flacara

anul XXXV
14 (1807)
VINERI
4 APRILIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

paginile 6, 7, 9, 12, 13 și 14

65 PCR 1921-1986

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în zilele de 1 și 2 aprilie s-au desfășurat lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

La dezbaterile în plen au luat cuvîntul tovarășii Ion Radu, Ilie Matei, Gheorghe Stoica, Ion Bogdan Băluță, Iosif Szasz, Constantin Zanfir, Marin Enache, Florea Gruia, Dumitru Constantin, Niculina Moraru, Mircea Drăgulin și Gheorghe Oprea.

De asemenea în cadrul celor cinci comisii au luat cuvîntul 106 tovarăși. Atît în plen, cît și în comisii au fost examinate problemele înscrise pe ordinea de zi a plenarei, de o deosebită însemnătate pentru activitatea partidului și statului nostru, pentru ridicarea muncii la un nivel calitativ superior în toate domeniile, pentru îndeplinirea integrală a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială în 1986, pentru realizarea exemplară a obiectivelor actualului cincinal, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Relevînd succesele dobîndite în 1985, în întregul cincinal precedent, vorbitorii au analizat cu exigență, în spirit critic și autocritic, realizările obținute, modul cum se acționează pentru îndeplinirea, încă din primele luni, a planului pe acest an, pentru mobilizarea tuturor forțelor umane și materiale, pentru folosirea eficientă și deplină a potențialului de care dispune economia noastră, evidențiind, în același timp, o serie de neîmpliniri, de neajunsuri și stări negative, cauzele care le-au determinat, măsurile ce se impun pentru lichidarea acestora.

Subliniind că lucrările plenarei au loc în perioada premergătoare unui eveniment de mare însemnătate și cu profunde semnificații în viața țării — împlinirea a șase decenii și jumătate de glorioasă existență a Partidului Comunist Român —, participanții la dezbateri au adus un fierbinte și înălțător omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, dirz revoluționar, patriot înflăcărat, care, din cei mai tineri ani ai vieții, și-a legat numele de toate marile momente și bătălii ale partidului, și-a consacrat întreaga activitate luptei împotriva exploatării și asupririi, pentru libertate și dreptate socială, pentru împlinirea nobilelor idealuri de pace, progres și bunăstare ale poporului nostru, pentru făurirea noului destin al României.

Plenara a relevat rolul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în perfecționarea organizării și conducerii tuturor domeniilor vieții economico-sociale, fundamentarea și înfăptuirea marilor obiective ale dezvoltării României, în edificarea cu succes a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

Participanții la dezbateri au subliniat, totodată, aportul important al tovarășei Elena Ceaușescu la stabilirea și transpunerea în viață a obiectivelor de dezvoltare economico-socială a țării, la avîntul neîntrerupt al cercetării științifice și aplicarea largă în producție a rezultatelor acesteia, la înflorirea continuă a învățămîntului și culturii românești, la progresul patriei noastre.

În mod unanim, vorbitorii au dat o înaltă apreciere contribuției inestimabile a tovarășului Nicolae Ceaușescu la soluționarea constructivă a problemelor complexe ce confruntă omenirea, la instaurarea unui climat de pace, securitate, colaborare și înțelegere internațională, la făurirea unei lumi fără arme și fără războaie, ceea ce a făcut ca numele României și al președintelui său să se bucure pe toate meridianele globului de o profundă stimă, prețuire și admirație.

Comitetul Central a aprobat, în unanimitate, documentele supuse dezbaterii și a adoptat în legătură cu acestea o hotărîre care se va da publicității.

În încheierea lucrărilor plenarei, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, a rostit o amplă și importantă cuvîntare, urmărită cu deosebită atenție, cu deplină satisfacție și unanimă aprobare, fiind subliniată, în repetate rînduri, cu vii și îndelungi aplauze.

Într-o atmosferă de puternică însuflețire și unitate, de fermă angajare revoluționară, participanții au dat expresie voinței nestrămutate a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, de a acționa, strînși uniți în jurul partidului, al secretarului său general, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor plenarei, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan, pentru înflorirea continuă a patriei și ridicarea ei pe trepte tot mai înalte de civilizație și progres.

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

extrase din acest document de excepțională importanță — în paginile 2—3

Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale

La ora la care revista intră în rotativă, au început lucrările Marii Adunări Naționale, în a treia sesiune a celei de a IX-a legislaturi, lucrări despre care vom relata în numărul nostru viitor

Plenara Comitetului Central

Un document de mare însemnătate, deschizător de noi şi fertile orizonturi pentru creaţia eroică a poporului la început de nou cincinal

Cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU

Bilanţul activităţii economico-sociale în anul 1985 a evidenţiat, încă o dată, remarcabilele realizări obţinute de poporul nostru, sub conducerea partidului, în ridicarea patriei pe noi culmi de progres şi civilizaţie.

În condiţiile grele ale crizei economice mondiale şi ale unor contradicţii şi lipsuri în activitatea noastră, în cincinalul trecut producţia industrială a crescut cu 21,6 la sută, producţia agricolă cu 10 la sută, venitul naţional cu peste 24 la sută, iar veniturile reale ale oamenilor muncii cu 8 la sută. S-au dezvoltat puternic ştiinţa, învăţămîntul şi cultura — factori de importanţă hotărîtoare pentru făurirea cu succes a socialismului şi comunismului în patria noastră.

Toate acestea reflectă justeţea politicii Partidului Comunist Român, care îşi îndeplineşte cu succes rolul de centru vital al întregii societăţi, de forţă politică conducătoare a naţiunii noastre pe calea edificării noii orînduiri sociale, a socialismului şi comunismului în România.

În cincinalul 1986—1990 va trebui să străbatem o nouă etapă — se poate spune, hotărîtoare — în înfăptuirea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism. Trebuie să înfăptuim obiectivul stabilit privind trecerea de la starea de ţară în curs de dezvoltare, la o etapă superioară, de ţară socialistă mediu dezvoltată. Trebuie să pornim de la necesitatea dezvoltării intensive a industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare, punînd în centrul activităţii înfăptuirea noii revoluţii tehnico-ştiinţifice, ceea ce presupune — aşa cum se subliniază în hotărîrile Congresului al XIII-lea — că ţara noastră trebuie să se angajeze cu toate forţele sale pe calea transformărilor revoluţionare, ştiinţifice, şi să se situeze la nivelul celor mai bune cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii din toate domeniile.

În actualul cincinal avem de realizat un volum de investiţii de peste 1 200 miliarde lei. Sînt necesare măsuri hotărîte, încă din acest an, pentru îndeplinirea în întregime a programului de investiţii ; dar, în acelaşi timp, este necesar să se acţioneze pentru o creştere mai puternică a eficienţei investiţiilor. Avem în vedere o reducere a volumului general al investiţiilor prevăzute în planul cincinal, pe baza reducerii consumurilor materiale şi a creşterii productivităţii muncii. În general va trebui ca cea mai mare parte a investiţiilor s-o îndrumăm spre modernizarea maşinilor şi utilajelor. Mă refer îndeosebi la acea parte a investiţiilor care este destinată industriei, pentru că o parte însemnată a acestora este îndreptată spre dezvoltarea energetică, spre înfăptuirea programului nuclear, pe care trebuie să îl realizăm în cele mai bune condiţii şi cu minimum de cheltuieli. O atenţie deosebită trebuie să acordăm folosirii mai bune, complete, a capacităţilor de producţie, precum şi punerii la timp în producţie a noilor investiţii.

Şi în acest cincinal punem un accent deosebit pe dezvoltarea bazei energetice şi de materii prime. Aceasta cere să se acţioneze cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor de dezvoltare în domeniul minier şi energetic, pentru buna funcţionare a centralelor electrice, de toate categoriile, pentru înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare a activităţii miniere, a bazei de materii prime, de punere în valoare a resurselor de care dispunem, chiar dacă unele au un conţinut mai redus de substanţe utile.

În mod corespunzător, celelalte sectoare producătoare de materiale de diferite feluri, — mă refer îndeosebi la chimie, petrochimie şi metalurgie, precum şi la materialele de construcţii — trebuie să acţioneze pentru realizarea în cele mai bune condiţii a programelor pe care le au privind asigurarea şi producerea de noi materiale, mai ieftine, mai eficiente, care să ne ajute în asigurarea unei baze corespunzătoare a întregii noastre activităţi.

Pornind de la aceasta, doresc să subliniez în mod deosebit necesitatea de a se acţiona cu toată hotărîrea în vederea încadrării în normele de consum, pentru reducerea în continuare a consumurilor energetice şi de materii prime, pentru perfecţionarea tehnologiilor şi elaborarea, pe această bază, de noi norme de consum, mai reduse. Se impune, de asemenea, să acţionăm mai ferm în direcţia recuperării surselor de energie şi de materii prime şi materiale, de piese şi subansamble. După cum vă este cunoscut, pe această cale trebuie să asigurăm acoperirea într-o proporţie însemnată — în unele sectoare, de peste 50 la sută — a necesarului de materii prime şi materiale.

Este necesar să trecem la organizarea pe baze mai bune, ştiinţifice, a producţiei şi a muncii, aplicînd ferm legile şi hotărîrile de organizare şi normare a muncii în toate sectoarele.

În prima parte a acestui an, Comitetul Politic Executiv a adoptat o serie de măsuri, şi, pe această bază, s-a desfăşurat şi continuă să se desfăşoare o activitate intensă pentru o mai bună organizare a muncii, a normării, începînd cu perfecţionarea tehnologiilor, a organizării fluxului de producţie. Am realizat în această direcţie, pe fiecare ramură, proiectele pentru cîteva întreprinderi, iar în unele sectoare, pentru întreaga ramură. Cu acest prilej, au reieşit posibilităţile mari pe care le avem în economie de perfecţionare a tehnologiilor, de organizare a fluxului de producţie, de introducere a unor noi maşini şi utilaje mai productive, care duc la creşterea, în unele sectoare, cu 10—15—20 la sută a producţiei, la o reducere a consumurilor energetice şi materiale, la creşterea puternică a productivităţii muncii — ceea ce va da posibilitatea unei îmbunătăţiri radicale a prevederilor planului cincinal.

În agricultură, spre exemplu — mă refer la agricultura de stat —, pe baza normelor pe care le-am stabilit, a organizării ce se va realiza în următoarele luni, urmează să reducem personalul din agricultura de stat cu 40 la sută. Inclusiv, într-o serie de întreprinderi de care am vorbit, în condiţiile creşterii producţiei peste plan, sînt prevăzute reduceri cu 15—20 la sută a personalului existent, iar în unele şi mai mult. Este normal să fie aşa, pentru că, dacă vorbim de o organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, dacă vorbim de automatizare, de mecanizare, de robotizare, aceasta trebuie să presupună şi o schimbare radicală a situaţiei din întreprinderi, a felului de muncă, dar, în mod corespunzător, trebuie să conducă la o reducere substanţială a forţei de muncă. Nu este posibil să mecanizăm, să automatizăm, să introducem calculatoare, microprocesoare, roboţi, — cum s-a spus aici — şi să rămînem cu acelaşi număr de oameni.

Pe această bază, am cerut tuturor comitetelor judeţene să formeze comisii pentru a acţiona în vederea organizării activităţii din toate întreprinderile, astfel încît să încheiem, pe ţară, pînă la 15 aprilie, toate problemele de organizare, spre a putea trece, din luna mai, la aplicarea lor. Prima etapă a acestor programe este 1986 şi prevedem ca, practic, în 1988, să încheiem în linii generale toate etapele programului de modernizare, de organizare ştiinţifică a întreprinderilor, cu tot ceea ce decurge de aici.

Este evident — şi doresc să subliniez încă o dată — că în toate aceste programe de modernizare şi organizare rolul hotărîtor îl au noile tehnologii, realizarea de noi maşini şi utilaje de înaltă productivitate. Se poate ca unii tovarăşi să pună întrebarea : dar ce se va întîmpla cu un număr aşa de mare de oameni, care vor fi reduşi ? Nu există nici un fel de problemă de a asigura, în conformitate cu programele de dezvoltare, condiţii de muncă pentru toţi. Şi acum avem sectoare unde nu reuşim să asigurăm forţa de muncă necesară !

Este evident — şi doresc să subliniez acest lucru ca să fie bine înţeles — că nu se poate vorbi de o economie modernă, de revoluţia tehnico-ştiinţifică, de dezvoltare intensivă, fără o bună organizare şi normare a muncii în toate sectoarele de activitate. Aceasta constituie problema hotărîtoare !

Vom revedea, în general, sistemul de normare a personalului pe categorii, pornind de la necesitatea reducerii personalului auxiliar şi neproductiv, stabilind noi indicatori, noi norme în această privinţă, îndrumînd activitatea oamenilor muncii spre producţie, spre creaţia materială şi ştiinţifică — pentru că numai în aceste sectoare se creează cu adevărat bogăţia naţională, se asigură progresul continuu al patriei.

Trebuie realmente să aşezăm, în conformitate cu prevederile legii, întreaga activitate pe principiul autogestiunii. Fiecare unitate să-şi aibă bugetul propriu de venituri şi cheltuieli şi să pornim de la necesitatea ca cea mai mare parte a cheltuielilor să şi le acopere din veniturile şi din activitatea proprie. Apelarea la credite să nu fie regulă, ci un mijloc de a face faţă cerinţelor activităţii, pînă la asigurarea producţiei şi încasărilor. Fiecare unitate trebuie să producă, să vîndă, să încaseze şi, pe această bază, să-şi asigure activitatea de producţie.

Am trecut să normăm producţia la 1 000 de lei fonduri fixe. A fost şi pînă acum un indicator de care aproape că nu vorbea nimeni. Analizînd problema, am constatat că, din 1980 şi pînă acum, producţia la mia de lei fonduri fixe a scăzut. Am făcut investiţii mari, dar nu am asigurat şi creşterea producţiei pe măsura investiţiilor făcute. Aceasta e valabil şi în industrie, şi în agricultură. Va trebui să chibzuim bine la mijloacele pe care le avem, să le punem în folosinţă în întregime şi numai după aceea să vedem dacă e nevoie să facem

al Partidului Comunist Român

investiții noi, și ce fel de investiții și ce eficiență ne aduc acestea. Voi da un exemplu din agricultură. La agricultura de stat, după ce am văzut baza materială, înșiși tovarășii din acest sector au venit cu propunerea să reducem un număr de 18 mii de tractoare, iar la sectorul S.M.A.-urilor, de 31 de mii de tractoare din cele existente, precum și alte mașini agricole. Desigur, am trecut la noi norme de folosire a tractorului, pentru că și mașinile sînt foarte scumpe și nu putem să ținem un tractor să lucreze doar o lună de zile pe an. De aceea am trecut să normăm tractorul să lucreze practic 2 300—2 500 de ore, deși și aceasta este puțin, deoarece, în mod normal, în perioada de vîrf, trebuie să lucreze în două schimburi. Am dat acest exemplu, pentru că nu e vorba de 100 sau 1 000 de tractoare, ci e vorba, de fapt, de aproape o treime din parcul de tractoare existent, la care se adaugă și alte mașini. Este, deci, necesar să înțelegeți că nu trebuie luptat ca să avem cît mai multe mașini, și să ne uităm la ele, căci nu în aceasta constă forța, ci în a le folosi cît mai eficient !

În transporturi, avem un număr mare de camioane. În cincinalul precedent, s-a înrăutățit folosirea lor, inclusiv a vagoanelor de cale ferată. Am dat noi vagoane, noi camioane, dar transporturile nu funcționează nici măcar așa cum funcționau în 1980. Noi am discutat aceste probleme și am stabilit ca organele noastre de specialitate să se apuce să rezolve, practic, acest lucru. Este necesar, deci, să înțelegem că problema normării, a folosirii fondurilor fixe este o problemă esențială pentru buna desfășurare a activității noastre viitoare. Tocmai pe această bază am avut în vedere și o reducere a volumului investițiilor cînd am vorbit de aceasta.

Pornind de aici va trebui să revedem și normele de formare a prețurilor, precum și realizarea unui control ferm al prețurilor în toate sectoarele. Avem o serie de măsuri bune în această privință. Pe ansamblu, nu stăm rău : dar, îndeosebi în industrie, nu aplicăm în mod corespunzător acest mecanism de stabilire a prețurilor. Avem produse care și-au dublat aproape prețurile, sau acestea au crescut cu 50—60 la sută, în mod cu totul nejustificat. Este adevărat că, pe ansamblu, prețurile în industrie, n-au crescut pe cincinal decît cu 2 și ceva la sută. Dar sînt unele întreprinderi care au vrut să-și rezolve problemele producției nu producînd mai mult, ci mărind prețurile, inclusiv la tractoare. Nu se poate admite acest lucru !

Deci se impun măsuri hotărîte în domeniul prețurilor. Vom stabili și aici norme mai clare, mai precise, pentru a pune capăt oricăror încălcări ale legilor țării. În general se impune, cred, o simplificare a sistemului general de evidență a cheltuielilor, de formare a prețurilor.

Se impun măsuri hotărîte de creștere a răspunderii materiale și financiare — atît personală, cît și colectivă — față de proprietatea socialistă. Ca să fiu bine înțeles, mă refer atît la răspunderea personală a conducătorilor, cît și a consiliilor de conducere, a tuturor oamenilor muncii, a adunărilor generale. În acest sens, fondul de participare la beneficii, celelalte drepturi prevăzute prin lege trebuie, în conformitate cu prevederile pe care le avem, să fie folosite nu numai pentru prime și avantaje în plus față de retribuție, dar să se suporte din ei — atunci cînd este vorba de răspunderea colectivă — și o parte din pagubele care au fost aduse proprietății socialiste de stat sau cooperatiste, sau activității economico-sociale în general.

Avem în vedere ca aplicarea acordului global s-o legăm strîns de măsurile de organizare a producției și a muncii, de normarea muncii — de care am vorbit — pentru că numai pe această bază putem să aplicăm în mod corespunzător acest acord global. Avem, într-o serie de ramuri și de unități rezultate bune. Este necesar însă ca, neapărat, în următoarele cîteva luni, să generalizăm, pe baza noii legi, acordul global în toate sectoarele de activitate, să creăm posibilități ca, realmente, pe baza muncii, veniturile să crească nelimitat dar și de a aplica ferm prevederea că, de asemenea, nimeni nu poate să aibă venituri garantate fără muncă. Constituția și legile țării garantează tuturor cetățenilor țării dreptul la muncă — și partidul și statul nostru au luat toate măsurile și acționează pentru a asigura fiecărui cetățean posibilitatea de a avea asigurat locul de muncă în raport cu pregătirea și capacitatea sa. Vom acționa și în viitor cu toată hotărîrea în direcția aceasta, pentru că una din legile sociale ale societății noastre socialiste este de a asigura tuturor oamenilor condiții egale de muncă, de viață, pe principiile socialiste. Dar nu putem asigura pentru nimeni venituri fără muncă, nu putem, sub nici o formă, să asigurăm cuiva posibilitatea de a trăi prin exploatarea muncii altora! Aceste principii de bază ale societății noastre trebuie să fie bine înțelese și să acționăm cu toată fermitatea pentru a le aplica în toate domeniile !

Acționînd pentru realizarea în bune condiții a planurilor de dezvoltare economico-socială, este necesar să acordăm o atenție mai mare problemelor relațiilor economice și cooperării internaționale și, în acest cadru, aș sublinia necesitatea înfăptuirii în cele mai bune condiții a exportului.

Vom participa activ la activitatea CAER-ului, la realizarea hotărîrilor privind perfecționarea și dezvoltarea cooperării și specializării în Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, în vederea soluționării în comun a o serie de probleme privind materiile prime, energetice, a unei bune folosiri a capacităților de producție. Vom participa activ la înfăptuirea Programului complex de cooperare tehnico-științifică pînă în anul 2000, fiind hotărîți să facem totul pentru realizarea obligațiilor pe care ni le-am asumat, de a participa la dezvoltarea puternică a științei și tehnicii, a tehnologiilor, la introducerea lor în producție, la modernizarea economiei țării noastre, a tuturor țărilor socialiste.

Vom dezvolta larg relațiile economice, de cooperare în producție cu toate țările socialiste. În același timp, sîntem hotărîți să intensificăm schimburile economice și cooperarea cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul participării active la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale.

Și în anul 1985, activitatea internațională a partidului și statului nostru a pus pe primul plan lupta pentru dezarmare și pace. Am dezvoltat și vom dezvolta în continuare larg relațiile cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu statele capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Am acționat întotdeauna, și vom acționa cu toată fermitatea, pentru ca la baza relațiilor cu toate statele să stea principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, pentru respectarea neabătută a dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independentă, fără nici un amestec din afară.

Trebuie să avem permanent în vedere că programul pe care l-am adoptat, programele sau planurile de dezvoltare pe care le are fiecare popor, într-o formă sau alta pentru următoarea perioadă, nu se pot realiza dacă nu se va trece cu hotărîre la reducerea cheltuielilor militare. Atunci cînd se cheltuiește aproape un trilion de dolari pentru înarmare și cînd datoria țărilor în curs de dezvoltare se apropie cam de aceeași sumă, nu este posibil să se asigure depășirea crizei economice, înfăptuirea unor programe vaste de dezvoltare economico-socială a statelor. De aceea, problema dezarmării, problema reducerii substanțiale a cheltuielilor militare este nemijlocit legată și de asigurarea dezvoltării economico-sociale, de întărirea independenței, a bunăstării fiecărei națiuni.

Încheiem plenara noastră într-o unanimitate deplină și cu hotărîrea fermă de a înfăptui neabătut hotărîrile Congresului al XIII-lea, Programul partidului. Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an, să facem totul pentru terminarea în cel mai scurt timp a însămînțărilor, astfel încît pînă la 20 aprilie, să încheiem campania de însămînțări de primăvară, să efectuăm în bune condiții celelalte lucrări, asigurînd în acest fel o recoltă bună în acest an !

Să facem totul pentru a asigura, în acest fel, realizarea în primul an al celui de-al 8-lea cincinal, a unei producții bune, atît în industrie cît și în agricultură, punînd o bază trainică îndeplinirii cu succes a noului cincinal, a obiectivului de trecere a României la un nou stadiu de dezvoltare.

Am convingerea că toate organizațiile și organele de partid, toți comuniștii își vor îndeplini în cele mai bune condiții misiunea și rolul lor de unire a eforturilor tuturor oamenilor muncii, ale întregului popor, în îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare a patriei noastre.

Exprim, de asemenea, deplina convingere că toți oamenii muncii, întregul popor vor acționa în deplină unitate pentru îndeplinirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a României, asigurînd ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, întărirea continuă a forței materiale și spirituale, a independenței și suveranității României.

Nu doar declarații și proclamații, ci acțiuni și înțelegeri concrete, pentru oprirea cursei înarmărilor

Iată ce înseamnă, iată ce trebuie să fie, în concepţia preşedintelui României, Anul Internaţional al Păcii

O importantă acțiune românească în favoarea păcii, în Anul Internațional al Păcii, cum a fost proclamat 1986 de către Organizația Națiunilor Unite, a constituit-o recenta plenară, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, și Consiliului Național al F.D.U.S. În cadrul plenarei, vorbitorii au dat glas dorinței de pace, de înțelegere și de colaborare a întregului popor român, voinței sale neclintite de a acționa cu fermitate pentru înlăturarea pericolelor de război, pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru instaurarea unui climat de destindere și de securitate, pentru o politică de largă conlucrare internațională, avînd la bază principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, avantajului reciproc. Plenara a dat expresie sentimentelor de profundă dragoste și recunoștință pe care întreaga noastră națiune le nutrește pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, patriot și revoluționar înflăcărat, a cărui neobosită activitate a fost și este consacrată înfăptuirii idealurilor de pace, independență și progres ale poporului român, edificării unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Participanții la plenară au adoptat în unanimitate Programul Frontului Democrației și Unității Socialiste privind acțiunile ce se vor organiza în România pentru apărarea păcii și a securității popoarelor, pentru dezarmare, în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, pentru marcarea Anului Internațional al Păcii (A.I.P.). Elaborat în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, al orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la intensificarea luptei pentru oprirea cursei înarmărilor și pentru asigurarea unei păci trainice în lume, programul prevede că organizațiile de masă și obștești, celelalte organizații și instituții ale Frontului Democrației și Unității Socialiste vor acționa cu toată hotărîrea, în cadrul Anului Internațional al Păcii, pentru mobilizarea opiniei publice în vederea curmării pericolului unei catastrofe nucleare. Pe baza programului, Frontul Democrației și Unității Socialiste, organizațiile sale componente, întregul popor român vor milita, în strînsă conlucrare cu toate forțele realiste, iubitoare de pace, cu popoarele de pretutindeni, pentru a se pune capăt politicii de înarmare și pentru trecerea la măsuri concrete de dezarmare, pentru încetarea tuturor experiențelor cu arma nucleară, pentru eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa și de pe alte continente, pentru reducerea și lichidarea tuturor armamentelor nucleare și a celorlalte arme de distrugere în masă, pentru oprirea oricăror acțiuni de militarizare a Cosmosului, pentru înghețarea manevrelor militare de orice fel. Plenara a adoptat, de asemenea, Declarația-Apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România adresată partidelor și organizațiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din țările europene, din Statele Unite ale Americii și din Canada, de pe alte continente.

Cuvîntarea rostită la plenara Consiliului Național al F.D.U.S. de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie, în Anul Internațional al Păcii, o strălucită expresie a voinței de pace a României socialiste, a poporului român. Cuvîntarea cuprinde vibrante chemări ale conducătorului partidului și statului nostru adresate tuturor statelor și popoarelor pentru înlăturarea primejdiei nucleare, pentru măsuri ferme de dezarmare, pentru apărarea viitorului pașnic al întregii umanități. „Anul Internațional al Păcii, se spune în cuvîntare, trebuie să nu rămînă un an de declarații și proclamații. Asemenea declarații, oricît ar fi de frumoase, nu vor putea schimba cursul periculos al evenimentelor. Noi considerăm că Anul Internațional al Păcii trebuie să determine acțiuni și înțelegeri concrete, reale în direcția opririi cursei înarmărilor, a dezarmării și a asigurării păcii! Numai așa se va răspunde însemnătății acestui An, voinței popoarelor! Numai așa vom face ca, într-adevăr, acest An să marcheze un început spre dezarmare, spre încetarea confruntărilor și trecerea pe calea colaborării pașnice, spre dezarmare, spre o lume a păcii, fără nici un fel de arme!". Aceste precizări sînt cu atît mai necesare, cu cît în primele trei luni ale A.I.P. au avut loc evenimente grave, care stîrnesc îngrijorare în întreaga lume: a continuat și continuă cursa înarmărilor, acumularea de noi arme nucleare și de arme clasice, care fac să crească pericolul de război; Statele Unite ale Americii au efectuat recent, în pofida aspirațiilor întregii omeniri, a opiniei publice americane, o nouă experiență atomică; au fost atacate, în cadrul manevrelor flotei a VI-a americane, unele obiective din Libia; au continuat și chiar s-au agravat unele conflicte militare, cum este cel dintre Irak și Iran; situația din Orientul Mijlociu a continuat și continuă să producă îngrijorare; în strînsă legătură cu situația politică internațională, cu intensificarea înarmărilor, a avut și are loc și înrăutățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Cuvîntarea precizează că avînd în vedere toate acestea, se impune ca o necesitate vitală intensificarea luptei tuturor popoarelor, a forțelor realiste de pretutindeni, pentru dezarmare, în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, pentru oprirea militarizării Cosmosului, că este necesar să se întărească solidaritatea și colaborarea internațională a tuturor celor ce iubesc viața, pacea, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață, la libertate, la independență și pace.

În acest sens, conducătorul partidului și al statului nostru a reafirmat poziția României privind necesitatea luării de măsuri efective, a inițierii de acțiuni concrete în scopul rezolvării urgente a unor probleme cum sînt: lichidarea conflictelor militare, încetarea experiențelor cu arma atomică, retragerea tuturor forțelor armate în granițele naționale, inclusiv a flotelor militare din apele internaționale, încetarea stării conflictuale din Orientul Mijlociu, dinamizarea și încheierea cu rezultate fructuoase, prin acorduri corespunzătoare, a conferințelor pentru pace și dezarmare, dezvoltarea colaborării și prieteniei în Balcani și realizarea în această regiune a unei zone fără arme nucleare și fără arme chimice, fără baze militare străine, înghețarea bugetelor de război și trecerea la reducerea acestora. În cuvîntare se subliniază că România a salutat și sprijină pe deplin programul propus de Uniunea Sovietică privind dezarmarea nucleară, lichidarea deplină, pînă la sfîrșitul acestui secol, a tuturor arsenalelor de arme nucleare. În același timp, este necesară trecerea la elaborarea unui program complex de dezarmare generală, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară, dar care să aibă în vedere toate armele, deci inclusiv pe cele clasice, cu atît mai mult cu cît unele dintre acestea din urmă se apropie foarte mult, din punctul de vedere al forței de distrugere, de armele nucleare. Numai un program complex, de dezarmare generală precizează cuvîntarea, va deschide calea pentru realizarea dezarmării nucleare, pentru a asigura reducerea pericolului de război, pentru întărirea încrederii, pentru a da posibilitatea fiecărei națiuni să-și concentreze forțele spre dezvoltarea independentă. Exprimînd grija și înalta răspundere pentru soarta omenirii, precum și hotărîrea fermă de a acționa neobosit pentru înfăptuirea idealurilor poporului român de pace și de edificare a unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Ne adresăm tuturor statelor, tuturor guvernelor și șefilor de stat, tuturor națiunilor europene și întregii lumi să ne unim forțele, să acționăm cu înalt spirit de răspundere față de popoarele noastre, față de popoarele întregii lumi, față de soarta planetei, a vieții pe planeta noastră, să facem totul pentru a asigura triumful rațiunii, triumful păcii în întreaga lume! Pe baza programului adoptat de plenara Frontului Democrației și Unității Socialiste, să desfășurăm o largă activitate în acest An, pentru a manifesta cu toată hotărîrea voința și fermitatea poporului român în lupta pentru dezarmare și pace! În spiritul Apelului pe care l-am adoptat în unanimitate, să întărim conlucrarea și colaborarea cu toate organizațiile democratice, progresiste de pretutindeni! Să acționăm pentru întărirea colaborării cu toate popoarele lumii în realizarea programelor și obiectivelor Anului Internațional al Păcii! Să avem ferma convingere că popoarele dispun de forța necesară, că, acționînd unite și cu toată fermitatea, pot schimba cursul evenimentelor, pot opri cursa înarmărilor, calea spre catastrofă nucleară, spre un război mondial — și pot asigura pacea!".

ION CODRU ■

POPORUL ROMÂN
CĂTRE TOATE
POPOARELE LUMII:

SĂ APĂRĂM VIAȚA PLANETEI!

Frontul Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România adresează partidelor și organizațiilor democratice, guvernelor, popoarelor din țările europene, din Statele Unite ale Americii și Canada, de pe toate continentele, vibrantul apel de a întări colaborarea reciprocă și de a intensifica eforturile pentru ca în Anul Internațional al Păcii :

— Să punem mai presus de orice deosebiri de concepții politice, filozofice, religioase sau de altă natură, bunul comun cel mai de preț și indivizibil al umanității — Pacea !

— Să acționăm împreună pentru lichidarea rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa și de pe alte continente, pentru eliminarea tuturor armelor nucleare și a oricăror arme de distrugere în masă, pentru realizarea unui acord general de interzicere a experiențelor cu arma nucleară, pentru oprirea militarizării spațiului cosmic !

— Să punem bazele unui proces de reducere substanțială a armamentelor clasice, a trupelor și bugetelor miliare, de lichidare a bazelor militare aflate pe teritoriile altor state, de retragere a bazelor militare aflate pe teritoriile altor state, de retragere a trupelor în interiorul frontierelor naționale și de creștere a încrederii între state !

— Să militäm pentru încetarea manevrelor militare de orice fel, oriunde și în orice împrejurări, inclusiv a manevrelor maritime în apele internaționale ale mărilor și oceanelor ; apele maritime să fie străbătute numai de navele comerciale, să fie folosite numai în scopuri pașnice !

— să determinăm intensificarea acțiunilor pentru crearea în Balcani, în nordul și centrul Europei, în alte regiuni ale lumii, a unor zone fără arme nucleare și chimice !

— Să impulsionăm procesul de edificare a securității și colaborării în Europa, de făurire a unei Europe unite, a păcii și conlucrării fructuoase între toate țările continentului !

— Să determinăm ca uriașele mijloace, materiale și financiare economisite prin oprirea cu un ceas mai devreme a cursei înarmărilor, prin înfăptuirea dezarmării, să fie folosite pentru lichidarea subdezvoltării, pentru progresul multilateral și prosperitatea tuturor țărilor !

— Să respingem cu hotărire orice încercări de a se recurge la forță și la amenințarea cu folosirea forței, la presiunile de orice fel asupra guvernelor, așezind ferm relațiile dintre state pe principiile respectului reciproc, independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne ale altor popoare, promovării pe toate căile a spiritului înțelegerii și încrederii între popoare !

— Să acționăm pentru creșterea rolului și contribuției Organizației Națiunilor Unite la asigurarea păcii, la soluționarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state, la apărarea independenței și suveranității naționale, la progresul și prosperitatea tuturor popoarelor lumii !

— Să facem să triumfe rațiunea și înțelepciunea politică, să învingă voința popoarelor de a trăi în pace, într-o lume fără arme și fără războaie !

Frontul Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România își exprimă convingerea că stă în puterea noastră, a popoarelor, a forțelor politice înaintate de pretutindeni ca, întărind conlucrarea și acționînd în deplină unitate, să oprim cursul periculos al evenimentelor spre catastrofa nucleară, să asigurăm afirmarea politicii de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, să apărăm dreptul fundamental al oamenilor, al națiunilor la viață, la pace, la existență liberă, independentă și demnă, să făurim o pace trainică pe planeta noastră !

din Declarația — Apel
a Frontului Democrației și Unității Socialiste
din Republica Socialistă România

ARGUMENTE DE CONȘTIINȚĂ LA PROGRAMUL DE PACE AL ȚĂRII

Vom reuși să ne impunem dorința de pace

Generația mea a trăit ultimul război mondial în anii copilăriei, ani care ar fi trebuit să fie cei mai senini și fericiți din viață. Pentru cei de o vîrstă cu mine, războiul este o amintire dureroasă. Țin minte și astăzi bombardamentele din 4 și 16 aprilie 1944, groaza și panica în fața bombelor. Generația noastră are datoria să facă totul pentru a crea o lume a păcii, în care copiii și nepoții noștri să poată trăi fără grijă.

Am urmărit cu deosebit interes lucrările plenarei Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, cu permanența-i preocupare pentru destinele poporului nostru și ale întregii omeniri, a adresat un apel tuturor țărilor, tuturor guvernelor și șefilor de stat pentru înzecirea eforturilor consacrate înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, pentru triumful păcii și rațiunii pe pămînt. Declarația-Apel a F.D.U.S., adoptată la 28 martie, exprimă concepția profund umanistă a președintelui României, se adaugă celorlalte inițiative pornite din capitala țării noastre, continuă vasta activitate teoretică și practică în favoarea păcii desfășurată de poporul român prin glasul președintelui său, exprimă concret vocația constructivă a poporului nostru.

Dorim cu toții ca anul 1986, Anul internațional al păcii, să fie primul an de pace reală și, mai ales, primul dintr-o epocă nesfîrșită a păcii. Nu există un efort mai măreț pentru oamenii muncii din țara noastră decît acela de a fi alături de președintele țării în această nobilă luptă. Prin munca noastră de zi cu zi în uzină sau în alte locuri de muncă ne unim forțele, întreaga noastră capacitate creatoare pentru edificarea socialismului în patria noastră. Munca noastră pentru ridicarea țării pe noi culmi de civilizație și progres nu se poate desfășura decît într-o viață de pace.

În anul 1992 voi ieși la pensie într-o țară dezvoltată și în același timp într-o țară a păcii, fiind convins că, prin eforturile noastre, ale tuturor, pacea va putea fi apărată. Sînt sigur că rațiunea va triumfa și că umanitatea nu va esua într-o catastrofă nucleară. Imensa majoritate a oamenilor doresc pacea și vor reuși s-o impună.

FLORIAN BRICEA ■
maistru principal
la Întreprinderea de utilaj
și piese de schimb București

Pentru triumful rațiunii și al păcii

În aceste zile de primăvară efervescentă, creatoare, cînd întregul nostru popor își intensifică eforturile pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, gîndurile tuturor oamenilor muncii devotați ai României socialiste, fără deosebire de naționalitate, se fac purtătoarele înaltului omagiu adresat conducătorului mult iubit, genialului cîrmaci, simbol al României de azi și de mîine, erou al păcii mondiale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care și recent, la ședința plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, a exprimat atît de magistral dorința de pace a întregului nostru popor.

În urma recentei Declarații-apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste și a cuvîntării de pace de larg ecou a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de-a lungul și de-a latul țării se face auzit un singur strigăt: PACE! Să se sfîrșească odată cu spectrul amenințător al armelor atomice, al rachetelor nucleare, al bombelor cu neutroni și de hidrogen, cu această amintită cursă a înarmărilor care amenință existența omenirii!

Apelurile de pace ale președintelui Republicii exprimă multimilenara voință de pace a poporului nostru, care a dorit să trăiască întotdeauna în pace și libertate, situîndu-se și azi în primele rînduri ale mișcării mondiale de pace, pentru liniștea și fericirea tuturor oamenilor de pe mapamond.

Fiind om al condeiului, nu pot să nu evoc faptul că marii noștri scriitori de demult au dedicat adevărate imnuri dorinței de pace a poporului român, că pe bolta liricii în limba lui Eminescu astrele care au strălucit cel mai plenar au fost astrele păcii și ale dorinței de libertate.

Și scriitorii de azi din patria noastră — fără deosebire de naționalitate — sînt animați de aceleași idealuri de pace și libertate, pe care le-a exprimat cel mai plenar tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Poporul nostru nu l-a uitat nici o clipă pe cei căzuți pe cîmpurile de luptă. Poporul nostru nu a uitat imensul sacrificiu de sînge pe care l-a adus, în 1944, pentru libertate și neatîrnare. Poporul nostru nu a uitat pe cele 34 milioane de morți și 70 milioane de răniți din cel de-al doilea război mondial, în rîndul cărora se numără și mai multe sute de mii de români. Neuitînd nimic din ororile celui de-al doilea război mondial, poporul nostru înțelege cu claritate ce înseamnă cele 400 de milioane de oameni subnutriți din lumea întreagă, comparativ cu faptul că din costul unei singure rachete intercontinentale cu rază medie de acțiune, a căror amplasare în Europa este în curs, pot fi nutriți anual cinci milioane de copii. Poporul nostru înțelege la justa lui valoare pericolul unui război atomic, fiindcă știe că, pentru moment, în Europa se află amplasat un număr atît de îngrijorător de arme nucleare, încît fiecărui locuitor al vechiului nostru continent îi revine o cantitate de 80 de focoase nucleare, echivalente cu tot atîtea tone de armament clasic.

Acesta este motivul pentru care și literatura noastră, în acord cu dorința din ce în ce mai ardentă de pace a poporului nostru, strigă din ce în ce mai puternic: „Nu uitați, nu uitați, nu uitați Hiroșima!".

Întregul nostru popor își asumă cu toată convingerea Declarația-apel și toate chemările de pace ale partidului și statului nostru, fiind mîndru că cel mai autorizat mesager de pace al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu luptă cu ardoare revoluționară pentru cauza dezarmării mondiale, cu inițiative de pace care au trezit pe toate meridianele globului un urias răsunet internațional. Întregul nostru popor stă cu puterea unei singure voințe alături de consecventa luptă pentru pace a primului bărbat al țării, fiind conștient că o a treia catastrofă planetară ar transforma superba noastră planetă albastră — singurul lăcaș al geniului uman în acest univers — într-un pămînt complet lipsit de oameni și de suflet.

Cuvîntarea de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită în numele voinței unanime a poporului nostru, a fost o impresionantă declarație de conștiință a întregului popor român, un mesaj răscolitor adresat lumii întregi, gravînd din nou în sufletele noastre magistralele cuvinte pe care le înălțăm cu mîndrie revoluționară, asemenea unui glorios stindard al rațiunii:

„Hai să ne unim, popoare,
În luptă cu mic, cu mare,
Să trăim liberi sub soare,
Fără arme nucleare!"

HAJDU GYÖZÖ ■

Opinia unui alegător

Ziua de mîine

Nimeni nu poate trăi pe lumea asta fără certitudinea zilei de mîine, fără speranța zilei de mîine, nimeni nu zidește o temelie de casă fără siguranța zilei de mîine, nimeni nu zămislește un copil fără bucuria zilei de mîine, nimeni nu adoarme împăcat fără visul zilei de mîine, nimeni nu sădește o floare fără credința că mîine va înflori.

Și iată-ne ajunși la sfîrșitul acestui secol al douăzecilea, îngrijorați de perspectiva ultimilor lui paisprezece ani, amenințați atît de irresponsubil de o cursă a înarmărilor pe care omul simplu abia o bănuiește în desfășurarea ei fără precedent, în stare, aflăm acum, să distrugă, prin acumulările de arme nucleare, de cîteva zeci de ori frumoasa noastră planetă.

E greu, firește, ca omul simplu care dimineața se duce la slujba lui cuminte cu gîndul la ziua de mîine mai bună, a lui și a familiei lui, a copiilor lui, cu gîndul la bucuria întemeierii acestei zile de mîine pe o sporită bunăstare, pe certitudinea unei pensii liniștite și capabile să-i dea sentimentul că n-a trăit și n-a muncit degeaba și astfel merită să se odihnească înseninat de sănătatea și ambiția de a-i continua numele acelor pentru care s-a zbătut și s-a jertfit poate, și pentru neamul lui întreg și pentru țara lui, e greu spun, pentru un astfel de om să-și închipuie că în timp ce el se străduiește pentru acea zi de mîine, mereu visată mai bună și mai liniștită, alți oameni, a căror viață nu poate, pînă la urmă, să fie mai lungă decît a lui și a căror existență să fie mai apărată decît a lui, pregătesc, cu bună știință, un cataclism mondial.

E greu să înțeleagă acest lucru, e greu să accepte acest lucru și ceea ce este cel mai important astăzi, e greu să mai rămînă pasiv în fața alternativei unice : neantul !

Milioane de oameni trăiesc, în lumea de azi, în umbra spectrului foamei, al celei mai crunte sărăcii, al secetei celei mai cumplite, dar trăiesc cu speranța că mîine coșmarul lor se va sfîrși și această nădejde le ține trează credința în ziua de mîine.

Și totuși există oameni, există strategi politici și militari, care cu cea mai desăvîrșită liniște calculează savant progresul cursei înarmărilor și, astfel, în ultimă instanță, *certitudinea finalului total !* Solidaritatea umană în fața criminalei certitudini a finalului total e singura noastră șansă, solidaritatea activă, solidaritatea vie, neostenită, neiertătoare.

Marea șansă a acestui sfîrșit de veac amenințat cu sfîrșitul o constituie conștiința activă a umanității solidare în numele păcii pe care singură ramura de măslin nu o mai poate apăra.

Acestei conștiințe răscolite de primejdia care amenință pacea îi slujește azi, spre marea noastră mîndrie, poporul român, a cărui istorie a fost o necurmată sbatere pentru seninul zilei pașnice, pentru timpul zidirii temeliilor viitorului, pentru ca acest viitor să-i aparțină, în sfîrșit, cu sentimentul că la capătul unui drum atît de frămîntat, copiii noștri se vor bucura de neodihna părinților. Pentru noi, românii, ziua de mîine are de veacuri o înfățișare nobilă, plină de speranță, ea se cuvine să fie la înălțimea unor idealuri care au fost, în vremuri vitrege apărate și ocrotite cu jertfe ce nu pot, altfel, fi răscumpărate, decît prin pace și bunăstare și liniște sufletească și certitudinea viitorului.

Așa înțeleg eu vibrația Apelului lansat în aceste zile din România lumii întregi cu soluții înțelepte și omenești în stare să convingă și pe cei mai îndărătnici că *pacea nu mai poate fi bunul doar al unora dintre oamenii pămîntului, pace nu poate fi decît pentru toată lumea, așa după cum războiul nu poate fi amenințător numai pentru unii ci pentru toți, la fel.*

Înțelepciunea omenească a Apelului românesc își apare, astfel, ca un simbol fericit al unei spiritualități pentru care vocația constructivă este fundamentală iar zidirea zilei de mîine nu cere altceva decît PACEA.

DINU SĂRARU ■

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN ÎN FRUNTEA LUPTEI ANTIFASCISTE A POPORULUI ROMÂN PENTRU APĂRAREA LIBERTĂȚII ȘI INDEPENDENȚEI PATRIEI

Partidul Comunist Român, continuatorul direct al mișcării revoluționare, socialiste, al partidului clasei muncitoare făurit în 1893, a dus mai departe și a ridicat pe un plan superior lupta de eliberare socială și națională a poporului român, schițînd soluții realiste în marile probleme ale dezvoltării societății românești de după Marea Unire. Partidul Comunist Român, care a înscris în programul său din mai 1921 cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și făurirea orînduirii socialiste, a acționat cu ardoare și patriotism fierbinte pentru apărarea intereselor fundamentale ale maselor populare, a organizat puternice lupte sociale împotriva claselor dominante și a subordonării intereselor economice ale țării puterilor străine, ce au culminat cu marile înfruntări de clasă din ianuarie-februarie 1933, a mobilizat poporul la ample manifestări pentru apărarea independenței, suveranității și integrității patriei.

O dată cu instalarea hitlerismului la putere în Germania are loc un proces de escaladare a fascismului și revizionismului, a actelor provocatoare și războinice fasciste, ridicînd grave pericole pentru popoarele Europei, pentru unitatea statală și integritatea teritorială a României.

Primejdiei hitleriste și sateliților săi revizioniști li se opuneau în România, de pe poziții și din motive diferite forțe social-politice foarte largi, reprezentînd imensa majoritate a poporului român. Clasa muncitoare și Partidul Comunist Român, celelalte partide și organizații muncitorești au reprezentat forța cea mai dinamică și pătrunzătoare în lupta împotriva pericolului nazist și a războiului fascist, pentru apărarea hotarelor României. De la început Partidul Comunist a făcut cunoscută hotărîrea sa de a se opune fascismului, declarînd la 1 septembrie 1935: **„Noi, comuniștii sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist"**, profesiunea de credință reluată și în alte documente ale sale. În plan politic și organizatoric P.C.R. și-a legat mai strîns activitatea de detașamentele de bază ale clasei muncitoare, și-a întărit rîndurile cu numeroși muncitori legați nemijlocit de procesul muncii industriale, și-a îmbunătățit compoziția socială și națională, și-a ridicat noi militanți de frunte.

În cadrul cvantaiului organizatoric democratic și antifascist un loc apreciabil l-au avut organizațiile de masă create și conduse de Partid — Comitetul Național Antifascist, Liga Muncii, Frontul Plugarilor, Blocul Democratic, Frontul Feminin, Comitetul Român pentru Pace, Frontul Studențesc Democrat ș.a. — constituind unul dintre elementele de mare preț pe care România le-a adus la îmbogățirea patrimoniului revoluționar mondial pe tema luptei pentru realizarea unui larg front de luptă împotriva exploatării, a fascismului, pentru democrație și pace. Totodată, P.C.R. a reușit să fie prezent într-o serie de organizații ale diferitelor categorii mic burgheze: Federația C.F.R., Frontul Comun al meseriașilor, Asociația independentă a scriitorilor și artiștilor, Frontul unic al salariaților publici, Asociația generală a învățătorilor etc. Preocupările partidului comunist au fost îndreptate și spre ralierea la lupta antifascistă a partidelor național-țărănesc, radical-țărănesc, conservator, a altor grupări ori partide burgheze și burghezo-democratice. Important era ca toate aceste forțe — de la comuniști la cercurile burgheziei — să găsească calea manifestării unitare, căci numai în acest fel împotrivirea lor antifascistă putea avea șorți de izbîndă. Meritul istoric al Partidului Comunist Român constă tocmai în aceea că a înțeles această necesitate imperioasă și a acționat prin toate mijloacele pentru ralierea pe o platformă comună a tuturor forțelor naționale. Crearea, în iunie 1933, a Comitetului Național Antifascist, i-a corespuns acestui obiectiv major. Documentele vremii atestă că în acei ani tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales în conducerea Comitetului Național Antifascist, a acționat pentru unirea într-un front larg al luptei forțelor revoluționare, democratice, progresiste, antifasciste, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român.

O contribuție de mare însemnătate la lupta întregului popor împotriva hitlerismului și revizionismului, pentru apărarea granițelor țării, a culturii și civilizației au adus ziarele și revistele democratice și antifasciste, presa comunistă, socialistă și social-democrată — „Scînteia", „Lumea nouă", „Proletarul", „Era nouă", „Minerul", „Arena", „Reporter", „Uj szó", „Neue Zeitung", „Lupta sindicală". „În momentul de față — scria comunistul Ilie Pintilie la 8 septembrie 1935 — avem un singur dușman: fascismul. El este cel mai apropiat. Împotriva lui trebuie să ne unim". Anchetele întreprinse la începutul anului 1936, pe aceeași temă, de Tudor Teodorescu-Braniște în „Cuvîntul liber", de George Ivașcu în „Manifest", de Emanoil Socor în „Zorile", de Ion Vinea în „Facla", de Zaharia Stancu în „Lumea românească" ca și o serie de articole apărute în „Adevărul" și „Dimineața" au avut o mare importanță propagandistică antifascistă, căci așa cum se scria la 22 februarie 1936, „Națiа, națiа reală, națiа care muncește, care produce, care întreține statul român, se rostește hotărît împotriva fascismului, împotriva hitlerismului, împotriva dictaturii". Exprimarea punctului de vedere comunist în coloanele presei de mare tiraj, însemna cunoașterea de către masele largi populare a concepției patriotice a P.C.R., curajul și abnegația în luptă pentru netezirea asperităților dintre diferite partide și grupări politice spre a le uni într-un șuvoi general antifascist.

Numeroase personalități ale vieții politice, științifice și culturale românești — M. Sadoveanu, L. Pătrășcanu, C. I. Parhon, N. Iorga, C. Titel-Petrescu, A. Joja, N. Titulescu, P. Groza, P. Constantinescu-Iași, V. Madgearu, C. Rădulescu-Motru, I. Iordan, V. Eftimiu, N. Lupu ș.a. au exprimat atitudinea clară contra hitlerismului, au dezvăluit și condamnat caracterul reacționar, nociv și agresiv al teoriilor naziste privind „spațiul vital" și negarea dreptului la independență a statelor mici și mijlocii, rasismul și șovinismul. „Activitatea în domeniul ideilor creatoare și progresiste, cum sînt cele antifasciste și antihitleriste — scria savantul profesor dr. C. I. Parhon la 3 martie 1936 — nu pot constitui decît o atitudine corespunzătoare mersului înainte al civilizației și apărării cu orice preț, a românismului și, deci, a poporului român, împotriva tendințelor revizioniste, șovine, dictatoriale".

O activitate fructuoasă a fost desfășurată de P.C.R. pentru crearea unui larg front democratic, organizarea unor acțiuni de masă la scară națională, încheierea de acorduri politice pe linia Frontului Democratic. Grăitoare sînt în această direcție acordurile de la Băcia, București, Cluj și Tebea, ca și manifestațiile și demonstrațiile de la 21, 24 și 31 mai 1936 din București și alte orașe ale țării, la care au luat parte mii și mii de cetățeni. Ele au evidențiat mai presus de toate spiritul democratic ce caracteriza poporul român, hotărîrea sa de a se opune uneltirilor hitleriste-horthyste, a frîna, prin forța unită a maselor, ascensiunea spre putere a Gărzii de fier, inscăunarea dictaturii fasciste în România.

În istoria partidului, a mișcării muncitorești și democratice din România, procesul politic de la Brașov din 27 mai — 5 iunie 1936, intentat unui grup de comuniști în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, se detașează ca un moment plin de semnificații, el contribuind la amplificarea stării de spirit antifasciste, la mobilizarea maselor largi populare la lupta pentru libertatea și independența patriei. În timpul procesului s-au vădit, din nou, înaltele trăsături politice și morale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, principialitatea comunistă, patriotismul înflăcărat, devotamentul în slujba intereselor vitale ale clasei muncitoare, ale poporului nostru și ale țării. Eforturile Partidului Comunist Român de a transforma procesul de la Brașov într-un mijloc activ de luptă și a-l încadra în mai tregului popor, chemîndu-l „să fie pregătit de luptă... pentru apărarea țării împotriva cotropitorilor fasciști". Chemările partidului comunist au avut un ecou deosebit în rîndurile muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, ale altor categorii sociale care au răspuns cu entuziasm la ordinul de mobilizare, au subscris la înzestrarea armatei, au susținut politica de securitate și pace a guvernului român, au organizat numeroase manifestări în toată țara. Activitatea Partidului Comunist, a celorlalte forțe muncitorești și democratice, a stării de spirit patriotice și antifasciste a maselor largi populare ca și a unor cercuri burgheze ori burghezo-democratice a fost puternic reliefată de amploarea și caracterul demonstrațiilor de la 1 Mai 1939, în lupta împotriva Gărzii de fier, care rămînea pericolul principal, a hitlerismului și politicii sale revizioniste, pentru apărarea integrității teritoriale a țării. Ziarele „Lumea nouă", „România", „Azi", „Ieșul" au subliniat responsabilitatea națională a clasei muncitoare, patriotismul ei fierbinte. La rîndul său „Timpul", unul dintre cele mai răspîndite ziare în cadrul societății românești, scria: „1 Mai 1939 a arătat o dată mai mult că muncitorimea este... temeiul, baza și substanța națională, chezășia prosperității ei în pace și apărătoarea ei atunci cînd patria o cere". Înfățișînd conștiinței progresiste internaționale imaginea unui popor profund atașat idealurilor de libertate și de independență națională, manifestările de la 1 Mai 1939 s-au înscris ca un semnal serios pe care România l-a adresat întregii lumi asupra necesității unirii eforturilor tuturor partidelor și grupărilor politice care militau pentru pace, în vederea împiedicării dezlănțuirii conflagrației mondiale de către Germania nazistă și acoliții ei. Nu întîmplător Conferința mondială pentru pace și democrație de la Paris din 13—14 mai 1939 a apreciat în mod deosebit marile manifestații antifasciste de la 1 Mai din România.

București, 1 Mai 1939

Amplele manifestări antifasciste, antirevizioniste, antirăzboinice și pentru pace ce au avut loc în anii 1933—1940 au demonstrat cu putere că eroica luptă dusă de Partidul Comunist Român în fruntea clasei muncitoare, a țărănimii, a unor largi forțe progresiste și patriotice sub steagul democrației și al independenței naționale, ca și atitudinea lucidă a unor grupări politice ale claselor conducătoare au stăvilit pînă în septembrie 1940 ascensiunea spre putere a organizațiilor fasciste și înrobirea țării Germaniei naziste. Ele au reprezentat o contribuție inestimabilă a poporului român la apărarea păcii și securității popoarelor, la lupta pentru democrație, libertate și independență națională, demonstrînd capacitatea de luptă revoluționară a clasei muncitoare de a conduce destinele poporului român.

Cu aceeași responsabilitate, abnegație și dăruire pentru cauza întregului popor român a acționat Partidul Comunist Român în anii grei ai dictaturii militare constituind nucleul în jurul căruia s-a făurit o largă și cuprinzătoare coaliție națională de forțe social-politice care a asigurat victoria revoluției naționale și sociale, antifasciste și antiimperialiste din august 1944. În noile condiții social-politice, partidul, conștient de menirea istorică ce o avea de îndeplinit față de popor, a elaborat strategia și tactica luptei revoluționare corespunzătoare, a mobilizat clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, alte categorii sociale pentru înfăptuirea transformărilor și înnoirilor radicale din societate, cucerirea puterii politice și edificarea societății socialiste în România.

În dezvoltarea Partidului Comunist Român, în înflorirea întregii societăți românești, în ridicarea pe o treaptă superioară a rolului conducător al partidului în viața economică și social-politică a țării, un moment de cea mai mare însemnătate l-a constituit Congresul al IX-lea al P.C.R., care a inaugurat o epocă superioară, în cursul căreia națiunea română a dobîndit cele mai mărețe împliniri din întreaga sa istorie, perioadă denumită cu îndreptățită mîndrie patriotică, „Epoca Nicolae Ceaușescu". Strategia și orientările tactice ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism au avut drept rezultat dezvoltarea fără precedent a forțelor de producție, modernizarea necontenită a acestora, ceea ce a dus la creșterea spectaculară a avuției naționale, la dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor țării, la înflorirea culturii și civilizației socialiste. Partidul a manifestat preocupare sporită și a acționat cu îndrăzneală pentru perfecționarea relațiilor de producție și sociale, a formelor de organizare și conducere a societății, de participare a tuturor cetățenilor patriei la elaborarea politicii constructive, la conducerea societății, ilustrînd cu putere adevărul că socialismul și democrația sînt de nedespărțit. În toți acești ani o susținută muncă a fost depusă pentru făurirea omului nou, adîne pătruns de drepturile și răspunderile sale, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor; s-a cimentat unitatea moral-politică a națiunii, a crescut rolul partidului ca centru vital al poporului în opera constructivă socialistă. România — expresie a forței creatoare a unui popor liber și singur stăpîn pe destinele sale — este cunoscută și prețuită în lume pentru realizările sale, pentru politica de pace și colaborare între națiuni.

La aniversarea gloriosului jubileu al partidului, poporul român își consacră întreaga putere și energie de muncă înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, pentru înălțarea patriei pe noi culmi de prosperitate și bunăstare, implinind aspirațiile înaintașilor, ce au pus temelia partidului revoluționar al clasei muncitoare din țara noastră.

DR. ION IACOȘ

Gîndul și fapta gloriosului nostru partid:

PROPĂȘIREA PATRIEI ROMÂNE

Dezvoltarea economică și socială a României a stat în permanență în atenția mișcării socialiste și comuniste din patria noastră, reprezentînd un constant obiectiv programatic de realizarea căruia depindea soluționarea multor probleme ce țineau de viața și activitatea clasei muncitoare, a țărănimii și maselor muncitoare în general. Așa cum remarca tovarășul Nicolae Ceaușescu, „de la primele sale începuturi mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă, au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre". Continuînd aceste tradiții, preocupările privind economia românească au căpătat sensuri, conținut și dimensiuni noi după constituirea Partidului Comunist Român, eveniment care, așa cum se subliniază în Programul adoptat la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., „a marcat o etapă nouă, superioară, atît pe plan politic și ideologic, cît și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, în dezvoltarea detașamentului de avangardă al clasei muncitoare, a dat un nou și puternic avînt luptelor politice și sociale desfășurate de masele largi populare din țara noastră".

În analiza obiectivelor strategice și a acțiunilor tactice ale Partidului Comunist Român vizînd dezvoltarea economică și socială a țării în perioada interbelică se cere să se țină seama de cîteva situații și împrejurări deosebite. Partidul Comunist Român nu era partid de guvernămînt și nici n-a participat în vreo coaliție guvernamentală. Ba, mai mult, după numai trei ani și cîteva luni de activitate în cadrul legal a fost trecut, din 1924, în ilegalitate pentru tot restul perioadei interbelice. El a fost și a rămas un partid consecvent al clasei muncitoare, iar strategia și tactica sa în plan economic vizau obiective și soluții corespunzătoare locului, rolului și misiunii istorice ale acestei clase. Deoarece interesele clasei muncitoare erau în acord cu interesele generale de dezvoltare a țării pe calea progresului, strategia și tactica P.C.R. nu se limitau la problemele economice strict muncitorești — condiții de muncă, de trai, salarii, zi de muncă sau săptămînă de lucru etc. —, ci cuprindeau într-un tot **întreaga viață economică a țării.** În virtutea acestui fapt, „partidul nostru s-a afirmat de la început ca o puternică forță politică capabilă să ducă la victorie lupta clasei muncitoare, a poporului împotriva orînduirii burghezo-moșierești, pentru libertate și dreptate socială". În obiectivele sale strategice și tactice au figurat probleme deosebit de mari, ca cele ale reformei agrare și ale lichidării rămășițelor relațiilor feudale, ale refacerii economice postbelice și ale consecințelor subjugării economiei de către capitalul străin, ale crizei economice de supraproducție și ale ieșirii din criză, ale industrializării României și ale consolidării independenței sale economice ca bază a independenței politice. Spre deosebire de partidele de guvernămînt — și acestea au abordat unele probleme asemănătoare, care căutau și dădeau soluții vizînd consolidarea regimului burghezo-moșieresc —, Partidul Comunist Român a formulat strategii și tactici care, oferind soluții dintre cele mai radicale pentru problemele curente, vizau pregătirea cît mai corespunzătoare a condițiilor pentru trecerea țării noastre la socialism. În raportul privind programul partidului pregătit pentru Congresul de constituire, se proclama necesitatea luptei „în țara noastră pentru înfăptuirea societății viitoare, care nu-i alta decît comunismul".

Ca partid revoluționar al clasei muncitoare, angajat în lupta dîrză împotriva vechii orînduiri exploatatoare, Partidul Comunist Român a tratat problemele economiei românești interbelice strîns corelate cu problemele politice, sociale, organizatorice și ideologice, delimitînd în mod clar interesele muncii de cele ale capitalului.

Așa stînd lucrurile pentru înlăturarea piedicilor care stăteau în fața creșterii forțelor producătoare, a accelerării creșterii economice — în terminologia actuală — și a schimbării structurii economiei se cerea ca inițiativa prefacerilor revoluționare și organizarea forțelor capabile să le înfăptuiască să treacă de partea clasei muncitoare.

Industrializarea — o triplă necesitate

În noile condiții generate de victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, elaborarea teoretică a unei concepții clare, realiste, temeinic fundamentate cu privire la sarcinile imediate și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, aplicarea măsurilor menite să o transducă în viață, dobîndeau o importanță covîrșitoare atît pentru consolidarea regimului democratic, pentru soarta și perspectivele revoluției, cît și pentru soarta și viitorul României, în general.

Înțelegînd profund acest imperativ al momentului și al perspectivei, Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945 a elaborat și fundamentat teoretic un vast program de refacere și dezvoltare economică, jalonînd calea transformării României dintr-o țară agrară înapoiată într-o țară industrial-agrară avansată. În programul elaborat de Conferința Națională domină conceptul complex al economiei naționale, abordarea economiei naționale ca un tot unitar, în centrul căruia se află industrializarea țării. Cum se va aprecia în Programul partidului, Conferința Națională din octombrie 1945 a indicat „ca obiectiv principal pentru asigurarea progresului general al societății românești trecerea la industrializarea țării".

Principalele teze ale teoriei industrializării se refereau la: critica teoriei „România, țară eminamente agricolă"; demonstrarea necesității industrializării, în general, și a dezvoltării industriei grele, în special: evaluarea posibilităților și resurselor industrializării precum și schițarea programului practic de acțiune pentru înfăptuirea industrializării. Criticîndu-se teoria „România, țară eminamente agricolă", la Conferința Națională s-a arătat că ideile respective corespundeau intereselor moșierimii, că ele justificau o situație de inferioritate a României față de statele industrializate. „Împotriva acestor teoreticieni reacționari, care căutau să facă din țara noastră un apendice al marilor state industriale — se spune în documentele conferinței — ne-am ridicat din totdeauna noi, marxiștii, comuniștii, susținînd că progresul țării noastre este în directă și nemijlocită legătură cu progresul industrializării și că de tăria industrială a țării depinde în mare măsură însăși independența statului nostru". Înțelegînd în detaliu caracterul obiectiv al mersului istoriei, legile obiective care guvernează evoluția ei, rolul hotărîtor și determinant al forțelor productive în dezvoltarea socială și înălțarea edificiului noii orînduiri sociale, Partidul Comunist Român a demonstrat că industrializarea socialistă a țării reprezintă un imperativ istoric al prezentului și trebuie să constituie obiectivul central al politicii generale de construire a socialismului și comunismului. În felul acesta, cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul nostru își asuma „misiunea istorică de a asigura făurirea și dezvoltarea unei industrii puternice și, pe această bază, de a duce patria noastră pe drumul larg al progresului economic și social".

Într-adevăr, industrializarea socialistă a țării era o *necesitate economică* deoarece ea constituia calea principală de creare a bazei tehnico-materiale a socialismului. Așa cum atestă deja experiența istorică, numai marea industrie mașinistă putea să înzestreze cu mijloacele de muncă cele mai avansate toate celelalte ramuri de activitate în general, ramurile producției materiale, în special. Totodată, în realitățile social-economice din România, industrializarea socialistă a constituit singura cale pe care se putea merge pentru a smulge țara din înapoierea economică moștenită de la orînduirea socială precedentă. Industrializarea a reprezentat, astfel, calea de dezvoltare complexă, multilaterală și echilibrată a economiei naționale în ansamblul său și a tuturor zonelor țării, mijlocul cel mai eficient de sporire a productivității muncii sociale — factorul cel mai important, cel mai de seamă al noii orînduiri sociale. Istoria dezvoltării societății contemporane demonstrează că industrializarea țării asigură valorificarea tot mai înaltă a bogățiilor naturale, ridicarea eficienței activității economice, creează baza unei participări tot mai active la circuitul economic mondial și reprezintă pîrghia principală în reducerea și lichidarea decalajelor față de țările avansate din punct de vedere economic.

Industrializarea socialistă este, în același timp, *o necesitate politică*, deoarece ea determină creșterea numerică a clasei muncitoare, repartizarea ei pe întregul teritoriu al patriei, crearea condiții pentru ridicarea nivelului de pregătire și pentru întărirea rolului ei conducător în întreaga societate. Crearea marii industrii mașiniste în toate județele și zonele țării este calea principală de eliminare a decalajelor și inegalităților moștenite de la vechea orînduire, factorul de asigurare a unor condiții de muncă și viață apropiate, baza materială a dezvoltării unității tuturor categoriilor de oameni ai muncii, indiferent de naționalitate.

Imperativ economic și politic, industrializarea socialistă a României a reprezentat, în același timp, o *necesitate socială*. Numai prin înfăptuirea ei se putea rezolva contradicția dintre cea mai înaltă formă a puterii politice, instaurată la 30 decembrie 1947, și economia slab dezvoltată, moștenită de la orînduirea capitalistă. Crearea unei industrii cît mai înfloritoare și așezarea ei optimă în toate zonele geografice ale patriei, în toate județele sale asigură condiții materiale pentru înfăptuirea egalității economice și sociale a tuturor oamenilor muncii, pentru înfăptuirea echității socialiste în înțelesul cel mai deplin al noțiunii.

Epoca dezvoltării multilaterale

Moment istoric de referință pentru întreaga complexitate a problematicii construcției socialiste și dezvoltării economico-sociale a țării, Congresul al IX-lea al P.C.R. a operat o largă și curajoasă deschidere către gîndirea social-politică revoluționară, a creat climatul cel mai fertil afirmării unor teze și concepte românești novatoare, a dat o fundamentare științifică amplului proces de dezvoltare a patriei, ridicînd răstimpul parcurs la înălțimea de semnificații și la amplitudinea de prefaceri social-economice proprii unei epoci de istorie pe care poporul român, cu îndreptățită mîndrie, o numește „Epoca Nicolae Ceaușescu". O contribuție decisivă la gîndirea și acțiunea partidului nostru, la fundamentarea căilor și obiectivelor generale ale dezvoltării patriei a adus și aduce secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a gîndirii social-politice contemporane, a cărui operă teoretică și activitate revoluționară sintetizează și dezvoltă pe un plan superior cele mai bune tradiții ale gîndirii social-politice românești, experiența partidului nostru în construcția socialistă, tendințele dezvoltării sociale contemporane. Adversar declarat al voluntarismului sau subiectivismului, ca și al fetișizării legilor obiective în politica economică, secretarul general al partidului a inaugurat noua etapă a dezvoltării societății românești prin profunzimea analizei, realismul și forța să de sintetizare a complexelor fenomene social-politice, a tendințelor de dezvoltare a acestora. Noul spirit în care avea să fie concepută și abordată în continuare întreaga problematică a dezvoltării economico-sociale a țării a fost afirmat încă din Raportul prezentat la Congresul al IX-lea în care tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „noi, comuniștii, considerăm că mai avem încă mult de făcut pe calea dezvoltării industriale a țării, a făuririi unei agriculturi moderne, pentru ridicarea patriei la nivelul țărilor cu economie avansată, la acel stadiu care să asigure poporului român o viață îmbelșugată, o înaltă civilizație materială și spirituală".

Deschizînd calea unei dezvoltări economice mai complexe și mai rapide decît oricînd, Congresul al IX-lea a inaugurat o perioadă caracterizată de o amplificare fără precedent a tuturor resorturilor dinamismului social, de o accelerare a „pulsului" vieții economico-sociale. Barometrul prin care se poate măsura dinamizarea procesului dezvoltării societății românești nu îl constituie numai unii indicatori economico-sociali, ci și profundele și ample transformări intervenite pe multiple planuri ale vieții economice, sociale, politice, culturale, spirituale, a conceptelor, structurilor, instituțiilor, cadrului organizatoric etc. Conferințele și congresele care au urmat în acest răstimp marchează, prin încărcătura semnificațiilor și implicațiilor lor, momente de referință în viața națiunii noastre, în construcția socialistă. Într-o constatare generală, ele relevă strălucit, capacitatea de cuprindere și de stăpînire de către partidul nostru a complexității vieții economico-sociale, a problematicii dezvoltării în diferite etape, a numeroaselor interrelații și intercondiționări care acționează în procesul dezvoltării generale a patriei.

O trăsătură esențială a acestui proces o reprezintă tocmai multilateralitatea — concept care ocupă un loc de seamă în gîndirea și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu și care constituie nu numai un răspuns științific și adecvat diversității componentelor ce se intersectează în planul economic, ci și o expresie a corelațiilor dintre diferitele planuri (social, politic, uman, etc) ale sistemului social global. Conceperea dezvoltării țării pe temeiurile multilateralității a fost consfințită la Congresul al XI-lea, cînd s-a adoptat „Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism" — document asumat de poporul nostru ca veritabilă cartă a națiunii, prima de o asemenea largă perspectivă din întreaga sa istorie.

O altă trăsătură a modului în care partidul nostru a elaborat în acest răstimp amplele programe de dezvoltare a țării se referă la continuitatea procesului revoluționar — teză a cărei fundamentare este rezultatul analizei științifice întreprinse de secretarul general al partidului asupra drumului parcurs și stadiului atins în construcția socialistă. Relevînd consecvența revoluționară, de luptă și acțiune, a partidului nostru pe firul gloriosei sale istorii, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia strînsa dependență dintre continuarea pe aceleași coordonate revoluționare a activității partidului și realizarea obiectivelor actuale și de perspectivă ale dezvoltării patriei, dintre spiritul revoluționar al tuturor oamenilor muncii și înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor actualei etape în dezvoltarea patriei. Iată de ce glorioasa aniversare a partidului nostru — pentru care dezvoltarea țării a fost dintotdeauna un fundamental obiectiv programatic — găsește întregul nostru popor muncind cu abnegație și elan revoluționar pentru realizarea prevederilor stabilite la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. pentru actualul cincinal, la sfîrșitul căruia țara noastră se va situa la un nivel mediu de dezvoltare.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

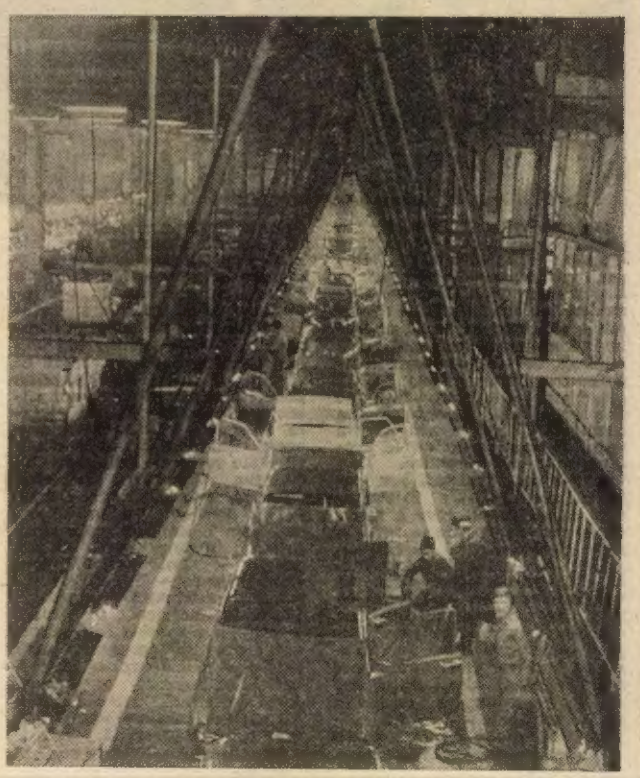

CONTROLUL OAMENILOR MUNCII – MODALITATE REVOLUȚIONARĂ DE PARTICIPARE A CELOR CE MUNCESC LA CONDUCEREA SOCIALĂ

A beneficia de drepturile oferite de orinduirea socialistă și a acționa cu răspundere pentru întărirea ei, afirma secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la înalta tribună a Congresului al XIII-lea al partidului, **constituie două laturi ale democrației socialiste care se condiționează reciproc, asigurînd mersul înainte al patriei, implinirea tuturor aspirațiilor celor ce muncesc, de bunăstare și fericire.** În acest profund adevăr, esență a democratismului românesc, găsim și reperele care jalonează activitatea controlului oamenilor muncii, ai cărui reprezentanți s-au întrunit în cadrul celei de a III-a Consfătuiri pe țară, sub egida Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Eveniment deosebit de important în viața social-politică a țării, consfătuirea, organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a desfășurat în atmosfera de puternică angajare, caracteristică acestei perioade premergătoare aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, cînd întregul popor acționează cu fermitate și abnegație revoluționară pentru îndeplinirea istoricelor hotăriri ale Congresului al XIII-lea al partidului, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a angajamentelor asumate unei calități noi în toate sectoarele economiei naționale.

Consfătuirea a reliefat cu putere contribuția determinantă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la elaborarea și înfăptuirea întregii politici interne și externe a partidului și statului, la permanenta dinamizare a gîndirii și practicii revoluționare, participanții la lucrări exprimînd și cu acest prilej, sentimentele de dragoste și recunoștință pentru dăruirea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fruntea partidului și a țării, slujește cauza edificării socialiste a României, a ridicării ei pe tot mai înalte culmi de progres și civilizație.

„Evocînd drumul glorios de lupte și victorii al eroicului nostru partid, mărețele izbînzi pe care le-am obținut cu deosebire în epoca de aur care vă poartă numele — **se arată în Scrisoarea adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de Consfătuirea pe țară a reprezentanților Controlului oamenilor muncii** — participanții la dezbateri au relevat, cu sentimente de aleasă cinstire, profunzimea și larga sferă de cuprindere, proprii gîndirii teoretice și activității dumneavoastră practice de eminent conducător revoluționar, meritele dumneavoastră excepționale în asigurarea progresului și înfloririi multilaterale a patriei".

Participanții la lucrările Consfătuirii și-au exprimat sentimentele de aleasă prețuire și recunoștință față de activitatea prodigioasă desfășurată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, pentru contribuția de excepțională importanță pe care o aduce la dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii românești, la înfăptuirea neabătută a hotăririlor Congresului al XIII-lea.

Expresie a democratismului nostru, a perfecționării continue a întregului mecanism de conducere a vieții economico-sociale, controlul oamenilor muncii — una dintre formele cele mai directe prin care cei ce muncesc își exercită răspunderea în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari ai avuției naționale, profund interesați în dezvoltarea și buna gospodărire a mijloacelor de care dispune societatea pentru ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație al poporului — și-a sporit mereu rolul de instrument al autoconducerii muncitorești, eficiența sa socială, această activitate devenind o puternică școală a autogospodăririi, o importantă sursă de inițiative cetățenești în toate domeniile de interes public. În prezent, în țară funcționează 48 968 de echipe ale controlului oamenilor muncii, în care activează un număr de 193 985 de membri-muncitori și țărani, maiștri, ingineri, medici, juriști și alți intelectuali, comuniști, utecești și membri ai Organizației democrației și unității socialiste — oameni care prin activitatea lor obștească își aduc contribuția la promovarea eticii și echității socialiste, la respectarea legilor țării. Raportul cu privire la organizarea și exercitarea controlului oamenilor muncii, prezentat celor peste 1 000 de participanți la consfătuire, a subliniat printre altele că, urmare a bunei experiențe cîștigate de la instituționalizarea acestei forme de autoconducere socialistă, precum și a îmbunătățirii cadrului său legislativ, în 1985, acțiunile de control s-au soldat cu peste 250 000 propuneri, sesizări și sugestii menite să conducă la îmbunătățirea activității în unitățile supuse controlului, fapte care dovedesc maturitatea, exigența și competența sporită a echipelor de control, de consecvența acestora în înlăturarea neajunsurilor dintr-un sector sau altul de activitate.

Urmare a preocupărilor constante a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, a consiliilor sale locale, pentru aplicarea indicațiilor și orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind organizarea și desfășurarea activității de control, a creșterii rolului acestuia în rezolvarea problemelor de muncă și de viață ale oamenilor, a sporit eficiența controalelor efectuate. Astfel, în unele localități, datorită contribuției active a echipelor de control ai oamenilor muncii, au fost cuprinse în planurile de dezvoltare în profil teritorial noi unități sanitare, de prestări servicii și spații comerciale, după cum, s-a procedat și la reprofilarea sau reamplasarea unor unități cu profilul amintit, au fost reorganizate trasee ale mijloacelor de transport în comun, s-au luat măsuri pentru diverse remedieri la blocurile de locuințe, în condițiile unor lucrări de bună calitate și a înlăturării risipei.

De asemenea, atît raportul cît și participanții la dezbateri au evidențiat și lipsurile care mai există în organizarea și desfășurarea controlului, principala deficiență a consiliilor F.D.U.S., a comisiilor de coordonare și a echipelor de control constînd în lipsa de consecvență, de continuitate în ceea ce privește urmărirea soluționării problemelor sesizate. În acest context, programul de măsuri, Chemarea Consfătuirii pe țară a reprezentanților Controlului oamenilor muncii, se constituie într-un amplu program de activitate destinat să conducă la perfecționarea continuă a metodelor de muncă ale echipelor, ale organizațiilor de masă și obștești, astfel încît membrii echipelor de control al oamenilor muncii să-și poată îndeplini tot mai activ, tot mai eficient misiunea încredințată de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conștienți de faptul că îmbunătățirea calității vieții în patria noastră depinde de înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare continuă a economiei naționale.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Vremea e frumoasă, munca să fie mai spornică!

O PRIVIRE STATISTICĂ

Meteorologii au anunțat, în ultimele zile, încălzire rapidă a timpului înregistrîndu-se temperaturi de peste 20 de grade în multe locuri din țară. De asemenea, tot specialiștii în domeniu o zic, vremea se va menține în continuare frumoasă și, se înțelege, se vor înregistra temperaturi ridicate. Spus altfel primăvara și-a intrat în toate drepturile sale. Desigur marea campanie de primăvară nu s-a putut începe peste tot la aceleași date calendaristice. Dar, lucrările de primăvară vor trebui să se desfășoare în ritmurile anotimpului care a venit, de la caz la caz, de la zonă la zonă, de la cultură la cultură. Acolo unde munca de primăvară, din motive independente de voința oamenilor, a început cu mult mai tîrziu, se înțelege, că, ritmul campaniei se va desfășura mult mai alert antrenîndu-se, într-un timp mult mai scurt, întreaga forță de muncă de care se dispune sau, sînt multe și asemenea cazuri, primindu-se ajutor de la județele sau unitățile care sînt în avans.

Privind statistic lucrurile, pînă la sfîrșitul ultimelor zile ale lunii martie, așa cum rezultă din datele comunicate de către Ministerul Agriculturii, s-a însămînțat 21 la sută din suprafața planificată pe întreaga campanie. Și, dacă facem calculul mai departe, asta înseamnă că aproape un milion de hectare au primit sămînța și că ritmul zilnic depășește 150 de mii hectare. Desigur, sînt zone în care acest ritm este cu mult depășit. Este vorba de județele : Olt, Giurgiu, Constanța, Ialomița, Călărași, Tulcea, Brăila, Buzău, Arad, Prahova, Alba, Sibiu... etc. Asta însemnînd culturi din prima și a doua epocă. Sînt și județe — Dolj și Olt, spre exemplificare — în care s-a început și semănatul porumbului. Cu toate acestea, în multe locuri, nu s-a atins încă viteza prevăzută și corespunzătoare, fapt ce demonstrează că nu peste tot se lucrează cu întreaga forță de muncă, în ciuda faptului că, așa cum s-a văzut, vremea a fost favorabilă.

Și, din aceleași date statistice, au mai rămas de însămînțat încă însemnate suprafețe cu diferite culturi din primele decade. Este vorba de aproximativ 7 000 de hectare cu mazăre pentru boabe care au rămas încă de însămînțat în județele : Mehedinți, Suceava, Botoșani, Neamț, Vrancea, Bacău, și peste 6 000 de hectare cu ovăz în județele : Covasna, Harghita, Mureș, Neamț și Suceava, la care se mai adaugă și cele 13 000 hectare cu orzoaică în județele : Covasna, Suceava, Harghita. Sfecla de zahăr a fost semănată doar într-un procent de 70 la sută din suprafața stabilită, floarea soarelui în 34 la sută, culturile furajere într-un procent de 66 la sută iar legumele de cîmp, în ciuda faptului că se înregistrează temperaturi ridicate și în ceea ce privește solul, doar pe 26 la sută. Este clar că, în cel mai scurt timp, folosind întreaga forță mecanizată și cea manuală trebuie să se termine cu însămînțările culturilor din epoca întîia, calitatea să fie ireproșabilă — încît să se poată trece neîntîrziat la celelalte și chiar a porumbului, unde condițiile permit. Unul dintre factorii esențiali este umiditatea existentă acum în sol. Din zi în zi, datorită temperaturilor în creștere, umiditatea scade. Este factorul și argumentul hotărîtor în accelerarea ritmului de însămînțări fiind vorba de culturile cu semințe mici la care adîncimea de încorporare în sol este eu mult mai mică. Respectarea epocilor optime (multe dintre culturi — cum se poate vedea — trebuiau deja terminate) influențează, cum dealtfel se știe, foarte mult nivelul recoltei. De aceea argumentăm faptul că lucrările trebuie să avanseze cu mult mai rapid, cu viteze mult sporite reușindu-se să se realizeze terminarea lucrărilor.

Desigur campania agricolă nu înseamnă numai însămînțări. Una dintre preocupările de bază o constituie intensivizarea tehnologiilor pentru a se realiza recolte mari la legume. Asociațiile Economice de Stat și Cooperatiste, în momentul de față au început livrarea milioanelor de fire pentru răsad. În multe locuri din țară cartofii au fost puși, la preincolțit iar, în aceste zile, ei sînt plantați în cîmp. Specialiștii susțin că, față de anul trecut, va exista un devans de cîteva zile, în apariția acestora. Spus altfel înseamnă că piețele orașului vor primi cu mult mai devreme cartofii anului 1986. Nu putem încheia rîndurile de față fără să spunem că în livezi și în vii lucrările de întreținere și tăiere, în mare, s-au efectuat acum desfășurîndu-se operațiunile de stropire. Anul pare bun, nu au fost încălziri în timpul iernii care ar fi pus în pericol floarea așa că rămîne doar de cum se gospodărește și muncește fiecare. De asemenea multe livezi neproductive au fost defrișate înlocuindu-se cu altele, s-au executat, acolo unde a fost cazul, culturi intensive și superintensive. Așa că, fără să mai lungim vorba, primăvara și-a intrat în toate drepturile ei. Munca oamenilor de-acum hotărăște socotelile din toamnă...

SORIN POSTOLACHE ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

1921-1986

Partidului și patriei cîntare

Flacără sporită prin flacără

Fac parte, dimpreună cu alți colegi de-ai mei într-ale scrisului — și ei, aidoma mie, cetățeni ai Hunedoarei — dintre-acei scriitori privilegiați. Privilegiați în sensul că, în imediata noastră apropiere, în chiar miezul vieții noastre, ai gîndurilor și-ai trăirilor noastre, clocotește, la propriu și la figurat, uriașul frămînt al unui fastuos oraș ce-a devenit, în timp, prin oamenii săi, un veritabil simbol pentru România zilelor noastre. Operă a socialismului, într-un totul asemănătoare marilor edificii ce impodobesc epoca pe care cu mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu, Hunedoara este, mai întîi și-ntîi, rodul rotund al muncii, al cutezanței, al visului întrupat în faptă, al victoriei în care au crezut, cu toată ființa lor generații și generații de comuniști, începînd cu brigadierii anilor '48—50 și continuînd cu cei din zilele noastre. De-aproape patru decenii, printr-o tulburătoare stafetă a aspirațiilor către împlinire, străvechile flăcări ale Hunedoarei ard cu o lumină nouă, o lumină izvorîtă din oameni, din nestrămutata lor luptă și credință-n viitorul pe care-l construiau cu însăși ființa lor. În frunte, ca pretutindeni în toată țara, comuniștii. I-am cunoscut încă de pe cînd eram copil. Am trăit în preajma lor ca adolescent. M-am împlinit și mă împlinesc, ca om și scriitor, în mijlocul lor. A transcrie acum și aici, în această pagină, doar numele cîtorva dintre ei ar însemna să stîrnesc un fel de furtună. Întrucît, zi de zi, pretutindeni în oraș, mă întîlnesc cu zeci și zeci de oameni pe care-i știu nu numai cu numele și prenumele, profesia și locul lor de muncă, ci cu chiar biografia lor. Dacă ar fi să le fac un portret colectiv, se vor recunoaște cu toții în ipostaza acelui om pe care îndeobște o folosim, comunist de omenie. Este omul care, la locul său de muncă, este cunoscut ca fiind un meseriaș de nota 10. Este un om care, îndeplinind această primă condiție, va fi respectat pentru obiectivitatea opiniilor sale, întrucît cel mai de preț lucru pentru ele este adevărul. Cuvîntul tul va cîntări, decisiv, în orice dezbatere, fie ea o problemă de muncă fie una de viață. Acest om care a împrumutat flăcărilor Hunedoarei ceva din ființa sa, acest comunist, aflat mereu în primele rînduri și-ntotdeauna acolo unde este mai greu, unde este nevoie de dăruire, de competență, de dreaptă cumpănire, este eroul atîtor și-atîtor reportaje dedicate Hunedoarei, este eroul atîtor și-atîtor romane, piese de teatru sau filme ce-au încercat să surprindă, cît mai veridic cu putință, năvalnica viață a orașului nostru. Au reușit să-i descrie tulburătoarea sa conștiință, doar cei ce-au depășit datele generale, oarecum idilice, oarecum festiviste. Au reușit doar cei ce-au înțeles că eroii Hunedoarei, comuniștii Hunedoarei, ca de altfel toți eroii și comuniștii atîtor și-atîtor locuri din țara asta, sînt, totuși, oameni. Viața lor de zi cu zi este chiar viață. Unii, în focul bătăliilor, au mai și pierdut, au mai și căzut. Dar n-au fost niciodată, înfrînți. Pe fruntea lor, încărcată de gînduri, a strălucit, în cele din urmă, și bucuria izbîndei, a adevărului care nu poate să nu iasă la suprafață ca înțelemnul deasupra apei. Cutreierată de furtuni și întrebări de tot felul, conștiința lor a fost totdeauna limpede, curată ca lacrima. Acești oameni, acești comuniști au acționat și vor acționa tot timpul în numele adevărului. Viața mea și-a multora din prietenii mei de copilărie, de adolescență sau de oameni maturi, cum am ajuns și noi, a depins de multe ori de dreapta lor judecată. Hunedoara nu stă numai orașul plămădirii oțelului, ci și orașul plămădirii omului nou, iar marii sculptori ai acestui infinit de greu travaliu sînt ei, comuniștii. Lor, acestor oameni, li se închină versurile mele. Dar le-am dedicat paginile romanelor mele aflate sub tipar. Truda mea scriitoricească, despre care am vrut să spun că are privilegiul de-a se naște în imediata apropiere a acestor oameni, se sprijină, mai întîi și-ntîi, pe sensul adînc și major al vieții lor, o viață pusă în slujba țării, a idealurilor ei de propășire, de continuă devenire.

EUGEN EVU ■

Antologie Flacăra

În timpul patriei

E-o rază-n inimă și-o treaptă
De bucurii spre tînăr vîrf cu dor.
El merge înainte și ne-așteaptă
Pe culmi pornind, din nou, isteților.

El este seva fructelor de mîine
Și e sămînța fructului rotund,
E gest și e sudoare, lut și pîine
Și-i ape cari izvoarelor răspund.

Incandescență ce renaște-ntruna
Din cronici către mîine, ne-necrat,
Iscălituri de fulgere-n furtuna
Istoriei ce le-a inscăunat

Și tînăr cum e cîntecul de mare
Și verbul cel adînc, el are-o sită
Cu cearcăn aurit a sărbătoare,
În timpul patriei în veci să stea.

AL. ANDRIȚOIU ■

Doină

Se-aude, se-aude, se-aude,
Din adînc, din veci, din mereu,
Sufletul, cîntecul, sîngele,
Poporului meu.

Dorm păsări de aer trecînd
Prin liniștea fără de pată,
Am fost asupriți uneori,
Noi n-am asuprit niciodată :

Noi n-am înecat peste nimeni
În tulbure-ai gloriei ceas —
Stă frunza în codri ciulită
Să dea de-i primejdie glas ;

Stă iarba cu săbiile trase,
Iar tu, libertate, tresari
În tainiți vegheate mereu,
Martori ne sînt munții mari.

Și dau mărturie poienele
Oprite pe margini de hău
Că, dac-am lovit vreodată,
A fost doar în numele tău.

În numele tău cuvîntăm
La judecata popoarelor
Și nu vom pieri niciodată
De-o fi după voia izvoarelor.

Peste mărețele piscuri,
Peste cîmpiile mute,
Gîndul poporului meu
Se-aude, se-aude, se-aude.

ANA BLANDIANA ■

Omagiu

Cît vom lucra grădina
Istoriei pe lume
Și cumpăna luminii
Cît o vom ține dreaptă,
Vom căuta un cîntec
Aducător de faptă
Și vom cinsti părinții
Care ne-au dat nume.
Cît vom avea în palma
Acestor zări albastre
O patrie de inimi
S-o punem temelie,
Ne va uni un cîntec
Etern de vitejie
Și vom jura credință
Pe toate ale noastre.
Cît fagurii de miere
Ai limbii vor rămîne
Și cît eroii noștri
Vor fi lumină trează,
Vom lua ca pildă-n toate
Pe cel care lucrează
De pe acum la chipul
Istoriei de mîine.

PAUL BALAHUR ■

Înaltă cinstire

Aș vrea să-mi fie zvon de tulnic versul,
Purtat din tîrg în tîrg, din sat în sat,
Prin inimi ca un dor să-i fie mersul
Și urma, ca un cîntec neuitat.

Să pot cînsti, precum e obiceiul
Acestui neam dintru acest pămînt,
Pe Cel ce-i este patriei temeiul
Și împlinirii noastre legămînt.

Aș vrea să-i spun un cînt cum nu s-a spus
Să lunece din mine mai presus
De orizontul gîndului, din minte.

Dar vorbele nu sună cum le cern
Și-n loc de cînt în cale îi așternt
Bătaia inimii, tot mai fierbinte.

NECULAI CHIRICA ■

Romul Munteanu :

„O responsabilitate în cultură nu este numai frumoasă, ci și grea"

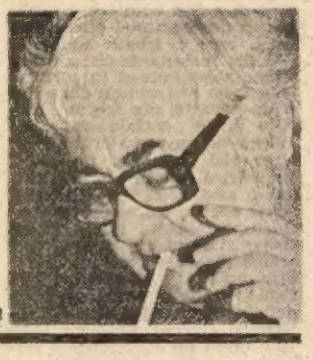

Fotografie de ION CUCU ■

— Cunoscut și apreciat de toți cei ce alcătuiesc marea familie a lumii literare, căreia i-ați dăruit nu numai o amplă operă, trudă dumneavoastră pînă-n clipa de față, cînd ați împlinit frumoasa vîrstă de 60 de ani, ci și un uriaș număr de importante titluri ce au apărut la editura „Univers", al cărei director sînteți, credem că n-ar fi lipsit de interes să vă prezentați, totuși, marelui public.

— Am intrat în viața universitară de la Cluj din anul 1950. Consider că am făcut parte dintr-o generație fericită (după o lungă nefericire acumulată în anii războiului) în fața căreia viitorul s-a configurat de timpuriu ca o ofertă profesională deschisă. La început eram un asistent universitar timid, speriat de erudiția și rigoarea profesorului (D. Popovici) care ne tutela pe toți din jurul său în planul vieții intelectuale.

Din cauza unor **împrejurări imprevizibile** (moartea prematură a profesorului, stagiu militar tîrziu) am fost nevoit să părăsesc Clujul cu frumoasa sa cetate universitară.

La București a trebuit să relau totul de la capăt. Asistent la Institutul pedagogic, inspector pentru sectorul filologic la Ministerul Învățămîntului, m-am trezit dintr-o dată într-o lume agitată, dinamizată de interese diferite. Intrarea mea în **starea adultă**, plină de responsabilități, a trebuit să se producă într-un ritm foarte rapid. Cînd am venit la catedra de literatură română de la Universitatea din București (1956), am intrat într-un mediu care, cu puține excepții, nu-mi era tocmai primitor. **Oferta deschisă** în fața generației mele nu mai părea atît de limpede ca la început. Învățămîntul filologic, diferite reviste literare și edituri din acea vreme erau dirijate de oameni puțin legați de interesele vitale ale culturii române. Dacă n-aș fi plecat la Universitatea din Leipzig (1957—1961), unde exista un foarte puternic centru de specialiști în **epoca luminilor**, nu cred că formația mea universitară s-ar fi putut deschide spre universalitate așa cum s-a definit ea în acest sfert de veac. Cînd am revenit la universitatea bucureșteană eram doctor în litere, acreditat la Leipzig. Trecerea la catedra de literatură universală a fost un eveniment fericit asupra căruia eram prevenit de mai mulți ani. Primul deceniu din cariera mea universitară de practicare a literaturii române mi-a fost însă de folos pentru întreaga viață.

După contactul cu lumea cărților din bibliotecile germane (cercetarea teatrului epic și a farsei tragice), pot afirma că a doua intrare în muzeul cărților s-a produs în 1971, cînd am fost numit director la Editura „Univers". O responsabilitate în cultură nu este numai frumoasă, ca este și grea, apăsătoare.

— Ce a însemnat și ce înseamnă pentru dumneavoastră faptul că v-ați născut la Călan, lîngă Hunedoara, într-un județ încărcat de istorie și de un prezent clocotitor ?

— Călanul Mic, satul meu de baștină, avea în anii copilăriei mele vreo 22 de familii. La o distanță de cîteva kilometri se găsește centrul siderurgic din Călanul Mare, populat și cu foarte mulți muncitori germani și maghiari care au trăit în bună înțelegere cu românii. Istoria cu vestigiile sale pulsează peste tot. Băile romane din apropierea satului, drumurile spre Sarmisegetuza sau spre castelul huniazilor din Hune-

(Continuare în pag. 15)

Argument

Diaporama

Zborul dinăuntru. Modul în care încearcă să se impună diaporama, ca artă și îndeletnicire nouă a sec. XX, seamănă pînă la un punct cu felul în care s-a impus deltaplanismul ca sport. Am putea duce comparația mai departe : diaporama nu este nici fotografie, nici cinematografie, ci o artă autonomă care și-a descoperit un cîmp propriu de acțiune asupra sensibilității umane exact cum deltaplanismul nu e nici plutire remorcată ca planorismul, nici cădere controlată ca parașutismul, ci zbor autonom, conștiință a trupului uman și știință a sa de a conlucra cu văzduhul în toată splendoarea și libertatea zborului.

Diaporama este un fel de deltaplanism al artelor vizuale. Această nouă artă colaborează cu realitatea în modul în care trupul uman sub deltaplan se folosește de greutatea sa și de curenții din aer pentru a-și descoperi propria inteligență și posibilitate a zborului, superioritatea sa, deci, asupra forțelor gravitaționale.

Diapozitive — diason — diaporamă (D.D.D.). Evident, diaporama a început cu serii sonorizate de diapozitive. La început a fost, așadar, diapozitivul. A urmat apoi spectacolul diason : o suită de imagini color grupate în jurul unei teme pe o muzică adecvată. De exemplu : o excursie în munți. Urmată, acasă, de proiectarea în familie, pe o muzică oarecare, a diapozitivelor realizate. Un început de spectacol casnic. Pe parcurs, toată lumea și-a dat seama că în acest gen nou de spectacol familial se întrevăd disponibilități mult mai mari : în simpla proiecție a diapozitivelor se poate introduce o variantă de scenariu : plecarea de acasă, ieșirea din oraș, primii brazi, afinii, stîncile munților, splendoarea înălțimii, întoarcerea. Apoi lucrurile s-au complicat : au apărut scenarii mai elaborate. Muzica nu mai era analogică (imaginea cascadei asociată cu bubuit sonor) ci comentariu. S-a introdus, alături de muzică, un text (de cele mai multe ori, liric) care dialoga cu imaginea. Apatura fotografică s-a perfecționat permițînd nenumărate trucuri optice etc, etc.

Aceasta e de altfel reconstituirea conferențiarului universitar Savel Cheptea, șeful catedrei de design a Institutului „I. Andreescu" din Cluj-Napoca, unul dintre primii și cei mai consecvenți diaporamiști ai noștri. Entuziasmului său îi datorez întregul entuziasm al rîndurilor de față. Vom mai avea poate prilejul să vorbim despre acest om devotat al diaporamei. Cel puțin în acest moment, după o primă punere în temă asupra fenomenului, împărtășesc convingerea sa fermă: diaporama nu e o modă trecătoare ci un canal serios de comunicare și un mijloc de creație care se poate opune în modul cel mai eficient cu putință consumului excesiv (și uneori nociv) al altor mass-medii. Consumatorii actuali de video și disco ar putea deveni, printr-un sprijin și o îndrumare adecvată din partea instituțiilor culturale care le-au deschis prea repede și prea larg porțile, creatori potențiali și colaboratori activi ai spectacolelor de diaporamă.

Așadar, de la consumul excesiv de video și disco la creație nelimitată prin diaporamă !

Soldatul și floarea soarelui. Ca lucrurile să fie și mai

limpezi în ceea ce privește domeniul specific al diaporamei să dăm un exemplu prezentat la Festivalul de la Hunedoara, în octombrie, 1985 : un lan de floarea soarelui pînă la orizont. Se intră în lan : tulpini, frunze, pămînt. Aparatul migrează în lan. La un moment dat, pe fondul verde natural apare umbra unui alt fel de verde. Se descifrează imaginea : o haină militară. Se merge mai departe : o centură pe umăr, o mînă apleacă floarea soarelui, culege semințe. Soldatul iese din lan, își pune centura și se pierde pe un drum paralel cu lanul, aplecînd din cînd în cînd florile și rupînd semințe pînă la linia orizontului. Titlul diaporamei : „Permisia". Totul în cîteva minute. Nu e nevoie de text, nici chiar de muzică. Imaginea singură are pregnanța unui limbaj universal.

Diaporamistul e interesat de mișcările soldatului dar dintr-o serie de cadre fotografiate alege doar pe cel mai reprezentativ, mai dens în semnificații. Între un cadru și altul între soldatul din lan și soldatul de pe drum, între floarea aplecată în prim-plan și floarea abia văzîndu-se la orizont, continuitatea redării cinematografice e suplinită prin continuitatea imaginației. Legăturile dintre cadrele statice nu se fac pe peliculă, în mișcare continuă ca în film, ci în interiorul fiecăruia dintre receptori, pe ecranul interior al propriei imaginații și afectivități. Dinamismul cinematografic e preluat de dinamismul receptorului care umple cu intuiția sa rupturile mari dintre imagini. Discontinuitatea obiectivă devine continuitate subiectivă, realul se imaginarizează, receptorul colaborînd în cea mai înaltă măsură cu diaporama. Dispare astfel granița dintre subiectiv și obiectiv, între real și imaginar. În mod cu totul paradoxal, realul cel mai pur devine gură ficțiune, obiectivul — proprie subiectivitate. Drumul soldatului se pierde nu în orizontul real al imaginii ci abia de aici înainte intră în orizontul pur al subiectivității receptorului așa cum verdele hainei militare este absorbit de verdele vital al lanului. Soldatul se contopește cu lanul de floarea soarelui. Unitate în diversitate. Viață invincibilă. Diaporama !

Stop-cadru. Dacă filmul folosește stop-cadrul doar rareori pentru a sugera ieșirea dintre marginile înguste ale acțiunii în marea durabilitate a istoriei în momentul cheie în care durata nelimitată nu mai poate fi sugerată prin mișcare, ci doar prin imagine statică, diaporama este prin excelență o artă a stop-cadrului continuu, a succesiunii de stop-cadre care semnifică mai deplin durata prin întreruperile sale.

O artă într-un totul paradoxală: nici stare totală ca fotografia pentru că este o succesiune de stări, nici mișcare totală ca filmul, pentru că este în fond o valorizare a stop-cadrului, diaporama dinamizează prin statismul său și asigură statornicie tocmai prin ceea ce are ea mai dinamic. Staticul și dinamicul, starea și mișcarea într-o realitate intermediară integrală și infinit integratoare : STAREA DE MIȘCARE.

Excluzînd balastul dinamismului cinematografic, incluzînd imortalitatea semnului fotografic, n-ar fi exclus ca viitorul să aparțină mai mult diaporamei decît filmului. Cel puțin în măsura în care un cristal de cîțiva centimetri semnifică în mai mare măsură întreaga istorie a pămîntului decît un munte întreg de minereu steril.

În faza actuală întrevăd în diaporamă un concurent al fenomenului video și disco din simplul motiv că în diaporamă omul nu este doar un consumator, ci e implicat total ca proprietar, producător și beneficiar. Diaporama poate deveni arta de casă și masă a celui de-al treilea val pentru că viitorul nu va aparține cu siguranță consumatorului la nesfîrșit ci creatorului de nesfîrșire !

ION ZUBAȘCU ■

PROZA

Îngeri și demoni

Orașul îngerilor (Cartea Românească ,1985) este cel de-al treilea roman, după **Iepurele șchiop** și **Podul de gheață**, în care Dumitru Radu Popescu amestecă pasiunea pentru parabolă și conflict abstract cu un fond concret de evenimente, aici înaintarea frontului și eliberarea Ardealului, în cel de-al doilea război mondial. Teatrul tuturor întîmplărilor este Oradea cu împrejurimile ei, loc în care războiul și-a arătat fețele lui cele mai atroce, complicîndu-se cu intense conflicte naționale, precum deportarea și masacrarea evreilor. Povestea propriu-zisă este fragmentată, căci divagațiile și intruziunile imaginative sparg sistematic unitatea întîmplărilor, ceea ce poate să însemne că evenimentele pe care se sprijină acțiunea sînt, în ordine epică, pretexte pentru sugestiile secunde, abia acestea închegate într-o viziune gravă și plină de miez, reluare în alt plan a unor obsesii mai vechi ale prozatorului. Relatarea se pierde treptat în reflecție jovială și simbol, în fantezism parabolic. Faptul istoric se acoperă, ca de o pînză transparentă, de sensul lui abstract ce nu este altceva decît reflectarea în conștiință a istoriei înseși. Ochiul prozatorului vede deodată realitatea și schema ei teoretică, într-o dublare permanentă a observației și sugestiei.

Din hățișul voit complicat al întîmplărilor, desfășurarea epică se conturează treptat și ea aduce în față un soi de năuceală în care sînt prinși mai mulți tineri, liceiști, cum zice autorul, și virstnici, cu toții reprezentanți ai unei inocențe oprimate, cărora războiul le-a maltratat sensibilitatea, împingîndu-i într-o derută nesfîrșită. Ei sînt îngerii istoriei, bufonii candizi ai terorii, paiațele nevinovate pe care destinul i-a aruncat în bîlciul tragic al vieții. Unii, precum acei surdomuți deportați, își trăiesc tragedia ca pe o farsă grotescă, dintr-o neputință ce apare celorlalți hilară. Alții, precum Elder, devin protagoniștii de operetă ai propriilor elucubrații. Unii sînt circari triști și ingenui (ca Agnes ori nebunele din spital care se închipuie în roluri celebre), alții sînt siliți să accepte trivialitatea și concupiscența din resemnare (ca Estera) sau din indiferență desfrînată (ca Elvira și Iozefina). Toți aceștia sînt niște ființe brutalizate pe care războiul le-a transformat în măscărici ai istoriei, epifanie grotescă a transcendenței decăzute în teroare și trufie imundă. Puterea însăși, întruchipată de aberațiile hitlerismului și hortysmului, de furia antisemită pare o degradare a divinității, pe care tiranul Frank o teoretizează în termeni cinici. Destrămarea ordinii, ruperea convenienților, falsificarea relațiilor umane dau naștere unei lumi compozite, semn al haosului pur, pe care prozatorul o prinde în excelente descrieri, cu întreg aerul lor neverosimil. Planurile interferează într-o ficțiune grotescă, miraculoasă și înfricoșătoare totodată. Iată o imagine a distrugerii sacralității prin violență : „Pîțigoi grași cu capetele și gurile negre, cu obraji albi, pe spate dați cu verde mășliniu, din grădini, vîj! vîj! ca din praștie în biserică, drept în altar. Aurica luă pătura ce era legată pe spinările oilor : puse în ea ce culesese, cu bocanci cu tot, cu cataramă cu tot... Cine era ? Oile îl duceau încet spre pădure, pe linile lor așezat, în bucăți. Gîștile ga ! ga ! ga ! în biserică". Peste lumea buimăcită de război bîntuie apocalipsa.

Toată această reprezentare a degradării tiparului esențial, a proliferării grotescului nu vine, la Dumitru Radu Popescu, din relatare, din aglomerarea epică a situațiilor, ci din percepția poetică, din tușa lirică în care se înfășoară sugestia, dintr-o vibrație de natură poeziei, pe care se sprijină simbolul și parabola. Astfel trebuie înțelese și digresiunile abuzive (uneori excesive pînă la prolixitate și autopastișă), ca o pulverizare a realității compacte într-o explozie de detalii, reminiscențe expresive ale coerenței, dizolvare a epicului în discurs. Simțul pictural, intuiția polisemiei amănuntului, desprinderea metaforei din anodin sînt trăsăturile cele mai proprii ale prozei lui Dumitru Radu Popescu, de care autorul știe să se folosească din plin, uneori chiar supralicitîndu-le. Iată, spre exemplu, sfîrșitul romanului, momentul în care drama morții lui Agnes și Rilă se topește într-o durere melancolică. Imaginile sînt de o expresivitate memorabilă : „Se duse (Aurica, n.n.) la picioarele morților și puse mîna pe pătură și trase, trase, trase, mergînd cu fața spre drum, aplecată. Și cînd se întoarse cu fața spre cei doi, văzu în locul lor un strat de crizanteme albe, și galbene, legănîndu-și florile, culorile... Înfipte cu toate rădăcinile lor în pămînt, niște flori, exact cît fusese pătura, flori de toamnă, tufănici, crizanteme. Și niște trandafiri roșii, scărmănați doar de ușoara adiere a iernii". Aș zice că, mai mult decît o epică, avem în acest roman o poetică a realului, o transfigurare, prin mijloacele cele mai rafinate, a istoriei în simbol. Chiar procedeele romanești, moderne, relativizante (intertextul, pastișa, stilul ludic, alternarea vocilor și perspectivelor) sînt exploatate mai mult în latura lor sugeratoare de atmosferă decît în aceea tehnică, retorică. **Orașul îngerilor** este romanul unei mari capacități fabulatorii, cu un discurs proteic și stufos, în care imaginația înfloreste ca într-o junglă.

RADU G. ȚEPOSU ■

Un elogiu poporului român

Senzația, reînnoită după fiecare lectură, că „ultimul volum" apărut din ciclul **Zăpezile de acum un veac** este și „cel mai bun" din serie poate fi considerată în același timp adevărată și iluzorie.

Adevărată — deoarece cu fiecare nou volum **scriitorul** Paul Anghel s-a împlinit și depășit pe sine, răspunzînd exigențelor operei, astfel încît acum, la al 8-lea volum, intitulat **Cutremurul**, și după aproape un deceniu de neîntreruptă străduințe la masa de lucru, el ni se înfățișează firesc, necrispat, deplin stăpîn pe formula lui literară, ca unul din cei mai mari prozatori ai literaturii române.

Iluzorie — fiindcă, de fapt, nu sporul de măiestrie literară, indiscutabil, care se poate urmări de la **Scrisoare de la Rahova** (1977) la **Cutremurul**, este adevărata cauză a impresiei ci necontenita creștere a **mizei istorice** a romanului și faptul că ciclul întreg nu este — acum o vedem limpede ! — decît o singură, unitară și măreață construcție ce se înalță după o arhitectură gîndită de la început, făcîndu-ne să privim tot mai departe și mai adînc, pe măsură ce ne ridicăm mai sus împreună cu meșterul zidar.

Această construcție unitară, înălțată volum cu volum, ne apare deja ca un uriaș monument închinat poporului român, o „Columnă traiană" săpată în marmura limbii române și povestind o epopee în care noi, românii, nu mai apărem cum spunea Călinescu despre daci. Sîntem biruitori, nu numai asupra unor inamici multiseculari, ci asupra „destinului" însuși.

Căci încleștarea unui popor cu destinul său, ori, mai bine spus, încleștarea unui popor cu **circumstanțele istorice**, cu „vremile" ce par cumplite ca un destin, dar pot fi pînă la urmă învinse, tocmai fiindcă adevăratul „destin" al acestui popor este de a nu fi „sub vremi" ci triumfător asupra lor, învingător al circumstanțelor aparent invincibile, această încleștare dramatică, dar în final victorioasă, este însăși tema, marea temă a ciclului lui Paul Anghel. Ea începe să ni se reveleze deplin abia cu acest al 8-lea volum, de unde cuprindem cu privirea, într-o uluitoare panoramă, dimensiunile și sensurile majore ale istoriei noastre moderne. Următoarele două volume, prin care grandioasa construcție va fi încheiată, ne vor da pînă la capăt „morala" fabulei cuprinse în cea mai amplă construcție epică din cîte a fost vreodată întreprinsă de un scriitor român (așa-zisul ciclu al lui Constantin Stere fiind de mult depășit, cantitativ vorbind, — iar chestiunea comparării celor două cicluri sub raport strict literar nu se pune pentru cine a citit fie și numai analiza lui Călinescu din **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent).**

Întîmplarea (sau coincidența semnificativă) face ca acest al optulea volum din **Zăpezile de acum un veac** să ajungă în librării la numai cîteva săptămîni după versiunea românească a celebrei cărți a lui Nicolae Iorga **Locul românilor în istoria universală.** Cititorii celor două opere — a istoricului și a literatului — vor avea surprize, încercînd să înțeleagă de la unul și de la altul ce a însemnat în traiectoria existenței istorice a poporului român acel moment circumscris de anii 1877—1878 — ceasul de cumpănă și de explozie a energiei naționale care face obiectul ciclului în zece volume al lui Paul Anghel.

A existat atunci, în rotirea unui an încheiat, un moment ce a hotărît destinul României moderne la fel cum, cu șase secole în urmă, anii 1394—1395, culminînd cu încleștarea de la Rovine, au hotărît destinul întregului popor român pentru șase secole.

Față de celelalte șapte volume ce i-au precedat, **Cutremurul** este o întoarcere către sine, o privire necruțătoare către ceea ce a fost acea lume românească de acum mai bine de un secol, care a izbutit totuși să iasă din încleștarea circumstanțelor, depășindu-și în virtutea unor forțe ce-i veneau din adînc și de departe, din trecut, cumplite racile sociale și morale asupra cărora prozatorul nu așterne nici un văl, preferînd, dimpotrivă, să înfigă bisturiul, într-o analiză fără precedent.

Așa cum la cutremure, prăbușindu-se fațadele, rămîn în picioare și se văd — dacă sînt — armăturile ce au susținut fațadele, ori, dacă nu sînt, nu mai rămîne nimic, la fel perioada de criză, de apogeu al crizei interne și externe din iarna 1877-78 îi oferă lui Paul Anghel prilejul unei descinderi în adîncurile ființei naționale și ale condiției istorice românești, spre a surprinde și negurile, și smîrcurile, dar și puterile de basm ale neamului. Cu o informație asupra epocii nedepășită pînă acum de nimeni, mergînd pînă la infinitezimale, cu o pătrundere aproape demonică a tuturor încheieturilor „establishmentului" vremii, scoase la iveală și pecetluite cu fierul roșu al unui sarcasm tragic, cu o înzestrare sociologică balzaciană, care-l duce pe cititor în mărunțaiele societății vremii mai drept decît zeci de studii savante, Paul Anghel ne dă totodată cheia, secretul, izbîndei acestei nefericite alcătuiri (definită amar într-un aforism de Cilibi Moisi) în condiții de apocalips istoric. Reconstituirea acestui apocalips este o doua reușită majoră a volumului, în continuarea a ceea ce făcuse anterior, dar acum la cota aproape maximă a încordării (care va atinge apogeul abia în volumul următor). Dar **sufletul** și **sufluI** ce străbat scrisul lui Paul Anghel, și acum, ca și înainte, nu se năclăiesc în „noroaiele" epocii, nu îngheață în „zăpezi", nu pier sub „cutremure", ci-și trag necontenit forța din ceea ce contemplarea biruinței împotriva vremurilor și ridicarea deasupra lor a neamului acestuia, dă oricui îi contemplă global mersul prin istorie.

Este tocmai de aceea supărător că, pînă și în acest volum, a cărui „cheie" interzicea principial inflexiunile lăutărești și înfloriturile bufone, autorul cedează demonului său obscur, adesea prezent pe destule pagini de gust îndoielnic din volumele precedente, și introduce, tocmai în apropiere de sfîrșitul volumului, episodul (poate de bufonadă shakespeariană, dar aici franc nepotrivit) al „reînvierii" lui Robcănescu, personaj ce pare a-l obseda peste măsura firescului. La fel de nepotrivită sună partitura lui Rufino, după magistrala evocare a halucinantei invazii a șobolanilor din toate colțurile terrei — adevărat simbol al invaziilor umane cărora acest pămînt a trebuit să le facă față. Dar aceste puține note discordante nu pot distrage atenția noastră de la grandoarea unei creații care, și prin acest volum, se dovedește o dată mai mult expresia cea mai caracteristică a „noii virste a literaturii române" de care vorbeam cu prilejul apariției **Fluviilor.**

Dacă acum cinci ani am putut părea paradoxal afirmînd că „așa ceva nu s-a mai scris niciodată în limba română și că în felul acesta n-a mai scris nimeni" acum, cînd ciclul se apropie de sfîrșit și peste întreaga construcție începe a se arcui cupola, sînt sigur că la întoarcerea ultimei file din acest volum cititorul o va constata singur.

DAN ZAMFIRESCU ■

Un poem pentru patrie

Spuzită de stele

O țară
o țară liberă și fericită
cum naște primăvara pădurile
cum fericite sînt Cîmpia și Munții
Carpați.

O țară
nespus de iubită, cum marea
la sînul căreia sug pruncii care vor
să trăiască ; nespus de iubită, spuzită
de stele ; măicuța
prin care-au trecut daco-geții,
și apoi romanii, și apoi
vandalii și alții, și mai apoi
lichelele și fanarioții.

O țară
pe care noi atît o iubim, pentru care
ne-am dat și ne vom da viața, o țară
acum atît de liberă și fericită, în care
cîntecul spulberă lanțurile, o țară
în care privighetorile libere
cîntă.

Oh, tu, țara mea
nespus de liberă și fericită,
în care omul e liber și
fericit,
în care privighetorile, libere,
cîntă !...

GABRIELA NEGREANU ●

PLASTICA

Dumitrescu / Istrati

Una din cele mai pasionante și, totodată, mai temerare încercări critice ar fi aceea, care s-ar referi la existența familiilor de artiști. Cazul cînd soții izbutesc să dobîndească notorietate, arătînd personalități distincte și puternice, este atît de rar, încît seamănă a excentricitate. De obicei, o personalitate o birue și o leneveste pe cealaltă, iar asta se petrece în chip destul de perfid, printr-un amăgitor transfer de imaginație. Unul din soți investește astfel idee, care i se întoarce înmulțit. Cum anume se petrec pînă la urmă aceste dramatice modificări de umoare creatoare și de inspirație e greu de spus, fiindcă în toate cazurile referințele criticii sînt pline de delicatețe. Adevărul nu se rostește aproape niciodată, comentariile merg pe linia amabilității. Despre doi artiști însă s-a scris însă cu adevărul cel mai direct.

Viața și ascensiunea în plan european a pictorilor Natalia Dumitrescu și Alexandru Istrati au început să intereseze cu mulți ani în urmă, mai exact din vremea cînd Michel Seuphor publica vestitele sale cărți „Abstract painting" și „Lexicon der Modernen Malerei". De fapt, arta lor începea să fie analizată favorabil încă de prin anii '50, dar volumele citate, cu autoritatea extrem de selectivă ce-o exercită dintotdeauna dicționarele de artiști și studiile reluate și difuzate în cîteva limbi de mai multe edituri de prestigiu au instituționalizat repede și încă accentuat un deceniu și mai bine de carieră internațională în temeiul unor idei plastice de vădită substanță autohtonă. Numele celor doi pictori s-a rostit mereu laolaltă, cu precizarea că, oricine a avut ocazia să le cunoască pînzele, a deosebit două personalități distincte, de o armonioasă independență.

Cunoscuți și ca legatari universali ai moștenirii brâncușiene, după ce vor fi lucrat, în Impasse Ronsin, timp de nouă ani pentru marele gorjean, după ce-i vor fi stat și copii, și de veghe, soții Dumitrescu / Istrati (cum obișnuiesc să-i citeze multe din textele ce li se dedică) au cunoscut la Paris floarea intelectualității domeniului plastic și un succes muncit, cucerit cu fiecare trăsătură de penel.

Cea mai recentă monografie despre Natalia Dumitrescu și Alexandru Istrati apare la MERIDIANE, sub semnătura **Olgăi Bușneag**, în redacția lui Vasile Florea și cu o înfățișare frumos gîndită de graficianul **Decebal Scriba.** Proiectul unei asemenea întreprinderi s-a vădit angajant, fiindcă despre cei doi pictori au scris istorici de artă de renume mondial, mari atiști ai cuvîntului și ai pensulei, și condeie faimoase ale criticii europene : Denys Chevalier, Eugen Ionesco, R.V. Gindartael, J.J. Levêque, Herber Read, G. Boudaille, Pierre Cabannes, Michel Ragon, Charles Estienne, Pierre Courthion, Pontus Hulten, A. Rolland de Renéville.

Olga Bușneag compune o carte în două secțiuni, avînd ceva din farmecul aparte al dezvoltărilor simetrice — totul se petrece în paralel, și totul diferit. O astfel de scriere e o ecuație marcată de o sumedenie de satisfacții, dar și de capcane, întrucît dacă e plăcut să observi cît de asemănătoare poate fi creația a doi oameni, ce-au trebuit să treacă prin aceleași mari probe (să lupte cu gloria atît de angajantă de a fi fost sprijiniți de Brâncuși, să expună cam în aceleași galerii, să fie numiți adeseori ca unul — Dumitrescu / Istrati — să rămînă egali cu sine odată cu reușita și poate chiar în ciuda ei) e necesar să cauți a vedea și ce i-a ținut, în viață și în artă, alături. Adevărul bine explicat este întotdeauna falosilor și Olga Bușneag a procedat înțelept țintind cu fiecare frază la miezul adevărului. Stilul său e controlat, lipsit de emfază, adecvat. Trebuind să povestească viața și arta a doi creatori ce au comun „același dispreț obstinat al „agreabilului", Olga Bușneag preferă să o facă pe un ton cît mai agreabil : nu se feresțe să evoce și nici să explice.

În totul, o tipăritură ce merită a fi luată de exemplu.

TUDOR OCTAVIAN ■

MUZICA

Debuturi în dialog

„Sarmizegetusa", poemul simfonic creat de compozitorul **George Dragoș**, a fost audiat la Ateneul Român, pentru prima oară, în cadrul concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu", condusă de **Paul Stoicu.** Elaborată în formă de sonată amplă, lucrarea sugerează în structura celor trei secțiuni natura și arhaismul, pătrunderea legiunilor romane și bătălia dată de daci pentru libertate, conduși de Decebal în anii 105—106, ca și liniștea, fecunditatea și eternitatea așternută pe aceste locuri de veche așezare, vii mărturii ale nașterii, formării și perenității poporului român. Limbajul ales de compozitor este aproape clasicizant, raportat la epoca noastră plină de căutări atonale, atematice, aleatorice etc., care — de cele mai multe ori — nedumeresc pe ascultătorul obișnuit al sălilor de concert. **Modurile populare** constituie un fir conducător, de la prima temă și pînă la ultima, diversitatea procedeelor de folosire **a evitelor perfecte** (înăuntrul cărora se înfiripă celule motivice), **dialogurile timbrale,** de la suprapuneri pe două instrumente (flaut-corn) pînă la folosirea întregului aparat orchestral, **pedala** ostentativă a percuției (toba mare) din partea mediană, folosirea registrului subgrav, sau suprasacut al corzilor, toate la un loc, ca și multe altele, au reușit să redea atmosfera și imagistica propriilor dorințelor autorului, a cărei mărturisire de credință pe care o încercăm : „fără a avea un **program** precis, poemul simfonic „Sarmisegetusa" evocă trecutul puternicului bastion al strămoșilor noștri, care s-au luptat și jertfit pentru libertatea neamului nostru, a locuitorilor acestui pămînt", mărturisire ce găsuiește și explică mesajul umanist al ideaticii lucrării. Și, prin polifonia care se lvește la tot pasul, prin stilul său concentrat, sever, lipsit de emfază și convenționalisme, prin experiența dobîndită în numeroasele lucrări antorioare, dar — mai ales — prin înaltul său sentiment patriotic, „Sarmizegetusa" a reușit să depășească bariera estradei de concert, intrînd în inimile și conștiințele ascultătorilor ; iar **accesibilitatea** totalității limbajului folosit, constituie argumentul principal al acestei creații de referință a compozitorului, dotat și serios, care este George Dragoș.

În rest, manifestarea a cuprins Concertul nr. IV de **L.v. Beethoven,** prezentat cam ciudat, prea romantic și cu ritmuri șovăielnice, cam efeminizate, datorită interpretării dată de tînărul elvețian **Jean François-Antonioli.** Totuși, trebuie spus, oaspetele nostru este extrem de muzical și înzestrat cu o tehnică ireproșabilă, dar firii sale visătoare i se potrivește — acum — mai curînd **Chopin,** dovadă și „bis-ul", excelent pe care l-a oferit ca supliment. Sîntem convinși că maturitatea artistică o va obține printr-o experiență concertistică stăruitoare și, deci, la o viitoare întîlnire, îi vom putea prețui la justa sa valoare. În sfîrșit, dirijorul **Paul Stoicu** și-a reafirmat cunoscutele sale merite artistice, în special prin gîndirea aprofundată care s-a vădit în construcția Simfoniei a IV-a „Romantica" de **Anton Bruckner.**

Dublă performanță interpretativă, rară, în cele două ipostaze, de pianist, concertist și de solist liric, ce a fost realizată de tînăra **Ruxandra Donose,** studentă în anul al treilea la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, a fost prilejuită de apariția sa în cadrul concertului simfonic al Filarmonicii din Bacău, dirijată de harnicul și foarte talentatul șef de orchestră **Ovidiu Bălan.** Elevă profesoarelor **Ludmila Popișteanu** — pian — și **Georgeta Stoleru** — canto — deținătoare a mai multor distincții, printre ele numărîndu-se și titlul de Laureat al Festivalului Național „Cîntarea României", ediția a cincea (canto) și Diploma de finalistă la Concursul Internațional de pian de la Vercelli — Italia, 1983, s-a integrat perfect în programul serii, program intitulat **Festival Bach-Mozart.**

Al cincilea Concert Brandemburgic, de J.S. Bach, ca și Concertul nr. 3 în re major (K.W. 40), pentru pian și orchestră de Mozart, au demonstrat că Ruxandra Donose posedă un tușeu fin și o știință deosebită a echilibrului în construcție, însușiri mai rare la această vîrstă, ceea ce denotă și seriozitatea exemplară cu care se ocupă, în mod egal de studiul ambelor discipline, pianul și canto-ul.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Valeriu Râpeanu

Iorga, contemporanul nostru

La cumpăna anului 1985, cînd se împlineau patruzeci și cinci de ani de la tragica moarte a lui N. Iorga, cel care a dovedit că este un erou al istoriei noastre naționale, și a anului 1986, cînd se împlinesc o sută cincisprezece ani de la nașterea sa, Editura Științifică și Enciclopedică și Institutul de Istorie „N. Iorga" au tipărit **Istoria poporului românesc.** Operă a unui om de treizeci de ani, cum spunea însuși autorul, operă scrisă la îndemnul unuia din marii istorici ai lumii, Karl Lamprecht, **Istoria poporului românesc** împlinea și ea optzeci de ani de la apariție. Oare numai conjuncturile aniversare să fi determinat cele două instituții și pe îngrijitoarea ediției, Georgeta Penelea, să dea la lumină această carte ? Ce interes mai poate prezenta după opt decenii o sinteză scrisă de un tînăr de treizeci de ani, care, după cum mărturisea el însuși în prefața la traducerea românească apărută cînd avea cincizeci de ani, nu ar mai fi întrebuințat **sistemul** pe care îl considera „partea cea mai personală" a cărții sale ? Mărturisea, cu acea franchețe proprie adevăratului om de știință, faptul că „mai ales studiile de istorie universală mi-au lărgit orizontul și mi-au corectat astfel atîtea puncte de vedere". Cititorul pornește deci să citească o carte de istorie care — repetăm — este veche de optzeci de ani, timp în care, datorită lui N. Iorga, datorită școlii create de el, perspectivelor pe care el le-a deschis, datorită încurajării și posibilităților de studiu, de care nu puțini tineri s-au bucurat din partea lui, a publicațiilor pe care el le-a ctitorit și a succesivelor generații de istorici, cunoașterea trecutului țării noastre s-a îmbogățit nu numai din punct de vedere cantitativ, ci și din perspectivă calitativă, viziunea interpretativă amplificîndu-se și nuanțîndu-se în același timp. Cu toate acestea, cartea în versiunea ei românească merită sau, mai bine zis, trebuia să vadă lumina tiparului, mai ales că prima ediție a acestei versiuni (așa cum arăta N. Iorga în autobiografia sa, **O viață de om**), nu s-a bucurat nici de răspîndirea meritată, nici de condițiile grafice corespunzătoare. Informația a fost adusă la zi, completată și corectată de îngrijitoarea ediției, Georgeta Penelea, care n-a transformat aparatul critic într-o fastidioasă enumerare de date și nume, ci i-a conferit funcționalitate și utilitate. Strict informative, atunci cînd era cazul, explicative sau aducînd perspectivele necesare pentru a corecta și întregi interpretările lui N. Iorga, notele și prefața se înscriu ca unul din momentele înțelegerii critice a contribuției lui N. Iorga la dezvoltarea istoriografiei românești. O privim, oare, numai ca o strictă lucrare de specialitate adresată unui cerc de inițiați ? Asupra acestui aspect aș vrea să mă opresc în cîteva rînduri. Fiind o traducere, dar o traducere văzută, încuviințată și apreciată de N. Iorga, **Istoria poporului românesc** nu prezintă, fără îndoială, amprenta stilului său unic prin grandoare și frumusețe. Dar ea este expresia gîndirii lui N. Iorga, în concepția căruia „pentru a fi istoric, trebuie o natură de artist", iar istoricul este chemat să dea **viață** paginii scrise de el. Spunea acestea într-o lecție de deschidere la Universitatea din București, în noiembrie 1897. Și a repetat această convingere a sa și-a făcut-o să treacă pragul programelor și profesiunilor de credință către realitatea operei însesi. Aflăm aici una din acele structuri ale gîndirii sale, care îi conferă consecvență și organicitate. Aceste calități nu au fost totdeauna puse în valoare de către exegeți și nici privite drept virtuți ale scrisului său pe acest tărîm. Am comite o eroare dacă prin noțiunile de **viață** și **talent** în scrierea istoriei am înțelege transformarea acestui act de cunoaștere într-unul de vulgarizare, de abatere de la adevăr, de înfrumusețare prin efecte retorice și bombastice pentru cucerirea unui număr mare de cititori. N. Iorga nu literaturizează istoria, ci o face vie, chemînd cu o putere unică toate forțele vii ale unei societăți, ale unei alcătuiri umane, să-și ocupe locul meritat în curgerea dialectică a vremurilor. A spune că N. Iorga a abolit cu un gest hotărît istoria romantică constituie astăzi un loc comun, dar a spune că el ne-a dat, în tot ceea ce a scris, o perspectivă — ceea ce dintîi — asupra vieții sociale românești, văzută în structurile ei diverse și unitare, este o necesitate. Prin tot ceea ce a publicat el — acte, documente, scrisori și, mai apoi, numeroasele volume dedicate unor tărîmuri, epoci, domenii de specialitate etc. — pînă la marea **Istorie a Românilor**, N. Iorga ne-a dat **imaginea civilizației românești**, a făcut ca din faptele celor cunoscuți și celor necunoscuți să se închege imaginea unei vieți autohtone în timp și în spațiu. Și cartea reapărută acum e unul din cele mai elocvente exemple ale acestui mod original, modern și atît de actual de a concepe scrierea istoriei, propriu lui N. Iorga. O istorie vie, o istorie care ne dă sentimentul vieții adevărate pe care o trăiește întreaga colectivitate umană, o istorie în care toate aspectele existenței, de la cea economică pînă la cea spirituală, trăiesc, se explică, se interconditionează într-o expunere dominată de omul de știință și însuflețită de artist. Georgeta Penelea are dreptate să observe că „evul mediu românesc dă totdeauna un plus de fervoare condeiului său", dar după părerea mea nu are integral dreptate cînd spune că „ultima parte a sintezei (...) este mai mult un expozeu de ordin general, o informare succintă destinată publicului străin". Dimpotrivă, capitolul Starea poporului român la 1900 mi se pare a constitui o panoramă în care, pornind de la tot ceea ce poate fi mai sec — datele statistice —, încheagă o frescă a vieții românești la răscrucea a două secole. Dar chiar dacă între anumite capitole pot exista unele denivelări, cartea, în totalitatea ei, reprezintă una din cele mai vii, mai bogătoare sinteze asupra civilizației românești.

Apărută aproape concomitent cu noua ediție a autobiografiei sale, **O viață de om. Istoria poporului românesc** are aceleași calități de evocare, de însuflețire a trecutului. În cazul din urmă, N. Iorga a trăit sufletește acel trecut, cu atîta intensitate și vibrație sufletească, încît, scriind istoria cea mai îndepărtată, el părea unul din martorii fiecărei epoci, al fiecărui moment, părea că a trăit pretutindeni. Cartea este o frescă ce se alcătuiește în timp, într-o deplină unitate, ea vine către noi din toate tinuturile locuite de români, dîndu-ne imaginea unei vieți naționale ce a răzbit peste vicisitudinile timpului. O operă de o mare frumusețe și cutezanță a gîndului, pe care o simțim ca fiind pe deplin consonantă cu tot ceea ce este modern și novator în istoriografia modernă. Deși au trecut optzeci de ani de la scrierea ei, rămîne o sinteză care se adresează tuturor, o scriere de o valoare nepieritoare care vădește cît de contemporan, cît de acut contemporan este nemuritorul N. Iorga.

Planșe pentru cartea de geografie a viitoarelor generații

Constanța, încă o poartă spre lume

Sîntem pe malul mării, la sud de Canalul Dunăre—Marea Neagră, dar ai trfi misterioși ai unei dimineți cețoase înălțurâ privirii contururile certe. Doar zgomotul și forfota amintesc de un mare șantier, cu tot ceea ce el: macarale, drăgi, bene cu beton, camioane de mare tonaj. Cel mai tînăr pămînt românesc ce înaintează spre mare — Portul Constanța-Sud.

Între marile obiective menite să îmbogățească geografia industrială a țării se numără și acest nou port al Constanței, conceput cu o îndrăzneală proprie nu numai tehnicii de vîrf, dar și timpului pe care îl trăiește România.

Aflăm de la Constantin Moldoveanu, directorul tehnic al Întreprinderii de construcții hidrotehnice portuare, că lucrarea de față va avea 5 km de diguri de mare adîncime, iar danele comerciale vor depăși 15 km lungime. Un port cu regim de zonă liberă, porto-franco, scutit de taxe, unde parteneri din Europa Centrală și din afara ei, pot veni să prelucreze și să desfacă cele mai diverse produse. Capacitatea lui va atinge pe cea a vechiului Constanța, care are tot 15 km de cheu. Deci un volum de muncă enorm căruia ne-am angajat să-i facem față, *din mers*, fapt demonstrat prin aceea că, deși nu au trecut decît șase luni, lucrăm deja la realizarea primului mol de 220 m, cu 12 dane cu umpluturâ și echipament de cheu, macarale și drumuri. Recepția lui o dorim la jumătatea anului. Ne-am angajat la un ritm intens, paralel, începînd și lucrările de la molul doi".

Cînd s-a ridicat ceața, cuvintele directorului au căpătat materialitate. În fața noastră, o mică și îngustă peninsulă își certifică existența. Alături, pe uscat, o adevărată uzină de prefabricate, de fapt o platformă uriașă, un poligon special, care, privit de sus, de la înălțimea macaralei, pare o simplă rămă de stupi. Aici se pregătesc chesoanele gigant, adevărate blocuri de beton armat ce ating o sută de tone fiecare. Trei mii cinci sute de asemenea blocuri uriașe vor fi turnate pînă la sfîrșitul anului. Apoi vor fi lăsate la apă ca orice vapor și duse, prin plutire, pînă la limita molului, unde se continuă ghisarea. Este cea mai nouă tehnologie de ghisare folosită în tehnica mondială portuară. Și în privința umpluturi, care se cuprins în milioane tone de pămînt și piatră, mintea omului a găsit idei. Materialul de umplutură nu se mai cară cu basculantele de la 40 de km. S-a montat o linie de cale ferată, care, în decurs de o lună, cîte șase garnituri pe zi, poate transporta 250 000 tone. Astfel, este înlăturat complet transportul auto. Parametrii superiori de eficiență și confort vorbesc despre ziua de azi a noului port.

Fotoreportaj de ELENA GHERA ■

Un simplu chesoan înglobează materiale, manoperă și precizie ca pentru o casă cu trei etaje

O tehnologie nouă înseamnă, înainte de toate, un schimb permanent de idei. Realitățile de la fața locului întregesc și îmbogățesc proiectul de la care se pleacă

Linia de chesoane gigant — adevărata fundație a molului, la 20 m sub oglinda apei

O indeletnicire cu multe avantaje

NU TREBUIE SĂ ALERGĂM DUPĂ IEPURI. ÎI PUTEM CREȘTE!

La recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor s-a adoptat Programul pentru dezvoltarea creșterii iepurilor de casă în perioada cincinalului următor, pînă în anul 1990 a 50 milioane capete. Față de programul inițial, s-a mărit sarcina de creștere a efectivelor cu 11,3 milioane capete, din care 7,5 la întreprinderile avicole de stat și 2,8 în C.A.P. În comparație cu anul acesta, efectivele de iepuri ale anului 1990 vor crește de 3,5 ori. Un aport deosebit în cadrul acestui program va avea Centrala pentru producția avicolă, coordonatorul programului.

Apelăm la amabilitatea dr. Viorica Ionescu, director tehnic al centralei, pentru a ne furniza cîteva date despre măsurile adoptate în vederea îndeplinirii sarcinilor privind dezvoltarea creșterii iepurilor de casă pe perioada următorilor 5 ani.

— Centrala pentru producția avicolă a întocmit un plan de măsuri amănunțit care va asigura atît producția în întreprinderile de stat cît și condiții pentru buna desfășurare a acestei activități în celelalte sectoare cu sarcini în acest domeniu ; C.A.P., gospodăriile populației, alte unități socialiste. Prin amploarea lui, programul are în vedere industrializarea creșterii iepurilor de casă. De aici o serie de măsuri : asigurarea materialului de prăsilă de calitate prin dezvoltarea centrelor de selecție la întreprinderile avicole de stat de la Sibiu, Bacău, Pîntra Neamț, Băiculești, Timișoara și de la Institutul de cercetări și producție pentru creșterea păsărilor și animalelor mici de la Balotești ; asigurarea unor principii și avantaje pentru creșcătorii de iepuri prin repartizarea unor finețe pentru recoltarea cu plata în natură ; crearea unor ferme de bunici în fiecare județ care vor asigura material genetic de valoare ; organizarea pe baze contractuale ferme și avantajoase a preluării iepurilor pentru sacrificare ; înființarea unor unități de prelucrare a blănurilor ; crearea unor unități specifice pentru creșterea iepurilor în gospodăriile populației, care vor putea fi achiziționate prin comerțul de stat.

— Vorbind despre industrializarea creșterii iepurilor de casă ne gîndim la investiții, utilaje, procese tehnologice, productivitate, valorificarea completă, superioară pe piața internă și la export a iepurilor. Care este stadiul acestora la acest început de an ?

— Trebuie să subliniem că sarcinile pentru anul acesta sînt mari. S-a avut în vedere baza materială existentă și posibilitățile de modernizare a acesteia într-un timp scurt, și realizările de pînă cum. Bineînțeles că pornim la drum avînd o experiență încă zece. Fiecare unitate mare trebuie să aibă posibilitatea de tocare și brichetare a furajelor, granularea urmînd să fie făcută în Fabricile de nutrețuri combinate. Acest mod de organizare va reduce cheltuielile de transport și va permite un control mai riguros al calității furajelor, o condiție esențială în buna desfășurare a activității de creștere industrială a iepurilor de casă.

Bunicii mari și imediate

Programul aprobat de plenară se bazează pe experiența unor unități unde creșterea industrială a iepurilor s-a dovedit pe deplin fiabilă, unde rezultatele sînt din cele mai bune. Una din aceste unități este Întreprinderea Avicolă de Stat Băicoi. Pornim deci într-acolo. Sîntem însoțiți de inginerul Nicolae Hebean, unul din specialiștii centralei în creșterea iepurilor de casă.

— Intemelate sau nu, sînt unele păreri, preconcepute am zice noi, care susțin că creșterea iepurilor de casă este dificilă și riscantă. Ce părere aveți ca specialist ?

— Carnea de iepure este o carne albă, cu un procent ridicat de proteine asimilabile, 22 la sută, fără grăsimi, cu un conținut extrem de scăzut de colesterol. Este o carne dietetică. În plus, este gustoasă. Carnea de iepure are de altfel o mare căutare în zonele cu tradiție în creșterea iepurilor din țara noastră și din străinătate. Pentru a exemplifica, să arătăm că la export prețul cărnii de iepure este de aproximativ două ori mai mare decît al celei de vită și de porc și de trei ori mai mare decît al celei de pasăre. E drept că la început, în unele zone din țara noastră, iepurii n-au avut căutare deosebită. E vorba de tradiții, de obiceiuri și poate că și condițiile în care au fost livrați de comerț nu au fost din cele mai inspirate. La ora asta, nu avem suficientă carne de iepure pentru a face față pieței. Cetățenii s-au convins și se vor convinge în continuare de calitățile ei. Creșterea iepurilor de casă prezintă avantaje multiple, de ordin economic, social, igienic, ecologic. Iepurele de casă este un animal sensibil care pretinde anumite condiții de microclimat și de hrană. Cine le-a cunoscut și le-a respectat a avut satisfacții. În special furajarea trebuie făcută cu multă atenție. Iepurele este sensibil la furaje murdare, de exemplu. Care animal nu este sensibil la o hrană necorespunzătoare ? Pentru ca creșterea iepurilor să fie rentabilă, reproducția trebuie urmărită cu atenție și pricepere. Evident, sînt deosebiri între creșterea industrializată și cea în gospodăriile populației. Alte condiții de asigurare a microclimatului și de furajare.

— Care sînt avantajele pe care le are un creșcător de iepuri ? Sînt create condiții pentru un început bazat pe experiență să pornească cu succes într-o activitate de genul acesta ?

— Un gospodar obișnuit, fără să facă amenajări deosebite, concurîndu-se cu materiale locale și folosind amenajările de pe lîngă casă, poate crește în jur de 20 de iepuroaice mătă. Într-un grajd, într-un sistem semiindustrializat, un cetățean din Șura Mare, județul Sibiu, crește 100 de iepuroaice. Avantajele unui gospodar sînt mari și, ceea ce nu trebuie neglijat, imediate. Două-trei iepuroaice, crescute cu pricepere asigură un minimum doi iepuri pentru carne pe săptămînă. Deci, cerere proaspătă. La nivelul acesta, iepurii pot fi hrăniți cu resturi menajere sau cu verdețuri o bună parte din an. Dacă punem la socoteală și blănurile, tată o familie care are hainele de iarnă asigurate prin eforturi proprii. Bugetul familiei crește, cetățeanul se transformă din consumator în producător. Au apărut pînă acum două broșuri : Îndrumător pentru creșterea iepurilor de casă și amenajări de bloma și Sfaturi pentru creșterea iepurilor de casă. Întreprinderile avicole de stat sînt coordonatoarele programelor în fiecare județ. Ele vor furniza utilaje specifice, exemplare pentru prăsilă și vor sta la dispoziția creșcătorilor și cu asistență tehnică o-o numim astfel.

Demonstrația a fost făcută

Întreprinderea Avicolă de stat Băicoi este una din unitățile fruntașe ale centralei. Nu vom insista în intervenția noastră asupra aspectelor legate de activitatea avicolă. Îi rugăm, deci, pe Mircea Bejan, directorul întreprinderii să ne vorbească doar despre iepuri.

— Pe lîngă cele 21 ferme de păsări, am dat în funcțiune în anul 1983 încă o fermă de creștere a iepurilor de casă. Cele 4 hale au fost terminate în 1983 și au fost populate în anul următor. În anii 1984 și 1985 am livrat 130 tone de carne de iepure. În construcție avem încă 8 hale care vor fi gata, conform graficului, în iunie anul acesta. Contăm pe faptul că ele vor fi gata mai devreme. Am luat măsuri să ajutăm constructorul cu forțe proprii la săpături, fundații și montajul utilajelor. Va urma și montarea baterilor cu două nivele. Creșterea iepurilor este o problemă încă nouă față de cea a păsărilor. Creștem păsări din 1952, iar iepuri doar de doi, trei ani. Totuși lumea, de la muncitor și pînă la conducere, încă învață, deși putem spune că procesul tehnologic este acum pus la punct. Spun asta deoarece creșterea industrializată a iepurilor se face pe cale artificială. Principiile active trebuie administrate prin hrană, microclimatul trebuie asigurat deasemenea prin mijloace deosebite față de cele din gospodării, unde mediul este mai apropiat de cel natural. Sarcinile și responsabilitățile noastre sînt atît pentru planul care ne-a fost repartizat, cît și prin faptul că sîntem coordonatorul programului pe județul Prahova. Programul, după cum se știe, este generos. Pentru realizarea lui s-au alocat fonduri de investiții importante. Dacă în 1986 vom livra 100 tone carne tăiată în 1990 aceasta cantitate va crește de 5 ori. Sarcinile pe județ sînt importante. În 1990, județul trebuie să producă 3 320 tone carne, din care 630 la C.A.P., 1 530 în gospodăriile populației și 270 la alte unități socialiste. Deci, chiar mai devreme de anul 1990, iepurele va intra în obișnuința consumatorilor. Dacă la început, în Ploiești, 100 kilograme de iepure se cumpărau într-o săptămînă, acum 400 de kilograme se cumpără în două ore. Carnea de iepure este una din cele mai bune și mai complete. Un iepure ajunge după 80 de zile la o greutate de 2,4—2,5 kilograme viu, ceea ce înseamnă 1,2 kilograme de carne din cea mai bună. Asigurîndu-i-se o reproducție corespunzătoare, iepurele este extrem de productiv.

Furajele sînt una din condițiile de bază ale creșterii animalelor. La acest capitol cum stați ?

— Iepurele mai are un avantaj : furajarea lui nu se suprapune cu a altor animale. Trebuie păstrat un echilibru între cereale și fibroase. De aici și folosirea superioară a paielor, finului și a celulozei. Efectivele mari de animale înseamnă și cantități mari de furaje. În 1990 vom avea nevoie de 1000 tone fînuri. Avem în perspectivă să preluăm 130 de hectare. Vom cultiva cu lucernă și incintele fermelor. Pînă în primăvara lui '87 sperăm să primim terenul și să-l putem cultiva. Pentru anul următor furajele sînt asigurate. Hrănirea obligată noastră este să obținem de pe aceste terenuri recolte mari. Avem în program o mică făbricuță pentru granularea fibroaselor, ceea ce va reduce spațiul de stocare și va mări conservabilitatea furajelor. Ne gîndim în viitor și la posibilitatea unui mic F.N.C. specializat pentru brana iepurilor. Rețelele de furajare sînt aprobate, ceea ce va asigura o uniformitate și siguranță în procesul tehnologic. Ratiile echilibrate, rețelele științifice alcătuite, adăposturile corespunzătoare, respectarea regulilor sanitar veterinare după un protocol sever, constînciozitatea și buna pregătire a creșcătorilor, care să urmărească punctele cheie din procesul tehnologic — reproducție, înțărcare — nu pot decît să ne dea la satisfacții.

Să încheiem cu părerea inginerului Nicolae Hebean despre activitatea I. Av. S. Băicoi :

— O explicație a succesului pe care-l înregistrăm la Băicoi este că această activitate n-a fost considerată ca una secundară. Ea a fost abordată cu toată seriozitatea. S-a format aici un colectiv bun care a pregătit programul analizînd toate aspectele : pregătirea personalului, difuzarea pentru reproducție în alte unități a exemplarelor valoroase genetic. De trei ori efectivul actual al întreprinderii a fost difuzat în țară. A fost una din primele unități care a trecut la industrializarea procesului de creștere. Unitatea și-a organizat baza furajeră și, mai mult chiar, a realizat o moară pentru tocarea furajelor, o adevărată uzină de complimentare față de obligațiile obișnuite. Și mai ales și-a pus probleme de viitor : evacuarea gunoiului, climatizarea, înlocuirea materialului de reproducție. Toi aici s-au pregătit șefi de fermă pentru alte unități, s-au testat rețete, modificări de tehnologie (înțărcări grupate, totul plin, total gol, probleme de deznoitare). Putem spune că la Băicoi a fost făcută o adevărată cercetare. S-au abordat cu curaj probleme noi. Meritul celor de la Băicoi este acela de a-și fi asumat un eventual risc într-o activitate practic nouă. Și au demonstrat că se pot obține rezultate în unii care o treceau unitățile lucrînd sub paralele numele admise, ceea ce credem că înseamnă siguranță în stăpînirea proceselor tehnologice. Deci, se poate.

OPREA GEORGESCU ■

Omagiind gloriosul jubileu

Culegerea de poezii, proză și reportaje, pe care Editura „Cartea Românească" o pregătește în întimpinarea aniversării a 65 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român și care apare sub egida Uniunii Scriitorilor, este alcătuită pe ideea relevării celor mai nobile tradiții de luptă ale poporului nostru, pe care partidul le-a continuat în spirit revoluționar, cu maturitate și clarviziune. Prima secțiune cuprinde texte care ilustrează toate momentele politice fundamentale ale poporului român (Răscoala condusă de Horia, Cloșca și Crișan, Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, Unirea Principatelor Române, Războiul de Independență, Marea Unire din 1918, crearea P.S D.M.R., mișcarea socialistă) care au culminat cu împlinirea lor revoluționară în 1921, odată cu crearea P.C.R.

Ce-a de-a doua secțiune este structurată pe o altă etapă politică fundamentală și cuprinde mărturii de suflet despre procesul de la Brașov, mișcarea de eliberare socială și națională, desfășurată sub conducerea partidului, transformarea revoluționară a agriculturii și a industriei, marile ctitorii ale Epocii Ceaușescu (Canalul Dunăre—Marea Neagră, Complexul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, Metroul bucureștean), precum și despre mărețele împliniri spirituale care s-au răsfrînt în sensibilitatea artistică a scriitorilor contemporani, martori ai vremii lor.

În prelungirea aceleiași inițiative, editura va tipări și alte volume închinate acestui moment aniversar, printre care amintim romanele **Luna s-a aprins pe jumătate** de Corneliu Ilrim, **Tare ca piatra** de Daniel Drăgan și **Roagă-mă orice** de Ilie Tănasache, acesta din urmă o radiografie artistică a eforturilor depuse de constructorii metroului bucureștean. Acestora li se adaugă volumele de versuri **Aur heraldic** de Eugen Evu, **Patria fiilor noștri** de Traian Iancu, **Pe aripi de Petru Rezuș, Arborele de singe** de Florian Saioc și **Poeme** de I.C. Ștefan, reflexe poetice ale angajării și vibrației sufletești pe care tradițiile de luptă ale partidului le-au produs în cugetul scriitorilor noștri de azi, participanți activi la această epocă de înaltă maturitate politică și revoluționară.

CORNEL POPESCU ■
Redactor șef al Editurii „Cartea Românească"

Ostașul de rind al partidului

Statuie în lumina de vară
Priviți-l ! și-a măsurat anii
Adunați în trecut
Sub ziduri de negură
Sub oarbe obuze
Și lacrimi uscate sub altele noi
Sub zboruri de soare
Rănită-n zăbrele
Petala uitată-ntr-o carte
E-o fată ce a știut
Bărbătește să spună
„Nu știu !"
Și să moară
Haina bicluită de ploi
— Tabloul cel intim —
Îi spune un nume de prieten
Pierdut sub rafala
Escortei.
Cicatricea, arar observată,
Povestește-o încleștare
Cu moartea
Cu amintirea măsoară
Trecutul
În liniștea nopții, scandind
Cu amintirea-și ascultă
Tovarășii :
„Nu bate ! nu bate ! nu bate !"
Adunate-s puține semnele
Adolescența rostindu-i
Și nici tinerețli nu i-a cules
Mărturii pentru sine
A fost cel ce-ntruna a dat
Dărnindu-și zile și nopți
pentru altii
El a știut primăvara s-o spună
Înainte de-a fi
Privirl să îndemne spre ea
El a știut copacii să-i învețe
Rostirea cîntecului
Ascuns în încercuiții lor ani
Pasul, în zborul de flamură
Roșie-i scrie
Chipul — zidit în legenda luminii
Visată cu anii lui, toți

...Acum, între mii de priviri
Și chipuri asemenea lui
În coloana victoriei urcă
Luminat cu o lacrimă-n care
Soarele intens se privește
Și ochii par
Noi soare ai vremii, uman

Cum copacii se-nchină
La ivirea zorilor
Cum păsări își caută glasul înalt
Să le spună, zorilor, numele
Cum marea-și adună oglinda
Să-nveșe razele zilei
Cînd seva în plante
Devine, deodată, solemnă
Așa ne-ndreptăm privirea
Spre EL
Ostașul de rînd al partidului
Traversînd istoria
De la trecut spre viitor.

NICOLAE DRAGOȘ ■

(Din Culegerea „ de poezie proză și reportaj închinată aniversării a 65 de ani de la crearea P.C.R., în curs de apariție la Editura Cartea Românească).

Viscolul alb

Cine nu cunoaște în intimitatea lor articulațiile mecanismelor sociale nu poate înțelege cum e cu putință ca o uzină să domine viața unui mare oraș, să-și pună pecetea pe tot ce se întîmplă pe străzile lui, în teatre și în magazine, pe stadioane și în școli, în casele oamenilor și chiar în secțiile organelor însărcinate cu paza și ordinea. Dar dacă un diavol șchiop ne-ar ridica deasupra acoperișurilor de țiglă sau beton și ne-ar lăsa să privim de sus întreaga viermuială urbană, încă am mai putea căpăta cîteva semne lămuritoare. Treizeci de mii de oameni intră și ies zilnic pe porțile uzinei și alte două sute de mii pe porțile uzinelor mai mici subordonate. Aproape în fiecare casă, taxele de apă și căldură, plinea și telefonul, mazărea și parizărul sînt plătite cu ceea ce fusese mai întîi înscris pe statele de plată ale uzinei. Spitalul, fotbalul și Universitatea sînt ale uzinei. Școlile și magazinele, fie că ne place sau nu, sînt legate strîns de ceea ce se produce, mai ieftin sau mai scump, mai bine sau mai rău, în uzina care domină orașul și care este mai mare decît el, întinzîndu-și antenele și sucursalele pînă dincolo de ecuator, în Australia și Chile, în Canada și-n Peru, în Libia și Egipt, în Caraibe și în Labrador. Uzina respiră prin milioane de guri și sufletul ei calm sau agitat se simte în apartamentul mecanicului de la linia de montaj, dar și la sucursala din Calcutta. Creșterea cu două linii de grad a temperaturii dezbaterilor tehnico-economice în organismele superioare de conducere provoacă tuse și strănut în porturile de la șase mări. Uzina e un organism uriaș, cu un metabolism special și cu o putere de absorbție sau de respingere pe care nimeni n-o poate ignora fără a se condamna mai dinainte. Dintre cei ce-au încercat să se cațăre pe creasta valului, puțini sînt cei care i-au înțeles capriciile

Maria Suru e un fenomen special. Ea a crescut odată cu uzina și de aceea are senzația că uzina este opera ei. Cine este Maria Surú, ea însăși n-ar putea să spună și, mai cu seamă, nu s-ar crede datoare s-o facă. Cel față de care s-ar simți obligată la explicații și justificări este undeva departe, în sfera abstracțiunilor, atît de departe încît să n-o poată ajunge, dar îndeajuns de aproape ca ea să ajungă acolo adesea-ori.

Maria Suru nu știe cine sînt părinții ei. Cele mai vechi amintiri le are din casa Caliopilor, boieri scăpătați din Roșiorii de Vede. La conacul acela ea a făcut prima oară ochi și nu știe nici azi dacă se afla în casa Caliopilor ca o slugă sau ca o rudă săracă. Locuia în cămăruța de la mansardă, chiar sub streașina conacului. Cuibul ei era ceva mai mare decît cuiburile rîndunicilor care poposeau în fiecare primăvară și plecau tîrziu în stoluri mari către Dunăre și, mai departe, spre țări despre care ea n-a aflat decît foarte tîrziu.

...țigaretul lung și neaprins al tînărului ofițeș, cuiburile de rîndunică ascunse sub streașină, cu scripetele american ruginit și cu lanțul căzut în adîncul puțului nemaicurățat de la războiul cel mare, sobele niciodată încinse îndeajuns, grăjdarii nemulțumiți că nu mai au ce fura, toate se învălmășeau în amintirile ei așa cum se învălmășeau vălătucii de viscol tîrziu în ziua geroasă de martie cînd a fost dusă la sala de lemn din Roșiorii de Vede. Nu va uita niciodată ziua aceea, viscolul alb care bîntuia în pereții clădirii și miile de tineri adunați acolo, flăcăi și fete cu fețele albe ca pergamentul. Nu va uita cum deodată, în clipa cînd a pășit peste pragul sălii de lemn și s-a trezit prinsă în vîrtejeala miilor de trupuri, viscolul a pierit ca prin farmec și s-a simțit scăldată într-o furtună fierbinte. Ziua aceea a rămas pentru Maria Suru începutul lumii și lumea s-a născut pentru ea altfel de atunci. Destinul i-a fost pecetluit și a înțeles așta cînd l-a auzit pe tovarășul Vladimir, rostind cu vocea lui ca o flacără discursul neuitat :

— Și ce făceau reacționarii cu tineretul nostru, tovarăși? Îl îmbrăcau cu cămașa verde, le puneau la briu un pistol și-i învățau să strige : Trăiască moartea !

De la tribuna drapată cu pînză roșie, tovarășul Vladimir striga agitîndu-și mîna dreaptă către un dușman imaginar :

— Dar vremurile lor s-au dus pentru totdeauna. Noi chemăm tineretul patriei sub steagurile muncii, băieților și fetelor noastre le punem în piept o inimă fierbinte, a dragostei nestinse pentru dreptate, carnetul comunist, le punem în mînă cartea cu învățătura nepieritoare a marilor noștri dascăli și-i învățăm să strige: Trăiască viața!

Maria Suru, fetița cu cărare pe mijlocul capului și cu trupul firav, strîns într-o broboadă cîrpită, a înțeles atunci că drumul ei va fi de acum înainte drumul revoluției și că ea are să fie întotdeauna soldat. Acolo, în sala de lemn cutremurată în strigătele sacadate de luptă, a auzit pentru prima oară **Internaționala** și a cîntat-o cuprinsă de o stranie neliniște. Parcă știa cîntecul acesta de cînd lumea. **Să ne unim toți proletarii, să batem fierul cît e cald,** spunea cîntecul și Maria Suru simțea pentru prima oară în pumnii ei o forță teribilă.

(Fragmente din romanul „Tare ca piatra", în curs de apariție în Editura „Cartea Românească").

DANIEL DRĂGAN ■

cravașa stăpînei și rînjetul domnișoarei nerușinate, cu dinții întotdeauna murdari de ruj, cu unghiile mereu în suferință, foșgăiala răgușită a bătrînului și nasul lui roșu de la prima înghițitură de vin, covoarele putrede și îmbîcsite de praf, hainele pline de molii și pendula încremenită în perete cu arătătoarele țepene ca prăjina din gard, baia cea cu robinete de aur, scoase și vîndute încă înainte de război și înlocuite cu altele de alpaca, treptele scîrțîind sub pașii ei de fiecare dată cînd urca sau cobora scărița îngustă și aproape putrezită a podului, fîntîna cu scripetele american ruginit și cu lanțul căzut în adîncul puțului nemaicurățat de la războiul cel mare, sobele niciodată încinse îndeajuns, grăjdarii nemulțumiți că nu mai au ce fura, toate se învălmășeau în amintirile ei așa cum se învălmășeau vălătucii de viscol tîrziu în ziua geroasă de martie cînd a fost dusă la sala de lemn din Roșiorii de Vede. Nu va uita niciodată ziua aceea, viscolul alb care bîntuia în pereții clădirii și miile de tineri adunați acolo, flăcăi și fete cu fețele albe ca pergamentul. Nu va uita cum deodată, în clipa cînd a pășit peste pragul sălii de lemn și s-a trezit prinsă în vîrtejeala miilor de trupuri, viscolul a pierit ca prin farmec și s-a simțit scăldată într-o furtună fierbinte. Ziua aceea a rămas pentru Maria Suru începutul lumii și lumea s-a născut pentru ea altfel de atunci. Destinul i-a fost pecetluit și a înțeles așta cînd l-a auzit pe tovarășul Vladimir, rostind cu vocea lui ca o flacără discursul neuitat :

— Și ce făceau reacționarii cu tineretul nostru, tovarăși? Îl îmbrăcau cu cămașa verde, le puneau la briu un pistol și-i învățau să strige : Trăiască moartea !

De la tribuna drapată cu pînză roșie, tovarășul Vladimir striga agitîndu-și mîna dreaptă către un dușman imaginar :

— Dar vremurile lor s-au dus pentru totdeauna. Noi chemăm tineretul patriei sub steagurile muncii, băieților și fetelor noastre le punem în piept o inimă fierbinte, a dragostei nestinse pentru dreptate, carnetul comunist, le punem în mînă cartea cu învățătura nepieritoare a marilor noștri dascăli și-i învățăm să strige: Trăiască viața!

Maria Suru, fetița cu cărare pe mijlocul capului și cu trupul firav, strîns într-o broboadă cîrpită, a înțeles atunci că drumul ei va fi de acum înainte drumul revoluției și că ea are să fie întotdeauna soldat. Acolo, în sala de lemn cutremurată în strigătele sacadate de luptă, a auzit pentru prima oară **Internaționala** și a cîntat-o cuprinsă de o stranie neliniște. Parcă știa cîntecul acesta de cînd lumea. **Să ne unim toți proletarii, să batem fierul cît e cald,** spunea cîntecul și Maria Suru simțea pentru prima oară în pumnii ei o forță teribilă.

(Fragmente din romanul „Tare ca piatra", în curs de apariție în Editura „Cartea Românească").

DANIEL DRĂGAN ■

Vestitorii

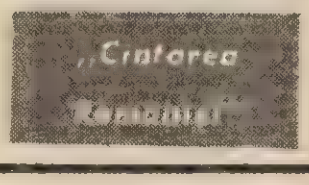

O școală de poezie din Maramureș, născută din entuziasm și din încrederea discretă în puterea de creație a celor mici, dovedește, de mai multă vreme, că arta poate naște profesiuni de credință chiar la vîrsta ingenuă a jocurilor copilărești. O astfel de școală, care nu mai are nevoie de ghilimele nu doar pentru că subtilitatea ar fi, în acest caz, o formă de deferență, o astfel de școală deci s-a născut la Borșa în urmă cu opt ani, într-o formă deplin organizată, spontan și riguros totodată, pe lîngă Casa Pionierilor și Șoimilor Patriei. A fost cel dintîi cenaclu cu ambiții din oraș. Ca o premoniție a virstei superb-orgolioase a acelor poeți nelămuriți încă în totul asupra rosturilor scrisului, tînărul cenaclu constituit în 1978 și-a luat numele, pe care nu-l va mai schimba, de „Vestitorii". Așadar, vestitori ai tinereții creatoare, ai poeziei și, mai presus de asta, ai nesfîrșitelor disponibilități artistice pe care le poartă cu ei copiii, aceste ființe fragile și nevinovate ca poezia însăși.

În clipa de față, cenaclul „Vestitorii" este condus de poetul Mircea Petean, care a împins tradiția înainte, atrăgînd asupra acestor tinere speranțe atenția tuturor. Organizat în zece grupe a cîte 10—15 elevi, cenaclul face parte, din chiar norma didactică a profesorului. Ineditul acestei meserii, căci ce poate fi mai dificil și mai pretențios decît să fii dascăl de poezie, e că cenaclul, catedra aceasta, funcționează în afara oricăror constrîngeri. El există prin libera voință și ilustrează un elan al elevilor. Dăinuiește prin probe elocvente ce nu pot fi inventate : frecvență și premii. Totuși, de opt ani cenaclul s-a consolidat și-a continuat să se afirme din dragostea pură și nedezmințită a copiilor pentru scris. În toată această perioadă a obținut nenumărate premii la fazele republicane ale Festivalului național „Cîntarea României", nemaipunînd la socoteală alte distincții. Tinerii poeți au publicat în pliante colective, în revistele de cultură (**Flacăra, Astra, Tribuna, Suplimentul literar-artistic**), iar o antologie din cele mai frumoase poeme a apărut chiar în volum, așadar o carte intitulată **Copilării** (1982), un titlu numai aparent inocent, căci versurile acestor tineri dovedesc de acum o maturitate a scrisului ce netăgăduit. La faza republicană a ultimei ediții, „Vestitorii" au obținut, alături de alți lauri, opt premii întîi. E mult, e puțin ? E oricum o performanță care i-a propulsat în atenția generală. Dintre premiați, poeți adică, exigențele competiției i-au adus în față pe Corina Timiș (cl. a VIII-a), Daniela Burlacu (cl. a VII-a), Maria Mihali (cl. a XI-a), Gabriel Coman Pop (cl. a VIII-a), Nița Hojda (cl. a VIII-a), Maria Coman (cl. a IX-a), Dănuț Tomoiagă (cl. a IX-a). Și mulți alții.

Și, fiindcă poeziile celor mai mari, mai deprinși cu secretele scrisului, n-ar impresiona prea mult, să spun că poezii la fel de mature scriu chiar cei mai mici, încît care au înlocuit șotronul cu pana tremurătoare a poemului. Iată un cristal liric al Nadiei Timiș din cl. a III-a : „Chemarea înălțimilor / coboară în miezul de nucă, / apoi urcă pe drumul păstrăvului". Ori această secvență delicată a Danielei Roman din cl. a III-a : „Toamnă de aur. / Căprioara adoarme / pe un pat de mușchi". Și încă această copleșitoare, neverosimil de frumoasă scînteie poetică a micuței Alina Mihali din cl. a II-a : „În umbra înserării / copacul tînăr / visează că scrie un haiku".

Lungul drum al poeziei nu-i va duce, cu siguranță, pe toți spre celebritate. Tinerii poeți din Borșa trăiesc însă o clipă de frumusețe, intensă și luminoasă precum fulgerul. Trăiesc lumea prin cuvînt. Cei care nu vor atinge coroana marii poezii vor deveni însă, cu siguranță, niște cititori avizați, educați, în stare să iubească valoarea. Și, chiar numai pentru atît, rosturile pedagogice ale cenaclului din Borșa se ridică deasupra efemerului.

RADU G. ȚEPOSU ■

Nu despre Zburătorul poetului Heliade vom vorbi, întruchipare fantastă a unei aspirații erotice torturînd visurile fecioarelor, ci despre un fiu de țăran din Transilvania care a vrut — și a ajuns — să **zboare.**

Să-l evocăm pe Aurel Vlaicu. N-a trăit în legendă ci într-un sat cu gospodării înjghebate cu trudă, cu case albe străjuite de fîntîni cu ciutură și cu mari grădini, dincolo de care, în vară, aurul sunător al lanurilor coapte poleia văzduhul.

Trecînd de curînd prin Binținți, satul lui Vlaicu, n-am încercat tentația de a cerceta urmele flăcăului obsedat de ambiții icariene — deși aceste urme **sînt,** încă mai sînt — ci am vrut să reconstitui pentru mine ceva din misterul locului ce l-a ivit. Intîia observare a fost lipsa oricăror detalii „neobișnuite" în stare să-l justifice pe Zburătorul (chiar „cu negre piete"). O așezare cum sînt mii și mii pe toată cuprinderea țării în care oameni harnici sînt preocupați din vechimile vechimilor mai mult de pămînt decît de cerul bolțit asupra lor cu fumegătoare cristaluri fluide și zăpezi de nouri blînd despicate în zare de munți. Dar numai un om trăind cu ai lui, din zestrea pămîntului arat (aproape că aș spune

Desene pe asfalt

Zburătorul

gravat) și semănat și, toamna despuiat de roade, numai un astfel de om a cărui sudoare va fi curs la rădăcina vrejurilor — odată cu ploaia ori roua ori bruma — poate să înalțe spre cer priviri semețe, cu credința că cel ce-și tălmăcește graiurile țărinii poate vorbi și depărtărilor înstelate. Numai un om cu tălpi lipite de lutul cleios, la vremea cînd repezi furtuni se abat asupra lumii, poate face din gestul de a-și desprinde picioru dintre bulgării gata să-l îngroape, un început de zbor. Și zborul devine atunci singurul mijloc de a-l spăla pe om de toate cîznele și umorile lutului ; în zbor se scaldă ca în piraiele copilăriei, zborul îi netezește chipul.

Și Aurel Vlaicu a zburat. Aici. Pe aceste cîmpuri și-a așezat pasărea de el rostuită, căci au tras-o pînă ce aripile fragile au luat asupra lor povara sfîntă a **Înălțării** și mai apoi s-a ridicat peste propriul său sat ca peste propriul lui destin. A zburat într-o mașinărie cu tipare încolțite în mintea lui ca grîul cu bob gras. A zburat cu trupul lui într-un vis al lui. A inventat astfel (sau numai l-a descoperit) Zborul.

Un lung șir de nume românești umplu pagini de față în istoriile aviației. Pentru români Zborul a fost o aspirație supremă, trudnic asumată și plătită adesea cu moarte, așa cum grecii și fenicienii pare că s-au născut nu cu pămînt sub tălpi ci cu șovăitoare punți de corăbii. Noi zburăm de dinainte de timp. Cine va avea răgazul de a umbla în cuibarul de mistere al vechilor balade se va întîlni cu zburători planînd peste Carpați pe aripi de pajuri. Oameni și cai, palate și ape pot zbura în basmele noastre, ne amestecăm cu zborul (cu stelele deci, cu podoabele soarelui), trăim zborul ca pe o stare firească a trecerii și a petrecerii noastre prin viață.

GHEORGHE TOMOZEI ■

atelier literar

• G. Dumitrescu

Ursu Profeta : Aprecierea de atunci pare să cuprindă destul de bine elementele definitorii necesare (cu o îndoială asupra acelui „portabil", care pare o eroare de transcriere sau, poate, de tipar...). Paginile rămîn și acum neconvingătoare, lipsite de pregnanță, plutitoare în vag, confuz...

Solange : Sînt, pe ici pe colo, zvonuri de poezie. Dar naivitățile, lipsa de experiență (și de lectură !...) sînt și mai vizibile. „Tehnica" repetiției, de pildă (pe care o folosiți mult, cu rezultate nu prea bune, uneori, ca în „În loc de rămas bun", chiar antipoetice !...), pare un procedeu simplu, la prima vedere, dar, în realitate, e un lucru dificil și pretențios, care se învață în timp (prin lecturi comparative, mai ales), pe măsura formării unui gust artistic propriu, a unui „simț" al dozajului, etc. Cam la fel se pune problema și cu celelalte elemente ale meșteșugului literar. În „Ce-ar fi", care e una din paginile mai bune, nu scurtimea ultimului vers deranjează (cum presupuneți) ci contradicția dură cu versul „doar o închipuire" (adică, una din două : ori ești închipuire, ori nu ești acasă !) În ce privește „Contratimp" (dar și o serie de alte pagini) e, într-adevăr, cum bănuiți, multă „apă-n piuă", senzație care vine mai ales din lipsa de substanță, din „starea" de „cînd nimic nu ai a spune"... Așteptăm, însă, vești din ce în ce mai bune.

Diana M. Ionescu : Se adeveresc semnele de bun augur, accentele hrice promițătoare, vizibile, mai mult sau mai puțin, în mai toate paginile (și mai ales în „Pot fi", „Revelație", „Tu", „Fotograme"). Planurile de care vorbiți sînt șudicioase, dar nu se poate intra cu adevărat în universul, în „tainele" poeziei românești moderne, fără a trece prin constelația majoră dintre cele două războaie (Arghezi, Barbu, Bacovia, Blaga și alții).

Sorin Solitaris : Am primit ; mulțumiri.

A. Filip : E foarte important să dobîndiți cît mai curînd acuitatea critică și tăria de a arunca singur paginile ratate, fără mîiez, scrise din inerție, rămase prin caietele vechi, etc. (ca, de pildă, cele din acest plic, în afară de „Jurnal" și „Poem" I, care trebuie despovărate de balastul verbal, de lungimi și goluri, etc.). Numai așa veți putea progresa. Pînă atunci — aceasta poveste (ceva, în „Cum să nu cred").

Ioana M. Anton („Stare de bine"), **Gb. Ionescu, Elena E., Marius, A. Dohotaru, M. Băltărețu, Arnal W., Sabine Demian, G. Tanko, V. Țohat, B. Beke, Mihai Moraru, Ana Ene, Șt. Ionescu-Bue, M. Gafencu, Lil.-Ioana M., Roxana S., Ioana Blaga, Maria Chișu, Gh. Preutu** („Interior", „Armonie"), **J. Butansky, Ovidiu L.-Feteșți** („Piatra albă", „Miopie"), **Mir. Roșca, Iulian M., A. Caucar, Val. Pavel** („Urme", „Rostul"), **T. Evenici, Ada Popovici, Laura Goanță, C. Scaglia, Alina Alma, I. Camerun, G. Meragiu, Dana Vlăsceanu, Cornelia Toma, Dan Gross :** E ceva. Încă nu deajuns de concludent. Reveniți.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Cenușă vie

Oricum aș împrăștia cenușa
numai forma chipului tău o ia.
În nisip ți-a rămas urma trupului
mușcat pînă la sînge de-o sfeșa.
Oriunde aș împrăștia cenușa
pe mine doar ea știe să mă strige ;
cenușă albastră, vie, foșnindă —
singura amintire care mai frige.

NICULAE ALEXANDRU VEST

Fiindcă...

...Și, într-o zi, ea se uită
în ochii lui.
Și s-a îndrăgostit
bruse și iremediabil de el
fiindcă în ochii lui
ea n-a văzut nimic.

FELICE ALDEA

Iubire

Numai
tu
pe retina mea

te acopăr
cu o pleoapă
arzînd.

GAVRIL BĂLE

Ieșire din miraj

Ne mai gîndim un pic,
mai punem un semn pe hîrtie,
mai coborîm cîteva trepte
spre lacul din mijlocul craniului imens.
Intrăm în ochiul ciclopului
și plutim în irisul de azur.

CONSTANTIN BUICIUC

Cuvîntul

Cuvîntul
a fost odată lumină proaspătă,
fierbinte,
care apoi s-a răcit
și a luat forma
unor buze
roșii de iubire...

V. PETRESCU MARGEAN

Vise de pace

Adoarme cu capul în pumni
pe valiza de lemn a fratelui
mai mare a tatălui a bunicului său
și visează o iubită
numai și numai a lui

se trezește
aruncă nervos valiza sub pat
din ea sar așchii dar e bună
pentru încă vreo două generații
de vise.

DOREL SAUCIUC

Zbor

„Fiecăruia i se cuvine
o pereche de aripi"
ne cicălește artizanii,
„Fiecăruia i se cuvin
două perechi,
— adaugă Meșterul Manole —
una la urcare
și alta
la coborîre".
„Fiecăruia i se cuvine
o pereche de foarfeci"
propune sceptică
bătrîna Pasăre Phoenix
urcînd amețitor,
elan
al ultimei prăbușiri.

SORIN IOAN ROTARU

„O responsabilitate în cultură nu este numai frumoasă, ci și grea"

(urmare din pag. 9)

doara, rămășitele cetății feudale de la Deva, întreține un permanent contact afectiv cu trecutul peste care se sedimentează uriașa istorie a siderurgiei contemporane.

— Ce v-a îndemnat să deveniți filolog, cînd majoritatea colegilor dumneavoastră s-a îndreptat spre alte profesii, în special siderurgice ?

— Deși tatăl meu era metalurgist și țăran, eu n-am avut nici o înclinație pentru activitățile practice. Cînd eram elev la Deva conduceam cenaclul literar și scriam versuri. Marile mele idealuri în poezie erau Blaga și Bacovia. Făceam o poezie intimistă, sumbră pînă în ultimii ani de studenție. Cînd un activist de partid de la Cluj mi-a atras atenția că versurile mele sînt **decadente** (nu erau), am renunțat la poezie și am optat definitiv pentru **istoria literară.**

Inginerii proveniți din Călanul Mic, dintre care unii sînt astăzi conducători în uzină, fac parte din generații mai tinere. Astăzi sînt de multă vreme convins că n-am avut un talent literar real, vocația mea fiind istoria literară.

— Sînteți comentatorul cel mai avizat al unei epoci semnificative pentru cultura și spiritualitatea românească, iluminismul. Ce v-a determinat să vă aplecați în mod deosebit asupra acestui moment ?

— Pentru cultura română iluminismul reprezintă prima mișcare intelectuală de modernizare a gîndirii, prima etapă de organizare masivă a unui sistem școlar deschis și pentru tineretul sătesc. Dacă în perimetrul german, ideile lansate de gînditorii francezi au pierdut forța revoluționară inițială, în spațiul românesc ele au fost din nou revigorate. Condițiile de viață în care trăia poporul nostru în secolul al XVIII-lea și la începutul veacului următor au imprimat iluminismului din toate provinciile românești un caracter practic de emancipare națională și socială. Cărturarii **Școlii ardelene** preamăreau trecutul nostru plin de glorie pentru a deschide mintea oamenilor spre un viitor mai luminos. Ei scriau tratate masive în limba latină pentru a dovedi romanitatea poporului și latinitatea limbii. În același timp ei nu ezitau să elaboreze manuale de școală și cărți de popularizare a științei. Venirea lui G. Lazăr la București a întemeietor de școală, ca și a lui S. Bărnuțiu la Iași a fost o fericită prelungire a acestei școli de patriotism și știință. Generația de la 1848 din Muntenia și Moldova a imprimat gîndirii iluministe românești un caracter revoluționar. **Dreptul natural** era invocat de Bălcescu în sprijinul improprietăririi țăranilor. Iluminismul a fost, așadar, primul mare ferment intelectual și social din cultura noastră. Deviza lui C. Diaconovici- Loga **(bărbați învățați, cărți și școli)** a căpătat o valabilitate generală.

— Din ampla galerie a personajelor iluminismului românesc care vă este cel mai apropiat sufletului ? La care dintre ei țineți în mod deosebit ?

— Am o mare afecțiune pentru Ion Budai-Deleanu, omul și scriitorul. Omul era un înțelept plin de tact și discreție în viața politică. Se pare că distinsul funcționar cezaro-crăiesc a venit din vechiul Lemberg la Blaj pentru a participa ca un bun cunoscător al legilor la elaborarea cunoscutului **Supplex Libellus Valachorum** (1791).

Scriitorul Ion Budai-Deleanu era plin de ironie și umor. **Țiganiada** este ultimul mare poem epic european. El demonstrează virtuți literare excepționale într-o vreme în care limba artei nu era încă deplin formată. Între atîția cărturari eruditi din Transilvania, Ion Budai-Deleanu era singurul mare poet. El l-a anunțat într-un anume fel pe Eminescu.

— Dacă ar fi să susțineți pentru marele public, pentru cititorul revistei noastre, un fel de lecție deschisă despre iluminismul românesc, la care din trăsăturile sale definitorii v-ați opri atunci cînd l-ați compara cu cel european ?

— Consider că marea **ideeforță** care a dinamizat iluminismul românesc era **emanciparea socio-politică a poporului român prin cultură.** Gînditorii iluminiști din toate provinciile românești de odinioară erau **îndrăgostiți de libertate.** Or dorința de libertate națională și socială era foarte firească pentru un popor asuprit și agresat pe cele mai diverse planuri. Ce altă lecție mai elocventă puteau oferi cărturarii **Școlii ardelene** întregului popor decît aceea de **libertate,** menită să ducă la unirea culturală a întregii națiii. Atîta vreme cît politicienii străini care conduceau Transilvania ne considerau un **popor fără nație,** deci fără drepturi, niște tolerați în propria noastră țară, lecția despre **libertate** reprezenta marea cerință istorică a românilor de pretutindeni.

Iluminismul românesc nu are o filozofie teoretică amplu dezvoltată, ca cel englez, francez sau german. Filozofia iluministă a fost grefată în toate provinciile țării pe un fundament practic, emanciparea prin cultură fiind premisa emancipării politice.

— Cărțile dumneavoastră de pînă acum ne arată că ați fost mereu preocupat de mările teme ale culturii : iluminismul, clasicismul, barocul, noul roman francez, critica modernă europeană... Aceste sinteze vin dintr-un elan lăuntric, sînt efectul impresionantei erudiții dobîndite, sau ele fac parte dintr-un program pe care vi l-ați stabilit, firește, încă din studenție ?

— Programul meu inițial nu se configurase limpede din anii studenției de la Cluj. Stimulat de regretatul profesor D. Popovici, interesul pentru epoca luminilor, de pildă, s-a configurat mai clar în anii petrecuți la Leipzig. Tot în acești ani de răstimp s-a cristalizat orientarea mea către anumite fenomene de avangardă (Brecht și teatrul epic, Farsa tragică și vag Noua critică).

Trebuie să mărturisesc că dacă nu aș fi fost **profesor** nu cred că aș fi scris cărțile de sinteză publicate pînă acum. De la cărturarii ardeleni cărora le-am consacrat prima mea carte (1982) cuantită (nu putea fi folosit decît rar cuvîntul **neam și nație**), am desprins concluzia că trebuie să concep **lucrări folositoare,** erudiția de tip didactic pe care o cultiv în mod programatic rezultînd din dorința de a-i învăța și pe alții. În felul acesta, ceea ce reprezentau pentru mine cursurile universitare mereu perfectibile prin repetiție, au devenit **cărțile** verificate prin contactul cu studenții. Evident că acumularea de informații s-a produs într-un timp îndelungat. De obicei, îmi făcea plăcere să țin cursuri despre fenomene noi pe care la început nici eu nu le cunoșteam foarte bine în ansamblul lor. Experimentarea lor inițială în cercuri restrînse de studenți a devenit o primă garanție pentru dorința de-a le face publice prin tipărire.

— Imaginați-vă că ați veni într-o altă spiritualitate (franceză, germană, spaniolă, engleză, italiană, rusă) și ați face cunoștință cu cultura română. Ce anume credeți că v-ar fi trezit un interes deosebit ?

— Consider că fenomenul cel mai interesant pe care-l poate oferi cultura română specialiștilor din alte arii mari de artă este poezia. În evoluția literaturii române teatrul lui Caragiale constituie o excepție fericită (de geniu) care nu s-a mai putut repeta. **Amintirile** lui Creangă ne dau putința de a-l prevedea ca o posibilitate nouă în timp pe M. Sadoveanu. Deși poezia este foarte greu traductibilă și recognoscibilă ca o frumusețe totală în altă limbă, creația lirică românească reprezintă calea cea mai elocventă de pătrundere a spiritului românesc pe alte meridiane ale lumii. Opera lui M. Eminescu reprezintă primul nostru certificat incontestabil de intrare în universalitate într-o epocă în care acest ultim mare romantic era contemporan cu Baudelaire, Mallarmé, Rimbaud etc. Poezia pură cultivată de M. Eminescu nu avea absolut nimic desuet prin raportarea sa nu doar la romantism, ci la simbolismul francez. Caracterul universal al poeziei noastre a căpătat în perioada interbelică un nou relief prin opera lui Blaga, Bacovia și Arghezi. Dar de ce să nu ne amintim că și contemporanii noștri (N. Stănescu, M. Sorescu, M. Dinescu etc.) continuă să intre pe **calea regală** în muzeul universal al literelor.

— Cărțile dumneavoastră de pînă acum alcătuiesc ele singure o bibliotecă. Citind bibliografia fiecărei cărți în parte, constatăm că ne aflăm în fața altor biblioteci. Ați scris mult, dar ați citit de-aproape o mie de ori mai mult. Care sînt, totuși, cărțile fundamentale cu care ați construit această mirifică lume a ideilor ?

— O carte de istorie literară comparată este, de fapt, o bibliotecă așezată într-o anumită ordine. Comentariile mele au fost menite să ofere cititorilor sinteze de informații structurate în așa fel încît să nu repete structura nici unei alte cărți scrise pe aceeași temă.

Am avut în față de-a lungul timpului trei modele de erudiție aproape paralizantă : operele lui Paul Hazard, E. R. Curtius și G. Gusdorf. Intrarea în lumea ideilor este însă provocată de contactul direct cu creația literară. Un istoric literar nu e bine să se „inspire" din alte istorii literare, el se cuvine să se lase animat de **creația primă.** În acest sens, trebuie să mărturisesc că din fiecare epocă despre care am scris au existat scriitori pe care i-am îndrăgit ca pe niște prieteni personali. De la Gongora, G. B. Marino, Quevedo pînă la B. Gracian, De la Lesage, Rousseau pînă la Diderot și Voltaire, de la N. Sarraute pînă la Alain Robbe-Grillet, de la E. Ionescu pînă la Dürrenmatt, de la G. Bachelard pînă la R. Barthes, și Starobinski, există un fel de **serii literare,** formate din autori cu care am intrat într-o tacită **„alianță sufletească".** Fiindcă de ce n-aș recunoaște că actul de lectură poate fi unul de abandonare a unor opere sau de respingere deschisă.

— În ultima vreme manifestați un interes sporit pentru poezia noastră contemporană, îndeosebi a tinerilor. Se ascunde aici proiectul unei viitoare cărți ?

— Visul meu mai vechi este ca la bătrînețe (acum) să mă întorc la poeții români contemporani, la fenomenul artistic românesc în general. În cele trei volume din **Jurnal de cărți** am dat cîteva probe de acest gen. Sper să găsesc însă o formulă mai fericită în viitor, fiindcă și eu cred foarte mult în destinul literelor românești. Chiar cînd detectez anumite valori încă incerte ca manieră de evoluție, sînt întotdeauna bucuros cînd pot semnala tendințe înovatoare autentice, căutări care vor putea fi validate în timp. Actul critic despre contemporani implică o răspundere imensă, o discretă stare de anxietate sunțită uneori și de către cititori.

Dar actul critic despre operele contemporanilor din țara noastră oferă și o profundă bucurie estetică.

VICTOR NIȚĂ

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Vervă și spirit ascuțit

Sînt un mai vechi admirator al lui Marin Sorescu și l-am citit cu plăcere și interes cărțile, indiferent că a fost vorba de poezie, proză sau teatru. De aceea, n-am avut nici o reținere nici față de ultimul volum, **Ușor cu pianul pe scări,** deși este o culegere de articole critice și eseuri. Nu sînt un specialist în materie de literatură și nu pot emite o judecată propriu-zisă despre calitatea de critic literar a lui Marin Sorescu, însă verva, spiritul său ascuțit, ironia, mobilitatea asocierilor, imaginația lingvistică sînt calități indiscutabile care fac mai mult decît agreabilă cartea. Prin urmare, mărturisesc că am citit-o cu aceeași plăcere ca și cele două romane ale sale, lucru firesc, dacă ne gîndim că într-o carte maniera redactării reprezintă cartea de vizită. Stilul e scriitorul, nu-i așa ? Totuși, dincolo de stil, nu pot să spun că n-am observat și altceva : opiniile lui Sorescu față de opera celorlalți scriitori sînt destul de limpezi și nete, chiar dacă unele din ele comportă nuanțe. Dacă trebuie să credem în sinceritatea părerilor sale, e normal, prin urmare, să existe și posibilitatea unui dezacord de opinii. Diferențele sînt totuși puține și, în cea mai mare parte, găsesc în volumul **Ușor cu pianul pe scări** și o mare justețe în felul de a judeca literatura.

HORIA IONESCU
inginer, Ocolul silvic Ciucurova
județul Tulcea

— Cîte dioptrii aveți, tovarășe director ?

— Plus 1,5, de ce ?

— Așa, din curiozitate. Cum se vede viața prin ele ?

— Cum și e, ca o străduință fără sfîrșit. Stacheta trebuie ridicată mereu și nu poate fi primejdie mai mare decît automulțumirea. Culcatul pe-o ureche.

— Asta să fie definiția vieții ?

— Dac-ați bătut drumul pînă aici pentru definiții, mă tem c-ați greșit adresa ! Deși cercetător, consider că sînt ce-am fost : mai degrabă un practician. Lucrările noastre nici nu sînt altceva decît practică și abia apoi, după izbînzile concrete din producție, teorie...

— Așa e normal ?

— Da, sigur că da.

— De ce ?

— Pentru că pe un om, oricare ar fi el și oriunde ar lucra, îl recomandă faptele. Să faci, nu să te bați cu pumnii în piept că faci ? Experiența m-a lămurit : mai devreme sau mai tîrziu, dar de regulă mai devreme, impostura se demască.

— Ce ziceți, haina îl face pe om ?

— Nu haina, munca. În afara muncii nu e nimic. Ea decide, ea dă măsura fiecărui om.

— De cînd sînteți la Simburești ?

— Din 1970, cînd am preluat I.A.S.-ul care tocmai se înființa, de la un sediu, fostă casă boierească și de la un scaun. Abia mai tîrziu, am căpătat de la reformă, dintr-un depozit de la Otopeni, cîteva mese. Dar parcă mobilierul era problemă !

— Care era problema ?

— Oamenii, competențele. N-aveam, ca azi, 4 500 de hectare dar tot erau 1 000, cum să le stăpînești fără oameni pricepuți? Ca să nu mai zic că unitatea n-arăta ca în prezent, pusă la punct ca un ceasornic abia se încropea și nimeni nu se înghesuia să vină !

— Faceam un pic de istorie ? Care a fost primul act pe care l-ați întreprins ?

— M-am gîndit cum s-o scot la capăt. Fermele, care ținînd de Drăgășani, care de Corbu, care de Iancu Jianu, nu erau numai răspîndite, ci și datoare. Nopți în șir m-am gîndit.

— Și la ce concluzie ați ajuns ?

— Că trebuie.

— Personalul de unde l-ați luat ?

— Eu am o vorbă, moștenită de la tata : în orice loc, omului trebuie să i se potrivească pălăria. Să nu-i fie nici mare, nici mică. Astfel de oameni am căutat și, pînă la urmă, am găsit.

— Omul potrivit la locul potrivit, da ?

— Exact. E ce ne-a cerut și ne cere secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Urmindu-i exemplul am urmărit să fac și eu, la nivelul meu, după puterile mele muncă politică prin rezultate concrete.

— Colectivul de azi e același din 1970 ?

— Aș zice așa : puțini au fost, mulți au rămas ! Cu contabilul-șef a fost o poveste întreagă.

— Spuneți-mi-o și mie.

— Nu găseam și nu găseam pînă într-o zi, cînd mi-a zis careva „măi, nea Ioniță, ce te agiți matale cînd ai, la Alunișul, un băiat tobă de carte ?" M-a mdus să mă interesez acolo și, întrebînd de șeful de fermă, am dat peste o palmă de om, înalt cît un copil ! Era chiar economistul recomandat ! La te uită, m-am socotit, cu cine ar trebui să ies eu la liman ?! Dintr-un foc, am renunțat la idee dar nu mi-a trebuit mult să mă conving că, dintre toate hîrtiile, dintre toate graficele etc., cele de la Alunișul se prezentau cel mai bine. Îngrijite, precise, fără cusur. Azi așa, mîine așa, pînă l-am propus lui Bețeanu să vină la centru. Eu credeam că mi-am călcat pe inimă și, cînd colo, ce să vezi ? ! M-a refuzat ! Și-atunci, pentru prima oară în viață m-am rugat de cineva și, tot insistînd, l-am convins. Nu-mi pare rău : după atîția și atîția ani, Gică Bețeanu continuă să fie unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai mei. Natura l-a dat în schimb calități „de uriaș" : minte, caracter, patimă pentru profesie. E spirt...

— Dacă Gică Bețeanu e spirt, Ioniță Nicolaescu cum e ?

— Adică să vorbesc eu despre mine ? !

— De ce nu ?

— Pentru că nu se cuvine. Eu pot zice doar atît : că în 1971, am ieșit în pierdere, avînd de lichidat datoriile lăsate de alții. Că în ultimii ani, am dat invariabil 30—32 milioane. Chiar și în 1985, cînd ne-a degerat via, scăzînd considerabil producția de struguri, tot ne-am înscris cu un beneficiu de 21 milioane. În toamna asta însă, fiți fără grijă, de scoatem noi pîrleala ! Cînd se angajează, Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Simburești se și ține de cuvînt. E lege.

— A contat și faptul că ați fost, că sînteți foarte exigent ? Poate chiar dur ?

— Duritate poate, dar ea începe de la mine, care vin primul și plec ultimul. Care dau, iată că am căzut în capcană și vorbesc despre mine !.. nu doar îndrumații, ci dau pilde. Cînd e de muncă, e de muncă și nu tolerez multe. De fapt, ce să te mint ?.. nu tolerez nimic !

— Brrr !

— Așa se și explică, discutînd în fugă, șirul acesta neîntrerupt de victorii pe care le repurtează, în agricultură, județul Olt. Prin faptul că se muncește pe rupte. Prin faptul că nu e astîmpăr. Prin faptul că omul, începînd de la activiști de partid și județului pînă la simplul țăran, simte pămîntul și-l știe. Constatînd că lumea merge înainte, înțelege să meargă în pas cu ea. Nu doar auzind și văzind, ci și aplicînd, cu grăbire, ce-a auzit și ce-a văzut.

— Vreau cîteva exemple concrete, de la Simburești. Apropo, de ce se cheamă stațiunea și Strejești ?

— Pentru a acoperi mai bine suprafața, am mutat încă la început sediul la Strejești, în centrul zonei.

— Atunci de ce și Simburești ?

— Simplu : pentru că marca vinului respectiv era cunoscută și-am urmărit să păstrăm un nume. Firma exista, noi trebuia numai s-o consolidăm, să-i dăm anvergură.

— Ați reușit ?

— Am intrat, de pildă, cu Cabernetul de Simburești pe piața externă și ne-am înfipt. Luăm bani buni de-acolo.

— Nu mă pricep, de aceea vă și întreb : cu ce e acest soi mai cu moț decît altele ?

— Componentele lui sînt perfect echilibrate.

— Nu vă supărați, ce-ar trebui să-mi spună asta ?

— Că valoarea materiei prime, impusă de mediu, e foarte ridicată. Contează, pe de-o parte, solul, roșu, plin de oxizi de fier, pe de alta, terasele pe care le vedeți și care permit coacerea completă a strugurilor. Pe care îi culegem mai tîrziu, înainte de căderea brumei, la limita stafidirii.

— Pentru că tot sîntem aici, să mai lămurim o chestiune : de ce unul din vinurile pe care le faceți, chiar două, dacă nu greșesc, se numesc speciale ? Cum adică speciale ? De ce ?

— Pentru că ele reprezintă combinații între struguri și fructe. Avînd deci gutui, măr, măcieș etc., conțin multă vitamină C. Nu sînt însă vinuri prefăcute. Sînt curate și curative. În cantități mici, o linguriță, două creînd dor de viață. Le-am testat în spitale și am obținut, pînă și la leheuze, rezultate încurajatoare. Dacă ne putem reproșa ceva, e că, prinși cu altele, n-am mers pînă la capăt. Am întrerupt însă, n-am renunțat.

— Ne întoarcem ?

— Unde, la ce ?

— Așteptam cîteva exemple.

— Cheia e, repet, la oameni. Iată, unul dintre cei mai destoinici șefi de fermă e inginerul Constantin Ionescu de la Leiașca, de la pruni. E o bucurie să lucrezi cu el : cu idei, constrîngios, parolist și așa mai departe. Mai demult însă, a pățit-o de cîteva ori, obligîndu-mă să-l sancționez. Într-o bună zi, m-am trezit cu maică-sa : „tovarășe director, ce-i faceți, dați-i drumul să plece ! Mi-a zis că nu mai poate și se încacă !" Știindu-l brînză bună, am fost tentat să cedez, dar puteam pierde bătălia, nu-i așa ? C-o pierdeam eu era și nu era grav, dar o pierdea și el. N-am cedat, mirîndu-mă : „și care-i problema, maică, doar Oltul e colea ?!" Ca să rezum : în toți acești ani, am urmărit să clădesc aici nu doar o școală de pruni sau de viță de vie, ci și una de caractere. Am fost uneori, recunosc, neînduplecat, dar am și investit în oameni. E și motivul pentru care nici de cei de care m-am despărțit, nu m-am despărțit în dușmănie. Ne-am lăsat reciproc loc de bună-ziua.

— Sînteți sigur că ați avut totdeauna dreptate ?

— Nu știu, dar vă pot spune cum procedez. Apoi judecați.

— Poftiți.

— Cînd vine careva în unitate, o lună, două nu-l întreb de nimic ! Las să circule peste tot și să se dumirească, gîndind că sclerozitatea și disciplina celorlalți, cît încap, sînt cea mai sănătoasă fecție. Apoi, după acest stagiu, îl trag de-o parte și-l iscodesc : „la noi e greu, ia spune frățioare, poți ?" Toți zic că pot, dar unii își închipuie că, dacă au stat o lună, două, vor sta și în continuare ! Doar că acum intră în foc și munca i-a prins. Rămîn numai cei harnici. Ceilalți, ca și fructele bolnave, cad imediat. Dar nu i-i nici o supărare : locuri de muncă să am, că amatori se găsesc berechet.

— Vă place să priviți cerul, tovarășe director ?

— Cui nu-i place ? Ce-i asta o altă curiozitate ?

— Poate, dar întemeiată pe o observație : clădirile tuturor fermelor, care sînt 24 la număr au prichiciuri, terase. Să fie doar o întîmplare ?

— Bunul meu coleg și prieten Ilarie Isac, doctor inginer la Institutul de cercetare și producție pentru pomicultură de la Mărăcineni, cu care colaborăm strîns, s-ar amuza auzind ce m-ați întrebat.

— Îmi pare rău, dar n-am glumit defel. De ce s-ar amuza ?

— Pentru că el susține că suferim de „boala teraselor".

— Și nu suferiți ?

— Cred că orizontul îi conferă omului o altă dimensiune. Unul care privește în jos, nu poate nădăjdui să devină mai bun. Accept că poate fac pozne, dar consider că privind nemărginirea, scrutînd-o, îți poți propune mai mult. Îți sînt visele să zboare. Ai cu cine să te întreci. Etalonul e altul.

— Frumos spus, vă mulțumesc. Altceva, tovarășe Nicolaescu, pe ce se sprijină afirmația că stațiunea pe care o conduceți e o adevărată „Academie a prunului" ?

— Probabil că pe rîvna noastră de a reconsidera o specie căreia, o bună bucată de timp nu i s-a acordat atenția meritată. Pomul sărăcului, îl categorisiseră unii, lăsîndu-l de izbeliște, convinși că nu poate aduce cine știe ce foloase.

— Capra pomiculturii, nu ?

— Ceva în acest sens. Numai că nouă, celor de aici, nu ni s-au potrivit niciodată prejudecățile ! Am trecut la treabă și am demonstrat contrariul : că prunul, tratat cum se cuvine, e o mină de aur ! Azi, avem în jur de 10 000 de hectare în județ și facem, anual, un export foarte avantajos. În 1985, am trimis afară, mai ales în vest, 8 000 de tone cam 60 la sută din exportul național deși, poate asta nici n-o scrieți, alte județe să exporte cot la cot cu stațiunea noastră multe.

— Ce spune ?

— Că unitățile respective posedă o tehnologie competitivă. Că nou, plecat din stațiune se lărgește repede, sprijinindu-se pe tot mai mulți piloni. Am deci dreptul să fiu mîndru.

— Vă rog să fiți ! La ce uscați prunele, tovarășe director ?

— Folosim tot cuptorul, mult, soarele, realizînd o economie de combustibil convențional de pînă la 40 la sută. Am luat uscătorul de tip Oit, l-am adaptat și perfecționat, îmbinînd energia solară cu combustibilul solid, pe care îl mai numi-l plătim, apelînd la resturi de pomi, la crengi uscate etc.

— Dacă admiteți că ați fost mîndru, acum sînteți modest !

— ?!

— Pentru că ați trecut peste „amănuntul" că la instalația solară cu 600 de metri pătrați de captatori, sînteți coautor al brevetului de invenție, alături de inginerul Octavian Burtea, da ?

— Așa e, dar credeți că interesa ?

— Se pare că nimic din ce e nou, din ce e modern nu vă e străin. Greșesc ?

— Pămîntul pe care călcăm e generos. Noi doar îl ajutăm cu munca noastră și, pe ici, pe colo, cu cîte o idee, două. Țăranul de azi nu mai e, bag mîna în foc cel de-acum 10—15 ani. Acela stătea cu ochii numai pe cîmp. În prezent, țăranul stă cu ochii și pe cîmp, așa a fost, este și va fi cît lumea, dar și pe carte.

— Cine are carte, are parte.

— Cine are carte are bucate. Cu o condiție : să nu aștepte ploaia, să ude ogorul cu sudoare.

— Cîteva cuvinte despre cercetare, asta aștept acum de la dumneavoastră.

— Avem obiective pretențioase pe linia obținerii unor noi soiuri de prun, mai valoroase, a unor portaltoi de vigoare redusă care să permită cultura intensivă a prunului. Pentru a stabili tehnologii de vîrf pentru combaterea biologică a dăunătorilor în plantații, am dotat o biofabrică în măsură să asigure chiar în acest an, înlocuirea pe unele suprafețe, experimentale, nu doar în stațiune, ci și la alte unități, a tratamentelor cu pesticide. Vom scuti dintr-o dată un număr important de stropiri. Știți ce înseamnă asta ?

— Nu știu.

— Economii materiale. Forță de muncă și utilaje disponibilizate. Poluare redusă. Echilibru ecologic păstrat. Dacă toți sîntem aici, aș face o referire și la laboratorul de culturi de țesuturi „in vitro", care servește, pe de-o parte, la înmulțirea rapidă a pomilor, arbuștilor fructiferi și căpșunului, pe de alta, la eliberarea de boli virotice.

— Din modestie sau din grabă, ați uitat să vă referiți la o manifestare tehnico-științifică aflată pe punctul de a prinde rădăcini la Strejești-Simburești : „Zilele prunului".

— Eu se înscrie pe linia reabilitării de care aminteam. În septembrie va avea loc ediția a treia, prilej cu care vom organiza, pentru a doua oară, și Concursul național al țuicii.

— Al cui ?

— Ați auzit bine : al țuicii. Reconsiderînd prunul, ne preocupăm să reconsiderăm și această băutură tradițională specific românească, pe care o dorim obținută după o tehnologie tipizată care să-i scoată mirosul înțepător și să-i dea aromă. Altfel zis, ne străduim să facem o marcă de țuică, să știe omul ce bea. De aceea și competiția din toamnă va fi nu' doar una a băuturii respective, cu probe etc. ci va implica și un concurs de prezentare, pentru forme de sticle, pentru etichete etc. Vrem să îmbogățim tradiția și s-o fructificăm mai eficient. Alții exportă whisky, votcă și așa mai departe, de ce n-am exporta și noi cu mai multă îndrăzneală țuică ?

— Oricum am dus-o, tot la export ajungeți !

— E logic : aduce bani și anajează prestigiul. Iar acesta, firma despre care vorbeam, se făurește greu și se menține și mai greu. Pentru prune, stațiunea o vrea județului, la propriu și la figurat.

— Cum și la propriu ? !

— În campanie, ne presează timpul care e scurt, și materia primă, care e delicată. Drept urmare, vameșii se înființează aici în stațiune.

— Așadar aici se face cercetare se produce. În cele 3 pepiniere, materialul săditor pomicol și viticol pentru întregul județ, dar se mai și vînturește ! Toate la un loc și, elementul cel mai important, atît de bine ! Cine decide acest șir lung de izbînzi atît de diferite ?

— Nu ezit nici o clipă : oamenii. Am vorbit despre Constantin Ionescu. La fel de temeinici cu și ei sînt și ceilalți șefi de ferme, inginerii Florea Marinescu, Nicolae Gheorghiu, Ilie Măcău, Dumitru Popescu. Cu excepția primului, toți sînt băieți în jur de 35 de ani. Tineri, dar maturi, trecuți prin filtru. La Simburești, echipa e în înălțimea vînzului, cărora i s-a dus vestea peste mări și țări.

— Oamenii trebuie să fie muncitori, mi-e clar. Și mai cum ?

— Băgăcioși și de cursă lungă.

— Băgăcioși ?

— În limitele bunei cuviințe, firește. Să-i dai afară pe ușă și să te trezești cu ei c-au intrat pe fereastră. Să nu zică nu pot.

— De ce să nu zică ?

— Pentru că nu există nu pot ! La alții o fi, la noi nu.

— Sînt mereu nevoit să repet : de ce ?

— Pentru că fermele de aici sînt adevărate institute, excelent dotate cu bază materială, mecanizare, îngrășăminte etc., din punct de vedere social, cu birouri, cu dormitoare, cu bucătării. Să nu uit : în 4 bucătării și la sediu, la Strejești, am introdus biogaz, 50 de metri cubi, de unde alte economii, bani dirijați în beneficiul unității. La asemenea condiții, și cu asta încheiem, nu pot nu se accepță. Omul primește, dar trebuie și să dea. Întîi să dea.

— Pot să fac public secretul că, în puținele clipe de răgaz, cîntați la contrabas ?

— Nu.

— Nici că ați învățat acest instrument urmînd 2 ani de conservator ?

— Nici. Zău așa, despre mine e vorba ? !

— Dacă dumneavoastră sînteți inginerul Ioniță Nicolaescu, da. Și dacă sînteți cum împliniți în aceste zile 60 de ani, permiteți-mi să vă urez mulți înainte, sănătate și numai bine !

— Sănătate să fie, că binele, dacă sîntem oameni întregi, cu scaun la cap, ni-l facem singuri. Vă mulțumesc.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„În orice loc, omului trebuie să i se potrivească pălăria. Să nu-i fie nici mare, nici mică"

Ioniță Nicolaescu : n. 4 aprilie 1926, Sutești, Vîlcea ; absolvent al Institutului Agronomic din Timișoara, promoția 1951, director al Stațiunii de cercetare și producție pomicolă Strejești-Simburești, județul Olt ; 40 de lucrări științifice ; cărți, brevete de invenție ; ordine și medalii.

Teoria biostructurală și cibernetica

Între anii 1950 și 1985, desfășurînd cercetări științifice prodigioase și temerare, academicianul Eugen Macovschi, reputat biochimist român, a înscris în patrimoniul științei universale o nouă teorie asupra naturii viului, teoria biostructurală, care, în raport cu teoria moleculară, reprezintă un salt calitativ în cunoaștere.

Conform concepției moleculare materia vie constă dintr-o singură formă a materiei și anume din combinații chimice aflate într-o singură stare : stare moleculară obișnuită. Conform concepției biostructurale, materia vie constă nu dintr-o singură formă a materiei, ci din două forme : din materia biostructurală sau biostructură și din materia moleculară coexistentă. Ambele sînt alcătuite din combinații chimice, dar aflate în stări diferite. După concepția moleculară, viața, manifestarea fenomenelor, însușirile biologice, depinde de metabolism, adică de reacții chimice coordonate care se desfășoară în organismele vii. După concepția biostructurală, viața depinde nu de metabolism, ci de materia biostructurată. După concepția moleculară, moartea se datorește încetării metabolismului, adică încetării coordonării chimismului din organism. Conform concepției biostructurale, moartea se datorește încetării existenței biostructurii, adică destrămării acesteia.

Începînd de la nașterea acestei teorii și pînă la confirmarea ei, academicianul Macovschi s-a confruntat pe parcurs, și în parte a rezolvat, nenumărate aspecte cibernetice, mai puțin dezvăluite pînă acum în literatura de o mai largă circulație. Încă de la început, el a sesizat că conceptia biostructurală cuprinde o serie de aspecte cibernetice pe care le-a studiat, prezentîndu-le în mai multe lucrări publicate în limbile română, engleză, franceză, germană și rusă, între anii 1964—1969 în țară și străinătate, dintre care menționăm studiul intitulat „Unele aspecte cibernetice în problema structurii materiei vii". În această lucrare, elaborată în toamna anului 1963, cînd la noi studiul cibernetici era la început, se arăta că moleculele diferitelor substanțe încadrate, prin asimilație, în structura materiei vii, nu numai că încetează de a mai fi ceea ce au fost și participă într-un mod nou la manifestarea stărilor și însușirilor materiei vii, dar capătă anumite funcții noi, cibernetice, pe care nu le-au avut înainte de asimilație și pe care le manifestă numai în structura materiei vii.

Mai tîrziu, în anul 1969, în lucrarea „Biostructura", apărută în Editura Academiei R.S.R., și pe care o putem considera ca lucrarea care a pus definitiv bazele conceptiei biostructurale despre natura viului, academicianul Macovschi, în legătură cu informația cuprinsă în biostructură, a luat în considerare acele deducții conform cărora moleculele substanțelor organice, integrate prin asimilație în materia biostructurată, își păstrează structura lor chimică. Aceasta înseamnă că informația codificată cuprinsă în macromoleculele acizilor nucleici, ale diferitelor substanțe proteice și ale altor compuși organici nu numai că nu se pierde în urma asimilării lor, dar capătă noi posibilități de manifestare în cadrul materiei biostructurate. Mai mult, coexistența în structura acestei materii a substanțelor organice cu informație diferită și posibilitatea apariției unei informații noi prin însăși codificarea aranjării spațiale reciproce a componentelor biostructurii fac ca numărul variantelor sub care se poate prezenta această structură dinamică să fie practic infinit. Totodată, rezultă că materia biostructurată concentrează în ea o cantitate uriașă de informație de calități diferite, ceea ce prezintă pentru biologie un interes deosebit.

În ultimul an al deceniului trecut, la solicitarea profesorului Eugen Macovschi, am început să studiez mai profund teoria biostructurală în scopul freercării de verificare a valabilității ei și din punct de vedere cibernetic. Examinînd conceptele de bază ale teoriei biostructurale și interpretînd cibernetic aceste concepte, am ajuns la unele concluzii teoretice importante.

Astfel, conform teoriei biostructurale, cele două forme ale materiei cuprinse în materia vie : materia biostructurată și materia moleculară coexistentă se întrepătrund și se află în raporturi de coexistență funcțională. Pentru materia vie care are proprietatea de a gîndi abstract, teoria respectivă admite și demonstrează existența unei a treia forme cuprinsă în materia vie, materia noesistructurată, aflată cu celelalte două forme în aceleași relații de întrepătrundere și coexistență funcțională. Biochimismul ce se desfășoară în materia moleculară coexistentă furnizează energia necesară formării și funcționării normale a materiei biostructurate, iar materia biostructurată, prin schimburi și interacțiuni necontenite cu materia moleculară coexistentă, contribuie la menținerea compoziției chimice specifice a acesteia și la coordonarea biochimismului ce se desfășoară în ea. Fenomenul acesta, denumit de descoperitorul său biostructism, furnizează energia necesară pentru schimbarea componentelor obișnuite din biostructură și componente ale noesistructurii, procesele ce se produc la nivelul noesistructurii, favorizînd menținerea componentei biostructurii și a proceselor ce se desfășoară în ea. Într-o lucrare publicată în 1983, am denumit acest fenomen noesistructism.

Față de cele cinci criterii de verificare a tezelor teoriei biostructurale (criteriul previziunii, criteriul reevaluării, criteriul proliferării, criteriul extinderii și criteriul reciprocității) am putut adăuga un al șaselea, criteriul sistemic, prin care, după descrierea autorului teoriei, am prezentat materia vie ca pe un sistem cibernetic ierarhizat, pe două, respectiv trei niveluri sau subsisteme, menționate mai înainte, care se întrepătrund și se interconditionează și în modelul realizat, ca și în realitate.

Intrarea în sistem (absorbția) și ieșirea din el (excreția) constituie „diabasismul" sistemului. „Biochimismul" care se realizează la nivelul materiei moleculare coexistente, „biostructismul" la nivelul materiei biostructurate și „noesistructismul" la nivelul materiei noesistructurate constituie **procesele locale** care împreună cu **procesele generale** („metabolismul") determină modificările de stare în subsisteme și în întregul sistem.

Conexiunile dintre cele trei subsisteme sînt : „asimilația" (de la materia moleculară coexistentă către materia biostructurată) și „asimilația noesică" (de la nivelul materiei biostructurate la nivelul materiei noesistructurate), iar **conexiunile inverse** : „dezasimilația noesică" (de la materia noesistructurată la materia biostructurată) și „dezasimilația" (de la materia biostructurată către materia moleculară coexistentă). Totalitatea proceselor de „asimilație" și „dezasimilație" constituie „metabolismul", respectiv „metabolismul noesic" (în cazurile „asimilației noesice" și „dezasimilației noesice").

Reglarea se realizează prin două bucle : una care cu aport bioenergetic provoacă schimbarea moleculelor de la nivelul materiei moleculare coexistente în componente la nivelul materiei biostructurate și alta prin care „biostructismul" furnizează energia pentru schimbarea acestor componente din biostructură în componente ale materiei noesistructurate.

Autoreglarea se realizează prin : fenomenele de la nivelul materiei noesistructurate care influențează biostructura și prin fenomenele materiei biostructurate care provoacă variații ale concentrației ionilor la nivelul materiei moleculare coexistente, rezultînd modificări ale potențialelor bioelectrice și cu ajutorul modificărilor și mișcărilor din materia biostructurată se asigură coordonarea biochimismului și a compoziției chimice la nivelul materiei moleculare coexistente.

Concordanța perfectă dintre morfofuncționalitatea materiei vii, așa cum a fost descrisă în teoria biostructurală și modelul complex cibernetic pe care l-am elaborat și publicat, a constituit, la timpul său, un fundament destul de solid de verificare a teoriei respective, oferind, în același timp, și un nou suport științific pentru dezvoltarea ei.

În comunicarea intitulată „Concepția biostructurală — aspecte cibernetice", susținută în ședința Comisiei de Cibernetică a Academiei R.S.R. la 5 octombrie 1982, profesorul Macovschi arăta că biostructura se caracterizează printr-un anumit dinamism permanent, un anumit echilibru relativ și o anumită plasticitate reversibilă. Înseamnă că ea include, ca părți integrante, anumite configurații structurale capabile să asigure desfășurarea permanentă și automată a proceselor de autoreglare, condiționate de fenomenele de comandă și control, procese fără de care echilibrul relativ și plasticitatea reversibilă ale unei structuri dinamice sînt de neconceput.

Rolul cibernetic al diferitelor substanțe, devenite prin asimilație componente ale materiei biostructurate, poate fi conturat pe baza principiului corelației dintre structură și funcție. Ar fi greu de presupus că variatele funcții cibernetice care se realizează în cadrul biostructurii ar putea fi asigurate de componente provenite din moleculele uneia și aceleiași substanțe. Este mult mai probabil că asemenea funcții necesită participarea componentelor cu structuri chimice diferite și se realizează în materia biostructurată tocmai datorită naturii diferite a substanțelor din care este alcătuită această materie.

Toate aspectele cibernetice, menționate sau nu în acest articol și evidențiate pe parcursul celor aproape trei decenii de cercetare privind materia vie în forma sa biostructurată, au contribuit la formarea unor certitudini științifice privind valabilitatea teoriei despre care discutăm. Dar saltul de la ipoteză la certitudine științifică privind teoria biostructurală a fost făcut în momentul în care, în 1976, Keith R. Porter, împreună cu J. J. Walosiewick, de la Universitatea Boulder din Colorado (S.U.A.), au descoperit, cu ajutorul unui microscop electronic de înaltă tensiune, că substanța fundamentală citoplasmatică are structură microreticulară, asemănătoare structurii trabeculare a oaselor spongioase, pe care au numit-o „rețea microtrabeculară". Este **prima microfotografie electronică care confirmă existența biostructurii.** După cum au arătat autorii Keith R. Porter și Jonathan B. Tucker, în revista „Scientific American", în martie 1981, această structură „pare că împarte celula în două faze : o fază reticulară polimerizată, bogată în proteine, și o fază lichidă, bogată în apă, care umple interstițiile (spațiile intratrabeculare). Este ceea ce susținea, de mai bine de un sfert de veac, autorul teoriei biostructurii. Cercetările de microscopie electronică au confirmat premisele teoriei biostructurale despre structura spongioasă a materiei vii.

Teoria biostructurală deschide de altfel perspective noi, nebănuite într-o serie de direcții de cercetare cum sînt cele legate de cancerogeneză, de particule elementare ipotetice : biosoni și neosoni, de mecanismul memoriei umane, de biofarmacologie etc.

În legătură cu „cîmpurile complexe" apar ca deosebit de interesante noțiunile, deocamdată ipotetice, de cîmpuri biosice și cîmpuri noesice. Cercetările viitoare pe care le voi întreprinde în legătură cu teoria respectivă se vor axa probabil pe o problematică nouă, neexplorată din punct de vedere științific sau aplicativ și anume aspectele cibernetice legate de cîmpurile noesice. Oricum, concepția biostructurală asupra naturii viului este încă un exemplu strălucit al contribuției pe care savanții români o aduc la progresul științei universale, fapt atestat de profesorul J. L. Destouche din Paris, care, în septembrie 1968, la Simpozionul international de epistemologie, filozofie și istorie a științelor de la Abbaye de Semanque (Franța), a spus : „Dumneavoastră ați depășit timpul. Teoria biostructurală nu este pentru secolul nostru. Ea aparține secolului următor".

Prof. univ. dr.
EUGENIU NICULESCU-MIZIL
vicepreședinte al Comisiei de cibernetică a Academiei R.S.R.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Doi maeștri ai specialității lor

Gheorghe Alexa, dispărut la venerabila vîrstă de 95 de ani, a fost o „personalitate proeminentă a științei și tehnicii, pionier al școlii românești de tăbăcărie, dascăl al multor generații de specialiști, autor a numeroase și valoroase lucrări științifice și om de un caracter deosebit". De altfel, o serie de tratate clasice din domeniul său, ca cele scrise de E. Stiasny, F. Stather, H. Herfeld îi menționează contribuția remarcabilă, care pentru noi este și mai importantă deoarece a scutit industria noastră de importul unor produse tanante costisitoare.

Profesorul Gheorghe V. Alexa, fondatorul școlii românești de chimie și tehnologie a pielii, s-a născut la 26 octombrie 1891 în comuna Vutcani, județul Vaslui, ca fiu al unui învățător. A urmat liceul la Bîrlad, apoi chimia tehnologică la Universitatea din Iași, absolvind-o în 1916 cu lucrarea de licență **Compoziția chimică, proprietățile și utilizarea explozivilor de siguranță.** Se specializează în Franța în studiul industriei de pielărie și tăbăcărie, iar în 1920 absolvă cunoscuta Școală de Tăbăcărie din Lyon, devenind inginer chimist tăbăcar. Doctoratul și-l va susține în țară, la Facultatea de Științe a Universității din Iași, în 1930, cu teza **Influența temperaturii în tăbăcirea în crom, în funcție de concentrarea și bazicitatea soluțiilor cromice.**

Apreciat de marele savant ieșan Ștefan Procopiu și sprijinit de acesta, și-a început de timpuriu cariera didactică universitară, fiind numit încă din 1916 preparator, urcînd apoi întreaga ierarhie în învățămînt, devenind profesor de chimie tehnologică organică (1938—1949) apoi șef al catedrei de pielărie, încălțăminte și tananți (1949—1962), ulterior profesor consultant. A activat de asemenea ca director tehnic al tăbăcăriei „Industria Română" din Iași (1922—1928) și a fost șef de secție la Institutul de Chimie „Petru Poni" din Iași (1950—1962). Profesor emerit, a fost distins cu înalte ordine și medalii românești, de asemenea cu Medalia de Aur a Asociației Franceze a Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Pielăriei (1968) și cu Medalia de Vermeil a Societății pentru Încurajarea Cercetării și Invențiilor din Franța (1971).

Creația sa științifică a abordat două direcții principale : 1) Valorificarea materialelor tanante din România sub formă de extracte, ceea ce a permis fabricarea la noi de produse ce altădată se achiziționau din străinătate și 2) Studii și perfecționări de procedee de tăbăcire vegetală — procedee cu crom, aluminiu, zirconiu, procedee combinate (crom-tanin, crom-zirconiu, formol-tanin — pentru piei de talpă ; formol-crom și formol-uree-crom — pentru fețe de încălțăminte). De pe altă parte, lucrările sale, apărute în reviste de specialitate din România și de peste hotare, au relevat posibilitatea practică de punere în valoare a diferite coji de arbori (salcie, castan etc.) și au preconizat utilizarea ultrasunetelor la prepararea tananților. A elaborat două noi procedee pentru fabricarea de talpă (pe bază de formol-crom-tanin și pe bază de soluții concentrate de tanin), aplicate la fabrici de încălțăminte din București și Mediaș. Gh. Alexa este autorul primului tratat de tăbăcărie din România : **Materii prime și auxiliare din industria pielăriei** (București, 1963).

Profesorul **Cornel Bodea** din Cluj spunea într-un rînd : „De la crema de ghete și pînă la bomba atomică, totul este chimie". În felul acesta își exprima cu, humor, veneratia față de această științe-rege, pe care a slujit-o cu prîcepere și devotament o viață întreagă. Într-o ședință a Academiei, Raluca Ripan l-a numit „Omul carotenoidelor", datorită importantelor sale descoperiri în această direcție. Și tot academiciana clujană l-a caracterizat atunci astfel : „Sociabil, spiritual, comunicativ [...] A fost permanent un exemplu viu pentru elevi și colaboratori".

Cornel Bodea s-a născut la 28 august 1903, la Viena. A urmat Liceul „Aron Pumnul" din Cernăuți, apoi Școala Politehnică din Berlin-Charlottenburg, absolvită în 1927 ca inginer chimist, tot aci susținîndu-și doctoratul în anul următor. Pe baza unei burse a Ministerului Agriculturii din România, s-a specializat în continuare, între 1928—1930, la Berlin. A lucrat mai întîi ca chimist (asimilat cu gradul de asistent) la Stațiunea Chimică Agronomică a I.C.A.R. din Cluj, apoi ca șef de lucrări, profesor suplinitor și profesor titular la catedra de chimie generală a Institutului Agronomic din Cluj. Între 1952 și 1973 a fost șef de catedră de chimie și biochimie la Institutul Agronomic „Dr. Petru Groza" — Cluj, ulterior profesor consultant. A fost membru corespondent al Academiei R.S.R. din 1963 și profesor emerit din 1964, de asemenea membru a numeroase societăți străine de specialitate.

Contribuția sa științifică fundamentală este în direcția chimiei organice și a biochimiei vegetale, a fundamentării bazelor teoretice ale agronomiei. A efectuat cercetări importante, mai ales asupra licopenului și carotenului. A descoperit noi carotenoide naturale și a studiat carotenoidele cu valoare de provitamine A din plantele de cultură și flora spontană (importante în alimentația umană și în creșterea animalelor). A obținut semisinteze de carotenoide epoxidice, hidroxilice și cetonice — printre ele primul epoxid cu catena internă a carotenoidelor ciclice. Aportul său este însemnat și în ce privește cercetarea descompunerii celulozei și amidonului. Studiile lui C. Bodea în domeniul fenotiazinelor și fenotiazonelor, ca și obținerea unui mare număr de derivați din aceastăclasă, au dus la obținerea unor medicamente valoroase. A fost autorul unor metode noi pentru analiza alimentelor și băuturilor, pentru dozarea diferitelor substanțe conținute în ele. Lucrarea sa fundamentală este **Tratatul de biochimie vegetală** (4 vol., Buc., 1964—1983) — la care a fost coordonator și coautor. Într-o scrisoare pe care mi-o adresa la 9 iunie 1978, pentru a-mi comunica unele date ce-i solicitasem despre creația sa, mă ruga să spicuiesc „ceea ce credeți că ar putea interesa" din datele ce-mi trimitea. Și încheia astfel : „Întrucît natura nu m-a înfiltrat cu ambiții, consider adecvată o prezentare cît mai succintă". Nădăjduiesc că nu am depășit dimensiunile la care se gîndea cu modestie, deși știu că a fost o personalitate de seamă a științelor chimice din România.

I.M. ȘTEFAN

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● Ne scrie **Victor Grigore** (țăran, domiciliat în comuna Budacul de Sus nr. 232 — „taman din județul Bistrița-Năsăud !"), aflat prima oară în stațiunea Băile Herculane, pe linie de U.G.S.R., pentru tratament reumatic. A crezut mai întîi, și s-a convins acum, că această stațiune este una dintre cele mai bune din țara noastră „cu rezultate foarte bune la cei care sîntem bolnavi". Ne mai comunică: mîncarea este foarte bună, cazarea de asemeni, personalul medical extrem de competent și binevoitor. Reținem însă din scrisoarea dînsului finalul — pe care-l vom reproduce exact : „...mai mentionez faptul că aici mă întîlnesc zilnic la aceiași oră cu un bătrîn de 84 ani cu numele de Vasilescu Mihail, com. Doneasa, jud. Olt, care face tot aceste proceduri ca și mine. Aș dori să subliniez faptul că acest om de 84 ani, cînd a efectuat primele proceduri, nu se putea dezbrăca singur de bolnav ce era, ajutîndu-l eu cu surorile medicale, dar după un timp de 10 zile, a început a se dezbrăca singur, acest lucru dovedește că tratamentul făcut în această stațiune ameliorează durerile parțiale sau totale ale reumatismului..." Vorbe, desigur, ale unui om simplu : dar cîtă recunoștință, cîtă satisfacție pentru acei oameni din Băile Herculane (corespondentul nostru le menționează numele și funcțiile, însă nu le putem reproduce din lipsă de spațiu), susțin aceste rînduri.

● „La noi, la Iași, nu se mai găsesc baterii pătrate din luna decembrie anul trecut, nu știu care este motivul: ori I.R.C.M. Iași este mut la solicitările cetățenilor, ori aceste baterii nu se mai fabrică !" — ni se destăinuie **Romeo Terianu** din Iași, strada Dreptății 21, bloc 06, ap. 3. Ca să zicem așa : nu e nici „mut" și chiar se „fabrică" — dovadă, apariția în magazine și în stocuri masive a unor astfel de baterii necesare, la intervale însă mari. Sugerăm organelor comerciale în drept a face „lumină" în această problemă.

● **București, Consiliul popular al Sectorului 5 :**

„Referitor la scrisoarea adresată de către **Georgeta Raesche** din București, strada Modoran Ene, nr. 6, prin care aceasta solicită sprijin în vederea încadrării în cîmpul muncii, vă comunicăm: cele sesizate se confirmă, fapt pentru care, prin oficiul Forțelor de Muncă sector 5, i s-a dat repartiție la Centrul de librării București, unde a și fost încadrată cu data de 1 martie 1986, ca vînzătoare".

● **O.J.T. Sălaj — Zalău :**

„Referitor la sesizarea publicată în revistă privind deficiențele manifestate de către O.J.T. Sălaj în organizarea și derularea revelionului 1986 în stațiunea Boghiș, vă comunicăm următoarele: se confirmă faptul că s-au manifestat serioase carențe pe linia organizării revelionului în stațiunea Boghiș, fapt ce a determinat asigurarea prezenței a unui număr doar de 13 participanți, în loc de 80 de persoane corespunzător capacității stațiunii la cazare și alimentație publică în sezonul rece; situația respectivă s-a datorat stilului defectuos de muncă manifestat la Agenția de turism Zalău — agent de turism: Dorel Cătuna. Corespunde adevărului și faptul că s-a renunțat la orchestră, că temperatura salonului a fost sub limitele admise, iar aspectul stațiunii era dezolant. Avînd în vedere deficiențele semnalate, s-au luat următoarele măsuri : sancționarea agentului de turism D.C. cu retragerea a două gradații de retribuire pe două luni, idem Ioan Fizeșan, șeful stațiunii Boghiș ; izolarea corespunzătoare a sălii de restaurant și asigurarea dublării geamurilor pentru asigurarea unei temperaturi corespunzătoare; aspectele semnalate au fost prelucrate în adunarea generală a oamenilor muncii de la stațiunea Boghiș și O.J.T. — Sălaj. Mulțumind autorilor sesizării făcute, vă asigurăm că neajunsurile semnalate constituie o excepție față de spiritul general de răspundere și disciplină al lucrătorilor din turismul sălăjean. Vor urmări cu atenție modul în care se desfășoară activitatea în stațiunea Boghiș, astfel încît și aceasta să fie gazdă primitoare, oferind servicii de înaltă calitate tuturor turiștilor".

● „Nu știu dacă această realizare poate fi considerată invenție sau inovație, aceasta putînd fi hotărîtă de cei în măsură să aprecieze, dar pentru noi este o realitate că mașina funcționează ireproșabil, ne putem realiza planul la producție pentru export, are o productivitate cu 30% mai mare decît cele două mașini vechi existente, calitatea reperelor strunjite este superioară, s-a redus total consumul de ulei mineral, s-a redus consumul de energie electrică pînă la 5 Kw/h, nu mai este nevoie să se transporte la Cluj-Napoca piesele, pentru prelucrare, cît și alte aspecte" (am consemnat exact din scrisoarea adresată redacției de către **Ioan Albiter**, domiciliat în comuna Bucea nr. 128, județul Cluj, și care lucrează la secția de scaune curbate Bucea, aparținînd de Întreprinderea de prelucrare a lemnului Cluj-Napoca). Despre ce este vorba ? Principalul produs pentru export al secției îl reprezintă scaunele tip „Bonanza", unele repere ale acestuia trebuie strunjite, iar cele două mașini existente nu mai puteau face față cerințelor de plan. Și atunci **s-au găsit cîțiva oameni care, fără schițe și desene, ci doar cu gîndire proprie**, și-au imaginat o mașină ce poate realiza cel puțin atîta productivitate cît mașinile din import, folosind materiale aflate la îndemînă și avînd un consum minim de energie, cu comenzi electropneumatice și fără consum de ulei mineral, care este greu de aprovizionat. Și s-au apucat de lucru oamenii ăștia, realizîndu-se astfel primul „strung automat de copiat electro-pneumatic" denumit **„SACEP-950, seria 001, anul de fabricație 1986"**. La sfîrșitul acestei luni, mașina a intrat în probe tehnologice, rezultatul fiind peste așteptări, ba chiar învingînd și inerția unora care nu credeau că o mașină de concepție proprie poate fi mai productivă decît una din import. Iată și oamenii : **Andrei Cioban, Ionel Faur, Augustin Bulzan, Augustin Stoica, Ioan Gabrian.**

● **Consiliul popular al municipiului Giurgiu :**

„La scrisoarea adresată de către **Gheorghe Cristea**, prin care acesta reclamă că nu i se eliberează cartea de muncă de către Combinatul chimic Giurgiu, în urma cercetărilor efectuate au reieșit următoarele : G.C., om al muncii la combinat din anul 1980 și pînă la data de 15 noiembrie 1985, cînd și-a depus cerere de demisie pentru a se încadra la altă unitate, primise, la angajare, un apartament din cota Combinatului chimic cu clauză la contractul de muncă, în sensul că în momentul în care părăsește unitatea să oredea apartamentul; consiliul oamenilor muncii a analizat situația acestuia și, avînd în vedere că are o familie numeroasă, a dispus eliberarea cărții de muncă pentru a se încadra la altă unitate din municipiul Giurgiu".

● „Mă numesc **Adriana Giogu**, domiciliez în Birlad, strada Vasile Lupu, 12, bloc 4, scara C, ap. 81, și solicit sprijin pentru rezolvarea următoarei probleme : pe data de 25.03.1985 o persoană din orașul Călan a venit la mine propunînd să-mi facă un tablou. Văzînd că avea și la dînsa două tablouri frumos lucrate, am solicitat să-mi facă și mie unul. Am dat atunci un avans de 200 lei, rămînînd ca restul să-i dau cînd va veni cu tabloul. Dar nu a fost așa, căci pe data de 14.05. am primit tabloul prin poștă, prilej cu care am dat și restul de bani — 220 lei. Cînd am ajuns acasă și am desfăcut tabloul, nici nu-mi venea să cred: era un tablou de nedescris (...) l-am împachetat la loc (...), l-am trimis înapoi sperînd că (...) degeaba (...) sperînd că îmi va face unul așa cum erau cele două pe care le văzusem (...), de aceea vă rog pe dumneavoastră (...) să luați în considerație și acest (...) pe care sper că îl veți rezolva, vă mulțumesc".

Pentru posibila rezolvare a necazului dumneavoastră reproducem totuși adresa celor în cauză: „Unitatea At. tablouri și rame, Victor Cmeciu, Or. Călan, str. Bradului 6/2, jud. Hunedoara" — am scris-o, așa precum ați scris-o dv.

● **Procuratura Generală a R.S.R. :**

„Din probele administrate, reținîndu-se fapta colocatarului Adalbert Mate, care s-a făcut vinovat pentru comiterea infracțiunii de lovire, acesta a fost trimis în judecată de Procuratura locală Satu Mare, iar Judecătoria, prin sentință penală, l-a condamnat la 2000 lei amendă, această sentință rămînînd definitivă" (cele de mai sus se referă la scrisoarea **Mariei Hutanu** din Satu Mare, strada Ion Neculce 14, apartamentul 2).

● Este necăjit **Victor Istrate**, președintele secției rugby a echipei „Hidrotehnica Milcovul" — Focșani. Ni se adresează, întrucît s-a mai adresat în nenumărate rînduri la F.R.R., la magazia de echipament din interiorul stadionului „Republicii", la magazinele I.C.S.N.-sport — și degeaba !... Necazul său (sau **al lor**) constă în faptul că întîmpină mari greutăți în ceea ce privește procurarea unui număr de 30 perechi ghete tip rugby; în a doua jumătate a anului trecut, siliți de împrejurări, s-a reușit cumpărarea a 30 perechi pantofi tip fotbal — în mai puțin de o lună acestea au cedat din pricina efortului la care au fost solicitate. Ajunși în această situație, jucătorii focșăneni au mai încercat de două ori varianta, cheltuind suma de 37 192 lei, ba chiar împrumutînd ghete de la vecinele lor, echipele „Rapid Buzău" și „Bîrlad". „Neființă sportul-rege — trage concluzia corespondentul nostru — posibilitățile noastre financiare sînt foarte limitate, vă rugăm pe această cale să ne ajutați a procura un număr de 30 perechi ghete tip rugby !"

● **Consiliul popular al Sectorului 3 :**

„La scrisoarea numitului **Anghel Dorobanțu** din București, strada Aleea Moruzi nr. 10, vă facem cunoscut: aflîndu-se, la data trimiterii scrisorii, la adresa Tecuci-Kalinderu, jud. Teleorman, i s-a anunțat că poate fi încadrat la Imprimeria B.N.S.R. cu sediul în strada Smirdan nr. 2, urmînd ca la data prezentării să fie repartizat în unitatea respectivă".

● „Revenim, în completarea celor publicate de către revistă în anul care a trecut," asupra activității cercului foto alb-negru și color ce funcționează în cadrul Casei de cultură a Sectorului 3 — strada Mircea Vodă nr. 5: la acest cerc primim în continuare înscrierea fotoamatorilor dornici să activeze sub îndrumarea specialiștilor, pentru perfecționarea lor în domeniul tehnicii și creației artistice foto, întreagă această activitate făcîndu-se în mod gratuit. Printre preocupările cercului, enumerăm mai ales aceea de a reda în imagini realizările actuale din diferite domenii de activitate : edilitare, sociale, culturale. De asemenea, primim lucrări de-ale fotoamatorilor și îndrumăm participarea acestora la festivalul „Cîntarea României". Avem însă și o dorință: în comerț se găsește din belșug excelenta hîrtie fotografică „Azocolor", ne lipsesc pe mari intervale de timp seturile de substanțe necesare developării. Rugăm în acest mod fabrica producătoare. Azomureș, să ne ajute — poate chiar prin trimiterea unui rețetar, pentru a ne prepara noi soluțiile". **(Lucian Pop**, responsabilul cursului foto).

● **Din partea M.T.Tc. — serviciul mers de tren :**

„În legătură cu scrisoarea adresată de către **A. Sasu** din Arad, strada Zimbrului nr. 92, scara B, ap. 11 — referitoare la reintroducerea în circulație a trenurilor accelerate nr. 351 și 352 în relația Arad — Brad și înapoi — vă comunicăm: începînd cu data de 1 iunie a.c., cînd va intra în vigoare noul plan de mers valabil 1986—87, cele două trenuri menționate vor fi repuse în circulație în mod experimental".

● **Nicu Popa** din localitatea Solești, județul Vaslui — „de profesie crescător de animale" — și avînd deja un însemnat număr de oi, iepuri, păsări, un cal pentru muncă etc. și „fiind în putere la o vîrstă de 45 ani" dorește ca, pe lîngă cele ce le deține, să-și mai procure pînă la 10 (zece) juninci sau vaci de prăsilă, pentru lapte. A auzit dînsul că există anumite rase de astfel de animale care bat recorduri pe țară în ceea ce privește cantitățile de lapte pe care le dau. Roagă în acest sens să i se comunice dacă există vreun centru de reproducție a unor astfel de rase, sau dacă vreun C.A.P. sau I.A.S. dispune de posibilități în a-i ajuta să-și cumpere juninci dintr-o astfel de rasă.

● **Consiliul popular județean Vrancea — D.P.M.O.S. :**

„Privind soluționarea scrisorii adresate de către **Stela Botez** din orașul Focșani : din verificările efectuate a rezultat că aceasta, în vîrstă de 23 ani, este calificată în meseria de prelucrător prin așchiere, solicitînd loc de muncă. Luîndu-se legătura cu S.B., ea a fost repartizată la Întreprinderea de aparataj electric pentru instalații Focșani, conform pregătirii sale".

● **Din partea M.T.Tc., Direcția tracțiune și vagoane :**

„Urmare scrisorii unui **grup de navetiști din orașul Gherla** cu serviciul în municipiul Cluj-Napoca, prin care sesizează greutățile întîmpinate datorită circulației frecvent-întîrziată a trenului 4132/4125, vă comunicăm: în vederea eliminării deficienței semnalate de semnatarii scrisorii, s-a luat măsura de asigurare a locomotivei la plecarea regulată a trenului 4132/4125 din Sighetul Marmației. Totodată, s-au dispus măsuri organizatorice tuturor stațiilor, haltelor de mișcare și comerciale, precum și regulatoarelor de circulație de la Sighetul Marmației la Cluj-Napoca, de urmărire și ducere regulată a trenului respectiv, eliminîndu-se astfel întîrzierile trenului 4244/4241 provocate de așteptarea legăturii cu trenul 4201 de la Suceava".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

● **Trușcă S. Gheorghe** — com. Orlești, jud. Vîlcea : Nu puteți acționa pe nimeni în judecată prin intermediul revistei. Adresați-vă direct organelor de justiție. ● **Obrescef Speranța** — Constanța : Problema e de competența D.P.M.O.S., Oficiul forțe de muncă. ● **Lazăr Ilie** — Constanța : Atîta timp cît deținеți cu titlu de chirias un apartament din fondul locativ de stat, nu puteți primi o altă locuință. Dealtfel, prin sentința civilă nr. 6019/1985, ați fost reîntegrat în spațiul pe care-l dețineți împreună cu soția dv. ● **Ștefănescu Laurențiu** — Fălticeni : Institutul de cercetare și producție pentru apicultură București, Sectorul 1, bd. Ficusului nr. 42. Institut de cercetări oftalmologice nu există. ● **Opriș Valeria** — satul Vurpor, Vîntul de Jos : Adresați-vă Oficiului farmaceutic Deva, str. Dorobanților nr. 43. ● **Mardare Ioan** — Pitești : Ne pare rău, dar nu putem descompleta colecțiile noastre. ● **Lungu Simona** — Cluj-Napoca : Potrivit art. 39, al. 2, din Legea 3/1977, pensia pentru limită în care a avut loc decesul se poate plăti membrilor de familie care, conform art. 86 din Codul familiei, au obligația de întreținere și îngrijire a pensionarului. ● **Vlăsceanu Ioana** — com. Mușcreasca, jud. Vîlcea : Adresați-vă comisiei de judecată de pe lîngă consiliul popular comunal pentru despăgubiri, pe baza procesului-verbal de constatare a pagubelor. ● **Moraru Gheorghe** — satul Ursoaia, com. Pesceana, jud. Vîlcea : Conform H.C.M. 880/1985, cu modificările ulterioare, indemnizația pe timpul concediului medical pentru pensionarii de invaliditate gr. III încadrați cu jumătate normă se obține prin aplicarea procentului cuvenit în funcție de vechimea neîntreruptă în muncă la suma totală rezultată din retribuția tarifară pentru jumătate de normă și pensia de invaliditate. ● **Popa Nicolae** — Cluj-Napoca : Adeverința de girant, în vederea acordării unui împrumut, v-a fost solicitată conform Statutului C.A.R.P. ● **Stepaniuc Sergiu** — Bacău : Suma de 3 910 lei primită de la I.J.G.C.L. reprezintă despăgubire pentru partea de moștenire ce vă revenea, de 1/4 din imobil. ● **Georgescu Eugenia** — București : În conformitate cu prevederile legale în vigoare, în cazul schimbării gradului de invaliditate pensia corespunzătoare noului grad se stabilește pe baza cuantumului pensiei avute la gradul de invaliditate anterior. Atunci cînd veți fi înscrisă din nou la pensie pentru muncă depusă și limită de vîrstă, se va lua în calcul și perioada cît ați fost încadrată în muncă după pensionarea de invaliditate gr. III, proporțional cu timpul efectiv lucrat.

REGHINA VĂRVICI ■

Cîteva precizări

Din partea Clubului sportiv al armatei „Steaua" București am primit scrisoarea de mai jos cu rugămintea de a o face cunoscută publicului iubitor al sportului :

În legătură cu anunțul Federației Române de Fotbal dat publicității în 01.04.1986, privind reprogramarea etapelor din campionatul diviziei „A", dorim să facem următoarele precizări :

1. Programul campionatului sub forma anterioară anunțului respectiv a fost stabilit numai de federația de specialitate, funcție de programul echipei naționale și neținîndu-se seama de datele de disputare ale semifinalei Cupei Campionilor Europeni (02 și 16 aprilie), ceea ce a impus reprogramări.

În situația creată, clubul „Steaua" a solicitat ca jocul cu Dinamo ce urma să aibă loc în 30 martie să fie devansat în 29 martie, pentru a-și putea pregăti jocul cu Anderlecht.

În mod justificat, clubul Dinamo nu a acceptat, dat fiind faptul că majoritatea componenților echipei sale au fost convocați în pregătirile loturilor naționale.

Clubul „Petrolul", căruia dorim să-i mulțumim public, a înțeles necesitatea de pregătire a echipei noastre pentru Cupa Campionilor și a acceptat să joace cu anticipație partida de campionat.

Meciul Steaua — A.S.A. Tg. Mureș urma să se desfășoare, de comun acord, în 6 aprilie cînd campionatul era întrerupt conform programului inițial.

2. Anularea turneului echipei naționale în Mexic, din motive necunoscute, nu a fost efectuată la cererea clubului „Steaua" și a impus o nouă reprogramare efectuată fără a fi consultate cluburile și a se ține cont (din nou !) de prezența unei echipe românești într-o cupă europeană.

Astfel am fost puși în situația de a disputa 5 jocuri în 17 zile, dintre care 2 internaționale.

Mai mult, în urma acestei reprogramări echipa Steaua ar rămîne cu 2 restanțe, ceea ce va perturba desfășurarea normală a campionatului, cu posibile influențe în configurația finală a clasamentului.

3. Deși tentativa echipei Steaua de a se califica în finala C.C.E. pare a fi obiectivul major al fotbalului românesc în această primăvară, clubul nostru nu a solicitat modificări de fond ale calendarului intern, ci doar posibilitatea de a-i avea în pregătirea centralizată pe toți componenții echipei sale.

Pentru ordonarea obiectivă a calendarului intern, propunem aducerea la zi a campionatului prin disputarea restanțelor existente pe 6 aprilie și desfășurarea în continuare a etapelor în mod cronologic.

În acest sens, considerăm oportună întrunirea Biroului federal și a reprezentanților tuturor cluburilor divizionare „A" pentru stabilirea definitivă a programului competițional (campionat și cupa R.S.R.), care să fie dat publicității.

Clubul „Steaua" asigură cu această ocazie pe toți activiștii și iubitorii fotbalului că va milita în continuare pentru obiectivitate, calitate și etică sportivă, dublîndu-și eforturile pentru reprezentarea cu cinste și demnitate a fotbalului românesc.

CONSILIUL DE CONDUCERE AL CLUBULUI SPORTIV AL ARMATEI „STEAUA"

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

V. Cei care au biruit iarna

Iarna lui '72. Iarnă grea, de timpuriu începută, durînd și cîteva luni bune din anul următor. Formația lui Gheorghe Iordache începuse lucrul la tunelul rutier Bilea-Capra, tunelul cu cea mai mare secțiune dintre toate lucrările de acest fel executate pînă atunci în țară — 80 de metri pătrați, înălțimea de șase metri și jumătate, lățimea de șapte și jumătate. Pînă să fie gata cabanele, s-a stat în rulote pe cauciucuri. „Eram învățați deja cu toate greutățile și chiar din primele zile ale organizărilor de șantier ne simțeam în barăcile noastre improvizate așa cum se simt cei duși la odihnă în camerele confortabile de hotel. Să nu crezi că e vorba de bravadă, însă la istovirea care ne cuprindea atunci cînd ne întorceam de la lucru, orice pat, oricît de tare, părea pufos pentru spinările noastre. Simbăta mergeam acasă, adică în colonia de la Băiculești unde ne erau familiile. Asta era, dacă vrei, suprema fericire, cea dintîi și mai de seamă răsplată după zilele de trudă".

Este a treia noapte de cînd povestește și parcă nu mai are astîmpăr. Îmi spune că niciodată în toată viața lui n-a stat atîta la povești cu cineva. Poate c-or fi utile și istorisirile astea, zice nea Iordache, dar ele nu pot să stea alături de ceea ce acoperă ele, adică de miile și miile de fapte — mai însemnate ori mai mărunte — care au alcătuit atîtia și atîția ani. Este din ce în ce mai agitat, nu-și află locul, se ridică adesea de pe scaun pentru a mai aduce o fotografie, o foaie de hîrtie, o carte. Le găsește după multe căutări. N-a avut vreodată gîndul de a-și alcătui o arhivă. În fine, aduce de pe un dulap două cărți. Două cărți în care figurează și el printre eroii de reportaj de acolo. Una este „Epopeea Transfăgărășanului", iar cealaltă „Oameni pe creste". Răsfoiește cîteva minute după paragrafele în care se spune despre el și echipa lui. Îmi dă să le citesc și-l simt tare stingherit. „Am vorbit atît încît parcă am terminat toate cuvintele pe care le știu. Dar crede-mă, nici Bicazul, nici Argeșul și nici Transfăgărășanul nu mi-au solicitat un efort așa de mare ca discuția asta nesfîrșită. Sigur, glumești, dar ceva adevăr tot se află în asta. Nu pot, decît cu mare greutate, să vorbesc despre mine. Cu atît mai puțin să mă laud. Ce-am făcut, am făcut — se vede, se cunoaște. Cum am făcut? Cu pasiune adevărată și cu toată iubirea. Altceva ce se mai cuvine spus?". De pildă cum a fost la Transfăgărășan. Cum ai traversat iarna '72—'73? Ai avut de depășit, se spune în cărțile pe care mi le-ai arătat, clipe de cumpănă. Vorbește-mi despre rele. Dacă au fost și altele decît cele descrise de confrații mei, cu atît mai bine. „Cum să nu fie? Doar lucram la cote de peste 2 000 de metri. În plin munte. În plină iarnă. Cel mai mare dușman era zăpada. Ne ziceam atunci unii altora: uite, măi, cît i-o bucura zăpada asta pe cei care merg în concedii, la schi, și cîte necazuri ne pricinuiește nouă! Am fost, la un moment dat, nevoiți să-ntrerupem lucrul vreme de două luni. Luni mai apăsătoare decît dacă ni s-ar fi cerut să luăm muntele în brațe și să-l purtăm așa pînă pe malul Dunării. Viscole cumplite. Drumurile înghețau, avalanșele — musafiri de fiecare zi. Se produceau situații de izolare completă a echipei, de absolută imobilizare. Era nevoie să intervină buldozerele, cîte o săptămînă continuu, pentru a putea să intrăm în legătură cu lumea de jos. „Dumneata ai trecut printr-o asemenea situație?". Da, sigur că da. Eram la tunelul acela, săpindu-l dintr-o parte și din alta, două formații: una a mea, alta condusă de Pavel Mihai și Marcian Pompei. Străpungere, cofrage, betonat, portaluri. Muncă grea, dar, cum se zice printre constructori, și de artă. Eu, de felul meu, sînt destul de precaut. Mai ales pus în situația de a conduce o echipă de oameni. Necazuri mari n-am avut, iarna sau lucrarea n-au făcut victime. Ne luam serioase măsuri de siguranță. Cînd se porneau avalanșele și furtunile de zăpadă, nu leșeam din cantină o zi-două. Apoi ne puneam să curățăm drumul și porneam. Dar, cu toate acestea, odată tot ne-a păcălit o avalanșă, cînd eram chiar sus, pe creastă. Nu mai există cale de acces, de întoarcere. Întrebarea cea mare era cum să rezistăm pînă cînd buldozerele aveau să redeschidă drumul. Treabă de cîteva zile bune. Ce mîncăm? Unde ne odihnim? Există acolo un chioșc alimentar, dar încuiat. Gestionarul era plecat cu cheile. Poate o să zîmbiți și o să spui că într-o situație limită nu mai e cazul să eziți prea tare atunci cînd există, la îndemînă, o soluție, că n-au rost ezitările atunci cînd sînt puse în joc viețile unor oameni, că prea multe scrupule, în asemenea clipe, par simple fandoseli. Dar, foarte sincer îți spun, am stat mult pînă să ne hotărîm să spargem chioșcul. Am făcut-o cu milioane de precauții, nu cumva să stricăm prea tare, să deranjăm prea mult ordinea lucrurilor. Ia uite, frate, zicea unul, ce-a ajuns natura asta să facă din noi, oameni muncitori și cinstiți: niște spărgători! Și nu erau vorbe în vînt. Chiar ne simțeam vinovați. Am împărțit hrana găsită, am făcut liste amănunțite cu ceea ce a primit fiecare, iar cînd drumul a fost eliberat de zăpadă și s-a făcut inventarul, plata s-a efectuat în cîteva secunde, pînă la ultimii cinci bani".

Iar se ridică. Oboseala își spune cuvîntul și de-o parte și de cealaltă. Nea Ghiță nu mai are astîmpăr, iar mie mi-a amorțit mîna pe creion. Mai e nițel și se va face dimineață. Gheorghe Iordache aduce o cutiuță și o coală albă, cretată, făcută sul. „Iată — zice rar, cu intonație, că un actor fără prea multă experiență, dar cu dragoste de artă — că a venit și clipa în care să-ți spun despre cea mai mare bucurie a vieții mele. Era în 20 septembrie 1974. Mai aveam puțin pînă să împlinesc 39 de ani. Tunelul era gata. O minune. De parcă nu oamenii l-ar fi făcut, ci niște ferțe supranaturale. Pe un platou, la gura tunelului, a avut loc inaugurarea la care a luat parte secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. S-au spus cuvinte pline de emoție. Președintele țării ne-a felicitat cu vorbe de suflet. Apoi a înmînat, personal, patru titluri de Erou al Muncii Socialiste. Unul dintre ele mi-a revenit mie. Mi s-a spus atunci că aș fi cel mai tînăr Erou din țară. Eu nu mai puteam să rostesc nici măcar o silabă. După aceasta, toți cei patru proaspăt distinși am fost invitați să luăm masa împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. L-am văzut, atunci, de-aproape, cît de fericit era pentru ceea ce realizasem. O fericire sinceră, citeodată explozivă, precum aceea a părinților care-și văd copiii izbindind în viață".

Gheorghe Iordache nu poate povesti mai departe. Evocarea acelui moment l-a emoționat peste măsură. Mai apucă să spună: „Eu sînt, am fost și voi rămîne un om simplu, care se bucură din toată inima și, cînd se întîmplă vreo nenorocire, suferă cumplit. M-am simțit cel mai fericit om din lume, nu atît pentru că primisem suprema recunoaștere a muncii mele, ci pentru că vedeam cum bucuria mea, de om simplu, era într-un tot împărtășită de către marele nostru Erou, marele nostru bărbat, pe care l-am simțit, din acel moment, vibrînd alături de noi. N-am trecut, crede-mă, niciodată prin vreo clipă mai înaltă".

Lucrările de pe Transfăgărășan au mai continuat cîțiva ani. În '77 Gheorghe Iordache a plecat — eveniment care nu se mai întîmplase de aproape două decenii — în concediu.

P.S. Un cititor al serialului nostru, Mihai Florescu (strada Portărești nr. 7 bis, București) ne-a trimis o caldă scrisoare în care evocă străpungerea tunelului de la Bicaz, la 11 decembrie 1955. Aflăm din scrisoare: „Atunci a apărut în rîndurile constructorilor hidrocentralei, primul Erou al Muncii Socialiste, minerul Pasca Gavrilă, șef de echipă la Tunel intrare. Nu erau, la acea dată, prea mulți purtători ai acestui înalt titlu. Acum, printre ei se numără și Gheorghe Iordache". Cititorul nostru amintește, printre oamenii de excepție ai Bicazului, pe Roman Ștefan, șef de echipă la Stejaru, Feher Mălăncioiu, Dumitru Zărnescu, inginerul Dumitru Mosora, șeful șantierului Tunel. În continuare: „străpungerea tunelului era prima victorie a Bicazului. Șantierul avea pe atunci cîteva mii de oameni, mulți dintre ei sînt convins că citesc Flacăra, așa încît cred că e bine să inserați, în serialul dumneavoastră, și aceste date despre frumoasele fapte de atunci". Ne-am conformat, cu precizarea că, pe parcursul ultimelor episoade, au apărut și multe dintre numele care s-au legat, prin trudă și elan, de marile construcții ale vremurilor noastre pe care le-a evocat Gheorghe Iordache.

DAN MUCENIC ■

Cuvîntul ca un Everest

...Copilul cu pupilele dilatate de încordare urmărește cînd ochii albaștri, cînd mișcarea buzelor femeii de pe scaunul liliputan din fața lui. Are niște căști urîțele la urechi iar în podul palmei ține un instrument, ca discul unui aparat de tensiune, un vibrator. Cu vocea ușor voalată de efort, străduindu-se să fie cît mai caldă în strașnica persuasiune: „Repetăm! Încă o dată. Și încă o dată. Repetăm!". Un sunet și încă unul, o silabă și încă una, articulează împreună cuvîntul. Apoi, copilul singur. Chipul i se umple de lumină. A izbutit. Niciodată nu mi-a fost dat să aud superlativul **mamei** rostit mai profund, mai grav, venind dintr-un incomensurabil și straniu adînc. La 6 ani, Costel Șotropa din Suceava, copil născut fără auz, vorbește, în sfîrșit. După luni și luni de exerciții, printr-o străduință pînă dincolo de limitele omenescului, printr-o forță ce ține parcă de miracol, deși, e prea evident, că ține de știință și de un infinit devotament nu doar al profesoarei cu ochii albaștri, la „ora" căreia am pătruns, ci al unei întregi echipe de medici, logopezi, educatori, surori, infirmiere...

Am găsit cu greu Ciubotica cucului, o străduță, cu numele parcă dinadins ales, de floare de leac și cu sugestii de poveste, o străduță pierdută printre alte străzi întortocheate ale unui vechi București, respirînd oarecum patriarhal, dincolo de pădurea blocurilor înalte ce străjuiesc ultramoderna arteră Sălaj. De la stația Amurgului am făcut de mai multe ori la stînga și la dreapta pînă m-am trezit în fața unei clădiri cu arhitectura tip a noilor localuri pentru grădinițe de copii ce împînzesc cartierele Capitalei. O fostă grădiniță, care, printr-o reamenajare după reguli anume gîndite, a căpătat o funcție mai aparte, a devenit o grădiniță-spital și o stație-pilot de recuperare a copiilor fără auz după cele mai noi metode ale foniatriei moderne. Din august anul trecut, adăpostește **Secția clinică de recuperare a copiilor preșcolari handicapați auditiv-verbal, secție a Centrului de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L.** din Șos. Panduri. O premieră medicală în țara noastră, o premieră gîndită însă, cum ne spune doctorița Gheorghița Ciobotariu încă de la înființarea Centrului, din 1973, care, „în perspectiva lui metodologică a fost și aceea de a prelua din punct de vedere medical problemele depistării, investigării și tratamentului complex, inclusiv al asistenței logopedice, a copiilor lipsiți de vorbire, pînă la intrarea lor în școală". Nu este o suprapunere și nici o subapreciere a ceea ce fac unitățile de învățămînt specializate pentru asemenea categorii de copii, unde se mai face, totuși, greșeala de a fi amestecați surdomuți cu hipoacuzici ori cu handicap neuropsihic sau cu mai multe nefericiri adunate la un loc, ce îngreunează mult procesul educațional". În grădinița-spital din Ciubotica cucului se primesc copii între 3 și 7 ani din întreaga țară asigurînd gratuit asistență medicală ca și logopedică. Este, în fapt, o prelungire, mai exact, o componentă a secției de foniatrie a marei Clinici din Panduri. Și este, neîndoios, meritul prof. dr. Dorin Hociotă, conducătorul Centrului de fonoaudiologie și chirurgie funcțională ORL, de „a iniția și dezvolta în țara noastră foniatria, această ramură medicală absolut necesară în abordarea modernă a oto-rino-laringologiei. Medicul primar Constantin Bogdan, specializat în străinătate, a format o echipă de foniatri care și-au asumat și sarcina medicală, umană și socială „de a elabora o metodologie privind depistarea, investigarea, tratamentul medico-chirurgical și logopedic în situația copiilor asurziți". O muncă tenace a unei echipe pluridisciplinare; medicii Constantin Bogdan, Gheorghița Ciobotariu și Elena Cristescu asociindu-și specialiști în neuropsihiatrie infantilă ca și psihologi și logopezi în scopul nu doar al depistării (cît mai timpurii cu putință, spre vîrsta de 1 an și chiar mai jos), dar mai ales al tratamentului și recuperării individualizate a fiecărui copil în parte. În funcție de gradul de sturditate, de nivelul mental, de dezvoltare a limbajului și multe alte trăsături pe care numai bilanțul complet și real al investigației le poate evidenția. Tratamentul medical, de bunăseamă, presupune tot ceea ce medicina de azi cunoaște și știe să facă — și știe foarte mult — intervenții și plastii chirurgicale, proteze auditive, medicamente... pentru a-i oferi copilului cît mai multe deschideri spre etapa a doua, a educației logopedice. A acelei strădanii titanice, prin care poate să ia în stăpînire limbajul și să atingă actul comunicării umane firești, prin cuvînt. Deși m-am cutremurat, ascultîndu-l pe Laurențiu Luca, un băiețel de 7 ani din Tg. Jiu, venit aici în august complet mut, citindu-mi, după imaginile unui abecedar, frumoasa poveste a copilăriei tuturor copiilor „Capra cu trei iezi", trebuie să respect consemnul și cuvîntul dat doctoriței Ciobotariu de a nu stîrni iluzii, cum spune. „Părinții să nu alerge după o himeră. Noi nu redăm în această grădiniță-spital, auzul, „demutizăm" prin educarea auzului și limbajului și o facem în aceeași perioadă cu ale copilului auzitor, obținînd astfel rezultate mai trainice și mai sigure. Ne străduim să-l aducem la nivelul de dezvoltare al vîrstei biologice. Întrînd în posesia cuvîntului, a vorbirii specifice umane, labiale și nu prin tot felul de alfabete digitale, care îl complexează și-i separă de lumea normală, înțelegîndu-se doar între ei, le dăm șansa de a îmbrățișa o paletă cît mai diversă de meserii și profesii. Vrem să schimbăm optica asupra unei întregi categorii de copii. Să-i socializăm, să-i integrăm în viața socială, să-i redăm unei existențe firești. Sîntem chiar înverșunați în ideea ruperii segregării lor. Cîți copii surdomuți avem? Nici pe plan mondial nu se cunoaște. Se citează cam 30 la mie, ceea ce înseamnă o pătură importantă de oameni, de viitori adulți. Munca noastră are, pe lîngă implicații medicale și științifice, are, am zice chiar în primul rînd, implicații sociale și economice. Mulți dintre copiii care mai au resturi de auz, care au o dezvoltare intelectuală bună și foarte bună vor merge de la noi, nu în școli speciale ci în cele obișnuite, ale învățămîntului de stat. Ceilalți, printr-o educație logopedică perseverentă, în continuare bine condusă, vor putea să se descurce tot mai adecvat în universul comunicării, vor putea deprinde meserii mult mai complexe decît pînă acum. În electronică și microelectronică, sculptură în lemn, tehnică dentară, giuvaergie, meserii de finețe și migală care să le confere o valorizare socială corespunzătoare. Nu vor mai fi o povară a familiei și a societății, dimpotrivă, vor produce și se vor întreține din munca lor. Ei vor putea întemeia familii și vor putea avea copii normali, întrucît puțini sînt cei a căror boală este ereditară, surditatea fiind, de regulă, dobîndită, fie ca urmare a unor malformații congenitale, fie a unor viroze, otite neglijate în primele săptămîni ori luni de viață, a unor medicamente... Idealul nostru acesta este: să le schimbăm destinul, să-i ridicăm la rangul demnității umane. Căci pot și putem".

...Ne întoarcem în clasele unde se urcă Everestul cuvîntului. Mai exact în laboratoarele unde patru specialiști în logopedie — Aurelia Diaconu, Zoe Keller, Steluța Buzatu și Valeria Zbăganu —, toate cu studii superioare în psihologie-defectologie, lucrează zilnic ore în șir, cu cîte 15 copii fiecare. Ore în șir cu fiecare în parte și alte ore în șir cu toți laolaltă, în clase distincte, cu metode distincte. Sînt mulți față de o normă firească, dar tot începutul e greu. (Capacitatea grădiniței-spital este de 150 de locuri, în conformitatea cărora, pe parcurs, va fi încadrat personalul necesar). Laboratoarele sînt inundate de lumină și culoare. Azuriu, alb pur, portocaliu solar. Mobilierul, la dimensiunea celor ce-i populează, are un design vesel, odihnitor, pînă la fantezie. Aparatura, ultramodernă — cu amplificatoare stereo, vibratoare, microfoane, protezare individuală și colectivă, este intermediarul de preț între logoped și elev. În fiecare sală de clasă — oglinzi. Copilul învață prin imitație, este propriu psihologiei vîrstei sale ori oglinda devine un aliat, un personaj, un judecător, un alter ego, un Pigmalyon. În cele cu protezare colectivă, pupitrele au un aer solemn în semiluna în care sînt dispuse și, așa cum sînt prevăzute cu căști și microfoane, al impresia că este macheta unei săli pentru conferințe internaționale, unde s-ar putea dezbate, de pildă, chiar soarta copiilor handicapați auditiv. (O problemă ce ar face mai multă onoare omenirii decît bombele atomice). Pupitrul „profesorului", „pupitrul de comandă" tronează ca o Albă ca zăpada între suaviți săi pitici. Trebuie să presupunem că întreg programul are dimensiunea, organizarea și particularitățile vîrstei, ale psihologiei preșcolarului de toate grupele. Ca în orice grădiniță, copiii au ore de joc și odihnă, ore de destindere, de masă, de plimbare și reverie. În lumea lor cu jucării, aflată în alte săli de clasă, în alte încăperi decît cele de cucerit cuvîntul, educatoarele (profesoare și ele cu studii superioare, testate sever ca putere de dăruire, de abnegație, de rezistență morală, de înțelegere, de răbdare, de iubire pentru copii) Dana Pop, Anca Rășineanu, Alexandra Prager, Liliana Ilie pun învățătura în universul fantast. Predau, în fond, lecții menite să stimuleze gîndirea, memoria, să dezvolte intelectul. Lecții prin nimic mai puțin grele decît orele de logopedie, și care se sprijină unele pe altele, se completează și se desăvîrșesc urmărind recuperarea întîrzierii la care a fost condamnat copilul prin lipsa capacității de a minui limbajul.

Ne întîlnisem la intrare cu Victoria Vasilescu, o tînără din Tîrgoviște îmbrățișînd cu lacrimi fetița ei voinică și frumoasă de 6 ani. Nu este mult de cînd n-a văzut-o, ploaia de lacrimi fetița ei voinică și frufetița o strigă apăsat **mama**, cînd îi șoptește tandru numele ei, **Marga**. Și-a dat seama pe cînd avea un an și jumătate că Marga, fetița sa nu aude, fapt pentru care nu poate să vorbească. A intrat în casă panica și disperarea. A început lungul șir al drumurilor către medici, pînă a ajuns la Clinica din Panduri. Tratamentul l-a început în laboratoarele secției de foniatrie, conduse de dr. Bogdan. Din august e internată aici, în Ciubotica cucului. La vremea vacanței de iarnă, vorbea. O chema pe mama la fereastră și-i arăta, pronunțînd cuvinte separate, dar cuvinte, semnificația obiectelor și ființelor pe care le vedea. Un cal. Un copil. O păpușă...

Lavaboarl, băi, dormitoare, sufragerie, infirmerie (pentru izolarea celor care se îmbolnăvesc), totul strălucește de curățenie, de culoare, de lumină, de dragoste, de savanteria cu care au fost gîndite scopului propus. Peste tot se simte și se resimte asceza unei munci fără egal. Asumată în numele omeniei și al științei. În numele grijii, atît de înalte la noi, la români, pentru toți, absolut pentru toți copiii țării. Pentru dreptul lor la demnitate în fața vieții.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Flacăra revine:

SUCURILE NATURALE

Un program care prinde viață

— Convorbire cu tovarășul Ioan Bucurescu, director general al Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor din cadrul Ministerului Industriei Alimentare —

— Tovarășe director general, am în față Programul pentru dezvoltarea producției de sucuri răcoritoare pe perioada 1986—1990, document de lucru în care se prevede printre altele, creșterea substanțială a cantității de sucuri răcoritoare și o calitate superioară a acestor sucuri. Sîntem în plină primăvară, vremea caniculară nu-i nici ea departe, așa că mi se pare firesc să vă întreb, înainte de toate, care este, în clipa de față, stadiul aplicării în practică a prevederilor programului ?

— Programul despre care vorbiți, elaborat la indicația conducerii superioare de partid, a început deja să prindă viață. Am început, cum e și firesc, de la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a producției, asta înseamnă producerea de materii prime și înființarea de noi stații de îmbuteliere.

— Să le luăm pe rînd. Materiile prime...

— Ministerul Agriculturii a stabilit un program prin care se intensifică plantările de arbuști fructiferi, care vor furniza o mare parte din necesarul producției de concentrate din fructe — mai ales zmeură și coacăze negre. Primim, de asemenea, sprijinul Ministerului Silviculturii pentru procurarea de fructe de pădure. Cele două ministere amintite și alături de ele, Ministerul Chimiei (prin intermediul Trustului „Plafar") ne ajută în mod direct pentru obținerea de materii prime și plante aromatizante din flora spontană, care vor sta la baza sucurilor răcoritoare pe care le vom consuma chiar din această vară.

— Ce probleme ridică sporirea numărului de stații de îmbuteliere ?

— Programul nostru prevede înființarea unor asemenea stații în cît mai multe localități din țară, în orășele, în centre muncitorești, nu doar în reședințele de județ. Aceasta, în primul rînd, pentru a evita folosirea excesivă a mijloacelor de transport, dar și pentru ca sucurile să fie livrate, în permanență, proaspete. Ne preocupă, deci, amplasarea de linii mici, care să asigure necesarul de sucuri pe plan local. Am făcut comenzi ferme pentru asemenea linii către Centrala industrială de utilaj chimic și alimentar din cadrul Ministerului Industriei de Utilaj Greu, în al cărei sprijin sperăm, așteptînd din chiar acest trimestru, începerea livrărilor. O altă problemă a fost aceea a stabilirii amplasamentelor de montaj. O idee salutară a constat în folosirea spațiilor din fabricile de zahăr, unde există condiții optime pentru desfășurarea acestei activități. Vom utiliza, pentru început, 23 de linii amenajate în fabricile de zahăr de la Năvodari, Urziceni, Zimnicea, Ianca, Țăndărei, Luduș, Timișoara, Bod, Sascut, Lechința, Tătărani, Teiuș, Babadag etc. Avem, iarăși, comenzi pentru linii de mare capacitate — patru dintre ele, cu o producție de 9 000 de sticle pe oră, vor funcționa la București, Suceava, Galați și Ploiești —, de 1 500 și 3 000 de sticle pe oră, 83 cu toatele. Așteptăm ca aceste comenzi să fie onorate de către unitățile producătoare — „Tehnofrig" din Cluj Napoca pentru liniile mari, „Metalul Roșu" din Aiecaș localitate pentru liniile mici și o întreprindere din Slatina pentru liniile de sucuri și nectaruri din fructe.

— Toate aceste acțiuni de amploare, implicînd contribuția a numeroși factori, cer timp, cum spuneam încă de la început, vara se apropie. Cum și cu ce anume o întîmpinați ?

— Noi producem și oferim cumpărătorilor trei mari categorii de sortimente : sucuri îmbuteliate, sucuri și siropuri la pahar, nectaruri din fructe și legume. Ne-am concentrat atenția asupra sucurilor îmbuteliate, pe care să le livrăm comerțului prin magazinele alimentare, spre a fi consumate la domiciliu. De anul trecut și pînă în prezent, producția de sucuri care se vind pentru acasă — în sticle de un litru și o jumătate de litru — a crescut de peste zece ori. În acest sens, am reprofilat o întreagă secție a Întreprinderii de sucuri și răcoritoare București. Sigur, e încă puțin, așa încît vom extinde experiența bucureșteană, în toate orașele mari și chiar și în multe dintre cele mici.

— Două lucruri aș dori să vă spun înainte de următoarea întrebare. Primul : chiar în drum spre frustul dumneavoastră am băut, la un chioșc de răcoritoare un suc absolut fără gust. Al doilea : în anumite orașe, Brașov de pildă, găsești sucuri cu adevărat gustoase, pe cînd în altele — numai răcoritoare insipide. Așadar — ce se întreprinde în prezent pentru creșterea calității sucurilor răcoritoare ?

— Avem în țară — la București, Brașov și Tîrgu Mureș — stațiuni linii care asigură producția de concentrate. Materia primă pentru aceste linii, în afară de aceea produsă chiar la fața locului, va sosi, în curînd, și de la Suceava, Băiculești (unde liniile se află în probe tehnologice) și Caransebeș (unde linia este în curs de montaj), ultimele trei unități avînd o posibilitate de prelucrare de două tone și jumătate de fructe pe oră. În fine, alte linii vor fi specializate în prelucrarea fructelor de pădure una, intrată deja în funcțiune, la Tîrgu Secuiesc, alta la București, apoi la Lipova și la Iași. Cu producția de concentrate obținută la aceste linii vom putea asigura necesarul de producție pentru toate unitățile de îmbuteliere din țară chiar la nivelul anului 1990, cînd vom ajunge la 15 000 mii hl de sucuri răcoritoare anual ceea ce va însemna un consum de 65 litri pe locuitor.

— Aceasta implică și dezvoltarea producției de bioxid de carbon.

— Evident. Obținem bioxid de carbon, în principal, prin recuperarea gazelor arse în centralele termice existente. Dar căutăm soluții pentru a recupera bioxidul de carbon și din procesul de preparare a varului stins din fabrici de zahăr (mai ales pentru că acolo vor funcționa liniile de îmbuteliere), precum și din procesul de fermentare a berii și spirtului. De la cele 5 instalații existente în prezent (la 30 Decembrie, Băiculești, Dej, Baia Mare și Tecuci), vom ajunge la 86.

— Credeți că veți putea răspunde, la vară, tuturor comenzilor ce vă vor sosi din partea comerțului ?

— Fără îndoială. Orice solicitare va fi onorată.

— Observ că încă n-am reușit să aducem în discuția noastră problema calității sucurilor răcoritoare. Încercăm ?

— Pe baza constatărilor făcute, a analizelor la fondul pieții, am stabilit sortimentele de bază, competitive calitativ. Aveți dreptate, nu toate băuturile colorate pot fi numite sucuri răcoritoare. Mai mult, ne interesează ca pretutindeni în țară să poată fi găsite sucuri de calitate, măcar și numai pentru că la ele se folosesc aceleași concentrate. Desigur, prin stabilirea sortimentelor de bază, programul nostru nu se încheie, urmînd să ne adaptăm continuu la cerințele și gusturile cumpărătorilor.

— Cîte sortimente de bază veți produce ?

— Circa șapte.

— Nu sînt prea puține ? Programul, după cîte am văzut, spune despre circa 40.

— Nu putem începe de la o gamă sortimentală prea largă. Ne-am risipi. Pe de altă parte, nu cred că șapte sortimente de sucuri răcoritoare — foarte bune, țin să subliniez — e puțin lucru.

— De acord, nu e. Și care vor fi aceste sortimente ?

—Citrom, Lămîița, Bem bem, Rocola (pe bază de suc din struguri și plante aromatice), Socadă, Cico (de o calitate cu totul aparte) și un alt produs, pe bază de sucuri concentrate din fructe de pădure, care n-a primit încă un nume.

— Le așteptăm, cît mai curînd, în magazine și la tonetele de răcoritoare.

DAN MUCENIC ■

Fructele lichide — o idee simplă în sute de variante posibile

Nimic mai ușor decît obținerea sucului din legume și fructe prin separarea lichidului din structura sa celulozică. O poate face oricine la el acasă. Dar nu tot atît de simplă apare această operație în cadrul unei industrii de profil, aceasta din urmă reclamînd utilaje sofisticate și, în primul rînd, o susținută și prealabilă investigație de specialitate. La **Institutul de cercetări pentru valorificarea industrială a legumelor și fructelor** își desfășoară activitatea un compartiment destinat în exclusivitate acestor studii, iar problema face obiect de cercetare în numeroase alte laboratoare din țară, în nu puține chiar cu concursul unor cadre universitare. Este vorba — așa cum vom arăta în rîndurile ce urmează — de realizarea unei variații sortimentale, dar și de cunoașterea și folosirea virtuților nutritive și terapeutice ale acestor „fructe lichide", precum și de luarea în studiu a tuturor factorilor naturali și a preparatelor de sinteză ce pot spori valoarea sau calitatea sucurilor și băuturilor răcoritoare. Nimeni nu folosește în gospodăria proprie — ca să dăm un singur exemplu — uleiurile esențiale sau aromele extrase din fenicol, chimion, busuioc.

Săptămîna trecută a avut loc Sesiunea științifică anuală de comunicări a Institutului de cercetări pentru valorificarea industrială a legumelor și fructelor. I-am urmărit lucrările cu intenția expresă de a informa cititorii noștri în legătură cu ultimele noutăți pe care le anunță cercetarea de specialitate în materie de sucuri și răcoritoare. O vom face de îndată, dar nu înainte de a nota și cîteva realizări din domeniul energeticii, de factură mai puțin obișnuită. Este vorba de utilizarea energiei solare și a combustibililor solizi inferiori la uscătoriile de legume, fructe, cartofi și struguri (prototip industrial finalizat), captarea radiației soarelui determinînd economisirea în proporție de 25—30% a energiei convenționale. După o altă metodă, căldura astrului va fi utilizată la răcirea apei în industria băuturilor răcoritoare și a aerului în spațiile de depozitare a produselor horticole, sau cu alte cuvinte se va produce din căldură frig, iar aceasta în lunile cu cea mai intensă insolație. Se va proceda, de asemenea, în baza unei tehnologii originale, la reducerea consumului energetic cu 10—15% la utilajele din industria conservelor prin recuperarea energiei termice.

Revenind la problema băuturilor din fructe și legume (sucuri și răcoritoare) a căror producere pe scară industrială, în actualul cincinal, face, cum se știe, obiectul unui Program, aprobat recent de Plenara Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., este momentul să amintim că, potrivit prevederilor, România va ajunge, în 1990, la un consum anual de 62 litri pe cap de locuitor, cifră ce indică la ora actuală consumul maxim al unor asemenea preparate doar în cîteva țări ale lumii. Din cei aproximativ 15 000 mii hl, 48% o vor deține sucurile răcoritoare, 2% sucurile și nectarurile pasteurizate, 6% produse din import și sucuri destinate Ministerului Turismului, 1,3% răcoritoare hipocalorice (cu îndulcitori artificiali, pentru consumatorii cu afecțiuni metabolice), 30% sucuri răcoritoare la pahar (concentrate pentru unitățile comerciale) și ape carbogazoase. Aici poate datorăm cititorilor noștri o explicație. **Sucurile** se obțin prin stoarcerea produsului vegetal, ele sînt, deci, fructe sau legume lichide, se consumă ca atare sau se folosesc la realizarea altor preparate. **Sucurile răcoritoare** (băuturile răcoritoare) se compun din apă sifonată, zahăr, sucuri naturale la care se adaugă arome naturale (sau sintetice) și coloranți naturali sau de sinteză. Coca-Cola, realizată din apă acidulată, zahăr, nuci de coca, cofeină, frunze de coca decofeinizate, este în lume una dintre cele mai cunoscute băuturi răcoritoare. Dar aici e o întreagă poveste. Băutura a fost inventată în Atlanta, la sfîrșitul veacului trecut, de către un obscur farmacist, dar care a avut o excelentă idee comercială. El și-a botezat băutura cu un nume de o sonoritate deosebită, a îmbuteliat-o în sticle de o formă cu totul originală, peste care a lipit eticheta cu un grafism cunoscut astăzi în toată lumea. Comentatorii sînt de acord că succesul acestei banale licori se datorește în proporție de 50% acestor inovații și nu atributelor organoleptice. Un exemplu care ar putea ispiti și pe producătorii noștri să acorde o mai mare atenție recipientelor, etichetelor și reclamei comerciale.

Pînă în prezent, în baza testelor de laborator, a fost definitivată și introdusă în producția curentă o gamă bogată de sucuri și răcoritoare. Interlocutorii noștri, inginerul Octavian Burlea, director științific al amintitului institut și chimistul Jean Jurubiță, șeful programului de sucuri și răcoritoare, ne-au pus la dispoziție o listă întreagă : concentrate pentru suc de mere, de coacăze, de struguri cu aromă de zmeură, de lămîie, de muscat și simburi de caisă. Mai pot fi notate concentratele pentru băuturile răcoritoare denumite : **Orange, Lemon, Mandarină, Lemonbitter.** În ceea ce privește „fructele și legumele lichide", amintim realizarea la scară industrială a sucurilor de mere și vișine, precum și a sucului „CARO", a nectarului de legume, a nectarului de roșii cu suc de spanac și a nectarului de piersici cu tomate.

Toate acestea reclamă, firește, un consum mare de zahăr (mai ales sucurile răcoritoare), sau ceea ce contravine ultimelor prescripții medicale, cunoscută fiind ofensiva anti-zahăr dezlănțuită în ultimii ani de nutriționiști. Aceștia propun, cum bine se știe, substituirea zahărului rafinat prin produse edulcorate naturale, prescripție aflată și în vederile cercetătorilor de la ICVILF. S-au obținut deja substanțe îndulcitoare din sorg și porumb, glucoza fiind transformată pe cale enzimatică în fructoză. S-a izbutit de asemenea realizarea enzimelor pectolitice, celulozolitice și a glucozizomerazei, foarte utile la solubilizarea componentelor utile din legume și fructe, atunci cînd acestea sînt prelucrate sub formă de nectaruri.

Datorăm cercetării de specialitate și obținerea coloranților naturali, aceștia avînd firește rolul de a crea un plus de atractivitate organoleptică. Astfel, galbenul este extras din morcovi, roșul din struguri și sfeclă, verdele din clorofilă. În același scop au fost realizate și aromele naturale, folosindu-se plante ca busuioc, coreandru, chimion, fenicol, măghеran, dar în această privință, se poate vorbi doar de un început, drogheria naturii fiind dotată cu un număr practic infinit de mirozne.

Se mai poate vorbi în continuare despre substanțele emulgatoare, necesare pentru a da opalescență lichidului îmbuteliat, ca și despre antispumantele destinate spre a liniști băuturile turnate în diverse recipiente.

Chimia, de care mulți se sperie atunci cînd îi descoperă prezența în domeniile industriei alimentare, a izbutit să înfăptuiască, prin biosinteză, acidul citric și acidul fosforic alimentar, acesta extrem de necesar unei alimentații echilibrate. Datorăm deopotrivă chimiștilor obținerea aromelor de zmeură, vișine, ananas, banane și mere, acestea fiind identice cu cele vegetale, procesul de sinteză reproducînd aidoma travaliul inconștient al naturii. Toate au permis lărgirea apreciabilă a sortimentelor de sucuri răcoritoare. Au fost, astfel, omologate următoarele produse ce au la bază sucurile de fructe : suc de struguri cu aromă de zmeură, lămîie, muscat, simburi de caisă, suc de mere, de coacăze, de struguri, sucul numit **Litoral** și cele pe bază de arome sintetice, acestea imprumutînd lichidului gustul de ananas sau de banană.

În actualul cincinal, România urmează să devină, ca urmare a Programului amintit, una din țările cu cea mai mare producție de sucuri și răcoritoare. Este firesc să fie așa. Prin zestrea sa naturală, patria noastră dispune de întinse livezi, de uriașe perimetre horticole și florale, de o mare cantitate de fructe de pădure. Dar pentru valorificarea lor, primul cuvînt îl va avea cercetarea științifică. Obiectivele viitoarelor studii vizează obținerea în continuare de enzime, substanțe colorante naturale, arome, mărirea duratei de conservabilitate de la 7 la 14 zile pentru răcoritoarele fabricate pe bază de sucuri de fructe, folosirea energiei solare la răcirea apei. Sînt prevăzute realizarea de tehnologii pentru noi categorii de produse, destinate, între altele, la o mai completă folosire a rădăcinoaselor și a altor legume la fabricarea nectarurilor și sucurilor, deci pentru o superioară valorificare a acestora. Temele de cercetare mai prevăd punerea la punct a unor procedee moderne de lucru, cum sînt osmoza inversă, filtrarea prin membrane, sisteme de depectinizare continuă, extragerea prin difuzie (care va permite o integrală valorificare a componentelor utile din legume și fructe) ; apoi tehnologii capabile de a prelucra în condiții optime materia primă, astfel încît să transmită produsului finit toate calitățile sale nutritive și gustative.

Evident, în același scop, industria construcțiilor de mașini este chemată să proiecteze și să execute noi linii de fabricație cu randament sporit. Dar despre activitatea acestor creatori, ne propunem să vorbim cu alt prilej.

Publicul consumator va fi judecătorul cel mai intransigent al acestui travaliu de durată. El și-a exprimat mulțumirea dar și nemulțumirea în legătură cu tot ce s-a produs pînă în prezent. O va face și de acum înainte. Fructele lichide — în conformitate cu recomandările nutriționiștilor — pot deveni o componentă importantă a dietei alimentare zilnice. Este și o recomandare de ordin moral, etic și medical, deoarece sucurile și răcoritoarele se pot substitui consumului de cafea și alcool. Dar aceasta e deja o chestiune de educație. Să ne-o facem noi înșine.

LIVIU TIMBUS ■

Gustul firescului

Unul din cele mai dinamice orașe românești, în dezvoltarea modernă, este Oradea. Vă prezentăm mai jos, cîteva secvențe de interes cetățenesc înregistrate acolo, în alb-negru, pe „filmul" unei recente documentări gazetărești. De la perfectibil pînă la strălucitor, cîte au, în ansamblu, gustul vieții, al firescului.

TOCMAI AZI ! ? !

Raționea unităților care vînd semipreparate tip **gospodina** este să facă mai ușoară viața femeilor care sînt bucătăresele familiilor lor, ba chiar și a bărbaților care nu sînt prevăzuți cu tandra „jumătate". A face viața cuiva mai ușoară nu înseamnă, desigur, a-i toca nervii. Și, în general, se presupune că nu înseamnă să-l intrigi pe acel cineva, ci dimpotrivă. Unitatea nr. 20 a Întreprinderii comerciale de stat pentru alimentație publică (strada Republicii, nr. 3—5), deasupra căreia tronează o uriașă firmă GOSPODINA, aflată în plin centrul municipiului, este, poate, cea mai căutată din oraș. Ne-am convins chiar că este mai căutată decît bănuiam. În timp ce majoritatea cumpărătorilor așteptau respectuoși — „pipote cu zarzavat și gîturi cu zarzavat, ficat n-avem ,nu așteptați !" —, unii intrau tiptil pe o ușă de unde leșeau cu sacoșele pline. Am întrebat de șefa de unitate Irina Damain și ni s-a arătat ușa misterioasă. Ne-am trezit într-un culoar, între magazii și stive de ambalaje. Biroul Irinei Damian era deschis, dar ea era prin depozite. O mai așteptau cîteva gospodine. Unele tocmai leșiseră. Apare șefa și o lămurește pe o cumpărătoare asupra prețului pentru ficat. Toate cele care așteaptă doresc să cumpere — și chiar cumpără — ficat. Adică tocmai ce spuneau vînzătoarele că nu se găsește. Aici, sînt servite — cu kilogramul — cunoștințele șefei. Ea strigă la cîte o ajutoare de prin magazii cît să aducă pentru fiecare. În clipa cînd îi explicăm cu ce rosturi sîntem în vizită, dispar ca prin farmec toate cele care nu apucaseră să-și umple sacoșele. Irina Damian este ușor dispersată : „Vai de mine, cum de ați venit tocmai azi ! ? !..." Încercînd să se regăsească, oferă și o explicație : „Erau colege de la centru. Lucrează la noi, la I.C.S.A.P. Mi-a telefonat și centralista să știu că vor veni".

ȘI CELUI AMENINȚAT I SE POATE VORBI POLITICOS

Pentru lucrătorii comerciali cu năravul servirii preferențiale, ca și cu alte năravuri, n-ar strica să se organizeze, un curs de maniere... civilizate. Sugerăm cu toată seriozitatea acest lucru. Fiindcă vatmanii și șoferii de la Întreprinderea județeană de transporturi locale, și, deopotrivă, controlorii de bilete beneficiază — cu bune rezultate — de un curs pentru cizelarea comportamentului față de public. Se pare că este primul asemenea curs organizat în casele noastre de cultură și în multe locuri ar prinde bine. Hotărît lucru, inițiativa conducerii I.J.T.L. Bihor este de luat în seamă la mai multe primării. Deocamdată, notăm că tovarășul Gheorghe Tonea, directorul casei de cultură a sindicatelor — **prestigioasă casă de cultură, prezentă cu 20 de formații în finala de anul trecut a Festivalului Național „Cîntarea României", formații cu care a obținut 29 de premii întîi !** — este încîntat de colaborarea cu directorul I.J.T.L., ing. Cornel Hircă și cu directorul adjunct ing. Nicolae Popescu. Împreună au organizat acest curs. „Urmărim formarea deprinderilor unui comportament civilizat față de orice călător, chiar față de omul care trebuie amendat" Început în ianuarie, pentru prima serie de beneficiari direcți ai lui, cursul se va încheia în iulie. Ca să poată cunoaște mai bine aspectele ce trebuiau urmărite, tovarășul Gheorghe Tonea, a primit, de anul trecut, legitimație de supracontrol pe toate traseele transportului în comun din oraș. „Du-te, să vezi ce se întîmplă, și gîndește-te cum ne poți ajuta", i-au zis cei din conducerea I.J.T.L. Și directorul casei de cultură a mers. A văzut. A gîndit. „Am fost în depou la trei dimineața. Am fost pe trasee... Acum, pe controloare le învățăm tot ce nu știu, dar are importanță în munca lor. Chiar să se adreseze. Să se îmbrace. Să se rujeze. Să se machieze. Și lucrurile simple trebuie făcute bine. Iar amănuntele fac ansamblul, dau impresia generală. Mai cu seamă în materie de comportament și în împrejurările care ne interesează. Cred că șoferii ar trebui să facă, încă din timpul școlilor de conducere auto, cursuri axate pe politețe și pe răspunderile civice. La rîndul nostru, cunoaștem acum mai bine, de la cursanți, condițiile muncii lor și putem pleda argumentat, alături de ei, în dialogul cu conducerea întreprinderii pentru asigurarea unor îmbunătățiri necesare.

VĂ AMINTIȚI CÎND AȚI DANSAT ULTIMA OARĂ ?

Colindele noastre cu sclipiri de diamant nu sînt singurele lucruri pe care oamenii din această străveche vatră românească știu să ni le amintească frumos. La aceeași casă de cultură, unul din cele mai căutate cursuri a devenit acela de dans de societate și de bune maniere. Instructor este Andrei Șandor care, la cei 70 de ani ai săi, deși cu vederea afectată de cataractă la ambii ochi, este de o suplețe de gimnast, neîntrecută decît de suplețea lui spirituală și profesională. Fiecare serie durează nouă săptămîni. Se primesc 120 de cursanți într-o serie. Totdeauna sînt cereri mai multe. În oraș e bine apreciată faima acestui curs de eleganță și de tinerețe. Dintre cei care l-au fost elevi lui Andrei Șandor, „cele mai finisate perechi" vor participa, între 18 și 20 aprilie, la Festivalul concurs „Dansul Florilor" al perechilor de dans de societate (ediția a treia, la Pitești). Vor merge în Argeș șapte perechi : Adriana Pop (electromecanic) și Ioan Știrk (vatman) ; Ildikó Dolos și Ștefan Doci (amîndoi lăcătuși) ; Ileana Könives (operator chimist) și Rudolf Varga (muncitor la fabrica de încălțăminte) ; Ildiko Pop (elevă în clasa a XII-a) și Alexandru Sacal (mecanic) ; Carmen Foran (muncitoare) și Tiberiu Dolmany (lăcătuș) ; Magdalena Szönyi (operator calcul) și Ștefan Kiss (lăcătuș) ; Ana Miko (muncitoare) și Ludovic Rostas (mecanic de întreținere). Toți repetă seara, după ziua de muncă. Degajarea, grația și firescul cu care îi stîrnește muzica — pregătită special, pe benzi, pentru fiecare pereche, deși toți știu toate dansurile — prospețimea și siguranța elegantă a evoluției acestor fete și a acestor băieți — care vin, adesea, la repetiții direct de la muncă — sînt incredibile, în prima clipă. Pe măsură ce te lași furat de unda tinereții lor nestăvilite, filtrată de rigoare și subtilitatea coregrafiei, intri, pe nesimțite, într-un bal minunat la care, abia după ce te vei fi despărțit de ei, îți vei aduce aminte că n-ai mai fost invitat de cine știe cînd.

DORIN GHERGHINESCU ■

Un muzeu căruia îi curg șuruburile

În urmă cu 14 ani, la Reșița, pe valea Birzavei, a fost înființat un muzeu. Se numește Muzeul locomotivelor.

O astfel de faptă va fi adus multă bucurie în inima reșițenilor, muzeul constituind un punct de atracție al acestui oraș ce nu-și refuză nici o posibilitate de a arăta mai frumos și de a se prezenta în fața lumii cu dovezile istoriei sale eroice, de pe urma căreia generațiile noi pot să desprindă oricînd o învățătură folositoare.

Reșița muncitorească, Reșița marilor meseriași, a reușit să-și facă o faimă strălucitoare în lumea industriei iar muzeul despre care vorbim atestă o tradiție cu care se cuvine să ne mîndrim toți, nu numai reșițenii.

Ca un semn doveditor al acestei mîndrii va fi apărut și ginduf frumos de-a se trece la înființarea unui astfel de muzeu chiar în anul cînd se împlineau 100 de ani de la fabricarea primei locomotive cu aburi în uzinele de la Reșița. Bineînțeles că muzeul cuprinde mai multe locomotive, cam cîte ar fi de numărat pe degetele de la amîndouă mîinile, și se înțelege că vizitarea acestui muzeu prilejuiește cunoașterea unei spectaculoase evoluții de la ceea ce se fabrica în vremurile de pionierat pînă la, bunăoară, gigantica locomotivă „Pacific".

Muzeul e instalat într-un parc. Ori, s-ar putea zice, în jurul șinelor de cale ferată pe care au fost așezate locomotivele, a fost amenajat un parc.

E o zi frumoasă, caldă, luminoasă la Reșița și cîțiva dintre locuitorii orașului au ieșit să se răsfețe în bătaia soarelui acestei zile de primăvară. Niște pensionari, goloși pe bănci de lemn, citesc ziarele iar o femeie arbitrează lupta dintre un sugar și un biberon. În această atmosferă, ca să zicem așa, de familie, dăm o raită pe lîngă locomotivele muzeului și trebuie să spunem din capul locului : ceea ce vedem nu are de ce să ne bucure.

Muzeul, văzut de departe, arată bine, dar văzut de aproape arată altfel.

Nu vom descrie prea amănunțit priveliștea urîtă de oameni a căror educație s-ar cuveni să fie serios restaurată. Dar e nevoie să spunem că locomotivele acestea nu mai au nici faruri, că nu mai au nici ferestre la ușă iar ploaia și **zăpada pot** intra, pieziș, în cabinele **ale** căror podele sînt de pe-acum rupte de-a binelea. Aici, unde-și făceau de lucru mecanicii locomotivelor, degeaba ar **mai** căuta cineva cu privirea o **seamă** de butoane și manete. **Ele au** dispărut, cine știe cînd, probabil că mai ales noaptea, **și pe mîna** cine știe cui. **Și mîna asta** trebuie să fi fost destul de lungă. **Ea** a operat deopotrivă la nr. 50 378, locomotivă cu 60 kilometri pe oră, la nr. 131 003 sau 150 038 sau 230 163, locomotive a căror viteză pe oră ajungea la 65, 80 și respectiv 100 kilometri. Locomotiva C.F.R. cu nr. 112 072 a fost și mai puțin norocoasă. Acesteia i-a fost rupt pînă și tenderul de pe partea dreaptă. Pesemne ca să nu se poată lua, într-o bună zi, după cei care au tot gîdilat-o. Altei locomotive pentru căi ferate uzinale, observăm în treacăt că i s-a șterpelit o conductă de aramă. Și nu ne-am pricepe să facem o asemenea observație dacă alături n-ar exista încă o altă conductă, tot de aramă, pe care bomfaierul n-a mai avut timp s-o reteze. Probabil că din **adîncul** nopții începuseră să se apropie pașii cuiva iar bomfaierul a fost străfulgerat pe loc de gîndul că o mai cuminte să-și piardă urma, pe-aci încolo, pe malul Birzavei.

Dar cineva, totuși, ar trebui să aibă grijă și de integritatea acestui muzeu, nu-i așa ?

Balada Pițiguiului de la tîmpla Orșovei

Topleț este o comună veștită, pe valea Cernei, pentru vrednicia oamenilor ei.

Comuna nu este dintre cele mai mari, numără vreo 3 200 de oameni și dintre aceștia aproape 1000 lucrează la Întreprinderea mecanică. Grija pămîntului rămîne în primul rînd în seama femeilor și nu încape nici o îndoială că voința acestora a fost și este îndeajuns de puternică încît bărbații care lucrează în industrie, în întreprinderea ce se află chiar în comună, să vină degrabă în orele libere și să li se alăture la lucrul pămîntului sau, în munca, deloc ușoară nici ea, de creștere a animalelor. Un lucru fiind sigur, la Topleț, că munca nu-i deloc mai ușoară aici, pe pămîntul **acesta de munte**, prea puțin fertil, chiar dacă întinderea lui e doar de 396 de hectare.

Cea mai mare parte dintre acestea se află pe lunca Cernei, chiar dincolo de locul unde pe șoseaua ce coboară spre Orșova un indicator anunță că treci din județul Caraș-Severin în județul Mehedinți. De la acest indicator mai jos, pe valea Cernei, în partea stîngă a drumului se întind pe vreo trei kilometri tot pămînturile celor din Topleț. Pe partea dreaptă se află, e adevărat, o fîșie de pămînt ce a fost atribuită Orșovei, adică județului Mehedinți. Dar alături de această fîșie se află alte pămînturi ale celor din Topleț iar faptul că ei au semănat dar nu prea au cules mare lucru de pe aceste pămînturi i-a necăjit destul de mult anul trecut și necazul acesta nu-i ocolește, după cum se vede, nici acum. De vină este un pîriu în albia căruia, vara, abia licărește un fir de apă. Însă acum e primăvară, se topesc zăpezile în munții Cerni iar apele care abia mai încap în albia acestui pîriu își caută și ele binețeles, o cale pe unde să curgă. Pînă anul trecut au și găsit, cu ușurință, o asemenea cale pe care le-o croiseră oamenii, apele curgeau pe sub un drum, printr-un canal, și cîte se vărsau apoi cîteva zeci de metri mai la vale în Cerna. Drumul acesta și canalul de scurgere pînă în albia rîului se află pe teritoriul județului Mehedinți. Începînd din primăvara trecută, însă, canalul acesta s-a înfundat și cum nimeni n-a mai avut grijă de el, cu toate că a trecut de-atunci un an, apele pîriului au trecut și în această primăvară, se vede, în județul Caraș-Severin, inundînd pînă acum vreo 10 hectare ale celor din Topleț. Pîriul acesta despre care oamenii habar n-au că ar purta vreun nume iar alții, bunăoară Martin Ciocu, secretarul Consiliului popular din Topleț, spun că s-ar numi pîriul Pițiguiul, a înundat anul trecut vreo 20 de hectare. Lacul a secat abia în pragul verii, cînd alții se pregăteau să culeagă grîul iar cei din Topleț se gîndeau că au scăpat de munca secerișului dar nici cu grîu nu s-au ales. Acum, pe cele 10 hectare aflate sub apă ei au semănat, din toamnă, tot grîu, și trag nădejde că vecinii lor din județul Mehedinți o să-i înțeleagă, cît mai repede, că din moment ce au semănat înseamnă că ei chiar au nevoie de recolta de grîu a acestui an. N-ar fi de întreprins cine știe ce constisitoare operație, doar să ne desfunde odată afurisitul acela de canal prin care pîriul Pițiguiului, sau cum s-o fi numind, să străbată mai repede drumul pînă la Cerna.

La Orșova, Gheorghe Gherase de la Exploatarea de gospodărie comunală ne spunea că drumul cu pricina, cu canal cu tot, au fost făcute în urmă cu vreo 15 ani de către Întreprinderea minieră. De atunci, întreprinderea acesta percepe niște taxe pentru întreținerea drumului din partea unor întreprinderi comerciale din Orșova care și-au amenajat acolo niște depozite. Și totuși după cum se vede, de întreținerea acestui drum nu se ocupă nimeni, de parcă n-ar avea nici un stăpîn. Cea mai bună soluție, zice Gheorghe Gherase, ar fi ca titularul investiției, adică Întreprinderea minieră Orșova, să repare drumul și să curețe canalul și să le predea administrației orașului. Rămîne să adăugăm că, din moment ce se știe ce e de făcut, operația trebuie făcută cît mai grabnic cu putință. Fiindcă a venit primăvara și grîul are nevoie de aer și de căldura soarelui.

Grîul nu poate să stea sub apă. Și trebuie să-i credem pe cuvînt pe țăranii din Topleț că ei au semănat grîu, nu orez.

DUMITRU ELIADE ■

„Nașul"

Întotdeauna cursa de persoane 8 402 pe distanța Cîmpia Turzii—București e aglomerată. Fiind singurul tren de dimineață dintre cele două orașe, traversînd o rută plină de navetiști și de sate, de unde, de cîteva decenii, generații și generații de copii pleacă spre cetatea industrială a Capitalei. Mereu sînt, mereu vor fi părinți care vin la copii, copii care vin la părinți...

Ziua de 23 februarie a fost duminică ploioasă și rece, o zi de iarnă în care a plouat torențial. Cu toate acestea, cursa a fost arhiplină. Unde oprește mecanicul față de peroanele din stații nu știu niciodată, așa încît o mulțime de oameni s-au urcat în primul vagon după locomotivă. Dar primul vagon după locomotivă e într-o stare jalnică. Te gîndești, fără îndoială, mîhnit, la cei care au devastat un bun pentru toți, dar te mai gîndești la fel și la cei care au scos pe poarta triajului trenul cu un astfel de vagon în garnitură. Ei s-or fi gîndit la călători ? La cei care chiar plătesc biletele cu bani munciți.

La Urziceni, din vagonul cu pricina încercăm să trecem spre următoarele. Aj doilea însă, e de clasa întîi fără compartimente, ceea ce sporește deruta și înghesuiala. Pe intervalul dintre fotolii se avansează greu, bagajele sînt numeroase și voluminoase. „Personalul" nu rulează un kilometru și apare controlorul. Cei mai mulți ne-am făcut speranțe că va face ordine, înlesnind avansarea. Dar nu, „nașul" era preocupat de capcana în care noi căzusem și de care aveam să profite, fără întîrziere. Orice minut pierdut era o pierdere în buzunarul său. El era chiar șeful trenului iar noi, cei cu bilet de-a doua, „ce căutam la clasa întîi ? Amendă ! Imediat amendă ! Scoateți banii și plătiți. Măcar diferența de clasă!" Ce, nu rămînem acolo ? ! Banii ! Se adresează mai ales femeilor, sătenilor și bătrînilor. De la caz la caz, cere cînd 20 de lei, cînd 15, cînd 16. La nimeni nu taie chitanțe pentru banii încasați, iar niciunul dintre cei taxați nu se află șezînd pe fotoliile clasei întîi. Dobriței Badiu din comuna Jilavele, femeie necăjită, îmbrăcată în doliu, îi cere 15 lei. Îi dă, și înaintează la umărul meu cu o sacoșă grea în mînă. Cînd ajungem pe „burduf", între vagoane, se caută prin buzunare și începe să se valte că i-a oprit permisul (culmea, era chiar soție de ceferist !), cum o să-i mai recupereze, n-are vreme să umble prin gară, ea vine la București cu treburi la spital și vrea să se întoarcă cu primul tren. În ceafa noastră auzim cum „nașul" continuă să amenințe, să intimideze și să „amendeze". Scoate din buzunare bani după bani. Cînd isprăvește de parcurs intervalul, ajunge la noi. Dobrița Badiu îi cere permisul, dar atît i-a trebuit. „Nașul "declanșează scandalul. Țipă, înjură, jignește. Îl iau apărarea femeii și-i atrag atenția că n-a eliberat nici un bilet pentru sumele încasate. Marin Toma, intransigentul șef de tren își pierde de-a dreptul întreg cumpătul. Îi dispare orice control, violența limbajului și amenințările cu bătaia iau proporții. În fața legitimației de ziarist, nu se înmoaie, dar face calea întoarsă, unde începe să taie cîteva chitanțe ca diferență de clasă (după cum glăsuiesc cercetările Diviziei comerciale a Regionalei C.F.R. București în valoare de 469 lei). Cîteva, pentru unii avînd amnezie și fiindcă alții se răspîndiseră deja prin restul trenului, ca și Dobrița Badiu. O parte din călătorii martori — printre care Iosif Fior, din București, Alcea Răcari 1, bl. 30 B., sector 4, Marian Duță și Gheorghe Demostene din Alexeni, Ialomița — își unesc opinia și pun la punct pe nărăvașul „naș".

Ajungem la Gara de nord. Povestesc întîmplarea unei tinere tehniciene aflate de serviciu la Biroul de mișcare. Ne ascultă, mai exact nu ne ascultă, cu plictiseală și indiferență. „Nu sînt ai noștri, sînt ai stației C.F.R. Grivița, reclamați acolo". Rămîn uimită, trenul ajunge, totuși, în Gara de Nord. Legitimația pe care i-o întind tinerei preocupate desmorțește dintr-o convorbire cu un particular, un șef mai mare al Gării de Nord care rezema un calorifer. Fără să-și dezvăluie identitatea cu toate insistențele mele, îmi încredințează „Caietul călătorului". După cîteva săptămîni, mă interesez la conducerea Regionalei dacă s-a luat act de reclamația respectivă. S-a luat. Divizia comercială a întreprins cercetări, relatează inginerul N. Diaconescu, șeful acestcia, cercetări „care au stabilit că aspectele relatate de dvs. se confirmă în totalitate. Șeful trenului 8 402 din 23 II 86, Toma Marin, a fost retras de la trenurile de călători și trecut în activitatea de marfă. Cazul respectiv a fost obiectul unei prelucrări cu întreg personalul interesat de la stațiile de domiciliu de personal".

Totuși, nu e prea puțin ? ! Față de nocivitatea gestului lui Toma Marin ? ! Din păcate, nu este singular, ici și colo, se ivesc „nași" și pe alte rute de cale ferată. Dacă Divizia comercială a Regionalei C.F.R. București nu cunoaște „fenomenul", poate să creadă un autentic profesionist al mersului cu trenul, cum este un ziarist. Și apoi, inofensiva sancțiune a reușit să șteargă oare o pată de pe haina imaculată a ajutorilor și mii de ceferiști care își fac datoria cu cinste ? ! Credem că nu. Prestigiul ceferiștilor este unul în tradiția cinstei, a muncii și devotiunii.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (V)

O lume fără experiențe nucleare

Cu toate că, după cum am mai scris, ideal ar fi ca dezarmarea generală și totală să se înfăptuiască dintr-odată, printr-un acord general, este necesar, din mai multe motive, să se ia în considerație, deocamdată, pînă ce un asemenea acord va fi posibil, înaintarea spre dezarmare gradat, pas cu pas, prin măsuri parțiale, luate într-o anumită ordine, dictată de urgență și de posibilitățile concrete existente. În ceea ce privește urgența, toată lumea știe că dezarmarea nucleară deține locul întîi. Prin urmare, pentru a se ajunge la o lume fără arme și fără războaie, se impune ca mai întîi să se realizeze o lume fără arme nucleare. Iar în făurirea unei lumi fără arme atomice, primul pas îl constituie, evident, încetarea experiențelor nucleare, ceea ce înseamnă înfăptuirea unei lumi fără experiențe cu arma atomică.

Se părea că la o asemenea situație s-a și ajuns, cel puțin de facto. Datorită moratoriului sovietic declarat în august anul trecut și prin neefectuarea, un timp, de explozii atomice de către Statele Unite s-a ajuns la situația ca o anume perioadă să avem realmente parte de o lume fără experiențe nucleare. Prilej minunat pentru ca o asemenea stare să se permanentizeze și să se instituționalizeze printr-un acord care să pună capăt o dată pentru totdeauna oricăror teste nucleare. Din păcate însă, după cum este cunoscut, S.U.A. au procedat de curînd la o experiență nucleară subterană, factorii responsabili din această țară lăsînd să se înțeleagă că vor urma și alte teste similare.

Aveau într-adevăr Statele Unite nevoie — pentru securitatea lor, după cum s-a spus — de noi experiențe cu arma atomică ? În condițiile în care arsenalele nucleare ale fiecărei părți depășesc cu mult cantitățile necesare pentru distrugerea vieții pe Pămînt, nevoia de securitate nu se mai poate susține. Este mai curînd vorba de o demonstrație, în vădită neconcordanță cu declarațiile americane de bune intenții privind pacea și dezarmarea.

Puternic dezaprobată atît pe plan mondial, cît și în Statele Unite, explozia de la Nevada a creat în ajunul expirării, la 31 martie, a moratoriului sovietic o situație delicată. Secretarul general al C.C. al P.C.U.S. a declarat însă că și după 31 martie Uniunea Sovietică nu va efectua explozii nucleare, dacă și Statele Unite vor proceda la fel. În același timp, conducătorul sovietic a făcut propunerea de a se întîlni în cel mai scurt timp cu președintele american pentru a discuta încheierea unui acord privind încetarea experiențelor nucleare. Ocazia nu trebuie pierdută, cursa experiențelor nucleare — trecînd peste recentul test din Statele Unite, care poate rămîne un simplu accident — nu trebuie să înceapă. Dimpotrivă, realizarea unei lumi fără experiențe nucleare este o chestiune de cea mai mare urgență, ca un prim pas important în direcția opririi cursei înarmărilor nucleare. Referindu-se, în cadrul recentei plenare a Consiliului Național al F.D.U.S., la această problemă, președintele României spunea : „Nimic nu poate justifica, de asemenea, continuarea experiențelor cu armele nucleare. Cele două mari puteri, Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică, dispun de cantități uriașe de arme nucleare, capabile să distrugă, fiecare, de cîteva ori, se spune că de zece ori, întreaga omenire. La întîlnirea de la Geneva dintre conducătorii Uniunii Sovietice și Statelor Unite s-a ajuns la acordul de a se acționa în vederea reducerii și, pînă la urmă, a eliminării armelor nucleare. Atunci, dacă într-adevăr există dorința reală și sinceră de a se pune capăt înarmării nucleare, de ce mai trebuie noi experiențe, de ce să se facă noi teste cu noi arme nucleare, care ele însele au un efect negativ asupra climei și contribuie la poluarea generală a naturii ? Considerăm că este necesar — și adresăm Uniunii Sovietice apelul de a continua moratoriul privind experiențele nucleare ! Adresăm Statelor Unite ale Americii apelul de a se alătura moratoriului proclamat de Uniunea Sovietică, de a înceta experiențele nucleare ! Ne pronunțăm pentru un acord general privind încetarea experiențelor nucleare de către toate statele. Considerăm că aceasta este prima necesitate și ar trebui să fie primul act în acest An Internațional al Păcii".

ION D. GOIA ■

„MIR" — pe orbită

Cu o lună și jumătate în urmă și-a început evoluția pe orbita circumterestră stația științifică „MIR", cap de serie dintr-o nouă generație de aparate spațiale sovietice, care trec de la programe de cercetări și experimente la activități productive de amploare în Cosmos. Stația urmează să devină blocul principal al viitoarelor complexe permanente pilotate, avînd în compunerea lor module specializate.

Între timp, nava cosmică „Soluz T-15" a adus la bordul lui „MIR" pe cosmonauții Leonid Kizim, în vîrstă de 44 ani, comandant, și Vladimir Soloviov, de 39 de ani, inginer de bord, ambii cu o experiență solidă și îndelungată în activitatea spațială. După cum aflăm dintr-o corespondență a agenției NOVOSTI, ei au lucrat, împreună cu medicul Oleg Atikov, timp de 237 de zile pe stația științifică „Saliut-7". Cei trei au înregistrat atunci recordul de durată al misiunilor spațiale pilotate, record care nu a fost încă doborît. Leonid Kizim este la a treia expediție în Cosmos. În prima sa misiune, în noiembrie-decembrie 1980, a condus echipajul care a lucrat pe stația „Saliut-6". În ceea ce-l privește pe Soloviov, el participă acum la a doua misiune cosmică de anvergură. Instalați la cîrma complexului științific modular, cei doi cosmonauți apar atît în postura de piloți de încercare, cît și în cea de specialiști în testarea numeroaselor și noilor elemente constitutive ale unor sisteme de bord și a unei aparaturi inedite.

Sarcinile complexe pe care le are de îndeplinit „MIR" i-au determinat pe specialiști să aprecieze că inaugurarea stației de către Kizim și Soloviov marchează începutul unei etape noi în acțiunea de valorificare a spațiului extraatmosferic în scopuri pașnice. ■

Crimele nu pot fi iertate

Criminalul de război Andrija Artukovic, 86 de ani, va fi judecat în Iugoslavia unde a fost expulzat din Statele Unite. Au trebuit să treacă 33 de ani pentru această formalitate judecătorească, 33 de ani în care avocații „măcelarului din Balcani", folosind abile manevre, au aminat cît au putut deznodămîntul firesc — judecata poporului iugoslav pentru unul din cei mai abominabili criminali fasciști.

Încarcerat din 1984 la Los Angeles pentru că a utilizat un pașaport fals la intrarea în S.U.A. (intrare ce a avut loc în 1948), Artukovic a fost expulzat în baza acestei acuzații și nu pentru că era un notoriu criminal de război. Cu toate că a invocat „persecuții politice" la care ar urma să fie supus după extrădarea în Iugoslavia, apoi starea precară a sănătății — în buletinul medical prezentat de avocați clientul lor este senil, cardiac și ingrozitor de slăbit — Artukovic va răspunde acum pentru faptele sale de o cruzime inimaginabilă.

Artukovic, licențiat în drept, a militat din 1929 în sinul mișcării naționaliste a ustașilor creind, cu sprijinul administrațiilor fasciste ale vremii, din Italia și Ungaria, tabere de antrenament pentru viitorii criminali. Numit ministru de interne în guvernul croat care a fost instituit imediat după invazia Iugoslaviei de trupele hitleriste, el a supervizat acțiunile poliției ustașe și este considerat vinovat de moartea a 700 000 de persoane. După aprecierile justiției americane, el a pronunțat numeroase discursuri care au declanșat sîngeroase pogromuri în întreaga țară. O comisie de anchetă iugoslavă a stabilit că cele mai ingrozitoare crime s-au petrecut în lagărul de concentrare de la Jasenovac, la 100 de km de Zagreb, unde trupele direct conduse de Artukovic foloseau ca unelte de lucru cuțitele, securile, bîtele și, ca suprem rafinament, mîinile goale. Pentru a se distra, ustașii organizau „competiții sportive" de genul cîți nefericiți pot fi gîtuiți într-o singură noapte. Campionul absolut a înregistrat cifra de 1 300. După un alt martor, Artukovic păstra pe biroul său un macabru „bibelou" de care era foarte mîndru : un coș plin cu ochi scoși de la prizonieri. Osuarele deschise la intrarea în lagărul de la Jasenovac stau mărturie peste timp atrocităților comise de fasciștii croați ale căror fapte au îndoliat mii de familii iugoslave.

Pot oare rămîne asemenea crime nepedepsite ? Poate constitui vîrsta sau starea sănătății făptașului un argument pentru clemență ? Oamenii de pretutindeni au datoria să nu lerte și să nu uite ce s-a petrecut, tocmai pentru ca norul de teroare și degradare umană să nu acopere iar privirile cine știe cărui făuritor de „neue Ordnug". Și totuși, releva într-un interviu acordat în toamna anului trecut „vînătorul de naziști" Simon Wiesenthal, din cei 50 000 de criminali de război naziști (din 7 milioane de membri ai partidului) doar 418 au fost condamnați la moarte, mai puțin de jumătate au fost judecați și majoritatea au fost puși în libertate.

IOAN ROȘCA ■

Părintele științelor

Francis Bacon (1561—1626) a fost nu numai un timpuriu copil minune — la 14 ani era deja student la renumitul Colegiu Cambridge — apoi procuror regal și lord cancelar al Angliei, filozof și experimentator, dar a fost socotit și unul dintre cei mai elevați scriitori ai timpului său. Lui i se datorează o mare contribuție la faptul că filosofia s-a eliberat din „lanțurile scolasticii" și s-a aliat cu știința. Astfel, proiectul lui Bacon de elaborare a unei enciclopedii universale sub titlul „De dignitate augmentis scientiarum" (1605) a exercitat o mare influență asupra iluminiștilor francezi din secolul al XVIII-lea, îndeosebi asupra lui d'Alembert. Aforismele baconiene — „Știința este putere", „Oamenii nu pot stăpîni natura decît supunîndu-se legilor ei", „A cunoaște cu adevărat înseamnă a cunoaște prin cauze" — se înscriu ca adevărate coordonate ale gîndirii sale ce devansa cu mult epoca. Bacon pune în opera sa principală „Noul Organon" (1620) bazele metodei inductive, caracterizată prin folosirea analizei, comparației, observației și experimentului.

În lucrarea sa (neterminată) „Noua Atlantidă" întîlnim cunoscutul fragment vizionar, în care se vorbește, cu aproape patru secole înainte de realizarea lor practică, de o serie de obiecte caracteristice civilizației secolului nostru : „Noi (cei din Noua Atlantidă, n.n.) imităm zborul păsărilor și avem posibilități de a zbura în aer. Avem corăbii și luntri pentru a merge pe sub apă și a înfrunta mările, precum și încingători și suporturi înnotătoare. Imităm, de asemenea, mișcările creaturilor vii prin automate de oameni, vite, păsări, pești și șerpi... Avem case în care prezentăm tot felul de isprăvi, scamatorii, false aparîții, iluzii și alte lucruri false care înșeală simțurile". Avioane, submarine, roboți și cinematograf ? ! Sînt previziuni geniale ale celui care afirma răspicat : „Trebuie să analizăm și să disecăm natura nu cu ajutorul focului material, ci cu ajutorul spiritului, care este ca un foc divin". Tocmai acest foc divin al lui Bacon, de la a cărui moarte se împlinesc anul acesta 360 de ani, a gravat în memoria secolelor cu litere de maximă strălucire numele filozofului pe care îl evocă cu respect iubitorii de înțelepciune, de adevăr.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Moda — o perpetuă redescoperire

Cunoscătorii în materie nu scapă nici un prilej să arate că moda vestimentară de azi seamănă, în unele componente importante ale ei, ba cu ceă dintre cele două războaie mondiale, ba cu cea de pe vremea Regelui Soare al francezilor, ba cu cea din antichitate. Toate acestea au reieșit cu claritate și cu prilejul deschiderii nu de mult la Paris a celui de-al treilea Muzeu al Modei din orașul de pe Sena (se vede treaba că cele două muzee deja existente n-au fost socotite suficiente pentru o metropolă care s-a considerat și care vrea să rămînă și în continuare capitala mondială a modei). La constituirea noii instituții au contribuit Muzeul Costumului din Paris, cu o importantă colecție, Uniunea Artelor Decorative, cu 50 000 de articole textile (obiecte de îmbrăcăminte, țesături, covoare, dantelă) și Uniunea Artei Costumului cu 9 000 de obiecte de îmbrăcăminte și cu 30 000 de accesorii vestimentare — de la mănușile Anei de Austria pînă la rochia de mireasă a lui Brigitte Bardot.

În expoziția cu care s-a deschis muzeul, intitulată „Clipele modei" și care vine spre noi pînă în anul 1940, au putut fi admirate fastuoasele modele ale îmbrăcămintei Martei Antoanetei, dantelele scorțoase ale bărbaților din timpul Marii Revoluții Franceze, muselinele unduitoare ale crinolinelor, trenele grele ale rochiilor care au aparținut doamnelor de onoare, truse de machiaj și multe altele. Specialiștii au remarcat cît de „moderne" apar multe din exponate, sau mai bine zis cît de mult datorează moda de azi artei vestimentare din veacurile trecute. Aceleași constatări face și ziarul egiptean Al Ahram, care, ocupîndu-se de moda feminină de pe timpul faraonilor, scrie : „Lanțile de bază ale veșmintelor femeilor din Egiptul Antic pot fi ușor recunoscute în diferite compoziții de îmbrăcăminte de damă prezentate în saloanele de modă în zilele noastre. Eleganța, caracterul practic și comod ale toaletelor antice au înfruntat mileniile".

În toate acestea nu-i nimic de mirare, avînd în vedere că, de fapt, întotdeauna, dar mai ales astăzi, moda a fost și este, o dată cu de la sine înțelesele noutăți, și o perpetuă redescoperire. Ce anume se redescoperă ? Este ceea ce am putea numi numărul de aur al ținutei vestimentare, adică acele elemente și acea îmbinare care să pună cît mai generos în valoare frumusețea corpului omenesc, personalitatea fiecărui individ. Aceasta a fost legea, cunoscută sau numai intuită, după care s-au condus creatorii de modă din toate epocile. Iată de ce în prezent, cînd arta îmbrăcămintei a devenit, concomitent, și știință, moda tinde să fie din ce în ce mai mult o sinteză a tot ce a fost mai reușit în materie de îmbrăcăminte și de gățeală de la regina sumeriană Șubad și pînă în zilele noastre, iar noi nu mai sîntem surprinși cînd descoperim în cutare sau cutare detaliu vestimentar fantezia Mariei-Antoaneta ori zîmbetul delicat al egiptencelor de pe vremea lui Tutankhamon.

ION D. GOIA ■

ACCENTE ÎN LUME

Zilele însorite și televiziunea

Bateriile solare pentru încălzit locuințele sau apa menajeră nu mai reprezintă o noutate, fiind răspîndite mai peste tot în lume. Iată că sfera de aplicabilitate a energiei solare se lărgește tot mai mult. O companie niponă a realizat un televizor care are ca sursă de alimentare o baterie electrică solară. Un astfel de televizor poate funcționa în fiecare zi cîte cinci ore consecutiv, în zone unde se acumulează cel puțin 2000 de ore de timp însorit. În perspectivă, există și proiectul unui televizor care va funcționa și în regiuni cu mai puțin soare.

Efect la distanță

Războiul își continuă acțiunea distructivă după mulți ani de la terminarea lui — este concluzia unui raport al specialiștilor, publicat în „New England Journal of medicine". Autorii articolului vorbind despre un „sindrom vietnamez", arată că numărul sinuciderilor potențiale în rîndul veteranilor americani care au luptat în războiul din Vietnam este în continuă creștere. Aceeași publicație semnalează existența unei rate înalte a depresiunilor nervoase, abuzului de stupefiante și criminalității în rîndul foștilor militari.

Zăpada aurie

Ultimile răbufniri ale iernii au îmbrăcat o formă deosebită în regiunea Blagoevgrad din R. P. Bulgară. La începutul lunii martie, această zonă, precum și munții Pirin și Rila au fost acoperite de o „zăpadă aurie", fenomen datorat, potrivit părerii meteorologilor, ciocnirii maselor de aer venite dinspre Sahara cu masele de aer din Nord. Zăpada aurie n-a durat decît o zi, căci primăvara și-a intrat în drepturi, neimpresionată de fenomenul unic.

Un muzeu Champolion

În vara aceasta, muzeelor din Franța li se mai adaugă unul consacrat savantului Champolion, personaj devenit celebru în urma descifrării tainelor hieroglifelor egiptene. Muzeul se va deschide în localitatea Figeac, unde s-a născut Champolion.

Planeta uriașilor

Insula Seymour situată în zona Antarcticii constituie obiectul cercetărilor unor exploratori polonezi. Ei au descoperit aici, fosilele bine conservate ale unor pinguini care aveau 2 metri lungime. În comparație cu pinguinii din zilele noastre care măsoară 30 cm.—1 m, aceia erau cu adevărat uriași.

ELENA GRECESCU ■

Duminica handbalului românesc

La scurt timp după comportarea cenușie a echipei naționale la ultimele campionate mondiale de handbal din Elveția, cele două calificări în semifinalele unor importante competiții europene pentru echipe de club readuc în tabăra suporterilor speranță și mai demonstrează odată că handbalul românesc e departe de a-și epuiza resursele.

Duminică după-amiază, în Sala Sporturilor din Capitală, în manșa a doua a sferturilor de finală ale celei mai importante competiții continentale de handbal, Cupa Campionilor Europeni, Steaua a întrecut net, cu 32—24, pe campioana Suediei I. K. Redbergslids Göteborg. Învingătoare și în prima manșă, în deplasare (23—22), Steaua se califică în semifinalele competiției. Superioritatea steliștilor a fost mai clară decît o arată scorul. Spre finalul partidei campionii au jucat mai mult pentru deliciul publicului, etalînd o gamă largă de procedee tehnice din cele mai spectaculoase. Stingă, Drăgăniță, Nicolae și Ghimeș au fost realizatorii celor mai multe goluri. Nicolae Munteanu a apărat tot ce se putea apăra, reamintind celor care au uitat că este un mare portar. Întreaga echipă a făcut o partidă remarcabilă. Se cuvine să nu-l uităm pe tînărul Ovidiu Marc, talental, sigur pe el, o certitudine pentru handbalul de azi și de mîine. Întreaga echipă, în frunte cu antrenorul Radu Voina merită cele mai calde felicitări. Asistînd la meciul de duminică, avem convingerea că și în fazele superioare ale competiției Steaua va face aceeași impresie strălucită.

Tot duminică, Minaur Baia Mare a obținut calificarea în semifinalele puternicei competiții continentale Cupa Cupelor și tot în dauna unei echipe suedeze, H. K. Drott Halmstad. Deși învinsă în deplasare cu 24—19, Minaur obține calificarea datorită victoriei mai clare de la Baia Mare cu o săptămînă în urmă (26—18). Deci, scorul general favorabil, 45—42, le dă dreptul băimărenilor să joace în finală. Meciul s-a desfășurat în mijlocul unui interes enorm. Cu atît mai mari sînt meritele jucătorilor și antrenorilor Lascăr Pană și Petre Avramescu care au reușit să fructifice zestrea de 8 goluri cu care au început manșa a doua. Băimărenii nu s-au rezumat doar la o apărare aproape fără greșeală. Au avut în M. Voinea, Mironiuc și Porumb excelenți realizatori. Calificarea lor este o frumoasă performanță obținută în fața unei echipe redutabile. Felicitărilor pentru calificarea în semifinalele competiției le adăugăm urările pentru o comportare meritorie în continuare.

OPREA GEORGESCU

Box

„Centura de aur"

Așadar, a luat sfîrșit și cea de-a XV-a ediție a turneului internațional „Centura de aur". Pentru boxerii români anul acesta centura a însemnat șase medalii de aur, dar să nu uităm că în finale am avut nu mai puțin de 10 boxeri. În sunetul trompetelor am aplaudat cu bucurie pe : Cristian Movea (muscă), Nicolae Talpoș (pană), Ștefan Drîscu (semimijlocie), Dănuț Lugigan (mijlocie mică), Vasile Florian (mijlocie) și Dumitru Senciuc (semigrea), care și-au văzut răsplătite eforturile cu mult rîvnita medalie de aur.

Dar, să nu ne îmbătăm cu apă rece și să acreditățm ideea că cele șase medalii de aur obținute de pugiliștii români la cea de-a XV-a ediție a „Centurii de aur" sînt un criteriu demn de luat în considerație acum, în preajma Campionatelor mondiale de box ce vor avea loc luna viitoare în orașul american Reno.

Succesul trebuie raportat strict la turneul recent încheiat unde, în ciuda participării a opt țări : Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, R.P. Mongolă, Siria, Turcia și U.R.S.S., valoarea combatanților a fost mai mult decît modestă din care motiv putine au fost întîlnirile care să electrizeze sala, așa cum se întîmpla odinioară.

Turneele de box care durează mai multe zile pot fi împărtite în două : pînă la semifinale și de la semifinale înainte. Este un lucru știut că primele zile ale marilor întîlniri, atunci cînd se aleg bobii, sînt și cele mai spectaculoase, mai ales pentru spectatorul iubitor de K.O. Atunci se pot întîlni pe ring valori diferențiate care, după părerea noastră, aruncă un con de umbră asupra artei pugilistice. Am urmărit ultimele gale fără să regret prea mult, că am lipsit la primele, căci personal nu iubesc K.O. Semifinalele și finalele au fost suficiente pentru a vedea evoluțiile boxerilor noștri. Din păcate, nu am remarcat nici un singur boxer care să întrunească calități deosebite la capitolul condiție fizică.

Dintre reprezentanții români, cea mai bună impresie ne-a lăsat-o musca Nicolae Iancu, pe care l-am văzut învingător în meciul cu bulgarul Krasimir Ceolakov. De ce scriem acest lucru ? Pentru că Iancu are cap, cu alte cuvinte judecă înainte de a lovi. De multi ani nu am mai văzut pe ring un sportiv cu luciditatea lui Iancu. El știe cînd, cum și, mai ales, unde să lovească. Face box de riposte și asta este mare lucru. Atunci cînd primește o lovitură, știe să replieze. Este un adevărat scrimer și regretăm că nu a intrat în vederile maestrului Popa. Iată de ce simțim nevoia să reamintim cuvintele unui cadru universitar, Constantin Stoicescu, care în 1939 spunea : „boxul e un exercițiu fizic în care victoria nu se dobîndește decît grație îndemînării, promptitudinii mișcărilor, preciziunii și mai ales raționamentului — căci nu învingi decît dacă descoperi părțile slabe ale jocului potrivnicului tău, greșelile sale tactice, erorile metodei întrebuințate. Pe cîtă vreme la aruncarea greutății bunăoară sau la azvîrlitul sulitei se cer numai mușchi solizi, la box e necesară judecata". În meciul cu bulgarul Iancu a fost dat învingător de arbitri. I-am văzut ochii înlăcrimați de emoție și bucurie, căci nu e puțin lucru să te vezi finalist la 19 ani. Dar bucuria a fost efemeră, că nici bine nu a ajuns în cabină și a aflat că el este marele învins. Nu ne interesează discuțiile de la masa verde și socotim că oficialul care nu a știut să citească cinci buletine este foarte vinovat. Cu destinul unui sportiv nimeni n-are voie să greșească, mai ales atunci cînd este vorba de un sport dur cum este boxul.

Anul acesta greșeli flagrante de arbitraj nu am observat. Dintre arbitrii români am remarcat pe Gabriel Danciu și Dumitru Baciu, totdeauna pe fază, prompti și energici. După noi ei pot oficia cu succes pe orice ring din lume.

Dintre sportivii străini fără îndoială, figura proeminentă a acestei ediții a fost bulgarul Ivailo Marinov, dublu campion european (1981 și 1983) și campion mondial (1982) care pe ringul din București și-a onorat cu brio cartea de vizită. El ne-a demonstrat că titlurile obținute nu au fost întîmplătoare. Are intuiția ringului, ochi necruțători, joc de picioare derutant. Știe ce este o eschivă și o scădere de nivel. Lovește prompt, rapid și mai ales atunci cînd face pasul înapoi.

În gala finală cel mai răsunător succes i-a revenit lui Dumitru Senciuc, care l-a învins de o manieră impresionantă pe tînărul cubanez Lazaro Lugo Rodriguez. Dar din această răsunătoare victorie Senciuc trebuie în primul rînd să învețe, căci el lovește năpraznic, dar și primește nepermis de mulți pumni. La categoria semigrea loviturile se dovedesc de foarte multe ori mai mult decît periculoase.

Și acum mondialele. Pe cine trimitem ? Ca martori oculari la precedenta ed.ție dorim să spunem că acolo, la mondiale, cîștigă boxul modern care înseamnă lupta corp la corp, reacții în exercițiu, ochi de vultur, gîndire tactică, joc de picioare derutant și multe, foarte multe eschive — acele virtuți pe care la actuala centură nu le-am prea văzut.

DAN BÎRLĂDEANU

SAH cu Margareta Mureșan

Final spectaculos în C.E.

Campionatul European rezervat juniorelor mari a luat sfîrșit în stațiunea Băile Herculane aducîndu-ne o nouă confirmare a valorii internaționale a șahului feminin românesc prin medalia de bronz cucerită de talentata maestră internațională Cristina Bădulescu, eleva antrenorului Iulian Drăghici. Este un rezultat bun, obținut de reprezentanta Asociației sportive I. T. București la capătul unei impresionante curse de urmărire începută de-abia după runda a cincea (Cristina debutînd nesigur) cînd celelalte două favorite ale întrecerii sovietica Svetlana Matveeva și maghiara Mádl Ildikó aveau deja un avans enorm de 3, respectiv 2 puncte. Cristina a punctat trei runde consecutive, printre învinsele sale fiind și Mádl, a remizat apoi cu fosta campioană de senioare a U.R.S.S., Matveeva și din nou a cucerit trei victorii foarte importante. Astfel, handicapul unui start nefericit a dispărut, jucătoarea română situîndu-se înaintea ultimei runde pe poziția a treia, gata oricînd să salte pe o treaptă superioară în cazul în care rezultatele adversarelor sale pentru podiumul „europenelor" ar fi fost altul decît cel presupus conform valorii. Cînd Cristina a încheiat remiză partida sa cu jucătoarea bulgară Peiceva, în ultimul efort de delimitare în clasament, Matveeva se străduia fără succes să rupă barierele egalității în partida cu vest-germana Trabert, iar Mádl scăpase o parte din avantajul avut la Abraham (Elveția), Svetlana Matveeva, jucătoarea care a condus tot timpul întrecerii, era în pericolul de-a fi egalată. Ceea ce s-a și întîmplat : Mádl a cîștigat, cumulînd tot 10 puncte, cît realizase și Matveeva prin egalitatea cu Trabert. Calculele avantajelor în departajare, în cazul egalității, au fost făcute de-abia la finalul ultimei partide jucate : Szíva (Ungaria) pierzînd la Drewes (Olanda). S-a constatat atunci un caz rar de egalitate a coeficientului Sonneborn. Astfel s-a recurs, conform regulamentului, la departajarea după numărul de victorii. Suferind doar o înfrîngere față de cele două ale jucătoarei maghiare, Svetlana Matveeva avea în schimb mai puține victorii decît Mádl Ildikó care, cu 9 partide cîștigate cucerea titlul continentului. Iată un final neobișnuit în care totul s-a decis în ultima clipă.

Clasamentul final al întrecerii conține nume valoroase ale șahului juvenil european : 1. Mádl 10 p., 2. Matveeva 10 p., 3. BĂDULESCU 9 p., 4—5. Markov (Iugoslavia) și Strzalka (Polonia) 7,6 p., 6—8. Peiceva (Bulgaria), BOICU (România), Trabert (R.F.G.) 7 p., 9—10. Polakova (campioana de senioare a Cehoslovaciei), Szíva (Ungaria) 6,5 p., 11. NICOARĂ (România) 6 p., 12. Drewes (Olanda) 5 p., 13—14 Abraham (Elveția) și Coull (Scoția) 1 p. Cele două reprezentante ale noastre Smaranda Boicu și Mălina Nicoară au început modest competiția iar mai apoi nu au reușit să concretizeze pozițiile avantajoase. Smaranda a fost inconstantă, alternînd partide bune cu înfrîngeri categorice. Mălina a fost cea care a ratat cel mai mult, poate și datorită crizelor de timp în care a intrat. Jocul Mălinei a demonstrat reale calități, dar lipsa de experiență și-a spus cuvîntul. Totuși mezina competiției a realizat cel mai bun punctaj în fața medaliatelor : victorie la Mádl și Bădulescu și remiză cu Matveeva.

Cele mai interesante puncte de reper ale C.E. au fost : startul total al sovieticei 5 p din 5 posibile și cel mai bun finis realizat de Cristina Bădulescu 7 p din 8 posibile și de Mádl cu 5 p din 6. Partida ce a atras cel mai mult pe spectatorii prezenți în sala de concurs sau în sala tablelor de demonstrații s-a jucat în runda a patra. Mádl a dispus de Markov într-o „siciliană" demnă de un premiu de frumusețe. Într-o partidă tactică strălucită campioana continentului a făcut din plin dovada talentului său combinativ adjudecîndu-și victoria la capătul a nenumărate sacrificii strălucitoare. Cea mai dureroasă remiză (s-a jucat pînă la ultima posibilitate) s-ar putea să fie pentru Matveeva egalitatea cu Trabert. Partida dintre Drewes și Nicoară a stabilit recordul de durată : peste trei controale ale timpului de-a lungul a 85 mutări. Cea mai tenace jucătoare a fost Mălina Nicoară, ea a jucat fiecare poziție pînă la ultima șansă și ca urmare partidele sale au fost cele mai lungi. Duelul jucătoarelor românce a fost egal între ele (partide decisive !), favorabil în fața celor mai bune jucătoare și slab doar în întîlnirile cu poloneza Strzalka (zero puncte din 3 posibile) și cu Polakova (Cehoslovacia, 0,5 p din 3). Ultimul amănunt al „Europenelor" dar unul foarte important, este acela că la Hotelul „Minerva" de la Băile Herculane entuziaștii organizatori locali s-au întrecut în realizarea unei ambiante sărbătoresti pentru acest important concurs F.I.D.E. Cuvintele de laudă rostite de oaspeți sînt pe deplin justificate, iar dorința de-a reveni în România este motivată de minunata vale a Cernei.

MARGARETA MUREȘAN

Cronica șoselei

Nana Ioana

De la o vreme, Călin era de nerecunoscut. El, omul jovial, vesel, care nu punea niciodată nimic la suflet, capabil cu o glumă să redea buna dispoziție tuturor celor din jur, fie de la serviciu, fie acasă, devenise un om ursuz, veșnic îngîndurat, care nu mai rîdea, nu mai glumea, nu mai era cum a fost. Vorbea numai cînd era întrebat și atunci răspunsurile îi erau telegrafice și rostite cu o voce aspră, dură. De unde venirea lui acasă era așteptată, înainte, cu nerăbdare, fiindcă toți ai lui, de la bunicul de 80 de ani și pînă la nepoțelul de cinci ani, știau că hitrul de Călin îi va face să rîdă în hohote, cu snoavele lui, acum, în preajma sosirii lui de la serviciu, toți se retrăgeau, își găseau de lucru în alte camere ori afară, în grădină. Cele mai îngrijorate din pricina comportării lui ciudate, inexplicabile, erau soția, cu care avea doi copii : un băiat de 8 ani și o fetiță încă la grădiniță, precum și mama, o femeie înaltă, șatenă, care nu arăta nici pe departe cei 50 de ani ce îi avea. Ține mult la Călin, e primul ei copil și se mîndrește cu el. Înalt, un adevărat uriaș, cu un piept de atlet, dar cu niște ochi albaștri, buni, ușor nostalgici, care contrastează parcă cu statura lui neobișnuită, o moștenește, ca fire și sănătate, pe maică-sa. Are 30 de ani, dar nu a fost bolnav niciodată. Exact, precum Alexandre Dumas vorbea despre prietenul său, poetul Saint-Valry, proverbial pentru sănătatea sa de fier : „Cînd răcește la picioare, face gutural în anul următor", așa și nana Ioana, mama lui Călin, spunea referindu-se la fiul său : „Păi așta poate să stea o noapte întreagă, în cămașă, la 20 de grade minus și n-are nici pe dracu".

Cei doi copii ai maistrului metalurgist și prislea al casei, feciorul mai mic al lui soră-sa, care, de obicei, era primul luat în brațe de către unchi la sosirea lui acasă și ridicat pînă în tavan — spre satisfacția deosebită a piciului, — se uitau acum cu curiozitate la omul încruntat, întrebînd cu timiditate în primul rînd pe bunică ce le căuta în coarne și la care aveau mai mare trecere : „Nană, ce are Călin de nu mai iubește pe nimeni din casa asta, nici chiar pe noi, care primeam întotdeauna ceva bun de la el, cînd venea acasă ?". Sinceritatea copiilor, precocitatea lor, o făceau pe Ioana să-i dea lacrimile. „O fi și el supărat de ceva, lăsați-l în pace". Cei mici se uitau la uriaș curioși, cu ochi mari și apoi, cu o mină serioasă, se retrăgeau din calea lui mergînd cu spatele, parcă spre a se convinge încă o dată că bărbatul nu le dă nici o atenție.

În timp ce maistrul, retras în dormitor, stătea întins pe pat, ginditor, neputînd adormi, mama lui Călin, împreună cu noră-sa, învățătoare în comună, vorbeau încet pentru a nu-l stînjeni pe omul care, în mod vădit, nu-și găsea liniștea. „Nu pot pricepe, mamă, ce se întîmplă cu Călin. În primul rînd, în trecut, cînd avea cîte un necaz, ni-l împărtășea imediat cum ajungea acasă. Îți amintești, ultima oară, cînd s-a certat cu inginerul, cît de revoltat era de învinuirea care i se aducea pe nedrept ? Credeam că vor rămîne dușmani toată viața. Aș, de unde ! După cîteva minute le-a trecut. Călin i-a spus un banc și au redevenit aceiași buni amici". „Noi sîntem la fel. Ne aprindem repede și ne trece la fel de repede", spunea bărbatu-meu.

„Acum e altceva. Cred că s-a întîmplat ceva serios, nu-i el om care să țină supărarea pentru fleacuri. Și noaptea cum se frămîntă. Se sucește întruna. El, care dormea tun și se scula dimineața exact pe partea pe care se culcase, cearceaful fiind perfect întins sub el, acum totul e mototolit, de crezi că tenjeria n-a mai fost schimbată de-un an. L-am întrebat, ieri după-amiază, dînd mata erai plecată cu cumnată-mea și copiii, cu grijă și atenție : „Ce te frămîntă, Călin ? Ce-i cu tine ? Ai slăbit. Nu mănînci ca lumea, nu vorbești cu nimeni. Nu cumva pot să te ajut cu ceva ? Tu, care înainte, erai așa de bun, de vesel, de generos..." „Nu, Marico, nu mă poți ajuta cu nimic, din păcate. Mai mult nu pot să-ți spun nimic. Iartămă !" Expresia feței îi era blîndă, dar tare, tare, tristă. Am încercat eu să-l mai întreb, să-l determin să-mi spună ceva, cît de puțin, dar mi-a fost imposibil. Fața i s-a transformat într-o stană de piatră. M-a bușit plînsul, mă gîndeam la viața noastră atît de senină pe care acest nor teribil a întunecat-o. Apoi și-a luat scurta și, fără să-și la rămas bun, a plecat. Spune, scumpă mamă, sfătuiește-mă ce să fac. Ești bună la suflet, la fel ca ei, nu cumva o fi vreo femeie la mijloc, vraun necaz la serviciu ?". „Să știi, Marico, că n-am stat cu mîinile în sîn. Nu ți-am spus pînă acum, dar am discutat cu vreo trei dintre prietenii lui. „Nană Ioană, la uzină nu i s-a întîmplat nimic, mi-au zis ei, totul e normal, ba directorul chiar l-a lăudat pentru terminarea halei înainte de termen. Ce-i drept, e tăcut, nici cu noi nu prea vorbește. Dacă îl întrebi, bine, dacă nu, își vede de treabă încruntat, morocănos. Ce ai, mă, uriașule ? l-am întrebat mai zilele trecute. Ce-i cu tine ? Te-a lăsat muierea, ori cumva ești îndrăgostit ? S-a uitat la noi mustrător, apoi a zîmbit ironic și ne-a întors spatele".

Peste cîteva zile s-a întors dintr-o delegație cel mai bun prieten al maistrului, Brad. „Îl știi, Marico, cel cu gemenele ?" „Cum să nu, mamă, nu vine pe la noi din cînd în cînd? Nu e el cel care îl roagă pe Călin să-l ducă uneori la socri cu mașina ?" „Cu familionul ăsta mi-e greu, uriașule, zice el, ajută-mă". Și Călin al nostru, suflet mare, îl ajută de fiecare dată". „Cred că ar fi bine să discuți cu el, mamă, e cel mai apropiat de bărbatu-meu". „Așa m-am gîndit și eu. Nu se poate să nu știe el nimic despre Călin".

După o discuție de vreo două ore, timp în care bătrîna, cu sinceritatea ei dezarmantă, i-a povestit lui Brad despre radicala schimbare a lui Călin, dispărerea Mariței, tristețea ce domnește în casa lor,acesta i-a destăinuit motivul supărării. „Acum trei zile, eram împreună. A lovit un om. Credeam că va opri, dar n-a făcut-o. Am aflat apoi că omul a fost salvat, că e în afară de pericol. Nu credeam ca el, integru, dintr-o bucată, va face asta. Înainte de a pleca la Cluj, i-am spus : „Eu trebuie să plec. Te rog, Căline, imediat după plecarea mea, anunță accidentul". Înseamnă că nu s-a dus. Rău ! Nană, vorbește cu ei, sfătuiește-l. Pe mata te va asculta, ca întotdeauna, sînt convins. De nu, mă duc eu ! Nu putem ascunde asemenea lucruri".

Ajunsă acasă, nana Ioana l-a îmbrățișat pe uriaș și u podidit-o plînsul „Băiatul mamei, știu tot. Nu-ți împovăra conștiința. Noi dintotdeauna, și tatăl-tău și cellalți, am fost oameni săraci, dar cinstiți, drepți".

„Mă duc, mamă. Am fost laș, dar măcar să-mi descarc sufletul. Îi voi ajuta pe bietul om să se facă bine, după puterile mele. Apoi îmi voi ispăși pedeapsa. Greșelile mici sau mari se plătesc !"

VICTOR BEDA

În prima confruntare cu Anderlecht, campioana fotbalului nostru s-a comportat onorabil

La București, va fi rîndul Stelei!

(Prin telefon de la trimisul nostru special)

Bruxelles, 2 aprilie. Ce nedrept este uneori fotbalul, stimați cititori ! Ați văzut cu toții, așa că nu va fi nevoie să intru în prea multe amănunte. Steaua a evoluat de la egal la egal cu reputata și adversară și, totuși, a pierdut ! Dacă s-ar fi punctat ca la box, fără îndoială că nici unul dintre arbitrii judecători n-ar fi avut curajul să indice un învingător sau un altul, ambele echipe, care s-au întîlnit aici, în Parcul Astrid, din capitala Belgiei, nefiind cu nimic superioare una celeilalte. A fost însă suficientă o eroare a tușierului Schurell, care a închis ochii la ofsaidul lui Scifo, pentru ca ex-italianul să răpună un portar, acest excelent Ducadam, care părea de nefinvins. Cu excepția minutului cu pricina, cauzat de greșeala (probabil involuntară a unuia dintre liniori), Steaua s-a impus ca o echipă cu adevărat de talie europeană. N-a mai mirat pe nimeni, nici măcar pe cei mai înfocați suporteri ai Anderlechtului (care au cîntat, cam fără sens, Marșul triumfal din Aida) că un stadion arhiplin a sfîrșit prin a-i aplauda pe campionii României. Nu mă întrec în superlative, oricît de merituos, un meci pierdut, dar trebuie să precizez că Steaua și-a dobîndit aici, pe lîngă oportunități reale de a intra în mult dorita finală, și respectul specialiștilor și spectatorilor de pe stadionul „Vanden Stock". Renunțînd la orice complexe, prestînd un fotbal coerent, legat și devotat, fotbaliștii români au avut momente superbe. Ei au încheiat în avantaj la cornere (2—1) și au ratat, mai ales în prima repriză, cîteva ocazii uriașe, între care, pe cele ale lui Bolони (min. 14) și Lăcătuș (min. 41), părea să scrie gol. Desigur, în repriza a doua, calitatea de gazdă a lui Anderlecht, acest „trust" internațional de fotbal, cu trei danezi, un iugoslav, un spaniol, un islandez și un ex-italian, a ieșit mai mult în evidență. Dar nici o clipă, Steaua, deși a contat mai puțin în ofensivă, nu și-a pierdut capul. Presiunea belgienilor a fost mai degrabă teritorială și nu s-a transformat, spre dezamăgirea spectatorilor, în asediul promis și sperat.

La ora la care primesc legătura, confirmța de presă e în plină desfășurare și nu vă pot oferi amănunte de la ea. Mă grăbesc să închei, avînd să revin săptămîna viitoare și notînd că pentru Steaua porțile calificării spre finală rămîn încă deschise. Atît jucătorii belgieni, cît și ziarele din Bruxelles, au vorbit tot timpul despre necesitatea ca Anderlecht să obțină o diferență de două goluri, care îi se arăta liniștitoare. Această diferență, după cum știți, n-a fost realizată, în general și, cu atît mai mult, în această situație concretă, judecînd după cele petrecute aici, un 1—0 reprezintă un avantaj fragil și ușor de răsturnat. Sperăm că Steaua va găsi inspirațiile, energiile și soluțiile să-și apropie calificarea în meciul de la București. Evoluția ei aici a însemnat, de astă sînt foarte sigur, o frumoasă promisiune. Aștl, voi reveni săptămîna viitoare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La peluză

Se poate

Da. După prima manșă, la Bruxelles, scor identic, 0—1, cu cel de la Budapesta. Mie mi se pare că în prima repriză jocul Stelei a fost mai simplu și mai periculos decît al adversarei sale. A fost, în orice caz, cea mai frumoasă repriză în deplasare a unei echipe românești în această fază a competiției. Momente lungi ale luptei au purtat amprenta stilului echipei noastre. Jocul de o desăvîrșită sportivitate a scos în evidență egalitatea valorilor. După pauză, în chip ciudat, Steaua a apărut ușor febrilă, precipitată. Mai avea un pas și acel pas părîndu-i-se posibil a ieșit nefabdarea. Și nimic nu obosește mai mult psihicul. Vreau să spun că **jucătorii păreau obosiți, fizic sau** psihic, nu știu. Meciul nu este jucat. N-ar fi fost jucat nici dacă noi am fi fost aceia care am fi obținut victoria. Nici atunci n-ar fi fost mai ușor. Anderlecht este capabilă de orice, inclusiv de a fi înfrîntă la două puncte și chiar trei puncte diferență. Reținem, după prestația Stelei din prima repriză, și faptul că jucătorii noștri sînt în stare de așa ceva. Au dovedit-o în meciul cu Honved au demonstrat-o la Helsinki. Dacă ne-am bucura pentru acest scor strîns, ar însemna că nu subapreciem ; și am subaprecia inclusiv potențialul adversarilor noștri. Dacă am regreta acel 0—0 de care am fost atît de aproape, ne-am dovedi lipsiți de simțul realității. Am jucat în semifinalele Cupei Campionilor Europeni cu una din cele mai puternice formații de pe continent. 0—1 este un scor normal după prima manșă disputată în deplasare. Belgienii au găsit în repriza secundă mijloacele de a juca așa cum știu, pe un fond al precipitării noastre. O pot face și la București, după cum în mod egal ne este nouă la îndemînă s-o facem noi. După regulile scrimei ; și ale șahului. Dar mai ales ale fotbalului de mare performanță. Nu e nici bine, nu e nici rău. Este. Am luat la cunoștință și trebuie să pregătim revanșa. Sorții, după primul meci, nici n-au ținut cu noi, nici nu ne-au vitregit. Arbitrajul a fost corect. Adversarii au jucat corect și sportiv. Iar băieții de la Steaua au fost minunați, în frunte cu Bölöni. Revanșa de la București va fi înainte de toate o mare sărbătoare a fotbalului. Este posibil ca la București, Anderlecht să nu facă altceva decît a făcut A.S. Roma: să mimeze atacul urmărind meciul egal, dar eu nu cred. De fapt, nu vreau să cred. Aș înțelege : mie mi-a plăcut această echipă, frumoasă, bravă, corectă, sportivă. N-o pot suspecta de nici o violență. Va învinge cel mai bun. Și cînd mă gîndesc, cine ar fi, nu mi-e teamă decît de condiția fizică a belgienilor. N-am nici o îndoială că Steaua poate obține victoria. Am în minte imaginea jocului ei de tămără putere fotbalistică din prima repriză. N-am uitat-o atunci : am invidiat-o ! Și nu m-am temut decît după pauză cînd ea a apărut despuiată tocmai de această calitate, grăbită, să ajungă mai repede la poiou. Așa cum a fost, a fost frumos totuși !

NICOLAE CRISTACHE ■

„Electronica", ultima noutate

Semnalăm și noi apariția, la raioanele de specialitate ale magazinelor din București, a primului radiocasetofon stereo portabil produs de Întreprinderea „Electronica". Noul radiocasetofon are cinci lungimi de undă, control automat al frecvenței, microfoane cu electreți, selector pentru tipurile de casete folosite și poate fi alimentat la rețea, cu baterii sau de la sursa de la bordul autoturismului.

● O nouă stea pe afișul Delfinarului din Constanța ? Așa se pare. Deocamdată, proaspătul venit, pinguinul Tedy (adus de nava de pescuit oceanic Polar XII), își învață rolul.

● De la începutul anului la maternitatea Spitalului județean Slatina au venit pe lume 1 500 de nou-născuți. Cel de-al 1 500-lea, un băiețel, este al șaptelea copil al Tanței Bîrloanu, din comuna Icoana.

Nou tip de antenă auto

Un produs nou care, sîntem siguri, îi interesează pe foarte mulți posesori de autoturisme. Cooperativa „Radiotehnica" din Constanța a realizat o antenă auto cu amplificator. Pe lîngă faptul că prin dimensiunile ei reduse contribuie la estetica autoturismului, noul tip de antenă auto, cel puțin așa susțin creatorii ei, asigură o audiție mai clară și o amplificare a sunetului, chiar dacă ne aflăm cu mașina într-o zonă de depresiune.

Dacă vreți să plantați un pom

Cîteva sfaturi utile pentru cei care vor să-și planteze acum un pom în curte dă ziarul „Dobrogea Nouă". Le reproducem și noi pentru cei interesați. Un pom bun de plantat trebuie să aibă cel puțin trei rădăcini principale, de minimum 35 cm, bine dezvoltate și fără rănî, iar tulpina să fie dreaptă, sănătoasă. Înălțimea trunchiului trebuie să fie de 50—70 cm pentru pomii pitici, de 70—100 cm pentru cei cu trunchi mijlociu și 100—120 cm pentru pomii cu trunchi înalt.

Energia solară în actualitate

Din nou despre folosirea energiei solare, de data aceasta în Capitală. Agerpres ne informează că economia realizată anul trecut, în București, cu ajutorul energiei captate prin panouri solare instalate în diferite întreprinderi industriale, institute de cercetare și în ansambluri de locuințe (însumînd o suprafață de 65 000 m.p.) echivalează cu peste 5 000 tone combustibil convențional. Acest rezultat stimulează preocupările specialiștilor bucureșteni pentru extinderea utilizării energiei solare în diverse sectoare de activitate. Aflăm astfel că pe ansamblul Capitalei vor mai fi montate, în acest an încă 20 000 m.p panouri solare care împreună cu celelalte acțiuni de recuperare a energiei vor asigura o economie anuală de circa 15 000 tone combustibil convențional. Printre unitățile industriale care vor beneficia de noi panouri solare se numără întreprinderile „Autobuzul", „Republica", „Automatica", cea de avioane, poligrafică „Lucafărul", „Inrecom precum și o serie de institute de cercetare și proiectare. Pe baza experienței cîștigate prin instalarea unei adevărate baterii de panouri solare în ansamblul de locuințe Băneasa, de care beneficiază aproape 10 000 de locuitori, acest sistem se va extinde și în alte cartiere. Pînă la finele cincinalului se preconizează ca, prin intensificarea activității de cercetare și proiectare, a acțiunilor de valorificare a resurselor energetice refolosibile și a surselor noi, să se obțină, în Capitală, o economie de combustibil convențional mai mare cu 30 la sută față de realizările anului 1985.

● La Întreprinderea chimică Făltîcenî a fost realizat un produs, „Ponilit-GT 1", care împiedică depunerea sărurilor pe pereții interiori ai conductelor și instalațiilor utilizate în transportul apelor termale.

● A început montajul echipamentelor tehnice și aparaturii pentru control și dirijarea navigației la turnul de control al Gării fluviale din portul maritim-fluvial Medgidia.

Filatelică

O veste pentru filateliști. A fost pusă în circulație o nouă emisiune de timbre : „Reproduceri de artă Nicolae Tonitza". Emisiunea marchează împlinirea anul acesta a 100 de ani de nașterea pictorului și este formată din patru valori care reproduc tablourile : „Nina în verde", „Irina", „Fetița pădurarului" și „Femeie în cerdac".

● La poalele muntelui Caraiman, în zona Ferăstrău, a fost dat de curînd în folosință un teleschi lung de 320 m. Nu știm dacă în zona respectivă se mai poate schia acum, dar oricum pentru iubitorii acestui sport vestea constituie un motiv de bucurie.

Maxi-taxi

În Capitală a început să funcționeze o nouă linie de maxi-taxi cu numărul 524. Ea asigură legătura între Piața Scînteii și strada Șura Mare prin șos. Kiseleff — Piața Victoriei — b-dul Ana Ipătescu — b-dul Magheru — b-dul Nicolae Bălcescu — b-dul 1848 — Piața Unirii — b-dul Dimitrie Cantemir — Calea Șerban Vodă — Piața Pieptănari — Șos. Olteniței. De altfel, în ultima vreme rețeaua de maxi-taxi a cunoscut o frumoasă dezvoltare, sperăm, va continua. Cum se vede, I.T.B.-ul ne rezervă și surprize plăcute.

Locomotivă agricolă

La Uzinele 23 August din Capitală a fost realizată o locomotivă agricolă. Avînd 160 de cai-putere, ea este destinată transporturilor mici în perimetrul unor unități agricole. Dintre avantajele acestui tip de locomotivă notăm cîteva : consum redus de carburant (mai mic decît al unui autocamion de aceeași putere), greutate proprie redusă, poate circula pe șine la a căror amplasare nu sînt necesare lucrări speciale de fundație.

● O nouă montare Caragiale O scrisoare pierdută — la Teatrul de Stat din Arad. Recenta premieră poartă semnătura regizorului Dan Alecsandrescu, de la Teatrul de Stat din Tîrgu Mureș (care se întoarce astfel la o mai veche dragoste a sa — teatrul arădean). Scenografia este semnată de Onisim Colta. În imagine, actorii Mona Târa și Dan Antoci în clasicele roluri Zoe Tipătescu și Cațavencu.

Călători păcăliți

Considerăm normal, și nu credem că putem fi contrazișî, ca panourile pe care se afișează într-o gară mersul trenurilor să furnizeze călătorilor informații corecte. Cu alte cuvinte, să le poți consulta fără teama că în spatele informațiilor pe care vrei să le obții despre sosirea, plecarea sau destinația finală a unui tren, se poate ascunde o... glumă. Iată însă că panoul gării din Tîrgu Jiu a suferit recent cîteva modificări. Una din ele precizează clar că trenul personal cu plecare din Tîrgu Jiu la ora 5,24 circulă până la Craiova. Mai mulți călători încrezători în corectitudinea respectivei informații au plecat cu personalul spre Craiova. Surpriza a venit abia la Filiași. Ei au așteptat în zadar plecarea trenului spre destinația afișată în gara din Tîrgu Jiu. Personalul s-a încăpățînat să rămînă în Filiași (pînă acolo mergea și înainte de apariția modificării bucluc-ase). Pentru a-și continua călătoria spre Craiova, călătorii au fost nevoiți să ia un alt tren. Drept podeapsă că nu sesizaseră farsa ce le-o jucaseră autorii panoului afișat în gara din Tîrgu Jiu ! Vorba unui confrate de la „Gazeta Gorjului" : „N-ar fi de mirare ca, într-o zi, pe panoul respectiv să apară cursa Tîrgu Jiu — București, cu cap de linie la... Filiași!

● Cu puține zile în urmă, a ridicat ancora din portul Constanța cargou-școală „Neptun". Prima serie de studenți ai Institutului de marină „Mircea cel Bătrîn", anul trei, s-au îmbarcat pentru ceea ce un reporter constănțean numește „practica în producție". Alături de spațiile oferite de un cargou obișnuit „Neptun" (deplasamentul său este de 5 500 tdw) are și 2 săli de cursuri, fiecare în parte reproducînd fidel comenzile și aparatura compartimentelor punte și mașini, viitorilor marinari oferindu-li-se astfel posibilitatea să descifreze mai aproape de scara 1/1 tainele acestei meserii.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Ultima oră

La Operă

● Mezzosoprana Elena Cața, de la Opera Română din Timișoara va cînta rolul titular din **Carmen** pe scena Operei bucureștene, vineri 4 aprilie (ora 18). Don José va fi interpretat de Gabriel Năstase. Escamillo de Nicolae Urdăreanu, Micaela de Elvira Curje. Dirijor Constantin Petrovici.

● Sîmbătă 5 aprilie, la ora 18, **Flautul fermecat**. În distribuție figurează : Teodor Ciurdea (Sarastro), Ștefănița Lasca (Tamino), Eleonora Enăchescu (Regina nopții), Elena Simionescu (Pamino), Alexandru Moisiuc (Papageno), Marina Mircea, Monica Teodorescu, Mihaela Agachi (Cele 3 Doamne), Cornelia Angelescu (Papagena), Marcel Angelescu (Monostatos) ș.a. La pupitru Constantin Petrovici.

● Baletul **Coppelia** în matineul de duminică 6 aprilie are ca principali interpreți pe Rose Marie Both-Stoicc, Gabriel Opincaru (debut în rolul Franz) și Adrian Caracas. Dirijează Carol Litvin.

● Din repertoriul wagnerian **Tannhäuser** — duminică seara (ora 18). Interpretează : Mariana Stoica, Lucia Tibuleac, Gerda Radler-Anca, Anatol Covali (rolul titular), Pompei Hărășteanu, Lucian Marinescu, Corneliu Fănățeanu, Dan Zancu, Nicolae Bratu, Ștefan Teodorescu. Conducerea muzicală Cornel Trăilescu.

● Matinee pentru copii : luni 7 aprilie, la orele 10 și 12,30 — **Povestea micului Pan** de Laurențiu Profeta.

● S-a reluat ciclul „Capodopere lirice în interpretări celebre". Luni 7 aprilie, la ora 18, opera **Nabucco** de Verdi. Comentator artistul emerit Cornel Stavru.

● Tot din creația verdiană opera **Bal mascat** este programată marți 8 aprilie la ora 18. În rolurile principale : Constantin Ene, Nicolae Urziceanu, Monica Teodorescu, Lucia Cicoară-Drăgan, Eleonora Enăchescu. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Tripticul de balet **Rapsodia Română nr. 1** de George Enescu, **Bolero** de Ravel și **Carmen** de Bizet-Scedrin, miercuri 9 aprilie (ora 18). Notăm, din distribuție, pe Maria Cumbari, Florin Brândușă, Daniela Constantinoiu și Mihai Tugearu.

● Dirijorul austriac **Walter Breitner** va asigura conducerea muzicală a spectacolului **Traviata** de joi 10 aprilie (ora 18), cu Silvia Voinea în rolul titular, Ștefănița Lascu (Alfredo), Vasile Martinoiu (Germont).

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacara
anul XXXV
15 VINERI 11 APRILIE
SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Argumente de conștiință la programul de pace al țării

paginile 4—5

„Avem tot dreptul să privim cu satisfacție la ceea ce am realizat"

Un sentiment profund, unanim și mobilizator, mai pregnant ca oricînd în aceste zile de puternică efervescență a muncii și a ideii, în întîmpinarea gloriosului jubileu al partidului.

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, a făcut o vizită de lucru în întreprinderi din Capitală

Comentariu în pagina 3

ACORDUL GLOBAL

Rezultat nemijlocit al gîndirii științifice, revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, amplul proces de dezvoltare multilaterală a țării a fost dinamizat în permanență de concepte, teze și idei profund novatoare, care au înrîurit decisiv mersul ascendent al economiei românești, perfecționarea continuă a mecanismului economico-financiar, întărirea prerogativelor democrației muncitorești-revoluționare. Afirmînd o uriașă capacitate de stăpînire a dialecticii vieții economico-sociale, de sesizare a condițiilor și modalităților concrete în care se manifestă legitățile generale, obiective ale dezvoltării, gîndirea teoretică și activitatea practică ale secretarului general al partidului se disting prin realism și clarviziune politică, materializîndu-se în inițiative și orientări de excepțională importanță pentru continuarea procesului revoluționar și amplificarea dinamismului sistemului social global, în funcție de [illegible] etape. Acestea [illegible] virtuți de [illegible] a [illegible] și tendințelor stadiului atins la un moment dat în opera de construcție socialistă au fost strălucit reafirmate cu prilejul recentei Plenare a C.C. al P.C.R., de la a cărei înaltă tribună secretarul general al partidului formula o nouă idee-forță, de excepțională valoare teoretică și practică pentru stadiul actual și perspectivele economiei românești: **„Este nevoie de o schimbare radicală a concepțiilor în domeniul financiar și activității economice. Revoluția tehnico-științifică nu se face numai în domeniul producerii de mașini și utilaje. Pentru noi, problema revoluției în domeniul financiar și economic este de o actualitate imediată — și trebuie s-o înfăptuim foarte rapid și cu toată fermitatea !"**. Punctele de plecare, veritabilul fundament concret și de principiu pe care se întemeiază amplele restructurări generate de acest imperativ le constituie, în concepția secretarului general al partidului, perfecționarea autoconducerii muncitorești, aplicarea mai fermă a principiilor socialiste de retribuție după calitatea și cantitatea muncii, organizarea științifică a producției și a muncii. Elementul care sintetizează și, totodată, conferă operaționalitate practică acestei orientări și acestor principii îl reprezintă noua Lege privind retribuirea în acord global și acord direct a personalului muncitor, inițiată și elaborată sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, document ce reflectă în plan juridic o analiză științifică, multilaterală a căilor de perfecționare a relațiilor socialiste de muncă și de repartiție, în contextul cerințelor dezvoltării intensive a economiei, accentuării laturilor calitative ale vieții economico-sociale. Totodată, unanimitatea cu care Marea Adunare Națională a aprobat această lege, aprecierile din expunerea de proiect, din raportul comisiilor de specialitate și din intervențiile deputaților reprezintă încunumarea în cadrul oficial al forului legislativ al țării a analizelor repetate și dialogului de lucru pe care secretarul general al partidului le-a avut în diferite colective de oameni ai muncii din toate ramurile de activitate pe tema organizării superioare a muncii, modernizării proceselor de producție, întăririi autoconducerii muncitorești.

Așadar, Legea privind retribuirea în acord global și acord direct reprezintă o chintesență în plan juridic a unei vaste experiențe practice și a unor profunde analize teoretice, astfel încît consacrarea ei ca act normativ fundamental al activității economice este expresia unui consens general al tuturor oamenilor muncii din patria noastră. Aceasta deoarece, fiind concepută într-o viziune largă, de întărire a dependenței veniturilor de rezultatele muncii, stimulîndu-se pe această cale sporirea eficienței economice și valorificarea integrală a poten-

(Continuare în pagina 2)

OCTAVIAN ȘTIREANU

Un comerț modern, o nouă calitate în servirea populației

interviu cu tovarășul ION COMĂNESCU, secretar de stat la Ministerul Comerțului Interior

(pagina 17)

În Bărăgan este ora porumbului

(reportaj în pagina 6)

Craiova — redutabila ctitorie de ev nou

O strălucită ilustrare — la scara unui mare oraș — a politicii partidului de edificare a României moderne

(în paginile 12—13)

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

În zilele de joi, 3 aprilie și vineri, 4 aprilie, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-au desfășurat lucrările sesiunii a III-a a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale.

Lucrările forumului suprem legislativ al țării s-au desfășurat în atmosfera de puternică angajare patriotică în care întregul nostru popor acționează cu dăruire pentru a întîmpina glorioasa aniversare a 65 de ani de la făurirea partidului nostru comunist cu noi succese în înfăptuirea istoricelor hotărîri ale celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R.

Pe ordinea de zi a sesiunii s-au aflat și de această dată probleme de o deosebită însemnătate pentru realizarea unei calități noi, superioare în toate domeniile de activitate, pentru îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a planului de stat pe anul 1986 și pe întregul cincinal.

Forumul suprem legislativ al țării a adoptat următoarea ordine de zi :

1 — Proiectul legii Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe perioada 1986—1990.

2. — Proiectul legii Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare al Republicii Socialiste România pe perioada 1986—1990.

3. — Raportul Consiliului de Miniștri cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării în trimestrul I/1986 și măsurile pentru realizarea integrală a prevederilor planului pe anul 1986.

4. — Proiectul legii privind retribuirea în acord global și în acord direct a personalului muncitor.

5. — Declarația Marii Adunări Naționale cu privire la Anul Internațional al Păcii.

6. — Proiectele de legi pentru aprobarea decretelor cuprinzînd norme cu putere de lege emise de Consiliul de Stat după sesiunea a doua a Marii Adunări Naționale.

Acordul global: mai limpedele drept al muncii la răsplată

Îndemn la răspundere și eficiență

În ansamblul măsurilor care s-au luat în ultimul timp de către conducerea partidului și statului nostru în direcția perfecționării mecanismului economic, a întăririi autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare „Legea privind retribuirea în acord global și în acord direct a personalului muncitor" acoperă un loc central. Importanța acestui act normativ rezidă în faptul că asigură cadrul juridic necesar aplicării mai ferme în practică a principiului socialist de retribuire după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii corespunzător stadiului actual al dezvoltării economico-sociale a țării și cerințelor amplificării laturilor calitative, intensive ale creșterii economice.

Concepută într-o viziune largă, care amplifică legătura dintre venituri și rezultatele muncii și stimulează mai puternic sporirea eficienței economice, creșterea aportului propriu al unităților, al fiecărui om al muncii în valorificarea integrală a potențialului tehnic și uman, legea vizează armonizarea intereselor generale ale societății cu cele colective și individuale pe baza sporirii cantitative și calitative a producției sociale. În acest sens, așezarea relațiilor de repartiție pe baza rezultatelor muncii înscrie retribuția ca un element fundamental pentru cointeresarea personalului muncitor în realizarea producției cu minimum de cheltuieli materiale și de muncă vie și maximum de eficiență.

Principiul de bază al legii potrivit căruia venitul este nelimitat în raport cu rezultatele cantitative și calitative obținute vizează creșterea răspunderii oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari pentru mai buna gospodărire și utilizare a fondurilor materiale și financiare încredințate de societate.

Răspunzînd cerințelor dezvoltării preponderent intensive a economiei naționale în actuala etapă, legea are în vedere realizarea unui echilibru mai bun între elementele retribuției care stimulează eforturile pentru sporirea volumului producției și cele care vizează ridicarea calității și eficienței activității economice. În acest scop, spre deosebire de reglementările anterioare, legea recent adoptată conține prevederi mai precise cu privire la mecanismul de formare a fondului de retribuire și de repartizare a acestuia între membrii formațiilor de lucru.

În primul rînd, se prevede stabilirea pentru fiecare ramură a criteriilor în raport cu care se majorează sau se diminuează retribuțiile : indicii planificați de valorificare a materiilor prime sau de scoatere a produselor, precum și ponderea planificată a producției de calitate superioară. Aceste criterii stimulează creșterea eficienței producției pe baza sporirii valorii produselor realizate dintr-o anumită cantitate de materii prime, ridicarea calității etc. prin majorarea sau diminuarea retribuției, stabilite în funcție de producția fizică realizată, cu pînă la 10%.

În al doilea rînd, pentru cointeresarea personalului muncitor în realizarea și a altor sarcini de plan de ordin calitativ decît cele la care se referă criteriile, se prevăd condițiile de acordare a sumelor cuvenite în acord global. Aceste condiții privesc : realizarea indicilor planificați de utilizare a mașinilor și instalațiilor, încadrarea în consumurile specifice normate de materii prime, materiale, combustibil, energie ș.a. Condițiile, spre deosebire de criterii, acționează numai în cazul neîndeplinirii sarcinilor de plan la care se referă ; depășirea acestora atrage după sine diminuarea retribuției stabilită în raport cu producția fizică realizată și cu gradul de îndeplinire al criteriilor stabilite. Rolul lor este, deci, de a spori răspunderea colectivelor de oameni ai muncii în direcția folosirii cît mai rațională a capacităților de producție aflate la dispoziție, în gospodărirea riguroasă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, în găsirea și valorificarea tuturor rezervelor de reducere a acestora.

În al treilea rînd, retribuția personalului muncitor care are prin contractul de acord global sarcini concrete de producție pentru export se determină în funcție de gradul de îndeplinire a acestora. Astfel, în cazul depășirii producției pentru export se acordă în plus 1 la sută pentru fiecare procent de depășire a acestei producții, sau se penalizează cu 0,5 la sută pentru fiecare procent de nerealizare. Totodată, pentru stimularea suplimentară a personalului cu atribuții și răspunderi în realizarea producției de export și a exportului se acordă lunar o primă de 1,5% din retribuție pentru fiecare procent de depășire a sarcinilor planificate, care se poate ridica pînă la 20% din retribuția tarifară. În cazul în care nu se realizează producția pentru export și exportul, legea conține prevederi diferențiate care să stimuleze creșterea gradului de valorificare a produselor românești pe piața externă. Astfel, în condițiile nerealizării exportului planificat, dar dacă se depășește pe relația devize convertibile, se acordă o primă de 0,5% pentru fiecare procent de depășire. În situația în care se realizează integral producția planificată pentru export dar nu se îndeplinește planul de export penalizarea este de 1% din retribuție pentru fiecare procent de nerealizare a exportului. În schimb, în cazul nerealizării producției pentru export și a exportului prevăzut, penalizarea este de 2% din retribuție pentru fiecare procent de nerealizare a sarcinilor planificate.

În fine, prevederile legii obligă toți factorii responsabili din unitățile economice, centrale și ministere, să asigure toate condițiile necesare desfășurării ritmice a proceselor de producție și realizării veniturilor corespunzătoare.

În acest context, este de subliniat faptul că elaborarea și adoptarea legii a fost strîns corelată cu acțiunea pentru organizarea și modernizarea tuturor proceselor de producție care se desfășoară în unitățile economice. Se asigură în acest fel atît condițiile tehnico-organizatorice necesare aplicării prevederilor legale, cît și implicarea mai puternică a cointeresării materiale în realizarea obiectivului major al actualului cincinal — dublarea productivității muncii.

DR. ION BRATU ■
Institutul de Economie Socialistă Sectorul de Economia muncii

(Urmare din pag. 1)

țialului material și uman al unităților economice, legea vizează interesele economiei naționale pe ansamblu, ca și ale fiecărui om al muncii, reprezentînd, din acest punct de vedere, o expresie elocventă a grijii permanente a conducerii partidului și statului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea condițiilor necesare înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea în ritm susținut a economiei românești și continua creștere a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Principiul director înglobat de această lege — și care se referă la nelimitarea veniturilor oamenilor muncii atît în cazul depășirii cît și în cel al nerealizării producției planificate — a fost strălucit prefațat în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. : **„Este necesar ca în următoarele cîteva luni să generalizăm pe baza noii legi, acordul global în toate sectoarele de activitate, să creăm posibilități ca, realmente, pe baza muncii, veniturile să crească nelimitat, dar și de a aplica prevederea că, de asemenea, nimeni nu poate să aibă venituri garantate fără muncă".** În descendența unei asemenea viziuni profund umaniste, legea reifică principiul că în socialism nimeni nu poate trăi fără să muncească, pe seama muncii altuia, astfel încît, conform prevederilor acestei legi, relațiile de repartiție sînt așezate pe baza rezultatelor muncii iar venitul devine un element fundamental pentru cointeresarea personalului muncitor în realizarea producției cu minimum de cheltuieli materiale și muncă vie și maximum de eficiență.

Totodată, legea reprezintă un instrument practic de valorificare superioară a relațiilor socialiste de producție, a cadrului democratic unitar și original creat în țara noastră (prevederea alegerii șefilor de formații direct de către colectivul de oameni ai muncii este elocventă în această privință), fiind o pîrghie eficientă de înfăptuire concretă a autoconducerii și autogestiunii muncitorești, de întărire a răspunderii oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, pentru mai buna gospodărire și utilizare a fondurilor materiale și financiare încredințate de societate.

Includerea acestei legi pe agenda de lucru a înaltului for național este rezultatul inițiativei legislative a partidului nostru, a cărui capacitate de inovare socială, de adaptare a politicii sale la cerințele fiecărei etape relevă și în acest al 65-lea an de activitate și luptă revoluționară forța, vigoarea și vitalitatea care-i caracterizează pe deplin întreaga și glorioasa sa istorie. Iar activitatea de elaborare și adoptare a acestui document legislativ se înscrie într-un context social-economic mai general, de organizare științifică și modernizare tehnologică a proceselor de producție în toate unitățile economice, acțiune ce se desfășoară sub conducerea de înaltă competență științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, în vederea valorificării rezultatelor cercetării științifice, a folosirii depline a tehnicii moderne, a resurselor materiale și de muncă, dublării productivității muncii, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerii consumurilor materiale și energetice, sporirii eficienței economice și, pe această bază, a veniturilor oamenilor muncii.

Inițierea și desfășurarea unor asemenea largi acțiuni în domeniul economic reflectă cu putere faptul că, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., **„activitatea partidului nostru trebuie s-o judecăm după felul în care se îndeplinesc programele de dezvoltare economico-socială a țării, de ridicare a nivelului de cunoștințe științifice și culturale ale poporului"**, criterii după care, în acest an jubiliar, aprecie secretarul general al partidului, **„putem afirma cu mîndrie că avem un partid puternic, unit, urmat cu încredere de întregul popor, care nu are și nu va avea niciodată țel mai înalt, suprem decît interesele poporului, ale fericirii și bunăstării sale, ale independenței și suveranității României, decît cauza socialismului și comunismului !"**

Tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut o vizită de lucru în întreprinderi din Capitală

La Întreprinderea de mașini grele București, analizînd la fața locului aspectele esențiale ale dezvoltării și modernizării producției

Un nou și rodnic dialog de lucru, la „Vulcan", cu oamenii din această renumită citadelă muncitorească

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat în cursul zilei de simbătă, 5 aprilie, o vizită de lucru la Întreprinderea de mașini grele și la Întreprinderea „Vulcan" din Capitală.

Vizita a avut loc în climatul de intensă activitate creatoare în care oamenii muncii din întreaga țară, puternic mobilizați de orientările, indicațiile și îndemnurile cuprinse în ampla cuvîntare rostită de secretarul general al partidului la tribuna recentei plenare a C.C. al P.C.R., acționează cu abnegație și înaltă responsabilitate pentru înfăptuirea prevederilor de plan la un nivel superior de calitate și eficiență, pentru realizarea integrală a programului suplimentar, pentru dezvoltarea intensivă a economiei, cinstind cu noi și strălucite realizări în muncă gloriosul jubileu prilejuit de împlinirea a 65 de ani de la făurirea partidului nostru comunist.

Fiind integrate în această atmosferă însuflețită, de mare susținută și rodnică, colectivele unităților vizitate au raportat secretarului general al partidului despre modul în care își îndeplinesc importantele sarcini ce le revin din planul național unic de programele prioritare, din documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. În cadrul dialogului de lucru au fost examinate îndeaproape rezultatele obținute pe primul trimestru, stabilindu-se totodată căile și direcțiile principale de acțiune pentru realizarea și depășirea producției planificate pe acest an și pe întregul cincinal, pentru executarea și livrarea la timp și în cele mai bune condiții a mașinilor, utilajelor și echipamentelor solicitate de economia națională sau destinate exportului.

La Întreprinderea de mașini grele București, gazdele au relatat că în prezent eforturile colectivului sînt concentrate cu precădere în direcția înfăptuirii programului de modernizare a proceselor de producție, program elaborat în spiritul indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu și avînd ca obiective perfecționarea fluxurilor tehnologice, o mai bună organizare și specializare a fabricației, executarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali comparabili cu cei realizați pe plan mondial, creșterea mai accentuată a producției și dublarea productivității muncii în actualul cincinal. Cu acest prilej a fost relevat sprijinul de care beneficiază întreprinderea în finalizarea acestui important program din partea institutelor de cercetare și învățămînt superior, a comisiei centrale de organizare și modernizare, condusă cu înaltă competență științifică de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. În perspectiva sarcinilor sporite ce revin întreprinderii, cu deosebire în această perioadă, în producerea utilajului energetic și metalurgic, au fost subliniate măsurile întreprinse pentru îndeplinirea indicației secretarului general al partidului de a se organiza linii de fabricație pentru ansambluri specifice, de a se devansa punerea în funcțiune a noi capacități de producție, de a se crea condiții pentru realizarea în acest an a unui important volum de utilaje energetice. Astfel, în secția de mecanică și sudură grea a fost prezentată organizarea fabricației de echipamente pentru centrale nucleare-electrice.

În cursul unei alte secvențe a dialogului de lucru, privind îndeaproape desfășurarea procesului de producție în hala de turboagregate și stadiul realizărilor anumitor utilaje, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se studieze posibilitatea creșterii capacității de lucru pe suprafețele existente, prin introducerea de mașini capabile să prelucreze și subansamble de dimensiuni mai mari. A fost vizitată, în continuare, secția pentru turnarea lingourilor mari, în cadrul căreia s-au prezentat tehnologiile moderne realizate, care conduc la importante economii de consumuri materiale și de manoperă. Secretarul general al partidului a apreciat că nivelul ridicat al producției, experiența valoroasă și calificarea înaltă a muncitorilor și specialiștilor din această întreprindere constituie o bază bună pentru extinderea cooperării acestei întreprinderi cu firme renumite din străinătate de profil similar.

În continuare a fost vizitată Fabrica de pe platforma Berceni a **Întreprinderii „Vulcan"**, unitate specializată și profilată în producerea de echipamente energetice destinate termocentralelor, una din importantele unități economice înălțate după Congresul al IX-lea al partidului. Această unitate a început încă de anul trecut să fabrice componente pentru centralele nucleare-electrice, a căror producție va cunoaște o creștere importantă în cursul acestui cincinal.

Dialogul de lucru a avut ca obiectiv, în această întreprindere, o serie de probleme privind producerea unor echipamente energetice cu caracteristici tehnico-funcționale deosebite, capabile să valorifice în cele mai bune condiții resursele de care dispune țara noastră, precum și folosirea rațională a metalului și ridicarea eficienței economice în întreaga activitate. Pe parcursul vizitei în secțiile de bază ale unității, apreciind preocuparea oamenilor muncii din această întreprindere pentru introducerea unor tehnologii moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se acorde în continuare o grijă deosebită în vederea obținerii unei producții de înaltă tehnicitate, folosirii rationale a spațiilor de producție, extinderii polideservirii mașinilor și utilajelor din dotarea unității, astfel incît să fie folosite cît mai eficient capacitatea și experiența bogată a colectivului acestei mari uzine.

Vizita de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în două mari întreprinderi bucureștene, se înscrie în practica ce caracterizează activitatea secretarului general al partidului, de a analiza la fața locului, împreună cu făuritorii de bunuri materiale, aspectele esențiale ale dezvoltării și modernizării producției.

Colectivele celor două întreprinderi bucureștene, asemenea tuturor comuniștilor, tuturor celor ce muncesc din țara noastră, au dat expresie hotăririi lor de a-și consacra toate forțele și priceperea înfăptuirii în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, în vederea înfăptuirii Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

DUMITRU ELIADE ■

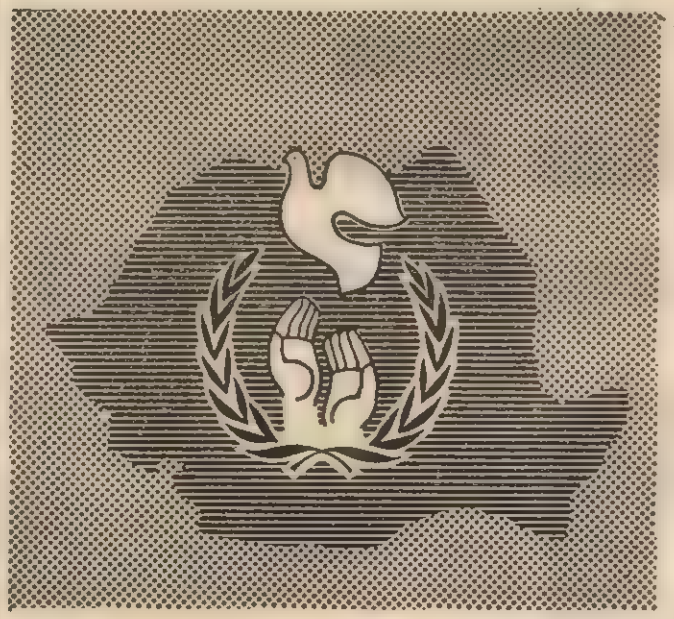

ROMÂNIA -

în forul legislativ suprem al țării, o nouă și viguroasă expresie a voinței de pace a poporului român, a preocupării statornice a președintelui României, pentru viitorul senin al planetei

Cînd expresie voinței neclintite de pace și colaborare a poporului român, Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România adresează o vibrantă chemare parlamentelor statelor europene, din toate țările lumii, de a acționa neabătut pentru a determina realizarea de înțelegeri care să deschidă calea dezarmării, a înlăturării pericolului nuclear, să asigure soluționarea problemelor majore care confruntă omenirea, în interesul tuturor popoarelor, al vieții pașnice a umanității.

din
DECLARAȚIA
Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România cu privire la Anul Internațional al Păcii

Românii au ținut totdeauna pacea la mare cinste, s-au remarcat de-a lungul vremurilor ca promotori și făcători de pace. Cele mai înțelepte minți ale neamului nostru au înțeles că pacea este indispensabilă dezvoltării materiale și spirituale a poporului, înfloririi libere a vieții, creșterii bunăstării, propășirii țării. Exprimînd acest spirit național, mișcarea socialistă și muncitorească din țara noastră a așezat, încă de la începuturile ei, la loc de cinste, în programul său de acțiune, apărarea păcii. Această tradiție a fost continuată de Partidul Comunist Român în perioada antebelică, fiind ridicată pe o treaptă superioară în anii edificării socialismului, ai făuririi viitorului luminos al țării, și cu deosebire în ultimii 21 de ani, de cînd la cîrma destinelor României socialiste se află tovarășul Nicolae Ceaușescu. Numele președintelui României este evocat astăzi pe meridianele și paralelele globului în strînsă legătură cu cele mai fierbinți și mai înalte năzuințe ale omenirii — pacea și colaborarea. Mesager al păcii, promotor al înțelegerii între popoare, președintele Nicolae Ceaușescu este ascultat cu interes și cu aprobare în toate colțurile lumii, deoarece el vrea pacea și acționează în slujba ei, nu numai pentru țara sa, ci pentru întreaga lume. Inițiativele în sprijinul păcii întreprinse de România în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului constituie fundamentul consensului internațional al prestigiului românesc, clădit pe concepția și pe acțiunea neobosită a conducătorului țării. Prin glasul președintelui său, România și-a făcut cunoscute pretutindeni opțiunile sale privind pacea, securitatea și colaborarea dintre toate țările lumii. Pe această linie se înscriu și recentele propuneri și inițiative românești, făcute în Anul Internațional al Păcii, an în care, coincidență simbolică, poporul nostru marchează cea de-a 65-a aniversare a Partidului Comunist Român.

În momentul de față cetățenii României, ca și ceilalți locuitori ai globului, sînt profund îngrijorați de evoluția situației internaționale, care continuă să fie deosebit de gravă și de încordată, mai ales ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, și în primul rînd a înarmărilor nucleare, a amplasării de noi arme nucleare în Europa și pe alte continente, a perfecționării armamentelor și continuării experiențelor nucleare, a acțiunilor de militarizare a Cosmosului, a manifestărilor politicii imperialiste de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state, a persistenței unor conflicte și focare de tensiune în diferite părți ale lumii. Toate acestea duc la creșterea puternică a pericolului unui nou război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-o catastrofă nucleară unde ar pieri întreaga omenire și s-ar pune sub semnul întrebării însăși existența vieții pe planeta noastră. Iată de ce problema fundamentală a epocii noastre este dezarmarea, asigurarea păcii pe Pămînt. Pornind de la acest imperativ primordial, propunerile cuprinse în cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, la recenta plenară a C.C. al P.C.R., ca și în Declarația-Apel a F.D.U.S., în Declarația Marii Adunări Naționale, au în vedere problemele de bază ale păcii și securității mondiale : eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune și a oricăror arme de distrugere în masă din Europa și din lume, încetarea tuturor experiențelor cu arme nucleare, întocmirea unui program general de dezarmare, care să cuprindă atît dezarmarea nucleară, cît și reducerea armamentului clasic, reducerea bugetelor militare și folosirea fondurilor devenite astfel disponibile în scopul dezvoltării tuturor țărilor, lichidarea bazelor militare străine, încetarea manevrelor militare de orice fel, crearea de zone libere de arme nucleare și de arme chimice. Acest ansamblu de propuneri reprezintă noi și strălucite expresii ale modului pilduitor în care partidul nostru, în spiritul glorioaselor sale tradiții de luptă, militează cu fermitate pentru menținerea și consolidarea păcii, pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie. Luate în Anul Internațional al Păcii, noile inițiative ale României socialiste constituie contribuții de seamă la împlinirea aspirațiilor vitale ale tuturor popoarelor de a trăi și de a munci într-un climat de pace, de liniște, de încredere și de deplină securitate.

ION CODRU ■

ARGUMENTE DE CONȘTIINȚĂ LA PROGRAMUL DE PACE AL ȚĂRII

Zile de pace

În septembrie 1944 îmi treceam bacalaureatul într-un oraș din Moldova, abia ieșit de sub spectrul războiului. Mă aflam la capătul unui coșmar care durase cîțiva ani, dar care, psihologic, păruse o veșnicie. Sînt amintiri, gînduri, prilejuite de recenta Declarație-Apel adoptată de către Plenara F.D.U.S. și de Declarația Marii Adunări Naționale a R.S.R., cu privire la Anul Internațional al Păcii, documente de importanță covîrșitoare care răspund eforturilor și inițiativelor remarcabile ale președintelui țării și care dau expresie idealului de libertate și pace al tuturor cetățenilor patriei.

Omul tînăr trăiește într-un prezent dilatat, care-l acaparează. În fața sa se află un timp aparent infinit. El face tot felul de planuri, preocuparea de viitor fiind primordială. Aceasta se întîmplă însă numai în situații normale, de pace. Psihologia stării de război este dominată de obsesia supraviețuirii. Planurilor pe termen lung li se substituie grija zilei de mîine. Te culci seara cu teama că nu vei mai apuca ziua următoare.

Principala lecție a războiului a fost pentru mine înțelegerea sensului grav al vieții și prețul timpului. Faptul de a-i fi supraviețuit l-am considerat un dar, o șansă pe care nu aveam voie să o ratez. Privațiunile anilor care au urmat nu m-au speriat ; eram antrenat pentru ele.

De atunci au trecut 40 de ani. Stranie evoluție. Specia umană se află azi în fața celei mai grave alternative pe care a cunoscut-o vreodată. Ea se poate sinucide, din imprudență, din incapacitatea de a-și controla acțiunile ; dar poate tot atît de bine să aducă planetei noastre o dezvoltare prodigioasă, într-un ritm nemaicunoscut.

În sprijinul celei de a doua variante a alternativei de mai sus pulsează o viață intensă, bogată în fapte semnificative pentru vitalitatea și talentul atitor și atitor energii care ne înconjoară. Percepția lor îmi dă sentimentul autentic al stării de pace, chiar dacă această pace nu este lipsită de convulsii. Zile de pace se anunță pentru luna aprilie. În momentul în care scriu aceste rînduri, mă pregătesc să mă deplasez la Timișoara unde, la 4 aprilie, are loc faza republicană a concursului profesional studențesc de matematică „Traian Lalescu". La 7 aprilie, sub auspiciile Uniunii Artiștilor Plastici, are loc în incinta Institutului de Arhitectură, vernisajul unei expoziții despre oglindă, care va prilejui o serie de manifestări culturale pe această temă, prima dintre ele fiind o discuție despre știința oglinzii, cu E. Nicolau și A. Dorobanțu, la 11 aprilie. La 19 aprilie voi avea bucuria de a mă afla în mijlocul elevilor din Onești, la sesiunea lor științifică anuală. Două manifestări interesante vor avea loc la Iași : un colocviu studențesc de informatică și o sesiune de istoria filozofiei științei. De la Universitatea din Brașov primesc vestea organizării, în primele zile ale lui iunie, a unui colocviu național de limbaje, logică și lingvistică matematică. Tot primele zile ale lui aprilie îmi aduc în atenție exemplarele semnal ale unor cărți care confirmă lunga rază de acțiune a matematicii : **Ritm și rimă în poezia românească** de Mihai Dinu (la Editura Cartea Românească) și **Între matematică și jocuri** de Gh. Păun (la Editura Albatros).

Sînt numai cîteva simptome ale stării de pace. Fapte diverse, desigur, dar cîte vieți tinere își leagă de ele sau de alte fapte de acest fel, speranțele de afirmare, de succes într-o competiție cinstită a valorilor ! Muncind cu studenți, cu doctoranzi, cu numeroși tineri aflați în perioada maximei lor capacități de creație, am o percepție foarte acută a acestor talente, dar în același timp înțeleg și marea răspundere pe care o avem de a le asigura condiții de pace și, în aceste condiții, de a le oferi acea mobilitate și acea formație prin care ele pot deveni într-adevăr competitive.

Necesară, vitală, starea de pace este foarte exigentă. O putem valorifica prin eforturi inteligente, dar o putem rata prin incompetență sau/și prin insuficient simț moral. Știindu-i pe tinerii care vin din urmă, înclin să cred că nu vom eșua. Și această speranță îmi este întărită și de recenta hotărîre a României și a forului ei legislativ suprem, de a conlucra și mai puternic cu toate statele lumii în direcția evitării oricărui pericol, a trecerii la dezarmare.

SOLOMON MARCUS ■

Pentru o lume de vis...

Muzica și pacea... iată două cuvinte care semnifică, de fapt, un **pleonasm**... deoarece, lumea Euterpei se contopește pînă la identificare cu lumea bunei înțelegeri între toate popoarele lumii, generînd climatul spiritual elevat, prin care se pot crea opere sublime, opere care să contribuie la înălțarea noastră sufletească, făcîndu-ne mai generoși, convinși fiind că legea morală presupune concordie, liniște prielnică pentru cugetările filozofice, a nu-ți clădi fericirea pe nefericirea altuia, a munci într-un ritm trepidant, nu numai pentru tine ci și pentru semenii tăi și, nu în ultimul rînd, a considera dragostea curată și profundă marele univers al inspirației artelor și literelor și-n egală măsură, al științelor exacte, iar în acest fel între cultura și civilizația unui neam trebuie să existe o olimpiană consonanță.

Multe sînt cîntecele, cantatele, oratoriile, simfoniile și operele în care compozitorii noștri cîntă pacea și prietenia între popoare. Cu atît mai mult cu cît acest „neam cîntăreț" — ca să-l citez pe Lucian Blaga — nu a purtat războaie prin care să anexeze provincii, ci doar războaie prin care să-și apere pămîntul strămoșesc, străvechiul pămînt daco-roman. Este o lege a acestui pămînt care se reflectă și în vibranta Declarație-Apel adoptată de Plenara F.D.U.S., precum și în Declarația Marii Adunări Naționale a R.S.R., în care recunoaștem însuflețitoarele inițiative și contribuția remarcabilă a președintelui Nicolae Ceaușescu, luptător neobosit pentru cauza păcii, a conlucrării pașnice între popoare. Valoarea politică a acestor documente e sporită și de una morală care izvorăște din politica înțeleaptă a partidului, a secretarului său general. În calitate de compozitor și scriitor voi spune că în lumea înmiresmată a veșniciei, adînc se pătrunde numai prin fapte măreț, dar mai ales prin opere solare, precum majestuoasele statui mediteraneene. Lumina făpturilor minunate — făpturile liniștei și concordiei — mit și simbol devine, că-

CEAUȘESCU - PACE

„Președintele Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea intensificării eforturilor îndreptate spre dezarmare, consolidarea păcii și a securității internaționale. România dă o înaltă apreciere și sprijină programul propus de Uniunea Sovietică de lichidare totală și generală a armelor nucleare pînă la sfîrșitul acestui secol".

PRAVDA (U.R.S.S.)

„Președintele Nicolae Ceaușescu subliniază că în actuala situație internațională, România se pronunță cu fermitate pentru încetarea cursei înarmărilor, în special a înarmărilor nucleare. Președintele Ceaușescu arată că problema esențială a timpului nostru este încetarea cursei înarmărilor și trecerea [illegible] a tuturor formelor de luptă să se acționeze cu hotărîre pentru a se ajunge cît mai grabnic la măsuri [illegible] în acest sens. Șeful statului român a reafirmat că popoarele din întreaga lume trebuie să acționeze pentru a determina oprirea cursului periculos al evenimentelor de pe glob, al situației internaționale".

Agenția CHINA NOUA

„România a început noul an cu hotărîrea de a întări conlucrarea cu forțele democratice, înaintate de pretutindeni, cu toate popoarele care doresc pace, pentru a contribui la triumful rațiunii, la înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare, la victoria politicii de dezarmare, securitate și destindere, la asigurarea viitorului liber și independent al poporului român, al tuturor națiunilor lumii".

THE EGYPTIAN GAZETTE

„Cunoscut ca promotor al păcii și eminent om de stat de talie internațională, Nicolae Ceaușescu, acest mare fiu al României, se bucură de o înaltă stimă în întreaga lume, fiind respectat în calitatea sa de campion al înțelegerii și prieteniei dintre state. El și-a dedicat viața dezvoltării poporului român. Este un fapt bine cunoscut și apreciat pretutindeni că președintele Nicolae Ceaușescu a reușit să

Prețuire pe toate meridianele

realizeze un imens și general progres în toate domeniile vieții din țara sa".

MEDIA (Pakistan)

„Meritul personal al președintelui Nicolae Ceaușescu este că a elaborat și argumentat — ținînd seama de extraordinara complexitate a condițiilor internaționale actuale — un program teoretic și practic în favoarea păcii, impregnat de realism și entuziasm, că a știut să mobilizeze cu o energie și cu o perseverență neobișnuite toate resursele de optimism. Președintele României pornește de la cîteva premise, pe cît de relevante, pe atît de simple și de logice. El consideră că lumea, aflată acum în epoca celei mai spectaculoase revoluții a cunoașterii științifice, este suficient de matură pentru a înțelege că războiul este o aberație în organizării sociale și este suficient de capabilă să refuze să se supună așa-numitei fatalități oarbe. El consideră de la bun început că pacea nu este o utopie, ci este cea mai acută problemă principială și practică aflată în fața omenirii, o sarcină extrem de urgentă, dar perfect realizabilă, care nu aparține unui viitor nebulos, ci generațiilor actuale".

FAIR IDEA (India)

„Unul din principalele obiective ale politicii externe românești este lupta pentru apărarea păcii, a dreptului prioritar al oamenilor — dreptul la viață. România consideră că problema fundamentală a epocii contemporane este oprirea cursei înarmărilor, în special a înarmărilor nucleare, trecerea la dezarmare, garantarea unei păci durabile în lume. România se pronunță și militează ferm pentru oprirea imediată a amplasării și a producerii de noi arme nucleare, pentru reducerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală, pentru interzicerea tuturor experiențelor cu arma nucleară, pentru oprirea instalării rachetelor americane cu rază medie de acțiune în Europa și a contramăsurilor nucleare sovietice, pentru realizarea, în cadrul negocierilor sovieto-americane, de înțelegeri adecvate pentru retragerea rachetelor existente pe continent, precum și a altor arme nucleare".

SETTEGIORNI (Italia)

Urgențele păcii

Cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara Consiliului Național al F.D.U.S. și la plenara C.C. al P.C.R., declarațiile și celelalte documente adoptate de aceste foruri, precum și de Marea Adunare Națională conțin propuneri rationale, constructive, realiste privind luarea de măsuri concrete în direcția păcii și securității, propuneri care alcătuiesc un adevărat program de pace al României socialiste. Iată, în acest sens, cîteva urgențe :

- **Realizarea unei înțelegeri privind încetarea amplasării de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune în Europa și stabilirea unui timp limită pentru retragerea și distrugerea celor existente ;**
- **Încheierea unui acord general privind încetarea tuturor experiențelor nucleare de către toate statele ;**
- **Elaborarea unui program complex de dezarmare generală, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară, dar care să prevadă, concomitent, și reducerea corespunzătoare a armamentului clasic ;**
- **Reducerea cu 25—30 la sută a cheltuielilor militare pînă în anul 1990 și cu cel puțin 50 la sută pînă în anul 2 000 ;**
- **Încheierea unui acord privind armele chimice ;**
- **Crearea unor zone fără arme nucleare și fără arme chimice în Balcani, în nordul și în centrul Europei, ca și pe alte continente ;**
- **Convenirea de înțelegeri corespunzătoare la Conferința de la Stockholm pentru încredere, dezarmare, cooperare și securitate în Europa, la negocierile de la Viena privind reducerea efectivelor militare și a unor anumite armamente în Europa Centrală, la Conferința de dezarmare de la Geneva ;**
- **Stingerea conflictelor armate din diferite zone ale lumii, soluționarea pe cale pașnică a tuturor problemelor litigioase ;**
- **Încetarea tuturor manevrelor militare ale forțelor străine în apele internaționale ; retragerea din Mediterana, din Oceanul Indian și din alte oceane a flotelor marilor puteri ; luarea de angajamente ferme de a nu se încălca libertatea navigației în apele internaționale prin manevre militare sau prin acțiuni de altă natură.**

Acțiuni de înalt prestigiu

Preocuparea constantă a României pentru înlăturarea pericolului de război, pentru pace și dezarmare s-a materializat și prin acțiunile de înalt prestigiu și de larg răsunet internațional întreprinse de țara noastră în ultimii 21 de ani, dintre care menționăm :

1965. La propunerea țării noastre Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat „Declarația privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare". Dezvoltarea acestei inițiative a dus la proclamarea, în 1979, a anului 1985 drept „An internațional al tineretului".

1970. Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat, în urma unei inițiative a României, „Deceniul dezarmării al Națiunilor Unite 1970—1980".

1975. [illegible] a documentului înțelegător, Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare și instaurarea unei păci trainice în lume".

1981. Cunoscutele inițiative de pace și dezarmare ale președintelui Nicolae Ceaușescu din toamna anului 1981 și primăvara anului 1982. Marile adunări populare care au urmat au culminat cu „Apelul poporului român", însumînd 18 milioane de semnături, adresat celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării.

1983. Din inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o Rezoluție privind oprirea amplasării noilor rachete americane în Europa occidentală și renunțarea la contramăsurile anunțate de Uniunea Sovietică.

1985. Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în unanimitate un important document propus de România, din inițiativa personală a președintelui Nicolae Ceaușescu : „Apelul solemn către statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente pe calea politică, de a se abține de la folosirea forței și a amenințării cu forța, de la orice ingerințe în treburile interne ale altor state".

1986. Prin glasul președintelui Nicolae Ceaușescu, în cuvîntările rostite la recentele plenare ale Consiliului Național al F.D.U.S. și C.C. al P.C.R., s-a dat o strălucită expresie voinței ferme de pace a poporului român, s-a adresat lumii o vibrantă chemare la acțiune pentru apărarea dreptului suprem al tuturor locuitorilor globului la viață, la pace, la existență liberă, ferită de amenințarea nucleară.

ARGUMENTE DE CONȘTIINȚĂ LA PROGRAMUL DE PACE AL ȚĂRII

Lăsîndu-ne precum o stea polară, ca pe drumețul îngîndurat, dar cu inima plină de aroma frunzelor de stejar din codrii milenari ai României, olimpieni și veșnic senini în fața curgerii timpului.

DORU POPOVICI

O civilizație de tip informatic

Niciodată, în întreaga sa istorie, omenirea nu s-a arătat atît de preocupată și nu a fost atît de confruntată cu viitorul ca în clipa de față. Nu a privi cu încredere în viitor nu a fost atît de intensă, atît de organizată, atît de meritorie și atît de necesară. Programul de pace și dezarmare al României socialiste, adoptat din inițiativa și elaborat cu contribuția nemijlocită a celui mai [illegible] reprezentant al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimă continuitatea vocației milenare de pace a poporului român, dorința sa de a se dezvolta într-un climat de destindere, climat care respinge tenebrele discriminării și ale distrugerii.

Revoluția tehnico-științifică influențează fundamental evoluția civilizației umane, iar aplicațiile ei stimulează nu numai speranțele noastre, ci și dezamăgirile noastre. Viitorul este — prin cercetările din fizică, biologie, microelectronică, informatică — nu numai foarte promițător dar și plin de cele mai cumplite pericole. El poate fi, azi, în egală măsură frumos sau tragic. Iată de ce în epoca noastră problema păcii este ridicată fără ezitare la rang de problemă fundamentală, iar știința devine nu numai un mijloc de cunoaștere, ci și o armă a vieții, a libertății și demnității. În același timp, știința și tehnica — din mijloace ale progresului — pot fi folosite ca mijloace ale distrugerii omului și vieții, prin utilizarea energiei nucleare în scopuri războinice, prin perfecționarea și creșterea uimitoare a preciziei și puterii de distrugere a armelor. Știința și tehnica, în sine, nu pot fi făcute responsabile pentru o alternativă sau alta. Și aici, tot noi, oamenii, am avut și avem un cuvînt decisiv, și în realizări, și în erori. Cuceririle noii revoluții tehnico-științifice — cu toate greșelile ce se comit, cu toate consecințele negative ale utilizării unor rezultate, cu tot pericolul autodistrugerii — oferă omenirii șansa unei noi Renașteri, perspectiva unei perioade istorice de mare strălucire. Poporul român, exprimat în vibrantele apeluri de pace ale președintelui țării, adresate oamenilor de stat și națiunilor de pretutindeni, cere un asemenea viitor se ultă și nu către distrugerea omenirii. Nu revoluția tehnico-științifică conduce în primejdie și război, ci strategiile și utilizarea efectivă a rezultatelor ei.

Informaticienii din țara noastră contribuie la progresul științific și economic al patriei, fiind animați în același timp de spiritul păcii, de dorința de a birui întîrzierile în dezvoltare, asimetria de acces la izvoarele cunoașterii universale și gravele decalaje ca forme sui-generis a discriminărilor trecute și prezente. Informatica, ea însăși supusă unor mari restricții, în ceea ce privește accesul la tehnologie, se dovedește a avea un potențial deosebit în dezvoltarea omenirii. În ultimul timp se afirmă, tot mai frecvent și mai argumentat, că viitorul omenirii va fi o civilizație de tip informatic. Fără informatică, drumul civilizației ar fi mai greu și mai complicat.

Informaticienii din țara noastră îndeplinesc cu succes și cutezanță misiunea de pace și progres a științei românești. Constituirea Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", condus de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, însuflețește participarea oamenilor de știință și de cultură din țara noastră la soluționarea problemelor care frămîntă omenirea, la instaurarea deplină și reală a progresului, păcii și colaborării internaționale. Prin facilitarea contactului între oameni, a cunoașterii reciproce, a schimbului de valori, informatica militează pentru om, pentru ceea ce reprezintă el, pentru izbînda rațiunii și umanismului.

NICOLAE BADEA-DINCĂ
Director adjunct științific Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Tehnică de Calcul și Informatică

Copii, porumbei și flori

E primăvară. O primăvară ca toate celelalte, adică mereu nouă, pe măsura bucuriei cu care o așteptăm. În această dimineață, copiii veniți la o acțiune pionierească fac un concurs de desene pe asfalt.

Îi privesc. Sînt veseli, sînt frumoși, sînt minunați !

Desenează. Un glob mare, Pămîntul, cu meridiane și paralele cu oceane și continente. Un copil desenează un minuscul pătrat tricolor : aici e România ! Alături scrie cuvîntul Pace.

Este uimitor cît de bine înțeleg și simt acești copii eforturile României, ale Președintelui ei, pentru apărarea vieții și a păcii, pentru înflorirea civilizației umane. Îmi stăruie încă în urechi cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu rostite la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, îmi stăruie în minte cuvintele din Declarația-Apel. Privind acești copii, simt că adeziunea mea firească la aceste inițiative românești are o întemeiată justificare.

Copiii desenează. Desenează flori, oameni, baloane și porumbei, porumbei albi cu pulberi de stele pe aripi și puf de păpădie. Și un soare mare, care întotdeauna rîde. Mai desenează copiii de toate neamurile, care se prind în horă și cîntă.

Și deodată mi se pare că desenele au prins viață, că ni s-au venit și s-au prins în horă toți copiii lumii, toți educatorii, toate mamele, că din bombe au făcut jucării, mașini, stilouri, tractoare, că tot acest cosmar amenințător al războiului dispare, că totul e minunat, că e pace...

Această forță uriașă de a dori pacea există, o simțim, credem în ea. Există o imensă, irezistibilă dorință de pace în România, și, desigur, în toate ținuturile către care țara și-a trimis Apelul.

Copiii își privesc desenele pe asfalt cu această încredere. Avem datoria să nu-i înșelăm, să luptăm pentru visele lor.

Au primit flori, pe petalele cărora noi am scris : „România, Ceaușescu, Pace".

LUCREȚIA RANGA
învățătoare, Școala generală nr 118, „Vasile Alecsandri", București

În Bărăgan este ora porumbului

Printre culturile ce se seamănă primăvara, porumbul și soia au o pondere însemnată. Dacă ținem seama că ambele culturi au cam aceeași perioadă optimă de însămînțare și că termenele limită stabilite prin Programul de măsuri privind pregătirea și desfășurarea campaniei agricole sînt aceleași (20 aprilie în zona de sud și 30 aprilie în zona de nord) se deduce că, în momentul de față, vremea fiind în toată țara în încălzire, ritmurile de însămînțare trebuie să crească de la zi la zi. Porumbul se va cultiva pe o suprafață de peste 3 milioane de hectare dintre care pe 876 mii de hectare sînt prevăzute producții de peste 20 tone știuleți la hectar. Este clar, deci, că numai prin efectuarea la timp a însămînțărilor se creează condițiile necesare recoltei din acest an. Acesta e și motivul pentru care la sfîrșitul săptămînii trecute ne-am aflat în cîteva unități ale județului Călărași, care (prin experiența anilor trecuți) se situează în primele rînduri în cultura porumbului. Concluzia : În inima Bărăganului sînt toate condițiile ca anul acesta să fie un an record.

Cele 8 229 de hectare ale I.A.S.-ului Pietroiu sînt înconjurate de Borcea și Dunăre. Și în fiecare dimineață drumul țăranilor către pămînturile din așa-numita „baltă" se face în două etape. Pînă la ponton, iar de aici călătoria este continuată cu bacul I.A.S.-ului care transportă truditorii pămîntului către inima insulei.

Sîmbătă dimineață. Nu știu cît poate fi ceasul. Suflă un vînt subțire adus de apă. A început să mănuiască sălcia „Urzicuța", așa se numește bacul, parcă este o navetă spațială care unește două planete. Pe bac, între mașini, bicicliste și chiar motorete este loc destul. Este o negură precum un voal de mireasă care se ridică încet și discret. Aflăm de la inginerul Ștefan Poenaru, directorul I.A.S.-ului că Dunărea a crescut și din acest motiv a fost necesar ca pontonul de pe insulă să fie mutat către amonte. Cred că va fi un an bun pentru orez, zice directorul, este apă destulă, s-au umplut canalele și, în momentul de față, cele peste 1 400 de hectare destinate acestei culturi sînt pregătite. Canalele sînt desfundate, curățate și malurile sînt taluzate. De asemenea, pentru această cultură cîteva tractoare D. 1010, moderne și utilate cu așa-numitele cabine ergonometrice — cu dublu diferențial-radio și ventilator — au fost dotate cu „screpere" (niște dispozitive concepute aici care au rolul de a netezi pămîntul într-un mod uniform, foarte necesare în cultura orezului, prin randamentul pe care îl au). Aflăm, în continuare, de la tehnicianul Ion Popa, de la ferma numărul 11, unul din cei mai mari specialiști în cultura orezului că imediat după ce se va termina munca „bătăile" de însămînțare a porumbului se va trece la orez. Dar faima celor de la I.A.S. Pietroiu o reprezintă producțiile obținute la grîu și porumb. În cele 10 ferme vegetale s-a muncit pînă la ora aceasta mult. Iarna a fost blîndă și a permis oamenilor să țină ritmul lucrărilor. Cele 2 000 de hectare cu grîu, cultura arată ca la carte, promit o recoltă bună. Și cele peste 1 000 de hectare cu orz și orzoaică sînt frumoase. S-a descoperit, din Pietroiu anul trecut au fost întrecuți cu puțin de cei din Dragalina, anul acesta doresc să fie ei primii. Întreaga suprafață de grîu și orz a fost erbicidată. S-a terminat de însămînțat și floarea soarelui, soia cît și mazărea. Acum urmează porumbul. Nu s-a început încă însămînțatul fiindcă solul mai trebuie să primească puțină căldură. Dar totul este pregătit. Semănătorile așteaptă doar un semnal și, zice în continuare directorul, a însăminta porumbul cînd al întreaga suprafață pregătită nu reprezintă nici un fel de problemă. În cîteva zile, în maxim o săptămînă, cele peste 2 300 de hectare destinate porumbului vor fi însămînțate. Dunărea crește în continuare. Dar, nu este nici un fel de pericol. Apa a intrat pe canale hrănind pămîntul insulei. Se spune pe aici că atunci cînd cocorii vin odată cu berzele va fi un an bun și mănos. Și oamenii de la Pietroiu au făcut tot ceea ce le-a stat în putință să spere la un astfel de an bogat.

■

Despre I.A.S.-ul Jegălia s-au scris și s-au spus multe. Anul trecut fără nici un fel de exagerare, ei au fost campionii Bărăganului. La porumb media a fost de 20 300 de kilograme știuleți la hectar, iar pe un lot demonstrativ (ceea ce a făcut obiectul multor discuții la fața locului, unde au fost invitați mulți specialiști din țară) cu o suprafață de 80 de hectare recolta a fost de 25 000 de kilograme. Dar lucrul cel mai spectaculos îl reprezintă faptul că în anul care a trecut recolta medie obținută a fost de trei ori mai mare față de cea realizată în primul an al cincinalului. Ce a determinat toate acestea ? În primul rînd că s-a înțeles să se muncească științific, în graficele stabilite. Apoi, privind teoretic lucrurile, trebuie să spunem că în sistemul de asolament rotația culturilor s-a făcut odată la 4—5 ani, pregătirea patului germinativ s-a executat cu 24—48 de ore înaintea semănatului, pentru a se asigura păstrarea apei în sol, semănatul s-a declanșat cînd pămîntul avea deja o temperatură de 8 grade cu tendințe de creștere, tratarea seminței s-a făcut cu 3—4 zile înainte de a fi introdusă în brazdă, s-au executat trei prașile mecanice etc. Noul director al I.A.S.-ului, inginerul Gheorghe Efimie nu are încă treizeci de ani. La scurt timp după ce a terminat stagiatura a fost numit directorul I.A.S.-ului. Desigur, rezultate spectaculoase și recolte bune au fost și pînă acum la Jegălia. Dar cei de aici se gîndesc și sînt hotărîți ca și în acest an să obțină recolte mult mai mari. Porumbul le-a adus faima. Semănatul lui a început de cîteva zile și se va termina curînd. Pe suprafața de 1 900 de hectare cei de la Jegălia și-au propus să redubleze rezultatele anului precedent, iar pe alte 600 de hectare se gîndesc să obțină 32 000 kilograme de știuleți la hectar. S-au făcut toate calculele și situația nu pare imposibilă. Au promis și vor să se țină de cuvînt.

■

La I.A.S.-ul Lehliu au existat toate condițiile ca porumbul să fie băgat în brazdă încă de pe data de 3 martie. Ritmul este de-a dreptul impresionant ; cele 26 de semănători asigură însămînțarea a 300 de hectare zilnic. În cîteva zile, spune directorul Vasile Ghinea, campania se va încheia. Va urma întreținerea culturilor. Cei de la Lehliu au însămînțat o paletă întreagă de hibrizi de porumb așa ca recoltarea să se facă eșalonat în funcție de coacere. Astfel semănatul porumbului a început cu hibridul semi-tardiv (Pionier 3 901) care anul trecut, la Lehliu, a dat peste 17 000 de kilograme știuleți la hectar. Acest rezultat i-a stimulat, iar acum sînt hotărîți ca respectiva cifră să fie cu mult depășită. Desigur că și ceilalți hibrizi, mai tîrzii (Fundulea 420, 412, 380) au dat aici producții constante de peste 10 000 de kilograme boabe la hectar. La ferma numărul 1, lîngă pădurea Lehliu, se seamănă și ultimele parcele de floarea soarelui, la Ogorul, iar la Dîlga se fertilizează. Sînt toate condițiile, susțin specialiștii, ca la 15 aprilie să se termine la Lehliu toate însămînțările. Renumele lor de mari producători ai porumbului trebuie să-și găsească, la toamnă, o nouă confirmare.

Fotoreportaj de SORIN POSTOLACHE ■

De la un punct de vedere la un cîmp vizual

Comuna Băiculești e ca o frunză de viță de vie, nervura principală are 17 km, adică aproape jumătate din șoseaua Pitești — Curtea de Argeș. Chiar așa i se spune — „traseul turistic", și dacă pe această porțiune problemele sînt mai mult de ordin estetic, viața adevărată a comunei se desfășoară pe nervurile laterale, în cele zece sate răspîndite prin coclauri de o parte și de alta a arterei principale.

Meritul primăriei este tocmai acesta — de a nu se mulțumi cu „ce se vede", pentru că, în adevăr, orice număr ai avea la mașină, în trecere spre Curtea de Argeș sau spre Pitești, zona Băiculești îți pare una dintre cele mai bine puse la punct (ull de vedere al curățeniei și aspectului civilizat, al folosirii și îngrijirii terenurilor din vecinătatea șoselei. Primarul, Gheorghe Iancu, vicepreședintele Consiliului popular comunal Gheorghe Ilina, ceilalți slujitori ai obștii au însă un punct de vedere mult mai larg, au, se poate spune, un veritabil cîmp vizual, care se întinde pînă departe, la Tutana, Valea lui Enache, Valea Brazilor și celelalte sate sau cătune ale Băiculeștiului. Pe ei îi interesează ca treburile să meargă și aici, sau mai ales aici, bine, altfel degeaba afară, la șosea, e vopsit gardul dacă sub deal e leopardul și vitele n-au ce să mănînce. Cam așa s-a întîmplat anul trecut, cînd, din cauza secetei, oamenii au obținut de pe fînețe o coasă în loc de trei și au intrat în iarnă cu pătulele cam goale. S-a ieșit cu bine, pînă la urmă, prin eforturi deloc ușoare, primăria a mediat redistribuiri și dirijări echilibrate de nutreț, dar experiența trăită a determinat încă de pe acum măsuri pentru evitarea repetării ei. S-a ocupat de treaba asta organul comunal al O.D.U.S. (președinte Aurora Gopsa), care a inițiat o ampiă acțiune de revigorare a fînețelor individuale (peste 160 ha) și pășunilor comunale (cu un total de 560 ha). Amintirea iernii și imboldul primit de la liderii O.D.U.S. din satele componente (cei mai activi, Pănțulescu Vasile — Valea lui Enache, Popescu Gavrilă — Valea Brazilor, Tache Victoria) le-au fost suficiente oamenilor să iasă cu sape, greble, furci pentru curățirea de mărăcini și scaieți, nivelări și astupări, împrăștierea mușuroaielor, fertilizare chimică și organică — mă rog, pentru tot ceea ce ei știau mai bine că trebuie făcut pentru ca fiecare palmă de fînețe și pășune să poată fi folosită la maximum. Treaba nu e de joacă, pentru că amintitele hectare trebuie să asigure hrana pentru peste 2 400 bovine și 1 000 de ovine ale populației la care se adaugă și alte 2 250 de oi ale C.A.P.-ului. La o sumplă socoteală, terenul acesta este insuficient, și cum el nu poate fi întins ca guma de mestecat, singura soluție este să-l faci să producă „pe verticală". Pentru asta, e drept, ar fi nevoie de niței semințe de furaje selecționate (sau de orz și ovăz pentru a fi semănate în cultură ascunsă, cu trifoi sau lucernă), dar pînă „se vor coace condițiile" ca aceste semințe să ajungă și la Băiculești în cantități îndestulătoare, oamenii trebuie să îngrijească pășunile și fînețele așa cum știu ei de la părinți și bunici, pentru că și finul ăsta are un dichis al lui, chiar dacă nu așa de pretențios ca la cultura mare.

Spuneam că greul vieții și al muncii este aici, sub deal, dar ca să poți interveni cu ceva, prima condiție este accesul spre aceste locuri care abia se văd de la șoseaua principală. Întîmplarea face ca primarul și vicepreședintele să fi copilărit prin aceste sate, departe de „centru" și de stradă, deci ei știu să aprecieze cum se cuvine frumusețea dar și vicisitudinile unei vieți departe de „lumea dezlănțuită", și de aceea au un fel de afecțiune aparte pentru cei de sub deal. Cu toate astea, n-au reușit să rezolve problema elementară dar atît de importantă a accesului, sînt în total peste 40 km de drum pe aceste nervuri laterale, care se transformă, după caz și după vreme, în trasee de băltoace și maidane sau de gropi și praf, încît ieșitul din curte e uneori o adevărată aventură. Cum în zonă, la secția din Curtea de Argeș a Direcției județene de drumuri și poduri, există un singur autogreder pe care și-l dispută atîția beneficiari, tot O.D.U.S.-ul comunal a trebuit să se ocupe, pe măsura forțelor locale, de amenajarea, cîtă poate fi, a acestor drumuri. Ioana Dumitrescu, președinte al Consiliului comunal al F.D.U.S., deputății Frujină Ion, Dragomir Mihai, Eșanu Gheorghe, Neculcea Ion au fost printre cei care au mobilizat toți posesorii de atelaje din comună, 55 la număr, să care balast din gîrla Tutana, pe ulițele satelor, vreo două duminici la rînd. Situația s-a mai ameliorat, dar ca destoinicul primar să-i poată privi în ochi pe șoferii I.T.A., ai șantierelor, U.F.E.T.-ului, petrolului și ai celorlalte unități economice care au interese rutiere prin satele Băiculeștiului, ar trebui ca și respectivele unități să mai aștearnă cîte ceva în calea propriilor mașini.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fotografii de PAUL AGARICI

Un muncitor, un entuziast, un visător : Vlad Ilie

Vîntul bate tot mai mult în folosul nostru!

Patru dintre cei care, la Brașov, pun vintul la lucru : Dan Borzași, Pavel Scurtu, Similie Gavrilă, Lucian Popa.

La Sectorul Brașov al I.C.S.I.M.A., unde se editează în mod curent mașini și utilaje de uz agricol și gospodăresc, instalații și echipamente pentru cultura plantelor medicinale etc, mai există și ceva în plus : un laborator și un poligon, cel mai mare din țară, specializate în energia vîntului. Cînd ajungi cu vorba aici, la acest program care a demarat (cu acest oameni, dar în cadrul unei foste filiale a I.N.C.R.E.S.T.) la 1 iulie 1978, te lămurește repede cu directorul unității, inginerul doctorand Vlad Ilie, pe care dau un bărbat foarte mult pînă pivot de birochet, ci și unul foarte entuziast. Capabil să-ți vorbească despre vînt nu cît să scrii un articol, cît să scrii o întreagă revistă, dacă nu cumva chiar o carte ! E drept cărții le-a semnat dînsul și colaboratorii pe care-i are. „Energia vînturilor" în 1982, „Utilizarea energiei vînturilor" în 1983 (ambele la Editura Tehnică, dar tot ar mai rămîne destule de discutat !

Începuturile au fost, și pentru Vlad Ilie, complexe. Poate și pentru că, iată așa ?, toate începuturile de drum sînt anevoioase și pe de altă parte pentru că dosul a fost și este mult din toate cîte cele (C.N.S.T. știe, desigur, foarte bine cele), ți propune un scop deosebit de salutat. Să demonstrezi una la mînă că energia din vînt e competitivă cu celelalte forme și, două la mînă, să vină și cu ceva în plus, spre a-i convinge pe eventualii investitori (e nevoie și bagă bani în „năzbîtiile" lui ! Probă complicată, desigur atîta timp cît mizeria asta (veți vedea cît de pretențioasă !) a fost și, din păcate, mai e încă privită ca un hobby, deși ea reprezintă o îndeletnicire dintre cele mai serioase puteri acordată în nevoile zilei. Cu umor, Vlad Ilie își amintește că în urmă cu 2—3 ani, cînd (e drept) colectivul încă nu obținuse succesele de azi, un fost coleg (teremist și el) deseori cadru universitar, la privit cu îngăduință : „Și ce-ai zis ?, mai, Vlăduțe, tu erai bun de capul în facultate, ce ți-a trebuit să te legi la cap băgîndu-te în aiureala asta ?" Vlad Ilie regretă și acum că, surprins de ignoranța fostului coleg, n-a apucat să-i dea replica necesară (de fapt și explicîndu-i, în treacăt, că Statele Unite realizează în prezent un sfert din energia mecanică pe seama vîntului. Maestru al jocurilor de cuvinte, omul din fața mea zice că, după părerea sa America a fost încercată de Celtul și cu turbina de vînt, după care pare dispus să-mi dezvăluie și „secretul" izbînzilor colectivului pe care-l conduce : „ne-am pretins totdeauna mai mult decît ni s-a pretins ".

Pînă să ajungă la turbina gigant de 100 kw (testă din testări de poligon), înaltă cît un bloc de 10 etaje, calea ar fi trebuit să fie lungă, dar a fost scurtă. Primul obiectiv s-a numit închegarea echipei, acțiune cu atît mai dificilă cu cît, se știe, o facultate cu profilul respectiv nu există și nu există. Avînd, în vara lui 1978, o cameruță, un telefon și un seif, inginerul Ilie aproape că s-a speriat de ce „bagaj" ar trebui să posede viitorii săi coechipieri : să cunoască matematică (modelul), fizica, mecanica fluidelor, energetică (pentru a agregatiza turbina, în fond o mașină de forță, cu tot felul „de pompe"), arhitectură, automatizare, construcții de mașini, climatologie etc etc ! Echipa urma să gîndească și să construiască turbine eoliene, dar nu oricum, ci repede, ieftin și la un nivel tehnic corespunzător, cu nimic mai prejos decît al altora, aflați la acea dată, și astăzi, cu mult înainte. Nu prin descîntătoare, ci prin tradiție. Lucrurile păreau simple, la mintea cocoșului, dar nu erau. Pentru că, de pildă, mulți credeau că turbina de vînt e totuna cu moara de apă ! Nu e, fie și pentru faptul că densitatea fluidului de lucru diferă de vreo 200 de ori ! Încet, încet, studiind atent competențele, dar și caracterele, Vlad Ilie s-a alcătuit un colectiv cu care s-ar mîndri, spune dînsul, și Sandia National Laboratory din Albuquerque, New Mexico, „statul major" al vîntului din Statele Unite, țară în care 10 la sută din consumul energetic e furnizat de vînt (la noi, acum, procentul e încă neglijabil, sub 0,1‰). Băieții tineri, Lucian Popa, Dan Borzași, Gabor Marko, Ștefan Nedelcu, Gheorghe Lungă, Laszlo Almași, dar unul și unul, știind multe și dorind să știe și mai multe. Cu ei, s-a plecat de la „absolut zero" și s-a ajuns azi la 4 000 de titluri și la realizări teoretice și practice, pentru care ar fi fost necesari, în mod obișnuit, nu 5—6 ani, ci 20—30 ! Au fost și eșecuri ? Firește că da, dar din fiecare s-a învățat, în contextul unei concentrări profesionale și al unei exactități la milimetru. Pentru că, reia, dacă e vorba ca un diametru să fie de 12, atunci nu se admite nici o toleranță de 12 trebuie să fie ! Altfel, or pleacă, or, și cu timpul cheltuieli de material. Și încă ceva noi n-avem capital, lucrul pe „cuvînt să glumim nici în stînga, nici în dreapta, nici în jos, nici în sus. Pentru că n-am fi compromis o instalație sau alta, cît am fi compromis ideea, obiectul muncii noastre.

Și la Brașov s-a pornit numărătoarea de la unu. Adică de la simplu la complicat, directorul fiind din nou plastic în expresie : „pentru că și elefantul se naște pui !" S-au conceput, executat și încercat mai întîi turbinele de 1 kw și 4 kw, mai lente, e drept, dar ușor de construit, de montat și, implicit, de cumpărat. Aceste instalații, destinate pompării apei, deci îndeobște agriculturii, funcționează automat și autonom, nedispunînd de vreun echipament de comandă sau de reglare. Furnizate de I.M.A.I.A., care le produce în serie, cele mari (cu putere nominală de 4 kw) costă în jur de 18 000, sumă care se amortizează îndată, notînd că ele sînt în măsură să asigure un debit de 7 metri cubi pe oră, la o înălțime de pompare a apei de 30 de metri. O astfel de pompă are și generator electric, putînd și stoca energie, utilizată apoi de beneficiar după nevoi. Tipul următor, de asemenea în producție de serie, a fost cel de 20 kw, prima turbină românească pe ax vertical (deci fără senzor de direcție, cu elementele de conversie la sol, cu pale în profil constant etc.) care furnizează energie electrică la, reproduc din prospect, parametrii rețelei de 3×380 V/50 Hz. Ca să meargă o astfel de „moară", vîntul nu trebuie să bată. Ajunge să sufle, cu 8 metri pe secundă. Cumpărătorii de pînă acum, tot mai numeroși, dar (după părerea celor de-aici) încă puțini, „pentru că lumea nu știe", se declară mulțumiți de achizițiile făcute. Între aceștia, fără a epuiza lista, I.E.L.I.F. Brașov, F.N.C. Călărași, F.N.C. Giubiasca cu „Mămăliga" de turbine (unde la București mai aproape, tot pe vreme rea, chiar dacă din generații diferite (ca la calculatoare !) a apărut deja în poligon, TEV 100, blocul acela cu zece etaje despre care aminteam ! Ultima, fotografiată și în această pagină aduce cu un cerc uriaș (de fapt, e o coardă) sau, dacă vreți, cu un diapazon halucinant, cărora cineva i-a unit vîrfurile ! Asta e însă, cum să mă exprim ?, partea poetică a unei realizări concepțuale și tehnologice (profilele de aluminiu s-au extrudat în Slatina, nimic nu e din import !) de anvergură cu care tehnicienii de sub Tîmpa se pot prezenta, fără teamă, la orice examen internațional, cît de riguros, cît de exigent. În limbaj specific, TEV 100 înseamnă o etapă superioară în procesul utilizării surselor neconvenționale de energie la o investiție specifică (maximum 20 000 lei/kw, durata de viață de 20—25 de ani) foarte mică, strict sensu și prin comparații. Redutabilă, o „uzină" în miniatură, cu sisteme de pornire, de frînare (cînd vîntul o ia razna), de conversie etc., ea nu obligă la o fundație specială, putînd fi amplasată convenabil în oricare din zonele cu vînt ale țării. Atît în cea montană de altitudine, dar și în lunca Dunării, pe litoral, în Banatul severinean etc. O astfel de investiție se recuperează, după calcule ferme, în maximum 6 ani.

Cînd s-a apucat de toată această treabă, inginerul Ilie a intuit că nu-l va aștepta fanfara la capătul străzii. Acum își dă seama că nu-l va aștepta nici mai departe, dar e sigur că s-a angajat pe un drum drept și, la propriu și la figurat, luminos. Ideile sale, ca să nu zic turbinele sale, cîștigă tot mai mult teren. Nu printr-o publicitate ieftină, prin economiile și avantajele pe care le înaintează, o baterie de 30 de TEV 100 („pe care trebuie să ne consolidăm") putînd crea o putere de 3 Mw ! Firește, mai e mult pînă departe, dar gheața s-a spart. Și, ca să discutăm în termenii buletinului hidrologic, nu doar la mal, ci și în larg. Oamenii se interesează tot mai mult de „năzbîtiile" de la Brașov și, lămurindu-se că merg cu ele la cîștig, nu se feresc să le solicite. Un pas foarte important a fost făcut, în sensul în care mentalitatea s-a schimbat și se schimbă. Urmează însă cellalți, afirmarea, intrarea pe piață. Entuziast, Vlad Ilie e și visător. Dînsul își imaginează și vremea cînd unitatea pe care o păstorește va fi proiectant de sisteme și furnizor general de utilaje, cu sarcini pe linie de instalare, școlarizare și service. Vremea aceea, înțelegem, e pe-aproape. Pentru că, și datorită celor din Brașov, vîntul bate tot mai mult în folosul nostru !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Opinia unui alegător

O sărbătoare bărbătească

Aprilie a pulverizat primăvara, anotimpul pare tăgăduit de zilele caniculare pe care bunii meteorologi se chinuiesc, de la un buletin la altul, să le explice plauzibil și pentru ei, au început să asude și termometrele, berzele cuibăresc mai grăbit ca niciodată, gerul a și schimbat fața pămîntului, verde, sănătos și cu poftă de ploaie, „Mamă, dacă ar da, acum, o sfîntă de ploaie..."!

Nu știu cum dracu se face că iernile sînt, mereu cocoșate de atîta zăpadă, troienile se înalță cu munții și cînd vine primăvara și crezi că pămîntul va înota în apă, atunci iese mult așteptatul soare și în două săptămîni toată lumea începe să se vaite după un nor harnic.

În sfîrșit, să sperăm că nu vom fi ocoliți de **binecuvîntata ploaie la timp** și să privim cu încredere calendarul cel nou care a impus vara odată cu echinocțiul de primăvară.

Ei bine, cam la cîteva zile după acest prag derutant, și pentru meteorologi, am petrecut o dimineață ce nu se va putea uita prea curînd, cîteva ceasuri în tovărășia unor bărbați strîns legați de soarta agriculturii ca să nu zic că agricultura se află, ea, foarte strîns legată de gîndirea, de credința, de patima, de înțelepciunea, de știința și de demnitatea acestor oameni. Unul dintre ei, **un bărbat de ispravă** — aceasta e frumosul cuvînt în stare să cuprindă personalitatea lui exemplară — împlinea, atunci, șaizeci de ani de viață și sărbătoarea mi s-a înfățișat cu o nobilețe pe care mă simt dator să o subliniez ca admirabilă. În puține împrejurări mi-a fost dat să asist la o mai sinceră și mai îndreptățită recunoaștere a unor merite pe care rotunjimea celor șase decenii le lumina cu înțelesuri rare. Să muncești o viață supus credinței că pămîntul trebuie să-i dea omului bucuria unei existențe ridicate deasupra nevoilor, să pornești la drum dintr-o bătătură țărănească cu singura avere autentică respectul muncii și să ajungi, la șaizeci de ani, tînăr și puternic, ca un gorun haiducesc, iubit și sincer respectat și cu titluri științifice înalte conservînd o practică agricolă curajoasă, necesară recordată la rigorile evoluției rapide a științei agricole și necesitînd inspirat cenzurata de răbdarea pentru respectul tradiției într-un domeniu în care țăranul — cum mai spuneam cu un prilej, — încă nu și-a epuizat experiența și știința, să ajungi, așadar, la clipa cînd confrații, liberi de orice obligație conjuncturală, vin să te omagieze e o bucurie și această bucurie e în stare să-ți lungească viața. Sărbătoarea inginerului Ionită Nicolaescu de la Simburești (cel care, așa va rămîne cunoscut, a fost o sărbătoare bărbătească împlinită cu o exemplară sobrietate de oameni pentru care atributul de **oameni cu picioarele pe pămînt** e cel mai cinstit și mai adevărat. Merita să fie văzuți acești bărbați care, la jumătatea vieții, mai toți, puteau să înscrie în dreptul numelui lor un bilanț ce le dădea și dreptul și țăria și greutatea să-i spună confratelui lor „La mulți ani" ca o confirmare fără drept de apel a unor virtuți și a unei munci ce nu puteau fi recunoscute de oricine.

Era o dimineață cu adevărat fericită, cerul senin și înalt, zăpada caișilor și zarzărilor ca niciodată de albă, un vînt subțire, atît cît să legene ușor un vosl de mireasă, tînea deasupra pămîntului mireasmele primăverii deșănțuite, numai ochii lui Ionită Nicolaescu erau plini de lacrimi. Însă lacrimile erau și ele fericite.

O sărbătoare bărbătească de o exemplară sobrietate, undeva într-un colț de pămînt oltenesc, argumenta cu speranță, cultul valorilor și ne dădea nouă, tuturor, o mare lecție socială și politică.

DINU SĂRARU

Construim pentru a trăi

Prof. univ. ing. Mircea Mihăilescu, s-a născut în anul 1920 la Brașov. Este diplomat al Facultății de construcții din București (1941). A fost distins la absolvire cu premiul „Vasilescu Karpen", pentru cel mai bun proiect din anul V de studii. În 1957 i s-a decernat premiul „Aurel Vlaicu" al Academiei Române, dedicat științelor tehnice, pentru studiul „Învelitori subțiri". Alte distincții împreună cu colectivul : premiul Ministerului Educației și Învățământului pentru cercetare și proiectarea gării Predeal (1967), premiul I pe ramura Construcțiilor industriale pentru proiectul și cercetarea „Decantoare de apă industrială integral prefabricat" (1978) și altele. A realizat 6 invenții una medaliată cu argint la „Expo" Geneva 1977.

A lucrat în preajma unor mari personalități : prof. dr. ing. Mihai Hangan, acad. Nicolae Proteril, acad. Aurel Beleș, acad. Elie Carafoli. Timp de 20 de ani, a fost șeful catedrei Construcții de beton armat la Politehnica din Cluj-Napoca. A participat la numeroase congrese și colocvii internaționale : Oslo (1957), Madrid (1960 și 1979), Dresda (1962), Paris (1966), Mexico-City (1967), Weimar (1968), Madrid (1969), New York (1971), Alma Ata (1977), Londra (1974), Oulu (1980), București (1980), Viena (1980), Guilford England (1981), Moscova 1985.

A susținut conferințe la Politehnica din Atena, în anul 1981, („Realizări în construcțiile spațiale din România"), iar la cea din Zürich ETH, în 1984 („Realizări de structuri de acoperișuri și rezervoare din beton armat").

A întocmit sau îndrumat în calitate de șef de proiect 156 de proiecte, între care : Depoul de locomotive Brașov (1947), Fundația rotativei mari de ziare de la Casa Scinteii, în lungime de 90 m, spălătorul de cărbuni de la Petrila și Lupeni, Sufleria subsonică a Institutului de Mecanică Aplicată (Militari-București), gările din Predeal (1961), Brașov (1962), Bîrlad (1963), Acoperișul izvorului „24" de la Olănești (1964) ș.a.

În prezent, este profesor la Facultatea de Construcții a Politehnicii din Cluj-Napoca.

E un om plin de idei. Mereu în avangardă. Creator. Un cercetător fără astimpăr. Un nume bine cunoscut, profesor de talie europeană, care a lăsat urme bune în lumea construcțiilor românești, cum lesne se poate constata și din „caseta tehnică" a dialogului, deși, adesea l-a-ntristat neînchipuit de mult „moartea" unor idei. Și de la „moartea" ultimei idei, nici n-a trecut mult timp. Văzuse în ea împliniri de mare rafinament creativ, dar de curînd a aflat-o „[illegible]" pe aiurea. Ar fi dorit o [illegible] aici, „acasă" nemairămînîndu-i [illegible] decît să constate cu tristețe că totuși ideile... circulă. Deține și un record greu de „bătut" : în mai puțin de 5 luni, Pavilionul expozițional al orașului din zona Mărăști-Someșeni, a trecut prin toate fazele, de la proiectare la execuție, ajungînd la vernisaj ! A fost un răspuns operativ dat de proiectanții din Facultatea de Construcții din Cluj-Napoca, la solicitarea organelor județene de partid și de stat.

★
★ ★

— Vocația de constructor a omului e din străvechime. Dar pînă cînd va continua el să construiască ?

— Construcțiile, cît timp va exista omul, rămîn activitatea tehnică cea mai apropiată lui, în măsură să-i reflecte elocvent universul de înțelegere, să-i fixeze expresiv aspirațiile. Construim pentru a locui, pentru a putea munci, călători, pentru comerț, cercetare, învățămînt, divertisment, reconfortare, sănătate, pentru captarea energiei din natură, pentru asigurarea unei vieți civilizate. Aceste obiective nu se epuizează, dimpotrivă, se amplifică, constituind zestrea hotărîtoare pentru calitatea vieții.

— Vă propun să ne oprim pentru exemplificare în Clujul milenar. Mai sînt aici și cîteva clădiri contemporane cu Mihai Viteazul și chiar mai vechi. Mai sînt și altele din mai toate secolele ce s-au scurs. Zone întregi au fost construite între cele două războaie, străzi întregi au fost dărîmate în ultimul război, dar ultimele două decenii au însemnat o adevărată revoluție. Dincolo de statisticile oficiale, cred că mai mult de 70% din populația orașului trăiește în case ridicate în ultimii 15—20 de ani. Pentru asta a existat și un impresionant program de construcții, la care au participat zeci de mii de oameni. Practic, în acest mare oraș al țării, problema locuințelor e deja rezolvată. Mă gîndesc însă și la ce vor avea de făcut constructorii clujeni în anii viitori...

— Vor avea de întregit imaginea de oraș evoluat, începînd cu îmbunătățirea condiției stradale, unde se impune realizarea unei îmbrăcăminți de calitate, în calc și pe trotuar, îngrijindu-se apoi de buna funcționare a scenariului urban, prin edificarea de intersecții suprapuse, pasaje subterane pietonale și parcaje auto, în punctele de aglomerare. Pregătirea orașului pentru anul 2000, înseamnă și a-i asigura un sistem de transport în comun rapid și de mare capacitate...

— Și cum îl vedeți ?

— Într-o viziune, nouă la noi, el ar putea fi construit dintr-un fascicol de căi aeriene, situate la 20—25 de metri deasupra străzii, care să lege direct extremitățile cu centrul, pe ele urmînd să circule vehicule autopropulsate pe șine, sau perne de aer. Dar constructorii vor avea de realizat încă multe obiective, din domeniul dotărilor edilitare : rezervoare de apă, stații de epurare, dispozitive de protecție împotriva inundațiilor. Ne mai trebuie, case de odihnă, și mai ales spații acoperite pentru întreținerea și fortificarea condiției fizice, prin practicarea sportului, la care locuitorii orașului, între 5 și 70 de ani, ar trebui să aibă acces săptămînal. În fine problema vitală, lupta pentru energie. Trebuie să proiectăm mai repede instalații eficiente pentru captarea energiei eoliene, reperată în munții din vecinătate și mai ales pentru captarea energiei geotermale, capabilă să satisfacă necesitățile pe termen lung, fără pericole de accidente sau poluare.

— Cu ce arme se va aborda asaltul anului 2000 ?

— Socializarea și scientizarea sînt, după părerea mea, cele două atitudini, în lumina cărora activitatea constructivă va putea cîștiga strălucire. **Socializarea** procesului constructiv reprezintă un cîmp de cercetare de graniță, destinat să fixeze în raport cu datele conjuncturale specifice unui anumit patrimoniu colectiv, **„ce și cum trebuie făcut"** pentru a se ajunge la o **„calitate superioară a vieții"**, idealul fascinant al lumii contemporane. Problematica se referă în special la trei aspecte : **selectarea obiectivelor, controlul activității și educarea factorului uman.** Societatea, prin organisme competente, va trebui să-și rezerve în primul rînd dreptul fixării normelor minime de siguranță și confort, al avizării înscrierii investițiilor în mediul ambient pentru a nu-l denatura, precum și al stabilirii oportunității noilor clădiri, în toate compartimentele vieții.

— Dar scientizarea ?

— Reprezintă lărgirea ariei de specializare a constructorului, cîndva responsabil doar de siguranța mecanică a structurii de rezistență, înrolat în timpul nostru să asigure funcționalitatea optimă a întregului ansamblu constructiv... De exemplu **aportul fizicii,** este determinant pentru stabilirea principiilor de izolare hidrotermică, acustică, hidrofugă cît și al strategiilor de captare ale energiilor neconvenționale : **eoliene, marine, solare, geotermice. Contribuția chimiei** este manifestă prin gama largă de produse, pe bază de rășini sintetice, puse la dispoziție pentru izolări, prin largirea și îmbunătățirea sortimentului materialelor de rezistență, completate cu formulele compozite, singura noutate, pe lîngă materialele tradiționale (lemn, oțel, beton). **Mecanica solidului** preocuparea centrală a constructorilor, face eforturi pentru evidențierea caracteristicilor corpurilor real deformabile, pentru a defini răspunsul lor la încărcări de durată, acțiuni ciclice repetate, sau alternante, atît în condiții de climă normală, cît și în situații excepționale, la temperaturi înalte sau foarte joase.

Urmare, comportarea unei construcții în timp, se evaluează pas cu pas, în acord cu **curba histeretică** a materialului de rezistență, pus în operă, ținut în condițiile climatice aferente. Astfel procesul de concepere al unei clădiri, presupune o activitate laborioasă și de **rafinament intelectual, care trebuie antrenată** pentru a furniza rezultate verosimile și concomitent susținută de calculatoare puternice. Mai trebuie subliniat rolul precumpănitor, acordat în zilele noastre, investigației experimentale, pusă la punct în laboratoare dotate cu aparatură de mare precizie, ale cărei rezultate, depășesc deseori în credibilitate pe cele obținute teoretic.

— Azi se vorbește de „recorduri" ale constructorilor : cel mai lung tunel, cea mai înaltă construcție, cel mai mare pod... Pe care le vedeți „bătute" ?

— În aria podurilor, cel peste strîmtoarea Mesina, care se întrevede cu o deschidere de 3 km, dacă se va realiza, va „bate" actualul record al deschiderilor, așa cum tunelul ce va lega Franța de Anglia, pe sub Marea Mînecii, cînd se va construi, va reprezenta cea mai mare și complexă lucrare executată de om.

— ...Și la noi ?

— Consider utile un număr de săli de întrunire și sport, deci cu caracter polivalent, ale căror deschideri să depășească 100 de metri. Se mai justifică construirea de viaducte, care, scurtînd traseele, evitînd pantele, să atingă deschideri între 150—200 m, așa cum se fac peste tot în lume. Să nu uităm că prietenii noștri iugoslavi au construit de curînd, la Krk, un pod în arc de beton de 394 m deschidere, cea mai mare realizare din beton din lume !

— Înțeleg că în toate aceste direcții, recordurile sînt de fapt victorii ale echipelor !

— Firesc. E nevoie de o activitate concertată, de sinteză, pe care numai o echipă de specialiști din diferite compartimente, dar avînd viziunea ansamblului, o pot îndeplini, dezicîndu-mentalitatea romantică a arhitectului șef de proiect, singur, undeva în turnul de comandă. Citez remarca unui cercetător : „A nu adera la lucrul în echipă, echivalează astăzi pretenției de a ajunge singur pe lună" !

— V-aș „provoca" în continuare la o discuție despre... învelitorile gonflabile.

— Au fost experimentate la noi, la INCERC, și expuse la EREN. Sînt confecționate din materiale impenetrabile de gaze, rezistența lor datorîndu-se pu-

nerii în stare de tensiune, la presiunea unui gaz, aer sau heliu. În cazul învelitorilor „monostrat", presiunea se exercită de aerul din interiorul încăperii acoperite. La cele „bistrat", se introduce heliu sub presiune în camerele dintre straturi. Evident, soluția din urmă este recomandabilă...

— Cartierul Mănăștur din Cluj-Napoca are azi peste 100 000 de locuitori. Nu știu cîte garaje sînt, dar e cert că majoritatea mașinilor stau sub cerul liber. Să spere oare și mănăștărenii interesați la ceva de la aceste... învelitori gonflabile ?

— Nu numai ei ! Această necesitate poate fi împlinită de o serie de construcții speciale, rentabilizate prin închirierea locurilor de parcare, sau vînzarea lor la un preț accesibil.

— Chiar dacă veți zîmbi, vreau să vă destăinui că în anii '50 m-am înarmat cu destule utopii : eram elevi la o școală tehnică de construcții din Sibiu și ni se vorbea despre viitoarele mari orașe subterane, despre marile blocuri cu terenuri de aterizare și șiranduri pe acoperiș, despre trotuarele rulante și mai știu eu despre alte altele ! Să mai păstrez aceste imagini, sau să le șterg ?

— Cînd umanitatea va depăși stadiul luptei acerbe pentru profit, manipulat exclusiv pe colective, grupuri sau monopoluri, atunci se va deschide loc pentru înfăptuirea programelor generoase, „utopice", pe care le-ați amintit. Ele vor crea satisfacții superioare și maselor largi ale populației din lumea a treia.

— Cred că recunoașteți expresia „Sperietoare ecologică". Vă aparține. Așa le ziceți primelor locomotive cu aburi. M-am gîndit să vă întreb dacă astfel de „arătări" n au țesit și din imaginația constructorilor...

— „Sperietori ecologice", echivalente distonanțelor muzicale, s-au înregistrat și în construcții. Aș menționa, spre exemplificare „trecerile" peste autostrada București—Pitești, realizate cu rambleuri înalte, înclinînd perspectiva, întocmai unor valuri de fortăreață antică ! Încadrarea în ambient, nu mimîndu-l, ci îmbogățindu-l, fără a-l denatura, presupune **nuanțe rafinate** ale unui proces intelectual, pentru care trebuie afinitate, un fel de ureche muzicală...

— Se discută mult despre „calitatea vieții". Revin cu rugămintea unei completări necesare : cît depinde ea de constructori ?

— Enorm ! Peste 90% din timpul vieții, omenirea îl petrece în cadrul constructiv, acasă, pe stradă, la birou, în săli de divertisment, hoteluri, spitale, săli de așteptare...

— Ce înțelegeți prin „Efectul Catharsis" de care vă place să vorbiți mereu ?

— Cine a trecut pe lîngă podul peste Dunăre la Cernavodă, este imposibil să nu fi resimțit acest efect de înălțare spirituală în fața confirmării, în natură, a rațiunii umane. Este sentimentul trăit în fața Partenonului, a Panteonului, Coliseului, cel care te străbate la intrare în catedrala Sf. Sofia, sau în fața turnului Eiffel, sau a marilor poduri din vremea noastră. Aceste edificii, impresionante, servite în egală măsură de arhitecți și ingineri, și-au cîștigat măreția numai expunînd cu dezinvoltură caracterele gîndirii creative, cu precădere de natură logică.

— Se zice că „moda" are o anume virulență. E valabilă afirmația și pentru construcții ?

— Termenul „modă" eu îl asociez unor trăsături tranzitorii : linii facile, inițial ingenue, apoi plictisitoare prin repetiția fără substrat. Moda se regăsește evident și în expresiile constructive, ca de exemplu „moda" acoperișurilor de țiglă, a căror geometrie este uneori „jucată", de mai mare hazul !

— Cu vreo 28 de ani în urmă, cînd nu se prea gîndea la noi la construcția primelor centrale electronucleare românești, ați oferit studenților de la Facultatea de Construcții din Cluj primele proiecte de diplomă, înaintea altor centre universitare. Azi, unul din elevii de-atunci, ing. Gheorghe Răducu, conduce lucrările de realizare ale primei centrale electronucleare din țara noastră, la Cernavodă. Considerîndu-vă în avangardă, aș vrea să vă întreb, dacă după anul 2000 constructorii, vor schimba ceva în concepția de abordare a acestor construcții...

— Centralele electronucleare au un sector propriu de probleme, de mare gravitate, în cadrul cărula este periculos de făcut pronosticuri. În literatura tehnică, printre problemele de vîrf se menționează : **realizarea fuziunii nucleare, amplasarea pe mare, la suprafață sau în adîncime, a acestor centrale, depozitarea, în condiții de siguranță deplină, a deșeurilor radioactive.** Rămîne de văzut, evoluția acestor centrale, la concurență cu captările energiilor neconvenționale, dintre care șanscle cele mai mari, de universalitate, sînt acordate celei geotermice.

Avînd tradiția unor personalități tehnice, înscrise printre pionierii numeroaselor **prospectări de avangardă tehnică,** am putea și ar fi momentul, să ne angajăm mai hotărît într-un program de cercetări, vizînd captarea formelor de energie neconvențională, de care dispunem, prelnind evident și riscurile acestei inițiative.

— Ziceți că trecutul este o bibliotecă plină de înțelepciune. Dumneavoastră ce veți mai lăsa în această bibliotecă pînă în anul 2000 ?

— Sper să ofer studenților un curs complet de construcții din beton armat precomprimat, inginerilor constructori un manual destinat construcțiilor spațiale din beton armat și precomprimat și poate un volum de încercări pe tema „tehnica, secunda natură a omului". Am, de asemenea, în vedere o privire de sinteză asupra istoriei construcțiilor și o prezentare a principiilor de captare a energiilor neconvenționale. Redactările, vor fi efectuate împreună cu colaboratorii de la catedră. În tehnică, se scrie greu, dificultățile majorîndu-se în căutarea originalității.

— Sînt vreo 7—8 ani de cînd „Flacăra" a mai găzduit un dialog cu dumneavoastră. Care ar fi o sinteză a preocupărilor avute în acest răstimp ?

— Cu precădere, colectivul Laboratorului de structuri din care fac parte, și-a îndreptat atenția spre construcții spațiale cu destinații industriale. S-a reușit realizarea unui acoperiș de 60 metri deschidere și 120 metri lungime, pentru un depozit de îngrășăminte la Bacău, realizat din arce cu pereți subțiri, prefabricate și precomprimate, la Făgăraș, un depozit cu scopuri similare, de 30 m deschidere, cu o structură originală, complet prefabricată, o fundație rezistentă la explozii, pentru sudura tablelor ; s-au proiectat rezervoare, decantoare de apă, alcătuite din elemente prefabricate cu simplă și dublă curbură, asamblate prin precomprimare, executate la platformele chimice Năvodari Pitești, Timișoara. După cercetările și proiectele noastre, s-au construit 12 blocuri de locuințe în formulă cu „tub perimetral" la Alba Iulia, în zona „Parc-Cetate", centrala telefonică din cartierul Grigorescu din Cluj-Napoca. Recent, am terminat proiectul unei fabrici de medicamente, cu grad superior de asepsie, care se execută la Tg. Mureș, soluțiile arhitecturale și constructive fiind de vîrf.

— ...Și alte studii ?

— Benzi precomprimate pentru acoperișuri cu deschideri mari, servind la proiectarea unor procese industriale și agricole, noduri de cadre, ușor și simplu de realizat pe șantiere, elemente de rezistență confecționate din beton armat dispersat cu fibre de sîrmă. S-a pus la punct un dispozitiv de ductilizare a tiranților...

— V-am adresat multe întrebări. A venit rîndul celei din urmă. Mă gîndesc să vă propun și o... autoîntrebare !

— De acord. Iată și întrebarea care mă obsedează : cum s-ar putea înlătura tendința spre „Kitch" în construcții ?

— Absolut de acord, mai ales că am abordat deja ideea „sperietoarelor ecologice"...

— Marii exegeți ai expresiei arhitecturale au denunțat ornamentația și profilatura fără sens, de pe construcții, aplaudînd punerea în evidență a funcțiunii elementelor, rațional necesare, și diferențierea, chiar subliniată, dintre elementele structurale și cele de închidere. Coloanele Ateneului Român, din respect pentru importanța lor, n-au fost secționate, pentru a permite intrarea, ea, secundară în importanță, fiind plasată în spatele lor. Deseori asistăm la un consum inutil de materiale și manoperă pentru balconașe nefuncționale, lucarne false, colonete de circumstanță sau lambriuri din lemn în exces, trecînd pe plan secundar ideile centrale, de organizare a spațiului sau cele de rezolvare structurală, ale căror contribuții la calitatea edificiului sînt de mult mai mare valoare.

— Soluții ?

— Ar fi poate cazul, similar celorlalte manifestări umane, ca oamenii cu autoritate profesională să participe cu păreri, pentru educarea opiniei publice în favoarea lucrului de calitate, prin conținutul lui intelectual, denunțînd facilitatea atractivă, butaforia ieftină.

— Cred că mesajul va fi recepționat. Eu vă mulțumesc !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Partidului și patriei cîntare

Ca o lumină în inima prezentului

A spus cineva, soldatul se întoarce aproape întotdeauna de la o bătălie, chiar dacă nu a luat parte la ea. Aceasta îi e datoria, aceasta îi este menirea. Activismul, altfel spus, însoțește orice demers uman. Sentimentul victoriei care nu se oprește în pragul propriei sale realități se naște din chiar acest mod de a-ți gîndi viața și a-ți asuma condiția ei dincolo de propria ta biografie. Literatura poartă în sine germenii acestei bătălii și ține funcțiar de natura și morala unui astfel de activism. Scriitorul participă la realitatea înconjurătoare și face parte din ea, asumîndu-și o responsabilitate, pe aceea a victoriei, a drumului lung pînă la ea. Este și istorie, tot ce face el, scriitorul, este și politică și cultură. Realitatea vie, activă, dintr-o perspectivă mereu mai înaltă și transformatoare este unul și cel mai important dintre modurile creației. Ne vom reaminti de aceea mereu acel sens adînc și înnoitor pe care l-au reprezentat și îl reprezintă orientările în materie de cultură și artă ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, faptul cu deosebire hotărîtor prin care, asemeni tuturor preocupărilor societății, cultura, literatura și arta s-au întors către om, către lumea realității, operînd asupra gîndurilor și sentimentelor sale într-o viziune care e a edificării de conștiință. Acea metaforă a izvorului veșnic viu pe care-l relevă realitatea în toată amplitudinea sa istorică și care constituie sursa de inspirație, forța modelatoare a creației, rămîne ca o sintagmă de spirit pentru întregul fenomen cultural-românesc și-i definește dimensiunea sa permanent actuală. Activismul de care amintim își trage de aici seva sa dătătoare de viață și prin el orizontul politic al culturii a cîștigat în substanță. Nimeni nu poate face abstracție de acest orizont iar scriitorul, cu atît mai puțin, el ar fi ultimul care ar putea să-și propună o atare întreprindere.

Viața intră în cărți dar și cărțile la rîndul lor dau vieții speranțe și acea perspectivă în care intră însăși logica istoriei. Mă gîndesc în acest sens la actul jubiliar pe care-l reprezintă azi cei 65 de ani de la făurirea partidului, fapt ce îmi evocă nu o distanță, ci o apropiere în timp a tot ceea ce numim îndeobște a doua clasicitate a literaturii române, acel militantism prin care intelectualitatea românească s-a atașat ideilor partidului pentru că cranu ale țării și slujeau destinului său, idealurilor sale de dreptate, de libertate națională și socială. Istoria partidului este în bună măsură însăși istoria culturii noastre ajunse azi la conștiința propriei sale identități și, mai mult, în sfera de interes a întregii societăți.

A.I. ZAINESCU ■

CITITORUL

În noua ctitorie de țară
El a clădit înăuntru, a clădit în afară,
În hotarele inimii, în gîndul fără hotare
Ca o desprimăvărare,
În orizontul lumii ars de zbucium
Unde cuvîntul său e pașnic bucium,
De unde-l chemi, de-acolo îți răspunde
Cu visul tău desmărginit din unde

De peste mări și țări, ca pe-o nădejde,
O lume-ntreagă numele-i rostește,
Zidiri înalte ține-n aspre palme
Ca-naintașii săi cu chipuri calme
Și meșterii-i urmează în zidire
Că îi se vede fruntea-n omenire.
Ni-i mare țara prin cîrmaciul ei,
Cu piscuri ninse veșnic de idei.

ION BRAD ■

PARTIDUL — STEA POLARĂ

Un fald imens sub soare acuma își răsfrînge
Incandescentul roșu ce-n inimi ureă pur ;
Numele tău vibrează cutreierînd prin sînge
Cînd galbenul din lanuri foșnește spre azur.

Eșarfe de lumină sînt gîndurile noastre
Ce înfloresc sub cerul înalt de primăvară
Cînd carpatine piscuri acum se desfășoară
În unduirea mării, în faldurile albastre

În trunchiul tău, în ramuri de arbore-lumină
Crescut din glia noastră strămoșească
Se-nscrie vîrsta mea ce-o să devină
Un tînăr ram ce spre zenit să crească

Doar astfel știu că-n vreme inima mea există
Cît va rîma sub ceruri pentru această țară
Că luminezi spre era comunistă
Incandescent-precum o stea polară.

NEGOIȚĂ IRIMIE ■

Antologie Flacăra

EROII

Ca lebede-n apa cernită sînt cei
pentru care
văzutele, sfintele, pier și sporește
vederea,
priveliști răpite de sunet. O, fie-mi
cîntarea asemenea lor

Ei mîntuie ultimul licăr al ierbii.
Ce nimeni
nu poate s-atingă se pirguie-n
stinsa lor mînă.
Căci preajma-i a noastră, și pomul,
și rodul,
dar sorții bețsugului — nu.

Balanță pe umeri îi-e soarele aprig
și luna
Noi însă-adormim, ne sculăm.
În veghere, o parte
a lor — mai severă — veghează
și partea
de veghe-ațipită în noi.

Și ce mai rămîne, atunci, grădinarilor
limbii ?
Albinele-adîncului nasc, limpezind,
în neantul
rămas pentru noi inefabil, o limbă
lipită de faguri, de lut.

Ci rareori pilpîie mierea pe buzele
noastre.
Și tot ce rostim s-a rostit din adînc,
lăcrimată,
înainte de lacrima noastră, e apa,
iar Patria — strigătul lor.

ȘTEFAN AUG. DOINAȘ ■

GHEORGHE GRIGURCU:

„Istoria se făurește aici și acum"

— Urmărindu-vă activitatea, un cititor ranchiunos ar putea zice despre dv. că ați umplut revistele literare cu articole. Haideți să explicăm cititorului ce înseamnă un critic profesionist. Dacă acceptați calificativul !

— La „profesia" de critic am ajuns oarecum întîmplător. În 1965, Al. Andrițoiu mi-a încredințat cronica literară a proaspăt reînființatei reviste **Familia**, ceea ce mi-a impus un ritm și un sistem de lucru în această direcție, care s-au consolidat cu timpul, devenind habitudini. Avînd păcatul unei anume hărnicii, am tins la o activitate „metodică", la un soi de împlinire, de rotunjire continuă a celor începute. Ce s-ar fi întîmplat, m-ați putea întreba, dacă n-aș fi fost investit cronicar ? Aș fi balansat, probabil, între poezie (tentația mea primordială) și eseu, aforism, jurnal, speță mai „de inimă". N-ar fi lipsit nici comentariul închinat literaturii curente, pe care l-am cultivat sporadic încă din anii '50, atît de ireali în optica mea subiectivă de azi, elev și student fiind, dar nu e sigur că ar fi deținut ponderea principală, aflîndu-se în funcție de „comandă", de aspectul concret al debușeului publicistic. Iată de ce am socotit de a mea datorie a dedica redactorului-șef al mensualului orădean, care era să mă dezamăgească ulterior, volumul meu de debut în critică, **Teritoriu liric** (1972). Dar nu mai e nimic de făcut, dacă m-am „profesionalizat" critic, și încă, așa cum insinuați grațios, cu asupra de măsură ! Ce înțeles am putea da conceptului de critic profesionist ? Dincolo de convenția prezenței materiale, a strigătului „prezent" ca la catalog, cu o voce înfiorată, uneori chiar alterată, de sentimentul prezentului pur (nu e nici o aluzie, vă asigur, la un titlu al excelentului volum al confratelui Mircea Iorgulescu), cred că un atare comentator trebuie să facă dovada unei ținute morale care inspiră încredere. Idealizez puțin, nu ? Există destui autori în acest domeniu care se pierd în oscilații de atitudine, cînd nu de-a dreptul într-un vacuum etic. Dacă activitatea critică are firești limite legate de sărmana condiție psiho-fizică a omului, dacă exprimă la fel de firești diferențe de orientare, de gust, de opțiune (căci în imperiul celei de-a zecea muze nu există evidențe !), axul moral este cel ce-i asigură o certitudine, o implantează, ca să zic așa, în absolut. Insuficiența morală nu poate fi situată în același plan cu insuficiența de receptie estetică, inevitabilă, într-un grad mai mare sau mai mic, oricărui exeget, căci, așa cum arăta E. Lovinescu, „e mai primejdioasă pentru că e mai ipocrită". „Alături de pretențiile estetice cele mai rafinate, precizează mentorul Sburătorului, strecoară preferințe vulgare, dictate de interese sau de pasiuni, care, de pe urma amestecului, trag profitul tuturor confuziilor. Lipsa de probitate nu are o linie de conduită unică, după cum o are lipsa de gust". Cum am putea lua în considerare o profesie critică, fără acea minimă uniformitate, fără acea identitate cu sine, care indică personalitatea ,precum mecanismul unui barometru, nu numai în dreptul sensibilității și al ideii, ci și în privința probității ? De acest din urmă factor depinde exclusiv medierea (autentică ori contrafăcută) a celorlalți. Morala este cartea profesională, modestă, adesea cu filele îngălbenite, roasă, de prea multă purtare, dar absolut necesară a oricărui critic.

— La ce vîrstă și cam la ce grad de cultură trebuie să ajun-

RADU G. ȚEPOSU ■

(Continuare în pag. 15)

Clasicii noștri

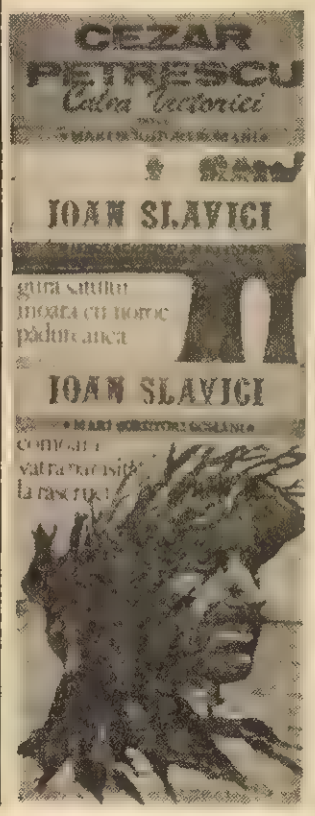

La peste o sută de ani de la apariția volumului **Novele din popor** , de Ioan Slavici, editura „Cartea Românească" tipărește într-o nouă ediție nuvelistica prozatorului ardelean, în două volume cuprinzînd 41 de proze. Folosind cu argument al readucerii în circuit modernitatea lui Slavici, Constantin Mohanu, îngrijitorul și prefațatorul ediției, face și un istoric amănunțit al celorlalte volume în care nuvelele au văzut lumina tiparului, începînd cu acela apărut la Editura „Socec & Co", dedicat lui Titu Maiorescu. Acestor însemnări, editorul le adaugă și o spicuire din presa vremii în care proza scurtă a lui Slavici a fost salutată și comentată, semn de pe atunci că autorul Marei era receptat la adevăratele dimensiuni. Un astfel de argument este și comentariul lui Eminescu, apărut în **Timpul** (28 martie 1882), care dovedește fine intuiții și judecăți sigure. Apărute în colecția „Mari scriitori români", nuvelele lui Slavici vin să satisfacă o necesitate de lectură, constantă și reală.

Tot în aceeași colecție a editurii a fost retipărit și romanul **Calea Victoriei** de Cezar Petrescu. Ediția îngrijită de Corneliu Popescu redă „textul definitiv" al acestei scrieri pe care autorul însuși a pregătit-o pentru tipar cu puțină vreme înaintea morții, operînd modificări pe ediția apărută la Editura „Cugetarea-Delafras". Scopul acestor intervenții pe text era, în intenția prozatorului, acela de a face mai sugestiv finalul, de a-l aduce la o deschidere simbolică mai pronunțată. Împreună cu ediția începută de Mihai Dascal, reeditarea de la „Cartea Românească" anunță o reconsiderare a operei lui Cezar Petrescu.

Argument

Zile de festival

Exuberanța irizată în tonuri de verde a mugurilor a polarizat privirile soarelui asupra bătrînelor turnuri ca și peste noile arhitecturi din beton și sticlă edificate în municipiul de pe Cibin — localitatea care, conform unei tradiții depășind un deceniu, a devenit ca la fiecare fine de martie „capitala jazz-ului românesc"... O primăvară iradiind și pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor, gazdă ospitalieră timp de patru seri consecutive (27—30 martie) pentru 24 recitaluri ale celei de a XVI-a ediții festivaliere „Zilele jazz-ului SIBIU '86". O manifestare prestigioasă organizată ireproșabil de Comitetul Județean Sibiu al U.T.C., Casa de cultură a științei și tehnicii pentru tineret și de Clubul de jazz co activează în această casă de cultură — în colaborare cu Radioteleviziunea Română.

„Totul pentru public, totul pentru muzică" — o deviză nerostită dar emblematică în concretizarea eforturilor nedramuite, a dăruirii generoase investite de toți cei implicați în realizarea actului artistic-scenic-organizatoric. Fără îndoială timpul va decanta impresiile încă prea vii, va releva momentele memorabile — și nu puține au fost acestea semnatarul acestor rînduri resimțind imperios necesitatea unei firești ordonări a bogatului material supus exegezei în primul rînd în numele conciziei în exprimare. Astfel estimate, participările interpretative se subsumează de la sine celor trei importante compartimente definind tot atîtea funcționalități majore ale manifestării : CONCURSUL DEBUTANȚILOR destinat propulsării în circuitul național a tinerelor speranțe ; aportul precumpănitor al FORMAȚIILOR ROMÂNEȘTI CONSACRATE ; prezențele INTERPREȚILOR INVITAȚI DE PESTE HOTARE.

O preselecție realizată prin audierea unor casete magnetice a anticipat confruntarea — în fața juriului de specialitate și a publicului — a trei grupuri instrumentale aspirante la titlurile de laureați conferindu-le celor ce îl dobîndesc dreptul de participare, în viitoarea ediție festivalieră, alături de formațiile consacrate. **Ansamblul de percuție** al Conservatorului „George Dima" din Cluj-Napoca, dirijat de lectorul universitar Grigore Pop a cucerit spontan sufragii unanime, dar o veritabilă revelație a generat-o cvartetul timișorean **Alla Breve** alcătuit din instrumentiști aproape necunoscuți, vădind de pe acum aplomb în stăpînirea tehnicii instrumentelor, spirit de creativitate în configurarea temelor proprii și a frazelor improvizatorice. Două cîștiguri valorice pe care scenele noastre de jazz așteaptă să le valideze în viitorul proxim !

Surprize îmbucurătoare s-au manifestat, fără excepție, și în derularea programelor de recital ale formațiilor noastre consacrate. Iubitorii de jazz — ei constituind o majoritate în rîndurile publicului prezent la galele „Sibiu '86" — cunoșteau îndeaproape aceste formații, stilurile pe care le promovează, nivelul lor calitativ, datele repertoriale... Au fost aplaudate îndeosebi formațiile care au oferit publicului programe **în întregime inedite** — și le vom consemna aici în ordinea intrării lor în scenă : duo-ul constănțean **„Creativ"**, cvartetul **Liviu Butoi — Mircea Tiberian** din

Marius Popp — pian, Dan Mîndrilă — saxofon (Quartet București)

Fotografie de FRED NUSS

Timișoara, cvartetul bucureștean **Zoltan Boroș**, grupul **„Studio"** — Iași, **„Opus 5"** — București, **„Triptic"** și **Ansamblul Armatei** din Cluj-Napoca, Cvartetul bucureștean **Marius Popp — Dan Mîndrilă**, big band-ul clujean **GAIO**, duo-ul **Anca Parghel — Liviu Mărculescu** din Suceava, cvartetul timișorean **Eugen Gondi** ; pe lîngă formațiile citate se poate vorbi însă despre **preponderența inovării** parametrilor repertoriali la nivelul tuturor grupurilor participante !

În egală măsură atrăgătoare, insolite, au apărut formulele combinînd componentele constitutive cu prezențele „meteorice" ale unor invitați din cadrul altor grupuri, în intenția de a conferi un plus de policromie recitalurilor și o mai extinsă diversitate în spațiul sonor — vizual al scenei ; de menționat în acest sens alăturarea bass-istului bucureștean **Ovidiu Bădilă** formației **Vocal Jazz Quartet** din Sibiu, debutul tinerei soliste **Adina Chivulescu** în recitalul grupului **Opus 5**, asocierea pianistului-compozitor **Johnny Răducanu** cu instrumentiști timișoreni invitați, prezența pianistului constănțean **Harry Tavitian** într-un moment al programului susținut de tînăra orchestră **GAIO.**

În altă ordine de idei, strădania omniprezentă de **autodepășire** s-a materializat efectiv în numărul apreciabil de noi creații prezentate în primă audiție pe scena sibiană, compoziții și aranjamente ce conturează un substanțial fond valoric al jazz-ului românesc contemporan, demn de a fi permanentizat în memoria unor **discuri-document** ori a unor **partituri tipărite...**

Modalitate eficientă, nemijlocită de cunoaștere reciprocă, invitarea unor artiști de peste hotare a însemnat o dorită proiecție internațională a semnificației unei manifestări autohtone de un atare prestigiu. Odată în plus iubitorii noștri de jazz au avut prilejul confruntării „pe viu" cu arta unor nume de referință ale contextului european propriu genului : trio-ul pianistului **Per Henryk Wallin**, mesager de marcă al jazz-ului suedez și internațional ; instrumentistul-showman unicat **Günter Sommer** din Republica Democrată Germană, exponentul continental nr. 1 al bateriei și al percuției în jazz; **Istambul Jazz Quartet** — primul grup oaspete de gen din Turcia pe scenele românești ; tinerii și talentații componenți ai cvintetului **Arts Praxis** din Republica Federală Germania, formație cultivînd structuri muzicale de avangardă; trio-ul pianistului **Roberto Magris** din Italia, tînăr interpret promotor al unui tip de expresivitate onirico-romantică.

Catalizatori fervenți în complexele resorturi interioare ale acestei reale **sărbători** a jazz-ului românesc, inclusiv în desfășurarea manifestărilor sale adiacente — Diaporama „Jazz în festival", reuniunea-dezbatere cu conducătorii cluburilor de jazz din țară, cu reprezentanții presei și ai Radioteleviziunii, dar mai ales întîlnirea cu prietenii jazz-ului din dimineața ultimei gale — s-au dovedit a fi numeroșii susținători ai mișcării jazz-istice sibiene, din cadrul Casei de cultură a științei și tehnicii pentru tineret, dintre membrii celor trei cluburi de jazz existente în orașul-gazdă... A însemnat egida „Sibiu '86" un prilej benefic, unind preferințele, înfrățindu-i pe melomani și muzicieni într-o unică familie care a vibrat la unison în grai ul sunetelor, un vast panoramic de maniere și stiluri mergînd de la jazz-ul tradițional specific formațiilor dixieland din **Reșița** și **Cluj-Napoca**, la tendințele contemporane cultivate de constănțeni, o retortă vie a inventivității, a profesionalismului, a bunului gust !

FLORIAN LUNGU

CRITICA

Prăjituri fără rețetă

În **Teme 6 — O ușă abia întredeschisă** (Editura Cartea Românească, 1986), N. Manolescu își intitulează un eseu **Depanatorii de idei.** Curioasa profesie nu este altceva decît extrapolarea unor situații din romanul lui Mihail Ancearov, **Cîrligul de cîmpișir.** Există acolo un grup de specialiști care dețin o înaltă calificare, „dar sînt și puținței vrăjitori", folosesc adică pentru depanarea motoarelor electrice un sistem infailibil : flerul, ceea ce se află — dacă se află — în prelungirea oricărei competențe. Lui Nicolae Manolescu ideea romanului i-a plăcut în mod deosebit. Și nu întîmplător, ci pentru că va fi regăsit în ea mult din experiența sa în domeniul practicării artei literare. Problema depășirii prin creație a „algoritmului" oricărei profesiuni (în speță, a celei de critic literar) este prezentă de altfel și în volumul anterior de „teme" : „Ar fi ridicol să negăm utilitatea „algoritmilor" (...) dar rareori prăjitura iese gustoasă cînd e făcută după rețetă. Tot așa și studiile în care meticuloznitatea trece înaintea inițiativei personale. (...) Voi încheia precizînd că „provocarea" (cită este !) din „temele" mele se adresează, în primul rînd, celui care le scrie. De rutina mea mi-e frică, de pagina bătrînicioasă și ternă care-mi poate ieși de sub condei, de extenuarea materiei mele cenușii".

Confesiunea de mai sus scutește — dar și frustrează — comentatorul de efortul definirii „temelor". Nu specia, ci finalitatea ei mai îngăduie eventual discuții. Dacă inițial ele au constituit o necesară gimnastică a lecturii (cum arătam într-un alt comentariu), cu timpul, locul lor în exercițiul critic al autorului s-a schimbat, devenind tot mai mult expresia unei irepresibile facultăți a scrisului : „de cînd mă știu, mi-a plăcut, de fapt, nu să citesc cărți, ci să scriu despre ele". Iată o corecție importantă adusă numeroaselor pagini consacrate de N. Manolescu ideii de **lectură** în volumele anterioare. În **Teme 6**, nodul gordian pare să fie disocierea cititor/critic literar, pe care concepții superficiale le confundă **(Scrisul și cititul).** Autorul revine iar și iar asupra mecanismelor prin care cartea, textul, literatura stăruie în centrul universului său, ca ax și ca obiect de fascinație. Desigur, criticul deține în cel mai înalt grad **competența** necesară înțelegerii, evaluării textului literar. „Algoritmul" funcționează de peste două decenii în cazul lui Nicolae Manolescu. Și totuși, „prăjitura" are gust. Pe scurt, secretul stă în stăpînirea perfectă a „tehnicilor de depanare", a acelui fler prin care competența intră adînc în domeniul creației. Aceasta pare să fie lecția „temelor" lui N. Manolescu.

O ușă abia întredeschisă conține în primul rînd o suită de relecturi, soldate fiecare cu o mică (sau mare) revelație, ori măcar cu o corecție de perspectivă. **Sub pecetea tainei** nu mai este un roman neterminat de Mateiu Caragiale, ci un triptic epic finalizat tocmai în ideea unei voite obscurizări. Esența liricii lui Ion Vinea este una paradoxală : ceea ce l-a impus în ierarhiile literaturii române — avangardismul — nu este și ceea ce are poezia lui mai autentic. Stilul e omul, dar iată, **Omul e stilul !, Venea o moară pe Siret** se află la intretăiere de drumuri între melodrama franceză prizată prin Dostoievski și realismul lui Rebreanu. Procesele de conștiință ale eroilor lui Tolstoi și Dostoievski sînt mai importante decît procesele propriu-zise de care abundă marele roman rus **(Proza rusească). De la noi la Cladova,** nuvela lui Gala Galaction, nu păcătuiește prin mistificarea adevărului psihologic, cum s-a spus, ci tocmai prin exces de sinceritate ș.a.m.d.

Mai puțin numeroase decît în alte volume, lecturile străine din **O ușă abia întredeschisă** parcurg în genere trasee familiare (și predilecte) ale autorului : Elias Canetti, Adolfo Bioy Casares, Mihail Ancearov, Molière și Da Ponte (în legătură cu Don Juan) Turgheniev, Tolstoi, Dostoievski.

Fragmentarium încheie și de această dată volumul în tonul relaxat și, în mare, jubilativ al jurnalului nu de viață, ci de lectură. Însemnările grupate sub acest titlu sînt de pus în legătură mai degrabă cu „zona epică" a volumului **(Trei întîmplări cu obiecte, Ruleta).** Prezența unei autentice proze în miezul unui volum de eseuri trebuie să fie (nu ne iluzionăm a fi găsit tocmai cheia potrivită) textualizarea însăși a rolului de provocare estetică și intelectuală pe care N. Manolescu îl conferă „temelor". Și ca să nu pară că ne ferim de capcană, vom recunoaște că ea e foarte plăcută, întocmai ca o ușă abia întredeschisă. Forțarea ei ar însemna moartea surprizei ; farmecul nu e nici dincolo, nici dincoace (de lectură), ci întotdeauna la mijloc.

TANIA RADU

PLASTICA

Peisajul de atmosferă

Expresie a unui aer senin, calm, bintuit doar de-o mărturisită dragoste pentru culoare, suport ideal pentru a etala o sensibilitate caldă, linsită de convulsii, pictura lui **Augustin Costinescu** pare, la prima vedere, o relatare luminoasă a realului, o decupare a acelui fragment în care emoția s-a instăpînit limpede și clară, ca un extaz apolinic. Această blîndă și împăcată de sine descoperire a clipei, a frumuseții lumii imediate, tulburată din cînd în cînd de cîte un joc, adesea nevinovat, ceea ce dezvăluie o suavă și dulce reminiscență infantil-adolescentină în structura eminamente inseninată a pictorului, se-adaugă unui larg și tot mai vital demers artistic, intens receptat de iubitorii artei, cum ar fi de exemplu, cel al peisajului de atmosferă, al peisajului de notație. Ar fi vorba aici de acel peisaj care, elaborat dintr-un prea plin al sufletului, dă la iveală plăcerea însăși de-a picta ceea ce ochiul, neadumbrit decît de emoție și culoare, vede dincolo de aparență. De-a lungul acestui travaliu, nu mai puțin solicitant decît un altul, care ar presupune, de pildă, o relatare dramatică, apăsat antagonică, pictorul își adîncește comentariul plastic, urmărește perfectibilitatea propriilor sale unelte și, în ultimă instanță, își continuă devenirea de sine. Între condițiile de îndeplinit, cea mai importantă, pentru reușita acestui demers, ar fi cea a întîlnirii unui inefabil freamăt interior, a unei combustii reale, prin care experimentul inițial să se finalizeze într-un veritabil act artistic. În cazul lui Augustin Costinescu, pictor aplecat cu osîrdie și temeinicie asupra dinlogului dintre figurativ și abstract (în compoziții în care figurativul se reconstituie cu elegantă, tușele sale au un evident aer abstract, autonom, alcătuind un fel de pictură în pictură), condiția mai sus-amintită este strălucit sustinută, evidențiată cu brio chiar. Fireste, pe-alocuri, pictorul pare să supraliciteze o sensibilitate voluptuoasă, lasciv senzuală, dar lucrările în cauză dau nerv unei expoziții în care nota dominantă este cea a unei incintări aerate, de un rafinament cromatic indelung prelucrat. Desi opozabile, cele două atitudini se completează recioproc și ne îndîrjuiesc să vedem în noua ieșire în public a lui Augustin Costinescu aceeași fervoare, aceeași necurmată apetență pentru mărturisirea universului său de simțire și culoare.

VICTOR NIȚĂ

MUZICA

Gala tinerilor concertiști

Meritul deosebit al **Galelor tinerilor concertiști** constă în propulsarea, în ochii publicului, ai criticii de specialitate și ai conducătorilor de instituții muzicale, a unor tineri interpreți care, în lipsa acestui tip de manifestări, ar rămîne oarecum la marginea stagiunii (bineînțeles, evoluează aici și nume consacrate), prin introducerea și a unor criterii unde **perspectiva** este la loc de frunte. Ediția a 31-a a acestor gale, la Brașov, organizată de Filarmonica „Gh. Dima", Comitetul județean U.T.C. și Colegiul criticilor muzicali de pe lîngă A.T.M., sub generoasa egidă a Festivalului național „Cîntarea României", a fost exemplară din acest unghi de vedere, propunînd, sub experimentata baghetă a lui **Ilarion Ionescu-Galați**, dirijînd un colectiv simfonic de valoare recunoscută, evoluții dintre care unele merită subliniate. Cu acordurile Concertului pentru pian și orchestră op. 8 de Liviu Glodeanu, partitură de deosebită valoare unde sînt date trăsăturile de originalitate ale muzicii acestui mare compozitor, prematur plecat dintre noi, a debutat o primă zi stind, de la bun început, sub semnul calității. Pianista **Kovacs Zsuzsa** din Tg. Mureș a oferit o variantă interpretativă remarcabilă, unde consistența tonului, frumusețea frazărilor, coerența ideilor disting unul din punctele culminante „absolute" ale serii. În Concertul pentru vioară și orchestră op. 47 de Sibelius, studentul bucureștean **Nicolae Vasilescu** a dovedit o înzestrare ieșită din comun : talentul e aici evident și el este traductibil în termeni vizînd ușurința cu care sînt rezolvate pasajele dificile tehnic, muzicalitatea unei frazări limpezi, sigure, astfel alcătuite încît senzația de firesc se impune imediat. Avem aici de-a face cu acel tip de situație cînd un tînăr s-a impus cu evidență, cu aceeași evidență el trebuind de acum încolo luat în considerare în planificările stagiunilor. Aria Violetei din „Traviata" de Verdi și aria Luciei din „Lucia de Lammermoor" de Donizetti au fost redate de soprana brașoveană **Felicia Filip** cu aplomb, eleganță și sensibilitate ; unele inegalități ale registrului sînt însă observabile așa cum observabile sînt și unele minore deficiențe tehnice în evoluția **Luisei Borac** (elevă în clasa a XII-a), din București, în Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră de Rahmaninov. În ambele cazuri însă talentul și viitorul profesional fiind indiscutabile.

A doua seară de concerte a fost deschisă de constănțeanul **Cristian Vlad**, cu Concertino pentru clarinet și orchestră op. 26 de Weber, tînăr afirmat, cu certe calități. Eleva **Cristina Buga** (clasa a VIII-a), din Brașov, în dificilul Concert nr. 2 pentru pian și orchestră de Liszt, merită o atenție sporită. Bineînțeles, pentru un copil de 14 ani, există aici dificultăți insurmontabile. Cred însă că alegerea acestei piese a fost justă cel puțin dintr-un unghi de vedere : sînt, în instrumentistică, cazuri în care progresul calitativ cere confruntarea cu dificultăți depășind considerabil un anumit nivel atins într-un anumit moment. E cert că profesoara **Diana Apan** și-a asumat aici un risc imens și a cîștigat : Cristina Buga este un copil cu deosebite posibilități tehnice și muzicale, un talent autentic și ea are nevoie acum de dobîndirea treptată (cu lucrări însă mai judicios alese, în afara unor ambiții exagerate) a acelei confirmări a cărei primă „literă" s-a rostit la Brașov.

Alt moment remarcabil a fost semnat de clujeanul **Dorin Marc**, în „Concerto per Franco Petracchi" pentru contrabas și orchestră de Mortari (precedat de o apariție mai neconvingătoare : **Lorena Țecu** în Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră de Liszt). Avem aici însă un tipic caz cînd un interpret remarcabil este „stăvilit" de o partitură total neinteresantă ca substanță muzicală.

A treia seară a fost deschisă de remarcabila evoluție a elevului brașovean (clasa a X-a) **Florin Ionescu-Galați**, în Concertul nr. 3 pentru vioară și orchestră de Mozart. Un ton curat, elegant, un interesant aer de maturitate, acestea sînt atributele unor momente majore, aplicabile și evoluției bucureștencei **Valentina Sandu** (Concertul nr. 13 pentru pian și orchestră de Mozart). O prezență sensibilă, delicată, a etalat și studenta ieșeană **Manuela Potopencu** (arîile Reginei nopții din „Flautul fermecat" și aria Blondei din „Răpirea din serai" de Mozart), soprană cu timbru vocal plăcut, frazînd sensibil partituri deopotrivă de dificile tehnic și pretențioase stilistic. Al doilea punct culminant absolut l-a reprezentat, după părerea mea, evoluția violonistei **Amelia Mihalcea** din Brașov (Concertul nr. 4 pentru vioară și orchestră de Mozart), interpretă de clasă indiscutabilă, cu un ton mozartian impecabil, cu eleganță și personalitate în frazare, oferind clipe de nobilă artă interpretativă care, împreună cu apariția lui Kovacs Zsuzsa, închid, ca între niște coperți remarcabil filigranate, o serie de momente vrednice de semnalat.

VIOREL CREȚU

FILM

Pictura fotografică

Tema : întoarcerea agronomului la agronomie, deci omul potrivit la locul potrivit. Subiectul : după mai mulți ani de muncă administrativă la județ, un inginer agronom aflat aproape de vîrsta bilanțurilor se decide brusc să revină în comuna natală, ca inginer-șef al fermei de stat din Căpriori. Deși lăudabil, gestul lui aduce o mulțime de complicații : soția, profesor de biologie la un liceu de specialitate din orașul reședință de județ ezită să-l urmeze, să renunțe la traiul liniștit, în sfîrșit liniștit, după ani și ani de peregrinări prin satele țării, așa cum a cerut-o meseria de pămîntean a soțului ei ; fiica, aflată în preajma unei mari opțiuni de viață — mărițișul — nu se arată nici ea prea ispitită. Dar pentru inginerul nostru acestea nu sînt impedimente reale, el își ia o dată mai mult soarta în mîini și se stabilește în casa părintească de la Căpriori, punînd încet-încet pe roate activitatea fermei cu pricina.

Așadar, **Din prea multă dragoste**, reconta premiera a Casei de filme unu, în regia lui Lucian Mardare (debut în filmul de lung metraj) și după scenariul semnat în tandem de Alexandru Brad și Dumitru Titus Popa, pornește la drum cu o idee generoasă, omenească, de viață : întoarcerea specialistului la uneltele sale, evitarea capcanei sterilizante a comodităților și inerției. Numai în ultimul an și jumătate, alte două filme și-au construit trama în aceeași arie problematică : **Acasă**, de Constantin Vaeni și **Vară sentimentală**, de Francisc Munteanu. Asemănări, filmul nostru nu are decît poate cu **Acasă**, prin tonul grav, cu accente poematice în care construiește discursul cinematografic. Numai că dacă în filmul lui Vaeni aveam de-a face cu o epică destul de consistentă, cu cîteva portrete destul de bine conturate, în filmul lui Lucian Mardare nu rămîne decît tema, drapată la repezeală într-o narațiune plată, fără creștere epică, fără motivații, ilustrativă ca o pictură fotografică. Filmul încearcă să ramifice acțiunea în cîteva direcții, nereușind însă să hrănească nici unul din conflicte. Că drăgălașa, inimoasa Petruța (Diana Lupescu) se uită cu ochi aproape adoratori la inginerul-șef, se vede limpede. Dar că în secvențele următoare ea e pe cale să se mărite cu un tînăr agronom, asta e o surpriză. Și exemplul ar mai chema și altele... Pentru că dacă în perimetrul personajelor principale faptele sînt clare — prea clare ! — la nivelul celor secundare se deschid piste noi, ele sînt uitate apoi și finalizate în grabă la un moment dat. Ce este de plidă cu Ioana (Forina Luican) ? Este ea o veche dragoste a inginerului ? Ce vinovății stăruie între ei ? Mister. Cine este, la urma urmei, personajul cu ochelari și ce hram poartă el de comandă articole în ziarul local și prinde pește fără autorizație la Căpriori ? În film se schimbă priviri încărcate de semnificație, fără ca noi să aflăm totuși care este acea semnificație. Tăceri și ele pline de înțeles rămîn neînțelese. Între inginer (Dan Săndulescu) și soția lui (Tamara Crețulescu) se țes firele unei calde afecțiuni (poate singura relație mai subtilă din tot filmul). Rămîn însă prea multe scene false, declarative, supărător de previzibile.

Din prea multă dragoste (titlu patetic, aproape prin nimic justificat de ceea ce de fapt vedem) seamănă din păcate cu o proiecție de diapozitive. Asta vrea să însemne că imaginea, semnată de Ion Truică, face tot ce poate, și poate destul de mult. Largi întinderi de pămînt, de o caldă culoare, apoi o minunată cavalcadă pe zăpadă a herghelieI din Căpriori, apa, care revine mereu în cadru, odihnitoare, vitală etc. Pe o muzică frumoasă, cînd gravă, ceremonială aproape, cînd jucăușă, gîndind cu atenție pe marginea peliculei (Claudiu Negulescu), actorii își dau toată silința, fără a reuși să **creeze**. Gheorghe Cozorici, Valentin Uritescu, Wilhelmina Cîta, Cornel Popescu, Florina Luican, Ovidiu Moldovan și alții adaugă astfel cîte un rol filmografiei lor.

TANIA RADU ■

DOSAR

Epoca străromână în orizontul european

Un studiu de proporții, intitulat **„Din istoria străveche a literaturii noastre"**, publică **dr. Nestor Vornicescu** în „Almanahul Ramuri". Mai vechi preocupări ale distinsului cărturar, semnalate la timpul lor în „Flacăra" (a se vedea ultima-sale carte, monumentala cercetare „Primele scrisori în literatura noastră. Sec. IV—XVII", tipărită în 1984), întregite cu informații proaspete și cu interesante corecții, terminologice dar și de interpretare, se constituie aici într-o alcătuire de sinteză, colorată cu numeroase elemente noi, unele cu valoare de veritabile revelații, abordînd chestiunea începuturilor literaturii culte în spațiul străvechi Dacii într-un chip pe cît de îndrăzneț pe atît de fertil, după opinia noastră, în rezultate „Date documentare certe, texte argumentate — scrie dr. Nestor Vornicescu — ne demonstrează că zorii literaturii noastre s-au ivit în secolele IV—VI", deci cu **un mileniu mai devreme** decît zorii „clasici", fixați de cercetători în epoca slavonismului Aserțiune cu totul tulburătoare, dar așezată de cărturar pe un eșafodaj de argumentație strict științifică, pornind de la primele opere literare ivite la Dunărea de jos, scrise în latinește (cea mai veche fiind o „Passio Dasii", o „pasiune a lui Dasius", datînd din anul 303 și redactată la Axiopolis, Cernavoda de azi) opere care, în secolele citate, se desfășoară într-un bogat evantai, purtînd semnăturile a aproape douăzeci de scriitori străromâni. În plină și neguroasă „epocă a enigmei", cum au numit-o unii cercetători, epoca de după retragerea aureliană, iată, deci, că ființam, și nu numai că ființam, dar ne și încercam vocea spiritului, și nu timid, ci risipind ecouri într-un spațiu de rezonanță continentală (operele unor autori străromâni ca Ioan Cassianul, Dionisie Exiguul sau Niceta Remesianul, acești „apostoli ai daco-romanilor", cum i-a numit Pârvan, primind, ni se spune, gîrul unor personalități culturale ilustre din Europa epocii). Vatra țării noastre era așadar, în această „epocă a enigmei", spațiul unei vieți culturale certe, presupunînd existența unor condiții, deci a unei organizări locale, ceea ce impinge descoperirile dr. Nestor Vornicescu într-un tărîm dintre cele mai frisonante pentru istorie. Cu aceeași argumentație strictă, pornind de la texte traduse din străvechime în românește, autorul avansează, de asemenea, ideea că amintitele scrieri cunosc, după secolele VI—VII, și o difuzare în protoromână, acea limbă română a Evului mediu timpuriu care „a reprezentat o expresie a celei dintîi sinteze lingvistice daco-romane, fără de care nu ar fi putut exista nici continuitatea limbii noastre neolatine".

Intru totul spectaculoasă, cu consecințe inestimabile în luminarea chipului vechii noastre culturi, este descoperirea, de către dr. Nestor Vornicescu, a unui literat, Aethicus Hister, trăitor în Histria secolului al IV-lea, autorul unei „Cosmographia" avînd în anexă un **„alfabet propriu"** (după toate probabilitățile, autohton!), asupra căruia ni se promite „un studiu special".

Astfel de descoperiri — semnate cu numele unui cărturar de talia dr. Nestor Vornicescu — ne fortifică în convingerea, nutrită și de alte prețioase mărturii, că epoca străromână a fost, culturalicește, „de orizont european", așezîndu-ne în istoria majoră a continentului.

ILIE PURCARU ■

RADIO T.V.

Lucrul bine făcut

Alertă și la obiect emisiunea **Actualitatea în economie** realizată de Al. Popescu, sub genericul **Fapte de muncă de pe frontul producției materiale în cinstea aniversării partidului.** Pregătită cum se cuvine, bătălia pentru recoltă a început. Ritm, calitate, eficiență la semănat sînt cuvintele de ordine pe ogoarele patriei, lucru demonstrat de reportajele transmise, ca și necesitatea cunoașterii și însușirii experiențelor valoroase. ● Filmul de duminică, variantă la **Cei patru Robinsoni**, comedie cu gaguri de tot hazul, ne-a demonstrat încă o dată că poate realiza o familie sănătoasă, un cuplu curajos și doi copii inimoși, în lupta cu natura, dar și cu unii semeni cu conștiința nu așa de curată. ● Vasile Alecu a realizat documentarul artistic **O columnă vie**, producție a Studioului de film TV, cu inima la oșeni, românii aprigi și neclintiți din nordul cel mai de nord al Transilvaniei, Țara Oașului. L-a surprins „la lucru" pe Ioniță Andron, prinzînd pe pelicula fotografică imagini-mărturie de pe cel mai nou șantier din Oaș, linia de cale ferată normală Satu-Mare—Bicsad. Ele se vor adăuga celor peste 85 000 de clișee fotografice cu care, din 1932 încoace, Ioniță Andron a alcătuit, cu munca și pe cheltuiala sa, o cronică a continuității noastre : chipuri, meșteșuguri, datini (sînt deja foarte cunoscute fotografiile intitulate „Decebal" și „Sfetnicii lui Decebal"), statornicia osanului dovedită înainte prin întoarcerea la vatră după oricîtă vreme a fost plecat în căutare de lucru și dovedită acum prin destinul demn și luminos al prezentului. ● Marți 1 aprilie n-am avut teatru dar filmul **Memoria**, producție a studiourilor bulgare, a fost interesant. Jocul Katiei Paskalova și simbolul ales de regizorul Docho Bodjakov pentru eliberarea de dureroasa obsesie au fost convingătoare.

REGHINA VĂRVICI ■

CAP LIMPEDE

● **Confluența artelor.** Sub acest titlu se desfășoară de mai multă vreme, pe scena Filarmonicii „George Enescu" din București, un ciclu de spectacole de o factură aparte, în prezența unui public extrem de numeros și tot mai mult alcătuit din fideli. Incursiunile în istoria artei universale gîndite de către criticul de artă **Cristina Vasiliu** cu sprijinul unui material ilustrativ extrem de divers — de la diapozitive la proiecția de film, de la momentul actoricesc la cel muzical — au abordat de-a lungul timpului subiecte de cel mai mare interes : Michelangelo, Dante, arta Bizanțului, Veneția, capitală a artelor etc. Comentariul teoretic susținut de Cristina Vasiliu (a cărei admirabilă rigoare științifică a convins întotdeauna) incorporează firesc exemplificările artistice, într-o subtilă și discretă regie, compunînd un spectacol de o mare densitate a informației, dar și de o elevată ținută estetică. Recent, **Confluența artelor** și-a fixat ca reper creația shakespeariană. O seară **Hamlet** a oferit numerosului public o extrem de interesantă panoramare a istoriei teatrale și cinematografice a celebrului text, atît în spațiul românesc, cît și în cel universal. **(T. R.).**

● **Vernisaj la Lugoj.** În acest oraș cu bogate tradiții culturale, cu deosebire curtat în ultima vreme de reprezentanți de frunte ai picturii contemporane, galeria „Pro Arte" găzduiește de cîteva zile expoziția pictorului Constantin Răducanu, un modernist fără ostentație și un excelent colorist. Tablourile sale, reprezentînd naturi statice și peisaje, folosesc tehnici diverse, de la acuarelă și desenul în tuș, pînă la pictura în ulei și desenul în creion. Eveniment în viața artistică lugojană, expoziția lui Constantin Răducanu e, în aceeași măsură, o probă în plus a vocației sale artistice**ști. (Radu G. Țeposu).**

Cronica literară

de Romul Munteanu

Prin Balcania Morgante trecea

Adeseori am impresia că timpul trece ca un flux extrem de rapid printre (peste) mine și puținii mei prieteni transformînd totul într-o patetică și stranie carte de amintiri. Oamenii cu care altă dată storceam nopțile de sens printr-o imensă evaziune în cuvinte au devenit niște figurine multiplicate în ipostaze diferite, fixate definitiv pe banda memoriei afective.

Cred că au trecut mai bine de două decenii de cînd l-am văzut pentru prima oară pe Fănuș Neagu. Ieșea din frumoasa grădină a casei scriitorilor de altă dată, înconjurat de un grup de tineri zgomotoși, animați de o veselie specifică unor inși ce urmau să-și împlinească grabnic o dorință.

Atunci mi s-a părut că aerul din jurul meu se pusese în mișcare. Bătuse parcă din aripi un vînt scurt și brutal, gata să mă clatine din loc. Dar uriașul bâlai a plecat cînd am aflat că faima omului era gata s-o întrecă pe aceea a scriitorului.

Din păcate, în calendarul meu interior s-a șters definitiv ziua în care am putut să spun că întîlnirile cu Fănuș Neagu mă fascinau. Ieșirea din tăcere trebuie să fi fost prilejuită de un pahar de vin ridicat în dreptul privirii sale doghizate de culoarea unui albastru tulburat de mîna unui pictor minios.

Nu... Evident că nu... Brăileanul acesta de baltă, al cărui tată fusese mare meșter în arta fîntînilor, nu are nimic comun cu aerul unui sorbonard îmbătrînit printre cărți. Doar o polemică condimentată cu citate în diferite limbi îmi lăsase această impresie falsă. Nu... Fănuș Neagu este doar un cititor fericit. El își alege cărțile de lectură după bunul plac al inimii. Erudiția i se pare urîtă, primejdioasă, ca o boală contagioasă foarte gravă. Între valoarea cărților lui Joyce, Marquez, Th. Mann și Șt. Bănulescu etc., Fănuș Neagu distinge cu sufletul. Iar sufletul său se deschide în fața plăcerii ce o oferă un alt confrate mai virsinic doar cu cîteva sute de ani sau mai tînăr, atunci cînd cărțile acestuia exercitau asupra lui o seducție greu de explicat printr-un limbaj obișnuit.

Pentru autorul **Frumoșilor nebuni ai marilor orașe** arta literară trăiește prin cuvintele creatoare de ficțiune. Cuvîntul devine astfel sugestie, încantație, manieră proprie de evocare.

De altfel, de multă vreme Fănuș Neagu ar putea să nu-și mai semneze cărțile. Semnătura care indică marca personalității sale a intrat definitiv în arta sa de-a povesti, în modul imprevizibil de-a gîndi prin metafore, ca și în felul de-a fi al personajelor sale.

Fănuș Neagu este recognoscibil în timp doar după lectura unei singure pagini. Metaforele sale nu sînt repetiții, ci nuanțe de desen al limbajului, asemănătoare cu acelea țesute pe covoarele orientale. Autorul de povestiri mirifice nu putea fi decît așa cum este. Împovărat de amintirea lumii de altădată din Balta Brăilei, îndrăgostit de viața trăită ca aventură și joc la marginea existenței, capabil să intre în marea stare de grație a scrisului numai atunci cînd se comportă ca un veritabil rapsod al vieții patriarhale, Fănuș Neagu scrie povești dulci sau tragice în care totul este cu putință.

Forța reverie povestitorului brăilean se declanșează ca o imensă explozie de detalii imposibile în viața reală. Toate aceste amănunte pitorești și evenimente incredibile sînt validate de imaginația unui furnicar de „frumoși nebuni" ai cîmpiei și ai bălții. Scriitorul evocă doar **cîmpia lui** (lor), adică aceea văzută de la Grădiștea. Evocarea sa are aceeași forță cu care reprezentase Odobescu întîlnirea misterioasă a Bărăganului în vreme de noapte. Dar la Odobescu există prea multă erudiție strecurată în ficțiune.

Povestirile lui Fănuș Neagu constituie o superbă și singulară literatură românească, realizată prin explozia imaginarului dincolo de limitele verosimilului. La urma urmei așa cum Kafka, Borges, Marquez, Scorza etc. au construit fiecare în felul lor ficțiuni care acreditează aparența realului, la fel și Fănuș Neagu îi conferă „mincinului literare" o putere de persuasiune ce poate fi gustată de adulți și de copii.

Lumea patriarhală reprezentată de scriitorul român întreține sentimentul misterului posibil, gata să se deschidă în fața oamenilor ca o superbă floare. Un lup intră în pămînt și lese prin altă parte după o săptămînă. Unui cîine i-au crescut coarne. Un îndrăgostit frumos și mort trece cu iubita sa pe sub un coridor de ape făcut sub Dunăre. Între cer, pămînt și apă există nostalgii și iluzii. Alci se poate întîmpla totul. Intrarea iluzorie, ca și participarea la o ficțiune incredibilă reprezintă tot atîtea posibilități acceptate de cititorul copleșit de vrajă.

L-am ascultat adeseori pe acest om, mare cît un trunchi de copac, cum descifra în amurgurile de primăvară de la Mogoșoaia (cînd lumina lunii cădea bolnavă peste cireșii în floare) limbajul tainic al păsărilor venite din depărtări. O voce groasă și gîlgîită deschidea o lungă digresiune despre căi sălbatice din păpurișul bălților Brăilei, despre vagabonzii romantici pripășiți prin mlaștinile sale protectoare, despre circiumile pitorești ale negustorilor de altă-dată... Apoi registrul se schimba subit. Drumul ne era tăiat de opera lui Sadoveanu, magicianul care știa de mai multe ori limba românească, la fel ca și Eminescu. Fănuș îi arăta cu mîna, cînd pe unul cînd pe altul, ca și cînd ilustrii morți ar fi venit la o mare întîlnire cu noi, la un uriaș ospăț al cuvintelor unde nimeni nu le dispută locul.

În acele momente, Fănuș Neagu mi se părea a fi un fel de Morgante rătăcit prin Balcania. Departe de hălcile de carne și poloboacele de vin, uriașul din cîmpia dunăreană se simțea singur dar tare, uneori de-a dreptul temerar în inversunata luptă cu cuvintele.

Lumea mi s-a părut a fi sub privirea cercetătoare a lui Fănuș Neagu o misterioasă carte de semne, un spațiu fabulos din care emană povestirea ce se cere a fi spusă.

Însul rablezian gata să facă să dispară pulul în mujdei din două-trei înghițituri, colecționarul de cuvinte din gura golanilor din vechile mahalale și a lăutarilor dați în cîntarea vorbelor crude, are o candoare mascată de un chip de pescar lipovean, asprit de dogoarea soarelui căzută pe apa mării.

Pentru el arta cuvîntului reprezintă un mod de-a fi în existență, ficțiunea prelungită în eternitate, toate reveriile unui om eliberat de presiunea patiului cotidian, capabil să citească timpul anunțat de noul ceasornic planetar.

Pe Fănuș Neagu îl văd din ce în ce mai rar. El a devenit pentru mine un semn al vremii, cînd omul se întîlnește cu el însuși, fascinat de muzica pascaliană a sferelor cosmosului.

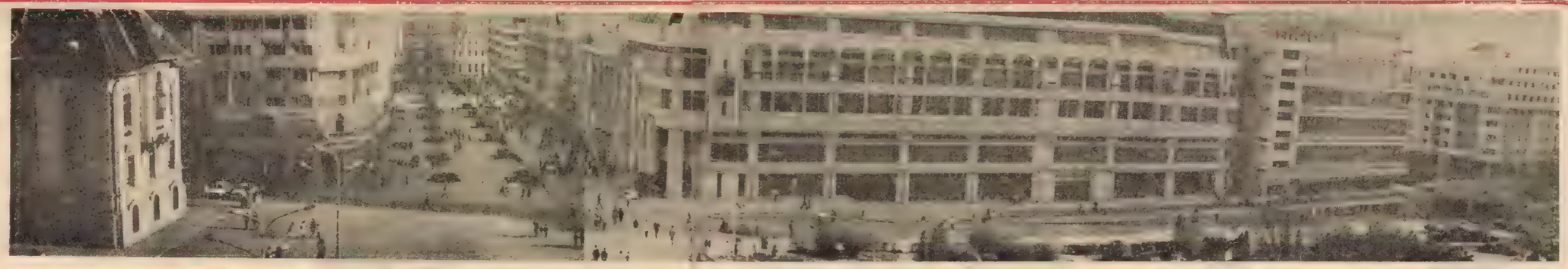

65 PCR 1921-1986

O cetate a muncii, a culturii și științei

• AȘA CUM, CUTEZĂTOR, AU GÎNDIT COMUNIȘTII ÎN ANII DE ÎNCEPUT AI REVOLUȚIEI
• AȘA CUM ARATĂ AZI, ÎN ANII DE RODNICĂ ÎMPLINIRE AI EPOCII CEAUȘESCU

Cu patru decenii în urmă, la 24 iulie 1946, la un miting al locuitorilor Craiovei, un tînăr revoluționar în vîrstă de doar 28 de ani, eminentă figură a revoluției, cunoscut combatant și strateg al marilor bătălii de clasă din anii prigoanei, învestit de partid cu cuvîntioare răspunderi în lupta pentru cucerirea puterii poporului, rostea aceste cuvinte profetice, de o unică îndrăzneală a viziuni, de fapt de o unică forță vizionară : **„Noi, comuniștii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu, sărăcită și înapoiată, pînă acum, datorită jugului moșieresc, să facem o Oltenie bogată, cu o industrie și o agricultură puternică. Noi dorim ca din Craiova, cetatea banului și a opresiunii, cum era în trecut, să facem o cetate a muncii, a culturii și științei în Oltenia".**

Cel ce rostea aceste cuvinte, acel tînăr și ardent militant al partidului, pe atunci conducătorul organizației regionale Oltenia a P.C.R., se numea NICOLAE CEAUȘESCU — conducătorul și cîrmuitor României de azi.

Era acel an '46 un an de sfîrșit de veac, un an de-sărăcie și foame, de crudă încordare și bărbătie, de trudă grea și de aspră luptă — luptă cu ziua, cu ceasul, cu cuiva cu arzătoarele lor nevoi —, un an în care planurile de viitor, și încă planurile cu bătaie lungă, păreau a ține de stratosfera visului, spre atingerea și depășirea cărora cîrtea sondele înțelegerii epocii se vădeau nu o dată nevolnice. Prea mare era distanța dintre supa din vis și realitatea farfuriei reci, prea dezolatoare mizerie visătorii (ultimul fusese Tradem, delicatul poet al roților, cu aripile elanurilor socialiste retezate brutal de cetatea banului și a opresiunii) ; prea era greu să te smulgi, în acele clipe, din clipă, ca să legi între ele nu doar două zile din săptămînă, ci trei, așezînd lîngă ieri și azi un mîrîit (dar nebulos pentru unii) **mîine.** Dar pe tînărul conducător comunist care desfășurase în fața orașului, rezolut și cu încrăznească, imaginea unui popor și înalt făcătorii, ameștitor de înalt pentru epocă, orașul epocii I-a crezut.

Pe acest om, orașul îl cunoștea. Așa cum îl cunoșteau partidul și țara. Era omul care, de la cea mai fragedă vîrstă, se vădușe ales flăcău și înalt făcătorii drumului către mîine al țării, slujind acest drum cu o credință, cu o nesovăire, cu o intransigență, cu o intoleranță a pasiunii și cu lucidităte a dăruirii care îl ridicaseră, prin anii, la prestigiul unui simbol. Era revoluționarul care, la vîrsta de doar 16 ani, în 1934, la un an după ce răsese desemnat în conducerea Comitetului Național Antifascist Român, adusese aici, la Craiova, protestul muncitorimii bucureștene la procesul înscenat huțiștilor petrolieri și ceferiști, ulmind orașul cu curajul său. Era omul care, în toate împrejurările vieții sale, pe baricada luptei ilegale sau pe cea a victoriei revoluției, a victoriei noului pe bătrîna vatră de la Dunăre și Carpați, se distinsese printr-o inaltă charvizune politică, proprie mîntantului comunist, și printr-o fierbinte identificare cu țara, cu interesele și vrerile celor mulți, proprie celui ieșit din popor. Un astfel de om nu putea fi decît ascultat, crezut și urmat.

Și noul destin al „cetății banilor" — schițat de tînărul conducător comunist în temeiul măreților planuri ale partidului, privind renașterea socialistă a României — a început să prindă trup. Orașul-capitală de grnie, celebru „industrial" doar pentru morile sale, orașul alcătuit din „citeva tîrguri adunate, de prăvălii", cum îl descria Arghezi, a cunoscut frisonul marilor șantiere din care avea să se nască — la proporții de nevisat — Craiova-cetate a muncii, oraș-reședință de mare industrie al Olteniei și al țării. Urbea anului 1948 avea, pînă atunci, doar șapte întreprinderi cu peste 100 de lucrători. Un an mai tîrziu, la 1 septembrie 1949, se punea piatra de temelie a lui „Electroputere", uzina care avea să devină cetatea de scaun a electrotehnicii românești. Au apărut apoi, într-un tempo rapid, alte și alte industrii, mai puternice unele, mai sfioase altele, dar toate încercînd să spargă carapacea seculară a tîrgului, să-i deschidă spre alte zări, spre alte orizonturi, să-i clădească o cît mai nouă și mai modernă înfățișare, potrivită epocii înțelegerii ei. Și rezultatele se văd, marele combinat al Craiovei dă 18,3 la sută din producția națională de îngrășăminte chimice și exportă în 50 de țări din Europa, America, Asia, Africa, Australia.

S-a constituit și aici, la poarta de apus a Bănîei, o impozantă zonă industrială, marile instalații ale chimiei fiind flancate de o întreprindere de prefabricate din beton (și ea, cu proporții cu puține rivalități în țară), de o centrală termoelectrică (inaugurată în 1966, cu o putere instalată de 1 060 000 kW, adică de două ori puterea tuturor centralelor electrice din România anului '38) și de o „industrie a pămîntului" înglobînd cele mai mari sere legumicole din Europa. O altă platformă a noului (cu întreprinderi de profil variat) ocupă nordul orașului, o alta (cu unități ale industriei alimentare și ușoare, dominate de o fabrică de confecții cu 5 000 de lucrătoare, a doua ca mărime din România) ocupă sudul. Practic, orașul întreg e înconjurat de industrie, ca și o cetate împrejmuită de parapete împlătoșate, e înconjurat de o masivă centură alcătuită din 36 de combinate, uzine și fabrici, cele mai multe cu zidurile încă nepatinate (20 dintre ele, cele mai redutabile ca modernitate și ca pregnanță în privelișteа citadină, au apărut abia în ultimele două decenii), dar care par aici de cînd lumea. Au intrat adînc în conștiința oamenilor, au căpătat prin această cetățenie în peisaj, alături de mai vechile monumente ale Craiovei, ca un comentariu contemporan al unui text clasic, într-o relație de reciprocă valorificare în chenarul acelei file. Forța orașului, avuția lui, existența a 146 000 de locuitori deveniți „personal muncitor", noul lui ritm de viață, noua lui respirație, noile lui certitudini, ideile și conștiința lui, altfel învăpăiate decît în anii „patriarhalei" urbe, prezentul și viitorul lui, într-un cuvînt, trec prin acest inel de oțel, prin industriile care-l impresoară din toate punctele cardinale, deschizîndu-l în același timp spre țară, spre lume, spre timp.

Producția industrială a Craiovei anului 1938 — ne spune primarul municipiului, Marin Lungu — este realizată azi, în chiar depășită, în cuprinsul unui schimb de lucru, iar cea a anului 1965 e dată în numai 30 de zile. La Craiova, ca pretutindeni, politica industrializării socialiste, statuată de secretarul general al partidului ca factor motor și ca primordială condiție a înaintării pe toate planurile, își afirmă prin astfel de cifre — la monumentale dimensiuni — justețea, perenitatea, forța.

Alba Bănie

Oraș străvechi, lăstărit din trunchiul dacicei Pelendave, oraș-istorie, amestecat în toate marile răsculări ale neamului, Craiova a însemnat — a fost chiar denumită astfel din veac — o „cetate". „Cetatea Craiovei", și nu o cetate ca altele, ci una aleasă, cu o forță a ei, cu o strălucire a ei.

Craiova, notam cîndva, se așază în inima mea, a craioveanului care am fost, ca o adevărată cetate de scaun. De fapt ea a și fost așa, a fost a doua capitală a Valahiei, a fost scaunul Valahiei Mici, a doua provincie deosebită", cum scria cronicarul, cu „capi ce se cheamă bani", cu „steag și muzică ostășească și pecete deosebită". De fiecare dată cînd ovin aici am sentimentul că răsfoiesc o carte. O carte masivă, grea de vechime, prin suprapunerile de documente venind dintr-o grandioasă istorie. O răsfoiesc, știind-o de fapt pe de rost. O pot reciti în gînd, cu ochii închiși, murmurînd-o fiică cu fiică.

O carte cu file de piatră, cu inițiale marcate prin monumente, acele majuscule arhitectonice care se găsesc pe alcu cu zecile și care te incintă prin măiestuozitatea și prin noblețea lor, invitîndu-te la o lectură de zile mari. Nu pot avea în bibliotecă, oricîte cinevea, nici Florența, nici Deîftul, nici Colonia, dar ispita de a trata un oraș (un oraș-ediție princeps de istorie și de spirit cum e Craiova) ca pe o carte e cu atît mai seducătoare cu cît nouă, românilor, prin tragedie istorică, ne-au rămas puține orașe-monumenți, aproape nici un oraș-muzeu ale neamului. Între acestea e și Craiova. Și totuși..

Și totuși, monumentele, oricît de frumoase, nu pot compune un oraș, un oraș în înțelesul modern al cuvîntului (în înțelesul lui Le Corbusier sau Niemeyer, dacă vreți). Ele pot doar organiza un centru istoric sau artistic, un vast parc urban în care edificiul străvechi să pună, ici-colo, prețioase accente de artă. Dar în rest ?

În rest, cu excepția edificiilor monumente din centrul urbei și din străzile împrejmuitoare, filele cărții Craiovei n-au fost atît de piatră cît de pămînt. Materialul din care s-a construit, prin veacuri, cetatea, a fost, în cea mai mare parte, lutul ; dar nu lutul prelucrat la Sumer sau în Chaldeea, ci lutul muiat în apă, amestecat cu pleavă și lipit pe nuiele (lipit uneori și pe piatră, dar nu prea mult !) în primăvara lui 1977, la cutremur, mute și sute de clădiri din lut sau din piatră veche, putregăită și devenită friabilă ca și lutul, s-au sfărîmat. Frumusețea „albei Craiove", cum a numit-o un scriitor, s-a dovedit a fi o iluzoare, o exagerare de scriitor. De sub varul căzut, de sub fardul „albei Bănii" s-au ivit deodată ridurile întunecate ale unei vetre bătrîne, măcinată inexorabil pe dinăuntru.

Prezent la Craiova în acele zile dramatice secretarul general al partidului a cercetat, a analizat, a meditat, a decis. Un an mai tîrziu, prin înalt decret prezidențial, se aproba sistematizarea generală a orașului municipiului. O operație pe care o putem numi, fără să ezităm la cuvînt, de anvergură istorică, reliefînd un efort constructiv cum acest oraș, și nu numai el, nu a cunoscut niciodată.

Calea Unirii, de pildă, „Corso"-ul Craiovei, inima ei, s-a transformat într-o arteră-emblemă a noului, într-o arteră-carte de vizită a orașului, recomandînd lecturii prezentului imaginea zilei de mîine a capitalei oltene. Blocuri-bijuterii de artă, fiecare din ele un unicat arhitectonic, se înlănțuie într-un ansamblu de o nobilă armonie, care-ți încetinește pasii, ca și cum ai călca nu o stradă, ci culoarul de marmură al unui grandios templu dedicat liberului. Calci de fapt chiar pe marmură (da, pavimentul nou Căi a Unirii este de marmură), pe un material ce înfruntă eternitatea, replică la atît de fragila varză a Craiovei de ieri, pe care cutremurul a zdruncinat-o din temelii. Te simți altul pe această nouă Cale a Unirii, într-un fel străin (străin de firea ei veche, ta și a orașului tău de ieri), și totuși te simți în Craiova, creatorii noului ansamblu sculptat în piatră și marmură aducînd, lîngă nou, și tradiția, prin elemente purtînd pecetea inconfundabilă a acestor locuri.

S-au zidit în Craiova, în anii **Epocii Ceaușescu,** 55 000 de apartamente, în care locuiesc 190 000 de oameni, alte 15 000 de apartamente sînt pe „masa de lucru" a actualului cincinal. S-au zidit cartiere întregi de blocuri, ca Severinului, Mihai Viteazul, Nicolae Titulescu, Valea Roșie, Craiovița Nouă (ultimul, un veritabil oraș-satelit, găzduind peste 80 000 de locuitori !), s-au zidit ori sînt în curs de zidire ansambluri arhitectonice ca Piața Unirii, Piața Victoriei, Piața Gării, Piața Revoluției ; și toate, fără excepție, s-au făcut nu străcindu-se, ci înnobilindu-se portretul clasic al așezării. Nu schematizîndu-se niște trăsături constitutive în timp, ci așezîndu-se aceste trăsături altfel, conform unei viziuni moderne și unei concepții ordonatoare. Și aceasta în condiția în care, ca urmare a exploziei demografice, înscriind-o pe cea a industriei, foamea de locuințe a fost, cel puțin în anii de început, acută, fortînd mîna edililor să grăbească ritmurile construcțiilor. Ritmurile au fost grăbite, dar s-au cheltuit, în același timp, efort și imaginație pentru ca noile plăsmuiri în piatră să sporească strălucirea cetății.

Craiova anului 1965 avea 9 000 de apartamente noi și 120 000 de locuitori. Craiova anului 1986 are 30 000 de apartamente noi și peste 300 000 de locuitori, la care se adaugă 150 000—200 000 navetiști. De prisos să mai precizăm cît de preocupați sînt edilii de găsirea unor soluțiuni bune, multe și grele, legate de aprovizionare, de transportul în comun etc., probleme soluționabile însă în viitor, prin dezvoltarea progresivă a orașului și cu sprijinul cetățenilor ei. Un sprijin care, ne spune primarul Marin Lungu, se exprimă în multe feluri, căci problemele orașului sînt multiple, diverse, dispersate, uneori labirintice (prin incapacitatea unora de a se orienta în ele), deseori sufocante (prin imineța cu care își pretind soluția). Firește, nu toți oamenii Craiovei se simt „ai Craiovei" (cazul a numeroși navetiști), nu toți răspund la somațiile, totdeauna fierbinți, privind buna gospodărire a unui oraș de la lia și de complexitatea Bănici (și aici, adaugă interlocutorul, este și vina noastră, n-am stiut să-i mobilizăm, să le întețim simțul civic), dar cei mai mulți se implică entuziast în viața cetății și în devenirea acesteia. La chemarea O.D.U.S., mii și mii de craioveni au dat și dau ajutor în lucrările de construcție legate de instalarea tramvaiului (da, Craiova va avea, începînd de la anul, tramvai, circulînd pe o linie dublă lungă de 18,7 km !) ; alții înfrumusețează artere (Calea Bucureștl, Caracal, care trec de la 2 la 4 și 6 benzi de circulație) ; alții minuiesc hîrtiile grădinarului (fozinca „în fiecare cvartal, o zonă de verdeață !", lansată de municipalitate, nu-i, ne-am convins, o simplă lozincă, ci un fapt cu intrupare cotidiană) ; alții ajută la restaurarea unor vechi monumente (cazul fintinilor, al faimoaselor fintini craiovene, a căror seculară coșcovealâ a fost cu migală înlăturată și ale căror izvoare, de mult secate, dau iarăși apă !) ; alții dau zor la dezvoltarea „centurii agricole" a orașului, plantînd legume, crescînd animale și păsări. Spațiul nu ne îngăduie să cuprindem întregul aport de vrednicie al craioveanului la înflorirea și buna gospodărire a vetrei sale. Notăm doar că acest aport există, crește, e tot mai vădit, chiar dacă, în tabloul prefacerilor de anvergură ale Craiovei industriale și urbanistice, locul lui este cel al nuanței sau al accentului. Dar nuanțele, ne amintește primarul Lungu, constituie atuul de ratinament al oricărui tablou, insuflîndu-i vibrația vieții. Așadar — conclude interlocutorul, și nu putem să nu-i dăm dreptate în absolut — nu numai ceea ce e gocant, ceea ce se vede din avion, nu numai uriașii industriali și arhitectonici, dar și geografia unei grădini publice, a unui cvartal de blocuri, a unei străzi asfaltate și luminate cu neon, compun o civilizație.

Tabloul cetății se orînduiește, pe cît se vede, tot mai strict, în panoramele-i largi ca și în detalii, după o regulă ce devine ritm. Accidentele cu durată de veacuri ale istoriei, care au lăsat în paragină atîtea terase ale cetății, s-au șters din memoria locului ca și cum nici n-ar fi fost. Apelul, reluat peste ani, al tovarășului Nicolae Ceaușescu — să facem din fiecare localitate „**o adevărată cetate economico-socială**" — s-a gravat cu slove de aur pe frontispiciul noii Craiove și în inimile locuitorilor ei.

Dar nouă decenii de activități este încă în curs, la biografia acesteia încă se lucrează, se lucrează intens. Se ridică noi întreprinderi (între care o fabrică de mopeduri, un întreg cartiere de blocuri, noi edificii socio-culturale (o Casă a științei și tehnicii pentru tineret, o Casă de cultură a studenților), se extinde rețeaua termoficării, se instalează grupuri energetice de mare capacitate la Centrala Craiova II (de pe acum, aproape 30 de procente din producția națională de energie electrică pe bază de cărbune își au izvoarele în Bănie !) ; orașul mireoase a var și a fier topit, a catarge de brad despicate cu ferăstrăul și înmlădiate în scheie, constructorii umană străzile cu larmă de voci și zgomote de unelte.

Dar liniștea ? Ea n-are aici, în tumultuoasa cetate a muncii, nici un loc al ei, nici o oază a ei ?

O găsim în Craiova — „cetate a științei și a culturii", între pereții tapetați cu cărți sau împodobiți cu tablouri ecumpe. În incintele de creație, de cercetare și studiu în care pașii omului sînt discreți, gesturile par că oficiază, în care spiritul e meditație, recules gerea în idee din care se naște nouă.

În anul Congresului al IX-lea al partidului, viața spirituală a Craiovei gravita în jurul Teatrului Național, instituție venerabilă, de mult centenară, al Filarmonicii, al Bibliotecii „Aman" și al altor citorva așezăminte, unele celebre în epocă, dar nu tocmai multe și mai ecu seamă lipsite de acele condiții care să transforme cultura într-un act democratic, într-o stare de masă dinamică și fertilă. O veche și glorioasă tradiție culturală se cam subtiase în anii de după război, din prea multe silnice opriri și din prea bruște și derutante mutări de centru ori de accent. Un aer proaspăt adusese revista „Ramuri", reapărută în 1964 din inițiativa personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ambițiunînd să reanexeze ceea ce se uitase sau se pierduse, să reconstituie niște trepte lipsă ale edificiului cultural și să propună căile noi.

Ultimele două decenii au dezvoltat și dinamizat în Craiova nesfîrșite posibilități de manifestare spirituală, vădind și pe acest plan robustețea unui organism apt să-și reia funcțiunile din însuși punctul care părea (și chiar era, într-o seamă de cazuri) de acută refrigerare, oferind surpriza unor performanțe vitale pe toate planurile. Craiova culturală a primit o gîrd vertebrală nouă, în 1966 s-a înființat universitatea (astăzi cu 8 facultăți și 8 600 de studenți), Teatrul Național s-a mutat într-un somptuos edificiu, lîngă el a apărut și un Teatru Liric, lîngă revista „Ramuri" s-a ivit și Editura „Scrisul românesc". S-au ctitorit institute științifice (Institutul de cercetări și proiectări miniere, Institutul de cercetări și proiectări miniere, Centrul de cercetări chimice, Institutul de studii și proiectări Carpatcere etc.), unele din ele create și organismele științifice naționale și-au deschis aici filiale. Muzeul Olteniei, cu cele aproape 200 000 de obiecte de patrimoniu, Muzeul de artă, cîtiș superbi pentru în stil Renaissance, Muzeul etnografic, din bătrînele „Case ale Băniei" scoase din trista cămașă de mucegai care umbrea pînă mai deunăzi grădinul pur al zidiților lor, fac fuziunea dintre trecutul și viitorul cetății prin nucleul de aur al capodoperei. S-a întemeiat o redutabilă platformă de uzine ale inteligenței și spiritului, în care carte, spectacol, muzică, pictură, artă cultă sau amatoare, monument arhitectonic sau cercetare științifică se întîrat sub raza unei vii atenții. Desigur, mai sînt de făcut și aici, ca și în celelalte compartimente ale vieții orașului, destul de multe. Mai e de dinlinit, de împlinit, mai sînt de lustruit niște marmuri ale frumosului, mai sînt de întregit niște arcade de vis, mai sînt de indicat niște coloane de cutezanță.

Dar Craiova de azi, „cetate a muncii, a științei și a culturii", este cu totul capabilă să le facă. Căci cheia orașului — a celui de azi și a celui de mîine — se află în mîinile ei, ale celor 300 000 de locuitori ai ei.

ILIE PURCARU

Omagiind gloriosul jubileu

În cinstea aniversării a 65 de ani de la crearea P.C.R., Editura „Eminescu" va tipări mai multe volume de poezie, proză, teatru, critică și reportaj. În primul rînd, va vedea lumina tiparului o amplă antologie de poezie patriotică și militantă cuprinzînd în mai multe secțiuni tematice cele mai frumoase poeme închinate patriei, celor mai de seamă evenimente istorice, politice, sociale și revoluționare, Partidului Comunist Român, cinstit pentru realizările sale din ilegalitate și pentru cele din ultimele decenii, poporului român și măreților săi înfăptuitori sub conducerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Antologia va cuprinde, prin urmare, peste două secole de poezie românească, militantă, patriotică și revoluționară, fiind prezenți prin creația lor cei mai importanți poeți din toate generațiile.

Dinu Săraru va publica romanul politic Cei ce plătesc cu viața, reprezentînd cel de-al doilea volum dintr-o amplă frescă politică și socială care a debutat cu romanul Dragostea și revoluția.

Editura mai pregătește o antologie de poezie patriotică, intitulată Cu tot ce am aparține acestui pămînt, realizată de George Mirea, și o alta de reportaje, Călătorie spre izvoare, în colecția „România azi", în care sînt incluse cele mai frumoase reportaje inspirate din realitatea socialistă. În aceeași colecție, Ștefan Mitroi va publica volumul de reportaje intitulat Nimic despre singurătate.

Florentin Popescu a scris special pentru acest eveniment important, volumul de reportaje Carte de dragoste pentru București, aflat în curs de apariție. Acestor volume li se adaugă un altul, tot de reportaje, semnat de Horvath Dezideriu și intitulat Țara văzută de aproape, apărut recent.

În cadrul aceleiași acțiuni editoriale se înscriu antologia de teatru semnată de Al. Voitin, cu piese inspirate din lupta partidului, din activitatea revoluționară de construcție și reconstrucție a societății, volumul Politica de Theodor Mănescu (colecția „Teatru comentat") și cel semnat de Dorel Dorian, cuprinzînd piesele Cu toată dragostea și Confesiune tîrzie (colecția „Rampa"), inspirate din actualitate. Critica literară va fi reprezentată de volumul Lumea literaturii de Ion Cristoiu, consacrat celor mai reprezentative creații literare ale actualității.

De curînd a apărut romanul lui Ștefan Zidărița, Din vară pînă în vară, care se înscrie în aceeași serie de lucrări dedicate aniversării partidului.

Editura pregătește pentru tipar și alte volume, nenominalizate aici, prin care sărbătorește cei 65 de ani de la crearea partidului, cuprinzînd poeme patriotice, reportaje, proze scurte, roman și critică literară, toate reflectînd funcția militantă, revoluționară a creației artistice interbelice și postbelice.

VALERIU RĂPEANU ■
Directorul Editurii „Eminescu"

TRICOLORUL

Mă uit la tine, steagul meu de țară,
În trei culori de maica mea țesut :
Pe-o margine sînt zilele de vară
Așa cum fost-au toate la-nceput.
Despre culoarea galbenă se spune
Că-nseamnă veșnicia pe pămînt
Cînd în adînc e aur pe afară pîine
Și-n inime e pacea de cuvînt.

Ci despre purpuriu am auzit
Că-i semnul suferinții din vechime
Că spiritul de jertfă-i poruncit
În tot ce mișcă-n aste ținuturime.
Trezvia mea de fiecare ceas
Cu briu-ncins și faclele-n picioare
Cînd focu-ntreabă cine-a mai rămas
Se-arată-un pelican întîmpinare

Nu biruinți-ntîi ci suferinți
Jertfa de sine strigă-n fiecare
Numai prin lacrimi neamul omenesc
Se curăță de frică și uitare.
Trei fluvii mari pe țară s-au trezit
De la Obîrșii groase către stele
Cînd ochiu-n lacrimi e-mpălanjenit
Zărește numai unul dintre ele

IOAN ALEXANDRU ■

TUDOR PAULA — Macl

CÎNTEC

Aparțin comunismului cu tot ce am mai bun,
cu cele mai tinere idei ale mele,
cu dragostea mea cea mai întemeiată,
cu actele mele cele mai fecunde.

Și toate păsările pe care le-am văzut înseamnă „Zbor",
și toate apele pe care le-am gustat înseamnă „limpede",
și toate mîinile pe care le-am strîns înseamnă
„solidaritate"
și toate stelele pe care le-am stimat înseamnă „steaua".

Rostesc aceste-nalte vorbe cu-ncredințarea
că sînt mai pline de valori
decît poemile luxuriante ale verii,
mai arzătoare mult decît
spectaculosul gest al Etnei,
mai intime decît sărutul,
și mai vitale decît însuși sîngele.

NINA CASSIAN ■

PARTIDUL ERA ÎN ILEGALITATE

„Cînd ți-om prinde degetele de la mînă
și cînd om strînge șuruburile,
de sub unghii o să țîșnească sîngele ; — zicea călăul.
Pe urmă îți introducem piciorul în cismele astea spaniole,
între două fierăstraie, și strîngem cisma
pînă ți se despică osul și începe să curgă măduva,
și, dacă o fi să te săltăm pe estrapadă,
îți smulgem brațele din încheieturi,
iar dacă te vei încăpățîna să taci și să nu scoți o vorbă
vom proceda ca de obicei în asemenea ocazii
ad continuandum tormente, non ad iterandum,
adică vom schimba fundamental procedeele".
Tovarășul nostru ascultă această savantă expunere
cu ochiul învinețit și zîmbetul pe buze,
cu mîinile strîns legate la spate,
și buzele păstrară secretul pe care Revoluția
l-l încredințase.
În beciul insalubru dar puternic luminat,
călăul își opri ochii pe alunița de pe obrazul sting,
și scoțînd o sulă din buzunar
împunse alunița cu vîrful ei ascuțit.
Tovarășul nostru nici nu clipi.
Partidul era în ilegalitate.

VIRGIL TEODORESCU ■

(Din Antologia de poezie patriotică și militantă, dedicată celei de-a 65-a aniversări a P.C.R., în curs de apariție la Editura „Eminescu")

Bucureștii văzuți din metrou

(fragmente)

Istoria a voit ca și într-un domeniu atît de interesant cum este cel al transporturilor, Bucureștii să înregistreze o multitudine de fapte care de care mai curioase. În mai vechi acuarele de epocă, sau în anii de după descoperirea meșteșugului fotografiei, un pasionat de biografia orașului află imagini nu numai pitorești, dar și sugestive, incitante chiar : cea a principelui Mavrogheni plimbîndu-se în șaua lui trasă de cerbi, apoi zeci de butci, trăsuri și rădvane ; iar mai tîrziu, tramcare, tramvaie cu cai.

...Pe peron este, aproape la orice oră a zilei, o continuă mișcare de călători. Unii coboară, alții urcă în modernele și rapidele vagoane galbene fabricate la Arad. De altfel, întreaga concepție, toate materialele și utilajele, construcția însăși sînt în exclusivitate românești.

Privesc bărbații, femeile, copiii. Oameni de toate vîrstele și de toate profesiile s-au familiarizat demult cu metroul. Îl folosesc zilnic și zilnic beneficiază de serviciile lui. Cel mai rapid, ieftin și la îndemînă mijloc de circulație al Bucureștiului îi poartă de acasă la serviciu și înapoi, de acasă spre centrul orașului ori de aici către puncte mai îndepărtate : Titan și Republica, Semănătoarea și Cartierul Militari.

Cîteva dintre cele mai mari cartiere și totodată cîteva dintre cele mai importante platforme industriale ale orașului sînt, astfel, legate direct de centru. Aici, în punctul zero al Bucureștilor, se poate ajunge din orice punct aflat în apropierea unei stații de metrou în numai cîteva minute, în loc de o oră sau chiar mai multe, cum se întîmpla înainte prin folosirea autobuzelor, tramvaielor sau troleibuzelor.

Despre metrou s-a scris și s-a vorbit mult. În așezarea urbană cu circa 2,5 milioane de locuitori, în cel mai mare oraș al țării ei a devenit de cîțiva ani buni o prezență indispensabilă pentru toți, de la bunic la nepot, de la muncitor și intelectual pînă la elev și funcționar. De aceea și interesul cu care e urmărită de către toți bucureștenii activitatea întreprinderii de specialitate — „Metroul" depășește zona faptului divers, cu atît mai mult cu cît construcția întregii rețele de linii subterane se află încă departe de a fi fost terminată.

Constructorii, de acum experimentați, au „atacat" (cum se spune în limbajul lor) lucrările acestei a II-a magistrale concomitent în mai multe puncte. Mari panouri de tablă, cu dungi albe și roșii, având înscrise în mijlocul lor litera „M" — însemnul caracteristic al întreprinderii de specialitate, înconjoară diverse spații din mai multe puncte ale orașului. În interiorul împrejmuirilor se văd înalte brațe de utilaj și se aud motoare puternice lucrînd întreaga zi, uneori și noaptea, la lumina reflectoarelor.

Sub ochii bucureștenilor pe care pașii, mijloacele de transport în comun sau automobilele proprii îi poartă dintr-o parte în alta a așezării lor, se continuă oră de oră, a doua magistrală a metroului (despre care presa dă amănunte la intervale scurte, publică fotografii și schițe etc).

Astfel, primind o nouă dimensiune de modernitate, Bucureștii își sporesc caratele de frumusețe cu care intră în competiție alături de celelalte capitale ale Europei și ale lumii.

(Din volumul colectiv Călătorie spre izvoare, *cuprinzînd o antologie a reportajului contemporan, în curs de apariție la Editura „Eminescu")*

FLORENTIN POPESCU ■

Festivalul Național „Cîntarea României"

Aprilie sub lumina cîntecului și a tinereții

Ne-am numărat, la insistența și amabila invitație a mai tinerilor noștri confrați de la revista **„Universitatea Comunistă"**, printre cei ce-au urmărit, timp de trei zile, cea de-a IX-a ediție a festivalului studențesc de muzică folk și, începînd din acest an, rock intitulat **Primăvara Baladelor**, amplă manifestare înscrisă sub generoasa egidă a **Festivalului Național „Cîntarea României"** și desfășurată sub semnul gloriosului jubileu al partidului.

Timp de trei zile **Aula Centrală a Universității** din București s-a dovedit a fi o gazdă bună pentru acerba confruntare între frumos, la care au participat studenți din mai toate centrele universitare ale țării, tineri ce au făcut dovada că printre viitorii ingineri, profesori, medici, economiști și arhitecți de mîine se vor afla numeroși slujitori ai artei, ai cuvîntului îngemănat cu sunetul. Nesecat izvor de talente și veritabil laborator de creație contemporană, studențimea noastră a dăruit vieții cultural-artistice numeroase talente, inclusiv în domeniul muzicii tinere. **Primăvara Baladelor** fiind, din acest punct de vedere, o adevărată rampă de lansare pentru mai multe din cele ce, încununîndu-se cu lauri primelor ediții, au devenit între timp valori unanim recunoscute ale genului. Nu întîmplător, desigur, în partea a doua a concursului, au evoluat, în fiecare seară, ca invitați ai festivalului, interpreți și formații ce alcătuiesc în clipa de față capul de afiș al oricărui mare spectacol de muzică folk și rock. Prestația lor, frenetic aplaudată de un public ce s-a dovedit a fi un avizat cunoscător al muzicii tinere, fără doar și poate cel mai select public din cîte ne-au fost date să vedem, a confirmat mai vechea idee a unei firești apropieri între muzica folk și rock, amîndouă constituind un gen aparte, cel mai îndrăgit în clipa de față pretutindeni în lume, autentică și reprezentativă creație muzicală a tinerei generații.

Cît despre concurs, despre cîntecele pentru care juriul, prezidat de distinsul compozitor **Laurențiu Profeta**, după lungi și foarte aprinse dezbateri, a optat, conferindu-le laurii acestei ediții, vom spune că ele au rostit, cu adîncă emoție, eterna frumusețe a acestui pămînt numit România, au dat glas arzătoarei dorințe de pace a lumii, sau — cu șăgălnicie, cu suavă ironie, dar și cu reală și gravă trăire — s-au aplecat, așa cum îi stă bine muzicii ușoare, inclusiv tinere, asupra nemuritorului sentiment al iubirii.

La capătul emoțiilor, consumate la cea mai înaltă tensiune, al aplauzelor ce au ridicat temperatura concursului, reprezentanții Timișoarei au cucerit cele două **Mari Premii** puse în joc : **Grup-Folk**, alcătuit din **Adrian Dinu** și **Raul Dudnic**, pentru secțiunea folk, și formația **Celelalte cuvinte**, pentru secțiunea rock. Un alt folkist timișorean, **Adrian Cornul**, cucerește un alt important premiu, cum este cel al **tehnicii instrumentale**. Și-n fine, tot Timișoara a cucerit, în afara concursului, **premiul special al juriului**, prin formația **Alla Breve**, grupare jazzistică recent premiată la Sibiu, într-un concurs de maximă exigență. Am subliniat astfel nu doar succesul studenților timișoreni, cît și corectitudinea pe care au anunțat-o și, iată, au respectat-o organizatorii acestui festival, adică **Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști** din București. Alte două premii, extrem de importante, au fost cele **de consacrare**, cucerite de bucureșteni, prin **Sorina Moldovai** (folk) și formația **Kripton** (rock), formație al cărei solist vocal, **Marius Voicu**, merita, după părerea noastră, un premiu aparte, premiu pe care-l va cuceri, poate, la viitoarea ediție. Prin **Daniel Iancu** și **Florin Petean**, ploieștenii și, respectiv, clujenii, au cucerit cele două **premii de popularitate** la secțiunea folk, același premiu cucerindu-l, la rock, formația brașoveană **Conexiuni**. Cele două premii, folk și rock, pentru **cel mai bun cîntec politic** au fost adjudecate de reprezentanții Bucureștiului, **Lucia Bubulac** și formația **Tentacule**, iar premiile pentru **cea mai bună creație vizînd studențimea** au fost atribuite grupului folk **Exton**, din București, și formației rock **Rogvalv**, din Ploiești. În fine, frații **Cornelia** și **Cornel Angelescu** din Sucoava au fost răsplătiți cu un ultim premiu, de **prelucrare folclorică**, pentru un cîntec inspirat de melosul și versurile populare ale unei doine haiducești.

VICTOR NIȚA ■

atelier literar

« G. Dumitrescu

N. Troc : sînt o serie de lucruri bune, în progres parcă („Casă adîncă", „Dar", „Trăire", „Anatomia" (care mai poate fi revizuită), „Zimbetul tău", (cu strofa finală formulată cam stîngaci, echivoc). Nu sînt lipsite de calități nici celelalte, dar „Singurătatea" se încheie cu un distih naiv, banal, iar „Trecere" și „Desfrunzire" sînt prea încărcate de vorbe (inutile), insuficient decantate și finisate. Cele mai bune pagini trebuiesc dactilografiate și retrimise.

D. Lupu : Cîteva pagini frumos „mitocosite" („Primăvară", „Cîntec subțire", „Grîu"). În rest, nu prea... (Cînd mai treceți prin București, dați-ne, totuși, un semn).

Gabr. Stanciu. Aceleași vagi zvonuri lirice, dar nici un semn de creștere, de definire, de progres. A continua sau a renunța — asta numai dv. o puteți decide, ascultînd de cea mai poruncitoare dintre alternative...

Gh. Dumitrescu : Mai bine, în „Locatarii" și „Simetria" (ca să citām totuși ceva).

Marius D. : „Peisaj lunar", „Domnul", „Mai mult", „Poetul", „Meditație", „Exist".

Pygmalion : Deslușim cu greutate (și cu incertitudine) scrisul dv. (cele două texte de-acum trebuiesc retrimise dactil. ; deasemeni, orice corespondență viitoare). Reținem : „Alter ego", „Poemul", „Haiku", „Răzbunare".

Doina Moldoveanu : Ne puneți în față o grea enigmă : pe de-o parte, sînteți sigură că n-ați trimis nimic „atelierului" în ultimii doi-trei ani. Pe de altă parte, numele dv. a apărut totuși — afirmați — în rubrica noastră, într-un număr recent (la „nimic nou"). Acest zguduitor mister vă inspiră o scrisoare de protest însoțită de diverse supoziții din cele mai aberante („aruncați neglijent — ne acuzați dv. — un nume anonim în arena disprețului" etc. ?!). Firește, n-are rost să vă asigurăm — dacă ați pornit-o pe panta asta... — că noi n-am aruncat nimic în „arena" cu pricina... N-ar fi însă mai simplu să vă gîndiți că, poate (printr-o absurdă, scandaloasă întîmplare !..) o mai fi existînd, undeva în această lume, încă o persoană care poartă și folosește același nume ca și dv., oricît de rar și deosebit ar părea ?... Vă lăsăm în „arena" acestei sugestii de bun simț, în speranța că vă va aduce calmul necesar.

Uv. Durac, I. Bebe Săndulescu, P. Bida, Ion Florea, Ilie B. Valentin, Marg. Stănculea, Cornel Străinu, Nella Minciu, Len. Farcaș, Mihai Moldovan, Ariadna, Nic. Valentin, Laur. Stoica, Gabriela S., Lil. Munea, D.I. Sarba, Ali Cranta, C. Marcel, D. Kițu, C-tin Ion, A. Dobotaru („De înghețe"), **L. Lennon, Andrei Marius, Mioara Lupu, P. Mutihac, Carmen Iliescu, Corina Năstase, C. Serediuc, Cam. Moisescu, M. Stanciu** (P.O.), **N. Macrescu, M. Birlan, Sim Lazăr, Manole Valeriu, C-tin Popescu, Dinu I. C-tin, C. Pufu, Gaby S.N., M.M.-Iași, M. Dumitrache** și **Gh. Toroipan, P. Nicopol, Geoff, Gianni Mauro :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

* N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

MEDITAȚIE

Toamna este mai mult o stare
decît un anotimp
mai mult o întîmplare a ființei
decît o frunză
ori un țipăt de cocor
ezitare între pasul făcut
și cel ce urmează
absența unei iubiri
mereu așteptată
aminată mereu.

MARIUS DUMITRESCU

ALTER-EGO

Dincolo de tine
un alt eu
așa cum
dincolo de speranță
disperarea.
Căci înăuntrul tău există
o viață subterană
trăită adînc, intens, anonim.
de care nu-ți amintești
decît în vis
sau în poem.

IULIAN BOLDEA

POLITEȚE

Timpul
și-a sprijinit
cotul
de umărul meu...
În timp ce mă afund,
îi ascult
politicos
balivernele.

LUCIAN CESINA

INERȚIE

Tîrziu
după ce-am stins veioza,
fluturi buimaci
se învîrtesc încă
în jurul viselor mele.

MONICA MARIN

GRÎUL

Grîul cîmpiei stringe între dinți calea ferată
ca pe-o prelungă lamă de cuțit,
trenul ce vine mi-aduce o mamă și-un tată
dintr-un timp confuz, de-abia amintit.

E ora la care va trebui, cu sfială,
să-i identific, pe nume să-i strig,
o, trenul înaintează greoi, clătinător,
cu toate vagoanele încărcate cu frig ;

într-unul din ele, parcă la un foc în scădere
cu pălmile-ntinse, părinții mei sînt,
cu disperare grîul stringe între dinți calea ferată
ca pe-o lamă ce-ncearcă să se curbeze-n pămînt.

THEODOR PURICE

Gheorghe Grigurcu:

(urmare din pag. 9)

gă un critic pentru a înțelege cu adevărat literatura nației sale ? Cum se configurează viziunea de ansamblu ? Ce revelație are un critic pe măsură ce înaintează în înțelegerea literaturii ?

— Nu cred că vîrsta are o însemnătate decisivă în acțiunea critică. Titu Maiorescu era un cap format la douăzeci și ciîva de ani, pe cînd atîția cincuncenari și sexagenari ni se înfățișează iremediabil împotmoliți în mediocritatea intelectului și a conduitei. E nevoie de o chemare intemeiată pe acel „ochi lizibil" de care vorbea Roland Barthes, în analogie cu „urechea muzicală". Te naști sau nu te naști cu predispoziția de a înțelege și de a produce literatură. A o înțelege cu adevărat înseamnă, așa cum s-a spus nu o dată, a te pune în starea prielnică de-a o produce. Între consumatorul și creatorul de literatură există o taină comună. Am constatat stupefiat că se află în proximitatea noastră destui autori care **nu știu să citească**, adică să pătrundă intim, organic, în subtilitatea sa, un text literar mai complex. Ce poezie putem aștepta de la un poet, ce comentarii putem aștepta de la un critic, amîndoi lipsiți de alfabetizarea estetică ? Și nu este vorba de persoane în afara unei instrucții atestate și nici în afara unor lecturi făcute cu asiduitate ! Evident, fără intervenția culturii, însușirile genuine nu pot rodi, dar nici studiul, oricît de ambițios, așternut pe temeiliile unei personalități sărace în date native prielnice esteticului, nu poate săvîrși miracole. Cît mă privește, nu am nici un orgoliu de vîrstă, cît mai curînd o umilință. Cea de-a te confrunta cu valoarea, care se raportează la conștiințe, indiferentă la eventualul lor fast cronologic, pe principiul vaselor comunicante. Nu-mi dau seama dacă la ora actuală „trăiesc" literatura cu mai multă intensitate, așadar cu mai mult folos, decît în anii dinții ai tinereții...

— Dv. comentați cu predilecție actualitatea. Cum se vede istoria literaturii noastre din prezent ?

— Deși, așa cum am arătat într-un articol recent apărut în **Suplimentul literar-artistic al Scînteii tineretului**, se manifestă acum o dilatare a sentimentului de actualitate în abordarea fenomenului literar, în dauna integrării lui în contextul diacronic, nu cred că există în principiu, o incongruență între critica „de întîmpinare" și istoria literară. E mai curînd, o panică provocată de înnoirea uneltelor, implicînd o presupusă schimbare a gărzii., Ambele regiuni suportă o punere în chestiune metodologică. Riscurile sînt, la un capăt, inerția, ignorarea completă a noilor achiziții teoretice (ignorare prin care se prefiră un spirit îmbătrînit, dedat la tabieturi), iar la celălalt capăt supralicitarea lor, prin ideea că s-ar putea renunța la modul consacrat, „impresionist", al comentariului (supralicitare în care se răsfață spiritul frigid, incapabil de un contact lăuntric cu opera ; eternă doctrină justificativă a infirmității). Ambele riscuri, după cum știți și dv., sînt reprezentate cu brio în critica noastră curentă.

— Ce înseamnă tradiția culturală, istoria pentru un critic ?

— Cu cea mai mare modestie posibilă, mă declar, alături de întreaga obște scriitoricească, un autor de istorie. Istoria se făurește alci și acum, fără o graniță precisă, căci și ziua de ieri intră în raza autorității sale sacrosante. Dar atenție ! Există primejdia unei crispări, a unei blocări psihice, din dorința de a fi „la înălțime".

O anume spontaneitate, o doză de lejeritate și de abandon sînt necesare chiar atunci cînd încercăm a așterne texte definitive, „istorice", care altminteri pot ieși dezhidratate, desfigurate de pasiunea excesivă de a le sorti duratei. Înainte de a ne ocupa de conservarea fructelor, să dăm o raită prin livezile date în pîrg, atît de seducătoare. Istoria nu poate avea culoare și mireasmă fără o experimentare profundă, voluptuoasă, a actualității. Iezuitele opreliști în fața prezentului se repercutează negativ în materia acesteia. Să ne cufundăm în literatură fără pedanterie, doar în virtutea instinctului care, atras de valorile ei, se perfecționează pe sine. Să nu ne sfiim a fi, măcar din cînd în cînd, cititori-cititori și... foiletoniști ! „În sine, mărturisea marele istoric francez Fernand Braudel, 'istoria mă interesează mult mai puțin decît tot acest cortegiu asociat al științelor umane. Nu vreu să le colonizez, să le supun istoriei, ci doar să le străbat, pentru a le vedea cu ochii lor, pentru a le împrumuta, o clipă, limbajul, punctele de vedere". Ceea ce este plauzibil în raport cu demografia, geografia istorică, economia, e — nu-i așa ? — cu atît mai plauzibil în raport cu textele critice în care palpită literatura actuală, sufletul actual.

— În mod convențional, criticii se împart în două categorii : artiști și scientiști. Fără talent, critica se poate învăța ? Se poate ea reduce la pura deprindere ? Vă întreb asta, fiindcă oricine poate avea păreri despre literatură.

— Pentru a nu reveni la cele spuse mai înainte, să remarc doar artificialitatea acestei, foarte reale, de altfel, polarizări. Criticul se cuvine a acoperi o zonă ar competenței sale sensibile, explicative și autoexplicative în egală măsură, în aglutinarea unui act personal. Competență sensibilă înseamnă talent. În absența unei vocații (necesare și pentru tehnică și pentru sport, nu numai pentru arte), exegeza nu poate evolua decît prin coordonate modeste, mimetice, precum pianul și pictura exersate de către domnișoarele de familie. Tipul legitim de critic e cel artist. Criticii scientiști (fie că dublează, în aceeași persoană, pe artiști, fie că sînt simpli colaboratori ai altor specialități) își propun a găsi principiile de funcționare, laturile formalizabile, deci impersonale, ale textului literar, operație, induscutabil, utilă, întrucît instituie un „limbaj secund" al altui „limbaj secund". În instrumentarul analizei aplicate misterului estetic, aduc un adjuvant. Dar orice înfăptuire efectivă a unei epoci nu e, de regulă, amplificată de un halo al iluziei ? De la o vreme, critica încearcă o ispită julesverniană, o avîntată, deși nu de puține ori, tautologică, proiecție în viitor a potențialității sale, transpuse în coduri mecanomorfe, într-o terminologie insolită. Cu mare regret pentru decepția ce o produc amatorilor de delicatețuri futurologice, îmi exprim credința că peste teza tradițională de bun simț, pe care o redau, cu permisiunea dv., în concentratele cuvinte lovinesciene, nu se poate (încă) trece : „Critica nu este o știință și, probabil, nu va fi niciodată. Toate criteriile de ordin obiectiv, chiar cînd sînt temeinice, n-au o valabilitate universală : îndărătul lor stă gustul variabil de la epocă la epocă și de la loc la loc, de la om la om. Instrumentul critic nu este un instrument de precizîune, ci e supus la aproximații simțitoare chiar și în mîini pricepute și oneste, pentru că gustul e o ecuație personală...". Atît și nimic mai mult ! Sore consolarea celor ce ar fi crezut că noile metode posedă în sine virtuți magice, ca niște roboți ai personalității, îngăduindu-i să doarmă, în timp ce ei lucrează, să reamintim faptul că numeroși exegeți de seamă, dintre cei care au introdus metodologiile, precum Gaston Bachelard, Georges Poulet, Jean-Pierre Richard, Roland Barthes, Gerard Genette etc., s-au dovedit și scriitori de seamă, adică magiștri ai cuvîntului, capabili a fixa o substanță emoțională în logica absconsă a unicatului ! V-ar supăra o deviză care ar suna așa : metodele trec, scriitorii rămîn ?

— V-au mai întrebat și altii cum ați ajuns la Tîrgu-Jiu ! Eu aș vrea să aflu dacă nu cumva, trăind mai izolat, obiectivitatea judecății critice are de cîștigat.

— Tîrgu-Jiul, oraș în care mi-am petrecut o parte din copilărie, e reședința mea (provizorie ?), în temeiul unor atribute (verificabile ?) de stațiune climaterică perenă. Întrețin doar un vag contact cu mediul respectiv, exceptînd privelistea munților Vîlcanului și Parîngului, albăstrind la orizont, în zilele însorite, precum un ideal, pe care o contemplu stăruitor. Coloana Infinitului și celelalte monumente brâncușiene, ca o nesperată rădăcină de piatră a acestui loc, îmi apar mai frecvent pe diversele reproduceri decît în realitatea ce, oricît de distras aș fi, mă impresoară, totuși, mă someză. Dacă sînt mai obiectiv aci decît aș fi în altă parte ? Apreciez vorba dv. de duh, drept care vă răspund cu maximă seriozitate : nu țin defel să fiu „obiectiv", ci sincer, fidel mie însumi, fără spaima de-a nesocoti o balanță ori alta, o convenție ori alta, vreun ochi de Aristarc, convins că e infailibil, și, în consecință, reclamînd alinierea. Reținînd, oricum, gîndul dv., amabil, al unei judecăți critice obiective, ca rod suprem al Tîrgu-Jiului.

— Să lămurim o suspiciune ! S-a sugerat uneori că intransigența cu care ați tratat generația poetică '60 ar fi efectul unei idiosincrasii, al faptului că dv. înșivă sînteți poet. E adevărat, ori sînt numai vorbe ? Calitatea de poet a influențat cu ceva „meseria" dv. de critic ?

— Suspiciunea plutește într-adevăr în aer, chiar și în aerul urbei în care locuiesc. Dar cum aș putea-o risipi ? Să examinăm cîteva procedee posibile. Să mă declar eu însumi membru al sus-numitei generații, fie și ca un **outsider** ? Să nu admit în ruptul capului noțiunea de generație, arătînd că am avut în vedere poeți și nu un soi de balaur cu șapte capete ? Să-mi fac mea culpa, proclamînd, cu prilejul de față, că avem a face doar cu autori de valoare excepțională, care nu suportă nici o diferențiere, nici o nuanțare, care nu pot fi atinși nici cu o floare ? Să mă sinucid literariceșie, azvîrlindu-mi condeiul ? Vă rog să-mi dați un sfat ! Altminteri, mă tem că bîrfele vor continua, poetul Grigurcu fiind negat în numele criticului Grigurcu și... viceversa, cu toată seninătatea (care e și a mea !).

— În ce fază a proiectelor dv. vă aflați în această clipă ? Împliniți, iată, 50 de ani, o vîrstă superbă, pentru care vă felicit și vă spun la mulți ani. Ce înseamnă o jumătate de veac pentru un critic ?

— Vă mulțumesc pentru generoasa urare. Criticul e muritor sau... nemuritor ca orice alt om. Permiteți-mi a nu vă vorbi despre proiectele mele, nu din superstiție, ci pentru că... le-am anunțat chiar zilele acestea într-o altă publicație. Jumătatea de veac pe care o împlinesc ? E ca o emisferă, o cocoașă de timp adăugată spinării mele, care mai așteaptă, bucuroasă, și alte încărcături din partea unui destin clement, de vreme ce, orice s-ar spune, mi-a îngăduit a da prezentul interviu.

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

O muzică liniștită, de basm

Am urmărit recent spectacolul pe care Ansamblul „Fantasio" din Constanța l-a dat la Teatrul Național din București, cu baletul **Frumoasa din pădurea adormită** de Ceaikovski, și în trupa foarte elegantă alcătuită din soliști tineri și talentați am simțit că e o sinteză de distincție, rafinament și pricepere, adică talent pur și simplu. Mi-au plăcut mai ales Elisabeta Manolache și Dumitru Manolache, care prin eleganța mișcărilor au sugerat o atmosferă foarte caldă, de vis. La reușita spectacolului au contribuit și costumele, și aranjamentul scenic, dar mai ales muzica lui Ceaikovski, o muzică liniștită și expresivă, de basm, așa cum este, de fapt, și tema baletului. După acel spectacol am plecat mai visătoare și mai bucuroasă.

AURELIA SZEDLACSEK
coafeză, Cooperativa „Igiena"
București

Inspirație metaforică

Deși cu oarecare întîrziere, aș vrea să vorbesc despre pictorul Olimpiu Orza, profesor la Școala generală nr. 1 din Drăgășani, și despre ultimele sale expoziții din cadrul Cenaclului U.A.P. Rîmnicu Vîlcea. Cea dintîi, urmînd altor douăsprezece, a avut loc la Galeriile de Artă ale Fondului plastic din Rîmnicu Vîlcea și a cuprins lucrări de grafică în care pictorul ne propunea metafore plastice la lirica lui Lucian Blaga, pe care le-am găsit foarte expresive și fidele spiritului acestei poezii. Expoziția s-a repetat nu de mult la Craiova, în holul Liceului „Nicolae Bălcescu", în urma solicitărilor craiovenilor, întrunind aprecieri deosebite. În continuarea acelorași preocupări, Olimpiu Orza, fost elev al pictorului Mircea Vremir, lucrează la ilustrarea metaforică a legendei Meșterului Manole, folosind o îmbinare a dramei lui Lucian Blaga cu legenda populară. Consider că pictorul Olimpiu Orza merită o mai mare atenție din partea criticii de artă, care poate găsi cel mai convingător argument în lucrările sale.

MARIN BRÎNARU
profesor, Școala generală nr. 1
Drăgășani, jud. Vîlcea

Moment hotărîtor în lupta națiunii noastre pentru constituirea statului modern unitar

Conf. univ. dr. ION PĂTROIU

Alături de revoluția de sub conducerea lui Horea, care a afirmat cu tărie — așa cum arăta marele patriot și istoric Nicolae Bălcescu — „drepturile nației române și programul politic și social al revoluției viitoare", revoluția de la 1821 a constituit cea mai mare ridicare a românilor pentru redobîndirea drepturilor lor, pentru cucerirea libertății naționale și sociale, după încercarea reușită a lui Mihai Vodă Viteazul.

Căutînd să stabilească locul și rolul revoluției din 1821 în istoria poporului nostru, Mihail Kogălniceanu aprecia în **Cuvîntul pentru deschiderea cursului de istorie națională** la Academia Mihăileană, rostit la 24 noiembrie 1843, că Tudor Vladimirescu a ridicat „în Valahia steagul național, vestind românilor că vremea venise pentru ca țara să scuture stăpînirea străinilor, să depărteze abuzurile care o rodeau și să dobîndească guvern național".

În șirul luptelor purtate de poporul nostru pentru progres, libertate și unitate, revoluția din 1821 reprezintă, așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român „un moment de cotitură în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român".

Revoluția din 1821 a fost determinată, fără îndoială, de transformările profunde ce au avut loc în societatea românească în condițiile destrămării feudalismului, ale apariției și afirmării forțelor și relațiilor de producție capitaliste, ale instalării, în veacul al XVIII-lea, în toate țările române, a unei noi pături de asupritori străini, interesați în oprirea cursului obiectiv spre unitate statală a românilor, determinată de stările interne și externe de mare tensiune în care se găseau de mai bine de un veac Principatele Române, amenințate nu o dată cu dispariția lor de pe harta Europei. Ea reprezintă apogeul și sinteza unor neîncetate eforturi, confruntări, mișcări, frămîntări de peste o jumătate de veac ale tinerei națiuni române în căutarea unei căi proprii spre progres social-economic, spre libertate și dreptate.

Sub conducerea lui Horea și Tudor Vladimirescu, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, națiunea română a început un lung și greu proces de eliberare socială și națională, de constituire a statului său național modern unitar și independent care avea să se încheie, din cauza opoziției imperiilor asupritoare din această zonă, abia peste un secol, în 1918.

Începută în Oltenia, în noaptea de 18/19 ianuarie 1821, revoluția a cuprins toată Țara Românească devenind astfel o acțiune generală a întregii națiuni române, de la cîlcași pînă la mari boieri patrioți, înțeleși cu Tudor, care doreau schimbarea rînduielilor existente.

Programul politic al revoluției formulat în Proclamațiile de la Padeș și București avea drept obiectiv central instaurarea unei noi ordini sociale și politice în Principate, bazată pe principiul suveranității poporului, desființarea privilegiilor de clasă, egalitatea tuturor în fața legilor, așezarea justiției, administrației, armatei, învățămîntului, economiei, în general pe principii moderne.

Nici o schimbare nu era însă posibilă fără recîștigarea vechilor drepturi de state suverane ale țărilor române, grav încălcate de otomani prin introducerea regimului fanariot. De aceea, problema obținerii respectului deplin al autonomiilor țării s-a impus în primul plan al luptei revoluționare, pentru că de ea depindea în cea mai mare parte înfăptuirea programului revoluționar. Astfel, în mod obiectiv, revoluția trebuia să înceapă, cum a și început, cu înlăturarea regimului fanariot, restabilirea autonomiilor țării și, în consecință, recîștigarea vechiului drept al poporului român de stăpîn în țara sa, impus otomanilor cu atîtea sacrificii de marii noștri voievozi.

În lupta pentru redobîndirea drepturilor țării, încălcate de otomani, Tudor Vladimirescu se arăta gata să colaboreze cu celelalte popoare din Balcani, care se foloseau de pămîntul ospitalier al țărilor române pentru a-și organiza lupta de eliberare națională. Strînsele legături cu mișcările sîrbilor, macedonenilor, muntenegrenilor, albanezilor și grecilor dovedesc faptul că Tudor Vladimirescu nu excludea chiar posibilitatea cîștigării independenței depline de stat, deși împrejurările nu l-au permis să formuleze această remediere în programul său.

Colaborarea mai amplă cu organizația de eliberare a poporului grec, Eteria, nu a fost înțeleasă însă ca o renunțare la lupta împotriva regimului fanariot. Revoluția română și Eteria luptau fiecare împotriva dominației otomane, aveau o cauză comună, dar faptul că Eteria își avea un principal colaborator în regimul fanariot, care nu era deloc dispus să renunțe de bunăvoie la situația sa privilegiată din Principate (chiar și în cazul unei victorii împotriva Imperiului otoman), ci, dimpotrivă, căuta să facă din acest moment revoluționar un prilej de întărire a sa, fie sub un alt patronaj sau în regie proprie, complica foarte mult cooperarea în lupta antiotomană. Mai ales după ce Rusia țaristă a dezavuat cele două acțiuni revoluționare și eteriștii s-au stabilit în Principate, comportîndu-se ca într-un teritoriu ocupat, temerile românilor față de o posibilă consolidare a regimului fanariot, urît de întregul popor, au sporit considerabil. Cu toate acestea, forțele revoluționare românești au continuat să acorde un larg sprijin mișcării de eliberare a poporului grec, cu riscuri mari pentru țară, dar nu au acceptat sacrificarea propriei cauze revoluționare. Înlăturarea regimului asupritor fanariot era de natură să corectcze statutul juridic al Principatelor și să permită organizarea internă a Principatelor în consens cu noile cerințe ale progresului.

Pentru înfăptuirea programului său revoluționar, Tudor Vladimirescu s-a sprijinit în primul rînd pe forțele de bază ale națiunii române : maselc țărănești și orășenești, pe care le chema prin prima sa proclamație revoluționară în „Adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara". Această „Adunare a norodului", cum o numea Tudor, devenea astfel organul puterii supreme în stat, organul înfăptuirilor revoluționare ale națiunii.

În același timp, conducătorul revoluției a militat deschis pentru constituirea unui front comun de luptă al tuturor forțelor patriotice, fără de care nu vedea posibilă înfăptuirea deziderateior naționale ale revoluției. În acest scop el se adresa astfel locuitorilor capitalei la 20 martie 1821 : „Fraților ! citi n-ați lăsat să se stingă în inimile dv. sfînta dragoste cea către patrie, aduceți-vă aminte că sînteți părți ale unui neam; și că, cîte bunătăți aveți sînt răsplătiri din partea neamului către strămoșii noștri, pentru slujbele ce au făcut. Ca să fim și noi vrednici acestei cinstiri a neamului, datorie netăgăduită avem să uităm patimile cele dobitocești și vrăjbele care ne-au defăimat atît, încît să nu fim vrednici a ne numi neam. Să ne unim dar cu toții, mici și mari, și ca niște frați, fii ai unei maici, să lucrăm cu toții împreună, fiecștecare după destoinicia sa, cîștigarea și nașterea a două a dreptăților noastre". Cel ce cu cinci ani mai devreme studia „Istoria Românească" preciza că „pricinile care ne-au silit a apuca armele sînt pierderea privilegiilor noastre și jafurile cele nesuferite ce le pătimeau frații noștri" și îi încredința pe locuitori că „cea mai de temei hotărire a mea, însoțită cu glasul norodului, iaste ca nici într-un chip să nu incetez din cererea dreptăților țării, pre care și de nu le mai vedea dobindite printr-acele destoinice cuvinte care s-au făcut cunoscute pînă acum pă unde s-au cuvenit, vă făgăduiesc sufletește că se vor dobîndi negreșit prin vărsare de singe împotriva vericăruia vrăjmaș care se va arăta călcătoriu acestor drepturi, de care intîi voi aveți să vă bucurați".

În felul acesta, revoluția de la 1821 înscria, ca o coordonată a sa esențială, afirmarea dreptului legitim al națiunii noastre la o viață liberă și independentă. În cele aproape două luni de conducere revoluționară a țării, Tudor Vladimirescu a trecut la schimbarea din temelie a rînduielilor existente, care împiedicau dezvoltarea social-politică de sine stătătoare a națiunii noastre. Proclamarea sa ca domn al Țării Românești la 6/20 mai 1821, în cadrul unei ceremonii solemne, în fața mănăstirii Cotroceni, a semnificat actul instaurării, prin acțiunea națiunii române însăși, a dreptului țării de a-și alege domnitoru, actul abolirii regimului fanariot, recunoscut de fapt ulterior de către Poartă. În calitatea sa de conducător al puterii revoluționare instaurată la București, Tudor Vladimirescu — primul domn ales, impus de națiunea română — s-a identificat cu năzuințele și cu obiectivele ei de luptă, luînd măsuri, dînd porunci înlăuntrul și în afară, reprezentînd-o cu responsabilitate, apărîndu-i cu hotărîre interesele pînă la sacrificiul său suprem.

Înzestrat cu un impresionant simț politic, Tudor Vladimirescu a înțeles că în fața presiunii marilor puteri se impunea realizarea unității politice a românilor, „ca unii ce sîntem de un neam, de o lege". Din rațiuni de natură tactică, pentru a nu favoriza coalizarea celor trei imperii vecine împotriva revoluției, Tudor Vladimirescu a preconizat, pentru o primă etapă, unirea într-un front comun de acțiune revoluționară a Țării Românești și Moldovei în vederea restaurării drepturilor lor de suveranitate statală uzurpate de Poartă. În acest scop, Tudor Vladimirescu (care încă din 1814 se interesa de românii din Moldova aflați la Viena) a și luat unele inițiative, pentru ca, spunea el „fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova să putem cîștiga dreptățile acestor Principaturi, ajutorîndu-ne unii pe alții".

Realizarea unității politice de acțiune a celor două Principate era cu atît mai mult posibilă cu cît și în Moldova aveau loc în martie—mai 1821 mari frămîntări îndreptate împotriva administrației fanariote și a abuzurilor eteriștilor lui Al. Ipsilanti, aflați în trecere prin țară. Starea de spirit revoluționară a maselor populare n-a scăpat observatorilor străini acreditați în capitala Moldovei, Mersul revoluției și programul său erau cunoscute în amănunte.

Sub forma îndrăgită, scumpă de Todoraș, Todoruț, numele conducătorului revoluției (menite să facă pe români stăpîni în țara lor) era pe buzele tuturor românilor aflați sub asuprirea străină. În Transilvania, el era așteptat cu înfrigurare (îi stabiliseră și ziua cînd urma să vină, pentru ca împreună să înfăptuiască eliberarea întregii națiuni române, să statornicească „legea națiunii române", spre îngrijorarea autorităților străine din Transilvania. Comitele de Hunedoara raporta în acest timp că „toate împrejurările arată că țărănimea română de alci privește cu simpatie evenimentele din țara Românească și în caz că s-ar produce o incursiune din partea aceea, s-ar arăta fără îndoială dispusă să i se alăture". Alarma nobilimii maghiare din Transilvania era cu atît mai mare cu cît constata că aceeași stare de spirit cuprinsese și pe grăniceriii români, care formau o bună parte a armatei transilvănene". Bănățenii, care, ca și transilvănenii, se aflau demult în contact cu Tudor, s-au solidarizat și ei cu revoluția din Țara Românească, manifestînd aceleași speranțe. În aceste împrejurări, autoritățile au procedat la confiscarea armelor, arestarea și judecarea țăranilor care răspîndeau știri despre o nouă ridicare a mulțimilor, iar în Zarand, de unde începuse revoluția lui Horea, au fost concentrate importante efective militare. Pe de altă parte, pentru cooperarea națiunii române de pe versanții Carpaților, imperialii, ca și la 1784, au luat măsuri severe de întărire a pazei granițelor de-a lungul Carpaților și în nord-vestul Moldovei.

Măsuri asemănătoare, generate de aceleași stări de spirit și idealuri, și avînd același scop de a împiedica solidarizarea națiunii române, aflată sub dominația celor trei imperii din această zonă, s-au luat și de către otomani în zona de contact a Dobrogei cu Țara Românească și Moldova.

Cu același pătrunzător simț politic, conștient de interesele largi ce le antrena revoluția română, Tudor Vladimirescu a înțeles că ridicarea la luptă a națiunii române, pentru drepturile sale, era o acțiune care, în împrejurările de atunci, trebuia neapărat să fie recunoscută de marile puteri. De aceea, Tudor Vladimirescu a vestit cu bună știință „în toate laturile", despre motivele ridicării sale la luptă și chiar a pregătit o delegație care urma să meargă la Leybach, unde se desfășura Congresul „Sfintei Alianțe". Dar marile puteri vecine, membre ale organizației contrarevoluționare „Sfînta Alianță", aveau să-și arate de la început dușmănia față de revoluția română, declarînd pe conducătorul ei „rebel" și dînd Porții „deplină încuviințare de a aduce măsele populare la supunere cu ajutorul trupelor otomane".

Dezavuată de țar, care vedea în ea „o funestă asemănare" cu revoluțiile din Spania, Portugalia și Italia, revoluția română se afla într-o situație critică și datorită prezenței trupelor eteriste pe pămîntul românesc, motiv în plus pentru o intervenție otomană. Cu toate acestea, adoptînd o tactică suplă, Tudor Vladimirescu a reușit să evite intervenția otomană cîteva luni, timp în care revoluția și înfăptuirile sale revoluționare se consolidau, spre îngrijorarea imperiilor vecine. În cele din urmă, pentru a-și afirma autoritatea asupra Principatelor, o armată otomană a pătruns în țările române. În noua situație, Tudor Vladimirescu se hotăra să treacă la lupta deschisă, pînă la capăt, cu otomanii, pentru apărarea cuceririlor revoluționare și redobîndirea drepturilor de suveranitate statală.

Eroul din Vladimiri n-a mai apucat însă să dea eroica-i luptă în Oltenia, pe care o pregătise în cele mai mici amănunte pentru o rezistență îndelungată. În drum spre baza sa de rezistență, avea să fie prins și asasinat mișelește de agenții Eteriei, în frunte cu Alexandru Ipsilanti, iar revoluția avea să fie înăbușită. Crimă odioasă, „asasinat mîrșav" — cum îl numește Karl Marx — care este cu atît mai condamnabil cu cît Tudor Vladimirescu se decisese să lupte împotriva otomanilor împreună cu eteriștii, trecînd peste deosebirile de interese naționale, care separaseră cele două revoluții pînă atunci.

Deși înăbușită, revoluția și sacrificiul suprem al conducătorului ei n-au rămas fără rezultate. Obiectivul principal al revoluției, de a face pe români stăpîni în țara lor, a fost atins în bună parte. Otomanii au fost obligați să renunțe la regimul fanariot îndepărtat practic de revoluție, să accepte reintroducerea domniilor pămîntene și trecerea — pentru scurt timp — a mănăstirilor închinate în deplină administrație românească. Programul revoluției din 1821 a devenit programul de luptă pentru eliberarea socială și națională al întregii noastre națiuni. Prin această revoluție, scria mai tîrziu Gh. Barițiu, „naționalitatea română și patriotismul român triumfă, precum credem — și tare să ne fie credința — pentru totdeauna".

Referindu-se la moștenirea revoluției din 1821, marele patriot și revoluționar Nicolae Bălcescu, nota : „Spiritul revoluționar și patriotic luase o putere mare din revoluția de la 1821 și din restatornicirea unui guvern mai național decît cel trecut... o junâ partidă națională se întocmește și își ia de misie d-a continua programa revoluției de la 1821 și d-a realiza întru tot dorințele și trebuințele poporului, ...înălțînd românismul la putere".

Avînd de-acum o bază de acțiune în Țara Românească și Moldova, unde românii reveniseră la conducerea statului, lupta pentru unitate și independență națională a luat un nou avînt. Problema unirii, a „reunirii Daciei", a consolidării autonomiilor Principatelor și a organizării lor pe principii moderne forma obiectivul unor noi mișcări revoluționare, al unor memorii și proiecte de reforme, aflate în atenția marilor puteri din zonă, care au fost nevoite să țină cont, în politica lor față de țările române, de continuarea, cu atîta consecvență, a mișcării naționale și sociale românești.

Un comerț modern, o nouă calitate în servirea populației

Interviu cu tovarășul
ION COMĂNESCU,
secretar de stat
la Ministerul Comerțului Interior

Accentuarea dezvoltării intensive implică modernizarea proceselor de producție, a activității în toate domeniile. În acest context, care marchează reperele calitative ale noului cincinal, programul privind modernizarea activității comerciale pînă în anul 1990 are drept scop asigurarea introducerii noului în toate fazele activității comerciale, a creșterii calității și eficienței într-unul dintre sectoarele care, prin natura activității sale, concretizează în modul cel mai direct, grija permanentă a conducerii de partid, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind creșterea continuă a bunăstării, a nivelului calitativ al vieții noastre.

— În acest cadru, tovarășe secretar de stat Ion Comănescu, dorim să informăm cititorii despre preocupările existente pe această linie în comerțul interior.

— De la început, țin să precizez că Programul privind modernizarea activității comerciale pînă în anul 1990, program elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, are în vedere, ca obiective principale dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, îmbunătățirea structurii rețelei comerciale pe tipuri de unități, modernizarea tehnologiilor comerciale, a condițiilor de prezentare și vînzare a mărfurilor, extinderea formelor moderne de servire și a serviciilor prestate în unități ; înnoirea, diversificarea și îmbunătățirea calității fondului de mărfuri ; ridicarea nivelului de pregătire a personalului și servirea civilizată a cumpărătorilor ; dezvoltarea cercetării [illegible], a activității de [illegible] și informatică în comerț.

În această perioadă, de puternic avînt, oamenii muncii din comerțul socialist, asemenea întregului popor, [illegible] îndeplinirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a îndeplinirii la un înalt nivel a sarcinilor de plan, pentru a întîmpina glorioasa aniversare a partidului cu noi realizări și fapte exemplare de muncă. Astfel, datele trimestrului întîi sînt elocvente în ce privește această strădanie. Prevederile planului de desfacere a mărfurilor către populație au fost realizate, deschizîndu-se în aceste trei luni noi magazine și unități de alimentație publică, concepute potrivit cerințelor comerțului modern, în scopul servirii la un nivel civilizat a cumpărătorilor.

Desigur, anul 1986 constituie prima etapă în realizarea programului amintit, punîndu-se accentul pe valorificarea rezervelor existente în ce privește folosirea intensivă a spațiului comercial și capacităților de transport, prezentarea atractivă a mărfurilor, îmbunătățirea condițiilor de igienă și ambianță, de informare și reclamă comercială.

— Fără îndoială că dezvoltarea echilibrată a rețelei de desfacere, împreună cu o profilare judicioasă presupune și amplasarea corespunzătoare a unităților. Ce s-a realizat în acest sens ?

— Pornind de la exigențele mereu sporite privind satisfacerea diferitelor cerințe de consum de mărfuri și servicii ale populației și de utilizarea eficientă a spațiilor comerciale, pe plan central și în teritoriu s-a acționat și se acționează pentru o cît mai bună dimensionare, profilare și amplasare a unităților comerciale și de alimentație publică. Se au în vedere în acest scop : obiceiurile de consum și de cumpărare ale populației, frecvența cererii și puterea de cumpărare, distanța dintre unitățile de același profil, [illegible]. Așa, de exemplu, prin [illegible] unor unități de desfacere a pîinii și laptelui din Capitală, s-au asigurat [illegible] mai corespunzătoare, pentru o mai bună integrare a acestora în rețeaua magazinelor și punctelor de desfacere a mărfurilor de cerere curentă.

— O prevedere importantă a Programului de modernizare o constituie deschiderea unor noi tipuri de unități de desfacere și de alimentație publică. În acest sens, ce ne va oferi comerțul în 1986 ?

— Corelat cu evoluția sistemului de nevoi de consum ale populației, dinamica producției bunurilor de consum, înnoirea și diversificarea fondului de mărfuri, cu sporirea veniturilor oamenilor muncii, în ultimii ani s-a acționat pentru realizarea unor tipuri noi de unități comerciale și de alimentație publică, cum sînt cele pentru pește și produse din pește, preparate culinare realizate industrial, patiserii-plăcintării, unități de alimentație publică tip „Expres" și cu servire rapidă, magazine tip „Materna", cu articole pentru copii și mame, magazine pentru tineret și tineri căsătoriți, unități specializate pentru comerțul cu unelte și scule de uz agricol și gospodăresc, magazine cu mea copiilor", magazin cu articole de îmbrăcăminte pentru școlari, magazin pentru îmbrăcăminte, de ocazie, blănuri și [illegible].

— Îmbunătățirea activității în sectorul de legume-fructe prevede și extinderea numărului unităților de tip „Fortuna", care au deja o bună experiență. Se va lărgi sortimentul de produse pus la dispoziția cumpărătorilor, în aceste unități ?

— Magazinul „Fortuna" reprezintă un timp modern de unitate, cu un profil general de desfacere a produselor agroalimentare și forme avansate de servire, care oferă reale avantaje pentru consumatori. Sortimentul de bază, în acest magazin îl constituie legumele, fructele și alte produse proaspete, semiindustrializate și industrializate — în cea mai mare parte preambalate și de calitate superioară. Dar ele vor prezenta la desfacere și produse complementare : preparate culinare, pește și produse din pește, ouă, icpuri, păsări tăiate, paste făinoase, produse lactate, sucuri răcoritoare și altele. Prin vînzarea mărfurilor în sistemul de autoservire și cu expunere deschisă, magazinele de acest tip contribuie la economisirea timpului gospodinelor asigurînd accesul mai direct al cumpărătorilor la o gamă sortimentală diversificată de produse.

— Cum se regăsește în Programul de modernizare a activității comerciale obiectivul creșterii eficienței economice ?

— Pornind de la cerințele aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar, acțiunea complexă de modernizare a activității comerciale nu este concepută ca o „schimbare de decor", ci ca un proces cu multiple efecte economice și sociale, concretizate în sporirea volumului desfacerilor, a productivității muncii și rentabilității, concomitent cu ridicarea nivelului de servire a populației. De altfel, înainte de trecerea concretă în modernizarea oricărui obiectiv comercial, se elaborează o documentație tehnico-economică, în care un loc central îl ocupă indicatorii de eficiență, respectiv identificarea căilor și mijloacelor necesare în acest scop. Se are în vedere folosirea intensivă a spațiilor comerciale, creșterea nivelului de dotare tehnică, introducerea unor noi tehnologii comerciale în procesul de aprovizionare și desfacere, îmbunătățirea activității de cercetare a pieței, modernizarea și raționalizarea evidenței gestionare, extinderea informaticii și a tehnicii noi de calcul. Ca urmare în spațiile comerciale s-a asigurat sporirea suprafețelor efectiv ocupate cu mărfuri, inclusiv prin realizarea unor acțiuni de mecanizare complexă a proceselor de muncă. În continuare, sînt prevăzute măsuri pentru creșterea gradului de dotare cu utilaje și echipamente moderne de ridicat și transportat mărfuri, de mare randament și cu un consum mai redus de energie, aparate electronice de casă, utilaje și mobilier, necesare pentru modernizarea comerțului stradal. Ne gîndim ca, într-o etapă ulterioară, să introducem automate comerciale precum și mecanizarea operațiilor de preambalare, porționare, sortare și pregătire pentru desfacere a mărfurilor. Atribuim, de asemenea, un rol deosebit de important extinderii utilizării tehnicii electronice de calcul moderne la fundamentarea pe baze științifice a relațiilor cu furnizorii, gospodărirea și repartizarea judicioasă a fondului de mărfuri, precum și în procesul de preluare și onorare a comenzilor. Desigur, realizarea acestor obiective implică un sprijin cît mai activ și direct din partea cercetării tehnologice și a producătorilor de utilaje și instalații comerciale, care să vină și mai mult în întîmpinarea cererilor noastre de proiectare și punere în fabricație a unor tipuri și modele de utilaje cu parametrii tehnico-constructivi superiori.

— Este limpede că reușita deplină a modernizării comerțului depinde și de alți factori. Pe care dintre aceștia îi aveți în vedere cu prioritate ?

— Fără îndoială, numai comerțul singur nu poate realiza în mod deplin modernizarea aprovizionării cu mărfuri a populației, satisfacerea la un nivel superior a cerințelor de consum. Este cunoscut că, în acest sens, în industria bunurilor de consum se acționează pe baza unor programe speciale de creștere a producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ, înnoirea, modernizarea și diversificarea produselor. Organele comerțului sînt pregătite să preia de la furnizori un fond de mărfuri îmbogățit sortimental, într-o structură cît mai apropiată de exigențele mereu sporite ale cumpărătorilor, pentru calitate, funcționalitate, aspect estetic, adaptarea la modă etc. Concomitent, vom asigura o prezentare modernă a mărfurilor în magazine și o continuă îmbunătățire a condițiilor de desfacere a acestora. Acordăm, de asemenea, o importanță deosebită îmbunătățirii continue a transportului mărfurilor, acționînd pentru creșterea gradului de utilizare a capacității mijloacelor de transport, prin folosirea remorcilor și a semiremorcilor, a transportului de mărfuri cu troleibuze, tramvaie și electrocare, reducerea staționărilor la încărcare-descărcare, aprovizionarea magazinelor în afara programului de funcționare.

— Convorbirea noastră, tovarășe secretar de stat, a scos în evidență principalele preocupări ale Ministerului Comerțului Interior privind modernizarea întregii activități comerciale, care, în final, trebuie să conducă la o nouă calitate a servirii populației. Ce alte măsuri sînt preconizate în această direcție ?

— Complexul de acțiuni cuprinse în Programul de modernizare vizînd, în final, tocmai ridicarea substanțială a calității actului comercial, pe care-l întîlnim sub forma a ceea ce numim relația vînzător-cumpărător. Nu este vorba doar de îmbunătățirea modului de desfășurare a dialogului dintre lucrătorul comercial și client, ci de un proces complex, care pornește de la cerințele consumatorului și de la necesitatea de a le satisface cît mai deplin. În acest cadru, în Programul de modernizare a activității comerciale sînt stabilite măsuri de ridicare permanentă a nivelului de cunoștințe politice, profesionale și de comportament civilizat, în spiritul eticii și echității socialiste. Atribuim, de asemenea, un rol important vînzătorului în orientarea consumului populației, printr-o informare directă și activă a cumpărătorilor, prin promovarea la desfacere a mărfurilor de care dispune economia. În marile magazine, se vor organiza sistematic expoziții cu vînzare, prezentări de modă, demonstrații practice, concomitent cu modernizarea etalării mărfurilor în vitrine și sala de vînzare, cu extinderea activității de informare — publicitate la locul vînzării. Totodată, înțelegînd rolul ce ne revine în dezvoltarea serviciilor pentru populație, Ministerul Comerțului Interior a stabilit noi măsuri privind extinderea, diversificarea și modernizarea prestărilor de servicii în rețeaua comercială și de alimentație publică, pe baza unui nomenclator care cuprinde peste 100 de tipuri de servicii, cu posibilități largi de satisfacere a cerințelor populației.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

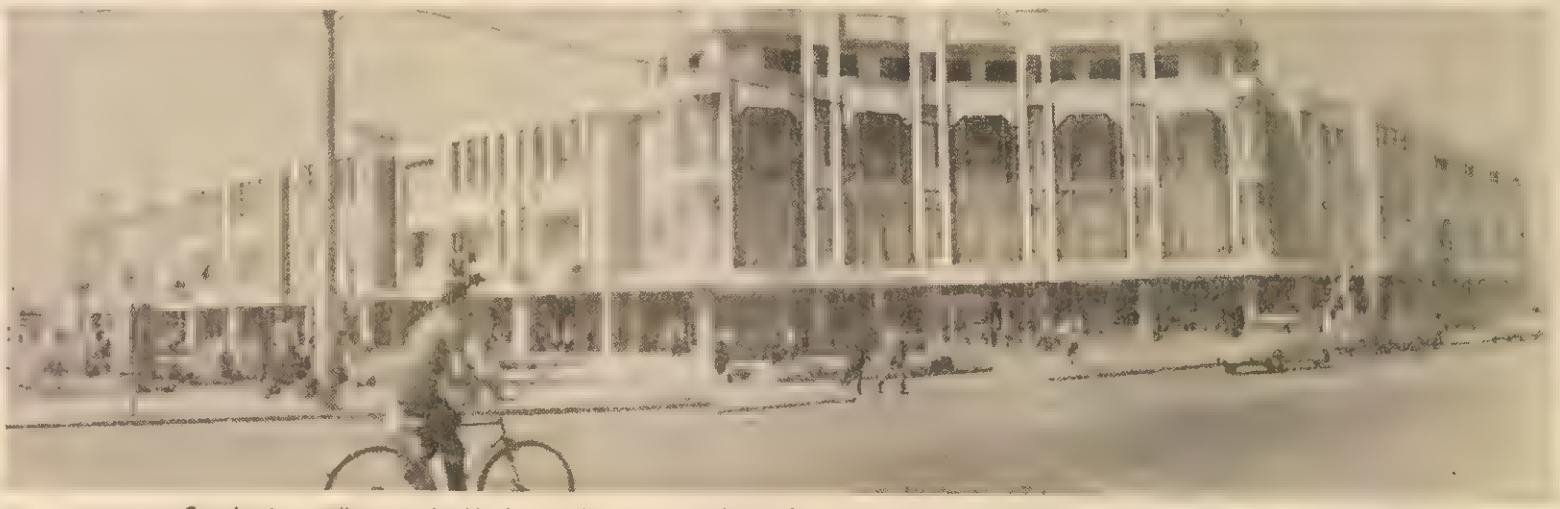

Complexul agroalimentar, deschis de curînd pentru oamenii muncii de la marile unități industriale de la „23 August" și „Republica"

Fotografie de SORIN POSTOLACHE ■

VI. O viață trăită după legile luminii

Povestea vieții lui Gheorghe Iordache pare a intra pe făgașul domol al obișnuitului. Bicaz, Argeș, Transfăgărășan — amintiri frumoase, numai bune de așezat între filele unei cărți care, bine scrisă, ar fi citită pe nerăsuflate. Ce-ar putea urma după momentul înalți al decernării titlului de Erou al Muncii Socialiste ? Ceea ce a și urmat, de fapt : drumul spre un alt șantier, dar unul fără amploarea și doza de spectaculos ale celor de dinainte. Se părea că și barăcile au ieșit precum au intrat : repede, fără preparative sau tocmeli — din viața eroului nostru. Primise apartament la Pitești. Apartament frumos, cu trei camere, numai bun să se așeze în el o familie cu trei copii, mari de acum. Sediul șantierului era tot în oraș, la Pitești. Nea Ghiță și-a făcut și concediul. Existență liniștită, ordinară. Până cînd, după numai cîteva luni de acalmie, directorul Antreprizei îl cheamă pe Iordache și-i spune că ar fi nevoie de el și de echipa lui la Râșnov.

„La întoarcerea din concediu am găsit echipa altfel de cum o lăsasem. Era ca și cum toți ar fi luat niște somnifere și nu se puteau dezmetici. Unde să mai mergem ? De Riușor ne arde nouă ? Eu le-am spus că plec și singur. Nu te-ai săturat de șantier, nea Ghiță ?, m-a întrebat unul mai tînăr, de puteai să-mi fie copil, iar dacă mi-ar fi fost copil, l-aș fi și atins pe loc. Așa, n-am făcut decît să spun — nu, băieți, nu m-am săturat. Nici de muncă, nici de șantier, și nici chiar de voi, chiar dacă faceți mutre Și am plecat, pînă la urmă, așa cum se cuvenea : cu toții. La Riușor nu era nimic. Noi am ridicat primele barăci și ne-am așezat în ele. Au venit apoi alte echipe și colonia, apoi șantierul întreg s-au conturat. Am început lucrul la galeria de deviere : excavat și betonat. Dintre cei mai vechi, rămășeseră doar patru în echipa mea: Gheorghe Mureșan, cu care eram împreună de la Bicaz, Constantin Boboc, Dumitru Neacșu și artificierul Gheorghe Buciu — toți de la Argeș. Alături de noi, o altă formație cu tradiție — aceea a lui Mihai Vasiliu, sosită de la Lotru. Mulți au zis, la început, că șantierul ăsta e un fel de cimitir al elefanților, că au venit aici brigadierii marilor șantiere pentru o lucrare de prea mici proporții pentru priceperea și experiența lor. Viața nu le-a dat dreptate. Deși mică la prima vedere, lucrarea de la Riușor e grea. Mai ales acum, în clipele astea, cînd roca din galeria aducțiunii principale nu ține cu noi deloc. Dar asta e altă problemă, ai văzut cu ochii tăi cum arată galeria, așa că n-am să mai stau să-ți descriu. Un alt lucru mi se pare important și, gîndind la el, înțeleg că viața n-a trecut de pomană : oamenii găsesc puterea, atunci cînd sînt oameni adevărați, stăpîni pe ei, pe capul și pe mintea lor, să ia totul de la început. Și nu pentru că au greșit prima dată. Ci pentru că așa trebuie.E mult mai simplu să iei totul de la zero atunci cînd ai gafat mai înainte. Zici : îmi ispășesc greșeala și poate că abia acum mă pot realiza și eu. Mai greu e pentru cei care au biruit și o pornesc iarăși. Asta este, cred eu, ca și cum ar trebui să dai într-una examene, deși ai demonstrat clar că ești bine pregătit. Nu poți să te decizi și lupți iarăși pentru un 10".

Ieșim din barcă și ne plimbăm pe aleile strîmte ale coloniei. Gheorghe Iordache e salutat și răspunde bucuros, schimbă o vorbă cu cei întîlniți, spune o glumă și mergem mai departe. Este nu doar cel mai competent și experimentat muncitor al brigăzii complexe Riușor, ci și secretarul organizației de partid de aici. Are, iată, aproape nouă ani de cînd stă în această colonie. Și-a făcut o gospodărie frumoasă. Își gătește și se îngrijește singur cu o pricepere de care ar fi mîndră oricare femeie. Îl întreb de cei de-acasă, de băieții lui. Cel mare, Gabriel, a făcut o școală profesională și este mecanic motorist la atelierele centrale ale aceleiași Antreprize de construcții hidroenergetice Argeș, ca și tatăl său. Stă, la fel ca tatăl său, tot într-o colonie muncitorească, la Pitești. S-a căsătorit și are ca mare pasiune muzica, fiind baterist în formația de muzică ușoară „Amicii". Și soția sa, tot la atelierele centrale lucrează. O familie de șantieriști adevărați — zice, nu fără mîndrie, nea Ghiță. Mijlociul, Dan, a urmat școala profesională, este instalator și, venit de curînd din armată, s-a întors de unde a plecat, adică la trustul de construcții. În sfîrșit, Gelu, mezinul, a absolvit prima treaptă de liceu, s-a încadrat la atelierele centrale și-și continuă liceul la seral.

„N-am fost un tată prea sever. Nici timp n-am prea avut pentru copii, e drept. Nevastă-mea este și ea un om blînd, așa că băieții n-au știut niciodată ce-nseamnă duritatea. Poate că, dacă aș fi fost alături de ei, ar fi făcut mai multe în viață. Dar eu sînt mulțumit și cu atît. Sîmbăta și duminica, atunci cînd se întîmplă să ne-ntîlnim cu toții — e sărbătoare în toată regula. Mîncăm plăcintă cu brînză, făcută ca în Moldova, și bem bere. Iarna vin ei pe la mine prin colonie. Tăiem purcelul pe care-l cresc și iar ne veselim."

Colonia e plină de viață. Prietenul și colegul Paul Agarici, care mi-a fost alături în toate clipele șederii la Riușor, nu mai prididește cu aflarea unghiurilor din care să surprindă realitatea vie și atît de colorată a barăcilor în care oamenii Riușorului își trăiesc, cu o voie bună copleșitoare, întrarea într-o nouă primăvară. Copii mulți, camioane urlînd alergînd de colo-colo, sirena mașinii — o „Tatră" bine știută în toată zona — lui Costel Oprescu, zis Tete sau Țînțarul, voioșia șefului de brigadă, inginerul Dumitru Fușcă, alături de continua circumspecție a adjunctului său, inginerul Iulian Duță, riul, ce desparte în două colonia, cu zeci de rațe bălăcindu-se în el, vocile, casetofoanele alăturînd într-un unic sunet bizar melodii dintre cele mai felurite, mineri venind și plecînd, ducînd și aducînd vești de la galerie și, deasupra tuturor — culmile Iezerului, încă pătate de zăpadă.

Ce-ți dorești acum cel mai mult, nea Ghiță ? „Să isprăvim lucrarea asta. Să mă întîlnesc, la mijlocul aducțiunii, cu ortacul meu Simion Ghiață, alături de care am trudit încă de la Bicaz, și să ne dăm mîna. El vine dinspre frontul Castel-Bughița, eu merg spre acolo dinspre Valea Ursului. Și, în ziua următoare, pentru că tot m-am învățat să stau la vorbă, să mai depănăm de-ale noastre, și de la Argeș, și de la Capra. Apoi, să mergem tot împreună, mai departe" „Încotro ?" „Unde-o merge șantierul. Mai la vale, pe Riul Tîrgului, sau în altă parte...". Se vorbește că ai avea de gînd să te pensionezi. Ai ani destui și de muncă și de subteran... „Poate că am în față legii, dar într-a mea — nu. Vreau să-ți spun ceva, un secret al meu. Mai am un vis la, uite, ăștia aproape 52 de ani ai mei. Tot de o lucrare e vorba. De una care va începe peste cîțiva ani, nu prea mulți. Undeva, mai sus de Vidraru, la Modrugaz. Lucrare mare, complexă, unde o să fie de excavat cam o sută de kilometri de galerie. Cu asta — se va încheia amenajarea hidroenergetică a Argeșului. Nu vreau decît să-i apuc începutul, de nu s-o putea mai mult. Așa că, despre pensie, o să tot avem timp să vorbim, atunci cînd i-o veni sorocul".

Aici se încheie, urmînd a continua, se pare, destulă vreme povestea celor peste 33 de ani pe care un bărbat, un comunist — Erou Muncii Socialiste Gheorghe Iordache — i-a dedicat, cu nesfîrșită dragoste, muncii, construcției, vieții. O poveste, în fond, simplă. Ca orice poveste de iubire. Ca orice adevăr rostit dintr-o suflare. Povestea unui om adevărat trăind o vreme a marilor adevăruri. Povestea unui biruitor dintr-un timp al biruințelor. Povestea unui împătimit iubitor de lumină — pentru propria-i existență și pentru a celor din jur. O poveste care, odată sfîrșită, poate fi strînsă în numai cîteva vorbe : un om a trecut prin munți, a scos din ei lumină și continuă să facă asta. Un erou adevărat, în carne și oase. Un truditor. Un optimist. Atît.

Fluturînd în depărtare, mîna muncită a lui Gheorghe Iordache nu face, cum s-ar crede, semnele despărțirii. Ne vom mai întîlni, cu siguranță, acolo unde-l poartă gîndul : pe Argeș în sus.

DAN MUCENIC ■

Cum poți să alegi între două dureri?

„Vă rog să binevoiți a dispune obligarea pîrîtului de a suporta la masa succesorală mortuarul familial, cu monumentul funerar și cu inscripția funerară pe placă de marmură neagră". Cînd bătrînul a aflat de această pretenție din partea celui care îi era aproape fiu, a rămas mai mult decît descumpănit. Norbert nu voia numai mormîntul, îl chema în fața instanței de judecată și pentru toate celelalte lucruri mărunte din modesta garsonieră în care locuise cu soția sa, mamă a lui Norbert. Norbert îi ceresă și 2 lighene, o oală de fiert rufe, o perie pve cu coadă, o portjartiera, o damigeană, 2 cozulețe de nuiele, un fier de călcat, o perie de haine, un cuțit pentru vinete, o farfurie, o oală, 2 turbușoane, o răzătoare, un bătător pentru spumă, un suciitor, un suport pentru flori, un bătător de covoare, o greblă, bigoudiuri și multe alte lucruri, mai mici sau mai mari, înșirate pe un tabel cu 227 de obiecte care au încăput în modesta garsonieră de la etajul 7 al blocului de pe strada Brașovului nr 1 din Tîrgu Mureș. La cei 75 de ani ai săi, bătrînul miner Csule Vazul a fost cuprins de amărăciune. Bolnav de altfel ani, i-a ajutat și pe copii nevestei sale (cu care s-a căsătorit prin 1962) să umble prin școli, să facă primii pași pe întortochiatele căi ale vieții. Apoi a venit boala soției sale, lunile de stat la pat, decesul și, în sfîrșit, procesul Norbert care voia să-i la toate lucrurile rămase pentru că bătrînul miner s-a cunoscut cu mama sa prin 1960 și „a venit în căsnicie cu două geamantane al căror conținut nu-l cunoaște", cum zicea un vecin. Norbert susține că „În timpul căsătoriei s-a cumpărat doar o canapea extensibilă și pot să dovedesc că în afară de două valize de lemn (cu care el s-a strecurat ca flotant în orașul Tîrgu Mureș) toate bunurile incluse în inventarele notariale constituie proprietatea defunctei mele mame". Mai mult, Norbert îi acuza că imediat după dispariția mamei, bătrînul miner ar fi înstrăinat mai multe volume de „cărți antice" pe care trebuie să i le restituie căci îi aparțin lui în calitate de fiu și unic moștenitor. Ce să-i faci, așa e viața, va fi zis bătrînul, pornit să-și apere ca un soldat fragila și neînsemnata sa proprietate, alcătuită din cîteva zeci de lucruri mărunte, agonisite într-o căsnicie grea, de doi oameni în vîrstă, fiecare aducînd cu el cîte trei copii din prima căsătorie și niște venituri modeste, reduse la două pensii. Norbert Borbath nu era fiu. Niciodată nu l-a simțit ca pe o parte din sufletul său. Dimpotrivă, de mic, copilul i-a fost ostil. Nu l-a putut suporta. Dar bătrînul miner s-a străduit să nu-l supere, să-l ajute, să-i fie util. Și acum, cînd totul se apropie de sfîrșit, Norbert îl ardea cu cuvinte înroșite. Tuna peste tot împotriva lui. Mai mult, îl acuza că din obiectele inventariate a sustras o parte, că au dispărut : „un pahar de apă, un bătător de spumă, o farfurie, o pereche de șoscte de flotir, un sac de pînză, patru fotografii de familie, o damigeană, un prosop, cîteva scînduri". Trebuie că amărăciunea lui Csule Vazul a crescut cu fiecare zi în care fiul său adoptiv sporea lista lucrurilor pe care le revendica din ce în ce mai violent și cu un spirit de imparțial om al legii. Așa a început să la propor, acest război crunt, un război al numericelor de familie, al vechiturilor nensemnate, strînse în alții ani de căsnicie.

Numai că un rău nu vine niciodată singur. Iți mai aduce un accident. Mașina s-a răsturnat în șanț după încheierea căsătoriei, am dedus de la cei ca este alienat mintal, întrucît ea, fapt nu era în stare de circulație, avea halucinații și vedenii bizare, cu totul anormale, ce s-au repetat nu numai în cursul zilei, ci și în cursul nopților, cu caracter continuu". Norbert avea doi copii și voia să-și anuleze căsătoria și lupta pe două fronturi, unul împotriva tatălui său adoptiv și pe altul împotriva soției care l-ar fi „lovit la timplă, fracturîndu-i osul zigomaticus". Asta l-a întristat și mai mult pe bătrînul miner. Cum ar fi putut să se bucure de necazul lui Norbert, chiar dacă el voia să-i la tot ? Dar bătălia pentru apărarea neînsemnatelor lucruri rămase se amîna puțin. Bătrînul trebuia acum să-și apere sănătatea, să-și apere drepturile care i se cuveneau de pe urma acestui accident de circulație. Cu el începea o altă poveste care nu s-a sfîrșit nici astăzi.

Într-o lună, pe atunci ofițerul de judiciar Elekes Adalbert se întorcea de la o petrecere. Era cu soția și cu un prieten.Pe strada Brașovului, în timp ce se certa cu soția, n-a mai putut evita accidentarea bătrînului. L-au pus în mașină și pe drumul spre spital a mai avut loc în ghips, să stea imobilizat ca o mumie albă. Și din cînd în cînd, pe noptiera lui albă, de lîngă patul de spital, apăreau hîrtiile cu pretențiile lui Norbert. Acesta cerea să fie adus la judecătorie spre a i se lua un interogatoriu, cerea ca martorii bătrînului să fie respinși din motive de alcoolism, de ură personală, de cazier. Pîlcase și în Capitală ca să primească sfaturi de la mari juriști pentru a reuși să cîștige pînă la ultimul pahar rămas de la mama lui. Mai mult, cere ca bătrînul să fie obligat să împartă cu el inclusiv cheltuielile de înmormîntare, și protesta că experții care au evaluat lucrurile au fost de rea credință, pentru că „gulerul de vulpe nu numai că nu era mîncat de molii, dar este de calitatea I și bine păstrat". Bătrînul și-a dat seama că dacă pierde, riscă să rămînă doar cu o doncezâ și cu cîteva farfurii. Mai mult, cînd a aflat că Norbert a cerut anularea căsătoriei cu Jolan, nevasta lui, pe motiv că „fiind gravidă în luna VII, de milă am încheiat-o", Constantin Boboc, Dumitru Neacșu și artificierul Gheorghe Buciu — toți de la Argeș. Alături de noi, o altă formație cu tradiție — aceea a lui Mihai Vasiliu, sosită de la Lotru. Mulți au zis, la început, că șantierul ăsta e un fel de cimitir al elefanților, că au venit aici brigadierii marilor șantiere pentru o lucrare de prea mici proporții pentru priceperea și experiența lor. Viața nu le-a dat dreptate. Deși mică la prima vedere, lucrarea de la Riușor e grea. Mai ales acum, în clipele astea, cînd roca din galeria aducțiunii principale nu ține cu noi deloc. Dar asta e altă problemă, ai văzut cu ochii tăi cum arată galeria, așa că n-am să mai stau să-ți descriu. Un alt lucru mi se pare important și, gîndind la el, înțeleg că viața n-a trecut de pomană : oamenii găsesc puterea, atunci cînd sînt oameni adevărați, stăpîni pe ei, pe capul și pe mintea lor, să ia totul de la început. Și nu pentru că au greșit prima dată. Ci pentru că așa trebuie.E mult mai simplu să iei totul de la zero atunci cînd ai gafat mai înainte. Zici : îmi ispășesc greșeala și poate că abia acum mă pot realiza și eu. Mai greu e pentru cei care au biruit și o pornesc iarăși. Asta este, cred eu, ca și cum ar trebui să dai într-una examene, deși ai demonstrat clar că ești bine pregătit. Nu poți să te decizi și lupți iarăși pentru un 10".

Ieșim din barcă și ne plimbăm pe aleile strîmte ale coloniei. Gheorghe Iordache e salutat și răspunde bucuros, schimbă o vorbă cu cei întîlniți, spune o glumă și mergem mai departe. Este nu doar cel mai competent și experimentat muncitor al brigăzii complexe Riușor, ci și secretarul organizației de partid de aici. Are, iată, aproape nouă ani de cînd stă în această colonie. Și-a făcut o gospodărie frumoasă. Își gătește și se îngrijește singur cu o pricepere de care ar fi mîndră oricare femeie. Îl întreb de cei de-acasă, de băieții lui. Cel mare, Gabriel, a făcut o școală profesională și este mecanic motorist la atelierele centrale ale aceleiași Antreprize de construcții hidroenergetice Argeș, ca și tatăl său. Stă, la fel ca tatăl său, tot într-o colonie muncitorească, la Pitești. S-a căsătorit și are ca mare pasiune muzica, fiind baterist în formația de muzică ușoară „Amicii". Și soția sa, tot la atelierele centrale lucrează. O familie de șantieriști adevărați — zice, nu fără mîndrie, nea Ghiță. Mijlociul, Dan, a urmat școala profesională, este instalator și, venit de curînd din armată, s-a întors de unde a plecat, adică la trustul de construcții. În sfîrșit, Gelu, mezinul, a absolvit prima treaptă de liceu, s-a încadrat la atelierele centrale și-și continuă liceul la seral.

„N-am fost un tată prea sever. Nici timp n-am prea avut pentru copii, e drept. Nevastă-mea este și ea un om blînd, așa că băieții n-au știut niciodată ce-nseamnă duritatea. Poate că, dacă aș fi fost alături de ei, ar fi făcut mai multe în viață. Dar eu sînt mulțumit și cu atît. Sîmbăta și duminica, atunci cînd se întîmplă să ne-ntîlnim cu toții — e sărbătoare în toată regula. Mîncăm plăcintă cu brînză, făcută ca în Moldova, și bem bere. Iarna vin ei pe la mine prin colonie. Tăiem purcelul pe care-l cresc și iar ne veselim."

Colonia e plină de viață. Prietenul și colegul Paul Agarici, care mi-a fost alături în toate clipele șederii la Riușor, nu mai prididește cu aflarea unghiurilor din care să surprindă realitatea vie și atît de colorată a barăcilor în care oamenii Riușorului își trăiesc, cu o voie bună copleșitoare, întrarea într-o nouă primăvară. Copii mulți, camioane urlînd alergînd de colo-colo, sirena mașinii — o „Tatră" bine știută în toată zona — lui Costel Oprescu, zis Tete sau Țînțarul, voioșia șefului de brigadă, inginerul Dumitru Fușcă, alături de continua circumspecție a adjunctului său, inginerul Iulian Duță, riul, ce desparte în două colonia, cu zeci de rațe bălăcindu-se în el, vocile, casetofoanele alăturînd într-un unic sunet bizar melodii dintre cele mai felurite, mineri venind și plecînd, ducînd și aducînd vești de la galerie și, deasupra tuturor — culmile Iezerului, încă pătate de zăpadă.

Ce-ți dorești acum cel mai mult, nea Ghiță ? „Să isprăvim lucrarea asta. Să mă întîlnesc, la mijlocul aducțiunii, cu ortacul meu Simion Ghiață, alături de care am trudit încă de la Bicaz, și să ne dăm mîna. El vine dinspre frontul Castel-Bughița, eu merg spre acolo dinspre Valea Ursului. Și, în ziua următoare, pentru că tot m-am învățat să stau la vorbă, să mai depănăm de-ale noastre, și de la Argeș, și de la Capra. Apoi, să mergem tot împreună, mai departe" „Încotro ?" „Unde-o merge șantierul. Mai la vale, pe Riul Tîrgului, sau în altă parte...". Se vorbește că ai avea de gînd să te pensionezi. Ai ani destui și de muncă și de subteran... „Poate că am în față legii, dar într-a mea — nu. Vreau să-ți spun ceva, un secret al meu. Mai am un vis la, uite, ăștia aproape 52 de ani ai mei. Tot de o lucrare e vorba. De una care va începe peste cîțiva ani, nu prea mulți. Undeva, mai sus de Vidraru, la Modrugaz. Lucrare mare, complexă, unde o să fie de excavat cam o sută de kilometri de galerie. Cu asta — se va încheia amenajarea hidroenergetică a Argeșului. Nu vreau decît să-i apuc începutul, de nu s-o putea mai mult. Așa că, despre pensie, o să tot avem timp să vorbim, atunci cînd i-o veni sorocul".

Aici se încheie, urmînd a continua, se pare, destulă vreme povestea celor peste 33 de ani pe care un bărbat, un comunist — Erou Muncii Socialiste Gheorghe Iordache — i-a dedicat, cu nesfîrșită dragoste, muncii, construcției, vieții. O poveste, în fond, simplă. Ca orice poveste de iubire. Ca orice adevăr rostit dintr-o suflare. Povestea unui om adevărat trăind o vreme a marilor adevăruri. Povestea unui biruitor dintr-un timp al biruințelor. Povestea unui împătimit iubitor de lumină — pentru propria-i existență și pentru a celor din jur. O poveste care, odată sfîrșită, poate fi strînsă în numai cîteva vorbe : un om a trecut prin munți, a scos din ei lumină și continuă să facă asta. Un erou adevărat, în carne și oase. Un truditor. Un optimist. Atît.

Fluturînd în depărtare, mîna muncită a lui Gheorghe Iordache nu face, cum s-ar crede, semnele despărțirii. Ne vom mai întîlni, cu siguranță, acolo unde-l poartă gîndul : pe Argeș în sus.

DAN MUCENIC ■

Cum poți să alegi între două dureri?

unul ca să te încerce mai mult. Într-o seară, pe cînd traversa aleea de lîngă bloc, bătrînul Csule Vazul a fost lovit de o mașină cu numărul 2 MS 5316. A fost luat și intins pe banchetа din spate și dus la spital. Pe drum, mașina a mai suferit un accident și s-a rostogolit de cîteva ori. Csule Vazul a lucrat ani de zile în subteran și a scăpat fără nici o zgîrietură și, după atîția ani de risc, la cîțiva metri de casă, era și la cîțiva pași de moarte. Noroc că mașina s-a răsturnat în apropierea spitalului și brancardierii l-au putut cără cu targa. Era inconștient, cu mai multe fracturi la picioare, cu o lovitură puternică la cap, fără buletin, un om care începea să nu mai existe. Dar el voia să trăiască. În ciuda vîrstei, în ciuda durerilor, în ciuda bolilor, în ciuda singurătății pe care le înfrunta de atîția ani. Luni de zile Csule Vazul n-a fost decît un pachet viu în fețe și ipsos alb. Intrase în cea de-a doua mare complicație, îl copleșea cea de-a doua mare durere. Nu-i ajungeau bolile sale, Norbert îi provocase și o suferință morală. Cum nu atinsese limita, cum mai putea suporta, venise și acest accident stupid și grav. Așa ajunpsese să fie îmbrăcat căsătoria cu ea. Chiar în prima zi după încheierea căsătoriei, am dedus de la cei ca este alienat mintal, întrucît ea, fapt nu era în stare de circulație, avea halucinații și vedenii bizare, cu totul anormale, ce s-au repetat nu numai în cursul zilei, ci și în cursul nopților, cu caracter continuu". Norbert avea doi copii și voia să-și anuleze căsătoria și lupta pe două fronturi, unul împotriva tatălui său adoptiv și pe altul împotriva soției care l-ar fi „lovit la timplă, fracturîndu-i osul zigomaticus". Asta l-a întristat și mai mult pe bătrînul miner. Cum ar fi putut să se bucure de necazul lui Norbert, chiar dacă el voia să-i la tot ? Dar bătălia pentru apărarea neînsemnatelor lucruri rămase se amîna puțin. Bătrînul trebuia acum să-și apere sănătatea, să-și apere drepturile care i se cuveneau de pe urma acestui accident de circulație. Cu el începea o altă poveste care nu s-a sfîrșit nici astăzi.

Într-o lună, pe atunci ofițerul de judiciar Elekes Adalbert se întorcea de la o petrecere. Era cu soția și cu un prieten.Pe strada Brașovului, în timp ce se certa cu soția, n-a mai putut evita accidentarea bătrînului. L-au pus în mașină și pe drumul spre spital a mai avut loc un accident. Mașina s-a rostogolit de cîteva ori. Apoi fostul ofițer a dispărut. Luni la rînd, în timpul cercetărilor, a negat că el ar fi condus mașina în timpul accidentului. Cum de la al doilea accident el a dispărut spre a apare abia a doua zi, la proba de alcoolemie n-a mai ieșit nimic. N-a mai rămas decît declarația că la respectiva petrecere a fi băut doar „două sprițuri ușoare". În plus, cînd a apărut sansa decretului de amnistie, Elekeș Adalbert a recunoscut că el l-a accidentat pe bătrînul Csule Vazul. „De ce n-ați recunoscut din prima clipă ? l-am întrebat mai zilele trecute pe fostul ofițer. Pentru că voiam să lungesc procesul, așteptam să beneficiez și eu de o portiță de scăpare". Ea i-a fost oferită. Elekeș Adalbert a scăpat fără nici o condamnare. Atîta doar că instanța de judecată l-a obligat să-i plătească bătrînului miner o despăgubire. E vorba de suma de 10 022 lei, plus o pensie de 1000 de lei pentru o perioadă de patru luni, după care o pensie lunară de 200 de lei pînă la refacerea integrală a sănătății. La început Elekes Adalbert i-a adus bătrînului suma de 3 500 de lei. Apoi a venit și i-a cerut o chitanță. De ce ? „Pentru că voiam s-o prezint în tribunal, pentru mine reprezenta o circumstanță atenuantă". Și de ce nu ați mai trecut pe la el cu restul datoriei ? Măcar să vedeți cum o mai duce ! „Pentru că atunci nici el n-a vrut să-mi dea chitanța. Restul banilor nu pot să-i dau acum. Legea a stabilit cît și, conform legii, pot să-i dau atunci cînd am". Acum Elekes Adalbert este jurist consult la Cooperativa agricolă de producție Mureșeni din Tîrgu Mureș. Am încercat să-i explic că bătrînul Csule Vazul se află într-o situație dificilă. E singur. Abia se ridică din pat. Încă mai are dureri de pe urma fracturilor. În plus, îl doare capul. Tribunalul i-a acordat respectiva despăgubire pentru a plăti un aparat pentru auz și o îngrijitoare. Și ar avea nevoie de banii pe care i-l datorează. Tînărul jurist a spus că nu are. Și pe nesimțite, de la poveste banilor, a trecut la vinovăția bătrînului. Că i-a apărut bruse în fața mașinii (oare cum apare brusc un bătrîn la vîrsta de 75 de ani ?), că nu era trecere de pietoni, că l-a distrus toată viața, că l-a nenorocit pentru totdeauna. Aproape simțeam că își îndreaptă împotriva lui o armată de reproșuri, că-l urăște și-l face vinovat de acest accident stupid. Am încercat să-l impresionez cu starea bătrînului. Era mai afectat de ideea că această poveste ar putea apărea într-o publicație, decît de faptul că într-o garsonieră de la etajul 3 al unui bloc de pe strada Brașovului, un om de 75 de ani are dureri de timple, nu aude decît după mari sforțări, abia se mișcă prin casă și e îngrijit de doi oameni de bine cărora minerul le datorează nu numai recunoștință, dar și bani. Degeaba. Elekes Adalbert a rămas neînduplecat. Îl va despăgubi pe bătrîn atunci cînd va putea. Deocamdată nu-i ajung banii și nu-și poate onora datoria.

De cealaltă parte, la fel de neînduplecat, Norbert Borbath, fiul fostei sale soții, vrea să-i la tot, de la prosop, răzătoare și pahar de apă, pînă la fotografiile amintiri de familie, aparat de radio, șosete, farfurii și fier de călcat. Și pentru asta face toate demersurile legale. Cere respectarea legii pînă la ultima literă. Norbert se folosește de litera legii ca să-i lua cît mai mult. Atîta doar că Tribunalul din Tîrgu Mureș a gîndit și apoi a judecat. De partea cealaltă, Elekes Adalbert se folosește de litera legii ca să dea cît mai puțin și cît mai tîrziu o datorie care numai cu îngăduință poate fi echivalată în bani.

Slab și măcinat de dureri, bătrînul miner abia șade pe marginea patului. Drumul de la pat pînă la baie e mai mult un chin. Față de fotografia impunătoare a minerului, e ca o umbră. Și conversațiile îi provoacă dureri. Duce mereu mîna la timplă și la ureche. Și deodată, cînd mă aștept mai puțin, el zice :

— Între două necazuri mari, dumneata pe care l-ai alege ?

Și nu i-am răspuns pentru că între durerea fizică și cea morală aș ezita să aleg. Și apoi el nu are nici măcar acest drept. Viața a rînduit lucrurile în așa fel ca să nu poată alege, ba dimpotrivă, să fie obligat să le trăiască pe amîndouă pînă la capăt. Fără drept de recurs. Fără liniște. Cu puține speranțe în fața a doi oameni care găsesc în acest om bolnav și singur piatra cea mare și grea așezată în drumul lor spre liniște și fericire. Dar bătrînul miner știe, trebuie să știe că mai sînt și alți oameni.

CORNEL NISTORESCU ■

Am avut deunăzi prilejul de a parcurge un catalog cu invenții și inovații, cu variate realizări, întocmit de **Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria constructiilor de mașini (I.C.T.C.M.).** Paginile cuprind notații sumare, cele mai multe redactate într-un limbaj criptic, inaccesibil insului neavizat, explicațiile, chiar și ele, pline de inițiale și prescurtări, amintind prea binecunoscuta slăbiciune a tehnicienilor pentru abrevieriuni și economie de cuvinte. Catalogul ar putea fi totuși asemuit doar cu acele înscrisuri ocazionale prin care se consemnează, într-un mod lapidar, lucrări de orfevrărie, picturi celebre sau articole de lux de valori artistice și pecuniare inestimabile.

Îndrăznim această comparație, deoarece, așa cum vom arăta de îndată, lista amintită cuprinde rezultatele dobândite în ultimul an prin cheltuieli nerestrictive de energie, dar de energie nervoasă, de-a lungul a nenumărate zile și nopți albe, de încorporare — cum se spune azi — a unei cantități sporite de inteligență pe metru sau centimetru cub de utilaj. Sînt roadele concrete prin care acest avanpost al științei românești a răspuns sarcinilor și recomandărilor formulate de conducerea superioară a partidului nostru de realizare, prin forțe proprii, a mașinilor și liniilor tehnologice necesare economiei naționale, de dezrevare a statului nostru, pe această cale, de un important efort valutar.

Vom folosi pentru exemplificare două realizări de ultimă oră, sugestive, după opinia noastră, pentru forța de creativitate a colectivului de aici și, deopotrivă, în cadrul unui articol dedicat marelui public, mai apropiate de înțelegerea acestuia. Astfel, inginerii Radu Motoiu și Viorel Dobre, în colaborare cu colegii lor de la I.C.S.I.T.E., au proiectat și executat un așa numit „Sistem inteligent de verificat arbori". Este vorba de un agregat de mici dimensiuni, alcătuit dintr-un dispozitiv de măsurat multidimensional și un echipament electronic cu microprocesor pentru măsurare, calcul și afișarea rezultatelor. Instalația, aflată deja în dotarea unei întreprinderi din orașul Sfîntu-Gheorghe, este destinată verificării unor tipuri variate de arbori de motoare. Se pot pe această cale verifica 11 tipuri de arbori diferiți, probele vizînd diametrul, ovalitatea și conicitatea fiecărei trepte. De notat că partea electronică are în memorie toate tipurile de arbori, este capabilă de a prelucra datele, de a le afișa rezultatele pe monitor sub formă de tabele și de a le centraliza. Mașina dispune totodată de un program de autotestare și autodepanare, fiind altminteri spus, propriul diagnostician și mecanic de întreținere. Interesant de arătat, în continuare, că imaginea de pe monitor este însoțită de un semnal sonor, în fapt de trei melodii, computerul alegînd, de la caz la caz, în funcție de rezultatele afișate, un cîntec sau altul. Dacă rezultatele indică o piesă perfect realizată, computerul își exprimă satisfacția intonînd marșul triumfal din Aida. Cînd rezultatele se dovedesc funeste, mașina își coboară glasul într-un registru grav, exprimîndu-și regretele prin marșul funebru de Chopin. În sfîrșit, dacă verificarea comunică un rezultat în doi peri, deci o piesă recuperabilă, creierul electronic devine sentimental. El cîntă cunoscuta bucată „Für Elise" de Beethoven. (N-am înțeles exact cum această melodie de factură lirică poate avea valoare de simbol pentru starea de spirit a omului ce constată un lucru făcut de jumătate. Dar, evident, acest lucru are mai puțină importanță).

Cea de-a doua invenție se referă la o linie automată programabilă pentru montajul grupului de contacte (releu de telefonie).

Cititorii noștri au avut desigur ocazia de a urmări pe micul ecran imagini dintr-o sală de montaj a unei întreprinderi de produse electronice. Cei ce lucrează aici sînt obligați să presteze o muncă de mare finețe (de aceea o fac îndeobște femeile), operațiile solicitînd multă atenție, dar și mișcări repetitive, uniforme, or, este știut, monotonia produce oboseală și în cele din urmă diminuarea atenției. Din această cauză, un număr însemnat de piese rebutate sau greșit montate. Această activitate manuală — a demonstrat tehnologia modernă — poate fi înlocuită de travaliul automat, inconștient, al mașinilor cu program, erorile de execuție fiind practic inexistente dacă totul funcționează normal. O astfel de linie de montaj, concepută de inginerii Nicolae Dinulescu și Constantin Nica (pentru partea mecanică) și inginer Lilian Răducanu (pentru componentele de automatizare și programare) a fost de curînd instalată la Întreprinderea „Electrotehnica" din Capitală. Directorul acestei unități a ținut să declare autorilor că nu a întîlnit un utilaj de o asemenea complexitate nici la celebra uzină „Bell" din Belgia.

Pe noua linie se pot monta în mod automat 250 de tipodimensiuni de relee fără schimbarea unei piese de pe mașină. Trecerea de la montajul unui tip de releu la altul se face prin programarea celor 66 de mîini mecanice. Agregatul înlocuiește astfel 60 de muncitoare pe schimb, reducînd manopera cu 400 la sută și diminuînd, totodată, considerabil erorile de montaj. Fiecare operație (băgarea lamelei și a izolatorului) este verificată în mod automat.

Omul de specialitate, mai ales cel care cunoaște nemijlocit activitatea de la I.C.T.C.M. ne va reproșa poate că nu am ales cele mai reprezentative exemple din numărul mare de creații ale institutului. Îl asigurăm pe virtualul critic că alegerea noastră arbitrară a fost dictată doar de caracterul mai „publicistic" al celor două instalații. Știm de pildă că numai prin realizarea unor tehnologii neconvenționale, este vorba de prelucrarea prin electroeroziune, a fost evitată aducerea anuală din import a unor utilaje similare în valoare de 250 milioane lei : am mai aflat de asemenea, din declarațiile directorului general, inginerul Carol Manițiu, că, prin realizarea de proiecte, beneficiarii acestora au obținut, în 1985, o reducere a costurilor de producție de 959 milioane lei, și o reducere a importurilor în valoare de 842 milioane lei. În același răstimp au fost realizate 396 de prototipuri, instalații, modele și prototipuri și 449 tehnologii de concepție proprie sau îmbunătățite. Cititorii noștri vor înțelege din nou, sîntem siguri, chiar numai prin mijlocirea celor două exemple de mai sus, că acolo unde inteligența constituie principala investiție, colectivele de muncă din România pot intra în competiție cu cele mai mari realizări pe plan mondial.

LIVIU TIMBUS ■

Un agregat sentimental

Gustul și culoarea vieții pe pragul a o sută de ani

Țăranul Nicolae Curpene mai stă în București pînă la 26 aprilie, după care se duce acasă, la Drăgădănești, în Dîmbovița, fiindcă are de lucru la pomi și la porumb.

El nu stă degeaba nici cînd vine în Capitală, numai că așa e munca lui, cu foarte multe drumuri, cu foarte puțin somn și cu o sumedenie de cetățeni prin preajmă. E un om cît se poate de ocupat.

În privința aceasta, nimic de zis, oameni extrem de ocupați și de învățați cu drumul se mai găsesc, numai că Nicolae Curpene are 96 de ani.

Vă rog să citiți bine : 96 de ani !

Sigur, și oameni de vîrsta lui mai întîlnești, dar activi și cu mintea la fel de sprintenă ca a dumisale, rar. Nicolae Curpene e argint viu și are, după spusa proprie, o femeie ca un bulgăre de aur. De 84 de ani.

În halele Obor, cinci-șase luni din an, îl puteți găsi pe acest moș minunat vînzînd plante medicinale. Ține trei tarabe, cu 24 rețete complete și mai bine de o sută de feluri de ierburi, semințe, fructe sau rădăcini. Moși care vînd plante medicinale mai întîlnești, dar cumsecade și deștepți ca Nicolae Curpene, puțini. Esențialul în filozofia lui Nicolae Curpene e că muncește pentru ceilalți, că graba lui e spre a face binele în fel și chip, cu vorba și cu fapta.

Iată, se apropie de dînsul o mătușă și cere iarba mare. „Aveți și iarba mare ?" „Avem, cum să n-avem". O întreb pe femeie la ce-i trebuie și ea-mi spune, oarecum mirată că n-am știință : „Așa-l obiceiul la sin' Toader. Te speli cu ea și folosește".

Nicolae Curpene îmi povestește că planta ce se cheamă „iarba mare" are proprietăți curative demonstrate. „Obiceiul" are un temei medical : fierbura e antialergică. Limbajul lui Nicolae Curpene e cultivat, bine motivat medical, omul e citit și, mai ales școlit sub cerul liber. Știe să găsească iarba pe care o caută „și legat la ochi". Stringe plante vara întreagă. Se trezește devreme, ia cu el trei-patru saci și aleargă prin locurile pe unde se taie pădurile, fiindcă pe acolo e solul prielnic și natura curată. Face zilnic 20—30 de kilometri și dacă asta nu vă spune mare lucru, poate că începe să vă spună, dacă vă reamintesc că bătrînul e născut la 1890. Noaptea, împreună cu Catița, soția sa, se îndeletnicește cu sortarea, uscarea și pregătirea sacilor cu ierburi culese peste zi. Sînt bătrîni din cei fără somn. Copiii au ajuns, la rîndu-le, bătrîni. „Îi ajut eu pe ei, n-aș sta să mă ajute ei pe mine, zice țăranul fără stare Nicolae Curpene. Pe vremea mea se zicea : vai de copiii care nu ascultă pe părinți, acum parcă e altfel : vai de părinții care nu ascultă de copii. Mie-mi place să ascult numai de mine. Stau în gazdă, în București, și schimb trei mașini și tramvaie, și cînd mă duc, și cînd mă întorc. Asta mă necăjește cel mai mult, că pierd timpul. Timpul e prețios, dacă ai ce face cu el".

Îl întreb dacă e adevărat că din banii scoși la țîrg îi ține cu lemne și mîncare pe oamenii mai nevoiași din sat. „Tataie, zice el, eu am o vorbă : Să nu știe stînga ce face dreapta. Și mai am una : Să iei cu o mînă și să dai cu două".

Așa gîndește Nicolae Curpene, care pentru dînsul nu îngrijește decît puțin. Are, firește, reumatism, dar îl tratează nu cu plante, ci „cu indiferență". Dialogul său e plin de proverbe și ziceri cu tîlc. Fiecare conversație a sa e o poveste și o scenă plină de spirit. De pildă, vine la el o femeie iute și-i cere și mai iute nu știu care ceai pentru afecțiuni biliare. „Uite, ia matalc și un ceai calmant, că dacă te miști mai domol se simte și bila mai bine. Răbdare și verbă dulce, asta îți lipsește matale". „Ai untul pămîntului? Că la „Plafar" nu găsesc". „Păi zice Nicolae Curpene, de aceea mă și aflu eu pe lume, ca să se găsească undeva tot ce nu se găsește altundeva". Untul pămîntului e o rădăcină care poate fi adunată de la adîncime de la un metru sub scoarță. Îl întreb cum o dibuiește și-mi răspunde că acolo unde toți privesc, el vede. Și vede, fiindcă știe. Și știe, pentru că a învățat. Și-i verde la minte, deoarece a crezut în puterea învățăturii. La 96 de ani simte că are o misiune : să le dea semenilor niște chef de viață. Iar cel mai bun medicament este exemplul său. El, pe 26 aprilie se duce la săpat grădina, la porumb și la livadă. El și cu Catița, o femeie ca un bulgăre de aur.

TUDOR OCTAVIAN ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Eminescu și teoria relativității

Eminescu nu a fost un om de știință și nici nu a fost atras de vreo specializare științifică. Caietele sale manuscrise păstrate la Biblioteca Academiei, multe dintre prozele și poeziile sale, o serie de articole scrise de el în ziare și reviste dovedesc însă, fără vreo putință de tăgadă, că a fost un erudit (în cea mai mare parte autodidact) și în domeniul cunoașterii științifice ; nu întîmplător, I. Slavici, prieten cu el, de asemenea coleg la Universitatea din Viena și mai tîrziu de gazetărie, își amintește că „Nu e ramură de știință pentru care el nu avea, cum zicea, o «particulara slabiciune» și cînd se înfigea o dată în vreo chestiune, cetea un întreg șir de cărți privitoare la ea". Poate că nu toți iubitorii lui știu că din cele 44 caiete manuscrise de la Academie 36 cuprind și însemnări științifice (originale, traduceri, conspecte, note de la cursuri de știință, comentarii etc.). A vibrat pentru adevărul științific tot astfel cum a vibrat pentru frumosul pe care l-a dăltuit în versurile sale ce vor dăinui mereu, iar ideile sale științifice au fost fascicule de lumină pornite din același focar incandescent ca și lirica sa.

O constantă a preocupărilor eminesciene este ideea relativității, care îl frămîntă pe poetul-filosof în aceeași măsură ca și aceea a „punerii în ecuațiune" (matematizării) tuturor științelor. Simțămîntul „relativității adevărului", pornind de la aspectele sale elementare, este exprimat de pildă în manuscrisul 2258, fila 262 verso. Eminescu formulează cu claritate ideea relativității mișcării și repaosului, întrebîndu-se chiar dacă nemișcarea absolută există cu totul (ms. 2275 B, f. 38). În căutarea a ceea ce astăzi numim sistem de referință, scrie în ms. 2267, f. 34 : „Judecăm repaosul sau mișcarea unui corp, comparînd poziția sa cu aceea a obiectelor cari-l înconjură, despre care admitem că sînt în repaos. Dacă privim de [a]ceea la mișcarea unui tren, atunci o raportăm la suprafața Pămîntului, pe care-o admitem în repaos, văzîndu-l cum trece pe lîngă copaci, stîlci, case. Cînd trenul se oprește la o stație, el se află în repaos în raport cu gara sau în raport cu Pămîntul. Dar fiindcă Pămîntul însuși se-nvîrte împrejurul axei sale și înaintează totodată în calea lui de-mprejurul Soarelui, repaosul trenului care stă locului nu este un repaos **absolut**, ci numai un repaos relativ la Pămînt, pe care-l credem în repaos, pentru că ne ia pe toți cu el. Deci un repaos **relativ**."

Eminescu înțelege însă și alte aspecte, cu mult mai importante, ale relativității în știință. În anii de după primul război mondial, cînd teoria relativității creată de Albert Einstein, mult timp controversată, își găsise o strălucită confirmare în urma observării unei eclipse de Soare, (care dovedise curbarea razelor stelare în apropierea unei mase gravitaționale mari), două articole publicate la noi în presă au pus — după cîte știm pentru prima dată — problema înrudirii Eminescu-Einstein. În 1922, Doctorul Ygrec (pseudonimul medicului, filosofului și popularizatorului științei I. Glicsman), în „Adevărul literar și artistic" nr. 78 din 21 mai 1922, publica articolul semnificativ intitulat **De la Eminescu la Einstein. Știință și Poezie**, în care observa că în **Sărmanul Dionis** se afirmă explicit relativitatea spațiului și timpului, este contestat caracterul lor absolut, se indică raportul acestora cu mișcarea și materia — corespunzător tezelor einsteiniene. În anul următor, inginerul N. Hoisescu scria în „Orizontul" nr. 38 din 20 septembrie 1923 articolul **Einstein și Eminescu**, cuprinzînd considerații asemănătoare.

Este dincolo de orice îndoială faptul că în asemenea proze, mai ales în **Sărmanul Dionis** și **Archaeus**, cu atît mai mult în caietele manuscrise, Eminescu intuiește teze ale teoriei relativității, chiar dacă nu stăpînește îndeajuns instrumentul matematic și fizic pentru a elabora riguros ideile ei. Citeva exemple: În manuscrisul eminescian 2306, f. 53 citim că relațiile de timp, spațiu și cauzalitate sînt „va să zică iarăși ceva relativ", căci nu se poate „închipui nici un timp absolut, nici un spațiu absolut, nici o cauzalitate absolută". Contrar tezelor mecanicii clasice, Einstein afirmă că timpul unui corp se contractă la viteze foarte mari. În ms. 2267, f. 76 v citim : „Orice accelerare de mișcare scade timp, sporește spațiul (deci timpul se scurge mai lent, iar distanțele parcurse sînt mai mari — **n.n.**). Cînd unul din termeni crește, celălalt scade. Citeștrei sunt într-o eternă ecuațiune". Maestrul Ruben, bătrînul evreu de o „antică frumusețe", din **Sărmanul Dionis**, cugetînd despre spațiu, spune limpede : „Știi că în puterea unei legi, nu este spațiu deșert" ; imensul pustiu, fără materie, este o amăgire, există doar „sub frunțea noastră". Cum să nu-ți amintești de răspunsul dat de Einstein unor ziariști curioși să afle ce „se întîmplă" cu spațiul în lumina teoriei relativității ? „Înainte, a replicat savantul, se credea că spațiul și timpul continuă să existe chiar dacă scoți lucrurile din Univers ; după teoria relativității, spațiul și timpul dispar odată cu lucrurile".

Una dintre tezele relativiste care a părut inițial paradoxală, pentru ca apoi să fie confirmată, a fost contestarea conceptului de simultaneitate. Și iată ce citim, din nou în **Sărmanul Dionis** : „Nu e adevărat că există un trecut — consecutivitatea e în cugetarea noastră — cauzele fenomenelor, consecutive pentru noi, aceleași întotdeauna, există și lucrează simultan".

Timpul și spațiul se contractă și se dilată mereu în lumea de năluciri — dar și de clarviziune — a prozelor fantastice eminesciene. Spațio-timpul e în perpetuă prefacere : „Presupunînd — scrie Eminescu — lumea redusă la un bob de rouă și raporturile de timp la o picătură de vreme, seculi din istoria acestei lumi microscopice ar fi clipite și în aceste clipite oamenii ar cugeta tot atîta ca în evii noștri"...

În **Istoria literaturii române** profesorul George Munteanu a semnalat, pe cîte știm primul, în ms. 2270, f. 146, printre rele trei „mișcări absolute" atribuite unui corp de textul eminescian pe cea definită ca fiind „curba în infinit a Universului", pe care o apreciază drept „supremă generalizare de intuiție preeinsteiniană".

Și nu putem încheia aceste prea sumare considerente fără a aminti similitudinea unor definiții ale relativității subiective, ale „timpului eului", așa cum le concep Einstein și Eminescu. Sicîit de prea numeroșii vizitatori care îi cereau să le explice „pe scurt" ce este teoria relativității, savantul o roagă pe secretara sa să le dea următoarea „lămurire" : „Spune-le că atunci cînd un bărbat șede o oră încheiată în compania unei fete frumoase, această oră îi va părea un minut ; dacă însă va ședea un singur minut pe o sobă încinsă, minutul îi va părea o oră". Și iată ce scrie Eminescu, în ms. 2269, f. 33—34 (**Archaeus**) : „O, acest blestemat de timp, care e cînd lung, cînd scurt, fiind cu toate acestea același, cel puțin remonterul o spune. Cînd așteaptă cineva la portița vr-unui zaplaz pe drăguța lui .. și ea nu vine .. și el așteaptă .. ce-i timpul ? O eternitate. Și cînd citește cineva o carte frumoasă... mii de tablouri se desfășoară pe dinaintea ochilor... ce-i timpul ? un minut...".

Într-un interesant studiu publicat în 1984, T. Codreanu încearcă să dea o explicație acestei înrudiri, am spune afinității a spiritului, atît de evidentă între gîndirea poetului Eminescu și cea a savantului Einstein, arătînd că „fiecăruia dintre ei nu i-a rămas indiferent limbajul «opus»". Einstein a fost un mare umanist, iar Eminescu a făcut eforturi impresionante, cum dovedesc numeroasele însemnări, să pătrundă în tainele Universului prin limbajul numărului."

Iată doar cîteva sugestii pentru o analiză mai adîncă a viziunii poetului-gînditor pe care Constantin Noica îl numea, atît de frumos și de adevărat, „un **uomo universale** în versiunea românească".

I. M. ȘTEFAN ■

Cum a fost la Bruxelles, cum va fi la Bucureşti

Ducadam

Bumbescu

Stoica

Lăcătuş

„Sportul" de după meciul de la Bruxelles nota că „Steaua a controlat jocul în majoritatea timpului". Accept dreptul la nuanţe, dar părerea mea e alta: pînă în minutul 60, campioana noastră a fost, pe toate planurile, egală adversarei sale, beneficiind chiar de mai multe ocazii de gol. Atît de egală încît, o întreagă primă repriză şi cam un sfert din-a doua, calitatea de gazdă a lui Sporting d'Anderlecht (Anderlecht e un cartier al Bruxellesului) nici nu s-a simţit. Cu o apărare fermă, în frunte cu excelentul Ducadam, cu o linie de mijloc mobilă şi neobosită, în care Stoica şi Bölöni s-au dovedit nu doar mai laborioşi, ci şi mai tehnici decît Vercauteren şi compania, cu un atac bine ţintit (Lăcătuş mai insistent decît Piţurcă). Steaua ne-a oferit în tot acest interval un fotbal de clasă, făcînd proba („de foc") a unei valori europene certe. Măcar în 3 rînduri (Stoica în min. 3, Bölöni în min. 14, Lăcătuş în min. 41), Steaua ar fi putut (şi meritat) să înscrie, dar imprecizia în şut, boală mai veche a jucătorilor noştri, a privat-o de un avantaj (după cursul partidei) logic. Sigură pe ea şi pe meci, campioana României confirma astfel, concret, avertismentul lansat de singurul jucător belgian care o întîlnise (sub culorile lui F.C. Bruges în 1986/87 în C.E.E.), Vandereycken, declarînd în „La Dernière Heure" din ziua partidei că „mă tem de această echipă română ca de ciumă!". Avertisment, în treacăt fie spus, preluat de întreaga presă belgiană, care a ţinut să sublinieze, în orele dinaintea meciului, că Steaua reprezintă un partener de primă mărime, care nu trebuie tratat, sub nici o formă „pardessus la jambe", adică de sus. Fluieraţi copios la apariţia pe gazon, fără ca „războiul psihologic" să fi dat vreun efect, fotbaliştii noştri s-au impus minut cu minut, tehnicitatea şi ambiţia lor stîrnind mai întîi exclamaţii admirative şi, spre final, chiar aplauze la scenă deschisă. Nu exagerez cu nimic: după o oră de joc, Steaua ar fi meritat să se găsească în avantaj, cu atît mai mult cu cît belgienii, după încursiunea lui Hanşon blocată cu brio de Ducadam (min. 18), nu vor mai trage nici un şut pe spaţiul porţii pînă în minutul 40 ! Treptat însă, după reluare, Steaua a cedat pasul, mai ales la mijloc, unde Majaru şi (parţial) Balint au ieşit din ritm. Sfîrşitul confruntării a aparţinut lui Anderlecht care, mai cu noroc, mai cu ofsaid, a realizat, prin Scifo, unicul gol al unei partide ce părea să se îndrepte, inexorabil, spre o echitabilă egalitate. A însemnat Scifo, mă întreb şi acum, „cheia" succesului belgian ? In avion, spre casă, am discutat şi răspîndit-o cu antrenorul Jenei acest aspect. Argumentul invocat de el, că nu l-a dat pe Scifo „în primire" pentru că fazele iniţiate de acesta (în postură de conducător de joc) porneau dintr-o zonă depărtată de careul lui Ducadam, deci nu foarte periculoasă imediat, mi s-a descoperit demn de atenţie, dar pînă la un punct. Pînă în acela în care îmi menţin opinia că, alături de Demol şi Vandereycken, Vercauteren fiind ieşit din formă, iar Vandenbergh gripat (el n-a stat în cantonamentul de la Genval, dar nu exclud nici posibilitatea unui truc), Scifo s-a arătat cel mai primejdios dintre belgieni, cel mai în măsură să grăbească jocul, să-l „încrucişeze" şi, pînă la urmă, să şi înscrie! Sigur, eventualul lui marcaj „la sînge" ar fi implicat şi unele riscuri, dislocarea lui Stoica sau a lui Bölöni creînd spaţii de manevră pentru coechipierii lui Scifo, dar ceva, ceva (poate un „baraj" în zonă) se impunea, după cum cred că se impune şi la Bucureşti. Adevărul e că pendulările ex-italianului au scos în evidenţă faptul, fără să-i confere (e drept) dramatism, că Stelei i-ar fi trebuit (şi îi trebuie!) încă un mijlocaş puternic. Fragilitatea lui Majaru, dacă nu şi a lui Balint, atîrnă uneori, s-a văzut clar pe stadionul „Constant Vanden Stock", mai greu decît virtuozitatea lui, mai ales în întîlnirile în care, ca şi la Bruxelles, această ultimă calitate nu-şi găseşte cea mai deplină exprimare. Întorcîndu-mă la gol, mă dezic încă o dată de ziarul de specialitate, care scria, în revenirea de simbătă, că arbitrul Prokop „s-a ridicat la înălţimea prestigiului său internaţional". N-a fost Prokop, fireşte, Garrido de la Bordeaux (pe care îl mai visez şi acum noaptea!), dar nici nu l-a dat corectitudinea afară din casă! El l-a urmat orbeşte pe tuşierii Scheurell şi Habermann (mai ales pe primul), care au provocat o sumedenie (am numărat 8) de derizii părtinitoare, trăgînd spuza pe turta Anderlechtului. Am spus că golul lui Scifo a fost din ofsaid şi repet, colegii de la masa presei puţind confirma că, în clipa în care balonul s-a îndreptat spre jucătorul cu numărul 4 (cu 10 a evoluat „liberoul" Olsen, de parcă Haan îi credea pe Jenei şi pe Iordănescu nişte copii!), am strigat ofsaid! Aceea a fost greşeala cea mai izbitoare, dar nu singura. Lăcătuş a fost, în cîteva rînduri, oprit pe nedrept, iar Andersen, puţin înainte de gol, a fost tolerat cu un metru în spatele fundaşilor noştri !

Dar ce-a fost a fost şi, cum zice românul, mortul de la groapă nu se mai întoarce. Prin prestaţia ei (2—1 la cornere), prin sportivitatea de care a dat dovadă (15—18 la faulturi, cartonaşul galben primit de Majaru, singurul din meci, reflectînd mai degrabă nepunctia fizică a celui vinovat), Steaua a lăsat o impresie dintre cele mai frumoase. Dar de pierdut, a pierdut. De aici, de la acest adevăr simplu, trebuie să pornească toate judecăţile noastre pentru miercuri. De la 0—1 şi mai puţin, sau deloc, de la „impresia artistică" consemnată la Bruxelles. De ce susţin ce susţin? Pentru că a cîntări meciul retur după cele petrecute pe Astrid Parc mi se pare o eroare. Datele returului vor fi, cu siguranţă, altele. Nu doar pentru că ne-am obişnuit să spunem că nici un meci nu seamănă cu altul, ci mai ales pentru că, la Bucureşti, Steaua va avea de refăcut handicapul unui gol şi, în plus, de înscris un al doilea gol. Fără să se inverseze, căci o de aşteptat ca Anderlechtul să nu se limiteze la apărare, rolurile vor fi, miercuri, diferite. Steaua va avea obligaţia să accelereze, păstrînd însă o maximă prudenţă, un eventual gol al belgienilor (în garnitura cărora va reintra, se aude, portarul titular Munaron, în curs de recuperare după o luxaţie la umăr) putînd să-i încurce rău socotelile. Realizînd 2—0 în „Ghencea" (sau una din variantele acestei diferenţe), campioana noastră va prinde 2 iepuri dintr-un foc : va pătrunde în mult rîvnita finală, bainţă care i s-ar potrivi ca turnată, şi va elimina o formaţie belgiană după ce, pînă acum, F.C. Bruges, Standard Liège (ambele cu Steaua, Standard şi cu Craiova) şi Anderlecht (cu Rapid) au avut mereu cîştig de cauză. Va fi Steaua capabilă de o astfel de ispravă?, asta e, de fapt, întrebarea care ne preocupă pe toţi şi la care dumneavoastră, stimaţi cititori, aşteptaţi un răspuns limpede. Zicînd că cele două echipe se prezintă în faţa calificării cu şanse egale, rolul de gazdă al Stelei echilibrînd (vai, numai teoretic!) avansul luat de Anderlecht, am să vă satisfac curiozitatea în felul următor. Spunîndu-vă că, în drum spre Bruxelles, am fost singurul dintre cei 12 ziarişti care am nimerit peste rezultatul ce avea să fie consfinţit de Adolf Prokop. Din întîmplare, fireşte, căci nu văzusem de mult pe Anderlecht la lucru. La întoarcere, mai edificat, dar rămînînd cu picioarele pe pămînt, am îndrăznit să scriu pe hîrtie, pentru retur, 3—0 pentru Steaua ! Mai mult decît e nevoie, veţi socoti, gîndind că m-am întins peste măsură! Poate, dar există oare vreo scuză mai omenească decît optimismul izvorît din încredere ? !

Nu mă îndolesc că va fi greu. Dar nici nu mă îndolesc că va fi posibil, jucătorii şi antrenorii noştri urmînd să adopte cele mai potrivite măsuri, pregătind partida cu minuţiozitate şi calm. Steaua o pe punctul de a face ce n-a făcut nici Craiova (care s-a întors, vă mai amintiţi?, cu 0—0 de la Lisabona), nici Dinamo (0—1 la Liverpool). Valoarea ei, în sine şi prin comparaţii, îi conferă dreptul să spere. Cu o condiţie : ca ea să nu se repeadă, să aibă răbdare, să construiască în tihnă, luînd-o moreu de la capăt. A venit timpul ca, fără complexe (dacă-au fost la Bruxelles, ele s-au spulberat), la clasa etalată de Steaua, fotbalul românesc să înveţe şi din victorii. Personal, am încredere, iar acest sentiment este împărtăşit (şi) de antrenorul Jenei. În paranteză fie spus, acesta şchiopătă uşor de cîteva săptămîni, avînd o leziune la tendonul lui Achile ce va trebui probabil operată. Ziariştilor belgieni nu le-a scăpat amănuntul şi s-au interesat ce şi cum. Cu seriozitate, fără nici o urmă de glumă, Jenei le-a răspuns : „mă voi opera, dacă nu există altă soluţie, dar acum n-am timp. Poate după finala de la Sevilla !" Mă întorc * şi închei : pe stadionul „Constant Vanden Stock", Marşul triumfal din Aida, intonat fără prea multă convingere de spectatori, şi-a avut şi nu şi-a avut rostul. Miercuri însă, pe „Ghencea", el va fi pe de-a întregul justificat, în ei acasă. Cine cîntă la urmă, cîntă mai bine.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

De la 1-23 la 1-18?!

Cu aceste scoruri, care aproape că scutesc de comentarii, au pierdut hocheiştii noştri juniori primele partide susţinute în cadrul campionatelor europene aflate în plină desfăşurare în R.F.G. Sigur, u de acceptat ideea că în sport, oricît ai vrea, oricît te-ai strădui, nu poţi ieşi totdeauna învingător. Adversarul are şi el un cuvînt de spus şi se poate întîmpla, într-o situaţie sau alta, ca el să fie mai bun, superior. Dar de la o înfrîngere scuzabilă, omenească şi pînă la eşecuri la diferenţe astronomice, de genul celora de mai sus, se întinde un drum nepermis de lung, pe care nu poate fi luată în consideraţie, oricît ne-am arăta de îngăduitori, nici o altă explicaţie în afara lipsei de valoare, de competenţă şi de răspundere. Lacune generate, înlănţuirea e logică şi la îndemîna oricui, de o activitate de mîntuială, superficială, fără pasiune şi fără orizont, de care se fac vinovaţi deopotrivă tehnicienii direct implicaţi cît şi, în primul rînd, federaţiile şi C.N.E.F.S. care le-au încredinţat un mandat sau altul.

Cazul hocheiului nu constituie, din păcate, o excepţie. Obişnuiţi să fim martori la o cît mai demnă reprezentare a sportului românesc în lume, aureolat de atîtea şi atîtea izbînzi de anvergură ca o conştiinţă firească a excelentelor condiţii puse de către partid şi stat la dispoziţia mişcării noastre sportive, asistăm tot mai des în vremea din urmă la un îngrijorător fenomen de regres. Poziţii de frunte, dobîndite pe plan mondial cu fierbinte patriotism şi multă sudoare, s-au cedat şi se cedează cu o condamnabilă uşurinţă, sub ochii indiferenţi ai federaţiilor (aşa-zise !) de specialitate şi ai C.N.E.F.S. ! Handbalul, tenisul, fotbalul, rugbyul, boxul, gimnastica, voleiul, hocheiul etc. au înregistrat un şir de contraperformanţe fără ca C.N.E.F.S. să se arate în stare, prin intervenţii ferme, la obiect, să stăvilească această evoluţie nefirească. Deşi avertismentele de tot felul n-au lipsit, C.N.E.F.S. s-a complăcut în jumătăţi de măsură (nici acelea cele mai judicioase !) şi, în general, într-o atmosferă de automulţumire şi toleranţă, lucrînd necorespunzător, acţionînd haotic, neglijînd perspectiva. Iar rezultatele, nu cele care ni s-au promis şi în vederea obţinerii cărora s-au depus eforturi umane şi materiale considerabile, n-au întîrziat să apară. Tenisul, altădată finalist în Cupa Davis, a părăsit grupele de elită. Handbalul masculin, de 4 ori campion al lumii, a ocupat nu demult, în Elveţia, cel mai slab loc (9) din istoria participării la C.M. Cîndva campioană continentală, rugby-ul a devenit o „pradă" tot mai uşoară pentru formaţii (Italia, U.R.S.S. etc.) care pînă nu demult jucau cu ea ca să înveţe, nu ca să cîştige, recenta înfrîngere în faţa Scoţiei, survenită la Bucureşti şi la o diferenţă de scor grăitoare, venind să demonstreze, o dată în plus, impasul în care se găseşte această disciplină. Fără a epuiza lista, care e mult mai lungă, să notăm şi declinul fotbalului, cel răsunzător de mişcarea sportivă închizînd ochii la un şir nesfîrşit de abateri şi moşturi, de încălcări ale regulamentului şi disciplinei, creîndu-se astfel o dereglare fără precedent a activităţii competiţionale.

În loc să privească adevărul în faţă şi să pună piciorul în prag, luînd măsuri hotărîte împotriva delăsării şi a arbitrariului, pentru instaurarea unui climat sănătos de muncă, de ordine şi disciplină, C.N.E.F.S. s-a străduit tot timpul să arunce praf în ochii opiniei publice, s-o inducă în eroare. Orice succes, cît de mărunt, a căpătat în viziunea forului respectiv proporţii hiperbolice, cel mai elocvent şi mai recent exemplu fiind cel furnizat de „Centura de Aur", o competiţie (prin participare) mai degrabă modestă, după care victoriile cucerite de puiuţii noştri li s-au acordat dimensiunile unor titluri mondiale ! Imposibil la critică, C.N.E.F.S. a fost, şi a rămas, imposibil şi la sugestii, cazul reprezentativei masculine de handbal care, după ce a ratat întregul sezon dinaintea C.M., a mers în Elveţia cu aceeaşi conducere tehnică, şi cu acelaşi lot ! Cea mai crasă dovadă a imobilismului, a inerţiei o domneşte pe strada Vasile Conta 16 o oferă însă, considerăm, rugbyul. Încălcînd propria dispoziţie (care prevede că antrenorii federali nu pot cumula şi funcţia de antrenori ai echipelor naţionale), C.N.E.F.S. l-a încredinţat lui Valeriu Irimescu conducerea reprezentativei, menţinîndu-l în post şi după ustărătoarele înfrîngeri din meciurile cu Italia şi Scoţia ! La fel cum, după gravul eşec de la campionatele mondiale de handbal, împotriva celor vinovaţi nu s-a luat nici o măsură, aşteptîndu-se probabil ca ei să mai piardă o competiţie, şi încă una, pentru a se interveni ! În sport, ca nicăieri, ce se putea face azi s-a lăsat pe mîine, şi chiar pe poimîine, pentru a se constata apoi, cu o oarecare jenă, că e prea tîrziu, continuîndu-se pe aceeaşi linie, îndeobşte păgubitoare, şi sperîndu-se că, cine ştie, se va întîmpla vreo minune ! Nu s-a întîmplat însă nici o minune şi, astfel, sportul nostru a pierdut unele poziţii cucerite cu multă trudă şi mult devotament.

O asemenea situaţie nu mai poate fi tolerată. Mişcarea noastră sportivă beneficiază de un sprijin material solid şi, totodată, de talente autentice, care au însă nevoie, pentru a se valorifica pe deplin, spre gloria sportului românesc şi a ţării, de un aer proaspăt, de o conducere care să înlocuiască vorbele, cît de frumoase, cu faptele, în aşa fel încît, şi în acest sector de activitate, să se impună un climat de muncă responsabilă, de ordine şi disciplină.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

La peluză

Mai înalţi

Tocmai mă pregăteam să-mi reproşez că n-am văzut demult la lucru echipa Dinamo, cînd să constat, cu surprindere, că nici n-aş fi avut cînd, de vreo patru etape încoace, practic după primul meci din retur cînd au jucat acasă cu Sport Club Bacău, jucătorii din şoseaua Ştefan cel Mare sînt mereu pe drumuri, şi ce drumuri îmi spun cu mirare, pe acolo unde nu se prea pierd puncte acasă şi totuşi — un record puţin obişnuit! — 7 puncte din patru partide disputate unul după altul numai în deplasare, ce să însemne oare? Iau ziarul de specialitate, citesc formaţia, nu mă dumiresc şi telefonez prietenilor mei dinamovişti care, bineînţeles, sînt supăraţi pe mine şi mă trimit pe stadion ca să nu recunoască faptul că nici ei nu ştiu mai mult, aşteaptă meciul cu Victoria de duminică, întrebîndu-se ce treabă o mai fi şi asta să îei mijlocaşi şi să-i faci fundaşi şi fundaşi să fie mijlocaşi cînd era mai simplu să joace băieţii ce ştiu ei mai bine, fiecare pe postul lui, fiindcă, spun eu, nu există conservatori mai înrăiţi ca înfrăgoştiţii suporteri. Un suporter se deosebeşte de un laic de rînd prin aceea că nu admite decît inovaţiile gîndite de el. Şi totuşi plus şapte la adevăr după cinci meciuri este un lucru puţin obişnuit şi merită a fi evidenţiat ca atare, rezervîndu-ne dreptul la un comentariu „pe viu".

Studenţii par a se ţicnea reciproc. Craiovenii stopează furtunoasa ascensiune a lui Poli Timişoara, favorizînd Hunedoara, după ce harasc cu un scor egal cursa de urmărire a Sportului Studenţesc chiar la Bucureşti. Studenţii bucureşteni se răzbună pe colegii lor din Cluj-Napoca administrîndu-le un scor fluviu, ca să vină acum rîndul clujenilor să se revanşeze şi să scoată din mînă pe colegii lor din Craiova. Oricum ar fi, trebuie spus că toate echipele studenţeşti, din Bucureşti sau Timişoara, Craiova sau Cluj-Napoca, îşi fac o profesiune de credinţă din propagarea virtuţilor acestui frumos sport care este fotbalul, inclusiv galeriile lor, hîrtiile şi isteţele galerii studenţeşti.

Aud tot mai des spunîndu-se: Nu ţin cu Braşovul, dar mă bucur pentru Costică Ştefănescu; numele lui rămîne legat de ascensiunea fotbalului românesc şi pentru ce-a făcut şi pentru ce reprezintă el merită un început de nouă carieră care să-l impună spre folosul şi gloria sportului. Astfel aud vorbindu-se şi în generozitatea care inspiră cuvintele găsesc temeiul speranţei în ţăria generatoare şi regeneratoare a fotbalului. Performanţa sportivă, mă conving încă o dată, inhibă mai totdeauna. Iată Steaua, după Universitatea Craiova şi Dinamo Bucureşti, polarizează iarăşi nădejdile noastre. Gîndul unei prezenţe româneşti în marea finală de la Sevilla are virtuţi unificatoare; sîntem mai înalţi în aceste clipe, mai înalţi cu un gînd frumos. Meciul cu Honved de la Bucureşti, prima repriză de la Bruxelles, clanurile curate ale echipelor studenţeşti, seria lui Dinamo, înfiripărea gingaşă de la Braşov, ţinuta frumoasă a Corvinului, toate acestea sînt realităţi; să le conferim reliefu pe care-l merită şi să ne bucurăm şi de la ele să pornim în judecăţile noastre. Orice încercare de imprejmuire a centrului performanţei neagă tocmai această diversitate. Propunerile unor specialişti de revenire la principiile elitelor sînt anacronice într-un veac al revoluţiei sportive. Nu prin restrîngere, ci dimpotrivă prin deschidere, prin multiplicarea canalelor de irigare vom putea beneficia de diversitatea pe care se bazează permanenţa performanţei. Succesele fotbalului nostru au fost obţinute în cadrul asigurat de o divizie naţională cu 18 echipe, se uită asta. Totuşi, acuzele care se aduc sistemului sînt întemeiate; remediile propuse ţin însă de o mentalitate învechită. Primenirea este defertuoasă, nu construcţia în sine.

NICOLAE CRISTACHE ■

ȘAH cu Margareta Mureșan

Pe marginea rezultatelor

● **Campionatul European de** junioare încheiat recent la Băile Herculane nu a furnizat surprize aducînd pe podium favoritele întrecerii, pe maestrele internaționale Mádl Ildikó, Svetlana Matveeva și Cristina Bădulescu. În jocul fruntașelor clasamentului s-a putut observa o ezitare ciudată. Din nou specialiștii au fost nevoiți să recunoască faptul că junioarele prestează un joc calitativ superior atunci cînd au drept adversare senioarele, în timp ce în disputele din cadrul competițiilor limitei lor de vîrstă nivelul tehnic scade foarte mult. Cu toate acestea la C.E. s-au disputat partide interesante, de mare angajare. Întîlnirea dintre Mádl și Markov, jucată în runda a IV-a, a fost de mare spectacol. Cînd derularea variantei teoretice s-a încheiat, Mádl a greșit, Markov nu a exploatat inexactitatea și talentata campioană a Europei a învins. Iată „cîfrul sicilian" al duelului : Mádl — Markov : 1. e4 c5 2. Cf3 e6 3. d4 c:d4 4. C:d4 Cf6 5. Cc3 d6 6. f4 Ne7 7. Nb5+ Cfd7 8. f5 ! e5 9. Ce6 ! f:e6 10. Dh5+ Rf8 11. f:e6 De8 12. 00+ Nf6 13. e:d7 ! N:d7 14. T:f6+ g:f6 15. Dh6 Rf7 16. Nc4+ Ne6 17. Ng5 ! Cd7 18. Cb5 Df8 19. N:e6+ R:e6 20. Cc7+ Re7 21. Dh3 Df7 22. Tf1 Thg8 ?! 23. Cd5+ Rd8 24. N:f6 C:f6 25. T:f6 Dd7 26. Dh6 Rc8 27. T:d6 Dg7 28. De6+ Rb8 29. g3 1 : 0.

Numele Cristinei Bădulescu s-a impus în arena mondială în urmă cu un an, cînd în „zonalul" senioarelor din C.M. și-a cucerit titlul internațional. Maniera de joc a impresionat atunci adversarele. Iat-o acum și în posesia medaliei de bronz a C.E. rezervat junioarelor. Cu toate că a participat în ultimul an la puține competiții, jocul Cristinei este periculos demonstrînd posibilități evidente de progres. Pe lista învinselor sale figurează nume valoroase. Ultimul dintre ele este cel al proaspetei campioane a continentului, Mádl Ildikó. În runda a VII-a s-a petrecut totul. Bădulescu — Mádl : 1. Cf3 Cf6 2. d4 e6 3. e3 d5 4. Nd3 c5 5. c3 Cc6 6. Cbd2 Ne7 7. 00 00 8. De2 Dc7 9. e4 d:e4 10. C:e4 c:d4 11. C:d4 C:d4 12. C:f6 N:f6 13. c:d4 Dd6 14. De4 g6 15. Ne3 Ng7 ?! 16. Tad1 f5 ?! 17. Df3 f4 ?! 18. Nd2 N:d4? 19. Ne4 De5 20. Nb4 Tf7 21. Tfe1 Df6 22. Td2 a5 23. Na3 Rg7 24. Tc1 e5 25. Tdc2 Nf5 26. N:b7 N:c2 27. N:a8 e4 ? 28. N:e4 N:e4 29. D:e4 N:b2 30. Tc6 !! Dd4 31. D:d4 N:d4 32. Tc4 Td7 ?? 33. Td4 și albul câștigă.

● În cadrul Festivalului șahist organizat în saloanele Hotelului „Minerva" din Băile Herculane s-a desfășurat în paralel cu C.E. și turneul internațional feminin categoria III (F.I.D.E.) cu coeficientul mediu (ELO) 2022. Încă de la început s-au detașat într-o luptă pentru... „golaveraj" marea maestră internațională Marina Pogorevici și maestra internațională Viorica Ionescu. Într-un „turneu al remizelor" mai eficientă a fost jucătoarea de la Asociația sportivă I.T.B., care a învins, cucerind trofeul „Hercules—86" : Viorica Ionescu 9p (din 11 posibile) prin 7 victorii și 4 remize. În continuarea clasamentului: Marina Pogorevici 8p (+6,=4,—1). 3. Gabriela Olteanu 6,5p (foarte aproape de realizarea unei norme M.I.), 4—6. G. Baustark, M. Ioniță, R. Grünberg (R.F.G.) 6p, 7. I. Chiricuța 5,5p, 8—10 E. Kozma, M. Teodorescu, L Leszner (Polonia) 4p, 11. C. Stanca 3,5p, 12. L. Crișan. Duelul ultimei runde : Ionescu — Pogorevici s-a prelungit cu întreruperi și a fost o remiză cu peripeții...

● Turneul de maeștri cu participare internațională organizat de Clubul de șah „Hercules" din „capitala" șahului — Băile Herculane — părea să cunoască victoria talentatului șahist ieșean Sergiu Lupu (revelația ultimului campionat național). Niște remize „pașnice" l-au scos din lupta pentru locul întîi, care a revenit cunoscutului maestru bucureștean Vasile Georgescu 9 p (din 11 posibile). Au urmat : Lupu 8p, M. Strîmbu, I. Glodeanu 7,5p, G. Ciolac, S. Talpoș, N. Buescu, N Boicu, S. Fusenig (R.F.G.) 6,5p etc.

● Printre oaspeții Festivalului primăverii de la Budapesta s-au aflat și cîțiva dintre cei mai buni șahiști români : Mihai Ghinda, Constantin Ionescu, Ovidiu Foișor și Sergiu Grünberg. La startul turneului internațional desfășurat în 9 runde (sistem elvețian) au luat parte 390 șahiști dintre care 9 mari maeștri și peste 40 maeștri internaționali. Au participat și 9 jucătoare. Lupta a fost încordată. Excelent a jucat fostul nostru campion Mihai Ghinda. Un finiș mai bun a făcut departajarea valorică : 1. Bönsch (R.D.G.) 8p (+7, =2, —0), 2—4 GHINDA (Rom.) (+6, =3, —0), Vogt și Knaak (ambii R.D.G.) 7,5 p, 5—11. Uhlmann (R.D.G.), GRUNBERG (Rom.), Farago (Ungaria), Sokolov (Iugoslavia), etc. 7p, etc. Maeștrii internaționali O. Foișor și C. Ionescu au jucat modest totalizînd doar 6p.

Herculane — o stațiune a confruntărilor șahiste europene

MARGARETA MUREȘAN ■

Două „Centuri de aur", DUMITRU SENCIUC și IVAILO MARINOV, văzute de NUNI ANESTIN

Racul

Cronica șoselei

O problemă de conștiință

Fie iarnă, vară, ninsoare, ploaie torențială, ca în seara aceea, restaurantul este plin de clienți. Cu greu cei trei consăteni au găsit o masă liberă. Atmosfera de bună dispoziție, chiar veselă, din local, datorată mai cu seamă tarafului, avînd un repertoriu de cîntece îndrăgite mult de localnici, făcea ca timpul să se scurgă extrem de ușor.

La închidere, Liviu, cel mai tînăr dintre ei era groggy. Nu-i vorbă, chiar la venire, era el puțin amețit, dar acum, pur și simplu nu mai putea vorbi. Mitru, un om bine clădit, înalt, de vreo 45 de ani, se ținea cel mai bine, în ciuda celor trei sticle de Fetească pe care le golise. S-a sculat de la masă, fără să se clatine deloc și cu vocea lui de stentor a rostit doar un „să ne fie de bine". Se îndreaptă apoi, cu pași mari, spre vestibul, dar se oprește însă brusc, întorcîndu-se spre cei doi care, în picioare, lîngă masă, nu păreau hotăriți să părăsească localul. „Rămîneți pironiți locului. Ce așteptați ? Vreo invitație specială să mergeți acasă ? E ora închiderii ! Grăbiți-vă la mașină. N-am de gînd să vă aștept mult ! Ristea, hai mă, că tu ești mai treaz, ajută-l pe Liviu să se țină pe picioare, și ușurel spre mașină. Pînă atunci, eu trag Dacia aici, la intrare. Afară toarnă cu găleata". Contactul cu șuvoaiele puternice de apă, care inundau totul, și care în cîteva secunde l-au udat pînă la piele pe cei trei, au avut darul să-i redea graiul tînărului. „Eu nu merg cu mașina, fac o plimbare pe jos", se exprimă el destul de coerent, spre mirarea celor doi, care nu se mai așteptaseră să-l vadă vorbind și nici mergînd ca lumea în seara aceea.

„Liviule, nu fi bolund, mă. Cum o să mergi șapte kilometri pe ploaie torențială ? Tu nu vezi ? N-am stat afară decît două minute și sîntem deja ciuciulete. Nu vrem să te găsim în vreun șanț". Tînărul pare a da ascultare pentru moment sfatului. Își pune haina, pe care pînă atunci o ținea pe brațe, în cap și o zbughește într-o fugă dezordonată. Cei doi rămîn încremeniți. „Dacă el e nebun, eu în nici un caz n-o să-l imit, încercînd să-l ajung din urmă. Hai înăuntru. Ne mai uscăm un pic".

Localul între timp se golise. Ospătarii stringeau de zor sticlele și vesela. Fumul de țigară se mai risipise. „Nu vă pot servi cu nimic. De altfel, a închis și bufetul". Tînărul la, însă, o sticlă de vin golită pe jumătate, ascunsă într-un dulap în care se păstrează fețele de mese și o întinde lui Mitru. Cei doi beau direct din sticlă. Continuă să comenteze comportarea ciudată a tînărului. „Dă-ți seama în ce hal ajunge Liviu acasă, dacă ajunge". Interlocutorul nu răspunde nimic. Dă din cap gînditor. Ochii tulburi și mersul impleticit arată că licorile au început să-și facă efectul. Șoferul descuie cu gesturi repezi mașina, se urcă la volan și așteaptă cu pacientă ocuparea locului din dreapta. Ristea întîrzie. Nu găsește clanța. Pînă la urmă, centimetru cu centimetru. Dar, culmea, nu dă de ea. „Repede vă mai piliți ! Parcă ați fi niște puștani". Mitru coboară de la postul de pilotaj, înconjoară mașina, deschide portiera, îl ia de braț pe Ristea și îl instalează pe fotoliu. „Să nu cumva, maestre, să-mi umbli pe la încuietoare, să mă trezesc cu tine pe asfalt. M-ai înțeles ?"

Ștergătoarele de parbriz nu reușesc să curețe geamurile. Șoferul nu pare însă neliniștit că în jur e beznă absolută. Continuă să accelereze. „Mitrule, mamă ! Oi fi eu beat, dar ține să-ți precizez că mergi „în orb", și riscul e mare". „Nu-ți fă probleme, drumu-i gol. Uite mai bine cît norol mi-ai adus în mașină". Pasagerul din dreapta are însă chef de vorbă. „Tu nu prea citești în general și cu atît mai puțin literatură de circulație. Nu uita un slogan extrem de important, mai ales pe asemenea vreme : noapte plus ploaie este egal de zece ori mai multe accidente decît în mod normal". Mitru e vădit agasat de perorația consăteanului. „Tu, dragă Ristea, studiezi atît de mult, încît ai reușit performanța de a lovi de trei ori mașina, în doar doi ani, de cînd o ai, iar ultima dată te-ai întrecut pe sine, făcînd-o armonică". Se aude un fel de plesnitură. Ca și cum cineva ar fi lovit cu palma tabla mașinii. „Ce-a fost asta ? Nu cumva am dat peste cineva ?" întreabă Ristea. „Eu zic să oprești Mitrule... Nu-i nevoie să mergi, tu, prin ploaie, fug eu pînă acolo !" „Nu-i nimic, am încercat să ocolesc o baltă, dar n-am reușit. A plescăit apa cînd au trecut prin ea cauciucurile". „Se preface că n-a sesizat nimic, în realitate cineva a fost lovit, gîndește Ristea. Nu în plin, ci poate doar șters. Am văzut clar brațul ridicat în sus prin geamul lateral și o umbră care a defilat de-a lungul mașinii și apoi a dispărut spre șanț". Gîndurile învălmășite îl asaltau, nu-i dădeau pace nici o clipă. Omul tău e grav și tu tot insiști să mergem mai încet !", îi reproșează consăteanul, care lucrează la cooperativa din comună și se îndreaptă spre oraș unde locuiește. Rugămintea lui Ristea, motivată de „răul de mașină", are însă alt substrat. El vrea să observe cu atenție marginile șoselei, poate dă de omul lovit. „Nu pot, nea Ristea să merg atît de încet, mă așteaptă ai mei acasă, e tîrziu. Și-apoi, de cînd suferi mata de „rău de mașină" ? Doar ești șofer". „În ultimul timp nu mă simt deloc bine, nea Luca. Dar uite, că am ajuns. Îți mulțumesc mult, prietene". Omul coboară repede din Dacie și intră în bloc. Consăteanul deschide fereastra mașinii și strigă după Ristea. „Am uitat să te întreb. Vezi, totuși, dacă cumnatul e rău îl duc eu la spital. Nu-i putere. A văzut pe șosea o pată care strălucește pentru o clipă în lumina lunii. Omul parcă ar fi un alergător în apropierea punctului terminus al cursei. Se oprește brusc. Pata se dovedește a fi o pungă din plastic umplută, pe jumătate cu resturi de alimente transformate de ploaie într-o pastă. Mai departe puțin, pe asfalt, o mînă întinsă care a scăpat probabil punga și... corpul lui Liviu ! Omul încă răsufla, în ciuda numeroaselor răni care sîngerau. Starea în care se afla la plecare l-a împiedicat să parcurgă o distanță prea mare. „O rafală puternică de vînt, povestea el după însănătoșire, m-a expediat spre centrul șoselei. Obosisem teribil înaintînd contra vîntului puternic și a șuvoaielor de apă care curgeau fără încetare. Își făcea efectul în continuare și alcoolul deși ploaia mă udase pînă la piele. Cînd tocmai eram pe punctul să-mi pierd echilibrul, ca urmare a unei noi și puternice rafale, a venit autoturismul care m-a surprins cu o mînă ridicată în sus".

Tinerețea, robustețea l-au ajutat enorm pe Liviu să treacă cu bine criza din noaptea aceea de pomină.

Fără intervenția hotărîtoare a lui Ristea, susțin medicii, tînărul dacă mai trăia o oră, două. „Cum, Ristea, dintr-un om în stare bahică, gata, gata să adormi în mașină, te-ai transformat deodată într-un bărbat care ai dus lucid, pînă la capăt, o asemenea nobilă misiune de salvare ?" „Nu am o experiență de viață prea mare, sînt în vîrstă de 37 de ani, dar am fost întotdeauna dușmanul lașității. Dacă nu-i dădeam de capăt, acest caz îmi rămînea veșnic pe conștiință".

Mitru și-a reamintit, în final, că și el văzuse parcă ceva asemănător unei mîini care s-a sprijinit de mașină, dar... condițiile erau tare vitrege și confuzilile extrem de posibile. Oprirea n-ar fi rezolvat, după el, mare lucru. Din contră, mai ales că se afla într-o situație tare delicată. Și cum mai avea la activ asemenea isprăvi... a renunțat. Se miră cum de Ristea și-a revenit așa repede din beție.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (VI)

Forumurile de negociere

„Ne pronunțăm pentru încheierea cu rezultate tot mai bune a Conferinței de la Stockholm pentru încredere, dezarmare, cooperare și securitate în Europa. Considerăm că propunerile formulate acolo permit realizarea unei asemenea înțelegeri și încheierea cu succes a conferinței. Aceasta ar reprezenta, de asemenea, un moment important și o expresie a voinței popoarelor europene de a acționa pentru colaborare și pace. Ne pronunțăm pentru realizarea — și considerăm că este posibil să se facă acest lucru în acest an — a unor înțelegeri la negocierile de la Viena privind reducerea efectivelor militare și a unor anumite armamente în Europa centrală. De asemenea, ne pronunțăm pentru realizarea unor acorduri la Conferința de dezarmare de la Geneva, avînd în vedere numeroasele probleme aflate în dezbaterea acestei conferințe și necesitatea de a se acționa și de a se ajunge la unele înțelegeri". Aceste cuvinte, cuprinse în cuvîntarea rostită de președintele țării noastre la recenta plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, exprimă, în spiritul concepției românești cu privire la folosirea căii tratativelor pentru rezolvarea oricăror probleme litigioase, încrederea în forumurile de negocieri menționate. Într-adevăr, după cum s-a remarcat pe bună dreptate nu o dată, oricît de lungi și de anevoioase ar fi discuțiile la masa tratativelor, ele sînt totdeauna de preferat conflictelor sau lipsei de contacte. Iar forumurile respective de negocieri, ca și altele care vor mai avea loc în cursul acestui an, Anul Internațional al Păcii, sînt consacrate unor chestiuni care descind, toate, din problema fundamentală a zilelor noastre : înfăptuirea dezarmării, asigurarea păcii în lume. Desfășurate cu principialitate, cu bunăvoință și cu bună-credință, aceste tratative pot contribui la îmbunătățirea climatului internațional, la crearea condițiilor pentru realizarea unor progrese reale pe calea dezarmării și a păcii.

Pe de altă parte însă, nu-i mai puțin adevărat că negocierile și conferințele la care ne-am referit datează de multă vreme (Conferința de la Geneva se desfășoară de 23 de ani) și, din păcate, pînă acum fără rezultate concrete. De aceea, este foarte important ca anul acesta să marcheze dinamizarea negocierilor în problemele păcii, ca în Anul Internațional al Păcii să se realizeze scoaterea acestor negocieri din starea cronică de ineficiență în care se află de mulți ani, să se facă totul pentru ca ele să nu fie utilizate drept paravan pentru continuarea cursei înarmărilor, ci să se încheie cu rezultatele dorite.

Dar, pentru dinamizarea și pentru încheierea cu succes, cu programe de acțiune și cu acorduri concrete a dezbaterilor din toate forumurile de negocieri în probleme ale păcii, aflate acum în acțiune sau viitoare, multilaterale sau bilaterale, esențiale sînt atitudinea, poziția conducătorilor statelor reprezentate la forumuri, a guvernelor țărilor respective. Fără îndoială că negociatorii pot avea un rol important. Pregătirea, talentul și experiența acestora pot contribui în bună măsură la succesul convorbirilor. Însă posibilitățile negociatorilor sînt în mod fatal limitate, mai precis, strict determinate de mandatul care le-a fost încredințat. Cheia reușitei constă de fapt în acest mandat. Iată de ce, și pentru încheierea cu rezultate bune a dezbaterilor din forumurile de negociere este de o mare importanță recentul apel al președintelui României : „Ne adresăm tuturor statelor, tuturor guvernelor și șefilor de stat, tuturor națiunilor europene și întregii lumi să ne unim forțele, să acționăm cu înalt spirit de răspundere față de popoarele noastre, față de soarta planetei, a vieții pe planeta noastră, să facem totul pentru a asigura triumful rațiunii, triumful păcii în întreaga lume".

ION D. GOIA ■

Cei mai citiți autori din lume

Din cînd în cînd U.N.E.S.C.O. întocmește statistici ale cărților traduse din limba în care au fost scrise în alte limbi, pe domenii : științe exacte, științe sociale, artă, beletristică etc., și, pe baza acestor statistici, alcătuiește clasamente, un fel de „topuri" ale celor mai citiți autori din anul avut în vedere. Ne vom referi în cele ce urmează la ultimul top al autorilor de literatură, criteriul fiind numărul de titluri traduse într-un an din scriitorul respectiv în diferite limbi.

Ca și în alte dăți, pe primul loc se situează cît se poate de trainic un autor neinclus în istoriile literaturii țării lui, neconsiderat scriitor, neluat în seamă de critici — este vorba de prietenul adolescenților de pe tot globul, bătrînul și dragul nostru Jules Verne, cu 229 de traduceri. Îl urmează o autoare aflată aproximativ în aceeași situație din punctul de vedere al atenției pe care i-o acordă critica academică : Agatha Christie, care, cu al său Hercule Poirot, nu are deocamdată egal pe mapamond în genul polițist și tinde să se „clasicizeze". Agatha Christie apare cu nu mai puțin de 179 de traduceri. Pe locurile următoare se plasează, în ordine : Lev Tolstoi, cu 144 de titluri traduse ; Frații Grimm — 108 ; Georges Simenon — 104 ; Jack London — 98; William Shakespeare — 92 ; Mark Twain — 85 ; Hans Christian Andersen — 81 ; Alexandre Dumas-tatăl — 78 ; Maxim Gorki — 77 ; Fiodor Dostoievski — 74 ; Graham Greene și Charles Perrault — cîte 55 ; — Anton Cehov — 54 ; Homer — 49 ; Edgar Poe — 44 ; Molière și Daniel Defoe — cîte 42 ; Alexandr Puşkin — 39 ; Oscar Wilde — 35 ; Lewis Carrol — 31 ; James Fenimore Cooper, Gabriel Garcia Marquez și Rabindranath Tagore — cîte 30.

Și de astă dată clasamentul circulației pe glob a operelor marilor scriitori dovedește dominația autoritară a prozei asupra tuturor celorlalte genuri. Coincide oare această ierarhie cu ceea ce știm noi că se citește, cu ceea ce citim noi ? Da, cu unele excepții (lipsesc din listă monștri sacri ca Dante, Cervantes, Balzac, Hugo, Fielding, Swift, Dickens și alții, pe care noi i-am citit și-i citim mereu, și în schimb apar nume după care nu ne prea dăm în vînt) și raportînd categoriile de autori la erele vîrstei noastre, putem afirma că, în general, scriitorii cuprinși în topul de mai sus au fost și continuă să fie printre preferații noștri în ceea ce privește literatura universală. Este posibil ca topurile următoare să apropie și mai mult lista de cea ideală.

ION CODRU ■

Mafia „made in Japan"

„Puternica limuzină Mercedes a oprit în fața sediului central al poliției din Osaka. Șoferul, în uniformă specială și cu mănuși albe, a sărit de la volan și cu o plecăciune adîncă a deschis ușa automobilului. De la bordul ei au coborît trei domni cu costume închise care au intrat demni în clădire". Fragmentul acesta reprodus dintr-un reportaj al revistei „Der Spiegel", nu relatează cum s-ar putea închipui cititorul, sosirea unor demnitari în control la sediul poliției nipone. Cei trei nu erau altcineva decît cunoscuți yakuza (gangsteri) care, spre stupefacția polițiștilor, cum au intrat în clădire și-au predat pistoalele cu care erau înarmați și s-au declarat vinovați de moartea a trei persoane. Însă nu renumăratele au fost cele care i-au adus pe acești killeri în variantă niponă la poliție. Dimpotrivă ei au cerut imediat poliției să fie protejați. De cine ? De cei de o teapă cu ei, căci lumea interlopă sau cel puțin o parte a ei pusese un mare premiu pe capetele lor. Pentru că ei s-au făcut vinovați de moartea a trei dintre „colegii" lor — Mashisa Takenaka, 51 de ani, bosul unei adevărate multinaționale a crimei „Yamaguchi-gumi", și doi dintre cei mai apropiați colaboratori ai acestuia.

De 50 de ani, Yamaguchi-gumi este cel mai mare concern al crimei din Japonia. El operează în întreaga țară și are filiale și în străinătate. În S.U.A., Filipine și Hongkong, numărînd nu mai puțin de 11 000 de membri. După moartea în urmă cu patru ani, a „nașului" Kazuo Taoka, un fel de Al Capone nipon, care a condus gigantica bandă timp de 35 de ani, în rîndurile lui Yamaguchi-gumi a a apărut un vid de putere. Ahia vara trecută, „subdirectorii" au reușit să cadă de acord asupra unui nou kumicho (președinte al societății), care nu era altul decît Takenaka. Însă contracandidatul său, Hiroshi Yamamoto, de 60 de ani, nu s-a împăcat cu ideea că a fost învins. El a anunțat — într-o spectaculoasă declarație făcută în fața reporterilor televiziunii (sic) — că iese din organizație și a creat, împreună cu 3 000 de adepți ai săi, o nouă firmă de gangsteri „Ichiwakai", avînd ca „specializare" : șantajul, prostituția și jocurile de noroc. Anchetatorii sînt convinși că Yamamoto a ordonat acoliților săi să-l ucidă pe puternicul său rival Takenaka. Un indiciu este și faptul că la înmormîntarea lui Takenaka — transmisă în direct la televiziune ?! — au participat 1 400 de reprezentanți ai lumii interlope, însă șeful lui „Ichiwakai" a absentat și, mai mult, nu a trimis nici măcar un buchet de flori.

Lupta între cele două bande rivale a dezlănțuit ciocniri violente, cum nu s-au mai văzut pînă acum în Japonia : peste 200 de schimburi de focuri, soldate cu numeroase victime. Numai la Kobe și Osaka, principalele bastioane ale bandelor rivale, au fost înregistrați în decurs de trei luni peste 24 de oameni, uciși în luptele de stradă. Poliția din Osaka releva că acum se vînd foarte bine vestele de protecție antiglonțe. De asemenea, armele de foc au ajuns la prețuri fabuloase pe piața ilicită, între 800 și 1600 dolari. Mai mulți gangsteri din Yamaguchi-gumi, printre care și fratele lui Takenaka, au fost arestați, la sfîrșitul anului trecut, în statul Hawaii, pe cînd încercau să scoată ilicit din țară arme de foc, printre care cinci mitraliere și trei aruncătoare de rachete, portabile !

Poliția japoneză pare să fie neputincioasă în fața fenomenului mafiei „made in Japan". Potrivit statisticilor poliției, în prezent există aproximativ 100 000 de yakuza, organizați în 2 270 de bande. Însă, cum subliniază un purtător de cuvînt al poliției din Tokio aceste statistici nu cuprind decît pe acei gangsteri care au avut deja de-a face cu poliția. Un cunoscător al scenei interlope, el însuși oyabun (părinte) al aproximativ 100 kobun (copii) aprecia că numai în zona Tokio există aproximativ 60 000 de gangsteri. Gama activităților lor nocive este foarte amplă — jocuri de noroc, droguri, pariuri, șantaj etc. Poliția apreciază că veniturile anuale ale „pegrei" nipone ajung la cinci miliarde de dolari. Deși se pare că mafia japoneză ține să pozeze uneori în continuatoare a unora dintre tradițiile samurailor, obiceiurile ei se apropie tot mai mult, pe an ce trece, de cele ale prototipului lor american. De altfel, în ultima vreme chiar și costumele bossilor mafioți niponi seamănă foarte mult cu cele ale gangsterilor din S.U.A. din anii '30. Se pare că din America japonezii nu au importat doar tehnica de vîrf, pe care au perfecționat-o pînă cînd au ajuns să concureze prototipurile. Oare se va ajunge la această „performanță" și în ce privește mafia „made in Japan" ?

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Desene pe asfalt

Vinificație și versificație

Un cunoscut oenolog, Ion M. Pușcă, se produce cu o carte plină de savori („Periplu dionisiac", Editura Sport-Turism) semn că deși se au bine în de ele, înaintea vinotecii a ființat — totuși — biblioteca. Subtitlul ei, „De la Panciu la Jerez" îi deconspiră dintru început intențiile : de a aduce lauda cuvenită podgorilor românești și de a arunca fructuoase ochiri asupra surorilor de ginte latină (mai ales) propunîndu-ne un fabulos Drum al Vinului european, ce lesne consună cu Drumul Mătăsii și cel al Mirodeniilor.

În Franța, peregrinul nostru e preocupat pînă la obsesie de zona... Champagne. Privește la Epernay statuia șampaniei, vreau să zic a inventatorului ei, călugărul benedictin Dom Perignon și își apropie tainele băuturii diavolești într-o istorisire în care-și devălmășesc umbrele Iuliu Cezar, îngenunchindu-i pe gali, Ioana d'Arc, Voltaire exaltînd în stihuri spuma strălucitoare, pînă la Pasteur ce-i dă certificat de viață veșnică, vinului.

Trece apoi în Alsacia, bate Burgundia, Gasconia, Valea Ronului („Chateauneuf-du-Pape"), dar în toate aceste etape, excursul său e prefațat de succinte desfoliери ale cronicilor. Ion M. Pușcă pare a vrea să știe cu orice preț pe ce stă vinul, care-i sînt obîrșiile, și fluența paginilor sale capătă „suspecte" incipiențe poetice. Dar nu cumva **vinificația** și **versificația** au sunete ce se logodesc și se confundă ?

În Italia străbate Piemontul, Lazio, apoi calcă Sicilia, pe urmele fericite ale lui Goethe ca și pe cele deloc ferice ale lui Bălcescu, spre a ajunge mai apoi în „zona Veneto" ce-i prilejuiește grațiile desene de palate și gondole.

După Belgia, Spania îl atrage cu mirabilele ei imagini tutelare : piatra, soarele și... silueta lui Don Quijote de la Mancha, morarul de vînt și himere.

Și de peste tot se întoarce în Panciul trudei sale cu convingerea că românii nu isprăvesc niciodată cu învățătura dar pot fi, în multe domenii, ca de pildă în cel al vinului, dascăli plini de prestigiu.

Ion M. Pușcă își motivează entuziasmele citind monede antice, file de poveste, se lasă condus de magistrul Pârvan prin tainele trecutului și — simbolic — totul gravitează în jurul unor hrube rămase în lut cu tăietura lor dintîi „pe valea istorică a pîrîului Zăbrăuți" așa cum le-a săpat cu sabia, gospodarul a toate, Ștefan cel Mare.

Dacă poezia se presimte, logic, în cuvintele ce alcătuiesc ode spre slăvirea vinului (dar mai întîi viei, strugurelui) și „Panciu, dragostea mea" ne apare ca o citadelă a suavității și transparențelor, o proză stenică ne descoperă laturi mai puțin spectaculoase din viața muncitorilor și arhitecților vinului.

„Periplu dionisiac" e o lectură mai mult decît reconfortantă, oferită de un autor lipsit de vanități dar al cărui stil se mișcă între dulceața aburoasă-verzuie a Cotnarului, chihlimbarul topit al Galbenei trase din daci și celesta bolboroseală (versete ?) a șampaniei...

GHEORGHE TOMOZEI ■

ACCENTE ÎN LUME

Muzeu în aer liber

În localitatea Xi'an capitala a provinciei Shannxi (R.P. Chineză) și fostă capitală a țării timp de unsprezece secole, se va da în folosință unul din cele mai mari muzee în aer liber din lume. În acest muzeu, care se va întinde pe o suprafață de șapte hectare vor putea fi admirate diferite relicve, statui de luptători și cai din teracotă, pagode și unelte casnice datînd din diferite perioade istorice.

Gîngania electronică

Terenuri considerate practic inaccesibile pentru orice vehicul cu roți sau șenile vor fi străbătute fără dificultate de noul robot mobil ce se deplasează cu ajutorul a șase picioare articulate, creație a doi cercetători americani de la universitatea statului Ohio. Mașina, cu o lungime de cinci metri, greutate 2,72 tone și sarcină utilă de 90 kilograme, este apță să aleagă între mai multe moduri de funcționare, permițînd adaptarea „pașului" fiecăruia din cele șase picioare, în funcție de teren. Escaladarea unor obstacole de doi metri sau trecerea peste șanțuri de trei metri lățime sînt piedici pe care robotul le învinge cu ușurință.

Sintetizatorul instrumentist

Sonata lui Haendel pentru clavecin, vioară și flaut, datorită cercetătorilor Institutului tehnologic din Massachusetts, a fost executată într-o manieră mai neobișnuită. Partitura de clavecin din sonată a fost încredințată unui sintetizator care funcționează sincron cu violonistul și flautistul și care, cu ajutorul unor senzori urmărește cu atenție mișcarea bagheței dirijorului.

Electricitatea din corpul uman

Björn Nordenstrom, specialist radiolog la Institutul Karolinska din Stockholm, plecînd de la constatarea că în corpul omului există o permanentă și diversificată activitate electrică, a cărei intensitate și distribuție variază în funcție de afecțiuni, infecții sau tumori, a elaborat o „schemă a circuitelor electrice" din corpul uman cu posibilă întrebuințare în tratarea unor tumori.

ELENA GRECESCU ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● Se întîmplă nu o dată să se dea o interpretare nu tocmai corectă anumitor prevederi ale Legii nr. 3/1977 și de aceea ne-am gîndit că e util și de mai larg interes cetățenesc să publicăm integral, în cele ce urmează, răspunsul dat de **Ministerul Muncii, Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială,** cetățeanului Coman D. Gheorghe : La scrisoarea dv. adresată revistei Flacăra, prin care contestați data acordării pensiei pentru munca depusă și limită de virstă, vă comunicăm **că, potrivit art. 51 din Legea nr. 3, pensiile se plătesc de la data de la care se aprobă pensionarea prin decizia comisiei județene de pensii, iar unitatea, potrivit aceluiași articol, nu poate dispune încetarea activității persoanei care a solicitat pensionarea decît după ce a primit decizia de înscriere la pensie.** Față de prevederile menționate, legal a procedat organul județean de pensii, acordîndu-vă pensia efectiv de la întîi a lunii următoare supunerii cazului comisiei județene.

● După scrisoarea adresată revistei dv., am găsit înțelegere în orașul Cîmpina, la Uzina mecanică, unde am fost încadrată imediat, urmînd și un curs de calificare la locul de muncă în meseria de mecanic, pe profilul liceului industrial a cărui primă treaptă am absolvit-o. Acum pot să fiu și eu de folos societății ; sînt foarte bucuroasă că mă pot întreține prin munca mea, că pot s-o ajut și pe mama. Vă rog să-mi îngăduiți ca, prin intermediul dv., să mulțumesc pe această cale conducerii uzinei din Cîmpina pentru înțelegere și sprijinul acordat. **(Petre I. Mihaela,** Brazi, județul Prahova)

● **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Botoșani,** ca răspuns scrisorii lui Vasiliu L. Ion din comuna Nicșeni, ne încunoștințează că unitatea are în evidență un număr de 27 cereri de instalare posturi telefonice ale cetățenilor din satul Dorobanți. Pentru rezolvarea acestor solicitări s-a întocmit documentația tehnico-economică prin care se prevede montarea unui cablu telefonic tip TUHPY de la Oficiul P.T.T.R. Nicșeni pînă în satul Dorobanți (circa 3,7 km). Lucrarea a fost prinsă în planul de investiții pe anul 1981 și a și început, dar a fost sistată apoi, datorită greutăților întîmpinate în procurarea cablurilor speciale de telecomunicații.

● Sînt rău bolnavă — ne scrie cooperatoarea **Ecaterina Ianeu** din comuna Cleșani, județul Giurgiu — și fiind și femeie în virstă, comisia medicală județeană mi-a recomandat să întocmesc dosar de pensionare pe caz de invaliditate, ceea ce am și făcut, trimițîndu-mi-se dosarul la Oficiul de pensii Bolintinu din Vale. După mai multe intervenții infructuoase, bărbatul meu s-a dus să vadă ce s-a întîmplat cu dosarul de nu i se dă curs dar, deși a vorbit cuviincios, o funcționară de acolo, al cărui nume nu l-am putut afla, l-a înfruntat și l-a dat pe ușă afară. Pe 20 februarie a.c., cu toate că abia puteam să-mi trag sufletul de bolnavă ce eram, m-am dus eu la oficiu, dar aceeași funcționară, în bătaie de joc, mi-a zis că trebuie să mai aduc o adeverință cu anii munciți în C.A.P. și cu îndeplinirea normelor. Păi, v-am adus una ! i-am spus. N-are nimic ! — mi-a răspuns dumneaei enervată —, vreau să mai aduci încă una la fel. Am adus și a doua adeverință, dar tot degeaba, pentru că nici azi, după aproape un an, nu pot ști nimic precis în legătură cu soarta dosarului meu de pensionare.

● **Intreprinderea cinematografică a județului Prahova :** În legătură cu faptele sesizate în scrisoarea trimisă redacției dv. de către Nicolae Terbeș din Bușteni, vă informăm că, în urma cercetării cazului, lucrurile se confirmă în parte. Conducerea întreprinderii noastre a atenționat colectivul cabinei de proiecție a Cinematografului „Progresul" Bușteni spre a manifesta mai multă preocupare în vederea ridicării calitative a tuturor spectacolelor cinematografice. De asemenea, a fost sesizat Oficiul pentru difuzarea filmelor București pentru a evita în viitor trimiterea pe rețea a unor filme cu uzură tehnică avansată.

● Reținem din răspunsul trimis de **Centrala Administrației de Stat Loto-Pronosport,** la sesizarea tovarășului Ion Banweg din Bozovici, județul Caraș-Severin : Responsabila agenției 11—28 Bozovici, Smeu Petra, nu a asigurat trimiterea duplicatelor biletelor cîștigătoare la centrală, ceea ce a creat posibilitatea pierderii acestora pe parcursul colectării și, implicit, neincluderea lor în omologare. De asemenea, responsabilul agenției teritoriale respective, Bălan Adam, s-a făcut vinovat de necercetarea în termen și întîrzierea rezolvării cazurilor semnalate. Ca urmare, contravaloarea cîștigurilor ce vi se cuvin (100 + 609 lei) a fost imputată responsabilei agenției Bozovici și v-a fost expediată de urgență prin mandat poștal, iar responsabilul agenției teritoriale a fost sancționat cu reducerea retribuției pe luna februarie a.c., pentru tergiversarea cercetărilor și întîrzierea răspunsului.

● Ceea ce urmează nu e o glumă de... 1 aprilie. **Nicolai Ursu** din Focșani, str. Bucegi nr. 8, ne scrie supărat că a cumpărat deunăzi de la magazinul alimentar din localitate o cutie de brînză topită tip Extra-Camembert produsă pe 17 martie a.c. de I.I.L. Ploiești, cu termen de garanție de 15 zile, dar acasă, zice, „am constatat cu surprindere, după miros și aspect, că este alterată...". Drept argument, ne oferă tot prin poștă, odată cu misiva primită pe 27 martie a.c., și... corpul delict : cutia cu brînză impecabil ambalată. Am deschis-o cu precauție, am cercetat-o atenți, am degustat chiar conținutul... Concluzia : o brînză delicioasă, excelentă, deloc alterată, cu aspect și miros caracteristice. N.U., ca și mulți alții, nu știu probabil că acesta-i mirosul caracteristic dobîndit în urma unui proces specific de fermentație ce i-a dus faima Camembert-ului în lumea întreagă !...

● Privitor la o propunere avansată de Gheorghe Frincu din Drobeta-Tr. Severin, str. Prahova nr. 47, de a se deschide un magazin specializat în desfacerea produselor alimentare necesare bolnavilor de diabet, **I.C.S. Alimentara Drobeta-Tr. Severin** răspunde că în momentul de față nu dispune de spații corespunzătoare. Problema rămîne însă în continuare în atenția conducerii întreprinderii locale de resort, urmînd ca, în funcție și de asigurarea fondului de marfă specific, să se organizeze un asemenea raion în cadrul unui magazin cu autoservire.

● **Consiliul popular al municipiului București, Grupul întreprinderilor de gospodărire comunală :** Urmare sesizării apărute în revista Flacăra din 28.II.1986, la rubrica Flacăra la dispoziția dv., privind cele semnalate de Asociația de locatari din str. Gura Vadului nr. 1, vă aducem la cunoștință că lucrările solicitate au fost terminate la data de 28.I.1986. Din discuția purtată cu reprezentantul asociației de locatari a rezultat că sesizarea a fost făcută în cursul lunii decembrie cînd, datorită unor greutăți în aprovizionarea cu elemenți de radiator, lucrările fuseseră pe moment oprite. După procurarea elementilor necesari, acțiunea a continuat și s-a încheiat la data mai sus arătată, fapt confirmat și de asociația de locatari în procesul verbal încheiat pe 28.II.1986.

● Recent, am parcurs traseele turistice Cabana Seculor-Cheile Rișnoavei, Timișul de Sus-Cascada Tamina, Clăbucet Plecare-Cabana Susai, Ciopleadrum forestier-Cabana Susai, Scheii Brașovului-Poiana Stechel, și cu regret trebuie să spun, am întîlnit peste tot o mare cantitate de material lemnos tăiat (de ordinul zecilor de vagoane) ajuns la degradare totală sau parțială. Încît nu i se mai poate da nici o întrebuințare. Cum a fost posibil să fie abandonată o asemenea cantitate de material lemnos (în majoritatea cazurilor aflat foarte aproape de căile de acces), în condițiile în care se duce o adevărată luptă de economisire și folosire rațională a materiilor prime și materialelor ?! (Col. r. **Petre Trusmel,** Brașov, bd. Griviței nr. 52, sc. A, ap. 5)

● Spicuim din referatul-răspuns trimis de **Consiliul popular al municipiului Rm. Vilcea** privind scrisoarea nr. 3130/1986 adresată revistei de către Mihai Zamfir din Rm. Vilcea, prin care solicită schimbarea apartamentului deținut în cartierul Ostroveni, întrucît este afectat de igrasie : Din cercetările efectuate de comisia municipală s-a constatat că cele sesizate sînt reale. Într-adevăr, petiționarul este om al muncii la combinatul chimic din localitate și două din cele trei camere ale apartamentului pe care-l ocupă cu familia sa în blocul B 14 sînt grav afectate de umezeală. În vederea executării lucrărilor de remediere de către I.J.G.C.L., comisia municipală a stabilit că, la darea în folosință a noilor blocuri, să i se repartizeze unității în care lucrează Mihai Zamfir un apartament corespunzător, cu indicația să-i fie atribuit.

● Un episod neplăcut, întîmplat pe 28.II.1986, în jurul orelor 13,30, în stația de troleibuze din piața M. Kogălniceanu, ne este relatat de prof. Nedelescu-Enea Anton din str. Eufrosin Poteca nr. 11, et. I ap. 2, București : .....Șoferița troleului 69, cu nr. 7 112, a simulat că oprește, încetinind, după care a accelerat brusc, îndreptîndu-se violent spre călătorii aflați în așteptare, apoi ea și-a continuat mersul în plină viteză, stropind cu noroi de sus pînă jos în jur de 10—12 persoane. Cîțiva oameni mai ambițioși n-au renunțat, au alergat pînă la stația de la Operă și au întrebat-o pe șoferița respectivului troleu ce motive a avut să nu oprească în stație și să stropească lumea. Aceasta a oferit niște explicații complet ridicole, după care s-a enervat teribil de îndrăzneala cetățenilor și a oprit troleul cică pe motiv că a survenit o defecțiune. După ce călătorii s-au mai împuținat, a pornit, proferînd în continuare injurii la adresa celor care avuseseră cu raiul să-i ceară explicații. Știm că treaba I.T.B.-ului nu-i ușoară, mai ales în condiții de iarnă, dar nu se poate tolera atitudinea soferiței în cauză și de aceea rugăm să fie identificată și sancționată exemplar".

● **Ministerul Educației și Învățămîntului, Direcția personal, învățămînt, organizare și control** ne trimite pentru Elena Stoica din Dragodana, județul Dîmbovița, un răspuns care poate interesa și pe alții și din care reținem : **Potrivit reglementărilor în vigoare, transferările cadrelor didactice se efectuează, în perioada legală, pe posturile didactice publicate vacante, prin concurs, pe bază de probe scrise la unitățile școlare din mediul urban și prin concurs de acte la cele din mediul rural. În ce privește detașările cadrelor didactice, menționăm că acestea se efectuează de către inspectoratele școlare județene, în interesul învățămîntului, pe durata unui an școlar.**

● Există, din păcatee, unii pusi numai pe rele. După cum ne informează Emanoil Mardale din Grozești Mehedinți, același tractorist-buldozerist Nicolae Gh. Chirită — despre ale cărui fapte reprobabile revista Flacăra a mai scris — le face consătenilor săi tot felul de sicane. Ultima lui... ispravă : a trecut cu lama buldozerului și a făcut vraiște 15 tone de pietriș aduse cu trudă de gospodarii satului tocmai de la Motru, deci de la mare distanță, pentru amenajarea unui bazin de captare a unui puternic izvor necesar îmbunătățirii alimentării cu apă potabilă a unui număr de peste 100 de locuitori din partea de nord a așezării aflați în grea suferință din acest punct de vedere. Treaba asta a săvîrșit-o tot fără un motiv întemeiat, ci doar din pură răutate, numai ca să enerveze oamenii și să cheltuie motorina statului degeaba.

● Urmare notei critice apărută în Flacăra din 21. 02. 1986, **Complexul de hoteluri și restaurante „Ambasador" București răspunde :** „...referitor la comportarea necorespunzătoare a unor lucrători în ziua de 10 februarie a.c., vă informăm că ospătarul Florea Marinică a fost sancționat cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe două luni, urmînd ca la prima abatere să se ia măsuri mai drastice, pînă la desfacerea contractului de muncă. Ajutoarea de ospătar Boierescu Maria a fost mutată disciplinar la altă unitate și schimbată din funcție. Cazul a fost prelucrat cu întreg colectivul în vederea evitării în viitor a unor astfel de fapte.

● În orașul Dej sînt mulți crescători de iepuri de casă pentru carne și blană. Pînă în anul 1985, pieile provenite dintr-o astfel de îndeletnicire se valorificau prin centrul local de colectare și achiziții. De la o vreme însă, ni se refuză prelucrarea pieilor respective, cică Întreprinderea de blănuri Orăștie și-ar produce singură, pe cale sintetică, pielle de care are nevoie, iar producătorii nu mai au cui să se adreseze. Din acest motiv, subsemnatul am fost pus în situația să arunc la gunoi peste 100 astfel de piei și ca mine au procedat și alții. Eu socot că nu este deloc bine așa, mai ales în condițiile cînd creșterea iepurilor de casă se bucură de o largă încuiaiare din partea statului, și de aceea vă rog să interveniți dv. în rezolvarea acestei probleme. **(Brînzac Costache,** Dej, str. Plevna nr. 14, județul Cluj).

● Pentru Eugen Dugulan din Sibiu primim o veste bună de la **Consiliul popular al municipiului Sibiu** care, în acest fel, răspunde memoriului său din 5. 02. 1986 : Avînd un copil la angajare și doi în prezent, Eugen Dugulan, electrician la Cooperativa „Gheața", este îndreptățit să obțină o locuință. Pentru aceasta a fost trecut pe lista de priorități la nr. 8, iar cererea sa a fost discutată în ședința de comitet executiv, urmînd ca, în conformitate cu dispozițiile art. 10 din Legea 5/1973, conducerea cooperativei să-i soluționeze efectiv problema.

● În numele mai multor părinți din cartierul „Policlinica", aparținînd municipiului Giurgiu, ne scrie **Aurora Sandu,** bd. C.F.R., bl. 36, sc. C, ap. 43 : Întrucît numărul de copii în această zonă industrială a orașului a crescut simțitor în ultima vreme, depășind cu mult capacitatea celor două unități de acest fel existente în întregul municipiu, printre altele, dumneaei avansează autorităților locale propunerea de a analiza cu atenție și bunăvoință posibilitățile înființării unei noi creșe în respectiva zonă, la Alei, care să cuprindă și cei peste 30 de copii mici rămași la ora actuală acasă.

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU ■

Numai dragostea nu ajunge

Să începem cu sfîrșitul, adică cu întrebarea pusă de o... bunică : „Spuneți-ne, tovarășa Vali, cum faceți de vă iubesc copiii atît de mult ? Eu am crescut copii, iar acum nepoți, dar la noi acasă Tudorică mănîncă pentru tovarășa Vali, doarme pentru tovarășa Vali...". Întrebarea a stîrnit murmure aprobative. De fapt ce o generase ? La o grădiniță din Capitală într-o după-masă, părinții au fost invitați să asiste la o „oră deschisă". Era un fel de prezentare a ceea ce au învățat copiii din grupa mică (de la 3 la 4 ani) pînă atunci. Bineînțeles că nu au lipsit stîngăciile, iar emoțiile copiilor s-au transmis și părinților. Chiar și tovarășa educatoare era emoționată pentru că avea prilejul de a arăta rodul activității ei de zi cu zi „Ora deschisă", supravegheată și îndrumată cu tact, de pe margine, de către directoarea grădiniței, a dat posibilitatea părinților să înțeleagă procesul învățămîntului preșcolar, ce fac, și în ce fel dobîndesc copiii deprinderile și noțiunile necesare și accesibile virstei lor.

Nu s-a urmărit latura spectaculară, (deși a fost ca o sărbătoare !), ci s-a avut în vedere modul în care grădinița își aduce aportul în procesul educării copiilor.

Discuțiile ce au urmat au avut ca punct de plecare dragostea pentru copii. (De fapt acesta a fost răspunsul dat de tovarășa educatoare la întrebarea cum face de este iubită și ascultată de toți copiii.) „Dar numai dragostea nu ajunge-a subliniat tovarășa directoare. Mai este nevoie și de continuitate, grijă, tact, intransigență, severitate chiar, cînd se impune. Numai așa vom reuși să facem din ei OAMENI."

Vă mulțumim, tovarășă educatoare, pentru că ne ajutați să creștem și să educăm copii. Într-adevăr numai dragostea nu ajunge. Ne-ați convins !

DAN DANUȚ DORU ■

P.S. Autorul a omis cu bună știință numărul grădiniței.

Poșta redacției

Micleseu Vasile — Craiova, **Cocean Ștefan** — București : Legea 5/1973 stabilește că locuințele din fondul locativ de stat se atribuie întreprinderilor și instituțiilor care, la rîndul lor, le repartizează oamenilor muncii înscriși pe listele de priorități. ● **Crețu Isidor și Xenia** — Rm. Sărat : Dreptul de concesiune atribuit prin act administrativ asupra unui loc de înmormîntare din cimitire nu se extinde și asupra construcțiilor funerare care, fiind executate de concesionari, pot fi înstrăinate. Pentru folosirea acestora de către dobînditor este necesară deținerea dreptului de concesiune din partea organului de stat competent. ● **Zasif Elena** — comuna Topleț, județul Caraș-Severin : Dosarul dv. de pensie și alocație de stat pentru copii a fost transferat la Oficiul de asigurări sociale și pensii al județului Caraș-Severin. ● **Dragomir Ion** — comuna Jilava, Sectorul agricol Ilfov : Se consideră vechime în muncă perioada de școlarizare și de practică în producție, numai dacă ați avut contract de muncă cu o unitate și ați fost trimis pentru școlarizare de către aceasta, lucru ce trebuie dovedit cu acte oficiale. ● **Cojocaru I. Nicolae** — Tohan : Vechimea unei cereri pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu se poate ceda de către cel care a depus cererea, în baza unei declarații, numai unei rude pînă la gradul III, cu dovedirea gradului de rudenie și numai la aceeași adresă. ● **Bădescu Ion** — satul Socu, comuna Bărbătești, județul Gorj : În baza Deciziei UCECOM 344 bis/1972, indemnizațiile ucenicilor ce se pregătesc în cooperația meșteșugărească se stabilesc la începutul fiecărei luni sau trimestru, în funcție de notele obținute și de comportare. Pentru absențe nemotivate sau alte abateri, indemnizațiile pot fi reduse sau anulate. ● **Andreescu Ștefan** — Brașov : În condițiile de virstă și vechime descrise de dv. puteți solicita pensionarea în temeiul art. 8 al. 2 din Legea 3/1977. ● **Todea Gheorghe** — Alba Iulia : 1) Investind cu formulă executorie hotărîrea instanței, puteți cere executarea silită asupra bunurilor debitorei ; 2) dacă aceasta este încadrată în muncă, cu o simplă cerere adresată judecătoriei, indicînd sentința prin care s-a hotărît obligarea la pensie, suma restantă și unitatea unde lucrează, veți obține executarea silită prin poprire ; 3) vă puteți plînge organului de urmărire penală și Hulpe Maria va fi cercetată pentru abandon de familie, conform art. 305 lit. „c" Cod Penal. ● **Artenie Theodor** — Oravița : Cererea dv. va fi rezolvată în semestrul II a.c. ● **Dragoș Valentin** — Satu Mare : Dacă vă veți adresa Consiliului județean al sindicatelor, veți fi ajutat.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Miercuri, pe „Ghencea“:

Marea tentativă pentru cea dintîi prezență românească

în finala Cupei campionilor europeni la fotbal

HAI, STEAUA! MULT SUCCES, STEAUA!

Returul dintre Steaua București și Sporting Anderlecht Bruxelles, contînd pentru semifinalele Cupei campionilor europeni la fotbal, se va disputa miercuri, 16 aprilie 1986, pe stadionul „Ghencea", cu începere de la ora 16,30 (mai devreme, pentru a lăsa loc și eventualelor prelungiri, la 1–0 pentru Steaua după 90 de minute). Meciul va fi condus de o brigadă de arbitri din R.F.G., cu Volker Roth la centru, Hans Barnick și Wolfgang Mierswa la linie. Ca observator U.E.F.A., va oficia finlandezul Poroiola.

Înaintea semifinalei, Steaua va efectua, simbătă, o ultimă „repetiție generală" în campionat, întîlnind pe Rapid, în „Ghencea", de la ora 17. În ceea ce-i privește pe belgieni, aceștia și-au anunțat sosirea la București pentru marți dimineață, la bordul unui avion charter. Anderlecht va locui la hotelul „Flora" și, conform uzanțelor, va face marți un antrenament de acomodare pe stadionul care va găzdui întîlnirea.

Amănunte despre această partidă, ca și comentarii după meciul tur de la Bruxelles, în pagina 20.

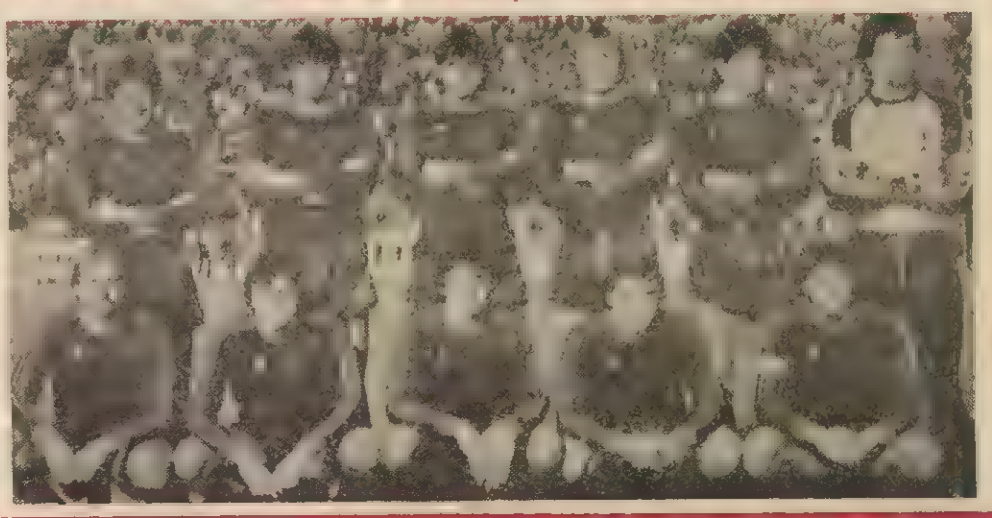

Ultima oră

Nouă stație de metrou

Pe magistrala a doua a metroului bucureștean a intrat în funcțiune o nouă stație : „Tineretului". Placată în marmură albă și roșie și amplasată într-o zonă de mare trafic, ea a întîmpinat sărbătorește, strălucind de curățenie, primele valuri de călători la începutul acestei săptămîni. Despărțită de cîte un kilometru la subteran de stațiile Piața Unirii II și Pieptănari, stația Tineretului are o capacitate de circa 10 000 de călători pe zi.

Produse noi

— La Întreprinderea de vagoane **Meva** din Drobeta-Turnu Severin a fost realizat cel de-al 92-lea tip de vagon de marfă. Este vorba de un vagon special destinat transportului cărbunelui către termocentrale. Noul tip de vagon dispune de echipamente care asigură reducerea simțitoare a timpului de staționare la descărcări, contribuind la înlăturarea efortului fizic și sporirea productivității muncii.

— Se îmbogățește gama produselor de uz casnic. La I.M. Cugir se fac ultimele pregătiri pentru lansarea în fabricație a unei mașini manuale de tricotat cu o fontură și 168 de ace. Concomitent, proiectanții aceleiași întreprinderi lucrează la realizarea unui tip mai complex, cu două fonturi și cu sistem de programare a modelului de executat cu ajutorul unor cartele perforate.

Pregătiri pentru sezonul estival

Cum sezonul estival se apropie cu pași repezi, să ne oprim puțin și în stațiunile de pe malul mării. La Neptun sînt aproape terminate lucrările de modernizare la hotelul și restaurantul Traian. Tot aici se amenajează într-un frumos stil rustic cherhanaua „Tatlageac", aflată pe lacul cu același nume. I.A.P.I.T. București lucrează la instalarea a două tobogane acvatice. La Olimp se apropie de sfîrșit lucrarea de refacere a întregii terase de promenadă de la complexul turistic „Panoramic". „Amfiteatru" „Belvedere". Neptunul, staț[illegible] vegetală, își îmbogățește zestrea dendrologică; s-a creat un parc de odihnă în apropierea hotelului „Panoramic" iar acum se plantează specii de arbori ornamentali: tei, mesteceni, pini cărora urmează să li se adauge peste 200 000 de flori. Nici plaja nu a fost uitată. Aici vor fi montate noi cabine, unități comerciale și instalații de jocuri pentru copii.

Ipoteză

Ziarul timișean „Drapelul roșu" a publicat recent un articol, semnat de Panait Stănescu-Bellu, intitulat : „Un bust al lui Decebal la British Museum ?" (și cu subtitlul : „Noi argumente pentru un răspuns afirmativ"). Reproducem din acest articol : „După mai multe drumuri în British Museum, stăpîn pe o bogată documentație, pusă la dispoziție cu amabilitate de cercetătorii secției de antichități greco-romane a muzeului londonez, sînt încă mai convins că bustul de marmură existent acolo și purtînd numărul 1770 îl reprezintă pe Decebal, cel mai vestit rege al daco-geților. Corcetătorii mu-

zeului acceptă azi, așa cum mi-au relatat, varianta că lucrarea a fost găsită în cursul săpăturilor făcute la Roma începînd cu anul 1767, în zona Forumului lui Traian. Colecția Townley care o deține printre valorile sale, recomandă lucrarea cu cuvinte de înaltă prețuire ; în catalogul galeriei cu acest nume se spune, de pildă (prezentarea datează din 1846) : „Despre acest cap s-a presupus în general că l-ar prezenta pe Decebal, formidabilul conducător al Dacilor, care, după ce a măcinat puterea romanilor în timpul lui Domițian și Nerva, a fost în cele din urmă înfrînt de Traian. Sentimentele de mînie, deznădejde și răzbunare ce se presupun că l-au animat pe Decebal în momentul înfrîngerii, sînt puternic reliefate în fața planșei din catalog reține „melancolia plină de măreție, exprimată în expresia acestui frumos portret, ce ne face să credem că este vorba de un rege sau o căpetenie barbară prizonier la Roma".

● Un grup de specialiști de la Institutul de fizică și inginerie nucleară și Fabrica de aparatură nucleară București au realizat o instalație de sudură în vid cu fascicul de electroni pentru piese auto. Aceasta funcționează pe baza transformării energiei cinetice a electronilor în energie termică. Cu ajutorul ei se pot realiza suduri care, practic, nu pot fi obținute prin mijloacele convenționale de sudură.

● Participînd pentru prima dată la o expoziție internațională de vînătoare, cea de la Brno, vînătorii tulceni au avut satisfacția să primească pentru fiecare din cele cinci exponate cu care s-au prezentat (cinci trofee de mistreț) cîte o medalie de aur.

Deviere a Oltului

De pe șantierul hidrocentralei Gura Lotrului aflăm că se pregătește (dacă nu cumva evenimentul a și avut loc, în timp ce aceste rînduri văd lumina tiparului) devierea Oltului prin barajul deversor. Aceasta constituie o etapă importantă în finalizarea construcției hidrocentralei.

Atenție, înfloresc magnoliile în Grădina Botanică !

Atenție, e aprilie, încep să înflorească magnoliile în Grădina Botanică! Și forsitiile, și lalelele (100 de soiuri de lalele !), și anemonele, și narcisele, și brîndușele, și crăciunițele (aduse tocmai din Podișul Altai), și cireșii japonezi, și prunii ornamentali, și... Explozie de flori, prea frumoase, îți zici, ca să fie adevărate, tablouri de treaz reținute cu greu între baghetele unor rame terestre ca privirile noastre.

Grădina Botanică din București : 17,5 hectare, peste 14 000 de specii (nu plante, specii !) floricole, arbusticole și arboricole, de la noi și din toată lumea, o somptuoasă colecție vegetală, un templu al frumosului natural în care, ca în orice templu, intri împins de un îăuntric resort, subtil și imperativ ca și acela al iubirii.

Cel ce scrie aceste rînduri mărturisește că a trăit, nu o dată, alarma că marile sărbători sau răscruci ale trecerii vremii pe Terra îi scapă, că le ratează definitiv, dacă nu le celebrează printr-un popas, printr-un recules popas în Grădina Botanică din București. Trece iarna, îmi spuneam, și n-am văzut fluturii galben-palizi ai florilor de „Chimonanthus praecax" sau cei galben-roșcați ai lui „Hamamelis japonica". A venit primăvara și nu m-am închinat la albastrul eteric al corolelor de „Hepatica transsilvanica", plantă de stîncă, trumpind prin zăpadă cu semeție de pinten carpatic. Trece vara și nu m-am scăldat în lagunele de lapis-lazuli ale florii de nemțișor, nu m-am plimbat pe tărmii de aur ai margaretelor și pe cei de foc ai bujorilor, n-am pipăit cu ochii materia scumpă a „florii dragostei" („Vitex agnus-castus"). E toamnă și mă cheamă verdele inspicat al ierbii de pampas, oranjul cald ca o sevă al frunzelor arțarului de Canada, arama bătută a frunzelor stejarului american, orgia multicoloră a ghețișoarelor, salviilor, călțunașilor, țufănicilor. Ce m-aș face fără toate acestea ? Nu, îmi spuneam, liniștindu-mă, ele sînt acolo, trăiesc, respiră, scintează culori, emană arome, oficiază rituri vegetale neînchipuit de suave în templul Grădinii Botanice.

S-au împlinit, în '85, 125 de ani de la ctitorirea templului. Gîndul lui Carol Davila, pecetluit prin decret domnesc de Alexandru Ioan Cuza și împlinit cu nobilă pasiune de dr. D. Brândza, directorul grădinii între 1874 și 1895, se desfășoară azi la spectaculoase proporții, grație continuei îmbogățiri a colecțiilor de flori și de arbori și, nu în ultimul rînd, unor moderne întemeieri. În 1973 s-a construit un mare complex de sere, în care se cultivă circa 3 500 de specii de plante de pe toate meridianele, rînduite în opt compartimente (palmariu, orhidee, ferigi exotice, plante mediteraneene, plante acvatice tropicale, plante suculente mari, cactee, bromeliacee) ; în 1978 s-a inaugurat noul Muzeu botanic, care cuprinde astăzi 15 000 de piese ; în 1979 și-a deschis porțile Biblioteca grădinii (peste 10 000 de titluri) ; în 1980—'81 s-au cuprins în rețele de irigații toate cele 17,5 hectare, gravitînd în jurul unui mare lac central (de 9 000 m.p.) ; herbarul grădinii, distrus de bombele ultimului război, a fost refăcut și îmbogățit, îngîlbînd la ceasul de față peste 500 000 de planșe. Nouă biologi, în frunte cu distinsul om de știință Vasile Diaconescu, directorul grădinii, ajutați de doi tehnicieni și de vreo 20 de muncitori-peisagiști, veghează, îngrijesc, dezvoltă niște miracole vegetale care se cheamă Sectorul de plante ornamentale. Sectorul de plante rare din flora României, Sectorul florei mediteraneene, Grădina italiană, Flora Dobrogei, Flora Carpaților, Flora Caucazului, Colina coniferelor, Compartimentul orchidaceelor și al plantelor carnivore, Sectorul producție etc., etc. Colecțiile grădinii se îmbogățesc prin schimb de plante cu instituții omologe (vreo 400!) din toată lumea.

Deci, nu uitați, e aprilie, prima lună prielnică întru totul florilor, prima care exaltă din plin bucuria pămîntului, devenit o superbă structură a primăverii și vieții. Să i ne închinăm în Grădina Botanică, unde rid toate florile țării și ale lumii într-un continuu și cast răsărit de culori și miresme.

ILIE PURCARU

P.S. Se pare totuși că lumea n-ar avea timp de flori, se pare că primăvara își face de cap mai mult singură. Bucureșteanul, îns grăbit, totdeauna grăbit, se duce la parc (cînd nu e meci!) doar duminica, în rest mulțumindu-se cu „natura" de pe tarabele florăreselor. Poate că n-are timp...

În Grădina Botanică aleile, diminețile, sînt ca și pustii, la amiază sînt chiar pustii, doar spre amurg ce mai capătă viață, călcate de îndrăgostiții care, de fapt, se privesc între ei, ignorînd florile și copacii. Poate că și izolarea locului, așezat... cam peste mîna amatorului de reverii grăbite, să poarte vreo vină Poate...

Dar peste toți acești „poate", o certitudine : înfloresc magnoliile în Grădina Botanică ! Duceți-vă să le vedeți, pînă nu trec! Iar dacă le pierdeți, măcar să nu ratați stînjeneii! (Știați că aici se pot admira vreo 100 de soiuri de stînjenei? Și că acești stînjenei nu fac, cum credeți dv., doar flori violete, ci într-un spectru cromatic uluitor de divers, mergînd de la cel mai pur alb la negrul cel mai întunecat?) Iar dacă, prea prinși cu treburile, ratați și stînjeneii, încercați măcar să nu ratați trandafirii! (Găsiți aici vreo 200 de soiuri, găsiți vreo 10 000 de exemplare, născute din semințe aduse de peste țări și de peste mări !) Iar dacă ratați și trandafirii... Ei bine, atunci nu aveți nici o scuză !

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacăra

ANUL XXXV
16 VINERI 18 APRILIE 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Întîmpinînd prin muncă și temeinicie apropiata aniversare a partidului

MAI MÎNDRĂ ȚARA SE ÎNALȚĂ

Dezvoltare armonioasă

Una din componentele de bază ale strategiei Partidului Comunist Român de industrializare a țării o reprezintă amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea proporțională a industriei în toate zonele. Această orientare strategică a fost elaborată și aplicată îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, ca rezultat al aportului hotărîtor al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al clarviziunii sale revoluționare și dinamismului imprimat activității practice.

Pînă la Congresul al IX-lea al P.C.R., deși în programul de industrializare a României au fost cuprinse și măsuri de înlăturare a disproporțiilor teritoriale privind dezvoltarea acestei ramuri, rezultatele obținute în cadrul primelor planuri cincinale nu au îmbunătățit în mod substanțial situația. În anul 1965 se mențineau încă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare industrială și economică generală ale diferitelor zone ale țării. Congresul al IX-lea marchează momentul principal al trecerii ferme la o politică nouă, științific fundamentată, și în domeniul repartizării raționale a industriei în profil teritorial, corespunzător realităților țării noastre, sarcinilor construcției socialiste.

În fundamentarea și înfăptuirea acestei politici, Partidul Comunist Român a avut în vedere, în primul rînd, faptul că cerințele procesului construcției socialiste presupun optimizarea și echilibrarea activității economico-sociale în profil atît de ramură cît și teritorial. Iar obiectivul dezvoltării armonioase și al ridicării nivelului de dezvoltare al tuturor localităților și zonelor țării, ca obiectiv esențial al făuririi noii orînduiri sociale, nu era posibil de atins fără amplasarea forțelor principale de producție pe întregul teritoriu al țării. Menționînd rolul hotărîtor ce revine industriei și din acest punct de vedere, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Edificarea socialismului și comunismului presupune ridicarea la o viață nouă a tuturor localităților, pentru ca fiecare să poată duce o activitate înfloritoare, independentă în toate domeniile existenței sociale. Or, amplasarea teritorială judicioasă a diferitelor activități industriale, dezvoltarea forțelor de producție în toate zonele țării merg tocmai în direcția creării condițiilor pentru ridicarea tuturor localităților, a tuturor comunelor la un nivel superior de civilizație materială și spirituală".

Opțiunea pentru amplasarea rațională a forțelor de producție a fost și este cu atît mai importantă pentru țara noastră cu cît în condițiile orînduirii capitaliste existau mari discrepanțe zonale în privința potențialului productiv, în primul rînd industrial, a căror lichidare a constituit o condiție esențială a desfășurării procesului construcției socialiste. Subdezvoltarea economiei românești, grea moștenire lăsată de regimul burghezo-moșieresc, se manifesta și printr-o structură dezarticulată a acesteia în profil teritorial, determinată, îndeosebi, de slaba dezvoltare sau chiar inexistența industriei pe întinse regiuni ale țării. Datele statistice ale vremii atestă că distribuția teritorială a industriei prezenta mari disparități, această ramură fiind utilată în mare măsură cu mijloace de muncă învechite, depășite din punct de vedere tehnic. În anul 1938, în timp ce orașul București și zonele Ploiești, Brașov, Timișoara, Hunedoara și Reșița dețineau 61,5 la sută din capitalul investit, 53 la sută din forța motrice, 53,1 la sută din numărul lucrătorilor și 57,1 la sută din producția industrială, regiuni întinse ale țării, între care Moldova, Dobrogea și Oltenia, realizau numai 12 la sută din producția industrială a țării, deși dețineau 40 la sută din populație. În 1950, populația ocupată în industrie reprezenta numai 12 la sută din total, iar cea ocupată în agricultură 74 la sută. Din totalul lucrătorilor, 58,3 la sută erau concentrați în 8 județe (Arad, Brașov, Cluj, Caraș-Severin, Hunedoara, Prahova, Sibiu, Timiș) și în municipiul București, în vreme ce populația acestor localități reprezenta circa 30 la sută din populația țării. Numărul lucrătorilor din

(continuare în pag. 3)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

paginile 12–13

Un nou fotoreportaj pe mari șantiere edilitare ale Capitalei

Splendidă și categorică victorie,

strălucită și răsunătoare performanță

în cronica sportului românesc

STEAUA BUCUREȘTI în finala Cupei campionilor europeni

cronici, declarații, comentarii în paginile 22–23

Partidul Comunist Român — conducătorul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă

Este indeobște cunoscut că problema majoră în fața căreia se afla națiunea română în anii celui de-al doilea război mondial era mobilizarea tuturor forțelor patriotice, antihitleriste la acțiune pentru doborîrea regimului dictatorial, pentru libertate și independență națională.

Dintre forțele sociale și politice care acționau pentru realizarea acestui țel, Partidul Comunist Român s-a manifestat constant, de la început, ca forță capabilă să elaboreze strategia și tactica globală a luptei antifasciste, de eliberare națională. Obiectivele cunoscutei platforme din 6 septembrie 1941, intitulată „Lupta poporului român pentru libertate și independență națională", pe baza cărora comuniștii chemau la unire toate forțele antihitleriste, corespundea intereselor naționale vitale ale întregului popor. Ele erau menite să reunească și să canalizeze toate energiile națiunii pentru răsturnarea dictaturii antonesciene, alăturarea țării la coaliția antihitleristă, recucerirea libertății și independenței României, formarea unui guvern al independenței naționale alcătuit din reprezentanții tuturor forțelor patriotice, eliberarea nord-vestului Transilvaniei răpit prin dictatul de la Viena, restabilirea drepturilor și libertăților democratice.

Pentru realizarea colaborării cu toate forțele care admiteau obiectivele din platformă, singurul criteriu l-a constituit atitudinea față de ocupanții hitleriști, de regimul dictatorial și de războiul hitlerist.

Prevederile platformei și-au păstrat valabilitatea pe întreaga perioadă a războiului, dovedindu-se corespunzătoare realității și tendințelor de dezvoltare a acesteia, singurele care ofereau o soluție viabilă. Esența acestei soluții consta în faptul că poporul român nu trebuia să aștepte pasiv rezolvarea destinului său pe fronturile luptei purtate de coaliția antihitleristă, ci să se ridice prin propriile sale forțe la luptă, asigurîndu-și în felul acesta viitorul. Aceasta explică, de altfel, de ce obiectivele formulate în toamna anului 1941, acceptate în întreaga perioadă de către forțele patriotice populare, au devenit, apoi, în esență, platforma pe care s-a realizat coalizarea tuturor forțelor naționale antihitleriste.

Criticînd cu fermitate ezitările și atitudinea de pertractare a liderilor partidelor burgheze, Partidul Comunist Român nu a pierdut nici un moment din vedere deplasările care aveau loc în rîndurile lor, contradicțiile care se dezvoltau, perspectivele activizării lor în acțiunea de scoatere a țării din războiul hitlerist și de eliberare națională.

Activitatea P.C.R. de unire a forțelor patriotice antihitleriste a fost facilitată de existența coaliției Națiunilor Unite, iar din vara anului 1943 și de autodizolvarea Internaționalei Comuniste. La baza acestui act de covîrșitoare însemnătate pentru afirmarea plenară a rolului de frunte al proletariatului în lupta antifascistă și antihitleristă, a stat, după cum se cunoaște, recunoașterea lucidă a faptului că „încă cu mult înainte de război devenea tot mai clar că, pe măsura complicării situației, atît interne cît și internaționale, a diferitelor țări, rezolvarea problemelor mișcării muncitorești din fiecare țară separat prin forțele unui centru internațional, oricare ar fi el, va întîmpina piedici de netrecut".

Un rol pozitiv au avut, de asemenea, mișcările de rezistență din țările vecine, din centrul, estul și sud-estul Europei, urmărite cu viu interes și simpatie de masele populare, de opinia publică și de forțele antifasciste românești.

Hotărîtoare însă pentru succesul activității partidului comunist în direcția izolării regimului dictatorial și unirea forțelor pentru ieșirea țării din războiul dus alături de Germania nazistă împotriva Națiunilor Unite, pe baza unui plan unic, au fost măsurile adoptate spre sfîrșitul verii anului 1943 de către activul de bază al partidului, care privesu asigurarea unității de acțiune a clasei muncitoare, crearea — în termen cît mai scurt — a unui aparat militar propriu al partidului, contacte constructive cu partidele și formațiunile care puteau fi mobilizate în marea acțiune antihitleristă, dezvoltarea unor bune legături cu armata română.

Încheierea, la mijlocul lunii aprilie 1944, a Frontului Unic Muncitoresc, al cărui manifest programatic a fost publicat la 1 mai 1944, a întărit rolul clasei muncitoare în mișcarea de rezistență, a exercitat o puternică influență asupra celorlalte clase sociale, asupra partidelor și grupărilor politice în sensul grăbirii procesului de unire a forțelor antihitlerite în vederea doborîrii regimului antonescian. Unitatea muncitorimii a constituit pilonul pe care s-a clădit apoi, la scurt timp după aceea, larga coaliție de forțe ce a creat cadrul politic necesar înfăptuirii insurecției din august 1944.

După crearea în toamna anului 1943, a Frontului patriotic antihitlerist — care reunea Partidul Comunist Român, Frontul Plugarilor, Partidul Socialist-Țărănesc, Uniunea Patrioților, Madosz-ul și temporar Partidul Social-Democrat — a fost constituită la 26 mai 1944, pe baza unei platforme de luptă antihitleristă, Coaliția național-democratică, în care erau reprezentate : P.C.R. și organizațiile democratice aflate sub influența sa, precum și Partidul Social-Democrat, Partidul Socialist-Țărănesc, național-liberalii conduși de Gheorghe Tătărescu și Partidul Național-Democrat.

Cercurile palatului și regele Mihai au început, din 1943, să conlucreze cu comuniștii, pe baza planului de acțiune propus de aceștia în vederea scoaterii țării de sub dominația nazistă și înlăturării lui Antonescu de la putere. Atragerea regelui, care era capul oștirii, de partea coaliției forțelor antihitleriste a oferit posibilități sigure ca armata să sprijine unitar acțiunea de răsturnare a dictaturii și de întoarcere a armelor împotriva Germaniei naziste.

Pentru a nu rămîne în afara evenimentelor, liderii principalelor partide burgheze — Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Liberal — care au evoluat de la atitudini și soluții parțiale, de compromis, ineficiente, spre acceptare, în ultimă instanță, a necesității înlăturării dictaturii antonesciene, au hotărît să dea curs propunerilor partidului comunist privind făurirea unei largi coaliții de forțe antihitleriste. A fost creat astfel, în iunie 1944, Blocul Național Democrat, care a adoptat platforma ce cuprindea, în esență, principalele obiective propuse de P.C.R. la 6 septembrie 1941.

Prezent în toate înțelegerile făurite din inițiativa sa, avînd rolul de catalizator și dinamizator al forțelor care acționau pentru eliberarea țării de sub dominația Germaniei naziste, P.C.R. a realizat coalizarea tuturor forțelor democratice, naționale în vederea salvgardării intereselor fundamentale ale poporului nostru, a ființei sale naționale. Consensul național care a reunit, în cele din urmă, forțe foarte largi, de la clasa muncitoare pînă la cercurile monarhiei, nu a însemnat nicidecum identitatea totală a scopurilor urmărite, a pozițiilor și soluțiilor preconizate într-un moment sau altul, același grad de consecvență și fermitate în luptă. Realizarea sa a permis însă ca în zilele lui august 1944, forțele naționale, patriotice să lupte împotriva unui singur dușman : Germania nazistă care putuse conta doar pe sprijinul guvernului Antonescu, fapt ce explică, în condițiile internaționale favorabile, succesul rapid și deplin al insurecției.

Concomitent cu acțiunea pentru realizarea unei largi coaliții de forțe politice s-a acordat o atenție deosebită pregătirii militare a luptei insurecționale, elaborării soluțiilor și măsurilor menite să asigure înfăptuirea obiectivelor propuse, găsirii celor mai potrivite forme, metode și procedee de organizare și desfășurare a luptei armate. Au fost create grupele înarmate muncitorești — formațiunile de luptă patriotice — organizîndu-se un comandament central al acestora, precum și organe regionale.

În noaptea de 13 spre 14 iunie 1944 a fost adoptat planul partidului comunist de răsturnare prin forță a guvernului antonescian, scoaterea țării din războiul dus alături de Germania, întoarcerea imediată a armelor împotriva trupelor germane, alăturare a României la Națiunile Unite, de luptă pentru eliberarea teritoriului național de sub ocupația străină.

Revoluția de eliberare a fost declanșată într-un context militar de ansamblu favorabil, determinat de evoluția fronturilor, îndeosebi a celui sovieto-german, precum și a aceluia din Occident, în urma debarcării aliaților în nordul Franței și a unor puternice acțiuni de rezistență în aproape toate țările Europei. La 23 august, România s-a alăturat cu întregul ei potențial militar, precum și totalitatea resurselor ei economice, coaliției antihitleriste. Prin forțe proprii, poporul român a eliberat, în intervalul 23—31 august 1944, partea centrală și de sud a țării. Întreaga armată română a luptat apoi, alături de armata sovietică, pentru desăvîrșirea eliberării întregului teritoriu național și pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei naziste, înscriind astfel o pagină luminoasă de eroism și glorie în istoria României.

Răsturnarea situației politice și militare din România în august 1944 și participarea la război, timp de aproape 9 luni, împreună cu coaliția antihitleristă, pînă la capitularea celui de-al III-lea Reich, constituie contribuția cea mai importantă a poporului român la eliberarea popoarelor, din sud-estul și centrul Europei, la scurtarea războiul pe continentul european.

Sub oricare dintre multiplele sale fațete, actul de la 23 August 1944 reprezintă un punct nodal în istoria țării noastre, marcînd sfîrșitul unei întregi etape evolutive și începutul unor prefaceri radicale în societatea românească. Relevînd semnificația complexă a evenimentelor, ca linie de demarcație și verigă de legătură între epoci distincte ale luptei poporului român pentru eliberarea națională și socială, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că „insurecția din august 1944 a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la cucerirea adevăratei independențe a patriei, la transformarea revoluționară, socialistă a României".

În perioada următoare lui august 1944, elementul determinant al cursului istoriei naționale l-a reprezentat lupta clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a maselor populare — organizate și conduse de P.C.R. — pentru a imprima desfășurării evenimentelor sensul dorit de ele : realizarea unor schimbări fundamentale în viața socială și politică a României. Devenind partid de guvernămînt, P.C.R. a constituit promotorul înfăptuirii năzuințelor fundamentale ale poporului român. Partidul a condus ofensiva continuă a forțelor revoluționare pentru transformări revoluționar-democrate, cucerirea puterii politice și înlăturarea completă a vechii orînduiri.

Volumul, intensitatea și ritmul transformărilor social-economice petrecute în țara noastră în anii revoluției și construcției socialiste, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, atestă faptul că într-o perioadă istorică scurtă România a trecut de la o economie slab dezvoltată, preponderent agrară, la o economie dinamică, cu o industrie dezvoltată, modernă, cu o agricultură socialistă în plin proces de dezvoltare și modernizare, cu un nivel de viață civilizat.

ION ALEXANDRESCU

Muzeul — o carte deschisă

Mă aflu în Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România. Numeroase grupuri de oameni, înaintea și în urma mea, vin să asculte, în aceste zile premergătoare gloriosului jubileu al partidului, istoria, istoria din această carte mereu deschisă, istoria care, prin probele ei cele mai vii, documentele, ni se imprimă în cele mai adînci cute ale memoriei și ne ilumineză. Sînt elevi și studenți, militari, oameni ai muncii de toate profesiile, chiar oaspeți de peste hotare, excursioniști străini. Vin să cunoască devenirea noastră istorică, istoria cea mai fierbinte a patriei, istoria cea mai recentă, înfăptuită sub conducerea Partidului Comunist Român, singurul partid care și-a asumat misiunea istorică de a dobîndi și păstra cu orice jertfă libertatea poporului, independența și suveranitatea patriei, de a ridica patria, România socialistă, pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație. Încă de la făurirea sa, de la primii pași făcuți în arena vieții politice, partidul comuniștilor români a devenit forța capabilă să organizeze și să conducă la scară națională lupta maselor muncitoare, să-și înscrie în programul său de luptă idealurile cele mai nobile, idealurile de secole ale poporului român : libertatea și dreptatea socială, o lume lipsită de asuprire și exploatare, dornică de a trăi și a lucra în pace la făurirea destinului ei. Sînt numeroase imaginile, documentele în fața cărora se opresc cei mai mulți vizitatori, pe care încearcă să le rețină privirea, pentru că sînt numeroase și memorabile acțiunile revoluționare organizate și conduse de partid, împotriva fascismului, pentru independența patriei, pentru libertatea, dreptatea și demnitatea omului și a popoarelor. O expresie elocventă a afirmării partidului comunist în viața politică a țării, o mărturie vie a luptei sale hotărîte pentru libertate și dreptate, pentru independență națională, o aflăm și iradiază din imaginile și documentele aflate în această mare carte de istorie, muzeul, și care vorbesc despre marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică din Capitală de la 1 Mai 1939, desfășurată sub semnul unității muncitorești de acțiune. Marea demonstrație de la 1 Mai 1939, în organizarea căreia un rol hotărîtor l-au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, ilustrează capacitatea partidului nostru de a

forma și căli militanți revoluționari capabili să acționeze cu deplină dăruire și curaj pentru binele și fericirea patriei. Și, iată, părăsind pentru o clipă imaginea marilor tablouri de luptă revoluționară, a documentului, și întorcîndu-ne la imaginea de azi a patriei noastre socialiste, ne putem da seama că nimic nu a fost mai presus în activitatea partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decît binele țării, decît aspirațiile vitale ale poporului.

În această primăvară luminoasă, cînd comuniștii, toți oamenii muncii își sporesc eforturile pentru a îndeplini mărețele sarcini trasate de Congresul al XIII-lea al partidului, ale primului an al cincinalului 1986—1990, pentru a cinsti cu noi izbînzi gloriosul jubileu al partidului, drumul acesta revoluționar, drumul acesta plin de sacrificii și jerfe luminează ca o aureolă imaginea patriei și ne ilumineză ființa.

NICOLAE GRIGORE

După Brașov, Birlad, Alexandria urmează Suceava!

Rulmentul, o industrie pentru toate industriile

Fotoreporterul nostru a surprins, într-o clipă febrilă, efortul amplu menit să așeze o nouă citiorie pe harta tinerei și modernei industrii născute în anii socialismului în Țara de Sus a mîndrei noastre Moldove : Întreprinderea de rulmenți Suceava. Încă un argument convingător, între atîtea altele, pentru consecvența politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării

Transport auto minim : tot ce va intra în întreprindere ca materii prime și materiale și, de asemenea, tot ce va ieși ca producție finită vor folosi calea ferată construită, de la început, pe toată lungimea halelor

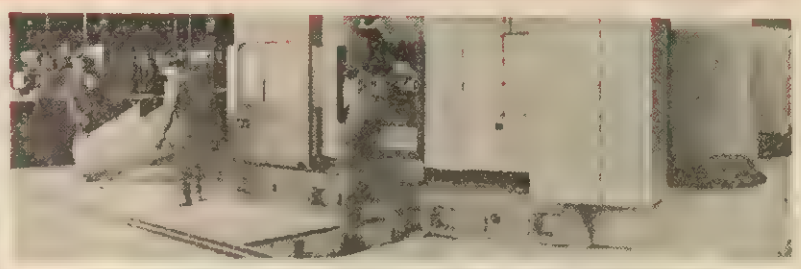

Secția strungărie prinde contur. Se montează, deja, primele utilaje

Dezvoltare armonioasă

(Urmare din pagina 1)

industrie ce revenea la o mie de locuitori în aceste județe era de 105, în timp ce în restul județelor reveneau numai 30. Nici în celelalte ramuri situația nu era mai bună : numărul total al lucrătorilor retribuiți la o mie de locuitori se ridica, pe ansamblul țării, la 134, variația acestui indicator fiind relativ mare — de la circa 40 în județul Olt la 290 (de 7,2 ori mai mare) în județul Brașov. Două cifre sintetice vin să ilustreze pregnant repartizarea cu totul necorespunzătoare și inechitabilă a industriei pe teritoriu în trecut : în anul 1950, cele opt județe și municipiul București realizau împreună aproape 60 la sută din volumul producției industriale a țării, restul de 40 la sută fiind fărîmițată în celelalte 31 de județe. Situația apare și mai necorespunzătoare dacă avem în vedere că industria se afla amplasată cu deosebire în marile orașe și centre industriale din aceste județe.

Realizînd o analiză științifică a economiei românești din punctul de vedere al acestui criteriu și validînd, totodată, industrializarea socialistă ca opțiune fundamentală pentru dezvoltarea economico-socială a țării, Congresul al IX-lea al partidului a fundamentat orientarea profund realistă conform căreia structuri teritoriale eficiente ale forțelor de producție nu se pot obține dintr-o dată, ci în cadrul unui proces care necesită o perioadă relativ îndelungată. Totodată, spiritul lucrărilor Congresului și acțiunile practice care l-au urmat au avut în vedere că acest proces nu poate fi (și nici nu se justifică din punct de vedere economic să fie) un proces de egalizare economică a tuturor zonelor. Era de neconceput ca nivelul și structura forțelor de producție din diferite zone să fie identice între ele sau să reprezinte o copie a nivelului și structurii la scara economiei naționale. Dezvoltarea fiecărei zone, legitimată în anii din urmă inclusiv prin elaborarea unor programe de dezvoltare în profil teritorial, a ținut seamă de condițiile reale existente, de resursele naturale, de forța de muncă și posibilitățile utilizării lor, de legăturile optime ce se pot forma între zonele economice în contextul unei economii naționale complexe, armonioase și eficient structurate.

Procesualitatea acestor mutații economice este sugerată de caracterul treptat și progresiv al politicii unitare de dezvoltare echilibrată a tuturor zonelor țării. Astfel, în cincinalul 1966—1970, ca urmare a alocării unor investiții importante, județele mai puțin dezvoltate au cunoscut ritmuri de creștere mult superioare mediei pe țară (de pildă, peste 20 la sută în Dolj și Ialomița și între 15 și 20 la sută în Argeș, Olt, Buzău, Gorj și Iași). Față de acest cincinal, în cel următor investițiile au crescut de 3,2 ori în Dîmbovița, de 2,9 ori în Gorj și Tulcea ; de 2,1—2,5 ori în Sălaj, Bistrița-Năsăud, Vaslui, Botoșani, Alba, Satu Mare și de circa 2 ori în Harghita, Covasna și Vîlcea — comparativ cu creșterea de 1,7 ori pe ansamblul economiei. Creșterea mai rapidă a investițiilor a asigurat înregistrarea unor ritmuri superioare de creștere a producției față de ansamblul economiei și, pe această bază, modificări în configurația industrială a județelor. Față de 31 de județe în 1970 care aveau o producție industrială de pînă la 10 miliarde lei, în 1975 numărul acestora a scăzut la 19, iar al celor care aveau o producție între 10 și 25 de miliarde a crescut de la 8 la 18 județe. Și în cincinalul următor, 1976—1980, față de ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale pe economia națională de 9,8 la sută, în unele județe s-au înregistrat ritmuri din nou superioare : Sălaj — de 25,8 la sută, Bistrița-Năsăud — de 21 la sută, Covasna — de 20,9 la sută, Tulcea — de 19,4 la sută, Botoșani — de 15,6 la sută, Vîlcea — de 15,3 la sută, Alba — de 14,2 la sută, Vaslui — de 13,9 la sută. Comparațiile de-a lungul celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea pot fi întregite cu faptul sintetizator și profund relevant că la sfîrșitul cincinalului trecut, 1981—1985, toate județele țării au realizat o producție pe locuitor de cel puțin 70 000 lei.

Procesul de optimizare a dezvoltării teritoriale, atît a industriei cît și a ansamblului forțelor de producție, a fost fundamentat de partidul nostru, din punct de vedere teoretic și politic, pe un ansamblu de criterii care îmbină armonios obiectivele de eficiență economică (exprimînd necesitatea realizării unei eficiențe economice maxime prin atragerea și utilizarea la nivel superior de rentabilitate a resurselor din toate județele și localitățile) cu cele de ordin social (referitoare la ridicarea pe un plan superior a condițiilor de viață și civilizație în toate zonele țării). În această ordine de idei, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „trebuie să știm să îmbinăm în mod corespunzător criteriile de economicitate, de eficiență cu cele de ordin social — și pe care trebuie să le avem permanent în vedere în stabilirea repartizării forțelor de producție pe teritoriu. Desigur, se poate ca la un moment dat unele calcule economice să ne demonstreze că e mai eficient să construim o întreprindere sau alta într-un centru existent ; dar, dacă ținem seama și de forța de muncă și de necesitatea de a asigura rămînerea în zonele și în județele respective a populației, vom constata că trebuie să acordăm cîteodată prioritate considerentelor de ordin social".

Promovarea unei politici ferme în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție, stabilită și de Congresul al XIII-lea al partidului, are, așadar, ca obiective o mai bună utilizare a resurselor naturale și de forță de muncă ale fiecărui județ și, în ansamblu, creșterea gradului de dotare a orașelor și celorlalte localități, ridicarea rapidă din punct de vedere economic și cultural a județelor și localităților mai puțin dezvoltate, un puternic avînt economico-social al tuturor zonelor țării. Pe fondul marilor prefaceri determinate de creșterea echilibrată a ramurilor economiei naționale și a subramurilor, într-o concepție unitară, modernă și eficientă, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, România socialistă prezintă tabloul unei țări în care procesul de armonizare a dezvoltării teritoriale și echilibrarea profilului pe ramuri al întregii economii se îmbină cu latura intensivă, de creștere a eficienței și productivității muncii în toate structurile sale.

Încă la finele acestui an noua întreprindere sucveană va produce rulmenți

Fotoreportaj de ELENA GHERA

Decît prestigiul ţării

SPIRU CHINTILA „Şantier"

Supremul ideal

Patria a fost, este şi va rămîne cauza cea mai măreaţă şi mai nobilă a luptei, a muncii eroice a comuniştilor, a partidului nostru. Gîndul că, prin muncă şi luptă lor, vor făuri o patrie a dreptăţii, a onoarei, a patrie al cărei prestigiu să triumfe în lume, gîndul, idealul acesta, spuneam, l-a călăuzit şi l-a animat pe comunişti pînă la jertfă. În istoria partidului nostru au fost momente cînd împrejurări internaţionale, mai puţin favorabile, au încercat să abată din preocupările sale de centru patria cu istoria ei multimilenară, cu interesele, năzuinţele şi idealurile ei. Dar nici atunci marii luptători comunişti n-au situat mai prejos interesele patriei, nu şi-au dăruit munca, nu şi-au jertfit libertatea, chiar viaţa, altor cauze decît slujirii patriei. S-a întîmplat aceasta pentru că partidul, prin tot ce îl compune, prin lungul lui şir de mari şi viteji, de neînfricaţi luptători, vine de foarte departe. Partidul vine din lunga răscoalei lui Horea, Cloşca şi Crişan, din vitejii revoluţionari ai lui Tudor, din luptătorii de la 1848, din disperarea nedreptăţilor de la 1907, partidul vine din adîncul şi din largul cel de necuprins al patriei. Din totdeauna, deci, crezul cel mai de nezdruncinat al partidului a fost slujirea poporului, a celor mulţi care sînt oamenii pămîntului acesta românesc. Dar niciodată în istorie, crezul acesta sublim, de slujire şi de propăşire a patriei, a libertăţii şi suveranităţii, a independenţei nu a reieşit mai pregnant în evidenţă, nu a fost mai clar concretizat şi definit ca în Programul partidului nostru, nu s-a lucrat mai mult la el ca în anii din urmă, anii Epocii Ceauşescu, anii cei mai fertili din istoria modernă a României socialiste. În aceşti ani, România socialistă şi-a cucerit locul ei binemeritat în rîndul popoarelor dornice să lucreze la construcţia patriei lor în libertate şi pace. Prin munca sa eroică, încă de la începuturile sale, în anii de cruntă ilegalitate, prin înalta sa dăruire de totdeauna, partidul nostru, comuniştii români, întregul nostru popor îşi impune să slujească nu numai interesele sale, ci interesele tuturor popoarelor, ale tuturor ţărilor în care produsele noastre ajung prin schimbul internaţional de valori, prin muncitorii, tehnicienii şi specialiştii români care, în urma unor acorduri internaţionale, construiesc opere durabile pe pămîntul altor ţări prietene. Oamenii muncii români sînt animaţi de dorinţa ca produsele româneşti, inteligenţa românească să fie competitive cu cele mai bune produse similare pe plan mondial, să răspundă cerinţelor noastre, cît şi cerinţelor partenerilor străini. Prin acest ideal, înfăptuind, lucrînd mereu la acest ideal ridicăm prestigiul patriei în lume. Acest ideal ni-l reaminteşte mereu secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ni l-a reamintit şi la recenta plenară a partidului : „Acum cînd se împlinesc 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român şi aproape 100 de ani de existenţă a primului partid muncitoresc în România, putem afirma cu îndreptăţită mîndrie că avem un partid puternic, unit, urmat cu încredere de întregul popor, că partidul nostru nu are şi nu va avea niciodată ţel mai înalt, suprem decît interesele poporului, ale bunăstării şi fericirii sale, ale independenţei şi suveranităţii României, decît cauza socialismului şi comunismului !"

Lucrînd la acest ideal măreţ, în orice timp şi în orice loc ne-am afla, vom avea certitudinea că ne vom împlini şi vom împlini misiunea istorică a partidului nostru.

Cîteva din aceste idei concretizează şi reportajele din aceste pagini ale revistei noastre.

NICOLAE GRIGORE ■

Încă mai sticlea zăpada pe munţii din jurul oraşului, era o zi friguroasă la Piatra Neamţ, una dintre zilele concediului de odihnă al lui Gheorghe Mihai, iar el venise în biroul inginerului Emil Marcoci ca să ceară nişte lemne de foc. Emil Marcoci este directorul întreprinderii forestiere de exploatare şi transport iar Gheorghe Mihai este unul dintre cei mai buni muncitori ai acestei întreprinderi. Aprobarea pentru lemnele acelea a fost semnată pe loc. Gheorghe Mihai venise cu o asemenea cerere pentru că, aşa cum zicea el, pe-acolo pe unde a umblat în ultimii ani i s-a subţiat singele. Pe acolo era întotdeauna cald.

Are 42 de ani şi e neam de răzeş din judeţul Neamţ, de la Războieni. Mecanic e demult, dinainte de-a face armata. După armată s-a angajat la unitatea mecanizată de transporturi şi construcţii forestiere, aparţinătoare de I.F.E.T. Neamţ. La 24 de ani a ieşit maistru. Şi i s-a dus vestea că ar fi un mecanic excepţional, născut pentru această meserie, nu pentru alta. Are o intuiţie specială de a găsi repede soluţia pe care alţii fumează uneori destul de mult pînă să o găsească. A făcut şi-o seamă de inovaţii, vreo 15, nişte dispozitive pentru sporirea productivităţii, bunăoară, sau pentru a elimina pericolul de accidentare, iar pentru o idee a lui mai de preţ a primit brevet de invenţie pe 27 decembrie 1984. L-a primit, s-ar putea zice, de la distanţă. Căci el nu se afla atunci în ţară ci undeva pe unde este întotdeauna cald, chiar mai cald decît este vara la Piatra Neamţ.

În Nigeria a plecat pe 18 februarie 1983. Există acolo o societate mixtă româno-nigeriană de exploatare şi industrializare a lemnului, cu fabrici de mobilă, placaj, cherestea. Cînd a plecat el, combinatul tocmai intrase în funcţiune de cîteva luni. Combinatul acesta e construit după proiect românesc iar cele mai multe utilaje sînt româneşti. Şi era nevoie să fie trimis acolo un om care în mecanică să se priceapă la toate. Gheorghe Mihai n-a fost ales întîmplător, aşadar.

Mai înainte de a pleca la drum primise o scrisoare de la inginerul Aron Petric, de la I.F.E.T. Deva, care se afla în Nigeria de vreo doi ani. Acela îi explicase traseul şi-i dăduse o seamă de sfaturi, la ce ghişee să se ducă şi cum să procedeze prin aeroporturi. Cu scrisoarea aceea în buzunar şi cu cîte un geamantan mare în fiecare mînă s-a prezentat la Otopeni. Pînă la Roma a zburat două ore şi jumătate. Apoi, pînă la Lagos, a mai călătorit încă şapte ore şi jumătate. De-acolo n-a mai avut să meargă decît o oră, tot cu avionul, pînă la Calabar.

Un mecanic pentru toate motoarele

Un nigerian binevoitor l-a dus cu o maşină pînă la colonia românească din acest oraş mare, cu mulţi locuitori. Acolo i s-a dat un apartament cu patru camere, cu bucătărie şi frigider, cu baie, cu aer condiţionat. Şi munca a început-o chiar de-a doua zi. Românii erau, cu toţii, vreo 12. Dar în combinat lucrau şi 11 ingineri nigerieni care se specializaseră la Braşov. Aceia vorbeau bine limba română, dar Gheorghe Mihai a ştiut de la început că va fi nevoie să înveţe la rîndul lui limba engleză şi în fiecare seară întîrzia cîteva ore bune pe-o ediţie din 1962 a unui manual de engleză fără profesor. Mult mai repede decît s-ar fi aşteptat a ajuns să se înţeleagă bine cu nigerienii care i-au fost colegi şi, întotdeauna binevoitori, chiar profesori de engleză.

Lucra cu 37 de oameni într-un atelier cu sector auto şi sector de utilaj greu. Avea însă un ARO pentru intervenţii tehnice şi de patru ori pe săptămînă mergea în junglă unde a fost doctorul tuturor motoarelor care aveau nevoie de vreo reparaţie. Se lucra în condiţii grele, pe terenuri accidentate şi uneori pe terenuri mlăştinoase. Buldozerele de pe la noi, zice Gheorghe Mihai, arată ca nişte domnişoare faţă de cele ce lucrau acolo. Însă în acele condiţii s-a dovedit încă o dată că maşinile făcute de români sînt foarte bune. Şoferii erau nigerieni şi aduceau buştenii cu autocamioane Roman-Diesel de 12 şi de 19 tone. Or maşinile astea s-au comportat cît se poate de bine, şoferii erau încîntaţi de ele, acesta-i adevărul. La fel de adevărat este şi că Gheorghe Mihai le făcea întreţinerea şi verificarea zilnică iar motoarele mergeau ceas, spune mecanicul. De fapt, adaugă el, oamenii locurilor acelora aveau o impresie foarte bună despre români pentru că erau deopotrivă prietenoşi şi meseriaşi buni.

După munca de-o zi, cînd lei şi tigrii şi jaguarii sau şerpii boa şi piton îşi luau tălpăşiţa din calea motoarelor ce spărgeau liniştea junglei, după ce arbori cu nume ca iroco, ilomba, opege sau braquestege cădeau seceraţi de fierăstraiele mecanice şi luau drumul combinatului din Calabar, veneau şi ore cînd se putea bea un vin de palmier ori Gheorghe Mihai putea să plece la pescuit pe Cross River împreună cu Vasile Brînzei din Baia Mare sau Florin Sandu de la Rîmnicu Vîlcea sau Nelu Luca Mihăilescu de la C.I.L. Pipera.

În iulie '85 a venit la Calabar şi soţia lui, Clementina. Peste cîteva luni, la 1 octombrie, au plecat împreună spre ţară. La Lagos, oraş mare, porţi la Atlantic, s-au oprit două zile. Tot cîte două zile au stat la Las Palmas, la Madrid, la Londra şi la Frankfurt pe Main. De-acolo au venit cu trenul, prin Viena, pînă acasă.

Iar acasă, într-una din zilele concediului lui de odihnă, cînd venise să ceară nişte lemne de foc, începuse să umble vorba că ar putea să plece pentru a doua oară pe drumul care de la Otopeni pînă la Calabar durează, cu totul, doar 16 ore. Dacă am înţeles bine, muncitorii nigerieni de la combinatul acela întrebaseră de ei şi dăduseră de înţeles că ar fi bucuroşi să poată lucra în continuare cu Gheorghe Mihai, românul acela care în mecanică pare că le ştie pe toate.

DUMITRU ELIADE ■

Amintiri dintr-o viaţă paralelă

**În prima zi de studenţie am fost repartizaţi în aceeaşi cameră la cămin, acolo ne-am întîlnit, el era mai îndrăzneţ, hai să ne cunoaştem, a zis, hai, i-am răspuns eu şi această întîmplare şi această francheţe a generat în fiecare din noi un fel de afecţiune reciprocă, chiar dacă vieţile noastre de studenţi au mers în paralel (ei era chiar aşa, în anul „paralel"), fiecare văzîndu-ne de treburile noastre, inclusiv anul de specializare l-am făcut la secţii diferite, el la Informatică, eu la altceva. Ne întîlneam mai ales la şedinţe, unde intervenţiile lui mă cam inhibau, avea ceea ce acum aş numi proprietatea termenilor, ştia foarte bine ce înseamnă loialitate, adevăr, corectitudine, era un militant în devenire, ţin minte că prin anul II, înaintea unui curs de analiză matematică, a umplut tabla cu îndemnuri mobilizatoare să vizionăm filmul „Puterea şi adevărul". Mărturisesc că îl cam tachinam pe tema asta, dar ceea ce conta pentru mine şi pentru el, în primul rînd, era că învăţa şi ştia carte, venise în facultate pentru matematică şi învăţa matematică — restul erau „mulţimi complementare". Mi-a „înfiorat-o" frumos la repartiţie, în studenţie eu adunasem mai multe „bile roşii", dar, el prinsese I.P.R.S.-ul, eu — oficiul de calcul al unui trust de lucrări hidrotehnice. „Te duci să măsori vîntul în Bărăgan", mi-a servit-o — şi n-am avut încotro, am înghiţit aluzia, mi-am zis că era prematur atunci, în orele tensionate ale repartiţiei, să facem ierarhii între slujbele noastre viitoare, despre care fiecare dintre noi ştia mai nimic. L-am iertat dar l-am ţinut minte, şi cînd am aflat că a lucrat un an şi jumătate în Siria, un gînd răutăcios m-a dus la ce „măsurători" putea să facă el în clima de acolo, dar mi-am revenit ştiind că el s-a ţinut în viaţă numai de treburi serioase şi importante. Nici acum nu puteam afla, tot el a făcut primul pas, m-a căutat în vremea aceea nu să-mi povestească ci pur şi simplu să ne mai vedem, întotdeauna l-a animat un sentiment de colegialitate desăvîrşită. A venit vorba şi de Siria, dar n-am trecut de un nivel al curiozităţii turistice, să zicem; pentru mai multe amănunte l-am căutat eu, de data aceasta. I-am regăsit acelaşi echilibru şi aceeaşi claritate a ideilor cu care eram obişnuit, poate cu nişte nuanţe în plus, se căsătorise şi are şi un fiu de cîteva luni, s-a născut tocmai cînd el ar fi trebuit să fie în China pentru implementarea unor sisteme de calcul. „În Siria am lucrat la punerea la punct a două sisteme de calcul pentru supravegherea centralizată şi operativă a rafinăriei de la Banias. Am avut această şansă de a lucra la unul din cele mai prestigioase obiective industriale construite de ţara noastră în străinătate. N-aş putea spune că m-am speriat cînd am aflat vestea ; mă simţeam pregătit şi capabil, dar, oricum, am simţit un fior prin şira spinării: era o responsabilitate uriaşă, să continui ceea ce colegii mei din Secţia de cercetare de la I.P.A. făcuseră pînă atunci fără repros; mica noastră echipă succedînd altora, care lucraseră în faze precedente. Era de apărat un prestigiu — al institutului nostru şi, implicit al ţării. Totul a decurs cu bine, dar reţine că eu am fost doar un membru al echipei, doar unul din mulţii specialişti ai secţiei noastre care au pus la punct respectiva instalaţie automatizată. Mi se pare nedrept să neglijezi acest lucru". (Acelaşi „incorigibil": principiul înainte de toate, cu o mică lecţie educativă în pandant).

Acel an şi jumătate a coincis cu finalizarea lucrării, inclusiv perioada de garanţie şi predarea la cheie a obiectivului. Înţeleg „printre rînduri" că n-a fost deloc simplu, dar trece cu uşurinţă peste problemele de specialitate. „Important era pentru noi să confirmăm prestigiul ştiinţei şi tehnologiei româneşti, dar am înţeles de la început că nu ne puteam rezuma la condiţia şi statutul de specialişti. De aceea, toate echipele care au lucrat la Banias au dus o implicită activitate de promovare a spiritului de prietenie şi colaborare care guvernează întreaga noastră politică externă — şi trebuie să spun că ne-am străduit să facem cît mai bine acest lucru. O dovadă e că, odată cu limbajele de programare şi celelalte probleme de specialitate, personalul arab pe care-l instruiam a învăţat şi românește. Iar la încheierea lucrării, conducerea siriană a rafinăriei şi departamentul de calcul au trimis în România o scrisoare de apreciere şi mulţumire pentru întreaga activitate depusă de specialiştii noştri la punerea în funcţiune a acelei rafinării".

Fără să fi trecut prea mult timp de atunci, „episodul Siria" a rămas undeva, în amintire. Au urmat alte „plecări", adesea la nişte sesiuni de lucru ale unor comisii de specialitate de colaborare internaţională, dar fundamental pentru viaţa şi preocupările sale a rămas întot-

nimic nu-i mai presus

deauna ceea ce face în cadrul secției I.P.A. de cercetări în domeniul utilizării sistemelor de calcul în conducerea proceselor tehnologice. Acum gîndurile îi sînt conectate la conceperea unuia din cele mai complexe sisteme de conducere a proceselor de producție, este responsabilul acestei lucrări, care vizează automatizarea la un nivel tehnic superior a unor sisteme distribuite de conducere a proceselor de producție prin microcalculatoare. Sistemul la care lucrează va fi aplicat pentru prima dată la Fabrica de cinescoape — dar și de-astă dată e zgîrcit în detalii, lasă, o să mai discutăm, îmi zice.

Seara tîrziu, abia ne despărțiserăm, mă pomenesc cu un telefon de la el. Îmi spune că „n-ar fi etic" să scriu numai despre el, în fond a fost doar o rotiță din angrenajul complex al intervenției științifice și tehnologice românești la realizarea acelei impunătoare rafinării. Încerc să-i tămăduiesc că am înțeles acest lucru, dar nu pare convins. Așa a fost întotdeauna bunul meu fost coleg Antoniu Malczanek.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Interurban 910 și un vis împlinit

La acest prefix răspunde Slobozia și Amara. Dar și Lehliu Gară...' În ciuda faptului că este bucureștean, Ioan Grozav și-a petrecut aproape toată viața la Lehliu și Mongolia. Este puțin trecut de cincizeci de ani, dar vîrsta și-o ascunde cu discreție. Este coordonatorul unității de confecții din Lehliu care aparține de fabrica „Crinul" din Capitală. Nu este inginer dar toată lumea i se adresează așa. Ar fi putut termina de mult facultatea, dar viața l-a împins pe alte căi, nu i-a dat răgazul. Dar asta nu l-a împiedicat să fie unul din cei mai buni specialiști în ceea ce privește confecțiile. Totul a pornit dintr-o mare necesitate, își amintește Ioan Grozav, ca la Lehliu să se facă o fabrică de confecții care să dea posibilitatea femeilor să muncească. În '68, cînd s-a hotărît acest lucru, nimeni nu-și imagina că, în timp, produsele de aici vor cuceri multe piețe ale lumii. Produsele care se modelează aici ajung pe piețele din întreaga Europă și chiar din America, Canada și mai departe. Dar să începem cu începutul. Cu aproape douăzeci de ani în urmă, în niște spații

care existau s-a hotărît să se facă o fabrică de confecții patronată, de către unitatea „Crinul" din Capitală. Pe vremea aceea Ioan Grozav era șef de secție în București. A primit sarcina de a califica 30 de muncitori. Munca a fost grea și migăloasă, o zice Ioan Grozav. C'eea ce se încerca era de mare curaj. Un singur atelier de confecții fără specialiști, mi se părea, o recunoaște deschis, o chestiune fără nici un sens. A face aici, în inima Bărăganului, o fabrică de confecții părea să aibă dimensiunile unui vis rupt în totalitate de realitate. Dar ceea ce am remarcat atunci au fost oamenii. Doreau să facă acest lucru și acesta era faptul cel mai important. Și, pînă la urmă, s-a reușit... Dar, continuă Ioan Grozav, eu nu m-am bucurat, prea mult de realizările de la Lehliu. A trebuit să plec, primind sarcina de a pune la punct o fabrică de confecții la Ulan Bator. Am plecat cu o valiză crezînd că am să stau două-trei săptămîni. Am plecat în '74 și m-am întors în '77. Am stat patru ani. Am luat-o, ca și la Lehliu, de la zero. Am început cu măsurătorile de amplasare a fabricii. Oamenii ne lipseau și cred că de aceea am rămas atîta timp. Am făcut proiectarea și studiile de tehnologie, urmate de cursuri de exploatare a mașinilor. I-am învățat pe mongolezi să tricoteze, să confecționeze și să finiseze confecțiile. Munceam zile întregi de dimineață pînă a doua zi. Era în joc nu prestigiul meu, ci ceva mult mai scump : prestigiul țării. S-au devansat termene de punere în funcțiune. S-au montat mașinile și s-a început lucrul pe baza documentațiilor noastre... Și, după patru ani, oare cînd au trecut ?, am terminat totul. Ne-am strîns mîinile, ne-am îmbrățișat și ne-am despărțit. În drum spre țară mi-am amintit de Lehliu. Începusem să-mi pun o serie de întrebări. Și, numai după cîteva zile (îmi zicem atunci), m-am dus la Lehliu. Se făcuseră salturi mari. Dar mai era încă destul de lucru. Asta se petrecea în '77. Erau cam 600 de muncitori, doi maiștri și doi tehnicieni și se făceau cam 300 000 de bucăți tricotaje. Fusesem numit coordonatorul secției de aici și calculasem că în cîteva luni termin totul și mă reîntorc acasă. Au trecut cele cîteva luni și n-am mai vrut să plec. Am început să iubesc Lehliu. Am găsit teren ca să mă realizez... Prima grijă a fost să calific oamenii. Procesul de calificare a durat cel mai mult și a fost cel mai greu de realizat. În momentul de față avem la Lehliu trei șefi de ateliere, un șef de secție, un maistru electrician, unul de întreținere, 12 maiștri în confecții și trei tehnicieni merceologi. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol al cifrelor, mai trebuie să spun că, în momentul de față, confecționăm tricotaje în valoare de cîteva zeci de milioane. Facem cam 300 de sortimente pe an. Asta în situația în care, pe an, schimbăm de două sau de trei ori întreaga gamă de produse. Al doilea program la care s-a lucrat a fost acela de a sistematiza fluxul tehnologic în scopul utilizării judicioase a spațiilor de producție și, se înțelege, de creștere a productivității. Cum ? Făcîndu-se programe pentru calculatoare.

Ce mai avem de gînd ? Multe. Un atelier de executat șabloane, să punem în funcțiune o bucătărie de coloranți, să montăm o imprimerie bine dotată tehnic, să ne modernizăm depozitul de produse finite și, firește, să păstrăm în continuare piețele din alte țări ale lumii. Fiindcă de la Lehliu, chiar prin gara cu același nume, produsele noastre se duc către toată lumea... Și, o zice în încheiere Ioan Grozav, viața mea s-a petrecut aici, la prefixul 910, după ce patru ani am visat la Lehliu tocmai din Mongolia... vis împlinit.

SORIN POSTOLACHE

— Se zice că la scurtă vreme după ce ați fost numit director ați plecat la Timișoara, în delegație, și trecînd pe la constructorii care tot aminau să ridice o hală în această întreprindere ați ascultat de ce erau inevitabile alte aminări iar după aceea ați cerut o coală de hîrtie și prin minuta încheiată pe loc i-ați dezlegat de orice răspundere. E adevărat ce se zice ?

— E adevărat. Nu mai puteam aștepta, n-avea rost să mai pierdem timpul.

— Și se mai zice că un inginer de la această întreprindere vă tot trăgea de mînecă să nu luați o asemenea hotărîre ce putea fi plătită scump.

— Cu asta eu nu sînt de acord. De ce să ne temem ? Cu teama în suflet nu se poate înfăptui nimic. Cine se teme e mai bine să nici nu plece de-acasă, nu-i așa ? Dar chiar și-acasă, dacă-i cade lustra-n cap sau își prinde degetul în ușă ? Cît privește hotărirea aceea, e sigur că dacă noi am fi greșit ar fi avut cine să vină în urmă și să repare greșeala noastră.

— Cînd vi s-a încredințat conducerea Întreprinderii de construcții metalice Bocșa s-a zis că dumneavoastră, tovarășe inginer Victor Creangă, reprezentați „ultima variantă de director".

— Asta era valabil în ziua aceea. În oricare zi, de-atunci încoace, s-ar fi putut impune altă „variantă". Totul e posibil și totul e de dorit spre binele întreprinderii. Hotărîrea de-a încheia minuta aceea cu niște constructori timișoreni cu care, de altfel, în alte împrejurări, am colaborat destul de mult, era doar 'un mijloc de-a încerca să ne facem datoria, atîta tot, eu așa am crezut iar astăzi nu am motive să cred altfel. Cert este că de-atunci întreprinderea noastră a început să-și construiască în regie proprie. În ce mă privește, asta n-a însemnat nici că mă arunc cam să înot într-un bazin fără apă și nici că m-aș fi aruncat într-un bazin cu apă fără să știu să înot. De meserie sînt inginer constructor. După ce-am absolvit facultatea, tot la Timișoara, mai mulți ani am lucrat pe șantierele de investiții ale acestei întreprinderi. Aveam, așadar, o anume experiență. Și mai important chiar decît experiența mea a fost faptul că întreprinderea noastră e o întreprindere mare, puternică și avînd prin chiar profilul ei de fabricație multe posibilități de a-și duce singură la capăt anumite investiții. Prin urmare, aproape că este de neînțeles cum s-ar produce în curtea acestei întreprinderi minunea ca niște constructori, de data asta chiar din județul nostru, Caraș-Severin, să tot muncească șapte ani la ridicarea unei cantine, și tot să n-o ducă la bun sfîrșit. În schimb încearcă să ne convingă că în sala cantinei n-ar fi necesare și ventilatoarele. Așa că într-o zi ne-am hotărît, tot prietenește, să renunțăm la serviciile lor și-am terminat singuri, și destul de repede, această cantină cu care am putea chiar să ne și lăudăm că este foarte frumoasă.

— Ziceați că la început ați lucrat la investiții. Ce-ați lucrat ?

— Eram angajat al întreprinderii dar am fost detașat în lotul de constructori ce executau lucrările primei etape de dezvoltare a acestei întreprinderi. De la 12 mii tone, Bocșa trebuia să ajungă la 50 de mii tone de construcții metalice pe an. S-au construit atunci o termocentrală, hala de utilaj greu, cu poduri rulante de 100 de tone, și hala de debitare-pregătire cu o suprafață de 10 000 metri pătrați. După încheierea acestei etape aș fi vrut să plec mai departe cu constructorii, pe alte șantiere, eram tînăr și munceam mult și cîștigam bine dar tocmai cînd mă hotărîsem să cer transferul trebuia să începă construcția podului de la Giurgeni-Vadu Oii și am fost pus să răspund de secția unde s-a făcut podul acesta. Apoi am ajuns să răspund de compartimentul producție, pe cînd întreprinderea preluase fabricarea încărcătoarelor în vrac și saci pentru ciment și fosfați, poate le-ați văzut prin porturile noastre, ca și macaralele de 5 și 16 tone, pentru cheiurile acestor porturi, sau macaralele plutitoare de 10 și 25 de tone, cum se văd la Giurgiu sau Turnu Severin. Tot aici la Bocșa, au fost făcute multe dintre podurile de peste Canalul Dunăre-Marea Neagră, cele de la Cernavodă, Medgidia, Valea Dacilor sau Năvodari, Valea Dacilor sau Năvodari.

— Un munte de metal căruia îi dați formele rezultate din riguroase calcule inginerești ! Dar atîta metal cît prelucrați aici creează parcă impresia că, nu știu cum, dacă zici Bocșa parcă dai cu pumnul în masă.

— Sigur că toate aceste construcții metalice-grele se fac din metal mult. Acesta e specificul

Oamenii de lîngă un munte de metal

fabricației noastre dar adevărul este că noi știm prea bine că nu trebuie să irosim nimic din materia prețioasă cu care lucrăm. Dimensiunile adesea uriașe ale produselor noastre ori prospectele ne arată cum că grija față de gospodărirea materialului cu care lucrăm ar fi mai slabă decît în întreprinderi ale căror produse, tot din metal, sînt de dimensiuni mai mici. Eu îndrăznesc să spun că noi cromm metalul așa cum un croitor de lux lucrează o stofă scumpă.

— Dar asta înseamnă că aveți oameni, s-ar putea crede, tot timpul și timpul

— A fost unul dintre visurile mele, mărturisesc, ca întreprinderea aceasta să ajungă să aibă muncitori foarte buni. Iar întîmplarea că la 13 decembrie 1982 am fost numit director m-a ajutat ca visul acesta să izbîndească, în linii mari.

— Cum ați procedat la începutul acestei, cum ziceți dumneavoastră, întîmplări ?

— La început n-am făcut nimic. Cîteva săptămîni am lăsat lucrurile să curgă, treceam pe la întreprindere și semnam niște hîrtii, atîta tot, și după ce unii obosiseră tot făcînd presupuneri despre ceea ce se va întîmpla iar pînă la urmă se relaxaseră văzînd că nu se întîmplă nimic, imediat după revelion, pe 3 ianuarie '83, spre surpriza lor mi-am luat rolul în serios. Aceea a fost prima zi cînd, sper, mi-am meritat retribuția ca director. În ziua aceea am pornit să sparg ghețuri. Era o gheață groasă iar eu eram îndeajuns de bine cunoscut în întreprindere încît să se știe că nu-mi pasă dacă se va întîmpla să alunec pe ea. În anul acela au plecat 1 100 de oameni. Nu i-a dat nimeni afară. I-a dat afară doar lipsa de profesionalism și indisciplina lor în același timp, am avut grijă să angajăm oameni care erau cît mai aproape de ceea ce se înțelege printr-un muncitor destoinic și conștiincios. În 1985 n-a mai fost nevoie să plece decît 170 de oameni, ceea ce e foarte puțin dacă ținem seama de numărul total al celor ce lucrează în întreprinderea noastră. Și eu rămîn la părerea mea că s-a schimbat ceva, foarte important, în viața întreprinderii, din moment ce înainte absenții nemotivați se numărau cu sutele pe zi iar acum abia dacă sînt cîțiva. În fiecare dimineață mi se aduce fișa de la personal cu nemotivații iar dacă numărul lor trece de 10—15 persoane problema începe să devină gravă iar măsurile nu întîrzie

— Și totuși, sper că nu greșesc, din cîte am observat lumea nu bombane în urma dumneavoastră iar oamenii vi se adresează cu dezinvoltură, fără nici un fel de teamă, ba chiar într-un fel anume din care s-ar putea înțelege că sînteți un personaj simpatic în viața acestei întreprinderi

— Un meseriaș bun, cinstit și conștiincios nu are să se teamă de nimeni și de nimic. Oamenii aceștia, știu prea bine că eu tocmai pe ei m-am bizuit atunci cînd mă străduiam ca lîngă ei să vină muncitori la fel de buni și de disciplinați. Ei știu foarte bine că un muncitor cu asemenea calități este, la urma urmei, tot atît de director în această întreprindere pe cît sînt eu, deocamdată. Oamenii se simt cu adevărat stăpîni ai acestei întreprinderi și răspunzători de onoarea și destinul ei. Aceasta e un drept sfînt al lor, dar un asemenea drept nu se cuvenea să-l aibă și trîntorii care au înțeles că pînă la urmă e mai bine să ne părăsească. Nu cu cei din urmă, ci cu cei dintîi am izbutit să trec cu pălăria nești pată printr-o încercare cînd sorții mei de izbîndă ședeau pe muche de cuțit.

— Despre ce e vorba ?

— Chiar la începutul anului 1983, cînd se văzuse limpede că unul dintre visurile mele este ca întreprinderea aceasta să aibă numai meseriași buni, am primit o comandă care trebuia executată într-o lună. Pentru India, pentru un combinat de prelucrare a minereurilor de la Mangalore, urma să facem o serie de construcții metalice destul de dificile, cu un grad mare de precizie, capabile să lucreze în regim de temperaturi ridicate, de aproximativ 400 grade Celsius. Era la urma urmei, și testul de căpătîi prin care s-ar fi văzut dacă „ultima variantă ca director" din vremea aceea fusese o soluție nimerită sau nu. Am reușit să executăm comanda la termen, am încărcat un tren de 16 vagoane cu furnitura respectivă, de pe uroa căreia nu ne-a venit niciodată vreo reclamație, iar trenul a ajuns la timp în portul Constanța. Am respirat ușurat, dar n-am uitat niciodată că succesul se datorase nu celor ce veneau din două în două zile la serviciu ori care își cunoșteau meseria pe jumătate.

— Înțeleg că aveți o stimă nemărginită pentru cei care-și cunoaște la perfecțiune meseria.

— Așa e. Iar dincolo de cuvinte, stima aceasta înseamnă străduința noastră de-a asigura în permanență frontul de lucru astfel încît oamenii să-și poată lua retribuțiile integral. Noi n-avem niciodată goluri de producție. Dimpotrivă, avem atît de multe de făcut aici, în întreprinderea noastră.

DUMITRU ELIADE

Cînd se poate simplu, de ce complicat ?!

Mă numesc Stanciu Sebastian, lucrez în cadrul I.P.I.L.F. Calafat, jud. Dolj și mi s-a încredințat sarcina să răspund de problemele de export.

Apelez la publicația Frontului Democrației și Unității Socialiste pentru o mină de ajutor, pe care am observat că de multe ori, revista o dă oamenilor muncii din unități economice în a-și rezolva nevoile ce-i frămîntă. Eu vin cu rugămintea următoare

Întreprinderea noastră, cu profil de prelucrare a legumelor și fructelor, trebuie să expedieze la beneficiarii externi, o serie din produsele de conserve care se bucură de apreciere nu numai pe piața internă ci și pe cea externă. În vederea ambalării acestor produse, folosim cartoane speciale care sînt lipite cu aracet produs de Combinatul Chimic din Craiova — la o distanță de circa 100 km de unitatea noastră

Pînă în acest an, pe baza repartiției emisă de organele în drept, ridicam adezivul respectiv direct de la Craiova și puteam efectua livrările la beneficiari în timpul cel mai scurt posibil. Din acest an, prin măsurile luate la nivelul ministerelor aprovizionării tehnico-materiale și al industriei chimice, aracetul se distribuie numai din depozitul MATMCGFF cu sediul Filaret — București, distanță de peste 350 km și numai prin mijloace auto.

De curînd, noi am trimis un delegat să intervină la conducerea depozitului respectiv pentru a elibera o delegație cu care să ridicăm adezivul repartizat de la Combinatul Chimic Craiova. Șeful acestui depozit (MATMCGFF) pe nume Vaitu, ne-a scris pe ordinul de deplasare următoarele : „Nu se emite delegație pentru ridicare directă de la producător. Livrările se fac din depozit la BATMAGA... 01.04.1986"

Cum prin această, noi îmi-lîmpinăm mari greutăți în procurarea acestui adeziv, indispensabil livrărilor de mărfuri la export, vă rog să inserați în coloanele revistei apelul nostru, că cele două ministere, și anume cel al Aprovizionării Tehnico-Materiale și cel al Industriei Chimice, să găsească soluția eficientă și din punctul de vedere al beneficiarilor de repartiții, iar adezivul în cauză să fie expediat la unități, prin mijloace C.F.R., și în timpul potrivit, care să înlesnească unităților exportatoare livrarea mărfurilor către beneficiarii externi la termenul stabilit prin contractele economice.

SEBASTIAN STANCIU

PETRE BANIȚĂ:

„Cu natura, socotelile sînt totuși simple: nu-i dai, nu-ți dă!"

De mai mulți ani, de prin 1965, prof. univ. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice, este directorul Stațiunii centrale de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri, cu sediul în Dăbulenii Doljului. De și mai mulți, de prin 1963, este cadru didactic, perforînd rapid, dar fără să „ardă etapele", draconicele ierarhii ale școlii superioare, pînă la titlul de profesor. O zi pe săptămînă e al Craiovei, ca să predea știința viei și vinului la Facultatea de horticultură din Bănie : în celelalte zile, fără excepție, fără pauze, ori cu pauze sumare (cînd e chemat la diferite foruri, congrese, consfătuiri etc. dedicate agriculturii sau științei agricole), fără duminici, uneori fără nopți, e al stațiunii din Dăbulenl. Aî problemelor ei totdeauna presante, ardente, stringente, complexe, diverse, disperse. (Să notăm de la început, este singura stațiune din România care se ocupă de chipul în care nisipurile pot să concureze cernoziomul ; e, în același timp, o stațiune întinsă, călărind pe vreo 3 000 de hectare ; și e unică, în cadrul amintitei Academii, cu „profil complex", cercetînd și producînd de toate, de la grîu și porumb la vită-de-vie, de la cartofi la tomate și piersici, de la fîn la tutun, de la floarea-soarelui la secară și soia etc., etc.). L-am întrebat odată pe profesor — era într-o amiază de toamnă, pe moșia stațiunii se culegea porumbul și interlocutorul era prins pînă peste cap în febra campaniei suverane a anului —, l-am întrebat trăind spaima că n-o să-l mai găsim legiuitele ore de muncă, pentru un suplîment de date, și vrînd, în același timp, să-l respectăm odihna prea necesară : „Unde vă găsim după lucru ?" „La lucru !" ne-a răspuns. Nimic mai firesc, lucrul domniei-sale e creația, iar creația nu cunoaște rigorile orarului curent. Un împătimit al acestei creații, devenită cauza unei vieți. Își poartă cei 60 de ani, împliniți la sfîrșitul acestui martie, cu acea rară și necăutată distincție proprie savantului-creator de valori, care n are vîrstă, are doar vîrsta creației, pe care ireparabila goană a timpului pare s-o ocolească și s-o respecte ; și cu acea pururi incandescentă — foarte tonică pentru cei din jur — erupție de vitalitate, de tinerețe parcă mereu constantă, proprie omului care, de cînd se știe, trăiește lîngă pămînt, respiră sănătatea și tinerețea veșnică a pămîntului. S-a născut la țară, a absolvit acum 36 de ani o facultate despre pămînt (horticultura, specialitatea viticultură), și, ori pe unde l-au purtat vremurile, valurile, tot cu picioarele pe pămînt a călcat, tot viața pămîntului i-a fost viața.

Spuneți-ne, stimate tovarășe profesor — îl rugăm —, care mai e viața pămîntului la Dăbulenl ? Dar în țară ? Unde-i merge pămîntului bine, unde nu ? Și de ce ?

Dv. mă invitați, vine ușor amuzat răspunsul, la o adevărată prelegere. Haideți să-i limităm obiectul, căci „viața pămîntului" înseamnă chiar viața agriculturii noastre, deci un întreg și amețitor prin complexitate univers de probleme, greu de epuizat într-o discuție tipografică. V-aș propune să vorbim, tovarășe reporter, despre **calitatea pămîntului,** căci, nu vă spun desigur o noutate, totul începe de-aici. Pămîntul nu se regenerează, cum cred încă unii, chiar de la sine. Ca orice organism din univers, el se naște, crește, se dezvoltă, trece, moare, există deci provizoriu, curgînd spre un inexorabil sfîrșit ; și numai omul, prin plantele cu care-l cultivă și prin felul în care-l lucrează, îi poate asigura calitatea, îi poate asigura viețuirea spornică. Pe scurt, socotelile cu pămîntul sînt simple : nu-i dai, nu-ți dă. Dacă-i iei șapte piei fără să-ți pese, dacă nu-i oferi stimulentele care să-i întețească zelul de a produce, pămîntul devine indiferent, uituc, zgîrcit, sărac, înapt să-și mai plătească anualele datorii, lipsit fiind de orice putere, ca și un om hrănit doar cu promisiuni sau iluzii. Savanții care au avertizat, și nu de ieri, asupra acestui pericol, au apărut inițial ca niște sumbri profeți, pusi să încurce bugetele statelor și să servească subiecte metafizice oamenilor politici la micul dejun. Nimeni nu-i credea pe cuvînt, fiindcă nimeni, fără să-i fie pusă pielea în joc, nu-i dispus să creadă niște prorociri care nu privesc imediat sacrosancta-i persoană, ci umanitatea. Astfel de cazuri s-au întîmplat și la noi (vezi, de exemplu, avertismentele lui Gh. Ionescu-Sisești, ale lui Mircea Motoc și ale altor savanți privind alarmantele fenomene de eroziune a solurilor) ; și e bine că azi, luîndu-se act, în sfîrșit, de niște crude adevăruri în acest domeniu, procedăm în consecință, prin măsuri radicale.

Încă o remarcă, înainte de a vorbi despre starea la zi a calității pămîntului nostru. Este vorba de o veche, de o prea frumoasă și romantică legendă, cea a pămîntului românesc-gură de rai, din care ar izvori bogății cu nemiluita. Această legendă trebuie revizuită, pusă în acord cu geografia noastră reală. E drept, România e așezată la o răscruce a Terrei ce înlesnește agricultura. Valurile de grîie din stînga Dunării prin care au trebuit să înoate, rupîndu-și drum cu lăncile, oștenii lui Alexandru cel Mare, plecat din Pella în prima sa expediție războinică, ne dau, chiar hipertrofiată de folclor, o imagine a marii fertilități a acestor locuri. Dar nu a tuturor, doar a unora dintre ele. Căci în aceeași Românie a noastră solurile sînt variate, cernoziomul alternează cu podzolul, lunca fertilă cu nisipurile, ca să nu mai vorbim de terenurile dispuse în pante, supuse de veacuri unui necruțător proces de eroziune. Deci, destule soluri cu rodnicie deloc faimoasă, scăzută funest și prin opera destructivă a omului. Adică prin agricultura parcelară a trecutului, ce consuma rezervele de humus ale pamîntului pînă la sleire (amintiți-vă acele arături „din deal în vale", care urmau fișiile de ogor ale oamenilor și care duceau la „spălarea pămîntului" odată cu topirea zăpezilor sau cu ploile primăverilor !). Dacă un astfel de proces ar fi continuat, și fără transformarea socialistă a României și a agriculturii ei ar fi continuat, am fi ajuns, nu exagerez, la soluri ca de Sahară sub umbra Carpaților ! Calitatea pămîntului nostru a suferit enorm și din pricina abuzivelor defrișări de păduri, vezi cazul Vrancei, care și astăzi luptă din greu cu consecințele imenselor goliști provocate cîndva de topoare nesăbuite. Aici, în sudul Olteniei, în plină împărăție a nisipurilor (în „Sahara oltenă", cum i-ați zis dv., reporterii), niște oameni de bine, cu vorba lăsat de savanți ca Ionescu-Sisești și de silvicultorii pe ca e ei și l-au asociat, au încercat într-un timp să refacă solurile aride, mai exact să oprească proliferarea lor. Sînt aici, în sudul oltean, peste 200 000 de hectare de nisipuri, multe din ele „zburătoare", nisipuri care, răscolite de vînt, se năpustesc peste cîmpuri ca o ploaie de apă tare, arzînd semănăturile pînă la rădăcini. S-a încercat deci, din inițiativa oamenilor de știință și cu eforturile silvicultorilor, să se oprească expansiunea nisipurilor prin plantări de salcîm. Se ajunsese la sfîrșitul veacului trecut la un teritoriu împădurit de vreo 40 000 de hectare, alcătuind în epocă cel mai mare masiv de salcîm de pe continent ; un baraj ferm în calea furtunilor de nisip, totodată un rai melifer și un magnet al ploilor. Dar a intervenit în timpurile mai noi acea campanie, desigur nobilă în intenții, de „cucerire a noi spații pentru agricultură", care a dus la defrișarea unei mari părți din amintitul masiv. Numai aici, în zona Dăbulenilor, au fost golite de arbori peste 3 200 de hectare. Nisipurile, rămase fără străjeri, au reînceput să-și facă de cap, lăcătul ploilor s-a închis, seceta a redevenit endemică, procesul de degradare a solului s-a întețit.

Ce s-a făcut în ultimele două decenii pentru **calitatea pămîntului** nostru ar fi iarăși un subiect de prelegere, de șir de prelegeri, pe care, repet, o conversație ca a noastră nu le poate încăpea. **Epoca Nicolae Ceaușescu** ne-a readus în memorie — prin însuși cuvîntul celui ce o numește cu numele său — acel înalt adevăr, prea multă vreme neluat în seamă deși striga prin toți porii acestei vetre, că **pămîntul este principala noastră avuție,** temeiul nostru, nădejdea noastră de dăinuire. Și că acest pămînt — tot secretarul general al partidului ne-a amintit-o — nu e de pampas ori de prerie, fără hotar sau cu hotare pierdute în nebuloasele zărilor, ci restrîns pe cele ale stațiunilor de cercetări. Nu mai vorbesc de îngrășămintele chimice, a căror producție a sporit în progresii accelerate și care, administrate corect, ridică fertilitatea pămîntului la cote de nevisat altădată.

Ce voiam să vă spun, tovarășe reporter ? Că pămîntul acesta al nostru e totuși bun, e un pămînt generos și mai ales răbdător, mai răbdător decît se poate închipui. Pămîntul nostru rabdă multe, rabdă mult, rabdă adînc. I-a răbdat pe cei ce l-au spoliat, pe lacomi, pe răi, pe cotropitori, pînă cînd tot el i-a înghițit. I-a răbdat și pe cei ce n-au știut să-l lucreze, să-i țină și să-i sporească viaga. Dar dacă nu venea epoca de acum, cu grija ei față de el, cît ar mai fi putut răbda ?

Să luăm, iată, cazul nisipurilor. Spre deosebire de alte soluri, de cele podzolice sau de cele de pe terenurile în pantă, care au totuși o anume „calitate", o anume fertilitate, nisipurile, de cînd se știe, au fost socotite drept soluri „născute moarte", inapte pentru agricultură, ca unele a căror sărăcie în materii organice atinge limita cea mai de jos. Dacă veneați la Dăbuleni cu ani în urmă v-ați fi trezit într-un peisaj de Sicilie sau de Corsică, alb de nisip, ars de soare, cu pomi puțini, doar salcîmi și ceva corcoduși, în rest viță-de-vie, plantată în șanțuri adînci, ca să fie ferită de vitregia acelor pustiitoare furtuni despre care vă vorbeam adineaori. Porumb mai deloc, legume la fel. Peste toate, un insidios și tenace proces de degradare continuă a unui pămînt deja degradat „prin naștere", șters de agricultori din registrele cu promisiuni pentru pîine. Începînd din anul Congresului al IX-lea al partidului, urmînd indicațiile secretarului general, stațiunea noastră a pornit ofensiva pentru fertilizarea „Saharei oltene" (ulterior, și a celorlalte zone de nisip ale țării). S-au plantat perdele de arbori în calea furtunilor, s-au „fixat" și s-au „modelat" dunele de nisip, s-au captat izvoare, revărsate apoi în canale de irigații (ele însele, aceste canale, fiind obiectul unor asidue cercetări, în temeiul cărora s-a construit ulterior Sistemul Sadova-Corabia, tru prima oară, s-a dezvoltat pe nisipuri zootehnia, au apărut rase înalt productive de animale, care la rîndu-le fertilizează solul.

Dar, vă spuneam, stațiunea noastră e investită cu sarcina rezolvării „problemei nisipurilor" la scara întregii țări. Sarcina e în plină înfăptuire, 170 000 de hectare au și fost făcute apte pentru recolte. Pînă în 1995 vor fi peste 400 000 de hectare, deci cvasitotalitatea nisipurilor din România. Academia de științe agricole a și elaborat, în acest sens, un program, întemeiat pe Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, pe indicațiile secretarului general, și aici ar trebui să adaug că sîntem printre puținii în lume care transpunem, în ce privește înrodnicirea nisipurilor, o concepție-unicat în realități-unicat, desfășurate pe teritorii gigantice. Vă citesc o întrebare în ochi, o întrebare legitimă, la care mă grăbesc să vă răspund. Da, uriașele eforturi în acest domeniu își scot, cum se zice, banii, și încă repede, ba chiar cu o impresionantă dobîndă. Acea aspră dar firească socoteală cu natura, după care nu poți să iei fără ca mai întîi să dai — să dai mai ales hărnicie, nu numai bani —, a funcționat, desigur, și aici, obligîndu-ne la un răspuns chibzuit la somațiile : cît dăm, cum dăm ? Am dat înțelept, ca să primim bogat. Căci nisipurile, vă rog să rețineți, sînt soluri de viitor, poate chiar solurile viitorului. Aici, pe nisipuri, e raiul soarelui, al luminii și al căldurii, condiții ideale pentru plante (firește, în circumstanțele irigării, ale îngrășării solului, ale respectării tehnologiilor de cultură), eliberînd din pămînt resurse adesea surprinzătoare. Iată, de pildă, grîul. Ca să dea rod, el trebuie să înmagazineze un număr de ore de strălucire a soarelui și un număr de grade de temperatură, vreo 2000. Nisipurile îi oferă mai mult, deci după culesul lui mai rămîn disponibile niște grade, pe care le putem valorifica prin alte culturi. Putem obține pe nisipuri două-trei recolte pe an, una de boabe și cel puțin una de masă verde (ultima îngrășînd și pămîntul, dăruindu-i azot, sporindu-i așadar calitatea !), deci putem practica o agricultură eficientă, în regim intensiv. Pe scurt, putem folosi întregul potențial energetic al soarelui, cu toate beneficele urmări ce decurg de aici. Vorbesc, firește, de nisipurile de la noi, nu-i cazul celor din țările nordice sau din sudul extrem, unde temperaturile coborîte sau excesive sugrumă fotosinteza plantelor. Iată deci că nisipurile, la noi, la români, reprezintă o șansă, o veritabilă șansă pentru agricultură ! Tot aici o să vă rog să notați că nisipurile s-au relevat drept cele mai generoase, da, chiar așa, notați chiar așa, cele mai generoase soluri nu numai pentru plantele din colecția — „clasică" de acum — a stațiunii, dar și pentru multe altele, pentru bumbac, pentru arahide, pentru plante medicinale și aromatice, pentru... Ajunge însă, exemplele sînt prea multe, nu mai încap în carnetul dv.

...Vă mulțumim, tovarășe profesor, dar îngăduiți-ne să vă amintim că ne-ați rămas dator cu un răspuns. Vă întrebasem, țineți minte, și despre suferințele calității pămîntului, care sînt ele și care le este cauza. Și v-am mai întreba ceva. Ceva despre oameni. Cine sînt oamenii cu care ați transformat nisipurile, cu care ați transformat Dăbulenii într-o stațiune-pilot a noului în agricultură ?

Stațiunea noastră, tovarășe reporter, a debutat cu cîțiva oameni. Cu un grup de entuziaști (vreo cinci inși, acesta a fost „colectivul" începutului !), care și-au părăsit niște rosturi constituite de profesie și de viață și au venit aici ca s-o ia de la capăt, cu bucuria pionieratului. I-au urmat, în timp, alții, la fel de entuziaști, înhămîndu-se la eforturi aspre, căci opera de pionierat întreprinsă aici a însemnat căutări, frămîntări, dileme, trudnică cheltuială de zile și nopți, zbatere pentru nou, pentru cucerirea lui ; a însemnat și asceză, și eroism. Dăbulenii nefiind o sală capitonată, cu rafturi de cărți și fotolii comode, ci o moșie de 3 000 ha de nisip, spulberată de toate vînturile. Cei veniți aici n-au cerut însă, pentru „sacrificiul" lor, dreptul la vreun „bene merenti" material sau moral, n-au cerut recomoconse, funcții sau titluri. Titlurile au venit de la sine, încoronindu-le truda și căutările. S-au format în stațiunea noastră — rețineți cifra, cred că spune ceva ! — nu mai puțin de 26 de doctori în științe. Dar cea mai mare satisfacție a cercetătorilor nostri — întrebați-i, și o să v-o mărturisească ei înșiși ! — e tocmai contribuția lor, entuziasta și competenta lor contribuție la progresul agriculturii noastre. Și mai e de notat, v-am mai spus-o și cu alt prilej, că implicarea cercetătorilor nostri în marea operă a fertilizării nisipurilor e de bătaie lungă, e cu gîndul la viitor. Dovadă, faptul că ei sînt și profesori, profesori în toată regula, nu oaspeți ocazionali, profesori cu „normă", cu ore de curs precis stabilite, la Liceul agricol din Dăbuleni, formînd viitoarele cadre, viitori lor colaboratori într-o incintă de muncă și de creație în care își-au investit pasiunea vieții.

Cît privește „suferințele" calității pămîntului, dv., ziariști, ați tot scris despre asta. Că ele persistă, e altă poveste. Tîn minte un articol din „Flacăra" dv., etalat pe o întreagă pagină de revistă, un interviu cu profesorul C. V. Oprea, de la Institutul agronomic din Timișoara, care punea sub grea acuzație abuzul de îngrășăminte chimice, atît de nociv pentru sănătatea pămîntului. E o realitate, așa cum o realitate e și abuzul de erbicide, „soluție" comodă pentru agronomi, dar care adesea strică structura solului. S-ar mai putea vorbi și despre alte excese, despre prea multe alte, din păcate, vezi irigațiile „lacome", adică supralicitînd cu apă, care duc la sărăturarea pămînturilor, vezi și culturile duble semănate „la risc", pe terenuri care țin numai de mila ploii. Orice stimulent dat pămîntului, iarăși nu spun o noutate, trebuie astfel gîndit încît să fie primit, și nu respins, deci însușit de natură, ca un gest care-i prelungește geniul. Noi, românii, am pătruns în natură, de cînd ne știm, prin integrare, deci nu bruscînd-o, ci aliind-o demersului muncii, iar talentul nostru cel mare ar fi să păstrăm tocmai această știință de a ne integra. De fapt idealul ar fi să lucrăm ca și natura, la fel de durabil și la fel de atent ca ea. Ce ziceți, ar fi posibil ? Eu zic că ar fi !

ILIE PURCARU ■

Pajiștile în atenția specialiștilor

A sosit timpul să ne ocupăm de firul de iarbă așa cum o facem cu bobul de grîu.

Aceasta e părerea profesorului dr. doc. C. Bărbulescu de la Institutul Agronomic „N. Bălcescu" din București, care-și motivează comparația :

— Este evident că pentru a asigura creșterea efectivelor de animale, la nivelul cerut de actualele nevoi ale economiei românești, trebuie să sporim într-un ritm rapid și producția vegetală. Or, sursa cea mai importantă pentru asigurarea necesităților de furaje o reprezintă pajiștile. Statisticile arată că România deține peste 4 milioane de hectare de pajiști permanente, ceea ce reprezintă 30% din totalul terenului agricol și aproape 20% din suprafața totală a țării. Ne aflăm printre primele țări din Europa din acest punct de vedere și, fără îndoială, o asemenea șansă naturală e păcat să nu fie valorificată în cel mai înalt grad. De aceea, trebuie să dăm o mai mare atenție decît pînă acum potențialului productiv al pajiștilor și folosirii acestei surse de prim ordin pentru dezvoltarea zootehniei. În plus, trebuie spus că aproximativ 80% din cele 4 milioane de hectare de pajiști se află în zone și pe terenuri care nu pot căpăta o altă utilizare, mai eficientă, în agricultură. E vorba de dealuri, de fînețele de la munte, de pășunile din zonele alpine. Și încă un amănunt semnificativ : pajiștile reprezintă cel mai important mijloc de consolidare a terenurilor împotriva eroziunii solului, plantele perene care intră în compoziția lor reținînd o mare cantitate de apă.

— Recent, la Institutul Agronomic „N. Bălcescu" a fost organizată o sesiune științifică avînd ca subiect : „Tipologia pajiștilor — baza tehnologiilor pentru creșterea producției". Vreți să ne spuneți cu ce rezultate s-a încheiat ?

— Au participat specialiști din toată țara la această sesiune. N-aș vrea să intru acum în amănunte de strictă specialitate, dar pot să vă spun că s-a ajuns la un consens științific în ce privește clasificarea tipologică a pajiștilor din țara noastră. Pe această bază urmează ca în scurt timp să fie elaborată o lucrare amplă, instrument de lucru extrem de util și chiar indispensabil pentru toți cei chemați să gospodărească un patrimoniu atît de divers. Căci condițiile naturale foarte diferite din țara noastră, începînd cu altitudinea zero (malul mării) și terminînd cu piscurile cele mai înalte din Carpați, diversitatea solurilor, a formelor de relief, a particularităților climatice, determină o foarte diferită compoziție floristică a pajiștilor. O asemenea diversitate are, bineînțeles, implicații practice. De la o zonă la alta diferă soluțiile optime. Lucrarea de care vorbeam va pune în evidență tocmai acest fapt, îmbinarea caracteristicilor vegetației, a condițiilor staționare în care aceasta se dezvoltă, cu cele mai bune moduri de întreținere și de exploatare a pajiștilor.

— Am aflat că eforturile recente ale cercetătorilor s-au oprit asupra obținerii unei cantități cît mai mari de sămînță de trifoi alb.

— Într-adevăr. Și nu întîmplător. Această plantă reușește să crească sub copita animalului și vrea să vadă în permanență soarele. Ea este foarte bună fixatoare de azot, calitate care o face extrem de valoroasă pentru pășuni și fînețe. Să vă dau un exemplu. Un teren semănat și cu trifoi alb dă aceeași producție de furaj folosindu-se în loc de 300 de kilograme de îngrășămînt de azot numai 100 de kilograme. Căci diferența e asigurată de trifoiul alb. Cercetările recente întreprinse de specialiștii noștri au demonstrat că, în condițiile în care se asigură un procent de 15—30% de trifoi alb, se asigură și un aport de azot între 100—150 de kilograme la hectar. Deși ridică încă o serie de probleme legate de producția de sămînță, trifoiul alb a ocupat un spațiu amplu în referatele susținute la sesiunea științifică, el constituind una dintre plantele cele mai prețioase la care se poate apela pentru înnobilarea pășunilor și fînețelor.

Printr-o exploatare corectă a pajiștilor se poate valorifica de pe fiecare hectar, în actualele condiții, cu cel puțin 30% mai multă iarbă sau fin.

L-am rugat pe dr. ing. Vasile Cardașol, directorul Institutului de cercetare și producție pentru cultura pajiștilor (cu sediul la Brașov), a cărui opinie am citat-o mai sus, să ne precizeze în ce direcții sînt orientate preocupările specialiștilor brașoveni, acum. Institutul a fost creat, cum se știe, în 1981. „Să fie oare prea devreme să vorbim despre rezultate ?" — am întrebat.

— Consider că nu. În principal ne-am axat pe trei direcții.

Prima : ameliorarea și crearea de soiuri noi. Pînă acum am reușit să omologăm patru soiuri de graminee perene care au o capacitate mai mare de producție, duc la îmbunătățirea calitativă a furajului și au o rezistență mai mare la boli și dăunători. A fost realizat și omologat întîiul soi de trifoi alb românesc „Măgurele I". Anul trecut am mai predat pentru testare și omologare patru soiuri, iar anul acesta urmează încă trei. Testarea acestor soiuri pe terenuri experimentale, comparativ cu altele străine, a dovedit că în condițiile țării noastre ele sînt mai bune, mai productive.

A doua direcție de preocupări : am realizat și am propus Ministerului Agriculturii să fie extinse, generalizate în producție, cinci tehnologii bine fundamentate, testate cu rezultate foarte bune în mai multe unități.

În fine, a treia : ținînd cont de unele neajunsuri legate de producția de semințe în țară, institutul s-a profilat și pe producerea de sămînță de graminee și leguminoase perene. Anul trecut, unitatea noastră de la Timișoara a reușit astfel să asigure întregul necesar de sămînță de trifoi alb.

— Să sperăm că aceste rezultate le vom vedea și la scara 1/1, exprimate în sporirea generală a potențialului productiv al pajiștilor noastre. Și acum vă rugăm să concretizați, să dezvoltați, cu argumente practice, ideea pe care o susțineți și pe care ați mai expus-o, de altfel, în presă, că numai prin exploatarea corectă a pajiștilor se poate valorifica de pe fiecare hectar, în actualele condiții, cu cel puțin 30% mai multă iarbă sau fin.

— În primul rînd trebuie spus că în practica actuală există discrepanțe foarte mari între, cum se spune în limbaj tehnic, încărcătura de animale de pe pajiștile ușor accesibile și cele montane. Dacă la șes și în unele zone de deal, mai ușor accesibile, această încărcătură este exagerat de mare, ducînd la nerespectarea unor reguli elementare de pășunat, în schimb sînt pajiști la munte, mai greu accesibile, care an de an rămîn neutilizate, ajungînd din această cauză la un grad avansat de îmburuienare. Și, în sfîrșit, o altă cauză o constituie unele practici pe care le considerăm greșite. Desigur, cînd vremea e frumoasă, iarba cosită poate fi lăsată să se usuce pe loc. Sub acțiunea razelor soarelui, conținutul de apă din plante ajunge astfel la 15—17%, iarba transformîndu-se în fin și putînd fi depozitată fără pierderi. În anii mai bogați în precipitații, însă, e mai recomandabilă, după părerea noastră, depozitarea în silozuri. Se intră în pășuni, uneori, prea devreme, fapt ce duce la epuizarea plantelor sau se pășunează excesiv. Și într-un caz și în altul are loc o proliferare a speciilor nevaloroase de iarbă, care diminuează calitatea pășunii, ceea ce se resimte în anii următori. Menținerea pînă toamna tîrziu a animalelor pe unele pajiști constituie, de asemenea, o eroare. Dacă se procedează astfel, nu se dă posibilitate plantelor, în special speciilor valoroase, să-și acumuleze substanțe de rezervă care, apoi, le conferă rezistență la ger, pe perioada iernii, pentru reluarea unui nou ciclu biologic de primăvară. Tot atît de nociv pentru pajiște este și intratul cu animalele, pe ploaie. Atunci, pămîntul fiind ud, copitele animalelor distrug iarba.

— Și o ultimă întrebare. Ce se așteaptă de la potențialul productiv al pajiștilor, în urma aplicării rezultatelor cercetării și printr-o folosire judicioasă a pășunilor și fînețelor ?

— Potențialul natural, datorită unor factori limitativi (exces de umiditate, aciditate crescută a solului, eroziune, altitudine), este în jur de 6 tone de masă verde la hectar. În condițiile în care nu intervenim în nici un fel. Acest potențial poate fi mult sporit. Dovadă rezultatele obținute, ca urmare a măsurilor luate, în ultimii ani. Trebuie să ajungem la 20—25 de tone de masă verde la hectar ca să putem vorbi de un rezultat pe măsura posibilităților. Și nu mai puțin pe măsura nevoilor economiei naționale, care are în cele 4 milioane hectare de pajiști o bogăție virtuală, ce poate deveni, repede și sigur, una adevărată, spre binele nostru al tuturor. E ceea ce ni s-a cerut, de altfel, prin sarcinile stabilite de conducerea partidului privind creșterea potențialului productiv al pajiștilor.

ALEXANDRU ȘERBAN

Fiecare luciu de apă să producă pește!

Pescar adevărat nu-i cel care prinde peștele, ci mai cu seamă cel care îl crește!

Nu știu dacă printre semnele emblematice ale Brăilei a figurat cumva, undeva și peștele.

Corăbiile da, au figurat și figurează încă.

Brăila mai excela însă, printre altele, și în pește.

Mai zic unii că și în fete frumoase !

E firesc să nu mai fie atîta pește : bălțile de odinioară, multe zeci de mii de hectare de luciu de apă, au fost desecate, defrișate pădurile, îndiguite suprafețele, transformate în cîmpii mănoase, pe care se cultivă cereale, porumb, soia, toate cu producții mari încît au adus unor unități agricole, unor mecanizatori sau agronomi titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Ținînd însă la o mai veche tradiție, brăilenii vor să aibă în continuare și pește. „Vinează" prin bălțile care au mai rămas, pe cele mai sărace le transformă în crescătorii, suprafețele sărăturate, deșurile de mari în Bărăgan, sînt îndiguite, inundate, unele transformate în orezării, altele în crescătorii piscicole.

— Noi, zice Constantin Tache, inginer, șeful Fermei piscicole „Tudor Vladimirescu", pescuim în două bălți : în Lutu Alb, pe 350 hectare și în Seaca, pe o sută hectare de luciu de apă. Dar preocuparea de căpetenie, atît a noastră cît și a celor de la întreprindere, este de a mări suprafețele cu luciu de apă, de a pune în valoare acele suprafețe sărăturate, pe care, deocamdată, nu se mai poate practica agricultura. Așa stînd lucrurile, în toamna trecută, cînd s-a terminat de amenajat, am mai populat cu 65 tone de puiet încă o baltă : Esna. Are 230 hectare luciu de apă. Era un islaz sărăturat. Am făcut lucrări terasiere, canale drenoare și diguri și am inundat-o cu apă din sistemul de irigații. Acum, în primăvară, cînd va începe să se dezvolte și hrana naturală din apă, peștele va începe să se hrănească mai bine.

Constantin Tache are 30 de ani, a absolvit facultatea de piscicultură la Galați și se și pricepe și are și dragoste pentru această meserie. Dovadă că a venit aici, la ferma asta unde nu se prea face planul, a venit **să dezlege misterul,** după cum zice el. Adică să vadă, să cerceteze de ce nu cresc producțiile de pește. „O cauză e certă, zice : n-am avut furaje, nu am avut o structură necesară a materialului piscicol. Neavînd puiet de crap, am introdus mai mult singer, iar acesta fiind suprapopulat nu a atins ritm normal, planificat, de creștere. Trebuie să mai fie, însă, și alte cauze : din primăvara asta îmi propun să cercetez dacă nu cumva de vină e și salinitatea, unele microelemente, dacă nu cumva solul degajă ceva". Sigur că, dacă și-a propus astfel de scopuri, Constantin Tache le va atinge. Cercetarea lui este însă cu atît mai necesară, cu cît Întreprinderea piscicolă Brăila are un plan mult mai mare de dezvoltare, de noi amenajări, mai ales începînd cu acest al 8-lea cincinal : planul întreprinderii aproape se va dubla. La o astfel de dezvoltare, pescuitul devine nu numai industrie, ci și știință. Iar știința mai ales aici, unde se lucrează cu material **viu,** și unde nu poți greși decît o dată, și unde greșeala nu se mai poate repara, știința trebuie să fie foarte exactă, adică adevărată știință. De această dezvoltare va beneficia în continuare chiar și ferma „Tudor Vladimirescu" : ea va fi sporită cu încă două bălți, în suprafață de aproape două sute de hectare, în zona Vultureni.

— Vor mai exista și alte posibilități de extindere a luciului de apă ? îl întreb.

— În Insula Mică, nu departe de Brăila, se va amenaja un complex de pepiniere, pentru puietul necesar populării acestor bălți. Mai e o baltă, lîngă Movila Miresii, dar are apă sulfurată, nu e bună pentru piscicultură. Poate ar trebui să se vadă dacă apa respectivă, sulfuroasă, nu e bună pentru băi, pentru tratamente.

Dar, în concordanță cu cerințele noastre actuale, fondul piscicol trebuie să se exploateze mai ales intensiv. În această direcție trebuie orientate și cercetările, toate preocupările piscicultorilor. Sigur, pentru asta e nevoie de luare în calcul și de asigurare a tuturor elementelor care concură la sporirea producțiilor de pește : fondul piscicol, adică balta, peștele, adică materialul biologic, în structuri optime, hrana, adică furajele și nu în ultimul rînd pescarii, forța de muncă. Despre aceste elemente am mai vorbit cu ocazia altor articole, dar aici, la „Tudor Vladimirescu", ni s-au relevat și alte aspecte :

— Nouă ni se repartizează, pentru a amenaja crescătorii, solurile sărăturate, mlăștinoase. Trebuie să orientăm cercetările, zice interlocutorul nostru, spre cunoașterea mai bună a acestor soluri, a compoziției lor, a influențelor lui asupra materialului viu. Apoi, apa în condițiile actuale e destul de poluată : trebuie să găsim și aici o soluție. Cea mai eficientă ar fi respectarea de către toți a Legii protecției mediului înconjurător.

— Singura specie adaptată mai bine noilor condiții, mediului subacvatic a devenit, se pare, carasul, specie inferioară însă : dvs. curățați bălțile de caras sau le populați cu caras ?

— Într-o baltă, o crescătorie, un piscicultor care se respectă ar trebui să aibă următoarea structură de specii : crap în proporție de 70 la sută, și specii chinezești în proporție de 30 la sută. În realitate, pisciculturа se confruntă cu o mare invazie de caras, mult mai rezistent în condițiile acestui mediu poluat, ale iernilor noastre, ale lipsei de hrană. Carasul, chiar și în aceste condiții, are o prolificitate foarte mare. El e însă un răpitor, o specie, așa cum spuneați, inferioară, motive pentru care în unele țări este distrus. Noi, presați de balanța furajeră am cam diminuat crapul. Și, neavînd încotro, adunăm și carasul, ba în unele bălți îl și populăm. În bălțile din sudul Dunării cam 30 la sută din producția de pește o reprezintă carasul, cred.

— Cu ce se hrănește carasul ?

— Pînă la un an e planctonofag ; apoi devine un omnivor, rîmă ca porcul, mănîncă absolut tot.

— Cu ce-suppliniți deficitul de furaje ?

— Încercăm cu gunoi de grajd, îngrășăminte chimice, dejecții de bovine și de păsări — toate devin un fel de furaj natural, ajută dezvoltarea planctonului, condiții în care se dezvoltă foarte bine speciile chinezești.

— Fiindcă despre pescari am mai vorbit, lipsa lor se simte pretutindeni, să discutăm, în continuare de mecanizare !

— Avem și noi agregate de furajare. Am administrat astăvară peste 400 tone de dejecții de animale care au intrat efectiv în hrana crapului. Noțiunea de mecanizare trebuie, însă, înțeleasă în sens mai adecvat pentru fiecare baltă. Dacă pentru furajare s-a făcut ceva, în domeniul pescuitului, al tehnicii pescuitului lucrurile au rămas acolo unde sînt de totdeauna : pescuim cu același năvod, cu aceleași bărci, în schimb cu pescari mai puțin pregătiți.

— S-ar putea pescui altfel ?

— În primul rînd printr-un drenaj eficace : prin acumularea peștelui în canale drenoare sau în gropi de pescuit. Cînd scade apa dintr-o baltă, peștele se agită, caută să iasă și el, și introducînd un curent de apă proaspătă, peștele se adună aici, de unde, printr-un sistem adecvat de preluare, sortare și încărcare, îl poți prinde mai ușor. Eu am încercat așa și vreau să generalizez sistemul. Mai ales că el se practică în unele bălți din Delta Dunării. Munca pescarului devine, astfel, mult mai productivă.

— Există riscuri în piscicultură ?

— Mai multe decît în alte domenii : o greșeală de tehnologie te poate costa pînă la 50 la sută din producție ; adică îți planifici să crească producția de șapte ori și ea crește de trei ori și jumătate. O administrare greșită de îngrășăminte organice sau chimice poate duce la diminuarea producției de pește sau chiar la compromiterea unei bălți.

— Lucrurile astea trebuie să le cunoască numai inginerul sau și pescarul ?

— În primul rînd pescarul ; nu în minuțiozitatea lor, dar măcar în mare. Un pescar trebuie să știe, să vadă cam care e starea de fapt a unei bălți : după culoarea apei, mirosul ei, transparență ei, modul cum se mișcă peștele, după multe alte semne. Și un pescar bun știe asta. El e tot timpul pe apă, ajunge să citească balta ca pe o carte. Acești pescari sînt tot mai rari. Ei au dispărut în majoritatea lor odată cu marile bălți. Va trebui, însă, să pregătim alții la fel de buni sau chiar mai buni. Se poate, ni se impune asta !

Ni se impune față de piscicultură un mai mare simț de răspundere. Marile bălți au dispărut, dar lipsa lor, așa cum ne sugerează inginerul Constantin Tache, nu mai poate fi un permanent lamento. Unde e dragoste pentru meseria asta multimilenară, unde e înaltă profesionalitate, unde e responsabilitate și disciplină, s-a putut constata, lucrurile stau mai altfel, adică mult mai bine, producțiile de pește sînt cele care-s înscrise în plan. Unde lipsesc aceste calități umane, lipsește și peștele ! Sau, ca să nu pară prea categorică afirmația noastră, să nu creadă unii pescari că n-am văzut cum arată ăla un somn, ori că n-am fost înțepați la deget de un ghiborț, ori mușcați de vreo știucă, vom spune atunci că lipsa acelor calități umane vor dîjmui măcar producția de pește. Și atunci paguba continuă să fie tot mare.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

„Cheia" profesorului Anastasatu: muncă și rigoare

Constantin Anastasatu : născut în 2 septembrie 1917 la Corabia ; profesor doctor docent, șeful disciplinei ftiziologie din I.M.F. București; director al Institutului de ftiziologie ; membru corespondent al Academiei R.S.R., membru al Academiei de Științe Medicale; președinte al Societății de pneumologie și ftiziologie din România ; membru titular al Uniunii Internaționale contra Tuberculozei (U.I.C.T.), consilier în Consiliul de Direcție al U.I.C.T., fost președinte al Regiunii Europa și membru în Comitetul Executiv al U.I.C.T. ; membru corespondent, titular sau asociat al Societății europene de pneumologie, al Societății „Europae Physiologiae Clinicae Respiratoriae", al societăților (de tuberculoză, bronhopneumologie, patologie respiratorie etc.) din R.F.G., Franța, R.D.G., Portugalia, Bulgaria ; membru în colegiile de redacție ale mai multor reviste de specialitate din țară și de peste hotare.

Autor a peste 500 de lucrări științifice privind diagnosticul, patogenia, clinica, tratamentul etc. tuberculozei și al altor boli cronice ale plămînului ; 32 de cărți, monografii, cursuri, capitole în tratate etc.

Medic emerit ; distins cu ordine și medalii, între care Medalia de aur „Carlo Forlanini" a Federației italiene de luptă contra tuberculozei, Medalia „Robert Koch" a Societății de pneumologie din R.D.G., Medalia de onoare „J.E. Purkinje" a Societății medicilor cehoslovaci.

— Ce mod de adresare să aleg : tovarășe profesor, tovarășe director sau tovarășe academician ?

— Ziceți-mi, direct, tovarășe profesor. Nu vă formalizați.

— Ei bine, tovarășe profesor, am să încep prin a vă face o mărturisire. Un coleg de-al dumneavoastră, tot o somitate a medicinei, m-a întîlnit mai deunăzi și, dintr-una în alta, mi-a spus : „nu-s rele interviurile dumitale. Le conduci bine, dar știi să-ți alegi și interlocutorii, dintre cei mai spumoși. Încearcă, de pildă, cu Anastasatu și-o să te convingi că nu va ieși mare lucru !" Ce părere aveți ?

— S-a referit probabil la faptul că nu sînt un expansiv. Că nu mă omor vorbind, mai ales despre mine, preferind să scriu. Mi-a repugnat totdeauna cordialitatea guralivă și n-am căutat să fiu călăuză pentru nimeni împotriva voinței lui. Nu m-am băgat, ca să spun așa, în sufletul nimănui.

— Iar eu încerc acum să mă bag în al dumneavoastră, nu ?

— Da, cam asta faceți, dar mă tem că n-o să reușiți. Cetatea e bine apărată !

— Nu fiți chiar așa sigur ! Cum se explică faptul că azi, cînd e duminică și cînd e ora 12, vă găsesc în clinică ?

— Simplu : aici e locul meu. De mai bine de 40 de ani, fie duminică, fie altă sărbătoare, fac același lucru : vin la 7 dimineața și, cu o pauză de două ceasuri, la prînz, plec la 9 seara. Părerea mea e că un profesor trebuie să citească mai mult decît un student. El trebuie să fie al curent cu tot ce-i nou și, în plus, trebuie să aibă o viziune cuprinzătoare, să acopere toate ramurile specialității care, azi, se interferează și se suplinesc mai mult ca altădată.

— Și totuși, cînd am intrat, nu citeați, scrieți ceva. Ce ?

— Împreună cu doctorul Cristian Didilescu, pregătesc o carte despre sindroamele respiratorii post-tuberculoase.

— De unde, tovarășe profesor, numele de Anastasatu ?

— Tata era originar din Corabia, unde m-am și născut. Mama, din Craiova. Cînd am împlinit un an, ne-am mutat la Rîmnicu Vîlcea, pe care îl consider al doilea oraș de baștină și de care mă leagă vîrsta copilăriei și a primei tinereți. Acolo am absolvit liceul, avînd norocul de profesori prețuiți.

— Care e cea mai duioasă amintire din acei ani ?

— Cu timpul, toate amintirile din liceu devin duioase. Și-apoi, pe cine să intereseze povești atît de vechi ?

— De care dintre foștii profesori vă mai aduceți aminte ?

— De Nicu Angelescu de română, de Petre Drăgoescu de latină, de alții. La literatură și la latină am fost tare, „Vides ut alta stet nive candidum / Soracte, nec iam sustineant onus / Silvae laborantes geluque / Flumina consisterint acuto"... Știți ce e ?

— Lucrețiu ?

— „Dissolve frigus ligna super foco / Large reponens atque benignius"... Horațiu, „Ad Taliarchum". Dealtfel, după liceu, m-am orientat către Litere și Filozofie, la care am urmat 2 ani. După care, absorbit de medicină, m-am dedicat acestei meserii în aria căreia am crezut că pot fi mai util oamenilor, că pot face mai mult bine societății. Cultura umanistă, însă, mi-a dat, dacă nu greșesc, o înțelegere mai adîncă a vieții, mi-a lărgit orizontul. Ea a fost și este necesară oricărui intelectual.

— Ați crezut că puteți fi mai util ?!

— Cred și azi, cu toată ființa. Poate că-aș fi izbutit, în paralel, să continui și cu Literele, dar m-am lămurit repede că pentru medicină, dacă vrei s-o faci cu adevărat, ca știință și ca artă, nu-ți este de ajuns o viață. M-am devotat medicinei și, privind înapoi, nu-mi pare rău : cred că bilanțul este pozitiv.

— Dacă n-ați fi fost medic, ce-ați fi putut fi ?

— Orice om care muncește poate reuși într-un domeniu sau altul. Munca e cheia : ea deschide orice poartă și e în stare să mute pînă și munții din loc.

— E adevărat că ați cîntat cîndva, și încă bine, la vioară ?

— Am făcut parte, ca violonist, din orchestra liceului și, mai tîrziu, din cea a medicilor, la Cluj. Pînă într-o bună zi, cînd mi-am dat seama că, oricît aș fi de dotat, nu pot merge cu succes pe două drumuri. Păstrez și azi vioara, dar n-o mai folosesc. Decît să fii mediocru, la vioară, ca la oricare alt instrument, ori cînți, ori nu cînți, mai bine să nu fii deloc ! Pe calea perfecțiunii, jumătățile de măsură nu duc nicăieri : dacă nu te simți capabil să dai totul, mai corect e să te tragi de-o parte și să faci locul altuia.

— Cui ? Unuia mai talentat ?

— Obligatoriu, unuia mai pasionat, mai muncitor și mai inteligent. În privința talentului, port și azi destule îndoieli : există el ca atare, în medicină vorbesc, sau provine din muncă, din perseverență ?

— Puteți să și răspundeți ?

— Cred că talentul trebuie privit ca rezultat al muncii.

— Aveți aici, pe perete, cîteva fotografii îngălbenite de timp. Pe cine înfățișează ?

— Primii, profesorii Marius Nasta și Leon Daniello, au fost maeștrii mei, mai-ales Daniello, cu care am lucrat zi de zi 14 ani, de la care mi-am însușit cunoștințele de bază în specialitate. Al treilea e un francez, și el șef de școală, Etienne Bérnard de la Spitalul „Laennec" din Paris, care ne-a vizitat Institutul în 1968, dedicîndu-ne „ma pensée tres amicale". L-aș mai include pe lista mentorilor care au avut o înrîurire deosebită asupra evoluției mele pe Francisc Rainer, de la care am luat, cît am putut, sistemul de gîndire biologică și dialectică. Fără să fiu vanitos, aș îndrăzni să afirm că formația mea, ca și a altora, firește, se întemeiază pe întreaga experiență dobîndită de ftiziologia românească, din care fiecare și-a însușit ce i s-a părut mai bun și ce i s-a potrivit. Vreau să spun că sursele au fost foarte numeroase. Marile noastre școli de ftiziologie, care aveau să pună bazele acestei specialități. În accepțiunea ei modernă, au apărut între cele două războaie, la Cluj și la București, animate fiind de Daniello, elevul lui Hațieganu, și, respectiv, de Nasta, care l-a continuat pe Cantacuzino și Lupu. Cîte nume, atîția titani !

— Facem puțină istorie, tovarășe profesor ?

— În medicina populară se cunosc leacuri străvechi rezervate bolii de plămîni, răspîndită sub numele de oftică, ohtică sau hectică, termeni folosiți prima dată de Dimitrie Cantemir în „Istoria hieroglifică". De la bun început, ftizia, adică boala care sleiește, din greacă, a fost considerată contagioasă, „vătămătoare de obște". Autoritățile din Craiova, de exemplu, au interzis în 1785 vînzarea la mezat a obiectelor unui negustor mort „cu bănuială de oftică", pe motiv că, rețineți frumusețea exprimării, „împărțindu-se la mai multe mîini cu vînzare se pricinuiește molipseala". Boala deci există, fiind întîlnită, atingînd o mortalitate urbană, în a doua jumătate a secolului trecut, de 400 la 100 000 de locuitori, fără însă ca ea să fie privită ca o problemă specială de sănătate a populației. Multă vreme, cam pînă la apariția Societății pentru profilaxia tuberculozei, în 1901, bolnavii erau tratați cînd se putea, unde se putem și cum se putea. Abia la începutul secolului au luat dăm fără a aștepta răsplăți imediate. Datoria era sfîntă pentru el. Părerea mea e că formarea se realizează în familie și se perfecționează în societate, în relațiile cu oamenii. Startul deține un rol important, poate chiar decisiv. Cei 7 ani de-acasă...

— N-ați moștenit pasiunea pentru cifre, tatăl dumneavoastră fiind, dacă am înțeles bine, contabil. Așa-i ?

— Doar în sens mai larg, pentru că îmi place să cred că am fost, sînt și voi rămîne un adept al rigorii. Un soldat al ei.

— Asta nu v-a obosit ?

— M-am străduit totdeauna să nu fiu mai prejos decît înaintașii și decît colegii din alte părți. Preocuparea mea centrală a fost să-mi fac cît mai bine treaba. Puteți fi sigur, asta nu oboselește niciodată.

— Cînd ați fost ultima dată la o nuntă ?

— Acum 35 de ani, la nunta mea ! N-am nici o remușcare că alții nu mă socotesc, și nu mă socotesc nici eu, un om de societate. Recunosc : n-am avut niciodată timp de petreceri. Mi-au ajuns bolnavii, institutul, lucrările, asistența tehnică în teren, catedra, congresele etc. Profesia mi-a umplut existența și nu-mi pare rău. Dac-ar fi s-o iau de la capăt, la fel aș proceda, fără ca asta să însemne că n-am fost și nu sînt capabil de prietenie și de dragoste. Nu le-am risipit însă, e drept, ci le-am încredințat cu zgîrcenie, numai celor care le-au meritat cu adevărat.

— După ce criterii, tovarășe profesor ?

— Chiar cu riscul de a părea plictisitor, se cuvine să repet : după muncă, după seriozitate, după pasiune, după abnegație. Fără să fiu dur, pe studenți i-am tratat totdeauna colegial, întrebați-i, prostia și invidia m-au indignat.

— Nu considerați că uneori invidia, ăla a făcut, ăla a realizat, să fac și eu, să realizez și eu, poate stimula ?

— A nu se confunda cu emulația, care e altceva. Invidia e, orice haină ar îmbrăca, pejorativă.

— Credeți în noroc ?

— Ce-i norocul ?

— Dicționarele zic că o întîmplare neașteptată sau un concurs de împrejurări favorabile, care asigură reușita unei acțiuni, îndeplinirea unei dorințe etc.

— Poate fi, nu cunosc. Norocul și-l face fiecare asudînd.

— Bătălia împotriva tuberculozei a înregistrat și înregistrează progrese deosebite, dar ea continuă să preocupe : cum de medicina, tot mai redutabilă azi, n-a reușit să stîrpească această boală atît de veche ?

— Tuberculoza continuă să fie, prelutindeni, adînc ancorată în populație. Cam 30—40 la sută din oameni, se apreciază, sînt infectați. Nu-s bolnavi, dar pot deveni, slăbirea imunității antrenînd declanșarea bolii. De aceea se și acordă, pe plan mondial și la noi deopotrivă, o atenție specială prevenirii. E mai ușor să întreții un organ sănătos decît să-l readuci, după îmbolnăvire, în starea inițială. În România, unde e în curs de derulare, încă din 1975, un vast Program național de prevenire și combatere a tuberculozei, ca încă o dovadă a grijii permanente pe care partidul și statul o arată sănătății populației, rezultatele actuale sînt bune, comparînd cu datele de acum 20—30 de ani, dar ele încă nu satisfac pe deplin. Noi, ftiziologii, avem cu atît mai mult sarcina să fim în alertă cu cît se poate afirma că, în lume, tendința e cel mult de stagnare, dacă nu chiar de exacerbare a bolii. Lupta continuă deci să fie aspră, dar posedăm forțe umane și mijloace materiale care ne dau dreptul să sperăm că vom învinge.

— Cînd ziceți că rezultatele sînt bune, ce aveți în vedere ?

— Cele două elemente fundamentale, morbiditatea și mortalitatea. Ele au scăzut, față de 1965, de pildă, de la 184,8 și, respectiv, 24 la 100 000 de locuitori la 56 și 3,8. Repet însă că nu ne putem declara mulțumiți : rămîne încă destul loc pentru mai bine. Activitatea noastră de intervenție și de lămurire trebuie să fie mai vie și, implicit, mai eficientă.

— De lămurire ? A cui ? Împotriva cui ?

— A cetățenilor, împotriva fumatului.

— Ca să zic așa, v-ați și găsit omul ! De cînd stăm de vorbă, aproape că am fumat o jumătate de pachet !

— Ți-al făcut dumitale rău, dar și mie !

— Dumneavoastră de ce ?

— Pentru că eu am fost, în tot acest răstimp, ceea ce se cheamă un „fumător pasiv", primejdiul mai puțin dar, oricum, primejdiul. Fumatul e, azi, unul dintre marile pericole ale omenirii, e cauză majoră de distrugere a sănătății, din inconștiență sau din ignoranță. Nu sînt vorbe, ci sînt statistici ferme, inatacabile : peste 90 la sută din cancerele pulmonare se datorează fumatului. Iar aceste cancere sînt, de regulă, nemiloase, ele ocupînd, ca localizare, un îngrijorător loc 1 la mortalitate : 23 la 100 000 de locuitori față de nici 4, cît dă tuberculoza. Din păcate, lumea nu realizează pericolul la care, cu vinovăție, se expune, asumîndu-și un risc nebunesc.

— Tovarășe profesor, n-ați fumat niciodată ?

— Personal, am încercat gustul fumatului, dar nu l-am găsit.

— Poate că nu l-ați căutat destul !

— Cu lucrurile foarte serioase, iar acesta e un lucru foarte serios, nu e de glumit. Fumatul face, anual, zeci de mii, sute de mii de victime, dar eu nu dezarmez și-mi păstrez optimismul. Cred că într-o bună zi, lumea se va trezi și va renunța să se mai omoare singură.

— Cîte țigări sînt permise ?

— Nici una.

— Chiar așa ? Nu puteți fi mai îngăduitor ?

— Desigur, riscul sporește în funcție de numărul de țigări, dar și la 5 pe zi, tot fumător te numești ! Unii se apără susținînd că fumează țigări mai slabe, dar și aceștia, vai, se amăgesc ! Cei mai mulți pretind că nu se pot lăsa ! Ciudat e că, la prima modificare pe electrocardiogramă, la primul semnal concret, pînă și cei mai înverșunați se lasă ! De ce ? De frică ! Chiar trebuie să ne scuture frica pentru a prinde un lucru care e, iertați-mă, la mintea cocoșului ?!

— După cît timp poți abandona fumatul fără să suferi urmări grave ?

— Se socotește că după 7 ani modificările sînt ireversibile.

— Vă mulțumesc, mi-ați luat o piatră de pe inimă, eu fumez de vreo 15, așa că nu mi-ar mai servi la nimic să renunț !

— Renunțînd, scapi de alte amenințări : de infarct, de bronșita cronică obstructivă etc. Cît e sănătos, omul e și inconștient, neluînd în serios avertismentele și crezînd, fiecare, că i se poate întîmpla un necaz oricui, numai lui nu ! Apoi mai intervine și prejudecata : „păi dacă tata-mare a fumat pînă la 85 de ani, n-o s-o încurc tocmai eu, care n-am decît 50 ? !" E o socoteală eronată, stupidă, care se plătește de regulă cu vîrf și îndesat.

— Dumneavoastră vreți să mă speriați !

— Fumează, treaba dumitale, nu te pot eu opri să te sinucizi !

— Apropo : vă e frică de moarte ?

— Am o vîrstă și o capacitate de înțelegere a vieții la care, în mod normal, nu te mai sperie nimic. Moartea e un fenomen natural, cărula nu i te poți sustrage. Totul e ca ea să vină cît mai tîrziu și cu cît mai puțină suferință.

— Credeți în oameni, tovarășe profesor ?

— Am crezut totdeauna. Viața e ca un cîmp : ce semeni, aia culegi.

— Ați circulat mult, de la Paris la Tokio și de la Mexico City la Cairo, de la Moscova la Buenos Aires și de la Alger la Sofia, v-au plăcut călătoriile, vă plac ?

— N-am umblat niciodată de plăcere, ci numai cu treabă. În misiune, ca mesager al medicinei românești, al țării mele. Am fost și sînt mîndru că, după puterile mele, am contribuit la întărirea unui prestigiu, tot mai recunoscut astăzi, pe întreaga planetă.

— Mă așteptam, ca să fiu sincer, să fiți un partener de discuție și mai încomod !

— Poate că m-ați prins într-o zi bună !

— Poate. Calmul dumneavoastră, această depărtare pe care o asezați, deliberat sau nu, între dumneavoastră și cel de vizavi, glacialitatea tonului niciodată ridicat sînt, recunosc, eficiente și pot pînă la un punct inhiba. Să nu uit : vă enervați vreodată ?

— Interesează asta ?

— Totul interesează.

— Da, dar nu mă manifest. Tac și fierb în mine. Accept orice, mai puțin mojicia și lipsa de înțelegere față de bolnavi, de durerile lor.

— Care e sfatul pe care l-ați împărtăși, prin acest dialog, colegilor dumneavoastră mai tineri ?

— Să nu se mulțumească niciodată cu cît știu. Să munceaștă și să citească mereu. Să fie cetățeni adevărați ai patriei. În folosul căreia nici un efort să nu li se pară prea mare.

— Sînteți membru de partid din 1957. Ce credeți că a adus nou partidul comuniștilor în viața țării, a oamenilor ei ?

— Le-a redat oamenilor demnitatea, dreptul să se afirme, să se realizeze. I-a făcut, ca să zic așa, pe oameni mai oameni, acționînd cu poporul, pentru popor.

— Vă mulțumesc și vă doresc numai bine.

OVIDIU IOANIȚOAIA

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Partidului şi patriei cîntare

Aidoma Meşterului Manole

Oricît s-ar căuta în estetica ultramodernistă argumente pentru o antiliteratură, un antierou şi o antiartă, în genere, sau pentru o scriitură — cum atît de urît se zice — suficientă sieşi, fără determinări sociale şi fără finalitate, oricît s-ar scoate din iada cu vechituri a istoriei teorii estetice roase de molii, susţinătoare ale artei pentru artă, nimeni nu va putea contesta adevărul că o literatură, mai ales epică şi dramatică, fără erou, desprinsă de oameni şi de realităţile vieţii, nu poate cuceri publicul cititor şi nu poate dura.

Folosim aici cuvîntul **erou** cu toate treptele lui semantice: personaj literar, om de excepţie, înzestrat cu virtuţi fizice şi psihice deosebite, om capabil să se jertfească pentru un ideal, om demn de-a fi urmat de alţii. Ca orice noţiune supusă legilor devenirii, firește că şi noţiunea de erou, cu multiplele ei accepţiuni, şi-a îmbogăţit şi nuanţat de-a lungul vremii sfera semantică, apropiindu-se sau îndepărtîndu-se de sinonimele: personaj, caracter, protagonist, interlocutor, tip literar, confident etc.

Neîndoios, fiecare epocă istorică şi fiecare orînduire socială îşi au un anume tip uman ca personaj reprezentativ, în care se întruchipează şi un ideal, şi o anume valoare morală, fie că personajul este de inspiraţie istorică, mistică, sau luat din viaţa curentă, obişnuită, deoarece contemporaneitatea unui personaj se exprimă în primul rînd cu semnificaţiile lui ideologice, politice şi morale şi nu în sincronii mecanice de calendar.

Desigur, personajul literar este o viziune despre om, o judecată de valoare despre raporturile lui cu lumea, cu timpul şi spaţiul, în genere, cu valorile etice şi estetice, cu societatea vremii sale, cu idealurile ei politice şi sociale concrete.

Din această perspectivă lucrurile se cer nuanţate, în sensul că un erou din veacurile revolute poate exprima gînduri, sentimente, ecuaţii sociale din vremea de azi, respectiv din vremea în care scrie autorul, să zicem Negruzzi, Sadoveanu, Camil Petrescu, Oskar Walter Cisek, Ioana Postelnicu, Eugen Barbu, Corneliu Leu şi atîţia alţii, dar, neîndoielnic, mult mai bine îl exprimă un om al timpului nostru socialist, un om cu un orizont ideologic şi intelectual, cu o meserie, cu gusturi şi comportări specifice epocii, căci chiar aşa zisele trăsături eterne umane se mulează pe fizionomia unei anumite epoci istorice şi devin specifice reprezentative pentru ea. Împrumutîndu-i contururile psihologice. Asemenea trăsături se conturează cel mai bine azi în chipul comunistului, al **omului nou**. Ceea ce era altădată tradiţională omenie românească pentru un erou al lui Ion Agârbiceanu, Cezar Petrescu sau Mihail Sadoveanu, mai tîrziu, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, va fi umanismul socialist pentru eroii unor scriitori ca Marin Preda, Al. Ivasiuc, Dumitru Popescu, D.R. Popescu, Ion Lăncrănjan, Eugen Barbu, G. Bălăiţă, Platon Pardău, Ion Brad, C. Chiriţă, Dinu Săraru, C. Ţoiu, Fr. Păcurariu, Nicolae Ţic, Al. Simion.

Eroul comunist este un om al vremii noastre, un om autentic, în carne şi oase şi nu un supraom. El are şi calităţi, şi defecte, ca orice fiinţă omenească, dar ceea ce-l caracterizează este faptul că viaţa sa e străbătută de patosul revoluţionar al idealului socialist, că e capabil să pună mai presus de interesele-i proprii pe acelea ale colectivităţii, că se dăruieşte cu toată pasiunea cauzei poporului. El este un personaj activ, dinamic şi cunoscător al dialecticii vieţii, capabil să schimbe lumea şi să se

(Continuare în pag. 15)

ION DODU BĂLAN ■

Antologie Flacăra

Ctitor al României comuniste

Ţara se reazemă pe umerii puternici ai poporului,
Pe umerii munţilor, nurilor, cîmpiilor ;
Dorul şi doina cumpănesc datul nostru din dat :
Iubirea de glie,
Cinstirea strămoşilor,
Credinţa-n trecerea noastră cu folos prin vreme,
Frumseţea pămîntului românesc,
Statornica tărie românească,
Pîinea şi sarea omeniei,
Dulcele grai românesc,
Focurile de strajă,
Visele împlinite şi cele pe cale de a se împlini,
Înţelepciunea moştenită de la bătrîni,
Numele şi prenumele noastre, români.
Cuvîntul partidului :
Adevăr adevărat despre drumul drept,
Despre libertate,
Despre soarta pe care sîntem stăpîni,
Despre măreţia viitorului de aur,
Despre pace,
Despre prietenie,
Despre comunistele datini,
Despre cum se clădeşte o nouă Românie,
Despre steagul din purpură
Şi despre tricolor,
Despre vrednicia poporului,
Despre înţelepciunea conducătorului.
Poporul îşi cinsteşte eroii,
Învaţă să fie asemenea lor,
Îi urmează, încrezător în izbînzi,
Şi rostuieşte destinul după dragostea lor de ţară,
După visele lor,
După cutezanţa lor,
După înţelepciunea lor,
După îndemnurile lor,
După fala cu care poartă-n lume tricolorul,
Poporul îşi alege eroii,
Poporul îşi slăveşte eroii,
Poporul n-a greşit niciodată, poporul.
Ctitor al României comuniste,
El, Nicolae Ceauşescu, omul,
Ales de popor,
Iubit de popor,
Urmat de popor,
Părtaş poporului în gînd şi-n faptă,
Drept şi de omenie şi cutezător.
Ostaş neînfricat al păcii,
Mult iubitor de libertate,
Alesul de popor să împlinească
Înălţarea României străbuneşti,
Ei, Nicolae Ceauşescu, omul,
Eroul slăvit de popor,
Eroul urmat de popor,
Eroul care-mplineşte cuvîntul prin faptă,
Ales de popor,
Eroul în care poporul crede,
Pentru binele poporului, biruitor.

RADU SELEJAN ■

Crezînd în el

Cînd pentru ţară inima lui bate,
Cînd el cu ţara stă să se confunde,
Cred că e fluviul de eternitate
Pe care Oltul l-a purtat în unde.

El este Omul ce sfinţeşte ţara.
Iubirea lui de glie e un zid
Visarea lui aduce primăvara
Inima lui se cheamă clar : PARTID.

Partidul Comunist Român e gîndul
Pe care îl slujeşte-n jurămînt.
Cu versul şi cu visul meu spunîndu-l,
Cinstesc acest nemuritor pămînt.

Azi, România viitoru-şi leagă
De crezul lui măreţ şi comunist
Crezînd în el, simt cum se-ncheagă
Ideea pentru care eu exist.

DAN ROTARU ■

Cîntec de ţară

Cînd te privesc, aud peste Carpaţi
Cum cade roua ochilor curaţi.

Toţi fiii tăi care au fost şi sînt
Au lăcrimat de dorul de pămînt.

Din vremea vremii care se trecu
Ai fost deasupra noastră numai Tu.

Cad în genunchi şi mă gîndesc la tine,
Ţară de dor, să fii fără suspine.

Să ne înveţi puterea de-a lupta
De-a pururi pentru nemurirea ta.

Tu, aripă şi mamă, sfîntă grijă
Înfiptă-n trupul nostru ca o schijă,

Nedureroasă schijă şi uşoară,
Rana sublimă-a dragostei de ţară

Steo a nădejdii veşnic luminînd
Tu ne înveţi să-ncărunţim iubind.

MIRCEA MICU ■

MIHAI FOTINO:

„Cred în puterea teatrului de a-i aduce pe oameni tot mai aproape de om"

— Vă plac interviurile vesele, Mihai Fotino ?

— Da.

— Dar cele grave ?

— Da.

— În acest caz, vă propun un interviu normal. Deci, cînd aţi debutat ?

— În 1937. Da, e foarte mult de atunci. Sînt, probabil, dintre cei mai vechi actori încă în activitate. Jucam un rol destul de mare într-o piesă franţuzească boulevardieră, al cărei autor nu-l mai ştiu. Se numea **Coloniale**. Extrem de măgulitor era faptul că în acel spectacol regizat de Ion Aurel Maican, jucam alături de Maria Filotti, Ion Maximilian, Nora Piacentini, Ion Talianu, Silvia Chicoş (foarte tînără pe atunci), tatăl meu — Mişu Fotino, Silvia Fulda, Mircea Axente şi alţii. Piesa a avut succes, s-a scris elogios despre ea, inclusiv despre mine. Am uitat să spun că totul se întîmpla în cunoscuta sală Majestic, pe atunci, **Teatrul liber**, condus de Sică Alexandrescu. Eram foarte mîndru de mine. Din păcate, după un timp a trebuit să întrerup.

— De ce ?

— Pentru studii.

— Institutul ?

— Nu, tocmai mă înscrisese tata în clasa întîi primară ! Dar ce, dumneata mă crezi chiar atît de bătrîn ?

— Orice aş spune acum...

— Am glumit. Voiam să adaug că despre acel prim debut al meu — pentru că, firește, a mai fost unul, mult mai tîrziu, a scris însuşi Arghezi, încîntat, şi totodată îngrijorat de soarta copiilor minune şi de riscul de a ajunge nişte adulţi absolut anoşti. Îmi pare rău că a trecut de atunci atîta vreme încît nu-l mai pot demonstra maestrului că, fără să fi ieşit din regulă m-am descurcat totuşi destul de bine. Oricum, mai bine decît ar fi dorit tata...

— De ce ?

— Am cunoscut două categorii de actori: unii care nu concepeau o altă profesie pentru progeniturile lor şi alţii care nu le concepeau decît pe celelalte. Tata făcea parte dintre ultimii. S-a împotrivit cît a putut, evident, mai mult din gură, pentru că, în fapt, am copilărit în teatru, jucăriile mele preferate au fost mustaţa ori peruca tatii, iar copilăria are în amintirea mea mirosul inexprimabil al cutiilor cu farduri din cabine.

— Istoria se repetă?

— Înţeleg ce vrei să spui. Da, o feresc cît pot pe fiică-mea de teatru. Se pare totuşi că a aflat de existenţa lui, pentru că are deja idei. Noroc că n-are decît vîrsta „primului" meu debut şi mai pot spera că nu va avea talent. Se mai întîmplă. Oricum, la a treia generaţie putem avea măcar această pretenţie.

— Aşadar, lupta pentru teatru v-a caracterizat încă de la început.

— Da şi nu. Sînt unul dintre puţinii fericiţi care au făcut exact ceea ce şi-au dorit (mă refer la meserie, desigur) şi nu mă pot plînge că m-ar fi împiedicat ceva cu tot dinadinsul. Am avut timp, de la 7 la 18 ani, să decid mai în cunoştinţă de cauză. În acest răstimp am fost un spectator înfocat şi un şcolar mai puţin entuziast. Relaţia mea cu şcoala s-ar traduce în următoarea propoziţie : şcoala s-a ocupat conştiincios de mine; eu de ea, nu.

— Dar teatrul, cînd a început de fapt?

— În toamna lui 1948 cînd am dat examen la Institutul de teatru. Era primul an cînd se numea aşa. Mă înscrisesem şi la regie şi la actorie. Pe atunci se putea. Evident, ar fi

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU ■

Nevoia de comedie

În ultimii ani, printre sutele de filme pe care le-am văzut, la care s-ar putea adăuga și numeroase spectacole de teatru, s-au numărat atît de puține comedii, străine sau românești (de pildă, printre premierele lui 1985 comedia cinematografică lipsește aproape cu desăvîrșire), încît m-am întrebat și mă întreb cu îngrijorare ce se întîmplă cu vocația comică a omului, cu „dispoziția" cea mai vitală a ființei umane, cu talentul ludic al creatorilor ? Să fie actualul timp al lumii, comparativ cu perioada de înflorire și manifestare a comediei „mute", bunăoară, refractar rîsului, bunei dispoziții estetice, bucuriei comice? Să punem oare criza comediei pe seama crizelor moderne care bîntuie azi omenirea, în frunte cu spectrul atomic ?

Și totuși nu putem să nu meditățm măcar asupra rostului comediei în general și asupra destinului comediei (cinematografice, cu precădere) în special ! Mai are, așadar, omul modern, devenit o făptură contradictorie, gravă, crispată, speriată și alienată, o nevoie profundă (sau cel puțin elementară) de a rîde ? Iar această nevoie de rîs, de comedie, nu este oare acum, așa cum susțin unele teorii, o formă a disperării sale ? Sau, în altă accepțiune, nu este comicul o formă a neputinței de a acționa ? Dacă tragedia îndeamnă, cum se crede, la revoltă, comedia îndeamnă oare la resemnare (tocmai prin eliberarea comică față de răul încriminat în spectacol) ? Cum se explică în acest sens deci că toată creația comică a omenirii n-a reușit să elimine din lume prostia (ținta majoră a atacurilor ei), ci, dimpotrivă, în epoca actuală mai ales, s-a ajuns la o proliferare nemăsurabilă, sub toate formele, a ignoranței (de la formele neofasciste la cele „științifice", generatoare de monștri ai războiului) ?! Doar prin simplul fapt de a rîde, prostia și răul nu pot fi ucise de la rădăcină. Educația în spirit comic este însă un lucru esențial pentru a scăpa de relele din lume. Ce pot face pentru adevăr și pentru înnobilarea omului niște veritabile ecranizări sau spectacole moderne pe texte de Shakespeare, Molière, Gogol, Cehov, Caragiale, Bulgakov, Alecsandri, Capek sau Mazilu, este inutil de demonstrat. Căci așa cum au dovedit unele rare reușite de acest fel, rîsul nu este numai eliberator, purificator, ci poate să îndemne și la atitudine socială, poate fi o formă extrem de vie a conștiinței politice !

Indiscutabil, omul modern (mai ales el) are o nevoie adîncă de a rîde. În fond, această nevoie fundamentală este nevoia de a rîde a omului din totdeauna. De a rîde de toate prostiile de pe pămînt. Rîsul nu este, prin urmare, numai o formă de a te elibera de spaime, de lene,

de vicii, ci, în același timp, și o formă eficace de a acționa asupra lor, de a le dezarma prin emancipare, prin umanizare. În această accepție, rîsul și comedia, ca modalitate estetică specifică de comunicare a lui, sînt cele mai umane arme secrete pe care omul le poate opune, cu rezultate pozitive, reale, Ignoranței lumii moderne, monștrilor născuți de o civilizație abuzivă, canceroasă. Înțelepciunea popoarelor, păstrată în proverbe, zicători, snoave, etc., este o dovadă prețioasă a supraviețuirii lor (spirituale în primul rînd). Omenirea s-a salvat ori de cîte ori a ieșit din criza spirituală în care s-a aflat la un moment dat. Comedia pare a fi tocmai calea cea mai populară de a depăși astfel de momente. Numai că omul trebuie înălțat, adus în dispoziția sufletească de a gusta estetic comicul. Rîsul umanizează, el este un panaceu planetar, mai ales cînd se propagă cu mijloace moderne de comunicare în masă, cum este filmul. Rîsul este un „opiu" contagios care se manifestă în colectivitate : el exclude monologul, fiind un produs al dialogului, al comunicării. Rîsul-atitudine presupune deci niște creatori de comedii și niște spectatori în stare să participe conștient la un astfel de nobil dialog.

Publicul român este un bun spectator, cu tradiție în arta spectacolului popular, este un bun partener de comedie mai ales, fiindcă știe, prin „instinctul" spiritualității sale milenare, să ia în rîs prostia și s-o leciuiască, să nu se lase păcălit, să simtă unde este falsul, să participe uitînd de sine și să revină la sine îmbogățit, „distanțat". O astfel de complexă participare însă, un astfel de rîs-atitudine presupun, desigur, existența unor filme deosebite, unor spectacole de reală valoare. Iar cinematografia noastră mai are datorii însemnate față de nevoia de comedie a spectatorului român, față de rîsul-atitudine, cu alte cuvinte, față de dialogul care să solicite participarea vie, activă, a publicului. Cineaștii noștri mai au datorii mari față de Caragiale, Anton Pann, Alecsandri, Rebreanu (de la care ne-au rămas două scenarii de comedie și atîtea proze umoristice), Camil Petrescu, Macedonski (care a scris și el un scenariu comic), Topîrceanu, Mușatescu sau mai nou Mazilu, unul dintre marii noștri comediografi care, se pare, începe să-și trăiască postum o glorie meritată. În fine, mai au datorii mari, evident, față de comedia originală, începînd bineînțeles cu baza ei literară.

În orice caz, mijlociți fie de opere literare clasice sau contemporane, fie de scenarii originale, valoroase, spectatorul român și creatorii de spectacole comice simt nevoia imperioasă, așa cum o dovedesc reușitele (parțiale, deocamdată) și mai cu seamă dezbaterile și colocviile pe tema comediei, de a rîde creator, fapt imposibil de realizat în afara unei atitudini actuale lucide față de obiectul comic. Căci comedia nu e un act pasional precum tragedia, ci un act rațional înainte de toate, care presupune din partea ambilor parteneri la dialogul rîsului purificator o participare conștientă, pătrunsă de judecată.

Același lucru îl cer îi presupun de altfel progresul societății și emanciparea reală a omului, continua perfecționare și structurare morală a lui. Este greu de conceput o astfel de evoluție lucidă a lumii, a desăvîrșirii umane în afara comediei, a rîsului. Nevoia de comedie, ce trădează nevoia de a rîde, este nevoia profund umană, adînc rațională a omului de a se autodepăși pe sine... În colectivitate, de a menține mereu treaz un optimism creator, atît de necesar azi sănătății spirituale a omenirii aflate la o răscruce dramatică a mersului ei dialectic.

GRID MODÎRCEA

S-a scris prea mult despre imaginea nu doar absurdă, ci și trivială a literaturii „turnului de fildeș" spre a mai adăuga vreun nou argument într-un proces cu verdictul dat, ireversibil. De fildeș, de lemn parfumat și (de ce nu ?) din plastic, acest turn fără timp a avut, totuși, capacitatea paradoxală de a avea umbră.

Vreau să spun că a fost întens-păgubitoare credința naivă a unor autori că se pot abstrage timpului istoric trăit, asigurîndu-și un climat de creație propice într-o lume artificială, plasată dincolo (sau peste) spațiul existențial în care s-au mișcat.

S-a crezut că refuzîndu-și impactul cu politica, creațiile turnului de fildeș ar fi avut șansa de a pluti peste „mizeriile" implicării în mecanismul social, beneficiind, prin „neparticipare", de o iluzorie obiectivizare.

Scrisul implică politicul încă de la afirmarea, incipientă, a intîilelor opțiuni. A scrie, a avea ambiția de a produce în sfera culturii înseamnă a face politică. A scrie într-o limbă înseamnă a face politică. S-ar putea altfel ? S-ar putea scrie într-o limbă fără trecut, fără memorie, ce nu depozitează în tezaurele sale tot ce au trăit înaintașii, întreaga moștenire a valorilor obștii, toate cumpenele existențiale ce compun biografia unui popor ? Scriind în limba română, îți asumi năzuințele etice ale unui neam străvechi, îți apropii credințele și dorurile lui, te identifici cu aspirațiile sale.

Scriitorul care scrie face politică. Nu e chiar un truism. Scriitorul care nu... scrie face și el politică. Și nici aici nu avem de-a face cu un truism.

Desene pe asfalt

Implicare

Poate exista creație, poate exista artă în afara vieții poporului ? Iată de ce îmi întemeiez credința că refuzul implicării în domeniul politicului e o absurditate. Contrazisă de tot ce compune literatura română de totdeauna în ce are ea mai durabil, nemuritor. Îmi repet aceste adevăruri întîlnind adesea lucrări realizate lesnicios doar din jocuri de cuvinte (și prin extindere, jocul de-a insolitul, jocul „dinamitării" formelor, jocul de-a paradisul), din abilități (tertipuri) de atelier lipsite, practic, de valoare. Tot astfel încă mai sîntem martori ai unor (incolore) tentative de „demitizare" ori „mitizare" cu orice preț, sfîrșite indeobște prin „miticizarea" brumei de idei. Afișarea unei ostentative poze ironice nu conferă neapărat profunzime. Acizii ironiei își exercită benefic puterea tocmai în spații de gîndire în care rostul lor e să erodeze inerții, promovînd noul : de multe ori ei nu lasă urme în placa de „gravură" a sensibilității noastre tocmai pentru că nu sînt mișcați de înțelegerea plină de gravitate și de răspundere a realului.

Fiecare scriitor are posibilitatea de a face din opera sa o șansă a colectivității de a trăi cu obsesia duratei. Forța de penetrare a cuvîntului rămîne considerabilă chiar și în amurgul de secol dominat de posibilitățile (mecanice) de proliferare a fenomenului artistic. E nevoie de contribuția pasionată a fiecăruia în marea lucrare a obștii, fiecare nuanțăm cu un ciob de culoare desenul curcubeului ori al luceafărului din zori.

Apartenența noastră la istorie, la prezent, la viitor nu poate fi tăgăduită. Depinde de noi ca ea să fie afirmată cu apăsată eficiență.

GHEORGHE TOMOZEI

CRITICA

Temă de casă

Pe o teză hotărît antilovinesciană își construiește Sultana Craia cea de-a doua carte, **Orizontul rustic în literatura română** (Eminescu, 1985), nu fără vanitate și fără insinuarea cochetă a titanismului întreprinderii sale : „Eseul urmărește constituirea, conștiința de sine, evoluția și formele unei tradiții majore a literaturii române, în care s-au ilustrat aproape toți scriitorii români de primă mărime sau dintre cei mai buni". E de prisos să spun că ambițiile declarate la început de autoare se pierd degrabă pe parcursul analizelor care, în absența rigorii și a construcției teoretice, devin niște sîrguincioase și instructive rezumate, amestec de observații foarte fine și clișee școlărești, de intuiții timide și idei generale. Ideea eseului se înrudește în bună măsură cu aceea a lui Iorga, dominată de obligativitatea literaturii de a se ilustra prin specificul țărănesc, inclusiv cu acea limitare a etnicului la clasa țărănimii, pe care istoricul român o stabilea cu tărie. Personalitatea literaturii noastre se află, spune Sultana Craia, în caracterul ei rustic. În vorbele criticului răsună amplu ecoul polemicilor de început de secol, dar și glasuri ale prezentului, redeșteptate brusc în revelații tradiționaliste: „Caracterul rustic și mai apoi rural nu numai că nu provincializează literatura română, dar îi conferă originalitate în mai mare măsură decît tendințele de europenizare prin modalitățile pure ale curentelor occidentale".

Cartea urmărește deopotrivă orizontul rustic (dimensiunea naturală) și pe cel rural (structura socială și politică a societății țărănești), într-o cronologie care nu e a temei, ci a autorilor. Din această pricină, evoluția și formele tradiției cu greu pot fi reconstituite, căci sensul evolutiv al literaturii e cercetat nu după o anumită coerență, ci după sistemul didactic al fișelor. Instructiv ar fi fost să vedem cum imaginea arcadică, bucolică, mitologică și livrescă (de la Văcărești pînă la Odobescu) arată o inaderență la orizontul rustic, cum investigația realistă (de la Slavici la Marin Preda) face trecerea de la rustic la rural, cum proiecția fabuloasă, magică, și himerică (de la romantici pînă la Fănuș Neagu) dezvăluie o criză a ruralului, cum, în ordine strict estetică, orizontul rustic e adus în literatură la început prin imaginație, pentru ca apoi, după ce au intrat în joc observația și analiza, acesta să fie din nou figurat cu mijloacele ficțiunii simbolice, cum, în fine, felul de a trata orizontul rustic și rural e legat sensibil de evoluția curentelor și doctrinelor literare (arcadicul la clasici, contururile fantastice la romantici, observația și analiza la realiști, viziunea contorsionată la naturaliști, manierismul la moderni etc.). Sultana Craia se mulțumește să stringă în carte un șir de analize, aplicate cel mai adesea, însă fără relevanță pentru subiectul pe care și l-a propus. Ilustrativistă și lipsită de orice capacitate a demonstrației, volumul Sultanei Craia (numit impropriu **Orizont rustic în literatura română**, întrucît se exercită și pe acela rural) e o carte amputată, întrucît îi lipsește minima orientare teoretică. Cufundată în analiză, autoarea pare a fi abandonat pe dată ce și-a propus la început, de teamă să nu rămînă cu tema nefăcută.

RADU G. ȚEPOSU

MUZICA

Afiș simfonic

Obișnuitul afiș al simfonicului radioteleviziunii, înseră — pentru joia trecută — nume apreciate de marele public : dirijorul **Ion Baciu**, pianistul sovietic **Rudolf Kerer** și soprana **Georgeta Stoleriu**, personalități artistice care promiteau un adevărat eveniment (lucru mai rar întîlnit, din păcate, în actuala stagiune muzicală bucureșteană), fapt care a atras o sală plină pînă la refuz cu melomani însetați de frumos. Speranțe împlinite chiar de la început, căci prima audiție a cantatei semnate de **Doru Popovici**, „În memoriam", ne-a tulburat profund atît prin mesajul ei umanist cît și prin modul în care dirijorul a gîndit, a construit și a interpretat lucrarea.

În această nouă compoziție, Doru Popovici — fervent susținător al ideii pentru reîntoarcerea către o mai mare accesibilitate a artei — demonstrează teoria în practică, frumos și eficient, printr-o sumedenie de mijloace de expresie care dau glas și cale liberă Muzicii spre auditorul obișnuit. Astfel, utilizarea unor intonații din folclorul arhaic, ale modurilor populare (provenite, cum se știe, din modurile bizantine), a eterofoniei, a isoanelor (pure, sau formate dintr-o dublă pedală de cvinte paralele), a unei polifonii deloc complicate, dar complexe pe alocuri și — în principal — a **melodiei**, la toate acestea asociindu-se și culorile timbrale, calde, ale orchestrei de coarde (dovedindu-se astfel că și printr-o severă economie a aparatului instrumental se pot obține „efecte" la fel de sugestive) la un loc, deci, totalitatea mijloacelor înserate mai sus au dus la finalizarea unei lucrări de o mare profunzime. Sigur că **Georgeta Stoleriu** a avut o contribuție hotărîtoare în ceea ce privește redarea intențiilor autorului. Solista, care posedă o remarcabilă știință de a cînta, dublată cu o deosebită inteligență artistică și-a condus, cu recunoscuta sa măiestrie, vocea caldă și pură de soprană, subliniind duios sau dramatic, textul muzical și poetic.

Supranumit, la un moment dat, „al doilea **Richter**", Rudolf Kerer n-a avut parte, din păcate, de o asemenea prodigioasă afirmare internațională, tocmai datorită inegalității de care aminteam. Tehnica sa pianistică nu are cusur, mergînd de la virtuozitate și pînă la cel mai fin tușeu, de la tumultul specific romantismului și pînă la făurirea unui joc cristalin al apei, instrumentul ascultîndu-i fidel și dăruindu-i tot ceea ce poate el dărui. Ce păcat însă că atenția muzicianului nu stă mereu trează, căci doar astfel pot fi explicate greșelile, ușor observabile, efectuate în Concertul pentru pian și orchestră în la minor, de Edvard Grieg, lucrare pe care pianistul a cîntat-o de zeci de ori ! Cu toate acestea, Kerer rămîne un artist ce va fi așteptat mereu de publicul generos, care îi iartă scăpările în profitul unei comunicații directe, spontane, născute între scenă și sală, trăirea totală a solistului cuprinzînd deopotrivă și pe spectatori ; iar cînd oferi un „bis" aproape de perfecțiune, cum a fost cazul cu una din **Nocturnele** aceluiași mare creator norvegian, parcă totul se ia de la început...

Ion Baciu a demonstrat din nou faptul că este unul dintre cei mai străluciți șefi de orchestră ai autohtoni, atît în acompaniamentul Concertului de pian — unde a desfășurat o adevărată cursă de urmărire, impusă de solist — cît, mai ales, prin modul descriptiv în care a interpretat Simfonia a treia **Renana** de Robert Schumann. Privelиștile oferite de parcurgerea Rinului, iubitul și cîntatul fluviu din legendele nibelungilor, castelele medievale care contrastează cu luminoasele localități renane aflate la tot pasul, severitatea celebrului Dom din Köln etc., gravitatea și solemnitatea, laolaltă cu veselia, într-un cuvînt : **viața**, acea viață văzută și descrisă de marele romantic german, a fost expusă fie jucăuș, fie cu patos, dar cu luciditate de orchestra simfonică a RTV (în care coardele și-au păstrat strălucirea, dar alama — în special cornii — pare a fi oarecum obosită) condusă de experimentatul dirijor ieșean, Ion Baciu, pe care-l dorim programat cu mult mai des pe estradele de concert ale Capitalei

CLAUDIU NEGULESCU

PLASTICA

Parcă pentru prima oară

Expozițiile de pînă acum ale sculptorului **Dinu Rădulescu** au scos în evidență, ca și cea recent găzduită de Galeria „Orizont", tenacitatea și aplombul cu care artistul urmărește forțele lăuntrice ale propriului său univers artistic, o lume în care

Marți, 15 aprilie, orele 12, cînd au răsărit Pleiadele, care sînt stelele norocului și primăvara grîului, la sala de expoziții a municipiului București a avut loc deschiderea expoziției pictorului Constantin Piliuță.

Tovarășul Ghiță Florea, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București, a vorbit numeroșilor vizitatori despre viața și activitatea pictorului de excepție Constantin Piliuță. În continuare au vorbit scriitorul Fănuș Neagu și prof. univ. Dan Grigorescu. În încheiere, poetul N. Grigore Mărășanu a citit un poem inspirat din tabloul intitulat 1907, al pictorului sărbătorit.

Piliuță

Constantin Piliuță a ajuns la o vîrstă cînd culorile aproape că încep să se despartă singure, își fură zilele vieții spre a se dărui întreg tuturor oamenilor. El nu există decît înăuntrul armoniei de facere a lumii cu toate vopselele. Acolo se luptă cu pricinile împotrivirii și cu toate durerile ; și uneori îi scapără în suflet piatra minunilor ; atunci el se găsește în mijlocul Moldovei, în partea de sus a ființei sale nedesăvîrșite, în sînul durerii că e om și pictor român, și încă o dată om și pictor român, în izbinda uimirii că poate atinge și lumina geniului. El pictează frumos și repede, dar atunci cînd se vede încet și mina-i umblă agale e un pictor înțelept. Îl cunosc de atît de mulți ani încît îmi pot permite o rupere în inima adevărului : Piliuță, cel care s-a uitat la sine prea mult într-o serie de tablouri, revine azi în rînd cu umărul, tîmpla și spiritul marelui Alexandru Ciucurencu. Siguranța luminării îl așază în Domnia Dorului nostru. Nimic mai frumos și mai dulce și mai dezolant otrăvit decît să fii clasic în viață. Piliuță, din fericire pentru noi și din nedreaptă luare-aminte pentru urmași, își scrie numele alături de fermecătorii și fermecații creatori de lume. El face parte din aurita poveste a oamenilor ce și-au pierdut prenumele. El nu va mai fi niciodată Constantin, ci numai Piliuță. Aceasta echivalează cu pierderea părinților și înfruntarea pe veci a demnității. Ajuns în dreptul voievozilor ce stăpînesc lumea cu purpură și azur, Piliuță mai are o singură salvare în ochii mei : să se iscălească mereu sub formă de pahar așteptînd umplerea, dar nu cu untdelemn, ci iarăși și iarăși cu vinuri care ne îndoaie vremea spre fruntea limpede a iubirii de oameni și de tinerețe. Eu, dacă aș avea atît de mult talent cînd se întîlnește cu florile, m-aș călugări, să nu mă mai ispitească altceva decît munca. Neavînd talent decît atît cît îi trebuie unui om să trăiască firesc, aștept închinările paharului cu vin galben și bun. Că merită uneori aurul să curgă febril, tremurat și mai ales plin de lăsări, prefigurare și izbindă și în trupul omului.

FĂNUȘ NEAGU ■

Cronica literară — **de Al. Piru**

Proza românească de azi

Proza românească din ultimele patru decenii, din 1944 pînă în 1984, face obiectul unei ample lucrări în două volume, numai primul, subintitulat **Cucerirea tradiției** („Cartea Românească", 1985), numărînd 728 de pagini. Pînă la apariția volumului al doilea, subintitulat **Tradiție, model literar, model spiritual,** să ne referim doar la cei dintîi. Meritele mi se par de la început indiscutabile. Lectură stăruitoare, analize pertinente, plăcere a divagației, ironie, vervă ne întîmpină mai la fiecare pas. Putem fi de acord și cu proporțiile stabilite pentru fiecare autor sau operă (de pildă Marin Preda 66 de pagini, Ion Lăncrănjan 22 de pagini, Paul Anghel 10 pagini). Rămîne totuși o impresie de prolixitate, demonstrația critică fiind adesea argutioasă. Afară de asta, intenționînd o prezentare de ansamblu, criticul sacrifică ideile sintezei în favoarea prezentărilor de tip monografic pe baza unei clasificări care nu are în vedere stilurile de creație, tipologia, ci desfășurarea cronologică. Primul volum, declară autorul, se încheie cu prozatori care debutează în anul 1965, așadar cuprinde proza din primele două decenii după 23 August 1944. Dacă primul este numit însă **deceniul unu,** al doilea poartă numele de **Generația 60.**

Materia **Deceniului unu** este cam aceea de care se ocupă Eugen Simion în **Scriitori români de azi,** vol. II. „Cartea aceasta s-ar fi putut numi **Amurgul idolilor**", scria Eugen Simion, nu i-a zis însă așa, avînd oroare de titlurile poetice. Cornel Ungureanu nu are această oroare și sub prima secvență a studiului său (despre Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu și G. Călinescu) citim sintagma **Amurgul zeilor.** De fapt, atît Camil Petrescu, cît și G. Călinescu depășesc deceniul unu, primul cu **Un om intre oameni** (volumul al treilea, neterminat, din 1957), iar al doilea cu **Scrinul negru,** din 1960. A doua secvență a deceniului unu tratează despre „operele de senectute ale maeștrilor" (Zaharia Stancu pînă la **Șatra,** 1968, Geo Bogza pînă la **Paznic de far,** 1974 și Laurențiu Fulga pînă la **E noapte și e frig, seniori,** 1984, prin urmare pînă la sfîrșitul deceniului patru). Tot în deceniul unu asistăm, după Cornel Ungureanu, la o resurecție, o conectare la tradiție prin Marin Preda (analizat cu accent pe cele două volume din **Moromeții,** 1955—1967, și prea puțin cu **Cel mai iubit dintre pămînteni,** deși acest roman e socotit „cea mai importantă operă" a „obsedantului deceniu"), Eugen Barbu (prezentat pînă la **Săptămîna nebunilor** din 1981) și Titus Popovici (se analizează și nuvela **Moartea lui Ipu** din 1970). La deceniul unu (este inse-

rat la sfîrșit și V. Voiculescu cu prozele sale postume, scrise între 1946 și 1958) figurează opere din toate cele patru decenii, aparținînd unor scriitori din generații diferite, nu numai prozatori, dar și dramaturgi (Camil Petrescu), critici (G. Călinescu), poeți (Zaharia Stancu), priviți ca prozatori în chip unilateral.

Cu privire la ideea de generație sînt necesare cîteva precizări. Se știe că generația e un spațiu de 33 de ani care stă la îndemîna unui scriitor spre a se afirma după ce a ajuns la maturitate, să zicem la vîrsta de 20 de ani. Într-un secol sînt trei generații care coexistă, bunicii, părinții și nepoții unei familii. O generație literară apare în momentul cînd o anumită mentalitate, un spirit comun devin predominante. O generație literară se manifestă într-o epocă literară. În literatura română se poate vorbi de generații literare din 1830. Într-o sută cincizeci de ani, avem cinci generații literare de cîte aproximativ trei decenii : prima e cea romantică (1830—1862), a doua generația clasică a Junimii (1863—1892), a treia de sfîrșit și început de secol (1893—1918), a patra generație interbelică (1919—1947), în fine, a cincea generație postbelică, afirmată între 1948—1981. De la această ultimă dată este de așteptat o generație nouă care a și început să se facă simțită.

În partea a doua a cărții sale, Cornel Ungureanu, părăsind la deceniul unu pe Marin Preda, Eugen Barbu și Titus Popovici, altuează, în două secvențe, 17 prozatori la „generația '60", secvența I („artiști, artizani, confecționeri") : Dumitru Radu Popescu, Fănuș Neagu, Vasile Rebreanu, Nicolae Velea, Ștefan Bănulescu, Sorin Titel, Augustin Buzura, George Bălăiță și Nicolae Breban ; secvența II („de la exercițiul jurnalistic la nuvelă și roman") : Radu Cosașu, Teodor Mazilu, Ion Băieșu, Paul Anghel, Ion Lăncrănjan, Petre Sălcudeanu, Constantin Țoiu, Dinu Săraru. Ca vîrstă constatăm că Marin Preda era doar cu un an mai mare decît C. Țoiu, iar acesta e mai mare la rîndul lui decît Eugen Barbu. Pe de altă parte, Radu Cosașu, Teodor Mazilu și Petre Sălcudeanu sînt de o vîrstă cu Titus Popovici, în vreme ce Lăncrănjan e cu un an mai mare, iar Paul Anghel cu un an mai mic. Importă desigur data debutului în volum. Preda a debutat în 1948, însă numai cu patru ani mai tîrziu Radu Cosașu, cu șapte ani Eugen Barbu și Titus Popovici, cu opt ani Băieșu și Mazilu, cu zece ani Dumitru Radu Popescu. Diferențele nu ies din sfera unei generații literare. **Risipitorii** de Marin Preda apare în 1962 odată cu **Dincolo de nisipuri** de Fănuș Neagu. **Intrusul** în 1968 odată cu **Animale bolnave** de N. Breban și **Duminica mușilor** de C. Țoiu. **Delirul** în 1975 odată cu **Fețele tăcerii** de Augustin Buzura, **Lumea în două zile** de George Bălăiță, **Caloianul** de Ion Lăncrănjan și **Cel mai iubit dintre pămînteni** o dată cu primul volum din ciclul romanesc **Viața și opera lui Tiron D. (Iepurele șchiop)** de Dumitru Radu Popescu. Începutul așa-zisei generații '60 este anul 1948, anul apariției volumului **Întîlnirea din pămînturi** de Marin Preda, cel mai important prozator al generației postbelice.

---

formele, eliberate întrucîtva de figurativul naturalist, tind să ia în stăpînire, să-și subordoneze, prin dinamism, prin confruntări monumentale, acele spații în general inerte prin excesul de organizare urbanistică. Ne imaginăm, cu alte cuvinte, ce punct de atracție, ce pată de culoare, ca să zicem așa, ar putea instaura într-un parc oarecare, înconjurat de monotonele cuburi de beton, unele din lucrările sale, în special cele ce fac parte din seria **Cavalerilor.** În contrast cu formele ascuțite, parcă în explozie, ale acestor grupuri ce-și consumă energia prin însăși confruntarea lor, Dinu Rădulescu se-arată deopotrivă fascinat de jocul volumelor rotunde, al liniilor alungite în racursiurile unor nuduri sau personaje precum „Maternitatea" sau „Cîntăreț din cimpoi", lucrări ce concură, prin expresivitatea lor, cu frumusețea suprafețelor îndelung frămîntate a citorva din portretele expoziției, mai ales cele dedicate lui Theodor Pallady. Chiar dacă împrejurul tuturor acestor lucrări se instăpînește o anume liniște, ceea ce ar vrea să însemne un fel de aer calm, o epuizare totală, o lumină parcă înfrîntă de propriile ei eforturi de-a dezvălui contorsionările marmurii, ale pietrei, ale bronzului sau ale lemnului, sculptura lui Dinu Rădulescu emană o continuă neliniște, un freamăt interior intens, o teribilă strădanie de-a smulge materialului acel țipăt, acea viață pe care o conține în adîncul structurilor sale. Stăpîn pe un ansamblu de semne ce alcătuiesc un limbaj plastic de mare acuratețe profesională și-al unui univers ce s-a închegat la capătul unei temeinice osîrdii, Dinu Rădulescu face dovada că arta sa s-a apropiat de-acel prag al maturității, dincolo de care începe drumul istovitor al mărturisirii de sine. Uneltele și puterea gîndului, deopotrivă a trăirii, au fost probate. Continua lor devenire urmează a întrupa inefabilul lumii înconjurătoare. Urmează a fi rostit ceea ce doar ochiul artistului deslușește, parcă pentru prima oară, dincolo de aparențe. Parcă pentru prima oară, pentru că, în artă, așa cum adesea s-a afirmat, la capătul oricărui drum nu se află decît începutul altui drum, într-o nesfîrșită primenire.

VICTOR NIȚĂ ■

TEATRU

Turneu și turnir

Un recent turneu al Teatrului de stat „Valea Jiului" din Petroșani a prezentat publicului bucureștean trei din spectacolele de succes ale ultimelor stagiuni, reunite sub titlul **Un bărbat și o femeie : Într-un parc pe o bancă,** de Alexandr Ghelman, **Anonimul venețian** de Giuseppe Berto și **Un bărbat și mai multe femei** de Leonid Zorin. Programate în aceeași seară, cele trei piese au devenit, vrînd-nevrînd, și un veritabil maraton actoricesc al tînărului Claudiu Bleonț (interpretul rolurilor masculine) alături de Patricia Grigoriu și Magda Catone. O dată mai mult, condiția actorului de provincie este ilustrată : pe de o parte, șansa de a juca mult, de a comprima în primii ani de carieră o experiență greu de dobîndit pe marile scene în același interval, pe de altă parte, riscurile montărilor „în răspăr" cu texte la modă, căutînd succesul prin provocări adesea prea apăsate.

Cunoscuta piesă a lui Alexandr Ghelman, care a făcut cel puțin trei spectacole excelente (la București, la Brăila și la Brașov), este abordată de către regizorul Cătălin Naum (sperăm să fi descifrat corect „rebusurile" programului de sală) în cheie ironică. Din păcate, ironia alege aici mijloacele bagatelizării. Vera și Fedea devin... Vera și Fedea și nu acele două singurătăți încărcate de afectivitate, vulnerabile și balansînd dureros în contratimp în căutarea unei adevărate comunicări cum ne spune textul. Vera (Patricia Grigoriu) este în acest spectacol inocența neajutorată, credulă și răbdătoare, fracturînd însă personajul înspre final, cînd femeia descoperă minciunile bărbatului. Fedea (Claudiu Bleonț) rămîne de la început la sfîrșit în aria autoironiei. Partitura lui, oricum mai plauzibilă prin înseși datele personajului, este ceva mai convingătoare, privată însă de vibrație.

Aceeași obiecție (cu adresă în mod special la regie) și pentru **Anonimul venețian,** unde turnura parodică este mult îngroșată. Claudiu Bleonț traduce degringolada existenței bărbatului printr-o curioasă compoziție, nu atît de vîrstă (El este în piesă un bărbat către cincizeci de ani), cît de atitudine. Gesturile amintind deopotrivă de Charlot și de Popeye marinarul, voce îngroșată, folosirea anapoda a obiectelor din secție dezamorsează complet momentele culminante ale textului, accentele tragice transformîndu-se într-un regal al cabotinismului. Dincolo de toate acestea, jocul lui Bleonț are scene de virtuozitate. Cătălin Naum n-a găsit din păcate nici de această dată, credem, cheia cea mai potrivită. Intențiile sale experimentale sînt evidente și, de-a lungul biografiei sale artistice, chiar coerente, doar că aceste două spectacole nu s-au regăsit pe sine în interiorul experimentului, cu toată strădania interpreților (alături de Claudiu Bleonț, din nou Patricia Grigoriu) care au colaborat fără rezerve.

Marele succes al verii trecute în cadrul Festivalului tînărului actor de la Costinești, **Un bărbat și mai multe femei,** de Leonid Zorin (cu Magda Catone și Claudiu Bleonț) a fost și cu acest prilej clou-ul. Într-o viziune regizorală proprie, cei doi actori au „umplut" scena, cum se spune, într-un joc alert, savuros, inventiv, cu o excelentă dozare a raportului dintre comicul de limbaj și cel al gesturilor, cu mici scene de pantomimă (mai ales Bleonț), cu multă, multă sugestie. Pentru Magda Catone, cele șapte personaje interpretate (dacă am numărat bine) sînt tot atîtea compoziții realizate cu mare mobilitate, cu vervă comică. În rolul funcționarului căruia îi trebuie o adeverință cum că nu se află în evidența unui așezămînt de sănătate mintală, Claudiu Bleonț este în sfîrșit el însuși, adică actorul de mari resurse scenice, as al evoluțiilor fără plasă, pe muchea de cuțit a comediei lirice, a textului de melodramă. Trei bărbați prada festelor răutăcioase (chiar tragice) ale sorții, personajele sale din această seară întregesc imaginea despre una din marile speranțe ale teatrului și filmului contemporan.

TANIA RADU ■

Drumuri mai scurte spre orașul de mîine

● Pasajul rutier Mărășești, amplasat în dreptul podului cu același nume. Circa 400 m lungime (din care 50 m acoperiți), 24,5 m lățime, două fire de circulație pe sens, două linii de tramvai în mijloc. Pasajul va ordona traficul rutier care, la ora de față, pătrunde în Piața Unirii prin bd. G. Coșbuc, circulația urmînd să se facă, prin ocolirea pieței, pe axa Soseaua Viilor — Cuțitul de Argint — Piața Libertății — bd. Mărășești — str. Nerva Traian.

● Pasajul rutier Piața Victoriei, construit în prelungirea bd. Ilie Pintilie și făcînd legătura (prin traversarea subterană a pieții) cu bd. Nicolae Titulescu. Toi din subteran, o legătură rutieră cu bd. 1 Mai. Lung de 690 m (din care 330 m zonă acoperită), două fire de circulație auto pe sens, două linii de tramvai, două peroane pentru stațiile de tramvai din interiorul pasajului.

● Pasajul rutier Calea Victoriei, amplasat pe itinerariul str. Nicolae Iorga—str. Fundației, subtraversînd Calea Victoriei și legîndu-se cu calea Griviței în dreptul străzii Ștefan Furtună. Lungime totală : 455 m, din care 26 în subteran.

● Pasajul rutier superior Băneasa, construit în cartierul Electronicii și înlesnind, prin traversarea căii ferate București-Constanța, legătura șoselei Fioreasca cu șoseaua Pipera și cu aeroportul Băneasa. Deschis deopotrivă circulației auto și circulației tramvaielor, pasajul va avea 530 m lungime (din care 330 m de pod), 21 m lățime, două fire de circulație pe sens și două linii de tramvai la mijloc.

● Pasajul Lujerului, încă în lucru la Institutul „Proiect București", va lega cartierele Drumul Taberei și Giulești, traversînd pe dedesubt calea ferată ce unește stația C.F.R. Cotroceni, comuna Ciorogîrla și bd. Păcii.

În zonele : ● Chiajna ● Roșu ● Insulă ● Ciurel ● Grozăvești ● Ștefan Furtună ● Eroilor ● Operă ● Izvor-Coșbuc ● Operetă ● Piața Unirii ● Mărășești ● Timpuri Noi ● Mihai Bravu ● Vitan-Bîrzești.

Planșe pentru cartea de geografie a viitoarelor generații

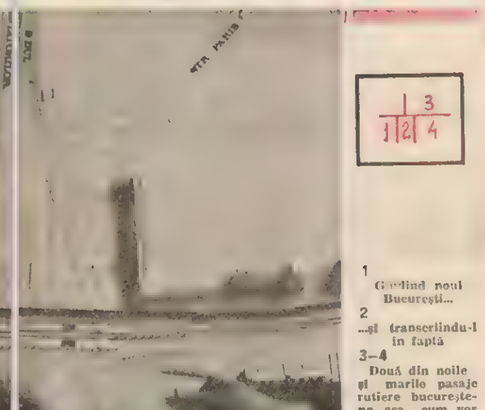

1 Gherdul nou București...

2 ...și transcriindu-l în faptă

3–4 Două din noile și marile pasaje rutiere bucureștene, așa cum vor arăta în viitorul apropiat

Fotoreportaj de Ilie Purcaru și Victor Rădulescu

Abia desclestată din brațele unei prea aspre și prea lungi ierni, cuprinsă parcă de febra recuperării unor file de calendar ce alinic i-au fost sustrase, primăvara românească își dezvăluie cu o unică frenezie darurile și harurile de anotimp dinamic, răscolind totul, stimulînd totul, recreînd totul, conjugînd și cuplînd cele două forțe — a naturii și omului — în opere cu rezultate fundamentale.

Trăim de fapt, de la un timp, aici, la Dunăre și Carpați, o primăvară specială, o primăvară cu ample și temeinice de eră. Ceea ce o pătrime din an e socotit la noi anotimp, cu o inegalabilă distribuire de culoare, lumină și farmec în geografia zilelor, s-a concentrat în ultimele două decenii pe semnificația unui **anotimp-primăvară**, a unui năvalnic și necurmat anotimp al creației noi. Am deschis, altfel spus, un arc prin care am unificat primăverile și continuăm a lucra cu mistrilie sub bolta lui. E primăvara unui pămînt redeșteptat, înnoiat și înfrumusețat prin marea operă constructivă a Partidului Comunist Român, înfăptuită cotidian de milioane de mîini. E etapa majoră a unei societăți tinere, care-și numără anii cu anii ultimelor două decenii, e realitatea unei țări noi, țara **Epocii Ceaușescu**, țară aflată la o altă vîrstă istorică, tot atît de diferită de peisajul social de care s-a despărțit pe cît sînt de diferite la noi anotimpurile, iarna monocromă și rece față de calda policromie, încărcată cu flori și cu roade, a primăverii.

Am reținut cu o nouă intensitate acest sentiment purcurgînd Bucureștii acestor zile. Bucureștii din preajma marii aniversări a partidului, febrilizați de o transformare a peisajului — în panoramele largi ca și în detalii — pe care nu poți să nu-l legi de primăvară și de renaștere, în sensul cel mai inalt. Cecolor 500 000 de apartamente noi ale **Epocii Ceaușescu**, meitrouluși lucrărilor de edificare a Casei Republicii și Bulevardului Victoria Socialismului, monumentelor științei, culturii și artelor ridicate în ultimele două decenii îl se adaugă, în aceste zile, noi altitudini ale creației, atrăgînd magnetic, în sus, relieful orașului și al noii lui existențe.

În primăvara asta, parcă mai viu ca oricînd, mișcarea de artă, de sus, a berzeiilor acestor a fost precedată și amplificată, aici, jos, pe Dîmbovița, ca pretutindeni la noi, de mișcarea oamenilor ce construiesc, construiesc ei o aprigă și înaltă sete a noului, desființînd zilnic opoziția pămînt-cer, ridicînd pămîntul nostru mai sus și mai sus cu noi etaje. (Fără să albă, poate, timp să vadă, prea înclestați cum sînt în truda lor, că de acolo, de sus, din unghiul păsărilor, pămîntul acesta arată tot mai frumos pe zi ce trece !) Această creație a oamenilor, pe care ești îngîlit s-o cuprinzi în metafora zborului, nu părăsește pămîntul niciodată, oricît ar fi de speculativă în căutările ei, pentru că orice construcții, oricît ar fi de spectaculoase, toi construcții sînt, verificîndu-se pe sol. Ele invesnicesc primăvara creației noastre sociale, stimulîndu-i mereu și mereu potențialul caloric.

Ne-am risipit în aceste imagini panoramice fiindcă, mărturisim, ne-a fost greu să alegem, din Bucureștii-santier ai acestor zile, acele elemente sau fragmente care, prin forța lor de sugestie, să poată evoca în mod ansamblul unui demers constructiv de proporții unice. Sînt mult prea multe astfel de elemente intr-un oraș ce cunoaște, la ceasul de față, cel mai impresionant efort edil din cîte l-au însemnat prin veac. Un fel de care îl putem numi, fără să exităm la cuvînt, de anvergură istorică, un efort care ordonează privelișteaa — implicit viața — celui mai mare oraș al românilor pe noi linii de sens, pe noi și monumentale dimensiuni, începînd cu chiar inima lui, cu viitorul lui centru civic, cu cel mai falnic arhitectonică a cărții sale, al cărei tipar devine altul. O sugestie în dilema alegerii ne-a oferit-o fotoreporterul nostru, risipind de masa redactiei, în evantai, imaginile pe care le vedeți în aceste pagini. Sînt dintre cele mai proaspete schițe la tabloul noului București, unele încă pe gevaletul ideii, pe mesele arhitecților și proiectanților, altele, multe, în plină constituire în piatră. Încrucișîndu-se de pe acum cu pasul localnicului, provocîndu-i surpriza și incitîndu-i ochiul prin somptuozitatea și inedițul lor. Este vorba de cele 5 noi și mari pasaje rutiere ale Capitalei, a caror edificare a început în primăvara asta, și de cele 15 noi poduri ce se vor arcui peste Dîmbovița.

Deci liniă marile pasaje rutiere pe care le știm, și ele prospețe în decorul orașului, lîngă cele de la Obor, Podul Grant și Piața Muncii, se construiesc pasajele Mărășești, Piața Victoriei, Calea Victoriei, Băneasa, Lujerului. Iar peste Dîmbovița vor apărea în curînd (chiar în curînd, termenele inaugurării lor fiind anul 1987 !) podurile de la Chiajna, Roșu, Insulă, Ciurel, Grozăvești, Ștefan Furtună, Eroilor, Operă, Izvor-Coșbuc, Operetă, Piața Unirii, Mărășești, Timpuri Noi, Mihai Bravu, Vitan-Bîrzești. O întreagă geografie a Bd. Mărășești — Nerva Traian. Gîndit în cadrul monumentalelor lucrări de edificare a noului centru civic, de axa Bulevardul Victoria Socialismului — Căuzași, acest mare pasaj rutier determină și polarizează amenajări cîtadine multiple (rețele stradale, edilitare, galerii de termoficare, de cabluri pentru telecomunicații, de conducte de apă etc.), un efort care-l echivalează ca greutate (investiție, forță de muncă) pe cel al ridicării unui întreg cvartal de blocuri, dar desfășindu-l prin performantele tehnico-constructive reclamate de operă.

Fiecare din aceste construcții este o operă-unicat de gîndire tehnică și de artă, fiecare reprezintă o problemă, niciuneri nu se repetă aceleași soluții, și toate laolaltă înseamnă o nouă respirație a orașului, o nouă fluență a traficului, de mult pretinsă de dezvoltarea industrială, urbanistică și demografică, de noua și amplă mișcare a vieții cetății, tumultuoas revărsată peste vechea-i ramă arhitectonică. Unul din cele mai vechi orase europene devine, și prin astfel de construcții, unul din cele mai moderne, cu o puternică personalitate a noului, o veritabilă capitală a României acestei epoci. Sporesțe, prin ele, și frumusețea cetății, cea cîntată din veac de toți călătorii, pe toate gamele exclamațiilor. Noile edificii vor fi frumoase și în sine (podurile, de pildă, vor fi cioplite în piatră și în granit și decorate cu balustrade sculptate de unii veșnici sculptați), iar așezarea lor la răscrucile vieții și mișcării orașului le va face să semene cu niste semne de carte favorizînd lectura unei priveliști în continuă ridicare a străluciri.

Un elogiu, un prim elogiu pentru aceste inestimabile daruri făcute capitalei românilor va trebui să aducem celor ce le-au gîndit și celor care le pun în rost. Sînt, mai întîi, proiectanții și arhitecții, cei care în marea întrecere închinată aniversării partidului au concenut într-un timp record (cu o lună înainte de termen !) planurile pasajelor și ale podurilor, desfășurînd o uriașă bătălie mută, o bătălie a cugetării, studiului, fanteziei, preludiu la înfruntarea materială cu problemele propriu-zise ale construcției, rezolvate înainte de toate în mod abstract, în laboratoare și pe planșete. Sînt apoi autorii prefabricatelor, meșterii cioplitori ai pietrei, creatorii ultramodernelor instalații incorporate în edificii, multe din ele alcătuite din piese-mamut, dar șlefuite ca niște bijuterii, nepermitînd nici tolerante de micron. Sînt apoi ei, constructorii și montorii, a căror trudă, la fel, trimite sugestii spre cea a bijutierului (în structura milior de tone de beton armat și pretensionat care tin încordat un pasaj rutier, cu giganticele solicitări la care acesta este supus, n-are voie să se insinueze nici cea mai infimă bulă de aer, nici cît un vîrf de ac, fiindcă o astfel de buturugă mică ar da peste cap colosul !), a unei creații de vîrf, în care nu e admisă decît calitatea maximă.

Primăvara anului '86, primăvara gloriosului jubileu al partidului. Intîmpinat cu impetuoase fapte de muncă și de creație de către întreaga suflare a României, ridică, iată, și mai sus Bucureștii, și mai aproape de cotele viitorului, și mai aproape de altitudinea visului nostru privind devenirea cetății din care răsare soarele pentru toți românii.

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

...ca tomberonul pentru ... ca se lumea gunoi

Medic de familie

Un oraș cu 122 000 de locuitori nu poate fi considerat niciîn departe o localitate neinsemnată. Sectorul 3 al Capitalei, ca o populație infantilă care a atins exact cifra de mai sus, s-ar putea constitui într-un adevărat oraș al copiilor. Micilor locuitori din această zonă a Bucureștiului le sînt destinate 13 creșe, 27 de grădinițe, 52 de școli, 3 case de copii, o policlinică, 6 dispensare, 42 circi sanitare și un spital cu profil de pediatrie pură, numărînd 276 de paturi.

Cînd pătrunzi într-un spital îți se pare firesc să îl se vorbească exclusiv despre știința de a vindeca bolile. La Spitalul clinic de copii „Cuțărași", care deservește teritoriul sectorului 3 al Capitalei, nu-ți trebuie mult pînă să realizezi că, de fapt, despre boli și vindecări se vorbește puțin. De făcut se face mult dar pentru directoarea dr. Steluța Dumitru este un lucru firesc — cum și este, de fapt — îngrijirea bolnavilor a fost dintotdeauna îndatorirea de căpătîi a oricărui medic. Pediatria modernă este preocupată acum, nu doar de înlăturarea bolii, de scăderea morbidității și mortalității infantile, ci de păstrarea stării de sănătate a copilului pînă la adolescență. Medicii pediatrii acționează nu doar pentru apărarea copiilor de boli, ci pentru îmbunătățirea nivelului lor de sănătate. Asta presupune o muncă enormă și o dragoste nemăsurată pentru cei mici, pentru asta, îmi spune nu o dată pe parcursul convorbirii noastre această femeie-spirit care este doctorița Dumitru, „spitalul merge din ce în ce mai mult în teritoriu".

În spital și în unitățile ambulatorii ale sectorului sînt 120 medici pediatri și 478 de cadre medii sanitare. Fiecare medic al spitalului are săptămînal și activitate în dispensarele teritoriale. Este o muncă de îndrumare, de control, de consultații. Grija pentru copii începe cu mult înainte de apariția lui pe lume. Se duce o intensă activitate de educație sanitară, au loc numeroase discuții cu viitoarele cupluri asupra importanței copilor în căsnicie, gravida este pregătită în probleme de alimentație, de îngrijire a copilului, de prevenire a îmbolnăvirilor. Cadrele medicale merg pînă la a aranja, alături de viitoarele mame, camera și pătuțul celui care este așteptat să vină pe lume. Sînt niște treburi de „dădăceală" — recunoaște directoarea Steluța Dumitru, dar sînt extrem de utile, mai ales pentru tinerele mame care dau naștere primului lor copil. Apare încrederea, se stabilește o legătură sufletească între părinți și cadrele medicale, care sînt, toate, în sprijinul nou născut. Mama ascultă de omul care a fost alături de ea și care devine medic de familie. Toți copiii noștri au un asemenea medic, gata oricînd să sară, chiar și la o falsă alarmă. Eșalonul de copii de vîrstă foarte mică, 0—1 an, beneficiază de o supraveghere permanentă, chiar dacă sînt voinici și sănătoși. Copii „problemă" nu sînt pentru pediatrii doar cei periclitați din punct de vedere medical, ci și din punct de vedere social, copii proveniți din familii dezorganizate. La dispensarele de care aparțin un număr mai mare de copii au fost dublate cadrele de ocrotire pentru a se asigura supravegherea și intervenția promptă. Există astăzi o evidență cît se poate de riguroasă a tuturor celor mici.

— Dacă un copil pleacă pentru o perioadă într-un alt sector — să zicem că este incredințat bunicilor — întocmim adrese, dăm telefoane în sectorul respectiv și ne anunțăm colegii de sosirea celui mic pe teritoriul lor. Nu ne liniștim decît în momentul în care copilul este preluat de un cadru medical și ne parvine confirmarea de primire. Ce face copilul nostru în voi în sector ? E sănătos ? Aveți grijă de el ?, îmi întreb colegii și el mă întreabă pe mine. Un copil scăpat din vedere, fie chiar și pentru cîteva zile, poate însemna un risc foarte mare. Uneori mamele nu sesizează primele simptome ale bolii, mai ales cele fără experiență și pot veni în ultima clipă cu el la spital. Medicul de dispensar și sora de ocrotire sînt doi factori extrem de importanți. Nu de puține ori bat zilnic la ușa unei mame. Aici intervine și experiența, care-ți arată că copii trebuie văzut foarte des. Îți trebuie un anumit timp să cunoști familiile. Avem medici care-i știu și pe actualii părinți de cînd erau de-o șchioapă. Cînd intervine ceva, primesc telefoane acasă. Cînd se îmbolnăvește un copil și trebuie internat, este însoțit de medicul de dispensar care cunoaște cazul, a urmărit copilul, colaborează cu spitalul și totul se face spre binele micului pacient. S-a reușit să se creeze o legătură strînsă între cele două eșaloane de medici — cei de dispensar și cei din spital — sînt toți oameni dotați și dăruiți profesiei lor. Toți au conștiința că răspund de același lucru, de sănătatea celor 122 000 de copii. Avem în grijă sectorul cu cel mai mare număr al populației infantile din Capitală și nu-i ușor, dar nu ne plîngem pentru că dragostea noastră sînt copiii. Urmărirea lor se face diferențiat, de la caz la caz, ținînd cont de naștere, de dezvoltare, de vîrstă, de experiența mamei. Acolo unde sînt probleme, medicul este nelipsit. Sîntem, într-adevăr, medicul de familie al multor familii.

Importante sînt viața, creșterea normală a copilului, sănătatea lui. Pentru asta, orice măsură de prevedere este bine venită. Un bun pediatru trebuie să cunoască copilul în toată complexitatea vieții sale și sub toate aspectele personalității lui. Se fac eforturi neîntrerupte pentru creșterea unor copii frumoși, sănătoși, viguroși. Dezvoltarea armonioasă a generației de mîine înseamnă, și es, o calitate superioară a vieții noastre de astăzi.

LIANA MOLNAR

Gheorghe, fiul lui Gheorghe

Prima este Gabriela, are 16 ani și e la Liceul agricol din Curtea de Argeș. Urmează Georgeta, 15 ani, la școala gimnazială din comună. Numele celei de a treia, Ionela (13 ani), păstrează ceva din nostalgia speranței de a fi fost băiat. Urmează încă două fete, cu nume mai rar întîlnite în sat: Camelia (12 ani) și Simona (10 ani). Apoi, ca și cum terminațiile în a din familie n-ar fi fost suficiente, e moda numelor duble: Maria-Magdalena (8 ani) și Claudia-Nicoleta (4 ani). După ce această emancipare onomastică părea să fi atins apogeul, forța tradiției izbucnește odată cu marele eveniment : se naște Gheorghe (are acum 1 an și patru luni). Tare mult s-a bucurat Gheorghe Cîmpoca senior, șofer macaragiu la I.F.E.T., cînd, în sfîrșit, i s-a născut moștenitorul. Nu s-a priceput, drept, cum se vede, să-i dea propriul nume parcă tocmai pentru a risipi orice îndoială că forța bărbătească din familie s-a ridicat la puterea a doua. Vecinele îl încurajau, îi priveau expert soția și șușoteau cu umor, „să știi că Tanța face doi, ea să echilibrezei", dar Tanța a făcut numai unul și bun, de 4,100 kg. Gheorghe jr. — mîndria și răsfățul întregului clan Cîmpoca. Tanța, Constanța Cîmpoca, născută Olaru, a împlinit în februarie 37 de ani. Locuia încă fosta casă de naștere din Tutana, mama ei era îngrijitoare acolo și trebuie că „s-a exercitat oarece influență" astfel încît Tanța s-a înscris la Școala profesională de moașe de la Pitești pe care a absolvit-o în 1969, cînd s-a și măritat cu a lui' Cîmpoca. Deci, cîți ani de muncă tot atîția de dragoste, pentru că munca ei de moașă comunală este chiar dragostea ei pentru sutele de copii pe care i-a moșit dar care n-au putut suplini nevoia de copii proprii, „personali", cum se spune — lăcrămi de viață și de fericire trebuia să scinteieze în curtea sa și treaba asta s-a petrecut pînă acum de șapte ori, pînă cînd și curtea i-a devenit neîncăpătoare, și-atunci au sărit în ajutor cumnații, frații soțului, și au înălțat o casă de toată frumusețea, anul ăsta s-au mutat în ea, are 6 camere, locuite pe categorii de vîrstă

Pe Tanța n-a tentat-o nicidată să se opună legilor naturii și ale firii — este doar moașă comunală și un astfel de lucru l-ar fi fost la îndemînă, ca să zicem așa, mai ales că cinci copii avea de acum 10 ani. O ezitare a avut în pragul ultimei nașteri, taman al acelcia care i-a adus pe lume feciorul, se gîndea la vitalitatea celui de-al șaptelea, la ce caiciu și ce viață îi mai lăsasera fetele, dar soacra, Maria Cîmpoca, mama celor 8 frați, a liniștit-o spunîndu-i că „nu se va cunoaște" — și nu s-a cunoscut, în adevăr, Tanța născînd un zdrahon de băiat, care acum face „atîtea năzbîtii cîte nu fac fetele la un joc".

Acest amestec de moralitate, înțelepciune și dragoste în ceea ce privește copiii este o trăsătură a firii locuitorilor din această parte a Argeșului, în Băiculești nu puține sînt familiile cu mulți copii. Ciobanu Maria are 10, Bănică Valentina, Dobre Melania, Isăroiu Constantina și Badea Maria — cîte 8, și țopul ar putea continua. La fel de important ca această sănătoasă mentalitate a oamenilor este însă și faptul că o treabă atît de personală și intimă, cum este în ultimă instanță, nașterea unui copil găsește în grija și atenția primăriei condițiile obiective încurajatoare atît de necesare cînd porneșți pe lungul și dificilul drum al creșterii unui copil. Primarul, Gheorghe Iancu și vicepreședintele Consiliului popular comunal, Gheorghe Ilina folosesc toate pîrghiile care le stau la îndemînă pentru a facilita prioritar, în spiritul politicii partidului nostru, viața familiilor cu mai mulți copii, pentru ca acestea să simtă nemijlocit și palpabil respectul obștii, astfel încît în politica pe plan local (contractele, repartițiile de lemne etc. — aceste mici amănunte mari care compun viața cotidiană a unui om de la țară) criteriul demografic ocupă un loc important. Parcurgînd atributiile lor oficiale (asistența medicală să fie ireprosabilă, dezbateri și planare, acțiuni și gedințe pe această problemă etc), cei doi oameni de frunte ai comunei nu se rezumă la acest nivel global, al actiunilor bifate, ci înțeleg și trăiesc viața familiilor cu mai mulți copii în toată complexitatea ei, la scara unui pe unu, în funcție de particularitățile fiecărei situații în parte. O mare izbîndă e în acest sens crearea de locuri de muncă pentru respectivii părinți, astfel încît acestia să poată beneficia de substantiale avantaje acordate de stat — exemplul cel mai recent fiind al lui Gheorghe Daraglu, din satul Valea lui Enache, tată de 6 copii, care, după ce a fost „șomer", și încă între în servicii", i-s-a trezit cu niște venituri lunare (retribuție + alocație + ajutor social) la care nici nu visa.

Din umbra în care, cu discreție, primăria și medicii și, de fapt, întreaga obște din Băiculești veghează la tinerele vlăstare ale așezării, lumina în care crește copilul lui Cîmpoca și toți „colegii lor de generație" pare și mai puternică.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Omagiind gloriosul jubileu

Reportajul — imagine a realităţii socialiste

De-a lungul Dunării

Ne-am obişnuit ca, în marea lor majoritate, cărţile de reportaje să apară sub semnul unor anume colecţii menite să surprindă nu numai efervescenta dinamică, strict economică şi tehnologică, ce domină de la un cap la altul întreaga ţară, ci şi substanţialele mutaţii ce se produc, cu această ocazie, în felul de-a gîndi şi simţi al oamenilor care, ca un simbure de adevăr şi lumină, se află în chiar centrul, în inima acestor mari prefaceri. Aceeaşi reuşită, cel mai adesea în planul informaţiei şi al detaliului jurnalistic, dar, uneori, şi în planul literar, al descripţiei psihologice, o pot reclama, fără doar şi poate, şi două recente cărţi. **Însemnări mehedinţene** de Victor Rusu (Editura Scrisul Românesc) şi **Adresa mea — prezentul** de Coriolan Păunescu (Editura „Albatros"), chiar dacă ele nu se înscriu sub sigla vreunei colecţii, gen **România azi, Reporter XX** etc.

Ceea ce le uneşte, la prima vedere, ar fi faptul că autorii cărţilor trălesc la extremităţile Dunării, ca să spunem aşa, adică la Drobeta-Turnu Severin şi, respectiv, la Galaţi, oraşe de referinţă pentru bătrînul drum fără pulbere al ţării. Nu întîmplător, deci, marele reportaj, piesa de forţă a **Însemnărilor mehedinţene** se va intitula **Ostrovul Mare la vîrsta luminii**, veritabilă epopee hidroenergetică, aşa cum în **Adresa mea — prezentul**, piesa de început, **Inscripţii în bronz**, se vrea a fi, şi în bună măsură reuşeşte, un succint scenariu cinematografic despre elicart, cuvînt ce derivă de la acea extraordinară piesă a oricărui motor naval, elicea. Mai liric, mai dedat poeziei, aşa cum a şi făcut dovada prin cele două cărţi de poezie ce i-au apărut pînă în clipa de faţă, Victor Rusu transformă reportajul într-o confesiune, încluzindu-se pe sine, prin bunicii şi străbunicii săi, în istoria locurilor în care şi-a petrecut copilăria. Ample şi orchestrate cu migală, reportajele sale, inclusiv cel dedicat Ostrovului Mare, devin emoţionante poeme, insolite prin suita imaginilor şi situaţiilor propuse, prin replicile inteligente, scăpărătoare, ale personajelor dispuse să viseze cu ochii deschişi, dar fără a-şi refuza plăcerea dialogului în răspăr, cu evidente nuanţe ironice, de cea mai autentică factură oltenească. Confratele său, de la celălalt capăt al Dunării, Coriolan Păunescu, se-arată a fi dotat, cum spuneam, cu un ochi mai cinematografic, reportajele sale fiind tot atîtea cadre în care personajele, implicit faptul de viaţă pe care-l susţin, sînt grupate pe principiul fotografiei tip album de familie. Şi-ntr-un caz, şi-n celălalt, cei doi reporteri sînt ajutaţi de faptul că fac parte integrantă din peisaj, că sînt oameni ai locului pe care-l descriu şi-l comentează. Singura lor problemă a fost aceea de a stăvili argumentele încărcate de subiectivitate, de prea mult lirism, de a găsi o dreaptă cumpănă între ceea ce simt şi ceea ce neapărat trebuie relatat. Astfel, ceea ce i s-ar putea reproşa lui Victor Rusu este o anume stufoşenie derivată din prea ampla documentare, din cunoaşterea prea amănunţită a fragmentului de viaţă. Cu alte cuvinte selectivitatea sa n-a operat cu maximum de promptitudine. Celălalt autor, lui Coriolan Păunescu, ale cărui reportaje sînt extrem de scurte, cele mai multe acoperind doar două-trei pagini de text, îi reproşăm reprimarea şi chiar schematizarea exagerată a comentariului. Deşi sugestive, alese cu discernămînt compoziţional, descrierile şi incursiunile sale în substanţa însăşi a faptului de viaţă sînt, nu de puţine ori, lipsite de imprevizibil, intrucitva roze şi suave, fără acel dramatism pe care viaţa — cea adevărată, care este elementul primordial al oricărui reportaj — ni-l oferă la fiecare pas. Poate că, într-o scriitură mai amplă, mai construită, în viitoare cărţi de nuvele, sau, de ce nu ?, în viitoare romane, cei doi autori vor da măsura întreagă a talentului lor, a sensurilor pe care ochiul, lacom şi iscoditor aţintit spre lume, le-au desprins din tumultul însuşi al vieţii.

VICTOR NIŢĂ ■

Tonalităţi rapsodice

Geamandura (Editura Sport-Turism, 1985) adună în volum o parte din reportajele scrise de-a lungul anilor de Nicolae Grigore Mărăşanu. Realitatea care le inspiră e diversă, de la pădurile din Munţii Apuseni la călătoria „de probă" pe mare, de la spaţiul „himeric" al Brăilei şi „pasărea Phoenix a renaşterilor eterne", la metroul bucureştean, în fine, de la noaptea petrecută într-o maternitate, elogiu al oamenilor în halate albe şi al miracolului naşterii, la evocarea lui Panait Istrati. Poate cu excepţia primei însemnări, intitulată sugestiv **„Bună dimineaţa, doctore ! Trăiese !"**, celelalte reportaje au o tonalitate rapsodică. Accentul cade pe elementele de specific local : peisaj, tradiţii, preocupări, particularităţile muncii şi, legat de ea, ale psihologiei oamenilor din zona respectivă — şi, mai presus de toate, un adevărat imn dedicat naturii, înţeleasă în moduri diferite : natura-mamă, cadru sufletesc, natura „fragilă" spre care grija omului se îndreaptă cu un acr părintesc **(Pădurarii de pe cele trei Crişuri)**, ori dimpotrivă, natura dezlănţuită, demonică **(Fluviul mireasă a mare, Dincolo de gheţuri)**, natura-simbol, natura depozitar al istoriei străvechi **(Drum spre inima Daciei)** etc. Rapsodicul obligă la o ordonare după o logică proprie a materialului : motivele, de directă „observaţie" sau numai prelucrate (adaptată la specia reportajului, această cerinţă înseamnă : transcriere „nudă" a faptelor ori meditaţie elocventă în umbra lor), se înlănţuie mai puţin în conformitate cu identitatea lor, cît cu atmosfera pe care o creează, cu sentimentul exprimat şi cu ritmul impus. Observăm toate acestea parafrazate de cartea de reportaje a lui Nicolae Grigore Mărăşanu, de la structura ei la compoziţia fiecărui text, la modalităţile artistice alese de autor : portretul, comentariul succint în marginea unei fapte, a unui loc, a unui detaliu, dialogul viu şi timpul prezent folosit de multe ori în naraţiune, dar şi poemul cu caracter imnic, răminînd însă tot în sfera de preocupări a reportajului (mai puţin în elogiul adus Ardealului, **Eşti o continuă mirare, Ardealule**, mai mult în **Canalul**). Să ne oprim la frumoasa evocare a pădurarilor din Munţii Apuseni. Ceea ce reţine atenţia reporterului este truda pentru regenerarea pădurii, muncă sisifică, în acelaşi timp de o delicateţe incredibilă. Oamenii portretizaţi aici par „duhuri" ale pădurii : ei au, vrem să spunem, o anumită irealitate pentru ochiul nostru prea învăţat a fantaza. Împotriva acesteia „luptă" în secret reporterul — luptă, mai întîi, cu sine, pătrunzînd în esenţa unei vieţi aspre dar, paradoxal, plină de gingăşie. Şi aceasta în cadrul unui dialog plin de autenticitate, contrapunctat de „fibrele" naraţiunii. Multe din reportajele lui Nicolae Grigore Mărăşanu sînt veritabile proze scurte, căci interlocutorul (interlocutorii) devin repede, prin portretizarea sigură, personaje.

De efect sînt textele care se referă la chipuri şi locuri din zona dunăreană. Ca poet, N. Grigore Mărăşanu prelucrează tocmai acest spaţiu plin de pitoresc şi neprevăzut, un spaţiu parcă predestinat baladei — şi atmosferei baladeşti : spaţiul bălţilor brăilene, al deltei, lumea pescarilor, a păsărilor „uriaşe", viaţa misterioasă cuprinsă în adîncul apelor, fiorul acela „legendar" mereu atins de umbra morţii, impermeabil neiniţiaţilor, care îl fascina pe Sadoveanu. Iarna, apele „rele" îşi sporesc misterul, aduc în amintire fabuloase închipuiri, ca în **Dincolo de gheţuri**, „baladă" în proză. **Cîrma la tribord sau scufundătorii de la Peribolna** descrie întreaga asprime a vieţii de pescar, dar şi fascinaţia ei. Unele titluri sînt simbolice : **Digul speranţei, Ploaia de ulei, Noapte cu trandafiri la Dunăre, Locul de casă.** Însuşi titlul culegerii, **Geamandura**, trimite la o transcendere a faptelor şi semnificaţiilor lor directe. Reporterul vorbeşte convingător de limitele pe care efortul uman, munca depusă cu dăruire şi pricepere le învinge, de inerţia înfrîntă, de curaj şi de eroismul cotidian, „anonim". E tema „secretă" a cărţii, de remarcabilă unitate stilistică.

COSTIN TUCHILĂ ■

„Viaţa în serpentine"

Totul este cum nu se poate mai simplu, mai obişnuit : un ziarist pleacă în documentare pe un mare şantier naţional al tineretului, pe care ajunge să-l cunoască în amănunt, participînd la cele mai importante momente ale vieţii lui, radiografiind existenţe umane, închegînd lungi discuţii cu brigadierii, mirîndu-se adeseori şi sfîrşind prin a pricepe rosturile şi bucuriile unor tineri aflaţi în faţa unui veritabil examen de maturitate. Acesta ar fi subiectul unui amplu reportaj (sau al unui microroman) avînd ca temă şantierul şi şantieriştii. Ziaristul din cartea **Viaţa în serpentine** (Editura Eminescu) este una şi aceeaşi persoană cu autorul volumului, ziaristul Pavel Perfil. Şantierul este cel de îmbunătăţiri funciare Giurgiu-Răzmireşti, iar eroii poartă şi în carte numele lor de fiecare zi. Pînă aici totul este reportaj, un reportaj adevărat, plin de viaţă, de observaţii atente, de convingătoare reproducere a felului de-a vorbi al fiecăruia dintre cei cu care discută sau pe care îi ascultă reporterul. Dar mai există o posibilă grilă pentru lectura volumului. **Viaţa în serpentine** este şi un bun roman de actualitate, plin de momente înalte, de duioşie, de fantezie dezlănţuită chiar. Scriitura este aceea a unui prozator format, cu mari disponibilităţi în a contura profiluri umane şi de a sugera delicatele resorturi psihologice ale unei fapte sau decizii. În cunoaşterea şi descrierea oamenilor, reporterul-prozator porneşte după multe tatonări, după ce-şi adresează nenumărate întrebări şi-şi corectează continuu punctele de vedere rezultate în urma primelor observaţii. Oamenii sînt, prin asta, fiinţe cu adevărat vii în paginile cărţii, priviţi de-un autor a cărui sete de a şti adevărul despre ei este, la rîndu-i, vie. Capitole precum „Focuri şi oglinzi" sau „Fîntîna lui Ilie Mohu" sînt proze veritabile, scrise cu certă vocaţie, în tonuri de gri precum numai maeştrii fotografiei reuşesc să realizeze.

Carte scrisă cu frenezie, cu simţ al nuanţelor şi cu înalt respect pentru cei ce dau viaţă — viaţă aparte, mai plină de nerv şi de neprevăzut decît a-ceea obişnuită — marilor şantiere ale timpului nostru, **Viaţa în serpentine** este volumul unuia dintre cei mai talentaţi şi mai viguroşi reporteri ai generaţiei sale, cu indiscutabil har de romancier.

DAN MUCENIC ■

SPIRU CHINTILĂ : „Tehnologie"

RADIO — T.V.

O săptămînă bogată

A patra premieră din acest an la **Teatru TV** a fost o reuşită din mai multe puncte de vedere. Întîi pentru că drama istorică **Vlaicu Vodă** de Al. Davila, eveniment literar al anului 1902, este o capodoperă a dramaturgiei noastre clasice. Al doilea, pentru că Televiziunea a preluat spectacolul pus în scenă de Mihai Berechet la Teatrul Naţional din Bucureşti, transmiţîndu-l pentru iubitorii de teatru din întreaga ţară. Este, iată, în putinţa acestei instituţii de cultură de a înregistra şi păstra pentru istoria culturii române spectacole-eveniment ale teatrelor noastre. Şi al treilea, pentru că nu a fost o înregistrare pur şi simplu, ci o adaptare pentru micul ecran, din care spectacolul a ieşit mai dens, mai alert, mai frumos, mai aproape de sufletul telespectatorilor. A contribuit la aceasta, credem, priceperea regizorului de montaj ● În ianuarie l-am auzit pe Octavian Cotescu în ultimul său rol la radio, Bubnov din **Azilul de noapte**. Dar mai mereu avem prilejul să-l admirăm pe marele actor în reluări, cum a fost scenariul **Ion Creangă** de Mircea Ştefănescu ● Florentina Satmari ne-a prilejuit rara bucurie a unei reîntîlniri cu Ioana Radu, neîntrecuta doamnă a romanţei româneşti ● Scrisă cu mînă sigură, piesa **Zorile portului** de Ion Ursulescu, premieră radiofonică în regia artistică a lui Leonard Popovici, prezintă — acum, în preajma aniversării partidului comuniştilor români — un moment din dramatica luptă a muncitorilor din portul Brăila ● Evocări ale pictorului Nicolae Tonitza cinstesc pe marele maestru al artei plastice româneşti, de la naşterea căruia s-au împlinit o sută de ani ● Marţea, radioascultătorii beneficiază de o emisiune ce nu se dezminte: **Clubul curioşilor.** Şi ultima redactată de Camelia Stănescu a avut un sumar bogat şi variat. Se remarcă preocuparea de a nu pierde nici un minut, chiar şi dialogul dintre realizatoare şi prezentator este deloc formal, ci consistent şi la obiect. Însă prezentatorul nu este altul decît Florian Pittiş, a cărui contribuţie — sperăm că nu ne înşelăm — se simte pe tot parcursul emisiunii.

REGHINA VĂRVICI ■

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Scene spumoase, alerte

Puţine diferenţe sînt între piesa **Scapino**, regizată de Alexandru Dabija pe scena Teatrului „Nottara", şi textul original, **Vicleniile lui Scapin** de Molière. Varianta scenică românească împinge jocul personajelor înspre **commedia dell'arte**, italienizînd onomastica acestora şi imprimîndu-le o turnură mai caricaturală. Ei se numesc aici Geronte, Argante, Zerbinetta, Hiacinta şi, desigur, Scapino, iar povestea lor e orezărată cu multe scene de naivitate comică, de credulitate simpatică. Protagoniştii — fii de oameni bogaţi şi cam nătîngi — sînt mereu implicaţi în cele mai ciudate întîmplări de amor, pe care vicleanul Scapin le încurcă şi le descurcă în stilul său isteţ şi imprevizibil. Majoritatea personajelor au consistenţă pe scenă, datorită jocului foarte bun al actorilor. Scenele sînt mereu vii, spumoase, alerte şi la această imagine agreabilă un rol important l-au avut Horaţiu Mălăele (Scapino), Valentin Teodosiu (Geronte), Dragoş Păslaru (Argante), Ioana Crăciunescu (Zerbinetta) şi Elena Albu (Hiacinta). În excelenta regie a lui Alexandru Dabija, **Scapino** s-a dovedit a fi o foarte bună comedie, cu disponibilităţi pentru improvizaţie şi fantezie scenică, agreabilă, cu priză la public.

ARHIRE GRECU
inginer,
Fabrica de calculatoare
Bucureşti

Senzaţia de firesc

Tensiunea filmului **Vară sentimentală** poate fi aflată în înfruntarea de opinii dintre un tînăr inginer agronom care preia conducerea unui C.A.P. fruntaş şi vechiul preşedinte care, în traiul lui destul de însingurat, se convinge treptat că trebuie să se schimbe, să cedeze în mentalitatea sa bine intenţionată, dar cam învechită. Filmul regizat de Francise Munteanu, după un scenariu scris de Vasile Băran, este interesant nu atît prin diferenţele dintre cele două personaje — inginerul (Emil Hosau) şi preşedintele (Gheorghe Dinică) — care, pînă la urmă, se înţeleg foarte bine, cît prin senzaţia de firesc a poveştii de iubire dintre inginer şi tînăra tehniciană (Rodica Mureşan), încheiată cu căsătoria. Filmul trăieşte şi prin cîteva personaje savuroase (prin limbaj şi comportament), cum ar fi brigadierul (Marin Moraru), soţia (Stela Popescu) şi fiica acestuia, o adolescentă extravagantă care stîrneşte senzaţie în rîndul obştii. Hazul, dialogul spumos şi naturaleţea personajelor reuşesc să acopere o parte din schematismul scenariului şi să dea filmului o notă destul de mare de interes.

GHEORGHE MORAR
funcţionar,
Consiliul popular Arad

atelier literar

de G. Dumitrescu

C. Savin : Am primit textele dacti. Inainte de ele, o scrisoare in care ziceti : „sper că o să recunoaste-ti“... Ceea ce ne-a tăiat orice entuziasm (ba chiar orice interes) pentru manuscrisele dv., despre care vom fi nevoiti să nu mai discutăm dacă nu le veti pune in acord cu gramatica si ortografia.

C. Daniel : Unele semne de crestere. In „De la o vreme“. „Amintiri despre oameni“, „Primăvară“.

Şt. Petrea : Ar trebui, in primul rind, să puneti oarecare concordantă intre preferintele (mai ales contrapreferintele !...) din scrisoare si propriile dv. texte. Mai ales că intre acestea din urmă se pot intilni si elemente promitătoare (mai ales in „Nebunul“) pe care sperăm să le vedem confirmate si amplificate in viitoarele corespondente.

V. Naciu : Părerile cititorilor ne interesează intotdeauna si rămînem recunoscători celor ce ni le comunică. Dv., insă, nu vă exprimati niste păreri personale, ci vă luati rolul de purtător de cuvint al cititorilor in general. Nu stim cu ce drept si cu ce competentă !... „Să ne dea satisfactie deplină cititorilor“, ziceti. Sau in altă parte : „părerile pe care vi le expun sint impărtăsite de marea majoritate a celor cu care sint in contact“ (dar citi să fie oare acestia, in raport cu sutele de mii de cititori ai „Flăcării“ ?... — e foarte greu de apreciat, in lipsa datelor despre ocupatia si pregătirea dv., pentru că, nu-i asa, acest „a fi in contact“ variază puternic de la o casieriță de alimentară si pină la, sa zicem, un scafandru sau un călugăr, etc.). Vom subscrie, insă, integral la observatia de bun simt că „fiecare la din opera de artă ceea ce e in stare să primească“. (Asta, fie vorba-intre noi, cam anulează lozinca dv. anterioară „să se dea satisfactie“... etc. Cum să multumesti pe toată lumea dacă fiecare la doar „ce e in stare să primească“ ?... Vom reveni).

Bogyr : Incă nu ne putem da seama cit de autentică si de profundă e vibratia poetică, a acestor căutări, altminteri de bună conditie, laborioase si clasicizante (in haină cam rigidă, uneori...) Vă rugăm să reveniti.

V. Antonie : Si totusi, „Plecarea inspiratiei“, „Noaptea“, „Aproape poem“ (care mai cere, insă, o scrupuloasă revizie).

A. Petcu : Nesigure, stingace, mai slabe decit cele anterioare. Perspectiva se intunecă si mai rău, dacă tinem seama si de halul scrisorii (plină de „asi minti“, „să-mi pot citi“, „mă voi grăbi“, „dcsii“, „asi tinjiti“, etc.) atestind o inadmisibilă lipsă de pregătire elementară si de seriozitate, care, adăugind si intempestiva dv. nerăbdare, pun sub semnul intrebării dialogul nostru.

Rupal : Lucruri interesante, in general. Cu niste rezerve :/Dacă abordăm prozodia clasică, trebuie să ne tinem cit mai scrupulos de ea, evitind neglijente, „hirtoape“, disarmonii, etc. (v. „Vara morgana“ si altele). 2/Excesele debitului verbal, pină la incoerentă (si chiar dincolo !...), cu intrarea neglorioasă in suprarealismul standard, muzeal... Cele mai bune : „Motiv“, „Mit“, „Defectiune“, „Dulos“.

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se inapoiază.

Cintec de leagăn

Dormi, pruncule curat, in mănăstiri de vise
Cărările luminii se-mpreună
In locul unde muma ta cea bună
Cu raza cea dintii te invelise.

Dormi pruncule frumos ca o poveste
Nemărginirea te cuprinde lin
Si zinele din basme toate vin
Invăluite-n zimbete celeste.

Dormi pruncule plutind peste-neceputuri
Doar creanga de măslin să te atingă
Si-o pace infinită să te ningă
Fremătător precum un cer de fluturi.

MIRCEA TĂLAN

Motiv de amor propriu

Păzea că trec acei care
au frunțile brăzdate de
poleca aceluiași ideal și
palmele tari ca
marmora statuilor antice
păzea că trec acei care pot
zdrobi oasele fierului cu
o simplă apăsare de deget
lor
poetul le intinde aceste pahare de
hirtie din care să bea
șampania inimii sale

păzea intuneric păzea !

CONSTANTIN RUPA

Unicitate

Apari, soare, altul...
Ghiocelul aburos, brinduşa, salcimul
adu-ni-le din imensităti de umbră,
albinele roind să se inalte
ca virtejuri spre cer :
in mijloc o matcă
va sărbători misterul nerepetat
aşa cum nici un an nu se repetă,
cum fiecare brinduşă, ghiocel, salcim,
sint de o unicitate crincenă,
inspăimintătoare,
prin care viata cere să nu fie risipită.

MIHAELA COSMETTO

Sălbăticiune

Această mică sălbăticiune
ascunsă in pădurile copilăriei
in pădurile tinere
şi-n pădurile intomnate
se pogoară adesea prin curtile noastre
se imprieteneşte cu noi şi apoi
nu ne mai părăseşte
n-o mai putem alunga
n-o mai putem ucide
căci a crescut
mai mare decit am crezut
şi are deja un nume
tristeţe

NICU SILADE

La inimă

Imi aminteşe
cum am muşcat o dată
o floare. Fuscsem bolnavă
de-un frig la inimă
şi voiscm să mă conving
că a venit primăvara.

Aşa mă muşcă şi pe mine
uneori, indoiala.

Lucruri care nu se pot vedea
işi infig adinc dinţii in mine.

IRINA ALEXANDRESCU

Grimoar

Bătrinei cărti
ii reinverzesc
uscatele file

cind noaptea
işi va arăta simburele
vom merge să furăm
mărgele de sticlă
din fintina ermitului

flori letale
sint florile tale
dragostea mea

DAN EMILIAN ROŞCA

Mihai Fotino

(Urmare din pagina 9)

fost greu să fac şi una şi alta. Dar lucrurile s-au simplificat, pentru că la regie am fost de-a dreptul penibil. Aşa că, beneficiind din plin de relatiile lui tatică-meu, m-au admis la actorie.

— Nu sinteţi prea modest?

— Vai, nu. Chiar aşa a fost. Eram destul de fluşturatic şi mi se părea suficient faptul că doream să fac teatru. Iată-mă deci student, coleg cu Nică Ciprian, fiul lui G. Ciprian. Pe amindoi ne-a ales maestrul Gheorghe Storin la clasa lui, gindind că, dacă, sintem odraslele de actori, o să scoată ceva straşnic din noi. Nu s-a prea adeverit. Aveam asistenţi excelenţi: Costache Antoniu, Sara Manu. Totul incepuse să meargă foarte bine. Numai că, la 1 Mai 1949, Radu Beligan, care filma la Braşov celebrul **Răsună Valea**, m-a chemat pentru citeva zile de relaxare. Atmosfera de la filmări mi-a plăcut teribil. Am făcut chiar şi figuratie (specială!) şi, evident... am uitat că eram student. Cind mi-am amintit, am trimis degrabă un vraf de certificate medicale din care reieşea că eram bolnav peste poate şi că aveam nevoie de „aer curat“. N-a prea ţinut. Pentru că la examenul de absolvire a anului I, maestrul Storin m-a trintit fără menajamente, fiindcă nu frecventasem clasa consecvent. Urma să repet anul. Ei, şi asta m-a indispus grozav. Cum să fiu eu repetent tocmai la teatru cind reuşisem să trec de fioroasele matematici in liceu? Văzindu-mă supărat, tata a acceptat să fiu angajat la Teatrul din Braşov, unde lucra şi el. Aşa am devenit actor profesionist şi a inceput pentru mine o viată ca o cavalcadă neobosită, din care nu m-am mai putut smulge ca să mă intorc la Institut.

— Deci debutul cel adevărat a fost la Braşov?

— Nu, in cele citeva luni de Institut, l-am inlocuit la un moment dat pe tata in Clasa a **VIII-a B**, făcind un rol de compoziţie: bătrinul intendent al liceului. Spectacolul aparţinea trupei Beligan-Birlic, aşa incit primul meu director a fost Radu Beligan şi, probabil, cu ajutorul sorţii, va fi şi ultimul.

— La 56 de ani, sinteţi deja o pagină din istoria teatrului românesc.

— Nu sint chiar o pagină. Am avut norocul să bizii şi eu de timpuriu pe niste pagini ale istoriei mari a teatrului românesc şi aşa am invăţat să... citesc. Meseria se fură, zice o vorbă inţeleaptă. Important este să ai de la cine s-o furi. Eu am avut şi nu m-am sfiit de acest furtişag fără vină. Am jucat lingă mari, extraordinari actori. Asta ca să nu mai vorbesc de Sică Alexandrescu al cărui produs mă socotesc. A fost un ferment uriaş, infaillibil pentru teatrul românesc şi, pe lingă virtuţile lui artistice, despre care n-am de gind să „conferenţiez“ eu aici, a fost un caracter extraordinar. Am invăţat de la el pentru totdeauna cum se impacă de bine disciplina cu ideea de teatru, meserie pe care mulţi o cred totuna cu o viaţă boemă. Din păcate, astăzi nu se mai gindeşte aşa, deşi legea că **nimic serios nu se poate face fără perseverenţă şi rigoare a rămas la fel de valabilă.**

— La ce vă referiţi?

— Intrăm aici pe un teritoriu vulnerabil. Sint un om cu aproape patruzeci de ani de teatru inapoi şi mă vizitează uneori ideea că am obosit. Iubesc teatrul la fel de mult ca la inceput. Imi iubesc colegii pe cei buni cu deosebire. Sint insă necăjit să văd că nu mai sintem intotdeauna la fel de scrupuloşi in ceea ce facem pe scenă. Apare cind şi cind un fel de „hai c-am făcut-o şi p-asta“, care nu mai seamănă a flacără, a dăruire. Disciplina actului de teatru — mă refer la acea disciplină absolut necesară dincolo de cortină, disciplina culiselor, a repetiţiilor, a cabinelor, a teatrului intreg. De cind mă ştiu, mi s-a părut de neconceput să intirzii la o repetiţie, ce să mai zic la un spectacol, afară dacă nu ai niste motive cu totul speciale. Mai tinerii mei colegi (şi nu numai ei) nu mai sint atit de „scortoşi“ vizavi de această regulă. Poate că eu sint rigid, poate că nu aici e cheia. Ce ne facem insă cu păcătoasele de găselniţe, de adaosuri, cu care un spectacol se incarcă după premieră, mai ales dacă e comedie, cu poantele cărora nu le rezistăm, chiar dacă nu sint in text, chiar dacă nu sint prevăzute de regie, numai de dragul de a-i face să ridă pe doi de la galerie? Oricine ar avea curiozitatea să revadă un spectacol la citeva luni după premieră (repet, mai ales un spectacol de comedie) mi-ar da dreptate.

— N-ar trebui oare ca acest „oricine“ să fie chiar regizorul ?

— Aici e buba. De foarte multe ori, regizorii nu-şi mai urmăresc spectacolul. Nu pot generaliza, dar sint destule spectacole „orfane“. Or, in teatru nu se poate pune in astfel de termeni problema independenţei actorului, nici a improvizaţiei etc. Pină una alta, de vreo sută de ani relaţia dintre regizori şi actori este una de colaborare prin subordonare a celor din urmă faţă de cei dintii. N-am găsit niciodată in asta o constringere. Numai dacă regizorul n-a fost bun, dar nu despre aşa ceva e vorba acum.

— Descoperi cu uimire, stimate Mihai Fotino, că sinteţi un personaj mult mai grav decit mă obişnuisem să cred.

— Nu, să nu crezi că aş fi un om trist, sau cusurgiu, sau ursuz. Am mai zis, poate că am mai obosit. Sint din fire vesel şi vorbăreţ. Sint sociabil (iată-mă şi făcindu-mi autoportretul!). Nu rezist niciodată unui calambur, nici chiar cind imi dau seama că am dat-o cu oiştea-n gard. Dar in materie de teatru totul se schimbă. Aici da, poate că devin grav. Trăim un timp in care fiecare răspunde, cu puterile lui, de destinul acestei lumi. Lumea mea e această planetă, lumea mea e această ţară şi la urma urmei, teatrul in care am venit acum patruzeci de ani.

— Apropo, cind aţi venit in trupa Naţionalului?

— In 1956. Uite, dacă mă gindesc bine, se implinesc in curind treizeci de ani. Am dat concurs şi am fost admis intr-un grup de patru tineri Coca Andronescu, Draga Olteanu, Matei Alexandru şi eu. A, a fost o poveste straşnică. Moni Ghelerter şi Alexandru Finţi s-au opus la venirea mea. Mi-au spus-o de altfel pe şleau. Dar cum in viaţa mea am avut multe noroace, l-am avut şi pe acela că am fost adesea obiectul unor lecţii de loialitate. Ei doi au fost primii care m-au distribuit şi m-au incurajat. Si tot la capitolul **loialitate**, imi amintesc că il dublam pe Beligan intr-un spectacol şi, ca de obicei, inaintea premierei se făceau fotografii. După fiecare fotografie, Beligan işi dezbrăca haina şi mi-o dădea şi mie ca să mă fotografiez. Asemenea gesturi nu se uită.

— Să revenim insă la teatrul zilelor noastre. Ce vă spune tinăra generaţie de actori?

— Am numărat deja multe talente. Nu mă apuc să fac clasamente, dar sint bucuros că imi sint colegi. Mă gindesc insă la ei cu o singură temere: să nu intre in teatru fără să fi aflat că nu numai rolul principal inseamnă actorie. E bine că nu se mai incepe de la figuraţie. Trăim un secol grăbit. Unde am ajunge dacă am mai lungi-o aşa? Dar tinerii ar trebui să stea mai mult in teatru, să afle ce inseamnă o repetiţie, o pregătire inaintea spectacolului, in fine, toată bucătăria meseriei, pe viu, nu doar in laboratorul (de altfel excelent) care este Institutul şi Studioul Casandra. De ce trebuie atitea aprobări şi paraaprobări ca un student la IATC să fie luat intr-un spectacol? Normal ar fi să nu avem loc de ei, să fie in spatele nostru seară de seară, nu doar ca ucenici, dar şi ca permanent stimulent pentru noi, să simtim cum ne calcă pe urmă, să ne fie frică de pasul lor mai tinăr, mai iute. O sală cu toate locurile rezervate şi ocupate e, fireşte, un succes. Dar nu un triumf. Triumf e cind stă lumea in picioare sus la galerie. Nu trebuie să uităm să ne batem intre noi cu mijloacele talentului ,ale seriozităţii, pentru scindura minunată a scenei. Numai aşa o să reuşim.

— Vorbim toată ziua despre ce aşteaptă publicul de la actori, de la teatru in general. Dar actorul, ce aşteaptă el de la spectator?

— Să nu fie doar spectator. Să intre alături de tine in ficţiune, să-ţi fie oglindă. Cred in puterea teatrului de a-i aduce pe oameni tot mai aproape, mereu mai aproape de om. Publicul zilelor noastre e bun. Dacă uneori e prea puţin exigent, e numai vina noastră. Niciodată micile noastre renunţări (lasă, nu mă mai machiez chiar aşa la milimetru; sau, ce să-mi mai pun nu ştiu ce pantofi, las' că merg in sandale că nu se vede şi pe urmă am imprimare la radio şi mă grăbesc etc) nu rămin fără urmări. Funcţia educativă a teatrului nu e vorbă goală şi nici o propoziţie de manual. E o realitate plină de responsabilităţi. Faţă de spectator, actorul nu are drepturi. El are numai indatoriri.

— Sinteţi totuşi un om grav, Mihai Fotino!

— Incep să te cred.

— Ce fel de teatru vă place să jucaţi? Lumea vă crede un actor de comedie prin vocaţie.

— Lumea cred că mă judecă prea general. Iubesc comedia, dar o prefer pe cea lirică — gen Sebastian, Cehov. Imi place melodrama. Dar am jucat de toate, inclusiv dramă. Cel mai mult am iubit rolurile de compoziţie. Mi se pare esenţial pentru un actor să fie credibil intr-o compoziţie de virstă, de caracter. In ce mă priveşte, rar am jucat la virsta mea reală De paisprezece ani joc cu Carmen Stănescu **Comedie de modă veche** de Arbuzov şi constat că incep să ating virsta reală a personajului pe care acum paisprezece ani il compuneam cu mare grijă. Imi amintesc că la premieră Arbuzov a asistat la demachierea mea şi a fost uluit. I se părea că abia eu, Fotino, sint o compoziţie. E una din cele mai dragi amintiri.

— Ce v-a adus colaborarea la radio şi la televiziune?

— Ce mai tura-vura, popularitate. Dacă mă opreşte lumea pe stradă de ani şi ani, e in primul rind datorită televiziunii. Şi e foarte bine. Actoria e o meserie de vitrină. Fără vedete nu se poate. Prin micul ecran mai ales, intri in casa omului, derii un fel de rudă şi se leagă astfel o relaţie deosebit de caldă şi de rodnică.

— N-aţi obosit?

— Cine, eu? A, dă ziceam că aş fi cam obosit. Află că mă răsfăţam. De teatru nu prea oboseşte nimeni. E un fel de microb-drog. Cit despre oboseala acestei zile — o aştept. Putem continua.

Aidoma Meşterului Manole

(Urmare din pagina 9)

construiască interior pe sine. El inţelege procesul istoric al devenirii, are simţul solidarităţii umane şi refuză izolarea egoistă, participă la realizarea marilor mutaţii din societate şi din conştiinţa oamenilor. El luptă pentru implinirea personalităţii umane şi nu se retrage descurajat, defetist, la marginea societăţii. El se confruntă eroic cu contradicţiile vieţii, e de partea noului in lupta cu vechiul, se bucură de izbinzi şi suferă infringeri, găsind necontenit in el resurse pentru a duce lupta inainte. El are pasiuni, ca orice om, urăşte şi iubeşte, admiră şi critică, dar acţiunile lui sint guvernate de inalte principii morale, de legile eticii şi echităţii socialiste. Eroul comunist este incompatibil cu meschinăria mic-burgheză, cu spiritul bovaric, pesimismul şi disperarea idealistă. El trăieşte mereu in tumultul vieţii, in iureşul construcţiei, in mijlocul oamenilor care edifică deliberat o lume nouă, cu mari eforturi fizice, cu o ştiinţă inaltă şi o conştiinţă revoluţionară. El este arhitect, dar şi constructor al unei societăţi mai bune şi mai drepte. El are bucuria marilor impliniri, dar nu o dată poate trăi drame la fel de mari ca şi a Meşterului Manole care şi-a zidit soţia in zidurile de la Argeş pentru ca să dureze construcţia. Comunistul, ca erou literar, nu este şi nu trebuie să fie un personaj idilic, de veselă operetă. Viaţa lui e frămintată şi zbuciumată. Răspunderile lui sint mult mai mari decit ale altora şi alegerea căilor celor mai juste pentru implinirea planurilor poate provoca zguduitoare drame.

El, eroul comunist, nu este un supraom, dar este un om bogat sufleteşte, cu un cuprinzător orizont de inţelegere, cu o mare capacitate de dăruire pentru binele colectivităţii.

Fireşte, acestea sint niste principii generale care ar putea defini noţiunea de erou literar comunist. Intruchiparea lor concretă in artă e o problemă a scriitorului şi implinirea ei depinde de talentul cu care e inzestrat, de concepţia lui despre om şi societate şi de cultura pe care şi-a format-o. E vorba de realizarea in imagini artistice a unui personaj viu, verosimil şi nu de transcrierea unor lozinci sau principii abstracte, de crearea unui erou reprezentativ pentru vremea noastră, care să intruchipeze o viziune românească, inedită, revoluţionară asupra omului şi lumii contemporane. E un erou in curs de plămădire, faţă de care scriitorii nostri mai au incă multe datorii.

Cacialmaua speranței

Dacă ai întreba un om despre cît timp i-ar trebui ca să strîngă un milion și jumătate sau două, ar ridica din umeri și ar pufni în ris. Nu m-am gîndit niciodată la asta, ar zice el. Oricum, dacă ai insista, ar sta puțin pe gînduri, apoi ți-ar răspunde, păi mi-ar cam trebui o viață și jumătate, dacă nu două. Dar dacă l-ai întreba cît timp i-ar trebui ca să cheltuiască două milioane, ar rămîne descumpănit. Eu l-am întrebat pe un om cu care am dormit o noapte în aceeași cameră de hotel din Tîrgu Mureș. Și după ce i-am pus întrebarea, colocatarul de ocazie a zis, să am două milioane și în cît timp să-i cheltui? Păi dacă îi stric într-o zi sînt nebun, dacă le risipesc în doi ani sînt prost și dacă i-aș risipi într-o viață, fără să fac nimic din ei aș fi și prost și nebun. Și dacă i-aș lăsa moștenire aș fi un avar bolnav. Bine că am scăpat de două milioane și n-am, a zis el cu gîndul la leafă sau la banii puși deoparte, despre care nu avea chef să vorbească. Și atunci, mai mult ca să văd ce zice, dar și ca să ne omorîm timpul, i-am spus povestea lui Vasile Huza de la autobaza nr. 1 marfă din Tîrgu Mureș, a celor două milioane risipite ca semințele de floarea soarelui, a celor aproape 200 de ani de detenție pe care, însumați, ar fi trebuit să-i încaseze principalii actori. Nu se poate, zice colegul meu de cameră, cu cotul implintat în perină. Cum să cheltuiești două milioane și să încasezi două sute de ani de pușcărie? Cum, necum, uite că așa e! Atîta doar că nu mă prea pricep la socoteli și s-ar putea să fie o sută nouăzeci și ceva sau peste două sute de ani. Dar pe acolo bate socoteala! N-au fost sănătoși, zice el. Ba au fost, zic eu, dar fiecare a sperat ceva! Ce? Ei, asta e greu de spus. O să aflu la sfîrșit, dacă nu cumva n-o să aflăm niciodată. Și i-am spus povestea lui Huza, un om simplu, fără prea multă școală. Pe una din hîrtiile sale scrie „studii : două clase". Unii au zis că are mult mai multe, că ar fi terminat cel puțin 7, alții au afirmat că nu, că avea doar școala vieții. Și în ciuda acestei școli, a celor două milioane, risipite, era un om modest. Sărac ar fi prea mult spus. Nu avea casă, nu avea mașină, nu avea ciorapi sau pungi pline cu „tîrțîței de o sută", nu avea bijuterii. Și ce-a făcut cu banii, sare ca ars omul din patul vecin al confortabilului hotel „Grand". Stai să vezi! Huza ăsta s-a angajat la I.T.A. Tîrgu Mureș, adică la autobaza 1 marfă, prin 1971. Era un fel de șef al depozitului de carburanți. Nu era nici rău, nici gureș, nici mafiot, cum îi se zice celor șmecheri. Era un om la locul lui. Cel puțin așa zice lumea. Și cel care nu zice așa înseamnă că știau dinainte cîte ceva. Oricum, se purta frumos, dacă aveai un necaz te ajuta, dacă îți lipsea ceva, îți procura, dar cu șerul unui om bun și de treabă, nu cu al celui care învîrte mii de ițe și te umilește ca să-ți arate ce poate. E drept că mai toți știau că Huza te mai ajută și cu benzină. Ba multă lume se ducea direct la el pentru că știa un lucru sigur : de la el cumperi mai ieftin decît de la pompă. Și cîtă benzină a dat? Ei, să te văd? Cam cîtă zici? Cam cît să fi dat, vreo zece mii de litri! Am nimerit? Aș, de unde. Ești naiv. Păi, ia să facem un calcul, 10 000 înmulțit cu zece, cît face litrul, adică nu, cu nouă, ies 90 000 de lei. Ce facem atunci cu două milioane. De unde le scoatem? Așa-i, zice omul resemnat. Atunci cît? În prima tură au descoperit că lipseau 143 000 de litri de benzină și 31 800 de litri de motorină. Pfui, cisterne întregi! Cu ce dracu le cărau, se mîră companionul meu. Păi nu le cărau! Nici nu le mișcau din loc. Atunci nu mai înțeleg nimic! Nu te grăbi, îi spun. La mijloc a fost o șmecherie de toată frumusețea. A dat multă bătaie de cap pînă au dibuit-o și-au tras-o afară din hîrtii. Omul hîrtii? Îi făcea un bine, îl oprea pe ăla la jumătatea drumului, scăpa și el mai ușor și plătea și, ea mai puțin. Uite că n-a putut! Huza falsifica în fiecare lună centralizatoarele de benzină, făcea liste mai mari de consumuri, trecea un camion de mai multe ori, ba uneori trecea tot felul de cantități de benzină pe seama unor camioane care nu existau. Și contabilul șef ce făcea? Contabiliza! Auăleo, ăștia dormeau, zice omul. Păcat că au strigat bau să-i trezească abia atunci cînd era prea tîrziu. Așa-i, zice eu. Dar stai să-ți spun ce făceau cu bonurile! O parte le vindeau la benzinării. Le împărțeau gestionarii, cu vînzătorii. La ce preț? Patru, cinci lei! Dar ăsta e preț bun, Huza a dat litrul de benzină și cu un leu. Și cu motorina ce făcea? O dădea cui avea nevoie. Pentru încălzire, pentru transport, pentru agricultură, pentru cei care aveau lipsuri, le vindea și celor veniți la piață, oricui. Oricum, e multă benzină! Să fi tot dat și tot nu ajungeai la atîtea cisterne, zice omul obișnuit cu măsurile clasice. Nu ți-am spus că le dădea tuturor? Se duceau la el, borcut scotea un teanc de bonuri, și îți dădea cîte voiai. În plus, mai avea și el treburi. Un drum la mare, unul la Felix, unul la nași, unul la botez, unul la nuntă, altul la Cluj-Napoca, unul la Sighișoara, altul în împrejurimi. Găsea un șofer, îi făcea plinul și îl plătea în bonuri. Asta parcă avea sonde de petrol, zice iar colegul meu de cameră. Mai rău, că dacă ar fi avut sondele lui, tot n-ar fi dat 2 155 de litri de motorină unui C.A.P. zicînd că vor face ei niște forme, dar pînă una, alta să-i dea doi saci cu cereale. Numai atît? Numai! Ba la un moment dat au făcut și un fel de trust. Combinația se întinsese ca pecinginea. Aproape la fiecare stație PECO erau vînzători care desfăceau benzină de la Huza. Pentru el lucrau și Ionel Hodoș, și Ion Hărădău, și Ion Baciu, și Pavel Aștelean, și Stratonic Sască, și Nicu Dumitrescu, și Anuța Moldovan, și Ion Tărean, o adevărată echipă. Aveau și șofer, și mecanic, și șef. Au fost vreo 14 oameni în toată combinația. Și ăia la coloană cu ce benzină lucrau? Te pomeni că în timp ce Huza vindea benzina, ei ședeau în criză de combustibil? Nu știu! Oricum, mașinile nu le mergeau cu apă. Și ei lucrau la marea artă a economiei, stringeau strop cu strop ca să nu rămînă în mijlocul drumului. Mă frate, nu se poate, zice omul, din ce în ce mai mirat. Stai să-ți mai zic una, îl tomperez eu. Nu vindeau numai bonuri, o vindeau și pe ăia lichidă care o aveau în bazine. Serios? Serios! Au vîndut și 51 000 de litri de benzină și 28 de mii de litri de motorină. Asta în plus față de ce-au vîndut pe bonuri? Exact. Întocmeau acte de ridicare de la depozitul din Ungheni, dar n-o ridicau, o lăsau acolo sau o duceau la pompe și vînzătorii o puneau la bătaie. Ba mai și duceau de la autobază la benzinărie! Cum? Cum, ce te tot miri, unul din vînzători, îl chema Ion Baciu, avea lipsă la motorină. L-a rugat pe Huza să-l ajute și Huza a zis că-i dă o cisternă. Cînd era mai pustiu, au pornit cu cisterna de la autobază și s-au dus la pompă s-o descarce. Și? Și! Să vezi comedie, de teamă să nu-i vadă cineva, s-au grăbit, și în loc să o golească în bazinul de motorină, au golit o cisternă de motorină peste un bazin plin cu benzină de C 98. Mamă, exclamă omul, erau nebuni. Și ce-a ieșit? A dat pe afară și-au stricat benzina cea bună. Altădată au luat o cisternă și au plecat cu ea pe sate și-au vîndut-o cum se vîndea păcura pe vremuri. Umblau prin sat și strigau, benzinăăă! benzinaăă! La Miercurea Nirajului au vîndut o cisternă întreagă și veneau oamenii cu ce aveau, cu butoaie, cu canistre, cu sticle, numai să cumpere benzină. Și nu i-a văzut nimeni? Cine să-i vadă? Ăia care cumpărau? Ei credeau că fac o afacere și au tăcut. Dar s-au păcălit. Abia mai tîrziu și-au dat seama că au cumpărat benzină din aia mai slabă, de 75, care nu-i bună decît la camioane. Nu se poate, nu se poate, exclamă din cînd în cînd vecinul meu, ca un actor pe o scenă populată cu întîmplări incredibile. Uite că se poate, ăia vindeau, alții cumpărau, alții se făceau că nu văd, alții nu se pricepeau să controleze și uite așa, unul cu două clase a subtilizat 200 000 de litri de benzină, aproape o sută de mii de litri de motorină și nu știu cîte mii de litri de uleiuri.

Trecem discuția la bani. Și totuși, sînt aproape două milioane duse pe apa sîmbetei. Și zici că Huza nu avea nimic? Nu, nu adunase nimic. L-au găsit fără mașină, într-o casă obișnuită, fără lucruri de valoare. Înseamnă că a ascuns banii! Te înșeli, amice. S-ar putea, dar acum lumea și-a dat drumul la gură și povestește că Huza dădea benzina aproape pe gratis și ce cîștiga pe ea, uneori cam un leu la litru, strica seara pe chiolhanuri. Cu cine? Nu știu, că n-am fost! N-ar fi rău să afli! N-ar fi, dar acum e tîrziu. Nici măcar n-a strîns. Ce-a furat cu stînga, a risipit cu dreapta și praful s-a ales. Nici bani de-o bere bună și de un barbierit nu i-au rămas. Ei a cheltuit tot, a fost trecut după gratii și a rămas să plătească atunci cînd o ieși. Și fata? Asta e, vezi, ea e liberă, munceste și plătește lunar pentru că n-a făcut ochii mari. Vorba unui contabil, cine nu cască ochii, cască buzunarele! Săraca de ea! Săraca, nesăraca, e bună de plată! Dar ceilalți? Au sfeclit-o și ei. Cum? Păi i-a luat pe toți, le-a confiscat și banii... Aveau mulți? Culmea, nu prea. Cei mai mult 50 000! Nu se poate! Prea puțini! Și cît le-a dat? De la caz la caz. Imaginează-ți, colega, că unii dintre ei aveau și 10 infracțiuni de complicitate la delapidare. Dacă tu uiți pe hîrtii te saturi, vezi peste tot, conform articolului cutare — 5 ani, conform articolului cutare — 4 ani, conform altui articol încă 3, ți-am spus că adunate toate pedepsele dau aproape 200 de ani. Omul cade pe gînduri. Din cînd în cînd zice, două sute de ani, două sute, ce n-aș da să-i trăiesc eu. Liber? zic eu. Liber, zice el. Ea vezi! Da tot nu înțeleg un lucru! Care? Ce-a fost în capul lor? Nu s-au gîndit? Ce-au sperat ei c-o să iasă? Ce să spere, că nu-i prinde și, dacă-i prinde, se descurcă. E prea puțin. Trebuie că s-au gîndit și la altceva. La ce? Momentan nu-mi dau seama, dar au mai sperat ceva. În mod sigur nu s-au gîndit că într-o bună zi vor pune benzina la loc. Normal, zice el, nu aveau de unde. Dar au mai sperat ceva. Sînt sigur, zice el. Uite că mie îmi scapă, îi zic eu și sting lumina și-i spun noapte bună.

Afară se aud ultimele mașini. Orașul acesta curat și tonic adoarme și el cu fiecare clipă. Și exact atunci cînd mă pregăteam să cobor treptele somnului, l-am auzit pe colegul meu de cameră zicînd :

— Vrei să-ți spun o chestie?

— Zi, dar mai pe scurt, că s-a făcut tîrziu și ne-am întins cu povestile.

— Află de la mine că mulți au scos cămașa.

— Cum au scos-o?

— Așa bine, din ăia care mi-ai zis, știu eu vreo doi care sînt tot la pompele de benzină.

— De unde știi?

— Află că știu. Cunosc povestea, dar te-am lăsat să mi-o zici ca să văd ce știi din ea.

— Și?

— P-asta n-o știai. În rest, e corect.

— Pe care?

— P-asta că unii tot la pompe au rămas. Ieri chiar am fost de-am luat niște benzină de la unul din ei. Și mai e una!

— Care?

— Că nu demult s-a mai descoperit o echipă care lucra cam în același stil. Să-ți spun eu ce făceau?

Și în timp ce povestea, am adormit pe nesimțite. Încercînd să deslușesc propozițiile lui despre nu știu ce altă sută de ani.

CORNEL NISTORESCU

Cronica șoselei Cinci copii în fața vieții

Trăiau fericiți, nimic nu umbrea viața lor liniștită, pașnică. Plăcerea cea mai mare a soților era să contemple cele trei căpșoare blonde, imediat ce copiii adormeau în camera lor. Trei perne, una roz, alta lila și a treia vernil erau destinate pentru Bogdan, Onuța și Despin, cei trei gemeni ai soților Leresc. Cînd umblau împreună, Onuța putea fi mai ușor recunoscută. Era ceva mai scundă și mai firavă, iar ochii îi avea verzi, spre deosebire de cei doi băieți cu ochii la fel de albaștri, obrajii la fel de rotunzi și trupul la fel de robust. Cînd cele trei „minuni ale naturii" au împlinit 4 anișori, tatăl, un om care în toată viața lui nu înghițise măcar o pastilă, s-a îmbolnăvit brusc. A suferit puțin, trei luni. În acest timp, i-a dispărut pofta de mîncare, a început să slăbească, iar o toropeală continuă îl atrăgea permanent către pat. A decedat la numai 35 de ani. Diagnosticul : cancer la plămîni. Ce-i drept, fumase cîte două pachete de țigări pe zi. Pentru Rodica Lerescu, moartea soțului a fost o lovitură teribilă, dar ceea ce a ajutat-o să suporte această tragedie, au fost copiii.

„Trebuie să-i cresc, să fac oameni din ei. Nu pot da înapoi", își spunea ea în momentele de cumpănă. Simplu nu-i deloc să ai în răspundere trei copii, mai ales că Rodica nu avea pe nimeni s-o ajute. Și cu ea soarta nu fusese deloc îndurătoare. La nouă ani rămăseseră fără părinți, fiind ulterior crescută de o mătușă care murise și ea de tînără. Nu avea frați, surori, nici un fel de rude, chiar mai îndepărtate. Totuși, cei mai adesea soarta nu-l lasă pe om absolut singur în lupta cu greutățile. Viața i-a oferit femeii un sprijin, și anume vecinii. Oameni cumsecade, săritori, cam de aceeași virstă cu ea. Au suferit și ei alături de Rodica cînd și-a pierdut soțul, au îmbărbătat-o, au ajutat-o, ce mai, i-au fost un adevărat resrim moral și material în cele mai grele clipe. Îi făceau o parte din cumpărături, avea grijă de gemeni cînd ea lipsea de acasă, o încurajau cînd femeia era la capătul puterilor. „Nu știu cum să vă mulțumesc, dragii mei, pentru grija ce ne-o purtați. Fără voi, pur și simplu nu am fi putut supraviețui".

Au venit apoi clipe grele și în casa vecinilor. Ileana, o femeie de doar 30 de ani, a căzut la pat, iar evoluția bolii a fost exact ca în cazul soțului Rodicăi. În doar două luni, dintr-o femeie zdravănă, optimistă, cu o putere de muncă ieșită din comun, a ajuns de nerecunoscut. Din clipa cînd a simțit primele semne de slăbiciune și pînă cînd a decedat, au trecut doar 58 de zile.

Soțul Ilenei, maistru la o uzină de utilaj greu, a rămas cu două fetițe. Cu toate greutățile care se amplificaseră din nou după moartea vecinei, Rodica a sărit în sprijinul familiei lipsite de mamă. Prepararea hranei, baia, reparatul rochițelor erau lucruri pe care femeia cu trei gemeni le îndeplinea cu zîmbetul pe buze. Nu se plîngea niciodată. „Am trei copii, mi s-au mai adăugat doi. Așa a fost să fie. Îi iubesc și sînt fericită că și ei mă iubesc pe mine". Cînd Aurel, soțul văduv, o copleșea cu mulțumiri, cu manifestări de recunoștință, avînd ochii plini de lacrimi, Rodica îl răspundea simplu : „Voi ați fost la fel de săritori și generoși cu mine, s-ar putea ca eu să mă port altfel ? Dar nu e numai o chestiune de reciprocitate. Eu ador copiii, doar o știi foarte bine". Treptat, treptat, Rodica și Aurel și-au dat seama că cei mici se înțeleg bine, că au temperamente apropiate și că unirea destinelor lor n-ar reprezenta decît un bine pentru cele două familii lovite atît de crunt.

S-au înțeles să-și celebreze căsătoria peste scurt timp, dar discret, în prezența doar a cîtorva rude și prieteni apropiați, care cunoșteau tragedia celor două familii. Doreau numai să marcheze un moment din viața lor, nu să organizeze o sărbătoare.

În mașină erau doar ei doi, cei mici rămăseseră în grija mamei lui Aurel care venise de la țară să vadă copiii. Cum să transporte cinci copii într-o mașină mai ales Dacia 1100 ? Decît să creeze animozități printre cei mici preferaseră să-i lase pe toți acasă. „O să mai cumpărăm o mașină, de ocazie, îți iei și tu carnet și vom putea călători astfel împreună, cu toții", o asigura Aurel pe mama cu atîta grijă. În drum spre rudele lui Aurel, cărora trebuiau să le facă invitația de participare la căsătorie, Rodica și Aurel depănau amintiri despre clipele frumoase petrecute împreună de cele două familii cînd mergeau duminicile la marginea codrului de stejar. „De ce au trebuit să părăsească viața atît de tineri ?, se întreba cu tristețe femeia. Trebuie să trăim pentru cei mici. Hai mai bine să trecem în revistă lucrurile necesare copiilor acum, în pragul verii". Au trecut apoi la proiecte de viitor. „Nu ne va fi ușor să creștem cinci copii. Norocul nostru este însă că sînt buni, reușiți". Se înțelegeau bine Aurel și Rodica. Generoși, harnici, inteligenți, știau să îmbine seriozitatea, exigența față de cei mici, cu tandrețea. Mare lucru, reușiseră ca cei cinci copii, de vîrste foarte apropiate, să se iubească și să nu simtă nici un fel de diferență între ei, în funcție de familia din care proveneau, cum există pericolul în astfel de situații. „Noi toți sîntem copiii voștri, afirmau ei deseori cu perspicacitatea caracteristică, nu unii ai lui Relu și alții ai Rodicăi, cum zic băieții cînd ne jucăm în curte".

Nici nu și-a dat seama Aurel, cufundat în gînduri despre trecut, prezent și viitor, cum a ajuns în oraș, apoi cum s-a pomenit în intersecție fără să observe indicatorul octogonal și, mai tîrziu, cum s-a izbit de roata din spate a imensului camion. Coliziunea n-a fost prea puternică, dar a provocat deschiderea ușii din dreapta și ejectarea Rodicăi pe asfalt. Femeia ultase să-și recupleze centura după scurta pauză făcută pentru cumpărarea cornurilor. Contactul cu solul n-a fost puternic. În mod normal s-ar fi soldat doar cu fracturi. Fatală a fost lovirea timplei acesteia de hidrantul instalat în apropierea bordurii trotuarului. A murit la spital. După ore Relu a sperat că viitoarea lui soție va fi salvată. Iată-l acum, în fața vieții, cu cinci copii cărora nu știe ce să le spună despre faptul că mama lor nu s-a întors din călătorie și care îl întreabă mereu „Cînd vine Rodica ?"

VICTOR BEDA

În termenii viitorului, dar la prezent!

În urmă cu mai puțin de un an, mai precis în iulie 1985, în clădirea de pe strada Mendeleev nr. 28—30 din Capitală — în cadrul CENTROCOOP — lua ființă un nou sector : „Atelierul de produse și instalații pentru valorificarea energiilor neconvenționale". Asta însemna atunci o firmă, o încăpere și un om, inginerul Ioan Olaru. Cînd ai de-a face cu o problemă de maximă actualitate și nici nu ești lipsit de idei, nu-ți trebuie mult pînă să te apuci de treabă. Prima grijă a inginerului Olaru a fost aceea de a-și atrage colaboratori, nu orice fel de oameni, ci din cei pe care-i cunostea, îi știa cu realizări importante, cu inventii, cu inovații, într-un cuvînt, cu „antecedente" în materializări creative.

În conjunctura energetică actuală, necesitățile imediate sînt resimtite parcă mai pregnant în sistemul CENTROCOOP. De ce ? Pentru că CENTROCOOP înseamnă 8 milioane de membri cooperatori din ruralul românesc, adică peste 2 800 cooperative de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor la sate cu o arie de răspîndire care cuprinde, practic, întreaga țară. Sînt multe puncte de mică industrie, de prestări servicii, de comerț sau turism în zone izolate. În fiecare loc se consumă energie. Este adevărat, puțină. Dar cea mai simplă adunare a tuturor acestor mici consumuri duce la un rezultat care nu poate să nu te pună pe gînduri : Cei 25 de specialiști, citi numără acum proaspătul atelier înființat la CENTROCOOP, au treabă cît pentru o mie de oameni. Sarcina pe care și-au asumat-o este degrevarea sistemului energetic național de această foarte deasă rețea de consumatori de electricitate.

Au trecut doar cîteva luni. Atelierul, care își avea rezervată doar o încăpere, ocupă acum un întreg etaj, unde trebuie să te strecori printre planșete cu tot felul de schițe și desene de neputruns pentru un nespecialist. Aici s-a format un colectiv și nu de orice fel, ci cu o concepție despre care îți pot vorbi ore în șir, dar a cărei esență ar fi că tehnologia nu trebuie să devină scop în sine. Orice s-ar face, tot la om se ajunge, la resursele practic nelimitate ale potențialului uman, psihic, creativ în care informația, cunoașterea, documentarea, motivarea, cointeresarea sînt condiționările de bază care stau la baza actului de creație.

„Nu ne luptăm cu natura, ci căutăm să-i înțelegem legitățile și să ne aliem cu ea", rezumă inginerul Olaru. Chiar dacă primele rezultate ale muncii acestor oameni au apărut, instalații care produc energie electrică mi se cere categoric „să punem problema în termenii viitorului". Și-au propus să valorifice resursele locale din zonele izolate, iar energiile adecvate trebuie obținute tot din resursele ambientale și locale. Treaba nu e simplă. În primul rînd, s-au angajat să ofere soluții tehnologice mereu noi, în funcție de caracteristicile zonei respective. Mai este și problema organizării tuturor factorilor implicați. E suficient să-ți scape un singur amănunt și tot esafodajul a căzut. Dacă e vorba de o instalație, poate, pe ea o mai pui la verticală. Este vorba însă și de încrederea oamenilor cărora le-ai promis energie din alte surse decît cele pe care le cunosc. Pentru că nu au voie, nu-și dau voie să greșească. Făuritorii viitoarelor mașinării de produs energie au studiat pămîntul palmă cu palmă. Concluzia la care au ajuns : sînt cinci domenii specializate de valorificare a energiei neconventionale pe care trebuie să se axeze, în armonie deplină cu natura și mediul ambiant al fiecărui obiectiv în parte.

Primul ar fi potențialul hidraulic al riurilor de munte și colinare, pe care-l văd valorificat prin „mini" micro-hidrocentrale de concepție originală, avînd în atenție tipizări de 1, 5, 10, 15 kW. Acestea n-ar necesita baraje, ci doar prag, cantatoare. În plus, există avantajul regularizării albiilor și a prevenirii eroziunii în situații de viitură. Instalațiile vor furniza energia necesară iluminării la 220 volți și încălzirea apei menajere.

În domeniul valorificării energiei vîntului, turbinele pe care le-au proiectat sînt gîndite în funcție de intensitatea vîntului. Puterea lor variază între 0,1 și 2 kW. Recent omologate, sînt destinate în special cooperativelor din locuri izolate. Două astfel de turbine funcționează de cîteva luni pe digul de larg Mangalia și „au trecut foarte bine iarna", ceea ce nu-i împiedică pe constructori să caute îmbunătățiri. Se mai află în studiu încă două tipuri de asemenea instalații, una gîndită pentru zona de cîmpie — turbina multiplă cu ax orizontal, cealaltă, destinată zonelor de munte, cu vînturi puternice — turbina cu ax vertical.

Instalațiile de biogaz care, se știe, au cîștigat în scurt timp mulți adepți, tocmai datorită rezultatelor bune pe care le-au dat, prezintă două avantaje : obținerea unei surse calorice și îngrășămîntul natural bine mărcat, bogat în azot, fosfor, potasiu. S-a constatat că pe locurile unde a fost utilizat acest îngrășămînt s-a ajuns la dublarea recoltelor. La atelierul CENTROCOOP au fost tipizate instalații de biogaz pentru capacități de fermentație de 7 mc, 10,5 mc și 35 mc.

În ceea ce privește energia solară, inginerul Olaru și ai săi se declară nemulțumiți de faptul că valorificarea sa este destinată deocamdată doar pentru obținerea apei calde menajere. Căutările lor se vor îndreptate în direcția unor soluții superioare ca eficiență, celor actuale. Ultimul domeniu în care-și extind cercetările membrii atelierului este cel al energiei biomecanice. Sînt pregătite funcțional în stare de proiect, altele în stadii avansate de execuție) o serie de dispozitive și mecanisme care pot amplifica eficient energia biologică umană sau animală.

„Sînt domenii pe care acum abia la dezvoltăm — încheie inginerul șef Ioan Olaru — și nu facem decît să ne înscriem în tendința generală de a găsi resurse nepoluante și reciclabile, practic, resurse inepuizabile, altele decît cele convenționale. Avem obiective clare, sarcini rezultate din programul energetic al CENTROCOOP-ului în cadrul căruia ne desfășurăm activitatea. Sîntem puțini, dar avem foarte multe de făcut și mai ales, vrem să facem foarte multe. În cincinalul actual, industria mică își va dubla producția, iar prestațiile de servicii vor crește de peste două ori. E limpede că avem nevoie de energie, de energie neconvențională, zicem noi. Cercetările de astăzi sînt suportul dezvoltării de mîine. Acum, nu ne considerăm decît la început de drum".

Entuziaștii aceștia — căci li poți astfel caracteriza fără teamă că vei greși — preferă să pună problemele în termenii viitorului. Numai că ceea ce au făcut, într-un timp extrem de scurt, aduc acest viitor foarte aproape de timpul prezent.

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Matematică și poezie

Gheorghe Țițeica

Marele matematician, descoperitorul „curbelor lui Țițeica", al „rețelelor lui Țițeica", al „suprafețelor lui Țițeica", unul dintre pionierii geometriei diferențiale centroafine pe plan mondial și „creator al școlii de geometrie diferențială din țara noastră" (Gheorghe Vrănceanu). Dar dincolo de valoroasa lui contribuție de specialitate în cadrul marii școli a matematicii românești, a dovedit o extraordinară putere de cuprindere a tuturor valențelor umane. Despre această „cealaltă față a omului de știință" vom vorbi și vom lăsa pe alții să vorbească...

Era un om al ordinii și al conștiinciozității exemplare. Cînta la vioară și era un pasionat al drumeției montane, pe care a practicat-o pînă la o vîrstă înaintată. Biblioteca sa numără mai bine de 20 000 de volume. Preocupări și scrieri de istorie, filosofie, pictură, muzică, estetică, fizică, astronomie, sociologie, energetică, arhitectură și artă plastică, biologie ... îl caracterizau. A teoretizat relația știință-artă, subliniind izvoarele comune și deosebirile lor. Una dintre concluzii consemnată în „Natura" nr. 1/1937 „Oricît de deosebite ar părea știința și arta, oricît de puțină apropiere am fi dispuși să facem între legea gravitației universale a lui Newton și o madonă a lui Rafael, totuși, în mecanismul esențial al creației științifice și creației artistice, în partea cea mai adîncă a ființei lor, este ceva comun. Și e natural să fie așa. Ele izvorăsc, și una și alta, adică și știința și arta, din partea cea mai înaltă, cea mai curată, cea mai fină și cea mai aleasă a sufletului omenesc. După cum izvoarele Oltului și ale Mureșului pornesc din Ardeal aproape din același loc, dar apele în curgerea lor mai departe au soartă deosebită, tot așa izvoarele științei și artei sînt aproape comune, dar, în desfășurarea lor, una pornește pe povîrnișul neted al rațiunii, iar cealaltă pe povîrnișul frămîntat al sentimentului..."

Academicianul Șerban Cioculescu despre Gheorghe Țițeica : „Avea acea schöne Seele în sensul schillerian al cuvîntului, acea structură nobilă a spiritului, care ne mai oprește de lunecare pe panta mizantropiei și a pesimismului." Matematicianul francez Paul Montel despre el : „Gheorghe Țițeica, integrul care a studiat spații diferite dar a cărui conștiință n-a cunoscut niciodată decît linia dreaptă".

Nu cunosc portret mai pătrunzător și mai fascinant decît acela pe care matematicianul-poet Dan Barbilian-Ion Barbu l-a făcut profesorului său Gheorghe Țițeica :

„Un om blond, foarte blond, de blondul idilic al stelelor de seară sau al ierbei de munți, în apus. O față românească, dar străveche (daco-română), încoronată de o calviție venerabilă, semnul climatului special al ideii [...] Ochii profesorului, precişi, albaștri, în planul median al amfiteatrului, par materializarea punctelor circulare, de la infinit : organizatori și absoluți, pe cînd fața se desface pe fondul negru al tablei ca mască însăși a geometriei, ca sfera absolută, neeuclidiană. Am avut curiozitatea să gust, într-o altitudine de așteptare, lecțiile profesorului Țițeica. Le-am cunoscut ca niște clare bătălii. Sub fața aceasta, mai ales, le iubesc. Însemnătatea acestor lecții nu-ți ingăduia o prea mare pasivitate. Scoți repede hîrtia, creionul și intri în bătălie. Atunci simți lîngă tine o mînă sigură de neîntrecut combatant [...] din izbîndă în izbîndă, iată, te conduce în cortul bogățiilor lui Darius : diamantele proprietăților geometrice, tăiate după tetraedru, cub, octaedru, icosaedru..." („Numerus", cal. 4 febr. 1939).

Ce ar mai putea adăuga comentariul nostru ? Poezia științei nu putea urca pe culmi mai înalte.

I. M. ȘTEFAN

O problemă cu date cunoscute

Trei specialiști, inginerii Ioan Mateescu, Ștefan Niculescu Maier și Gabriel Năstase, membri ai Cercului Ingenioșilor din Capitală, și-au pus întrebarea: Poate fi construită cu mijloacele actuale o clădire de locuit independentă energetic ? Răspunsul, solid argumentat teoretic, este după cum bănuiți afirmativ.

Vă prezentăm în cele ce urmează o soluție integrată de reducere a consumurilor energetice în clădirile de locuit, îndrăznind să afirmăm după o atentă chibzuință că în viitor casele noastre sau ale celor care vor fi atunci își vor asigura confortul ținînd seama de ideile inginerilor pe care i-am numit mai sus.

Cum se întîmplă astăzi ?

Clădirile de locuit multietajate au ca sursă de energie căldura conținută în apa caldă (sub 90 de grade) ce se prepară în centrale termice de cartier sau centrale electrotermice. La unele clădiri de locuit, confortul se realizează prin arderea combustibililor în sobe sau electric. În centrale se ard combustibili fosili: petrol, gaz metan, cărburi.

Sistemul constructiv al blocurilor prevede, în majoritatea cazurilor, geamuri duble sau simple, iar termoizolația pereților de la 0,55 la 1,3 Kcal pe oră, metru pătrat de perete exterior și grad de temperatură (Celsius, firește).

În prezent se încearcă folosirea energiei solare la încălzirea clădirilor prin amplasarea unei laturi mari a acesteia spre sud.

Fațada sud se realizează printr-un vitraj în fața peretelui propriu-zis în scopul realizării efectului de seră. Prin practicarea unor orificii la partea inferioară și superioară a peretelui, în perioadele cu soare se asigură o încălzire a aerului din cameră prin circulația acestuia între cameră și spațiul încălzit dintre geam și perete.

Soluția, aparent simplă, are dezavantaje: necesită o automatizare a clapelor, o etanșare bună a „serei" și distanțe mari între clădiri pentru a nu se umbri între ele, se prețează numai la clădiri noi, eficiența este bună pentru zone în care nebulozitatea este redusă iarna, energia suplimentară trebuie să aibă inerție redusă (energie electrică) și cu un grad mare de automatizare, adică să pornească și să se oprească funcție de temperatura camerei.

În blocurile de locuințe actuale, prepararea apei calde se face în centrale termice care ard combustibili fosili. În ultimii ani s-a folosit și energia solară pentru prepararea apei calde în perioada de vară.

Produsele alimentare alterabile se păstrează în frigidere individuale, care au compresoare mici ce funcționează cu randament scăzut.

Cum va fi mîine ?

Pentru conservarea energiei la încălzirea locuințelor se impune în primul rînd reducerea pierderilor de căldură prin elementele de construcție. Pentru aceasta e necesară o termoizolație suplimentară care conduce la un coeficient global de transfer termic, K, mai mic sau egal cu 0,8. Ferestrele să fie triplu vitrate și etanșe. Mărimea termoizolației se face printr-o analiză tehnico-economică amănunțită pentru fiecare caz în parte și funcție de investițiile suplimentare. Prin aceste măsuri, mărimea coeficientului K va scădea pînă la valori cuprinse între 0,35 și 0,8. Termoizolația se poate realiza cu vată minerală, vată de sticlă, polistiren, poliuretan etc.

La un apartament convențional de 3 camere, necesarul de căldură instalat în actualele condiții este de circa 5 000 Kcal pe oră. Prin termoizolația suplimentară, necesarul se reduce la 3 000 Kcal în cazul K = 0,8 și la 2 500 pentru K = 0,55.

Pompa termică preia căldura de la o instalație solară amplasată pe acoperișul clădirii sau din căldura de înghețare a apei dintr-un bazin. Apa din bazin se dezgheață cu ajutorul antigelului care se încălzește în panourile solare, în perioada cu soare, sau prin serpentinele din plastic din interiorul bazinului prin care poate trece returul apei menajere.

Pompa de căldură poate fi acționată direct de la motorul cu ardere internă a grupului electric cu gaz sau biogaz (în acest caz nu se comandă și generatorul electric) sau de un electromotor care poate fi acționat de motorul grupului electric. În cazul cînd se defectează acesta, electromotorul poate fi racordat la rețeaua națională.

Captatorii solari produc în perioadele călduroase apă caldă pentru consum menajer iar în perioadele mai puțin călduroase, cînd temperatura antigelului este de 10—25 grade, încălzesc (dezgheață) bazinul de stocare.

Volumul bazinului de stocare a apei sau a gheții se dimensionează în funcție de zona în care se amplasează apartamentele. Mai poate fi avută în vedere soluția de a trece prin bazinul de stocare serpentine cu apă din fundul lacurilor sau a riurilor din apropiere, apă care nu înghețată și care conține o cantitate mare de căldură.

Pentru a înlocui frigiderele cu care sînt în prezent dotate apartamentele, se propune folosirea unui agregat centralizat care să răcească antigelul ce se pompează în serpentinele unor dulapuri frigorifice amplasate în fiecare apartament. În perioadele reci (temperatura exterioară sub 5 grade minus) antigelul nu se mai răcește de către agregatul frigorific, răcirea realizîndu-se cu ajutorul panourilor solare. Agregatul frigorific cedează căldura de la condensator (similară cu partea exterioară, din spatele frigiderului) unui boiler care preîncălzește apa menajeră.

Avantajele sistemului centralizat de producere a frigului sînt : mărește randamentul instalației (al compresorului), se reduce zgomotul din apartamente, se utilizează căldura de la condensator, se utilizează frigul natural în timpul iernii. Agregatele mari au un randament mai bun cu 10—15 la sută față de cele mici.

Dacă în apropierea locuințelor se găsesc surse de gaze arse (deșeuri), se poate folosi o turbină care să pună în mișcare compresorul pompelor termice.

Ca să înțelegem mai bine cele spuse mai sus să reamintim că prin înghețare, un litru de apă degajă 80 Kcal, așa zisa căldură latentă.

Instalația se poate automatiza iar comenzile să fie coordonate de un microprocesor. Soluția are indicatori tehnico-economici superiori față de soluțiile de recuperare a căldurii cu pompe termice cu absorbție și un avantaj important — nu depinde de existența resurselor secundare sau de corelația resursă-consumator.

Față de situația actuală, noua soluție aduce o reducere a consumurilor energetice cu circa 70 la sută. Existența gazelor arse, care să acționeze o turbină cu freon, care la rîndul ei să pună în mișcare compresorul pompelor termice, combinate cu o izolație termică corespunzătoare a clădirii ar putea asigura independența energetică a acesteia.

Utilajele folosite în noua soluție se produc în țară, în fabricație de serie sau prin microproducție.

Este vorba de captatoare solare, (pentru producerea apei calde în perioada cu insolație sau gheață în perioada cu temperaturi negative) care se fabrică la I.A.I.C.A. Alexandria și Frigocom București ; Generator electric cu gaz sau biogaz (agregat compus dintr-un motor cu ardere internă, două recuperatoare de căldură din gaze arse și din răcirea motorului, un generator electric și un tablou de comandă) se fabrică de către I.N.M.T. în două variante : GEB-25 și GEB-50, care produc 25 kW și respectiv 50 kW energie electrică și 62 kW și respectiv 126 kW energie termică din recuperări ; Pompele de căldură (agregat frigorific care poate pompa energie calorică de la un fluid cu temperatură scăzută la un fluid de lucru căruia i se ridică temperatura) sînt în fabricație curentă la Tehnofrig Cluj-Napoca.

Deci, autorii propun o problemă cu date cunoscute.

Pentru demararea hotărîtă a acestei noi soluții mai este nevoie de o stație pilot pentru un grup de apartamente destinată testării tehnologiei și premizelor de calcul. Altfel spus este nevoie de un beneficiar dispus să investească o sumă pe care o va recupera cu vîrf și îndesat. Cît despre un eventual coeficient de risc, considerăm că acesta practic nu există. Sîntem la ora cînd calculele inginerești se confirmă în proporție de sută la sută.

OPREA GEORGESCU

FRUMUSEȚEA ORAȘULUI

— un șantier în care fiecare are de lucru —

Duminică, 13 aprilie, a fost declanșată o splendidă zi agricolă în preajma gurilor de metrou și a liniilor de tramvai din cartierele de tradiție cît și din cartierele de avangardă ale construcțiilor actuale de locuințe. E vorba desigur de o agricultură a cărei unică recoltă viitoare va fi permanența frumusețe urbană, o agricultură estetică practicată cu toată hărnicia într-o zi în care parcurile și părculețele din fața structurilor macromoleculare ale noilor blocuri, spațiile largi din jurul celor trei ceasornice publice ale sectorului, scuarurile arterelor principale de circulație, fîșiile plantate cu pomi dintre trotuare și străzi, toate porțiunile de pămînt neacoperite de expansiunea asfaltului și-au amintit împreună, sub imboldul uneltelor, că sînt rudenii de primăvară cu marile livezi ale dealurilor noastre și cu întinsele ogoare ale celor mai roditoare cîmpii.

Se impune neapărat să facem precizarea că rîndurile de mai sus nu sînt decît un mic detaliu din ampla acțiune de muncă patriotică organizată sub conducerea comitetului de partid a Sectorului 6, care a mobilizat un număr impresionant de peste 11 mii de oameni, în absolut toate zonele sectorului. N-am reușit să acoperim cu prezența la fața locului întreaga suprafață în care s-a acționat. Numărul mare de oameni care au ieșit la muncă patriotică în punctele pe care le-am sondat ne-au convins însă că în spatele fiecărui grup aplecat asupra pămîntului cu conștiința că orice palmă de loc trebuie gîndită cum gîndești creșterea unui copil, s-a desfășurat în birourile Consiliului popular al sectorului o intensă activitate organizatorică. Sînt sigur că acolo, într-unul din birouri, există o hartă a sectorului pe care s-au distribuit miile de oameni ai acestei **zile de treabă**, așa cum un comandant de oști își distribuie forțele într-o amplă acțiune strategică. Cu singura și esențiala deosebire că în cazul nostru era vorba de o oaste pusă în mișcare de obiectivele înscrise pe agenda Frontului Democrației și Unității Socialiste, oaste de **oameni de treabă** care au ieșit din specialitatea instituțiilor și meseriilor lor (ca și în alte duminici, de altfel) și au acționat ca niște muncitori ai pămîntului aflați întotdeauna, mai mult la propriu decît la figurat, cu picioarele pe pămînt. Și chiar dacă n-am putut ajunge în zone mai îndepărtate cum ar fi Linia de centură, unde au fost mobilizați muncitorii de la CESAROM, Victoria-Chimica și Nufărul, nici pe Autostrada București-Pitești, unde cîteva sute de tineri de la Turbomecanica au adunat resturile rămase pe urma iernii, au desfundat rigolele amenajînd scuarul și săpînd pomii, organizatorii acțiunii au fost prezenți în toate aceste zone dinamizînd prin propriul dinamism și însuflețind prin propria însuflețire.

Dacă era oarecum în firea lucrurilor și în tangență cu specificul întreprinderii ca muncitorii de la I.M.A. Semănătoarea să iasă în număr mare la lucrul pămîntului cu sapa și hîrletul, sau ca oamenii I.C.E.M.-ului să monteze gărduțele de metal pe B-dul Constructorilor, în aceeași fire temeinică a lucrurilor s-au integrat și oameni din întreprinderi al căror specific este foarte departe de tradiționalele „munci și zile" agricole. Astfel, specialiștii în montarea ascensoarelor de la I.F.M.A., cei în motoare electrice de la I.M.E.B. sau cei de la I.U.P.S., cercetătorii lianților și azbocimentului de la I.C.P.I.L.A., care exportă stații de beton și agregate în multe țări ale lumii, proiectanții de mari platforme industriale de la IPROMET, care au gîndit uriașele noastre combinate în cele mai mici amănunte, tehnologii de la INMT care au realizat deja acea mașinuță spectaculoasă de două locuri, vizibilă prin București și numită deocamdată AFML (autoturism de foarte mic litraj), FIROS-ul și IREMOAS-ul, Tricodava, Stofele, Relonul, Nasturii și Masele plastice, Laptele, Mobila, ITIA, ICTB, IPB, IPLN, IAUC, Pasteur și toate celelalte unități cu denumiri mai mult sau mai puțin rezonante ai căror specialiști creează bunuri competitive pe multe piețe ale lumii și-au trimis aceiași entuziaști reprezentanți să pună mîna pe hîrlețe, cazmale, sape, greble, să curețe trotuarele din str. Dezrobirii, să sape peluzele de pe Romancierilor, să vopsească gardurile din Giulești, să văruiască pomii din Drumul Taberei, să curețe pietrele și să decolmateze șanțurile de pe Linia de centură, să mărunțească pămîntul săpat, să grebleze, să gazoneze, într-un cuvînt larg și cuprinzător, să întîmpine primăvara dinafară și dinăuntru cu o treabă făcută ca lumea pe măsura oamenilor de treabă ce sînt.

Am participat, așadar, în această duminică a lunii aprilie la o amplă operație pe viu asupra fizionomiei tuturor zonelor Sectorului 6, în care peste 11 mii de specialiști ai celor mai diverse domenii au făcut agricultură estetică exploatînd fiecare spațiu disponibil pentru ordine și frumusețe vegetală în profilul propriei frumuseți sufletești. O acțiune patriotică și profund educativă în urma căreia spațiile verzi amenajate au împrumutat cu siguranță ceva din frumusețea morală a celor care le-au gîndit. O adevărată simfonie de lucru pusă la cale de oameni cei mai de treabă ai Sectorului 6!

Fotoreportaj de ION ZUBAȘCU și SORIN POSTOLACHE ■

Cîntarul faptelor nu strică să arate „cu bătaie"

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Oltenița e un oraș frumos, dar reporterii noștri au întîlnit și locuri unde mîna gospodarului e încă așteptată

Pentru cei care au trecut mai des prin Oltenița în ultima perioadă, este ușor de sesizat continua schimbare a înfățișării acestui oraș. Edilii s-au străduit, și o fac în continuare, să dea localității lor un aspect cît mai modern, mai cochet. Iar reușitele sînt, în mare măsură, la înălțimea eforturilor și a frumoaselor intenții. Se simte, mai ales acum, în plină primăvară, mîna de gospodar. Se văd, la tot pasul, urmele hărniciei. Primarul orașului, tovarășul Victor Cojoacă — om în al cărui program zilnic odihna nu-și prea găsește locul —, vorbește despre tot ceea ce s-a realizat pe linia înfrumusețării urbane, metodic, dar și cu pasiune ca unul care a pus umărul la tot ce s-a înfăptuit.

„Din februarie — povestește primarul —, ba poate chiar mai devreme, am organizat o ședință la care am adunat activul primăriei, deputații și reprezentanții comitetelor de cetățeni cărora le-a fost prezentat un proiect de gospodărire și înfrumusețare a orașului, pe care l-am discutat în toate amănuntele. Obiectiv cu obiectiv (și au fost 47 la număr). De la stabilirea locurilor de joacă și creșterea numărului lor cu încă 13 și pînă la ideea creării unui parc, de un hectar și jumătate, cultivat cu plante medicinale; de la amenajarea unei grădini botanice și pînă la sistematizarea și lărgirea bazei de agrement — totul a fost realizat prin munca a mii și mii de oameni (circa 5 000 în fiecare zi). O bistă pentru biciclete legînd orașul de platforma industrială, un parc de distracții pentru copii, un stadion multifuncțional, dotarea și finisarea unei Case a creației științifice și tehnice (pe care — surpriză! — vreme de o lună nimeni nu și-a luat răspunderea să o administreze revenind pînă la urmă Consiliului orășenesc al sindicatelor, deși cei care o frecventează sînt numai tinerii), plantarea a 5 000 de pomi, a trei milioane de flori și a cinci hectare de gazon — iată rezultatele unor eforturi serioase în urma cărora Oltenița se oferă privirii trecătorilor ca un oraș civilizat, atent gospodărit".

Atunci cînd e vorba de muncă serioasă, de elan sincer și de dorință de mai bine, cuvintele se cer bine cîntărite, spre a evita luatul în răspăr doar de dragul ironiei și spre a respecta ceea ce trebuie respectat. Dar ce să te faci cînd, alături de tine, ieșit la plimbare în chiar centrul Olteniței, aparatul de fotografiat al lui Paul Agarici înregistrează imagini care numai despre înfrumusețare n-au nimic de zis? Aparatul vede și consemnează, indiferent de unghiul ales, mormane de pămînt bine bătătorit, peste și printre care oamenii trec într-o neîntreruptă cursă cu obstacole, vădind, prin precizia mișcărilor, un îndelungat exercițiu; mai vede indicatoare cu nume de străzi (chiar și al străzii principale!) culcate la pămînt și rămase de cine știe cînd acolo; vede și firme cu litere căzute, vede și o grădină de vară transformată în depozit de ambalaje și scaune a căror trăinicie e doar o amintire...

Ne îndreptăm, tot din respect pentru cele ce-au fost făptuite aici, din dorința de a le vedea și a vorbi despre ele, către parcul cel mare al orașului. E destul de curat, dar multe bănci duc dorul spătarelor. Iar ochiul nu poate trece nepăsător peste imagini care par, cum să le spun?, un soi de glumă de familie: ca și cum un frate mai mare ar fi încercat să-i distreze pe cei mici, oferindu-i desene în culori stridente, cu linii de-o stîngăcie dezarmantă (și deranjantă), dedesubtul cărora a scris, cu litere uriașe, texte de genul „prietenii păsărelelor". Apoi, ce să mai crezi?, chiar la intrarea în parc, află că accesul în grădina botanică (parte integrantă a parcului, prin nimic despărțit de acesta) este permis numai între orele 9 și 19, anunț care a devenit obiect de haz general pentru cei ce trec prin preajmă-i.

Nici parcul de distracții pentru copii (denumit, impropriu, „orășelul vacanței", de parcă în alte perioade ar fi închis!) nu arată mai bine. Aceleași panouri naive (eufemistic spus), în culori aflate permanent în gîlceavă, cîte o bancă ruptă, pe ici, pe colo, niște mese frumoase de șah devenite suporturi pentru cîte o sticlă de „Drobeta" pe sfîrșite, un chioșc de răcoritoare (probabil) pe a cărui ușă îți face cu ochiul un Moș Gerilă, nedumerit și el de absența orarului de funcționare...

Sînt, se poate spune, amănunte, ușor de corectat (cu excepția kitsch-ului panourilor cu inscripții — pe care, cu maximum de îngăduință, le poți numi glumețe — ce au costat, desigur, ceva bani. Dar amănuntele acestea vădesc lipsa unui minim control din partea celor ce sînt chemați să facă acest lucru, veghind, în fond, chiar la buna păstrare a roadelor muncii lor. Să nu fi trecut niciodată prin parc sau prin grădina de vară, ca să nu mai vorbim de zona centrală (pentru că, la orășelul copiilor ni s-a spus cu certitudine că n-au ajuns) echipele de control al oamenilor muncii? Greu, imposibil de crezut. Să nu fi observat ceea ce se vede limpede, la o primă aruncare a privirii? Iarăși nu se poate. Probabil că indiferența este o explicație suficientă sieși. Dar la fel de precară ca și atunci cînd ar căuta alte și alte explicații.

E primăvară la Oltenița, un oraș unde s-a muncit mult și cu pasiune în ultima vreme, unde s-au realizat lucruri frumoase, dar unde multe se mai cer încă îndreptate. Spiritul civic nu poate fi conceput în afara exigenței, îngăduința și nepăsarea fiindu-i primii adversari. Și gîndesc la asta în chiar centrul orașului, acolo unde lumina amurgului de aprilie scaldă un peisaj selenar, greu de descris și de făcut pămîntesc (numai) prin cuvinte.

DAN MUCENIC ■

Fotoreportajul numărului viitor

„Gospodarii sectorului 5"

Puteți deveni unul din eroii săi, în funcție de răspunsul pe care-l dați acestei întrebări :

Unde vă găsim sîmbătă și duminică ?

Cu prilejul unei recente dezbateri, la care vorbitorii au luat în discuție și probleme de interes obștesc, un mare actor al scenei românești sugera presei o mai susținută și eficientă preocupare pentru starea de curățenie a Capitalei. Reprosul l-am socotit întemeiat mai întîi pentru că, într-adevăr, curățenia este departe de a fi aceea pe care o merită orașul, și apoi fiindcă frumusețea oricărei localități, acest șantier în care fiecare are ceva de făcut, nu-i de închipuit în afara grijii și efortului permanent pe care trebuie să le dovedească cei ce beneficiază de ea, noi, cetățenii.

Plecînd de la sugestia amintită, inițiem în acest număr, cu sprijinul Consiliului F.D.U.S. din sectorul 5, un test al bunei gospodăriri, propunîndu-ne să fim alături de cetățeni în acțiunile de gospodărire a localității, de îngrijire a mediului ambiant, atunci cînd, cu mic, cu mare, aceștia își vor dedica din clipele de răgaz grijii pentru curățenia și frumusețea străzii, cartierului, zonei în care locuiesc. Nu ne va interesa numărul de ore prestate în interes obștesc, ci efectul acestei prestații. Vom lăuda efortul și vom critica mimarea lui, interesul nostru, al tuturor, fiind curățenia, frumusețea locului în care trăim.

Pentru testul bunei gospodăriri **de la sfîrșitul acestei săptămîni i-am invitat pe colaboratorii noștri să facă obișnuitul convocator. Iată-l :**

Virginia Cacarumbas — președinta comitetului cetățenesc, Circumscripția electorală nr. 18 : „Zona în care locuim, Calea Ferentari colț cu Șos. Sălaj, este formată numai din blocuri noi, cuprinzînd peste 40 de asociații de locatari. Ne-am cumpărat unelte, avem roabe, am făcut afișe în care am anunțat programul de muncă patriotică și obiectivele săptămînale, după care ne-am pus pe treabă. Duminică dimineața la ora 9 ne vom întîlni în fața stației «Peco» — Sălaj și ne vom împărți pe cele cinci străzi : Calea Ferentari, Telița, Pricopani și str. Dan Mihail. S-au dat chiar în aceste zile încă cîteva blocuri în folosință și e de muncit, de curățat, de plantat spațiul verde."

Maria Dănciulescu — șefa sectorului organizatoric al Consiliului Popular sector 5 : „În zonele unde s-au dat în folosință blocuri noi avem probleme cu constructorul. În urma terminării lucrărilor sînt lăsate mormane de moloz, materiale de construcții și, uneori, chiar utilaje. Cetățenii sînt gata să facă curățenie dar, de multe ori, posibilitățile lor sînt depășite. Măturăm, însă utilajul nu-l putem ridica de acolo. «Teleconstrucția», I.C.E.D. I.A.C.D.B., ne fac de asemenea necazuri. Aranjează lucrurile pe unde se vede. Pe unde nu, lasă totul la voia întîmplării și ne rugăm de ei. Facem și noi treabă, cu forțe proprii, la nivelul Consiliului popular, cu mașini și utilaje din întreprinderi, dar obligația lor este să lase «la cheie» nu doar blocul, apartamentele, ci și strada. Simbătă și duminică, între orele 9—12 cetățenii de pe str. Crizantemelor, Mărgeanului, Buzoieni și str. Modoran Ene vor ieși la săpat și plantat spațiu verde."

Nicolae Salaman — secretarul organizației de bază P.C.R., cartier, circumscripția 17, administrator de bloc. „Noi, ne-am cam terminat treaba. La cele 33 de asociații de locatari nu mai sînt de făcut decît cîteva treburi, ce a fost greu, s-a făcut în săptămînile trecute. Mai avem de săpat 4 grădini de zarzavat din spatele unor blocuri. Așa că, pe 19 și 20 aprilie, vom fi la blocurile 14 și 17 din str. Rădăcini, la blocul 25 din str. Pribeagului și la blocul 42 din str. Ispirescu."

Maria Petre — deputat al circumscripției municipale nr 49, deputat al circumscripției de sector nr. 9, vicepreședinte al Comitetului executiv sector 5. „În zona noastră, în preajma întreprinderii «Autobuzul» se află cel mai mare parc din sector, parcul Humulești. Nu arată bine de loc. Inițial era foarte frumos, cu terenuri de sport, piscină, alei, locuri de joacă. Toate s-au degradat. Acționăm acum pentru refacerea lui. Au fost sădiți 84 de pomi și s-au văruit toți cei existenți, acum se refac locurile de joacă. Dar sînt niște probleme la care ar trebui să reflectăm mai mult. E vorba de educație. S-a făcut o repartiție pe grupe de întreprinderi și li s-a încredințat cîte o zonă. Pe noi ne veți găsi duminică dimineață în parcul Humulești."

Așadar, sîmbătă și duminică reporterii noștri vor fi martorii străduinței fiecărui cetățean, a fiecărei instituții implicate în frumosul cotidian, în următoarele zone ale sectorului 5 : Calea Ferentari, str. Telița, str. Dunăvăț, str. Pricopani, str. Dan Mihail, str. Vasile Dumitrescu, Parcul Cișmigiu, Parcul Eroilor sanitari, Parcul Humulești, str. Rădăcini (Blocurile 14 și 17), str. Pribeagului — bloc 25, str. Ispirescu nr. 35 bloc 42, strada Crizantemelor, zona Mărgeanului, str. Buzoieni, str. Modoran Ene, Calea Rahovei, str. Malcoci și str. Vicina.

Rețineți deci, prezenți la acțiunile de înfrumusețare din respectiva zonă puteți deveni unul din eroii fotoreportajului nostru din numărul următor al „Flacării".

Trei ani pentru o adeverință

De peste trei săptămîni, ne străduim să lămurim o chestiune foarte simplă : a lucrat sau nu, acum 30 de ani, zidarul Epure Zamfir la I.L.L. „23 August" ? Omul s-a adresat revistei noastre, deoarece, la rîndu-i, se străduiește de 3 ani să intre în posesia unei adeverințe prin care să se ateste că, între 1 februarie și 31 august 1957, a fost încadratul respectivei întreprinderi, menționînd în numeroase memorii, cereri și audiențe, că a lucrat **„la punctul trafo Dobroiești, avînd ca număr de marcă 911"**. Află că trebuie să se adreseze la I.C.R.A.L. „Foișor", în str. Ștefan Mihăileanu 20, unde se și prezintă la 5 octombrie 1982. Aici, la serviciul „personal — învățămînt", a fost privit lung, lung de tot și cam de sus, fiind rapid expediat spre ICRAL „Colentina", „cu siguranță nu la noi ați lucrat" i-a răspuns o funcționară, fără nici o cercetare a arhivei proprii, după simple bănuieli și presupuneri. Se duce, cu speranțe, speranțe îndreptățite în plus de faptul că i se solicită să depună o cerere. Scrie hîrtia, o lasă la registratură, i se dă un număr — 12360/5 oct. 1982 — și așteaptă. Și așteaptă, fără să primească vreun răspuns aproape 1 an. La 19 sept. 1983 revine și mai lasă o cerere — înregistrată la nr. 9974/19 sept. —, la care, în fine, i se răspunde să se adreseze Consiliului popular al municipiului București, serviciul nihvă. Ceea ce și face, la 11 noiembrie, de unde este înștiințat, cu adresa nr. 1339 3970/21 XI 1983, că sub acest număr scrisoarea sa a fost trimisă la ICRAL „Foișor" care, în urma cercetărilor, îi va trimite răspuns direct. ICRAL „Foișor" a cercetat atît de bine și a pus la păstrare atît de bine un act ce-i venea de la forul tutelar, încît nu i-a mai răspuns deloc. Dar cînd ajungi la pensie, devii nerăbdător, timpul nu te mai așteaptă. Ce să facă, a pornit din nou pe drumuri. „În decembrie 1983 și apoi, în aprilie 1984, zidarul Epure Zamfir bate strada Ștefan Mihăileanu și în usa serviciului „personal-învățămînt" de la nr. 20. Aceiași funcționari, aceiași nervi. Du-te, omule, la DGDAL. În Academiei, nu ți-am spus că noi n-avem arhiva din 1957 a fostului I.L.L. „23 August" ? ! Omul cu căciula în mînă lasă capul în jos, cere scuze și se duce. În strada Academiei este trimis pe str. Făinari, la Grupul 2, iar de-acolo, niște funcționari ceva mai înțelegători, îl expediază din nou la forul tutelar, la C.P.M.B. Nu se poate să nu se știe acolo, pe unde sînt arhivele fostelor întreprinderi de locuințe și locaturi ale sectoarelor Capitalei ? ! Alt drum, altă hîrtie — alte înregistrări — la nr. 287; din 13 XI 1985 —, dar iată că 3 ani au și trecut ! De aici, cel puțin, primește răspunsuri. O nouă scrisoare — nr. 7881 — (care aglomerează munca unui funcționar de la primărie și a altora de la poștă) îl înștiințează, ca și cu 3 ani în urmă, să se îndrepte către I.C.R.A.L. „Foișor". În fine, primește din Ștefan Mihăileanu un răspuns scris : este invitat pentru „relații". Revine degrabă. Este întrebat de șeful serviciului, tovarășul Stama, cam pe unde a lucrat, cam cu cine, notează cîte ceva pe o hîrtie și decide : „reveniți dumneavoastră la noi peste o lună, să avem timp să căutăm". Cum avusese 3 ani, ce mai conta o lună ! Trece luna, reface drumul. E 30 decembrie 1985. Este privit chiorîș, lucrătorii serviciului îl cred cinic ; lumea se pregătește de Revelion, de viitor, și, iată, dumnealui e pe drumuri, îl interesează trecutul, nu mai are răbdare. Să vină prin februarie, martie '86. Epure Zamfir n-a mai revenit. N-a mai avut încredere și s-a adresat revistei noastre.

Începem noi drumurile. Pătrundem greu la I.C.R.A.L. „Foișor", nu sîntem lăsați — decît după îndelungi discuții și după ce invocăm Legea presei — să trecem de linia „Biroului de informații". Ce să căutăm din moment ce „nu sînt în sediu" nici tovarășul director, nici tovarășul Stama „de la personal" ? Ni se face favorul, pînă la urmă, și sîntem conduși la „Secretariat", pe ușa de serviciu, altfel nu e voie, ne spune cel ce ne însoțește. „Prin față intră doar conducerea". Mă rog, nu suferim de orgolii, noi ne-am propus să aflăm dacă zidarul Epure își poate rezolva aici, dreptul său la vechimea în muncă. Se învoiește să ne primească tovarășul inginer șef Laurențiu Timaru „deși eu mă ocup de problemele tehnice". Intră în funcțiune un interfon. Știți ceva de arhiva de la fostul I.L.L. „23 August" ? „Trebuie să fie la noi !", răspunde o funcționară de la „Personal". „Atunci putem găsi ce solicită un zidar, Epure Zamfir, ai auzit de așa ceva ?" „Cînd vine Viorica Barbu, care e la D.G.D.A.L. !" Este foarte clar, trebuie să revenim, „astăzi nu se poate, sub nici o formă". Telefonăm zilele următoare. Șeful serviciului s-a îmbolnăvit, să mai avem puțin răgaz, s-a dat sarcina altcuiva. Avem. După o săptămînă, iarăși telefonăm. „Nu s-a găsit nimic !". „Mai așteptăm". După o altă săptămînă, revenim. Tovarășul inginer șef izbucnește, „ce se tot cramponează ăsta de alea 7 luni ? ! Nu s-a găsit nimic, nici state de salarii, nici decizii. Să vină cu doi martori mincinoși, altă soluție nu e...". Discuția e lungă, tovarășul inginer Timaru tot mai furios și mai ireverențios, pînă cînd, la celălalt capăt al firului, se aude zgomotul receptorului trîntit în furcă. Ne urcăm în autobuz și pornim în str. Ștefan Mihăileanu. La poartă se știe de sosirea noastră, „conducerea e în ședință, dar poftiți la personal". Poftim. Funcționara Elena Diaconescu ne spune că a primit sarcină să ne așeze pe masă „arhiva" și n-avem decît să căutăm... Dosi nu e îndatorirea noastră, chiar începem a răsfoi dosare. Arhivara e mereu trimisă să mai aducă, să mai aducă foldi, dosare, pachete... Ne „salvează" tovarășul director Cișmigiu. Coboară dumnealui spre noi, foarte „popular" din „turnul de fildeș" al biroului său. O luăm de la capăt, povestim, citim scrisoarea. Ne cere și dînsul pășul e. A doua zi primim un telefon la redacție. Acte nu s-au găsit, pe atunci, întreprinderile de locuințe și locaturi erau în începutul organizării lor, poate că s-au pierdut, poate că nu s-a ținut corect evidența deciziilor de angajare. „O întîmplare face să-l cunoaască însă pe Epure Zamfir un om al muncii de la noi, unul dintre cei vechi, Popa Ion, șef sectie, care ne-a confirmat că a lucrat împreună cu acel zidar. Deci, omul poate să-și reconstituie cele 7 luni de vechime prin martori. Există o comisie pe la primărie. Sfătuiți-l în acest sens"

Ceea ce o să și facem, dacă I.C.R.A.L. „Foișor" nu mai are hîrtie și funcționari care să-și facă datoria.

De la un test despre rest...

Mărturisesc că n-am știut cum se face un test despre rest. Deși, ca simplu cetățean îl fac aproape zilnic, începînd de la prima cumpărătură a dimineții — pîinea — și trec, tot zilnic, pe lîngă morala gestului unei vînzătoare care nu are niciodată în sertarul tejghelei mărunțiș. Mai zilele trecute l-am făcut însă profesional. Însoțind o echipă de control al oamenilor muncii din Capitală.

Am intrat în unitatea 173 a I.C.L. „Tehnometal", magazin de fierărie din vadul comercial al Pieței Unirii (str. Halelor nr. 5). „O grebă, vă rog!" cere maistrul Aurel Comșa de la „Electromagnetica". „De care? Cu 12 dinți, cu 10 dinți ?" întreabă vînzătorul. „Cu 12", precizează „cumpărătorul". Ia unealta, scoate banii și plătește, numără restul. (Magazinul e cu plata la vînzător.) Minus 0,20 de lei. Se uită fix în ochii vînzătorului, acesta se fisticește puțin, dar își revine repede, ține la privirea intensă și tace. Trece la alt cumpărător. Încercăm să-i aflăm numele. Ecusonul e plasat în așa fel încît să nu poți distinge nimic de sub rever. Îi spusesem cu ce rost sîntem acolo și atunci ne conduce la șef. Șeful, Ștefan Oprea, este fratele său. Magazinul e... „în familie". Cealaltă vînzătoare le este verișoară. Mă rog, asta n-ar avea importanță, legea nu interzice, dacă treburile merg bine și regulile de comerț sînt respectate. Dar merg? Dar sînt? Să zicem că Ion Tănase chiar n-a avut în acel moment în casă cei 20 de bani. Deși legea nu-i permite. Și să mai zicem că a fost o întîmplare, un caz cu totul izolat. Și să fim totodată înțelegători, omenoși, ce mai, e doar o sumă atît de mică?! (Să nu ne amintim cu tot dinadinsul de proverbul cu oul și cu boul). Să ne convingem prin alte argumente. La obiectele mărunte — cuie, ținte, bile de rulmenți... nu prea sînt afișate prețurile, mai ascunse, mai căzute, mai cu fața la vînzător și nu spre cumpărător. Să trecem și peste asta. Să ne oprim la „Caietul cu valori personale". „Cu cîți bani ați intrat azi dimineață în magazin?". Șeful a trecut 651 lei. Avea asupra sa (controlul s-a efectuat în jurul orelor 13,00) 230 de lei. Unde-i diferența. A cheltuit-o! Pe ce? Nu poate face dovada (precum scrie în lege). Ion Tănase a înscris 320 de lei dar n-are în buzunar, ne spune, mai mult de 40—50 lei. (Deci, alt mister!) Verișoara Silvia Stoenescu răspunde prompt că are în poșetă 100 lei și tace, roșind, cînd o întrebăm de ce și cum apare în caiet suma de 420 de lei?! Șeful e om vechi de comerț, știe de toate, pare a nu da atenție situației, nu-i, în fond, atît de importantă, important e altceva care privește averea obștească. Are „calul său troian" cu care să ne distragă atenția de la acest „fapt atît de mărunt". Magazia. Plouă în ea. Și plouă într-adevăr. E o magherniță ruptă, dărăpănată prin care se vede cerul și apa șiroind pe un fel de pereți fără culoare și cu verticala demult uitată. E pericol de spargere și furt. Dar mai insistent și mai sigur lucrează rugina. Miros greu de igrasie, de mucegai și de fiare umede.

Dar nici magazia de mină, din prelungirea sălii de vînzare nu e într-o stare mai bună și unde se vădește o indescriptibilă dezordine. Oare aceasta mai ține de conducerea ICL „Tehnometal"? De fonduri de reparații, de meseriași, ori de propria sa responsabilitate, de propriul simț gospodăresc, de obligația pe care o are față de bunurile ce le gestionează?! Dealtfel, are simțul comerțului, știe să minuiască subtila lege a cererii și ofertei. Se caută bicicilete și atunci aduce biciclete. Chiar în dauna altor produse, în fapt la fel de căutate, cum sînt uneltele agricole, truse de scule, materiale și dispozitive pentru captatori solari, pentru mori de vînt, pentru instalații de biogaz, pentru numeroase alte amenajări moderne și la zi atît din locuința urbană cît și cea rurală. În ceea ce privește uneltele agricole, deși magazinul este amplasat la doi pași de una dintre cele mai mari și de tradiție piețe agroalimentare ale Capitalei, are doar cîteva tipuri — sape, greble, furci (toate fără cozi) și cîteva foarfeci de vită-de-vie. Întâ. Ștefan Burican din Dărăști. Sectorul agricol Ilfov, caută lanțuri. Maria Neagu, din aceeași comună, cere un tirnăcop simplu. Neculai Necula din Mihăilești. Giurgiu, întreabă de pînză subțire de ferăstrău... N-au încotro, trebuie să plece spre alte puncte cardinale ale Bucureștiului în căutarea obiectelor trebuitoare, cu toate că cel mai la îndemînă le-ar fi fost să le găsească aici.

Adevărul este că unitatea 173 este o fierărie cu prea mari pretenții și cu prea mulți vînzători față de spațiul mic de desfacere și posibilitățile și condițiile de depozitare a mărfii. De unde și starea de harababură ce domnește peste tot și care îngreunează un comerț civilizat, clientul să-și aleagă obiectul, vînzătorul să i-l poată oferi rapid, amabil, comod. (După unele trebuie să se urce pe o scară de 3 metri, abia înghesuită între tejghea și rafturi, iar atunci, mai curînd, declară „n-avem"). Soluția ce s-ar impune, și pe care membrii echipei de control o sugerează conducerii ICL „Tehnometal", ar fi aceea a profilării pe o gamă mai restrînsă de produse și, desigur, modernizarea unității, cu deosebire a spațiilor de depozitare.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (VII)

Echilibru în jos

Cîndva avea o circulație mare sintagma „atîtători la război", și chiar se și auzeau unele voci care se pronunțau deschis pentru o confruntare armată. Dar timpurile s-au schimbat. Astăzi nimeni sau aproape nimeni nu mai afirmă că vrea război. Dimpotrivă, toți sau aproape toți — avem în vedere factorii politici — se înfățișează ca adepți ai păcii. Luări de poziție în favoarea păcii se fac mereu, cu declarațiile de bune intenții stăm bine. Cînd este însă vorba de măsuri practice, lucrurile stau altfel : înarmările au continuat într-o perfectă simetrie, în paralel și cu aceeași intensitate cu declarațiile de pace, într-o cursă halucinantă, care a ajuns în zilele noastre să coste omenirea 1 000 de miliarde de dolari anual și a făcut să se acumuleze pe glob cantități uriașe de arme, în primul rînd nucleare, ce pun în pericol însăși existența vieții pe Pămînt.

Cum se poate explica o asemenea contradicție ? Prin concepția „păcii înarmate", a păcii prin „descurajare", a echilibrului de forțe prin înarmare. O asemenea viziune, care a stat la baza politicii de înarmare, a adus lumii și păcii în ultimele patru decenii cele mai mari prejudicii.

Echilibru ? Fără îndoială, arată conducătorul țării noastre, este necesar ca pînă la înfăptuirea deplină a dezarmării să se asigure un echilibru de forțe atît în Europa, cît și pe plan general, care să nu pună în pericol securitatea nici uneia dintre părți. Dar acest echilibru poate și trebuie să fie realizat nu pe calea amplasării de noi trupe și arme, nu pe calea intensificării cursei înarmărilor, ci, dimpotrivă, prin retragerea și reducerea forțelor armate, prin reducerea înarmării, prin reducerea cursei înarmărilor. Această concepție românească privind „echilibrul militar în jos", obținut prin dezarmare, ca și acțiunile practice întreprinse de țara noastră în această direcție, se bucură de o largă apreciere în lume : ea contribuie la consolidarea și la răspîndirea tot mai largă a opiniei că a corija la nesfîrșit „dezechilibre" prin acumularea de arme tot mai periculoase și prin inventarea altora noi va sfîrși printr-un dezastru general, dacă nu se vor lua acum, pînă nu este prea tîrziu, măsuri de a aduce echilibrul militar la nivelul cel mai scăzut posibil, prin acțiuni eficiente de reducere a armamentelor, de dezarmare, acordîndu-se prioritate diminuării și eliminării armelor nucleare.

Dar dacă în construirea echilibrului în jos factorul nuclear, adică dezarmarea nucleară, deține un loc de importanță primordială, nu trebuie scăpat din vedere că un alt termen foarte important al ecuației îl reprezintă reducerea armamentelor de tip clasic, precum și a efectivelor militare (a numărului de oameni aflați sub arme). Nu se poate vorbi de „dezarmare ca și cînd ea ar consta exclusiv în dezarmarea nucleară. Referindu-se recent la această problemă, după ce a subliniat importanța dezarmării nucleare, președintele Nicolae Ceaușescu a spus : „Totodată, considerăm necesară trecerea la elaborarea unui program complex de dezarmare generală, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară, dar care să aibă în vedere toate armele, așa-zise clasice, cu atît mai mult cu cît unele dintre acestea, din punct de vedere al forței de distrugere, se apropie foarte mult de armele nucleare. Numai un program complex de dezarmare generală va deschide calea pentru realizarea dezarmării nucleare, pentru a asigura reducerea pericolului de război, pentru întărirea încrederii, pentru a da posibilitatea fiecărei națiuni să-și concentreze forțele spre dezvoltarea independentă, fără teama vreunei agresiuni".

În acest sens, al realizării echilibrului de forțe în jos, prin dezarmare, în spiritul doctrinei românești, omenirea așteaptă ca în 1986, Anul Internațional al Păcii, să se întreprindă acțiuni concrete, să se ajungă la înțelegeri corespunzătoare.

ION D. GOIA ■

„Poporul român este deosebit de îngrijorat de bombardamentul aviației americane asupra capitalei Libiei, țară independentă, membră a Organizației Națiunilor Unite", a arătat președintele Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat șefului executivului american, Ronald Reagan. Este de-a dreptul șocantă decizia administrației americane de a ordona bombardarea unui stat suveran și independent, care nu-și poate găsi nici-o justificare. Poporul român, alături de alte popoare ale lumii condamnă și respinge asemenea acte, în contradicție flagrantă cu normele dreptului internațional, cu regulile de conduită internațională, cu principiile Cartei O.N.U. Tripoli și Benghazi au fost țintele avioanelor de bombardament americane decolate de pe portavioanele staționate în Marea Mediterană și de la bazele militare din Marea Britanie. Numeroase victime în rîndul populației civile și al cetățenilor străini rezidenți în Libia, mari pagube materiale, iată roadele acestui atac la care S.U.A. au recurs invocînd autoapărarea și lupta antiteroristă. O politică a forței, contrară intereselor păcii, lovește Libia, la cîteva săptămîni după ce în zona Golfului Sirta forțele militare ale flotei a VI-a americană au atacat obiective de pe teritoriul libian. Și atunci, ca și acum, opinia publică românească alături de opinia publică mondială a luat poziție fermă, cheminînd la reținere și moderație, la rezolvarea diferendelor prin tratative. Este incontestabil faptul că atacurile S.U.A. împotriva Libiei vor avea consecințe politice profund negative nu numai în zonă, că vor afecta climatul politic internațional, vor agrava — au și agravat — încordarea, ridicînd, în calea înțelegerii și păcii, noi obstacole. Reacția opiniei publice mondiale la aceste acte agresive vine să confirme această apreciere. Telegramele de presă din lumea întreagă conțin, ca un laitmotiv, cuvîntul „condamnare" referitor la agresiunea americană.

Este și singura expresie potrivită unei asemenea atitudini de sfidare a independenței și suveranității unui stat, de ignorare a normelor care guvernează viața internațională.

Să ne amintim că la ultima sesiune a O.N.U. prin rezoluția adoptată în UNANIMITATE ca urmare a unei inițiative a României, statele membre ale organizației și-au reafirmat angajamentul solemn de a reglementa pe cale politică situațiile de încordare și conflict, diferendele existente, de a se abține de la folosirea forței și a amenințării cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state.

Interesele păcii mondiale pe care o dorim împlinită în acest an cer ca angajamentul să fie respectat în totalitate de toți cei care au subscris. Apelul la rațiune făcut de secretarul general al P.C.R., președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă voința națiunii noastre, este aici o ilustrare concretă a politicii de pace și înțelegere promovată de România, a dorinței ei de instaurare în Europa și în întreaga lume a unui climat de destindere și cooperare în beneficiul tuturor.

Acțiunile americane contravin flagrant nobilelor țeluri sub egida cărora este marcat, în 1986, Anul Internațional al Păcii. Există în lume destule focare de război, există în lume destulă moarte și jale. Dorința românilor, credem că a tuturor oamenilor responsabili de pe pămînt, este ca alegerea lui '86 ca simbol al liniștii mondiale să nu rămînă doar o acțiune sub steagul Națiunilor Unite marcată prin simpozioane și marșuri ale păcii. Mapamondul așteaptă altceva. Așteaptă ca acum, mai ales acum cînd stivele de arme au ajuns la cer rațiunea să primeze, iar armele să fie distruse, nu folosite.

IOAN ROȘCA ■

Act de mare gravitate

Un palat al științei la Phenian

La sfîrșitul anilor '70, atunci cînd s-a pus problema ce să se construiască pe un teren liber aflat chiar în centrul capitalei R.P.D. Coreene, Phenian, conducerea de partid și de stat a hotărît să se construiască aici un Palat al învățămîntului. În numai 21 de luni aici a fost ridicată o clădire în maniera arhitecturii tradiționale coreene, dar cu un interior dintre cele mai moderne. Zecile de mii de vizitatori au posibilitatea de a-și însuși cunoștințe din domenii foarte diverse. La palatul situat pe Magistrala Kim Ir Sen au fost aduse peste 30 milioane de cărți. La cerere, o bandă cu dirijare electronică oferă în decurs de două minute titlurile dorite. În cele aproximativ 600 de încăperi se lucrează intens. Multe dintre cele 5 000 de locuri din 16 săli de lectură sînt ocupate din zori și pînă în noapte.

Folosindu-se tehnica cea mai modernă se traduc cărți din limbi străine, mai ales din domeniul științelor naturale și tehnice, se înregistrează pe casete și se catalogheză. Ele pot fi apoi cerute de orice persoană interesată. De această posibilitate fac uz nu numai mulți dintre cei 6 000 de studenți, ce vizitează zilnic Palatul învățămîntului, ci și o mare parte dintre cei alți 4 000 de vizitatori, printre care se numără docenți, medici, ingineri și muncitori.

Într-un auditoriu cu 800 de locuri au loc conferințe, se proiectează filme, se țin cursuri, mai ales pentru cei ce frecventează cursurile serale și fără frecvență, se organizează simpozioane științifice. O vizită prin laboratoare, prin biblioteca de muzică cu un fond deosebit de bogat, prin centrul audiovizual relevă importantele fonduri alocate de stat pentru a asigura un cadru adecvat celor doritori de a-și îmbogăți cunoștințele în cele mai diferite domenii. Palatul științei și învățăturii din Phenian a devenit un adevărat simbol al orașului, al setei de cunoaștere a locuitorilor săi.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Vorbiți franțuzește ?

Disputa dintre limba franceză, care a dominat vreme îndelungată arena internațională, ca limbă diplomatică și de comunicare între ei a oamenilor de cultură din diferite țări, și limba engleză, care în veacul nostru a venit puternic din urmă și s-a instalat pe primul loc ca limbă de circulație internațională, continuă. Evident, francezii nu vor să depună armele, chiar în condițiile în care alte patru limbi — rusa, chineza, spaniola și araba — au fost recunoscute ca limbi internaționale (folosite ca limbi oficiale în sistemul Organizației Națiunilor Unite). Se fac eforturi cu scopul ca pentru franceză să fie menținut măcar locul doi.

După cum aflăm din „Le Point", astăzi franceza se vorbește în circa 40 de țări, care au împreună o populație de 380 de milioane de locuitori. Dar, pe lîngă că cifra aceasta nu este prin ea însăși prea mare (reprezintă doar 8 la sută din populația lumii), numai o treime dintre acești locuitori se exprimă într-o măsură sau alta în franțuzește. Totuși, chiar și așa, francezii se mîngîie cu faptul că limba lor se vorbește pe toate cele cinci continente, ca și engleza. Natural, statutul ei este diferit de la un loc la altul. Limba franceză poate fi ori limbă oficială, ori limbă maternă, ori limbă de învățămînt, ori limbă curentă, ori o combinație din cîteva din aceste funcții. În afară de Franța, în Europa Occidentală franceza este limbă oficială în cinci țări : în Elveția (alături de germană și de italiană), în Belgia (alături de flamandă), în Luxemburg, Andorra și Monaco. În Africa au franceza ca limbă oficială 12 țări : Benin, Burkina Faso, Ciad, Republica Coasta de Fildeș, Congo, Gabon, Guineea, Mali, Niger, Republica Centrafricană, Senegal, Togo. Într-un șir de alte țări africane limba franceză se folosește ca limbă oficială alături de o altă limbă, cum este cazul, de pildă, în Zaire, în Camerun și în Burundi. Ca limbă maternă, franceza este vorbită în afară de cei 57 de milioane de cetățeni francezi, de valonii belgieni, de francezii elvețieni, precum și de peste 5 milioane de canadieni, mai ales în Quebec, de circa 3,5 milioane de haitieni și de o jumătate de milion de locuitori ai insulei Mauriciu.

Este greu să apreciezi cu exactitate, serie zisă amintit, pozițiile exacte ale francezei în lumea contemporană. Franceza poate să cîștige teren într-o parte și să piardă în alta. Optimiștii afirmă că în general cîștigurile compensează pierderile. Dacă franceza cedează din poziții, de pildă, în Asia de Sud-Est, unde crește rolul englezei, ea cîștigă în Orientul Apropiat și în Orientul Mijlociu, mai ales în Kuweit, Qatar și Irak. În Maghreb și în Africa tropicală limba franceză nu și-a putut cuceri un cămin ; acolo se vorbește araba sau volofa. Dar franceza este limbă de predare în școli și facultăți (de altfel, învățămîntul în franceză se mai întîlnește și în Extremul Orient și chiar și în unele țări latinoamericane). Din acest punct de vedere, al limbii folosite în învățămînt, Maghrebul se consideră ca una din cele mai întinse regiuni francofone. Și cu toate că araba pătrunde tot mai mult în școli, se pare că franceza va putea să se mențină încă multă vreme, în această zonă, ca limbă de cultură. De altfel, în general, în lume, de pe acest piedestal, al culturii, limba lui Villon, a lui Rabelais, a lui Voltaire, Balzac, Hugo, Baudelaire, Rimbaud, Mallarmé, France, Proust, Céline, Sartre, limba în care au scris Anna Brâncoveanu, Panait Istrati, Eugen Ionescu, Emil Cioran, nu va putea fi coborîtă niciodată.

ION D. GOIA ■

ACCENTE IN LUME

CUM MERGEAU DINOZAURII ?

Aria problemelor ce interesează paleontologii este destul de largă. O întrebare pe care și-au pus-o și la care au încercat să răspundă este cea legată de mersul dinozaurilor. Paleontologul francez Pierre Bernier este de părere că unii fugeau, alții săreau asemeni cangurilor, iar alții aveau un mers biped.

La această concluzie s-a ajuns studiind urmele de dinozauri descoperite într-o zonă a Franței.

PERSEVERENȚĂ

Cunoscutul cineast Carlos Saura, încurajat de succesul de care s-au bucurat filmele sale inspirate din teatru sau operă, mai ales după triumful internațional al peliculei sale „Carmen", s-a hotărît să recidiveze. În curînd va fi prezentat la Madrid cel de-al 20-lea lungmetraj al lui Saura, „Amorul vrăjitor", adaptare a baletului compozitorului Manuel De Falla. Noul film a fost solicitat și pentru Festivalul de la Cannes .

MEDIOCRITATEA ÎNCORONATĂ?!

De obicei, talentul sau realizările de excepție sînt încununate cu premii. Iată că, sînt cazuri cînd și mediocritatea este încoronată. Societatea Filnore, din localitatea Cascade, statul California a decernat firmei Coca-Cola, „Medalia americană a mediocrității" pe anul 1985 pentru eșecul de a lansa pe piață o nouă băutură răcoritoare. „Căderea" noii băuturi răcoritoare este mai mare decît cea a automobilului Edsel, fabricat acum treizeci de ani de societatea Ford.

MAI REPEDE, MAI IEFTIN

La Institutul de cercetări în domeniul introscopiei din Moscova a fost pus la punct un nou procedeu de radio-diagnosticare. Pentru obținerea imaginii organelor interne ale pacientului nu se mai folosește pelicula Roentgen, ci o peliculă de seleniu pe care imaginea poate fi văzută la 2—3 minute după radiografiere. Imaginea este imprimată (la lumina zilei, nu în cameră obscură) după ea pe o hîrtie obișnuită de scris, iar pelicula de seleniu poate fi refolosită la efectuarea altor radiografii.

ELENA GRECESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Mă numesc **Tudor Florea** și locuiesc în satul **Albina, județul Brăila.** V-aș ruga să ne ajutați, intervenind la Întreprinderea de transporturi auto Brăila pentru repunerea în circulație a autobuzului care, pînă nu demult, asigura și transportul copiilor noștri spre școală, la Brăila. Neavînd altă posibilitate, ei sînt nevoiți în prezent să parcurgă zilnic circa 8 kilometri dus-întors, fapt care presupune nu numai un mare efort fizic, dar constituie și o cauză ce poate genera accidente."

■ Spicuim din răspunsul primit din partea conducerii **C.H.R. Athénée Palace,** ca urmare a sesizării pe care ne-a adresat-o Asociația locatarilor blocului 3, din strada 13 Decembrie nr. 33, sect. 1, București : „Pentru atenuarea zgomotelor produse de agregatele frigorifice, s-au luat o serie de măsuri în vederea izolării cu materiale fonoabsorbante în zona de contact a acestora cu elementele de construcție, reducîndu-se astfel la minimum transmiterea vibrațiilor. De asemenea, întregul personal a fost reinstruit, în sensul evitării pe viitor a tuturor situațiilor care ar putea conduce la tulburarea liniștii locatarilor. Vă asigurăm că toate problemele la care v-ați referit, vor rămîne în continuare în atenția noastră."

■ „Sînt mamă a doi copii — ne scrie **Oana Niculina din București, str. Furnirului, nr. 14, bl. 80, sc. A, apart. 54, sect. 6** — În urma sesizării adresată dumneavoastră în luna iulie 1985, am primit din partea Sectiei tehnice a Consiliului popular al municipiului București o notă în care se consemna : «Vă facem cunoscut că s-a dispus ca A.C.M. nr. 1 să execute lucrările necesare de remediere pînă la 30 octombrie 1985». Dar de atunci nimic nu s-a mai întîmplat și nimeni nu a venit nici măcar să vadă despre ce este vorba."

■ Din scrisoarea trimisă de **un grup de cetățeni din satul Buchila, județul Bacău,** am aflat despre amînarea nejustificată a finalizării unor lucrări întreprinse, încă din anul trecut, la rețeaua electrică. Semnalînd faptul forurilor de resort, **Întreprinderea de rețele electrice din Bacău** ne-a adresat un răspuns pe cît de prompt, pe atît de îmbucurător pentru cele aproximativ 200 de familii din Buchila, în sensul că, la numai cîteva zile de la primirea sesizării, lucrurile au intrat pe făgașul normal, întreaga rețea electrică fiind pusă sub tensiune.

■ **În unul din numerele anterioare ale revistei noastre** semnalam indiferența factorilor de răspundere cărora le revine obligația amenajării trotuarelor și spațiilor verzi din preajma **blocului 117, situat în strada Zboina Neagră nr. 9, sectorul 6, București.** Tăcerea prelungită care s-a așternut de atunci și pînă în prezent ne determină să revenim. Asociația locatarilor informîndu-ne recent că nu s-a luat nici o măsură de rezolvare a problemei, în ciuda tuturor intervențiilor ulterioare ale administrației blocului. Așteptăm, totuși, un răspuns care, conform legilor în vigoare, nu poate fi facultativ.

■ **O veste bună pentru Lazăr Gheorghe din Brăila, str. Călugăreni nr. 4 : Direcția județeană de poștă și telecomunicații Brăila** a soluționat cererea dumneavoastră privind instalarea postului telefonic solicitat. Ca urmare, sînteți invitat să vă prezentați la sediul D.J.P.Tc. Brăila, pentru achitarea taxelor de instalare.

■ Prin intermediul adresei nr. 3072, **Departamentul căilor ferate — București** ne face cunoscut că : „Urmare scrisorii adresată dumneavoastră de Nicu Secara din comuna Bratca, județul Bihor, prin care solicită repunerea în circulație a trenului 3631, vă comunicăm că, analizînd situația, Regionala Cluj confirmă justețea celor semnalate, luîndu-se măsuri imediate de repunere în circulație a trenului 3631 pe distanța Șuncuiuș — Oradea."

■ **Gheorghe Sofianu din Vaslui** ne relatează că, în vitrina cofetăriei „Panseluța" din localitate sînt expuse, pe lîngă produse specifice, numeroase și variate... jocuri pentru copii. Cu un dezvoltat simț al umorului, semnatarul scrisorii adaugă în final și o epigramă... la obiect : „În vitrina cu pricina / Se găsesc multe repere / Oare cînd, bătu-le-ar vina / Vor sosi și... frigidere ?"

■ **Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Neamț,** cu o lăudabilă operativitate, ne informează : „Popescu Maria din comuna Roznov a fost repartizată la Întreprinderea de producere a legumelor din Izvoare. De asemenea, soțul petentei a fost încadrat ca strungar la Întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii, astfel încît dorința ambilor soți a fost soluționată favorabil."

■ **Ioana Stanciu din com. Cîncenei, jud. Giurgiu,** pensionată din luna septembrie, anul trecut, prin „grija" unor oameni care au datoria să se ocupe de întocmirea dosarelor de pensionare, și-a primit drepturile bănești abia în martie 1986 și ne întreabă dacă sumele ce i se cuvin din septembrie și pînă în martie mai pot fi recuperate. Pentru că acolo unde-i lege, nu-i tocmeală, credem că își poate primi banii chiar și în cazul în care unii s-au încurcat prin hîrtii, acestora revenindu-le obligația de a fi solidari în acoperirea sumelor restante, în cazul în care se constată că se fac vinovați de neglijență în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.

■ „La adresa dumneavoastră nr. A 94/1936, prin care ne-ați sprijinul celor care sînt investiți să o pună corect în aplicare. Vă rog, ajutați-mă să-mi recapăt copilul."

■ **Consiliul popular al județului Timiș** răspunde Ilenei Iurko din satul Carani, comuna Sînandrei : „În urma discutiilor purtate cu factorii de răspundere din localitatea de domiciliu, vi s-a asigurat loc de muncă la Avicola Carani, întocmai cum ați solicitat în scrisoare. Considerăm astfel că dorința dumneavoastră a găsit o cale favorabilă de rezolvare".

■ O veste bună din partea **Ministerului Muncii pentru Pantea Mircea, din com. Șag, jud. Timiș :** Ținîndu-se cont de starea sănătății dumneavoastră, ați fost trecut pe tabelul 14254, poziția 64, întocmit de I.D.M.S., în vederea livrării unui autoturism Dacia 1300 adaptat, conform opțiunii pe care v-ați exprimat-o.

■ „Încă din primăvara anului 1984 — ne scrie **Corneliu Popazolu din București, Calea Griviței nr. 46, sector 1** — de cînd ne-am mutat la această adresă, am avut dificultăți generate de notarea incorectă a numelui pe taloanele de pensie. Soția, de asemenea pensionară, are același necaz și nu știm ce putem face pentru depășirea acestei situații, rămasă nesoluționată și în prezent. M-am adresat în repetate rînduri Oficiului de pensii al Sectorului 1, unde am trimis și două memorii, dar nu am putut rezolva nimic. Dacă puteți, ajutați-ne să ne redobîndim adevărata identitate".

■ În referatul primit din partea **Consiliului popular al județului Hunedoara,** privind modul de soluționare a scrisorii semnată de Ștefan Razem din orașul Vulcan, Aleea Muncii, bloc G 10, apartament 92, se menționează : „Petentul sesizează că I.M. Paroșeni l-a încadrat în mod greșit în categoria a III-a de retribuire, venind prin transfer în unitate cu categoria a VI-a. Cercetînd cele semnalate, s-a constatat că petentul trebuia să fie încadrat, potrivit prevederilor legale și normativelor în vigoare, în categoria a IV-a de retribuire. În acest sens, s-a discutat cu șeful compartimentului unde își desfășoară activitatea petentul, urmînd ca acesta să-i întocmească un referat de promovare lui Razem Ștefan pentru a fi trecut în categoria a IV-a, în urma unei examinări de specialitate".

■ „Numele meu este **Ciobanu Georgeta și domiciliez în municipiul Ploiești, Aleea Crizantemelor, bloc 18, apartament 7.** Urmare a scrisorii adresate dumneavoastră, am obținut internarea la Spitalul județean Bihor, secția boli interne, unde mi s-a aplicat un tratament adecvat bolii de care sufăr — ciroză hepatică decompensată. Folosesc acest prilej pentru a mulțumi Direcției sanitare a județului Bihor și întregului colectiv de cadre medicale pentru îngrijirea ireproșabilă ce mi-a fost acordată".

■ Citățm, cuvînt cu cuvînt, răspunsul primit din partea **Centralei-antrepriză generală de construcții-montaj București :** „În legătură cu sesizarea Asociației de locatari a blocului PC 4 din Intrarea Ion Șulea nr. 9, sectorul 3, apărută în revista dumneavoastră la 7.03. a.c., la rubrica „Flacăra la dispoziția dvs.", vă comunicăm următoarele : Constructorul blocului — Antrepriza construcții-montaj nr. 2 — a executat o serie de lucrări ce-i cădeau în sarcină la acest imobil, mai avînd de efectuat revizia hidroizolației la terasă și completarea glafurilor de tablă la casa scărilor. Aceste operațiuni se vor realiza pînă la 31.05. a.c. În privința condensului, constructorul nu are obligația să efectueze lucrări de eliminarea acestuia (? !), deoarece apariția lui nu se datorește unor vicii de execuție. Cu toate acestea, Antrepriza constructii-montaj nr. 2 a fost de acord să execute în unele zone lucrări de placare a fațadei, care se vor realiza pînă la 30.06. a.c.". Sperăm că cei care și-au așternut în grabă semnătura pe un asemenea răspuns, vor citi măcar acum cu atenție rîndurile ce ne-au fost adresate...

■ **Radu Budișan din Cluj-Napoca, str. Fabricii nr. 4, bloc Y 1, apartament 99 :** în legătură cu reîncadrarea în muncă a soției dumneavoastră, **Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca** ne-a trimis un răspuns favorabil, în care se menționează că Budișan Lucia Ana a fost repartizată la Întreprinderea de produse cosmetice „Farmec", în funcția de operator mase plastice.

■ **Un întreg lanț de coincidențe,** care în aparență cu greu par credibile, au determinat crearea unei situații cel puțin ciudate : **Niculae Sorescu din comuna Mălureni, județul Argeș,** s-a prezentat cu cîțiva ani în urmă în fața comisiei medicale a Institutului medical central București, pentru precizarea diagnosticului în vederea pensionării. Întîmplarea a făcut ca un alt cetățean din aceeași comună, purtînd și el același nume, să fie internat în aceeași perioadă la institutul respectiv. Pînă aici, nici o problemă. Dar la D.P.M.O.S. Argeș, înversînd-se rezultatele analizelor anexate la dosarele de pensionare ale celor doi, a reieșit că semnatarul scrisorii pe care am primit-o ar fi apt de muncă, celălalt fiind... pensionat în locul său. Incredibil, dar se pare — adevărat !

■ Vorba românească „uiciorul nu merge de multe ori la apă" s-a dovedit a fi din nou adevărată, fiind confirmată și de o situație care de mai multă vreme i-a nemulțumit pe locuitorii satului Poiana Micului, județul Suceava. Soții Veronica și Valerian Moroșan, pripășiți prin partea locului tocmai la... „Magazinul mixt" din sat, unul în calitate de vînzător, iar celălalt ca gestionar, au socotit, după cîțiva ani, că au ajuns de fapt proprietarii magazinului. Ca atare, au început să aplice tactica „micii ciupeli", de la care au ajuns destul de repede la afaceri mai rentabile, printre care, vînzări la supraprețuri, introducerea ilegală în gestiune a unor mărfuri și cîte și mai cîte... Deși în decursul anilor s-au lovit și de „mici necazuri" — ei fiind condamnați la două pedepse de cîte un an și opt luni închisoare și la o a treia, de numai un an, iar ei aplicîndu-i-se în repetate rînduri sancțiuni pentru încălcarea normelor de muncă și comportare —, nu s-au lenat să-și continue „activitatea" în același mod. Și tot măsurînd ei mereu strîmb, s-a ajuns la unele măsuri luate de **Inspectoratul comercial de stat al județului Suceava** care, în urma anchetei întreprinse, a hotărît nu numai îndepărtarea lor, dar și sancționarea disciplinară a unor factori de răspundere care au privit cu indulgență „munca" acestui cuplu. Și iată, în sfîrșit, uiciorul s-a spart....

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Mulțumesc, Doctore !

Oamenilor în alb de la Spitalul municipal Onești, ce prin dăruire, umanism și înaltă ținută profesională, m-au redat copiilor mei, pe care-i aștept cu emoție să-i revăd de la catedră.

„Ce mi-ai făcut, măi, Gicule ? Ce mi-ai făcut ?"

Glasul omului în alb mi se izbea de timpane ca valurile zbuciumate ale mării de stinci, pe cînd ochii fixați pe chipul soției, cutremurată de teamă, parcă plîngeau a stingere, în timp ce căruciorul pe care eram dus spre lift se depărta încet de Urgență.

Lămpi. Un soare orbitor de lămpi. Și chipuri. Multe chipuri. Apoi pereții albi ai reanimării, în rezerva 4.

Răsărise soarele. Și primăvara cățărată la ferestrele etajului IV bătea în geam cu flori albe de cireș plecîndu-se a recunoștință în fața semenilor lor, a oamenilor în alb, care, azvîrlind peste temeri și griji zîmbetul, ca o voaletă lăsată peste o față speriată, veneau cu miracolul științei lor și al dragostei pentru oameni s-aducă apă vie, și din chivotul inimilor lor s-o toarne peste rănile și peste gîndurile mele frînte.

Patul de spital, ca o punte fricabilă suspendată între real și ireal, devenise casă, cuib și se voia promontoriul viitorului zbor.

Mă născusem, ca și prima oară, tot într-o primăvară năpădită de flori și de chipuri senine. De data asta însă ursitoarele albe mi-au stat la căpătîi mai mult pînă să-mi poată căuta drumul.

Peste albul imaculat al rezervei 4 treceau nori grei de furtună. Dar ei, ursitoare albe, vegheau. Și din încrederea lor îmi făceam scară de urcat, prin mine spre mine.

Pot să mă bucur iar de zîmbetul chipului răvășit, de încertitudini trecute, al omului meu drag, de fulgerele calde cu care copiii mă îmbrățișau prin mîinile ochilor lor, să mă bucur iar de mîinile deschise ale oamenilor orașului meu care mă susțineau pe drumul spre casă în finișul meu de maratonist, pentru a putea striga lumii întregi vestea cea mare : Trăiesc.

Vă mulțumesc, oameni mei dragi, oameni în alb, pentru zborul meu de azi și fie ca inimile să vi se umple de acea înaltă bucurie pe care ți-o picură-n suflet numai truda și sacrificiul.

V-ați risipit în ființa mea prin însăși existența mea, și-n numele meu și-al celor dragi mie permiteți-mi să vă doresc multă sănătate, iar gîndurile noastre de recunoștință să vă fie talismane care să vă vegheze împlinirile și fericirea.

Prof. GH. MOCANU — Onești
7 aprilie 1986

Poșta redacției

Cîrpătorea Georgeta — com. Casimcea, jud. Tulcea : În mod corect s-a procedat la citarea pîrîtului Cîrpătorea Șerban prin publicitate, conform prevederilor art. 95 Cod procedură civilă. ● **Scripcă Mircea** — Timișoara : Comitetul asociației locatarilor trebuie să ia măsuri pentru efectuarea la timp a lucrărilor de întreținere și reparații la părțile și instalațiile comune ale imobilului (art. 9, al. „c" din Statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor). ● **Crețu Gheorghița** — satul Piatra, com. Piatra Olt, jud. Olt : Dacă difuzorul de radioficare nu funcționează, anunțați personalul de specialitate P.T.T.R. Sînt interzise orice modificări în instalație executate de persoane neautorizate. ● **Ticu Constantin** — Curtea de Argeș : Art. 15, lit. „a" din Statutul cooperativelor de credit prevede că fondul social se restituie la cerere după 4 ani de la achitarea împrumutului sau de la ultima depunere, cu aprobarea adunării generale. ● **Stoichiță I. Ion** — com. Neholu, jud. Buzău : Înscrierea datelor în registrul agricol se face pe baza declarației sub semnătură proprie a capului de gospodărie sau a unui membru major al acesteia, verificată de o comisie legal constituită. ● **Tița Gheorghe** — București : Pe perioada încadrării în gr. I sau II de invaliditate, pensionarii nu au dreptul să presteze activitate. ● **Chiru Simion** — Focșani : Bărbații care au lucrat 25 ani în grupa a II-a de muncă pot fi pensionați la cerere la 55 ani. Celor care au realizat în această grupă cel puțin 20 ani, li se reduce vîrsta de pensionare proporțional, dar nu mai puțin de 57 ani. Dovada se face cu carnetul de muncă. ● **Talabă V.** — Tg. Jiu : Cererea dv. va fi soluționată de Oficiul farmaceutic Craiova, str. Taberei nr. 3. ● **Zlotea N. Lina** — București. **Mihăilă Maria** — com. Carașova, jud. Caraș-Severin, **Mariș Ana** — satul Pojoga, com. Zam, jud. Hunedoara : Numai persoanele încadrate în muncă pot fi expertizate pentru a fi încadrate într-un grad de invaliditate în vederea obținerii pensiei pentru pierderea capacității de muncă. Vechimea dv. în muncă va fi valorificată la împlinirea vîrstei de pensionare. ● **Neacșu Constantin** — satul Recea, jud. Olt : Hotărîrea judecătorească definitivă trebuie investită cu formulă executorie de către Judecătoria Slatina. Atașați o copie a ei la cererea pe care trebuie s-o faceți biroului executorilor judecătorești de pe lîngă Judecătoria Tg. Mureș. ● **Postolache Nicolae** — Brașov : Adresați-vă Ministerului Sănătății. ● **Bălulescu Ovidiu** — Tg. Jiu : Situația vechimii dv. în muncă nu se încadrează prevederilor art. 9, lit. „a" din Legea 1/1970, deoarece ați demisionat pentru a urma cursurile facultății. ● **Rogojină Eugenia** — Onești : Dr. Florea Dinu, Cîmpina, Bd. Culturii 27. ● **Ciubotaru Ipolit** — satul Poiana de Vașcău, com. Cîșteiu de Jos, jud. Bihor : Institutul de cercetări etnologice și dialectologice București, str. Nikos Beloiannis nr. 25, Sectorul I

REGHINA VARVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Anderlecht K.O.! Urmează Sevilla!

Pe firmamentul fotbalului european lumea admiră o stea de primă mărime:

STEAUA BUCUREȘTI

Mult succes în marea finală!

Stoica, Balint și Lăcătuș (de la stînga la dreapta) ilustrînd trei ipostaze ale aceleiași calități, demonstrată miercuri, din plin, de jucătorii militari : dîrzenia

Fotografii de PAUL AGARICI ■

După Vejle, Honved Budapesta și Kuusysi Lahti, iată că a venit și rîndul reputatei Anderlecht Bruxelles (de două ori cîștigătoare a Supercupei Europei, de două ori a Cupei cupelor și o dată a Cupei U.E.F.A.) să plece steagul în fața Stelei, strălucita victorie a campioanei noastre, 3—0 după 0—1 în meciul tur, consfințind împlinirea unuia dintre cele mai frumoase vise ale fotbalului românesc : intrarea unei reprezentante a lui în finala C.C.E. Mai corect spus, în finala finalelor, socotind că trofeul ce va fi decernat la 7 mai, la Sevilla, e cel mai prestigios din fotbalul continental al cluburilor, pe drumul către el angajîndu-se cele mai bune formații din Europa. Ceea ce face, logic, ca meritele Stelei să fie cu atît mai demne de elogii !

Contra Anderlechtului, Steaua a jucat o partidă de vis. A învins, cine n-o știe ?, cu 3—0, dar scorul (același cu cel indicat de autorul acestor rînduri, săptămîna trecută !) n-a reflectat decît parțial desfășurarea meciului. Altfel zis, belgienii au scăpat ușor ! Dominați la toate capitolele de o echipă puternic mobilizată, harnică, ambițioasă, echilibrată și, intîi și intîi asta, valoroasă, ajunsă la un nivel la care orice performanță (inclusiv cîștigarea Cupei campionilor !) este perfect posibilă, oaspeții aproape că n-au contat. Ei și-au trecut în bilanț doar o ocazie de gol (cînd Ducadam a scos în corner, senzațional, șutul lui Vercauteren, min. 54), pe lîngă cele 7—8 (dacă nu mai multe !) ale bucureștenilor, una mai mare decît cealaltă ! Dar înaintea ocaziilor, irosite de Pițurcă (min. 9 și 13), de Lăcătuș (min. 37 și 68, ultima cu poarta goală !), de Stoica (min. 51), de Bălan (min. 88) etc., au fost golurile, rod al unui superb efort colectiv și, fiecare în parte, al unor execuții tehnice memorabile, goluri marcate de Pițurcă (min. 3 și 71) și Balint (min. 21). Nici o clipă, izbinda Stelei n-a stat în cumpănă, prestația fotbaliștilor români, dovadă a competenței și responsabilității cu care au pregătit și abordat întîlnirea, atingînd cotele cele mai înalte. Protejînd un excelent Ducadam, linia de fund Iovan, Belodedici, Bumbescu, (vigilent și elegant), Bărbulescu a evoluat fără greșeală, „închizînd" totul. Mijlocașii Stoica (păcat de acel cartonaș galben, care-l va ține pe tușă la finală !), Bölöni, Balint și Bălan (care l-a înlocuit cu brio pe Majaru, suspendat) au alergat de parcă ar fi avut 7 vieți, stăpînind zona centrală a terenului și impunîndu-și legea, în fața cui ?!, a experimentaților Scifo, Vandereycken et companie. Aici s-a decis, de fapt, bătălia, în linia mediană, unde băieții noștri s-au comportat admirabil, formînd o „armonică" eficientă, care s-a adunat la timp în apărare și tot la timp s-a desfăcut, primejdioasă, către poarta lui Vekeman. Lîngă un Lăcătuș insistent și rapid, marea surpriză (plăcută) a meciului s-a numit, mă înșel oare ?, Pițurcă, mereu pe fază, puternic și derutant, imposibil de reținut de doi „vulpoi" de talia profesioniștilor Peruzovici și Olsen ! Fiecare acțiune a virfului Stelei a semănat panică în defensiva Anderlechtului și, dacă n-ar fi ratat de cîteva ori (dar cine nu ratează ?!) și dacă n-ar urma finala, Pițurcă ar fi îndrituit să afirme că a realizat, miercuri, „meciul vieții sale". Cu atît sînt mai limpezi și, implicit, mai lăudabile meritele campioanei României, cu cît ea a surclasat și, totodată, eliminat fără drept de apel una dintre cele mai redutabile „firme" fotbalistice ale Europei, cu întreaga ei pleiadă de internaționali în teren, belgieni, danezi, iugoslavi, spanioli și islandezi, ba încă în condițiile unei partide sportive (față de miză) și arbitrată corect de vest-germanul Roth.

Fără să folosesc vorbe mari, miercuri s-a scris una dintre cele mai remarcabile pagini din istoria fotbalului românesc. În sfîrșit, după cîteva tentative infructuoase, gheața spre mult rîvnita finală s-a spart ! Steaua a demonstrat că are, cu adevărat, o clasă europeană și că, în temeiul unor calități de excepție, poate nădăjdui chiar să introducă în calcule și dobîndirea Cupei campionilor ! Ca să zic așa, mult a fost, puțin a mai rămas !

Tulburat de emoția bucuriei, îmi găsesc anevoie cuvintele și închei prin a repeta felicitările pe care toți iubitorii sportului le adresează bravilor fotbaliști ai Stelei, antrenorilor lor, Emerich Jenei și Anghel Iordănescu (care au ales cele mai inspirate soluții tactice), precum și tuturor celor care, la nivelul ministerului de resort, al clubului etc., au făcut posibilă, prin dragoste, prin sprijin permanent și prin încredere, această performanță, devenită de-acum cea mai prețioasă din fotbalul nostru.

Intrată, după Helsinki, în careul de „ași" al Europei, Steaua a făcut dovada că atunci cînd se mușcește cu seriozitate, responsabil, cu dăruire pentru culorile clubului și ale țării, nici o culme nu e destul de severă ! Dincolo chiar de victorie, dincolo chiar de calificare, se cuvine reținut modul exemplar, plin de abnegație și ardoare, în care Steaua a luptat. Pentru fiecare minge. Pentru fiecare metru de gazon. Cu maximă dăruire. Cu maximă energie. Lecția ei de miercuri, pilduitoare prin sensurile ei, poate și trebuie să servească drept îndreptar, drept oglindă pentru tot sportul românesc ! O echipă care și-a cîștigat dreptul la glorie și la speranță, asta e Steaua de azi, căreia îi mulțumim, în numele zecilor, sutelor de mii de simpatizanți, al tuturor iubitorilor fotbalului din România, pentru imensa satisfacție pe care ne-a furnizat-o, umplîndu-ne casele și sufletele de o justificată și curată mîndrie.

Bravo, Steaua, mult succes la Sevilla !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La peluză

Firesc și categoric

În cea mai frumoasă noapte a fotbalului românesc, mă doare capul. Poate, dacă aș plînge de bucurie... Încerc, zadarnic, să mă conving că performanța Stelei este de domeniul incredibilului : trei la zero cu Anderlecht ! — cine ar fi crezut ? Dar eu crezusem. Nu în proporția scorului, ci în calificare. După Honved și Kuusysi și Bruxelles nu mai puteam avea dubii. Echipa lui Jenei și Iordănescu a jucat firesc. În maniera cu care ne-a obișnuit în meciurile internaționale și a învins categoric. N-au lipsit momentele dramatice la nici una dintre porți, dar meciul n-a fost dramatic decît din perspectiva scurgerii timpului și a unei eventuale surprize care pînă la urmă nu s-a produs. Steliștii și-au impus stilul și ideea tactică și au controlat jocul de la un capăt la celălalt, cu faze de mare spectacol. A fost, așa cum era de presupus, o adevărată sărbătoare a fotbalului, un eveniment fotbalistic de prim rang. Honved, spunea careva, a deceptionat. Iată cum același lucru se poate spune și despre Anderlecht. Nu vi se pare ciudat ? Cum de se întîmplă ca mari echipe, cu o cotă europeană incontestabilă, să deceptioneze una după alta tocmai la București ? Și numai în fața Stelei. Mari valori ale fotbalului continental au fost nevoite să se încline în fața unei echipe irezistibile, n-au putut mai mult, așa cum și nouă ni s-a întîmplat nu de puține ori. Am mai spus-o : mie mi-a plăcut Anderlecht și mi-a plăcut și de această dată, poate mai mult prin ceea ce n-a făcut și nici nu a încercat să facă : să obstrucționeze, să deterioreze spectacolul și să obțină prin violențe, oricum, prin orice mijloace, rîvnita calificare, cum de asemenea ne-a fost dat să vedem de atîtea ori, nu mai departe decît în meciul cu Irlanda de Nord. Nu este un semn al forței această credință nestrămutată în virtuțile jocului curat ? Sisific, colegii lui Scifo au reluat la nesfîrșit lucrarea lor frumoasă de a rechilibra cumpăna și a-și impune punctul lor de vedere și de fiecare dată ei au fost învinși, ciudat, nu de elan, nu de eroismul unei echipe disperate, ci de profesionalismul ei. Steaua a învins Anderlecht cu armele acesteia, iată nedumerirea care i-a făcut pe jucătorii belgieni să se recunoască învinși !

Interesantă această echipă Steaua, exclama trimisul lui I. F. K. Göteborg. Sevilla nu are de ce se plînge. Nu, zic eu, să ne bucurăm, dar să nu plîngem încă. N-am ajuns încă în zarea termini a competiției. Nu este totul marea finală. Sîntem îndreptățiți să sperăm în marea victorie. Veile, Honved, Kuusysi, Anderlecht — 13 goluri înscrise din acțiune. Nimic n-a fost întîmplare, hazard sau noroc. Totul a fost firesc și categoric. Felicitări, Steaua ! Multumiri. Steaua ! Ascult zgomotul orașului. Urcă pînă aici, la Casa Scînteii, o rumoare îndepărtată de cîntece și scandări. Cetatea se bucură — e sărbătoare, se naște încă o speranță.

NICOLAE CRISTACHE ■

După golul lui Balint, din imaginea de jos, Pițurcă ridică scorul la 3–0, consfințind o calificare spectaculoasă și absolut meritată. Bucuria lui e bucuria întregii echipe, e și bucuria noastră.

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Bucuria ca un angajament

În vestiare, antrenorul Jenei era deja „răpit" de doi gazetari francezi — neutri, dar cam insistenți. Apuc cîteva frînturi („Remarc întreaga echipă... am avut de recuperat un handicap de un gol, dar ne-am creat mult mai multe ocazii clare.. tactica noastră a reușit...") dar nu se poate discuta cu el, abia-și șterge lacrimile. Bărbu- imi „centrează" el primul : „Meci greu. Am fost mai buni, la ei n-am văzut mai nimic. Gîndul mi-e la finală, indiferent cu cine vom juca". Acest cuvînt, finală, se auzea din toate părțile, semn că jucătorii, întreg anturajul echipei sînt departe de a considera această calificare o performanță mulțumitoare. Să cîștigi finala C.C.E. — iată un optimism cu care nu prea eram obișnuiți dar pe care echipa Steaua chiar îl trăiește, obligîndu-ne și pe noi să ne familiarizăm cu o altă idee despre performanță. **Florentin Marinescu**, preparatorul fizic, unul din oamenii din umbră ai victoriilor Stelei (de un an și patru luni în lotul echipei nu s-a înregistrat vreo accidentare), chiar asta și spune : „Ne pregătim să jucăm finala. Simțeam că vom obține calificarea, starea de spirit a băieților era un indicator în această privință. Acum asta trebuie să facem : să pregătim finala". Bölöni este inabordabil — scăpat de televiziune, intrase „pe mîna" acelorași gazetari francezi. **Balint**, de sub un prosop : „Este cea mai mare bucurie a mea. Poate cînd voi avea un copil, voi mai trăi o bucurie ca asta. Jucăm o finală, dar mă bucură și că am marcat primul meu gol într-o partidă oficială din acest an... Mulțumim tuturor celor care ne-au ajutat. Mă simt epuizat, altădată stăm de vorbă mai mult...". Belodedici se așază bătrînește pe un scaun și vorbește ca pentru sine : „Meci greu și frumos — și pentru noi și pentru spectatori. Puțini se pot mîndri eu o finală europeană la 22 de ani. Sînt foarte fericit, e cea mai frumoasă zi din viața mea. Îmi pare rău că finala nu se joacă tur-retur, să putem oferi acest spectacol și numeroșilor noștri suporteri." Bölöni e în continuare „indisponibil".

Tudorel Stoica parcă se ascunde într-un colț. Cu greu își alungă o undă de tristețe : „Am primit stupid acel cartonaș galben... Îmi pare rău. Victoria a fost meritată, a fost muncită. Toți băieții merită felicitați și mă bucur că și eu am făcut cît am putut, pentru a obține acest rezultat. M-aș bucura să jucăm așa și în finală și s-o cîștigăm... Ce mult aș fi vrut să fiu în teren la Sevilla...". O finală europeană este visul oricărui jucător, e o culme de carieră sportivă la care Stoica ar fi avut pe deplin dreptul.. Sînt neputincios în fața nostalgiei care, vizibil, îl invadează. **Pițurcă**, în schimb, abia-și disimulează bucuria — știe el prea bine ce înseamnă să dai, într-un astfel de meci, golurile cele mai importante : „Au vrut să ne surprindă cu tactica lor, venind pe atac. Cred că, în ciuda celor declarate de ei, ne-au luat prea mult în considerare. La 2—0 a fost o perioadă în care ne speriase gîndul unei victorii. Ce visam noi, era chiar adevărat ! După pauză l-am luat iar la joc — și gata... O țin pe-a mea, am spus-o și la Helsinki : mi-ar conveni Göteborg, chiar dacă acum o vom întîlni în sud". Bölöni a scăpat de „presa vorbită", dar se grăbește să intre într-o ținută aptă pentru un interviu la tv. Îl aud pe **Iovan** răspunzînd hotărît unei întrebări a aceloraș francezi („sînt de la L'Equipe", mi se șoptește, dar se descurcă Moțățel al nostru") : „N-a fost nici-un secret, zise răspicat Fane. Steaua este o echipă prea valoroasă să nu fi cîștigat acest meci. Veniți la finală !". Scurt și cuprinzător. Îl prind, în sfîrșit, pe Bölöni : „După cum s-a jucat, am meritat succesul. Sigur că am avut o teamă înainte de meci, dar o teamă sportivă ; ei s-au temut mai mult și de ce le-a fost frică, n-au scăpat ! Rezultatul e conform realității din teren și valorii celor două echipe". Ca de obicei, răspunde numai la întrebări ; mai încerc una, despre ce gîndește acum, în postura de a juca într-o finală europeană, de a trăi acest vis al oricărui jucător. „Vreau să joc cît mai bine, atît vreau să spun", și iar pleacă, luat de șuvoi. **Ducadam** — la fel de laconic ca de obicei : „Nu cred să fi existat cineva mai convins în calificare decît noi, jucătorii ! Sperăm să nu dezamăgim publicul spaniol și să putem arăta și noi, la București, cum este cupa asta a campionilor europeni". **Bumbescu** prelia ideea : „Vrem o comportare bună în finală, pe care sperăm s-o cîștigăm. Sînt bucuros de calificare, dar îmi pare rău de cartonașul luat de Stoica..." **Lăcătuș** — dezinvolt ca pe extrema dreaptă : „Meci greu, dar pe care l-am pregătit bine. Rezultatul obținut confirmă valoarea echipei noastre. De la Sevilla, cred că ne întoarcem cu victorie". Urcînd pe scări, omniprezentul **Cristian Gațu**, secretarul clubului Steaua, cu pulsul revenit la normal : „Trăiesc o stare de spirit egală cu cea după celebra finală a C.M. de handbal. Calificarea este rodul unei munci colective deosebite, al unei contribuții colective care include, nu în ultimul rînd, aportul publicului. Satisfacția care ne încearcă pe toți astăzi este o răsplată meritată pentru seriozitatea și responsabilitatea cu care se muncește în clubul nostru".

OCTAVIAN ȘTIREANU

SCIFO:

„Ne-a învins o echipă foarte bună"

Enzo Scifo, vedeta nr. 1 a fotbalului belgian, e tăcut și rece. S-a îmbrăcat în grabă, și-a luat lucrurile și, cu părul ud, a ieșit din vestiar și a făcut drumul pînă la autocar în cîteva secunde. În mașină e o liniște perfectă.

— Am jucat împotriva unei echipe foarte bune. Am avertizat de mai multe ori că nu trebuie să ne bucurăm de tragerea la sorți pentru că Steaua este una din noile vedete ale Europei.

— Chiar v-ați temut de rezultatul final al acestui meci ?

— Sigur că da. Ziarele noastre, înaintea meciului de la Bruxelles, au scris nepoliticos, au insinuat că Steaua este o echipă dură și puternică.

— Și cu ce sentiment rămîneți după cele două manșe ? Aveți a vă plînge de ceva ?

— Că pe firmamentul european a mai apărut un nume de prima mînă. Cît privește duritățile, nu-i adevărat. Primul meci a fost balet, iar în cel de la București n-am ce să le imput adversarilor noștri !

— Nu v-ați temut la 0—3 de o diferență și mai mare ?

— Noi am venit cu gîndul la un egal, dar apărarea a fost extrem de lentă, iar atacul n-a putut construi nimic în fața acestor fundași atît de puternici și de abili. Am încercat mai mult pe margini și cu șuturi de la distanță pentru că ne-am dat seama că pe mijloc nu avem nici o șansă și asta a produs o dezorganizare în întreaga echipă. Atunci i-am simțit pe mulți din coechipierii mei că nu mai cred în calificare și că totul s-a pierdut.

— V-ar fi plăcut să jucați la Sevilla ?

— Cum să nu, o finală de Cupa campionilor e visul meu și ar fi fost o mare performanță pentru vîrsta mea. Ea lipsește și din palmaresul clubului. Din păcate, Steaua ne-a risipit acest vis. Trebuie s-o luăm de la capăt. Auguri pe Steaua. Ne-a învins o echipă foarte bună !

Prin ploaia de îmbrățișări din vestiarul echipei Steaua, un ziarist suedez, Anders Gustavsson de la „Expressen" din Stockholm, îl întreabă pe Emerich Jenei cu cine ar vrea să joace finala de la Sevilla.

— În acest moment nu mai are importanță. Așteptăm rezultatul de la noapte. Și C. F. Barcelona și I.F.K. sînt două echipe cunoscute. Personal nu am nici o preferință.

— Good luck ! Îi spune ziaristul de la „Expressen" și îi strînge mîna. Emerich Jenei începe să răspundă unui ziarist belgian, în timp ce Anders Gustavsson îmi zice mai mult pentru el : Steaua is a very strong team !

Abia reușesc să-l urmez în cabină. Toată lumea îl întinde o mînă și îl îmbrățișează.

— Jos pălăria ! Și pentru meciul de la Bruxelles și pentru cel de azi. Nu mi-a venit să cred cînd am auzit că după prima manșă ziarele belgiene au scris că trei sferturi de meci Steaua a dat lecții de fotbal unei echipe atît de celebre. Acum am văzut-o pe viu !

— Și în primul meci, dar mai ales la București am vrut să ne impunem tactica noastră. Și am reușit pe deplin. Nu a fost o lecție, ci o partitură.

— Cum ați ajuns la ea ? Pe ce-ați axat pregătirea meciului ?

— Pe pregătirea psiho-fizică. Cel mai mult mi-a luat munca de a-i convinge pe toți jucătorii că, la această oră, sînt la nivelul echipelor de vîrf ale Europei. Am insistat și pe partea fizică, pentru că din punct de vedere tehnic, vă repet, putem depăși orice echipă europeană.

— Iertați-mi nemulțumirea, dar 3—0 e puțin. Steaua a jucat de cel puțin 6—0. Și ca joc, și ca ocazii de gol. Nu exagerez cu nimic, dar au fost chiar mai multe. Poate opt sau nouă !

Tactica, un atu al victoriei

— Tensiunea psihică a fost enormă. I-am simțit pe toți jucătorii că erau conectați la 1 000 de volți. Stoica, de exemplu, a avut două situații clare de a marca. Vă puteți imagina că un jucător de talia lui le-ar fi ratat într-o atmosferă mai puțin încărcată ? Tracul în fața acestei performanțe a fotbalului românesc și-a spus cuvîntul. Altfel nu se rata atît de mult și Anderlecht ar fi plecat acasă cu mult mai multe goluri.

— Cînd spuneți performanță, sînteți modest. E o mare performanță această calificare în cea mai prestigioasă competiție europeană de fotbal.

Intră Vasile Iordache. E copleșit de emoție. Și zice : ce n-am reușit noi și alte generații au reușit, ca o răzbunare, colegii mai tineri. Mai intră un om care plînge de bucurie. Mai vin suporteri, oameni din conducerea clubului, ziariști. Continuăm abia peste cîteva minute.

— Cu ce gînduri vă despărțiți de adversara acestei semifinale ?

— Dacă de la noi remarc întreaga echipă, prin elanul, dăruirea și modul în care a îndeplinit sarcinile de joc, iar de la Anderlecht mi-a plăcut Vandereycken, Scifo a avut o zi mai slabă, dar cu toate acestea el rămîne un jucător de superclasă.

— De acum n-a mai rămas decît un hop. Deocamdată, afară, vă așteaptă prea multă lume. Vor să vă felicite și să vă ceară ceva !

— E normal. Toți visăm un succes în finala de la Sevilla.

Afară, timid, un microbist la patruzeci de ani cată să intre. Dar ține fa[illegible] meci strîns lipit [illegible] care nu pot rosti bucu[illegible]

CORNEL NISTORESCU

În finală, cu C.F. Barcelona!

Miercuri noaptea, tîrziu, cînd revista noastră se îndrepta spre calandru, C.F. Barcelona a devenit cealaltă finalistă a C.C.E., eliminînd pe I.F.K. Göteborg (care cîștigase turul cu 3—0) după prelungiri și executarea loviturilor de la 11 metri. Așadar, în 7 mai, la Sevilla, Steaua și Barcelona își vor disputa trofeul numărul 1 al fotbalului european intercluburi, ediția 1985 86. Vom reveni.

Aprilic — simburc de primăvară

Dunărea s-a tulburat și vine. S-au întors berzele și cocorii. Salcia, plopul, răchita, cătina, tremură a nerăbdare. La fel iarba. Vîrful ei roșu încearcă soarele apoi se schimbă la față. Clorofila. Un fluture. În privaluri apa bulbucește să primenească bălțile. Peștele, sleit de păsări și de larnă, iese din cotloane. Rațele se alintă perechi. Pelicanul. Gîstele. Lebăda cu ciocul roșu, lebăda cu ciocul negru. Lișițe, corcodei, găinușe, fazani, gilițe. Cuiburi în papură. Delta. Delta Brăilei. Aici în Insula Mică, ținută cu tandrețe în brațe de Insula Mare. Două inele de logodnă. Unul puternic, aur greu, supus. Porumb, grîu, floare. Celălalt, mai mic, năvalnic, înfierbîntat, ca o tinerețe. Echilibru.

Primăvara, cuvintele îngenunchează. Rămîn, doar, privitul, pipăitul, mirosul, auzul, toate mai ascuțite și mai flămînde.

La punctul piscicol Gura Girluții din Insula Mică, dubele sînt rase. Echipa lui Balaban a tras și astăzi o linie. De altfel, meseria asta. „De cînd eram cît genunchiul. Fă mata socoteala", îmi răspunde. Acum are 63 de ani, dar e ca o salcie tînără. Se mișcă iute, vede tot. Vorbește printre dinți, scrîșnit, puțin. Mereu nemulțumit. Mă mir. În 1985 a avut plan 140 de tone și a realizat 283. Și a început bine și anul acesta. Ar mai vrea un deversor la Punctul Vechi și un mic ștăvilar la privalul Dragu. Pentru alimentarea cu apă și popularea bălților cu specii de valoare economică mare. Plătică, somn, crap, șalău. „Atunci să vezi", adaugă și îl cred.

ca la toate punctele din Lunca Brăilei. Se pescuiește continuu de la începutul anului. Cu spor. „După aprilie vine mai, nu martie" — mi se spune. Și înțeleg. Vîntirele mari și setcile pentru somn și scrumbie sînt gata.

Deasupra, un cîrd de cocori îndepărtează cerul și-l face mai înalt. Dimensiunile se schimbă de la departe la foarte departe. Pădurea e trează. Aerul e treaz. Ceasul de odihnă, doar aparent. Oamenii pregătesc borșul de pește cu aceleași mișcări dintotdeauna. Ritual. La fel de tainic, poate, ca ambiția mugurilor și bătaia crapilor. Ca a dorului. Și a muncii.

Îl întreb pe șeful fermei, nea Trofimov Filat de cînd practică

Fiul lui este secretar științific la Centrul de Cercetare Piscicol Galați. Doar asta îl mulțumește. Și nepoții. Cînd vorbește de ei se topește. Bineînțeles, nu pot ajunge decît tot pescari.

Deasupra trece un cîrd de cocori și soarele a prins glas. Puterea lui mică se ajută cu un vînt cald. Pițigoii se înfioară și răgușesc. Pică malurile Dunării și scot la iveală vechi albii. În orice parte ai privi, dai de un semn, de o certitudine. Pămîntul și oamenii se primenesc. Aprilie — ca un simbure al primăverii. Noaptea poate să vină și vine. Domoi ca o barcă plină. Și ca un gînd bun. Ies brîndușele.

MIRCEA CAVADIA

● În întîmpinarea celei de-a 65-a aniversări a făuririi Partidului Comunist Român, oamenii muncii de la Șantierul naval Oltenița au lansat la apă, mai devreme decît era stabilit, o nouă motonavă.

● Specialiștii de la I.F.E.T. Neamț au conceput și realizat un nou agregat pentru valorificarea masei lemnoase : gaterul de degroșat lemnul. Utilitatea acestuia devine evidentă dacă adăugăm că prin folosirea lui se elimină cu totul pierderile de material lemnos, iar operația care se făcea manual, prin cioplire, se face acum mecanizat.

● Faima Durăului în creștere ? Se pare că da. Cunoscut ca loc de odihnă și recreere, la Durău se vor efectua, aflăm, și tratamente medicale specializate. Într-o primă etapă se vor efectua tratamente contra obezității folosindu-se Normoponderolul (medicament de dată recentă al Laboratorului Plantavorel, obținut din extracte de plante medicinale). Urmează ca, într-o a doua etapă, odată cu folosirea factorilor naturali (aer, ape minerale recent descoperite aici), Durăul să se înscrie definitiv ca un nume nou pe harta stațiunilor balneare din țara noastră.

Expoziția : „Banatul — interferențe etnoculturale"

Exploziei de culoare și lumină din aceste zile de primăvară, Muzeul Satului îi adaugă expoziția „Banatul — interferențe etnoculturale", consacrată costumului tradițional din această parte a țării și, în același timp, așezărilor.

Cercetătoarea Daniela Ligor ne-a precizat că frumusețea și originalitatea costumului tradițional bănățean sînt exemplificate prin obiecte din colecția de port popular a muzeului, obiecte datînd din secolul al XIX-lea și de la începutul secolului al XX-lea, prin stampe și fotografii. Interferențele sînt urmărite, pe de o parte, între zonele etnografice din Banat și cele învecinate (Arad, Hațeg, Pădureni, Gorj, Mehedinți) și, pe de altă parte, în raport cu specificul național-ităților conlocuitoare. Bogăția de culoare și strălucirea firului metalic caracterizează costumul de sărbătoare din această parte a țării, care reflectă, prin estetica sa, vechimea, unitatea și continuitatea de tradiție. De altfel, tradițiile în domeniul țesutului și al broderiei sînt continuate și astăzi de multe femei din Banat — a adăugat interlocutoarea noastră — și e de ajuns s-o amintim pe cea mai cunoscută creatoare populară, Alexandrina Mioc, laureată a mai multor ediții ale Festivalului național „Cîntarea României". În ceea ce privește a doua temă a expoziției (așezările), ea este ilustrată prin prezentarea de schițe, desene, fotografii referitoare la tipurile de așezări și gospodării ca și la specificul arhitecturii construcțiilor.

● Ceasurile autogării din Baia Mare (sînt trei !) se încăpățînează să arate continuu aceeași oră. Desigur, pentru evitarea monotoniei, fiecare o alta. Călătorii nu se mai lasă păcăliți de „orele exacte" ale autogării, dar se tem ca nu cumva boala misterioasă de care suferă ceasurile să nu afecteze și orarul de funcționare a autobuzelor.

O ciută în mijlocul orașului

Și tot din Baia Mare, un fapt pe care ezităm să-l numim diverS ! O ciută s-a rătăcit și a nimerit, nu se știe cum și de ce, pe străzile Băii Mari, intrînd în rîul din inima orașului. În cele din urmă, ciuta a fost salvată și dusă la Grădina zoologică unde i s-au dat toate îngrijirile necesare. Se speră că ea va putea zburda din nou.

Vreți să slăbiți ?

Odată cu primăvara, posibilitățile de a combate sedentarismul cresc. Ceea ce nu e fără importanță dacă ne gîndim cît de dificil e uneori să renunți la cîteva kilograme în plus pe care le descoperi cîntărindu-te. Un medic gorjean ne atrage atenția că pentru a scăpa de 1 kg (un singur kilogram !) ar trebui : să mergem pe jos timp de 35 de ore cu viteză de 5 km/oră sau să alergăm timp de 12 ore, să înotăm 14 ore, ori să pedalăm 25 de ore, cu condiția să nu mîncăm în acest timp. Nu știm cît sînt de exacte aceste cifre, dar, oricum, se pare că nu e simplu să scapi dintr-odată de un surplus ponderal. În schimb, același specialist ne asigură (și avem toate motivele să-l credem) că rezultatele sînt mult mai consistente dacă facem zilnic eforturi de mică intensitate (mergînd pe jos, pe bicicletă, înotînd). Un ultim amănunt : în avantaj pare a fi practicarea înotului, deoarece în apă se pierd de 4 ori mai multe calorii decît în aer. Rămîne să încercați.

● În dotarea flotei maritime comerciale românești a intrat recent o nouă navă : mineralierul „Borcea" de 65 000 tdw, realizare a navaliștilor constănțeni.

● 1986 se anunță un an plin pentru speologi. La începutul acestei luni, la Călimănești-Cozia s-a desfășurat festivalul „Speologie — știință, artă, pasiune", prilej de schimburi de opinii și experiență între speologi profesioniști și amatori. În mai, la Arad și Herculane, se vor desfășura sesiunea de comunicări „Pro-Carst" și simpozionul de carstologie teoretică și aplicată unde se vor face cunoscute cele mai importante din rezultatele explorărilor întreprinse recent de „alpiniștii subterani". Tot în acest an, la Padina, se vor desfășura (în iunie) cursuri de speologie pentru cei interesați să-și aprofundeze cunoștințele în materie.

● La secția de motoare diesel de la I.C.M. Reșița a început execuția unui nou tip de motor diesel care folosește drept combustibil de ardere gazul metan.

● Important pentru vînători. A fost oprit vînatul păsărilor de baltă. În această lună mai pot fi țintă pentru vînători : cocorii, sitarii, fluierarii, becaniștele și răpitoarele cu păr și pene.

● Se pare că Întreprinderea de industrializare a laptelui Brăila e pe punctul să lanseze un nou produs : lapte cu... ardei iuți ! Deocamdată, au fost trimise pe piață cîteva mostre. Probabil pentru testare. O astfel de sticlă de lapte, care avea înăuntru cîțiva ardei iuți, a ajuns și la redacția ziarului „Înainte". Cum o fi sunînd reclama unui asemenea produs ? „Mai iuți, bînd lapte cu ardei iuți !"...

„Farmacia naturii" acum, primăvara

Primăvara, anotimp al renașterii naturii, se recoltează sortimente timpurii de plante medicinale din flora spontană. Să menționăm cîteva dintre cele pe care le puteți întîlni acum în plimbările sau excursiile la care vremea vă invită.

Albit de horbota florilor, **porumbarul** (prunus spinosa) este, după cum îl arată numele, un arbust spinos, ce poate fi întîlnit în toată zona de cîmpie și colinară, la margine de drumuri, răzoare, pășuni. Se recoltează florile care au proprietăți diuretice, laxative și sedative. Importantă pentru afecțiuni respiratorii este floarea de **ciubotica cucului** (primula officinalist). **Păpădia** (taraxacum officinale) utilă în afecțiunile hepatice (mărind secreția biliară), e la fel de eficientă, datorită proprietăților ei depurative, în gută, reumatism, arterioscleroză, boli de piele. Acum și-a deschis florile albe și **păducelul** (crataegus sp.) eficient în afecțiuni cardiace cu substrat nervos, în cardiopatiile ischemice. Pe coastele de deal și munte, galbenul solar al inflorescențelor de **podbal** (tussilago farfara) parcă ilumineză locurile. Culesul se face cît sînt în faza de boboc, după care se usucă rapid. Podbalul este un bun produs emolient în afecțiuni respiratorii.

Din rădăcini și rizomi n-au migrat încă principiile active spre partea aeriană, deci este momentul optim de recoltare a lor. Între cele mai importante sînt : **brusturele** (arctium lappa) cu proprietăți depurative, diuretice, antidiabetice, iar în uz extern de tonifiere a părului ; **cerențelul** (geum urbanum) din păduri umede de cîmpie și deal, deosebit de activ ca antihemoragic ; **osul iepurelui** (ononis spinosa) din fînețe de deal, cu proprietăți diuretice și expectorante : **tătăneasa** (symphytum officinale) din locuri mai joase, umede, cu proprietăți cicatrizante

Ultima oră

ai trupei, ni se oferă duble secvențe — din repetiții și din spectacolul propriu-zis — din cele mai importante spectacole, în formula unei mici istorii concentrate a ultimului deceniu al teatrului. Desigur, filmului îi lipsește acea liniște care dilată spațiul mic al filmului de scurt metraj, ambiționînd totuși prea mult și prea divers pentru o asemenea „pilulă" cinematografică.

Oricum, începutul este făcut : un film mic pentru un teatru mare, în condițiile în care și filmul e mare, și teatrul e Mic, fiecare în felul lui și fiecare cu meritele sale, incontestabile. **(Tania Radu).**

Informații telefonice mai prompte

Modernizarea serviciului de informații al Direcției de telecomunicații a Municipiului București continuă. Dacă anul trecut consemnam trecerea pe calculator a informațiilor oferite de serviciul 0 30 (numere de telefon ale abonaților de stat), aflăm acum că în cursul acestui an o instalație similară va fi introdusă și pentru abonații particulari ale căror nume încep cu litere de la A la M. Avantajele acestei modernizări ? Vom primi un răspuns mai prompt la informațiile solicitate (telefonista avînd la dispoziție serviciile calculatorului) și, amănunt deloc neglijabil, se va asigura exactitatea informației (orice modificare de număr va putea fi introdusă operativ în banca de date a calculătorului).

● Un nou produs farmaceutic pe bază de propolis : „Proposept". El este indicat în faringite, laringite, traheo-bronșite și alte afecțiuni ale căilor respiratorii.

● Lucrătorii cooperativei „Radiotehnica" din Constanța au realizat un temporizator foto. Aparatul se folosește pentru comandă succesivă, lucru-pauză, a aparatelor de mărit din laboratoarele foto, fiind util atît amatorilor cît și profesioniștilor. Prin folosirea temporizatorului se poate stabili timpul optim de expunere a cliseului pentru copiere, aparatul decuplîndu-se automat la timpul indicat.

● Într-un număr recent al ziarului „Clopotul" am citit o

Portret din profil

Spectatorii care gustă ritualul premierelor cinematografice (dar și cei care se grăbesc să vadă un film în prima lui săptămînă de proiecție) au putut vedea, nu demult, la cîteva din cinematografele bucureștene, un scurt metraj realizat în Studioul „Alexandru Sahia" intitulat **Profil teatral : Teatrul Mic.** Scenariul și regia aparțin lui Cornel Cristian, iar imaginea operatorului Sorin Popescu Horban

Ceea ce merită a fi salutat încă din start este ideea de a pătrunde în intimitatea acestor uzine artistice care sînt teatrele, cu plăcuta indiscreție a aparatului de filmat. Că a fost vorba de Teatrul Mic, aceasta nu va mira pe nimeni, pentru că în Sărindar și la Foarte Mic sălile continuă să fie foarte pline, spectacolele foarte bune, actorii foarte cunoscuți și îndrăgiți. Filmul lui Cornel Cristian trebuie să deschidă o serie (în acest **trebuie** nu e decît o speranță, desigur) care se va face repede așteptată. Pentru că profilul Teatrului Mic este realmente interesant. Alături de interviuri cu directorul teatrului, scriitorul Dinu Săraru (care declară, printr-un frumos paradox, că la Teatrul Mic se face ...teatru cu actori mari și foarte mari), cu Leopoldina Bălănuță care joacă de această dată (excelent, ca întotdeauna) rolul de gazdă, precum și cu alți membri

---

scrisoare cu totul neobișnuită a unui botoșănean. El pretinde, nici mai mult nici mai puțin, că a reușit să se radă cu aceeași lamă timp de 9 ani, folosind un procedeu simplu. Punînd lama în aparat cînd cu o față cînd cu cealaltă, la fiecare bărbierit, se face — zice el — reascuțirea celor două tăișuri ale lamei. Neabătîndu-se de la această regulă și folosind în mod egal cele două tăișuri ale lamei, cititorul adaugă că, în cei 9 ani, a reușit să folosească lama de 1 020 de ori. Și lama mai taie și acum ! La rîndul nostru am făcut o simplă împărțire și am aflat că botoșăneanul se rade o dată la trei zile și ceva. Deci, nu prea are barbă. Să încerce oare să ne-o pună nouă ?

Trei frezii, vă rog !

Se pare că unele florării din Cluj-Napoca și-au propus să-i oblige pe cei ce vor să dăruiască frezii să fie mai generoși ! Nu le vînd freziile la fir, trei sau cinci să zicem, după dorința clientului, ci în buchet fix, după dorința florăriei.

● În comuna Sarmizegetusa din județul Hunedoara a fost dat în folosință un nou și frumos motel numit și el tot „Sarmizegetusa". Motelul, aflat pe traseul Hațeg—Porțile de Fier ale Transilvaniei — Caransebeș, dispune de 48 de locuri de cazare, restaurant, bar de zi și o terasă cu 100 de locuri.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

La Operă

● Aflat la al doilea spectacol, baletul **Albă ca zăpada și cei 7 pitici** de Cornel Trăilescu este prezentat vineri 18 aprilie (ora 18). În rolurile principale Anne Marie Vretos și Laurențiu Guinea. Dirijează compozitorul.

● Din repertoriul puccinian — **Madame Butterfly** simbătă 19 aprilie (ora 18) cu Elena Simionescu în rolul titular și Gabriel Năstase în Pinkerton. Dirijor : Lucian Anca.

● Două balete în coregrafia Alexei Mezincescu, în matineul pentru copii de duminică 20 aprilie (ora 11). Este vorba de **Petrică și lupul** de Serghei Prokofiev și **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra, după basmul lui Hans Christian Andersen. Îi invităm pe cei mici la amîndouă aceste feerii.

● Duminică seara, la ora 18, din catalogul operelor lui Richard Wagner — **Olandezul zburător** cu Nicolae Urdăreanu în rolul titular, Pompei Hărășteanu, Lucia Bocar, Ludovic Spiess, Adina Iurașcu, Nicolae Bratu. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Reluîndu-se ciclul de recitaluri de foyer, luni 21 aprilie (ora 18) va avea loc un recital de lieduri și piese instrumentale de compozitori romantici intitulat **Pagini vocal-instrumentale de mare popularitate.** Își dau concursul Marina Mirea, Adriana Alexandru-Pop, Alexandru Moisiuc, Andrei Tănăsescu (pian) și Andrei Rostanu (vioară).

● **Bărbierul din Sevilla** de Rossini — marți 22 aprilie, la ora 18, cu Nicolae Bratu (Almaviva), Mihaela Agachi (Rosina) și Lucian Marinescu (Figaro). La pupitru Carol Litvin.

● Victoria Bezetti va fi Violetta, Ștefănită Lascu — Alfredo și Nicolae Urziceanu — Germont, în **Traviata** de miercuri 23 aprilie (ora 18). La pupitru Carol Litvin.

● Joi 24 aprilie, la ora 18 — **Cavalleria rusticana** și **Paiațe.** În distribuția capodoperei lui Mascagni figurează : Mariana Stoica (Santuzza), Adriana Alexandru (Lola), Ionel Voineag (Turiddu), Dan Zancu (Alfio) și Ruxandra Vlad (Mama Lucia). Iar în **Paiațe**, drama lui Leoncavallo, sînt distribuiți : Elvira Cîrje (Nedda), Ludovic Spiess (Canio), Nicolae Urdăreanu (Tonio), Nicolae Bratu (Beppo) și Nicolae Constantinescu (Silvio). Ambele lucrări sînt dirijate de Carol Litvin.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
17
VINERI
25 APRILIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

EXPONENTUL ASPIRAȚIILOR VITALE ALE ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN

(pagina 2)

Cinstind gloriosul jubileu al partidului și ziua de 1 Mai

PATRIEI, NOBILUL OMAGIU AL MUNCII

Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

un document deschizător de noi și generoase orizonturi pentru manifestarea spiritului revoluționar, patriotic, pentru mobilizarea energiilor creatoare ale clasei muncitoare, ale întregii națiuni, în înfăptuirea Programului partidului

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, joi dimineața, au început lucrările Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor din România. Congresul își desfășoară lucrările în atmosfera de puternică efervescență creatoare, de deplină angajare muncitorească, patriotică, în care toți oamenii muncii, întregul popor, acționează cu dăruire și abnegație pentru a cinsti împlinirea a șase decenii și jumătate de la făurirea Partidului Comunist Român cu noi și remarcabile succese în toate domeniile de activitate, pentru ridicarea României pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

Întîmpinat cu deosebită căldură, cu cele mai profunde sentimente de dragoste și stimă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit, în acest reprezentativ forum al democrației noastre, o amplă cuvîntare.

Cuvîntarea conducătorului partidului și statului, urmărită cu viu interes, cu deplină satisfacție și aprobare, constituie un cuprinzător program de acțiune al sindicatelor pentru îndeplinirea exemplară a rolului și a atribuțiilor ce le revin în societatea noastră, pentru afirmarea și mai puternică a acestora în viața economică și socială a patriei noastre.

Extrase din Cuvîntare în pagina 3

Bărăganul, o dragoste statornică

(pagina 8)

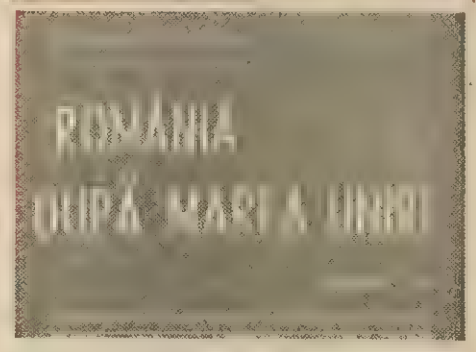

Steaua înaintea primei finale

Ecoul unei victorii, perspectiva unei noi performanțe

(pagina 22)

Exponentul aspirațiilor vitale ale întregului popor român

Împlinirea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român oferă prilejul evocării unor pagini glorioase din activitatea mișcării noastre muncitorești, între care — la loc de seamă — se află lupta pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român, a unității, independenței și suveranității patriei.

Într-adevăr, încă din pragul epocii moderne, cînd istoria a adus pe scena țării clasa muncitoare, aceasta a împletit în mod strîns lupta pentru dreptate și libertate socială cu cea a împlinirii năzuințelor naționale ale poporului român. Avînd rădăcinile adînc înfipte în solul național, proletariatul a participat, alături de masele largi de țărani, de cărturari, la toate marile momente ce au jalonat istoria noastră în secolul trecut — revoluțiile din 1821 și 1848, unirea din 1859, războiul de neatîrnare din 1877—1878 —, devenind, pe măsura dezvoltării sale, așa cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„purtătorul idealurilor celor mai revoluționare ale maselor populare, exponentul aspirațiilor vitale ale întregului popor muncitor spre dezvoltarea patriei pe calea progresului, spre o viață liberă și demnă, spre făurirea unității naționale"**.

După cucerirea independenței depline a țării, ideea unirii tuturor românilor într-un stat național unitar a însuflețit toate clasele și păturile sociale, a inspirat programele partidelor și grupărilor politice, reprezentînd un obiectiv fundamental al întregului popor român. Acest deziderat major figura la loc de frunte și în programul Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, creat în martie 1893, pe baza principiilor revoluționare ale socialismului științific. De altfel, chiar la Congres, delegații au condamnat asuprirea românilor subjugați de Austro-Ungaria, relevînd că „în Transilvania trei milioane de români sînt de fapt privați de orice drept politic", „sînt supuși la necontenite vexațiuni din partea unei administrații fără scrupule". În documentele partidului clasei muncitoare se aprecia cu îndreptățire, că „patria e un tezaur de progres și civilizație, e sinteza evoluției unui popor, e comunitatea de limbă și e sanctuarul libertății", că, deci, patria „ca un organism social trebuie să se dezvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice". În acest sens, revista teoretică socialistă „Viitorul social" din 1913, după ce constata faptul „că un număr de locuitori români aproape egal cu cel al României" trăiesc sub stăpîniri străine, reclama, în numele socialiștilor, promovarea unei politici îndreptate „pe de o parte, spre conservarea teritoriului românesc neacaparat, iar pe de altă parte, spre liberarea teritoriilor care i-au fost cucerite" de marile imperii.

Comunitatea de țeluri a dus la stabilirea unor strînse contacte între mișcarea muncitorească din vechea Românie și cea din teritoriile românești aflate sub dominație străină. Dezvăluind resorturile acestor legături și pledînd, în continuare, pentru amplificarea lor, militantul socialist din București Mihail Gh. Bujor arăta următoarele într-un articol publicat, în 1906, în gazeta socialiștilor români din Transilvania „Adevărul" : „Aceleași interese și dureri ne leagă, același scop unic ne încălzește inimile, același grai ne înlesnește apoi înțelegerea, propaganda, schimbul de idei, de publicații, de scrisori, să ne întindem dar cu frăție mîna".

Patriotismul mișcării noastre muncitorești a fost probat cu tărie în memorabilul an 1918, cînd clasa muncitoare — alături de țărănime, de intelectualitate, de întregul popor român — și-a adus o contribuție substanțială la realizarea statului național unitar. Așa, de pildă, aportul activ al muncitorimii transilvănene la cauza eliberării acestei străvechi provincii românești și unirea ei cu România a fost unanim recunoscut, fiind atestat de însăși componența Consiliului Național Român Central — „unicul for care reprezenta voința poporului român în Transilvania" — format, pe baze de paritate, din cîte reprezentanți ai Partidului Social-Democrat și cîte reprezentanți ai Partidului Național Român.

Militînd activ pentru reîntregirea țării, Partidul Socialist și Comisia Generală a Sindicatelor din România, în Declarația din februarie 1919, și-au exprimat în următorii termeni aderațiunea fierbinte față de Marea Unire : „Ca socialiști români... salutăm cu bucurie dezrobirea națională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum și respectăm legămintele de unire hotărîte". Definind țelul strategic al mișcării noastre muncitorești, documentul subliniază necesitatea unificării tuturor organizațiilor muncitorești „într-un singur partid proletar, care să ducă înainte lupta clasei muncitoare din noua Românie spre realizarea idealului ei socialist... România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine".

Această sarcină istorică și-a asumat-o cu succes Partidul Comunist Român — făurit în urmă cu 65 de ani —, moștenitorul legitim și totodată, continuator, pe o treaptă superioară, al mișcării revoluționare, socialiste, al partidului clasei muncitoare creat în 1893. **„Continuînd aceste luminoase tradiții** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **Partidul Comunist Român s-a identificat întru totul cu năzuințele întregii națiuni, fiind primul partid politic din România care și-a făcut un titlu de onoare în lupta pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru întărirea independenței și suveranității naționale, pentru o viață mai bună și mai îmbelșugată a întregului popor".**

În pofida a tot felul de greutăți de natură internă sau externă, Partidul Comunist Român a militat, de la început, pentru dreptul nestingherit al poporului de a se manifesta liber, de sine stătător, pentru independența economică a țării, împotriva încercărilor de acaparare a economiei naționale de către monopolurile internaționale. Așa, de pildă, într-o scrisoare a C.C. al P.C.R., adresată Partidului țărănesc, în martie 1924, se arăta că una din sarcinile majore a celor două partide era de a acționa energic pentru „salvarea independenței economice a țării, pentru împiedicarea acaparării bogățiilor ei de către capitaliștii imperialiști străini". În acest sens, un puternic ecou în epocă a avut ampla ridicare la luptă în front unic a muncitorimii române din anii crizei economice (1929—1933), luptă care a dus la eșuarea planului de la Geneva, de așa-zisă „asanare economică" a României, și la retragerea din țară a consilierilor străini, ceea ce au conferit acestor bătălii de clasă un conținut profund patriotic, de apărare a intereselor naționale ale poporului român.

În deceniul al patrulea, cînd pericolul hitlerist și revizionist amenința direct interesele supreme ale poporului nostru, integritatea și suveranitatea patriei, P.C.R. s-a situat în fruntea forțelor patriotice naționale, desfășurînd o vastă activitate pentru unirea tuturor partidelor, organizațiilor politice și profesionale, a claselor și grupărilor sociale ale căror interese coincideau cu cele ale țării, într-un larg front popular de luptă pentru apărarea așezămintelor democratice, a neatîrnării și a granițelor României. Această tactică adoptată de comuniști se înscrie pe linia tradiției istorice românești care atestă că factorul determinant al victoriilor dobîndite de poporul român în lupta sa îndelungată pentru libertate națională și dreptate socială, l-a reprezentat unirea, în toate momentele de răscruce, a forțelor populare, realizarea consensului național.

În cadrul activității desfășurate de comuniști pe linia unirii tuturor forțelor sociale și politice într-un efort patriotic unic, avînd ca sens apărarea patriei, pe prim plan s-a situat făurirea unității de acțiune a clasei muncitoare — forța socială cea mai combativă a societății —, ca premisă esențială a coalizării tuturor forțelor democratice și antifasciste. Dînd expresie acestei orientări, în scrisoarea C.C. al P.C.R., adresată Comitetului Executiv al Partidului Social-Democrat, în 1935, se releva că „rolul partidelor noastre, ca partide muncitorești, este să fim în fruntea acestei lupte". Reafirmîndu-se și cu acest prilej poziția patriotică a P.C.R., în scrisoare se declara : „Noi, comuniștii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României, dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist". Se dădea, astfel, glas unei stări de spirit unanime, profund patriotice, ce anima clasa muncitoare, întregul nostru popor, hotărît să apere cu orice preț independența și integritatea patriei. Căci, subliniau documentele partidului comunist, „noi, muncitorii români, știm una și bună : pămîntul acestei țări a fost apărat și muncit de brațele părinților noștri... E al nostru și-l vom apăra cu prețul sîngelui nostru".

Concomitent, P.C.R. și-a lărgit contactele cu grupările și organizațiile democratice, a stabilit legături cu diferite fracțiuni ale forțelor politice burgheze și cu un mare număr de personalități politice. Așa, de pildă, în adresa trimisă conducerii Partidului Național-Țărănesc, la începutul anului 1936, Comitetul Central al Partidului Comunist Român semnala, în următorii termeni, gravitatea momentului : „Națiunea e în pericol să-și piardă și independența, și libertatea, și existența sa. Ea trebuie să ridice steagul luptei pentru propria sa ființă. Un imens front antifascist al poporului trebuie să se formeze".

Activitatea comuniștilor, orientată constant pe linia coalizării în jurul clasei muncitoare a celor mai largi forțe sociale și politice, antifasciste s-a materializat prin crearea unor organisme la nivel național care au contribuit la activizarea luptei poporului român împotriva pericolului fascisto-hitlerist. În rîndul acestora, un rol important l-a avut Comitetul Național Antifascist, creat în iunie 1933, organizație patriotică larg reprezentativă, deschisă tuturor cetățenilor țării, indiferent de clasă socială, de partid sau naționalitate. Ca reprezentant al tineretului revoluționar din București, în conducerea acestei organizații a fost desemnat tovarășul Nicolae Ceaușescu, care „s-a impus atenției prin clarviziunea și tenacitatea cu care a dezvăluit pericolul războiului și fascismului", după cum consemnează mărturiile vremii.

Pe măsura creșterii pericolului hitlerist și revizionist, acțiunile inițiate de partidul comunist în conlucrare cu celelalte partide muncitorești, au crescut în amploare, înrîurind în mod sensibil opinia publică românească. Aceasta s-a reflectat în acordurile de front popular încheiate în anii 1934—1935 la București, Băcia și Tebea, la care au aderat Partidul Comunist Român, Partidul Socialist, Frontul Plugarilor, Uniunea Oamenilor Muncii Maghiari din România, organizații locale ale Partidului Socialist-Democrat, ale Partidului Național-Țărănesc și alte grupări democratice. Prin acordul din decembrie 1935, încheiat, în mod simbolic, la Tebea, sub gorunul lui Horea și la mormîntul lui Avram Iancu, organizațiile semnatare s-au pronunțat „împotriva războiului, pentru pace, pentru menținerea și întărirea pactelor de alianță și prietenie cu statele care luptă pentru pace".

Un rol important în mobilizarea maselor la luptă pentru apărarea frontierelor țării l-a avut Plenara a V-a lărgită a C.C. al P.C.R. din iulie 1936. Plenara a precizat că imperativul momentului extern era organizarea rezistenței naționale contra oricărei agresiuni fasciste, că, în asemenea împrejurări, „comuniștii vor considera necesară apărarea fiecărei palme de pămînt a țării noastre". În același spirit s-a pronunțat și Congresul al XVI-lea al P.S.D., ținut cu trei luni mai înainte, concluzionînd că agravarea situației internaționale impune o întărire a solidarității tuturor popoarelor în lupta pentru pace, pentru stăvilirea agresiunii și războiului. În acest spirit, în anii 1936—1937 s-au desfășurat puternice acțiuni muncitorești sub semnul rezistenței antihitleriste.

Începînd cu invadarea Austriei de către Germania nazistă, în martie 1938, urmată la un răstimp, de cîteva luni, de mutilarea Cehoslovaciei și, apoi, de lichidarea ei ca stat, cînd cercul izolării României se strîngea tot mai mult, comuniștii au reafirmat cu tărie necesitatea imperioasă a organizării forțelor interne pentru salvarea independenței, suveranității și integrității țării. Astfel, în Manifestul Comitetului Central al Partidului Comunist Român din martie 1939 se arăta: „Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre. Întreg poporul să se pună în stare de alarmă... Partidul Comunist declară : comuniștii vor lupta cu arma în mînă, în primele rînduri. Uniți-vă cu toții într-un singur front puternic contra lui Hitler și a aliaților săi revizionisti".

Un moment de vîrf în suita de acțiuni antifasciste și antirevizioniste desfășurate în deceniul al patrulea de către partidul comuniștilor, în colaborare cu celelalte partide muncitorești, l-a reprezentat marea demonstrație populară de la 1 Mai 1939, care a relevat cu putere voința clasei noastre muncitoare, a întregului popor de a se împotrivi cu orice preț fascismului și războiului, de a apăra libertatea și frontierele patriei.

Întregul ansamblu de pregătiri și măsuri organizatorice care au determinat caracterul profund patriotic, antifascist și antirăzboinic al întrunirilor și manifestărilor de la 1 Mai a fost strîns legat de activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Prezența sa în fruntea Comitetului de organizare a amplei demonstrații de 1 Mai era o reflectare a prețuirii și încrederii pe care partidul o acorda neînfricatului militant comunist, care făcuse, în repetate rînduri, dovada dîrzeniei și intransigenței sale revoluționare, a tactului și viziunii sale politice largi, înaltelor sale calități organizatorice. Din partea organizației de tineret a Capitalei o rodnică activitate a desfășurat tovarășa Elena Ceaușescu.

În timpul grandioasei manifestații din București, cei peste 20 000 de demonstranți scandau lozincile partidului comunist : „Vrem respectarea granițelor !", „Vrem România liberă și independentă !", „Jos agresorul hitlerist !" După încheierea manifestației, care potrivit programului a avut ca punct final Parcul Libertății, demonstranții au depus o coroană de flori la Mormîntul eroului necunoscut în semn de recunoștință pentru cei care s-au jertfit pentru unitatea și independența țării și ca expresie a angajamentului lor solemn de a păstra această nobilă tradiție, de a nu precupeți nimic pentru salvarea patriei.

Același caracter de unitate muncitorească — lărgit și prin participarea celorlalte forțe democratice și grupări burgheze antihitleriste — l-au avut puternicul val de demonstrații de protest împotriva ciuntirii teritoriului național în vara anului 1940 și în special a odiosului dictat fascist de la Viena, prin care a fost smulsă din trupul patriei partea de nord-vest a României.

Sînt cunoscute împrejurările externe și interne care au dus la începutul celui de-al doilea război mondial, la izolarea României, la instaurarea dictaturii militare-fasciste și, mai apoi, la antrenarea țării în războiul hitlerist. În acele aspre împrejurări, lupta antifascistă desfășurată de poporul român s-a transformat într-o amplă mișcare de rezistență cuprinzînd, treptat, toate categoriile sociale și politice patriotice românești. Înțelegînd răspunderile ce-i reveneau, în acei ani de grea cumpănă pentru poporul nostru, Partidul Comunist Român și-a asumat, cu îndrăzneală și luciditate, răspunderea de a organiza și conduce la victorie lupta tuturor forțelor muncitorești și populare, patriotice și naționale, a întregului nostru popor. Stabilind căile și mijloacele salvării țării de la catastrofă, P.C.R. a emis acea soluție realistă, în spiritul tradiției istorice românești, în sensul că poporul român nu trebuie să aștepte pasiv rezolvarea din afară a destinului său, ci să se ridice cu propriile sale forțe la luptă, asigurîndu-și, în felul acesta, un viitor demn. Chezășia succesului acestei lupte constă în făurirea unității de acțiune a clasei muncitoare, ca temelie a Frontului Unic Național al poporului român, la care să participe toate partidele, grupările și cercurile politice antihitleriste.

Coaliția forțelor patriotice antifasciste s-a sudat verigă cu verigă, moment cu moment. Realizarea Frontului Unic Muncitoresc, la jumătatea lunii aprilie 1944, între P.C.R. și P.S.D. a stimulat și accelerat procesul de coalizare a tuturor forțelor antihitleriste. Pe această bază s-a constituit la 20 iunie 1944 Blocul Național Democrat, alcătuit din P.C.R., P.S.D., P.N.T. și P.N.L. Totodată, partidul comunist a reușit să stabilească o serie de contacte cu monarhia și cercurile grupate în jurul Palatului regal. O deosebită însemnătate au avut legăturile P.C.R. cu cadre de comandă ale armatei, cu ofițeri și generali patrioți, ceea ce a facilitat atragerea armatei, în totalitatea ei, alături de popor.

Făurirea acestui front larg de forțe sociale, politice și militare, în rîndul cărora clasa muncitoare și partidul său comunist au avut rolul conducător, a constituit factorul hotărîtor al victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944. Partidul comunist a reprezentat, totodată, forța decisivă care a asigurat participarea poporului român, cu toate resursele sale — economice, militare și umane — la războiul dus alături de Națiunile Unite, pentru zdrobirea Germaniei naziste.

Ceea ce a urmat, în noua etapă de dezvoltare a țării, se arată în Programul Partidului Comunist Român, „a marcat începutul unei noi istorii a patriei noastre — istoria împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale a României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn pe propria sa țară".

În istoria țării noastre, marcată de acel eroic August 1944, un loc de importanță hotărîtoare îl ocupă perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd întreaga activitate a partidului și statului a cunoscut o puternică dinamizare, ca urmare a spiritului novator profund științific, revoluționar promovat de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit strateg și promotor al progresului economic și social al țării, devotat trup și suflet cauzei partidului și poporului, socialismului, independenței și păcii. Realizările cu adevărat istorice obținute de poporul român în Epoca Nicolae Ceaușescu, au constituit și constituie temelia întăririi independenței și suveranității naționale. România socialistă se afirmă ca o țară a libertății și demnității, cu un statut ferm de suveranitate și independență, dovedind, prin fapte și împliniri, de ce este în stare un popor cînd devine stăpîn pe destinele sale.

„Tinem mult — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **la dezvoltarea și consolidarea independenței țării noastre. Aceasta pentru că istoria — destul de îndelungată — a României ne-a învățat că numai asigurînd o independență reală se pot crea condiții ca întregul popor să ducă o viață demnă, liberă, să poată participa, totodată, la o largă colaborare internațională. Dorim să colaborăm cu toate țările, cu toți aceia care sînt gata să meargă pe această cale, respectînd independența și suveranitatea României".**

Partidul nostru comunist are mare respect pentru eroicele tradiții de luptă ale poporului român. Relevînd acest adevăr, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată : **„Cum putem cinsti pe înaintașii noștri mai vechi și mai noi, pe luptătorii pentru independența națională, pentru progres social, pe democrați, pe comuniști, pe toți aceia care și-au dat viața pentru ca poporul nostru să fie liber ? Îi putem cinsti acționînd cu și mai multă hotărîre pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru triumful comunismului pe pămîntul României, pentru a asigura în veci de veci independența și suveranitatea poporului nostru".**

Dr. GHEORGHE UNC

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România

Idei-forță din strălucitul document programatic înfățișat marelui forum democratic al oamenilor muncii

Au trecut mai bine de 100 de ani de la crearea primelor asociații muncitorești, apoi a sindicatelor muncitorești revoluționare. În toată această perioadă, sindicatele au desfășurat o activitate intensă de apărare a intereselor vitale ale clasei muncitoare și celorlalți oameni ai muncii, au participat activ la lupta politică împotriva orînduirii burghezo-moșierești, la înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, iar apoi au avut un rol de importanță deosebită în victoria socialismului și edificarea noii orînduiri în patria noastră.

Se poate afirma că nu există moment mai important în toată această perioadă, în care clasa muncitoare — forța cea mai avansată a societății noastre — țărănimea, intelectualitatea, organizate în sindicate sau alte organizații, sub conducerea partidului nostru comunist, să nu fi participat activ, să nu-și fi spus cuvîntul privind dezvoltarea patriei și asigurarea independenței și suveranității României.

■

În întreaga activitate, partidul nostru a pornit și pornește de la faptul că socialismul se realizează într-o mare diversitate de forme de la o țară la alta, că numai luînd în considerație realitățile istorice, naționale, tradițiile fiecărui popor și aplicînd ferm principiile socialismului și legitățile obiective se poate asigura înfăptuirea cu succes a socialismului și comunismului.

Toate marile realizări sînt, în același timp, rezultatul muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, care înfăptuiesc neabătut politica internă și externă a Partidului Comunist Român — forța politică conducătoare a societății socialiste românești.

■

În toate aceste realizări un rol important au avut sindicatele, care au desfășurat o intensă activitate de organizare și unire a oamenilor muncii în realizarea programelor de dezvoltare economică și socială, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale, de întărire continuă a patriei noastre, a independenței și suveranității României.

Pentru remarcabilele succese obținute în dezvoltarea generală a patriei, de la înalta tribună a Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor din România, adresez tuturor membrilor sindicatelor, oamenilor muncii, întregului nostru popor cele mai calde felicitări și urarea de noi și noi succese în viitor.

■

Viața, experiența celor 40 de ani de construcție socialistă — dar mai cu seamă a ultimilor 20 de ani — demonstrează cu putere că numai alocînd o parte însemnată pentru fondul de dezvoltare întărim continuu proprietatea socialistă de stat și cooperatistă, asigurăm condițiile tehnico-materiale necesare pentru dezvoltarea necontenită a patriei și ridicarea, pe această bază, a bunăstării generale a poporului. Orice diminuare a fondului de dezvoltare, creșterea nejustificată a consumului ar afecta grav viitorul patriei noastre. De aceea, partidul nostru este ferm hotărît să acționeze cu toată consecvența și în viitor, pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, a științei, culturii, învățămîntului pentru consolidarea și dezvoltarea proprietății socialiste de stat și cooperatiste — baza înfăptuirii cu succes a Programului partidului, a trecerii la realizarea visului de aur al omenirii, a comunismului în România!

■

Așa cum am mai menționat și cu alte prilejuri, statul nostru socialist asigură pentru toți cetățenii condiții de muncă — și va face totul, și în viitor, ca întregul nostru popor să poată avea condiții de muncă în pace și liniște, pentru a-și asigura progresul, bunăstarea și fericirea!

■

Aplicăm, și vom aplica și în viitor, ferm principiul socialist de retribuție, „de la fiecare după capacitatea sa, fiecărula după munca depusă", precum și principiul „nici muncă fără plîne, nici plîne fără muncă". În societatea noastră socialistă nu este și nu va mai fi niciodată loc pentru cei care vor să trăiască fără muncă sau prin exploatarea muncii altora.

■

Am creat un sistem nou, democratic, de conducere a activității economico-sociale, care asigură participarea efectivă a oamenilor muncii la conducerea unităților din toate sectoarele, la elaborarea politicii generale, interne și externe, a statului nostru.

Consiliile oamenilor muncii, adunările generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor a tot ceea ce se realizează în țara noastră, constituie cadrul larg, democratic, de afirmare a forței și capacității creatoare a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor categoriilor sociale.

Un rol important în sistemul democrației muncitorești îl au Congresul Oamenilor Muncii, Congresul Țărănimii, Congresul Științei și Învățămîntului și celelalte congrese și consilii naționale ce se aleg pentru conducerea tuturor domeniilor de activitate.

Putem spune că avem un cadru larg democratic — unic în felul său — superior oricăror forme ale democrației burgheze. Este necesar să perfecționăm și să asigurăm creșterea și mai puternică a rolului acestor forme democratice, în conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

■

Noi pornim permanent de la faptul că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, și vom face totul pentru ca poporul — adevăratul făuritor al istoriei, a tot ceea ce se creează în societatea noastră — să-și poată edifica, în liniște și pace, în mod liber și conștient, viitorul său de aur, viitorul comunist".

■

În cadrul sistemului democrației muncitorești-revoluționare, sindicatelor le revine un rol deosebit de important în unirea eforturilor maselor populare, în vederea înfăptuirii neabătute a planului și programelor de dezvoltare economico-socială. Ele sînt cele mai largi organizații ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor — și trebuie să acționeze pentru a asigura participarea organizată a acestora la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți.

Punînd în centrul activității lor realizarea planului de producție a tuturor obiectivelor de dezvoltare a patriei, sindicatele trebuie să acorde, în același timp, o atenție deosebită problemelor sociale, condițiilor de muncă, de viață, înfăptuirii neabătute a prevederilor legilor și măsurilor de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

După cum vedeți, dragi tovarăși, nu am formulat — pot spune — nici o critică la adresa activității sindicatelor. M-am gîndit, dacă să fac sau nu, acest lucru. N-aș vrea să interpretați că nu sînt multe de îndreptat în activitatea sindicatelor. Dar am pornit de la convingerea că, în timpul Congresului, delegații, participanții la Congres vor analiza ei, critic și autocritic, activitatea pe care au desfășurat-o. Ca atare, am anticipat, acordînd un credit desfășurării lucrărilor Congresului în spirit critic și autocritic — deoarece numai așa vom putea stabili căile pentru îmbunătățirea activității viitoare și creșterea rolului sindicatelor în întreaga activitate de dezvoltare a patriei noastre.

■

Sîntem la începutul unui nou cincinal. Dispunem de tot ce este necesar, avem un program minunat, de largă perspectivă. Acum hotărîtor este întărirea ordinei, disciplinei, buna organizare a activității în toate sectoarele! În acest sens, este necesar ca sindicatele, și Congresul Sindicatelor, să determine o îmbunătățire a întregii activități de unire a întregului popor în înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a patriei, de ridicare a ei pe noi culmi de progres și civilizație.

Să facem totul pentru întărirea continuă a forței materiale și spirituale a României, pentru ridicarea bunăstării generale a poporului, pentru întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste!

■

Avînd în vedere gravitatea situației internaționale, România adresează tuturor popoarelor apelul de a intensifica acțiunile pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare generală și, în primul rînd, nucleară, pentru relații de colaborare între toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Tocmai în aceste împrejurări grele este necesar să facem totul pentru a schimba cursul periculos al evenimentelor, pentru a determina renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor, la existență, la viață, la libertate și independență, la pace!

■

De la tribuna Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor doresc să exprim, încă o dată, hotărîrea fermă a poporului român de a face totul pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele lumii, de a acționa cu toată energia pentru a contribui la dezarmare, pentru a se pune capăt războiului, pentru asigurarea păcii, a viitorului luminos, liber și independent al popoarelor!

Partidul e-n toate: e-n cele ce sînt

Priviți orașul, cum să nu fim mîndri!

Un oraș străvechi într-o perpetuă tinerețe, cu oameni tineri, cu o arhitectură nouă, modernă și elegantă

După șase sute de ani de la descălecarea lui Bogdan Vodă pe meleagurile moldovene, noul monument consfințește dăinuirea noastră viitoare

Cu cincisprezece ani în urmă cele cîteva unități meșteșugărești nici nu lăsau să se bănuiască ceea ce se cheamă astăzi industria de vîrf rădăuțeană : Întreprinderea de scule, subansamble și accesorii

Exportul, un examen trecut, mereu, cu succes de producătorii mobilei de Rădăuți

Rădăuți este un oraș mic. Un orășel din categoria celor pe care, de la distanță, le-am putea socoti fără veleități. Unul dintre orașele despre care ești tentat să spui că nu pot depăși condiția florilor timid înălțate sub coronanele marilor copaci. Dar, privind lucrurile de aproape, la Rădăuți, ca în atîtea și atîtea orașe mici ale țării — mici neinsemnînd că ar fi și lipsite de personalitate —, timpul, veacul, clipa sînt trăite intens, demn și responsabil. Nu este o înșiruire gratuită de adverbe, ci un adevăr simplu, de care te poți convinge pe deplin micile orașe ale țării, cărora anii noștri le-au conferit o vitalitate nebănuită altădată, un curaj anume în asumarea unui destin înalt și o sete aparte de a dura.

De ce Rădăuți ? Pentru că aici, urmare a dreptei și înțeleptei politici a partidului, a pătruns industria de vîrf, pentru că multe dintre produsele întreprinderilor rădăuțene pornesc astăzi către îndepărtate colțuri de lume, pentru că, în fine, orașul acesta mic își poate spune, cu mîndră îndreptățire, **oraș industrial.** Desigur, același lucru se mai poate spune și despre Bîrlad, despre Videle sau Balș. Atunci...

De ce Rădăuți ? Pentru înfățișarea sa de azi, pentru cele 5500 de noi apartamente, dar și pentru casele noi, ridicate după tipicuri ale locului și înconjurate de grădini așa cum numai oamenii care n-au avut șansa cîmpurilor largi știu îngriji, pentru că este, în totul, un **oraș modern, harnic.** Dar tot astfel se înfățișează privirii și Sighetu Marmației, și Năsăud, și Tecuci. Atunci....

De ce Rădăuți ? Pentru aleasa prețuire cu care știe să-și înconjoare istoria, pentru noul parc, avînd în centrul său statuia ecvestră a întemeietorului Bogdan și, pe o latură, aleea marilor domni moldoveni, pentru setea de cultură — care tot iubire de istorie se cheamă, în adîncurile și adevăratele-i sensuri —, ceea ce face din el un **oraș respirînd istorie.** La fel cum sînt și Blajul și Careiul și Lugojul. Atunci...

De ce Rădăuți ? Pentru grija față de om; vizibilă atît în construirea, în urmă cu numai trei ani, a unui spital sau în ridicarea unor mari magazine (între care cel numit chiar „Rădăuți" și care va fi inaugurat în vara aceasta, urmînd a fi unul dintre cele mai arătoase din țară, ținînd cont și numai de faptul că aici, la Rădăuți, se construiește mobilierul comercial necesar întregii țări), totul spunînd că e vorba de un **oraș clădit de oameni, pentru oameni.** Ceea ce este perfect valabil și atunci cînd ne gîndim la Oltenița, Urziceni sau Cîmpia Turzii. Atunci...

De ce Rădăuți ? Pentru că este un **oraș frumos,** aerisit, plin de verdeață (fiecărui locuitor revenindu-i, la o utopic-eventuală împărțire a spațiului verde existent, mulți zeci de metri pătrați), un oraș care se străduiește, prin întregul efort al oamenilor săi, să fie și să arate ca UN ORAȘ. Ca, de altfel, și...

Atunci, de ce tocmai Rădăuți ? Pentru că e primăvară și, în aprilie mai cu seamă, florile tuturor pomilor din jur vor parcă să-ți poarte gîndul spre Bucovina, spațiu în care un **oraș adevărat,** Rădăuți, trăiește intens timpul, veacul, clipa.

DAN MUCENIC ■

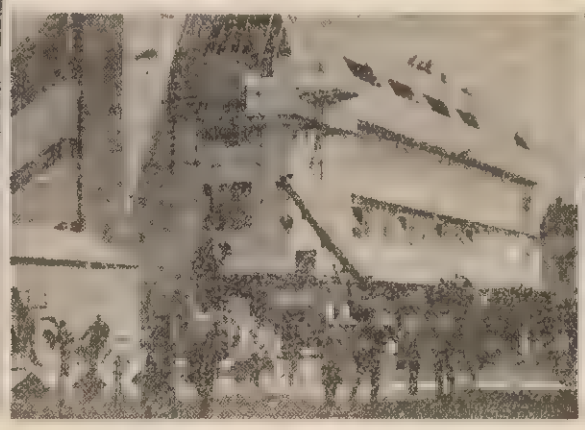

Arhitectura — o șansă folosită cu discernămînt : magazine ultramoderne și locuințe confortabile

Fotografii de ELENA GHERA ■

Şi-n cele ce mîine vor rîde la soare

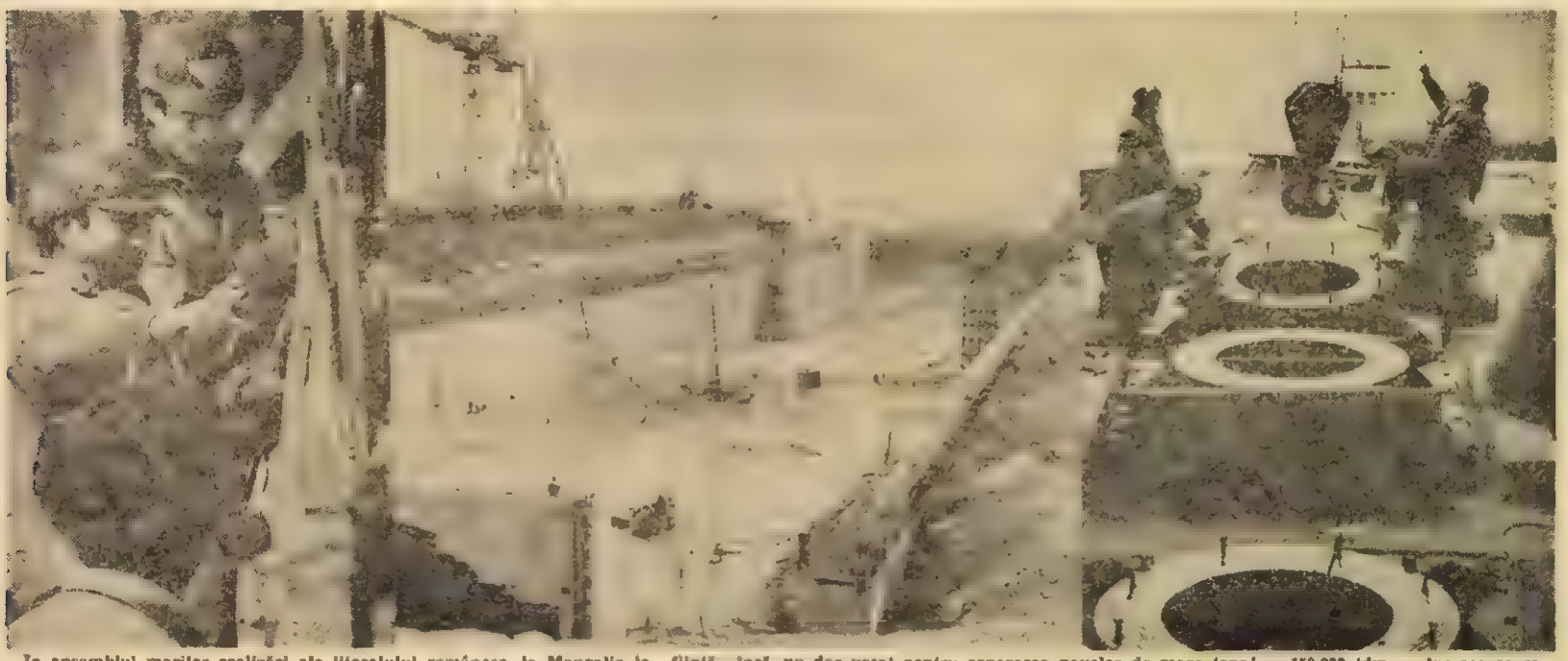

În ansamblul marilor realizări ale litoralului românesc, la Mangalia ia ființă încă un doc uscat pentru repararea navelor de mare tonaj — 150 000 tdw —, lucrare ce se va finaliza într-un timp record, astfel încît primele nave vor intra la reparat încă din acest an.

Temeiul deplinei egalităţi

O victorie de seamă a orînduirii noastre socialiste o constituie lichidarea oricărei forme de inegalitate, discriminare și asuprire națională și socială, asigurarea deplinei egalități și întărirea unității și frăției tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate. Referindu-se la această mare realizare istorică, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia la cel de-al XIII-lea Congres al partidului : „În țara noastră am rezolvat pentru totdeauna problema națională, pe baza concepției marxist-leniniste, a principiilor socialismului științific, asigurînd deplina egalitate în drepturi a tuturor fiilor patriei".

Încă de la crearea sa, Partidul Comunist Român s-a pronunțat cu fermitate pentru deplina egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Alături de alte forțe democratice, progresiste, partidul comunist a desfășurat o activitate susținută împotriva discriminărilor și inegalităților, a politicii de învrăjbire și dezbinare a oamenilor muncii de diferite naționalități, politică promovată de cercurile retrograde, reacționare. El a luptat cu consecvență împotriva exploatării și asupririi sociale și naționale, pentru salvgardarea intereselor vitale ale maselor largi populare, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a României, a acționat neabătut pentru deplina egalitate în drepturi între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. Aceste obiective statornice și programatice ale partidului nostru comunist au devenit viabile odată cu victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, constituind esența procesului revoluționar inaugurat la 23 August 1944. În anii construcției socialiste, politica Partidului Comunist Român de înfăptuire a deplinei egalități între toți oamenii muncii s-a soldat cu împliniri și rezultate de importanță primordială, fără precedent în istoria patriei noastre — care sînt, totodată,trainice și edificatoare argumente ale superiorității socialismului ca orînduire social-istorică. Între acestea, este vorba în primul rînd de asigurarea dreptului la muncă și a unei retribuții egale la muncă egală. Am realizat, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „ceea ce încă în multe țări ale lumii, inclusiv, în cele mai dezvoltate state capitaliste, nu este asigurat — dreptul la muncă, ce constituie unul din drepturile fundamentale ale omului". Apoi sînt asigurate dreptul la învățătură și gratuitatea învățămîntului, inclusiv în limba naționalităților. În al treilea rînd sînt asigurate condițiile materiale necesare desfășurării de către toți cetățenii români de diferite naționalități a activității cultural-artistice și științifice și în limbile lor materne. Totodată, dezvoltarea largă a democrației muncitorești, revoluționare, făurirea unui cadru organizatoric democratic, unic în felul său, asigură deopotrivă oamenilor muncii români și de diferite naționalități participarea largă și de înaltă responsabilitate la organizarea și conducerea întregii activități economico-sociale. Înfăptuirea egalității depline — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — pornește de la aceea că „noi avem o înțelegere nouă a egalității și libertății — aceea a faptului că toți cetățenii patriei au aceleași drepturi în toate domeniile, aceleași libertăți, dar aceleași îndatoriri față de patrie, față de popor, față de cauza făuririi societății noi, fără clase".

Baza trainică a egalității tuturor fiilor țării o constituie proprietatea socialistă, care asigură tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, o poziție egală față de mijloacele de producție. Din calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale izvorăște conștiința răspunderii comune ca revine, deopotrivă, oamenilor muncii români, maghiari, germani și de altă naționalitate în accelerarea progresului economic și social al patriei comune.

Pe plan economic, consolidarea bazei materiale a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor se realizează prin politica partidului de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, prin asigurarea unui ritm mai accentuat de industrializare a zonelor altădată menținute în înapoiere economică, printre care și a celor în care, alături de români, locuiesc și oameni ai muncii de altă naționalitate. Cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, s-a produs un adevărat salt în dinamica creșterii volumului de investiții în aceste județe și localități, care a depășit substanțial media pe țară. „O egalitate în sărăcie nu este egalitate ! — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. Egalitatea este atunci cînd oamenii pot să trăiască din plin, să se bucure în mod egal de bunurile materiale și spirituale create prin munca lor unită." Procesul de dezvoltare economică, politica de industrializare, creșterea numerică a clasei muncitoare, acumularea de noi cunoștințe profesionale sub incidența cerințelor tehnicii moderne au contribuit din plin la ridicarea tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, la un nivel superior de civilizație, determinînd mutații substanțiale în modul lor de viață, în statutul lor social.

Pe plan politic, deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor României socialiste își găsește o elocventă ilustrare atît în contextul larg, dominant, al democrației directe cît și în cel al reprezentării lor corespunzătoare în toate organele centrale și locale ale partidului, statului și organizațiilor obștești, de la birourile organizațiilor de bază ale P.C.R., sindicate sau consilii populare pînă la Comitetul Central al partidului, Consiliul Național al F.D.U.S., Marea Adunare Națională, Consiliul de Stat, Consiliul Național al Oamenilor Muncii și guvern.

Pe plan juridic, Constituția țării consfințește egalitatea deplină în drepturi a tuturor cetățenilor, fără nici un fel de discriminare, iar legile țării consacră dreptul lor egal la muncă și odihnă, la asistență socială etc. Garanțiile constituționale sînt dezvoltate și completate cu garanțiile legale cuprinse într-o seamă de importante acte legislative din toate domeniile de activitate-economică, politică, socială, culturală s.a.

Pe lîngă temeiurile sale economic, politic și juridic, egalitatea cetățenilor României socialiste este fundamentată și din punct de vedere cultural. Statul nostru socialist asigură fiecărui cetățean dreptul la învățătură și gratuitatea ei, precum și dreptul și posibilitatea reală de a învăța în limba proprie. Numai socialismul a reușit să lichideze, într-o perioadă scurtă, înapoierea din domeniul învățămîntului și culturii, să asigure lichidarea analfabetismului, generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani și condiții egale de învățămînt pentru toți tinerii, pentru toți cetățenii patriei.

Aceste coordonate ale realizării efective a unei depline egalități între toți cetățenii țării au antrenat modificări în structura socială și de clasă a societății noastre, au imprimat noi trăsături condiției de om al muncii, constructor conștient al socialismului și comunismului. Întărind unitatea politică și ideologică și lărgind suportul puterii politice, care cuprinde, practic, întregul nostru popor. Experiența țării noastre demonstrează cu forța faptelor că egalitate înseamnă drepturi, libertăți, condiții pentru afirmarea liberă, nestingherită în toate domeniile, dar și responsabilitate, înalte îndatoriri, dintre care cea mai de seamă este aceea a devotiunii pentru dezvoltarea continuă a patriei, pentru a înbunătăți, înnobila și înălța viața comună, pentru a rămîne mereu uniți în interesc, năzuințe și idealuri, pentru a face din unitatea și frăția tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, o forță de nebiruit a socialismului.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Alba Iulia, un oraș al jubirii tuturor românilor, astăzi, cînd ceasul istoriei bate pe tot cuprinsul țării ora celor mai mari împliniri.

„Minunata noastră

Muncitor, sculptură de JUSTIN NASTASE

Din Turnul de control al propriei vieți

Dacă-l întrebi : a fost greu ?, el schițează un soi de zîmbet și zice apoi rar, ca și cum ar face o mărturisire de mare însemnătate pentru viața planetei (și, din punctul său de vedere, chiar așa este) — nu, pentru mine nu. Apoi tace multă vreme, peste ochii săi albaștri alunecă valurile de ceață ale atîtor amintiri, pare stingherit, așa înalt cum este, pare c-ar vrea să fie lăsat în pace, dar își dă repede seama că nu are pentru ce se teme de cuvinte, asta a fost, de cînd era elev prin clasele mici a rămas fără tată și greul l-a tras mamă-sa. Acum, Viorel Pircălăbescu are 28 de ani și a obținut de la viață tot ce i-a cerut. Și mai întîi de toate i-a cerut să-l lase să învețe carte și meserie — o meserie anume, aceea de electrician — iar viața n-a avut nimic împotrivă, l-a lăsat pe băiatul din Tîrgu Jiu să ajungă electrician, dar el a vrut să fie și foarte bun în profesie (asta a depins numai de el) și a ajuns. A ajuns, mai repede decît se întîmplă de obicei, să obțină „a șasea specială", apoi a făcut și școala de maiștri, a terminat-o, așa că în privința asta nu mai are a-și dori prea multe sau, mai bine zis, nu pentru el mai are a-și dori, ci pentru termocentrala de la Rogojelu, acolo unde lucrează și unde vrea ca totul să decurgă, în fiecare clipă, normal, adică să producă energie electrică la întreaga ei capacitate. Mai departe... A vrut să aibă o familie a sa și, iată, îi are alături pe Nina și pe fiul lor, Cosmin. Și, în fine, a mai visat o casă frumoasă și largă în care să dovedească tuturor celor care-l vizitează că are mînă de electrician. Locuiește chiar în centrul orașului natal, într-un apartament cu trei camere, unde a meșterit cam tot ce se putea în materie de sonerii, lumini și sunet. Totul pare cum nu se poate mai simplu, intrat pe un făgaș anume ales pentru a-i face lui Viorel toate voile, inclusiv aceea de a călători în străinătate. Poate fi ceva chiar așa de limpede, chiar așa de lipsit de încercări sau șicane ale sorții ? Dacă ar fi astfel, parcă nici n-ar mai trebui trăită cu atîta poftă viața, ar fi ca o traversare a unui ocean de miere, aducîndu-te în starea de a nu mai suporta așa multă dulceață.

Cînd l-am întrebat, chiar de la început, ce-au însemnat pentru el ultimii douăzeci de ani, a răspuns cu seninătate : totul. Asta însemnînd anii de școală și cei de muncă. Ani în care s-a simțit mereu sigur de el, s-a simțit mereu lăsat să facă tot ce i s-a părut lui important de făcut. Asta înseamnă realizare — spun. E de acord, dar parcă mai bine am numi-o viață, viață obișnuită, viață de om în țara lui și în timpul ce i-a fost dat să-l trăiască, un timp în care el și cei de-alături, clasa muncitoare românească și-au asumat cele mai înalte răspunderi întru clădirea și înălțarea patriei.

Nu știu de ce te-ar interesa o existență ca a mea, senină, fără mari încercări și fără piedici importante ? — prinde el a-și sublinia modestia. Sigur, am asudat și eu, am pierdut și eu nopți — și nu la restaurant sau jucînd cărți, ci învățînd sau lucrînd în schimburi —, am avut și eu cîte-un eșec sau cîte o nemulțumire, dar viața trebuie altfel privită pentru a fi înțeleasă cu adevărat — ca dintr-un turn de control, așa cum sînt cele de la ecluzele Canalului, de unde apa își vădește cursul drept ori plin de meandre. Eu, la vîrsta mea și la modul în care mi-o trăiesc, n-am cum și de ce să fiu circotaș. Să zic, de pildă : am fost marcat pentru totdeauna cînd, în anul nu știu care, maistrul cutare mi-a zis — nu mai face, mă, pe deșteptul, că doar n-oi fi tu buricu' pămîntului ! De aici, să încep a spune mai știu eu ce?! Sînt și unii care s-au cam învățat să se plîngă, ba de una, ba de alta — că lor li se dau lucrări mai grele și altora mai ușoare, că șefii stau numai cu ochii pe ei, că li se refuză o învoire tocmai cînd au mai mare nevoie...

Viorel este, acum se zice, un tînăr blînd. Iar această blîndețe s-a născut dintr-un fel anume de a-și privi viața, de-a se privi pe sine, cel de ieri, de azi și de mîine — cu precizia unui om de a cărui atenție depinde bunul mers al luminii.

D. M. ALEXANDRU

A fi oțelar la Reșița

El așa a crezut, așa crede : munca este și ea o lecție pe care e bine ca omul s-o învețe cît mai devreme. Pentru Gheorghe Bagiu, oțelar din Reșița, la lecția asta simplă și dintre toate poate cea mai importantă, dascăli i-au fost chiar părinții lui, țărani din satul Pogănești de pe lîngă Lugoj. Și n-ar încăpea la mijloc vreo laudă zadarnică ci pur și simplu o mîndrie lesne de înțeles cînd el adaugă că tatăl lui, Iosif, s-a numărat printre fruntașii satului și că ținea pînă într-o sută de oi. Lecția muncii din gospodăria părintească va fi fost deprinsă la fel de temeinic și de-o soră mai mare a lui, Livia, care prin vara lui '52 era muncitoare la Întreprinderea textilă din Lugoj și la rîndul ei se număra, cum se spunea la vremea aceea, printre stahanoviști. În toamna aceluiași an a făcut și el primul pas către industrie.

Ca să fie primit la Școala profesională din Nădrag, unde urma să învețe meșteșugul turnătoriei de fontă, o condiție era și-aceea ca el să fie voinic și sănătos. Însă, bineînțeles, nu pe seama acestor însușiri a ajuns să fie șef de clasă. Elevii purtau uniformă cu epoleți și petlițe, li se dăduseră centuri și chipie, dar în ciuda acestei înfățișări care-i făcea să semene unii cu alții notele din catalog aduceau, cu precizie, necesarele clarificări despre a căror importanță ar fi de-ajuns să spunem doar atît, că Uzina „Clocanul" a angajat doar absolvenții care se situaseră pe primele zece locuri în fiecare clasă.

Mai tîrziu, după ce făcuse și liceul, la seral, a fost propus pentru o școală de maiștri oțelari la Reșița și timp de doi ani a învățat iarăși, pregătindu-se să plece după absolvire la Galați, la noul combinat siderurgic ce se construia acolo. Pînă la urmă s-a întîmplat că n-a mai plecat, a rămas chiar la Reșița, mai întîi ca prim muncitor, adică șef de echipă, iar apoi chiar pe post de maistru. Muncea mult și cîștiga bine. Nu prea cheltuia, fiindcă ambiția lui de adolescență, de-a avea o motocicletă Jawa, pierise numai ca să lase în locul ei o ambiție mai mare, aceea de-a avea o mașină. Tocmai apăruseră mașinile Renault 10 Major și Gheorghe Bagiu se lupta din răsputeri să-și atingă visul. Ajunsese să-i mai trebuiască doar zece mii și cînd și-a luat inima în dinți să-i ceară cu împrumut tatălui lui s-a întîmplat că bătrînul, nepricepînd la început pentru ce i-ar trebui acei bani, l-a luat la trei păzește : ai 27 de ani și bani nu ai, casă nu ai, nevastă nu ai ; cine a mai ajuns din neamul nostru așa ? Însă cînd a înțeles că n-ar fi nevoie decît să completeze suma pe care băiatul lui o strînsese cu atîta străduință, bătrînul s-a îmbunat, chiar l-a sărutat pe frunte, ca să nu fie nevoie să-și ceară astfel iertare, și se înțelege că i-a dat și banii. Curînd după aceea nici n-a mai fost nevoie ca Gheorghe Bagiu să-și cumpere visul pe patru roți. Mașina i-a venit la scară, cum s-ar zice, de pe urma unuia dintre cecurile cu cîștiguri în autoturisme. Apoi, la nunta unui prieten și-a cunoscut și nevasta. Dorina e profesoară de fizică și-a fost de acord de la început cu condiția de-a avea trei copii. Condiția s-a împlinit în parte, dar nu încape supărare, iar Gheorghe Bagiu pare un om de-a dreptul fericit atunci cînd aduce vorba despre cei doi copii ai lui, Dorin și Anca, pe care ține să-i crească în cultul aceleiași învățături a muncii pe care el a deprins-o de la tatăl lui. Și poate că-i este îngăduit să spună că învățăturii acesteia moștenite el i-a adăugat virtuți noi. Dar a fost și este, la Reșița, unul dintre cei mai buni oțelari. La începutul anului 1985 Gheorghe Bagiu a fost ales secretar al comitetului de partid pe oțelărie.

Pentru că se împlinesc vreo 25 de ani de cînd trudește în această vatră de foc nestins cuvintele lui pot să închege oricînd o istorie a acestui răstimp așa cum s-a văzut el de-aici, de lîngă flacăra cuptoarelor în care fierbe oțelul. Înainte, la Reșița se lucra cu șapte cuptoare de cîte 60 de tone. După o serioasă operațiune de modernizare, zice Gheorghe Bagiu, acum se lucrează cu trei cuptoare de cîte 250 de tone și cu două de cîte 125. „Noi facem aici, adaugă el, oțeluri care aproape că se fac greu chiar și în cuptoare electrice. Aici e vorba de măiestrie. Cu oameni ca Gheorghe Tulbureanu sau Alexandru Trăilescu, Aurel Pop sau Ion Mărgăoan, Ilie Ghimbir sau Vasile Iușan, oțelul de Reșița nu numai că și-a păstrat faima dar și-a sporit-o de-a lungul acestor ani. Am fost crescuți în ideea că oțelul nostru e bun, curat. Așa a fost și așa este. Reșița fiind nu numai locul unde se face oțel bun dar și școală a muncii de unde au plecat mulți dintre oțelarii chemați să lucreze în noile combinate siderurgice de la Galați sau Tîrgoviște sau Călărași. Prin construirea acestor combinate, desigur că a scăzut ponderea Reșiței în producția națională de oțel, dacă o comparăm cu ea însăși vedem însă că în anii construcției socialiste, mai cu seamă în anii epocii pe care cu îndreptățită mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu, producția de oțel a Reșiței a crescut de mai bine de 20 de ori față de anul 1938, anul de vîrf al economiei noastre de dinainte de război".

DUMITRU ELIADE

Și el este Leul

Cînd a umblat după aprobarea de a prinde și duce cu el două lebede a stîrnit o mulțime de zîmbete. Și-a făcut datoria și a cerut-o și, dacă n-ar fi primit-o, cu siguranță că le-ar fi furat, dar i-au dat-o, atîta doar că l-au întrebat, la ce-ți trebuie două lebede ? și el a răspuns, să le duc pe fundul Mării Panonice ! Trosc, pentru că multă lume nu mai știa nimic de marea aceea, amintită mai mult prin tratatele de geologie. Nu erau departe de a-l porecli Lebăda, dar respectul cu care era tratat i-a împiedicat. Ar fi putut să-i spună Leul, asta pentru că s-a bătut ca Leul să redevină semnul lor de identitate. Dar tot din motive de respect au continuat să-i zică Herișanu. Iar Aurel Herișanu, cu aprobarea în buzunar, a purces în deltă și, împreună cu șoferul, s-a întors la Jimbolia cu două lebede. Le-a eliberat abia în fața bălților cu stuf, deasupra cărora se ridicau armate de păsări, sciuate în preajma celor 30 de hectare de luciu de apă, înfiripate pe secetosul pămînt din preajma Jimboliei. Erau fostele gropi de cărămidă, umplute cu apă și populate cu pește, în jurul cărora, de primăvara pînă toamna, se agită rațe, pescăruși, nagîți, gîște sălbatice și, de curînd, și două lebede. Printre lacuri șerpuiesc șinele de cale ferată îngustă. Unele sînt vechi, ruginite, înainte de a fi desfăcute, altele au încă luciul argintiu al liniilor vii. Pe acolo se aduce argila, pămîntul pentru cărămizi și țiglă și liniile seamănă cu niște picioare metalice ale unui păianjen care înghite în viscerele sale fierbinți mii de tone de pămînt.

Aurel Herișanu a venit la Jimbolia mai mult dintr-o întîmplare. S-a născut în Arges, în celebra comună Lerești și, în 1949, cînd a poposit la Jimbolia, Întreprinderea de produse ceramice mai avea desenat pe zidul de la intrare un leu enorm făcut de pe vremea bătrînului Bohn, cel care înființase rețeaua cu fabrici de cărămidă, la Kikidia, Sveti Hubert, Charleville și Lugoj. Prin 1949, Aurel Herișanu era contabil și tot în acei ani au venit la Jimbolia Anton Vajda, Ion Koh, Mihai Barna, azi printre ultimii mohicani, oamenii de bază ai „Leului", adică maiștri, șefi de ateliere, șefi de secții sau de cariere de pămînt. În anii aceia de după război Leul era mai mult o paraginâ, și plecarea lui Michael Bohn din fruntea fabricii de cărămidă nu deschidea perspective prea roze pentru marca „Leul". Cel puțin așa credeau unii. Numai că vremea i-a contrazis. Prin 1966, Aurel Herișanu a preluat conducerea Leului. El și cu cei din vechea gardă, veniți la cărămidă în anii imediat de după război, au încercat să refacă prestigiul șifonat al regelui animalelor. Și cu automatizarea liniilor de țiglă, cu utilizarea energiei solare la uscarea produselor, cu folosirea apei geotermale în aceleași operațiuni și prin introducerea în circuit a unor cuptoare moderne. Leul a început să circule iar ca marcă de ținută. Din 1977, la Jimbolia funcționează o instalație pe bază de energie solară, fiind prima din țară utilizată în regim industrial. La fel și ideea folosirii apelor geotermale (care izvorăsc aici la 81°C) e o premieră, proiectată de specialiști și realizată de oamenii Leului cu propriile lor mîini. În zilele în care am trecut pe la Jimbolia se pregătea introducerea încălziri cu apă geotermală și la alte sectoare precum și la grădinița întreprinderii, la club și la dispensar. Și mai era un fapt care ardea de mai multă vreme. El merită toată atenția. Lumea, obsedată de modernizare, a redescoperit tradiția. Întoarcerea la țiglă și la cărămidă a multora dintre constructorii lumii a readus Leul în circulația sa pe toate meridianele. Țigla, teracotele, placajele ceramice circulă acum mai rău decît banii. Cele cu marca Leul au ajuns iar pe mai multe continente. Dar oamenii de afaceri și constructorii noștri cer gresie și majolică. Majolică nu se produce la Jimbolia, în ciuda faptului că argila albastră de pe fundul Mării Panonice e, poate, cea mai bună din Europa. Și la Jimbolia se găsește o astfel de argilă în cantități enorme. Din ea se poate realiza una din cele mai fine ceramici pentru casele oamenilor. O cere și pămîntul, zice Aurel Herișanu. Tradiție este, pămînt asiljerea. Amplasamentul e liber. Avem gazele de sondă cu care am rezolva toată arderea. Iar economia cere și cer și partenerii străini pentru export. Iar argila albastră nu are nevoie nici măcar de o carieră specială. Se poate exploata în comun cu cea pentru țiglă. Și, în vreme ce Lugojul aduce argilă de la Medgidia și de la Sunculuș, noi stăm pe ea fără să o facem gresie și majolică. Într-un singur an am putea produce un milion de metri pătrați, zice unul dintre ei. În zilele în care am fost la Jimbolia ideea de a produce gresie și majolică era la ordinea zilei. Era de fapt ultima bătălie a unui om care și-a legat viața de reabilitarea capului de leu, imprimat pe niște produse simple, obișnuite, banale chiar, dar care s-au născut din puterea unor oameni simbolizată de o emblemă pe măsură.

CORNEL NISTORESCU

clasă muncitoare"

Ar mai avea doar doi ani pînă să împlinească suta și o sănătate de fier, a minții mai întîi, l-a împiedicat să uite ceva din tot ceea ce i s-a părut important în acest veac trăit de el, poate și de teama că dacă omul începe să uite asta înseamnă că lumea și timpul încep să se îndepărteze de el și în singurătatea în care ajunge lui nu-i mai rămîne decît să se predea, într-o bună zi. Or, Gheorghe N. Stăcescu nu a avut și nu are chef să se predea iar anii pe care i-a adunat pînă acum nu s-au înșirat prin dreptul lui doar ca el să facă degeaba umbră pămîntului ci au trecut ca niște cai tineri și de coama cărora el s-a prins cu amîndouă mîinile și cu o poftă de viață ai cărei semn exterior doar acesta ar fi putut să fie, dar n-a fost, un chiot rostogolindu-se din capătul unui deal și spărgîndu-se în ecouri care să facă să răsune valea toată. În treacăt fie zis, în timp ce vorbeam cu el, în casa lui de la marginea Bicazului, tot cînta un cocoș, în prag, ziua în amiaza mare, și faptul se petrecea prea aproape de noi ca să nu spunem, tot în treacăt, că exact așa n-a făcut Gheorghe N. Stăcescu și că firea-i de bărbat vrednic și cuminte a avut grijă să nu răzbată niciodată prea departe de auzul lui tropotul anilor de care el s-a prins ca de coama unor cai tineri, mereu tineri. Însă este, fără îndoială, un om cunoscut prin partea locului.

Odată, în toamna trecută, l-a întrat pe poartă un reporter. Bătrînul tocmai culegea porumbul din curtea casei și nu s-a învoit să stea de vorbă decît cu o condiție din două : ori îl ajută, acela, să culeagă mai repede porumbul, ori îl așteaptă pînă ce termină el munca de unul singur. Apoi i-a povestit despre vremea cînd mîngîea era o noutate în comună, despre învățătorul lui, Gavril Neculau, despre care e dreptul lui să creadă și-acum că „nu sînt azi învățători ca el", sau despre felul cum în armată, după șase luni, a fost făcut căprar, apoi sergent și s-a lăsat la vatră ca plutonier. După primul război mondial, cînd a avut parte să lupte la Mărășești, s-a așternut pe muncă, și-a ridicat o casă, a crescut doi copii. Iar după ce s-a stins și flacăra războiului al doilea, prin anii '50 Bicazul și-a pierdut deodată liniștea.

Bicazul devenise emblema unui timp înnoit prin idealul nobil și regăsit pe de-a-ntregul al vocației noastre constructive.

Despre marele șantier al hidrocentralei de la Bicaz se scria aproape zilnic și reporterii plecau de aici doar ca să vină în locul lor alții ori pentru a se reîntoarce, apoi, de zeci de ori în același loc de pe valea Bistriței.

Fără îndurile lor, cum spunea chiar unul dintre acei reporteri, romantismul acestui șantier, unde munca omului a dominat de multe ori mașina și s-a realizat ceea ce aiurea oamenii nu și-au putut imagina că s-ar putea face fără o tehnică înaltă, ar fi rămas necunoscut.

Gheorghe N. Stăcescu l-a privit pe toți cu simpatie. Într-un anume fel s-a considerat a face parte el însuși, întrucîtva, din aceeași breaslă, căci toată viața a fost cărăuș iar un om cu asemenea meserie este, cum s-ar zice, un ziar vorbit, în pas cu noutățile și mersul lumii. Era nevoie, pe șantier, și de cărăuși iar el nu s-a dat niciodată în lături să ajute pe cît s-a putut.

Apoi a venit vremea ca din turbinele de la Stejaru să se tivească primele fire de lumină și Bicazul a început să fie mai puțin căutat.

Lumea și-a îndreptat privirile spre Argeș, spre Lotru, spre Porțile de Fier, iar aparatele nichelate ale fotoreporterilor au început a culege tot mai rar în lentilele lor mănunchiuri de raze de soare, felii albastre de cer și de mare montană.

Dar asupra felului cum avea să se scrie mai departe istoria la Bicaz lumea putea să-și dea seama chiar din faptul că atunci cînd constructorii se pregăteau să-și stringă uneltele comuna Bicaz a fost declarată oraș. Orașul acesta are astăzi, cum ne spune primarul Toader Vasilache, vreo 10 000 de locuitori. Cei mai mulți lucrează, bineînțeles, la Combinatul de lianți și azbociment ce-a fost ridicat prin '52 în primul rînd pentru nevoile șantierului. Inginerul chimist Constantin Simion, directorul combinatului, era pe-atunci brigadier pe șantierul hidrocentralei. Un alt brigadier, Ioan Socoanu, se pregătește acum să iasă la pensie după 36 de ani de muncă. El a fost șeful formației în a cărei grijă stă întreținerea barajului. Și cît timp a trecut de cînd el a rămas de veghe la starea acestei construcții monumentale ce a făcut, la vremea ei, faima Bicazului, orașul a crescut, în apropiere, și s-a tot înnoit, cu fiecare an, înainte de toate prin oamenii chemați a-i spori bogăția cu munca lor. La Bicaz au fost construite un atelier ce ține de o întreprindere de tricotaje din Piatra Neamț, un atelier de confecții metalice aparținător de o întreprindere din Roman și un atelier de paste făinoase ce se află în subordinea întreprinderii județene de morărit și panificație. O cooperativă meșteșugărească puternică și a cărei producție urmează a se dubla în următorii doi ani, cum spune președintele ei, Nicolae Macovei, contribuie la sporirea veniturilor pe care le aduc orașului unitățile de industrie mică și își aduce de asemenea o parte însemnată la volumul și diversitatea prestărilor de servicii pentru locuitorii orașului. Statistica ia în vedere, în acest caz, serviciile ce-au revenit fiecărui locuitor în decurs de un an și cînd primarul Toader Vasilache spune că de cîtva timp încoace valoarea prestărilor de servicii a fost la Bicaz de 40 000 de lei pe an și pentru fiecare locuitor el are de ce să fie mulțumit. Cifra aceasta fiind una pe care alții mai au încă mult de muncit pînă să o ajungă. Pe seama aceleiași ambiții ar putea fi pusă și hotărîrea unora dintre locuitorii Bicazului de-a avea gospodării model și de a-și deschide casa amatorilor de turism montan, tuturor celor doritori a-și petrece concediul în vecinătatea Ceahlăului și a-vind totodată la îndemînă înlesnirile de trai ale unei case bogate. Dacă se va împlini și această hotărîre, n-ar fi prima oară cînd cei din Bicaz arată că ei își duc de obicei hotărîrile pînă la capăt. La capătul unei munci de la care nu s-a dat în lături, cum spune primarul Toader Vasilache, nici unul dintre cetățenii sănătoși ai orașului, de curînd a fost deschisă o spațioasă policlinică. Primarul spune că policlinica asta e o adevărată bijuterie. Toader Vasilache este și președintele Consiliului orășenesc al F.D.U.S. și are de ce să fie mulțumit cînd spune că a fost, aceasta, o acțiune izbutită dar și un exemplu că atunci cînd oamenii ajung să vrea cu toții același lucru este imposibil ca lucrul acela să nu fie făcut în cele din urmă.

Așa au stat lucrurile, întrucîtva, și cu dorința oamenilor de-a fi repus pe soclul lui monumentul închinat eroilor războiului de independență. Încă nu se încheiase șantierul hidrocentralei cînd începuseră a fi construite blocurile în care stau acum aproape 2 000 dintre cele 3 000 de familii ale orașului și cum pe locul unde fusese înălțat monumentul trebuia să se facă loc unei străzi noi el a fost luat și dus într-o curte. S-ar fi zis că fusese uitat acolo de-a binelea dar unii dintre cei ce vedeau placa avînd înscrise pe ea numele eroilor n-aveau cum să uite, chiar dacă treceau mai departe, că pe placa aceea de marmură se aflau și numele bunicilor și străbunicilor lor.

Gheorghe N. Stăcescu, cel care ar mai avea doar doi ani pînă să împlinească veacul, își amintește că a făcut atunci cîteva memorii. Ținea creionul în mînă, deasupra hîrtiei, așa cum ținuse deasupra inamicului carabina Manlicher la Mărășești, în vara lui '917. Apoi a venit și timpul ca oamenii să vrea cu toții ca monumentul acesta să fie înălțat iarăși, ceea ce s-a și întîmplat, în bună parte pentru că timpul însuși devenise mai îngăduitor cu oamenii și deschisese o cale ca voința lor să învingă. Această cale a fost deschisă în vara anului 1965, prin Congresul al IX-lea al partidului. Și este, fără îndoială, cît se poate de adevărat că readucerea pe soclul vechi a acelui monument a însemnat un fel de a se scrie istoria tot la fel de important, în felul lui, pe cît fusese în felul ei ridicarea barajului de la Bicaz.

Barajul a fost închis la 1 iulie 1960, la ora 9.

Cu o zi înainte, la ora 12, trecuseră ultimii plutași de pe Bistrița, Visarion Cîmbru, Gheorghe Naclad și Gavril Bicăjanu.

Douăzeci și cinci de ani mai tîrziu, în vara anului trecut, muzeograful Dan Mihăilescu organiza o întîlnire a celor ce fuseseră plutași pe Bistrița și Dorna iar de pe urma acestei fapte se poate spune astăzi că Muzeul orășenesc Bicaz are o colecție completă de unelte de plutărit precum și cîteva benzi de magnetofon în care despre știința plutăritului vorbesc chiar aceia ce se aflaseră sus în ierarhia plutașilor.

Dan Mihăilescu are 39 de ani și este, bineînțeles, absolvent de istorie. Tatăl lui a fost profesor de matematică și directorul liceului din Bicaz iar mama lui profesoară de română. În casa părinților lui și-au găsit adăpost mulți dintre reporterii veniți să scrie despre șantierul hidrocentralei de la Bicaz. Acum, o secțiune importantă a muzeului orășenesc este dedicată chiar vieții acestui șantier. Alte două secțiuni, de istorie și etnografie, sînt dedicate vieții dintotdeauna a oamenilor de pe aceste locuri. Dan Mihăilescu este ajutat de ceea ce el numește activul obștesc al muzeului, alcătuit din 15 pensionari. Aceștia sînt oameni care cunosc Bicazul pe degete și-i cunosc și pe cei din satele din jur, ei umblă mult și pot să afle dacă prin vreo casă sau gospodărie se află ceva ce-ar putea interesa muzeul. Și tot ei sînt în stare să creeze omului acea stare specială de a se simți generos. Astfel, prin donații, muzeul și-a îmbogățit colecțiile cu multe sute de piese în ultimii ani.

Există însă și oameni care n-au altceva să dea decît cuvinte. În acest caz, prețul cuvintelor depinde de cel care le spune. Unul dintre băieții lui Gheorghe N. Stăcescu, Traian, stabilit în București, a avut să spună bunăoară că el este șoferul care a primit ordin să-l ducă de la Bicaz pînă la Craiova pe președintele Poloniei, Ignat Moscicki, care împreună cu guvernul și comandamentul armatei se refugiase în România la 17 septembrie 1939. La rîndu-i, un fost militar, un general mi se pare, ardelean de baștină, de pe lîngă Sighișoara, și stabilit de la o vreme în Bicaz, a sfîrșit prin a răspunde insistențelor muzeografului stabilind el însuși o regulă pe care la cei 93 de ani ai lui a respectat-o cu precizie de ceas de lux : timp de un an, de două ori pe săptămînă venea la muzeu și de fiecare dată îi vorbea muzeograf lui exact două ore. Spre [illegible] mai încăpea nici o îndoială că oamenii, nu-i așa ?, sînt cărți vii de istorie.

Da, rememorarea istoriei și limpezirea faptelor și înțelesurilor ei este o cale și la Bicaz ca pretutindeni, [illegible] istoria. Dar ea, și la Bicaz, ca pretutindeni, nu poate fi singura.

În mod necesar, această cale se alătură celei pe care se făurește istoria nouă a orașului de către lumea lui vie și vrednică și încrezătoare, înainte de toate, în ea însăși.

DUMITRU ELIADE

Cum se mai scrie istoria la Bicaz

O echipă de frați

În spatele fiecărei mașini se află un om. În spatele fiecărui gram de minereu din cele cîteva mii de tone care văd zilnic pentru prima dată lumina spornică a soarelui se află chipul de viață și de muncă a unui miner. S-ar putea măsura viața acestui om nu în ani trăiți ci în tone de minereu extras așa cum viața unui agricultor s-ar putea cîntări în greutatea tuturor recoltelor sale. Și poate că numai în aparență metalele sînt reci. Înăuntrul lor e multă căldură umană a celor care le-au scormonit din miezul pămîntului. Există în limba română o expresie care dă întreaga măsură a responsabilității omului pentru pămîntul țării sale: „pămîntul trebuie gîndit". Și dacă agricultorul gîndește pămîntul prin sămînța care aparține în egală măsură brazdei și destinului său, minerul gîndește cu atît mai mult pămîntul cu cît o face chiar dinăuntrul său, din „crelerii munților" — cum larăși atît de frumos se spune.

Uneori realitatea e mai complexă decît închipuirea. Iar realitatea de la exploatarea minieră Baia Borșa e una extrem de complexă. Aproape jumătate din acești mineri vin din comunele de pe Valea Vișeului și Valea Izei, de la Poienii, Petrova, Vișeul de Jos, Rozavlea, Ieud, Bogdan Vodă, Dragomirești, Sălișteu, Săcel, Moisei etc. Mii de oameni sînt cu o jumătate a destinului lor muncitori la suprafață, făcîndu-și datoria față de agricultura țării ca și crescători de animale, iar cu cealaltă jumătate a destinului sînt muncitori în subteran făcîndu-și datoria față de prezentul industrial al țării ca mineri. Multe sate ale Maramureșului au așadar o prelungire firească în miezul pămîntului. Între firul de porumb din lan și metalul nefieros din adînc, între laptele dulce al brunei de Maramureș și zăcămîntul cuprifer din subteran există o împletitură de destine umane care unifică adîncul cu lumina într-un viitor previzibil. Există aici la I.M. Baia Borșa un „caz" care ar putea da seama de marea realitate a minerității noastre. Bursuc Anton, deși e de prin părțile Iașului, e șef de echipă la mina Burloaia. Pînă aici, nimic spectaculos: și alții sînt veniți din toate colțurile țării, unii chiar din cele mai îndepărtate. Numai că el e șef peste o brigadă alcătuită chiar din frații săi mai mici. Bursuc Anton are în jur de 38 de ani și e cel mai în vîrstă, ceilalți coboară pînă la 25, 26 de ani. Aproape toți sînt căsătoriți, au familii, copii. Lună de lună își realizează sarcinile de plan cu 105—110%. Au o ritmicitate constantă din care nu-și ies și nici nu-l scoate nimeni. Au un ritm propriu pe care îl țin cu dinții lor de frați veniți din Moldova în minele din Maramureș. Dar unde sfîrșește relația de sînge și unde începe relația de înrudire prin muncă în subteran? Unde sfîrșește rolul de frate mai mare al lui Anton și unde începe rolul său de șef peste echipa fraților mai mici? Pentru că exemplul lui a fost cu siguranță urmat și într-o parte și într-alta devreme ce toți frații i s-au adunat în jur într-o echipă care își depășește cu toată consecvența, lună de lună, planul.

Meseria de miner cuprinde ceva din tot ce are mai spectaculos și mai greu fiecare dintre toate celelalte meserii ale [illegible]. Nici o meserie nu este [illegible] în toate cazurile și responsabilitățile tuturor celorlalte decît minerului! De aceea poate cînd l-am rugat pe Cașvan Nicolae de la I.M. Baia Borșa să-mi dea cîteva exemple de eroism din munca de fiecare zi a minerilor, mi-a răspuns cu o simplitate dezarmantă și cuceritoare în același timp: datoria e ceva normal.

ION ZUBAȘCU

An bun pentru pîinea ţării

Va fi un an bun, spun ţăranii şi ceilalţi lucrători ai ogoarelor. Ca niciodată vremea a fost de partea pămîntului, a semînţelor. Doar cele cîteva zile de vreme răcoroasă au stat în calea bunului mers al lucrurilor şi-au fost de natură să producă o umbră pe faţa celor care, acum, spun cu sufletul împăcat : va fi un an bun. Toate lucrările campaniei de primăvară au fost încheiate cu zile, chiar săptămîni înainte de termenul prevăzut. Mobilizaţi de organele de partid şi îndemnaţi de soare, lucrătorii ogoarelor ne asigură de pretutindeni că anul 1986 va fi un an al producţiilor record, anul revoluţiei agrare ridicată la rangul de producţii intensive. În fiecare zi presa publică ştiri despre încheierea cu succes a lucrărilor de primăvară. Îndeplinind o sarcină a conducerii partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, aceea de a-şi face datoria la timp şi de a face fiecare palmă de pămînt să contribuie la belşugul ţării, lucrătorii ogoarelor, în telegramele adresate secretarului general al partidului îşi dedică marile lor succese glorioasului jubileu al partidului şi zilei de 1 Mai. Încheierea lucrărilor din legumicultură, fertilizarea suplimentară a terenurilor şi întreţinerea culturilor sînt deja angajamente pe care oamenii satelor şi le asumă în continuare cu toată răspunderea, cu toată dăruirea, în vederea înfăptuirii prevederilor noii revoluţii agrare — realizarea recoltelor record de pe toate suprafeţele agricole. Oamenii muncii de pe ogoare se angajează ca recoltele acestui an să reprezinte nivelul maxim al posibilităţilor, să facă dovada productivităţii muncii în agricultură, să treacă la aplicarea fermă a măsurilor privind îmbunătăţirea radicală a activităţii în zootehnie.

Veştile bune sosite în aceste zile de la lucrătorii pămîntului din judeţele ţării reprezintă o certitudine pentru pîinea ţării, semn că urmează o vară fierbinte, ca o confirmare a tuturor acestor semne de bun augur, un an bun pentru pîinea ţării.

RECONSTRUCTIA PAMINTULUI

Bărăganul, o dragoste permanentă

E tulburător Bărăganul cînd sămînţa încolţeşte şi împinge cîmpia în sus, să scoată capul. Atunci cîmpia e ca o mare în plin flux : se ridică spre cer, atrasă parcă de Lună, şi rămîne aşa pînă spre toamnă, cînd se culeg roadele ei. Atunci, toţi fără să observăm, intuind numai, începe refluxul : pămîntul se reaşază din nou în tăcerea lui, coboară puţin să se odihnească parcă şi ciclul se va relua din nou. E ca o pendulare, un fel de perpetuum mobile, o răsuflare permanentă care ne întreţine şi pe noi. Cum să nu veghezi la această respirare ? Mai ales cînd, se ştie ori nu se ştie de ce, cîmpia pe alocuri începe să se deprecieze : pămîntul se sărăturează, nu mai poate să împingă la suprafaţă sămînţa, fiindcă sămînţa nu mai găseşte în sol hrana-i necesară. Pămîntul acesta cosmic e pătat pe alocuri, e arsă, nu mai funcţionează, nu mai are vitalitate. Sînt mari suprafeţele sărăturate în Bărăganul Brăilei şi faptul, realitatea aceasta nelinişteste omul cîmpiei. O staţiune de cercetare, situată în plin Bărăgan, studiază, prin oamenii ei, de ani buni, ce se întîmplă cu pămîntul : de ce se îmbolnăveşte cîmpia ? Răspunsuri la această întrebare au aflat şi au mai aflat, tot căutînd, şi cum să revitalizeze pămîntul, să-l spele de sărătură, să-l facă să rodească din nou, să-l însănătoşească.

— Cum ? îl întreb pe inginerul Giorgian Mateescu, şeful unui mare şantier din incinta îndiguită Latinu — Vădeni, zonă în care se află mari suprafeţe sărăturate.

— Prin amenajare de orezării, zice ; avem, la nivel de judeţ, un important program de valorificare superioară a acestor terenuri sărăturate. Anul trecut au fost cultivate cu orez, pe suprafeţele special amenajate, 10 860 de hectare. Acum, zona cea mai fierbinte e aici, în partea Latinu — Vădeni, unde amenajăm o nouă orezărie, în suprafaţă de 1 360 hectare. Anul ăsta trebuie să dea producţie şi nu o producţie oricum, ci o producţie de peste patru mii cinci sute kilograme orez la hectar.

În acest scop sînt concentrate aici mari forţe mecanice şi umane : se lucrează de dimineaţă pînă noaptea tîrziu, la construcţiile hidrotehnice de pe reţeaua de alimentare, la staţiile de pompare de la priza de apă, la finisarea terasamentelor de pe canalele de alimentare cu apă. Volumul lucrărilor e mare şi trebuie realizat într-un termen destul de scurt, pentru că pămîntul desfundat nu a permis multă vreme să se lucreze. Pămîntul e în prefacere acum, geme sub greutatea buldozerelor, sub muşcătura screperelor şi autoscreperelor : sînt aproape două sute de screpere şi autoscrepere de diferite mărimi, 45 de buldozere, peste 400 de oameni. Într-o zi, maşinile astea toate trebuie, e musai să disloce o sută de mii de metri cubi de pămînt ! Un deal, un munte ? Nu, o mare de pămînt, aşa cum ne apare cîmpia acum, sub şenilele maşinilor, sub cizmele de cauciuc ale oamenilor. Pămîntul este tulburat din formele lui de totdeauna şi aşezat în formele cerute de lucrare, în formele din planurile de pe hîrtie. Oamenii din Brigada nr. 1 Baldovineşti, a I.E.E.L.I.F. Brăila, sînt specializaţi de acum în amenajările de orezării, lucrează, cum am spune noi, la reconstrucţia pămîntului. Şi, după ce îi cunoşti, constaţi că oamenii aceştia sînt în marea lor majoritate tineri sau foarte tineri. Marian Gingăruş e atît de tînăr încît nici nu-mi vine să-l spun vîrsta. A terminat 10 clase, ne zice, şi a venit pe şantier, să se califice la **locul de muncă.** Şi s-a calificat destul de repede — mecanic utilaj greu terasier. Abia de se zăreşte din cabina tractorului.

— Ce faci cu tractorul ăsta toată ziua ? îl zgîndăr eu cu întrebarea.

— Muncim, zice el la plural.

— La ce „muncim" ?

— La diguleţe, la platforme şi terasamente, la nivelări de parcele.

— Şi cît cîştigi tu minuind acest tractor ?

— Eu nu conduc numai tractorul, ci şi screperul, şi buldozerul. De cîştigat, cîştig după cum merge tractorul, sau screperul, sau buldozerul.

— Şi cum merg maşinile astea conduse de tine ?

— Păi dacă am cîştigat 5 000 şi 6 000 de lei pe lună, puteţi deduce că merg bine.

— Cu atîţia bani poţi chiar să te însori, zic eu.

Rîde.

Nu a făcut nici armata, n-a pus, cum se zice, briciul pe faţă. Stă la sora lui, îşi adună banii la C.E.C., le dă şi părinţilor şi se gîndeşte la tinereţea şi la devenirea lui. Deduc din convorbirea mea cu Marian, că munca, oriunde a-i desfăşura-o, rămîne cel mai bun pedagog, educator, modelator de oameni. Chiar dacă uneori ea este grea, aspră, rămîne singura bucurie durabilă. Marian Gingăraş, Ştefan Melinte, Gheorghe Dăniţă şi mulţi alţi tineri de pe şantierul celei mai mari orezării, în lucru, din ţară, ştiu bine asta şi nu au ales altă bucurie decît munca asta aspră. Dorm la baracă, la amiază merg să servească masa la cantină, cînd mîncarea nu li se aduce chiar pe şantier, citesc în orele lor de odihnă, ascultă radio şi, peste astea toate, lucrează la reconstrucţia pămîntului din cîmpia Bărăganului. Mai toţi aceşti mecanici de utilaje sînt moldoveni : de pe la Tecuci, Piatra Neamţ, Tîrgu Neamţ, Botoşani, iar Constantin Gogu este chiar din Humuleşti, de pe strada care-i poartă numele marelui nostru povestitor Ion Creangă. Lucrînd la însănătoşirea pămîntului, ei, tinerii acestui şantier, mai învaţă un lucru : învaţă istoria pe viu !

Cum ?

Ei lucrează în linia fostului front Năimoloasa — Măxineni din primul război a acelui redutabil front pe care părinţii şi fraţii lor mai mari s-au jertfit să apere pămîntul pe care-l înzdrăvenesc ei acum. În linia asta stau risipite multe cazemate, unele astupate, altele care se mai văd şi acum. Cele mai multe au fost scoase, demolate cum se poate spune, altele prea bine şi prea adînc înfipte în pămîntul patriei, sînt acoperite, iar deasupra lor va creşte şi da în spic orezul. Tot scormonind pămîntul, au găsit fel şi fel de relicve : pe malul Siretului au găsit o sabie cu un frumos mîner de bronz, au găsit osemintele unor ostaşi cu căştile alături, cartuşe cu sutele, cartuşiere şi paftale, sticle cu vinul în ele, transformat într-o pastă groasă, şi au dezgropat chiar şi un proiectil de vreo 40 de kilograme, neexplodat, cu focosul în el. O noapte l-au păzit acolo, în cîmpia Bărăganului, pînă au venit geniştii şi l-au dezamorsat, apoi ei şi-au continuat lucrarea lor la amenajarea orezăriei.

Or fi învăţat ei ceva din toate astea ?

Cu siguranţă că au învăţat mai mult decît din orice oră, din orice lecţie de istorie. Cu siguranţă că inimile lor s-au strîns atunci, frunţile lor s-au încruntat în tăcere, au apucat mai cu putere manetele maşinilor lor, gîndurile le-au zburat la unchiul, la tatăl, la cei care n-au mai venit acasă. Şi cu atît mai mult îi s-a părut prea urît şi prea absurd jocul acesta de-a războiul, din care nici chiar contemporanii n-au învăţat cît se poate şi cît trebuie învăţat. Dar toate aceste gînduri şi imagini n-au fost comentate, ele au apărut şi s-au derulat pe un ecran interior, pe ecranul conştiinţei lor de tineri reconstructori ai pămîntului.

— Spune, nea Dumitre, de cînd scormoneşti Bărăganul ?

— Nu numa' în Bărăgan am scormonit eu. Am lucrat în Insula Mare a Brăilei, la îndiguire şi defrişare, am lucrat la Borcea, am nivelat dunele de nisipuri de la Dăbuleni, am făcut digul de apărare de pe malul Prutului, de la Iaşi, la inundaţiile din 1971, apoi am mers în străinătate şi am nivelat terenurile din zona Eufratului, din Siria. Noi sîntem cinci fraţi şi toţi lucrăm în agricultură, la înnobilarea pămîntului.

— Pari puţin încruntat : de ce te temi ?

— Nu mă tem de nimic, sînt numa' puţin necăjit.

— Pe cineva anume ?

— Pe o anume stare de lucruri : e mai mare chinul şi paguba cu bateriile astea capsulate. Dacă se defectează un element, n-o mai poţi repara, trebuie să arunci toată bateria, destulă materie care a fost prelucrată, care a înglobat în ea atîta muncă şi timp. Înainte, la bateriile vechi, dacă se defecta un element sau doi, îi schimbam şi foloseam o baterie doi ani. Acum, astea noi, care în mod logic şi firesc ar trebui să fie mult mai bune, că doar cu lucru făcut bine putem noi să revitalizăm pămînturile astea, vin de multe ori defecte chiar din fabrică. Chiar ne şi anunţă, cei care le fabrică, să fim atenţi că „au defecte". Păi dacă nu funcţionează de ce ni le mai trimit ? Nu e destul că au consumat materia primă degeaba, că s-au făcut că muncesc ? Trebuie oare paguba să fie mai mare ? Să mai cheltuiască întreprinderea, adică statul, şi cu transportul ei pînă aici ? Asta nu înţeleg eu. Oare oamenii aceia, tovarăşii aceia ai noştri, aşa înţeleg ei să ne ajute ? Să pornim motoarele buldozerelor, ale screperelor trăgînd cu altele de ele prin noroaie ? Greu, pentru mine, pînă şi de închipuit !

Maistrul depanator Dumitru Stroe are multă dreptate şi are destule motive să fie supărat. Cei care fabrică bateriile cu care ar trebui să pornească **la cheie** orice motor poate îi aud păsul şi poate au timp să roşească puţin : oricîte greutăţi ar întîmpina şi ei, oricîte scuze ar avea la îndemînă, faptul că bateriile vin defecte chiar din fabrică, uneori, fireşte, asta nu mai poate fi o scuză. De ce şi pentru ce să-i mai expediezi beneficiarului un rebut ? Ce cauză serveşte un astfel de gest ?

— Dar chiar şi cu necazurile astea, e de părere maistrul Dumitru Stroe, noi, anul ăsta, în mai, tot vom semăna orezul aici. Anul trecut am semănat orez chiar la sfîrşitul lui mai şi tot s-a făcut.

— Aud că mai ai puţin pînă la pensie : ce-ai să mai născocoteşti, nea Dumitre ? Că de stai locului, mărturiseşti, **nu poţi** sta ? !

— Cred că o să vin să-i ajut mai departe pe tinerii ăştia. Altfel voi fi ca o pasăre în colivie. Eu, ca să trăiesc, am nevoie de zare !

Zarea, pe care şi-a dorit-o totdeauna Dumitru Stroe, a fost aceea a cîmpiilor româneşti : Bărăganul, Dăbulenii, Lunca Prutului, cîmpii şi iar cîmpii, în infinitul cărora el, Dumitru Stroe, s-a simţit în largul firii lui, nu s-a simţit niciodată strivit de nemărginire, nu s-a simţit deloc străin de loc şi de pămînt, a iubit pămîntul, l-a pipăit şi l-a ascultat, a scos din el schije, săbii, căşti, paftale, oseminte şi obuze, proiectile neexplodate, l-a curăţat, l-a vindecat de răni ca pe un trup viu, l-a revitalizat, a suflat parcă duh peste el şi l-a făcut să rodească. Lecţia asta, care în miezul ei adună atîta dragoste pentru pămînt, pentru pămîntul patriei, vrea el să o transmită şi tinerilor cu care lucrează, vrea să-i facă loc în sufletul fiecărui flăcău dintre aceştia care trec peste pămîntul cu buldozerele, cu screperele, cu tractoarele, cu basculele grele, cu toată forţa asta mecanică şi cu toată tinereţea lor. Nu e numai o lucrare a pămîntului în tot ce se face acum în cea mai mare orezărie din ţară, am mai spus : în lucru, ci e şi o lucrare a omului, o lucrare a sa interioară, un fel de templu care se zideşte deodată cu modelarea cîmpiei, cu turnarea sa în tiparele planurilor pe care şeful şantierului, inginerul Giorgian Mateescu, le poartă acum sub braţ şi le simte arsura.

— Unde veţi mai amenaja orezării ? îl întreb pe Giorgian Mateescu.

— În viitor, vom moderniza orezăria de la Siliştea, vom mai amenaja şi alte orezării în Bărăgan, în zona aceasta Latinu — Vădeni, amenajăm în prezent o orezărie în judeţul Tulcea. Raza noastră de acţiune e mare, se întinde pe aria a mai multor judeţe, pentru că sîntem unitate specializată în amenajarea de orezării.

— Cum se „repară" pămîntul, cum se vindecă el de sărăturare prin aceste amenajări ?

— Asta e o treabă a agronomilor, dar în mare vă pot spune şi eu : pe un hectar de orezărie se vehiculează, să zic aşa, o mare cantitate de apă. Şi cu timpul, apa asta spală sarea de pe aceste terenuri şi, aşa, ele pot reintra în circuitul agricol şi pentru alte culturi.

— E avantajoasă o astfel de lucrare ?

— Este : investiţiile, la un hectar, ajung la 60—70 mii lei, cu toate lucrările aferente. Iar producţia de orez la un hectar e de 4 500 kg. La orezăria de la Tichileşti s-a obţinut încă din primul an, după darea ei în funcţiune, 4 010 kilograme de orez la hectar, în medie. Au fost însă unele ferme care au obţinut pînă la 5 355 kilograme la hectar, pe suprafeţe destul de mari : aşa cum au fost fermele conduse de D. Moisescu, Mogoş Creţu şi Teodor Corleancă. Lucrarea asta este, deci, destul de rentabilă, dacă o faci bine, ca la carte !

Pămîntul, pămîntul ăsta care acum e arid, e plin de sare, în care iarba, grîul, porumbul şi alte plante nu mai pot creşte, peste care fluturii nu mai zboară, nici păsările, pentru că nu mai au interes, pămîntul ăsta sterp va rodi în curînd, va produce pînă şi peste 5 000 de kilograme de orez la hectar, iar mai apoi, după însănătoşire, spălare, se vor putea cultiva pe el şi alte plante.

Oricîtă dezolare ar fi în jur, gîndul acesta, promisiunea aceasta certă mă bucură, mă face să devin optimist.

Suim în maşină şi Radu Bordea, şofer pe un ARO cu două diferenţiale, taie cîmpia în două. String pufoaica, împrumutată de la şantier, în jurul trupului. E frig şi e umed. Infinitul cîmpiei se adună parcă în jurul meu, mă comprimă şi mă simt ca o gîză învăluită de o picătură de chihlimbar. Bărăganul, gîndesc, rămîne un pămînt al promisiunilor, o dragoste permanentă.

N. GRIGORE MARAŞANU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

1921-1986

Partidului și patriei cîntare

Antologie Flacăra

Steagul omeniei

E important să ai petrol și aur,
Să n-ai omizi, nici cari la tine-n pom,
Dar dintre toate cel mai scump tezaur
E ca să fie-n fruntea țării-un om
Ce-nalță-n zare steagul omeniei:
Acesta e cirmaciul României.

Republica din vîrsta-i e jumate
Dar din a lui jumate și un sfert
De luptă pentru bine și dreptate
Și comunism — aceasta este cert.
El stă muncitorimii noastre-n frunte
Ce către viitor își face punte.

Deschisul drum ce-i pardosit în faptă
Cu trudă, hărnicie și cu artă
În văgăuni zvîrlind bulgări de noapte,
Cu ochii și cu degetul pe hartă
Și-n dreapta, sus, cu steagul omeniei,
În frunte e cirmaciul României

Mai este pînă-n piscuri sus pe creste?
Întrebă unul — altul, dar din mers.
Și-naintașul lui răspunde : Este!
Și-ntrebătorul ochii și i-a șters
Privind zîmbind la steagul omeniei
Ce-l ține sus cîrmaciul României.

MIHAI BENIUC ■

Mi-e scumpă luna mai...

...Mi-e scumpă luna mai.
Luna-n care, în a opta zi, proletarii au ales
Calea dezrobirii :
Au creat Partidul Comunist Român
Și-au înălțat roșul pavilion pe care sînt îngemănate
Ciocanul muncitorului și secera țăranului.
De-atunci decenii au trecut după decenii.
Partidul lumina întunericul.
Flacără și pumn în avangardă.
Călăuză ieri, călăuză azi, făuritor de planuri,
Arhitect fără vîrstă ca fiecare nouă primăvară.
Ascultă-i cuvîntul cum circulă ca o sevă a vieții!
E peste tot: în școli și uzine,
Pe șantiere și combine.
E oriunde s-a stins opaițul și s-a aprins becul.
Oriunde crește belșugul și înflorește voia bună.
Partidul e în tot ce-n astă lună-i mugure.
Și mîine va fi rod, cunună.
E ochiul treaz al patriei.
S-a născut în luna-miresmată de floarea teilor
Și-n fragede mănunchiuri ale liliacului.
În luna irișilor grațioși și zvelți — în luna mai.
De pe schele și macarale, din preajma furnalelor,
De pe întinsul colectivelor biruitoare,
Din fața cărților, de lîngă motoare
Se-aude glasul celor ce clădesc viitorul :
„Trăiască 8 Mai!"

SAȘA PANĂ ■

Mai presus de orice

Mai presus de orice —
Simpla și calda lumină
A soarelui,
Mai presus de orice —
Îndelung căutat, adevărul.

Mai presus de orice —
Mama, aici și acum,
Iubirea ce mișcă planeții
Frumosul văzut, nevăzutul.

Mai presus de orice —
Firul ierbii
Și pruncul
Ce-și clatină pașii
Pe steaua aceasta ciudată.

Mai presus de orice
Atîtea și-atîtea și multe.
Mai presus de presus
Totuși — țara...

TIBERIU UTAN ■

Vocație și menire

În toată existența ei, creația literară și artistică s-a dovedit a fi extrem de sensibilă și receptivă la idealurile de perfecționare morală și de progres social ale umanității.

Ideea de **popor** și de **națiune**, principiile de libertate, dreptate și progres animă și dau conținut activității oamenilor de litere, recomandîndu-i ca deschizători de drumuri și canalizatori de energii, dușmani ai tiraniei și ai obscurantismului.

De-a lungul timpului, literatura română a fost o continuă umanizare, omul fiind abordat sub semnul unor pasiuni devorante declanșate de raporturile sale cu mediul sau de trăirea incandescentă a marilor idei. Chiar încercările de evadare în vis sau spre tărîmuri exotice își au explicația în determinări reale, concret-istorice, în toate cazurile scriitorul manifestîndu-se ca un exponent al diversității de gîndire și de acțiune a timpului său, a problemelor cu care se confruntă poporul căruia aparține. Contestat pentru unele atitudini paseiste și evazioniste, pentru atitudinile sale grandiloc vente și excesele utopic-vizionare, dar remarcat pentru grija față de prezent și de existența maselor populare, a **oamenilor de jos**, romantismul românesc a înrîurit profund dezvoltarea ulterioară a artei noastre literare, în gîndirea și expresia ei.

Mișcările artistice care-l succed îl vor evoca, raliindu-se acțiunilor pe care le-a inițiat sau îl vor respinge, nu înainte însă de a beneficia din plin de experiența lui. Realismul însuși prin pasiunea sa pentru observație, experiment și sinteză reprezentativă a concretului evolutiv al vieții, îi va continua latura lui militantă, activă, reținînd interesul pentru victimele societății, acutul simț al istoriei și al acțiunii ei determinante

asupra soartei indivizilor. În același timp însă, sub presiunea complicării și încordării relațiilor dintre clasele sociale, odată cu realismul se accentuează fenomenul de întrepătrundere dintre idealurile mișcărilor sociale și politice și cele literar-artistice, în cele mai multe cazuri, mai ales după afirmarea ideologiei socialiste, cele două domenii împrumutîndu-și reciproc experiența, mijloacele, obiectivele de referință.

Preocuparea comună pentru toate etapele importante ale literaturii noastre o reprezintă cultul omului, respingerea orînduielilor sociale care întîrzie sau împiedică deplina lui eliberare, îmbrățișarea deschisă a căilor revoluționare de curmare a răului. Fenomenul este vizibil mai ales în literatura majoră a ultimei jumătăți de secol.

Capătă extensie, devine acum obiect predilect de investigație și analiză, omul social, activ, OMUL COMUNIST, purtător de idealuri înalte, demn, altruist, neînfricat în fața greutăților vieții, care transformă gîndirea, talentul și munca în supreme titluri de noblețe, contribuția lui la perfecționarea existenței devenind rațiunea sa supremă de a fi. Acest om al adîncilor transformări de conștiință și de atitudini civice, creator al tuturor valorilor materiale și spirituale, stăpînit de elanuri optimiste și îndrumat de o ideologie înaintată, revoluționară, dușman al inerției și al atitudinilor echivoce, care își face cu simplitate datoria, străduindu-se ca prin truda brațelor și inteligența minții sale să asigure un loc demn României socialiste printre țările civilizate ale lumii, acestui om literatura noastră îi aduce și trebuie să-i aducă un binemeritat și permanent omagiu. Prin aceasta, scrisul românesc continuă o veche și strălucită tradiție, își respectă vocația și menirea.

AL. HANȚA ■

Artistul — conștiința unui timp

— Cui se datorează totuși împlinirea dumneavoastră ca scriitor ?

— Climatul favorabil creației, aidoma ca-n alte orașe ale țării, și-a spus și-aici cuvîntul. Toate cărțile noastre importante (fără excepție) au fost scrise în ceea ce numim, cu justificată mîndrie, epoca Nicolae Ceaușescu. Noi sîntem urmașii firești ai celor care au făcut Unirea, și ai celor care, cultivînd tradițiile de luptă ale înaintașilor, au creat Partidul Comunist Român. Zilele sale de sărbătoare sînt sărbătorile noastre. De aceea, apropiata aniversare a partidului e întîmpinată în toată țara în mod deosebit, și de scriitorii arădeni, născuți și maturizați rapid (proces pe care l-am putea caracteriza ca fiind unul revoluționar) sub glorioasele lui însemne.

Florin Bănescu

„Zilele de sărbătoare ale partidului sînt sărbătorile noastre"

— Sînt atîtea motive (uneori pretexte) pentru a începe un dialog. În cazul nostru, mărturisesc, nu știu ce să aleg.

Totuși, iată o cheie: literatura arădeană... Dealtfel, dumneavoastră, Florin Bănescu, fiind și președintele Cenaclului din Arad al Uniunii Scriitorilor...

— Cenaclul înseamnă mult în viața spirituală a orașului. Cei care-l alcătuiesc — peste 60 de autori de cărți — își au locurile lor de muncă prin instituțiile și întreprinderile arădene, ziua trudind umăr lîngă umăr cu ai lor concitadini, serile consacrîndu-le unor (numeroase) activități obștești, iar noaptea retrăgîndu-se pentru a se apleca asupra manuscriselor. Sînt, cu alte cuvinte, „scriitori de schimbul trei" și aș dori ca strădania lor să fie privită cu respectul cuvenit. Să nu fiu întrebat, acum, cînd se și odihnesc acești oameni. Asta îi privește pe ei. În schimb cărțile lor...

Florin Bănescu s-a născut la 30 martie 1939. Cărți publicate : **S-arunci cu pietre în soare** (1974), **Anotimp al ninsorilor albastre** (1975), **Semințele dimineții** (1976), **Ierni peste tei** (1976), **Ca'endar pe o sută de ani** (1982), **Moara de apă** (1984).

— Au ajuns la peste 150 (în 20 de ani). Una din ele, intitulată „Orele orașului Arad", vorbește și despre aceste ore de noapte ale scriitorilor de aici. Cine sînt ei ?

— Ar trebui ca măcar o parte din ei să fie la fel de cunoscuți precum e cunoscut numele riului. Și unii chiar se bucură de această cunoaștere. Cărțile lor acoperă o largă arie tematică, folosind o mare diversitate de stiluri. În ele apar, deopotrivă, politicul, socialul, istoricul (culmea, nu-i așa ?, ca pretutindeni !). Să luăm ca pildă cărțile lui Gheorghe Schwartz (premiul C.C. al U.T.C. și premiul Asociației Scriitorilor din Timișoara), mai cu seamă ciclul său romanesc, de construcție labi-

EMIL ȘIMĂNDAN ■

(Continuare în pag. 14)

Argumente

Mesageri ai artei românești

Un etalon al armoniei

Corul „Madrigal" al Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din București, valoare recunoscută, mesageră peste hotare a **frumosului** românesc, este o formație care-și deapănă istoria tocmai în ultimii 21 de ani, căci activitatea sa internațională și-a început-o în 1965, filele jurnalului său — care cuprinde 200 de turnee efectuate pe continentele Europei, Americii și Asiei — parcurgînd, zi cu zi, strălucita epocă a ultimelor două decenii de construcție, de afirmare și de succese ale României socialiste.

Sigur, despre „Madrigal" și despre conducătorul său **Marin Constantin** s-au scris multe și elogioase cronici, pe diferite meridiane.

Ce s-ar mai putea spune, în plus, despre „Madrigal" ? Să arătăm că însăși titulatura formației provine dintr-o formă muzicală avînd același nume, „Madrigal", ce a fost creată în timpul perioadei Renașterii, ea fiind folosită la maximum în muzica laică pînă la apariția **operei seria**, în anul 1600. Doar că, în acea vreme, vocile de femei erau foarte rar întrebuințate în coruri, partea lor fiind susținută de copii, în special băieți, sopranino, soprano, mezzosoprano și alto. „Madrigalul" nostru a fost conceput pe acest tip, al corului renascentist, dar cu mijloacele de expresie moderne. [illegible] au condus la stringerea celor 5 voci în numai 4, copiii [illegible] înlocuiți de femei. La început, mobilul colectivului l-a constituit popularizarea comorilor perioadei Renașterii — destul de puțin cunoscute, din păcate și astăzi de către publicul nostru — abordarea muzicii vechi, corale, românești, ca și a stilului și a legăturilor directe dintre creația bizantină și cea născută pe plaiurile Mioriței. Apoi, peste toate, „Madrigalul" și madrigaliștii săi s-au strîns într-un mănunchi permanent și foarte fructuos laborator de creație, creatorii români contemporani apropiindu-se, din ce în ce, de minunatul colectiv, care a fost pus la dispoziția lor pentru experimentarea unor noi mijloace de expresie, într-un limbaj modern. Patrimoniul nostru cultural s-a îmbogățit astfel cu noi valori, ancorate adînc în spiritualitatea românească, dar și în cea universală, reușitele lui **Anatol Vieru, Tiberiu Olah, Alexandru Pașcanu, Miriam Marbé, Irina Odăgescu, Radu Paladi** și mulți alții, fiind doar cîteva exemple.

Dar un asemenea cor profesionist nu se putea forma doar prin muncă și bune intenții. În afara dirijorului, au colaborat și alți specialiști, de înaltă probitate profesională. Astfel, marea noastră artistă **Emilia Petrescu**, a fost prima profesoară de canto clasic a formației ; **Ștefan Pruteanu** a deslușit cu coriștii cîteva din tainele stilului bizantin și ale folclorului românesc ; de pregătirea vocală, în genere, se ocupă **Veronica Stere, Daniela Slusanski** și **Eremia Stere**, iar corepetiția este asigurată de **Ariana Terszi** și **Magda Derszi** ; un mare număr de specialiști, care împreună cu **Veronica Bojescu, Lucian Bonifaciu** și **Dan Mihai Gola**, formează ajutoarele directe ale lui Marin Constantin, colectivul ajungînd astfel la o muzicalitate exemplară, ce l-a făcut pe celebrul **Leopold Stokovski** să exclame : „puritatea Madrigalului este desăvîrșită". Afirmația este păstrată în cartea de onoare a ansamblului, deoarece marele dirijor american a fost, în general, destul de zgîrcit atunci cînd era vorba de laude...

Pe de altă parte, muzica românească datorează enorm acestui **etalon** numit „Madrigal". Numărul redus de membri constituiți într-un cor de cameră, ideea însăși a **corului de cameră**, a proliferat în țara noastră, ajungîndu-se la mii de formații similare alcătuite din artiști amatori. Se poate spune, deci, că „Madrigalul" a declanșat o adevărată mișcare corală de cameră, ceea ce a dus și la impulsionarea creației de gen, pretențios, dar cu atît mai necesar. Cele cinci ediții ale Festivalului național „Cîntarea României" au fost martorele afirmării depline ale colectivelor camerale, alș dragostei pentru educația muzicală, căci muzica de cameră, poate fi abordată de **oricine**, dar nu **oricum** !

Sigur, s-ar putea scrie tomuri despre activitatea corului „Madrigal". Să notăm doar, succint, cîteva dintre ultimele realizări ale madrigaliștilor și conducătorului lor. Apariția **Tratatului discografic** „Arta construcției și interpretării corale", lucrare de anvergură care cuprinde 10 LP-uri, ce i-a adus dirijorului Marin Constantin două titluri de doctorat, primul dintre ele fiind conferit de Conservatorul „George Dima" din Cluj-Napoca, cel de-al doilea de către University Arizona (S.U.A.) ; o primă audiție mondială a Messei celebrului compozitor italian **Luciano Beria**, urmată de o serie de tipărituri în străinătate, aparținînd creatorilor din diferite școli : elvețianul **Francesco Hoch**, italienii **Allessandro Sbordoni** și **Virgilio Mortari**, etc. toate dedicate corului „Madrigal" din România ; un turneu de 65 de concerte în S.U.A., urmat de colaborarea, pentru prima oară, cu celebra „Societă del Qvartetto di Milano", instituție cel puțin la fel de importantă și pretențioasă ca sora sa citadină, „Scala" ; să mai notăm că, pînă în anul trecut, singurul român care a colaborat cu această societate a fost marele pianist **Dinu Lipatti**, 1985 aducînd „Madrigalului", dar și milanezilor, cinstea și plăcerea de a se cunoaște reciproc și a se prețui după meritele artistice și mai puțin după faima fiecăruia ; în sfîrșit, pentru a încheia scurta noastră „enumerare", deschiderea primului curs de dirijat coral pe continentul latino-american, în Columbia, la Conservatorul din Ibague unde Marin Constantin a fost numit — de președintele Columbiei — profesor și director onorific. Acest curs a prilejuit și decernarea unei diplome speciale acordată artistului nostru, pe care, printre altele, sînt înserate cuvintele : „Un nou Cristofor Columb !".

În 12 aprilie 1986, Săptămîna Culturală Studențească, organizată de Centrul Universitar București, se încheia printr-un concert extraordinar susținut de corul „Madrigal", chiar în sala Conservatorului „Ciprian Porumbescu" ; începea, pentru a nu știu cîta oară, un lung periplu național, prin cetatea Unirii și a celor trei martiri ai neamului — am numit Alba Iulia — trecînd spre oamenii muncii care trudesc în bazinul carbonifer al Văii Jiului, concertînd, mai departe, în fața spectatorilor din județul Harghita, ajungînd în vechea vatră de cultură a Moldovei, la Festivalul de muzică românească din Iași, plecînd apoi pe un itinerar internațional în Finlanda și Republica Federală Germania, întorcîndu-se din nou acasă, plecînd iar, pași fără număr pe care arta muzicală a României socialiste îi face prin întreaga lume, propagînd crezul nostru întru frumos, dragoste între oameni, pacea !

CLAUDIU NEGULESCU ■

PROZA

Infinitive și gerunzii

Unde este „firul roșu" călăuzitor al prozei lui Mircea Horia Simionescu ? „A fost, dar s-a descusut", răspunde autorul într-o pagină remarcabilă a **Dicționarului onomastic**. Cu alte cuvinte, dacă doriți să îmbrăcați haina, puneți mîna pe ac și ață, deși mai înțelept este să faceți toate astea în imaginație pentru că lucrurile sînt și ceea ce sînt, dar sînt și ceea ce vrem să fie, numai să vrem. De mai multe decenii, literatura (și artă în genere) s-a hotărît să nu ni se mai ofere dezinteresat. Plictisită de relația unidirecțională scriitor-cititor, a schimbat brusc centrul de greutate al cumpenei, lăsînd-o să balanseze democratic cînd în favoarea unuia, cînd a celuilalt, neintimidată de scîrțîitul pirghiilor bineînțeles înțepenite. Așa se face că adesea scriitorul nu se mai arată interesat să concureze (citește să copieze) realitate, progresele tehnicii fotografice și ale reportajului demobilizîndu-l. Să o reinventeze, i se pare încă prea obositor și riscat și atunci ne invită la spectacolul infinit mai tentant (și mai de bun-simț, într-un secol atît de lucid ca al nostru) al reacțiilor chimice dintre realitate și conștiința care o reflectă (creatorul).

Proza lui M.H. Simionescu „îmbină evocarea vieții cu studiul artei" spune Nicolae Manolescu. În felul acesta, ingeniosul este în permanență bine temperat. De la observația caracterologică (M.H.Simionescu a fost nu o dată socotit un moralist care se reprimă) de la plăcerea tabloului de atmosferă zugrăvit cu metodă, textul se ridică în zbor pe aripile puternice ale invenției epice, pentru a-și contempla de sus caligrafiile aeriene. Așadar, la sol, cu toată artileria, scriitorul ; sus, aviația nemiloasă a (auto)-criticii, unite prin tactica și strategia unui război pașnic, a cărui victorie se numește **literatură**.

Licitația (Editura „Cartea Românească", 1985) e o fantezie de 250 de pagini, începută „Deunăzi către ziuă /cînd/ visasem că murisem" și încheiată „Molto allegro. Finale". Deci, epica și teoria, orchestrate generos, interpretate „con fuoco" sub bagheta „suveranului a-toate-judecător" „Eu I". Cartea se dezvoltă dintr-un simbure epic cu aromă de senzațional : personajul narator este victima unui accident de cale ferată, în urmă căruia descoperă, treptat, că a devenit invizibil și, în cele din urmă, că, de fapt, e mort. Așadar, într-un din ce în ce mai plăcut incognito, la evaluarea moștenirii sale literare (și nu numai), care, scoasă la licitație, urma să acopere datoriile lăsate. Tocmai cînd filozofia perspectivei **celeilalte** (din afara vieții) începea să se închege într-un veritabil sistem de... moarte (de viață nemaiputînd fi vorba), naratorul este readus cu violență (mai precis printr-o grozavă lovitură în cap aplicată de către un fel de dublu al său) în rîndul celor vii. Spațiul romanului începe prin a fi unul de dimensiuni și configurație normale. Trasee, la fel de precise ca și acelea ale bărbatului din **La țigănci** leagă Gara de Nord, prin Buzești și Lemnea, de locuința eroului, undeva pe Ana Ipătescu. Parcurgerea acestui drum ține loc — dacă gîndim romanul prin structura formei de allegro de sonată— de **tema întîi**. La un moment dat, personajul este aruncat, subit, din nou în Piața Buzești, reparcurgînd traseul, cu mici modificări de decor : iată **tema a doua**. Comparația ar putea continua, dar, deși cheia muzicală nu este străină de intențiile prozatorului, nu trebuie plusat. Dezvoltarea romanului face însă să explodeze spațiul bucureștean de la început în cîteva zeci de pagini de proză aproape fantastică. O **Seară** bulgakoviană adună zeci de personaje (din nou foamea epică și onomastică a prozatorului!) prelungind exagerat excursia imaginară pe meleaguri simili-italiene. În această porțiune, textul e prolix, rezolvat însă cu simplitate și farmec într-un splendid final.

Compozițional, romanul abundă în simetrii (o mai veche slăbiciune a lui M.H.Simionescu). Uneori, ele sînt arătate de-a dreptul cu degetul ca în pasajul despre **chiasm** — figura de stil constînd în reluarea în oglindă a unui fragment de text. Chiasmul este, de altfel, tropul tutelar, strecurat pretutindeni, cu inventivitate, într-un complicat și rafinat joc de oglinzi, cu care literatura acestui prozator ne-a obișnuit. De altfel **Licitația** își ocupă firesc locul în macromolecula literaturii autorului tîrgoviștean, în care fiecare valență apartine simultan mai multor atomi, într-un sistem apt de permanentă expansiune ordonată.

Licitația este, dincolo de toate cele spuse pînă aici, o pledoarie pentru dreptul omului la autocunoaștere, la libertatea de spirit. Regăsindu-se, personajul acestei scrieri „întrutotul adevărate" se topește în realitatea înconjurătoare, fuzionînd cu prezentul infinit care dilată infinitivul și gerunziul verbului a trăi.

TANIA RADU ■

CRITICA

Identificări

Un scepticism superior întemeiat pe modestie și bun simț (pe un fond moral adică) aflăm în fiecare carte a lui Mircea Martin. Un comentator malițios ar putea numi această moderație lipsă de personalitate, dacă n-ar observa că prudența, temperanța, echilibrul sînt, de fapt, forme ale adevării la obiect, indentificare în act cu opera comentată și, nu în ultimul rînd, respect pentru literatură. Trufia, originalitatea ostentativă ce frizează mistificarea, orgoliul critic sînt refuzate cu tenacitate și cu un soi de îndărătnicie benedictină. Iubirea și înțelegerea merg mînă în mînă în scrisul lui Mircea Martin și, pentru a putea prețui opera în cît mai mare măsură, străduința sa e de a o înțelege în întregime. Criticul nu e speculativ, spre a fi exact și este exact, spre a fi comprehensiv. Personalitatea sa se clădește, prin urmare, tocmai pe această fidelitate care e o formă de generozitate și de onestitate intelectuală.

Mai multe articole teoretice și comentarii aplicate despre critica de azi, strînse în ultima carte, **Singura critică** („Cartea Românească", 1986), lămuresc o dată în plus această metodă care combină spiritul disociativ (cu predilecție pentru teoretic) cu eleganța atitudinii (de extracție morală), elanul constructiv cu admirația decentă. Impresia cea mai izbitoare e de soliditate a argumentației, de siguranță și consistență. Cititorul simte că se poate încrede în argumentele lui Mircea Martin, întotdeauna convingătoare, verosimile. Subiectivitatea nu e, la el, o formă de infidelitate, ci de participare intensă la spiritul operei, de fervoare, cum îi place lui însuși să spună. Convingerile sale sînt formulate în termenii cei mai limpezi : „Singura critică valabilă este cea adecvată la obiect (dar nu există o singură critică adecvată la obiect), căci adecvarea presupune coerența discursului și validitatea demersului, adică saturarea obiectului, drept premise" (**Singura critică**). Din teama de a nu absolutiza, și această teamă ia cei mai adesea dimensiunile repulsiei, criticul nuanțează degrabă, împingînd propriile convingeri într-un relativism ironic. Afirmațiile apodictice se lasă repede înundate de reticențe pudibonde : „Împotriva unor asemenea ambiții absolutiste aș afirma că singura critică acceptabilă e cea care nu se consideră pe sine singura, vreau să zic, singura care contează. Din fericire, dreptul la disociere ține de fibra cea mai intimă a criticii, dovadă că nu există nici judecăți și nici măcar interpretări definitive. Ar trebui să mai adăugăm că adevărata critică se cuvine să înceapă și să sfîrșească printr-o autocritică". Modestia lui Mircea Martin, atît de evidentă în tot ce scrie, nu e doar o chestiune de morală (deși de aici se trage), ci și una de metodă : ea îl ajută să rămînă mereu într-un raport de egalitate cu opera, dînd măsura adecvării și fidelității. Lucid, penetrant, subtil sub raportul hermeneuticii ideilor, criticul își înfrînge mereu tentația pentru spectaculos în favoarea nuanțelor interioare. Asumarea unui asemenea statut ce vizează profunzimea lăuntrică nscunde și o bună doză de redemptiune.

Nevoia de precizie și înțelegere a operelor analizate se vede mai cu seamă în comentariile dedicate criticilor. La Adrian Marino prețuiește demnitatea intelectuală și titanismul întreprinderilor sale, fără a trece cu vederea peste pitorescul personalității (mania persecuției, suspiciunea, egotismul), din teama de a nu idolatriza ; la Edgar Papu îl incintă erudiția, spiritul disociativ și candoarea ipotezelor, corectînd adesea, protocolar și reverențios, unele din afirmațiile excesiv de speculative ; pe Lucian Raicu îl admiră pentru profunzime, mergînd cu generozitatea pînă la justificarea integrală a metodei criticului ; pe Nicolae Manolescu îl privește din toate unghiurile posibile, într-un straniu amestec de fascinație și repros, mărturisind fără ocol admirația și prețuirea. Scris cu o secretă iritare (personal, bănuiesc aici o umoare), profilul acesta e cel mai strălucitor capitol al cărții, semn că tensiunea comentariului poate lua o turnură și mai incitantă cînd e sporită de acizi ; la Gheorghe Grigurcu, autorul admiră talentul critic, prilejuindu-i lui însuși un superb portret („Pe urmele preadăruitului său predecesor, frazele lui Grigurcu au, succesiv, reflexe de lamă incovoiată, somptuozități de brocart și spumegații de coleretă hispanică"), la Liviu Petrescu, onestitatea și decența intelectuală, la Al. Călinescu, substratul teoretic al analizei. În toate aceste capitole, Mircea Martin lasă să străbată din cînd în cînd

CAP LIMPEDE

● **Istoria unei reviste.** S-au împlinit, la 1 martie 1986, optzeci de ani de la apariția primului număr al revistei **Viața Românească**, fapt consemnat într-un **Act de asociațiune** (despre care vorbește, documentat, Constantin Ciopraga în **Cronica**, nr. 10/1986), din care aflăm și lista promotorilor pe care, de altfel, istoria literară i-a făcut cunoscuți mai de multă vreme : C. Stere, G. Ibrăileanu, dr. N. Quinezu, Constantin Botez, I. Botez, Gh. Kernbach și M. Carp. Intenția pe care aceștia o mărturisiseră de la început a fost aceea de a promova solidaritatea spirituală a oamenilor de cultură, raportul cultură națională-cultură universală (cu relevarea „nuanței specific românești"), de a aduce adică în atenția cititorilor personalitatea literaturii române în acel început de secol. Apariția revistei, salutată cu interes și în Transilvania, se dovedi mai mult decît oportună, iar dovada cea mai elocventă o găsim în adeziunile celor mai de seamă scriitori. Privită retrospectiv, însemnătatea revistei ne apare cu totul deosebită, fie și numai dacă ne gîndim că în paginile publicației lesne au debutat Topîrceanu, Mateiu I. Caragiale (ca poet), Hortensia Papadat-Bengescu, Otilia Cazimir, Ionel Teodoreanu, Al. Philippide, Al. O. Teodoreanu ori au colaborat mari personalități ale culturii noastre, precum Blaga, Ion Barbu, Vianu, Zarifopol, Adrian Maniu, Gib. I. Mihăescu, Anton Holban sau Henriette Yvonne Stahl. Cea de-a doua serie ieșeană (1920 — 1933) și-a propus, în prelungirea programului inițial, intensificarea contribuțiilor românești la cultura universală, intenții ce veneau, de altfel, în întîmpinarea deschiderii spirituale interbelice. Cînd membrii cei mai devotați ai grupării se mutară la București, redacția își schimbă și ea sediul în Capitală, moment care coincide cu cea de-a treia serie (începînd cu 1 ianuarie 1933), întrerupsă în septembrie 1940. Acum, ideologul și mentorul revistei, G. Ibrăileanu, se pregătește să întîmpine redacția, adunînd în jurul ei o generație nouă, probabil și din pricina acuzelor de îmbătrînire pe care **România literară** și **Viața literară** le aduseseră în modul cel mai direct. Reluată după război și continuată astăzi în forma ei cea mai nouă,

strălucirile stilului de început pe care l-a epurat între timp, în favoarea pregnanței, a preciziei, a dicțiunii ideilor. Singura critică e volumul unui critic de incontestabilă competență, al cărui program teoretic amestecă, din motive etice, demnitatea intelectuală cu sobrietatea.

RADU G. ȚEPOSU ■

FILM

Secvențe din realitate

Un nou film de actualitate, în regia lui Șerban Creangă, scris de Tudor Popescu: **Clipa de răgaz.** Un film în care meditația asupra valorii adevărului, deliberarea în favoarea adevărului dau profunzime și verosimilitate tribulațiilor personajelor. În rolul unui director de centrală industrială, Ștefan Iordache compune, din cîteva linii, un caracter. Singuratic, sever, cu sine și cu ceilalți, drept, fără a fi devenit total impermeabil la persuasiunea micilor compromisuri, Andrei se confruntă pe parcursul filmului cu două elucidări esențiale pentru viața sa: întîlnind-o pe Oana Grecescu (Ecaterina Nazare), și ea o singuratică refuzînd ofertele la jumătate de măsură ale vieții, directorul ajunge să se privească în ea ca într-o oglindă, înțelegînd că ieșirea din sine prin dragoste este în cele din urmă o chestiune de respect pentru celălalt și chiar pentru el însuși; pe de altă parte, proiectul său de realizare a „diacriticului" (specie nouă, superioară, de oțel, dacă am înțeles bine din destul de evazivele formule „tehnice") intră în impas, iar renunțarea la orgoliu în favoarea soluției celei mai valoroase (și care nu aparține directorului!) îl ridică deasupra propriilor slăbiciuni, într-un chip pe cît de omenesc, pe atît de pilduitor. Firul central al acțiunii antrenează firesc și altele, de mai mică anvergură, totul fără încleștări tensionale, într-o caimă nevoie de elucidare.

Filmul lui Șerban Creangă are misiunea de a da culoare, viață unui scenariu corect, dar fără resurse propriu-zis dramatice. Rezultatul este, inevitabil, tot un film corect, realizat cu evident profesionalism. Începînd cu felul cum este condusă interpretarea celor doi protagoniști, Ștefan Iordache și Ecaterina Nazare — astfel încît nici o notă de fals să nu ne arunce brutal în afara ficțiunii atent construite, și sfîrșind cu atenția acordată detaliilor (de pildă, cu puțin înainte de momentul deciziei interioare, directorul își contemplă cîteva clipe chipul dublat de ecranele a două monitoare), regia gîndită de Șerban Creangă este consecventă în a căuta soluții inteligente, plauzibile, permanent în acord cu ideea unitară a filmului. Ștefan Iordache și Ecaterina Nazare nu fac deloc economie de talent și efectul la public este remarcabil. Discreția și interiorizarea constituie nota comună a interpretării lor. Populînd lumea fatalmente restrînsă, decupată, a filmului, roluri de mai mică întindere sînt creionate la fel de îngrijit de Manuela Ciucur, Ștefan Sileanu, Florin Călinescu, Adrian Păduraru, Constantin Diplan, Octavian Cotescu (apariție episodică, dar tulburătoare prin gravitatea aparte, nu doar a rolului, ci mai ales a glasului încărcat de o dureroasă oboseală a marelui actor dispărut la puțin timp după acest rol), Sebastian Papaiani ș. a.

Ambianța plăcută, elegantă (epitetul e valabil chiar și pentru interioarele de uzină), datorată pe de o parte decorurilor lui Cristian Niculescu, pe de alta, costumelor Vioricăi Petrovici, este excelent pusă în valoare de imaginea filmului, pe care o semnează operatorul Adrian Drăgușin și discret subliniată de muzica lui Răzvan Cernat.

Clipa de răgaz este o secvență de realitate, aleasă însă cu scrupulul estetic indispensabil oricărui act artistic autentic.

TANIA RADU ■

PLASTICA

Suave explozii de lumină

Consecventă sieși, culorii în stare să poetizeze, să traducă în fapt plastic o lume de vis și de adîncă trăire, **Rodica Pandele** ne oferă la **Galeria „Simeza"** o expoziție în care cele cîteva elegiace portrete, interpretînd nu realul, ci un posibil fundal psihologic al personajelor, o anume stare de suflet a lor, par a se oglindi în numeroasele pasteluri, un fel de peisaje imaginare compuse din elemente simbolice (nu numai cromatice ci chiar și ca dinamică a tușeu) apte a ilustra, de exemplu, explozia cromatică a primăverii, virtejul vînturilor galbene de toamnă, neclintita răceală a florilor de gheață, sau moliciunea formelor parcă topite în căldura verii. Dacă portretele evocă o apăsată stare de spirit, dominată de un lirism poate, pe-alocurea, prea suav, pasteluriile sau peisajele alcătuiesc o rafinată lume a gîndului întors spre sine, un soi de ikebana în care culoarea prefigurează dansul curat și proaspăt al florilor, al parfumurilor răspîndite în aer, al unor bănuite și subtile acorduri muzicale. Elementul primordial al acestor haiku-uri cromatice este lumina în mijlocul cărcia, ca în inima unei lacrimi de rouă, ard și palpită cîteva delicate tușe sugerînd un peisaj rustic, un mănunchi de flori, o aripă de pasăre, un arbore subțire abia ținîndu-și fragila făptură în bătaia vîntului. Lumina: vaporoasă, caldă, rece, mingîietoare, aspră, diafană, puternică, orbitoare. Aceeași lumină pe care o întîlnim și-n compunerea portretelor, ceea ce ne duce cu gîndul la ideea că Rodica Pandele a construit, cu bună știință, desigur, o expoziție în spațiul căreia a instaurat între lucrări un dialog intern, nu numai afectiv, ca ipostază a trăirii, ci și ca rezolvare plastică, strict tehnică. Este vorba, cu alte cuvinte, de o expoziție ce ilustrează o etapă semnificativă în evoluția artistei, o revenire programatică la zona realului, fără însă a abandona cîștigurile unui nonfigurativ în care a excelat și pe care în bună parte îl continuă, subordonîndu-l, însă, compozițiilor sale de factură expresionistă. Mai noile sale lucrări fac pe deplin dovada că în interiorul picturii se poate lucra și, în același timp, gîndi cu folos, într-o continuă devenire de sine. Fără să-și reprime structura eminamente lirică, Rodica Pandele își analizează cu severă minuție rostirea plastică, reușind un mult rîvnit echilibru interior, el însuși născător de aleasă emoție.

VICTOR NIȚA ■

RADIO / T.V.

„Iubirea se cere păzită"

Două noi trofee „Floarea din grădină" au atestat activitatea artistică a unor tineri învățători care au urcat pe scena concursului purtînd cu mîndrie, ca pe un nobil blazon, curate costume din zonele în care s-au născut și au crescut, au deprins doina și balada, cîntecul și jocul. Glasul Elenei Mimi Ștircă a vibrat pur ca izvoarele Cernei și colorat ca pădurea de liliac de la Hînoare, iar cel al lui Nicolae Furdui Iancu, puternic și impetuos precum Țara de piatră și oamenii ei. Cu siguranță că acești luminători de minți și suflete vor ști să păstreze neatins de artificii și influențe filonul prețios al artei populare românești, căci, ca orice iubire, și iubirea pentru folclorul autentic trebuie păzită. Și va veni poate o vreme cînd un băiat și o fată vor mărturisi că au învățat prima doină și prima baladă de la învățătorul sau învățătoarea lor. Acela va fi un și mai prețios trofeu. Pe lîngă talentul laureaților, de subliniat meritul Simonei Patraulea, experimentata realizatoare a acestei emisiuni-concurs provenită dintr-un spectacol-concurs. Mai puțin inspirată mi s-a părut ideea de a apela la un prezentator el însuși îndrăgit interpret de muzică populară, un profesionist, cum se spune. Obișnuit să fie cap de afiș, lui Gheorghe Turda i-a fost greu să renunțe la atitudinea-i obișnuită într-o asemenea situație. Sînt convins că s-a pregătit sîrguincios, dar cînd declari cu zîmbet sigur „îmi vin în minte niște versuri" nu te apuci să le citești, ci chiar le spui din minte și din suflet. Nu pot să nu amintesc de contribuția lui Mihai Florea, Tudor Gheorghe sau, mai ales, a Marioarei Murărescu la împlinirea unor ediții anterioare.

● Reluările din această săptămînă la Teatru radiofonic au satisfăcut, cred, pe toți radioascultătorii. Dacă era și o comedie, cît de mică, totul ar fi fost perfect. Dar am ascultat cu aceeași adîncă înfiorare **O sărbătoare princiară** de Teodor Mazilu (adaptarea radiofonică Victor Parhon, regia artistică Cristian Munteanu, cu Gina Patrichi, George Constantin și Mariana Buruiană) și cu aceeași plăcere **Viața e ca oglinda** de Angela Bocancea, partitură parcă scrisă anume pentru Violeta Andrei (și nu mă refer numai la muzica lui Nicu Alifantis).

REGHINA VĂRVICI ■

CAP LIMPEDE

Viața Românească a reprezentat nu doar o tradiție publicistică, ci și o direcție în literatura română, la a cărei prestanță și durabilitate G. Ibrăileanu a contribuit desăvîrșit, alături de confrați și colaboratorii săi. După optzeci de ani de la înființare, **spiritul Vieții Românești** continuă să rodească în formele lui cele mai înalte.

● **Delimitări.** După ce termenul de **protocronism** a cunoscut în presa noastră cele mai ciudate accepții, Edgar Papu revine cu cîteva precizări de bun simț, într-un dialog realizat de Liana Cojocaru în **Convorbiri literare** (nr. 3/1986), serios și substanțial. Pentru a evita orice răstălmăcire de acum încolo, distinsul eseist afirmă răspicat: „Vedeți, eu de aceea am folosit termenul de protocronism și nu de avangardă, pentru că nu întotdeauna i-am influențat pe alții". Nu altceva a susținut Edgar Papu și în volumul său **Din clasicii noștri**, însă fiecare a tras spuza pe turta lui.

● **Prin gaura cheii.** În **Breviarul** din penultimul număr al revistei **Luceafărul** (nr. 15/1986), semnatarul rubricii vorbește despre cartea lui Nicolae Manolescu, **Prin ușa abia întredeschisă.** Dacă ar fi avut curiozitatea să deschidă nițel cartea, autorul notei ar fi aflat că ea se numește **O ușă abia întredeschisă.** Prin gaura cheii însă, și titlurile se văd altfel!

● **Ghicitoare.** Invităm pe cei mai competenți specialiști în literatură să ne dea o mînă de ajutor pentru a descifra „ghicitoarea" pe care ne-o propune Doina Jela în comentariul său la ultima carte a lui Mircea Iorgulescu, în **Tomis** (nr. 3/1986), încercînd să discearnă între două feluri de critică: „Așa cum s-a mai observat în repetate rînduri — critica literară, continuînd să-și exercite, accentuîndu-și chiar în momentul actual cele două funcții ale sale, de «conștiință a literaturii» și de «ghid» al mașei de cititori către înțelesurile acesteia — tinde să devină, dintr-un «metalimbaj» un «limbaj-obiect», să-și dobîndească, deci, un statut similar celui al literaturii propriu-zise". Ce vrea să zică „limbaj-obiect"? O critică sulemenită care stă toată ziua în fața oglinzii și se fardează?

RADU G. ȚEPOSU ■

Constelația lirei

Gheorghe Tomozei

Ivire

N. S.

Asta era el,
o piatră curgătoare,
o floare schingiuită,
un vas umplut cu milă.

Din propriile-i dezastre ridica
palate etalînd colecții
de regi și bufoni;
cu propriile mîini, de parcă

punea ruină peste ruină
spre a dura ziduri și turle;
cu sîngele lui, cu viața lui puțină,
cu noi, al lui, puțini.

Se mai abate pe la noi, cînd și cînd
într-o lectică
trasă de fluturi înhămați,
el, piatră ce curge, el, vas cu milă...

Fragment

Contragere în fragment:
sînt numai un craniu
visător
cum porțelana e numai genunchi,
cum crinul e numai os dezgropat,
toamna, numai frunză,
dragostea, numai sărut.

Dar mîna
veștejită de cerneală?

Zodia taurului

Nu, nu sînt prea generos
cu sîngele taurilor
zidindu-se în arenele
latinității.

Om și taur împlinind o slujbă(umilă),
plătită cu aur și zbateri de evantalii erotice
de nu de-a dreptul cu fin.

Poate aș accepta această crimă colorată
dacă ea s-ar produce
într-o lume fără de griji.

Cimitirele toreadorilor zac sub flori de naramză,
înmiresmate (cimitire, totuși): cimitirele
taurilor trași din zodia mea —
în burțile publicului plătitor.

Dar oricît m-aș bucura pentru burțile
flămînde de tauri, pun o lacrimă de dispreț,
dilatată de sare
în arena cu cercuri surpate.

(Eu pot să iert,
iartă-mă și tu,
Federico!).

Cum mai arăt

Mă-ntrebi cum mai arăt, cum mă arăt?
Îndeobște măreț
(soarele îmi dă ocol anevoie,
ca unei cireșe)
cuvintelor mele le crește barbă de lemn,
dizolv în liniște silabe de zahăr,
sînt același caligraf pe frunze de tutun
ce-l știai,
cultivator de brume
și crainic la nunți umile
(auditoriul meu:
iarba)
numai că,
numai că mai există în zilele mele cîte-o secundă
în care îmi trag peste chip
o mască atridă
și pot zidi peste fiecare piatră ce mă atinge
o mănăstire...
asemeni strămoșului meu

Casa

Mai tînăr fiind mi-am zidit casa
cu două ferestre și o singură ușă.

Mai puțin tînăr am tăiat în zid două uși
mulțumindu-mă cu numai un geam.

Începutul bătrîneții a suprimat fereastra
adăugînd o ușă, a treia.

Dar cum niciodată nu se poate fugi prin trei uși
le-am zidit și pe ele
urmînd a intra în casă numai prin horn,
nu înainte de a trece prin foc.

N-ar fi fost mai bine să-mi fac odaia
cu, numai o fereastră
și cu uși, niciuna
și fără pereți și acoperiș, fără podea,

doar cu fereastra?

Privesc în urmă-ți cu nostalgia călătorului care s-a lăsat deseori purtat, în mersul tău domol, prin nordul de țară, înspre ținutul ce se cere mereu privit ai Țării Oașului. Mi-ai dat prilejul unor îndelungate pribegii ale ochiului către orizonturile acelor care păreau a înnoiuri cu fiecare nou anotimp. Ești veche și, apăsîndu-te, vremea te-a înțelepțit. Ai prins în chiar felul de-a umbla, ceva din firea oșanului, cel pe care prea des l-ai pornit spre lumea largă, dar nici n-ai prețuit, atunci cînd dorul de casă l-a dat ghes, să-l întorni printre ai săi. Ai parcurs, răbdătoare, valuri de timp împietrit, cînd se părea că nimeni și nimic nu vor putea schimba ceva din ceea ce deprinsesei că ar însemna Oașul: case mici, adunînd în tencuială ceva din albăstrimea întinsului cer primăvăratic, oameni aplecați asupra ogorului, asudînd nebătuți de gîndul odihnei de la ivirea zorilor și pînă la ceasurile cînd ochiul lunii se-ncercănează, fără să afle vreodată, ani și ani în rînd, bucuria belșugului adevărat. S-a perindat prin dreptul tău o lume, o lume chinuită, dar neclintită în speranță, o lume căreia, de două decenii încoace, i-ai spus adio, doamnă Mocăniță

Primele schimbări te-au uimit, așa cum copilul își tulbură părinții odată cu rostirea corectă a celor dinții cuvinte. Se întîmpla ceva și, curmată din fire — în ciuda aparenței tale instalențe, sugerate de mersu-ți grecoi și implacabil — ai prins a-ți pleca urechea la șușa celor de pe băncile tari ale înguștelor tale compartimente. Vorbeau, în grîul pe care-l cunoști de cînd ai apărut prin locurile astea, despre niște proiectate fabrici și uzine, despre dorința de a-și zidi altfel de case, despre un timp ale cărui începuturi abia erau parcurse, timpul cînd oșanul va rămîne pe totdeauna alături de femeia și de pruncii săi, avînd chiar aici, în propria-și ogradă, temeiurile binelui, ale traiului așezat, omenesc, împlinit. Curînd după aceasta, una dintre gările în care poposeai fără a o deosebi de celelalte a devenit gara orașului Negrești Oaș, prilej, doamnă Mocăniță să spui satului care-a fost : adio.

S-au ivit, fără întîrziere, întreprinderile de care ai auzit pomenindu-se și astfel ai ajuns să transporți muncitori, primii muncitori veritabili, calificați, ai Oașului. Apoi, tot, mai adesea, tineri plecați în țară, nu pentru a munci pe unde era mai greu lucru, ci spre a se școli. La vremea vacanțelor, erai un adevărat tren studențesc, plin de glasurile optimiste ale celor ce-și făgăduiau să se întoarcă, după isprăvirea studiilor, înapoi în Țara Oașului. Și s-au ținut de vorbă. Revenind și stabilindu-se în noile unități ale zonei ca ingineri, medici sau profesori, renunțînd, asemenea părinților, la traiul mult prea umblat, ți-au spus credincioși așezărilor unde-au văzut lumina zilei: adio, doamnă Mocăniță.

Dacă omul, adesea capricios sau alteori greu de urnit dintr-ale sale, se învață, pînă la urmă, cu noul, tu, bătrînă și afumată mașinărie, statornică aceluiași drum și aceloraași ore la care-ți revezi călători, tu de ce ai face altfel ? În ferestrele tale mici au prins a se oglindi clădiri de mîndre ale Negreștilului, noul sediu al atelierelor din Vama, spitalul din Bixad. Aici, la capăt de linie, ai remarcat dispariția țapinelor, mașcările mai tuturor forestierilor, scăpați de osteneala brațelor, de continua încordare a mușchilor, de lupta cu lemnul. Se întîmpla într-adevăr ceva ce-ți scăpa înțelegerii, dar nu simțirii, ceva ca febrilul urcuș al sevei în copaci. Viața era mai viață în juru-ți și spuncai cu tot mai multă părere de rău, gărilor, adio doamnă Mocăniță.

Ai aflat, tot din cuvintele schimbate în tihnă pe coridoarele tale, vești de prin toată Țara Oașului, nu doar din locurile pe unde te purtau șinele. Auzeai de casele din Certeze, cele zidite din cărămidă de vis, așezată în cele mai neașteptate și plăcute vederi alcătuiri ; de harnicii mineri de la Turț (cum ?, s-a deschis o mină ?, da, și ce mină !...), de cultivatorii de căpșuni și crescătorii de animale de-acolo ; de popasurile turistice (pe cel de la Valea Mărici parcă-l zăriseși, dar despre cei din malul lacului Călinești n-aveai știre) ; de faptul că din Negrești a pornit, către o țară îndepărtată, de pe alt continent, un prim transport de utilaj minier... Pînă cînd, într-o zi, un ceferist ți-a zis așa, ca într-o glumă : adio, doamnă Mocăniță !

Nu te mira, fii tare și caută să pricepi : chiar tu, aceea ce-ai cărat poveri, ai devenit o povară. Nu-i vorba de-un capriciu al cuiva, e pur și simplu — nevoie să dispari, să lași locul unor trenuri adevărate, în stare să ducă și să aducă tot ce se produce acum în Oaș și tot ce e necesar pentru ca acestе produse să se nască. Ritmul veacului e necruțător, dar drept. Pentru cei excesiv de sentimentali există albume de fotografii. E suficient să ne uităm prin mii și mii de poze ale lui Ioniță G. Andron pentru a ne aminti de tine, pentru a te dărui și cunoașterii copiilor noștri. Construcția noii căi ferate a început deja, în imediata ta apropiere, paralel cu linia pe care te-ai mișcat tu. În mai, trenul rel nou va ajunge pînă la Livada, apropiindu-se de Țara Oașului. Grație lui va înflori industria Negreștiului și se va mări producția Bixadului. Munca oșenilor întrupărită în produsele realizate de ei, va porni spre zări îndepărtate. Adio, doamnă Mocăniță! Ne vei fi încă mai dragă în amintire. Cînd ne vom revedea, poate doar în vreun muzeu, am să-ți aduc vești din Oașul de care te-ai despărțit anevoie. Iubirea cea dreaptă nu-i excesivă-n slînt. Din înaltul de colină al unui timp ce te privește de-acum ca pe o amintire, adio, doamnă Mocăniță! Dinspre partea Oașului numai bine.

Sînt în plină desfășurare lucrările de construcție la noua legătură feroviară (o cale ferată normală, cea actuală fiind îngustă) care va lega Țara Oașului de Satu Mare. Noua cale ferată va avea o lungime de 47 de kilometri, stații în localitățile Botiz, Livada, Orașu Nou, Negrești, Bicsad și va fi dată în folosință în toamna acestui an.

Adio, doamnă Mocăniță!

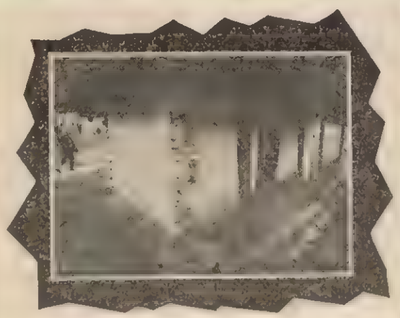

Colliba oșenească fără ferestre alături de casele noi de la Certeze și centrul, de veche dată urbe, din Negrești Oaș

Odată cu ea: vechea mocăniță și noua linie ferată, simbol al schimbărilor de ritm din viața Oașului de azi.

A treia dimensiune: viitoarea țărănească, o mașină de spălat sui generis, și tehnica de vîrf cu care sînt dotate întreprinderi precum Fabrica de utilaj minier și tehnologic sau integrata de la și cinepă. Imagini edificatoare ale drumului parcurs și de Țara Oașului în această glorioasă epocă.

Fotoreportaj de

Dan Mucenic (text)

Paul Agarici

(fotografii)

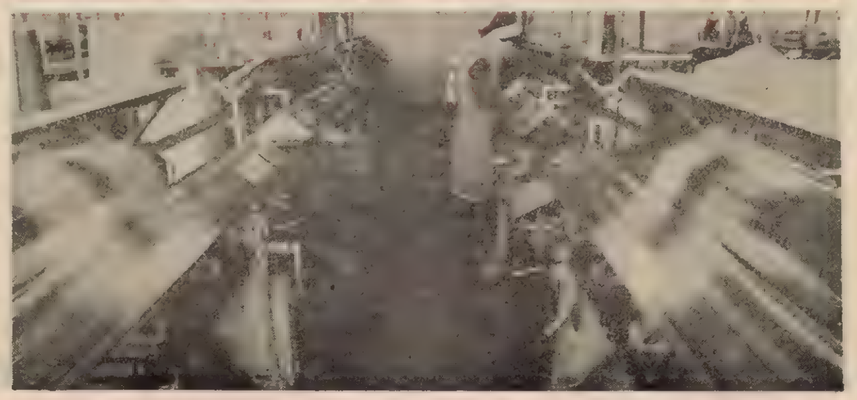

Poezie și ikebana pe scena Ateneului Român, cu Silvia Popovici, Eusebiu Ștefănescu și Cristina Vasiliu
Fotografie de B. OCTAVIAN ■

Caligrafii nipone

București cultural cunoaște, de mai mulți ani, o reală înnoire și multiplicare a formelor de spectacol. Conferințele ilustrate video, pe care specialiști ai Muzeului de artă al R.S.R. le organizează periodic pentru un public din ce în ce mai numeros și mai fidel, alcătuit îndeosebi din tineri, concertele comentate susținute pe scena Filarmonicii „George Enescu" precum și în incinta Operei Române, spectacolele de muzică și poezie realizate de Dan Grigore și Ion Caramitru, din ce în ce mai prezente în țară etc. Fenomenul reflectă pe de o parte mereu nestinsa apetență de cultură, de artă, a marelui public, precum și existența, în acest moment, a posibilităților concrete de a o valorifica. **Confluența artelor**, manifestare despre care revista noastră a mai amintit și altă dată, se bucură de o largă audiență. Nu demult în sala Ateneului Român s-a desfășurat cea de-a 45-a întîlnire cu spectatorii a criticului de artă Cristina Vasiliu. Tema : Japonia.

Un public foarte numeros (în ciuda faptului că la acea oră se derula încă mult așteptata partidă de fotbal Steaua — Anderlecht !...) a fost nu numai spectator, dar și participant direct la atmosfera de vibrație și delectare intelectuală. Ca de obicei, diapozitivele au alcătuit fundalul și instructiv, dar și sugestiv al expunerii, în ambianța sonoră selectată cu mult rafinament de autoarea spectacolului. Arhitectura tradițională a Japoniei, muzica, formele de teatru, gravura și desenul japonez, specificul formelor de viață nipone, alături de reflexul lor literar în limba îndepărtatului arhipelag sau chiar în conștiința unor meleaguri apropiate nouă (s-a citit — în interpretarea actorilor Silvia Popovici și Eusebiu Ștefănescu — nu numai din literatura japoneză, ci din poemele într-un vers ale lui Ion Pillat, versuri de Baudelaire și Eugen Jebeleanu etc.), au fost reperele celor două ore de la Ateneu.

Confluența artelor și-a dobîndit, în timp, un subtil sistem de persuasiune culturală, la care colaborează din plin un public de excelentă calitate. Înlocuind pilula informativă, dizertația teoretică prin această subtilă strategie a surprinderii esenței unui fenomen artistic și cultural major la intersecția artelor, spectacolele Cristinei Vasiliu au meritul de a forma din punct de vedere artistic și cultural publicul, stimulînd în rîndul lui nevoia de informație. Așadar, catalizatoare, „confluențele" de la Ateneu cheamă tot mai mulți amatori către ideile generoase ale umanismului artistic.

Ca întotdeauna, spectacolul Cristinei Vasiliu s-a ridicat, în final, de la subiectul strict al expunerii, la pledoaria pentru apărarea, prin toate mijloacele, a valorilor artistice ale omenirii. Secvența dedicată tragediei de la Hiroshima și Nagasaki (animată de tulburătoarele versuri ale marelui poem **Surisul Hiroshimei** de Eugen Jebeleanu) a fost un apel la pace și liniștea necesare creației.

De neimaginat reușita acestei seri dedicate artei și culturii japoneze fără aportul artiștilor prezenți în scenă : Silvia Popovici și Eusebiu Ștefănescu (în lectura cărora pagini literare de extraordinară frumusețe s-au constituit într-un veritabil spectacol în spectacol), apoi tînăra pianistă Ilinca Dumitrescu, sopranele Victoria Bețetti și Georgeta Stoleriu, fiecare aducînd, alături de valoarea artistică individuală, o emoționantă dorință de a intra în atmosferă, de a potența sugestiile ei. De un binemeritat succes, spectacolele intitulate **Confluența artelor** își onorează statutul de veritabile tribune ale educării prin cultură și artă.

TANIA RADU ■

Un destin eroic

Principala operă autobiografică a lui N. Iorga, **O viață de om așa cum a fost**, reeditată nu de mult la Editura Minerva sub îngrijirea Sandei Râpeanu și a lui Valeriu Râpeanu, mi-a dezvăluit personalitatea eminentului istoric român la adevăratele ei dimensiuni, sporind și întregind imaginea pe care o aveam deja despre el. Rămas în conștiința majorității cititorilor ca un erudit de excepție, cu o memorie și o putere de muncă fabuloase, Iorga ni se dezvăluie prin această carte și ca un luptător fervent, consecvent în opiniile și atitudinea sa, implicat în permanență în destinul istoriei și culturii noastre. Cartea dă însă la iveală nu numai titanismul acestui istoric și scriitor de excepție, ci și tribulațiile prin care el a trecut în lungile sale campanii politice și de presă, imaginea sa de luptător, patriot și om social angajat cu tot sufletul în acțiuni de rezonanță națională. Așa cum se prefigurează ea din lectura volumului, aș spune că viața lui Iorga e una eroică, fiindcă arată un destin cu toate luminile și umbrele care l-au propulsat în conștiința noastră și care continuă să-l mențină mereu viu. Nu cred că exagerez afirmînd că această carte poate fi considerată un model pentru existența fiecărui intelectual autentic.

DUMITRU CÂRBUNESCU
economist
Institutul de geodezie, fotogrammetrie, cartografie și organizarea teritoriului
București

Scene din viața literară

Al doilea volum din romanul autobiografic **Aventuri aproximative** de Vlad Mușatescu („Cartea Românească", 1986) continuă în același stil incitant, viu, cu care ne obișnuise în romanele sale de aventuri și cred că nu întîmplător autorul vorbește despre întîmplările existenței sale ca despre ale unui personaj, punînd accent pe aspectul dinamic, imprevizibil, pitoresc și, nu în ultimă instanță, umoristic. De fapt, diferența între acest roman (care e, în fond, o suită de memorii) și celelalte nu stă în felul de a trata faptele, ci în adevărul lor. Nu cred că aș putea indica cu precizie cît de autentice sînt întîmplările relatate de autor, însă, cel puțin din cîteva informații și detalii, se simte că Vlad Mușatescu este interesat aici să rememoreze o parte din viața culturală pe care a trăit-o, să dea o galerie de portrete și o suită de scene din trecutul de care noi luăm act prin evocările sale. **Aventuri aproximative** e, în acest sens, și o reconstituire, o carte cu valoare documentară, care aduce în mintea cititorilor imaginea de altădată a lumii literare, cu tot farmecul, hazul și dificultățile prin care trecea un scriitor.

NICOLAE DUDU
lăcătuș mecanic
I.C.A. Ghimbav, județul Brașov

Florin Bănescu

(Urmare din pagina 9)

rințică, înregistrînd istoria spirituală a unui oraș, în care realul a fost transfigurat, unde parabola e o redutabilă armă, iar tonul ironic sporește originalitatea acestui scriitor. Cred că și ultimul său volum apărut, „Maximele, minimele", e important — ecoul critic n-a fost pe măsură. Apoi, constanta preocupare a lui Horia Ungureanu pentru prefacerile satului românesc (el re-creează, în fond, satul ardelenesc, într-o manieră viguroasă și veridică, asta neînsemnînd că este neapărat slavician, după cum cred unii critici numai fiindcă el vine din Podgoria Aradului). Iosif Maria Bâta scrie, la Arad, despre blindele dealuri bănățene și bărbați lor frumoși. Cornel Marandiuc, împătimit după cîmpie ca și după zbor, aduce, acum, o notă aparte cu o carte excelentă, încă necomentată de critică dar de un răsunător succes la public — o carte integrată în „literatura-document", o „carte de război" dar (și în primul rînd) un roman despre oamenii războiului și despre războiul oamenilor. După ce s-a exersat în literatura pentru copii, Dumitru Toma a trecut la proza .. mare, dînd un volum care-i aliniază promoției sale. Dorel Sibii, de asemenea, și-a părăsit ilenele Cosînzene pentru proza fantastică. În care debutează și Ovidiu Pecican, chiar dacă într-un volum colectiv (avînd, în acesta, poziția numărul unu !). Dumitru Siniteanu, cu magia Cîmpiei de Vest, își apără cu îndîrjire pozițiile mai demult cucerite. Florin Bîrnețiu are un roman cu reconstituiri istorice remarcabile. În sfîrșit, scriitorii de limbă slovacă, Pavol Bujtar și Ștefan Doval (alături de Ondrej Štefanko, Ivan Miroslav Ambrus, Dagmar Maria Anoca, aceștia fiind în primul rînd poeți, dar și buni traducători, precum și povestitori cu har) făcînd parte din ceea ce am numit, fără exagerare, „fenomenul nădlăcan" (integrat, firesc, literaturii arădene). Se mai vorbește și despre „grupul de proză arădean" cum și despre unul al poeților — nu eu am născocit... „formulele". Dar cred că ele reprezintă un adevăr. În privința prozatorilor, firește, fiecare are un „program" al său, dar există numeroase puncte de atingere și asta conferă „grupului" o anumită personalitate.

— S-ar cuveni să-l completăm cu Florin Bănescu.

— Sînt, bineînțeles, integrat grupului amintit. De cînd m-am stabilit în Arad...

— Ce a fost înainte ? Și ce a însemnat, apoi, această venire la Arad ?

— Înainte a fost o poveste... Despre un băiat care termina un liceu (ce nu era chiar un liceu) și care debuta într-o gazetă care era una literară dar... de perete. „Redactorii" ei de atunci s-au risipit în cele patru vînturi. Îi amintesc, alci, doar pe Timotei Ursu, regizorul. Un entuziast. Ca și băiatul cu pricina. În elanul lor (se cînta, doar, „Înfruntînd furtuni,. spargem munții-n pumni"), credeau că pot publica . orice. „Debutul" era o notă critică despre o poezie a poetului de la Sebiș, pe atunci președinte al Uniunii Scriitorilor. Urmarea a fost dezastruoasă — gazeta a dispărut lăsînd pe peretele clasei doar o pată abia ghicită. Băiatul venea din Banatul de munte, era gugulan adică (din aceia, vorba cînteculuI : „Gugulan cu car cu mere...") și în curînd avea să devină student în medicină la 16 ani. Dar înainte de toate își propusese să ajungă scriitor. Nu știa cum, nu avea un „program" (încă) dar simțea că asta trebuie să facă. Să scrie. Și a scris. Prima povestire despre un lotru bănățean a fost bine primită într-un cenaclu „mare" (de pe lîngă revista **Scrisul bănățean**) — la o analiză a activității acestuia s-a remarcat, însă, că e de mirare cum de un tînăr își aruncă... undița (?) în apele trecutului ! Povestirea era dactilografiată prin străduința aceluiași Timi Ursu. Lucru mare ! Băiatul de atunci a ajuns în posesia rîvnitei mașini după 18 ani ; mai exact, în luna ianuarie 1973, la Sinaia, cumpărînd-o imediat după Anul Nou grație unui premiu pentru proză conferit de revista „Ateneu" ; în aceeași zi a scris direct la mașină o povestire care a apărut în **Luceafărul** (după 13 ani urma să publice, în aceeași revistă, un fragment de roman ; făcînd un calcul simplu, să însemne asta că va publica, din nou, proză, în revista aceasta, abia prin 1987 ?). O altă povestire, scrisă imediat după admiterea în facultate a intrat în „vederile" redacției revistei timișorene și un redactor a dat verdictul : „tinere, ori o lungești, ori o scurtezi, altfel..." Altfel, nu s-a întîmplat nimic. Băiatul a crescut, și-a văzut de treburile lui și viața l-a dus te miri pe unde. Una nu foarte ușoară, prin Dobrogea de pildă, ce avea încă drumurile neasfaltate, cu o Mare ghicită doar, ea aflîndu-se ascunsă vederii de gorgane și lanurile de floarea-soarelui, cu un dispensar mare (neîngrădit, bătut de vînturi dar asaltat de o mulțime de bolnavi veniți de prin comunele apropiate și care transformau sala de așteptare într-un soi de port ; păi cum ?, vorbeau în limba lor macedonenii, tătarii, turcii, lipovenii, în dialectul lor ardelenii, olteniI, moldovenii) ; pentru rezolvarea greutăților, cuvîntul de ordine era : „descurcați-vă cu posibilitățile locale !" Scriam, nu mai are rost să vorbesc despre un „personaj" de vreme ce el s-a schimbat, maturizarea făcîndu-se cam brutal (dar poate a fost mai bine s.a.!), scriam deci, atîta cît îmi îngăduia meseria și citeam enorm (cam tot ce apărea), făcea și asta parte din lecția vieții. Sorin Titel mi-a cerut, la un moment dat, o proză scurtă. Ea a apărut în numărul din octombrie 1968 al **Orizontului** timișorean. Mă aflam la Medgidia, și făceam naveta la Constanța (debutul, cel adevărat, l-am sărbătorit cu echipajul unui mineralier). Cînd Sorin Titel a ajuns la **România literară**, a umplut un sfert de sertar cu proză de-a mea (la redacția vecină, Nicolae Velea a umplut un sfert de București cu manuscrisele mele ; le pierdea dar nu m-am supărat pe el niciodată) ; puteam fi mîndru, sertarul acela era singurul în care domnea ordinea ; în celelalte, învălmășeala era de nedescris ; „dosarul" meu se afla sub cel al lui Buzura ; țin minte că erau „prezenți" acolo Uricaru, Schwartz și alți „publicabili". De apărut în revistă, apăreau însă, mai des, cele pescuite de prin celelalte sertare.

— Cui se datorează, totuși, împlinirea dumneavoastră ca scriitor ?

— Climatul favorabil creației, aidoma ca-n alte orașe ale țării, și-a spus și-aici cuvîntul. Toate cărțile noastre importante (fără excepție) au fost scrise în ceea ce numim, cu justificată mîndrie, epoca Nicolae Ceaușescu. Noi sîntem urmașii fireștI ai celor care au făcut Unirea, și ai celor care, cultivînd tradițiile de luptă ale înaintașilor au creat Partidul Comunist Român. Zilele sale de sărbătoare sînt sărbătorile noastre. De aceea, apropiata aniversare a partidului e întîmpinată în toată țara în mod deosebit, și de scriitorii arădeni, născuți și înaturizați rapid (proces pe care l-am putea caracteriza ca fiind unul revoluționar) sub glorioasele lui însemne.

— Aveți mulți prieteni ?

— Am pierdut mulți prieteni. Prea mulți ca să-i amintesc aici pe toți. Totuși, unde-i George Suru, poetul din Caransebeș, unde-s Daniel Turcea, Virgil Mazilescu, Romulus Guga și, mulți alții, Nicolae Barbu din Iași, Marius Robescu, nu știu unde s-au ascuns și de ce au plecat... Mai mult nu spun. În prietenie te dăruiești, ca și în literatură. Deosebirea stă în faptul că ultima nu te poate trăda. Alții n-au plecat, îi simt prin preajmă dar... Am fost și sînt în minunate relații cu mulți confrați. Stimez o bună parte din ei. Numai că lumea literară e prea bîntuită de felurite interese și unele prietenii se numesc de prea multe ori relații. În ultima vreme prefer să păstrez legătura cu oamenii pe care-i prețuiesc, prin scrisori. Dar de scris despre cei care au fost, nu mă prea îndemn. Sînt lucruri ce nu se fac publice oriunde și oricînd. Nici nu-ți sporești faima amintind că ai fost prieten cu unul „mare"... Prea mulți vînd la piață sentimente și își etalează pe tejgheaua proprie te miri ce nume, chiar dacă nu s-au aflat decît în umbră. Apoi, viața e ciudată — cu Nichita Stănescu (cel care a avut atîția „prieteni") m-am întîlnit o singură dată și atunci ne-am certat cumplit. Asta nu-mi scade admirația pentru cel care (precum Eminescu, precum Ion Barbu) a fost un ctitor în limbajul poetic românesc și își scrisese deja marea operă înainte de a ne fi înfruntat. Și nici nu mă va face să dau amănunte senzaționale pentru amatorii de „birfă" literară...

— Ați pomenit de scrisori.

— Firesc, sînt un om care scrie cam trei sute de scrisori pe an (nu atîtea cîte aș dori, cîte s-ar cuveni). Mi se răspunde la jumătate dintre ele. Unii caută explicații pentru devitalizarea „genului epistolar". Comoditatea (care nu-i o scuză) ar fi una. Alții sînt pur și simplu incapabili să se mărturisească într-o scrisoare (adevărată). Nu pledez pentru te miri ce fel de confesiuni intime, ar fi jenant și s-ar cădea în penibil. Nu mă interesează cele protocolare sau cele prea sentimentale. Mai sînt și unii care se tem de... ochii străini — dacă nu de indiscreții de azi, atunci de curioșii de mîine. Prefer, în scrisori, adoptarea unui ton liber și chiar... polemic. Altfel, în reviste, e mai greu să porți o polemică dacă nu ai un spațiu tipografic al tău. Ești amendat pe ton de catedră sau te pomenești sub tirul încrucișat al „profesioniștilor" (cam mulți și cam mărunți) ; cu ultimii nu mă prind — oricîți ar fi, îi socotesc... prea puțini pentru o discuție serioasă. Altfel, timp al pentru toate. Nu-mi fac un titlu de glorie din activitatea mea dar : citesc mult (o rubrică săptămînală la „Neue Banater Zeitung" înseamnă că trebuie să citesc măcar vreo cincizeci de cărți pe an, mai sînt cărțile pe care vreau să le citesc, ori pur și simplu, dacă-mi cade o carte nouă în mînă nu mă pot abține...), scriu zilnic (proză, despre teatru, plastică), întrețin corespondența, merg la serviciu, la ședințe, la plimbare, la mare, în străinătate, la un pahar de vin și așa mai departe. Citesc, uimit, declarațiile unor scriitori despre programul lor. Au ore anume pentru citit. Cumva mistice. Altele pentru scris. Benefice. Preocupările „banale" sînt înlăturate. Cu eleganță. Îi stimez, îi admir, dar nu-i invidiez. Poate că sînt și unii care trebuie să facă de toate fără să aleagă. Mărturisesc, alci, că sînt bolnav de... literatură, că-n oamenii din jurul meu văd „personaje", că mă surprind parcurgînd strada mea în alt timp, ascultînd foșnetul teilor care nu mai sînt demult, nu pot să merg spre serviciul meu decît prin „trecătoare", așa sînt numite în Arad curțile interioare deschise spre două străzi, și aceea nu e alta decît curtea fostei redacții a „Românului" în care, la 1918, flăcăii din Mîndruloc, veniți să depună jurămînt de credință, au încins o horă cum nu s-a mai văzut și mă tot mir, eu (și acum) că lumea trece pe acolo nepăsătoare — cu riscul de a deveni, în ochii unora, drept... bolnav de-adevăratelea, aș obliga toți trecătorii să-și descopere capetele cînd parcurg curtea interioară a „Românului". Să mai amintesc că toți cei care locuiesc în această clădire nu știu că acolo a stat Goldiș și a fost redacția? Noaptea, de multe ori, ies să ascult castanul (curtea mea e vecină cu fosta redacție).

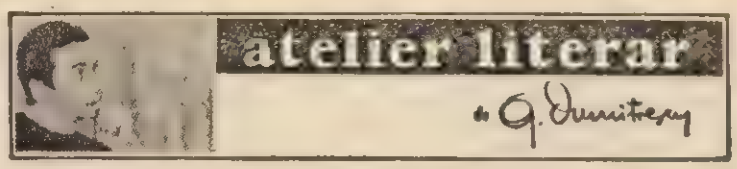

V. Hristea : E o joacă interesantă, cu implicații lirice și simbolice, care ar trebui, la un moment dat, să atingă mai deplin pragul comunicării. „Fără titlu“ (Omule), „Descintec“, „Fără flori“, „Fără stare“, „Te“, „A scrie cuvîntul“ — ni s-au părut lucrurile cele mai promițătoare.

Rodica Ștefănescu : Lucru fără rost, poate chiar lipsit de cuviință față de amintirea și opera celui în cauză.

V. Naclu : Așadar, „fiecare la din opera de artă ceea ce e în stare să primească“. Dar, dincolo de aerul superior și plin de milă (care se simte în glasul dv.) pentru niște prezumtivi „nevoiași“, trebuie să știți că această adevărată regulă a receptării e valabilă și pentru dv., și pentru noi, pentru toată lumea. Pricepem, ne place, însușim, atît „cît ne duce mintea“ pe fiecare (intrînd aici și însușirile native, sensibilitate, inteligență, etc. și cele dobîndite prin informație și cultură, prin experiență de viață, etc.). Rezultă, deci, o infinitate de trepte de înțelegere, de preferințe, de gusturi (asupra cărora... „non disputandum“ — ziceau cu mare înțelepciune strămoșii noștri dinspre Traian...). Din fericire, se pot găsi în publicațiile noastre, inclusiv **Flacăra**, versuri pentru toate acestе niveluri, preferințe și gusturi, și nu e nici un motiv ca această varietate să fie restrînsă sau nimicită de către intoleranța sau îngustimea cuiva care tinde să impună altora — cum încercați dv. — monopolul propriului său gust și limita propriului său nivel de înțelegere. „Vrem să fim scutiți — mai ziceți dv. — de a depune un efort prea mare pentru a pătrunde sensul unei poezioare“. Este evident, însă, din fericire, că acest deziderat de lenevie spirituală nu-l reprezintă pe adevăratul cititor din zilele noastre, mereu dornic de hrana și încîntarea lecturii și pentru care nici un efort întru iluminarea minții și sufletului nu e prea mare !...

E. Vernescu : Scădere de tonus, lipsă de inspirație. Doar în „Dor“, o urmă lirică. În celălalt plic, „Impuls“.

N. P. : Sînt de găsit, aproape în toate paginile (și mai ales în „Despre noi“, „Despre bunica“, „Maitre“, „Despre mine“, etc.) tot felul de semne de grație, de la lirism și pînă la umor, care înseamnă tot atîtea perspective și speranțe.

Victor A. : Sperăm ca relele vești să fi devenit inactuale și vă dorim sănătate. Din paginile trimise, am ales : „Rază“, „Nedumerire“, „Eroare“.

I. Koska : Noua semnătură — comună, șteargă-se, neinspirată. Dintre versuri, ceva mai bine în „Casa“, „Poem cu riu“, „Mama“.

D. Dor : Se aude cîte un vag zvon de poezie, dar condeiul e încă nesigur, stîngaci, fără experiență și fără un orizont de cultură. Să vedem, în continuare.

A. Valoni : Pagini rarefiate, în scădere de substanță și de respirație, amenințate de manierism. Ceva, în „Negustor“, „Acest timp“.

C. Vinea : Confirmări și perspective, în „Lavă“, „Nereușită“. Dar trebuiesc dactilografiate (și însoțite de o semnătură personală, nu de împrumut...).

GEO DUMITRESCU

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

REALITATEA

Nu între noi ci în noi
se află realitatea.
Scoasă afară din trup
se oxidează ca un măr
curățat de coajă...

MARIN IFRIM

DE LA O VREME

Dar, de la o vreme,
n-am mai putut ajunge la crengi.
Și atunci, miezul
a început să crească la loc,
parcă mai dulce,
în cojile aruncate...
Dar aceste nuci nu le-am mai putut sparge niciodată.

PAUL SÎRBU

PRAGUL DE SUS

Știu atît de multe încît,
din sertarele aglomerate,
scapă mereu cîte ceva,
ceva, indeobște esențial.

Cumplit mioapă, retina
nu vede cei doi coți
de umbră imediată.

Pentru învățăminte,
mulțumesc !...

Buletinele meteo
zugrăvesc cerul, tulbure.

Pragul de sus își sporește
colecția cucuielor — trofee.

Doldora de-nvățăminte,
plesnesc atîtea secole,
care de care servind
la mai nimic...

OANA KADAR

SIBIU

Printre ziduri
înălțat pînă la poalele munților
furînd din creste
cununa razelor de taină —
cetățuie
împodobită în flori de argint
ca amnarul scaperi
în soare.

MARIUS GLIGOR

TEAMA DE LUCRURI

Uneori poate că
Nu era noapte

Uneori acest aer negru
Ar fi putut să fie
O aripă neagră căzută
Sau o piatră
Pe care să o privești
De foarte aproape,
Atît de aproape
Încît să rămînă din ea
Nimic din contur, nimic din înțeles
Ci numai culoarea ei.

Asemenea
Mă uit la trupul tău alb
Ca un abur dulce,
Mi-e teamă să nu fii și tu
Un lucru
De care mi-am apropiat ochii
Prea mult.

OVIDIU CLANCA

Orice poveste de dragoste, de la Paul Féval la Ion Grecea, începe, neabătut, pe o bancă în parc. În textele de muzică ușoară ale lui Aristide Mircea, îubărețiii sînt însă atît de abstrași, că nu mai țin cont de banca proaspăt vopsită și se avîntă în îmbrățișări languroase :

„Doi se-așează pe o bancă,
Par a fi îndrăgostiți...
Se ridică și-apoi pleacă
Fericiți, proaspăt vopsiți“. **(A înflorit bătrînul Cișmigiu).**

În amintirea îmbrățișării, îubitul prepară o serenadă virilă, spre a-i spori partenerei sentimentul și spre a o atrage în mrejele îubirii fatale :

„Dar, cînd ți-o cînta băiatu'
cum știe el,
dar cînd ți-o cînta băiatu',
un cîntecel ;
orice altă serenadă
auzită de pe stradă
vei uita,
o să-ți rîdă ochișorii,
o să-ți ardă obrăjorii,
cînd băiatu ți-o cînta“... (Mircea Block, **Cîntecul băiatului).**

Fos-mu ! Cîntecul a pătruns inima fetei, iar băiatu', hoțoman cum este, simte că dragostea încolțește în sufletul ei :

„Un zîmbet cald
Ce naște-n început,
Priviri ce ard
Și-o strîngere de mînă...
Mi-ai spus timid
Că te-ai îndrăgostit
Și ai dori
Să fim tot împreună“.
(Aristide Mircea, Omul meu drag).

Valurile vieții pun însă tot felul de piedici idilei și cei doi, atînși de freamătul erotic, încep căutarea buimacă. Cu sufletul zdrobit de durere, el umblă bezmetic, întrebînd în dreapta și-n stînga, căci o asemenea ființă, pe care o cheamă :

„Umbra sau Lumina,
Neîntinarea, poate Vina,
Desăvîrșirea sau Pieirea,
Sau Clipa sau Nemărginirea
Sau Adîncul sau Furtuna,
Sau Duioșia sau Minciuna,
Iubirea sfîntă sau Uitarea
Sau, poate Lacrima sau Marea...“,
această ființă cilibie și drăgălașă deci trebuie găsită degrabă și altmintrelea nu e :

„Iertați-mă dar n-ați văzut o fată ?
Cu ochi de cer și vorba murmurată,
O fată blondă, ce-o purtam în taină,
Aici, sub buzunarul de la haină...
Răspundeți, nimeni, nimeni n-a văzut-o ?
Nu știu cum s-a-ntîmplat dar am pierdut-o...“. (Alexandru Mandy, **N-ați văzut o fată ?).**

O fi avut căpușeala ruptă ! La rîndul el, fata se zbate în singurătate, chinuită de fantasmele nopții, cu gîndul la dulcea pasăre a tinereții :

„Numai mie îmi lași noapte
Timp să număr clipele,
Și să strig, să strig zadarnic :
«Unde ești tu, dragoste»“.
(Flavia Buref, Hei, voi nopților !).

Fiindcă ochii care nu se văd se uită la alții, cei doi încep să-și scrie scrisori parfumate și din teancul de depese se încheagă un veritabil roman epistolar pentru care și Werther ar fi invidios :

„Îți aștern de atunci pe hîrtie
Cuvinte din inima mea.
Și strecor, ca să-mi fie solie,
Petale de «nu mă uita !»“. (Aristide Mircea, **Scrisori).**

Poșta întîrzie și apar reproșurile. Băiatu', atît de decis altădată, e acum puțin la simțire și indiferent la suferința ei :

„Eram frunza ce tresare,
Doar la simpla ta chemare,
Dar n-ai înțeles !...
Eram gîndul ce te poartă,
Și-ți băteam cîndva în poartă,
Dar n-ai înțeles...“ (Mihai Maximilian, **N-ai înțeles).**

N-ai înțeles nimic ! Izbită de jale, fata se lansează într-un bocet amenințător și vendeta-i gata. În tipătul ei cu sonorități canibale, hotărîrea răzbunării pare iminentă. Băiatul nu mai are nici o scăpare :

„Hă-u, hă-u hă-u...
Te-aș mînca, băiete
Și m-aș sătura,
N-am foame de tine...
De privirea ta !
Te-aș sorbi, băiete,
Că mi-e sete rău,
Nu sete de tine...
De sărutul tău !“. (Mihai Maximilian, **Hăulita).**

Dorința subliminală a tinerei leoaice, rănite în amor, se pierde treptat în rememorări nostalgice și imaginea flăcăului plutește ca un duh abstract și liniștitor peste sufletul ei măcinat :

„Amintiri...
Din miresme se-nfiripă
Un dor purtat de dor ;
Amintiri, amintiri...
Chipul drag îl păstrați neîntinat,
voi, amintiri“. (Aristide Mircea, **Amintire).**

Anesteziată de miresme, ea începe să refacă în minte povestea, folosindu-se cu sîrg de tehnica madlenei lui Proust. În ochii ei mijește speranța regenerării iar resemnarea e înlocuită cu luciditatea. În fond, n-a fost decît un capriciu :

„Ai plecat,
Nu-i nimic, voi zîmbi,
Nimeni lacrima nu mi-o va ști,
Chiar dacă-i jurămîntele-ai călcat,
Nimic deosebit nu s-a-ntîmplat...“.
(Flavia Buref, **Nimic deosebit nu s-a-ntîmplat).**

Brusc, fata devine cinică și, fiindcă este o erudită, întoarce drama pe dos ca pe o mănușă, descoperind încîntată voluptatea eșecului, care e una a emancipării și elevării spirituale. Prin dragostea lor a trecut o bibliotecă întreagă :

„Îți mulțumesc,
Pentru drumul ușor sau mai greu străbătut de-amîndoi.
Pentru cărțile flăcări citite-mpreună de noi
Eminescu, Arghezi, Camus sau Prévert.
Pentru aripa-ntinsă lumină spre cer,
Pentru tot ce-ai fost tu,
Pentru da, pentru nu.
Îți mulțumesc“. (Alexandru Mandy, **Îți mulțumesc).**

Asta e, cultura cere sacrificii !

Dar suferința se curmă în cele din urmă și drumurile celor doi se întîlnesc din nou. O nouă speranță pe vechile dureri se înfiripă acum și dragostea izbucnește mai abitir, cu vinzoleli șăgalnice. În peisajul prerafaelit din pădure, cei doi cad într-o dulce extază, închinînd imnuri de slavă lui Amor :

„Ai venit, dragoste,
Ai venit cum vine cerbul la izvor
Către asfințit... //
Ai venit, dragoste.
Să-nalți în noi din stînci de dor
Și flori de vers,
Un nou univers !“. (Aristide Mircea, **Ai venit dragoste).**

Tare ca piatra, îubirea lor e acum de nezdruncinat. Trecutul pare pentru amîndoi o întîmplare incredibilă și nici fetei nu-i vine să creadă, deși suratele ei o cam pizmuiesc, cum s-a întîmplat de l-a cucerit definitiv :

„M-am jurat, dar fetele nu m-au crezut

Cînd muzica ușoară este mult prea ușoară :

„Iubește-mă cu sufletul și fără nici o teorie!“

Și tot mă-ntreabă, cu ce descîntec,
Eu te-am făcut să vii,
Cu ce vrăji, te-am amețit, fără să știi,
De te-ai oprit, tocmai la mine, de te-ai oprit...“. (Flavia Buref, **M-am jurat).**

Dar nu, ea nu este o sirenă, o danaidă care se dedă la vrăji necurate, ea e o femeie sinceră, cu poftă de viață și de dragoste și numai sinceritatea ei l-a cucerit. Dar mai ales încrederea în virtuțile lui morale :

„Mi-a spus inima aseară
un secret,
mi l-a spus că ea mă știe,
om discret...“. (Mircea Block, **Mi-a spus inima aseară).**

Încrederea reciprocă, dobîndită prin simțul tactil, e cea mai de neîngăduit probă a îubirii lor veșnice :

„Mîinile noastre plutind se cheamă,
Zîmbetul nostru temeri destramă,
De-acum și pînă spre veșnicie
Doar împăcare și armonie“ (Flavia Buref, **Mărturisire).**

Peste cei doi parteneri coboară pacea universală, chiar dacă, din cînd în cînd, gelozia vrea să sfărîme unitatea trainică a androginului. Fermitatea ei alungă însă orice piază rea care dă tîrcoale visului lor frumos :

„Cine e ea...
Cine-i femeia
De ce-a venit
Și cu ce gînd ?
O fi venit
Să te-amăgească...
Să te-amăgească...
Sau ce-o fi vrînd ? / /
Noi sîntem noi
Ea e a treia
Nu are loc
E de prisos
De ce-a venit
Să năruiască,
Să năruiască
Un vis frumos...“. (Mihai Maximilian, **Cine-i femeia... ?).**

Piei, drace ! Ei nu cad însă pradă uneltirilor de tot felul și, înlănțuiți în amor, cîntă și dansează, bucurîndu-se de îubirea ce le-a fost hărăzită :

„Într-un glas amîndoi
să cîntăm ghitara mea ;
hai cîntați toți cu noi
ce frumoasă-i dragostea...
La la la la la,
la la la la la la...“. (Mircea Block, **Să cîntăm ghitara mea).**
La la la la la la la...

Furat definitiv de mrejele dragostei, el simte nevoia să facă un gest franciscan și să-i arunce un pumn de stele în păr, într-o pornire demiurgică, pe măsura dragei sale :

„Am risipit un pumn de stele
în părul tău,
mamă peste umeri
și-n apa mării
te-ai privit cu ele“. (Mircea Block, **Am risipit un pumn de stele).**

Înghițiți de haos, desprinși din cercul nostru strîmt, cei doi îndrăgostiți contemplă efemerul din eternitate, sfidînd nimicnicia pămîntenilor, incapabili de măreția sentimentului :

„Pămîntul,
E școala primară
A omului fiară“. (Alexandru Mandy, **Pămîntul).**

Bată-vă norocul, să vă bată !

★

De bună seamă că hazul acestor pretinse versuri este imens, căci în ele aflăm o comedie a limbajului demnă de ipochimenii lui Caragiale. Din păcate, ele ne sînt oferite cu cea mai mare seriozitate, iar intenția autorilor nu e de a ne amuza, ci de a ne produce o intensa participare afectivă. Dar cum să vibrezi la astfel de subproduse care bagatelizează cele mai firești și mai umane trăiri, decît întorcîndu-le în registru parodie, singurul care ne ferește de indignare. În ritmurile muzicii, textele acestea sună ca o nesfîrșită elucubrație, ele neființd altceva decît produsul unui delir verbal pe care nonșalanța rapsozilor de ocazie îl ridică inocent la rang de improvizație solemnă. Întrebînd-o cîndva pe o distinsă interpretă de muzică ușoară ce părere are despre astfel de poeme demne de imaginația timpă a lui Rică Venturiano, am primit răspunsul, cam ofuscat, că asemenea texte presupun o profesionalitate aparte și o inițiere prealabilă în mecanismele muzicii, așa încît furia mea e inutilă și nejustificată. Vom fi de acord cu toții că aceste trebuințe nu sînt de ignorat, însă de aici pînă la poezia subdezvoltată care sfidează bunul simț e cale lungă și numai un gest de impertinență culturală o poate străbate. Nimeni nu pretinde să se compună muzică doar pe texte blagiene, argheziene ori bacoviene, nimeni nu cere să se cînte neapărat poezii de cea mai elevată speță, însă profesionalitatea tocmai aici ar trebui să se vadă, în minima literaritate, în logica discursului și într-o oarecare verosimilitate a poveștilor versificate. Mașinăria textierilor, neunsă cam de mult, continuă însă să scîrțîie impenitent și orice ascultător cu pretenții normale are dreptul să se plîngă că asemenea însăilări preșcolare gîghîlă în mod neplăcut urechea. Iară nu asta lașke textul !

RADU G. ȚEPOSU

Moment de răscruce al istoriei contemporane, Congresul al IX-lea al partidului a determinat o deschidere fără precedent a istoriografiei noastre către descifrarea marilor adevăruri şi sensuri ale trecerii românilor prin vreme. Foarte multe lucrări tipărite în ultimele două decenii reprezintă contribuţii de seamă la tot mai exacta cunoaştere şi interpretare a evenimentelor ce au marcat, de-a lungul secolelor, destinul poporului, la evidenţierea modului în care forţele progresiste, revoluţionare au determinat împlinirea idealurilor dintotdeauna ale naţiunii noastre : unitatea, libertatea, independenţa. În rîndul acestor cărţi fundamentale vine să se înscrie şi aceea semnată de Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu — România după Marea Unire (volumul II, partea I), apărută la Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică şi pe care v-o prezentăm în rîndurile ce urmează, nu fără a sublinia, de la bun început, că ea oferă o imagine fidelă — bogată în mărturii şi fapte de viaţă adecvat şi nuanţat interpretate — a perioadei 1918—1933, perioadă în care, în centrul evenimentelor ce s-au văzut a avea o mare însemnătate pentru viaţa viitoare a ţării, se situează crearea Partidului Comunist Român, măreţul moment pe care în aceste zile îl sărbătoreşte întregul nostru popor.

Istoriografia a fost şi continuă să fie în cultura română un domeniu de o toarte susţinută vivacitate. Ea incită şi pune întrebări existenţei noastre spirituale. Istoria, această prelungire a vieţii în timp, e o necontenită susţinere a clipei şi o garanţie sigură a dăinuirii. Pentru că un popor nu poate fiinţa şi intra în viitor fără o conştiinţă istorică ce să-i reprezinte memoria. Chiar şi răgazul vieţii noastre dobîndeşte sensul său real prin încadrarea în curgerea timpului istoric. O foarte bună carte de istorie e totdeauna o trăire spirituală şi o regăsire naţională. Şi o astfel de carte avem în aceste zile la îndemînă, datorită lui Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu, două nume cu recunoscută autoritate în istoriografia română. Este o continuare a lucrării de mare succes **De la statul geto-dac la statul român unitar** şi la rîndu-i premerge o alta, ce va duce analiza fenomenului românesc pînă în pragul epocii socialiste. Cartea de acum este probabil cea mai bună contribuţie a celor doi autori la dezvoltarea istoriografiei româneşti contemporane şi, sigur, una dintre cele mai depline reuşite ale acestei discipline din ultima vreme. Este o carte asupra anilor interbelici (deocamdată doar 1918-1933), ani bine cunoscuţi de cei doi autori (dacă n-ar fi să amintim decît cele două ediţii ale lucrării **Viaţa politică în România 1918—1921**). O carte, deci, asupra unui deceniu şi jumătate de viaţă desfăşurată în unul şi acelaşi stat naţional. După îndelungi secole de despărţire, de asupriri străine, de dramatică existenţă istorică, românii se regăseau într-un stat al lor, al tuturor. Un vis de veacuri se realizase. Un vis mare şi pentru români o mare realizare istorică. Împlinirea fusese însă foarte scump plătită. Dreptul de a trăi pentru ei înşişi românii nu şi-l dobîndiseră decît jertfindu-se. Toată istoria românilor e o imensă jertfă pentru unitate etnică şi teritorială. Bucuria care inundă în 1918 toate sufletele româneşti din spaţiul lor geografic de existenţă naţională era deci mare şi firească, dar era o bucurie pe care în acel moment românii o trăiau mai mult sufleteşte decît concret material. Tocmai pentru că dezastruoase fuseseră urmările războiului, iar procesul de reconstrucţie deosebit de dificil. Producţia scăzuse masiv în toate domeniile, inflaţia nu înceta să crească, leul se devaloriza alarmant de repede, nivelul de viaţă devenise precar, era criză şi era instabilitate politică şi nenumărate frămîntări sociale agitau ţara. Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu fac un tablou repede sesizant în tot dramatismul lui al acestei întregi situaţii. În acelaşi timp cu evidenţierea elementelor înnoirii : o piaţă internă neîncorsetată între hotarele artificiale impuse de fostele imperii vecine, bogăţii naturale mai mari şi diversificate, forţa de muncă sporită, o structură socială cu mai multă flexibilitate şi, în plus, noi forţe politice cu o viziune nouă, democrată, de a privi realităţile româneşti. Totodată noi idei sociale şi politice, noi tendinţe economice, într-o conjunctură europeană şi mai cu seamă sud-est europeană schimbată.

Perspectiva deschisă statului român întregit pune problema căilor şi direcţiilor dezvoltării sale. Ţara trebuia să urmeze drumul său capitalist, deja croit,urmînd îndeaproape capitalismul occidental şi dezvoltînd forţele de creaţie capitalistă proprii (cu inevitabilă sporire a gradului de exploatare a celor care munceau) cum credeau liberalii şi teoreticienii neoliberali ? Sau să ia calea unui „stat naţional ţărănesc", un amestec de sector privat în agricultură, sector cooperatist în sfera circulaţiei mărfurilor şi banilor, sector capitalist în industrie şi sector public în alte domenii, cum promovau reprezentanţii ţărănismului ? Sau să se restructureze complet economia în cadrul unei revoluţii a întregii societăţi româneşti, cum considerau exponenţii teoriei socialiste ? Confruntarea acestor păreri şi a altora, pe care autorii o pun în relief, era benefică pentru cunoaşterea de sine a identităţii româneşti în noul ei stadiu de manifestare. Dezvoltarea concretă a luat însă forma dictată de realităţile acelui moment istoric. Nici economia românească, nici ţara în ansamblul ei nu evoluau în sine, în chip autarhic, ci într-un cadru mondial determinat de un anumit sistem de relaţii şi ordine economică internaţională.

Procesul acesta de dificultate şi înnoire, de căutări, definiri şi redefiniri constituie substanţa primului capitol al cărţii. Analiza vieţii economice şi sociale, a structurii de clasă, a deplasărilor şi regrupărilor în sistemul partidelor politice, analiza guvernărilor din anii 1918—1923 şi a legislaţiei este pusă sub semnul necesităţii de a consolida statul naţional unitar.

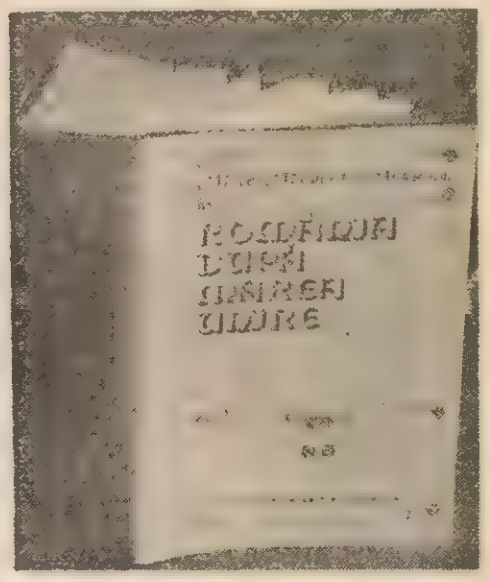

România după Marea Unire

Regimul politic din România după Marea Unire era, transşază limpede autorii, un regim burghez. Totul îndeamnă la această concluzie. Şi trăsăturile structurii de clasă şi ale vieţii politice parlamentare şi modul de organizare a administraţiei, justiţiei, învăţămîntului, culturii şi funcţionarea instituţiilor statului. Diverselor discuţii asupra caracterului regimului îi se pune astfel capăt. Concluzia autorilor se impune categoric nu prin simplă afirmaţie, ci prin demonstraţie. După cum tot astfel se impune şi o altă concluzie : România era un stat modern în sensul european al termenului, legată prin toate firele ei de civilizaţia Europei la a cărei dezvoltare contribuia şi ea cu realizări notabile şi cu un specific propriu. În Europa interbelică există pentru statul român un cadru internaţional de dezvoltare mai favorabil decît cel de dinainte de Unire. Strînsoarea unor mari imperii vecine dispare prin destrămarea acestora şi într-o lume de state egale sau mai mici decît cel român, viaţa naţională românească sub toate înfăţişările sale, economică, culturală, politică..., se poate altfel orîndui. Creaţiile politice publice sînt realităţi în creştere continuă care nu mai cer nimănui dreptul de a trăi, cu deosebire după 1923—1924 se pune concret în evidenţă manifestarea plenară a efectelor pozitive determinate de înfăptuirea deplină a unităţii statului român (capitolele II şi III ale cărţii). Ţara se reface economic şi financiar, se reaşază sub opera reformatoare, cunoaşte o mai mare stabilitate politică şi îşi realizează propriul drum. Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu relevă accentuata dezvoltare a forţelor de producţie, îndeosebi a industriei, maturitatea unei politici economice conştiente de sine şi nivelul înalt al politicii din afară nu mai puţin pătrunsă de adevărul şi dreptatea cauzei ce o apăra. Pe un fundal de pronunţată dezvoltare a ţării, criza generală din 1929—1933 a venit ca o frînă, diminuînd condiţiile stimulative naţional-istorice, fără însă a le anula. Autorii dau astfel o interpretare nuanţată crizei economice. Ea apare încadrată într-un context mai larg, de însemnate progrese industriale ale ţării, cu noi ramuri şi subramuri, cu un pronunţat caracter de diversificare, ceea ce influenţase structura economică în ansamblul ei şi dăduse o altă direcţie dezvoltării producţiei sociale. Desigur, industria era încă unilaterală în cadrul economiei, avea o repartiţie teritorială necorespunzătoare, ramuri importante şi moderne, cum erau metalurgia, siderurgia, construcţiile de maşini, chimia, electronica şi energetica se găseau în stadiu incipient, dar, în 1938, consumul intern de produse industriale era acoperit în proporţie de 78 la sută. Tot aşa era acoperit într-o mai mare măsură ca înainte consumul de mijloace de producţie cu un grad redus de tehnicitate (nu şi nevoile de utilaje, maşini, aparate electronice). E un context în care imaginea economiei României interbelice apare mult mai reală, iar criza economică din 1929—1933 cu o altă pondere decît pînă acum. Autorii nu mai periodizează anii interbelici în etapele 1918—1921, 1921—1928, 1928—1933, 1933—1938, 1938—1940, cum întîlnim în alte lucrări. Periodizarea lor e de-a dreptul firească : 1918—1923, 1924—1933... Cu alte cuvinte refacerea şi apoi dezvoltarea pe baze noi. Istoria nu se rupe, ci merge neîntrerupt.

Cartea lui Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu este extrem de bogată în mărturii şi fapte din toate domeniile de viaţă ale ţării. Portretizări memorabile de situaţii, de partide, de momente politice, uneori şi de oameni politici, analize pertinente de structură şi dinamică socială, de evoluţii în cele mai diferite ramuri şi domenii. Cea mai mare parte a lucrării se referă la viaţa internă a ţării. Se consacră însă pagini destule şi spaţiului şi posibilităţilor sale de mişcare în afară. Într-o nouă Europă şi o viaţă internaţională mult mai activă decît fusese pînă atunci. Extensiunea a ceea ce se întîmpla în interior spre exterior — şi invers — se face mereu, în analiza unui fenomen sau fapt istoric, prin încadrare, dar se face şi anume, în aproape 250 de pagini de întîţişare şi dezbatere a politicii din afară. Concluzia autorilor e conformă adevărului. Sub raportul suprafeţei şi populaţiei Romania interbelică era un stat mijlociu. Însă prin potenţialul ei economic, structură şi forţă economică rămînea mai curînd în rîndul statelor mici europene (chiar dacă erau vizibile şi îndreptăţite speranţele de mai rapidă înaintare). Locul României în comunitatea internaţională era, aşadar, dependent de această situaţie dată. Se constată însă că prin acte şi fapte de politică externă ţara şi-a depăşit cu mult şi adesea acest statut de stat mic. Valoarea oamenilor, îmbrăţişarea doar a drepturilor principii de convieţuire internaţională şi o anume poziţie geo-economică şi strategică au contribuit la aceasta.

Activitatea guvernelor, a parlamentului, a partidelor şi oamenilor politici este privită mereu încadrat deziderateior momentului şi ale acelora mai generale şi de perspectivă. Iată, de pildă, o lege, să zicem legea minelor din 1924. Ea nu se enunţă doar, comentîndu-i-se prevederile. Ea apare ca parte integrantă a unei politici întregi a burgheziei române, exprimă voinţa ei într-un complex de fenomene economice şi sociale pe care caută să şi le subordoneze ; exprimă, în acelaşi timp, şi un context larg de împrejurări şi interese venite din afara ţării şi care nu pot să nu fie luate în seamă. În felul acesta orice fapt nu trăieşte doar prin el însuşi ci se încadrează unui ansamblu.

Analiza dezvoltării mişcării muncitoreşti, a activităţii partidului comunist, a social-democraţilor se impune şi ea aceloraşi reguli, de încadrare în context. Nu e ruptă din istoria de ansamblu a ţării, după cum nici n-a fost. Multe din studiile şi chiar cărţile publicate pînă acum au avut în vedere mişcarea muncitorească şi socialistă în sine, cu o legătură sporadică şi nu de conţinut cu celelalte compartimente ale societăţii româneşti în genere. Inconvenientul unei astfel de abordări, dincolo de greutatea de înţelegere a fenomenului istoric ca atare, rămînea o extrapolare a chestiunii, o judecare a ei cu alte criterii şi la alte dimensiuni decît cele pe care epoca istorică le indica. Mişcarea muncitorească, activitatea partidului clasei muncitoare sînt elementul cel mai fervent, implică simburele devenirii în cadrul societăţii româneşti, dau îndemnul ei de continuu progres. Dar faptul că trebuie să apară aşa dintr-o analiză corelată şi nu printr-o simplă afirmare. Evoluţia istorică e un proces unitar. Un adevăr pe care Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu îl dovedesc o dată în plus în această carte unde totul este judecat prin prisma devenirii istorice a societăţii româneşti. Şi această devenire e privită autoreflexiv, cu înţelegere critică, fără apologii. Amplificarea şi continuarea valorilor trecutului cer evitarea sinuozităţilor şi a erorilor şi nu se poate ajunge aici fără cunoaşterea condiţiilor în care ele s-au produs, a determinărilor obiective şi subiective care au participat la făurirea lor.

Întîlnim în cartea lui Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu o mare bogăţie de informaţie. Sînt valorificate cuprinzător şi adecvat roadele cercetătorilor din ultimii ani şi care sînt reluate din alte unghiuri completate cu noi documente, memorii, mărturii, unele inedite, altele mai puţin puse în valoare. Multe din ele sau fragmente din ele sînt întocmai redate în carte, oferindu-i-se cititorului posibilitatea să vadă singur adevărul istoric. Tot timpul se are în vedere întreg spaţiul românesc. În ciuda enormei bogăţii de informaţii caracterul unitar al lucrării se relevă ca o realizare de preţ, pentru că informaţia multiplă, diversă şi adeseori de detaliu beneficiază de ceea ce constituie meritul principal al cărţii : interpretarea evenimentelor şi orientarea lor. Evenimentele sînt analizate în complexitatea lor, fiecare din ele comprimînd în sine acumulări anterioare şi devenind, la rîndul său, premise pentru evoluţii ulterioare. Orice fapt istoric are valoare numai prin raportul la interesul naţional al statului român. Acest interes este dominant peste tot şi totul i se subordonează. Căci dincolo de existenţa frămîntărilor şi ambiţiilor, a conflictelor de opinii şi interese personale sau de clasă e interesul larg al ţării, singurul care dă valoare şi sens existenţei fiecăruia. Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu dau o largă extindere în cartea lor prezentării şi analizei contradicţiilor societăţii româneşti interbelice, unele moştenite din perioada antebelică, altele noi. Dar nu se lasă subjugaţi de ele. Pentru că altfel s-ar pierde din vedere ansamblul dezvoltării ţării. Evoluţia naţională e dincolo de frămîntări şi disensiuni. Le cuprinde în mersul ei, dar nu rămîne la ele. Tot aşa în viaţa economică şi socială, cartea nu rămîne doar la aspectele constitutive ale dezvoltării ţării, ci le exprimă calitatea. Metodologia autorilor vizează întregul şi nu fracţiile fenomenului românesc.

Marea diversitate politică, socială, intensa circulaţie a ideilor, prezenţa numeroaselor confruntări de tot felul reprezintă cadrul în care parcurgînd o etapă de necesare desluşiri şi căutări, ţara trăia sub un ideal de viaţă naţională. Regimul de atunci a avut multe, foarte multe neîmpliniri obiective şi subiective (de aceea a şi fost înlăturat de istorie), dar oamenii acestui pămînt, ca şi mai înainte sau după aceea, au fost în stare să proiecteze în lume imaginea unui popor avînd o puternică voinţă a propriei sale determinări.

România după Marea Unire este o carte ce nu va putea fi depăşită decît prin aprofundarea cercetării de domenii şi detalii. Atunci cînd vom avea monografii ale claselor sociale, ale partidelor politice (realizările lui Ioan Scurtu n-au avut deocamdată continuatori şi, din păcate, n-avem pînă acum nici măcar un dicţionar al acestor partide), ale instituţiilor ţării sau ale tuturor curentelor ideologice şi culturale, numai atunci această carte va putea fi reluată pe baze mai largi. Pentru multă vreme marea reuşită ştiinţifică a lui Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu stă ca o referinţă fără de care nu se poate, vie dovadă a maturităţii istoriografiei româneşti.

ION BULEI ■

Căldură din resturi menajere!

Cîți dintre noi se mai gîndesc la resturile menajere, după ce sînt îndepărtate din gospodărie? Observăm, din cînd în cînd, mașinile mari, pe care stă scris „Păstrați curățenia orașului", oprind în fața caselor noastre și ne spunem, dacă nu sîntem cu gîndul în altă parte, se ridică gunoiul. Am mai întîlnit în literatură descrieri pitorești ale unor locuri care erau, odată, gropile de gunoi ale orașului. Dar cine s-a simțit ispitit să împingă curiozitatea mai departe de paginile unei cărți să vadă care-i drumul pe care-l iau toate cele devenite nefolositoare în miile de case ale Bucureștiului?

Mergînd spre unul din locurile unde se adună astăzi resturile menajere ale cartierelor Capitalei, am fost avertizată de inginerul Arpad Szekely, director al Exploatării Mecano-Energetice din cadrul G.I.G.I., că „nu miroase a parfum Dior". Nu speram așa ceva dar, mărturisesc, nici nu mă așteptam, cum s-a întîmplat, să miroasă a primăvară, a iarbă crudă, a curățenie. Nu-mi imaginam alei de parc bine îngrijite, bordate de gazon proaspăt și brăduți înălțați binișor. Nu-mi trecuse prin minte că, de fapt, voi vedea o uzină. Așa arată „Stația de recuperare și valorificare prin ardere a deșeurilor menajere — Militari", una dintre cele două date în funcțiune la sfîrșitul anului 1984. În zona unde te așteptai la un maidan cu cîini scormonind prin grămezi de gunoi, dai de un loc unde domină o curățenie de farmacie. Inginerul Gheorghe Ionescu, șeful stației, te conduce direct în camera de comandă. Zecile de butoane și beculețe, schemele prezentînd cuptoare și conducte sofisticate, te pun față-n față cu tehnologii cît se poate de avansate, de concepție românească. Printr-un sistem de greifere, resturile menajere sînt încărcate într-un cuptor de ardere prevăzut cu cinci grătare basculante, unde deșeurile sînt trecute printr-un proces tehnologic de eliminarea umidității, înainte de arderea propriu-zisă. Gazele rezultate din arderi străbat un sistem de recuperator, sistem care cedează căldură fasciculelor de țevi prin care circulă apă. Apa aceasta preia căldura gazelor de ardere, după care este trimisă la consumator. Sistemul mai este dotat cu un hidrociclon — gazele sînt trecute printr-o perdea de apă, în scopul depoluării lor. Printr-un sistem de ventilație, mirosul rămîne în interior. Aceasta ar fi o descriere cît se poate de sumară. Stațiile au fost amplasate, una în zona periferică a platformei industriale Militari, iar cealaltă, în apropierea întreprinderilor „Neferal" și „Acumulatorul" din Pantelimon. 1985 a fost un an al experimentărilor, în care s-au adus îmbunătățiri continue. S-au făcut, de pildă, modificări la sistemul recuperator de căldură, prin montarea multicicloanelor. Asta înseamnă o mai bună adaptare a bateriilor de țevi, care duce la mărirea numărului total al orelor de funcționare a stației. Printr-un sistem de electromagneți, deșeurile metalice sînt colectate separat, balotate prin presare și trimise apoi unităților specializate în recuperarea metalelor. Nu se pierde nici măcar o capsulă de sticlă de bere.

Cheltuielile făcute cu arderea deșeurilor menajere sînt recuperate prin valoarea energiei produse. În anul 1985 au fost livrate 18 000 Gigacalorii. Pentru încălzirea unui apartament — incluzînd și apa menajeră — sînt necesare pe parcursul unui an, 8—9 Gigacalorii. Se poate, deci, furniza energia necesară pentru trei mii de apartamente, doar prin arderea a ceea ce noi aruncăm la coș.

Zilnic sînt aduse la cele două stații, aproape 200 tone de gunoi. Instalația din Pantelimon a furnizat în tot anul trecut energia necesară încălzirii halelor și clădirilor administrative ale întreprinderii „Neferal". Începînd cu 1986, aceeași sursă de energie calorică o are și „Acumulatorul". Cît privește stația din Militari, își livrează energia produsă direct în rețeaua de termoficare a orașului.

Îmbunătățirea sistemului de ardere la cele două stații continuă, ceea ce duce la creșterea randamentului lor. S-a ajuns acum la obținerea a 20 000 Gigacalorii. În colaborare cu I.C.S.I.T.E.E. se amenajează în prezent în Militari o stație de prelucrare a deșeurilor, în scopul selecționării metalelor, a hîrtiei, sticlei. Se va produce, de asemenea, un compost folosit ca îngrășămînt natural în agricultură. Sortarea prealabilă a deșeurilor duce la o putere calorică superioară prin mai buna funcționare a instalațiilor. Se încearcă acum o selecționare a materialelor refolosibile de la unitățile comerciale și industriale. Ar fi, însă, de dorit, ca fiecare cetățean să gîndească mai mult la preselectarea resturilor rezultate din gospodăria proprie. De ce să n-o recunoaștem, conteinerele aparute în cartiere pentru colectarea separată a resturilor, rămîn uneori nefolosite. Soluțiile găsite de specialiști pentru a ne furniza o nouă sursă de energie, dezvoltarea în viitor a acestei acțiuni de recuperare, vor duce la eliminarea gropilor de gunoi, cu toate dezavantajele pe care le prezintă. Arderea gunoaielor este o preocupare de bază în orice țară civilizată. Scopul final al stațiilor este igienizarea și reprezintă un factor social esențial.

Groapa de gunoi va rămîne doar în amintirea noastră și între paginile unor cărți despre vechiul oraș.

M. LIANA ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Lecția unei vieți

GHEORGHE G. LINGINESCU

Un chimist ilustru din trecut, specialist în chimie analitică și chimie fizică. Autor de metode simple și precise pentru identificarea bromului, calciului, sodiului, potasiului, pentru separarea halogenurilor între ele. A stabilit în 1901 o relație matematică simplă, denumită „formula Longinescu" care pune în legătură temperaturile de fierbere ale lichidelor organice, densitatea lor și numărul de atomi din moleculă, ceea ce permite calcularea gradului de asociere și al masei moleculare a lichidelor pure. Autor a numeroase broșuri, articole, conferințe radiofonice de cultură științifică. A întemeiat și condus (împreună cu Gh. Țițeica) cunoscuta revistă „Natura". Și cealaltă față...

Cu vederea slăbită de timpuriu, ulterior aproape orb — deși suferise, fără rezultat, 17 operații — și-a continuat munca științifică, mai mult, și-a păstrat firea energică, veselă, optimistă. „Un altul, observă Nicolae Iorga, s-ar fi cufundat în întunericul disperării sale. El însă a luptat". Acad. Cristofor Simionescu și prof. Magda Petrovanu observă: „Infirmitatea profesorului Longinescu crea în jurul lui o atmosferă aproape solemnă, impresionînd adînc pe studenți, mărindu-le atenția și receptivitatea. Adevăratul eroism cu care profesorul Longinescu își infrîngea în fiecare clipă și aproape în toate împrejurările infirmitatea constituiau pentru studenți pilda vie a unui om dîrz, exemplu care îi ajuta să privească cu curaj viața și greutățile ei."

Poate că nicăieri nu își exprimă mai deplin cugetul și simțirea mereu vie G. G. Longinescu decît atunci cînd își mărturisește crezul de dascăl, așa cum o face în ultimul an al vieții sale într-un splendid articol-eseu din „Natura" nr. 2 din februarie 1939. Spicuim:

„Mi-a plăcut să fiu profesor, am spus-o de zeci de ori. Mi-a plăcut să fac lecții. Le-am pregătit, zi cu zi, timp de 42 de ani. Nu le-am pregătit cu cartea dinainte. Cartea ucide lecția, dacă te ții de buchia ei. Le-am pregătit cu ochii închiși și pe întuneric, chiar cînd vedeam. Îmi deschideam sufletul și aprindeam luminile din el. Mă încălzeam la dogoarea lui. În fiecare lecție mă mistuiam pe mine, precum se mistuie lumînarea cînd luminează pe cei din jurul ei.

N-am intrat niciodată în clasă fără o strîngere de inimă. Mă temeam de mine și nu de școlari. Mă temeam să nu încurc ițele din pînza gîndurilor pe care trebuia să le țes în timpul lecției. Această frică m-a stăpînit 42 de ani. O întîmplare de nimic, o supărare cît de mică, îți încurcă firul de pe ghemul depănat la pregătirea lecției.

M-am ferit întotdeauna să bat apa în piuă. Vreau să zic că n-am căutat niciodată să încarc o lecție cu prea multe cunoștințe. M-am ferit iarăși să-l chinuiesc pe elev cu înțelegerea unei idei într-o singură lecție. De aceea, repetam mereu în lecțiile următoare cele spuse înainte. Schimbam vorbele, îmi schimbam gîndurile, și azi puțin, mîine puțin făceam pe elevi să priceapă ceea ce nu se poate pricepe într-o singură lecție.

Am fugit ca de dracul de treptele formale, de metoda euristică, oricît de mare a fost Socrate și de moșitul gîndurilor, cum spunea el.

Toată taina unei lecții bune stă în căldura sufletului, după cum reacțiile chimice se fac mai bine la temperaturi mai ridicate. Toate metodele pedagogice nu fac nici o para, dacă profesorul e plictisit și plicticos.

Trebuie să sbirnîie sufletul profesorului, ca să răsune strunele din sufletul școlarului".

Și încă o mărturisire, cu iz de testament, din articolul „La pensionare" („Natura", nr. 11, nov. 1938). Din nou spicuiri:

„Nu credeam să ajung pensionar vreodată. Nici unul din frații mei, stinși înainte de vreme, n-a ajuns la pensie [...] Una este să ai ani mulți și alta înseamnă să fii bătrîn. Doctorul spune că nu are cineva vîrsta anilor trăiți, ci vîrsta arterelor care-i poartă sîngele prin trup. Sînt tineri cu arterele îmbătrînite și sînt bătrîni cu arterele moi și elastice [...]

Plec cu fruntea senină și cugetul curat. Am o activitate științifică, didactică și culturală cu care mă mîndresc. Am scris în analele științei universale un nume românesc, cu formula lui Longinescu și cu lucrările mele originale. Am făcut la Facultatea de Științe cîte patru ceasuri și jumătate lecții pe săptămînă, am publicat un curs de trei kilograme — ca să întrebuințez expresia pitorească a unui student căzut la examen. Am făcut sute de experiențe în fiecare an, multe ale mele și ale elevilor mei; am fost zilnic în laborator de la opt pînă la douăsprezece și de la două pînă la șase. N-am avut nici o slujbă străină de Universitate. N-am încasat diurne, pe nemuncite.

Am fost om de luptă, am lovit și am fost lovit. Am rămas de multe ori singur de părerea mea, neluat în seamă, cu toată temeinicia ei. Dar n-am ieșit din consilii trîntind ușile, nu m-am bosumflat, n-am insultat. Și Doamne, multe au fost nedreptățile în contra cărora am strigat, prea adesea în pustiu. Multe au fost călcările de lege pe care le-am combătut, contra hatîrului atotputernic..."

Era convins că mai are mult de trăit. A murit la 7 aprilie 1939, la cîteva luni după pensionare. Nu împlinise încă 70 de ani. Poate că deșnărțirea de catedră a fost cea care l-a ucis pe acest om al școlii.

I. M. ȘTEFAN ■

Covalitin — 10 ani

Nici nu-ți vine să crezi: se împlinește în aceste zile un deceniu de la apariția medicamentului original românesc Covalitin, folosit cu rezultate remarcabile (o atestă statisticile) în tratamentul litiazelor renale. Aniversarea coincide cu o alta: 16 ani de cînd în urma demersurilor marelui savant care a fost Henri Coandă s-a înființat secția de Liză cationică, incredințată de la bun început unei cercetătoare (pe atunci) foarte tinere, doctoriței chimiste Tina Covaliu. Ascensiunea științifică a acesteia, garantată de o temeinică bază materială (laboratoarele secției sînt dotate la cel mai înalt nivel) și de un colectiv competent și ambițios (format numai din femei, 28 la număr), ilustrează în mod fidel efervescența creatoare din România socialistă a acestor ani, fiind o dovadă a (încă) unei bătălii cîștigate pentru promovarea și impunerea noului. Unul din cele 7 brevete de invenție ale Tinei Covaliu, medicamentul amintit (realizat din rășini sintetice schimbătoare de ioni) fragmentează calculii renali, facilitînd expulzia acestora și evitînd astfel intervenția chirurgicală. Totodată, Covalitinul (1, 2 sau 3) asigură profilaxia recidivelor după operații și tratamentul microlitiazelor generatoare de calculi. Încă de la brevetarea lui, produsul a suscitat un deosebit interes în aria urologiei internaționale, calitățile lui curative fiind remarcate cu prilejul diverselor reuniuni științifice (peste 20) și al schimburilor de experiență. Drept urmare, șefa secției de Liză cationică din cadrul Centrului de hematologie s-a văzut cooptată în Societatea internațională de urologie (cu ocazia Congresului mondial de la San Francisco, 1982), în Societatea italiană de urologie, în Societatea franceză de biochimie medicală etc. Cavaler al Republicii Italiene, dr. Tina Covaliu e, în același timp, profesor asociat al universităților din Cairo, Padova, Bari și Milano.

Un bilanț, fără îndoială, notabil, rod al unei munci asidue și al celor mai favorabile condiții de afirmare. O serie de dificultăți de ordin organizatoric, legate mai ales de faptul că, ținînd de Centrul de hematologie, Liza cationică e găzduită (pe strada Mândinești 2) de Spitalul P.T.T., au fost sau sînt pe cale de a fi soluționate, rămînînd doar ca medicamentul (a cărui fabricație a ajuns să nu poată satisface cererea în creștere) să fie reintrodus în producția de serie. Acum, cînd secția lucrează din plin, toate cele 50 de paturi fiind ocupate, se cuvine să adresăm harnicului colectiv noi izbînzi, pentru sănătatea oamenilor, pentru gloria științei românești, tot mai prețuită, azi, pretutindeni!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Energia, strop cu strop

Oamenii aceia ar fi putut spune simplu: sîntem singurii producători de carbid din țară, ocupăm un loc important în Europa și ca nivel de tehnică la care am ajuns și în ceea ce privește producția. Mai dăm țării și o serie de produse chimice fără de care gigantul industrial n-ar putea respira.

Oamenii aceia au gîndit altfel: „Sîntem mari consumatori de energie electrică, de gaz metan, de energie termică. Pentru toate acestea se duce o adevărată bătălie și nu vrem să stăm deoparte. Oare nu putem decît să luăm? Nu putem da nimic?"

Judecînd astfel, inginerii Octavian Popa, Vasile Cerghizan, Ioan Popa, Viorel Cernea — sînt doar cîțiva din cei care muncesc la Combinatul chimic din Tîrnăveni — au început să privească altfel la treburile lor zilnice, nu doar cu ochii celui căruia i se cuvine, au văzut că pot să și dea, că o însemnată cantitate de resurse energetice secundare nu este luată în considerare. Au sucit și răsucit problema pe toate părțile și au hotărît că ceea ce se aruncă — nu la coș, ci pe coș — se poate întoarce în circuitul energetic. E păcat — și-au zis — de oxidul de carbon care, oricum rezultă din procesele tehnologice, să fie ars inutil. Puterea lui calorică mare — 2 000 kilocalorii pe metru cub — nu poate produce nimic?

Energeticianul șef al combinatului, Octavian Popa, vorbește despre încercări nu imediat încununate de succes. Spune totul cu voce egală și ne pare o monotonă oră de clasă. Povestea, derulată într-o seară, în fața unei cești de cafea, la club, ascunde, fără îndoială, dezamăgiri, speranțe, tristeți și bucurii, ca orice drum nedefrișat. Sentimentele încercate atunci sînt ocrotite de curiozitatea celui străin, au rămas învăluite în gîndurile celor care le-au trăit. Pentru noi, oaspeții, e suficient să știm că s-a făcut. Am început cu gazele combustibile rezultate din fabricarea de carbid, pe care le-am utilizat ca înlocuitor de gaz metan în platforma chimică. Ne-am cam bătut noi capul, dar pînă la urmă am confecționat niște arzătoare speciale. Nimeni în țară nu folosește la ora actuală oxidul de carbon drept combustibil. Din acest gaz rezidual producem abur. Acoperim cam 20 la sută din necesarul combinatului și aș zice că nu-l tocmai puțin. Produceam mult mai puțin oxid de carbon la început, așa că ne-am străduit cu proiectanții noștri să modernizăm și cuptoarele de carbid. Cantitatea de oxid de carbon a crescut considerabil și dacă tot îl avem, nu-l mai lăsăm să se ducă pe coș, ne-am gîndit să-l utilizăm și la fabricarea unor produși chimici. Asta este realizarea noastră de ultimă oră. Cît despre gazele fierbinți, cu potențial termic ridicat, se duceau tot pe coș. Ne uitam la el și ne gîndeam ce-l de făcut. Am pus „în coadă" fluxului tehnologic niște cazane recuperatoare și am obținut abur tehnologic. Acum îl folosim ca agent termic primar. A venit la rînd, apoi, condensul, ne-am ocupat și de el. I-am dat mai multe destinații. O parte este folosită în procesele chimice, alta o returnăm centralei electrice de termoficare și ne mai oprim și pentru încălzirea halelor de lucru, așa că nu mai consumăm gazul metan. Din cantitatea de energie primară necesară, cam zece la sută a fost înlocuită cu energie secundară produsă aici, de noi. „E mult, e puțin?" — întreb. Fără ezitare mi se răspunde că oamenii nu-s pe deplin mulțumiți. Îi preocupă acum căldura topiturii de carbid care se pierde în hale. La ultima sa vizită de lucru în Combinatul chimic de la Tîrnăveni, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a îndrumat preocupările spre recuperarea acestei călduri din topiturile de carbid și oamenii s-au pus pe treabă. Rezultatele au început să apară. Pe o celulă-pilot s-a obținut deja abur tehnologic, iar azi se încearcă o instalație pilot. De acum, nu se mai îndoiesc de reușită, sînt semne că încercările lor n-au dat greș. Ambițiile au început să treacă dincolo de porțile combinatului, spre oraș. Un cartier de locuințe s-a pregătit să primească căldura necesară, tot din oxidul lor de carbon recuperat și tot din energia termică a apelor rezultate în centrala electrică de termoficare. Cartierul a început să se înalțe, iar ei au stabilit în amănunt traseul prin care apa caldă va intra în casele oamenilor.

— Astea sînt încercările inimoșilor din combinatul orașului nostru, ne spune la despărțire Mihail Horvath, secretar al comitetului orășenesc de partid din Tîrnăveni. Oamenii au muncit, au cerut sfaturi atunci cînd n-au știut a se descurca singuri, de la specialiști din țară, s-au gîndit și răzgîndit, n-a fost ușor, dar azi e bine. Au mereu un gînd, acela că sînt din cei care consumă energie și pentru că este atît de prețioasă, se simt obligați să și valorifice energia. Cu toate că n-au făcut puțin, nu-i o clipă în care să considere că drumul lor se încheie aici.

LIANA MOLNAR ■

FRUMUSEȚEA ORAȘULUI

— un șantier în care fiecare are de lucru —

O zi cu gospodarii sectorului 5

S-o spunem de la început : zonele în care ne-am oprit aparțin unor cartiere noi, unde sînt mai multe lucruri de pus la punct decît în cele „așezate", cu parcuri, locuri de joacă parcaje etc. bine conturate. Aici, în cartierul Mărgeanului, de pildă, totul se află abia la începuturi. Blocurile sînt frumoase, finisate cu grijă, locatarilor revenindu-le sarcina de a trasa perimetrul viitoarelor spații verzi, de a planta primii pomi, de a elibera terenurile dintre blocuri de tot ce a rămas în urma unor constructori cam grăbiți și cam neglijenți.

Cele constatate de noi în cadrul acestui test al spiritului civic n-au făcut altceva decît să confirme un adevăr știut de cînd lumea, devenit, cu trecerea timpului, aproape pleonastic : e întotdeauna mai frumoasă decît celelalte ograda aceluia care a muncit în ea. Este, deci, cum nu se poate mai normal ca spațiul din fața și din jurul blocurilor M 46 și 47 de pe strada Buzoieni să arate mult mai bine decît acela ce împrejmuiește blocurile M 88 și 94 de pe strada Soldat Modoran Ene. Pe banca din fața lui M 88, două femei îmbrăcate cochet, ca de duminică, priveau cu nepăsare la frunzele care zăceau printre straturile de flori neudate de cine știe cînd, în vreme ce în dreptul blocului M 94 nu se zărea nici un fel de mișcare. L-am căutat pe președintele asociației de locatari, Marian Bratu, dar nu era acasă. Am fost însă lămuriți de către administratorul blocului că aici locuiesc constructori (!), oameni, deci, fără prea mult timp liber. Să fim serioși, chiar nu se găseau cîteva ceasuri libere pentru sădirea terenului din jurul blocului ? Peste drum de M 94, la M 83, administratorul Constantin Călinoiu și secretara asociației de locatari, Alexandrina Mocanu, mobilizaseră la muncă zeci de oameni. Se ardeau gunoaie, se săpa și se greblа. Dar ceva tot nu era în regulă : trecînd de dimineață pe acolo, deputatul circumscripției 44 promisese că va trimite un tractor cu lamă pentru nivelarea terenului, dar utilajul continua să întîrzie, așa cum întîrziau și cei care ar fi trebuit să asigure transportarea celor strînse și depozitate de către cetățeni.

În fine, oamenii mai deplîngeau și lipsa unor pomi pe care i-ar fi dorit plantați de jur împrejurul blocului. Pomii au fost aduși, ba chiar în număr mare, simbătă pe la prînz, dar au fost împărțiți cum s-a nimerit, așa că unii cetățeni, aflați pe Buzoieni (locul unde s-au oprit remorcile încărcate cu pomi) au luat cîți au avut nevoie — ba chiar și mai mulți —, în vreme ce, la cîteva zeci de metri distanță, n-au mai ajuns. Zicem noi că nu e rău ca, atunci cînd se investesc bani, motorină și muncă, toate acestea să fie valorificate chibzuit.

Pe ansamblu, munca gospodarilor din sectorul 5 s-a dovedit, prin rezultatele ei (cele de duminică, pentru că simbătă n-am prea avut ce înregistra), binevenită, împrimăvărînd de-a dreptul unele zone și scotind în evidență faptul că înfățișarea civilizată a Capitalei depinde în mod esențial de interesul și participarea cetățenilor. Desigur, ne-am fi așteptat la mai mult spirit organizatoric, la o prezență cît mai activă, printre cei care au înțeles rostul acestei acțiuni și au procedat în consecință, a deputaților, a edililor sectorului, care ar fi avut posibilitatea să constate, la fața locului, lucrurile care se cuvin grabnic îndreptate. Dar șirul zilelor de primăvară e încă departe de capătul său. Esențial ni se pare ca numărătoarea acestor zile să fie făcută cu folos nu de dragul aritmeticii. Șansa de frumos a primăverii nu stă în lumina unei singure zile și nici în vrednicia numai unora dintre cei ce se bucură de confortul apartamentelor din noile cartiere bucureștene.

DAN MUCENIC ■

Strada Dunavăț are ceva al ei : din orice parte ai lua-o, începe cu o groapă. Dinspre strada Lecca, o „groapă — șanț", mai mică, din partea opusă cam tot ceea ce ține de șantierul blocului 49 E : și gropi, și moloz, și ciment la dispoziția cui dorește, așa cum s-a întîmplat și duminică, la ora 10 dimineața, cînd puteai sălta tot parterul blocului fără să deranjezi pe cineva.

La mijlocul străzii, o movilă de pămînt, înaltă cît un parter, părea locul ideal pentru depozitatul gunoaielor.

Ne-am oprit în Dunavăț pentru farmecul ei. Cu puțin noroc și o mină mai bună din partea tuturor gospodarilor, ar putea deveni o stradă model, ar fi capabilă chiar să reabiliteze noțiunea de stradă, știut fiind că, între blocuri, întîlnești alei, deși ele se numesc tot străzi. Blocuri cochete, cu patru etaje, grădini și peluze îngrijite cu pasiunea grădinarului, trotuare curate măturate proaspăt în această duminică din luna curățeniei, sînt cîteva din argumentele afirmațiilor de mai sus. Gropile amintite, neglijența șantierului care-și prelungește urmele pentru că nu se respectă Legea 10, mormanul de pămînt de care aminteam și lenea unor locatari, pe de altă parte, dau cu tifla hărniciei celor mai mulți dintre locuitorii străzii. Străbătute metru cu metru, observi lesne că grădina de la blocul 58 merită să intre într-un pliant turistic, în cazul în care Dunavăț ar deveni o asemenea zonă, iar peluzele uneia dintre intrările blocului 61 E n-au de partea lor nici ochiul, nici mîna gospodarului. Iată, de altfel, față în față intrările blocurilor 65 și 61 E. Zona verde din fața primului este grăitoare în ceea ce privește grija locatarilor, simțul lor civic, dragostea față de casă și stradă lor. Vizavi însă, peluza neîngrijită, trotuarul și strada pline de hîrtii așteptau și în această duminică, în care fusesem invitați și circumscripției 18, mîna de gospodar care să aducă la unison cele două trotuare ale aceleiași străzi.

Privim pe la balcoane și îi propunem tovarășei Cacarumbas, una dintre „gazdele" noastre, președinta comitetului cetățenesc, o femeie de toată isprava, care, duminică de duminică, în toată această lună a curățeniei, a reușit să sensibilizeze cea mai mare parte din suflarea celor cinci străzi care aparțin circumscripției, oameni ai muncii, dar și pensionari, membri de partid sau ai O.D.U.S., îi propunem deci, să intrăm în bloc, doar, doar găsim pe cineva. Apare la balcon tovarășul Munteanu. Omul coboară. „Ce să vă spun, zice,

„Eu am pus flori, să mai pună și alții"

eu sînt doar locatar, nu mai sînt președintele comitetului. Ne-au spus unii că eram prea duri, chiar și cînd îi scoteam la curățenie". Încet încet se populează balcoanele și ferestrele, oamenii fiind mai mult curioși. Ne-am spus că e un punct cîștigat, de la balcon pînă în stradă, fie și pe scară, nu faci prea mult. Și, într-adevăr, ne întîmpină imediat cîțiva bărbați serioși, cărora, cîtindu-le nedumerirea din priviri, ne explicăm. De la una dintre ferestrele parterului, soția tovarășului Dumitru Dumitru („scrieți așa, dați-i lui numele !") ne lămurește : „Spațiul ăsta verde (de sub geamul dinsei), eu l-am făcut. Eu am pus flori, anul trecut. De atunci nimic. Dacă eu nu ud, nu udă nimeni, eu nu sap, nu sapă nimeni". Intervine tovarășul Ușurelu : „Eu cu Vasilescu am pus aseară flori, crizanteme. Nu știu cum au apărut hîrtiile și gunoaiele astea !" Un alt locatar, Stelian Ionescu : „Să nu credeți că nu ieșim, dar noi am început cu spatele blocului. Veniți să vedeți". Într-adevăr, spatele blocului cu pricina era mult mai arătos decît fața, zarzavaturile erau puse cu pricepere în grădinițele înșirate pe lîngă clădire, parcajul era amenajat civilizat. Ghenele de gunoi însă strideau deopotrivă atmosfera și aspectul și aflăm că nu mai fuseseră ridicate de cîteva săptămîni. Asta explica într-o măsură de ce mormanul de pămînt de care aminteam la început, era acoperit cu hîrtii, cartoane, resturi menajere, cîrpe, burlane și multe obiecte de folosință casnică uzate pe care orice gospodar înțelept le-ar propune colectării în vederea refolosirii.

Am ales cele două blocuri de mai sus pentru a face demonstrația că, pînă în urmă, strada este a tuturor, dar și a fiecăruia dintre noi, că frumusețea ei și aerul curat depind de fiecare familie, de spiritul de inițiativă și de respectul pe care îl avem față de locul în care trăim. Nu întîmplător, astfel, blocul 57 este „blocul lui nea Tăutu", care ține la tot ce e în jur ca la propriul apartament, iar grădina îngrijită de Ion și Alexandr Cristea au reușit să-l impresioneze și pe tovarășul Lupașcu de la Administrația domeniului public sector 5, administrația pe care ne așteptam s-o găsim în această zi alături de cetățeni, fie ca să le dea o mînă de ajutor privind plantările, fie să răspundă la numeroasele apeluri privind lucruri care depășesc puterea locatarilor.

Și să mai amintim ceva. Oamenii se îngrijesc de peluze, iar locurile virane dintre blocuri sînt transformate în grădini. E un bun cîștigat. Însă, unii uită strada. Măturată pînă la rigolă și se opresc mulțumiți. Strada nu mai este, n-o mai „simt" a lor. Rămîne deci să și-o însușească, s-o adopte, așa cum făceau și înainte de a se muta „la bloc" cînd primăvara își vopseau gardul, măturau trotuarul și strada în fața casei. Vechile și frumoasele obiceiuri pot da, fără îndoială, roade chiar dacă stai la etajul 4.

RĂZVAN BARBULESCU ■

A dispărut Lacul Plumbuita!

Să nu-ntrebăm de stăpîn. Sîntem chiar noi!

Lacul Plumbuita se află în cartierul Colentina [illegible] o bucată bună de pămînt unde se află complexul muzeistic cu același nume și un parc. Spunem că îmbrățișează fiindcă lacul Plumbuita formează la rîndul lui un alt lac (botezat de localnici : lacul Ghica) care ajunge pînă la blocurile Colentinei. Parcul are, după spusele specialiștilor, cam 80—100 de hectare, iar suprafața lacului este cu mult mai mare. În timp, aici s-a investit mult: s-au taluzat malurile dînd un aspect plăcut, s-a construit un stăvilar și o subtraversare a șoselei Colentina, s-au plantat tot felul de arbuști și s-au adus cîteva zeci de mii de plante decorative. Mai mult decît atît: pînă acum doi trei ani existau aici chiar și bărci care, în timp, au dispărut. Martor al acestor fapte este un debarcader care, cu niște brațe deschise spre lac, își mai așteaptă degeaba beneficiarii. Că au dispărut bărcile, distruse de niște localnici care nu prea le iubeau, transformînd lemnul lor în lemn de foc, este un aspect al problemei, dar parcă odată cu zăpada a dispărut și apa. Și, din cunoscutul lac n-au mai rămas decît cîteva bălți (acum lacul se poate trece și cu piciorul) ca o „creșcătorie" a broaștelor. Apa mai există doar pe valea rîului Colentina unde se află și un stăvilar. În momentul de față, fostul lac a ajuns, fără nici un fel de exagerare, un depozit de gunoi al cartierului. Localnicii aruncă aici totul. Începînd cu fiarele care nu le mai trebuie (faraoze, frigidere, bucăți de biciclete și chiar de mașini și căruțe) pînă la găini și cai care și-au dat duhul demult. Totul reprezintă un focar de infecție ! Dar, totuși, unde-i apa ? ! La această întrebare nu a putut să ne răspundă mai nimeni. Luni dimineață cîțiva specialiști din cadrul gospodăriei lacurilor încercau să descopere același lucru: apa. Pînă la urmă, tot căutînd răspuns la această întrebare am aflat, de la custodele ansamblului muzeistic, Simion Tatu, faptul că, spre mirarea tuturor, lacul nu se mai află în gospodăria I.C.A.B.-ului. Pe mulți ar mira chestiunea, chiar și pe cei de la respectiva întreprindere, dar chiar așa stau lucrurile. La stăvilar există o cheie care are rolul de a închide și a deschide vanele. Ei, bine, niște indivizi, de prin părțile locului, au confecționat o asemenea cheie, o dublură și dau drumul apei după bunul lor plac. Cu alte cuvinte „gospodăresc" lacul după cum doresc și în funcție de peștele pe care îl prind. Chiar așa stau lucrurile. Apa s-a scurs și a plecat la vale. Am mai aflat de la doi pensionari (Baciu Gheorghe și Ștefan Petreanu) care zilnic își fac veacul prin parc că, de fapt, [illegible] cheia de la stăvilar se află depusă la cei doi „gospodari" (Anton și Marcel) chiar la oficiul poștal din apropiere. Ne-am mai notat că cei doi nu mai trec de mult pe la stăvilar și, dacă există totuși vreo dolcantă, tot cei de la poștă pot să o lămurească avînd telefoanele de la domiciliu. Ciudat mod de îndeplinire a sarcinilor de [illegible] ciu de către cei doi [illegible] ai I.C.A.B.-ului ! Acest [illegible] motivul pentru care nu mai miroase nimeni, apa este „gospodărită" după bunul plac al unora și altora... Dar, să mergem mai departe. Cu ani în urmă, pe o insulă a lacului s-a făcut o mare investiție. Este vorba de un pod de metal, un arc peste apă, s-a construit un foișor unde se vindeau băuturi răcoritoare și unde, după spusele localnicilor, mai există și o cofetărie. Au fost montate leagăne, bănci, arbuști și trandafiri. Un adevărat loc de odihnă. În momentul de față din toată această poveste nu mai există mare lucru. Sub pod, un transformator a fost devastat. Firele stau ca după o operație. Băncile sînt stîrbe, iar foișorul arată ca după o invazie. I-au fost smulse barele și treptele, i-au fost luate șipcile. Și ca totul să fie, totuși, în siguranță (pînă anul trecut aici era un depozit de gunoi) „gospodarii" s-au gîndit să fortifice foișorul. I-au făcut ferestre și uși metalice care stau, se înțelege, ferecate... Totul pare pustiu. Trist și izolat. Oamenii, vecinii lacului, ai parcului, ai foișorului, sînt cei care ar trebui degrabă trași la răspundere. Ei sînt cei care au devastat și au transformat acest loc care ar putea concura oricînd cu zonele și cu parcurile de tradiție și cu nume, într-un dezastru și într-un loc pe care îl ocolești. Luni dimineață, cîțiva muncitori ai I.C.A.B.-ului au fost trimiși să îndrepte lucrurile. Maistrul Ion Voicu, aflăm că este unul din cei mai destoinici și pricepuți în treburile lacurilor, cînd a venit aici cu oamenii și-a pus mîinile la ochi. „Grătarele zac și [illegible] pe stăvilar. Nu știu unde să [illegible] găsesc pe cei de acolo. În cîteva ore au scos din lac, cu oamenii cu care lucrez, cîteva mașini de fiare.. .etc..." Poate după aceste eforturi vor apare pe lac și bărcile Dar, important este ca după ce lacul va fi amenajat, încă o dată, — cu cheltuielile firești — el să fie păstrat și îngrijit de cei care veghindu-i malurile îi sînt principalii beneficiari.

SORIN POSTOLACHE și PAUL AGARICI ■

Ac pentru un cojoc din blană de iepure

Povestea nu-i tocmai simplă. Pînă prin toamna lui '84, venea la chioșcul D.C.A. din piața municipiului multime de crescători particulari de iepuri. În tot Deiul, devenit în ultimii ani un fel de țară a blănurilor, sînt mai bine de 500 de astfel de producători care, liberi și nesiliți de nimeni, îi ofereau achizitorului, după o scurtă tocmeală, blănite de cea mai bună calitate. Majoritatea pieilor se primeau la calitatea I și a II-a ; restul — destul de putine — erau preluate la calitatea a III-a sau a IV-a. Și oamenii erau cu toții mulțumiți. Crescătorii-producători pentru că își rotunjeau frumușel veniturile familiilor, iar achizitorul-colector pentru că își depășea planul fără prea mare bătaie de cap, luindu-și sistematic și integral retribuția. Fabricile de blănuri și pălării de fetru din Orăștie și Timișoara aveau și ele, la rîndu-le, asigurată o sursă de materie primă și funcționau din plin.

De anul trecut însă, de cînd Întreprinderea „Vidra" din Orăștie a refuzat 582 de blănite imputate gestionarului de depozit Partenie Muresan, pe motiv că n-au fost bine păstrate și s-au depreciat, achizitorul Vitican Macedon s-a speriat și s-a jurat că nu mai primește nici un fel de blană de iepure, în afară doar de cazurile cînd i s-or oferi pielicele de calitatea „extra" sau I. Ferm pe poziție, el a refuzat practic de a mai achiziționa astfel de produse delicate, vulnerabile în fața moliilor.

Așa că, nestiind prea bine cum devin lucrurile, mai anul trecut, pe toamnă, crescătorul Costache Brînzac din Plevnei nr. 14 descinde la chioșcul de achiziții din piața Dejului, purtînd pe umăr 4 excelente blănite de iepure. Bineînțeles, achizitorul aproape că nici nu s-a uitat bine la ele și le-a refuzat categoric. Abătut, bătrînul Brînzac Costache a dat să plece spre casă. Un lucrător de miliție intransigent l-a agățat însă exact în momentul cînd traversa piața. A încercat zadarnic să-i explice militianului că pieile fuseseră refuzate la centrul de achiziții, fapt confirmat chiar de achizitor. Pielicelele au fost confiscate pe loc, iar C.B., fiind la prima lui abatere, a fost amendat contravențional doar cu 50 de lei !... Abia mai tîrziu bunurile i-au fost restituite.

— ...De atunci m-am învățat și eu minte ! ronchide întristat Costache Brînzac. Mai ales după pățania ce v-am povestit-o și după ce am fost la Orăștie, la fabrică, unde mi s-a confirmat că, într-adevăr, nu se mai primesc piei de iepure, nu mi-a mai rămas altă alternativă decît aceea de a le arunca la gunoi. Am oprit, firește, pe cele mai bune, între care și astea, pe care vi le arăt acum și din care intenționez să-i fac fiicei mele încă o garnitură (haină trei sferturi și căciulă), restul le arunc la gunoi sau le dau foc. Cum v-am și scris dv. la revistă, am aruncat în ultimul an circa 80—100 de bucăți, deși mi se rupea inima după ele, pentru că le realizasem cu trudă. Și nu-s singurul ; ca mine au procedat și alți crescători de pe stradă : Dăscălescu Dumitru, Seche Mihai, Covaci Petru, Emilia și Ion Cimpoca din str. Florilor 49... și mulți, foarte mulți alții. Într-o simplă socoteală, făcută de mine, la noi, la Dej, se aruncă anual cîteva mii de blănite de iepure... Și-i tare păcat că n-are nimeni nevoie de ele !

— Chiar, nici blănitele acestea excelente, pe care le țineți acum în mînă, n-au fost primite de tovarășul Macedon, achizitorul nostru ?! se interesează intrigat Partenie Muresan, șeful depozitului local al I.J.P.M.O.A. Cluj, care m-a însoțit acasă la producător.

— Nu. N-a vrut să le primească. Zicea că poate să fie și de aur și el tot n-are ce face cu ele... Că dispoziția-i dispoziție. Dacă nu credeți, întrebați și pe ceilalți crescători de prin împrejurimi... Zece sînt aici.

Împreună cu șeful depozitului și cu Costache Brînzac, am vizitat „crescătoriile" mai multor gospodari. Ceva mai mult am zăbovit la familia Cimpoca, unde am admirat cei mai mari iepuri de casă pe care i-am văzut vreodată. Cîteva exemplare de reproducători din rasele Cincinella, Belgian și Berbecul german, de culoare gri, albă, brunroscată sau neagră, atingînd greutatea de pînă la 5—6 kg bucata, ne-au reținut îndelung atenția. Ni s-a explicat că puii, în medie cam 40 pe an de la o singură iepuroaică, cresc foarte repede în greutate : o jumătate de kg pe lună poate atinge fiecare, dacă sînt bine îngrijiți.

— Noi n-avem probleme cu carnea, tine să ne mai informeze gospodarul. Obținem de la iepurașii noștri atît cît avem nevoie, ba chiar ne și prisosește. Nu-s pretențioși la creștere ; mănîncă iarbă, sfeclă furajeră, morcovi, lucernă, trifoi, varză și tot felul de buruieni, frunze, lăstari. Iarna le priesc bine și grăuntele, dacă ai să le dai... Se hrănesc cu te miri ce : la pui le mai dăm uneori și lapte de vacă, dacă sînt prea mulți și iepuroaica nu-i poate hrăni...

— Dar cu blănurile ce faceți?

— Aici e ofu nostru cel mare ! De vreun an și ceva nu ni le mai primește la achiziții. Pentru o blănită de calitatea I luam înainte vreme 24 de lei, pentru calitatea a II-a primeam 17 lei, iar pentru calitățile III și IV — 8 pînă la 2 lei... Acum, oprim noi pe cele mai bune, restul sîntem nevoiți să le aruncăm, pentru că altfel se strică, le mănîncă moliile și nu mai avem ce face cu ele.

— De ce nu le mai predați la achizitor ?...

— Pentru că achizitorul nostru Vitican Macedon zice că nu-s de calitate și nu vrea să le ia nici degeaba, cică n-au desfacere asigurată.

— Ați avea de propus ceva în sensul acesta ?

— Să le primească statul la achiziții. Așa cum le primea mai în anii trecuți. N-or fi ele toate pielicelele de calitatea extra, dar fabricile și cojocăriile pot să confecționeze nu numai haine de calitatea I, ci și unele articole mai ieftine — mușamale, gulere, căciuli, căptușeli, haine trei sferturi, mănuși etc. Apoi, n-ar fi rău să se revină la pălăriile din păr de iepure sau de fetru, cum le mai zice, fabricate cîndva la Timișoara. E o pierdere pentru economie să-ți permiți astăzi luxul să arunci astfel de piei pe apa sîmbetei... Așa, mai ales în condițiile în care, după cîte am citit și în ziare, conform unui program special, elaborat în spiritul indicațiilor date de partid, pe țară va trebui să creștem, chiar din acest an, peste 50 de milioane de iepuri.

M-am interesat la județ, la Cluj, de soarta creșterii iepurilor de casă. După îndelungi investigații, am depistat că unul dintre responsabilii este Întreprinderea județeană de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile (I.J.R.V.M.R.), că mai de curînd respectivele sarcini au fost preluate nu cu prea mare osteneală de I.A.I.P.A. (Întreprinderea de achiziții și industrializarea produselor animaliere). Șeful Centrului din Dej al I.J.R.V.M.R., Iulian Cosma, și fostul său subordonat, contabilul Petre Chiș, m-au asigurat solemn că la Dej s-au preluat și se preiau încă toate pieile de calitatea I, că din sectorul particular au avut plan în 1985 să preia 500 blănuri și au realizat numai... 8 de calitatea I, că pe trimestrul II al acestui an au avut planificate 50 de bucăți și n-au realizat nimic, pentru... că oamenii nu le oferă piei de calitate. Cînd a fost să ne întîlnim la fața locului, să vedem mai în detaliu și mai precis cum stau lucrurile, cei doi mai sus amintiți responsabili au dat bir cu fugiții, invocînd alte treburi mai importante de făcut. Cu totul întîmplător l-am găsit la depozit pe gestionarul Partenie Muresan, cel cu pieile pe nedrept imputate. Erau orele 15 fără un sfert și omul încă nu plecase acasă, așa că, spre norocul meu, de la el am putut afla strictul necesar de informații, acceptînd să mergem împreună în vizită, să vedem „pe viu" ce se întîmplă la cei doi crescători.

Tot la depozit, și tot întîmplător, l-am cunoscut și pe faimosul achizitor Vitican Macedon, după ce, doar cu zece minute în urmă, îl căutasem zadarnic la chioșcul său din piață. La întrebarea cum stăm cu evaluarea, cu instruirea crescătorilor și cu preluatul blănurilor de iepure ? a răspuns evaziv. Păi, cum să stăm, tocmai așa — zice — noi... stăm ca la început : demult nu mai... preluăm de-alde astea... Se uită țintă în ochii gestionarului, își strînge pe el scurta îmblănită, de parcă ar fi fost brusc scuturat de frigul, tocmai acum, în plină primăvară, apoi, întuind că a cam făcut-o de oaie, dă s-o dreagă : ...Bineînțeles, cu... excepția celor de calitatea I ! ...da, preluăm și din sectorul particular...

...În rest, la nivelul județului, există planuri foarte bune. Necazu-i însă că de la Cluj-Napoca pînă la Dej ar cam fi de mers vreo oră și mai bine.

MIHAI STĂNESCU ■

P.S. : De la Întreprinderea de blănuri „Vidra" din Orăștie ni s-a comunicat telefonic, de către directorul adjunct, cum că pe acolo, se simte acut lipsa pieilor de iepure și nu-și poate onora contractul cu M.C.I.-ul.

Pe cînd un răspuns și de la Fabrica de pălării din Timișoara ?

În așteptarea curajului

E greu de crezut că la douăzeci și ceva de ani poți urî cu adevărat, mai ales cînd celălalt e un om de treabă, un băiat de vîrstă apropiată, născut pe aceleași străzi cuminți ale orașului atît de cunoscut mai ales în lumea ceferiștilor. De bună seamă că patimile sînt năvalnice chiar și într-un oraș de provincie, dar ura dintre doi oameni aflați abia la sfîrșitul adolescenței e cel mult o părere. Oricum, simbătă seara, pe ușa spitalului C.F.R. din Simeria, a intrat un tînăr de 18 ani, cu fața tumefiată, cu urechea desprinsă, cu mai multe urme de lovituri, care în nici un caz nu reprezentau un schimb de amabilități. Mircea David din Simeria, str. Zorilor, bl. 4, scara C, absolvent al școlii profesionale de pe lîngă Liceul industrial nr. 2 din Deva, se dusese la discoteca de la clubul muncitoresc. El spune că n-a avut nimic cu nimeni. Nu era băut, nu a avut nimic de împărțit. Și totuși, cînd a ieșit în umbrita curte interioară a clubului, a fost lovit de un cunoscut. La puțin timp, a mai primit și alte lovituri. Ele au căzut ca o ploaie năucitoare și Mircea David nu i-a mai putut vedea pe ceilalți. Așa l-am cunoscut la spital, mai afectat de înfățișarea sa decît de dureri, mai ales că în zilele următoare trebuia să se prezinte la noul său loc de muncă. Îi era rușine de cum arată și de bună seamă că rușinea unui băiat cu fața tumefiată e mai mare decît durerea fizică. Atît doar că ieșise în curte împreună cu două fete de la Hunedoara. La cîțiva pași de la intrare s-a petrecut acest incident. Pînă la urmă nici nu-i atît de grav. Dincolo de toate se pare că n-a fost decît o izbucnire violentă a unei povești sentimentale, de care Mircea David s-ar fi putut să nu știe nimic. Atîta doar că ea a fost împinsă nițel cam departe și efectele ei trecătoare priveau mai degrabă înfățișarea decît sănătatea celui în cauză. Dar în acel moment nu știam despre ce este vorba. Am cerut sprijin și, cu foarte multe ezitări, un om a acceptat să ni-l acorde. Atîta doar, voiam să vedem ce este la mijloc și cine este autorul acestei șifonări fizice. Ambiție mai mult decît minoră, dacă nu chiar o simplă cunoștință care privea mai degrabă caracterologia umană. Și cînd plecam, la intrarea spitalului patru băieți, cu figuri adolescentine, puțin derutați, introbind mai mult cu privirea, îl așteptau pe cel bătut. Ei îl aduseseră la spital pe colegul lor de cartier, din prietenie sau dintr-o simplă solidaritate de vîrstă. Voiau să afle dacă situația e gravă. Le-am spus că nu și că îi rog să mai rămînă cel mult o jumătate de oră ca să stăm de vorbă despre cele petrecute. Dar omul care acceptase să ne acorde un sprijin privește, abia atunci am înțeles că omul își apăra scaunul, că îi era frică să nu se spargă prea multe oale în prea fragila sa pălărie.

Am descins în discoteca în care se petrecuse incidentul. O sală mare, folosită cîndva pentru proiecții de filme, avea scaunele înghesuite lîngă perete și cel mult o duzină de perechi dansau liniștite, privite de pe margine de solitarii serii. Era trecut de orele 22 cînd am încercat să stau de vorbă cu cîțiva tineri. Voiam să aflu cine este Sorin Medrea, cel care dăduse tonul în „șifonarea" lui Mircea David. Toți ridicau din umeri. N-au auzit de el. Dar n-ați văzut scandalul ? Ce scandal ? Cel din curte ! Nu știm nimic ! Am trecut pe la cîteva grupuri și am repetat întrebările. Toți ridicau mirați din umeri, sub privirile încordate ale însoțitorului meu. Nu-l cunoșteau pe Medrea, nu știau nimic de incident. Care e Medrea, am întrebat eu ? Nu-l aici ! A fost reținut de miliție. De ce ? Pentru scandal. Care scandal ? Cel din curte ! Păi ați zis că nu știți nimic ! Noi nu știm, am venit mai tîrziu, întrebați-i pe alții. Însoțitorul meu, cu mîinile înfundate în buzunarele scurtei, zîmbea satisfăcut. Am renunțat. L-am condus și, încolțit de gîndul că între cei doi ar fi putut să se petreacă altceva decît un decent sentimental, am revenit la club. Evident, nu l-am întrebat și a doua oară pe Simion Tulea, unul din organizatori, care și prima dată spusese că nu știe nimic, că „incidentul nu s-a petrecut la discotecă, ci afară, în curte sau în altă parte", el nu știe. Medrea nici nu avea acces în discotecă, așa că nu avea cum să ne fie de folos. Am revenit și la alte grupuri. Dansul se terminase și băieții și fetele plecau liniștiți spre casele lor. Dar cînd a venit vorba despre amintita „păruială", nimeni nu știa nimic, nu văzuse, nu auzise, nu cunoștea pe nimeni. Și toți ridicau din umeri cu sentimentul că nu simt nevoia unor complicații, că nu au chef să aibă un curaj elementar. Am lăsat-o baltă. În fond, cel violent se afla la miliție și organele de ordine își vor face datoria. Dar mă amăra teama de complicații, frica tuturor celor care asistaseră la incident și apoi ridicau din umeri de parcă veneau din altă lume. Actorul Mircea Diaconu scria undeva într-o carte despre copilărie : „curajul e un fel de frică mai mare". Dar celor care se fereau nici măcar nu le era frică. Se temeau de complicații. Nici ei nu știau de ce, dar nu voiau să spună adevărul. Iar dacă le era și frică, nu le era atît de tare încît să aibă și curaj. Oricum, dezamăgit, m-am întors spre spital, regretînd timpul risipit într-o simbătă seara cînd aș fi putut fi în altă parte. Era aproape de miezul nopții cînd în fața intrării, zgribuliți și contrariați de așteptare, i-am văzut pe cei patru băieți care îl aduseseră la spital pe Mircea David. În ciuda ordinului, a amenințării, se întorseseră să-mi spună adevărul. Că Sorin Medrea, angajat al C.S.H.-ului la un magazin sau depozit de fier vechi din Simeria, e un ins violent, care a mai lovit și pe alții, că e un fel de Mannix al Simeriei, care face ordine și prin satele din preajma orașului. N-are importanță cine e Medrea, mai ales că el a fost reținut. Mai reconfortant era curajul lor. Pierduseră timpul, înghețaseră de frig și înfruntaseră o amenințare ca să spună cîteva amănunte care le dădeau sentimentul că spun adevărul. Și ei aveau 17—18 ani, și era simbătă seara tîrziu și în modul lor zgribulit de a povesti cu aerul că spun lucruri extrem de importante era ceva mai frumos decît ziua de ieri sau o mie de povești palpitante.

CORNEL NISTORESCU ■

Oglinzi de hîrtie

Mircea Albulescu, Nicolae Dragoș, Fănuș Neagu, Dem Rădulescu și Nicuță Tănase văzuți de caricaturistul AL. CLENCIU

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (VIII)

Nerecurgerea la forţă

Desigur, ar fi de dorit ca viaţa omenirii să se desfăşoare fără ciocniri şi zguduiri, fără tensiuni şi diferende. Va fi, sperăm, aşa în viitor, locuitorii Terrei depun toate străduinţele în acest sens. Deocamdată însă acest lucru nu este posibil. Pentru că într-o lume de o aşa mare complexitate, în care coexistă ţări cu sisteme sociale diferite, cu potenţialuri umane, economice şi militare diferite, cu tradiţii şi cu experienţe istorice dintre cele mai variate, într-o lume în care se ciocnesc atîtea interese şi concepţii contradictorii, este normal să apară probleme litigioase, diferende sau dezacorduri între unele state sau grupări de state. Şi, după cum este cunoscut, asemenea probleme au apărut şi continuă să apară. Ce se întîmplă mai departe ? Din păcate, pînă acum, multe dintre aceste diferende s-au transformat în conflicte armate, care s-au soldat cu numeroase jertfe de vieţi omeneşti şi cu uriaşe pagube materiale. Numai în perioada de după cel de-al doilea război mondial, considerată, în general, ca un timp de pace, au avut loc peste 120 de războaie zise „locale", în care au fost angajate 80 de ţări, dintre care 70 au fost transformate, într-o formă sau alta, în cîmpuri de bătaie ; în aceste ciocniri armate, pentru care s-au cheltuit sume imense şi care au provocat distrugeri incalculabile, şi-au pierdut viaţa 21 de milioane de oameni. Pentru ca asa ceva să nu se mai întîmple, este necesar ca toate neînţelegerile, indiferent de ce natură ar fi şi unde ar apărea, să fie rezolvate exclusiv pe cale paşnică, politică, prin tratative, excluzîndu-se cu desăvîrşire folosirea forţei şi a ameninţării cu forţa în relaţiile dintre state.

Recurgerea la forţă este cu atît mai periculoasă, cu cît, în condiţiile de azi, ale unei lumi suprainarmate, orice conflict „local" se poate extinde cu repeziciune pe spaţii geografice largi, poate cuprinde chiar întreaga planetă, punînd în pericol pacea mondială. În acest context se înscriu şi acţiunile militare americane de săptămîna trecută împotriva Libiei. Nici un fel de împrejurări, şi cu atît mai puţin pretextul combaterii terorismului, nu justifică bombardamentele efectuate împotriva unui stat independent şi suveran. Fireste, terorismul trebuie combătut, trebuie lichidat, trebuie exclus din viaţa internaţională, dar acest lucru nu se poate face prin noi acte de terorism, ci prin hotărîri luate la masa tratativelor, la O.N.U. sau în alte cadre corespunzătoare.

România, preşedintele ei s-au pronunţat şi au acţionat cu consecvenţă pentru soluţionarea stărilor conflictuale dintre state exclusiv pe calea tratativelor, pentru excluderea folosirii forţei şi a ameninţării cu forţa din relaţiile dintre state. În 1982, la iniţiativa ţării noastre, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat „Declaraţia privind reglementarea paşnică a diferendelor dintre state" ; totodată, ţara noastră a propus crearea în cadru O.N.U. a unui organism special pentru bune oficii, mediere şi conciliere. După cum se ştie, la sfîrşitul lui 1985 la O.N.U. au fost adoptate, de asemenea la iniţiativa României, Apelul solemn privind încetarea imediată de către ţările aflate în conflict a acţiunilor militare şi trecerea la soluţionarea diferendelor pe calea tratativelor, prin mijloace paşnice, şi Angajamentul solemn al statelor membre ale O.N.U. de a se abţine de la folosirea forţei şi a ameninţării cu forţa, de la orice intervenţie în treburile interne ale altor state. În acelaşi cadru se situează şi recenta Motiune a Biroului Executiv al Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, document în care, condamnîndu-se atacul împotriva Libiei, se cere, în conformitate cu politica consecventă de pace a statului nostru, să se treacă la rezolvarea tuturor problemelor aflate în litigiu pe cale paşnică, prin tratative, să se acţioneze pentru respectarea independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale a tuturor statelor. Trăim în Anul Internaţional al Păcii — se spune în Moţiune — şi este de datoria noastră, a tuturor forţelor sociale şi politice, a tuturor popoarelor să acţionăm astfel încît să se determine o cotitură în activitatea factorilor politici şi a forurilor internationale în direcţia restabilirii încrederii între state, a reluării cursului spre destindere, spre colaborare şi pace pe planeta noastră.

ION D. GOIA ■

Glasul raţiunii cere pacea, valoarea supremă a vieţii

Pacea a fost întotdeauna o condiţie esenţială pentru împlinirea în viaţă a unui drept fundamental al omului : acela de a exista, de a trăi şi munci potrivit legilor firii. Raţionalitatea însăşi, trăsătură distinctivă a umanului, a impus pacea ca o valoare socială de primă legitimitate istorică. Şi totuşi, dezvoltarea omenirii a fost adesea perturbată şi frînă în arcuirile sale de numeroase războaie, două dintre acestea — cele mai negre şi triste — extinzîndu-se la scară mondială. Dar, dacă altcîndva furiile distrugerii puteau fi localizate sau limitate, astăzi condiţiile sînt radical diferite. Astăzi, nu numai vocea superioară a raţiunii, ci însesi faptele concrete, cu imanenta şi nuditatea lor, arată că spectrul ingrozitor al războiului ar anula temeliile existenţei, ar distruge identitatea reală a vieţii, făcînd loc haosului şi nefiinţei.

Iată de ce, în acest An Internaţional al Păcii — generoasă emblemă a mişcării mondiale pentru pace, între iniţiatorii şi coautorii cărcia se află şi România socialistă — se resimte puternic necesitatea imperioasă de a se trece hotărît la măsuri reale şi eficiente de oprire a cursei aberante a înarmărilor, de a se face paşi autentici spre dezarmare, în primul rînd spre cea nucleară. Într-un moment în care speranţele omenirii erau luminate de perspectivele destinderii, iată că evenimentele grave petrecute în zona Mediteranei, atacurile aviaţiei americane asupra Libiei, stat suveran şi independent, membru al O.N.U., au constituit şi constituie o primejdie deosebită pentru stabilitatea întregii lumi, un atentat la pace şi securitatea internaţională. În aceste condiţii s-a auzit din nou şi s-a bucurat de un larg ecou mondial glasul ferm, bazat pe raţiune şi profundă responsabilitate, al preşedintelui Nicolae Ceausescu. Apelul său către moderaţie şi discernămînt politic, pentru abţinerea de la orice act care ar împinge fenomenele spre confruntare şi conflict, spre consecinţe dintre cele mai sumbre, întruneşte nu numai voinţa unitară a naţiunii noastre, ci şi aspiraţiile legitime ale tuturor popoarelor.

Cursul periculos al evenimentelor poate şi trebuie să fie oprit ! În faţa primejdiei de război, voinţa de pace a oamenilor de pretutindeni s-a ridicat la rang de forţă planetară. În numele dreptului fiinţar la viaţă, această forţă apără imensele valori ale culturii şi civilizaţiei, cuceririle geniului uman, puterea raţiunii creatoare. Este o forţă care poate stăvili pornirile agresive, care poate învinge iraţionalul. Este o forţă în rîndurile căreia se înscriu toţi oamenii de ştiinţă, cultură şi învăţămînt din ţara noastră, încrezători că esenţa umanistă a faptei lor va izbîndi şi că dreptul la viitor, la o pace trainică îşi va dezvălui întreaga paletă de manifestări în timpii care vin.

Conf. univ. dr.
ACULIN CAZACU ■

Bombardamentele americane asupra Libiei mi-au produs şi mie, la fel ca şi tovarăşilor mei de muncă, la fel ca întregului nostru popor, o îngrijorare profundă. Noi, românii, am dorit întotdeauna pacea şi ne-am apărat dreptul de a trăi în pace şi liniste. Noi n-am folosit niciodată forţa pentru a ne impune voinţa altor ţări şi popoare. Sîntem un popor care iubeşte libertatea, liniştea şi pacea ca viaţa însăşi, pentru că numai în asemenea condiţii ne putem realiza măreţele obiective de dezvoltare a patriei, stabilite de partidul nostru comunist, în frunte cu secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cunoscut în toată lumea ca Erou al păcii. În acelaşi timp, ne-am adus o contribuţie de mare importanţă la pacea întregii lumi. Acestui ţel îi slujeşte şi mesajul adresat recent de preşedintele Nicolae Ceauşescu preşedintelui Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan. Cele cuprinse în mesaj constituie o nouă manifestare a hotărîrii partidului şi statului, a întregului nostru popor, de a face totul pentru salvgardarea păcii, pentru apărarea drepturilor popoarelor la independenţă, dezvoltare liberă şi progres. Îmi exprim întreaga adeziune la poziţia fermă expusă de conducătorul României, pentru că ea este în interesul tuturor popoarelor, al păcii în Mediterana şi în întreaga lume. Alături de întregul nostru popor, eu şi tovarăşii mei de muncă cerem, în spiritul mesajului preşedintelui Nicolae Ceauşescu, al Moţiunii Biroului Executiv al Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, să se pună capăt oricăror demonstraţii de forţă, să înceteze toate manevrele militare, inclusiv manevrele navale în apele internaţionale, pentru ca mările şi oceanele să servească numai navigaţiei paşnice. Respingem orice tentativă de a se recurge la forţă şi la ameninţarea cu forţa în raporturile dintre state, ne pronunţăm pentru întemeierea în toate împrejurările a relaţiilor internaţionale pe principiile respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, al neamestecului în treburile interne ale altor popoare, pentru promovarea prin toate mijloacele a spiritului de înţelegere şi de încredere între naţiuni. Sîntem mai hotărîţi ca oricînd să ne continuăm drumul spre bunăstare şi fericire, urmînd neabătut înfăptuirea liniei politice a Partidului Comunist Român, luptînd cu tot elanul nostru pentru a întări prin fapte de muncă vibrantul mesaj de pace adresat de preşedintele ţării noastre, în interesul şi spre binele poporului român, al tuturor popoarelor lumii.

GHEORGHE MORARU ■
maistru constructor, Erou al Muncii Socialiste, Bucureşti

Grijă deosebită pentru pacea lumii

Apa vie

Mulţi cercetători au identificat apa vie din poveste cu apa minerală. Într-adevăr, prin proprietăţile ei curative, prin substanţele pe care le conţine, apa minerală a putut duce de-a lungul vremurilor la vindecări considerate atunci miraculoase, la înzdăveniri spectaculoase ale organismelor debile. Ştim că prea înţelepţii noştri strămoşi, romanii, de la care avem, printre altele, limba noastră dulce ca mierea, tîncau apele minerale la mare cinste. În epoca modernă, mai ales cu începere din secolul trecut, „apa vie" a venit iar la modă.

În zilele noastre, cînd grija oamenilor pentru sănătatea lor a crescut aşa de mult, în legătură şi cu poluarea mediului înconjurător, se înregistrează mai peste tot locul o trecere de la băuturile tari la vinul uşor şi la apele minerale. În Anglia, de pildă, vînzarea de apă minerală a crescut într-un singur deceniu de 25 de ori. Cu toate acestea, englezii sînt cu mult în urma locuitorilor din alte ţări europene. Francezii şi belgienii, de pildă, consumă într-un an peste 50 de litri de apă minerală pe cap de locuitor. Mari consumatori de apă minerala sînt austriecii, vest-germanii, spaniolii portughezii şi alţii. Pretutindeni, „apa vie" este consumată fie la masă, în loc de vin sau împreună cu vinul, fie între mese, pentru potolirea setei, fie în scopuri terapeutice.

Dar, în fond, ce este apa minerală ? Este o apă freatică obişnuită, care, înainte de a ţesi la lumină prin izvoare, sau înainte de a fi scoasă cu pompe din straturile în care se află, trece peste stînci din care dizolvă şi ia cu sine substanţele minerale : sodiu, potasiu, magneziu, fier, sulf ş.a.m.d. Acest proces poate dura ani şi, de aceea, se poate spune pe bună dreptate că apa se „maturizează", asemenea vinului. Compoziţia fiecărei ape variază în funcţie de regiunea din care se obţine. Apa minerală nu poate fi pasteurizată, ozonificată sau încălzită cu raze ultraviolete pentru a fi făcută sterilă. Întreaga esenţă a apei minerale consistă tocmai în faptul că ea este nu numai la figurat, ci şi la propriu, „apă vie".

ION CODRU ■

Informatica şi limba

Informatica îşi are partea ei. În orice limbă, tehnica a revitalizat cuvinte stătute, cărora le-a dat strălucire prin reimproprietărirea cu sensuri. Puce, în franceză, textual : purice. De cînd cu miniaturizarea electronicii, defineşte unul din cele mai spectaculoase componente ale echipamentelor de calcul. Apartenenţa cuvintelor dintr-un domeniu anume la o limbă a favorizat, pe măsura internaţionalizării activităţii în cauză, intensificarea migraţiei lor. Informatica s-a dovedit o pompă de neologisme.

Limba constituie un element structural al gîndirii. Invadată de termeni străini riscă să constituie un handicap : cercetătorii de altă limbă pot ei să conceptualizeze la fel de repede şi uşor precum colegii lor anglofoni ? Cu toate astea, se gîndeşte pe Sena, nu pot fi bătuţi anglo-saxonii la ei acasă ? Şi s-a decis : contraatacul. O comisie naţională a fost constituită în acest scop : să instituie termeni noi, autohtoni, înainte ca cei englezi să se fi cuibărît în dicţionare. Aşa au văzut lumina zilei cuvinte neaoşe precum logiciel, progiciel, disquette. Cu un ochi la ce nu s-a realizat, spaima încă nu se consideră depăşită. Ea acţionează catalizator : dacă nu ne grăbim, spun cavalerii Cocoşului galic, mîine calculatoarele vor conversa doar în limba lui Shakespeare.

Ca o răscumpărare : tehnica nouă intervine ameţitor în serviciul învăţării corecte a limbii, preîntîmpinării fisurilor de orice fel, a dereglărilor probabile. Este cunoscută asiduitatea BBC-ului în a „vinde" engleza. Experienţa a impresionat şi pe alţii, obligîndu-i s-o digere şi să o aplice. Deşi, în ce priveşte Franţa cel puţin, lucrurile n-au ieşit din tiparele tradiţiei. Vînzarea de carte în străinătate continuă să fie în fruntea plutonului. Un sfert din producţia de manuale şcolare se exportă, cifra de afaceri în străinătate a cărţii produse în Franţa depăşeşte 1,5 miliarde franci. Adică de şapte ori mai mult decît vînzările de filme şi de 30 de ori peste cel al producţiei de televiziune.

Viitoarea etapă a şi fost conturată — videodiscul.

NEAGU UDROIU ■

ACCENTE IN LUME

Cărţi şi statistică

În capitala R.D.G numărul bibliotecilor a ajuns la 500, iar fondul lor de cărţi însumează peste 20 de milioane de volume. Aceste instituţii culturale pun la dispoziţia celor interesaţi lucrări ale clasicilor literaturii germane şi universale precum şi cărţi ale poeţilor şi prozatorilor contemporani, înregistrări pe disc şi bandă magnetică, albume cu reproduceri din tezaurul artei plastice universale.

Demn de reţinut este faptul că fiecare al treilea vizitator al bibliotecilor din capitala R.D. Germane este sub 25 de ani.

Aniversare

Aniversarea a 422 de ani de la naşterea „marelui Will" este sărbătorită în China nu numai prin simpozioane ale specialiştilor chinezi legate de viaţa şi opera scriitorului, ci şi de un prim „Festival Shakespeare" care s-a deschis la 10 aprilie desfăşurîndu-se concomitent la Beijing şi Shanghai. Timp de două săptămîni, în capitala chineză vor fi prezentate 11 piese shakespeariene, iar la Shanghai, 13. Printre acestea se află : **A 12-a noapte, Richard al III-lea, Regele Lear** etc.

Ecranizare la fel de celebră ?

Seria ecranizărilor după opere literare celebre continuă. În atenţia cineaştilor stă romanul **Cronica unei morţi anunţate** al scriitorului Gabriel Garcia Márquez. Turnările noului film, care va avea acelaşi titlu ca şi romanul, vor începe luna viitoare şi se vor desfăşura în totalitate în Columbia, îndeosebi în oraşele Cartagena şi Mompox. Regia filmului va fi semnată de Francesco Rossi, iar în distribuţie vor apărea numele unor actori ca : Irene Papas, Ornella Muti, Anthony Delon şi Gian Maria Volonte.

Premieră absolută

Concertele susţinute de marii maeştri constituie întotdeauna motive de sărbătoare pentru melomani. Iată că iubitorii de muzică moscoviţi au un plus de satisfacţie deoarece au ocazia să audieze o serie de concerte de o factură mai puţin obişnuită. La Muzeul de cultură muzicală din Moscova a început un ciclu de manifestări muzicale ce reunesc mari solişti şi... instrumentele — exponate din muzeu. În cadrul primului concert au fost interpretate bucăţi de Chopin la un pian care a aparţinut compozitorului.

ELENA GRECESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ O propunere, o revenire mai bine zis (utopică ? ! — nu ni se pare !), este cea a **tehnicianului Aurelian Stoian, de la Laboratorul metrologie — Craiova :** „Doresc să realizăm noi toți, care cu ce poate și cît vrea, înmulțirea pomilor fructiferi de orice fel, peste tot, unde este posibil : pe dealuri, cîmpii, sate, orașe, șosele etc. Să înlocuim arborii neproductivi cu pomi fructiferi, care produc și pe timp de secetă, nu sufăr ca legumele, nu au nevoie de o îngrijire specială. La ce să folosim, de pildă, plopii dintre blocuri, plantați mai ales — pomi „murdari", care primăvara dau fulgi și insecte minuscule ce ne deranjează o perioadă îndelungată ? Este complect greșită, după părerea mea, mentalitatea unora că pomii fructiferi vor fi rupți de către copii ; este posibil acolo unde sînt 10 copii și un singur pom — dar nu acolo unde sînt 10 copii și, să zicem, 50—100 de pomi. Copii vor lua fructe astfel fără să fie alungați și nevoiți a o lua repede la fugă, cu ramuri cu tot ; nu sînt de acord nici cu părerea edililor că pomii fructiferi lasă frunze și fructe pe jos, încurajînd plantarea arborilor — dar arborii nu lasă, la fel, frunze ? ! Vă invit să vedeți, în susținerea celor de mai sus, să treceți prin Drăgănești-Olt, veți remarca, toamna, gutuile în gutuii de pe ambele părți ale șoselei ce traversează orașul ; sau la noi, în Dolj — pe marginea șoselei Craiova-Bechet : pomi fructiferi pe care nu-i strică nimeni dacă sînt mulți — își culege, omul, o fructă, și pleacă — **nu distruge !...**"

Considerăm demnă de atenție propunerea lui A. S. Solicităm, la rîndul nostru, opinia specialiștilor și chiar a cititorilor interesați în acest punct de vedere. Și — deloc în ultimul rînd ! — a edililor marilor și noilor noastre orașe, aducînd în acest sens argumentul, deloc neglijabil, că **lemnul** pomilor roditori — spre deosebire de cel al arborilor, — are valoare de valută forte.

■ **Din partea Consiliului popular al municipiului Sighetu Marmației, primim**

„Referitor la scrisoarea lui **Ioan Konievic** din Sighetul Marmației, strada Unirii 6/31, adresată redacției și trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : în urma cercetărilor și analizei efectuate, conducerea Combinatului de prelucrarea lemnului Sighetu-Marmației i-a repartizat acestuia un apartament cu 3 camere în blocul din strada Popa Lupu, blocul E, apartamentul 1".

■ „În ziua de 20.03.1986, orele 14,10, în gară la Tg. Jiu, cu bilete pentru clasa I-a, am vrut să intru în prima parte a vagonului necompartimentat de clasa respectivă, de lîngă locomotiva cursei de persoane 2081, Simeria-Craiova ; stupoare : ușa era închisă cu lanț și lacăt, iar conductorul le dădea voie să intre doar aleșilor lui — personal C.F.R. navetist și alți diverși, clientelă de mic trafic care nu cumpără niciodată bilet. Am insistat să intru, dar conductorul nu mi-a dat voie și nici vreo explicație : deschidea lacătul și lanțul numai pentru favoriți și favoriții acestora. Cînd a sosit controlorul de bilete, i-am reclamat acest favoritism ; dînsul mi-a dat însă o explicație „a la Moș Teacă" : **Vagonul e de vină !** Pentru siguranța (? !) locomotivei, primul compartiment se blochează și, cum vagonul nu are compartimente, se blochează toată jumătatea vagonului... ! ? Am călătorit pe hol, în picioare, iritat și în silă, în timp ce onor clientela se lăfăia la clasa I-a — pe locurile plătite, printre alții, și de mine". **(Constantinescu I., strada Albotei nr. 7, București — sectorul 1)**

■ **Întreprinderea de distribuție a energiei electrice București :**

„La scrisoarea numitului **Marin Ioniță** din strada Laloșu nr. 53, Sectorul 4 — referitoare la întreruperea alimentării cu energie electrică — vă aducem la cunoștință următoarele : relatările semnatarului sînt reale. În sensul că, în urma unor certuri între locatarii Popa Ioana și Ioniță Elena, prima s-a răzbunat prin deșurubarea coloanei electrice de alimentare a locuinței celei de a doua. În urma constatării acestui abuz, am întrerupt alimentarea cu energie electrică și la locuința făptașei, punîndu-i în sarcină costurile de refacere a instalației deteriorate, înaintînd dosarul cauzei la Miliția Sectorului 4. După recuperarea prejudiciului, s-a procedat la refacerea alimentării cu energie electrică a celor două locuințe (după executarea unor noi instalații). Rezolvarea de către întreprinderea noastră s-a făcut cu întîrziere, fiind condiționată de recuperarea pagubei, deoarece nu dispunem de fonduri de investiții pentru acest gen de lucrări".

„Aproape că te cuprinde tristețea ! Atîtea instituții, obligate să-și consume timp și forțe spre a rezolva — CE ? ! **O ceartă a unor vecini de bloc !...**

■ **Dumitru Cuangă** (sau Creangă, Cîngă ? ! — cu această ocazie vă rugăm, stimați oameni care ne scrieți : lămuriți-vă, grafic, atît pe plic cît și pe adresa plicului, cum vă numiți, **exact !**) **— din Covasna, strada Aurel Vlaicu nr. 8, blocul 4, scara A, apartamentul 4,** ne solicită în sensul de a-i face publică dorința de a-și construi o centrală electrică eoliană pentru 4—5 camere, plus diferite aparate electrice de uz casnic. „Doresc un corespondent care să-mi dea detalii asupra materialelor necesare unei astfel de construcții, sau un **„titular"** — spune dînsul — care deține o astfel de centrală, cu instalație eoliană, pentru a merge acolo și a mă lămuri asupra construcției." Și ne mai anunță, în încheierea misivei, că „se află în posesia unor proiecte-tip pentru instalații de producere a biogazului, dorește relații suplimentare (îi amintim pe această cale că revista noastră s-a ocupat și continuă să se ocupe de aceste două modalități de producere a energiei, poate că nu i-ar strica răsfoirea colecției)" — oricum însă, îi rugăm la rîndul nostru pe cei interesați să ia legătura cu el. Și, eventual, să ne și scrie asupra celor convenite.

■ **Administrația de stat Loto Pronosport :**

„Urmare sesizării publicată în revista FLACĂRA, nr. 11/1986, vă comunicăm că **Gheorghe Popescu** din Pietrari, strada Anghelești nr. 44, județul Vîlcea, a cîștigat suma de (...) lei, cu drept de participare la o excursie în R.P.U. Sus-numitul a solicitat plecarea în excursie, dar pentru care nu a depus la O.J.T.-ul din localitate formularele de plecare și nici nu a comunicat la A.S. Loto-Pronosport acest lucru. La data de 5.02. a.c., sub nr. 2853, cîștigătorul G. P. a solicitat contravaloarea excursiei, iar cu mandatul poștal nr. 13296/14.02, Oficiul PTTR nr. 28 București a expediat suma de mai sus la domiciliul solicitantului".

Stranie, ciudată optică a celui care a semnat și parafat acest răspuns **oficial** : scrisoarea numitului G. P. **nu se referea** la returnarea unei sume de bani anume, ci la niște aspecte birocratice asupra cărora răspunsul în cauză nu ne clarifică nimic !

■ „Subsemnatul **Gheorghe Bălosu, domiciliat în București, șoseaua Giurgiului nr. 131, blocul I, scara 4, etajul 8, apartamentul 144,** vă aduc la cunoștință următoarele : am un fiu, Marian Bălosu, care în prezent se află sub drapel, la Mangalia, din 1 noiembrie 1985, pentru satisfacerea stagiului militar. Adresîndu-mă administrației blocului în care locuiesc — ca fiul meu să fie scos de la cheltuielile de întreținere pe timpul în care acesta își satisface stagiul militar —, administratorul a refuzat să facă acest lucru, pe motiv că nu am drept. Vă rog a mi se comunica dacă am sau nu dreptul să-mi scot fiul de la plata întreținerii ? !"

Stimate tovarășe G.B. ; cum se numește administratorul... ? !

■ **Inspectoratul județean Timiș al M.I., Miliția județeană :**

„În urma verificărilor efectuate privind scrisoarea adresată redacției de către **Iovian Decean** din Jimbolia, strada Mărășești nr. 25, referitoare la vînzarea combustibilului de foc și transportului acestuia : referitor la transportul combustibilului la domiciliul cumpărătorilor s-au efectuat mai multe controale în rîndul căruțașilor autorizați și s-au ridicat 8 autorizații, care au fost înaintate organelor în drept cu propuneri de anulare. Deasemenea, aceștia au fost avertizați cu privire la respectarea obligațiilor pe care le au în calitate de căruțași."

■ Un GRUP de săteni, în numele cărora semnează **Ion Voina din Tirnova, Caraș-Severin :** „Deși am făcut mai multe sesizări la noi în comună, cîtu-i izlazu de mare, există mai multe grădini făcute cu rigle și arate, punîndu-se diferite cereale, grîu, ovăz, cartofi, porumb etc. Venim cu întrebarea dacă aceste lucrări au un temei legal, pentru că pe unii nu ne lasă să ne facem asemenea grădini — iar pe alții, da !" (scrisoarea este semnată, totuși, de **un număr de săteni.** Rugăm pe cei în drept să vadă ce se petrece cu islazul acela).

■ **Consiliul popular al județului Cluj :**

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Ecaterina-Emilia Ober,** domiciliată în Cîmpia Turzii, strada Gh. Barițiu nr. 28, bloc L 4, etajul 4, apartamentul 18, vă comunicăm : cu repartiția nr. 20590/17.III.1986, numita a fost încadrată la Întreprinderea comercială de stat mixtă Cîmpia Turzii, pe perioadă determinată, ca remizier tonetă".

■ „Mă numesc **Marin Niculae,** am domiciliul în șoseaua Ștefan cel Mare nr. 17, blocul 17, Sectorul 2, București : în spatele blocului în care locuim se află un depozit de mărfuri generale — depozit care a fost bine rostuit, gospodărit și întreținut peste 25 de ani ; din nefericire însă, de o bucată de vreme, fostul depozit-model s-a transformat într-o ruină, dezordinea, nepăsarea și murdăria fiind la ele acasă ; peste tot, numai gropi și noroale. Autotrenuri, autocamioane uneori de gabarit depășit au stricat complect aleea din spatele blocului, iar conducători auto mai puțin indemnatici sau indisciplinați au lovit, zgîriat sau tamponat de zeci de ori unul dintre cei doi stîlpi de susținere (rezistență) ai blocului 17, situați în capătul din partea de est a clădirii".

■ **Dumitru Ianeu** din Deva, administratorul blocurilor 5 și 8 din bulevardul Decebal (blocuri turn cu 10 nivele și 7 scări, date în folosință de peste un an), sesizează faptul că nici astăzi ascensoarele, a căror instalare a început de peste 7 luni, nu funcționează ; s-a lucrat inițial cîteva săptămîni, apoi lucrările au fost sistate. GIGOL Deva nu urmărește această lucrare motivînd că furnizorul I.F.M.A.-București a preluat și operațiunile de montare a lifturilor, pe de altă parte, delegații I.F.M.A. care mai vin din cînd în cînd pe teren motivează întreruperea montării prin neterminarea lucrărilor de construcții aferente lifturilor de către antreprenorul general T.A.G.C.M. Deva, iar acesta susține că toate lucrările ce-i revin după deviz sînt terminate. S-a creat astfel un cerc vicios, nimeni, practic, nu întreprinde nimic, iar locatarii suferă din cauza lipsei lifturilor.

■ **Din partea Uniunii județene a cooperativelor de producție achiziție și desfacere a mărfurilor și credit Alba :**

„Din verificarea scrisorii adresate redacției de către un GRUP de muncitoare din orașul Cîmpeni, prin care se sesizează faptul că la magazinele alimentare din acest oraș se practică vînzarea condiționată a unor produse, rezultă că într-adevăr s-au comis astfel de fapte. Pentru un astfel de act, gestionarul Nicolae Oneț de la Magazinul alimentar Cîmpeni-sud a fost sancționat contravențional ; de asemenea, lucrătorii din unitățile de desfacere a produselor alimentare au fost atenționați cu privire la răspunderile ce le revin pentru încălcarea normelor generale de comerț".

■ ...În timp ce, **Sofia Marcu** din Roman, județul Neamț, strada Smirodava blocul 10, etajul 4, ne aduce la cunoștință că la Magazinul cu autoservire nr. 3, din bulevardul Republicii (gestionar : Elena Irimia), se apelează la același fel de practici.

■ „Noi, și alți cetățeni ai comunei noastre, am înțeles necesitatea creșterii animalelor ; în anul 1985, fiind acesta un an secetos pentru județul Olt, ne-am hotărît să ne aprovizionăm cu furaje de iarnă din județul Vîlcea, comuna Stroiești. Am avut de la consiliul popular delegație, iar primarul comunei Stroiești a acceptat să cumpărăm fîn de la niște oameni : am cumpărat 2 căruțe cu fîn, pe care am dat suma de 6000 lei. Venind cu fînul către casă, în comuna Sădeșli, președintele C.A.P., inginerul șef și șeful postului de miliție ne-au confiscat fînul, ne-au oprit toate documentele ce le aveam la noi, spunînd că nu avem dreptul să cumpărăm fîn din alt județ. Ni s-a cîntărit fînul, ni s-a făcut proces verbal, fînul ni s-a oprit, nu ni s-a dat nici un document sau copie după procesul verbal. Considerăm că fînul ni s-a oprit în mod abuziv, nici măcar banii nu ni s-au dat înapoi **(Nicolae I. Guță și Mircea Dumitru,** comuna Vulpeni — Olt).

■ **Consiliul popular al județului Teleorman :**

„La scrisoarea adresată redacției de către **Natalia Ionda** din Lupeni, strada Tudor Vladimirescu, blocul 84, apartamentul 52, și trimisă nouă spre rezolvare, vă facem cunoscut că sora acesteia, **Ofelia Modrea** din Saele, județul Teleorman, a fost înscrisă la pensie de urmaș, primind astfel drepturile cuvenite".

■ „În comuna noastră, biroul executiv al consiliului popular a hotărît ca, împreună cu IJCL-Galați, să introducă apă potabilă trasă de la fabrica de cărămizi din comună. Au venit specialiști de la IGCL, s-au apucat de săpături, au introdus tuburile de azbociment, o parte dintre oameni și-au și instalat conductele. Dar, din cauza unei pompe defecte, bucuria noastră a fost de scurtă durată. De doi ani, robinetele ruginesc degeaba. Vine primăvara, trebuie să udăm zarzavaturile, apa din fîntîni o scoatem de la 37 metri și, după cîteva găleți devine tulbure. În numele întregii comune, rugăm organele în drept să ne ajute în rezolvarea acestei probleme **(Marian Bălănică,** comuna Branișteа, județul Galați).

■ **Consiliul popular al municipiului Piatra Neamț :**

„Referitor la scrisoarea numitei **Iuliana V. Chelaru,** domiciliată în Piatra Neamț, strada Mărăței III, blocul 140, scara B, apartamentul 5, prin care aceasta solicita sprijin spre a fi încadrată în cîmpul muncii — intenționînd să-și continue studiile la liceul seral —, vă informăm că a fost încadrată ca muncitoare la Întreprinderea de stat „AVICOLA" — Piatra Neamț, la ferma nr. 1.".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poveste cu plopi

Mult se mai bucurase cînd a ajuns la căsuța lui. Avea și un pic de curte, iar la gardul de la stradă trei plopi. Atunci se gîndise la freamătul frunzelor sub adierea vîntului, la umbra ce o căuți în dogoarea verii.

Asta fusese la început. Pe urmă nu s-a mai bucurat. Plopii își scuturau puful ; geamurile nu mai puteau fi deschise. Plopii își scuturau frunzele ; ei nu mai prididea cu măturatul. Ba mai mult : cînd se înteța vîntul plopii trozneau amenințător, iar unul începuse să se cam lase înspre casă. S-a dus omul la cei în drept, dar a fost purtat cu vorba. S-a gîndit să-i cheme pe cei de la ziar sau de la televiziune, însă și-a dat seama că ar fi prea nu știu cum. S-a mulțumit numai cu vorbele. Pînă într-o noapte de primăvară, cînd, după un vînt mai tare unul din plopi și-a căutat sprijin pe acoperișul casei. Stătea rănit de moarte, în miez de noapte. Ceilalți doi își continuau undurile însoțite de troznete. A dat omul telefon, a spus că stă să-i cadă casa și au venit cei în drept care au ridicat plopul căzut pe casă, ba i-au tăiat și pe ceilalți doi.

Noroc de acoperișul solid sub care se adăpostea și 2 copii. Aceasta a făcut ca totul să rămînă o poveste cu happy end. Altfel... Altfel ne-am fi putut întreba dacă un plop valorează (mîna refuză să scrie)... viață de om.

DAN DĂNUȚ DORU ■

P.S. Faptul e absolut autentic. Și l-am notat doar pentru a mă întreba de ce unii din noi sărim în ajutorul omului doar cînd ne mină alții de la spate ? !

Poșta redacției

Gheorghiță Marioara, com. Rusețu, jud. Buzău : Legea 4/1977, art. 23, precizează că se acordă pensie pentru pierderea capacității de muncă, urmare bolii sau unui accident în afara muncii, cooperatorilor care au realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală în cel puțin 10 ani și dacă boala a survenit în timpul activității în C.A.P. ● **Caraivan Alexandru** — București : Puteți fi încadrat în funcția de maistru, deoarece diploma de tehnician, absolvent al școlii medii tehnice de 4 ani care a funcționat pînă în 1955, se echivalează cu studiile actualei școli tehnice de maiștri. ● **Marin Octavia** — Sucoava. **Negruț Victor** — com. Bălaia, jud. Bihor : În temeiul art. 51 din Legea 3/1977, pensiile se plătesc de la data aprobării pensionării prin decizia comisiei județene de pensii. Aveați deci obligația de a desfășura activitatea pînă la data primirii deciziei ● **Bălan Costică** — Brașov : Sora dv. să depună cerere la Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, oficiul forțe de muncă ● **Tănase Martina** — Reșița : Toate cazsele de filme au sediul în București, Piața Scînteii 1 ● **Bărbulescu Maria** — Lerești, jud. Argeș : Trebuie să consultați medicul specialist obstetrician ● **Teutsch Manfred Gheorghe** — com. Șercaia, jud. Brașov : Conform statutului C.A.P. aprobat prin Decretul 93/1983, cooperatorii au în proprietate personală casa de locuit și construcțiile gospodărești anexe, terenul pe care se află acestea și curtea, a căror suprafață totală nu poate depăși 250 mp. Cînd depășește totuși diferența se include în lotul atribuit în folosință ● **Boghiu Maria** — com. Podu Turcului, jud. Bacău : Sentința investită cu formulă executorie a fost eliberată de Judecătoria Panciu lui Melinte Gheorghe, care este posibil să fie pus în executare titlul la Judecătoria Bacău ● **Sumajstorele Nicolina** — București : În București posturile de medici se ocupă numai prin concurs publicat în „Muncitorul sanitar". Ministerul Sănătății nu poate aproba transferul unui medic dintr-un județ în altul fără avizele direcțiilor sanitare județene respective ● **Pop Zoltan Dezideriu** — Oradea : Casa de Economii și Consemnațiuni răspunde de plățile făcute altor persoane numai după declararea pierderii libretelor de către titulari ● **Vițcă Sofia** — satul Rusi, com. Bretea Română, jud. Hunedoara : După 1.01.1978, conform art. 42 din Legea 3/1977, soția care are dreptul la o pensie proprie și îndeplinește condițiile legii pentru pensie de urmaș, trebuie să opteze pentru oricare din aceste două pensii ● **Bratu Ion** — com. Selaru, jud. Dîmbovița : Întreprinderea a procedat conform legii ● **Mera Izidor** — satul Maioroști, com. Rusi Munți, jud. Mureș : La împlinirea vîrstei, faceți cerere, pe baza căreia întreprinderea vă va întocmi dosarul de pensionare care va fi înaintat comisiei județene de pensii și aceasta va aproba înscrierea la pensie prin decizie ● **Stefănescu Maria** — București : 1) S-a procedat corect. 2) Îl pot folosi cu acordul proprietarei ● **Istrate Viorel** — Fălticeni : Vă transferați fondul social la noul loc de muncă.

REGHINA VĂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

A FOST FRUMOS! POATE FI ŞI MAI FRUMOS!

Minutul 91 al meciului cu Anderlecht. Sperăm ca bucuria fotbaliştilor noştri să fie la fel de mare şi în minutul 91 al partidei de la Sevilla

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Mai mult decît o calificare

Fără îndoială că Steaua a jucat, miercurea trecută, în stil de mare campioană. N-o spunem doar noi, o recunosc belgienii şi o spun, apăsat, specialiştii avizaţi de pretutindeni. „Scorul de 3—0 nu este deloc exagerat (n. n. nici 5—0 n-ar fi fost !), atît de mobili, de plini de vivacitate şi mereu primii la minge au fost românii", nota „La Libre Belgique", pentru ca „Le Soir" să completeze : „Formaţia românească a dat o veritabilă lecţie de fotbal compatrioţilor noştri, care se pot consola doar cu ideea că au fost învinşi de o echipă mai bună decît a lor". Dealtfel, parcă încă nevenindu-i să creadă, însuşi antrenorul Haan a avut tăria să mărturisească, imediat după meci, că „nici o altă formaţie n-ar fi rezistat astăzi Stelei" !

Aşadar, sublimate de toate aceste elogii şi superlative (alese dintr-o listă infinit mai lungă), o victorie şi, implicit, o calificare fără echivoc. Clare, cum se zice, ca lumina zilei. Pentru că, avînd nevoie de două goluri, Steaua a cîştigat la trei, ca şi în partida cu Honved, de pildă. Vă invit, stimaţi cititori, să priviţi tabloul cupelor europene, unde pînă şi Barcelona, cu toate pretenţiile ei, a trecut primele tururi (cu Sparta Praga şi F.C. Porto) graţie clauzei golului înscris în deplasare ! Nimic din toate acestea în cazul Stelei, care şi-a impus de fiecare dată legea, depăşindu-şi adversarii clar, anulînd orice apel de recurs din partea acestora. Pentru că, oricît s-ar strădui belgienii, ei tot n-ar găsi nici o circumstanţă atenuantă : timpul a fost bun, terenul la fel, arbitrajul aşişderea etc. Doar că Steaua s-a dovedit, la toate capitolele, superioară Anderlechtului, adică uneia dintre cele mai reputate şi mai „galonate" formaţii din lume. Calificarea e, firească, cea care rămîne. Datorită ei, Steaua va disputa la 7 mai, pentru prima dată în istoria fotbalului nostru, finala Cupei campionilor europeni. Dar aş îndrăzni să afirm că rămîne chiar mai mult decît atît. Anume, modul exemplar în care Steaua a înţeles şi a putut să lupte, din răsputeri, dar sportiv, pentru atingerea scopului propus. Înclin să cred deci că nu atît în succesul în sine constă „morala" eliminării lui Anderlecht, cît în maniera în care el a fost obţinut : limpede, detaşat, cu autoritate, la capătul unei superbe lecţii de fotbal ofensiv, modern, rapid, eficient. Chiar dacă, să zicem, s-a distins în mod deosebit Piţurcă, autor a două goluri, Steaua a acţionat, din primul pînă în ultimul minut, ca o adevărată echipă. Harnică, unită, puternic mobilizată, matură, angajată cu o excepţională energie în bătălia pentru fiecare balon, pentru fiecare metru de teren. Nici un efort, nici chiar la 3—0, cînd calificarea era de-acum asigurată, nu li s-a părut jucătorilor noştri prea mare ! Tocmai acest minunat spirit colectiv, la instaurarea căruia şi-au adus contribuţia, pe lîngă liderii şi competenţii antrenori Jenei şi Iordănescu (cinste lor !), şi alţi membri ai „familiei" clubului militar (îndeobşte vicepreşedintele acestuia, fostul internaţional Ion Alexandrescu), s-a impus şi a avut cîştig de cauză. Victoriile Stelei, cu atît mai puţin cea de miercurea trecută, n-au stat nici o clipă sub semnul întîmplării. Campioana noastră, s-a calificat, de fiecare dată, cu fruntea sus, lămuritor, răspicat. Sigur că ceea ce am văzut noi, ca şi învinşii noştri, un fotbal de cea mai aleasă ţinută, reprezintă rodul unei acţiuni de durată, avînd ca punct de plecare (şi ca explicaţie) excelentele condiţii puse la dispoziţia echipei (de ministerul tutelar, de club etc.), dar la fel de adevărat e că, pe lîngă calificarea în sine, Steaua a izbutit chiar mai mult : a oferit întregului sport românesc o lecţie pilduitoare, demnă de urmat. O lecţie care a devenit posibilă, nu încape nici o îndoială, prin muncă serioasă şi responsabilă, prin ambiţie şi abnegaţie.

S-ar putea crede, de către un neavizat sau altul, că în 16 aprilie Steaua a prins o zi deosebită, că s-a întrecut pe ea însăşi. Nu împărtăşesc un astfel de punct de vedere, căci toată evoluţia formaţiei bucureştene în actuala ediţie a C.C.E., inclusiv acel zdrobitor 4—1 cu Honved, inclusiv acel 1—0 din Finlanda (unde au plecat steagul campioanele Iugoslaviei şi U.R.S.S.), vine să contrazică o astfel de supoziţie. În faţa Anderlechtului, Steaua nu s-a întrecut pe ea însăşi, ci a fost ea însăşi egala ei ! O echipă robustă şi perfect articulată, omogenă în toate compartimentele, încrezătoare în şansele ei (pe care le-a fructificat cu inteligenţă), practicanta unui fotbal simplu (fără eternele „tatonări") şi eficace, stăpînă pe cea mai adecvată tactică, ştiind să aleagă, în funcţie de fază, soluţia nimerită. N-a făcut altceva, rezumînd, decît să-şi exprime valoarea, cu nimic mai prejos decît a oricărei alte „firme" cu reputaţie în fotbalul internaţional. Să demonstreze concret, convingător, că mecanismul ei, alcătuit din jucători de vîrste diferite (de la Bölöni la Belodedici) şi de temperamente diferite, a atins un asemenea grad de perfecţiune încît echipa poate pregăti în linişte şi în afara oricărei prejudecăţi şi ultimul mare examen : finala de la Sevilla.

Ani de-a rîndul, cînd pronunţam numele unui Real Madrid, Inter sau Anderlecht, ne încerca (greşesc ?) un sentiment de respect şi de invidie. Ele puteau, noi nu. Ele erau cocoţate pe piedestalul gloriei, iar echipele noastre se mărgineau să viseze, şi doar atît. Craiova (în Cupa U.E.F.A.) şi Dinamo (în C.C.E.) au spart gheaţa, dar şi tentativele lor, parţial reuşite, au eşuat în preajma vîrfului cel mai înalt. Azi, datorită Stelei, distanţele s-au spulberat. Steaua a demonstrat prin sudoare şi inspiraţie că, oricît de severe, nu există culmi inaccesibile ! S-o felicităm, o dată în plus, pentru asta, mulţumindu-i pentru bucuriile ce ni le-a făcut şi urîndu-i mult, mult succes la Sevilla !

Urmează marea finală

Adversara Stelei din finală se numeşte, cine n-o ştie, C.F. Barcelona, formaţie redutabilă, aureolată de două victorii mai noi în Cupa cupelor (ultima, în 1982, chiar la Barcelona, 2—1 cu Standard Liege) şi de trei mai vechi în Cupa U.E.F.A. O echipă pe la care au trecut numeroşi jucători şi antrenori celebri, cei mai mulţi din „import", Cruijff Sotil, Krankl, Maradona, respectiv Hererra, Menotti, Lattek ş.a. şi pe care o pregătesc, din 1984, englezii Terence (Terry) Venables şi Alan Harris, foşti cîndva coechipieri la Chelsea. Sub conducerea acestora (care lucrează cu translator, Graham Turner, corespondentul revistei „Shoot" în Spania), „Barca" a recucerit în 1985, după 11 ani, titlul de campioană, producînd un adevărat extaz în Catalonia. Încă de la venire (angajat la recomandarea lui Bobby Robson), cvasi-necunoscutul Venables (apreciat mai ales prin faptul că, după promovarea lui Queen's Park Rangers în divizia A, i-a convins pe conducătorii clubului să folosească, pentru prima dată în Anglia, o „iarbă" artificială !) a declarat că vrea să facă din Barcelona „un Liverpool iberic". N-a reuşit, o recunoaşte chiar el, dar dobîndirea titlului, ba încă fără Maradona (care tocmai plecase la Napoli), i-a sporit într-atît cota de popularitate încît a ajuns să fie supranumit „Mister chance" ! El a impus o formulă de echipă Urruti-Gerardo, Miguell, Alexanco, Julio Alberto, Victor, Schuster, Esteban, Rojo, Archibald, Carrasco pe care n-a schimbat-o decît rareori, vedetele ei fiind vest-germanul Bernd Schuster (excelent la europenele din 1980) şi scoţianul Steve Archibald, golgeterul de anul trecut al ligii spaniole. O garnitură pe care, la timpul respectiv, Paco Aguilar o caracteriza în „France Football" astfel : „nişte adevăraţi războinici („guerriers"), capabili să exercite o presiune incredibilă asupra partenerilor".

Dar legile fotbalului sînt aspre şi nici lui Venables (în timpul liber, scriitor de romane poliţiste, unele dintre ele adaptate în serial de televiziunea britanică) nu i-a trebuit prea mult ca să se convingă ! Caracter dificil, mergînd pînă acolo încît a declarat despre Udo Lattek că e „beţiv şi ipocrit", Schuster a început să facă fasoane şi să joace, după expresia blîndă a ziariştilor catalani, „tot mai discret". În plus, a avut şi un accident de maşină. Victor s-a operat de apendicită, iar Carrasco (un fel de Marcu al Barcelonei) a suferit o comoţie cerebrală. Cum şi Archibald şi-a ieşit din minţi, provocat mereu de Schuster („France Football": „Bunele maniere şi Schuster, adică două linii paralele !"), Barcelona a scăzut de la meci la meci, pierzînd net (anul acesta) titlul în favoarea Realului. Pînă şi înflăcăraţii „socios" catalani au sesizat reculul, ei lăsînd giganticul stadion „Nou Camp" (120 000 de locuri) un sfert gol la recenta confruntare cu I.F.K. Göteborg, cînd numai arbitrul Casarin (care a închis ochii la golul doi, din ofsaid) şi rezerva Pichi Alonso (în locul lui Archibald, accidentat) au salvat visul barcelonezilor de a cîştiga, în sfîrşit, Cupa campionilor. Victoria a fost obţinută în cele din urmă, după prelungiri şi 11 metri (şi după ce suedezii au avut două bare !), dar ea n-a convins. După cum n-au convins nici precedentele calificări, chit că „Barca" a scos din cursă, după ce a beneficiat în două rînduri de golul din deplasare, pe Juventus ! Aflîndu-mă la mondialele de handbal, am avut ocazia să urmăresc, în direct, partida tur dintre Barcelona şi Juventus, 1—0 (Julio Alberto), pe care n-au cîştigat-o spaniolii, ci au pierdut-o italienii. Deşi o echipă latină, adică tehnică şi (în măsura posibilităţilor) agresivă, „Barca" mi s-a părut lentă, fără explozie. Nici împotriva Göteborgului n-a jucat altfel, lăsînd impresia că e ieşită din formă, principalul ei „motor", Schuster, dînd multe rateuri.

★

La Sevilla însă, în 7 mai, în ciuda celor 1 167 de kilometri ce despart (pe calea ferată) oraşul finalei, centrul cel mai de seamă al Andaluziei, de Barcelona, „Barca" va fi la ea acasă. Va conta, probabil, pe aportul celui mai fierbinte public spaniol, căci naţionala lui Camacho şi Gallego a susţinut, tocmai pentru [illegible] de dramatice din ultima vreme (inclusiv acel 12 -1 cu Malta) la Sevilla (Se citeşte Sevilla). Acesta pare să fie un avantaj pentru Barcelona, dar se poate transforma, gîndesc, şi în opusul lui, în faţa unei echipe ca Steaua care, avînd valoare şi neavînd ce pierde (tocmai graţie programării), poate atrage simpatia spectatorilor sevillani. Meciul se va disputa, cu începere de la ora 20,15 (21.15 la Bucureşti), pe stadionul „Ramon Sanchez Pizjuan" (70 000 de locuri), nu pe „Benito Villamarin", pe care a evoluat Craiova, în Cupa U.E.F.A., contra lui Betis. Desigur, asupra finalei voi mai reveni. Înainte de a încheia, să adaug că întîlnirea dintre Steaua şi Barcelona va fi condusă de o brigadă de arbitri francezi, avîndu-l la centru pe Michel Vautrot, cel care a oficiat (foarte corect) la meciul România — Italia din Capitală.

Va fi, neîndoios, un examen deosebit de greu pentru Steaua. Cel mai greu de pînă acum, dar cine s-ar aştepta la altceva, mai ales în condiţiile în care „Barca" are avantajul terenului ? Numai că Barcelona, o spun după cîte am citit şi văzut, nu-i o echipă invincibilă, ba chiar risc să afirm că nu are anvergura Stelei ! Dacă nu greşesc, palmaresul şi vîlva din jurul lui Schuster, Archibald et companie o iau, şi datorită publicităţii, cu mult înaintea posibilităţilor concrete pe care le are Venables de a alinia un „11" cu care să meargă la sigur ! Or, fotbalul, iarăşi nu-l nici o noutate, se joacă pe teren, nu în sala de trofee a unui club sau altul ! Dacă va pregăti şi acest meci cu seriozitatea, competenţa şi rîvna de pînă acum, şi aşa va fi, cu siguranţă, dacă va lepăda orice urmă de complex, jucînd la nivelul maxim al posibilităţilor, Steaua poate spera la mai mult decît la o prezenţă onorabilă în finala C.C.E. Ea poate spera la victorie. Clasa echipei îi dă acest drept, pentru că, judecînd după cele întîmplate pînă acum în ediţia în curs a Cupei campionilor, Steaua nu e cu nimic inferioară Barcelonei. Ba aş zice că dimpotrivă ! Stă deci în capacitatea jucătorilor şi antrenorilor ei, în puterea lor de mobilizare şi în inspiraţia lor, în spiritul lor de dăruire şi în ambiţia lor, să transforme un vis frumos, participarea la finală, într-unul şi mai frumos, cîştigarea trofeului !

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Banca pe care stau, se vede cît de tensionaţi, antrenorii Jenei şi Iordănescu reprezintă o altă explicaţie a victoriilor Stelei

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

La peluză

După Fiorentina, Anderlecht...

Înaintea campaniei sale europene, Universitatea Craiova avea, după opinia presei, un singur punct slab : Lung. S-a şi vorbit un timp despre iminenta debarcare în Bănie a lui Ducadam. Din motive puţin clare marelui public, după oarecari zvonuri însuşi Destinul ar fi fost amestecat, gloriosul drum oltean a început cu bălatul acela înalt şi subţire în poartă. La celălalt capăt al arcului, în centrul liniei de atac, cu toate că nu se vorbea de înlocuirea lui, Cămătaru nu era mai puţin contestat. „Dromaderul", în avionul spre Florenţa, ascuns în fundul avionului, zîmbind blajin şi roşind cu frumoasă sfială, anunţa destul de puţin alura semeaţă a internaţionalului de astăzi.

La sfîrşitul campaniei, marea Craiovă, copleşită de superlative şi declaraţii de dragoste, se rotea în jurul axei Lung — Ştefănescu — Cămătaru. Axă indestructibilă pe care s-a construit echipa de la europenele din Franţa şi în jurul căreia a gravitat întreg fotbalul românesc.

Anii au trecut. Din vîrful peniţelor şi al limbii se propune încă o înlocuire necesară : Piţurcă. Uitat de clubul care l-a crescut la Tg. Jiu, unde fusese împrumutat pentru un timp limitat, preluat de F.C. Olt cu un statut confuz, Piţurcă poposeşte la clubul Steaua la „bătrîneţe" şi este aşezat de antrenorii de aici în vîrful liniei de atac. Mutare stranie pentru o echipă care viza performanţa continentală. Este adevărat că I. Chirilă, C. Fîrănescu şi I. Ochsenfeld l-au văzut printre primii cinci jucători ai anului trecut ; totuşi, pînă în preziua meciului cu Anderlecht s-a vorbit despre nouarul stelist ca despre o piesă indezirabilă a mecanismului. Ştiţi ce i-ar mai trebui Stelei ? — întrebau şi se întrebau doct amatorii — Cămătaru în locul lui Piţurcă. Şi iată seara după neuitatul meci cînd telexurile Europei înregistrează un nume pentru istoria fotbalului : PIŢURCĂ. Un atacant, vor scrie ziarele de a doua zi, pe care şi i-ar dori orice echipă mare din lume. Anderlecht, această superbă echipă sportivă, ni-l retrocedează pe Piţurcă aşa cum Fiorentina, o altă frumoasă echipă continentală, ni l-a înapoiat pe Lung şi Cămătaru cu înălţimea lor reală. Toate virtuţile sînt de laudă. Dintre ele, doar răbdarea veştejte măreţia. Dar cîte Florenţe şi cîte Bruxelles trebuiau să fie şi n-au fost ? Ciţi contestaţi de noi, cei ce îndrăznim să ne pronunţăm tranşant în delicatul domeniu al artei sportive în termeni pe care bunul simţ ne împiedică să-i folosim faţă de şoferii de taxi, nu au abdicat mai înainte de a trăi o noapte a învingătorilor ? La anul, poate Petcu, sau poate Gabor, sau poate Mircea Sandu vor pleca în cine ştie ce alt mare oraş european ca să obţină viza marelui lor talent. Oare faptul că Bumbescu numit astăzi decan al stoperilor din ţară, n-a figurat nici ca idee în planurile selecţionerilor sau în topurile de la sfîrşitul anului, nu constituie un blam la care orice demnitate ar tresări ?

NICOLAE CRISTACHE ■

Jumătățile de măsură nu duc nicăieri

Miercurea trecută, după mai bine de doi ani, s-a reunit (în sfîrșit !) Comitetul federației de rugby. Participanții au dezbătut situația existentă în aria respectivei discipline, au luat unele decizii, între care alegerea unui nou președinte al F.R.R., în persoana unui fost renumit jucător, inginerul Marin Cristea, completarea Biroului federal etc., dar s-au oprit, după părerea noastră, la jumătăți de măsură, menținînd (dacă nu chiar statuînd !) cîteva din anomaliile și neregulile care, tolerate de mai mult timp de C.N.E.F.S., au generat actualul impas în care se află rugbyul românesc. Impas evident și îngrijorător, sublniat o dată în plus de recenta înfrîngere de la Lille, 13—25 cu Franța, ultima dintr-o serie nepermis de lungă. Pentru că, din mai 1984 (victorie în fața Scoției), reprezentativa „frunzei de stejar" n-a izbutit să transeze în favoarea ei nici una din cele șase partide importante, plecînd steagul pînă și în confruntările cu Italia și U.R.S.S., echipe care, cu 3—4 ani în urmă, nu-și făceau nici o iluzie din meciurile cu formația României, în două rînduri campioană a Europei, cîștigătoare a Cupei F.I.R.A. ! Se cuvine să amintim că, asupra acestei stări de lucruri neprielnice performanței, am atras în repetate rînduri atenția (vezi „Flacăra" nr. 2/1985, 6/1986 etc.), dar noi am scris, noi am auzit ? ! Surd la critici și la sugestii, ignorînd argumente de domeniul logicii și al evidenței, C.N.E.F.S. n-a știut sau n-a putut (e vreo diferență ? !) să acționeze, asistînd nepăsător la pierderea unor poziții internaționale de frunte, dobîndite în timp și cu multă trudă. În locul unor măsuri ferme, care să oprească reculul, lichidînd cauzele, C.N.E.F.S. a continuat să lase, pînă în pînzele albe, mînă liberă federației, profesînd îngăduința, șovăiala, arbitrariul, lipsa de principialitate. Am putea da mai multe exemple, dar ne vom referi la unul singur. Indus în eroare, C.N.E.F.S. a acceptat, la sfîrșitul lunii martie, ca o selecționată de rugby în 7, sport care nu se practică la noi și care are reguli speciale (două reprize a 7 minute de joc efectiv etc.), să efectueze un turneu în Australia ! Lipsa de experiență s-a plătit din plin și, pe lîngă o victorie (cu Japonia), „șeptarii" noștri au înregistrat două înfrîngeri (cu Argentina și Insulele Samoa). Deci încă o „premieră", dintre cele mai nedorite, pentru rugbyul românesc : eșec în fața Insulelor Samoa, a căror populație n-o depășește pe cea a Sibiului și a căror suprafață e mai mică decît a județului Tulcea ! S-a invocat argumentul, care a avut probabil darul să convingă C.N.E.F.S. de oportunitatea participării, că au plătit organizatorii toate cheltuielile. De acord că nu a costat nimic, dar s-a pierdut, credem, ceva infinit mai prețios : prestigiul sportiv al țării ! Un prestigiu pe care, ca să ne oprim la acest unic exemplu, F.R.R. și C.N.E.F.S. l-au știrbit și l-au împuținat cu multă usurință și, la fel de grav, în numele unor interese mărunte, dacă nu chiar personale.

Sigur că, revenind, convocarea Comitetului federal poate fi privită ca un element pozitiv în măsura în care, atîția ani, organul colectiv al rugbyului nostru nu s-a mai întrunit. Dar numai sub acest aspect, fără îndoială minor, de vreme ce reunirea Comitetului federal reprezintă o obligație statutară, neglijată de F.R.R. din motive greu de admis. Spre surprinderea generală însă, nici măcar această ședință n-a găsit resurse să ia taurul de coarne și să adopte măsurile ce se impuneau (și se impun) pentru revigorarea rugbyului românesc. A decis ea, de pildă, cooptarea în Biroul federal a primilor 2 (din 17 !) reprezentanți ai unor cluburi din provincie (Iași și Constanța), dar raportul continuă să fie injust, atîta timp cît centre cu tradiție în rugby, Bîrlad, Petroșani, Baia Mare, Cluj-Napoca etc., rămîn și pe mai departe fără vreun „vot" în organismul respectiv ! S-a făcut, cu alte cuvinte, un pas, timid însă, nepermis de mic față de ceea ce se aștepta. Este greu de crezut că, așa format (cu 15 bucureșteni din 17 membri !), Biroul federal va căpăta greutatea și autoritatea necesară să se implice mai adînc și mai eficient în viața de zi cu zi a rugbyului nostru. Căci pînă acum nu și-a îndeplinit defel această îndatorire, în acest sens, rămînînd stupefiantă declarația cutezată de vicepreședintele F.R.R. Viorel Moraru după „lecția" oferită de Scoția (18—33) în Capitală : „S-ar fi putut alcătui o echipă mai aproape de cerințele unui joc cu o formație ca a Scoției, am lăsat însă toată libertatea celor doi antrenori" ? !

Legat de antrenori, să menționăm că, împotriva unei dispoziții a C.N.E.F.S. (care interzice unui antrenor federal să fie, concomitent, și antrenor al echipei reprezentative) și în ciuda valului de rezultate negative din ultimii ani, Comitetul federal nu i-a restrîns prerogativele lui Valeriu Irimescu, lăsîndu-l să ocupe în continuare ambele posturi ? ! Oricît de merituos ar fi cel în cauză, chit că el n-a pregătit niciodată o formație de club (! !), e imposibil de sperat, pentru că e ilogic, că el va izbuti să împace și capra și varza ? ! Ba încă mai multe verze întrucît, ca și cînd rugbyul românesc ar începe și s-ar sfîrși cu el, Valeriu Irimescu mai e și președinte al Colegiului central al antrenorilor ! Ce-a fost pînă acum, cînd V.I. s-a ocupat cu precădere de națională, în loc (ca să zicem așa) să antreneze antrenorii și să elaboreze o linie metodică, pe care s-o răspîndească și s-o controleze în teritoriu, se va perpetua, de parcă o experiență nefastă, cea de după 1984, n-ar fi suficientă și-ar mai fi necesar să se piardă încă un meci, și încă unul, și încă unul, pentru ca C.N.E.F.S. să se trezească la realitate și să pună piciorul în prag ? ! E grav, se știe, să comiți o eroare, investirea lui Irimescu cu cele două funcții, dar infinit mai grav e să persiști în ea, aducînd prin acest mod de a sta cu brațele încrucișate în fața evidenței prejudicii mai mari și mai dificil de recuperat.

O altă anomalie, pe care recenta ședință a trecut-o sub tăcere, este legată de numele vicepreședintelui F.R.R., Viorel Moraru, una și aceeași persoană cu antrenorul principal al divizionarei A (cu pretenții la titlu), R.C. Grivița Roșie ? ! Fără a-i nega inginerului Moraru, fost mare jucător, unele contribuții, cum ar fi deschiderea către rugbyul britanic, nu ne putem ascunde nemulțumirea că C.N.E.F.S. (de mai multă vreme) și, mai nou, Comitetul federal acceptă ca Viorel Moraru să cumuleze două funcții atît de incompatibile ! Nu-ți trebuie cine știe ce competență, ci numai bun-simț pentru a judeca o astfel de situație nefirească, pentru că e limpede, la îndemîna oricui, că vicepreședintele F.R.R. nu va putea, analizînd un aspect sau altul, luînd o decizie sau alta, să facă abstracție de interesele unui club, de care e legat sentimental și, totodată, prin loc de muncă, prin retribuție ! ! Pot intra două sănii în aceeași teacă ? Răspunsul e, de bună seamă, simplu și, din păcate pentru rugby, negativ. Ca să nu mai spunem că, influențat (ca de obicei) de Viorel Moraru, care a condus multă vreme F.R.R., fostul președinte retrăgîndu-se practic din activitate după 1984, recentul Comitet federal a aprobat ca alți 2 foști „grivițeni", între care unul coleg de serviciu și de birou cu V.M. !, să fie aleși în fruntea Comisiei de disciplină (Dan Stoenescu) și, respectiv, a Colegiului de arbitri (Nicolae Soculescu) ! Nu doar că cei responsabili de angajarea rugbyului românesc pe toboganul contraperformanței sînt menținuți, ci încă mai mult : poziția lor se întărește prin cooptarea unora care, avînd aceeași concepție și aceleași puncte de vedere, vor dirija, nu-i așa, rugbyul pe aceeași linie. Adică pe o linie care, ca să nu mai lungim vorba, trebuia schimbată !

Pe vechea linie, rugbyul nostru nu doar că a ajuns să piardă tot ce era de pierdut pe plan internațional, dar a slăbit vizibil și pe plan intern. Prin actualul sistem de organizare, cu 20 de echipe, cînd 10—12 ar fi fost (după valoare) suficiente, mereu sacrificat în așa-zisul folos al naționalei (între 16 martie și 11 mai s-a găsit răgaz pentru o singură etapă, în 20 aprilie !), campionatul nu stimulează nici competiția, nici calitatea. Ca și cum rugbyul românesc s-ar limita la cei 28—30 de membri ai lotului reprezentativ, pe care Valeriu Irimescu i-a cocoloșit în fel și chip (cu ce rezultate ? !), principala competiție internă a devenit o treabă întîmplătoare, cu programări stupide (derbyul Steaua — Dinamo s-a desfășurat în 2 aprilie, într-o zi de miercuri, de la 10 dimineața ? !), cu tribune goale. Nici nu-i de mirare că, în condițiile unei federații ezitante și neinspirate, au devenit posibile și s-au înmulțit pe terenurile de rugby actele de indisciplină. În loc să fie curmate la timp, tăiate din rădăcini, ele au fost, invariabil, tratate cu blîndețe, mergîndu-se pînă acolo încît incidentele petrecute la meciul Gloria Arad — Farul au fost judecate, rejudecate și rerejudecate pînă la luarea unei decizii !

În numele redresării rugbyului, trăgînd nădejde că el poate și trebuie să redevină ce-a fost, o forță respectată și temută pe continent și în lume, am așteptat cu speranță analiza de miercurea trecută. Numai că ea s-a dovedit, din păcate, formală și ineficientă. Oricît am saluta, și salutăm, alegerea unui nou președinte, nu ne putem ascunde insatisfacția că, și de această dată, C.N.E.F.S. a pierdut prilejul de a interveni în mod hotărît, de a introduce, prin măsuri concrete, un climat de muncă, de ordine și de disciplină în rugby, de a-i îndepărta pe cei vinovați de impasul de azi (lui Irimescu i s-au schimbat mereu secundanții, Cosmănescu, Paloșanu, Moteescu, Rădulescu, ei rămînînd mereu în picioare ? !). Viața a demonstrat și demonstrează cu fiecare zi, în orice domeniu de activitate, că jumătățile de măsură nu duc nicăieri. Iată o lecție care ar trebui să dea de gîndit !

OVIDIU IOANIȚOAIA

ȘAH
cu Margareta Mureșan

Culisele performanțelor

Pe diagrama de concurs fiecare punct înseamnă victorie și nicidecum nu se impică felul în care aceasta s-a realizat. Avantajele sau pozițiile „cîștigate" care s-au transformat în înfrîngere nu mai au nici o importanță și asta o știu toți cei ce joacă șah. Cu toate acestea nici unui jucător nu-i convine să vorbească despre „orbirea șahistă", despre gafe, despre insuccese fără a căuta motive subiective. Culisele performanțelor sînt cele care dau culoare competițiilor și, invariabil, punctele vor rămîne înscrise în tabelele de concurs fără „biografia" lor.

Marea maestră internațională Elena Ahmilovskaia este noua șalangeră la titlul de campioană a lumii. Calculele hîrtiei nu-i acordau cine știe ce șanse în turneul candidatelor de la Malmö. Performanța sa de azi părea o simplă iluzie după pierderea duelului cu Nana Alexandria (în tur) și cu Marta Litinskaia (în retur), două dintre aspirantele cele mai îndreptățite la cucerirea mult rîvnitului drept de meci pentru titlul suprem. Deși „echipa" jucătoarelor sovietice a fost de 3 din 3, situația în turneul candidatelor nu a fost prea limpede. Litinskaia a început furtunos: 5 victorii, o remiză și o înfrîngere, dar apoi a fost de nerecunoscut. Ce s-a întîmplat oare? A suferit patru înfrîngeri dintre care două la jucătoare sovietice! Alexandria a jucat mai bine în finalul concursului obținînd trei victorii la șahiste sovietice. Finalistele meciurilor candidatelor ediției precedente a CM nu au contat! Să fi fost oare de vină startul modest care le-a deziluzionat? Fostă șalangeră, Ira Levitina s-a clasat pe locul șapte din opt, cu 6 p, fiind înfrîntă de patru ori în retur!

Șansele obiective ale șalangerei de-a învinge în meciul cu Maia Ciburdanidze sînt mici. În partidele jucate pînă acum balanța atîrnă în favoarea campioanei mondiale. Au fost și partide în care actuala șalangeră a pus-o în mare dificultate pe marea maestră gruzină. Ultima lor confruntare a avut loc cu puține zile înaintea TC de la Malmö în turneul internațional de la Jajce (Iugoslavia): o remiză dură. Ahmilovskaia a jucat inteligent, și-a creat șanse, dar n-a cîștigat. În meci, situația se va schimba mult. Duelul va însemna cu totul altceva, va fi de uzură, cu surprize teoretice și... psihologice. Campioana are șansa de a-și păstra „coroana" cucerită în 1978.

MARGARETA MUREȘAN

Vîrsta octogenarului sporea pe măsură ce înainta spre obiectivul său. Nu mai fusese prin această zonă a orașului de șapte-opt ani. Se plimba dimineților doar pe străzile din apropierea casei. Totul era aici schimbat, nu mai recunostea nimic din fostele străzi, dispărușeră casele știute de el. În colț cismeaua de la care, cînd era tînăr, cără apă cu gălețile, dispăruse. Nu mai exista nici casa cu cerdac unde se afla circiuma lui nea Văduva, cu denumirea ei bizară „La roata lumii".

Bătrînul, fost învățător, era literalmente dezorientat. „Să vedem mai departe, poate dau de casa în care era băcănia lui nea Cucută, din colț. De acolo drumul pînă la Piața Mare îl am în minte". La de unde nu-i prăvălia cu pricina. N-a găsit nici măcar strada. În locul lor blocuri înalte, magazine, o școală nouă. „Nu-i păcat de ele, erau niște magherniște făcute din chirpici, iar în iurul lor înotai în noroaie. Nu-i întrebai nici pe Gicu, nici pe Gina. Ei mi-ar fi descris drumul, doar pe aici merg la serviciu. Nu-i vorbă, că tare m-au supărat astăzi. Dar parcă numai azi. În fiecare zi îmi fac sînge rău din pricina lor. Poate sînt eu prea sensibil. La bătrînețe, omul se schimbă, nu-i mai înțelege uneori pe tineri, dar nici unii dintre aceștia pe el. Parcă ce le-am zis ? „Copii, voi știți ce zi e mîine ?" „Ce zi ?" „Păi mîine împlinim 50 de ani de căsătorie. 50 de ani de cînd am luat-o pe Luxița". Au izbucnit amîndoi în rîs. „Asta-i bună, parcă ai fi spus că mîine îi Anul Nou, iar noi am uitat". Mi s-a făcut negru înaintea ochilor. „Cum adică, păi e vorba de mama și de tatăl vostru". „Nu-i vorba de nici o subapreciere, tată, doar știi că pentru mîine, sîmbătă și duminică, noi am planificat o ieșire la munte. Merg și Vasilestii cu mașina lor. Îi luăm și pe copii. Mai respirăm și noi puțin aer curat. Avem atîta nevoie". „Vă înțeleg, dragii mei, cum să nu, mergeți sănătoși, voiam doar să vă rog să ne procurați cîte ceva pentru mîine, vă dau eu bani, nici o grijă, doar ieri am luat pensia. Să simțim și noi că-i putină sărbătoare". „Parcă de bani îi vorba, problema e că trebuie să ne facem bagajele. Dacă ne-ai spus și mata atît de tîrziu. Parcă ce, era secret să fi știut și noi cu o zi, două, înainte ? Vă cumpărăm chiar și un cadou..." În timp ce ginerele continua să-i facă reproșuri, Gina începuse să pregătească valizele. Nu rostea nici un cuvînt, se vedea că-i îmbufnată. „Bine, nu-i nimic, las' că o să merg singur după cumpărături. Mă descurc eu". Ginerele a ridicat din umeri, apoi, indiferent, a rostit un „Fă cum crezi". „Dacă era Ruxandra, cea care ne iubește atît de mult, dar care îl atît de departe de noi, altfel se desfășurau lucrurile. Ea ar fi aranjat totul cu zîmbetul pe buze, voioasă, optimistă, din plăcerea de a ne vedea bucuroși, mulțumiți. Ea n-a uitat de sărbătoarea noastră, ne-a trimis o telegramă de felicitare, iar aseară, la telefon, ne-a vorbit atît de frumos încît ne-au dat lacrimile. „Bratu, zicea ea, are trei zile de recuperat la începutul lunii viitoare. Luăm copiii, ne urcăm în tren și vă facem o vizită. Să-i vedeți pe Gicuța și pe Florinel cît au crescut !" „Veniți, dragii tatei, ne faceți cea mai mare bucurie". Cînd bătrînul i-a trecut receptorul fetei celei mari, care se uita chioris în timp ce octogenarul vorbea cu sora ei, s-a limitat să-i confirme invitația printr-un „Bine, veniți". Apoi a continuat cu un șir de da-uri și nu-uri pentru ca să încheie cu un „La revedere" la fel de rece.

Cronica șoselei

Tunelul

Pe bătrîn îl durea răceala Ginei, fata lui cea mare. I-ar fi făcut plăcere ca împreună cu băbuța lui să locuiască cu Ruxandra, dar cum să-și părăsească căsuța lui cea dragă pentru a se muta la capătul țării ?

Acum, întreba din cînd în cînd trecătorii care, văzîndu-l atît de neajutorat, îi dădeau cu răbdare explicațiile asupra drumului pe care trebuia să-l urmeze. Iarăși îi veneau în minte amintiri din perioada studenției fetelor. Cîte sacrificii a făcut pentru ele. Într-un timp rămăsese cu un singur costum, iar Luxița cu doar două rochii. „Să aibă fetele, să nu le fie rușine la facultate". Au învățat bine, ce-i drept, i-au adus numai satisfacții din acest punct de vedere. Apoi, cînd au început să lucreze, situația s-a îmbunătățit mult. Și-a clădit încă două camere, și-au cumpărat mobilă frumoasă, mașină. La bătrînețe, ei și Luxița aveau tot ce le trebuie. Ce folos însă că le lipsea afecțiunea Ginei și a soțului ei.

Emoția îl cuprinde pe octogenar, ca ori de cîte ori cînd citește sau își aminteste de versuri îndrăgite. Lăcrimează. Continuîndu-și drumul, zărește de departe un fel de tunel, cu o intrare mare, largă. N-a mai văzut așa ceva. În tunel intră coloane nesfîrșite de mașini.

Mai face cîțiva pași și se întîlnește cu un vecin. Acesta îl recunoaște. „Unde ai plecat, tatăle, singur prin furnicarul ăsta ?" Bătrînul îi povestește omului cele întîmplate acasă. Își varsă năduful. „Ce să-i faci așa le copiii, egoiști. Uită repede ce-am făcut pentru ei".

Raționamentul bătrînului e parțial corect. Dacă pe acolo umblă mașinile, probabil că tot prin tunel trebuie să circule și trecătorii. Începe să coboare spre zona interioară a construcției. Ochii, care trec brusc de la lumina zilei la aceea a lămpilor electrice, suferă un șoc puternic. Nu mai vede nimic, nici chiar pe unde merge. Nu sesizează nici luminile farurilor, nici sunetul strident al claxoanelor care îl avertizează că drumul subteran nu e și pentru pietoni. Cînd octogenarul a înaintat cam 20 de metri, în tunel se aude un zgomot surd și un camion care oprește imediat pe dreapta. „Nu l-am văzut, de altfel nici nu mă așteptam să întîlnesc pietoni în tunel. M-a surprins și pe mine întunericul. E adevărat că trebuia să aprind luminile mai din vreme". Trupul firav al bătrînului zace pe asfalt. La cîțiva metri se zăresc ochelarii sparți, iar puțin mai încolo bastonul. Fața octogenarului exprimă liniște și parcă o mulțumire ciudată.

„A plecat săracul să-mi cumpere un tort. Mîine împlineam 50 de ani de la căsătorie", relatează cu ochii în lacrimi, omului care i-a adus trista veste, bunica Luxița.

VICTOR BEDA

Consacrarea pomilor sau bărbaţii-arbori

Abia s-a instaurat suveranitatea primăverii, în democratica rotire a anotimpurilor, că a şi început în Bucureşti completarea efectivelor de arbori legaţi prin jurămînt de credinţă faţă de om şi de cetate să lupte, cu tot sufletul lor de oxigen, contra invaziei întunecaţilor compuşi de carbon aliaţi cu tot ce ne poate asedia mai perfid şi plăminii, şi ochii, şi inima. Întru apărarea vieţii marele municipiu îşi sporeşte armata de pomi şi arsenalele de clorofilă. Pînă acum, această forţă reprezenta, în medie, pentru fiecare bucureştean douăzeci de metri pătraţi de spaţii verzi. Metropola României este apărată împotriva poluării de două milioane de arbori. Două milioane de soldaţi în această armată de purificare a aerului. O formidabilă gardă de veghe la bătăile inimilor noastre, la oxigenarea infailibilului carburant cu care merg aceste motoraşe incredibile în sublimul perfecţiunii lor. În 1986, Capitala îşi va spori vertiginos zestrea de pomi. Arborii de aliniament nu vor mai fi amestecaţi la întîmplare. Vom avea peste treizeci de străzi ale teiului şi vreo cincisprezece încoronate de emblema stejar. Vom avea străzi ale frasinilor şi străzi de castani. La Direcţia domeniului public, o hartă a oraşului are culori separate pentru străzile care vor fi ale paltinului sau vor asigura în fiecare primăvară dulce loc de muncă pentru milioane de albine în minusculele spaţii albe ale florii de salcim. În afară de bulevardul Lacul Tei şi de strada Teiul Doamnei — asupra cărora i se vor întări zapisele de ocină şi ohabă — teiul îşi va întemeia fermecătoarea exclusivitate pe bulevardele Aviatorilor, Primăverii, Kalinin, Jiului-Scinteia, Leontin Sălăjan, Iosip Broz Tito, Dimitrie Cantemir, Constructorilor, pe şoselele Pantelimon, Ianculuí, Bucureşti-Ploieşti, ca şi pe căile Griviţei, Şerban Vodă, 13 Septembrie sau Dorobanţilor (de la piaţa cu acelaşi nume pînă la Ştefan cel Mare). În liniştea pepinietelor, oameni anonimi lucrează, de ani de zile, pentru mîndra podoabă viitoare de arbori. În lumea ritmurilor tot mai accelerate azi ale vieţii şi ale informaţiei, este odihnitor şi aproape de necrezut să vezi că mai există oameni ca tehnicianul Aurel Pascu sau inginerul Ovidiu Glodeanu — şefii pepinierelor Pipera şi Toboc — care se ocupă, cu o nesfîrşită migală, de mlădiţele plăpînde ale unor pomi ce vor putea fi livraţi peste opt sau zece ani. Aurel Pascu — un pasionat de dendrologie şi de ceea ce numeşte pepinieristica ornamentală, cu specializare la Viena — va fi atunci demult pensionar. Dar întreg ritmul existenţei sale se află parcă într-o tainică rezonanţă cu intimele ritmuri ale naturii, ale informaţiei genetice vegetale, aşa încît a devenit un fel de pom fabulos care gîndeşte. Toată lumea din afară se pierde undeva în depărtare, lucrurile importante sînt tulpinile minuscule ale laboratorului său, arborii întrevăzuţi de el, pe care-i creşte azi la dimensiuni de epruvetă. Acest alt ritm al existenţei şi acest mod reconfortant de înţelegere a lumii din acest turn de control aflat la nivelul veşniciei naturii le-a extins pe nesimţite şi asupra multor colaboratori de-ai săi ca Ion Radu sau Ştefania Hîlău, cărora pasiunea cu care muncesc le dă o distincţie, în neştiuta lume a „autorilor" de pomi, comparabilă doar cu aceea a lui Ion Stănescu de la Toboc. Adică de la pepiniera vecină, condusă de inginerul Glodeanu, alt mare împătimit al frumuseţii parcurilor bucureştene, pe care a învăţat să le iubească de pe cînd era copil. Cu părinţii grădinari la sera Herăstrău, viitorul inginer a crescut între arbori şi flori într-un fel de cult al acestei meserii. Parcurile, şi serele, şi pepinierele, şi pomii Bucureştiului au avut întotdeauna şi au şi astăzi slujitori care le-au iubit mai mult decît încape în explicaţiile acestor oameni care au, în afara muncii lor, adorabila stîngăcie a pomilor care ştiu mai ales să fie pomi. Unul din aceşti bărbaţi-arbori este

Dumitru Marinescu, fost — timp de treizeci şi patru de ani — şeful pepinierei Pipera. De o vitalitate uluitoare, septuagenarul, căruia nu-i dai nici şaizeci de ani, bate mereu Bucureştiul ca să revadă pomii şi serele. Vine să vadă. Atît. Întreaga lui viaţă a fost şi încă este aici. L-am cunoscut la o asemenea reîntîlnire cu ea. Cu viaţa. Cu viaţa lui. Ţinea de mînă o altă mlădiţă: Raluca. Nepoţica lui. Raluca Marinescu. Ei? Privea. Şi parcă generaţiile de pomi îşi simţeau familia întreagă lîngă acest bărbat-copac devenit, de la o vreme, bunic. Capitala României va avea, peste cincisprezece ani, la intrarea în al treilea mileniu, nu numai un fastuos centru civic ce se ridică azi sub ochii noştri, ci şi o invincibilă oaste de arbori. O formidabilă armată de ostaşi purtînd coroană. O armată a naturii cu coroane vegetale. O capitală care îşi întemeiază azi, cu atîta muncă şi minuţie, uriaşe arsenale de clorofilă şi ozon va cîştiga, fără-ndoială, singurul mare război pe care îl mai poate tolera o lume cu adevărat civilizată: războiul pentru oxigenul inimii omeneşti. Împotriva celui mai cumplit efect secundar al civilizaţiei — poluarea. Aşteptăm ca arhitecţii şi edilii bucureşteni să găsească soluţiile fericit inspirate şi economice pentru a reda oraşului într-o nouă amploare, farmecul — al fîntînilor. Bucureştiul a fost şi trebuie să rămînă, în continuare, prin aceste soluţii — şi un fermecător oraş al fîntînilor. Milioanele de arbori au dreptul şi la susur de cişmea.

DORIN GHERGHINESCU ■

● Un nou succes pe frontul luptei pentru mai multă energie. La amenajarea hidroenergetică Riul Mare-Retezat a început acumularea apelor.

Pentru automobilişti

Primim din nou o veste, care îi va interesa cu siguranţă pe automobilişti, de la cooperativa „Radiotehnica" din Constanţa. Specialiştii cooperativei sînt pe punctul de a realiza un dispozitiv de verificare a încărcării acumulatorului auto, dispozitiv uşor de montat la bordul autoturismului şi care avertizează asupra potenţialului bateriei.

Un nou tip de maşină de spălat cu program

Specialiştii de la I.M. Cugir lucrează intens la omologarea celui de-al treilea tip de maşină de spălat cu program denumită „Crin 100". Capacitatea ei de spălare este de 3 kg de rufe uscate. Să notăm cîteva din avantajele noului tip de maşină faţă de tipurile precedente: gabarit mai redus, faptul că, fiind sprijinită pe un tren cu rotile, este mai uşor de manevrat în spaţiul util al apartamentelor, posibilitatea încărcării cu rufe pe verticală, randament mai bun la stoarcerea rufelor, un consum de energie mai mic. Suficiente argumente pentru ca gospodinele să aştepte cu nerăbdare apariţia acestei noi maşini în magazine.

● S-a redeschis Muzeul tehnicii populare din Sibiu. Şi încă o noutate. Lacul din Dumbrava (aflat în administraţia muzeului) este pus la dispoziţia pescarilor amatori, desigur pe bază de abonament.

Important pentru pescari

Pînă la 13 iunie a.c., s-a interzis pescuitul în toate apele colinare şi de şes. Interdicţia pescuitului în apele curgătoare care constituie frontieră de stat este cuprinsă între 1 şi 30 mai. Se poate pescui în continuare la Marea Neagră, iar pescuitul în apele de munte, la păstrăv indigen, începe la 1 mai.

Din nou despre flori

La una din marile florării din Alexandria se vînd de cîteva luni bune, nu flori la fir, cum ar fi normal, ci numai flori în ghivece. Or fi frumoase şi ghivecele, nu zicem nu. Să ne imaginăm, însă, doi îndrăgostiţi, ea ţinînd delicat în mînă ghiveciul pe care el tocmai i l-a oferit.

Nămolul de Mangalia

Efectele benefice ale apelor mezotermale şi sulfuroase, precum şi ale nămolului de pe fundul băltii Mangalia (balneologii afirmă că nămolul de aici este la fel de eficient în tratarea unor afecţiuni ca şi cel din lacul Techirghiol) sînt astăzi recunoscute. Este şi motivul pentru care balta Mangalia, situată între staţiunile Saturn şi Venus, cunoaşte acum efervescenţa unor ample lucrări de amenajare menite să ducă, în final, la valorificarea intensivă a acestui izvor de sănătate. Se înalţă diguri de sprijin, se execută lucrări de captare a izvoarelor mezotermale sulfuroase şi, conform proiectului, de aici urmează a se draga peste 700 000 metri cubi de nămol.

Încă o linie de troleibuz în Capitală

Consemnăm şi noi că se lucrează intens la montarea firelor de contact care vor asigura în curînd funcţionarea în Bucureşti a unei noi linii de troleibuz ce va face legătura între centrul Capitalei şi spitalul Fundeni. Traseul noii linii va fi: b-dul Republicii, calea Moşilor, şos. Colentina, spitalul Fundeni.

Sporesc sortimentele de lapte praf

Aflăm că sortimentelor de lapte praf existente, în număr de 11, li se vor adăuga, în curînd, alte trei (din categoria alimentelor medicament). Este vorba de Lactofort (pentru sugari), Caseolact (produs hiperproteic cu proteine din lapte de vacă şi soia) şi Gluvilact.

Fascinantul joc de „nuntă" al cocoşilor de munte

Faimosul cocoş de munte (ocrotit de lege) suscită în mod special acum, în aprilie, interesul celor ce vor să vadă aceste păsări atît de rare. Motivul? Aprilie este luna în care are loc „rotitul". În restul anului „gotcanii" (cum li se mai zice cocoşilor de munte) şi „gotcile" trăiesc în solitudine. Dar în aprilie se adună în număr mare, în locuri demult ştiute (acolo unde zăpada rezistă pînă tîrziu) în rarişti de pădure, în poieni etc. Fascinantul lor joc de „nuntă" începe în lumina zorilor — zic cunoscătorii (noi n-am avut niciodată privilegiul de a fi martori la acest spectacol) — cînd cocoşii coboară de pe crengile molizilor pe zăpadă, risipind-o cu aripile în rotiri lente. „Nunta", adică împerecherea, e un adevărat eveniment în viaţa acestor păsări solitare, iubitoare de înălţimi.

● S-au încheiat lucrările de excavaţii la bazinul portului maritim-fluvial Basarabi.

● În cunoscuta staţiune balneară Săcelu-Gorj va lua fiinţă în curînd o secţie de apiterapie în cadrul căreia se vor efectua tratamente cu cele mai noi produse apiterapice.

Expoziţie paleontologică. Şi nu numai

Secţia de ştiinţele naturii a Muzeului judeţean Hunedoara s-a îmbogăţit recent cu o nouă şi foarte interesantă expoziţie care propune o retrospectivă a principalelor momente din evoluţia vieţii pe teritoriul judeţului, ilustrate cu un bogat material paleontologic. Amoniţii de talie gigantică (strămoşii nautilului), din perioada cretacicului superior, găsiţi la Gherghes, cu Toboc. Adică de la pepiniera vecină, condusă de inginerul Glodeanu, alt mare împătimit al frumuseţii parcurilor bucureştene, pe care a învăţat să le iubească de pe cînd era copil. Cu părinţii grădinari la sera Herăstrău, viitorul inginer a crescut între arbori şi flori într-un fel de cult al acestei meserii. Parcurile, şi serele, şi pepinierele, şi pomii Bucureştiului au avut întotdeauna şi au şi astăzi slujitori care le-au iubit mai mult decît încape în explicaţiile acestor oameni care au, în afara muncii lor, adorabila stîngăcie a pomilor care ştiu mai ales să fie pomi. Unul din aceşti bărbaţi-arbori este

Tramvaiul la Cluj-Napoca

La Cluj-Napoca au început lucrările de construcţie a primei linii de tramvai. Urmînd să facă legătura între cartierul Mănăştur-Gară şi zona industrială Someş Nord, ea va avea o lungime de 13 kilometri şi, datorită celor 30 de vagoane articulate prevăzute să circule în dublu sens, va putea asigura transportul a circa 15 000 de călători pe oră.

● Am mai vorbit în această pagină despre grija faţă de limba română. Revenim, întîmplător, cu un exemplu tot din Constanţa. Sifonăria din Piaţa Unirii este închisă de mai multe zile, lipsindu-i „...biocsit-ul". După o clipă de nedumerire, îţi dai seama că misteriosul „biocsit" ascunde de fapt un banal „bioxid".

Rubrică realizată de ALEXANDRU ŞERBAN ■

Ultima oră

Un „copac" de beton şi o sfîntă uitare.

Există de douăzeci şi unu de ani. În Floreasca. Indica, pe vremuri, inaugurarea unui complex de servire a populaţiei cu unităţi de: geamuri, ceasornicărie, încălţăminte, frizerie, coafură şi croitorie. De atunci s-au schimbat multe. Copiii din Floreasca sînt acum părinţi, unii au albit, iar „copacul" de beton, uitat, degradat, fără nici o utilitate, a rămas în acelaşi loc indicînd o adresă care nu mai există de mult. Aceasta întrucît odată cu dezvoltarea cartierului reţeaua comerţului şi cea de servire a populaţiei a căpătat, firesc, o cu totul altă configuraţie. În starea jalnică în care se află, singura utilitate a copacului de beton ar fi ca loc de întîlnire pentru ţuici. **(Paul Agarici)**

La Operă

● În **Trubadurul** de simbătă 26 aprilie (ora 18) sînt programaţi Vasile Martinoiu (De Luna), Monica Teodorescu (Leonora), Lucia Cicoară (Azucena), Anatol Covali (Manrico). Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

● Matineul pentru copii de duminică 26 aprilie (ora 11) prezintă duioasa lucrare a compozitoarei Carmen Petra Basacopol **Inimă de copil** după un fragment din **Cuore** al lui De Amicis. Alături de soliştii teatrului (Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru, Nicolae Bratu, Ştefan Teodorescu) participă şi soliştii din corul „Voces primavera", în roluri de copii: Adriana Băilescu, Irina Lăzăriciu, Andeea Bătucă. Corul şi formaţia orchestrală sînt dirijate de Claudiu Negulescu.

● Duminică seara (ora 18) **Lucia di Lammermoor.** Silvia Voinea în rolul titular alături de Nicolae Constantinescu, Ionel Voineag, Gabriel Năstase (debut în rolul Arthur Buckław), Teodor Ciurdea, Adriana Alexandru, Marcel Angelescu. Dirijează Constantin Petrovici.

● În continuarea ciclului de audiţii comentate, luni 28 aprilie, la ora 18, Costin Popa va prezenta pe marele tenor italian **Luciano Pavarotti.**

● Cu Anatol Covali în rolul titular, Sanda Şandru în Desdemona, Nicolae Urziceanu în Iago şi Florin Diaconescu în Cassio, marţi 29 aprilie, la ora 18, **Othello** de Verdi. La pupitru dirijorul Petre Sbârcea de la Filarmonica din Sibiu.

● Miercuri 30 aprilie (ora 18) **Răpirea din serai.** Vor interpreta: Florin Diaconescu (Belmonte), Victoria Bezetti (Constanţa), Daniela Vlădescu (debut în Blonda), Pompei Hărăşteanu (Osmin), Ştefăniţă Lascu (Pedrillo) şi Adrian Ştefănescu (Selim). Dirijor Constantin Petrovici.

● Vineri 2 mai, la ora 18, mult gustatul **Rigoletto** al lui Verdi. Principalii interpreţi vor fi Florin Georgescu (Ducele), Vasile Martinoiu (Rigoletto) şi Marina Mirea (Gilda). Dirijează Constantin Petrovici.

Flacăra, Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

41 505

flacara

anul XXXV
18
VINERI 2 MAI
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

„Ziua de înfrățire sub semnul păcii și de unire a clasei muncitoare"

(pagina 2)

Visarea împlinită prin lupta gloriosului nostru partid, măreața și durabila ctitorie a Epocii Ceaușescu:

ROMÂNIA – MÎNDRĂ PATRIE A MUNCII

„...statul nostru socialist asigură pentru toți cetățenii condiții de muncă – și va face totul, și în viitor, ca întregul nostru popor să poată avea condiții de muncă în pace și liniște, pentru a-și asigura progresul, bunăstarea și fericirea!"

Armături pentru viitor — de CORNELIA DANEȚ

IMN

Intîi Mai de pace, stea independentă,
te salut din slava munților Carpați ! –
solidaritate, scut al gintei noastre,
pîine ruptă-n două la ospăț de frați.

Intîi Mai de pace, sol de primăvară,
cer ce torni în suflet zboruri de lăstuni,
sună-n patru vînturi să ridici o lume,
piept la malul păcii iar să ne aduni !

Pe Pămînt, durerea, foamea încă mușcă –
își afundă colțul într-un prunc sărac !
Hai, să dăm pe gîrlă cea din urmă pușcă,
vino, eu, românul, frate mi te fac !

Vrajbă mai există, vai, pe continente !
Și ne cernem viața, pleavă, prin atom...
Și purtăm în raniți munții de muniții,
șapte tunuri grele pentr-un singur om !

Nu mai vrem războaie, nici popoare-n doliu
nu mai latre-n singe gurile de tun !
Nu mai ghiftuiască lagărele morții,
cu grămezi de oase, norii groși de fum !

Solidaritate, miez de timp ferice,
leagă-ne în hora unui lung asalt !
Trec pe magistrale, fluvii, luptătorii ;
inima planetei bate-n ritm înalt !...

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Tinerii, lumea noastră de mîine

un reportaj-eseu de Ziua Tineretului

de ILIE PURCARU (paginile 12–13)

1 MAI

In Mai, în luna de mijloc a primăverii, lumina se-arată limpezită și caldă în vecinătatea florilor ca la atingerea obrazului unui copil, astfel ne place să credem acum cînd ne aflăm în pragul acestei luni în care știm că se statornicește mai mult decît oricînd bucuria renașterii tuturor speranțelor lumii. Și se reîntemeiază aceste speranțe înainte de toate prin înțelesul pe care oamenii muncii din lumea întreagă i-l consacră începutului de Mai, de celebrare a Zilei Muncii. Ca într-o sărbătoare și o laudă a naturii, deopotrivă, și a oamenilor.

Ziua Muncii, a solidarității tuturor celor pentru care munca și libertatea și pacea sînt bunurile cele mai de preț ale vieții, ne regăsește în acest an aplecați asupra uneltelor noastre, dăruiți vocației noastre de constructori și țelului nobil de edificare a unei civilizații noi pe pămîntul României. În țara înnoită și împrimăvărată, munca își asociază simbolic tinerețea iar Ziua Muncii și Ziua Tineretului își răsfrîng frățește luminile sărbătorești pe cerul curat, primăvăratic, așa precum datoriei fiecăruia dintre noi îi corespunde fapta prin care această datorie se împlinește. Nenumărate fiind dovezile acestor fapte prin care țara își apropie mai curînd viitorul și prin care cu toții ne definim dorința de progres.

La noi, sărbătoarea internațională a muncii a fost celebrată încă dintru începuturi, la scurt timp după proclamarea ei, truditorii de-aici, de la Dunăre și Carpați, oferindu-i prin veac o nedrămuită ofrandă de jertfe, de cutezanță și de nădejdi, de ardoare a luptei și de dăruire lucidă în slujba unora dintre cele mai nobile idei și idealuri din cîte a cunoscut istoria omenirii. Tot într-un Mai, la 8 Mai 1921, s-a născut Partidul Comunist Român, cea mai puternică forță politică a muncitorimii, cea mai intransigentă, mai ofensivă, mai capabilă să-și asume nobila misiune de făurire a istoriei în conformitate cu principiile de dreptate socială și pentru făurirea unui statut nou al demnității oamenilor. De aceea luna lui Florar înseamnă un fierbinte memento, prilej de reafirmare în memoria noastră comună a adevărului că libertatea și marile înfloriri ale vieții noastre, demnitatea, progresul, independența și suveranitatea României de astăzi își au temeiurile în lupta muncitorimii noastre conduse de eroicul ei partid comunist.

Cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, în istoria țării s-a deschis o eră de un dinamism fără precedent, declanșatoare de energii fără seamăn, fructificate într-o operă cu rezultate fundamentale pentru prezentul și viitorul acestei țări. Și cu îndreptățire am numit acest răstimp din istoria țării **Epoca Nicolae Ceaușescu**, eră în care faptele și aspirațiile acestei țări s-au identificat cu semnificația unui adevărat și continuu anotimp-primăvară. Altfel spus, în acest răstimp am deschis un arc prin care am unificat primăverile și continuăm a lucra sub bolta lui ridicînd o construcție ce dă

(Continuare în pagina 7)

DUMITRU ELIADE

„1 Mai, ziua de înfrățire sub semnul

În iulie 1889, la Paris, delegați din 19 țări participă la Congresul socialist internațional. Emil Racoviță (care, alături de D. Voinov, S. Săulescu, I. Proconiu și D. Mani, a reprezentat România) consemnează : „Am asistat la constituirea celei de-a doua Internaționale. L-am văzut pe Engels. Pe actul acela al lui Lafargue (ginerele lui Marx) prin care ziua de 1 Mai a fost proclamată ziua internațională a muncitorilor —după sugestia lui Engels —, pe acest act figurează și semnătura mea".

Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc a fost stabilită la 1 Mai în amintirea evenimentelor care au avut loc, la 1 mai, 1886, la Chicago, unde peste 350 000 de muncitori americani au declarat grevă, solicitînd ziua de lucru de opt ore. În urma intervenției violente a poliției, au fost răniți și chiar uciși mulți dintre greviști.

Așadar, o zi a luptei împotriva exploatării.

O zi-simbol a unității muncitorilor de pretutindeni.

O zi care, la apropae un secol de la proclamarea ei, are o istorie a sa, o istorie extrem de bogată în fapte și semnificații.

„ÎNTIA MIȘCARE A MUNCITORILOR DIN TOATE ȚĂRILE"

Cele dintîi manifestații prilejuite de sărbătorirea lui 1 Mai au avut loc în România, începînd chiar din 1890. În rezoluția adoptată cu prilejul Congresului Socialist Internațional din anul precedent, se specifica : „Muncitorii diferitelor națiuni vor organiza această manifestație (dedicată zilei de I Mai — n.n.) după felul cum li se va părea mai potrivit cu împrejurările din țările lor. „La noi, primul Întîi Mai muncitoresc a fost pregătit de un apel al Clubului muncitorilor din București. Tonul său este elegant, dar categoric : „Tot muncitorul să lase lucrul, în această zi, și să sărbătorească frățește întîia mișcare unită a muncitorilor din toate țările. 1 Mai înseamnă măsurarea pe cale pașnică și legitimă a două puteri : poporul și bogății, munca și capitalul".

Pe străzile Capitalei, la acest 1 Mai 1890, s-a cîntat „Deșteaptă-te, române !" Începutul fusese făcut, așadar, și nu doar la București, ci și la Ploiești, Reșița, Cluj, Timișoara, Galați, Baia Mare, Brașov...

Gazeta „Munca" nota cu îndreptățire : „o altă clasă de oameni cere dreptul la o viață politică și socială".

„O PROTESTARE PAȘNICĂ"

Trei ani mai tîrziu. Primăvara lui 1893. Are loc Congresul de constituire a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. Din manifestul lansat de P.S.D.M.R. se desprind noile semnificații ale sărbătorirli zilei de 1 Mai : „În această zi, muncitorii afirmă cu glas tare și cu toții la un loc, că își dau seama că revendicările muncitorimii sînt opuse deopotrivă claselor capitaliste din toate țările".

În 1894, alt manifest, lansat de Consiliul general al P.S.D.M.R., în 20 000 de exemplare, cere militanților socialiști „să meargă fiecare din casă în casă, din muncitor în muncitor și să limpezească fiecăruia însemnătatea sărbătoririi zilei de 1 Mai, arătînd tuturor că această manifestațiune e o protestare pașnică, dar în același timp cea mai vie protestare a clasei asuprite împotriva asupritorilor de toate neamurile". 1 Mai 1894 se desfășoară sub semnul solidarității cu memorandiștii ardeleni. Mișcarea muncitorească traversează un proces rapid de maturizare, fapt sesizat de către autoritățile care interzic, în 1895, manifestația de stradă din București și din alte orașe. Dar asta nu împiedică pe muncitori să se întrunească, să-și sărbătorească ziua de 1 Mai. Așa cum s-a întîmplat, de pildă, la Galați, de unde ni s-a păstrat chiar „Sumarul întrunirii Clubului Muncitorilor, cu ocazia manifestării zilei de 1 Mai 1895".

„La intrarea în grădină, erau arborate drapelele societății, cu inscripțiunea **Clubul Muncitorilor Galați**, iar pe al 2-lea **Votul universal și 8 ore de lucru !** În sala de dans, pe un drapel mare, se putea citi **Proletari, uniți-vă !**, iar pe altele mai mici **Toți pentru unul și unul pentru toți !** (...).

După cîteva imnuri cîntate din gură de o parte din societari, sub conducerea d-lui Darie, s-au început discursurile.

D-l Țăranu (...) după ce mai întîi le-a vorbit despre însemnătatea serbării zilei de 1 Mai, atinge cîteva chestiuni ca Votul universal, suprimarea (reducerea — n.n.) orelor de lucru și consolidarea partidului în număr cît se poate mai mare. (...) Încheie discursul său prin **Trăiască socialismul, trăiască democrația internațională !**

D-l Atanasiu (...) începe prin a critica măsura luată de administrație contra oricărei legi și a Constituției chiar, prin a împiedica manifestația în corpore pe stradă a muncitorilor : arată că ei au fost împiedicați de poliției, chiar la sediul clubului, unde se afla un post polițienesc, care întîmpina pe muncitori, spunîndu-le a se duce acasă, că nu mai este întrunire. (...). Votul universal, zice d-sa, știți pentru ce guvernul nu voește votarea acestei legi, fiindcă se teme a nu pune deopotrivă clasa muncitoare cu cea burgheză, natural fiindcă fiecare fără deosebire de clasă avînd votul liber de a-și manifesta alegerea la persoana ce ar voi, am forma majoritatea în Parlament, pe de o parte, iar pe de alta, ar dispare defectuozitățile actualei legi eletcorale, ce fiecare partid o interpretează după plac, pe măsură ce vine la putere. (...) De aceea, d-lor, ne trebuie de muncă și să sperăm că vom obține și această lege, prin sprijinul ce vom avea în Parlament, al numărului mandatarilor ce vom trimite, numai astfel vom putea obține și pe celelalte îmbunătățiri cerute de clasa muncitoare. (...) Încheie discursul prin a-și manifesta dorința ca, în scurt timp, (...) să serbeze inaugurarea zilei emancipării partidului muncitor — **Trăiască Partidul Social-Democrat !**

D-l Darie protestează de asemenea măsura luată de administrație în împiedicarea manifestației (...) ; arată că întrunirea de astăzi nu are alt scop decît a se lua măsuri de îndreptare și a se aprecia de guvern povara ce nu o mai pot suporta. (...)

Aspectul manifestației a avut un caracter calm, în tot timpul discursurilor rostite a dominat liniștea, animozități n-au existat, din cînd în cînd oratorii au fost întrerupți de aplauze.

Manifestația s-a încheiat în urările de **Trăiască Partidul Social-Democrat !** La orele 1 grădina a fost evacuată prin retragerea în liniște a fiecărui membru de partid, pe toate străzile pe unde au trecut muncitorii a fost o perfectă liniște".

„MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ DEVINE TOT MAI PUTERNICĂ, MAI NEÎNVINSĂ"

1900. Comitetul Executiv al Clubului muncitorilor din București publică manifestul „Către muncitorii din România" ! „Înainte mereu spre a dovedi că oricît guvernele claselor stăpînitoare ar prigoni și închide luptătorii pentru libertate, oricît unii ar dezerta din mișcarea muncitorilor în tabăra exploatatorilor, mișcarea muncitoare nu piere, ci din ce în ce devine mai puternică, mai neînvinsă".

1902. În „România muncitoare" : „Luați parte odată cu mulțimea muncitorilor de peste tot pămîntul, la sărbătoarea muncii... Ridicarea generală a traiului muncitorilor, înfrățirea internațională și pacea universală, iată ce sărbătorim în ziua muncii".

1904. În urma unei greve generale pe oraș, muncitorii din Arad obțin dreptul de a avea, de 1 Mai, zi liberă.

1906. Se află în curs de pregătire Conferința pe țară a organizațiilor socialiste și sindicale. Conferința care va adopta raportul „1 Mai și sindicatele", precum și revoluția specială prin care socialiștii, toți muncitorii sînt chemați la „lupta de pregătire a unei lumi noi în care cuvîntul nostru suveran să fie munca".

1907. Anul marilor răscoale țărănești. Muncitorimea bucureșteană „tine de o înaltă și sfîntă datorie de a-și manifesta simpatia ei adîncă față de țărănimea obijduită, căreia îi trimite și îi urează victorie în lupta pentru ridicarea ei".

„ÎNCREDERE ÎN IDEALUL COMUNIST"

Ziua de 1 Mai devine, în chip tot mai evident, „un bun prilej spre a chema poporul la luptă și a demonstra necesitatea să se înroleze sub steagul mîntuitor al P.S.D.R., al cărui program bogat în reforme economice și politice este o chezășie în izbînda de mîine", se spune în apelul Comitetului Executiv al P.S.D.R., publicat la 1 Mai 1910.

În 1914 se împlinește un sfert de veac de la consacrarea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității proletariatului de pretutindeni. Cu acest prilej, P.S.D.R. lansează un apel în care se arată că muncitorimea nu luptă „numai pentru interesele ei, ci și pentru destinele țării. Ea trebuie să se arate vrednică de această chemare istorică. Ea trebuie să fie la înălțimea vremurilor pe care le trăiește".

Fiecare nou 1 Mai aduce cu sine sporirea numărului de demonstranți, ridicînd cu tărie problemele care îi frămîntă. Faptele sînt și ele, pe măsura înflăcărătelor cuvîntări rostite cu aceste prilejuri. De 1 Mai 1917, la mitingul de pe dealul Socola din Iași participă 15 000 de muncitori și sînt, apoi, eliberați fruntașii social-democrați care se aflau în închisoare.

1 Mai 1920 este marcat „în toată țara prin declararea grevei generale și manifestații de stradă". În urma cărora, după alegerile ce au avut loc, Partidul Socialist a trimis peste 20 de deputați în Parlament.

Mai 1921, luna în care a avut loc istoricul Congres al Partidului Socialist, care a dus la făurirea Partidului Comunist. Demonstrația de 1 Mai reprezintă un puternic protest împotriva arestării socialiștilor în timpul grevei generale din anul precedent, pentru respectarea dreptului de întrunire și organizare, pentru amnistie politică. Moțiunile adoptate în multe localități din țară vorbesc despre „încredere în idealul comunist, muncitorimea luîndu-și pe mai departe angajamentul să ducă lupta pentru dezrobirea clasei muncitoare".

Doi ani mai tîrziu, tot cu prilejul zilei de 1 Mai, Partidul Comunist se angajează „să contribuie cu toată puterea lui organizată și cu toată influența pe care o are în masele muncitorești pentru reușita cît mai mare a zilei de Întîi Mai". Măsurile adoptate de autorități „nu fac altceva decît să convingă într-o și mai mare măsură clasa muncitoare că singurii comuniști sînt aceia care luptă pe viață și pe moarte pentru eliberarea proletariatului.

„ZI DE PROTEST ZI DE LUPTĂ ÎNDÎRJITĂ"

Manifestările dedicate zilei de 1 Mai încep a fi privite cu mai mare atenție de către autorități. Forța și capacitatea organizatorică ale muncitorimii au sporit sensibil după făurirea Partidului Comunist, care, începînd din aprilie 1924 își desfășoară activitatea în ilegalitate. Dar, chiar în ziua de 1 Mai a acestui an, elaborează și difuzează manifestul sugestiv intitulat : „Trăiască 1 Mai, zi de protest și de luptă îndîrjită ! Către toți muncitorii, țăranii și micii funcționari ! Către toți exploatații și asupriții din România", în care se cere muncitorilor să acționeze decis în sensul „stabilirii unității sindicale în lupta împotriva atacurilor patronilor".

Într-un alt manifest, lansat de C.C. al P.C.R. la 1 Mai 1929 — „Către muncitori, muncitori soldați, către țineretul muncitor și către toate masele muncitoare din România" — tonul vădește o dîrză hotărîre : „Toți în stradă ! Demonstrați voința voastră de luptă ! Să tremure clasele stăpînitoare în fața rîndurilor unite de oțel ale proletariatului !"

1 Mai — se arată în scrisoarea adresată de C.C. al P.C.R. Partidului Social Democrat, în 1933 — „trebuie să fie o zi de luptă, de grevă politică și de demonstrație de stradă a proletariatului și a maselor muncitoare pe această platformă a frontului unic".

Se înmulțesc și iau proporții considerabile grevele, marile mișcări muncitorești. Pericolul fascismului întunecă orizonturile. Într-un număr al „Scînteii" din mai 1935 se spune : „Clasa muncitoare din România și-a manifestat puternic, în ziua de 1 Mai, voința de luptă revoluționară în front unic împotriva ofensivei capitaliste, a fascismului și a războiului. În toate punctele industriale și de importanță politică au avut loc întruniri la care au participat zeci de mii de muncitori.

Pregătirea acțiunilor consacrate zilei de 1 Mai se fac tot mai atent, mai minuțios, la ele participînd, alături de P.C.R., Partidul Social-Democrat, Blocul Democratic, Frontul Studențesc Democrat, Partidul Socialist, Federația C.F.R., alte organizații muncitorești și democratice. Partidul Comunist își afirmă cu tărie, la 1 Mai 1936, poziția : „Noi, comuniștii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României, dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist". La rîndul său, Partidul Social-Democrat atrage atenția că „toate forțele democratice, proletare și burgheze trebuie să se unească într-o strădanie comună, dacă vor să scape țara de barbaria hitleristă, spre o viață cu adevărat omenească".

„UN MOMENT SUPERIOR ÎN LUPTA PENTRU UNITATEA CLASEI MUNCITOARE DIN ROMÂNIA"

1 Mai 1939

Caracterizîndu-o drept „un moment culminant al valului luptei populare conduse de partid în această perioadă împotriva politicii de fascizare a țării și pentru apărarea independenței naționale", tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea despre marea demonstrație din ziua de 1 Mai 1939 că „a marcat un moment superior în lupta pentru unitatea clasei muncitoare din România. Grija pentru pregătirea, pînă în cele mai mici amănunte, a demonstrației, desfășurarea ei de-a lungul unei întregi zile, în pofida măsurilor luate de autorități, au probat maturitatea de gîndire și acțiune a partidului comunist, dovedind, odată în plus, că este adevăratul conducător al clasei muncitoare, că numai el este în stare să mobilizeze masele la luptă pentru cauza dreaptă a poporului".

Un grup de membri ai Partidului Socialist participînd la manifestația din Craiova, cu prilejul zilei de 1 Mai 1920

păcii şi de unire a clasei muncitoare“

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu în anul 1939, anul marii demonstraţii antifasciste şi antirăzboinice de la 1 Mai, în pregătirea şi desfăşurarea căreia au avut o contribuţie determinantă.

cătorilor al luptei clasei muncitoare pentru dobîndirea drepturilor ei legitime, pentru salvarea ţării de pericolul hitlerist.

S-au confruntat, în această zi, două moduri net diferite de a face istorie. Guvernul de dictatură regală încerca să acrediteze ideea unui 1 Mai — „sărbătoare a muncii naţionale“, evidenţiind așa-numita „unitate de interese“ dintre regimul dictatorial şi masele populare. În sălile „Aro“, „Tomis“ şi „Eintracht“ urmau să se desfăşoare, sub un sever control, Congresul general al breslelor muncitoreşti (la „Aro“) şi, în celelalte două săli, întruniri ale membrilor breslelor, meşteşugarilor şi micilor patroni. La Congres a participat şi Armand Călinescu, preşedintele Consiliului de Miniştri.

Partidul comunist a îndicat membrilor săi să-şi desfăşoare activitatea de pregătire a sărbătorii de la 1 Mai sub conducerea unui Comitet de organizare, alcătuit din cei „care sînt cunoscuţi maselor muncitoreşti şi care prin activitatea lor politică sau sindicală se bucură de autoritate“. Comitet în cadrul căruia tînărul comunist Nicolae Ceauşescu şi-a adus o remarcabilă contribuţie. Urmărind să împiedice diversiunea scontată de guvern, comuniştilor li s-a trasat ca sarcină să acţioneze „prin asociaţiile profesionale, cercurile culturale, sportive şi orice alte organizaţii profesionale legale în care partidul comunist are influenţă (...) pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai în cadrul programului aprobat de autorităţi, dar pentru îndeplinirea programului partidului comunist“.

Realitatea arată că desfăşurarea acestei zile istorice pentru proletariatul român a fost favorabilă celor care s-au pregătit şi s-au organizat mai bine. În vreme ce în sala „Aro“, după votarea unei rezoluţii ce dovedea grija muncitorimii pentru soarta ţării („Congresul, luînd în consideraţie situaţia îngrijorătoare internaţională de azi, cînd pacea între popoare este din nou ameninţată şi cînd şi integritatea ţării noastre ar putea fi pericilitată de agresorii străini, hotărăşte ca toţi membrii breslelor al căror reprezentanţi participă la acest congres să contribuie cu întreg cîştigul lor pe o zi pentru mărirea fondului de înzestrare a armatei şi de apărare a întregii ţări“). Armand Călinescu spunea : „Gestul muncitorimii va avea răsunet dincolo de aceste ziduri. El dovedeşte că naţiunea, fără deosebiri sau ezitări, s-a rostit : „România trebuie apărată“, în această vreme, în sala şi grădina cinematografului „Tomis“ numeroase pancarte ofereau privirii tabloul adevăratelor revendicări ale oamenilor muncii : „Cerem mărirea salariilor !“, „Vrem 8 ore de muncă !“, „Jos fascismul !“, „Vrem front patriotic !“, „Trăiască independenţa naţională a ţării !“, „Să apărăm graniţele împotriva agresorului hitlerist !“, „Trăiască pacea !“

Rapoartele organelor represive recunoşteau, în zilele care l-au urmat lui 1 Mai 1939 că, după terminarea întrunirilor (la care participaseră 4 000—5 000 de persoane), la manifestaţia de stradă numărul acestora a ajuns la 20 000. Pe întregul traseu — de la Piaţa Română, prin Calea Victoriei, Splaiul Independenţei, strada 11 Iunie, pînă la Parcul Libertăţii s-au scandat continuu lozinci care demascau pericolul prezentat de Garda de Fier. „Calea Victoriei avea aspectul unui cîmp de manifestaţie revoluţionară, se spunea în amintitele rapoarte, „printre manifestanţii breslelor s-au strecurat grupe compacte de comunişti“, cei care, în piaţa din faţa Palatului regal, şi-au exprimat cu tărie crezul: „Vrem România liberă şi independentă !“, „Jos hitlerismul !“, „Vrem respectarea graniţelor !“ Între organizatorii şi participanţii la aceste acţiuni se disting comuniştii Nicolae Ceauşescu şi Elena Petrescu (Ceauşescu) a căror contribuţie determinantă, activă şi mobilizatoare, se va vădi şi cu prilejul altor acţiuni iniţiate de P.C.R. în anul 1939, precum aceea din 13 august, de pe stadionul din „Parcul Veseliei“.

După depunerea unei coroane de flori la Monumentul Eroului Necunoscut, semn al omagiului muncitorimii faţă de cei ce s-au jertfit pentru unitate şi independenţă naţională, în cursul după amiezii a avut loc, pe stadionul muncitoresc din parcul Filaret, o mare serbare cimpenească. Şi de aici s-au înfocmit rapoarte, într-unul dintre ele spunîndu-se : „Iliescu Eftimie şi Nicolae Ceauşescu, ultimul fost condamnat la 3 ani închisoare pentru activitate comunistă, pedeapsă executată, au strigat, la terminarea serbării, lozinca comunistă **Trăiască Frontul Popular**“.

Demonstraţia antifascistă şi antirăzboinică de la 1 Mai 1939 a reprezentat o strălucită victorie politică a partidului comunist, — cel care a imprimat acţiunii un puternic spirit combativ, înaltă vigoare şi energie revoluţionară, afirmînd cu putere voinţa şi dorinţele clasei muncitoare. 1 Mai 1939 e apreciat unanim drept „lecţia unităţii de acţiune muncitorească“, al cărei ecou favorabil peste hotare - în Elveţia, Franţa, S.U.A., — a fost impresionant.

Rapoartele Siguranţei mai precizează că, în opinia multor oameni de cultură „muncitorii au fost aceia care au imprimat adevărata semnificaţie zilei de 1 Mai şi nu autorităţile“. Manifestaţia de la Bucureşti a produs, mai ales la Berlin şi Roma, stupoare, apoi indignare. Mussolini l-a delegat pe Ciano, ministrul de externe, să protesteze pe lîngă omologul său român, Grigore Gafencu, transmiţîndu-i „nemulţumirea guvernului italian faţă de guvernul român, care a permis manifestanţilor libertatea exprimării părerilor lor fără să ia nici o măsură de represiune“.

În cadrul Plenarei VI a P.C.R. din iunie 1939, s-a apreciat că „întrunirile şi demonstraţiile de 1 Mai, pregătite de partid sub semnul mobilizării clasei muncitoare pentru apărarea ţării împotriva fascismului extern şi intern, în conlucrare strînsă cu muncitorii social-democraţi,' au constituit o victorie de prestigiu obţinută de P.C.R. pe linia făuririi unităţii de acţiune a clasei muncitoare, împotriva ofensivei patronale, fascismului şi pericolului de război“.

„Cei mai în vîrstă — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — îşi amintesc că marea demonstraţie antifascistă din 1939 a avut loc la mai puţin de două luni de la intrarea Germaniei hitleriste în Cehoslovacia, că această demonstraţie a fost, după mulţi ani, prima mare demonstraţie organizată pe baza Frontului Unic, împreună, de către Partidul Comunist şi Partidul Social-Democrat şi alte forţe democratice şi revoluţionare. Ea a fost prima şi poate printre cele mai importante demonstraţii din Europa în acea perioadă, după invadarea de către hitlerişti a Cehoslovaciei. Cînd în multe ţări era o oarecare stare de aşteptare, muncitorimea română, sub conducerea comuniştilor, s-a ridicat şi a demonstrat că nu trebuie să ne plecăm în faţa fascismului şi că, unită, muncitorimea, poporeele pot bara calea fascismului !“

„CĂTRE POPORUL ROMÂN“

În timpul lunii aprilie 1944, luna în care s-a realizat Frontul Unic Muncitoresc între P.C.R. şi P.S.D. este elaborat Manifestul-apel al Frontului, tipărit la 21 aprilie şi răspîndit la 1 Mai 1944, manifest intitulat „Către poporul român !“ Document de excepţională însemnătate, manifestul este o mărturie a spiritului revoluţionar ce anima Partidul Comunist în dorinţa sa de a determina unirea tuturor forţelor patriotice şi progresiste ale ţării în lupta pentru înlăturarea regimului antonescian, pentru scoaterea României din războiul hitlerist, pentru o Românie suverană, liberă, independentă şi democratică. Toate aceste lucruri sînt spuse în manifest tranşant, cu patos, dar şi cu luciditate. „1 Mai 1944 găseşte muncitorimea din România, precum şi masele largi ale poporului român la marginea prăpastiei. (...). Români ! Pacea pe care întreaga naţiune o doreşte trebuie cucerită prin lupta poporului, care trebuie să ia în propriile mîini soarta sa. Muncitorimea în front unic îşi stringe astăzi rîndurile, la noi ca pretutindeni. În ziua de 1 Mai, ziua ei de luptă şi de speranţe, muncitorimea organizată unită, de la comunişti la social-democraţi, cheamă întreaga clasă muncitoare, pe toţi muncitorii organizaţi sau neorganizaţi, întreg poporul român, toate clasele şi păturile sociale, toate partidele şi organizaţiile, indiferent de culoarea politică, credinţă religioasă şi apartenenţă socială, la luptă hotărîtă pentru :

Pace imediată, răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern naţional din reprezentanţii tuturor forţelor antihitleriste, izgonirea armatelor hitleriste din ţară, sabotarea şi distrugerea maşinii de război germane, sprijinirea Armatei Roşii (...).

Pentru o Românie liberă, democratică şi independentă !

Trăiască 1 Mai, ziua de înfrăţire sub semnul păcii şi de unire a clasei muncitoare !“

ARCUL DE TRIUMF AL PRIMĂVERII

Peste un an, la 1 Mai 1945, sărbătoarea muncii se desfăşoară în condiţiile unei depline libertăţi a patriei. Un reportaj al manifestaţiei din Capitală spune : „Bucureştiul rîde. Bucureştiul e în sărbătoare. Bucureştiul freamătă de o bucurie nouă, pe care zidurile lui bătrîne nu au mai văzut-o pînă acum“.

Şi, odată cu Bucureştiul, întreaga patrie rîdea. O patrie muncind şi sporind sub semnul primăverii. Sub semnul Întîiului de Mai. O patrie care — după multe suferinţe şi multe sacrificii — priveşte vremurile ce vin prin arcul de triumf al primăverii, anotimpul tutelar al noii Românii.

Rosturile patriei s-au aşezat în matca lor firească, orînduindu-se aşa după cum au gîndit şi făptuit oamenii săi. Timpul adevăratei lumini nu s-a lăsat mult aşteptat. Epoca biruinţelor decisive, a marelui elan creator a luat numele omului al cărui spirit vizionar şi faptă îndrăzneaţă au determinat un nou curs vieţii naţiunii noastre : comunistul **NICOLAE CEAUŞESCU**, revoluţionarul de la 1 Mai 1939, cel care a făcut, la numai 19 ani, o puternică impresie cu prilejul procesului de la Braşov, luptătorul neînfricat pentru dreptate, libertate şi democraţie.

Epoca Nicolae Ceauşescu îşi află izvorul neostenitei trude din care s-au zidit impresionante cetăţi ale României de azi în idealurile înalte ale zilei de 1 Mai, idealuri ce au devenit, astăzi, realitate. Fiece zi a patriei este, de fapt, un Întîi Mai, adică zi a muncii, speranţei şi împlinirii speranţelor. Zi pentru istorie. O istorie în care, alături de faptele de glorie ale înaintaşilor, îşi află loc de cinste faptele muncitorilor de azi.

1 Mai, zi cu adînci semnificaţii, aducîndu-ne în memorie o întreagă tradiţie de luptă şi biruinţe, este azi — în acest prim an al unui nou cincinal — îndemn fierbinte al dăruirii unor noi tradiţii, despre care viitorimea să spună, cu respectul cuvenit, că aparţin unei Epoci ale cărei temelii sînt munca, dragostea de ţară şi încrederea în destinul fericit al poporului.

DAN MUCENIC

Imagine de la Marea demonstraţie muncitorească de la 1 Mai 1939

Nimic nu ne-a căzut din cer

O expresie a noii arhitecturi a patriei : cartierul Bucur-Obor

Acest adevăr, subliniat de atîtea ori de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este definitoriu pentru chipul României de azi. Sumă a eforturilor fiecăruia și ale întregului popor, România este țara muncii libere, în care se regăsește truda fiecăruia dintre noi, începută mai demult sau mai recent, de generația tînără.

Nimic nu ne-a căzut din cer, totul am înfăptuit prin muncă, prin dăruire, cu dragoste de țară, cu încredere în viitor. El este garanția noastră pentru timpurile viitoare, încrederea noastră în drumul pe care mergem. Temeiul fiecărei izbînzi, al fiecărei prefaceri din toate cîte sînt în România de azi este munca. Munca fiecăruia, temelie a toate cîte sînt și vor mai fi. Toate acestea, la sărbătoarea muncii, se instituie într-un suprem omagiu, după cum viața celor care au trudit la nașterea lor e mai mult decît cîntecul bucuriei. E semnul victoriei.

Gustul performanței la Topleț

Abia absolvise Facultatea de mașini agricole la Politehnica din București cînd s-a dus pe-acasă, la părinți, în comuna Traian de pe lîngă Turnu Măgurele și jucînd fotbal s-a ales cu o fractură dublă deschisă. Nu întîmplător, la repartizare a cerut să lucreze la Întreprinderea mecanică Topleț. Credea că o să poată merge din cînd în cînd în stațiunea Herculane, aflată la cîțiva kilometri, ca să-și îngrijească mai bine sănătatea. Fractura s-a închis demult, bineînțeles, fără ca el să-și facă drum la Herculane mai mult de opt zile în cei 16 ani care au trecut de-atunci.

La Topleț a venit în cîrjă. Îl însoțea un frate al lui, Marin, mecanic auto. Acela ținea o damigeană într-o mînă și un casetofon în cealaltă. A fost o prezentare la post, cum s-ar zice, ca o lăsare la vatră. Chiar așa, zice inginerul Dumitru Viericiu, Topleț avea să fie vatră nouă a vieții lui, dar faptul acesta l-a înțeles limpede cu vreo cîțiva ani mai tîrziu, după ce toți ceilalți unsprezece ingineri cu care fusese repartizat aici plecaseră.

Cam prin aceeași vreme cînd inginerii începuseră să plece, în această comună de pe valea Cernei a venit prin repartiție și o profesoară de franceză, Vioara. Și s-a nimerit ca, dintre toți, tocmai el să aibă sorți de izbîndă. Chiar în ziua cînd s-au căsătorit, la Topleț se inaugura blocul tineretului, construit pe banii fabricii. Au fost primii locatari ai acelui bloc. Mai tîrziu și-au construit o casă, a lor, după tipicul unei gospodării de frunte din comuna Topleț, și în casa aceasta și-au crescut cei doi copii, Cristian și Cosmin. Însă Dumitru Viericiu a știut și știe prea bine că, în ce-l privește, stilpul casei acesteia nu putea fi decît munca în întreprindere, o muncă făcută cu gînd de temeinicie și cu ambiția de-a arăta că se poate face industrie de nivel înalt chiar și aici, într-o comună oarecare de pe valea Cernei, la Topleț, între Herculane și Orșova.

Cînd a venit el aici, în august 1970, întreprinderea era mai mică, era cam pe jumătate din cît e azi, dar avea și-atunci foarte buni meseriași, zice inginerul, mai cu seamă la prelucrări mecanice, sudură, tinichigerie și în primul rînd la turnătorie. Mai mulți ani el a lucrat în toate sectoarele întreprinderii și știe bine ce vorbește, adică știe bine că la Topleț numele unor meșteri bătrîni ca Gheorghe Hrelea, Gheorghe Gogîltan sau Iosif Kremer sînt rostite cu un nemărginit respect, aceștia fiind oameni pentru care meseria chiar că nu mai are nici un secret. El însuși, inginerul, ca om căruia îi place meseria, crede că a fost un noroc să poată lucra cu astfel de oameni. Dar norocul și i-a făcut și singur, s-ar putea zice. Poate tocmai pentru că nu le place să piardă timpul, nu din altă pricină bătrînii meșteri nu prea-și deschid inima în fața oricui, pe ei nu-i poți cîștiga decît cu o singură condiție, să le faci dovada că-ți place meseria, atîta tot, restul vine de la sine. Și tînărul inginer a venit cu dovezi, nu cu promisiuni. Între altele, el începea a fi cunoscut că ar avea o memorie excelentă, știind pe dinafară numerele unei sumedenii de repere, chiar pe măsură ce producția Întreprinderii se diversifica. Dacă prin '70 se produceau aici mașini agricole și utilaje pentru industria alimentară, mai cu seamă valțuri pentru mori, de prin '75, paralel cu masivele investiții ce aveau să ducă la creșterea capacității de producție a întreprinderii, a început asimilarea mașinilor de ridicat, a podurilor rulante. Pe lîngă hala cea nouă, pentru mașini de ridicat, la Topleț a fost construită încă o hală pentru prelucrările mecanice iar lîngă turnătoria veche a fost înălțată o turnătorie modernă, al cărei scop era în primul rînd obținerea unor produse de calitate superioară. Aceste investiții, zice inginerul, au cam epuizat posibilitățile de dezvoltare pe orizontală a întreprinderii, fiindcă terenul pe care se poate construi aici este limitat ; dincolo de gardul întreprinderii se înalță peretele de piatră al muntelui. Și inginerul adaugă, ca lucrurile să fie cît se poate de limpezi : „Aici, între munții Cernei, soarta întreprinderii noastre nu poate fi alta decît aceea ca noi să ne străduim să lucrăm cît mai bine, să facem lucruri de cît mai bună calitate."

Inginerul Dumitru Viericiu, care la zece ani după ce se prezentase la post a fost numit inginer-șef, știe așadar foarte bine care e drumul de viitor al acestei întreprinderi și cea mai bună dovadă în această privință ar fi că după ce între '80 și '85 productivitatea muncii a crescut aici cu 43 de procente, în actualul cincinal se prevede, de asemenea, o spectaculoasă creștere a ei în urma finalizării unor serioase operațiuni de modernizare a fluxurilor tehnologice, a proceselor de producție. „Nu sîntem o întreprindere mare, zice inginerul șef, dar ne-am făcut bunul renume de-a ne îndeplini planul la toți indicatorii și aceasta nu e puțin, nu-i așa ? În întreprinderea noastră, de cîte ori iese la pensie vreunul dintre bătrînii meșteri, el nu-și predă sculele la magazie arălîndu-se indiferent față de cel pe mîinile căruia vor încăpea ci are dreptul de-a alege dintre ucenicii lui pe cel pe care-l socotește mai bun și de a-i înmîna lui, direct, uneltele. Cultul muncii țintește aici, la noi, la cultul performanței în muncă".

DUMITRU ELIADE ■

Starea de spirit a unui oraș tînăr

Între Pitești și Alexandria, în plină zonă agricolă, bîntuită sistematic de o secetă cumplită care transforma în potecă albia Teleormanului, la Costești de Argeș, deci, cu nici șase ani în urmă a apărut o insulă de industrie: Întreprinderea de scule, dispozitive și verificatoare auto. De atunci încoace, viața acestei așezări și a acestei zone în care căldurile toride și gerurile aspre scoteau din ritm și parcă amorțeau și-a recăpătat încet, încet o verticalitate și o vigoare pe care băștinașii le aseamănă cu cele ale porumbului stropit de o binefăcătoare ploaie de iulie. Comparația mi s-a părut firească, întrucît referința la agricultură și legătura oamenilor cu pămîntul au rămas intacte pe-aici, chiar dacă prima generație industrială a Costeștiului se află abia acum la maturitate și chiar dacă întreprinderea în a devenit mîndria județului, și chiar a țării — dacă ținem seama că în ultimii ani s-a situat printre fruntașele întregii ramuri constructoare de mașini a economiei naționale. În cinci ani de activitate, I.S.D.V.A. Costești a devenit partener de nădejde pentru peste 140 de beneficiari dintre cei mai pretențioși din țară, din care vreo 120 sînt permanenți, în sensul că au mereu nevoie de produsele tot mai perfecționate realizate aici și care se dovedesc indispensabile industriei automobilistice în plină expansiune — și nu numai acestela. Aproape fiecare reper dintr-o mașină se face cu o sculă fabricată la Costești. și ca produsul final să arate bine și mașina în întregul ei să funcționeze, lucrurile trebuie să fie bine făcute din plecare, de la acest nivel al sculelor și dispozitivelor, al uneltelor muncii. Această responsabilitate se întîlnește cu șansa unui colectiv tînăr și entuziast, la 25 de ani cît este media de virstă, ne spunea inginerul șef Alexandru Teodorescu, noi îi considerăm pe acești tineri ceea ce ei și sînt, adică oameni de bază". Se lucrează cu utilaje de precizie foarte ridicată, cu tehnologii la nivel de microni, cu materiale scumpe și la produse extrem de importante. Degeratu Ion, Lungan Aurel, frații Matei, Popa Virgil și mulți alții lucrează pe astfel de aparate ultramoderne de care nu numai părinții lor n-au auzit, ci poate și alți muncitori aflați la a doua sau a treia generație industrială, în uzine din țară cu mare tradiție în construcția de mașini.

Fabrica respiră starea de spirit a locurilor în care treburile merg bine, toate formațiile de lucru și-au realizat planul pe primul trimestru, portofoliul de comenzi este bun, ciclurile de fabricație pe următoarea perioadă sînt puse la punct — într-un asemenea context fiind explicabilă satisfacția și chiar nerăbdarea cu care se așteaptă aplicarea de la 1 mai a noilor prevederi privind acordul global și direct.

Dar viața întreprinderii nu se reduce la industrie, mediul înconjurător și amintirile din copilărie fiind prea puternice pentru ca oamenii care lucrează aici să nu facă și o „porție" de agricultură. Paternitatea ideii nu este importantă în cazul de față: mai important este că primarul, Ion Dumitru, tipul de gospodar căruia nu-i scapă nimic, directorul fabricii, ing. Gheorghe Pleșa, om deschis și permeabil la tot ce este nou, și ing. Barbu Ion, întreprinzător șef al unei ferme de la A.E.I.C. Teiu au privit spre același loc — un fel de mlaștină de pe lunca Teleormanului unde pînă acum doi ani te mîncau șerpii. Urmarea: pe acel loc a luat ființă o fermă de legume, una dintre cele mai bune din țară în anul trecut, din moment ce a dat o producție de aproape 500 tone la hectar. Ferma este luată în acord global de I.S.D.V.A. și însumează 11,8 ha solarii cu legume și 2 ha cu fasole în cîmp. Performanța de anul trecut, cînd respectiva fermă a fost declarată model pentru alte unități a devenit de referință pentru acest al doilea an de ființare, astfel încît O.D.U.S.-ul din fabrică (președinte, th. Gheorghe Dumitrică) a intrat din nou în acțiune: se lucra de zor la înlocuirea șpaliciilor, țevilor, a polietilenei, la săparea șanțurilor și la celelalte operațiuni pregătitoare a solariilor. Treaba se face și aici științific, după toate regulile legumiculturii, în acest domeniu neflind nevoie de prea multă instruire a I.S.D.V.-iștilor, care, cum spuneam, încă n-au uitat îndeletnicirile de-acasă.

Ferma va fi din primăvară pînă-n toamnă a fabricii, O.D.U.S.-ul avînd o perspectivă clară, planificată, a resurselor de forță de muncă ce vor intra succesiv în această permanentă campanie agricolă, astfel încît, se înțelege, procesul de producție să nu fie perturbat. Din ianuarie al acestui an, în fabrică a luat ființă o cantină cu 600 locuri în trei serii — o altă izbîndă a inițiativei muncitorești — și, normal, gîndul O.D.U.S.-ului este să beneficieze în produse de pe urma muncii la fermă, astfel ca meniul să iasă mai ieftin și gospodăria anexă a fabricii să prospere. Campionul acestor intenții de rentabilitare este — nu se putea altfel — contabilul șef al întreprinderii, Florin Goran, care, dacă privește cu umor această colaborare cu specialiștii din agricultură („o să ne dăm și doctoratul, dacă e nevoie"), nu este deloc dispus să glumească atunci cînd e vorba de lucrările propriu-zise și, mai ales, deoarece beneficiul pentru fabrică e de pe urma lor.

După cum se vede, la I.S.D.V.A. Costești nimic nu se face cu încruntare, fiind vorba de o bună dispoziție echivalentă cu acea mulțumire și acea seninătate pe care ți le dă conștiința lucrului bine făcut, indiferent că acesta se referă la tehnologii microlice sau la răsaduri de tomate. E starea de spirit a unui colectiv tînăr dintr-un oraș tînăr, care respiră din plin un aer de prospețime și vigoare ca după o binefăcătoare ploaie de iulie.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La „Someșul" peste un an

Mă aflu pe b-dul Lenin în Cluj-Napoca. Nu e nici o problemă să găsesc unde este sediul Întreprinderii de tricotaje „Someșul". Toți îl cunosc și asta de mulți ani. Una dintre clădirile întreprinderii datează chiar de la începuturile vechii fabrici de tricotaje. E adevărat, de-a lungul a mai bine de jumătate de veac de existență, s-au petrecut schimbări. Prefaceri uriașe s-au realizat în ultimele două decenii, s-a construit mult, au apărut clădiri moderne și spațioase în care lucrează astăzi cinci mii de oameni ai muncii. Cum e și firesc, forța de muncă fiind, prin excelență, feminină. Despre viața și activitatea de zi cu zi a colectivului sînt multe de spus. Doresc să aflu amănunte la zi. Pășesc pragul întreprinderii într-una din zilele săptămînii și constat că toată lumea e foarte ocupată. Aștept cu răbdare în biroul directorului economic Iuliu Hateganu. Lipsește. E în ședință. Prin participarea nemijlocită a oamenilor muncii se dezbat problemele activității economice ale întreprinderii. Într-o ședință de producție se uită, desigur, că bilanțul anului trecut este excelent și dorința de mai bine ridică probleme ce trebuie rezolvate continuu. Aștept. Încerc să-mi imaginez cum arată inginerul I. Hateganu. Lucrează în fabrică încă din anii studenției. Înalt, uscățiv, cu pasul sigur își face apariția. Nu e singur. Văzîndu-mă pare surprins. Zîmbește ușor încurcat cînd îi spun ceea ce doresc. Îmi răspunde preocupat : „Da, promovarea noului în toate sectoarele noastre de activitate este, desigur, preocuparea permanentă a colectivului nostru.

Ne îndreptăm spre secția de cercetare-proiectare condusă de inginerul Ioan Cuteanu, care, de aici înainte, ne va fi gazdă. Cunoaște bine întreprinderea, muncește aici de mai bine de douăzeci de ani. Venise cu gîndul de-a rămîne doar cinci ani pentru a se întoarce, apoi, pe plaiurile natale, dar anii au trecut și n-a mai părăsit fabrica, ba chiar și-a îndemnat și soția să lucreze alături. Străbatem mai multe ateliere : tricotaje, confecții, finisaj, vopsitorie... Cele mai variate utilaje în pas cu ritmul susținut al dezvoltării și modernizării mijloacelor de producție sînt aici. Ne atrag atenția mașinile de tricotat stofă elastică și dantelă pentru produse de corsetărie. Se lucrează automat. În secția a

Totul este rodul muncii noastre

Două dintre marile clădiri ale Epocii Nicolae Ceaușescu : Canalul Dunăre-Marea Neagră și Metroul bucureștean

trecia atelierul „Cotton" are cea mai mare vechime din istoria întreprinderii. Mașinile de tricotat automate cu creier electronic au înlocuit vechile utilaje. Femei cu mîini harnice le programează și le urmăresc continuu activitatea. Ne apropiem de un astfel de produs al tehnicii avansate. Ne uimesc rapiditatea și exactitatea lui. Pare foarte complicat să al de-a face cu... un cap electronic, cu memoria lui. Tocmai mi se dau explicații cînd o mașină de tricotat JAR a început să ezite. Lîngă ea un bărbat nu prea înalt de statură îi studiază încetineala. Omul se confundă cu mașina. Îl întreb cum se numește. Nici nu mă aude. Bombăne ca pentru sine, de fapt cearta mașina. La fel face de fiecare dată cînd se ocupă de întreținerea ei. „E o mașină foarte bună, o tricotează românească produsă la Tg. Mureș. Lucrează automat, electronic, este programată. Acum a încetinit puțin. Dar își va reveni imediat. Fără a lua ochii de pe mașină o ascultă, o „consultă", apoi ne spune convins : „va merge perfect". Nu am răbdare să-aștept mai ales că în atelier sînt multe astfel de mașini. Trecem mai departe. Alături, o femeie cu ochi mari, întrebători urmărește un nou model pe JAR-ul 20. Aflu numele ei : Sabina Filip. Un amestec geometric de lumină și întuneric ne întîmpină plăcut de pe materialul proaspăt tricotat. Inginerul I. Cuteanu recunoaște „opera" unuia dintre modelierii secției cercetare-proiectare. Acum se naște primul metru de tricot. Concentrată, S. Filip urmărește fiecare milimetru, fiecare ochi al mașinii. Pare mulțumită. Are și de ce. Tricotul e lucrat perfect și încîntă privirea. Laudele sînt, de fapt, meritate de cei de la „Creație", adică de Anastasia Borza, Eva Jakob, Mariana Chiorean, György Károly, Mariana Covaci, Ana Szücs, Maria Șift. „Acesta este colectivul de modelieri, care dau dovadă de mult talent și inițiativă în crearea și proiectarea noilor produse, în normarea și urmărirea consumurilor de materii prime și auxiliare, în producerea documentației tehnologice și, apoi, în introducerea noii tehnologii" — ne mai spune ing. I. Cuteanu. Admirăm noile produse din expoziția întreprinderii. Nu înțeleg de ce este cam nemulțumit. Produsele expuse fac dovada înaltei calificări a colectivului pe care îl conduce. Culorile vii, plăcute, croiul amplu, clasic sau sportiv, design-ul modern îmbie pe orice cumpărător. Îl privesc întrebător. „Eficiența activității noastre este dată de vînzarea produselor. Nu avem de ce ne plînge. Sîntem cunoscuți și apreciați în mai bine de douăzeci de țări. Venim în întîmpinarea cerințelor „pieței" prin calitatea produselor noastre care apar tocmai atunci cînd este necesar. Dar mai avem multe de făcut... Pentru noi produsele din expoziție sînt deja „vechi" dacă avem în vedere faptul că ele sînt realizate anul trecut. Bianual producția de serie se înnoiește. Lucrăm acum, de exemplu, pentru anul 1987, sezonul cald, iar din iulie vom pregăti sezonul rece". Adaugă inginerul făcîndu-ne să ne gîndim ce înseamnă un bun gospodar... care își construiește vara sanie și iarna căruță...

Întreprinderea de tricotaje „Someșul" e cunoscută astăzi nu numai în țară ci pe toate continentele globului, contribuind activ la sporirea prestigiului industriei noastre socialiste. Calitatea produselor sale, operativitatea și punctualitatea cu care își onorează comenzile, reprezintă datele adevăratei cărți de vizită a acestei întreprinderi de mai multe ori fruntașă în ramura industriei ușoare.

MARGARETA MUREȘAN ■

Descătușarea energiilor creatoare

Desferecarea forței creatoare în domeniile științei, cercetării și ingineriei tehnologice prin hrănirea și încurajarea talentului virtual, a deprinderilor latente — prin instituirea în această privință a unui program unitar, coerent de valorificare a potențialului de creativitate a unei întregi națiuni — reprezintă, fără îndoială, una din cele mai uriașe realizări ale comuniștilor români. Transformarea științei într-o armă de cunoaștere, de înfăptuire a marilor deziderate de progres și prosperitate constituie o idee scumpă partidului nostru încă din perioada ilegalității. După preluarea puterii politice, știința a devenit o componentă principală în marea deschidere spre adevăr, pentru realizarea unor noi structuri politice, economice și sociale, pentru ca, în ultimele două decenii, să constituie principala pîrghie în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, instrument de lucru, idee de bază, în cadrul unui proces de permanentă redescoperire istorică. În concepția partidului nostru, la secretarului său general, știința, cercetarea științifică și tehnologică trebuie să se afle în devans față de toate celelalte compartimente de activitate, revenindu-i cinstea și îndatorirea de a prefigura cu un ceas mai devreme toate obiectivele economice, politice și sociale gîndite și propuse în consens cu marile idealuri ale poporului nostru.

Dar prin muncă științifică, prin cercetare, Partidul Comunist Român nu înțelege doar copierea și asimilarea conștiincioasă a unor modele sosite din străinătate, ci o activitate competitivă, curajoasă, de afirmare a creației originale, a inventicii, elaborarea de căi și soluții prioritare pe plan internațional, la cele mai înalte cote ale exigențel mondiale. Cît de adevărate, de cuceritoare, rămîn aceste minunate cuvinte rostite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Nu putem merge înainte dacă ne mărginim să copiem, să reeditâm ceea ce s-a făcut deja. Trebuie să pornim de la ceea ce s-a realizat pe plan mondial pentru a face noi descoperiri, pentru a merge înainte ! Aceasta este știința nouă ! Desigur, este important să reeditezi ceea ce au făcut alții bun. Dar aceasta nu este știință. Pornind de la concepția noastră revoluționară despre lume, natură și societate, trebuie să punem la baza întregii noastre activități o gîndire științifică nouă, îndrăzneață, revoluționară"

La temelia întregii noastre deveniri, Partidul Comunist Român a materializat, cum bine se știe, axioma civilizației contemporane : crearea unei economii stabile, printr-o consecventă politică de industrializare a patriei, prin dezvoltarea cu prioritate a unor ramuri de importanță capitală, între care și industria construcțiilor de mașini. Dar cum orice realizare de ordin tehnic se naște mai întîi în laboratoarele inteligenței, pe planșeta proiectantului, și prin investigații de specialitate, a devenit necesară înființarea unor compartimente de profil, între care, la loc de frunte se află și actualul I.C.T.C.M. El a fost creat în 1955 sub denumirea de Institutul tehnologic pentru construcția de mașini și a fost destinat proiectării de uzine constructoare de mașini și a unor utilaje pentru mari ramuri industriale. Ulterior, prin diferite operațiuni de departajare, o serie de activități au dus la înființarea unor noi institute, în anul 1963 luînd naștere și actualul I.C.T.C.M., adică Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru industria construcțiilor de mașini.

Aici s-a desfășurat o muncă utilă, eficientă, dar încă modestă față de posibilitățile de creativitate ale colectivului nostru. Întreaga activitate a fost reconsiderată, revizuită începînd cu 1966, la un an după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, acest prag de conștiință al națiunii noastre, caracterizat prin reînnoirea și redimensionarea întregului proces de edificare a României, prin realizarea la scara realității a celor mai îndrăznețe gînduri și proiecte. Două evenimente, cu deosebire, au marcat viața institutului, cu rol capital pentru întreaga noastră muncă de concepție și execuție. Este vorba de cele două vizite de lucru întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu la I.C.T.C.M., în 1975 și 1982, cînd, în cadrul unui colocviu deschis, al schimbului de idei, au fost precizate marile îndatoriri ce ne revin, ca specialiști și cetățeni ai României, cînd s-a înțeles mai limpede ca oricînd că totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economii, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale de a înfăptui neabătut obiectivele și sarcinile încredințate de partid.

S-a înțeles în primul rînd că devansul activității de cercetare științifică înseamnă în final rezultate originale, care trebuie însă aplicate cît mai grabnic pentru a se obține maximum de avantaje. Astfel, I.C.T.C.M. s-a preocupat în permanență de elaborarea de tehnologii vizînd realizarea echipamentelor, din domenii de vîrf și prioritare — nuclear, aviație, auto, naval, — dar și pentru ridicarea nivelului tehnic al întreprinderilor și creșterea eficienței activității acestora. În acest sens tehnologiile de prelucrare electroeroziv, electrochimică, cu laser, cu ultrasunete, tehnologiile moderne de control, de protecția suprafețelor, de montaj au fost implementate în numeroase întreprinderi din țară. Se evidențiază în mod deosebit aportul institutului la programul nuclear, acordînd un sprijin substanțial unităților implicate în acest obiectiv major, creînd în perioada 1983—1985 peste 50 tehnologii, utilaje și linii complexe pentru I.M.G.B., Vulcan, Independența Sibiu, I.M.U.A.B. etc. Au fost realizate de asemenea tehnologii și echipamente care vizează fabricația de serie în industria construcțiilor de mașini, ca de pildă : linie de transfer pentru prelucrarea discurilor de frînă și pentru volanții autoturismului DACIA 1300 ; automatizarea ștanțării și ambutisării la prese ; linie semiautomată pentru montajul rulmenților radiali cu bile ; presă destinată Întreprinderii OLTCIT, prevăzută cu o forță de presare de 6 tone și cu un efect de reducere a importului de 9 milioane lei ; proiectarea și omologarea unei familii de trei tipuri de mașini de prelucrare cu electrod masiv și un mod de mașină cu electrod filiform cu CNC.

Un bilanț al rodniciei, pasiunii, al dragostei de țară prin care colectivul nostru întîmpină gloriosul jubileu al aniversării celor 65 de ani de activitate revoluționară a Partidului Comunist Român, care este și pentru noi, ca pentru întreaga suflare a României, autoritatea supremă, forța socială și politică cea mai înaintată, tezaurul înțelepciunii colective, trup din trupul clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității națiunii române.

În aceste momente solemne și de largă retrospectivă a trecutului național, aducem un cald omagiu iubitului nostru partid, asigurîndu-l în continuare de deplina noastră devotiune, că vom face tot ce ne stă în putere pentru sporirea calității și eficienței muncii noastre, că viitorul reprezintă și pentru noi o certitudine din moment ce politica partidului se confundă cu propriile noastre opțiuni, iar în fruntea lui se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care simbolizează atît de plenar crezul, voința, destinul unui întreg popor.

Dr. ing. CAROL MANIȚIU ■
director general al Institutului central construcții de mașini și director al I.C.T.C.M.

De cînd există pe planetă, omul a căutat calea spre fericire. Fericirea o caută și azi, dar calea spre ea a descoperit-o, o știe: munca!

MUNCA – UN DREPT FUNDAMENTAL

Cînd munții se mută din loc

E greu să te lupți cu muntele, chiar să-l învingi e greu. Și Alexandru Irimuș, șeful carierei de calcar din Cuciulat, județul Sălaj, o știe. O știe de mic, de peste 34 de ani de cînd tatăl său miner de carieră și el l-a luat de mînă înainte de a-i mîiji tuleiele și l-a dus la confruntarea cu ranga și barosul. „Așa se lucra atunci, își amintește maistrul Irimuș, cu baramină pentru găurirea stîncii cu bicepsii pentru sfărîmare și cu „binecuvîntata" roabă pentru transport. După 8—10 ore de trudă, cădeai frînt și nu-ți mai ardea nici de mîncare".

Trec pe sub piepții dealului decopertat, ici și colo stînci albe uriașe ies din strînsoarea pămîntului ca și cum ne-ar avertiza că pînă vor ajunge la beneficiar vor mai da încă mult de furcă minerilor. Dar asta nu-i sperie pe artificierii Aurel Porumb și Ioan Drăgan care la reasumările seri, cu dibăcie și înalt profesionalism scutură muntele din temelii cum ai scutura un măr în pragul toamnei. Se fac împușcături masive, se derocă mult calcar atît cît cer cifrele de plan și uneori mai mult, pentru că planul trebuie și depășit. Iar minerii din Cuciulat fac aceasta lună de lună. Ți e aproape imposibil să străbați cu pasul într-o singură zi cele 5 hectare pe care se întinde cariera, eșalonate în trei trepte de lucru (curînd se va da în exploatare și a patra). Ne-am oprit pe la cîteva fronturi de lucru, acolo unde mi s-a părut mie, novicelui, că bătălia e mai aspră, mai barbatească. Pe treapta I, tocmai în vîrf de deal, un vînt subțire și usturător mușca fără de milă din obrajii noștri. Foreza automată FC 80 cu o productivitate de 60 metri liniari pe schimb, sfredelea și ea, toi fără de milă roca, scîrțîind, înfigîndu-și dinții de oțel înnobilat cu vanadiu și wolfram pînă în adînc, în măruntaiele pămîntului, croind drum pentru exploziv care va zdruncina pereții de calcar. „Și cînd te gîndești, zice însoțitorul meu, că în urmă cu 20 de ani pentru o gaură de 3—4 metri băteam o zi întreagă cu barosul și cu baramina și realizam o producție de 10 ori mai mică. Utilajul acesta este mană cerească pentru munca noastră nici n-ai cum să-l compari cu sculele rudimentare de acum două decenii. Desigur, nu ai cum să-l compari pentru că această girafă uriașă cu gîtul lung, de cilindri metalici și picioarele potcovite cu șenile ajută anual la derocarea a 550 000 de tone calcar, pentru că atît este producția-marfă pe 12 luni a carierei din Cuciulat. Și dacă te gîndești că prin anii '65 se scoteau cu mare trudă și multă sudoare abia 45 000 de tone...".

Dar roca dislocată, chiar dacă a fost ruptă muntelui, nu rămîne aici, în vîrful lui, trebuie adusă spre concasoare, sfărîmată între dimensiuni de 20—200 de milimetri, în funcție de cerințele partenerilor. E drept, în urmă cu ani mulți se transporta cu roaba ori cu vagoneți împinși de oameni. Mai apoi au venit rîndele de cîte 16 tone care au uzurat mult munca minerilor și pe care le mai poți vedea încă pe drumurile înguste, printre pereții de calcar, coborînd anevoios spre rampa. Spun încă, pentru că în curînd numărul lor se va micșora substanțial. O magistrală de benzi transportoare în lungime de aproape 3 kilometri le va lua locul. Împreună cu inginerul Gheorghe Sabău, șeful mecanizării de la Exploatarea minieră din Jibou, unitate de care aparține și cariera din Cuciulat am participat (eu cu privirea, el cu brațele și cu sufletul) la punerea în funcțiune a uriașelor benzi rulante groase de 25 de milimetri și late de 1 000 de milimetri. Tînărul subinginer părea emoționat. A lucrat de cîteva luni bune la această magistrală, pe ploaie ori vînt, pe geruri ori arșiță și el și maistrul Ioan Pop cu echipa sa și Francisc Babos cu echipa sa și toți ceilalți cu sufletul la gură așteptau la „capul de întoarcere" semnalul de pornire. Cînd stațiile de emisie-recepție au anunțat cu vocea lor sugrumată „recepție, pornim!" balaurul negru din cauciuc a început să se târască leneș pe rolele de metal, apoi tot mai repede pînă a atins viteza de 2 metri pe secundă, viteză cu care va alerga de acum înainte ani și ani de zile, ducînd pe spinarea sa neagră sute de mii de tone de calcar într-o continuă înclestare cu muntele, va alerga de la rampă spre pisc și din pisc spre rampă, fără ooadă, fără cap, într-o cursă care nu se termină niciodată. Și această fugă a lui cu roca în spate duce la economisirea cu 40 la sută a consumului de carburanți lubrefianți, duce la o însemnată creștere a productivității muncii și mai ales duce la uzurarea muncii acestor truditori ai calcarului de Cuciulat.

„În anul 1985, îmi zice tînărul subinginer Radu Pah, fără a-și ascunde mîndria, producția fizică a fost realizată și depășită în proporție de 135 la sută, cariera noastră situîndu-se în ultimii doi ani pe locul I în întrecerea socialistă pe unitate. Și anul acesta l-am început cu dreptul și-l vom continua tot așa. La finele lunii aprilie vom da în folosință încă o instalație de măcinat calcar, cu șase mori și cu o capacitate de 5 000 de tone lunar. Cariera noastră este printre puținele din țară care produce amendamente și calciu furajer de cea mai bună calitate și de aceea marfa noastră este solicitată pretutindeni din Maramureș pînă la Dunăre".

La sediul Exploatării miniere din Jibou am încercat să stau de vorbă cu directorul acesteia, inginerul Cornel Russu. N-am reușit pe moment, „e în concediu" mi s-a spus, dar cum nu-i plecat din localitate, vine zilnic pe la sediu, n-are astîmpăr, mai pune unele probleme la punct, se mai interesează de mersul producției și chiar trece mai amical, mai în interes de serviciu pe la unele puncte de lucru. A apărut, ce-i drept în jurul orei 10, în pulovăr și blugi cu înfățișarea sa de halterofil, dînd binețe în stînga și în dreapta. În graiul său ardelenesc, molcom se interesează de buna funcționare a magistralei de la Cuciulat, care fusese pusă în mișcare cu o zi în urmă și cu 4 zile în avans față de grafic. Totul este în ordine și pe fața lui coboară o undă de mulțumire. Nu a împlinit încă 40 de ani dar nici greutățile nu-l sperie. „Magistrala de benzi transportoare de la Cuciulat care a fost dată ieri în funcțiune și pe care ați văzut-o și dumneavoastră, îmi zice tînărul director, este construită ca urmare a indicațiilor date de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind reducerea consumului de carburant și a înlăturării utilajelor mari consumatoare de combustibil convențional. Se economisește astfel aproape jumătate din cantitatea de combustibil folosită la transport, dar totodată a crescut substanțial și productivitatea muncii. Este o concepție a minerilor noștri, a maiștrilor, a mecanicilor, a electricienilor care se străduiesc și aproape întotdeauna reușesc prin eforturi și dăruire să adapteze utilaje complexe-mecanizate la condițiile cele mai eficiente și concrete ale rocii, ale zăcămîntului, ale zonei de exploatare. În acest sens un sprijin deosebit primim și din partea Combinatului minier din Cluj-Napoca, combinat de care aparține și unitatea noastră".

Rugîndu-l să-mi spună ceva și despre colectivele de oameni ai muncii printre care își desfășoara activitatea, interlocutorul meu precizează: „În general colectivele de mineri ale exploatării noastre sînt tinere. La fiecare loc de muncă, acolo unde se hotărăște producția, mai vîrstnicii, cei cu experiență se implică permanent în formarea și educarea tinerilor pentru ridicarea pregătirii profesionale și mai ales pentru a-i forma oameni de încredere, mineri de nădejde. Pentru că ei, tinerii sînt cei care își asumă răspunderea de a duce mai departe tradiția minerității în calcar aici în carierele din nord.

VIOREL VARGA

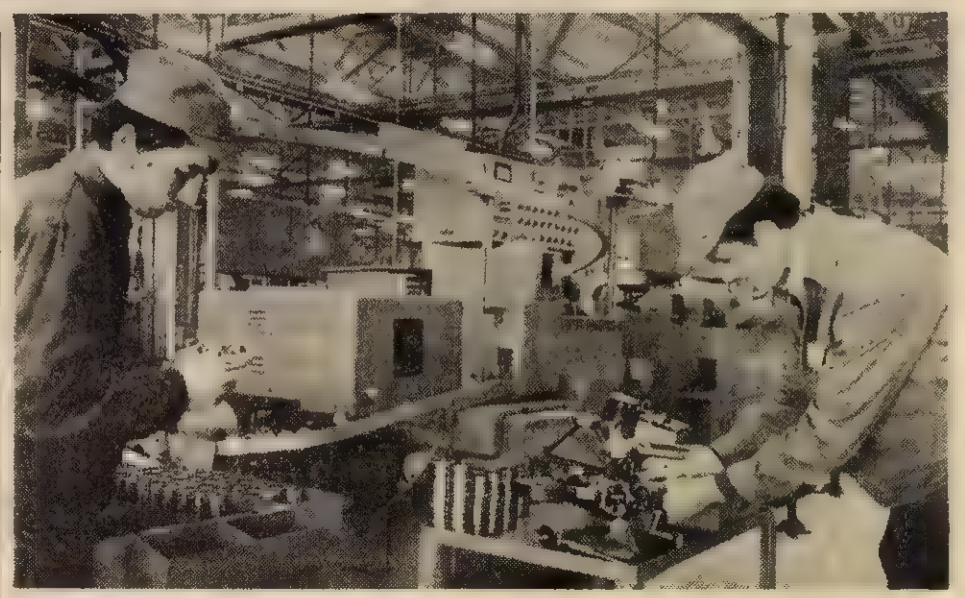

„Siderma" își schimbă pielea...

„Siderma" este tînără. Nu are decît cincisprezece ani, dar și-a făcut numele cunoscut în multe locuri din lume. Acum, „Siderma" este hotărîtă să-și schimbe „pielea", însă despre asta puțin mai tîrziu. Să povestim cîte ceva despre începuturile ei, despre oamenii care au adus-o pînă la vîrsta aceasta.

„Siderma" este o fabrică de piele sintetică. Unul dintre acele obiective apărute, pe harta economică a țării noastre, în acești ultimi douăzeci de ani de înflorire a României, în această Epocă de Aur, Epoca Nicolae Ceaușescu. La Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, trasîndu-se direcțiile de dezvoltare social-economică, s-a ridicat și problema producerii încălțămintei din piele, atît de necesari pentru industria pielăriei, pentru încălțăminte, îmbrăcăminte, marochinărie și altele. În anul 1969, pe teritoriul Fabricii de nasturi, s-a constituit o stație pilot pentru cercetare și producție a pielii sintetice, își aduce cu nostalgie aminte inginerul șef, de azi, Dan Negreanu. Eram, atunci optzeci de oameni din Institutul de cercetări pielărie și cel de cercetări textile, care trebuiau să traducă în fapt directivele Congresului. Am încercat o colaborare cu firma „Dupont", care producea **Corfamul**, dar s-a dovedit că prețul de cost al produsului este mai mare decît cel al pielii naturale și am renunțat. Am încercat și cu firma „Clarino", din Japonia, dar sumele cerute pe utilaje ne-au pus pe gînduri. Am renunțat și ne-am așezat temeinic pe treabă, reușind ca în 1971 să producem prima mie de metri de piele sintetică de concepție românească, în stația pilot, la un preț mai scăzut decît al firmelor amintite. Sarcina noastră, de acum încolo, era de a realiza 200 mii metri pătrați pe an, și nu era ușor. Începea o nouă etapă, construirea fabricii, și cînd ai un colectiv care cunoaște problema e una, iar cînd optzeci de oameni au de parcurs un astfel de drum complet necunoscut, e alta. E ca și cum pleci singur la un drum lung. Jumătate din utilaje le-am realizat în țară, ne-a sprijinit foarte mult industria construcțoare de mașini. În prezent, din douăzeci și șase de utilaje necesare, industria românească produce douăzeci și trei. Românii au montat, deja, fabrici în alte țări prietene și sînt întotdeauna consultați în problemele mai dificile.

La data aceea, a începutului, reia inginerul șef Dan Negreanu, cînd veacul ni-l cam făceam prin fabrica ce prindea contur, aveam două temeri mari. Prima întrebare era dacă se învîrte, iar a doua dacă merge — ce iese? Măcar rodajul mecanic să vezi că-ți iese. Socoteam că la procesul tehnologic era chimie și acolo ne pricepeam mai mulți. Întrebările au durat vreo patru ani. Acum cînd te uiți în urmă e plăcut, dar pe cîmpul de luptă era greu (pe vremea aceea inginerul Dan Negreanu era directorul fabricii).

Aproape toți care se luptau atunci cu necunoscutul erau niște stagiari veniți să învețe meserie, și au învățat, nu s-au întors din drum. Prin străduința oamenilor, am reușit, susține Dan Negreanu, să fabricăm PIELSIN, un produs apreciat chiar de la început.

A urmat o adevărată explozie de cercetare, de diversificare, deoarece parametrii erau stabiliți de noi, iar toate modificările de proces tehnologic le aveam în mînă. Între anii 1974—1977 am fabricat 16 produse și jonglam cu ele. Eram foarte mobili și acest lucru ne-a scutit de multe necazuri. În 1974 am dezvoltat și capacitatea de producție de la două sute de mii metri pătrați la două milioane metri pătrați pe an. Acum ne mai gîndim la un adaus de 500 de mii.

O altă etapă a început după 1980, continuă interlocutorul nostru. Am pornit căutările pentru înlocuirea materiilor prime din import cu cele autohtone. A fost o cursă contra cronometru și la chimie și la noi în fabrică. Am reușit să înlocuim poliuretanul (materie primă din import), cu sprijinul Institutului Petru Poni din Iași, prin acad. prof. dr. Cristofor Simionescu, doctorul Adrian Caraculacu, doctorul Constantin Ciobanu. La „Sintofarm", vecinii și colaboratorii noștri, directorul Cornel Culic și Constantin Bîrlădeanu au sintetizat poliuretanul **Nadolsin PR 100.** Urmează firesc diversificarea. Într-un an vom avea și ceilalți poliuretani. Pleciind de la această diversificarea putem realiza produse mate, lucioase, mai dure, mai moi în funcție de cerințele pieții. O altă caracteristică importantă în realizarea pielii sintetice românești este posibilitatea folosirii suporturilor textile din fibre sintetice în comparație cu alte firme care nu reușesc decît cu bumbac.

Recuperarea și refolosirea materialelor sînt preocupări de asemenea permanente, afirmă inginerul șef Dan Negreanu. Nu mai aruncăm nimic. O parte din produse se reutilizează în procesul tehnologic (fibrele chimice, solvenții, soluția de poliuretan), o altă parte sînt arse, pentru a nu polua, iar energia rezultată din ardere se folosește în procesul de fabricație. Porțiuni din pielea sintetică, ce sînt rezultate din procesul tehnologic (capete), se finisează și se valorifică în mica industrie.

Directoarea fabricii „Siderma", ing. Liana Stoica ne vorbește despre creșterea productivității, care în 1980 a fost de 650 mii lei pe om, ajungînd în 1986 la 1 milion lei pe om. Și avem certitudinea că în 1990 va fi de 1,4 mi-

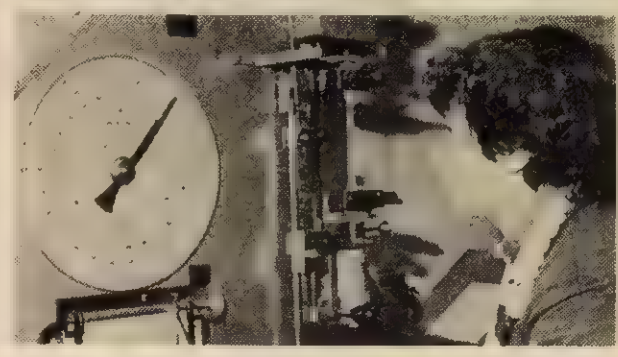

MUNCA – O DATORIE PRIMORDIALĂ

Puternica familie a comunei

lioane lei pe om ne asigură domnia sa. Pe lîngă ceea ce aţi aflaţ despre „Siderma", care asigură materia primă pentru un sfert din încălţămintea ţării, şi care are şi o eficienţă economică a exportului prin terţi, adaugă directoarea Liana Stoica, cea mai importantă preocupare a noastră este de a-i schimba „pielea". Pînă acum am fabricat piele sintetică din prima generaţie ce avea caracteristicile fizico-mecanice şi igienice ale pielii naturale, însă nu prezenta particularităţilor de structură şi tuşeu. Aceste caracteristici urmează să fie asimilate de pielea sintetică din a doua generaţie. În acest scop Institutul de cercetări pielărie în colaborare cu ICECHIM au început cercetările, deja promiţătoare. Cînd rezultatul muncii chimiştilor va fi definitivat, cele şaptesprezece produse ale noastre, plecînd de la Piclsin, Blavisin, Sinapa pînă la Dersin, Reptisin, Sinbox, îşi vor schimba deci „pielea".

VICTOR RĂDULESCU ■

La Caraşova n-am ajuns într-o duminică ci într-o zi de pe la mijlocul săptăminii. De-am fi ajuns duminică, am fi putut crede că sîntem martorii unei consfătuiri de familie.

Caraşova e o comună cu aproape 4 000 de locuitori iar vatra ei se află pe-o vale înspre care drumul cel vechi, desprins din şoseaua naţională, coboară în serpentine strînse. De-o parte şi de alta a drumului se întind păşuni, fineţe, livezi ce stau să înflorească.

De la Caraşova pînă la Reşiţa nu sînt decît 15 kilometri şi pe drumul acesta urcă în fiecare zi 1 200 de bărbaţi din comună. Aproape toţi lucrează la combinatul siderurgic. Muncile pămîntului rămîn, se-nţelege, în primul rînd în grija femeilor satului. În privinţa aceasta Caraşova nu se deosebeşte de alte comune apropiate de Reşiţa. Însă ceea ce nu se întîmplă în altele şi se întîmplă numai aici este că în fiecare duminică, la prînz, obştea satului se adună în faţa primăriei ca să discute şi să hotărască în orice problemă ce-ar interesa viaţa acestei familii mari, de aproape 4 000 de oameni.

Obiceiul e vechi, ni se spune. Ana Naghi, primăriţa, are 42 de ani şi este de fel chiar din Caraşova însă n-ar putea să spună nici ea cu exactitate cînd s-au adunat pentru prima oară oamenii de aici ca să discute şi să hotărască împreună. Asta trebuie să fi fost demult, în orice caz. Acest obicei exista şi pe vremea cînd părinţii ei, Ştefan şi Marta, erau copii.

Pe lîngă „Tribuna democraţiei", care la Caraşova se ţine lunar, adunarea cetăţenească din fiecare duminică e un prilej ca oamenii să aducă orice lămpeziri şi certitudini pe care le socotesc necesare în viaţa lor şi a comunei. Se înţelege că la adunare nu au cum să vină chiar toţi, întotdeauna, comuna are 825 de gospodării şi dacă ar veni numai cîte unul din partea fiecăreia s-ar strînge o mare de oameni între primărie, şcoală şi clădirea cea nouă şi arătoasă a magazinului comunal. Dar ce se vorbeşte la adunare ajunge, destul de repede, şi la urechile celor ce n-au putut să fie prezenţi. Adunarea ţinîndu-se chiar şi în zilele cînd sînt nunţi, zice primăriţa, au fost şi duminici cînd la sfat a rămas pentru vreo jumătate de oră alaiul nunţii întregi.

Mai pe iarnă, la adunările acestea s-a vorbit despre felul cum urmează a se încheia contractele pe acest an. În 1985 Caraşova a predat 162 tone de carne şi 2 250 hectolitri de lapte. Cantităţile contractate pentru 1986 sînt mai mari. Ca să încheie contractele, oamenii au venit la primărie după cum au fost anunţaţi în cadrul adunării, pe numere de case, de la numărul cutare pînă la numărul cutare într-o anume zi. E mai bine aşa, zice primăriţa, ca să nu vină toţi odată.

Dar acum, la Caraşova a venit primăvara şi livezile din jurul satului stau să înflorească. La ultima adunare, zice primăriţa, s-a vorbit despre podul cel nou de peste riul Caraşova, pod care a şi fost construit, prin străduinia întregului sat, dar cinci oameni au întîrziat cu plata contribuţiei în bani. Şi s-a mai vorbit şi despre drumul cel nou, mai drept, care iese în şoseaua naţională. Drumul acesta a fost şi el construit, în bună parte în curînd oamenii vor ieşi la lucru pentru a grăbi ziua cînd vor putea merge la Reşiţa pe drumul acesta nou, pe care se va putea circula mult mai uşor.

Cam asta vorbim noi, zice primăriţa, lucruri care ne interesează pe toţi.

N-am ajuns la Caraşova într-o zi de duminică. Dacă am fi ajuns într-o duminică, pe la prînz, am fi crezut că sîntem martorii unei consfătuiri de familie.

DUMITRU ELIADE ■

Sprijinul primarului: satul

La treizeci de ani a fost ales primar. Alegerea l-a cam descumpănit puţin, iar cînd a ajuns în comuna cu pricina, Tăuteu, descumpănirea s-a agravat în derută. Comuna, eşuată ca o corabie pe un banc de nisip, părea sortită înţepenirii şi o păştea, în mod evident, pericolul de a deveni un obiect de muzeu înainte de a-şi fi trăit viaţa.

Tînărul primar, Emil Patca, a înconjurat desnădăjduit corabia şi a invocat ajutorul lui Arhimede, sfătuindu-se cu el, în nopţi albe, aburite de duhul cafelelor, cum să pună pîrghia cuvîntului pe punctul de reazem al faptei. Nici n-a mai aşteptat răspunsul mintuitor al geometrului, fiindcă practica l-a învăţat şi fizica punctului de sprijin şi politica convingătoare a exemplului personal. În primul rînd, a început să facă ordine în curtea, ajunsă ca vai de ea, a primăriei. Împreună cu oamenii a săpat curtea la metru pătrat, a instalat un solar pentru ardei, roşii, salată şi ridichi, a încropit o mică creşcătorie de iepuri, iar în gospodăria anexă doi cai stau gata să fie înhămaţi la trăsura cu roţi înalte pentru a-l duce pe primar la oricare punct de lucru care se află pe suprafaţa celor aproape două mii de hectare de pămînt arabil al comunei Tăuteu şi satelor aparţinătoare: Chiribuş, Poiana, Bogeiu, Ciutelec.

Oamenii din comună au rămas uimiţi. Şi închipuiseră primarul aşa cum arăta: înalt, masiv ca Hercule, dar greoi, fără spirit de iniţiativă. Timpul care dă valoare fiinţelor şi lucrurilor arată cît de mult se înşelaseră.

După poriunea de şosea din comună o luăm pe un drumeag stîngher, cali trag cu uşurinţă ca şi cum şi-ar desmorţi oasele, soarele încălzeşte bine, în stînga discurile din urma unui tractor ridică o trîmbă de praf, dincolo, doi oameni de pe o semănătoare sînt atît de absorbiţi de munca lor că nici nu ne observă. Primarul coboară, îi spune vizitiului să întoarcă, îi văd înaintînd în urma semănătoarei, aplecîndu-se şi scoţînd un metru de croitor din buzunar şi măsurînd arătura. Apoi îl văd măsurînd în alt loc şi pe urmă oprind pe tractorist cînd acesta întorsese semănătoarea şi venea spre noi. Ce-aţi făcut acolo pe arătură? îl întreb nitel nedumerit. Am verificat densitatea porumbului, îmi răspunde el. Ieşim iar la şosea şi ne îndreptăm spre Ciutelec, după ce trecem peste calea ferată.

Satul acesta a fost un alt punct de sprijin pentru pîrghia iniţiativei primarului Patca. Totul a pornit de la o simplă întîmplare. Într-o dimineaţă, văzuse nişte prichindei care veneau la şcoală. Erau atît de plini de noroi că primarul i-a întrebat dacă nu s-au bătut cumva sau dacă nu s-au jucat de-a v-aţi ascunselea prin şanţuri. Nu ne-am bătut, nene, a ciripit unul de-o şchioapă, cu capul în pămînt, trecîndu-şi încurcat ghiozdanul dintr-o mînă în alta şi preocupat să nu-l scape şi pe acesta în noroi, dar noi stăm pe strada Pădurii. Primarul s-a încălţat cu cisme de cauciuc, a căutat strada cu pricina şi cînd a ajuns acolo a fluierat, pur şi simplu, a pagubă. Strada Pădurii era pseudonimul romantic pentru strada Noroaielor. Cînd ploua, noroiul podzolic creştea ca un aluat în imensa albie a uliţei şi bieţii părinţi trebuiau să-şi care odraslele pe umeri pînă la şcoală. Primarul a mobilizat pe părinţii copiilor, a făcut rost de dale de piatră şi cu o macara a instalat bucată cu bucată dalele de piatră pentru şcolarii care au învăţat astfel, fără manual, prima lecţie de politica.

Dar cel mai mult l-a impresionat pe Emil Patca pelerinajul de mulţumire al bătrînilor satului după ce acesta cu o mînă de oameni restaurase în satul Ciutelec monumentul eroilor căzuţi în primul război mondial. Treaba aceasta care a necesitat, de fapt, cel mai puţin efort a avut maximum de efect în inima ciutelecanilor. Tînărul primar s-a făcut nu numai respectat, ci şi iubit, sătenii nu-l ascultă pentru că e primăr, ci pentru modul în care, în fruntea lor, îi mobilizează la transpunerea în fapt, la nivelul comunei, a politicii partidului.

De pe dealul satului, zis Rara, pe care urcăm acum, se vede clădirea fermei I.A.S. nr. 6 din Ciutelec cu un efectiv de peste şase mii de oi, unde s-a obţinut cea mai mare producţie de lînă din judeţ. Apa Bistrei străluceşte la coturi ca lama unui cuţit dar primarul nu se arată încîntat de priveliştc. Sub frumuseţea Bistrei se ascunde primejdia îmi spune el şi-mi povesteşte că acum doi ani după o ploaie năprasnică, Bistra cea cuminte a venit c-o falcă-n cer şi cu una-n pămînt şi a înghiţit podul.

Printre înghiţituri, îmi spune că-şi aduce şi astăzi aminte de prima lui zi de audienţă. Veniseră atunci la el nişte bătrîni din comună care s-au plîns că nu pot să se ducă pînă în Marghita să cumpere pîine, erau singuri şi nu aveau pe nimeni. Deşi construirea unei brutării într-o comună cu peste 5 000 de suflete (cu satele din jur) era trecută demult în plan, treaba nu demarase deloc şi dintr-un grafic nu poţi scoate niciodată pîine. La prima şedinţă a O.D.U.S. din comună, primarul a venit cu propunerea începerii imediate a construirii brutăriei. Oamenii din comună şi reprezentanţii celorlalte sate au aprobat propunerea tînărului primar şi prin muncă voluntară au purces la ridicarea brutăriei. Chiar zilele trecute au sosit instalaţiile de uzinaj de la Baia Sprie necesare instalării cuptorului, aşa că nu peste multă vreme se va produce o tonă şi jumătate de pîine proaspătă şi caldă pe zi pentru săteni.

Intrăm în comună. Înainte vreme oamenii care veneau la piaţă în ziua de miercuri să-şi vîndă produsele îşi întindeau marfa direct pe pămîntul gol, cînd ploua nu-ţi venea să cumperi nimic în ruptul capului. Omul ales în fruntea obştii a amenajat fosta piaţă cu materiale refolosibile din Marghita.

Cînd coborîm lîngă clădirea ce adăposteşte atelierul de confecţionat tocuri de lemn, primarul îmi spune că aici se realizează lunar peste 30 de mii de tocuri pentru întreprinderea de încălţăminte „Bihoreana" Marghita, iar puţin mai încolo îmi arată clădirea cu patru săli de clasă pentru şcolarii comunei ce va fi dată în folosinţă în cinstea zilelor de 1 şi 8 mai din anul acesta.

Cum astăzi 18 aprilie, inginerul şef Kinezes Ludovic a raportat încheierea însămînţării porumbului, primarul nu-şi poate ascunde un zîmbet de mulţumire. Îl întreb cînd se duce acasă, nici nu ştiu, îmi răspunde el, munca primarului nu-i normată, trebuie să fii toată ziua la post ca o santinelă, că nu ştii ce se poate întîmpla. De pildă, săptămîna trecută, Bistra asta care ne-a declarat război regulat a săpat la temelia a doi stîlpi de înaltă tensiune şi i-a dărîmat la pămînt. Pericol mare. Noroc c-am fost aici, am telefonat la I.R.E. Marghita, mi-am pregătit nişte oameni ca să sprijine pe cei care au venit cu maşina de intervenţie şi după cîteva vreme lumina s-a aprins din nou în gospodăriile sătenilor.

Intrăm în curtea primăriei. Vizitiul deshamă caii asudaţi, îi şterge cu un şomoiog de paie, vorbeşte iar cu el, îi mînă în grajd, primarul aruncă un braţ de farbă verde la iepuri, se spală pe mîini şi se duce să pregătească două cafele tari. În biroul lui observ o mică copie în alamă a coloanei infinitului a lui Brâncuşi pe care Emil Patca o avusese cu el şi pe vremea cînd îndeplinise cu rezultate excelente timp de şase ani funcţia de secretar al comitetului U.T.C. din oraşul Marghita cînd activistul de pe atunci fusese distins cu diploma C.C. al U.T.C. pentru merite deosebite în munca de educare comunistă a tineretului.

Curînd, primarul revine cu două cesti aburinde şi-mi spune: Acum putem să ne gîndim şi la reportaj, dar încurcat, nu ştie cum să înceapă, citeşte cu coada ochiului corespondenţa care s-a adunat binişor de cînd tot umblă pe hotar, crede că nu-i observ cum încruntă din sprîncene cînd vede ceva într-o adresă, deodată tresare cu şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva foarte important, îmi dă o fotografie de unde mă privesc o femeie frumoasă, cu surîs larg şi două fetiţe. Familia mea, îmi explică, emoţionat tînărul primar, uneori sînt atît de prins în treburi că nu mă întorc pînă noaptea tîrziu şi trebuie să mă consolez cu fotografia. I-o restitui.

PASCU BALACI ■

1 Mai

(Urmare din pagina 1)

un real şi temeinic acces României spre culmile progresului şi civilizaţiei.

1 Mai 1986. Şi în anul acesta, an de legătură trainică între un efort care s-a încheiat şi un efort care reîncepe, Ziua internaţională a muncii reaprinde în viaţa patriei şi în inimile oamenilor lumini sărbătoreşti. O sărbătoare a muncii, trăită de cei pentru care munca înseamnă totul, raţiunea însăşi de a exista, poate fi însă şi altceva decît un răgaz anume rezervat contemplării ei. Acum, în primul an al unui cincinal rostuit pe calitate şi eficienţă, ţara munceşte cu mîneciile suflecate, cu conştiinţa trează în faţa timpului şi a orizontului spre care curge timpul. Din presa cotidiană, primele bilanţuri ale efortului an ne-au reţinut atenţia şi trebuie să spunem de la început că e de bun augur această reîntoarcere la obiceiul de a ne cunoaşte şi omagia fruntaşii, pe cei care adaugă zilnic un plus de frumuseţe şi bogăţie şi forţă acestei ţări, în oraşele şi satele ale căror ritmuri de viaţă se înscriu permanent pe coordonatele modernităţii şi progresului.

Rapoartele muncitoreşti ale acestor zile, bilanţurile de succese ale poporului închinate sărbătorii de 1 Mai şi gloriosului jubileu al partidului nostru comunist, reliefează eforturile nu o dată eroice ale tuturor fiilor ţării, indiferent de naţionalitate, pentru transpunerea în viaţă a hotărîrilor Congresului al XIII-lea şi a orientărilor şi indicaţiilor formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. şi la Congresul sindicatelor. Aceste rapoarte muncitoreşti avînd ele însele — prin marea desfăşurare de forţe pe care-o implică şi prin înalta vibraţie a conştiinţei patriotice, a conştiinţei comuniste în acţiune — ceva din freamătul unui anotimp de perpetuă renaştere.

În pragul sărbătoririi a 65 de ani de existenţă a Partidului Comunist Român, în pragul unei zile a muncii asupra căreia acest jubileu transferă o strălucire particulară, îndemnul spre o cutezanţă desfăşurată lucid, în tiparele chibzuinţei funciare a poporului care sîntem, îşi are semnificaţia lui. Într-o ţară a muncii, o sărbătoare a muncii se întîmpină prin efort necurmat, prin abnegaţie aşezată fără rezerve în slujba propăşirii patriei comune.

Sufletul omului, mai presus decît florile de porțelan

— interviu cu ELENA COVACIU, directoarea Întreprinderii „Porțelanul" din Alba Iulia —

— În timp ce așteptam prin ușa dumneavoastră a răzbătut o discuție mai aprinsă. L-am auzit pe un bărbat care zicea că își dă demisia, că el vine și v-o pune pe masă. De ce ?

— Am avut un schimb de păreri. Eu i-am spus că a greșit, el a susținut că a procedat corect, și a zis că dacă nu e bine, își dă demisia.

— Și cine a greșit, dumneavoastră sau el ?

— Nu știu, trebuie să merg în secție și să verific pe fluxul de producție.

— Și dacă a greșit, îi acceptați demisia ? Surpriza ar fi să descoperiți că n-a fost decît greșeala dumneavoastră ?

— Dacă am greșit eu îmi cer scuze. Și dacă a greșit el nu e un capăt de țară. Nici vorbă de demisie ! Ce, chiar așa ușor renunță ! Toți am trudit la această firmă și n-ar fi corect să-l las pe unul să cedeze atît de repede. De fapt n-a fost vorba de un conflict. Sînt scînteile zilnice, căutările, confruntările la care ne obligă producția. Și apoi țin foarte mult la acest om.

— Aveți un motiv special ?

— Poate, în primul rînd că este aici din 1972, de la început. Dar nu într-un mod special, ci în măsura în care țin la toți colegii. Noi sîntem un colectiv extrem de unit.

— Din ce vă dați seama de asta ?

— În orice fel de situație, vorbind deschis cu oamenii și solicitîndu-le sprijinul, i-am simțit cum reacționează, cum se string ca degetele unei mîini. Așa se explică și faptul că întreprinderea noastră, din 1972, de cînd a fost pusă pe roate, n-a cunoscut niciodată situația de a nu-și fi realizat planul. Apoi ați văzut-o cum arată ! N-o pot mătura, îngriji și amenaja eu. Ei au grijă de ea, și felul în care arată și produce este dovada atașamentului sincer. În plus, avem .o fluctuație a personalului de 0,02. Spune și asta ceva, dacă nu vă supărați!

— Nu mă supăr, dar de ce nu pleacă ?

— Așa m-ați întreba de parcă ați zice, dumneata de ce nu vrei să pleci de acasă ?

— Ne-am cam luat cu vorba și cititorii încă nu știu prea multe lucruri, nici despre dumneavoastră, nici despre întreprindere, în ciuda faptului că sînteți prezentă, prin produse, în casa fiecărui om al Romîniei. Și nu numai. Poate că ar fi bine să vă faceți o prezentare.

— Numele meu îl știți. Vîrsta ? Am terminat facultatea și-am început aproape o dată cu întreprinderea, înființată și ea în 1971. E cea mai mare întreprindere de porțelan din țară. Fiind cea mai mare, implică și greutăți mai mari. Și cu toate acestea, de opt ani sîntem numărul unu în întrecerea socialistă pe ramură. Opt ani am luat Ordinul Muncii clasa I sau a II-a și în ultimii trei am cîștigat consecutiv. Anul trecut a fost pentru a patra oară. Avem unul din cele mai valoroase colective de creație în domeniul porțelanului, fapt care se vede în magazinele din țară. Cei pricepuți disting imediat produsele realizate la Alba Iulia. Dar asta înseamnă multă muncă și mult timp. Am și încercat să dăm fiecăruia o șansă de valorificare a capacității, a înclinației sale, spre frumos, spre artă, spre bun gust.

— Apropo ! La intrare aveți un hol care este cea mai frumoasă carte de vizită. Porțelanuri în toate culorile, vase cu flori, bazine cu pești. Cine se ocupă de toate acestea ?

—Fiecare, la locul său de muncă. Dar pe holuri, la intrări, un om care mi-a cerut să-i dau în grijă spațiile comune. El se ocupă de flori, de pești, de ronduri. În fiecare dimineață toate colțurile au vaze cu flori proaspete. Se numește Simion Flentea și oricît de dimineață aș veni la birou, găsesc două trei vaze cu flori. Dar nu numai la mine. În toate birourile, pe toate holurile.

— Nu sparge nimeni vazele ? Cum de reușese să treacă pe lîngă ele fără să le atingă ? În primul rînd cam cîte piese de porțelan produceți într-un an ?

— Ar fi greu să le numărăm. De ordinul milioanelor !

— Și cîte se sparg ?

— La noi, nici una !

— Vă supărați dacă îmi exprim îndoiala. Pur și simplu nu cred ! Toț mai scapă un om o farfurie, o ceașcă, o vază și n-o fi porțelanul de Alba Iulia chiar fontă sau cremene !

— Ei, așa disparat, se mai sparge cîte o piesă. O spargem noi, dacă are un mic defect, o măcinăm în moară și-o reintroducem în circuit. La noi, nu sînt cioburi. Doar din porțelanurile care pleacă de aici, se mai întîmplă să se mai spargă și pe drum. Dar nu din vina noastră, ci a ambalajelor. Dar despre ambalaje nu pot să vă vorbesc pentru că se vor supăra producătorii și pe urmă ne vor face necazuri și n-aș vrea să am discuții cu ei.

— Bine, atunci vă spun eu, am văzut prin întreprindere porțelanuri frumoase, ambalate mai banal și mai urît decît o cutie de dero. Parcă erau făcute să vîndă unelte de cîmp sau mistrii. Realmente, nu înțeleg ! Nu numai că arată așa cum arată, dar siguranța pieselor de porțelan în asemenea ambalaje e egală cu împachetatul în două ziare.

— Așa-i ! Dar ce să facem ? Încă n-am găsit soluția ideală în materie de prezentare a produselor. Încă nu s-a pus accentul necesar pe ambalaje, nu numai pentru porțelanuri, ci pentru toate celelalte. Dar în ciuda acestui fapt, oamenii mai caută porțelanul, încă îl mai vor în casele lor ca să se bucure de frumos. Dar nu depinde de noi cum ajunge la cumpărător.

— Atîta doar că puteți refuza ambalajele proaste ?

—Vai de mine ! Dar nu avem de ales. Nu putem livra fără ele. Din păcate, concurența sinceră și loială care există între producătorii de porțelanuri din țară nu mai apare și la nivelul producătorilor de ambalaje. Așa că nu avem de unde alege. Acceptăm soluțiile existente.

— Să zicem că situația ambalajelor e cum e. Dar am găsit pe piață și porțelanuri care nu sar cu mult de calitatea cu-

tiilor. Sincer vorbind, nici nu sînt un mare admirator al porțelanurilor !

— Nu-i nici o problemă că nu vă plac. E normal. Din 22 de milioane de locuitori, nu toți se bucură de ele, nu toți le iubesc. Dar dacă ați sta o lună de zile în întreprindere, poate că atunci n-ați mai vorbi așa. Să vedeți fiecare fază, de la creație, la expediție, pe flux, de la pregătirea materiei pînă la decorarea ei. Eu rămîn la părerea că porțelanurile de calitate sînt o prezență caldă, odihnitoare în fiecare casă.

— Dumneavoastră aveți ?

— Sincer să fiu nu, dar nu pentru că nu îmi plac ci pentru a exclude orice fel de discuție. Dar dacă aș lucra în altă parte, cu siguranță că aș avea. Ele sînt stări sufletești ale oamenilor noștri, reprezintă, fantezia, dragostea și măiestria lor. În fiecare bibelou e o stare a celui care l-a creat. Dacă vă uitați în magazine la același bibelou, o să vedeți că, în ciuda formei identice, fiecare are o altă expresie. E sufletul muncitorului în timpul producției. E o legătură intimă, ca între mamă și fiu.

— Cum circulă porțelanul românesc în străinătate ? E apreciat, se caută, se vinde bine ? O să-mi continui ideea după ce răspundeți la întrebare.

— În multe țări din lume se cumpără marca. Și sînt mărci celebre, începînd cu cele chinezești, cu Meissen-ul, cu porțelanul spaniol. Și cu toate acestea, porțelanul românesc poate sta alături de cel produs în țări cu veche tradiție. Exportăm pe toate meridianele.

— Aici voiam să ajung. La performanțele întreprinderii dumneavoastră și ale celorlalte din țară. Nu aveți nici 15 ani și vindeți în toată lumea, în ciuda faptului că România nu a avut o tradiție în materie de porțelan.

— N-am avut tradiție în porțelan dar avem o celebră tradiție în ceramică, iar porțelanul nu e decît o clasă superioară și el exprimă evoluția gradului de civilizație la care am ajuns. Acum stăm cu fruntea sus lîngă orice marcă de porțelan. Și Apullum face parte dintre ele.

— De ce Apullum ?

— Pentru că firma inițială, „Porțelanul" era prea banală, pe cînd Apullum conține ceva din istoria acestor locuri, e chiar semnul ei, al tradiției, al oamenilor. De aceea pe actuala noastră marcă am ținut să se regăsească elemente din străvechea stemă a orașului Alba Iulia.

— Aș vrea să vă mai spun un lucru. Unele porțelanuri au prețuri cam piperate ?

— Cum puteți să vorbiți așa ! V-am arătat creația. Fiecare element de decor se realizează manual și implică artă și măiestrie. Ați văzut trandafirii din porțelan care se pun la bibelouri, la vaze ? Fiecare petală se realizează manual. Se începe cu staminele florii, apoi petală cu petală. E o muncă migăloasă, plină de finețe. Se retușează cu pensula, se colorează tot așa. Vă dau o săptămînă, nu o lună să-mi faceți un trandafir de porțelan.

— Nu se poate automatiza ? Mă refer la o mașină care să producă trandafirii și celelalte flori ?

— Dacă auziți că ar exista una pe undeva prin lume să-mi dați și mie un telefon ca să mă duc să o cumpăr.

— Iertați-mă, mi-am dat și eu cu părerea. Dar revin la ideea că nu toate porțelanurile din magazine sînt de natură să treacă examenul bunului gust.

— Nu e numai vina noastră. Și spun așa cu îngăduință

— Dar a cui ?

— Dumneavoastră vreți să ne

deschis tot ce îi preocupă ?

— O întreprindere cu ușile închise nu ar fi avut rezultatele noastre.

— Dar de ce vă tot jucați cu acel pix ? De o oră îl tot învîrtiți, ați mîzgălit două coli albe !

— Pentru că nu am răbdare. Dacă nu eram cu dumneavoastră, în timpul acesta aș fi făcut înconjurul întreprinderii de cel puțin două ori. Viața de director nu e de birou, să stai și să semnezi, să dispui mereu. Trebuie să fii mereu în mijlocul oamenilor, să le știi pe toate. Totdeauna mai ai ceva de făcut. În mod sigur, dacă v-ați întrebat, nici dumneavoastră n-ați realizat toate articolele pe care le-ați visat.

— Da, dar nici dumneavoastră n-ați pus în circulație bibeloul secolului.

— Ba da, eu am doi băieți foarte buni, de care mă bucur. Pentru vîrsta lor sînt maturi, își gîndesc timpul și acțiunile și își pregătesc viața de mîine.

— Am auzit despre dumneavoastră că sînteți o femeie extrem de aspră. Acum aș depune mărturie pentru altceva. Dar păreți extrem de legată de aceste locuri.

— Prin oameni. De loc, eu sînt de la Bistrița. Am ajuns la Alba Iulia după soțul meu care a .venit aici să construiască fabrici.

— Și a făcut multe ?

— O sumedenie. A construit-o și pe cea în care vă aflați, și întreprinderea mecanică, și pe

duceți în acest moment. Și această întreprindere cu mii de oameni care arată ca un laborator.

— Cîndva, am fost întrebată, ce consider mai presus decît Porțelanul. Omul se așteptă să raspund familia, copiii mei, sănătatea. I-am spus scurt, sufletul omului. Și asta se vede aici la noi. Eu, în bătălia pentru plan, n-am exclus niciodată preocupările pentru sufletul omului. Ei au făcut tot ce e aici, tot ce se vede în magazine și tot ce se găsește cu emblema noastră în țările lumii. Privind colecțiile marilor firme producătoare de porțelanuri-am avut un sentiment mai mult decît de mîndrie, că noi oferim azi cetățeanului din România porțelan de cea mai bună calitate.

— Tot mereu îmi vine să vă întreb cum ați ajuns la asta în numai 15 ani !

— Prin muncă și curaj. Vă aminteam de acel cuptor pe care ni l-au solicitat și alte întreprinderi. Noi facem porțelan, nu avem specialiști ca să construim cuptoare. Puteam foarte simplu să nu ne apucăm de el, să nu-l facem, să-l cerem să ne fie adus de aiurea. Și l-am realizat foarte bine, în ciuda îndoielilor și a tronilor.

— Cred că aveți destule argumente ca să vă socotiți o femeie realizată ?

— Realizată e puțin spus. E meseria mea și-mi place și sînt un om realist. Dacă îți place și faci pîine, clești sau porțelan și izbutești, te poți considera un om realizat. Iar porțelan nu poți face fără să pui o parte din sufletul tău.

— Apropo de suflet. Care e omul cel mai apropiat de dumneavoastră în această mare de femei ?

— Aș fi o prefăcută dacă aș spune că toți, în egală măsură.

— Totuși, cui îi faceți confesiuni ?

— La modul serios ?

— Evident !

— Secretarei de partid. E o femeie de excepție, venită în Porțelanul din 1971. Veronica Sandu e o colegă cu mult tact, cu înțelegere și este extrem de priepută.

— Nu vă spun din complezență, dar se vede peste tot în această întreprindere mina . de femeie. Am văzut cantina, grupurile sociale. Puține restaurante își pot aștepta consumatorii într-o asemenea ambianță !

— V-am spus că facem totul pentru oamenii noștri. Acum construim o sală de recuperare a forței fizice. Vom fi poate prima întreprindere cu o asemenea sală care va avea spații pentru gimnastică medicală, pentru fizioterapie, pentru gimnastică aerobică. La noi se lucrează în liniște, într-o atmosferă plăcută. Dar femeile stau opt ore pe scaun și unele lucrează cu mîinile în mediul umed. Trebuie să avem grijă de ele.

— Și ce mai puneți la cale pentru anii ce vin ?

— Am văzut la Meissen candelabre de porțelan. Toată lumea știe de candelabre de sticlă. Construim o secție de microproducție pentru candelabre de porțelan. Și asta este un curaj! Apoi ne străduim să creștem productivitatea muncii, să dăm acordului global importanța și eficiența cerută de secretarul general al partidului. Noi lucram de mult în această formă, iar îmbunătățirile aduse sînt de natură să sporească eficiența. Trebuie să ne apărăm prestigiul și locul nostru de numărul unu în materie de porțelan. Și vom rămîne, vom oferi pieței colecții din ce în ce mai bogate, mai voloroase, vom încerca să le arătăm tuturor că Porțelanul a fost și va rămîne o firmă serioasă.

— Ne-am luat cu vorba și s-a făcut tîrziu. Toată lumea a plecat acasă. Dumneavoastră ce faceți ?

— Nu am nimic urgent prin secții. Așa că merg și eu acasă și mă apuc de gospodărie. E prozaic, dar asta este. Astă seară la Alba Iulia teatrul și opera sînt închise. Așa că îmi văd de gospodărie, citesc, croșetez stau de vorbă cu băieții și mă gîndesc la ce mă așteaptă pentru ziua de mîine. Eu am încredere în oameni și nu-mi place să le caut defecte, dimpotrivă, nu fac o dramă dacă am greșit acordîndu-le unora încrederea necondiționată. De asta mă și gîndesc la ziua de mîine. Ea se leagă de tot ce au ei mai bun, de sufletul lor, căci, așa cum vă spuneam, sufletul celui care muncește e mai presus decît orice.

— Chiar și decît aceste porțelanuri delicate cu care vă mîndriți, chiar și decît planul ?

— Chiar, chiar, chiar !

CORNEL NISTORESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

1921-1986

Partidului și patriei cîntare

Vis întrupat în faptă

Primăvara, mai ales primăvara, și cu deosebire în preajma marii sărbători a muncii, cînd urcă și se-nsîlpinesc pretutindeni în viața noastră tulburătoarele seve ale unei renașteri atotcuprinzătoare, mă surprind adeseori pătruns de un gînd pe care-l sorb, realmente, cu lăcomie și pe care încerc să-l stăpînesc cît mai deplin cu putință. Acest gînd este mai degrabă, dacă ar fi să-i dau o anume înfățișare, un om. Un om, aș zice, ca noi toți, un om obișnuit. Un om care trăiește. Un om care luptă. Un om care biruie, dar care este, din cînd în cînd, și înfrînt. Un om, însă, care are puterea parcă miraculoasă de-a porni lupta din nou. Nu se bate niciodată, pentru sine, cu pumnul în piept. Cînd vine vorba despre el, este de-o modestie inimaginabilă. Parcă nici n-ar exista. Cînd însă reprezintă o idee, cînd vrea să susțină o propunere nouă, care să-mpingă lucrurile înainte, scoțîndu-le din amorțeală și inerție, atunci, ei da, atunci devine necruțător, aprig, de nestăvilit. La nevoie izbește cu pumnul în masă. O nebănuită energie, aidoma energiilor primăverii, se declanșează în ființa sa. Chipul său este luminat de o intensă flacără interioară. Vocea sa este energică. Gesturile sale sînt ferme. Se simte pur și simplu, copleșitor se simte, că omul acesta vorbește în numele adevărului. Este un om care-și asumă, fără preget, dreptul de-a fi în mijlocul vieții, acolo unde se dau marile bătălii, acolo unde este întotdeauna mai greu, unde simte el că ar fi nevoie de o totală dăruire. Este un om pe-a cărui judecată te poți bizui fără de teamă, pentru că-n miezul judecății sale el așază, mai întîi și-ntîi, oamenii și faptele lor, adică pune, întotdeauna, caii înaintea căruței. Niciodată altfel. Iar dacă, prin cine știe ce întîmplare, a mai și greșit, are tăria să recunoască acest lucru, la urma urmei omenesc și el, și mai apoi să-l îndrepte. Uimitor de categoric, de neîndoielnic, ca oțelul călit, dar nu rigid. Necîntărea sa nu este a sa, proprie și personală, ci a vieții în numele căreia nu acceptă nici un compromis, nici o decădere, nici o deviație de la drumul drept și exact pe care trebuie neapărat să-l parcurgă, să-l încheie cu fruntea sus, cu mîinile curate și cu cugetul împăcat. Este un om ce și-a cîștigat, în mijlocul celor alături de care muncește zi de zi, un statut moral de excepție. Cuvîntul său cîntărește greu, decisiv. Cuvîntul său este însoțit întotdeauna de fapte. Cuvîntul său are concreteței exemplului personal. Un exemplu pe care tovarășii săi de muncă îl urmează fără șovăire. Acestea sînt, ca să zic așa, doar cîteva din acele trăsături ce dau contur unuj anume om asupra căruia de-atîtea ori mă surprind gîndind și pe care-l cred a fi un fel de motor al vieții, o energie albă și înaltă și atotcuprinzătoare, aidoma sevelor primăverii care, iată, acum, în prag de sărbătoare a muncii, ne învăluie, ne purifică și ne hrănește cu noi puteri, cu noi speranțe. Acest om poate fi întîlnit, firește, în cărțile de pînă acum, dar poate fi întîlnit și-n cărțile viitoare ale literaturii noastre, așa cum poate fi întîlnit în numeroase piese de teatru, filme, ample compoziții plastice etc. Din litera fierbinte sau cadrul filmat al reportajelor, acest om, comunistul zilelor noastre, ne privește cu dragoste, cu înțelegere, cu omenie. Ochii săi sînt limpezi și curați. Inima sa este caldă și bună. Viața sa este dăruită vieții. Timpul României socialiste este însăși opera sa, este visul său întrupat în faptă.

VICTOR NIȚĂ ■

Antologia Flacăra

România

O, România, o, dulce țară,
Cu fruntea-naltă, spre infinit...
Azi, fiii-ți mîndri fac să răsară,
Din Vatră, nuferi și stele-n mit !...

Ascultă riul, cum crește în mine,
Și ramul, graiul ce l-a-nfrunzit...
Cerbii-n pădure auzi-i bine,
Cum trec prin mine, abia șoptit...

Aburi cîntînd în șesuri pe-o strună,
În limba dacă, spre tîlcuire,
Văzutul și Știutul, ce lume bună,
Venită să-ți facă, eternă trezire...

Știi, România, vatră străbună,
O, dulce țară, nimic nu-i străin,
Aici, ce se vede sub soare și lună,
Toate-s ale tale și de tine țin !...

Sărut dar obrazul tău, România,
Și-i spun, poate, Mureș, Carpat, poate zeu,
Și-i spun cer de stele, ce chiar din vecie
Arde pentru slava Partidului meu !...

TRAIAN IANCU ■

Imn

Partid al păcii și al demnității,
prin tine, din străbune rădăcini,
ne înălțăm sub cerul libertății,
ca o pădure-n freamăt de lumini.

Ostașii de nădejde-ți vom rămîne
căci vieții noastre tu îi dai contur
scriind în cartea inimei române
cu purpură, cu aur, cu azur !

Noi îți urăm cu dragoste și cinste,
prin anii spornici drumu-n viitor,
spre fala României comuniste
și gloria acestui brav popor !

VICTOR TULBURE ■

Dar priviți-mă-n ochi

Nu voi spune mereu lume, lume, ei bine,
am o inimă-n piept care cîntă !
Nu voi spune întruna : ah, roșu,
aprins mi-e sîngele-n vine,
pe care inima îl aleargă-l frămîntă !

Nu voi spune mereu, în fiece zi,
dimineața și seara :
sînt făcut din carne, din același pămînt
din care e făcută și țara !...

Dar priviți-mă-n ochi, cu asprimea săgeții,
cînd mă joc precum pruncii, ori cînd plîng cu amar
și vedeți ce culoare dă privirea mea vieții,
ca să știți de sînt om, de mi-e cugetul clar.

Nu-mi dați lauri de sînt stătător și smerit,
mulțumit cu bacșișul-ntîmplării,
ci cînd ochii îmi ard ne-mpăcat, înțecit,
înțecînd ascuțișu-ntrebării.

Nu-mi sînt pumnii mai mari ca să-i zăngăn în piept,
ca o fală prea-guralivă —
moștenit-am din veac datorie și drept
tiraniei să-i pun neîncetat împotrivă

Dumnezei nu mai am, mînăstiri nu ridic
la vreun sfînt mustăcios de-mprumut, uite-l nu-e —
în căldeniță minții, dacă scormoni un pic,
vei găsi jar curat, omenesc, nu tămîie.

Nu voi spune mereu, în fiece zi,
dimineața și seara —
dar priviți-mă-n ochi, măsurați
după cîntec și pas,
după glas,
dacă vreți să aflați
cît de drag îmi e omul,
cît de dragă mi-e țara.

Dar priviți-mă-n ochi, răspicat. Cîntăriți
cît mi-e umbra de-naltă și lumina de grea,
măsurați-mă drept, și-o să știți
că garoafele-s roșii și din pricina mea...

GEO DUMITRESCU ■

VIRGIL CÂNDEA:

„Numitorul comun al preocupărilor mele este fenomenul românesc“

— M-am tot gîndit, stimate Virgil Cândea, cum să numesc cu un cuvînt toate preocupările dumneavoastră, fiindcă, trebuie să reamintim cititorilor, în activitatea de pînă acum v-ați arătat interesat și de documentarea științifică, și de istoria diplomației, și de filosofie, și de istoria propriu-zisă, dar, mai ales, de studierea culturii noastre vechi, din perioada de trecere de la faza medievală la cea modernă. Ceea ce faceți se numește enciclopedism. Cum ați ajuns la această diversitate pe care spiritul contemporan o-o prea mai cultivă ?

— Cred că numitorul comun al preocupărilor pe care le-ați amintit este fenomenul românesc, studiat dintr-o necesară datorie a autoînțelegerii. Datorie nu numai a intelectualului, ci a omului în general care n-are voie să ignore sensurile profunde și orientările obligatorii ale vieții sale. Vrem să înțelegem lumea în care ne-am născut și trăim, pentru a ajunge la o mai bună cunoaștere de sine. Pentru aceasta, domeniile evocate (ca și alte preocupări de știință umane) nu sînt scopuri în sine, ci doar trepte sau căi diverse de pătrundere în miezul adevărului. Cercetătorul are nevoie de documente științifice și de ceea ce se numește „tehnica muncii intelectuale“, pentru a-și însuși o metodologie indispensabilă ; de filosofie, pentru a-și disciplina gîndirea ; de istorie, pentru a recapitula experiența înaintașilor etc., dar idealul lui rămîne, cum spuneam, mai bună înțelegere a omului. Este acesta enciclopedism ? Deși termenul este, într-un fel, compromis în accepțiunea pe care i-o dau „specialiștii“, cred că nici un cercetător nu se poate dispensa de un fond enciclopedic de cunoștințe, corespunzător culturii generale pe care trebuie s-o aibă oricine, indiferent de activitatea căreia i s-a consacrat.

— În toate acțiunile întreprinse de dumneavoastră, în studiile și cărțile publicate (Stolnicul între contemporani, Scurtă istorie a României, Rațiunea dominantă **și încă altele) eu văd și o latură patriotică de cea mai profundă rezonanță.**

— Cred că nu există cercetător în domeniul științelor umane care să poată face abstracție de această latură patriotică, deși unii pretind o seninătate de gîndire neafectată de ceea ce, cred eu, le poate influența judecățile. În scrisul celor mai mari istorici de la noi sau din alte culturi vom întîlni un mod de a percepe lumea propriu unei tradiții, unei sensibilități naționale. Și aceasta, de la Herodot și Tucidide pînă la Toynbee, de la Cantemir pînă la N. Iorga. Patriotismul în asemenea activități n-are nimic de-a face cu intoleranța, cu falsificarea cercetării și a cunoașterii. Dimpotrivă, patriotismul este un factor de sporire a înțelegerii, dacă el exprimă atașamentul cercetătorului pentru fenomenele studiate. Fiecare om este determinat, în demersurile sale intelectuale, de coordonate spațiale și temporale (**hic et nunc**). Ne naștem într-o familie, într-o societate, într-o tradiție, moștenim atitudini mentale pe care ar fi zadarnic, poate chiar primejdios, să încercăm a le contesta. Cred că mai degrabă se cuvine să stăruim asupra rădăcinilor conștiinței de sine, asupra modului de gîndire, propriu crîmpeiului de umanitate căruia îi aparținem, etapă indispensabilă a efortului de autoînțelegere, care este prima datorie a fiecăruia dintre noi. Procedînd astfel și cu această finalitate, sîntem patrioți într-o modalitate care nu are nimic ostentativ sau reprobabil.

— Dar punerea în lumină a contribuțiilor poporului nostru la cultura universală e și un act

(Continuare în pagina 15)

RADU G. ȚEPOSU ■

Mesageri ai artei românești

Despre muzica tinerilor

Concursul cîntecului politic pentru tineret, organizat, în colaborare, de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Radioteleviziunea Română, ajuns acum la a VI-a ediție, pune clar în lumină un fapt vrednic de subliniat cu întîietate. Este vorba de omogenitatea valorică între text și muzică, aceasta fiind unul dintre principalele criterii de acordare a premiilor și mențiunilor juriului, alcătuit din personalități de frunte ale muzicii și culturii noastre.

Ne vom referi de aceea numai la lucrări distinse cu premii sau mențiuni, ceea ce echivalează aproape cu a vorbi despre manifestările ultimei zile a concursului (prima și a doua zi au fost dedicate audierii a 20 de lucrări selecționate în faza finală la secția „muzică corală", respectiv a 23 de piese grupate la capitolul „muzică interpretată de soliști cu acompaniament orchestral" — am extras denumirile din elegantul program de sală al concertelor — ceea ce revine la „traducerea" nepeiorativă, și de mai mare circulație : „muzică ușoară") ; spunem „aproape" manifestările ultimei zile de concurs întrucît, în afara unei festivități de decernare a premiilor și a concertului laureaților, numerosul public din sală, însoțind viu, convingător, spontan, valențele melodiei și textului, a avut prilejul de a audia două lucrări prezentate în afara concursului, semnate de nume de referință ale vieții muzicale românești.

Ne-am sprijinit mai devreme ideile pe omogenitatea valorică a muzicii și a textului ; o idee suplimentară devine acum necesară : toate piesele selecționate pentru etapa finală au avut un mesaj patriotic limpede, nobil, înălțător, îmnurile dedicate păcii sau cîntecele glorificînd izbînzile socialismului în România contemporană sau piesele unde se insistă asupra contribuției de avînt și înflăcărare tinerească într-o lume a dreptății sociale — cu alte cuvinte „jurămîntul comunist" (preluăm titlul unei piese de Vasile Vasilache) — fiind prezent în tot attea ipostaze unde substanța nu diferă, variind însă unghiul de abordare al unei complexe realități a zilelor noastre, cuprinse sintetic și convingător în versuri „grele" de materie poetică, în acorduri asupra cărora compozitorii au zăbovit îndelung pentru a le potrivi în expresive combinații. Lucrări ca „65 de primăveri" (muzica Dan Bălan, versuri Aristide Mircea ; mențiune), „Să ne trăiești partid al patriei române" (muzica Vasile Vasilache, versuri Eugen Rotaru ; premiul C.C.E.S.), „Pentru-al țării viitor" (muzica Mircea Neagu, versuri Viorel Cozma ; premiul Uniunii Compozitorilor) sînt reprezentative din acest punct de vedere : textul este limpede, înflăcărat, figurile de stil merg direct la țintă în timp ce armonia se leagă firesc, nederanjînd liniile melodice, dintre care multe se impun cu putere de refren. La această „împunere" a contribuit mult Orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române, condusă de Ludovic Baci, Corul Filarmonicii „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, dirijat de Florentin Mihăescu și Corul Radioteleviziunii Române, îndrumat de Aurel Grigoraș (ne-am oprit numai la formațiile prezente în ultima zi de concurs pe generoasa scenă a sălii de concerte a Radioteleviziunii Române), conducerea muzicală, instrumentiștii, coriștii, dînd glas cu convingere unor partituri scrise din convingere și pentru a convinge. Cel mai bine însă a „convins" juriul piesa lui Vasile Vasilache pe versurile lui Eugen Rotaru, „Săizeci și cinci de trepte spre lumină", distinsă cu premiul I, și cred că această putere de convingere rezidă în unele procedee ritmice mai noi, mai „curajoase", imprumutate muzicii ușoare, astfel încît armoniile tradiționale se însuflețesc printr-o ritmică gîndită (și aplicată) cu ochii întorși spre un public de vîrstă tînără, cărula, prin titlu, concursul i se adresează cu precădere.

Dacă la secțiunea de muzică corală s-a impus o lucrare vădind clare influențe ale muzicii ușoare, la secțiunea de muzică ușoară, piesa lui Dan Dimitriu pe versuri de Eugen Rotaru, „Pace pentru viitor", distinsă cu premiul I, vădește calități, ca să spunem astfel, „simetrice". Cu alte cuvinte, orchestrația limpede, „în bloc", basul bine subliniat timbral, cursivitatea melodiei, folosind frecvent valori lungi sau medii, toate acestea sînt procedee care pot fi la fel de bine valabile și în creația corală (poate că aici „a împrumuta" ar fi exagerat întrucît procedeele enumerate caracterizează nu numai piesele pentru cor, fiindu-le totuși caracteristice în mare măsură). Am subliniat această „fenomenalitate" într-un unghi de vedere accentuat muzicologic întrucît deciziile juriului mi se par simptomatice, ele încuraiînd vizibil procedeele noi (însă solid ancorate profesional), tentativele inedite (însă izbutite estetic). Orchestra de estradă a Radioteleviziunii, dirijată de Cornel Popescu, Formația condusă de Ionel Tudor și Grupul vocal „Choralis", condus de Voicu Enăchescu au asigurat, în condiții ideale, desfășurarea acestei a doua părți a concertului, un mănunchi de valoroși cîntăreți de muzică ușoară („introduși" în scenă cu prezență de spirit de Octavian Ursulescu), de la cunoscuții Dida Drăgan, Mirabela Dauer ș.a. pînă la recent impușii Adrian Daminescu, Emilia Ditu de pildă, contribuind de asemenea „decisiv" la redarea unor reușite creații de gen. Subliniem valențele unor piese ca „Tinerețea noastră luminoasă" (muzica Ion Cristinoiu, versuri Angel Grigoriu ; premiul Uniunii Compozitorilor), „Pentru voi" (muzica Petre Magdin, versuri Eugen Dumitru ; mențiune), „Urcăm spre viitor" (muzica Ionel Tudor, versuri Andreea Andrei ; premiul II), „Cîntecul pe care-l știu" (muzica Horia Moculescu, versuri George Tărnea ; premiul C.C.E.S.), ele vădind în primul rînd o profesionalitate indiscutabilă în minuirea unui factor hotărîtor, poate la fel de important ca linia melodică, în perspectiva succesului la public : orchestrația. Ceea ce nu înseamnă că ar trebui să neglijăm linia melodică, limpede, inspirată, cu momente avînd valențe de șlagăr, sau armonia, cu multe căutări interesante însă relativ necomplicată tocmai pentru a nu devia de la țelul principal pe care și-l asază înainte muzica ușoară scrisă și gîndită ca „jurămînt comunist" : împunerea în memoria și inima publicului. „Flori pentru pacea planetei" (muzica Laurențiu Profeta, versuri Roxana Popescu) și „Să fie pace !" (muzica Vasile Vasilache, versuri Eugen Rotaru) sînt piesele în afara concursului care au încheiat o foarte reușită seară de muzică politică. Am asistat la două limpezi dovezi de măiestrie profesională, de inspirație nobilă, spre nivelul cărora foarte multe creații tind cu îndreptățire și (ceea ce este important) cu șanse reale.

VIOREL CREȚU ■

PROZA

Umor și melancolie

Un prozator dezinvolt, ironic, cu mare poftă pentru povestire, excelent observator al ticurilor și platitudinilor cotidiene este Adrian Lustig. A doua sa carte, **Legea timidității universale** („Eminescu", 1985), dovedește cel puțin două calități de seamă : o foarte bună însușire a noilor tehnici prozastice, pe care le tratează cu deferență și cu vădită intenție parodică, și o dosăvîrșită naturalețe a relatării. Proprietatea stilistică nu exclude însă expresivitatea. Întîlnim la tot pasul cochetării ironice cu metodele textualiste („Lîngă el, Flavia Vraca — un nume de eroină de miniroman, sper..."), parafraze culturale („Toți priveau spre fereastra compartimentului, constatînd că porumbul crescuse de nu se vedeau cal și călăreț") ori, în fine, preluări voite ale unor modalități epice consacrate, cum ar fi aceea încetățenită de Boccaccio, prin care autorul introduce în romanul său o palpitantă poveste de factură polițistă, relatată în timpul băilor, în vilegiatură la Herculane. Ca formulă parodică să fie explicită, capitolele romanului calchiază titluri celebre, adaptîndu-le la universul epic al cărții. Ele se intitulează **Pe Cerna liniștită** (după **Pe Donul liniștit**), **Bazinul nr. 6** (după **Salonul nr. 6**), **De veghe în ianul de porumb** (după **De veghe în lanul de secară**), **Miercurea dulce** (după **Joia dulce**), **Parșivenia nopții** (după **Tender is the Night de Fitzgerald**), **Onoarea pierdută a Flaviei Vraca** (după **Onoarea pierdută a Katharinei Blum**), **Un ceas de singurătate** (după **Un veac de singurătate**). Povestea propriu-zisă este simplă (un tînăr inginer, Eusebiu Melinte, e trimis în concediu la Herculane de către colegii săi, în speranța că va înfiripa acolo o poveste de dragoste, el fiind de felul lui cam timid ; ajuns în stațiune, începe o idilă cu o profesoară de matematică, Flavia Vraca, asîjderea novice întrale dragostei, pe care o ratează strălucit din pricina stîngăciei și timidității), dar ea se complică, pe parcurs, cu o alta, aceea despre trucurile circului Gordini, relatată de Bițu, în timpul băii, după care ar fi venit la rînd Eusebiu, cu o plăsmuire proprie. Junele nu mai apucă s-o expună, fiind silit să plece degrabă acasă, dar sugestia acestei absențe este limpede : povestea sa e chiar aventura trăită la Herculane, cu Flavia, sfîrșită lamentabil. Totul se întîmplă firesc în romanul lui Adrian Lustig, iar verva sa de povestitor, nonșalanța cu care manevrează achizițiile culturale, construcția limpede a romanului (fiindcă e unul parodic) arată în tînărul autor un prozator instruit și spontan care știe să evite facilitatea prin umorul superior.

★

Cea mai întinsă narațiune din volumul **Smochinul neroditor** („Cartea Românească", 1986) de Mihai Vlasie, care dă și titlul cărții, este și cea mai consistentă, fiindcă autorul pune în pagină un amestec de observație jovială și tînguire melancolică, schimbînd brusc regimul relatării și trecînd de la rememorare la observația înfrigurată. În buna tradiție a lui Creanga și Damian Stănoiu, prozatorul povestește cu haz întîmplările unor tineri seminariști și fete cuvioase, precum pehlivăniile de la Școala din **Amintirile** crengiste, cele mai spumoase fiind acelea ale **ghimizdrocilor**, tineri șturlubatici cu gustul farsei. Spre final, povestirea trece însă într-o tonalitate gravă care scoate la iveală spaima de mediocritate (ca și în ultima schiță, **Cu fața spre mare**) și înverșunarea diabolică a celui blestemat să devină scriitor. Povestitorul, care e și protagonist, capătă înspre sfîrșit conștiința damnării (simbolizată prin „smochinul neroditor") și-și continuă îndîrjit idealul ambițios cu prețul unui pact cu diavolul (după modelul faustic). În elanul său agonic, personajul are ceva din Salieri, protagonistul celebrului film al lui Forman, **Amadeus**. Tonul povestirilor și schițelor lui Mihai Vlasie e cel mai adesea confesiv, de extracție memorialistică, melancolic în descrieri și evocări, dinamic și hîtru în dialoguri, unde aflăm cea mai de preț înclinație a sa. O astfel de radiografie rapidă a ignoranței și umilinței, în termenii comicului trist, găsim în **O întîlnire**, din păcate încheiată cam didactic. Didacticismul și tezismul sînt, de altfel, destul de frecvente în prozele din **Smochinul neroditor**, observabile și în comparația erudită ori în nota morală apăsată. Prozele dezbat însă cazuri de conștiință (lapidar, pe eșantioane de comportament), ceea ce explică pasiunea prozatorului pentru generalizări abundente. Reușitelor din fragmentele colocviale li se adaugă însă și o bună percepție a naturalului, un rafinament al descripției de obîrșie lirică ; detaliul are pregnanță, plasticitatea este indiscutabilă : „Cumpăna fîntînii părăsite din marginea drumului de țară seamănă cu o barză stînd într-un picior, cu o broscuță-n cioc : ciutura scorojită din care curg doagele" (**Pe cimp**). Între parabola morală și evocarea pitorească, disponibilitățile epice ale lui Mihai Vlasie se îndreaptă, deocamdată, spre cea de-a doua latură.

RADU G. ȚEPOSU ■

POEZIE

Fotografie sensibilă

Cu cel de-al doilea volum, *Omul interior*, apărut spre finele anului trecut la *Editura Eminescu* (la aceeași editură avea să debuteze în 1982, cu *Viața cu mine, viața fără de mine*, volum pe care critica l-a primit cu un deosebit interes), Ion Budescu, mai veche prezență, din păcate, însă, sporadică, în peisajul atît de divers și-atît de dinamic (avem, nu-i așa, generația '60, '70, '80 și, curînd, desigur generația '85 sau, în cel mai rău caz, '90 !) al poeziei tinere, vrea să refacă, aidoma unui singuratic alergător de cursă lungă, un timp aparent pierdut. În bună măsură, strădania sa se împlinește. Îl vom recunoaște, și în acest volum, ca și în precedentul cu o scriitură apăsat expresionistă, lucrată în pastă densă, încărcată de întunecimi sfîșiate de fulgerele unor trăiri devastatoare, un straniu șoi de violență și puritate, așa cum ne obișnuiseră, în urmă cu peste două decenii, poemele de-nceput ale lui Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Gheorghe Pituț, Constanța Buzea, poeți ce-au adăugat între timp discursului lor liric alte și alte fațete, dar cu care, mai de demult, pornise împreună la drum. Aceeași intens dureroasă percepție, de sorginte bacoviană, a realului sufocant, aceeași mistuitoare sete, mereu neîmplinită, mereu aminată, mereu imposibilă, de-a trăi frumusețea înaltă a clipei, aceeași istovitoare însingurare în mijlocul unei lumi ale cărei sensuri, din ce în ce mai multe și mai contradictorii, alcătuiesc un rechin atoatedevorator : „ca un rechin singurătatea înoată prin sîngele meu /.../ Însă eu îl cunosc. Din întîmplare cîndva / am intrat cu ochii deschiși / în propriul meu sînge. Teroare și umbră. Veșnic / la pîndă / rechinul are forma regală a singurătății /.../ Știu ! Sînt dator să-l hrănesc. Din belșug. Cît mai proaspăt / ou speranței / pentru meniul fix al rechinului/ /El este stăpînul, lui deci mărunțele culburi de pești arginții / lui larvele chiar ale eroilor cățărate pe / zidul de sînge / lîngă care azi-noapte ai adormit / împăcată, iubire ! Dinților lui așteptarea, surisul și furia / constelînd profunzimile. Și tu / / nici măcar nu poți spune /..." Nici-urmă, după cum s-ar putea crede, de mimetism întîrziat al unei excelente și deloc secătuite (cum s-a mai spus pe ici-pe colo !) modalități lirice specifice anilor '65—'75, să zicem, perioadă în care foarte tînăra poezie română de-atunci a relansat, în planul mai larg al metaforei, cîștigurile estetice ale unei fastuoase tradiții poetice. Fenomenul în sine a fost comentat și răscomentat și, firește, n-are rost să insistăm asupra lui. Dar, din acest punct de vedere, al modului în care lucrarea Poeziei n-a încetat să se exercite în forul intim, structural, al unui poet care și-a întîrziat sau amînat debutul editorial, poezia lui Ion Budescu este nu numai interesantă, ci și edificatoare pentru a îndrăzni aici o altă afirmație, aceea că poezia sa este puternic marcată și de scriitura generației pe care în general o numim '80, mai ales prin sarcasmul cu care comentează și relatează peisajul imediat apropiat, ca, de exemplu, în poemul *Lîftul* : „Tăcut, O tenebră-n mișcare. Pus toată ziua pe treabă / ca un castor bătrîn ! Dar marile lui curse încep de cum se-nserează / /.../ El ! Veșnic ascuns în tunelul lui vertical. Pîlpîind / pîlpîind somnolent în geologia betonului /.../ Opera lui. — galerii, coridoare, intrări, paliere / ca adîncă mîndrie — cămările, trapele, orice firidă /totul pus la punct, scobit, ros cu dinții / scormonit în cimentul durabil /.../ La miezul nopții bătrînul castor mai are de strîns / de pe drumuri / cîteva umbre ușoare, ușoare /...". În ultimă instanță, acest nou volum al lui Ion Budescu, ca și celălalt, face dovada că, dincolo de generații și generații, nu există decît poezia, mărturisirea de sine, această fascinantă fotografie sensibilă ce nu se dezvoltă decît în cea mai curată [illegible] sufletului.

PLASTICA

Dincolo de aparențe

Energic, dur, necruțător cu sine, exploziv, încrîncenat, aflat într-o permanentă luptă cu realul căruia vrea parcă să-i smulgă esența însăși, **Theodor Mararu** face parte din acea destul de restrînsă categorie de pictori ce au nazuit, și uneori chiar au reușit, să includă în ampiul limoaj plastic dintotdeauna un șir propriu de semne cu ajutorul cărora substanța internă a lumii să poată fi redescoperită, reevaluată. Pornit dintr-un figurativ ale cărui calități se vădeau prin austeritatea unor peisaje dominate de tușe largi și încandescente, magnetice, încărcate de griuri albe orbitoare, artistul își va restrînge cîmpul observației, va abandona imaginea ce se oferea atît de generoasă ochiului. Ne-aducem aminte, în acest sens, că-n urmă cu cîțiva ani buni, mai exact spus în 1971, Theodor Moraru a avut două expoziții, una în Italia, cu o suită de mai vechi peisaje, și o alta în țară, la Galeria „Simeza", cele două expoziții ilustrînd schimbarea de optică, de atitudine chiar a artistului față de propriul său demers. Acea expoziție de la Simeza aveam să o întîlnim, continuată la un alt nivel, peste aproximativ zece ani, în 1980, tot la Simeza, ca și acum, cînd, iată, cercetarea pictorului s-a adîncit și mai mult. Firește, fiecare etapă a acestui aspru drum al devenirii de sine, a fost comentată la timpul potrivit, subliniindu-se efortul și reușitele artistului care descoperea, dincolo de ceea ce ochiul putea să descifreze la prima vedere, o lume nu neapărat mirifică, nu neapărat frumoasă și în totală armonie, cît mai ales una care se cerea cucerită și reorganizată printr-un nou limbaj plastic, un sistem de semne pe care pictorul însuși de-abia le inventa. În consecință, Theodor Moraru plonjează într-un teritoriu abstract, dar întrutotul omenesc, înfruntînd ostilitatea unei materii haotice, amorfe, incoerente, aflată într-un prelungit conflict interior. „A dirija — afirma pictorul însuși, referindu-se la propriul său demers — structurile și formele născute din acest conflict este singurul semn al victoriei care mă interesează". Cît de mult sau de puțin a reușit să vizualizeze plastic, deci artistic această lume în care datele subconștientului se întrepătrund cu cele ale realului imediat din care mai pot fi recunoscute, ici-colo, cîteva din elementele sale constitutive, asta ar fi o problemă oarecum secundară, deoarece, în planul artei, nu victoria în sine contează, cît mai ales drumul artistului spre propria sa conștiință, acea mișcătoare oglindă în stare să ne arate chipul, cînd limpede, cînd tulbure, al omului, al existenței sale. Theodor Moraru sondează, neliniștit și grav, cu febrilitate și nerv, încordat la maximum, dincolo de suprafața imediată și atît de înșelătoare a lucrurilor. Dorința sa supremă este de-a intra, prin mijloace specifice picturii, în posesia acelui ceva care, cum singur spunea, „să întregească adevărul existenței".

VICTOR NIȚĂ ■

Cîntarea României

Deschizînd o ladă cu zestre

— De ce Valeria Peter Predescu ?

— Așa mi-i numele. Valeria mi-au pus nănașii mei. Tata și-a dorit un fecior să-i poarte numele. Am vrut, în timp, să-i demonstrez că și o fată poate să facă acest lucru. Tata bătrîn a lui tătăl meu, adică tinu lui tata, din Săceiu Maramureșului, s-a scris Pătru. Vremurile le-a schimbat și numele. Așa că Peter vine de la Pătru. Asta să fie clar fiindcă foarte mulți încurcă lucrurile. Predescu vine de la bărbatu meu care-i și el năsăudean...

— Ca și dumneavoastră ?

— Desigur. Ca să completez cele spuse pînă acum trebuie să mai adaug că sînt născută la Telciu. Pe valea Sălăuței. Cea cîntată de Coșbuc, care a făcut prima clasă primară la Telciu. În ciuda faptului că îmi duc viața la Bistrița, aerul pe care-l respir vine tot din Năsăud.

Fotografie de VASILE BLENDEA

— De cînd cîntați ?

— De micuță. Nu-mi place să spun, cum o grăiesc unii, că mă știu a cînta de cînd mă știu. La noi, în Năsăud, se cîntă mult și, se înțelege, se păstrează portul. Eu n-am pornit, asta o cred eu, cu dreptul în această meserie. Am mers încet și greu. Cînd eram la școală s-a înființat un cor de copii. Am cîntat acolo. Am cîntat și la școala de meserii cu profil de gospodărie. La 15 ani m-am măritat. Am doi feciori mari și în ciuda faptului că încă n-am patruzeci de ani, în vară am să fiu bunică. Am făcut liceul la fără frecventă, am fost maistru instructor în comuna mea natală și-am fost angajată trei ani la orchestra populară din Bistrița. În prezent conduc un laborator de cofetărie în cadrul cooperației. Asta-i, pe scurt, toată viața mea, rezumată în cîteva fraze...

— Și dacă ar fi să le dezvoltăm, ce ne puteți spune ?

— Cred că eram prin a cincea. Dascălul meu de română, Traian Ciocîu, ne-a zis că la ora care urmează să culegem folclor. Eu l-am întrebat : ce-i aia ? ! Am aflat că trebuie să aducem cîntările vechi și bătrînești. Doine și balade. Ceea ce se strigă la jocul satului, la nunți sau la înmormîntări. M-am dus acasă, cu lacrimi în ochi, fiindcă nu prea înțelegeam despre ce era vorba. Cînd m-a văzut supărată, maica mi-a spus să mă duc la badea Ilie a lui Cosmuiel. El mi-a zis acele cîntece de bătaie. Mi-a spus tot ce știa. Le-am trecut pe toate în cărticica mea pe care o păstrez cu sfințenie și pe care pot oricînd s-o încredințez unei edituri interesate s-o publice. În ea am și cîntecele învățate de la leica Marie Olari. Cînd am învățat cîntecele de la ea avea 83 de ani. Era văduvă de război și crescuse o mulțime de copii. Cunoașteți balada cu care am luat premiul întîi la Festivalul Național „Cîntarea României" ? „Împărate, împărate / Pune pace, nu te bate / Că-s prea mulți orfani în sate / Și neveste-nvăduvate / Pîling mamele după prunci / Fetele după drăguți / Surorile după frați / Neveste după bărbați..." De fapt, ca să număr exact, am obținut trei premii întîi la Festivalul Național „Cîntarea României". Și balada lui Tănase Todoran tot de la leica Marie Olari o cunosc. Balada este foarte frumoasă și este vorba de răzvrătitul Todoran tras pe roată în 1763, cu 21 de ani înaintea lui Horea. Am studiat documentele. Ceea ce vă spun foarte puțină lume cunoaște. În unele stă scris că moș Tănase Todoran, zis Bichiu, avea 104 ani, din alte acte reiese că ar fi avut 112. Dar, asta nu este așa de important. Important este faptul că trimiși împărătiei, regimentul 2 de grăniță, au adunat localnicii, din mai multe sate, pe platoul Mocirla din Salva Năsăudului, pentru a depune jurămîntul față de înalta curte. Moș Todoran le-a explicat țăranilor că tot ceea ce aud sînt minciuni: „Pe minciuni împărătești / Nu dăm brațe țărănești / Sloboziți pușile jos / Steagul ăsta-i mincinos / ...Unii-n temniță băgați / Opt să fie spînzurați / Numai moșu Todoran / Ne-nfricatul Bichigian / El s-a sfîrșit tras pe roată / Plîns și azi de lumea toată /"... Populația, pe furiș, l-a îngropat. Le-a făcut mormîntul în formă de roată. Și astăzi mai există. Totul seamănă cu Moisei, Ip sau Trăznea, dar cu mult mai înainte...

— Ce mi-ați spus este o adevărată lecție de istorie.

— Folclorul nostru îi chiar istorie.

— Sînteți o răsfățată a emisiunilor de radio și televiziune.

— Au fost foarte mulți care mi-au întins o mînă de ajutor tocmai atunci cînd aveam mai multă nevoie.

— Discuri ?

— Cinci discuri individuale, unul colectiv, o casetă individuală, una colectivă.

— O activitate pe care ar putea s-o invidieze chiar și un artist profesionist.

— Chiar așa stau lucrurile. Întreaga mea activitate se raportează la statutul de artist amator. În perioada în care am frecventat ansamblurile profesioniste munca mea s-a mărginit doar la spectacolele pe care le prezentam. M-am putut defini ca artistă doar în ultimii ani, în care valoarea autentică și-a spus cuvîntul. Festivalurile „Cîntarea României" au putut contura personalitatea multor artiști. Mai mult decît atît : cu ansamblurile de amatori cum ar fi „Cununa din Maieru" am cucerit în '78, la Zakopane, „Toporașul de aur", tot cu el am fost și la festivalurile de folclor din Franța, cu ansamblul „Păunița" am fost mesagerii cîntecului românesc în Emiratele Arabe Unite iar cu ansamblul „Codrișorul", al sindicatelor din Bistrița, ne-am aflat în Bulgaria. Cred că aceste fapte lămuresc ceea ce v-am mai spus. Altfel zis : numai în acești ani, prin multiplele posibilități de afirmare, năsăudeanca Valeria Peter Predescu a putut să devină artista cu același nume.

— Ce vă doriți în continuare ?

— Să fiu sănătoasă, să pot cînta, să-mi pot crește nepoții și să văd valorificate sutele de cîntece pe care le-am culeș și care sînt ferecate, să zic așa, în lada cu zestre a sufletului meu, la Telciu...

SORIN POSTOLACHE

Nucleul și atomii săi culturali

Pentru un puternic și elevat colectiv muncitoresc cum este cel de pe platforma fizicienilor de la Măgurele, actul de cultură reprezintă un pandant necesar. O latentă nevoie de complementaritate spirituală face ca, în preocupările celor de aici, studiul tehnologiilor microscopice și al structurii profunde a materiei să se îmbine cu o benefică propensiune spre receptarea și practicarea actului cultural. Așa se face că în nucleul de viață științifică al Centrului Național de Fizică pulsează, cît se poate de firesc, „atomi culturali" nu mai puțin prestigioși. Unul din aceștia îl constituie formația de teatru, care în acest aprilie împlinește șase ani de activitate. O vîrstă onorabilă, am zice, dacă ținem seama că riscul inerent al oricărui colectiv de artiști amatori este chiar acela al „dezagregării" lui. Fizicienii de la Măgurele nu numai că au evitat acest risc, dar existența colectivului lor de teatru a fost permanent cumulativă — atît în planul experienței artistice cît și în cel al premiilor și trofeelor la diferite competiții. La faza republicană din 1981, a „Cîntării României", formația de teatru a ocupat locul II, iar la edițiile din 1983 și 1985 — de fiecare dată locul III. Între aceste participări oficiale, au fost alte spectacole, peste o sută în acest răstimp, prezentate pe numeroase scene ale institutiilor de cultură și artă, profesioniste sau de amatori, veritabile dovezi ale viabilității și duratei pe care le poate dobîndi o activitate artistică inițiată și întreținută, în principal, de resorturile interioare ale acelei nevoi de armonie și echilibru spiritual. Că membrii colectivului își iau foarte în serios rolul de artiști amatori este ilustrat și de faptul că echipa de teatru a cerut ca pentru actuala stagiune, să pregătească un spectacol cu „O noapte furtunoasă" — piesă a cărei punere în scenă reprezintă un examen sever pentru orice colectiv de teatru profesionist, darmite de amatori. Cei de la Măgurele tocmai asta au și vrut — să-și încerce forțele în roluri-test, care să-i edifice asupra propriei lor capacități de exprimare artistică. În fața acestei opțiuni democratice, regizorul echipei, actorul Petre Popescu de la „Bulandra" n-a avut decît să se resemneze și să purceadă la treabă, mai ales că elevii săi deja se puseseră în roluri, așteptînd doar finisările cuvenite. Spectacolul a avut un succes remarcabil, astfel încît au fost necesare

două „premiere", în 3 și 4 aprilie a.c., ambele în Aula Facultății de Fizică și, totodată, în fața colegilor de muncă de pe platforma Măgurele (peste 1200 de spectatori la cele două reprezentații). Nu intrăm în detaliile pregătirii acestui spectacol (realizat cu participarea Teatrului „Bulandra", dar și prin autogospodărirea membrilor echipei) ; vom spune doar că succesul și aprecierile de care el se bucură constituie un veritabil act de legitimare a talentului, pasiunii și seriozității colectivului de teatru „Toma Caragiu", al Centrului Național de Fizică. Iar recunoașterile oficiale, să zicem așa, n-au întîrziat să apară cu ocazia celei de-a IV-a ediții, încheiată de curînd, a concursului de interpretare teatrală „Masca" organizat de forurile de cultură și de sindicat ale municipiului București. La acest concurs, membrii echipei din Măgurele au fost distinși cu o „Mască de aur" (**Marina Creci**, pentru rolul Velei), una de argint (**Mia Plăcintă**, — Zița), una de bronz (**Silviu Georgescu** — Jupîn Dumitrache) și două mențiuni (**Nie Petrescu**, pentru rolul Nae Ipingescu și **Nicolae Trantea**, felicitat personal de președintele de onoare al juriului, Radu Beligan, pentru cum l-a interpretat pe Rică Venturiano). Palmaresul este deloc neglijabil dacă avem în vedere că la această întrecere (desfășurată pe scena de la „Nottara") au participat 14 formații de teatru de amatori din București și provincie. „Masca" fiind un concurs preambul la fazele finale ale „Cîntării României" și care, cum spunea președintele C.C.E.S. al municiniului București, este menit să fixeze în linii mari nivelul calitativ pe care teatrul de amatori bucurestean trebuie să-l atingă în confruntarea cu celelalte formații reprezentative din țară".

Nu putem încheia această succintă însemnare fără a sublinia spiritul de colaborare, de veritabilă comuniune spirituală existent între Teatrul „Bulandra" și Centrul Național de Fizică — două nuclee reprezentative ale vieții artistice și, respectiv, științifice bucureștene, ale căror rosturi sociale distincte nu le-au împiedicat să se întîlnească și să colaboreze temeinic, ilustrînd elocvent, prin această reciprocă osmoză, noile tendințe ale spiritualității societății noastre de astăzi. Sînt acele tendințe care, pentru a ne rezuma la exemplele de față, permit profesoarei Maria Creci (ea însăși regizoare a formației de teatru a liceului de pe platformă), tehnicienei Mia Plăcintă, electronistului Silviu Georgescu, inginerului Nicolae Trantea ș. colorăului colegi ai lor să trăiască integral, într-un univers spiritual complet, în care asemenea matematicianului-poet, rigorile complicatelor calcule fizico-matematice sînt compensate și completate de benefice „peripatetizări" prin regatul laponei Enigel.

ST. OCTAVIAN

EXCELSIOR '85

Un volum elegant, elaborat și tipărit cu grijă — „Excelsior '85" — adună cele mai frumoase versuri și pagini de proză ale elevilor participanți la concursul de creație literară „Tinere condeie" din cadrul celei de-a V-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Apărută sub egida Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, antologia la care ne referim constituie, din multe puncte de vedere, un exemplar gest editorial, o dovadă limpede a faptului că marele festival determină, și în rîndul celor mai tineri autori de literatură, o fertilă stare de elan creator, contribuind, în același timp, la punerea în circulație a unor nume de poeți și prozatori despre care poate vom avea prilejul să vorbim, nu peste multă vreme, pe larg. Pînă atunci, să notăm generozitatea mesajului artistic transmis de acest volum (ale cărui secțiuni de poezie se intitulează „Nume-al dragostei de țară — Ceaușescu", „Letopiseț de sfîntă libertate", „Noi pacea ocrotiți-vom, cu tinerețea noastră", „Mereu uniți, avînd Partidu-n frunte, și-o Patrie, spre culmi, de înălțat"), precum și calitatea celor mai multe dintre poemele patriotice din care sînt alcătuite ciclurile de versuri. Capitolele dedicate prozei scurte și celei de anticipație sînt mai restrînse, dar selecția severă a textelor compensează, prin finețea și adîncimea scrîiturii, numărul mai mic de pagini.

Volumul propune cititorului numele unor autori de certă vocație. Dintre ele se disting

cele ale băimăreanului **Florin Mureșan** (prezent în antologie cu opt poeme, dintre care se cuvine citat în întregime acela intitulat „Un riu în noi" : „Strămoșii nu s-au dus de tot în rîu ; / nu-i griul haina lor definitivă ; / ei vin în noi mereu, din ceas în ceas, / ei nu sînt niște nume-ntr-o arhivă. / De-i pui în rame fug, le lasă goale, / ei n-au murit, în inimi ne-au rămas, / culeg porumb și modelează oale / și curg în noi ca apa unui riu."), poet elegant, de o cuceritoare simplitate a expresiei, un poet care are ce spune și știe s-o facă, plin de un rafinat simț al nuanțelor. Alături de el — **Matei Marinescu** din București (ceva mai prozaic și mai caustic), **Dan Titiu** din Tîrnăveni (sfîrșindu-și astfel un poem de primăvară : „În spațiul dintre cuvînt și ecou / aleargă zdrențele iernilor sfîrșite, / e primăvară printre noi din nou / și numele sînt iarăși locuite."), **Iuliana Sibiceanu** din Slobozia (iată o strofă, scrisă cu meșteșug, a poemului „Din părinți țărani" : „Brațul despică-n trudă ziua / Pe corzile de lut în rîu / Pînă cînd tremurînd tîrziu a / Început să crească-n ochii umezi grîu.") și încă mulți alții.

Dintre prozatori se impun **Dana Augustin** — prin scriitura matură, epurată de explicitări, tensionată, **Adriana Carandi** — prin ironia lucidă și caldă totodată și **Liliana Flavia Hossu** — prin naturalețea dialogului. Bune pagini de reportaj scriu **Corina Netea** și **Roxana Stancu**. Trei autori de S.F. — **Valentin Mihai Gidea, Cătălin Logofătu** și **Matei Mlădița** — oferă un capitol („Cuadratura dragonilor") care se citește cu interes.

În totul, „Excelsior '85" este un volum bine structurat, scris cu îngrijire și iubire de cuvînt, o carte caldă, tinerească, purtîndu-ne gîndul, cu optimism, spre ziua de mîine a literaturii noastre.

D. M. ALEXANDRU

BRIGADIERII ! Tineri eroi ai marilor șantiere ale socialismului, autorii generoasei epopei a bluzelor albastre, inaugurată în anii Bumbești-Livezenilor și ai Salvei-Vișeu și ajunsă la inegalabila strălucire în România marilor cîtorii ale Epocii Ceaușescu. Eroi-simbol ai tinerei generații a României renașterii, ai României construcției, eroi ai cutezanței revoluționare și ai crezului patriotic nesecat și fierbinte, cărora nu vom osteni să le închinăm omagiul dragostei și al admirației noastre. (O expresie a acestui omagiu este și Monumentul Tineretului, aflat în lucru, operă a sculptorului Pavel Bucur, care va străjui Canalul Dunăre-Marea Neagră la km. 48 și din care reproducem aceste basoreliefuri)

Glorie tinereții!

2 Mai, Ziua Tinerilor ! Zi aleasă, zi scrisă cu aur de soare în calendare și în suflete. Zi care la noi, la români, nu-i doar o zi, e o epocă. Este epoca unei societăți care-și înconjoară vlăstarele tinere cu supremă dragoste, cu supremă grijă, luînd pentru prima oară pe umerii ei — niciodată prea trudiți, niciodată obosiți cînd e vorba de tineri ! — acele grele poveri, pe care vechile epoci le-au refuzat sau n-au fost capabile să le poarte, care se cheamă liber acces la instrucțiune, liber acces la muncă și la împlinire prin muncă, dreaptă răsplată a osîrdiei și valorii, indiferent de vîrsta ce le numește, respect social, certificate clară și calină a viitorului. Este **Epoca Nicolae Ceaușescu**, este epoca unei societăți care, vibrînd ca niciodată pînă azi la interesele, nevoile și aspirațiile tinerilor, o face nu din conformarea de circumstanță la nu știu ce perspectivă de dialog, la nu știu ce principiu fondor și inedit al umanismului, ci dintr-o veche și firească — zic eu — rînduială în rang de lege, prevăzînd cu strictețe și eficiență datorii — datorii de sufiet a omului de la Dunăre și Carpați pentru cei ce sînt tot un trupul lui, pentru cei ce dau lumină și vreme vieții lui, verde, împărtășindu-i din belșug parte numele pe pămînt.

Grija față de tineri, la noi, la români, este o datorie de sufiet, dar și un act de conștiință de răspundere națională, un act a cărui însemnătate a fost încă revelată de marii barbați ai acestui neam, de inimi alese și minți lucide, de oameni cu simțul rece și exact al istoriei.

„Tinerețul este viitorul unui popor, spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său tinerețul este o forță creatoare, care pusă în serviciul științei și progresului poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor".

Cuvintele de mai sus au fost imprimate în primul număr legal al „Scînteii", din 21 septembrie 1944, într-un articol intitulat **„Tinerețul, viitorul poporului".** Aceste cuvinte — de apăsată matematate a gîndului — aparțin unui om care, în epocă, era el însuși un tînăr. Avea 26 de ani, era secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist și trăise pînă atunci (cum scrocea, cu vreo opt ani în urmă, unul din admiratorii luptei și ai ideilor lui) „cît în 90 de ani". Numele lui: **NICOLAE CEAUȘESCU.**

Sub arcul de lumină al acestor cuvinte s-a deschis, iată, o epocă. Sub arcul de lumină al acestor cuvinte împlinim semnificațiile unei epoci în care tinerețea oamenilor se confundă cu tinerețea țării, într-o firească și inextricabilă armonie.

Condiția de cetățean național

Cunoști o țară, spunea un savant, pornind de la peisaje și de la oameni. De la oameni, ca un ochi ațintit spre locul și rolul generațiilor tinere. Comunitățile umane sînt inconfundabile, spunea aceleași, prin felul în care folosește natura, deci prin felul în care lucrează asupra peisajului, și prin felul în care își gîndește propria natură, natura intimă, în raport cu tinerii, deci cu cei ce asigură trecerea ștafetă peste vremi a acestei naturi.

Sîntem noi, românii, din acest punct de vedere, inconfundabili ? Desigur, ca toate neamurile care trăiesc pe acest pămînt. Dar sînt ele, sînt ei, pentru noștri, inconfundabili, stat ei altfel decît alții ?

Sînt, ca toți tinerii acestei lumi. Orgoliul de a spune „tinerii țăii mele sînt ei mai buni", sau „ei mai deștepți", sau „ei mai interesanți", sau „ei mai capabili" (pe de un sublim al adorării care, ca și în dragoste, nu se discută, care se sustrage oricărui argument și să justifice, un superlativ ? Ar însemna să pui toate argumentele la superlativ.

Dar tinerii de la Dunăre și Carpați sînt, totuși, fii mai mulți. Pentru fiecare dintre ei și le să dă mai multe. Școli, școli și iar școli, dar mai multe. Și mai bune. Și mai moderne. Și mai eficiente. Și mai adaptate la cerințele de astăzi și de mîine. Și mai multe locuri în internate, cămine, cantine. Și mai multe burse. Și mai multe condiții de studiu, de odihnă, de sport, de cultură. Și mai multe cărți, mai multe reviste, mai multe filme, mai multe spectacole. Și mai multe posibilități de a călători în țară și în străinătate. Și mai multe locuri în tabere. Și mai multe condiții de muncă în producție, în cercetare, în proiectare, în construcții. Și mai multe locuri în învățămînt. Și mai multe condiții de afirmare în viață. Și mai multe locuri în partid, în organizațiile de masă și obștești. Și mai multe locuri în conducerea țării. Și mai multe, mai multe, mai multe...

Nu știm dacă mult generații ale planetei au căpătat de la societate atîtea și atît de multe. Știm dacă multe se pot număra cu palmarești unor fapte istorice de o asemenea anvergură, care să le rezidege atît de dedicațiuni, de sacrificii, de eroism, de inimi alese și minți lucide, de oameni cu simțul rece și exact al istoriei.

Tinerețul este viitorul unui popor, spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său tinerețul este o forță creatoare, care pusă în serviciul științei și progresului poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor".

Cuvintele de mai sus au fost imprimate în primul număr legal al „Scînteii", din 21 septembrie 1944, într-un articol intitulat **„Tinerețul, viitorul poporului".** Aceste cuvinte — de apăsată matematate a gîndului — aparțin unui om care, în epocă, era el însuși un tînăr. Avea 26 de ani, era secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist și trăise pînă atunci (cum scrocea, cu vreo opt ani în urmă, unul din admiratorii luptei și ai ideilor lui) „cît în 90 de ani". Numele lui: **NICOLAE CEAUȘESCU.**

Sub arcul de lumină al acestor cuvinte s-a deschis, iată, o epocă. Sub arcul de lumină al acestor cuvinte împlinim semnificațiile unei epoci în care tinerețea oamenilor se confundă cu tinerețea țării, într-o firească și inextricabilă armonie.

De cetățean național

Cunoști o țară, spunea un savant, pornind de la peisaje și de la oameni. De la oameni, ca un ochi ațintit spre locul și rolul generațiilor tinere. Comunitățile umane sînt inconfundabile, spunea aceleași, prin felul în care folosește natura, deci prin felul în care lucrează asupra peisajului, și prin felul în care își gîndește propria natură, natura intimă, în raport cu tinerii, deci cu cei ce asigură trecerea ștafetă peste vremi a acestei naturi.

Sîntem noi, românii, din acest punct de vedere, inconfundabili ? Desigur, ca toate neamurile care trăiesc pe acest pămînt. Dar sînt ele, sînt ei, pentru noștri, inconfundabili, stat ei altfel decît alții ?

Sînt, ca toți tinerii acestei lumi. Orgoliul de a spune „tinerii țăii mele sînt ei mai buni", sau „ei mai deștepți", sau „ei mai interesanți", sau „ei mai capabili" (pe de un sublim al adorării care, ca și în dragoste, nu se discută, care se sustrage oricărui argument și să justifice, un superlativ ? Ar însemna să pui toate argumentele la superlativ.

Dar tinerii de la Dunăre și Carpați sînt, totuși, fii mai mulți. Pentru fiecare dintre ei și le să dă mai multe. Școli, școli și iar școli, dar mai multe. Și mai bune. Și mai moderne. Și mai eficiente. Și mai adaptate la cerințele de astăzi și de mîine. Și mai multe locuri în internate, cămine, cantine. Și mai multe burse. Și mai multe condiții de studiu, de odihnă, de sport, de cultură. Și mai multe cărți, mai multe reviste, mai multe filme, mai multe spectacole. Și mai multe posibilități de a călători în țară și în străinătate. Și mai multe locuri în tabere. Și mai multe condiții de muncă în producție, în cercetare, în proiectare, în construcții. Și mai multe locuri în învățămînt. Și mai multe condiții de afirmare în viață. Și mai multe locuri în partid, în organizațiile de masă și obștești. Și mai multe locuri în conducerea țării. Și mai multe, mai multe, mai multe...

Nu știm dacă mult generații ale planetei au căpătat de la societate atîtea și atît de multe. Știm dacă multe se pot număra cu palmarești unor fapte istorice de o asemenea anvergură, care să le rezidege atît de dedicațiuni, de sacrificii, de eroism, de inimi alese și minți lucide, de oameni cu simțul rece și exact al istoriei.

„Tinerețul este viitorul unui popor, spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său tinerețul este o forță creatoare, care pusă în serviciul științei și progresului poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor".

Cuvintele de mai sus au fost imprimate în primul număr legal al „Scînteii", din 21 septembrie 1944, într-un articol intitulat **„Tinerețul, viitorul poporului".** Aceste cuvinte — de apăsată matematate a gîndului — aparțin unui om care, în epocă, era el însuși un tînăr. Avea 26 de ani, era secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist și trăise pînă atunci (cum scrocea, cu vreo opt ani în urmă, unul din admiratorii luptei și ai ideilor lui) „cît în 90 de ani". Numele lui: **NICOLAE CEAUȘESCU.**

Sub arcul de lumină al acestor cuvinte s-a deschis, iată, o epocă. Sub arcul de lumină al acestor cuvinte împlinim semnificațiile unei epoci în care tinerețea oamenilor se confundă cu tinerețea țării, într-o firească și inextricabilă armonie.

Condiția de

Din infinitele expresii autentice și inspirate ale geniului popular...

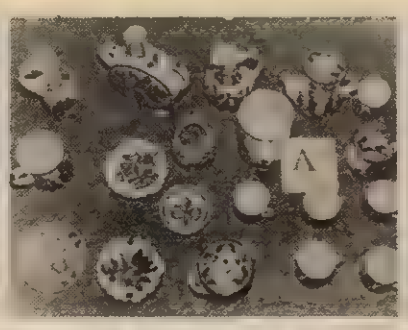

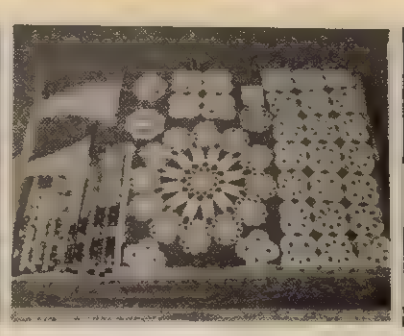

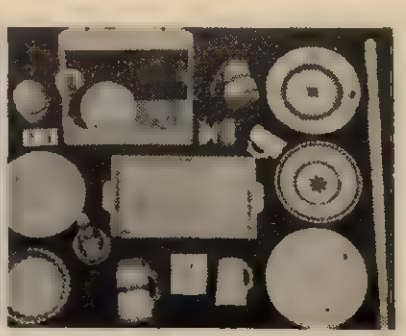

Iată doar cîteva din produsele — cu adevărat ale artei populare — care, intrunind exigențele criterii ale comisiilor din acest an, vor incerca să adauge litoralului un plus de frumusețe : Simple, ușoare, ornate discret, fără culori țipătoare, împletiturile de față aparținînd meșterilor constănțeni, vor trezi, fără doar și poate, prin însăși funcționalitatea lor, interesul viitorilor cumpărători ; ceramica de Corund, județul Harghita, în care se remarcă motivul floral specific zonei, laleaua, a fost acceptată doar în măsura în care produsele au respectat modele tradiționale ; macrameurile și fluturele meșterilor din comuna Hodac, județul Mureș, vor concura și ele, prin simplitate și eleganță rustică, să se impună iubitorilor de frumos și amatorilor de suveniruri ; neîăcuite, nearse cu fierul, ornamentate discret, cu motive geometrice tradiționale, subliniate cu ajutorul culorilor naturale, crestăturile în lemn ale meșterilor din Petricani, județul Neamț, se impun atenției prin autenticitate și prospețime.

Cine așază taraba prostului gust

În ceea ce ne privește, stupefiați de urîțenia unor așa-zise articole sau produse artistice, cunoscute sub numele de kitsch, ne-am exprimat adeseori cu vehemență (alteori am mai făcut și haz de necaz), considerîndu-le, în ultimă instanță, un atentat la buna cuviință, o insultă la adresa artei populare, o sfidare a artei adevărate, o impietate față de marile și nemuritoarele valori ale folclorului nostru, ale tradițiilor sale. Din păcate, pînă în clipa de față, demersurile noastre, adăugate altora, apărute în numeroase alte publicații, n-au avut ecoul așteptat. Cu alte cuvinte, litoralul, stațiunile de odihnă, sau piețele orașelor au fost și încă mai sînt invadate de tarabele pe care se lăfăie o uriașă producție de kitsch.

Dar să o luăm pe îndelete. I se spune, deci, kitsch. Este un cuvînt care, după cum se vede, se scrie într-un mod mai ciudat. Unora, mari amatori de cuvinte străine, poate să li se pară a fi chiar atrăgător, indiferent de ceea ce vrea el să însemne. Dar, chiar așa, oare ce anume vrea el să însemne? ! Să încercăm să-l definim prin explicațiile pe care ni le oferă Micul dicționar enciclopedic al Editurii Științifice și Enciclopedice, ediția a doua, din 1978, revăzută și adăugită : „Termen desemnînd probleme cu caracter de pseudoartă, care promovează (sic !) prostul gust și se caracterizează prin platitudine, imitație superficială a operelor de artă și a elementelor folclorice (și se mai caracterizează prin, n.n.), falsul patos, lipsa de organicitate, de profunzime și de semnificații social-umane superioare (și prin, din nou n.n.), pervertirea cerințelor estetice". Ne aflam, orice s-ar spune (chiar dacă prostul gust nu poate fi promovat, ci, eventual, vehiculat, sau răspîndit), în fața unei definiții unanim acceptate, limpede și clară, o definiție care înfierează kitsch-ul. Termenul însă este mult mai cuprinzător și pentru delimitarea lui, inclusiv pentru înfierarea lui, au fost organizate zeci și zeci de simpozioane, au fost scrise numeroase studii și cărți, au avut loc dezbateri etc., încercîndu-se stăvilirea acestui veritabil smog cultural artistic.

I se spune, deci, kitsch și, de-a lungul peregrinărilor noastre, mai mult sau mai puțin întîmplătoare prin preajma sau uneori chiar în miezul fenomenului respectiv, ne-a fost dat să întîlnim oameni care (ne referim la vînzătorii de kitsch) îl pronunțau uimitor de ușor. Ba chiar știau să se teamă de el ca de un cuvînt ciumat. După părerea lor, a vînzătorilor de kitsch, a producătorilor, sau, cum le place să li se spună, a meșterilor-artizani, ar fi vorba de un cuvînt urît, groaznic și înspăimîntător, ceva care poate să însemne faliment, dacă nu chiar și mai rău, un cuvînt care n-are nici o legătură cu produsele lor. Numai că, în rîndurile de față, nu părerea lor despre kitsch ne interesează, ci ceea ce am încercat tot timpul : să oprim drumul spre noi al kitsch-ului. Cînd începe și cînd se încheie acest drum ? Ce se întîmplă între fabricarea și vînzarea kitsch-ului ? Au fost sau n-au fost avizate acele înspăimîntătoare produse ce ne ațin calea pe litoral, în stațiuni, sau în marile tîrguri ? De unde se procură materialele din care sînt confecționate uriașele cantități de articole de kitsch ? Care sînt rețelele acestui ciudat comerț la capătul cărula sînt înregistrate venituri pe care nu ne știim a le numi chiar fabuloase ? Cum de i se creează kitsch-ului un vad comercial atît de prielnic ? Și lista întrebărilor ce ne-au frămîntat și încă ne mai frămîntă este neîncheiat de lungă, pentru că ne aflăm în fața unui fenomen extrem de complex, cu implicări dintre cele mai neașteptate.

S-ar părea, la prima vedere, că nicăieri nu se la nici o măsură. Nimic mai fals. Măsurile sînt foarte clare, foarte exacte, dar ineficiente. Pentru vînzătorii sau producătorii de kitsch (noțiuni care nu întotdeauna se suprapun !) ce vor să-și desfacă marfa pe litoral, sau în stațiunile balneo-climaterice și de odihnă, sînt organizate cîteva comisii pe an, comisii care mai mult resping decît omologează respectivele articole. Alcătuite din artiști plastici, muzeografi, etnografi și sociologi, aceste comisii s-au întîlnit în acest an la București, Cluj-Napoca și la Piatra Neamț. Ca și în anii trecuți, au fost respinse o sumedenie de lucrări, dar asta nu înseamnă că, mai ales acele lucrări, nu vor fi prezente pe tarabele litoralului, sau ale stațiunilor de odihnă. Cum așa ? Foarte simplu : obținînd omologarea a trei sau patru produse, negustorul va însoți acele produse cu altele, pe care, de teama unor controale, în general rare și ineficiente, le ține ascunse sub tejghea. Dar ce vrea să însemne un control ? Înseamnă, în cel mai bun caz, o echipă alcătuită din reprezentanți ai comisiei, ai organelor financiare județene și ai ordinii publice. Producătorul prezintă documentele, adică fișa de omologare, chitanța cum că a plătit taxele și impozitele de rigoare, plus fotografia, pentru confruntare, a obiectelor aflate pe tejghea, o fotografie care neapărat trebuie să însoțească fișa de omologare. În caz că pe tejghea sînt și alte articole, producătorul este amendat cu o sumă de 100 de lei. În caz că recidivează, i se retrage autorizația de a vinde. Dar, cum spuneam, controalele sînt ineficiente. Se impune, deci, o activitate permanentă, necruțătoare, o adevărată luptă împotriva celor ce încearcă și foarte adesea reușesc să eludeze toate aceste prevederi. Sîntem înștiințați că în acest an, mai mult decît pînă acum, kitsch-ul nu va mai poposi pe litoral sau în stațiunile de odihnă. Nici măcar în marile tîrguri ce se organizează în diferitele localități din țară. În cea ce ne privește sîntem gata să dăm o mînă de ajutor, să fim prezenți la fața locului. Dar înlăturarea kitsch-ului din viața orașelor nu se poate înfăptui doar prin închiderea căilor sale de acces spre litoral și stațiuni de odihnă. Se cere o amplă acțiune care să-și propună înterzicerea cu desăvîrșire, încă din fașă, a producției de kitsch.

N. VICTOR

...și cîteva mostre ale falsului cu pretenții artistice

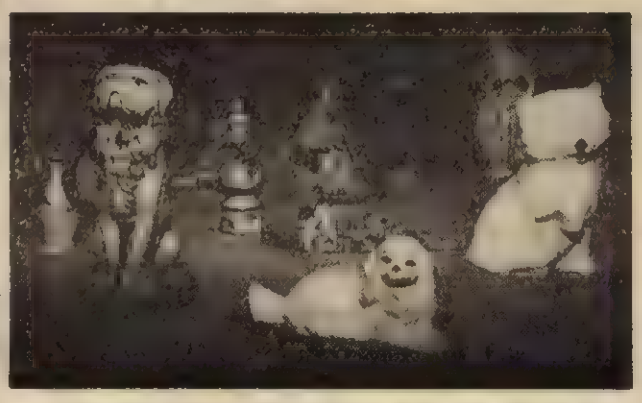

La polul opus acestor articole, kitsch-ul în toată urîțenia sa, adică gogoloaie de lut ars și lăcuit în culori dintre cele mai stridente, subliniindu-se aerul galeș al cățelușilor diformi, aerul lasciv al plăcuțelor mofturoase, sau gesturile impudice ale unor demoazele cochete și fals sensibile, o bizară faună de ghips și vopsea pe care nemăsurată lăcomie de bani a unor oameni lipsiți de cultură și bun gust vrea să ne-o vîre cu de-a sila în casă, în gîndul și-n inima copiilor, pervertindu-le sensibilitatea și gîndirea artistică înnăscute, îndepărtîndu-i de adevărata frumusețe a lumii înconjurătoare.

RADIO T.V.

Surprize de aprilie

Au fost sau n-au fost fericiți cei doi îndrăgostiți de-o viață, creatorul atîtor mari cupluri ale iubirii, Honoré de Balzac și frumoasa, cultivata și mîndra nobilă poloneză Evelina Hanska ? Și-au păzit iubirea de distanțele măsurate la propriu în cai-putere, de tradiții și prejudecăți aspre, de împotriviri dintre care cea a țarului nu era ușor de neglijat. Un film frumos despre o iubire unică (oare nu toate iubirile sînt unice ?), realizat la eroi acasă, adică respectînd adevărul vieții lor. Și cea mai adevărată este concluzia poveștii cinematografice : „Balzac a trăit și a murit ca un alergător antic". ● Iată, Televiziunea Română ne dă prilejul să vedem un film în șase episoade. **Wilhelm Cuceritorul**, la care Centrul de producție cinematografică București este coproducător, regizat de Gilles Grangier și Sergiu Nicolaescu, avînd printre interpreți talentați actori români de film. ● Multe din emisiunile muzicale radio sînt alcătuite la cererea ascultătorilor. Una dintre ele este **Muzică pe adresa dumneavoastră**, programată foarte potrivit simbăta după-amiază. Cum a fost și aceea al cărei scenariu — echilibrat și variat — l-a alcătuit redactorul Angela Marinescu după preferințele exprimate direct de oameni al muncii de la Întreprinderea „Dero" din Ploiești. Un dar frumos pentru un colectiv harnic. ● Revista **Tele Radio** nr. 17 nu cuprindea pentru nici unul din spectacolele Teatrului radiofonic din săptămîna respectivă informațiile cele mai simple și firești pe care e îndreptățit să le primească un iubitor de teatru. Din cele nouă, doar distribuția premierei de vineri era înserată pe ultima pagină, iar în alte trei cazuri era dezvăluit doar numele regizorului. Apropo de distribuție, în adaptarea radiofonică după **Sora mea, Ana** de Hortensia Papadat-Bengescu, cu siguranță că radioascultătorii nu s-au lăsat păcăliți și s-au bucurat să-l recunoască pe inconfundabilul Ion Caramitru.

REGHINA VIRVICI

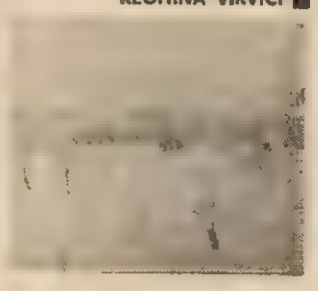

Vorbiți și scrieți românește

„Nu vă deranjem ?"

Purtătoare prin excelență a culturii, limba scrisă este, în grade diferite (după scopul și forma comunicării), model de exprimare cultivată. Sîntem atenți mai mult la redarea corectă în scris a cuvintelor, decît la pronunțarea lor conformă cu norma literară. Sub influența graiului deprins din copilărie, cîți oameni instruiți nu continuă să pronunțe altfel decît scriu ?

Mulți bucureșteni cultivați, care scriu desăvîrșit, nu se ghidează după regulile vorbirii literare atunci cînd rostesc cu **-e**, în loc de **-ă**, forma de singular a unor substantive feminine de felul acestora : **avalanșă, branșă, broșă, cenușă, fașă, măturșă, păpușă, piatoșă, ușă, coajă, grijă, plajă, vrajă**. De asemenea, consoanele **ș** și **j** sînt pronunțate deseori muiat și **-ă** este trecut la **-e**, prin asimilație în cazul adjectivelor de felul lui **codaș, leneș, drăgălaș, gingaș, uriaș, vrăjmaș**, feminine de la **codaș, leneș**... Pronunțarea regională cu **-e** a formelor de feminin singular produce o confuzie cu pluralul, terminat tot în **-e**. Riscul de a confunda singularul cu pluralul prin modificarea lui **-ă** în **-e** apare și la substantivul feminin **tovarășă** (format de la masculinul **tovarăș**). Derivatul **păpușărie** (de la substantivul **păpușă** cu sufixul **-ărie**) devine, în rostire muntenească, **păpușerie**, formă întîlnită și în scrisul unui valoros critic bucureștean : **„păpușerie** naiv-ironică" (**Ateneu**, martie 1986, p. 13). Într-o situație similară cu aceea a substantivelor și adjectivelor discutate aici, se găsesc diverse forme ale unor verbe care au în temă un **ș** sau **j** urmat de **ă**. După cum pronunțăm și scriem **cîntăm, învățăm, lăsăm**, tot așa trebuie să rostim și să scriem literar **îngrășăm, înfășăm, aranjăm, degajăm, deranjăm**, chiar dacă în vorbirea nesupravegheată rostim regional **îngrășem, înfășem, aranjem, degajem, deranjem**. Spunem **cîntă**, dar **să cînte**. Respectînd acest sistem, rostim și scriem : **îngrașă, degajă** și **să îngrașe, să degaje**. Sînt rostiri neliterare : „soba **degaje** gaze", „**îngrașe** pămîntul".

Formele neliterare pot avea o motivație în stilul artistic. Astfel, întîlnim în poezia lui Tudor Arghezi oscilații de pronunțare ca : **ușă** și **ușe, cămașă** și **cămașe** etc. Extrem de semnificativ este faptul că asemenea forme duble sînt întrebuințate de marele poet nu ca variante libere, la întîmplare, ci, aproape general, dintr-o necesitate artistică de a potrivi cuvintele. Pluralul **cătușe** a cerut în rimă forma regională **ușe**. Dar rime cum sînt **coaje — vraje (PLUGULE), păpușe — ușe (BIVOLUL DE JAR), cenușă — ușă (STIHURI), cocoașă — cămașă (BLESTEME)** se integrează în structuri sonore diferite ale versului cu efecte artistice dintre cele mai variate. Este limpede, de exemplu, că potrivirea **păpușe — ușe** trebuie apreciată ca alegere în ansamblul rimelor din care această pereche a fost izolată : **urcioare — izvoare, reci — poteci, păpușe — ușe**. În asocierea **lumină... Preagingașe (IARNA BLAJINĂ)**, forma regională **preagingașe**, cu rostirea moale a consoanei **ș** și cu trecerea lui **-ă** la **-e**, poate fi un exemplu de articulație sonoră cu efect semantic. Formele **păpușe, vraje** sînt alese pentru un efect de înțeles asemănător. În **BLESTEME**, substantivul **cocoașă** (în rimă cu **cămașă**) are un efect diferit.

Sugestia uritului (sau a frumosului) prin înțelesul și forma cuvîntului nu este întîmplătoare în poezia lui Tudor Arghezi. De obicei, o rostire neliterară sugerează uritul, ca **mucigai** (în loc de **mucegai**) : **FLORI DE MUCIGAI.**

PAULA DIACONESCU

Atelierul literar

«Q. Dumitrescu

Stardust : In general, e mai multă concentrare și ambiție în aceste pagini. Cele mai bune : „Doar mamei", „Identitate", „Amenintare". „Poetilor eroi", „Și „Fericit", intrucitva, dar e încă tulbure, nefinisată.

Felicia : Aceeași veche tristete : nimic nou !

I. Bija : Aproape toate lucruri de calitate, în vădită evoluție (nu încape îndoială).

E. Vinski : Cîteva pagini ceva mai adunate, printre multe altele difuze, rarefiate, vagi. Mai bine, în „Teii", „Zorii", „Vorbeste-mi". „Esti fîntîna".

O. Kadar : În scădere, spontaneitatea, vioiciunea, inspirația. Tinde să predomine confectia uscată, lipsită de freamăt. De mentionat: „Negot"; „Zimbet", „Disperare". „Cîntece". „Aventură". „Ieri", „Nocturnă". (Multumiri centru generoasele vorbe).

I. Scripcaru : Unele semne, încă vagi, incerte, uneori infirmate de comentariul indezirabil, ori de facile alunecări în „dodii". Vom vedea mai clar în viitoarele pagini. Colega versifică abil, dar în afara unei substante : joc viol, gratuit, fără consecințe, usor de practicat.

C. Bădiliță : Exerciții prozodice și mai mult decît atît în registru divers, sub semnul unei irezistibile dispoziții de răspăr și frondă (cum îi stă bine oricărui adolescent înzestrat, în căutarea glasului propriu...). Fireste că „fandările" nu găsesc întotdeauna măsura convenabilă (care să nu pericliteze echilibrul...), sigur că, într-o zi, joaca funambulescă a vorbelor va simti nevoia să angajeze un gînd și o semnificație... s.a.m.d. Cele mai bune pagini de acum („Baladă la harfă", „Bună dimineața", „Sfinxul", „18 ani", „Miraiul", etc.) garantează această traiectorie a reusitei.

A. Roneanu : Nu prea sînt noutăți deosebite. Ceva mai bine, în „Riul".

Ada Mares, R. Bortea, Bogdan M., Ioana Preda, D. Nemira, V. Petrini, A. L. Andref, B. Bazan, Alina Cojocaru, M. Lucaci, M. Andreeva, A.M., N. Kedves, Emi Noran, Rom. Barbu, D. Nedelcu, L. D., M. Balla, P. Risnoveanu, Marius Popescu, T. C. Thomescu, Dan, Marina, Mihaela C., Florina Stan, Lăcrămioara, M. Cortez, Laur, Gb. Șerban, Doina Stefănescu, Carmen Antoniu, Cr. și El. Ionescu, Cristina Marin, Șt. Girleanu, Dan Ioan : E ceva încă nu destul de concludent. Reveniti.

S. Andoni, S. Golea, D. Răducu, M. D. Spătaru, D. Bondar, Lil. Boeru, S. Senin, N. Ursea, M. Brochioi, L. Țuțuianu, G. Nemteanu, Gh. Moraru, Val. Dobrescu, Al. Irinel, Val. Totu, I. A. Mihordea, C. Moviansi, F. Ramayan, Mihu M. Daniel, Al. Ioachimescu, A. Biscă, C. Milencianu, Șt. Gărăvan, B. Gabrielian, Lelia C., Liv. Iacob, P. Mutihac, C. Chiriță, Gezi, H. Chiripuci, Anca L., A. Monolog, N. Vulpe, A. Curelaru, L. Rusu, Al. Răută, Ted Ispir, A. Maricescu, Chrisdan Crutescu, R. Wolf, Diana Deleanu, Georgiana Popescu, C. Denis, Harajuku, Fl. Nită, Mih. Ivan, V. Vontiu, Gh. Păduraru, M. Lucea : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Fără prihană

De patru ori
a umplut copaia cu prunei
fără prihană
din poala ei roditoare.
În răstimp —
durerile ei nerostite
ascultînd gîngurit de copil
parcă uitau s-o mai doară.
Nu s-a împodobit niciodată
decît cu mixandre în păr
și busuioc între sîni.
Duminica frăminta pîine și foi
pentru moșnegi părăsiți.
Alături de ii și pesteice
în lada de zestre
miros de pelin, levănțică,
fleacuri cumințí,
dumicați de-amintiri
în seri de vecernii.
Acum, așteptînd străneposi
oasele ei trudite
lunecă lin
la picioarele anotimpurilor...

SIMONA CONDOR

Domnule Eminescu

Domnule Eminescu
nu vreți să facem cîțiva pași
sub aromele
acestei dumbrăvioare,
unde se întrec scatii în pozne,
și turuie botgroșii ca niște
copii,
unde boli-de-baltă lunecă cu
burtile verzi printre sălcii,
și se sorb turturelele amețite
de dulceața descinteculuí...?
Domnule Eminescu, uitați-vă în ochii
mei,
...din suflet vă rog...
...cedați-mi o parte din monopolul
poeziei...

LAURENȚIU SPERANȚA

Eroilor

Prieteni ai mei,
morți sub alte zări pentru libertate,
voi ține minte cuvintele voastre:
poezia
nu este o cerșetoare la marile curți
ori o cîntăreață asurzită
de propriul glas.
Poezia
e apa neîncepută
în care își spală fața
cei însetați de adevăr.
Prieteni ai mei,
morți sub streang, ori sub pietre,
nu va fi nevoie de nici un semn
al trecerii voastre pe pămînt
căci amintirea poetului e aidoma soarelui:
răsare în fiecare dimineață.

DIANA BARBU

TEII

Teii
și respirația lor înmiresmată
sărutîndu-mă pe gură :
paroxismul acestei voluptăți.
Eminescu...

IULIA REBEGEA

Cîntece

Cînd m-am întors
din noaptea de-afară,
am adus cu mine
un portativ
cu privighetori.

Dintr-un ungher
al sufletului se răspîndea
mereu mai multă lumină,
pînă cînd lumina
începu să cînte și ea
un cîntec imperfect
despre iubire.

Mai tîrziu,
s-a făcut atît de devreme,
încît ciocîrliile
au început să cînte,
imnuri de rouă.

OANA KADAR

VIRGIL CÂNDEA:

(Urmare din pagina 9)

politic. Cum simțiți această responsabilitate ?

— Există o relație organică între cultura și istoria națională, pe de o parte, și cultura și istoria universală, pe de alta. Preocupați în primul rînd de evoluția umanității din spațiul românesc, nu putem face abstracție de fenomenele regionale în deveniresa lor, așa cum n-am putea înțelege trecutul Europei de sud-est fără acela al întregului continent, fără lărgirea orizontului cunoașterii, astfel încît să cuprindă întreaga omenire. Raportarea la istoria universală în cercetările noastre răspunde, așadar, mai întîi unei exigențe a cunoașterii corecte. Nu facem însă numai judecăți de existență, ci și judecăți de valoare și astfel sîntem datori să distingem, între fenomenele naționale, pe acelea de relevantă universală. Dacă reușim, rezultatele au sens educativ, fiindcă situează realizările poporului nostru din diverse domenii într-o perspectivă axiologică universală. Evident, întrucît aceste rezultate îngăduie străinilor să ne cunoască și să ne înțeleagă mai bine, eforturile la care vă referiți au importanță politică.

— La conferințele, colocviile și simpozioanele internaționale ați întîlnit, probabil, destule prejudecăți privitoare la înțelegerea culturii și istoriei noastre. Care cauze se datorează ele ?

— În dialogul cu specialiștii și oamenii de cultură străini întîlnești de toate : prejudecăți sau tendințe de idealizare, curiozitate sinceră și înțelegere corectă. Prejudecățile, ca și idealizarea fenomenelor noastre (sînt încă cercetători străini preocupați exclusiv de folclorul și fenomenul etnografic de la noi) se datorează insuficientei cunoașteri a poporului român, în trecutul și realitățile lui prezente. Prejudecățile se explică uneori și prin atitudini nestiințifice, pasionale, șovine. Ceea ce e de preferat în contactele, schimbul de opinii sau colaborarea cu cărturarii și cercetătorii din alte părți e, desigur, atitudinea onestă a celor care nu doresc decît să ne cunoască și să ne înțeleagă, înainte de a ne iubi. Este, firește, greu ca în noianul de informații care-l asaltează cercetătorul contemporan să facă locul cuvenit istoriei, culturii, civilizației poporului nostru, dar străduințile de a ne face cunoscuți se dovedesc mereu mai mult răsplătite, pentru numărul specialiștilor străini în studii românești este în creștere, ca și numărul catedrelor de limbă și civilizație românească ale universităților de peste hotare.

— Dumneavoastră imaginați o situație ideală. Îmi închipui însă că nu e tocmai simplu să pledezi pentru cultura poporului tău, mai ales pentru aceea dintr-o perioadă în privința căreia nevoia de documente este încă acută. Așa se explică probabil și spiritul dumneavoastră iscoditor, continua căutare a probelor culturale revelatoare pentru noi (cele două manuscrise arabe ale Divanului lui Cantemir, aflate la Biblioteca din Liban, ultima formă a manuscrisului latin al unei alte opere cantemiresti, Istoria creșterii și descreșterii Imperiului otoman, găsită la Biblioteca Houghton a Universității Harvard din Cambridge, ori cea mai veche versiune în arabă a Letopisețului Țării Românești din 1290—1688, descoperită tot în Liban. Dar aceasta este chiar datoria istoricului, nu ?

— N-aș folosi termenul de „pledoarie", pentru a evita ideea că istoricii vor sau trebuie să acrediteze imagini, convingînd, cu orice mijloace, pe cei cărora li se adresează. Problemele sînt, de fapt, mai simple decît par. Datoria istoricului este să înfățișeze adevărul pe baza mărturiilor existente, iar în lipsa lor prin reconstituiri logice, apelînd la analogii, formulînd ipoteze plauzibile. Acest efort trebuie însoțit în permanență de acela al căutării de mărturii necunoscute și de reexaminare a celor cunoscute pentru dezvăluirea de informații și sensuri noi. Cunoașterea trecutului românesc nu prezintă dificultățile de netrecut pe care le-au invocat unii autori străini încă din secolul al XVIII-lea (Sulzer, Engel) , sau din secolul trecut (Rösler), dornici să împună bezna „mileniului întunecat" din trecutul românesc sau chiar a „anistoricității" poporului nostru. Ripostele pe care acești falși savanți le-au primit, la vremea lor, din partea istoricilor români sau străini, înmulțirea descoperirilor arheologice, de izvoare narative și documente din ultimele decenii au spulberat aceste clișee calpe și astăzi nici un om de știință calificat nu se mai încumetă să le folosească, lăsîndu-le pe seama polemiștilor și amatorilor care n-au nimic de-a face cu științele istorice. Nu ignor faptul că apar și astăzi în Europa sau peste Ocean adepți întîrziați ai teoriei lui Rösler. Scopul lor nu e să limpezească istoria poporului român, ci să-i conteste acestuia drepturile la teritoriul național. Mă refer îndeosebi la publicistii recrutați din rîndurile emigrației maghiare din Occident sau chiar la autori mai aproape de hotarele noastre.

— Care sînt rezultatele confruntării cu acești istorici revanșarzi ?

— Confruntarea cu ei impune buna cunoaștere a izvoarelor istorice, o logică riguroasă, expunere nepătimașă, elemente indispensabile pentru spulberarea inexactităților, adeseori calomniilor, acestor autori de ocazie. Aceste eforturi sînt înlesnite de faptul că fenomenele pe care trebuie să le evocăm din trecutul românesc, din contribuțiile poporului nostru pe planul civilizației și al culturii sînt suficient întemeiate pe mărturii luminoase și convingătoare. Aș evocat, într-una din întrebări, descoperiri neașteptate de documente sau creații românești în colecții din străinătate. Rezultatele cercetărilor întreprinse îndeosebi în ultimele decenii ne obișnuiesc mereu mai mult cu evidența că locul românilor în istoria și cultura regională, europeană și universală este mult mai mare decît s-a crezut pînă acum. Astăzi știm că tezele lui Iorga despre rolul românilor în păstrarea valorilor de civilizație româno-bizantină, despre contribuția poporului nostru la lupta de eliberare a națiunilor sud-est europene sînt pe deplin justificate. La fel, numeroase alte domenii de manifestare a înaintașilor noștri ne furnizează dovezi peremptorii pe care nu trebuie decît să le identificăm, să le înfățișăm cu convingerea că, împreună, ele oferă imaginea veridică a identității românești, cu tot ce decurge de-aici pentru afirmarea noastră pe plan național și universal.

— Între Orient și Occident, pare trebuie să fie orientarea culturii românești ?

— Sîntem o sinteză originală de valori în care Apusul, Răsăritul și geniul autohton se împletesc în forme specifice. Ca și în trecut, datoria noastră este să păstrăm deschiderile către toate orizonturile, fără să ignorăm nici una dintre componentele etniei, gîndirii, creației, atitudinilor românești. Dacă timp de secole istoria ne-a situat în cîmpul de valori și ideaiuri ale Imperiului de jos, cu centrul la Constantinopol, nu trebuie să uităm că în fizionomia noastră în tot acest timp era profund imprimată pecetea Romei, că tradiția noastră păstra, descifrabile, valențele autohtone getodacice. Dacă în secolul al XIX-lea exaltarea legăturilor cu Occidentul latin ne-a făcut să lăsăm un timp în umbră legăturile cu Mediterana orientală, cred că astăzi trebuie să ne asumăm cu luciditate rădăcinile și trecutul.

— Lucrați în clipa de față la un Repertoriu al bunurilor culturale românești și al izvoarelor despre istoria poporului nostru aflătoare peste hotare. Ce va însemna el pentru istoriografia românească ? E o premieră ?

— Acest instrument de lucru încearcă să restituie imaginea patrimoniului culturii naționale în întregimea ei. Acest patrimoniu este format nu doar din creații de cultură și civilizație și din documente istorice păstrate în arhive, biblioteci și muzee din țară, ci din totalitatea acestor categorii de valori și izvoare aflătoare azi pretutindeni în lume. Este pentru prima oară cînd se încearcă întocmirea unui asemenea repertoriu la noi, ca și în alte părți. Oricît de îndrăzneață pare această întreprindere, socotesc că ea reprezintă datoria oricărei istoriografii naționale.

— Suportați o întrebare banală ? Ce înseamnă competența în cultură ?

— Orice domeniu de activitate, orice meserie, ca să mă exprim mai direct, are o deontologie ; este supusă unor norme obligatorii, unei etici, unui ideal, aș spune. Întrunirea acestor însușiri conferă competență.

— Ce vă irită cel mai mult în activitatea pe care o desfășurați ?

— A încerca să reprezinți cultura țării tale fără a o cunoaște temeinic, fără a ști să o faci înțeleasă, fără a întruni condițiile care să-ți facă accesibil mesajul, fie pe plan național, fie internațional, este nu numai un eșec sau o eroare, este o atitudine reprobabilă cu consecințe grave pentru imaginea realității românești în lume. Ca în toate domeniile deci, și aici dăunează amatorismul și impostura.

— Ce bucurii și ce dificultăți presupune calitatea de mesager al culturii noastre ?

— Întîi, satisfacția de a te face înțeles, de a lăsa în conștiința interlocutorilor străini o imagine mai luminoasă, mai bogată, mai nuanțată a unor fenomene românești din trecut și de azi. Apoi, dificultățile datorate ignoranței, uneori prejudecăților interlocutorilor. Dar sarcina principală a oricărui mesager al culturii noastre este tocmai aceea de a învinge asemenea dificultăți.

— Care este slăfutul ideal pentru un om de cultură ?

— Ideală este adecvarea între interesele intelectuale ori practice ale fiecăruia cu interesele și realitățile generale. Ideală este alegerea liberă a domeniului de activitate, întemeiată pe cunoașterea capacităților proprii și cu convingerea că o realizare personală (rezultat al eforturilor depuse) înseamnă în același timp o justificare, o legitimare atît ca ființă umană, cît și ca membru al unei familii, colectivități sau națiuni.

Rubrica dumneavoastră
Cum vă place?

Mesaj profund umanist

Citesc întotdeauna cu interes tot ce apare în colecția „Permanențe — Perspective" a Editurii Eminescu (seria „Idei și atitudini"), întrucît, și prin profesiunea mea (sînt dascăl de istorie), și prin înclinații, mă interesează problemele de sociologie, etnoistorie, psihologie, etc. De curînd, a apărut în această serie volumul **Permanența umanismului românesc**, alcătuit de Roxana Sorescu. Sînt adunate aici mai multe fragmente din opera unor mari scriitori și gînditori ai culturii noastre, din care se desprinde ideea că poporul român a avut dintotdeauna o viziune profund umanistă asupra lumii. Ceea ce mi-a plăcut în mod deosebit este faptul că volumul nu se mulțumește să aleagă numai texte teoretice, ci și texte literare. Ne dăm astfel seama că și în **Țiganiada**, și în **Balcagul**, și în povestea **Dănilă Prepeleac** există o concepție umanistă. Volumul acesta este o invitație la a gîndi, la a regîndi idei pe care școala și societatea ni le infuzează permanent.

GHEORGHE BENGA
profesor, Școala generală Șirnea, jud. Brașov

În film adevărat

L-am revăzut de curînd pe actorul meu preferat, Ștefan Iordache, în filmul românesc **Chipa de răgaz**. Deși mărturisesc că am ales acest film între altele chemat de numele interpretului principal, aș vrea să spun că filmul în întregime mi s-a părut adevărat și posibil. Lucrez la rîndul meu într-o mare întreprindere a țării, într-o întreprindere modernă și m-am bucurat să văd că acest film sesizează ambianța înnoită a locurilor noastre de muncă, precum și lupta de fiecare zi pentru cucerirea noului. Ștefan Iordache a interpretat rolul directorului cu multă seriozitate, cu gravitate chiar, așa cum stă bine unui specialist cu răspunderi de conducere. Aș avea însă o observație : filmului îi lipsește tensiunea. Viața în marile întreprinderi este realmente palpitantă, fiecare zi aduce obstacole pe care trebuie să le depășim și în această constă de fapt chiar munca. Filmul lui Serban Creangă e cam static în anumite secvențe. Totuși, el rămîne unul din filmele de actualitate reușite din ultima vreme.

MIHAI SĂNDOIU
inginer, Electronica, București

Ştiinţa — un aliat al muncii, un catalizator al eficienţei

Dincolo de pragul obişnuitului

In agricultură, legile naturale ale climei şi ale vieţii plantelor formează un prag pe care, în ultimă instanţă, omul nu-l poate depăşi. Imensul travaliu desfăşurat în condiţiile date — mecanizare, chimizare, ameliorarea solurilor, irigaţii ş.a. — a condus, desigur, la creşterea an de an a producţiilor agricole, dar nu a semnificat şi o străpungere spre ceea ce se află „dincolo" de acest prag, o revoluţionare a legilor naturale imuabile ce guvernează lumea vegetală. O veritabilă revoluţie agrară presupune, însă, tocmai un atentat la aceste legi, astfel încît înseşi temeliile activităţii agricole să fie schimbate în consens cu nevoile şi aspiraţiile omului. Ar fi vorba aici, între altele, de grăbire a înmulţirii plantelor, de scurtare a perioadelor de vegetaţie, de imunizare la atacurile bolilor şi dăunătorilor, de omogenizare a coacerii, de menţinere a culturilor la vîrsta la care dau producţii maxime etc. Asemenea probleme constituie fondul revoluţiei agrare pe care trebuie s-o înfăptuim şi la a căror rezolvare aportul ştiinţei se înţelege că devine determinant.

Această tentativă de revoluţionare şi stăpînire în cadre noi a lumii vegetale face obiectul unor cercetări care se numesc culturi de ţesuturi şi celule în vitro. Inaugurarea acestui domeniu de cercetare s-a făcut în ţara noastră cu un deceniu în urmă, rezultatele de pînă acum fiind dătătoare de speranţe pentru ceea ce aşteptăm noi de la ştiinţă în privinţa unei ample şi autentice revoluţii agrare.

La Cluj-Napoca, în cadrul Centrului de cercetări biologice, colectivul condus de biolog dr. Dorina Cachiţă a început experimentarea culturii în vitro cu plante valoroase, ornamentale, care se înmulţesc foarte greu, urmărindu-se grăbirea propagării şi proliferării lor prin noua tehnologie. Punctul de plecare constituindu-i celula, din cîteva celule microscopice într-un an s-au obţinut 4 milioane plante de orhidee, cópii fidele şi însănătoşite ale exemplarului de la care s-a pornit. La Institutul de pomicultură Mărăcineni, tehnologia de cultură în vitro a fost aplicată la înmulţirea rapidă şi pe scară industrială a căpşunului, la Staţiunea horticolă Cluj-Napoca aceeaşi tehnologie este aplicată la garoafă şi viţă de vie, la Institutul de biologie din Bucureşti se experimentează aplicarea ei la plantele lemnoase (stejar, plop, viţă de vie), iar la Codlea urmează să se aplice la proporţii industriale în cazul plantelor ornamentale.

Perspectivele deschise de această tehnologie a culturilor în vitro propun nişte lucruri care te înfioară, inimaginabile de simţul nostru comun. Unul dintre ele — la care se lucrează în Bucureşti şi Cluj-Napoca — este ceea ce se cheamă cultura de protoplaşti, adică de „plante celulare" obţinute printr-un fel de altoire la nivel celular între două celule opuse sau îndepărtate genetic. Se înţelege că, în acest fel, rezultă noi genotipuri, noi forme de plante — desigur, adecvate intereselor respective ale omului. Descrisă foarte schematic, tehnologia este următoarea : celulele ce urmează a se combina sînt puse într-o baie enzimatică prin care membranele care le îmbracă sînt topite, fără, însă, să ardă conţinutul celulei sau să dea membranelor posibilitatea de refacere ; se eliberează, astfel, conţinutul viu al celulei, protoplastul, care conservă funcţiile fiziologice ale celulei iniţiale. Protoplaştii obţinuţi sînt alăturaţi şi puşi să fuzioneze, obţinîndu-se un (micro)organism vegetal complet nou. Pe acesta se pot face operaţii de inginerie genetică, inclusiv „croirea" de noi lanţuri ADN. Cum afirma biolog dr. Dorina Cachiţă, „nu este departe vremea cînd o serie importantă de probleme — legate de alimentaţie, hrană, dar şi de industria medicamentelor pe bază vegetală sau cea a cauciucului ş.a. — se vor rezolva prin această tehnologie de obţinere în vitro a unor noi soluri de plante".

Un alt domeniu spectaculos de aplicabilitate a acestei tehnologii îl reprezintă culturile de celule, mai exact, menţinerea unei plante la stadiul de celulă, pe perioade dirijate şi dorite de om. În unele ţări se prepară deja alimente pentru copii (sucuri de morcovi, de fructe etc.) din astfel de suspensii celulare ; se fac chiar şi ţigări din biomasa rezultată prin culturile de tutun la scară... celulară. Menţinerea unor plante la stadiul de celulă oferă condiţii de puritate absolută şi de control total, astfel încît industria medicamentelor se profilează ca fiind unul din principalii beneficiari ai acestei tehnologii.

Cultura în vitro deschide un larg evantai de aplicaţii practice de maximă importanţă. Cîteva din acestea sînt : selecţia şi ameliorarea în vitro, imunizarea la o ciupercă sau alta, obţinerea de embrioni somatici (seminţe artificiale, fără fecundare, astfel încît să se menţină intact un anumit set de caractere genetice) etc. Prin intermediul unui agent selectant (care diferenţiază celulele) s-au putut obţine fantastic de repede linii celulare de grîu (materialul necesar pentru 112 000 ha începe într-o cameră obişnuită !), rezistent la clorură de natriu — solul respectiv putînd fi, deci, cultivat pe terenuri sărate şi fiind rezistent la inundaţii, exces de aluminiu în sol, pesticide etc. Similar se pot selecta spre înmulţire, dintr-unul şi acelaşi soi, plantele care au, de pildă, cuticula mai groasă (rezistente la atacul zoofagilor) sau cele care rezistă la toxinele unei anumite ciuperci etc.

Fabulosul domeniu al culturii în vitro include şi posibilitatea realizării unor bănci de gene vegetale, cum este pe cale a se constitui şi la Cluj-Napoca. Finalităţile unor asemenea bănci de gene sînt multiple, de la conservarea unei anumite linii vegetale (ce poate fi actualizată după dorinţă) pînă la concepereа unor schimburi, inclusiv internaţionale, de astfel de material genetic.

În paralel cu tehnologia culturii în vitro, cercetătorii clujeni au pus la punct fabricaţia unor stimulatori de creştere a plantelor. Dintre aceştia, cel mai important, care măreşte producţia agricolă (cu pînă la 47 la sută) şi precocitatea la aproape toate plantele este procaina, aplicată cu succes de judeţul Timiş. Un alt stimulator realizat în colaborare se numeşte romtrel — şi are eficacitate foarte mare în stimularea fructificării, a coacerii şi uniformizării coacerii (facilitînd astfel recoltarea mecanică şi industrializarea producţiei). O staţie-pilot unde acest romtrel se va aplica la tutun şi bumbac este pe cale de a se constitui tot în judeţul Timiş.

Toate aceste cercetări şi rezultate contravin, deocamdată, simţului nostru comun de „agricultori tradiţionali" — şi asta tocmai pentru că sînt cu adevărat revoluţionare. Revenind la ideea că o veritabilă revoluţie agrară trebuie să includă astfel de elemente ca premisă esenţială a restructurărilor pe care este chemată să le realizeze, trebuie, totodată, să recunoaştem că intrarea lor în practica obişnuită nu se poate face automat. De aceea, una din căile importante de propagare a acestor noutăţi este chiar pregătirea psihologică şi profesională sau măcar familiarizarea cu ele. În această privinţă, anul 1985 a adus şi înfiinţarea, pentru prima dată la noi în ţară, a unui curs postuniversitar despre culturile în vitro — şi chiar editarea unui manual pe această temă (de biolog dr. Dorina Cachiţă şi dr. ing. Corneliu Petrescu) ; în plus, au început să apară tot mai multe lucrări de diplomă şi de doctorat pe această temă coordonate de specialişti ai domeniului, după cum, printr-o vizionară iniţiativă a clujenilor, practica elevilor din treapta a doua de liceu a început să se desfăşoare şi în acest sector de avangardă.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

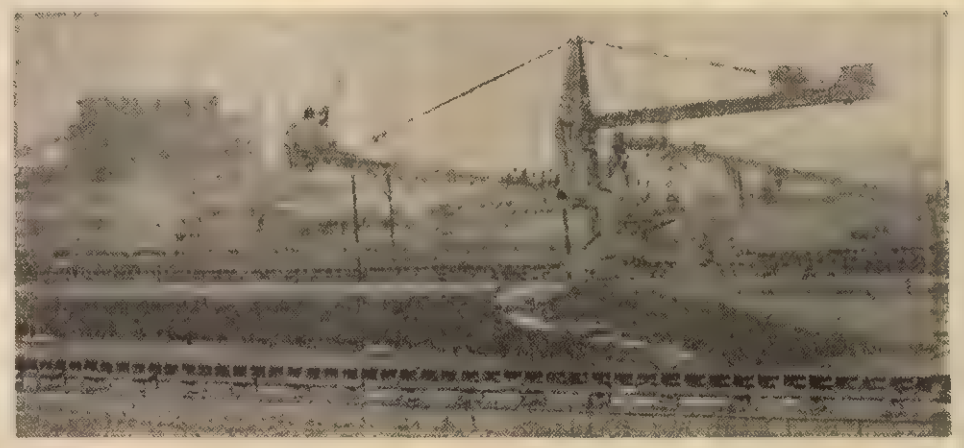

Modul de a gîndi lemnul la Piteşti

De curînd, la Combinatul de prelucrare a lemnului de la Piteşti, am avut prilejul să ne mai convingem o dată de eficienţa pe care o au cercetarea ştiinţifică şi abordarea curajoasă şi în deplină cunoştinţă de cauză a noului, de necesitatea de a gîndi ceea ce facem astăzi în perspectiva zilei de mîine.

La început o scurtă prezentare: C.P.L. Piteşti este o unitate cu grad mare de complexitate tehnologică. Aici se realizează toată gama de produse din nomenclatorul industriei lemnului. Preocuparea permanentă a specialiştilor combinatului a fost şi rămîne valorificarea cît mai complexă şi eficientă a lemnului. S-a stabilit, ca urmare a rezultatelor obţinute, ca C.P.L. Piteşti să fie unitate etalon pe ramură. Aici se vor studia şi aplica în vederea generalizării măsuri de organizare şi modernizare a producţiei care să răspundă cît mai repede şi mai bine imperativelor actualei perioade: dublarea productivităţii muncii, creşterea beneficiilor, a calităţii şi a valorii producţiei la mia de lei mijloace fixe.

Iată ce declară inginerul Ion Pietrăreanu, directorul Combinatului :

— Din anul 1965, în combinatul nostru au fost introduse tehnologii cu grad mare de noutate. Ne-am îndreptat atenţia cu precădere asupra chimizării lemnului, reuşind să creăm unul din cele mai puternice sectoare pe ramură. Scopul nostru a fost să creştem eficienţa activităţii prin prelucrări succesive, să obţinem cît mai multe sortimente, să eliminăm din limbajul curent cuvinte ca deşeuri sau produse secundare. În urmă cu mulţi ani, vreo douăzeci, cînd nu se vorbea încă de integrare, din buşteni se producea cherestea. Restul era deşeu, care servea cel mult pentru foc. Astăzi, reuşim 5 trepte succesive de prelucrare. Buşteni de fag — cherestea — lemnul de cele mai mici dimensiuni, rezultat de la prelucrarea buştenilor în cherestea este utilizat în proporţie de 80 la sută pentru fabricarea plăcilor fibrolemnoase — apele reziduale din ultimul proces antrenează în timpul fabricării PFL zaharuri, care constituie materie primă pentru Fabrica de drojdie furajeră. Produsul rezultat are proprietăţi biostimulatoare şi un conţinut ridicat de proteine şi aminoacizi. Al doilea exemplu. Buşteni de stejar — cherestea — lemnul rezultat de la fabricarea cherestelei, cît şi din lemnul de categorie inferioară rezultat în urma exploatărilor forestiere constituie materia primă pentru fabricarea taninului — deşeurile rezultate după fabricarea taninului sînt valorificate în producerea furfurolului şi a metanolului — celoligninа rezultată din acest proces este un foarte bun combustibil, folosit pentru producerea aburului tehnologic. La ora aceasta se întreprind cercetări ca şi din celolignină să poată fi obţinuţi alcooli şi uleiuri volatile. Să subliniem că fabricarea furfurolului din epuizant de stejar este premieră mondială. În colaborare cu Institutul de cercetări pentru industria petrolului de la Cîmpina am realizat un nou produs de tanin modificat, Tan 21, folosit cu rezultate excelente la foraj. Beneficiile sînt de ordinul milioanelor. Cum vă spuneam, în urmă cu 20 de ani, din stejar, pe lîngă cherestea se mai producea taninul. Din procesul tehnologic se aruncau 70—80 mii tone epuizant, aproximativ 40 la sută din masa lemnoasă. Din apele reziduale rezultate de la fabricarea furfurolului producem peste 100 tone metanol. Ca să realizăm aceeaşi valoare a producţiei ne-ar fi trebuit, fără integrare, de 3 ori mai multă masă lemnoasă. Realizările noastre, ale sectorului de prelucrare a lemnului, dau răspuns şi uneia din problemele majore ale economiei noastre, conservarea fondului forestier.

— Nu doar chimizarea, completează inginerul Ion Lăzărescu, responsabilul cu Tehnica Nouă, este sectorul avut în vedere de noi. Sarcinile privind dezvoltarea intensivă a economiei sînt mari şi nu pot fi realizate decît printr-o sumă de metode şi mijloace, de eforturi, în primul rînd de cercetare, de introducere a noului în toate sectoarele de activitate. În cadrul combinatului au fost înfiinţate 9 colective care au în atenţie toate locurile de muncă. Programul complex de măsuri iniţiat la Piteşti are la bază un mare număr de idei şi propuneri. Programul îşi propune creşterea productivităţii muncii de 1,8 ori, în condiţiile în care volumul de masă lemnoasă să se reducă cu 30 la sută pe seama adîncirii gradului de prelucrare a lemnului şi a creşterii calităţii. Una din căile cele mai eficiente este cercetarea proprie şi în colaborare cu institutele de cercetări şi proiectări. Pe lîngă cele amintite înainte, avem în vedere găsirea unor noi tipuri de răşini şi adezivi pentru fabricarea plăcilor fibrolemnoase, noi tipuri de placaje, realizarea de cuptoare româneşti pentru fabricarea furnirelor. Zilele acestea vom introduce în fabricaţie, cu randament optim, consum mic şi productivitate ridicată utilaje cu comandă numerică pentru formatizat plăci pentru producţia de mobilă. Reînnoirea producţiei în proporţie de 30—35 la sută anual presupune un efort permanent de cercetare, un contact susţinut cu tehnologiile de vîrf. După o concepţie proprie a fost realizată conducerea automată a tehnologiei de hidroliză şi fermentare la Fabrica de drojdii furajere. Tehnologia amintită presupune reglări fine de parametri: temperaturi, PH, concentraţii optime. Realizarea acestor parametri reduce consumul de energie, măreşte randamentul. Toate acestea în paralel cu un control riguros al tehnologiei şi cu eliminarea golurilor de producţie. Realizarea combinatului nostru urmează să fie generalizată şi la alte fabrici de drojdii furajere din ţară. Anul trecut a intrat în producţie din plin o instalaţie unicat, în regim mixt, panouri solare şi schimbătoare de căldură, pentru uscarea cherestelei, cu o capacitate de 100 metri cubi pe şarjă. În stadiu de finalizare se află şi automatizarea procesului de defibrare şi rafinare a pastei pentru fabricarea PFL şi a dozării automate a adezivilor chimici. Să amintim că fabricarea furfurolului din epuizant de stejar este premieră mondială. Din rumeguş fabricăm făină de lemn pentru industria metalurgică. Lista realizărilor noastre pe linie de cercetare şi introducere a noului ar putea continua şi cu alte preocupări şi realizări privind îmbunătăţirea calităţii, creşterea productivităţii muncii, modernizarea producţiei. Procesul este continuu, departe de a-şi epuiza resursele. Trebuie să subliniem că întreprinderea noastră s-a bucurat de constanta îndrumare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, care a fost alături de noi încă de la stabilirea amplasamentului noilor capacităţi de producţie, care a susţinut şi îndrumat eforturile noastre în adoptarea şi finalizarea tehnologiilor de vîrf, în introducerea şi promovarea noului.

OPREA GEORGESCU ■

Azi, la nivelul tehnicii de azi, şi chiar de mîine

„Cînd vrea, omul poate face minuni. Şi de ce n-ar face ?" Sînt vorbele unui mare savant. Citite într-un laborator unde se stabileşte compoziţia chimică „şi a virfului de ac", încep să vezi în dotările sale ultramoderne dovada palpabilă a acestui adevăr.

Cuvîntul „sudură" te duce cu gîndul, ca nespecialist, la un atelier sau la o hală, la bucăţi de fier ce trebuie unite şi la flama de care ţi s-a spus să-ţi păzeşti ochii. Ajuns într-un laborator destinat tehnicilor de investigaţii în care instrumentul folosit este microscopul electronic prin transmisie, cu mărire pînă la o sută de mii de ori, realizezi că imaginea pe care ţi-ai făcut-o despre sudură are o vechime de cel puţin 20 de ani. Este prima impresie care te încearcă la Institutul de Sudură şi Încercări de Materiale din Timişoara. Pe măsură ce afli cîte ceva despre activitatea de aici, începi să înţelegi şi adevăratul sens al vorbelor directorului, dr. ing. Zeno Pircea : „Nu e ceva să zboare sau să circule în ţară care să nu fie legat de noi. Nu există program de dezvoltare în care să nu fim angrenaţi."

I.S.I.M. porneа la drum în 1970 cu vreo 50 de oameni. Un drum scurt, de-ar fi să ne gîndim la numărul de ani, teribil de lung, dacă reflectăm la ceea ce înseamnă astăzi iniţialele respective pentru întreaga noastră economie. Cea mai mare unitate de cercetări din sud-vestul României, subordonată direct Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini, ca institut unic de profil, I.S.I.M. polarizează întreaga activitate de cercetare-dezvoltare în domeniu. Profilul său este determinat de cercetarea ştiinţifică, ingineria tehnologică şi producţia industrială. Funcţia obiectiv comună celor trei categorii de activităţi este realizarea unor maşini şi echipamente de sudare şi control, respectiv a unor materiale de sudură competitive pe plan mondial, cu care să se poată elabora şi implementa în producţie tehnologii de sudare şi control menite să asigure o calitate superioară a structurilor sudate, cuprinse în utilaje şi produse de complexitate ridicată. Printre beneficiare se numără centralele nu-

clearo-electrice, mijloacele moderne de transport feroviar, naval, aeronautic, utilajele miniere etc.

La Institutul timişorean „cetate" a inteligenţei româneşti creată şi afirmată în anii rodnici ai Epocii Nicolae Ceauşescu, se realizează aplicarea tehnologiilor de sudare, control şi a tehnicilor conexe, dezvoltarea echipamentelor de sudare şi a aparaturii de control, a materialelor speciale de sudare. Se face promovarea încercărilor de materiale, standardizarea sudurii şi încercării materialelor atît în construcţia de maşini cît şi în celelalte ramuri interesate : industria chimică, energetică, metalurgică.

Maşinile şi echipamentele de sudare şi control proiectate şi omologate în cincinalul care s-a încheiat, multe înainte de termen, reprezintă a doua generaţie. Sînt rezultatul reproiectării şi modernizării celor anterioare, avînd caracteristici funcţionale similare cu cele produse pe plan mondial. În plus, sînt realizate cu consumuri de materiale, energie şi manoperă mai mici. I.S.I.M. a efectuat pînă acum lucrări pentru un număr de peste 200 obiective industriale, întreprinderi, combinate, centrale, institute de proiectare-cercetare din 70 de localităţi ale ţării. N-am crede că s-ar putea număra pe degetele unei mîini ramurile industriale în care să nu fie necesară inventivitatea celor aproape 850 de oameni ciţi are astăzi I.S.I.M. Considerîndu-se un fel de dispecer al economiei naţionale, cercetătorii timişoreni fac din ştiinţa lor o forţă a producţiei româneşti. Activitatea de cercetare este orientată spre dezvoltarea cunoaşterii în direcţii cerute de economie. Ingineria tehnologică înseamnă elaborarea, nu doar a unor tehnologii de lucru, ci şi a unor documentaţii de execuţie pentru prototipuri şi serii zero de maşini şi echipamente. Producţia industrială, una dintre formele de valorificare a rezultatelor activităţii de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică, se bazează exclusiv pe concepţie proprie. Asta înseamnă realizarea şi omologarea prototipurilor proiectate, implementarea în producţie a maşinilor şi echipamentelor specializate, fabricaţie în serie mică a unor maşini ca şi a unor materiale de sudare, implementare în producţie a tehnologiilor de sudare şi control elaborate, ba chiar, efectuarea unor lucrări pe bază de comenzi. O astfel de activitate exclude tipul de cercetător gen „şoarece de bibliotecă". Oamenii I.S.I.M.-ului sînt într-o permanentă mişcare, cu mii de ore petrecute pe teren, în locurile unde maşinile, instalaţiile, procedeele lor de sudură prind viaţă. Gluma pe care o face Ştefan Morariu, responsabilul consiliului tehnico-economic din institut, cum că mai bine ar fi ca autobuzul TAROM-ului să oprească la I.S.I.M., nu la agenţie, arată că inginerii sudori sînt peste tot solicitaţi, iar responsabilii desemnaţi pe componente cunosc la zi activitatea din întreaga economie naţională.

Noi cuceriri în ştiinţă şi tehnică nu se pot face decît printr-o permanentă cunoaştere. Cercetătorii de la I.S.I.M. afirmă fără ezitare că sînt la curent cu tot ceea ce se aplică la ora actuală în lume. Asta şi pentru că revista lor „Sudura şi încercări de materiale" este mult solicitată în lume şi oferită în schimbul altor reviste de specialitate editate de firme cu tradiţie. Materialele informative din bibliotecă, Buletinul lunar de informare internă, revistele fac să ajungă informaţia pînă la ultimul om din institut.

Cercetătorii de la I.S.I.M. îşi au întocmit şi un „Program de perspectivă", al lor, cu sute de fişe pentru fiecare tehnologie, toate proiectate la nivelul cerinţelor de ultimă oră în lume. Cît despre realizările acestui moment, adică ale primului trimestru al lui '86, ar fi multe, spaţiul tipografic silindu-ne la o selecţie. Ne-am oprit asupra a trei echipamente specifice domeniilor de activitate, sudură şi încercări de materiale. Recent omologate, au caracteristici tehnice competitive cu cele similare produse pe plan mondial şi contribuie, fiecare prin specificul ei, la mărirea productivităţii muncii, reducerea consumurilor materiale şi eliminarea cheltuielilor valutare de importare. Maşina de sudat (PCU 63,1) recuperează capete de bară care, altfel, sînt sortite retopirii. Ea permite sudarea cap la cap a barelor de oţel cu secţiuni de 500—2 000 mm², indiferent de forma secţiunii lor. Costul unei maşini similare din import este de 50 000 dolari.

Instalaţia de absorbţie şi recirculare (IART) permite reutilizarea fluxului rămas după sudare prin absorbţia pneumatică a acestuia. Instalaţia permite creşterea productivităţii muncii de cinci ori, putînd fi utilizată în toate unităţile industriale dotate cu instalaţii de sudat sub strat de flux, montate pe grinzi staţionare sau mobile.

LIANA MOLNAR ■

Bagaje pentru secolul XXI

Sinterom-ul de azi a trecut prin destule metamorfoze. Cu cinci decenii în urmă, aproape de necrezut, era un mic atelier de chimicale, despre care nimeni nu-şi mai aminteşte. Cu puţin înaintea „naţionalizării", purta numele de „Triumf" şi realiza un prim salt impresionant pentru acele vremuri : aici se fabricau vase de aluminiu, gamele, chei, găleţi, fiare pentru pluguri. A venit însă vremea unui nou salt : bujiile! Bujii cu izolaţie de mică, realizate artizanal, în cantităţi practic neînsemnate. Dar drumul acesta avea să fie continuat cu consecvenţă, ajungînd în 1959 la aproape un milion de bujii.

Dar ce dramatic a fost acel an 1959 ! Bujiile Clujului erau pe pragul deveniri exponate pentru viitoarele muzee ale tehnologiei. Lumea tehnicii avansase deja spre alte ţărimuri : spre izolatorii ceramici. După patru ani de căutări, cei 3—4 ingineri ai uzinei aduceau bujiile cu izolator ceramic la parametri de talie europeană. Şi perfecţionările veneau parcă odată cu fiecare anotimp. Cît de frumos îşi aminteşte azi despre ele Septimiu Sălcudean! A crescut o dată cu uzina : în 1955 intra ca stagiar, iar azi, la 59 de ani, e inginer-şef. Ce-a fost mai interesant în acest drum ? Iată răspunsul : trecerea de la zecimi de milimetri la microni ! Sau, altfel spus, trecerea la noile tehnologii oferite de metalurgia pulberilor, în anul 1970.

E o poveste întreagă şi trecerea aceasta. Colectivul creştea şi se gîndea de-acum şi la export. Pentru marcă, dincolo de faptul că erau şi alte firme fie din Anglia, fie din R.F.G., care exportau sub numele de „Triumf", s-a adoptat una care de fapt reflecta şi noile realităţi tehnologice ale uzinei : Sinterom. Era o marcă ce-avea să dea chiar numele nou al uzinei !

Şi totuşi, cum s-a ajuns la... sinterizare ? Istoria acestei deveniri e prea proaspătă ca să devină amintire. Era anul 1967. În lume, cele mai complicate piese se realizau deja prin nouă metodă oferită de tehnologia pulberilor metalice, iar România deschisese deja comenzile de import. Îşi amintesc bine cei de la „Triumf"-ul de-atunci şi de primele piese aduse din Franţa pentru uzina de autoturisme din Piteşti, pentru fabricarea amortizoarelor. Şi îşi amintesc bine şi de prima piesă sinterizată făcută la Cluj, la 30 martie 1970, spre ora prînzului : era una pentru amortizorul telescopic preluat în fabricaţie la I.P.A. Sibiu, în producţie de serie. Dar nu trecuse nici un an de la acel eveniment şi produsele „Triumf", ce purtau marca „Sinterom", erau deja la cel mai înalt nivel calitativ. Şi se renunţase la importuri !

Era o mare satisfacţie acest pas pentru profesorul Alexandru Domşa, pe-atunci rectorul Politehnicii din Cluj, cel care cu mulţi ani în urmă, simţind noile tendinţe şi necesităţi ale viitorului, a iniţiat la Cluj primele cercetări româneşti în metalurgia pulberilor, transformate în timp într-o şcoală de renume, azi apreciată şi respectată peste tot : şi în Franţa primelor importuri, şi în Statele Unite, şi în Japonia... Iar peste ani, ca cercetările să ajungă cît mai repede în producţie, întreaga „Şcoală" s-a mutat la Sinterom. Dar nu în zadar. Fără un sector puternic de „sinterizare" nu mai poate fi concepută dezvoltarea unei industrii moderne.

Aici, la Sinterom, totul e dinamic, ilustrînd convingător dinamismul acestor ultimi 21 de ani. De vreo 7, a-nceput să producă o nouă secţie, cea de magneţi metalici turnaţi, destinată să satisfacă toate cerinţele industriei româneşti. Un an mai tîrziu, uzina îşi adăuga alte două secţii : contacte electrice şi cea de sîrme de wolfram şi molibden. Ani în şir uzina n-a cunoscut odihnă. Pe la începutul acestui deceniu, se deschidea un nou orizont : asimilarea produselor destinate autoturismelor Oltcit. Oricum, rezultate remarcabile ale gîndirii inginereşti, dublate de mari eforturi investiţionale. Şi cît mîndrie poţi citi în sufletul inginerului-şef Septimiu Sălcudean, odinioară „constructor-şef" al uzinei, contemporan cu naşterea „Sinterom"-ului modern ! Al uzinei ce deţine numeroase priorităţi : e unica producătoare de bujii de aprindere cu scînteie şi de bujii incandescente, de termostartere pentru pornire la rece a motoarelor diesel, de piese sinterizate metalice feroase şi neferoase destinate industriei auto, maşinilor-unelte, aparatelor electrocasnice.

Şi-a creat uzina şi o şcoală proprie de inventică, cu o frumoasă „colecţie" de brevete încă de pe acum : 10 invenţii realizate, iar altele 4 în curs de brevetare. Şi se mai adaugă numeroase alte inovaţii şi obiective rezolvate în competiţia naţională de creaţie ştiinţifică şi tehnică din cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României". Mi-am notat şi două nume de creatori cu care se mîndreşte uzina : dr. ing. Tudor Surdenu şi dr. chim. Ioan Ciogolaş. Dar dincolo de realizări, oamenii uzinei se gîndesc mereu mai departe. Se gîndesc la trecerea la presarea izostatică, la realizarea pieselor sinterizate prin forjare, a pieselor sinterizate din cupru, la turnarea continuă a unor aliaje speciale, la alimentarea automată a preselor de calibrare. Şi se gîndesc ca peste cel mult doi ani să aibă în funcţiune şi primul robot, care să „manevreze" barele de wolfram şi molibden la operaţia de forjare rotativă.

Cine sînt colaboratorii uzinei pentru parcurgerea acestui drum ? Pentru elaborarea tehnologiilor de realizare a pieselor sinterizate prin forjare, Institutul de „sectoare calde" din Bucureşti, iar pentru automatizarea operaţiilor de control pentru bujii şi piese sinterizate I.C.P.T.C.M. Alte numeroase proiecte sînt realizate cu catedrele Institutului Politehnic, aflate pe platforma industrială Someş-Nord, în imediata apropiere a uzinei. Firesc, cu Politehnica din Cluj-Napoca, sînt cele mai strînse colaborări, de mai bine de două decenii. Dealtfel — ne spune inginerul-şef al întreprinderii — pe baza indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu ocazia vizitei efectuate în întreprindere în anul 1974, s-a realizat aici un atelier de cercetare în fază pilot şi microproducţie, în cadrul cărula se realizează o integrare de largă utilitate practică cu catedra de Tehnologia Metalelor din cadrul Politehnicii. Peste doi ani, în 1976, tovarăşul Nicolae Ceauşescu revenea în întreprindere vizitînd atelierul de microproducţie şi secţia de bujii.

„Sinterom", o puternică uzină constructoare de maşini din Cluj-Napoca, a pornit startul spre viitor sub deviza „modernizare-automatizare-productivitate-eficienţă". Şi pentru acest drum şi-a pregătit temeinic „bagajele"...

CONSTANTIN MUSTAŢĂ ■

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Cum s-a născut primul tratat de bacteriologie din lume

La începutul lunii octombrie 1884, Victor Babeş sosise în capitala Germaniei, la Berlin, dispunînd de o bursă care îi permitea să se specializeze la cunoscuţii savanţi care activau în acest oraş, mai ales la Koch şi Virchow. După numai cîteva zile însă o telegramă îl determină să-şi întrerupă activitatea. Expeditorul ei era venerabilul profesor de anatomie patologică al Facultăţii de Medicină din Paris, André Victor Cornil, care îl chema urgent în capitala franceză ; orice întîrziere ar fi însemnat compromiterea unui proiect de cea mai mare însemnătate ştiinţifică, pe care îl făuriseră împreună : publicarea celui dintîi tratat complet de bacteriologie din lume.

Victor Babeş, pe atunci un tînăr de 30 de ani, pleacă deci la Paris, pentru a definitiva, împreună cu Cornil, textul şi ilustraţia, la care lucrau încă de la iniţierea lucrării. E drept, bursa nu prevedea capitala Franţei, dar era hotărît să încheie repede marea operă, iar apoi să se întoarcă în Germania. Numai că, din nefericire, la Paris tocmai izbucnise holera. Ca om şi ca medic, Babeş, se angajează trup şi suflet în lupta împotriva teribilului flagel — la patul bolnavilor şi în laborator. De altfel, cu acest prilej, vede pentru prima dată la microscop, în vibrionii holerei, granulaţiile metacromatice care vor primi mai tîrziu denumirea **„corpusculii Babeş-Ernst"** (importanţi pentru diferenţierea unor germeni, mai ales pentru diagnosticarea difteriei). La 6 noiembrie 1884, îi scrie logodnicei sale : **„Alaltăieri a izbucnit holera, ieri şi azi toată ziua, pînă la miezul nopţii, am îngrijit bolnavi şi am făcut cercetări..."**

În sfîrşit, epidemia este stăpînită, învinsă. Babeş şi Cornil se pun pe o muncă înfrigurată. Mai au de făcut completări, de discutat aspecte încă neclarificate ale lucrării, mai sînt de desenat planşe, de confruntat capitolele elaborate de cei doi autori, pentru a se evita repetiţiile şi eventualele contraziceri. Editura Félix Alcan îi somase să depună manuscrisul pînă la sfîrşitul lunii noiembrie 1884 ; a fost prezentat editorului chiar înainte de această dată. Iar şase luni mai tîrziu a apărut, mai precis în luna mai a anului 1885 — acum 101 ani. Era intitulată **Les Bactéries et leur rôle dans l'anatomie et l'histologie pathologique des maladies infectieuses.** Subtitlul preciza că **„lucrarea conţine metodele speciale ale bacteriologiei"** şi că include **„156 ilustraţii în albnegru şi în culori, intercalate în text".** Pe lîngă cele 696 pagini ale tratatului propriu zis, o anexă cuprindea un **„Atlas"**, cu 27 de planşe, realizate în tehnica cromolitografiei.

Condiţiile editurii fuseseră îndeplinite. Autorii făcuseră ei înşişi corecturile, tirajul — considerabil pentru lucrări ştiinţifice din acea vreme — se ridica la 1 000 exemplare (spre a nu se spori prea mult costul, 500 de exemplare fuseseră tipărite fără secţiunea de planşe [atlasul]). În fine, lui Babeş şi Cornil le revenea 10% din preţul de vînzare al cărţii — o recompensă materială foarte modestă faţă de efortul creator depus şi în raport cu munca lor istovitoare. În prefaţă, autorii subliniau că s-au străduit să sintetizeze, în această primă monografie asupra subiectului, ansamblul cunoştinţelor existente în domeniul bacteriologiei medicale. Dar, în acelaşi timp, arătau ei, analiza pe care o făceau era critică, căci în unele dintre lucrările parţiale publicate anterior s-au comis şi erori, **„unii cercetători s-au înşelat şi noi spunem acest lucru"**, criticînd deschis ceea ce este **„dubios şi inexact"**. De asemenea, Babeş şi Cornil susţin **caracterul autonom al bacteriologiei**, ca ştiinţă aparte, acoperind o arie deosebită de a altor discipline, cu metodele şi tehnicile ei specifice. Prima parte a textului este consacrată generalităţilor şi metodelor, cea de a doua studiului particular al maladiilor bacteriene. Caracteristice pentru tratat sînt viziunea complexă asupra interacţiunii microb-organism, ca şi faptul că, departe de a se limita la descrierea strict morfologică a bacteriilor, el adîncea legătura dintre agentul patogen şi corpul omenesc, dintre leziunile diferitelor ţesuturi sau organe şi sistemul, vascular, nervos, limfatic, dintre microbiologie şi histopatologie. O nouă concepţie asupra procesului infecţios şi a combaterii sale se impune astfel şi **Marea Enciclopedie Franceză** nu ezită să aprecieze cartea drept **„cea mai importantă operă de bacteriologie"** a vremii.

Succesul lucrării a fost imens. Aşa se explică faptul că, la un an după prima ediţie, în 1886 — deci acum o sută de ani — se publică cea de a doua versiune, cuprinzînd aproape 1 000 de pagini, iar în 1890 cea de a treia — textul însumînd de această dată 1 200 de pagini. Iar ca o încoronare a valorii şi autorităţii tratatului, la 26 februarie 1887, Academia de Ştiinţe a Franţei distinge cartea cu importantul premiu Montyon, raportorul înaltului for pentru acordarea sa fiind însuşi Louis Pasteur, pionierul necontestat al bacteriologiei. A fost astfel subliniat nu numai meritul lucrării în ce priveşte acumularea, în paginile ei, a tuturor achiziţiilor noii ştiinţe, dar şi contribuţiile originale ale celor doi autori, ca şi exprimarea, pentru prima oară cu deplină claritate, a unor noţiuni ca **„prag infecţios"**, **„minim de rezistenţă"**, **„floră de asociaţie"** ; s-a realizat totodată enunţarea **teoriei asociaţiilor microbiene** (potenţarea efectului mai multor specii bacteriene prezente în diferite zone ale organismului), dezvoltarea concepţiei asupra antagonismului microbian etc.

Deşi Cornil a recunoscut întotdeauna aportul major al lui Babeş în elaborarea tratatului, deşi premiul Montyon a fost atribuit ambilor savanţi, nu o dată opera este menţionată în străinătate cu... un singur autor, cel francez (aşa cum se întîmplă chiar în **Grande Encyclopédie Française**, vol. III, litera C). În realitate, cea mai mare parte a textului a fost elaborat de Victor Babeş şi tot el a desenat toate planşele. De altfel, la „Muzeul Profesor Dr. Victor Babeş" din Bucureşti se păstrează scrisoarea lui A.V. Cornil către Nicolae Kalinderu, în care savantul francez arată explicit : **„Nu Babeş a învăţat ceva de la mine ; eu am cîştigat mai mult de la dînsul. E foarte abil şi plin de erudiţie. Dacă am pus numele meu, alături de al său pe cartea pe care o scoatem acum, nu am făcut-o pentru că aş fi contribuit la ea cu ştiinţa mea, ci mai mult pentru că numele meu era mai cunoscut."** Onestitatea lui Cornil (a cărui misivă a fost publicată şi în revista „Spitalul", din 8 august 1885) corespunde purului adevăr. Într-adevăr, în 1882, cînd au pornit împreună la drum pentru a scrie tratatul, învăţatul francez era un anatomopatolog renumit, dar nu publicase nici o lucrare în domeniul propriu zis al bacteriologiei, în timp ce Babeş avea de acum la activ importante studii şi descoperiri în această specialitate ; un deosebit interes stîrnise de pildă lucrarea lui din 1881 **Despre bacteriile patogene**, în care prezentase viziunea sa despre rolul bacteriilor în anatomia şi histologia bolilor infecţioase. Dar Cornil era mai vîrstnic decît el — savant consacrat, profesor universitar şi director de institut de cercetare —, aşa încît girul său a asigurat contractarea tratatului.

I. M. ŞTEFAN ■

Din nou despre sucuri și răcoritoare

Faptele, dincolo de promisiuni

ORICE SOLICITARE VA FI ONORATĂ ?

Deci :

La Trustul pentru producerea conservelor și sucurilor din cadrul Ministerului Industriei Alimentare am aflat, prin interviul acordat revistei noastre (și publicat cu cîteva numere în urmă) de către tovarășul Ioan Bucurescu, directorul general, că **„orice solicitare va fi onorată"**. Orice solicitare a comerțului, firește, drept pentru care am putea avea în sezonul de vară, deja început, cantitățile necesare consumului. **„Nu cred că șapte sortimente — foarte bune, fără să subliniez — e puțin lucru"**. Ni se promite așadar și o diversificare convenabilă plus o calitate ireproșabilă.

La Institutul de cercetări pentru valorificarea industrială a legumelor și fructelor, cu sediul în Capitală, ni s-a prezentat (din nou) **gama noutăților.** Cele mai multe de perspectivă, celelalte pentru ziua prezentă. Dintre acestea — cum sînt „Caro", „Mero", sucurile de mere și vișine, sucul de roșii cu spanac... —, e drept, pe unele le-am mai degustat (tot ca noutăți) și altă dată în consfătuiri și acțiuni de testare, omologare, contractare, valorificare și acum vreo 10 ani și acum vreo 6 ani, ca și acum vreo 3 ani. În definitiv, asta este o dovadă că cercetarea a lucrat și că vina nu e doar a ei, dacă nu au fost promovate în producție și pe piață. Și apoi, un produs bun trebuie ajutat să se impună, el are dreptul la o viață lungă (pentru crearea lui s-au cheltuit inteligență, bani, bunuri materiale) și chiar la tradiție, la un loc în specificul gastronomic național (cum și-a făcut loc, de pildă, bruga). Totul e să le avem, în fine, în paharele noastre. Dar le avem ? Cîte dintre ele au ajuns în rețeaua comercială ? Căci nu numai vara ne sînt necesare „legumele și fructele lichide în sute de variante posibile". Ele nu sînt niște banale răcoritoare sînt, în primul rînd produse alimentare de protecție a organismului, de profilaxie împotriva îmbolnăvirilor prin carențe în vitamine și săruri minerale, un aport la echilibru de vegetale din ratia zilnică a hranei noastre. În acest sens, disocierea dintre sucuri și răcoritoare ni se pare cu totul neavenită și generatoare de oarecari confuzii și subterfugii (cum vom vedea) de la calitatea celor din urmă.

Fără prejudecăți, am pornit în căutarea acestora, dincolo de promisiunile făcute în Capitală. Ne-am oprit într-un oraș din sudul țării. În Galați, reputat centru industrial și universitar, cu o numeroasă populație liniară (numai Combinatul siderurgic solicită zilnic de la stația de îmbuteliere a I.L.F. peste 30 000 sticle de sucuri, cu un mare aflux turistic (în tranzit, peste Dunăre, spre Dobrogea de nord și deltă), cu un sezon canicular mai prelungit decît în alte zone ale țării. Ne-am oprit la Galați și pentru că dispune, totodată, de un important bazin de producție — viticol, pomicol, legumicol. Este al doilea județ al țării ca pondere viticolă, pe teritoriul lui se află cea mai mare livadă de vișini, într-o cultură masivă de 200 ha la un loc (în perimetrul orașului Berești), dispune de plantații de căpșuni, piersic și cais, de cîteva „centuri" legumicole, de cîteva sute de hectare cultivate cu plante aromatice, de una din cele mai mari fabrici de conserve din legume și fructe, la Tecuci și, nu în ultimul rînd, de prima bază de cercetare pe plan național, de unica Facultate de chimie alimentară din învățămîntul nostru superior, cu laboratoare și cadre didactice de o înaltă ținută științifică. O facultate ale cărei preocupări în cercetarea și rezolvarea la nivel competitiv a problemei sucurilor și băuturilor răcoritoare din materii prime indigene (pe care le avem din belșug) sînt binecunoscute, revista noastră a informat, nu o dată.

FLUXUL PIEȚEI

Incognito, am străbătut lungi porțiuni din două vitale artere ale orașului — Calea Brăilei și Bd. Republicii, luînd la rînd cofetării, patiserii, restaurante, chioșcuri, tonete ale comerțului stradal, cerînd sucuri și răcoritoare, cumpărînd și degustînd. Unele — ca patiseria de pe Calea Brăilei din apropierea vechii zone comerciale, ca și restaurantul de pe faleza Dunării — nu au avut, în ziua raidului nostru, 15 aprilie, nici un fel de suc ori băutură răcoritoare. (Restaurantul beneficia doar de apă minerală la litru pentru sprit.) În rest, cu excepția cofetăriei „Macul roșu", singura care avea la raft și sticle (aceleași care se vînd în „Alimentara" pentru consumul culinar) de suc de roșii, pretutindeni nu am găsit decît două sortimente de suc, de fapt, și singurele băuturi răcoritoare ale pieței. Unul maroniu, excesiv de dulce și de sifonat, „asezonat" puternic cu glucoză (precipitată pe fundul sticlei) și cu bioxid de carbon — ceea ce dă de lucru, să spunem, unui stomac suferind de gastrită —; în schimb, cu o aromă plăcută de zmeură, deși vînzătoarele ne-au asigurat că este din concentrat natural de strugure. (Nu ne îndoim, cunoaștem concentratul ce se fabrică la Brașov, dar nu înțelegem de ce trebuie să-i alterăm aroma naturală a strugurelui cu o alta ? !). Pe celălalt — de culoare galbenă — consumatorii din fața restaurantului „Universității" îl lăsau pe jumătate în sticle. Sucul nu era așa de rău, ceva mai acrișor decît maroniul, dar tot atît de impregnat cu „sifon", greșită era asociația cu mititei. Să mănînci mititei și cîrnați condimentați cu piper, boia iute, usturoi și să bei apă dulce e de înțeles că viscerele se revoltă. I-aș fi poftit pe cumpărătorii să treacă mai încîlî alături, la „Macul roșu", să-și ia cîte o sticlă de suc de roșii, asigurîndu-i de o combinație mai agreabilă la gust și mult mai sănătoasă pentru organism. N-am putut-o face, nu aveam nici o calitate, dar ne-am gîndit, firește, la lipsa de grijă a unor cadre din comerț față de alimentația publică, față de starea noastră de sănătate și, nu în ultimul rînd, față de planul lor de vînzări. Ca dovadă, am întrebat-o pe o tînără vînzătoare din ce e sucul și răspunsul a fost paradoxal pentru ea, perplexant pentru noi — „Nu știu, nu l-am gustat !" Pe terasa cofetăriei „Dunărea" se bea „Mazagrin" (cafeaua rece cu frișcă) și „Oranjada" locală, din laboratoarele proprii și cam atît.

Cu acest tablou al pieței, ne prezentăm la Direcția comercială județeană. Tovarășul director general Bucur Bloancă e surprins de constatările noastre. În rețea ar trebui să se afle cam 14 sortimente din care vreo 10—11 din producție indigenă și cam 3—4 din import (Pepsi-cola, Nectar de piersici, Quik-cola). Furnizori sînt destui — IPIL, IJPIPS, UJCC, ILF, ICRA — inițiale care ne-ar lua mult spațiu să le enumerăm „desfăcut". Cel mai important rămîne totuși Întreprinderea de legume-fructe, cea care deține singura stație de îmbuteliere din județ, cu concentratele primite de la Brașov și de la Tg. Mureș. Dacă ne asigură că în orașul Galați, ca și în întreg județul, a crescut consumul și cerința de sucuri din fructe și legume, aparînd chiar tradiție în acest sens, planul pe 1986, prevăzînd 9 600 000 litri și acestea reprezentînd doar 75 la sută din consum (deoarece se referă la cele care se asigură din „producție locală"), ne asigură și că „ne lipsesc cam 12,5 tone de materii prime". Adevărul acesta este, Brașovul nu reușește să răspundă cererii, să producă și să livreze județelor întreaga cantitate solicitată (și contractată) de concentrate de fructe pentru sucuri. Completările cu ideile și posibilitățile de pe plan local întîmpină și ele unele baraje, încă demult cunoscute și, iată, nici acum surmontate, deși, în conformitate cu Programul de dezvoltare a producției și consumului de sucuri din fructe și legume adoptat de către conducerea partidului și statului, ar trebui să nu mai existe. Nici noua fabrică de răcoritoare, cuprinsă între investițiile acestui cincinal, ce va lua ființă la Galați, cu 10 000 hectolitri pe an, nu va acoperi cererea în continuă creștere, cum poate demonstra o dinamică a consumurilor din ultimii ani. Atunci ?

ADEVĂRUL E CĂ GESTIONARII NU COMANDĂ

Ne continuăm drumul la Întreprinderea de legume-fructe. Prezentăm constatările noastre și tovarășului director Gheorghe Papatraian. Pentru numărul restrîns de produse aflate în fluxul comercial există o explicație, „dacă ne-am rezuma la cele pe care le furnizăm noi. Avem o linie de îmbuteliere mai veche, de 14 ani în producție, cu o capacitate de 6 400 tone pe an și profilată în momentul de față pe toate concentratele ce se fabrică la Brașov — **Rocola, Frucola, Citrom, Mustul de struguri** cu diferite arome, de zmeură, de caisă, de migdale —, dar ea nu poate să toarne în același timp decît un singur produs, ceea ce se resimte pe piață. Vom scăpa de acest neajuns cît de curînd. De la 20 aprilie începe lucrarea — utilajele le avem în curte — la o nouă linie cu o capacitate de 9 000 sticle pe oră și cu 3 sortimente în același timp". Logic pînă aici, nomenclatorul de la Direcția județeană comercială este însă foarte bogat. N-am întîlnit nicăieri **Braga și Crema de braga, Zmeura și Lămîia**, nectarurile de fructe, de la ceilalți furnizori, nici **Strugal și Toni-Gal**, cele două creații ale catedrei de chimie alimentară gălățene, ce are posibilitatea obținerii concentratelor în cadrul stației pilot a facultății. Răspunsul ar fi că, deocamdată, nu e sezon, nu sînt solicitate. După calendarul natura poate da, dar după calendarul cererii, putem spune noi, după cum am fost martori în unitățile vizitate. Totuși, tovarășul director Papatraian este ferm. „Nu se cer. Avem magaziile pline în perioada asta, cu 3 sortimente — **Bem-Bem, Mustul de struguri** cu aromă de zmeură, **apă gazoasă**. Ba am avut și fabrica oprită 4 ore, deoarece n-am mai avut unde depozita. Unitățile de desfacere au obligația să vină să și le ia. Adevărul este că mulți gestionari nu comandă". Deci, nu e vorba de cererea consumatorului, ci tot a comerțului. Privind **Toni-Gal**-ul facultății, din fructe de păducel, reputata plantă cardiotonă aflată din abundență în flora spontană a țării și inclusă în toate farmacopeele lumii, ni se spune că „nu este soluționată rețeta. Întrebați pe cei care au creat-o. Noi am turnat o sarjă de 44 000 sticle și s-a gelatinat. Produsul coagulează". „Apoi, Centrala nu ne-a dat voie să-l omologăm sub numele de **Toni-Gal**, ci de **„Codruț"**, pe motiv că nu există precedent ca o răcoritoare să poarte denumirea unui oraș". (Argument ce ni se pare foarte ciudat.) „Mai bine vă vorbim despre gîndirea noastră de viitor. Vom încerca să facem singuri nectaruri de fructe din livezile proprii. Avem în județul Galați piersicării din care ne rămîn cam 500 tone pe care nu le putem consuma. Putem obține din ele, la schimb, cam 300 tone nectar. Ne vom face singuri și concentrate : e lung drumul de la Brașov pînă la noi și costă bani". O sănătoasă gîndire economică : podgoriile și livezile sînt la Galați, drept prin urmare, logic și rentabil, ar fi ca și fabricile de concentrate să fie (în viitor) amplasate mai aproape de materia primă. „Însă eu nu am competență de preț. Mă doare obținerea prețurilor care durează mult, atît de mult și de întortocheat încît omoară multe inițiative bune. Ar trebui să se inventarieze pe plan central, de către minister, toate inițiativele locale, nu puține izvorînd din tradiții îndelungate, iar celor mai valoroase și mai eficiente care valorifică bine materiile prime, să li se dea girul producției și desfacerii. Lucrez de mulți ani la ILF, dar n-am văzut o consfătuire de lucru în care să fim chemați toți din țară, cu răspunderi în această privință, la Institutul de cercetări și să fim întrebați de inițiativele proprii, să se facă o inventariere a tot ceea ce gîndește fiecare ca, apoi, să ne ajute în promovarea ideilor bune". Lansăm, iată, această propunere prețioasă, relevînd faptul că în județul Galați există și alte idei ce merită nu numai atenție ci analize operative în vederea materializării acestora, cu un net cîștig în asigurarea unui sortiment mai larg și mai prețios de sucuri și răcoritoare, în valorificarea potențialului legumicol și horticol al țării. În acest sens, trebuie să ne oprim și la fabrica de conserve din Tecuci.

CINE RIDICĂ MĂNUȘA ?

Discutînd despre gama sortimentală, tovarășul Ion Tănase, director adjunct al ICS Alimentara, ne-a așezat sub ochi **Adresa nr. 378 din 13 feb. 1986, „Către IPILF Tecuci"** asupra modului **„cum s-au comportat cele 15 000 sticle de sucuri-cocktail-uri din legume testate în 12 unități de desfacere din municipiul Galați"**. Despre ce fiind vorba ? În triplul scop : al asigurării populației cu sucuri de valoare nutritivă pe întreg parcursul anului, al diversificării băuturilor răcoritoare, al industrializării și conservării igienice a oricărei cantități de legume, întreprinderea tecuceană — ce beneficiază de un bogat fond de culturi și livezi proprii ca și de un colectiv de specialiști competent, dăruit și preocupat de innoirea producției și competitivitatea produselor fabricii — a realizat 14 rețete de sucuri de legume în amestecuri, de o savoare cu totul deosebită. „Suportul" este nectarul de tomate. Tomate cu suc de morcov și țelină, cu morcov și ardei kapia, cu morcov și sfeclă roșie, cu morcov și varză roșie, cu morcov și conopidă, cu morcov și rădăcină de pătrunjel, cu morcov și gogoșar, cu morcov, mărar și hrean etc. În proporții diferite și astfel cu arome naturale cît o grădină întreagă. Un extraordinar rezervor de vitamine și săruri minerale, într-un pahar de suc, iar totodată, un excelent răcoritor. (Cîți dintre noi nu ne străduim, cu mare cheltuială de timp și de efort, să ni le preparăm singuri, în gospodărie, chiar în scopuri medicinale, ca veritabile medicamente, tonice, remedii profilactice ? !). Tovarășul director ing. Gheorghe Lazăr ne informează că „acțiunea a demarat în toamna lui 1984 și, ce-i drept, este o idee care a pornit nu de la noi ci de la Comitetul județean de partid. Într-o zi am fost întrebat dacă noi facem suc de ardei kapia. Am răspuns că nu și că nici nu există documentație în acest sens. Am fost contrazis și sfătuit să mă mai interesez. M-am interesat, am studiat, laboratoarele noastre au preluat în studiu și cercetare tema și s-a rezolvat. Am făcut, după cum vedeți și puteți degusta, nu doar suc de kapia ci 14 sortimente dintre care doar vreo două (cel cu sfeclă roșie și varză roșie) n-au întrunit sufragii la testul consumatorilor. Ce ne-a mîhnit este faptul că s-a făcut prin magazinele „Alimentara" și nu, cum am fi dorit și ar fi fost normal, în consens cu gîndirea noastră, prin unitățile alimentației publice și prin cofetării. S-a ajuns la această soluție în extremis, deoarece au fost destule controverse în jurul Legii 42 care prevede neapărat **omologarea.** Am citit mai atent legea. Se stipulează clar că produsele cu specific local se pot desface în județ, în cantități mai mici cu rol de testare, chiar dacă nu sînt omologate. Comisia județeană de prețuri are competența să le stabilească prețul de vînzare. Le-am realizat, iată, în sezonul 1985, pe instalația noastră de suc de roșii iar acum așteptăm. Prețul și omologarea".

Aprobările și avizele necesarelor comisii les greu, foarte greu nu atît din motive justificate — dacă se citesc bine și atent legile, se găsesc dezlegări la toate controversele —, ci din inerția și prudența exagerată, să-i spunem unui anume fel de fugă de răspundere a unor cadre din respectivele comisii. Întrebăm, cu speranță : „Vor depăși granițele județului ? De mult așteaptă piața noastră asemenea sucuri din legume. Capacități de producție există ?" „Răspunsul meu este : nu poți să lansezi o producție fără comenzi, fără contracte de desfacere. Noi putem să dăm asigurări doar în privința respectării rețetelor și pentru garanția calității produselor. Pentru 1987 nu va fi o problemă să producem o cantitate mult mai mare față de 1986, pentru care avem comenzi cam de 50 000 sticle (la jumătăți de litru). În viitor, dacă vom avea comenzi nu va fi o problemă să ne dotăm cu utilaje speciale, cu o presă pentru obținerea sucului din legumele mai dure, cu substanță uscată mai mare decît tomatele. În 1985, am realizat pentru prima oară și 120 tone de suc de vișine din fructele supracoapte ce nu le-am putut utiliza pentru compoturi, dulcețuri și gemuri. Cu un adaos, prin urmare, mic, de zahăr concentrat. Putem proceda la fel și cu o cantitate de piersici, cireși, caise, din livezile noastre. Precum și din fructe de pădure, avînd lîngă noi pădurile Vrancei cu imensul lor rezervor. Putem obține prin tehnologii proprii, simple, sucuri concentrate naturale ce pot înlocui concentratele sofisticate. Am prezentat în acest sens și o comunicare la prima ediție a Simpozionului național de la Brașov, din 1984, pe tema contribuției la dezvoltarea producției de sucuri și băuturi răcoritoare din țara noastră. Pentru 1988 avem în plan și o linie de nectaruri".

Sperăm că aceste idei minunate și perspective pe măsură, prin tenacitatea unui colectiv recunoscut, și prin mai o aplecată și operativă analiză a factorilor de decizie privind omologarile și prețurile, să le resimțim în paharele noastre, la mesele noastre, în fama internațională a gastronomiei românești. Să le regăsim și în ambalaje corespunzătoare, cu personalitate, cu o estetică de nivel competitiv, așa cum calitatea lor o merită. Se știe că putem. Că avem resurse și posibilități. Avem de surmontat doar cîteva inerții birocratice. Programul recent adoptat de către conducerea superioară de partid impune. În folosul nostru, al tuturor.

CICI IORDACHE ADAM

Fotografie de PAUL AGARICI

Șantierul între simțul civic și indiferența constructorului

Recuzita unei „organizări" perfecte

Din Șoseaua Pipera, cam de pe unde întoarce tramvaiul 5, începe un nou cartier. Și în această zonă se pierde obișnuința ca orașul să se încheie cu o mahala. Căsuțele înghesuite și străduțele prăfuite au fost înlocuite cu blocuri cochete de patru etaje, cu alei bine tăiate și la fel de prăfuite. Deocamdată, praful este singurul amănunt care leagă trecutul de prezentul local, chestiune lesne de înlăturat și fără o analiză profundă. Vom reveni mai încolo asupra ei. Dintr-o altă perspectivă, a constructorului, orice spațiu mai larg, temeinic pregătit este o șansă. Fiindcă una e să te stringi, ca să ridici un bloc-plombă pe o arteră „la vedere", fără cu traficul cotidian să aibă de suferit, și alta e să te poți organiza liniștit, să-ți croiești drumuri, să te poți mișca în voie. De la acest spațiu însă, îi se trag unora și necazurile. Întinderea le dă idei, vremea le mai cerne, și apoi, din gîndul bun mai rămîn risipite sumedenie de materiale, cît să construiești măcar o scară de bloc, dacă nu un bloc întreg, sau mormane de pămînt neridicat la vreme, care nu conferă cîtuși de puțin așezării farmecul unei stațiuni montane, cum, poate, bănuiesc cei ce trebuie să care „dealurile" spre zone adecvate.

Însoțim o echipă de control al oamenilor muncii, aparținînd de municipiu, formată din trei bărbați competenți, Traian Dincă, Mircea Dumitrescu și Victor Badescu, oameni care știu ce înseamnă și să construiești, dar și să controlezi, adică să îndrumi, să dai un sfat, să pui mîna la înlăturarea unui neajuns, care știu ce înseamnă și să ridici un bloc, dar și să-l locuiești.

O primă impresie rezultă din privirea de ansamblu asupra celor ce este deja gata : case elegante, alei tăiate cu simțul răspunderii față de locatari, prevăzute deci cu peluze unde va răsări verdeața, cu parcări pentru automobiliști și, uneori, cu spații de joacă. La a doua impresie contribuie detaliul : „dealuri" de pămînt care bine uscat, umplu cu praf cartierul. Proptite temeinic la intersecțiile aleilor movilele împiedică deopotrivă și circulația și zelul gospodăresc al proaspeților locatari, înțelepciunea cu care s-a pricopsit cartierul — timpul trece, mormanele rămîn — nemișcînd în vreun fel I.A.C.E.D.-ul, întreprinderea obligată să-i scape de ele.

Pe șantierul aflat în prelungirea acestor blocuri, ca pe șantier. Mai bune și mai puține bune. Inginerul Mihai Marinescu, adjunct de șef de brigadă din A.C.M. 1, apreciază buna credință a echipei de control care menționa în finalul procesului-verbal: „Nu s-au reținut aspecte negative de desfășurare a procesului tehnologic și a gospodăririi materialelor în afară de cele semnalate". Cele semnalate nu erau ele prea multe și prea grave, printre altele, niște eșafodaje așezați direct pe pămînt, precum și două utilaje ale aceluiași I.A.C.E.D. — o FADROMA și un excavator — care se cam încurcau una pe cealaltă din cauza unui... morman de pămînt. Așa stăteau lucrurile la acea oră de după-amiază la blocul 19 A din stradat Soldat Gh. Buciumat.

Desigur, sînt aspecte pe care nu și le dorește nimeni, și pentru înlăturarea cărora, firesc, cei direct răspunzători, de la muncitori și pînă la șefii de obiectiv, depun eforturi serioase. Faptul că se construiește potrivit tehnologiilor (cei puțin aici) și termenele sînt respectate vorbește de la sine despre aceste străduințe, despre seriozitatea promisiunilor. Înțelegerea față de aceste „neglijențe", dacă poate fi vorba de înțelegere, se întemeiază atît pe calitatea muncii de pe șantierele amintite, cît și pe comparația cu o situație întîlnită în apropiere. În imediata apropiere a barăcii inginerului Mihai Marinescu, o improvizație care rezista cu dificultate furtunii din acea zi (subinginerul Gheorghe Țăranu n-avea încă nici atît), se află un grup de barăci metalice excepționale, așezate în mijlocul unei împrejmuiri care, cu totul, puteau trece drept o organizare de șantier exemplară, modernă, civilizată, asemănătoare, prin funcționalitate și bun gust, cu frumoasele „căsuțe" ale constructorilor metroului, aflate la „Universitate" și „lipite" de „Arhitectură". Îți spui, necunoscător fiind, că pe un astfel de șantier, totul este exemplar, de la drumuri, de la păstrarea materialelor și pînă la lucrul efectiv. Dar, și aici absurdul atinge perfecțiunea, șantierul cu pricina nu există. Era ca și cum s-a filmat și oamenii și-au uitat recuzita. Recuzită care, uitată acolo, începuse să ruginească, să se degradeze. Privind pe geamurile sparte, în interior, înțelegeai că nu s-a mai organizat nimic, că lucrurile au rămas la stadiul de dorință și toți banii fluturați aruncați pe apa sîmbetei (peluze cu iarbă, dale din beton, porți metalice vopsite în același gri al barăcilor, și, desigur, barăcile), deoarece nu produseseră nimic decît rugină și paragină. O parte din gard căzuse, jumătate din porți erau la pămînt, o cișmea își risipea apa ziua și noaptea. Neglijențele pomenite la blocurile de mai sus deveneau simple mofturi pe lîngă bătaia de joc întîlnită aici. Ceea ce avea toate șansele să devină o organizare de șantier model, un loc de experiență pentru constructorii Capitalei, se degradează văzînd cu ochii înainte să se împlinească, dar nu cu ochii proprietarului, Întreprinderea antreprenză de construcții prefabricate București. Aveam să înțeleg mai bine vorba unui constructor pensionar că a construi frumos și bine ține și de morala și de simțul civic al omului care o face. Așteptăm conducerea întreprinderii la locul care le putea oferi foarte multe satisfacții, dar care, azi, nu le poate da decît o lecție de morală.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Respectăm omul, respectăm casa

La Buzău, însoțim o echipă de control al oamenilor muncii, din care fac parte Valer Păcuraru, inspector de specialitate la Inspecția pentru construcții a județului, Valeriu Cristian, șeful sectorului de gospodărie comunală și locativă al comitetului executiv al consiliului popular municipal și Victor Busuioc, șeful serviciului C.T.C. la Întreprinderea Antreprenză Construcții montaj înființată care construiește blocurile de locuințe pe ca-

le vom vedea. Pe strada Unirii, la blocul 10 B, lucrează 47 de zidari, conduși de maistrul Nicolae Vultur. Se execută tencuieli la etajele șase, cinci și trei. Etajul patru este finisat. Și la acest etaj ca și acolo unde se tencuiește acum, bat la ochi liniile șerpuite ale umbrinărilor dintre tavane și pereți, tot felul de mușchi strîmbe ale unor grinzi și ale altor elemente de zidărie care intră în spațiul camerelor. Într-un hol, o ușă — ea, ușa, fiind așezată corect — are pînă la peretele alăturat 20 de centimetri jos, iar sus numai 16. Devierea este a peretelui, iar asta cu toată încărcătura pe care a permis-o tencuitul. Membrii echipei de control ne asigură că, în această fază, nu mai este nimic de făcut. Ne-am liniștit. Credeam că mai e. „Noi, dacă observăm la vreme, asemenea defecte, cerem să se demoleze zidăria și să se refacă." La vreme, înseamnă înainte de tencuit, ni se explică binevoitor. Dar nimeni nu face sistematic asemenea controale *la vreme*, în fiecare apartament. De aceeași sănsă de înveșnicire au beneficiat și defectele similare din apartamentele de pe strada Karl Marx. Hotărîsem să ne lămurim ce lucrează azi, concret, constructorii la blocurile din centrul orașului, aflate lîngă magazinul „Dacia", unde, pe la ora unsprezece, nu se vedeau decît vreo șase oameni, care ne spuseseră că sînt conduși de inginerul Fetescu, plecat... nu se știa unde. Trecem pe la Brigada 2 finisaj a Întreprinderii Antreprenză Construcții Montaj și aflăm de la inginerul Nicolae Burduhos că mai tînărul său coleg Liviu Vasile Fetescu trebuie să fie la altă întreprindere „care execută niște uși metalice", că are la lucru „vreo 30 de oameni". Ei „trebuie să execute la blocurile «Dacia» finisaje la parter, la mezanin și la faladă post-turnare". Tovarășul inginer Burduhos ne însoțește pe acest șantier. Patru muncitori care ar trebui să lucreze la platformele mezaninului, nu sînt de găsit. Pînă la urmă îi descoperim pe doi dintre ei care ne spun că l-au ajutat pe cel ce au venit să monteze un lift la blocul nr. 2. Colegii lor au plecat de azi dimineață la întreprinderea aflată la vreo 2 kilometri, să aducă niște consolе, pe care au fi uitat bineînțeles să le găsească aici ca să poată lucra. N-au venit în ziua de azi pînă la ora 11,15. Programul lor a început de la 7. Nici unul din cei patru n-a făcut nimic din lucrul pentru care sînt plătiți pe ziua de azi. Urcăm în blocul nr. 2. În apartamentul 6, mozaicarul Nicolae Popa, din echipa lui Victor Cantemir, rămîne cam fără grai cînd ne vede. Tocmai punea mozaic în hol și în baie. Întîi ne repede inginerul Nicolae Burduhos și ne explică dînsul că lucrătorul a greșit să nu i se mai toarne mozaic, a cumpărat el greșit, noi am economisit mozaicul și, pentru asta, i-am trimis un om să lucreze, fără nici o plată suplimentară". Bineînțeles toată lumea știe. Nu era nevoie ca inginerul să stăruie atîta. Cine a mai pomenit ca un locatar care își pune greșit și cheamă un mozaicar de pe șantier, să-l plătească ? Omul își face lucrarea în timpul orelor de program, cu mare plăcere și spre încîntarea întregii lui echipe care lucrează în altă parte. În rest, totul este și mai bine. „Locatarii nu au nemulțumiri, că ne-ar fi interzis", afirmă inginerul Nicolae Burduhos. Că lucrurile nu stau tocmai așa, o confirmă nu doar constatările noastre de mai sus dar și starea deplorabilă a instalației de apă și a subsolului de la blocul nr 3.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica șoselei

Morfeu stă la pîndă

În zilele anotimpului florilor și al redeșteptării naturii la viață, cînd încălzirea vremii și zilele lungi reprezintă serioase avantaje pentru automobiliști, apar tot mai frecvente tentațiile unor călătorii lungi și folosirii mai intense a autoturismelor, chiar pe spații restrînse. Revine concomitent în actualitate și o problemă a cărei rezolvare, din păcate, nu e găsită, în ciuda trecerii anilor. E vorba de atipirea la volan, tot mai frecvent înregistrată în statisticile accidentelor, pe măsură ce înaintăm spre vară.

Bineînțeles că evitarea adormirii la volan e în primul și în primul rînd o problemă de educație, de civilizație. Fiecare om trebuie să știe în funcție de o sumedenie de factori : antrenament, starea sănătății, forță fizică, de ce performanțe este capabil în domeniul conducerii auto. Nu poți să compari rezistența unui automobilist cu milioane de kilometri la activ, care se încumetă să participe și mai ales să termine raliul Safari, cu un începător, care n-are nici o mie de kilometri rulați.

Citeodată se mai uită o chestiune : trecerea anilor. Dacă la 30 — 40 conduceai fără probleme sute de km nonstop, la 60 de ani, atingerea unei asemenea performanțe nu mai e la îndemîna oricui. Necazul e că sînt încă oameni care nu vor să recunoască că bătrînețea nu iartă, chiar dacă unii rezistă mai bine acestei, chiar dacă ne ferim s-o zicem, maladii.

E de înțeles, e omenească dorința unor oameni, de a ajunge cît mai repede acolo unde se cere prezența, ajutorul lor. Dar e absurd, de pildă, ca la drama celui suferind să se adauge drama șoferului care se accidentează pe drum atipind la volan ori ieșind în decor din cauza utilizării unei viteze necibzuite.

Scriitorul are zile cînd nu e inspirat, pictorul la fel. Primul rupe foaie după foaie, se ridică de la masa de lucru și pleacă, al doilea trage cu pensula un X anulînd tot ce a făcut sau la simplu lucrarea începută de pe șevalet și o pune într-un colț. În funcție de temperament și de dispoziție, fiecare procedează în felul lui. Dar automobilistul care simte că în ziua aceea „nu-i în mînă", că face greșeală după greșeală cum procedează ? Bineînțeles că nu putem pune semn de egalitate între creație și o activitate practică, complexă însă, cum e conducerea auto, deși inclusiv în acest domeniu știința și-a pus în ultimii ani serios amprenta. Ea stabilește dacă un om capabil sau nu, într-o zi sau alta, să conducă în siguranță, prin sistemul bioritmului. În cazul unor date prin care miraculosul calculator pune în evidență lipsa de formă în ziua cu pricina a șoferului care trebuie să conducă un tren rutier, la sute de kilometri distanță, factorul responsabil poate să-l înlocuiască pe pilot. Bine, asta în sistemul transportului rutier la scara macro, dar noi, la scara micro, cîți renunțăm să folosim mașina cînd simțim că dintr-un motiv sau altul nu sîntem în formă ?

Realitatea e că cei tari, care nu pleacă sau amînă călătoria în asemenea cazuri, reprezintă o veritabilă rară avis.

Adăugarea unei deplasări cu autoturismul, nu neapărat prea lungi, la o zi de muncă fizică grea, după cum e și firesc amplifică gradul de oboseală al organismului pilotului .Dar nu neapărat activitatea trebuie să fie fizică pentru a se ajunge la extenuare, ci și o muncă intelectuală nervoasă, stresantă poate deveni chiar mai istovitoare cu mult decît cea fizică.

Nu-i mai puțin adevărat că pentru unii, o scurtă deplasare cu mașina după o acumulare de oboseală, poate avea un efect benefic. Sînt oameni pentru care pilotarea mașinii e a doua natură. Așa cum spuneam ei se relaxează după o muncă grea, dar totul merge pînă la un punct. Organismul uman nu-i de oțel, care mai cedează și el, precum unele tipuri de rulmenți care țin doar o mie de km.

Există tomuri întregi de studii, rezultate ale unor experiențe, teste privind problemele oboselii, cauzelor, efectelor, urmărilor ei, dar cum fiecare om reprezintă un mic univers unic, e greu să dai verdicte. Să cataloghezi, să încadrezi pe fiecare undeva pe o fișă în această imensă cartoteca umană.

Concluzii pot fi însă în mod firesc trase dintr-o sumedenie de întîmplări care vizează efectele oboselii în conducerea auto.

Există și situații cînd, mii, zeci de mii de șoferi care rulează într-o anumită zonă sînt handicapați puternic de efectele unei anumite situații meteorologice. O canicula declanșata în vara anului 1965 în zona de sud-est a țării a influențat în așa măsură starea fiziologică a șoferilor care conduceau în orele amiezii mașinile, încît fenomenul atipirii la volan a apărut la sute de șoferi. Faptul că imensa lor majoritate a reacționat chibzuit, prin sporirea frecvenței haltelor, a atenuat considerabil efectele ofensivei diurne a lui Morfeu. Au fost totuși destui care au plătit tribut imprudenței lor.

O ploaie mocănească generalizată poate avea aceleași efecte. Presiunea atmosferică, alterarea dispoziției pasagerilor, creează de regulă o stare de somnolență generală, care include, bineînțeles, și pe șofer. Din nou, deci, apare Morfeu cu ispitele și pericolele lui.

„Fixul" unora de a ajunge la o anumită oră într-un anumit punct, joacă descoperi feste extrem de neplăcute șoferilor și pasagerilor lor. „Fusesem mutat cu serviciul în alt oraș, situat cam la 350 km de fostul domiciliu, îmi povestea un prieten. Șoferul ne-a propus să încărcăm bagajele seara, să călătorim noaptea, iar dimineața să ajungem la destinație. Planul frumos în teorie. Timpul bun, drumul uscat, răcoare. Primele ore au fost agreabile, am discutat, am făcut schimb de impresii asupra frumoaselor locuri prin care treceam. Pînă cînd, vălul oboselii a început să ne cuprindă pe toți, Soția și fetița adormiseră. Eu, cu prețul unui considerabil efort, am încercat un timp să-l țin de vorbă pe pilot. Acesta îmi răspundea tot mai rar. Chiar modul cum discuta, cuvintele rostite rar și vorbele lungite arătau că e obosit și că răspunde în silă. Apoi a încetat să vorbească. Dădea numai din cap ori chiar nici atît. L-am rugat să oprească. A oprit chiar de mai multe ori, se înviora, mai bine zis ne învioram cîte puțin, apoi somnolența reîncepea. Teribil de pervers „atacă" Morfeu. Pe nesimțite îți cade capul pe piept. Întîi pentru o secundă, două, apoi, după ce tresari speriat, somnul revine, și durata atipirii crește la 3—4 secunde. Mă uitam cu coada ochiului la șofer. Aparent, totul era în regulă. Capul îl ținea drept, mîinile țineau volanul cum trebuie iar imensul autovehicul rula pe traiectoria normală. Numai privind mai atent m-am dumirit că el ținea ochii întredeschiși pentru a observa din cînd în cînd ce se întîmplă în față, în rest, cum se zice, era între vis și viață. De fapt, ce de mirare ? Unii dorm pe cai, alții stînd în picioare, iar unii chiar mergînd.

Spre 2—3 dimineața, mersul a devenit un veritabil calvar. O trezire a mea după o atipire de cîteva minute — renunțîsem să mai urmăresc ce face șoferul — a fost teribilă : mașina pendula dintr-un acostament în altul. Atunci l-am văzut pe șofer trezindu-se speriat la culme. Noroc că șoseaua era goală. Dar în dreapta era munte și în stînga malul abrupt al unui rîu. A fost ultima călătorie pe care am făcut-o noaptea, cu mașina. Chiar cînd sînt perfect odihnit, nu plec niciodată în călătorii nocturne, la volan.

O întîmplare recentă mi-a arătat o dată mai mult ce urmări poate avea sfidarea lui Morfeu. Lucrase la cîmp toată ziua și spre seară a plecat la un drum de numai 50 de km. Intenționa să-și vadă mama bolnavă într-o altă localitate și să se întoarcă seara tîrziu, acasă. „Eu nu știu să conduc, povestea prietenul său, dar mi-am dat seama că nea Florea e tare obosit. Probabil să nu-l fure somnul, scotea mereu capul pe fereastră. Apoi și-l retrăgea în interior și repeta mișcarea din nou după scurt timp. Nu mi-am închipuit că cineva poate adormi în bătaia unui curent de aer rece, Nea Florea mi-a demonstrat contrariul. Mașina a virat deștul de brusc, probabil fără control — spre stînga și a luat în brațe un pom. Pe mine, coliziunea m-a zburat afară. Am căzut pe arătură, alegîndu-mă doar cu cîteva vînătăi. Capul lui Florea, surprins în exterior, a fost compresat între cadrul ușii și pom. Era complet zdrobit. Era bine că nu fi plecat. Dar nu știam că e posibil să se întîmple și așa ceva ?"

VICTOR BEDA ■

În fața unui impetuos Cămătaru, apărarea sovietică e în alertă !
Fotografie de AUREL NEAGU ■

Prima victorie

Miercurea trecută, la Timișoara, reprezentativa noastră de fotbal a întrecut-o pe cea a U.R.S.S. cu 2—1. A fost, firește, o partidă amicală, al cărei rezultat nu trebuie supralicitat, dar nici trecut cu vederea, socotind că victoria, prima din întîlnirile directe dintre cele două echipe, a fost obținută în fața unei formații puternice (și complete) aflată în febra pregătirilor pentru C.M. din Mexic. Tricolorii (cu un singur stelist, Bölöni) au jucat bine, învingînd pe merit. În contextul succeselor din ultima vreme (intrarea Stelei în finala C.C.E., calificarea juniorilor la C.E.), izbînda de la Timișoara vine să sublinieze posibilitățile fotbalului românesc, marile lui disponibilități, dîndu-ne speranțe în perspectiva viitoarelor preliminarii europene, prevăzute să înceapă în toamnă.

La peluză

Dacă și arbitrajele

O narcisă de primăvară lîngă buchetul de bucurii al Rapidului. Giuleștiul barat de pancartele victoriei. O singură înfrîngere în retur și Dinamo coboară un loc în clasament. Lupta pentru locul secund este mai strînsă și infinit mai aprigă decît ne-o închipuim noi. Lacrimile din Regie reținute în revolta Țapii ispășitori, Speriatu și arbitrul. Zadarnice încercări de a găsi un alt sens recunoașterii de a fi întîlnit un adversar mai puternic, imposibil de învins. Primăvara de zodie a Stelei : Marea Finală, învinge principalul adversar, se distanțează la șase puncte. Dinamo învinsă în Giulești, în Cupa României, întîlnește Progresul în vreme ce Universitatea Craiova și Dinamo se întîlnesc între ele. Corvinul — 67 ! Bate spre suta de goluri. Multă lume a fost convinsă că va renunța la un punct în favoarea acestei triste A.S.A. Tg. Mureș — echipă tînără și frumoasă. Un paradox ? Ce se întîmplă ? Mai așteptăm. Mai ales că din înalturi coboară vertiginos Politehnica Timișoara care, bănuim, suferă de rău de înălțime. Echipele studențești rămîn totuși mai departe rămășurile noastre de liniște. Craiova în reconstrucție pe locul al treilea ! — minune! Clujul în ascensiune. S-ar părea că după Corvinul în jos, orice este posibil. Să fie asta un semn de slăbiciune al campionatului ? Candidatele la retrogradare nu joacă rău și loturile lor sînt chiar puternice în multe din compartimentele lor principale. Să fie de vină antrenorii ? Echipe mai fragile decît ele nu coboară de mijlocul clasamentului. Sigur, antrenorii au partea lor de vină. Cum se explică însă că unul și același antrenor, să-l luăm de pildă pe Robert Cosmoc, culisează în sus și în jos cu aceeași ușurință ? Trebuie să ne întrebăm și dacă ne-ar plăcea un campionat previzibil și care ar fi semnificațiile care s-ar naște atunci ? Îmi place să cred că așa cum e acum este bine : Steaua finalistă în C.C.E., două echipe de juniori în turneele finale ale competițiilor de pe continent, o echipă care a marcat pînă acum 67 de goluri — Corvinul, naționala victorioasă în meciul cu U.R.S.S. pentru întîia oară în istoria întîlnirilor cu această puternică echipă, un campionat în care au loc juniori de 17—19 ani laolaltă cu veteranii Stăm mai prost cu arbitrajul, dar aici problema e mai mult de caracter și mai puțin de talent. O consolare ar fi, dacă o putem numi astfel, că nici în alte sporturi, de pildă în handbal, dacă ce-am auzit este adevărat, lucrurile nu stau cu mult mai bine. Din fericire, remediile în acest caz ne sînt mult mai la îndemînă, dacă le-am dori. Mă gîndesc la o campanie deschisă, cu reluări de faze la televiziune, cu dezbateri publice, profitabile într-un plan mai larg atît pentru arbitri, cît și pentru sportivi și marele public.

NICOLAE CRISTACHE ■

ȘAH

Pregătiri febrile

Jucătorul nr. 1 păstrează un moment de tăcere. Campionul lumii pregătește viitoarea competiție. Turneu sau meci ? Este așteptat la masa de joc. Kasparov a creat alte coordonate șahului, i-a imprimat un nou ritm. De mai bine de patru luni, Kasparov nu a mai combătut, croiește planuri strategice pentru meciul-revanșă. În ultimii doi ani nu a participat la nici un turneu internațional. A escaladat drumul anevoios spre titlul mondial trecînd prin „interzonal", trei meciuri ale candidaților și alte două meciuri infernale cu Karpov. În acest răstimp a jucat împotriva lui Karpov atîtea partide cît pentru o viață și doar 18 partide împotriva unor mari maeștri străini. Așa că, pe bună dreptate, se iscă întrebarea care este actuala forță de concurs a celui mai tînăr campion al lumii. Se pare că, deocamdată, este imposibil de răspuns într-o competiție, Kasparov refuzînd invitațiile și ofertele atractive la turnee în favoarea pregătirii de „laborator". În schimb ex-campionul lumii, Anatoli Karpov, a jucat și chiar a cîștigat turneul de la Bruxelles cu 9 puncte din 11 posibile, lăsînd în urma sa jucători foarte puternici : V. Korcinoi, J. Timman, A. Miles ș.a. Ce face Kasparov ? Precum el însuși declara nu demult, are îndatoriri față de sine însuși și față de lumea întreagă. Depune eforturi pentru a face cît mai cunoscut șahul. Dorește ca prin calitatea și frumusețea partidelor sale să atragă masele înspre „jocul minții". Își șlefuiește jocul încercînd să transforme aspectele luptei sportive în creații artistice. Kasparov croiește planuri ambițioase...

S-a deschis de curînd la Baku un minunat club de șah dedicat campionului. Cu ce scop ? Nicidecum pentru a-i spori popularitatea. Maniera strălucită a evoluției sale în cel de-al doilea meci cu A. Karpov l-a făcut pe Kasparov tot atît de cunoscut pe toate meridianele lumii cît fusese Fischer după meciul din 1972. Cei doi mari „fanatici" ai șahului, Fischer și Kasparov, n-au stat niciodată față în față, s-au întîlnit doar în piscul ierarhiei Elo. Cu toate acestea nici unuia dintre cei doi coloși nu-i este străin stilul de joc al celuilalt. Cînd a fost întrebat de eventualitatea transpunerii în practică a unui meci cu Fischer, răspunsul lui Kasparov conținea înțelepciunea maturității : „... dintr-un astfel de meci aș avea foarte multe de învățat, după care cu siguranță că aș juca mai bine ca înainte".

Kasparov muncește zilnic 6 ore în fața tablei de șah. Caută mereu noi idei, își mărește repertoriul de deschideri depășindu-l pe toți ex-campionii lumii la capitolul diversitate și profunzime. Munca îl absoarbe. Știe că nu poate face față singur avalanșei de informații. Se joacă șah pe toată planeta. În fiecare zi, undeva în lume începe un turneu, se joacă partide ce pot deveni clasice, iar campionul trebuie să le știe și să le analizeze primul pentru a se menține în vîrful ierarhiei mondiale. Știe că este o luptă contra cronometru pentru obținerea și parcurgerea a cît mai multe informații. Patru antrenori îl sprijinesc în căutarea și sistematizarea materialelor. Kasparov recunoaște că „în șahul modern este un flux imens de informații. Între 7 000 și 8 000 de noi partide îmi trec anual prin fața ochilor, din care selectez 1 500, din care analizez o cincime, partidele ce devin clasice..." Aceasta și pentru că la capitolele ambiție, perseverență și memorie, Kasparov este jucătorul cel mai dotat. Cît poate cuprinde memoria campionului, cît cunoaște el ? Un răspuns matematic este imposibil. Kasparov afirmă că ar cunoaște pe de rost „tot așa de multe partide cîte cuvinte are limba maternă..." Și Kasparov studiază cu încăpățînare. Cînd pregătește o inovație teoretică, timp de zece zile lucrează la o mutare... Marele maestru internațional John Nunn explica procesul de creație al campionului arătînd îndrăzneala acestuia de-a aplica în practică, uneori, planuri mai puțin exacte. Dar atunci cînd Kasparov reia o mutare într-o partidă cu Karpov este clar că ex-campionul lumii răspunde corect și, dacă și atunci Kasparov obține avantaj, înseamnă că e necesar să se scrie mai mult pentru lămurirea ramificațiilor variantelor. Kasparov știe cu exactitate că forța sa excepțională constă în felul cum „înoată" în pozițiile complicate și în maniera sa de luptă în atac.

„Revolta" campionului împotriva ideii de meci-revanșă s-a mai domolit. Din nou îl va avea în față zeci și zeci de zile pe Karpov ! Despre veșnicul său adversar afirmă, în continuare, că „este foarte puternic". Îl apreciază la justa valoare potențialul de luptă, nivelul cunoștințelor. Despre viitoarea întîlnire, Kasparov crede că ea n-ar fi nici în interesul federației sale și că nici Karpov nu ar fi fost prea interesat să-l joace. ...Singurul care dorește acest meci, susține el, este președintele F.I.D.E. Campomanes ! Ce crede Kasparov despre soarta viitorului meci ? Este lesne de priceput, îl va cîștiga, desigur, mai ales că apreciază că va atinge potențialul maxim în jurul vîrstei de 30 de ani. Se deduce, deci, că vor urma 7—8 ani de urcuș.

MARGARETA MUREȘAN ■

Problema care se pune, încă din startul discuției, e următoarea : trebuie socotit recentul eșec al luptătorilor noștri de greco-romane la europenele de la Atena drept un accident sau ei trebuie privit cu mai multă seriozitate, ca un nou avertisment într-o conjunctură în care, am mai spus-o, expunînd și motivele (care țin de federații și de C.N.E.F.S.), unele sporturi în care dețineam pe plan internațional poziții fruntașe bat pasul pe loc sau chiar dau înapoi ? Cu părere de rău, înclinăm spre a doua variantă, notînd că 1986, care prevede campionate mondiale în toamnă (23—26 octombrie, Budapesta), a început pentru lupte sub auspicii mai degrabă nefavorabile : doar două medalii la C.E., una de argint (Mihai Cișmaș, cat. 52 kg) și una de bronz (Ilie Matei, cat. 90 kg). Față de anul precedent, nici el cu un bilanț conform posibilităților, 1—3—1 la europenele de la Leipzig (23—25 aprilie), 1—2—2 la mondialele de la Kolbotn (8—11 august), reculul e evident. Aurul, adjudecat în 1985 de Ștefan Rusu și, respectiv, Ștefan Negrișan, lipsește acum din palmaresul sportivilor noștri, clasați la Atena pe locul 5 după ce, în 1985, ocupaseră locurile 2 (C.E.) și 3 (C.M.). Se mai cuvine să adăugăm că, spre deosebire de alți ani, numai 2 dintre luptătorii noștri de greco-romane au figurat în clasamentul mondial pe anul 1985 al „primilor 24" și aceștia nu pe poziții foarte avansate : Negrișan pe 13, Rusu pe 20.

Acestea fiind zise, să încercăm să depistăm cauzele. N-ar fi exclus, dîndu-le crezare antrenorilor Ion Cernea, Simion Popescu, Constantin Stan, care au răspuns de pregătirea lotului pentru Atena, ca o tragere la sorți „dirijată" și cîteva arbitraje părtinitoare să fi condus, în ceea ce ne privește, la un bilanț sub așteptări. Dar de aici și pînă la a explica eșecul numai prin alții ni se pare că se așterne un drum lung, pe care justificările sînt greu de admis. Motivele sînt mai adînci și ele țin, să ne fie cu iertare, nu atît și nu doar de trageri la sorți sau de arbitraje, cît de modul superficial în care, de cîțiva ani, se muncește în această disciplină fără ca federația și, implicit, C.N.E.F.S. să se arate preocupate și prompte în a interveni.

Sigur că Cernea, Popescu și Stan nu pot fi exonerați. Dar la fel de adevărat e și faptul că ei (care au răspuns de echipa națională și în 1985) nu pot decît perfecționa, șefii etc. ceea ce primesc de la cluburi. Și ce primesc ? Performeri tot mai puțini, lipsa unei reale concurențe pentru ocuparea unui loc în lotul reprezentativ, permițîndu-le lui Negrișan (mai nou) și lui Rusu (în repetate rînduri), adică valorilor autentice (Rusu este campion olimpic, dublu campion mondial și de 5 ori campion european), să se „plictisească" din cînd în cînd, ba chiar uneori, cazul lui Negrișan înaintea Atenei, să dea bir cu fugiții ! Neavînd pe cine promova în loc, absența lui Negrișan a impus „urcarea" lui Ută la 68 kg fără beneficii (locul 7), federația a închis mereu ochii, complăcîndu-se într-o înțelegere vecină cu toleranța. Normal ar fi fost, nu-i așa, să pedepsească de fiecare dată abaterile, dar cu cine să-i fi înlocuit pe mofturoși ? ! Căci Rusu, de pildă, știe bine că în spatele lui nu e decît Huțuleac, care (cel puțin deocamdată) n-are clasa și experiența care să îndreptățească nădejdile la vreo medalie ! Că s-a îngustat, din motive diverse (sport extrem de pretențios, se lasă 3—4 kilograme la un antrenament, ce părinți își mai dau copiii la lupte cînd, bunăoară, tenisul e la fel de la indemînă ? !), aria de selecție, e o realitate, dar ce-au păzit și ce păzesc zecile, sutele de antrenori ? ! Pe ce și-au luat banii ? ! Ca să fim și mai concreți : de mai multă vreme, cam de la Boțilă, Păun, Martinescu etc., centre altădată cu tradiție ca Pitești, Galați, Brașov, Craiova etc., excelent dotate material și încadrate îndestulător cu tehnicieni (cite 7—8), nu mai descoperă și nu mai promovează nici un talent, mulțumindu-se cu clasări mediocre, trăind din amintiri. Normal ar fi fost ca federația (în primă instanță) și C.N.E.F.S. să sesizeze dificultatea momentului și să intervină. Nimic însă nu s-a întîmplat. Nu s-a adoptat nici o măsură, nu s-a dat nici o sancțiune, ajungîndu-se în situația în care, ca să luăm exemplul cel mai elocvent, luptele noastre nu mai aliniază în întrecerile de prestigiu nici un reprezentant la 48 de kilograme ? ! Adică la categoria la care, timp de 15 ani, românii au dominat prin Berceanu și Alexandru toate marile competiții, cei 2 multipli campioni olimpici, mondiali și europeni, aviînd „medaliile asigurate de acasă". Întrebi în stînga și în dreapta „de ce" și ți se răspunde, cu ridicări din umeri, „n-avem", de parcă asta n-ar fi, și nu e, treaba antrenorilor și a federației ? !

Încă un avertisment

● De la locul 2 la locul 5 ● Cui va preda Ștefan Rusu ștafeta ? ● În continuare, fără reprezentant la 48 de kilograme ?! ● Antrenori mulți, performeri puțini.

Ar mai fi multe de spus (de pildă că Ion Cernea, fiind și arbitru, șef de sală, nu poate conduce direct echipa la europene, mondiale etc., limitîndu-se la analizele de după meciuri !), dar ne oprim aici, repetînd că ratarea de la Atena n-a fost o întîmplare, ci un avertisment. Încă unul dintre cele de care F.R.L. și C.N.E.F.S. au obligația să țină seama, luînd acum, cît încă nu e prea tîrziu, măsurile care se impun. Nu vrem să facem pe profeții, dar teamă ne e că ne vom trezi mîine, poimîine și cu luptele acolo unde, în partea de jos a ierarhiilor internaționale, au ajuns handbalul și boxul ! E absolut necesar ca F.R.L. și C.N.E.F.S. să procedeze la o analiză temeinică a modului în care, plezirist și adesea după ureche, se lucrează azi în aria luptelor greco-romane (de libere nici nu mai vorbim, dar față de ele nici nu avem asemenea pretenții), instaurînd o atmosferă de muncă, de seriozitate, de ordine și disciplină. În afara căreia, se cunoaște, nici o performanță strălucitoare nu e posibilă. Altfel zis în lupte (și nu numai) e tot mai puțin timpul amintirilor și tot mai mult cel al unei activități intense, responsabile, pasionate. Dincolo de analize și de sancțiuni, se simte nevoia ca antrenorii să bată mai mult localitățile țării, orașe și sate, să caute pentru a descoperi acele talente (ele există !) care, cultivate cu atenție și formate la aspra școală a muncii, pot readuce luptelor noastre anvergura și prestigiul cu care ne-au obișnuit.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● **Regionala de căi ferate Timișoara,** ca răspuns la articolul apărut în Flacăra din 21 01 1986, ne comunică printre altele : Referitor la trenul 423 ce pleacă din Timișoara pe ruta Timișoara Nord — Baia Mare, din cercetările efectuate a reieșit că, într-adevăr, pregătirea acestui tren a fost necorespunzătoare din punct de vedere tehnico-sanitar, fapt pentru care șeful de tură Rețeanu Dumitru a fost sancționat cu retragerea unei gradații din retribuție pe o lună, deoarece nu a verificat personalul din subordine, iar șeful de echipă Cuciula Mihai, sancționat cu retragerea a două trepte din retribuția pe 3 luni, deoarece nu și-a îndeplinit sarcina de a verifica și urmări pregătirea tehnico-sanitară a trenului.

● Pare neverosimil, dar așa este : la unitatea nr. 86—Tutungerie, de lîngă gara C.F.R. Mangalia, un grup de oameni privesc cu nedumerire un cartonaș pe care scrie : Luni, miercuri, vineri și duminică — închis, sînt la cursuri ; marțea și joia deschis. „Un asemenea anunț" — ne scrie **Gheorghe Bozu din Mangalia,** str. 30 Decembrie nr. 27 — n-am mai întîlnit în rețeaua comercială. Mai spun unii, care locuiesc în acest cartier deservit (adică rău servit) de respectiva tutungerie, ce ar trebui să asigure și difuzarea presei, că o lună de zile chioșcul a mai fost închis pe motiv de... concediu medical ; altă lună... din cauza concediului de odihnă sau pentru... inventar, pentru că... primește marfă etc. etc."...

● Lui **Gheorghe Semeniuc din Sighetu Marmației,** str. Făget nr. 42, îi trimite o veste bună **Întreprinderea de transporturi auto Maramureș :** S-a reanalizat situația și s-a dispus reîncadrarea dumneavoastră în meseria de mecanic auto. Aceasta s-a făcut avîndu-se în vedere în mod cu totul deosebit situația dv. familială. Perioada 1 XII 1985 — 10 III 1986 vi se consideră concediu fără retribuire acordat pe motivul (reducerii) activității. Autobaza Sighetu Marmației va întocmi actele necesare cu privire la continuitatea în aceeași unitate. Vi se atrage însă atenția asupra strictei respectări în viitor a disciplinei și a sarcinilor de producție ce vă revin.

● În urmă cu aproximativ 70 de ani, în satul meu natal, Codreni, din comuna Mileanca, a început să prindă contur o clădire modestă, care avea să devină cea mai mare clădire pînă la construirea noului local de școală, moment în care prima dobîndea o nouă destinație, aceea de a adăposti căminul cultural. Totul pare normal, numai că vechea clădire a ajuns într-o stare de degradare greu de descris. Nebeneficiind de nici o reparație capitală, îi plouă prin acoperiș, zidurile i s-au coșcovit, așa încît toată pare acum o ruină. Mulți dintre noi, locuitorii, am dori s-o refacem și sîntem gata să dăm în acest sens o mînă de ajutor. Rămîne doar ca autoritățile locale, rectele primării, să preia inițiativa. **(Paul Săucă, Mileanca, jud. Botoșani)**

● De la **Ministerul Educației și Învățămîntului** un răspuns pentru maistrul-instructor Neculai Ursache : În urma apariției Decretului nr. 420/1985, se află în curs de reglementare modalitățile de încadrare și retribuire în mod unitar a maiștrilor-instructori în unitățile socialiste la care au fost transferați. După definitivarea acestora de către organele centrale competente vor fi încunoștințate toate ministerele și organele centrale și locale care au unități școlare în subordine. Potrivit Legii educației și învățămîntului, nr. 28/1978, funcția de maistru-instructor nu mai este prevăzută în categoria personalului didactic. În nomenclatorul funcțiilor personalului muncitor, funcția de maistru-instructor este cuprinsă la capitolul Învățămînt în categoria personalului de specialitate de instruire practică.

● Ca unii ce nu dispunem de gaze la bucătărie foloseam frecvent butelia de aragaz la pregătitul mîncărurilor și, în genere, la asigurarea întregului menaj — ne scrie **Alexandru Georgescu** din București, str. Valeriu Braniște nr. 39. Cum însă, de la o vreme, ceasul-regulator de debit s-a defectat iremediabil iar în comerț nu se găsesc altele de schimb și nici centrul de preschimbare a buteliilor nu ni-l înlocuiește, sîntem în situația neplăcută de a nu putea depăși impasul în care ne aflam, practic de a nu folosi butelia, iată de ce vă întrebăm pe dv. ce-i de făcut ? Poate ne dați dv. o mînă de ajutor, propunînd celor în drept, comerțului adică, să asigure aprovizionarea magazinelor de specialitate cu o astfel de piesă de schimb indispensabilă.

● Pentru Eugen Dugulan din Sibiu primim o veste bună de la **Consiliul popular al municipiului Sibiu** care, în acest fel, răspunde la memoriul său : avînd un copil la angajare și doi în prezent (să-i trăiască și... la mai mulți ! — n. n.), Eugen Dugulan, electrician la Cooperativa „Gheata", este îndreptățit să obțină o locuință. Pentru aceasta a fost trecut pe lista de priorități la nr. 8. Cererea a fost discutată în ședința de comitet executiv, urmînd ca, în conformitate cu dispozițiile art. 10 din Legea 5/1973, conducerea cooperativei să-i soluționeze efectiv problema.

● Imobilul în care locuiesc a fost serios afectat de seismul din 1977 ; cu timpul terasa a crăpat și a început să se infiltreze apa, așa încît întregul apartament a fost năpădit de igrasie și mucegai. Am umblat, pe scară ierarhică, la toate forurile locale responsabile, începînd de la asociația de locatari, ICRAL, pînă la consiliul popular municipal. Toți mi-au promis că-mi rezolvă problema, dar de ani și ani sînt purtat pe drumuri și dus cu vorba și nu s-a făcut nimic. În ultimă instanță, însuși tovarășul primar al municipiului mi-a spus că, dacă îi aduc negație de la ICRAL cum că imobilul nu se poate repara, îmi va schimba apartamentul cu un altul. I-am adus, însă, chiar a doua zi, apartamentul promis a fost dat altcuiva, iar eu și familia mea am rămas să ne ducem mai departe calvarul. Oare, chiar nu mă poate ajuta nimeni ? **(Costică Stoica, Brașov,** str. Berzei nr. 4, bl. 9, sc. A, ap. 17).

● La sesizarea lui Gheorghe Tătăruș din Focșani, **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Vrancea** răspunde : Din verificările efectuate a reieșit că cele sesizate de petent sînt reale, fapt pentru care s-a întocmit un deviz în valoare de 110 000 lei din cota Oficiului de gospodărie comunală pentru refacerea pavajului principalei străzi din cartierul focșănean Mîndrești, pe o suprafață de aproximativ 5 000 m. p. Este vorba de strada Liliacului, al cărui pavaj realizat din bolovani de rîu se deteriorase, îngreunînd foarte mult accesul în zonă al autovehiculelor și pietonilor.

● Mă numesc **Munteanu Reni** și domiciliez în orașul Vînju Mare, strada Calea Rahovei nr. 12. Vă scriu, în numele mai multor locuitori, în speranța că ne veți ajuta. Ne aflăm la o distanță de circa 30 km de municipiul Drobeta-Tr. Severin, reședința județului nostru, Mehedinți, și, prin natura muncii noastre, avem nevoie să ne deplasăm de 2—3 ori pe săptămînă pînă în orașul de pe malul Dunării, însă, din păcate, nu aven nici un autobuz care să aibă cap de linie la Vînju Mare. Cele care trec prin urbea noastră — și sînt într-adevăr cîteva — vin deja arhipline și mai întotdeauna riscăm să rămînem pe jos, pentru că deseori nici măcar nu mai opresc. Iată de ce propunem celor în drept să analizeze cu atenție situația și să dispună introducerea unui autobuz special pentru Vînju Mare, care să plece dimineața și să se întoarcă seara, făcînd deci cap de linie în-tînărul nostru oraș.

● **M.E.I., Direcția personal, învățămînt, organizare și control :** În legătură cu scrisoarea tovarășei Aglaia Hăulică din Vaslui, s-au dispus următoarele măsuri : 1. Sancționarea cu „avertisment" a profesorului Badiu Victor, de la Liceul de matematică-fizică „M. Kogălniceanu" din Vaslui, pentru lovirea unor elevi în ziua de 22 octombrie 1985, cînd era profesor de serviciu. 2. Retragerea avizului de funcționare ca director la același liceu, începînd cu data de 14 aprilie 1986, pentru profesoara Badiu Elena, avînd în vedere că în activitatea desfășurată a dovedit, între altele, lipsă de tact în raporturile cu elevii, părinții și cadrele didactice.

● Primim de la sondorul **Leontin Șeitvar din Cluj-Napoca,** str. Girbov nr. 18, bl. K, sc. 1, ap. 18 : pe 20 03 1986, am primit de la Institutul de cercetări miniere pentru substanțe nemetalifere, unde lucrez, un apartament cu patru camere, pentru mine și întreaga mea familie, dar cînd m-am prezentat la ICRAL, după întocmirea formalităților, cei de aici au refuzat să-mi elibereze cheile de la apartament pînă nu achit obligatoriu costul jaluzelelor valorînd 1 900 lei. Nu știu cu ce drept și în virtutea cărei legi sînt obligat să cumpăr niște jaluzele de care familia mea nu are nevoie ?

● Din răspunsul trimis de **Sucursala județeană ADAS Constanța** la scrisoarea lui Neculae Pîslaru reținem, ca prezentînd un mai larg interes, următoarele : în conformitate cu prevederile „Condițiilor speciale Tarif Adas 1 a privind asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente", la expirarea asigurării petentului I s-a achitat în mod corect suma asigurată la care avea dreptul, adică 5000 lei prevăzuți în polița de asigurare, plus majorarea de 10%. Precizăm că asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente arătată mai sus a cuprins și riscurile cu privire la eventualele accidente în urma cărora asiguratul putea rămîne cu invalidități permanente, parțiale sau totale, pentru care ADAS plătește pînă la de 6 ori suma asigurată înscrisă în poliță. Rezultă că N.P. putea beneficia, pe lîngă suma de 5 500 lei la care avea dreptul la expirarea asigurării, și de sume asigurate pentru invalidități permanente din accidente pînă la limita sumei de 30 000 lei.

● **Ion I. Todirașcu din comuna Ilețegiu, județul Bacău,** întîmpină greutăți în eliberarea fondului său social de la Cooperativa de credit din Livezile. „Sînt om al muncii în cadrul GIP Borzești — ne scrie el printre altele — și am cotizat la Banca de credit din comuna Livezile (de care aparține în această privință și comuna mea natală) de peste 30 de ani fără să fi beneficiat de vreun credit de la sus-menționata cooperativă. Devenind membru CAR al GIP Borzești, am făcut cerere de retragere a fondului meu de la Cooperativa de credit din Livezile, dar tovarășii de aici nici gînd să-mi elibereze suma depusă, susținînd, în mod incorect după părerea mea, că o dată banii depuși nu se mai restituie . De aceea vă rog respectuos să faceți ceva să intru în posesia banilor ce îmi revin de drept, pentru că nu are nici un rost să lucrez la Borzești și să cotizez la Livezile.

● **Consiliul popular al municipiului Tecuci** confiră cele sesizate pe petentul Mircea Ionescu. Este adevarat — se arată în răspunsul primit — că nici pînă la data de 27 ianuarie 1986 M.I. nu primise diferența recalculată de pensie ; aceasta din motive obiective. În ziua de 23 martie însă, omul a primit suma de 4742 lei ce reprezintă diferența recalculată, drepturile bănești ale petentului din perioada iunie 1985 — februarie 1986. Așadar, de la această dată petentul a intrat pe deplin în drepturi și se declară mulțumit de modul cum i s-a rezolvat problema.

● Iarăși mai vechea meteahnă a vînzării condiționate ! De această dată exclamația de nemulțumire ne parvine de la minerul **Mircea Matei de la I.M. Barza-Brad,** județul Hunedoara. După cum ne scrie el, în magazinele alimentare din localitatea sa de domiciliu, dacă vrei să cumperi 15 ouă trebuie să cumperi și un kilogram de pește, dacă lei 5 kg cartofi, obligatoriu vînzătorul îți vinde și o pungă de pufuleți sau un borcan de compot cu termenul depășit etc. Și exemplele de acest fel pot continua. Oare este corect ? se întreabă nemulțumit Mircea Matei. Nu este corect, ce are de zis Direcția comercială județeană ?

● Un caz pe care îl aducem la cunoștință forurilor în drept spre grabnica și competenta soluționare : cazul **Bonca Alexandru din Craiova,** cart. Craiovița Nouă, bl. 64 A, sc. 1, ap. 13. După mai bine de 10 ani de muncă la I.T.A. Dolj, acest om de profesie mecanic auto a fost detașat pe o perioadă de 6 luni la I.M. Horezu, județul Vîlcea. La expirarea termenului, Autobaza 3 a refuzat să-i dea drepturile cuvenite pe durata detașării (23 iunie — 31 decembrie 1985), ba, mai mult, nici nu a mai acceptat primirea la vechiul loc de muncă, deși familia și tot rostul lui se aflau la Craiova. Așa cum ne scrie cel în cauză, procedeul practicat de conducerea I.T.A Dolj în relațiile cu unii dintre angajații săi este de-a dreptul abuziv.

● **Procuratura județeană Prahova** cu referire la scrisoarea noastră nr. 6310/1986, ne face cunoscut că, într-adevăr, petiționarul Cojocaru C. Alexandru din comuna Poșești a fost victima unei agresiuni, în urma căreia i s-au produs leziuni pentru a căror vindecare a fost nevoie de 30 de zile îngrijiri medicale. Autorul faptei a fost descoperit de organele de miliție. Acesta este Samuilă Jan, din aceeași localitate. În urma cercetărilor, i s-a întocmit dosar penal care a fost înaintat Procuraturii locale Vălenii de Munte cu propunerea de trimitere în judecată a atentatorului pentru infracțiunea de vătămare corporală.

● Spicuim din răspunsul trimis de **Consiliul popular al municipiului Tecuci** la scrisoarea lui Gheorghe Popescu din aceeași localitate : Potrivit prevederilor art. 35, alineatul 2 din Legea nr. 5/1973, privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, sînt exceptate de la plata chiriei majorate persoanele încadrate cu contract de muncă transferate în interes de serviciu timp de 5 ani de la data transferului. Întrucît petentul a fost transferat în interes de serviciu la data de 1 octombrie 1979 acesta putea beneficia de prevederile articolului amintit pînă la data de 1 octombrie 1984.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

Agricultură în Carpați

Cu cîțiva ani în urmă, prin 1979, din inițiativa unui mănunchi de botaniști entuziaști de la Universitatea din Craiova, a luat ființă **Grădina botanică montană Rînca** din Munții Paring. Unică în Europa, din punct de vedere al amplitudinii tematice, ea urmărește, în primul rînd, luarea în cultură a terenurilor degradate, avînd o dublă funcționalitate : pe de o parte, cunoașterea de către marele public, în general, și de către tineretul studios, în special, a plantelor din regiunile montane și alpine, iar pe de altă parte, instruirea practică a studenților din facultățile de profil agricol, în vederea stabilirii tehnologiilor de cultură a plantelor în condiții ecologice de altitudine, precum și punerii bazelor teoretice de îmbunătățire a pajiștilor din respectivele regiuni.

Activitatea de cercetare științifică aplicativă și fundamentală organizată aici pe laboratoare și în opt sectoare distincte constituie o puternică bază de pornire în studiul florei carpatine.

Încă de la început rezultatele s-au dovedit promițătoare. În răstimp de numai cîțiva ani, pe cele 5 ha cît are grădina — suprafață în bună parte smulsă stîncilor prin defrișări și terasări făcute cu sprijinul studenților Facultății de agricultură din Craiova — s-a experimentat luarea în cultură a mai multor plante agricole, precum : cartoful, mazărea, căpșunul, smeurul, coacăzul negru, gulioarele, ridichiile, țelina, leușteanul etc. Cele mai spectaculoase rezultate s-au obținut la cartofi — 41 tone în medie pe ha —, precum și la căpșun, indeosebi la soiul denumit Creasta cocoșului. În genere, producția de la majoritatea soiurilor încercate este comparabilă cu aceea obținută la culturile similare din zonele colinare și de cîmpie. Firește, tehnologiile de cultivare și întreținere sînt oarecum deosebite ; ne preocupă însă îndeaproape găsirea celor mai adecvate tehnologii atît pentru plantele agricole alimentare, cît mai ales pentru plantele medicinale de importanță economică mai mare, care pot avea și aici, în zonele montană și alpină, condiții prielnice de cultivare cu bune rezultate.

De aici și o primă concluzie, anume că se poate, iată, face agricultură eficientă și în Munții Carpați. Nutrim convingerea că această grădină, unicat și premieră pe țară, va putea deveni, prin străduințele, prin eforturi perseverente, un obiectiv cultural, turistic și economic de mare atractie, un excelent centru pentru studierea și chiar soluționarea unor probleme de biologie și horticultură.

Prof. univ. dr. doc. M. PAUN
Conf. univ. dr. I. POPESCU

Poșta redacției

Botea P. Ion — București : În sarcinile de serviciu ale controlorilor I.T.B. intră, pe lîngă verificarea modului în care călătorii achită taxa de călătorie, verificarea ritmicității, gradului de aglomerație, starea estetică a vehiculelor și semnalarea către conducere a celor constatate. ● **Gogiu Maria** — Deva : Pensionarilor C.A.P. care și-au stabilit domiciliul în altă localitate li se poate expedia dreptul prin mandat poștal. E necesar să depuneți însă în fiecare an cerere cu datele din buletinul de identitate care, vizată de conducerea C.A.P., va fi supusă aprobării oficiului de pensii. ● **Ion Mihai** — Tîrgoviște : Beneficiar de alocație este soțul. Dv. veți primi aceste drepturi dacă vă realizați retribuția minimă pe economie. ● **Miron Gh. Ion** — satul Panaitoaia, com. Avrămeni, jud. Botoșani : Potrivit prevederilor art. 7 din Legea 4/1977, pensiile se plătesc integral cooperatorilor din unitățile agricole cooperatiste care depun în totalitate contribuția la fondul de pensii, iar la celelalte unități drepturile se plătesc proporțional cu contribuția depusă, dar nu mai puțin de 80%. ● **Popa Vasile** — București : produsul antihialuronidază este în fază de experiment. ● **Hrihoreanu Polixenia** — com. Corni, jud. Galați, **Mandache Ion** — Tg. Cărbunești : Dacă sînteți pensionari C.A.P. aveți dreptul fiecare la 15 ari teren în folosință. ● **Berbec Ileana** — Hunedoara : Obligația predării buteliilor de gaze lichefiate o au titularii apartamentelor înventariate care au primit butelie prin repartiție. ● **Panaite Constantin** — Bîrlad : În meseria de vopsitor industrial categoria a V-a este ultima categorie de încadrare. ● **Iliescu Lăcrămioara** — Bacău : Solicitați medicului specialist dermatolog din policlinica teritorială bilet de internare pentru Clinica de dermatologie a I.M.F. Iași și asigurați-vă în prealabil locul. ● **Motet Mihai** — Cluj-Napoca : Pensionarii altor unități decît ale C.F.R. pot beneficia de permise de călătorie gratuită numai dacă au lucrat la C.F.R. ca încadrați și beneficiari de permise cel puțin 25 ani bărbații și 20 ani femeile și au fost transferați de la C.F.R. în interesul serviciului. ● **Orbai Iliana** — Baia Borșa : Vi se poate plăti retroactiv pe 3 ani ajutorul acordat mamelor cu mai mulți copii, de la data solicitării și stabilirii dreptului. ● **Stan Emilia** — București : Cereți comisiei medicale de sector să vă elibereze un certificat medical echivalent de gradul I sau II de boală pentru Legea 1/1977. ● **Stanca Emil** — București : La solicitarea expresă a titularului, cu obligația de a o restitui în termen de 48 de ore, i se poate încredința cartea de muncă în vederea cunoașterii și verificării celor înscrise în aceasta.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (IX)

Acţiunea unită a popoarelor

Dezarmarea, făurirea, menţinerea şi consolidarea păcii constituie, după cum este aproape unanim acceptat, problema fundamentală a zilelor noastre. Rezolvării acestei probleme îi sînt consacrate şi acţiunile din cadrul Anului Internaţional al Păcii, şi ceea ce se va întreprinde mai important în anii următori. Dar de cine depinde pacea lumii ? În anumite medii este răspîndită ideea că asigurarea, menţinerea şi consolidarea păcii depind de un grup restrîns de state, în speţă de marile puteri. Aşa să fie, oare ?

Fără îndoială că marile puteri pot avea, în această direcţie, un cuvînt greu de spus, pot avea un rol important. Şi cu cît mai repede se vor decide statele cu mare forţă militară şi economică să treacă la măsuri concrete de dezarmare, de construire a păcii, cu atît va fi mai bine, mai profitabil pentru soarta populaţiei de pe întregul glob. O contribuţie importantă la făurirea păcii pot aduce, de asemenea, aşa cum am arătat şi cu alte prilejuri, forumurile de negocieri, bilaterale sau multilaterale. În acelaşi timp însă, problemele epocii contemporane, între care cap de listă este problema dezarmării, a păcii, impun participarea activă la soluţionarea lor a tuturor statelor şi naţiunilor, indiferent de mărimea sau de orînduirea lor socială, a tuturor forţelor înaintate ale societăţii omeneşti. Această participare este impusă de înţelegerea profundă de către popoare a pericolului unui război nuclear nimicitor care planează asupra omenirii şi deci a necesităţii eforturilor în direcţia păcii şi a dezarmării, de creşterea forţei şi a rolului, prin conştientizare, ale popoarelor. Pornind de la mutaţiile care au avut loc în ultimele decenii pe mapamond, viziunea românească cu privire la lumea de azi evidenţiază rolul istoric, primordial al popoarelor, ca forţe sociale capabile să imprime un curs progresist evenimentelor pe plan naţional şi internaţional, să determine o nouă dezvoltare a omenirii. În epoca noastră, popoarele se afirmă cu tot mai multă vigoare pe arena internaţională, spre a înrîuri pozitiv deciziile ce angajează prezentul şi viitorul lumii, în conformitate cu voinţa şi cu aspiraţiile lor fundamentale. În ceea ce priveşte făurirea şi garantarea păcii, problema cea mai importantă a contemporaneităţii, popoarele au nu numai dreptul, ci şi îndatorirea de a acţiona pentru dezarmare şi pace, pentru înlăturarea pericolului de război. În acelaşi timp, omenirea este interesată în renunţarea cu desăvîrşire la politica de forţă şi dictat în viaţa internaţională şi în înlocuirea ei cu raporturi interstatale noi, democratice, cu o politică nouă, bazată pe respectarea independenţei şi suveranităţii naţionale, pe colaborarea egală în drepturi şi reciproc avantajoasă ; în soluţionarea tuturor problemelor litigioase exclusiv pe cale paşnică, prin tratative ; în reorientarea resurselor materiale ce se vor obţine prin încetarea cursei înarmărilor, prin dezarmare spre progres şi bunăstare ; în eliminarea subdezvoltării şi instaurarea unei noi ordini economice mondiale.

Acţiunile de amploare, puternicele manifestaţii populare din ultimii ani atestă capacitatea popoarelor de a interveni şi de a schimba cursul evenimentelor, demonstrează că decizii politice responsabile şi trainice nu se pot lua fără a se ţine seamă de voinţa popoarelor, a tuturor statelor şi naţiunilor. Exprimînd încrederea în forţa şi în capacitatea popoarelor de a-şi impune voinţa, de a-şi spune cuvîntul în viaţa internaţională, conducătorul partidului şi al statului nostru spunea : **„Să acţionăm pentru întărirea colaborării cu toate popoarele lumii în realizarea programelor şi obiectivelor Anului Internaţional al Păcii ! Să avem ferma convingere că popoarele dispun de forţa necesară, că, acţionînd unite şi cu toată fermitatea, pot schimba cursul evenimentelor, pot opri cursa înarmărilor, calea spre catastrofă nucleară, spre un război mondial — şi pot asigura pacea !".**

ION D. GOIA ■

Armata de pămînt ars

Într-o după amiază din decembrie 1984, muncitorul a cărui sapă s-a oprit în pămîntul pe care-l lucra era departe de a intui senzaţionala descoperire pe care a făcut-o incidental. Cînd însă specialiştii de la muzeul din localitate au văzut despre ce era vorba, au declanşat o vastă operaţiune de decopertare a zonei în care dormea de 2000 de ani o superbă armată din pămînt ars. În cîteva săptămîni de lucru 2 400 de soldaţi şi cai din pămînt ars, fin cizelaţi, pictaţi în roşu, alb şi negru au apărut unul cîte unul sub privirile nerăbdătoare ale arheologilor. O nouă armată, de această dată în miniatură, îngropată în timpul dinastiei Han (206—220 î.e.n.), a văzut lumina zilei la Xuzhou, provincia Jiangsu. Este, apreciază specialiştii, cea mai importantă descoperire arheologică după cea din 1974 cînd, la Xian, au fost scoşi la iveală mii de războinici în mărime naturală, pedestraşi şi călăreţi, din argilă arsă, care-l însoţeau în drumul fără întoarcere pe primul împărat al Chinei, Quin Shi Huang. Cele 2 400 de figurine, între 27 şi 54 centimetri înălţime, aliniate în două grupi protejate de un hangar şi-au pierdut din păcate, culorile în contact cu aerul. Alte 1 000 de figurine identificate într-o altă groapă aşteaptă ca arheologii să găsească soluţia pentru protejarea picturii. Armata din Xuzhou este constituită din infanterişti, ofiţeri călare şi arcaşi. Tolbele pentru săgeţi sînt fixate însă în spatele ostaşilor, dar săgeţile, lăncile, scuturile, probabil confecţionate din lemn, au dispărut în secolele de cînd stau sub linţoliul terestru. Mulţe de soldaţi, ale căror figuri sînt total diferite, au fost mulaţi în argilă, sculptaţi, apoi arşi la 1 000 de grade Celsius şi pictaţi cu mare fineţe.

Această descoperire este bucuria vieţii mele, afirma Wang Kai, directorul lucrărilor a căror desfăşurare continuă cu multă atenţie pentru depistarea originii exacte a acestei armate. Credem, a continuat el, că războinicii au fost îngropaţi pentru a proteja simbolic mormîntul unuia din cei 12 suverani ai regatului Chu, a cărui capitală era Xuzhou. Nu ştim încă despre ce rege e vorba şi nu i-am găsit încă mormîntul, dar sperăm să-l aflăm într-una din colinele apropiate. Nu este exclus să fie vorba de împăratul Hangaozu Liu Bang, primul din dinastia Han. Pentru oficialităţile oraşului această descoperire este o şansă unică. Cînd săpăturile vor fi terminate şi amenajările încheiate, Xuzhou poate deveni unul din punctele de atracţie turistică ale Chinei aici urmînd să fie adăpostită, într-un complex arheologic ce va prezenta viaţa şi moravurile din timpul dinastiei Han, armata de curînd descoperită, comparabilă ca valoare artistică şi istorică cu capodoperele în mărime naturală de la Xiang care au atras, în 1985, peste 500 000 de turişti străini.

IOAN ROŞCA ■

Automobilul „curat"

Toate tipurile de automobili care nu recurg la benzină (electrice, cu alcool, cu hidrogen, cu baterii solare ş.a.) — cele mai multe din ele fiind de dată recentă — au avut ca punct de plecare şi dorinţa de a da la iveală autovehicule „curate", nepoluante, însă cauza principală a apariţiei şi a proliferării lor a fost criza petrolului, iscată, aceasta, la rîndul ei, nu de epuizarea resurselor, cum s-a lăsat să se înţeleagă la început şi cum s-a şi crezut o vreme, ci de dorinţa exacerbată de cîştig a marilor producători de petrol, care au impus preţuri de monopol, astronomice. Iată însă că aceste preţuri, de mai bine de doi ani de zile, scad, iar tendinţa de scădere, pronunţată, se pare că va continua încă mult timp. Şi de unde pînă în 1983 se considera că, treptat, automobilul cu benzină va ceda locul tipurilor noi, în ultima vreme lucrurile s-au schimbat. Benzina, fără îndoială cel mai ieftin carburant, revenind acum la preţuri rezonabile, va domina, se pare, încă multă vreme de acum înainte. În consecinţă, bătrînul nostru automobil cu benzină cunoaşte o nouă tinereţe.

Cum rămîne însă cu poluarea ? Dacă tipurile noi amintite aveau posibilitatea, în cazul răspîndirii lor, să rezolve această problemă ipso facto, întoarcerea la motorul clasic redeschide dosarul poluării, întrucît gazele de eşapament constituie, după cum bine se ştie, una din sursele principale de degradare a mediului înconjurător. Specialiştii au găsit o primă soluţie : montarea la fiecare automobil, după modelul filtrelor de la coşurile fabricilor, a unei instalaţii de purificare a gazelor de eşapare. Începutul a fost făcut în Suedia, unde instalaţia respectivă va deveni, în 1989, obligatorie pentru toţi posesorii de automobile. În ce constă purificatorul suedez ?

E vorba de un convertizor catalitic, cu o structură celulară, asemănătoare cu a fagurelui de miere, avînd un înveliş de platină şi de paladiu. În el se produce arderea completă a hidrocarburilor şi a oxidului de carbon, iar oxizii de azot se transformă în azot. Dar convertizorul are şi o mulţime de cusururi : este, deocamdată, foarte scump, şi deci, puţini pot să-l cumpere ; nu permite folosirea benzinei care conţine plumb, întrucît plumbul s-ar depune pe învelişul de metal scump iar convertizorul ar ieşi din funcţiune ; folosindu-se, prin urmare, doar benzină fără plumb, aceasta are, după cum se ştie, o cifră octanică scăzută ; reziduurile de la ardere care se depun cu timpul pe învelişul convertizorului micşorează eficienţa purificării catalitice ; instalaţia funcţionează numai la temperaturi foarte înalte, între 600 şi 800 de grade Celsius ; folosirea catalizatorului măreşte consumul de benzină cu 5—10 la sută, deoarece raportul „aer-carburant" al amestecului exploziv trebuie să fie de 15 la 1 (dacă amestecul este mai sărac, catalizatorul nu mai funcţionează).

După cum se vede, neajunsurile sînt destule. E vorba însă de primul pas. De aceea, există convingerea că în viitor se vor realiza purificatoare mai simple, mai ieftine şi mai eficiente, care să aducă mult dorita pace între automobilişti şi ecologi.

ION CODRU ■

Informatica şi limba (II)

Preocuparea de a învăţa corect propria limbă merge împreună cu frămîntarea de a citi. Aproape jumătate din francezi, sună nemilos statisticile, nu citesc deloc. Sau cel mult ajung la patru cărţi pe an. Situaţia l-a alertat pe ministrul culturii Jack Lang care a şi lansat o campanie în favoarea „lecturii pentru toată lumea". Martie a fost declarată „Luna lecturii". Franţa este în urma R.F.G., a Angliei, a ţărilor nordice, a mărturisit ministrul francez. Ca să ajungă de fapt şi la cauza lucrurilor. Dacă în ultimele decenii lectura a beneficiat de progresele şcolarizării, ea se dovedeşte dezarmată la concurenţa redutabilă cu audiovizualul. 70 la sută din francezi admit că mijloacele de comunicare moderne — televiziunea, radioul, casetele au înlocuit în parte lectura ca sursă de informare şi distracţie.

Ministrul francez al culturii refuză să opună scriitura audiovizualului. Dorinţa este să meargă alături. Deviza „O carte şi vei fi mai puternic", a împînzit Franţa, prin intermediul a 2 000 de panouri şi 50 000 de afişe. Se vrea o puternică mişcare în favoarea lecturii. Mari vedete sportive, stelele de cinema îşi fac cunoscută prin televiziune pasiunea cititului. Salonul cărţii este deschis acum de primul ministru.

Se răscoleşte, cu speranţe, în incinta şcolii. Reforma învăţămîntului primar are în vedere repunerea pe picioare a „şcolii de pe timpul lui papa", cînd deprinderea cititului deţinea primul loc. Este mai mult de făcut în provincie decît în capitală. Centrul cultural „Pompidou", cu cele 550 000 volume, înregistrează 14 000 de cititori pe zi. Rata de cititori printre parizieni : 69 la sută citesc cel puţin 10 cărţi pe an. În schimb, în restul ţării, se ajunge ca în această categorie să nu încapă mai mult de 30—35 la sută.

De aici, ofensiva în favoarea cărţii care înseamnă, între altele, efortul de creare de biblioteci fixe sau mobile, emisiuni de popularizare la televizor şi cîte altele.

NEAGU UDROIU ■

Între teatru şi film

Un ţăran din sudul Franţei află că băiatul lui, stabilit de mai multă vreme la Londra, a murit, lăsînd în urmă un fiu. Bătrînul pleacă în capitala engleză spre a-şi lua acasă nepotul, care se dovedeşte a fi un... negru : feciorul lui fusese căsătorit cu o negresă, iar copilul moştenea de la ea culoarea pielii... Acesta este punctul de plecare al filmului „Ruda cea mai apropiată", în care Jean Marais apare din nou pe ecran, după o întrerupere de 15 ani.

Ce a făcut în timpul acestei pauze cinematografice adulatul publicului de filme de acum un sfert de veac, în prezent în vîrstă de 72 de ani ? Teatru. „Chiar şi atunci cînd jucam în numeroase filme — îşi aminteşte celebrul actor — n-am abandonat deloc scena. Teatrul este pasiunea mea. Cînd, în tinereţe, am fost chemat la Hollywood, am refuzat să mă duc, deoarece contractul pe şapte ani pe care trebuia să-l semnez m-ar fi lipsit de posibilitatea de a urca, în tot acest timp, şi pe scenă. Sînt un adversar convins al rasismului. În mintea mea nu există loc pentru ideea de rasă «superioară» sau «inferioară», care umileşte omul". În ceea ce priveşte filmul, amintit mai sus, în care Jean Marais joacă în prezent, el are un net caracter antirasist. Sînt abordate aici multe probleme privind relaţiile de familie, eternul raport complex şi adesea dificil dintre părinţi şi copii. În cele din urmă, bunicul îl „adoptă" pe nepot, în inima lui se nasc sentimente paterne faţă de băiat. Căci înţelepciunea vine o dată cu înaintarea în vîrstă — spune Jean Marais.

ION DUMBRAVĂ ■

În memoriam

În S.U.A. va apărea pe piaţă un nou album al cunoscutului cîntăreţ de muzică country, John Denver. Printre piesele albumului figurează un cîntec compus în onoarea celor şapte astronauţi care şi-au pierdut viaţa în accidentul navetei spaţiale „Challenger". El se intitulează „Flying for Me" (Zburînd pentru mine) şi a fost compus chiar în ziua de 28 ianuarie, cînd a avut loc explozia navetei.

Aznavour şi limba franceză

Charles Aznavour sau „micul Charles", cum îl alinta Edith Piaf, a revenit după o absenţă de doi ani la televiziunea franceză. Această revenire se datorează în bună parte faptului că artistul este nemulţumit de poluarea limbii franceze. El a considerat că cel mai eficace mod de-a lupta împotriva acestui declin îl constituie propriile cîntece, înmănuncheate în emisiunea „Aznavour de la A la Z". Tot cu ocazia acestei emisiuni, cîntăreţul şi-a exprimat convingerea că „tinerele noastre talente vor reveni la simplitate, în sensul unui limbaj sensibil."

Mărfuri de contrabandă

Se pare că există un oarecare raport între ciudăţeniile unor colecţionari şi-a colecţiilor lor şi conţinutul bagajelor unor contrabandişti. În ultima vreme, Austria a devenit un punct de tranzit al traficanţilor de păsări şi animale exotice scoase prin mijloace ilicite din ţările lor de origine. Recent, vama austriacă a depistat tentativa de trecere frauduloasă prin Austria a 49 de papagali dintr-o specie foarte rară, iar în bagajul unui contrabandist din Bangladesh, au fost descoperite 450 de broaşte ţestoase.

Caligrafii

În grotele de la Dunhuang (China), străveche aşezare situată pe „drumul mătăsii", ce lega China de Asia mică şi Europa, au fost descoperite lucrări de caligrafie cu caractere chinezeşti, vechi de peste 16 secole. Aceste texte reprezintă o selecţie din scrierile budhiste şi se păstrează acum la Institutul pentru relicve culturale din Dunhuang.

ELENA GRECESCU ■

Şi pentru ei va fi ziua muncii

În fiecare an, în luna „cînd rozele-nfloresc", după cum spune poetul, pe toate meridianele Pămîntului se marchează Ziua solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc, sau, cum ne-am obişnuit să-i spunem, Ziua Muncii. În 1986 1 Mai are, pe lîngă importanţa ce rezultă din problematica momentului, şi o semnificaţie jubiliară : se împlinesc 100 de ani de la greva lucrătorilor din Chicago (1—4 mai 1886), reprimată crunt de autorităţi. În semn de cinstire a acestui moment important al luptei şi al jertfei muncitoreşti şi, totodată, în consonanţă simbolică cu venirea primăverii, cu renaşterea naturii, în 1889 primul Congres al Internaţionalei a II-a a hotărît sărbătorirea în toată lumea, la fiecare 1 mai, a zilei internaţionale a celor ce muncesc.

În condiţiile actuale, cînd situaţia internaţională este deosebit de gravă, datorită cursei aberante a înarmării şi unor acţiuni contrare păcii, sărbătorirea lui 1 Mai 1986 constituie o viguroasă afirmare pe plan mondial a voinţei nestrămutate a popoarelor de a acţiona, prin eforturi unite, pentru menţinerea şi consolidarea păcii. În acelaşi timp, potrivit tradiţiilor muncitoreşti, sărbătorirea lui 1 Mai reuneşte şi în acest an milioane şi milioane de oameni ai muncii din ţările capitaliste sub semnul acţiunilor revendicative pentru asigurarea dreptului la muncă, pentru o viaţă demnă, împotriva şomajului, împotriva aruncării poverii crizei economice pe umerii celor ce muncesc — dificultăţi economice agravate şi mai mult de uriaşele cheltuieli militare. Locuitorii ţărilor în curs de dezvoltare îşi înteţesc eforturile pentru înfrîngerea dificultăţilor economice, pentru o-şi făuri o patrie prosperă, o viaţă liberă şi demnă. Şi pentru ei, ca şi pentru toţi cei ce muncesc de pe glob, va fi ziua muncii, a păcii, a luptei pentru un trai mai bun.

Mai mult ca oricînd, în zilele de început de mai revendicările de pace, de muncă, de viaţă mai bună se împletesc într-un grandios obiectiv mobilizator al popoarelor lumii, forţele cele mai largi de pe întreaga planetă îşi multiplică acţiunile pentru crearea unei perspective reale de pace şi de progres. În înfăptuirea acestor ideaturi, în marele front al popoarelor România socialistă s-a afirmat şi se afirmă în permanenţă ca un factor activ pe arena mondială. Datorită acţiunilor şi iniţiativelor sale, ultimele de dată cu totul recentă, din primăvara acestui an, România şi-a dobîndit renumele de „ţară a păcii", iar preşedintele Nicolae Ceauşescu pe acela de „erou al păcii". Referindu-se la necesitatea unirii tuturor eforturilor în lupta pentru pace şi progres social, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea : „Acţionăm, ca şi în trecut, pentru întărirea solidarităţii internaţionale cu toate forţele revoluţionare, cu partidele comuniste şi muncitoreşti, cu partidele socialiste, social-democrate, cu forţele de eliberare naţională, cu alte partide şi forţe democratice, antiimperialiste, avînd deplina convingere că întărirea solidarităţii şi unităţii acestor forţe constituie o cerinţă de importanţă hotărîtoare pentru politica de pace, de dezarmare, pentru respectarea independenţei fiecărei naţiuni, pentru progresul economic şi social al tuturor popoarelor". În acelaşi spirit, în Declaraţia-Apel, din martie a.c., a Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste se exprimă convingerea că stă în puterea popoarelor, a forţelor politice înaintate de pretutindeni ca, întărind conlucrarea şi acţionînd în deplină unitate, să oprească cursul periculos al evenimentelor spre catastrofa nucleară, să apere dreptul fundamental al oamenilor, al naţiunilor la viaţă, la pace, la existenţă liberă, independentă şi demnă, să făurească o pace trainică pe planeta noastră.

ION DUMBRAVĂ

Dreptul la muncă, un deziderat nerealizat

● Pe ansamblul OECD, organizaţie care grupează ţările vest-europene dezvoltate, SUA, Canada, Japonia, Australia şi Noua Zeelandă, numărul şomerilor se ridică la 31,5 milioane, reprezentînd 6,5 la sută din totalul populaţiei active. Pentru 9 din cele 12 ţări membre ale CEE — fără Grecia, Portugalia şi Spania — la sfîrşitul anului 1985 se înregistrase un total de 12,8 milioane de şomeri, reprezentînd circa 11,2 la sută din populaţia activă.

● Şomajul va continua să se situeze la un nivel ridicat în următoarele 18 luni în ţările occidentale industrializate, se arată într-un raport al OECD. Se relevă că în 1986, 7,5 la sută din forţa de muncă a Statelor Unite şi 11 la sută din cea vest-europeană vă fi afectată de şomaj.

Presa occidentală relevă că neasigurarea dreptului la muncă are consecinţe dezastruoase asupra condiţiei umane. Redăm în continuare cîteva extrase din relatările pe această temă : **Agenţia „France Presse" : Noii săraci francezi :**

„În Franţa, sărăcia nu mai este ceea ce era odată. Ea afectează acum bărbaţi şi femei pe care cei 10 ani de criză economică i-au adus în pragul disperării. Soarta «noilor săraci» de astăzi, poate cei ce se vor afla mîine definitiv la marginea societăţii, a revenit în atenţia tuturor, iar sindicatele, societăţile de binefacere şi cercurile religioase lansează un veritabil semnal de alarmă, considerînd că această situaţie constituie «o dramă naţională». Potrivit unor date estimative, numărul total al celor rămaşi fără adăpost se ridică numai la Paris la 8000 de persoane care bat străzile capitalei în căutarea unui loc unde să poată dormi peste noapte".

„Die Presse" (Austria) : Sclavi în plin secol XX :

„În zilele noastre există poate mai mulţi sclavi decît în perioada plantatorilor de bumbac, dar formele moderne ale sclaviei au ca victime copii turci, femei indiene, minorităţile din Anglia. Potrivit opiniei directorului Societăţii împotriva sclaviei, Peter Davies, astăzi circa cinci milioane de adulţi şi 100 milioane de copii trăiesc în condiţii similare celor din 1833 — adică din urmă cu peste un secol şi jumătate, cînd sclavia a fost desfiinţată. Cine crede că în ţările industrializate nu se găsesc forme de sclavie, acela se înşeală. Cercetările efectuate în fabricile industriei textile din Leicester (Marea Britanie) au arătat că acolo imigranţii trebuie să lucreze în condiţii necorespunzătoare din punct de vedere al igienei şi pentru foarte puţini bani. Nu numai în Marea Britanie se înregistrează forme camuflate de sclavie. Şi în R.F.G., Belgia sau Olanda copiii muncitorilor imigranţi lucrează în condiţii dure. Şi în S.U.A. au fost constatate cazuri de comerţ cu oameni şi de sclavie a muncitorilor agricoli".

Poliţia britanică intervine cu brutalitate pentru a reprima pe demonstranţii în favoarea unor condiţii mai bune de muncă şi de salarizare ale tipografilor de la publicaţiile „News of the World" şi „Sunday Times", proprietate a magnatului presei capitaliste Rupert Murdoch.

Tineri fără speranţă într-o lume fără viitor

Presa din ţările vest-europene şi de peste ocean, statisticile oficiale şi studiile privind situaţia tineretului în lumea capitalistă arată că marginalizarea a devenit numitorul comun al destinului unei mari părţi a tinerei generaţii din Occident. Preşedintele organizaţiei federale a tinerilor socialişti din R.F.G., Ulf Skirke, arăta că numeroşi tineri nu depăşit deja marginea „prăpastiei sociale", iar ziarul britanic „The Mirror" acria că este o ironie că în anul trecut, în Anul Internaţional al Tineretului aproape o jumătate de milion de tineri absolvenţi din Marea Britanie nu şi-au găsit un loc de muncă, apreciind că 1985 ar putea fi denumit „anul deznădejdii tineretului britanic".

● Astăzi în cele 24 ţări capitaliste industrializate membre ale OECD, aproximativ 18 milioane de tineri nu au asigurat un loc în cadrul sistemului de învăţămînt. În ţările Pieţii comune, 5 milioane din cele 12,5 milioane de şomeri înregistraţi sînt tineri. În timp ce rata medie a şomajului în Europa occidentală este 11,5 la sută la adulţi, în rîndurile tineretului aceasta este de peste două ori mai mare. În 1984, în Statele Unite 39,1 la sută din şomeri erau tineri, în R.F.G. — 25,7 la sută, în Franţa — 42,2 la sută, în Italia, Grecia şi Portugalia — peste 60 la sută. Prognozele sînt de asemenea foarte sumbre. De pildă, în 1990, în R.F. Germania, aproximativ 2,5 milioane de tineri, care au absolvit o formă de învăţămînt, nu vor avea un loc de muncă, relevă datele publicate de Institutul federal pentru pregătirea profesională. Pînă în anul 2000, în Germania Federală vor exista 2,8-3 milioane de absolvenţi ai învăţămîntului superior pentru care vor fi însă doar un milion de locuri de muncă. Care sînt urmările economico-sociale ale unei asemenea situaţii ? Oficialităţile de la Frankfurt pe Main au relevat că numărul tinerilor în vîrstă de 18-25 de ani care au fost obligaţi să recurgă la ajutorul social a crescut de 7 ori într-un singur deceniu. Pentru a atenua starea dificilă a familiilor lor, 2,5 milioane de copii britanici, în vîrstă de 6-11 ani sînt obligaţi să se lase exploataţi pentru salariu redus. Amarele urmări ale crizei capitaliste le resimt şi sute de mii de copii din S.U.A., R.F.G., Italia, Spania şi alte ţări occidentale.

ROMEO NADAŞAN

Pace de Mai

Ziua de început de Mai vine către noi, de un secol încoace, însemnînd calendarul. La ora la care în ferestrele Bucureştilor bat clopoţei parfumaţi descinşi din creanga de liliac, la adăpostul castanilor botezaţi de alb, muncitorimea lumii îşi adresează peste zăplazul fusoarelor salutul însemnînd toate cîte oamenii ţării au a-şi spune în ceas de sărbătoare. Se fac bilanţuri, se anunţă dorinţe, se spun urări pentru timpul în aşteptarea căruia ne pregătim.

Sintem în Anul dorit al Păcii Pămîntului întreg, marcat de speranţa că poate să deseneze pe harta lumii un început. Începutul sfîrşitului pregătirilor de război prin îmbogăţirea arsenalelor nucleare şi clasice cu noi arme şi mai promiţătoare în pofta lor de ucidere. Începutul sfîrşitului testelor furnizoare de certitudini pe acest drum al urcuşurilor nimicitoare. Începutul operaţiilor meticuloase de punere în teacă, în vederea aruncării în burta cuptoarelor de topit a oricărui fel de armă. Începutul înseninării.

Este tocmai ceea ce dă relief trăirilor de acest 1 Mai, în Anul Internaţional al Păcii, în statele de pe toate continentele, unde revendicărilor de ordin economic şi social, afişate prin tradiţie, li se adaugă gestul apăsat, potrivnic înarmărilor, favorabil păcii, îndemnul imperativ la dezarmare, cu deosebire la dezarmarea nucleară.

Dacă s-ar regăsi pe o aceeaşi pancartă simbolică purtată în derularea lor pe străzile aşezărilor mari sau mici ale lumii de oameni de cele mai diferite vîrste, profesii, convingeri politice, am avea sinteza acţiunilor potrivnice războiului, revendicării păcii drept definiţie cuprinzătoare şi durabilă a vieţii pe planeta noastră.

Demonstranţii vorbesc limbi oricînd de zumzetul armelor nucleare gata să sară spre pieptul oamenilor, spre locul unde trăiesc, spre locul unde muncesc. Marşul revendicărilor economico-sociale îşi sincronizează pulsul cu marşurile păcii. Se vorbeşte de pace la Hiroshima şi Nagasaki, acolo unde, caz unic în istorie, pe care l-am dori definitiv astfel, bomba atomică şi-a scos cu eficienţă şi în durată coltii distrugerii. Se vorbeşte de pace pe străzi la New York, acolo unde războiul constituie pentru atît de mulţi oameni o aventură teoretică şi nimic mai mult. Se vorbeşte de pace în atîtea locuri pe glob. Se vorbeşte şi se cere asigurarea ei.

Se vorbeşte şi se acţionează pentru a determina reducerea cheltuielilor militare, cu gîndul că banii economisiţi vor trece din portmoneul miniştrilor de apărare în visteriile dezvoltării, îndeosebi în ţările cele mai sărace, rămase în urmă.

Diferite, începe lucrul la ore diferite, dictate de capriciul distanţelor, copiii le învaţă la şcoli şi nu vor auzi poate niciodată unii de alţii. Dar pentru viitorul acestora, şi al copiilor lor, enunţă pretenţii, se cred în drept să ceară garanţii cu privire la viitorul tot mai insistent grevat de opulenţa focoaselor nucleare.

De 1 Mai, muncitorii lumii îşi transmit reciproc gîndurile cele mai bune. În acest an, ziua de sărbătoare a muncii îi descoperă mai preocupaţi ca

Se vorbeşte şi se insistă că orice experienţă nucleară să fie secată din planificările scrupulos întocmite, pentru a întrerupe astfel furtunul de oxigen care alimentează perfecţionarea armelor şi stimulează continuarea cursei înarmărilor.

Se insistă pe nevoia de a organiza zone denuclearizate, cu gîndul că exemplul lor ar declanşa procesul dezvoltării şi al extinderii armamentelor nucleare din orice parte a lumii.

Voci concertate de pe toate continentele se pronunţă împotriva militarizării Cosmosului locul unde, odată pătrunsă arma nucleară, poate angaja ambiţii nebănuite de hegemonie şi victorie finală.

În legătură cu aceasta trezeşte spaime perseverenţa americană în direcţia „Războiului Stelelor". Dezvoltarea de către S.U.A. a unei noi generaţii, a treia, de arme nucleare, ia în consideraţie, desigur, experienţe numeroase. De ordinul sutelor, probabil, pentru fiecare din ele. O spun autorităţile în materie, care denunţă în acelaşi timp enormele sume înghiţite fără rezerve de astfel de programe.

Marşurile păcii. O realitate fixată în memoria acestor zile cînd ne pregătim de Armindeni. Oprirea cursei înarmărilor şi dezarmarea, şi tot ceea ce ţine de ele, constituie, la acest relaxant moment de primăvară, subiecte revendicative rostite cu voce tare în jurul globului.

Avem prea multă încredere în voinţa şi puterea popoarelor ca să credem că nu vom ajunge să trăim din imediata apropiere ei pa cînd trompetii din toate zările îşi vor uni efortul pentru a anunţa cu încîntare : A năvălit pacea pe Pămînt !

NEAGU UDROIU

OMAGIUL PUBLICISTICII

„Pe deplin conștienți de marea răspundere ce ne revine prin statutul profesiei noastre de ziariști comuniști, ne angajăm solemn că nu vom precupeți nici un efort pentru a reflecta în paginile presei, în emisiunile de radio și televiziune faptele de muncă comunistă, mărețele realizări ale poporului nostru în dezvoltarea social-economică a patriei, în ridicarea României pe noi trepte, superioare de progres și civilizație, pentru a face din presă, așa cum ne-ați cerut în repetate rînduri, o tribună de afirmare a spiritului revoluționar, o imagine fidelă a muncii eroice pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea, a Programului partidului."

Acest angajament solemn a fost exprimat în telegrama adresată conducătorului iubit al partidului și statului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de către participanții la simpozionul lucrătorilor din presă, radio și televiziune, desfășurat, la începutul săptămînii, sub titlul „65 de ani de glorioasă istorie, o operă măreață intrată în istorie".

Înscris pe bogata agendă a manifestărilor consacrate glorioșului jubileu al făuririi partidului, simpozionul a dat expresie convingerii că pentru ziariștii români reprezintă un titlu de onoare și o înaltă răspundere misiunea de a fi cronicari ai unei istorii de mari prefaceri revoluționare cunoscute de societatea românească în anii socialismului și îndeosebi în cele peste două decenii trecute de la Congresul al IX-lea, perioadă pe care națiunea noastră a numit-o cu legitimă mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu".

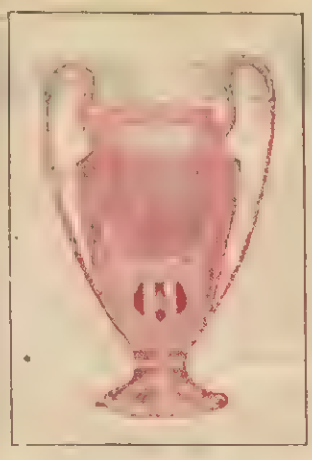

Să ne fie permis să anticipăm, sperînd că, miercuri seară, Steaua își va înscrie numele pe cel mai prețios trofeu al fotbalului european !

Mult, mult succes Stelei la Sevilla !

După punerea în temă de săptămîna trecută, vă propunem pentru azi, stimați cititori, alte cîteva știri proaspete din tabere le celor două formații, Steaua București și C.F. Barcelona, ce-și vor disputa miercuri, 7 mai 1986, cu începere de la ora 20,15 (21,15 la noi), finala Cupei campionilor europeni, pe stadionul „Ramón Sánchez Pizjuán" din Sevilla. O vreme la concurență cu „Romareda" din Zaragoza și „Luis Cassanova" din Valencia, „Ramón Sánchez Pizjuán" a fost preferat de U.E.F.A. nu datorită capacității sale, 70 200 de locuri, din care 20 500 jos (a treia arenă a Spaniei, după „Nou Camp" din Barcelona și „Santiago Bernabeu" din Madrid), cît datorită faptului că „a reușit să asigure condiții perfecte de securitate". Gazonul măsoară 105 metri pe 66, fiind adică (ce zici, Lăcătuș ?) mai larg decît în mod obișnuit. Ziarele spaniole care ne-au parvenit vorbesc despre un interes extraordinar (stîrnit și de Steaua) în jurul finalei C.C.E., specificînd însă că nu andaluzii (Sevilla e capitala acestei provincii), ci catalanii (barcelonezii) vor constitui grosul publicului, scontîndu-se pe circa 40 00 de vizitatori la „la gran fiesta del fútbol europeo".

Adaugînd că brigada de arbitri francezi va fi alcătuită din Vautrot la centru, Delmer și Girard la linie (rezervă Swirog), ca observator U.E.F.A. figurînd scoțianul Ernie Walkers, să pătrundem în intimitatea viitoarelor finaliste.

★

Înaintea ultimei „repetiții generale", programată la Rîmnicu Vîlcea (meciul de campionat cu Chimia a fost devansat pentru miercuri), Steaua a cîștigat duminică, chiar în „Regie", cu 2—1 în fața principalei sale urmăritoare Sportul studențesc. A fost un duel aspru, fără cartonașe (la ce-ar fi ajutat ele ?!), din care Steaua a ieșit, pe merit, învingătoare, făcînd un pas important, poate chiar decisiv, pe drumul păstrării titlului național. Evoluția de duminică a Stelei, în fața unui adversar în formă și puternic mobilizat, constituie un izvor în plus de optimism pentru Sevilla, elevii antrenorilor Jenei și Iordănescu (asistați de medicul Marcel Georgescu și de pregătorul fizic Florentin Marinescu) folosindu-se și de această ocazie pentru a demonstra (dacă mai era nevoie !) că alcătuiesc nu doar cea mai redutabilă echipă românească a momentului, ci și una, fără exagerare, de talie continentală, îndreptățită să aștepte cu fruntea sus, fără complexe, confruntarea cu Barcelona. Prin calitățile ei, un fotbal direct, rapid, cursiv, gîndit, deci modern, nu prin slăbiciunile adversarului, un Sportul apropie de luminița maximă, trebuie explicată această nouă izbîndă a Stelei.

Revenind la finală, Steaua privește cu multă responsabilitate meciul de la Sevilla, care constituie o premieră pentru fotbalul nostru. Nu doar că secretarul clubului Steaua, Cristian Gațu, a urmărit la Madrid finala Cupei Spaniei dintre Barcelona și Zaragoza, dar mai multe înregistrări video, dar actuala ediție a C.C.E. precum și din campionat (întîlnirile cu Real Madrid, tur-retur, cu Atlético Bilbao), au servit jucătorilor noștri drept sursă de informații. Concluzia care s-a desprins din acest „studiu", împărtășită nouă de fostul internațional Ion Alexandrescu, o limpede : „Barca" reprezintă un adversar redutabil, dar nu de neînfrînt ! La acest punct de vedere subscrie întreaga „familie" a Stelei, antrenori, jucători, suporteri, cuvîntul de ordine în „Ghencea" fiind unul singur : cîștigarea trofeului !

Firește că, intrînd pentru prima oară în istoria fotbalului românesc în finala Cupei campionilor europeni, Steaua a reușit o performanță deosebită, pentru care i se cuvin, socotind și maniera convingătoare în care a făcut-o, cele mai fierbinți felicitări. Dar dacă a fost frumos, poate fi și mai frumos, campioana noastră deținînd șanse egale cu ale Barcelonei de a dobîndi mult rîvnitul trofeu. Dacă va lupta ca și pînă acum, unită, harnică, ambițioasă, dăruindu-se pînă la sacrificiu, mobilizîndu-se exemplar, Steaua va putea cîștiga la Sevilla. Dintr-un motiv cît se poate de simplu : pentru că ea, la valoarea pe care o atinsese, la forma pe care o are, nu-i cu nimic inferioară partenerei din finală. Ba am cuteza chiar să afirmăm, posedînd suficiente elemente de comparație, că la ora de față fotbalul pe care îl practică, Steaua e mai eficient și mai atrăgător decît cel al Barcelonei.

O ultimă știre : Steaua va pleca spre Sevilla luni dimineață, la bordul unui avion charter, urmînd să locuiască la hotelul „Macarena", situat la 4 kilometri de stadionul „Sanchez Pejuán".

★

După ce a pierdut, și încă la mare distanță, titlul de campioană Barcelona a pierdut simbătă, 0—1 cu Zaragoza, și Cupa Spaniei ! Atîta vreme zîmbitor, antrenorul (englez) Venables are, în aceste zile, tot mai multe motive de îngrijorare. Excelenții în returul cu Göteborg, cînd au fost numiți „cheile unei victorii magice" („las claves de una victoria magica", „Sport — Barcelona" din 17 aprilie), portarul Urruti (pe care îl cheamă, de fapt, Urruticoechea) și vîrful Pichi Alonso (autorul celor 3 goluri) n-au dat cine știe ce satisfacție simbătă. Dacă în privința lui Urruti, care a implinit totuși 34 de ani (la 17 februarie), Venebles nu pare să aibă de ales, cu Pichi Alonso situația se complică, voci din anturajul clubului cerînd înlocuirea lui cu scoțianul Archibald. Care însă nu e, se știe, pe deplin refăcut după o mai veche accidentare. Acestor probleme i se mai adaugă una : absența mijlocașului Victor care, după un prim cartonaș galben în partida cu Sparta Praga, a primit în returul cu I.F.K. „la segunda tarjeta amarilla", fiind suspendat pentru finală. Ca și Jenei, care nu-l va putea folosi pe Stoica (două cartonașe), Venables a rămas fără „o piesă" de bază socotind că Victor reprezintă alături de Urruti, Julio Alberto (27 de ani), Marcos (26), Calderé (27) și Carrasco (27), unul din cei 6 barcelonezi pentru Mexic. Egalitatea, deci, și în capitolul absențe, cu observația că și vest-germanul Schuster, celălalt „purtător de cuvînt" al culorilor bleu-grena, nu prea se află de la un timp în apele lui.

Să nu ne facem însă iluzii : cu sau fără Archibald, chiar și lipsită de Victor (cel mai „galonat" dintre internaționalii ei, 36 A), Barcelona rămîne un adversar de temut, care nu va precupeți nici un efort ca să-și treacă în palmares singurul trofeu european la care n-a avut acces, ratînd (în 1960) prima ei finală, 2—3 cu Benfica la Berna.

★

Tragem nădejde că Steaua, cu adevărat o echipă de nivel european, va ști să tempereze elanul Barcelonei și să-și impună legea, aducînd fotbalului nostru nu doar satisfacția prezenței în finala C.C.E., ci chiar mai mult, bucuria dobîndirii cupei. Stă în puterile ei, mai zicem o dată, să transforme un vis frumos într-unul și mai frumos ! Mult, mult succes! Gîndind așa și sperînd așa, ne declarăm purtătorii de cuvînt ai sutelor de mii de simpatizanți, ai întreg fotbalului românesc, urîndu-le fotbaliștilor de la Steaua mult, mult succes în finala de la Sevilla !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Crește rolul Oltului în hidroenergetică

Pe cursul superior al Oltului au început lucrările de construcție la noi hidrocentrale. În cadrul amplului program de amenajare hidroenergetică a Oltului, pe teritoriul județului Sibiu se vor construi 3 hidrocentrale la Arpaș, Scorei și Avrig, fiecare cu o putere instalată de 14,2 MW. Ele fac parte dintr-un proiect mai mare de amenajare a Oltului, în amonte de Avrig, care prevede construcția a încă trei hidrocentrale la Vișten, Voila și Veneția de Jos.

Se îmbogățește și zestrea hidroenergetică a Văii Sebeșului

Hidrocentralelor construite și puse în funcțiune în această zonă în ultimii ani, la Gîlceag, Șugag și Petrești, li se va adăuga încă una. Cea de la Săsciori, județul Alba, la realizarea căreia constructorii hidroenergeticieni lucrează intens și care urmează să fie racordată sistemului energetic național pînă la finele acestui an.

Veşti bune de la ceferiști

Odată cu intrarea în vigoare a noului mers al trenurilor, care urmează să aibă loc începînd cu 1 iunie, se anunță și mărirea vitezei de circulație a trenurilor pe diferite trasee, posibilă datorită efectuării unor ample lucrări de modernizări pe distanțele respective. Aflăm, astfel, că viteza va crește pe unele porțiuni ale magistralei Litoralului la 140 km/h, distanța București-Constanța urmînd să fie străbătută de rapidul „Tomis", spre exemplu, în numai 2 ore și 36 de minute. Viteza pe secția Hanul „23 August" — Budești va spori de la 65 la 80 km/h, pe secțiile Goleștu-Fusea, Ploiești Nord — Vălenii de Munte la 80 km/h, iar pe distanța Ciorani-Ialomița la 100 km/h față de 70 km/h pînă acum.

Confort

Pe principala arteră comercială a Alexandriei, strada Libertății, a fost dat recent în folosință un mare și modern magazin de prezentare și vînzare a mobilei și a altor articole (draperii, huse, perdele, mochete, covoare, corpuri de iluminat), oferindu-se astfel posibilitatea, în special celor care se mută în casă nouă, să găsească într-un singur loc soluțiile cele mai bune pentru a-și aranja apartamentul. De altfel magazinul se cheamă „Confort".

● La secția motoare navale a Întreprinderii de construcții de mașini Reșița a intrat în probe de stand al doilea motor, cu o putere de 15 200 C.P., din familia K 8 70/150 cu consum redus.

Bere pentru diabetici

O surpriză pregătită pentru apropiatul sezon estival de Întreprinderea de bere Constanța. În afară de tipurile „Mamaia", „Litoral" și „Buccgi", se va fabrica și o bere hipoglucidică pentru diabetici. Berea îmbuteliată în sticle de 500 ml va avea o etichetă și o capsulă distincte. Conținutul de zahăr al noului tip de bere va fi sub 1%. Ideea este, credem, excelentă și n-ar fi rău să fie preluată și de alte întreprinderi cu profil similar din țară. Știrea ne-a făcut să ne amintim că a existat cîndva, dincă memoria nu ne înșală, și o bere nealcoolizată pentru șoferi. Și nu înțelegem de ce a fost alit de repede dată uitării.

Un gest frumos

Recent intrat în dotarea flotei noastre maritime comerciale, mineralierul „Baraolt" s-a înapoiat din prima sa cursă. La sosirea în portul Constanța, echipajul navei a avut plăcuta surpriză de a fi întîmpinat de o delegație venită special de la Întreprinderea de mașini grele din Zărnești, care a construit și montat pe navă macaraua de 25 tone. Gestul a fost cu atît mai prețuit cu cît el a venit din partea unor oameni care, în ciuda faptului că nu au nici o legătură directă cu nava, au înțeles importanța ei pentru economia țării.

● Instrucțiunile de folosire ale unor produse sînt uneori neinspirate. Iată o mostră descoperită de un confrate pitești pe plicurile de praf de copt venite de la Curtea de Argeș : „Pudra fin obținută se amestecă intim cu făina pregătită, apoi se trece la prepararea aluatului". Fără comentarii.

O casă într-o singură zi!

Cei care trec mai des prin satul Dămăcușeni din județul Maramureș, au observat un fapt ce vorbește de la sine despre hărnicia oamenilor de aici. Casele noi apar la Dămăcușeni într-o singură zi ! Dimineața se lucrează la fundație, iar seara, dacă te abați pe acolo, îi găsești pe săteni lucrînd deja la acoperiș.

● Pentru valorificarea superioară a materiei prime, la Întreprinderea de mătase „Victoria" s-a realizat un nou tip de țesătură supraelastică de tip crep, din fire de poliester cu torsiuni diferite.

● Chiar dacă strălucirea cometei Halley începe să scadă din această lună (nemaiputînd fi văzută decît cu ochiul liber) ea mai poate fi observată, desigur, în funcție de condițiile meteorologice și de astroclimat, cu ajutorul lunetelor de la Observatorul astronomic al municipiului București.

Tezaur

În ciclul de expoziții „Comori din patrimoniul complexului muzeal Prahova" a fost deschisă expoziția „Tezaur". În scopul unei mai bune cunoașteri de către publicul larg a valorilor deosebite păstrate în muzeul ploieștean, au fost expuse piese numismatice din aur și argint, tezaure monetare macedonene grecești, romane și dacice emisiuni monetare românești (sec. XIV—XVI), ordine românești și străine, medalii comemorative, podoabe și alte bijuterii antice și medievale, obiecte personale ce au aparținut unor personalități (R. V.)

ALEXANDRU ȘERBAN

Ultima oră

LA OPERA ROMÂNĂ

În **RIGOLETTO** de Verdi, **vineri, 2 mai,** orele 18,00, sînt programați, printre alții, Florin Georgescu, Vasile Martinoiu și Marina Mirea.

Simbătă, 3 mai, orele 18,00 în **LILIACUL** de Strauss vor evolua Florin Diaconescu, Monica Teodorescu, Daniela Vlădescu, Constantin Gabor.

Matineul pentru copii de **duminică, 4 mai,** orele 11,00 prezintă micilor iubitori de muzică de operă o lucrare deosebit de îndrăgită de ei : **MOTANUL ÎNCĂLȚAT** de Cornel Trăilescu. Își dau concursul Daniela Vlădescu, Cristian Voineag, Dan Zancu, Pompei Hărășteanu.

Marți, 6 mai, orele 18,00. — **CARMEN** de Bizet cu Florin Furcaș, Ruxandra Vlad și Dan Zancu.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Glorie marelui nostru partid comunist !

Glorie marelui său conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu !

Flacăra

anul XXXV 19 VINERI 9 MAI 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE

65 PCR 1921-1986

Astfel naţiunea română îşi legitimează împlinirile şi aspiraţiile sale în faţa jertfei eroice a înaintaşilor şi a poruncilor istoriei pentru veacurile ce vor veni.

PARTIDUL CEAUŞESCU ROMÂNIA

„Faptele, realităţile demonstrează că partidul îşi îndeplineşte cu cinste înalta misiune istorică de a conduce poporul român pe calea socialismului şi comunismului, a bunăstării şi fericirii, a independenţei şi suveranităţii naţionale“.

ANI DE GRANDIOASĂ ISTORIE

Sînt 65 de ani de la făurirea, în tumultuosul Mai 1921, a Partidului Comunist Român.

În milenara epopee națională a românilor, în străfunga „lucrare a secolelor", pe care o moștenim, momentul s-a înscris cu majuscula răscrucilor de istorie, a operelor fundamentale ale istoriei, marcînd adînc existența noastră, marcînd decisiv devenirea noastră. Un moment pe care istoria îl aștepta, îl pregătise, concentrînd în sinteza lui prea-plinul aspirațiilor unui neam. Fericită conjuncție a acestor străvechi și năvalnice aspirații de libertate, de progres și de demnitate națională, cu o programă de luptă precis definită, gîndită sub dictarea și sub porunca timpului, acut înțeles de cei mai buni fii ai poporului, noua forță politică s-a încorporat astfel vieții noastre ca legiuită expresie a năzuințelor veacurilor și ca supremă chemare a viitorului.

Puțini, în epocă, au prevăzut cît de intens avea să fie procesul de difuziune în mase a ideilor înscrise pe steagul partidului comunist, cît de rapid muncitorimea, poporul aveau să capete, prin aceste idei, conștiință de sine, cît de radical și de ofensiv avea să fie marșul lor către viitor. Puțini, și totuși nu chiar puțini au prevăzut impetuoasa ascensiune a tinerei forțe politice, dovadă că s-au temut de ea, apariția partidului comunist însemnînd, aproape concomitent, ilegalizarea sa. Cei ce au hotărît atunci această măsură și-au imaginat că o idee ilegalizată își tocește tăișul, că un ideal pus sub obroc încetează să mai fie un ideal, că niște oameni hăituiți, prigoniți, azvîrliți în temnițe vor fi rupți de mase, iar masele vor fi rupte de lupta lor. A fost o miopie, forțele retrograde sînt totdeauna mioape, e fatal să fie mioape, istoria a probat-o din plin. Căci în toți acei ani, ei, comuniștii români, s-au dovedit purtătorii idealurilor celor mai nobile, ale celor mai adînc implintate în fibra de gînd și simțire a neamului, coalizînd în juru-le toate forțele vii ale națiunii, toate forțele tectonice ale libertății, ferăstruind cu ele munții împotrivirii vremurilor, imobilizînd prigoana celor tari, denunțîndu-le infirmitatea istorică, impunînd primatul unei realități de care viitorul a trebuit să țină cont : consonanța istorică a României și românilor cu necesitatea prin revoluție, emancipînd principiul revoluției ca unică sursă a împlinirii țării și neamului. Prin aceasta, cea mai tînără forță politică românească s-a dovedit, tocmai prin tinerețea și dinamismul ei, cea mai aptă să-și asume istoria pentru sine și s-o transforme pentru popor.

Astăzi, la 65 de ani de istorie comunistă în România, nimeni, absolut nimeni, oricine ar fi și oriunde s-ar afla, nu poate spune că marile puncte din programul cu care tînăra forță politică s-a prezentat în fața poporului n-au fost onorate. Ele s-au întrupat în răsunătoarele bătălii de clasă, în eroicele jertfe din anii prigoanei, ele s-au întrupat în actul revoluționar de la 23 August 1944, ele s-au întrupat în construcția unei noi Românii, țară a muncii și a domniei muncii, răspunzînd din plin speranțelor care din veac scînteiază pe chipul ei. Ele s-au întrupat cu o unică strălucire în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, anii cînd, pentru prima oară, socialismul a coborît din ramele aurite, dar reci, fără viață, ale sloganului, căpătînd cu pregnanță și adevăr relieful fierbinte al faptei. Ele, angajamentele asumate de comuniști în fața poporului, a istoriei, s-au întrupat cu o nouă și radicală temeinicie în această epocă pe care o numim, cu adîncă dragoste și recunoștință, cu numele conducătorului care, pentru întîia oară, a abordat destinul național în chiar spiritul său, transformînd acest spirit în supremul comandament al demersului social : EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU.

Vor trece anii, România noastră va fi alta, se va înnobila cu noi podoabe ale vetrei și ființei ei, dar nimeni nu va uita vreodată capacitatea cosmică de iradiere transformatoare a peisajului și a vieții pe care Congresul al IX-lea al partidului a adus-o în devenirea noastră. Trăim, și vom trăi mai departe, cît va fi țara de la Dunăre și Carpați, sub aura acelui măreț moment, pe care îl potențăm mereu, prin noi și noi acte revoluționare, prin noi și impetuoase fapte de muncă și de creație, legitimînd și întărind mandatul pe care, cu nesovăită încredere, l-am încredințat celui care numește astăzi — cu numele său — o epocă.

N-a fost, desigur, simplu, n-a fost ușor să întemeiem această epocă, cea mai strălucitoare din istoria noastră, cea mai înaltă din panorama construcției naționale. Au trebuit lepădate niște măsuri și niște concepte osificate sau false, care strangulau gîndirea și acțiunea economico-socială vie ; au trebuit izolate și extirpate niște erori politice și ideologice; a trebuit impus refuzul formelor împrumutate de aiurea, al formelor care nu erau dictate de realitățile naționale și de stringența istorică; a trebuit detronată parada lozincilor fără acoperire în faptă, a trebuit întronată dezvoltarea științific fundamentală, fondată pe resursele naționale și pe resursele creatoare ale poporului; a trebuit declanșată, la întreaga-i dimensiune și la întreaga-i semnificație, lupta cu inerția, pentru primatul noului și curajul lui; au trebuit repuse în drepturi libertatea reală, democrația reală, independența reală, expresia liberă, competiția liberă a valorilor, critica și autocritica, neascunderea adevărului, oricît de dureros poate fi uneori acesta; au trebuit introduse echitatea și etica în relațiile sociale; a trebuit instaurată disciplina muncitorească, cu iradiere egală pentru toți membrii societății, indiferent de funcții; a trebuit ca forța demiurgă, modelatoare a maselor largi să fie instalată la conducerea țării, și nu ca simplă prezență; ci ca act creator, cu caracter de ineluctabilă lege a dezvoltării; a trebuit readus în lumină dreptul acestui popor de a avea o istorie, o civilizație, o cultură ce vin din străfunduri de timp și la grandorile cărora să se poată închina nestingherit ; a trebuit ca omul, cu nevoile lui, să fie, cu adevărat, țelul suprem al efortului social, și nu omul abstract, protagonistul fără substanță al „umanismului" festivist, ci omul cu nume și cu prenume, căci socialismul e făurit de oameni cu nume și cu prenume ; a trebuit pusă în operă gigantica bătălie a ctitoririi omului nou, a revoluționarului și a patriotului de înaltă conștiință ; a trebuit demolat și săpat pînă la rădăcinile edificiului social, au trebuit consolidate pe dedesubt temeliile și construit din nou, pe linii arhitectonice deschise spre ființa nației și spre universal.

N-a fost ușor, n-a fost simplu. Nimic nu ne-a căzut cu hîrzobul din cer, nimic nu ni s-a dat, ba, dimpotrivă, a trebuit să recuperăm, prin eforturi adesea excepționale, ceea ce, în timpuri nu prea îndepărtate, ni s-a tot luat. N-a fost ușor, n-a fost simplu. A trebuit ca, prin aceleași excepționale eforturi, să traversăm, menținîndu-ne vie statornicia înaintării, ascuțitele praguri ale crizei economice planetare, de rigorile căreia n-am putut, nu putem fi cruțați, n-avem cum fi, ca trăitori pe această planetă. N-a fost ușor, n-a fost simplu. Dar — după cum ne învață cîrmaciul destinelor noastre — **„pe o mare liniștită oricine poate să navigheze ; un navigator bun nu se teme însă nici de furtună, navighează și în condiții grele. Acționînd în mod revoluționar, partidul nostru trebuie să știe să înfrunte orice greutăți, orice furtuni și să conducă poporul nostru spre împlinirea năzuințelor sale supreme, spre făurirea socialismului și comunismului".**

N-a fost ușor, n-a fost simplu. Am trecut, în aceste două decenii, printr-o frenetică și agitată primăvară socială, în care spectaculoasele prefaceri ale peisajului, încordarea și cuceririle muncii, contradicțiile, zbuciumul, căutările s-au amestecat în chip firesc, cu firescul cu care natura își concentrează culorile și contrastele în opere cu rezultate fundamentale. N-a fost simplu, n-a fost ușor, dar la capătul acestor două decenii, de o densitate a creației noastre istorice fără seamăn, țara, iată, s-a așezat, și, contemplată azi de oriunde, dinăuntru sau din afară, se dezvăluie într-o surpriză și o noblețe a reliefurilor ce răsplătesc din plin aspra trudă îngropată la temeliile lor. Trăim astăzi într-o Românie de șase ori mai puternică industrial decît în 1965, cu coloși ai noului (precum hidrocentralele de pe Dunăre, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Transfăgărășanul, metroul) ce se înscriu printre piscurile acestei lumi. Trăim într-o Românie ce raportează, pentru aceeași scurtă etapă, o creștere de peste două ori și jumătate a producției agricole, în ciuda unor grele încercări ținînd de legile oarbe ale naturii. Trăim într-o Românie în care orașul și satul, casa și haina omului, învățămîntul și știința, civilizația și cultura cunosc o perpetuă și dinamică înnoire, întregind noua calitate a muncii cu noua calitate a existenței pe toate planurile. Trăim într-o țară în care proiecțiile anilor care vin, deduse din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, conferă unor asemenea epocale realizări doar statutul de primă treaptă într-o spirală mereu suitoare.

Toate aceste mari bogății și mari străluciri ale vetrei și ființei noastre sînt opera, eroica și măreața operă, a tuturor fiilor pămîntului românesc, indiferent de naționalitate, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste, sub conducerea unei forțe politice mai puternice astăzi ca oricînd. Căci, așa arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„marile succese obținute în România socialistă sînt nemijlocit legate de uriașa activitate politică și organizatorică desfășurată de partidul nostru, care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de forță politică conducătoare a societății. Partidul se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii națiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres și civilizație".**

De pe soclul acestor mari cuceriri se petrece, la ceasul de față, dialogul nostru cu lumea, implicarea noastră majoră și responsabilă în veacul în care trăim și a cărui calmă și liberă respirație, nestingherită de nici o amenințare, ne străduim s-o propulsăm. O propulsăm prin marile inițiative de pace, de dezarmare, de înțelegere, de colaborare, de apărare a libertății și independenței popoarelor, care poartă în conștiința noastră și în conștiința umanității numele eminentului lor promotor, președintele Nicolae Ceaușescu.

Identificate în conștiința omenirii, purtînd cununa unei admirații universale, numele României și al conducătorului ei numesc astăzi mîndria noastră de a trăi în această țară și în acest unic și minunat ceas istoric. Nu poți să nu fii mîndru de tot ceea ce ai trudit, ai trăit, ai creat. Nu poți să nu fii mîndru cînd constați că ideile tale, ideile ce-au dat sens vieții tale în aceste două decenii, își croiesc drum în lume și biruie. Biruie, fiindcă sînt raționale și drepte. Biruie, fiindcă sînt curajos răspicate și urmate, în primul rînd, de noi înșine.

În anul 65 al glorioasei lui existențe, Partidul Comunist Român — partidul poporului de la Dunăre și Carpați — încheie o epocă și o operă de covîrșitoare dimensiuni istorice, deschizîndu-le amplu spre viitor.

ILIE PURCARU ■

Un nume pentru o epocă de aur: CEAUȘESCU

Oamenii al căror nume și a căror viață sînt gravate în marile cărți de istorie ale neamului au o existență continuă în conștiința poporului. Chemați de o sacră datorie, aflînd răspunsuri înțelepte celor mai grele de sens întrebări, visînd cu luciditate și dedicîndu-se, clipă de clipă, făuririi unui nou destin patriei lor, ei — temerari strategi, entuziaști visători — își asumă imensa responsabilitate a pionieratului, a purtătorului de drapel pe drumuri neumblate pînă atunci.

Între acești eroi naționali, comunistul Nicolae Ceaușescu simbolizează forța și dîrzenia unei întregi clase muncitoare, neclintită în credința ei că libertatea, fericirea și independența deplină a țării sînt întemeieri ale revoluției, ale luptei fără rezerve și statornicei iubiri de dreptate. Marele revoluționar Nicolae Ceaușescu — aflat din fragedă adolescență pe baricadele asprelor bătălii de clasă, înfruntînd cu demnitate și curaj false acuze, greutăți, primejdii — aduce în galeria celor mai de seamă bărbați politici și de acțiune ai României din toate vremurile suflul nou și viguros al totalei încrederi în semeni, al efortului fără odihnă închinat propășirii patriei, al nemărginitului devotament față de cauza Partidului Comunist, a socialismului și păcii.

Epoca Nicolae Ceaușescu — exemplară înălțare a speranțelor unei națiuni la puterea prezentului — este o impresionantă creație incorporînd energii și pasiune, patriotism și omenie. Acest nume va traversa timpurile spre a oferi viitorimii o pildă de vizionarism și temeinică zidire. Moment de grație în devenirea României, Epoca Nicolae Ceaușescu oferă istoriei planetare modelul unei societăți ale cărei izbînzi pornesc dintr-o profundă cunoaștere a dorințelor și posibilităților unui popor, din cutezanță, limpezime de gînd și nestrămutată dragoste de viață.

O Epocă asemenea Omului care i-a imprimat calea și i-a veghiat împlinirea.

În toate ale ţării, gîndul şi fapta lui

Pilda unei morale adevărate

Făurirea în 1921 a Partidului Comunist Român, subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu „a fost rezultatul unui **proces istoric obiectiv**, al particularităţilor dezvoltării noastre sociale, al luptei revoluţionare a celor ce muncesc din România, al maturizării politico-ideologice a clasei muncitoare şi al creşterii rolului ei în viaţa politică a ţării". Aşadar, nu un edict sau o proclamaţie anume, ci **un proces istoric îndelungat** a creat această forţă politică, un proces care începe cu luptele glorioase, de veacuri, ale unui popor conştient de sine, care capătă sens istoric precis odată cu apariţia clasei muncitoare şi a ideilor socialismului ştiinţific, care se amplifică prin organizarea politică a forţelor dinamizatoare ale acestui proces, care devine certitudine a istoriei odată cu cucerirea puterii politice, pentru a atinge în epoca noastră dimensiunile pleniare, de nucleu vital al naţiunii noastre socialiste. Un asemenea proces cumulativ de luptă şi experienţă, de decantări valorice şi ideologice, de cristalizări politice şi elaborări programatice a fost generat continuu de reperele stabile, constante în timp ale întregii sale desfăşurări : progresul şi propăşirea patriei, bunăstarea şi civilizaţia poporului, afirmarea şi dezvoltarea personalităţii umane. **„Patria e un tezaur de progres şi civilizaţie, e sinteza evoluţiei unui popor, e sanctuarul libertăţii"** — aşa gîndeau socialiştii români acum un veac, în documentele programatice ale primului partid al proletariatului ; **„Pe steagurile noastre va să strălucească soarele unei morale noi, morala de înălţare a fiinţei omeneşti din toate făgaşele înguste şi întunecoase ale stării sociale... Omenirea aşteaptă de la noi mai mult decît dezrobirea economică şi politică, aşteaptă să-i dăm pilda unei morale adevărate omeneşti, din care Adevărul să răsară îmbrăţişat cu Dragostea şi Pacea între oameni"** — sînt cuvinte rostite de comuniştii români chiar în ziarul de a doua zi a Congresului din mai 1921 ; **„Noi pornim permanent de la faptul că socialismul îl construim cu poporul şi pentru popor, şi vom face totul pentru ca poporul — adevăratul făuritor al istoriei, a toi ceea ce se creează în societatea noastră — să-şi poată edifica, în linişte şi pace, în mod liber şi conştient, viitorul său de aur, viitorul comunist"** — sînt cuvintele emblematice ale realităţii noastre de astăzi, rostite de cel care întruchipează, prin întreaga sa gîndire şi acţiune revoluţionară, idealurile şi aspiraţiile de veacuri ale poporului — conducătorul iubit al partidului şi statului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Patria, oamenii, poporul — iată pilonii de rezistenţă ai arcului de timp parcurs de mişcarea noastră muncitorească, sursele de permanentă vigoare şi vitalitate ale partidului nostru, elementele de profundă continuitate a unui proces revoluţionar început de veacuri şi ajuns astăzi la deplină strălucire. Între ce voiau mai ieri socialiştii români şi ce fac astăzi comuniştii români există o filiaţie lăuntrică ce izvorăşte tocmai din dragostea faţă de patrie, de oameni, de popor din neostoita luptă pentru un viitor mereu mai bun, mai fericit.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Ştiinţa şi arta politică

Istoria contemporană a patriei a reliefat cu putere fizionomia şi personalitatea partidului comunist ca forţă de esenţă autentic revoluţionară şi patriotică, purtător consecvent şi promotor activ al noului în toate domeniile vieţii economico-sociale, întrunind verificate calităţi germinative pentru viitorul prosper al poporului român, pentru angajarea sa conştientă şi solidară pe magistrala progresului social al lumii de astăzi. Cuceririle epocale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste în ţara noastră sînt rodul strategiei partidului comunist, al capacităţii sale de a aplica în mod creator legităţile generale la condiţiile concrete ale ţării, de a uni şi organiza raţional eforturile întregului popor în lupta complexă, eroică de făurire a noii orînduiri fiecare treaptă pe drumul edificării acesteia întărind tot mai mult unitatea naţiunii în jurul partidului, sporind influenţa şi forţa sa integratoare în masele largi ale poporului. În procesul revoluţiei şi construcţiei socialiste, ca urmare a transformărilor calitative profunde realizate în toate domeniile — în economie, în structura de clasă, în sistemul politic, în cultură şi ideologie — s-a făurit şi dezvoltat, ca o forţă motrice a progresului istoric, unitatea socialistă a întregului nostru popor. Factorul catalizator al uriaşei energii sociale ce o degajă această nouă şi puternică trăsătură a naţiunii noastre o constituie partidul comunist, unitatea sa de concepţie şi acţiune. Funcţia social-politică a partidului de centru vital al întregii societăţi se afirmă astfel ca atribut esenţial şi legitim al unui mecanism în care puterea politică se realizează ca adevărată suveranitate a poporului, ca expresie a capacităţii constructive a unei naţiuni socialiste, libere şi independente. Condusă de partid, opera constructivă a poporului român se înscrie pe traiectoria unei ample perspective istorice de înaintare spre comunism, sub impulsul cutezanţei revoluţionare fondate pe clarviziune şi realism, al spiritului novator însoţit de exigenţa rigurozităţii ştiinţifice.

Pe fundalul acestei ample mişcări istorice, al procesului revoluţionar continuu ce constituie înseşi viaţa şi istoria glorioasă a partidului nostru, se detaşează pregnant perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, arhitect şi ctitor de ţară nouă, puternică şi modernă, patriot înflăcărat, gînditor şi revoluţionar de excepţie, comunist de omenie, cel mai iubit fiu al poporului, cu ale cărui idealuri s-a identificat pilduitor şi pe care le slujeşte cu neasemuită pasiune şi dăruire. Această perioadă, cea mai bogată în realizări din întreaga istorie a ţării noastre şi denumită cu îndreptăţită mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceauşescu", poartă inconfundabila pecete a gîndirii şi acţiunii revoluţionare ale secretarului general al partidului, care a imprimat în toate domeniile societăţii noastre un stil de gîndire şi de muncă dinamic, cutezător şi larg deschis înnoirilor, potrivnic oricăror dogme şi închistări, un înalt spirit de răspundere în înfăptuirea politicii noastre interne şi externe. De numele secretarului general al partidului sînt indisolubil legate originalitatea soluţiilor concrete adoptate în toată această perioadă pentru rezolvarea problemelor de bază ale organizării şi conducerii societăţii noastre, aplicarea creatoare a socialismului ştiinţific, a concepţiei materialismului dialectic şi istoric, a adevărurilor universal valabile la condiţiile din România, aprofundarea fenomenelor şi aspectelor noi apărute în procesul transformării revoluţionare a societăţii româneşti şi a lumii contemporane. La baza marilor înnoiri inaugurate de Congresul al IX-lea în gîndirea social-politică şi în practica revoluţionară a partidului nostru se află constant tocmai un asemenea mod creator de a examina şi evalua dezvoltarea socială în general, dinamica dezvoltării socialiste în particular. Desprinderea de formulele învechite, dar aşa-zis consacrate, şi apropierea de spiritul viu al marxismului, conturarea unei noi imagini asupra adevărului social, izvorîtă dintr-o confruntare permanentă cu viaţa, cu infinita bogăţie a realităţii, a condus la realizarea unui adevărat salt calitativ revoluţionar. S-a părăsit o viziune simplistă, liniară şi statică asupra lumii, în care socialismul era văzut ca fiind scutit de orice contradicţii şi conflicte, insensibil la influenţe exterioare, desprins de perturbările mondiale, suficient sieşi. Din această viziune triumfalistă ce se voia a fi marxistă lipseau tocmai sufletul viu al dialecticii, puterea de a înţelege şi accepta teza unităţii şi luptei contrariilor, necesitatea ca teoria să izvorască din practică, să studieze şi să cuprindă în permanenţă mişcarea realului, şi nu să înghesuie realul, cu dinamica lui complexă, în scheme conceptuale rigide, date odată pentru totdeauna. Din examinarea atentă şi fără prejudecăţi a realităţii, partidul nostru şi-a conturat o imagine realistă, adecvată, ştiinţifică asupra vieţii sociale, înţelegînd că legităţile dezvoltării sociale nu acţionează rectiliniu şi uniform, ci într-un mod extrem de complex şi sinuos, că lumea — ca sistem global — se interconditionează în toate părţile sale componente. Socialismul, departe de a fi un mars triumfal, a apărut în lumina sa reală, ca o operă mult mai dificilă, mai nuanţată şi multilaterală ; această operă poate fi înfăptuită numai dacă se elaborează o strategie şi o tactică revoluţionare, flexibile, care să ţină seama de condiţiile istorice concrete ale fiecărei ţări şi ale interconditionărilor economice, politice, sociale la scară globală. Este o operă de arhitectură la proporţia unei societăţi şi a unei naţiuni, o operă în care ştiinţa şi arta politică se îmbină pentru a proiecta din temelii un edificiu armonios, pe deplin adecvat tradiţiilor, aspiraţiilor şi idealurilor poporului nostru. Arhitectul vizionar al acestei opere măreţe de edificare deopotrivă socială şi umană este partidul nostru comunist, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care, prin clarvizIunea sa politică, realism şi cutezanţă în gîndire, prin dragostea fierbinte faţă de patrie şi popor, prin intransigenţa revoluţionară şi profunda analiză ştiinţifică a vieţii sociale, aduce o contribuţie inestimabilă la progresul şi prosperitatea patriei, la afirmarea independenţei şi suveranităţii noastre naţionale. Ctitoria acestor două decenii, ce marchează începutul de înălţare a unui proiect fără precedent în istoria multimilenară a poporului nostru, reuneşte structura de rezistenţă a unei economii puternice cu filigranele de interior ale unei noi conştiinţe, coloanele îndrăzneţe ale unor izbînzi ştiinţifice impunătoare cu basoreliefurile de fineţe ale unei culturi înfloritoare — totul desfăşurat şi cuprins pe dimensiunile unei existenţe trăite plenar şi care umple acest spaţiu al devenirii noastre cu pulsul unei vieţi libere şi demne.

Ctitoria armonioasă a prezentului

Semnificativ pentru însăşi geneza acestei opere de amploare istorică, pentru caracterul ei programat, de proiecţie conştient asumată este faptul că în această perioadă a fost elaborat şi adoptat, sub îndrumarea nemijlocită şi cu aportul hotărîtor al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Programul partidului — document de însemnătate istorică în viaţa partidului şi poporului nostru, marea cartă a naţiunii prin care s-au stabilit obiectivele fundamentale ale edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi s-au conturat orizonturile înaintării, în perspectivă, a României spre comunism. Decurgînd din acest document programatic şi reprezentînd, de fapt, transpunerea lui graduală în viaţă, ritmul susţinut în care s-a dezvoltat economia noastră naţională în ultimele cincinale, măreţele înfăptuiri în domeniul creşterii şi modernizării forţelor de producţie îşi au izvorul în decizia de mare însemnătate şi răspundere istorică adoptată de partid de a se aloca perseverent o parte însemnată din venitul naţional pentru dezvoltarea unei puternice şi moderne baze tehnico-materiale — factor hotărîtor al progresului multilateral al ţării şi creşterii nivelului de trai al poporului. În confruntarea cu timpul şi cu evoluţia economiei mondiale, această orientare esenţială în creşterea economiei româneşti a fost pe deplin confirmată de viaţă. Ca urmare, în perioada de după Congresul al IX-lea, producţia industrială a sporit substanţial ca pondere în venitul naţional, creîndu-se şi dezvoltîndu-se ramuri industriale noi, de vîrf, de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale şi umane ale societăţii. Caracterul cumulativ al dezvoltării industriale sub toate aspectele (diversitate, complexitate, progres tehnologic, elemente ştiinţifice încorporate în

„Trebuie să ne gîndim permanent și la prezentul, dar și la viitorul poporului nostru, al patriei. Să nu uitam nici un moment că avem marea răspundere de a asigura patriei, poporului nostru un viitor luminos, liber, independent, în cadrul societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului!"

producția industrială ș.a.) este exprimat sintetic în noul obiectiv, stabilit pentru acest cincinal, ca peste 92–95 la sută din produsele românești să fie realizate la un nivel mondial de performanțe tehnico-economice, o parte dintre ele urmînd să se situeze chiar pe primul loc în lume din acest punct de vedere. Această „decolare" a industriei românești pe verticala competitivității mondiale este poate una dintre cele mai sugestive mărturii asupra energiilor de muncă și creație descătușate în această epocă de afirmare plenară a personalității fiecărui om al muncii din patria noastră, căruia i s-a redat, pentru-un-singur și unic în felul său sistem instituțional democratic conștiința dependenței sale de propria-i muncă și a progresului tuturor de eforturile fiecăruia.

Experiența țării noastre a dovedit, o dată mai mult, că industrializarea constituie unica alternativă pentru orice țară care vrea cu adevărat să progreseze rapid și multilateral. Nu o dată s-a spus, în timpul vechiului regim, că România trebuie să rămînă o țară eminamente agrară, că poporul român nu ar avea chipurile, vocația industriei și că nu ar trebui să păsească pe calea industrializării. Dezvăluind esența nefastă a acestei teze, daunele pricinuite prin promovarea ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate". Întreaga dezvoltare economică și socială din ultimele două decenii mărturisește cu putere justețea politicii partidului nostru comunist de a făuri condițiile afirmării plenare a forței creatoare a unui popor stăpîn pe destinele sale care își făurește în mod conștient noua sa istorie, viitorul său liber și demn. Astăzi putem aprecia mai bine, din perspectiva marilor înfăptuiri care au dat chip nou peisajului [illegible] țării valoarea nu [illegible] ci și [illegible] care [illegible] în centrul) la gîndirea teoretică și activitatea practică ale secretarului general al partidului și care exprimă faptul că noua orînduire se construiește ca un sistem unitar, în care se dezvoltă atît forțele de producție cît și relațiile de producție, atît viața materială cît și cea spirituală a societății, atît structurile economice cît și cele sociale, atît peisajul economic cît și calitatea vieții, a cărui esență o formează afirmarea multilaterală a personalității umane. Programul partidului, documentele congreselor și conferințelor naționale, importantele programe naționale în domeniul industriei, energiei, „reconstrucției" pămîntului, științei și tehnologiei, ca și în domeniul vieții ideologice și culturale stau mărturie că partidul a dat orientări [illegible] de [illegible] sale actuale, odată cu fundamentarea căilor de continuare a procesului revoluționar, a operei de construcție socialistă.

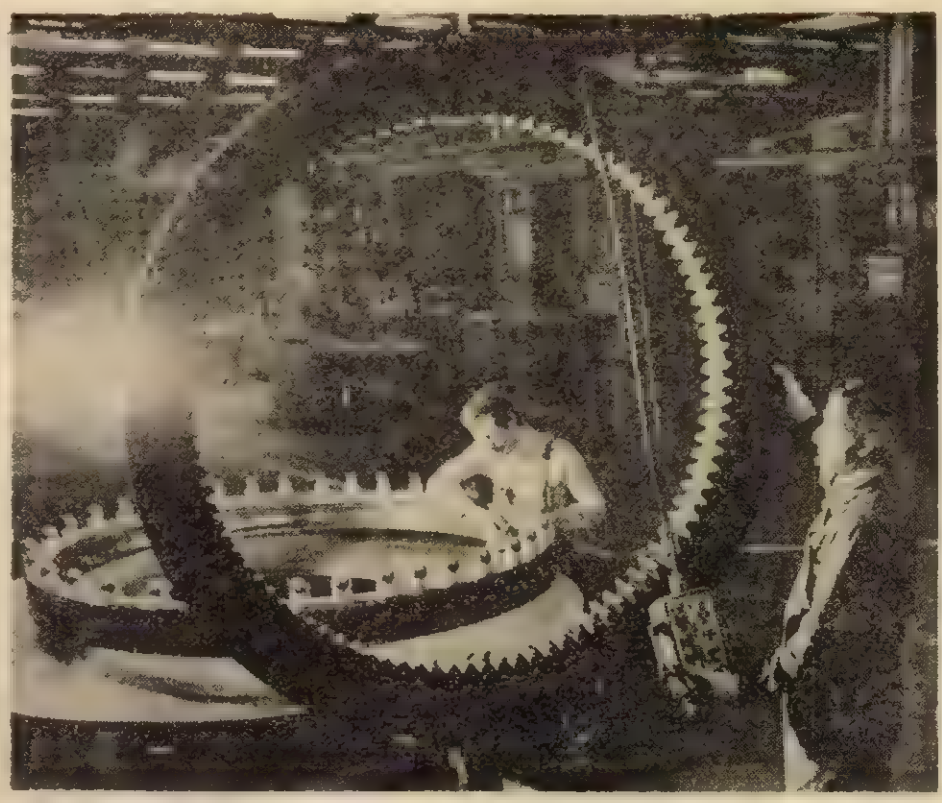

Industrie modernă la nivelul exigențelor veacului

Imagine familiară în fiecare localitate a țării : noi construcții edilitare, noul chip al orașelor

Fragment din noul peisaj al Bucureștilor : metroul

Cupola de strălucire a viitorului

Aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu potrivit căreia „avem programe și hotărîri clare, avem o linie generală justă pentru activitatea în toate domeniile [illegible] este rezultatele unui efort constant, ale unei preocupări asidue ce caracterizează activitatea partidului după Congresul al IX-lea și a cărei trăsătură definitorie este înțelegerea realistă a cerințelor de progres ale României, stabilirea optimelor economice și sociale pornind de la aceste cerințe și totodată de la posibilitățile de progres ale țării, apreciate în dinamica lor. [illegible] activitate a partidului [illegible] comunist, a secretarului [illegible] general, tovarășul [illegible] se [illegible] din acest punct de vedere, printr-o desebită putere de previziune, printr-o preocupare neslăbită de a scruta viitorul mai apropiat și mai îndepărtat, descifrînd cu claritate legitățile și tendințele dezvoltării societății românești. Aceste trăsături se vădesc, încă o dată, cu [illegible] în orientările de [illegible] stabilite de Congresul al XIII-lea privind dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 2000. „În ultimul deceniu al secolului al XX-lea — sublinia secretarul general al partidului —, prin promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, va continua procesul revoluționar de formare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății multilateral dezvoltate, pentru trecerea la societatea comunistă". O asemenea privire cutezătoare asupra perspectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei pînă la sfîrșitul acestui mileniu este cu atît mai semnificativă cu cît puține țări din lume își propun astfel de planuri și programe îndrăznețe, mobilizatoare [illegible] realiste. Direcțiile [illegible] va afla progresul țării noastre pînă în anul 2000 le constituie accentuarea și mai puternică a laturilor calitative [illegible] creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței economice generale în toate sectoarele de activitate, introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Industria va furniza la sfîrșitul acestui secol o producție în valoare de 2800–3200 miliarde lei, iar agricultura o producție anuală de cereale de cel puțin 35 milioane tone. Întreaga dezvoltare economico-socială va fi exprimată de o creștere a venitului național de 2,3–2,6 ori în anul 2000 față de 1985, pînă la sfîrșitul secolului urmînd a se realiza un venit național de 72 000 – [illegible] 000 [illegible] locuitor. Aceste uriașe resurse, rațional repartizate și folosite, vor permite concomitent o amplă și continuă extindere și modernizare a bazei tehnico-materiale, ridicarea economico-socială a tuturor județelor, încheierea procesului de organizare teritorială și de sistematizare a localităților țării, soluționarea deplină a problemei locuințelor, creșterea substanțială a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

Sintetizînd finalitatea programului [illegible] dezvoltare [illegible] sociala a țării pînă în anul 2000, Rezoluția adoptată de Congresul al XIII-lea subliniază : „România se va înfățișa, la sfîrșitul acestui secol, ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere al producției industriale și agricole, al învățămîntului, științei și culturii, cît și în ceea ce privește nivelul general de viață și civilizație al poporului, asigurîndu-se astfel condițiile materiale necesare pentru trecerea la înfăptuirea și la manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață în toate domeniile de activitate".

Transformările revoluționare de mare amploare și profunzime înfăptuite în toate domeniile vieții economico-sociale ca și proiectele de continuare și dezvoltare a edificării multilaterale a patriei reprezintă dovezi grăitoare ale înaltei capacități a partidului nostru de a stăpîni dialectica vieții economico-sociale printr-o vastă activitate de elaborare și înfăptuire a unei strategii științifice în care arhitectura socială și umană a viitorului găsește temeiuri trainice în eforturile prezentului.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Rădăcini adînc împlîntate în istoria neamului

Făurirea, cu 65 de ani în urmă, în mai 1921, a Partidului Comunist Român, a constituit un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea mișcării muncitorești, revoluționare, în organizarea și conducerea luptei pentru drepturi și libertăți democratice, pentru apărarea independenței și suveranității țării, pentru o viață liberă și demnă, într-o orînduire socială nouă — orînduirea socialistă.

Partidul Comunist Român devenise moștenitorul întregului tezaur al tradițiilor revoluționare ale clasei muncitoare, al organizațiilor sale politice și profesionale, exponentul fidel al intereselor vitale ale întregului popor român. În făurirea partidului comunist s-au ingemănat trăsăturile pozitive și sensurile progresiste ale mișcării muncitorești revoluționare, s-au afirmat, mai pregnant și în termeni de acțiune practică, țelurile fundamentale ale proletariatului, și, odată cu ele, aspirațiile înaintate ale poporului nostru.

Reliefînd filonul adînc al tradițiilor revoluționare ale clasei noastre muncitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Putem spune, cu deplin temei, că adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului își au rădăcinile împlîntate adînc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă".

Încă de la crearea sa, acum aproape un secol, partidul clasei muncitoare și-a spus cuvîntul asupra principalelor probleme cu care a fost confruntată țara, preconizînd soluții proprii înaintate, în consonanță cu aspirațiile poporului muncitor : de la cerința dezvoltării industriale, ca temelie economică a societății socialiste pînă la soluționarea democratică a problemei țărănești, de la imperativul lărgirii drepturilor cetățenești pînă la ridicarea nivelului de civilizație materială și spirituală a maselor, de la apărarea drepturilor suverane ale țării pînă la comandamentul făuririi unității național-statale.

În ambianța revoluționară a anilor care au urmat făuririi statului național unitar, mișcarea socialistă din România a devenit în scurt timp o forță politică de masă, înregistrîndu-se un flux puternic al muncitorilor și altor categorii de oameni ai muncii spre organizațiile socialiste, sindicale și de tineret. Faptul că Partidul Socialist din România a ținut seama în elaborarea concepției sale programatice de realitățile țării, pronunțîndu-se de pe poziții cele mai înaintate asupra unora dintre problemelor ce confruntau societatea românească, s-a reflectat pozitiv asupra evoluției sale organizatorice, creșterii influenței în rîndurile maselor muncitoare.

Realizarea statului unitar, precum și cerințele transformării democratice a societății românești, în ansamblul ei, făceau imperios necesară unificarea pe scară națională a mișcării muncitorești și revoluționare, a tuturor forțelor politice înaintate ale țării. Exprimîndu-și satisfacția pentru înfăptuirea unității statale, Comitetul Executiv Provizoriu al Partidului Socialist din România și Comisia Provizorie a Sindicatelor s-au adresat tuturor forțelor socialiste, chemîndu-le să formeze „un singur bloc socialist, un singur partid proletar, care să ducă înainte lupta clasei muncitoare din noua Românie spre realizarea idealului ei socialist".

O semnificație deosebită, pe linia unificării mișcării muncitorești în cadrul statului național unitar, a avut Conferința Partidului Socialist din 23—26 mai 1919, la lucrările căreia au participat delegați de pe întreg teritoriu al României. Măsurile organizatorice adoptate și care aveau menirea să grăbească unificarea mișcării socialiste la nivel național au favorizat constituirea, în decembrie același an, a Consiliului general al partidului socialist, organul reprezentativ al întregii mișcări socialiste din România.

O caracteristică a documentelor programatice care au apărut în această perioadă, precum și desfășurarea concretă a mișcării muncitorești și socialiste relevă preocuparea și dorința de a aplica creator principiile socialismului științific la realitățile României, subliniind rolul factorilor interni și al condițiilor specifice românești. „Teoria marxistă care ne călăuzește — se scria în «Socialismul» din 1919 — ne impune să cunoaștem, în rîndul dintîi, împrejurările în care trăim, mediul țării noastre, solul în care trebuie să săpăm și fiecare să așezăm temelia organizațiilor noastre. Să clădim casa noastră pe temelia de piatră masivă, ca nici furtunile să nu o clatine, nici șuvoaiele să nu o zdruncine", aceasta însemnînd că „aplicarea socialismului într-o țară se deosebește de aplicarea lui într-alta după cum deosebite sînt condițiile în care el trebuie să fie aplicat".

Poziția înaintată a Partidului Socialist față de problemele fundamentale care se puneau în fața societății românești a dus la creșterea influenței sale în rîndul clasei muncitoare, a maselor largi populare, fapt oglindit și cu prilejul alegerilor parlamentare din 1919 cînd socialiștii au reușit să obțină 7 mandate în Adunarea deputaților iar la alegerile din 1920, 21 de mandate în Cameră și 1 mandat în Senat.

Cristalizarea ideii potrivit căreia partidul comunist urma să ia ființă nu prin scizionarea vechiului partid socialist, ci prin folosirea și preluarea a tot ce era pozitiv în partidul socialist, în experiența și tradiția lui, a avut o mare importanță, marcînd o recuperare pe plan superior a unității mișcării revoluționare.

Un eveniment care se înscrie în aria pregătirilor pentru convocarea marelui forum al partidului a fost ședința Consiliului general al partidului și sindicatelor din 30 ianuarie — 3 februarie 1921. Nemulțumite de faptul că mișcarea muncitorească a luat un curs ireversibil către transformarea, în cel mai scurt timp, a partidului socialist într-un partid revoluționar, comunist, elementele social-democratice nereceptive la transformările care trebuiau să se producă, de altfel puține la număr, s-au pronunțat împotriva făuririi partidului comunist. Această hotărîre nu a afectat însă unitatea partidului. „Social-democrații — remarca «Socialismul» după ședința Consiliului general — au apărut ceea ce sînt, elemente izolate, care ar fi rămas înlăuntrul partidului tot atît de străine de năzuințele masei, pe cît de străine erau în afara partidului" Se aprecia că ele nu aveau nimic comun cu masele muncitoare și de aceea manifestul Consiliului general proclama că „unitatea partidului nu este atinsă" și că partidul întreg „rămîne unit împrejurul steagului purtat cu cinste prin atîtea bătălii".

Într-o atmosferă de responsabilitate politică, la 8 mai 1921 au început, în Capitală, lucrările Congresului general al Partidului Socialist, căruia îi revenea sarcina de a consfinți unificarea mișcării muncitorești și a proclama transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român. Congresul a reprezentat prin delegații aleși în secțiuni și care dispuneau de 540 de mandate, toate organizațiile de pe cuprinsul țării.

Documentele programatice supuse dezbaterii, precum și luările de cuvînt au reliefat dorința de nezdruncinat de a înarma partidul cu o strategie și o tactică consecvent revoluționare, care să corespundă în grad mai înalt misiunii sale istorice de răsturnare de la putere a claselor exploatatoare și trecerea puterii politice și economice în mîna muncitorilor de la oraș și sate.

După mai multe zile de discuții și dezbateri fructuoase, în seara zilei de 11 mai, într-un entuziasm de nedescris — după cum relata ziarul „Socialismul" — s-a trecut la vot. Congresul a hotărît transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român.

Făurirea Partidului Comunist Român a constituit o strălucită victorie politică, ideologică și organizatorică a clasei muncitoare, rezultatul unui amplu proces de maturizare ideologică și organizatorică a mișcării muncitorești din România. El a luat ființă ca un partid unitar centralizat, avînd organizații în întreaga țară. Titulatura de Partid Socialist-Comunist care a fost folosită încă înainte de Congresul din mai 1921 și care a figurat în documentele partidului pînă la cel de-al doilea Congres, avea menirea să sublinieze ideea continuității, filiațiunea directă și legitimă cu trecutul mișcării și, totodată, să reliefeze saltul calitativ, valențele noi revoluționare, care defineau partidul comuniștilor. „Partidul Comunist, continuatorul direct al mișcării revoluționare, socialiste, al partidului clasei muncitoare făurit în 1893 — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — a dus mai departe și a ridicat pe un plan superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta de eliberare socială și națională".

Întemeindu-și activitatea pe tradițiile înaintate ale mișcării noastre muncitorești, pe legătura organică cu realitățile țării, întruchipînd spiritul revoluționar militant, partidul comunist întrunea acele trăsături și calități care să îi permită să organizeze și să conducă clasa muncitoare și aliații ei firești în lupta pentru realizarea obiectivelor revoluției și a idealului făuririi orînduirii socialiste.

Sarcina organizării, mobilizării și conducerii luptei clasei muncitoare, a maselor populare pentru înlăturarea de la putere a claselor exploatatoare și transformarea revoluționară a societății a necesitat eforturi susținute, un devotament nemărginit, sacrificii mari pentru cauza revoluției. În noile împrejurări, de după interzicerea sa, în 1924, necesitatea organizării muncii ilegale, a îmbinării ei cu munca legală, găsirea unor forme de manifestare care să asigure lărgirea și întărirea legăturilor partidului cu masele muncitoare, în primul rînd cu clasa muncitoare, au devenit probleme de maximă importanță. Această activitate s-a împletit strîns cu lupta pentru întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare în frontul unic al comuniștilor și socialiștilor.

O puternică manifestare a voinței clasei muncitoare, în frunte avînd pe comuniști, de a se opune politicii antipopulare a claselor exploatatoare, au reprezentat-o eroicele bătălii de clasă din timpul crizei economice, care au culminat cu marea ridicare la luptă din ianuarie-februarie 1933, care au avut, pe lîngă caracterul lor politic și economic intern, un puternic conținut antiimperialist, împotriva capitalismului monopolist care deținea poziții însemnate în ramurile economice principale ale țării.

Desprinzînd cele mai utile învățăminte din activitatea desfășurată în primul deceniu de existență, precum și din confruntările de clasă care au avut loc în perioada care a urmat, P.C.R. a eliminat treptat din concepția și practica sa unele aprecieri eronate, care aveau circulație în acel timp în mișcarea muncitorească internațională, aducînd corectări liniei politice și formelor sale. Astfel, în activitatea partidului și-a făcut loc tot mai mult o linie realistă, bazată pe studierea condițiilor social-politice interne, conjugate cu situația internațională, concomitent cu o atitudine mai angajantă față de țară și față de propriul popor. Sentimentul de dragoste față de patrie, pe care îl cultivă comuniștii, în condițiile expansiunii fascismului pe plan internațional, al transformării Germaniei într-un focar de revizuiri teritoriale, precum și al creșterii pericolului fascist pe plan intern, a acționat ca o puternică forță moral-politică pusă în slujba coalizării tuturor forțelor patriotice, democratice și antifasciste, pentru apărarea drepturilor și libertăților civice, pentru apărarea integrității teritoriale, a independenței și suveranității naționale a României : „Existența neamului românesc ca națiune, existența României ca țară independentă sînt în joc — se scria în «Scînteia», organul central de presă al P.C.R. Poporul român trebuie să se decidă dacă înțelege să-și apere existența și independența. Iar poporul român nu poate da decît un singur răspuns. Cu toată energia, la nevoie cu prețul vieții mîna, poporul român își va apăra existența..." Arătînd că hitlerismul a devenit o primejdie reală pentru integritatea și suveranitatea patriei, ziarul concluziona : „Națiunea este în pericol. Poporul muncitor, apărîndu-se pe sine de ghearele fascismului, trebuie să apere națiunea de pieire, trebuie să apere țara de groaza războiului și de pieirea independenței".

Situîndu-se pe cele mai înaintate poziții de apărare a intereselor vitale ale țării și poporului, Partidul Comunist Român și-a extins tot mai mult influența în rîndul maselor, în viața politică a țării, și-a lărgit contactele cu grupările și cu organizațiile democratice, a stabilit legături cu liderii ai principalelor partide burghezo-democratice, cu diferite cercuri și fracțiuni ale forțelor politice animate de sentimente patriotice, a acționat neabătut împotriva pericolului fascist pentru apărarea intereselor vitale ale maselor largi populare.

În focul luptei împotriva pericolului fascist pentru apărarea democrației și, deopotrivă, a hotarelor țării amenințate de politica agresivă a hitlerismului, de pretențiile revizioniste ale statelor fasciste, precum și în dramaticele confruntări cu aparatul represiv, s-a manifestat din plin personalitatea de excepțional militant revoluționar a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a dat un minunat exemplu de cutezanță revoluționară și fermitate pentru cauza socialismului.

Începînd din 1933, anul intrării în mișcarea comunistă, căreia avea să i se dedice, cu pasiune, devotament și energie clocotitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat cu ardoare pentru mobilizarea tuturor forțelor democratice în lupta împotriva pericolului fascist, pentru apărarea intereselor naționale supreme ale României. Stau mărturie în această privință activitatea de reprezentant al întregului democratic din Capitală în Comitetul Național Antifascist, atitudinea sa demnă, dîrză, revoluționar și patriot înflăcărat în timpul numeroaselor arestări, în fața instanței Tribunalului Comandamentului Corpului II Armată din Brașov, în 1936, cînd, tînărul revoluționar a dat o strălucită pildă de demnitate și devotament nețărmurit pentru cauza pentru care lupta ; atitudinea sa curajoasă de revoluționar și patriot în anii de detenție în Arestul Central din Brașov iar mai apoi, prin transfer, într-una din cele mai temute închisori — Doftana, veritabila Bastilie românească — eveniment de la care se împlinesc anul acesta 50 de ani.

Anexarea Austriei în martie 1938, accentuarea politicii expansioniste a Germaniei hitleriste în sud-estul Europei după Acordul de la Munchen din 1938, cotropirea Cehoslovaciei, au creat grave pericole pentru independența și integritatea teritorială a României. În aceste condiții, animat de un profund patriotism, Partidul Comunist Român a acționat cu și mai mare hotărîre în vederea concentrării tuturor forțelor democratice într-un front larg patriotic antifascist și mobilizării întregului popor la luptă pentru apărarea patriei. P.C.R. a avertizat asupra accentuării izolării României pe plan internațional, cît și asupra pericolului unui atac iminent hitleristo-horthyst asupra țării. În acest sens „Scînteia" din 25 noiembrie 1938 scria în articolul „Nori grei deasupra României" : „România după Munchen e mai mult ca oricînd — după fericita expresie a lui Iorga — o țară pindită. Și pîndită nu numai de corbii de pradă ai revizionismului ungar, ci și de sălbatica fiară îmbătată de sîngele jertfelor sfîșiate, care este fascismul german (...)"

„Partidul Comunist Român își trage seva și vitalitatea din glorioasa istorie de milenii a poporului nostru, din toate evenimentele și luptele desfășurate de-a lungul vremurilor; el își afirmă hotărîrea de a asigura, în noile condiții istorice, dezvoltarea continuă, pe o nouă treaptă, a civilizației și vieții întregului nostru popor"

„Nori grei se string deasupra țării noastre. Existența ei liberă este amenințată, Partidul nostru nu va cruța nici o sforțare, nici o jertfă, pentru a stringe laolaltă muncitorimea și a porni în fruntea ei la unirea tuturor forțelor dornice să apere pacea și independența României".

La 1 decembrie 1938, cu ocazia, aniversării a 20 de ani de la marea adunare populară de la Alba Iulia și încheierea procesului de făurire a statului național unitar român conducătorii organizațiilor profesionale ale clasei muncitoare au organizat întruniri muncitorești în numeroase orașe din țară „pentru a comemora acest fapt istoric, pentru a arăta însemnătatea lui și pentru a manifesta hotărîrea întregii muncitorimi de a apăra Unirea împotriva oricărei amenințări".

La începutul anului 1939 P.C.R. a adoptat o serie de măsuri în vederea intensificării activității antifasciste a maselor. Ziarul „Scînteia" a publicat articolul „24 ianuarie 1859—1939", în care, după ce arăta importanța unirii făurite la 1859, sublinia : „Astăzi, cînd independența națională a poporului român și unitatea României sînt din nou primejduite, amintirea luptelor duse pentru Unire trebuie să îndemne la o luptă dîrză și hotărîtă contra dușmanilor din afară și a agenților lor dinăuntru".

Lichidarea Cehoslovaciei ca stat și amenințarea directă ce plana asupra României în martie 1939 a prilejuit Partidului Comunist Român o luare de atitudine și mai hotărîtă împotriva pericolului cotropirii României de către Germania hitleristă și aliații săi : Manifestul C.C. al P.C.R. din 17 martie glăsuia : „Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre. Întreg poporul să se pună în stare de alarmă (...). Partidul Comunist din România dă alarma ! Să fie pregătit de luptă întreg poporul român pentru apărarea țării împotriva cotropitorilor fasciști. Hitler vrea să ne răpească grîul, petrolul și teritoriul. El vrea să ne arunce în robie (...). Partidul Comunist declară : Comuniștii vor lupta cu arma în mînă în primele rînduri. Uniți-vă cu toții într-un singur front puternic contra lui Hitler și a aliaților săi revizioniști. Impuneți guvernului să se unească cu acele forțe externe care sînt hotărîte să lupte contra agresorilor fasciști (...)".

Străbătînd un proces continuu de maturizare politică și organizatorică, depășind încă unele teze care nu-i aparțineau, Partidul Comunist Român și-a extins tot mai mult influența în viața politică a țării, el reprezentînd forța principală a luptei împotriva pericolului fascist-hitlerist.

În lumina acestor coordonate a stării de spirit patriotice și antifasciste a maselor largi populare se evidențiază și legătura organică între amploarea și caracterul demonstrațiilor de 1 Mai 1939 și întreaga muncă desfășurată de comuniști, de socialiști — și social-democrați, pentru mobilizarea tuturor forțelor democratice și antifasciste la lupta împotriva tendințelor expansioniste și revizioniste ale statelor fasciste. Pornind de la tradiția și semnificația zilei de 1 Mai, ca zi de solidaritate muncitorească, Partidul Comunist a luat măsuri organizatorice pentru a asigura desfășurarea manifestației la nivelul acelui timp încărcat de mari pericole care planau asupra țării și a omenirii. Are o deosebită semnificație prezența în primele rînduri ale organizatorilor marii demonstrații a tovarășului Nicolae Ceaușescu, patriot și revoluționar înflăcărat, profund devotat clasei muncitoare, poporului din rîndurile căruia s-a ridicat. Un rol deosebit în organizarea marilor manifestații antifasciste a revenit tineretului din Capitală din rîndul căruia se remarcase tînăra comunistă Elena Petrescu (Ceaușescu).

Manifestările patriotice antifasciste de la 1 Mai 1939 au constituit o victorie a Partidului Comunist a politicii sale de Front unic cu celelalte partide muncitorești și democratice. Ele au fost larg comentate în cele mai diverse pături ale opiniei publice din țară și au avut un larg ecou pe plan internațional. Ele au contribuit, în același timp, la creșterea prestigiului, a autorității de care Partidul Comunist Român se bucura în fața întregii națiuni.

Puternica mișcare antifascistă și antihitleristă din România, al cărei promotor a fost Partidul Comunist Român, a profilat în opinia publică progresistă internațională imaginea unui popor profund atașat idealurilor de libertate și de independență națională, demne de tradițiile sale eroice glorioase. La 16 mai 1939 C.C. al P.C.R. a adresat conducerii partidelor burgheze o scrisoare în care arăta : „În fața primejdiilor din afară și a atacului pe care statele agresoare, sub conducerea Germaniei hitleriste, îl pregătesc asupra granițelor țării și a independenței ei, credem că se cere o unitară acțiune a tuturor partidelor hotărîte să apere această independență, indiferet de ideologia căreia fiecare grupare în parte rămîne credincioasă"

În condițiile accentuării pericolului declanșării de către Germania hitleristă a războiului. Plenara a VI-a a C.C. al P.C.R din iunie 1939 stabilea : „Partidul Comunist Român trebuie să-și concentreze toate eforturile pentru înfăptuirea grabnică a frontului unic, a frontului popular antifascist și a unui larg front al forțelor patriotice care să lupte contra agresiunii fasciste, pentru stîrpirea agenturilor hitleriste".

Marșul războinic al Germaniei hitleriste, cotropirea succesivă a unor țări europene, începutul celui de-al doilea război mondial la 1 septembrie 1939 au creat o situație din ce în ce mai grea pentru România. Eforturile forțelor democratice, antifasciste de a se opune presiunilor cercurilor fasciste interne și ale Germaniei naziste, eforturi în care s-au antrenat cercuri largi ale burgheziei au primit o grea lovitură la 21 septembrie 1939, cînd primul ministru al țării, Armand Călinescu — adversar al expansiunii Germaniei hitleriste — a fost asasinat mișelește de către elemente ale Gărzii de Fier, cu complicitatea directă a Gestapoului.

În perioada septembrie 1939 — august 1940, România a traversat ultima etapă a desăvîrșirii izolării sale, rămînînd singură, la discreția blocului revizionist-agresiv, hitleristo-horthyst.

Ca urmare, la 30 august, României i-a fost impus odiosul Dictat fascist de la Viena, prin care partea de nord-vest a țării a fost înglobată Ungariei horthyste.

Anii celei de-a doua conflagrații mondiale au relevat situarea Partidului Comunist Român, a clasei muncitoare, în primele rînduri ale luptei pentru salvarea ființei naționale a poporului român. Preocupat de interesele supreme ale națiunii, P.C.R. a știut să găsească un limbaj comun cu toate forțele și grupările politico-sociale opuse dominației germane, pentru salvarea intereselor naționale vitale ale țării. Partidul comunist a fost prezent în toate înțelegerile făurite din inițiativa și la insistențele sale și a avut rolul dinamizator al tuturor forțelor care acționau pentru eliberarea țării de sub dominația fascistă. Sub conducerea Partidului Comunist Român s-a înfăptuit cu succes revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944. „Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și a dominației Germaniei hitleriste — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român — a marcat o cotitură istorică în viața poporului nostru, a deschis calea pentru eliberarea deplină a țării, pentru trecerea la înfăptuirea transformărilor democratice, revoluționare, pentru întărirea independenței și suveranității țării".

Partidul Comunist a constituit forța hotărîtoare care a asigurat participarea poporului român, cu întreaga sa armată, cu întregul său potențial material și uman, alături de armatele Uniunii Sovietice, de întreaga coaliție antihitleristă, în războiul contra Germaniei naziste, pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și a unei părți a Austriei, pînă la victoria finală din mai 1945.

Sub conducerea Partidului Comunist Român, în perioada care a trecut de la victoria revoluției de eliberare națională și socială antifascistă și antiimperialistă, societatea românească a parcurs mai multe etape istorice, jalonate de profunde prefaceri revoluționare, de mari realizări în toate domeniile de activitate. Partidul a condus cu succes lupta pentru desăvîrșirea transformărilor revoluționare burghezo-democratice, pentru reforme sociale profunde, pentru cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și trecerea la construcția socialistă. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor au înfăptuit cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidînd noua orînduire și trecînd cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Marile înfăptuiri din toate domeniile obținute pe parcursul unei perioade de aproape patru decenii de muncă avîntată — perioadă în cadrul căreia se profilează distinct cele peste două decenii de la Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — ilustrează elocvent capacitatea creatoare, patriotismul fierbinte al partidului nostru comunist, forța politică conducătoare, centrul vital al națiunii noastre, care acționează cu consecvență pentru edificarea pe pămîntul României a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Abordînd într-un spirit nou, profund creator, problemele fundamentale ale edificării orînduirii socialiste, ale dezvoltării forțelor de producție și perfecționării continue a relațiilor de producție și sociale, ale organizării și conducerii vieții sociale, creșterii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, ale afirmării sale libere și independente în rîndul națiunilor lumii, Congresul al IX-lea al partidului a inaugurat epoca cea mai înfloritoare și demnă din întreaga istorie a acestor meleaguri românești. „Congresul al IX-lea, arăta în acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a descătușat energiile creatoare, a înlăturat o serie de șabloane și dogme și a pus în fața partidului nostru sarcina edificării socialismului cu poporul și pentru popor, pornind de la condițiile concrete din România, aplicînd principiile materialist-dialectice, ale socialismului științific, adevărurile general valabile la realitățile României. Și tocmai înlăturarea acestor dogme și șabloane a descătușat energiile poporului nostru și a făcut să avem marile realizări de astăzi, care au ridicat țara pe treptele superioare ale dezvoltării multilaterale în toate domeniile".

Cu legitimă mîndrie, întregul nostru popor asociază înfăptuirile acestor ani eroici cu activitatea neobosită și cutezanța revoluționară a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit militant revoluționar și patriot înflăcărat, personalitate prestigioasă a vieții politice internaționale. Remarcabilele însușiri de militant și conducător politic s-au afirmat cu deosebită putere în aceste două decenii, opera teoretică, activitatea politică dinamică a secretarului general al partidului constituind chezășia sigură a viitorului luminos al patriei, a edificării cu succes a socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Consecvența și fermitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează interesele poporului român, ale României socialiste, ale cauzei progresului, socialismului, păcii și înțelegerii între popoare, profunda cunoaștere a evenimentelor, relațiilor și fenomenelor internaționale, vastul dialog cu conducătorii de stat și de guvern de pe toate continentele, cu șefii de partid, cu reprezentanți ai celor mai diferite forțe politice, forța de analiză a secretarului general al partidului și capacitatea sa de a formula pe baze științifice, concluziile și opțiunile cele mai adecvate în vederea acțiunii practice — toate acestea au asigurat politicii externe a României socialiste o largă putere de înrîurire, o creștere fără precedent a prestigiului și stimei de care se bucură astăzi țara noastră în lume. Pe bună dreptate, spre mîndria întregului nostru partid, a întregului nostru popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat una dintre cele mai proeminente personalități, unul dintre marii conducători politici ai epocii contemporane.

La împlinirea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, întregul nostru popor privește cu încredere viitorul adînc convins că deplina unitate moral-politică a poporului român în jurul partidului comunist — centrul vital al națiunii noastre socialiste — al secretarului său general, președintele Nicolae Ceaușescu, reprezintă un uriaș izvor de forță al societății noastre socialiste, condiția fundamentală a înfăptuirii obiectivelor mărețe înscrise în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Dr. MIRCEA MUȘAT
Dr. NICOLAE PETREANU

ÎNALȚĂ PATRIEI CINSTIRE

Înalță Patria cinstire-n Mai de flori,
Prinos curat cu care ne-nconjoară.
Ziua își plimbă arcușul pe viori
Cîntînd un imn în vasta primăvară.

Un imn cîntăm și noi de sărbătoare
În primăvara care se vestește.
Cu gîndul luminat de-același soare
Și inima vibrînd, sărbătorește,

Cinstim un jubileu de faptă-naltă
Ce-a-ncununat dorința din străbuni,
Români, maghiari, germani, toți laolaltă —
Îi sîntem României fiii buni.

Partidul ne-a crescut în demnitate,
Zidirea Patriei o știm prin El,
Zidirea o durăm în libertate,
Spre a atinge comunistul țel.

GEO CIOLCAN

Ei, comuniștii au un singur privilegiu: datoria

Libertatea de a ne înfăptui visele

Nimic nu caracterizează poate mai pregnant, mai pilduitor, acțiunile și configurația spirituală a comunistului ca sentimentul datoriei, al datoriei liber consimțite, în consens intim cu viața sa interioară și nevoile societății din care face parte: obligația morală, dar și posibilitatea reală de a cuceri pentru sine și pentru alții o viață fericită și demnă. Numai pe această bază, prin ridicarea conștiinței politice și cetățenești pe o treaptă superioară, socialismul a devenit prima societate din lume în care dimensiunea antropologică a condiției umane se armonizează cu cea sociologică, în care însuși deziderатul umanist al perfectibilității naturii umane devine obiectivul fundamental al acțiunii sociale. „În esență, noi comuniștii, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne propunem, de fapt, să venim, dacă se poate spune astfel — în sprijinul naturii, care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acționînd prin toate mijloacele pentru stimularea însușirilor celor mai nobile ale acesteia, pentru dezvoltarea sensibilității sale, a dorinței și voinței de autodepășire, pentru amplificarea continuă a cunoașterii sale, pentru împlinirea visurilor sale celor mai cutezătoare de progres, dreptate și fericire".

Privit din acest unghi de vedere, sentimentul datoriei aparține conceptului mai larg de libertate, deoarece libertatea de a-ți face datoria, oricînd, oriunde, indiferent de condițiile bune sau grele — reprezintă motorul și mijcul dialectic al întregii deveniri și nu poate fi propriu decît celui ce trăiește, inaripat de romantism, pentru o năzuință nobilă, dobîndind fericirea înainte de a se întreba ce este ea. Iar comuniștii au fost fericiți în toți cei 65 de ani de existență a partidului, avînd toată vremea sentimentul plenar că, în numele unei cauze drepte, nu sînt de prisos nici cele mai dureroase sacrificii. S-a dovedit astfel că sentimentul datoriei a devenit o permanentă combustie în făurirea celor mai îndrăznețe vise, că numai în acest fel fiecare om al muncii a putut să participe, pe măsura posibilităților sale, ca subiect activ la marele asalt al necunoscutului, pentru ca ofensiva cunoașterii, dezvoltarea economică și socială a patriei să prindă viață în cadrul unui efort general, al datoriei colective și individuale în egală măsură.

Istoria, acest judecător de temut, intransigent, ne-a dat dreptate nouă. Nouă celor care am trăit cu sentimentul că avem în primul rînd libertatea de a ne face datoria, care am muncit cu credința că totul depinde de noi, de curajul, hărnicia și buna noastră credință, că viața ne face în permanență datori față de noi înșine. Istoria și nu altcineva, a demonstrat că țara nouă, România de azi, este rodul celor care au restabilit demnitatea axiologică a muncii, singurul mod prin care omul împrumută atribute prometeice, și poate ajunge la înalta misiune de erou-civilizator.

LIVIU TIMBUS

Zbor în speranță

Înaintez în patrulaterul halei ce pare fără sfîrșit cu precauții să nu produc zgomot. Nu-mi interzice nimeni, decît spațiul cuprins de tăcere și de oarecare măreție cu bolta lui înaltă de care atîrnă un uriaș pod rulant cu cîrlige ca niște ciocuri de păsări fantaste din povești mitologice. În mijlocul acestui peisaj, în fapt, cît se poate de firesc într-o uzină, o hărăbaie de metal suspendată între bolta de sticlă și podeaua de beton, sub care și pe lîngă care meșterese cițiva oameni ce par pigmeii unui Gulliver răpus în Țara piticilor. Mișcări măsurate, frunți încordate, ochi fixați pe acule, manometre și tot felul de relee ori cadrane de pe tablouri de comenzi automate. Stăruie o anume stare de înversunare în gestica lor. Fixez, la rîndu-mi, pe fiecare pentru a le reține chipurile. Remarc mai întîi vîrstele amestecate. De la cel cu calota colilie la cel cu cheia franceză în mînă și cu privirile ce scapără de inteligență, sigur pe sine și parcă mereu conștient de forța tinereții sale. În fond, nu mă preocupă ceea ce fac ei aici, acum. Știu. Sînt ultimele verificări și ultimele probe, înainte de a ieși pe poarta Întreprinderii „1 Mai" din Ploiești, a unei „uzine pe roți" menită să avanseze singură, dirijată de un singur om, pe sub munți, pe sub ape, pe sub păduri, o „cîrtiță" de săpat galerii orizontale cu diametre mari (de la 3,2 metri la 7) înlocuind munca a circa 4 000 de oameni. A circa 4 000 de mineri. Știu și faptul că este un proiect în întregime românesc ce înglobează mai multe invenții, știu și că a fost unul dintre punctele majore de atracție la Tîrgul Internațional București, cu o toamnă în urmă, știu și că a fost, chiar din acele zile, solicitată la export. Mai știu că este destinată pentru Riul Mare, pentru marea hidrocentrală din Munții Retezat, cu scopul de a străpunge mai rapid rocile dure de bazalt și granit, făcînd loc canalelor de aducțiune și liniilor de fugă a apelor spre turbine și lacuri de acumulare. Și mai știu că se încadrează prin toate datele ei în normativele tehnicii de vîrf a lumii și că a fost gîndită, proiectată și realizată în același tempo al bătăliei contra cronometru ce caracterizează viața noastră, a românilor epocii comuniste, a „Epocii Ceaușescu". Mai știu, totodată, că aspiră să deschidă și o nouă eră în petrol, în tehnica extracției de țiței — depășind chiar pe cea a forajelor marine — ajungînd să sape galerii petrolifere, străpungînd sondele sub pămînt și reușind să smulgă rocilor tot ceea ce ascund cu avariție din aurul negru, zeul epocii moderne. Știu toate acestea mai demult, le-am aflat „sus", în birouri, în jurul planșetelor, și am mai scris despre ele.

Ceea ce mă preocupă, întrebarea care mă frămîntă, așa cum mă frămîntă ori de cîte ori o misiune de reporter mă plasează în intimitatea unor realități de excepție ale țării, implinite de oameni obișnuiți și neobișnuiți, este **ce îi unește, ce îi determină**, pe acești inși atît de diverși să-și sacrifice orele, zilele și nopțile, comoditățile, nu de puține ori viața de familie, chiar viața întreagă, pentru un act colectiv ce nu reține numele nimănui? Ei, acești oameni ce trebăluiesc acum, cu atîta sîrguință și concentrare, pe sub hărăbaia de metal, cine sînt? Cum au ajuns la această trăire? Aflu că ei s-au constituit singuri, la un simplu apel al comitetului de partid din uzină, într-o „echipă de sacrificiu". „În fond, ce sacrificăm, spune cel cu calota colilie și care de 36 de ore n-a părăsit uzina (mîncarea li se aduce de la cantină), decît timpul cît stai acasă în halat și papuci? !" Dar, în acest timp acasă crește un copil care nu-și vede tatăl, pentru că vine și pleacă la orele nopții, în acest timp acasă se petrec, se pot petrece necazuri, întîmplări fericite ori nefericite de familie la care ei nu ajung să fie părtași ori sprijin decît într-un tîrziu sau prea tîrziu... „Am citit într-o carte un lucru pe care n-am să-l uit niciodată, continuă Virgil Vasile, însul cu părul argintiu. Cum că oamenii, ca fluturii vor ieși întotdeauna din crisalidele durerii și înfrîngerii, înălțîndu-și zborul în speranță. Într-un anume fel la asta am asistat — și poate am fost și eu printre aceia — de cînd am venit pe lume și pînă azi. Speranța noastră a fost și este libertatea". Nu sînt vorbe mari, nu sînt literatură, este esența biografiei acestui bărbat cu patru decenii de viață trăită în Uzina „1 Mai" și cu peste un sfert de veac în Partidul Comunist Român. În mintea și sufletul său se află gravat un film (documentar), cu nu puține episoade tragice ori eroice, un film în care, secvență cu secvență, apare un personaj principal — el însuși. Primele rememorează orașul său natal, Ploieștiul, zguduit de bombe, înnebunit de explozii, devastat de flăcările apocaliptice ale rafinăriilor incendiate. În acest decor al groazei, un puber de 13 ani, care trebuia să devină bărbat și să întrețină familia pînă ce „bătrînul" se întoarce de pe front, intra ucenic la „Concordia". Ucenic pentru tunuri. „Concordia", care fabricase unități de pompaj pentru petrolul Văii Prahova menit să umple buzunarele acționarilor străini, fusese reprofilată pentru armament. Așa a intrat în viață Virgil Vasile. Deși încă adolescent, a simțit sensul istoriei și a trăit „marele moment al libertății", „cînd am topit tunurile și am început să facem din ele din nou scule și echipamente de foraj și extracție petrolieră". Alte chipuri ale vîrstei sale apar mereu și nelipsit legate de chipul tuturor premierelor tehnice pornite în uzina care a luat simbolic numele Zilei Muncii, făcîndu-se cunoscută în toată lumea, din Siberia în Alaska și din Alaska în Venezuela și din Venezuela în Algeria și din Algeria în India și Orientul Mijlociu pentru instalațiile ei de foraj. A urcat drumul muncii și drumul învățăturii — este astăzi maistrul și șeful unui atelier de montaj — drumul celei mai depline experiențe a libertății. „Mulți dintre partenerii noștri străini, deși ei înșiși ne impun termene extraordinar de strînse de livrare și produse cu performanțe foarte înalte, ne întreabă, paradoxal, de ce ne lăudăm cu „marșurile noastre forțate", cu sacrificiile noastre? Răspunsul este dat demult. Să privim de unde am pornit, să privim unde sîntem, să citim (Programul Partidului nostru) unde vrem să ajungem. Eu aș mai avea o replică, pe care am citit-o tot într-o carte — iată că mai avem timp și de lecturi: „Cei cărora le scapă vremea în care trăiesc, cred întotdeauna că trecutul a fost un paradis". Noi știm prea bine că trecutul nostru nu a fost un paradis. De aici ne vin tăria și forța. Nu vrem să ne scape vremea. Trăim chiar cu înversunare în interiorul ei. Iar sensurile acestui timp, în care putem trăi frumos, fără înfrîngeri, ni le-a arătat și ni le arată cu clarviziune Partidul Comunist Român".

CICI IORDACHE-ADAM

Douăzeci de surse de lumină

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră — concret — democrația, tovarășe Ion Zarzără?

— Totul. De la punerea în discuție a unei idei pînă la luarea de decizii și, mai departe, pînă la punerea acestora în practică.

— Mai concret, vă rog. Strict legat de preocupările colectivului din care faceți parte.

— Una din marile probleme pe care le au de rezolvat cei aproape patru mii de oameni ai muncii din Ploiești o constituie acea a îndeplinirii programului de creștere a productivității muncii. Mai precis, conform hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1985, trebuie să ajungem, în 1990, la o dublare a productivității muncii față de anul trecut. Am început, în urma dezbaterilor din C.O.M., prin repartizarea membrilor consiliului oamenilor muncii și ai comitetului de partid, pe o perioadă mai îndelungată, în subunități de producție și organizații de bază pentru a urmări zilnic modul de realizare a sarcinilor, pentru a identifica mai operativ resursele de creștere a productivității muncii. În paralel, pe baza informațiilor primite de la punctele de lucru, am întreprins o serie de studii și analize, controale în diferite compartimente, vizînd mai buna organizare a muncii, propunerile și constatările făcute fiind valorificate în ședințele C.O.M. Cu toate acestea, rezultatele erau încă sub nivelul dorințelor și așteptărilor noastre. Pînă cînd, la un moment dat, cîțiva dintre muncitorii cu mai multă experiență ai unor brigăzi ne-au propus o altă soluție. Ziceau ei: „de ce să facă toate analizele în birou și nu la fața locului? De ce să stea cadrele tehnice la sediu și nu în mijlocul oamenilor?" Era vorba, de fapt, de scurtarea drumului de la idee la faptă, de renunțarea la o verigă intermediară. Apoi, de punerea în valoare a competenței științifice a specialiștilor noștri. Am analizat și am adoptat această soluție.

— Și totul a decurs după aceea perfect, nu-i așa? Ca într-o piesă de teatru cu final previzibil!

— Deloc. Unii dintre cei vizați să părăsească locurile co-

„Comuniştii trebuie să se afle permanent în primele rînduri pentru înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a ţării, pentru ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a poporului. Ei nu au şi nu pot avea drepturi speciale sau privilegii"

mode din birou au încercat să ne convingă de ineficienţa soluţiei, de lipsa ei de viabilitate. De ce să ne risipim care încotro ? — spuneau. E mare nevoie de noi şi aici. Nu e mai precaut să aşteptăm ?, să mai vedem?, poate lucrurile merg bine şi fără noi acolo. Precauţia exçesivă e marele duşman al progresului. Există şi ar tinde să la proporţii, fără intervenţia decisă a celor mulţi, o adevărată — cum vreţi să-i spuneţi — ştiinţă sau artă a precauţiei. Dar conducerea colectivă nu poate nici gusta şi nici admite această „artă a precauţiei". Aşa încît cadrele tehnice au fost repartizate în brigăzile complexe de producţie, avînd ca sarcină urmărirea şi sprijinirea aplicării măsurilor ce conduc la creşterea productivităţii muncii. Asta a determinat o conlucrare directă a specialiştilor cu muncitorii în direcţia remedierii unor documentaţii tehnice, a introducerii de înlocuitori sau de tehnologii noi. Urmarea ? Din multele propuneri venite, am selectat numai trei noi tehnologii, a căror eficienţă economică atinge, la nivelul unui an, peste 10 milioane lei. Şi continuăm pe acest drum. Propunerile şi observaţiile oamenilor muncii cu privire la stabilizarea muncitorilor pe formaţii de lucru, pregătirea minuţioasă a spaţiilor de cazare ale oamenilor şi de depozitare a materialelor înainte de începerea unei investiţii — pentru a se evita transportul de forţe materiale şi umane pe distanţe mari — sînt, la rîndu-le, în curs de soluţionare. De asemenea, se desfăşoară o amplă acţiune de policalificare şi perfecţionare profesională a tuturor membrilor colectivului, de la cadrele de conducere pînă la ultimul lucrător.

— În ce constă, la A.C.H. Argeş, aplicarea principiului autoconducerii muncitoreşti ?

— Autoconducerea implică hotărîre şi asumarea unor importante responsabilităţi. Noi, de pildă, am stabilit o serie de măsuri care să ducă la punerea în funcţiune a obiectivelor la termen şi urmărim respectarea lor. Zilnic ştim care sînt realizările, săptămînal discutăm încadrarea lucrărilor în graficele de execuţie, iar lunar analizăm stadiile fizice, hotărînd ce trebuie făcut pentru o aprovizionare cît mai ritmică.

— În ce măsură climatul democratic în care vă desfăşuraţi activitatea influenţează buna mers al lucrărilor ?

— Răspunsul e unul singur, fără prea multă teorie, pe văzute, cum se zice. În ultimele două decenii s-au pus în funcţiune, în judeţul Argeş, douăzeci de hidrocentrale. Fiţi absolut sigur că, într-un alt timp şi într-un altfel de climat, acest lucru n-ar fi fost posibil. Esenţa democraţiei noastre revoluţionare este eroismul muncitoresc, puterea pe care o conferă omului starea de libertate şi răspunderea pe care o are, permanent, faţă de cei din jur, faţă de ţară. Trăim un timp — **Epoca Nicolae Ceauşescu** — în care simţim cu adevărat, în fiecare clipă, că noi zidim patria, că patria sîntem chiar noi. Aceste cuvinte, deş rostite, au deplină acoperire în tot ce s-a realizat pînă acum. Şi nu e vorba doar de obiective economice. De oameni e vorba, mai ales. De oamenii care au înţelesc ce reprezintă, ce putere au şi ce încredere nemărginită are ţara în ei.

Multiple semne de voinţă

Stă sprijinit în bîta lungă, ajungîndu-i pînă la bărbie, şi tace o vreme, privind peste cîmp. Bine c-a mai dat şi primăvara asta peste noi, zice. Lasă poezia, nea Buhai, zii mai bine cum vom sta cu oile ! Uşurel, vine răspunsul. Dumneata ce crezi, primare, că avem noi, ciobani de cînd ne ştim, nevoie de sfaturi sau de acte ştampilate ca să dăm lapte şi lînă ? Om sta noi de vorbă la simbră. Da', pînă atunci, duminică, la sfat. Că mai am şi eu de spus cîte ceva, e nevoie de sprijin. Încolo, cu priceperea, las' pe noi !

Ajunşi în curtea C.A.P.-ului, vedem îndreptîndu-se către noi un tînăr îmbrăcat în halat alb. Pînă să se apropie, primarul Chirilă Gherman apucă să-mi şoptească : e inginerul Gabriel Popescu, venit de undeva, de prin Vîlcea. I-a fost tare greu la început, sectorul zootehnic era la pămînt, am avut discuţii aprinse, dar totul s-a rezolvat. Stăm bine, tov. primar, i se adresează inginerul. Cînd vom isprăvi şi grajdul ăstalalt o să vedeţi ce-nseamnă creştere de animale ca la carte ! Mă interesează acum, pentru că a început deja lucrul la cîşuni, să am oameni la fermă în permanenţă. Vorbim însă duminică, să vedem ce-or zice şi sătenii...

Ştiam, din cîtite, că la Turţ a existat şi continuă să existe un sfat al bătrînilor. Că importanţa şi puterea lui de a dezbate şi adopta hotărîri importante încă se păstrează. Atîta doar că, în condiţiile de azi, ale accelerării ritmului şi ale unei complexităţi sporite a vieţii comunei se simţea nevoia unui cadru mai larg de analiză şi decizie. El s-a creat pe nesimţite aproape : o **tribună a democraţiei** care se întruneşte, în fiecare duminică, înainte de ora prînzului, pe platoul din faţa primăriei. Vin aici tineri şi virstnici, muncitori de la mină, ţărani şi intelectualii satului. Se plănuiesc treburile din săptămîna ce urmează şi se discută despre ce s-a făcut şi ce nu în săptămîna care a trecut.

Ce-au hotărît, cu adevărat important, înţelepţii satului în ultima vreme ? Tot ce facem e important — zice primarul şi am sentimentul că vrea să mă poarte cu vorba. Păi cum, tovarăşe primar, se string acolo, în zi de sărbătoare, sute şi sute de oameni, renunţă la odihnă sau la distracţie pentru a participa la **tribuna democraţiei** doar pentru a stabili dacă au de mers la cîşuni sau la strîns fînul ? Păi asta nu se poate face, foarte uşor şi cu economie de timp, şi la C.A.P. ? Sau vine inginerul Popescu şi zice — mie-mi trebuie oameni la zootehnie, iar inginerul de la cultura mare, Iuliu Toc, zice — ba-mi trebuie mie, şi apoi se supune la vot unde va merge forţa de muncă? De asta ocupă-se conducerea colectivei !

N-o luaţi chiar aşa, se apără primarul. Vedeţi blocurile astea noi ? Vedeţi, colo, spitalul, deschis anul trecut ? Vedeţi creşa? Toate s-au făcut cu oamenii comunei, cu munca lor. Şi totul a fost stabilit aici, la **tribuna democraţiei**. Astea ar fi, să zic aşa, lucrurile mari. Dar o localitate — mai ales cum este a noastră, întinsă, nu trăieşte numai cu lucrurile acestea mari, ci şi cu acelea de fiecare zi, iar acestea, mărunte veţi zice, trebuie şi ele cumpănite atent. Mai avem de reparat cîte un drum, de dres cîte un podeţ, e nevoie de ceva atelaje pentru o treabă sau alta. Oamenii decid. Ei se-nvoiesc asupra acestor lucruri, aducînd fiecare argumentele sale, arătînd ce şi cît poate face. De-asta arată Turţul aşa. De-asta se află mereu printre comunele sătmărene de frunte, datorită sătenilor, înţeleptului lor sfat şi, mai cu seamă, faptului că toate deciziile luate în comun sînt respectate cu sfinţenie.

Şi sfatul bătrînilor ?, mai întreb. Bătrînii sînt în continuare ascultaţi, consultaţi. Dar, vedeţi dumneavoastră, ne interesează şi spusa specialiştilor, a oamenilor tineri şi entuziaşti. Nu e nevoie doar de înţelepciune — sigur că nici să te dispensezi de ea nu-i bine —, ci şi de elan. Au venit, acum cîtăva vreme, şi nişte operatori şi regizori de la cinematografie şi au făcut aici, pe viu, într-o duminică obişnuită, o peliculă despre **tribuna** noastră. Au rămas impresionaţi. Totul este, aşa cum aţi văzut şi dumneavoastră, de un firesc absolut. Firescul oamenilor care-şi hotărăsc soarta, care-şi gîndesc binele şi belşugul viitor. Chiar dacă, veţi zice, la adunarea la care aţi participat nu s-a întîmplat nimic deosebit. Dar ce e mai deosebit pe lumea asta decît să pui la cale ziua de mîine ? Şi s-o faci cu pasiune, din tot sufletul, ca unul pe care-l doare atunci cînd lucrurile merg prost şi e gata să lăcrimeze de bucurie cînd se mai înfăptuieşte ceva în locul unde trăieşte. Aţi auzit, s-a discutat despre curăţenia comunei. Oamenii nu erau tocmai mulţumiţi — unii de alţii şi toţi laolaltă. S-au lăsat prinşi de alte cele, de muncile de primăvară de la cîmp, şi au cam neglijat aspectul străzilor. Dacă veniţi peste o săptămînă veţi vedea altă faţă a locurilor. Şi veţi vedea şi grajdurile terminate şi drumul spre mină betonat, şi aparatură nouă la spital, şi grădini în spaţiile dintre blocuri...

Vrerea sfatului sătenilor nu înseamnă, la Turţ, nimic altceva decît ridicarea comunei pînă spre punctul, deloc lesne de atins, unde-l pot duce hărnicia, priceperea, seriozitatea şi dorinţa de mai bine ale oamenilor săi.

Un om, un munte, o conştiinţă

Ion Grigore e un băiat firav, sfios, pe care, la o primă vedere l-ai putea considera orice altceva în afară de miner. Şi încă unul dintre cei mai buni mineri, şef de schimb, în ciuda tinereţii sale care străbate din fiece privire, din fiece gest, din fiece cuvînt. S-a făcut miner din dorinţa de a-şi dovedi siesi bărbăţia. Atunci cînd s-a convins că e un om curajos, pe care se poate conta oricînd, care nu se sperie cu una cu două şi nu se dă bătut după o trecătoare înfrîngere, s-a trezit că-i place de-a binelea meseria asta şi că nimic în afara ei nu l-ar putea atrage. Aşa că a rămas miner din pasiune. Lucrează acum la aductiunea principală pe care va curge apa spre turbina hidrocentralei de la Voineşti. Are multe de povestit, i s-au întîmplat destule în cei şase ani de cînd munceşte aici, au fost şi clipe cu adevărat grele, au fost şi altele de veselie, dar dintre toate, fără să se codească prea mult atunci cînd e să aleagă, momentul străpungerii, din primăvara anului trecut, i se pare cel mai important, mai ales pentru că a demonstrat tuturor ce înseamnă forţa colectivă.

Ne planificasem — povesteşte Ion Grigore — să finalizăm străpungerea în noaptea de 28 februarie spre 1 martie. Dar, datorită unor surpări neaşteptate, vedeam cu ochiul liber că va trebui să mai întîrziem cîteva zile. Ne-am strîns noi, toată echipa, şi am stat să socotim dacă termenul poate fi sau nu respectat. Cei tineri ziceam că, dacă tragem ca lumea, fără a sta cu ochii pe ceas şi fără exces de prudenţă, încă se mai poate. Alţi cîtiva, între care chiar şeful de echipă, susţineau, în baza experienţei lor de vechi mineri, că asa ceva e imposibil, că ne expunem prea tare, că mai e încă prea mult de săpat etc. Se apropia sfîrşitul lui februarie. Încercam, la nivelul schimbului nostru, ai tinerilor, să pătrundem cît mai în adîncul galeriei, să depăşim, zi de zi, norma de lucru. A venit şi 28 februarie. Intram de dimineaţă în schimb. Şeful de echipă a venit şi el şi ne-a întrebat mai mult în glumă — ei, ce ziceţi, viteilor, străpungem mîine ? Fără discuţie — i-am răspuns noi, deşi nu eram deloc convinşi. Am continuat lucrul fără să schimbăm prea multe vorbe între noi. Cînd s-a terminat programul, ne-am uitat unii la alţii şi, tot fără cuvinte, ne-am hotărît : muncim în continuare. Şi am muncit. Şeful de echipă a plecat să se odihnească, spunîndu-ne, tot glumind, să-l trezim în cazul în care are loc străpungerea. Am strîns din dinţi. Nu cu dusmănie, ci cu ambiţie. În fond — noi hotărîsem acest termen, tot noi trebuia să-l respectăm. Artificierul şi-a făcut în continuare datoria. Trecuse de miezul nopţii şi habar n-aveam cît ar mai fi trebuit lucrat. Încă o explozie. Şi, deodată, auzim bocănituri dincolo. Ajunsesem. Peste două ceasuri, cînd se iviseră zorii, străpungerea se realizase. La petrecerea care-a avut loc a doua zi — eram prea osteniţi pentru a o ţine pe 1 martie — şeful de echipă era nitel trist. Nu pentru că străpungerea avusese loc, ci pentru că nu participase la ea cînd, se ştie, nu există moment mai important în viaţa unui miner decît acesta. Ne-a felicitat şi apoi, cu încetul a prins a se-nveseli. Lasă, a zis, eu am avut parte de atîtea străpungeri, pentru mulţi dintre voi e prima. Dar s-a dovedit că hotărîrea celor mulţi e mai importantă şi mai rodnică decît părerea unuia, oricît ar avea el impresia că le ştie pe toate. Sigur, mai exagera şi el cu felicitările, dar un lucru era limpede : credea, mai mult ca pînă atunci, în noi.

DAN MUCENIC ■

Tot ce are țara mai frumos, Partidului i-aduce azi prinos

Muncitor constructor — SPIRU CHINTILĂ

Omagiu — GETA MERMEZE

SE-APRIND ÎN MAI...

Înflăcărați în cuget și în vreme,
Destinul țării aprig strălucească !
Și luminеze-n mîndre diademe
Valențe de iubire românească !

Măiastru vis concordia aspire,
Eroii muncii sînt în primul val !
Din rîvna de aleasă-nsuflețire
Se-aprind, în Mai, luceferi de metal.

Că a munci, în lureșul prezent,
Înseamnă verb ce se conjugă-n spații,
Înseamnă ritm cu herb incandescent
Visînd nepieritoare constelații

Sîntem mereu stăpîni pe necuprins,
Purtăm în crez atîta clar de zare !
Sîntem un țărm de lume viu aprins
Pulsînd vertiginos spre-nnobilare !

NICOLAE STANCU ■

Făurirea Partidului Comunist Român

DIMITRIE GRIGORAȘ

Dăruită omului, arta devine, iată, istorie

Ca întotdeauna cînd din preaplinul inimilor sărbătorim acele mari evenimente ce au dat limpede contur devenirii noastre, cum este cel al întemeierii, acum 65 de ani, a Partidului Comunist Român, artiștii noștri plastici au ținut să se adauge, prin lucrarea lor de inimă și gînd înalt, sentimentului de adîncă și aleasă simțire cu care întreg poporul omagiază acest glorios jubileu.

Expoziția deschisă cu acest prilej în prestigioasele săli ale Muzeului de Artă al R.S.R. se constituie într-un veritabil imn închinat tuturor celor ce, animați de sentimentul fierbinte al dragostei de țară, înflăcărați de patosul romantic al marilor lupte revoluționare, n-au pregetat să-și dăruie chiar viața, să se zidească, aidoma Meșterului Manole, cu însăși ființa lor în făptura luminoasă a patriei, continuînd astfel șirul lung al eroilor neamului nostru.

Vom întîlni pe simeze lucrări aparținînd pictorilor pașoptiști sau marilor maeștri precum Theodor Aman, Luchian, Tonitza, Camil Ressu, Octav Băncilă, Al. Ciucurencu, Henri Catargi, sau sculpturi semnate de Boris Caragea, Vida Geza, Cornel Medrea și Ion Jalea, ca să amintim doar cîteva din numele de rezonanță ale picturii și sculpturii românești, acestora adăugîndu-li-se alți mari maeștri precum Corneliu Baba, Ion Irimescu, Ion Vlasiu, artiști a căror operă, admirabil continuată de tot ceea ce are mai reprezentativ la ora actuală plastica românească, face pe deplin dovada unui mesaj de aleasă ținută artistică, profund uman, dăruit patriei, glorificînd istoria sa, nemurind-o în marmură, în piatră, în bronz și culoare. Se adevărește, cu alte cuvinte, vigoarea unei tradiții ce a dominat arta plastică românească încă de la începuturile ei și care, în consens cu evoluția însăși a artei, se continuă cu același vibrant mesaj patriotic și politic, cu aceeași exemplară dăruire artistică.

Expoziția este, în esență, o veritabilă cronică scrisă în limbajul emoționant al artei, o cronică vie a celor mai importante evenimente din istoria patriei noastre, începînd cu Burebista și cu Decebal, continuînd cu Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, a cărui unire a tuturor românilor avea să fie refăcută, în parte, prin Unirea de la 1859 și, mai apoi, pe deplin întregită de Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 N-am făcut, după cum se vede, decît o succintă trecere în revistă a ceea ce a însemnat, în ochii și sufletul artiștilor români, istoria patriei, plămădirea prin luptă și nestrămutată încredere în sine a poporului nostru. Astfel de lucrări, cărora li se adaugă numeroase alte opere ce ilustrează marile lupte revoluționare ale proletariatului român, inclusiv marile răscoale țărănești, cum a fost cea

Se înscriu în spiritul acestei militante tradiții artistice toate acele numeroase pînze sau compoziții sculpturale care ilustrează procesul amplu, cu adînci rădăcini în istoria mișcării revoluționare muncitorești din țara noastră, al înfăptuirii Partidului Comunist Român. Sugestive, încărcate de dramatism, transfigurînd eroica luptă a partidului în anii ilegalității, precum și năvalnica descătușare a tuturor energiilor în anii puterii populare, lucrările prezente în expoziție impresionează prin acuratețea limbajului artistic, prin mesajul lor mobilizator, prin glorificarea muncitorilor și țăranilor care, avîndu-i în fruntea lor pe comuniști, începeau să construiască din temelii o lume nouă, a dreptății, a demnității, o lume pe care arta plastică a surprins-o în datele ei esențiale și emoționante. Un loc aparte în expoziție îl ocupă, firește, marile ctitorii ce definesc această nouă lume, această nouă imagine a României. Pictorii și sculptorii, tineri sau virstnici, martori oculari ai marilor prefaceri ce au schimbat chipul însuși al patriei, au tălmăcit, prin opera lor, viața de zi cu zi a patriei, drumul ei mereu ascendent spre lumină, uriașele împliniri ale epocii pe care cu mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului, eroul și arhitectul României contemporane.

Dăruită adevărului și realității, înnobilîndu-se cu chipul luminos al omului, arta se înnobilează pe sine, dăinuind în vreme, înscrîindu-se în istorie și devenind, iată ,timp.

N. VICTOR ■

LEAGĂN SFÎNT

În țara mea curg riurile blînd
și luminează munții pîn'la mare
un timp solar vislește rodul greu
în stema unei patrii milenare.

La noi și merii înfloresc de-acum
a doua oară-n toamnă și e bine
a noastră-i legătura cu sîngele și deci
a noastră este pîinea muncită, că e pîine.

Iată de ce noi sîntem curați și visători
iată de ce un bob ne mai alină
ca o suflare-a sufletului blîndă
căzîndă peste-o patrie grădină.

Așa-i la noi aici în țara mea
așa-i la noi să știți și este bine,
cine-a rămas e drept și iubitor
cine-a plecat, prin moși tot mai revine.

Ne-a adunat de-a pururi de prin veac
și ne-a lăsat o moștenire sfîntă
o creangă roditoare-scutul dac,
o matcă ce binecuvîntă.

În țara mea n-ai a te teme deci
de ești al ei și-i porți emblema dată
adică sîngele ce umblă și sfințește
în fii o patrie adevărată.

Așa că respirăm tot omenește
cum ne e firea și am învățat
că patria e una și pămîntul
pentru român e stemă și e dat.

Să apărăm și florile și brazda
copiii noștri să iubească glia
și pasărea și zborul renăscut
leagănul nostru sfînt din România.

DUMITRU ION DINCĂ ■

PATRIA

Patria este steaua noastră pământeană
Învăluindu-ne în cununa-i bogată de raze
Ca-ntr-o blîndă lumină de mai.

Patria este partea noastră-nsorită de lume
Și numele izvorîndu-ne din fîntînile timpului,
Încrustat în pretutindenea lumii.

Patria este „rîul, ramul" leitelor plaiuri
Și iubirea noastră veșnică de moșie
Sub strălucirea ocrotitoare-a Luceafărului.

Patria este ființa noastră multiplicată în Noi —
Columnă fără de sfîrșit a tuturor celor
Îngemănați prin simțire, destin și istorie.

Patria este casa, masa, pîinea și vinul,
Încrederea și nădejdile noastre de fiece zi
Iluminate de dor, de visare și cîntec...
Patria, blîndă lumină de mai !

ION SEGARCEANU ■

PARTID

Șuvoi țîșnit din noaptea cea adîncă,
Fîlon de foc din negura de mină,
Tu ți-ai tăiat atuncea drum prin stîncă
Și-ai clocotit năvalnic în lumină.

Au vrut zadarnic pietrele zăgaz
Să pună-n calea purelor cleștare,
Căci tu le-ai răsturnat fără răgaz
Cu munții-n uriașă încleștare.

Din munți, din dealuri și cîmpii mănoase,
Săltau piriu și riu, torentul pluviu
Spre albia cu unde luminoase
În care curge-acum măreț un fluviu.

Izvor de mai al setei de dreptate
Țîșnit atunci din munte printre brazi,
Ești fluviul nostru, plin, de libertate,
Ești Dunărea-mplinirii noastre azi.

ILIE BADICUȚ ■

1 Mai 1939 — EUGEN PALADE

DE ZIUA TA

65 de trepte înălțate în lumină,
Simbol al libertății pe plaiul românesc
În ele-am investit încredere deplină
Destinele prin ele acum ni se-mplinesc.

Și cutezanța crește în inimi zi de zi
Și munca ne e muncă și pîinea ne e pîine
În dur bazalt mereu vom dăltui
Istoria de azi, istoria de mîine.

65 de cînturi de ziua ta-nălțăm
Că tu ne ești credință și ideal și scut
Și rostul nostru-n tine îl aflăm
Partid pentru popor și din popor născut.

VIOREL VARGA ■

Impresionantă desfășurare de forțe artistice din cadrul Festivalului național „Cîntarea României" — emblemă a virtuților creatoare ale unui popor care își cîntă libertatea, bucuria și munca.

Devizo supremă de luptă și viață, mîndria și nobila împlinire a militantului comunist

Sînt fiu al partidului meu, Sînt fiu al poporului meu

Nicolae Ceaușescu — Erou între eroii națiunii, asumîndu-și din fragedă tinerețe idealurile și aspirațiile maselor muncitoare, făcîndu-și din ele cauza sa sacră și neabătută

Închisorile, lagărele, prigoana forțelor represive ale burghezo-moșierimii n-au izbutit să clintească neasemuitul curaj al militantului comunist, dîrzenia revoluționarului patriot, intransigența sa în idee și faptă, care aveau să se ridice, în timp, la prestigiul unui simbol

În zilele de foc ale lui august 1944, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, strategi ai aviniului revoluționar al poporului, mereu în prima linie a marilor acțiuni de luptă pentru triumful libertății, al vieții noi pe pămîntul patriei

„Nu am avut, nu am și nu voi avea nimic mai de preț decît interesele poporului în rîndurile căruia m-am născut, am trăit și trăiesc"

Întîiul Președinte al Republicii Socialiste România, stegarul libertății, al independenței și demnității, al impetuoasei ascensiuni în progres și civilizație, al înaltului prestigiu internațional, al gloriei țării de la Dunăre și Carpați

Strălucit propagandist al ideilor revoluției, organizator și conducător de înaltă vocație al luptei maselor, învestit de partid cu tot mai copleșitoare răspunderi în istoricele bătălii pentru cucerirea și consolidarea puterii poporului

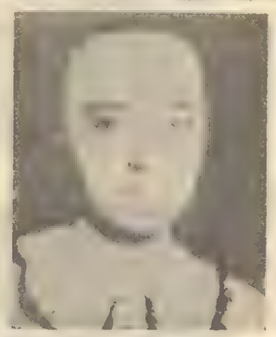

Cea mai mare demonstrație muncitorească antifascistă și antirăzboinică din Europa anului 1939, desfășurată la București, în ziua de 1 Mai, i-a avut ca neînfricați organizatori pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu)

Aleasă stimă, profundă dragoste și fierbinte recunoștință față de cîrmaciul destinului național, marele cîrtor ai României moderne, nutrite de întreaga suflare a națiunii noastre socialiste

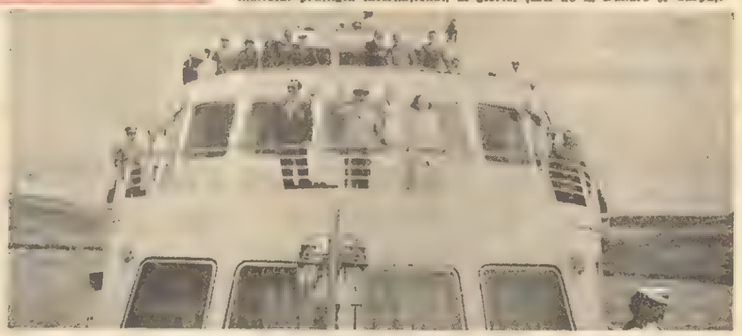

România Epocii Ceaușescu — vastă cîtitorie a noului, vegheată de pîscurile marii construcții, desenîndu-ne un loc nou, de o redutabilă forță, pe harta geografică și spirituală a lumii. (în imagine : inaugurarea Canalului Dunăre—Marea Neagră)

„Nu am avut, nu am și nu voi avea nimic mai de preț decît interesele poporului în rîndurile căruia m-am născut, am trăit și trăiesc". Această mărturisire a Eroului partidului și al națiunii, rostită acum cîțiva ani, luminează cu forța unui tulburător memento — prin viața și prin opera unei personalități de excepție — însăși suprema rațiune de a fi pe care, cu 65 de ani în urmă, și-au propus-o comuniștii români. Și-au propus-o acei oameni de marcă ai spiritualității noastre, acei oameni ai opțiunilor integrale, acei tineri oameni politici ieșiți din popor, setoși de creație națională și de misionarism social în slujba mulțimilor de la Dunăre și Carpați ; și-au propus-o ca supremă rațiune de a fi — și, la nevoie, de a muri — acei oameni care, punînd temeliile unei noi forțe politice, o făceau în numele poporului, pentru popor.

De ce oare, spunea un tînăr poet, îi alătur cîtitorilor partidului comunist și pe Eminescu, și pe Tudor din Vladimiri, și pe Bălcescu, și pe Iancu, și pe Vlaicu, și pe meșterul Manole, și, întorcînd ocheanul vremii, și pe constructorii Argeșului și ai Porților de Fier ? Întrebarea, spunea același, nu-mi bate oricînd la porțile gîndului, ci mai ales în ziua de 8 Mai, ziua făuririi partidului, cînd ezit să rup fila din calendar și sînt ispitit s-o pun lîngă inimă. Căci într-atît s-a identificat partidul comuniștilor cu poporul, prefuindu-i împetuoasele aspirații de libertate și de dreptate purtate în lungul veacurilor, răspicindu-le forța, ascuțindu-le sensul, bătîndu-se pentru ele, jertfindu-se pentru ele, împlinindu-le prin victoria revoluției, desăvîrșindu-le prin marea operă a socialismului, încît actul întemeierii partidului pare a ne legitima și înapoi, și înainte în timp, ca act istoric de căpetenie al înseși existenței noastre ca neam.

Ideile lor, ale comuniștilor români, au avut, de la început, o patrie, ca toate ideile mari care, adoptate și slujite fervent, au oriunde un trup și o țărînă. Ca aprinsă conștiință a neamului, misionarii noului crez au revelat, prin cuvîntul lor, marile noastre idealuri naționale și sociale, iar prin lucrarea lor adevărata noastră înstrămutată la legitatea **popor** și **timp.** Prin aceasta și-au cucerit comuniștii adînca dragoste și nețărmurita credință a unui popor cu suflet cald și cuget senin, înclinat de cînd se știe spre dăruire și spre încredere, trăind prin dăruire și prin încredere. Dar un popor pe care viața, istoria îl făcuseră, în timpurile mai noi, circumspect, căci prea mulți îl înșelaseră vrerile și nădejdile, prea mulți îi scoseseră la mezat, în temple străine, buna-i credință și inima-i generoasă. Acordîndu-i partidului comunist mandatul unei nesovăite încrederi, investindu-l cu rolul de forță conducătoare a luptei, trudei și vieții lui, poporul a făcut-o fiindcă faptele comuniștilor l-au convins.

„Partidul nostru nu și-a impus rolul de forță politică conducătoare în societatea noastră ; el și-a cîștigat acest rol prin lupte grele, prin singele militanților săi vărsat în bătălii de clasă cu exploatatorii, prin dragostea și abnegația cu care comuniștii au servit și servesc interesele supreme ale întregului popor". Cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, luminează din nou, cu forța unui tulburător „amintește-ți", un adevăr care s-a încorporat existenței noastre firesc ca și aerul pe care îl respirăm.

Sînt fiu al partidului meu, sînt fiu al poporului meu ! Deviza comuniștilor români, deviza legăturii partidului cu poporul, a identificării partidului cu cauza poporului, n-a fost cruțată de silnice încercări de a-l rupe firul, de a-l detuma ori înstrăina. Dar partidul a ieșit, biruitor, deasupra, sorbind forță din forța poporului — fortificat prin însăși lucrarea lui —, din apa vie a izvorului național, regeneratoare de ființă, din anteica sprijinire pe pămîntul ce l-a ivit. Iar Congresul al IX-lea — pisc de istorie și promotor de nouă istorie a partidului și a națiunii — l-a conferit acestei legături, prin grija celui ales să vegheze soarta partidului și a națiunii, o calitate superioară, inedită în peisajul nostru istoric, de o nobilă strălucire, de o infailibilă tăinicie.

Căci partidul, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, își exercită istorica sa misiune nu „de sus", au ca un „emițător de directive" situat în afara vieții — cum s-a întîmplat uneori altădată, sub presiunea unor evenimente și forțe străine partidului și străine țării — ci în miezul aprins al vieții, al creației sociale, desfășurată prin oameni, pentru oameni. E un inedit model al raporturilor partid-popor, mase-conducător, înnobilînd tezaurul gîndirii comuniste și generînd noi strategii, revoluționare și optimale, ale înaintării pe toate planurile. În lumina acestui model, partidul este **centrul vital al națiunii,** nucleul viu al deveniri acesteia, sporindu-și rolul printr-un zilnic și reciproc transfer de energii creatoare, printr-o nemijlocită și reciprocă transfuzie de dăruire și de încredere între el și mase. În lumina acestui model, a fi comunist este o supremă onoare, dar nu și un privilegiu. Este, de fapt, o grea, dar sacră povară, povara de a te dovedi, **prin toate faptele tale, fiu credincios și ales al neamului,** luptînd și trudind ca nimeni altul pentru binele neamului, implicîndu-te în slujirea lui cu întreaga-ți suflare, dacă-i nevoie și cu singele. Cu modestie deci, cu simplitatea rituală cu care fringi pîinea, după ce ai trudit-o, comuniștii adaugă zecimala efortului lor creator la efortul global al poporului, o adaugă acolo unde efortul este mai greu, dinamizîndu-l, înaripîndu-l, ducîndu-l spre culmi.

Sînt fiu al partidului meu, sînt fiu al poporului meu ! Exemplul îl dă însuși omul din fruntea partidului, arhitectul dar și, în același timp, cel dintîi și cel mai neobosit muncitor, cel mai vajnic constructor al României de azi. Omul care, lansînd ideea care schimbă fața unei țări și trecerea prin istorie a unui popor, osteneste ca nimeni altul pe șantierul ideii, îmbogățind-o din mers, corectînd-o din mers cînd e cazul, cristalizîndu-i mereu rîul și noi străluciri. Omul care, ilustrînd cu geniu cele mai alese însușiri ale neamului, le dăruiește fără preget neamului. Omul care nu a avut, nu are și nu va avea nimic mai de preț decît interesele poporului în rîndurile căruia s-a născut, a trăit și trăiește.

Mulți oameni politici, în istoria noastră, au cochetat cu poporul, l-au flatat, l-au ridicat în slavă darurile și harurile, dar în sinea lor l-au disprețuit, dacă nu l-au urît. Pentru prima oară, acum, un om politic, cel mai mare pe care l-a dat România, își cheamă poporul la cîrmă, la elaborarea politicii, a destinului național, a tuturor actelor cruciale ale existenței și muncii noastre, devedind o profundă încredere în virtuțile creatoare ale maselor largi. Același om, respingînd cu sinceră modestie cununa meritată, pe care i-o conferă poporul, încoronează cu ea fruntea acestuia, într-o înaltă semnificare a **rolului național,** factor ignorat o întreagă epocă.

„Mersul nostru neabătut înainte — arăta conducătorul partidului și al țării la tribuna Congresului al XIII-lea — **este rodul activității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, al întregului popor, strîns unit în jurul partidului — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste".**

Sînt fiu al partidului meu, sînt fiu al poporului meu ! Deviza comuniștilor români, veche de 65 de ani, este astăzi mai tînără și mai strălucitoare ca niciodată, mai împlinită ca niciodată în fapta vieții.

ILIE PURCARU ■

Prin popor, pentru popor, în deplină unitate cu națiunea, strîns unită în jurul forței politice care-l conduce și-l înaripează destinul

Ei, comuniştii, au un singur privilegiu: datoria

Problemă de personalitate

Constanţa Plăviţu s-a angajat la „Tricodava" pe vremea cînd avea 16 ani şi de-atunci au mai trecut încă pe-atîţia, astfel încît ea spune, nu fără mîndrie, că aici şi-a petrecut cei mai frumoşi ani ai vieţii ei. Şi mai afirmă că a crescut şi s-a maturizat odată cu fabrica, lucru cît se poate de just. Pentru că în 1969, „Tricodava" abia se inaugurase şi firma era aproape necunoscută, iar Constanţa Plăviţu era doar muncitoare confecţionară, mai precis, lucra butoniere. Cu timpul, datorită calităţilor ei, a fost promovată lansatoare, apoi a urmat şcoala de maiştri şi încă o şcoală de partid. Aşa se face că în prezent, ea a ajuns şefă de tură, avînd în subordine 340 de femei, este membră în comitetul B.O.B., iar „Tricodava" a ajuns cea mai mare întreprindere de tricotaje din ţară, cu renume internaţional. Constanţa Plăviţu mai face parte din Consiliul de conducere al Ministerului Industriei Uşoare, din alte consilii ale sectorului de partid şi ale altor ministere. Cu atîtea responsabilităţi, fireşte, timpul ei este foarte limitat, dar nu şi-a pus niciodată problema că l-ar cheltui în zadar. Şi nici nu trebuie să aştepte neapărat o şedinţă ca să rezolve o problemă. „Tricodava" este o întreprindere complicată în sensul că are o structură variată, fiind necesară o permanentă mobilitate. În aceasta constă de fapt buna organizare a procesului de producţie. Şi Constanţa Plăviţu aşa înţelege să-şi facă datoria de comunist, prin felul cum conduce, în aşa fel ca oamenii să participe intens la producţie şi să fie retribuiţi pe măsura efortului lor. Ea însăşi, cînd e în tura de dimineaţă, e în fabrică de la 5.30 şi după ce face prezenţa, la comenzile, urmăreşte documentaţia, controlează ce s-a predat cu o zi în urmă. Apoi trece pe la cele opt agregate şi stă de vorbă cu fiecare om, dacă e aglomerat să-i ofere ajutor, dar îl mai întreabă şi dacă îi este bine sau nu-i lipseşte ceva. Şi dacă apare pe undeva un defect se consultă cu inginera şefă şi e musai să descopere de unde a pornit pentru că e în joc prestigiul firmei. Timpul se scurge nespus de repede între ocupaţiile acestea, aparent mărunte, dar cu mare pondere în finalizarea producţiei, şi Constanţa Plăviţu se plînge că ziua trece prea repede. Deşi colectivul e mare, ea spune că le cunoaşte bine pe cele 340 de femei din subordine. Consideră că acest colectiv e unit, cu oameni tineri dar bine pregătiţi. Şi nu se jeneză să recunoască că sînt brigadiere care au format-o pe ea, iar acum le-a ajuns şefă. Lucrînd în acelaşi loc, petrecîndu-şi o parte din viaţă împreună, avînd acelaşi scop, oamenii se cunosc bine între ei, formînd o comunitate închegată. Constanţa Plăviţu spunea că ştie dacă în familia cuiva are loc un eveniment important, dacă are vreun necaz sau, bunăoară, cum şi-a petrecut sfîrşitul de săptămînă. Şi spunea că ea se străduieşte să-i sprijine totdeauna pe oameni. Sprijin înseamnă, de exemplu, a lucra opt ore din opt. Pentru că dacă nu munceşti, nu iei bani. Şi nu e chiar aşa uşor să asiguri comenzi pentru atîţia oameni. De aceea, multe fete s-au policalificat şi pot executa reparatu operaţii. Dar mai sunt şi alte probleme, ca locuinţele sau locuri în creşă sau la grădiniţă. Şi Constanţa Plăviţu spune că s-a zbătut pentru toate şi pe multe le-a rezolvat, iar altele sunt în curs.

Fetele care nu o cunosc pe Constanţa Plăviţu spun despre ea că este o şefă aspră, dar apoi îşi schimbă impresia. Ea însăşi consideră ca o dovadă de iubire abnegaţia. Adică atunci cînd apar comenzi rapide şi se fac eforturi suplimentare. Iar fetele înţeleg să sară la greu, pentru că şi ea sare pentru ele. Şi ceea ce-şi doreşte mai mult e ca ele s-o urmeze şi anul acesta să fie din nou un colectiv fruntaş. Dealtfel, remarca ea, pe toate le tratez drept prietene, şi dacă au greşit prefer să le „pedepsesc" cu privirea sau cu vorba. Am mai remarcat la Constanţa Plăviţu, în afara energiei, o anume delicateţe feminină şi o prezenţă îngrijită. Ceva în genul care dezminte falsul mit al muncitorului harnic ce trebuie să arate mînjit de ulei. Abordînd subiectul, ea mărturisea chiar că a făcut observaţie unei tinere care a venit cu halatul mototolit. Iar dacă secţia e curată, luminoasă şi aerisită, fetele trebuie să arate şi ele bine.

Cu toate legăturile strînse din colectiv, cu cea mai mare afecţiune, Constanţa Plăviţu a vorbit despre familia ei. Despre soţul care este înţelegător şi o ajută cît poate, despre băiatul care e acum mare, zicea ea, are trei ani. Şi cel mai mult pe lume îşi doreşte să mai aibă măcar încă un copil. În rest, spunea ea, nu regret nimic în viaţă. Şi sînt fericită pentru că am o familie, am casă, am maşină, totul este făcut de mine şi nu poate să-mi reproşeze niment nimic. Ceea ce pentru mulţi ar apărea ó afirmaţie orgolioasă, dar nu e decît o simplă problemă de personalitate.

IULIAN COSTANDACHE ■

Locul şi sufletul omului

Unde-i omul? Nu-i, răspunde directorul, acum fierbe pe cine ştie unde şi pînă la urmă o să apară, nu rezistă să nu dea pe aici. Vine, se uită, nu zice nimic, dar nu rezistă să lase o zi fără să apară. De ce a făcut asta? A vrut să lase oraşului ceva şi a reuşit. I-a lăsat cea mai bună fabrică de cămăşi din ţară. I-a convins pe membrii unei cooperative să vină singuri să construiască o clădire, i-a convins să pună mînă de la mînă, să dea fiecare cîte zece lei, să cumpere pămîntul de la cetăţeni, să o poată extinde. Prin 1962 aici era porumb, zice Constantin Bejenaru, şi uite ce-a ieşit. Omul a făcut fabrica. Prin '40 avea atelierele lui şi l-au pus preşedintele cooperativei. Venise cu toţi oamenii, cu toate maşinile şi a zis, bun, eu o fac rentabilă şi dacă o fac rentabilă o fac bogată. Nu te poţi îmbogăţi cu acul, i-a zis unul. O să vezi că pot, ar fi răspuns el. Eu îi ştiu viaţa aşa cum mi-o ştiu pe a mea. Dar parcă tot el o povesteşte mai frumos. Mă mir că n-a apărut! N-o să treacă mai mult de o oră şi bate la uşă. Fierbe dacă stă acasă şi nu vine pînă aici. Şi într-adevăr, în uşă se aude un sunet discret. O deschide încet, de parcă ar intra cu o petiţie. Şi intră. Un bărbat solid, cu ochelari, cu păr frumos. Îşi scoate pardesiul şi îl agaţă în cuier. E îmbrăcat cu gust, ca la 20 de ani, şi se aşază pe un scaun la masa lungă. În acest birou a lucrat 33 de ani, vreme în care a fost omul numărul unu al Sighişoarei. În 1974, cu acul şi cu maşina de cusut ajunge Erou al Muncii Socialiste. Ani la rînd, în materie de cămăşi nu avea cu cine discuta, era numărul 1 şi omul cu cel mai teribil simţ al modelului, un organizator desăvîrşit, cu simţul zilei de mîine. Şi cu harul prieteniei. De-a lungul anilor i-a convins pe mulţi, i-a convins să stea alături de el. Asta a fost un alt argument al său. Îi stringea pe oameni ca pe pui în jurul cloştii. Aşa a procedat de la început, cînd cooperativa era mai mult o glumă, cînd nu avea prea multe şanse. Şi pentru toţi cei care, cu peste 30 de ani în urmă, au mers pe mîna lui, în 16 februarie a fiecărui an, este sărbătorirea fondatorilor. Încă mai trăiesc 25—30 de oameni dintre cei care au început cooperativa din Sighişoara, devenită cu vremea celebra întreprindere de confecţii „Tîrnava". În 1948, Ştefan Medrea avea 23 de ani. Era un tînăr meseriaş care privea lumea dezbrăcată de după război. Îi zic, dacă nu intraţi în cooperativă, ajungeaţi un mare patron şi făceaţi o fabrică. Rîde. Patron n-am ajuns, dar fabrica am făcut-o. Le-am şi zis atunci, măi oameni, dacă mă ascultaţi, facem cea mai mare fabrică din oraş şi pe urmă din ţară şi ajungem să vindem în toată lumea. Cînd au produs împletituri şi artizanat, mulţi au zis că promisiunea lui Ştefan Medrea nu se va împlini niciodată. Dar omul, bătrînul, cum îi mai spuneau lui Ştefan Medrea înainte de pensionare, a vrut să lase ceva oraşului, să nu treacă prin vreme fără să pună un semn. Şi a făcut, cu preţul a mii de zile de muncă. Atunci părea mai uşor. Fiecare hotărîre a sa era dublată de voinţă, de mişcările energice ale omului practic. Se credea nemuritor. Şi acum stă pe scaun. E calm, tăcut, reţinut. Abia acum simt fiecare an muncit pe brinci, zice el cu gîndul la sănătate. A făcut o pareză, îl supără inima, îl sicîie un picior. Dar nu rezistă să nu vină pînă la întreprindere. De ce? Vreau să văd ce mai e nou, cum merge? Aş suferi enorm dacă aş auzi că au necazuri. Dar am lăsat în urma mea un colectiv de oameni inimoşi, înţelegători. Se respectă. Ei ştiu că aici, într-o singură zi, 52 de oameni au primit Ordinul Muncii clasa I, a II-a şi a III-a şi doi titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Tace. În perete ceasul electronic îşi schimbă cifrele luminoase. Ştefan Medrea îşi roteşte privirea prin biroul în care a stat 33 de ani. Într-o vitrină sînt cîteva cămăşi în miniatură, într-un colţ, cîteva plante mari. El le-a adus. El le-a îngrijit. Ar fi vrut să le ducă acasă. Dar a dat acestei întreprinderi cel mai mulţi şi mai frumoşi ani ai vieţii sale. Şi atunci de ce să se zgîrcească că la aceste flori mari. Mai bine să rămînă şi ele, ca semn că sufletul lui a rămas tot acolo.

C. NISTORESCU ■

Autoritatea morală a faptei

Este un om al obştii — şi asta nu numai pentru că timp de peste trei decenii a fost, cum se spune, în muncă obştească. Sevastian Panea este structural un om al obştii. Timplar, apoi maistru la fosta hardughie forestieră a oraşului, el şi-a racordat din tinereţe propria viaţă la viaţa urbei, fiind singurul dintre fraţi care nu şi-a căutat norocul prin alte părţi şi-a preferat să rămînă în casa bătrînească, pe strada Despina Doamna, acolo unde astăzi se află un bloc de patru etaje, într-un apartament traindu-şi liniştit şi chiar frumos vîrsta senectuţii şi cel care a copilărit cîndva în curtea de „dedesubt". A fost contemporan cu perioada cea mai dinamică şi cea mai avîntată pe care a cunoscut-o Curtea de Argeş, a fost deci un om al revoluţiei, la care a participat şi pe care a traversat-o demn, cu fruntea sus, la fel cum îşi rememorează şi acum anii de desprindere din inerţia unei vieţi pe care se părea că nimic şi nimeni n-o va putea clinti spre un alt făgaş. Acea forţă s-a născut însă, şi Sevastian Panea este unul din oamenii care depun mărturie cu mîna pe inimă, biografia se repetînd „în mic" biografia oraşului, că noul puls şi noua viaţă din Curtea de Argeş sînt rezultatul politicii partidului, sînt dovezi ale forţei de creaţie şi de prefacere pe care au impus-o la scara întregii naţiuni aceşti ani de construcţie glorioasă. Întrebîndu-l despre el, îmi vorbeşte despre oraş şi-mi dau seama cum o experienţă individuală, umană de viaţă poate fi nimic altceva decît o oglindire a ceea ce acoastă viaţă a trăit şi a înfăptuit pe baricadele folosului colectiv. „M-am născut aici acum 61 de ani, la 1 iunie 1925. Am fost întotdeauna mîndru de acest oraş, de trecutul său istoric, de tradiţiile sale culturale, dar şi mai mîndru sînt de cîte s-au făcut în ultimii ani. N-am să vă vorbesc de industria prezentă aici — avem în oraş aproape 20 000 de oameni ai muncii la o populaţie de 37 000 locuitori, şi numai ramuri de vîrf.

„Partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicole de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre socialiste. Putem spune că partidul comunist îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social".

Haină pentru sfîrșit de secol

E om de oraș, lucru ușor vizibil în întregul său fel de-a se purta — de o eleganță aparte —, de-a se îmbrăca și de-a discuta — ițitor avizat și cu îndelungat exercițiu al lecturii. Nimeni dintre apropiații lui n-ar fi zis, pe cînd era licean, că ar avea de gînd să se dea dus din urbea sa. Nici n-a mărturisit cuiva că vrea să dea la Agronomie, deși e deschis de felul său, nu știe și nu-i place să țină ceva secret, fapt pentru care are și mulți prieteni. Dar, cum zice acum, se poate să nu fi venit vorba despre așa ceva. După terminarea facultății a plecat, conform repartiției, la Ciocănești, în Bărăgan. Bine acolo, nimic de zis, pămînt bun și oameni harnici, pricepuți într-ale grîului și porumbului. Loc unde a avut de învățat. Dar, cum și sufletul are rațiunile lui (și, adesea, e din cale-afară de greu să le contrazici), gîndul cel statornic al inginerului agronom Mircea Defta a fost întoarcerea acasă, la Giurgiu. Și s-a întors. Specialist tînăr, cu idei și putere de muncă, apropiat — de-a dreptul sentimental — de rosturile cîmpului, a lucrat o vreme la I.A.S. Vedea, după care a fost numit inginer-șef la C.A.P. Malu, post pe care-l ocupă și acum, post care—spune el — îi oferă posibilitatea să arate tot ce știe, să-și pună în valoare atît cunoștințele cît și spiritul organizatoric.

Astfel povestită, viața unui bărbat de 35 de ani poate să pară ferită de evenimente deosebite, de seisme, de mari probleme. Totul e limpede așezat, în granițele cuminți ale vîrstei. O existență normală, de nimic tulburată. Așa și este, de fapt, dar numai pînă în clipa cînd Mircea Defta ajunge în preajma cîmpurilor unității sale. Atunci totul se schimbă. Deși tot elegant rămîne, deși tot vesel, comunicativ și necrispat, inginerul șef are în comportamentul său o undă de încrîncenare aproape copilărească. Nu pentru că i-ar fi teamă să nu greșească, nu pentru că s-ar teme de modul în care cele spuse de el sînt transformate de oameni în faptă, ci, pur și simplu, pentru că iubirea lui de pămînt și de lan îl obligă la o aparte încordare a atenției.

„Un comunist adevărat, așa cum vreau să fiu și cum cred că devin cu fiecare zi — îmi spunea mai deunăzi Mircea Defta — nu are dreptul la indiferență. Iar cînd acel comunist are în grijă ogorul, cu atît mai puțin nu-și poate permite odihna minții la timp de campanie. Și campania agricolă este permanentă. Uite, am terminat semănatul de multișor, dar acum lucrăm la irigarea întregii suprafețe, am întrat deja la prima prașilă, luăm prima cosă de fîn... Știi ce mă face, în multe clipe, cu adevărat fericit? Gîndul că toată această mare gospodărie, de peste o mie de hectare, este a mea și a celorlalți din jur, că pentru noi o lucrăm, că prin minten noastră și prin mîinile noastre se transformă locurile și crește recolta. Dragostea de pămînt e veche la noi de cînd e românul român. Dintotdeauna. Și ea se păstrează. Odată, cînd eram la începuturile meseriei, un țăran mai vîrstnic mi-a zis — cum o să faci agricultură tu, mă băiete, cînd încă ai urme de asfalt pe tălpile pantofilor?! Nu m-am supărat, dimpotrivă, am văzut în vorbele lui un soi de mîndrie, pe care era, la un moment dat, s-o uităm: mîndria de a fi țăran. De unde unii orășeni încercau să-i ironizeze pe cei mai lipsiți de „stil" în vorbă zicîndu-le „măi, agricultură", tot astfel, iată, țăranul ține la mîndria de-a fi țăran. Ei bine, cred c-am reușit, cu mîndrie zic asta, să devin țăran. Pricepînd firea țăranului și învățînd meserie țărănească. Vorbind de noua revoluție agrară, la revoluția din creierul uman se cuvine gîndit mai întîi. Omul trebuie făcut apt pentru acțiunea revoluționară printr-un sol de încărcare sufletească, dar și prin înarmarea lui cu teorie revoluționară. Agronomia modernă asta este: teoria revoluției agrare".

Oamenii l-au primit bine, la Malu, pe tînărul inginer. Au priceput repede că vrea să facă multe și e hotărît să stea aici, să vadă, ani la rîndul, cum rodesc ideile și toată știința lui. Raporturile dintre cooperatori și inginerul-șef sînt cele mai firești: se consultă între ei, se mai sfădesc, atunci cînd nu cad pe aceeași soluție, dar munca-i muncă și, ăsta fiind lucrul de căpătîi, lasă deoparte supărările mărunte și trec la treabă.

„În rest — mai spune Mircea Defta — viața e așa cum e, adică plină și, mai ales cît ești tînăr și-n putere, frumoasă de-a dreptul. Ce să-mi doresc mai mult decît ca, odată ajuns acasă, să mă joc cu flăcăul meu de un an, să stau la o vorbă cu nevasta și cu mama, să mă văd cu prietenii, să citesc, să merg la spectacole... Dacă e simplu să fii fericit? Asta e o întrebare la care fiecare își are pregătit răspunsul încă de cînd s-a pornit ca lumea în viață. Eu cred în bucuria muncii făcute cu plăcere și rost. Nu semăn deloc a țăran? Îți se pare. Nici satele nu mai seamănă astăzi a sate, dar tot sate sînt. Dacă vrei, așa au să arate, mîine, toți țăranii. Dacă nu cumva au și început să arate. Huina, e drept, nu-l face pe om, dar ea se lă după om. Și ceea ce vezi acum pe mine, costumul ăsta, e haină pentru țăranul român al sfîrșitului ăsta de secol".

D. M. ALEXANDRU ■

A trăi — a construi

Ce înseamnă optzeci la sută dintr-o viață de om puțin trecută de cincizeci de ani? Scăzînd vîrsta copilăriei și a adolescenței, îți rămîne aproape tot restul. În procentul acesta al vieții sale, Ion Mîloșescu a călătorit. A învățat mai întîi geografia țării. Nu după hărți sau manuale, deși, nu o dată s-a adîncit în ele. Vagoane bolnave sau obosite de atîta drum, veneau să-și găsească un pic de odihnă la întreprinderea din Drobeta-Turnu Severin. Și încăpeau pe mîna „doctorilor" de vagoane. Unul dintre ei era, mereu, șeful de echipă Ion Mîloșescu. Le lua la ascultat, la pipăit, le cerceta rănile, le vindeca. În tot timpul „tratamentului", lăcătușul își imagina un dialog în care „pacientul" își istorisea drumurile și popasurile. Omul vedea cu ochii minții liniile de fier șerpuind printre munți, străcurîndu-se prin tuneluri, traversînd văi și ape. Își imagina gările, mici și mari, depourile, toate locurile pe unde vagonul își purtase roțile pînă să ajungă la ei, într-unul din cele (doar) două ateliere pe care le aveau acum douăzeci de ani.

Cu timpul, dialogurile despre călătorii trecute au început să fie mai rare. Ion Mîloșescu a început să viseze la drumuri viitoare. Întreprinderea lor se extinsese, căpătase curajul de a da naștere, ea însăși, vagoanelor pe care, pînă atunci, doar le întremase. Pentru fiecare vagon care s-a durat sub ochii și mîinile lui, lăcătușul a visat drumuri încîntătoare. Trasee diferite, după cum era și destinația celor care se nășteau. Era ca un gînd frumos de viitor al părintelui pentru fiece copil care apare pe lume. Tu vei merge pe acolo și pe acolo, iar tu pe dincolo! Erau drumuri în toată țara, le știa bine de acum, le străbătuse o dată cu vechile vagoane ale tinereții.

Mai apoi, Ion Mîloșescu a vrut să știe mai multe despre geografia pămîntului. Cum e Cuba, Irak, Uniunea Sovietică? Erau noile destinații ale vagoanelor pe care le vedea născîndu-se, trecînd prin toată filiera, la toate reperele, pornind de la concepție pînă la ieșirea pe poarta întreprinderii.

Cel mai mult îi plăceau lui Ion Mîloșescu **mocănițele.** Îi par mai frumoase, mai aparte decît orice alt tip de vagon, fie el chiar de mare lux. De niște ani buni, șeful de echipă și-a scurtat durata plimbărilor sale imaginare, pentru că ele s-au înmulțit din zi în zi, numărul de vagoane crescînd mereu. „În urma vizitei de lucru făcută de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în 1972, și în urma indicațiilor primite, s-a dat în funcțiune hala vagoanelor cisternă și capacitatea întreprinderii s-a dublat. Acum douăzeci de ani, nimeni n-ar fi crezut că se va putea, că vom ajunge noi să facem atîtea vagoane. E lucru mare să vezi că imposibilul sau, ceea ce părea imposibil, a devenit realitate. Pe mîi de vagoane scrie astăzi MEVA — firma noastră".

Lăcătușul Ion Mîloșescu și-a imaginat — s-ar fi putut altfel? — și drumul băiatului său prin viață. L-a dorit frumos, ca orice părinte. „Ce putea să-și aleagă mai bun decît lăcătușeria? Meseria-i brățară de aur. Nu i-am pus-o la mînă decît cînd am fost sigur că i se potrivește. A crescut pe lîngă mine, printre vagoane, i-am istorisit călătorii nenumărate, pînă s-a deprins să le vadă singur, cu ochii minții lui. Acum lucrează cu mine, îmi place să-l simt aproape. Îi sînt șef, dar la lucru nu-i băiatul meu, am fost mai dur cu el. I-am dat să moștenească ce-am avut mai scump: numele meu, meseria și călătoriile mele. N-am vrut să le facă de rușine, că eu optzeci la sută din viață aici mi-am petrecut-o și mă știe toată lumea".

Omul își ia de pe cap șapca și-și așează suviețele rare. Obiectul din mîinile lui e ponosit, pare să fi străbătut împreună cu el toate drumurile, prin ani.

LIANA MOLNAR ■

E scris pe tricolor unire, Pe roşul steag liberator

Partidul unităţii noastre

Aniversarea a 65 de ani de la înfiinţarea Partidului Comunist Roman readuce în memoria noastră comuna un şir de repere destinate să împlinească, între ceea ce am fost ieri şi ceea ce sîntem astăzi, între întîmplător şi temeinicie, între efemer şi durată, momentele succesive ale unei remarcabile deveniri, sinteza însăşi a devenirii acesteia.

Partidul Comunist Român a încorporat în istoria poporului nostru o dimensiune cîteodată rîvnită, însă rar gîndită pînă în implicaţiile ei ultime, ridicată deasupra valurilor unor vremi potrivnice mai mult prin crezul neclintit al unor vizionari dăruiţi pe de-a-ntregul unor idealuri prin definiţie rotunde, de regăsit acum în chiar substratul a tot ceea ce în existenţa de zi cu zi a românilor înseamnă iniţiativă, elan, demers social creator : dimensiunea necesităţii de a gîndi la scara unei naţiuni şi de a transpune gîndirea în faptă netedă, limpede, întocmai ca o piatră de hotar pentru ziua de azi şi viitorime. Şi, mai mult, Partidul Comunist Român a încorporat în istoria noastră dimensiunea înţelegerii acestei necesităţi ca proces, ca mişcare perpetuă, confundîndu-şi durata cu durata poporului.

Construirea socialismului cu poporul şi pentru popor, aceasta este realitatea unui ideal împlinit şi arătată ea însăşi în continuă devenire, aceasta este calea pe care s-a făurit unitatea indestructibilă dintre poporul român şi partidul său comunist, continuatorul celor mai nobile tradiţii ale lui de luptă şi jertfă pentru binele comun, purtătorul celor mai înalte aspiraţii de progres şi de pace ale acestui popor.

O nouă calitate

Între 19 şi 24 iulie 1965, la Bucureşti s-au desfăşurat lucrările Congresului al IX-lea al partidului. Zilele acelea aveau să devină zile de referinţă în istoria României contemporane. În cartea istoriei naţionale se scria o pagină nouă, temerară, iluminată de un adînc sentiment de dragoste de ţară şi de un profund ataşament faţă de idealul construcţiei comuniste pe pămîntul românesc. Iar atunci, în Raportul prezentat la Congresul IX, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea : „Poporul s-a convins din experienţa proprie că politica partidului nostru exprimă năzuinţele şi interesele lui vitale ; fără îndoială că hotărîrile Congresului vor corespunde pe deplin aşteptărilor şi încrederii poporului". Invocarea judecătorului suprem al tuturor acelor cu rezonanţă socială, în epocă, avea o justificare temeinică. Ţara trăia un moment de răscruce : suma cuceririlor revoluţionare de pînă atunci, repurtate cu ataşamentul poporului, îngăduia vieţii sociale româneşti şi opţiunilor noastre economice limpezirea unui nou orizont. O nouă calitate s-a încorporat şi în gestul constructiv şi în actul de conştiinţă şi ne putem mîndri azi cu certitudinea de-a ne fi înscris paşii, de-atunci încoace, în ritmurile caracteristice comunităţilor care şi-au propus drept ţel o înaltă civilizaţie materială şi spirituală, un necontenit progres. Drumul acesta nu ne-a aşezat însă înaintea unor privilegii ci înaintea unor îndatoriri şi răspunderi majore, pe măsura idealurilor cărora ne-am dedicat. Aceste idealuri se regăseau, explicit, în fila de istorie scrisă de Congresul al IX-lea. Litera acestei noi file din istoria noastră era limpede. Treptat, ne-am pătruns şi de limpezimea spiritului zidit în această literă şi am înţeles că era şi este un spirit fundamental novator, revoluţionar, programatic deschis înnoirilor. Şi anii trecuţi de atunci ne-au încredinţat pe deplin că îndemnul secretarului general al partidului nostru, devenit între timp cel dintîi preşedinte al României socialiste, nu a fost numai clarvăzător ci s-a împlinit ştievea şi a rodit şi rodeşte fapte pe măsura adevărului tuturor fiilor ţării. Construirea socialismului cu poporul şi pentru popor reprezentînd chezăşia şi expresia fundamentală a unităţii întregului popor în jurul partidului. Iar această unitate de voinţă şi acţiune, la scara ţării întregi, readuce în lumina zilei de azi, pe un plan superior, una din trăsăturile fundamentale ale fiinţei noastre naţionale şi ale trecerii noastre peste pragurile istoriei.

Unirea e destinul nostru

Unirea e chiar destinul nostru. Unirea e filigranul strălucitor ce se află pe fiecare dintre paginile cărţii noastre de istorie.

Uniţi am fost, mai întîi, prin cuvintele limbii române, înţelese de toţi românii, din orice latură a vetrei româneşti s-ar fi ridicat ei sub soare, din orice latură a Daciei s-ar fi înălţat flacăra vieţii lor.

Dintr-o asemenea deschidere de zare ne e dat să-nţelegem mai limpede de ce paginile de glorie din istoria naţională adevereau „cuventele den bătrîni" care nu osteneau să aducă aminte despre iluminata credinţă ce rostea : Ca românul nu-i niciunul, unu-s toţi şi toţi sînt unul. Şi toată această credinţă sălăşluia din timpuri străvechi în doctrina nescrisă a vieţii româneşti, în zilele senine şi în zilele de cumpănă ale acestui popor de oameni ai acestui pămînt. În zilele de tihnă, cînd era de cules grîul şi de făcut pîinea, sau în zile tulburi şi încîrcînate, tot atîtea praguri de trecut în istorie, cînd libertatea se cerea apărată cu ascuţişul săbiei.

Uniţi am fost, la urma urmei, chiar prin pămîntul de sub picioare, pămînt unit el însuşi prin apele lui, prin munţii ce-i sudează provinciile, prin pădurile ce prelungesc cîntecele oamenilor, prin drumurile şi prin moicomele dealuri suitoare spre cer, de parcă de-aici, s-ar fi zis, se pornea să izvodească lumea cu frumuseţile ei nu numai pămînteşti.

Unirea ne-a închegat gîndurile, faptele. Unirea ne-a definit rîvna acţiunii noastre în istorie. Unirea ne-a dat puterea de-a birui, peste încercări oricît de dramatice, dar prin puterea aceasta n-am încercat niciodată să semănăm răul în jurul casei noastre. Care lume putea fi mai presus decît această lume a noastră în care trăim sub soarele zilei de astăzi, noi înşine, doar ca o clipă a unei patrii eterne ?

A fost, oare, suficient înţeleasă această filosofie a istoriei noastre ?

A fost ea luată în seamă de cei care întocmeau hărţi de cucerire pentru ca, apoi, tot ei să se înece sub scrumul acelor hărţi ?

A fost oare ascultat glasul celor ce grăiau după cum le şopteau riul, ramul, şi care se simţeau tot atît de legaţi de viaţă, ca şi de moarte, pentru această ţară ?

Mărtură este istoria însăşi că în încercările mari s-a văzut că unitatea noastră este şi rămîne de nezdruncinat. Şi la capătul acestor încercări, ideea de unitate care structurează istoria noastră a trebuit să fie recunoscută de-o lume întreagă. Fiindcă, asemenea oricărui popor, „avem o misie a împlini", după cum spunea Bălcescu, iar această misie, ca să ajungă vie pînă la noi, a fost strălucit purtată de generaţia Revoluţiei de la 1848, de generaţia Unirii, de generaţia Independenţei, de generaţia idealului naţional împlinit, la 1 Decembrie 1918, prin fericita conjuncţie şi strălucitoarea izbîndă a unor năzuinţe şi străvechi aspiraţii populare, purtate în lungul secolelor ca o programă de luptă ce avea să se cristalizeze într-un prielnic moment istoric. Năzuită cu toată fiinţa de suflarea românească din toate zările, profeţită de învăţaţi şi încercată cu spada de voievozi, unirea Transilvaniei cu ţara-mamă a proclamat în auzul întregii lumi renaşterea României, deplina şi definitiva unitate a neamului, ideal străvechi, tot atît de străvechi ca şi neamul, ca şi limba pe care-o vorbim, ca şi apartenenţa noastră la gîntă, vis milenar, pus temelie tuturor visurilor acestui neam.

A fi prezent acolo unde istoria cere

Formarea statului naţional unitar român a creat premize pentru dezvoltarea forţelor de producţie, pentru avîntul economic, social şi cultural al ţării, a determinat intensificarea mişcării muncitoreşti, revoluţionare, afirmarea rapidă pe scena istoriei a celei mai avansate clase, proletariatul.

Crearea, în mai 1921, a Partidului Comunist Român, a semnificat în epocă momentul de pisc, acel eveniment crucial, decisiv pentru o întreagă istorie, la care istoria însăşi, prin tot ceea ce ea a afirmat ulterior, se raportează ca la sorgintea fierbinte a devenirii ei.

Preluînd tradiţiile progresiste ale luptei maselor muncitoare, Partidul Comunist se dovedeşte, în timp, unica forţă ofensivă şi radicală, unicul titular ce nu se dezminte al aspiraţiilor celor mulţi, unicul sediu de concepţie şi prospecţie al ştiinţei prevederii viitorului, al ştiinţei mersului fenomenelor sociale, unica forţă capabilă să-şi asume misiunea de făurire a istoriei în conformitate cu voinţa poporului şi cu principiile de dreptate socială şi libertate pentru toţi fiii acestui pămînt.

Continuator al luptei revoluţionare şi democratice a poporului român, al tradiţiilor mişcării muncitoreşti şi socialiste, Partidul Comunist, născut din solul realităţilor româneşti, a luptat neobosit împotriva exploatării şi asupririi, dînd o înaltă pildă de patriotism, de devotament faţă de interesele sociale şi naţionale fundamentale ale poporului. Acţionînd cu fermitate, comuniştii n-au ezitat să-şi rişte libertatea şi viaţa, în numele dragostei de patrie. Fii şi conducători legitimi ai clasei muncitoare, trăgîndu-şi vigoarea din seva istoriei milenare a poporului român, ei s-au afirmat ca stegari ai luptei pentru drepturile şi interesele maselor largi, muncitoare, pentru instaurarea unei reale democraţii în viaţa politică a ţării, pentru apărarea şi consolidarea independenţei şi suveranităţii naţionale a României.

Unitatea clasei muncitoare era ea însăşi o condiţie şi o garanţie a înfăptuirii unităţii tuturor forţelor progresiste şi democratice ale ţării în lupta comună împotriva pericolului fascist şi revizionist care ameninţa direct interesele supreme ale poporului nostru, suveranitatea patriei şi integritatea ei teritorială.

Cu aceeaşi dîrzenie şi luciditate, partidul a iniţiat un vast sistem de alianţe cu toate forţele naţionale şi patriotice pentru ieşirea ţării din război şi întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste. Inaugurînd prin revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, de la 23 August 1944, era lichidărit exploatării omului de către om, a trecerii tuturor bogăţiilor ţării în mîna adevăraţilor ei stăpîni, era ctitoririi socialiste şi comuniste a României.

La începuturile acestei ere, într-un editorial-manifest care exprima elanul revoluţionar ce cuprinsese rîndurile tineretului muncitor după 23 August 1944, tovarăşul Nicolae Ceauşescu adresa îndemnul : „Nimeni să nu uite că trebuie să fie prezent acolo unde istoria cere". De atunci, în anii libertăţii României, exemplele strălucite pe care le reprezentau în această privinţă chiar viaţa şi activitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, ale tovarăşei Elena Ceauşescu, militanţi de frunte ai mişcării comuniste în rîndurile cărora au intrat din primii ani ai tinereţii, au întemeiat la scară naţională convingerea că Partidul Comunist are un acut sentiment al istoriei, adică al datoriei, al misiunii pe care ştie că o are de îndeplinit cu poporul şi spre binele şi fericirea poporului.

În consonanţă cu idealurile patriei eterne

Oricum ar sta cineva să privească, din cele mai diverse unghiuri, ţara de astăzi, de la înălţimea statuii omului sau de la înălţimile la care zboară păsările, în zorii fragezi ai zilei, cînd începe munca ţăranului, sau în miezul nopţilor trăite în jurul furnalelor mereu aprinse, imaginile ar lămuri pînă la capătul lui un adevăr şi simplu şi fundamental în acelaşi timp : România de astăzi este o altă Românie decît cea a părinţilor noştri. Este o Românie reconstruită din temeliile ei. Este o Românie aşa cum se visa ea însăşi, pe sine, altădată.

Înfăptuitorul acestui miracol este poporul român. Călăuzitorul poporului, pe drumul faptei perpetue, revoluţionare, este Partidul Comunist Român. Şi pentru că faptele care au determinat o renaştere integrală a structurilor politice, economice şi sociale ale României au fost în ultimele două decenii mai dense şi mai bogate în consecinţe benefice decît oricînd altădată, numim acest timp distinct din istoria ţării „Epoca Nicolae Ceauşescu".

Congresul al IX-lea, ce avea să fie piatra de hotar a aces-

„Socialismul îl realizăm cu poporul și pentru popor — și trebuie să facem totul pentru dezvoltarea democrației socialiste — factor hotărîtor pentru victoria comunismului. Poporul este constructorul comunismului — el trebuie să aibă rolul hotărîtor în conducerea întregii societăți.“

tei epoci, a fost unul dintre acele momente care, cu forța marilor adevăruri, cu pregnanța obiectivă a unei proiecții panoramice pe un ecran vast cît țara, cît și istoria ei, ne-a reamintit cine sîntem, ce vrem, ce trebuie, ce putem să fim, ce povară de glorie, de sudoare și suferință ne [illegible] energie [illegible] cheltuit pe acest pămînt pînă la împlinirea contemporană a existenței noastre. A fost unul dintre acele momente care, reînviind pagini de frontispiciu ale eposului nostru istoric, reintrupîndu-ne succesiv în timp, în afirmări noastre majore, [illegible] ziua contemporană, [illegible] constituit el însuși, în [illegible] aur a existenței noastre, [illegible] filă de neuitat, ca un veritabil moment istoric [illegible] cu întreaga semnificație pe care astfel de file o aduc în cronica vieții unui popor. Și mai cu seamă în cronica unui popor, se știe, o filă se întemeiază pe alta.

Unitatea socialistă a poporului s-a ridicat la nivelul de valoare centrală a vieții comunității românești, într-un cîmp de dependențe care o fac definitorie pentru întregul sistem de organizare a muncii și a vieții în țara noastră.

Ca premiză și finalitate a unui proces revoluționar neîntrerupt, unitatea socialistă a poporului în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a devenit prin ea însăși o forță constitutivă a progresului multilateral al țării.

De aceea, în cadrul acestui larg orizont al devenirii noastre, unitatea în cuget și simțire a poporului se investește astăzi cu înțelesurile fertile ale simțului datoriei și ale răspunderii convertito în [illegible] pregnanța faptei prin care deopotrivă, obște sau cetățean, participă la edificarea [illegible] țării înnoite în toate laturile vieții ei economice și sociale. Fiecare avînd a se întreba, înainte de toate, care este calea prin care munca lui poate fi mai rodnică și mai utilă. Prin această interogație tulburătoare clipa investindu-se ea însăși cu dimensiune istorică și adeverind că s-a muncit în acest răstimp cu nădejde și au fost obținute succese remarcabile, unele dintre acestea fiind de-a dreptul vitale pentru destinul țării.

Expresia puterii suverane a întregului popor

În același timp, prin crearea unor forme instituționalizate de exercitare a ei, democrația a devenit o realitate încorporată substanței vieții naționale. Din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost înființat Frontul Democrației și Unității Socialiste, tribună și formă de expresie nemijlocită a voinței întregului popor. Pe baza unui examen exigent al drumului parcurs, dublat de efortul de a conferi socialismului sensul său autentic de orînduire în care poporul să-și fie ales stăpîn, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea s-a edificat un amplu sistem democratic ce preia și valorifică în interes social opinia și inițiativa maselor, asigurînd participarea tuturor cetățenilor la conducerea statului democrației muncitorești revoluționare. Acest amplu sistem de structuri democratice reprezintă corespondentul în plan politic al noului statut economic și social al oamenilor muncii — de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor întregii activități.

Semnificațiile procesului de perfecționare a sistemului nostru democratic sînt deosebit de ample. Măsurile adoptate în ultimii ani pe linia adîncirii democrației pun cu pregnanță în lumină concepția de largă cuprindere umanistă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia lărgirea drepturilor democratice reprezintă mijlocul de neînlocuit pentru cultivarea în rîndurile oame-

nilor a atașamentului față de orînduirea noastră și valorile sale fundamentale, pentru [illegible] răspunderii civice [illegible] rîndurile întregului [illegible] sentimentului de stăpînire [illegible] cratice [illegible] credeții națiunii în socialism, strîngerea rîndurilor sale în jurul partidului, creșterea hotărîrii [illegible] acestui pămînt, [illegible] conștiința națională, [illegible] cu interes [illegible] în conștiința fiecărui [illegible] credința că tot ce se [illegible] și stabilirea proiectelor [illegible] împlinirea acestor proiecte privește personal. Acest sentiment acut al istoriei, acest sentiment al datoriei fiind [illegible] expresie a realității conform [illegible] ființă este un factor de progres, în [illegible] chiar cel mai important factor de progres. Pentru că în înfăptuirea operei constructive [illegible] care am fost și sîntem și vom fi [illegible] datori, asemenea fiecăreia dintre generațiile care ne-au premers ori ne vor urma, asemenea fiecărui cîmp de energie din istoria țării, mai mult de toate am avut și avem nevoie de noi înșine, adică de toate resursele noastre fizice și sufletești, de tot ceea ce oamenii acestei țări reprezintă ca potențial de energie și de creație. Și este o realitate că în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste se împlinește, astăzi, convergența programatică a tot ceea ce în spațiul românesc înseamnă faptă și idee în slujba unui orizont mai larg al progresului.

Pe acest temei în care sînt cuprinse resursele de fertilitate ale oricărui proiect de viitor, hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului sînt înfăptuite prin munca plină de dăruire, și dăruire a întregului popor. Elaborate în spiritul orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, aceste proiecte au fost supuse judecății obștești, conform practicii profund democratice statornicite în viața politică a României socialiste, astfel încît forma lor definitivă s-a impregnat cu prețioase înțelepciuni colective, prin litera și prin spiritul lor aceste proiecte de viitor fiind un exemplu strălucit și o dovadă în plus că dialogul permanent pe care secretarul general al partidului îl întreține cu țara, cu oamenii ei, prilejuiește înfățișarea [illegible] de fertile [illegible] creatoare ale întregului popor. Temeinicia acestui angajament, a acestei hotărîri de a privi mai departe, de a consolida [illegible] reprezintă [illegible] democratice o expresie [illegible] plenar, accea a unității și democrației noastre, a simțului datoriei prin care ne identificăm a fi nici mai mult dar nici mai puțin decît o clipă a patriei eterne, patria la un moment dat.

Momentul unei șanse fără egal

Nu a existat nici un moment în istoria noastră cînd unitatea țării să fi fost mai deplină și mai indestructibilă decît astăzi, [illegible] unitate cu [illegible] tate capabilă să implice pe fiecare în făurirea destinului național, o unitate care se exprimă deschis și emoționant prin dragostea nețărmurită pentru cel ce ne călăuzește spre ziua noastră de mîine, spre comunism. Unitatea unei țări care și-a schimbat fundamental chipul și sufletul printr-o trăire neobișnuit de concentrată a propriei sale istorii din ultimele decenii. Unitatea unei națiuni în a cărei istorie contemporană înțelepciunea și clarviziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu au implicat un moment de supremă luciditate. Momentul unei șanse fără egal.

DUMITRU ELIADE ■

Prin eforturile unite ale tuturor oamenilor muncii, spre bunăstarea și fericirea lor.

Cu poporul, pentru popor

În urmă cu vreo zece ani, un director de întreprindere îmi spunea, cu acea superioritate a omului care vrea să arate celorlalți că știe să vadă și dincolo de cuvinte: „tovarășe, democrația e lucru mare, adică vorbă mare. Muncitorul n-are exercițiul ăsta, n-a apucat să deprindă lecția democrației. El trebuie, tovarășe, să-și facă treaba lui, așa cum ne-o facem pe-a noastră și noi, cei puși aici și plătiți de stat să conducem, să îndrumăm și să controlăm. Ce s-ar întîmpla dacă toți am lua hotăriri? Democrația e așa, o formulă, o teorie, cel mult o speranță, o ipoteză pe care viitorul o va confirma sau nu". Și viitorul a confirmat-o mai repede decît s-ar fi așteptat directorul, democrația făcîndu-se din plin simțită chiar în momentul destituirii lui, datorită abuzurilor și stilului defectuos de muncă. Ce n-a înțeles el (ori s-a prefăcut a nu pricepe)? Faptul că între socialism și democrație există o legătură organică, țesînd de însești geneza, structurile și procesul de dezvoltare al orînduirii noastre. Acesta este, de fapt, și cel dintîi argument al faptului — evident pentru oricine privește în jur atent și fără prejudecăți — că democratizarea întregii vieți economico-sociale a țării este o componentă esențială a strategiei partidului, orientare statornică, programatică a politicii promovate în **Epoca Nicolae Ceaușescu.**

Se cuvine remarcată, în acest context, contribuția creatoare a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la fundamentarea unei concepții proprii cu privire la necesitatea obiectivă a edificării unui sistem politic democratic, ca parte integrantă a procesului de făurire a orînduirii socialiste. Îi revine secretarului general al partidului meritul de seamă al fundamentării conceptului de **democrație muncitorească-revoluționară**, devenită, în anii noștri, una din laturile definitorii ale realităților românești, aceasta însemnînd că, sub conducerea clasei muncitoare, întregul popor participă la decizia politică prin care sînt desemnate orientările actuale și de perspectivă. Problema cea mai de seamă, în momentul actual — cînd există creat un cadru larg democratic, unic în felul său — este continua dezvoltare și perfecționare a democrației, ceea ce este posibil numai printr-o tot mai mare deschidere creatoare spre realități, prin renunțarea la tezele învechite și prin promovarea cu tărie a noului, toate la un loc însemnînd funcționarea în cele mai bune condiții a întregului sistem al democrației muncitorești-revoluționare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază cu limpezime acest fapt atunci cînd afirmă: „Am realizat un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor la înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Acum, esențial este să asigurăm buna funcționare a acestui cadru, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă".

Începînd de la Congresul al IX-lea al partidului, se află în curs de desfășurare o intensă activitate de reelaborare a conceptului de democrație, în paralel cu acțiunea susținută de creare a unor noi structuri democratice. Ideea de la care s-a pornit este simplă și vine din adîncurile istoriei noastre naționale: patria își alege mai bine drumul atunci cînd valorifică înțelepciunea și experiența poporului său. La scara istoriei contemporane a României, democrația înseamnă îmbinarea dialectică a libertății și drepturilor cu răspunderea și disciplina în societate. „Exercițiul democrației" — cum îl numea, ironic, directorul despre care am amintit — nu este deloc străin românului. El înseamnă răspundere socială, ridicare a gradului de competență și pregătire profesională, conștiința datoriei, lărgirea continuă a orizontului de cunoaștere și a nivelului ideologic. Sînt, dacă le privim cu atenție, trăsături ale comportamentului omului de tip nou și ale adevăratului cetățean.

Desigur, democrația nu se afirmă și nici nu se încetățenește spontan. Pentru a fi exercitată, ea nu are nevoie numai de cadru. Ea, democrația, este, de fapt, rezultatul unei lupte împotriva oricăror forme de birocratism, de abuz, de ilegalitate, de nesocotire a intereselor și drepturilor celor ce muncesc. Aceasta este poziția promovată cu fermitate de către președintele țării, care, referindu-se la combaterea birocratismului, opunea acest fenomen democrației: „Cred că, pe măsură ce vom perfecționa sistemul nostru de conducere, noul mecanism economic, pe măsura creșterii conștiinței generale și a nivelului de cultură, dar și a trecerii unor atribuții spre organismele democratice, a asigurării ca o parte însemnată din problemele ce pot fi rezolvate astăzi un aparat permanent să fie soluționate de organe democratice alese — se va diminua și va rămîne în limite acceptabile acest birocratism".

Premisele acestei treceri — cu efecte extrem de importante în toate laturile vieții economico-sociale — există, ele trebuind acum adîncite. Autoconducerea și autogestiunea, retribuirea în funcție de muncă reală prestată de fiecare dintre cei ce sînt, în egală măsură, proprietari, producători și beneficiari ai întregii bogății a României reprezintă generoase căi de acces spre o tot mai profundă democrație. Controlul exercitat de oamenii muncii în toate domeniile de activitate, **tribunele democrației**, antrenarea și consultarea cetățenilor la luarea tuturor deciziilor, dar și la transpunerea acestora în practică constituie mijloace eficiente de aplicare, în viața de fiecare zi, a principiilor democrației muncitorești-revoluționare. Condiție și, în același timp, rezultat al necontenitei deveniri a țării în anii acestia, democrația reprezintă cheia de boltă a întregului nostru sistem politic, ea însemnînd, în condițiile concrete ale epocii noastre, solidaritatea și unitatea deplină a poporului în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea politică a Partidului Comunist Român.

...În urmă cu vreo două săptămîni, un director de întreprindere, abia ieșit de la o ședință de consiliu al oamenilor muncii, îmi spunea — cu acea sinceritate proprie acelora care știu cu adevărat să privească dincolo de cuvinte: „Azi am învățat cum trebuie să te bați pentru o idee mare, pentru un adevăr, pentru binele celor din jur. Un muncitor, membru al C.O.M.-ului, a adus în discuție o propunere a unui tovarăș de al lui. În urma aplicării căreia productivitatea muncii ar fi crescut cu cîteva, nu puține, procente. Am avut, inițial, sentimentul că soluția lui nu poate avea șorți de izbîndă. Însă am fost convins de către cei prezenți că n-aveam dreptate. «Întreprinderea asta noi sîntem — mi-a zis muncitorul acela — și avem datoria să impunem ce este cu adevărat valoros». Asta e democrația, de fapt — o bătălie cu rutina".

Nu întîmplător, întreprinderea respectivă este una distinsă, pentru rezultatele ei, cu Ordinul Muncii.

DAN MUCENIC ■

Știința — ostaș al revoluției

Strategia partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism are la temelia ei un factor a cărui importanță a crescut puternic de la un cincinal la altul : știința. Este meritul istoric al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi intuit, ca nimeni altul, că în afara progresului tehnic, garantat de cercetarea științifică și ingineria tehnologică, nu va putea fi înălțată o țară înfloritoare, cu o participare tot mai marcată la zestrea de valori a omenirii. Încă din 1965, secretarul general al partidului a sesizat că „a subaprecia rolul științei, a nu depune eforturi susținute pentru stăpînirea marilor ei cuceriri, a nu te strădui să mergi în ritm cu progresul științei secolului nostru înseamnă a te condamna cu bună știință la stagnare și înapoiere". Înțelegînd, din primul moment, ca nimeni altul, că o economie avansată și, implicit, o Românie modernă nu pot fi realizate decît pe suportul unei științe de avangardă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a conferit științei, cercetării științifice și tehnologice, statutul responsabil și dimensiunile largi ale unei întreprinderi naționale de maximă însemnătate. Avînd la bază o concepție novatoare, revoluționară, profund originală, cea a secretarului general al partidului cu privire la rolul științei, ca mijloc de producție, în dezvoltarea societății, România dispune, pentru întîia dată în istoria ei, de o politică de stat programatică în domeniul cercetării științifice, ingineriei tehnologice și introducerii progresului tehnic, privite ca obiective prioritare în strategia edificării unei vieți cît mai prospere.

Cerîndu-le oamenilor să gîndească cu capetele lor, noua revoluție tehnico-științifică, al cărui concept poartă inconfundabila amprentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a declanșat energii nebănuite în rîndul cercetătorilor, al tuturor lucrătorilor din aria științei, care s-au angajat cu hotărîre, și eficiență, în lupta împotriva stagnării în gîndire pentru depistarea, promovarea și afirmarea noului. În toți acești ani, începînd de la Congresul al IX-lea, în care conducerea partidului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu au elaborat, inițiat și urmărit în practică o serie de programe menite să atribuie științei un rol determinant în dezvoltarea societății, oamenii de știință, cercetătorii, proiectanții au acționat cu toată fermitatea, în spirit revoluționar, pentru perfecționarea continuă a activității lor. Bătălia pentru nou, pentru o calitate superioară, a cunoscut și cunoaște nenumărate izbînzi, determinînd modernizarea tuturor structurilor economice în virtutea aplicării în producție, neîntîrziat, a ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii. Este binecunoscut faptul că, între altfel și altfel alte succese, țara noastră a reușit, în numeroase domenii industriale, chimia polimerilor, echipamente de foraj electric, utilaje metalurgice etc., să se situeze pe primele locuri în lume tocmai datorită dezvoltării unei baze tehnico-materiale solide, a unui redutabil potențial de cercetare, a unei concepții tehnologice proprii. Dacă stabilirea pentru actualul cincinal a unor ritmuri superioare într-o serie de sectoare purtătoare, în principal, de progres tehnic, electronică, automatizare, informatică, mecanică fină, robotică, chimia de mic tonaj etc, constituie un imperativ pentru trecerea la etapa creșterii intensive, nu trebuie în continuare neglijată nici cercetarea fundamentală. Legat de aceasta, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, savant de reputație mondială, sublinia, la primul Congres al științei și învățămîntului, că „trebuie dezvoltată și mai mult cercetarea fundamentală de perspectivă, în toate domeniile cunoașterii umane, pentru a deschide noi orizonturi cercetării aplicative și a spori aportul științei la progresul general al țării, la îmbogățirea tezaurului gîndirii științifice universale".

În contextul dezvoltării fără precedent a științei românești, pusă în situația de a găsi noi și noi rezolvări pentru modernizarea industriei și a agriculturii, pentru creșterea productivității muncii, pentru promovarea tehnologiilor neconvenționale (laserul, ultrasunetele, fascicolul de electroni și ioni etc.), un rol tot mai important revine învățămîntului. Avînd datoria de a forma și pregăti la un nivel superior cadre calificate, școala va trebui să găsească, și ea, mijloacele cele mai adecvate pentru un transfer cît mai rapid în producție al cunoștințelor. Ea trebuie să asigure, într-o măsură și mai mare, pregătirea temeinică a unor muncitori și specialiști cu un larg orizont de cunoștințe profesionale, capabili să stăpînească și să dezvolte tehnica modernă, contribuind astfel, fiecare la locul lui de muncă, concret, la dezvoltarea economică, și, implicit, socială a țării.

Acum, cînd partidul își sărbătorește gloriosul jubileu, toți oamenii muncii care lucrează în domeniile cercetării științifice și dezvoltării tehnologice sînt pe deplin conștienți de ce îi datorează, de ce îi datorează secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, consecvent și strălucit promotor al noului. Chemați în prezent, mai mult ca oricînd, să participe prin inteligența și sudoarea lor la făurirea unei Românii mai bogată și mai prosperă, la binele și mai binele poporului, ei își asumă cu responsabilitate și devotament, strîns uniți în jurul partidului, sarcinile de deosebită importanță ce le stau în față. E convingerea lor nestrămutată că numai prin muncă, dăruire și seriozitate pot răsplăti condițiile de care se bucură, statutul de demnitate de deplină afirmare a personalității, dobîndit în anii de aur ai „Epocii Nicolae Ceaușescu". În această zi aniversară, zi pentru istorie și pentru viitor, slujitorii științei și ai școlii își unesc glasul cu cel al țării urîndu-i secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ani mulți, sănătate și putere de muncă, angajîndu-se să nu precupețească nici un efort pentru a cîștiga, soldați devotați ai partidului, și hotăritoarele bătălii care urmează.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

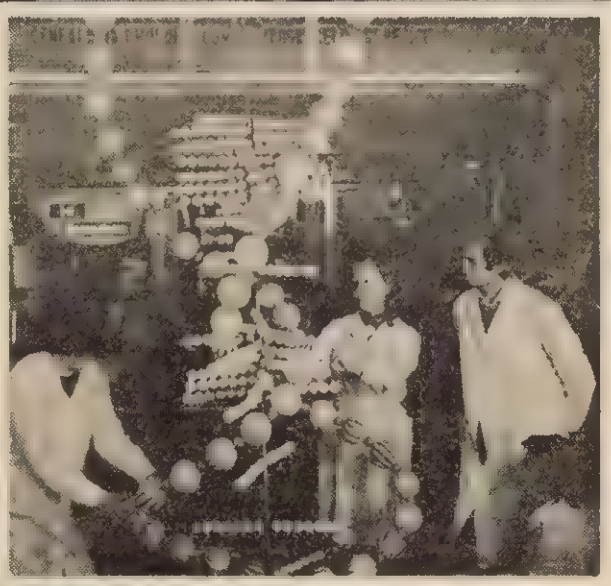

Și aici, ca în toate colectivele de muncă, investiția cea mai de preț este inteligența

În urmă cu aproape un an, despărțindu-ne de Dumitru Niculescu, inginer șef al Întreprinderii **Steaua Roșie** București, ne-am propus să revenim să continuăm discuția noastră despre ceea ce înseamnă **noul** la **Steaua Roșie**. În drum spre sediul întreprinderii, am mai reflectat odată asupra motivelor care ne-au adus din nou aici.

Cel mai important dintre ele este că prin istoricul ei, **Steaua Roșie** ilustrează elocvent dezvoltarea spectaculoasă, la cotele cele mai înalte, a industriei românești din ceea ce, printr-un deplin consens, numim **Epoca Nicolae Ceaușescu**. Pînă în anul 1971, anul în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru în întreprindere, **Steaua Roșie** producea vinciuri, palane, troliu, mașini pentru construcții rutiere, betoniere și malaxoare, produse cu tehnicitate redusă. Dintr-o întreprindere de construcții metalice modestă, s-a transformat într-una de vîrf pe plan mondial, care produce instalații hidraulice, pompe de ulei, roți dințate, servodirecții, motoare hidraulice. **La Steaua Roșie** se realizează peste 200 tipuri de pompe. Eforturile materiale care au făcut posibile asemenea transformări au fost uriașe. Rezultatele lor nu au putut apărea de la o zi la alta. Investițiile necesare schimbării tehnologiilor, asimilările, schimbarea structurii personalului și calificării, pregătirea cadrelor, realizate din mers într-un timp extrem de scurt au însemnat de asemenea muncă, o concepție revoluționară, înțeleaptă în politica de introducere a noului.

Iată, în mai puțin de 15 ani, aceiași oameni care se îndeletniceau pînă de curînd cu realizarea vinciurilor și palanelor s-au obișnuit cu rafinamentele tehnologice care permit precizii de microni și scot din mîinile lor pompe cu roți dințate de înaltă presiune, stații pentru acționarea mașinilor-unelte, preselor hidraulice și a mașinilor pentru construcții, instalații complexe hidraulice cu caracter de unicat pentru chimie, sectoare calde și platforme de extracție.

Să recunoaștem, ceea ce s-a întîmplat la **Steaua Roșie** din București e departe de a fi un caz singular. Biografia acestei întreprinderi, cu micile modificări de rigoare, poate fi trasă la indigou atît de bine se potrivește sutelor de întreprinderi care edifică destinul economiei românești de azi și de mîine.

Iată-ne, deci, din nou în biroul inginerului șef Dumitru Niculescu. Încercînd să reluăm discuția de unde am lăsat-o în urmă cu un an.

— Tovarășe Niculescu, spuneați atunci : „Să produci e simplu. Mai dificil este s-o faci cu un preț de cost cît mai scăzut. Numai așa poți vinde. Pentru nevoile economiei noastre putem produce la ora asta orice. Reducem importul, e un pas important cîștigat, însă totul e să realizezi un produs cu care din punct de vedere al calității și al prețului de cost să poți ieși la export. Aici trebuie urmărită problema noului. Deci, calitate și preț de cost scăzut. Ce s-a mai întîmplat la **Steaua Roșie** de cînd nu ne-am văzut ?

— Putem spune că în fiecare zi facem cercetare. Uneori, cînd te uiți la un program făcut în urmă cu 5 ani rămîi uimit. Ne-am propus unele măsuri și constatăm că am întreprins altele, mai bune, mai eficiente. Viața te împinge înainte. Nimeni, în nici o fabrică, nu bate pasul pe loc. Nu se poate. Chiar dacă să spunem, ai vrea să rămîi pe loc te împing alții înainte. Un progres într-un domeniu

„Putem spune că, în fiecare zi, facem cercetare"

oarecare legat de activitatea ta te obligă să ții pasul cu ei. Or, produsele noastre au întrebuințare în mai toate ramurile economiei naționale. Problema numărul unu în deceniul calității și eficienței, în acest cincinal al dezvoltării intensive este, așa cum reiese din documentele de partid, calitatea. După părerea noastră, calitatea presupune o colaborare cît mai strînsă, mai constructivă între factorii care concură la realizarea unui produs. Eforturile noastre au fost îndreptate în special în această direcție. Progresezi urmărind produsele în exploatare, susținînd un dialog permanent cu beneficiarii. Într-un fel se comportă un produs pe standul de probă și într-altul în condiții de exploatare, care nu coincid cu premisele noastre. Dificultățile ivite au fost rezolvate operativ la beneficiar, analizate cu atenție. Ele au constituit teme de cercetare sau proiectare dacă primul termen vi se pare prea pretențios, pentru specialiștii întreprinderii. Încrederea beneficiarilor în produsele noastre a crescut. Avem acoperită întreaga producție a anului cu contracte, ceea ce, spunem noi, nu e tocmai ușor.

— Spuneați că pentru nevoile economiei naționale puteți produce tot de ceea ce aceasta are nevoie. Important este ca prin calitate și preț de cost corespunzător să puteți oferi produsele la export. Asta înseamnă de fapt să rezolvi problemele noului.

— Pompele realizate de noi nu rezolvă integral domeniul necesar economiei. Preocupările sînt îndreptate spre utilizarea lor pe produse pe care nu au dat încă rezultate din cele mai bune. E greu, uneori chiar nerentabil, mai ales în cazul unicatelor sau al seriilor mici, să rezolvi singur totul. Înainte de a ne pune problema unde și cît vom exporta, ceea ce nu intră în atribuțiile noastre directe, trebuie să ne punem problema perfecționării unui produs în asemenea grad încît el să devină exportabil. Perfecționarea motoarelor hidraulice, îndeosebi în ultimii doi ani, a făcut posibil să ieșim cu ele la export cu rezultate foarte bune și în țări cu tradiție în domeniu. La sfîrșitul anului trecut am asimilat o nouă familie de pompe, cu palete. Pe glob producătorii unor asemenea pompe se pot număra pe degete. Problema deosebită a fost realizarea tehnologică a rotorului și a statorului pe dotarea existentă în uzină. Prin preocuparea tuturor cadrelor tehnice, a secțiilor de producție am reușit să realizăm tehnologia și execuția în condiții de serie. O eventuală licență, proiect și utilaje, ar fi costat enorm. Deocamdată reducem importul, în curînd ne vom gîndi și la export. Sînt utilaje la care pompele cu roți dințate nu fac față. Pompele cu palete au gabarit redus, deci economie de materiale, și au o fiabilitate de 10—15 ori mai mare decît celelalte. Pompa de motorină, folosită la arzătoarele de cazane, a fost realizată de maistrul Petre Kubanek și inginerul Gheorghe Tarța. Foloseam o pompă dintr-o familie de pompe de combustibili, cu productivitate slabă, cu rezultate nesatisfăcătoare. S-a obținut o pompă cu performanțe deosebite, realizată în condiții de productivitate ridicată, într-un termen foarte scurt. De la proiectare la seria zero a trecut doar o jumătate de an. Ne-am obișnuit ca atunci cînd stă în puterile noastre, să ne mobilizăm toate forțele tehnice și să ne rezolvăm singuri problemele. Într-o fabrică se acumulează investiții, tehnologie. Oamenii învață. Urmează asimilările, după care, așa cum e firesc, concepțiile proprii. Sîntem datori să dăm întreaga capacitate a maturității și talentului nostru. Condițiile au fost create. Urmează o etapă de valorificare a tuturor eforturilor investite pînă astăzi în industria noastră. Această etapă, de fapt, a și început. Rezultatele ei se văd și, mai ales, se vor vedea. Sansa, așa cum din timp a fost sesizat de conducerea de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, este nou, gîndirea originală, concepția proprie.

OPREA GEORGESCU ■

„Omenirea se află într-o asemenea etapă de dezvoltare în care știința reprezintă cea mai puternică forță a progresului social și economic“

Ne-a fost dat să fim cu toții martorii, creatorii și beneficiarii celui mai strălucit capitol din istoria multimilenară a patriei noastre. Socialismul, omniabera dreptate, echitate și democrație plenară a prins viață sub ochii noștri. O Românie făurită prin gîndul și fapta comuniștilor români, prin lupta, jertfa și biruința partidului nostru drag de la întemeierea căruia se împlinesc astăzi șase decenii și jumătate.

Din scurgerea acestui timp eroic, a cărui evocare reprezintă pentru fiecare din noi o mare lecție de istorie ce ne umple sufletele de mîndrie, bucurie și optimism — atenția noastră se îndreaptă cu precădere spre ultimele două decenii, cu totul remarcabile prin amploarea, dinamismul și uriașele prefaceri revoluționare. O perioadă ce sintetizează și asimilează întreaga zestre de valori acumulate de veacuri, și care dă o nouă strălucire însuși tradițiile ale poporului nostru.

Este limpede pentru oricine cunoaște cu obiectivitate și bună credință viața țării în ultimii 21 de ani, că în acest răstimp, mai mult ca niciodată, tot ce s-a realizat prin grija Partidului Comunist Român, prin înțelepciunea și clarviziunea secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin osîrdia și înaltul patriotism ai maselor de oameni ai muncii — poartă amprenta voinței colective, în cadrul unui proces legic și conștient. Evoluția economiei, culturii, conceptelor și formelor de viață modernă, totul s-a făcut sub semnul rațiunii, prin concordanța strictă dintre teorie și practică, prin aplicarea creatoare la condițiile concrete ale României a principiilor și legilor generale ale socialismului științific. Iar în acest larg context, agricultura țării, ramură de bază a economiei naționale, constituie și ea un exemplu edificator.

Înfrățirea miilor de parcele izolate într-un singur ogor a permis valorificarea fondului funciar prin direcționarea unor importante investiții în mecanizare, chimizare, irigații. În același timp, convertirea științei agricole în practica zilnică a făcut posibilă orientarea acestei ramuri de bază spre o dezvoltare intensivă și multilaterală, obținerea de producții sigure, stabile și înalte, care să acopere în mod corespunzător nevoile economiei naționale de materii prime agricole, să satisfacă cerințele de consum, științific fundamentate, ale populației, să crecze disponibilități pentru schimburile internaționale.

Implicații profund în acest proces înnoitor cu indiscutabil și contribuții active în cadrul noii revoluții agrare, Academia de Științe Agricole și Silvice, îndrumată și coordonată direct de Consiliul Național al Științei și Învățămîntului a fost și rămîne un factor important în cadrul efortului general creator de transpunere fermă în viață a cercetării științifice și introducere a progresului tehnic. În lumina marilor obiective formulate de conducerea partidului și pornind de la sarcinile cuprinse în raportul prezentat de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, la Congresul științei și învățămîntului, Academia de Științe Agricole și Silvice și-a

„Viitorul nu poate fi decît cel pe care ni-l propunem“

elaborat un program de cercetare adînc ancorat în realitățile și cerințele agriculturii socialiste românești, vizînd ridicarea calitativă și modernizarea producției agricole și având ca obiective prioritare: crearea de noi soiuri de plante agricole cu potențial ridicat, ameliorarea genetică a raselor de animale, combaterea degradării solului și mărirea capacității sale de producție. De asemenea, în planurile de cercetare au fost incluse și obiectivele ce decurg din programele complexe privind dezvoltarea producției agroalimentare, silviculturii și gospodăririi apelor, aprobate de recenta Plenară a Consiliului Național al Agriculturii.

Activitatea de cercetare desfășurată pînă în prezent a pus la dispoziția producției noi creații biologice valoroase, tehnologii moderne, soluții referitoare la păstrarea și creșterea resurselor ecologice ale țării. Astfel, în domeniul producției vegetale, programul de producere a semințelor și materialului săditor a fost realizat în întregime, omologîndu-se peste 150 de soiuri de cereale, plante tehnice, fructe și struguri, cartofi, legume, flori. S-au adus de asemenea perfecționări tehnologilor privind fertilizarea, aplicarea irigațiilor, protecția plantelor și mecanizarea complexă. Mai reținem că în domeniul zootehniei au fost obținute rezultate valoroase în ameliorarea raselor de animale, în elaborarea de tehnologii perfecționate, în prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor. Prin rezultate importante se recomandă și cercetările privind medicina veterinară, silvicultura, economia agrară. O activitate cu caracter mai deosebit o reprezintă ansamblul de lucrări de specialitate consacrate valorificării complexe a resurselor naturale din Delta Dunării. În sfîrșit, cercetătorii noștri au lucrat în egală măsură și la definitivarea unor proiecte, metode, soluții eficiente destinate elaborării de noi mașini agricole, pentru utilizarea resurselor reînnoibile de energie, pentru mai buna organizare a teritoriului agricol sau valorificării superioare, în unitățile industriei alimentare a materiilor prime vegetale și animale. Au fost de asemenea întreprinse cercetări în ceea ce privește gospodărirea [illegible] a apelor.

Toate acestea reprezintă o zestre valoroasă ce va permite dezvoltarea în continuare a cercetării în concordanță cu sarcinile actuale ale actualului cincinal și pe măsura marilor exigențe ale unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament.

Jubileul glorioșului nostru partid constituie și pentru oamenii de știință din agricultură, ca pentru întregul nostru popor, un moment de bilanț critic, de largă și vibrantă retrospectivă a trecutului național. Istoria [illegible] spune o cunoscută zicală — este cel mai bun și întreprinzător învățător. Marile idealuri de dreptate, libertate, civilizație și bunăstare, pentru care au luptat și s-au jertfit atîția eroi ai mișcării comuniste și muncitorești din România, au căpătat viață și au prins statornicie în anii socialismului. Pentru întîia oară în istoria țării, îndrumările unui partid de guvernămînt au devenit propriile noastre opțiuni. Tocmai de aceea, viitorul nu poate fi decît cel pe care ni-l propunem. El se va naște pe [illegible] solid al [illegible] prin destoinicia unei națiuni ce și-a demonstrat din plin virtuțile, sub îndrumarea unui partid încercat în frunte căruia se află cel mai iubit fiu al poporului nostru, cîrmaciul României moderne, creatorul unui timp istoric pe care îl numim cu legitimă mîndrie Epoca Nicolae Ceaușescu.

Prof. dr. TIBERIU MUREȘAN
Președintele Academiei de Științe Agricole și Silvice

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Visuri de odinioară

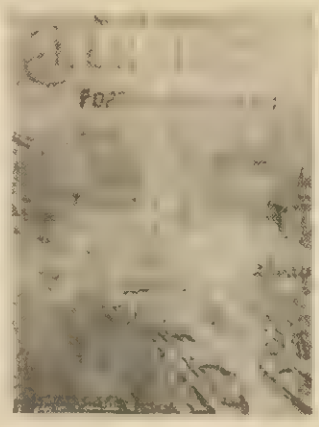

Deschid numărul din aprilie 1927 al revistei „Energia“, editată de marele inginer Dimitrie Leonida și aflu în ea proiectul unui canal navigabil Argeș-București-Dunăre, căruia îi e dedicat „numărul special“ al publicației. Coperta reprezintă o imagine anticipativă a „Portului București“. Clădirile portuare ale deceniului ne apar astăzi demodate, la nivelul anului respectiv, viziunea însă este cu totul remarcabilă.

Iată și un crîmpei al comentariului asupra oportunității acestui canal, aparținînd firesc lui Leonida, acest proeminent reprezentant al tehnicii naționale:

„Crearea unei căi navigabile interioare, care să lege orașul București de Dunăre, este de importanță vitală pentru dezvoltarea acestui oraș și da posibilitatea să se rezolve în același timp și alte probleme, tot atît de importante: producerea energiei necesare nevoilor orașului și ale industriilor, alimentarea cu apă, dezvoltarea economică a unor cartiere ale Capitalei și punerea în valoare a unei mari regiuni inundabile din județul Ilfov.

Fiind dată posibilitatea tehnică a înfăptuirii în bune condiții economice a Canalului Argeș-București-Dunăre, credem că ar trebui să pășim fără întîrziere la realizarea acestei lucrări“.

În continuare, D. Leonida arată însemnătatea transportului direct pe apă **din** București **și spre** București, cu „șleppurile“, precum și posibilitățile de interconectare cu rețeaua de căi navigabile din Europa Centrală. Articolul mai cuprinde o hartă pe care sînt propuse și alte lucrări hidrotehnice, printre care un canal între Cernavodă și Constanța și un altul între București și Brăila, de-a curmezișul Bărăganului.

Proiectul Canalului Argeș-București-Dunăre a fost popularizat apoi și la o expoziție din anul 1928, organizată tot de inginerul Leonida, în cadrul Muzeului Tehnic întemeiat de el.

Dimitrie Leonida nu a fost însă singurul inginer român [illegible] a mîntuit [illegible] vis tehnic.

Să-l amintim și pe profesorul de hidraulică și îmbunătățiri funciare [illegible] de Poduri și Șosele Alexandru Davidescu (1858—1929), aproape uitat, „un mare inginer de planuri de largă perspectivă“, cum îl caracterizează de bine academicianul Cristea Mătăsaru.

În anul 1912, el elaborează un **Plan de amenajare integrală a apelor**, care prevedea folosirea apelor Dunării pentru irigarea regiunilor joase de cîmpie și a apelor interioare pentru irigarea regiunilor mai înalte, de asemenea folosirea apelor uzate ale orașelor, în amestec cu cele ordinare pentru irigarea a 200 000 de hectare de terenuri arabil. O atenție deosebită se acorda în plan amenajării complexe a regiunii București, în jurul căreia era proiectată o întinsă rețea de irigații, care să ridice productivitatea agriculturii din preajma Capitalei și odată cu aceasta să îmbunătățească aprovizionarea orașului.

Alexandru Davidescu concepea și el Bucureștii ca port, pe baza unui canal navigabil care îl lega de Dunăre, preconizînd însă un alt traseu, care să utilizeze apele Mostiștei. Ca avantaj principal al acestei noi căi de apă, el vedea intensificarea transportului de produse înlăuntrul țării, dar și legarea Capitalei, prin intermediul economicului transport naval, de marile porturi europene și, drept consecință directă, intensificarea și înfrumusețarea comerțului exterior al țării. Totodată, Alexandru Davidescu a întocmit planuri pentru a face navigabile principalele rîuri ale României, cu imense foloase pentru economia națională.

Din păcate, toate proiectele sale s-au lovit de inerția forurilor de conducere din acele vremuri, au fost considerate utopice, îngropate în sertarele birocrației. Marea criză economică începută în anul 1929 a făcut să fie cu totul abandonate.

Dimitrie Leonida și Alexandru Davidescu au fost doi visători ai tehnicii care s-au dovedit a fi avut dreptate abia după mai bine de jumătate de veac. Nu au fost însă unicii care, cu multe decenii în urmă, au făurit astfel de planuri, devenite abia astăzi de domeniul realității.

Să amintim spre pildă doar două dintre temele lucrărilor de diplomă ale unor merituoși ingineri români. În 1923, Dorin [illegal] (1900—1979) absolva Școala Politehnică din Zurich cu lucrarea **Schema generală și sistemul de turbine ale unei hidrocentrale la Porțile de Fier, pe Dunăre.** Un deceniu mai tîrziu, în 1933, tot el elabora un **Plan general de amenajare a forțelor hidraulice din România**, care propunea schemele pentru amenajarea a nu mai puțin de 570 uzine hidroelectrice în țara noastră. Un alt ilustru inginer, Aurel Bărglăzan (1905—1960) a absolvit în 1928 Școala Politehnică din Timișoara cu o lucrare de diplomă intitulată **Studiul unui Canal navigabil Cernavoda-Constanța**, elaborată riguros, cu toate detaliile tehnice. Și el nu era decît purtătorul unei ștafete, care pornise încă de mult de la Ion Ionescu de la Brad, fondatorul școlii românești de agronomie, care preconizase încă de pe la mijlocul secolului trecut constituirea canalului astăzi înfăptuit.

...Și recitind articole intitulate în perioada antebelică de Dimitrie Leonida **București Port** („Ultima oră“), **București port la Dunăre** („Timpul“) sau **Canalul Argeș-București-Dunăre** („Energia“) — pe atunci chemări fără ecou și totuși profetice — îmi spun că inginerii au și ei dreptul să viseze cu supremă cutezanță, dar numai forța materială are capacitatea de a le preface năzuințele în fapte.

I. M. ȘTEFAN

Permanent, în marele front al progresului

„În actualele împrejurări internaționale deosebit de grave, mai mult ca oricînd sînt actuale chemările cu privire la unitatea clasei muncitoare din toate țările. Chemările formulate în secolul trecut : «Proletari din toate țările uniți-vă !» își păstrează valabilitatea și sînt mai actuale ca oricînd. Ele trebuie completate cu chemarea la unitate a tuturor forțelor progresiste și antiimperialiste, la unitatea tuturor popoarelor care doresc să fie independente și libere, care doresc să trăiască fără război, să trăiască în pace !".

Încă de la apariția sa, tînăra clasă muncitoare română, mișcarea socialistă și partidul revoluționar al clasei noastre muncitoare s-au situat în avangarda promotorilor progresului economic și social, întreținînd strînse legături cu mișcarea muncitorească și socialistă din alte țări, cu eforturile social politice animate de vederi progresiste și democratice. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „dintotdeauna a existat o strînsă interdependență între luptele revoluționare interne și cele din alte țări, între mișcările revoluționare, progresiste de pretutindeni. Această strînsă legătură și întrajutorare reciprocă în lupta revoluționară pentru progres și independență a avut un rol de mare însemnătate în întreaga activitate de transformare revoluționară a țării noastre". Mișcarea muncitorească din România, puternic ancorată în solul național al patriei, reprezentînd fidel interesele celor ce muncesc, s-a dezvoltat și afirmat într-o strînsă relație cu mișcarea muncitorească internațională, cu partidele revoluționare, cu forțele democratice, cu lupta partidelor de pretutindeni.

● In Programul adoptat la congresul de constituire al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România se subliniază : „Adînc pătrunsă de solidaritatea internațională a tuturor popoarelor muncitoare, social-democrația română va îndeplini toate îndatoririle ce îi revin din această solidaritate." Și, într-adevăr, începînd de la Comuna din Paris, clasa muncitoare din România și partidul ei revoluționar s-au solidarizat cu toate marile lupte de clasă ale proletariatului din celelalte țări, au sprijinit bătăliile celor ce muncesc de pretutindeni pentru eliberarea socială și națională, pentru o viață mai bună.

● Revoluționarii, oamenii progresiști, socialiștii români au întreținut relații active cu făuritorii socialismului științific Marx, Engels, cu alți revoluționari, au participat activ la Internaționalele comuniste I-a și a II-a. Socialiștii români au trimis reprezentanți la congresele internaționale de la Paris (1889) Bruxelles (1891) Zürich (1893), Londra (1896), Stuttgart (1907), Belgrad (1910), Basel (1912), aducînd contribuții importante la conferințele internaționale de la Zimmerwald și București (1915)

● Multiple și strînse legături au existat între mișcarea muncitorească din țara noastră — așa cum a fost ea din Rusia, legături pe care și-au găsit expresia atît în sprijinul acordat grupurilor revoluționare ruse de către socialiști români, în sprijinul moral și material acordat social-democrației ruși emigranți în România, cît și în schimbul de corespondență și în legăturile directe cu Plehanov, iar mai tîrziu cu Vladimir Ilici Lenin. În 1897, prin gazeta „Mișcarea socială", socialiștii români își exprimau simpatia și solidaritatea cu grupul revoluționarilor ruși, printre care se afla și tînărul Ulianov — viitorul Lenin —, pe care guvernul țarist îl deportase în Siberia.

● Cercurile democrate au consemnat-o legăturile internaționaliștilor dintre socialiștii români și cei bulgari. Pe teritoriul țării noastre, revoluționarii bulgari prigoniți în țara lor, au găsit adăpost și prieteni adevărați. Relații internaționaliste au fost stabilite, de asemenea, cu partidele socialiste din Germania, Franța Italia, Belgia și din alte țări

● [illegible] muncitorești din România au făcut ca începutul acestui secol constituie o mărturie a solidarității proletariatului român cu luptele muncitorilor din Norvegia, Danemarca, Olanda, Elveția, Spania China, Australia, Statele Unite ale Americii, Cuba și din alte țări ale lumii.

● În anul 1905, muncitorii din București și din alte orașe ale [illegible] s-au solidarizat cu lupta proletariatului rus, desfășurînd o largă acțiune de sprijinire morală și materială a echipajului revoluționar de pe crucișătorul „Potemkin" debarcat la Constanța.

● [illegible] sprijinul internațional [illegible] proletariatului și maselor muncitoare din țara noastră o constituie activitatea desfășurată în sprijinul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, inclusiv lupta cu arma în mînă pentru victoria revoluției și apărarea tînărului stat sovietic.

● Oamenii muncii din România și-au manifestat solidaritatea cu revoluția proletară ungară, s-au opus participării la intervenția militară organizată și condusă de Antanta, au sprijinit revoluția proletară din Germania, marea răscoală populară din Bulgaria ; luptele revoluționare ale proletariatului din numeroase țări au găsit un viu ecou și caldă simpatie în rîndurile clasei noastre muncitoare.

Nicolae Ceaușescu — Partidul Comunist Român s-a afirmat ca un detașament activ al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, ca militant consecvent și neobosit pentru realizarea aspirațiilor de progres, libertate și pace ale popoarelor.

● P.C.R. a acționat ferm în [illegible] Uniunii Sovietice, [illegible] realizarile ei în făurirea noii orînduiri sociale, combătînd cu hotărîre propaganda burgheză anticomunistă. Un loc important a ocupat solidaritatea cu antifasciștii bulgari (1923), cu marea grevă a minerilor englezi (1926), cu eroicele lupte ale proletariatului austriac (1927), cu revoluția din China și lupta poporului chinez de apărare împotriva agresiunii imperialismului japonez.

● În legătură cu evenimentele care aveau loc în deceniul al treilea în India, revista „Stinga" relata că masele muncitoare și țărănești din această țară s-au angajat în una din luptele cele mai eroice, „ele au pornit să-și cucerească drepturile în fabrici, drepturile contra latifundiarilor, în contra străinilor care îl exploatează". În anii 1925—1926, P.C.R., organizațiile muncitorești și democratice, presa din România au condamnat vehement războaiele duse de colonialiștii francezi împotriva mișcărilor de eliberare din Siria și Maroc

● În perioada de grea cumpănă pentru omenire, a ascensiunii fascismului și a creșterii pericolului unui nou război mondial, comuniștii, alături de celelalte forțe patriotice din România, au contribuit activ la înființarea marelui front antifascist și anticăzbelnic. P.C.R. a inițiat răspîndirea largă a Apelului pentru pregătirea unui congres internațional antirăzboinic, lansat în primăvara anului 1932 de intelectualii progresiști din mai multe țări ale lumii

● La 1 august 1932 — Ziua [illegible] de luptă împotriva războiului — P.C.R. a semnat cu partidele comuniste din Cehoslovacia, Germania, Italia, Franța, Marea Britanie, Polonia și S.U.A., un apel în care se sublinia însemnătatea unirii forțelor muncitorimii de pretutindeni și a luptei hotărîte împotriva fascismului, reacțiunii și războiului

● Proletarii români au condamnat energic instaurarea nazismului la putere în Germania, au luat parte la campania internațională de solidaritate cu Gh. Dimitrov și alți comuniști implicați în [illegible] zig, la mișcarea [illegible] rietii lui [illegible] celorlalți antifasciști germani, victime ale represiunilor hitleriste. Într-un mesaj al C.C. al P.C.R. transmis C[illegible] Germania, în 1934, se [illegible] „proletariatul din România, sub conducerea P.C.R. își are ochii ațintiți asupra proletariatului german și-și încadrează forțele pentru sprijinirea luptei eroice a maselor exploatate din Germania"

● Reprezentanții mișcării muncitorești, democratice din țara noastră s-au numărat printre cei mai activi participanți la o serie de congrese și reuniuni internaționale de luptă împotriva fascismului și războiului (Congresul Mondial Antihitlerist de la Paris, august 1934 ; Congresul Mondial Antifascist al Studenților, de la Bruxelles, decembrie 1934 ; Congresul Reuniunii Universale pentru Pace, de la Bruxelles, septembrie 1936 și altele)

● Largi forțe muncitorești și democratice din România au salutat cu bucurie și satisfacție victoria, în 1936, a Frontului popular în Spania și Franța, realizarea unității de acțiune a forțelor muncitorești și democratice în alte țări. Sfidînd barierele ridicate de autoritățile burgheze române, depășind numeroasele greutăți ale deplasării prin Europa, peste 600 de comuniști și antifasciști români au plecat în Spania pentru a lupta ca voluntari, cu arma în mînă, alături de republicanii spanioli și de fii altor 54 de națiuni împotriva cvaeifunii franchiste și intervenției fasciste, înscriind una din cele mai măreațe pagini de solidaritate internațională

● Un moment de vîrf al acțiunilor organizate de P.C.R. în acea perioadă, cu larg ecou internațional, l-a constituit marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la București, de la 1 mai 1939, la organizarea căreia o contribuție hotărîtoare au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. „Cînd în multe țări era o oarecare stare de așteptare — scrie secretarul general al partidului — muncitorimea română, sub conducerea comuniștilor, s-a ridicat și a demonstrat că au trebuie să ne plecăm în fața fascismului, că trebuie să ridicăm steagul luptei și că, unită muncitorimea, popoarele pot bara calea fascismului !"

● În perioada premergătoare izbucnirii celui de-al doilea război mondial și în timpul acestuia, o pagină glorioasă în istoria P.C.R. au constituit-o numeroasele manifestări de solidaritate militantă a mișcării muncitorești și democratice din țara noastră cu popoarele Austriei, Cehoslovaciei, Poloniei, Iugoslaviei, ale altor țări victime ale agresiunii Germaniei naziste, cu poporul abisinian, cotropit de fascismul italian, cu popoarele ce erau victima militarismului japonez. Totodată, comuniștii români și alți patrioți antifasciști aflați în U.R.S.S., Franța, Belgia, Cehoslovacia, Iugoslavia s-au alăturat detașamentelor de partizani din aceste țări

„Acționăm, ca și în trecut, pentru întărirea solidarității internaționale cu toate forțele, cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu forțele de eliberare națională, cu alte partide și forțe democratice, antiimperialiste, avînd deplina convingere că întărirea solidarității și unității acestor forțe constituie o cerință de importanță hotărîtoare pentru politica de pace, de dezarmare, pentru respectul independenței fiecărei națiuni, pentru progresul economic și social al tuturor popoarelor".

● În mod firesc, pe primul plan se situează aprofundarea legăturilor cu partidele frățești din țările socialiste, determinate de comunitatea de idealuri, de obiective, de faptul că aceste relații au avut și au un rol de seamă în edificarea noii orînduiri

● Un rol important în întărirea prieteniei și conlucrării dintre statele socialiste l-au avut numeroasele întîlniri și convorbiri pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a avut cu conducătorii partidelor din țările socialiste, care au dat noi și puternice impulsuri relațiilor de prietenie și colaborare pe multiple planuri dintre România și aceste țări.

● P.C.R. a dezvoltat și dezvoltă neabătut legăturile cu partidele comuniste și muncitorești din țările capitaliste din celelalte țări, manifestîndu-și solidaritatea fermă cu lupta lor pentru înnoirea societății, pentru pace și independență națională, pentru progres. Partidul nostru militează cu consecvență pentru întărirea solidarității și realizarea unei unități trainice a mișcării comuniste și muncitorești, bazată pe așezarea relațiilor dintre partide pe norme și principii noi pe deplină egalitate și independență, pe dreptul fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător strategia și tactica, linia politică internă și externă.

● În concepția P.C.R., realizarea misiunii istorice a clasei muncitoare implică în mod necesar înfăptuirea unității ei de acțiune în acest sens o nuare însemnătate revenind dezvoltării colaborării pe plan intern și internațional, a partidelor comuniste și social-democrate.

● Conceptul de solidaritate al partidului nostru a inclus și include, ca o componentă esențială, dezvoltarea colaborării cu partidele de guvernămînt și organizațiile democratice, progresiste din țările Asiei, Africii și Americii latine. Prin aceasta este continuată tradiția solidarității militante cu mișcările de eliberare națională, care în anii luptei împotriva colonialismului au avut în P.C.R., în țara noastră, un sprijin de nădejde.

● În prezent, P.C.R. întreține relații de colaborare cu peste 200 de partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, mișcări de eliberare națională, alte forțe democratice, antiimperialiste.

● Poziția P.C.R. privind promovarea solidarității internaționale se regăsește și în legăturile de colaborare ale altor organizații de masă și obștești din țara noastră, ale Frontului Democrației și Unității Socialiste cu forțele social-politice cele mai largi, cu formațiuni democratice, antiimperialiste, antirăzboinice din cele mai diverse, inclusiv din țările capitaliste, indiferent de orientările lor ideologice, filosofice sau religioase. F.D.U.S., Marea Adunare Națională, organizațiile de masă și obștești din România au legături cu aproximativ 1 750 de formațiuni politice, organe legislative, organizații de femei, tineret, mișcări pentru pace, societăți și organisme similare de pe toate continentele, precum și cu 120 de organizații internaționale neguvernamentale.

Politica înțeleaptă a P.C.R. de solidaritate și colaborare cu forțele democrației și progresului a contribuit în mod hotărîtor la creșterea prestigiului țării noastre, al poporului român pe plan internațional.

„Este o mîndrie pentru partidul și poporul nostru—subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — de a constata că are prieteni pe toate meridianele globului ! Niciodată poporul român nu s-a bucurat de atîția prieteni, de atîta simpatie ca astăzi. Aceasta o datorăm faptului că partidul și statul nostru duc o politică fermă de pace, de colaborare internațională. Iată de ce vom face totul și în viitor pentru triumful acestei politici".

Grupaj realizat de
ROMEO NĂDĂȘAN

„Atît experiența noastră proprie, cît și experiența mișcării muncitorești internaționale arată că numai acționînd unită clasa muncitoare își poate îndeplini misiunea istorică în lupta revoluționară, poate coaliza în jurul său toate forțele progresiste, înaintate ale societății, poate conduce cu succes popoarele spre eliberare socială și națională".

Făurirea în mai 1921 a Partidului Comunist a constituit un moment cardinal în istoria mișcării revoluționare și a poporului nostru, ridicînd pe o treaptă superioară lupta împotriva exploatării și asupririi cît și solidaritatea cu cauza clasei muncitoare, a forțelor progresiste și democratice de pretutindeni. „De-a lungul întregii sale existențe — releva tovarășul

Acțiunea revoluționară din august 1944, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, început al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a ridicat pe un plan calitativ superior bogatele tradiții de colaborare și solidaritate militantă ale poporului român cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni. Mai ales în perioada de după Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, politica P.C.R. de colaborare și solidaritate internațională a dobîndit o nouă strălucire, noi dimensiuni, îmbogățindu-și continuu conținutul și formele de manifestare.

Noi considerăm că Anul Internațional al Păcii trebuie să determine acțiuni și înțelegeri concrete, reale în direcția opririi cursei înarmărilor, a dezarmării și asigurării păcii! Numai așa se va răspunde însemnătății acestui An, voinței popoarelor!

Neobosiți, pe șantierele păcii

Se poate spune cu deplin temei că sărbătorirea celor 65 de ani de la crearea Partidului Comunist Român coincide cu marcarea a 65 de ani de luptă a comuniștilor români împotriva războiului, a vărsării de sînge, pentru triumful păcii pe Pămînt. Preluînd și ducînd mai departe, în condiții noi, glorioasele tradiții de apărare a păcii ale mișcării muncitorești din România din secolul al XIX-lea și din primele două decenii ale secolului XX, Partidul Comunist Român a înscris pe steagul său la loc de frunte lupta împotriva războiului, promovarea ideii păcii și înțelegerii în lume. Această direcție de acțiune și-a găsit manifestarea plenar în epoca socialismului, și cu deosebire în ultimii 21 de ani, de cînd la cîrma destinelor poporului român se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, perioadă de istorice descătușări, de prefaceri și înnoiri fără precedent. „În întreaga activitate — spunea conducătorul partidului și al statului nostru — am pornit de la concepția revoluționară despre lume și societate, materialismul dialectic și istoric, de la socialismul științific, de la înțelegerea justă a legităților general valabile și am acționat pentru aplicarea lor creatoare la relațiile și condițiile din țara noastră. Am procedat astfel tocmai datorită faptului că partidul nostru a înțeles că materialismul dialectic și istoric, socialismul științific nu constituie dogme, ci științe de acțiune pentru înnoirea continuă a societății, a lumii, științe care dau o perspectivă nouă, și permanent nouă, perfecționării forțelor de producție, relațiilor sociale, înaintării continue a lumii, a societății spre noi și noi culmi de progres și civilizație. Meritul partidului nostru este acela — sau poate, în primul rînd, acela — că a înțeles aceasta în condițiile cînd pe plan internațional se insista mult pentru a se menține socialismul în anumite cătușe, care îl împiedicau să-și pună în valoare forța și capacitatea sa. Înlăturînd dogmele, șablonismul de orice fel, considerînd socialismul ca o forță politică de acțiune, partidul nostru a descătușat energiile poporului nostru, a contribuit la afirmarea prestigiului și a forței socialismului în întreaga lume". Aprecieri perfect valabile și în ceea ce privește politica externă a țării noastre. Afirmîndu-se puternic pe planul activității internaționale, România a devenit astăzi una din prezențele cele mai active în concertul națiunilor, militantă neobosită pentru triumful ideilor păcii, progresului și libertății popoarelor. La Organizația Națiunilor Unite, în alte organizații și foruri internaționale, în dialogul rodnic pe care l-a angajat cu celelalte state ale lumii — cu prilejul multiplelor întîlniri de la București, precum și cu ocazia istoricelor itinerarii întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări de pe diferite continente — România a militat cu neobosită consecvență pentru rezolvarea în interesul tuturor popoarelor a marilor probleme cu care se confruntă omenirea în momentul de față. După cum se va vedea în cuprinsul acestei pagini, analele vieții politice mondiale au consemnat în toți acești ultimi 21 de ani nenumărate inițiative, propuneri și demersuri ale țării noastre îndreptate spre soluționarea problemelor acute ale contemporaneității.

Este de domeniul evidenței că toate aceste prodigioase inițiative sînt indisolubil legate de numele președintelui țării, făuritorul și promotorul întregii politici externe a României, inițiatorul orientărilor fundamentale, al tuturor acțiunilor internaționale de răsunet ale partidului și statului în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Prin viziunea revoluționară asupra fenomenelor vieții internaționale, prin aprecierea realistă a tendințelor și a evoluțiilor lumii contemporane, prin umanismul și înalta responsabilitate față de destinele păcii, prin abnegația și pasiunea cu care a slujit și slujește aspirațiile cele mai fierbinți ale poporului român, ale tuturor popoarelor, președintele Nicolae Ceaușescu și-a atras o unanimă prețuire și un înalt prestigiu pe toate meridianele, fapt care se răsfrînge nemijlocit asupra prestigiului și demnității întregului nostru popor. Pentru întreagă această operă de pace și de înaltă responsabilitate politică și morală a conducătorului partidului și țării noastre — operă prin care poporul român își împlinește, în cea mai pură expresie a sa, vocația lui pașnică și constructivă —, omagiul pe care în aceste zile, cînd se împlinesc 65 de ani de la crearea Partidului Comunist Român, oamenii muncii din patria noastră socialistă îl aduc conducătorului iubit și respectat are forța celor mai vii și mai durabile trăiri ale națiunii. El se alătură, astfel, în chip firesc omagiului adus președintelui României la scară planetară.

ION CODRU ■

„Comuniștii bulgari, poporul bulgar cunosc bine viața dumneavoastră, de fiu credincios al poporului român și al Partidului Comunist Român. Comuniștii bulgari, oamenii muncii bulgari vă cunosc ca pe un renumit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, unul din marii prieteni ai țării noastre".

TODOR JIVKOV
secretar general al C.C. al P.C.B., președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria

„Partidul și guvernul român, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, depun eforturi active pentru pacea și securitatea în Europa, destinderea internațională, soluționarea pe cale pașnică a problemelor litigioase, pentru dezarmare, pentru dezarmarea nucleară. Noi dăm o înaltă apreciere acestor eforturi și sprijinim minunatele inițiative de pace pe care le-ați formulat dumneavoastră ca militant al păcii".

KIM IR SEN
secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele R.P.D. Coreene

„Am urmărit contribuția pe care și-a adus-o România, sub conducerea clarvăzătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu, în cadrul efortului îndreptat spre soluționarea problemelor internaționale, rolul eficace al României în rezolvarea păcii în lume, contribuția dumneavoastră personală la sprijinirea țelurilor comune ale națiunilor, a cauzei juste a popoarelor".

MOHAMED HOSNI MUBARAK
președintele Republicii Arabe Egipt

„Importanta contribuție a președintelui Nicolae Ceaușescu în lupta pentru destindere și pace, pentru reducerea înarmărilor, și în primul rînd a înarmărilor nucleare, lupta dumneavoastră pe toate meridianele lumii pentru o nouă ordine economică v-au consacrat drept una din cele mai importante personalități ale epocii noastre".

ANDREAS PAPANDREU
prim-ministru al Republicii Elene

„Președintele Nicolae Ceaușescu reprezintă modelul de conducător care se identifică cu interesele generale ale poporului, iar spiritul dinamic ce îi caracterizează neobosita activitate reprezintă o trăsătură ce poate fi remarcată în întreaga politică pe care o promovează. Prin tot ceea ce face spre binele și fericirea poporului român, pentru gloria României, pentru triumful cauzei păcii, el a devenit un simbol al celor mai arzătoare idealuri ale libertății, păcii și progresului".

RAM NARESH TRIVEDI
profesor la Universitatea Ranchi — India

„Numai un popor cu înalte calități, inteligent, dîrz, dotat, putea da naștere unui astfel de bărbat care-și reprezintă în chip glorios patria, fiind eroul ei. Președintele Nicolae Ceaușescu este un făuritor de istorie, fiind înconjurat cu adîncă dragoste de întregul popor român, care, prin curajul și munca sa constructivă, a dus la edificarea unei Românii libere, independente, prospere".

EL SAYED FARAG FUAD
publicist și scriitor egiptean

„Ceea ce impresionează atunci cînd vrei să-ți faci o imagine despre România este faptul că poporul român, în ciuda vicisitudinilor și greutăților cu care a fost confruntat — și acestea au fost enorm de multe —, a reușit să-și păstreze identitatea; și care și-a păstrat integritatea și identitatea națională".

Sir HAROLD WILSON
fost prim-ministru al Marii Britanii

„Aportul președintelui României la descifrarea semnificației marilor mișcări și mutații ale lumii contemporane este inestimabil. Bazîndu-se pe o analiză obiectivă, științifică, el descrie adevărata imagine a timpurilor noastre, oferă răspunsuri marilor întrebări și probleme cu care se confruntă omenirea. Gîndirea domniei sale exprimă optimismul și încrederea în capacitatea forțelor progresiste, antiimperialiste, a popoarelor de a opri cursul periculos al evenimentelor de a-și impune voința în lupta împotriva politicii de dominație și de exploatare a națiunilor mici de către cele mari, împotriva tendințelor hegemoniste de divizare a lumii în sfere de influență, pentru dezvoltarea independentă pe calea progresului social".

VIKARUN NISA NOON
om politic pakistanez

„Îl admir și îl prețuiesc pe președintele României pentru că domnia sa crede cu convingere în vocea rațiunii, înțelegerii, moderației și toleranței. Toate aceste trăsături își găsesc expresia în consecvența cu care acționează pentru făurirea unei lumi pașnice, în condamnarea curajoasă a oricărui act de agresiune, în refuzul ferm de a accepta impunerea cu forța armelor a unui regim politic. Puține persoane consacră mai mult timp, energie și gînduri pentru a face ca lumea să fie un loc mai bun de trăit pentru noi toți, indiferent de rasă, religie, ideologie sau sistem social. Aceasta se datorează unui bărbat care este astăzi larg apreciat în lume ca un lider de anvergură mondială și ca un filosof de talie internațională — Nicolae Ceaușescu".

ROBERT GOVENDER
publicist britanic

„SIMBOL AL CELOR MAI ARZĂTOARE IDEALURI ALE LIBERTĂȚII, PĂCII ȘI PROGRESULUI"

KRISTEN HELVEG PETERSEN
om politic — Danemarca

„Am avut ocazia să-l întîlnesc pe președintele Nicolae Ceaușescu și să apreciez ampla sa viziune și strălucirea gîndirii sale politice. M-a impresionat modul în care a reușit să continue neabătut menținerea unei națiuni unite și de sine stătătoare, care a rămas neclintită, deși s-a aflat la răscruce în anumite momente ale istoriei, și președintele Nicolae Ceaușescu acționează în permanență pentru întărirea acestei identități. Pentru el, interesele națiunii sînt principii călăuzitoare".

■ **1965.** La propunerea României, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat „Declarația privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare". Dezvoltarea acestei inițiative a dus la proclamarea, în 1979, a anului 1985 drept „An internațional al tineretului".

■ **1970.** Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat, în urma unei inițiative a țării noastre, „Deceniul dezarmării al Națiunilor Unite 1970—1980".

■ **1972.** Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, ca urmare a unei inițiative a României, rezoluția cu privire la „Creșterea rolului O.N.U. în menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea cooperării între toate statele și în promovarea normelor de drept internațional în relațiile dintre state".

■ **1972—1975.** România a adus o contribuție deosebită la pregătirea, desfășurarea și încheierea cu succes a primei Conferințe pentru securitate și cooperare în Europa. Ea a contribuit în primul rînd la elaborarea normelor de procedură democratice ale conferinței menționate. Actul final de la Helsinki, adoptat în 1975, conține numeroase idei preconizate de România.

Inițiative, propuneri, demersuri,

■ A fost prezentat la O.N.U. și s-a bucurat de un larg ecou documentul intitulat „Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și instaurarea unei păci trainice în lume".

■ **1978.** În baza „Hotărîrii Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind poziția României în problemele dezarmării, și în primul rînd ale dezarmării nucleare", țara noastră a adus o contribuție importantă la convocarea și la desfășurarea primei sesiuni speciale a Adunării Generale consacrate dezarmării.

■ **1979—1981.** Din inițiativa României, pentru prima dată pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U. au fost înscrise propuneri privind „Reglementarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state" și „Dezvoltarea și întărirea bunei vecinătăți între state".

■ **1981.** Importantele inițiative de pace și de dezarmare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu din toamna anului 1981 și primăvara anului 1982 au generat suita adunărilor populare care au culminat cu „Apelul poporului român", document însumînd 18 milioane de semnături, adresat celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării.

■ **1982.** Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, la propunerea României, „Declarația privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale".

■ **1985.** Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în unanimitate un important document propus de România din inițiativa personală a președintelui Nicolae Ceaușescu: „Apelul solemn către statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și de la amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state".

■ **1986.** Prin glasul președintelui Nicolae Ceaușescu, în cuvîntările rostite la plenarele Consiliului Național al F.D.U.S. și C.C. al P.C.R., precum și la Congresul U.G.S.R., s-a dat o strălucită expresie voinței ferme de pace a poporului român, s-a adresat lumii o vibrantă chemare la acțiune pentru apărarea dreptului suprem al tuturor locuitorilor globului la viață, la pace, la existență liberă, ferită de amenințarea nucleară.

Victorie — ION IRIMESCU

[illegible]

Oameni și observatori politici, specialiști în istoria acestei părți a Europei au remarcat și afirmat tranșant o trăsătură esențială a poporului nostru coloană vertebrală a îndelungatei sale istorii : înverșunarea în a fi liber și independent. Rememorînd trecutul pînă la cele mai îndepărtate veacuri, idealul neatîrnării l-a unit dintotdeauna pe strămoșii noștri, lăsîndu-ne ca zestre granițele unei țări și ca testament jertfele lor în apărarea pămîntului natal. Se știe că geto-dacii au uimit lumea epocii și au intrat în istorie prin cutezătoarea lor faptă de a nu se pleca în fața unui cuceritor, în fața lui Darius I al Persiei, ilustru împărat al antichității. Tot astfel, cum mai tîrziu, au cutezat să-i înfrunte cu sacrificii și jertfe, pe împărații Romei, neostoiții în setea de acaparare a lumii; avem mărturiile lui Herodot privindu-i pe „cei mai drepți și mai viteji dintre traci". Etnia românească născută la răscruce de veacuri între frunțariile Daciei, niciciod păşăite de cei care jertfiseră totul în apărarea ei, a moștenit și păstrat cu sfințenie mîndra aspirație de libertate. Aspirație însă, nu mocnită și pasivă, ci mereu înălțată pe redutele luptei ori pe redutele diplomației — precum vremurile au cerut — în fața cotropitorilor, în fața celor ce le-o uzurpau cu forța armelor ori cu forța dictatelor. Suflet din sufletul neamului lor, în toate epocile s-au înălțat oameni ai timpului, oameni ai acțiunii, conducători-eroi și conducători-legendari, viteji și curajoși, strategi iscusiți, căpeteniii de oști neînfricați care au știut să miruiască suvoiul maselor, care au știut să se spriiine pe popor și să servească interesele acestuia. Strălucesc din adîncurile istoriei efigiile lui Decebal și Traian, ale lui Glad și Menumorut, Dragoș și Gelu, Iancu de Hunedoara, Alexandru cel Bun și Mircea cel Bătrîn, Ștefan al Moldovei, întîiul Print al Unirii tuturor românilor, Mihai Voievod, Vlad Țepeș, Horia, Cloșca și Crișan, Avram Iancu, Tudor Vladimirescu, revoluționarii de la 1848, Rrincipele Cuza și marele său sfetnic Mihail Kogălniceanu, ca și toți eroii Unirii celei Mici de la 1859. Apoi, mulțimea de anonimi căzută pe redute la Plevna, la Grivița, Smîrdan și Vidin, miile de ostași care au plătit cu grele jertfe prețul cuceririi Independenței de stat a României care, cu și Unirea, fu „visarea de aur" a tuturor românilor. Apoi, vin martirii și eroii Unirii celei Mari de la 1 Decembrie 1918, sutele de mii de soldați și de ofițeri care au udat cu sîngele trupurilor lor țărîmătate din teritoriul Europei pentru triumful Libertății tuturor popoarelor pentru victoria finală împotriva fascismului, comuniștii, cei care au scos țara din mîrșelescul război hitlerist, îndreptînd toate forțele armate ale României, ca și importante resurse economice și sociale, spre salvgardarea păcii. Pacea menită să confere și să asigure popoarelor dreptul la dezvoltare liberă, la a-și hotărî singure destinele, dreptul la independență și suveranitate.

A fost să fie ca 9 Mai, fecundă zi a primăverii, a descătușării și eliberării naturii spre frumusețe și germinație, spre perpetuare a vieții pe Pămînt, să fie de două ori înscrisă cu lumină în Istoria românilor, marcînd și cinstind două cruciale evenimente, cînd ne-am aflat la înălțimea vremii, cînd ne-am adus prinosul la triumful rațiunii și al demnității. 9 MAI — ZIUA VICTORIEI ÎMPOTRIVA FASCISMULUI, 9 MAI — ZIUA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI. Între ele, trei pătrate de veac. Pentru împlinirea lor — zbucium, eforturi, lupte crîncene, sacrificii, jertfe la scara națiunii întregi. Așa cum toți românii laolaltă, de dincolo și de dincoace de Carpați, din Transilvania, Banat și Bucovina, țărani, muncitori, tîrgoveți, negustori, intelectuali, și-au unit, la 1877, energiile într-o singură suflare și, fie cu arma în mînă ca soldați înrolați ai armatei ori ca voluntari, apărînd cu piepturile lor redutele împotriva trupelor turcești cotropitoare, fie prin colecte de bani, îmbrăcăminte și medicamente pentru răniți, animați de „legăturile de sînge în care sîntem cu frații noștri cei de dincolo de Carpați", cum declarau manifestele vremii, tot astfel, locuitorii României, laolaltă oamenii cinstiți forțele democratice de toate naționalitățile, chemați de Programele și Manifestele Partidului Comunist Român au dat „Totul pentru front". „Totul pentru victorie". Totul împotriva crimelor naziste, a unor cotropitori care au ridicat rasismul la rangul de politică de stat, anihilînd ființa națională și etnia atîtor națiuni și popoare, amenințînd echilibrul lumii, libertatea omului ca om.

Neîndoios dacă România s-a impus drept cea de a patra forță a coaliției antihitleriste este meritul istoric și patriotic al Partidului Comunist Român. A înfruntat teroarea și prigoana dictaturii antonesciene, închisorile și torturile la care erau supuși militanții și conducătorii săi de frunte a organizat și îndrumat sistematic mișcarea de rezistență națională antifascistă. A știut să canalizeze și să conducă lupta întregului popor pentru recîștigarea drepturilor sale fundamentale, pentru recîștigarea a ceea ce i se răpise mișcește, trup din trupul teritoriului său istoric, moștenit de la străbuni, prin Dictatul de la Viena din 1940, și să treacă, în momentul propice, la înfăptuirea deziderateior politice, sociale și naționale specifice epocii, înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944. Prag de înălțime al istoriei noastre naționale și care a făcut posibil ca 9 Mai 1945 să ne aparțină prin participare directă pe cîmpurile de bătălie, prin acte de eroism în eliberarea teritoriului patriei de cotropitori și, alături de armatele sovietice, contribuind la eliberarea atîtor teritorii ale Europei, ale unor țări vecine și prietene — Ungaria, Cehoslovacia, Austria. Astfel, românii s-au aflat, alături de trupele aliate, printre învingători.

Prag de înălțime în istoria națională care a deschis epoca de civilizație a demnității și dreptății, a libertății naționale și individuale, epoca construcției socialismului și comunismului. Epoca unei profunde și fără precedent Renașteri românești moderne, epoca unui vast proces revoluționar ce ne plasează într-o condiție pe care n-am avut-o niciciod. În interiorul patriei ca și în relațiile, acțiunile și prestigiul ei internațional. Eroul acestui timp eroic, eroic constructiv și fără precedent, este și va rămîne marele fiu al poporului, Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. Efigie înscrisă pentru totdeauna în propileea neamului.

Originală și creatoare în politica sa, promovată consecvent în numele Libertății, Suveranității și Independenței, România socialistă de azi nu este izolată și nu se izolează. Cum atrăgea atenția secretarul general al partidului t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu, într-un interviu acordat reputatului cotidian american **The New York Times** „punînd problema independenței, noi nu înțelegem prin aceasta a duce o politică de izolare. Dimpotrivă, noi sîntem pentru o largă colaborare cu toate statele lumii".

Ziua de 9 Mai se înalță perpetuu pentru noi ca un dublu simbol, ca un stindard al Păcii pe Pămînt. Ca un Testament al Umanității către Umanitate în a o apăra, apărînd astfel ființa ei însăși.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Succese de prestigiu ale sportului românesc

Încă o confirmare a valorii școlii românești de gimnastică

Aurelia Dobre

În aceste zile în care țara sărbătorește gloriosul jubileu al partidului, succeselor din celelalte domenii de activitate vine să li se adauge unul de prestigiu din sport: gimnastele și gimnaștii români s-au numărat printre protagoniștii europenelor de juniori de la Karlsruhe (R.F.G.), cucerind un număr record de medalii, 10, între care 4 de aur. Dovedind o precoce maturitate (fetele au sub 14 ani, iar băieții sub 16), mult talent și stăpînire de sine, o clasă dintre cele mai înalte, rod al unei munci exemplare, tricolorii au făcut o dată în plus proba valorii și resurselor școlii românești de gimnastică, mereu fruntașă pe plan internațional în ultimii ani. Călcînd pe urmele Nadiei Comăneci, ale Emiliei Eberle (campioană europeană de junioare în 1978), ale Ecaterinei Szabo (dublă medaliată cu aur la individual compus, în 1980 și 1982), ale Danielei Silivaș (și ea campioană de junioare a continentului, în 1984, la bîrnă), dinamovista Aurelia Dobre a fost, la Karlsruhe, între „eroinele" competiției, adjudecîndu-și două medalii de aur (la sărituri și paralele), una de argint (la bîrnă) și una de bronz (la individual compus). Au secondat-o cu brio, urcînd pe treapta a treia a podiumului de premiere, Gabriela Potorac (Sport club Bacău) și Mirela Sidon (Triumf București), distinse cu bronz după finalele pe aparate, la paralele și, respectiv, sol.

Marius Tobă

Dacă evoluția excelentă a fetelor (care s-au pregătit în ultima vreme la Deva, cu lotul reprezentativ) n-a avut darul să-i surprindă pe specialiști, obișnuiți ca ele să-și taie „partea" din zestrea de medalii, în schimb cea a băieților s-a impus atenției îndeosebi, ediția 1986 a C.E. (a cincea) fiind cea dintîi la care juniorii noștri izbutesc să obțină medalii de aur! „Premiera" se datorează reușitei lui Marius Tobă și Marian Stoican, campioni ai Europei la inele și sărituri, Tobă trecîndu-și în cont și alte două medalii: de argint la sol și de bronz la bară fixă. Știută cum, la puțin timp după retragerea din activitatea competițională, fostul mare campion la inele Dan Grecu, antrenorul coordonator al lotului masculin de juniori, reușește să se afirme ca antrenor, găsind în Marius Tobă un strălucit purtător al ștafetei, capabil să ducă mai departe gloria gimnasticii românești în proba amintită.

Proaspeților campioni europeni și celor care, bucurîndu-se de cele mai bune condiții de pregătire și viață, au înțesat prin competență și pasiune „șaiba" de succese de la Karlsruhe, antrenorilor lor, sincere felicitări și urări de noi și noi izbînzi!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

STEAUA BUCUREŞTI — CAMPIOANĂ A EUROPEI!

Sevilla, prin telefon de la trimisul nostru special

Magnifică victorie a Stelei, strălucitor triumf al sportului românesc ! N-o spunem doar noi, care, legați sufletește de această performanță, i-am fixa dimensiunile cu firească subiectivitate ; o spune, așa cum atestă agențiile de presă, comentariile publicațiilor de specialitate și declarațiile de la fața locului, toată suflarea fotbalistică, pasionată și competentă, a continentului care, miercuri seara, s-a înclinat cu respect în fața acestei mari echipe care este Steaua București. Finala de la Sevilla a comprimat în cele 120 de minute ale sale și în secundele parcă dilatate ale loviturilor de la 11 m atîta experiență umană și sportivă cît poate să cuprindă o întreagă carieră de jucător. „Tacimul" acestei antologice partide de fotbal a fost complet : o premieră absolută — prezența unei echipe românești în finala celei mai importante competiții europene interclubur la fotbal ; un meci jucat de ai noștri pe terenul adversarei (diferența dintre Sevilla și Barcelona fiind pur formală), în fața unui public apropiat în spațiu dar îndepărtat, dacă nu chiar ostil (cu excepția finalului) în sentimente, căruia și prin televizor i se simțeau respirația, împunsăturile și chiar „micile atenții" față de echipa noastră ; o asistență de protocol la înalt nivel, inclusiv conducerea U.E.F.A., la care s-au adăugat privirile nevăzute dar intuite ale cîtorva zeci de milioane de telespectatori din 24 de țări ; un adversar extrem de orgolios (prin tradiție, Barca fiind cea mai răsfățată și cea mai bogată echipă din peninsula Iberică), „rănit" de două mari eșecuri precedente (ratarea cupei și campionatului) și pe care numai cîștigarea acestei finale l-ar fi salvat de reproșuri și de aspre sancțiuni interne. Pe fondul acestor condiții din secunda zero (la care am mai putea adăuga și altele, de la absența apăsătoare a lui Stoica la faptul că steliștii au fost nevoiți (!) să joace pentru prima dată în alte tricouri decît cele în care se găseau „pe nevăzute") s-au desfășurat patru reprize de vis, dominate de spectacolul nu atît pur fotbalistic, cît mai ales sportiv, uman, în general, al încordării, tensiunii psihice și eforturilor împinse pînă la limita epuizării pe care fotbaliștii noștri l-au „etalat" da capo al fine (dacă așa ceva se poate etala, și nu chiar trăi) într-o superbă și pilduitoare întrecere cu ei înșiși, la nivele de rezistență fizică și sufletească greu de imaginat. Ce aparate de măsură sau chiar ce literatură pot să redea cît mai fidel ce au simțit și ce au trăit jucătorii noștri, de pildă, în acele secunde pe care le numim atît de banal, dramatice, ale loviturilor de la 11 m ? Cine și cum poate să cuprindă acele clipe din viața lui Ducadam ? Va să zică ratează Majearu... Ce indica atunci barometrul stărilor psihice ?... Apără Ducadam... Dar acum ? Ratează și Bölöni... acul indicator din nou se prăbușește... Apără din nou Ducadam ! Se reintră în „normal"... Apără din nou Ducadam — și balanța se răstoarnă în favoarea noastră, pentru prima dată de la agonie la extaz... Apără din nou Ducadam și extazul este deplin... Dar cum poate fi el comensurat, prin ce poate fi detectată calea interioară care a sfîrșit pe această culme a extazului ? Performanța Stelei a intrat în istoria fotbalului, dar isprava lui Ducadam — „portarul celor patru 11 m într-o finală" — a intrat în legendă, în memoria afectivă a iubitorilor fotbalului.

Telefoto A. P. — Agerpres

La Sevilla, așadar, nu numai că s-a disputat un meci de fotbal, dar s-a ținut chiar o lecție de conduită morală și sportivă, pe care bravii noștri jucători au expus-o strălucit. Pentru că, raportată la condiția de fenomen social pe care fotbalul de astăzi o deține peste tot în lume, la importanța și amploarea care i se dă acestui sport, victoria Stelei întrece dimensiunile unei performanțe pur sportive pentru a căpăta semnificații mult mai largi, care trimit la patriotismul, dăruirea și abnegația ce însoțesc faptul sportiv atunci cînd acesta este înțeles în toată complexitatea sa. Jucătorii steliști, începînd cu impenetrabilul zid de apărare Iovan, Bumbescu, Belodedici și Bărbulescu, cu neobosiții Bölöni, Balint, Bălan și Majearu și încheind, nu cu virfurile de lance Lăcătuș și Piturcă sau Radu II, ci cu acei pentru care, pe banca de rezerve, meciul nu-i deloc mai ușor, antrenorii, conducătorii clubului s-au distins în această campanie europeană încheiată triumfal nu numai prin virtuozitățile tehnice și tactice ale jocului etalat ci și prin virtuțile determinante, mult mai profunde ale unei asemenea înțelegeri a participării la competiție ca o probă continuă de morală sportivă și umană, în care totdeauna a fost prezentă și trecută cu succes proba severă a responsabilității. De aceea, felicitările care i se cuvin Stelei sînt nu numai pentru performanța propriu-zisă ci și pentru modul în care ea a fost întemeiată, pentru acele superioare resorturi umane care au făcut-o, în ultimă instanță, posibilă. Ce poate fi mai sugestiv în această privință, pe lîngă „momentele Ducadam" invocate, decît gestul reapariției în teren a lui Anghel Iordănescu ? ! O senzațională mutare de șah, îndelung gîndită și elaborată sub toate aspectele, care a surprins și mințile cele mai imaginative ! Nu ne mai gîndim la surpriza produsă asupra adversarilor (care „nu-l aveau" pe Iordănescu pe nici o casetă !), ci doar la tipurile de reacții stîrnite în tabăra și cei mai focoși steliști. Primul impuls era să vedem acest gest ca un act de curtoazie față de un (era să scriu „fost" !) mare jucător, care a slujit cu abnegație și multe foloase clubul militar și fotbalul românesc, care, moralmente, avea tot dreptul să merite să joace într-o finală europeană. Să fi fost numai atît — și tot era suficient pentru a aplauda inițiativa clubului Steaua ! Dar n-a fost numai atît, n-a fost numai un gest de protocol, care oricum era de apreciat chiar și în condițiile mizei fantastice a acestei partide ; a fost chiar un gest cu încărcătură pur sportivă, tehnică și tactică, Puiu Iordănescu aducînd un plus de subtilitate și experiență în jocul mai tinerilor săi coechipieri. Mutarea de șah a fost însă gîndită în toate implicațiile sale, de la cele de ordin moral pînă la cele „de joc", într-o simbioză perfectă care este, cum spuneam, una din explicațiile și unul din temeiurile strălucitei campanii europene a echipei noastre campioane.

Înainte de învățăturile pur fotbalistice, din această performanță a Stelei se poate extrage, așadar, o pilduitoare lecție de morală, care arată că și în sport culmile cele mai înalte sînt pe deplin accesibile atunci cînd energia cerută de aspra întrecere izvorăște din dăruire, abnegație, dorință de a învinge, responsabilitate, patriotism. Succesul Stelei nu poate fi, în această privință, deloc desprins de starea morală diferită în care cele două finaliste s-au prezentat la startul aprigei lor confruntări. Crispării deloc secrete (alimentate de varii motive, dar asta nu e treaba noastră) a potențatei sale adversare, Steaua i-a opus liniștea și demnitatea unei echipe sigure pe sine, consolidată moral, unită de aceleași aspirații, lucidă dar calmă în legătură cu propria ei misiune, impulsionată de altfel de resorturi psihice decît cele ale unei ambiții oarbe și condiționate material. Este vorba de ceea ce numim o superioritate a argumentelor care, nu se putea altfel, a condus și la superioritatea performanței. Triumful Stelei este deci triumful unei mentalități alese și al unei atitudini deosebite, propulsate și întreținute de resorturi morale clare. Prin asta, Cupa Campionilor Europeni — sosită aseară în București, pentru prima dată în vitrina fotbalului românesc — capătă o strălucire inconfundabilă, aprinzînd, în aceste zile sărbătorești de mai, noi scîntei de bucurie și satisfacție în sufletul iubitorilor fotbalului, al tuturor cetățenilor patriei noastre.

După acel stîngheritor și slab dătător de speranțe 0—0 obținut de campioana Finlandei pe terenul din Ghencea (meciul tur din sferturile de finală — ce mult e de-atunci !) îndrăzneam să spunem „Și totuși, e ora Stelei !" — și asta nu din premoniție ci din convingerea că o echină cu jocul și cu mentalitatea despre joc pe care le are Steaua nu poate să nu triumfe. „Ora Stelei" a continuat pînă la performanța supremă, dar ea va continua să dăinuie tocmai prin pilda pe care o oferă despre cum și pe ce temeiuri se cere să fie abordată o întrecere sportivă. Să sperăm că această oră a Stelei, al cărei corolar anotentic îl reprezintă „secundele Ducadam" de la Sevilla, prevestește o nouă relansare a fotbalului românesc, în întregul său și din resorturi umane ca acelea care au propulsat-o pe Steaua în vîrful piramidei fotbalistice a bătrînului continent.

OVIDIU IOANIȚOAIA

La peluză

Cei mai buni

În plus, ce-ar mai fi putut fi ? București — în prima noapte albă a fotbalului. Deschid ferestrele s-ascult coloanele de tineri de pe Calea Moșilor scandînd Steaua—Ducadam ! Îmi șterg o lacrimă să răspund la telefon. Nu, nu plîng. Lacrima mingîie amintirea lui Ducadam. Robinsonada lui de la șutul al doilea. Chipul pietrificat în așteptarea... Un stadion în larmă, în bruiaj, și el singur... Soția mea răspunde neîntrerupt la telefon : E la mașina de scris, te sună ei mai tîrziu. Iar eu revin la Ducadam — Învingătorul. Isprava lui e unică în lumea fotbalului. Vacarmul de pe străzi se întețește. Steaua ! Steaua ! Steaua ! — bucuria noastră ! Și iată din nou : Ducadam ! Ducadam ! Ducadam ! Și iarăși sună telefonul în noaptea de revelion a fotbalului românesc. Sînt așteptat la redacție. Frumoasele nopți de miercuri seara în tipografie. Dar știu că acolo n-aș putea scrie. Mă întorc la meci și îl văd cu ochii minții pe Bölöni, la 34 de ani, într-o cursă de urmărire de 40 de metri. Din perspectiva eroică a ultimelor secvențe totul mi se pare acum extraordinar. Știu că n-a fost așa. Fiecare dintre noi avem virtuți, dar numai victoria este aceea care le pune în valoare. Greșelile devin bravură. Incredibilă această facultate umană ! Și totuși lucrurile nu stau altfel. Dacă ne gîndim cum a plecat Steaua în această campanie, de unde a pornit, jocul ei la Sevilla a fost exemplar. Puterea de concentrare a lui Ducadam are valoare de simbol. Steaua București — campioana Europei ! Învinsele sale, echipe mari, sînt învingătoarele lui Juventus, fosta campioană continentală, sau Bayern Munchen — reprezentanta unei țări fostă campioană mondială. Steaua n-a putut fi învinsă. N-a putut fi învinsă nici jucînd finala în deplasare. Iar cînd a fost nevoie, ca și la Helsinki, a avut tăria și resursele să încline balanța în favoarea sa. Mare campioană ! Extraordinară. Sigur, absența lui Stoica s-a simțit mai mult decît am dorit-o. Am avut în schimb plăcuta surpriză să-l revedem pe Iordănescu în subtilele lui slalomuri care au adus Olandei din epoca ei de glorie. Majaru și Bölöni au avut pe rînd prilejul să înscrie golul victoriei. A urmat Bărbulescu și iarăși Bölöni ceea ce, dacă ne gîndim în urmă, nu ni s-a mai întîmplat de foarte multă vreme, dacă ni s-a mai întîmplat vreodată într-un meci cu o asemenea miză și în condiții de joc asemănătoare. Au fost momente lungi cînd românii au dominat autoritar jocul, iarăși nu trebuie să uităm. Încerc să-mi amintesc finala de anul trecut între Juventus și Liverpool. Cine a avut prilejul s-o vadă poate confirma aprecierea mea și anume că finala de la Sevilla n-a fost cu nimic mai prejos. Ba, aș zice, gîndindu-mă la fantastica evoluție a lui Ducadam din final, că ea a impus mult mai clar și mai convingător echipa campioană a continentului.

Este ora două noaptea. Străzile nu s-au potolit. Fug totuși la redacție. Să aștept declarațiile agenților de presă neutre. Convingerea mea este că echipa campioană a României este o merituoasă deținătoare a trofeului suprem, că ea a adus servicii fotbalului și sportului în general și că ea, înscriind cea mai frumoasă pagină a fotbalului nostru, a scris totodată o filă inedită, de mare prestigiu, în istoria fotbalului european. S-o felicităm și să-i mulțumim.

NICOLAE CRISTACHE

O RĂSUNĂTOARE PERFORMANȚĂ A SPORTULUI ROMÂNESC

Victorioasă în marea finală de la Sevilla cu C.F. Barcelona, în care a făcut dovada incontestabilă a înaltelor sale calități tehnice, tactice și morale

STEAUA BUCUREȘTI — CAMPIOANA EUROPEI!

Bucuria este explozie de-o clipă.

Dar victoria este consecință logică, este rezultatul matematic care însumează efortul neprecupețit în ore și ore de antrenament și de luptă în arena sportivă cu voința tenace și încrederea în forțele proprii, cu spiritul de dăruire și sacrificiu, cu devotamentul și răspunderea pentru reprezentarea cu cinste a sportului românesc.

Dovedind toate aceste calități, fiecare în parte și toți împreună, campionii României au dobîndit victoria supremă în cea mai importantă competiție continentală a cluburilor de fotbal.

Și bucuria binemeritată va da acestei clipe durată și măreție.

Cronica meciului
în pagina 23

Ei toți, dimpreună cu cei care îi pregătesc și-i susțin, ne-au adus această bucurie

De sus, de la stînga la dreapta:
Ducadam, Iovan, Bumbescu, Belodedici, Bărbulescu, Balint, Bölöni, Majearu, Bălan, Lăcătuș, Pițurcă, Stoica, Radu II, Stingaciu, Weisenbacher, Pistol, antrenorul principal Emerich Jenei, antrenorul secund și jucătorul Anghel Iordănescu.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

TIRGU-MURES

flacara

an. XXXV 20 MAI 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

La sărbătoarea gloriosului jubileu al partidului

(Paginile 2–3)

Înmînînd echipei Steaua înalte distincții ale Republicii

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

i-a felicitat pe cîștigătorii Cupei Campionilor Europeni la fotbal și a urat sportului românesc noi și strălucite izbînzi

Comentariu in pagina 4

1921-1986

orice victorie trebuie să devină și un prilej de reflectare mai adîncă la ceea ce trebuie făcut în continuare

Victoriile nu sînt numai un moment de mulțumire;

PRIN PARTID, PENTRU POPOR!

„Cu adînca vibrație de cuget și de simțire cu care, de cînd ne știm, noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, ne închinăm în fața marilor acte ale istoriei, deschizătoare și dezlănțuitoare de epoci, sorbind din apa lor vie spre a ne ridica mai tari și mai teferi în împlinirea menirii noastre în timp și în lume, am celebrat, în aceste zile, 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român. Am celebrat glorioasa aniversare a forței politice care, pentru întîia oară în existența noastră ca neam, a înțeles pe deplin cine sîntem, ce vrem, ce putem să fim, asumîndu-și vechile și arzătoarele noastre năzuințe de libertate și de dreptate, de progres și de demnitate, cristalizîndu-le într-o strălucită programă de luptă, înfăptuindu-le prin revoluție; desăvîrșindu-le prin marea operă a construcției României socialiste.

Ca totdeauna în clipele de înaltă semnificare a adevărurilor pe care ne întemeiem devenirea — partidul, poporul și țara l-au ascultat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cuvîntarea rostită la adunarea solemnă consacrată măreței aniversări de înființ bărbat al țării — omul căruia prodigioasă operă națională și socială se leagă însuși destinul partidului și al poporului în momentele sale de maximă afirmare — ne-a revelat cu limpezime și forță, ce sacră moștenire de lupte și jertfe purtăm pe umeri, ce nă-valnică energie istorică, tradiind din acest pămînt, se concretizează în fapta noastră de azi. Îndreptînd-o spre viitor, ce inestimabil aport, cu incalculabile consecințe în timp, au înscris comuniștii români în dezvoltarea și înflorirea acelor însușiri creatoare, dinamice, ofensive ale poporului, pe care și prin care s-a clădit România acestui ceas. Prin aceasta, după cum arăta la tribuna adunării solemne tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul comunist a devenit „centrul vital al întregii națiuni", a devenit „conștiința revoluționară a poporului", spiritul lui mereu treaz, forța lui și peremptoriul lui, și, în pofida oricăror tentative de a-i răpi, sau întuneca aceste prerogative, el s-a identificat, în glorioasa-i istorie, tot mai mult cu poporul, s-a legat tot mai strîns de interesele și de vrerile acestuia, făcînd, în Congresul al IX-lea, dovada peremptorie a acestei imprescriptibile legături. Nu găsim, în cronica existenței noastre, un exemplu de mai înaltă, mai exactă și mai ferventă adecvare a unei forțe politice la voința nației noastre alte mărturii, mai palpabile și mai edificatoare, despre o astfel de adecvare decît cele pe care ni le relevă această epocă, epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, epoca pe care o numim, plini de recunoștință, cu numele omului în ale cărui cuvînt și faptă ne recunoaștem, ca niciodată, cu toate speranțele, cu toate idealurile, cu toate credințele și mîndriile noastre: **Epoca Nicolae Ceaușescu.** O epocă pe care o numim — cum o numește, de pe acum, însăși istoria — cu numele omului care, prin nețărmurita sa dragoste pentru neam, prin excepționala sa putere de muncă, prin forța gîndirii sale vizionare, prin concepția nouă, profund revoluționară și profund patriotică, asupra libertății și demnității, a democrației, progresului și independenței, a muncii și vieții noastre, ne-a făcut, în toți acești ani, fervenți ai ideilor pe care le promovează și entuziaști înfăptuitori ai lor.

Sub conducerea lui, a celui mai strălucit dintre conducătorii acestui popor, am ajuns ceea ce sîntem azi, sub conducerea lui am edificat o Românie-ctitorie a noului, ferment și simbol al noului veacului, exprimat prin imagini de o unică forță. Sub conducerea lui trăim într-o Românie ce raportează o creștere de peste 100 de ori a producției sale industriale față de anul revoluției (80 la sută din această creștere fiind fructul ultimelor două decenii !), o creștere de peste 4 ori a roadelor cîmpului, de peste 32 de ori a venitului național. Sub conducerea lui am ajuns să privim lumea din jur nu de jos, nu umil, ci de la altitudinea frunții noastre, nimă-

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU ■

Eternă

Al țării grai — lumină și cunună
Purtate-n vremi de oameni muncitori
Pe fir de ierbi, în zboruri de cocori
Eterna, de ne-nvins Limba română.

Al țării grai — răcoare de fîntînă
Adună ca-n oglindă limpezi sori
Și luna ce veghează dintre nori —
Eterna, de ne-nvins Limba română.

Al țării grai e cîntecul din strună,
Cea mai de preț comoară din comori.
Prin el sînt fiii ei nemuritori
Eterna, de ne-nvins Limba română.

Din cîte sînt menite să rămînă
Drept semnul de izbînzi și sărbători
Noi vom păstra, sub cele trei culori,
Eterna, de ne-nvins Limba română.

NICOLAE DRAGOȘ ■

Salutări din Bacău!

(pag. 12-13)

La sărbătoarea gloriosului jubileu al partidului

„Partidul reprezintă astăzi centrul vital al întregii naţiuni, el este conştiinţa revoluţionară a poporului nostru, de la care radiază energiile creatoare ale întregii naţiuni"

din CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

Se poate afirma cu deplin temei că Partidul Comunist Român este continuatorul logic al mişcării revoluţionare şi socialiste din România. Totodată, ca exponent al clasei muncitoare şi al celor mai înaintate forţe politice, partidul nostru comunist este continuatorul celor mai bune tradiţii de luptă pentru dreptate socială şi naţională, pentru formarea şi păstrarea fiinţei poporului, a naţiunii şi a statului naţional unitar român.

Mişcarea revoluţionară muncitorească şi partidul nostru s-au născut o dată cu apariţia clasei muncitoare şi pătrunderea ideilor socialismului ştiinţific în ţara noastră, dar rădăcinile sale, ca ale unui stejar secular, sînt ancorate adînc în pămîntul strămoşesc, în istoria de peste 2 500 de ani a dacilor, pe care Herodot îi caracteriza drept „cei mai viteji şi mai drepţi dintre traci". Setea de libertate şi dreptate ne-au lăsat-o moştenire strămoşii, înaintaşii, care s-au luptat cu Darius, cu mulţi împăraţi romani, apoi, — după o convieţuire îndelungată cu romanii şi naşterea poporului român — cu mulţi alţi cotropitori din timpul migraţiilor şi năvălirilor barbare, iar, o dată cu dezvoltarea formaţiilor statale şi a celor trei principate — Ţara Românească, Moldova şi Transilvania —, cu imperiile otoman, ţarist şi habsburgic.

■

Într-o perioadă istorică relativ scurtă — de numai 40 de ani —, ţara noastră a străbătut mai multe etape istorice de dezvoltare. Dintr-o ţară agrară, cu o industrie slab dezvoltată şi o agricultură înapoiată — despre care cercurile conducătoare burghezo-moşiereşti spuneau că trebuie să rămînă o ţară eminamente agricolă —, România s-a transformat într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă, dotată în cea mai mare parte cu tehnica cea mai avansată, cu o agricultură socialistă în plin progres.

■

Acum, cînd sărbătorim 65 de ani de activitate revoluţionară a Partidului Comunist Român, putem afirma, cu îndreptăţită mîndrie, că partidul nostru şi-a îndeplinit şi îşi îndeplineşte cu cinste misiunea istorică de a conduce întreaga naţiune pe drumul făuririi socialismului şi comunismului, al bunăstării şi fericirii.

Remarcabilele realizări ale poporului român — ca şi ale altor popoare — dovedesc, cu puterea faptelor, superioritatea socialismului, care, lichidînd asuprirea şi inegalitatea socială şi naţională, asigură dezvoltarea economico-socială puternică, ridicarea bunăstării generale, independenţa, libertatea şi fericirea fiecărui popor, fiecărei naţiuni.

Tot ce am realizat este rezultatul — şi meritul — muncii eroice a clasei muncitoare, a ţărănimii, a intelectualităţii, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregii naţiuni, demonstrează forţa creatoare a unui popor devenit liber şi stăpîn pe destinele sale, care îşi făureşte viaţa aşa cum o doreşte.

Pentru toate aceste minunate realizări în dezvoltarea patriei noastre, la a 65-a aniversare a gloriosului nostru partid, adresez cele mai calde felicitări muncitorilor, ţăranilor, intelectualităţii, întregului popor, împreună cu urarea de noi şi noi izbînzi şi succese în dezvoltarea viitoare a patriei, în înălţarea ei pe culmi tot mai înalte de progres şi civilizaţie!

■

Am străbătut un drum lung de muncă şi luptă. A trebuit să învingem multe greutăţi, înaintînd pe căi necunoscute. S-au comis şi unele greşeli; s-au manifestat lipsuri şi au apărut o serie de noi contradicţii. Dar ceea ce caracterizează întreaga activitate din această perioadă este acţiunea hotărîtă a partidului pentru înlăturarea a tot ceea ce a fost negativ, pentru depăşirea greutăţilor, a lipsurilor şi a contradicţiilor ce au apărut, pentru realizarea unei concordanţe cît mai depline între forţele de producţie şi relaţiile sociale, în vederea asigurării dezvoltării armonioase, echilibrate, a tuturor sectoarelor economico-sociale, a patriei noastre în general. Pe această bază am asigurat mersul ferm înainte, ajungînd pe noi înălţimi, pe noi culmi de pe care putem privi cu deplină încredere, mai departe, spre înaltele piscuri luminoase ale comunismului. Drept călăuză în această ascensiune spre viitor avem hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, programul ştiinţific de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism!

În acest an am trecut la realizarea celui de-al 8-lea plan cincinal, 1986—1990, care marchează o nouă etapă de dezvoltare economico-socială a patriei.

Parcurgerea unei părţi din drumul spre înaltele piscuri, spre obiectivul strategic al noului cincinal, îl reprezintă trecerea, pînă în 1990, a României de la stadiul de ţară în curs de dezvoltare la un stadiu superior, de ţară mediu dezvoltată, urmînd ca, în perspectivă, pînă în anul 2000, patria noastră să devină o ţară socialistă multilateral dezvoltată, în care să se manifeste cu tot mai multă putere principiile comuniste de muncă şi de viaţă.

Realizarea acestor obiective impun trecerea la dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii şi celorlalte ramuri de activitate. Va trebui să realizăm o nouă calitate a muncii şi vieţii.

■

A fi revoluţionar, a fi comunist, în condiţiile cînd partidul a devenit forţa politică conducătoare în societate, înseamnă a lupta împotriva a tot ceea ce este vechi, perimat, înseamnă a promova cu îndrăzneală şi fermitate nou, în toate domeniile! Nu trebuie să uităm nici un moment că, pentru a asigura realizarea programului partidului, trebuie să organizăm întreaga viaţă economico-socială pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general. Iată de ce în noua etapă de dezvoltare a ţării creşte şi mai puternic rolul ştiinţei, învăţămîntului, culturii, al întregii activităţi politico-educative de formare a omului nou, constructor conştient al viitorului său liber, al comunismului.

■

A fi revoluţionar înseamnă să acţionezi pentru realizarea şi introducerea de noi tehnologii care să ducă la reducerea consumurilor energetice şi de materii prime, de materiale şi, totodată, să asigure recuperarea, regenerarea şi refolosirea surselor de energie şi materiale!

Revoluţia tehnico-ştiinţifică impune ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, pentru a fi competitive şi comparabile cu cele mai bune produse similare realizate pe plan mondial. A fi adevăraţi revoluţionari înseamnă să acţionăm cu toată fermitatea pentru înfăptuirea neabătută a programelor privind organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii! Numai astfel vom asigura dezvoltarea intensivă a tuturor sectoarelor, ridicarea calităţii producţiei!

■

Am subliniat, în mai multe rînduri, necesitatea de a acţiona ca revoluţionari, pentru că este necesar să înţelegem că nu ne putem mulţumi numai cu vorbele, că numai declaraţiile şi lozincile revoluţionare nu au nici un fel de importanţă dacă nu trecem la realizarea în viaţă a hotărîrilor partidului, a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, dacă nu acţionăm în viaţă ca adevăraţi comunişti şi revoluţionari!

A fi comunist şi revoluţionar înseamnă să acţionezi cu toată fermitatea pentru dezvoltarea continuă a proprietăţii socialiste a întregului popor şi cooperatiste! Numai pe această bază am realizat tot ce am înfăptuit pînă acum — şi numai astfel vom avea garanţia unor noi înfăptuiri remarcabile în toate domeniile, a ridicării patriei noastre la un nivel tot mai înalt de dezvoltare economică şi socială.

■

La a 65-a aniversare a partidului nostru comunist, cînd facem bilanţul drumului glorios de luptă, al marilor realizări obţinute de poporul român în făurirea celei mai drepte societăţi din lume, a socialismului, avem tot dreptul să privim cu satisfacţie şi mîndrie la tot ceea ce am realizat şi să afirmăm, fără teama de a greşi, că înfăptuirile revoluţionare, marile transformări economico-sociale şi edificarea cu succes a noii orînduiri nu ar fi fost posibile fără existenţa unui partid revoluţionar, care a ştiut să înfrunte teroarea sălbatică, ilegalitatea, a dat multe şi multe jertfe din rîndurile membrilor săi, ţinînd întotdeauna sus steagul luptei împotriva asupririi şi exploatării, pentru apărarea intereselor supreme ale întregului popor, a independenţei şi suveranităţii României. Tocmai de aceea, partidul nostru se bucură astăzi de stimă, încredere şi este urmat în mod unanim de întregul popor, care ştie că numai sub conducerea partidului îşi are asigurat viitorul liber în rîndul naţiunilor independente ale lumii!

În îndelungata sa existenţă, partidul nostru s-a transformat continuu, corespunzător etapelor de dezvoltare a luptelor revoluţionare şi a patriei, devenind astăzi un partid puternic, de masă, care uneşte în rîndurile sale peste 3 milioane 500 mii de membri.

■

Trebuie să facem totul pentru păstrarea spiritului revoluţionar, pentru ca partidul să rămînă permanent tînăr, receptiv la tot ceea ce este nou! Să îmbogăţim teoria şi practica revoluţionară cu toate concluziile luptei îndelungate de pînă acum, cu experien-

„Acționînd uniți, în spirit revoluționar, vom asigura întotdeauna mersul înainte!

Poporul nostru, în orice împrejurare, va ieși victorios, va fi de neînfrînt"

din CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

ța și concluziile generale ale mișcării comuniste, muncitorești și să avem permanent în vedere noile realități ce apar în societatea socialistă românească și, în general, în lume!

■

Să întărim spiritul de răspundere, de ordine, de disciplină, spiritul critic și autocritic, trăgînd permanent învățămintele necesare atît din ceea ce este bun, cît și din ceea ce a fost negativ, pentru a găsi cele mai bune căi de organizare a muncii și vieții întregii națiuni, în vederea înfăptuirii neabătute a Programului partidului.

Acum este necesar, pe baza experienței partidului nostru și chiar experienței mondiale, să spunem deschis că, atîta timp cît partidul nostru își va păstra spiritul revoluționar, se va călăuzi de principiile socialismului științific, de materialismul dialectic și istoric, va fi de neînvins! Pericolul pentru partidul nostru — dar și pentru oricare partid revoluționar — este acela de a se abate de la principiile revoluționare, ale socialismului științific, de a nu mai fi receptiv la ceea ce este nou. Atunci, pierzîndu-și spiritul revoluționar, el poate fi nimicit; dar am ferma convingere că partidul nostru va ști permanent să-și păstreze spiritul revoluționar și va fi de neînvins, și că el va asigura victoria comunismului în România, va asigura poporului nostru o viață liberă, independentă, întotdeauna!

Trebuie să acordăm o atenție deosebită dezvoltării și păstrării tineretii națiunii noastre socialiste. De aceea, doresc, și cu acest prilej, să mă refer la necesitatea creșterii mai puternice a natalității, pentru a ajunge la o natalitate de circa 20 la mie. Fiecare familie are răspunderea și datoria, față de viitorul patriei noastre, să crească cel puțin 3—4 copii. Nașterea și creșterea copiilor constituie una din îndatoririle supreme ale fiecărei familii, și, în primul rînd, a femeilor, o necesitate obiectivă a respectării legilor naturii înseși.

Avem răspunderea și îndatorirea, așa cum au făcut-o de-a lungul secolelor strămoșii noștri, să păstrăm și să dezvoltăm ființa poporului român. Tot ceea ce realizăm nu ar avea nici un sens dacă nu s-ar asigura vigoarea și tinerețea națiunii. Copiii reprezintă viitorul națiunii! Copiii sînt primăvara poporului nostru! Ei reprezintă comunismul!

Doresc, de asemenea, să mă adresez și cu acest prilej, tineretului, organizației sale revoluționare — Uniunea Tineretului Comunist — cu chemarea de a fi permanent la înălțimea drumului glorios parcurs de partidul nostru, de a acționa întotdeauna ca revoluționari, de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, de a învăța și munci, de a se pregăti pentru a fi cetățeni demni ai patriei noastre, constructori conștienți ai socialismului și comunismului! Vouă, dragi prieteni tineri, generației tinere, generațiilor viitoare vă revine misiunea istorică de a apăra și dezvolta cuceririle revoluționare, de a asigura mersul înainte, de a face totul ca poporul nostru să trăiască ca un popor liber, independent, în societatea comunistă, în rîndul națiunilor libere și independente ale lumii!

Una din marile realizări ale socialismului, ale partidului nostru este înfăptuirea deplinei egalități în drepturi între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. De la apariția sa, mișcarea muncitorească, Partidul Comunist Român s-au pronunțat totdeauna împotriva oricăror forme de inegalitate, pentru deplina egalitate între toți oamenii muncii, între toți cetățenii, indiferent de originea lor națională. Toți sîntem fiii aceleiași patrii — România!

În lupta comună, revoluționară, am înfăptuit răsturnarea vechii orînduiri și revoluția socialistă. Prin lupta și munca unită am obținut toate marile realizări, care constituie o mîndrie a poporului nostru. Avem răspunderea să acționăm cu și mai multă hotărîre, să întărim și mai mult unitatea întregului popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste!

■

Avem un puternic partid revoluționar și, mai presus de toate, avem un minunat popor, care, în întreaga sa istorie milenară, nu s-a plecat niciodată în fața asupritorilor, a luptat și a dat cele mai mari sacrificii pentru a-și păstra ființa, pentru a-și apăra existența, iar astăzi urmează cu încredere politica Partidului Comunist Român, care răspunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni, ale asigurării viitorului fericit al patriei noastre! Toate acestea ne dau tot dreptul să privim cu încredere viitorul patriei, victoria socialismului și comunismului pe pămîntul României!

■

Trebuie să declarăm că solidaritatea mișcărilor revoluționare, a partidelor muncitorești revoluționare, a mișcărilor de eliberare a constituit și constituie o forță invincibilă în lupta pentru progres social, garanția sigură a păcii și independenței fiecărei națiuni!

În acest sens, dezvoltăm și ne pronunțăm pentru relații de largă solidaritate cu toate partidele comuniste și muncitorești, pentru o nouă unitate, bazată pe deplină egalitate, pe respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora linia politică corespunzător condițiilor din fiecare țară, pe neamestec în treburile interne. Unitatea partidelor comuniste și muncitorești constituie, în actuala situație gravă internațională, o necesitate vitală pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor, pentru progres economic și social în întreaga lume.

■

Avînd în vedere marele pericol pentru toate popoarele continentului nostru, trebuie să acționăm, pînă nu este prea tîrziu, pentru îndepărtarea din Europa și din întreaga lume a armelor nucleare.

Este necesar să facem totul pentru împiedicarea militarizării Cosmosului. Nu poate exista o apărare antinucleară nici pe Pămînt, nici în Cosmos. Chiar dacă prin absurd s-ar ajunge la mijloace tehnico-militare pentru distrugerea rachetelor nucleare în atmosferă, urmările radiațiilor nucleare nu ar fi cu nimic mai mici, se poate ajunge chiar la efecte distructive mai mari.

Singura cale pentru salvarea omenirii de catastrofa nucleară, de la pieire, este distrugerea totală a armelor nucleare! Avem obligația față de viața popoarelor noastre, a întregii omeniri, să spunem adevărul!

O mare răspundere au oamenii de știință care înțeleg cel mai bine forța distructivă a atomului, a armelor nucleare.

Forța distructivă a armelor nucleare, a energiei nucleare în general, cînd scapă de sub control, nu este determinată de orînduirea social-politică.

Forța distructivă nucleară nu este determinată de ideologia capitalistă sau comunistă; ea este determinată de legi proprii fizico-chimice. De aceea, indiferent de concepțiile politice, ideologice sau religioase, trebuie să acționăm în deplină unitate pentru apărarea omenirii de la distrugerea nucleară, pentru asigurarea păcii pe planeta noastră.

Mai mult ca oricînd, problema fundamentală a epocii în care trăim este de a face totul pentru a asigura existența omenirii, pentru a salva viața pe pămînt!

■

De la această înaltă tribună asigurăm, încă o dată, popoarele de pe toate continentele, forțele progresiste din întreaga lume, că poporul român își va aduce și în viitor întreaga contribuție la cauza progresului, la lupta pentru libertate și independență, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, a păcii și colaborării egale între toate națiunile lumii.

La a 65-a aniversare a partidului, să ne luăm angajamentul solemn că, și în viitor, vom face totul pentru creșterea rolului conducător al partidului nostru comunist în toate domeniile de activitate, aceasta constituind garanția deplină a îndeplinirii tuturor obiectivelor noastre viitoare!

■

Sîntem în plină ascensiune spre înaltele culmi ale civilizației comunismului. Așa cum am spus și în alte împrejurări, nu este și nu va fi un drum ușor, vom avea multe greutăți de învins; însăși ascensiunea unor piscuri din munți de către alpiniști cere eforturi deosebite și, citeodată, se produc și jertfe. Cu atît mai mult urcarea unor piscuri, care reprezintă visul de aur al omenirii, nu se poate realiza fără luptă, fără greutăți și, dacă va fi necesar, chiar jertfe. Trebuie să facem totul pentru a cuceri aceste piscuri și a ajunge cît mai repede pe culmile luminoase ale societății fără clase, ale înfăptuirii visului de aur — a comunismului!

În întreaga această ascensiune, să ne călăuzim neabătut, întotdeauna, de principiile socialismului științific, de hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea, de Programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism! Călăuzindu-ne de acestea vom obține victoria!

Să nu uităm nici un moment că țelul suprem al întregii activități a partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate este bunăstarea și fericirea întregului popor, întărirea continuă a patriei noastre, a independenței și suveranității României! Deci, trebuie să servim întotdeauna poporul, să unim forțele sale și să acționăm împreună cu el! Așa vom obține victoria!

Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În şedinţa de vinerea trecută a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ţinută sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat Raportul cu privire la măsurile pentru mai buna gospodărire a fondului forestier, a vegetaţiei lemnoase şi a pajiştilor montane. Comitetul Politic Executiv a aprobat propunerile prezentate şi a evidenţiat însemnătatea deosebită a asigurării tuturor măsurilor în vederea menţinerii integrităţii fondului forestier şi conservării pădurilor, prin limitarea tăierilor de masă lemnoasă şi prin creşterea suprafeţelor împădurite. În acest scop, s-a cerut respectarea riguroasă a cotelor de tăiere, care trebuie să se încadreze în posibilităţile de refacere a pădurilor, evitarea dezgolirii solului prin tăieri, promovarea în cultură a speciilor autohtone valoroase, crearea condiţiilor pentru regenerarea la zi a pădurilor, astfel încît să se asigure realizarea în cele mai bune condiţii a programului stabilit pînă în 1990. S-a indicat să fie luate măsuri pentru readucerea, în cel mai scurt timp, în circuitul economic, prin împădurire, a ripelor şi a altor terenuri degradate excesiv şi supuse procesului de alunecare, inapte pentru agricultură. Pornind de la necesitatea aplicării în mod unitar a măsurilor privind mai buna gospodărire a fondului forestier, Comitetul Politic Executiv a aprobat propunerile privind trecerea în administrarea Ministerului Silviculturii a pădurilor aflate în administrarea consiliilor populare, a unor întreprinderi de stat şi cooperatiste, precum şi a perdelelor de protecţie de pe terenurile agricole şi a celor situate de-a lungul căilor de comunicaţie.

Un alt document important dezbătut în şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a fost Raportul privind starea de sănătate a populaţiei. La discuţii s-a subliniat că în cadrul programului general de dezvoltare economico-socială a ţării, de ridicare a gradului de civilizaţie şi de cultură al poporului, de îmbunătăţire a condiţiilor de muncă şi de viaţă ale tuturor membrilor societăţii, conducerea partidului şi a statului, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu, acordă o atenţie deosebită asigurării sănătăţii populaţiei, ocrotirii şi consolidării familiei, creşterii şi educării tinerei generaţii. Apreciind eforturile depuse, Comitetul Politic Executiv a subliniat că realizările cu privire la starea de sănătate şi la fenomenele demografice nu sînt încă pe măsura preocupărilor partidului şi statului nostru. Pornind de la această situaţie, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut Consiliului Sanitar Superior, ca organ care poartă răspunderea pentru aplicarea politicii partidului în domeniul sănătăţii publice, să facă o profundă analiză a cauzelor care au dus la lipsurile manifestate în acest sector. În primul rînd s-a cerut să se ia măsuri hotărîte pentru ridicarea în continuare a nivelului de pregătire a cadrelor medicale, în special a celor din medicina generală, precum şi pentru promovarea mai fermă a măsurilor profilactice, de prevenire şi de combatere a cauzelor îmbolnăvirilor. S-a indicat, de asemenea, să se acţioneze cu mai multă fermitate pentru înlăturarea tendinţelor spre un consum exagerat de medicamente, precum şi pentru reducerea în continuare a fumatului şi a consumului de alcool. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut Consiliului Sanitar Superior, Ministerului Sănătăţii, direcţiilor sanitare judeţene să-şi îmbunătăţească în continuare întreaga activitate, să colaboreze direct, constant şi eficient cu celelalte departamente, cu organizaţiile de masă şi obşteşti în vederea muncii de educaţie sanitară a populaţiei, să dea dovadă de iniţiativă şi de înaltă răspundere profesională şi civică în soluţionarea tuturor problemelor privind sănătatea populaţiei.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut în continuare Raportul referitor la activitatea desfăşurată în anul 1985 pentru aplicarea legii privind controlul averilor, Planul de măsuri privind aniversarea a 600 de ani de la urcarea pe tron a domnitorului Mircea cel Mare şi Planul de măsuri privind aniversarea a 2 500 de ani de la primele lupte ale poporului geto-dac pentru libertate şi independenţă.

P. NICOARĂ ■

Îndemn la noi şi înalte performanţe sportive

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, a înmînat luni, în cadrul unei solemnităţi care a avut loc la Consiliul de Stat, înalte ordine ale Republicii Socialiste România echipei de fotbal Steaua a Clubului sportiv al armatei, componenţilor, antrenorilor şi unor tehnicieni ai ei, precum şi unor cadre din conducerea clubului, drept răsplată pentru cîştigarea Cupei campionilor europeni. Echipei Steaua i s-a decernat, prin Decret prezidenţial, ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I. Au mai fost distinşi : cu ordinul „Meritul Sportiv" clasa I — Helmut Duckadam, Ştefan Iovan, Adrian Bumbescu, Miodrag Belodedici, Ilie Bărbulescu, Gavrilă Balint, Lucian Bălan, Ladislau Bölöni, Mihail Majearu, Marius Lăcătuş, Victor Piţurcă, Marin Radu, Tudorel Stoica — componenţi ai echipei de fotbal „Steaua" ; Emerich Jenei — antrenor principal, Anghel Iordănescu — antrenor secund, Ion Alexandrescu — vicepreşedinte al Clubului sportiv al armatei „Steaua", şeful secţiei fotbal ; cu ordinul „Meritul Sportiv" clasa a II-a — Constantin Pistol, Anton Weissmbacher, Dumitru Stingaciu — componenţi ai echipei de fotbal „Steaua", Nicolae Gavrilă — preşedintele Clubului sportiv al armatei „Steaua", Marcel Dogaru — secretarul Comitetului de partid al clubului, Florentin Marinescu — instructor cu pregătirea fizică a echipei, Vasile Iordache — antrenor pentru pregătirea portarilor echipei, Cristian Gaţu — secretarul clubului, Marin Crutescu — organizator de competiţii la club, Marcel Georgescu — medicul echipei, Mitică Neagu — masorul echipei.

Contribuţie deosebită la creşterea prestigiului sportului românesc pe plan internaţional, performanţa cîştigării Cupei campionilor europeni a devenit posibilă ca urmare a excelentelor condiţii pe care partidul şi statul nostru, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu, le-au pus la dispoziţia mişcării sportive, a tuturor tinerilor din România spre a se realiza pe multiple planuri, spre a-şi vedea împlinite aspiraţiile. Raportînd comandantului suprem că fotbaliştii militari şi-au îndeplinit în mod exemplar misiunea ce le-a fost încredinţată, aceea de a reprezenta cu cinste culorile sportive ale ţării în cea mai importantă competiţie continentală intercluburi, căpitanul echipei Steaua a subliniat, în cuvîntul său, că onoarea de a fi primiţi şi decoraţi de cel dintîi bărbat al neamului e fără egal. Ea constituie suprema satisfacţie pentru orice sportiv, depăşind ca semnificaţie orice victorie, obţinută oriunde în lume. Asemenea întregului popor şi a armatei sale, care au întîmpinat cu realizări marcante gloriosul jubileu al partidului, fotbaliştii echipei Steaua s-au prezentat la mărcţul eveniment cu o izbîndă remarcabilă, pe care au dedicat-o celei de a 65-a aniversări a partidului.

Felicitîndu-i pe toţi cei care, contribuind la organizarea şi pregătirea echipei, au înlesnit această frumoasă performanţă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a evidenţiat că ea se înscrie ca o victorie a mişcării sportive româneşti, care a cunoscut în anii construcţiei socialismului o dezvoltare puternică. Sportul, inclusiv cel de performanţă, reprezintă o latură însemnată a dezvoltării fizice şi morale a cetăţenilor patriei noastre, o parte a întregii activităţi de construcţie socialistă, de făurire a unei lumi în care omul e pe deplin stăpîn pe destinele sale şi îşi edifică, în mod conştient, propriul său viitor, liber şi independent. Oricît de frumoase, victoriile nu trebuie privite, a adăugat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, doar ca un moment de mulţumire. Ele trebuie să devină şi un prilej de reflectare mai adîncă la ceea ce trebuie întreprins în continuare, pentru ca poziţiile de frunte, dobîndite prin muncă şi competenţă, să fie păstrate. E nevoie pentru asta ca fotbaliştii, toţi sportivii să înţeleagă că se impun şi mai multă exigenţă, şi mai multă disciplină, şi mai multă dăruire, nici un efort neflind prea mare, neflind destul, atunci cînd este vorba despre reprezentarea culorilor scumpe ale patriei. În acest context, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut conducerii mişcării sportive, a fotbalului, să analizeze serios, responsabil, rezultatele înregistrate în ultimul timp, inclusiv unele minusuri, şi să determine măsuri hotărîte pentru a ridica, printr-o pregătire tot mai asiduă, nivelul general al sportului românesc la înălţimea construcţiei socialiste din ţara noastră.

Urmînd să transforme neîntîrziat în fapte preţioasele indicaţii ale cîrmaciului destinului naţional, componenţii şi tehnicienii echipei de fotbal Steaua s-au angajat să-şi consacre întreaga putere de muncă, toate energiile, pentru a îmbogăţi patrimoniul sportiv al clubului şi al ţării, pentru a obţine noi şi strălucitoare succese, aducîndu-şi astfel contribuţia specifică la înfăptuirea politicii partidului şi statului nostru de pace şi colaborare între toate ţările lumii.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Prin partid, pentru popor!

(Urmare din pag. 1)

bătă de aura unui planetar prestigiu. Sub conducerea lui am devenit mîndri că sîntem români, că avem ce arăta şi ce spune altora, că, iată, cuvîntul nostru, întru totul validat de fapta noastră, atîrnă tot mai greu în balanţa vieţii contemporane, în confruntările — deseori detonante — de interese aparţinînd unor state sau grupuri de state, în marea bătălie a păcii şi a concordiei, a zămislirii unei noi umanităţi, întemeiată pe o nouă ordine politico-economică şi pe o nouă şi dreaptă moralitate. Cele spuse la tribuna adunării solemne de preşedintele României — neobosit constructor al ordinii şi al raţiunii universale — despre pace, despre colaborare, despre stringenţa înfăptuirii urgente a dezarmării, a celei nucleare în primul rînd, ascuţită de şocul unor recente şi tragice întîmplări, se constituie într-un program planetar de luptă de o unică forţă, pol magnetic al aspiraţiilor oamenilor de pretutindeni. Cu aceeaşi iradiantă capacitate de penetraţie în miezul aprins al vieţii şi al istoriei se înscrie, îmbogăţind tezaurul gîndirii revoluţionare mondiale, dîndu-i o nouă dimensiune, o nouă şi strălucitoare deschidere, judecata conducătorului Partidului Comunist Român asupra socialismului, văzut ca o forţă vie, cu rădăcinile implintate în vetre geografice şi istorice vii, ca o forţă opusă dogmelor seci şi sterilizante, opusă tendinţelor monopoliste, absolutiste, afirmîndu-şi supremaţia şi triumfînd tocmai prin covîrşirea acestor tendinţe. **Epoca Nicolae Ceauşescu** se afirmă, şi prin astfel de revelări ale unor adevăruri fundamentale pentru destinele omenirii, ca o epocă, reverberîndu-şi luminile spre toate zările lumii.

Am parcurs, pentru instaurarea acestei epoci, un drum semănat cu eforturi eroice, ades cu jertfe, croit prin vremi cu unelte ce au iscat şi lumină, dar şi suferinţă, şi tragedie, iar bucurii abia mai tîrziu. **„Am străbătut un drum lung de muncă şi luptă — ne aminteşte eroul partidului şi al naţiunii, evocînd cu revoluţionară francheţe şi adevăr răsăritul socialismului pe pămîntul de la Dunăre şi Carpaţi. A trebuit să învingem multe greutăţi, înaintînd pe căi necunoscute. S-au comis şi unele greşeli ; s-au manifestat lipsuri şi au apărut o serie de noi contradicţii. Dar ceea ce caracterizează întreaga activitate din această perioadă este acţiunea hotărîtă a partidului pentru înlăturarea a tot ceea ce a fost negativ, pentru depăşirea greutăţilor, a lipsurilor şi a contradicţiilor ce au apărut, pentru realizarea unei concordanţe cît mai depline între forţele de producţie şi relaţiile sociale, în vederea asigurării dezvoltării armonioase, echilibrate, a tuturor sectoarelor economico-sociale, a patriei noastre în general. Pe această bază am asigurat mersul ferm înainte, ajungînd pe noi înălţimi, pe noi culmi, de pe care putem privi cu deplină încredere, mai departe, spre înaltele piscuri luminoase ale comunismului. Drept călăuză în această ascensiune spre viitor avem hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, programul ştiinţific de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism !"**

Ne aflăm azi la capătul unui drum ce n-a fost nici lin, nici senin, dar pe care, la îndemnul partidului, am apucat fără să şovăim, cu elan revoluţionar, dar şi cu luciditate, ţinînd dreaptă cumpăna judecăţii, hotărînd că alt drum către viitor nu există. Ne aflăm pe un pisc al vremii, scăldat de luminile unor redutabile împliniri, ne aflăm într-un ceas de apoteoză istorică, dar ne aflăm în acelaşi timp, după cum ne învaţă cîrmaciul ascensiunii noastre, într-un ceas de noi, de mari şi complexe exigenţe ale istoriei. Exigenţe care pretind — o ştim ! — noi eforturi, pretind să realizăm, la finele actualului cincinal, parametrii socio-economici ai unei ţări cu dezvoltare medie, înfrîngînd blestemata gravitaţie a întîrzierii, ce ne-a ţinut prizonieri atîta vreme, punînd tot mai sus cărămizile edificiului nostru, impunînd tot mai sus ideile noastre despre progres şi civilizaţie. Exigenţe care pretind să înfăptuim acea **nouă calitate** a demersului economico-social, fixată de secretarul general al partidului drept cotă de ideal a acestui istoric ceas şi devenită, din însăşi clipa în care a fost formulată, platforma naţională de muncă şi existenţă a întregului nostru popor. Exigenţe care înseamnă — după cum ne-a reamintit-o, cu claritate şi cu pregnanţă, omul ce ne călăuzeşte şi ne întraripează destinul — **„necesitatea de a acţiona ca revoluţionari"** în toate împrejurările muncii şi vieţii, de **„a lupta împotriva a tot ceea ce este vechi, perimat", de „a promova cu îndrăzneală şi fermitate nou, în toate domeniile"**, de a denunţa rezolut — aşa cum partidul, în această epocă, a făcut-o prin întreaga-i operă — înfirmitatea „revoluţiei" prin cuvinte, prin lozinci, instaurînd în locu-i revoluţia prin gîndire vie şi faptă vie.

Drumul înfăptuirii acestor vitale deziderate **„nu este şi nu va fi** — ne spune deschis cel ce-i fixează bornele — **un drum uşor, vom avea multe greutăţi de învins ; însăşi ascensiunea unor piscuri din munţi de către alpinişti cere eforturi deosebite şi, cîte o dată, se produc şi jertfe. Cu atît mai mult urcarea unor piscuri, care reprezintă visul de aur al omenirii, nu se poate realiza fără luptă, fără greutăţi şi, dacă va fi necesar, chiar jertfe".**

Răspunsul nostru la aceste arzătoare somaţii ale istoriei va fi — ca întotdeauna cînd ne-au cerut-o partidul şi omul în care ne proiectăm toată dragostea şi încrederea noastră — **pe măsura unui popor eroic.**

CRAIOVA

văzută din tramvai

Mulți dintre noi am văzut și revăzut străvechea și mereu tinerita Cetate a Băniei așa cum am putut și cum am avut posibilitatea să o vedem. Unii am văzut-o, romantic, din tren sau din autobuz, facînd în două ore bune turul în grup al frumosului municipiu aflat la îngemănarea ultimelor dealuri subcarpatice cu Cîmpia Română. Alții au văzut-o din avion sau din autoturismele lor personale Oltcit și Dacia, traversînd urbea de la un capăt la altul în doar cîteva zeci de minute.

Cei care au prins-o însă cu peste patruzeci de ani în urmă, în timpul celui de-al doilea război mondial, au văzut Craiova, supranumită pe atunci „Orașul celor peste o mie de mojieri", chiar din troleu ; pentru că, dacă-mi aduc bine aminte, Craiova fusese printre primele orașe din România cu linie de troleibuz. Dar nici troleurile și nici prima linie aeriană cu fire de aramă suspendate n-au fost să fie ale craiovenilor. După război, au venit adevăraților lor stăpîni și în cîteva zile au dispărut cu totul... adică și linie, și troleuri... Unde s-au dus, numai bătrînii craioveni știu bine.

Nu mult după aceea, Marin Sorescu a văzut Craiova din car... Și, vai, ce imagine fantastică i se înfățișa ! Parcă îl văd aievea pe bardul din Bulzeștii Doljului poposind cu carul tras de boi blînzi, încornorați, și cercetînd uimit, cu ochi mari de copil, alături de mălcuța lui, palatele din bănia Vitenzului despre care auzise și învățase probabil cîte ceva în școala din satul de unde venise. Era, în orice caz, după 1944...

După mai bine de 40 de ani, noi, contemporanii, avem șansa, marea șansă de a vedea din tramvaiul metropola olteană. Cine ar fi crezut, cine ar fi visat măcar să vadă tramvaiul mergînd prin Craiova ? ! Da, nu exagerăm cu nimic spunînd așa. Doar știe o lume întreagă că Bucureștiul a fost printre primele orașe românești înzestrate cu un astfel de mijloc de transport sigur și avantajos. La început a fost tramvaiul cu cai și bătrînii octogenari își mai amintesc de ei. Tramvaiul adevărat, cel acționat de electricitate, a apărut întîi și întîi la Timișoara și mai apoi la București, la Iași... la Galați, Sibiu, Oradea, Brăila, Arad... la Constanța, la Cluj-Napoca și la Ploiești va apărea curînd.

Și, iată, străvechea Pelendavă, Craiova, devine azi al 12-lea oraș al țării ce se pregătește să dea cale liberă primului tramvai. Craiova și craiovenii îl redescoperă deci după ce, cu ani și ani, fuseseră printre primii care-l fabricaseră. Vă mai aminiți, probabil, de celebrele tramvaie craiovene produse după licența „Pullman", de „Electroputere", cu mult înainte de a se reprofila pe locomotive și aparataj electrotehnic de înaltă performanță.

...Tramvaiul numărul 1 craiovean — un nou și modern tip realizat actualmente la I.T.B. — pornește lin de la Oltcit, de la cunoscuta Întreprindere de autoturisme de mic litraj, de unde am urcat, și prinde repede viteză. Din bariera Carcalului vehiculul intră în dreapta, pe strada Lăpușului, prilej ideal pentru călătorul așezat comod pe banchetă să admire în voie, prin ferestrele transparente, unul dintre cele mai impresionante peisaje industriale și urbane ale țării, cu noile hale ale Întreprinderii de tractoare și mașini „7 Noiembrie"... Întreprinderea de material rulant...

Prima stație. Oprirea nu durează mai mult de un minut-două. În stînga putem vedea, cît ține strada, pe o lungime de aproape un kilometru, „acareturile" din fier-beton ale vestitei citadele „Electroputere". Ți se perindă de îndată prin fața ochilor, de cealaltă parte a străzii, Facultatea de electrotehnică, construcție ultramodernă, zvîcnind spre înălțimi, apoi, asemenea unui Panthenon alb-albăstrui, siluetele masive din beton și sticlă ale Întreprinderii de utilaj greu. Ceva mai spre nord, pe platoul Ghercești, abia-abia întrezărindu-se printre boschețli, Întreprinderea de avioane. Pe această uriașă platformă industrială dispusă pe cîteva sute de hectare lucrează aproape 50 000 de oameni. Un adevărat furnicar, un complex de mare anvergură.

Încă un popas într-o nouă stație, și pătrundem într-un cartier deosebit de frumos, cu spații verzi, cu cămine studențești, cu multe blocuri de locuințe zidite în ultima vreme, cu numeroase etaje, de o arhitectură elevată, plină de fantezie și bun gust. Am lăsat în urmă cvartalul numit Lăpușului. Tramvaiul intră grăbit prin pasajul Căii Bucureștiului, face o scurtă bucă și pătrunde în carosabilul larg, cu cîte trei benzi de circulație pe sens, pentru cu să-și continue nestingherit, nici chiar de stopuri, mersu-i silențios pe cea mai mare arteră de circulație a Craiovei

Ne avîntăm spre inima orașului. Este neasemuită această magistrală care străbate urbea de la un capăt la altul, pe firul drumului european 94, și o împarte inegal în două. Am impresia, totuși, că oricît m-aș strădui nu pot fi un bun ghid turistic. Înainte cu circa douăzeci-douăzeci și cinci de ani, chiar pe aici se întindea un fel de periferie, cu destule magherniță prăfuite, cu străzi înguste, presărate cu hîrtoape și gropi. Cum sînt aceleași locuri azi, privite din tramvai ? Sînt de nerecunoscut. Sînt extraordinare. Mai multe clădiri monumentale se detașează vizibil din acest nou și mare conglomerat de locuințe și industrii alternînd pe patru și zece etaje — Facultatea de tehnologia construcțiilor de mașini, Clubul „Electroputere", ca un adevărat palat de cultură, Întreprinderea de biscuiți și paste făinoase, noua fabrică de pîine, un nou spital, restaurante și magazine. Iar stațiile, iar blocuri și blocuri zvelte, noua piață agroalimentară, renumită și ea în toată Oltenia, și, deodată, strada se lărgește din nou, oferind privirilor Universitatea cu viitoarea Piață a Revoluției în plină construcție, Teatrul Național, binecunoscută bijuterie de arhitectură modernă.

...Intrăm în Valea Vlăicii. Pînă mai ieri, o veritabilă vale a plîngerii, cu prăvălioare, dughene și birturi insalubre, oferind mușteriilor ocazionali acadele, nivită și brîncă, azi ea e un al doilea centru, una dintre mîndriile de necontestat ale Cetății Băniei, înnobilată radical cu construcții monumentale mai vechi și mai noi, precum modernul și confortabilul hotel „Jiul", cu blocuri de locuințe cu 10—14 nivele, Casa Tiluescu, unde s-a născut marele diplomat, strada Tiluescu, Muzeul luptătorilor feroviști și petroliști, Calea Severinului, Grădina Botanică înotînd în aceeași mare pastelată de blocuri moderne și verdeață. De aici, primul tramvai al Craiovei coboară ușor o pantă și trece prin apropierea Casei științei și tehnicii pentru tineret, construcție recentă și ea, face încă o buclă de un kilometru și mai bine cu penultima haltă în Craiovița Nouă, cel mai mare cartier al municipiului, un oraș în oraș, cu o populație de aproape 60 000 de locuitori, însumînd singur peste 20 000 de apartamente. Tramvaiul își continuă triumfal drumul pe magistrala Severinului și, după ce străbate cea de-a doua mare zonă industrială, poposește, în sfîrșit, la porțile Combinatului chimic și ale Termocentralei de la Isalnița.

O cale de peste 18 kilometri... Mai precis, de 18,7 kilometri, că atît măsoară cu exactitate prima linie de tramvai care a început să se construiască aici încă în urmă cu cîteva luni, conform indicațiilor și îndrumărilor expuse date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitelor de lucru făcute la Craiova. Chiar la sfîrșitul anului ce vine, ne-au asigurat edilii locali, reportajul nostru nu va mai fi nici măcar în parte o pură anticipație, ca acum, iar reporterul nerăbdător va călători realmente cu mulțimea chiar pe prima linie de tramvai a Cetății Băniei. O cale dublă, cu treizeci de garnituri de tramvai, cu depou și substații de redresare proprii, cu vagoane silențioase care vor rula pe un postament construit din prefabricate din beton. O investiție valorînd cîteva sute de milioane de lei, cu posibilitatea de a fi amortizată doar în cîțiva ani, așa cum ne asigură de altfel tovarășul Marin Lungu, primarul municipiului. „Și pe cînd și cea de-a doua linie ?" — îl întrebăm. „Într-un viitor nu prea îndepărtat — ne răspunde. Deocamdată, avem de finalizat la termen, pînă la începutul anului 1988, prima linie. Cît privește cea de-a doua, (etapa a 2-a), încă nu am definitivat studiile de principiu, însă ea va porni sigur de la Gară, va ține Bulevardul Gării, va intersecta printr-un pasaj Calea București, intenționînd s-o înscriem spre Parcul Poporului, pînă în Romanești și chiar mai departe, asigurînd astfel transportul, anual, a peste 400 000 de călători".

Așadar, încă o realitate a socialismului victorios în România.

MIHAI STĂNESCU ■

Un prețios jurnal de bord

În cochilia de sticlă a Dispeceratului comunicam cu Golful Persic, cu Strîmtoarea Malacca, cu Marea Nordului, cu Capetown, cu Bosforul, cu Rotterdamul... Comunicăm cu „Bistrița", cu „Dunărea" și „Carpați", cu „Muntenia" și „Crișana", cu numeroase nave românești aflate în marș pe oceanele și mările lumii. Se întîlnesc Tropicele cu Ecuatorul, Marea Roșie cu Marea Baltică, se adună depărtările. Peisajul concret ce intră prin pereții vitrați și spînzurați undeva, deasupra portului Constanța, e contradictoriu. Marea, cu imensitatea ei azurlu-verzuie, enigmatică și tăcută, e contrazisă de forfota cheiului, tivit de nave cu catarge arborînd drapelele a zeci și zeci de țări din lumea largă, cu pădurea de macarale rîoc-de-barză pendulînd brațe largi sub încărcături greoaie, cu trenuri și camioane în du-te vino spre dane. Dispeceru n-au clipă de răgaz, nu se poate schimbu cu ei o vorbă. Telefoane, interfoane, stații de radiorecepție îți asaltează cu mesajele ce vin în avalanșă din cele patru puncte cardinale. Pe turnanta ce mă amețește, ca un film derulat cu accelaratorul, apare un personaj cu o statură impunătoare, deși nu este înalt, pe al cărui trup costumul de ofițer de marină are solemnitate și o rară distincție. Ceea ce îmi atrage mai mult atenția este faptul că urmărește diagramele, trasecle, mesajele unui număr foarte mare de nave, punctînd din cînd în cînd doar o singură propoziție „și asta e tot a mea". Intervin.

Nicolae Mirea este comandant instructor. Șef de secție ce s-ar chema într-o uzină. Aici, în imensa uzină care este acum portul Constanța, răspunde de navigația a 37 de nave, de viața și munca peste mări și țări a 37 de echipaje care însumînd cîteva mii de oameni. Mergînd înapoi pe firul timpului și al trăirii, cei mai mulți ani din cei peste 35 de cînd aparține flotei noastre comerciale a fost în fapt comandant de navă. A fost primul ofițer — lucru foarte rar în orice flotă —, numit, după un sever examen, comandant de navă la 27 de ani. Era atunci vremea unui timp grăbit, vremea dezvoltării impetuoase a flotei comerciale românești. Flotă ce avea nevoie de cadre, de oameni în forță fizică și morală și pe care generația tînără, formată și educată în spiritul convingerilor comuniste, în spiritul conștiinței de sine ca generație menită să clădească o țară nouă, puternică și suverană, îi deținea. România ieșea tot mai mult în lume și trebuia să vină cu valorile ei autentice. Astfel, memoria și biografia lui Nicolae Mirea sînt un prețios **Jurnal de bord** al flotei care a crescut de la o navă la sute și sute, pentru toate tipurile de transporturi, de la cîteva sute de oameni la peste 8 000. Un prețios Jurnal al portului, „unde am cunoscut transportul și încărcatul la circă și unde o nouă meserie a apărut demult, aceea de docher-mecanizator". Al portului ce a ieșit în lume sub pavilion național cu nave fabricate de alții și care are în dotare acum mineraliere și petroliere, fabricate în țară pînă la 150 000 tdw. Al portului care a ajuns să ocupe locul 8 în Europa — după Rotterdam, Anvers, Marsilia, Londra și Hamburg... și locul 14 în lume ca nivel de trafic. Intră și ies anual în portul Constanța, sub aproape toate pavilioanele, peste 3600 de nave.

Nicolae Mirea s-a născut pe malul Dunării, într-unul din orășelele unde băieții cresc cu viscle țintuite în depărtări de ape. La Corabia. Anul crucial 1944 îl-a aflat elev în clasa I primară. În 1950 absolvea Școala de marină din Constanța, făcînd parte din prima ei promoție. De aici încolo „devin contemporan cu tot ceea ce s-a petrecut și înfăptuit în spațiul porții maritime românești. La 23 de ani intră în rîndurile Partidului Comunist Român, fiind deja ofițer III, ca și soțul unei tinere femei ce-și împovăra viața cu așteptarea și cu răspunderea de a crește frumos fiii unui bărbat aflat mereu departe.

Ca ofițer stagiar pe „Sulina", o mică navă atît de mare pentru inconturi, de 500 tdw, a străbătut totuși toate drumurile de pe mările Europei și Orientului. A fost printre primii care a luat sub comanda lor navele din producția națională. „Golațiul" de 4 500 tdw, „Doljul" și altele pînă la „Biruința" — cu numele ei meritat, de simbol — a 150 000 tdw. Le-a purtat ca pe niște vestale, ca pe niște mîndre trofee cu tricolorul românesc în vîrful catargului și la pupa, prin toată lumea. Peste Tropice și peste Ecuator, prin toate climatele, prin toate porturile celebre ale planetei, prin toate pericolele, arătînd că învinge.

Cel mai mult a iubit și a trăit însă pe „Carpați". Această navă nu prea mare dar de o robustețe și de o inteligență și complexitate constructivă de cea mai bună clasă. Cu ea a străbătut nu o dată prin Marea Neagră, via Capetown, prin Strîmtoarea Malacca pînă în Brazilia, de acolo în India și înapoi. Ca și numeroase căi de pe Coastele Atlanticului. De la o cursă la alta echipajul său a lăsat amintiri. Bune amintiri despre o țară cu oameni buni, destoinici și generoși, doritori de prieteni și de pace. De la o cursă la alta înregistra totodată noile cote ale prestigiului internațional al României. În porturi și pe străzi de orașe îndepărtate erau întîmpinați cu cuvintele dragi nouă, tuturor — „Ceaușescu, Pace !". De fapt, întotdeauna a luat cu sine, a purtat cu sine, în mici obiecte semnificative, casa, țara, dorul, amintirile. În salonul „Carpaților" s-a aflat un colț cu harta patriei și un micromuzeu cu păpuși în costumele populare ale tuturor zonelor. La stația de radioficare, cu sfințenie se respecta „ora muzicii populare de-acasă", după discuri alese cu grija semănătorului de sentimente. Într-un sertar al mesei din cabina sa încuie, la plecare, cîteva benzi de magnetofon pe care le scotea numai în noaptea Anului Nou. Indiferent unde se afla, în larg de ocean sau într-un port, echipajul primea mesajele de-acasă. Urările tradiționale, rostite cu vocea soției, a copilului, a mamei... El, comandantul, omul, comunistul Nicolae Mirea, n-a uitat niciodată acest dar simplu și nobil pentru marinarii săi, oricîte treburi ar fi avut și oricîte probleme personale înainte de a porni în cursă. Cum n-a uitat niciodată să cultive mîndria apartenenței la țara de unde vin. Au jucat fotbal pe punte, în timpul liber, să se amuze și să se deconecteze, dar și pentru prestigiu. Cu echipajele sale de pe „Carpați" și de pe „Dolj" a cucerit de două ori „Cupa Londrei", reputată întrecere sportivă marinărească între cei care trec, de mai multe ori pe an, prin marele port al capitalei britanice. Cu echipajele sale a salvat nu o dată nave sub pavilion străin aflate în pericol. Dintr-o datorie marinărească și umanitară elementară, dar și ca o datorie față de reputația omenie românească. Întotdeauna sudarea colectivului — „care dă forța colectivului" — i-a fost o profesiune de credință. Profesiune de credință, o știm cu toții, a comunistului devotat. În 35 de ani a trecut prin multe dar, îromediabil sentimental, cum se definește, într-o singură împrejurare a plîns. Se afla la Istanbul într-un Cazinou, unde a descoperit o inscripție ce consemnează că primul care a pus pe note muzica turcă este Dimitrie Kantemiroglu. „Dimitrie Cantemir, domnul și iluministul nostru". Suflet de român crescut în respectul și dorul de istoria patriei.

CICI-IORDACHE ADAM ■

Foc continuu pentru realizarea investițiilor

Caransebeșul competitiv

...pînă către anii '960, dacă nu și mai bine, dincolo de ultimele case, răzlețe aici, din marginea orașului Caransebeș, paralel cu drumul către Oțelul Roșu, a existat o zonă de teren bălțit, plin cu stuf înalt și trestie : „Pipirig" îi spuneau oamenii acestei zone destul de întinse și țin minte cum, pe vremea copilăriei mele, ea reprezenta bucuria țîncilor care pătrundeau aici spre a-și găsi „bețe de undiță" — noaptea însă, devenind imperiul țînțarilor și orăcăimii... Și tot pînă către anii '960, într-un grup de elevi din Lugoj, care veniseră să-și petreacă vara într-o tabără instalată în incinta liceului „Traian Doda" din Caransebeș, se afla și Tache Sava.

Astăzi, zona Pipirigului nu mai există de mult, terenul a fost secat și pe acest teren s-a ridicat — începînd să producă din 1971 — ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII METALICE-CARANSEBEȘ — al cărei actual director nu este altul decît inginerul **Tache Sava**, fostul elev din Lugoj, și care a împlinit venerabila vîrstă de... 42 ani.

Începutul a fost modest : un colectiv eterogen, format din 150 de oameni (mulți navetiști, „gugulani cu care cu mere" de prin Obreja, Zervești, Jupa, Glimboca — de pe văile Bistrei, Sebeșului și Timișului mai bine spus — mai mult agricultori, sau timplari în cei mai fericit caz, nicidecum „fierari"), s-a apucat mai întîi să producă niște grinzi metalice pentru Uzina de Autoturisme din Pitești, care nici ea nu avea, la acea vreme, firma pe care ne-o înfățișează astăzi.

O „fișă de existență" a acestei întreprinderi — produs tipic al anilor de după cel de al 9-lea Congres al partidului, moment ce a deschis orizonturi largi schimbînd radical însuși ritmul dezvoltării nu poate omite, ca un prim reper al mîndriei constructorilor caransebeșeni, anul 1983, și iată de ce : pînă atunci, și dealtfel firesc, noua întreprindere bănățeană se dezvoltase, ca să zicem așa, „în aripa Reșiței" ; or, anul 1983 a marcat de fapt desprinderea de această benefică tutelă, odată cu asimilarea producției de turbine hidraulice — reușită de mare performanță, realizată pe plan local, spre satisfacția tuturor locuitorilor urbei : cu asta, odată mai mult (pentru că nu trebuie să uităm, acum, nici reușitele de profil și de export ale celor de la I.P.L. — firește însă, acestea din urmă fiind de o cu totul și cu totul altă factură !), Caransebeșul se înscrie pe orbita competitivității republicane, și nu numai republicane.

Astăzi, producția I.C.M.-Caransebeș reprezintă peste o jumătate din întreaga producție a orașului ! Rapid, în ritmul caracteristic epocii pe care o trăim, întreprinderea a trecut la producerea de boghiuri pentru locomotive — echipînd cu boghiuri, într-un singur an de pildă, cca. 200 de locomotive de diverse tipuri produse la „Electroputere"-Craiova și „23 August"-București. Realizează o largă și totodată pretențioasă gamă de echipament energetic (construcții metalice pentru cazane abur ; echipament hidromecanic ; turbine hidraulice pînă la 10 MW ; micro-turbine, precum și o serie de diverse construcții metalice industriale. „Dacă oamenii noștri au fost mai întîi lemnari, apoi... fierari, acum sînt **constructori** ! — mi-a spus la un moment dat directorul marei întreprinderi".

Pentru că — și la dimensiunile orașului meu natal — întreprinderea este într-adevăr mare, nu numai prin performanțe, dar și prin ea însăși. Personalitatea proprie întreprinderii a fost dată, în primul rînd — și în perioada ca să zicem așa „romantică", adică în anii cei dintîi și poate cei mai grei — de infuzia de tinerețe, acest tineret fiind mai ales curajos și lipsit de prejudecăți : a urmat o a doua infuzie, cea realizată de către Liceul industrial nr. 1 din localitate (muncitorii) și Institutul politehnic din Timișoara (în ceea ce privește specialiștii). Și reține cuvintele lui Ilie Urecheatu, secretar de partid și președintele C.O.M. pe întreprindere : „În fond, toate cadrele de conducere actuale sînt crescute și formate aici, în această unitate ! Și este drept, pentru că acei sosiți de la Timișoara, cîți au fost, au sosit aici mai demult, iar cei alți, cei proveniți din liceul pomenit, sînt de-ai locului, adică ai întreprinderii chiar, liceul industrial nr. 1 fiind patronat de însăși I.C.M., aducînd anual în întreprindere cam 250 de noi cadre.

Întreprinderea însăși reprezintă de fapt un orășel, în orașul Caransebeș : noul centru al Caransebeșului — aflat în plină construcție — este locuit, în marea majoritate, de lucrători de la I.C.M. Aceștia beneficiază, printre altele, de 4 cămine de nefamiliști, grădinițe, creșe, o cantină-restaurant al cărei interior rivalizează cu „cel mai lux a-ntîia local al orașului !" (plus trei micro-cantine care servesc direct masa în secții) — și o sală de sport (a cărei schelărie a fost realizată tot de către „performerii" întreprinderii), și un stadion în toată regula (construit, prin muncă voluntară, alături de cel mare, cel „clasic", unde joacă o echipă din... „C"), semn, iată, că micronul și mingea pot trăi laolaltă într-o splendidă și pașnică concurență.

Nimic nu mai amintește aici de **Pipirig**... !

Întreprinderea își face un punct de onoare din faptul că absolut toate contractele la export au fost onorate : piese de schimb pentru material rulant (în China, R.D.G., Polonia, Bulgaria etc.) ; construcții metalice industriale pentru fabrici de ciment (în țările arabe) ; participări diverse împreună cu firme prestigioase. De altfel exportul direct, cît și cel indirect (la piese și ansamble pentru locomotive, de pildă), reprezintă în cadrul producției I.C.M.-Caransebeș, cca. 35% din producție. Iar în ce privește contribuția internă, iată încă o replică a aceluiași Ilie Urecheatu, reținută în timp ce vizitam imensele hale și în care subsemnatul urmărea, străcurate ici și colo printre uriașele utilaje metalice — diverse glastre cu flori, de un roșu nemaipomenit : „Nu există, astăzi, o investiție, în țară, în care să nu se găsească măcar un singur reper făcut aici, la noi !"

...Nimic nu mai amintește — în Caransebeșul meu de astăzi — de **Pipirig**.

HORIA PĂTRAȘCU

Întîrziere greu de justificat

Nu întîmplător această uzină a fost amplasată la Deva, un oraș aflat la distanțe relativ egale de Teliuc, Ghelar, Valea Jiului, Brad și Certej. Confecționarea pieselor de schimb și repararea utilajului minier din zonă și din întreaga țară au impus această uzină ca pe o nevoie stringentă. Așa se face că proiectul Uzinei de piese de schimb și reparații utilaj minier a început în 1976, e drept că într-o variantă mai mare, cu un fond de investiții aproape dublu. În cele din urmă proiectul a fost redus și executarea lui a început în martie 1982, avînd ca termen de predare luna noiembrie a anului 1983. „Am trecut la soluții mai economicoase, la restringeri de spațiu pentru a ne putea încadra în datele stabilite" spune Gheorghe Barbu, din partea I.C.I.T.P.L.C.I.M. — proiectantul general al întreprinderii. Proiectantul a stat mereu pe șantier, punînd de acord realitatea cu desenul. Constructorul a făcut eforturi dar de multe ori a bătut pasul pe loc. Beneficiarii au preluat întreprinderea mai repede spre a da și ei o mînă de ajutor la încheierea investiției. Și cu toate acestea, termenul de predare n-a putut fi respectat. Din 1983 el a fost mutat un an mai tîrziu. Apoi încă un an și încă unul. În 1986, uzina de la marginea orașului Deva începe să miște. Parțial, ea a început să producă de la 1 ianuarie 1986. În 7 ianuarie 1986 în municipiul Deva s-a turnat prima șarjă de oțel. Pînă la această oră, uzina a turnat peste 80 de șarje, o performanță modestă, dar performanță, dacă ne gîndim la avatarurile dării sale în folosință. Dar în ciuda acestui fapt, Uzina de piese de schimb și reparații utilaj minier din Deva este departe de a fi terminată în adevăratul înțeles al cuvîntului, adică la parametri proiectați, la nevoile economiei naționale. Pentru punerea în funcție a întregii capacități a turnătoriei de la Deva s-a dat un nou termen: luna august a anului 1986. Va fi respectat măcar acest ultim termen ? E greu de spus. Organele locale de partid au analizat și răsanalizat situația. O ședință a biroului municipal de partid s-a ținut chiar în uzină. În ciuda sprijinului și interesului real de care se bucură, investiția mai suportă încă multe semne de întrebare. Proiectantul a predat toate proiectele în termen. Mai mult, a urmărit construcția pas cu pas, și la neconcordanțele apărute pe viu, a modificat de comun acord cu constructorul și beneficiarul. Constructorul, T.C.M.M. — Cluj-Napoca a încercat să se achite de sarcină. Dar era pentru prima dată în fața unui asemenea obiectiv. Nu mai construise nici o turnătorie. În plus, nu avea suficientă forță de muncă bine calificată. Avînd sediul în Cluj-Napoca, o mare parte din personalul tehnic și chiar din cel de execuție, se afla într-o permanentă mișcare, încheiată cu plecările de cîmbătă și cu întoarcerile de luni. Conducerea întreprinderii, realizînd tergiversarea lucrării din diferite motive, a preluat de la constructor executarea unor lucrări. În ciuda sprijinului acordat prin preluarea unor lucrări, constructorul s-a chinuit să finalizeze investiția. Și a făcut-o cum a putut, nereușind să se descurce mai ales cu problemele de aprovizionare. Pentru a nu sta degeaba, cei care așteptau deschiderea întreprinderii au preluat de la constructor lucrări în valoare de 10 milioane. În loc să primească întreprinderea la cheie și să înceapă producția, muncitorii au lucrat la instalația de ventilație, la montarea de utilaje, la instalațiile electrice, termotehnice, hidrotehnice. În ciuda ajutorului primit, constructorii au încercat doar să facă față în mod rezonabil. Dar finisările au ieșit cum au ieșit iar proiectul pe alocuri a fost respectat după posibilități. În momentul în care constructorul s-a retras, paralel cu producția zilnică, muncitorii uzinei au mai continuat cîteva luni să lucreze la remedierile rămase de la constructor.

Dar cele mai mari probleme le-a ridicat utilajul. Întregul necesar de utilaje ar fi trebuit să se afle în incinta întreprinderii de la sfîrșitul anului 1983. Și acum, în 1986 încă mai sînt de venit. Nu funcționează decît unul din cele 4 cuptoare cu arc electric prevăzute prin proiect. Principalii furnizori. Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca, Electroputere din Craiova și Independența din Sibiu au fost și campionii întîrzierilor .Cuptoarele de tratament termic n-au putut fi livrate pentru că materialele necesare Independenței includeau și o serie de produse de import pe care nu le-a primit. Pentru unul din cuptoarele de tratament termic s-a dat o soluție tehnică nouă, care implică un material din țară. Dar Independența Sibiu nu are nici acest material. Conducerea uzinei a început o cursă de procurare a acestui material (oțel inoxidabil) depunînd toate diligențele pe lîngă alte întreprinderi, posibile posesoare de un anume oțel inoxidabil. A căutat la Călan, la Hunedoara, la Chișcădaga, la Mintia, dar fără folos. Probabil că pînă la urmă vor izbuti. La celelalte trei cuptoare nu a mai rămas nici soluția inițială, nici cea modificată. Tot Independența mai are de livrat o mașină de impușcat miezuri. Beneficiarii nu cunosc motivul întîrzierii, dar pentru cît procomplet. Deci nu funcționează. punere în funcțiune a uzinei de „De 6 luni ne chinuim cu uscătorul de nisip dar furnizorul nu a procurat regulatorul de gaz al arzătorului așa cum a fost în proiect. Noi ne străduim ca la 15 aprilie să punem în funcție un flux minimal" (ing. Ioan Avram, directorul uzinei).

În aceste zile eforturile de duc se descurcă și cu singura mașină livrată. Uscătorul de nisip realizat de C.U.G. Cluj-Napoca a fost livrat. Dar nu la Deva continuă pe toate planurile. Se fac demersuri către furnizorii de utilaje care încă mai amînă livrările din motive întemeiate : nu au materiale sau aparate. Constructorul s-a retras. Și-a luat oamenii și materialele și a plecat la Cluj-Napoca. Oamenii întreprinderii au terminat remedierile și și-au canalizat eforturile pe producție. Dar mai mult decît îngăduie dotarea nu pot produce. Punerea în funcție a cuptoarelor de tratament termic nu ține de ei. Aparatura necesară celor 2 cuptoare cu arc nu va sosi decît în septembrie. Deci ultimul termen, cel din luna august, are și el un mare grad de probabilitate. În plus, prea multă lume nu se înghesuie la această uzină. În ciuda dimensiunilor turnătoriei, a fost și o greșeală de încadrare, adică într-o grupă de ramură, ceea ce îi văduvește pe lucrători de anumite drepturi. Avînd la îndemînă alte întreprinderi apropiate cu încadrare adecvată, oțelarii, turnătorii și cei care lucrează în domeniu le preferă pe acestea și ocolesc uzina din Deva ,deja cunoscută ca instituție cu probleme. Dar ele nu țin de conducerea întreprinderii, serios implicată în rezolvarea situației. Dificultățile, și așa multe în prima fază și depășite cu mari eforturi nu țin de ea, ci de furnizorii de utilaje. Aceștia acuză aprovizionarea cu materiale. Constructorul nu mai emite nici o pretenție. Și-a luat catrafusele și se bucură că a scăpat de o belea. Și astfel toate au rămas pe capul întreprinderii și a Centralei miniere Deva, cea care trebuie să facă față insistentelor cereri venite de la unitățile din Valea Jiului, din preajma Hunedoarei sau de la minele Bradului. Și zilele trec și al nu știu cîtelea termen de punere în funcțiune la întreaga capacitate mai amenință o dată.

CORNEL NISTORESCU

Mireasma anotimpurilor

Surprind întîmplător un grup de trei tinere ce admiră produse purtînd emblema Întreprinderii de cosmetice „Farmec" din Cluj-Napoca. Aleg cîte un deo-parfum. Fiecare preferă o altă notă de parfum, cumpără tuburi de culori diferite și vorbesc cu regret că lipsește ultimul produs „Farmec"—16. De aici și pînă la ideea de-a face o vizită în întreprindere, nu e departe. Cu multă amabilitate, inginerul șef Alexandru Coroian mă ajută să surprind secvențe din activitatea colectivului de oameni specializați în domenii distincte : șampoane, emulsii, creme, deodorante, produse de uz chimico-casnic. Fără a încerca o indiscreție gratuită, întreb de noul produs „Farmec"—16, care e apreciat pe „piață" și aflu că nu acesta poartă cel mai nou act de naștere semnat de compartimentul cercetare tehnică. Farmacista Ileana Meșter îmi vorbește cu însuflețire de „Gerovital-Plant", realizare a minților iscoditoare din colectivul căruia îi aparține : „Este o gamă nouă, obținută prin colaborare cu catedra de botanică din I.M.F. Cluj. Ne-am documentat mult orientîndu-ne spre produse bazate pe extracte vegetale, de o calitate superioară celor ce folosesc aromele sintetice". Cum s-a născut produsul, ce probleme s-au ivit ne relatează chimista Eugenia Coroian. „Creatorii de noi produse au gîndit o modalitate de modernizare a producției venind în întîmpinarea cumpărătorilor cu „rețete" cosmetice „en vogue". Colaboratorii noștri au obținut extractul și înglobatorul vegetal pentru emulsii. S-au făcut multe probe, încercări mai mult sau mai puțin concludente pe moment, produsul a fost apoi modificat după efectele dorite. Cele mai complicate teste au fost trecute cu bine și „Gerovital-Plant" a primit avizul de fabricație fiind inclus în planul de producție al anului 1986".

Ideea întoarcerii la natură, a recurgerii la extracte vegetale a primit o consistență nebănuită în obținerea „Gamei anotimpurilor". Desigur, ideea nu este întru totul originală, ci aparține unei orientări noi ce preocupă specialiștii din întreaga lume. Creatorii de noi produse de la I.C. „Farmec" Cluj imbuteliază în tuburi ieșite dintr-un bănuț metalic mireasma anotimpurilor. Parfumurile au fost alese cu mult rafinament de Viorica Oprițescu. S-a căutat stabilirea unui acord deplin între anotimp-parfum-culoare design-personalitate. Chimistul Adrian Pătruț cunoaște toate secretele acestei surprinzătoare interferențe. „Studiile de specialitate efectuate au dus la depistarea legăturii directe dintre tipul de personalitate și nota de miros, de parfum. Problemele tehnice ale acestui capitol au solicitat din plin compartimentul nostru de cercetare. Am alcătuit o reprezentare grafică a opt variante de combinații de culori care reușesc să sublinieze această corelație. Deși poate părea incredibil, există contraste în gama preferințelor față de combinația culoare-parfum la femei și bărbați. S-au făcut multe testări și concluziile se bazează pe date statistice. „Mireasma anotimpurilor este un deo-parfum ce cuprindea inițial variantele : Primăvara verde, Vara albastră, Toamna violet, Iarna gri, fiecare culoare presupunînd coordonatele moderne ale relației cu parfumul. Le vom întîlni, au peste foarte mult timp, modificate : Vara aurie, Toamna ruginie. Deo-parfumul primăverii aduce cu sine mireasma pămîntului trezit la viață, prospețimea ierbii crude și a iliacului înflorit. Vara aurie culege întreg mirosul florilor de cîmp, al finului proaspăt cosit, iar mireasma anotimpului cel mai bogat conține parfumuri exotice cu aroma roadelor coapte. Nici deo-parfumul iernii nu e mai prejos, răspîndește adierea coniferelor. Curînd, omul modern va alege cu mare plăcere noile produse „Gerovital-Plant" și își va tălmăci personalitatea prin minunatele parfumuri ale „Gamei anotimpurilor".

MARGARETA MUREȘAN

Mereu mai bun, pămîntul bun al țării

Dăbuleni, comună care a învins

Pînă nu demult, cei care coseau iarba din parcurile Craiovei erau țăranii din Dăbuleni. În privința asta s-ar fi putut zice că ei erau senatori de drept. Nimeni nu-și punea în gînd să tăgăduiască dreptul lor, statornicit cu vremea. Și nu atît banii îi interesau, cît finul pentru vitele rămase acasă. Iar drumul pînă la Craiova, destul de lung, de aproape 100 de kilometri, lor trebuie să le fi părut, fără îndoială, destul de scurt. Această lipsă de preget face parte, la urma urmei, chiar din istoria comunei, fiindcă a fost și rămîne o însușire a celor din Dăbuleni de-a nu se speria de lungimea nici unui drum. Gîndul că ar avea de străbătut distanțe mari nu le-a turnat niciodată plumb în picioare. Nu mi-a spus-o nici unul atît de limpede, dar limpede este și ceea ce am simțit că vor să dea de înțeles : firea omului s-a alcătuit aici nu numai din temeinicia zilnică și aspră a muncii, ca pretutindeni, dar și dintr-o anume îndrăzneală și-o frămîntare a minții care l-a împins uneori dincolo de hotarele comunei lor, pe drumuri ce ajungeau a fi cunoscute de țăranii din Dăbuleni doar pe măsură ce înaintau de-a lungul lor. Ei fiind, s-ar putea spune, niște exploratori.

Este posibil să încapă un anume răsfăț atunci cînd stau să vorbească despre ei, dar fără îndoială că, pentru a fi crezute, cuvintele nu trebuie să poarte ștampilă de notariat atunci cînd cei din Dăbuleni spun că nu e dată să vină la București și să nu întîlnească vreunul de-al lor pe stradă, prin vreo instituție, te miri prin ce loc. Într-o vreme se recunoșteau după traista în carouri negre și albe, ca o tablă de șah, țesută din lînă aspră, de țurcană. Iar adăugirea firească pe lîngă un asemenea act de identitate ar fi și-aceea că nici unul dintre ei nu s-a născut să fie atît de nevrednic încît să vină acasă cu traista goală.

Acasă îi aștepta o mare albă de nisip. La Dăbuleni, pînă și temeliile caselor tot în nisip sînt săpate. Comuna se află în sudul Olteniei, unde nisipurile de pe malul Dunării s-au tot întins și mînate de vînt au acoperit pămînturi altădată roditoare. În această vălurire continuă, nu-i de mirare că s-a întîmplat uneori ca oamenii să semene într-un loc și să fie nevoiți să plece după aceea în căutarea semințelor răsărite într-altă parte, atunci cînd vîntul nu le risipea de tot. De aceea a mai fost nevoie ca țăranii din Dăbuleni să fie și cercetători, s-ar putea zice, într-o măsură mai mare decît alți țărani, pentru că era de aflat aici în primul rînd ce plantă puteau să înrădăcineze ei mai adînc în stratul de nisip. Vița-de-vie a fost una dintre ele, neîndoielnic. Astăzi, la Dăbuleni se mai află încă petice de vie ce-au fost plantate, se zice, pe vremea domnitorului Cuza. Radu Mărlei, Marin Vances, Stănică și Mitu Dîrman sau Ion Cîmpoieru sînt cîțiva într-ale căror case se poate bea un pahar de vin din via plantată de bunicii sau străbunicii lor. Iar felul în care au fost plantate viile acestea merită a fi știut. Prin stratul de nisip gros de cinci-șase metri oamenii săpau șanțuri pînă ajungeau la pămîntul galben, argilos, și acolo plantau via. Pe măsură ce creștea, îi acopereau tulpina cu nisip și o ramificau în fiecare an, iar după șaptezeci ani de trudă, cînd ajungeau la suprafață, acopereau șanțul și netezeau locul printre tulpinile răsfirate în linie ; oricît ar fi vălurit nisipurile, tulpinile rămîneau ancorate de butucul rămas jos, în lutul mereu umed. În locurile înșiratele și Săliște, mai ales, au rămas vii plantate după o astfel de agrotehnică specifică Dăbulenilor. Cele trecute în zestrea C.A.P.-ului au fost modernizate, înălțate pe spalieri și în urmă cu nu prea mulți ani, spune inginerul Vergică Șovăilă, pe cînd lucra ca șef de fermă, a reușit să obțină Meritul Agricol pentru o producție medie de 16,5 tone la hectar, pe anumite suprafețe, recoltînd din aceste vii chiar și peste 30 de tone de struguri la hectar. Inginerul Vergică Șovăilă este președintele Consiliului unic agroindustrial Dăbuleni și ceea ce vrea el să dea de înțeles prin acest exemplu este că țăranii de-aici erau „exploratori" nu numai în largul lumii dar și, cum se vede, pe-acasă.

În întîmpinarea dîrzeniei lor, a luptei lor necurmate pentru ca nisipurile să devină cît de cît roditoare, a fost nevoie în vremurile mai noi de mijloace care să continue, cu temeiuri științifice, agoniseala de experiență cîștigată de acești țărani deștepți și harnici. În urmă cu vreun sfert de veac a fost înființată aici o stațiune de cercetări agricole. La 14 septembrie 1981 stațiunea a fost vizitată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și cu acest prilej s-a stabilit ca experiența acumulată aici să fie extinsă în toate zonele din țară cu terenuri nisipoase. Cît îi privește pe țăranii din Dăbuleni, e limpede că ei n-au lăsat să treacă pe-alături norocul de-a putea să lucreze alături de cercetătorii științifici de la stațiune, după tehnologiile stabilite și verificate de către aceștia. Terenurile din jurul comunei sînt cuprinse în sistemul de irigații Sadova-Corabia și are și acest fapt o importanță, de bună seamă, dacă ținem să ne explicăm cum s-a reușit ca pe nisipurile acestea să se obțină recolte de frunte în județul Dolj. Fără îndoială că, la Dăbuleni, o producție de peste 5 000 de kilograme de grîu la hectar a fost și este un eveniment. Altădată, spune primarul Oprea Gae, grîul nu creștea deloc la Dăbuleni, numai secarea se mai putea lipi de nisipurile acestea iar oamenii făceau rost de grîu urcînd spre satele aflate mai la miazănoapte, pe unde vindeau vinul, din care aveau din belșug, și lemn de salcîm sau pește. Astăzi, mai zice primarul, ar fi ușor de înțeles de către oricine tihna și bucuria clipei cînd oamenii pot cumpăra chiar în satul lor, de la brutărie, pîinea pe care brutarii din Dăbuleni se pricep s-o facă întotdeauna bună. „Fiind și asta o prestare de servicii, chiar cea mai importantă dintre toate, zice la rîndul lor Oprea Rădu, președintele cooperativei comunale de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor. Noi facem aici 5 tone de pîine în 24 de ore iar brutăria lucrează chiar 24 de ore. Vindem pîine, într-un an, de 4 milioane de lei. Altfel, producția sectorului nostru de industrie mică se ridică la 15 milioane de lei pe an. Cît privește volumul desfacerilor de mărfuri, ei ajunge, tot într-un an, la aproape 60 milioane de lei. Dăbuleni ve o comună bogată, așa apare ea astăzi, din orice parte ar sta cineva să privească viața oamenilor de aici". Semnele acestei bogății fiind nu numai cele aproape o sută de case cu etaj sau cele vreo cinci sute de mașini „Dacia" dar și multele mii de oi pe care ciobanii satului le scot la iarbă pe lunca Dunării.

Bogăția acestei comune este, să recunoaștem, o mare izbîndă pentru țăranii aceștia care nu s-au risipit spre locuri mai prielnice, așa cum vîntul le risipea nisipul de sub tălpi. Ei plecau altădată prin lume, cum se zice, după o pîine, dar n-au uitat să se-ntoarcă în vatra casei lor. Altfel n-ar mai fi ajuns Dăbulenii să aibă peste 16 000 de oameni și să fie, după cum spun unii dintre aceștia, cea mai mare comună din țară.

Peste vitregia naturii, ei au întrevăzut întotdeauna un orizont de speranță. Acum se poate zice că ei, oamenii aceștia, au învins. Au învins pentru că au luptat.

DUMITRU ELIADE ■

Cum vine dimineața la Războieni

Orașul Războieni nici măcar nu există. Numele acesta circulă prin cărțile de istorie, pe hărți și mai ales în mersul trenurilor și toată lumea trăiește cu sentimentul că e vorba de un burg transilvan din categoria celor vechi și discrete. Dar lumea nu are timp, trece prin gară și zice „Războieni", cu sentimentul că a trecut pe lîngă un oraș pe care n-a apucat să-l vadă. Și cînd o iei din gară pe aleea mărginită de plopi te aștepți la o atmosferă cît de cît citadină, ca să descoperi că nu te întîmpină decît țărani plecați la moară, pregătiți să lase la cîmp, săpînd grădina și ieșind cu animalele la cîmp. Războieni nu-i nici măcar o comună. Cînd am ajuns și am întrebat de primărie, o femeie a căzut pe gînduri, puțin contrariată. Noi n-avem primărie ! Primăria noastră-i la Ocna ! Deci Războieni nu-i decît un sat mai cunoscut chiar decît o seamă de orașe mici. Iar dimineața, satul te întîmpină cu aerul său somnolent, cu femei dereticînd prin curți, cu copii îmbrăcați prin somn, cu oameni care își poartă sapa pe bicicletă, cu care încărcate pornite spre cîmp. Cum primărie nu era, cum muzeu, cafenea, și alte instituții necesare la prima oră nu se găseau pe aproape, singura soluție de a petrece o dimineață într-un sat a rămas tot C.A.P.-ul.

Am intrat într-o curte largă, populată cu căruțe, tractoare, camioane, cu lume venită pe jos și pe biciclete spre a prinde răsăritul soarelui pe la ferme. Sediul nu era decît o clădire veche, întreținută în stil de gospodărie colectivă. Scările scîrțîiau și ușile aveau fixate lacătele celor cu program de la ora 8. Ușile președintelui și inginerului șef erau deschise. Într-o încăpere mirosea a fum, a mîncare și-a tărie. Ieri a fost sărbătoare, spune cineva. Ce sărbătoare a picat vineri ? Ieri am încheiat tot ce trebuia la cîmp. Și le-am făcut tractoriștilor o sărbătoare. Acum tractoriștii tropăie pe lîngă mașini. A trecut sărbătoarea și-au luat-o de la capăt. Un camion va pleca după răsaduri de roșii. Șoferul îi dă motorină cu găleata. Dintr-un grajd, un țăran ține cu un car cu boi. Cară gunoiul. În fața clădirii, un tractorist modifică o semănătoare. În acele zile mai aveau oarece treburi cu fasolea. Omul se grăbește ca să nu-l prindă soarele. Inginerul Florea Marius pleacă la Mirăslău după furaje. Se subțiază stocul și vor să aibă provizii de siguranță. Un alt tractorist mai caută o găleată de motorină. Vasile Chioreanu, calificat la turneul final al mecanizatorilor din România, pleacă la fertilizat. Măi Vasea, te trezișl bă ? îi strigă unul de la grajd și Vasea ridică mîna. E un semn de salut în criză de timp. Ca din pămînt, în preajma serelor, răsar cîteva femei în vîrstă. Udă castraveții, udă fasolea. Ce faceți ? Ia, ne-am luat cu dimineața și le dăm niște apă ! După amiază, cînd o da căldura, ne ascundem în solarii. Cooperativa de la Războieni și-a construit cîteva solarii pe pămîntul din curtea prea largă. E cineva bolnav ? întreb într-o doară. Eu, răspunde inginerul șef. Afară e frig, un frig tăios de primăvară și aerul umed face fumul greu, apăsător. Se lumînează în grabă și din coșuri fumul se risipește prin curți iar lumina nu face decît să trădeze nesomnul acestui sat trezit de cîteva ore. Cei mai mulți „războinici" din Războieni lucrează la Ocna Mureș. Fac naveta la marele combinat și abia spre seară, după ce se întorc, mai au puțin răgaz pentru pămînt. Fac și ei ce pot. Ei nu intră în diminețile satului decît ca niște umbre grăbite spre stațiile de autobuz. Așa că președinta, Letiția Antonie se bizuie pe mai puțini bărbați. Unul dintre ei e chiar inginerul șef. Are 37 de ani și a jucat rugby la Cluj-Napoca. El duce în spate marea grămadă de necazuri a fiecărei zile. E și dispecerul pămîntului, omul cu tehnica. Se îndoaie de somn și cînd intrăm în grajduri, mirosul tare al amoniacului are efectul unei cafele. Printr-o fereastră se strecoară o primă rază de soare. Maria Ciulea clătește ultimul bidon. E ceva lapte ? Cît e atîta e, zice femeia. Aproape 150 de vaci sînt grele, mari, bortoase. În cîteva zile miracolul naturii se va împlini. Dinspre moară se aud lovituri de ciocan. Vasile Matei pune ceva la cale. S-a apucat de lucru cu noaptea-n cap. El e și fierar, și potcovar, și electrician, și mecanic de întreținere. Du-te femeie și vino mai tîrziu, îi zice el Susanei. Susana Boko a venit cu o treabă. Pe Matei îl arde alta și nu poate să scape de femeia care îl cheamă undeva. Termin și vin, tu nu auzi, îi zice el enervat că nu-i iese ceva. Prin fața lui trece un bărbat șchiop cu o bicluscă lungă. Ai noroc, mă Vasile. E căruțaș. Să vii să-ți ung osia ! Căruțașul mișcă din cap și își vede de treburi. Se grăbește și merge greu. Ajunge la căruță, urcă pe scîndură și dă bice. E mult pînă la cîmp, chiar și cu cai buni. De inginerul șef se apropie un bărbat cît un munte. E singurul care rivalizează la statură cu fostul rugbyst. Îi întinde o hîrtie. E scrisă citeț, artistic, în stilul marilor copiști de pe vremuri. „Ăsta-i artist și ca magazioner și ca scriitor". Inginerul șef îi semnează nota pentru furaje. Magazionerul a fost secretar de sfat, soldat pe front, om trecut prin multe. E din „grupa bătrînilor" pe care se bazează cooperativa. Din ea fac parte și Ioachim Liteanu și Carol Sicio-di. Liteanu e un electrician, pensionat. A lucrat la Cîmpia Turzii și s-a retras la C.A.P. El e depanatorul satului. Carol face cărute. Sînt cîțiva oameni pe care totdeauna dimineața îi prinde în curte. Vreți să ne dezbrăcăm ca să intrăm la porci ? Nuuu ! Soarele s-a ridicat ca o minge sărită din valurile orizontului. Agitația din curtea cooperativei scade încet. Abia mai apare cîte un om. Îți vine să zici că e duminică și n-a venit nimeni. Lumea s-a risipit prin grajduri, pe cîmp, prin grădini. Se aude ciopotelul școlii. Peste cîteva minute aveam să-l văd pe copii cum sapă rondurile de flori de sub ferestrele claselor. Și-n poarta cooperativei, răcît, vorbind pe nas, fostul rugbyst, inginerul șef Ioan Bodean stă cu mîna streașină în dreptul ochilor :

— Uite că ne vine camionul de la Ocna !

Și apoi se întoarce spre mine:

— Va să zică ați văzut și orașul Războieni ! Ride. Aici, noi sîntem primăria și pămîntul e instituția aferentă.

Războienii nu-s decît un sat transilvan semănînd cu Lancrămul. La un moment dat eram tentat să cred că este mai celebru decît merită că gara l-a făcut mai cunoscut decît pămîntul. Dar pentru aceste dimineți trăite ca niște zile pline, merită un gînd legat nu numai de trenuri. La Războieni toate diminețile se leagă de pămînt. Și-n gară auzi mereu întrebarea, la ce oră vine acceleratul de Cluj ? Și de cum ajungi în sat ea se schimbă. Oare cît grîu ne-o ieși în vara asta ? Și peste toate, ca o promisiune, fierbinte și limpede, se ridică soarele.

BOGDAN NISIPOIU ■

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

Fete care își fac singure zestrea

„Un basm cu pajuri și cu zmei începe-acum o fată..."

Globul Crainvei este un sat proptit în Iablanița Banatului. Un sat ce rotunjește comuna. La numărul 151 e o casă înaltă și frumoasă, cu porți falnice, în care locuiește familia Boroaică: Romulus și Floarea. Și cum, prin părțile locului, la numele de familie se mai adaugă unul, un fel de „renume", Boroaică e mai cunoscut prin formula următoare: „Boroaică a lui Bojinescu". Nu știe nici el exact de unde vine cognomenul de Bojinescu, s-a pierdut în timp, cert este că toți cei ai lui sînt un exemplu de cinste, corectitudine și, se înțelege, un exemplu de muncă. Romulus și Floarea sînt de aceeași vîrstă, cu puțin trecuți de cincizeci de ani. Pe lîngă toate realizările pe care le-au avut în viață (au o casă frumoasă, multe animale, cei mai frumoși cai din tot ținutul) Romulus și Floarea au 11 copii care le umple viața.

Stați puțin să opresc moara, zice Floarea: nu prea vă înțeleg. Și femeia își șterge mîinile albite de făină, pe șorțul cu care e încinsă peste brîu. Este o femeie în care anii, parcă, s-au strîns mai repede, dar trăsăturile i-au rămas încă frumoase. Se așază pe o margine de laviță într-o cameră unde două tinere țes. Îmi întinde o farfurie pe care s-o folosesc drept scrumieră și iar zice: La noi nu fumează nimeni. Nici noi, nici cei bătrîni n-au fumat și nici copiii... Vorba ei, autoritară, mă face să sting țigara. Este acel tip de țărancă care vorbește puțin fără prea mare bucurie. Nu înțelege de ce i-am bătut în poartă și, aflînd rostul venirii mele aici, modestă, îmi oferă alte cîteva adrese de oameni gospodari și cu mulți copii din sat despre care aș putea scrie. Eu rămîn la ei însă, și Romulus, ca orice cap de familie, prinde glas mai repede și începe să povestească cum a făcut armata la pompieri, tocmai în Ploiești. Pare că amintirea despre armata pe care a făcut-o Romulus la pompieri a rămas punctul de referință al familiei... Ai vrut să-ți lași mustață și nu te-am lăsat, zice Floarea, de parcă acum ar fi primit o carte poștală de la Romulus. Oare eram luați cu acte?, se întreabă vrînd să lămurească o amintire. Ai uitat, Florico? Asta era în '55. Noi ne-am luat cu un an înainte. Da, ai dreptate, murmură femeia parcă rușinată de uitarea sa. Privește undeva într-un ungher al camerei de parcă acolo s-ar fi aflat ascunsă întreaga ei poveste. Erau tineri și frumoși. Mi se cam aprinseseră călcîile după Romulus. Era harnic și chipeș, zice femeia către mine. Ai mei nu doreau să mă mărit cu el. Acasă eram patru frați, la el tot patru. Ai mei săraci, ai lui săraci, doreau să iau un om cu stare! N-a fost să fie altfel. La nuntă am primit o viță și cinci oi. Și cu asta am plecat în viață. Romulus avea un bunic bătrîn, bolnav la pat, de care am început să mă îngrijesc. Socru-meu era timplar și nu mă dorea. Spunea că i-am umplut casa de copii. Cînd a venit Romulus din armată o aveam pe Maria, prima noastră fată, care acum are treizeci de ani, e măritată cu un om din sat, are trei copii și o duce bine. Și Zaharia, fiul mai mic, are doi copii. Este zidar. Știe și timplărie. A învățat de la bunicu-său. Lui i-am cumpărat casă și i-am făcut nuntă mare. La nunta lui parcă ne vedeam pe noi doi. Am fost bucuroasă cînd am putut să-l rostuim. Zaharia are și el două fete. Pătru, alt fecior, are și el casă. Tot noi i-am ajutat. Are doi copii și lucrează la timplărie. Pe ăștia trei i-am rostuit. Dacă fac un calcul, de la ăștia trei am șapte nepoți. Ion este al patrulea. Lucrează la Întreprinderea mecanică Toplet. A fost șofer. A găsit o fată bună la Toplet și, cred, în vară o să fim iar socrii mari. Apoi, au urmat două gemene. Floarea, cea care țese, și Magdalena. Ultima este la casa ei. Are și ea o fetiță. Floarea încă așteaptă... Cu gemenele a fost cel mai greu. Munceam mult în casă și la cîmp. Pe una dintre fete o țineam în brațe, pe cealaltă într-un coș special confecționat pentru spate. Așa mergeam peste tot, așa munceam. Floarea era mai bolnăvicioasă, mi-a fost teamă că se prăpădește și, atunci, o țineam în brațe pe o pernă. Cred că de atunci, din spaima aia, mi se trage și acum. Dar greul a trecut și acum totul este bine. Floarea, pe care o vedeți la război, este gospodină, uitați-vă, își face singură zestrea.

— Ce țese?, întreb eu.

— Pe la noi se cheamă procoviță. Un fel de pled. Eu i-am dat lînă și ea le țese. O învață și pe Veta.

— Cîte fete aveți? întreb din nou.

— Șapte. La noi, cînd se mărită cîte-o fată trebuie să-i dai neapărat vreo 20 de procovițe. Altfel, se consideră că n-are zestre. La băieți se cer mai puține.

— Am ajuns la al șaptelea fecior!?

— Al șaptelea a fost Dumitru. Acum e la armată, la Timișoara. Urmează Elisabeta, are cincisprezece ani, ne ajută la gospodărie și învață de la Floarea lecția țesutului. Vine, apoi, Romulus. E abia într-a șaptea. După el urmează Paraschiv, într-a cincea. Ana e într-a treia și încheie lista membrilor de familie. Cred că i-am spus pe toți unsprezece...

Am aflat de la Ielea Floarea că toți copiii ei, cei care muncesc, cîștigă bine, dar pe ei tot munca cîmpului îi ține. La pămînt muncesc toți. Chiar și soacra, Ielea Maria, mama lui Romulus, care are aproape optzeci de ani, este la un șălaj cu oile. Munca de aici, ca peste tot, rămîne „aerul" vieții. Anul acesta, zice Ielea Floarea, am contractat un porc, o vacă și un tăuraș. Am predat 32 kilograme de lînă, fasole, ouă, brînză și lapte.

Casa lor nu e prea mare, dar le ajunge. Are patru camere, bucătărie, grajd și atelierul de timplărie. Și iar zice, Ielea Floarea: Nu-mi pare rău de nimic în viață. Am 11 copii, cea mai mare avere a noastră. Mai am însă o dorință: să-i văd pe cei care o să rămînă pe lîngă noi și, dacă pot, să-i cresc și lui feciorii. Asta e toată mulțumirea mea și rostul meu pe lume... Un rost pe lume, un rost ai nostru, ai tuturor...

SORIN POSTOLACHE ■

Imn

Eu mă gîndesc cu drag la voi, părinți,
Ce ne-ați lăsat o sfîntă moștenire:
Pe lume-n oameni și iubire
Copii frumoși să creștem și cuminți!

Eu mă gîndesc duios la voi, părinți,
Ce ne-ați crescut în doine și povești,
Nepoților de voi s-aducă vești,
De leagănul eternei noastre ginți.

Eu mă gîndesc senin la voi, părinți,
Ce v-ați retras preacuvioși din lume,
Lăsîndu-ne un neprihănit nume:
S-avem noroc din proprii străduinți!

Eu mă gîndesc mereu la voi, părinți,
Ce-ați hărnicit în soare și furtună
Să ne lăsați o inimă tot mai bună,
Fără de umbră, jale, suferinți!

Eu mă gîndesc nespus la voi, părinți,
Ce ne-ați lăsat iubirea de dreptate
Și buciumul de dor de libertate,
O lume fără robi și fără prinți!

Eu mă gîndesc și-n vis la voi, părinți,
Ce mai presus voi ne lăsnărăți graiul,
Să ne cuprindă în lumina-i Maiul,
Din jertfe ne-ntrerupte, biruinți.

IOAN ȘERB ■

O întreprindere cu 120 000 de beneficiari

Un I.C.R.A.L. e ca o mare uzină, sau ca un mare șantier, cu obligații de producție pe potrivă, ample, diverse — și mai cu seamă, în cazul de față, disperse — puse, ca pretutindeni, sub semnul stricteții înfăptuirii, dar cu un handicap: secțiile sale sînt risipite, una ici, alta la nu știu cîți kilometri, fiecare din ele, la rîndu-i, proliferînd, făcînd pui, tutelînd o mulțime de șantiere, mai mari sau mai mici, de la cele care cuprind o întreagă stradă la cele înghesuite într-o casă de om. La ceasul de față, I.C.R.A.L. Colentina păstorește peste 400 de asemenea șantiere (și notăm o astfel de frămîntare este una de apogeu (apogeul se atinge, de regulă, în pragul iernilor, cînd imobilele din grija I.C.R.A.L.-ului intră în febra reparațiilor și reviziilor de proporții, care să le fortifice în înfruntarea cu viscolele și cu zăpezile). Și dacă cifra de 400 nu este totuși una oarecare, să nu uităm că în spatele ei, adică în incinta de piatră și de beton de care răspunde I.C.R.A.L.-Colentina, sînt cîteva zeci de întreprinderi și instituții și peste 3 200 de imobile, cu vreo 40 000 de apartamente și vreo 120 000 de locatari. Fiecare, un client sau un virtual client al I.C.R.A.L.-ului. Organizarea superioară a muncii și, ca un necesar complement, modernizarea ei, într-o manieră care să-i dea suplețe stringentă, calitate și promptitudine, eficiență cuprindere în întreg și parte, devine, în astfel de circumstanțe, o somație, absolută, o primordială condiție a activității celor peste 1 200 de lucrători ai întreprinderii. Comandamentele formulate de secretarul general al partidului, la tribuna adunării solemne consacrate jubileului P.C.R., pentru perfecționarea organizării și modernizarea producției, ca esențiale cerințe ale dezvoltării economiei noastre în regim intensiv, în regimul unei tot mai înalte eficiențe, și-au avut, și aici, cuvenitul ecou, hrănit de conștiința vitalei lor importanțe.

Cel ce ne spune cele de mai sus este tînărul director al I.C.R.A.L.-Colentina, ing. Vasile Vlăduță. Tînăr și ca vîrstă (42 de ani), și ca funcție (doar doi ani și cîteva luni de directorat), dar cu șansa, ne spune, de a fi învățat meseria de lucrist, perforîndu-i severele ierarhii, într-o întreprindere de talia Foișorului, de mulți ani cu abonament permanent la steagul fruntașilor de întrecere. Ing. Vasile Vlăduță a lucrat la I.C.R.A.L.-Foișor vreo 17 ani, timp în care s-a străduit să-și apropie și ceva din secretele cuceririi respectivului steag. A preluat, în 1981, un I.C.R.A.L. obișnuit și, prin eforturile unui colectiv care totuși avea inimoși, nu trebuia să-i cumpere, l-a adus în plutonul fruntaș al branșei. Locul 5 pe țară cîștigat anul trecut e o certitudine, nu prima și, după toate semnele, nici ultima, a intensității și calității acestor eforturi. Eforturi care se rostuiesc, se valorifică și se împlinesc, în clipa de față, printr-un program de modernizare, de înserare a noului la toate nivelele „muncii, a cărui dobîndă începe deja să se străvadă.

S-au pus în operă, ni se spune, niște premiere, în materie de prestații de mult așteptate de populație, de mult aflate și în vederile întreprinderii (iată deci că suprapunerea sau coincidența de interese I.C.R.A.L.-locatari sînt totuși posibile!), între care două service-uri, unul pentru depanarea antenelor colective TV, altul pentru rebobinarea motoarelor centralelor termice ale imobilelor. Ambele, cu investiții minime, cuvîntul hotărîtor aparținînd autodotării. Lista premierelor e lungă, ea continuă cu agregate (confecționate tot prin autodotare) pentru spălarea chimică a instalațiilor de încălzire centrală, cu instalații de preparare a apei calde menajere cu ajutorul panourilor solare, și, nu în ultimul rînd, cu tehnologii de lucru perfecționate, unele inedite, aflate încă în faza experimentului, dar vădind certe promisiuni, ca eliminarea igrasiei clădirilor prin metoda electroosmozei. Mai sînt, ne asigură ing. V. Vlăduță, și alte fapte demne de semnalat, rod al muncii și inițiativei ieraliștilor Colentinei, fapte ce dau substanță și evidență unui program de modernizare de amploare și de durată; dar stați!, îi întrerupem, ceea ce spuneți dv., tovarășe director, nu mai ține de capitolul „întreținere a clădirilor", adică de rostul I.C.R.A.L.-ului, ci intră direct în beneficiul ideii de creație. Ați isprăvit cu obligațiile curente ale activității dv., ca să vă îngăduiți luxul de a face mai mult? Nu, vine repede replica, n-am isprăvit nicidecum cu obligațiile noastre de toată ziua, cum să isprăvim, știți dv. vreun I.C.R.A.L. care se poate lăuda cu o asemenea performanță? Obligațiile astea rămîn mai departe mari, complexe, copleșitoare, iar ceea ce dv. ați numit „creație" s-a făcut tocmai sub presiunea lor. Iată, între tehnologiile noastre de ultimă oră este și cea a refacerii teraselor de imobile prin soluții „la rece", cu folii de PVC. E o tehnologie care ne-a fost dictată de deficitul unor materiale (bitum, carton) și, dacă între rezultatele aplicării ei intră și calitatea superioară în planul durabilului și al frumosului, firește, că, pe undeva, se poate vorbi și de creație. Putem vorbi de creație și în accepție strictă, și v-aș ruga să notați aici o premieră tehnică absolută în munca I.C.R.A.L.-urilor, care ne poartă, spre mîndria noastră, semnătura. Acum cîteva luni am primit comanda asimilării, prin atelierul nostru de confecții metalice, a unor dispozitive destinate exportului în Irak, este vorba de niște separatoare de nisip pentru instalații de climatizare. Dispozitive pretențioase, gingașe, executabile pînă azi doar în unități specializate, cu înaltă dotare și cu oameni de pregătire extremă. O comandă în valoare de 1 milion lei-valută, ispititoare deci, dar cu totul excentrică, vă dați seama, profilului nostru; deci obligîndu-ne la „creație", la nou, și asta pe toată claviatura comenzii, de la confecționarea produsului la ambalarea și la expedierea lui peste mări și țări. Ne-am achitat cu bine de sarcină, ni s-a spus că beneficiarul vrea să repete și să extindă comanda.

Dar poate că ar fi trebuit, continuă interlocutorul, să pornim, vorbind despre modernizare, de la altceva. Vedeți dv., imaginea clasică a muncii I.C.R.A.L.-urilor, ostenită prin repetiție, devenită clișeu, cea a multelor-mărunte șantiere diseminate pe teritorii întinse, se reașază azi în coordonate noi, care reduc pînă la anulare cotizația plătită hazardului, ca să nu zicem haosului. Apelăm, de la un timp, tot mai intens la serviciile calculatorului, grație cărora putem fixa cu exactitate volumul global al reparațiilor și, în funcție de fondurile de care dispunem, programe ferme de lucru, axate pe priorități și nevoi reale, străine de orice subiectivism. Aceasta ne-a permis să efectuăm zonarea lucrărilor, concentrarea și grupareа lor pe zone, microzone și străzi, cu toate consecințele ce decurg de aici: organizarea superioară și urmărirea strînsă a muncii, pe toate palierele ei, ritmicitatea aprovizionării, fluența transportului, desfășurarea corectă a proceselor tehnologice, creșterea disciplinei oamenilor. Se poate opera, în aceste condiții, și o mai riguroasă corelare a necesarului de personal, implicit a calificării acestuia, cu nevoile întreprinderii și cu cerințele locatarilor. Se mișcă prin I.C.R.A.L.-urile noastre, ați observat, oameni mulți, de fel de fel de profesii, care cînd iau în primire o casă, ca s-o pună la punct, par o armată de ocupație. Drept pentru care ne zbatem pentru policalificarea lucrătorilor, problemă rezolvată de-acum în promițătoare măsură. Avem zidari care știu să și zugrăvească, să și faianțeze, să și pardosească, avem instalatori ce pot face și ei pe faianțerii sau pe zugravii, și nu la modul amator. În cuvîntarea rostită la adunarea solemnă tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat în chip deosebit asupra orizontului de cunoaștere, a capacității profesionale și tehnice a oamenilor noii noastre economii, ca prețioasă și inepuizabilă sursă a tuturor împliniriлor muncii, și, pătrunși, de acest adevăr, ne străduim să procedăm în consecință, acordînd specializării lucrătorilor noștri atenția maximă, exprimată printr-un întreg complex de măsuri.

Com asta ar fi, încheie ing. Vasile Vlăduță. Ceea ce astăzi nouă ne-a scăpat mîine vor observa, firește, locatarii, și observațiile lor ne vor ajuta să deschidem o și mai rodnică perspectivă activității noastre. Le așteptăm!

ILIE PURCARU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cîntarea României"

Arhivă spirituală

La început a fost un simplu festival. Mai multe formații din județele Transilvaniei făceau o paradă a portului popular și dădeau un spectacol cu jocuri populare ardelenești. Era ca un fel de serbare. Asta a fost anul trecut, cînd a avut loc prima etapă a Festivalului interjudețean Jocul de pe cîmpie. Anul acesta, cea de-a doua ediție, care s-a desfășurat la sfîrșitul lunii aprilie la Cîmpia Turzii, și-a luat mult mai în serios menirea de a aduce pe scenă tradiția jocului popular din cîmpia ardeleană. Organizatori au fost clujenii, căci Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă s-a îngrijit de întreaga participare a formațiilor coregrafice și de buna desfășurare a festivalului. La Clubul muncitoresc din Cîmpia Turzii spectacolul a cuprins participarea a 21 de formații artistice (cu soliști dansatori, desigur) din patru județe. Alături de Cluj, festivalul s-a bucurat și de prezența județelor Alba, Bistrița-Năsăud și Mureș, și asta nu după o alegere întîmplătoare, ci după inserii criteriile festivalului. Emblema lui fiind cîmpia transilvană, cu spiritualitatea, tradiția, etnia ei specifică, colaborarea celor patru județe (în parte, de cîmpie) se explică în acest fel mai limpede și se luminează altfel. Cei peste 600 de membri care au fost cuprinși în numeroasele formații coregrafice din diverse așezăminte de cultură (cămine și case de cultură) și sindicale au ridicat spectacolul la o manifestare cu adevărat autentică. Pe parcursul a trei ore și jumătate, festivalul, care a antrenat și formații de dansuri din școli (cele din Cîmpia Turzii și Fratra dovedindu-se cele mai fidele tradițiilor locale), și-a arătat și o altă față, mai eficientă și mai plină de foloase pentru toți slujitorii culturii populare, pe care precedenta ediție n-a relevat-o.

La sfîrșitul spectacolului, o masă rotundă la care au participat compozitori, etnologi, folcloriști a pus în evidență o dublă menire a acestei acțiuni care dublează această manifestare prin documentări temeinice, vor să reafirme evidența, obstrucționată uneori, că zona de cîmpie n-a fost un loc de trecere, ci a constituit în permanență o etnie proprie, distinctă, cu manifestări artistice contrabas, dintre cele mai pline de virtuozitate dovedindu-se cele conduse de Alexandru Ciurcui și aceea a lui Emanoil Varga, ambii rapsozi de renume în mișcarea artistică de amatori, jocurile și-au recăpătat spontaneitatea și vivacitatea inițială. Ambiția organizatorilor e, prin urmare, de a aduce pe scenă formații care să ofere publicului jocuri necontaminate, jocuri cu adevărat specifice, însă acest lucru nu e realizabil fără o reconstituire a fizionomiei lui arhaice. Următoarele ediții vor fi însoțite, în acest scop, și de o echipă de filmare care să tezaurizeze aceste probe folclorice.

În acompaniamentul unor formații de tip tradițional (în cîmpia ardeleană instrumeniștii cîntă la vioară, contră, sau braci, cum i se mai spune, și tea lor originare. Improvizația muzicală, atît cît este și cît se practică, păstrează structurile fundamentale ale melodiei, manifestîndu-se în spiritul unei muzicalități baroce țărănești. Dacă la toate aceste aspecte adăugăm și interesul folcloriștilor și etnografilor pentru costumație, căci ambiția e de a reface tradiția în integralitatea ei cu prilejul acestui festival, avem o imagine și mai fidelă asupra importanței manifestării. Latura pur spectaculară are a fi întregită, așadar, de una științifică, în interesul revitalizării artei populare transilvane, a folclorului din zona de cîmpie.

Festivalul fiind unul al jocului, să ne întoarcem la ritmurile care s-au succedat pe scena Clubului muncitoresc din Cîmpia Turzii. Două feluri de jocuri au fascinat cu precădere pe cei prezenți: Românească de purtat (Purtata sau De-a lungul, cum mai este numită) a impus prin melodia legănată și prin solemnitatea mișcării. Această doină jucată, un soi de menuet țărănesc, s-a înrudit cu Jocul bătrînesc (Bătrînească), așijderea lent și elegant, mai adunat însă, mai strîns. Alături de Învîrtita, asemănătoare întrucîtva Hațeganei (de altfel, ea mai este numită Hățag ori Hărțag) jucată de perechi, aceste dansuri alcătuiesc ceea ce specialiștii numesc jocuri mixte. Ele au fost însă întregite de jocurile fecioresti, de dansul Românește în ponturi (joc bărbătesc cu bătaie), de Fecioreasca cu fete (dans de origine pastorală, metamorfoză a dansului ritualic Românească de botă), jocuri rapide, vivace, bărbătești, aprinse de ritmul alert al muzicii. Astfel de jocuri, destul de rar aduse pe scenă în asemenea ocazii, au devenit în cadrul festivalului de la Cîmpia Turzii nu numai un prilej de agrement cultural, ci și o acțiune de valorificare și tezaurizare a unor elemente artistice populare pe care trecutul le-a închis tot mai mult în arhivele lui spirituale. De-acum în colo, folclorul de cîmpie din Transilvania va înflori din nou, cu aceeași bucurie a manifestării. Jocul românesc, trezit la ritmurile lui autentice, își trăiește în inima Transilvaniei o nouă vîrstă.

RADU GHEORGHIU ■

Artistul — o conștiință a vremii sale

GHIORGHI APOSTU:

„Vreau să aduc oamenilor bucurie"

— Chiar Ghiorghi Apostu ?

— Chiar așa.

— Moldovean ?

— Get-begel. Din Bozienii de Sus, județul Neamț.

— Și cum a ajuns cineva din Bozienii, fie ei și de Sus, pictor de faimă și profesor la Institutul de arte plastice „Ion Andreescu" din Cluj-Napoca ? Lucrările dumneavoastră au fost prezentate în numeroase expoziții din țară și de peste hotare ; ați fost încununat cu premii și ați fost bursier în Italia unde ați lăsat iubitorilor de frumos artistic impresii de durată. Cum de v-ați croit un asemenea drum în viață ?

— Fiindcă nu-mi plăceau pereții albi. Vreau să zic, în copilărie nu-mi plăceau.

— Adică ?

— Oriunde vedeam un perete alb desenam.

— Ce anume ? Aveați vreo predilecție ?

— Absolut nici una. Desenam obiecte din casă ; oameni din sat ; cai ; gara. Lumea pe care o zăream cu ochii mei de puști o transferam cu cărbunele pe perete. Mai întîi din joacă.

— Apoi...

— Apoi, am început să am impresia că de-abia așa o înțeleg. Era o formă de împrietenire cu natura, cu colectivitatea în care mă aflam. Bineînțeles, mizgălelile mele nu erau întîmpinate cu voioșie de ai mei ; n-aveau nici un chef să văruiască după mine. De aceea am început să modelez în lut sau să cioplesc diferite figuri în lemn.

— Era mai puțin păgubitor pentru familie. Dar printre ai dumneavoastră mai avea cineva astfel de înclinații ?

— Fratele meu mai mare. Era foarte talentat la desen.

— Toți pe pereți ?

— Nu. Pe caiete. I-am devenit curînd emul

— Ce-a ajuns ?

— Bibliotecar.

— Cum așa ?

— Fiind cel mai mare dintre frați a trebuit să se sacrifice și să-i ajute pe ceilalți. Tatăl meu a fost fierar. N-avea cum să ne țină pe toți. Fratele meu a urmat școala mai tîrziu.

— Acum nu vă invidiază ?

— Cum ar putea ? Și-a vîndut odată și costumul ca să am ce-mi trebuie. Numai ca eu să reușesc. Nu cred că are cineva un cult mai mare pentru pictura mea decît el. E un om deosebit. Generos.

— Dumneavoastră cum sînteți ?

— Ei, mă luați prea direct... Știu eu cum sînt ?

— Aveți dreptate, îmi retrag întrebarea.

— Nu știu ce v-a venit să mă stîrniți cu întrebări despre copilăria mea. Acum îmi dau seama că nu m-am mai gîndit de mult la anii cînd umblam pe la șezători. Deși eram de-o șchioapă, născoceam povești de se minunau și cei bătrîni. Cochetam și cu poezia. O vreme mi s-a spus c-am să ajung scriitor.

— O să-mi permit să vă contrazic mai tîrziu în legătură cu faptul că nu v-ați mai gîndit la anii copilăriei.

— De ce n-o faceți acum ?

— Acum e prea devreme. Făceați și năzdrăvănii ? Nu vă rușinați, declarați deschis.

— Destul de multe ca să nu le mai țin minte pe toate. Dar n-am avut în acest sens o prea mare fantezie : sînt aidoma tuturor năzdrăvăniilor pe care le face orice copil care trăiește la țară.

— Ați învățat ceva deosebit în anii aceia ? Ceva pe care nu-l puteți uita ?

— Vedeți, a fost o dată o ruptură năpraznică de nori. Apa a venit uriașă și a distrus avutul și așa sărac al unora din sat. Deși eram mic, am înțeles atunci ce înseamnă solidaritatea umană. Cei care au scăpat fără prea mari belele au dat și celorlalți ca să nu piară. În chip firesc, fiindcă întreaga așezare era o mare familie, care împărțea și bucuriile și necazurile. Am priceput cît de curat te poți forma și păstra într-o colectivitate. E o minune de care nu încetez să mă bucur nici acum. Oamenii frumoși sufletește sînt cei în fața cărora mă voi înclina întotdeauna. Pe ei îi am ca model.

— Ați devenit sentimental.

—Să-l văd eu pe artistul care nu e sentimental !

— Unii nu recunosc. Dar ce v-a mai impresionat din anii aceia ?

— Războiul. Nu vreau să-mi amintesc de el. Prefer să-mi aduc în memorie scene pașnice. De pildă, plecarea oamenilor la cîmp. Parcă asistam la un ritual. Era mai frumos ca duminica, la horă. Nu pot să-i uit cum se trezeau în zori și o apucau în diferite direcții, pe unde aveau ogoarele. Iar seara veneau toți în aceeași direcție, spre sat. Văzduhul mirosea așa cum niciodată n-avea să mai miroasă pentru mine. Ceea ce auzeam alcătuia un concert mirific. Era o bucurie veșnică, deși nu trăiam în îndestulare. Vreau să regăsesc acea sărbătoare ori de cîte ori mă duc prin acele locuri. Dar lucrurile s-au schimbat. Copacii în care mă zgăibăream nu mă mai cunosc

— Ei nu vă mai cunosc. Dar dumneavoastră vă mai cunoașteți ?

— Ei, să știi mata că sînt fericit că m-am născut la țară. Știu gustul fiecărei rădăcini, a fiecărei frunze și mirosul pașiștilor. O vreme mi s-a spus că voi ajunge naturalist.

— De aceea poate preferați să stați mai la marginea Clujului, unde aveți și o mică livadă pe care o îngrijiți cu drag. Ca un semn că n-ați uitat locul unde ați văzut lumina zilei.

— Poate. Eu cred că bucuria cea mai curată o cunoaște acela care are o rădăcină în acest pămînt românesc. Cei care ne-au dat nouă viață și ne-au ținut prin veacuri ființa națională s-au ocupat mai întîi și mai întîi de pămînt. Dacă am fost și sîntem puternici sîntem datorită lor. Nu vreau să rostesc șabloane. Dar oricînd mă bucur cînd îi întîlnesc și stau de vorbă cu ei. Simplu, de la om la om. Le știu istoria, știu de unde vin și la ce năzuiesc și în suflet mi se așterne o mare pace. Îmi regăsesc echilibrul pe care uneori amenință să-l spulbere întîmplările cotidiene. Tot în copilărie am avut prilejul să cunosc și o familie de muncitori. I-am socotit oameni buni. Această impresie despre muncitor mi-a fost întărită cu timpul. În special în anii studenției. Colindînd prin diverse uzine, aveam să cunosc mulți muncitori. Și de la ei am învățat ceea ce înseamnă cultul pentru muncă.

— Aceasta și fiindcă nimic nu v-a venit de-a gata.

— Ce-am realizat a fost numai și numai cu sudoarea mea. De aceea am un mare respect pentru orice meserie. Esențialul e s-o faci cu tragere de inimă și bine. Cît mai bine. Sînt profesioniști în toate domeniile. E o mare nevoie de ei. Și de oameni de caracter. Fără caracter ești un mutilat. Cel puțin așa cred eu.

— Nu numai dumneavoastră credeți așa.

— Fiecare ne naștem în viață cu un dar. Esențial e să ni-l descoperim. E foarte greu să-ți descoperi vocația, dar nu imposibil. Iar dacă ai găsit-o, nu trebuie să te minți. Din comoditate ,din lașitate din perspectiva unui succes imediat, unii nu-și cultivă darul. Dar împlinirea n-o poți cunoaște decît dacă ai grijă de înzestrarea ta. Altfel, te ratezi și regreți mai tîrziu zadarnic că nu ți-ai ascultat chemarea. E ca o dezertare. Eram și eu s-o pățesc. O vreme mi s-a spus că voi ajunge medic.

— A venit momentul să vă spun de ce nu cred că nu v-ați mai gîndit de mult la anii copilăriei. Ea este de fapt pentru dumneavoastră ca un teritoriu fabulos, care v-a marcat profund și de aceea nu l-ați abandonat nici o clipă. V-ați instalat pe acest tărîm precum un biruitor. Pînzele pe care le creați sînt expresia unei priviri inocente asupra lumii. Fiecare dintre ele reprezintă o sărbătoare pe care n-o poate nimeni curma. Culorile alcătuiesc feerii incitătoare, așa cum numai unui copil i se arată în clipele de grație ale vîrstei lui. Ați rămas același năsecorîtor de

(continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

O sinteză a sentimentelor

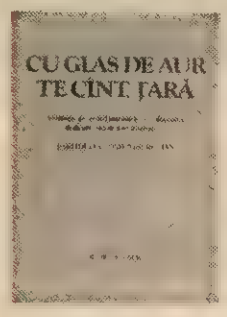

O selecție cuprinzătoare de versuri patriotice și revoluționare dedicată celei de-a 65-a aniversări a Partidului Comunist Român este aceea intitulată **Cu glas de aur te cînt, țară,** apărută la Editura „Eminescu", în zilele premergătoare evenimentului, semn de solidaritate sufletească a scriitorilor de azi, dar și — ca un arc peste timp — de reînnodare spontană a legăturilor spirituale cu tradiția literară, căci, alături de poeții care trăiesc și scriu acum, contemporani cu marile evenimente politice, volumul antologhează și piese consacrate ale clasicilor noștri care au vibrat, de-a lungul vremii, la identitatea acestui pămînt, la elanurile istorice ale poporului, depunînd mărturie prin pana lor asupra vremurilor pe care le-au traversat. Un dialog literar, așadar, impecabil regizat de editură, un dialog al generațiilor care, în acest moment simbolic pentru întreaga noastră literatură, se întîlnesc în sonurile grave ale liricii politice și patriotice, dobîndind, dincolo de intensitatea clipei, valoarea permanenței culturale. Cu excepția celei dintîi secțiuni, în care sînt strînse poeme în exclusivitate contemporane, închinate actului politic al întemeierii partidului nostru dar și continuității acțiunilor sale pînă în zilele acestea, celelalte două cicluri **(La trecutu-ți mare, mare viitor** și **Un pămînt numit România)** adună, după o cronologie tematică, cele mai reprezentative piese lirice ale poeților români, de la Ion Heliade Rădulescu la Marin Sorescu, de la Cezar Bolliac, la Ioan Alexandru, de la Eminescu la Adrian Păunescu, într-un concert liric de cea mai elevată atitudine. Iată, de pildă, rostirea fermă, electrizantă, răsunînd de bărbăție și demnitate a lui Decebal din poezia **Decebal către popor** de George Coșbuc : „Și-acum, bărbați, un fier și-un scut ! / E rău destul că ne-am născut : / Dar cui i-e frică de război / E liber de-a pleca-napoi, / Iar cine-i vînzător vîndut / Să iasă dintre noi ! // Eu nu mai am nimic de spus ! / Voi brațele jurînd le-ați pus / Pe scut ! / Puterea este-n voi / Și-n zei ! / Dar vă gîndiți, eroi, / Că zeii sînt departe-sus, / Dușmanii lîngă noi !". Și, într-o alăturare firească, tonalitatea elegiacă a unui poet de azi, care, evocînd același erou, înalță tonul liric la apoteoza imnică, așa cum o face Ion Brad în **Decebalus per Scorile** : „Nu te mira, sîngele meu ! / Din retezatele vine, / Riul roșu s-a întors înapoi / Pînă la tine. // Nu te cutremura, creștetul meu ! / Și-n tine s-a-ntors / Decapitatul, / Spaima Romei de marmură, / Capul lui păduros". Fie și numai din aceste două exemple, cititorul poate înțelege cît se poate de limpede raportul de continuitate între tumultul liric al clasicilor și expresia cristalină, concentrată a contemporanilor.

Dar tonalitatea imnică, evocatoare a poeziei închinate partidului capătă uneori fluidități de epopee și-n elanul liric care străbate pagina simțim degrabă evlavia, gestul hiperbolic, euforia elogiului, cum în acest superb **Manifest la aniversarea Partidului** de Ioan Alexandru : „O mie de cîntece Partidului. E o primăvară / cum nu s-a mai pomenit. Însămînțările / s-au încheiat de mult. La fel zăpezile, ca și acum / n-ar fi stăpînit vreodată întinderile. / S-au strîns norocnele și drumurile au devenit / pe neașteptate mai încăpătoare. Vîntul și luna / mai mult în preajma călătorului". Și, ca un pandant, exhortația sacadată a lui Grigore Alexandrescu din **Anul 1840** : „Să stăpînim durerea care pe om supune ; / Să așteptăm în pace al soartei ajutor : / Căci cine știe oare, și cine îmi va spune / Ce-o să aducă ziua și anul viitor ! // Mîine, poimîine, poate, soarele fericirei / Se va arăta vesel pe orizont senin : / Binele ades vine pe urmele mîhnirei / Și o zîmbire dulce dupu-un amar suspin".

O temă cu totul cuprinzătoare care include prin semnificațiile ei ample atît idealurile patriotice, cît și pe cele politice este aceea a spațiului natal românesc, emblemă a țării, a unui tărîm privilegiat. Fie că apare în caligrafii simbolice, delicate, ca la Florența Albu, fie în evocări mitice, ca la Gheorghe Istrate, metafora aceasta a leagănului originar, a „casei eterne", cum zice poetul, e una din emblemele cele mai sugestive pentru dimensiunea patriotică încorporată în această antologie. Să reproducem, bunăoară, cîteva secvențe hieratice din poezia lui Gheorghe Istrate intitulată **Casa eternă,** pentru a vedea și mai limpede cum sentimentele fundamentale se ridică, prin limba mirabilă a poeților, la dimensiunea cosmică, universală : „Stau într-o casă cu praguri de aur / fruntea din est se sprijină-n plaur / tîmpla din sud se-nalță-n sudoare / brațul din nord îmi pîlpîie-n soare / turnul din vest luminos îmi tresare. // Casă curată ca fumul de miere / casă de ambră, de-omăt și tăziua și anul viitor ? / / Mîine, poimîine, cere / casă rizînd pe straturi de pleoape / păjuri săpînd cu aripa-n ape / țară de vis și țară de-aproape". Citite într-o înlănțuire afectivă dar și tematică, poeziile incluse în antologia apărută la Editura „Eminescu" ne oferă una din cele mai sintetice imagini, atît cît poate să ofere o selecție, asupra disponibilităților elogiative ale liricii noastre de-a lungul vremii și, în egală măsură, o probă de participare intensă, tradusă artistic în cele mai insolite maniere, la destinul ființei noastre naționale.

ALEXANDRU CRISTEA ■

Flacără de diamant sublim

Alcătuită de George Mirea, care semnează - totodată un pertinent și aplicat studiu asupra a ceea ce reprezintă în poezia română ideea de patrie, antologia **Cu tot ce am aparțin acestui pămînt,** apărută în aceste zile la **Editura Eminescu** și omagiind astfel sărbătoarea împlinirii celor 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, reușește, așa cum antologatorul însuși spera, să dea „o imagine cît de cît apropiată patriei din inima fiecăruia, o rază din lumina ei nepieritoare". Exceptînd cîteva poeme, puține la număr, înăuntrul cărora metafora lucrează fără strălucire, în limitele unor rostiri corecte, dar comune, încă neajunse în zona incendiară a mărturisirii de sine, celelalte poezii, adică marea majoritate, sînt expresia fidelă a acestui patetic punct de vedere de la care înțelegem că a pornit antologia în cauză, punct de vedere la care subscriem în totalitate : „Țara din hotarele limbii, gestînd în miezul bobului de grîu, în limba în care se spune de peste două mii de ani **grîu, pîine, casă** și **acasă.** Țara în geografia ei interioară. Țara din vitraliile inimilor celor ce au fost fiii ei anonimi, ori, păstrînd numele ei pe buze, au cîntărit-o, purtîndu-i greul pe grumaji. Țara celor de azi, noii cîntori ce aduc mitul și visul în realitate, în noua geneză, la scara ei, a țării întregi. Trăirea și re-trăirea ei în zone de sensibilitate și eternă comuniune. Țara adunată de Sîncai în desagă și purtată pe drumul ce duce în veșnicii, țara din fluiera de nemurire a Iancului, țara din „cămașa morții" îmbrăcată de Tudor în 1821, țara din piepturile celor ce-au căzut la Plevna și celor ce n-au vrut să cadă în fața invadatorilor la Mărășești, țara celor care i-au nemurit destinul în ei înșiși, „suflet din sufletul neamului". Țara din care te ivești, te ridici, te înalți în strălucirea ei și prin aceasta în lume. Dar raza pe care te ridici — poetul o știe — se toarce dintr-un borangic fermecat, prin care legătura cu țara apare în esența ei ontologică, indestructibilă". Da, aceasta este țara pe care poetul, zărind-o în cel mai adînc și mai curat spațiu al simțirii sale, acolo unde deopotrivă sălășluiește cuvîntul mamă, poate să o aducă înaintea ochiului și gîndului nostru, uimindu-ne cu această tulburătoare comoară aflată-n ființa fiecăruia dintre noi. Aceasta este țara pe care marea poezie română a cîntat-o dintotdeauna, pe care o cîntă și astăzi cu aceeași ardentă, strălucire și nepieritoare flacără de diamant sublim. Întrupată în cuvînt, în silabă de aur, țara își dezvăluie făptura înaltă, înaripată, dăinuirea ei de la începuturi începuturilor, al veacurilor, al timpului însuși. Dăinuire în care ne descoperim cu sufletul înfrigurat de emoție, de-aleasă simțire, cea mai rotundă, cea mai întreagă, cea mai adevărată. Astfel se-alcătuiește în sufletul nostru, prin antologia de față, ființa patriei, ca o continuă dimineață peste care răsare discul strălucitor al soarelui. Este, firește, meritul antologatorului care a știut, dintr-un noian de poeme să le-aleagă pe cele în care se întrevede, după cum însuși mărturisește, „o anumită ipostază, patria sub speciae aeternitas, patria și unele „componente" metaforice ori reale ce o definesc, așa cum ar fi pămîntul, obîrșia, casa, poarta, izvorul, uliciorul, fîntîna, spicul de grîu, cîntorul-mit și cîntorul-istoric — totul văzut prin limbă și poet, văzut ca glas al patriei — eroul anonim, metaforă a poporului în lupta sa bimilenară pentru dreptul la ființă și demnitate..." Ne-aflăm, deci, cu alte cuvinte, în fața unei antologii care, începînd cu Lucian Blaga, Ion Pillat, Tudor Arghezi, Emil Botta, Vasile Voiculescu, Aron Cotruș, Alexandru Philippide, Mihai Codreanu, Nicolae Labiș, Nichita Stănescu și continuînd cu tot ce are mai de seamă poezia română contemporană, își poate asuma dreptul de-a fi considerată una din cele mai complete apariții de acest gen, un veritabil manual poetic pentru acei poeți, nu neapărat numai tineri, care uneori se-astern la drum să cînte patria cu mult prea mare grăbire, înainte de-a fi simțit, cu toată ființa lor, încărcătura de aur masiv a acestui sacru cuvînt, chele de boltă și stea fixă a liricii noastre. Atît de cuprinzătoare, atît de profundă și-atît de definitorie, nu numai estetic vorbind, este poezia închinată patriei, încît nu toți poeții literaturii noastre au reușit să ioarne în bronzul nemuritor al cuvîntului acest fabulos sentiment. Probă de foc sau veritabilă piatră de încercare, rostirea întru poezie a patriei, a tot ceea ce ține de-acest concept poetic și, în aceeași măsură, filozofic, este prima și cea din urmă dovadă a unei depline maturități scriitoricești. Am putea spune, parafrazîndu-l pe Marin Preda, că dacă dragoste nu e, dragoste mare și adevărată, pornire curată, din adîncul inimii, poezie nu e. Insistăm asupra acestei probleme întrucît, cu antologia de față în mînă, cu acest sublim argument, ne putem permite să atragem atenția supra unui ciudat și prea peste noapte apărut torent de-așa ziză poezie patriotică, o poezie din care tocmai poezia lipsește. Apărută la timp, încercînd să se opună acestui prea năvalnic torent, antologia **Cu tot ce am aparțin acestui pămînt** se arată a fi un act mai mult decît necesar

N. VICTOR ■

Repere ale literaturii române contemporane

Deasupra zilei și a nopții

Dintotdeauna marii poeți au avut rostul să obișnuiască, într-un fel, firea oamenilor cu datele eternității ; oricît de captivată de real, de prezent, de suferințele și de victoriile istoriei, poezia anulează — prin **definirea,** dacă nu și prin **definiția** ei — orice Limită : a omului și a lucrurilor, învățîndu-și cititorul să locuiască **dincolo** de vreme și spațiu. „Cum să privești trecutul ?" se întreabă undeva Eugen Jebeleanu. „Cu minie ? Cu înțelegere ? Cu dezgust ?" Depinde, răspune poetul : „În toate felurile. Cu minie și cu milă, cu silă și cu înțelegere. Privindu-l cu luciditate, vei alege cînd va fi cazul neîndurarea profilactică ; bisturiul (pe care, de altfel, istoria singură ți-l întinde) ; altădată, un bandaj : mila cuvenită ; altădată, o praștie : blamul, etc." Cruzimea lucidității — ce nu exclude, ci presupune, cu tragism uneori, tensiunea elegiacă a atingerii de limite — civismul (agresiv tocmai pentru a fi edificator) și frenezia tăioasă a poemului cu arhitectură etică sau politică, alături de interogația necruțătoare, autoscopică, a lirismului parabolic, permanenta aducere aminte, ostilă duioșiei și resemnării și petrecută de vigoarea încruntată a meditației — sînt cîteva din liniile ce compun fizionomia acestei poezii. Ea a devenit demult una din elocventele mărturii ale unui — cum spune Eugen Jebeleanu — „veac contradictoriu, avînd rînd pe rînd surîsul Bestiei și surîsul Fecioarei ; veac al alarmelor aeriene împingînd pe oameni cu milioane de ani înapoi, în caverne, și veac al măreției omului pornit în ascensiune spre atele...".

Marcată invariabil, ca orice metal prețios, de temperatura specifică timpului scrierii, poezia lui Eugen Jebeleanu, deși cultivă parabola, refuză, cu glacială duritate, măștile cu care ne-a deprins, de la Rimbaud și Lautréamont încoace, lirica modernă. Fascinația ipostazierilor, a mesajelor suprapuse ori intercalate există, fără doar și poate, registrele variază cîteodată chiar deconcertant, reflexivitatea coexistă cu tonul pamfletar, ethosul se lasă nu o dată cuprins de senzualitate, figurile extincției sînt dublate de elanuri constructive, moartea și libertatea, pacea și durerea, anxietatea și jubilația anulează programatic orice tentație a monovalenței, însă toate se supun unei irepresibile și, într-un fel, paradoxale voințe de unitate în plurivalență. Așa se face că, de multe ori, sensul real, profund, al poemului **se dezvăluie** dincolo de textul ca atare: „Ce să mai spun... / Ce poate să spună un om care vorbește / cu el însuși / de teamă să nu devină altul / și să nu facă rău nimănui ? /.../ Cunoaștem atît de puțin... /. Suntem atît de grăbiți... / Nu-mi priviți fața, / este-a unui om / surpat cam devreme. / Atît. Ei și ? / Chiar asta voiam să vă spun".

Privind înăuntrul său și înafară deopotrivă, stimulat îndeosebi de verva sarcastică, după cum spunea un critic, poezia lui Eugen Jebeleanu este dintre acelea care nu **numesc,** în liniștea revelației, lucrurile, ci **arată** — știind. De la **Schitu cu soare** pînă la **Hanibal** și mai departe, versurile sale au „constelat" deasupra zilei și a nopții un imperiu al încrederii prin revoltă : „O să ne mai vedeți, n-aveți nici o grijă, / nu se termină totul în acest veac, / unde fiecăruia îi vine de hac / o minune teleghidată de o stea, un scaun sau o schijă".

TANIA RADU ■

Ceremonii

Un foarte frumos madrigal din **Patruzeci și șase poezii de dragoste** (1967), apărut la zece ani după debutul în volum cu **Pasărea albastră** (1957), arată în Gheorghe Tomozei un rafinat evocator de întîmplări fictive, amestec de suavitate decrepită și tandrețe agonică. Poetul însuși pare o prezență fugoasă, un trubadur melancolizînd în suferințe sublime, supliciI delicate și insolite. Ca într-un martiraj medieval, desprins dintr-o gravură, iubita e proslăvită prin penitență și umilință ceremonioasă. Peste întreg ritualul plutește un aer fantast de protocol grațios, în care intruziunile grotești se pierd încet în înfloreșcențe imagistice. Sonoritățile muzicale sparg atmosfera de letargie și-n sugestiile ritmice ale madrigalului, care poate fi și un dans funebru, poetul părăsește misterul iconografic, intrînd în realitatea tandră a procesiunii erotice : „Cu-amara îndîrjire / a dacilor bărboși, / pe lespezile Romei tîriți / roși de sarcasme, / sub scuturi vechi, ca pleoape căzînd pe ochii scoși / și sînge spart superb stagnînd sub cazne, // așa te strîg, cu gura strivită de potcoave, / de numele tău arsă, în care-ntrezăresc / genunchi de anemonă și carne de garoafă, / culori care-n miresme suave putrezesc. // Sălbăticii subtile, privir fierbinți ca huma, / în mine trec și-ntîrzii aproape de portal. / Icoana viscolită o părăsesc de-acuma / latinizînd iubirea, tardiv, c-un madrigal".

Maniera aceasta de a combina lascivități suave cu abstracțiuni simbolice o aflăm și în alte volume ale poetului, mai apăsat ludice în **Suav anapoda** (1969), cu accente de invocație franciscană în **Atlantis** (1971), stilizată și cenzură în **Ierbar de nervi** (1978). În formu

Lumină și putere

Culegerea de poezii, proză și reportaje, pe care Editura „Cartea Românească" a pregătit-o în întîmpinarea importantului eveniment de la 8 Mai, este concepută pe ideea relevării celor mai nobile tradiții de luptă ale poporului nostru, pe care partidul le-a continuat în spirit revoluționar, cu maturitate și clarviziune și, desigur, pe ideea accentuării acestor achiziții spirituale și politice în anii construirii socialismului. Totodată, antologia, apărută sub egida Uniunii Scriitorilor, cu o dedicație omagială a Coasitiuției Uniunii, în care sînt reafirmate realizările remarcabile sub conducerea partidului, însemnătatea istorică a anilor scurși de la Congresul al IX-lea, această antologie deci sugerează, într-o succesiune a faptelor relatate, istoria unor idei fundamentale pe care poporul nostru s-a bizuit de-a lungul vremii, o istorie simbolică, tradusă artistic în poeme, proze, confesiuni angajate ori reportaje.

Partea de început cuprinde texte care ilustrează momente politice fundamentale ale românilor, precum Răscoala condusă de Horia, Cloșca și Crișan (**Cîntecele răscoalelor populare, Horia** de Mihai Eminescu, **Moții la 1784** de Odobescu, **Răscoala lui Horea** de David Prodan), Revoluția din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu (**Oltenii lui Tudor** de George Coșbuc, **Cea dintîi proclamație a lui Tudor Vladimirescu**), Revoluția de la 1848 („O istorie adevărat națională...", de Băicescu, **Deșteptarea Românței** de Alecsandri, **Discursul de la Blaj din 2/14 mai 1848** de Simion Bărnuțiu, **Un om între oameni**, fragmente, de Camil Petrescu, **Marșul lui Iancu** de C. Negruzzi și N. Bengescu, **Unirea Principatelor Române** (**Hora Unirii**, de Alecsandri, **Unirea Principatelor** de Grigore Alexandrescu), mișcarea socialistă (**Spre țărmul dreptății** de Dumitru Th. Neculuță, **Muncitorilor** de Traian Demetrescu, **Întîi Mai** de Ion Păun-Pincio, **Ce vor socialiștii români** de Constantin Dobrogeanu-Gherea, **Oameni noi** de Constantin Mille, **1893** de Anton Bacalbașa ș.a.).

Punctul de rezistență al antologiei îl reprezintă, în chip firesc, cea de-a doua parte (deși între ele nu există o separație vizibilă, ideea editorilor fiind tocmai aceea de a sugera continuitatea tradițiilor revoluționare și, implicit, a acelora artistice) omagiază o altă etapă politică fundamentală și cuprinde mărturii de suflet despre epoca de renaștere socială și spirituală în anii socialismului, despre eforturile poporului îndrumat de partid de a-și cîștiga suveranitatea și libertatea, despre fizionomia contemporană a patriei și despre președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul înțelept, vizionar. Iată o imagine a sacrificiilor întrate în eternitate pe care soldații români le-au făcut în anii Eliberării, așa cum se desprinde ea din poemul **Soldații acestui pămînt...** de Nicolae Prelipceanu : „Soldații acestui pămînt au fost de neatins / nici monumentele nu i-au putut atinge / viața lor a fost ca o flacără / de neatins este orice flacără". Sau acest fragment de însemnare a lui Valeriu Răpeanu, în care lupta pentru adevăr a literaturii este invocată răspicat : „Redevenind ea însăși, literatura a avut capacitatea să absoarbă istoria «așa cum a fost», transcrisă pentru a nu mai fi deformată, aflînd în faptul ca atare capacitate de transfigurare" (**O nouă literatură**). Și încă acest imn liric închinat partidului, într-o retorică solemnă, sugerînd demnitatea, ca în **Partid**, de Corneliu Sturzu : „Ne ridicăm în piscuri, ne coborîm sub gîlt, / Pe fringhii de lumină ne cățărăm spre soare, / Noi, privegheați de semnul aceloraș tării, / Noi, mingîiați de brize din zări interioare. //.../ Și-a fost mai mult, și este, așa cum existăm / Cu tot ce ne unește către viitorime, / Partid al nemuririi prin ceea ce creăm, / Partid al conștiinței unanime". Și, în fine, o foarte frumoasă însemnare de scriitor a prozatorului Eugen Uricariu, o pledoarie pentru conștiința morală, emblemă a acestor timpuri de măreție istorică : „Cerul înstelat deasupra noastră. Constant, veșnic, dominator. Conștiința morală în noi, mereu în schimbare, mereu adaptîndu-se, suferind, tolerînd, suportînd, mereu aspirînd către acel cer înstelat, neluînd în seamă indiferența acestuia. La rîndul ei, conștiința morală a epocii are misiunea de cer înstelat față de cea de-a doua conștiință a umanității — arta, respectiv literatura".

Într-un impecabil dialog al idealurilor, vechile generații de scriitori se alătură, prin această antologie, noilor mesageri ai culturii noastre, martori fideli și angajați ai prezentului care se răsfrînge în artă tot mai apăsat mai profund, mai semnificativ. Iată acest portret moral de indiscutabilă pregnanță în linii fine, gingașe, așa cum sufletul însuși al omului de azi îl sugerează : „Există printre noi un soi de oameni luminoși și deschiși, care te întîmpină, de la prima vedere, cu privirea lor calmă și așezată și a căror cunoaștere îți mîngîie sufletul și ți-l bucură ca unul din cele mai fericite evenimente ale vieții".

Noile profiluri de oameni sînt, în substanța lor profundă, tocmai expresia acestei atmosfere propice, stimulatoare, pe care partidul a făcut-o respirabilă în intensa sa istorie.

ION IACOB ■

Muzeul Satului, după o jumătate de veac

O suită de manifestări omagiale, desfășurată sub generoasa egidă a „Cîntării României", a marcat, în aceste zile, împlinirea a 50 de ani de existență a Muzeului satului și de artă populară din București. Un eveniment care a adus, aici, pe malul lacului Herăstrău, mulțimi de vizitatori-pelerini, veniți să celebreze, între pereții prea grei de mireasmă și artă ai marelui sat-muzeu al românilor, un trecut la care nu vom osteni să ne închinăm niciodată, acel trecut de care se reazimă ființa noastră ascultîndu-se și regăsindu-se pe sine.

Un muzeu-sanctuar de civilizație și cultură, un document de etnografie și de istorie socială cum puține pe lume sînt. Un muzeu care, la data întemeierii lui, era unic în lume. Un satemblemă a vechiului sat românesc, a satului care, printr-un nobil act de cultură, a scăpat, iată, de sub irepara bila goană a timpului, refugiindu-se și găsindu-și ocrotire, fapt paradoxal și sublim în același timp, în chiar inima Capitalei noastre, unde lucrarea timpului și pulsul prefacerilor sînt mai vii ca oriunde. Gîndul lui Alexandru Odobescu și al altor mari cărturari patrioți — gîndul salvării pentru eternitate a satului strămoșesc, matrice a veșniciei noastre, cu toate valorile și comorile lui, cu toate limpezimile și enigmele, cu toate măiestrele plăsmuiri ale unei vechi și originale civilizații — s-a împlinit prin inițiativa și eforturile tinerilor sociologi conduși de Dimitrie Gusti, care au certificat la modul major existența școlii sociologice românești întemeind, acum o jumătate de veac, acest impresionant monument al ființei și dăinuirii noastre. Un elogiu, un prim și fierbinte elogiu, pe care manifestările din aceste zile găzduite în incinta muzeului l-au ridicat la cea mai înaltă vibrație, îi se cuvine lor, acestor ctitori, în rîndurile cărora, lîngă Dimitrie Gusti, s-au afirmat personalități de primă mărime ale culturii noastre, ca Victor Ion Popa (autorul proiectului expozițional), Gheorghe Focșa (director al așezămîntului vreme de peste trei decenii), H.H. Stahl, Mihai Pop și mulți alții, admiratori înflăcărați ai geniului național, mistuiți de patima dreptei lui revelări.

„O viață de sute și poate mii de ani — spunea Dimitrie Gusti la inaugurarea muzeului — ne pătrunde trecînd pe ulițele acestui sat ciudat, făcut din toate satele țării. Tot ce este mai al nostru vorbește din el cu glas care nu poate să nu zguduie chiar și pe cel mai nepăsător, pentru că este glasul însuși al trecutului anonim al Neamului Românesc".

E prezentă aici, pe doar cîteva zeci de pogoane, toată țara cea veche de plugari și păstori. E prezentă, observa un cercetător-poet, toată țara din dedesubturile istoriei, cuprinsă în milenara-i mișcare, în brazdele pe care le-au tras transhumanțele din Carpați la mare — acele măiestre punți care au dat neamului nostru unitate de teritoriu și spirit, ținîndu-l teafăr prin volbura vremilor. E o idee care crește de la primul stîlp de poartă bătut în munții de miazănoapte, în Oaș sau în Maramureș, de la prispa înaltă a casei de Argeș sau Vîlcea la acoperișul casei din Bărăgan, care repetă, prin relieful lui, amintirea muntelui de la origine, dînd întregului unitatea de armonioasă ființă, de casă unic a unui neam. Răsfoiești acest muzeu ca pe o carte, o carte-ediție princeps de istorie și de duh, cu slovele scrijelite în piatra munților, în lemnul codrilor, în lutul cîmpiilor, cu începuturi de rînd marcate prin majuscule arhitectonice, fiecare din ele un unicat și o capodoperă. O carte care e, poate, certificatul major al ființei noastre, suprema-i atestare de noblețe. O carte, poate, la fel de importantă ca și cea a Columnei traiane, pe care o prelungește în timp, Columna însemnînd pentru noi obîrșia, Muzeul satului însemnînd dăinuirea, miraculoasa noastră dăinuire prin milenii în spațiul carpato-dunubiano-pontic. Adică actul nostru existențial, adică istoria noastră, nu numai veche, dar și continuă. Și mare, tulburător de mare și de frumoasă. Încheigînd — prin operele meșterilor-țărani coboriți prin veac de pe toate zările țării — o civilizație care, gîndindu-te cînd și cum a fost făurită, sub ce vremi de foc și risipă, face să ți se taie răsuflul. Ele, aceste opere, prin exemplarele lor cele mai reprezentative, se află aici, în marele sat-muzeu al românilor. Cele aproape 300 de monumente de arhitectură și instalații populare și cele peste 100 000 de obiective de artă din patrimoniul muzeului dau astfel seamă, într-o imagine plină de forță, despre harul constructiv și artistic al omului de la Dunăre și Carpați, dau seamă despre un neam deopotrivă cald, senin la chip și la cuget, dar și falnic, neînconvoiat în lunga și aprig „lucrare a secolelor", un neam care, în toate timpurile, s-a ținut încordat de această lucrare, pecetluind-o cu geniul său. Ele, aceste monumente arhitectonice și „podoabe de artă, atent depistate și cald ocrotite, dau seamă, în același timp, despre grija țării — strălucit ilustrată de președintele ei — față de valorile istorice prin care ne definim, față de incandescențele creatoare izvorîte din veac care alimentează și stimulează potențialul de energie contemporană. Restructurat în 1977 sub o înfățișare nouă, cuprinzătoare, alinîind cele două coloane ale vocației naționale — arhitectura și arta — într-o formulă modernă, îmbogățindu-și substanțial patrimoniul — cam jumătate din cele 100 000 de obiecte-podoabe au intrat în colecții în ultimele două decenii ! —, muzeul din Parcul Herăstrău a devenit, cu adevărat, reprezentativ pentru creația populară de pe cuprinsul întregii Dacii.

Ce spirit de dăruire, ce noblețe, ce veșnic nestinsă nădejde de viață vor fi avut acei meșteri strămoși, ziditori de case și cioplitori de podoabe, acei oameni care, chiar și în epoci de neguri, au încrustat cu lumină !

ILIE PURCARU ■

Reviste ale literaturii române contemporane

la cizelată, din care autorul trage mici poeme cristaline, rotunde și strălucitoare, după tehnica manieristă a concentrării, Gheorghe Tomozei își află, de fapt, și formula cea mai proprie, deși nici evocarea baladescă și grațioasă nu-i era străină. Anticipată în alte poeme („Azi / am învățat pe dinafară un șirag de cocori, / m-am iscălit pe un șuriș / și-am colorat tăcerea cu un greiere"), lirica aceasta a ingenuității și rafinamentelor exprimă, în fapt, și predispoziția autorului pentru caligrafia fină, expresie fidelă a stărilor de grație, pline de beatitudine cel mai adesea, încordate ca un arc fin altădată. O pudoare desăvîrșită a confesiunii îl obligă pe Tomozei să-și mediteze întotdeauna trăirile prin reprezentări cochete și elegante, semn desigur al unei delicatețe sufletești de stirpe rafaelită. Intimismul însuși din unele poeme bucolic-ingenue ia un aer de himeră naturistă : „La gura sobei ți-ar fi plăcut să stai / în casa de făină, în casa de mălai, / și-n soba de gutuie, cu mîinile smerite / să șovăi să asvîrli icoane necioplite, / să stai pe laviți, simburi de prună, de un veac, / să arzi-n casă, galben, lumină de dovleac, / de mită să te-mpiedici, ca de-o cireașă veche / și-odoarele, țesute și fără de pereche / din scrinul care-ncape, întreg într-o păstaie, / să le așezi, trezite, în colțuri de odaie, / și să-ți aștepți nepotul, venind sub fagii uzi / de ploaia care cade și tu să nu-l auzi".

Feeria aceasta domestică, impecabilă sub raportul afectivității protectoare, e semnul cel mai elocvent al unei distincții sufletești, pe care poetul continuă s-o afirme în tot ce scrie, evitînd morozitatea și vetustețea, chiar și acum, cînd a împlinit cincizeci de ani. Sub pana lui, textele continuă să respire candoare și prospețime.

RADU G. ȚEPOSU ■

Nicolae Nuvelea

Debutînd în 1960 cu volumul de schițe și povestiri **Poarta**, Nicolae Velea îl indică totuși ca fiind unul de nuvele. Nu trecuse încă vremea falselor prestigii. Valoarea mai aștepta ca numărul de pagini s-o măsoare. Gestul noului nuvelist nu era, însă, lipsit de ironie polemică : textele sale nu depășeau decît arareori 5—6 pagini. Ce nuvele vor mai fi fiind și astea ? Dar aceste personaje ? Critica tinără a vremii fu încîntată de talentul și originalitatea noului prozator și proclamă cu bucurie reîntoarcerea genului scurt la uneltele sale. Dar specificul pur literar al personajului (nu)velistic nu-și putea întîlni atunci orizontul de așteptare. Chiar și judecățile criticii noi rămîn marcate de perfidul joc al cliseelor dogmatice pe care le mai ascund uneori atitudinile strict antidogmatice. Comentînd, iată, povestirea **Odihnă** — o capodoperă de finețe a observației psihologice, după opinia susiscălitului, — unii au interpretat-o ca pe un text cu tează. E vorba acolo de un țăran care descoperă la o anume vîrstă mai înaintată, după ani de muncă fără răgaz, ceva extrem de important. Nu atît odihna, „recreația", cum zice el însuși cu un savuros transfer de sens, cît valoarea atenției existențiale, dizolvată o lungă vreme în cea operațională. (Folosim aici aceste două concepte exact în sensul lor din eseul **A fi, a face, a avea** de Mihai Șora). Nu e nici o teză în evenimentul pe care îl trăiește Dănilă Lencioiu. E pur și simplu o revelație, iar povestirea lui — realmente o „poliloghie fermecătoare", cum inspirat spune Eugen Simion — este chiar revelația tradusă în limbajul nefilosofic al țăranului. Dănilă este uimit cu ingenuitate să-și descopere identitatea, gîndurile, amintirile și se întîlnește întîia oară cu lucrurile, le vede. Ce e teză sociologică aici ? Faptul că Dănilă e un țăran care s-a „înscris"?! După acei uniî, însă, există o teză, dar e falsă. Că născocitorul de vorbe Dănilă n-ar lăuda într-o doară reveria lui de acum, bucuria de a sta, dimineața, pe dunga patului, de a fuma și — cum însuși zice — „de a se minuna de vreo gîndire". Viziunea lui socială ar fi cam idilică — s-ar zice —, despărțirea de proprietate s-a făcut repede și ar fi resimțită ca o eliberare a spiritului. Eroarea vine din două părți, la fel cum îi vin gîndurile lui Dănilă („Stai, că iar n-am luat-o bine. Să fie al dracului, cînd te-apuci de povești, întîmplările vin parcă din două părți"). Mai întîi, de unde prejudecata că, atunci cînd citim o povestire cu un țăran „înscris", e neapărat vorba de problema proprietății ? Nu, în **Odihnă** e vorba de Dănilă Lencioiu, nu de țărănimea română după colectivizare. Acest lucru, faptul adică, simplu în viață dar complicat în critica literară, că un om e un om, iar nu o clasă — iată meritul de căpătîi al căpătuitelor proze scurte scrise de Nicolae Velea și latura cea mai rezistentă a nuvelisticii sale, radicală în 1960 și neînțeleasă suficient nici azi ca firească estetic.

Dănilă Lencioiu nu e ușor de înțeles. Revelația lui n-o au uneori nici fiii aristocrați ai spiritului. Dar personajul lui Nicolae Velea, sau, mai bine zis, Nicolae Nuvelea, se complică și mai mult, dincolo de absența oricărui tezism, prin aceea că este o ființă de artist cu o clară conștiință a cuvîntului.

IOAN BUDUCA ■

„O, vino odată, măreț viitor",
clama poetul
amurgurilor violete.
Și pentru urbea
sa natală
mărețul
viitor a venit!

Laleaua, floarea de suflet a locuitorilor

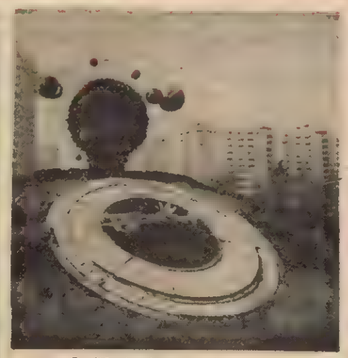

O altă atracție : ceasul natural

Salutări din Bacău!

Cum arată acum „tîrgul ursuz" de altădată

Fotografiile din aceste pagini sînt în măsură să depună mărturie convingătoare despre Bacăul de azi, dezvăluind un oraș modern, frumos și curat, cu o personalitate inconfundabilă, nepereche. Urbea cîntată de cel mai mare poet al locului, de George Bacovia, „Prin tîrgu-nvăluit de sărăcie / Am întîlnit un popă, un soldat... / De-acum pe cărți voi adormi uitat, / Pierdut într-o provincie pustie", s-a retras într-o amintire parcă demult întîmplată. Pe locul ei, aglomerare dezordonată de case pitice și străzi prăfoase, s-a ridicat și se ridică, deprinzîndu-se să privească lumea de la înălțimea etajelor și a orgoliilor împlinite, Bacăul acestor ani, a cărui adevărată rectificare s-a produs după 1965. În acest răstimp al viselor transformate în fapte care este Epoca Nicolae Ceaușescu, cea mai fertilă din istoria României, Bacăul s-a aliniat înaltelor ritmuri de dezvoltare ale țării și, uneori, chiar le-a depășit, orașul de la confluența Bistriței cu Siretul realizînd azi, în numai 50 de zile, întreaga producție marfă a anului de răscruce 1965. Ni se pare obligatorie, tocmai pentru a arăta de la cît de puțin s-a pornit, fixarea unor repere chiar mai vechi, notînd că, de pildă, în 1939, Enciclopedia României menționa că industria Bacăului se limita la „o moară cu turbină, două cu apă, o fabrică de cherestea, o fabrică de lumînări de seu, patru tăbăcării, două fabrici de oale de pămînt și două de postavuri". Drumul de atunci și pînă azi, cînd industria de aici a ajuns să exporte (avioane, nirtie, mașini de alezat și frezat, case prefabricate, confecții, încălțăminte etc.) mai mult decît ea însăși realiza, cu totul, în 1965, ar fi trebuit să dureze... să zicem, o sută de ani. Ca într-un miracol însă, ca urmare a politicii partidului și statului de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării, a temeinicei și implicării băcăuanilor înșiși, acest drum s-a scurtat mai mult decît și-ar fi putut închipui, la inaugurarea lui, chiar și cei mai îmbătrînuți optimiști.

Bacăul de azi se înfățișează așa cum îl vedeți în imaginile alăturate. Ca un oraș mirosind a var și a tencuială, s-au dat în folosință după 1965 peste 45 000 de apartamente, cam 80 la sută din locuitori mutîndu-se în case noi, ca un oraș cu o arhitectură zveltă și armonioasă, în poalele cărora se revarsă, la acest ceas de primăvară, un ocean de flori, cu precădere de lalele. Pe harta lui au prins contur cîteva cartiere noi, Miorița, Bistrița Lac, Cornișa, Parcului etc. Intrarea dinspre București, asigurată de Bulevardul Republicii și, în continuarea lui, de Calea Mărășești, se deschide largă și primitoare, avertizîndu-te parcă, prin geometria ei grațioasă, cu linii jucate și, nu o dată, derutante pentru ochi, despre celelalte plăcute surprize pe care, și mai înăuntrul lui, orașul ți le va oferi, la fiecare pas. Un hotel impunător, pe numele lui „Moldova". O casă de cultură, cu o activitate trepidantă. O gară, de asemenea nouă. Tocmai dat în folosință, un bazin de înot cu dimensiuni olimpice. Alături, o sală de atletism acoperită, unica din țară cu pistă circulară. Integrîndu-se perfect în acest cadru modern, cîteva pasaje de nivel se arcuiesc elegant peste bulevardele din centru, conferindu-le un plus de eficiență rutieră și, totodată, de spectaculozitate.

Și totuși, printre atîtea și atîtea nuanțe, culoarea preferată a orașului rămîne verdele. Parcurile, nu doar cele întinse, „Libertății" sau „Gherăești", ci și cele restrînse, din jurul blocurilor, alcătuiesc „plămînul" Bacăului, de care locuitorii au mare grijă, neașteptînd totul de la primărie. O inițiativă a acesteia, de a da în primire spațiile verzi unităților economice și școlilor, a stimulat spiritul civic, fiecare străduindu-se ca parcul său să arate cît mai rînduit, cît mai curat. Iar rezultatele acestei întreceri, chiar dacă ea nu poartă, concret, respectivul nume, se văd cu ochiul liber, localnicii obișnuind să-i identifice pe cei veniți în trecere, din alte părți, după cutezanța de a rupe o floare ori de a arunca o hîrtie pe stradă ! Ei înțeleg că orașul le aparține și că frumusețea lui, ce trebuie întreținută, depinde de rîvna și de vigilența lor. Oraș frumos, prin tot ce a construit și construiește, Bacăul e și unul tînăr. Cam o treime din populația lui o constituie elevii și studenții (Institutul de subingineri pentru construcția de mașini), ei, fostul „tîrg ursuz", cum îl numea, trist, poetul său tutelar, purtîndu-și acum cu demnitate și semeție destinul de așezare tînără, ca vîrstă și ca stare de spirit.

Ar mai fi, firește, multe de spus. Numai că fotografiile din aceste pagini, sînt, cred, cît se poate de grăitoare. Ele pledează, înaintea oricăror cuvinte, despre un oraș, ales aproape la întîmplare din geografia țării, care își durează cu inspirație și sudoare o istorie nouă și tulburătoare, zidind pentru azi, pentru mîine și pentru eternitate.

Reportaj de OVIDIU IOANIȚOAIA
Fotografii de PAUL AGARICI

Noul bazin de înot, o construcție pentru anul 2000

Hotelul „Moldova" domină, impozant, centrul de azi al Bacăului

Un oraș tînăr, ca arhitectură și stare de spirit

Un om pentru o idee

Stuparul premiat de Academie

Pentru cercetătorul de specialitate, mai ales pentru cel pornit să explice prin virtuțile apiterapiei unul din secretele longevității — viața și persoana inginerului Constantin I. Hristea reprezintă, fără îndoială, un prețios și seducător exemplu. La 90 de ani împliniți, Constantin Hristea nu este poate cel mai vîrstnic prisăcar din România — senectutea se bucură în această meserie de performanțe de invidiat — dar rămîne oricum decanul de vîrstă al stuparilor-dascăli, cunoscut și recunoscut pentru pasiunea, dragostea și studiile consacrate coloniilor de albine, cărora le-a dedicat cu folos, pentru sine și pentru alții, mai bine de șase decenii de viață.

S-ar putea pune desigur întrebarea ce gînduri sau evenimente deosebite se pot desprinde din biografia unui om aflat într-o suavă concordie cu natura și cu sine însuși, dintr-o viață lipsită de meandre, conflicte, succese sau renunțări dureroase. Lumea micilor gize nu oferă nimic din ceea ce ar putea constitui sarea și piperul unei relatări de factură deosebită. Medicii vor constata din nou — dar o vor face ei singuri — că orele cheltuite prin odihnă activă și terapie involuntară prin venin de albine — sînt factori de echilibru psihosomatic, de consolidare a sistemului imunomodulator. Biografia sa poate fi și ea rezumată în cîteva fraze. S-a născut la 11 februarie 1896 în comuna Ițcani din fostul județ Tutova. Este absolvent al Facultății de drept, dar n-a practicat niciodată avocatura, mărturisind toată vremea o înclinație expresă pentru muncile agricole. Și-a continuat studiile în Franța de unde s-a întors cu o diplomă de agronom, după care — lucru rar întîlnit atunci ca și acum — s-a declarat „apicultor profesionist", ocupîndu-se în exclusivitate cu studiul și creșterea albinelor. Prin 1925 înființează tiparului brosurile „Stupii sistematici" și „Creșterea albinelor", ce anunță și prefațează opera sa de maturitate. „Stupăritul", publicată în 1935 într-o editură din Brlad. Lucrarea cunoaște cinci ediții succesive, ultima apărută, în 1986, sub auspiciile Asociației crescătorilor de albine din România.

Ei bine, în domeniul apiculturii, devenite abia în ultima vreme știință și teren fertil pentru descoperiri, invenții și tratamente medicale — Constantin Hristea poate fi citat ca cel mai de seamă precursor, primul care, în România dar și în lume, a avansat o sumă de idei și practici validate abia în ultimele decenii. Fenomene de biologie animală, observații și descoperiri, toate constituind astăzi direcții noi în practica stupăritului, au fost întrezărite, descrise și comunicate încă de acum 50 de ani.

„Prin anii 30 — ne mărturisește interlocutorul nostru — cînd am început să-mi notez gîndurile, am pornit de la o situație de fapt. În țară existau doar două feluri de scrieri de specialitate : fie cărți de popularizare, deci un fel de istorioare nostime ce nu izbuteau să facă din cititor un om de meserie, fie altele, didacticiste, încorsetate de un limbaj prețios, care tăiau tot cheful pentru practicarea albinăritului. Mi-am conceput opera ca un dialog cu fiul meu Călin, student în vremea aceea, dialog care a avut loc aievea, dar care devenea grație tiparului, o conversație cu publicul larg din România. Am luat-o cu binișorul, de la lucrurile cele mai simple, deoarece coloniile de albine sînt niște republici ce acordă cu mare greutate viză de intrare. Ca să devii tu însuți cetățean în aceste consorții ale vredniciei, e nevoie să afli cu precauție viața delicată a micilor gize, iar acestea să te recunoască în calitate de prieten, de coleg de muncă, să le fii, ca să folosim o expresie mai nouă, un „totvarăș verificat". E o comuniune între om și natură ce explică în ultimă instanță succesul sau eșecul prisăcarilor de pretutindeni".

„Stupăritul" — ne mărturisește la rîndul său însoțitorul nostru, tovarășul Nicolae V. Iliescu — continuă să rămînă cartea de căpătîi a stuparilor noștri. Este cunoscut faptul că apicultura românească este apreciată ca fiind una din cele mai dezvoltate pe plan mondial. Dovadă: președinția Apimondiei a fost încredințată de 20 de ani în rînd unui român, profesorului Venceslav Harnaj. Bucureștiul este singurul oraș care adăpostește un Institut internațional de tehnică și economie apicolă. Ei bine, nu voi exagera deloc spunînd că aceste succese au fost posibile în mare măsură datorită muncii de pionerat desfășurată de colegul meu, Constantin Hristea. Acesta și-a început activitatea la o oră cînd în țară dominau stupii primitivi adăpostiți în bulgăroaie. El este primul care transformă apicultura în știință, considerînd colonia de albine ca pe o entitate biologică. Sfaturile și modelele sale experimentale l-au îndemnat pe stuparii începători să adopte un nou plan de lucru, să-și organizeze prisăcile în funcție de condițiile climatice și flora nectariferă, să adopte stupii sistematici, și să treacă la lucrările apicole sezoniere. Acestea îi datorează de asemenea și primele experimente de apiterapie.

În același timp, aflăm în continuare, cercetările de laborator inițiate de același Constantin Hristea au avansat idei, confirmate abia în zilele prezentului. El inițiază astfel primele investigații privind determinismul sexului la albină. De asemenea notează că : „creșcătorii de regine, pentru a nu avea în prisacă decît trintori selectați din anumiți stupi, trebuie să înlăture din celelalte colonii orice rămă care are celule de trintori". Astăzi, aceasta practică alcătuiește una din cele mai moderne tehnici în creșterea industrială a mătcilor. Lui îi revine deopotrivă meritul de a fi sesizat pericolul consanguinizării, explicînd zborcesive, ultima apărută, în 1986, sub auspiciile Asociației crescătorilor de albine din România.

Ei bine, în domeniul apiculturii, devenite abia în ultima vreme știință și teren fertil pentru descoperiri, invenții și tratamente medicale — Constantin Hristea poate fi citat ca cel mai de seamă precursor, primul care, în România dar și în lume, a avansat o sumă de idei și practici validate abia în ultimele decenii. Fenomene de biologie animală, observații și descoperiri, toate constituind astăzi direcții noi în practica stupăritului, au fost întrezărite, descrise și comunicate încă de acum 50 de ani.

„Prin anii 30 — ne mărturisește interlocutorul nostru — cînd am început să-mi notez gîndurile, am pornit de la o situație de fapt. În țară existau doar două feluri de scrieri de specialitate : fie cărți de popularizare, deci un fel de istoriore nostime ce nu izbuteau să facă din cititor un om de meserie, fie altele, didacticiste, încorsetate de un limbaj prețios, care tăiau tot cheful pentru practicarea albinăritului. Mi-am conceput opera ca un dialog cu fiul meu Călin, student în vremea aceea, dialog care a avut loc aievea, dar care devenea grație tiparului, o conversație cu publicul larg din România. Am luat-o cu binișorul, de la lucrurile cele mai simple, deoarece coloniile de albine sînt niște republici ce acordă cu mare greutate viză de intrare. Ca să devii tu însuți cetățean în aceste consorții ale vredniciei, e nevoie să afli cu precauție viața delicată a micilor gize, iar acestea să te recunoască în calitate de prieten, de coleg de muncă, să le fii, ca să folosim o expresie mai nouă, un „tov

Răspunderea care nu se împarte cu nimeni!

— Stimată tovarășă Constanța Bărboi, sînteți director adjunct cu problemele învățămîntului liceal în cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului. Care este locul limbii și literaturii române în școala noastră, care este, în genere, locul științelor umaniste într-un secol dominat în chip evident — și aproape iremediabil — de fascinația tehnicii, a științelor exacte ?

— Aș porni de la memorabilele cuvinte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuvinte care dimensionează rolul și locul limbii și literaturii române în cadrul sistemului de educație modernă : „Nu se poate vorbi de educație politică, de cultură revoluționară fără cunoașterea limbii, a literaturii, a istoriei glorioase a poporului". Indiferent de accentul care se pune, în diferitele etape de dezvoltare a învățămîntului românesc, limba și literatura română au rolul cel mai important în formarea intelectuală și morală a tinerilor. Stăpînirea perfectă a mijloacelor de expresie ale limbii naționale cunoașterea în profunzime a literaturii autohtone sînt fără îndoială chei pentru o viziune echilibrată asupra culturii naționale și universale. Apoi, scrisul și cititul, aceste deprinderi de care copilul de ari și adultul de mîine nu se vor despărți niciodată, reprezintă singurele „unelte" cu adevărat **indispensabile** oricărei achiziții de experiență intelectuală, etică, estetică.

— Odată cu spectaculoasa expansiune a domeniului științei și tehnicii, nu credeți că interesul pentru cultura umanistă a scăzut ? Este aceasta un fenomen detectabil în perimetrul învățămîntului ?

— Fenomenul nu există, sau, dacă există, este nespecific. Nu putem face, cred eu, o localizare privind situația învățămîntului românesc. În planurile noastre de învățămînt numărul de ore afectat matematicii, fizicii, chimiei, biologiei a crescut. Și este firesc să fie așa dar n-aș putea spune că a scăzut numărul acordat orelor de limba și literatura română.

— Mă refeream mai ales la o mentalitate : mai manifestă astăzi elevii același interes pentru pregătirea la acest obiect și la altele din categoria cunoștințelor umaniste, sau acestea rămîn pe planul doi față de prioritatea „absolută" a pregătirii la obiectele „realiste" ?

— Operăm din nou cu adevărurl relative. Mentalitatea elevului față de „limba și literatura română" depinde în bună măsură de mentalitatea profesorului însuși, de gradul în care acesta și-a interiorizat menirea și responsabilitățile. Rolul profund formativ al dascălului de română nu poate deveni realitate cîtă vreme el nu manifestă o atitudine angajată în viața socială, o atitudine exemplară A vedea în importanța unui obiect numai ideea de competiție, deci scopul imediat, înseamnă a îngusta nepermis de mult spectrul finalităților educației prin obiectul respectiv. Oameni adevărați înzestrați pe de o parte cu o adîncă motivație patriotică față de limba și literatura română, față de valorile spirituale ale poporului nostru se vor forma numai acolo unde profesorul de română este factor activ în viața culturală a școlii, a localității, a zonei respective. Cunosc o mulțime de astfel de profesori care sînt sufletul unor manifestări cu tradiție — cenacluri, societăți literare, cercuri științifice, cicluri de conferințe, formații artistice de masă etc. Iată, aș aduce un singur exemplu : liniă Cluj-Napoca, în comuna Măguri Răcătău, există o dăscălită de limba română extraordinară, pe nume Ionită Maria. De ani de zile pasiunea ei pentru folclorul și tradițiile populare ale zonei a devenit o preocupare și pentru elevii școlii de zece ani în care predă. Găsești acolo, în preajma muzeului de artă populară organizat de ea, atîta dăruire față de activitatea de culegere de folclor, atît în rîndul elevilor, cît și al sătenilor (unii dintre acești — foști elevi ai profesoarei Ionită Maria) și atîta respect pentru marea tradiție populară românească, încît aici nu se mai poate pune în nici un fel problema marginalizării obiectului „limba și literatura română" și nici a profesorului care îl predă

— Cu alte cuvinte, cum se spune, omul sfințește locul...

— Categoric! Și, repet, nimeni nu va veni să dea autoritate nici unui profesor, nici celui de **română**, deci. Autoritatea, prestigiul — al său personal și, implicit, al materiei sale — și le cîștigă sau nu și le cîștigă, prin munca lui, atîta cîtă e. Așadar, nu cred ca la ora de față ar fi posibilă discutarea unei mentalități de marginalizare a învățămîntului de limba română. Dimpotrivă, consider că acești dascăli care inițiază pe copii în tainele subtile ale limbii lor materne și în minunile care s-au făurit în această limbă, sînt dintotdeauna și vor fi niște adevărați lideri ai meseriei lor. Învățătorul și, în continuarea lui, profesorul de **română** trebuie să rămînă în bagajul de amintiri al fiecăruia dintre noi ca simbol al autorității didactice. Dacă nu se întîmplă așa nu e de vină nici planul de învățămînt, nici „mentalități" întîmplătoare, ci numai deficiențele din munca noastră. Cînd un elev, un tînăr, se exprimă necuviincios sau doar incorect, ori prea familiar — să nu zic altfel — îți vine în gînd : „cine îi-a fost profesor de română, măi, băiete?" Așa este ?

— Spuneți-mi, vă rog, în condițiile verificării serioase a bagajului de cunoștințe ale elevului, pe care le presupune sistemul învățămîntului în trepte, lectura mai poate deveni o obișnuință, o nevoie profundă? Citesc, adică, suficient elevii noștri, tinerii de azi ?

— Aș zice că mi-ați pus două întrebări și nu una. Cred că prima este cea mai importantă pentru că nu contează atîta cît citesc copiii, tinerii de astăzi, cît vor citi ei în viitor, cît de deschiși sînt ei pentru lectură. Rebreanu zicea că „prin citit întotdeauna îți dezvolți însușirea de a descoperi și evita răul". Cititul nu este, deci, numai un mijloc de instruire — în acest sens elevii folosesc vrînd-nevrînd lectura, cel puțin pe parcursul școlarității — ci și, dacă nu mai ales, unul de educare largă de educare morală. Dirijarea lecturilor elevului este, după părerea mea, cea mai mare răspundere pentru profesorul de limba și literatura română. Fireste, nu este vorba numai de lectura operelor beletristice, ci de tot ceea ce este scris, fiindcă aceasta reprezintă o cale de achiziție culturală. „A învăța din cărți", a învăța deci, în ultimă instanță, singur, a te autoinstrui este astăzi una din laturile de seamă ale personalității omului modern. Lectura cultivă simțul etic, estetic și pe cel al adevărului. Dotat de timpuriu cu aceste posibilități, tînărul nu va mai citi decît cărțile cuvenite vîrstei, urcîndu-și singur scara lecturilor. În școala noastră de astăzi există un mediu favorabil lecturii, o dotare deosebită în acest scop. Fiecare liceu, fiecare școală generală are o bibliotecă (uneori chiar mai multe), săli de lectură, cabinete de studiu, în care elevii pot găsi — și prin strădania profesorului — bibliografii și materiale utile.

— Mai sînt, însă, și celelalte materii, mai este și problema timpului liber...

— Trebuie depuse mai multe eforturi pentru stimularea deprinderilor de lectură, de studiu, în rîndul elevilor, dar și în rîndul părinților, ca și prin mijlocirea organizațiilor de tineret. Indiferent de opțiunea pentru o anumită profesiune — și aici se văd, într-adevăr, liniile de forță ale intereselor macrosociale : tradiția — și a tehnicii, a științei — lectura, literatura, mai ales literatura noastră, prin deprinderea de timpuriu cu modalitățile de evaluare a valorii textului literar, trebuie să întregească personalitatea tînărului. Documentele Congresului al XIII-lea al partidului, cuvîntările secretarului general subliniază necesitatea unei pregătiri multilaterale, deschiderea către orizontul larg cultural-științific, tehnic.

— Totuși, elevii au timp să citească ?

— Depinde ce vreți să înțelegeți prin acest „timp suficient". Fiindcă, de fapt, timp suficient de lectură nu cred că a avut vreodată sau are cineva ! Depinde numai de noi, de fiecare, cum ne organizăm viața, în general, pentru studiu, pentru ca timpul de lectură să ne fie asigurat „carecum". Așa se întîmplă și cu elevii noștri. Dacă le oferim o bibliografie posibilă, avînd în vedere că trebuie să se pregătească la toate obiectele și foarte bine la cele care îi pasionează — atunci succesul va fi de partea noastră. Și a lor. De aceea, ca profesor de limba și literatura română, nu cred că evaluarea cunoștințelor unui elev de liceu mai trebuie să fie una strict cantitativă. Chiar dacă un elev, să presupunem nu a reușit să citească integral un roman de mai mare întindere, nu mi se pare neapărat o tragedie. Important este ca, din felul în care ne organizăm ora prin comentariul fragmentelor de text alese — în principal din manual — elevul să se inițieze în reperele stilistice respective, să poată încadra autorul într-o cronologie și o tipologie literară, să fie pregătit pentru o lectură ulterioară, pe care o va putea face, în cunoștință de cauză, și singur.

— Cum trebuie privită, după opinia dumneavoastră, problema manualelor „ideale" ?

— Nu există manuale ideale. De fiecare dată, manualul cel mai bun este cel pe care-l vom face. Există o anumită spaimă, total nejustificată, a cadrelor didactice față de schimbarea manualului la un obiect sau altul. „Iar se schimbă manualul ? !" Da, iar se schimbă și e firesc să fie așa, pentru că și noi ne schimbăm modul de a privi opera literară (spre a rămîne la discuția noastră despre literatura și limba română), cei ce recepteză literatura sînt mereu alții și sîntem chiar datori să prospectăm și să reflectăm și în alcătuirea manualelor ecuația obiect/subiect. Evident, considerînd că ne înscriem într-un permanent progres cu aceste cărți. Așa că nu e cazul să ne speriem că se schimbă manualele. E poate mai greu pentru profesori, dar de fapt ne obligă pe toți cei de la catedră la o mai mare mobilitate și prospețime a metodelor și mijloacelor de lucru la clasă. Am definitivat de curînd o nouă programă pentru limba și literatura română în liceu, care își va avea și primele manuale corespunzătoare. Este o programă concepută după o idee foarte modernă, un sistem suplu, participativ, aproape autoevaluativ, de asimilare a cunoștințelor.

— Este vreo legătură între această nouă programă și rezultatele din acest an de la o olimpiadă de română ?

— Desigur că este. Rezultatele de la clasa a IX-a, faza pe țară, au fost de excepție în acest an, tratînd subiecte destul de dificile. De fapt, în acest an, la toate clasele rezultatele concursului de limba și literatura română au fost superioare celor din anii precedenți. Și ne bucurăm, fiindcă putem dedica aceste rezultate cu profundă semnificație patriotică sărbătoririi celei de-a 65-a aniversări de la făurirea partidului. Toate acestea sînt, evident, și o urmare a învățării după o nouă programă, dar și a calității deosebite a acestei generații de elevi. Avem tineri foarte dotați din punct de vedere intelectual și afectiv, pe care trebuie să știm să-i instruim așa cum merită. Copiii noștri sînt capabili de performante deosebite. Este nevoie de mai multă încredere în posibilitățile lor, de mai multă încurajare din partea profesorilor, în speță la limba română. Răspunderea datoriei împlinite nu poate fi împărtășită cu nimeni, ea ținînd de fiecare dintre noi. Catalogul, pe care-l ținem în mînă la intrarea în clasă, ascunde nu doar niște nume, o evidență, ci oameni în devenire, față de care nu avem dreptul la prejudecăți. Nu avem dreptul să-i subapreciem, ci, dimpotrivă, să-i stimulăm pe elevi să gîndească, să creeze, să fructifice tot ceea ce este bun în ei. Să nu rămînem deci, la nota din catalog, să vedem dincolo de ea răspunderile noastre sociale și chiar cele ale elevilor.

— Ne aflăm într-o eră a calității în toate domeniile. Cum se reflectă această cerință în învățămîntul nostru și, în particular, în învățarea limbii și literaturii române ?

— Da, viața devine din ce în ce mai mult o competiție a calității, iar sfîrșitul acestui secol va însemna desigur o accentuare a laturii calității vieții. Or, noi poți beneficia de o calitate superioară a vieții fără să dai vieții o calitate superioară a muncii tale. Gîndind la elevii noștri de astăzi, nu putem ocoli adevărul că viitorul va fi al acelora care-și vor folosi la fel de bine și mintea, dar și deprinderile practice, meseria. Școala nu poate rămîne în afara acestei competiții, cu atît mai mult cu cît, prin menirea ei, este desemnată să anticipeze viitorul. O bună pregătire la limba și literatura română nu exclude, ci facilitează o bună opțiune profesională. Greșesc acei profesori de română care și-ar dori toți elevii viitori filologi. Cred că la fel de prețioasă este și achiziția în domeniul literaturii a unui viitor fizician, ori medic, ori muncitor de înaltă calificare. O meserie utilă te face util și te ajută să începi viața „pe picioarele tale". Nu ajută la nimic atitudinile de aminare, de lamentare, de minimalizare a calității materialului uman, elevii. Partidul și statul au realizat un învățămînt modern și generos. În care toți copiii țării trebuie să învețe, să se pregătească. Noi, profesorii, să-i ajutăm ! Avînd privilegiul de a fi îndrumați în domeniul învățămîntului de către tovarășa acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, noi, cei ce slujim școala românească, trebuie să ne simțim chemați la o acțiune mai hotărîtă și mai susținută, pentru creșterea calității învățămîntului nostru, pentru calitatea viitorilor specialiști ai economiei și științei naționale, pentru calitatea umană a viitorilor noștri cetățeni.

— Dincolo de cărțile dumneavoastră, dincolo de activitatea de la catedră, dincolo de activitatea într-un important sector al învățămîntului nostru — dincolo de toate acestea, ce mai este, stimată tovarășă Constanța Bărboi ?

— Nu există, de fapt, nici un dincolo. Dialogul la care revista dumneavoastră m-a provocat mă prinde într-un moment de viață oarecum de bilanț. Dincolo de toate preocupările mele profesionale este — ca să zic așa — o prelungire a preocupărilor mele profesionale : în fond, față de fiul meu am fost și sînt, ca orice părinte, tot un dascăl. Mă simt foarte legată, printr-o carieră deja destul de îndelungată, de meseria de profesor, de catedră, de elevi, de această luptă de zi cu zi de a le cuceri interesul și de a le pune la lucru inteligența. Îmi prețuiesc și îmi respect elevii, cu constiința că nu trădez astfel acea foarte necesară legătură între generații. Nu mă pot detașa de un anume „romantism" de la începutul activității, la Școala profesională minieră din Gurabarza, județul Hunedoara. De atunci am mai învățat cîte ceva din acest schimb de idei, cu elevii mei — unii dintre aceștia, colegi, de acum, de profesie — și aș vrea să cred că beneficiul a fost și este reciproc.

— Ce înseamnă angajare responsabilă în cinstirea și creșterea limbii și a culturii românești ?

— Înțeleg din mesajul cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită la Adunarea solemnă a Academiei R.S.R., definirea exactă, de o aleasă încărcătură patriotică, a răspunderii noastre pentru **creșterea limbii** românești : „O națiune, un popor nu pot exista fără o istorie, fără o cultură și o limbă proprie ! Aceasta constituie chezășia și forța fiecărui popor — și, așa cum am menționat, poporul nostru însuși a creat de-a lungul mileniilor, limba și cultura românească ! Oamenilor de știință și de cultură le revine misiunea s-o păstreze, s-o perfecționeze și să asigure întotdeauna ca ea să ocupe un loc demn în rîndul limbilor și culturii universale". Creșterea limbii românești înseamnă însăși cinstirea patriei noastre, misiune la care trebuie să ne simțim cu toții deplin angajați, mai ales în calitatea pe care o avem, de dascăli ai școlii românești contemporane.

TANIA RADU

Vorbiți și scrieți românește

Inacceptabile...

...sînt unele forme verbale pe care, cu toată generozitatea, lingviștii nu le pot admite nici ca variante, nici ca tendințe în limba română. Și aceasta, datorită unor motive bine întemeiate.

Așa se întîmplă, de exemplu, cu verbul **a merita** căruia sensul nu-i admite în nici un caz o formă reflexivă, destul de răspîndită, dar incorectă : **se merită**.

Verbul **a merita** se leagă de substantivul **merit** și amîndouă au intrat în română, din franceză (**mériter** și, respectiv, **mérite**) pe la începutul secolului al XIX-lea. La bază se află substantivul latinesc **meritum** care însemna „serviciu", „un bine făcut cuiva", „merit" și verbul **merito**, „a aduce un venit", „a cîștiga".

Intrat în limba română, verbul **a merita** și-a stabilit sensurile : „a justifica o răsplată", „a fi vrednic de ceva". Aceste sensuri i-au impus și întrebuințările sintactice : tranzitiv („El merită toate laudele pentru activitatea lui") sau intranzitiv („A fost apreciat precum merită").

M-am întrebat cum se poate explica gramatical o exprimare ca aceasta : „Nu se merită să-l cumperi". Să fie o contaminare cu forma impersonală „nu se face" ? Ori „nu se cuvine" ? Atenție însă ! Aceste forme nu au corespondente pentru persoanele I și II (nu spunem niciodată „eu mă cuvin" sau „eu cuvin"). În vreme ce „a merita" se conjugă normal la toate persoanele, dar niciodată în formă reflexivă (nu spunem „eu mă merit", „tu te meriți" etc.), astfel că analogia cu verbele de mai sus nu e justificată.

O situație asemănătoare găsim și pentru verbul **a ride**, conjugat de data aceasta reflexiv la toate persoanele („eu mă rid", „tu te rizi" etc.). Aici contaminarea s-ar putea explica cu reflexivele așa-zise „dinamice", de tipul lui „a se gîndi", unde pronumele nu arată că subiectul face acțiunea și tot el o suferă, ci indică o participare intensă la acțiune.

Să zicem că ar putea fi așa, dar problema este că verbul **a ride** este intranzitiv și așa cum nu zicem „eu merg ceva", deci nici „eu mă merg", nu putem spune nici „eu rid ceva" sau „eu mă rid".

În plus, trebuie să adăugăm că la persoana a III-a verbul **a ride** are valoarea impersonală normală și atunci ce trebuie să înțelegem cînd auzim sau citim : „Se ride mult la acest spectacol" ? Că ride un „el" ori „ea" ? Desigur că nu, ci că e vorba de un bun spectacol de comedie la care publicul, la modul general, ride.

Pătrunderea aceasta, „perfidă", as zice, a formelor de reflexiv pentru verbe care nu acceptă prin sensul lor astfel de forme, merge atît de departe încît în ultima vreme am înregistrat o expresie aproape incredibilă : **se are**. Și încă, în scris ! Citez din textul unor instrucțiuni de folosire a unui aparat (din respect pentru producător, trec sub tăcere orice indicație exactă) : „Ungerea se face numai cu uleiuri speciale pentru mecanisme fine iar dacă **nu se are** (! !) se recomandă să se adreseze unui atelier de specialitate".

Această frază aberantă putea fi evitată foarte simplu, dacă autorul ei și-ar fi adus aminte că limba română permite utilizarea persoanei a II-a a verbelor cu o valoare generală, nedeterminată, tocmai în cazul acestui tip de texte care cuprind indicații, recomandări, relatări ale unor experiențe care pot avea o aplicație și pentru alții. Deci : „dacă nu aveți, vă recomandăm să vă adresați etc".

Cele trei folosiri greșite ale reflexivului citate aici au explicații diferite și nu este cazul să insistăm prea mult asupra lor. Cititorii noștri au și sesizat, probabil, incorectitudinea. Dacă este totuși vorba să găsim o cauză, aceasta ar fi o anumită tendință de „impersonalizare" a exprimării, în cazul lui **se merită** și **se are**, care se combină cu păstrarea unui regionalism, în cazul lui **se ride**, dar — după cum sperăm că s-a putut vedea — cele trei exprimări sînt diferite și se abat oricum de la norma limbii literare, astfel că principala cauză este neglijarea acestei norme.

CESAR TABARCEA

atelier literar

• G. Dumitrescu

C. Popovici : Cele mai multe dintre pagini sînt, de data asta, reci, oscioase, mai degrabă „făcute" decît simțite (inclusiv „semnul de prietenie", formal, fără vibrație și adîncime). Singura emoție adevărată e în episodul ploii, din scrisoare. Dintre poezii, mai aproape de reușită, „Oglinda".

V. Vancea : Puține lucruri demne de atenție, dintr-o producție mai degrabă facilă, nonșalantă, cantitativă. Poate „Gioconda", ori „Da" și, fără îndoială, acest lapidar și expresiv catren din „Memento" : **„Părerea de rău / E un mic călău / Ce roade atent / În subconștient."** (Dar de ce nu vă semnați manuscrisele ?).

T. Cernăuțeanu : Multe pagini dezlînate, diluate, șterse, fără miez, despletite într-un exces de vorbe, nepăsător și divagant. (În general, calitatea lucrului artistic e în scădere !...). Mai adunate, mai înfiripate : „Fruct de toamnă", „Grîu", „Umbra", („Prăgătirea finalului" și „Pictor" prea încărcate, incilcite, nefirmsate), „Gură de rai", „Pe-un umăr".

Paul B. Ladislau, A. Boariu : Nu ne ocupăm de proză.

Em. Petrescu : În sfîrșit, ceva nou, mai îndrăznet, mai agresiv, mai promițător („Autoportret", „Frescă", „Labelepoc" — care mai suportă, totuși, o scrupuloasă revizie...).

M. Badea : S-a pierdut, parcă, ceva din spontaneitate, din ingenuitate și naturalețe... Paginile de acum sînt mai curînd niște compuneri laborioase, programatice, „la rece", fără flor liric și ecou... Ceva, oarecum, în „Poem gravat", „Poveste XX".

Ov. Cl. ; În general, lucrurile merg bine (dacă nu cumva predomină cantitatea, în dauna lecturii și meditației...), cu dese pagini demne de atenție : „Fantezie", „Copac", „Trama", „Din mila", „Nevoia de urme".

Optimus : Cele mai multe par nedeterminate, bruioane în diferite stadii (cu sau fără perspective). Citeva sînt mai aproape de împlinire, mai ales „Rostire", dar și (încă perfectibile) „Epiderma", „Scutul".

M. Cosm. : Impulsul liric pare în creștere, mai viguros și mai divers, dar expresia nu ține pasul, neglijență, sumară, alunecînd în incoerențe și delir verbal. Mai bine, în „Imagine", „Alit", „Unitate", „Ecou medieval".

F. Lian, D. Deleanu, Mih. Dumitru, C. Bene, Iul. Olteanu, A. Gersi, D. Stăniloiu, Cam. Petre, Petruș O.-F., Cicero, Laura Micu, Nic. Badea, I. Părău, M. Rista, Sofia Covaci, A. Szavay, Iorgu Gălățeanu, L. Balaban, Ant. Vasile, D. Daniela, Rizea J., R. Vanlob, Mihai Ion, Gr. I. Florin, M. Ciungan, M. Pădurean, I. Ulici, Iul. Nițulescu : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

SIGUR

În apă poți intra
dar să-i oprești valul
nu —
faptul
e tot atît de sigur
cum albul
se trage din lapte
cum capătul meu
din noapte...

EMIL ACHELĂRIȚEI

La MARE

La mare
Se-ntîmplă uneori
să fie așa de senin
încît luna
plutind ușor printre valuri
se răstrînge
pe cer...

CONSTANTIN SAVIN

PURIFICARE

Ploaia
Să mă spele.
Vreau ;
Soarele
Să mă ardă.
Vreau ;
Vîntul
Să-mi împrăștie
Cenușa răutății
În cele patru zări.
Vreau ;

Curat și inofensiv
Să rămîn
În vatră,
Ca o pîine
Mare, caldă.

Vreau !

VICENȚIU VANCEA

IDILĂ

La capătul tarlalei de porumb
Ne-am întîlnit sub vineți nori de plumb.
Veniseî într-un suflet să mă vezi,
Se zbuciumau roditele livezi.
Ai stat pe-o buturugă de stejar
Eu, în picioare, am rămas, tîlhar,
Să scormonesc cu ochii cît de cît,
În șia-ți desfăcută larg pe git.
Se îmbulzeau în ea să-și facă loc
Doi pui de crap ca prinși într-un mîncioc.
Tu, mi-ai surprins hoția și-ai zîmbit,
Ți-ai smuls din creștet testemelu-albit
Și, brusc, cu ploaia a-început, pe jos,
Să-ți curgă părul lung și mătăsos.
Nu-mi amintesc cum am ingenuncheat
În lanul de lucernă legănat.
Poate-ameții ca de-un descînt păgîn,
De ochii-ți mari, de părul lung, de sîn.
Te-am sărutat nebun de mîl de ori,
Trifoiu-n preajmă lăcrimase flori.
Rideau spălate poamele de ploi,
Tu, cu privirea-n cer și sînii goi,
Cu genele întoarse de zefiri,
Cu ghiocei dintîior subțiri.
Doar măgerăii singerau striviți
Și gălbenei-n vis abia-nfloriți
Și-n seara care fluiera pe vînt
O mierlă puii și-i chema plîngînd !...

ION CRAIOVA

GEANA

Stavila
adună în fața retinei
laptele înspumat
al genului.
Doar eu,
pe un capăt de stea,
mușcînd dintr-o felie
de noapte
fac mereu planuri
pentru un castel
fermecat.

IOSIF BENA

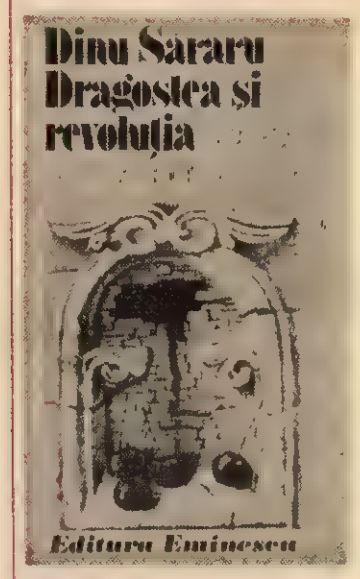

Semnal

Ordinea de zi a vieții

Apărut acum cinci ani, primul volum al romanului **Dragostea și revoluția** a fost întîmpinat cu un deosebit interes din partea marelui public și-a criticii de specialitate. Supuse unor minuțioase analize, fără a se pierde, însă, din vedere cadrul de ansamblu, personajele acestui roman continuau într-un anume fel destinul dramatic al eroilor din celelalte romane editate între timp, **Niște țărani și Clipa.** Cu cel de-al patrulea roman al său, **Cei care plătesc cu viața** (în fond al doilea volum din Dragostea și revoluția), **Dinu Săraru** impune un stil captivant, o problematică incitantă, o dezbatere aspră, tăioasă și lucidă asupra a ceea ce s-ar numi **ordinea de zi a vieții** de zi cu zi și nu în ultimul rînd, o frescă în timp contemporaneității noastre, un fel de radiografie a marilor prefaceri prin care a trecut și trece țara.

GHIORGHI APOSTU

(urmare din pag. 9)

povești pline de frumusețe, Ghiorghi Apostu !

— E o vină ?

— Nicidecum. Lucrările dumneavoastră sînt opera unui om care-și iubește semenii și pe care îl dorește buni și frumoși. Visați la o lume plină de armonie.

— Iar vă întreb : e vreo vină? Credeți că n-aș putea picta peisaje contorsionate, ființe cuprinse de groază ? La anii și la experiența pe care o am îmi pot permite orice. Dar ar însemna să mint. Atît pe alții cît și pe mine. N-aș zice că sînt un om senin. Dimpotrivă, am avut și am destule motive care să mă țină într-o stare de neliniște. Dar în fața șevaletului, ceea ce e mizerie și neputință în mine dispare, ca într-un miracol. Poate că darul meu e acela de a aduce bucurie. Nu au destule de înfruntat oamenii acestui secol ? E primăvară, pomii sînt încărcați de flori, e o minunăție grădina unde discutăm. Dar cît de puțin ar trebui ca totul să se transforme într-un pustiu de ghează ! De aceea vreau să-i învăț pe oameni gustul bucuriei, să le aduc aminte că ea există și că numai și numai de ei depinde ca s-o cunoască. Bineînțeles, nu vreau să-i cicălesc. Doar le propun.

— E bine că ați nuanțat.

— Fiindcă nu vreau să fiu înțeles greșit, mai ales de către confrați : nu am nimic împotriva nici unei viziuni artistice care o contrazice pe a mea. Ar fi și absurd din punct de vedere estetic, ar fi în contradicție cu climatul de creație instaurat la noi în ultimii douăzeci de ani. Dar ce să fac dacă eu văd în această lume mai ales partea ei de lumină și am încredere că ea va fi păstrată și lăsată moștenire spre bucuria altor generații ?

— Îmi pare bine că v-ați înfierbîntat. Dar îmi permit să vă atrag atenția asupra unui fapt tulburător : pînzele dumneavoastră sînt senine numai la o primă impresie. Aproape în fiecare apare, în mod voit sau întîmplător, nu-mi dau seama, un element de obicei aproape imperceptibil, care parcă avertizează că toată împăcarea din lucrare se poate spulbera într-o clipă. Așa e ?

— Cine știe ? Dar vreau să mai adaug ceva. Am avut norocul să mă nasc pe pămîntul românesc. Nu vreau să fiu înțeles greșit nici de data asta : nu vreau să spun că nu mai există în lume locuri de basm. Dar pămîntul românesc este unul dintre cele mai frumoase din lume. O spun în cunoștință de cauză. N-am colindat prea mult, dar știu precis că așa e. De aceea, cît voi putea ține penelul în mînă, am să-i slăvesc splendorile.

— Sînteți un om fericit.

— Sînt fericit că trăiesc într-un timp în care ființa umană a ajuns să afle multe din tainele universului și s-a eliberat de multe spaime și dogme. E o epocă fascinantă. Mă bucură faptul că poporul din care fac parte are astăzi el însuși un cuvînt de spus în istorie. L-a mai spus și altădată, dar i s-a recunoscut dreptul la opinie cu jumătate de gură sau chiar deloc. Apoi, mă bucură că mi-am respectat vocația. Există o bucurie unică, pe care n-o pot împărtăși cu nimeni : aceea cînd mă așez în fața pînzei albe și încep o lucrare. Dacă ar fi să însumez numai acele clipe și tot aș spune că a meritat să trăiesc.

— O hartă a sufletului dumneavoastră ar arăta care ea pînzele fermecătoare pe care le creați ?

— O, ar fi minunat să fie așa.

— Trăiți la Cluj-Napoca, printre pictori de seamă, ceea ce înseamnă că în țara noastră valoarea se poate afirma oriunde, iar ideea de provincie e o prejudecată.

— Pentru mine Clujul a însemnat un cîmp de confruntare fertilă și cavalerească. Într-adevăr, sînt multe talente aici. Dacă n-ar fi fost atîția pictori buni, cu siguranță că și pictura mea ar fi fost mai slabă. Dar concurența cea mai teribilă e aceea cu tine însuți. Mi-a plăcut întotdeauna să-mi arunc mie însumi mănușa și nu să-i provoc pe alții. Iar dacă aș fi trăit într-o altă societate decît cea socialistă, în mod cert n-aș fi ajuns nimic. Mă înțelegeți ? Vorbesc foarte cinstit.

— Vă înțeleg .

— Ca răsplată pentru tot ce mi s-a dat m-am simțit și eu dator să dau tot ce-i mai bun în mintea și în inima mea. Nu am vorbe mari de zis. Dar mi s-a oferit o șansă și pentru asta sînt recunoscător.

— Ce-i cu instrumentele muzicale pe care le aveți în casă? Doar ca decor ?

— O vreme mi s-a spus că o să ajung muzician. Și-acum îmi mai place să cînt la chitară. Îmi dă multă liniște. Dacă vreți, am să vă cînt ceva din Maramureș. Unul din cîntecele mele preferate.

— Care anume ?

— Începe așa : „Cînd s'o-mpărțit norocu / Fost-am dus eu la lucru". E teribil.

— Vă credeți nenorocos ?

— Dimpotrivă. Întîmplarea face ca atunci cînd s-a împărțit norocul eu să fiu într-adevăr plecat la lucru. La lucrul care-mi place cel mai mult pe lumea asta : pictura. Pe care n-am s-o trădez niciodată.

Edith Piaf pentru a doua oară

Nu am cunoscut-o personal, așa cum nu cunosc pe majoritatea artiștilor despre care scriu uneori. Acum cîteva luni, am urmărit-o cu sufletul plin de emoții în marea ei izbîndă, spectacolul „Nu, eu nu regret nimic", gîndit pentru foaierul sălii Majestic, de pe Calea Victoriei. A fost magnifică, tulburătoare, buimăcitoare, căci altfel nu-mi pot explica, acum, cînd așternaceste gînduri pe hîrtie, starea de neliniște, de profundă emoție care m-a cuprins imediat ce-am părăsit sala. Simțeam nevoia să-i vorbesc ei, Ancăi Ledunca, cea care a ridicat pînă la sublim actul artistic. În definitiv, îmi zîceam, viața Edithei Piaf mi-era cunoscută din lecturi. De unde această stare ? Explicația era simplă : figura marii dispărute a fost evocată de actriță cu atîta forță și dăruire, încît ascultînd banda (căci în spectacol banda era prezentă) și închizînd ochii, nu puteai să nu-ți apară aievea chipul marii Piaf. Era o risipă de forță, de talent cum rar s-a văzut. Spectacolul m-a urmărit mult după ce am ajuns acasă. Trebuia să vorbesc cu Anca Ledunca. O caut în cartea de telefon.

— Vă rog să mă iertați pentru ora înaintată, dar trebuie să vă spun că ați fost fantastică și doresc să vă sărut mîinile pentru marea dumneavoastră realizare de acum cîteva ore.

Tăcere. Nici un răspuns de la capătul celălalt al firului. Credeam că mi s-a închis telefonul. Aștept. Artista are, probabil, o reținere, apoi cu glasul cald, evident emoționată, îmi zice :

— Dacă nu este o glumă — și sper să nu fie — eu vă mulțumesc. Rolul mă chinuie de peste 20 de ani. Am căutat, în limita forțelor mele de expresie, să evoc în fața publicului figura măreață a marii Piaf. Să știți că nu este ușor. Fiecare apariție mă consumă, mă arde. De cum părăsesc casa, ca să mă duc la teatru, caut să-mi apropii personajul. Repet în gînd părți din monolog, o chem pe marea dispărută pentru a străbate împreună strada bucureșteană, astfel încît nu știu cînd ajung la teatru.

— Se vede din fotolii această frămîntare. Vă mulțumesc, vă urez „noapte bună".

Zilele trecute, Anca Ledunca a venit la teatru „însoțită" probabil tot de Edith Piaf. Apoi, în foaier, a așteptat venirea oaspeților, căci la acest spectacol publicul este oaspetele gazdei care te îmbie să primești paharul cu ceai, te însoțea chiar pînă la fotoliu, și repeta rolul cu toate că numai în București îl făcuse de peste 100 de ori. Artista știa că are de interpretat o partitură grea, care nu permitea nici un rabat. Interpreta doar o piesă cu un singur personaj și numai cine nu este avizat nu cunoaște ce probleme ridică un asemenea spectacol. Anca Ledunca știa bine cît de pretențioasă era Edith în alegerea unui cîntec. „Cînd sînt întrebată, spunea Edith Piaf, ce trebuie să faci ca să reușești ca interpret de cîntece, eu răspund, fără nici o iluzie despre originalitatea formulei : să muncești, să muncești și iar să muncești". Concluzia era clară. Cînd te învolburezi în viața acestei artiste totul trebuie realizat la cel mai înalt nivel. Improvizațiile n-au ce căuta.

Mai sînt cîteva minute pînă la final. În sală reverberează un glas : — Atunci am simțit o dorință îngrozitoare, o nevoie diabolică să cînt, da, să cînt. Pentru toți prietenii mei, acei care încep să aplaude de cum apar pe scenă. Ei sînt prietenii mei cei mai buni, care vor plînge sincer conducîndu-mă pe ultimul drum.

Acum intervine prima, poate prima abatere de la text a Ancăi Ledunca. Cade leșinată în fotoliu. Nimeni nu sesizează situația, căci artista, cu un efort supraomenesc, se prăbușește în fotoliu ca și cînd asa era rolul. Pauză. Liniște deplină. Artista își revine, realizează perfect ce s-a întîmplat și-și continuă monologul întărînd ideea că este în rol.

— ...Dacă pînă atunci nu-i voi dezamăgi. Nu vreau să-i dezamăgesc, niciodată n-am vrut...

Și leșină din nou. Liniște în sală. Cu o putere cum numai scena ți-o poate da, Anca Ledunca vrea să continue fraza (sala nu trebuie să știe nimic), dar nu poate. Încurcă vorbele și se prăbușește fără cunoștință în fața spectatorilor iubiți, pentru care nu o dată a intrat în scenă cu toate că puterile fizice nu-i permiteau.

Acum sala sesizează realitatea. Liniște. I se dau primele îngrijiri. Dar...

Anca Ledunca s-a stins, acolo, pe scenă, cu două minute înainte de a termina spectacolul. S-a stins așa cum își doresc marii actori. Pe scenă, la jumătatea replicii.

Soarta a vrut ca Anca Ledunca să dispară rostind crezul unei mari artiste, care s-a dovedit a fi și crezul ei.

— ...Ei sînt prietenii mei cei mai buni, care vor plînge sincer conducîndu-mă pe ultimul drum...

Pentru scena românească, Anca Ledunca a trecut în neființă în seara aceea, cu toate că inevitabilul s-a săvîrșit cu două zile mai tîrziu, pe un pat de spital.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Academician EMIL CONDURACHI:

„Probitatea profesională a istoricului face parte din știința lui"

„Numai munca naște idei"... eram dinfotdeauna convinsă de acest adevăr, dar, de cînd Nichita Stănescu l-a exprimat inegalabil, mă urmărește ori de cîte ori întîlnesc un om care... „naște" idei.

— Vecinii sînt neliniștiți dacă văd lumina stinsă noaptea la geamul dv.

— Din insomnii nu ies lucruri perfecte, dar la vîrsta mea o oră valorează acum cît altădată un an. Ce risipesc ziua, cîștig noaptea. Munca, adevărata muncă științifică, scrisul îl fac cînd se liniștește orașul.

— Sînteți frate de nesomn cu Liviu Rebreanu. Treceți la pierderi și prezența mea !?...

— Mă credeți nepoliticos ?

Profesorul Emil Condurachi rîde ca un tînăr de 20 de ani și îmi declară că are mare chef de vorbă. Pe masa sa de lucru, bătut la mașină și tradus în limba franceză și italiană, se află studiul „Roma, leagănul latinității".

— De 50 de ani și 3 săptămîni gîndesc această comunicare, cu care mă voi prezenta peste cîteva zile la colocviul de la Roma. Dacă mă judec singur (sper să nu fiu prea indulgent) este ceea ce mi-a reușit cel mai bine pînă acum. Este maturitatea unei gîndiri istorice. Încerc să explic, cu o mie de ani de istorie romană, de civilizație latină, de diferențiere între latina scrisă și vorbită, miracolul prin care Roma a scăpat, în mai multe rînduri, de la uitare, de la prăbușire. Voi folosi o expresie care îmi displace în viață, „a te strecura". Ei, bine, eu arăt cum a putut să se „strecoare" Roma prin istorie, avînd dușmani mai mari, mai bogați, mai puternici decît ea. Era un sătuc, putea să dispară oricînd, într-un total anonimat, dacă nu apăreau acele elemente care i-au asigurat viabilitatea. Roma a avut capacitatea să trăiască.

— După 50 de ani de lucru, mai contează 3 săptămîni ? De ce le-ați pus totuși la socoteală ?

— Pentru că au fost decisive, trei săptămîni de scris, de pus ordine, de nuanțe într-o muncă adunată într-o viață de om.

— Aveți un „cintar" științific?

— Obligatoriu, mă conduc după o mare capacitate de a tăia firul în patru și o seninătate care deseori lipsește din studiile unora.

— Tăiați deseori firul în patru ?

— Cînd e vorba de istorie, da! E metoda mea preferată de cercetare, pentru că dacă iei global problema n-ajungi departe. Cine nu-și propune să analizeze cu răbdare, pro și contra, chiar virgulă cu virgulă nu mai spun, document cu document, cine nu judecă și rejudecă, cine nu se îndoiește, nu ajunge departe. Tăierea firului în patru, la modul drept, cinstit, este o necesitate de analiză foarte adîncă.

— Aveți indulgență pentru oamenii care, în celălalt sens despică firul în patru ?

— Mi-e milă de ei...

— Tovarășe profesor sau tovarășe director ?

— Nu vă înțeleg .

— Sînteți unul dintre cei șapte, numiți de U.N.E.S.C.O., pentru a scoate o nouă Istorie a umanității.

— Au trecut 25 de ani de cînd a apărut, tot sub egida U.N.E.S.C.O acest tratat impunător, greu de ținut în brațe, dar nesatisfăcător.

— A fost considerat așa chiar de la apariție ?

— Parțial au apărut critici încă de atunci, care cu trecerea timpului s-au accentuat. Trebuia revizuită concepția acestei cărți pentru că era, de fapt, reprezentarea Europei în proporție de 75%, restul... „restul" lumii ; o bucățică Asia, o bucățică Africa, o bucățică America. Total nesatisfăcător, mai ales că Istoria umanității va fi scrisă în lumina dezvoltării științei și tehnicii, deci se impun corecțiile timpului.

— Dv. tovarășe profesor Emil Condurachi, de care volum răspundeți și cum veți impune echipei coeziunea necesară pentru a avea unitate de concepții?

— Directorul fiecărui volum a fost ales de U.N.E.S.C.O. în funcție de competența sa istorică. Pe umerii mei „apasă" lumea întreagă între anii 700 î.e.n. și 700 e.n.

— Aveți umeri puternici...

— Să nu exagerăm. Am vederea de ansamblu, ca un om cu o oarecare maturitate istorică, fiind ajutat de alte 20 de minți tinere, vedeți, n-am spus umeri... I-am ales pe tinerii mei colegi dintre cei care știu mult și vor să muncească mult, fără nici o notă discordantă. Am fost nevoit să renunț la unele nume mari, răsunătoare, dar, care supra aglomerate, nu prea pot să se țină de cuvînt și care se subordonează mai puțin unei colaborări de echipă.

— În ce stadiu se află celelalte volume ?

— Primul se apropie de tipar, al doilea este în faza de tematică, bine conturată, al patrulea..

— Ați trecut la al patrulea, fără să-l menționați pe al treilea, omisiune voită ?

— A fost o pauză lungă în elaborare, pentru că la început U.N.E.S.C.O. s-a adresat unor mari învățați, care fie că nu înțelegeau lucrul în lumina ideilor directoare, fie că erau prea în vîrstă, de aceea am preluat volumul cu întîrziere. O vom recupera pînă la toamnă.

— Ca un om care minuiește întrebarea și uimirea, nu este o grabă nejustificată, dată fiind răspunderea și proporțiile ?

— De aceea arde lumina la mine și noaptea. A promite pentru mine este egal cu a te angaja. Și este o onoare care nu pune în joc numele meu ci al României.

Mă bazez mult și pe maxima competență a colaboratorilor mei români. Avem a face echilibrul între vechea civilizație chineză, ajunsă la mare strălucire înainte de anul 700, vechea civilizație indiană, Asia centrală, Africa și, în sfîrșit, Europa. Apare o vedere nouă și am convingerea că ea își va face loc în volum, așa cum trebuie înțeleasă.

— Ați avut curajul, ca la o muncă atît de grea și de importantă, să vă înconjurați numai de tineri ?

— Cinstea profesională, îmi cerea, și fără întrebarea dv., să spun un lucru de mult cunoscut. Istoriografia românească se bucură de un mare prestigiu. Are o seamă de foarte buni și competenți cercetători. Am făcut apel pentru volumul trei la foarte mulți dintre ei, nu pentru că sînt eu român și ei români ci pentru că e remarcabilă capacitatea lor de sinteză. Unii dintre ei știu încrucișat de mult dascălul.

— E o teză scumpă dv., potrivit căreia elevul trebuie să-și întrecă profesorul.

— Am convingerea, bazată pe numeroase exemple, că dacă nu ajungi să spui : „Iată, acesta este elevul meu și m-a întrecut", atunci nu ți-ai făcut datoria de dascăl.

— Ați atins o problemă gingașă. Se bucură unii profesori că au fost întrecuți de cei pe care i-au învățat ?

— Nu e dreptul meu să judec pe alții dar cunosc destui care se bucură că au fost întrecuți. În orice știință progresul nu este posibil, se bate pasul pe loc, dacă generația care vine rămîne în coada celei dinainte. E teza mea, nu de doctorat, ci de... om. Pentru a nu pluti în generalități, scot cărți cu Poenaru Bordea, Constantin Preda, Răzvan Theodorescu, Adrian Rădulescu, Simion Ștefan, Al. Suceveanu.

— Cărțile de istorie dispar din librării ca pîinea caldă. Sînt tirajele prea mici sau a crescut interesul nostru pentru ele ?

— Cred că amîndouă ipotezele sînt valabile. Lumea are astăzi un interes viu pentru istorie, o citește cu trimiteri ; e foarte interesată să știe de unde sîntem, cum au trăit alții înaintea noastră și vrea să afle mai mult de cît te obligă profesorul să înveți la școală. Este un viu interes și pentru istoria românească, pentru că, momentul ilustrat cu strălucire atît de multă vreme de Nicolae Iorga, a început din nou să dea roade foarte bune.

— Adevărurile fundamentale, pe care trebuie să se spijine istoria, cum se transmit de la o generație la alta ?

— Ați pus punctul, dacă nu pe o rană, oricum pe o problemă deschisă. Eu am trecut în 50 de ani prin cei puțin patru școli de gîndire istorică, fiecare avînd iluzia că a găsit cea mai bună cale.

— Tovarășe profesor, toți marii profesioniști declară că și-au descoperit vocația de cînd erau de-o șchioapă !

— Vă decepționez... La 14 ani eram de-o șchioapă și... jumătate. Atunci am știut că nimic nu va fi nici mai frumos, nici mai potrivit, pentru mine, decît să fiu dascăl. Detaliul, faptul istoric s-au lipit de mintea mea ca marca de... scrisoare.

— Ați privit în ochii unui copil, ați simțit cum atunci se fac conexiuni în creierul lui tînăr, cum radiază bucuria înțelegerii. Aceasta este marea răsplată a muncii dascălului !

— Marea mea nostalgie e că în această accepțiune n-am ținut nici o oră de clasă. De la 20 de ani am fost ales asistent la facultate.

— Tot ochi tineri...

— Mai formați, mai critici. Pentru că văd că mă portretizați și mă pozați (privire lungă, intensă către colegul fotoreporter) îmi vin în minte, în aceeași legătură logică, cursurile la care eu am luat parte. Am fost nelipsit, fără să fiu obligat, din aula unde dezbătea estetica Ralea, unde „filozofa" Petrovici.

— Mă miră că n-ați început cu cursurile lui N. Iorga.

— Pe vremea aceea cu locuiam la Iași, nu le scăpam niciodată cînd veneam la București. Erau sărbători.

— În ziar nu se simte cît de apăsat ați spus IAȘI, subliniez eu în scris, pentru că a fost fundamental pentru evoluția dumneavoastră.

— Să începem de la Iași cu sfinții Moldovei, pentru mine Eminescu și Sadoveanu, să continuăm cu subtilul și rafinatul Ibraileanu, cu care nu pot spune că eram în relații de prietenie, dar îl întîlneam frecvent la „Însemnări ieșene", apoi grupul meu de prieteni, care toți erau de stînga.

— Mi-ați dat curaj să vă pun cea mai banală și totuși esențială întrebare : cînd ați scris prima carte ?

— Eu nu recomand niciodată ca un istoric începător să debuteze, în scris, cu o carte. El trebuie să pornească cu articole în care să dovedească, chiar dacă în aparență sînt modeste, concluziile unor cercetări. E bine ca formarea științifică trebuie să se bizuie pe idei noi... pe îmbogățirea patrimoniului de idei. Nu sînt de acord cu cei care măsoară activitatea după numărul de pagini. Valoarea nu stă în numărul mare de foi...

— Nu vă dezmințiți pentru că N. Iorga v-a remarcat, pentru un scurt articol de istorie românească, cînd aveați numai 19 ani...

— Au trecut 54 de ani de atunci, și poate vi se pare prea sentimental, dar țin minte, cuvînt cu cuvînt ce a scris Iorga, în revista lui : „Tînărul Condurachi încearcă să dezvolte o ipoteză, nu cred că ne convinge, dar sînt foarte interesante și scrisul și tema".

— Îmi dați voie să-mi imaginez ce ați făcut ? Ați alergat pe străzile Iașului ?

— Îmi crescuseră aripi la picioare.

— Ați mai trăit o asemenea „beție" de sentimente ?

— Bucurii am mai avut, dar nu „plutiri".

— Una din direcțiile dumneavoastră fundamentale a fost legată de cunoașterea în profunzime a Balcanilor...

— Cu teza mea de doctorat „Monumente vechi creștine din Balcani", introducere în arheologice, în inscripții, în texte, pășeam într-o zonă, căreia i-am rămas fidel pînă astăzi.

— N-am trecut prea repede peste Iașul tinereții dumneavoastră ?

— Ca vîntul, mai ales că acolo am scris, în 1933, un articol de pe pozițiile marxiste, de care și astăzi îmi amintesc ca de un lucru de referință.

— Vreți să ne probați că începător scriați doar articole ?

— Mă țin de cuvînt. Articolul se numea „Între două apusuri" și a fost publicat în revista progresistă ieșană „Manifest". Oamenii de știință înțeles că în spatele unor gînduri de istorie erau idei care, mai tîrziu, au fost îmbrățișate de toți istoricii români.

— Vă referiți la aderarea dumneavoastră la Partidul Comunist Român ?

— Drumul mi l-a deschis Andrei Oțetea, la vremea aceea unul dintre tinerii mei profesori. La seminarii, făcea cu noi marxism, în interpretarea fenomenelor, dar fără să numească direct că făcea marxism. Istoricul, indiferent de ce epocă e preocupat, nu va înțelege absolut nimic din lumea, trecută sau prezentă, cîtă vreme nu trăiește viața propriei generații.

— Tovarășe profesor, un curs ținut de dumneavoastră la Sorbona seamănă cu unul ținut la universitatea din București ?

— E identic, numai că e vorbit în franțuzește. Dacă însă în discuție e istoria României ea capătă o nuanță mai patetică, așa mi se întîmplă ori de cîte ori sînt departe de casă.

— Cît dintr-un an sînteți... patetic ?

— Depinde de calendarul manifestărilor internaționale. Anul acesta am conferențiat la Paris și Strasbourg, mă pregătesc pentru Roma și Viena. Foarte multe dintre misiunile importante, pe care le-am avut în organismele internaționale, nu s-au datorat întotdeauna calităților mele de istoric. Poziția României, în toată tensiunea mondială din ultimii ani, prin consecvența politicii Președintelui Nicolae Ceaușescu, a fost unanim socotită înțeleaptă. Așa se explică de ce în două rînduri am fost vicepreședinte al Consiliului mondial de filozofie și științe umanistice, așa se explică de ce, din 1963, de cînd s-a constituit Asociația Internațională de studii sud-est europene, un român este secretarul general, elementul dinamic.

— Vă la vreo împrejurare prin surprindere?

— Oridecîte ori, deși ar fi trebuit să mă obișnuiesc, nepotul cel mic se miră că iar citesc o carte de istorie. Or pentru mine cea mai mare satisfacție este să citesc istorie, stînd în ultimul rînd într-o bibliotecă publică. Nu schimb cu nimic acest spectacol care îmi dă o stare de plenitudine văzînd tineri și virstnici aplecați deasupra cărților, mistuiți de aceeași chemare.

— Imaginea aceasta vă ajută în ceea ce căutați?

— Mintea mea primește mult mult oxigen. Mintea care vrea să știe este după mine măsura omului de carte.

— Ați trăit „pe viu" multe momente de istorie contemporană românească.

— Spre marea mea împlinire... Reține un singur exemplu, colocviul de la Regensburg, unul dintre cele mai importante din Europa, care a tratat conceptul de națiune. Deși nu era prevăzut în program nici un element românesc, țara noastră a fost dată ca exemplu de perfectă unitate națională. Profesorul Mayer, pe atunci rectorul universității din Regensburg, a citat tot ce înseamnă definiții ale națiunii. El a spus însă că cel mai mult îl mulțumește definiția dată națiunii de președintele Ceaușescu, cu prilejul aniversării a 50 de ani de la unirea Transilvaniei cu România. Mayer a arătat că acest text are toate elementele clasice pe care le comportă conceptul de națiune: unitate social politică și economică, unitate de limbă, unitate de gîndire, de tradiții, de mentalități. Am fost emoționat de această privire corectă a unui eminent istoric, dintr-o altă parte a lumii, care fixa, într-un cadru internațional, poziția românească față de conceptul de națiune.

— Probitatea profesională a istoricului face parte integrantă din știința lui. Se mai întîmplă și altfel...

— Adesea, deși n-ar trebui... Gîndiți-vă, cum ar fi, dacă unii dintre istoricii români care și-au îndreptat atenția să răspundă la unele afirmații ostile țării și trecutului românesc, falsificate cîte o dată de sus pînă jos, cuvînt cu cuvînt, ar fi făcut la fel ca denigratorii? Ar dispare rigoarea științifică, adevărul, credibilitatea. Istoricul nu poate să se joace cu documentele de dragul unei comenzi. Dovezile continuității noastre pe acest pămînt le ignoră numai răuvoitorii. Lucrurile puțin cîntărite, ca să nu spun calomnioase, se întorc ca bumerangul.

— Sînteți pentru fantezie într-o scriere istorică?

— Dacă istoricul vrea să producă romane, treaba lui. Istoria însă se scrie bazîndu-ne numai și numai pe documente. Uneori judecata faptelor ne ajută să creștem ponderea acestor argumente. Vă dau și unul din mile de exemple posibile. Traian și Decebal s-au luptat, pe viață și pe moarte, dar are Decebal în iarna 101—102 o mișcare strategică uluitoare. Lasă Sarmisegetuza, așediată de Traian, pornește peste cîmpuri și păduri, cade în spatele armatelor romane lîngă Tîrnovo, provincia Moesia, îl obligă pe Traian să părăsească așediul și să vină să lupte pentru apărarea provinciei romane. Era a treia oară cînd Decebal recurgea la o asemenea strategie.

Dacă istoricul nu înțelege just acest lucru e o mare greșeală, pentru că o mișcare genială ar putea fi interpretată ca o aventură. Intuiția contează și ea enorm. Pîrvan, Iorga au avut intuiții geniale, uneori s-au confirmat, alteori nu, dar nu înseamnă că în acest complex de fapte istoricul nu vede anumite direcții de gîndire, în jocul acesta de informații, care, în aparență, se bat cap în cap.

— Cu colaboratorii ce metode aplicați?

— Una caldă, alta rece. Sînt foarte exigent la examene și foarte prietenos în contactul cu ei.

— Ideal statut pentru colaboratori...

— La examene ăscult, răbdător, studenții și le întind o mică cursă. Îi las să-și aleagă subiectul pe care îl știu mai bine. Eu mă cred un generos, dar, de unde, eu vreau să știu cît e de înalt nivelul cunoștințelor lor. Nu pun întrebări de memorie, dacă se greșește anul unei bătălii există manuale, enciclopedii. Altceva mă interesează. Vreau să văd cum interpretează, cum înțeleg studenții fenomentul istoric. Adesea, unii tineri sînt surprinși cînd spun, uite, datele acestea eu le-am uitat, învăț și eu ceva acum, dar, hai să vedem ce se întîmplă în lumea de atunci... în lumina faptelor de astăzi.

— Ați trăit, mereu așa, corelînd ieri cu azi, azi cu ieri?

— A fost una din formele mele de gîndire nativă, moștenită în parte de la bunicii mei țărani, moștenită în parte de la acest microcosmos — satul, de o bogăție extraordinară, dătător de energii și de inteligențe. Tata știa multă istorie, deși era notar comunal cu trei clase gimnaziale.

— Primul dascăl v-a fost deci cel mai apropiat om, poate de aceea și această legătură pe viață...

— La nivelul legendei istorice tata era un mare povestitor, ne citea în fiecare seară cîte ceva, dar nu tocmai exact, de multe ori îl prindeam că introducea cîte un fapt, care nu s-a petrecut, dar pe care el l-ar fi dorit să se fi întîmplat. În afară de istorie citesc cu aceeași plăcere și acum gramaticile, chiar în limbi pe care nu le cunosc (de astă dată spre totala nedumerire a nepotului cel mare). Gramatica este un joc intelectual, cerebral; regulile, ordinea mă satisfac. Nu-mi plac lucrurile neclare și atunci cînd găsesc cheia înțelegerii, inspir mult aer, în plămînii mei obosiți și mă bucur că trăiesc încă cu mintea mea. Ce fericire!

...Am neglijat, deși nu e deloc neglijabil, să precizez că această convorbire cu profesorul Emil Condurachi s-a purtat în camera în care a lucrat Nicolae Titulescu. Transcriu tîrziu și ceea ce mi-a atras atenția, din prima clipă a întîlnirii noastre, un extras din Antigona lui Sofocle : „Multe minuni sînt pe lume, dar niciuna nu este atît de minunată ca omul!".

CARMEN DUMITRESCU ■

Am reținut expresia dintr-un notan de explicații tehnice : „În anul acela am prins gustul pentru recuperări." Era vorba de resurse energetice socotite secundare. Asta se întîmpla în 1982. Se căuta atunci rezolvarea problemei termoficării municipiului Turnu Măgurele. Se gîndise, inițial, ca furnizarea energiei termice să fie făcută de la un cazan de 50 Gigacalorii pe oră, care urma să funcționeze pe combustibil lichid — păcură. 30 Gcal/h trebuiau obținute din resurse secundare. În 1982 Combinatul de îngrășăminte chimice din Turnu Măgurele avea 17 Gcal/h resurse recuperate pe oră. Oamenii au început să caute, prinzînd gustul, noi soluții tehnice. Rezultatul : cînd cazanul de 50 Gcal/h era gata, n-a mai fost folosit. Întregul necesar, la nivelul de dezvoltare al municipiului, era acoperit.

Resursele acestea sînt recuperate din procese tehnologice suplimentare față de proiectul făcut în urmă cu ani, proiect care — și el — stabilise anumite recuperări ale instalațiilor montate. Resursele noi oferite acum orașului aparțin specialiștilor de la combinat, atît ca idee cît și ca valorificare. Ele se bazează pe preluerarea căldurii unor subproduse sau efluențe din instalațiile tehnologice. Cu alte cuvinte, drumul aburului sau al apei n-o mai ia spre coș ori canal, ci spre oraș.

Mihai Craiciu, secretar cu probleme economice al Comitetului municipal de partid Turnu Măgurele, afirmă că treaba nu-i de loc complicată. Combinatul folosește apă, transformată prin procese tehnologice în abur necesar reactiilor chimice. După întrebuințare, acest abur „uzat" lua drumul coșului. Pentru răcirea unor gaze se utiliza apă, care — și ea — era aruncată în canal. Acest abur și această apă — posedînd o anumită temperatură — sînt îndreptate acum spre așa-numitele schimbătoare, unde se face transferul de căldură către apa destinată termoficării orașului. Urmează, apoi, distribuirea la punctele termice, reamenajate și menite să înlocuiască vechile centrale termice care funcționau cu combustibil special, cam 20 000 tone pe an. Aburul și apa de la combinat se trosnu. Astăzi dă căldură unui număr de 5 500 apartamente, precum și tuturor unităților social-culturale din municipiu. Fiecare locuitor din Turnu Măgurele și-a redus cheltuielile destinate încălzirii locuinței cu șaizeci la sută. Acum sînt în curs de termoficare după noul sistem și unitățile industriale ale orașului. O dată ce au prins gustul recuperărilor, al economiilor, specialiștii combinatului n-au mai putut renunța la el. Vara, orașul nu mai are nevoie de încălzire, așa că se crează un excedent. Ar fi păcat ca aburul și apa din combinat să ia, din nou, drumul irosirii inutile. S-au gîndit ca acest agent termic să fie folosit în procesele tehnologice de la unele unități industriale care au nevoie de așa ceva. Spre exemplu, la uscarea cherestelei în Fabrica de mobilă, sau la preîncălzirea apei necesare întreprinderii de prelucrarea și industrializarea legumelor și fructelor. Economia de păcură este semnoasă.

La Turnu Măgurele, o experiență demnă de urmat

Orașul încălzit de combinat

Municipiul Turnu Măgurele suferea, pînă nu de mult, de lipsă de gheață. Se producean, cu un mare consum de energie electrică, abia 2 tone, cantitate nici pe departe suficientă. Privirile, toate, s-au îndreptat, din nou, spre combinat și depozitul său de amoniac folosit pentru îngrășăminte. Amoniacul este stocat la —30 grade Celsius. Cînd ajunge la consumator, temperatura lui trebuie să fie de 15 grade Celsius. Această ridicare de temperatură se realiza cu ajutorul aburului. O fabrică de gheață a înlocuit aburul respectiv. Mai precis, între depozit și consumator au fost instalate o serie de serpentine prin care trece amoniacul. Pe traseu se produce o răcire bruscă. Într-o cuvă amenajată special se obțin 40 tone de gheață, cantitate suficientă nu doar pentru municipiu ci și pentru o parte din județul Teleorman. Instalația de gheață artificială a fost, așadar, grefată pe o instalație tehnologică a combinatului, economisindu-se în felul acesta și o însemnată cantitate de abur. Cîștigul este, deci, dublu.

Acum, la Turnu Măgurele este în construcție o instalație de preparare a bioxidului de carbon alimentar care se aduce, deocamdată, de la sute de kilometri. Se urmărește darea în folosință a unei linii de ape carbo-gazoase și extinderea sortimentului de sucuri și băuturi răcoritoare produse la I.P.I.L.F. Inițial, era prevăzut să se folosească bioxidul de carbon de la centrala termică a I.P.I.L.F.-ului. Concentrația este însă mică iar investițiile necesare unui utilaj care să extragă sulful, prezent alături de bioxidul de carbon, ar fi dus la cifra de 12 milioane lei. Specialiștii combinatului au căutat, tot la ei, o soluție mai avantajoasă. Se va folosi bioxidul de carbon de la instalația de amoniac a combinatului. Neexistînd sulf, investiția necesară construirii instalației este de numai 4 milioane lei. Mergînd mai departe pe acest drum al căutărilor, oamenii de la combinat — mai precis colectivul Fabricii de amoniac 2 — au constatat că pot obține și bioxid de carbon tehnic, atît de necesar în procesele de sudură. La Fabrica de amoniac există o instalație de azot care, cu minimum de cheltuieli, poate fi adaptată să producă și bioxid de carbon. În momentul în care a fost creat un stoc de azot, producția se oprește. Pe aceeași linie se va produce în curînd bioxid de carbon industrial, eliminîndu-se timpii morți ai acestui loc de muncă al combinatului.

„După cum vedeți, concluzionează Mihai Craiciu, combinatul nostru are surse inepuizabile. Totul este să vrei, să cauți, idelile vin."

Iată deci la Combinatul de îngrășăminte chimice din Turnu Măgurele, oamenii nu se mulțumesc cu gîndul că sînt pe locul întîi în țară la capitolul producție. Sînt în permanență frămîntare pentru obținerea unor soluții originale, pentru o tehnică nouă. Faptul că activitatea de invenție și inovație a devenit o preocupare a tuturor, de la mic la mare, înseamnă că cei 6 300 de oameni ai combinatului, împărțiți pe colective de cercetare și cercuri de calitate, au prins gustul căutărilor și al bucuriei date de reușită.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Primul tratat de bacteriologie se datorează lui Victor Babeș

Victor Babeș (1854—1926) care în 1878 obținuse doctoratul în medicină și chirurgie la Viena, iar între 1877 și 1882 publicase nu mai puțin de 30 lucrări științifice (din 1882 era docent și în același timp cel mai tînăr conferențiar al Facultății de Medicină din Budapesta), a văzut de la primele sale cercetări o viziune subtilă asupra etiologiei complexe a bolilor, ținînd seama de toți factorii determinanți.

În anul 1882, Babeș identifică bacilul morvei la om și descoperă germenul sudorii roșii. În același timp, începe să îl preocupe așa-zisa problemă a **„concurenței vitale"** a bacteriilor a antagonismului microbian. Încă J. Roulin semnalase în 1862 că în mediile unde se dezvoltau anumite ciuperci microscopice (Penicillum glaucum etc.) nu cresc de obicei bacteriile. J. Joubert și L. Pasteur studiaseră și ei fenomenul, aducînd precizări, dar interpretîndu-l drept o **„concurență"**, o luptă pentru acaparerea de materii hrănitoare, consumarea și apoi epuizarea mediului nutritiv de către unul din germeni prejudiciînd — presupunem noi — existența altui germen. Inexact. Explicația pe care o dă Babeș fenomenului este cea adevărată : el arată că unele specii de microorganisme pot elabora substanțe capabile să oprească creșterea, dezvoltarea și înmulțirea altor specii — principiu cunoscut astăzi ca **„antibioză"**. Mai mult, tînărul cercetător român elaborează o tehnică pentru a aprecia cantitativ și calitativ **„gradul de amiciție sau inamiciție"** dintre două specii bacteriene, similară antibiogramei practicate astăzi, determinînd gradul de antagonism. Pentru experiențele sale de antagonism bacterian, Babeș inventează chiar în 1881 un fel de **„cutii bacteriologice"** (cutii rotunde, cu capac de sticlă), care-i vor servi în anii următori la experiențele sale în această direcție. Aceste recipiente au fost denumite mai tîrziu **„Cutii Petri"**, deși denumirea corectă ar trebui să fie **„Cutii Babeș-Petri"**.

Obținînd în 1882 un concediu și o modestă bursă de studii de la Facultatea de Medicină din Budapesta, Victor Babeș pleacă spre marile centre de cercetări medicale din centrul și apusul Europei. Se oprește pentru scurt timp la Viena, Würzburg, Tübingen, München, Heidelberg, Strasbourg. Anatomopatologul Otto von Bollinger îl pune în contact cu marele clinician Hugo Wilhelm Ziemssen, care tocmai lucra la tratatul său clasic de patologie; acesta din urmă îi solicită pe tînărul de 28 de ani să scrie capitolul despre tumorile pielii, pe care într-adevăr Babeș l-a redactat, trimițîndu-l-i ulterior. Ajuns la Paris în decembrie 1882, ajunge să fie curînd apreciat de somitățile vremii, dar este deprimat de greutățile materiale pe care le întîmpină. **„Locuind într-un hotel mizerabil** — îi scrie el tatălui său — **departe de oraș** [de centru], **neputînd încălzi chilia și mîncînd o dată pe zi, adică dejunul. Mizeria aceea mă deprimează foarte. În fine, voi trăi și așa [...] Umblu la prelegeri și unicul lucru de care nu mă pot plînge este că profesorii mă cunosc, mă stimează și-mi aduc adevărate ovațiuni înaintea auditorilor."** Acești **„profesori"** nu sînt alții decît Paul Bert, Verneuil, Charcot, Pasteur, Mecinikov... Dar cea mai fertilă se dovedește apropierea sa de André Victor Cornil, care organizase la Paris, sub conducerea sa, un Institut de Anatomie Patologică cu 20 de cercetători (o adevărată performanță pentru acea vreme). Tehnicile de lucru imaginate de Babeș — cu 18 ani mai tînăr decît el — îl interesează în mod deosebit pe marele anatomopatolog, iar medicul român îl atrage de asemenea spre știința în curs de constituire a microbiologiei (în anii următori, cei doi vor publica împreună nu mai puțin de 16 lucrări științifice) ; mai mult, încep să experimenteze în comun în domeniul de avangardă al antagonismului microbian, devenind cei mai înaintați și mai lucizi precursori ai antibioticelor secolului nostru. Pentru a-i ameliora situația materială, Cornil îi asigură lui Victor Babeș un post de preparator la institutul condus de el, cu o retribuție lunară. Tot la recomandarea lui Cornil, lui Babeș i se încredințează revizuirea autopsiei lui Léon Gambetta, el dovedind în mod magistral că diagnosticul primei autopsii fusese greșit (fiind vorba în realitate de o apendicită perforată, care dusese la peritonită generalizată).

Cînd medicul român i-a propus în prunele luni din 1883 lui Cornil să scrie împreună prima carte de sinteză asupra bacteriologiei, savantul francez mai întîi a șovăit. Altele erau preocupările sale științifice de bază. Dar pînă la urmă, perseverența și entuziasmul lui Babeș l-au cucerit. Era prin excelență un teren care trebuia **desțelenit** și acest lucru îi atrăgea. Și-au împărțit capitolele, au început să strîngă materialul, să-l sistematizeze. Cornil a inițiat, folosindu-și autoritatea, tratative cu binecunoscuta editură Félix Alcan și la 9 octombrie 1883 contractul a fost încheiat, titlul inițial stabilit fiind **Microbii patogeni** (ulterior modificat, odată cu lărgirea ariei de cuprindere a lucrării).

Dîndu-și seama de munca imensă pe care o avea în fața sa — mai ales că preluase capitolele celo mai mari și mai grele —, Babeș a cerut Ministerului Instrucțiunii din Budapesta să-i prelungească concediul de studii pe încă un an. Este însă refuzat și rechemat la catedră. În 1884, este propus profesor extraordinar de histopatologie al Facultății de Medicină din Budapesta, dar propunerea este tergiversată de grupuri adverse tînărului român și pînă la urmă respinsă (va fi totuși acceptată în anul următor). În anul universitar 1883/1884, Babeș continuă să lucreze — paralel cu activitatea didactică la elaborarea tratatului și poartă o intensă corespondență cu Cornil. Concomitent, munca sa științifică duce la noi descoperiri. Izbutește descrierea pneumococilor (în studiile sale asupra congestiei pulmonare), identifică rolul infecției bacteriene în bolile renale, studiul comparativ al microbilor tuberculozei și leprei îl duc la concluzii noi și importante. Definitivează, împreună cu V.A. Cornil studiul **Concurența vitală a bacteriilor — încercări de terapeutică bacteriologică**, — adevărat manifest științific al antibioterapiei — care va apare în 1885 în „Journal des connaissances médicales", tezele de bază fiind incluse și în tratat.

În toamna anului 1884, Babeș obține cel de al doilea concediu de studii, pentru perfecționarea în institutele medicale de la Berlin (și nu de la Paris, cum sperase el), iar începînd de la sfîrșitul lunii octombrie 1884 — cum arătam — definitivează, într-un timp record și muncind într-un ritm supraomenesc, redactarea celui dintîi tratat complet de bacteriologie din lume, apărut în mai 1885. Aceasta a fost una dintre operele în premieră absolută pe care geniul științific românesc le-a dăruit patrimoniului universal. Prin **Les Bactéries**, Victor Babeș, sprijinit de A.V. Cornil, a dat un fundament solid noii științe, stimulînd hotărîtor cercetările microbiologice și deschizînd o nouă eră în medicină, realizînd o admirabilă sinteză între orientările morfologice, fiziologice și bacteriologice, concepînd boala ca rezultatul interacțiunii complexe dintre micro- și macroorganism.

L. M. ȘTEFAN ■

Gheorghe Parascan e de fel din Bacău. Are 31 de ani. E tehnician silvic, laborant, la Institutul de cercetări și amenajări silvice, Filiala Moldova. E căsătorit și are doi copii : Mihnea și Nora. Pînă aici nimic deosebit. O biografie ca atîtea altele. Cunoscîndu-l, ai impresia că se înrudește cu Bacovia, timid, scump la vorbă.

Cînd avea 14 ani, ca orice copil de vîrsta asta, și-a pus problema ce va face în viață. Cel mai greu lucru, a hotărît. Cel mai greu i s-a părut să faci ceva nou, ceva ce nu s-a mai făcut pînă atunci. De la 14 ani, se ocupă cu născocirea de lucruri noi din cele mai diverse domenii. Gheorghe Parascan este o sursă permanentă de idei. Unele din ele te uimesc prin ingeniozitate, altele prin simplitate și prin aceea că au întîrziat pînă acum să apară. Altele par de-a dreptul fanteziste, însă și ele, după verificările de rigoare, realizabile. La ultimul Salon al Cercului Ingeniozității de pe lîngă Casa de cultură Nicolae Bălcescu a Sectorului 4 din București, Gheorghe Parascan a fost unul dintre participanții de succes. Fără îndoială, unele dintre ideile lui și-au găsit drumul către cei interesați să le pună în practică, să le valorifice. Altele, care între timp au fost perfecționate, sînt în căutarea acestora. Rîndurile noastre se vor să slujească drept intermediar între idee și realizare. Gheorghe Parascan are atît de multe idei încît e aproape imposibil să le sistematizezi pe domenii sau sectoare de activitate. Cele mai simple își argumentează necesitatea atît de evident încît nu mai trebuie susținute cu prototipuri sau modele funcționale.

Să începem cu cîteva idei din universul casnic, temă de altfel propusă tuturor membrilor cercului : tel manual rotativ cu cuie pentru maioneză ; dop cu presurizare prin electroliză (apă-sare) ; dop care se umflă cu pompa de bicicletă ; sistem de depresurizare pentru biberon — înlătură bulele de aer și blocarea biberonului ; tavă cu lături rabatabile, sistem de autoudare a ghiveciior cu flori prin atașarea unui vas rezervor — poate rezolva problema udării florilor în perioada concediilor de odihnă. La scară mare poate fi folosit la automatizarea irigațiilor la sere și solarii ; Sistem de agățare a capacului de oală ; Cui cu pinteni ; Piatou dințat și cilindru dințat pentru încat vinete — înlătură zgomotul și mărește productivitatea

Și acum cîteva idei sau realizări de interes mai puțin general :

— Contacte electrice fără scîntei la întrerupere. Prin realizarea contactului pe suprafețe variabile se pot elimina total scînteile. Dispozitivul nu mai folosește argintul și aliajele din import. Contactele fără scîntei sînt necesare în medii cu pericol de explozie.

— Preînsămînțarea în benzi biodegradabile. Semințele sînt incluse în benzi care conțin îngrășăminte și substanțe nutritive. Benzile se pot prepara industrial și asigură distanța optimă, riguroasă, între semințe.

— Sistem de dezghețare a cărbunilor pentru termocentrale.

— Sistem de propulsie a navelor cu ajutorul vîntului, independent de direcția acestuia.

De la biberon la rachetă

— Încercare de elucidare a efectului rachetă pe bază de unde spectrale.

— Propunere de motor cu laser.

În domeniul său de activitate, Gheorghe Parascan încearcă o elucidare a biosintezei pe baze fizice, nu exclusiv biologice ca pînă acum. Iată în cîteva cuvinte observațiile lui Gheorghe Parascan asupra acestui subiect, specialiștii urmînd să decidă adevărul conținut în ele. Elementele principale care alcătuiesc soarele sînt hidrogenul și heliul. Energia soarelui este eliberată în principal pe spectrele de emisie ale acestor două elemente. Fotosinteza are loc la nivelul lungimilor de undă specifice elementelor chimice de bază din soare (între verde și infraroșu). O plantă este formată din 50 la sută oxigen și 17 la sută hidrogen. Două din lungimile de undă ale oxigenului sînt apropiate de ale hidrogenului și heliului. Fotosinteza are loc în principal în jurul lungimilor de undă de 750,690 și 550 milimetri. În încăperile în care se asigură emisii cu o lungime de undă de 630 milimetri se observă o însănătoșire parțială sau totală a animalelor și plantelor bolnave. O altă observație în sprijinul încercării lui Gheorghe Parascan de a elucida fotosinteza pe baze fizice este aceea că, pentru plante, poluanții cei mai periculoși s-au dovedit a fi cei care absorb sau reflectă lungimile de undă la care are loc fotosinteza. În orice caz cunoașterea lungimilor de undă *faste* sau *nefaste* și acționarea în cunoștință de cauză asupra acestora ar fi un important cîștig pentru dirijarea anumitor procedee.

Am expus cîteva din ideile lui Gheorghe Parascan. Mai are și altele. Uneori, ideile sînt frumoase prin ele însele, dar și mai frumoase cînd sînt finalizate. Sîntem convinși că pe Gheorghe Parascan și pe ceilalți membri ai Cercului Ingeniosilor, oamenii care vor și pot să materializeze idei îi vor căuta.

OPREA GEORGESCU ■

Flacăra revine:
sucuri și răcoritoare

Colocviu despre calitate

Continuăm să investigăm piața și de la ea să ne întoarcem spre producător, ca și spre toți cei de care depinde promovarea în consumul populației a unor băuturi răcoritoare — sucuri, siropuri, nectaruri, limonade — de cea mai bună calitate. Am consemnat la vreme că, în ultimii doi ani, s-au făcut progrese însemnate, progresele necesare, dar încă insuficiente. Nu ne poate fi indiferent cu ce ne potolim setea ; prin destinația lor, băuturile răcoritoare fac parte din gama produselor alimentare și prin urmare sînt serios implicate în starea de sănătate a populației. Ele nu pot avea (sau nu mai pot avea) doar virtutea de a fi lichide, de a ne hidrata în vreme de canicule. Precum se specifică în Programul recent adoptat de către conducerea superioară de partid, trebuie să fie apte în a completa aportul de vitamine și minerale, de legume și fructe din rația noastră zilnică. Materii prime avem suficiente în țară, dotare tehnică avem de asemenea, precum și toate condițiile să putem produce o diversitate de sortimente cu valoare nutritivă și organoleptică ridicată, cu totul competitive.

Reporterii noștri au continuat raidul în alte 3 orașe — Tg. Mureș, Timișoara și stațiunea balneo-climaterică Buziaș. Cu toată distanța dintre ele, au întîlnit situații similare cu cele din Galați, la care ne-am referit nu demult. Le supunem astfel atenției factorilor de resort — Ministerului Industriei Alimentare, Ministerului Agriculturii, Ministerului Comerțului Interior, Ministerului Sănătății.

C. L. ADAM ■

Față în față comerțul și producția

În urmă cu cîțiva ani (nu prea mulți), întrebat fiind Petru Vaida, șef de secție al Fabricii de răcoritoare Tg. Mureș, dacă i-ar da copilului său să bea din sucurile ieșite pe piață, a răspuns prompt : „Sucuri nu, siropuri, da !" Ține minte și acum, ca și cînd întîmplarea s-ar fi petrecut ieri, stupoarea reporterului în fața unui răspuns atît de categoric. Cu toate riscurile ce și le asuma a pus cu tot curajul punctul pe „i", privind starea critică a răcoritoarelor în acea vreme iar ei, reporterul, l-a transmis ca atare. „De atunci — ne spune același Petru Vaida, și azi conducătorul Fabricii de răcoritoare din Tg. Mureș — lucrurile s-au schimbat. În bine, firește ! Cu toate că s-au ivit, pe parcurs, alte „șuruburi" care să strangulеze calea spre calitate a unor produse".

Pornisem discuția tocmai de la cele două laturi de bază ale problemei : calitatea și diversitatea răcoritoarelor, aflate pe piața municipiului la ora vizitei noastre. Timp de două zile — 6 și 7 mai — fusesem simpli clienți prin Tg. Mureș și degustasem, în materie de răcoritoare, cam tot ce întîlnisem. „N-am găsit pe toate traseele noastre — și am bătut cu piciorul municipiul cam de la un capăt la altul ! — decît un singur fel de suc — „Fructo". Cît despre gustul lui, ce să mai vorbim ! Nu vi se pare o situație anormală să găsim doar un singur sortiment de suc pe piață și acela de calitate îndoielnică ?" „În ce ne privește — ne răspunde — nu. Pentru că timp de aproape o săptămînă nu am mai scos pe piață nici un suc, oprind fabricarea lui pentru niște modificări la liniile tehnologice în vederea fabricării sucurilor cu apă de la un izvor natural. Comerțul poate că ar fi fost în măsură să înlăture starea de care vorbeați prin procurarea de sucuri din alte județe pentru această scurtă perioadă. Să știți însă că nu ați băut „Fructo" ci Quick-Cola, așa îi spun cei de aici, clienți și gestionari, deopotrivă, confuzia provenind din faptul că nu avem posibilitatea de etichetare.

Se explică. Produc, prin Fabrica de răcoritoare ? sortimente — Quick-Cola, Frucola, Bem-Bem, Socată (o noutate a anului trecut, foarte căutată, ca și Bem-Bem-ul), Mentă, suc de struguri cu aromă de zmeură, suc natural de mere. Ultimele două s-au dovedit a avea viața cea mai scurtă în sezonul cald. „De aceea ne și dăm silința să le producem mai mult toamna, iarna și primăvara, perioadă în care procesul de fermentație e mai lent". (Asta înseamnă de fapt „silința" de a reduce, dintr-un condei, două sortimente din cele 7 existente !). „Altfel nu se poate ?" „Nu. Ne leagă de mîini și de picioare rețetele pe care trebuie să le respectăm întocmai. Și apoi, prea dese modificări ale rețetarelor. Te ametesc, nu alta !"

Înțelegem că unul din „șuruburile" de care amintea la început interlocutorul nostru și-ar fi găsit locul tocmai în această „mișcare" a rețetarelor. Ambalajele sticlelor de sucuri tind să devină și ele un alt „șurub" al stopării calității produselor. Ne invită să vedem despre ce este vorba. Îl însoțim. Ni se arată niște sticle de suc ce par obișnuite. Și totuși, unele dintre ele aveau cîte o diferență de 2 milimetri — fie mai mari, fie mai mici. Or, puse pe linia de capsulat — linie stas — cele mari se sparg, cele mici nu se capsulează cum trebuie așa încît, dacă răstorni sticla începe să curgă. Pînă vor ajunge la clienți își vor pierde tot acidul pe care-l aveau, oferindu-le o băutură ciudată și leșinată. Cum să reclame starea de fapt cînd uneori își procură cu atîta greutate acest ambalaj de sucuri ? ! (Există o Fabrică de sticle și în Tg. Mureș. Cu toate acestea ei au repartiție pentru ele la Sighișoara !)

Toată lumea este de acord că în materie de sucuri trebuie să se mai umble la calitate. Directorul Direcției comerciale județene, Cornel Ceuca, om care cunoaște bine pulsul desfacerii lor, atrage atenția fabricanților asupra unor puncte nevralgice. Încă suferă răcoritoarele noastre sub aspectul încărcăturii cu aciditate („bei un produs nu prea zaharat dar dacă dai de unul „leșinat" răsuflat, îți piere cheful de a mai apela a doua oară la el") ; încă nu stăpînim limpiditatea („se uită un lucru extrem de important și anume că răcoritoarele „se beau" din ochi prima dată") ; problema suspensiei, în unele cazuri, lasă mult de dorit („nectarul de exemplu, rămîne limpede în partea de sus a sticlei, jos depozitîndu-se substanța uscată. Cînd îl agiți, te alegi cu un fel de borș. La fel se întîmplă și cu nectarul de struguri") ; ofertanții de răcoritoare gîndesc sucul de roșii doar la 500 de grame (cu greu recunoaște clientul acest gen de răcoritoare. Pe banii cui să lași jumătatea de sticlă neconsumată ? De ce nu gîndesc ambalarea acestui produs și în sticle mici, de 200 grame, să zicem ca să poată fi servit și din mers ?") ; nu comerțul — cel care asigură desfacerea acestor răcoritoare — este refractar la noutățile în materie, și nici cetățeanul care apelează la ele. Tot calitatea este cea care dă tonul impunerii lor pe piață. „Mi-aduc aminte că în urmă cu doi ani, cu ocazia Congresului internațional de stomatologie care a avut loc în municipiul nostru, secția de răcoritoare a Brașovului a organizat la Palatul Culturii o expoziție cu răcoritoarele și concentratele lor. Expoziția a produs o adevărată vogă nu numai în rîndul participanților la congres, ci și în rîndul populației locale. Erau produse de o excelentă calitate, rod al unei intense cercetări în această direcție, pentru care și-au dat mîna prestigioase instituțe de învățămînt superior. Rețetele de atunci s-au mai schimbat".

★

Dacă la chioșcurile de răcoritoare nu am găsit decît sucul la sticlă Quick-Cola, în schimb, restul pieței era invadată de răcoritoare servite la pahar. Siropuri erau din belșug în toate cofetăriile, patiseriile, unitățile lactovegetarian, restaurante, baruri ș.a. Apă „Aurora" — mult solicitată în zonă — de asemenea. Am băut siropuri bune de zmeură, cireșe, căpșuni, lămîie, portocală, vișine. Chiar și în unitățile de la periferie am găsit cîte 3—4 sortimente de siropuri. ICSAP-ul local își aprovizionase, la rîndul său, majoritatea unităților cu citronade făcute în laboratorul propriu din lămîi și portocale din care mai au încă în stoc 6,5 tone. Dintr-o singură tonă, după cum ne informa Ștefan Vaida, lucrător gestionar al laboratorului, se obțin 16 mii litri de citronadă numai din miez de lămîi și portocale. Ca să poată face față solicitărilor au împrumutat o mașină de stors fructe pînă ce își vor procura și ei una a lor. Și, pentru că este atît de căutat siropul la pahar (în lipsa sucurilor nici nu se putea altfel !) de curînd s-a experimentat la cofetăria „București" un sistem de producere a apei gazoase cu ajutorul unui butoi de bere racordat la o butelie de bioxid de carbon, așezat undeva, într-un colț ferit, instalația propriu-zisă fiind extrem de simplă, gen robinet, fixată direct în tejgheaua de vînzare. Dovedindu-se extrem de eficientă s-a trecut la generalizarea ei și în celelalte unități de profil. În aceeași idee a procurării apei gazoase fără greutățile transportării, directorul ICSAP Tg. Mureș, Olimpiu Langa, a luat legătura cu două mari întreprinderi ale municipiului — „Electromureș" și „Metalotehnica" pentru realizarea unor rezervoare mari pentru apă carbogazoasă și a unor recipienți speciali care să reziste la 4—5 atmosfere — chestiune care se află pe drumul cel bun, cele două întreprinderi promițînd că le vor face cu condiția să li se asigure și lor în această variantă, siropurile necesare. De altfel, colaborarea cu „Electromureș"-ul este pe cît de veche, pe atît de serioasă, acesta lucrînd în prezent la realizarea unor mașini de stors legume și fructe — cu care vor fi dotate barurile pentru servirea sucurilor de legume și fructe, în stare proaspătă, la cererea clientului.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Anexă la... „morărit și panificație"

Județul Timiș dispune de 8 linii de fabricație a sucurilor răcoritoare amplasate în municipiile Timișoara și Lugoj, orașele Sînnicolaul Mare, Buziaș și Deta precum și în comuna Lovrin, iar gama sortimentală, deși bogată, nu se deosebește cu nimic (din păcate) de cea pe care o întîlnești mai peste tot în țară. Explicația este desigur simplă ținînd cont de faptul că toate întreprinderile care se ocupă de producerea acestor băuturi răcoritoare se aprovizionează cu concentratele necesare obținerii sucurilor cam din aceleași locuri : Brașov, București.

Situația ar putea fi alta, aflu de la tovarășa Sabina Hălmăgeanu, inginer tehnolog la Întreprinderea de morărit și panificație Timiș. Ce legătură există între o întreprindere de morărit și băuturile răcoritoare ? Răspunsul este următorul : în cadrul acestei întreprinderi funcționează o linie de îmbuteliere a băuturilor răcoritoare, un fel de anexă, deși s-a dovedit că acestea sînt foarte rentabile. (În acest sens poate că ar fi necesară înființarea la nivel de județ a unei întreprinderi specializate). Ei au o singură linie de îmbuteliere a sucurilor, care produce cam 100 mii de sticle pe zi. La programarea sortimentelor se ține cont de preferințele consumatorilor, drept urmare în perioada de vară, se vor produce 10 milioane de sticle din sortimentul **Zmeură** și 5 milioane de sticle de **Citrom**.

Tovarășa Hălmăgeanu, nu numai foarte competentă, dar dornică de a da pe piață băuturi răcoritoare care să satisfacă pe deplin gustul cumpărătorilor, îmi povestește că a existat o perioadă cînd erau preocupați de valorificarea unor produse naturale locale, preocupare ce s-a concretizat în obținerea cîtorva sucuri naturale foarte apreciate de consumatori. De pildă, băutura din soc, făcută ca acasă (muncitorii secției au cules florile ce au fost apoi prelucrate) sau **Nucola**. Inițiativa s-a stins din păcate deși se poate demonstra că valorificarea resurselor naturale din județ ar duce la obținerea unor sucuri naturale cu mare valoare nutritivă care să păstreze bogăția de minerale și vitamine ale zonei. Totodată s-ar produce permanentizarea personalului din liniile tehnologice, n-ar mai fi nevoie de concentrate aduse de la distanțe mari, deci s-ar rezolva și problema transporturilor.

Pînă atunci, însă, pentru a da pe piață produse de calitate, interlocutoarea noastră ne spune că dorește să aibă mereu concentrate cu parametri respectați (dozajul aromei de pildă) căci toate celelalte componente ale răcoritoarelor pe care le fac întrunesc cerințele : apa folosită nu este de la rețea, ci provine dintr-o fîntînă forată iar bioxidul de carbon este adus de la Buziaș.

Se poate concluziona că împreună cu celelalte linii de îmbuteliere existente în municipiu, este asigurat necesarul de băuturi răcoritoare, iar perspectivele sînt mai mult decît îmbucurătoare.

★

Buziaș este, lucru bine știut, o stațiune specializată în tratamentul afecțiunilor cardiovasculare și totodată loc de unde provine apa minerală de Buziaș (ce rar se găsește prin magazine !). Această sumară prezentare e mai degrabă un pretext pentru a vorbi despre aprovizionarea locuitorilor orașului și a celor veniți la tratament cu sucuri sau băuturi răcoritoare. Ca să aflu care ar fi potențialii amatori de răcoritoare din oraș, stau de vorbă cu tovarășa Aurelia Orășanu — inimoasa și totodată energica primăriță a orașului — care mă informează că Buziașul are cam 10 000 de locuitori, cărora li se mai adaugă 2 500 de persoane venite în stațiune la odihnă și tratament. Între toți aceștia — și 2 000 de copii. Se știe că orice mamă dorește să ofere copilului ei, încă din primele luni de viață, sucuri de mere, morcovi, portocale. Ar fi minunat ca acestea să se găsească pe piață, mai ales că județul Timiș dispune de bogate resurse naturale care ar putea fi valorificate : de la legume, fructe și fructe de pădure pînă la plantele aromatizate. Au existat inițiative în acest sens și se pare că rezultatele au fost mai mult decît mulțumitoare, însă mai în toate părțile s-a renunțat la această idee, în primul rînd, din lipsa unor instalații adecvate de prelucrare a fructelor.

În absența sucurilor naturale să vedem deci cu ce se „răcorește" locuitorii Buziașului și cei aflați în trecere pe aici. În oraș există o sifonărie subordonată Cooperativei de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor. Această sifonărie posedă o linie de îmbuteliere a sucurilor, aprovizionînd tot orașul și acoperind o parte din necesarul de băuturi răcoritoare al stațiunii. În anul 1985, pe piață, au existat cinci sortimente de băuturi răcoritoare : Lămîița, Oranj, Zmeura, Citrom și Citronadă. În general, cantitatea se pare că a fost suficientă. Ținîndu-se seama de solicitări, deci de dorințele consumatorilor, există ideea ca în 1986 să se producă mai ales acele sortimente care s-au bucurat de succes în anul precedent.

Sucurile răcoritoare desfăcute la Buziaș au aproape toate datele ca să fie foarte bune (concentrate naturale aduse, ce e drept, tocmai de la Brașov, sursă de apă proprie, bioxid de carbon obținut de la Apemin-Buziaș). Ce le lipsește însă să fie foarte bune ? Din discuția purtată cu specialiștii a rezultat că vina ar purta-o calitatea concentratelor. Se mai poate menționa faptul că pentru a obține o băutură răcoritoare deosebit de bună ar fi nevoie ca aroma ce însoțește concentratul să fie naturală. Tot din cauza calității necorespunzătoare a concentratului mi-a fost dat să gust la cofetăria stațiunii o răcoritoare, pe care, declar cu mulțumire, doar **am gustat-o**.

Oricum, la Buziaș, dacă se întîmplă să nu-ți placă gustul băuturii răcoritoare, mai ai șansa cu apă minerală.

ELENA GRECESCU ■

La Complexul expozițional

Frumoasele zile de început de mai au adus numeroși vizitatori și la Complexul expozițional din Piața Scînteii, care tinde tot mai mult să devină și zonă de agrement. În incinta Complexului au reapărut, în haine noi, puncte comerciale de tot felul, printre care și cele de patiserie și de cofetărie. În zona acestora din urmă l-am întîlnit pe tovarășul Ion Mladin, directorul Întreprinderii de Cofetării și Răcoritoare nr. 1 din Capitală, care ne-a spus :

— Participarea întreprinderii noastre în sezonul estival la activitatea comercială din cadrul Complexului expozițional a început să capete tradiție. Iată-ne aici pentru a treia oară. Se înțelege că am făcut o renovare și o punere la punct pînă în cele mai mici amănunte ale tuturor încăperilor și instalațiilor de care dispunem în acest loc. În 1986 avem aici în activitate următoarele : o cofetărie, o patiserie, fiecare dintre acestea cu cîte un bar de zi, mai multe puncte și tonete unde se vînd produse de patiserie, crenvurști, bere, ciocolată, biscuiți, înghețată și alte produse zaharoase. Accentul îl punem, firește, pe produsele proprii. Între altele, avem chiar aici un laborator de gogoșerie ; alte produse le aducem de la laboratoarele unităților noastre. Printre preocupările de bază ale I.C.R.-1 în ceea ce privește punctele comerciale pe care le avem în incinta Expoziției se află buna aprovizionare, ordinea și curățenia, servirea exemplară. Căutăm prin toate mijloacele să creăm o atmosferă agreabilă, să practicăm un comerț civilizat. Astfel, în acest scop, am adus aici personal calificat din unitățile de bază ale întreprinderii, în fruntea căruia se află Liviu Radu, responsabilul cofetăriei „Ghiocelul", și Niculina Roșioru, de la cofetăria „Diplomat". În cei doi ani anteriori nu am avut nici un fel de reclamație ; dimpotrivă, ne-am bucurat de aprecieri elogioase, despre care nu vreau să vorbesc acum. Toate acestea ne obligă însă foarte mult pentru viitor. Ne vom străduI — și nădăjduim că în privința aceasta ne vor sprijini și furnizorii — să fim la înălțime.

— O noutate, credem, plăcută, ne-a precizat tovarășul Liviu Radu, este barul de zi al patiseriei, aflat sub mina prițepută a lui Emilian Baicu. La bar se vînd crenvurști, bere, nescafe și, desigur, produse specifice de patiserie și de cofetărie. Sperăm ca toți cei ce ne vizitează să se simtă bine la noi.

ION DUMBRAVĂ ■

Cine nu vrea ca un om potrivit să-și afle locul potrivit?

„Din clasa întîi-și pînă în clasa a douăsprezecea — mărturisește, într-o scrisoare către revista „Flacăra", profesoara Gabriela Amzulescu, de la Tîrgu Neamț — am obținut mereu numai premiul întîi ; am trecut prima examenul de bacalaureat ; am reușit prima la admitere în Facultatea de istorie de la Universitatea din Iași, cu media 9,50 ; am absolvit facultatea și examenul de stat cu media 9 ; la catedră am avut, pînă anul trecut, numai calificative de **foarte bine**". Dar linia dreaptă a acestei existențe profesionale a devenit brusc o linie frîntă. Cum ? Destul de ciudat. Cînd ? Această întrebare aduce un răspuns și mai ciudat. Dar să urmărim cazul, mai întîi cronologic, pe cîteva momente. Profesoara Gabriela Amzulescu are definitivatul, dar nu este titulară. O precizare se impune pentru a înlătura orice posibilă umbră cu privire la statutul de suplinitor al profesoarei G.A. Motivul pentru care se află în această poziție nu face parte din rîndul celor care ar putea avea vreun repros ; ea n-are o catedră stabilă, nu e fixată pe un post din simplul motiv că fiind în cîmpul muncii, absolvenții cursurilor fără frecvență nu primesc, cum se știe, repartiție. În Tîrgu Neamț există trei profesoare suplinitoare de științe sociale. Celelalte două nu sînt absolvente ale universității, ci ale unui institut de trei ani. Ele nu au definitivatul. A cărui grijă nici n-o mai poartă. Pentru bunul motiv că și-au pierdut de mult dreptul de a-l mai da. Fapt pentru care — așa cum ni se explica la inspectoratul școlar județean — „au pierdut și dreptul de a mai fi numite în învățămînt". Au fost încadrate însă mereu. La ora aceasta, fiecare are catedră la cîte o singură școală. Un profesor suplinitor e bucuros dacă nu trebuie să alerge zilnic să țină ore la două școli. Dar un suplinitor primește ce i se dă. Gabriela Amzulescu predă la două școli. Speranța ei pentru o încadrare mai bună o obliga să dorească să-și dea gradul doi. În anul școlar trecut a încercat să se înscrie la acest examen. Pentru aprobarea înscrierii, metodologia în vigoare la acea dată a Ministerului Educației și Învățămîntului cerea să fi avut în ultimii cinci ani calificative de **foarte bine** la inspecțiile curente și în aprecierile anuale. Cum ea lucrase mereu ba ici, ba colo, ca suplinitoare, s-a constatat că trebuie să i se facă abia atunci o inspecție curentă. „Inspecție cerută de mine", cum scrie ea în memoriul adresat redacției. Avea ore la Școala generală nr. 1 și la Liceul agroindustrial din Tîrgu Neamț. Cu baza normei — cum se spune curent — la prima din aceste școli. Acolo i s-a făcut inspecția. La 6 februarie 1985. De către inspectoarea de specialitate Eliza Manolache, care a asistat la trei lecții, între orele 12 și 15. Venise cu cursa de prînz. La una din lecții s-a dat și o lucrare de control. Lucrările copiilor le-a corectat profesoara. Media notelor a fost de 6,80. Tovarășa inspectoare a reușit să termine și analiza activității profesoarei pînă la ora de întoarcere a cursei către Piatra Neamț, adică aproximativ 16,30—17. Profesoara a însoțit-o pînă la cursă. N-a aflat ce calificativ i se va da la inspecție, pentru că tovarășa inspectoare a plecat cu lucrările copiilor, ca să le revadă acasă. Directorul școlii asistase la una singură din orele inspectate. La analiză a fost prezent și el ; și au mai fost chemați, pentru scurt timp, încă doi profesori din colectivul de conducere. Aceștia au vorbit foarte puțin, dacă au vorbit. Unul dintre ei a putut spune ceva numai după ce tovarășa inspectoare și-a prezentat concluziile. Dînsa a plecat fără să încheie procesul verbal de inspecție în registrul special al școlii pentru aceste documente. În prima zi a lunii următoare, adică la 1 martie 1985, tovarășul director Mihai Roșca a scris și a datat următoarea recomandare: „În urma dezbaterii cererii de înscriere la gradul II a tovarășei profesoare Gabriela Amzulescu în adunarea generală a oamenilor muncii din Școala generală nr. 1 Tîrgu Neamț, s-a hotărît ca tovarășa să fie recomandată Inspectoratului școlar pentru a fi înscrisă să-și susțină examenul de gradul II în învățămînt. Dovedește o bună pregătire profesională, urmărind continuu ridicarea calității învățămîntului. Se preocupă de pregătirea profesională prin studiu individual, de pregătirea suplimentară a elevilor, fapt ce a făcut să nu aibă elevi corigenți pe trimestrul întîi. În școală răspunde de comemorarea Zilelor festive și de activitatea C.E.C., unde se achită conștiincios de sarcini. Nu este diriginți și nici comandantă de pionieri, în școala noastră fiind suplinitoare. În școală, în familie și societate are o comportare demnă".

Directorul cunoștea metodologia în temeiul căreia numai calificativul de **foarte bine** la inspecția din 6 februarie i-ar fi permis profesoarei să întrunească toate condițiile pentru înscrierea la examen. Cu **bine** la acea inspecție, timp de cinci ani n-ar mai fi avut dreptul să se înscrie. Lucrul acesta îl știau toți profesorii din școală. Azi cunoaștem că inspectoarea i-a acordat pentru inspecție calificativul **bine**. Dacă procesul verbal de inspecție s-ar fi găsit la 1 martie, în ziua adunării generale a oamenilor muncii, scris în condica școlii, ar trebui să credem un lucru greu de crezut. Anume că toți profesorii acelei școli din județul Neamț au decis, în acea zi să boicoteze inspectoratul într-un mod pueril, sfidînd calificativul dat de unul din inspectorii săi și încălcînd reglementările ministerului. Sau să credem oare că numai directorul singur a comis un fals grosolan ? Nu putem crede nici așa ceva. Omul acesta este un dascăl în vîrstă pe care nu îl poți crede în stare să-și păteze onoarea de o viață întreagă în acest chip. Avem, cel puțin, dreptul să ne îndoim. Iar ca dînsul sînt și ceilalți profesori ai școlii, chiar dacă sînt mai tineri. Nu se poate susține ideea absurdă a unui hiatus simultan în cinstea atîtor oameni a căror meserie este să-i învețe pe copii să-și ducă viața cinstit.

Dar atunci nu mai rămîne decît o singură posibilitate : după trei săptămîni de la inspecție, procesul verbal nu era scris în registru, iar cadrele didactice din școală, inclusiv directorul, nu cunosteau calificativul inspectoarei. Mai mult încă. Toți acești oameni au avut motive să fie convinși — măcar în acea zi — că profesoara Amzulescu primise **foarte bine**. Altfel, ei stau — toți ! — că a-i da caracterizarea citată mai sus ar echivala cu a-și da singuri un certificat de iresponsabilitate. Încă și inutil pe deasupra, ar fi putut să nu-i ia în seamă.

Lanțul ciudățeniilor continuă. Inspectoratul nu-i comunică profesoarei respingerea cererii ei, susținute de adunarea oamenilor muncii din școală. Deși avea obligația s-o facă. Să-i trimită solicitantei această comunicare scrisă. Și nu oricînd, ci pînă la data de 30 martie. Aceste precizări se află la pagina 20 din „Metodologia organizării și desfășurării activității de perfecționare a pregătirii personalului didactic", document al M.E.I., cu poarta nr. 61020, din 1980. Luni de zile, pînă în vacanța de iarnă a actualului an școlar, profesoara Amzulescu era încă liniștită și, cum era și firesc, se prezintă la Iași, la cursul de pregătire pentru examenul de grad. Abia atunci și abia acolo, peste ea cade trăznetul veștii că i s-a respins cererea de înscriere la examen. Ulterior află că totul se trage de la acel proces verbal, fantomatic. Evident, sesizează inspectoratul. Acolo se află un nou inspector general, tovarășa Adriana Gagiu. În dînsa își pune sperantele. Și, într-adevăr, semnat de dînsa este răspunsul nr. 317, din 17 februarie 1986, pe care îl primește în două exemplare : unul prin Școala generală nr. 1, unde fusese inspectată, și altul prin Școala generală nr. 5, unde fusese, evident, citit și evident fără să fie necesar. La acea școală, Gabriela Amzulescu n-a avut ore nici în anul școlar trecut, nici în cel actual.

Dar acest răspuns este pentru ea. Nu așteptata rezolvare dreaptă, ci o primă încercare de încoronare a nedreptății. Vom spune mai jos care este cea de a doua asemenea încercare. Și ultima. Sperăm această datorită intervenției unor oameni de bine din conducerea județului, oameni de omenie, decîși să nu coloșească incorectitudinea nimănui și să nu admită o nedreptate, să nu permită umilirea unui dascăl din motive obscure.

Răspunsul din 17 februarie 1986, dat de inspectorat, este cel puțin straniu. Din capul locului afirmă că profesoara a sesizat un singur lucru : că „nu i s-a adus la cunoștință calificativul". Nu știm dacă ea sesiza și altceva, pentru că scrisoarea a dispărut de la inspectorat în mod misterios, sau — după expresia tovarășei inspector general — „în mod ostentativ". Oricum, pînă la sfîrșitul său, răspunsul vorbește exclusiv despre alte lucruri. Numai despre cel anunțat nu spune nimic. Motivează calificativul, între altele, cu faptul că media clasei la lucrările de control a fost „în jur de 5 (cinci)". Fără explicații. Deci, nu 6,80. Ceea ce ar însemna, în cel mai bun caz, că inspectoarea a acordat multora note mai mici. Dar lucrările nu mai există. Iar în procesul verbal de inspecție — încheiat pînă la urmă — nu se spune că profesoara ar fi notat incorect. Altă justificare a calificativului ar fi fost faptul că „ambii directori de la cele două unități școlare la care funcționa au relatat că nu a participat la nici o activitate, la nivelul școlilor nu și-a adus contribuția la amenajarea cabinetelor de istorie, a lipsit de la activitățile de perfecționare organizate la nivelul județului". Or, din procesul verbal de inspecție, din discuțiile purtate de noi cu acei directori și cu tovarășa Eliza Manolache reiese clar că nici una din aceste afirmații nu este corectă. Cel puțin în această formulare absolutizantă. În locul certitudinilor, plutesc impresia generală, amintirile și vagul, tovarășa Elitiel. Își refuză, adică, șansa celui care măcar își recunoaște greșeala. Ei persevorează în greșeală. Strămoșii noștri latini numeau **diabolic** acest lucru.

Gabrielei Amzulescu i s-a adus la cunoștință noul ei calificativ din vechea apreciere abia la 20 februarie 1986. Ea nu mai are ore la Școala nr. 1. Totuși, trecuseră 5 luni de la 19 septembrie 1985. Cam mult, nu-i așa ? După răspunsul inspectoratului — încheiat cu precizarea că „analiza lecțiilor s-a făcut de către tovarășa inspector de specialitate în prezența profesoarei și a directorului Școlii generale nr. 5 Tîrgu Neamț", o afirmație stupefiantă, care a făcut să ajungă și în acea școală acest document plin de lucruri stupefiante !

După lectura repetată a acestui răspuns, profesoara Amzulescu a avut totuși tăria să creadă în onestitatea persoanei care îl semna. I-a adresat al doilea memoriu, avertizînd-o pe tovarășa inspector general că și dînsa a fost indusă în eroare și i s-a speculat marea încredere în colaboratori. Cînd a văzut însă că, de data aceasta, nu mai primește răspuns, a scris la „Flacăra".

Martți, 6 mai 1986. La inspectorat, reușim să o întîlnim pe tovarășa Eliza Manolache. Ne spune, printre altele, că, în ziua inspecției, profesoara nu avea nici o planificare pusă la punct. Dar directorul școlii are notat în caietul său de asistențe că, la 25 octombrie 1984, profesoara Amzulescu avea planificările făcute. Și, într-o școală, directorul are obligația să vegheze asupra acestui lucru. Cum putea ea să nu aibă în februarie nici o planificare terminată, adică nici pe cea anuală, pe care i-o prezentase directorului la control încă din octombrie?!? Dar iată ce ne mai spune tovarășa Manolache: „Lucrările elevilor le-am recorectat eu. Media notelor date de mine a fost 5,17. Or, ca să-i dau **foarte bine** trebuia să fie peste 6,25. N-am mai scris în procesul verbal că dînsa nu notase cu obiectivitate. I-am dat **bine** ca s-o încurajez. Am vrut s-o mobilizez. Anul acesta putea să facă dosar de înscriere la gradul II, dar n-a făcut dosar, a făcut memorii. Procesul verbal de inspecție dacă nu se încheie pe loc, trebuie făcut în două-trei zile. Eu cred că l-am făcut în trei-patru. Am luat condica școlii cu mine și l-am scris aici. Pentru răspunsul la prima ei scrisoare am fost doar consultată. Nu cunosc ultima formă, cea dactilografiată a răspunsului, nu știu cine l-a făcut și nici cine l-a trimis și la altă școală decît trebuia".

La școală, profesoara care era directoare adjunctă în anul școlar trecut, ne spusese clar: „Eu am adus plicul cu procesul verbal de la județ, să fi fost două săptămîni după inspecție, că mă dusesem la o instruire". Nici un cuvînt despre registrul acela voluminos. Iar directorul a fost bucuros să ne spună cîteva lucruri lipsite de orice îndoială: „Eu l-am transcris în condică, eu cu mîna mea. Dar n-am pus data. Am prins cu un ac și cele două file ale originalului. Uitați-le! Însă nici manuscrisul tovarășei inspectoare nu e datat".

Revenim în biroul tovarășei inspector general Adriana Gagiu aproape de punctul terminus al documentării. „Vreau să știu și eu cine a formulat acel răspuns și m-a pus pe mine să semnez o prostie. Eu, credeți-mă — continuă dînsa — nu mai rezolvasem în viața mea o scrisoare. Am semnat cu deplină încredere în colaboratori". Este întrebată tovarășa Eliza Manolache, care repetă la nesfîrșit că nu dînsa a scris răspunsul, pentru că era vizată personal de cele reclamate „și nu era admisibil să mă anchetez eu pe mine". Argumentul este logic și perfect credibil. Erorile din răspuns par a susține și ele, de pe hîrtie, parcă ostentativ, același lucru. Singurul om care nu le-ar fi putut face se numește Eliza Manolache. În mod normal. Dar ce a mai rămas oare normal în această tărășenie? Fiindcă secretara care a dactilografiat răspunsul susține cu tărie — părul dînsei cărunt pare să ne implore și el s-o credem — că „textul în întregime îi era scris de tovarășa Manolache, m-a și ajutat să-l descifrez, a stat lîngă mine cît am bătut la mașină". Din respect pentru un inspector școlar, ne păstrăm totuși părerea că nu se știe cine a redactat acel răspuns. Mai ales că atît manuscrisul lui cît și scrisoarea au dispărut cu desăvîrșire. Ni se arată răspunsul la cea de a doua scrisoare a Gabrielei Amzulescu, scrisoare încredințată spre competentă rezolvare inspectorului general adjunct Gheorghe Avarvarei, omul inflexibil în siguranța lui pe părerile numai rele despre profesoară și numai excesiv de bune despre inspectoarea Manolache. Iată acest ultim răspuns formulat și semnat de dînsul, sub nr. 99, din 30 aprilie 1986: **1. Inspecția curentă efectuată la 6 februarie 1985, la Școala generală nr. 1 Tîrgu Neamț, s-a desfășurat conform cu prevederile Metodologiei Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 61020, motiv pentru care calificativul BINE nu poate fi anulat. 2. Pentru anul școlar 1984—1985 ați fost apreciată la Școala generală nr. 1 cu calificativul BINE.** Acest răspuns pare a concura fără adversar pentru punctul culminant pe firul incorectitudinilor. Pentru că are și menirea de a le acoperi pe cele anterioare. Prima afirmație de la punctul unu este falsă. Documentul citat nu se referă la inspecția curentă. O asemenea mențiune îl lipsește cu desăvîrșire. Se referă numai la inspecția specială. Care este altceva. Cu totul altceva. Ca să înțelegi asta n-ai nevoie să fii mai întîi zece ani inspector. Inspecția specială este **integrată examenului** pentru grad, nu anterioară înscrierii. Ea se face după rigori speciale. Extinde în timp aprecierea tuturor laturilor activității candidatului, mult dincolo de lecțiile asistate. Or, tovarășa Eliza Manolache făcea o inspecție curentă. De ce trebuia să se străduiască atîta timp pentru elaborarea unui proces verbal de inspecție care să lase impresia că a fost acoperită evasitotalitatea rigorilor impuse de inspecția specială. Se căutau noduri în papură? Dar inspecția specială, cea la care se referă metodologia invocată, știe și tovarășul Avarvarei că pretinde asistarea a cel puțin patru ore. Nu erau suficiente trei. Cui foloseau aceste confuzii? Și ce dovedesc ele acum, cînd au ieșit la lumină atîtea lucruri pe care tovarășii Manolache și Avarvarei au căutat să le ascundă? A doua afirmație de la primul punct devine nulă prin falsitatea celei dintîi. La punctul al doilea i se comunică petiționarei, parcă în derădere, ca pe-o noutate, un lucru pe care îl cunostea și spunea chiar în scrisoare că îl știe. Ca o încoronare însă a celor de mai sus, acest răspuns **eludează conținutul real al memoriului.** Al memoriului a cărui rezolvare vrea să se intituleze, prin temeritatea tovarășului Gheorghe Avarvarei. Fiindcă trebuie să ai o bună doză dintr-un anumit fel de îndrăzneală cu să sfidezi în felul acesta adevărul și onestitatea și îndatoririle tale de serviciu.

Cu remarcabilă principialitate și cu dragoste de adevăr tovarășa inspector general Adriana Gagiu este de părere că „noi sîntem toți în culpă față de fata asta, indiferent cît este ea de bună". Iar miercuri, 7 mai, tot dumneaei ne comunică un lucru, de data asta, amuțitor. **„După plecarea dumneavoastră de aici, ieri, tovarășa Manolache mi-a recunoscut mie că dînsa a redactat primul răspuns. Așa cum ne spusese secretara".** Este limpede că anumite vorbe confirmă proverbul care spune că minciunile au picioare scurte. Sîntem asigurați de tovarășa inspector general că va face totul pentru rezolvarea acestui caz.

La Consiliul popular județean, tovarășul vicepreședinte Amza Săceanu, în ale cărui complexe răspunderi se numără și rețeaua școlară din Neamț, ne-a asigurat și dînsul că va face totul în sprijinul adevărului, al dreptății, lucru de care sîntem convinși și pentru care îi mulțumim ca și pentru sprijinul acordat în întreg drumul documentării. Oamenii de bine trebuie să-și asume durerile oamenilor. Și este reconfortant să găsești oameni de omenie la capătul unui asemenea drum. Actul de dreptate într-un asemenea caz este de natură să ne mai aducă vești că elevii premianți se fac profesori. Și noi și copiii noștri avem dreptul la asemenea vești.

DORIN GHERGHINESCU

După marea finală de la Sevilla, o apreciere unanimă:

AU ÎNVINS CEI MAI BUNI!

...Și astfel au adus la București cel mai prețios trofeu al fotbalului continental intercluburi.

Deși despre victoria Stelei în C.C.E. se va mai vorbi mult, s-ar părea, stimați cititori, că nume nou nu mai e de spus despre finala de la Sevilla. Avantajați de timp, colegii mei n-au lăsat să le scape nimic, oferindu-vă imaginea completă a uneia dintre cele mai strălucitoare izbânzi din istoria sportului românesc. E însă de datoria mea să încerc, oferindu-vă scuze dacă, pe ici, pe colo, veți regăsi în afirmațiile care vă încânta ieri glute. Nu s-a jucat toți și decât un singur meci!

Deși obținută după loviturile de la 11 metri, victoria Stelei a fost pe deplin meritată. Au atestat-o toate ziarele spaniole, care au acordat, invariabil, note mai mari jucătorilor noștri (toate conferindu-i lui Ducadam calificative maxime), a recunoscut-o însuși antrenorul echipei Real Madrid, Luis Venables, potrivit căruia „Steaua nu a depășit fizic, tehnic și moral". Așa a și fost. În fața unei echipe mobilizate la limita cea mai înaltă, dorind să cucerească singurul trofeu european care-i lipsea din colecție (laitmotivul lui Venables: „partida de la Sevilla o cea mai importantă din viața mea"), Steaua a jucat, exact ce se cuvenea, devenind prima formație românească și a doua din această parte a Europei care a cucerit C.C.E. Mai întâi, și aici meritul e fundamental, ca s-a ferit să cadă în capcana „războiului psihologic" declanșat și, timp de 120 de minute, menținut de o tribună furibundă. Vă spun sincer: după ce am văzut Wembleyul și San Siro eram sigur că nimic nu se mai poate întâmpla în materie de spectacol și de vacarm. M-am înșelat. Sevilla, unde peste 50 000 de catalani (nu doar îmbrăcați în culorile Barcelonei, ci și vopsiți pe obraji cu ele!) au luat încă din zori orașul cu asalt, parcă ascuțindu-i (nu glumesc: aproape că mi-a fost frică să intru în superbul palat Alcazar, pe care îl văzusem cu prilejul meciului Barcelona — Celtic, de teama de a nu fi sfâșiat de suporterii fanatici), a depășit orice închipuire. În stadion, aceiași socios, pe lângă care fanșii englezi sau tifosii italieni par niște copii de mingi, purtători ai căror blaugrana au transformat arena finalei într-un adevărat furnicar. Răgușiți și sacadați, îndemnau lor, „Baaarsa, Baaarsa", a răsunat atât de asurzitor de parcă toate triajele Spaniei s-ar fi adunat, la ora meciului, în prima, de beton de la „Ramón Pizjuan". Steaua însă nu s-a speriat. Jucătorii ei s-au comportat ca niște bărbați adevărați și au [illegible] bulia. Dacă [illegible] rău mult cu inima decât cu capul, Steaua a jucat și ea, și cu alta, iar loviturile de 11 metri, ai căror „crocu" a fost portarul Ducadam [illegible], sunt din lume nu a [illegible] ea a realizat înscrierea lui Ducadam la Sevilla", scria imediat după meci Agenția [illegible] nlug"). n-au făcut altceva decât să legitimeze o victorie, după desfășurarea celor 120 de minute, ce cuvenea campionului nostru. Accept că Steaua n-a mai repetat, în atac, fotbalul magnific din întâlnirea cu Anderlecht, evoluție care l-a obligat pe Gérard Eltcheverry, trimisul special al ziarului parizian „l'Equipe", să-i compare pe elevii lui Jenei și Iordănescu cu „roșii" lui Liverpool, [illegible] du-i „mai stranicilor, [illegible] nici, dar în fel de percutanți", dar ăsta e numai un mod de a pune problema. Miercurea trecută, Steaua trebuia să fie mai bună nu ca Anderlecht, ci ca Barcelona, și a fost. Ea a practicat un fotbal complet, a făcut prosesng și a răspuns la [illegible] sing, s-a apărat fără greșeală, a dominat net centrul terenului și citind din corespondența Agenției spaniole „EFE", „a atacat puternic, creând situații foarte periculoase la poarta apărată de Urruti". Pe măsura scurgerii timpului, Steaua a apărut tot mai sigură pe sine, tot mai calmă, o probă concludentă constituind-o faptul că, la o asemenea tensiune și la o asemenea miză, fotbaliștii români au comis doar două faulturi pe parcursul întregii reprize secunde. Ca să nu mai spun că, în general stăteau au faultat [illegible] decât adversarii [illegible] 20 ''), ei apărându-și [illegible] cu multă ambiție, ci și cu sportivitate. În condițiile date, la care trebuie raportată [illegible] judecată, deși pentru în [illegible] într-o finală europeană [illegible] a arătat că este „o [illegible] tabilă, cu nimic mai pre[illegible] cât alte echipe fruntașe de pe continent" (Agenția D.P.A. din R.F.G.). Încet, încet, avantajul Barcelonei, care se găsea ca și la domiciliu, s-a stins și finala a relevat două formații de forță sensibil egale, cu avantaj pentru Steaua, care ar fi putut să câștige chiar înaintea prelungirilor dacă [illegible] zile urmașe [illegible] M. [illegible] 54) și Bölöni (min. 78) [illegible] transformat în goluri. Cu toate că fără Stoica, jucător capabil să asigure ruperile de ritm și să dea vehemență atacului, campioana noastră nu s-a clătinat nici o clipă. Intuind o determinare și o [illegible] jocului fără cusur, mai [illegible] Barcelonei nu i-a ieșit mai nimic, fără ca asta să însemne că Schuster (care mie mi-a plăcut, chit că ziariștii spanioli, vezi „As", „Marca", „Correo de Andalucia" etc., l-au considerat cel mai slab!) și ceilalți au făcut o partidă sub posibilități, mai neinspirată ca altădată. Nu, dar Steaua, cu o partitură foarte bine învățată, le-a dejucat toate planurile, dând dovadă de „o inteligență neobișnuită, pe care spaniolii cu greu au reușit s-o contracareze" („EFE"). Conducătorii Barcelonei și cultura ziariști spanioli au căutat să pună pierderea trofeului pe seama surprizei furnizată de Steaua, vezi doamne, o formație mai puțin cunoscută, în circuitul marii performanțe. Inexact. Pentru că, pe de-o parte, Venables însuși își avertizase jucătorii asupra forței de joc a campioanei României și, pe de alta, pentru că elogiile adresate Stelei pe tot parcursul competiției avuseseră darul, nu-i așa, să-i pună în gardă pe catalani. Îmi face plăcere să reamintesc că, intuindu-și [illegible] de la București „Sint [illegible] acești români!", același Eltcheverry menționa că „Steaua a jucat un fotbal de [illegible] și-a cucerit galoanele de mare echipă europeană". Nu altfel sena. În „France Football", reputatul Jean Philipp Rethacker: „o formație unind soliditatea cu vivacitatea gesturilor și a spiritului, rigoarea apărării cu punchul ofensiv". [illegible] Steaua [illegible] pe Sanchez [illegible] Ea [illegible] o [illegible] de primă mână în [illegible], iar finala [illegible] făcut altceva decât să confirme că [illegible] a avut de [illegible] să se [illegible]". Sigur că isprava lui Ducadam, fără precedent în istoria C.C.E. (dacă nu a fotbalului în general), a atârnat decisiv în dobândirea trofeului, dar la fel de adevărat e că, până la executarea penaltyurilor, Steaua a acționat ca un mecanism foarte bine pus la punct, „calitatea fotbalului încântător practicat de români [illegible] e dincolo de orice [illegible] („Reuter"). În fața supervedetelor Barcelonei (uncle, e drept, supraliciitate), soiritul de echipă al Stelei a precumpănit și, prin modul în care s-a acționat în luptă, cu ambiție, cu dăruire, până la sacrificiu, campioana noastră a oferit spectatorilor din Sevilla și telespectatorilor din întreaga lume (finala a fost preluată în direct de 24 de țări, nu doar din Europa) o minunată lecție de bărbăție și patriotism. Ea a contribuit, chiar înaintea Barcelonei, la realizarea unui spectacol fotbalistic de ținută, tot „Reuter" subliniind că, „în pofida absenței golurilor, cea de a 31-a finală a Cupei campionilor a fost cea mai bună ediție din ultimii ani". E un punct de vedere aproape unanim împărtășit, un martor neutru, publicistul englez Brian Glanville (reprezentând la Sevilla „Sunday Times"), remarcând chiar că „Steaua a venit cu sarea și piperul în necazul dramatică și reușită finală".

N-aș fi dorit, tocmai de teama repetiției, să recurg la amănunte legate de strategia partidei. Dar nu mă pot abține să nu mă refer, fie și în treacăt, la un moment pe care aș îndrăzni să-l consider cheie pentru soarta meciului. La intrarea lui Iordănescu. Cineva de acasă mi-a mărturisit că, văzând pe micul ecran înscrisă numele antrenorului secund, înainte de apariția acestuia pe [illegible], a crezut că e o eroare a [illegible] zilnic spaniole. Bănuita eroare avea să fie „lovitura de teatru" a întâlnirii. Acum, că situația s-a consumat și Cupa zâmbește din vitrina clubului Steaua, lucrurile par simple. Așa trebuia să se întâmple și s-a întâmplat. Dar să fi fost oare atât de firesc, când Iordănescu nu mai jucase, într-o partidă oficială, de 2 ani? Introducerea lui a reprezentat, nu voi înceta să cred, un act de formidabil curaj, pentru care conducerea tehnică a Stelei merită cele mai fierbinți felicitări. Decizia (despre care până și noi, ziariștii, auziserăm doar cite ceva) a servit în mod hotărâtor echipei, producându-se la momentul oportun. Adică exact în minutele când, acuzând o sutită de ratări ce ar fi putut, și meritat, să transeze totul în favoarea ei, Steaua trăversa o perioadă de reflux. Cu ultimele forțe și ultimele nădejdi, Barcelona se arunca într-un atac disperat când, spre [illegible] (Glanville, de [illegible], [illegible] permis și o glumă, întrebându-mă când va intra și Jenei ?!), și-a făcut apariția Iordănescu. Jucător prin excelență tehnic, el a „înghețat" jocul la mijloc și, totodată, a dat aripi întregii echipe care a simțit, o dată în plus, că poate și că se poate. Să-l fi văzut pe Iordănescu după meci! Imperturbabil până la candoare, parcă se scuza: „dacă a fost nevoie de mine, am jucat, putem să stau deoparte ?!". Modestia aceasta nedisimulată, sub o formă sau alta exprimată de toți componenții formației militare, mi s-a descoperit a fi un alt „secret" al unei victorii pentru care s-a depus, la nivelul echipei și al clubului, cu ajutorul și sprijinul neprecupețit al ministerului tutelar, o muncă asiduă, competentă.

Până la urmă, după cum știți, s-a putut și, meciul încheindu-se practic după mijlocul nopții, ziua de 8 mai 1986 a devenit o dată istorică pentru fotbalul, pentru sportul românesc. Nu doar că în această zi Steaua a intrat în posesia celui mai prețios dintre trofeele fotbalului continental intercluburi, dar și prin maniera în care a făcut-o. Fără echivoc, arătându-se cea mai bună dintre cele mai bune, urcând în fruntea ierarhiei printr-un merit pe care nimeni nu i-l pune la îndoială. Pentru că, după ce s-a dovedit superioară lui Vejle, lui Honved, lui Kuusysi și lui Anderlecht, Steaua București s-a dovedit mai bună și decât Barcelona, întrecind-o chiar la ea acasă! Un ultim amănunt și cu asta am încheiat. Înaintea finalei, la „bursa" de pe străzile Sevillei, o insignă a Stelei avea cît un fular al Barcelonei. Suporterii bucureșteni (în jur de o mie) au avut satisfacția să constate că, după meci, pentru o insignă a Stelei se ofereau 5 fulare purtînd însemnele campioanei catalane! „La Copa de mi vida", cum spera Schuster, se transformase în Cupa noastră, salutată mai apoi și udată de lacrimile bucuriei la București. Înainte de a fi udată de lacrimi, ea a fost însă udată de [illegible], [illegible] fund, [illegible] a unei superbe [illegible]. În rest, cîștigarea C.C.E. a fost o treabă foarte serioasă și foarte grea, de care întreaga „familie" a Stelei s-a achitat cu conștiinciozitate. Deatfel, așa a fost și sentimentul pe care, joi seara, mi l-au inspirat, la Otopeni, membrii delegației noii campioane a Europei: de oameni preocupați și responsabili care, după ce au rezolvat ce aveau de rezolvat la Sevilla, s-au întors acasă cu datoria împlinită. Ca muncitori și laureați ai fotbalului.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cîștigătorii Cupei campionilor, din nou acasă, printre cei dragi

Fotografii de PAUL AGARICI

Comentariile de presă și de radio de pe continentul nostru și sper că nu greșesc afirmînd — poate chiar din întreaga lume — se întrec în elogii pentru biruința obținută, stilul ei și jocul prestat de Steaua pe toată întinderea confruntării de la Sevilla cu F.C. Barcelona în dramatica finală a Cupei campionilor europeni fiindcă într-adevăr a fost un meci de un dramatism și de o tensiune nervoasă cum rar se poate vedea, fiecare incursiune înghețată către o poartă sau cealaltă oprind respirația și a celor din tribune — ca să le auzim parcă înghețul tăcerii — și a noastră, cei de acasă din fața micului ecran care absorbiți integral de mișcările în viteză ale disputei în sine, nu mai înregistram auditiv nici o întrebare.

Știți acum cu toții că la scurgerea celor 90 de minute de luptă aprigă și de efort fizic epuizant, tabela de marcaj a stadionului „Ramon Sanchez Pizjuan" arăta 0—0. Același scor alb se menține și după consumarea regulamentarelor două reprize a cîte 15 minute fiecare și apoi vin — tot în conformitate cu prevederile regulamentului executarea penalty-urilor, adică șuturi din careul de pedeapsă de la punctul 11 m, cîte cinci de fiecare echipă, pentru că desemnarea unui cîștigător într-o asemenea întîlnire este obligatorie. Și aici în acele clipe de încordare generală se produce fenomenul și fenomenalul Ducadam — sublim în măreția lui — care apără patru penalty-uri trase de specialiști cu rutina acestor lovituri înscrind astfel în cartea de aur a fotbalului internațional o pagină unică.

Steaua la rîndul ei a transformat în două goluri prin Lăcătuș și Balint și așa Cupa campionilor europeni — rîvnitul trofeu care lipsea din bogata panoplie a prestigiosului club catalan — a poposit la București.

Din multele, din foarte multele declarații ce s-au făcut după încheierea partidei, — unanime în cuvintele de laudă și de prețuire adresate echipei Steaua — reproduc doar pe acele

Simple note

O echipă mare e mare oriunde!

ale lui Terry Venables, experimentatul antrenor al învinsei F.C. Barcelona, pentru substanța lor etică și înaltul spirit de noblețe sportivă : „Mă așteptam la o replică puternică din partea «Stelei» și într-adevăr, jocul ei de la Sevilla ne-a depășit fizic, tehnic și moral. Îi felicit pe învingători".

Splendidă și pilduitoare atitudine și superbă recunoaștere care spune totul !

Și vreau să mai adaug cîteva vorbe și unele sublinieri menite să pună într-o mai strălucitoare evidență performanța realizată.

Toate atuurile au fost indiscutabil în mîna catalanilor. Se juca finala la ei acasă, pe pămînt spaniol și 50 000 de suporteri barcelonezi au ocupat tribunele stadionului din Sevilla să-și susțină echipa lor Idol. Regele Spaniei însuși, Juan Carlos, a onorat cu prezența lui întîlnirea căreia i s-a dat astfel un sens major și un cadru deosebit de festiv și în plus adversarul pe care-l avea de înfruntat cu încărcătul lui palmares de glorii și cu „fiesta" pregătită.

Steaua nu s-a intimidat nici de ambianță, nici de reputație și n-a avut trac. A jucat cu un elan impresionant de la egal la egal care cred c-a venit de la sudura sufletească a întregii echipe, spulberînd vechea teorie a handicapului de joc în deplasare și pe teren străin și demonstrînd încă o dată valabilitatea axiomei că balonul continuă să rămînă rotund oriunde și chiar și la Sevilla.

O echipă mare e mare și acasă și în deplasare. Oriunde. Și Steaua a fost mare. Fiesta pregătită în Spania s-a mutat — improvizată — într-o explozie de bucurie în București ca și în orașele țării unde toată noaptea au luminat felinarele, unde toată noaptea — istorica și inubliabila noapte a Sevillei au luminat felinarele, sărbătorește.

Steaua merită cu prisosință pentru ce ne-a dăruit : Cupa de campioni ai Europei și pentru ceea ce am văzut : grandiosul, patetic și răvășitorul spectacol, nu uzuale felicitări ci s-o asigurăm de-o recunoștință nepieritoare și de vibranta și nesecătuita noastră iubire, a tuturora.

L. KALUSTIAN

La Ploiești, înaintea meciului victorios cu echipa U.R.S.S.

Gheorghe Staicu:

„Măcar 5-6 dintre băieții de la Tbilisi vor juca, cît de curînd, în echipa reprezentativă!"

— Tovarășe Gheorghe Staicu, deși cu întîrziere, se cuvine să vă felicit : reprezentativa de juniori, al cărei antrenor sînteți, a obținut calificarea la turneul final al C.E. Ce înseamnă asta ?

— Că sîntem de pe acum între primele 8 echipe ale Europei.

— Între primele 8 ? ! La europenele de pînă acum parcă jucau 16 echipe, greșesc ?

— Pentru ediția 1988, programată a se desfășura în octombrie, probabil în Portugalia, U.E.F.A. a hotărît să facă o triere mai serioasă a valorilor, înlocuind meciurile bilaterale de altădată cu grupe preliminare de 4, pentru turneul final rămînînd doar cîștigătoarele acestor grupe. Plus, firește, țara organizatoare, în discuție la ora de față.

— De ce în discuție ?

— Pentru că, după un accept inițial, federația portugheză pare să dea înapoi, acuzînd dificultăți financiare. Din cîte cunosc însă, Franța și R.F.G. și-au și depus candidatura, o hotărîre urmînd să fie luată cît de curînd.

— A fost grea lupta pentru calificare ?

— Din motivele de mai sus, da. Cu toate astea însă, spre marea mea bucurie, care mă găsesc la prima satisfacție profesională de acest fel, am cîștigat-o fără emoții. Distanțat.

— Adică ?

— Chiar dacă va învinge în ultimul meci al grupei, cu Turcia, acasă, formația U.R.S.S. va acumula 7 puncte. Noi avem deja 9, după 4 victorii (3—2 cu U.R.S.S., 1—0 cu Cehoslovacia și de două ori 1—0 cu Turcia) și o egalitate (1—1 cu U.R.S.S.).

— Care dintre aceste rezultate vi se pare cel mai prețios ?

— Aș înclina spre acel 1—1 realizat, în 25 aprilie, la Tbilisi într-un moment în care, cîștigînd, juniorii sovietici ar fi putut termina primii, la golaveraj. S-au aruncat în joc toate energiile și toată prichiceala, sovieticii ținînd morțiș să facă ultimă, la Tbilisi, înfrîngerea suferită două zile mai devreme la Timișoara, la nivelul primelor reprezentative.

— Dați-mi un exemplu.

— Spre surprinderea tehnicienilor sovietici, a lui Biseveț în primul rînd, antrenorul juniorilor, am jucat tot timpul cu 3 viruri „fixîndu-le" fundașii de margine, mai periculoși chiar, am dedus din analiza întîlnirilor lor de pînă atunci, decît atacanții !

— Care credeți că au fost principalele argumente ale calificării ?

— Valoarea jucătorilor și pregătirea lor fizică fără cusur. În condițiile în care, înainte de Tbilisi, ne-am luat toate măsurile de precauție, aproape tocînd benzile video cu meciurile sovieticilor, am acordat pregătirii fizice o atenție specială.

— Lămuriți-mă cum v-ați luat toate măsurile de precauție ?

— Auzind, de pildă, că partida se va disputa la Tbilisi, ne-am antrenat 12 zile la Brașov, oraș situat la aceeași altitudine ca și capitala Gruziei.

— Aha. Am să vă spun un lucru care, deși sper că n-o să vă supere, mă îndoiesc că vă va produce prea multă plăcere. Eu zic că, avînd la dispoziție atîția jucători de divizia A, Gică Popescu de la Craiova, Jercălău de la Dinamo, Nuță de la Petrolul, Stroia și Bejenaru de la Hunedoara, Olosutean de la Timișoara ș.a., era logic, era normal să obțineți calificarea !

— Sovieticii au alinlat 8 titulari din divizia A.

— Poate, dar dumneavoastră aveați mai mulți ?

— Cu o observație : că titularizarea acestora s-a făcut, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, după ce jucătorii respectivi se remarcaseră în naționala de juniori. Nu echipele de club, ci naționala de juniori a reprezentat pentru ei prilejul unor examene pretențioase. Să iau un exemplu. Gică Popescu, care poate fi socotit, alături de Pojar, de Daniel Sava, de Jercălău sau de Nuță, „purtătorul de cuvînt" al acestei generații, 1967/68, mai întîi a intrat în națională, la Istanbul, contra Turciei, și abia apoi a debutat în A, la Universitatea Craiova.

— E un fenomen normal?

— Cred că normal ar fi fost invers. Oricum, călindu-se ei, fotbalul nostru n-a avut și n-are decît de cîștigat. Pentru că 12 dintre băieți joacă, aproape curent, în divizia A, iar alți 2, Sedecaru și Dumitrașcu, sînt titulari în B, primul la Minerul Vatra Dornei, celălalt la C.S. Tîrgoviște.

— Nu vă contrazic, dar nu-mi ieș 12 ! Deci Hristea, portarul, la F.C. Argeș, Bejenaru și Stroia la Corvinul, Pojar la „U" Cluj-Napoca, Olosutean la „Poli", Sabău tot la „U", Jercălău și Daniel Sava la Dinamo, Nuță la Petrolul pe care l-am uitat ?

— Pe Costăchescu de la Corvinul, pe Stan și pe Teodorescu de la Gloria Buzău.

— Noi am avut, și o știți bine, două generații de juniori care au contat mult, cea care a și cîștigat, în 1982, Turneul U.E.F.A., cu Dumitriu II, Suciu, Voinea, Pavlovici ș.a., și cea a lui Rednic, Andone, Gabor ș.a., care s-a clasat a treia la mondialele din Australia, în 1981, „cangurii". Dacă v-aș invita la o comparație, ce-ați spune ?

— Că, vorbind cronologic, generația lui Gică Popescu e a treia frumoasă din fotbalul nostru de după război. Vă pot da scris : măcar 5—6 dintre băieții de la Tbilisi vor juca, cît de curînd, în echipa reprezentativă !

— Nu riscați prea mult?

— E un obicei al meu : să spun ce gîndesc.

— Vă privește. O ultimă întrebare : ce așteptați de la turneul final ?

— Mai întîi să se stabilească locul desfășurării.

— Și după aceea ?

— Mă voi pronunța după ce voi afla toate echipele calificate, dar nu mă dau înapoi de la un pronostic : ne vom clasa între primele 6, obținînd automat dreptul de a participa la campionatele mondiale din 1987, din Chile. Înainte de a încheia, aș avea o rugăminte. Se poate?

— Cum să nu ? Interlocutații noștri, stăpînii noștri. Vă ascult.

— Notați întregul colectiv care a contribuit la realizarea calificării, Constantin Frățilă ca antrenor secund, Mircea Cezar Ionescu ca metodist, doctorul Florin Brătilă, maseurul Virgil Popescu. De întreaga acțiune a răspuns, în calitate de secretar adjunct al federației cu probleme de juniori, Mihai Ionescu, fostul cronicar de la „Sportul".

— Încă o dovadă că ziariștii se pricep ! Vă mulțumesc, tovarășe Gheorghe Staicu, și vă mai felicit o dată. Și pentru modestie.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (XI)

Rolul oamenilor de ştiinţă

Pacea şi dezarmarea sînt astăzi într-o legătură de nedesfăcut cu dezvoltarea ştiinţei, cu ultimele descoperiri ale minţii omeneşti. Din păcate însă, cele mai de seamă realizări ale ştiinţei şi tehnicii sînt într-o bună măsură utilizate în scopuri militare. Competiţia pentru introducerea în domeniul militar a celor mai noi cuceriri ştiinţifice se înteţeşte mereu, numărul oamenilor de ştiinţă şi al cercetătorilor care lucrează direct sau indirect pentru proiecte militare depăşind jumătate din totalul mondial. Această situaţie contravine menirii ştiinţei, a oamenilor de ştiinţă — aceea de a contribui la îmbunătăţirea vieţii oamenilor, la progresul general al societăţii, şi nu de a pune în pericol existenţa vieţii pe Pămînt, însăşi existenţa planetei. Iată de ce preşedintele României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a subliniat în repetate rînduri marea răspundere ce revine oamenilor de ştiinţă în lupta împotriva războiului, a înarmărilor, chemîndu-i pe savanţii din toată lumea să nu mai lucreze pentru război, ci să-şi consacre eforturile numai pentru pace, pentru libertatea şi bunăstarea oamenilor, să-şi intensifice, alături de toţi cei care iubesc pacea, eforturile pentru excluderea războiului din viaţa societăţii, pentru asigurarea dezvoltării paşnice a tuturor popoarelor.

În viziunea României, a preşedintelui ei, oamenii de ştiinţă au datoria, astăzi mai mult ca oricînd, să-şi spună cuvîntul în legătură cu consecinţele posibile ale realizărilor lor ştiinţifice, să lămurească opinia publică, astfel încît nimeni să nu folosească ştiinţa, cuceririle ei de vîrf în alte scopuri decît cele ale vieţii şi prosperităţii oamenilor. *„Trebuie să facem totul — a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — pentru realizarea unui front puternic al tuturor forţelor ştiinţei şi culturii, care să determine ca minunatele cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane, în general, să servească dezvoltării economico-sociale a omenirii, bunăstării popoarelor, libertăţii şi independenţei naţionale a tuturor statelor. Să se facă totul ca energia nucleară să servească numai şi numai cauzei păcii, colaborării între naţiuni!"*. Pornind de la politica de pace promovată de partidul şi statul nostru, oamenii de ştiinţă din România, ferm hotăriţi să-şi pună capacitatea de creaţie şi forţele exclusiv în slujba progresului, a vieţii, au constituit, după cum este cunoscut, Comitetul Naţional Român „Oamenii de ştiinţă şi pacea", menit să dea expresie dorinţei savanţilor din ţara noastră, întregului popor român ca ştiinţa să contribuie, pretutindeni în lume, exclusiv la fericirea şi nu la distrugerea oamenilor. Comitetul Naţional Român „Oamenii de ştiinţă şi pacea", al cărui preşedinte este tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, depune susţinute eforturi pentru ca inteligenţa şi forţa creatoare a oamenilor să fie puse în slujba păcii şi a progresului, pentru ca omenirea să utilizeze uriaşele capacităţi ale ştiinţei şi tehnicii, descoperirile şi cuceririle acestora în scopul lichidării decalajelor şi a inegalităţilor între naţiuni, în scopul eradicării subdezvoltării, în scopul construirii unei lumi mai bune şi mai drepte, a păcii şi prieteniei între popoare. Colaborînd cu organizaţii similare din alte ţări, cu diferite foruri internaţionale şi instituţii din sistemul Organizaţiei Naţiunilor Unite, Comitetul român îşi aduce contribuţia, în cadrul puternicului front mondial al savanţilor, la adoptarea unor măsuri concrete pentru oprirea cursei înarmărilor şi edificarea unei lumi a păcii, purtînd astfel peste graniţele ţării vibrantul mesaj umanist al poporului român. Acest mesaj este pus cu pregnanţă în evidenţă de Apelul, adoptat la sfîrşitul anului trecut, către oamenii de ştiinţă, de cultură şi cadrele didactice din întreaga lume pentru colaborare, dezarmare şi pace.

ION CODRU ■

„Să ai mereu la tine momeală pentru peşti"

Şi engleza are, alături de franceză şi de italiană, dialecte numeroase, unele foarte îndepărtate de idiomul standard. Aşa se întîmplă şi cu dialectul vorbit în insula canadiană Terra Nova, pe care nu-l pot înţelege nici cei care au engleza ca limbă maternă. Într-un fel, acest lucru nu este de mirare, avînd în vedere că limba celor aproximativ 600 000 de locuitori din insulă este un amestec de engleză arhaică, irlandeză, eschimoasă, la care s-au adăugat de-a lungul celor 300 de ani de existenţă a comunităţii terranoviene numeroase neologisme. În cele din urmă s-a format o limbă de o mare bogăţie, care, cu toate că are esenţialmente profil englezesc, constituie o entitate lingvistică bine definită, cu termeni, cu îmbinări, cu întorsături şi cu frumuseţi aparte. Astfel, pentru a desemna diferite stări ale gheţii, terranovienii folosesc termenii : stincă („foarte dură"), despletită („care începe să se dezgheţe"), împachetată („care pluteşte") etc. După apucăturile şi după blana lor, focile au fost împărţite în următoarele categorii : „prostovani", „zdrenţăroşi", „huligani" şi „scandalagii". Despre ceva închis la culoare se spune că este „negru ca o baniţă de păcate pămînteşti" (şi în româneşte există expresia „negru ca păcatul"). Cînd se întîlnesc, pescarii îşi urează unul altuia, în loc de bună ziua, „să ai mereu la tine momeală pentru peşti". Iar soţia de pescar, cînd este cu părul în dezordine, spune că are capul „ca o mătură furioasă". Dacă trec prin faţa unui magazin şi nu au bani, locuitorii insulei afirmă că ei „cumpără numai cu ochii", despre un cui ce le intră în talpă spun că „şi-a croit drum prin pingele" ş.a.m.d. Întregul tezaur de cuvinte, de îmbinări şi de locuţiuni specifice din insulă este pus în valoare în recent apărutul „Dicţionar al englezei din Terra Nova", cuprinzînd nu mai puţin de 625 de pagini.

ION DUMBRAVA ■

Aventurile şi biruinţa „orei de vară"

„Ora de vară" are o istorie destul de îndelungată. Savantul american Benjamin Franklin, fost ambasador al Statelor Unite în Franţa, a observat că multor parizieni le plăcea să stea în pat pînă la ora 11 ziua, ba chiar pînă la amiază, la lumina luminărilor şi cu storurile trase. Într-o scrisoare glumeaţă, trimisă în 1784 la „Journal de Paris", savantul-politician, care era totodată şi un prestigios economist, arăta că dacă parizienii ar stinge în zori luminările şi ar ridica storurile, ca să folosească în continuare lumina zilei, în trei luni de vară s-ar economisi, numai la stearină şi la ceară, milioane de franci. În 1927, un oarecare William Willet, om de afaceri londonez, a scris un pamflet intitulat „Punerea în vînzare a luminii zilei". El însuşi a finanţat o campanie pentru mutarea acelor ceasornicelor cu 60 de minute mai înainte pe timpul verii în întreaga Anglie. Propunerea lui era serios argumentată. Înainte de toate, el a arătat că muncitorii ar dobîndi o oră suplimentară de lumină naturală în cea de-a doua parte a zilei, pe care ar putea-o folosi pentru a se plimba, pentru a-şi reface forţele şi sănătatea, ca să muncească, în consecinţă, cu mai multă eficienţă la procesul de producţie. Willet a arătat, de asemenea, că introducerea orei de vară va duce la scăderea consumului de alcool şi la reducerea criminalităţii. El a calculat că economia ce s-ar face pe seama iluminatului (pe atunci se foloseau în acest scop gazul şi petrolul lampant) ar fi egală cu datoria naţională a Angliei. Problema a fost dezbătută în parlament, însă atunci au avut cîştig de cauză adversarii „orei de vară". Cei mai tare s-au opus fermierii, care au susţinut că vacile, mulse mai înainte de ora la care erau obişnuite, vor da lapte mai puţin, iar roua dimineţii va îngreuia cositul şi strînsul fînului.

Primul război mondial a înfrînt însă rezistenţa fermierilor. Cu scopul de a economisi energia, au instituit „ora de vară" Germania (în 1915), Marea Britanie şi Franţa (în 1916) şi Statele Unite (în 1917). În Franţa, „ora de vară" începea în ultima sîmbătă a lunii martie. În Marea Britanie — din a treia duminică a lui aprilie. Revenirea la ora meridianului, sau, cum i s-a spus, la „ora de iarnă", a fost fixată în ambele ţări în aceeaşi zi : ultima sîmbătă a lui octombrie. Şi aşa a fost pînă către sfîrşitul anilor '30. Dar nevoia de a economisi cărbunele şi petrolul devenea tot mai acută. Ca urmare, în 1939 în Franţa „ora de vară" a fost prelungită pînă la 16 noiembrie. În anul următor, în Franţa şi în Anglia trecerea la ora de vară s-a făcut începînd de la 23 februarie, iar toamna nu s-a mai revenit „la normal" : francezii şi englezii au început să trăiască şi iarna potrivit orarului de vară !

Ocupînd în 1941 Franţa, naziştii au introdus aici „ora germană de vară", care a rămas în vigoare pînă la sfîrşitul războiului. Din considerente economice şi strategice, aceeaşi oră a acţionat şi în Marea Britanie din 1941 pînă în 1944. Pentru francezi şi pentru englezi, acest lucru a însemnat o diferenţă de două ore faţă de timpul lor solar. Şi în Statele Unite ora de vară a funcţionat între februarie 1942 şi septembrie 1945, fără întrerupere (fără să se mai treacă la „ora de iarnă") ; această oră s-a numit însă „oră de război". E adevărat, la sfîrşitul conflagraţiei mondiale s-a hotărît, în S.U.A., revenirea la „graficul" vechi, însă unele state nu s-au conformat imediat.

În Europa, după război cele mai multe state s-au întors la ora solară a fusului orar respectiv, fără a mai practica — în afară de Anglia — trecerea la „ora de vară". Alte ţări, ca Spania, Franţa şi statele Beneluxului, nu s-au întors la fusul lor orar (adică la ora Greenwich + 1), ci au continuat să-şi măsoare timpul după ora Europei centrale (ora Greenwich + 2, care, după cum se ştie, este şi ora României). Firesc, acest fapt, pe lîngă că-i făcea pe locuitorii ţărilor respective să cîştige o oră de lumină naturală, ca şi cum ar fi trecut la o „oră de vară" permanentă, a uşurat mult şi legăturile Spaniei, Franţei şi ţărilor Beneluxului cu statele Europei centrale. Întrucît aveau aceeaşi oră. Dar situaţia creată a contribuit şi la aminarea introducerii pe plan european a „orei de vară". În 1968, Anglia, simţindu-se izolată, a hotărît să se raliieze şi ea la ora continentală (ora Greenwich + 2). Şi aceasta a fost încă un motiv de aminare a trecerii pe plan european la ora de vară.

Declanşarea însă a crizei petrolului, cînd numai în doi ani, 1973—1974, preţul petrolului a crescut de patru ori, a modificat substanţial situaţia. În Franţa a fost creată Agenţia pentru Economisirea Energiei, care a reactualizat, firesc, vechea idee şi vechea practică de a economisi energie cu ajutorul „orei de vară", cu atît mai mult cu cît calculele savanţilor indicau realizarea pe această cale a unei economii de energie egale cu 300 000 de tone de combustibil convenţional. Şi după ce în ultima sîmbătă a lui septembrie 1975 acele ceasornicelor au fost date, în Franţa, cu o oră înainte, pentru a se ajunge la ora solară, în ultima sîmbătă a lui martie 1976 aceleaşi ceasornice au fost date cu încă o oră înainte — inaugurîndu-se astfel „ora de vară", postbelică în Europa. La început Franţa a fost singură, de unde şi numeroase dificultăţi. Direcţia Căilor Ferate Franceze, de exemplu, a trebuit să poarte tratative complicate cu partenerii ei vest-europeni pentru coordonarea orarelor trenurilor.

Treptat însă, atît vecinii Franţei, cît şi alte ţări europene au început să manifeste interes pentru realizarea de economii prin folosirea mai eficientă a luminii naturale. În momentul de faţă, toate ţările europene, cu excepţia Elveţiei, practică „ora de vară". Această oră este în vigoare, de asemenea, în Statele Unite, unde însă debutează nu la sfîrşitul lui martie, ci la sfîrşitul lui aprilie. Şi este puţin probabil ca ieftinirea petrolului, spectaculoasă în ultima jumătate de an, să mai modifice actualele practici. „Ora de vară" pare un bun cîştigat o dată pentru totdeauna.

ION D. GOIA ■

Habarovsk, marele oraş de pe Amur

Situat la opt ore de zbor cu avionul de Moscova, Habarovskul, o adevărată concentrare de porturi spre Pacific şi pe Amur, este supranumit şi „avanpostul din Extremul Orient". În primul rînd că acest oraş, fondat în 1858, a constituit într-adevăr un avanpost. Era o perioadă a pionierilor, a călătorilor şi exploratorilor. De altfel şi numele oraşului reaminteşte de exploratorul Erofei Habarov. După ce guvernatorul general şi administraţiile din regiunea Extremului Orient şi-au plasat aici sediile, Habarovskul a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă, în 1883 ajungînd la 11 000 locuitori şi fiind unul din centrele importante de comercializare a blănurilor.

Astăzi, marele oraş a ajuns la 580 000 locuitori şi continuă să fie din multe puncte de vedere un avanpost, iar importanţa sa a sporit mult, în primul rînd datorită faptului că reprezintă un centru vital al căilor de transport pe uscat, în aer şi pe apă. Iarna, Amurul îngheţat se preschimbă într-o „şosea" de gheaţă de mii de kilometri. Habarovskul este, totodată, centrul unei regiuni cu o dinamică economică foarte intensă, care întreţine contacte multiple cu celelalte regiuni ale U.R.S.S., dar şi cu Japonia, R. P. Chineză şi alte ţări din zona Pacificului. Oraşul este situat lîngă o adevărată mare interioară de mari dimensiuni, formată la confluenţa dintre Amur şi Ussuri.

În partea centrală a oraşului mai există clădiri vechi de două-trei etaje, declarate monumente de arhitectură, cu faţade din clincher roşu şi cenuşiu, material de construcţie adus „de dincolo de trei dealuri şi două văi", cum se spune în povestirile populare despre trecutul oraşului. Anul trecut au fost întreprinse ample acţiuni de înfrumuseţare a oraşului. În prezent, de la portul fluvial o frumoasă promenadă te duce spre parcul sportiv şi de distracţii. Alături de centrul vechi au apărut noile cartiere, între care se înscrie şi noul centru al congreselor, care a găzduit anul trecut un simpozion la care au participat oaspeţi din peste 30 de ţări. La noul hotel Intourist, şase dintre cei nouă interpreţi vorbesc japoneza, un indiciu al afluxului de oaspeţi din Ţara Soarelui Răsare şi al strînselor contacte cu oraşul înfrăţit Niigata. Pe strada Karl Marx, magazinele oferă şi multe produse ale vecinului din sud, R. P. Chineză.

Navele portului Habarovsk ajung pînă în Japonia, dar străbat şi în amonte apele fluviului Amur şi ale afluenţilor acestuia, căile fluviale totalizînd peste 15 000 kilometri. Întreprinderea de transport fluvial deţine aproximativ o mie de nave, care transportă mai ales cărbune, minereuri, materiale pentru construcţii şi instalaţii industriale. La sfîrşit de săptămînă, navele de agrement pot primi 40 000 de călători, pentru a-i transporta atît spre zonele de distracţii, cît şi spre micile grădini situate pe insulele marelui fluviu. Cele 99 de mari întreprinderi ale Habarovskului au făcut ca acest oraş să fie aproape independent de „importurile" din partea europeană a U.R.S.S. Odată cu trecerea anilor, Habarovskul a devenit un oraş modern, în plină dezvoltare, situat la nivelul celorlalte localităţi înfloritoare ale Uniunii Sovietice.

ROMEO NĂDĂŞAN ■

Arta străbate lumea

O colaborare fructuoasă s-a dovedit a fi cea dintre „Centrul de artă din Paris" şi fondurile de specialitate de la Zagreb. Drept urmare, la Zagreb s-a deschis expoziţia „Picasso şi noua tapiserie". Printre exponate se află reproduceri după renumitele pînze „Guernica" şi „Domnişoarele din Avignon" precum şi o serie de alte lucrări realizate de marele pictor în perioada 1955—1958. După 8 iunie, întreaga expoziţie va fi transferată pentru un anume timp la Chicago, ca apoi să se întoarcă la muzeul din Antibes ce poartă numele celebrului artist.

În secolul XXI

Un institut american de cercetări demografice a ajuns la concluzia că în anul 2100 populaţia Statelor Unite va fi de 308,7 milioane locuitori, faţă de 241 milioane în prezent, iar populaţia Americii Latine va atinge cifra de 1 miliard locuitori, dintre care 293 milioane în Brazilia şi aproape 200 milioane în Mexic. Pentru că tot e vorba de statistici, în anul 1985, în Franţa, numărul naşterilor a fost de 768 000, ceea ce înseamnă o uşoară sporire a populaţiei franceze.

Incoronare

Scriitorului Graham Greene, în vîrstă acum de 81 de ani, i s-a conferit distincţia „Order of Merit", înmînată de către însăşi regina Elisabeta a II-a a Marii Britanii, la palatul Buckingham. În acest scop, celebrul romancier a traversat Canalul Mînecii, deoarece el trăieşte în prezent în Franţa.

Inventariere Chagall

Se ştie că inventarierea operelor rămase după dispariţia lui Picasso a durat cam 10 ani, timp ce se presupune că va fi necesar şi pentru elaborarea unui catalog Marc Chagall iniţiat de către guvernul francez. Potrivit Agenţiei Associated Press, opera reputatului pictor modern este departe de a fi cunoscută în întregime. Necunoaşterea s-ar datora şi faptului că artistul se despărţea cu greu de picturile, crochiurile şi litografiile sale.

ELENA GRECESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Din județul Iași, de la Târgu Frumos, Dumitru Păpușoiu** ne furnizează cîteva amănunte ce vin să confirme și ele, dacă mai era nevoie, frumusețea intenționară, generozitatea oamenilor de pe aceste meleaguri. Prin cuvinte calde, izvorîte din inimă, corespondentul nostru, departe de a opta pentru statistici, subliniază aceste atribute, însoțindu-le totuși cu cîteva cifre semnificative : în anul care a trecut, prin inițiativa oamenilor de aici s-au recoltat 269 litri de sînge, iar de la începutul acestui an și pînă în prezent, donatorii onorifici au oferit din sîngele lor aproape 80 de litri. Faptul că medicii Paula Aghinei și Titus Scînteie din localitate au dirijat permanent această acțiune se cuvine a fi menționat, la fel ca și numele cîtorva donatori onorifici cu o „vechime" de peste zece ani : Georgică Cercel, Ionel Crețu, Constantin Horga, Aurica Focan, Petru Ianoș, Aurica Lodba. Ne înclinăm cu respect în fața unor asemenea oameni.

■ **Elena Sofronia din Piatra Neamț, bd. 9 Mai, bl. B. 11, sc. C, apart. 53,** ne scrie în numele Comitetului de părinți al Grădiniței nr. 7 din localitate: „Potrivit planului de sistematizare a cartierului, un cartier nou, muncitoresc, localul grădiniței urmează a fi demolat. Deși s-a procedat în mare parte la demolarea imobilelor, stabilindu-se noi sedii pentru toate instituțiile care funcționau în incintele lor, pentru această grădiniță cu un număr de 230 de copii ni s-a spus că „nu se poate găsi nici o variantă". În ultimii ani, grădinița a tot fost mutată de opt ori, cheltuindu-se astfel importante fonduri pentru amenajări, bani care ar fi putut servi construirii celui mai frumos așezămînt de ocrotire, educație și supraveghere a copiilor noștri. Iată-ne acum, deci, în situația de a ne împrăștia copiii pe la grădinițele din alte cartiere".

■ **„În vara anului 1984 am aflat cu bucurie că a fost conceput „Emanatorul", un mic aparat destinat combaterii țînțarilor, produs al Cooperativei „Metalica" din Oradea. Mi-am procurat și eu unul care, e drept, s-a dovedit a fi foarte util, dar totul a fost bine atîta vreme cît am putut folosi cele 10 pastile din dotarea lui. După aceea, încercînd să reînnoiesc rezerva, m-am adresat atît magazinului de unde l-am cumpărat, cît și unor unități de desfacere a produselor chimice, dar pretutindeni am fost priviți cu condescendență, spunîndu-mi-se că nici nu s-a auzit despre așa ceva pînă în prezent. Ce părere aveți, procedează oare corect cei din Oradea punînd în vînzare un produs care după scurt timp devine artizanal ?" (Victor Anghel, str. Cărăbușului nr. 28, bl. 145, sc. B, apart. 46, București). Știm și noi ? Poate vreo înțepătură, chiar și de... țînțar le-ar prinde bine !**

■ Pentru amatorii de distracții, **Asociația de locatari a blocului Z 15 din str. Zenit, cartierul Micro 16 din Satu Mare** anunță că, odată cu începerea sezonului estival, se redeschide strandul improvizat din preajma... bodegii „Zenit", de pe malul sting al Someșului, unde clienții se pot amuza nestingheriți pînă noaptea tîrziu, după pofta inimii, consumînd, exact sub geamurile blocului — și el amplasat pe același mal — delicioasele băuturi spumă de drojdie, mastică, șliboviță, chiar și bere, în ambianța plăcută a cîntecelor de mahala, a diverselor strigături și chiar... înjurături. Ținuta... în costum de baie, obligatorie. Se pot rezerva și locuri prin Întreprinderea comercială de stat pentru alimentație publică a municipiului Satu Mare...

■ **La memoriile înregistrate la redacție sub numerele 9 857 și 2 643.1986, aparținînd Mariei Bădescu din Sibiu, str. G-ral Magheru nr. 30,** ne răspunde **Procuratura Generală** : „Vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare."

■ Din păcate, ni se relatează din nou despre inadmisibila practică a vînzărilor condiționate, practică aflată în afara legii. „Sfidînd cele mai elementare norme ale unui comerț civilizat — ne scrie **Romeo Cioboată din Mediaș, str. Baznei nr. 7, bl. 4, sc. B, apart. 1** —, personalul magazinului „Alimentara", situat pe strada Ciucaș din orașul Zărnești, județul Brașov (responsabil Ene Vasile), mi-a impus să cumpăr, împreună cu o ciocolată de 12 lei, și o cutie cu creveți în valoare de 23 lei, sub pretextul necesității îndeplinirii sarcinilor de plan. Deci asta ar fi însemnat ca nepoțelul meu, pe care urma să-l vizitez, să primească, împreună cu tradiționala ciocolată, și creveți. Desigur, și-ar fi închipuit că-mi bat joc de el, la fel cum au făcut-o și alții cu mine !" Acolo unde se ivesc, o drept, sporadic, asemenea situații, sugerăm organelor de control să aplice măsurile cele mai ferme.

■ **Mioara Avram din Craiova, str. Mihai Eminescu nr. 36,** mamă a doi copii minori, unul de trei, celălalt de cinci ani, ne aduce la cunoștință o situație în care omenia a fost aproape uitată. În februarie, îmbolnăvindu-i-se ambii copii, a solicitat Întreprinderii Electrocentrale Craiova, unde lucra, un concediu fără plată pentru a se îngriji de sănătatea celor mici. Conducerea întreprinderii nu a fost de acord, cerîndu-i să accepte întreruperea temporară a activității. Dar, spre totala sa stupefacție, revenind după o lună și jumătate, Mioara Avram nu a mai fost reprimită. Oare cei care au luat o asemenea măsură or fi avînd și ei copii ?

■ **Consiliul popular județean Argeș** răspunde, prin intermediul revistei noastre, scrisorii semnată de Ion Constantin, cu privire la poluarea riului Teleorman, scrisoare publicată cu cîtva timp în urmă chiar în coloanele acestei pagini : „Produsul poluant provine de la Parcul petrolier Izvoru, schela Găiești, ca urmare a avariei unei conducte de țiței. Irizațiile care mai apar la ora actuală se datorează spălării malurilor riului de reziduurile petroliere depuse. Ca atare, Ion Voi, șeful parcului, a fost sancționat conform procesului verbal de contravenție nr. 12 din 2 aprilie, în baza H.C.M.-ului nr. 2 496/1969, litera „d".

■ Propunerea formulată de **Coca Dumitrescu din București, aleea Stănilă nr. 4, bl. H 11, sc. 1, apart. 15, sect. 3,** ni se pare a fi într-o totul justificată, motiv pentru care, pe această cale, o aducem la cunoștință forurilor de resort : „De mulți ani, de prin 1967, din grijă și respect pentru timpul cetățeanului, la intersecția aleea Stănilă — aleea Rotundă a fost înființat un centru de vînzare a laptelui, care asigura aprovizionarea în bune condiții a locuitorilor din preajmă. Spun asigura, pentru că asta s-a întîmplat pînă în luna ianuarie a acestui an, cînd, din motive pe care oamenii din cartier nu le cunosc, s-a luat măsura ca centrul să fie desființat. În consecință, în prezent sîntem nevoiți să pierdem prea mult timp doar pentru un litru de lapte sau cîteva borcane cu iaurt, pentru că singurul loc de unde acestea se mai pot procura a rămas Complexul alimentar din apropierea Policlinicii Titan. Nimeni nu se poate plînge că nu s-ar găsi lapte. Problema depinde strict numai de buna organizare privind amplasarea mai judicioasă a punctelor de desfacere".

■ Referitor la scrisoarea pe care ne-a adresat-o **Mariana Șerban din Galați, str. Textiliștilor nr. 3, bl. D 1, apart. 25,** **Consiliul popular al municipiului Galați** ne răspunde : „Din verificările efectuate reiese că petenta, după absolvirea liceului de specialitate, a fost repartizată la mai multe unități din țară, dar nu a fost încadrată, eliberîndu-i-se negație. Prin urmare, a fost înscrisă în evidența Oficiului forțelor de muncă și a fost repartizată la abatorul de păsări al Întreprinderii agricole de stat „Avicola" din Galați."

■ „Trăim un calvar, nu ne putem odihni nici noaptea, nici ziua și, după atîta vreme, sîntem cu toții atît de obosiți, de tracasați, încît am ajuns să ne bucurăm cînd plecăm din propria noastră casă" — astfel își încheie scrisoarea, pe care ne-a trimis-o în numele tuturor locatarilor, **Maria Diaconu din Slatina, str. Independenței nr. 2, bl. T 4, apart. 2.** Dar despre ce este vorba. De mai bine de cinci ani, la parterul blocului cu pricina funcționează o cofetărie cu laborator propriu, dar și cu... surse proprii de producere a zgomotelor, comparabile — după cum ni se relatează — cu acelea din'r-o mare uzină. Vibrațiile agregatelor frigorifice se contopesc cu uruitul continuu al malaxoarelor, liniștea oamenilor fiind serios afectată de atîția ani, în ciuda apelurilor repetate adresate **Întreprinderii comerciale de stat pentru alimentație publică Slatina** pentru aflarea unor căi de rezolvare firească a problemei. Și de ce să nu o spunem deschis, este greu de crezut că nu se pot găsi soluții tehnice de atenuare a zgomotelor. Trebuie doar să vrea și I.C.S.A.P -ul să caute...

■ Se întîmplă uneori ca unii factori de răspundere nu numai să omită fireștile îndatoriri ce le revin privind controlul unităților subordonate, dar și să se prevaleze de orice răspuns atunci cînd alții trebuie „să-i tragă de mînecă" să-și facă în mod firesc datoria. Iată, de pildă, ce ne relatează **Dorin Cherț din Iași, str. Socola nr. 2, bl. F, sc. D, et. 6, apart. 23** : „Aș fi dorit ca rîndurile mele să constituie o scrisoare de mulțumire pentru ajutorul acordat de dumneavoastră, dar... Cu toate că în nr. 8, din februarie, ați publicat sesizarea mea privind necazurile întîmpinate din partea unității nr. 51, aparținînd Cooperativei „Prestarea" din Iași, unde am dus la reparat un aparat de radio încă din vara trecută, nici pînă în prezent nu s-a deranjat nimeni pentru a încerca rezolvarea în vreun fel a acestei situații. O fi ea tăcerea „de aur", dar cînd se transformă în mutenie, zău că nu-i a bine !" Subscriem, fiind la rîndul nostru de acord cu faptul că o unitate nu își poate cîștiga prestigiul adunînd fel de fel de reclamații. Poate vom primi, totuși, un răspuns... dacă deranjul nu e prea mare !

■ În legătură cu problemele referitoare la cauzele care afectează starea de igienă din preajma blocului P b 73 situat pe strada Dinamo numărul 3 din Oradea, sesizate de un grup de locatari, **Consiliul popular al municipiului Oradea** răspunde : „În urma verificărilor efectuate pe teren, s-au constatat următoarele : prin detaliul de sistematizare a zonei au fost menținute casele în stare bună, cu condiția demolării anexelor și legării instalațiilor sanitare la rețeaua de canalizare din vecinătate. S-a pus în vedere atît proiectantului zonei, cît și Întreprinderii județene de gospodărie comunală și locativă Bihor și cetățenilor în cauză rezolvarea definitivă a canalizării acestor locuințe."

■ Din scrisoarea pe care ne-a adresat-o **Asociația de locatari a blocului 138, situat pe strada Bicaz din Bacău,** aflăm despre un caz mai puțin obișnuit : Fieraru Florea, care deține împreună cu familia sa apartamentul nr. 15 compus din patru camere și dependințe, refuză categoric să achite atît cota parte de întreținere cît și costul chiriei încă din... anul de grație 1983, debitele sale ajungînd la suma de peste.., 32 000 lei. (Ați citit bine : treizeci și două mii lei !). Dar necazul nu se oprește aici. Sfidîndu-i pe toți cei din jur, folosind la adresa lor expresii nu dintre cele mai măgulitoare, „năzdrăvanul" se mai și bate cu pumnul în piept afirmînd că „nu s-a născut încă ăla care i-ar face ceva sau l-ar putea da afară din apartament", deși, prin Sentința civilă nr 312, din 23 ianuarie 1985 a Judecătoriei Bacău, rămasă definitivă, s-a dispus evacuarea întregii familii. Și astea toate, nemaipunînd la socoteală faptul că nici el și nici cei din familia sa nu doresc în ruptul capului să se încadreze în muncă. Păi cine știe ?! Dacă pînă acum nimeni nu s-a încumetat să ia măsuri ferme împotriva lui, omul o fi avînd dreptate !...

■ Un răspuns prompt am primit din partea **I.C.M.A.L. „Foișor" din București** : „Urmare articolului dumneavoastră intitulat „Trei ani pentru o adeverință", publicat în numărul 16 din 18 aprilie a.c., vă informăm : Cazul a fost prelucrat cu toți factorii de răspundere din întreprinderea noastră, inclusiv cu cei nominalizați în articol. Regretînd că am fost pe drept criticați, cel mai mult ne afectează faptul că nu am putut rezolva problema în sine, nu neapărat din motive birocratice, ci pentru că în arhiva noastră, preluată de la fosta I.L.L. „23 August", persoana în cauză nu a fost găsită în nici o evidență de acum 30 de ani. Ne însușim întru totul critica dumneavoastră că nu trebuia plimbat petiționarul care, acum a fost invitat la sediul nostru, ca împreună să putem găsi în rîndul oamenilor muncii din întreprindere persoane care să-i fi cunoscut și să-i poată confirma vechimea în muncă. Asigurîndu-vă încă odată că ne asumăm toată răspunderea asupra celor petrecute, conducerea colectivă a întreprinderii a tras toate învățămintele pentru ca asemenea fapte să nu se mai repete.

■ **În referatul Consiliului popular al județului Suceava** privind modul de rezolvare a problemelor ridicate de Ioan Cozmaciuc din satul Valea Putnei, comuna Pojorîta, în scrisoarea pe care ne-a adresat-o, se precizează : „Cetățeanul Cozmaciuc Ioan, în vîrstă de 35 de ani, pensionar de gradul II, solicită spr.jin în sensul scutirii totale de contribuția bănească și în muncă ce i-a fost fixată pentru anul 1986. Ca urmare a discuțiilor purtate cu membrii biroului executiv al Consiliului popular al comunei Pojorîta și analizînd situația petentului, s-a stabilit scutirea acestuia de obligațiile privind contribuția bănească și în muncă. În ceea ce privește încadrarea sa în muncă, vă comunicăm că această problemă se află în prezent în atenția aceluiași birou executiv, urmînd a fi soluționată pe măsura posibilităților, în funcție și de capacitatea și pregătirea petentului".

■ „Mă numesc **Trif Elisabeta,** locuiesc în **Oradea, str. Milcovului nr. 4, bl. P b 3, apart. 13,** și sînt muncitoare la Întreprinderea de tricotaje „Miorița" din localitate. Din 1978, soțul meu și tatăl celor patru copii ai noștri — Ioan Trif — ne-a părăsit, a părăsit și Oradea, pentru a se sustrage de la plata pensiei alimentare datorată copiilor. De șapte ani am rămas singură și încerc să-l regăsesc pentru a-l determina să contribuie și el, așa după cum este normal, după cum prevede legea, la efortul de a crește patru copii încă minori. Are acum 35 de ani și este născut la Șimleul Silvaniei. Poate pe această cale, apelînd și la dumneavoastră, voi reuși să-i dau de urmă și, cine știe, poate se va găsi vreun om de bine care să-i aducă aminte că la Oradea are patru băieți încă mici care au nevoie de ajutorul lui".

■ O veste bună pentru **Petre Coadă din Constanța, Aleea Garofiței nr. 5, bl. D 3, apart. 10** : Consiliul popular al municipiului Constanța ne-a comunicat că, analizîndu-se situația semnalată de dumneavoastră, vi s-a repartizat apartamentul numărul 25, compus din două camere și dependințe, situat în blocul F 9 de pe strada Liliacului. Dumneavoastră, stimate Petre Coadă, și familiei vă dorim sănătate în casă nouă !

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Jocuri

E mai, e pace, primii 41 de ani de pace, iar eu citesc în „DER SPIEGEL" un articol despre copii și jucării. Și mă gîndesc că se apropie ZIUA COPILULUI. Dar nu am timp, de asemenea reverii, căci autorul articolului se referă la creșterea ponderii jucăriilor „războinice", la sofisticarea lor. Nu, nu e o părere, e o realitate. Iată-l pe reporter într-un parc unde asistă la joaca unor copii de-a războiul. Intrigat îi întreabă : „De ce vă jucați de-a războiul ? Jucați-vă de-a pacea !" Copiii se opresc, îl privesc mirați și-i întreabă : „Cum e jocul de-a pacea ?"

Într-adevăr, cum e jocul de-a pacea (putem vorbi de pace ca de un joc ?) cînd sînt pe această planetă atîtea conflicte militare și o acerbă cursă a înarmărilor, inclusiv pe piața jucăriilor ?

DAN DĂNUȚ DORU ■

Poșta redacției

Robu Ion — Tecuci : În perioada cît nu primiți retribuție nu beneficiați nici de alocație de stat pentru copii. • **Ardeleanu Maria — Piolești** : Este luată în calcul situația reală la data stabilirii dreptului. • **Novac Ana Luminița** — București : Aveați dreptul pînă la 18 ani. • **Avăcăriței Dumitru** — București : Anii lucrați în cooperație nu se iau în calcul doar la stabilirea sporului pentru vechime neîntreruptă în muncă • **Vasilescu Constantina** — com. Ciresu, jud. Mehedinți : Legea nu prevede dreptul la pensie de urmaș după fiu. • **Stoleriu Luminița** : — Fălticeni : Beneficiați de concediu de maternitate după împlinirea a 4 luni de cînd ați fost angajată pe perioadă determinată sau nedeterminată. • **Brînzea Elena** — com. Pătîrlagele, jud. Buzău : Dacă ați întrerupt activitatea după minimum 25 de ani vechime înscrisă în cartea de muncă, la împlinirea vîrstei de 55 de ani, ultima unitate unde ați lucrat vă poate întocmi dosarul de pensie. • **Milcu Ioniță** — com. Slatina — Timiș, jud. Caraș-Severin : Acum nu aveți dreptul. Dacă însă vă reîncadrați în muncă pînă la cel mult 90 zile de la data cînd copilul, pentru creșterea căruia ați întrerupt serviciul, împlinește 6 ani, beneficiați de vechime neîntreruptă în muncă • **Grosulescu Margareta** — Constanța : Se ia în calcul retribuția efectivă înscrisă în cartea de muncă din 5 ani consecutivi din ultimii 10 ani • **Moise Ion** — București : Încadrarea dv. în clasa 19, gradația 1, s-a făcut cu respectarea tuturor prevederilor legale • **Ungureanu Ioan** — com. Broșteni, jud. Suceava : Cererea dv. este în evidența Oficiului forței de muncă Suceava, unde urmează să vă prezentați • **Crăciun Costică** — com. Vulturu, jud. Vrancea : Art. 75/2 din Legea 57/1974 prevede că indemnizația de transferare se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea în care a fost trasferată persoana. • **Oprica Militaru** — București : Dacă sînt acasă 6 zile, înseamnă că nu lipsesc efectiv în luna respectivă • **Damian Ion** — Măcin : Decretul 54/1975 stabilește că beneficiază de indemnizație de instalare absolvenții cu examen de diplomă repartizați în comune. Ceilalți absolvenți sînt în drept să primească de la unitatea unde au fost repartizați, la cerere, o jumătate de retribuție ca avans, cu obligația restituirii în 6 rate lunare consecutive, începînd cu a doua lună de activitate. • **Cheleș Costică** — Brăila : Este legal să înapoiați întreaga sumă încasată necuvenit.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

● La centrala hidroenergetică Riul Mare — Retezat, prima turbină de 167,5 MW a fost racordată la sistemul energetic național.

● Cu ocazia celei de a 65-a aniversări a creării P.C.R. un grup de elevi ai liceului de artă „George Enescu" a susținut un recital omagial sub conducerea profesorului Valentin Gabrielescu.

Restaurare la Colțea

Cu puține zile în urmă, fațada cunoscutului spital Colțea (primul spital laic din Țara Românească, ridicat în 1704 de spătarul Mihai Cantacuzino, actuala clădire datînd din 1882; aici au profesat de-a lungul anilor personalități ilustre ale școlii medicale românești N. Kreițulescu, Thoma Ionescu, Victor Babeș, C. D. Severeanu, N. Turnescu, F. Rainer, N. Hortolomei, Carol Davila, Al. Marcovici ș.a.) a fost acoperită de schele. Faptul, sîntem convinși, nu a scăpat mulțor bucureșteni care trec zilnic prin aceas-

tă zonă, una din cele mai aglomerate ale Capitalei. În dorința de a afla cîteva informații suplimentare, ne-am adresat tovarășului dr. Silvian Daschievici, director adjunct al Direcției sanitare a municipiului București și director al spitalului Colțea, care ne-a spus că, declarată monument de arhitectură în anii noștri, clădirea Spitalului Colțea beneficiază acum de o restaurare care, în final, îi va reda o expresie cît mai aproape de cea inițială. Pentru aceasta, înainte de declanșarea lucrărilor (executate de ICRAL Vitan), specialiști ai Muzeului de istorie al municipiului București și ai Sectei de arhitectură și sistematizare a municipiului București au studiat în detaliu mai multe fotografii și documente de epocă în scopul de a se reconstitui cît mai fidel imaginea de ansamblu și culorile inițiale ale clădirii. Odată terminate lucrările exterioare, se vor efectua și altele care vizează modernizări interioare, urmînd să se înceapă cu cliniciile de radiologie și ORL.

051

O veste pentru cei care, din diverse motive, nu prea au încredere în ceasurile deșteptătoare. Direcția de telecomunicații a municipiului București experimentează un nou sistem de efectuare a apelurilor la ora indicată de abonat. Înregistrarea comenzilor se face pe bandă magnetică, iar apelul se declanșează automat la ora cerută. Cu alte cuvinte, vom dormi mai liniștiți dacă am anunțat la 051 ora la care vrem să fim treziți.

Saturn... scrie

La Întreprinderea „Flamura Roșie" din Sibiu a intrat în fabricație de serie un nou tip de stilou numit „Saturn". Așteptăm să vedem cum scrie. Deocamdată: ne mulțumim cu aprecierea făcută de specialiștii întreprinderii care consideră că „Saturn" este cel mai bun stilou produs sub marca „Flaro".

Sporește zestrea vegetală a Bucureștiului

Aflăm că în acest an zestrea dendrologică a Capitalei va spori cu 33 000 de arbori foioși și rășinoși, aproape 700 000 de arbuști, 20 000 de liane și peste 30 000 000 de flori. Numărul trandafirilor (una din florile caracteristice Bucureștiului) va înregistra o creștere deloc neglijabilă peste 200 000.

Salon al jucăriilor

O veste care-i va face, fără îndoială, pe copii să-și roage părinții să se abată și pe la magazinul „Vulturul de mare". La etajul întîi al cunoscutului magazin bucureștean s-a amenajat un atractiv „Salon al jucăriilor".

De la I.T.B.

În acest an vor fi realizate lucrări de modernizare a căilor de rulare a tramvaielor, prin înlocuirea celor vechi cu dale prefabricate din beton, pe o lungime de peste 30 de kilometri. Vor fi instalate de asemenea noi linii în lungime de 16,6 kilometri pe str. Fabrica de chibrituri, prelungirea b-dului Ilo-Și-Min, b-dul Ilo-Și-Min, b-dul Mărășești, Străpungerea Răzoare, și b-dul Emil Bodnăraș (între b-dul Ilo-Și-Min și str. Valea Oltului).

Realizare feroviară

Cu puține zile în urmă, constructorii care lucrează pe șantierul noii linii de cale ferată Pașcani — Tîrgu Neamț au reușit să închele străpungerea tunelului Ilerești, în lungime de 840 de metri, cel mai mare de pe raza Regionalei de căi ferate Iași. Lucrarea va urgenta intrarea în funcțiune a acestei artere feroviare, care va fi racordată la magistrala 5 electrificată București-Suceava.

Un pelican sedentar

Un fapt mai puțin obișnuit consemnează ziarul tulcean „Delta". Un pelican (exemplar foarte frumos) a renunțat să mai migreze și a rămas în curtea unui gospodar din comuna „1 Mai". Pelicanul, care a primit și un nume, Gogu, se plimbă liniștit, cît e ziua de lungă, prin gospodăria lui Aurel Țăranu, alături de păsările domestice.

Test de perspicacitate

De la un timp, anunțurile făcute la difuzoarele gării din Mizil, referitoare la sosirile și plecările trenurilor nu sînt altceva decît o învățăseală de sunete fără nici o logică pentru călători. Se pare că vinovate de această situație ar fi microfoanele de la care se fac respectivele anunțuri. Oricare ar fi cauza, nu înțelegem de ce gara din Mizil persevrează în a supune călătorii acestui test de perspicacitate.

Olimpiada Balcanică de matematică și fizică

DE NOTA ZECE!

Olimpiada Balcanică de Matematică — găzduită de Capitala țării noastre și desfășurată în urmă cu cîteva zile — a avut drept cîștigătoare echipa României, alcătuită din **Liviu Suciu** (clasa a XI-a, Liceul de matematică-fizică „N. Bălcescu", Pitești), **Mihai Ciucu** (clasa a XII-a, Liceul „Gh. Șincai", Baia Mare), **Andrei Paraschivescu** (clasa a XII-a, Liceul „Mihai Viteazul", București), **Paul Horja** (clasa a XII-a, Liceul „Mircea cel Bătrîn", Constanța), **Iulian Grindeanu** (Liceul de matematică-fizică nr. 2, Cluj-Napoca) — toți obținînd premiul I, primul dintre ei acumulînd maximum de puncte, 40 — și **Andrei Mirel Mocanu** (clasa a X-a, Liceul „N. Bălcescu", Craiova), care a primit premiul al II-lea. Se cuvine remarcat punctajul mare — 39 de puncte — al mezinului lotului, **Andrei Moroianu** (clasa a IX-a, Liceul de matematică-fizică nr. 1, București), care a participat în afara concursului.

La Plovdiv, la Olimpiada Balcanică de Fizică, echipa României s-a clasat tot pe primul loc, cu două premii I (**Zoltan Gagy Palfy** de la Liceul „I. Slavici" din Arad și **George Ciprian Necula** de la Liceul „Gh. Șincai" din Baia Mare, ambii primind și cinci premii speciale ale juriului pentru nivelul deosebit al rezolvărilor aflate problemelor date în concurs) și trei premii II (**Radu Iorgulescu**, Liceul „N. Bălcescu", **Bogdan Hoancă**, Liceul „Mihai Viteazul", ambii bucureșteni, și **Traian Necula**, Liceul „N. Bălcescu", Craiova").

Comportarea olimpicilor noștri, aprecierile formulate de membrii juriului cu privire la calitatea pregătirii elevilor români din perspectiva marilor întreceri internaționale ale verii, ne dau încrederea să spunem că a le consemna acum numele și premiile luate înseamnă un început de care nu ne putem lipsi în elaborarea de fișe pentru dicționarele veacului XXI.

D. M. ALEXANDRU ■

Ultima oră

(fasa cum numai el știu s-o facă) părinții să se abată și pe la magazinul „Vulturul de mare". La etajul întîi al cunoscutului magazin bucureștean s-a amenajat un atractiv „Salon al jucăriilor".

„Bună ziua, doctore !"

Într-un calendar al plantelor medicinale pe primul loc în luna mai ar figura, fără îndoială, **mușețelul**, despre care înțelepciunea populară spune că merită să fie salutat, întîlnindu-l, cu un „bună ziua, doctore !". De altfel biologul Mircea Alexan, de la Trustul Plafar, care ne-a furnizat aceste informații de „ultimă oră" din domeniul său de preocupări, ne-a spus că în unele regiuni denumirea populară a mușcțelului este „doctor" sau „doftor". Florile sale (de fapt, inflorescențe de tip capitul) sînt antiseptice, antispastice, antiinflamatoare, cicatrizante, stomachice, antihistaminice, recomandîndu-se în numeroase afecțiuni digestive, în cistite purulente, iar în uz extern pentru răni, arsuri, paradenoze etc. Cine se teme să nu confunde mușcțelul medicinal cu alte specii asemănătoare are la îndemînă o probă simplă: va secționa un capitul cu o lamă sau chiar cu unghia ; la mușcțelul medicinal receptaculul e gol ca o cupolă, în timp ce la toate celelalte specii este plin.

În crînguri, pe marginea drumurilor, pe lîngă garduri își deschide umbrelele albe **socul**. Floarea de soc este indicată în răceală și gripă, prin acțiunea sudorifică, ducînd la scăderea febrei și eliminarea toxinelor. În umbra-pe care o găsește pe lîngă garduri sau ziduri, dar mai ales în păduri de salcîm, cum ar fi cele de la Ilanu Conachi (județul Galați), Devoselu, Vînju Mare, Burila (județul Mehedinți) și în diverse locuri din județele Neamț, Iași și altele, vegetează **rostopasca**, plantă de bază în tratamentul afecțiunilor hepatice. În popor se mai numește și negelariță. Întrucît sucul său portocaliu este utilizat pentru combaterea negilor. Foarte comună ca buruiană de culturi, sau înfășurîndu-se pe lîngă garduri, **volbura** sau rochița rîndunicii este importantă plantă medicinală cu proprietăți purgative. Se recoltează întreaga plantă prin smulgere cu rădăcină cu tot. Pe coaste ripoase, în zone de deal și munte, se pot recolta frunzele mari și cărnoase ale **podbalului** bune emoliente în afecțiuni respiratorii ; se recoltează fără pețiol. Toate aceste plante medicinale se usucă la umbră, în strat subțire, exceptînd florile de soc care se recomandă a se usca la soare.

La Olănești

O știre de ultimă oră care îi interesează cu siguranță pe cei ce frecventează stațiunea de tratament Olănești. La hotel și vila nr. 20 din această stațiune se vor deschide bazuri cu ape minerale pentru bolnavii care, la recomandarea medicilor, nu trebuie să facă plimbări prea lungi.

● Colecția de artă plastică a Muzeului județean din Miercurea Ciuc s-a îmbogățit recent cu 6 tablouri semnate de Camil Ressu, Schweitzer-Cumpăna, Ștefan Popescu, Marius Bunescu.

De la o glumă la alta

Ajunsă, iată la a 5-a ediție, Gala interjudețeană a umorului **„De la o glumă la alta"** de la Băilești, județul Dolj, își deschide porțile pentru toți cei care vor să-și îmbogățească palmaresul cu o diplomă sau un premiu. Pot participa interpreți individuali și grupuri satirice de pe lîngă Casele de cultură din toate județele țării. Paralel cu concursul de interpretare va avea loc un concurs de creație la literatură satirico-umoristică și unul de caricaturi. În toate cele trei zile ale concursului (23—25 mai 1986) pe scena Teatrului de vară din orașul ce găzduiește această gală vor evolua, ca invitați, actori de primă mărime ai scenei teatrale românești : Marin Moraru, Mihai Fotino, Mitică Popescu, Horațiu Mălăiele, Eugen Cristian Moțiuc, Virginia Rogin, Hamdi Cerchez, Oana Pelea, Constantin Fugașin, Val Lefescu și alții.

Organizată de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă a orașului Băilești, prin Casa de Cultură a orașului această manifestare se înscrie cu succes în sfera largă a generosului festival național „Cîntarea României". **(Ioana Proca)**

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Cronica șoselei Poveste de o clipă

Grupul gălăgios al fetelor care vin de la școală și se îndreaptă spre casă aduce o notă de bună dispoziție, de veselie, pe strada animată a marelui cartier. „Parcă mai ieri eram și noi la fel", remarcă o tînără cu un bebeluș de vreun anișor în brațe, către prietena ei cam de aceeași vîrstă, care ține de mînă un băiețaș puțin speriat de vuietul pe care îl fac mașinile. „Acum îi vremea bucuriilor copilăriei, tinereții, e și firesc să fie vesele". Pe măsură ce înaintează spre zona periferică, grupul de fete se dispersează. Una cîte una se îndreaptă spre locuințele lor. „Pa, Petruța, te las singură, îmi pare rău, dar noroc că nu mai ai de mers decît doi pași pînă acasă. Baftă mîine, la teză". „Mersi, și tie la fel".

În clipa cînd adolescenta nu mai are nici 50 de metri pînă la intrarea în bloc, zărește în fața ei, la mică distanță, un bărbat înalt de statură, cu părul închis la culoare, înspicat de fire albe. Omul se clatină rău. Mersul e specific oamenilor beți. Face cîțiva pași în viteză, împleticindu-se aidoma celebrului alergător de la Maraton, dar nu cade la pămînt, sfîrșit ca acesta, ci se oprește brusc, dezorientat, uitîndu-se înainte, la stînga, în dreapta, pentru ca apoi să pornească din nou la drum pe două cărări, încercînd vizibil să se țină cît mai drept. „Doamne, dar așta e tafa". Petruța nu-și crede ochilor. Pe părintele ei nu l-a văzut niciodată beat. La cîte o aniversare, în familie, bine dispus, da, l-a văzut, dar în halul ăsta, nu. Deși în stare bahică, omul e îmbrăcat corect, chiar elegant, o haină gri deschis, pantaloni bleumarin, un guler de cămașă strălucitor de alb stau mărturie grijii omului, care acum a mărit pasul, pentru ținuta sa vestimentară. Cînd bărbatul și-a întors puțin fața spre stînga, dînd la iveală un profil frumos, puțin aspru, inima fetei începe să bată mai repede și mai puternic. „Seamănă cu tata formidabil. Are și o aluniță mică pe bărbia stîngă, la fel ca a lui". Pantalonii, în dreptul genunchiului sînt plini de praf. Probabil că bărbatul a căzut, așa cum e pe cale să pățească și acum, cînd angajat în fugă să traverseze strada, se împiedică de capacul de metal care depășește puțin nivelul străzii. Nu cade, totuși. Își reia mersul neregulat spre trotuarul de pe partea opusă a bulevardului. Mai are puțin pînă la linia albă care desparte în două larga arteră de circulație. Fata mărește vizibil pasul, începe chiar să fugă ușor, ridicînd brațele în sus, în stilul caracteristic fetelor. Omul e în mare pericol. Pe lîngă el trec în goană mașinile.

Emoția tinerei crește pe măsură ce se apropie de bărbat. Pînă la omul care se clatină, uitîndu-se nehotărît în toate direcțiile, înainte de a-și alege traiectoria pe care o va urma, mai sînt 15—20 de metri. „Pînă și modul de a-și mișca mîinile seamănă cu al lui tata", gîndește Petruța. Cît privește hainele, și aici coincidența e perfectă. Azi dimineață, înainte de a plecat la institutul de proiectări, unde lucrează, îmbrăcat în fel, haină gri și pantaloni bleumarin. Lumina portocalie, puternică, a lămpii cu vapori de sodiu, pune în evidență detaliile feței. Da, și cutele frunții mai dese spre sprîncene și mai rare înspre părul brunet, înspicat cu alb sînt la fel. „Cum e posibil ca bunul și inteligentul meu părinte să se preteze la asemenea lucruri ?", se întreba adolescenta. La teribila emoție se adaugă mîhnirea. „Tată, tată, oprește-te, te ajut eu să traversezi !" strigă ea spre bărbatul ce se depărtează.

Omul parcă n-a auzit nimic. Își continuă înaintarea în diagonală. Intră acum într-un con de umbră. Fata l-a pierdut din cîmpul vizual. Aude cîteva scrîșnete puternice de frînă. „În orice clipă poate fi lovit de vreo mașină", gîndește ea. Nu dădea doar nici o atenție la ce se întîmplă în jurul lui. Strecurîndu-se printre autovehicule, fata ajunge la omul căzut în genunchi. Acum îi poate privi drept în față. Scoate un oftat de ușurare. „Nu e tata, el are ochii albaștri", iar omul dinaintea ei îi are căprui sau chiar negri, nu se observă exact. Îi zboară prin minte amintiri despre destăinuirile mamei sale și ea în tinerețe extrem de frumoasă. „M-a dat gata taică-tu cu ochii lui albaștri. Un brunet cu asemenea ochi e lucru rar. Dar am nimerit nu numai un bărbat frumos, ci și un om cu sufletul de aur". „Așa e, are dreptate mama. Nu e tatăl meu, din fericire, dar e un om totuși, care, căzut cum e acum la pămînt poate fi accidentat în orice clipă". Fata scoate cu mișcări repezi lucrul de mînă din servietă și începe să-l agite deasupra capului, în chip de fanion, cu care semnalizează mașinile. La cîțiva pași oprește, după un puternic scrîșnet de frîne, un autocamion uriaș. În spatele lui, cît ai clipi, se înșiră o întreagă coloană de autovehicule de toate soiurile. „Ce-i, domnișoară ?", întreabă șoferul, un om în vîrstă, coborît repede din cabină. „E cumva accidentat ?" „Nu, tovarășe șofer, e un bărbat căzut pe asfalt. Mi-a fost teamă să nu-l lovească vreo mașină. Vă mulțumesc că ați oprit. Altfel..., știu eu ?" „Măi, da ce fată curajoasă ! În ce clasă ești ?" „Într-a opta, stau aici, nu departe". „Ai făcut o faptă frumoasă, ai salvat viața unui om, bravo ! Spune-mi numele, să se cunoască și la școală". „Lăsați, nu asta e important". Omul dă din umeri. Fata îi exprimă părere de rău. „Mă rog, cum vrei, așa nu-l obligatoriu". S-a consumat astfel încă unul din mile de gesturi nobile care, înmănunchiate, formează eroismul anonim, cotidian, al străzii.

VICTOR BEDA ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

flacăra

anul XXIV 21 MAI 1980

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Un tînăr curajos vorbea în numele viitorului

Reportaj-evocare a unui semnificativ moment din lupta revoluționară a poporului român.

(paginile 6–7)

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județele Satu Mare și Maramureș

(Paginile 2–3)

Gîndind la chipul de mîine al țării — o imagine familiară și expresivă pentru istoria noastră de azi.

ÎNVĂȚAȚI DE LA EI!

Deschidem, în paginile acestui număr, în preajma apropiatului forum al țărănimii române, ciclul de reportaje și interviuri

Campioni ai marilor producții se destăinuie

C.A.P. BUCOV :

POVESTEA SIMPLĂ A UNOR LUCRURI BINE FĂCUTE

de Alexandru Șerban și Elena Ghera

COMTIM :

O ZI ÎNTR-O UZINĂ AGRICOLĂ

de Carmen Dumitrescu

Gala teatrului istoric

Manifestare bienală, ajunsă la a cincea ediție, Gala teatrului istoric a reunit în această lună în municipiul Craiova opt teatre și cîteva dintre cele mai reprezentative titluri ale genului, în spectacole de remarcabil succes. O relatare despre această prestigioasă reuniune a teatrului românesc puteți citi în pagina 14 a revistei noastre.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în vizită de lucru în județul Satu Mare

Imagini ale rodnicului dialog cu țara

Ca de fiecare dată cînd conducătorul partidului și statului nostru se află în mijlocul colectivelor de oameni ai muncii din orice parte a țării, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Satu Mare a prilejuit analiza, împreună cu organele locale de partid și de stat, cu cadre de conducere din economie, cu specialiști și cu muncitori din unitățile de producție a aspectelor esențiale ale dezvoltării economico-sociale a județului, stabilirea căilor și modalităților de perfecționare a activității în toate domeniile de care depind progresul material, prosperitatea celor care trăiesc și muncesc în această parte a țării. Pe agenda vizitei s-au aflat numeroase obiective : Fabrica de Instalații și de Utilaj Tehnologic din Carei, Cooperativa Agricolă de Producție Sanislău, Întreprinderea de In și Cînepă din Negrești-Oaș, comuna Odoreu, Întreprinderea Agricolă de Stat Odoreu, Întreprinderea „23 August" din Satu Mare, Întreprinderea de Confecții „Mondiala" din Satu Mare, noul centru civic al municipiului Satu Mare ș.a.

Pretutindeni, locuitorii acestor străvechi meleaguri românești i-au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu cu sentimente de aleasă stimă și prețuire. Iată, de pildă, cuvintele ce le-au fost adresate înalților oaspeți la Carei : „Acum, la împlinirea a 50 de ani de la procesul comuniștilor de la Brașov, cînd, desfășurînd o luptă eroică, v-ați afirmat ca un apărător dîrz al intereselor poporului, oamenii muncii din Carei, asemenea întregului popor, au conștiința deplină că marile înfăptuiri obținute în anii socialismului, îndeosebi în luminoasa «Epocă Nicolae Ceaușescu», se datorează gîndirii novatoare, acțiunii dumneavoastră — erou al națiunii române, genial conducător al partidului și al țării, care de peste cinci decenii v-ați consacrat viața cauzei libertății și propășirii socialiste a patriei, păcii în întreaga lume. Exprimăm, de asemenea, profundul respect și aleasa noastră gratitudine tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, proeminentă personalitate a vieții noastre politice, om de știință de reputație internațională, pentru excepționala contribuție adusă la înfăptuirea programului partidului, la afirmarea plenară a științei, învățămîntului și culturii românești. Această vizită, care se înscrie ca o filă de aur în cronica orașului și a județului nostru, reprezintă un minunat prilej de a vă asigura, mult stimate tovarășe secretar general al partidului, că și în viitor nu vom precupeți nici un efort, urmînd strălucitul dumneavoastră exemplu de muncă și de luptă, dînd viață sarcinilor și obiectivelor ce ne revin din hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, din Planul național unic de dezvoltare economico-socială a patriei, pentru înfăptuirea prețioaselor indicații pe care ni le-ați dat în această vizită".

Astfel de indicații și orientări au fost date pe parcursul întregii vizite. Astfel, la Fabrica de Instalații și Utilaj Tehnologic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să fie continuate acțiunile destinate creșterii productivității muncii, ridicării calității produselor și îndeplinirii în cele mai bune condiții a sarcinilor privind producția destinată exportului ; la Întreprinderea de In și Cînepă, secretarul general al partidului a recomandat muncitorilor, factorilor de răspundere ca materia primă de bază să fie mai bine valorificată, să se accentueze preocuparea pentru ridicarea în continuare a calității produselor, pentru reducerea consumului de materii prime și materiale ; la I.A.S. Odoreu s-a recomandat factorilor de răspundere să se preocupe în permanență de mărirea numărului de animale și în zonele de deal și de munte, de îndeplinirea întocmai a prevederilor din programele speciale adoptate ; la Întreprinderea „23 August" secretarul general al partidului a cerut să se continue procesul de modernizare a fabricației, perfecționarea tehnologiilor, să se ia măsuri pentru sporirea gradului de valorificare a produselor la export.

În cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Satu Mare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat preocuparea unităților vizitate de a îndeplini planul și de a înfăptui măsurile privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ, o mai bună organizare a întregii activități. Toate acestea, a subliniat secretarul general al partidului, dau garanția că există toate condițiile ca și întreprinderile din județul Satu Mare să poată realiza obiectivele foarte importante stabilite privind ridicarea nivelului general de organizare, de eficiență economică, de nivel tehnic, de creștere a productivității muncii, astfel încît, cu mijloacele existente, să se poată realiza o producție mult mai mare decît prevederile din plan, o creștere mai puternică a productivității muncii și a eficienței economice. „Trebuie să avem în vedere — se spune în cuvîntare — că numai pe această cale, valorificînd la maximum mijloacele moderne pe care le avem în dotare și care au necesitat uriașe investiții, putem asigura creșterea avuției naționale, a venitului național — calea singură și sigură pentru dezvoltarea generală a patriei și ridicarea bunăstării poporului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România !". Apreciind realizările din municipiul Satu Mare în domeniul construcțiilor orășenești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că și înfăptuirile în domeniul locuințelor și al altor așezăminte social-culturale demonstrează cu puterea faptelor că tot ceea ce se realizează în construcția socialismului din patria noastră este destinat poporului, bunăstării și fericirii lui. De aceea, precizează cuvîntarea, întregul popor urmează, în deplină unitate, Partidul Comunist Român, care, în cei 65 de ani de existență, a făcut totul pentru bunăstarea și independența patriei și este hotărît să facă și în viitor totul pentru victoria socialismului și comunismului în România, pentru a asigura ridicarea bunăstării generale a poporului, întărirea continuă a independenței și suveranității patriei noastre socialiste.

La fel ca și colectivele de oameni ai muncii din unitățile din județul și din municipiul Satu Mare vizitate, la fel ca toți cei care l-au întîmpinat cu căldură și cu dragoste pe conducătorul partidului și statului pe întreg parcursul vizitei, cei prezenți la marea adunare populară din municipiul Satu Mare l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că toți locuitorii județului vor munci fără preget, cu devotament patriotic, pentru transpunerea exemplară în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, menite să ducă la înflorirea continuă a județului și să contribuie, prin aceasta, la ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație socialistă.

ION CODRU

Ca urmare a amplasării forţelor de producţie pe întregul teritoriu, în toate zonele şi judeţele patriei noastre s-au construit şi dezvoltat noi întreprinderi industriale, noi unităţi agricole, noi şcoli, noi institute de învăţămînt, spitale, locuinţe, care au transformat ţara noastră într-o ţară înaintată, care asigură poporului condiţii de muncă şi de viaţă cum numai socialismul le poate realiza!

La marea adunare populară din municipiul Satu Mare

Vizita de lucru efectuată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în judeţul Satu Mare s-a încheiat, miercuri la amiază, printr-o impresionantă adunare populară, desfăşurată în piaţa noului centru civic al municipiului Satu Mare.

Peste o sută de mii de oameni ai muncii din oraş şi din alte localităţi ale judeţului — muncitori, tehnicieni, ingineri, ţărani cooperatori, intelectuali, elevi, tineri şi virstnici — au fost prezenţi la această mare adunare. Ei au venit să-şi reafirme şi cu acest prilej, sentimentele de profundă dragoste şi recunoştinţă faţă de cel mai iubit fiu al naţiunii noastre, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de numele căruia sînt legate cele mai strălucite realizări din istoria ţării.

Participanţii purtau steaguri tricolore şi roşii, stegulege, flori şi eşarfe, stemele ţării şi ale partidului, portretele tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu, pancarte cu urări de viaţă lungă adresate partidului, secretarului său general.

Caldă şi entuziastă primire pe meleagurile maramureşene

În continuarea dialogului cu oamenii muncii din partea nord-vestică a ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, a început o vizită de lucru în judeţul Maramureş. Vizitele efectuate de secretarul general al partidului în acest judeţ au constituit de fiecare dată momente de cea mai mare importanţă pentru transformarea regiunii într-un puternic şi modern centru economic al ţării. Indicaţiile date şi măsurile stabilite cu aceste numeroase prilejuri au făcut ca Maramureşul să-şi înscrie numele în Epoca Nicolae Ceauşescu printre judeţele care au cunoscut ritmuri accelerate de dezvoltare. Industria şi-a sporit volumul de 4 ori, iar agricultura de trei ori. Maramureşul ocupă acum primul loc pe ţară la producţia de minereuri complexe, asigură 80 la sută din producţia de plumb şi de zinc şi 60 la sută din cea de metale preţioase. Peste 90 la sută din fondurile fixe au fost realizate în anii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului. Pe temelia trainică a dezvoltării economice, oraşele şi satele maramureşene au cunoscut prefaceri înnoitoare. Imaginea lor este dominată astăzi de modernele cartiere de locuinţe, de miile de case ţărăneşti noi, rod al creaţiei şi simţului estetic specific în acest colţ de ţară. Reţeaua şcolară reînnoită, noile spitale şi policlinici, modernele magazine, cinematografele, cluburile muncitoreşti şi casele de cultură bine dotate asigură oamenilor muncii condiţii tot mai bune de viaţă.

Populaţia acestui străvechi leagăn de istorie şi cultură românească i-a primit pe conducătorul partidului şi statului nostru, pe tovarăşa Elena Ceauşescu, cu cele mai alese sentimente de stimă şi preţuire, exprimîndu-şi satisfacţia de a-i avea din nou ca oaspeţi dragi. La ora închiderii ediţiei revistei noastre, vizita în judeţul Maramureş continuă.

Vizita prietenească de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în U.R.S.S.

După cum este cunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, o vizită prietenească de lucru în Uniunea Sovietică. Cu acest prilej, conducătorul partidului și statului nostru a avut convorbiri cu tovarășul Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. În cursul convorbirilor, o atenție deosebită a fost acordată stadiului și perspectivelor relațiilor româno-sovietice. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov au exprimat hotărîrea comună de a întări și în viitor, pe toate căile, prietenia și colaborarea multilaterală dintre România și Uniunea Sovietică, dintre partidele noastre comuniste, pe baza principiilor marxist-leninismului, solidarității internaționale, egalității în drepturi, respectului reciproc și întrajutorării tovărășești. Pornind de la scopurile și interesele fundamentale comune ale celor două țări, cei doi conducători au reafirmat hotărîrea de a extinde și aprofunda cu consecvență colaborarea rodnică în domeniile economic, politic, ideologic, al științei și culturii, al apărării și în alte sectoare de activitate. Ei s-au pronunțat pentru îmbogățirea conținutului raporturilor pe linie de partid și de stat la toate nivelurile, au subliniat importanța studierii reciproce a experienței în construcția socialistă.

Abordîndu-se probleme privind relațiile comercial-economice, tehnico-științifice, a fost reafirmată dorința de a se acționa pentru extinderea în continuare și creșterea eficienței acestora. Posibilitățile favorabile deschide în acest sens Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice pe perioada pînă în anul 2000, care a fost semnat în timpul vizitei de tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov. După cum se menționează în Comunicatul cu privire la vizită, realizarea prevederilor programului amintit va asigura, în concordanță cu posibilitățile tot mai largi pe care le oferă economiile celor două țări, creșterea accelerată a schimburilor de mărfuri, adîncirea cooperării și specializării în producție, satisfacerea într-o măsură crescîndă a necesităților economiilor naționale de materii prime, combustibili, mașini și utilaje, bunuri de larg consum, intensificarea conlucrării în domeniul științei și tehnologiei, fapt ce va contribui la soluționarea unor probleme economice majore de interes reciproc. Au fost discutate, de asemenea, probleme privind colaborarea în cadrul C.A.E.R.; legat de aceasta, s-a subliniat importanța desfășurării unei activități susținute pentru înfăptuirea Programului complex al progresului tehnico-științific al țărilor membre ale C.A.E.R. pînă în anul 2000. În timpul vizitei a fost semnat, de către miniștrii de externe ai celor două țări, Programul de aplicare a Acordului de colaborare culturală dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste pe anii 1986—1990.

Între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov a avut loc și un schimb de păreri în probleme internaționale. În acest cadru, au fost examinate căile de soluționare a problemei fundamentale a epocii contemporane, care este apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor, trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, încetarea experiențelor cu arma atomică și eliminarea pericolului unei catastrofe nucleare. S-a subliniat că țara noastră acordă o mare importanță și susține programul propus de Uniunea Sovietică privind lichidarea pe etape, pînă la sfîrșitul secolului, a armelor nucleare și a celorlalte mijloace de distrugere în masă.

P. NICOARĂ ■

viața F.D.U.S.

Noul — chemare permanentă a acestor tineri frumoși

În balanța economică a județului procentele realizate de către „Electrocontact" cîntăresc enorm, căci unitatea deține o apreciabilă pondere economică. Salturile valorice și calitative s-au făcut din mers. Într-un timp relativ scurt grație inițiativelor stimulate și de organizațiile componente ale F.D.U.S. s-au bătut toate recordurile de modernitate și tehnicitate și nici nu-i de mirare că pe buzele tinerilor specialiști auzi tot mai frecvent fluturînd cuvinte precum optimizarea și modernizarea producției. Mîndria unității botoșănene o constituie, la drept vorbind, generatoarele de aeroioni, botezate „Genion" (mai multe tipuri). Un simpozion național organizat în anul 1984 a avut ca punct de plecare tocmai generatoarele de ioni negativi. Al doilea simpozion se va desfășura în septembrie curent. Specialiștii au văzut și acum doi ani și vor putea vedea și în toamna lui '86 realizările de prestigiu ale acestui colectiv muncitoresc și ingineresc. Dacă generatoarele de aeroioni exprimă „spuma" activității lor, trebuie să informăm că producția s-a diversificat în anii din urmă, iar printre cele 743 de produse noi și vechi vom putea întîlni aparataj opto-electric, perdele luminoase, relee foto-electrice, spectre vizibile și infraroșu, limitatoare de curse inductive, mașini de copiat „Ziaprint", mașini de reprodus „Xerox" cu plăci, mai ieftine și mai fiabile, aparatură antiexplozivă pentru mină. Au intrat deja în lucrare de serie transformatoarele monofazate și trifazate, tablourile electrice și dulapurile de automatizare, comutatoarele și separatoarele, controlerele și microîntrerupătoarele capsulate, aparataj divers și unicatele.

Deși s-a scris sporadic despre domeniu, curioșii din fire ar putea întreba, pe bună dreptate, ce este generatorul de aeroioni „Genion" ?! Răspundem simplu, cum ni s-a spus : este un aparat care produce ioni mici, negativi, asemănători celor naturali. Se știe că după o perioadă variată de timp ionii naturali dispar din aer, noxele au „darul" de a vicia atmosfera. În aceste condiții ionii negativi trebuie negreșit completați. Mai bine zis, ionii naturali dispăruți trebuie înlocuiți cu ioni negativi artificiali. Să trecem în revistă acești tineri ingineri membri de partid, uteciști, membri O.D.U.S., care semnează generatoarele românești ultramoderne. Ei se numesc : Dumitru Iurea, Horst Zimerman, Mircea Aioanei, Corneliu Andrișan, Traian Ivanovici, Gheorghe Sulugiuc.

Un colectiv de medici și cercetători de la Institutul de igienă și sănătate publică din Cluj-Napoca (prof. dr. A. Ivanof, prof. univ. dr. Salvator Cupcea, prof. univ. dr. Hugo Straus, conf. univ. dr. Mauriciu Deleanu) au constatat, după ani de studiu laborios, că ionii mici, negativi, exercită o acțiune cît se poate de favorabilă asupra organismului uman, influențînd în bine numeroase funcții ale acestuia. Așa, de pildă, ei favorizează dezvoltarea și diviziunea celulară ; procesele circulatorii, excretorii și trofice ; schimbările în mucoasa respiratorie ; produc modificări vegetative și nervoase, în sensul bun al cuvîntului, influențînd pozitiv capacitatea de muncă fizică și intelectuală. Prin aplicarea aeroionoterapiei s-au obținut ameliorări simțitoare în rinită și bronșita cronică, în astm, cît și în tămădirea ulcerului gastroduodenal. Notabile ameliorări s-au înregistrat în hipertensiunea arterială, în tulburările neuropsihice, în bolile endocrine, în stările alergice și arsuri. Prin aplicarea aeroionoprofilaxiei și aeroionoterapiei nu se introduc substanțe chimice și impurități în organism. Firește că domeniul nou ar merita o abordare mai amplă, nuanțată.

Cercetările nu s-au oprit, la urma urmei, aici. Directorul unității botoșănene, Mihai Emil Alexa, ne relata, deunăzi, că modernul aparat s-a experimentat cu excelente rezultate și în sectorul zootehnic. Institutul agronomic din Iași a experimentat pe loturi de animale fiabilitatea ionizatorilor electrici de tip „Genion", constatînd efectele benefice pe care sarcinile negative le exercită asupra organismului animal. Argumentele științifice, temeinice, pledează pentru necesitatea introducerii acestui tip de ionizator electric în sectorul animalier. Deoarece, ionizarea artificială a aerului și îmbunătățirea acestuia în aeroioni negativi constituie un mijloc ieftin și rentabil de îmbunătățire a condițiilor de habitat în adăposturile de animale. Particulele din aer încărcate cu sarcini electrice negative stimulează metabolismul energetic și schimburile gazoase la nivelul celulelor, activează asupra comportamentelor sanguine prin creșterea numărului de elemente figurate și a cantității de hemoglobină.

Prin utilizarea acestor moderne generatoare de aeroioni negativi în adăposturile cu vaci de lapte, în cele de creștere a viteilor, a păsărilor, specialiștii au înregistrat o creștere a secreției de lapte, sporuri în greutate înregistrate la viței iar în cazul păsărilor, producția de ouă a crescut, ecloziunea s-a îmbunătățit procentual simțitor. Pierderile prin mortalitate în hala experimentală au reprezentat 12,44 la sută, iar în hala martor 16,94 la sută, înregistrîndu-se un procent de 4,5 la sută mai puține mortalități în halele experimentale. Nu e mai puțin adevărat că efectul benefic al aeroionilor s-a putut „detecta" și prin activitatea biologică a aerului ionizat asupra bacteriilor, fungilor și virusurilor, mărind rezistența organismului la boli.

Așadar, un colectiv tînăr s-a luptat din răsputeri și pînă la urmă a biruit într-un domeniu de pionierat pe mapamond. Cercetări asupra comportamentului omului ori al speciilor de animale față de ioni negativi se fac în anii din urmă cu reale succese în Japonia, U.R.S.S., S.U.A., România. Este un merit al specialiștilor români că generatoarele de aeroioni se exportă în multe țări ale lumii. Dacă imperativul zilei a cerut-o tinerii ingineri români au răspuns prezent la acest apelativ al tehnicității și ingineriei contemporane. Nu putem decît să-i felicităm din inimă și să promitem că vom reveni.

DORIN SALAJAN ■

Povestea simplă a unor lucruri bine făcute

Am ajuns dis de dimineață la Bucov, comună situată la vreo patru kilometri de Ploiești (din orice punct ai privi spre oraș vezi foarte bine marea platformă industrială ploieșteană), pe drumul care duce spre Buzău, într-o zonă de dealuri. Lumina dizolvă rapid, ca un acid, umbrele nopții. În timp ce pătrundeam în comună și observam că multe, foarte multe case sînt construite recent (mai tîrziu aveam să constat că majoritatea caselor sînt noi la Bucov), șoseaua s-a umplut cu grupuri de oameni care, cu sapele pe umeri, se îndreptau spre cîmp. Apoi, treptat, animația a început să scadă. Cînd soarele s-a ridicat deasupra liniei orizontului, incendiind ferestrele, Bucovul era aproape pustiu. Doar copii și bătrînii se mai vedeau prin curți. Și, firește, m-am îndreptat și eu spre cîmp.

Trebuie să spun că nu venisem întîmplător în această comună. Auzisem despre rezultatele de prestigiu obținute de bucoveni, rezultate care, cu cîțiva ani în urmă, au adus copacilor lor înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. De altfel, o simplă confruntare a bilanțurilor înregistrate în 1962, la înființare, și în 1985 arată cum nu se poate mai clar drumul parcurs, (de la producții modeste la succesele de azi), care face ca istoria Bucovului din ultimele două decenii și ceva să fie extrem de semnificativă. Să comparăm :

În 1962

— 1 200 kg. grîu la ha.
— 1 500 kg. porumb la ha.
— 18.000 kg. legume la ha.
— 3 500 kg. struguri la ha.

În 1985

5 100 kg. grîu la ha.
— 7 500 kg. porumb la ha.
— 40 000 kg. legume la ha.
— 9 000 kg. struguri la ha.

Să adăugăm la acestea două cifre, din multele posibile, care arată dezvoltarea sectorului zootehnic : cooperativa avea 60 de vaci în 1962 : azi are 700 de vaci de elită ; ea obținea 1 200 de litri de lapte de la o vacă, în 1962 ; azi obține 4 700.

Să ne mai mirăm că valoarea unei zile-muncă a crescut în acești ani de aproape șase ori ?

Drumul meu la Bucov avea însă un scop mai dificil de atins decît acela de a înregistra constatările succesele cooperatorilor din această comună prahoveană. Doream să descopăr partea nevăzută a cifrelor, să aflu explicațiile rezultatelor bune și foarte bune obținute constant, și mereu în ascensiune, să înțeleg secretul (dacă se poate spune așa) locului fruntaș onorat an de an. De aceea, o zi întreagă, de la răsăritul la apusul soarelui, am mers peste tot, de la cîmp la sere, de la moară la ciupercărie, discutînd cu oameni, întrebînd, notînd. La sfîrșit, am încercat să schițez cîteva concluzii. Sigur, e destul de greu să înțelegi într-o singură zi o muncă atît de complexă, cum e cea desfășurată la Bucov, și nu am pretenția de a epuiza șirul răspunsurilor la întrebarea „cum s-a ajuns la aceste rezultate ?", dar am plecat cu convingerea că explicațiile la care m-am oprit ar trebui să figureze neapărat printre răspunsurile posibile. Deci :

„Adevăratul timp al țăranului trece pe cîmp"

De la început, văzîndu-i pe cei din Bucov grăbiți să ajungă la lucru în zori, mi-am dat seama că ei știu să prețuiască valoarea timpului. Mai tîrziu, cineva mi-a spus jumătate în glumă, jumătate în serios că orășenii își pot potrivi ceasurile după ora la care bucovenii se duc la cîmp. Și oriunde am mers prin sectoarele cooperativei, n-am întîlnit pe nimeni lucrînd, cum se zice, în doru' lelii sau așteptînd la umbră să treacă vremea. De altfel, Costică Mișcă, președintele cooperativei, cînd l-am rugat la sediu să-mi furnizeze ultimele cifre privitoare la dezvoltarea producției agricole, dădea vizibile semne de nerăbdare. Politicos, mi-a întins cîteva hîrtii, mi-a dat cîteva lămuriri, după care s-a ridicat de pe scaun, s-a dus la fereastră, a scrutat cerul, s-a întors la birou, rămînînd în picioare, masiv, ars de soare (impunîndu-și să fie calm, m-a întrebat dacă mai doresc ceva), și în cele din urmă mi-a mărturisit fără menajamente că pentru el a sta de vorbă la o asemenea oră însemna o pierdere de timp. „Nu vă supărați", s-a scuzat. Mi-am virit carnetul în buzunar și din clipa aceea am devenit mai apropiați. Eu l-am privit cu respect pe omul din fața mea, iar el a devenit mai îngăduitor față de reporter. L-am însoțit pe cîmp și am înțeles că ziua sa de lucru se desfășoară în toate punctele de activitate ale cooperativei. Costică Mișcă e cînd la o parcelă, cînd la alta. Cînd la o brigadă, cînd la alta. „Ai luat îngrășămintele ?". „De ce nu merge pompa aia ?" Pleacă și se duce să vadă cu ochii lui de ce nu merge. O echipă lucrează de zor să repare pompa. Costică Mișcă dă și el o mînă de ajutor. După care se îndreaptă spre cîmpul din partea opusă a comunei. Să vadă dacă cei de acolo au răsaduri suficiente, dacă au ajuns camioanele la timp, dacă mai e nevoie de ceva. Pe drum, îmi spune că nu-i plac ședințele. „Asta ar însemna să chemăm toată ziua oamenii la sediul cooperativei. Or, nu oamenii trebuie să vină la mine, ci eu trebuie să mă duc la ei. De altminteri, eu nu țin audiențe în birou. Mă văd cel puțin o dată pe zi cu fiecare cooperator. Oricine are o problemă poate să mi-o spună și, dacă are dreptate, o rezolv imediat. La noi timpul nu se scurge în birouri, ci pe cîmp. Acesta e adevăratul timp al țăranului".

Ne ducem din nou să vedem dacă merge pompa. Reparația e terminată și apa curge pe canale. Plecăm spre grajduri. „Cîți dați în cooperativă ?", îl întreb, deși bănuiesc, acum, răspunsul. Îmi spune fără nici o emfază : „Toată ziua. Acasă sînt doar musafir la masă, și noaptea, pentru odihnă". Se întoarce spre mine și adaugă, de parcă ar vrea să se justifice : „Eu am stat în agricultură pentru că mi-a plăcut. Altfel mergeam în oraș care e, vedeți, foarte aproape, și mă apucam de altă meserie". „Și concediu ?" „N-am avut concediu în douăzeci de ani decît cîte șase zile pe an cînd plecăm mai mulți cooperatori, cîte șase-șapte sute de oameni, la mare, cu autocarele". Am ajuns la grajduri. Președintele intră să discute cu îngrijitorii. Vrea să știe dacă e vreo problemă. În optica lui, nu există „să lăsăm pe mîine". Tot ce se poate face și trebuie făcut astăzi, se face. Între timp află că nu se găsește un camion care trebuie să aducă niște îngrășăminte. Ne despărțim. Se urcă în Aro și demarează grăbit să vadă de ce nu pleacă nimeni în cursă. Aproape se înserase cînd Costică Mișcă a revenit la sediul cooperativei. Atunci a pus mîna pe lopată și s-a apucat de lucru în livada de meri. „În birou nu mă simt în apele mele. Și nu sînt învățat să stau. Oamenii dacă nu mă văd o zi știu că sînt plecat la vreo ședință".

Iată, un exemplu al modului cum e văzut timpul la Bucov.

„Dacă aduci un pumn de pămînt din Bărăgan și-l pui lîngă al nostru, vezi ușor deosebirea. Pămîntul nostru este mai pretențios, are nevoie de mai multă grijă. Dar cu atît mai mult ne-am ambiționat să facem fiecare bucată de pămînt să producă"

Cooperativa din Bucov nu poate fi inclusă în categoria cooperativelor cu suprafețe de pămînt foarte mari. Cifrele, de altfel, sînt grăitoare. Numai 2 000 de hectare, din care pămînt arabil 1 650 și 180 hectare de vie. Un pămînt brun roșcat de pădure. Mult mai sărăcăcios decît cel din Bărăgan, să spunem. Un pămînt, însă, pe care cei din Bucov l-au silit să-i asculte, să producă mai mult, să fie mai darnic. Nici o bucată de teren, fie ea cît de mică, n-a rămas nefolosită. Totul este foarte bine împărțit, parcelat, potecile dintre culturi rămînînd singurele căi de acces de la un capăt la altul al cîmpului. Și curtea interioară a cooperativei a devenit livadă de meri.

Să transformi un pămînt sărac într-unul fertil, care să concureze cu pămînturile cele mai rodnice, nu a fost un lucru ușor. Pentru a se ajunge aici, s-a muncit mult. Au fost săpate zeci de canale, au fost captate izvoare și eliminate bălțirile, au fost transformate mărăcinișurile și geroiile de lîngă albia Teleajenului în 150 de hectare de teren bun, pe care sînt plantate acum 85 hectare de vie și este amenajată o fîneață pentru sectorul zootehnic. S-au făcut trei cartări ale solului pentru a se determina compoziția exactă a fiecărui teren și pentru a se afla ce îngrășăminte sînt necesare. Nimic n-a fost lăsat la voia întîmplării. Totul a fost chibzuit, măsurat, corectat, îmbogățit. Respectul pentru pămînt se vede, de altfel, în modul în care bucovenii îngrijesc fiecare răsad, fiecare butaș, fiecare petic de iarbă. Neexistînd surse naturale pentru irigații, s-au săpat puțuri, unele foarte adînci, din care apa este scoasă cu pompele și trimisă pe canale. Și dacă este nevoie, se cară apă și se udă fiecare rădăcină. Este un dialog perpetuu aici, între om și pămînt. Omul „vorbește" cu trudă, sudoare, hărnicie, dragoste. Pămîntul „răspunde" la toate astea cu roade tot mai multe și mai frumoase.

„Aici nu este vorba de un secret pe care-l deținem noi și nu-l cunosc alții. Trebuie doar să muncești serios și să folosești toate posibilitățile"

Încă în primul an de la înființare — își amintește președintele de atunci și de acum al cooperativei, Costică Mișcă, Erou al Muncii Socialiste — am căutat să dezvoltăm legumicultura. Mă ocupasem cu grădinăritul în gospodăria părintească și mă pricepeam la acest tip de cultură. Experiența mea și a altor consăteni ne-a ajutat să dezvoltăm repede un sector legumicol destul de bine pus la punct. Știam că legumele îți aduc un cîștig aproape imediat. Ne-am asigurat astfel fonduri pentru dezvoltarea viitoare a cooperativei. Încă din 1967 n-am mai solicitat nici un credit de la stat, ne-am autofinanțat. Legumicultura este și azi un sector puternic al cooperativei. Am construit și două sere — fiecare pe cîte o suprafață de un hectar — pentru cultura tomatelor.

„Tot ce punem în cîmp, roșii, ardei, vinete, — adaugă brigadiera Filofteia Tătaru — e semănat mai întîi în păhărele de plastic. Apoi, cînd răsadul e suficient de viguros, îl plantăm cu pămîntul în care s-a dezvoltat pînă atunci. Este poate o muncă în plus, dar eliminăm perioada de adaptare a plantei și cîștigăm așa două săptămîni bune".

Președintele își amintește că următorul pas pe care l-a făcut cooperatorii din Bucov a fost dezvoltarea viticulturii. A urmat zootehnia. A sporit de peste 11 ori numărul vacilor din grajduri și, totodată, încetul cu încetul, printr-o selecție științifică, s-a ajuns ca întreg efectivul să fie format numai din animale de mare productivitate, creindu-se chiar un metis între două cunoscute rase: Brună românească și Holstein. „Acum — zice Ion Barbu, șeful fermei zootehnice — avem și un mic sector de creștere a caprelor, de la care, o să vedeți, o să obținem mult mai mult lapte decît reușesc alții să obțină de la vaci". Și trebuie să-l credem, căci Ion Barbu a cîștigat pînă acum de trei ori concursul de cel mai bun șef de fermă. De altfel, și pentru el timpul unei zile pare prea scurt. Ai senzația, urmărindu-l, că vrea să fie pretutindeni în aceeași clipă. Și la sectorul de creștere a porcilor, și la stația de incubație unde se produc 350 000 de pui pe an și la staule.

Într-o clădire mare, dreptunghiulară, ridicată într-o latură a satului, se află ciupercăria întinsă pe 5 000 m.p. Într-adevăr, Bucovul a devenit cunoscut în județ și datorită culturii intensive a ciupercilor. În laboratorul propriu se lucrează la obținerea micelului necesar culturilor. „Nu aveam micelii la timp și de aceea ne-am făcut un laborator propriu" — îmi spune Emilia Vasiliu.

„Banii pe care ni-i aduce activitatea industrială ne permit să facem investiții în agricultură"

Am avut surpriza să găsesc la Bucov nu doar imaginea clasică a unei unități agricole. Spiritul gospodăresc l-a îndemnat pe cooperatori să se îndrepte și spre alte activități, care, subordonate intereselor cooperativei, să contribuie la prosperitatea obștei. Ei și-au creat o mică industrie care este la fel de diversificată ca și sectorul agricol propriu-zis. „S-a început cu o cărămidărie, care astăzi produce 8 milioane de cărămizi, spune Costică Mișcă. Așa am aflat gustul activității industriale. Ne-am apucat apoi să facem o brutărie, care asigură pîinea pentru tot satul. Trimitem pîine și muncitorilor de la Ploiești. Pentru copiii noștri, brutăria trimite la școală, în recreația mare, o sarcă cu gogoși calde și covrigi proaspeți. Am amenajat o tăbăcărie, ne-am construit o moară și multe din femeile noastre lucrează la secția de tricotaje. Avem chiar contracte de export".

Dezvoltarea micii industrii a cooperativei din Bucov nu s-a oprit însă aici. Mai există o secție de pufuleți, o secție de sucuri naturale foarte căutate la Ploiești. „În zilele toride — spune Rița Anton, șefa secției, cele 9 000 de sticle pe care le producem zilnic sînt vîndute în aceeași zi. Și, de ce să nu spun? că doar sîntem mîndri de asta, nici o întreprindere producătoare de sucuri din Ploiești nu rezistă concurenței noastre".

Există, de asemenea, o secție de produs înghețată și o alta de prăjit boabe de secară.

Din toate aceste resurse locale, gospodărește și ingenios folosite, cooperativa își sporește veniturile și posibilitățile. „Ne-am cumpărat tractoare viticole, camioane, buldozere, excavatoare, ca să nu mai depindem de nimeni" — spunea, pentru a-mi da un exemplu, președintele.

„Odată dezvoltată activitatea am menținut-o și am trecut la dezvoltarea alteia. Și am învățat tot timpul din greșelile noastre. N-am căutat să le acoperim. Le-am discutat deschis, ca să învățăm cu toții din ele. Și să nu le repetăm. Am înțeles că buna organizare decide"

Firește, s-ar putea spune multe despre ce a îngemănat buna organizare la Bucov. S-ar putea vorbi despre faptul că fiecare cooperator știe din timp unde va lucra și ce va trebui să facă. Despre evidența ținută la zi, a fiecărei lucrări. Despre faptul că orice problemă este rezolvată cu maximum de promptitudine. Toate acestea au fost sintetizate foarte plastic de nea Ilie Carabulea, care numai peste trei zile urma să împlinească 65 de ani și să iasă la pensie. M-am ciocnit de el în toate drumurile mele prin sectoarele micii industrii. Cu pălăria pusă pe-o parte, mergînd de la un loc la altul cu bicicleta, nea Carabulea nu-și trăda prin nimic vîrsta. Cînd l-am rugat să-mi spună ceva despre munca lui mi-a răspuns că n-are vreme, că trebuie să se ocupe de niște foi de tablă. M-am așezat pe prispă și l-am așteptat. Într-un tîrziu a venit. Nu mă uitase. „Tot aici sînteți ? Ce să vă spun ?" Ezită o clipă. Apoi îmi explică: „Lucrez în cooperativă încă din prima zi. De la înființare. Am făcut de toate. Și nu numai eu. Toată familia. Cînd ne-am strîns în cooperativă, fiecare se pricepea la ceva. Unul știa mai multă agricultură, altul se pricepea la legume, altul cum se crește o vită. Ne-am pus mintea și brațele în treabă, am învățat unul de la altul, și uite că acum avem o gospodărie milionară. Dar în primul rînd cu disciplină. Că fără disciplină nu se poate. Dacă am hotărît cu toții ceva în consiliu, apoi trebuie s-o facem. Brigadierii noștri au fost totdeauna un exemplu. Că brigadierul se cade să fie primul la lucru și să plece ultimul. Și pe urmă, e nevoie să știi să vorbești cu omul. Că unuia trebuie să-i explici mai pe îndelete de ce e nevoie să facă așa și nu altfel. Altul te înțelege dintr-o vorbă. Dacă la început ne-am unit priceperile, încetul cu încetul ne-am unit și sufletește. Micile noastre succese din primii ani ne-au dat încredere, ne-au făcut să dorim mai mult, să îndrăznim mai mult. Chiar dacă ies la pensie, tot o să mai vin la lucru. Cît timp mai pot și nu încurc lucrurile pe aici".

„Ceea ce facem noi pot face toți" a mai spus încă odată nea Ilie Carabulea. Iar vorbele lui m-au făcut să mă întreb dacă „secretele" pe care voiam să le aflu sînt într-adevăr secrete. Poate că nu acesta e cuvîntul cel mai potrivit, căci ceea ce am aflat în ziua petrecută la Bucov nu e decît imaginea obișnuită, corectă, a unei munci bine gîndite, în care se pune și pricepere și seriozitate și suflet. Dar cît de „miraculoase" sînt efectele acestei munci bine gîndite! După ce i-am văzut pe cooperatorii din Bucov la lucru, de la răsăritul la apusul soarelui, m-am încredințat că rezultatele lor merită să fie considerate mai mult decît „spectaculoase". Ele merită să fie considerate normale, urmarea logică a felului cum e privită munca în această comună fruntașă.

ALEXANDRU ȘERBAN

În această pagină am lăsat cuvintele să exprime o mărturie despre Bucov, comună binecunoscută pentru rezultatele ce o situează pe un loc fruntaș. În paginile 12-13 doi fotoreporteri oferă cititorilor o cronică în imagini a faptelor, adevărurilor și oamenilor din acest reportaj.

Procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov, din mai-iunie 1936 – o filă de aur în cronica eroică a luptei revoluționare a poporului român

Un tînăr curajos vorbea în numele viitorului

Speranțe împlinite

Am făcut parte din grupul numeros de scriitori care, în aceste zile ale primăverii și speranțelor umaniste, au călătorit în inima țării, la Brașov, pentru evocarea unor evenimente istorice din lupta comuniștilor, reprezentată emblematic de procesul militanților comuniști și antifasciști, din urmă cu cincizeci de ani, și dintre care se profilează luminoasă figura tînărului patriot revoluționar, devenit conducătorul destinelor prezentului și viitorului poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Scriitorii au putut cunoaște, în itinerarul lor evocator, tema cardinală a Patriei. La Brașov, scriitorii au afirmat încă o dată, hotărît că între fundamentalele principii ale artei se află adevărul și că respectarea istoriei este un înalt principiu etic care aduce literaturii și creatorului ei, demnitate deplină. Un scriitor aprofundează totdeauna spiritualitatea paginilor istoriei, căutînd să le transfigureze în interpretarea lor psihologică, să individualizeze estetic pe făuritorii sau personajele datelor istoriei. Poezia, cu antenele infinitei sale sensibilități, explorează dincolo de scoarța în care mai sînt învăluite destinele istoriei, însuflețind documentele, omagiind pe aceia care au fost activi pentru cucerirea libertății și a justiției sociale.

Omagiind, la Brașov, istorice pagini din trecutul de luptă al partidului și al aceluia care astăzi este conducătorul poporului român, scriitorii și-au exprimat o dată mai mult deplina încredere într-un univers dimensionat de libertate spirituală și de echitate, în care se însumează toate energiile creatoare pentru gigantica operă comună, de construire a celei mai luminoase dintre orînduiri, și în al cărei creuzet umanist se modelează omul nou, făuritorul și stăpînul viitorului.

ALEXANDRU BALACI ■

complexa viață actuală a unor vechi cetăți ale istoriei, înfloritoare spiritual, economic și social, în anii contemporani ai socialismului.

La rîndul lor, la întîlnirile cu reprezentanți ai creatorilor de valori materiale și spirituale, scriitorii au demonstrat prin luările lor de cuvînt, prin operele lor de artă literară prezentate emoționant atît de numeroșilor și atenților lor ascultători, că ei caută să scrie istoria acestor zile și a omului care o făurește, suma realității și existenței contemporane.

Învățînd de la istorie, apropiați direct de viață, de adevăr și de realitate, crezînd puternic în finalitatea formativă a artei și în apartenența la imensa ființă colectivă a poporului, scriitorii aspiră să servească totdeauna, prin artă,

„Mereu printre primii, Ceaușescu!"

În cartea vieții noastre, a oamenilor de la Dunăre și Carpați, momentele de răscruce, marile răsuciri istorice deschizătoare și decizătoare de epoci, nu sînt puține, dimpotrivă. Cartea aceasta grea de mierea și de otrava veacurilor, de mierea sufletului nostru fierbinte și de otrava celor ce-au vrut să-i înnegurеze, iar arhicristalizarea paginilor — suprapunerea de documente venind dintr-o străfundă, continuă și grandioasă luptă a celor mulți pentru dreptate și libertate, pentru neatîrnare și demnitate — dă întregului o tărie de rocă. Dintr-o astfel de rocă se clădește nu numai un zid de cetate, ridicat în fața potrivnicilor vremilor, ci și o spiritualitate.

Cu 65 de ani în urmă, seculara luptă a celor mulți a fost preluată de niște oameni de marcă ai spiritualității române. A fost preluată de niște oameni ai opțiunilor integrale, care au subscris, în mod deschis, pentru idealul ce a luminat ulterior destinul patriei, înfruntînd prigoana burghezo-moșierească, înfruntînd riscul supremelor încercări cu curajul pe care îl ai doar în clipele supremelor încercări. Acești oameni și-au făcut din încercările supreme un mod de viață, iar din luptă o profesie. Acești oameni sînt comuniștii. Sînt patrioții și revoluționarii români care, în mai 1921, au clădit acea forță politică ce s-a impus în vreme, tot mai robust, drept singura capabilă să-și asume istoria pentru sine și s-o transforme pentru popor. Fericită conjuncție a unor străvechi și arzătoare aspirații populare, purtate în lungul veacurilor, cu o programă de luptă precis definită, Partidul Comunist Român s-a dovedit fermentul ideilor celor mai nobile, opera lui revelînd marile noastre idealuri sociale și naționale, revelînd sensul spre care curgea istoria, o istorie care s-a scris cu sîngele atîtora dintre fiii lui. Fiind ecou al glasului țării, cei înrolați sub drapelul tinerei forțe n-au vorbit niciînd în pustiu, n-au fost profeți pe aiurea, ci aici, iar cuvîntul și fapta lor mărturisesc semnătura de sacrificii, de trudă, de sudoare și sînge din care veșnic, din capul vremii și pînă azi, a renăscut fără contenire acest popor.

Istoria, se știe, n-are memorie decît pentru lucrurile esențiale. Iar dintre astfel de lucruri ea pune într-o strălucire aparte, în aceste zile de sfîrșit de mai, unul care s-a petrecut cu cinci decenii în urmă. Și care — cu o iradiantă forță — relevă acea unică identificare cu țara și neamul care face gloria Partidului Comunist Român.

„Un agitator comunist periculos" — un luptător pentru țara și neamul său!

...În acea dimineață de sfîrșit de mai — 27 mai 1936 — pe străzile Brașovului pășea un grup de tineri. Ei erau conduși pe drumuri ferite, cît mai departe de văzul oamenilor, spre clădirea Tribunalului militar al Consiliului de război al Corpului V Armată. Aici urma să se declanșeze, la ora 9, unul din acele procese care avea să facă vîlvă în țară și nu numai în țară, coalizînd în jurul celor 25 toate conștiințele oneste ale vremii.

În fruntea grupului pășea un foarte tînăr militant al partidului. Avea doar 18 ani și procesul care urma să înceapă îl ținea cu deosebire. Numele lui: **NICOLAE CEAUȘESCU.**

Documentele zilei au fiorul tragic și înălțător al filelor ce alcătuiesc momentele decisive ale vieții istorice și ale ființei unui popor. Le citești cu sentimentul tulburător că asiști nu la procesul unor oameni, ci la un atentat împotriva istoriei înseși.

Dar să desprindem din ele.

...Ora 9. Cei 25, în boxele acuzaților, ascultă ordonanța definitivă de dare în judecată — un torent de învinuiri a cărui netemeinicie juridică e evidentă din prima clipă. Cele mai numeroase și mai înverșunate capete de învinuire îi sînt adresate tînărului din fruntea grupului:

„Acuzatul Ceaușescu Nicolae, din București, str. Vasile Lascăr nr. 3, este culpabil de faptul de infracțiune la Legea pentru reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștei publice, prin aceea că în ziua de 15 ianuarie 1936, cu bună știință și cu intenționare frauduloasă a păstrat asupra lui broșuri clandestine incendiare, broșuri găsite cu ocazia percheziției ce l s-a făcut în comuna Ulmi, județul Dîmbovița, și pe care le păstra în vederea răspîndirii în public, avînd bună știință că aceste broșuri, prin conținutul lor, îndeamnă cetățenii de a provoca război civil, îndicînd pe locuitori de a se înarma unii contra altora, fapt calificat crimă, conform articolului 81 codul penal"...

„Acuzatul sus-numit este culpabil de participare la asociațiuni secrete, prin aceea că făcînd parte din partidul Uniunea Tineretului Comunist, partid dizolvat cu intenționare culpabilă și bună știință, în scop de a eluda dispozițiile legii, a participat la consfătuiri clandestine ce s-au ținut în casa lui Dumitrache Gheorghe, în cursul lunii ianuarie 1936, cu care ocazie s-au recrutat noi aderenți în scopul de a înființa noi nuclee comuniste, fapt prevăzut și penat de articolele 13, 14 alineatul a, b și 17 din Legea Apărării Ordinei de stat"...

Și acuzațiile continuă pe același înveninat și drastic ton.

Nu, nu era — sau nu era numai! — procesul unui om și al celor care-l aveau în frunte. Ce „crimă" și ce „atentat la siguranța statului" putea reprezenta o activitate politică al cărei țel — autorii „ordonanței definitive" o știau foarte bine! — era apărarea poporului și a țării de izbirile unor forțe ostile, mai ostile ca niciodată, de pericolul mai acut ca oricînd al înjosirii naționale și sociale, de spectrul întunecat al fascismului și războiului? Era procesul intentat istoriei înseși, zbaterii ei de a scăpa la lumină. Era procesul intentat adecvării la timp, la popor, a partidului comunist, pe care tînărul din fruntea celor 25 îl întruchipa cu neasemuit eroism.

Pe acest tînăr, reprezentanții prigoanei îl vînau de mult. Îl vînau încă din 1933, din vremea cînd, la vîrsta de doar 15 ani, fusese desemnat de partid în conducerea Comitetului Național Antifascist, ca reprezentant al tineretului revoluționar român. Îl vînau încă din 1934, din vremea cînd, la numai 16 ani, ducea la procesul de la Craiova al luptătorilor petroliști și ceferiști protestul muncitorimii bucureștene, fiind arestat de Consiliul de război al Corpului I Armată Craiova. Cercul represiunii, în acele zile, se strînge tot mai intens în jurul, pașii și faptele îi sînt urmărite cu strășnicie. Adăugat unei arestări anterioare, din noiembrie 1933, pentru incitare la grevă și sabotaj printre muncitorii unei întreprinderi bucureștene, ca și pentru alte acțiuni revoluționare, episodul de la Craiova neliniștește și alarmează, prinde rădăcini hotărîrea de a-l izola pe tînărul comunist, cu acțiunile și cu influența sa, de clasa și de poporul pentru care lupta și împreună cu care lupta. La 20 septembrie 1934, la sediul de pe strada Foișor din București al Comitetului Național Antifascist, unde se ținea o importantă consfătuire, tînărul Nicolae Ceaușescu, alături de alți participanți, e arestat. Temnița din strada Uranus se dovedește însă prea strîmtă pentru o mare inimă, pe care nici bita, nici vina de bou n-o pot sili să-și încetinească bătăile. E inima unui tînăr și a unei istorii tinere, o inimă care bate năvalnic odată cu cea a țării. „Agitator comunist periculos"! decretează organele de represiune, decizînd surghiunirea sa din București.

„Din ordin, vă anunțăm că numitul Nicolae Ceaușescu, aflat la dv. în stare de arest preventiv, va fi trimis de urgență la urmă, în satul Scoșnicești, județul Olt. Trimiterea se va face conform regulamentului în vigoare, din post în post, legat și sub pază severă. Atragem atenția că numitul este un agitator comunist periculos și veți urmări ca fiecare post în parte să raporteze data și ora sosirii, ca și data și ora plecării".

Un ordin ce dictează „expulzarea" istoriei din cetate, întoarcerea istoriei înapoi! Orbirea claselor dominante, a forțelor drepte și a aparatului lor de represiune n-are egal decît în spaima față de această istorie!

Lupta epocii împotriva negurilor ce-o apăsau tot mai greu se ducea în condiții dramatice. Fascismul, instalat la cîrma Germaniei și Italiei, organizînd și stipendiind fascisme mai mult sau mai puțin deghizate în alte țări ale continentului, își începuse, din plin, ofensiva naționalismului ucigaș, a înrobirii popoarelor, ofensivă care avea să înece lumea în baia mondială de foc și sînge. În România, Garda de fier instaurează teroarea asasinatului politic, dictatul șovinismului, încearcă cele mai cumplite atentate împotriva acelor valori pe care se sprijină ființa neamului, mîndria și demnitatea lui. Lupta Partidului Comunist Român se intensifică, coalizînd în jurul-i forțele democratice, masele populare din toată țara. Numele ardentului revoluționar Nicolae Ceaușescu revine tot mai frecvent pe listele negre ale reacțiunii. Militant al partidului, în anii 1935—1936, în conducerea Uniunii Tineretului Comunist, organizator al unor eroice acțiuni muncitorești în așezările Prahovei, Argeșului, Vîlcii, Dîmboviței, este urmărit de agenții „ordinei" — ai „ordinei" rezemate de patul puștii — cu o înverșunare crescîndă. La 15 ianuarie 1936 este arestat, împreună cu alți uteciști și luptători antifasciști, într-o casă conspirativă din comuna dîmbovițeană Ulmi. Pivniței postului de jandarmi de aici îi urmează Legiunea jandarmerească a județului Dîmbovița, unde e anchetat, maltratat, supus unor sălbatice presiuni fizice și morale, al căror efect e însă departe de speranțele schingiuitorilor. Organele de anchetă, spun documentele vremii, n-o să fie în stare să-i afle nici măcar numele, fiind nevoite să apeleze la agenții din București și la Siguranța statului pentru a-i stabili identitatea. O săptămînă de greva foamei, ca protest la violențele anchetatorilor, ni-l redescoperă pe luptătorul de aprigă intransigență cu sine, decis să apere cu prețul vieții, și nu doar o dată, ci de zeci de ori într-o singură viață, o cauză cu care se contopise pînă la confundare.

Ancheta va dura aproape cinci luni, cu întregu-i cortegiu de cazne, bătăi, insulte, șantaje, neizbutind altceva decît să-i forjeze dîrzenia. Ultima etapă, a calvarului, ultimul popas întentat celor 25 de comu-

Documente și ziare de epocă reflectînd marile lupte revoluționare din anul 1936

niști și antifasciști, în frunte cu Nicolae Ceaușescu, va fi închisoarea centrală din Brașov, unde, din nou, tentativele de a-l încovoia pe neînfricatul militant se vor izbi ca de o stîncă. El, acest tînăr de 18 ani, stringea cu adevărat, la pieptu-i, o stîncă, stînca idealului patriotic, revoluționar și antifascist, și nimeni, printr-un nici un mijloc, oricît de crîncen, nu-l putea deslecșta de ea.

Și iată-l acum, în această dimineață de mai 1936, alături de cei 24 de tovarăși ai săi, în sala de judecată a tribunalului brașovean...

„...Se judecă sub regim fascist și cu porțile închise!"

Pe banda sonoră a acelei zile și a zilelor ce i-au urmat, transcrisă după rapoarte, procese verbale, mărturii ale presei etc., bandă cu întreruperi, cu lacune, cu deteriorări (operate de „magistrații" teroarei), vocile se amestecă, se întretaie, se întrerupe sau se brulează reciproc, într-o patetică și fierbinte confruntare cu faptul.

Să ascultăm cîteva dintre ele.

— Nicolae Ceaușescu este membru activ și bun propagandist comunist și antifascist, cunoscut de mult timp ca atare de către organele Siguranței și ale Justiției (procurorul regal Butoiu, care, la cererea stăpînilor săi, își îndreaptă tăișul rechizitoriului împotriva conducătorului grupului).

— Am auzit cînd a fost bătut Dumitrache (acuzatul Gh. Dumitrache, n.n.)... Pe acuzatul Ceaușescu am văzut cînd a fost bătut (martora Elena Chițu, mama adoptivă a acuzatului Nicolae Chițu, denunțînd samavolniciile organelor de anchetă).

— Întrebuințez hipnoza în metodele mele... Am procedee speciale, pe care nu le pot divulga (plutonierul Mailat, unul dintre anchetatori, răspunzînd celor care, din boxele acuzaților, îl învinuiesc pentru schingiuirile la care i-a supus).

— Plutonierul Mailat ne-a bătut... Aceasta e hipnoza lui! (unul din tineri).

— Inculpat, pentru lipsă de respect față de Consiliu te condamn pe loc la 15 zile închisoare! (acuzatorul, intervenind cu violență în disputa Mailat — tînărul acuzat).

În liniștea înghețată a sălii, buimăcită de arbitrariul sentinței, răsună cuvîntul ferm al tovarășului Nicolae Ceaușescu:

— Atunci, toți ne solidarizăm cu tovarășul nostru!

Este exact ceea ce așteptau magistrații, care, știind rolul pe care partidul îl încredințase tînărului conducător la acest proces, se precipită, judecîndu-l pe loc pentru „ultraj și necuviință în fața Consiliului", condamnîndu-l la 6 luni de închisoare și excluzîndu-l de la dezbaterile procesului. Circumstanțe agravante — cuvintele răspicate de același tînăr conducător:

— La acest Consiliu se judecă sub regim fascist și cu porțile închise!

Dar „magistrații" reacțiunii încă nu-și spuseseră cei din urmă cuvînt. La 5 iunie, la încheierea procesului, sentința pronunțată la adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu va fi una din cele mai aspre: 2 ani de închisoare, 2 000 de lei amendă, 1 an interdicție de a părăsi satul natal; pedeapsă la care se adaugă cele 6 luni de detenție provocate de așa-zisul „ultraj". Recursul îi este respins. Cu stupoare, observatorii procesului relevă că Nicolae Ceaușescu este singurul dintre inculpați căruia, în chip samavolnic, în contrazicere cu legile țării, i se refuză scăderea din condamnare a celor 5 luni de preventie dinaintea procesului. Practic, prin numărul total al zilelor de privare de libertate, pedeapsa foarte tînărului conducător al grupului e cea mai grea.

Temnița din Brașov îl reprimește între sumbrele-i ziduri, a căror poartă nu se va deschide decît spre întunericul și mai adînc al Doftanei, faimoasa „închisoare disciplinară", faimoasa închisoare-cetate a regimului opresiv, zidită și echipată în intenția neascunsă a exterminării fizice și morale a celor zvîrliți pe lespezile ei.

Afară, la zi, ecoul înscenării de la Brașov este covîrșitor. Fusese astfel și în timpul anchetării celor 25, fusese astfel și în timpul procesului, dar acum, după rostirea durelor și arbitrarelor pedepse, el se încarcă și mai intens de întreaga iradiație a ripostelor muncitorilor, ale țăranilor, ale cărturarilor, ale forțelor democratice și antifasciste, ale tuturor oamenilor de conștiință, de la noi ca și de peste hotare.

Iată doar cîteva din luările de atitudini ale acelor zile:

„Ce altă vină au sutele de muncitori și intelectuali antifasciști care, îngenunchiați de ani de ocnă, zac în celule negre, însingerați și ftizici, decît că au înțeles să lupte pentru pacea lumii, pentru libertatea amenințată de fasciști, pentru ridicarea nivelului de trai al maselor largi"? (Alexandru Sahia, în ziarul „Dimineața" din 27 ianuarie, după ce luase act de arestarea de la Ulmi).

„Atunci cînd în politica externă (al cărei promotor era N. Titulescu, n.n.) se urmărește încadrarea României printre țările opuse fascismului revizionist și războinic, nu trebuie ținuți în lanțuri cei care au luptat și vor lupta împotriva fascismului subversiv și pentru păstrarea păcii" („La Gazette Roumaine", 28 martie 1936).

„Cînd noi spunem că justiția nu poate avea alt caracter decît de clasă, burghezia ne răspunde: «justiția nu cunoaște clase»; iar afirmația noastră este taxată drept o calomnie la adresa justiției. Ceea ce se petrece de cîteva săptămîni în România în legătură cu «imparțialitatea» justiției este pentru orice om cinstit destul de convingător că dreptatea este de partea noastră. La Tîrgu Mureș a avut loc un congres al Gărzii de fier. Acolo s-a hotărît asasinarea unei serii de oameni politici din partidele burgheze, inclusiv liberal. Siguranța, parchetele militare și civile, care sînt extrem de operative cînd e vorba de muncitorimea și țărănimea revoluționară sau antifascistă, nici pînă acum n-au putut descoperi pe inițiatorii acestui congres de organizare de asasinate, deși de numele autorilor vorbește chiar o parte din presa de dreapta" („Scînteia" ilegală, mai 1936).

„Inimă tînără și generoasă, să ne mirăm că i s-au dat... șase luni de închisoare? (după așa-zisul „ultragiu" din timpul procesului, n.n.). Va trece vara, va veni toamna și îl va prinde și Iapovița. Ceaușescu, cu cei 19 ani ai săi (încă neîmpliniți!, n.n.), nu le va putea simți și nu le va vedea"... („Cuvîntul liber", 6 iunie 1936).

„În sprijinul celor mai adevărați prieteni din Europa (ai poporului nostru, n.n.), vă rugăm a pune capăt acestor scandaloase abuzuri, care aduc un prejudiciu incalculabil României" (scriitorul francez Romain Rolland, într-o scrisoare adresată premierului Gheorghe Tătărăscu, la o săptămînă după sentința în procesul de la Brașov).

„Socot că acești acuzați sînt reprezentanții unor partide legale... Martorul Vasile Ilina spune că îl cunoaște pe Nicolae Ceaușescu ca antifascist și că acesta i-a vorbit despre Frontul popular, Comitetul contra scumpetei și Blocul democratic" (ziarul „Universul" din 4 iunie 1936).

„Era într-o sîmbătă seara. La ședința comitetului antifascist din sectorul Negru erau adunați 40—50 de tineri. Ceaușescu printre ei. Poliția, cu vina de bou, fugărea și atunci pe antifasciști. Toți aceștia sînt arestați, tunși, bătuți și reținuți pînă luni dimineața. Luni seara sediul se deschide din nou. Mereu printre primii, Ceaușescu. Din nou poliția, din nou arestări, din nou bătaie, și după o detenție de două zile din nou eliberați. Și Ceaușescu iarăși printre primii la deschiderea sediului, la munca de organizare a tineretului"... (ziarul „Arena" din 11 iunie 1936, evocîndu-l pe protagonistul procesului de la Brașov).

„Mereu printre primii, Ceaușescu"!

Între zidurile tencuite cu sînge ale Doftanei, tînărul erou va cunoaște, odată în plus, ura răzbunătoare a aparatului dictatorial, va cunoaște celulele secției „H", fără pereche prin caznele și cruzimile la care sînt supuși cei ce trec prin ele. Dar lupta continuă neșovăit, cu atît mai robustă și mai tenace cu cît barbaria zbirilor se întețea. Cadru de bază al falangei luptătorilor comuniști întemnițați, tînărul militant Nicolae Ceaușescu va avea un aport marcant la organizarea luptei deținuților politici, la transformarea Doftanei, din bastion al represiunii, în citadelă a rezistenței și eroismului comunist și antifascist.

„Mereu printre primii, Ceaușescu"!

...1 Mai 1939. 20 000 de muncitori bucureșteni ies în stradă, manifestînd împotriva fascismului. E cea mai grandioasă manifestație de acest fel din Europa acelui an și, în organizarea ei, un rol decisiv îl deține militantul Nicolae Ceaușescu, conducătorul comunist cu largă influență și înalt prestigiu în rîndurile muncitorimii, ale tinerei generații, ale forțelor democratice românești. Între cei ce mobilizează conștiințele tinerei generații, luminîndu-i drumul marilor bătălii de clasă și ale marilor lupte antifasciste, se află și tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu), unul dintre conducătorii comisiilor de organizare a Uniunii Tineretului Comunist din sectoarele Bucureștilor.

„Mereu printre primii, Ceaușescu"!

Primul bărbat al României socialiste, omul care numește cu numele lui o epocă, secretarul general al P.C.R. și președintele Republicii, acoperă cu statura sa mai bine de cinci decenii din istoria partidului și a neamului; decenille cele mai zbuciumate, dar și cele mai dense, cele mai glorioase din trecerea prin vremuri a românilor. Ce daltă va sculpta această statură, ce daltă va izbuti să surprindă încordarea eroică, bărbătească, neslăbită de cinci decenii, efortul de smulgere — vezi „Gigantul" lui Paciurea! —, cu doar două mîini, a pămîntului românesc din chingile beznelor și de proiectare a lui cu fața spre soare, în universal și în viitor?

Nimic nu i-a fost și nu-i este mai sfînt decît partidul, poporul, țara. Pe care nimeni altul nu le-a slujit cu atîta credință, cu atîta nesovăire, cu atîta ardoare, umplînd pînă la desăvîrșire un străvechi ideal popular, cel al Eroului preocupat nu de sine, ci de cei mulți.

Nicolae Ceaușescu — Erou între eroii națiunii române.

ILIE PURCARU

După 34 de ani de cercetări, un rezultat de răsunet:

SEMIGREUL ROMÂNESC

După mai bine de trei decenii de studii și cercetări, de operații succesive de încrucișare, metisare, reproducere și finisare, specialiștii **Centrului republican de creștere a cabalinelor** au obținut o nouă rasă autohtonă de cal, este vorba de „Semigreul românesc", omologat la finele anului trecut. E locul să amintim că 34 de ani (1951—1985), pentru crearea unei rase de cabaline reprezintă un interval foarte scurt, timpul mediu necesar fiind indeobște de 40—50 de ani, deoarece, prin **dictatul** naturii, la acest patruped, perioada de gestație (11 luni) și momentul de intrare în reproducție (4—5 ani) fac ca procesul genetic să se realizeze mult mai încet. Se poate vorbi, cu alte cuvinte, de un record, cu toate că cercetătorii n-au avut în vedere, de la bun început, scurtarea timpului, ci dobîndirea unui exemplar cu calități de performanță.

Semigreul românesc a fost plămădit în paralel în trei colțuri de țară, la herghelliile din Ruseții (Județul Buzău), Bonțida (județul Cluj) și Beclean (județul Bistrița-Năsăud).

Ei bine, cititorii noștri vor fi interesați probabil să afle, în primul rînd, ce foloase se mai pot trage astăzi din munca cabalinelor ? Răspunsul e simplu : străvechiul prieten și tovarăș de muncă al omului nu intră în competițiile cu tractorul, nici cu autovehiculele de transport, dar, în același timp, acestea nu sînt capabile să-l substituie în toate activitățile. Cei care au gîndit alevea cîndva că mijloacele mecanice vor duce la dispariția calului s-au înșelat, greșit au procedat și unii dintre specialiștii noștri care nu au muncit îndeajuns pentru conservarea unor rase locale de mare valoare, între care celebrul cal moldovenesc. (În paranteză fie spus, acest patruped, care a făcut cîndva gloria cavaleriei otomane, ar fi și el printre ancestorii Pur sîngelui englez. Documentele vremii atestă că un armăsar moldovenesc, așa numitul Byerley Turk, capturat la asediul Vienei, a fost folosit pentru crearea faimoasei rase de cai englezi).

Pentru formarea semigreului românesc s-a folosit o metodă de încrucișare originală cu două variante : una birasială (Ardenez cu Trăpaș românesc și Ardenez cu Furioso North-Star și Ardenez cu Lipițan) și una trirasială (Ardenez cu cal ialomițean și Trăpaș românesc). De la toți aceștia a împrumutat calitățile dar nu și unele trăsături morfo-fiziologice nepotrivite pentru condițiile de climă și travaliu din țara noastră. Ardenezul este un cal de forță, dar greoi, cu mersul încet, extrem de sensibil la temperaturile ridicate din sudul României. El este docil, ușor de dresat, la fel ca rasele locale, dar acestea se recomandă prin vioiciune și rezistență. Exemplarul rezultat se distinge printr-un format corporal dreptunghiular, torace larg, crupă dublă puternică, fluier și compact și masă apropiată de cea a Ardenezului. Dezvoltarea lui este precoce, realizînd la 3 ani 96—98% din dezvoltarea adultului. În același timp, el se dovedește îndeajuns de modest, mulțumindu-se și cu furaje fibroase de o calitate inferioară și nu necesită amenajări speciale pentru cazare. Deosebit de semnificative s-au dovedit însă probele de tracțiune grea și ușoară. Astfel, înhămat la o căruță, încărcată cu 1 500—2 000 kilograme, el poate parcurge o distanță de 10 kilometri, pe drum de țară, în 68 de minute și 30 de secunde, realizînd o medie prară de 8,49 kilometri la oră. De notat că aceste exemplare pot tracta cu ușurință 5 000 kilograme. Înhămat la o căruță cu încărcătură ușoară (pînă la 500 kilograme), poate parcurge o distanță de 15—20 kilometri în 47 minute și 65 secunde, deci cu o medie orară de 19,02 kilometri. Au fost înregistrate și unele performanțe de excepție : iapa Ada a izbutit să tracteze pe o distanță de 195 metri, într-un minut și 46 secunde, o greutate de 19 165 kilograme !

Vom mai nota în sfîrșit, că întreținerea unui cal nu depășește 70 lei pe zi în vreme ce exploatarea unui tractor impune cheltuieli de pînă la 700 lei. În prezent, în țară, există 26? de armăsari din rasa Semigreul românesc a căror eficiență este considerabilă : fiecare exemplar destinat montei publice poate produce anual 25 mînji, la care se adaugă o valoare de ameliorare exprimată prin 5 000 lei datorită sporirii capacității de muncă, ceea ce aduce un efect economic anual estimat la circa 33 milioane lei.

În același timp, temele de cercetare ale Centrului amintit au vizat deopotrivă și crearea unei rase de cal, destinate de data aceasta competițiilor sportive de obstacole și dresaj. Calul pentru sport și agrement se află, cum bine se știe, la mare cinste în numeroase țări ale globului. Exemplarele de elită se vînd la prețuri exorbitante.

S-a procedat la fel ca în cazul relatat mai sus prin preluarea unor calități și evitarea unor componente nepotrivite pentru parametri urmăriți, de la următoarele rase : Pur sînge englez (nervos, rapid, greu de condus), Arab (rapid dar cu talia joasă), Gidran (vioi, plin ca temperament, dar încăpățînat, greu de dresat), Furioso (capricios, slab săritor) și Trăpașul românesc (docil, rezistent, rapid). Exemplarul rezultat se caracterizează prin talie ridicată (peste 165 cm. la greabăn), dezvoltare corporală proporțională cu talia (550-600 kg), aptitudini de săritor peste obstacole, mersul corect, elegant, docil, ușor de dresat și cu o viteză de galop apropiată de cea a pur sîngelui englez. Herghelia Jegălia unde se crește calul românesc de sport, furnizează anual exemplare valoroase de cai, cluburilor sportive de profil din țară. Cu asemenea căi au fost cîștigate mai multe campionate balcanice de obstacole, iar în 1985 în R.D.G., calul Matorz, a sărit la un concurs internațional 2 metri.

Iată deci că, bunul și străvechiul nostru prieten, revine în actualitate, își reia locul în cadrul tradiționalei, sentimentalei și atît de necesarei comuniuni dintre om și animale.

LIVIU TIMBUS ■

Buleci nu se-astîmpără!

În toate județele au fost realizate, în prima etapă cu titlu de experiment și de demonstrație, instalații de biogaz unele. O mai veche idee și dorință a inginerului Petre Buleci de la Șantierul Naval din Brăila este ca o întreagă comună să realizeze instalații de biogaz în toate gospodăriile. Într-o asemenea situație, demonstrația, dacă mai e ceva de demonstrat aici, ar fi și mai convingătoare. Eficiența economică ar ieși și mai pregnant în evidență. Să ascultăm, deci, propunerile lui Petre Buleci :

— Cheia succesului într-o astfel de acțiune este să ne bazăm pe forțe proprii și pe resursele locale. Pentru o comună sau pentru mai multe, la un loc de ordinul sutelor este obligatoriu să fie promovate modelele care au dat cele mai bune rezultate și care sînt accesibile. Consiliile populare județene, prin specialiștii în problemă trebuie să se documenteze care sînt cele mai reușite modele și să decidă pe care le promovează. Rezultatele de pînă acum pot permite trasarea unor concluzii bazate pe date certe. S-au experimentat modele de diferite capacități care pot fi adoptate în funcție de posibilitățile de alimentare, de materialele care se găsesc în zonă, de tradiția de a construi în zona respectivă. Una din cele mai importante probleme este formarea unui grup de specialiști, capabili să învețe și să îndrume pe cei dornici să-și realizeze astfel de instalații. Realizarea unor instalații de biogaz în școli sau în unitățile gulii ar putea să fie o metodă de învățare extrem de eficientă. Consiliile populare comunale trebuie să se implice mai serios în această acțiune. Un eventual test la care să răspundă primarii cred că ar fi în multe cazuri edificator. Aș îndrăzni să sugerez următoarele întrebări : Ce știți despre biogaz ? Ce părere au oamenii comunei dumneavoastră despre biogaz ? Dumneavoastră sau unul din membrii consiliului aveți instalație de biogaz ? Cu ce puteți ajuta gospodarii care doresc să-și construiască astfel de instalații ? Cînd credeți că va putea comuna să beneficieze de o astfel de lucrare ? Și acum propunerea mea : ofer proiecte, asistență tehnică și îndrumare unei comune dornice să construiască un număr mai mare de instalații de biogaz. Modelele pe care le propun MBP 3-5, MBP 3-10 și MBP 3-20 funcționează cu rezultate foarte bune în comunele Uzun — Covasna, Agighiol și Jijila, județul Tulcea. Instalațiile pe care le propun funcționează din anul 1980, în 10 județe, și oamenii sînt mulțumiți de ele.

Dăm mai jos cîteva caracteristici ale celor 3 instalații. Modelul P 3-5 (bazinul executat din cărămidă). Debit : 0,5—1 mc pe zi ; materiale : 500 bucăți cărămizi, ciment 100 kg, var 400 kg, nisip 0,5 mc, cenușă : 3 saci, tub diametrul 250 milimetri 1,5 metri ; manoperă, în ore : săpături 10, zidărie 16, tencuieli 20, etanșări 20. Total manoperă 66 ore. Varianta mai mare P 3-10(bazinul executat din cărămidă). Debit : 1—2 mc pe zi ; materiale : 800 bucăți cărămizi, ciment 200 kg, var 500 kg, nisip 1 mc, cenușă : 3 saci, tub diametrul 250 milimetri 1,5 metri ; manoperă, în ore : săpături 20, zidărie 28, tencuieli 40, etanșări 40. Total manoperă 128 ore. În sfîrșit, modelul P 3-20 (bazinul executat din beton, radierul, și din cărămidă, cupola). Debit : 2—4 mc pe zi ; materiale : 740 bucărți cărămizi, ciment 750 kg, var 200 kg, balastru 2 mc, cenușă 5 saci, tub diametrul 250 milimetri 2 metri ; manoperă, în ore : săpături 100, zidărie 210, tencuieli 80, etanșări 40. Total manoperă 430 ore. Instalația MBP 3-5 este echivalentă energetic cu o butelie de aragaz.

Să mai reținem următoarele idei : părerea că un bazin e mai bun cu cît e mai mare este numai parțial fundamentată. Importantă este exploatarea lui. Există dimensiuni optime pentru fiecare tehnologie, dar nu trebuie neglijată calea instalațiilor mici, fabricate în serie. Eficiența pentru economie a mii de exemplare este mai mare decît cea care rezultă din instalații mari, mai reduse ca număr. Instalațiile mici din gospodăriile populației nu le exclud pe cele mari, cu caracter industrial.

Deci, inginerul Petre Buleci, de la Șantierul Naval Brăila își oferă priceperea, experiența și timpul liber gospodarilor unei comune dornici să promoveze instalațiile de biogaz în număr cît mai mare. El rămîne pe recepție.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Rachetotehnicienii

Oamenii pămîntului românesc au adus o însemnată contribuție în multimilenara istorie a rachetotehnicii, ajunsă astăzi la un adevărat apogeu în era aviației reactive și a zborurilor cosmice.

Primul dintre cei care trebuie menționați este **Ioan Românul**, din Alba Iulia. În cadrul arsenalului din acest oraș, deci în inima Transilvaniei, el organizase, în secolul al XV-lea, o așa-numită „Moară valahică", în cadrul căreia a elaborat rețete destinate, între altele, unor proiectile propulsate reactiv, într-o vreme cînd zona intracarpatică era mereu supusă năvălirilor tătarilor și altor semințiî care pustiau satele și orașele.

În secolul următor, tot în Transilvania, s-a produs o cotitură de seamă în istoria rachetotehnicii, ceea ce nu s-a știut mult timp, mai exact pînă cînd un manuscris aflat la Arhivele Statului din Sibiu (astăzi expus la Muzeul de Istorie Națională din București) a fost interpretat adecvat de un specialist. Ultima parte a manuscrisului, elaborat între anii 1529 și 1569, elaborată de **Conrad Haas**, pirotehnician și șef al pulberăriei orașului Sibiu, cuprinde elemente foarte precise ale unei veritabile „științe a tehnicii reactive". Paginile manuscrise, în care textul e însoțit de numeroase schițe tehnice, descriu nu mai puțin de 17 tipuri noi de rachete, concepute și experimentate de acest inventator timpuriu, printre care cele dintîi rachete multiple (cu mai multe trepte de aprindere), rachete „bumerang" (care se întorc la locul lansării), baterii de rachete, „lănci zburătoare" de mai multe feluri, „buzdugane zburătoare" (și ele diferențiate), în fine un vehicul denumit „căsuța zburătoare", prefigurînd nava cosmică a zilelor noastre. Rachetele lui Haas utilizau combustibili solizi și lichizi, de asemenea aripioare de ghidare în formă de delta (coadă de rîndunică), asemenea celor ale navelor reactive moderne. Cea mai importantă invenție a guardului sibian este fără îndoială aceea a celei dintîi rachete multiple cunoscute, cu trei trepte de aprindere îmbinate una într-alta, anterioară cu 120 de ani rachetelor multiple ale lui K. Siemienowicz, căruia i se atribuie adesea această invenție.

În veacul al XVII-lea întîlnim o altă figură interesantă, aceea a lui **Valentin Frank** (1643—1697), sibian și el, judecător al orașului, comite al sașilor din Transilvania, poet talentat și admirator al folclorului românesc. A avut și pasiunea tehnologiei chimice, creînd rețete tehnice originale, destinate în primul rînd rachetelor. În breviarul pirotehnic pe care l-a scris în limba latină, unica ilustrație este aceea a unei rachete.

Sîntem nevoiți să facem acum un salt peste secole (datorat desigur lipsei de informație, căci rachetele au continuat să fie folosite la noi ca arme de apărare, mai ales în Transilvania, de asemenea la focurile de artificii) — și astfel ajungem la secolul al XIX-lea, cînd problema zborului fascina multe minți cutezătoare. Cel mai de seamă inventator român al veacului în domeniul de care ne ocupăm este fără îndoială **Alexandru Ciureu** (1854—1922). Am scris despre el în mod special într-un articol publicat în „Flacăra" nr. 3 din 17 ianuarie 1986 și vom spune de aceea doar că „propulsorul reactiv" creat de el, în colaborare cu francezul Just Buisson, a dus la o triplă prioritate mondială : cea dintîi ambarcațiune reactivă din lume, primul vehicul pe șine propulsat reactiv și cel dintîi motor cu reacție destinat aeronauticii.

Prea puțin cunoscut este faptul că naturalistul și filosoful științei **Ștefan C. Michăilescu** (1846—1899) a adus și el o contribuție interesantă în această direcție, elaborînd proiectul unui motor reactiv, împreună cu schemele tehnice și calculele anexate, foarte riguroase. Specialiști reputați, printre care Ermil Pangrati și C.I. Istrati, au apreciat pozitiv proiectul amintit, iar Academia Română a premiat lucrarea **Viteză cu aburi**, în care a fost prezentată. În ce îl privește pe inginerul și profesorul de matematică din Cluj **Martin Lajos** (1827—1896), cunoscut prin studiile sale de mecanică a zborului, el a construit și brevetat, între 1856 și 1896 mai multe tipuri de rachete, pe care le-a și experimentat (în paranteză fie spus, el este și inventatorul primului aparat de zbor acționat prin pedalare — expus la Muzeul de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca —experimentat cu succes în 1896, o performanță care se atribuie de obicei ultimelor decenii). În ceea ce privește primele aeromodele reactive (1906—1907), experimentate la începutul de veac XX, ele se datoresc unui alt prea adesea uitat, aerodinamicianul autodidact **Ion Stroescu** (1888—1961), profesor de desen și gimnastică, ulterior colaborator al profesorului Elie Carafoli.

Cea mai de seamă contribuție în tehnica reactivă a veacului XX a adus-o, cum se știe, marele inventator și om de știință **Henri Coandă** (1886—1972), creatorul primului avion cu reacție (1910) și părintele aviației reactive, dar despre el ne vom ocupa într-un articol separat, întrucît se apropie centenarul nașterii sale. (7 iunie 1886). Un pionier eminent al rachetotehnicii și astronauticii mondiale este **Hermann Oberth** (n. 1894), născut la Sibiu ; el a stabilit încă din 1914 ecuația fundamentală a zborului rachetelor, a conceput primele rachete cu propergol lichid și a adus o contribuție de bază la fundamentarea programului spațial al zilelor noastre.

Să nu-l uităm nici pe **Gheorghe Botezatu** (1883—1940), reputat constructor de elicoptere, autor de **calcule detaliate** (1930—1940) pentru parcurgerea traseului Pămînt-Lună cu nave reactive, utilizate din plin în era spațială, la realizarea programului american „Apollo". Un modest radiotehnician-amator din Orăștie, **Nicolae Văideanu** (1911—1981) a proiectat și brevetat în perioada celui de al doilea război mondial o originală rachetă cu propergol lichid („Udovîiul"), preconizînd soluții tehnice de un mare interes. Merită subliniat și faptul că primul „ruosac reactiv pentru zbor" a fost inventat și construit tot în România (1958), de către **Justin Capră** și **Ion Munteanu**, fiind vorba de un aparat individual propulsat de două rachete.

Lucrări importante au fost efectuate în ultimele decenii în cadrul programului spațial românesc, constituindu-se Comisia română pentru activități spațiale, iar Observatorul astronomic din București fiind reorganizat ca Centru de Astronomie și Studii Spațiale. Aporturi importante aparțin unor oameni de știință notorii, ca regretatul academician **Elie Carafoli** (ales în 1967—1971 președinte al Federației Internaționale de Astronautică) și **Victor Mercea**, care a realizat și experimentat mai multe dispozitive originale de aparatură spațială. În 1981 inginerul **Dumitru Prunariu** a devenit primul astronaut român, iar în anul 1982 România a construit (sub licență britanică pentru motoare) avionul de linie „ROMBAC 1—11", cu performanțe superioare, de nivel mondial. Industria aeronautică românească cunoaște astăzi un avînt care continuă și duce mai departe cele mai bune tradiții ale trecutului.

În fine, tot ca un element de continuitate, să relevăm succesele tinerilor rachetomodeliști români, care au obținut realizări cu totul remarcabile, printre care chiar recorduri mondiale la diferite categorii de aeromodele, omologate și răsplătite prin diplome ale Federației Aeronautice Internaționale.

I.M. ȘTEFAN ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Douăzeci de inimi pe scenă

„Acum zece ani, cînd s-a născut ideea unei formații de teatru de amatori a Casei de cultură a municipiului Craiova, am fost nevoit să aleg „actorii" direct de pe stradă, după figură. Îi opream și îi întrebam: dumneata n-ai vrea să joci teatru? Cei mai mulți mă cunoșteau și, chiar dacă se lăsau mai greu, nu prea ziceau nu. Unii au plecat, alții au rămas — cum se întîmplă și astăzi cu noii veniți".

Dorel Stoia este actor la Teatrul Liric din Craiova și o figură binecunoscută a orașului. Cu pălăria sa de iluzionist în vacanță, cu expresia jovială calmă, bonomă, el e spiritul bun al... Casei de cultură și, ...de multe ori, paznicul ei de noapte. Pentru că repetițiile formației de teatru pe care o conduce durează adesea mult peste miezul nopții. „Filothalia" — iubirea de teatru. Într-adevăr, asta îi adună pe cei douăzeci — douăzeci și cinci de membri permanenți ai formației de patru ori (!) pe săptămînă la repetiții, seara, după ora șase pînă... cînd se termină. Cum se face că acești oameni care au uneori familii (unii și le-au întemeiat chiar în cadrul formației — lucru firesc de vreme ce Casa de cultură le cam e și casă și masă), acești oameni care au meserii atît de diferite de teatru, care fac naveta, care mai sînt uneori obosiți, alteori gripați, ca fiecare — cum se face că rezistă acestui maraton voluntar? „Am încercat întotdeauna să pun între oameni și formația noastră **plăcerea de a juca teatru.** Au rămas numai cei care au descoperit-o în ei, în sufletul lor și asta ține loc și de somn, și de mîncare, de orice".

Să spunem, cum se spune de obicei, că actorii amatori de la Craiova alcătuiesc o familie. Dincolo de locul comun, se ascund de fapt o mulțime de mici argumente emoționante: în deplasări („Filothalia" susține spectacole în județul Dolj, precum și în localități ale unor județe învecinate), fiecare are răspunderi bine stabilite — în rucsacul personal, se află un scaun pliant necesar în decor,

fie perdelele subțiri din care se montează fundalurile, fie „recuzita consumabilă" pe care respectivul firește că nu are voie să o consume înainte de vreme și așa mai departe.

„Cînd e nevoie, știu să fiu foarte sever. Eu sînt bănățean și chiar dacă m-am mai „oltenizat", disciplina o am în sînge și „elevii" mei trebuie să o aibă și ei". La Casa de cultură a Craiovei nu se glumește cu disciplina. Numai așa au reușit cei din „Filothalia" să ajungă la un repertoriu curent de cinci-șase titluri și la trei-patru spectacole simultan în repetiție. Principiul este „să aibă fiecare de lucru". **Drumul spre viață**, de Dorel Stoia, **Lăcustele și trandafirii**, de același, **Iubirile de-atunci**, de Paul Ioachim, **Soacra cu trei nurori**, după Ion Creangă, **Refacerea vieții** și **Vederea**, spectacol coupe de Ion Băieșu se joacă în această stagiune în mod curent, în vreme ce repetițiile pregătesc pentru premieră. **Poveste studențească**, de Mihail Sorbul, **Comedia zorilor**, de Mircea Ștefănescu, **Lupii la stînă**, de Dumitru Solomon și comedia muzicală **Să măritățm fata**, de Dorel Stoia.

Neavînd o scenă proprie, înmulții actori au o bogată activitate itinerantă: în sălile teatrelor craiovene, pe platforme industriale, în școli, licee, oriunde se poate amenaja o scenă cu tot dichisul. Oamenii îi așteaptă, îi iubesc, îi apreciază. De altfel, formația de amatori craioveană se autofinanțează fără probleme, aducînd și unele venituri Casei de cultură.

„Premii? Ajungem de fiecare dată în faza finală a Festivalului „Cîntarea României", cu premii mai mici. N-am luat niciodată premiul I. Noi tot mai sperăm și, pentru că acum ne aflăm într-o formă deosebită mergem cu încredere la apropiatul festival al teatrului de amatori de la Slănic-Moldova".

Ion Gună e lăcătuș mecanic la Electroputere. Cornel Marinescu — student la Electrotehnică. Popescu Rodica e metrolog la Termocentrala Turceni, iar soțul ei, Popescu Adrian, este instalator sanitarist la TAGCM Dolj. Adriana Pieptănatu este încă elevă. Mieta Fota, funcționară la EGC, Ion Vilea, operator chimist la Combinatul chimic, Mircea Stănescu, Jeni Nicolau, Bălășoiu Ovidiu, Florea Bildău, Nadu Rareș au și ei meseriî dintre cele mai diverse.

Și toate, iată, toate duc... la teatru.

TANIA RADU ■

Sub literele cerului

Era o noapte tihnită în Bărăgan. În imperiul cîmpiei. Deasupra cerul semănat cu stele, ca niște semințe strălucitoare. Și omul acela viguros, tăcut, ascultînd șoaptele porumbului, ce-și legăna discret trupurile vegetale... Și ridicîndu-și ochii spre stele. Nu, nu ca să cante urmele norilor. Pentru ivirea lor nu era nici o speranță atunci. Cerul ținuiul cu sufletul anunța vremuri zgîrcite în ploi. Dealtfel, privirile omului nu erau în nici un fel persecutate de deznădejde. Sub lumina cerului, în cîmp, în plină noapte aspersoarele torceau neostenit firele de răcoare ale apelor; semn de veghe pentru drumul normal al porumbului spre rod.

Omul privea pur și simplu cerul. Și se oglindea în imensitatea lui.

„Cîtă pace!", a spus revenind, din contemplarea tăcută, pe pămînt. „Cîtă pace!" O simplă exclamație dar cîtă cuprindere, cîtă sete pentru veșnicie în aceste cuvinte.

Grave întîmplări ale vieții internaționale ce au agresat liniștea lumii, în ultima vreme, implătoșarea cuvintelor în armura ostilității mi-au readus în memorie imaginea statuară — simbol de statornicie și înțelepciune —, imaginea acelui truditor și stăpîn al cîmpului, al Bărăganului, care citea în imensitatea cerului un semn de pace. Sufletul lui se rostea într-o lumină a eternității. Acolo, lîngă fapta muncii lui, ce năzuia spre rod, el, țăranul român, își arcuia gîndul spre bolta cerului ca să cuprindă în orizonturile cuvîntului bunul cel mai de preț, dintre toate — pacea.

Și, asemeni lui, oamenii — fie că au prilejul ori nu să-și înalțe privirile să citească, uimiți, cu ele literele nenumărate ale universului —, oamenii, autori ai atîtor minuni ale muncii, ai piepturilor semețe de baraje, năzuind apelor un alt destin, de lumină, autori ai atîtor opere constructive, oamenii ce aduc cuvintele în lumina metaforelor, toți se unesc în spațiile cuvîntului esențial — **pacea.**

În numele căruia s-a rostit, răscolitor prin luciditate și spirit umanist, constructiv, președintele României la adunarea solemnă consacrată jubileului eroicului nostru partid. S-a rostit chemînd la rațiune, la înlăturarea pseudocalculelor și pseudoargumentelor, spunînd cu franchețe adevăruri ce nu pot fi ignorate decît de cei ce și-ar asuma groaza povară de crimă ai umanității, ai civilizației, ai vieții însăși.

Iar cuvintele au aflat făgaș adînc în conștiința fiecăruia dintre noi. Pentru că, într-adevăr, „pierderea de sub control" a energiei nucleare — în cazul unei conflagrații — ar fi catastrofală pentru condiția umană. Pentru că, într-adevăr, este timpul, este timpul necesității vitale, de a nu se uita trista experiență a Hiroshimei, de a se face totul pentru a înlătura orice „șansă" a „supremației radioactivității," pentru a înlătura „teroarea amenințării nucleare".

Omul este neîndoios capodopera supremă a naturii. Omul a făcut toate cîte sînt în acest final de mileniu, toate cîte alcătuiesc mîndria civilizației umane. Dar...

Opera invincibilă a lui Shakespeare cuprinde cîteva zeci de mii de cuvinte. În lume sînt azi, peste 50 000 de încărcături nucleare. Cam cîte o încărcătură nucleară pentru fiecare cuvînt al lui Shakespeare. Vor putea cuvintele să fie ucise? Nu, pentru că ele sînt ale oamenilor. Și oamenii, sînt convins, vor ști să păstreze mereu în spațiul existenței lor, în demnitate, dintre cuvintele și adevărurile supreme ale existenței neînvinsa cuvîntul pace. Către cuvîntul pace se îndreaptă legitim, cu gravă responsabilitate, metafora și gîndul scriitorului român.

NICOLAE DRAGOȘ ■

Al. Andrițoiu

„Pentru noi, gorunul lui Horea și Iancu are simbol de templu"

— În 1965, stimate Al. Andrițoiu, cînd împliniserăți 35 de ani și publicaserăți 10 cărți de poezie, ați devenit redactorul șef al revistei FAMILIA **din Oradea. Vă propunem o reîntoarcere în timp asupra acelui moment care, de bună seamă, a marcat hotărîtor viața dumneavoastră.**

— Pînă în 1965 trecusem prin mai multe redacții fără însă să visez sau să tind spre șefia unei reviste, șefie în care vedeam mai mult o funcție decît un act de cultură. Ideea numirii mele la conducerea „Familiei", încă din perioada ei de reapariție a-s-a bizuit, cred, pe cultura dar și pe vocația mea gazetărească, destul de bogată și de îndelungată chiar de atunci, în urmă cu 20 de ani. Așa că nu știu dacă cele vreo zece cărți de poezie (cu traduceri cu tot) cîntăriseră ceva în noua mea ipostază, fără poate numai în deschiderea revistei spre o poezie frumoasă și adevărată.

— Așa v-ați reîntors, deci, în orașul în care, pînă mai ieri-alaltăieri erați adolescent, liceean, visînd prin preajma statuii lui Iosif Vulcan, marele diriguitor al Familiei, descoperitorul lui Eminescu. Sînt convins că erați copleșit de emoție, de visuri...

— Despre acele emoții și acele visuri ce m-au încercat atunci și care încă mă mai încearcă și azi aș vorbi cu nesaț o zi și-o noapte și tot n-aș termina. Dar nu cred că asta ar fi chiar așa de important. Important ar fi faptul că am mărșăluit, cum se spune, pe încrederea ce mi se acorda, întrucît gazetarul și omul de cultură din mine simțeau încă din prolog noua deschidere a politicii noastre culturale proaspăt legiferată spiritual de Congresul al IX-lea, — „Familia" fiind prima revistă cetățenită imediat după istoricul Congres. În noua atmosferă culturală, am putut alcătui o redacție solidă, de oameni tineri cu toții, culți și serioși, nu numai prin formația mea culturală și prin flerul meu de gazetar, ci și printr-o confrerie literară pe care aș dori-o perpetuă. **Ioanichie Olteanu** mi l-a recomandat pe **Nicolae Balotă. Titus Popovici**, pe **Ovidiu Cotruș, Eugen Barbu**, pe **Ion Popovici**, ca secretar de redacție. Pe **Radu Enescu** l-am adus de la Cluj și l-am aclimatizat total, făcîndu-l orădean pe toată viața. În Oradea am găsit oameni de cultură bine pregătiți și la fel de serioși, deși binișor mai tineri decît noi. Pe **Gheorghe Grigurcu** îl știam de cînd era elev ca pe un adevărat fenomen de însumare și de fină decantare a culturii, drept pentru care l-am încredințat încă de la primul număr cronica literară pe toate genurile literare. De peste două decenii a rămas cronicarul revistei, publicînd în paginile ei, cu fluență, peste 250 de cronici, așa că mă miră „dezamăgirea" pe care i-aș fi produs-o, cum zicea el, recent, în interviul din revista dumneavoastră. Dar nu mă supăr, îl iubesc și-l prețuiesc în continuare și rămîne același, al nostru, mereu. **Dumitru Chirilă**, după mine unul din cei mai buni cronicari dramatici din România, era la angajare, un condei format. **Stelian Vasilescu**, istoric al teatrului, un pasionat încă de pe atunci. Iar **François Pamfil**, pe care mi-l recomandase, **Mircea Bradu**, un condei bine exersat în cronica plastică. Adăugați, vă rog, la acestea, modestul meu merit de a-l convinge pe fostul meu coleg de liceu, **Mircea Mališa**, să se urnească din lumea cifrelor și din dialectica diplomației în aria ademenitoare a frumosului transfigurat, încă la zenitul ei și azi, care este eseul, de filozofie a culturii și, în mare, în colaborarea foștilor cenaclișți de la Sibiu, polarizați în destinul revistei și va veți da seama că am avut șansa și mi-am creat șansa de-a alcătui o redacție și un cerc de colaboratori în sensul cel mai fericit al cuvîntului. Tot într-un interviu (că românul, cînd n-are treabă, la sau dă interviuri) spuneam că, privită acum, din perspectiva inversă, a posterității, alcătuirea redacției și a cercului de colaboratori de atunci îmi dă senzația stenică a seriozității cu care se alcătuiește sau trebuie să se alcătuiască un colectiv.

— Care credeți că sînt acțiunile de publicistică de anvergură susținute de revista „Familia"? Care sînt poeții care, de-a lungul a aproape 25 de ani, au publicat, aidoma marelui Eminescu, pentru prima dată în paginile revistei „Familia"?

— Consider că revista noastră a avut ambiția și și-a împlinit-o în a publica periodic materiale care să se constituie mai apoi în cărți. Cărți publicate integral în „Familia" au iscălit **Mircea Mališa, Ovidiu Cotruș, Mihai Șora, Gheorghe Grigurcu, Coriolan Ghețiie, Radu Enescu, Nicolae Balotă, Stelian Vasilescu, Nicolae Ștefanescu.** Iar parțial, dar totuși mult din conținutul cărților lor, atîția și atîți colegi de adevăr și vise. Prin readucerea eseului (Balotă, Cotruș, Mihai Șora, Șt. Aug. Doinaș, Radu Enescu, Mircea Mališa, cum și studiile lui **Virgil Cândea,** cronicile sociologiste iscălite de **Traian Herseni** și cele ale ideilor iscălite de **H. Wald,** fișele de istorie literară ale lui **Cornel Regman**) și prin fundamentarea filosofică a criticii și istoriei literare, toți eseiștii de mai sus, cu care consună și cei din generațiile următoare, revista noastră și-a atins scopul propus, acela de-a se deosebi întrucîtva de suratele ei din Brașov **(Astra)**, Tîrgu Mureș **(Vatra)**, Bacău **(Ateneu)**, Pitești **(Argeș)** și Constanța **(Tomis)**, reviste înființate sau reînființate în acei ani de impetuoasă revenire la lumină și adevăr artistic. Din poeții de azi, au debutat cîțiva și în revista noastră, așa cum au debutat destui alții în alte reviste. Lista e lungă. Cum însă „Familia" a fost reeditată. În cea de-a cincea ediție la Oradea, pentru talentele de pe valea Crișanei, cred că succesul nostru constă în impunerea unor valori poetice ca: Nicolae Brîndea, Teodor Crișan, Ion Davidescu, Viorel Hurj, Ion Țepelea și alții. Unii s-au dovedit a fi mai prompți și mai diligenți cu editarea versurilor în volume. Alții, din păcate, nu prea. Noi ne-am străduit să-i ajutăm. Țin minte că pentru a-l urni pe Gheorghe Grigurcu să-și publice versurile în carte, am profitat de prezența la Oradea a excelentului editor **Ion Bănuță** și l-am adus la Grigurcu acasă, la un pahar de vorbă, cum se spune. Grigurcu este un foarte bun poet, dar se vede că și acolo unde valorile nu au nevoie de „pile", ele trebuie împinse de la spate, în vreme ce grafomanii asaltează și chinuie edițiile. Aș adăuga însă la acest capitol faptul că redacția noastră are la ora actuală o nouă pleiadă de colaboratori, cu toții foarte tineri și foarte înzestrați. Dar, din nou, ca odinioară, mai toți în domeniul criticii literare și artistice. Se pare că gîndirii critice îi este dat să rămînă în continuare punctul forte al revistei. Cum noi, cei de astăzi, sîntem cu aproape 25 de ani mai bătrîni decît la reeditarea revistei, trebuie să ne gîndim serios la cei ce

(Continuare în pag. 14)

VICTOR NIȚĂ ■

Viața culturală la zi

Forme și culoare

Realități alegorice

Ca orice fapt artistic marcat, pictura lui Zamfir Dumitrescu produce simpatii foarte stabile și, mai mult ca efect al acestora ori, mai bine zis, ca reacție, nu la metoda artistică, în sine, ci la sentimentele stîrnite de ea, un soi de încontrare. Nu pictorul, cum spuneam, e în cauză, fiindcă Zamfir Dumitrescu e o personă ce impune prin gravitate și corectitudine, printr-un vizavi civilizat, aproape pedant. E pizmuit succesul creației lui, e considerat demersul polemic al somptuosului său realism și, în consecință, artisticul e măsurat cu cele mai severe criterii.

flori și fructe, naturi statice în peisaj — e una a maximumului de confort optic și tactil, dar un confort motivat de o construcție a imaginii riguroasă, cu îndrăznețe soluții spațiale, și o picturalitate fină, cu nostalgia meșteșugului maeștrilor din baroc.

O astfel de creație, omagiind arta unor timpi ce clamau idealuri de frumos, ce trăiau cu ideea armoniei, e firesc să fie comentată. Și dacă nu e comentată, totuși, cît ar trebui, e neîndoios că atît publicul, cît și artiștii sau criticii îi simt provocarea. Chestiunile de fond ale poziției estetice a lui Zamfir Dumitrescu sînt, de fapt, ale veacului. Mulți se întreabă ce e important și numai puțini se

Ca să înțelegem natura problemelor pe care le pune orice manifestare spirituală bine definită, avînd adică și farmec, și caracter e necesar să observăm că excesul de atitudine, pe care-l vădesc indeosebi confrații, în discuția valorii, e provocat de ambițiile considerabil mai mari, decît acelea ale generației, dezvăluite aici. Calitatea cea mai mare a picturii lui Zamfir Dumitrescu e că își rostește cu claritate scopul. Un alt merit e că, în un țel formulat cu toată limpezimea, aflăm mijloace artistice adecvate. Pictura lui Zamfir Dumitrescu — portrete, naturi statice cu obiecte, încumetă să spună : iată, așa e important !

Zamfir Dumitrescu a deschis recent o expoziție la Muzeul de artă din Constanța. O selecție din lucrul ultimilor ani, în care, deși nu se poate vorbi de o înnoire semnificativă, totul e atît de nuanțat, încît echivalează cu o înnoire. Urmăresc de la debut, din 1970, pictura aceasta și mărturisesc că tumultul ei îmi pare plin de fructuoase interogații. Între un tablou din 1986 al artistului și unul din anii '70 multe asemănări nu prea par să încapă. O cercetare mai atentă arată că ideea se păstrează : aceeași pastune pentru dinamizarea imaginii (urmare a unui mod viu și neliniștit de a cunoaște realitatea), numai că în alte tipare. Zamfir Dumitrescu predă la Institutul de Arte Plastice un curs (Structuri geometrice și plastice) spre care trebuie să-l fi dus atît nevoia de a fantaza în sens baroc, o trebuință aproape presantă de fast și acumulare liberă de impresii, cît și o altă nevoie, la fel de acută, de ordine, de rigoare cu momente de ascoză. Din acest dublu spiritual, din sesizanta stare antinomică iese o pictură de echilibru tensionat, un echilibru atît de șocant uneori, că senzația de descompunere a imaginii în componentele ei, de atomizare a impresiei te însoțește și te obligă să revii, să contempli

intrigat și în mod egal, cîștigat de neașteptatele dificultăți.

În ciuda aparenței lor simplități, cele mai izbutite tablouri ale lui Zamfir Dumitrescu te copleșesc prin aglomerarea de repere, de locuri de trecere condiționate, de capcane optice și afective. Realismul său e încărcat de alegorie, realitatea înfățișată pe pînză e una utopică, frumosul în tot ce ni se înfățișează e o imposibilitate pe cale de a se întrupa și stînd totodată sub semnul color ce nu se întrupează niciind.

TUDOR OCTAVIAN ■

De pe scenă pe disc

Succes de durată

Povestea micului Pan, operă comică pentru copii de Laurențiu Profeta (libretul și versurile de Eugen Rotaru după Matthew James Barrie) umple în continuare pînă la refuz sala Operei române din București ori de cîte ori se reprezintă. Spectacolul realizat ingenios de regizorul Al. Tocilescu cu ajutorul reputatului cor „Voces primavera", condus de profesorul Claudiu Negulescu, a soliștilor și orchestrei Operei române, își păstrează farmecul și la doi ani de la premieră. Recent, „Electrecordul" a oferit o surpriză celor care îndrăgesc această inspirată lucrare a compozitorului Laurențiu Profeta, caracterizată prin cantabilitate, prin alternarea meșteșugită a pasajelor lirice cu cele pline de vervă : un disc cu înregistrarea în întregime a operei, o noutate în domeniu dacă ținem seama că marea majoritate a interpreților sînt copii.

Lansarea lui a avut loc într-o atmosferă sărbătorească luni, 19 mai, în foaierul Operei române, în pauza unui nou spectacol cu **Povestea micului Pan.** Ireproșabil realizat tehnic și muzical, discul confirmă crezul de o viață al compozitorului Laurențiu Profeta : „Ritmuri și culori timbrale ne înconjoară peste tot în natură, le găsim și-n mersul trenului, și-n ciripitul păsărilor... MELODIA însă este în exclusivitate creația **Omului".**

Printre spectatori s-a aflat și Nicola Wallis, directoarea Festivalului pentru tineret din Aberdeen, care a avut amabilitatea să ne declare : „Sînt de-a dreptul entuziasmată de performanța micilor interpreți din ansamblul „Voces primavera". Nu numai de înzestrarea lor vocală dar și de jocul lor pe scenă, neînhibat, de parcă ar mai fi evoluat în sute de spectacole. N-am asistat niciodată la reprezentația unei opere pentru cei mici jucată de copii. Cred că **Povestea micului Pan** de la Opera română este un unicat, o bijuterie de mare preț, care ar figura la loc de cinste în repertoriul oricărui teatru liric. Dar cel mai mult m-a impresionat numărul mare de copii din sală. Este de-a dreptul uluitor că dumneavoastră ați găsit o modalitate atît de atractivă pentru a-i familiariza pe copii cu muzica și a le face cunoștință cu Opera de la vîrste atît de fragede. Îi felicit din inimă pe toți cei care au contribuit la împlinirea acestui act artistic de mare valoare".

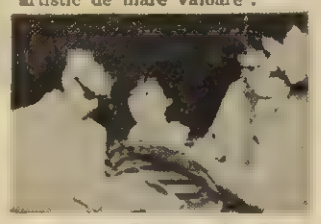

Laurențiu Profeta și Eugen Rotaru oferind autografe

Povestea micului Pan, o poveste plină de tandrețe despre imposibilitatea de a renunța la teritoriul fabulos al copilăriei, se anunță drept un succes de durată.

GEORGE ARION ■

Semnal

Începem prezentarea cîtorva apariții la Editura „Univers" cu o nouă carte de cunoscutul romancier sovietic Boris Polevoi, **În căutarea dragostei pierdute,** transpusă în românește de Natalia Radovici și publicată în colecția de mare succes „Globus". Chiar dacă nu strălucește prin finețea stilului, chiar dacă nu face apel la cele mai sofisticate mijloace narative, romanul prezintă tulburător o frumoasă poveste de iubire desfășurată pe fundalul războiului și care marchează decisiv destinele eroilor multă vreme după terminarea lui ● Mariana Lăzărescu ne propune o întîlnire cu cîteva dintre povestirile care l-au impus pe Eduard von Keyserling. Traducerea se intitulează **Case în amurg.** Cartea înfățișează „cu distanțarea ironică necesară o lume condamnată la dispariție: casta aristocrației baltice căreia autorul însuși i-a aparținut prin naștere" ● Lui George Meredith, despre care Virginia Woolf afirma că este subapreciat, Virgil Lefter i-a transpus în românește romanul **Lordul Ormont și iubita lui Aminta,** o carte plină de viață, plină de franchețe, care confirmă autorului statutul de mare prozator englez din a doua jumătate a secolului al XIX-lea ● „Edith Wharton este profund preocupată de influența copleșitoare a convențiilor sociale asupra individului. Observatoare atentă a realității, scriitoarea zugrăvește forța distructivă a acestor convenții — și chiar dacă omul nu piere neapărat din ciocnirea cu ele, rămîne grav marcat și fericirea îi e mutilată" — aceste aprecieri ale lui H. Straumann pot fi citite pe ultima copertă a romanului **Obstacole** de Edith Wharton și apărut, ca și **Lordul Ormont...** tot în prestigioasa colecție „Clasicii literaturii universale". Traducere — Maria Vonghizas ● Scriitorul canadian Morley Callaghan este prezentat cititorului român cu unul din cele mai cunoscute romane ale sale: **Ei vor moșteni pămîntul.** O afirmație categorică a lui Edmund Wilson îl plasează pe Morley Callaghan alături de Cehov și Turgheniev. Cine parcurge traducerea semnată de Georgeta Pădureleanu se poate convinge de justețea acestei aserțiuni ● Poetul Valery Larbaud spunea despre romanele lui Italo Svevo: „Ceea ce este fascinant la Svevo este neobosita anchetă pe care personajele sale o întreprind asupra lor însele, precum și eternul monolog interior în care sînt angajate, fără să înceteze vreodată de-a observa ce se petrece în jur, fără să înceteze de-a acționa". **Conștiința lui Zeno, Senilitate, O viață** sînt romane cu care cititorul român a făcut deja cunoștință. De această dată, Editura „Univers" ne propune să-l cunoaștem pe prozatorul italian prin intermediul scrisorilor sale (selecție, note, traducere și prefață — Ștefan Crudu) ● Din vasta creație a lui Luigi Pirandello, Tudor Moise ne prezintă în traducere două romane : **Caietele lui Serafino, operator și Unul, nici unul și o sută de mii,** în care, după cum observă Grazia Maria Griffini, autorul italian se folosește „de o formulă nouă — interpretarea personală pe care personajul o dă lumii înconjurătoare — ce a caracterizat evoluția prozei din primele decenii ale secolului nostru, mutînd accentul de pe un realism exasperat pe un nou tip de subiectivism, care capătă nuanțe diferite: lirice (Proust), de spasmodică aderență la realitate (Joyce) sau de accentuată cerebralitate (Kafka) ● O utilă **Antologie a criticii literare hispano-americane** ne pun la dispoziție într-o versiune românească Ruxandra Maria Georgescu și Paul Alexandru Georgescu. Printre autorii antologați — Ernesto Sabato, Alejo Carpentier, Augusto Roa Bastos, Julio Cortazar.

A. GEORGE ■

Vorbiți și scrieți românește

O greșeală veche

Deseori se întîmplă să scăpăm în vorbirea copiilor greșeli de care, nemaiavînd prilejul să le observăm în viața de toate zilele, am uita poate cu totul că ele există. Dar copiii, imitatori fideli ai limbii adulților, constituie un adevărat dicționar „viu" de greșeli și ne pun în situații uneori derutante atunci cînd încercarea de a înlocui/corija o formă sau o construcție incorectă este întîmpinată cu neîncredere sau cu un interminabil șir de întrebări, de tipul „Da' de ce ?"

E greu de spus cum e mai bine să explici unui copil de opt ani, care nu are noțiuni de gramatică, de ce nu este corectă propoziția „Eu am **decît** două caiete", cînd însăși adulții se exprimă astfel. Este greu, fiindcă în această privință autoritatea exercitată de ei asupra copilului este, în mod firesc, absolută. Iar dezorientarea crește și mai mult cînd le auzi pe colegele mamei vorbind la fel : „L-am văzut **decît** în două filme." „Ieri am terminat de citit **decît** primul capitol", în loc de : „Eu **nu** am **decît** două caiete" ori „Eu am **numai doar** două caiete". „Nu l-am văzut **decît** în două filme" sau „L-am văzut **numai/doar** în două filme." „Ieri **nu** am terminat de citit **decît** primul capitol" ori „Ieri am terminat de scris **numai/doar** catalogul."

Greșeala amintită este una dintre cele mai vechi în limbă și a devenit astăzi mai frecventă parcă decît oricînd, cu toate că a fost semnalată de nenumărate ori de către specialiști.

În exemplele de mai sus, **decît** și **numai** sînt adverbe care indică restricția sau exclusivitatea, iar confuzia dintre ele este explicabilă prin folosirea lor paralelă : **decît** se întrebuințează corect doar după o formă verbală negativă („Nu am decît trei casete."), iar **numai** după un verb afirmativ („Am numai trei casete."). Utilizarea adverbului **numai** după o negație presupune o catalizare a enunțului, o amplificare a acestuia : „Nu am **numai** trei casete, ci mai multe." **Numai** poate apărea deci, în condiții distincte, atît după un verb negativ, cît și după unul afirmativ. El nu poate fi însă înlocuit **decît** prin adverbul **doar** nu și prin **decît,** a cărui posibilitate de întrebuințare este limitată la contextele în care urmează după o negație. Prin urmare, este corect să spunem : „Dimineața mănînc **numai** tartine" sau „Dimineața mănînc **doar** tartine". În : „Dimineața mănînc **decît** tartine" utilizarea adverbului **decît** este greșită. Și este greșită exprimarea restricției prin **decît** nu numai în acest ultim context sau în exemplele menționate la început, ci în orice situație în care verbul apare la forma afirmativă. În loc de „(Mai are **decît** un frate." / „Vine **decît** Ion." / „(Mai) avem **decît** zece zile de concediu.") etc., trebuie spus : „Nu (mai) are **decît** un frate.", „Nu vine **decît** Ion." / „Nu (mai) avem **decît** zece zile de concediu." etc. Sau : „(Mai) are **doar/numai** un frate." „Vine **doar** Ion"...

În ciuda frecvenței cu care apare **decît** în locul adverbului **numai,** deprinderea corectă a întrebuințării lui este la îndemîna tuturor și, mai ales, a copiilor, prin intermediul școlii (Surprinzătoare ni se pare utilizarea — foarte răspîndită în ultima vreme — a adverbului **decît** cu valoare temporală : „Noi am sosit **decît** la (orele) două", pentru „Noi am sosit **(de-)abia/tocmai** la orele două.")

Așadar, în construcțiile de tipul „Eu **nu** am **decît** două caiete" și „Eu am **numai** două caiete", avem a face cu un caz de sinonimie gramaticală, în care restricția se exprimă corect prin adverbul **decît** folosit după o negație sau prin adverbul **numai/doar,** după un verb afirmativ. Ceea ce **nu** înseamnă că putem adăuga la seria de sinonime lexicale, formată de adverbele **numai** și **doar,** și adverbul restrictiv **decît.**

COMAN LUPU ■

Școlile de-a adevăratul

Portretul adolescentului miop

Al patrulea gard lîngă debarcader — regia, Cristiana Nicolae, scenariul, Nicolae Cristacho — continuă seria „exegezelor" despre adolescență ale regizoarei. Un film curajos, riscînd imaginea dulce penibilă a ieșirii din copilărie. Patru adolescenți, în echilibru pe muchia tăioasă a vîrstei de trecere, cu pasul încă nesigur, citeodată cu bălăbăneli caraghioase, citeodată cu grația unică a acrobatului la înălțime, descoperă singuri adevăruri dulci-amare ale vieții. Izolați în propriul efort al metamorfozei, singuri cu noua lor ființă — deși părinții le sînt mereu în preajmă, ocrotindu-le singurătatea — Cornelia (Rodica Horovet), Milică (Bogdan Alexandru Manea), Mișu (Bogdan Alexandru Uritescu), Bibi (Raluca Iordăchescu) își exersează fiecare personalitatea într-un joc de-a adevărul, de-a dragostea, de-a prietenia, din care se nasc chiar adevărul, chiar dragostea și chiar prietenia. O idilă romantică, între Cornelia și Milică (banalitatea numelor ne obligă să nu pierdem din vedere intenția de generalitate a filmului), consumată propriu-zis într-o singură zi de vară pînă-n seară, la strand, lîngă al patrulea gard de la debarcader, constituie „mobilul" acțiunii. Fără o narațiune propriu-zisă (întîmplările sînt puține : două incidente cu „smecherii" de strand, care se rezolvă... de la trambulină, o întîlnire cu Bibi, o altă cu părinții Corneliei, o mică dispută între nedespărțiții prieteni Mișu și Milică), filmul Cristianei Nicolae are totuși consistența unei proze (o proză cinematografică, desigur) : planul strict faptic reverberează dincolo de gesturi și dialoguri în zona reflexivă, a trăirilor, pe care cei patru foarte tineri interpreți le transcriu cu destulă subtilitate, fiecare după posibilități (mai mult Bogdan Uritescu și ceva mai puțin Bogdan Alexandru Manea, a cărui partitură este însă și mult mai dificilă ; inegal, pe parcursul filmului în cazul celor două fete — Rodica Horovet și Raluca Iordăchescu, cu o mențiune deosebită pentru cea din urmă, excelentă în alunecările dintr-un registru emoțional în altul).

Senzația de plauzibil, de autentic pe care o lasă filmul vine din bunele intuiții ale autorilor: întîi de toate, sînt decupate cu finețe diferitele vîrste ale adolescenței — aceea ultrarațională și colțuros-teoretică a băieților, față în față cu cea pronunțat ludică, înțelept-afectuoasă a fetelor. Pe de altă parte, statutul acordat de scenariu și de regie personajelor adulte — acela de raisonneuri din umbră — este și el consecința unei binevenite intuiții. Filmul evită astfel capcana didacticismului. Paradoxal, „lecțiile" le țin aici copiii, și nu părinții, care nu mai au decît să remarce că tinerii sînt „cam prețioși în exprimare". Răsturnarea e simpatică și profitabilă. Dorind să evite „fardul" estetizant, Cristiana Nicolae plusează însă prea mult, după opinia noastră, cu unele note de „antiestetism". Cruzimea aparatului de filmat (mînuit de Florin Paraschiv) înregistrează fără milă silueta stîngaci articulată a lui Milică, făcînd prea des din ea obiectul unei nedorite compasiuni ; depășirea complexelor acestui miop de bunăvoie (cum aflăm din film) este de așteptat, dată fiind superioritatea lui de ordin intelectual, nu însă și la fel de convingătoare sub raport strict dramaturgic. Mesajul acestei „chei" în care se interpretează rolul lui Milică este cu toate acestea inteligibil (poate nu la fel de mult pentru spectatorul adolescent) și filmul rămîne — cum spuneam despre o altă peliculă de succes de factură asemănătoare — de partea tinereții.

Muzica lui Marius Țeicu subliniază plăcut atmosfera filmului, la care contribuie, discret, dar adecvat, decorurile și costumele semnate de Marcel Bogos.

TANIA RADU ■

Școlile de-a adevăratul

Trei tineri, trei speranțe

Descoperirea, formarea și cizelarea talentelor ieșite din comun, dublate cu deprinderi de muncă stăruitoare, a devenit o **permanență** a școlii muzicale românești din ultimii 15 ani, iar rezultatele obținute pînă acum, în confruntările artistice internaționale sînt pe deplin edificatoare, România situîndu-se necontenit pe podiumul de onoare ! Așadar, explozia unui număr impresionant de interpreți, unii aflați încă la vîrstele copilăriei, alții abia intrați în adolescență, nu trebuie să mai surprindă pe nimeni ; fapte înregistrate și în concertele ce au avut loc în această perioadă, protagoniștii lor fiind trei tineri, trei valori autentice.

Recitalul pianistului **Constantin Sandu** a fost alcătuit din lucrări de o mare dificultate, atît ca stil cît și ca tehnică instrumentală; și, spre deplina satisfacție a publicului, aflat în număr neobișnuit de mare în sala Ateneului Român, acest adevărat examen a fost trecut cu brio. La 22 de ani, Constantin Sandu are un palmares de invidiat, el participînd la 11 concursuri naționale și internaționale, unele de mare anvergură, printre ele situîndu-se „Viotti" (Italia, 1981), „Johannes Brahms" (Hamburg, 1983), „Maria Canals" (Barcelona, 1985) etc. Este laureat al Festivalului național „Cîntarea României" și deținător al mai multor premii care — de obicei — aduc și afirmarea continentală. Ceea ce s-a și întîmplat, tînărul nostru susținînd concerte în Italia (Roma, Torino, Verona, Vercelli), Spania (Santander, Barcelona), Franța (Paris Epinal) adăugîndu-se și faptul că 7 dintre orchestrele noastre simfonice (Filarmonica „George Enescu", Orchestra Simfonică a R.T.V., Filarmonica din Cluj-Napoca etc.) l-au invitat să colaboreze cu ele, în ultimele două stagiuni. Explicația constă în maturitatea demonstrată prin înțelegerea stilului și arhitecturii clasice, așa cum s-a văzut în felul în care au fost abordate sonatele opus 31 nr. 2 și opus 78 de **Ludwig van Beethoven.** Respectarea tradiției interpretative germane, atacurile fără ostentație, despărțirea frazării în așa numitele „întrebări — răspunsuri", creionarea melodiei calde, născută din acordurile armonice — procedeu specific de creație al Titanului din Bonn — folosirea milimetrică a unui adevărat metronom, dezvoltarea celor mai potrivite nuanțe, jocul pedalelor în arpegiile modulante, toate la un loc au demonstrat profunzimea cu care au fost cercetate amănuntele gîndirii marelui creator ; iar dacă ajungi pe această cale la Beethoven, atunci se cheamă că ai deprins aproape toate „secretele" clasicismului. Să mai amintim și tehnica fără repros, observată mai ales, în cele Trei Studii, nr. 8, 10 și 12 de **Franz Liszt,** în care temperamentul solistului s-a arătat vulcanic sau gingaș, gradația pornind de la șoaptă pînă la tumult sălbatic, mîna stîngă parcurgînd un drum lung, de la murmurul bașilor și pînă la clocot, în timp ce mîna dreaptă intona, asemenea unor sunete de clopote, tema conducătoare ; toate la un loc, atribute specifice ale curentului romantic, dar cît de temerari sînt cei care pornesc spre ascensiunea piscurilor semețe și cît de puțini dintre ei le cuceresc... Iar Constantin Sandu este, neîndoielnic, unul dintre aceștia !

Horia Mihail, un copil din Brașov, avînd doar 14 ani, care s-a afirmat mai întîi pe plaiurile natale iar mai apoi în concursurile internaționale de la Llangollen (Marea Britanie) și Senigallia (Italia), ne-a pus pe gînduri ascultîndu-l ca solist în Concertul pentru pian și orchestră nr. 20, în re minor, K.V. 466, de **Wolfgang Amadeus Mozart,** în cadrul Festivalului „Mozart", organizat de RTV, orchestra fiind aflată sub bagheta lui **Iosif Conta.** Creînd, pentru început, o atmosferă gravă, semn al prevestirii apariției mai tîrzii a marelui Beethoven, trecînd apoi la cadența senină a primei părți, cîntînd simplu și tinerește „Romanza", cea de-a doua parte, veșnic tînără a peren tînărului Mozart, încheind întreg opusul cu „Rondo"-ul grăbit și jucăuș, Horia Mihail a relevat o tehnică bine pusă la punct, un joc chibzuit al pedalelor, o destul de fină nuanțare a gradației sonore ; mai are încă multe de învățat, de experimentat și de discutat, avînd însă la bază indiscutabilul său talent. Diamantul a fost găsit, el se cere a fi doar șlefuit pînă la perfecțiune !

Ruxandra Vodă, solistă în cadrul aceluiași festival (care a atras o sală plină pînă la refuz, în „concurență" cu concertul de la Ateneu în care apărea marele pianist sovietic Bașkirov), este încă studentă la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București. La cei 24 de ani ai săi, ea a participat și la multe confruntări internaționale care l-au adus distincții importante obținute în Italia („Toti dal Monte" — Treviso) și Spania („Francesco Vinas" — Barcelona). Vocea sa de soprană are amplitudine, culoare egalizată pe întregul diapazon și strălucire în registrul mediu și acut. Este foarte muzicală, sensibilă și comunicativă cu sala, publicul „simțind" că interpreta are ceva de spus ! Deși restrîns la doar două arii mozartiene, cea a Contesei (act II) și a Despinetei (act II) din operele „Răpirea din Serai" și, respectiv, „Così fan tutte" (spectatorii prezenți trebuind, de fapt, să ghicească ce se cîntă, întrucît Programul de sală nu insera vreun titlu), arii dificile din toate punctele de vedere, stil, atac, intervalică, expresie etc., Mozart fiind — precum se știe — unul dintre cei mai „periculoși" compozitori al genului muzical-dramatic tocmai prin simplitatea sa aparentă ca și prin totala descoperire vocală, repertoriul ales, decl, ne-a înfățișat o speranță autentică a scenei lirice, căci toate atributele expuse mai sus o pot propulsa spre firmamentul veritabilelor primadone.

Trei tineri, trei speranțe ale școlii muzicale românești.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Cronica literară

de Al. Piru

Poezia simbolistă românească

Acum două decenii Lidia Bote publica **Simbolismul românesc,** studiu devenit încă de atunci de referință despre importanta școală literară inaugurată teoretic la noi de Alexandru Macedonski și care a dat în literatura română pe Ștefan Petică, Dimitrie Anghel, Ion Minulescu, George Bacovia și alții cuprinși de aceeași autoare în **Antologia poeziei simboliste românești** (1968). Este interesant că tot o femeie, Zina Molcuț, a reluat studiul curentului pe plan mai larg în antologia cu un studiu introductiv de 170 de pagini **Simbolismul european** (volumele I—II, 654 + 610 p., 1983, privind simbolismul francez, belgian, olandez, englez, suedez, norvegian, danez, finlandez, islandez, portughez, italian, spaniol, român și grec, la care se adaugă un al treilea volum de Magdalena Laszlo-Kuțiuk de 514 pagini cu antologia simboliștilor germani, austrieci, ruși, ucraineni, cehi, slovaci, polonezi, sîrbi, croați, sloveni, bulgari și maghiari). Lucrarea Adrianei Iliescu, **Poezia simbolistă românească** (Minerva, 1985) e anticipată de două cercetări anterioare ale autoarei asupra revistei lui Macedonski **Literatorul** (1968) și **Revistele literare la sfîrșitul secolului al XIX-lea** (1972).

Ar fi să ne întrebăm ce aduce nou în cartea sa despre simbolismul românesc Adriana Iliescu ! Și-a conceput lucrarea, după cum mărturisește în introducere, pe un dublu plan, prezentîndu-ne o privire pe orizontală a temelor și o privire pe verticală a poeților care le ilustrează, înșirați cronologic, în ordinea anului de naștere, mai întîi cei cinci mari maeștri, apoi cei de rangul al doilea și chiar de al treilea rang pe care însă istoria literară îi menționează. Cunoscînd metodele critice noi, autoarea s-a ferit de preluări mecanice, în considerarea că nu metodele fac pe critici și că metodele criticilor mari sînt de neimitat. Adriana Iliescu este, așa declară deschis, pentru amestecul fertil de genuri critice : „Tematism, psihologism, stilistică, bachelard-ism, iată cîteva concepte ce ar putea caracteriza metoda noastră, fără să o cuprindă însă. Am fi mulțumiți dacă s-ar observa că e vorba de o linie metodologică începută în monografia noastră **Literatorul** — aceea a analizei unor teme și motive literare în evoluția lor cronologică și în funcție de specificitatea personalității creatorilor mari, cu relevarea tendinței spre **imitație** a minorilor sau epigonilor, cu sublinierea sclipirilor și salturilor calitative imprevizibile prin niște condeie mediocre, în alte împrejurări cu descrierea atmosferei socio-culturale, cu precizarea unor amănunte biografice, dacă ele au marcat opera, cu semnalarea exigențelor ori opacității publicului cititor, dacă acestea au lăsat urme memorabile asupra scrisului".

Din lectura poeților școlii simboliste, autoarea deduce, mai totdeauna plauzibil, cu numeroase exemple, neevitînd să se repete, în zece capitole, care este arta poetică a reprezentanților, cum concep ei noțiunea de poet, preocuparea lor de parfumuri, culori, sunete, corespunderi și sinestezii predominarea la simboliști a stărilor de melancolie, spleen, ennui, urît, prezența unor metafore obsedante (termenul e al lui Charles Mauron), tendința evazionii, erotica simbolistă, perspectiva ironică și existența ca spectacol, orgie sau carnaval, comicul și tragicul, cum se structurează poezia elementelor (pămîntul, apa, focul și aerul, după Bachelard, **La Terre et les reveries de la volonté, essai, sur l'imagination des forces, La Terre et les reveries du repos, essais sur les images de l'intimité, L'eau et les rêves, essai sur l'imagination de la matière, La Psychanalyse du feu, L'air et les songes, essai sur l'imagination du mouvement),** cum apar spațiul și timpul în poezia simbolistă (Bachelard, **Poétique de l'espace,** Poulet, **Etudes sur le temps humain,** Blanchot, **L'espace littéraire).** Cu oricîtă grijă, granița aspectelor nu este totdeauna respectată, din cauză că fenomenele sînt interpretate din perspectiva lor simbolică, multilaterală. Astfel culorile simboliștilor investigate în capitolul al treilea revin și în capitolul al patrulea despre melancolie (verdele speranței de a cunoaște și verdea decepție a eșecului inițierii la Minulescu). Capitolul al VII-lea, erotica, înregistrează o sinestezie minulesciană („Într-un amurg de toamnă orchestrată / În violet, în alb / În roz / Și-n bleu...") care nu apare în capitolul al treilea unde se află sinesteziile. În fine, pietrele prețioase trecute printre metaforele obsedante în capitolul al cincilea, revin în capitolul al IX-lea la poezia elementelor cu observația lui Bachelard că scriitorii Renașterii au înțeles ca pe o sfidare aruncată lumii tenebrelor. Este cazul de a spune că studiul poeziei elementelor nu duce la nimic dacă nu indică elementul fundamental care caracterizează pe un poet. În acest sens Macedonski e un poet al pămîntului, Bacovia al apei, focul și aerul fiind mai puțin apropiate de simboliști. De asemenea, metaforele obsedante trebuie să conducă la descoperirea unui mit personal cum se întîmplă cu pietrele prețioase la Macedonski care voia să-și publice toată opera sub titlul **Cartea nestematelor.** Mitul lui Euforion (saltul uranotropic) și mitul faunului (simbol al artei, lucidității și senzualității) se subordonează metaforei obsedante centrale : nestematele. Alte metafore obsedante sînt detectate, dealtfel, de autoare tot în titluri de volume sau poezii : la Anghel floarea **(Moartea narcisului),** la Petică fecioara și vioara **(Fecioara în alb, Cînd viorile tăcură),** la Bacovia plumbul **(Plumb),** la Stamatiad, discipol al lui Macedonski, mărgăritarele și trîmbițele **(Din trîmbițe de aur, Mărgăritare negre),** la Eugeniu Ștefănescu — **Est Eldorado,** la Ion Pillat, **Asfodela.** Desigur, metaforele obsedante sînt interesante în măsura în care atestă un mit personal, convingător sub raport artistic numai cînd ne aflăm în fața marilor poeți, nu în fața unor simple mimetisme. Adriana Iliescu face dovada unei exegete avizate cînd analizează **Noaptea de mai** drept un „manifest macedonskian privind poezia și menirea sa" („Poezia este acea magie prin care omul are acces la cunoașterea **corespondențelor** între sensibil și spiritual, la înțelegerea analogiilor de senzații revelatoare pentru analogia universală") sau reanalizează **Romanța noului venit** de Ion Minulescu („Că lumea din care purcede poezia nouă este cu totul deosebită de cea comună se vede concret doar din modificarea culorilor: Eu viu din lumea-n care / Nu-i ceru-albastru / Și copacii nu-s verzi așa cum sînt la noi. În rest, lumea originilor este definită prin abstracțiuni și vag, pînă la pierderea definitivă a coordonatelor spațiale (lumea celor patru vînturi / Și patru puncte cardinale), tocmai spre a se vedea că e vorba de un tărîm al spiritualității"). Faptul că noul venit se prezintă în togă, cu sandale și cere foi de laur și să i se cînte din lire de aur este înțeles ca o apropiere de școala română a lui Jean Moréas propagînd idealul fuziunii esteticului cu eticul al kalokagatiei de care nu e străină nici **Noaptea de mai.** Referințe creditabile și profitabile.

Nu doar o simplă intrare, ci una a muncii și a hărniciei, un adevărat arc de triumf al bunăstării

Cine se scoală de dimineață face multe norme!

Constantin Mișcă — un președinte pe care nu-l găsești niciodată în birou

Filofteia Radu nu s-a dat la o parte nici de la treburi mai grele și e firesc să albă o casă atît de frumoasă

Ca pensionar, Ilie Carabulea, arată la 65 de ani ca la 45. „Munca, zice el, nu te lasă să îmbătrînești"

Mica industrie a depășit de mult stadiul de experiment. Ea dă activității continuitatea și cooperativei beneficii pe tot parcursul anului

Aceste imagini au fost luate într-o singură zi. O zi de mai, absolut obișnuită, în care, ca de obicei, dimineața l-a găsit pe cei din Bucov în drum spre cîmp, iar seara l-a aflat socotind gospodărește ce aveau de făcut în ziua următoare. Dar aceste instantanee au, credem, o semnificație ce depășește limita unei zile. Într-adevăr, Bucovul, această frumoasă și prosperă, azi, comună prahoveană, se mîndrește cu o cooperativă agricolă de producție care a dat o valoare superioară și pămîntului, și muncii, și vieții oamenilor. În ziua cînd reporterii noștri au fost acolo s-au convins că nici unul din rezultatele de prestigiu ale acestei cooperative nu este întîmplător. Toate sînt explicația logică a unui anumit fel de a munci

Fotoreportaj de
ELENA GHERA și
ALEXANDRU MOISE

Un stup numit Bucov

Roșiile de seră — sau rațiune de a fi a unui sat aflat între două orașe

„Prin livezi albinele...", pe cîmp, asemenea lor, femeile!

Cele mai bune soluții, cele date la fața locului

Un adevăr bine înțeles aici: la țară începe adevăratul drum al pîinii

Aici la Bucov, la 4 km de Ploiești (ale cărui însemne industriale se văd în zare) agricultura românească are una din mărturiile ei cele mai elocvente că valoarea mun[illegible]ă decide valoarea rezultatelor

Toate vacile cooperatorilor din Bucov sînt de elită

O altă ipostază în care agricultura devine industrie — cultura ciupercilor

GALA TEATRULUI ISTORIC

La confluenţa unor tradiţii strălucite

Teatru istoric — teatru politic. Iată termenii unei dezbateri teoretice care animă lumea criticii şi artei teatrale româneşti deja de multă vreme. Nevoia de a face să conlucreze aceste două noţiuni ilustrează de fapt însăşi evoluţia lor : pe de o parte, teatrul istoric dovedeşte că-şi constientizează tot mai mult (în relaţia cu exegeza critică, cu cea regizorală chiar) dimensiunea politică, devenită treptat ax şi criteriu de evaluare a textului ; pe de altă parte, teatrul politic atrage tot mai mult în efortul de elucidare a sensurilor dinamicii politice a societăţii noastre, perspectiva istorică, dacă nu chiar, uneori, previziunea istorică. Graniţele, altădată ferme, între teatrul istoric şi teatrul politic, tind astfel să fie abolite, în ideea unei dramaturgii angajate şi angajante, care înlocuieşte **ilustrarea cu dezbaterea şi schema cu modelul dinamic.**

De altfel, o simplă privire retrospectivă asupra celor cinci „gale" ale teatrului istoric desfăşurate din 1976 încoace (cea mai recentă — abia încheiată la Craiova), argumentează deja o astfel de evoluţie. La nivelul repertoriului, se observă o evoluţie netă către teatrul-dezbatere, către multiplicarea formelor şi formulelor dramaturgice care aduc în scenă subiecte istorice. De la punerea în replică a unor momente tradiţionale de istorie naţională (**Viforul**, de Delavrancea, **Petru-Rareş**, de H. Lovinescu, **Vlaicu vodă** de Al. Davila, **Io Mircea-Voievod**, de Dan Tărchilă, **Cuza-vodă** de Ion Luca s.a.m.d.), galele teatrului istoric au programat treptat tot mai multe texte dramatice originale de o factură mai puţin „canonică" (Marin Sorescu, de pildă), până la a aduce în scenă, la ultimele ediţii, dramaturgie contemporană cu subiect contemporan, dar căreia evoluţia receptării, a orizontului nostru de aşteptare, îi impune ca element vertebrant **coordonata istorică.**

Cea de-a cincea ediţie a **Galei teatrului istoric**, desfăşurată la Craiova în perioada 12—18 mai a.c., a etalat cel mai bogat repertoriu. Opt spectacole, prezentate de opt din cele mai bune teatre ale ţării, au adus pe scena Naţionalului craiovean cu precădere **teatru politic de meditaţie asupra istoriei.** Am putut vedea, de această dată, două dramatizări după proza lui Dinu Săraru — **Toamna roşie**, de Mihaela Tonitza şi **Martorii sînt de faţă**, de Virgil Stoenescu , două piese din ciclul dramaturgic al lui Teodor Mănescu — **Trestia gînditoare** şi **Aventura unei arhive** —, piesa lui Ion Brad, **Arheologia dragostei**, precum şi **Valiza cu fluturi**, de Iosif Naghiu. Cu aceasta din urmă — mai aproape de teatrul istoric prin păstrarea ceva mai „clasică" în timpul istoric — putem socoti că am trecut deja în categoria pieselor istorice propriu-zise, ilustrate în această a cincea gală de **Iarna lupului cenuşiu** de Ion D. Sîrbu şi de **Dezertorul** lui Mihail Sorbul — devenită piesă istorică prin îndepărtarea în timp de momentul real al acţiunii. Mult regretată a fost, în acest an, absenţa din competiţie a Teatrului Naţional din Bucureşti, anunţat iniţial cu spectacolul **Despot-Vodă**, de Vasile Alecsandri, la care s-a renunţat însă din motive obiective (îmbolnăvirea unuia dintre protagonişti).

Aşadar, repertoriul curajos, neînhibat de categorisiri rigide, a oferit publicului, juriului şi criticilor dramatici prezenţi în gală o nouă viziune asupra teatrului istoric, solicitînd aproape o omologare. Şi, trebuie spus, acolo unde a fost vorba de calitate atît la nivelul textului, cît şi al montării regizoral-scenografice, ea s-a făcut.

● Teatrul „C. I. Nottara" din Bucureşti a fost prezent în gală cu spectacolul **Martorii sînt de faţă**, de Virgil Stoenescu, dramatizare după proza lui Dinu Săraru, în regia lui Cristian Hadjiculea şi scenografia lui Dragoş Georgescu. Bine primit şi la Bucureşti, spectacolul s-a bucurat de succes şi pe scena Naţionalului din Craiova. Sprijinită pe „epica" fluentă, în general bine ritmată, a textului dramatic, viziunea lui Cristian Hadjiculea are marele merit de a fi păstrat un echilibru just între cheia interpretării realiste şi cea detaşat-ironică. Accentele spectacolului sublimează adecvat scara valorilor morale. O creaţie remarcabilă îi aparţine actorului Ştefan Radof, în rolul activistului Dumitru Dumitru, din care face nu numai un personaj credibil, ci şi unul cu profunde motivaţii comportamentale. În rolul lui Petre Nobilu, Lucian Dinu aduce ceva din hîtrul umor al unui filozof-ţăran, în timp ce Petrică Popa (în rolul lui Mihalache Dometie) reuşeşte să reţină atenţia publicului minute în şir printr-o interpretare plină de culoare, atentă la alunecările în anormal, în obsesional ale personajului. Partea a doua a spectacolului, ceva mai grăbită pe panta dinspre finiş a textului, leagă mai puţin momentele, secvenţele fără a şterge totuşi prea mult din impresia de reuşită esenţializare şi scenicizare a unei proze complexe, cu tipuri umane percutante.

● O versiune ceva mai austeră (dar şi ceva mai schematică la nivelul creaţiilor actoriceşti) ne-a oferit Teatrul „Ion Vasilescu" din Giurgiu, **Toamna roşie**, de Mihaela Tonitza (după romanul **Dragostea şi revoluţia** al lui Dinu Săraru). În regia lui Constantin Codrescu şi scenografia Rodicăi Dulhan Roiban. Spectacolul mizează pe sugestia mulţimii — prezente potenţial tot timpul în jurul eroilor. Silite să acţioneze **în faţa celorlalţi**, personajele îşi gîndesc gesturile, faptele prin prisma unei acute responsabilităţi. Scena înmormîntării lui Ghiţă Praz, cea în care Manuil Păianu se dezechilibrează sub impresia neaşteptatelor sale evenimente familiale sînt momente de reţinut într-un spectacol în care actorii de la Giurgiu au evoluat peste aşteptări, bine puşi în joc de o regie ingenioasă, preocupată de metafora scenică, de multiplicarea sensurilor textului.

● Două spectacole de ţinută artistică remarcabilă au fost prilejuite de **Trestia gînditoare** şi **Aventura unei arhive**, ambele din ciclul dramaturgic **Politica** de Teodor Mănescu. Stimulaţi de dificultăţile majore pe care cele două texte le ridică la punerea în scenă (lipsa unor situaţii dramatice explicite, a relaţiilor direct dramatice dintre personaje, miza foarte mare pe dramatismul interior al deliberărilor personajului masculin), cei doi regizori — Mircea Cornişteanu pentru **Trestia gînditoare**, la Teatrul Naţional din Craiova, şi Silviu Purcărete pentru **Aventura unei arhive**, la Teatrul Mic din Bucureşti — au găsit fiecare soluţii inteligente, care încarcă spaţiul scenic de tensiuni — chiar dacă abstracte — şi stabilesc acea necesară stare de comunicare cu publicul prin flux emoţional. Cei doi interpreţi principali din spectacolele amintite — Nicolae Pomoje (Teatrul Mic) şi, respectiv, Petre Gheorghiu-Dolj (Craiova) — au reuşit două ipostaze credibile ale eroului lui Teodor Mănescu : cel dintîi, într-o variantă interiorizată, distilînd combustii interioare nu atît în gest, cît în inflexiunile vocii (de altfel, soluţia scenică aleasă de Silviu Purcărete îl „condamnă" pe Bărbatul din **Trestia gînditoare** la sederea aproape neclintită la masa de lucru) ; Petre Gheorghiu-Dolj ne propune un personaj mai mobil, care şterge firesc graniţele dintre prezent şi amintire, dintre trecut şi proiecţia viitorului, ajutat în acest sens şi de mişcarea celorlalţi personaje în scenă, mai naturală, mai simplă în spectacolul craiovean. Chiar dacă paralela riscă mult punînd alături două texte diferite, consubstanţialitatea lor rămîne un argument. Teatrul lui Teodor Mănescu propune o formulă nouă — teatrul-dezbatere, teatrul-document — o formulă densă (pe alocuri prea densă pentru a asigura participarea egală pe tot parcursul spectacolului a publicului), dar, în acelaşi timp, generoasă şi stimulatoare pentru imaginaţia scenică a regizorilor noştri. În alte roluri, s-au distins în spectacolul de la Bucureşti Nicolae Dinică şi Tatiana Iekel (Bărbatul şi, respectiv, Bătrîna).

● **Iarna lupului cenuşiu**, de I.D. Sîrbu, spectacolul Teatrului Naţional din Craiova, în regia lui Mihai Manolescu şi scenografia lui Viorel Penişoară-Stegaru este întîi de toate o montare respectuoasă faţă de text. Captivant (în ciuda lungimilor, care trebuie că i-au dat de furcă regizorului), textul lui I.D. Sîrbu se înscrie în linia teatrului istoric tradiţional, reconstituind situaţii, fapte, personaje care au interesat conjunctura Războiului de independenţă de la 1877. Un spectacol curat, bine condus, interpretat cu profesionalism, oferind momente emoţionante şi chiar de suspans, dar şi lungi scene declarative, care păstrează cu greu tonul participativ. În rolurile boierilor români Andrei şi Elena Rudeanu, au evoluat cu distincţie Tudor Gheorghe şi Mirela Cioabă ; un Yusuf cu mare priză la public a interpretat Vasile Cosma ; în rolul lui Abdul Hamdi, Valer Dellakeza a creat un personaj scindat între datorie şi sentiment ; în alte roluri, de mai mică întindere, Leni Pintea-Homeag, Tania Filip, Emil Boroghină, Lucian Albanezu ş.a.

● Un spectacol cuminte, fidel textului (care cerea poate, acum, la aproape şaptezeci de ani de la premieră, o viziune **dinspre noi**, mai puţin credulă faţă de datele pur textuale) a fost cel al Ancăi Florea la Teatrul de Stat din Reşiţa cu piesa **Dezertorul**, de Mihail Sorbul. Prezenţa lui în Gala teatrului istoric a fost însă binevenită, ca o lecţie de „înapoi la text !", întotdeauna utilă. Păstrînd în conducerea jocului actorilor tot naturalismul textului, fără a rezista cu toate acestea unor tentante alunecări către lumea caragialiană a mahalalelor, **Dezertorul** a prilejuit foarte bune partituri interpretative. Ovidiu Cristea (Silvestru Trandafir), dar mai ales George Drăgulescu — un actor inteligent, capabil de compoziţie la cel mai înalt nivel (Schwalbe) ; mai puţin „găsite" rolurile interpretate de Coca Mihalache (Casiope Buzatu) — fără îndoială, plină de vervă dar puţin caricată — Ecaterina Toth-Cristea şi Marian Stan (Aretia Trandafir şi Lică Chitaristul) Grigore Alexandrescu (Hermann) n-a avut la dispoziţie decît un simplu (dar exact) crochiu.

● La Braşov, **Arheologia dragostei**, de Ion Brad, în regia lui Mircea Marin şi scenografia Doinei Antemir, a cîştigat mult în unitate şi a exploatat filonul într-adevăr productiv al piesei — cel de meditaţie asupra istoriei. Pus în cheie poetică, spectacolul lui Mircea Marin dă sens situaţiei dramatice pe care se susţine piesa (un tînăr arheolog are un mic accident — cade în catacombele ruinate ale unei vechi cetăţi — şi coboară pentru un timp în trecut. În timpul obsesiilor şi amintirilor sale şi ale strămoşilor săi). Rămîn cu toate acestea destule momente de exerciţiu de actorie fără suport şi motivaţie psihologică.

● Teatrul Naţional din Timişoara a fost prezent cu spectacolul lui Emil Reus, **Valiza cu fluturi**, de Iosif Naghiu. O versiune scenică oarecum aparte, punînd între text şi spectatori un înscălător filtru de detaşare ironică. Montarea timişoreană amină mult clarificarea adevăratelor relaţii dintre personaje şi ale fiecărui personaj în parte faţă de intriga piesei : o întîmplare din activitatea ilegală a partidului nostru în perioada ocupaţiei germane. Viziunea ironică se strecoară pretutindeni în interstiţiile textului (uneori cu efecte interesante, alteori cu îngroşări de prost gust). Foarte bună interpretarea lui Ion Haiduc (Şandru) şi de reţinut efortul Margaretei Avram (în rolul Anei). În rolul lui Alin, Cristian Cornea rămîne totuşi prea în afară, singularizînd personajul pînă la a-l scoate din „cadru". Finalul, răsturnat către sensurile reale ale textului — grave, dramatice — se regăseşte cu dificultate. Laborioasă, scenografia Doinei Almăşan-Popa este de efect şi slujeşte bine intenţiile regizorale.

● Cîteva spectacole, „hors concours", au fost prezente pe scena Galei craiovene. Teatrul Naţional din Bucureşti a prezentat **Ioneştii**, de Platon Pardău, iar Teatrul Naţional din Craiova a oferit o microstagiune cu **Cerul instelat deasupra noastră**, de Ecaterina Oproiu, **Năpasta**, de I.L. Caragiale şi **Nu ne naştem toţi la aceeaşi vîrstă**, de Tudor Popescu.

Cele şapte zile ale **Galei Teatrului istoric** de la Craiova au fost punctate de o serie de întîlniri ale oaspeţilor — critici dramatici (Natalia Stancu, Margareta Bărbuţă, Victor Parhon, Paul Tutungiu), dramaturgi (Platon Pardău, Iosif Naghiu, Tudor Popescu, Teodor Mănescu, Fugenia Busuioceanu), regizori, actori, secretari literari, ziarişti, cu publicul municipiului Craiova şi al altor localităţi învecinate (Malu-Mare, Breasta, Segarcea etc.). Lansarea volumului **Dramaturgie istorică românească**, de Ion Zamfirescu şi colocviul final pe tema **Spiritul revoluţionar — permanenţă a teatrului istoric contemporan** au contribuit de asemenea la remarcabila ţinută teoretică şi intelectuală a recent încheiatei ediţii a **Galei teatrului istoric.**

TANIA RADU ■

Petre Gheorghiu-Dolj, un interpret de neuitat în spectacolul craiovean cu Trestia gînditoare **de Teodor Mănescu**

★

Doi interpreţi (Tatiana Iekel şi Nicolae Dinică) — două destine călite în iureşul revoluţiei (Aventura unei arhive, **de Teodor Mănescu. Fotografia din pag. 1)**

Al. Andriţoiu

(Urmare din pag. 9)

ne vor lua locul în toate articulaţiile revistei, de la corector la redactor şef, căci, vorba lui, început cu pensionările, ritmate an de an. Mă bucură, deci, că tradiţia valoroasă a publicaţiei noastre orădene rămîne în mîini bune şi pe seama unor minţi luminate, serioase şi moderne.

— Dacă ar fi să alcătuiţi o antologie a poeziilor publicate în revista „Familia" de la începuturile ei, care ar fi, în opinia dumneavoastră, cele mai importante piese ale acestei antologii?

— Păi, nu prea aş vrea o asemenea antologie din simplul motiv că la capitolul poezie stăm cam pestriţ şi deficitar. Din păcate n-am avut o şcoală şi o perspectivă distincte în materie de poezie, aşa cum am avut în toate valenţele criticii : literară, dramatică, plastică, muzicală. Am publicat poezie de toate nuanţele (fără cădere în libertinaj, însă !) şi bine am făcut ! Nu am urmărit însă un anumit program estetic, mai limpede şi mai ferm, şi aici am făcut rău ! Să fie, oare, de vină faptul că redactorul şef, ca poet, pendulează între subiectivitate şi neutralism liric ? ! Nu cred ! **Aurel Rău**, la **Steaua**, şi **Ioanichie Olteanu**, la **Viaţa Românească**, sînt şi ei poeţi, dar publică poezie, în orice caz, cu mult mai mult program, deşi o constanţă în acest domeniu nu se prea poate. În concluzie, nu vreau o antologie poetică a „Familiei". Mi-e chiar frică, estetic de aşa ceva.

— În 1986, în prestigioasa şi foarte tînăra pe atunci colecţie „Cele mai frumoase poezii", aţi publicat o plachetă intitulată „Versuri", în fapt o antologie de autor. Ciţiva ani mai tîrziu, în 1974, o altă antologie, „Pe drumul meu", la Editura „Albatros". Recent, într-o altă prestigioasă colecţie, cea mai de seamă dintre toate, „Biblioteca pentru toţi," aţi publicat o a treia antologie, „Constelaţia lirei". Cu acelaşi titlu aţi publicat mai de demult un volum la Editura Eminescu. Revenind la Constelaţia lirei din BPT, aceasta ultimă antologie începe şi se sfîrşeşte cu acelaşi poem (sfîrşeşte în sensul că poemul este reprodus pe coperta a patra !). Arta poetică, din care reproducem primul şi ultimul vers, aceloşi în fond : „Cea mai frumoasă lună e în lac". Lumea, dacă ar fi să traducem această metaforă, este mai frumoasă cînd adevărurile ei sînt înţelese şi trăite prin poezie, prin artă în general ?

— Cărticica din „Cele mai frumoase poezii" e speculativă. Reia puţintel din cărţile anterioare ca să strecoare complementar, poeme inedite cu sfînta grijă de a repara masca. Să vă spun sincer, fac parte dintre poeţii care se îngrozesc mereu de ceea ce au scris şi încearcă mereu să-şi machieze imaginea artistică. De aici, o adevărată autodebusolată. **Tudor Cristea**, tînărul care mi-a înţeles şi dumicat cu cea mai surprinzătoare, mai nuanţată şi mai din interiorul ei poezia, mă admonestează că am antologat prea mult. Azi mă văd în situaţia, mai-mi aceeaşi, de a mă distanţa de selecţia eterogenă din **Pe drumul meu**. Era mai bine să fi făcut ca **Ion Horea**, prietenul meu de la facerea lumii, care i-a dat mînă liberă lui **Romulus Vulpescu** să-i întocmească sumarul. Acesta, vulpe bătrînă şi cu gust bine marcat, i-a alcătuit o antologie ca lumea. Totuşi, totuşi, cu antologia din BPT lucrurile stau mai bine. Mai întîi îmi pare bine că publicarea ei mi-am aminat-o eu însumi vreo cîţiva ani la rînd. Apoi îmi pare rău că n-am aminat-o măcar încă un an sau doi. M-am hotărît totuşi de groază ca nu cumva, vorba lui Arghezi, „altădată" să fie „niciodată", ţinînd cont de lenea de aur şi zăpăceala de poet ce mă caracterizează. Pînă la urmă am dat manuscrisul. Privit de ochiul sincer şi experimentat al prietenului drag **Nicolae Teică**, el s-a tipografiat aşa cum e. Putea fi încă bine forfecat, cum zicea Tudor Cristea lăsîndu-se astfel decantat mai în straturile-i pure. Dar mărturisesc că ceea ce am scris e scris şi că, dincolo de marile erori dogmatice, rămîne buna credinţă într-un ideal artistic constant. Eliminînd aşadar partea total caducă, uneori de-a dreptul ridicolă, a unei perioade, m-am căznit să păstrez nişte aşchii de lumină, nişte pepite de aur (să mi se ierte îngîmfarea metalică) din ceea ce se mai poate alege din neales. Tot ceea ce a fost tulbure şi alandala mai înainte, în primele cărţi, a fost omis cu cea mai bună credinţă. Nu că acolo n-ar fi fost nimic de reţinut, dar că valoarea era atît de

atelier literar

de G. Dumitrescu

M. Marin : Explorări (promițătoare) în alte registre și modalități : „Sentimentul", „Iluzie". „Autosugestie", „Felinar" etc.

L.C.M.: „Cireșe amare", „Fotografie", „Napoleon", „Iubindu-vă" (cu o oribilă **Pasăre Chist ?...** — ce poate fi asta ?), poate și **„Mai știi" (sic !** — prelungind agramatismul pînă dincolo de marginile îngăduinței !...).

I.C-va : Lucru de serie, repetat, monoton. Mai convingătoare, „Idilă".

George R.O. : Ați părăsit, se pare, vechiul făgaș al comunicării, optînd pentru o industrioasă și facilă mimare a poeziei, pe rețete și standarde fixe, între „dodii" și ostentația metaforică. „Icoană pe sticlă", „În căutarea poeziei" — cîteva pagini, întîmplătoare, care adăpostesc și un rest de sens... Prea puțin, față de promisiunile de odinioară !...

Ciprian Răduceanu: Atît cît se poate deslușì deocamdată, auspiciile par să fie favorabile, atît în versuri, cît și în însemnările de jurnal. Merită, deci, să vă continuați explorările și experiențele.

Fl. Ionescu : Ar putea fi ceva („Mai departe, în miezul"), dincolo de aspectul rebarbativ, trucat, ce se refuză (cu intenție, parcă, și efort !) receptiei, ce pare alteori un joc mimetic, o simulare... Încă nu e clar.

Paul Sîrbu : „Dar, de la o vreme".

L. Budău : Încă 3—4 plicuri fără noutăți, cu același delir verbal interminabil. Am primit și textele bătute la mașină. În ce privește semnătura, trebuie să decideți și să ne comunicați.

Glumbo: Versificări relativ modeste, cu destul de rare zvonuri de poezie. Mai încercați, totuși... Versurile lui S.F. le puteți descoperi mai de grabă prin librării sau biblioteci.

N. Codin: Semne bune, fără doar și poate (cu o respirație încă timidă, reticentă, dar cu perspective majore): „Blindați", „Viața", „Toamnă". „Stinghere". De dactilografiat și retrimis, cu semnătura definitivă.

V. Vasilescu : „Cît mai e", din celălalt, „Cantilenă".

Ov. Picco, M. Osoțeu, L. Dorneanu, Gr. Gusti, V. Stănilă, D. Budetti, D. Sade, Al. Crețan, Ingrid Munt, Ela Mia, C. Ouatu, Cr. Negrii, I. Domșa, L. Cioată, R.M. Klauss, Ariana, Cl. Cioba, C. Liești eanu, DNC, E. Cărare, Adrian F., Luminița, A. Lalescu, L. Pană, T. Stănilolu, S. Iușomur, Gh. Cristescu, R. Hutanu, L. Ungureanu, D. Maxim, M.V. Dumitrache, V. Axentoi, Marius, C. Roșu, E. Nicușor, Natalia G., D. Keneth, M. N. Celin, S. Popa, A. Burzac, O. Fesecu, E. Diradurian, E. Butue, Șt. Țigănaș, C. Cătușanu, E. Copăceanu, A. Ucsemeg, M. P. Gabricia, R. Bettechi, L. Steică, Mihai B., Sp. Florescu, C. Butnărașu. Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

LA RĂSĂRIT

În zori
Răstignit în iarbă
Cu pieptul ud
De respirația ta
Și de aburii pămîntului.
Eram muritorul.
Atîta doar.
Eram
Și scormoneam cu unghiile singerînd
Și căutam în pămîntul răscopt
Semințele din care
Răsare
Soarele.

OVIDIU CLANCA

E BINE

Mă gîndesc că-i bine
Să scuturi, așa ca mine
De prea puțină noapte
O plapumă de atlas roz
Și soarele apunînd
Prin casa ta
Să te lase
Putin gînditoare și tristă
Lustruind o oglindă.

NINA VODA

VALURI DE ALB

Era atît de frig încît vorbeam întruna
să te-nălzesc cu respirația mea albă
care-ți așezase un șal peste umeri
și cobora încet ca o pasăre caldă
tulpini singerau de seva tăioasă
și focul înghețat l-am rupt ca pe-o
creangă
atît de frig era și mă temeam
ca în sărut buzele să nu ți se spargă

de ce să ne *fluiteze* dacă valuri de alb
ne legănau uitați într-o bețe caldă... ?

VARUJAN VOSGANIAN

LUCRURILE

Lumina năpădește lucrurile
ca un mușchi indicînd
nordul vederii
— și-acela iluzoriu...
pentru a le vedea
așa cum sînt într-adevăr
ar trebui să dăm deoparte
poighița de lumină
de deasupra
crusta de adevăr lucios
care le face să pară
neverosimili de reale.
Să jupuim lucrurile
de orice sens
de orice logică
de orice nume chiar
să le lăsăm așa cum sînt
/ goale, nectoplite și absurde /
să se mai descurce
— măcar pentru o vreme —
Și singure.

IULIAN BOLDEA

CUMPĂNA

Cîmpiei suspendate la amiază
între orbita apelor și nori,
tăiș de-aripă fulgerînd în zbor
acele fire galbene retează.

Și-auzi prin țeava spicelor cum suie
în aszarca lespezii de lut
lumina lunii care a căzut
din noapte, în fiutini, ca o gutuie.

Cu toate ard fără de glas, pe rînd
doar lanțul, zornăind, se desfășoară
de pe grumazul vitei de povară
ce trage duhul zilei în pămînt.

IRACLIE BOGHERU

Despre patrie, despre dragoste

Cu calm, cu răbdare, cu atenție, Luciam Avramescu își rotunjește o operă poetică ce tinde să devină raft de bibliotecă. Și nu numai cantitativ. E un prolific, dar ceea ce frapează la el, delimitîndu-l de atîția colegi de generație, este construcția lirică întreprinsă cu mijloace arhitectonice care-i dau sens, unitate și perspectivă, volumele sale așezîndu-se asemenea unor pietre, de valori și de densități diferite, într-un mozaic șlefuit și ritmat, în care esențială e coerența întregului. Ultima sa carte, a treia din ciclul **„Nu cer iertare"**, apărută sub egida Editurii Eminescu, își are și ea locu-i vădit în această construcție. O aspră și robustă nevoie de certificare, de echilibru, de metodă conformată unei viziuni anterior dobîndite, nevoia de a descifra și compune o sintaxă lirică personală, care să-i ordoneze viguros înțelesurile și tumultul interior, mai evidentă aici ca în scrierile dinainte, îi conferă cărții și o strălucire autonomă, o tensiune și o ardență aparte.

Unora, Lucian Avramescu le apare ca un teribilist. Luîndu-te după titlurile cărților sale („Ei, aș ! spunea poetul" e unul dintre acestea) și după imaginile șocante și asociațiile îndrăznețe ce-i colorează versul, uneori debordante, succedîndu-se în amețitoare cascade de-a lungul paginilor, nu mai puțin după sensul polemic închis în ele, ești ispitit să-i întărești eticheta. Polemica poetului se poartă însă nu cu valorile „clasice" ale poeziei, la care se raportează nu doar o dată, aparent respingîndu-le, ci cu mausoleele și cu corbii lor. Poetul se vrea liber de orice constringeri, de orice zei tutelari, refuză să jure pe altceva decît pe viața care intră în el și-l cutreieră tumultuos : „deschide fereastra și cuvintele / vor intra din stradă / tăioase, vulcanice și rebele / colțuroase ca o piatră cu silabele sparte / sau chele // miroase-a murături aerul străzii, / o prospețime de pivniță fosgăitoare / te ia-n stăpînire / și această prospețime e viața / vie și mare". Se poate însă ușor observa că poetul ce vrea să-și „aeriseacă", după cum exclamă în aceeași bucată, „plămînii literari", prea expuși intoxicării livrești, e un livresc, dar în sensul fertil al cuvîntului. În fapt, Lucian Avramescu se vădește posesorul unei culturi poetice solide, însușită printr-un dialog tenace și rezolut, din care și-a dedus o personalitate, o atitudine, un stil.

Clavitura pe care se exersează poetul e amplă. Imaginile surprinzătoare, derutante, șocante, punînd bruște piedici lecturii, uneori de extremă sugestie, alteori doar amuzante, alternează cu cele în care, ca într-o pagină „clasică", prezidează o profundă subsumare a ornamentului liniilor de forță ale trăirii, o distilare superioară a trăirilor în cifrul figurărilor delicate, proaspete. Între cele mai frumoase bucăți sînt, pe această linie, cele dedicate patriei, văzută și ca o bazilică a datinei, dar și ca o mereu ideală proiecție a viitorului, ca o „frumoasă statuie a zilei de mîine", apropiată și depărtată ca și un veșnic pămînt al făgăduinței, cerînd închinătorilor lui efortul cunoașterii de tip inițiatic („care-și caută, asemeni izvoarelor subterane, drumul"). Poemele de dragoste, cele mai multe din carte, se circumscriu acelеiași viziuni, care lese deasupra efervescențelor spumos-juvenile ale limbajului și retrimis, cu semnătura definitivă.

Lucian Avramescu știe să rețină ferm, în chenarul paginii, starea lirică dar știe, în același timp, ca, atunci cînd această stare ajunge la maxima ei cristalizare, riscînd să se transforme într-un prea rece confort estetic, să spargă — fără să-și ceară, vorba lui, iertare ! — construcția, risipind-o în aschii și pulberi multicolore, ca și o lacrimă de cuarț. Poemele devin, în asemenea circumstanțe, panouri fragede de culoare, cu preț strict decorativ, deși, în sultă, ele transcriu un geamăt surd, ca un efect serial de muzică.

Lucian Avramescu e un poet care s-a căutat atent pe sine și care, credem, s-a găsit.

ILIE PURCARU ■

La Opera Română

● Anne Marie Vretos în Odetta-Odillia și Ștefan Bănică în Siegfried din **Lacul lebedelor** de vineri 12 mai (ora 18), alături de Tiberiu Almosnino (Rotbart) și Gheorghe Angheluș (Bufonul). La pupitru Lucian Anca.

● Din operele lui Verdi, sîmbătă 24 mai (ora 18) — **Trubadurul.** Interpretează : Emil Iurașcu, Victoria Bezetti, Lucia Cicoară-Drăgan, Florin Farcaș. Dirijor Constantin Petrovici.

● Gabriel Opincaru și Mihaela Tigănuș sînt protagoniștii din baletul **Petrică și lupul** de Serghei Prokofiev ; în feeria coregrafică **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra apar Gheorghe Angheluș, Mihaela Tigănuș și Doina Acsinte. Un matineu (duminică 25 mai, ora 18) adresat copiilor.

● Duminică seara, la ora 18, **Traviata** cu Silvia Voinea (Violetta), Florin Diaconescu (Alfredo) și Lucian Marinescu (Germont). Dirijează Constantin Petrovici.

● Luni 26 mai, la ora 18, un **Spectacol extraordinar Iulia Buciuceanu** cuprinzînd fragmente din operele **Aida** și **Carmen** precum și un bogat program de arii. Mezzosoprana Iulia Buciuceanu va beneficia de concursul unui grup de prim-soliști ai Operei bucureștene : Valentin Teodorian, Elena Dima, Lucia Becar, Gerda Radler-Anca, Elena Simionescu, Constantin Ene, Pompei Hărășteanu, Dan Zancu. În spectacol notăm și participarea actriței Tamara Buciuceanu-Botez. Dirijează Carol Litvin și Paul Popescu.

● Marți 27 mai, ora 18, **Bal mascat** de Verdi. În distribuție: Constantin Ene, Lucian Marinescu, Monica Teodorescu, Lucia Cicoară, Gerda Radler, Nicolae Constantinescu, Valentin Loghin, Ion Grigorescu, Cristian Mihăilescu, Iuliu Truția. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu, miercuri 28 mai (ora 18) — **Povestirile lui Hoffmann** cu Elconora Enăchescu (Olimpia), Elvira Cirje (Giulietta), Liliana Ciobanu (Antonia), Mihaela Agachi (Niklaus), Adina Iurașcu (O voce), Ionel Voineag (Hoffmann), Pompei Hărășteanu — Dan Zancu (Lindorf etc.), Cristian Mihăilescu (Andreas etc.), Cornelu Fănățeanu (Spalanzani), Adrian Ștefănescu (Crespel), Ștefan Teodorescu (Luther), Nicolae Bratu (Nathanael), Alexandru Moisiuc (Hermann), Ion Grigorescu (Schlemihl).

● În cadrul „Primăverii culturale bucureștene", joi 29 mai, la ora 18, Opera Română prezintă un spectacol sub titlul generic **Seară românească de balet.** În partea I figurează o serie de miniaturi coregrafice pe muzică de Vasile Jianu și Mircea Chiriac, un **pas de deux** din baletul **Primăvara** de Cornel Trăilescu și **Rapsodia Română nr. 1** de George Enescu. Partea a doua a **Serii românești** cuprinde premiera baletului **Curtea veche** de Mihail Jora. Punerea în scenă și coregrafia aparțin artistei emerite Alexa Mezincescu, scenografia este semnată de pictorița Adriana Urmuzescu, iar conducerea muzicală este asigurată de dirijorul Carol Litvin. Nădăjduim că atît muzica lui Jora, cît și noutatea punerii în scenă sau aceea a interpretării (Eugenia Cotovelea, Roxana Cursaru, Andreea Mezaroș, Leda Popescu, Nicolae Deneș, Gabriel Opincaru, Tiberiu Almosnino, Mihai Spiridonescu) vor incinta.

---

subtire și atît de stearsă, încît nu se mai putea repara nimic.

— N-aș prea zice că mi-ați răspuns la întrebare, dar se vede treaba că vă obsedează acea continuă refacere a imaginii poetice. Cum se face însă că v-ați instăpînit de foarte multă vreme într-o formă clasică a versului, cînd alți poeți din generația dumneavoastră mai cochetează, ca să zic așa, și cu versul liber ?

— Modernă în liniile ei de trăire temerar-modernă în liniile ei de cuget și simțire, dacă nu poezia mea, măcar a unor confrați ai mei de cumpănire și armonie între frumos, nu prea e prizată și nici măcar amintită de unii cu toate că, dincolo de ritmurile spumoase (și frumoase !) ale altei maniere poetice, există totuși și frumosul ca silnicie pe verb și ca înaltă suferință. De fapt, stilul e omul. Există temperamente lirice. Convertirea mea de la linia **Goga, Cotrus, Beniuc** la cea a armoniilor neoclasice corespunde, cred, unui temperament și unei formații culturale. Îndreptarea conștiinței mele artistice spre poezia clasică latină (spre cea elegiacă, mai ales) poate fi privită și după principiul vaselor comunicante. „Cea mai frumoasă lună e în lac" este în acest sens, pentru ultima mea antologie — vedeți că vă răspund, totuși ?! —, exaltarea idealului clasic, dar și un fel de oglindire indirectă, prin derivare, în genul unui joc secund, cum remarca cu finețe Tudor Cristea.

— Prin poezie, prin exercitarea zilnică a acestui inefabil mod de-a cunoaște lumea, de-a intra în posesia marilor ei frumuseți, v-ați apropiat de marea literatură latină din care ați tradus numeroase poeme. Adesori în poezia dumneavoastră faceți trimiteri la această superbă poezie ce v-a cotropit sufletește. Ați tradus, însă, și din lirica elină, din cea canadiană, dar de expresie franceză. Ați tradus, ciudat, chiar și din mai vechea sau mai noua poezie vietnameză. Ce ați dobîndit, pentru poezia dumneavoastră, din aceste contacte lirice ?

— Am tradus din latineste și voi continua. Am și predat unor reviste traducerea unor poeme mai extinse din Ovidiu. Am tradus din elină, cu Dimos Rendis, și visez continuarea poeziei grecești, cu traducerea școlii alexandrine și apoi bizantine. Sînt pe cale de-a încheia, într-un an de zile, o scurtă antologie a poeziei franceze de la origini și pînă astăzi, pentru uzul general, fără pretenții de întindere și selecțiuni severe. Ea va cuprinde, în genere, poemele cele mai vestite și mai ales „antologice" cu care ne-am făurit cultura și ne-am încălzit tinerețea. Cît despre poezia vietnameză, cum și despre cea chineză, ele corespund viselor noastre orientaliste din adolescență și tinețe, dar de data aceasta pe coordonatele culturii. Am mai tradus, și încă mult, din poezia maghiară.

— Ați călătorit mult în lume, în Vietnam și în China, de unde și acele traduceri. Dar ați călătorit mult și în țara noastră, de unde și numeroasele reportaje cu care păstrați contactul cu lumea ziariștilor. Adică ați bătut țara în lung și-n lat. Credem că un anume loc v-a fascinat în mod deosebit. Care este acest loc ?

— Nu m-am gîndit niciodată dacă un anumit loc din țară m-a marcat mai profund și mai aparte. Prin sentimentalism și convenientă, acel loc este, de obicei, chiar vatra natală. Și totuși, odată pusă întrebarea, am scotocit prin geografia mea sentimentală, mai cu seamă că am pe masa de lucru manuscrisul viitoarei mele cărți de reportaje care se vrea o replică socialistă la România pitorească deci un fel de nouă Românie pitorească. Ispitit, deci, de întrebare, cred că locul e drumul care pleacă din Vașcău spre Brad și apoi spre Deva. Drumul pornește de sub coastele munteului Moma-Codru așezat pe mari zăcăminte de marmură policromă, apoi trece prin două sate cu olărit străvechi, Cărpinat și Crișcior, urcînd Dealul Mare prin măgura cu cireși a satului Groși, spre Hălmaj, ca apoi, la ieșirea din Baia de Criș, să îngenuncheze, cu toate drumurile țării în ființă-l, la mormîntul lui Avram Iancu. Mormîntul e privegheat de gorunul erou, gorunul sub care își adunase încă Horia ostirea. Să nu se năruie, putred, de bătrînețe, trupul gorunului a fost cuprins într-o puternică platoșă de beton. Și iată că, printr-un miracol, din bătrînețea betonată a gorunului, o creangă puternică înverzește și înflorește an de an, ca dintr-o sevă binecuvîntată. Pentru noi, cei din Apuseni, gorunul lui Horia și Iancu are simbol de templu. Acesta ar fi locul — acesta este, fără îndoială — în care flinta mea și poezia mea intră în rezonanță totală cu marele cîntec al patriei.

— Vreți să-mi arătați mîinile ?

— Cu plăcere, știți să ghiciți ?

— Nu, dar am citit undeva că un chirurg trebuie să aibă mîini de pianist, fine, grațioase. Așa-i ?

— Să nu vă supărați, dar ori nu vă amintiți bine, ori ați citit o prostie. Un chirurg trebuie să aibă mîini de chirurg, atît. Restul e poezie.

— Și cum sînt mîinile lui ?

— Abile, puternice și, tocmai pentru a fi în formă, muncite, antrenate. N-am pretenția că spun vreo noutate, dar cînd încep să-ți tremure mîinile, ești gata ca chirurg. Sfîrșitul e acolo sau, în cel mai fericit caz, pe-aproape. La fel e și cu ochii, trebuie să te ții.

— Dumneavoastră cum le antrenați ?

— În tinerețe, am făcut mult sport, schi, tenis, înot, de toate. Treceam Dunărea, pe malul căreia am copilărit, cît ai zice pește. Treptat însă, am renunțat și, de cînd am casa de la Homoriciu, îmi mențin tonusul lucrînd pămîntul și pomii. Sap, ud, plivesc, tai. Îmi întreții manualitatea, care e obligatorie în meseria mea.

— Adică nu e nevoie și de talent ?

— Capul conduce mîna, e adevărat, dar și mîna joacă, în chirurgie, un rol de seamă. Dacă o ai, e bine, o poți șlefui. Dacă n-o ai, e mai greu, poate chiar imposibil. Un chirurg despre care se zice, poate că ați auzit expresia, că are două mîini stîngi, nu-i ce trebuie. E cîrpaci.

— Asta se vede repede ?

— Eu mă lămuresc după două, trei luni, pînă se duc ceaiurile. După aceea începe să-mi fie clar dacă tînărul care se vrea chirurg va ajunge să fie unul de ispravă. El, ca să rezum, trebuie să știe carte și, totodată, să fie îndemînatic.

— Dumneavoastră ați fost ?

— Da, cred că da. Am avut talent la orice lucru manual. Am dat la rindea, am tăiat cu fierăstrăul, ba am pus și pingele.

— Dacă n-ați fi devenit medic, ce-ați fi putut deveni ?

— Un bun meseriaș. Ai mei, însă, au vrut să mă facă inginer.

— Cum așa ?

— Am terminat liceul la „Sfîntu Sava", în 1936. S-a întîmplat ca, în ultimii ani, să locuiesc pe Bulevardul Cuza, fiind vecin cu „Gazeta matematică", găzduită pe atunci în Griviței, la numărul 158. Apoi m-am mutat chiar în bloc cu „Gazeta" și, împrietenindu-mă cu cei de acolo, secretar era Zapan, am ajuns un fel de bibliotecar. Viitorul meu era ca și trasat : pe el scria : inginer ! Totul pînă într-o zi.

— Cînd ?

— M-a dus careva să văd Școala politehnică, în Polizu. M-a dezamăgit.

— De ce ?

— Băncile Politehnicii semănau leit cu cele de la „Sfîntu Sava" și asta nu mi-a produs nici o impresie. M-a înspăimîntat gîndul că nu voi face decît să schimb o școală cu alta, o uniformă cu alta, iar eu doream altceva.

— Ce ?

— Să visez.

— Și ? Medicina v-a îngăduit să visați mai mult ?

— Nici vorbă, ea mi-a scos în cale o muncă titanică la care, după ce am ezitat o vreme, m-am înhămat ca un pălmaș. Înțelegeți-mă, eram foarte tînăr, ce știam eu, la 17 ani, despre viață ? !

— Acum ce știți ?

— Că numai muncind poți urca. Că prima condiție a victoriei este sacrificiul.

— Frumos spus, dar nu vă aparține ! E...

— Galsworthy, așa-i, dar cită dreptate în cît de puține cuvinte ! Ca student, mi-am alcătuit un plan, pe care nu l-am trădat niciodată. Aș îndrăzni chiar mai mult : nimic din ce-am făcut n-a fost și, vreau să cred, nu e întîmplător. Am urmărit să fiu, în meseria pe care mi-am ales-o, cel mai bun, ferindu-mă de isprăvi și de orori. Poate că n-am izbutit totdeauna, dar am măcar scuza de a fi încercat.

— Asta vă obosește ?

— Obosește, uneori, și vreodată ?

— Da.

— Poate, dar satisfacțiile pe care ți le oferă o muncă împlinită sînt fără egal. Știți ce fac cînd ies dintr-o operație care mi-a reușit ?

— Vă scoateți masca și mănușile, nu ?

— Cînt. Mă comport adică și azi, la 69 de ani, ca un puști. Melodia aceea, de regulă intonată fals, e semnul victoriei. Cît de mică, o victorie tot asta rămîne. O victorie.

— Ce vă place să cîntați ?

— Fredonez ce apuc, dar cel mai adesea începutul concertului de vioară de Beethoven. Singurul dealtfel pe care marele compozitor l-a scris pentru instrumentul acesta, în care am cîntat și eu cîndva. Îl iubesc pe Beethoven, dar îl și urăsc pentru zgîrcenia de a nu fi compus mai mult pentru vioară ! Cunosc fiecare frază a concertului respectiv, care durează cît de la mine de-acasă, din București, pînă la Homoriciu.

— Apropo : sînteți meloman ?

— Îmi merge la suflet muzica bună. Mi-a parvenit de curînd „Lacul lebedelor", cu Gheorghe Zamfir la nai. Te duce parcă în altă lume, te tulbură.

— De la cine ați învățat dumneavoastră să operați ?

— Primii pe care i-am văzut au fost Cristide, care era medic primar la „Brâncovenesc", și Făgărășanu, profesorul de mai tîrziu, pe atunci secundar. Primul opera cu o viteză nemaipomenită, abia dacă-l puteai urmări, celălalt cu o eleganță divină. Deși încă tatonam, mi-am dat seama că adevărul trebuie să fie la mijloc, ca totdeauna, nu-i așa ? Îmi mai aduc aminte, referitor la Făgărășanu, de cursurile lui de anatomie topografică. Umplea o tablă întreagă cu desene colorate, avea o redutabilă colecție de crete, iar acestea erau parcă mai corecte decît în atlas ! I-am mai avut profesori pe Rainer, pe Litarczek, bătrînul, pe Niculescu, pe Nițescu, am fost extern și intern la Vereanu, la Lupu etc., dar cei care au marcat, în mod fundamental, formarea mea au fost 3 șefi de secție : Amza Jianu, Hortolomei și Burghele. Cei dinții era chirurg, Hortolomei era și urolog, din stagiul lui de internat am trecut la urologie, iar Burghele era mai ales urolog.

— Înainte de a intra în amănunte, ce e urologia ?

— O supraspecializare a chirurgiei, mai pretențioasă chiar decît domeniul tutelar. O să mă întrebați de ce.

— Da.

— Pentru că rinichii sînt organe vitale.

— Adică ?

— Fără ei se moare deși, fiți atent la ce urmează, omul are cam de 4 ori mai mult parenchim renal decît îi e necesar.

— Ce spuneți !

— Numai și o jumătate de rinichi normal poate asigura viața.

— Se poate însă trăi, dacă nu greșesc, și fără nici un rinichi.

— Numai în condițiile dializei extracorporeale. Se mai practică și transplantul, cu organe recoltate imediat după moartea biologică, numai că, la noi, nu există nici mentalitatea, nici legislația necesare unei astfel de intervenții. Încercările de pînă acum, cu rinichi așa-zis viu, mai degrabă au dezluzionat.

— Poate cu altă ocazie vom discuta mai în detaliu despre transplant, acum v-aș întreba altceva : dintre maeștrii dumneavoastră, care v-a fost cel mai apropiat ?

— Toți și nici unul. Burghele era mai deschis, pe cînd Amza Jianu și Hortolomei lăsau mai greu bisturiul altora. Nu-i vorbă că nici nu se opera pe atunci cu frecvența de azi. Ei făceau, în mod obișnuit, 3—4 operații pe zi, noi ajungem, la „Panduri", și la 14—15, fireste în mai multe săli simultan.

— Era lumea mai puțin bolnavă ?

— Nu, Capitala avea, pe vremea tinereții mele, de 4—5 ori mai puțini locuitori decît azi. În plus, neexistînd actuala dotare tehnică, unele afecțiuni erau dificil de abordat. Puțini se încumetau.

— Am înțeles. Suportați, o întrebare banală ?

— Cum de nu, de-o oră ce altceva fac ?!

— Vă mulțumesc. Cînd, la ce vîrstă ajunge un chirurg să știe totul ?

— Niciodată.

— Poftim ?!

— Eu am ajuns stăpîn pe mine după 50 de ani, dar n-am încetat să citesc, să caut. Nu sînt puține situațiile cînd, înaintea unei operații grele, neobișnuite, petrec un ceas, două în bibliotecă. Revăd, de regulă, tratatul de anatomie topografică Testut—Jacob și o carte, dacă nu mai multe, de tehnică, îndeobște cea a lui Quenlu. Un cancer, renal, de pildă, trebuie atacat pe cale transperitoneală, e o tehnică pe stînga și o alta pe dreapta, iar tu, care ai în mînă o viață, n-ai voie să greșești. Trebuie să mergi totdeauna la sigur. De drumul cel mai drept. Poate că asta e și una din explicațiile reușitei : să fii profesor și să te consideri, pînă la sfîrșit, tot ucenic, învățăcel. Să ai sfiiciunea c-o iei mereu de la capăt, cu modestie, cu candoare.

— Atîta lipsă de orgoliu ?!

— De ce vă mirați ? Valorează ceva cît o viață ?

— Dumneavoastră cum operați ? Repede ? Încet ?

— În sală e ca la cursele de automobil pe circuit unde, ca să cîștigi, trebuie să ei o curbă cu 175 la oră. O iei cu 176, intri în parapet, te sfarmi. O iei cu 174, pierzi. Am deprins de la Hortolomei că, în afara deschiderii și a închiderii plăgii, ritmul operației trebuie respectat cu sfințenie. Nici nu trebuie să te grăbești, dar nici să trenezi. Ideal e ca în sală să nu existe timp, să dispară. Rămîn echipa operatorie și bolnavul, pentru salvarea căruia se poartă o bătălie extraordinară. Înțelegerea e fantastică pentru că miza e fantastică.

— De ce fumați așa mult ?

— Cînd mă vedea, profesorul Lupu, care era un înverșunat dușman al țigării, mă izbea cu bastonul de mă înfingeam ! Îi promiteam mereu că-mă las. După atîta încordare, un cancer sau o plastie țin și 5 ceasuri, credeam că, asta e greșeala pe care o facem atîția, o țigare mă eliberează, mă deconectează.

— Cum se descarcă cellalți ?

— Depinde de temperament : unii înjură de mama focului, dar fără răutate, alții aruncă prin sală cu instrumentele. Amza Jianu l-a străpuns cu o pensă bratul unei asistente și a fost la un pas de proces. A împăcat-o avansînd-o, făcînd-o supraveghetoare. Numai Hortolomei și Făgărășanu erau, în sală, senini. Parcă nici nu operau, parcă oficiau.

— E adevărat că profesorul Lupu nu apela decît rareori, în cazuri extreme, la anaize ?

— Mare anatomist, se baza mult pe simțul clinic. Punea mîna pe ficat și, ca un prestidigitator, descria leziunile pe care, ulterior, le evidențiau probele de laborator ! Ca și el, păstrînd proporțiile, și eu termin cu analizele. Abia după ce am cercetat bolnavul, recurg la laborator și numai cînd e nevoie.

— Nu-i totdeauna nevoie ?

— Fără să fiu împotriva tehnicii, care a invadat, chiar cotropit medicina de azi, am și unele rezerve. Poate că sînt de modă veche, accept, dar rămîn la convingerea că, înaintea oricărui aparat, fie el cît de sofisticat, tot medicul e cel care decide. La el e cheia, în știința lui, în capacitatea lui de a discerne clinic. La noi, din păcate, cîștigă tot mai mult teren un obicei prost : e nevoie, nu e nevoie, îl trimiți pe bolnav la cele mai moderne explorări ! O asemenea atitudine denotă, să-mi fie cu iertare, o frică de răspundere, dar e încă mai păgubitoare. Încărcînd costurile. Grație partidului și statului, medicina noastră actuală deține o bază materială consistentă, dar e datoria corpului medical s-o folosească într-un mod cît mai eficient. Cînd trebuie, trebuie, dar cînd nu, irosești timp bani și, gîndiți-vă și la acest aspect, îl stresezi pe bolnav inutil. Apărarea celor vinovați e mereu aceasi : a vrut familia ! De parcă în spital familia ar hotări !

— Ca să vă cred, dați-mi un exemplu.

— Văd negru înaintea ochilor cînd mi se prezintă o renoscintigramă perfectă. Curată ca lacrima.

— De ce ? Înseamnă că omul e sănătos, mă rog, că n-are nimic la rinichi.

— Firește, dar cel care l-a consultat nu putea realiza asta congres, la Viena, și m-am bucurat să-l văd activ, interesat. Cînd îi privesc, îmi fac socoteala că, la ceasul pensiei, pot pleca liniștit, cu cugetul împăcat : am lăsat ceva în urmă. Ștafeta e pe mîini bune.

— Toți aceștia au operat cînd au vrut și ce au vrut ?

— Ferească sfîntul ! Scara chirurgiei nu se urcă în fugă, ci treaptă cu treaptă. Nu i-am ținut de mînă, dar nici nu i-am scăpat din mînă ! În meseria asta, cea mai frumoasă de pe pămînt, e ca la haltere : adaugi o greutate numai după ce-i fost în stare s-o ridici pe cea anterioară. Etapele sînt necesare și obligatorii.

— Tovarășe profesor Neagu, cum stați cu timpul liber ?

— Acum mai bine, căci are cine mă înlocui în spital. Vreo 10 ani însă, n-am ieșit din București și n-am avut vreo zi de concediu. Veneam la 7 și plecam la 21. În prezent, îmi mai iau, după prînz, 3—4 ore libere.

— Dormiți ?

— Fix 45 de minute, de poți potrivi ceasul după mine. Pe vremuri, ațipeam și în tramvai, în 1 sau în 19, cu care mergeam de lîngă Abator, unde locuiam, pe strada Foișor, pînă la „Filantropia". Acum nu mai pot, toată ziua la volan, treburi pînă peste cap, agitație.

— Vă place să conduceți ?

— Da, far nevastă-mea susține că am chiar mania vitezei.

— Așa exagerează femeile !

— Știe ea ce știe : am adunat 3 ștampile de radar ! Cei mai mic dintre nepoți, pe care îl cheamă tot Valentin, aproape că rîde de mine, zicînd că sînt vitezist pentru că țin cu Steaua !

— Și țineți ?

— Da, cît e de alci, din „Panduri", pînă la „Ghencea" ?

— Din cîte cunosc, sînteți născut în Moldova, lîngă Vaslui !

— Întîmplarea a făcut să mă nasc acolo, unde părinții mei, amîndoi învățători, se refugiaseră în timpul primului război mondial. La venerabila vîrstă de două luni, am plecat din București și nu m-am mai întors niciodată. Știu doar că acolo e o gară arătoasă ! De aceea mă și consider, după părinți, talomițean.

— Să nu uit : l-ați revăzut pe doctorul Bumbu la Viena, cu ce prilej vă găsește dumneavoastră acolo ?

— Am prezentat, în premieră mondială, ecografia și limfografia în culori, pentru tumorile renale, lucrare întocmită împreună cu doctorul Tiberiu Pop, șeful unității noastre de medicină nucleară. Inutil să vă spun că prioritatea românească a suscitat o atenție deosebită.

— Tovarășe profesor, am aflat, sper, cine sînteți, dar m-ar interesa să știu și cine ați vrut să fiți. Se poate ?

— Mă mulțumesc cu mine însumi. Uneori, îmi sînt chiar prea mult !

— Totuși...

— Aș fi dorit să fiu detectiv, criminalist, ceva în acest sens.

— Nu cumva citiți prea multe romane polițiste ?

— Mi se par un lucru foarte serios, pentru că ele dezvoltă gîndirea, raționamentul. Cînd ajung la jumătatea unei cărți, o închid și caut să-mi imaginez ce va urma. Fac tot felul de conexiuni, de supoziții și așa mai departe. Scriu pe contracopertă numele vinovatului și reiau lectura.

— Și nimeriți vreodată ?

— Fără să mă laud, de cele mai multe ori.

— Cu spiritul dumneavoastră de anticipație, ce întrebare urmează să vă pun ?

— Cum de amîndoi băieții mei, Mihai și Ștefan, sînt medici.

— Nu. Mai aveți, și azi, emoții cînd intrați într-o operație ?

— De fiecare dată. Pentru că, fiind, o agresiune asupra organismului, orice operație are și o doză de risc, cît de mică. E și motivul pentru care nu pun indicații operatorii decît cînd n-am altă soluție. Poate că așta e și cel mai important lucru pe care l-am învățat într-o viață de om petrecută cu bisturiul în mînă : să-mi respect semenii. Să lupt pentru sănătatea lor, să nu dezarmez niciodată, să am răbdare. Cu toți și cu fiecare în parte. Cu cei bolnavi, cu familiile lor, cu mine însumi.

— Cu asta am terminat : viața trebuie trăită sau explicată ?

— Modul în care o trăiești, cît mai demn, cît mai pasionat pentru ce faci, e și cea dintîi explicație. Dacă nu chiar singura.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Valentin Neagu : n. 2 noiembrie 1917, Buhăești, Vaslui ; profesor doctor docent, directorul Spitalului clinic „Panduri" ; membru în numeroase foruri științifice românești și străine, între care delegat național în Societatea internațională de urologie ; autor de cărți, manuale, tratate ; brevete de invenție ; ordine și medalii.

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

„Sînt supărat pe Beethoven că n-a scris decît un concert pentru vioară"

O zi într-o uzină agricolă

„Avem ședință, reveniți peste 15 minute!"

De cite ori am fost la Timișoara nu am putut să-l întîlnesc pe Florentin Cârpanu. Era la București sau la Beregsău, una din cele 75 de unități, care la un loc fac COMTIM ; era într-o ședință de 15 minute (specifică locului) sau într-un schimb de experiență cu sute de specialiști (iarăși specific locului).

Tine-te, dacă poți, după un om care e ca argintul viu !

Nici astăzi nu erau semne că voi avea mai mult noroc. La telefonul său, o voce, obișnuită cu ziariștii, îmi spune, fără nuanțe : „Oricine din combinat vă poate da relațiile dorite !".

Mulțumesc și închid. E ca și cînd căutîndu-l pe interpretul principal, dintr-o piesă, mi se oferă „șansa" să fac cunoștință cu dublura lui, care poate încă n-a debutat. Cînd mă socoteam un reporter începător, care se întoarce cu mîinile goale acasă, îmi apare în cale un om cărunt, cu fața și ochii tineri, cu privirea deschisă, care e îmbrățișat de un băiat frumos.

Urmăresc scena, ca pe un fapt divers, pînă aud :

— Tată, alerg după tine de dimineață !

— Ce vrei, tinere oftalmolog, cel din familia Cârpanu se caută unul pe altul.

Îi las să schimbe cîteva vorbe de familie și intru direct în subiect. Îi cer scuze, pe această cale, tînărului oftalmolog pentru avalanșa de cuvinte cu care l-am înconjurat pe tatăl său.

— De ce eu?, mă întreabă omul cărunt.

— Pentru că **experiența Cârpanu** nu e oarecare, pentru că aveți beneficii în fiecare zi de un milion, ceea ce nu este chiar o glumă, pentru că...

— Nici un alt pentru că, poftiți !

Este ora 12 și, la interfon, statul major al combinatului, de trei ori Erou al Muncii Socialiste, e într-una din obișnuitele ședințe de 15 minute. Toți șefii celor 75 de unități anunță ce nevoi sînt pentru ziua următoare : lucernă, benzină, tracdeconducte pentru alimentarea cu apă potabilă.

Un singur mecanic zootehnist, formulă nouă obținută prin combinarea a două meserii, îngrijește 10 000 de animale, semn indubitabil cît de adînc a pătruns aici industrializarea.

Nu pot să reții tot ce aflu, ce aud, și transcriu aproape ca într-un proces-verbal... Oamenii care nu prețuiesc ordinea la ei acasă nu-l cunosc valoarea nici la locul de muncă... Primul lucru la noi e disciplina, cui nu i-a intrat în cap, și în sînge, nu rezistă aici mai mult de o săptămînă... Toți cei care lucrează la COMTIM (o citez pe Rodica Govăsănțean, șefa programului de selecție al animalelor pe combinat, are în jur de 30 de ani) ar putea fi numiți doctori în științe, fără să-și dea doctoratul... La fiecare jumătate de an, obligatoriu, fermentează ceva nou, se produce o schimbare, pentru că altfel „neastîmpăratul", „dar maturul, director se supără...

— Ce, nu mai gîndiți ?

COMTIM-ul are o independență de mișcare cîștigată de pe urma sectorului mecano-energetic și a antreprizei de construcții. Totul se face în regie proprie, de la proiecte, pînă la execuție.

Centrul de calcul de la Pădureni a devenit prin noutate creierul electronic, folosit mai ales în programele de selecție, pentru îmbogățirea materialului biologic. Dintr-o mie de capete de animale computerul de performanță trebuie să aleagă, operativ, primele 10. Zis și făcut ! Se introduc cartelele, se scot informațiile.

Sînt inventariate animale, arbore genealogic, descendență, boli, comportament, dacă sînt prietenoase sau nervoase, cît mănîncă și, mai ales, în cît timp atîrnă greu la cîntar.

Viteza de creștere și de îngrășare este temă de gîndire economică.

V-am introdus, sumar, cred, în atmosferă și pentru dv. a dispărut, dacă a existat cumva, părerea că poate tovarășul Cârpanu are dreptate. De ce ei ? De ce ei ?

Pentru că, oricît îi displace acest „pentru că" tovarășului director, succesul este muncit, ca oriunde în țară. Locul de frunte, în oricare profesie, este acoperit cu multă „sudoare" intelectuală, cu multe nopți albe, cu clipe cînd îți vine să lași baltă totul, apoi, mai încăpățînat, mai pus pe „fapte mari" iei iar totul de unde a fost lăsat.

Părăsesc mica lor ședință operativă, care durează de 15 minute. Nu se admit nici întîrzieri de 1 minut, dar nici depășiri de timp. Plec impresionată de seriozitatea lucrului dar și de aspectul încăperii. Nu seamănă cu nimic din ceea ce am văzut eu pînă acum în agricultură, în zootehnie. Mobilă elegantă, nici un fir de praf, pe pereți tablouri, care au fost alese din galerii de pictură. În fața mea, pe pînză, în culori de un bleu pal, un țăran ține în brațe o pîine mare, albă, învelită într-un ștergar românesc. Alături o pușculiță pe care e scris COMTIM ; gîndul pentru un loc care dau lucrătorilor de aici într-adevăr o pîine „albă". Un zootehnist, cu nume și bărnicie, ajunge la 6 000 lei pe lună. Comparațiile nu mă părăsesc. Îmi vine în minte țăranul lui Băncilă, băituit, pe un cîmp uscat. Însemnări nesentimentale ? Așa aș vrea să rămînă aceste rînduri, dar nu indiferente. Oamenii de aici se scutură de indiferență ca de o molimă.

Eroul Muncii Socialiste, inginerul Florentin Cârpanu, este anunțat, prin stație, că toate vaccinurile și serurile sînt pregătite în cantitatea dorită.

— Le aduceți de la București?

— De mult ni le fabricăm singuri. Avem colectivul nostru de laborator, care asigură tot ce avem nevoie. Cercetarea științifică nu ne mai dă nici o bătaie de cap.

— Fără bătaie de cap, minunat ! ?

— A fost destulă pînă s-a pus pe roate compartimentul respectiv, după aceea funcționează ireproșabil. Nici nu s-ar putea admite o greșeală, este vorba de viață, sigur la o altă scară decît la om, dar e o pierdere economică.

— Toate cadrele de conducere au pînă la 35 de ani, cu excepția mea.

Sînt într-adevăr buni, sau n-ați avut de ales ?

— Buni, fără discuție. Mi se reprezează uneori, chiar de către tineri, că după vîrsta de 40 de ani sînt trecuți în „rezervă". Nu este așa, dar găsesc o bucurie deosebită, și un răspuns pe măsură, acordînd încredere începătorilor. Absolvenții, oamenii care se formează, care se adaptează modului de gîndire și de acțiune COMTIM foarte rar m-au dezamăgit. Alegerea mea se oprește întotdeauna la vîrfurile cap de serii. Tinerii sînt viguroși în idei și nu se tem de consecințele, nedorite, ale unei fapte de muncă mai îndrăznețe. Cunosc destui specialiști care nu iau o măsură vitală pentru că se tem : „aoleu, dacă nu e bine, dacă sînt schimbat ?" Cu teamă, fără a-ți asuma un risc calculat, nu poți fi un șef de colectiv care să fie urmat.

— Este mult mai greu, cred eu, de lucrat cu un specialist. Îmi pui pe debita generalități, el prinde imediat orice fisură din cunoștințele superiorului ierarhic.

— Fără îndoială, dacă nu ești bine pregătit, dacă nu știi mai mult decît pretinzi, aici se ajunge... Gradul de tehnicitate la noi este foarte ridicat, putem vorbi încă de industrie. De aceea am cerut și reușit o specializare îngustă. Să mă înțelegeți bine. De exemplu, avem nevoie de un mare specialist în producția vegetală, iar acel om nu trebuie să fie cunoscător și în furaje combinate. În ceea ce el profesează trebuie să stăpînească perfect totul. Nu admit evazivul, să vedem, să mai căutăm. Ceea ce știm... știm, ceea ce vrem să aflăm... căutăm. Cei care știu de toate nu știu aproape nimic profund.

— Strategia de ansamblu cine o asigură ?

— Tinerii și cu mine. Este cel mai greu să pui, cap la cap, pe toate cele mărunte, ca să iasă finalul, producția în gîndirea economică cea mai eficientă.

— Ziua și milionul !

— Trebuie foarte multă trăminare și, revin, gîndire economică. Degeaba ne credem noi specialiști imbatabili, avem planuri mari, vorbim frumos, chiar convingător în ședințe dacă nu trăim economic. Noi am avut în permanență o foarte bună situație financiară. N-am investit un leu fără să avem un cîștig. Nici amatorii nu se mai apucă astăzi de o treabă dacă merg în pierdere. Și totuși sînt unii care pun un leu și pierd doi.

— V-ați dezvoltat mai mult decît ați avut, n-ați tras din împrumuturi ?

— Totdeauna am avut bani în cont și am primit dobînzi importante pentru COMTIM.

— Produceți continuu experiență. O adunați într-o carte și pentru alții ?

— N-am avut timp decît să dobîndim experiență. Avem niște notițe de unde am pornit, sînt printr-un sertar...

— Sînt consultate de colegii dv. din țară ?

— Nu, nu, dar ei au fost la noi în schimb de experiență și noi la ei. La apropiatul Congres al țărănimii vom anunța că în cinci luni am realizat 50 la sută din planul anual.

— Veți încheia anul cu două luni înainte ?

— Dacă vom fi în stare să ne păstrăm ritmul vom face cincinalul în patru ani și jumătate.

Cuprinderea COMTIM-ului nu ar fi fost posibilă decît dacă mi-aș fi programat cîteva zile. Timpul și experiența sînt concentrate în 45 de minute, pentru că Florentin Cârpanu are întotdeauna pregătit un film documentar, semnat de Erich Nussbaum, de la studiourile cinematografice „Alexandru Sahia". Cu puterea peliculei, cu ochiul ei fără egal, în întunericul sălii de proiecție, am cu claritate semnificația uriașei averi a combinatului. Cîmpuri întinse de mii și mii de hectare, care se transformă în hrană pentru animale ; silozuri, hambare ; mii și mii de animale, grupate pe vîrste, pe destinații; abatoare și mari congelatoare, la vederea cărora simți că te apropii de Polul Nord ; tehnica îngrijirii lor apare ca o artă. Nu mă mai mir să văd cum animalele fac duș. Cercetarea se efectuează ca în orice mare centru științific, specii noi și rare întregesc căutările. Veterinarii n-au o viață prea dulce, nu stau o secundă într-o zi de lucru. Secvență după secvență demonstrează că grija pentru munca omului este în prim plan, construcții impunătoare, condiții de lucru excelente. Halatul alb, purtat de toată lumea, e imaculat. Oamenii combinatului vin și pleacă la ore fixe, întotdeauna cu cursele lor, după programul de lucru din orice fabrică.

Momentele de neuitat, cînd COMTIM-ul a primit de trei ori înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste, sînt prezente în imagini, ca un corolar al muncii. Citesc în ochii oamenilor bucurie, mîndrie, o imensă satisfacție. Simt, ceea ce nu văd direct acolo pe peliculă, dar am fost pregătită de toate cele 45 de minute pentru această stare sufletească, simt cîte o lacrimă, bine ascunsă, care își face loc pe cîte un obraz ars de soare, simt mîinile aspre, umezite de emoție. COMTIM-ul la ei acasă are multiple fațete...

...Telefonul sună prelung. Poate e un alt coleg de profesiune și... stimate cititor, dacă vă obosește prea mult, recitiți începutul.

Dincolo „vocea" tace.

— Alo, aici Cârpanu...

Nu aud mai mult, vreau ca însemnările nesentimentale să rămînă așa. Mă urmărește, chiar și acum cînd văd spatul, chipul unui bărbat matur, cu multe fire albe, care a declarat război rutinei, care din șase în șase luni, fără nici o îngăduință, își întreabă colaboratorii „ce, nu mai gîndiți ?". Și atunci ei știu că iar se caută ceva nou, negîndu-ceea ce s-a învechit și păstrînd elementele de progres.

CARMEN DUMITRESCU ■

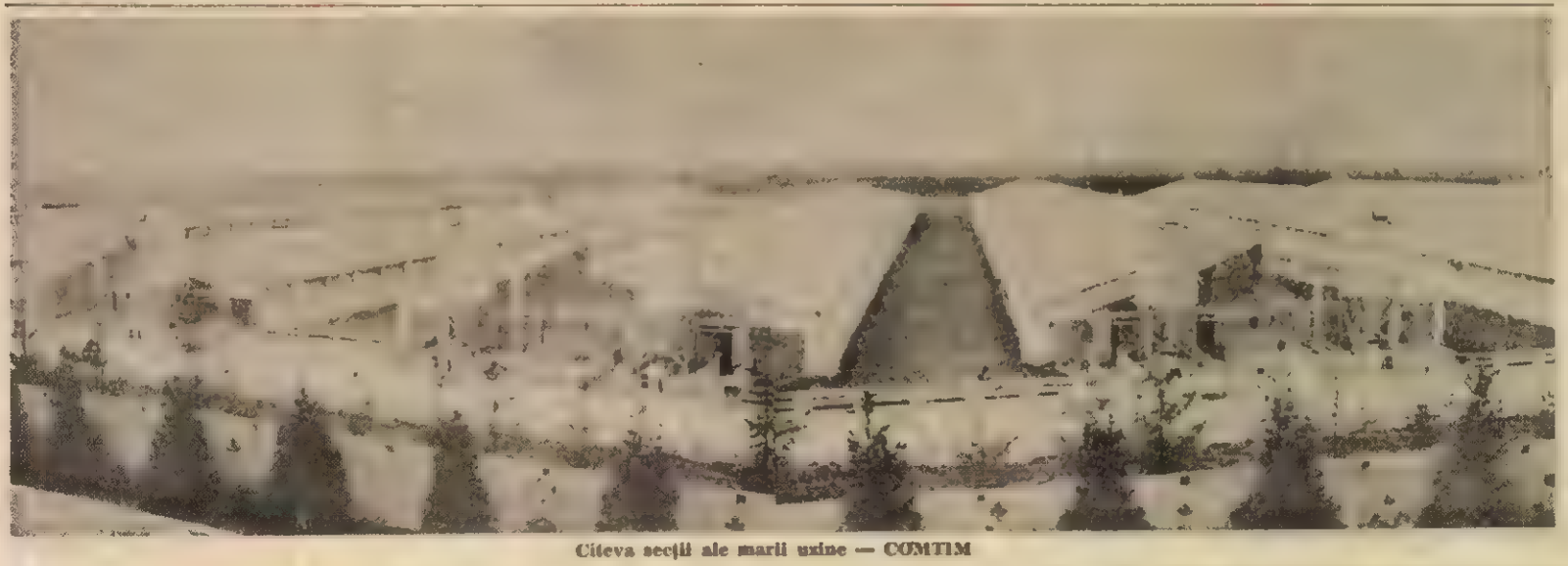

Cîteva secții ale marii uzine — COMTIM

Introducere în arta precauției

Vasile Beleiu a cam uitat să zîmbească. Vasile Beleiu, adică un tehnician cu probleme de pajiști la Ocolul silvic din Cîmpeni. Un om trecut de patruzeci de ani, ani în care i s-au întîmplat multe și nu tocmai plăcute. În '66 a fost încadrat, ca pădurar, iar în '70 i s-a desfăcut contractul de muncă. S-a reîncadrat tot ca pădurar, tot în județul Alba după care s-a transferat la Inspectoratul silvic județean Cluj de unde a fost silit să plece tot prin desfacerea contractului de muncă și cu o condamnare de trei ani. În urma ștergerii cazierelor, în septembrie 1977, devine iar un om cu trecutul curat, se întoarce în Alba și, prin preluarea de către Inspectoratul silvic județean, la începutul anului 1984, a păsunilor, devine om al muncii la această unitate. În măsura în care trecutul poate vorbi cu oarecare limpezime despre felul de-a fi al cuiva, Vasile Beleiu nu se poate lăuda cu referințe grozave. Mai curînd dimpotrivă. Dar, la fel, trecutul este, în fiecare din etapele sale, un prag ce poate fi depășit, ba chiar infirmat de viitor.

★

La controlul efectuat, în primăvara anului 1985, cu privire la activitatea depusă de către Vasile Beleiu, nu au existat deficiențe demne de semnalat. Ceea ce era un început bun. Iată însă că nu totdeauna ziua bună se cunoaște de cu zori. În același an 1985, exact la 19 august, inginerul Eugen Tuzeș de la Inspectoratul silvic Alba semnează referatul înregistrat cu numărul 4 866, în care spune, aproape fără putință de tăgadă, că Vasile Beleiu este incorect, neglijent în problemele de serviciu, prejudiciind unitatea de însemnate sume de bani. Cum ? Foarte simplu. Inginerul Tuzeș s-a deplasat pe cîteva păsuni și a găsit sute de oi păscînd, fără ca stăpînii lor să fi achitat taxele legale. Aici, în chiar acest punct, se ivește prima din nenumăratele întrebări care pot fi puse în ceea ce se numește deja „cazul Beleiu". Întrebarea sună cam așa : de ce inginerul Tuzeș, sesizînd neregulile pe care le inventariază în raportul său, n-a luat pe loc, în calitatea sa de organ de îndrumare și control, măsurile care se impuneau — tăierea de chitanțe cu sumele pe care ciobanii le datorau și propunerea de sancționare a lui Vasile Beleiu ? Este, în acest început, ceva ce s-ar putea numi arta precauției, acoperirea cu hîrtii, întocmirea unui dosar cît mai voluminos, cît mai plin cu probe, care să dovedească oricînd și oricui vinovăția celui incriminat. Dovada că așa stau lucrurile apare peste numai cîteva zile, cînd o întreagă brigadă a Inspectoratului silvic se deplasează la Cîmpeni. Alături de inginerul Tuzeș sosesc Viorel Dragomir, juristul inspectoratului, și Victor Burde, șeful serviciului de cadre. Vasile Beleiu e interogat amănunțit și prezumțiile inginerului Tuzeș par a se confirma. Mai mult, printr-un gest pe care cu greu l-ar putea explica, Vasile Beleiu oferă încă o probă a vinovăției sale : promite că va veni, în cea de-a doua zi a cercetărilor, să discute cu trimișii Inspectoratului, dar nu mai vine. Declară că este bolnav și merge la spital. Urmarea — un alt referat, începciat la dosarul care începe să ia proporții. Și, odată cu asta, a doua întrebare : de ce, în urma constatărilor brigăzii, nu s-au luat măsurile care se impunau ? Răspunsul — ce nu poate fi. În această etapă a anchetei, pe deplin întemeiat — conduce, totuși, către aceeași artă a precauției.

În fine, se pare că lucrurile intră pe un făgaș mai normal, că acțiunile sînt mai decise. La 9 septembrie 1985 Inspectoratul silvic județean Alba solicită organelor de procuratură cercetarea faptelor comise de Vasile Beleiu, cărula i se adaugă și trei pădurari, precum și un brigadier. Dar dosarul întocmit cu minuție la sediul Inspectoratului continuă să adune hîrtii. Una dintre ele este de natură să provoace totala uimire a cititorului. Într-un referat întocmit la 14 septembrie de către inginerul Vasile Zaharie, economistul Teodor Neamțu și Viorel Jude, șeful Ocolului silvic Cîmpeni, se afirmă, negru pe alb, că nu există decît foarte mici diferențe între sumele care au fost încasate de la ciobani și acelea pe care aceștia ar fi trebuit să le plătească ! Nici vorbă de mii de lei prejudiciu !

În toată această perioadă — de la 9 septembrie 1985, data începerii cercetărilor efectuate de procuratura locală Cîmpeni și de miliția orășenească, și pînă la 22 martie 1986, data la care Procuratura comunică în mod oficial că nu se poate începe urmărirea penală din lipsa probelor și, deci, a vinovăției lui Vasile Beleiu — acesta a fost, absolut legal, suspendat din funcție. Odată cu el au fost suspendați și cei trei pădurari împreună cu brigadierul, dar acestora le-a fost mult mai repede ridicată suspendarea, pădurarii fiind obligați la plata unor sume de bani pe care nu le-au încasat de la ciobani.

Dar, deși răspunsul Procuraturii era clar, impunînd reîncadrarea lui Vasile Beleiu, Inspectoratul silvic nu este deloc de acord să procedeze astfel. De altfel, într-un referat semnat de juristul Dragomir, se spune că s-a ajuns greșit la părerea că prejudiciul s-ar cifra numai la 1 260. „La această concluzie, — scrie el — s-a ajuns în urma predării de către Ocolul silvic Cîmpeni organelor de miliție (fără nici o aprobare din partea noastră) a procesului verbal încheiat de inginerul Vasile Zaharie și Teodor Neamțu", de parcă procesul verbal ar fi trebuit ascuns. Mai departe, în referat se spune : „Obiectivitatea celor care cercetează se pare că poate fi pusă sub semnul întrebării datorită faptului că, așa cum am înțeles din discuții, se fac presiuni superioare în favoarea lui Beleiu". Această ultimă frază este o veritabilă probă de virtuozitate în ceea ce am numit arta precauției.

Așadar, Vasile Beleiu continuă să fie suspendat din funcție, asta însemnînd, mai simplu spus, că nu muncește și nu primește retribuție. Inspectoratul silvic face încă o descoperire : un număr de chitanțe din chitanțierul lui Beleiu sînt tăiate în „coadă de rîndunică", fapt ce împiedică aflarea numelor celor cărora li s-au întocmit chitanțe, precum și suma încasată. Mai mult, deși chitanțierul respectiv a fost cercetat cu multă grijă de către multe perechi de ochi, abia noi am observat că mai conține și niște vizibile modificări ale datelor la care au fost încasați banii. Bucuria celor de la Inspectorat poate fi anevoie descrisă. Deci, iată, fals în acte publice! Știam noi că Beleiu e vinovat ! Cum se apără Vasile Beleiu de aceste acuze ? Cu privire la tăierea chitanțelor afirmă că, găsind într-o zi o bătrînă care păștea niște oi pentru care nu se plătiseră taxe, dar care oi, zicea bătrîna, nu erau ale ei ci ale altor — trei cetățeni —, Vasile Beleiu i-a întocmit chitanțe pe care bătrîna nu avea cu ce le plăti. Fapt pentru care ei le-a anulat prin tăiere. Așa să fie ? Greu de hotărît. Cert este că, pînă în clipa de față, Beleiu n-a fost acuzat că ar fi luat bani fără să elibereze chitanțe și nici nu s-au găsit oile acelei bătrîne care a refuzat să plătească. În legătură cu modificarea datelor, Beleiu se face a nu-și aminti. Dar logica faptului e clară : el a vrut să dovedească celor care-l anchetau că a încasat sumele de bani înainte de controlul efectuat de inginerul Tuzeș. Clar este însă faptul că sumele au fost încasate, ceea ce vorbește de la sine despre eficiența respectivului control. Întreprinderea, deci, n-a fost prejudiciată în vreun fel. Și mai e ceva. Procuratura, căutînd să afle care sînt strictele obligații de serviciu ale lui Vasile Beleiu, a descoperit că nu intră în sarcina lui numărarea oilor, ci numai controlul exercitat asupra activității pădurarilor, cei care sînt, de fapt gestionarii porțiunii de pădure sau pajiște ce le-a fost încredințată. Or, să mai notăm faptul că Vasile Beleiu are de controlat o suprafață de 12 660 de hectare, pe o rază de circa 70 de kilometri. Marile sale probleme au fost legate de urmărirea unor importante lucrări de investiții, precum de urmărirea ciobanilor. Acest lucru este dovedit chiar de ordinele sale de serviciu, în care nu se specifică, decît o singură dată, că are de efectuat controlul numărului de oi de pe pășuni.

★

Dar, să revenim. Vasile Beleiu e suspendat din funcție. Povestește cum, după ce a mers în audiențe la Ministerul Silviculturii, la organele județene de partid, inspectorul general al Inspectoratului silvic județean, Gheorghe Crăciun, i-ar fi spus că e cazul să nu se mai agite și că e mult mai cuminte să aștepte rezultatul investigațiilor procuraturii. Dar Vasile Beleiu nu mai poate aștepta. A trecut mai bine de o jumătate de an de cînd nu primește retribuție. Se adresează iar Ministerului Silviculturii, unde consilierul juridic șef Gheorghe Lefter scrie, cu mîna proprie și sub ștampila ministerului, o rezoluție prin care se solicită Inspectoratului silvic județean reîncadrarea lui Vasile Beleiu și plata retribuției pe lunile de suspendare. Se părea că totul a trecut cu bine, că dreptatea a triumfat, că incorectitudinile pe care se spunea că le-ar fi comis Beleiu nu erau de natură să determine măsuri extreme împotriva lui. Dar, odată întors acasă, află cu stupoare că, deși suspendat, i-a fost desfăcut contractul de muncă! În ce mod? Prin hotărîrea Legii 5 din 1978, articolul 64, în care se precizează că un contract de muncă poate fi desfăcut la propunerea și în urma hotărîrii adunării generale a oamenilor muncii.

★

Acestea erau datele problemei în momentul în care am ajuns la Cîmpeni, după o documentare prealabilă la sediul Inspectoratului silvic din Alba Iulia. La Cîmpeni, primul om cu care am reușit să stăm de vorbă a fost contabila șefă a Ocolului silvic, Otilia Horga. Am întrebat-o despre Vasile Beleiu. Ce fel de om este? Cel fel de greutăți a provocat? Aflăm că, în cursul anului 1985, Vasile Beleiu a efectuat 120 de zile de teren pentru care nu a solicitat decontarea cheltuielilor, nici a celor de transport, nici a diurnei. Apoi, faptul că nu este în nici un fel debitor al Ocolului. În fine, că Otilia Horga nu-l cunoaște prea bine, întîlnindu-l la sediul Ocolului destul de rar și numai în trecere, venind și plecînd pe teren.

În ziua următoare discutăm cu Viorel Jude, șeful Ocolului silvic. Nu pare din cale afară de convins de vinovăția lui Beleiu, cu atît mai mult cu cît el fusese printre cei ce semnaseră referatul din care Vasile Beleiu ieșea ca nevinovat. Mai mult, caracterizarea pe care i-a întocmit-o lui Vasile Beleiu și pe care a trimis-o procuraturii este cum nu se poate mai favorabilă. Un lucru este cert — nu de la el și nici de la oamenii muncii din cadrul Ocolului a pornit ideea desfacerii contractului de muncă al lui Beleiu. Hotărîrea a fost a Inspectoratului.

Aici se cuvine făcută o paranteză. Este dincolo de orice îndoială că articolul 64 din Legea 5/1978, reprezintă o măsură binevenită, o confirmare cum nu se poate mai convingătoare a realului democratism al societății noastre. În baza acestui articol, adunarea generală a oamenilor muncii poate decide asupra înlăturării din colectiv a celor care nu se încadrează în disciplina muncii, în realizarea sarcinilor trasate. Dar, în spiritul aceleiași profunde democrații, se cuvine ca acest articol să fie respectat în spiritul său, propunerea de desfacere a contractului de muncă și decizia în aceste cazuri de importanță vitală pentru un om al muncii trebuind să pornească, **în chip real**, de jos, din cadrul colectivului. Altfel spus, legea nu permite manipularea forței de care dispune colectivul, nu face din adunarea generală a oamenilor muncii un instrument care să poată fi mînuit oricînd în defavoarea unuia sau altuia din oamenii muncii.

Am discutat mult asupra cazului Beleiu cu Octav Hîrceagă, procurorul șef al Procuraturii locale Cîmpeni, și cu primarul orașului, tovarășul Zeno Nicoară. Ambii au formulat opinia fermă că măsura luată a fost abuzivă, cu atît mai mult cu cît la adunarea generală a oamenilor muncii din 24 aprilie (deci la peste o lună de la anunțarea, de către procuratură, a începerii urmăriri penale!) Vasile Beleiu nici n-a participat. Se susține că ar fi fost anunțat, dar nu există indicii precise în această privință, Vasile Beleiu dovedind cu acte că a fost plecat din localitate cu mai bine de o săptămînă înainte de adunare și s-a întors la o zi după ce ea s-a desfășurat. Și, firești, se ivește o întrebare: de ce această măsură nu a fost luată, dacă ea era imperios necesară, chiar înainte de a se înainta denunțul către procuratură? De ce s-a întîrziat peste 6 luni, timp în care Vasile Beleiu nici măcar n-a lucrat, neavînd cum comite alte fapte în afara celor considerate de procuratură ca fiind lipsite de pericol social?

Datorită atîtor neclarități, am solicitat șefului Ocolului silvic Cîmpeni procesul verbal al adunării generale. Citindu-l nu ne-a venit să credem. Toți vorbitorii — inginerii Ioan Coste, Ilie Moise și șeful ocolului, contabila șefă Otilia Horga opiniază, după cum arată procesul verbal, cu privire la scoaterea din funcție a lui Vasile Beleiu, necum la desfacerea contractului de muncă. Mai mult — procesul verbal nu cuprinde hotărîrea adunării generale și nici măcar nu e semnat de către participanți. Este, cu alte cuvinte, o dovadă nulă — dacă se poate spune astfel — a întemeierii deciziei 46 din 26 aprilie 1986 a Inspectoratului silvic județean Alba prin care lui Vasile Beleiu i se desface contractul de muncă în urma hotărîrii adunării generale.

★

Profund nedumeriți, facem calea întoarsă la Alba Iulia și găsim, în scriptele de-acolo, un alt proces verbal, cu conținutul total modificat față de acela de la Ocolul Cîmpeni, proces verbal în care, dintr-o scăpare de condei a prudenților întocmitori ai săi, se strecoară afirmația că desfacerea contractului de muncă fusese deja hotărîtă(!) de către biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din 29 martie 1985, deci la numai o săptămînă după ce procuratura infirmase supoziția de vinovăție a lui Vasile Beleiu. Mai mult, în acest al doilea proces verbal al adunării generale — repetăm, inexistent în caietul de procese verbale de la sediul Ocolului Cîmpeni — se specifică faptul că ar fi fost redactat în două exemplare, dintre care unul se află la sediul din Cîmpeni, ceea ce este întru totul neadevărat.

Să mai spunem că, în baza aceleiași arte a precauției, decizia de desfacere a contractului de muncă nu i-a fost transmisă nici pînă acum lui Vasile Beleiu ? Ar fi inutil, ar însemna că nu am înțeles nimic din studiul dosarului, din discuțiile cu cei care l-au întocmit, că n-am sesizat, după cîteva zile de investigație, că Vasile Beleiu este cu totul și cu totul îndezirabil ca om al muncii în cadrul Inspectoratului. Altfel nu s-ar explica de ce, în expunerea de motive prezentată, în cadrul adunării generale, de către Victor Burde, s-a accentuat cu precădere asupra faptului că Vasile Beleiu a fost cîndva condamnat, aceasta fiind apoi principala acuză pe care participanții la adunare i-au adus-o celui supus discuției, dar în imposibilitatea de a apăra, de a dovedi că acele condamnări nu mai figurează în cazierul său, că Decretul Consiliului de Stat din 19 septembrie 1977 a prevăzut această omenească măsură tocmai pentru deplina integrare în societate a celor care au suferit condamnări pînă la acea dată. De ce este îndezirabil Vasile Beleiu? Greu de spus cu precizie. Așa, zvonurile circulă. Unii spun că ar fi din pricina faptului că a refuzat să semneze recepția pentru niște lucrări — neefectuate — ale întreprinderii de pajiști, unde lucrează soția inginerului Tuzeș. Alții zic despre faptul că se urmărea eliberarea acestui loc pentru a fi ocupat de către altcineva, iar zvonul se sprijină pe temeiul faptului că, deși am fost informați că se va organiza, pe 20 mai, un concurs pentru ocuparea lui, afișul care să anunțe acest lucru n-a fost apărut la Cîmpeni decît după sosirea noastră, în ziua de 16 mai și în incinta Ocolului silvic, acolo unde nu poate fi zărit de privirile celor care, poate, ar fi vrut să se prezinte la el.

★

S-ar cuveni, poate, discutat mai mult asupra mecanismului declanșat și întreținut în continuă stare de funcționare de șapte luni încoace. Dar — fiind vorba de soarta unui om tată de copii și întreținător de părinți vîrstnici, de soarta unui om care nu s-a făcut într-atît de vinovat încît să fie lăsat pe drumuri — a teoretiza excesiv înseamnă, de fapt, a eluda fondul problemei. Acela că o hotărîre de asemenea gravitate nu trebuie luată decît după o exactă cîntărire a argumentelor, după atentă chibzuială, cu atît mai mult cu cît este luată în numele unor oameni care n-au dorit acest lucru, nu l-au propus și se simt acum răspunzători moral de cele petrecute. Lucrurile pot și se cuvin a fi revăzute. Arbitrariul unei hotărîri care-l implică nu doar pe Vasile Beleiu, ci și pe tovarășii săi de muncă, poate și trebuie să fie înlăturat. În spiritul democrației celei adevărate, al justiției și al tuturor normelor drepte ce ne guvernează viața.

DAN MUCENIC

Căutăm stăpînul, să aflăm unde-i capul!

„Eu trec pe lîngă ea și întorc capul spre partea aialtă ca să nu zică lumea că am umblat să-i iau piesele", zicea inginerul mecanic Gheorghe Iacob, șeful sectorului mecanic al I.A.S.-ului din Balaciu. Pe o uliță a satului Ion Roată, din județul Ialomița, prin noiembrie, anul trecut, a apărut o combină C6 P. De fapt a apărut pe șosea. Erau două și mergeau spre Constanța. Una s-a defectat și a rămas pe marginea drumului. Un tractorist, om de bine, a tractat-o pe ulița respectivă, pentru a o scoate din raza de bătaie a trecătorilor. Stăpînii combinei au luat bateriile, farurile, stopurile și le-au dus pe la oameni și au părăsit utilajul, cu promisiunea că se vor întoarce într-o bună zi ca să o repare și să o ducă la destinație. Dar iarna a trecut și combina cea nouă de cules porumbul a rămas tot în marginea drumului. Noroc cu un sătean, moș Petrică Țapu, pe numele său Marin A. Petre, a avut grijă de ea. „Nu mai cîrmea de spate, taică, și-au adus-o aici. Piesele le-au adus la mine în curte și-au zis că vin. Au vrut s-o strice copiii dar eu am păzit-o. M-am gîndit că e lucru nou de fabrică și-i păcat să o stricăm. Au tot venit unii de la Brașov s-o repare și zi-ceau că vin s-o ia peste o săptămînă, peste două. Și uite că a trecut vremea și e păcat de biața scula că s-o dehăma singură". Pînă una alta combina nu s-a dehămat. Dar își așteaptă stăpînii. Mîine poimîine vine vremea porumbului și cine știe, poate că atunci vor trebui recoltate bălăriile pentru a găsi mașinăria abandonată pe o uliță a comunei Ion Roată. E ca un bolovan în calea tuturor și nimeni nu-și mai aduce aminte de povestea lui Moș Ion Roată și cu bolovanul cel mare. Atîta doar că bolovanul de acum e ceva mai scump și mai mare.

C. NISTORESCU

Serviciile pentru populație:

Clienți în interes de serviciu!

Să zîmbească ei, dacă le dă mîna!

...Flori, multe și multicolore flori, rochii frumoase și pălării, emoții și sentimente. Este tabloul suav al fiecărei zile, dar mai ales al simbetelor, în spațiul solemn și festiv al fiecărei Case de căsătorii. Din recuzita acestui peisaj nu lipsesc niciodată fotografii; parafrazînd proverbul străvechi „nu se face nuntă fără lăutari", în mod egal, se poate spune „nu e cununie fără fotograf". Îi vedem, agitați și aferați, concentrați asupra „clipei" încît ai senzația că ceremonia se pune în scenă mai mult pentru ei și, în fond, totul este atît de firesc. Nu clișeele lor de celuloid vor fi mîine „madelain"-a fiecăruia dintre noi, dintre cei care azi, timizi și introspecți, stau în fața ofițerului stării civile, a omului cu eșarfa cu tricolor pe piept? Nu vor fi ele amintirile și documentele unui crîmpei din viața noastră? Copiii și strănepoții și strănepoții vor descifra nu numai chipuri subiective dar și o atmosferă; cum era moda la 1986, cum se oficiau căsătoriile în veacul și mileniul trecut, care era ritualul întemeierii noii familii?

Deci, ei nu sînt doar scenografie, ei ne sînt, și ne vor fi, absolut necesari. Așa i-am văzut — și le-am simțit pulsul tensiunii profesionale —, simbătă, 26 aprilie, în Piața Amzei, la Casa de căsătorii a sectorului 1 al Capitalei. Cînd s-a înregistrat și un record al numărului de cununii oficiate într-o zi și cînd șeful biroului de stare civilă al Consiliului popular, L. Toma, deși în situația să repete același text ritual, a știut să dea înălțimea unică fiecărui moment, pentru fiecare dintre cuplurl. Zumzetul flash-urilor, zgomotul butoanelor încărcau cadrul de și mai multă emoție. Stare însă rapid destrămată de chiar unii purtători ai flash-urilor, dovedindu-se „profitori de ocazie", „profitori de sentimente", „speculanți ai bunului simț și ai stării de jenă" a omului civilizat. Cînd încep felicitările tinerilor declarați căsătoriți și încă n-ai ieșit din vraja momentului, te trezești în față — neîntrebat, neavizat, și fără nici o prezentare —, de pildă, cu o fată în pantaloni bej reiați care îți vîră în mînă o chitanță. De pildă pe cea cu nr. 12518, pentru care ești invitat, și chiar obligat, să semnezi și să achiți suma de 130 de lei. Uluit și jenat, crezînd că trebuie să fie o taxă pentru oficierea căsătoriei, scoți banii și plătești, ca apoi, să te dumirești. Din prea mare zel, un fotograf nedorit, neașteptat, nechemat, necomandat te-a imortalizat. Auzi că după 10 zile poți să te prezinți — îți se turuie rapid, „după cum o să citiți pe bon", o altă cununie începe — la Cooperativa „Fotografia", Unitatea 11, Șos. Mihai Bravu nr. 9 (Bucur Obor), bl. P 36^a să-ți privești chipul și să-ți alegi pozele. În zadar încerci să explici, să ripostezi că ai avut destui fotografi din familie, că n-ai apelat la serviciile Unității 11, nu mai ai cui. Tînăra în pantaloni strîmți a și dispărut, așa cum a apărut.

Servicii fără voie, un mod de a face planul unității prin păcăleala clientului, iată o morală cu care nu poate fi nimeni de acord, drept pentru care ne-am adresat conducerii cooperativei. **„Instrucțiunile privind reglementarea activității personalului muncitor repartizat în activitatea de fotoreportaj (achiziții imagini foto pe teren)"** formulează limpede că cel investit cu o asemenea misiune „este obligat să stabilească cu clientul **înainte de fotografiere** dacă acesta dorește să comande și să stabilească numărul de imagini ce urmează a se executa". Și că acesta este dator „să explice clientului **anterior fotografierii** (sublinierea aparține textului original — n.a.), sistemul de aconto, respectiv că suma de 3 lei încasată pentru fiecare imagine executată reprezintă aconto (și nu prețul integral) pentru imaginea respectivă și că la unitate clientul va achita diferența — conform tarifelor — ...", ceea ce ar fi trebuit să aflăm și noi în Piața Amzei, în ziua de 26 aprilie, și nu în biroul președintelui, cu o săptămînă mai tîrziu.

Tovarășul președinte Ștefan Mitrofan ne asigură că Tania Barbu a fost sancționată cu „mustrare" și totuși înclină să-i acorde mai multe circumstanțe atenuante, pe motivul că „zelul" ei s-ar datora unor bune-intenții, căci „în jurul caselor de căsătorii și al altor ceremonii de familie, roiesc tot soiul de fotografi particulari, fără autorizație, care racolează cetățenii, oferindu-și insistent serviciile, în dauna veniturilor cooperativei și care se sustrag și de la plata impozitelor către consiliile populare". Nu negăm, dar faptul că unii inspectori ai secțiilor financiare nu-și îndeplinesc atribuțiile, e o altă chestiune, întrebarea care se ridică privind interesele cooperativei, planul ei de încasări este aceasta: ar apela cetățeanul la un necunoscut, dacă prestațiile tuturor lucrătorilor „Fotografiei" ar fi ireproșabile calitativ și operativ? Iată, unitățile sale te cheamă peste 10 zile să vezi probele și să-ți comanzi pozele, pentru care mai trebuie să aștepți iarăși o vreme și să mai faci încă un drum la atelier, să mai pierzi încă un timp pentru a intra în posesia lor. „Particularul" îți vine el acasă și ți le arată în chiar aceeași zi. N-ar putea învăța din asta și fotoreporterii cooperativei?! De cînd lumea, calitatea și promptitudinea serviciului asigură firma.

Se cuvine a reflecta și controla mai mult acest aspect, conducerea de la „Fotografia" avînd în față și un alt cax de abatere de la normele și reglementările prestărilor de servicii în cooperația meșteșugărească, săvîrșit la o altă unitate a sa, la casa cu nr. 58 din Bd. 1 Mai 42—52, unde, zilele trecute, am întreprins următorul test. „Developați filme color?" „Developăm filme color", ne răspunde o tînără înaltă, amabilă și fără ecuson. „Vă rog, e Kodac-color". „Și Kodac-color". Ne interesăm de tarife atît pentru developare cît și pentru execuția fotografiilor. Scoatem apoi filmul developat cu cităva vreme în urmă și pentru care s-a perceput alt tarif, decît cel care ni se spune, fără să se elibereze o chitanță. Arătăm și fotografiile, toate înecate în albastru, deși reproduceau, în majoritate, imagini exterioare, luate într-un plin soare de vară. Fata de la tejghea e ușor jenată, deși nu e fotograf, ci casier, dar lucrînd într-un atelier fotografic își dă seama că nu sînt cu grijă și corect executate. Cheamă din laborator pe autor. Tînărul solid, înalt, fără ecuson și el, nu recunoaște. E ofensiv și dur. „Nu s-au făcut aici, aveți bon?" (Deși el știa prea bine că nu s-a emis bon.) Ne legitimăm. Continuă negarea ca și ofensiva. Îi vine în ajutor — ieșind de după o perdea — responsabila în persoană. Și mai ofensivă, și mai incisivă. „Clientul a insistat și pentru că am vrut să-l servim, face pe nebunul, umblă cu reclamații, n-are caracter. I l-am dat la un particular, din Piața Rosetti, noi nu developăm Kodac-color, n-avem substanțe". „Iar tarifele?" „Cît ne-a cerut particularul atît l-am luat clientului" (?!?) „Și comisionul dumneavoastră? În regulamentul cooperativei se prevede că poate să fie intermediară între clienți și particulari?" Atîngem, se pare, un punct nevralgic, responsabila nu se mai poate abține, declanșează șirul jignirilor și amenințărilor. Cînd am ajuns în str. Colței, la sediul cooperativei, conducerea era pusă „în temă", cu un alt „adevăr". (Telefoanele aleargă mai repede, firește, decît mijloacele transportului în comun.) Ni se pare prea clar că este vorba de un clan — Ștefania Neacșu — responsabila, și Jorj Dumitriu, fotograful — care folosește firma unității și firma cooperativei, ca și aparatura, hîrtia și celelalte ustensile ale acesteia pentru lucrări personale, cît se poate de particular.

Deci, se pare, nu neapărat „particularii fără autorizații" concurează și frustrează veniturile cooperativei. Pînă la ei să-i vedem pe cei dinăuntru. Despre calitate și profesionalism, să nu mai vorbim. (N.N. Fotografiile și filmul cu pricina au rămas spre analiză și control, ca și comportamentul celor doi, la sediul cooperativei. Așteptăm verdictul).

CICI IORDACHE-ADAM ■

Ia-ți mireasă ziua bună, că rochia e sub tejghea!

Aglomerația de la Centrul de închiriat îmbrăcăminte ocazională (unitate amplasată în spatele modernului complex Luxor) din Tg. Mureș ne-a stîrnit curiozitatea asupra modului cum se asigură aici prestația de servicii. Una din membrele echipei de control al oamenilor muncii, care ne-a însoțit, Maria Șuteu, își alege rolul soacrei mari. Celelalte două — Irma Kiss și Susana Szfarli — pe cel de rude apropiate ale miresei. Ilie Vlasiu (toți 4 de la Întreprinderea de piele și mănuși Tg. Mureș) era mirele prezumtiv. În această veselă formație ne-am strecurat printre clientelă. Pe umerase, în fața tejghelei, înghesuite și prăfuite, mult visatele rochii: cele de mireasă. Alături, în unghi drept, cele de ocazie sau, ca să fim în ton cu intrările și ieșirile din registrul completat de șefa unității, Anastasia Dan, „rochii de dame de onoare și rochii de domnișoare de onoare". În spatele acestora, alcătuind și un fel de paravan, se probau, într-un spațiu cît palma (și o harababură cît lumea), vlitoarele mirese. Ar fi vrut bietele fete să arate în fastuoasa haină mai frumoase — nimic mai firesc pentru o mireasă — și moderne. Numai că, spre disperarea lor, nu prea aveau ce alege. „Imaculatele" și „suavele" rochii erau zdravăn hărtănite, unele arse cu țigara, altele cu urme certe de cusături și desfăcături pentru ajustări de moment. În același ton se aflau și rochiile de ocazie; vai și amar de ele. Predominau cele demodate din tricoturi supraelastice, pe care nimeni nu le mai poartă de ani și ani de zile. Tristă paradă a unor obiecte ce ar fi trebuit de multă vreme scoase din uz.

Soacra noastră mare, după ce parcurgese cu mare atenție întreaga expoziție, își face loc spre tejghea. „Aș vrea — zice — pentru mine, o rochie de ocazie. Dar una mai sobră, vă rog, ca pentru o soacră mare!" I se taie pe loc orice elan. „Nu avem, după cum vedeți, nici o rochie sobră pentru dv.!" Soacra mare nu se lasă. La din nou la verificat, rochie cu rochie. Lîngă intrare descoperă niște rafturi acoperite cu o perdea. Dă perdeaua la o parte și un spectacol splendid ni se înfățișează privirilor: minunate rochii de mireasă, noi și cu linie modernă, alături de care stăteau și două din catifea colorată, absolut superbe. „Vai, tovărășico — i se adresează șefei unității — să aveți asemenea splendori și să nu le arătați clienților dv., cum se poate?!" „De alea nu discut cu dv. Nu-s de închiriat. Scoateți două mii de lei și vă alegeți una. Sînt noi, sînt de vînzare!" Tonul răspunsului semăna cu al unei patroane care, cînd vrea, își valorifică marfa, cînd nu, nu! „Dar poate vrem să cumpărăm una pentru mireasa noastră — nu se lasă mama soacră — de ce nu le expuneți, de ce nu le afișați prețul? Și apoi mie mi-ați spus că nu aveți ce să-mi oferiți. Sînt aici două care sînt sigură că mi-ar veni bine, mai ales cea de catifea grena". Dă să o ia din cuier și să meargă cu ea spre tejghea. Mîna îi rămîne suspendată în aer din cauza admonestării ce urmează. „Să nu îndrăznești să pui mîna pe ea! Ăla e a mea, nu-i de închiriat". „O, deci în acest raion v-ați mutat și garderoba personală" — nu se abține să-i răspundă „soacra mare".

Era clar. Ne pierdusem orice șansă de a închiria vreo rochie mai acătării — fie pentru mireasa noastră fictivă, fie pentru noi, celelalte. În schimb, am avut toate șansele să descoperim în această unitate numeroase ilegalități. Tarifele cu prețurile pentru închirierea obiectelor nu numai că nu erau afișate, dar nici respectate. Doar două prețuri rotunde încasa șefa de unitate (și doar tariful cuprinde peste 30 de poziții!): 280 lei pentru o rochie de mireasă — indiferent de faptul că era din mătase naturală, dantelă, mătase artificială sau nailon (și firește, nu specifica nici poziția la care apelase pentru a se ajunge la acei 280 lei) și 170 lei pentru rochiile de ocazie (care trăiesc aceleași probleme!). Primim și explicația asupra raftului cu perdea. Acolo ținea, de obicei, marfurile cu preț redus. Le-a înghesuit într-un colț, făcînd loc și celor 10 noi exemplare de rochii de mireasă primite de curînd de la Casa de modă. Le pusese acolo cu gîndul de a le vinde, de altfel, și dăduse două bucăți. Dacă nu se vindeau, urma să le scoată la închiriere, de acolo nici nu le-ar fi afișat prețurile de vînzare (?!). Ne dă toate aceste explicații în vreme ce scoate la lumină, pentru închiriere, rochiile cu pricina. Într-o oră, le-a bătut vîntul! „Ne-ați spus să dăm două mii dacă vrem una din ele — îi reamintim, arătîndu-i prețul real înscris în acte — 1662 lei". Se încurcă tot mai mult în explicații fără suport. Ce caută rochia personală în acel raft? Dar cea bleumarin de catifea de ce nu fusese scoasă la închirieri? (nu avea numărul de înregistrare cu care intrase în magazin, număr care se află imprimat pe toate obiectele prezente) — au fost întrebări la care n-am găsit răspuns.

Surprizele continuă să curgă. După „paravan", într-o sacoșă, o splendidă rochie albă care nu avea nimic comun cu cele ale casei. „E a sorei mele — încearcă o anemică scuză. A trimis-o să i-o dau la curățat!" „Dar ce-i aici, curățătorie chimică?! — se aude replica uneia din membrele echipei. Nu cumva faceți și închirieri particulare sub obladuirea unității dv.?!" „Vai, cum puteți gîndi așa ceva?!".

Nici nu ai cum să gîndești altfel. Tot șefa unității se ocupă și cu stoparea unor obiecte. Numeroase costume de haine, fuste, pantaloni erau aruncate una peste alta în așteptarea momentului reparării lor. Nici un bon, care să ateste apartenența la un client sau altul. Alături, 4 pulovere din lînă, mici rosături, primite, de asemenea, fără nici o formă legală de la magazinul „Adam" pentru repararea defecțiunilor...

A doua zi dimineața ne-am înființat la UJCM Mureș. În lipsa președintelui (plecat la București), prezentăm faptele șefului contabil, Emil Negovan, și tehnicianului cu probleme de prestări, Ovidiu Păun. Cu tarifele în mînă încearcă și ei să descopere cum s-a ajuns la cele două prețuri „tabu" pentru închiriat obiecte. Cum o dau, cum o întorc nu dau de capăt sumelor de 280 și 170 lei. Ni se promite că vor rezolva în curînd misterul printr-o serioasă verificare, după cum vor pune la punct toate cele sesizate de comisia de control al oamenilor muncii. Verificări financiare și depistări de nereguli ce, prin lege, ar fi trebuit să le efectueze și să le surprindă mai de mult tovarășii îndrituiți de la UJCM. Sistemul de închirieri de obiecte pentru populație, capitol în rețeaua prestărilor de servicii, nu se poate nicicum sustrage reglementărilor legale ce îl statuează, normelor noastre de comerț.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Completare la o anchetă

Cui servește blindețea reporterului?

Urmare a articolului „O zi cu gospodarii sectorului 5", apărut în nr. 17 al revistei Flacăra, locatarii blocurilor M. 16—17 din str. Buzoeni nr. 11, sector 5, cititori ai acestei publicații, transmit calde mulțumiri pentru cele cîteva rînduri elogioase, adresate gospodarilor din cele două blocuri, privind modul în care acționează pentru ca spațiul din jurul blocurilor să fie bine întreținut și să arate cît mai frumos.

În parte lucrurile stau așa cum le relatează redactorul Dan Mucenic în articolul sus-amintit. Spunem în parte, fiindcă aici sînt multe lucruri de pus la punct atît de către locatari dar în primul rînd de către unele organizații socialiste care au realizat imobilele, au sistematizat terenul din jur cît și de către ICRAL Cotroceni — proprietarul imobilelor.

Concret despre ce este vorba.

1. În subsolul blocului M-46, ca urmare a unor defecțiuni la instalația de apă menajeră, a neexecutării umpluturilor de pămînt și nerealizării pantei de scurgere s-a acumulat o mare cantitate de apă, inundînd conductele de termoficare și de alimentare cu apă potabilă. Ca urmare a acumulărilor de apă din subsolul blocului, apartamentele dispuse la parter sînt într-o avansată stare de degradare, insuportabil de locuit.

Totodată, apa menajeră, acumulată în subsolul blocului, constituie sursă de infectare a apei potabile și de infestare cu țînțari.

La ultima sesizare scrisă, înaintată atît la A.C.N.-5 cît și la ICRAL Cotroceni încă din luna martie nu am primit nici un răspuns. Prin intermediul d-voastră, dorim să întrebăm pe directorii celor două organizații socialiste și poate au amabilitatea să răspundă, dacă au cunoștință despre Legea nr. 1/1978 privind activitatea de rezolvare a cererilor, reclamațiilor și propunerilor oamenilor muncii, de obligațiile ce le revin în acest sens și cum au acționat în cazul de față.

2. La ambele blocuri, ca urmare a executării necorespunzătoare a lucrărilor de hidroizolație, apartamentele dispuse la ultimul nivel s-au degradat datorită infiltrației apelor pluviale.

Locatarii acestor apartamente au sesizat constructorul — A.C.M. 5 — încă din anul 1985, însă pînă la această dată constructorul nu a luat nici o măsură, recomandînd locatarilor în cauză să adune mărgăritarul de pe terasă și să aștepte o ploaie puternică, după care să fie chemați pentru a face constatare la fața locului.

3. A.C.M. 5 nu a executat trotuarul de protecție înapoia blocului M-46 și M-47 scara 2.

4. Potrivit proiectului de amplasare a blocurilor înapoia acestora era prevăzută realizarea aleilor din beton și a unor parcări auto.

Lucrările la aceste obiective au fost începute în vara anului 1985 însă nici pînă la această dată nu au fost finalizate.

Atît parcarea auto cît și aleile nu au fost realizate la dimensiunile prevăzute în proiect, iar la suprafața realizată nu s-au montat bordurile de protecție. De asemenea, nu s-au realizat suprafețele betonate din alei la ușile gheneIor de gunoi.

Pe spațiul de parcare betonat, ICRAL Cotroceni, S.G.L.-1 a amplasat două baracamente ocupînd în totalitate parcarea. Pe lîngă faptul că cele două baracamente ocupă un spațiu care are o destinație bine stabilită, prin aspectul lor constituie sursă de degradare a zonei.

Ca urmare a lucrărilor de sistematizare executate înapoia celor două blocuri, a rezultat o mare cantitate de pămînt și moloz care nu a fost evacuat nici pînă în prezent.

Iată principalele stări de lucruri negative din zona celor două blocuri, care ne-au determinat să vă scriem. Cu mulțumiri!

IOAN ZĂPOR, președintele asociației de locatari

Macaraua vie

— Bună ziua, Nicu Vlad, și felicitări ! Cum se simte un proaspăt triplu campion european ?

— Chiar așa, proaspăt (fostul campion, Dragomir Cioroslan, secretarul federal adjunct care a mijlocit acest dialog, ride).

— A fost greu ?

— Să socotim : 187 la smuls și 230 la aruncat, cîte kilograme fac ?

— 417,5, deci numai ușor n-a fost !

— Putea fi și mai bine. Anul trecut, la finala Cupei mondiale de la Monte Carlo, am ridicat la total 420. La europene, la Karl Marx Stadt, am rămas dator la smuls, unde am realizat sub cele 190 de kilograme de la Monte Carlo. Am încercat la 192,5, dar am ratat cu puțin (Cioroslan : și din cauza podiumului, care nu era bine strîns).

— Cum, necum, l-ai întrecut pe sovieticul Popov, care te bătuse acum două luni la Cupa „Drujba", la Volgograd, cu 20 de kilograme ! Mai complicat a fost, dacă am înțeles bine, la aruncat, da ?

— Ridicasem 222,5 din prima, asigurîndu-mi aurul la total, așa că am cerut, pentru încercarea a doua, 230. N-am izbutit, drept pentru care Popov, care mă aștepta, s-a înscris la 232,5, sperînd că voi rata și ultima încercare. Mi-a venit deci tot mie rîndul, sovieticul urmînd să intre la sfîrșit. Cert e că am încurcat timpul și am ridicat bara de la pămînt cînd ceasul de control arăta 1 !

— Adică ?

— Mai aveam o secundă și arbitrii ar fi declarat încercarea mea depășită ! Mi-aduc aminte că, pe cînd îmi pritndeam centura, Andrei Socaci a strigat din sală „Nicule, mai ai 4", l-am auzit și nu știam ce să cred ? ! În picioare, publicul scanda „schnell, schnell", iar eu, mai degrabă nedumerit, m-am opintit peste bară și... hopa sus !

— Cît timp trebuie ținută haltera deasupra capului, 3 secunde, 5 ?

— Nu există nici un barem. După ce ea e fixată, cu brațele întinse perfect, arbitrul face semnul de coborîre. O sirenă anunță reușita și se mai aprinde și o lampă.

— De ce e nevoie de atîtea avertizări ?

— Pentru că, din cauza concentrării, uneori, băieții nici nu aud, nici nu văd.

— Dar tu ?

— Eu, da (Cioroslan iar rîde : lui nu i se rupe niciodată filmul).

— N-a urmat încercarea lui Popov ?

— Ba da, dar sovieticul nici măcar n-a cîntît bara. El mizase totul pe eșecul meu la 230 și nu i-a ieșit !

— Sportul acesta e, probabil că știi, teribil de telegenic. Prim-planurile dezvăluie tot, fiecare crispare, fiecare surîs. Unii, cînd se îndreaptă spre bară, vorbesc singuri. Ce și spun ?

— Probabil că se încurajează. Fiecare are metoda lui.

— Tu cum procedezi ?

— Mă concentrez la maximum și, totuși, nu pierd legătura cu cei în jur.

— Ce înseamnă că te concentrezi ?

— Îmi imaginez mișcarea care urmează. O desfac, smucitura, răsucirea brațelor, așezarea tălpilor și așa mai departe.

— Ce-i cu tălpile, ele ce rol mai joacă ? !

— În finalul mișcării, corpul și haltera trebuie să se găsească în același plan, iar tălpile trebuie să fie aliniate. Dacă un picior e cu 3—4 centimetri mai în față sau mai în spate, nu ți se validează încercarea.

— Dar cînd apuci bara, ce simți ?

— Nimic special. Ba poate da, o eliberare. Nu știu cum să explic : ca o luminâ. Nu dinafară, dinauntru.

— După ce te-a văzut la televizor, un prieten mi-a dat telefon și mi-a spus : scrie despre Nicu Vlad, e o forță, o macara vie, știi cît a ridicat ? Nu știam, drept pentru care m-a lămurit : 12 canistre mari cu vin ! Lăsînd gluma, asta a fost performanța, dar ce se ascunde în spatele ei ?

— Muncă, multă muncă. Numai în cele 18 cicluri de antrenament dinaintea europenelor, un ridicat 3 600 tone.

— Cît ? ! 3 600 000 de kilograme ? ! Imens ? !

— Altfel n-aș fi urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului. (Cioroslan mai șoptește : întrebați-l de ce nu se află în vacanță ?).

Nicule, n-ar fi trebuit să te odihnești un pic după victoria de la Karl Marx Stadt ?

— Așa mi-a zis și nea Fane. (Cioroslan : antrenorul Ștefan Achim, cu care se pregătește la Steaua și la lot), să mă duc cîteva zile acasă, la Piscu. Dar eu n-am vrut și am venit aici, la „23 August".

— De ce ?

— Mondialele bat la ușă, cît mai e pînă în noiembrie ? Vor fi cu atît mai dificile cu cît se vor ține la Sofia, iar bulgarii sînt, au arătat-o și în R.D.G., forța numărul 1 în haltere. Am obligația să mă prezint cît mai bine, de-ala l-am și refuzat pe nea Fane. Nu mă duc, i-am spus, de marți (n.n. discutăm duminică). Începe treaba pentru mondiale.

— Nu ți-e dor de-acasă ?

— Ba da, dar nu s-o mișca Piscu din loc ? ! O să le pară rău la toți, după Los Angeles au venit la Otopeni cu mic, cu mare, în frunte cu primărița, tovarășa Năstase, dar cel mai rău o să-i pară bunicului. El e primul meu suporter, cel mai înfocat, strînge toate ziarele unde se scrie, fie și un rînd, despre mine. Are simpatii printre halterofili, ba îmi mai dă cîteodată și sfaturi !

— Cîți ani are ?

— 81, dar arată de 50. Merge pe jos de zici că fuge ! Cînd mă duc pe acolo, adună jumătate de sat și se fălește. Că Nicu a ridicat așa, că bulgarul a intrat la atît, că una, că alta. Uneori îl contrazic, dar să nu credeți că nu mă pune la punct : taci ma, ce știi tu, tu ești tînăr ? !

— Chiar așa, cît de tînăr ?

— Voi împlini 23 de ani la 1 noiembrie.

— Ce-i mai greu, Nicule, smulsul sau aruncatul ?

— Tehnic, smulsul e mai pretențios. E probă de viteză, te încordează ca un arc. (Cioroslan nu se abține, completînd : azi, nici un halterofil din lume nu are ușurința lui. Mișcările pe care le face Nicu sînt naturale, firești). La aruncat, te mai ajuți de piept, la smuls nu, n-ai decît brațele și, înaintea ta, bara. Care pe care.

— De regulă, nu prea porți centură, așa-i ?

— Rareori și numai la aruncat. La smuls, parcă mă împiedică.

— Care e rostul ei ?

— Se zice că unora le dă senzația de forță. Oricum, strînge, te face să te simți mai sigur.

— Nu și ție ? Auzi ce spune profesorul Cioroslan, că tu și bulgarul Șalamanov ați fost „capetele de afiș" ale europenelor, ce zici ?

— Profesorul e amabil, dar adevărul e altul.

— Care e adevărul, Nicu Vlad ?

— Că noi, românii, cu 10 medalii, între care 4 de aur, punînd-o și pe cea obținută de Andrei Socaci, la 75 de kilograme, i-am pus pe toți pe gînduri. Bănuiau ei c-o să venim tare, dar nici chiar așa (n.n. obiectivul federației a fost 5 medalii).

— Cum explici acest succes, cel mai prestigios din istoria halterelor românești ?

— Am muncit mult și ne-am văzut de treabă. Iar nea Fane, fost halterofil și dînsul, om care a mîncat această pîine, a știut cum să ne ia. A drămuit totul : efortul, dar și destinderea.

— Tu cum te distrezi ?

— Ascult muzică și casc gura la video. Pînă pe la 10 însă, apoi mă culc.

— O țigară mai merge ? Dar o bere ?

— Nici pomeneală. Stau în cameră cu Petre Becheru și se știe : la noi fumatul e interzis ! Pe unii îi poftim afară, iar pe cei mai tineri îi luăm la goană ! În alte sporturi, poate mai merge să calci alături, dar aici nu. Haltera nu poate fi mințită.

— Iartă-mi curiozitatea : ce simți cînd, neputînd s-o ridici, dai drumul halterei ?

— Nu-i dau drumul, o scap. Uneori, încordarea e atît de mare încît nici nu te lămurești c-a scăpat. Abia zgomotul din podium, produs de căderea bării, te trezește la realitate.

— N-aș fi zis.

— Publicul n-are cum să vadă toate astea. (Cioroslan : tensiunea e în interior. Ca să cîștigi, trebuie să stăpînești perfect reglajele și autoreglajele organismului).

— Altfel, cum sînt halterofilii ?

— Băieți buni, prietenoși. Fără excepție, comunicativi. Deși, peste un ceas, două devin adversari, ei se încălzesc împreună, își pun unul altuia discurile, ba uneori mai ies și la o plimbare.

— Tu concurezi la categoria 100 de kilograme. Mănînci mult ?

— Normal și fără moțturi. Aici, la „23 August", de pildă, mănînc cot la cot, și la fel, cu Daniela Silivaș, care n-are nici jumătate din greutatea mea ! Doar acasă cînd merg, cer fasole și, mai rar, mazăre.

— E adevărat că și fratele tău Ștefan face haltere ? Cîți ani are ? Îți calcă pe urme ? Care e părerea ta ?

— Are 18 ani și e la Rapid (a ocupat locul 3 la 75 kilograme, adaugă Cioroslan), iar părerea mea e să muncească. Dacă va munci, va ajunge.

— Ai terminat liceul, ce urmează ?

— Examenul la I.E.F.S., pe care îl prepar în paralel cu mondialele. Pe Socaci și pe Urdaș, care vor da și ei, îi cam îngrijorează biologia, dar mie, nu-mi e greu să fac pe deșteptul, nu mi se pare chiar de speriat. Să albă, să zic, 150 de kilograme, ori eu, am dovedit-o, pot mai mult !

— La nici 23 de ani, ai un palmares pe care l-ar invidia orice sportiv : campion olimpic, triplu campion mondial și cvintuplu campion european, socotind că și în 1985, la Katowice, ai dobîndit două titluri. Unde vrei să ajungi, zău așa, Nicu Vlad ?

— Nu voi avea liniște pînă cînd nu voi trece toate recordurile lumii pe numele meu ! Sînt pe lîngă ele, le simt, poate că la Sofia le voi doborî.

— La cît se cifrează recordurile ?

— La smuls 200, la aruncat 241,5 și la total 440 de kilograme. Primul și ultimul sînt ale lui Zaharevici, care a trecut la o categorie superioară, aruncatul îi aparține lui Kuznețov. Ele reprezintă, ca să spun așa, ținta mea imediată.

— După care ?

— Jur să-mi iau 10 zile libere ! Și-abia apoi, odihnit, voi arăta cu adevărat ce pot (Cioroslan rîde de-a binelea) !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

RAPID 1000

Una dintre cele mai populare echipe din fotbalul nostru, Rapid București, a trăit duminică un frumos jubileu : partida cu numărul 1 000 în divizia A. Spre lauda lor, și spre satisfacția miilor, zecilor de mii de suporteri, jucătorii Rapidului (echipă înființată în vara lui 1923, sub denumirea de Asociația culturală și sportivă C.F.R.) au ținut să onoreze meciul 1 000 printr-o victorie, ba încă printr-una deosebit de prețioasă, 3—1 cu Sportul studențesc. Indiferent de numele purtate de-a lungul timpului (C.F.R., Locomotiva), indiferent de poziția în clasamente, Rapid a însemnat, fără excepție, o „pată de culoare" în fotbalul românesc, fiind purtătoarea de cuvînt a dragostei și nădejdilor ceferiștilor din Giulești și de mai departe, scriind una dintre cele mai captivante povești ale balonului rotund, cînd veselă, cînd tristă, totdeauna emoționantă. Ne face plăcere ca, din acest colț de pagină, să urăm Rapidului La mulți ani și cît mai multe bucurii !

La peluză

Se naște legenda

Trecînd pe lîngă Bölöni, care se apucase cu mîinile de cap, Helmuth Ducadam i-ar fi spus : Lasă, nea Loți, nu fii supărat. Salvez eu meciul ! În avion, și mai tîrziu pînă în clipa începerii meciului, Lăcătuș ar fi susținut : Nu uitați, primul gol îl voi da eu !... A fost nevoie să se joace 120 de minute, să fie ratate două lovituri de la 11 metri ca să se împlinească profeția șeptarului stelist care, dacă ar fi fost schimbat cu Radu II... Chestie de inspirație. Radu a fost pe bună dreptate supărat că experienței lui de joc i-a fost preferată schema prestabilită în executarea loviturilor. Emerich Jenei i-a răspuns : Tu, Iordănescu și Iovan sînteți artileria grea pentru momentele decisive de la urmă. Cel de-al cincilea penalty urma să fie executat de Bărbulescu. O personalitate de la tribuna oficială s-a mirat că se renunță la ultima lovitură. Cineva din anturajul apropiat ar fi observat : E mai bine așa. Ce-ați vrea ? Să fie trei la zero ? Înainte de executarea loviturilor decisive, Ducadam a promis că va apăra trei lovituri. Punct ochit, punct lovit și încă ceva pe deasupra. Se spune că cineva mai nimerit pentru a treia încercare, decisiva, în afara lui Lăcătuș nu exista. Se aduce ca argument faptul că după ce a înscris, Lăcătuș nu a folosit nici măcar obișnuita explozie de bucurie : i s-a părut firesc. În termeni eleganți, extrema Stelei e înzestrată cu focul sacru. Se afirmă, iar eu cred că este adevărat, că nici un jucător stelist nu s-a îndoit de victorie. Și se adaugă : O nebunie care a făcut ca în întreaga campanie totul să se împlinească, o nebunie frumoasă fără de care performanța nu este posibilă. Imobilismul de sfinx al chipului lui Ducadam, emblematic pentru întreaga echipă, confirmă. Harul pogorît peste toți componenții ei nu s-a risipit pînă în ultima secundă a meciului. Și așa mai departe.

Iată cum performanța echipei Steaua obligă fotbalul românesc la un efort colectiv care să nu lase nefructificată această șansă a instalării noastre în loja oficială a lumii fotbalistice. O izbîndă nepermanentizată, neconfirmată, se întoarce împotriva ei. Făcîndu-ne fericiți, steliștii ne-au scos în vitrina cu trofee a Europei. Toți ochii sînt ațintiți asupra noastră. Fiindcă Steaua, brava noastră campioană, n-a ieșit doar victorioasă într-o bătălie. Ea a impus un stil, o concepție, o mentalitate. Mentalitatea care a fost însoțită de cîrtitori de-a lungul drumului său lung și anevoios dintre chiar vocile care astăzi o aclamă sincer. Cîți dintre ei vor ști să se identifice cu ceea ce se află dedesubtul strălucirii ei : putere de sacrificiu, știința de a disloca inerții și prejudecăți, tăria de a rezista aparențelor nefavorabile într-un moment sau altul ? Steaua aparține avuției naționale nu prin victoria din finala de la Sevilla, ci prin tezaurul de experiență, de muncă, de credință, care poate fi asimilat la nivelul întregului fotbal. Sevilla, privită deci nu ca pe un pisc, ci ca pe un început de drum defrișat de toate succesele care i-au premers.

NICOLAE CRISTACHE ■

P.S. Am fost duminică în sala Floreasca să revăd echipele de baschet al căror joc m-au încîntat atîta în urmă cu cîteva săptămîni și am reținut pentru dumneavoastră un buchet de junioare ale căror nume, nu mă îndoiesc, vor circula mîine pe continent, via Cluj-Napoca și București : Aurora Dragoș, Ildiko Manasses, Marica Vigh și Roxana Ștefan.

Simple note

Drumul de la Sevilla

Nu întotdeauna reușesc, în spațiul ce-mi este rezervat în coloanele „Flăcării", să spun în aceleași însemnări dedicate subiectului la care m-am oprit tot ce am a spune.

Și revin de aceea în completare — cum am mai făcut-o și în alte circumstanțe — la memorabila victorie de la Sevilla, extrăgînd din ea, ca să le notez aici, observații, concluzii, învățăminte. Pentru că ele mi se impun cu o stringentă necesitate, dincolo de stările de extaz și de euforiile trăite, peste emoții și peste laurii care au încununat finalmente pe eroicii componenți ai Stelei, recunoscuți unanim ca atare.

Două echipe din două țări latine practicînd încîntătorul, deschisul și spectaculosul fotbal latin, într-o alură amețitoare dobordantă, vijelioasă, disputîndu-și cu dăruiri absolute și cu o înverșunare îndrăcită — înlăuntrul limitelor celei mai perfecte sportivități — ispititoarea mizâ a întrecerii. Și nu știu dacă deliberat sau printr-o coincidență a sorților arbitrajul partidei a fost asigurat la cel mai ireproșabil nivel de trei francezi — deci tot latini — ca să avem pînă la urmă și prin lupta infernală din teren și prin conducerea ei un festival integral al latinității.

Și după istovitoarele și încheiatele două ore de joc, nici una din echipe, nici Steaua, nici F.C. Barcelona, nu izbutise să dea gol, ceea ce denotă că ambele înaintări au falimentat și că s-au lovit de zidul inexpugnabil al apărării, toate acțiunile lor fiind destrămate sau oprite în embrion și de o parte și de alta.

Că apărările s-au împotrivit cu brio să nu primească gol și că și-au atins țelul propus este incontestabil lăudabil. Un meci însă se cîștigă marcînd și rolul acesta aparține în principal atacanților care ți-au avut o zi fastă, cum s-a putut vedea dealtfel foarte bine și în cîmpul de joc, unde au abundat și pasele eronate și șuturile anemice și fără adresă exactă, cele mai multe în afara spațiului porții. Iar cînd s-a recurs, pentru necesitatea departajării la cea din urmă soluție, adică la loviturile de la fatidicul, primejdiosul și neiertătorul punct de 11 m în care magistralul Ducadam a apărat legendar toate penalty-urile executate succesiv consfințind triumfului nostru succes, însemnă fără putință de tăgadă sau controversă că Steaua a recoltat marele trofeu și titlul de campioană a Europei, nu prin travaliul înaintașilor, cum ar fi fost normal, ci prin pivotul de bază și de ultimă instanță al apărării, cum e considerat în fotbal și cum rămîne efectiv portarul.

Nu cunosc impresiile și concluziile cu care s-au înfors de la Sevilla antrenorii și tehnicienii Stelei. Cred însă cu fermitate că munca lor trebuie îndreptată cu toată grija și perseverența, cu toată seriozitatea și responsabilitățile ce le incumbă și pe care dealtminteri le-au dovedit și pînă acuma, către linia ofensivă a echipei care-i va asigura alte strălucitoare biruințe de răsunet internațional și național și pe care o văd de pe acum realizînd marele și incandescentul event al anului : cîștigarea campionatului, pe care după opinia mea nu-l mai amenință nimeni și nimic, precum și a Cupei României, ambele firești după Cupa campionilor.

Îi fac urarea Stelei să izbîndească și-i doresc din inimă să meargă mai departe pe drumul de la Sevilla în toate întrecerile care-i stau și care îi vor mai sta în față.

L. KĂLUȘTIAN ■

Noii campioni

Divizia A a campionatului național pe echipe mixte a prilejuit în stațiunea Buziaș o întrecere cu ușile închise. „Accesul interzis publicului" a fost afișul principal ce a intimpinat pe doritorii de-a urmări spectacolul confruntărilor dintre cei mai buni șahiști ai țării. Divulgînd acum din „secretele" acestei întreceri nu facem altceva decît a puncta anumite aspecte tehnice ale celei mai pasionante lupte sportive a anului, desfășurată în noul regim de concurs aprobat de F.I.D.E., cu timp accelerat de gîndire. Pentru prima oară, într-o nouă „formulă" cu 12 echipe, finala celor mai bune formații de club a cunoscut o luptă încleștată pentru rămînerea în divizie. Opt echipe au trăit cu emoție și temere peripețiile și fluctuațiile de situații pe cele 10 mese de fiecare echipă (6 seniori, 2 senioare și 2 juniori) și, pînă în ultima rundă, au simțit lumina „lanternei roșii" fiind aproape de-a retrograda. Dacă la periferia clasamentului nimic nu era clar, în postura de lideră s-a detașat autoritar echipa „studenților" de la „Politehnica București". Niciodată nu am avut o astfel de formație, care să nu dea dreptul la ripostă. Meci de meci viitorii campioni au dovedit că sînt imbatabili și că lupta continuă, de fapt, doar pentru „golaveraj". Bilanțul excelent al echipei „Poli" București este de 11 victorii din tot atîtea posibile. E adevărat, angrenate în lupta pentru titlul de campion au fost și echipele A.E.M. Timișoara și I.T. București, dar, în momentul „ciocnirilor" directe, ele au pierdut definitiv drumul spre medalia cea mai prețioasă. Fiecare dintre celelalte pretendente a punctat decisiv numai în 3 meciuri, pierzînd altele două. Departajarea pe podium s-a făcut la punctaj egal prin criteriul victoriei directe. Astfel, formația Asociației sportive a Întreprinderii de transporturi București a cucerit „argintul", iar timișorenii s-au mulțumit cu „bronzul".

În febrila derulare a rundelor s-a putut surprinde și o echipă fără grijă. Cea mai liniștită soartă în campionat a avut-o formația Electromotor — „Medicina" Timișoara, care, după ce a ratat în două meciuri de debut șansa spre medalii, s-a instalat pe locul IV apărîndu-l cu strășnicie și ieșind din viltoarea retrogradării sau a podiumului. La premierea finală ar fi meritat o mențiune specială echipa „Universitatea" București pentru modul exemplar în care și-a redresat situația nefericită din periferia clasamentului urcînd pe locul V. Avea de apărat bunul nume al unei echipe multiplă campioană. Pentru a lămuri eventualele neclarități aducem la cunoștință cititorilor noștri că fosta campioană „U" București a rămas numai cu numele, jucătorii ei de altă dată fiind astăzi, în marea majoritate, componenții „Politehnicii". Multă dîrzenie au dovedit „Poli" Iași, „Metalul" București, „Petrolul" Ploiești și „Mecanică fină" București care și-au apărat cu succes dreptul la o nouă evoluție în divizia A. Deși s-au străduit să lupte numai pentru victorie (punctarea meciurilor cîștigate făcîndu-se cu 3 p, iar a „egalurilor" cu 1 p !) n-au avut șansa de mare izbîndă formațiile ce au retrogradat „Voința" Rîmnicul Vîlcea, „Calculatorul" București (cu cîțiva ani în urmă campioană absolută !) și C.S.M. Electrometal Cluj. Alta ar fi fost ierarhia în clasament dacă locurile ar fi fost decise prin adiționare de puncte și nu prin puncte de meci. Dar de cînd totalul punctelor înregistrate a trecut la... „golaveraj" și victoria are valoare mai mare decît două egaluri, combativitatea a crescut uimitor. Poate tocmai aceasta este și explicația că opt echipe aproximativ egale ca valoare s-au zbătut în zona retrogradării pînă în ultima clipă.

La masculin titlul de campioană a revenit formației „Politehnica" București cu 39, ea fiind secondată de A.E.M. Timișoara cu 34,5 p și de vechea campioană, formația I.T.B. realizatoarea a 32,5 p. La feminin lupta pentru medalii nu a cunoscut amploarea altor ani. Cea mai bună evoluție a avut-o campioana anului trecut, A.E.M. Timișoara ce a obținut 16,5 p (+9, =2, —0). Pe locul doi s-a clasat „Poli" București cu 15,5 p (+8, =1, —2), urmată de „Electromotor" — „Medicina" Timișoara cu 14 p (+6, =3, —2). La juniori culoarea medaliilor s-a decis înainte de ultima confruntare. S-au remarcat din nou junioarele Cristina Bădulescu și Smaranda Boicu, autoare de drept a performanțelor echipelor lor. Clasamentul „speranțelor" a fost următorul: 1. I.T. București 18 p, 2. „Metalul" București 15 p, 3. A.E.M. Timișoara 13 p.

Clasamentul general al campionatului național rezervat echipelor mixte consemnat de o brigadă de arbitri (uneori cam neinspirată...) este următorul: **1. „Politehnica" București 33 p — campioană națională** (în formație cu: M. Ghindă, V. Stoica, Th. Ghițescu, M. Marin, T. Stanciu, D. Dumitrache, D. Drimer, O. Berechet, G. Călinescu, D. Vlad, M. Pogorevici, E. Polihroniade, E. Ghinda, R. Stegăroiu, N. Mustățea), 2. **Întreprinderea de transporturi București** 27 p (cu lotul următor: Fl. Gheorghiu, D. Bărbulescu, M. Pavlov, Em. Reicher, I. Armaș, D. Savin, C-tin. Botez, P. Ștefanov, A. Birer, R. S. Milu, M. Teodorescu, V. Ionescu, R. Reicher, C. Bădulescu, L. Chiș), 3. echipa **Întreprinderii de aparate electrice de măsurat Timișoara** 27 p (M. Șubă, S. Grünberg, E. Mozeș, I. Biriescu, I. Mărășescu, I. Cosma, D. Moise, M. Chiricuță, C. Zetocha, M. Grünberg, D. Nuțu, L. Jicman, I. Chiricuță, L. Caplar, T. Ivan), 4. Electromotor — „Medicina" Timișoara 17 p, 5. „U" București 16 p, 6. „Politehnica" Iași 14 p, 7. „Metalul" București 14 p (punctaj general: 53, 5 p), 8. „Petrolul" Ploiești 14 p (49,5 p), 9. „Mecanică fină" București 12 p (50,5p), 10. „Voința" Rîmnicul Vîlcea 9 p (39 p), 11. „Calculatorul" București 7 p (51,5p) și 12. C.S.M. — Electrometal Cluj 4 p (41,5 p). Ultimele trei formații retrogradează în divizia B.

MARGARETA MUREȘAN ■

Deși paharul se umplu se

Ceea ce nici un răuvoitor n-ar fi crezut că se poate întîmpla, s-a întîmplat ! Îndrumată de o federație ezitantă și îngăduitoare, cu un vicepreședinte (Viorel Moraru) care e și antrenor de club, cu un antrenor (Valeriu Irimescu) care, deși n-a pregătit niciodată o formație divizionară, nu acceptă nici o povață, activînd (împotriva unei hotărîri a C.N.E.F.S.) și la F.R.R. și la națională, reprezentativa noastră de rugby a pierdut și meciul cu Tunisia : 15—17 ! ! Au mai existat înfrîngeri, vor mai exista, ăsta e sportul, dar un eșec ca acesta de la Tunis, în fața unei formații care se găsea la abecedarul jocului cu balonul oval la o vreme la care tricolorii își adjudecau (și încă de două ori) titlul continental, e inadmisibil, rușinos și fără precedent. În raport cu ei, nici o scuză nu e acceptată, meciul a fost oficial, lotul valid etc, această nouă înfrîngere venind să sublinieze, dacă mai era nevoie, gravul impas în care se află rugbyul nostru, coborît vertiginos către coada ierarhiilor internaționale.

Nu o dată ne-am exprimat, chiar în această pagină, uimirea și nedumerirea față de maniera pleziristă, discreționară în care, sub ochii impasibili ai C.N.E.F.S., așa-zisa federație de specialitate conduce treburile rugbyului. Noi am spus, noi am auzit, C.N.E.F.S. părînd surd la critici și sugestii, incapabil să ia vreo măsură, să reintroducă în aria respectivei discipline atmosfera de muncă, de ordine și disciplină în stare, singura în stare, să readucă rugbyul românesc la ținuta de altădată. Oare de cîte partide pierdute, ne întrebăm și întrebăm, mai are nevoie C.N.E.F.S. pentru a înțelege, în sfîrșit, că a venit timpul să analizeze în mod lucid, responsabil realitățile din rugby, luînd măsurile care se impun și arătînd așa celor vinovați ? !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

racul

MIRCEA GHEORGHE ■

Cronica șoselei

Ce să le spunem celor mici?

Cînd, cum, în ce condiții se îmbolnăvise Tase de boala aceea teribilă, nimeni nu știa. Bineînțeles că maladia respectivă îl făcea extrem de vulnerabil la destulele pericole care și așa îl pîndesc pe om. Crizele se îndesiseră în ultimii doi ani, poate și ca urmare a consumului deloc măsurat de alcool. În timpul trecerii șoselei, de la depozitul de care răspundea la sediul unității, aflat vizavi, omul se prăbușise pe asfalt și începuse să se zbată inconștient la tot ce se întîmplă în jurul său. Vehiculele îl fereau, iar trecătorii, care cunoșteau formele de manifestare a bolii, știau că nu pot face nimic pentru a-l ajuta și plecau mai departe. Li se citea pe față un sentiment de tristețe, de milă, de neputință. Femeile își trăgeau odraslele de mînă, nelăsînd copiii să privească omul căzut. „Hai mamă, asta nu-i de văzut pentru un copil". Bărbatul care se zvîrcolea jos, reprezenta pentru copii un mister, cu atît mai mare, cu cît, peste scurt timp se înlănțuia cu omul respectiv, perfect normal, vorbind și rîzînd cu prietenii și cunoscuții lui. Boala lui nea Tase, cu manifestări tot mai dese, era un subiect de discuție și pentru șefii acestuia. „Are o gestiune de milioane. Închipuiți-l căzut, inconștient, în timp ce în depozit poate pătrunde oricine. Ori, altă ipostază ! Nu-i voie de fumat în depozit, dar nea Tase mai trage cîte o pipă. În timp ce e prăbușit la pămînt și se întîmplă să fie singur, mai are el controlul țigării, cu care criza l-a surprins în mînă ?" „Analizînd lucrurile la rece, spuse cineva, un asemenea om ar trebui pensionat medical". „Tase are însă patru copii destul de mărunței, știți doar că prima soție l-a părăsit, și mai are doar un an pînă la pensionare. Niciodată, la nici o revizie n-a ieșit lipsă măcar un singur leu. Situația nu e deloc simplă. Să o lase mai încet cu băutura, da, asta îi putem însă spune", conchise șeful unității, un om care arăta cam de 40—45 de ani, dar în realitate avea 53. „În plus, Marine (contabilul șef al unității), te rog să treci mai des pe la depozit, lucru care de fapt e valabil și pentru noi toți ceilalți, ținu dînsul să sublinieze, așa ca o măsură suplimentară de prevenire".

Se întîlnea aproape zilnic cu vărul său, șofer pe o autobasculantă dintre acelea gigant, dimineața cînd amîndoi se îndreptau spre serviciu. Aveau loc între ei, de regulă, convorbiri scurte, ca între oameni conștiincioși care se grăbesc să nu întîrzie la muncă. „Nene Tase, de mult vreau să-ți vorbesc. N-am îndrăznit pînă acum. Subiectul e delicat, eu îs mai mic ca mata cu 10 ani și... ce să mai lungesc vorba, mi-a fost jenă. Fiind însă o problemă care te interesează, ar fi o lașitate din partea mea să nu dovedesc franchețe. Mata ești bolnav, nu ?" „Da, vere, din păcate. Chiar azi dimineață am avut o criză. Nu mi s-a întîmplat asta niciodată de față cu cei mici. S-au speriat, au început să plîngă în hohote. Nevastă-mea se străduia să-i îndepărteze și nu reușea. „Tata moare și tu nu ne dai voie să-l ajutăm", strigau ei. M-am ridicat de jos sleit de puteri, stors parcă. Ei încă mai plîngeau înăbușit, iar Mîndița încerca să-i calmeze. Ce explicații să le dau copiilor în asemenea situație ? Mi-am luat haina și am plecat spre serviciu. Pe fețele copiilor se citea nedumerire, mirare, amestecate cu mîhnire. Nu înțelegeau probabil cum tatăl lor, care gîndeau că e pe moarte, să se ridice de jos și apoi bine mersi să plece la muncă". „Îmi pare rău pentru tine, Tase, tocmai de aceea aș vrea nu să te previn, ci să te rog. Ai mai multă grijă de tine și indirect de ai tăi !" „Nu înțeleg ce vrei să spui cu asta, zise omul puțin contrariat. Ce fac eu rău ? Gestiunea, lucrul cel mai important, e în perfectă ordine !" „Bea mai puțin, Tăsică, evită mersul pe bicicletă, arată-te doctorului mai des. Știu, boala ta e incurabilă, dar pentru ameliorare tot se mai poate face cîte ceva". Tase puse capul în pămînt și nu răspunse la început nimic. „Ai dreptate, Sandule. Mi-au spus-o ieri și cei de la unitate. O să încerc, îți promit !"

Era ultimul transport de piatră spre baraj. În ziua aceea Sandu făcuse cu două curse mai mult decît de obicei. Resimțea oboseala în tot corpul. În mîini și picioare parcă îl turnase cineva plumb. De cînd un biciclist îi tăiase calea, iar el, pentru a-l salva, fusese nevoit să intre într-un gard, virînd brusc la stînga, devenise cît se poate de circumspect cînd observa asemenea vehicule, așa cum, se contura în clipa aceea, silueta unuia, cam la 100 metri distanță în față. Colac peste pupăză, așta face și slalomuri. Chelului asta-i trebuie, tichie de mărgăritar. Biciclistul nici nu s-a sinchisit de sunetul strident al claxonului. Și-a continuat mersul șerpuitor, mărînd chiar razele bucilor. Cînd a început să se observe bine îmbrăcămintea omului de pe bicicletă, șoferul și-a dat seama cu precizie că cel în cauză e Tase. „În drum spre casă, a trecut în mod sigur pe la bufet, e criță, se vede clar". Șoferul gigantului micșorase mult viteza și sporise la maximum distanța laterală. Mergea aproape lipit de trotuarul din stînga. Auzind zgomotul puternic al mașinii, biciclistul s-a întors pentru o clipă sprea e, recunoscîndu-l la volan pe vărul său. „Noroc Sandule, noroc". În timp ce agita mîna stîngă în semn de salut, bicicleta necontrolată a intrat într-un viraj larg care s-a terminat în roata dreaptă spate a autobasculantei. Tase, ca urmare a șocului, a fost literalmente catapultat cu capul sub roata imensă care într-o clipă l-a zdrobit.

„Nu, dumneavoastră, tovarășe Sandu, n-aveți nici o vină. Dimpotrivă, ați făcut totul pentru a evita acest sfîrșit nefericit. În momentul coliziunii mașina dv. era aproape oprită", a fost concluzia cercetărilor.

„Îmi pare nespus de rău, că tocmai eu, cu mașina mea, i-am adus moartea vărului meu. Ce-o să le spunem Mînditei, celor mici ?"

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (XII)

Problemă a tuturor statelor

Amplasarea de noi arme nucleare, în primul rînd în Europa, dar şi în alte părţi ale lumii, a fost prezentată totdeauna de cei care o efectuau ca o acţiune menită să ducă la creşterea securităţii statelor pe teritoriul cărora are loc instalarea, ca o garanţie în plus a independenţei acestor state (reamintim că şi „războiul stelelor" este prezentat tot ca o garanţie de securitate). O examinare atentă a faptelor duce însă la încheierea că o asemenea motivaţie nu stă în picioare. În prezent în Europa se găsesc aproximativ 13 000 de mijloace de atac nuclear, în stare să lanseze într-o primă lovitură circa 28 000 de focoase cu o forţă care poate să distrugă de cîteva ori omenirea. Avînd în vedere această situaţie, războiul nuclear este imposibil ca act politic raţional, întrucît el ar duce la distrugerea întregului glob pămîntesc. Pornind de aici, ce mai poate aduce instalarea de noi arme nucleare, a „eurorachetelor", de pildă ? După cum arăta preşedintele României, atunci cînd există arme nucleare în stare să distrugă de mai multe ori întreaga planetă, nu se mai poate susţine că un număr de cîteva rachete în plus sau în minus ar afecta raportul de forţe între cele două părţi. Dimpotrivă, orice noi arme nucleare fac să crească şi mai mult pericolul declanşării războiului mondial, a războiului nuclear. Şi totuşi, în mod paradoxal, în loc ca teribila ameninţare a armelor nucleare să fie redusă şi, treptat, înlăturată, ea este conştient amplificată, cu imense eforturi financiare, materiale, ştiinţifice, umane.

Efectul este invers faţă de ceea ce se susţine de către cei interesaţi. Căci dacă sporirea arsenalului militar nu duce la creşterea securităţii, nu oferă garanţii în plus în această privinţă, nu influenţează echilibrul de forţe (şi aşa fiecare parte dispune de cantităţi uriaşe de armament atomic), în schimb această sporire măreşte pericolul izbucnirii unui război distrugător, măreşte deci insecuritatea. Imensa acumulare de rachete nucleare de diferite tipuri, amplasarea lor în diferite zone de acţiuni militare, în special în Europa, continua lor modernizare şi perfecţionare tehnologică au dus la creşterea fără precedent a stării de neîncredere în relaţiile internaţionale, accentuînd pericolul declanşării unei catastrofe nucleare. În aceste condiţii, instalarea de noi arme de distrugere în masă în Europa nu este doar o afacere a puterilor nucleare sau a ţărilor care acceptă asemenea arme pe teritoriul lor, ci o problemă a tuturor statelor europene, o problemă, pe un plan mai larg, a întregii omeniri.

Iată de ce toate statele continentului au dreptul şi datoria de a acţiona pentru securitatea lor, care se poate realiza nu prin menţinerea şi dezvoltarea armelor nucleare, ci prin distrugerea lor, prin trecerea la o politică reală de dezarmare, de pace, de colaborare egală între toate naţiunile lumii. Sînt cunoscute şi larg apreciate poziţia şi iniţiativele României în această privinţă. Ţara noastră susţine — după cum s-a subliniat şi cu prilejul întîlnirii româno-sovietice la nivel înalt, care a avut loc recent la Moscova — programul sovietic privind lichidarea pe etape, pînă la sfîrşitul secolului, a armelor nucleare şi a celorlalte mijloace de distrugere în masă. Şi pentru a izbăvi Europa, ca şi întregul Pămînt, de pericolul nuclear, este mai actuală ca oricînd chemarea preşedintelui Nicolae Ceauşescu : „Acum, pînă nu este prea tîrziu, pînă nu au început să cadă primele bombe atomo-nucleare, pînă nu s-a dat drumul rachetelor cu diferite raze de acţiune cu încărcătură nucleară, în numele popoarelor noastre, al viitorului planetei, să trecem peste orice alte considerente, să acţionăm pentru distrugerea armelor nucleare, pentru înlăturarea primejdiei unui război mondial, a unei catastrofe nucleare, să facem totul pentru a răspunde aşteptărilor tuturor naţiunilor lumii".

ION CODRU ■

Automobilul secolului XXI

Bătrînul nostru automobil, prieten de nădejde, aducător de multe griji şi bătăi de cap, dar şi de bucurii pe care numai automobilistul le trăieşte din plin, împlineşte anul acesta 100 de ani. Despre această luminoasă aniversare am scris cu cîtva timp în urmă. Cum însă veacul XXI bate la uşă, ne punem vrînd-nevrînd unele întrebări : Care va fi automobilul secolului viitor ? Cum va arăta el, ce fel de energie îi va pune în mişcare ? Specialiştii au început deja să se pronunţe, unele din părerile lor fiind înfăţişate în cele ce urmează.

În prima sută de ani a existenţei sale, automobilul a fost dotat în principal cu motor cu ardere internă, folosind drept carburant benzina, deşi din cele mai timpurii stadii ale existenţei lui s-au făcut experienţe cu motoare electrice şi cu motoare cu aburi. După declanşarea la începutul anilor '70 a crizei petrolului, interesul pentru surse de energie care să constituie o alternativă a benzinei a crescut simţitor. Chiar dacă rezervele de ţiţei nu se vor epuiza în tot secolul următor, cum spun astăzi, după spectaculosul revirlment în ceea ce priveşte preţul petrolului, specialiştii, există toate motivele să ne luăm, cu timpul, rămas bun de la motorul cu benzină. Acest motor este zgomotos, otrăveşte mediul înconjurător şi rămîne în pană cînd ţi-i lumea mai dragă. Şi cît de repede ar porni, în dimineţile umede şi friguroase, o maşină care nu are carburator şi bujii ! Dar cu ce să înlocuim benzina ? N-ar fi imposibil ca răspunsul să-l dea o minusculă capsulă cu combustibil atomic, care să ajungă timp de un an şi chiar mai mult (cu condiţia să n-o la razna cu radiaţiile). Sau va trebui, poate, să ne întoarcem la motorul cu aburi ? Ziarul londonez „Times" scrie că mai realist este să presupunem că automobilul viitorului va fi electric. În prezent, crearea şi folosirea lui este temporizată din cauză că acumulatorii sînt foarte grei, foarte voluminoşi şi trebuie încărcaţi sau schimbaţi cam în fiecare 60 de kilometri. Dacă asemenea condiţii sînt satisfăcătoare pentru autocare şi pentru autocamioanele grele, ele sînt stînjenitoare pentru automobile. Se poate şi spera că o dată cu progresul ştiinţei şi al tehnicii aceste minusuri ale bateriilor electrice vor fi înlăturate. În loc de a ocupa cca mai mare parte a spaţiului sub capotă sau în portbagaj, cum se întîmplă astăzi la automobilele electrice experimentale, acumulatorii vor fi amplasaţi pe podeaua maşinii. Ei vor fi plaţi şi compacţi. În condiţiile folosirii motorului electric, vor dispărea, se-nţelege, şi benzinăriile, în locul cărora vor funcţiona staţii de încărcare. Această operaţiune nu va dura mai mult decît durează astăzi umplerea rezervorului cu benzină. Este posibil, de asemenea, ca viitorii acumulatori, în loc de a fi încărcaţi, să fie schimbaţi rapid. Nu va fi necesar nici un sistem de forţă unic : fiecare roată va avea propriul ei electromotor, care nu va ocupa mai mult loc decît frînele de disc. Fireste, nu vor mai fi necesare nici ambreiajul, nici cutia de viteze. Automobilul va deveni mai spaţios, avînd probabil, în loc de două, trei rînduri de fotolii, pe care se vor putea aşeza opt oameni. În ceea ce priveşte bagajul, el va fi amplasat în despărţiturile din faţă şi din spate.

Mutaţii se vor produce şi în legătură cu estetica, cu aspectul exterior. Vor dispărea ştergătoarele de parbriz, întrucît toate geamurile maşinii vor fi făcute din sticlă neaderentă, de pe care apa se va scurge fără s-o ude, ca boabele de mercur. Nu vor fi necesare nici toba, nici ţeava de eşapament. Ca urmare, se vor îmbunătăţi şi caracteristicile aerodinamice, iar consumul de energie va scădea. Forma ideală pare a fi cea de picătură. În ceea ce priveşte conducerea, ea va fi cu mult mai uşoară, întrucît automobilul va fi înzestrat cu radare care vor acţiona automat frîna în cazul micşorării distanţei faţă de vehiculul din faţă. Se speră că în felul acesta şoselele vor fi izbăvite de flagelul „ciocnirilor în lanţ", cînd se accidentează simultan mai multe maşini. Senzori speciali vor preveni pe şofer şi asupra pericolului de ciocnire în cazul deplasării în marşarier. Caroseria va fi mai curînd din plastic, iar sasiul din aluminiu.

ION D. GOIA ■

„Castorul" nu mai este!

Figură marcantă a feminismului vest-european, scriitoare militantă, admirabilă memorialistă, Simone de Beauvoir a strălucit în oricare dintre faţetele vieţii ei de excepţie, care rămîne un exemplu pentru orice om de cultură, pentru orice intelectual al acestui secol XX. „Castorul" — cum era supranumită printr-un joc de cuvinte bazat pe similitudinea dintre pronunţia cuvintelor Beauvoir şi beaver (castor, în limba engleză) — a fost, alături de filozofui existenţialist Jean-Paul Sartre, „implicată în toate luptele stîngii, un scriitor revoltat împotriva ideilor de-a gata şi nedreptăţilor, tradiţiilor burgheze şi ordini sociale prestabilite", se relevă într-un comentariu al agenţiei France Presse, consacrat recentei ei încetări din viaţă, la vîrsta de 78 de ani.

Nimic nu predispunea pe tînăra fată provenind dintr-o familie burgheză, să participe îndeaproape la luptele şi frămîntările secolului. Războiul a fost marele revelator. Jean-Paul Sartre şi ea, uniţi printr-un ferm antinazism, au avut în 1943 ideea de a crea o revistă „Les Temps Modernes", care va populariza o nouă manieră de a gîndi şi a acţiona.

„Cea mai mare reuşită din viaţa mea este Sartre", spunea ea. Simone de Beauvoir a trăit, de la întîlnirea sa în 1929 cu cel care a constituit „evenimentul capital" al existenţei ei, una din marile poveşti de dragoste ale veacului, formînd împreună cu Sartre un „cuplu-far", unit pînă la sfîrşit, timp de 51 de ani, atît în viaţa cotidiană, cît şi în luptă. „Dacă mi-ar fi spus într-o zi : ne întîlnim peste 22 de luni şi 17 ore pe Acropole, aş fi fost sigură că îl găsesc acolo exact cînd a spus. Nu concep vreun rău care să-mi vină din partea lui, în afară, poate de a muri înaintea mea", afirma ea în cartea de memorii „Forţa vîrstei". Acest cuplu a fost excepţional nu numai prin durată şi comunitate de idei, ci şi prin mod de viaţă. De la întîlnirea lor pe băncile Sorbonei — el avea 23 de ani, ea — 20, şi amîndoi îşi pregăteau lucrarea de diplomă în filozofie — Sartre şi Beauvoir şi-au vorbit cu „dumneavoastră". Şi în afară de o scurtă perioadă după război cînd au împărtit aceeaşi cameră de hotel, ei nu au locuit împreună. „De ce să stai sub acelaşi acoperiş cînd lumea era proprietatea noastră comună ?", spunea Simone. Dorind să-şi păstreze spiritul critic pînă la sfîrşit, Simone de Beauvoir rezuma astfel militantismul ei : „Mă pronunţ pentru sprijinirea din toate forţele a stîngii atunci cînd ea este ameninţată". Este ceea ce marea scriitoare a făcut pînă la sfîrşitul vieţii ei.

ROMEO NĂDĂŞAN ■

Expo '86

În îndepărtatul Vancouver funcţionează din începutul acestui mai o ambiţioasă cutie de rezonanţă a bătăliilor duse pe frontul tehnologic. „Expo '86" şi-a îngăduit meritul de a propune meditaţiei chestiuni arzătoare la ordinea zilei în lumea de întîmplări a tehnicii, convocînd la faţa locului floreţişti de marcă ai genului şi lăsîndu-i să - constate singuri cum devine cazul cu o sumedenie de subiecte încinse ale vieţii noastre de ieri şi de azi şi de mîine. Preţ de cîteva luni în cosmosul special creat pentru a stimula concluzii şi declanşa nelinişti, îşi trimit priviri pe sub sprîncene pentru a-şi putea mai uşor recunoaşte defectele — ca la orice tîrg de fete frumoase, nu-i aşa ? — realizări de vîrf ale anilor noştri, căutînd să deducă potecile de urmat în imediatul timp apropiat. Cum în orice aventură un rol esenţial îl au reperele „Expo '86" nu s-a sfiit să pedaleze pe această mizâ, ilustrînd şi astfel dorinţa de a depăşi funcţia de vitrină pur şi simplu, de ghiozdan unde stau alături caietele cu teme la zi perfect rezolvate. Am putut vedea, de curînd, pe casete, imagini din spaţiile expoziţionale de pe coasta Pacificului şi nu mi-a fost greu să înţeleg că o anume undă de romanţă nu lipseşte din împletitura de pavilioane supersofisticate amplasate în decoruri tratate cosmetic pînă la pedanterie.

E bine, s-au gîndit organizatorii, să nu fugim de trecutul nostru romantic, dimpotrivă, înarmaţi cu seturi confortabile de batiste să privim cortegiul locomotivelor cu abur în haina lor, mai mult sau mai puţin schimbată, rămasă de la Stephenson, să ne ţinem tari sub cohorta aparatelor DC 3 stîrnite în miting aerian pentru a aminti ce au făcut ele întru scurtarea drumurilor pe glob, să asigurăm de respectul şi considerăţia cuvenită autoturismele de epocă şi ele scoase la aer pentru a configura o vîrstă palpabilă şi merituoasă a tehnicii.

Dar ochii planetei iscodesc fără odihnă cerul zilei de mîine şi alci parcă ar merita localizat principalul cîştig al unor astfel de reuniuni amicale, sărbătoreşti şi nu prea, cîtă vreme ele vin să te tragă de mînecă şi să te pună, la modul profitabil, pe gînduri. Un capitol distinct îl constituie, în desfăşurarea de recitaturi tehnice de la Vancouver, comunicaţiile. Expoziţia specială consacrată acestui compartiment al existenţei moderne este · dublată de semnificaţii conexe numeroase şi interesante. Dincolo de certificatul de succes în alb asigurat de participarea alcasă, îmi atrage atenţia un lucru spus de organizatori de la începuturi. Un conclav de nume sonore — între ei chiar şi Thor Heyerdahl, călătorul — va căuta să se pună de acord în ceea ce priveşte dezvoltarea transporturilor şi comunicaţiilor în lungul veacului XXI. Încă un motiv să înţelegem că astfel de evenimente aparent decorative, departe de a alimenta euforii, provoacă neastîmpărul minţii şi dă dureri de cap, îndemnînd la stări de căutare şi finalizări pe termenul cel mai lung posibil. Iar cine s-a grăbit deci să considere că mîine, în secolul următor n-ar fi decît o metaforă şi nimic mai mult are motive să se mai gîndească.

NEAGU UDROIU ■

ACCENTE ÎN LUME

Faţetele apartheidului

Realitatea, aşa cum este ea, nemăsluită, din lumea apartheidului a stat în atenţia a doi realizatori de film francezi — Martine Laroche Joubert şi Maria Louville. Înşelînd vigilenţa poliţiei rasiste aflată la vînătoare după străinii ce ar înregistra aspecte din ţara în care se moare zilnic sub gloanţele organelor de represiune, curajoşii cineaşti au dat la iveală un film, în mai multe episoade, ce prezintă scene de revoltă a negrilor, familia liderului negru Nelson Mandela.

„Oraşul filmului"

În curînd va apărea în China un oraş cu totul şi cu totul nou. Este vorba de „Oraşul filmului", prima aşezare de acest fel din ţară, amplasată în zona centrală a Changchun-ului şi care se întinde pe o suprafaţă de 24 ha. În incinta noului oraş se vor ridica platouri de filmare, săli de efecte speciale, de prelucrare a peliculelor, de protecţie şi expuneri, construcţii şi amenajări ce reprezintă replici ale vechilor oraşe şi străzi. Costul construcţiei, care va fi terminată peste trei ani, se va ridica la 40 milioane de yuani.

Poveste „îmbunătăţită"

Se pare că aproape tot ce atinge Hollywoodul se transformă în polcială, surogat. Aşa s-a întîmplat şi cu povestea „Vrăjitorul din Oz" a scriitorului american Frank Baum, apărută în anul 1900. Cartea care a încîntat generaţii de copii, de toate vîrstele tocmai datorită veridicităţii cu care este zugrăvită viaţa reală a fermierilor americani din sec. al XIX-lea este radical schimbată de transpunerea cinematografică a Hollywoodului. Revista „The Sunday Times Magazine", care a publicat informaţii inedite despre viaţa şi opera scriitorului a arătat că „mica fermă săracăcioasă, pierdută în preriile nesfîrşite, a fost transformată într-un ranch luxos, cu cowboys galopînd şi mari cîrezi de vite".

Pictură murală

Zece ani de muncă au fost necesari pentru un strop de frumuseţe. Un grup de cercetători francezi a scos la lumină în apropiere de localitatea Soissons, un perete întreg de pictură murală romană.

ELENA GRECESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Sînt om al muncii la Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, în calitate de lăcătuș, ne scrie **Petru Berna din satul Bolduț, comuna Ceanu Mare, județul Cluj.** De ce mă adresez revistei ? Familia noastră numără 5 membri; copilul cel mare are 14 ani, iar cel mic doar 4 ani. Soția este casnică, iar eu sînt suferind. Din luna decembrie 1985 copiii mei nu mai primesc unele drepturi legale de la cooperativa locală de consum. Așa stînd lucrurile, m-am adresat I.C.S. Mixtă Cîmpia Turzii, de unde am fost retrimis — a cîta oară ? — la comună, pretextîndu-se că de ei aparțin teritorial. Și, uite așa sînt purtat de 6 luni.

■ **Consiliul popular al județului Olt** răspunde scrisorii lui Constantin Cristescu din satul Rusciori, comuna Scornicești: Cercetîndu-se cele sesizate, s-a constatat că petiționara prezintă realitatea în ceea ce privește condițiile în care locuiește. Cazul a fost analizat de către Consiliul popular comunal Scornicești și de către conducerea unității de prestări servicii I.P.P.S., stabilindu-se ca în cursul lunii mai a.c., să-i fie repartizat un apartament cu 3 camere.

■ Cazul lui **Gheorghe Tudose din Aleea Baraj Rovinari nr. 3, bl. Y-3, etaj I, sc. 4, ap. 66, Sectorul 4, București** a mai apărut în coloanele acestei rubrici. Asociația de locatari răspunde că s-a dispus reverificarea chitanțelor C.E.C. cu care sus-numitul își plătise, de altfel, cu regularitate taxele pentru cotele de întreținere. În același context, însăși asociația de locatari solicită acum desființarea conductei de apă potabilă pe care o folosea fostul administrator la udarea propriei grădini. Din partea aceleiași asociații se solicită conducerii IDEB a Sectorului 4 să fie puse în funcțiune automatele de scară cu toate componentele, pentru iluminatul scării cu pricina.

■ Alexandru Silvestru din București, Florea Barbu din comuna Amărăștii de Jos (Dolj), Elena Iordănescu din orașul Tulcea, Steluța Negru din Boldești — Grădiștea (Prahova), Eugenia Blasciuc din București, Ioana Olteanu din Baia (Olt) Constantin Talapan din Pitești, Olimpia Negulici din București și mulți alții ne solicită să intervenim la cei în drept pentru a fi programați și consultați la **Cabinetul Experimental M.S., Policlinica județeană Brăila, la farmacistul Alexandru Torjescu,** în tratarea unor afecțiuni ale pielii. Policlinica județeană Brăila, precum și farmacistul Alexandru Torjescu personal ne răspund că sînt primiți toți pacienții, indiferent de planificare. Pentru o mai bună consultare și tratare a bolilor epidermei sînt necesare — sîntem încunoștințați — de efectuat unele examene în prealabil, printre care: glicemia, V.S.H.-ul, timolul, hemoglobina, electro-foreza, fibrinogen și sediment urinar.

■ **Adresîndu-se redacției în vederea rezolvării situației lor locative,** tată, lui Petru Poperin, om al muncii la revizia de vagoane C.F.R. Timișoara, îi răspunde **Consiliul popular municipal Timișoara,** care ne anunță că i s-a repartizat un apartament cu două camere în str. Miscescu nr. 8, urmînd a perfecta formalitățile de rigoare cu I.C.R.A.L. Timișoara. De asemenea, **Consiliul popular orășenesc Moinești** răspunde prompt și favorabil doleanței Elenei Spătaru, în sensul că i-a fost înmînată repartiția pentru un apartament cu două camere în blocul M-2, din str. Vasile Alecsandri din orașul Moinești.

■ În anul 1983 i-am angajat pe Gabor și Ianoș Gherebenes să-mi facă acoperiș din tablă zincată pentru casa părintească din Tăutii Măgherăuș nr. 347, județul Maramureș. Pe bază de contract, sub semnătura amîndor părți, am dat avans 15 000 lei pentru procurarea de material necesar începerii lucrării. De îndată ce au primit banii, meșterii nu au lucrat nimic la casă și, cum se vede, au trecut mai bine de 2 ani și nu vor să-mi restituie banii. Prin sentința civilă nr. 2835 a Tribunalului județean Maramureș, Gabor și Ianoș Gherebenes din Tăutii Măgherăuș nr. 472, sînt obligați de lege să-mi restituie suma de 15 000 lei, dar nici pînă astăzi acești oameni nu mi-au returnat banii arvunii. **(Ileana Katuna, str. Al. Odobescu 4/21 Baia Mare, județul Maramureș).**

Executorii judecătorești și procuratura județeană trebuie să transpună în fapt această sentință rămasă definitivă.

■ Adresîndu-se revistei noastre pentru sprijin în vederea obținerii unor locuri de muncă, am primit răspuns favorabil de la **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Bacău,** pentru Georgeta Vandra din comuna Magireși, care a fost repartizată și încadrată la Întreprinderea de mașini-unelte Bacău; iar **Inspectoratul silvic județean Vîlcea** încadrează pe Ilie I. Ghinea — absolvent al școlii de pădurari silvici — ca pădurar la Ocolul silvic Brezoi.

■ **Ilie Pop din comuna Braniște nr. 62, județul Bistrița Năsăud** ne scrie că U.J.C.M. Bistrița-Năsăud, mai exact Casa de asigurări sociale și pensii din cadrul cooperației meșteșugărești, îi trimite somația nr. 3 582/1986, prin care este avertizat că este „asigurat obligatoriu", adică, din oficiu, începînd cu data de 1 ianuarie 1984. Pentru intervalul de timp din 1 ianuarie 1984 — 30 aprilie 1986, este înștiințat că trebuie să plătească suma de 4 900 lei. Intrigat, omul ne scrie că nu a făcut absolut nici un fel de cerere pentru a fi asigurat al cooperației meșteșugărești și nici nu s-a angajat în vreun fel să fie cotizant al mai sus-numitei . instituții bistrițene. Atunci, de unde pînă unde somația scrisă și parafată ?

■ Deși s-a mai scris în chiar coloanele rubricii de față, redăm în cele ce urmează punctul de vedere al lui **Ion Sorohan din Orăștie, str. Unirii nr. 10, județul Hunedoara,** cu privire la proasta calitate a unor chibrituri fabricate de către Fabrica de chibrituri din București. Cetățeanul din Orăștie ne trimite un set serios de chibrituri care nu se dovedesc a fi bune în nici un fel. Din 10—15 bețe abia dacă se aprinde unul. Controlul C.T.C. de la mai sus numita unitate bucureșteană o fi plecat, se pare, la plimbare !

■ **Consiliul popular județean Călărași** răspunde scrisorii lui Gheorghe N. Stanciu: Este adevărat că la Asociația economică intercooperatistă de prestări industriale Gălbinași au fost angajate două persoane la contabilitate, cum este adevărat că a fost angajat băiatul contabilului șef, Gheorghe Cucu, pe o perioadă de două săptămîni, în probă de lucru, după care s-a transferat la întreprinderea de încălțăminte „Progresul" București. Referitor la Tudorache Dumitru, este adevărat că a fost condamnat la doi ani închisoare, în anul 1982, dar în luna decembrie a aceluiași an pedeapsa a fost grațiată, fapt pentru care T.D. a revenit în unitate și a fost încadrat pe post de contabil, apoi în martie 1985 a fost numit șef birou A.D.T.

N.N. Iar este adevărat că autorul scrisorii către redacție, Gheorghe Stanciu, a fost nevoit să se transfere, cu data de 7 octombrie 1985, la cooperativa de producție, achiziție și desfacere mărfurilor Frumușica. Să reținem și aspectul deloc neglijabil: Gheorghe Cucu, contabilul șef al mai sus-amintitei asociații, nu a primit nici măcar un avertisment verbal. Nu ni se pare a fi un procedeu prea corect.

■ Mă numesc **Gheorghe Leca,** domiciliez în **comuna Vladimirescu, str. Progresului nr. 13, județul Arad. Sînt om al muncii la I.J.P.I.P.S. Arad.** În noiembrie 1985 în ziarul „Flacăra roșie" din Arad se anunța un concurs organizat de către întreprinderea „Arădeana", pentru ocuparea unui post de tehnician. Ne-am prezentat trei concurenți. După dictarea subiectelor de către un anume Militaru, unul dintre concurenți a scos, pur și simplu, 2 carnețele și un caiet și a început să copieze virtos. Tovarășul Militaru a ieșit puțin afară și dus a fost. După 45 de minute a venit un altul să ne stringă lucrările. Acest nou venit s-a întreținut amabil cu acela care a copiat și din febra conversației am înțeles că discutară tocmai formalitățile de transfer. Atunci mi-am dat seama că totul a fost o mascaradă, un examen ca în Caragiale. Sînt convins că într-un climat de cinste și corectitudine acel examen nu ne-ar fi lăsat gustul amar al unui relaționism de paradă. Dacă vă stă în putință, interveniți pe lîngă factorii de decizie pentru programarea unui nou examen, de data asta corect.

■ **Ion N. Ticu din comuna Vlădești, județul Argeș,** ne scrie că cetățeanul Ion B. Bulac din aceeași comună deține ilegal 63 ari de pămînt. Mai mult chiar, dat fiind faptul că nu execută minimum de norme cerut de către Statutul C.A.P. și de către adunarea generală a cooperativei agricole din comuna Vlădești, el nu poate beneficia nici măcar de lotul în folosință. Și totuși, scrie Ion N. Ticu, atît conducerea unității agricole, cît și a comunei, a închis ochii, iar oamenii circes pe seama acestui slab exemplu de gospodar.

■ Primim de la **Direcția județeană sanitară Bacău** răspuns la scrisoarea Didinei Fodor: Neregulile semnalate la spitalul municipal din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej au fost analizate cu multă atenție și se confirmă, vinovați făcîndu-se de starea precară de lucru cadrele cu studii medii Ilie Clinciu, Virginia Dăringă și Didina Fodor, cît și medicul șef al laboratorului epidemiologic, dr. Valeriu Filip. S-a propus schimbarea din funcție a medicului Valeriu Filip, iar cadrele sanitare medii au fost sancționate cu mustrare.

N.N. S-a procedat și la transferarea Didinei Fodor la Dispensarul II urban, deși asistenta nu solicitase așa ceva. Acesta este procedeul Direcției județene Bacău atunci cînd un cadru medical sesizează unele nereguli dovedite reale ? Să vedem ce ne răspunde ministerul de resort.

■ În zilele din urmă multe scrisori sosite la redacție aduc mulțumiri și felicitări echipei STEAUA București, pentru prestația deosebită în finala „Cupei campionilor europeni", aducînd mult rîvnitul trofeu la București. Este, într-adevăr, admirabil că STEAUA a apărut strălucitoare, în toată măreția sa, pe cerul fotbalului european, aducîndu-și o contribuție deosebită la creșterea prestigiului fotbalului și a sportului românesc în general. Să-i urăm deplin succes și în viitoarea cupă intercontinentală.

■ **Locatarii blocurilor C din Aleea Păstrăvului, cartier Balta Albă, sectorul 3, București,** ne informează că, pînă mai ieri, curtea interioară a blocurilor dispusă în formă de „U" era frumos amenajată, ba avea chiar și un spațiu admirabil de joacă pentru cei 45—50 de copii. Acest spațiu a primit însă o cu totul altă destinație. Peste noapte s-a înălțat aici un garaj cu un solid gard protector. Prichindeii din zonă stau acum și privesc gardul semeț, ridicat ca o amenințare, în chiar spațiul lor de joacă. Oare cine a putut da o astfel de nejustă aprobare?, întreabă locatarii și întrebăm și noi, la rîndu-ne, pe cei îndrituiți.

■ La intervenția revistei noastre **Consiliul popular municipal Dej (județul Cluj),** încadrează, cu data de 8 aprilie 1986, pe Florica Groșan, la Secția de panificație Dej: cît privește situația profesională a lui Francisc Kiss, din Cluj-Napoca, într-un ultim efort ne sprijină **Consiliul popular județean Cluj:** A fost repartizat la mai multe unități, ca de exemplu: Fabrica de mașini de rectificat, Exploatarea minieră Băișor, Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii, secția Apahida. În data de 29 aprilie 1986 a fost repartizat la Combinatul de utilaj greu Cluj, ca lăcătuș. Mulțumind factorilor de resort pentru sprijinul acordat, sperăm că măcar acum Fr. Kiss, tatăl a 4 copii, să-și vadă serios de treburi.

■ În nr. 32 (1 573) al revistei **Flacăra** publicam, în chiar coloanele unei pagini similare acesteia de față, trista poveste a fraților Ioan Anițan și Dragoș Anițan din Pojorita, județul Suceava. Plîngerile și sesizările lui Dragoș Anițan împotriva fratelui său, Ioan Anițan, s-au dovedit doar în parte întemeiate, ba, mai mult, se vede cît de colo că frații Anițan își poartă simbetele unul altuia. Din documentele existente la ora de față la redacție rezultă că relațiile dintre frați au fost viciate de o brumă de moștenire. Mai rezultă, cît se poate de limpede, că atît un frate, cît și celălalt s-au preocupat sporadic de soarta părinților lor bolnavi și bătrîni, din Pojorita. Acum experimentează proverbul cu paiul și birna din ochiul unuia sau al celuilalt. O poveste tristă și nedorită, ne dăm mai bine seama acum, din care sperăm ca frații Anițan să tragă învățămintele cuvenite.

■ Fiul meu se cheamă Mircea Simion și este lucrător la I.R.M.A. Băneasa, aparținînd de Ministerul Transporturilor. Am 57 de ani și sînt suferindă, îngrijită fiind din veniturile modeste de cooperatoare agricolă, de către sora mea. De ce mă adresez dv. ? Cu stringere de inimă vă scriu (scrisoarea este semnată de **Elena Gherghișoară din Videle, str. Progresului nr. 140, județul Teleorman**) că Mircea a uitat de mine și numai dorul meu de mamă m-a zorit să vă scriu. Rămasă sufletește amgură, aștept măcar un gest de omenie din partea acelui căruia i-am dat viață.

■ La scrisoarea Violetei Văcaru primim răspuns de la **Consiliul popular al județului Mehedinți:** I.E.L.I.F. Mehedinți a efectuat un canal de evacuare pe un traseu limitrof vetrei satului Gemeni, comuna Dîrvari, astfel că apa rezultată din bălțiri va putea fi evacuată la 2,5 km de vatra satului. De asemenea, pentru preîntîmpinarea unor inundații și bălțiri în teritoriul comunei Dîrvari unitatea mehedințeană a trecut și la executarea unui canal magistral de evacuare a apei din zonă, după terminarea căruia inundații ca acelea semnalate nu vor mai apărea.

■ Dorința locuitorilor din satele Călinești — Oaș, Lechința, Coca, Pășunea Mare, Ghertа Mică, din județul Satu Mare, — între care și numeroși navetiști —, e aceea ca Regionala C.F.R. Cluj să nu construiască halta Mujdeni în apropierea comunei Orașu Nou, ci în locul unde este plasată momentan, la Mujdeni. Aceasta deoarece, pînă la locul preconizat, mai sînt de parcurs, pe jos, circa 4 km de drum. În eventualitatea că nu se renunță la ultima variantă — în numele cetățenilor solicită **Dumitru Mic, din satul Pășunea Mare nr. 1, comuna Călinești — Oaș** — este necesară cuprinderea unei opriri în linie curentă și la Mujdeni, întrucît numărul abonaților și, deci, al navetiștilor din satele oșenești apropiate depășește cifra de 150—200.

■ Din cercetările efectuate cu privire la cele relatate de către Ana Usturoi — ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Drobeta T. Severin** —, după cum urmează: Petenta solicită încadrarea ca gestionară la o tonetă de lapte din cadrul I.C.S. Alimentara, unde de altfel a lucrat cu vreme în urmă. Întrucît sus-numita are trei copii și a lucrat, într-adevăr, în urmă cu trei ani la toneta respectivă, între timp fiind într-un concediu pentru creșterea și îngrijirea copiilor, s-a dovedit că este îndreptățită pentru ocuparea postului solicitat. Prin urmare, conducerea I.C.L. Alimentara a hotărît reîncadrarea Anei Usturoi pe vechiul post.

■ **Nicolae Ciutari, str. Minelor nr. 82, Moldova Nouă, județul Caraș-Severin,** a cumpărat o pereche de pantofi. După cîteva ore de purtat ,pantofii s-au scîlciat. De la magazin a fost sfătuit să expedieze pantofii, în colet, unității producătoare: Fabrica de încălțăminte „Hușana" din Huși, județul Vaslui. Zis și făcut. Dumitru Mihăilescu, șef birou desfacere, confirmă primirea pantofilor, ba chiar ajută să-i fie expediați alți pantofi păgubașului, însă noii pantofi au rezistat nici mai mult, nici mai puțin, decît cîteva ore, defectîndu-se la fel și ei. Ce să mai credem ?

■ **Ioan Baias, poet tînăr deosebit de inzestrat din municipiul Satu Mare,** ne relatează, într-o misivă purtînd aerul proaspăt și incisiv al nordului ardelean, despre Eudochia și Ioan Milea, lucrători în cadrul sectorului zootehnic al I.A.S. Dorolț, județul Satu Mare. Familie harnică și la locul ei. Familie cu 14 copii. De la Ștefan Milea, flăcăul cel mare, actualmente instalator de apă la Șantierul nr. 3 izolații București, și pînă la Radu, piciul prichindel, care mai trebăluiește, probabil, printre jucăriile grădiniței din Dorolț, familia Milea din Dorolț are, paradoxal, în toate lunile anului născut cîte un copil, numai în lunile mai și iunie — nu ! Două surori sînt gemene. Mama eroină spunea tînărului poet și reporter Ioan Baias, că la ea, acasă, spre marea-i satisfacție, ușa se deschide foarte des ! Să le urăm tuturor membrilor familiei Milea un viitor fericit, pentru că, realmente, îl merită cu prisosință.

■ Nicodin Gogoașă din Simeria (Hunedoara), Maria Tătaru din Pașcani Ilarie Nichitoiu din Craiova, Lucia Gherman din Carei (Satu Mare), Inginera Cornelia Matei din Ciofrîngari (Argeș), Zamfira Kcaki din Petroșani (Hunedoara), Maria Tătaru din Pașcani (Iași), familia lui Gabriel Apetroaie din Piatra Neamț, medicul Radu Ispravnicu din Lugoj (Timiș), ș.a. ne scriu că au folosit, cu bune rezultate, extractul de plante CATUROTIN, aparținînd **profesorului Călin N. Turcu din Vălenii de Munte (Prahova),** în afecțiuni de otită, în eliminarea durerilor și ameliorarea afecțiunilor auriculare.

■ În numele cetățenilor din Lonea, județul Hunedoara, propunem celor în drept, printre care și C.L.D.C-ului Deva, să revină la măsura nejustificată a desființării librăriei nr. 39 din Lonea. Motivul principal este că o altă librărie se află la 3—4 km distanță — ne informează **Gheorghe Scheff, str. 6 August, bl. B, ap. 2 Lonea, județul Hunedoara.** Ar mai fi, totuși, și alte motive: în localitate funcționează 4 școli, iar elevii cumpără cărți și rechizite îndeosebi de la această librărie. Graba cu care se înființează un nou restaurant și ușurința cu care se dezafectează o librărie trebuie, într-adevăr, să dea de gîndit.

■ **Dumitru Jiboc, șeful cabanei din Călinești (Țara Oașului),** ne înștiințează că, în 13 mai a.c., pe la amiază, un cîine vagabond nu și-a găsit altceva de făcut decît să prigonească o căprioară din pădurile apropiate cabanei. Rănită cum era, după ce a fost hăituită mai mulți km, căprioara s-a aruncat în oglinda lacului ce străjuie intrarea în comuna oșenească. Lacul lung și lat de vreo 4—5 km, practic nu ar fi putut fi străbătut de către vietatea încolțită. Văzînd pericolul, Ioan Borca, Vasile Micu și Vasile Balog au ridicat de îndată ancora vaporului de agrement „Oșanul" și astfel au salvat căprioara și au adus-o la mal. După ce i-au făcut „respirație artificială", au transportat-o de urgență la medicul veterinar Cornel Gavriș, care a suturat-o și tratat-o. Acum căprioara a fost redată pădurii, iar cei trei bravi mateloți au fost felicitați pentru că nu este singura faptă de omenie pe care au semnat-o în vremea din urmă.

Pagină realizată de:
DORIN SĂLĂJAN ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

NICU VLAD,
triplu campion al Europei

Noi, din partea dumneavoastră, i-am oferit o floare. El, cu tandrețe, vă oferă, în pagina 20, un interviu

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Ultima oră

Toplița, vor întîlni o tăbliță „indicatoare" care... nu indică nimic. La dreapta sau la stînga ? Aceasta-i întrebarea.

Scriitori de la Dunăre

Dunărea. Nici nu se putea un titlu mai frumos pentru suplimentul pe care membrii **Cenaclului „Panait Istrati" din Brăila**, cenaclu care, ca atîtea altele în țară, își desfășoară activitatea sub egida **Uniunii Scriitorilor**, l-au realizat în ultimul număr al revistei **Luceafărul. Dunărea.** Nu numai la Brăila, ci, de la Drobeta-Turnu Severin și pînă la Sulina, în cîteva mari orașe dunărene, un impresionant număr de scriitori — mai tineri sau mai consacrați, mai mult sau mai puțin cunoscuți marelui public — brațează cu dragoste însăși ființa lor mai ca pasăre a poeziei, adăugîndu-i o frumusețe în plus, un anume ceva pe care doar ei, oameni ai drumului tuturor popoare, îl cunosc și-l transmit mai departe căutîndu-l cu sfială preschimbată în cuvînt de aur. Nu știu dacă e vorba numai de utopie, dar ce-ar fi, cum ar arăta, ce nemaipomenită cultură ar avea o revistă scrisă de ai cîte la coadă de toți scriitorii orașelor dunărene ?! O revistă ce s-ar putea numi, de exemplu, Dunărea literară. Dar să lăsăm, cum zice un prieten de-al meu, chiar de pe malul Dunării, utopia. Să revenim, adică, asupra suplimentului **Dunărea** al scriitorilor din Brăila, supliment în care, pe patru pagini întîlnim semnăturile lui Panait Istrati, Mihu Dragomir, marii fii ai Brăilei, dar și ale unor scriitori precum F.N. (inițiale ce nu pot să aparțină decît vrăjitorului de limbă română Fănuș Neagu), N. Grigore Mărășanu, Gheorghe Lupașcu, Mihai Vișoiu, Ioan Stoenescu, Mihail Crama, Aurel M. Buricea, Vasile Rusescu, Nicolae Arieșescu, Constantin Menagache, Adriana Sîtaru, Mih. Lupașcu, Ion M. Dincă și mulți alții. Patru pagini care au măsura deplină a unei grupări literare ce se ambiționează, în sensul frumos al cuvîntului, să continue o glorioasă tradiție cultural-artistică. **(Victor Nițu)**

Cocoșul de Hurez

Între 30 mai și 1 iunie, la campingul „Stejarii" din orașul Horezu, județul Vîlcea, se va desfășura cea de-a XVI-a ediție a Sărbătorii ceramicii populare românești „Cocoșul de Hurez", manifestare organizată sub auspiciile Festivalului național „Cîntarea României", și la care vor participa, ca de fiecare dată, meșteri ceramiști din toate centrele de olărit din țară.

● A fost pus în vînzare noul „Mers al trenurilor" care va intra în vigoare începînd cu data de 1 iunie.

Dulce — acru

Amatori de dulciuri ! Înainte de a intra în cofetăria „Ghiocelul" din Focșani, amintiți-vă o înțeleaptă vorbă : „prevederea este mama înțelepciunii" Nu riscați să vă întoarceți acasă fără prăjituri, vînzătorii de la cofetărie „servindu-vă" doar întrebarea „Ambalaj aveți ?".

● O nouă linie de tramvai în București : 49. Traseul este următorul : „Întreprinderea 23 August (poarta 4) — B-dul 1 Decembrie 1918 — strada Liviu Rebreanu — B-dul Iosip Broz Tito — șoseaua Mihai Bravu — șoseaua Ștefan cel Mare — Calea Floreasca — șoseaua Pipera".

● Cu cîteva zile în urmă la Brăila s-a deschis Expoziția colecțiilor de artă aparținînd muzeului județean.

„Ultima oră" pe litoral

O veste bună pentru turiștii-automobiliști care se pregătesc să pornească spre mare. În drumul lor spre stațiunile din sudul litoralului vor putea evita centrul aglomerat al Constanței, utilizînd noul pasaj rutier dat recent în folosință în partea de vest a orașului. Pasajul are o lungime de 485 de metri și traversează liniile de cale ferată ale magistralei feroviare București—Constanța din zona Depoului C.F.R. Palas, precum și marele bulevard Filimon Sîrbu.

● O știre recentă ne informează că pe litoral au sosit deja peste 30 000 de turiști români și străini. Dacă într-un număr trecut am făcut un scurt popas în stațiunea Eforie-Nord, astăzi vom prezenta cîteva din noutățile cu care Eforie-Sud își întîmpină oaspeții. Au fost inaugurate recentele hoteluri „Capitol", „Excelsior" și „Aurora", hotelul „Riviera" a fost do-

Vă mai amintiți, cam pe aici era Hanul Galben !

Cine a călătorit mai des pe bulevardul 1 Mai își mai aduce aminte de o clădire scundă, cu un fel de etaj mansardat, ale cărei ferestre ajungeau aproape de pămînt. Situat la intersecția străzii Dr. Felix cu bd. Banu Manta și cu fața spre bd. 1 Mai, Hanul Galben a fost construit în secolul al XIX-lea de către ciocrul Preda, fiind locul de popas al țăranilor veniți de pe mările drum al Tîrgoviștei la București, să-și vîndă produsele.

Hanul avea, după cum scria ziarul „Vestitorul Românesc" în anul 1850, patru camere și o cuhnie la etaj, în partea de jos cinci încăperi, o circiumă, iar în curte, un grajd mare, două șoproane, o grădină latinșă și o vie de 13 pogoane.

După moartea ciocrului Preda, hanul a trecut succesiv în proprietatea mai multor persoane. În ziarul „Adevărul de dimineață" din 1904 aflăm că hanul, „o clădire joasă cu pereții galboni și acoperămînt de tablă roșie închisă, prelungit cu o streașină lungă, ce dă clădirii o înfățișare misterioasă", cuprinde o băcănie, o circiumă și o cafenea. Mahalaua Dracului, care se întindea în spatele hanului, azi nu mai există, cum nu mai există nici Hanul Galben.

Pe locul lor se înalță acum construcțiile moderne ale unui ansamblu de locuințe ridicate aici în ultimele luni în perioada pe care cu firească mîndrie o numim „Epoca Nicolae Ceaușescu". Numărul mare de apartamente, multitudinea și diversitatea spațiilor comerciale aflate la parterul blocurilor oglindesc grija partidului pentru continua creștere a nivelului de trai al populației.

Se înscriu, astfel, și aceste noi construcții, dintr-o veche zonă a Bucureștiului, în sumarele aproximativ 700 000 locuințe construite în întreaga țară în cincinalul 1981—1985, încadrîndu-se armonios în frumosul peisaj edilitar al mereu mai frumoasei noastre Capitale.

OANA DANIELA DINULESCU ■

Dicționar

Timp de mai mulți ani, un colectiv de cercetători ai Sectorului de etnologie și sociologie din cadrul Centrului de științe sociale al Universității din Cluj-Napoca a lucrat la realizarea unui dicționar al proverbelor și zicătorilor populare. Au fost fișate peste 150 000 de texte din volume, publicații periodice, arhive de specialitate, colecții, manuscrise din biblioteci etc. Finalizat recent, dicționarul însumează peste 2 000 de pagini. În cadrul lui fiecare proverb este reprezentat de o variantă principală, urmată de bibliografia celorlalte cu marcarea răspîndirii geografice a acestora. Lucrarea cercetătorilor clujeni, contribuție importantă la îmbogățirea colecției naționale de folclor, se adresează atît specialiștilor cît și publicului larg.

Enigmă

Automobiliștilor amatori de enigme le recomandăm traseul Toplița — Lunca Cernii de Jos județul Hunedoara. La o bifurcație, nu departe de comuna

Capitala a dobîndit în ultimii ani un nou pol al atracției estivale : Complexul cultural-sportiv studențesc Tei. Susținute eforturi materiale și organizatorice, desfășurate cu înțelepciune și consecvență de organizația studenților, au transformat o modestă bază sportivă într-un modern și multifuncțional complex, în care virtuțile peisajului natural au fost benefic amplificate și completate de amenajări dintre cele mai diverse și ingenioase, pe deplin adecvate destinațiilor multiple ale acestui spațiu al tinerilor și stării de tinerețe. Pentru că departe de a fi un teritoriu pasiv de odihnă și recreere, Teiul de astăzi reprezintă o instituție activă, cu un ritm de viață propriu, care cuprinde toate ipostazele complementare ale vieții de student — de la odihnă și destindere pînă la sport și discotecă, de la elevate acte de cultură pînă la importante manifestări naționale sau chiar internaționale. Pentru a face doar cinci minute din fiecare lucru care se poate face aici, interesant și cu folos, ar fi necesare, probabil, cîteva zile înșiruite. Această diversitate, mereu proaspătă și la îndemîna oricui se află în complex, este creată și întreținută cu discreție, dar fermitate, astfel încît în orice zi complexul să arate și să pulseze ca la o „deschidere festivă" perpetuată, indiferent de anotimp și sezon, de-a lungul întregului an. Prin această continuitate, „Costineștiul" din Tei este nu numai o replică citadină a cunoscutului fief studențesc de pe litoral, ci și o variantă mai bogată și mai densă în conținut a vieții acestuia.

Recent, Complexul Tei a cunoscut unul din primele sale vîrfuri ale acestei veri, cu ocazia festivităților de închidere a anului sportiv universitar. Dincolo de ce spune „litera" acestei manifestări, acțiunea găzduită de Tei a fost o veritabilă sărbătoare a tinereții, o expresie comprimată la timpul unei zile a stării de spirit proprii studențimii noastre. Sportul și arta și-au dat întîlnire într-o efuziune de tinerețe și bună dispoziție, încheierea festivă a întrecerilor sportive interstudențești din acest an universitar fiind un excelent pretext pentru etalarea autenticelor virtuți spirituale pe care le conține frumoasa vîrstă a studenției. Genericul acestor manifestări care au cuprins, practic, fiecare metru pătrat de pe întinderea complexului — „Anii luminoși ai studenției noastre" — a sintetizat elocvent conținutul lor, marcat, în fiecare din „momentele zilei", de sentimentele de dragoste și recunoștință față de patrie și partid, cărora toți cei prezenți le-au dat glas și cu acest sărbătoresc prilej. Imaginea strălucitoare pe care Teiul a avut-o în această zi de mai a repetat „în mic" strălucirea de gînduri și sentimente pe care tînăra generație universitară a țării le nutrește față de glorioșii nostru partid, față de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, astfel încît manifestarea a fost, în întregimea ei, un ales omagiu al studenților dedicat măreților aniversări ale acestui mai fierbinte.

Felicitărilor adresate organizatorilor — Consiliului U.A.S.C. din Centrul Universitar București în colaborare cu C.M.E.F.S. — le asociem pe cele cuvenite gazdelor acestei manifestări, harnicului și neobositului colectiv de la Tei care a fost și acum, ca în atîtea rînduri, un amfitrion discret dar omniprezent, asigurînd impecabil tensiunea necesară pe circuitele vizibile și invizibile ale acestei grandioase manifestări studențești.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Sărbătoare în Tei

Al 1 000-lea, la Rîmnicu Vîlcea

Cel mai tînăr locuitor al municipiului Rîmnicu Vîlcea este (cel puțin pînă în clipa cînd redactăm această pagină) un băiețel și se numește Ionuț-Nicolae Iancu. Ionuț este al 1 000-lea nou născut înregistrat la Oficiul stării civile din localitate, de la începutul anului.

Cactuși în floare

Dacă vă aflați în trecere prin Brăila, nu ocoliți strada Gratiei. La numărul 113, în curtea lui Petre Dobrotă, veți avea surpriza să vedeți peste 4 000 de specii și varietăți de cactuși din întreaga lume. Și încă un amănunt. Cactușii au început acum să înflorească.

tat cu mobilier nou, a fost reamenajată într-un stil modern terasa restaurantului „Flamingo", piscinele de la „Gloria" și „Riviera" vor avea apa încălzită cu ajutorul unor panouri solare.

● La Mamaia se modernizează mai multe parcări, umbrarele care se montează acum fiind de fapt niște panouri solare care, pe lîngă faptul că feresc autoturismele de razele soarelui, asigură și energia pentru încălzirea unei mari cantități de apă necesară unităților turistice.

● În portul maritim-fluvial Basarabi, de pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, au început lucrările la cala de lansare a navelor pentru viitoarea uzină de reparații nave și utilaj portuar care se va înălța aici.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețu revistei : 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV 22 MAI 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Maramureș și Sălaj, sărbători în haină de lucru

(paginile 2–3)

Întîmpinat cu puternice manifestări de dragoste și prețuire, cu vibrante expresii ale angajării profunde în înfăptuirea politicii partidului

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a rostit o amplă cuvîntare la deschiderea marelui forum democratic al țărănimii române

Joi dimineața, la ora în care revista noastră intra la tipar, în Capitala patriei, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, își deschideau lucrările cel de al III-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al oamenilor muncii din industria alimentară și achiziționarea produselor agricole, silvicultură și gospodărirea apelor.

Cei peste 11 000 de participanți la acest grandios forum al democrației noastre socialiste, menit să concretizeze căile de înfăptuire mai accelerată a obiectivelor noii revoluții agrare, au primit cu mare și susținut interes, cu sentimente de adîncă mulțumire și recunoștință importanta cuvîntare pe care a rostit-o, în cadrul Congresului, iubitul conducător al partidului și statului.

Document de covîrșitoare semnificație teoretică și practică, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a jalonat un amplu și mobilizator program de activitate revoluționară, de muncă și creație, pentru creșterea neîncetată a rodului ogoarelor, pentru înnoirea profundă, în consens cu marile aspirații ale societății noastre, a lumii satului ; program în al cărui spirit de înaltă ținută științifică și cutezanță revoluționară urmează să-și desfășoare lucrările marele forum al țărănimii române, al democrației noastre socialiste, revoluționare.

Relatări și comentarii de la acest important eveniment al vieții noastre politice și social-economice în numărul viitor.

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în județul Maramureș

Caldă primire, vibrant entuziasm ai locuitorilor municipiului Baia Mare

La Combinatul de prelucrarea lemnului din Sighetu Marmației

Vizitînd Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor

„Cu adîncă simțire, cu aleasă stimă și recunoștință, întregul Maramureș își exprimă nemărginita bucurie și satisfacție de a vă avea ca oaspeți dragi pe acest străbun pămînt românesc. Cu inimile larg deschise vă înconjoară minunații oameni ai Maramureșului, muncitori, țărani și intelectuali, care văd în dumneavoastră, mult iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, eroul între eroii neamului, luptătorul dirz, neobosit pentru prosperitatea patriei, pentru fericirea poporului, pentru pace și progres, pentru afirmarea puternică a scumpei noastre Românii, liberă și independentă între națiunile lumii. Un profund omagiu vă aducem dumneavoastră, mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de largă reputație internațională, care vă consacrați, cu inalt patriotism, întreaga putere de muncă și creație dezvoltării patriei noastre socialiste, avîntului fără precedent al științei, învățămîntului și culturii. Vizita de lucru în județul Maramureș are loc în atmosfera de înaltă vibrație patriotică în care întreaga națiune cinstește cea de-a 65-a aniversare a gloriosului nostru partid comunist și ne oferă un fericit prilej de a vă aduce un cald omagiu dumneavoastră, mult stimate tovarășe secretar general, care de peste cinci decenii vă identificați cu lupta eroică și victorioasă a Partidului Comunist Român, cu idealurile și năzuințele cele mai nobile ale poporului din care v-ați ridicat ca ilustru și neînfricat conducător al luptei sale pentru libertate, independență, progres și bunăstare". Aceste cuvinte, rostite de primul secretar al Comitetului județean Maramureș al P.C.R., exprimă sentimentele cu care toți locuitorii județului i-au întîmpinat ca oaspeți dragi pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu. Pe agenda vizitei în Maramureș s-au aflat obiective importante : Combinatul de Prelucrare a Lemnului din Sighetu Marmației, Stațiunea de Cercetare și Producție pentru Creșterea Bovinelor din Sighetul Marmației, mina Baia Sprie, Întreprinderea de Mașini și Utilaje Miniere, Întreprinderea de Mașini-Unelte, Accesorii și Scule, Uzina de Preparare a Minereurilor, Întreprinderea Metalurgică pentru Metale Neferoase — toate din municipiul Baia Mare.

Și cu prilejul vizitei de lucru în județul Maramureș au fost date, la fața locului, îndrumări și orientări de cea mai mare importanță. Astfel, la Combinatul de Prelucrare a Lemnului din Sighetu Marmației, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii acestei unități economice, muncitorilor, specialiștilor să-și intensifice eforturile în vederea reducerii în continuare a consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil, a cheltuielilor de producție, să extindă utilizarea elementelor prefabricate uscate pe cale naturală și să folosească în mai mare măsură energia solară ; colectivului combinatului i s-a cerut, de asemenea, să acționeze în continuare cu fermitate în vederea sporirii eficienței întregii activități, îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan la toți indicatorii, valorificării mai largi și mai rentabile a produselor pe piața externă ; la Stațiunea de Cercetare și Producție pentru Creșterea Bovinelor, secretarul general al partidului a indicat specialiștilor să dovedească mai multă preocupare pentru întinerirea sistematică a livezilor, pentru amplasarea acestora în zona de coline a județului, să-și sporească grija pentru creșterea ponderii suprafețelor pomicole pe rod în totalul celor ocupate cu asemenea plantații, să finalizeze acțiunile de ameliorarea pajiștilor naturale pentru sporirea producțiilor de furaje și, pe această cale, a numărului de bovine și ovine ; la Întreprinderea Metalurgică pentru Metale Neferoase din Baia Mare s-a indicat să se acționeze cu toată hotărirea pentru aplicarea programului de organizare și modernizare a producției pentru a se atinge, într-un timp cît mai scurt, procentul de extragere prevăzut pentru anul 1990. În cadrul consfătuirii de lucru cu Biroul Comitetului județean Maramureș al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să fie revizuite programele de perfecționare a organizării producției și a muncii în unitățile industriale ale județului, care trebuie să asigure o creștere corespunzătoare a producției, a productivității muncii și a eficienței întregii activități economice. Referindu-se la agricultura Maramureșului, secretarul general al partidului a subliniat că, dispunînd de condiții dintre cele mai favorabile pentru creșterea animalelor— pășuni întinse, de bună calitate —, județul trebuie să asigure dezvoltarea în ritm intens o zootehniei, creșterea în special a bovinelor și a ovinelor. Criticînd practica desțelenirii pășunilor secretarul general al partidului a indicat să se suprainsămînțeze pășunile pentru a se putea obține o cantitate dublă de masă verde față de ceea ce se obține acum, asigurînd astfel o furajare corespunzătoare a efectivelor de animale.

Aprecierea rezultatelor obținute de locuitorii județului Maramureș și prețuirea sarcinilor pentru activitatea viitoare și-au găsit o expresie strălucită în cuvîntarea rostită de conducătorul partidului și statului nostru la marea adunare populară din municipiul Baia Mare. „În întreaga țară, se arată în cuvîntare —, planul pe primele patru luni a fost realizat cu o depășire importantă. Aceasta demonstrează că hotărîrile Congresului al XIII-lea, planul pe acest an și planul cincinal sînt realiste, corespund forței și posibilităților economiei naționale, capacității creatoare a muncitorilor, inginerilor, oamenilor de știință și cultură, ale țărănimii, ale întregului nostru popor, care, sub conducerea partidului, este ferm hotărît să asigure înaintarea României pe noi culmi de progres și civilizație". Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că pentru a se înfăptui în cele mai bune condiții sarcinile pe acest an și pe întregul cincinal, este necesar ca în toate domeniile să se treacă la stabilirea măsurilor corespunzătoare pentru a asigura creșterea producției fizice, sporirea randamentelor, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii, perfecționarea pe ansamblu a întregii activități și, pe această bază, ridicarea nivelului general al producției — singura cale pentru a asigura bunăstarea și fericirea întregului nostru popor.

Colectivele întreprinderilor vizitate, factorii de conducere, participanții la marea adunare populară din Municipiul Baia Mare s-au angajat, în numele tuturor locuitorilor județului, să acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea și depășirea planului de producție, pentru înlăturarea unor deficiențe care se mai manifestă în organizarea producției și a muncii, pentru a pune mai bine în valoare resursele materiale și umane ale județului, să muncească cu dăruire revoluționară pentru ca județul Maramureș să-și îndeplinească cu cinste îndatoririle ce-i revin, sporindu-și contribuția la înflorirea României socialiste.

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în județul Sălaj

În timpul vizitei la Filatura de fire pieptănate din Șimleu Silvaniei

Momente ale dialogului fructuos cu cooperatorii din Crasna

La tribuna marii adunări populare din municipiul Zalău

Alături de celelalte zone ale țării, și județul Sălaj a cunoscut în Epoca Nicolae Ceaușescu o viguroasă dezvoltare economico-socială. Ascensiunea impetuoasă a acestui străvechi pământ românesc în anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului s-a realizat prin crearea unei puternice baze materiale. Astfel, în perioada 1965—1985 în județul Sălaj au fost construite 245 de obiective și capacități industriale și agrozootehnice, au fost create 45 000 de noi locuri de muncă, au fost construite peste 21 000 de apartamente, sute de școli și edificii sociale și culturale. Această dezvoltare a constituit temeiul pentru care locuitorii Sălajului au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu cu bucurie, cu manifestări de stimă și prețuire.

Cu și vizitele în județele Satu Mare și Maramureș, întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii din județul Sălaj s-a desfășurat în atmosfera de puternică angajare patriotică a întregului nostru popor în vederea realizării exemplare a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, a hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al partidului. Au fost vizitate întreprinderea de Materiale Izolatoare și Filatura de Fire Pieptănate, ambele din Șimleu Silvaniei, Cooperativa Agricolă de Producție Crasna, Întreprinderea de Armături Industriale din Fontă și Oțel, Întreprinderea de Anvelope, Întreprinderea de Conductori Emailați și Întreprinderea de Țevi — toate din Zalău. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat la fața locului, cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, cu cadre de răspundere din ministere economice, cu specialiști, cu muncitori și lucrători ai ogoarelor rezultatele înregistrate în diferite sectoare, felul în care se acționează pentru realizarea integrală a obiectivelor stabilite, căi și modalități de ridicare continuă a calității muncii în toate sectoarele de activitate. Atît la unitățile vizitate, cît și în cadrul ședinței de lucru cu membrii Biroului Comitetului județean Sălaj al P.C.R., secretarul general al partidului a arătat că trebuie să se acționeze astfel încît toate întreprinderile să lucreze cu întreaga capacitate de producție, să îndeplinească toți indicatorii de plan. S-au arătat, de asemenea, că sînt necesare noi măsuri care să asigure mai buna folosire a capacităților de producție, creșterea în ritm susținut a producției industriale, o dată cu sporirea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. În ceea ce privește agricultura, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că sînt necesare măsuri efective pentru mai buna gospodărire a suprafeței agricole, pentru îmbunătățirea structurii culturilor, pentru amplasarea rațională, între cîmpie și zona de coline, a diferitelor culturi. S-a indicat ca semănăturile de cereale să fie mai bine amplasate, suprafața afectată acestora să fie mai bine lucrată, pentru a se obține recolte mult mai bogate decît pînă în prezent, să se extindă culturile de cartofi, de sfeclă de zahăr și de legume. Problemele privind dezvoltarea județului au fost abordate, de asemenea, în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Zalău. „Este necesar — se spune în cuvîntare — să se acționeze cu toată fermitatea pentru reducerea consumurilor, a cheltuielilor materiale, energetice, pentru creșterea rentabilității și eficienței economice, deoarece numai pe această cale vom asigura creșterea mai puternică a venitului național. În acest fel vom dispune de mijloacele necesare atît pentru dezvoltarea generală a patriei, cît și pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, țelul suprem al politicii partidului, eșența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în patria noastră!".

Asemenea tuturor întîlnirilor conducătorului partidului și statului cu făuritorii bunurilor materiale din această parte a țării, din întreaga Românie, recenta vizită în județul Sălaj s-a desfășurat sub semnul manifestărilor entuziaste de dragoste, stimă și recunoștință ale celor ce trăiesc pe aceste meleaguri față de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acestor sentimente li s-a dat glas și în cadrul marii adunări populare din municipiul Zalău. „În aceste momente înălțătoare — se spune în cuvîntul rostit cu acest prilej de prim-secretar al Comitetului județean Sălaj al P.C.R. —, de vibrantă emoție patriotică, toți locuitorii județului Sălaj trăiesc nemărginita bucurie de a vă avea ca oaspeți dragi, de a exprima, din adîncul inimilor, cele mai alese sentimente de stimă, prețuire și admirație strălucitului conducător al partidului și statului nostru, neobositul militant revoluționar, personalitate proeminentă a lumii politice contemporane, genial gînditor și om politic, cel mai iubit fiu al poporului, cetățeanul României socialiste moderne, marele erou al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu profundă prețuire, gratitudine și stimă, exprimăm alesele noastre sentimente tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de prestigiu internațional, care aduce o contribuție remarcabilă la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, la avîntul fără precedent al învățămîntului, științei și culturii românești. În numele comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii din județul nostru, vă rog să-mi îngăduiți, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, să dau expresie cu acest prilej de neuitat pentru toți locuitorii Sălajului, recunoștinței fierbinți, profundei mîndrii patriotice pentru faptul că în cei 65 de ani de istorică luptă și glorioasă activitate ale Partidului Comunist Român, dumneavoastră, ilustru și neînfricat militant revoluționar, v-ați identificat plenar, cu devotament nețărmurit, timp de peste cinci decenii, cu idealurile partidului, cu cele mai nobile aspirații de independență și suveranitate ale poporului român, dedicîndu-vă eroica viață revoluționară dezvoltării și înfloririi continue a patriei, afirmării ei tot mai demne în rîndul națiunilor lumii".

Prezentînd, în cadrul recentei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., unele constatări făcute cu prilejul vizitelor de lucru efectuate în județele Satu Mare, Maramureș și Sălaj, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că aceste vizite s-au desfășurat foarte bine, că ele s-au transformat în puternice manifestări ale atașamentului și încrederii oamenilor muncii în politica internă și externă a partidului, ale voinței muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, ale întregului popor de a înfăptui neabătut, în strînsă unitate în jurul partidului, hotărîrile stabilite de cel de-al XIII-lea Congres, Programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

ION D. GOIA ■

„Mai multă lumină, mai multă libertate, mai multă dreptate!“

Iată ţelul suprem al tinereţii unui neînfricat luptător, iată trăsăturile ce aureolează la nivelul prezentului socialist personalitatea unui mare Erou

În iureşul ei învolburat, lupta clasei muncitoare din România a adoptat mijloace de realizare dintre cele mai diverse şi forme de exprimare adecvate prin care Partidul Comunist, ca forţă politică conducătoare, să poată înfiinţa procesul revoluţionar pe calea cea mai fertilă, pe drumul pe care să-şi poată găsi concretizarea necesară idealurile de libertate socială, de independenţă şi suveranitate naţională. Aceasta explică, pe de o parte, forţa de angajare a Partidului Comunist în slujirea cu credinţă a maselor, a poporului, pune de asemenea în evidenţă fermitatea cu care clasa muncitoare s-a angajat în confruntarea ei cu burghezia şi aceasta în pofida măsurilor din ce în ce mai aspre la care au recurs cercurile guvernante pentru a stăvili valurile mereu crescinde ale maselor largi de oameni ai muncii conduse de comuniştii. În tumultul luptei, **„Partidul Comunist Român, aşa cum aprecia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Cuvîntarea rostită la adunarea solemnă organizată cu prilejul aniversării celor 65 de ani de existenţă, a parcurs o cale importantă de formare şi maturizare organizatorică şi ideologică, de întărire a legăturilor cu masele largi populare... Partidul nostru a fost organizatorul şi conducătorul luptei clasei muncitoare, a ţărănimii, intelectualităţii, a maselor largi populare împotriva exploatării şi asupririi, pentru apărarea intereselor naţionale ale întregului popor“.**

A fost o perspectivă istorică justă şi de largă respiraţie teoretică şi practică prin care comuniştii au supus analizei şi necesitatea luptei împotriva fascismului, forţa politică ultraconservatoare ce apăruse şi în România, ca de altfel şi în alte ţări, pe un fundal social-politic specific epocii interbelice şi care punea în evidenţă existenţa unor pronunţate contradicţii interne şi a unor ascuţite confruntări de clasă. De aceea în clasa muncitoare şi alte categorii de oameni ai muncii, conduse de P.C.R., fascismul a întîlnit un adversar de neîndoplecat, pe poziţiile exprimate de comunişti ajungînd să acţioneze, tocmai ca urmare a fermităţii punctelor lor de vedere, şi alte forţe social-politice animate de idei cu valoare progresistă şi democratică.

Dar imaginea istorică a antifascismului exprimat de P.C.R. a eforturilor eroice pe care le depuneau comuniştii pentru a combate forţele politice de extremă dreaptă, pentru a se ajunge la eradicarea Gărzii de fier din viaţa social-politică a ţării ca şi a preocupărilor lor de a se da naştere unui front popular tot mai larg şi mai ferm de combatere a fascismului, anumite cercuri ale burgheziei au văzut numai o simplă manevră politică, numai o tactică de moment care n-ar fi avut altă menire decît aceea de a camufla adevăratele scopuri ale politicii P.C.R. Ca atare, chiar pentru activitatea lor profund patriotică, pusă în slujba apărării structurilor democratice ale ţării, ale unei democraţii ciuntite, de clasă, dar care era mai favorabilă desfăşurării luptei pentru afirmarea adevăratelor interese economice, sociale şi de altă natură nutrite de clasa muncitoare, de masele largi populare decît în cazul unui regim politic totalitar, fascist şi, implicit, de acţiune fermă pentru salvgardarea integrităţii teritoriale, a independenţei şi suveranităţii patriei, grav ameninţate de politica revizionistă a grupului puterilor fasciste, comuniştii au fost aduşi în faţa instanţelor judecătoreşti. La Craiova, la Bucureşti sau la Constanţa, militanţi ai P.C.R. şi ai antifascismului românesc au fost nu o dată şi nu puţini la număr judecaţi şi condamnaţi.

Un asemenea proces, dintr-un lung şir de procese politice anticomuniste, a fost pus pe rolul Tribunalului militar al Corpului V Armată din Braşov începînd cu data de 27 mai 1936. Un proces politic avînd ca obiect „crimele la adresa siguranţei statului“ care ar fi fost comise de un grup de tineri militanţi comunişti şi antifascişti arestaţi în ianuarie 1936 în comuna Ulmi şi alte localităţi din judeţele Prahova şi Dîmboviţa. Erau 21 la număr, printre ei tînărul comunist Nicolae Ceauşescu, militantul revoluţionar căruia conducerea partidului îi încredinţase, în toamna anului 1935, funcţia de secretar al Regionalei Prahova a Uniunii Tineretului Comunist. O funcţie importantă şi de răspundere pe care, în ciuda numeroaselor greutăţi pe care le avea de întîmpinat în calea sa, tînărul militant comunist căutase să-o exercite cu pasiune şi devotament revoluţionar; să aducă în rîndurile tinerilor din această cunoscută zonă proletară a ţării cuvîntul luminos al partidului comunist, să explice cît mai larg politica socială şi naţională a comuniştilor de apărare a intereselor economice şi politice ale clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii, dar şi de înfruntare energică a fascismului intern şi extern, de mobilizare a tuturor forţelor iubitoare de glia strămoşească pentru apărarea integrităţii patriei, a independenţei şi suveranităţii naţionale.

Capetele de acuzare împotriva celor arestaţi erau numeroase, erau nu mai puţine de 154, puse în general sub semnul unor formule, devenite cu adevărat „tradiţionale“ pentru arsenalul justiţiei burgheze şi invocate sistematic în procesele anticomuniste care fuseseră înscenate în epocă celor mai buni fii ai naţiunii: „atentat la siguranţa statului“ sau învinuirea de a fi participat la asociaţiuni politice interzise de lege. Cele mai multe din aceste învinuiri îl priveau pe tînărul comunist Nicolae Ceauşescu, instanţa militară făcînd repetate referiri la conţinutul activităţii revoluţionare desfăşurate pînă atunci în mişcarea comunistă, pentru a se reţine în finalul actului de acuzare că era un „Membru activ, agitator şi bun propagandist comunist şi antifascist, cunoscut de multă vreme ca atare de autorităţile siguranţei şi justiţiei“. Era, desigur, un limbaj specific slujitorilor organelor represive care vegheau la stabilitatea regimului dar care, istoriceşte, trebuie altfel înţeles, adică: o deosebită capacitate organizatorică şi de înrîurire politică ce caracteriza deja personalitatea tînărului comunist Nicolae Ceauşescu, combativitate revoluţionară şi patriotism înflăcărat, la care se adăuga experienţa dobîndită în lupta antifascistă — unde se afirmase ca unul dintre membrii activi ai Comitetului Naţional Antifascist — şi care şi-au găsit repede un cîmp larg de manifestare în neobosita activitate desfăşurată pentru consolidarea organizaţiei regionale Prahova a Uniunii Tineretului Comunist, pentru răspîndirea în rîndurile tinerei generaţii a liniei politice antifasciste, patriotice promovate de Partidul Comunist Român. Erau, fără îndoială, trăsături specifice revoluţionarului încercat şi pe care poetul Eugen Jebeleanu, într-un portret făcut pentru cunoscuta gazetă antifascistă „Cuvîntul liber“, le sintetiza astfel: „Ceauşescu e un copil. Dar un copil cu o inteligenţă şi o maturitate surprinzătoare. E scund, slab, cu ochii ridiei, că prin atitudinea lor demnă şi curajoasă au slujit, o dată mai mult, aspiraţiile de libertate şi democraţie, de dreptate socială şi independenţă naţională nutrite de maselе largi populare. În coloanele ziarului „Arena“ din 28 iunie 1936, cu deplin temei se aprecia pentru conştiinţa opiniei publice democratice a ţării că „Arestaţii antifascişti, care pătimesc în fel şi chip, au dus o luptă de mare interes social, de mare interes naţional. Ei au vrut să asigure o viaţă mai bună muncitorilor şi ţăranilor români, mai puţină oboidă, mai puţină asuprire; mai multă lumină, mai multă libertate, mai multă dreptate. Ei au luptat fără preget şi fără frică împotriva agenţilor revizionismului şi hitlerismului în România“.

Principala victimă a procesului de la Braşov a fost, fără îndoială, tînărul comunist Nicolae Ceauşescu, mai ales în condiţiile în care s-a şi impus atenţiei completului de judecată printr-o atitudine demnă şi curajoasă atît în timpul preliminariilor procesului cît şi în primele zile ale desfăşurării sale. Pentru atitudinea-i dîrză şi neînfricată, pentru maniera deosebită în care s-a apărat dar a şi acuzat, a înfierat virulent regimul pe care îl apăra instanţa, un regim ostil intereselor maselor largi de oameni ai muncii şi păgubitor, în ultimă instanţă, pentru interesele naţionale fiindcă lovea pe nedrept în comunişti, ca cei mai neînfricaţi fii ai naţiunii, a fost pedepsit, i-a fost administrată o sentinţă care n-a putut să nu fie o sentinţă de clasă. O sentinţă dură dar care nu l-a putut abate pe tînărul şi neînfricatul militant comunist şi antifascist care era Nicolae Ceauşescu de pe drumul luptei revoluţionare, el dovedind prin fapte că era mai tare decît opresorii. Prin atitudinea-sa argumenta de fapt tăria de granit a partidului din care făcea parte.

Procesul însuşi avea să se înscrie în istoria partidului, a mişcării muncitoreşti şi antifasciste din România, în istoria contemporană a poporului român ca un moment de o deosebită importanţă, avînd multiple şi valoroase semnificaţii. Prin ecoul său, el a determinat o sensibilă amplificare a stării de spirit revoluţionare, antifasciste a maselor muncitoare, o creştere a gradului de mobilizare a poporului român în jurul politicii profund naţionale promovate cu consecvenţă de partidul comunist, de combatere a primejdiei fasciste şi a pericolului de război, pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale, a integrităţii teritoriale a României.

Şi în timpul procesului de la Braşov, în condiţiile grele ale înfruntării cu organele represive ale regimului burghez, ca în multe alte împrejurări, unele mult mai grele, au ieşit în evidenţă trăsăturile moral-politice caracteristice comunistului de omenie: principialitate comunistă, patriotism înflăcărat, devotament şi abnegaţie în slujirea intereselor vitale ale clasei muncitoare, ale poporului şi ale ţării, dîrzenie şi neînfricare în lupta revoluţionară, trăsături ce aureolează la nivelul prezentului socialist personalitatea celui care astăzi se află în fruntea partidului şi statului şi care, prin contribuţia sa esenţială la elaborarea şi aplicarea politicii partidului, prin tot ceea ce a făcut şi face pentru înălţarea României socialiste, pentru domnitatea şi fericirea poporului, şi-a cîştigat dragostea şi încrederea nemărginită a întregii naţiuni.

MARIN BADEA ■

Romantism

Privesc pe stradă la absolvenţii de anul acesta ai liceelor. Sînt frumoşi, plini de viaţă, gălăgioşi, senini. Aşa este la 18 ani, cînd toate porţile vieţii îţi sînt deschise.

...Şi el avea 18 ani, iar după cum scria ziarul „Arena“ din 11 iunie 1936: „acest tinerel intrat în viaţă la o vîrstă fragedă începe să ştie că trebuie să vrele. Şi îşi revendică mereu ale lui vreri“. (Vrerile lui şi ale celor mulţi, oropsiţi!)

Mă uit la aceşti tineri de 18 ani, cu drept de vot, cu dreptul şi obligaţia de a cuteza la cele mai îndrăzneţe visuri al căror unic preţ e munca. Fi sînt primăvară în primăvara patriei.

...El împlinise 18 ani în închisoare şi în loc de „La mulţi ani“ a avut parte de interogatoriu. Cu toate acestea, neclintit şi dîrz, fără şovăială, n-a dat înapoi nici o clipă, visînd la ceea ce urma să vină, la ceea ce trebuia să vină.

Sînt, iată, acum 50 de ani, 50 de primăveri şi eu mă întreb cum arăta atunci Braşovul văzut prin geamurile sălii de judecată ale Consiliului militar al Corpului V Armată. Privirile lui pătrundeau mult mai departe, înspre vremea de mîine pe care cu mîndrie o numim AZI. Iată în cea mai tulburătoare expresie şi în cea mai succintă definiţie romantismul revoluţionar.

DAN DĂNUŢ DORU ■

Există profesiuni în care nu e de-ajuns să-ți placă.

În general, copiii. Trebuie să-i iubești!

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

să-și fericească părinții; să se bucure țara!

„Materna" nu-i doar o firmă comercială

„În cele 35 de unități ale noastre, plasate în absolut toate cartierele Bucureștiului — îmi spune Adriana Lesnic, directoare adjunctă la ICL Materna — ne-am străduit să aducem tot ceea ce le trebuie copiilor. În plus am dorit ca micii cumpărători să găsească la noi nu numai lucruri — să le numim așa — necesare, ci și frumoase, deosebite, care să-i atragă. Mi-a făcut întotdeauna plăcere să văd un copil încercînd să-și convingă mama să-i cumpere o **anume** pereche de pantofi, sau o **anume** rochiță și nu alta. În materie de îmbrăcăminte, fetițele sînt mai pretențioase. Dar munca noastră nu-i deloc ușoară. Pentru că un copil de vîrstă mică își manifestă, adesea, dorința de a avea un lucru printr-o simplă exclamație. Sau printr-un gest. (Începe să rîdă). Vin acum de la Dorobanți, unde am văzut o scenă de tot hazul. Un bunic venise cu nepotul să-i cumpere o mașinuță. Ținînd-o strînsă în mînă, nu s-a lăsat convins cu nici un chip să renunțe la ea, cu toate argumentele aduse de bunic. În cele din urmă „conflictul" s-a aplanat. Bunicul a cumpărat mașinuța. A fost, cum zicem noi, un test de situație. Și pentru că a venit vorba, aș vrea să vă spun că testele, unele pe bază de chestionare, reprezintă o metodă curentă în activitatea noastră. Avînd relații directe cu producătorii, le transmitem care sînt culorile, modelele, aplicațiile, accesoriile cele mai căutate. Acum, de pildă, se caută mult roz. Nu, moda la copii nu este un lux. Dacă ne-am mărgini să miniaturizăm îmbrăcămintea adultului, am greși. Ceea ce îmbracă un copil trebuie să aparțină exclusiv copilăriei. Prin croială, prin asocieri de culori proaspete, vii, prin accesorii delicate, prin aplicații de desene expresive și amuzante. Dorim din toată inima ca „Materna" să depășească funcția ei comercială. Să aibă un cuvînt din ce în ce mai greu și în formarea bunului gust".

Surîsul — criteriu de știință și inimă

Ne-am dus la dr. Ecaterina Lazăr cu intenția de a discuta despre implicațiile profesiei sale de medic pediatru. Dar explicațiile interlocutoarei noastre s-au transformat repede într-o emoționantă confesiune pe care n-am întrerupt-o, mulțumindu-ne s-o notăm. La sfîrșit — dar a terminat, într-adevăr, de spus ce avea de spus acest medic îndrăgostit de copii? (dr. Ecaterina Lazăr a fost solicitată, însă, de obligațiile sale profesionale) — ne-am dat seama că nici nu era nevoie de întrebări. Răspunsurile existau în monologul medicului și, în primul rînd, unul: Cine are o meserie în legătură cu copiii nu-și poate exercita bine profesiunea decît dacă îi iubește.

„La facultate, acum peste 30 de ani, am fost împărțiți pe specialități în mod mecanic. Fiecare al 10-lea a trebuit să intre în pediatrie. Cu timpul, unii au devenit pediatri convinși. Alții au rămas doar conștiincioși. În ce mă privește, nu m-aș mai putea concepe altceva decît pediatru.

Să-ți dai seama ce poți face pentru un copil înseamnă și altceva decît a-l vindeca de o boală. E dramatic să vezi revenind în spital un copil suferind de o boală cronică și care are nevoie de un tratament periodic. Și de fiecare dată cînd el revine, trist, în spital, vezi cum dintr-un copil se transformă prea devreme într-un adolescent amputat sufletește. Atunci intervine pediatrul adevărat, care se întreabă: ce trebuie să fac pentru a-l ajuta să redevină copil?

În general, ești tentat să crezi că pediatria e un tot. Lucrezi cu copii. Atît. În fapt, fiecare copil, de la naștere pînă la maturitate, poartă amprenta personalității sale. Aș zice chiar mai mult. Nici un nou născut nu seamănă cu altul. Unul e mai jucăuș, altul mai melancolic, altul un introvertit, altul zîmbește mult. Cînd am în față un copil de numai o zi sau două, îl privesc atent și încerc să pătrund în lumea lui. Acesta este secretul pediatriei. Am 30 de ani de meserie și niciodată nu mi-a plîns un copil. De la nou născut, la copilul răzgîiat de bunici și terminînd cu adolescentul nonconformist. Trebuie să nu lași mama să dezbrace copilul la consultație. Ea, de emoție, își pierde instinctul și bruschează copilul. Eu, medicul pediatru, trebuie să-l dau jos cămășuța, pantalonașii, vorbindu-i, continuu, pentru a-l obișnui cu mine, cu chipul meu, cu vocea mea. Atunci se creează o legătură afectivă între mine și copil și el nu mai plînge.

Pediatria este o meserie în care-ți trebuie suflu. Mă îndurerează colegii care pe parcursul carierei și-l pierd. Bineînțeles, nu e ușor să convingi un copil răzgîiat de bunici să deschidă gura, ca să-i poți vedea amigdalele, fără să se zbată, să dea din picioare, dar cîte satisfacții îți dă această meserie în care totul e de o mare fragilitate! În genere, relatările părinților nu corespund realității. Ei îndulcesc sau exagerează, nu conștient, ci din dorința de a fi cît mai convingători. Trebuie tu, medicul, să discerni adevărul, pentru că bolnavul nu-ți poate spune nimic. De aceea, pediatria nu înseamnă numai tehnică. Ea cere și mult suflet. Fără asta nu faci nimic.

Cînd am fost directoare de creșe am schimbat uniforma asistentelor. Nu le-am mai îmbrăcat în alb. N-am renunțat la uniformă, dar le-am făcut unele, cu modele diferite, colorate, ca niște rochii. Copilul nu trebuie să facă o legătură între cea care-l îngrijește zi de zi și sora de la policlinică sau spital care i-a făcut o injecție. Nu trebuie să asocieze imaginea celui care îl îngrijește, cu boala.

Cu familia îți trebuie multă fermitate. Mi s-a întîmplat, în gardă fiind, ca mamele venite cu copiii să nu fie de acord să iau temperatura copilului; „n-are febră", ziceau ele. Sau să nu vrea să-i administrez penicilina V, ci ampicilină. Sînt părinți care se duc la medic și-i sugerează ei medicația și tratamentul. În schimb, înțelepciunea unui copil în suferință e mai mare uneori decît cea a unui adult. Te copleșește cu maturitatea lui. Și este înfricoșător cînd nu reușești să-l readuci la copilărie.

Pediatrii sînt priviți uneori ca aparținînd micromedicinei. Nu este așa. Cu cît copilul este mai mic, cu atît problemele sînt mai mari. Un adult, cînd are pneumonie, îți spune că tușește, expectorează, are febră, dureri toracice. La copii există cu totul alte simptome în aceeași boală. Ei are dureri abdominale, vărsături, febră. Simptome care pot fi și ale unei enterocolite sau ale unei apendicite. Iată de ce este obligatoriu, și așa am învățat de la profesorii mei, să faci un consult complet. Apoi să tragi o concluzie.

Pediatrul este ceea ce este medicul internist pentru adult. Primul meu pacient — eram în anul cinci de facultate — a fost fetița unei vecine. Fetița se îmbolnăvise și mama m-a chemat pe mine. Făcîndu-i un consult atent, așa cum învățasem la facultate, neoprindu-mă doar la amigdalita care era evidentă, am descoperit că mersul legănat al fetiței, care-i adusese la grădiniță porecla de „rățușcă", se datora unei luxații congenitale de șold. Fetița suferea și de o tuberculoză a coloanei vertebrale, în regiunea lombară. I-am pus diagnosticul și am dus-o la spitalul „Grigore Alexandrescu" unde a început un lung tratament. Fetița de atunci are acum, la rîndul ei, o fetiță de 14 ani, care-mi este pacientă. Nu mai prezintă nici un semn al vechilor afecțiuni. Poartă tocuri înalte, e o femeie normală și distinsă.

Eu le dau copiilor, cînd merg prima dată să-i văd, un caiet. Acolo scriu tot ce observ, cum evoluează în greutate, în înălțime, schițez diverse... tehnici de înfășare, de alimentație. Notez cînd a sărit copilul prima oară (dacă un copil nu-mi surîde pînă la două luni, încep să mă îngrijorez). Copiii cresc. La 18 ani, vin la mine tot cu acel caiet. Apoi devin studenți, sînt oameni în toată firea. Eu îi trimit, cum e normal, la medicul de adulți. Și colegii mei mi-au spus, zîmbind, că le-au venit foștii mei pacienți tot cu caietul.

Imediat după facultate am mers împreună cu soțul meu, care este și el medic, la Cîmpuri, în Vrancea. Noi doi eram singurii medici pe toată valea de la Soveja la Panciu. Nu aveam curent electric, nu existau drumuri. Îmi amintesc de o iarnă grea, cînd la casa de nașteri a venit o femeie care avea o sarcină transversă. Nu puteam s-o transport la Panciu. Era riscant. Eu am răsucit copilul în poziția normală pentru naștere. Așa s-a născut un băiețel. Acum, băiețelul e bărbat în toată firea și are la rîndul lui trei copii pe care îi aduce la mine, la consultație. A fost foarte frumoasă perioada de la Cîmpuri. Eram ca niște pui abia plecați din cuib. Dar care aveau aripile tari. Cei puțin așa simțeam noi.

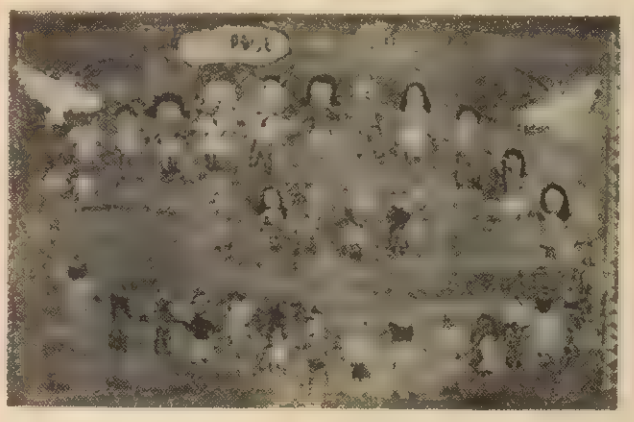

Un actor pentru toate poveștile

Mihu e bine clădit. Are brațe puternice, chipul plăcut, încadrat de păr castaniu, tuns scurt. Să tot aibă vreo 20—30 de ani, nu mai mult. Și încă o caracteristică, foarte importantă chiar: Mihu adoră travestiurile. Uneori e îmbrăcat în straie albe, avînd pe umeri o mantie și e înclins cu un paloș (vrea să se asemene cu Harap Alb atunci). Alteori, are cămașă țărănească (și-a schimbat și părul, poartă acum plete negre) și buzdugan. (La cine s-a gîndit, la Greuceanu?) Nu o dată, datorită bărbii și mustăților mari, poate fi luat drept haiduc, sau răzeș de-al lui Ștefan cel Mare. Sau poate fi la fel de bine un sportiv: aruncător de disc, schior sau handbalist.

E momentul să precizăm că Mihu e una dintre ultimele păpuși realizate de creatorii de jucării ai Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru articole casnice și jucării din București. El, adică ea (păpușa) are articulații mobile, încît poate reproduce foarte natural orice mișcare sau poziție a corpului omenesc, și este însoțită de mai multe soturi (accesorii), în care copilul găsește tot ce trebuie pentru a-și alcătui personajul dorit: peruci cu păr blond sau ca pana corbului, căciuli, coifuri, mustăți, bărbi, scut, buzdugan, paloș, arc, minge, schiuri sau disc, hainele adecvate fiecărui roi și, cum multe roluri vin dinspre basm și legendă, nu lipsește nici calul cu harnașament bogat. Deci, păpușa aceasta poate deveni actorul principal al multor scenarii imaginate de copii (iată un element care-i preocupă în mod deosebit acum pe creatorii de jucării, dezvoltarea fanteziei copiilor).

Mihu nu este singura păpușă născută în ultima vreme pe planșetele creatorilor de jucării — ne spune designerul Gabriela Văcărcanu. La întreprinderea „Viitorul" din Oradea a început să se realizeze o serie de păpuși „de acțiune", de mici dimensiuni. Figurine fără detalii fizionomice accentuate, care pot fi integrate în jocuri cu tematici diferite. În funcție de accesoriile care le însoțesc, roți, platforme, cărămizi miniaturale, copaci, bănci, paturi ș.a., copilul poate reproduce, în spațiul lui de joacă, un șantier de construcție, un port, o gară, o fermă, un spital, folosindu-se de piese modulate pe care le ansamblează singur, după modele luate din realitate. Și încă un exemplu. Testele au dovedit că mai ales ochii păpușii au impact foarte puternic asupra copiilor. De aceea s-au creat păpuși cu ochi pictați, cu irisul foarte mare, celelalte elemente ale feței rămînînd doar ușor conturate. Personificînd-o din prima clipă, copilul își deschide imediat sufletul, implică păpușa în universul lui, revărsînd asupra ei o mare afectivitate și grijă.

„Eu am văzut pacea"

„Clasa" unela din grupele mari de la grădinița ICTB-ului. N-am vrut să tulbur întimitatea discuției dintre educatoare și copii și m-am așezat, discret, într-un colț al încăperii. Cîteva clipe toți (cei mai mulți au cinci ani) m-au privit curioși („Cine-o fi?"). După aceea nu mi-au mai dat nici o atenție. De afară, prin ferestrele mari, se revarsă lumina peste mușcle și scăunelele liliputane. „V-am întrebat, așadar, dacă știți ce e pacea", auid glasul educatoarei Maria Papadopol. (Oare noțiunea nu e prea abstractă pentru această vîrstă?) — **Eu am văzut pacea**, sare de pe scăunelul său un băiat rotofei, cu o julitură pe nas, înălțuț pentru vîrsta lui, cu părul șaten tuns scurt. **Are un aer sportiv. Trebuie să fie primul la jocuri.** — **Ai văzut-o? Și cum arată?** — întreabă zîmbind educatoarea. Puștiul se gîndește concentrat, trăgîndu-și

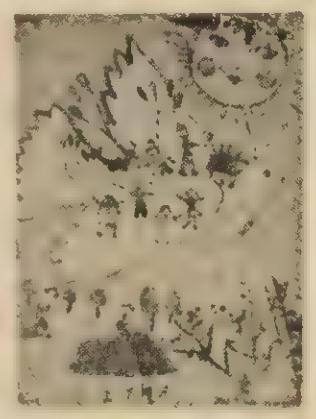

tot timpul cămașa în spate. Un alt băiat se ridică cu obrazul delicat și codițe blonde: — **E ca o zînă care trăiește într-o grădină cu mii de flori.** „Sportivul" se îndreptățește: — **Nu. E un porumbel alb. Am văzut-o cu!** Cîteva mîini se ridică. E rîndul educatoarei să ezite. Și se adresează tocmai unei fetițe care nu ridicase mîna: — Spune tu, Anca. (Maria Papadopol îmi spusese să trebuie să-i ajuți pe copii să-și învingă timiditatea, pentru a-și dezvolta personalitatea). — **Pacea e ca un cer senin.** Educatoarea îi zîmbește cu toată fața: — Bravo Anca, ai răspuns foarte frumos. Încurajarea declanșează o mare agitație. Aproape toate mîinile se ridică. Toți vor să răspundă, pentru a fi luați mai repede în seamă unii se ridică de pe scăunele. — **Pacea înseamnă bucurii, păpuși care zîmbesc, flori.** — **Înseamnă liniște,** completează o fetiță cu ochelari. — **E bine cînd e liniște și pace. La mine acasă e liniște. Și e bine. Părinții se împacă bine cu copiii și copiii se împacă bine cu părinții.** Băcțelul cu părul cîrlionțat a spus totul dintr-o suflare, ca nu cumva să i-o ia altul înainte. Educatoarea nu mai prididește cu laudele. Dar a privit prea mult spre partea dreaptă a sălii. Ceilalți se simt neglijați. Lîngă mine un puști blond, temibil de ciufulit, se chinuie de minute bune să-i atragă atenția. Face brusc cîțiva pași mai în față. — **Pacea e atunci cînd putem să ne jucăm** — spune el hotărît și se așează mîndru pe scăunel. La colțul mesei unde stau și notez au apărut doi ochi albaștri care mă „spionează". Educatoarea observă și zice: — Dragoș, tu nu ne spui nimic? — **Cînd e pace părinții noștri muncesc.** (Nu-l luase prin surprindere. Avea răspunsul pregătit) — **Cînd e pace e curat și liniște,** se grăbește să adauge o fetiță. (Observ că în răspunsurile copiilor revine stăruitor cuvîntul „liniște". Simplă întîmplare? Nu, desigur.) — **Mie nu-mi place războiul că murim și rămînem fără părinți,** spune cu neașteptată seriozitate un băiețel cu ochi foarte negri.

Lumina continuă să se reverse caldă de-afară, ochii copiilor sînt curați ca această zi de primăvară și, brusc, mi se pare simbolic că acești copii din România vorbesc azi, cu educatoarea lor, despre pace.

ALEX. ȘERBAN

Țărănimea noastră eroică

Campionii marilor producții agricole se destăinuie

Continuăm ciclul de reportaje și anchete privind experiența înaintată în diferite sectoare ale activității din agricultură, prezentînd astăzi din tezaurul de gîndire și faptă al altor unități fruntașe

Intr-o țară angajată ferm pe coordonatele industrializării înalte, ale tehnologiilor de vîrf, automatizării și robotizării, ale obținerii unor produse de competitivitate mondială, se acordă aceeași importanță agriculturii și aceeași dreaptă cinstire truditorilor pămîntului, țărănimii noastre eroice care, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „a asigurat permanența neclintită a poporului nostru pe aceste meleaguri, păstrînd totodată comoara limbii și culturii naționale și înaltele virtuți ale spiritului popular". Amplele măsuri stabilite după Congresul al IX-lea al partidului pentru revigorarea satului românesc, a structurilor sale sociale și a tradițiilor sale culturale valoroase, pentru consolidarea agriculturii ca a doua ramură de bază a economiei naționale demonstrează deplina compatibilitate între noua agricultură socialistă modernă, de tip intensiv, introducerea în comunitatea rurală și în viața țărănimii a elementelor civilizației contemporane și păstrarea celor mai valoroase tradiții și particularități socio-culturale ale comunităților rurale. Pe de altă parte, avîntul luat de agricultura noastră socialistă, aportul său substanțial la creșterea puterii economice a țării în ultimele două decenii, în condițiile dezvoltării accelerate a tuturor ramurilor industriei, confirmă strălucit forța de înrîurire și justețea ideii de multilateralitate — definitorie pentru concepția secretarului general al partidului cu privire la strategia devenirii socialiste și comuniste a patriei noastre.

Locul important pe care agricultura îl deține în economia națională se exprimă, în plan politic, prin organizarea marilor congrese ale agriculturii și țărănimii, instituții care, deținînd un loc de frunte în sistemul original al noilor organisme și forumuri democratice ale țării, dezbat cum o face și Congresul început ieri, căile de realizare a noii revoluții agrare. Premise pentru îndeplinirea acestui obiectiv sînt : în primul rînd, forța productivă a agriculturii noastre, moderne și intensive, ilustrată convingător de faptul că în 1985 s-a realizat o producție de cereale (23 milioane tone) de peste patru ori mai mare decît în 1950 (5,1 milioane tone), cu o populație ocupată în agricultură mai puțin de jumătate din ponderea avută în anul de referință. În al doilea rînd, există argumentul noii fizionomii profesionale și spirituale a țărănimii noastre : peste 18 la sută din populația ocupată în agricultură practică meserii noi (mecanizatori, zootehnicieni, constructori, tehnicieni etc), în unitățile agricole socialiste activînd peste 27 mii specialiști cu studii superioare. Apoi, eforturile care se fac pentru asigurarea unor recolte stabile și nedependente de climă : peste 30 la sută din suprafața arabilă a țării este irigată, urmînd ca pînă în 1990 această suprafață să crească la 60 la sută. Nu în ultimul rînd, realizarea obiectivului noii revoluții agrare se întemeiază pe noua forță civilizatorie a satului românesc.

Congresul țărănimii este o cinstire a agriculturii și o sărbătoare a satului. Experiența politicii agrare și rurale românești, aprofundată și înnoită sub impulsul gîndirii creatoare a secretarului general al partidului nostru, pune în lumină adevărul că revalorizarea socio-economică și culturală a satului, asigurarea unei integrări armonioase a tradiției și a modernizării în muncă și viața țărănimii constituie un factor major pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii. Agricultura și satul, dialectic intercondiționate, se înalță astfel la o unitate superioară avînd ca rezultantă — prin aplicarea în producție, în organizarea muncii și în formarea țărănimii a noilor realizări științifico-tehnice — înfăptuirea consecventă a noii revoluții agrare. Înflorirea continuă a satului românesc — componentă indestructibilă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a noii civilizații a poporului român.

OCTAVIAN ȘTIREANU

I.A.S. Balaciu :

Socoteala fără muncă tot la zero rămîne

Toată lumea știe de Balaciu. Drumul spre mare taie satul în două. Nu se oprește nimeni. Pentru cei mai mulți, nu e decît un sat prin care trec. Atîta tot. Eventual se opresc la Hanul Malu. Dar nici acolo. Dar iîn minte numele. Sună frumos. După o vreme îl uiți. Îți aduc aminte anul viitor, cînd trec iar. Și oamenii din Balaciu îi văd pe turiști cum trec spre falezele luminoase ale mării. Uneori se opresc din lucru, se sprijină în sapă și duc mîna la ochi. Circulă un întreg folclor cu turiștii care trec prin Balaciu. Iar aceștia nu știu mare lucru despre oamenii pe care îi zăresc pe marginea șoselei, pe cîmp, în cărute sau în camioanele încărcate cu baloți de fîn, paie, cu grîu. Cînd trec remorcile încărcate cu recolte, cei mai „nuți strîmbă din nas. Depășesc cu greu și pierd vremea. Unii chiar știu Balaciu după asta. În zilele de vîrf ale campaniei pierd o jumătate de oră pentru traversarea unei comune nu prea mari din Bărăgan. Mereu trebuie să aștepte în spatele unor cărute încărcate, al unor tractoare care trag patru-cinci remorci, adevărate convoaie vegetale, cu cîte un țăran cocoțat pe vîrful stivelor de baloți. Și acesta e un prim semn. Balaciu nu e o comună de grămadă. Chiar dacă n-a fost decît moșia unui boier. Petre Balaciu, chiar dacă a avut un fel de aeroport pentru escapadele amoroase ale lui Bizu Cantacuzino, Balaciu de azi este „moșia" unui I.A.S. care bate la porțile celebrității. Ciudat este că la Balaciu soarele arde mai tare. Frige pînă cînd aerul începe să tremure. Pămîntul geme de sete. Plouă la Girbovi, la Munteni Buzău, plouă la Urziceni, la Slobozia. La Balaciu țărîna ia foc și soarele nu se ascunde decît arareori. Tot pămîntul e neirigat. Aici abia găsești o găleată cu apă ca să-ți irigi gîtlejul însetat. Și cu toate acestea, de 10 ani, I.A.S.-ul de la Balaciu sare de 10 000 de kilograme de porumb boabe la hectar. Cei mai mulți pierd cu porumbul. Ei, fără apă într-un fel de triunghi al secetei, cîștigă mereu. „Și dacă nu plouă, tot mălaiul e nădejdea noastră", zice un țăran. Porumbul le-a adus bani, porumbul le-a adus cupe, porumbul le-a adus diplome. Porumbul i-a făcut oameni. „Noi îl lucrăm în acord global. Vin oamenii dinspre Buzău, din toate părțile să le dăm parcele. Vin primăvara", zicea Toma Nițu, contabilul șef al I.A.S.-ului. Ar fi putut spune că s-a săturat de atîta porumb și de Balaciu. Are aproape 20 de ani de cînd tot aici și tot asta face. Și el, și directorul. Contabilul șef a venit în 1955. Directorul, Vadim Rusu, a ajuns la Balaciu prin 1964. Și ei și I.A.S.-ul erau un fel de nimeni. Atîta doar că erau tineri. Se mai păstra conacul boierului. Paguba fiecărui an se învîrtea mereu în jurul a douăzeci de milioane. Și de atunci, două lucruri au încercat ei. Să nu se facă de rușine și să-i dea pămîntului ce-i trebuie. Și au reușit. Așa rezultă din socoteala recoltelor. Fiecare an de acum, în ciuda vremii le aduce un beneficiu care se învîrte tot în jurul a douăzeci de milioane. Dar nu numai milioanele sînt argumentul reușitei. I.A.S.-ul are 300 de angajați permanenți. Cînd se pensionează un om, locul lui e vînat mai ceva decît o dropie. Dintre cei cu care a început acest I.A.S. n-au plecat decît vreo cîțiva. „Au trecut 20 de ani și n-am desfăcut contractul de muncă decît unui singur om. Ceilalți, puțini, au plecat singuri. E o întreagă generație care e pe aceleași locuri de 20 de ani. Din păcate, mulți au cam îmbătrînit. Uneori mă gîndesc la ziua de mîine". (ing. Vadim Rusu)

I.A.S. Balaciu nu are prea mult pămînt. Doar 5 000 de hectare întinse sub arșița verii și sub crivățul Bărăganului. E împărțit în 6 ferme, trei vegetale și 3 animale, adică una de oi, una de vaci și una de creșterea și îngrășarea mieilor. Se întinde pe teritoriul a două comune și are oameni care fac naveta spre pămîntul acesta secetos chiar de mai departe, unii chiar din București. Și cîștigă cu porumbul. Dar cîștigă și cu vacile, și cu grîul, și cu mieii, și cu oile. Cu orice ar cîștiga. Seamănă cu tipul acela de om care, indiferent ce face, iese deasupra și cîștigă, fără să facă nici o smecherie. Printr-o ciudățenie, el are o stofă de învingător. Și dacă s-ar ocupa de fluturi, tot ar ieși deasupra. Întîi am crezut că la baza acestor izbînzi stă un spirit milităros. De aceea am și întrebat. Ce fel de om este directorul ? E băiat bun, zice un tractorist. Nu ți-ar tăia o zi din leafă nici să-i picuri cu ceară. Mai bine și-ar tăia el o mînă". Era liniște sub bătrînii stejari din curtea I.A.S.-ului. O echipă de constructori lucrau la niște fundații. Nici unul nu făcea plajă, nu juca fotbal. Unde-i directorul ? La băi, e bolnav. O are cu spatele și se tratează, mi-a spus un zidar. Nu jucau șoarecii pe masă, ca-n proverbul atît de cunoscut. Am pornit spre cîmp. Țăranii veniți din Buzău și de prin alte părți erau la săpatul porumbului. Un rînd lung de oameni cu sape se prelungea pînă departe spre rîndul de plopi care însoțea zarea. Așa-i Bărăganul, fascinant, luminos, obositor, respirabil, un crîmpei de infinit. Într-o altă parte, pe o tarla de lucernă, cîtiva oameni încărcau baloți în remorci. Aliniate la capăt de brazdă, presele așteptau după-amiaza. „Dacă stringem acum, se scutură toată floarea. Oamenii au plecat să mănînce și se întorc cînd e vremea mai bună", zicea tehnicianul cu baza furajeră, Ion Șerb. La încărcat erau cei din zootehnie. Își string deja lucerna pentru iarnă. Dimineață au fost la grajd, și-au făcut treaba și apoi au ieșit la cîmp. Mănîncă acolo de amiază și se întorc direct la vaci. Ajung acasă după 18 ore. De ce fac așa ? „Cîteva zile, cît stringem lucerna, toată lumea stă pe baricade. Pe urmă o lăsăm mai moale. Dar acum se bate soarta furajelor pentru iarnă. Noi niciodată n-am rămas pe drojdie. Am bătut fierul cît a fost cald. Am luat și 4—5 coase. Așa e zootehnia, să mulgi cînd trebuie, să dai apă și mîncare și să ai grijă de tineret". Dan Metaxa, medic veterinar și șeful fermei nr. 1, e localnic, din Ion Roată. Are deja 14 ani în slujba acestei ferme și știe cum se crește o vacă. Aici a învățat și cum se crește și 1 600 de vaci. Cu seriozitate și disciplină. „Cine zice că se pierde la vaci ? Dacă scoți 3 000 de litri pe cap de animal începi să cîștigi. Noi avem o medie de 4 000 pe cap de vacă. Noi ne facem furajele, noi ne gospodărim. Și oamenii sînt vechi. Mai toți au 10—12 ani în zootehnie. Acum încep să se pensioneze. Mîine, poimîine, ne pleacă veteranii. Stanciu Nită a fost tîmplar. Aici a învățat să facă însămînțările artificiale. Acum e unul din oamenii de bază. Natalitatea animalelor e constant peste 90%. Și dacă vacile fată, avem lapte. Dacă avem lapte, și le furajăm cum trebuie, avem bani. Socoteala e simplă". Aceeași socoteală cu a medicului veterinar își fac și ceilalți îngrijitori, Reta Popa, Popa Neagu, Ion Dragu, Nicolae Grigore. Și-o fac și se apucă de treabă. Socoteala fără muncă nu duce la nimic, tot la zero rămîne.

Dumitru Antonescu nu este băștinaș. A venit din Prahova. L-a adus un frate. Voia să-i lase vacile pînă cînd se întoarce de armată. Și nu s-a mai întors. A rămas pe la Cluj, cu altă meserie. Și Dumitru Antonescu a rămas brigadier la vaci, apoi brigadier la porci, brigadier la oi. A vrut să prindă rădăcini și să nu se facă de rușine. A tras ani la rînd. Coloana lui a cedat. Nu-i omul vîtă de pus în jug. Dar nici iepure, să fugă mereu. Și Dumitru Antonescu a ajuns la ferma de berbecuți, prin 1971. Erau 27 000 de animale care veneau și plecau la export în fiecare an. Și de atunci, locuiește în curtea I.A.S.-ului și vede de miei. N-aveți casă ? îl întreb eu. Nu ! Dar dacă vă certați cu cineva, unde plecați ? Dacă n-am făcut-o în 30 de ani, nu mai am timp s-o fac acum. Mă înțeleg cu doctorul Petre Ciurea, șeful fermei, mă înțeleg și cu oamenii și cu mieii". Șeful fermei era plecat la Bacău. Urma să aducă miei. Directorul era la băi. Șoarecii nu jucau pe masă. Dimpotrivă. Șeful sectorului mecanic, inginerul Gheorghe Iacob, nu avea timp de pierdut. „Reparăm combine, reparăm tractoare, ducem campania pînă la capăt, o luăm de la început, ne cîrpim cu piese, schimbăm, că din unele combine n-a mai rămas din original decît carcasa și iar o luăm de la capăt. Altceva că mă grăbesc !" Nimic, ajunge !

În lift, am urcat împreună cu doi copii. Unul plîngea pe rupte. L-am întrebat ai cui sînt. Nu cumva îi sînt nepoți ? „Nu, nu și nici nu-i cunosc. Eu dorm aici cam o dată la două săptămîni. Vara, nici atît. Nici eu și nici vecinii nu mă cunosc. Ne vedem prea rar". Poate că în asta e toată povestea stofei de cîștigător a I.A.S.-ului din Balaciu. Dar nu numai. Omul, de fapt, directorul, are un zîmbet blajin. Ar putea să fie chiar morocănos. Are destule dureri. Îl chinuie spatele. Merge puțin aplecat de parcă ar duce în spinare o sută de ani de muncă. „Ei, nu sînt decît zilele și săptămînile trăite în sa pe vînt și pe ploaie, între fermele care se aflau la zeci de kilometri una de alta". Așa-i viața, de la o vreme începi să decontezi și munca fără măsură, și nopțile nedormite, și zilele nesfîrșite. „Într-o zi, cînd m-am întors din concediu, am găsit pe masă decizia de numire la Balaciu. Dacă nu o găseam, și azi eram tot la Borănești. Nu fac caz de multe principii. Dar de unul mă țin. Nu e bine să schimbi prea multe locuri. Dacă poți, stai acolo. Asta e și cheia agriculturii, învățătura țăranului : să stai acolo, în același loc. Să înveți pămîntul să te cunoască oamenii, animalele, să înveți vremea. Și am încercat să-i tin pe toți lîngă mine. Eu nu știu să vorbesc. Dar cînd trebuie, o fac despre oamenii noștri. Sînt adevărați meseriași. Aici vremea nu prea umblă de partea noastră. Dar toată smecheria e să lucrezi pămîntul ca la carte. Și atunci n-ai cum să pierzi. Ar fi nedrept și tot pămîntul nu te lasă". Cînd vine în București, atît de rar, de tîrziu și de obosit, inginerul Vadim Rusu, directorul I.A.S.-ului din Balaciu, mai are de răspuns la cîteva întrebări. Bătrînul său tată, fost tehnician agronom, acum mare cultivator de curte și grădină, începe să-l iscodească : mă, copile, cum e la tine ? a mai stropit puțin ? cum îți merge mălaiul ? Și inginerul trebuie să-i răspundă în amănunt. În București mai e un partizan înfocat al culturilor de la Balaciu. Și din cînd în cînd, bătrînul agronom îi zice, mă copile, să ai grijă de oameni, și copilul are și el în jur de 50 de ani, și-i zice, „am, tată, am grijă de ei. Eu vorbesc cu ultimul lucrător venit în I.A.S. așa cum mi-aș dori să vorbească oricine cu mine. Nu-i cert, nu le tai din leafă, nu iau măsuri disciplinare. Munca pe amenințări e făcută fără tragere de inimă și nu sporește nimic. Îi mai mustru pe unii. Dar nu prea e nevoie. Toți știu ce au de făcut și fac pentru că le place și cîștigă. Unii au zis că nu-i bine așa. Dar dacă merge, de ce nu-i bine ? Dacă-s rezultate, eu zic că metoda mea e bună. Dumneata ce zici ?" E bună, băiete, e bună, dă-i înainte. De unde atîta răbdare, întreb eu. „De la mine și de la nervii mei ! Acum, cînd ai atîtea sarcini, să stai și să-l asculți pe fiecare, să-l înțelegi înseamnă putere și timp. Dar dacă nu ai grijă de oameni, degeaba ai grijă de porumb. Și apoi, eu nu vreau să le fac pe toate. Îi las pe șefii de ferme, pe șefii de echipe și pe toți să-și facă datoria. Și nu fac sedinte. De ce să fac acte de eroism în fiecare dimineață și în fiecare seară ? În jumătatea aia de oră mai bine să se ducă să se odihnească. A întîrziat unul. Foarte bine. Îi dau bună ziua și să-și vadă de treabă. O să se descurce el cu șeful de fermă. Să-și facă datoria, de aceea conduce o fermă. Poate că e prima dată și șeful de fermă îl iartă. El își conduce munca".

La etajul 9 al unui bloc din București, am stat o duminică în compania unui om deosebit. Directorul Vadim Rusu fugise de la tratament. Se oprise pentru cîteva minute pe la I.A.S. și venise în București să vadă un meci al Rapidului. Pînă atunci am vorbit despre ciobanii din Balaciu, plecați în excursie în străinătate, despre ierni grele, despre oameni, despre amărăciuni, despre durerile lui la coloană (se plătesc și victoriile, și bucuriile, nu numai înfrîngerile), despre porumb și despre miei. Tot acest Balaciu este în cele din urmă o poveste frumoasă.

CORNEL NISTORESCU

Un „aeroport" al Muncii

Drumuri spre cimp

În cumpăna zilei, un răgaz

A inceput strinsul furajelor

Numele şi faptele acestor
frumoşi anonimi,
în reportajul din pagina 6

Ploaia de seră, fenomen meteo exact

Prin conducte izvoarele ajung la rădăcina pomilor

Pregătiri pentru
roadele pămîntului

Sub aripa incubatorului

Meşterele de căciuli şi cojoace

Da, ochiul stăpînului îngraşă... vaca

Despre hărnicia lor,
puteţi afla, mai mult,
în pagina 16

„Fiecare bătaie de inimă a unui constructor intră în compoziția betonului"

Sînt de jumătate de oră singură printre fotografiile marilor baraje pe care le-a proiectat și construit Radu Prișcu.

Biblioteca sa e tapetată cu aduceri aminte, uncle care fac și acum să mi se taie respirația. Eram împreună la Vidraru pe Argeș, și într-o improvizație de ascensor, urcam către cer, cu inima cît un purice, înmărmurită de ceea ce urma să fie. Și azi este !... Tăieturi în munți, de parcă erau de carton, răvășirea peisajului pentru a-l reordona, încleștarea dintre om și natură pentru săvîrșirea unei epopei. Am întîlnit febra aceasta, trăirea la cea mai înaltă tensiune, de atîtea și atîtea ori în anii socialismului, cînd țara la frumusețea adăugat valori materiale importante. Profesorul Radu Prișcu, atunci la Vidraru, deși vorbea în șoaptă, melodios, vocea-i tuna. Și acum, întrînd în camera de lucru, mi se pare că vocea acoperă un șantier și nu sîntem decît noi doi.

— Aici este micul meu univers, cu rădăcini adînc înfipte în viața tehnică și științifică.

— Ați construit toate tipurile de baraje din România, într-un termen scurt.

— Practic la noi nu se poate vorbi de industrie hidrotehnică, decît după 1944, deși România a avut în acest domeniu mari specialiști. Așa se și explică de ce din 1928 sîntem membri fondatori ai Comisiei internaționale a marilor baraje din care facem parte și astăzi.

— Numele dumneavoastră este legat în special de barajele în arc.

Profesorul oftează prelung. Cu ce l-am supărat, ce aduceri aminte neplăcute l-am stîrnit ? Am strecurat cumva o inexactitate ?

— Nu, totul este foarte adevărat.

— Atunci, de ce nemulțumirea dumneavoastră ?

— Și azi tot cu barajele în arc am de furcă. Mă zbat în chinurile creației, pentru că vreau să sintetizez experiența mea. O fac cu bucurie și cu efort. (Un alt oftat prelung.) Diapozitivele, care le vedeți aruncate peste tot, schițele, notițele îmi servesc pentru ideea de evoluție în lume a barajelor în arc. Portugalia în secolul al XII-lea a construit prima în acest sistem, iar la noi primul baraj modern de acest tip a fost amplasat pe rîul Sadu în 1960. Este prima mea „greșeală" de tinerețe.

— Vă rușinați de ea ?

— Nu, cu toate că are doar 62 de metri înălțime și toate operațiile tehnice sînt depășite. Sadu a însemnat un mare moment, declanșarea construcției barajelor arcuite. Acum în România am proiectat 20 de baraje dintre care cel mai important, Vidraru Argeș, are înălțimea de 168 de metri.

— Exact de două ori și jumătate Sadu. Se traduce la fel și în experiență ?

— Direct proporțional, fără îndoială. Adun acest material, experiența mea o confrunt, reformulez pentru a prezenta corect ultimele noutăți într-o agreabilă formă stilistică. Țin mult la exprimare, nu-mi plac ariditatea care pentru unii înseamnă scris științific. Evoluția ideilor și materializarea lor în acest domeniu nu s-a putut produce în România decît în anii socialismului. Vă pasionează barajele în arc ?

— Nu ca pe dumneavoastră, dar mă interesează tot ceea ce iese din puterea minții.

— Atunci să vă țin un mic curs... Fiți studenta mea cîteva clipe.

Profesorul e profesor și la el acasă, nu pierde timpul să pună punctul pe i.

— Ideea boltii provine de la constructorii mauri, ei au fost primii care au născocit-o, apoi a fost dezvoltată de constructorii romani. În evul mediu a fost foarte răspîndită în Spania, pentru ca în 1914 să apară în S.U.A. un baraj, construit de un inginer danez. El a găsit o idee genială în fața căreia și astăzi ne scoatem pălăria. „Lecția" s-a terminat, aștept întrebări.

— Barajul modern în România începe cu Negovan Sadu. Vedeți ce bine m-am pregătit ! Pentru cursivitatea interviului trebuie să mă prefac, în continuare, neștiutoare ?

— Mă las prins în jocul dumneavoastră... Realizarea speranțelor mele din studențiile a început în 1960, cum vă spuneam cu Sadu. Bineînțeles că n-am lucrat singur, n-aș fi avut curajul, ne-am sprijinit unii pe alții, mulți ingineri și proiectanți. Sadu a fost o mare experiență, profesională și de viață, a fost palpitant, au fost cei mai frumoși ani de șantier.

— Tovarășe Prișcu, munca grea și de epuizare, de pe un șantier pe altul, nu vă impune pauze în activitatea științifică ?

— Poate în redactare, în forma finală, dar fără șantier nu mi-aș putea trage seva.

— Insist, n-aveți timpi morți?

— Azi aveți haz ! Cît sînt în viață nu vreau să îngrop nimic! Goana vieții o să mă urmărească pînă la capăt. Mi-ar plăcea să fie adevărat, ceea ce, desigur din condescendență, decanul facultății de hidraulică, care este un fost student, un om foarte dur de altfel, mi-a spus într-o zi : „tovarășe profesor, stejarii mor în picioare !".

— Ca să mutăm discuția într-o direcție mai senină, intrăm într-o altă perioadă a vieții dumneavoastră ? Ați fost în două rînduri rector al Institutului de construcții...

— Mă înseninez... Iubesc enorm munca la catedră, iubesc enorm să văd cum un tînăr care-și caută drumul, se transformă într-un „stîlp" al barajelor. Tripleta învățămînt, proiectare, cercetare este forma perfectă pentru activitatea oricărui om de știință, care vrea să fie folositor țării. Cred în munca pe care o fac și merg înainte fără pauză, fără să simt cum se adună anii.

— Studenții vă socotesc un om de vîrsta lor, numai cu experiența unui șef de catedră de care au nevoie.

— Așa mă și simt ! De cîte ori mă duc la Facultatea de Hidrotehnică, mă simt fericit că ce, înțelegîndu-le imensa valoare pentru dezvoltarea țării. Cu toate trecătoarele mele abateri, simțămintele de respect, cultivate din fragedă adolescență de părinți și profesorii mei de liceu, au fost de granit. Stimăm înaintașii, pe cei care au făcut sacrificii pentru ca noi să existăm, să trăim mai bine.

— În stima dumneavoastră a continuat să rămînă profesorul Dorin Pavel, marele dumneavoastră mentor, și atunci cînd ați devenit egalul său științific?

— Este emoționant să declar, ori de cîte ori am ocazia, că în sufletul meu a rămas cel mai drag om de la catedră. Așa cum l-am văzut în prima zi de curs așa a rămas, cît a trăit. Un entuziast, un devotat construcției de baraje, un „risipitor", care ne-a dat tot ce a știut, fără nici o reținere, fără nici un egoism.

— L-am cunoscut și eu, era un om... om.

— Pentru cei care nu-l înțelegeau era dur și aproape de nesuportat.

— În afara marii dumneavoastră iubiri pentru baraje, mai aveți un punct comun cu profesorul dumneavoastră cel mai drag : sensibilitatea pentru artă.

— Am nevoie, citeodată, de retragere, de meditație. Știți cît sînt de tînăr ? ! (Profesorul a împlinit 65 de ani, mulți înaintе !). Pînă la urmă toți avem nevoie de aceste momente de izolare. Atunci stau în fată cu o coală albă și încerc să pun pe hîrtie cîteva rînduri, să nu le spunem versuri. Am gata un volum pe care nu-l voi da niciodată la tipar. Mă pasionează toate genurile de muzică. Am ales 10 cîntece, care mi-au plăcut cel mai mult, pe care le ascult în singurătate.

— Aș putea crede, dacă nu v-aș cunoaște, că sînteți un solitar. Or, la cursuri studenții vă înconjoară, pe șantier echipa nu se desparte de dumneavoastră...

— Continuați ! Risul meu e proverbial, răsună munții...

— Deși e așa mă opresc... Duritatea betonului a-o aveți, dar țăria lui ?

— Betonul nu este pentru mine decît un mediu, în care intră, vrînd nevrînd, mai mult, mai puțin, din viața celui care s-a ocupat de baraje. De fapt fiecare bătaie de inimă a unui constructor intră în compoziția betonului. Puțini știu să descifreze acest „amestec" și de aici poate impresia că sîntem duri.

— De doi ani trăiți între România și Canada.

— Este o experiență profesională care poate fi rezumată scurt. În 1970 a intrat în funcțiune Manic V, un baraj construit în bolți multiple. Are o putere instalată mai mare decît jumătate din Porțile de Fier, adică de 1 300 000 kW. O lucrare foarte pretențioasă, specialiștii canadieni au fost extrem de îndrăzneți, dar au aplicat criteriile de proiectare obișnuită pentru o lucrare... neobișnuită.

— Ce rezonanță are neobișnuitul în acest caz ?

— Variațiile mari de temperatură, lipsa de experiență în baraje ale zidurilor acestei clădiri au fost ridicate în timpul cît am fost rector ; tot atunci s-au extins cele două facultăți de construcții Civile și Poduri, așa că ansamblul din Tei este un loc concentrat de studiu, cum ne propusesem. Am rămas totuși nemulțumit pentru că, în timpul rectoratului n-am reușit să aduc toate facultățile institutului în acest campus universitar. Coordonarea și folosirea laboratoarelor ar fi fost mai judicioase, s-ar fi eliminat pierderile de timp între o facultate și alta. Cu aceeași intenție, căminele studenților au fost mutate tot în Tei. Exemplul Politehnicii arată care este profitul unei asemenea organizări.

— Sînteți un păstrător de tradiții, un paradox la un inovator, la un om care cucerește, pas cu pas, teren în favoarea inovației.

— Am avut întotdeauna de învățat din tradiție, deși am fugit uneori de ea. Pînă la urmă am văzut că trebuie să mă întorc supus, ca într-o mare dragoste.

— De ce tradiție ați încercat să vă rupeți ? Mi-ați permis să fiu stăruitoare și nu ratez ocazia...

— N-am avut numai succese, cum ar putea reieși de aici. Sar peste necazuri, cine are răbdare să asculte cîte spune Prișcu !

— Noi, cititorii...

— Nu abuzez ! Revin la gîndul dinainte... Poate pentru că m-am abătut de la principiile tradiției am greșit. Vă spun astăzi, cu mîna pe inimă, că tradiția în domeniul meu de activitate, atîta cît a fost ea, a călăuzit, ca o flăcără vie, o întreagă generație de profesori, de oameni devotați, care au ținut la construcțiile hidrotehnice avea dreptate, cînd susținea că evacuarea lacului pentru reparații e o soluție pe care o știau și ei. Noi am fost chemați să recomandăm niște metode de consolidare fără întreruperea lucrului. Au fost selectate două soluții.

— Una fiind a dumneavoastră... Cînd se dă startul la un nou baraj, cu toate că ați verificat și reverificat, vi se taie răsuflarea, vă crește pulsul ?

— Mi-aduc aminte de răspunsul unui om pe care l-am iubit mult, fără să-l cunosc. Îl numesc pe Jacques Brel. De cîte ori urca pe scenă, uneori și de două ori într-o zi, avea emoții... În momentul în care măsurătorile unui baraj arată că se comportă bine la parametrii proiectați, am o căldere totală, parcă sînt mort, deși am satisfacția imensă că totul e așa cum am dorit.

— În calcule introduceți și posibilitatea eșecului ?

— Aș venit la un om de rigoare științifică și nu pot să vă induc în eroare. Chiar și la cele mai sigure baraje se poate demonstra matematic că există un coeficient de risc. Nu spun acest lucru pentru un om bine informat.

— Sînt de cealaltă parte, așa că, de ce oameni cu atîta carte, ajutați de aparate moderne, de ardoare, de calculatoare, declară deschis riscul calculat ?

— Riscul în aceste construcții provine din variabilitatea parametrilor pe care-i introducem în calculele noastre.

— Aș vrea să vă pot înțelege... Din nou o mică lecție ?

— Să încercăm... Noi presupunem fixe, determinate, niște valori cu care intrăm în calcul. În timp ce, obiectiv, ele sînt variabile. Spre exemplu, să luăm rezistența betonului. Toată lumea, care știe ceva despre beton și-l măsoară rezistența, găsește o variație a cifrei în jurul valorii medii. Noi lucrăm cu valoarea medie, care este reper, și în timp poate să fie favorabilă sau nefavorabilă.

— Atunci, ori nu mai facem nimic de frică, ori cum rămîne cu calculul ?

— Construim înainte, dar trebuie știut că progresul comportă un risc.

— În cîți ani de profesiune ați ajuns să vorbiți despre risc cu competență ?

— Se împlinesc 42 de ani, de cînd am absolvit Școala politehnică. Încetul cu încetul m-am apropiat de aceste mari adevăruri, pe care cu cît le cunoști mai mult, cu atît te fac să te temi mai mult, cu cît le cunoști mai adînc, le iubești definitiv, cu cît le cunoști mai mult, cu atît vezi că știi prea puțin... Acesta ar fi finalul.

— Nu încă, vă rog. Vi-l mai amintiți pe studentul Prișcu ?

— Săracu' era un om neorientat, pentru că a fost singurul dintr-o serie de 104 studenți, care s-a înscris la așa-numita secție de Hidrotehnică a facultății de construcții. Toți voiau să facă blocuri pe Calea Victoriei și pe Bulevard, nu că ar fi fost în concepția mea mai puțin importante, dar avantajul era evident, absolvenții rămîneau în Capitală și cîștigurile importante veneau imediat. Eram compătimit că mă așez de un domeniu, care nu avea atunci nici o șansă, vă repet, eram în 1940.

— Era și un avantaj ! Cursul cu un singur student era numai cursul lui !

— Am avut o deviză, după care m-am condus mulți ani. I se spune lui Cristofor Columb (profesorul traduce din spaniolă) : „Navigă drept înainte și fii sigur că dacă pămîntul pe care-l cauți totuși nu există, destinul îți va crea, într-adins, pentru a răsplăti îndrăzneala ta".

Acum am o replică peste timp... Nu trebuie să speri pentru a întreprinde și nici să reușești pentru a persevera. N-am sperat și nici n-am crezut c-am să reușesc, cînd eram singurul student al lui Dorin Pavel, dar am întreprins și am perseverat.

— V-am văzut lucrînd cot la cot cu muncitorii, fiu prea v-am zărit în fotoliul... „regizorului".

— Mi se pare la fel de importantă munca celui care toarnă beton ca și a calculatorului rezistenței, cu o condiție, să fie perfectă.

— Ce v-a mulțumit cel mai mult dintre cele trei laturi profesionale ? Să fiți profesor, să fiți proiectant, să fiți constructor ?

— Nu sînt mulțumit decît cînd fac totalul lor, cînd mă uit la ce a rezultat: barajul. Atunci am justificarea pentru ce trăiesc.

— Conchidem optimist cu a exista ?

— A exista este egal cu ce lași în urma ta. Există barajele, există cîteva tratate, vor mai exista, aper, pentru că acum trag unele concluzii, pe care vreau să le „arunc" în viitor, pentru generațiile care vin. Mă găsesc în această postură senină a maturității profesionale, dar n-o sesizez, n-am impresia c-am ajuns la momentul cînd trebuie doar să transmit. Mă lupt încă cu mine să văd ce-i mai pot smulge acestui creier în care mai cred.

— „Arunc" și eu, în cu totul alt sens, o provocare. Mai puteți învăța ceva, de la cineva, în profesiunea dumneavoastră ?

— Întotdeauna am avut ceva de învățat de la cineva care, repet, își face perfect meseria. Dovadă că i-am înțeles și stimat, la valoarea lor adevărată, pe toți colaboratorii mei (și-i pun cap de listă pe muncitori) chiar în prefața primului volum de construcții hidrotehnice am trecut așa : „...omagiu celor care cu brațele, cu mintea și cu sufletul au construit aceste minunate lucrări"... Vedeți, așa se consumă o viață pentru o orientare care a apărut cîndva, într-o zi de toamnă. La fel de sigur sînt că, n-aș fi putut exista fără baraje, fără o poezie emoționantă, fără un cîntec răscolitor, fără o pereche de ochi frumoși...

...Printre fotografiile cu 20 de tipuri de baraje, printre volumele de poezii, Blaga, toate edițiile, printre schițele de calcul, printre atîtea clipe „furate" timpului, profesorul pe șantier, în locuri și ipostaze diferite, și... doi ochi frumoși, care l-au însoțit o viață întreagă. I-am întîlnit și la plecare, cînd de la un geam, Mioara Prișcu, m-a rugat grijulie : „Mai tăiați din ce v-a spus Radu !"

CARMEN DUMITRESCU

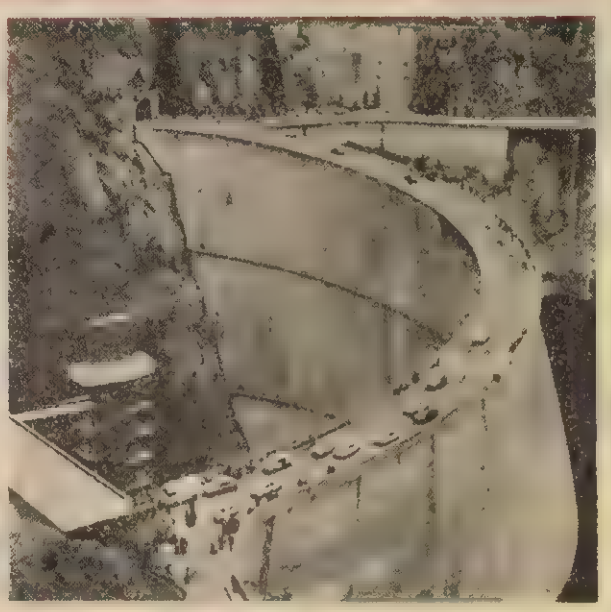

Inginer Radu Prișcu, profesor doctor docent, șef de catedră la Institutul de construcții, constructor de baraje (printre care Sadu, Paltin, Vidraru Argeș, Poiana Uzului), autor de tratate de construcții hidrotehnice, expert internațional.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Sub titlul Marile bătălii revoluționare ale clasei muncitoare conduse de Partidul Comunist Român în anii luptei liegale, eroismul clasei muncitoare în vasta operă de făurire a societății socialiste, sala Dalles găzduiește în aceste zile o amplă expoziție ce omagiază împlinirea unei jumătăți de veac de la istoricul proces al militanților comuniști și antifasciști de la Brașov, cînd pe frontispiciul istoriei noastre naționale a fost înscris numele unui neînfricat tînăr comunist, cel ce-avea să devină, în timp, cel mai iubit și mai stimat fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Oglindită în cea mai adevărată lumină a sa, cînd dragostea de patrie, spiritul de sacrificiu și credința nestrămutată în justețea și izbînda idealurilor revoluționare erau flăcările de nestins ce ardeau în inima tînărului comunist tovarășul Nicolae Ceaușescu, flăcări ce ard în continuare cu aceeași superbă și mereu înțeleptă putere, lupta Partidului Comunist Român în anii grei ai ilegalității își dezvăluie, transpusă în graiul emotionant al artei, incandescențele și totodată pilduitoarele sale frumuseți și adevăruri. Pictorii, sculptorii și graficienii zilelor noastre au reușit să extragă din

Tumult eroic

sumedenia de date pe care istoria le-a pus la îndemîna lor, acele aspecte ce dau glas înalt și eroic legendarelor lupte revoluționare ale clasei muncitoare, veritabil foc ce-a călit conștiința de sine a tuturor comuniștilor acelor timpuri de restriște, cînd tînărul Nicolae Ceaușescu a avut tăria de-a se transforma, din acuzat, în acuzator al regimului și-al teroarei acestuia, îndeplinind în mod strălucit sarcina expresă pe care partidul i-a încredințat-o în desfășurarea procesului de-acum 50 de ani. În spiritul aceluiași grav comentariu artistic, plasticienii s-au aplecat asupra unui alt eveniment cu rezonanță istorică în amplul proces al luptelor revoluționare : marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939, în fruntea căreia s-au aflat tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Petrescu Ceaușescu.

Într-un fericit dialog cu lucrările dedicate acestor două mari evenimente, privind trecutul glorios de luptă al clasei muncitoare conduse de Partidul Comunist Român, sînt ilustrate realizările de prestigiu, obținute de clasa muncitoare în vasta operă de făurire a societății socialiste, veritabile embleme definitorii ale epocii pe care cu mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu. Turnată în bronz, sau săpată în marmură, surprinsă în limbajul poetic al culorilor, sau în tusa energică a graficii, epopeea acestor ani se dovedește a fi un nesecat izvor de inspirație, oglindă fidelă și emoționantă a uriașelor prefaceri ce-au plămădit imaginea de azi a patriei, imagine în centrul căreia se află, firește, omul nou al României, constructor conștient și activ al societății socialiste, neostenit militant pentru pacea întregii planete.

Dincl glas unui înalt comandament social, acela de-a reflecta lupta și viața poporului român, năzuințelor sale de pace și colaborare cu toate popoarele lumii, ampla expoziție recent vernisată în prestigiosul spațiu expozițional al sălii Dalles, încununează strădania artiștilor plastici de-a transpune în operele lor tumultul eroic al luptelor revoluționare și, totodată, al contemporaneității socialiste.

N. VICTOR

Cîntarea României

Variațiuni artistice

Nu-mi dau prea bine seama care a fost punctul de plecare al lui Ion Vartic atunci cînd a decis să pună în scenă un spectacol Caragiale, însă cel dintîi gînd mă duce la Eugen Lovinescu, în viziunea căruia ipochimenii lui nenea Iancu sînt niște păpuși reduse la o singură formulă energică, întruchipări ale mecanicității pure adică, un spectacol funambulesc al reificării simbolice. Cu siguranță, regizorul a avut în vedere o viziune critică anume, fiindcă el însuși este un eseist și un estetician al teatrului de indiscutabilă competență, pe care au dovedit-o cele trei cărți ale sale de pînă acum. Spectacolul acesta, reprezentat pe scena Casei de cultură a studenților din Cluj-Napoca, la sfîrșitul lunii precedente, și intitulat **Temă și variațiuni**, este exact ceea ce indică titlul : variațiuni artistice (scenice, interpretative, regizorale) pe o temă dată deja de Caragiale și recompusă, fin și inteligent, printr-un colaj omogen, din momente și schițe celebre. Probabil că nu întîmplător simțul artistic este atît de dezvoltat în acest spectacol și spun aceasta, fiindcă în gesturile fiecărui interpret se ghicește intuiția critică.

Actorii nu sînt profesioniști, n-au adică o pregătire de specialitate. Sînt studenți ai Facultății de filologie clujene, însă, îndrumați de cîțiva ani de Ion Vartic, ei au arătat în acest spectacol un joc scenic de o supleță indiscutabilă, dar mai cu seamă o bună intuiție a spiritului caragialean adaptat la viziunea regizorală insolită. Între mimetismul hilar și șarja ostentativă, între naivitatea agresivă și candoarea timpă, actorii au desfășurat un evantai al interpretării cu fine nuanțe și subtilități imprevizibile, trăgînd după ei, ca o trenă vaporoasă, însăși ideea regizorală și, în ultimă instanță, critică : actorul nu mai poate juca decît în stare de lucidități, dar semnele acestei lucidități trebuie să transpară, într-o complicitate delicată cu spectatorul, chiar cînd sensul jocului e acela de a sugera mecanicitatea, stereotipia tragică.

Sprijiniți de chiar sugestiile textelor dramatizate, dirijați inteligent de chiar decupajul regizoral al lui Ion Vartic (asistat eficient de Liviu Malița) actorii au combinat în chip strălucit imitația ingenuă cu însinuarea jocului lucid, caricatura groasă cu pipăirea fină a gestului ironic. Histrionismul abundent al protagoniștilor i-a ajutat din plin. E suficient să amintesc lascivitățile ipocrite ori galanteriile histerice, de madamă fatală, impecabil jucate de foarte talentata Diana Cozma, disponibilitățile mimetice nesfîrșite ale lui Ioan Pascu, alt talent care a ținut atenția trează, grația rece, involuntar ironică a Adelinei Groșan, exuberanța naivă a lui Dan Leonard, solemnitățile comice ale lui Lucian Ștefănescu, vanitățile stîngace ale lui Mircea Costescu, modestia perfidă a lui Ruzsa Iby, calmul comic al lui Mircea Țicudean ori Mircea Văran, solemnitatea glacială a lui Crăciunel Basso ori excepționalele calități de mim ale lui Marius Ilina, pentru a da o impresie despre personalitatea artistică a fiecăruia dintre protagoniști. Să mai adaug ingenioasa idee de a încărca de conotații spectacolul prin fluturarea pe scenă a unor firme și reclame decupate din ziarul **Universul** și de a dubla jocul prin cîntece autentice interpretate odinioară de trupa lui Ionescu de la „Iunion", mod subtil de a aduce în contemporaneitate spiritul vremii lui Caragiale. În totul, prin regie, scenografie și joc actoricesc, formația de teatru clujeană, cunoscută în lumea artistică sub numele **Ars Amatoria** (în aceeași componență, formația a jucat și **Englezește fără profesor** de Eugen Ionescu, regizată tot de Ion Vartic), a oferit spectatorilor o probă de talent și inteligență artistică.

RADU G. ȚEPOSU

Artistul — o conștiință a vremii sale

MIHAI MANOLESCU:

„Teatrul e un instrument de mare răspundere"

— Cititorii revistei noastre își amintesc, desigur, că la începutul acestui an v-ați numărat printre premiații Flacăra pentru anul 1985. Dincolo de aceasta, ce credeți că ar mai trebui să se știe despre dumneavoastră, Mihai Manolescu ?

— Că am terminat Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" în anul 1976, la clasa de regie condusă (în cei patru ani) de Cătălina Buzoianu, Valeriu Moisescu și Radu Penciulescu, fiind apoi repartizat la Național din Tîrgu-Mureș.

— A fost o ucenicie bogată ?

— A fost o perioadă firească de creștere. Am montat șase spectacole în trei ani, apoi, din proprie inițiativă, am plecat la Reșița. Pot spune că anii de la Reșița, în cadrul colectivului foarte tînăr de atunci, au valorat pentru mine cît un curs postuniversitar. Am învățat foarte mult alături de cei de acolo bun[illegible] și de prezența unuia dintre puținii regizori-directori de teatru — Eugen Vancea.

— În cariera unui tînăr actor sau regizor, cîțiva ani de începuți într-un teatru mic de provincie pot însemna o experiență foarte utilă. Care este însă condiția acestor teatre devenite un fel de instituții „de tranzit" ?

— Aș zice că personalitatea unui teatru cum este cel de la Reșița — și evident, a altora de aceeași categorie — constă tocmai în această fluctuație. Climatul benefic, de efervescență se explică prin media de vîrstă foarte scăzută a colectivelor lor.

— De cînd montați pe scena Național craiovean ?

— De trei ani. Am găsit aici un colectiv matur, foarte omogen, cum cred că sînt foarte puține în țară, un colectiv cu personalitate, care a și contat pentru mine ca o probă de maturitate.

— Condiția de regizor evasitinerant e de dorit la tinerețe ?

— Cred că da. E foarte important să poți lucra cu cît mai multe colective. Contează și ca autoverificare, dar și ca formare profesională.

— Indiferent de calitatea trupei ?

— Aproape indiferent. Pentru că și într-un caz și în altul rămîne ceva de învățat. Messeria noastră, dincolo de talent, de idei, de tot bagajul necesar de cunoștințe, presupune și o anume practică, să-i zic așa, a lucrului cu actorii. A găsi mijloacele care te pun în comunicare spontană cu personalitatea lui nu e deloc un lucru simplu.

— Sînt regizori care preferă în locul actorului cu personalitate, actorul talentat, bine pregătit, dar docil. Vă încadrați în această categorie ?

— Cu siguranță, nu. Îmi plac actorii inteligenți și sînt dispus să accept incomoditatea relației cu ei dacă simt că primesc din partea lor o înțelegere foarte justă, foarte exactă a ceea ce au de făcut pe scenă. Respect marja de creativitate a actorului. Cu alte cuvinte cred că nu sînt ceea ce s-ar numi un regizor tiran.

— Am băgat de seamă cum cîștigă teren, în ultima vreme, ideea unui timp al actorului, ideea „redescoperirii actorului" (am cîlat sintagma unui regizor din generația dumneavoastră — Mihai Măniuțiu). Ce credeți despre asta ?

— Se prea poate să fie vorba din nou de un „timp al actorului". Cred însă că toate acestea nu sînt decît etape ale permanentului proces de acordare între regizor și actor. Ceea ce observăm acum — o explozie de performanțe actoricești — cred că se datorează (iertată-mi fie atitudinea pro domo) influenței unei excelente generații de regizori care au format nu numai o școală de regie (printre ai cărei beneficiari mă număr, împreună cu colegii mei), ci și o generație de actori, care se află la această oră în plină maturitate profesională. Într-o etapă de căutare de noi direcții și formule în dramaturgie și în spectacol, actorii continuă să folosească, să pună în lucru cele învățate de la marii regizori, în vreme ce regizorii mai tineri sînt siliți — dificilă... șansă, ca să zic așa — să se delimiteze de maeștrii lor, găsind noi și noi soluții artistice. Peste un timp, raportul se va inversa iarăși, probabil, și tot așa.

— Actorul e, așadar, opera regizorului ?

— Nu putem schematiza într-atît. Dar, luată **cum grano salis**, propoziția conține destul adevăr. Ceea ce e sigur, e că actorul trebuie să fie aliatul regizorului, iar eforturile lui creatoare e de dorit să meargă în direcția propusă de cel din urmă. Teatrul e o artă colectivă, dar personalitățile care îl fac sînt profund individuale. Altfel spus, de calitatea elementelor depinde calitatea ansamblului.

— Ați pomenit de o generație a maeștrilor în arta regizorală. Ce se poate spune însă despre regizorii generației căreia îi aparțineți ?

— Am pomenit cuvîntul generație, e drept. Numai că, personal, nu cred în departajarea de vîrstă. Cred că există pur și simplu regizori care, indiferent de vîrstă, caută soluții noi (dar nu cu orice preț) și alții care, iarăși indiferent de vîrstă, trăiesc în inerție din beneficiul experiențelor trecute (ale lor, ale altora). Cît despre generația mea de vîrstă (pe aceasta nu o pot nega), aș zice că e o generație serioasă.

— Ce-și propune o generație „serioasă" înainte de toate ?

— Să se îndoiască.

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU

Lucrare de COSTEL BADEA, din expoziția «Metalul», recent vernisată la galeria „Simeza"

Lumea literaturii

Cunoscut ca autor al unui lung serial de istorie literară, care a apărut timp de mai mulți ani în **Amfiteatru** și a fost transferat ulterior în **Suplimentul literar-artistic** al **Scînteii tineretului (Propuneri pentru o posibilă istorie a literaturii române contemporane)**, Ion Cristoiu a debutat editorial cu o carte de proză scurtă (**Persoane de rezervă**, editura „Cartea Românească", 1985). Comentatorii au evidențiat unitatea stilistică și de viziune a celor două scrieri, ambele bazîndu-se pe capacitatea de a analiza lucid și, aparent, fără nici o trăsătură de emoție, formele absurde pe care le ia uneori realitatea, socială sau literară. Recent, lui Ion Cristoiu i-a apărut o nouă carte — **Lumea literaturii**, în colecția „Sinteze" a Editurii Eminescu — și, citind-o putem constata că autorul a rămas același, schimbarea obiectului supus investigației explicîndu-se prin curiozitatea sa intelectuală, prin dorința de a explora, cu mijloace inventate de el însuși, de o eficiență verificată, noi teritorii.

Obiectul supus investigației este de data aceasta, într-adevăr, cu totul altul, în comparație cu preocupările de pînă acum ale autorului. Atenția lui Ion Cristoiu se îndreaptă acum, avidă, spre creații literare din țări și epoci dintre cele mai diferite, ca o compensație pentru menținerea ei un timp îndelungat asupra unei singure secvențe — primul deceniu de după război — din istoria unei singure literaturi. Vom avea astfel plăcuta surpriză să descoperim în **Lumea literaturii** referiri la Shakespeare și Kafka, la Kirkegaard și Gide, la Gogol și Faulkner, la Camil Petrescu și Preda, la Eugen Barbu și Velea și la numeroși alți autori care alcătuiesc „lumea literaturii". Comentariile respective poartă titluri compuse cu nerv publicistic, atrăgătoare (**Din plîngerile analiștilor, Cine-l scrie lui Camil Petrescu, Un autor dramatic : Richard al III-lea, Femeia și filosofia, Complexatul Othello, Engels sau modestia de-a rămîne al doilea, Tristețea umorului fără viziune** etc.) și oscilează, ca întindere, între cîteva fraze și cîteva pagini. Fiecare cuprinde cel puțin cîte o idee neașteptată și fertilă, astfel încît volumul în ansamblu se constituie ca o captivantă suită de ipoteze îndrăznețe, uneori paradoxale, care, dacă ar fi dezvoltate, ar duce la scrierea a numeroase alte cărți. Editura Eminescu s-a dovedit inspirată incluzînd acest jurnal de idei în colecția „Sinteze", adică într-o colecție în care, conform unei prejudecăți, și-ar avea locul doar studii vaste, laborioase și adeseori aride. „Sintezele" sînt realizate de Ion Cristoiu, în multe cazuri, din numai cîteva cuvinte, prin funcționarea liberă a gîndirii asociative și prin revelarea unor principii unificatoare în aspecte care păreau fără legătură între ele.

În **Obsesia publicului la Dostoievski**, eseistul traversează rapid **Amintiri din Casa Morții. Adolescentul. Dubluł** pentru a demonstra că o caracteristică de bază a prozei dostoievskiene o constituie gîndul chinuitor al personajelor că le elînsste intimitatea, că mereu există spectatori ai trăirilor lor. Ion Cristoiu îl citează în acest sens și pe Stendhal, care afirmă, printr-un erou, Lucien Leuwen, că **ridicolul** la naștere doar în momentul cînd este **văzut**. Iar apoi aduce în discuție obsesia unor personaje kafkiene că sînt spionate de către cei din jur. „Prezența obsesivă a publicului — conchide criticul — explică și o altă trăsătură a eroilor dostoievskieni : teatralitatea."

O interpretare la fel de pătrunzătoare este avansată în legătură cu romanul **Procesul** al lui Kafka, în **Calomniatul Josef K.** Deși tratat pe nedrept ca inculpat (fără ca măcar să i se precizeze vina), deși transformat tot mai evident într-o victimă tragică, personajul kafkian nu face nimic ca să se salveze, ci, într-o oarecare măsură, chiar colaborează cu absurdul tribunal. De ce ? Iată explicația lui Ion Cristoiu, neobișnuită și totuși, convingătoare : „Tribunalul aparține instituțiilor imperiului, ca și banca la care 'ucrează Josef K. Și el, Josef K., știe că tribunalul, asemenea băncii, își are regulile lui, care ar putea să pară absurde unuia venit din afară, dar care, în interiorul instituției, în cadrele acesteia, sînt normale, firești. (...) El e un om a cărui logică s-a format la școala absurdităților posibile într-o lume cum e cea a birocrației habsburgice".

Mecanismul puterii este, de altfel, analizat și cu alte prilejuri, inclusiv atunci cînd se fac considerații asupra unor romane socotite în mod curent „sentimentale". Elemente de politologie, sociologie, filosofie sînt adoptate de critic cu firești instrumente de lucru — iar această depășire a strictei specializări duce la extinderea orizontului spiritual și la modernizarea viziunii critice, în condițiile în care în lume, în momentul de față tot mai mulți comentatori de literatură se servesc de întreaga claviatură a științelor umaniste, de la istoria religiilor și pînă la antropologie.

Dar instrumentul cel mai activ și cu cele mai frumoase rezultate folosit de Ion Cristoiu în investigațiile critice este talentul său literar. Folosind metoda reducerii la absurd, el procedează adeseori la **imaginarea** unor situații revelatoare. Iată ca exemplu, din **Iubire și putere**, un pasaj despre romanul **Ion** al lui Liviu Rebreanu : „Seducerea Anei e singurul mod de a pune mîna pe pămîntul lui Vasile Baciu. Ana nu-l interesează deci ca femeie, ci ca deținătoare de zestre. Dacă Vasile Baciu ar fi anunțat că-și dă pămîntul celui mai mare poet al satului, mai mult ca sigur, Ion al Glanetașului ar fi scris versuri." Sau iată cum este evidențiată falsitatea problemei „p-ăbușirii" sociale descrise în romanul **Îngerul de gips** de Nicolae Breban : „În societatea dostoievskiană, dacă un conte se apucă să bată circiumile, îmbătîndu-se cu mujicii și făcînd plecăciuni metafizice ospătăriței, el devine imediat eroul unei decăderi. În București de azi, cu atît de mici diferențe sociale între localurile publice, un doctor chefuind la bufetul gării nu e mai tragic decît un cefelist care face același lucru". Rezultă de aici un umor de idei, specific și prozei lui Ion Cristoiu, scrisului lui în general.

Captivant ca o carte de vacanță și dens din punct de vedere intelectual ca un studiu savant, noul volum semnat de Ion Cristoiu constituie o apariție remarcabilă

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Viața culturală la zi

Teatru

Zecile de mii de „ionești"

Ziarist experimentat, bun observator și cunoscător al „vieții de fiecare zi" (cum sună un familiar cliseu gazetăresc), prozatorul și dramaturgul Platon Pardău datorează mult, nu doar sub aspect cantitativ ci în primul rînd calitativ, reporterului Platon Pardău. Ca și romanele *Ore de dimineață* sau *Aproapele nostru aproape*, ca și *Iubirile de-o viață*, aflată în repertoriul Naționalului bucureștean, *Ionești*, recentă premieră a aceleiași prestigioase scene, ne propune o incursiune în cotidian. Un cotidian în aparență ne-dramatic, ne-spectaculos, un cotidian în care o familie de „ionești" cum sînt cu miile, cu zecile de mii, munceste, trăiește în armonie și este respectată de cei din jur. Viață obișnuită, firească, banală poate, viață de „ionești" cum sînt cu miile, cu zecile de mii.

O întîmplare, o intervenție din exterior — neînsemnată, de altfel — tulbură însă ritmurile bine stabilite, sparge pentru un moment liniștea aparent solidă. Confruntarea între personaje — o confruntare a fiecăruia cu sine însuși, în același timp, o aspră autoevaluare a posibilităților, aspirațiilor și reușitelor, a meritelor și greșelilor — nu e determinată ci doar favorizată, grăbită de elementul exterior. Ea este, de fapt, examenul de conștiință firesc, absolut necesar mersului înainte, examen cu care oamenii sînt datori față de ei, de lumea în care trăiesc. Mentalitățile ce se înfruntă nu reprezintă poziții individuale diferite ci, poate, etape diferite dictate de evoluția firească a societății — generația celor ce au locuit în barăci de șantier și au construit, cu sacrificii, importantele obiective economice de azi și generația celor ce locuiesc în condiții confortabile, valorificînd acele obiective ; generația celor ce treceau mereu prin sita autobiografiilor în care dădeau seama de brutăria socrilor și generația celor ce sînt chemați să dea seama doar de propriile lor fapte. Acum, ca și atunci, mile, zecile de mii de „ionești" își fac datoria — nu fără greșeli, nu fără impasuri, dar cu dorința cinstită de a construi, cu sentimentul responsabilității față de societate și față de propria conștiință. Observator atent, sever dar nepărtinitor, autorul nu stabilește vinovății și neprihăniri, nu împarte recompense și mustrări, ci ne oferă posibilitatea, ne îndeamnă chiar, să judecăm noi înșine unde sfîrșește meritul și unde începe greșeala, care e adevărul și din cîte fațete se compune.

Piesă de actualitate nu numai ca timp al acțiunii ci în primul rînd ca substanță, ca fond problematic, piesă în care materialul de viață e așezat în pagini calde încă, nesedimentat, *Ionești* propune numeroase, uneori prea numeroase, teme de discuție, motive de reflecție. E o stufoziteate pe care regia semnată de Grigore Gonța știe să o ordoneze, să o stăpînească, desfăcînd cu mînă sigură firele conflictului și reunindu-le atent, riguros într-o împletitură solidă. Alternanța de ritmuri, jocul tensiunilor dramatice, concentrează atenția asupra punctelor nodale pentru evoluția ideilor, conferă relevanță faptelor și limpezime gîndurilor.

Sobrietatea, laconismul expresiei ce definește lectura regizorală le regăsim și în concepera cadrului scenografic semnat de Florin Harasim — fiecare obiect servește la ceva, fiecare pată de culoare sau de lumină înseamnă ceva, totul are un rost limpede, descifrabil chiar sub o aparentă neutră, impersonală.

Centru, catalizator al situației conflictuale, personajul interpretat de Gheorghe Dinică ni se dezvăluie treptat, cu acea știință a construcției, a gradației dramatice pe care actorul este într-adevăr stăpîn. În descoperirea eroului, el ne conduce mereu către un alt prag, mai adînc, mai important ; fiecare text are un subtext, gluma e spusă cu o privire gravă (dar rămîne glumă), jocul, momentul de destindere ascund un semnal de alarmă (dar rămîn joc, moment de destindere), forța ascunde în ea o ușoară derută (dar rămîne, neîndoielnic, forță). Personajul are o personalitate distinctă și în același timp seamănă nelinistitor de bine cu oricare dintre noi ; procesul lui de conștiință poate fi și al nostru, victoriile lui ne aparțin, dar și erorile ne pot aparține.

Descifrarea în profunzime, nuanțată, definește și interpretarea Silviei Popovici. Personajul său, mai liniar în text martor și nu erou de dramă, dobîndește în spectacol dimensiuni de îmbogățită expresivitate, depășind rolul de simplu liant, de element stabilizator pentru conflicte exterioare.

O linie judicios gîndită, cu interpretări și accente exacte, dar mai lipsită de surprize, de alternante de ritm, de ton — și de aceea puțin mai monotonă — îi trasează personajului său Claudiu Bleont.

În spectacolul pe care l-am văzut, rolul tinerei era interpretat de studenta-actriță Diana Gheorghian, care a reușit să „țină piept" (și afirmația nu ascunde nici o concesie) unei distribuții de primă mînă, făcîndu-și auzit timbrul propriu.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Bucuriile muzicii

Dinu Lipatti

Valoarea unei muzicologii se măsoară, evident, după capacitatea de a „ataca" subiectele esențiale, definitorii pentru o cultură națională. În muzicologia românească, Enescu, Lipatti, Jora... muzica nouă a ultimilor decenii reprezintă teritoriile cele mai ardente pentru dezbateri ideatice de anvergură.

De aceea, m-am bucurat cînd am văzut în vitrinele librăriilor — și apoi am citit cu interes — monografia pe care tînăra muzicologă Carmen Pășculescu-Florian a dedicat-o personalității lui Dinu Lipatti.

Știm cu toții acest lucru. Dinu Lipatti este una din figurile de legendă ale muzicii secolului XX, prin intensitatea cu care a reușit să ajungă, într-o viață nedreptă de scurtă, unul din maeștrii adevăratei viziuni conceptuale asupra interpretării muzicii clasice în veacul nostru. Murind la o vîrstă la care, atingînd-o, Beethoven spunea că abia acum trebuie să începă .Lipatti a lăsat o moștenire materială (înregistrări pe discuri și benzi de magnetofon, partituri ,documente), dar mai ales spirituală care propulsează, încă (sau mai ales), dimensiuni prospective ale geniului muzical.

Cu finețe, utilizînd un imens material bibliografic în mare parte inedit (corespondența lui Dinu Lipatti cu maestrul lui venerat, Mihai Jora), Carmen Pășculescu-Florian realizează — probă de autentică stăpînire a unei strategii muzicologice — o monografie Lipatti ce se scrie, parcă, de la sine. Autoarea este cea care ne conduce cu discreție, posedînd cu autoritate domeniul, în spre aflarea detaliilor biografice, de lucru, de sentimente față de persoanele ce-l înconjurau, dar, subtilitatea scrieturii face ca cititorul să recepteze întregul informațional ca pe o rezultantă emanînd de la însesi sursele lipattiene.

Dinu Lipatti a fost un inegalabil interpret al lui Chopin, Mozart, Grieg, Schumann, Ravel, al muzicii românești ; discografia sa — restrînsă prin însesi datele biografiei sale — poartă marca unor valori absolute de sonoritâti, perfecțiune tehnică, magie ritmică, asamblare sintagmatică a acestor paradigme ; în ultimul timp, acea discografie a-a îmbogățit cu înregistrări din concert, cărora, se pare, Lipatti, din scrupul artistic extrem, nu le dăduse dreptul de a apare în public. Acum, aceste înregistrări vin să îmbogățească imaginea genialului maestru cu interpretări ale opus-urilor lui Bach, Enescu, Lipatti însuși. Autoarea monografiei lasă pe cititor să aibe voluptatea descoperirii acestor comori inestimabile de artă interpretativă ; pe de altă parte, ea conturează tot timpul condițiile concrete și spirituale în care e-au copt aceste monumente ale artei pianului din secolul XX.

FRED POPOVICI ■

Tare ca oțelul

Intitulată cît se poate de simplu, **Metalul**, expoziția de grup recent vernisată la galeria „Simeza" se alcătuiește dintr-un insolit conglomerat de piese ce dau naștere, toate la un loc, unui aer încărcat de sugestii plastice, un preaplin de metafore ce înstăpînesc un limbaj în cea mai mare parte abstract, eminamente decorativ, de factură ambientală. Punctul de atracție l-ar constitui, credem, bijuteriile, domeniu în care soluțiile strict tehnice, inclusiv utilitatea în sine a obiectelor, sînt estompate de rafinamentul formelor, de imaginația debordantă a artiștilor ce-au depășit starea meșteșugărească a simplului exercițiu de modelare a metalului. Auster, cu o linie sobră, înviorată doar de neprevăzutul formei, **Teofil Ghețiu** se rezumă la frumusețea albă, ușor patinată a metalului. Exuberant, cu o tentă intrucitva exotică datorată pieselor oarecum sidefate, **Marin Minea State** impresionează prin eleganță și simplitate. O alură medievală, poate bizantină, etalează cele două cohere sau pieptare expuse de **Aida Boștan**, remarcabile prin dantela firului metalic. În păienjenișul căruia sînt montate cu un rafinat simț cromatic pietre semiprețioase amintind lucirea topazului sau a smaragdelor. Cel de-al patrulea orfevru, **Marian Nacu**, beneficiază de o amplă vitrină în care și-au găsit loc numeroase piese ce-au putut fi admirate în expoziția de-acum aproximativ două luni de la galeria „Galateea", cînd arta acestui veritabil poet al bijuteriilor a încîntat ochiul specialiștilor și, deopotrivă, al marelui public. În mîinile sale metalul începe să cînte. Dar, firește, expoziția nu se reduce numai la acest spectaculos dialog între cei patru sculptori atrași de mirifica lume a bijuteriilor ce împodobesc, realmente, spațiul. O podoabă dimensională ar putea fi, de exemplu, una din formele lui **Aurel Ieruiescu**, cea care, secționată, aduce cu micul unui meteorit, așa cum tot un fel de podoabă pot fi și cele două emisfere ale lui **Liviu Nițescu**, emisfere între care, stranie și tulburătoare, a apărut o urîașă bilă de sticlă verde. Mai expun **Nicolae Adrian Adam** (un interesant personaj feminin ce ține deasupra capului un fel de eșarfă alcătuită din păsări în zbor), **Rolando Negoiță, Nicolae Maldoveanu, Florin Ciocalteu, Doru Coadă, Gheorghe Pavel, Virgil Mihăiescu** (un cub spart într-unul din colțuri, astfel încît ochiului i se dezvăluie o prosupusă structură internă a formei), **Mircea Enache** (o figură umană plonjînd în abis), **Corina Ștefănescu** (două forme plate de metal lichefiat, închipuind parcă două lacrimi prelinse), **Bogdan Hojbotă** (o structură dinamică) și, nu neapărat în ultimul rînd, **Costel Badea** care debutează în metal cu două păsări turnate în bronz, piese a căror halucinantă imagine rela, cu particularitățile de rigoare, firește, atmosfera fantastică a universului etalat pînă acum de ceramistul Costel Badea. În încheiere, deci, o expoziție incitantă, insuflînd cîteva expresii plastice distincte, dar pe care o mai puteau onora încă un bun număr de artiști cu incontestabile calități și merite în acest domeniu.

VICTOR NIȚA ■

Redescoperirea lui Beethoven

Credința în dreptate și în binele omului, afirmată de Beethoven într-un mod sublim în Simfonia a IX-a, este prezentă din plin și în Fidelio, genul operei ridicîndu-se dintr-o dată la un rol social, cu prilejul desfășurărilor de forțe potrivnice, **binele și răul,** încleștări încă necunoscute scenei lirice pînă în decembrie 1805 cînd a avut loc premiera absolută a lucrării. Iar dacă vom adăuga că această ideatică își găsește pe deplin corespondentul în **simfonizarea** orchestrei de operă (nici nu se putea altfel. Beethoven, simfonist prin excelență nu putea concepe altfel aparatul instrumental, oricît de restrins ar fi fost el), ca și felul de tratare al **echilibrului** dintre arie și recitativ, drum care a condus către teatrul și drama muzicală wagneriană, 45 de ani mai tîrziu, am spus, în fond, esențialul despre ceea ce a însemnat în istoria operei apariția lui Fidelio.

În programele Operei Române din București, titlul acesta n-a mai apărut de cîțiva ani buni. Iată că, recent, am putut asista la reluarea spectacolului regizat de **Jean Rinzescu,** cu măiestria sa recunoscută în aceleași decoruri ale lui **Ion Ciapaa** și costumele **Paulei Brînceveanu,** dar cu un aer proaspăt și convingător, dăruit — mai ales — de soprana **Mindra Cernescu,** debut absolut pe scena lirică (și încă în ce rol !) întruchiparea Leonorei, travestită în Fidelio punînd — în plus — probleme deosebite oricărei cîntărețe oricît de experimentată ar fi ea, tocmai datorită stilisticii și problemelor vocale. Să fim sinceri, deși cunoșteam de mai mult timp posibilitățile interpretative ale solistei, seriozitatea sa exemplară, experiența dobîndită în cunoașterea scriiturii marelui compozitor german ca și dorința de afirmare nu numai pe scenele de concert — așa cum a făcut-o pînă acum — ci și pe acelea de operă, nu ne închipuiam că doar după o lună de studiu, cu cîteva repetiții de regie de ansamblu, rolul luptătoarei pentru libertatea și dreptatea socială, a celor mulți, întrupat — așa cum am mai arătat în Leonora — Fidelio — va fi astfel realizat. Calitățile Mindrei Cernescu au sprijinit-o pentru a putea demonstra marele său talent, în care muzicalitatea este primordială, urmată de ținuta scenică și jocul plin de convingere în ceea ce crede și face personajul său. Sigur că emoția, inerentă debutului, s-a observat — mai cu seamă în primul act — dar ea va dispare, neîndoielnic, odată cu apariția mai frecventă a acestei promițătoare voci care și-a făcut, destul timp — credem noi — stagiul în corul Filarmonicii „George Enescu".

Ceilalți soliști, în frunte cu **Pompei Hărășteanu** (Rocco) și **Dan Zancu** (Don Pizarro), **Ludovic Spiess** (Florestan), **Gerda Radler Anca** (Marcellina), **Cristian Mihăilescu** (Josquino), în nota lor obișnuită, adică a interpreților de o ridicată cotă valorică, remarcîndu-se, în special, modul în care au fost realizate terțetele, cvartetele și celelalte ansambluri camerale din prima parte a operei ; de bun augur și debutul tînărului **Alexandru Moisiuc** în Don Fernando, rol scurt dar semnificativ.

Oricîte laude s-ar aduce corului Operei Române din București și dirijorului său, **Stelian Olariu,** încă ar fi neîndestulătoare pentru superbele momente muzicale oferite, începînd cu scena deținuților și terminînd, apoteotic, cu îndemnul și credința în victoria finală a dreptății și libertății ! Iar cei trei soliști componenți ai aceluiași colectiv, **Andrei Borșeș, Ion Bogiesi** și **Iuliu Truțea,** sînt doar fericite exemple ale acestui minunat ansamblu.

Dirijorul **Corael Trăilescu** a ținut „în mînă" întreg spectacolul, la care orchestra și-a adus o contribuție binevenită, remarcîndu-se — mai ales — interpretarea dată celebrei uverturi „Leonora III".

Reluarea operei Fidelio este semnificativă, azi, mai ales, în contextul luptei pentru pace. Mesajul beethovenian, peren, apare mai viu, mai proaspăt, cu și mai multă ardoare, că îl el cuprinde însăși esența artei Titanului : chemări înflăcărate către viață, către libertate și prietenia între oameni !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Cronica literară

Poezia blîndă

Itinerarul poeziei cultivate de Otilia Nicolescu a trecut, printr-un îndelungat **exercițiu de civilizație**[1]). Discursul său liric este acum comprimat în mod evident, iar elementele de redundanță sînt sensibil împuținate. Pe un peisaj aspru sau auster (ploaie, zăpadă, frig), colorat în două feluri fundamentale (alb, liliachiu) sînt proiectate stări afective, gesturi și reflecții umane, asemenea unor titluri de afiș, suspendate pe panourile existenței : „Există, știu / speculațiile / auritele zile / dezicerea de tine / programarea seacă / sirenele înserării / acupunctura și calculatoarele, / hipnotismul și teoria relativității" **(Pînă la fixarea prețului).**

Privirea poetei fixează imagini care **irealizează** realitatea sau creează iluzia alunecării în fantastic. O vînzătoare poartă o cămașă liliachie de cristal, dar mîna gata s-o mîngîie înghețată. Un ins curăță de umbră soarele prăfuit.

Un robot țopăie ca la carnaval, rotindu-și ochiul compus pînă intră în stare de odihnă ca orice obiect banal. Pe un peisaj calm : „Mașina de tăiat iarbă / țăcăne victorioasă / țăcăne ca o gospodină / la piață / doi ciini prăpădiți / miros brazdele proaspete" **(Mașina de tăiat iarbă).**

Inventarul de obiecte și gesturi, realizat de poetă nu depășește stadiul programatic al locurilor comune. Supercivilizația nu aduce nimic excepțional, robotizarea fiind considerată ca un semn al aplatizării blinde în existență.

Scriitoarea preferă gesturile gratuite sau misterioase, cînd omul văzut din afară prin mișcarea sa în spațiu nu capătă încă un sens precis : „Cineva sfîșie ceața / aruncînd-o / peste ziduri ce tremură" **(Grădina aurie).** Dar un gîlgîit amnezic aduce peste tot uitarea. Mișcarea tatălui spre fereastră nu este scoasă nici ea din spațiul de taină : „Venise în penumbra albastră / și murmura cu timpiele lipite de geam / nu știu ce aducere aminte" **(În penumbra albastră).**

Fuga sub ploaia de flori de cireș generează somnul capabil să întoarcă timpul spre anii copilăriei. Poeta preferă **albul** sub orice formă ar fi (ceață, flori, zăpadă). **Poezia privirii** este însă mereu realizată de la o anumită distanță, apt să întrețină comunicarea : „Nu te apropia prea mult / Apele privirii ar putea să te înece / Și mai avem atîtea să ne spunem" **(Și mai avem atîtea să ne spunem).** Senzația, imoresia de mediu cosmic se configurează prin elemente mici. Și cum Otilia Nicolescu preferă să vadă lumea prin **ceață** și **negură,** ea desenează prin cuvinte o existență fantomatică, gesturi bizare, luminate blînd : „Umbrele vin, deschid poarta / fără lăcăt a lumii /urcă-n mașinile lucioase / parcate anume pe estrada nopții." **(Salomeea).** Gesturile umane sînt puternic vizualizate, elementul senzorial aparent concret fiind proba de validare a acestora. Sufletul se înalță în ninsori, el urcă pe sloiuri de gheață, capabil să învelească cu frigul carnea spiritului ce se fixează. O mică geneză de ianuarie este astfel consemnată în calendarul interior. **(Zodia capricornului).** Mimarea fantasticului, irealizarea realului reprezintă calea cea mai frecventă de îscodire a reveriei poetei : „Roțile macină o cenușă roșie / acoperă lumea ostenită / un asin trăgște noaptea după el / noaptea în care poeții zăpăciți și copilăroși / se joacă de-a lumina" **(Nevăzutul buton).** Cînd imperiul lumii fantastice nu este văzut decît parțial, autoarea aduce în prim plan fâșturi bizare. Un șarpe apocaliptic varsă gheața ce arde cîmpurile. Conceptul de tip barochizant este gata. O pasăre de sticlă trece peste o pădure metalică unde păsările vii au murit de mult. **(Pasărea de sticlă).**

Lucrare de NICOLAE MOLDOVEANU

Coborîrea în reverie nocturnă cotidiană rămîne mereu posibilă. Poeta inventează ambiante cu dedesubturi erotice, destrămate din jenă în starea pură de reverie : „O lampă, un scaun, un bălaț frumos / și degetele bătînd în pervazul ferestrei / cînd plouă" **(Absurd).**

Uneori pendularea între real și ireal generează incoerențe ale discursului liric : „Dimineața ca un măr crud / rostogolindu-se pe străzi / și tu cu emoție alergi să-l prinzi /.../ prin transparența orei / păianjenul face lumină / brusc amară" **(Dimineața).** În poezia **Fluturele speriat** intră în alianță, printr-un straniu mod de asociere, lumina crepusculară, tipătul galben și solstițiile înfrunzite. Tipul de relații eterogene, de asociere aparent imposibilă este frecvent cultivat de poetă. O mișcare posibilă este astfel proiectată într-un spațiu bizar, decorat în mod straniu : „Patinam pe cenușă / erau și flori veștejite / capul greu se apleca într-o parte / vedeam lupii venind" **(Patinoarul).**

Otilia Nicolescu izbutește adeseori să creeze în poezia sa o autentică stare de stranietate. Mecanismele microcosmosului sînt scoase din firesc, obiectele și alte fâșturi sînt investite cu funcții necunoscute, iar ființa umană în act de o ambianță înstrăinată : „Corabia fulgerată putrezind / pe pietrele arse / acolo, lîngă umbra ei / luminînd duminicile / vine o pasăre uriașă / și ninge din plisc flăcări —/ ghiarele bat văzduhul / și un soare, visează singerînd" **(Va veni noaptea).**

Adeseori poeziile cu afecte de stranietate unesc informații contradictorii. Între „punctul luminat de ger" și „pămîntul cald cu flori" se găsesc „păsări înghețate". Ele : „Nu pot cînta, desigur / Sînt ireale, sînt moarte jumătate / Dar jocul scînteind / Aprinde o vocală / Topește albastrele ninsori".

Otilia Nicolescu nu cultivă poezia agresivă. Notele stridente, evidente în versurile sale mai vechi au dispărut. Scriitoarea a aderat la discursul liric blînd, unde cuvîntul este abia susurat, iar ideea moare în cuvintele-simbol, colorate în roșu, alb, gălbui, liliachiu etc.

Poeziile de acest gen pot crea efecte de surdități semantică, fluxul liric transformîndu-se în muzică pură.

[1]) **Exerciții de civilizație,** Editura Eminescu, 1984.

ROMUL MUNTEANU ■

Un titlu de succes

Furtună în Pacific

După **Un echipaj pentru Singapore** (sl. în alt registru. **Vreau să știu de ce am aripi),** operatorul Nicu Stan semnează din nou în calitate de regizor un excelent film de acțiune : **Furtună în Pacific.** Dinamic, captivant, găsind în derularea rapidă a scenelor de suspans timpul necesar creionării cîtorva portrete de cea mai bună calitate ,noul film românesc este o reușită a genului.

Scenariul lui Constantin Novac, scris în colaborare cu Nicu Stan, pornește de la o situație cu evidentă miză psihologică : un echipaj românesc — al navei Saturn — sărbătorește în plin Pacific trecerea într-un nou an cu bucuria firească, dar și cu gîndurile lăsate în voia dorului de casă. O casetă bucluca să, cu duioase mesaje de la cei dragi, măști, tradiții marinărești, toasturi și deodată... alarmă de avarie. După acest început destul de convențional, filmul intră decis în ritmul pe care — performanța nu e la îndemîna oricui — îl și păstrează pînă la sfîrșit.

Un echipaj cu experiență este astfel pus în situația dificilei decizii : abandonarea navei sau riscul. Hotărîrea e cu atît mai dificilă cu cît abandonul ar fi însemnat acceptarea ajutorului unei nave străine în condițiile prevăzute de legile transportului maritim : jumătate din asigurarea vaporului și jumătate din valoarea încărcăturii. Tensiunea filmului, deși previzibilă ,se naște din situații cinematografice bine găsite. Un ciclon prinde nava în centrul lui, atrăgînd-o către o coastă stîncoasă. Motorul **Saturnului** este inutilizabil, prin retezarea unuia din paletele elicei. Situația tehnică a navei se degradează cu fiecare moment în vreme ce nervii marinarilor se apropie de pragul critic. În rolurile principale — Dan Condurache (căpitanul navei), Dorel Visan (mecanicul), Șerban Ionescu (secundul), Petre Nicolae (Toma), George Motoi (transmisionistul), Remus Mărgineanu (Ion), Cornel Revent (bucătarul navei), alături de Gheorghe Cozorici, Valeria Seciu, Florin Chirlac, Claudiu Istodor. Ochiul operatorului Nicu Stan a dirijat, în calitate de regizor, cu maximă atenție traseele aparatului de filmat (aflat în mîna altui foarte bun profesionist — Mihai Truică). Imaginea, montajul filmului (Elena Pantazică) au meritul cel mai însemnat în tăietura viguroasă a acestei pelicule.

Furtună în Pacific este un film despre curaj ,un film care scrutează feluritele chipuri ale acestei indispensabile calități a oamenilor mării. Jocul actorilor — ingrijit, interiorizat, în admirabil consens — conferă filmului substanță psihologică. Străină de economia acestei pelicule ni s-a părut a fi însă metafora presupusei morți a secundului (despre care aflăm, în final, printr-o răsturnare de situație, pînă la urmă greu plauzibilă, că a supraviețuit derivei în valuri cu o simplă centură de plutire).

Filmul lui Nicu Stan este una dintre cele mai curate realizări a producției cinematografice din ultimele luni. Unitatea lui de atmosferă ,mîna fermă a regizorului care stringe în pumn tot timpul firele acțiunii, aducîndu-le la un deznodămînt așteptat prin justa creare a premiselor lui, îl propun ca pe un titlu de succes.

TANIA RADU ■

Revista

Profesiuni de credință

Din ultimul număr (3/1985) al **Revistei de Istorie și Teorie Literară,** dens, variat și interesant ca întotdeauna, reținem cu precădere „scrutările de conștiință" : mai întîi, articolele necunoscute, scrise „în apărarea adevărului istoric", ale lui Eminescu („Noi credem că nici în Ungaria ideile politice extreme și exagerate nu sunt ideile naturale ale poporului maghiar") și Blaga („Armata română.., n-a venit să cucerească Transilvania, ci a venit chemată de populațiunea civilă neînarmată ca s-o apere contra exceselor trupelor austro-ungare în retragere de pe fronturi și deja în plină descompunere") ; apoi, patetica invocare a geniului eminescian de către Mircea Eliade („...cît timp va exista, undeva în lume, un singur exemplar din poeziile lui Eminescu, identitatea neamului nostru este salvată"), extraordinara „viziune" a lui Geo Bogza cu privire la „singurul roman pe care aș fi vrut să-l scriu" („Ar fi fost fără îndoială o carte joyceană, dar nu mărginită la existența unui individ în decurs de 24 de ore, ci ea ar fi epuizat întregul conținut al universului, înglobîndu-l în cuvinte, comprimîndu-l, pentru a pleca undeva în cosmos, ca o ilustrare a ceea ce sînt **pămîntul, viața, istoria** și toată aventura mea pe acest pămînt"), emoționanta „schiță de portret al lui Alexandru Rosetti" semnată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga („A primi tulburătorul mesaj al marii arte europene alături de un **connaisseur** rafinat ca Alexandru Rosetti înseamnă a trăi emoția estetică la o putere superioară, a recepta opera de artă deja decantată, trecută printr-un filtru de inteligență și cultură care-ți îngăduie distanțarea cu mai multă celeritate, facilitîndu-ți astfel judecata de valoare") ; în sfîrșit, risipite cu generozitate printre studii docte (și foarte moderne), celelalte „profesiuni de credință", de autentică vibrație umanistă, datorate lui Alexandru Paleologu **(De ce scriu ? În ce cred ?),** Adrian Marino **(Confesiuni literare),** I. P. Culianu **(Mitologia românească),** Michel Butor **(Itinerar spiritual),** Marin Sorescu **(O primă propunere de poet național),** Heinrich Schirmbeck **(Dincolo de tragic),** Octavian Goga **(Jurnal politic — 1931),** pagini, într-adevăr, de „literatură subiectivă", dar de certă valoare artistică, etică și psihologică.

Lucrare de NICOLAE ADRIAN ADAM

VICTOR NIȚĂ ■

Oameni, vegheați! Ei sînt ziua noastră de mîine!

La început, viitorul e doar la cîțiva pași...

...Mai tîrziu, înțelegem că el se numește zîmbet sau pîine

Jocul, această fraternitate fără condiții

Da, astăzi universul începe cu mine !

Sfatul bătrînilor...

Fotografii de ELENA GHERA

Copilăria, viitorul nostru de azi, ziua noastră de mîine. O lume ocrotită sub clopotul de sticlă al grijii noastre de fiecare clipă. O lume care descoperă și se descoperă. O lume care vrea să știe — cu mintea, cu ochiul, cu truda gingașă a mîinilor mici.

Limba noastră

Nici o maximă nu ne poate arăta cîtă viață și cîtă istorie încap într-o limbă, dar cuvintele de care ne folosim zilnic sînt cea mai sigură garanție a identității noastre sociale și naționale. Vorbim în fiecare zi pentru a comunica și în această comunicare trebuie să vedem respectarea unui prestigiu cultural al limbii noastre, căci un dezacord, o expresie stilcită, un cuvînt folosit alurea arată nu doar o meteahnă școlară, ci propria noastră mentalitate față de un act care ne legitimează spiritual. Istoria unei limbi închide în sine cultura și cugetul unui popor și nimănui nu-i poate fi indiferent că în urma noastră lăsăm o limbă ca un fagure de miere sau una sofisticată, impănată cu cele mai hilare elemente de argou și jargon. Nu pentru o puritate absurdă a limbii trebuie să pledăm, căci știm cu toții ce efecte comice au produs astfel de exagerări, ci pentru o corectitudine care să permită elasticitatea exprimării, bogăția sensurilor, disponibilitatea stilistică. Dar corectitudinea, departe de a fi o datorie strict didactică, e întîi de toate una civică și nimic nu poate fi mai trist și mai descumpănitor pentru un vorbitor fidel al limbii noastre decît carențele de exprimare pe un ton solemn, anunțurile sobre și agramate, nume celebre stilcite pe plăcuțe emailate ori bizara predispoziție a unor copii pentru argoul trivial și pentru barbarismele cele mai imprevizibile. Apar astfel de abateri în mod inexplicabil în viața limbii noastre ? Desigur că nimic nu este fără noimă și tocmai de aceea creșterea limbii românești e o datorie ce presupune o exigență conjugată a tuturor vorbitorilor ei, a tuturor specialiștilor, o cultivare a expresivității și bogăției ei semantice și, desigur, sancționarea intransigentă a oricăror fenomene de alterare. Demnitatea limbii unui popor o dau chiar reprezentanții lui și a spune că vorbim o limbă bogată și expresivă presupune, întîi de toate, a exprima acest lucru în modul cel mai corect cu putință.

Pronume și emfază

Revista VATRA din 20 aprilie 1986 publică la pagina 161/D, o autobiografie (în traducere din limba germană), a cărturarului român dr. Pavel Vasici (1806—1881). Tot acolo, Grigore Ploeșteanu arată cu justețe că textul descoperit constituie un document prețios prin informațiile și precizările noi pe care le cuprinde; cele mai multe au în vedere perioada de școlaritate, geneza primelor lucrări, bibliioeca învățatului ardelean, legăturile sale cu Principatele Române. Nu mai puțin ne-a atras atenția profilul moral al cărturarului care vorbește despre el însuși cu îndreptățită mîndrie, dar și cu sinceritate și modestie. Iată de ce ne-a surprins tonul emfatic datorat preluării mecanice a unor construcții din original, în locul căutării echivalentului lor românesc.

O preluare (și nu o echivalare) este, în varianta românească a textului la care ne referim, folosirea pronumelui personal subiect, cînd nu intervine în nici un fel însistența: „EU sînt născut în anul 1806", „Din anul 1826 pînă în 1831 EU am urmat studiile de medicină la Universitatea din Pesta", „De acolo [din Maramureș] EU m-am întors la Pesta cu cuvîntul cel mai curat că mi-am îndeplinit greaua datorie, **despre care (?!) EU am primit și cele mai frumoase atestate**", „la 7 august 1832 EU am fost promovat doctor în medicină și chirurgie", „ca doctor promovat [?!] EU m-am reîntors imediat în orașul meu natal Timișoara", „EU am avut ocazia să-mi însușesc **multilateral** [?!] serviciul", „**EU stăteam** [?!] în corespondență prietenească și științifică aproape cu toți literații români", „EU am îndrăgit mai presus de toate științele naturii și în special fiziologia și anatomia". Sublinierile ne aparțin. Exemplele pot continua... Acest mod de exprimare este străin limbii noastre, după a cărei normă verbul, în situațiile date, trebuie să apară fără pronume personal: **sînt născut [mai bine: m-am născut], m-am întors, am primit, am fost promovat, m-am reîntors, am avut ocazia, stăteam** [corect: **mă aflam sau eram] în corespondență, am îndrăgit** etc.

Pronumele personal subiect (de persoana I, a II-a sau a III-a) se întrebuințează în limba română numai atunci cînd, din diferite motive, vorbitorul insistă asupra persoanei care efectuează acțiunea exprimată de verb. Să exemplificăm această situație cu cîteva construcții de limbă vorbită pe care le oferă un text cu titlul „EU AM PUS FLORI, SĂ MAI PUNĂ ȘI ALȚII", apărut în FLACĂRA din 25 aprilie 1986, p. 18. Titlul i-a fost sugerat autorului, Răzvan Bărbulescu, de cîteva replici pe care le-a înregistrat într-o discuție: „Spațiul ăsta verde, EU l-am făcut. EU am pus flori, anul trecut. De atunci nimic. Dacă EU nu ud, nu udă nimeni, EU nu sap, nu sapă nimeni". Intervine un alt vorbitor: „EU cu Vasilescu am pus asoară flori, crizanteme". Altul precizează: „Să nu credeți că nu iesim, dar NOI am început cu spatele blocului, veniți să vedeți". În toate aceste exemple, pronumele personal (EU, NOI — plural inclusiv: „eu și alții") se întrebuințează întrucît vorbitorul simte nevoia să insiste asupra persoanei care săvîrșește (sau nu) acțiunea. Astfel, cînd cineva spune „EU am pus flori", subliniază propria persoană ca autor al acțiunii (în opoziție cu altă persoană). În propoziții coordonate, subiectele exprimate prin pronume personale reliefează mai ales opoziția dintre acțiuni săvîrșite de persoane diferite: „EA cîntă și EU ascult".

În limba română, o anumită independență a pronumelui față de locul pe care-l ocupă pe lîngă verb îi conferă uneori valori mai mult sau mai puțin distincte. Înainte de verb, pronumele precizează, clarifică persoana: „VOI credeați în scrisul vostru, NOI **nu credem în mimici**" (Eminescu), „EU nu strivesc corola de minuni a lumii" (Blaga). Prin izolare, pronumele cîștigă în intensitate: „EU? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul..." (Eminescu), „TU!... nu vezi..." **(id.)**. Se pune în lumină persoană prin izolare și repetiție: „Căci TU — **tu ești el**" (Eminescu); „dar EU, / EU cu lumina mea sporesc a lumii taină" (Blaga). Așezat după verb, pronumele indică, întărește persoana: „Face EA sarmale, face plachie, face alivenci" (Creangă). „Stam EU și mă chiteam" **(id.)**, „Apoi nu stau nici EU de bine și de petreceri, mamă!" (Rebreanu). Posibilitatea de alegere a locului pronumelui față de verb conferă textului și o linie melodică specifică, trasată prin intonație.

Așadar, folosirea pronumelui personal subiect cînd nu se exprimă insistența este neconformă cu regulile sintaxei românești și, de aceea, trebuie evitată, fiind considerată o greșeală. Această greșeală apare de obicei în traduceri din limbile în care prezența pronumelui personal pe lîngă verb este obligatorie : germană, engleză, rusă, franceză (în această limbă alături de formele je, tu, il... neaccentuate și inseparabile de verb, pronumele personal subiect are și forme accentuate **moi, toi, lui**..., întrebuințate cînd e nevoie să se insiste asupra subiectului, să-l pună în relief).

PAULA DIACONESCU

Gramatică și păsări

Într-un alt articol intitulat „Scurt interludiu cu gramatică și păsări" în revista „Flacăra" din 17 ianuarie 1986, la rubrica „Ipoteze", dăm de un interviu al redactorului Ilie Purcaru cu profesorul Gh. Bosianu care se declară un apărător al gramaticii clasice, împotriva unor moderniști, adepți ai „gramaticii transformaționale".

Ei, bine, acest termen nu trebuie înțeles că ar fi ceva care tinde să transforme gramatica tradițională ci, e vorba de transformarea părților de propoziție în subordonatele unor regente din frază : subiectul în subiectivă, numele predicativ în predicativă, atributul în atributivă etc. E doar un procedeu prin care se înlesnește formarea frazei ca unitate de mai multe propoziții ce, împreună, exprimă o gîndire unitară.

Un sens mai larg îl are însă „gramatica structuralistă" care privește cuvintele ca material de construcție pentru propoziții, componente ale frazei, fără a deveni un atacant al gramaticii tradiționale.

Mai apare, apoi, „gramatica mutațională" care urmărește trecerea unor cuvinte dintr-o categorie în alta, ca de exemplu trecerea adjectivului în categoria adverbelor : FLĂCĂU FRUMOS (adj.), JOACĂ FRUMOS (adv.)

Toate acestea sînt elemente ale gramaticii tradiționale menite a facilita înțelegerea faptelor de limbă și folosirea lor corectă în vorbire.

În cadrul gramaticii structuraliste, profesorul Bosianu susține că „propoziția se alcătuiește din părțile ei, ci nu din categorii de cuvinte care sînt izolate, ca și cum o fereastră n-ar fi construită din lemn, sticlă și metal. Și cuvintele ca și acele materiale, în momentul cînd intră în cadrul propoziției, iau o formă potrivită și intră într-un raport de determinare.

Luînd ca exemplu propoziția PASĂREA CÎNTĂ, profesorul Bosianu susține că primul termen, PASĂREA este subiectul ceea ce e un adevăr dar, termenului CÎNTĂ îi zice mod ci nu predicat. Trecînd apoi de la PASĂREA CÎNTĂ la PASĂREA CÎNTĂ FRUMOS, obținînd deci și complementul, apare și aici denumirea de mod, ca și termenii : „subiect propriu-zis și subiect mediu, substantival și nesubstantival".

În cele din urmă, după aceste elucubrații —, reporterul intervine : „— Și tot ce ne-ați spus reprezintă o apărare... a gramaticii clasice" ? Întrebarea sugerează o rază de ironie fină simțindu-se că e vorba de un atac asupra gramaticii tradiționale, fapt pentru care a venit și propunerea de a fi invitați la rezolvarea acestei probleme oameni competenți.

Prof. de l. română
LEONTIN BULEA

Cîrjalii, crai și apelpisiți

Pe vremea cînd eram copii, în primul deceniu al veacului nostru, auzeam adesea în gura bătrînilor severinени expresia : „...pe vremea lui Pazvante".

Înțelegeam că e vorba de trecute timpuri, foarte îndepărtate.

Mai tîrziu, cînd mi s-a trezit curiozitatea, pînă astăzi, la bătrînețe, nestinsă pentru istorie, și mai ales cea națională, m-am lămurit asupra înțelesului mai sus-zisei sintagme.

Pașă-mi-te, cîrjalii sau pasvangii se numeau oamenii bandelor turcești ale lui **Osman** Pasvanoglu, pașă, care călcară Oltenia și Țara Românească în primii ani ai secolului.

La 4 mai 1802, Barbu Știrbei îi comunica marelui negustor Hagi Constantin Pop din Sibiu, următoarele :

„Frate chir Hagi, vei fi auzit dm., focu ce este în țara noastră, că, după ce au lovit hoții cîrjalii bîlciul de la Cleanovu din Mehedinți, au prins și pe Dincă Bibescu, cu nevasta lui, cu tot, și trăgînd să lovească și Tîrgu-Jiului, acolo să afla mulți din boieri, să afla și vistieru Dumitrache Bibescu cu Catinca ; și nu știm cu adevărat unde să află : au scăpat în lăzăret sau nu. Ci rog pe dum., ori cu ce mijloc vei ști, să trimiți dum., scrisorile noastre, și să ne trimiț și răspuns de la dumlor, ca să știm unde se află, precum și de la dum."

Peste patru zile, paharnicul Costandin Murgășanu îi comunica aceluiași Hagiu „că pe sărdaru Dincă Bibescu l-au robit, cu cucoană cu tot, osăbit de alții", iar „tăcri de negustori și jafuri, cine poate să le spue ?".

La 24 mai, din Brașov, Hagi Teohari îi transmitea lui Hagi Constantin Pop fuga lui Mihai-Vodă Suțu și că, de frica pasvangiilor, Bucureștii rămăseseră pustii, numărînd numai „puțini locuitnici români din mahalale".

Același Antonachi îi comunica lui Pop, din București, la 20 iunie 1802, ca și celui de mai sus, în grecește :

„Din mare primejdie au ieșit București : dar n-a fost nimic alta decît o îngrijire dumnezeiască, căci a stat atîtea zile fără cirmuitor și fără oameni, decît numai crai, hoți și apelpisiți ; și să rămîie Bucureștii precum erau, fără a se strica vreo casă ori o prăvălie !"

Cine erau acești crai ? Ne-o spune Dionisie Fotino, în istoria grecească a Vechei Dacii, tradusă de George Sion și în această versiune, cunoscută de Mateiu I. Caragiale.

Sînt „crai" unuia Melanos, bragagiu, care profitînd de interregnul ce-a urmat acestei fugi, au invadat palatul domnesc, iar șeful lor, mergînd în frunte, călare pe un măgar, cu buzduganul în mînă și cu cuca pe cap, străbătea capitala, terorizînd și silind astfel pe negustori să-și închidă dughenile, pînă ce pașa de la Cotroceni, chemat să ia măsuri, l-a prins și tăiat, expunîndu-le cadavrele.

Pentru că acești „crai" își aveau locul de întîlnire la Curtea Veche (dinspre piața de flori !) li s-a zis „Craii de Curtea Veche".

N. Iorga care a publicat acele „Scrisori de boieri și negustori olteni și munteni către Casa de negoț sibiană Hagi Pop", în 1906, traducea din greacă *dpelpisménous ánthropous* cu „desperați" (oameni). Cuvîntul a intrat însă în limba noastră, suferind cu timpul o evoluție, semantică, de la „disperat, turbat, ieșit din fire", la „grozav, extraordinar (de bun, de frumos etc) — după L. Aurel Candrea.

La I.L. Caragiale, în piesa într-un act, *„Începem"*, 1909, cu care s-a deschis stagiunea companiei Al. Davila, figurează, cu ideile dramaturgului asupra jocului actoricesc, o doamnă „apelpisită", adică plină de temperament.

Povestea cu cîrjalii lui Pasvanoglu n-a intrat în literatură. Nici aceea a „crailor" nu a inspirat direct pe vreun scriitor, dar numele de „Crai de Curtea Veche", transmis de Dionisie Fotino, i s-a părut lui Mateiu I. Caragiale vrednic de a fi ilustrat. Cititorii romanului său cu acest titlu își amintesc desigur împrejurarea ce l-a îndemnat pe narator (Mateiu !) să-i numească astfel pe cei patru pasnici cheflii noctambuli : Pașadia, Pantazi, Pirgu și el însuși. Așa l-a invectivat, într-o noapte, Pena Corcodușa, beată, văzîndu-i că o privesc. Noi „crai" însă erau civilizați ! Nu făceau scandal, nu tulburau „ordinea publică". Epitetul era ușudar gratuit. În 1910, cînd se petrece acțiunea, tot în București, bătrîna scăldătoare de morți păstrase poate de la bunici amintirea celor ce băgaseră spaima în București anilor 1802. Altfel nu se explică vorba de ocară, care l-a încîntat pe Pașadia, găsind-o mai expresivă decît sintagma „curtenii calului de spiță". Acesta, de fapt, turnat în bronz și purtîndu-i pe Henric IV, regele Franței, era și locul de întîlnire al pungașilor parizieni, noaptea, sub domnia lui Ludovic XIII.

Cu ocazia centenarului lui Matelu, anul trecut, vorba aceasta a generat nisaiva polemici exegetice, deși încă din 1966, în *Viața Românească*, dăduserm cheia enigmei, care-l pasionase pe cel mai ilustru „matein", Ion Barbu. De aici am dedus adevărul observației lui Victor Eftimiu, care-și republica de mai multe ori cîte un articol festiv :

„La noi, și cele publicate sînt inedite".

Tempi passati !

ȘERBAN CIOCULESCU

Opinii ale cititorilor noștri

Tezaurul graiurilor românești

O recentă corespondență, din Belgrad, de la R. T. Despotovici, Un fenomen și un monument („Flacăra", XXXV, 11, 14 martie 1986, p. 22), ne dă prilejul să exprimăm, ca dialectologi, satisfacția de a vedea prezente, în paginile revistei „Flacăra", preocupări privind evoluția graiurilor și a dialectelor românești și stadiul cercetării lor.

Astfel, în nr. 10 din 12 martie 1982, se relevau informații, de-a dreptul senzaționale, care ne vin, prin surse mai mult sau mai puțin autorizate, despre o comunitate de beduini din Peninsula Sinai, în apropierea Mănăstirii Sf. Ecaterina,: Împăratul Justinian trimisese, în secolul al VI-lea, 200 de soldați cu familiile lor, originari din Valahia, pentru a apăra locașul. Aceștia folosesc, pînă astăzi, „cuvinte de origine necunoscută".

Nu poate fi vorba decît de limba română, în una din variantele ei geografice (probabil sud-dunărene), din epoca cînd structura și fizionomia acestui idiom romanic, unicul reprezentant al Romaniei Orientale, erau constituite în trăsăturile lor fundamentale, cînd se înregistrează, de altfel, în cronici bizantine, și prima frază în românește, celebra TORNA, TORNA FRATRE.

Acum, în corespondența citată se fac noi referiri la alte comunități românești, aflate, de secole, pe coasta iugoslavă a Mării Adriatice, fără să-și piardă graiul strămoșesc.

Dar cîte situații de felul celor semnalate mai sus nu pot fi invocate ?

Convinși că onorează o datorie patriotică și științifică, dialectologii au consacrat în Tratatul de dialectologie românească (Editura „Scrisul Românesc", Craiova, 1984), un capitol special graiurilor românești în medii alogene (străine), evident, în baza datelor de care dispuneau la acea dată.

VALERIU RUSU

Cine de la primărie ne arată cum se scrie ?

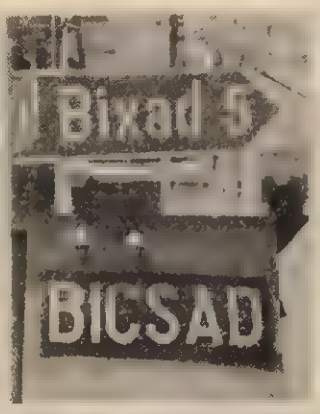

Atelier literar

• G. Dumitrescu

Ioana Pop : Aptitudini lirice vizibile în mai toate paginile. Deocamdată, sovăitoare, înegule ca expresie, uneori stingace. Cele mai bune („Ploaie dulceagă", „Vise de toamnă" — cam bacoviană...) angajează reale promisiuni. Vom vedea.

Cr. Bătan : Puține lucruri autentice, „cinstite", convingătoare („Poeme-zie", „Poema ningerii", „Tandrețe", poate încă una, două...), printre multe pagini de simulație, snobism, ori teatrală, zornăitoare gargară de vorbe.

Rupal : Am primit paginile vechi. În plus, „Insomnii", poate și „Accident", „Katharsis".

S. Condor : Agravare a unor mai vechi înclinații, o dulceag-afectată prolixitate, teribil de „literară" se revarsă dăunător peste pagini (scrisoare și versuri). Ceva mai curat, mai firesc, în „Fără prihană", „La nici o ușă"...

Viorica Străteanu : Să copiezi o poezie a altuia și s-o iscălești cu numele tău, asta se cheamă plagiat sau furt (s-au mai văzut cazuri...). Cum se cheamă, însă, când această poezie furată o trimiți spre publicare — cum faceți dv. — chiar... adevăratului ei autor ?... Vă lăsăm să găsiți singură calificativul acestui veritabil record...

P. Ioan : Mai ales compoziții de efort, programatice, cu freamăt disparent. Mai bine, în „Carte de vizită", „Atenție la obelisc".

I. Bena : Există unele aptitudini și îndemânări, încă tributare unui conventionalism livresc. Câteva pagini mai aproape de poezie („Goana", „Există". „Sînt totuși", „Autobiografie") justifică stăruințele viitoare.

S. Covaci : Dacă n-a apărut răspunsul, înseamnă că textele n-au ajuns la noi, ori că ați uitat să le semnați (citeț !). Mai sînt, pe de altă parte, și întîrzieri, cauzate în general de abundența neobișnuită a corespondenței. E nevoie, deci, de „puțintică răbdare"...

D. Dor : Sînt și acum unele „zvonuri" (mai cu seamă în „Coc"), dar lucrurile sînt încă abia la început. (În legătură cu întrebarea dv., sunați la 909 66013).

I. Gălățeanu : Nu sînt noutăți nici în voluminosul dosar, nici în ultimul plic : aceeași absență a semnelor vocației lirice. Întîrzierea (regretabilă) a răspunsurilor este cu totul independentă de dorința noastră.

Victor A. : „Sigur", „Linie".

V. Mustață, I. Apetrini, V. Scianor, Dănuț Dinu, S. Vidan, Daniela Costea, V. O. Neamțu, R. Vitaev, C-tin Marius, Iul. Ilieșcu, T. R.-Pelin, M. D. Moraru, C. Mohora, Em. Costin, M. Năstase, Ancesue G., I. Dobra Lulu, A. G. Tigănus, Nela Nistor, A. Singeorzan, R. I. Sas, C. Dascalu, Genix, Mihaela L., S. P. Silviu, Mădălina, I. Denova, Black Sea, E. D. — Slatina, F. M. Mirabela, G. Soneriu, P. Chescu, V. Căpitanu — Iași, I. Lupu, St. Barbu, I. Negură, Mirela Nicolae, Ina Făgărășanu, Dan Gligor, C. Cercel, Al. Gorgan, Magd. Măracine, R. Musena, I. Dincă, A. Bile, C. Strean, Sandrin I. G., Albert Stef, A. Pătrașcu, L. Strycktuck, I. D. — Tms., I. Moran, S. H., V. Bodnarenco, I. Dickens, M. C. Gh., D.A.D., C. Pascanu, L. Rădută, A. Vintilescu, Gh. Dragotă, Liliana B., Ild. Cseh, Albertina Iani, I.. V. Coveanu, I. Bednideal, Dem. Catană, V. Basarab, L. S. Seneca, G. Popa : încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CORĂBIOARE DE HÎRTIE

Iubirea mea înrăită
trimițîndu-și fanatice
scrisori de dragoste
Corăbioare de hîrtie
făcînd înconjurul inimii tale,
Magellan conducînd o efemeră

flotă de celuloză
Chiar dacă toate cuvintele tale
liniștitoare cum gluga acoperind
obrazul călăului,
Totuși fanatice scrisori de dragoste

Corăbioare de hîrtie
făcînd înconjurul inimii tale
în care nu vor pătrunde vreodată.

ILEANA BÎJA

NEGOȚ

Cumpărați și vindeți
pentru călătorii scurte,
valuri dus-întors.
Cumpărați și vindeți, gumă
de mestecat optimism.

Ce nu-i de vînzare, păstrați :
doza de caracter, perechea
de gropițe în obraji,
cuvîntul de onoare solvabil,
(se poartă în orice sezon).

Oricum, pînă
nu se mai inventă ceva,
nu vă grăbiți să vindeți

OANA KADAR

OSIA LUNII

Osia lunii trece printre
coastele mele
nesîmțită trece din bolovani
în intruparea pămînteană
ca un ac printr-o rodie,
ca o rază printr-un ochi
de fereastră,
ca un gînd peste
depărtare
și timpuri.

Voi priviți întruchiparea mea
simplisimă
și rideți
dar nu bănuiți că printre coastele mele
trece nestingherită
osia lunii.

LAURENȚIU SPERANȚA

EXISTĂ...

Există
în fiecare din noi
o aripă albă
ce da gîndului
„Bună dimineața !"

IOSIF BENA

DE LUNĂ

Astă-seară
voiam să scriu despre lună.
Dar i-am văzut dintr-o dată
miile de răni
pricinuite de visările omenești din toate timpurile.
Așa brăzdată de epitete, de istorii picante,
plină de experiență,
mi-a aruncat ploaia-n cap
gonindu-mă
de sub fereastra ei.

CELIA BĂNUȚ

ROSTIRE

Tocmai fruntea mi-e rece și umedă
tare, precum nemateria.
Tocmai fruntea în care-mi păstrez
gîndurile
ca pe niște cămăși de nuntă,
febrele lucitoare
ale imaginației,
tocmai fruntea, acest perete de boltă
cerească

Scriu, și-mi ard buzele
de sărutări și vorbe
ca o cîmpie de vară.

Dar fruntea mi-e rece și umedă
ca un lac glaciar

IRINA ALEXANDRESCU

MIHAI MANOLESCU

(Urmare din pag. 9)

— De ce ?

— De capacitatea sa de comunicare. Teatrul e comunicare. Din punctul meu de vedere, aceasta e piatra filozofală în regie. Această îndoială (strict metodologică, evident și nicidecum defetistă) înseamnă verificare permanentă a efectului reușitei regizorale. În ce mă privește, nu mă îndoiesc de capacitatea mea de înțelegere a unui text, nici de posibilitățile de înțelegere ale actorilor și nici de receptarea spectatorului, ci doar de capacitatea de comunicare a spectacolului meu. Aceasta este pentru mine unitatea de măsură a reușitei.

— Care ar fi legile acestei necesare comunicări ?

— Mai întîi, acordul cu propriile intenții, deci traducerea lor fidelă și coerentă în spectacol. Apoi, ceva ce s-ar numi acordul temporal. Deci, factori sociologici, din păcate prea puțin studiați la noi și înlocuiți, de regulă, cu flerul regizorului (care îl are sau nu-l are). Mi s-a întîmplat să montez spectacole care **comunicau**, din punctul meu de vedere, nefiind însă în acord temporal. N-aș vrea să fie luat ceea ce spun ca o lipsă de modestie, pentru că e numai descrierea unei situații de fapt. Acum opt ani, am pus în scenă un text de Elio Vittorini, care pleda pentru o reteatralizare implicită a unor concepte sociologice. Spectacolul n-a avut succes. Nici la public, nici la critica de specialitate. Am avut însă surpriza să constat, peste ani, că el a lăsat amintiri și că, la un moment dat, oameni de teatru îmi povesteau detalii din spectacol, îmi vorbeau de unele din soluțiile gîndite de mine atunci. Venise deci timpul acelui spectacol, timpul pe care eu n-am știut să-l aștept.

— Care sînt mijloacele de detectare a acestui timp favorabil unui anume spectacol ?

— Ca să răspund ardelenește — **praxa.** Trebuie să crezi publicului nevoia de ceea ce faci. Nevoia de un anume tip de spectacol nu înseamnă neapărat conștiința acestei nevoi, ci pur și simplu disponibilitate. Nu e de neglijat nici factorul **modă**, căruia trebuie să i te supui și trebuie să știi că riști dacă vrei să impui o modă nouă.

— Și atunci cine o impune ?

— Păi, cum să zic, riști dar o faci, dacă te ține curelele. Dacă reușești înseamnă că tot acest complex de factori sociologici a fost bine decodat. Restul teatrului este să se implice cît mai bine în viața socială. Or, acest lucru nu e posibil fără a deține niște date foarte precise despre caracteristicile și nevoile societății noastre.

— Un regizor crește odată cu vîrsta ?

— Cred că da. Am îndoieli apropo de precocitatea regizorilor.

— Ce este această nevoie a tinerilor regizori de a schimba viziunea, de a răstălmăci textul, cum se spune adesea și cu și fără valoare peiorativă ?

— E un lucru absolut firesc. Limbajul spectacular se autonomizează tot mai mult față de literatură. Această chestie nu am inventat-o noi și nici colegii noștri mai tineri ca noi (în ce mă privește, nu mă mai socotesc chiar atît de tînăr). În aceste condiții, ideea de respect față de text suferă unele modificări. Respectul trebuie să acopere nu atît litera, cît spiritul textului. Mă frămîntă de mai multă vreme un gînd, pe care l-aș folosi și ca exemplu: cred că, la vremea cînd a fost scrisă, **Furtuna** lui Shakespeare nelinștea moral în măsura în care era o piesă de anticipație. Spectatorii credeau că se pot afla la un moment dat în situația propusă, fără să aibă propriu zis experiența ei. Iar întrebările pe care și le puneau pe marginea textului vizau tocmai echilibrul valorilor morale în acea lume necunoscută. Cred că a actualiza fantasticul existent în textul lui Shakespeare chiar pînă la a înlocui insula cu imaginara ambianță a unei alte planete este în spiritul textului, chiar dacă nu și în litera lui. O astfel de montare ar reda piesei o dimensiune pierdută prin trecerea timpului.

— De altfel, un raționament de tipul acestuia nu caracterizează neapărat un regizor tînăr.

— Evident că nu. Am mai spus : în ce mă privește, nu cred în departajările de vîrstă. Textele clasice — de astă dată în sensul valorii — se caracterizează printr-o maximă distilare a replicilor, încît ele pot fi emanația unor situații diferite. Este, să zicem, cazul lui Caragiale. Textul unei piese de Caragiale poate fi pus în scenă în chei foarte diferite — repet, respectînd **textul** — tocmai pentru că, prin esențializare, prin distilare, permite mai multe lecturi.

— Critica literară poate aduce și ea argumente în acest sens.

— Exact. Așa încît nu văd de ce să ne șocheze ieșirea din tiparele montărilor tradiționale. De altfel, Caragiale va rămîne încă pentru multă vreme o piatră de încercare în meseria de regizor.

— Ați montat deja trei spectacole cu piese ale lui Dumitru Radu Popescu. E vorba de afinități ?

— Cred că da. De altfel **Paznicul de la depozitul de nisip** (la Craiova) și, mai demult, **Rugăminte pentru un disc-jockey** (la Tg.-Mureș) și **Balconul** (la Reșița) sînt trei din cele opt spectacole pe care le iau cu mine mai departe.

— Întrebarea tradițională : ce planuri de viitor aveți ?

— Dramaturgie contemporană românească. Aș face cu plăcere și un Brecht. Și mai visez la un experiment de dramaturgie colectivă.

— Adică ?

— Citez exegeți medievali : există doar cîteva situații dramatice. Și adaug : în funcție de context, ele sînt capabile să-și genereze spontan textul. Deci, improvizație (a actorilor) în cadrul unor situații dramatice propuse de regizor. Un asemenea spectacol ar releva în mai mare măsură personalitatea unui colectiv. Și pentru că mă simt foarte legat de trupa teatrului din Craiova, mă tot gîndesc la o asemenea încercare.

— Pentru că tot a venit vorba de experimente : filmul n-ar fi o experiență ?

— Ba da. M-ar ispiti, firește. Pentru mine, imaginea în teatru este foarte importantă. Cele două arte se influențează reciproc de cînd au început să coexiste. De altfel, nu întîmplător cîteva din filmele noastre de palmares sînt semnate de regizori de teatru, după cum și limbajul teatral s-a modificat simțitor odată cu apariția cinematografului. Nu am însă în acest sens planuri concrete și cu atît mai puțin imediate.

— Aveți vreo obsesie în materie de teatru ?

— Obsesia mea este că sar peste un anume prag semantic. Să sar... în profunzime, ca să zic așa. De aici decurg alte și alte frămîntări. Teatrul e un instrument de mare răspundere atîta timp cît el poate deveni perfect și un laborator de experimentare a unor soluții sociale **in vitro.** Un spectator cinstit vine la teatru să-și verifice atitudinea în raport de situațiile dezvoltate pe scenă. De aceea, tot ce se întîmplă pe scenă este teribil de important și de angajant.

— Puteți numi un gînd cu valoare de crez, de principiu pentru ceea ce faceți ?

— Arta e datoare să cultive frămîntările creatoare. Acele frămîntări de care vorbeam la început : dinamică, autoevaluatoare. Există pentru asta însă o vorbă mult mai simplă și mai plină de miez decît exprimarea mea puțin prețioasă : măsoară de șapte ori și taie o singură dată.

Desene pe asfalt

Frații

...Ei sînt îndeobște trei în basmul românesc (firesc, unul mai mare, un mijlociu și un mezin) și împăratul îi iubește cu dreptate pe toți dar (vom vedea) cu o anume putere el crede mai mult într-unul din ei...

Și împăratul e mai ales bătrîn. Împărații acestor basme sînt înfățișați mișcîndu-se în strălucire, dar și primejduiți de vîrstă. Cînd nu sînt dăruiți cu copii (și, printr-o minune) ajung tați, ei cunosc bucuriile părintești la ani, aproape o sută, și înțelegem că bărbăția lor n-are știință de curgerea anilor. Prolifici ca arborii ce de departe par scorburoși și uscați, dar din coasta lor dă în fiecare primăvară nou lăstăriș, împărății intră în bătrînețe ca-ntr-o grădină ninsă voios. Cu barba albă, mișcată de goana calului, ei nu mai sînt chiar feți-frumoșii de altădată, dar încă țin, cu mînă teafără, spada, încă își gospodăresc și-și apără avutul, încă pun preț pe bucuriile pămîntești.

Astfel ni-i imaginăm pe Bătrînii Începuturilor, de la care ne-au rămas puține semne de trecere, dar pe mosia cărora STĂM cu netulburare de mai bine de două milenii. Așa va fi arătat viteazul Burebista, răpus în amiaza somptucasei sale vieți, dar continuat de fii vrednici. Așa va fi fost acel Scorilo din care s-a ridicat eroul antichității, Decebal.

Așa au fost mai cu seamă nestiuții, cu nume neaflate de truda arheologilor, dar a căror trecere prin lume o știm și am spune că o simțim.

Bătrînii... Dar în vremurile întîlnite privighi la hotare și ale îngîndurărilor și ale falei, bărbății îmbătrînească mai ușor și mai repede decît noi. Mai lesne ca noi se lăsau împovărați de alb.

Parcă din tinerețe ar fi ajuns brusc în bătrînețe după trecerea (ca printr-un han) în bărbăție. Fiindcă multele griji le încercănau diminețile. Cînd se arătau în preajmă scînteieri de arme dușmane, bătrînii îl trimiteau mai întîi pe fiul cel mai săltat în ani să oprească urgiile. Și fiul, plecat cu toată semeția în fruntea obștii, nu cunoștea gustul izbînzii. Se întorcea rușinat la vatra maică-sii, să se ascundă, în vreme ce un glas tunător îi poruncea mijlociului să îmbrace pieptarul de zale. La început spornic în vicleșugurile războiului și acesta era îngenuncheat stîrnind mînia tatălui. I se înfățișa atunci cel mai mic dintre frați (mezin în unele basme, prislea în altele) cu mare rugă : „Lasă-mă să-mi încerc și eu norocul !" Începînd prin a se mira, alungîndu-l ca pe un încă necopt ostean, prin cotloanele în care domnitele torceau lînă, bătrînul accepta, cu oarecare neîncredere, să-l lase să spele rușinea fraților lui.

Și... minune.

Rotind buzduganul ca pe o ciobănească bîtă, prislea îi răpunea pe năvălitori aducînd la curțile tătîne-său, dacă nu limbi de balaur înșirate pe ață, măcar steagurile soioase ale răilor și tîcăloșilor.

De ce e prislea mereu învingător ? De ce izbîndește osul lui fraged acolo unde mai vîrstnicii lui frați apleacă grumazul ? Fiindcă el e mereu simbolul viitorului cu vîlvoare de cîntec ridicat din imaginile prezentului. E semn de firească și fericită continuitate. E verigă logică a unui lanț de aur ce unește străvechimea cu vremurile de dincolo de vreme. E speranța, limpede : contur adolescentin, statură inflexibilă. E dorul de libertate și pace și dragoste.

...Nunți, trei, se citioresc la curtile împărătești. Curge vinul, se aud cobze, sînt înfoiate burdufurile cimpoaielor, de teviile de nai se lipesc guri spuitoare de cîntece. După ce l-a dojenit îndestul, bătrînul închină o cupă pentru fiul cel mai mare urîndu-i casă de piatră. Închină apoi cu mijlociul. Apoi cu mezinul. Se preface mirat că un copilandru cu tulele abia mijite intră în grozava mașinărie a însoțirii cu o femeie blîndă pînă la punerea pirostriilor și gureșă după aceea. Nu-l pună, ba îi mai cară în spinare (așa, ca într-o hîrjoană) cîțiva pumni sănătoși...

Apoi îl arată un scaun de lemn, cu spătar, și-i porunceste, crunt, să se suie în el.

Își scoate coroana din cap ca pe-o căciulă și i-o pune pe cap. Ia mîna mezinului și o sărută. E mîna în care lasă țara. Tîrziu, se trage către scorbul bătrînilor, la ceasul cînd i se scot pecețile vinului zidit în poloboc de pe cînd cu tatii erau copii...

GHEORGHE TOMOZEI

Campionii marilor producții agricole se destăinuie

Nici un război nu se cîștigă cu un singur soldat, oricît de viteaz ar fi el, asta se știe prea bine, iar dacă munca pămîntului pare uneori a fi, pentru că e o muncă grea, asemeni unei lupte, atunci nu încape nici o îndoială că în preajma deschizătorilor de drum, a celor mai curajoși, mai buni, trebuie să se alinieze și alții, de fapt toți cei care sînt chemați ca prin strădania lor să învingă. În ținutul de la miazăzi de București la ieșirea din marele oraș pe drumul spre Giurgiu, de mai multă vreme I.A.S.-ul „30 Decembrie" și-a consolidat o faimă durabilă ca unitate de frunte a agriculturii noastre iar aceasta înseamnă că, de fapt, cultul performanței în spiritul căruia s-a lucrat și se lucrează aici a dat acestei întreprinderi agricole puterea de convingere a unui exemplu demn de urmat într-un spațiu mult mai larg decît cercul satelor din jur. Vor fi muncit oamenii de pe-aici întotdeauna cu nădejde pămîntul lor, bun-rău cum a fost, dar răsplata acestei munci grele și cinstite s-a conturat cu limpezime într-adevăr numai de la un timp încoace, cînd mijloacele perfecționate ale unei agriculturi moderne au izbutit să dea un înțeles deplin și statornic mai vechiului gînd că anii agricoli și faima și bogăția mai sînt așa cum și le fac și oamenii, nu doar norocul unei ploi căzute la timp. O reîntemeiere, ca să spunem așa, a satelor din această margine a Bucureștilor în cultul unei munci de performanță este de înțeles însă că nu s-ar fi putut produce la aceeași oră exactă în chiar toate aceste sate și din această perspectivă apare cît se poate de firească detașarea unor nume și înscrierea lor printre fruntași. Între acestia, o adevărată întreprindere etalon fiind I.A.S.-ul „30 Decembrie", unitate distinsă în ultimii trei ani cu Ordinul Muncii clasa I și ale cărei rezultate din urmă, adică de anul trecut, îndreptățesc speranța tuturor celor ce lucrează aici că întreprinderea lor ar putea aspira la obținerea înaltului titlu de Erou al Muncii Socialiste. În orice caz, n-ar trebui să pierdem din vedere că din mecanismul obținerii acestor rezultate nu s-a făcut și nici nu se face un secret. Dimpotrivă. Și din cîte înțelegem din cele ce ne spune directorul întreprinderii, Alexandru Ienciu, Erou al Muncii Socialiste, așa-zisele secrete ale acestor rezultate, secrete despre care s-ar crede că sînt atît de profunde încît ar putea stîrni uimirea deopotrivă a specialiștilor și-a nespecialiștilor, se arată a fi în realitate, pur și simplu, munca bine gîndită și munca bine făcută. Atîta tot, dar nu e deloc puțin și nu e simplu pe cît ar putea să pară. Căci respectarea tehnologiilor, de exemplu, care reprezintă unul dintre așazisele secrete, nu înseamnă nicidecum a lucra doar după amintirile, cîte au mai rămas treze, ale unui cursa de agronomie și nici a întinde mîna pentru a desprinde din raftul unei biblioteci vreun tom savant, a-l foileta la repezeală și a transmite ordinele, bunăoară, prin stațiile de radio care odată cu modernizarea agriculturii au pătruns în multe unități agricole și asigură legătura cu fermele. Neapărat că o agricultură modernă se face prin aplicarea sistematică în producție a rezultatelor obținute de cercetarea științifică, prin documentare continuă, prin efortul de a aduce la un nivel optim toți factorii — și numărul lor e mare — de pe urma cărora vine mulțumirea firească la vremea culesului. Însă e la îndemîna oricui să înțeleagă că mulțumirea aceasta are să vină cu siguranță, la vremea culesului, atunci cînd specialiștii vor fi simțit pămîntul aproape și tot la fel, aproape de inima lor, îi vor fi simțit și pe toți cei ce-și petrec viața cu munca grea a pămîntului. Doar astfel se poate descoperi, în cele din urmă, că bucuriile oamenilor nu sînt deloc întîmplătoare. Ceea ce se întîmplă și la I.A.S.-ul „30 Decembrie", unde bucuria oamenilor de-a ști că în fiecare an au consolidat prestigiul unității lor se explică prin chiar zilele lor de muncă și prin grija lor statornică de-a păstra și de-a spori o avutie ce se arată de pe acum impresionantă. Și directorul comercial Mihai Dumitru, și inginerii Mihai Huniadi și Silviu Țîru care răspund de munca a mai bine de o sută de mecanizatori, și inginera Valeria Vasile care răspunde de bunul mers al incubatoarelor unde se scot 5 milioane de pui pe an, și inginerul Florin Șaghi în a cărui grijă stă funcționarea ireproșabilă și, ori de cîte ori este nevoie, repararea urgentă a instalațiilor și utilajelor F.N.C.-ului unde se produc 17 rețete de nutreturi combinate pentru îngrășătoriile de vite și păsări ale întreprinderii, și Gheorghe Florea, șeful sectorului de industrie mică în cadrul căruia aduce întreprinderii, împreună cu vreo cîteva zeci de muncitori, beneficii de aproape 2 milioane de lei pe an, toți acestia sînt numai cîtiva dintre oamenii destoinici și devotați trup și suflet gîndului de-a spori permanent bogăția și bunul renume al întreprinderii. La drept vorbind, cum ne spune la rîndul ei inginera Eugenia Murariu, plini de sîrguință și inimoși sînt toți cei ce alcătuiesc personalul permanent al întreprinderii, 1 900 de oameni. Căci altfel nu se poate trăi, la I.A.S. „30 Decembrie", decît muncind cu credință și din toate puterile. Într-un spirit de ordine și disciplină ce impune muncii fiecăruia o calitate desăvîrșită, absolut necesară funcționării în bune condiții a acestui mare complex agrico care este întreprinderea. Ca semn al unei munci de înaltă calificare, de inițiativă și de răspundere, în cadrul I.A.S. „30 Decembrie" s-a dezvoltat în ultimii ani o adevărată școală de mecanizatori, de tehnicieni, de specialiști în diferite domenii, școală ce a dat și dă mereu oameni de nădejde pentru întreaga agricultură a țării. Cu cîțiva ani în urmă, de pildă, în cadrul întreprinderii a luat ființă o stație de mașini agricole, dotată cu tractoare puternice, cu mașini de mare randament, cu instalații moderne de irigat, stație ce a devenit în scurt timp un adevărat centru de pregătire a mecanizatorilor, de perfecționare a lor, de experimentare a noilor mașini și tehnologii. Și nu e de mirare că în cadrul acestei stații, în cadrul acestei școli, s-au format mulți dintre cei ce lucrează astăzi în unitățile agricole din județul Ilfov, din alte județe ale țării, ba chiar și în alte țări. Și nu e de mirare că în cadrul acestei stații, în cadrul acestei școli, s-au format mulți dintre cei ce lucrează astăzi în unitățile agricole din județul Ilfov, din alte județe ale țării, ba chiar și în alte țări. Și nu e de mirare că în cadrul acestei stații, în cadrul acestei școli, s-au format mulți dintre cei ce lucrează astăzi în unitățile agricole din județul Ilfov, din alte județe ale țării, ba chiar și în alte țări.

I.A.S. „30 Decembrie":

Bucuriile oamenilor nu sînt întîmplătoare acolo unde munca este fertilă, ea însăși, ca pămîntul bun

anume chibzuințe și al unei autentice gîndiri economice apare însăși structura acestei întreprinderi, o structură specifică de întreprindere agricolă aflată în zona preorășenească. Și trebuie să adăugăm că structura aceasta a fost gîndită și realizată în mod exemplar. Pe lîngă ferma de legume de cîmp, întreprinderea mai produce legume pe 15 hectare în solarii și, tocmai pentru a veni în întîmpinarea cerințelor marelui oraș din apropiere, în alte trei ferme de sere ce se întind pe o suprafață de 19 hectare. Sectorul zootehnic cuprinde o îngrășătorie de porci și una de tăurași, o fermă de 1 500 de vaci de lapte, o fermă de 4 000 de oi, încă o îngrășătorie de cîteva mii de berbecuți. Pe lîngă acestea, întreprinderea mai are o fermă de 120 000 de găini, a cărei producție este de 18 milioane de ouă pe an, și încă o fermă prin care-și asigură ouăle pentru incubatoarele proprii și cele cîteva milioane de pui de carne pe care-i crește într-un an. Pe-aproape se află, bineînțeles, și un abator de păsări. Acesta face parte dintr-un sector de industrie alimentară ce mai cuprinde unități de preparare a unor produse din lapte și carne, iar legumele și fructele reprezintă și ele o parte însemnată din materia primă prelucrată de acest sector de pe urma cărora, se înțelege, întreprinderea obține însemnate beneficii. În vederea sporirii acestor beneficii a fost înființat și un puternic sector de industrie mică, în cadrul căruia inițiativa oamenilor nu s-a oprit doar la împletirea unor obiecte de artizanat din nuiele de răchită ci a trecut, cu îndrăzneală, la valorificarea pe cont propriu și a altor resurse de materiale de care dispune întreprinderea. Construirea unei stații de argăsit și vopsit piei a creat, bineînțeles, posibilitatea de a se produce aici confecții din piele și blănuri, cojoace și căciuli de oaie, de nutrie sau de iepure, întreprinderea avînd de cîtiva ani și o fermă în care crește pe an nu mai puțin de 30 000 de iepuri. Toate acestea ne ajută să înțelegem că structura întreprinderii este într-adevăr complexă și că ea se alcătuiește din veritabile linii tehnologice pe parcursul cărora, ar mai fi de adăugat, cheltuiala cu care se obține fiecare produs se află permanent în atenție, o dovadă în acest sens fiind și încercarea de reducere a consumurilor de energie electrică prin construirea de baterii solare, a unei instalații eoliene sau a unei stații de biogaz. Numărul acestora urmînd să crească, aflăm, într-un viitor apropiat.

La Mogoșești, la ferma pomicolă a întreprinderii, observăm că aceeași străduință de a valorifica toate posibilitățile locale a dus la diversificarea activității celor 30 de oameni care lucrează aici și la alcătuirea unui caracter mai complex muncii în acest loc unde datoria oamenilor nu este doar îngrijirea celor 310 hectare de cireși, vișini, caiși, piersici și pruni. Șeful fermei, inginerul Ion Șutic, are 54 de ani. În vremea războiului, pe cînd era un copilandru, a trebuit să-și părăsească împreună cu părinții casa aflată într-un sat ce se nimerise a fi chiar pe linia frontului și atunci, își aminteste, s-a rupt în urma lui un pod. Iar cînd se rupe un pod în urma ta, nu-ți mai rămîne să privești decît înainte. Prin 1954 Ion Șutic a venit să lucreze la această fermă a întreprinderii. După aceea a ajuns inginer agronom și de mai multi ani i s-a încredințat conducerea fermei. Și el conduce această fermă întocmai ca un țăran care are atîtea de făcut că nu-i ajunge timpul niciodată. De aceea s-a și mutat la fermă, peste pragul casei lui din București călcînd rar, ca un oaspete, simțindu-se liber și cu mîinile dezlegate ca să poată munci cît mai mult la Mogoșești căci n-a avut familie grea, zice el, n-a avut și nu are decît un copil, o fată, care a crescut mare și-a ajuns juristă pe la Călărași, măritîndu-se tot cu un turist. Încît, el a putut să se ocupe în liniște de livada lui intensivă, dînd în fiecare an cam 30 la sută din producția de fructe a unității pentru export, 20 la sută pentru prelucrare industrială și 50 la sută pentru aprovizionarea piețelor Capitalei. Dar asta n-a fost și nu este totul. Pe aproximativ 40 la sută din întinderea livezii cultivă legume și reușește să dea în fiecare an cam 2 000 de tone de ceapă, tomate, castraveți, dovlecei, pepeni. Cu același gînd de folosire intensivă a pămîntului seamănă furaje printre pomi, sfeclă și dovlecei furajeri sau coseste iarba ca să facă fîn pentru ceea ce el numește a fi o microfermă zootehnică. Cu vremea a ajuns să crească 500 de nutrii și nu mai puțin de 700 de porci, plus 60 de viței și junici de la cele 25 de vaci, metis de Bălțată românească și Holstein, de la care s-a obținut anul trecut, în medie, 6 500 de litri de lapte. În urmă cu 12 ani, cînd în această fermă pomicolă ei a adus 50 de porci, s-a găsit în situația de-a le da singur mîncare. În prima zi, Cellalți păreau a spune: grija noastră e să dăm fructe, ce trebuie să ne complicăm? Primul care s-a oferit să-l ajute a fost un mecanic, Mihai Ene. Apoi, mai mult de rușinea de-a nu-l lăsa pe șeful de fermă să muncească singur, au început să pună mîna și alții și așa se face că treptat, s-a schimbat aici, de fapt, o mentalitate. Oamenii au dobîndit un înțeles mai cuprinzător al muncii, asta e sigur, zice inginerul Ion Șutic, și tot ei adaugă că nici nu se putea întîmpla altfel din moment ce oamenii au văzut că și cîștigurile lor sînt în funcție directă de sporirea veniturilor fermei. Într-adevăr, nu putea să se întîmple altfel. Și în felul acesta ne explicăm și de ce bucuriile acestor oameni nu sînt deloc întîmplătoare. Pentru că munca oamenilor de la această fermă, ca munca tuturor celor din această întreprindere, este fertilă, ea însăși, ca pămîntul bun.

DUMITRU ELIADE

Șimleu Silvaniei, un nume în rotunjire

Programul de lucru al președintelui țării în ținuturile românești din miazănoapte a cuprins, în aceste zile scăldate de revărsarea pe umerii clorofilei a albului de salcîm înflorit, și orașul Șimleu Silvaniei.

Dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor județelor țării — iată o expresie înscrisă în programul anilor de muncă de după actul reorganizării administrativ-teritoriale a țării. În țesătura lor simplă și clară, cuvintele respective conturează o deviză, un obiectiv de prim rang, un mobil al preocupărilor caligrafiate în desfășurarea de forțe cheltuite de decenilie care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, aspirație și metodă de atingere a scopului general — progresul patriei în întregul său. Vorbim despre aceasta tot timpul. Înregistrăm fenomenul, în evoluția lui și parcă ne scapă, totuși, proprietățile reale ale cuvîntului, ni se refuză, în absența unui efort special, cuprinderea adevărată a sensurilor, a adîncimii, a limpezimii ce le adăpostește.

S-a reamintit, cu prilejul venirii în Sălaj a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un adevăr binecunoscut și anume că acesta este un județ care de la reorganizarea teritorial-administrativă a cunoscut o dezvoltare foarte puternică.

Dar prieceperea cuvintelor, trăirea lor comportă efortul preumblării în straturile de adîncime, acolo unde și-au stabilit și fortificat lăcaș faptele acoperitoare, ferite de oxidări intimidatoare, de acțiunea agenților corozivi, neputincioși. În intervalul care ne desparte de Congresul al IX-lea al partidului, s-au construit în Sălaj 245 de obiective și capacități industriale și agrozootehnice, ajungîndu-se, astfel, în 20 de ani deci, ca 24 de zile să se dovedească suficiente pentru a face tot atît cît se realiza în întregul an 1968. O dată, cea mai expresivă, e drept, din multele care pot fi scoase în bătaia soarelui, pentru a desface în apele-i componente strălucirile cuvintului.

A început vizita în Sălaj a conducătorului partidului și statului, printr-o poartă numită Șimleu Silvaniei. Un ochi spre lume, deschis de sub genele umbroase ale Măgurei, pîntenul pus să ocrotească oamenii și blîndețea și căutarea lor spre mai bine. Un de tot tînăr primar, Gheorghe Dumitraș, a fost cel care a spus prin vorbele lui ceea ce ar fi spus laolaltă, cu cuvintele lor, mîile de localnici veniți să întîmpine pe omul aflat pe treapta cea mai de sus a răsplinderii în această țară și care găsea cu cale să vină aici la ei acasă pentru a le fi aproape, a vedea cum lucrează și cum le merge și a-i îmbărbăta în munca lor de acum încolo, povățuindu-i ce și cum, să facă pentru a le fi mai bine, lor și nouă tuturor.

Șimleu Silvaniei — o porțiune din fagurele numit Sălaj, la rîndu-i fragment din întregul numit România. O parte care prin zvicnetul, prin respirația sănătoasă asigură mersul normal, stenic, optimist al întregului. Un oraș îmbrățișat de cîmpuri, de vii și livezi, de păduri, pus să preia din grijile industriei pentru a se bucura de foloasele ei.

Platforma o descoperi la capătul de dincolo, în direcția de mișcare spre Satu Mare. Gard în gard, trei fabrici și-au găsit locul într-o liziera, voind parcă să nu deranjeze, cu porțile larg deschise către iarba mirosind, la ora dimineții, a rouă. Întreprinderea de materiale izolatoare, filatura de fire pieptănate și fabrica de mobilă, au ieșit de sub tipar, cum am zice noi cei deprinși cu acest mod de apariție a noutăților, în anii din urmă. Nouă miliarde lei au fost cheltuite în virtutea acelui principiu de care vorbim adesea — al chemării la viață egală a tuturor județelor țării, redimensionarea, în consens cu ritmurile dorite pentru progresul multilateral al țării, a metabolismului tuturor așezărilor românești. Așa stau lucrurile și aici. Lîngă merele de Șimleu, lîngă strugurii de Șimleu și șampania „Silvana", iată de cîtva timp produse industriale făcute să răspundă, pe cît posibil, cerințelor beneficiarilor din imediata apropiere evitînd dansul kilometrilor al vagoanelor, al așteptărilor.

Așezarea în sine a ieșit din starea de veghe, frecîndu-se mai întîi la ochi, pricepînd ce are de făcut și, suflecîndu-și mînecile, s-a aplecat asupra treburilor. Și-a construit fabrici, își construiește case, își regîndește pulsul. S-au zidit la Șimleu peste 1 200 apartamente, așezăminte de educație și ocrotirea sănătății. Sînt sub mistrie alte și alte locuințe, noi clădiri pentru folosul și binele public. Vorbim despre ele la viitor, așa cum s-a vorbit cu nu mult timp în urmă despre ceea ce vedem astăzi, cu încrederea și în așteptarea zilelor cînd vor deveni la rîndu-le existențe palpabile, măsurabile.

În adierea acestor zile-fruct, zilemiez, Șimleu Silvaniei — un nume în rotunjire.

NEAGU UDROIU

„Argumentul nostru sufletesc sînt copiii"

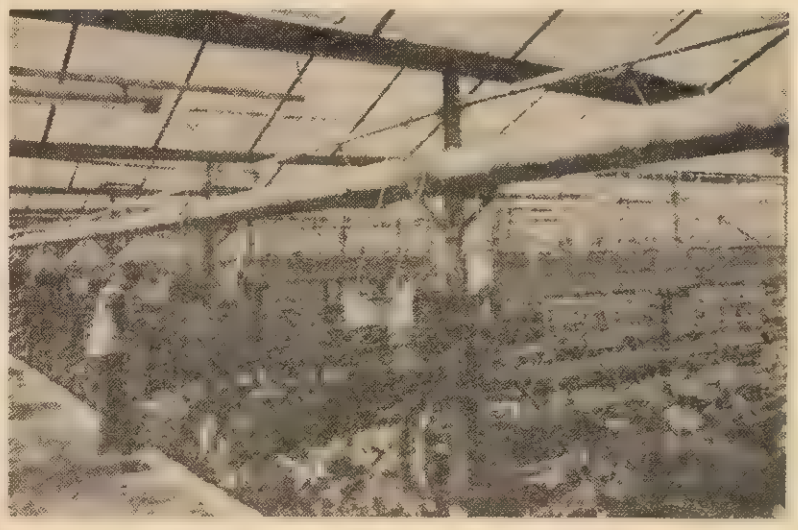

„Argumentul nostru climatic este lipsa anotimpurilor"

„Argumentul nostru principal este sapa"

„Argumentul nostru obiectiv este știința"

C.A.P. Scornicești:

Cu cele mai moderne unelte ale științei, cu cea mai nobilă și statornică tradiție, hărnicia

În agricultură, întreaga muncă se comprimă pînă la urmă într-o cifră. Povestea anotimpurilor, a campaniilor, a fiecărei zi-lumină, a ploilor și a secetei, a arăturilor și-a recoltatului se desfășoară ciclic de-a lungul unui an de zile pentru a sfîrși implacabil într-un adevăr de maximă sinteză : cifra producțiilor realizate. De la această cifră, povestea se poate derula în sens invers.

C.A.P. Scornicești a obținut anul trecut cele mai mari producții agricole din întreaga sa existență. Pămîntul a dat oamenilor de aici mai mult grîu și porumb decît oricînd. Producțiile sînt record nu numai pentru întreaga istorie a agriculturii practicate pe aceste meleaguri, ci și pentru agricultura întregii țări, fiind al șaptelea an consecutiv cînd cooperatorii din Scornicești sînt în fruntea truditorilor pămîntului. De pe întreaga suprafață arabilă (2 600 ha), C.A.P. Scornicești a obținut, în medie, la un hectar, 22 500 kg porumb știuleți, peste 7 800 kg grîu, peste 6 600 kg orz, peste 3 400 kg floarea-soarelui. Am plecat în căutarea explicațiilor acestor producții-record, trecînd în revistă, cum se va vedea mai jos, fiecare din elementele ce pot concura la atingerea unor asemenea performanțe ale muncii în agricultură. Pe „traseul" lor, am putut identifica însă ceea ce poate fi o explicație globală a acestor rezultate și care constă în faptul că, la Scornicești, se înregistrează înainte de toate, un veritabil record de idei pentru fiecare hectar de pămînt, chiar pentru fiecare palmă de pămînt din raza C.A.P.-ului. Se poate spune astfel că producțiile-record își trag seva din astfel de idei, care „însămîntate" la timp și „întreținute" în timp, rodesc acele impresionante cifre — sinteză elocventă a unor continui eforturi de gîndire și muncă într-o gospodărirea pămîntului.

★

Pămîntul. Cînd auzi de asemenea producții, primul gînd te duce la pămînt, la oarece calități naturale de excepție ale acestuia. Or, pămîntul C.A.P. Scornicești este cotat în zona IV de fertilitate, din cauza structurii sale puțin propice unei agriculturi de înalt nivel. În aceste condiții, a apărut prima idee, care se cheamă scarificarea sau subsolarea pămîntului. Cu alte cuvinte, a fost vorba de o întoarcere pe dos a întregii suprafețe arabile, stratul argilos de deasupra fiind îngropat la 60—80 cm, de acolo fiind scos la lumină pămînt mult mai bun și care, în plus, putea să-și mențină umiditatea datorită peliculei de argilă îngropate. Acest nou strat vegetal a fost analizat parcelă cu parcelă, fiecăreia dîndu-i-se amendamentele cuvenite. Pe lîngă fertilizările curente, la pregătirea terenului și la prașila mecanică, în curs de desfășurare în aceste zile, se mai face o fertilizare generală cu îngrășăminte organice, astfel încît la fiecare patru ani întreaga suprafață este revigorată prin acest procedeu. **Irigațiile.** Pandant necesar în această zonă secetoasă, irigațiile au fost concepute la C.A.P. Scornicești într-un sistem local, prin amenajarea a patru lacuri pe vîlcelele rîurilor Plapcea, Șuica, Negrișoara și Piscani. Ideea s-a dovedit benefică din mai multe puncte de vedere : s-a creat un disponibil de apă suficient pentru irigarea a 300 ha, s-a eliminat pericolul inundațiilor, s-a redat agriculturii un important teren agricol (acele vîlcele care erau supuse capriciilor ploilor). În plus, aceste lacuri, folosite inițial doar pentru adăparea animalelor, au putut fi amenajate pînă la rangul unor zone de agrement și al unor creșcătorii de pește (în toamna trecută — 20 tone au fost livrate populației). Sugestiv pentru meticulozitatea cu care este privită și tratată fiecare palmă de pămînt este faptul că, de exemplu, prin amenajarea simplă a unui amărît de pîriu s-au putut iriga 5 ha de pășune de pe care s-au putut obține astfel încă două coase. Din astfel de „picături" de interes și de gospodărire se compune, pînă la urmă, întreaga bogăție a cooperatorilor din Scornicești. **Lucrările.** Cum spunea, primarul comunei, „argumentul cel mai mare al acestor producții este sapa". Adică munca făcută la timp și fără preget, într-o organizare ca la carte, după criteriile indicate de stadiul fiecărei culturi în parte. În 16 mai, peste 500 de cooperatori se aflau pe cîmp, la sapă la porumb și floarea-soarelui, în urma prașilei mecanice și fertilizării făcute cu cultivatorul. Nimic nu este lăsat la întîmplare. Fiecare parcelă este privită și „ascultată" permanent, astfel încît totdeauna i se face ceea ce este necesar. Un sistem judicios de asolamente și rotație a culturilor („dacă trei ani la rînd pui grîu pe același teren n-ai făcut nimic") face ca terenul să fie întotdeauna la un nivel optim de forță germinativă pentru culturile respective. **Oamenii.** Se înțelege că „marele secret" al acestor producții record constă pînă la urmă în adevărul simplu al muncii oamenilor. Toți locuitorii comunei sînt muncitori agricoli, indiferent că au sau nu cărți de muncă la prestigioasele unități industriale din Scornicești. Un real proces de omogenizare socială face ca, de pildă, cel care dă cu sapa să cîștige la fel ca cel de la fabrica de conserve, ca muncitorul din uzină să-și lucreze lotul la fel ca membrul cooperator, ca țăranii cooperatori să poată primi concedii de odihnă, de boală și pensii asemenea muncitorilor din fabrică ș.a.m.d. Pămîntul este înțeles aici drept ceea ce el și este — principala avuție națională, și de aceea nici un efort nu este prea mare și nici o organizare prea dificilă pentru a face ca toți locuitorii să participe la munca pămîntului cu maximă dăruire și abnegație. Liceul agroindustrial din comună a devenit principala sursă și principalul cadru de formare a cadrelor necesare nu numai modernelor unități industriale ci și marilor producții agricole ale C.A.P., elevii participînd la munca cîmpului ca veritabili muncitori agricoli, pentru ca, după absolvire, majoritatea lor să intre efectiv în circuitul sectoarelor productive ale cooperativei, de la tunsul oilor la liniile tehnologice ale unităților de industrie alimentară.

„Croit" cu ani în urmă pe astfel de coordonate sănătoase de muncă și organizare, C.A.P. Scornicești își continuă evoluția nu numai pe scara ascendentă a producțiilor record, ci și pe linia unor continui înnoiri și diversificări, astfel încît să poată fi valorificate la maximum toate resursele latente și disponibile ale unei activități agricole de asemenea amploare. De pildă, pentru a se valorifica vrejurile de mazăre, de fasole (care se cultivă pe suprafețe mari aici) ca și pantele acoperite cu pășuni și celelalte terenuri neproductive de pe vîlcele, în toamna trecută s-a înființat, în premieră, un sector de ovine care numără deocamdată 650 de oi dintr-o rasă mare producătoare de lînă. În jurul acestor oi s-a pus pe picioare un modern sector zootehnic, care cuprinde saivan, fînar, magazie, maternitate — inclusiv o cochetă casă a ciobanului, cu cinci camere.

O altă idee în premieră în acest an o constituie cultivarea, pe 50 ha de pe care s-a recoltat rapiță, a porumbului intercalat cu : fasole, dovleci, varză și țelină. Se speră (și sînt semne bune în această privință) ca experimentul să dea roade, la propriu și la figurat. Pe alte 20 ha se desfășoară cercetări agricole proprii, menite să clarifice probleme legate de condițiile de vegetație, soiurile adecvate terenului, densitățile optime ale culturilor etc., astfel încît C.A.P.-ul să poată beneficia de cele mai corecte soluții pentru fiecare suprafață și cultură în parte.

În alt loc, lîngă abator, într-un sistem gospodăresc foarte simplu, a prins viață o creșcătorie de porci (2 000 capete), care funcționează de la 1 aprilie la 1 decembrie. Primăvara sînt aduși aici purcei dintre „rebuturile" marilor complexe, care, fără nici un fel de metaforă, abia se țin pe picioare. Îngrijiți cum se cuvine, hrăniți cu furaje naturale și cu preparate din subprodusele pe care abatorul altfel le arunca, jigăritele animale se trezesc la viață și devin în scurt timp sursă a unor importante venituri pentru C.A.P.

Cartea de vizită a acestei puternice unități agricole nu se rezumă la producțiile sale record. Sub firma C.A.P. funcționează : o fabrică de conserve (din carne, legume și fructe — 1 000 tone pe an) ; un atelier de băuturi răcoritoare și pufuleți ; un abator — pentru tăieri, dar și cu o secție de preparate din carne ; o „fabricuță" de făină proteică (120 t pe an, din valorificarea subproduselor de la abator) ; o secție de artizanat, o alta pentru confecționat mături din sorg, o alta de producere a cheagului ; patru ferme de găini ouătoare (180 000 capete, 47 milioane ouă pe an) o fermă cu pui pentru carne (2,5 milioane pe an), două ferme de culturi forțate (16 ha sere) etc. Însăși structura acestor activități vorbește de la sine despre ingeniozitatea cooperatorilor din Scornicești, așa cum varza cultivată pe sub pomi, chiar în pragul sediului C.A.P., sau cernutul gunoiului din halele de pui, de pe urma căruia se mai obține ceva hrană pentru porci, vorbesc despre simțul lor gospodăresc, despre atenția, răbdarea și pasiunea cu care muncesc pentru a scoate bani din piatră seacă, pentru a valorifica la maximum de eficiență fiecare posibilitate ivită în „cîmpul" preocupărilor lor agricole.

În 1950, C.A.P. Scornicești producea 580 kg grîu și 946 kg porumb la hectar ; în 1965, producțiile erau de 1 782 kg și, respectiv, 3 706 kg. În 1985, am văzut mai sus care au fost aceste rezultate. O sinteză a lor este exprimată și de faptul că, la ora actuală, C.A.P. Scornicești primește trimestrial 5 milioane lei dobînzi la sumele pe care le are în bancă ! Încercările de „fișe" schițate mai sus pot constitui o explicație a acestei deosebite eficiențe pe care o are munca la C.A.P. Scornicești.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Un om luptă cu durerea

La Spitalul Clinic Municipal Bucureşti funcţionează o unitate medicală cu un profil aparte. Centrul de terapia durerii. Organizat în cadrul secţiei de Anestezie Terapie Intensivă, el e singurul de acest gen din ţară şi era la data inaugurării lui, în iulie 1981, printre puţinele din această parte a Europei. Dealtfel, însăşi povestea durerii privită ca boală, ca entitate separată, e mai nouă, iniţiatorul ei, profesorul american (de la Seatle, statul Washington) John Bonica, întemeind cea dintîi clinică de specialitate în 1961, pentru a pune mai tîrziu bazele Societăţii Internaţionale pentru studiul Durerii (I.A.S.P.). Conform noii concepţii, durerea e socotită nu doar un simptom, avertizînd sau probînd despre o maladie sau alta, ci o boală în sine, persistenţa ei dincolo de 3—6 săptămîni, cît se poate vorbi despre durerea acută, creînd o patologie specifică care nu o dată rămîne instalată chiar şi după dispariţia (decelabilă) a factorilor care au provocat-o. Cu această durere cronică luptă, cu rezultate încurajatoare, medicul primar anestezist Lucian Sandu, cel care răspunde de centrul la care ne referim. Fiind ceea ce e, adică medic de A.T.I. (şef de secţie dr. Constantin Ionescu), Lucian Sandu a trecut de la profilaxia durerii, care e treaba lui de fiecare zi (prin acordarea de anestezii, prin păstrarea funcţiilor vitale ale bolnavului, prin susţinerea acestor funcţii cînd sînt afectate etc.), la combaterea acesteia într-un sens mai larg, intrînd cu cutezanţă, dar şi cu sfială, pe un teritoriu încă nestrăbătut şi plin de mistere, problema durerii continuînd să fie controversată pe plan mondial. De ce cu cutezanţă, e mai uşor de explicat : toate începuturile de drum obligă la curaj. De ce cu sfială ? Pentru că, deşi deţine o casuistică importantă (pe 1 129 de pacienţi, majoritatea trataţi ambulator), doctorul Sandu nu se aventurează în verdicte, acceptînd că „durerea e ca o pădure deasă din care n-am cercetat decît liziera". E, dacă vreţi, un alt mod de a exprima că o boală se aseamănă cu un iceberg care pluteşte. Putinul care se vede înseamnă durerea, grosul icebergului fiind, de la apă în jos, sistemul endocrin, cel nervos periferic, cel vegetativ şi, ultimul, sistemul nervos central. Asta e, ca să zic aşa, partea de teorie, cu implicaţiile ei despre care, simplificînd la maximum, Lucian Sandu spune că „nu există dureri, ci numai pacienţi cu dureri". Motiv pentru care, prezentă în majoritatea zdrobitoare a maladiilor, durerea e mereu alta, chiar şi în cadrul aceleiaşi boli, ea neputînd fi (deşi s-a tot încercat !) cuantificată, explicată matematic. Tocmai latura subiectivă predomină uneori, ceea ce şi împiedică, în pofida eforturilor depuse de I.A.S.P., găsirea unui limbaj universal, cu toate că, pe plan mondial, se uzitează o strategie aproape comună, cu 5 „trepte" : schemele farmacologice, blocurile (infiltraţii, rahianestezii etc.), terapiile nemedicamentoase (acupunctură, neurostimulare etc.), neurolizele (chirurgicale sau chimice) şi terapiile ocupaţionale, cele care, aşezîndu-l pe bolnav într-o stare de confort psihic, îl fac să-şi „uite" durerea, pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă.

Cu excepţia neurolizelor, în care e tentat să includă şi Boicilul (pe care îl recomandă numai virstnicilor şi pentru porţiuni mici), doctorul Sandu foloseşte, în mod curent, toate celelalte metode, impunînd prin rigoarea şi acuratetea cu care lucrează. Calităţi care, între altele fie spus, i-au consolidat prestigiul profesional în S.C.M.B., unde o sumedenie de profesori de elită, Dan Gavriliu, Traian Rebedea, Constantin Stamatoiu, Alexandru Priscu, îl cer deseori colaborator, apreciindu-i experienţa şi competenţa dovedite în chip practic, concret, ca şi prin cele peste 150 de lucrări ştiinţifice, multe din ele tiparite în reviste reputate ca „New England Journal of Medicine", „Lancet", „Anesthésie, Analgésie, Réanimation", „Pain" (care e, din 1976, organul I.A.S.P.), „Minerva Anaestesiologiae" etc. Ca să nu mai zic, iarăşi în treacăt, că una dintre aceste lucrări, intitulată „Electrostimularea cu ace şi electrozi în lombosciatică", a stîrnit un deosebit interes la cel de-al IV-lea Congres mondial de terapia durerii ţinut, în 1984, la Seatle, jucînd (bănuiesc) un rol de seamă în alegerea medicului român ca membru al I.A.S.P., for în care medicina noastră a avut, pînă la el, reprezentanţi ilustri ca profesorii Kreindler şi Sager. Dintre toate metodele, folosite nu o dată în aliantă, doctorul Sandu pare să fie mai eficient (ca rezultate şi cercetare) în electrostimularea cu ace şi electrozi. Practicînd, cade şi dinsul de acord, un fel de acupunctură, dar în afara teoriei clasice, electrostimularea sa ignorînd punctele acupuncturale. Se exploatează, desigur efectele curentului electric, polul pozitiv e analgetic, polul negativ e dominant vasodilatator, numai că stimularea se adresează în mod obişnuit, zonei metamerilor afectaţi (supraiacent şi subiacent), traiectului durerii şi regiunilor de emergenţă nervoasă. Recunoaşte că, procedînd aşa, s-a abătut de la regulile clasice, afirmînd că numai experienţa (încă din anul V de facultate s-a preocupat de electronarcoză) l-a determinat să aleagă o cale ... alta. Are, repet, rezultate deosebite în boli reumatismale, vasculare (arterite), neoplasme, dureri postoperatorii, posttraumatice (a tratat schiori, rugbyşti, halterofili) etc., cele mai multe confirmate clinic, dar continuă, cu o modestie neiucată, să păstreze măsura. Zice : eu aşa fac şi poate că e bine. Fiecare însă poate merge pe drumul lui, căci harta durerii are încă destule „pete albe".

Mai e acest bărbat scund şi retras (a fost un chin pînă să-l urnesc la vorbă !) un neorgolios. A realizat cîteva invenţii, o „pompă cu role pentru perfuzie", care nu e altceva decît un cord artificial, un „automat de perfuzie continuă", adică un alt aparat de „mare responsabilitate, dar e mai degrabă gata să-ţi înşiruie numele coautorilor, Adam Vertes, Nicolae Mustăţea şi, la al doilea, Vasile Milcov decît să-ţi precizeze denumirile complete ale brevetelor sau anii în care au fost ele obţinute. Nici despre capitolul de terapia durerii, scris pentru „Metode şi tehnici de reanimare şi terapie intensivă", scos la I.M.F., nu-şi aduce aminte prea multe, obligîndu-mă să caut spre a afla că nu s-a publicat în 1982 sau 1983, cum credea, ci în 1984. Succesele pe care le-a înregistrat, unele chiar priorităţi apreciate ca atare, par să-l lase indiferent. Alţii le-ar fi catalogat şi s-ar mîndri cu ele. El nu, pe Lucian Sandu parcă-l stinjeneşc. Doar cînd ajunge cu discuţia la „Calmostim", neurostimulatorul portabil (produs de „Electronica") destinat tratării unei game variate de nevralgii acute şi cronice (sindroame cervicale, artrite reumatice etc.), la încheigarea căruia a contribuit, se înviorează brusc. Păcat, îl aud, că oamenii nu ştiu despre el cît ar trebui : e foarte util şi foarte ieftin.

Înainte de a fi altceva, doctorul Sandu e un muncitor şi un pătimaş, care rămîne devotat cauzei bolnavilor dintr-o secţie, cea de A.T.I., şi dintr-un centru, cel de terapia durerii, în care se consideră mereu în linia întîi, mobilizat la datorie. Conştiincios, temeinic şi tăcut. Zarva în jurul a ceea ce e şi a ceea ce face îi displace, ba chiar îl deranjează. Poate de-asta şi este un vorbitor stîngaci, rămînînd un adept al faptei.

Pentru Eminescu, ştiţi bine, amorul e un lung prilej pentru durere. În cazul doctorului Sandu, lucrurile stau exact invers : durerea e un lung prilej pentru o vigilenţă şi o abnegaţie cărora înţelege să le dăruiască toată capacitatea şi toate energiile. Veţi pricepe poate de ce, în prezenta acestui bărbat ce încearcă, în folosul nostru, al tuturora, să tălmăcească durerea şi s-o stăpînească, m-am simţit cuprins de emoţie. Adevăratele caractere emoţionează totdeauna.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Maeştri ai pediatriei

Încă în cadrul medicinei populare româneşti, grija pentru copii s-a bucurat la noi de o atenţie deosebită. De-a lungul veacurilor au fost imaginate un mare număr de mijloace de ingrijire şi vindecare, mai ales a sugarului şi a copilului mic. Unele dintre acestea premerg chiar, empiric desigur, medicina modernă. La prima vedere, pare spre pildă ciudată, chiar respingătoare, tradiţia îmbăierii copiilor în laptele infectat de pustulele de pe ugerele unor vaci, ceea ce le provoca peste cîteva zile o erupţie; în realitate, în acest mod ei erau imunizaţi împotriva flagelului variolei! (al cărui vaccin a fost pus la punct, precum se ştie, abia în 1796, de către Edward Jenner.). Iar cînd copiii veneau acasă cu răni pe genunchi sau pe mîini, ţărăncile presărau pe plăgile sîngerînde praf fin din coji de ouă pisate, ceea ce corespunde efectului hemostatic al calciului. .

Veacul al XIX-lea este acela al unei spectaculoase dezvoltări a medicinei culte româneşti, culminînd, spre sfîrşitul secolului prin constituirea şcolii româneşti de cercetare medicală, ca şi a instituţiilor de învăţămînt medical românesc, a numeroase spitale, tot mai bine înzestrate. Dar cînd s-a constituit prima instituţie spitalicească destinată anume copiilor? Cititorul ei a fost inimosul *Iuliu Barasch* (1815—1863) despre care profesorul Ion Simionescu scria pe drept cuvînt. „Cît a trăit, nu a ştiut decît să răspîndească binele la toţi, fără deosebire de naţie". Doi cunoscuţi istorici ai medicinei, Vasile Bologa şi Samuel Izsak, relevă că Barasch a fost, în 1857, cel care, cu mari sacrificii personale, a organizat — la început în propria sa casă — primul spital de copii din România, unde s-au schiţat şi cele dintîi cercetări de pediatrie.

Cei dintîi medici specialişti în pediatrie din România au fost apoi **Constantin Nica** (1833—1883) şi **Mihail Gheorghiad Obedenaru** (1839—1885) — cel de al doilea fiind totodată cel dintîi profesor de clinică infantilă de la noi (1869) şi medic primar la Spitalul de copii din Bucureşti (1867—1874), de asemenea membru corespondent al Academiei Române. Obedenaru a studiat problema malariei la copii şi a publicat în „Gazeta Spitalelor" din 1863 lucrarea metodologică **Raportul scientific asupra diviziunii medicale a spitalului de copii.** În continuare, pediatria a fost ilustrată de **Alexandru Boicescu** (1853—1893), autor al primului curs de patologie infantilă (1892) şi de **Nicolae C. Thomescu** (1860—1918), care a publicat la Bucureşti, în 1894, **Citeva lecţiuni de clinică infantilă.**

Etapa creatoare a specialităţii este marcată de activitatea a două personalităţi ale medicinei româneşti, **Mihail Manicatide** (1867—1954) şi **Marcu Cajal** (1885—1972). Împreună ei au publicat, în 1928, cel dintîi tratat românesc de **Terapeutică infantilă,** operă fundamentală în acest domeniu, îmbogăţită succesiv în versiunile din 1932 şi 1946 — ediţia a III-a purtînd titlul **Patologie şi terapie infantilă.** Este vorba de o sinteză a achiziţiilor pediatriei mondiale, care cuprinde totodată experienţa şi contribuţiile originale ale autorilor, lucrarea fiind premiată de Academia Română.

Mihail Manicatide, considerat fondatorul şcolii româneşti moderne de pediatrie, întemeietorul Societăţii de Pediatrie din România (1929), a fost profesor de clinică infantilă la Iaşi (1905—1920) şi apoi la Bucureşti (1920—1938). Aportul său la studiul şi tratamentul bolilor de copii a privit, între altele, tulburările digestive acute şi maladiile infecto-contagioase (cauze frecvente ale mortalităţii infantile), meningita cerebrospinală la copii, maladiile constituţionale şi endocrine în vîrsta copilăriei.

Împreună cu Gheorghe Marinescu şi State Drăgănescu, a întreprins cercetări asupra poliomielitei, iar cu Victor Babeş a colaborat la introducerea seroterapiei antidifterice. Sînt clasice lucrările sale asupra etiologiei, prevenirii şi tratamentului unei alte boli care afectează frecvent copiii, uneori cu urmări foarte serioase : tusea convulsivă ; studiul său **Microbul şi seroterapia tusei convulsive,** publicat la Iaşi în 1902, a fost premiat de Academia Română.

La rîndul său, Marcu Cajal, participant ca medic de batalion la primul război mondial, a fost medic primar la Spitalul „Caritas — Noua maternitate" din Bucureşti, de-alungul a trei decenii şi de asemenea profesor de clinică infantilă şi puericultură la I.M.F.-Bucureşti, pînă la pensionare. Cînd s-a stins, în 1972, gazeta „Muncitorul sanitar" îl caracteriza drept un „exemplu de conştiinciozitate, probitate şi dăruire, un medic din generaţia celor care au făcut din meseria lor un apostolat" — o definiţie ce ar trebui să corespundă tuturor celor ce se îngrijesc de sănătatea copiilor. Constantin Levaditi, pionier pe plan mondial al bismutoterapiei sifilisului, citează amplu rezultatele obţinute de M. Cajal în aplicarea acestui tratament la copii, în premieră absolută. O altă contribuţie binecunoscută a acestui pediatru a fost aplicarea autoseroterapiei în bronhopneumonia copiilor. Numeroase cercetări a efectuat privind toxicoza infantilă, „pseudoreumatismul gripal" la copiii sugari, alimentaţia copilului distrofic, psihologia copilului etc. A publicat lucrări de educaţie sanitară care s-au bucurat de un mare succes în epocă, precum **Cartea mamelor** (1915), **Şcoala mamelor** (1938), **De ce nu mănîncă copilul meu** (1964), **Educarea copilului în familie** (1975). „Cînd părinţii au pretenţia de a fi înţeleşi de copii — observă dr. M. Cajal în ultima sa carte —, trebuie ca, la rîndul lor, şi ei să-l înţeleagă pe acesta, să-l trateze ca pe un amic mai puţin virstnic".

Un gînd care îşi păstrează mereu valabilitatea — ca şi acest avertisment împotriva proastelor sfătuitoare, dintr-o prefaţă a unei cărţi a aceluiaşi medic : „Nu este uşor a lupta contra babelor, bunicilor şi moaşelor ignorante, care, stăpînite de prejudecăţi, sfătuiesc şi conving uşor mamele tinere să-şi crească copiii într-o greşită igienă. Să sperăm că ştiinţa şi raţiunea vor învinge prejudecăţile".

I.M. ŞTEFAN ■

Atenţie, cineva vă bate la uşă!

Paul Matei e o mai veche cunoştinţă a cititorilor noştri, cartea sa de vizită îl recomandă ca pe un inventator de profesie, teoretician şi practician în egală măsură, deoarece toate soluţiile sale şi-au revendicat dreptul la viaţă după ce au fost materializate şi experimentate chiar de către autor. Una dintre cele mai recente poartă titlul „Aerotermă fotonică" şi a obţinut certificatul de inventator nr. 79645.

Denumirea indică, deci, o instalaţie pentru producerea aerului cald, ideea nu e nouă, industria mondială de aparate electrocasnice realizează numeroase instalaţii de acest fel, destinate celor mai variate întrebuinţări. Creaţia lui Paul Matei se particularizează totuşi prin cîteva soluţii originale, care i-au conferit dreptul de a reclama şi obţine un brevet de invenţie. În primul rînd este vorba de un consum redus de energie astfel încît folosirea aparatului într-o încăpere nu obligă contorul la înregistrarea unor cheltuieli de energie peste limitele stabilite prin reglementările în vigoare. Vom nota apoi că aeroterma fotonică produce, după dorinţă, aer cald sau rece, încălzirea se face după un sistem diferit de cel folosit îndeobşte la instalaţiile de acest fel, iar aerul refulat este în prealabil ionizat, sterilizat şi parfumat selectiv. Cu alte cuvinte, încăperea beneficiază toată vremea de un aer curat, purificat şi, după preferinţe: cu mireasme de busuioc, levănţică, trandafir etc. Aeroterma lui Paul Matei este prevăzută de asemenea cu o sursă de lumină de semnalizare şi senzori palpatori la nivelul solului. Toate acestea o fac extrem de bine venită în spaţiile încărcate de noxe, neaerate, în unităţile de asistenţă sanitară.

Paul Matei ne mai informează că a izbutit, tot de curînd, să definitiveze un aşa-numit „Ambalaj ergonomic", un fel de hîrtie care semnalizează optic condiţiile de mediu prielnice sau defavorabile obiectului împachetat. Astfel, în condiţii de frig sau îngrăşie, ambalajul devine vişiniu, la căldură se colorează în albastru, iar cînd temperatura şi umiditatea sînt între limite normale, hîrtia e de un verde-smarald. Am mai izbutit să realizez, de asemenea, ne asigură interlocutorul nostru, un insecticid şi un detergent pentru care am folosit în exclusivitate produse naturale vegetale.

Reamintim cititorilor noştri că Paul Matei lucrează la Institutul de cercetări, proiectări şi tehnologie pentru mecanică fină, în cadrul colectivului de cercetare şi creaţie pentru bunuri de larg consum. Creaţiile de mai sus, ca şi cele prezentate cu alte ocazii, dovedesc că Paul Matei este un inventator preocupat în mod expres de crearea unor produse destinate confortului casnic.

Şi avem atît de multă nevoie de astfel de produse, de asemenea oameni.

LIVIU TIMBUS ■

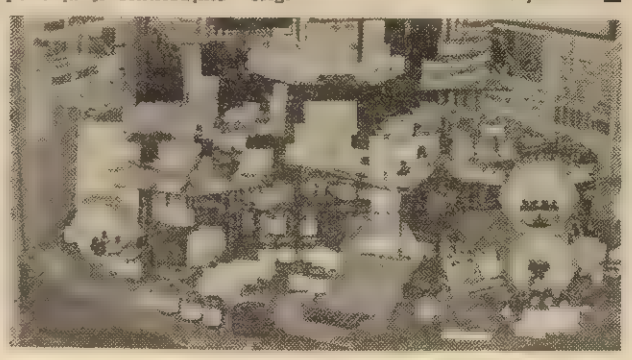

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

• „Cu cîțiva ani în urmă, în paginile revistei au apărut cîteva articole despre izvorul cu apă termală de pe malul lacului Herăstrău, de lîngă restaurantul Bordei — apă indicată în diverse afecțiuni hepato-biliare, ale tubului digestiv etc. La timpul respectiv autoritățile s-au preocupat captînd izvorul, montîndu-i o țeavă de scurgere, construind un adăpost special și instalînd o placă cu indicația conținutului și concentrația sărurilor din apă, astfel încît orice persoană interesată din București putea să-și facă binefăcătoarea cură, la fața locului. Din păcate însă, și din lipsa de supraveghere a acelorași autorități, acest izvor de sănătate arată, astăzi, jalnic : placa a fost zmulsă, izvorul s-a înfundat croindu-și drum pe sub trotuar... huliganii nici nu mai au ce face. Apelăm la dv. pentru a atenționa Administrația Domeniului Public, I.C.A.B.-ul, și chiar Ministerul Sănătății, pentru protejarea acestui izvor și reintroducerea sa în circuitul public" **(Vladimir Teoharescu, intrarea Dridu 3, bloc M. 3, scara B, apartamentul 26, Pajura).**

• **Primim, din partea Consiliului popular al județului Iași :** „La scrisoarea adresată de către **Doina Romicianu** din Iași, prin care aceasta solicită încadrarea în muncă, vă comunicăm că din ancheta socială efectuată la domiciliul acesteia, a rezultat că are vîrsta de 24 de ani, este căsătorită, are 3 copii între 6 luni și 3 ani, soțul fiind om al muncii la I.P.A. — Iași, de unde primește o retribuție lunară de 1 800 lei, plus alocație de stat pentru copii 1 020 lei. Deși neprezentîndu-se în termen util în vederea luării în evidență și plasării în muncă, ea a fost luată în evidențele noastre și prin repartiția nr. 388670 1986, a fost plasată la I.C.S.A.P. — Iași, unde i s-a asigurat loc de muncă".

• **Consiliul popular al județului Suceava :** „Urmare scrisorilor adresate redacției de către... (și urmează UN TEANC de scrisori, din care spicuim numele unor : **Ana Marculeac, Olga Tocaci, Adolf Iurașec, Emilia Pojdioara, Agnesca Polacek, precum și alții — toți** din satul Poiana Micului, comuna Mănăstirea Humorului — acuzînd faptele grave a doi gestionari de magazin alimentar din localitate)... vă comunicăm: au fost luate măsuri pentru înlocuirea din funcție a gestionarilor Morosan Georgeta și Morosan Valeria, de la magazinul din satul Poiana Micului; în prezent, magazinul funcționează cu noii lucrători care au preluat gestiunea".

• **Regionala C.F. București — Divizia comercială :** „Referitor la articolul apărut în Flacăra din 04.04.1986, intitulat „NASUL" și în care sînt prezentate o serie de aspecte negative constatate de către ziaristul dv. C.I., vă facem cunoscut : urmare unor noi elemente precizate în articol, Conducerea Regionalei C.F. București a dispus recercetarea amănunțită a tuturor aspectelor prezentate, luînd următoarele măsuri de întrare în ordine : șeful de tren **Toma Șt. Marin,** aparținînd stației București-Grivița — care a deservit trenul 8402 din 23.03.1986, a fost sancționat cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă pentru abateri deosebit de grave în executarea sarcinilor de serviciu și atitudine necorespunzătoare față de călători; deasemenea a fost trasă la răspundere și conducerea stației București-Grivița, care nu a tratat abaterea cu exigența impusă de gravitatea acesteia. Pentru prevenirea unor astfel de cazuri, fapta săvîrșită de șeful de tren T.M., a fost prelucrată cu tot colectivul de oameni ai muncii din care a făcut parte".

• **Asociația locatarilor din blocul 61, strada Furnirului nr. 17, sectorul 6, București** — bloc dat în folosință în anul 1982, beneficiarul acestor locuințe de serviciu, în care locuiesc numai constructori ai CAGCMB fiind IAGSC — ne sesizează, solicitînd sprijinul celor în drept în următoarea problemă : în anul 1984, din cauza unui foarte puternic vînt ce a bătut în februarie, instalația hidrofugă de pe casele lifturilor de la scările 1 și 2 a fost zburată în proporție de 70 la sută; totodată a fost doborîtă și antena colectivă de la scara 1, aceasta perforînd hidroizolația în dreptul apartamentului 49. Oamenii au făcut nenumărate adrese, și totuși s-au împlinit trei ierni de cînd plouă prin terasa casei scărilor, apa infiltrîndu-se acum în apartamente, precum și în puțurile liftului, existînd pericol de scurt-circuitare — nici unul dintre factorii enumerați mai sus, solicitat fiind, nevenind cu nici o măsură concretă, ci numai cu promisiuni.

• **Consiliul popular municipal Bacău :** „La scrisoarea adresată redacției de către **Elena Păduraru** din Bacău, strada Bucegi 119, scara B, apartamentul 14, prin care solicită sprijin în vederea încadrării în muncă — scrisoare trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : în scopul rezolvării cererii, E.P. a fost repartizată la Stațiunea turistică Neptun".

• „Vă scriu pentru a cincea oară și... ultima ! (ne amenință **Silviu Marin,** dîndu-și, domiciliul ba în Țăndărei, ba în Săveni, județul Ialomița, indignat că întrebarea pe care ne-a adresat-o n-a primit încă răspuns. Dar iată întrebarea lui : există în farmaciile din țara noastră medicamente contra pistruilor, care să fie administrate — pe cale bucală?".... Să nu înțeleagă că în țară sînt atîtea farmacii și pînă le vom cerceta pe toate va trece cîtăva vreme.

• **Consiliul popular al municipiului Timișoara :** „Privind scrisoarea numitului **Valentin Bircea,** om al muncii la Direcția județeană de poștă și telecomunicații, care solicită sprijin în atribuirea unei locuințe : în ședința Biroului Permanent al Consiliului popular municipal din 3.04.1986, i s-a atribuit acestuia o garsonieră în bulevardul „6 Martie" nr. 47, scara A., apartamentul 30. Numitul a ridicat comunicarea în vederea încheierii contractului cu ICRAL, fiind mulțumit de modul de soluționare".

• „Subsemnații **Gheorghe Pisaltu și Mitică Iordache, ambii domiciliați în strada Uioara nr. 3, blocul M. II, scara 4, apartamentele 124 și 125, sectorul 1,** vă aducem la cunoștință următoarele : la parterul blocului în care locuim se găsește restaurantul „Livada cu nuci" în bucătăria căruia funcționează un ventilator extrem de zgomotos! Am rugat insistent responsabilul restaurantului în cauză să limiteze, măcar, la strictul necesar funcționarea ventilatorului. Pentru a proteja liniștea locatarilor. Și în special a noastră, care am avut norocul să fim deasupra restaurantului. Am făcut numeroase sesizări, la administrația blocului, precum și la Consiliul popular al Sectorului 4. Situația s-a rezolvat temporar... apoi ventilatorul în cauză s-a pornit din nou, și mai dihai. Am ajuns la capătul răbdării, vă rugăm respectuos, ajutați-ne !

• „Cererea de retragere nu s-a putut aproba la data solicitată, întrucît fișa individuală CAR a petentului era înculată în fișetul cu evidența și arhiva CAR, iar cheile de la fișet se aflau la fostul contabil CAR, care la data respectivă era foarte grav bolnav fiind internat în spital; la ora actuală problema este soluționată favorabil, petiționarul ridicînd personal suma de 3 863 lei, ca diferență între soldul fondului social de 4 263 lei și soldul împrumutului de 400 lei, petiționarul declarîndu-se mulțumit de modul de rezolvare al scrisorii" — ne anunță, oficial, și printr-o scrisoare cu antet, **Consiliul județean al sindicatelor — Călărași (nr. 43, din 05.04.1986),** referindu-se la cazul lui **Nicolae Lemnaru,** din Slobozia, Ialomița. Care aștepta rezolvarea acestui caz încă din luna... august a anului trecut ! E bine, totuși, cînd totul se termină cu bine.

• Pentru anul 1985 Centrul județean de plante medicinale din Ploiești comunică achiziționarea a peste 3 026 tone plante medicinale și aromatice din care 554 tone din flora spontană, la care au contribuit PLAFAR, Inspectoratul județean silvic și școlar, cooperația de consum și consiliile populare din Prahova; numai prin producția distilăriei de la Ciorani s-a realizat un venit de peste 9 milioane lei, exportînd peste 80 tone coriandru. La Vălenii de Munte și Ploiești există magazine de desfacere a plantelor medicinale. În magazinul din Ploiești, condus de către două cadre bine pregătite — Elena Rotaru și Adina Voinescu — s-au pus la dispoziția populației peste 180 sortimente plante medicinale în peste 40 de ceaiuri, realizînd numai în anul care a trecut, de pildă prin vînzarea acestora, 1 800 000 lei. Discutînd cu mai mulți factori de resort, am ajuns la concluzia că totuși în Ploiești acest magazin este insuficient, impunîndu-se înființarea încă unui magazin de acest gen, cel puțin. Vă rugăm să ne sprijiniți, publicînd în acest sens rîndurile de mai sus **(Dr. Ioan Neagu,** strada Telug 3-A, Ploiești).

• **Întreprinderea de pălării „Paltim" — Timișoara :** Referitor la articolul **„Ac pentru un cojoc din blană de iepure"** apărut în nr. 17 din 25 aprilie al revistei Flacăra, vă comunicăm : publicarea articolului vine în sprijinul întreprinderii noastre, deoarece părul de iepure este materia primă de bază pentru pălăriile de fetru. Aprovizionarea cu păr de iepure se face pe bază de contract de către întreprinderile de achiziții ale Ministerului Industriei Ușoare ; în ceea ce ne privește, precizăm că sîntem în măsură să preluăm orice cantitate de piei cu respectarea normelor de calitate aprobate". **(Semnează directorul întreprinderii, ing. V. Simion).**

• Mă numesc **Lina Maftei,** locuiesc în Roman, strada Smirodava, bloc 36, scara A, etajul 4, apartamentul 20, județul Neamț, pensionară avînd cont personal CEC. Am cerut Oficiului de asigurări sociale și pensii de stat al județului Neamț să-mi elibereze una adeverință care să țină loc de cupon de pensie cu care să mă pot legitima și să-mi fie de folos în același timp atunci cînd va fi cazul. Oficiul în cauză mi-a răspuns printr-o adresă pe care o anexez în copie, cum că dacă renunț la primirea pensiei prin cont personal CEC, voi primi lunar cuponul de pensie...!? Am revenit în scris, explicînd că eu am nevoie de acest cont, dar nu mi s-a mai dat nici un răspuns. Sînt sigură că nu sînt singura în această situație. Cu ce ne legitimăm în fața celor care ne solicită dovada că sîntem pensionari ?! Să renunțăm la contul personal CEC ? Atunci pentru ce a mai fost introdus, făcîndu-i-se atîta reclamă ?! Cred că o barieră strict-birocratică, și nimic altceva, stă în fața dorinței mele.

• **U.J.C.A.P. — Giurgiu :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Elena P. Chican** din satul Izvoru, comuna Gogoșari, vă comunicăm : pe data de 26.03. a.c., dosarul de pensionare al numitei a fost primit de Oficiul de pensii pentru soluționare".

• „Sînt nevoit să mă adresez din nou redacției, în problema transferării unor elevi de la Liceul agroindustrial Mărăcineni, la Liceul de științe ale naturii „Zinca Golescu" — Pitești, problema fiind nerezolvată nici pînă în prezent, întrucît conducerea Liceului „Zinca Golescu" și a inspectoratului școlar județean Argeș consideră hotărîrea Ministerului Educației și Învățămîntului — pe care o anexez în copie — ca fiind „eronată" (?!). Cu toate că hotărîrea a fost publicată și în revistă, că ea **există ca document oficial,** elevilor în cauză de la liceul din Mărăcineni nu li se permite accesul la cursurile liceului piteștean. Întrucît considerăm că este vorba de un abuz față de hotărîrea unui organ superior, afectîndu-se astfel moralul elevilor în cauză, precum și a noastră, a părinților, vă rugăm să ne ajutați în soluționarea favorabilă a acestui caz" **(Ion Necula, cartierul Trivale, blocul D. I. scara E, apartamentul 4, Pitești).**

Ne adresăm la rîndul nostru Consiliului popular județean Argeș, cu rugămintea de a face lumină în această problemă, în care abuzul unor instituții pitestene este mai mult decît evident !

• Mă numesc **Bengea Constanța** locuiesc în **Ploiești, str. Cosminele nr. 8, bl. 128, apart. 30** și sînt proiectant la Întreprinderea „1 Mai" din Ploiești. Avînd un mare necaz, mă adresez dumneavoastră cu rugămintea să publicați acest rînduri, în speranța că se va găsi cineva care să mă ajute și să-mi redea liniștea pe care nu o mai am din seara zilei de

27 martie 1986 cînd, în jurul orei 20, a plecat de acasă unicul meu copil, Bengea Adrian, în vîrstă de 12 ani și jumătate elev în clasa a VI-a la Școala generală nr. 20 din Ploiești. De atunci nu s-a mai întors și nu a fost văzut de nimeni. Este un copil de înălțime medie, brunet, ochi negri, fața rotundă părul negru și o cicatrice greu sesizabilă la arcada dreaptă. Cînd a plecat de acasă avea niște adidași albi, pantaloni de uniformă școlară, cămașă albastră și un pulover gri cu fermoar și guler. Rog pe cei care pot da relații, sau îl întîlnesc să anunțe organele în drept, sau să îl aducă la adresa de mai sus.

• **Din partea I.C.L. Tehnometal — București :** „Urmare articolului **„Un test pentru un rest"** apărut în revista Flacăra nr. 17/18.04.1986, vă facem cunoscute următoarele : pentru deficiențele constatate șeful de unitate **Ștefan Oprea** a fost destituit din funcție, iar vînzătorii **Ion Tănase** și **Silvia Stoilescu** au fost sancționați cu „avertisment". Cu ocazia inventarului de predare a gestiunii se va reorganiza sistemul de expunere al mărfurilor prin reducerea unei grupe de mărfuri. De asemenea se vor efectua și reparațiile necesare atît mobilierului cît și a spațiilor de depozitare. Abaterile respective au fost dezbătute în cadrul C.O.M. iar în ședința de lucru din luna mai a.c. se vor dezbate cu toți lucrătorii gestionari din cadrul întreprinderii noastre (strada 30 Decembrie nr. 2—4, sectorul 3).

• **Consiliul popular județean Tulcea :** „Privind rezolvarea scrisorii adresată revistei de către Gheorghe Lache din București, strada Abrud 118, sectorul 1 : în scrisoare, G.L. solicită aprobarea transferului soției sale, Frosina Lache, asistentă medicală la Spitalul județean Tulcea; deși în asigurarea asistenței medicale întîmpinăm unele greutăți privind încadrarea corespunzătoare cu personal mediu sanitar, organul colectiv de conducere a Direcției sanitare a județului Tulcea a analizat situația familială deosebită a petentului și a aprobat transferul la cerere a soției acestuia, începînd cu data de 1 aprilie a.c.".

• **Din partea Antreprizei de construcții docuri și nave — Constanța :** „Urmare scrisorii adresată de Sterică Pascaru din Agigea, prin care acesta solicită schimbarea locului de muncă datorită imposibilității de a se prezenta în timp util pentru începerea programului la brigada „Consolidări km. 57—61", vă comunicăm : analizînd situația acestuia, comitetul de partid împreună cu conducerea unității au hotărît să-i schimbe locul de muncă, la magazia de materiale Agigea, problema fiind astfel rezolvată".

• De mai multă vreme, **Ioan Pop** din Baia Mare, strada Narciselor, blocul 1/30, apartamentul 30, dorește să-și cumpere un motor electric „HERCULE", fabricat la Timișoara (preț : 1 825 lei), respectivul motor fiindu-i necesar la tăiatul lemnelor. Astfel de motoare se găsesc, dar nu se vînd decît împreună cu patru anexe, respectiv mașină de desfăcut porumbul, polizor etc., ajungînd astfel la 3.870 lei. Se pune firește întrebarea : ce fac cei care și-au procurat deja anexele, sau care au avut întregul complex, dar cărora, din diverse motive, motorul în sine le-a devenit nefolosibil și doresc să cumpere un altul nou ; sînt nevoiți să cumpere întreg setul ?!

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Poșta redacției

Barbu Maria — Tg. Jiu: Mama dv. are posibilitatea să se adreseze cu acțiune civilă Judecătoriei Tg. Jiu pentru obținerea pensiei de întreținere pentru copiii minori, precum și a alocației de stat pentru copii. Are dreptul, de asemenea, la ajutorul acordat mamelor cu mai mulți copii. • **Nedelcu Elena** — com. Zărnești, jud. Buzău: În cazul persoanelor care lucrează în baza Legii nr. 7/1971, pentru a putea încasa alocația de stat pentru copii trebuie să realizeze în fiecare lună retribuția minimă pe economie. • **Istrate V. Ion** — satul Ferestre, com. Runcu, jud. Dîmbovița: Problema nerespectării clauzelor unui contract este de competența instanței de judecată. • **Nicolae Virian** — Galați: Urmare Decretului 130/1985, schimbarea dispozițiilor de repartizare, precum și transferarea sau detașarea în alte unități socialiste nu pot fi efectuate decît cu aprobarea Biroului comisiei guvernamentale de coordonare a repartizării în producție a absolvenților din învățămîntul superior. • **Tudor G. Ioana** — satul Tătomirești, com. Brădești, jud. Dolj: Ajutorul social nu se transmite urmașilor. • **Grigorescu Ion** — Vălenii de Munte : Normativul privind întreținerea preventivă și reparațiile curente stabilește norma de 24 ore lucrătoare pe lună ca fiind suficientă pentru toate tipurile de autovehicule. • **Ursan Vasile** — satul Drăgușeni, com. Turulung, jud. Satu Mare: Persoanele care au lucrat în unități cooperatiste din agricultură și au o vechime în muncă în sectorul de stat de cel puțin 5 ani au dreptul la pensie de asigurări sociale de stat dacă perioada lucrată în cele două sectoare este mai mare de 10 ani. • **Puger Cecilia** — satul Dragodănești, com. Cîndești, jud. Dîmbovița: Eroarea în care susțineți că v-ați aflat semnînd declarația de renunțare la succesiune poate fi constatată numai de către instanța judecătorească. • **Cristea Marian** — Galați: Adresați-vă Clinicii dermatologice Colentina din București, unde probabil vi se va face, în primul rînd, un examen de laborator. • **Pămînt Gherghina** — com. Barcea, jud. Galați: Art. 39 din Normele privind admiterea în clasa a XI-a de liceu interzice trecerea elevilor admiși în învățămîntul seral la cel de zi și, de asemenea, Regulamentul școlar nu prevede această posibilitate. • **Grigore Pachița** — Călărași: Prin Codul Muncii, unitățile sînt obligate să acorde mamelor, în cursul programului de lucru, fără consecințe asupra remunerării sau altor drepturi materiale, pauze pentru alimentarea și îngrijirea copilului pînă la 9 luni sau — la indicația medicului — pînă la 12 luni, adăugîndu-se și timpul necesar deplasării, dar nu mai mult de 2 ore. • **Costescu Ion** —com. Ieșelnița, jud. Mehedinți: Una din condițiile de promovare într-o categorie superioară este realizarea retribuției pe ultimele 3 luni.

REGHINA VĂRVICI

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Cine are casă pentru doctor are și doctor

Casa de sănătate a locuitorilor satelor, locul de muncă și de viață al medicului de țară, dispensarul rural își are misiunile lui nobile și profund sociale. Știm și resimțim la scară națională ce uriașe cîștiguri am totalizat în ultimele două decenii la acest capitol fundamental al nivelului nostru de trai și de civilizație, apărarea stării de sănătate a populației, menținerea robusteții fizice și psihice specifice poporului nostru, fiind elemente majore în politica demografică și sanitară promovate de conducerea partidului și statului. S-au înălțat dispensare fără egal în istoria României, ca număr și arhitectură, avem medici formați la o prestigioasă școală de medicină, chemați să-și împlinească destinele în această permanentă confruntare cu starea de sănătate.

Satul își asimilează tot mai mult și mai temeinic intelectualii, avînd nevoie de ei, cu condiția să le și deschidă larg porțile afirmării. Firește, medicul de țară are nevoie, ca orice alt intelectual, ba chiar mai mult, de condițiile necesare profesiunii lui, dar niciodată nu se poate afirma și nu va cîștiga prestigiul cuvenit, oferindu-și știința și serviciile între două trenuri și cu ochii pe ceas. Satul nu este și nu poate să fie — cum recentul raid întreprins de echipa noastră de reporteri reconfirmă — un pasaj de trecere în fuga acceleratului. Locul specialistului, deci și locul medicului de țară, este chiar satul românesc. Aceasta nu este numai o obligație, ci și o înălțătoare îndatorire patriotică.

Citiți în cele ce urmează constatările noastre.

Fotografie de CICI IORDACHE-ADAM ■

Invidiați-i pe bihoreni și urmați-i!

N-am plecat bine din Oradea și medicul primar pediatru Gabriel Curteanu — călăuza noastră — ne șușură la ureche o savanterie întreagă, ca pentru un curs universitar perfect de organizare sanitară, despre strategie, concepție și metodologie, studii și experiență „tip Bihor" în cristalizarea cărcia se relevă contribuția aparte a doctorului Ioan Popa, decanul de vechime al directorilor de direcții județene din țară, cu 30 de ani în această funcție, încît devin usor suspicioasă. La bornele orașului propun schimbarea rutei. Se aprobă ; o luăm nu spre Beiuș, o luăm spre Marghita și ne vom opri, pînă la capătul rutei, cale de peste 60 kilometri, comună de comună.

Ceea ce este ferm și indubitabil : toate cele 87 de dispensare medicale rurale ale județului sînt, cum, cu statistica în față, ne informează directorul adjunct, dr. Marius Bembea, acoperite cu medici. „Au 1,2 sau chiar 3 medici în formula ideală generalist-pediatru-stomatolog". Generaliștii nu lipsește aproape de nicăieri. Bihorul are în mediul rural 336 de medici dintre care 174 generaliști, 70 pediatri, 92 stomatologi. Există chiar, la nivelul județului o aglomerare cu medici de medicină generală în dauna multor specialități ce rămîn descoperite. Bihorul are chiar avantajul de a fi disputat la repartiție în cei puțin 3 dintre centrele medicale universitare (Cluj-Napoca, Tg. Mureș și Timișoara), așa încît îi vin, de mulți ani, dintre cei mai buni absolvenți. De ce ? Cum ?

Se zice — și trebuie să fie așa din moment ce realitatea constatată de noi în comunele Biharia, Sălard, Mișca, Abram, precum și la Spitalul orășenesc din Marghita ne-a demonstrat cu prisosință — că, acum 30 de ani, cînd a fost investit în această funcție, acționînd în spiritul profund al politicii sanitare a partidului și beneficiind de tot sprijinul organelor locale de partid și de stat, doctorul Popa și-a mobilizat colaboratorii la punerea în practică a unei concepții de organizare a rețelei sanitare rurale și a unei strategii pentru asigurarea stării de sănătate a populației, conturînd, în colaborare și cu ajutorul medicilor din întreaga direcție o metodologie proprie profilactică și curativă reală adusă la îndeplinire prin și de către medicii de țară, doctorii din mediul rural. S-a început cu începutul : baza materială. În ce fel de clădiri funcționează dispensarele din comune și sate ? Unde locuiesc medicii și în ce condiții ? Fac naveta, de ce fac naveta ? Ce bază tehnică au la dispoziție pentru a lucra cum se cuvine, pentru a fi doctori utili pacienților și nu dispeceri ? De ce boli mai frecvente, și cu ce frecvență, suferă populația dintr-o zonă sau alta, dintr-o comună sau alta ? Și de ce ? Factori favorizanți, obișnuințe alimentare și de trai etc. ? Odată inventarierea clădirilor făcută și studiile întreprinse, a obținut ca un arhitect al județului să se specializeze pe unități sanitare. S-au făcut apoi analize în fiecare localitate. Unde se pot înălța construcții noi, unde se pot și trebuie reamenajate cele existente ? Și astfel, cu ajutorul organelor locale de partid și de stat, s-au născut pe teritoriul județului cîteva tipuri, mai exact prototipuri, de proiecte pentru dispensare noi, cum sînt cel de la Biharia și de la Sălard, dar și soluții pentru reamenajări în case deja existente, cum sînt la Mișca și Abram, asigurînd obligatoriu minimul necesar — 3 cabinete de consultații, o sală de tratamente, sală de așteptare și locuință pentru medic, iar acolo unde primăriile au fost mai darnice, în comunele cu putere economică mai mare și cu un număr mai mare de locuitori s-au ridicat dispensare pentru toate posibilitățile (și pentru evoluția de viitor), cu săli pentru fișiere, laborator de analize și laborator de tehnică dentară, mici stațiuni sau puncte de nașteri etc. Rațiunea e simplă și deloc nouă, dar, în fine, aplicată. Medicul trebuie să rămînă în sat, el trebuie să ridice un sat, să-i asigure sănătatea și educația pentru sănătate iar pentru asta, firește, trebuie să-i asiguri și lui unde să trăiască. Să locuiască acolo, lîngă munca lui, medicina nu se face după orar și condică, se face tot timpul, se face, dacă e nevoie, zi și noapte, să locuiască în dispensar ori cît mai aproape de el. Să trăiască demn și la nivelul corespunzător de profesionalitate și de intelectualitate al timpului său, ca apoi, să-i pretinzi, să-i ceri.

La Biharia, dispensarul amplasat în centrul civic al comunei este cea mai frumoasă clădire a satului, cu condiții de lucru prin nimic inferioare unei policlinici orășenești de cea mai bună factură. Este unul dintre ultimele construite, o vilă cu parter și două nivele, cu două apartamente pentru medici, cu o grădină plină cu trandafiri. Nu vom mai reveni, nu vom mai repeta, nicăieri unde am poposit nu se mai pune problema curățeniei ori bunei gospodăriri, totul e așa cum trebuie să fie și e firesc să fie într-o instituție de sănătate.

Sălardul, localitate cu 5 000 locuitori, are 3 medici. Toți trei locuiesc în comună, deși se află doar la 27 de kilometri de Oradea. Generalistul dr. Radu Popovici și pediatrul dr. Batory Gabor sînt tineri, au 2 ani de activitate după încheierea stagiului la Spitalul județean. Au avut șansa comunei Sălard fiindcă au avut la absolvire medii peste 9. Dr. Radu Popovici are în plus o misiune și mai grea, urmează unui medic care a rămas 10 ani la post, în acest sat și care a lăsat dragi amintiri și mari regrete. Pe ușa de la intrare în dispensar este lipit un afiș : „În caz de urgențe, în afara orelor de consultații și noaptea, sunați la ușa din spate, la dr. Popovici". Pe ușa din spate se intră în locuința doctorului. O locuință plăcută constituită din 2 camere, bucătărie, baie, o locuință înnobilată de 2 copii și o tînără femeie, soția sa, profesoară la școala din localitate. Orădeni de fel, au renunțat cu deliberare și fără regret la orașul lor natal, și-au făcut buletine de Sălard. Trăiesc civilizant și munca lor le dă satisfacții. Doctorul învață zilnic 2 ore, merge zilnic la o casă de nașteri din apropiere, să-și mențină manualitatea, nu a renunțat la visul de a ajunge chirurg. Tot zilnic, mai lucrează la o cercetare privind mortalitatea prin hipertensiune arterială pe teritoriul comunei, sc pare, este patologia majoră a zonei. În hol e lume multă, ca în fiecare zi, nu dă niciodată mai puțin de 30 de consultații zilnic. E atent și migălos, pe lîngă ambițiile proprii are, cum spuneam, de cucerit o redută — talma celui care l-a precedat. În cabinetul stomatologului dr. Ion Pogăceanu — aparatură că în orice cabinet de profil din oricare policlinică orășenească. Are la dispoziție, totodată și laborator de tehnică dentară, ca și omul de specialitate în persoana tehnicianei Ileana Szerefi. Doctorul Pogăceanu lucrează aici de la absolvire, din 1969. Soția este farmacistă. Au venit cu gîndul să plece după stagiu și au uitat. Locuința o au în clădirea farmaciei. Îi surprindem lucrînd la dințișorii unui prichindel de grădiniță. În hol își așteaptă cuminți rîndul alți vreo 10 copii școlari. „Sînt obișnuiți de mici să vină la stomatolog, acum 15 ani am început o acțiune de profilaxie și asanare a cariei dentare la copii, pe vîrste. Este o chestiune de sănătate și de educație. Facem aici lucrări ca în orice policlinică mare, așa încît nu văd de ce-aș fi plecat, de ce aș mai pleca din Sălard".

Statornici și devotați satului, la posturile lor de veghe lîngă liniștea copiilor și sănătatea părinților i-am aflat și pe cuplurile de medici de la Mișca și Abram. Pediatra și generalistul Dorina și Petru Tolcea, de fel din Mchedinți și Timiș, recunosc că, în 1964, cînd au fost repartizați în Bihor, au sosit doar pentru stagiu. Sînt și azi aici, Abram nu e o comună ușoară și a fost și mai greu. La 60 de kilometri de Oradea, ultima comună din județ, cu cele 8 sate răspîndite pînă la granița cu alte două județe — Sălaj și Satu Mare — pe aproape 20 de kilometri, Abram are circa 4 100 locuitori care au avut multe probleme de sănătate. Locuiesc în dispensar, unde nu vor mai locui peste puțină vreme. În mijlocul satului Abram, lîngă primărie, își implîntă talpa în pămînt, ca gornuli puternici rădăcinile, temelia unei case noi. Cine întreabă a cui este, i se răspunde „a doctorului". A doctorului despre care primarul spune „s-a adaptat greu, dar n-a abdicat de la un serios profesionalism". A doctorului care spune „nu mi-am propus lucruri mari, mi-am propus să fiu un medic al lor (adică al țăranilor, n.n.). Omul cel mai aproape de ei".

CICI IORDACHE-ADAM ■

„...Ar fi fost mai bine să se întîmple joi"

La vreo 30 de kilometri de Giurgiu, dincolo de Călugăreni, părăsim drumul național și o cotim spre dreapta. E ora prînzului și copiii din Uzunu, sat de vestiți gospodari, se întorc de la școală. Vociferează, se zbenguiesc voioși și — nici un secret din asta — lumea toată e a lor. Unul dintre ei îmi răspunde că dispensarul e tocmai în vale. Așa e. Tocmai în vale, la vreo doi kilometri, pe partea stîngă. Trecusem chiar pe lîngă el, dar nu-l observasem. Sincer vorbind, nici n-aveam cum, pentru că nimeni nu se încumetase încît nu vădi de ce-aș fi plecat, de ce aș mai pleca din Sălard".

Statornici și devotați satului, la posturile lor de veghe lîngă liniștea copiilor și sănătatea părinților i-am aflat și pe cuplurile de medici de la Mișca și Abram. Pediatra și generalistul Dorina și Petru Tolcea, de fel din Mchedinți și Timiș, recunosc că, în 1964, cînd au fost repartizați în Bihor, au sosit doar pentru stagiu. Sînt și azi aici, Abram nu e o comună ușoară și a fost și mai greu. La 60 de kilometri de Oradea, ultima comună din județ, cu cele 8 sate răspîndite pînă la granița cu alte două județe — Sălaj și Satu Mare — pe aproape 20 de kilometri, Abram are circa 4 100 locuitori care au avut multe probleme de sănătate. Locuiesc în dispensar, unde nu vor mai locui peste puțină vreme. În mijlocul satului Abram, lîngă primărie, își implîntă talpa în pămînt, ca gornuli puternici rădăcinile, temelia unei case noi. Cine întreabă a cui este, i se răspunde „a doctorului". A doctorului despre care primarul spune „s-a adaptat greu, dar n-a abdicat de la un serios profesionalism". A doctorului care spune „nu mi-am propus lucruri mari, mi-am propus să fiu un medic al lor (adică al țăranilor, n.n.). Omul cel mai aproape de ei".

CICI IORDACHE-ADAM ■

„...Ar fi fost mai bine să se întîmple joi"

La vreo 30 de kilometri de Giurgiu, dincolo de Călugăreni, părăsim drumul național și o cotim spre dreapta. E ora prînzului și copiii din Uzunu, sat de vestiți gospodari, se întorc de la școală. Vociferează, se zbenguiesc voioși și — nici un secret din asta — lumea toată e a lor. Unul dintre ei îmi răspunde că dispensarul e tocmai în vale. Așa e. Tocmai în vale, la vreo doi kilometri, pe partea stîngă. Trecusem chiar pe lîngă el, dar nu-l observasem. Sincer vorbind, nici n-aveam cum, pentru că nimeni nu se încumetase pînă atunci să scrie cele nouă litere — DISPENSAR — pe o clădire cu aspect neîngrijit în curtea căreia, printre bălării, păștea nestingherită o vacă. Ba nu ! O „șicanau" totuși niște găini și o curcă cu piozii ei legitimi. Doi școlari mi-au confirmat, dintr-unul dintre cireșii din curte, că nu e nimeni pe-acolo. Dacă mă doare ceva să încerc pe la Călugăreni. Totuși, o hîrtie boțită, cu un scris ilizibil, lipită strîmb pe un geam, mi-a atras atenția. Da, era chiar programul celor cinci medici care, prin rotație, acordau asistență oamenilor din sat... de două ori pe săptămînă ! Marțea și joia. În rest, fiecare cu norocul lui. Sau, după limbajul specialiștilor, fiecare cu... afecțiunea lui ! Așa stînd lucrurile, și negăsind alți parteneri pentru un dialog la obiect, edificator, reproducem cuvînt cu cuvînt conversația purtată cu doi dintre elevii claselor „mai mari", cărora candoarea vîrstei nu le îngăduie să mintă sau să fabuleze :

— Prietene, dacă astăzi, miercuri, ție sau lui tătîcu vi se face rău, cum vă descurcați ?

— Nu știu. Ar fi fost mai bine să se întîmple joi... Dacă vine doctoru'...

— Dar dacă nu vine doctoru' și ai nevoie de un medicament ?

Rămîne cîteva clipe pe gînduri. În locul lui, răspunde celălalt :

— Îl strigăm pe nea Ion !

— Da' cine e nea Ion ?

— Chițescu !

— Bine, bine, Chițescu ; dar ce e el ? Tot doctor ?

— Nu bre, mata nu știi ? E sanitar ! Stă lîngă dispensar. El îți dă medicamente pentru orice leac de boală !

Din acest moment, orice discuție devine inutilă...

Ne continuăm drumul pe același asfalt încins de soare. E foarte cald. Pompa de benzină a mașinii ne obligă la un popas în satul Remuș. Poștașul trece pe lîngă noi și ne privește de după ochelari. Are treabă multă, e zi de plată a pensiilor. Ne spune că dispensarul e la a treia casă. Ne primește Petra Nidelea care, judecînd după orînduiala din ogradă, e o femeie harnică, pricepută la toate. De cînd i-a murit bărbatul „ține" dispensarul în casa ei și este retribuită ca îngrijitoare. Programul medicilor ? Cum să nu ? Îl știe pe dinafară și îl comunică verbal oricui. Dacă e întrebată. La rîndul nostru, insistăm cu întrebări. Da, medicamentele se distribuie acasă la Elena Defta care e moașă. De fapt, e pensionată. Dacă o putem vizita ? Acum nu, că e plecată, pare-se, la niște noamuri la Galați. Este ora 13,30. Doctorița care trebuia să vină azi, încă nu a sosit. Face naveta de la București.

— Și cum se numește ? — încercăm să ne interesăm.

— Păi... Gheorghiu... dar nu mai știu cum. E mai nouă la noi, doar de o jumătate de an. N-o mai fi prins trenul...

— Și dacă un om din sat are nevoie urgentă de asistență medicală în clipa de față ?

— Cum să nu ? Poate să meargă acasă la Rozalia Preda.

— Se pricepe ?

— Păi doar e moașă !

— Și dacă e un caz mai grav?

— Omu' se duce la Frătești, la cîțiva kilometri...

...La Frătești, la dispensarul comunei de care aparține satul Remuș, ne primește medicul pediatru Florina Baraban. Zîmbește vag cînd observă că privirile noastre se opresc la micile crăpături de pe pereții cabinetului. Cam neplăcută situația, dar asta e. Consiliul popular, în ciuda tuturor insistențelor medicilor, încă nu a renovat clădirea. Se tot promite mereu că se rezolvă, dar atît. Și doctorița Baraban e necăjită. Se vede în mod cert că nu vrea să acuze pe nimeni, dar nu se sfiește să recunoască faptul că mai rămîne un pic de loc pentru mai bine. E o entuziastă. A vorbit chiar zilele trecute cu o prietenă care este decoratoare și dînsa i-a promis că după renovare „va umple pereții" cu scene din basmele cele mai cunoscute, cu Cosînzene și Feți-Frumoși. Deși tînără, are nu mai puțin de... 88 de copii sub supraveghere medicală. Chiar și fără să apeleze la fișier (bine pus la punct — n.n.), știe totul despre fiecare, chiar dacă sînt risipiți la distanțe de mai mulți kilometri, pe la Cetatea, Bălănoaia sau Remuș. Acum e bine, iarna e ceva mai greu. Pentru că nu o dată a fost nevoită să plece noaptea cu șareta peste cîmp la vreun copil bolnav. Nu, naveta de la București nu e obositoare. Ne asigură că nici pentru colega sa pe care ar fi trebuit să o întîlnim la punctul sanitar din Remuș. Tocmai astăzi și-a luat zi liberă. Apare și doctorița Doina Cîrjaliu, medicul coordonator al dispensarului.. Se scuză că e plină de praf, dar asta e situația. De azi dimineață a tot bătut ulițele să mai stea de vorbă cu oamenii, să mai afle cîte ceva despre starea lor de sănătate, să-i mai consulte. Îmi surprinde privirea îndreptată către buchetul de flori pe care nu a apucat încă să-l lase din mînă. Este superb. Superb ca însăși dăruirea unei profesii grele pe care și-a ales-o. Și a cărei piatră de încercare se află acolo, „la țară".

CONSTANTIN BALACCIU ■

Risipitori de zestre

Nici că se poate face o caracterizare mai la obiect a dr. Maria Orban de la dispensarul din comuna Budila, județul Brașov, decît aceea exprimată de directoarea Direcției sanitare județene, dr. Georgeta Malene : „o **anonimă cu merite** !" Coborîsem, în zi de simbătă, pe la orele 11,00 dintr-o „ocazie" în fața dispensarului. Îmi luasem figura unei bolnave cestrebuia grabnic rezolvată. De cum m-a văzut traversînd strada, ajutată de cei din mașină, a și ieșit în ușa dispensarului, lăsîndu-mă imediat în primire și supunîndu-mă unui amănunțit consult medical. Cînd a fost vorba să-mi administreze o injecție am lăsat la o parte haina actorului, legitimîndu-mă. Pare-se că mă stimulase la aceasta înscenare însăși comuna în care aterizasem ; Budila era gazda unei trupe de actori care filma pentru „Întoarcerea fiului risipitor". De aici încolo constatările aparțin unei întregi echipe — formată din vicepreședinta consiliului popular, Elisabeta Bako, președinta organizației FDUS din comună, Gabriana Covesean și președinta Comitetului comunal al femeilor, Margareta Kiss.

Problema nr. 1 a acestui dispensar rămîne spațiul și proasta lui gospodărire. Amplasat într-o fostă baie comunală, pe malul unui pîrîias de la apele căruia s-a impregnat cu igrasie, dispensarul arată cam așa : are două intrări separate — una te duce la cabinetul de consultații și la sala de tratamente și puericultură, cealaltă, la cabinetul stomatologic și punctul farmaceutic. Primele două cabinete se

află față în față pe un hol cît palma, neîngrijit, murdar, într-o cameră desfășurîndu-și activitatea și generalistul și pediatrul (în persoana unuia și aceluiași medic — dr. Orban) — iar sala de tratamente este împreună cu puericultura. La cealaltă intrare — cabinetul stomatologic — unde medicul vine doar de două ori pe săptămînă (și, neavînd program afișat, nici nu se știe în care zile vine și în care nu !), față în față cu punctul farmaceutic, amplasate pe un hol ceva mai mare, la fel de neîngrijit, „pavoazat" cu o bancă decolorată de timp, un scaun care abia se mai ține pe picioare și un butoi de motorină. Punctul farmaceutic se află în inventar din cauza unei neobișnuite situații : asistentul Mezei Ioan este în anchetă (sub stare de arest) pentru întrerupere ilegală de sarcină.

Și totuși, de un cabinet de pediatrie de sine stătător este nevoie în această comună, chiar dacă numărul locuitorilor atinge abia 3 200. Pentru că aici se nasc mulți copii ; numai de la începutul anului pînă în prezent au venit pe lume aproape 80. Însoțitoarele noastre, pornind de la situația de moment, găsesc și o rezolvare a problemei : în locul punctului farmaceutic — care oricum va rămîne multă vreme închis de aci încolo, ancheta urmîndu-și cursul legal — să se facă un cabinet pentru generalist care, de cînd a terminat stagiatura (din noiembrie anul trecut), fiind repartizat în comună, a fost detașat la Brașov — iar farmaciei să i se caute prin apropiere un alt spațiu. „Nimeni nu ne-a întrebat, nimeni nu ne-a anunțat de această detașare — precizează cu o supărare îndreptățită vicepreședinta consiliului popular. Am fi găsit, în final, o soluție și pentru cabinetul său !".

Numai că, după cum ne dovedește starea la zi a dispensarului, soluțiile la Budila se aplică cu încetinitorul. De mai bine de un an de zile s-a botărît la nivelul consiliului popular repararea unei camere a dispensarului (în prezent, un fel de depozit cu de toate în care lipsa de igienă tronează !) și amenajarea ei ca sală de așteptare. Motivarea acestei tărăgăneli ca și a reparării și renovării întregii clădiri a dispensarului care poartă vizibile urme ale degradării este ulmitoare : în comună nu există nici o secție prestatoare cu specific de construcții ! An de an sumele alocate pentru urgentele lucrări rămîn nefolosite.

Dintr-o scurtă preumblare prin comună aflăm că ne găsim într-un loc parcă „predestinat" nefolosirii spațiului și degradării lui sub ochii tuturor. În plin centrul așezării, lîngă căminul cultural, școală și restaurant, într-un veritabil parc comunal, s-a instalat, cu ani în urmă, gospodăria anexă a ONT Carpați, care deține în prezent 500 de porci. Aici și-ar fi găsit locul, la vremea potrivită, un splendid dispensar cu toate accesoriile necesare, sau o grădiniță de copii, sau un popas turistic... Ar fi putut crește porcii și fără parchet pe jos, după cum cei din preajmă ar fi fost scutiți de poluarea, tot mai accentuată, punîndu-le în pericol sănătatea...

Sigur, Budila este o așezare pitorească, drept pentru care un inspirat regizor a adus-o pentru filmarea exterioarelor la „Întoarcerea fiului risipitor", nimerind, ciudat, într-un loc unde cei de la primărie se dovedesc risipitori cu propria lor zestre !

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Un spital așteaptă competențe

La Consiliul popular al comunei Rucăr, profesoara Silvia Chioncel (rucăreancă get-beget), președintă a Comitetului comunal al O.D.U.S., îmi spune că starea de sănătate a populației — între zero și 97 de ani — este în general bună. Oamenii au acum încredere în medicii care lucrează aici, dar — precizează imediat — satul mai are, din acest punct de vedere, nevoi și mai ales năzuințe de mai bine, exprimate deschis în adunările cetățenești, la Tribuna democrației. Dispensarul funcționează într-o casă particulară pentru care se plătește de 20 de ani chirie. Deși în comună majoritatea locuințelor au apă curentă la bucătărie și la baie, acesta nu este racordat la rețea. Altfel este bine dotat și — vedem — peste tot domnesc curățenia și ordinea aceea solemnă a locului rînduit în slujba vieții. Doina Ciulcu, medicul coordonator al dispensarului, este de serviciu. Deși are consultații după-amiază, și medicul Gheorghe Ciulcu se află în dispensar. Prin urmare, la Rucăr asistența medicală este asigurată permanent, atît la dispensar cît și la spital. Cînd vine vorba de spital, toată lumea are ceva de spus. Înființat în 1937, ca spital de circumscripție, acesta s-a dezvoltat așa fel încît în 1967 avea 122 de paturi în patru secții : obstetrică-ginecologie, chirurgie, interne și pediatrie. În prezent, are 72 de paturi și numai două secții. Toată suflarea comunei — alcătuită din peste 7 100 locuitori — e nedumerită de ce, din 1983 încoace, femeile nu mai au dreptul să nască în spitalul de-acasă, așa cum s-au petrecut lucrurile decenii de-a rîndul. Mai întîi au crezut că e o treabă trecătoare, datorită ieșirii la pensie a doctorului Remus Rosca. Dar, deși au căpătat încredere în medicii tineri — cărora le-au simțit căldura sufletească și le-au dibuit și verificat priceperea — tot astfel au rămas lucrurile.

Ne îndreptăm spre spital. Pe coridoare și pe holuri îți liniștesc privirea frumoase picturi. În fiecare salon există sursă de oxigen. Sala de operații, excelent utilată, stă închisă. Dotările sînt cele necesare : sală de tratamente și pansamente, laborator de analize, aparat Roentgen, stație de sterilizare, tot ce trebuie pentru reanimare. De asemenea — baie, spălătorie, bucătărie, gospodărie anexă, stație de salvare cu 3 mașini în 3 schimburi. Ioana Urdea, moașă principală de 30 de ani, nu-și poate ascunde mîhnirea cînd ne arată secția de obstetrică-ginecologie — utilată cu sală de travaliu, sală de expulzie, saloane pentru lehuze, incubator, baie separată — care stă nefolosită și cu trusele sub cheie. Medicii Doina și Gheorghe Ciulcu, care fac gărzi la spital ca dealtfel toți medicii din zonă, precizează că pe lîngă rucăreni, spitalul deservește comunele Dîmbovicioara și Dragoslavele, ca și pe muncitorii, cu familiile lor, de pe șantierele Pecineagu și Valea lui Mal îar, în total circa 15 000 de oameni. Primul ajutor acordat cu competență aici asigură de multe ori succesul de la Cîmpulung. În momentul de față la dispensarul din Rucăr sînt în evidență 53 de gravide, fată de 35—40 în anul trecut. Ele vin cu regularitate la control, respectă indicațiile medicilor, păstrează asupra lor duplicatul fișei medicale și știu că nu au voie să nască nici la domiciliu, nici în salvare, ci numai și numai la Spitalul din Cîmpulung (!?!). Cel mai greu este pentru oricine să stabilească momentul cînd încep durerile nașterii. Dar ca să ajungă la Cîmpulung, trebuie să treacă peste munții Mateiaș și ceața, ploaia, poleiul, zăpada și viscolul nu se dau deoparte la semnalele salvării. Nu o dată, astfel, femeile ajung să nască în mașină. Apoi, la ieșirea din maternitate, mama cu nou-născutul plîngînd în brațe trebuie să se întoarcă acasă, tot peste Mateiaș cu autobuzul încărcat de călători. Supraveghind evoluția sarcinii, medicii știu care sînt gravidele-problemă, cele care au nevoie și trebuie să nască într-un spital mai bine înzestrat ca al lor. Obligativitatea nașterii în deplasare le îngrijorează și le mîhnește pe rucărence. Li se pare absurd, pe bună dreptate. E adevărat că spitalul din Rucăr a fost o pepinieră de medici specialiști care, din păcate, au trebuit să plece. Doctorul Ciulcu gîndește că, firește, s-ar putea pregăti în specialitatea de obstetrică „unul din noi, medicii generaliști".

Zilele medicului de circumscripție nu seamănă între ele, rutina nu le îmbîcsește, problematica e diversă și uneori grea, trebuie — nu se poate altfel — să cunoască viața fiecărei familii. Ar fi comod de exemplu, să-i pună în palmă unei bolnave un bilet de trimitere la Spitalul din Cîmpulung. În fapt, după instrucțiuni și reglementări, și-a făcut datoria. Dar cînd femeia are acasă copii mici, iar bărbatul lucrează la pădure ?! Ea trebuie ajutată și vindecată aici ! Mai ales că, în curînd, la Rucăr se va înălța și un dispensar modern. Primarul Sever Soare confirmă că obiectivul de primă necesitate ce se va materializa prin contribuția bănească și în muncă a rucărenilor va fi chiar dispensarul.

REGHINA VĂRVICI ■

M-am străduit tot timpul să-i dau dreptate. Mai bine zis : să mă pun în locul lui, să încerc să-i înțeleg și să mă agăț de fiecare lucru pentru a-i putea da cît de cît dreptate. Prin asta nu doream atît să salvez un om compromis, cît să mențin imaculată condiția socială pe care el o întruchipa : era (și este) dascăl, profesor de istorie (gradul I) și chiar director adjunct. La o școală ajutătoare.

Poate că această circumstanță — a muncii într-o școală pentru copii suferinzi — este una dintre cele mai tensionante experiențe profesionale, omenești, în general. Poate că ea, această circumstanță, atacă lent articulațiile normale ale unor sinapse normale, sfîrșind prin a le eroda. Poate că clacarea psihică n-a fost încă scoasă din inventarul stărilor omenești posibile. Dar toate aceste interioare de conștiință sînt guvernate social de misiunea ineluctabilă pe care dascălul trebuie să și-o îndeplinească în orice circumstanță : aceea de a fi un luminător, un far pentru conștiințele în formare, un tezaur de înțelepciune, o pildă în acțiune. În numele unei asemenea viziuni mă interesa să salvez nu atît omul din fața mea, ci instanța morală și profesională și umană și socială pe care el o întruchipa. Mă îndemna la asta convingerea fermă că niciodată nu vom putea mulțumi de-ajuns profesorilor noștri, că sîntem etern datori celor care au predat cîndva la catedra existenței noastre. A gîndi rău despre un profesor mi s-a părut întotdeauna o impietate, dar a face rău unui dascăl mi se părea de neconceput.

Ce se întîmplă însă cînd sistemul de valori se bulversează ? Cînd, conformîndu-te lui, gîndurile preconcepute încep să nu mai răspundă la comenzi și tentația abandonului devine tot mai mare ? Într-un caz fericit, începe o luptă cu tine însuți.

Auzisem despre el lucruri care aproape că mă inhibaseră : beții repetate, în școală și pe șosea (permis de conducere suspendat de două ori) ; atitudine necorespunzătoare și insulte, în public, la adresa colegilor, denigrarea autorității, cadrelor didactice ; imun la avertismente mai mult sau mai puțin voalate („lasă, că nu mă ai cu nimic la mînă") ; sancțiuni date arbitrar ; neîndeplinirea atribuțiilor care-i revin ; abuzuri condamnabile (cum a fost, în iarna lui '85, scoaterea copiilor de școală, în zăpadă) etc. Lista unor asemenea fapte poate fi oricît de lungă sau de scurtă, dar completarea ei și, mai ales verificarea fiecărui fapt în parte ar fi presupus o muncă de detectiv la care n-am simțit nici o clipă imboldul să mă înham. Nu numai că-mi displac astfel de lucruri, dar mi s-a părut că și numai unul dintr-o sută să se confirme și tot ar fi trebuit să dea de gîndit. El recunoaște senin că în trei ani și jumătate de cînd este director adjunct

Despre onoarea unui om compromis

s-au înregistrat peste 70 de sesizări la organele superioare care aveau ca subiect activitatea lui. Mă gîndesc cu groază că eu mi-aș fi dat demisia după primele două-trei, dar nu-i spun, și-l întreb cum se explică și dacă le consideră întemeiate. Îmi răspunde calm că opiniile din acele sesizări nu aparțin întregului colectiv, că sînt ale cîtorva cadre didactice cu care a mai avut dispute și că, pe de altă parte, „nu văd să nu greșești cînd ai intenția să faci ceva". Totuși, din rîndul a 33 cadre didactice și 31 personal TESA (8 bărbați și 56 femei — excluzîndu-l pe el, bineînțeles), în trei ani și ceva au pornit peste 70 de sesizări despre viața și activitatea aceluiași om ! Cît de subiective, nefondate, imaginate, neadevărate ar fi fost acestea — ceea ce dă de bănuit este însuși numărul lor ! La o asemenea statistică, există posibilitatea acceptării unor abateri de la medie, dar media aceasta tot rămîne în defavoarea lui. Îmi dau seama că experiența lui de viață este însă succesivă nu cumulativă. Trece asta, vine alta. Sinteza, semnificația lor globală nu-l interesează. Viața e pentru el un mars continuu în care contează doar mișcarea nu și drumul parcurs.

Discut cu el de o oră și-mi dau seama că are o structură de luptător cu temperament coleric. Dar școala nu este, totuși, o baricadă perpetuă și propriu-zisă. El întruchipează condiția soldatului credincios. Am înțeles dintr-o discuție cu o autoritate a primăriei că ăsta a fost și criteriul numirii sale în conducerea școlii ajutătoare. Și, într-adevăr, se pare că are merite incontestabile în punerea la punct a unei gospodării anexe și în alte treburi care țin de buna administrare a școlii. Asta e una. Apoi, să acceptăm și că nu tot ceea ce se spune despre el este adevărat. Dar, totuși, din cîte am înțeles în discuțiile respective și la conducerea orașului și la inspectoratul școlar județean — să nu mai vorbim de opinia largă — există serioase semne de întrebare cu privire la posibilitatea morală ca Ștefan S. să mai poată continua munca în aceleași condiții ca pînă acum. De fapt, el însuși recunoaște că, în octombrie '85, se și vedea „trecut la catedră". Se întîmplase atunci un incident cu niște copii bătuți de el (sau nebătuți ?) într-o pădure de la marginea orașului ; cercetările unei comisii de anchetă n-au putut stabili nimic clar cu privire la vinovăția lui, așa încît conducerea județului Argeș i-a mai dat o șansă, una singură și ultimă. Dincolo de umanitarismul acestei decizii, problema care se pune este dacă o astfel de înțelegere a situației va fi și suficientă pentru a face din acesta, ca să menținem terminologia, un strateg de primă mărime în cîmpul acțiunilor și operațiunilor didactice și pedagogice ? Cu alte cuvinte, problema este, stimate prietene Ștefan S., nu cumva ți-ai greșit meseria ?

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Seară de ianuarie, liniștită, calmă. Pînă la un punct, adică oră. Soții Eugenia și Bănică Dineață locuiesc vizavi de magazinele „Alimentara nr. 31" și „Mercerie". Ea este croitoreasă, el — conducător auto. După terminarea emisiunii la televizor, ies pe balcon să ia aer. Văd însă niște lumini intermitente în Alimentara. Observă, discută și conchid : „trebuie să fie un hoț" ! Alimentara e și a lor, de-acolo își fac cumpărăturile. Se hotărăsc să anunțe miliția. Dar n-au telefon ! Sună la vecinul Bîrcă. Acasă e doar fiica, eleva Mirela-Marieta. Iese și ea pe balcon, vede și ea. Dar n-are decît 16 ani, cine o s-o creadă ? „Suni în numele meu" o asigură Dineață Bănică. Și a sunat. A fost **primul sprijin** venit de la cetățeni.

Rămîn toți trei pe balcon și țin sub observație magazinul. Hoțul aprinde chibrituri sau bucăți de hîrtie și cotrobăiește, cotrobăiește. Vin doi milițieni care, în drum spre magazin legitimează doi tineri. Poate că ei sînt suspecții. Milițienii își fac datoria, nu se supără nimeni. De pe balcon Eugenia Dineață și Mirela Bîrcă strigă : „Nu sînt ei, hoțul e înăuntru ! Grăbiți-vă să nu scape". A fost **al doilea sprijin.** Milițienii îi lasă pe cei doi și aleargă la ușa magazinului. Tinerii legitimați se alătură echipajului, se oferă ca ajutor, dacă va fi nevoie. Sînt acceptați. Alimentara este și a lor, de-acolo își fac și ei cumpărăturile. A fost **al treilea sprijin.** Ei au însoțit milițienii pînă la imobilizarea infractorului și internarea în spital a celor doi oameni în uniformă, căci acolo au ajuns, loviți grav de înrăitul hoț în încleștarea ce a avut loc în magazin. Tinerii sînt Perca Fănică, electrician, și Turbea Tudorel, mecanic, ambii colegi de întreprindere.

Un hoț într-un magazin ! El și ? Ce-i un magazin ? Un loc unde se vinde și se cumpără, unde cumpărătorul mai e tratat cu refuz, cu indiferență și uneori chiar bruftuluit dacă insistă pe drepturile sale și obligațiile vînzătorului. De ce ne-ar interesa ce se întîmplă într-un astfel de loc, într-o noapte, la ore tîrzii ? Nu ! Acești oameni n-au gîndit așa. Ne conving reacțiile lor, faptele lor. Să fie vreo legătură între sentimentul de proprietar și beneficiar, în manifestarea lui concretă, și aceste fapte ?

★

Cînd a primit telefonul, ofițerul de serviciu de la miliția orașului Rîmnicu Sărat, plut. maj. Lupu Constantin, avea la dispoziție pentru deplasare doar pe plut. Bugescu Gheorghe. Cum însă plut. adj. Mocanu Gheorghe venise să hrănească cîinele el a constituit al doilea membru al echipajului deplasat la locul anunțat. După lărgirea echipajului cu cei doi tineri legitimați, milițienii ajung la ușa magazinului, descoperă spărtura

O elevă sună la miliție

în geamul vitrinei pe unde intrase hoțul, plut. adj. Mocanu Gheorghe pătrunde în magazin, iar ceilalți rămîn afară la pîndă, gata de intervenție. La lumina chibritului, subofițerul vede jaf de mărfuri pe jos, intuiește ascunderea hoțului și-i somează să se predea. Nu i se răspunde. Înaintează prudent, intră într-un hol de unde se vede biroul responsabilului jefuit, pe-acolo trecuse hoțul, ajunge la ușa magaziei de mină și vede cum ușa acesteia se închide brusc, cu zgomot. Aici era deci musafirul nocturn. Se aude zgomot de geam spart. Hoțul a vrut să fugă dar n-a putut din cauza gratiilor metalice de protecție și a revenit la ușă. Subofițerul îl așteaptă retras un pas dar infractorul deschide brusc și lovește cu cuțitul, de mai multe ori, drept în față pe omul ordinii. Tăiat și însingerat, plut. adj. Mocanu Gheorghe strigă la plut. Bugescu Gheorghe „sări că mă omoară". Acesta intră repede, somează dar infractorul în loc să se supună, lasă victima jos în baltă de sînge și se îndreaptă spre al doilea adversar cu cuțitul ridicat deasupra capului, cu direcția loviturii de sus în jos. Subofițerul se retrage somînd. Infractorul înaintează periculos de amenințător și subofițerul primește o puternică lovitură în piept, lovitură care-l doboară. Hoțul îi calcă în picioare și fuge prin spărtura pe care intrase. N-a fugit mult pentru că tinerii de-afară s-au luat după el și în spatele blocurilor infractorul a fost imobilizat.

★

Epilog pentru hoț. Născut în comuna M. Kogălniceanu, județul Tulcea, Sava Iulian-Dorin avea 23 de ani și încă 10 furturi la activ — cîte clase de școală urmase — toate comise în orașul Rm. Sărat. În noaptea aceea săltase numărul spargerilor la 12, pentru că înainte de a pătrunde în Alimentara jefuise „Merceria" de la parterul aceluiași bloc. Prejudiciul total se ridică la aproape 100 000 din care foarte puțin a putut fi recuperat prin ceea ce s-a mai găsit la domiciliul său cu ocazia percheziției.

★

Epilog pentru cei „doi lucrători de miliție. De la locul faptei amîndoi au luat drumul spitalului. Plut. adj. Mocanu Gheorghe cu fața desfigurată de cuțitul răufăcătorului iar plut. Bugescu Gheorghe cu două coaste fracturate : a șaptea și a opta din partea stîngă. Și dacă nu se apărau, infractorul putea să le curme și viața.

Toată stima și respectul din partea noastră pentru acești oameni și pentru munca lor destinată apărării noastre.

La Rîmnicu Sărat cinci oameni ai muncii și doi milițieni au pus capăt unei activități infracționale.

AL. MIHAI ■
jurist

A doua calificare

După frumoasa comportare a reprezentativei de junioare (care a eliminat Bulgaria), iată că a venit rîndul naționalei de seniori să treacă în grupa A a C.E., obținînd calificarea după „cursa de regularitate" de la Anvers. Disputînd 9 partide în 10 zile și realizînd 7 victorii, băieții noștri au terminat în final pe locul 2 (după Polonia), lăsînd o bună impresie în rîndul spectatorilor și, totodată, al specialiștilor. Care au apreciat puterea de luptă a baschetbaliștilor români și, intrînd în detalii, excelenta lor pregătire fizică (felicitări antrenorilor Gheorghe Novac și Mircea Cimpeanu !), care le-a permis să încheie în forță un turneu-maraton. Sigur că revenirea în grupa de elită a europenilor (după retrogradarea de la ultima ediție, după o partidă „cu cîntec", noi 4 eliminați, francezii nici unul ?!) nu-i un capăt de țară, dar ea probează totuși, după opinii unanime, reapariția baschetului nostru în planul marii performanțe, de unde el a lipsit, reamintim fără plăcere, mai bine de un deceniu. Fără să exagerăm, se cade să facem precizarea că, înaintea turneului final al C.E., prevăzut pentru mai 1987, în Grecia, federația și antrenorii Novac și Cimpeanu par să aibă mai mult ca oricînd motive de optimism : există un lot, nu o echipă, diferitele generații (Cernat, Niculescu, Opșitaru pe de-o parte, Iacob, Ardelean, Ionescu pe de alta, Ermurache, Netolițchi, Vinereanu. David la mijloc) se înțeleg între ele, media de înălțime e competitivă (3 jucători, Opșitaru, Vinereanu, Ionescu, de 2,10 m), „noul val" bate la ușile naționalei, Constantin Viorel, Pogonaru, Toader ș.a., totul e ca pe viitor să se muncească și mai serios, și mai responsabil.

Scriam nu demult, chiar în această pagină, că în baschetul nostru se simte un aer proaspăt. Calificarea de la Anvers confirmă, urmînd ca și senioarele să-și cîștige, în curînd, dreptul de a evolua la europene. Sîntem tentați să afirmăm că și aici sînt semne bune, de vreme ce, ca să dăm un singur exemplu, în recentul derby dintre Universitatea Cluj-Napoca și Voința București scorul a fost, în al doilea meci, 99—101, Magdalena Jerebie înscriind 46 de puncte, iar Roxana Ștefan (18 ani !)48 ! Dacă va fi și a treia calificare, cum trage nădejde secretarul responsabil al F.R.B., Sorin Satmari, atunci vom putea susține, fără teama de a fi contrazișI, că baschetul românesc se află pe cel mai bun drum din istoria lui. Felicitări și succes în continuare !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La înălțime la propriu și la figurat, Roman Opșitaru și-a adus o importantă contribuție la succesul de la Anvers

SAH

Margareta Mureșan

„Zilele șahului"

Cea de-a XIV-a ediție a festivalului șahist al orașului Dortmund a reunit peste 150 de participanți, care s-au întrecut într-un super-turneu de mari maeștri, un turneu internațional feminin și un „open" foarte disputat. Nume valoroase ale șahului mondial figurau drept cap de afiș : ex-campionul lumii V. Smislov, foștii candidați la titlul mondial: V. Hort și Z. Ribli, marii maeștri englezi A. Miles și N. Short, precum și marea maestră Pia Cramling. Fiecare dintre favoriți aspirau la primul loc în super-turneu. Concursul feminin a trecut printr-un impas organizatoric. În ultima clipă, trei jucătoare puternice, B. Hund, G. Fischdick și R. Kas și-au anunțat neparticiparea. Jucătoarele românce Elisabeta Polihroniade și semnatara acestor rînduri, au început o cursă contracronometru fiind urmărite la distanță de titulara echipei olimpice a Olandei, van Parreren, și de talentata maestră internațională M. Grosch, soția marelui maestru Z. Ribli. Turneul „open" a făcut posibilă reîntîlnirea unor jucători obișnuiți cu acest tip de concursuri sistem elvețian în 11 runde: Gutman, Bischoff, Faragó, Stein, Bikal, dr. Ostermeyer, van der Sterren etc. Multiplul nostru campion Mihai Ghindă nu s-a lăsat însă impresionat de experiența de „sprint bun" a rivalilor săi și, după patru runde, cumula 4 puncte, trecîndu-l printre învinșii săi pe Gutman. Fără a fi cu adevărat periculos pentru jucătorii cu titluri internaționale, computerul „Turbostar" a dat de furcă unor ambițioși și chiar a punctat nesperat de des, încheind competiția cu 5 p din 11 posibile.

Turneul de mari maeștri a început prin asaltul tinerei generații. În mare încurcătură s-a aflat de mai multe ori fostul finalist al meciurilor candidaților, Vasili Smislov. Din runda a treia și pînă la finalul concursului, el nu și-a regăsit linia sa obișnuită de joc. Tînărul maestru internațional vest-german Kindermann i-a dat ex-campionului mondial o usturătoare „lecție de siciliană". Partida s-a terminat prin depășirea timpului de gîndire de către negru, care era pierdut și pe tabla de joc. „Duelul" s-a desfășurat astfel: **Kindermann-Smislov**, 1. e4 c5 2. Cf3 d6 3. d4 c:d4 4. C:d4 Cf6 5. Cc3 Cbd7 6. Ne3 Cc5 ; 7. f3 a6 8. Dd2 e6 9. g4 b5 10. a3 Nb7 11; g5 Cfd7 12. h4 Dc7; 13. 000 000 14. Rb1 Ce5; 15. Df2 Ne7 16; Ne2 Rb8 17. Cb3 Tdc8 18. Td2 f6 19. Thd1 C:b3 20. c:b3 f:g5 21. h:g5 Thf8 22. Dg3 Ra8 23. Dh3 Cf7 24. D:e6 C:g5 25. Dg4 h6 26. Ra2 Rf6 27. Nd4 N:d4 28. Td2:d4 Tf.4 29. a4 b:a4 30. T:a4 d5 31. C:d5 N:d5 32. T:d5 și steguleț a căzut! Smislov și-a felicitat adversarul consemnînd pierderea partidei. Pia Gramling, singura jucătoare prezentă ca invitată de onoare în turneul masculin, a debutat cu două înfrîngeri succesive, dar după alte două runde a reușit să obțină 50% și apoi chiar să urce în clasament, învingîndu-l spectaculos pe marele maestru Hort.

Riscînd prea mult de dragul victoriei, Mihail Ghindă a fost întrecut, deși avea piesele albe, în două partide-cheie și a pierdut pasul cu jucătorii instalați după 9 runde în fruntea clasamentului : van der Sterren 7,5 p, Bischoff și Gutman 7 p, Farago, Bukal, Lau, Marangunici etc. 6,5 p. Cu un finiș excepțional, maestrul internațional român a încheiat însă competiția printre premiați, clasamentul final fiind următorul: 1—3. Marangunici (Iugoslavia), Gutman (Israel), Lau (R.F.G.) 8,5 p, 4—7 Ghindă (România), Bischoff (R.F.G.), King (Anglia), Stein (R.F.G.) 8 p etc. Turneul internațional feminin a stabilit următoarea ierarhie valorică: 1. Mureșan (România) 8,5 p (din 10 posibile), 2. Polihroniade (România) 7 p, 3—4. Grünberg (R.F.G.) și Grosch (Ungaria) 6,5 p, 5—6. van Parreren (Olanda) și Gadau (R.F.G.) 5,5 p, 7. Wohlers (R.F.G.) 5 p, 8—9. Barthel și Janus (ambele R.F.G.) 4 p, 10. Schladetzky (Elveția) 2 p și Rostek (R.F.G.) 0,5 p. Clasamentul final în super-turneul de mari maeștri nu a mai putut fi influențat de întîlnirile din ultima rundă, cînd doar o partidă s-a încheiat prin victorie (derby-ul codașilor!), în celelalte fiind consemnată egalitatea. Fără a fi învins, maghiarul Zoltan Ribli a cîștigat detașat dovedind din nou o formă sportivă excepțională: 8 puncte din 11 posibile. L-au urmat trei jucători bine cotați în arena mondială: Miles, Hort și Fedorowicz (americanul fiind la o jumătate de punct de realizarea normei de mare maestru internațional) 7 p. În continuare s-au clasat: 5—6 Short, Quinteros 6,5 p 7—8. Kindermann, Cramling 5,5 p. 9. Smislov 5 p, 10. Hertneck 4,5 p, 11. Kohlweyer 3 p, 12. Nikolaiczuk 0,5 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Bucătăria de vară

„Ceea ce vrei să faci e un act nechibzuit, dragă Marius. Pînă la urmă adevărul tot iese la suprafață, precum untdelemnul. Nu-ți agrava și mai mult situația". „În loc să mă ajuți, tu îmi ții lecții. Pune mai bine mîna și așază omul în șanț. Să dea impresia că doarme. De fapt, asta-i și realitatea, își doarme somnul de veci. Să găsim după aia cît mai repede o grilă de mască cu care s-o înlocuim pe cea făcută arșice. Îi tot dai cu adevărul și cu untdelemnul", bombănea șoferul în timp ce tîra în afara drumului trupul neînsuflețit al pietonului. „Doar mă vezi cum arăt după orele pe care le-am petrecut împreună la meciul secolului. Nu puteam să nu sorbim ceva după așa un răsunător succes". „Adevărat, victoria trebuia sărbătorită, dar nu era obligatoriu ca după vizionare să pleci neapărat cu mașina, mai ales că pînă acasă aveai de mers nu mai mult de doi kilometri". „Și cum să numesc eu întîlnirea asta cu tine, Fănică, exact la locul fatal, în plină noapte, noroc sau ghinion ?" „Vrei să sondezi, ori mai exact, să te edifici asupra atitudinii mele în raport cu fapta ta, care ai lovit mortal un om și acum te pregătești să spell putina ! Te dezaprob total, bineînțeles, dar nu eu voi fi acela care va anunța imediat despre cele petrecute. Îți dau un termen de 48 de ore s-o faci tu. În caz contrar, voi fi nevoit să relatez întîmplarea acolo unde trebuie. La revedere ! Ce să-ți doresc ? Ca noaptea să se dovedească pentru tine un sfetnic bun. De hotărîrea pe care o iei poate să depindă viața ta de acum înainte. Dacă ai făcut o prostie, măcar nu o mai continua cu altele". „Mersi pentru asemenea povețe. Te-am considerat, probabil, și nu probabil, ci chiar sigur, în mod greșit amicul meu. Ești un las !" „Nu știu care din doi merită un asemenea epitet !"

Supărat pe colegul său de serviciu, întîlnit întîmplător, în cel mai nepotrivit moment, în dreptul casei vechi de țară aparținînd mamei sale, Marius își impută neatenția manifestată în cele două faze ale deplasării sale spre casă, prima, cînd s-a pomenit cu pietonul pe capotă (se gîndea tocmai la senzaționalele lovituri de la 11 metri) și a doua cînd, literalmente, la doi pași, i-a apărut ca din pămînt principialul său coleg. De cum l-a văzut și-a dat seama că nedorita întîlnire îi va pricinui necazuri în plus. Așa, de altfel, s-a și întîmplat. Maică-sa nu era acasă. Știa. Plecase la una din fiicele sale care o rugase pe bătrînă s-o ajute cîtva timp. Avea patru copii m zina familiei. Marius trebuia să ascundă undeva mașina. Într-un loc unde să poată fi adusă în starea inițială în mod extrem de discret. Cunoștea un tinichigiu cu mîini de aur, care în plus nu întreabă prea multe. Curtea îngrijită, cu grădina de flori și straturile de zarzavat frumos aranjate, pigulite toată ziua de maică-sa, nu oferea cele mai bune condiții ca ascunzătoare. Mașina s-ar fi observat cu ușurință din stradă, iar el nu dorea deloc acest lucru. Toți care ar fi trecut prin dreptul curții, unde niciodată n-a fost parcată vreo mașină, și-ar fi pus întrebarea : „De cînd la tușa Oana se află mașina lui Marius, care locuiește la doi pași și are un garaj ultramodern, dotat cu scule sofisticate, aidoma celui mai bine echipat service ?" „Să-i scot numerele ? E o soluție. Dar în acest caz bănuiala nu va fi și mai mare ? De ce proprietarul i-a demontat plăcuțele ? Ce interes a avut ? Nu, ideea trebuie abandonată. Totuși se impune rapiditate. Dacia stă pe stradă, dar chiar și pe ulițele unei comune, cu toate că-i încă noapte, pot apare destui ochi curioși". Ca primă măsură de camuflare a stricăciunilor pricinuite capotei, șoferul lipește două coli albe peste partea vătămată. Albul îi nu se deosebește prea mult de cel al hîrtiei. Deocamdată pe ulița laterală asfaltată, de fapt o legătură a centrului comunei cu marile silozuri de lîngă gară, nu-i nici țipenie de om. Marius e cunoscut și la fabrică, ca un tip extrem de ingenios. Nu-i trebuie prea mult să găsească o ascunzătoare mai mult decît potrivită. „Pot s-o caute ei apoi mult și bine. Nu cred să-i dea cuiva prin cap că mașina poate fi ascunsă în... bucătăria de vară a tușei Oana".

În nici un sfert de oră, peretele din P.A.L. al încăperii e decupat și mașina e introdusă în interior. Apoi placajul e remontat cu atîta măiestrie încît nimeni nu poate măcar bănui că sandramaua bătrînei a fost dotată cu o ușă secretă, aidoma celor din castelele medievale. Nu i-a fost greu lui Marius să realizeze și a doua parte a operațiunii sale, și anume, subtilizarea unei grile de mască tip Dacia 1310. „Vorba aia, și-a zis șoferul, din cei peste o mie de proprietari de autoturisme vale bogatei comune, s-o găsi unul să-mi cedeze reperul căutat". Și Marius l-a găsit. Nu prea nou, să nu bată la ochi și nici excesiv de uzat, să facă notă discordantă cu gradul de uzură al Daciei albe.

După terminarea cu bine și a acestei operații, se punea problema începerii celei mai delicate părți a reparației autoturismului avariat în accident, aducerea la starea inițială a capotei, puternic ondulată ca urmare a scurtei călătorii făcute pe această parte a mașinii de pietonul care, printr-o coincidență, se întorcea și el acasă gîndindu-se tot la același uluitor rezultat obținut în formidabilul meci disputat în peninsula Iberică. „Să cumpăr o capotă, e riscant. La întrebarea „Cine a cumpărat capote de Dacie în ultimul timp ?", răspunsul e ușor de intuit. „Păi cine... cutare, cutărică, printre care și Marius. Nu, nu ține ! Tabla trebuie îndreptată. Dar cum să fac o asemenea reparație zgomotoasă într-o zonă a satului unde liniștea e tulburată doar de cîntatul cocoșilor și mugetul vițelor ?". Din nou, ingeniozitatea tînărului e cea care găsește soluția. „Cînd se întoarce mama, va avea surpriza să găsească lemnele tăiate de mașina care în două ore va termina și va acoperi bătăile de ciocan ale tinichigiului. Exact atît îi trebuie vrăjitorului meu să-mi îndrepte perfect capota. Vopsitul ulterior e o operațiune ce nu face zgomot". Bătrîna a sosit înainte de termenul fixat, încurcînd planul fiului. Cînd a intrat în bucătăria transformată în garaj, s-a luat cu mîinile de cap. Marius nu intrase încă în acțiune, n-avusese timp. „Ce-i mălcă cu bucătăria mea ? Unde îmi fac eu de mîncare, unde-mi culc găinile? Dar mașina? Unde o pleznișI așa de frumos ? Dacă te ascunzi, de lume, înseamnă că nu e bine, Marius, mamă ! Neam de neamul nostru n-a făcut fărădelegi !" „Nu te alarma, mamă, nu s-a întîmplat nimic deosebit, nu e vorba de vreo faptă rea, în maximum două zile îți aranjez bucătăria mai frumos decît am găsit-o". Bătrîna n-a răspuns nimic și, otărîtă, s-a îndreptat spre curte, să-și hrănească orătăniile. „Vrăjitorul" n-a putut veni imediat, avea o lucrare importantă care nu putea fi întreruptă. Între timp, tușa Oana, nemulțumită de faptul că era nevoită să gătească în curte, s-a plîns confidentei ei, tușa Zamfira. „La bătrînețe să-mi fac mîncare pe prispă ? Se poate una ca asta ?" „Păi de ce, tușă Onuța ?", „De ce, pentru că fiu-meu își ține mașina în bucătăria mea". „Cum asta, doar are un garaj nou-nouț ?" „Dacă nu crezi, vino și vezi !" De la tușa Zamfira, vorbele s-au dus la tușa Maria, apoi la Veluța, la Ioana și așa mai departe, pînă s-a dezlegat misterul omului găsit în șanțul șoselei în noaptea marelui meci.

Ca întotdeauna, minciuna are picioare scurte !

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (XIII)

Cosmosul fără arme

Sînt cunoscute şi larg apreciate în lume consecvenţa şi fermitatea cu care România, preşedintele ei militează activ pentru oprirea cursei înarmărilor şi înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru izbăvirea planetei noastre de un război distrugător. În acelaşi timp, ţara noastră s-a pronunţat cu hotărîre pentru a se opri extinderea competiţiei înarmărilor în Cosmos, pentru ca spaţiul cosmic, cu uriaşe posibilităţi pentru progresul cunoaşterii ştiinţifice, să devină un vast cîmp al conlucrării, în folosul civilizaţiei umane, al oamenilor, şi nu un teatru de război.

După cum se ştie, în 1983 a fost lansat proiectul american „Strategic Defense Initiative" (S.D.I.), adică „Iniţiativa de Apărare Strategică", proiect cunoscut şi sub numele de „războiul stelelor". Iniţiatorii S.D.I.-ului susţin că prin plasarea în Cosmos a unui sistem de arme antirachetă, s-ar elimina pericolul fie al unui atac prin surprindere cu arma nucleară din partea unei puteri care deţine această armă, fie al acţiunii unui „nebun", fie al unei erori sau defecţiuni. El ar asigura, chipurile, securitatea împotriva armamentului atomic. Aşa să fie oare ?

Numeroşi oameni de ştiinţă şi oameni politici au arătat că procesul de militarizare a spaţiului extraatmosferic nu numai că nu va mări siguranţa faţă de acţiunea distructivă a bombelor atomice, dar va spori considerabil riscul declanşării accidentale a unui război nuclear, va contribui la o nouă şi periculoasă spirală a cursei înarmărilor. Întîmplări recente au adus date noi şi în privinţa presupusei neutralizări în spaţiu a armelor nucleare. Referindu-se la această problemă, preşedintele României arăta nu de mult : „Este necesar să facem totul pentru împiedicarea militarizării Cosmosului. Nu poate exista o apărare antinucleară nici pe Pămînt, nici în Cosmos. Chiar dacă prin abstract s-ar ajunge la mijloace tehnico-militare pentru distrugerea rachetelor nucleare în atmosferă, nivelul radiaţiilor nucleare nu ar fi cu nimic mai mic, se poate ajunge chiar la efecte distructive mai mari. Singura cale pentru salvarea omenirii de catastrofa nucleară, de la pieire, este distrugerea totală a armelor nucleare !".

Dar transpunerea în viaţă a proiectului „războiul stelelor" ar însemna şi irosirea unor uriaşe resurse materiale şi financiare, concomitent cu scoaterea din circuitul civil a unor capacităţi de producţie dispunînd de tehnica cea mai perfecţionată, ca şi a unui număr mare de cadre ştiinţifice, de ingineri şi tehnicieni de înaltă calificare. Conform estimărilor, numai în primii cinci ani de aplicare a proiectului ar trebui să se cheltuiască, pentru cercetări ştiinţifice şi pentru lucrările de construcţie şi terestre, 26—30 de miliarde de dolari, de două ori mai mult decît proiectul „Manhattan", pe baza căruia a fost creată bomba atomică, şi aproape tot atît cît s-a cheltuit în S.U.A. în decurs de 30 de ani pentru toate cercetările ştiinţifice în domeniul tehnicii rachetelor militare. Cît priveşte amplasarea propriu-zisă a sistemului de apărare antirachetă, costul va atinge proporţii astronomice — cam un trilion de dolari şi poate chiar mai mult. Şi aceasta în timp ce pe Pămînt sînt încă atîtea probleme de rezolvat — sărăcia, foametea, bolile, analfabetismul şi altele.

Din toate aceste motive, militarizarea Cosmosului a întîmpinat şi întîmpină o puternică dezaprobare pe plan mondial din partea savanţilor, a factorilor politici, a opiniei publice. În numeroase luări de poziţie se subliniază că spaţiul cosmic trebuie să rămînă liber de orice arme nucleare, trebuie să fie păstrat ca o arenă a conlucrării paşnice, a cercetărilor şi descoperirilor ştiinţifice în folosul tuturor ţărilor de pe glob. Exprimînd poziţia ţării noastre, voinţa poporului român, preşedintele Nicolae Ceauşescu spunea : „Este necesar să facem totul pentru a opri orice acţiuni de militarizare a Cosmosului, pentru a se renunţa la aşa-zisul «război al stelelor». Dorim ca cerul să rămînă senin, fără arme nucleare de nici un fel, ca stelele să poată să lumineze — aşa cum au făcut-o de cînd s-a creat Universul — şi să nu fie întunecate de mîna unor oameni care prin militarizarea Cosmosului pot să distrugă civilizaţia, să distrugă ceea ce s-a creat în Univers. Să facem totul ca stelele, cerul, Universul să rămînă libere de orice arme nucleare, de orice fel de armă în general !".

ION CODRU ■

Urmaşii lui Gargantua

Ca multe care ne-au parvenit din Ţara de la Soare Răsare, şi întrecerile sumo — sport naţional japonez —, despre care mulţi dintre noi am aflat cîte ceva de prin reviste sau de la televizor, sînt pentru europeni un spectacol cu totul insolit. Doi coloşi, doi munţi de osînză se luptă pînă cînd unul din ei reuşeşte să-şi împingă adversarul dincolo de cercul de bătaie sau să-l trîntească la pămînt. De unde vin aceşti grăsani, cum sînt recrutaţi, cum sînt pregătiţi ?

Dacă cineva s-ar gîndi că luptătorii sumo provin din copii rotofei, predispuşi la îngrăşare, s-ar înşela total. Dimpotrivă, cei admişi în şcolile sumo sînt, la început, aproape fără excepţie, supli, traşi ca prin inel. Singura condiţie iniţială — firească, în afară de o sănătate bună — este să fie cît se poate de înalţi. Kilogramele vin pe urmă.

Şcolile sumo au caracter închis, iniţiatic, semănînd cu mînăstirile. Unica deosebire este că sumo poate să se însoare (spre marea mirare a europenilor, care nu pricep cum poate un asemenea mastodont să găsească o femeie care să-l ia de bărbat). Timp de 20 de secole luptele sumo au fost destinate exclusiv curţii împărăteşti. Ele au devenit accesibile marelui public japonez abia în anii '30 ai secolului nostru. Regimul de viaţă al sumiştilor a rămas la fel de sever ca în timpurile străvechi. Sportivul este obligat să locuiască permanent între zidurile şcolii, de unde poate ieşi numai după ce se însoară. Dar şi însurătoarea o poate face numai cu aprobarea şefului clubului. Antrenamentul începe foarte devreme, la 5 dimineaţa, pe nemîncate. După antrenament, sportivii fac baie şi îşi pun alte veşminte. Apoi iau „micul dejun", mîncînd fiecare cît poate mai mult. Căci tot secretul proporţiilor pe care le ia un sumo consistă în îmbinarea exerciţiilor fizice cu o hrănire intensivă. Cei ce se pregătesc să se facă sumo sau practică deja acest sport trebuie pur şi simplu îndopaţi ca nişte curcani sau ca gîştele. Cu alte cuvinte, un sumo trebuie să se prezinte în ipostaza unui vrednic urmaş al lui Gargantua. Alimentaţia tipică pentru acesti luptători este alcătuită din suşi şi peşte fiert. Însă elementul de bază este orezul. Străduindu-se să atîrne cît mai mult la cîntar, sportivul mănîncă, putem spune, munţi de orez. După acest „mic" dejun, urmează odihna şi apoi celelalte activităţi ale zilei, inclusiv spectacolele cu public.

Nu putem să încheiem fără să ne referim la o chestiune care frămîntă foarte mult lumea medicală şi publicul : oare greutatea formidabilă a unui sumo (în jur de 200 de kilograme) nu dăunează sănătăţii acestuia ? Mulţi dau pe sumişti ca exemplu pentru a susţine că îndemnurile de a da jos greutatea suplimentară nu au valabilitate generală, că omul poate fi şi gras şi sănătos. Este adevărat, sumo nu au probleme cu sănătatea **atîta vreme cît sînt în activitate** (datorită, credem, antrenamentelor pe care le fac, formei lor sportive). Însă după ce se retrag, pe la 35 de ani, fostii luptători, dacă nu slăbesc, încep să sufere de boli de inimă şi de diabet. Aşa s-a întîmplat cu celebrul maestru Taiho Koki, care, părăsind sportul, nu s-a debarasat de prisosul ponderal şi a suferit un infarct. De aceea, medicii japonezi consideră că toţi luptătorii sumo, după ce şi-au încheiat cariera sportivă, trebuie să slăbească.

ION D. GOIA ■

Un bun neperisabil

Satelitul nu reprezintă un teren al promisiunilor fără sfîrşit. Cel puţin două inconveniente acţionează limitativ : poziţia acestuia pe orbita staţionară — „locul de parcare" şi banda de frecvenţă în care lucrează. Motiv ca să privim drept necesitate **lucrul** pe scoarţa terestră. Aici, unde **lucrurile** s-au tot schimbat de-a lungul timpului. Liniilor tradiţionale li s-au adăugat perfecţionările : convertirea semnalelor digitale în analog şi revenirea la digital, apariţia controlului prin computer. Folosirea fibrei optice promite condiţii pentru a difuza o cantitate de informaţii de 10 000 de ori mai mare decît în cazul cablului telefonic.

Se afirmă, cu justeţe, că cine va reuşi să pună la punct la el acasă sisteme de comunicare de înaltă performanţă are şanse reale să cîştige în competiţia pe plan extern.

Tehnologiile informaţionale modifică procesele de producţie în industria prelucrătoare. Folosirea maşinilor-unelte echipate cu dispozitive electronice complicate, cu metode controlate prin computer face, incontestabil, procesul productiv mai eficient. Pe de altă parte, transportul de informaţii dincolo de graniţe a deschis noi perspective managementului întreprinderilor şi instituţiilor transnaţionale. În conformitate cu un raport al O.E.C.D., peste o treime din volumul fluxului de informaţii transnaţional intră în bugetul corporaţiilor. Conceptele de producţie sub controlul computerelor pot fi transferate fără dificultate, oriunde pe glob, introducînd ca rol componenta de „producţie internaţională". Cartierele generale ale corporaţiilor sînt puse în situaţia convenabilă de a controla activitatea propriilor filiale oricît de departe s-ar afla.

Ţările în curs de dezvoltare se plîng pe bună dreptate că reţeaua transnaţională de informaţii se află sub tutela intereselor Occidentului, în special a corporaţiilor. Săracii în informaţie reclamă că ei oferă date primare (privind resursele naturale, energia etc.) ce se prelucrează în ţările industrializate, în unghiul de interes al bogaţilor, rezultatul rămînînd inaccesibil celor de la care au plecat. Constatare ce deschide uşa îndelungatelor şi presantelor cereri în favoarea unei noi ordini în domeniul comunicării şi informaţiilor, la care, de pe margine, Occidentul continuă să privească a neînţelegere.

NEAGU UDROIU ■

Mineri la vîrsta abecedarului

Pablito Aguilar e un puşti de 10 ani. Şi totuşi nu este un copil oarecare. Pentru el timpul jocului şi-al bucuriilor vîrstei a trecut, mai bine zis n-a existat. „Îmi place să lucrez în mină. Cînd ies la suprafaţă mă simt uriaş. Am putere să mă lupt cu sacii de minereu pe care-i culeg în urma săpătorilor, am bucuria să aduc acasă bani care o ajută pe mama să ţină casa. La început îmi era greu să respir la 300 de metri adîncime, dar m-am obişnuit. Avea dreptate tata cînd spunea că pling şi mă sperii pentru că am doar 6 ani. Acum sînt mare, m-am obişnuit".

Pablito este ceea ce localnicii numesc copil-cîrtiţă. În lipsă de altă alternativă care să-i ofere o bucată de pîine, aceşti copii îşi riscă zilnic viaţa în galerii fără aer pentru un pumn de mărunţiş. Mina e o galeră de sclavi, dar în fond o duc mai bine decît mulţi alţi compatrioţi care n-au un loc de muncă şi aproape mor de foame.

În valea Clarita, la trei ore de zbor de Bogota, capitala ţării, o vale lungă de 10 kilometri care îmbrăţişează două mici sate, Amamga şi Angelopolis, trăiesc cîte 200 de familii. Un pămînt sărac a cărui cultivare înseamnă risipă de energie. Subsolul său ascunde însă o mare bogăţie, argintul pe care oamenii locului îl extrag de secole. Din ce în ce mai jos, cu aceleaşi mijloace pe care le foloseau şi cu 5 secole în urmă, pentru a aduce la lumină un metal preţios care-i ajută doar să nu moară de foame. „Descrierea zonei, în reportajul publicat de revista italiană «Gente», te face să crezi că anii n-au lăsat nici o urmă civilizatoare asupra acestui loc. Lumina electrică este singurul semn de progres. Casele sînt din lut. Nu există apă curentă, automobile sau telefon. În trei camere trăiesc 10—15 persoane. Unica evaziune din acest infern o oferă o modestă tavernă care se umple simbăta seara de oameni care joacă cărţi şi beau o ţuică locală."

În mină copiii intră la 7 dimineaţa şi lucrează 6 ore. Pentru fiecare sac adus la suprafaţă cu spinarea primesc ceva mai mult de 10 cenţi ! Eroii cu pantaloni scurţi îşi încep calvarul pe la 6 ani, iar la 10, ca şi Pablito, sînt deja lucrători de încredere. În casa mea, spune Pablito, sîntem 12 la masă, mama, tata şi 10 copii, toţi mai mici decît mine. Banii nu ajung niciodată. Ca să avem destulă fasole şi tortillas de porumb am intrat în mină. Cea mai mare bucurie a mea va fi cînd voi reuşi să-i cumpăr mamei un televizor. Va fi frumos, dar lucrurile frumoase se obţin dacă ştii să aştepţi.

Înţeleptul copil, maturizat înainte de vreme de griji şi nevoi, lucrează altăuri de 100 de copii între 6 şi 16 ani în condiţii îngrozitoare. Cu picioarele goale, în nişte pantaloni scurţi jerpeliţi coboară în puţ, la 300 de metri adîncime pentru a umple cu minereu un sac de lută. Îşi luminează calea cu o „lampă" confecţionată dintr-o cutie goală de lapte praf în care au lipit un muc de luminare. Uneori, cînd galeria e mai joasă de 50 de centimetri, apucă cu dinţii marginea lămpaşului pentru a avea mîinile libere şi a putea tîri sacul la suprafaţă. E greu de crezut că aproape de anul 2000 copiii pot face şi altceva decît să înveţe, să se joace, să se bucure de viaţă. Aici, în patria argintului, unde nu există mecanisme de alarmă antigrizu, nu există sistem de aerisire şi de iluminare, nici traverse care să susţină galeriile, aici se poate şi altfel.

Transpirat, zgîriat de colţii de piatră aspră, Pablito a ajuns la suprafaţă. E radios. „Dacă muncesc bine pot cîştiga şi 4 dolari pe zi. E bine să începi munca de mic, pentru că te obişnuieşti cu mina şi nu-ţi mai e frică. Eu, de exemplu. Sînt 4 ani de cînd lucrez şi cunosc cu ochii închişi toate galeriile. Acum văd şi în întuneric ca şobolanii şi cîrtiţele. Am învăţat să respir economic cînd sînt jos. Patronul zice că fac treabă bună". E atît de mîndru de munca lui, de banii pe care-i aduce familiei acest copil care-ţi rupe inima. Un copil care lucrează 6 ore pe zi în mină şi nu se lamentează, e chiar fericit că-şi poate ajuta familia. Pe bună dreptate se întreabă ziaristul italian dacă cititorii săi vor crede povestea lui Pablito şi a prietenilor săi, a luptei lor cumplite pentru viaţă. Pentru unii infernul rămîne pe pămînt...

IOAN ROŞCA ■

ACCENTE ÎN LUME

„După douăzeci de ani"

„Palme d'or" în anul 1966, filmul „Un bărbat şi o femeie" în regia lui Claude Lelouch, a marcat cinematografia şi a impus un cuplu aproape mitic — Anouk Aimée şi Jean Louis Trintignant. Claude Lelouch a găsit de cuviinţă că povestea trebuie continuată. Apelînd la aceiaşi actori, regizorul a realizat în noul film ce se numeşte „Vingt ans déjà". Intervievaţi de revista „Paris Match" protagoniştii vorbesc însă, cu nostalgie despre primul film ce reprezintă un fel de esenţă a iubirii, despre felul în care acest sentiment i-a marcat sau le-a modificat viaţa.

Pentru Claude Lelouch, cei douăzeci de ani au însemnat schimbări permanente : opinii, iubiri, excepţie făcînd doar pasiunea pentru cinema. Anouk Aimée califică drept pozitivă această perioadă pentru viaţa şi activitatea sa. Revăzîndu-se în filmul de acum douăzeci de ani şi făcînd o comparaţie cu faţa pe care o are în filmul recent, găseşte că timpul nu a marcat-o. Deşi „ridat ca un măr copt" în noul film, Jean Louis Trintignant nu s-a schimbat în interior. „Nu înţeleg mare lucru din viaţă, din femei... Am renunţat să devin inteligent sau adult". Ce părere vor avea oare spectatorii ?

Temeritate ? !

Doi englezi, Michel Mc Carthy, 26 ani şi Alastair Boyd, 27 ani şi-au propus să sfideze imposibilul sărind cu paraşuta de la etajul 86 al Empire State Building de la New York, cel mai celebru zgîrie-nor al Manhattan-ului, construit în anul 1930, înalt de 381 m. Cei doi îcar, folosindu-se de paraşute speciale au fost nevoiţi să plonjeze în mare grabă deasupra oraşului căci poliţia venea pe urmele lor pentru a le împiedica acţiunea. După 60 de secunde de zbor planat, ei se aşezau printre trecătorii stupefiaţi ai celei mai moderne artere a oraşului. Dacă în anul 1984, după ce a sărit din turnul Eiffel, Mc Carthy a fost primit de strigătele de bucurie ale copiilor, acum a avut mai puţin noroc. El a fost arestat pentru „paraşutism ilegal şi atentat la securitatea publică", Boyd a reuşit să fugă.

ELENA GRECESCU ■

Pe țărmul frumoaselor vacanțe

Nava „Dierna" ridică ancora

Nava „Dierna" e albă ca un pescăruș. Alături, soarele răsfrînt în apă sporește intensitatea culorii ei albe, strălucitoare. Începe vara, vin zilele de vacanță și nava „Dierna" este o dovadă cum nu se poate mai sigură că niște oameni înimoși s-au străduit, iată, ca zilele noastre de vacanță să fie plăcute, odihnitoare și, ca să zicem așa, pline de întîmplări fericite. Fiindcă nu depinde decît de dorința fiecăruia ca printre aceste întîmplări fericite să se numere și o excursie cu nava „Dierna". Îmbarcarea se poate face în portul turistic Tomis.

După cum aflăm de la directorii Nicolae Ocănoaia și Constantin Alexandrescu din Departamentul transporturilor navale, Centrala O.N.T. Litoral a și încheiat un contract cu începere de la 1 iunie și cu valabilitate pe 100 de zile, pentru a organiza excursii în grup și pentru a diversifica și a face mai atractive, în acest fel, programele pe care le propune turiștilor. Se înțelege însă că o asemenea călătorie își pot propune și turiștii al căror program și-l fac singuri. Fiindcă marea văzută de pe țărm este frumoasă, dar marea văzută chiar de pe mare descoperă oamenilor frumuseți ce nu pot fi știute decît dacă ei se hotărăsc să cumpere bilet pentru o excursie cu „Dierna".

Cu această navă de agrement, construită la Oltenița, se pot face excursii și pe Canalul Dunăre-Marea Neagră unde turiștii au posibilitatea să admire chiar această operă de civilizație care este canalul însuși, emblemă a unui timp eroic de construcție și de creștere a bogăției și frumuseții țării.

„Dierna" e o navă modernă, cu trei punți, are 200 de locuri și dispune de spații largi, de un mobilier deosebit de frumos și de toate utilitățile necesare pe parcursul unei călătorii. Bunăoară, nu este nevoie ca turiștii să vină cu pachețelul de acasă. La bordul navei ei pot lua o gustare și pot să ceară o băutură răcoritoare ce va fi, cu siguranță, ținută la ghețuș. Un personal de serviciu a cărui deviză este, înțelegem, serviciul de calitate ireproșabilă, va avea grijă ca turiștii să poată lua, pe „Dierna", și mesele de prînz și seara. Cît privește echipajul din subordinea comandantului Dorin Cosma, turiștii nu trebuie să-și facă nici o grijă.El este alcătuit din oameni aleși pe sprînceană, adică din oameni care cred că meseria nu se poate face decît într-un singur fel, foarte bine, iar ca o încredințare în plus a turiștilor că excursiile nu pot să fie decît plăcute apare și faptul că „Dierna" nu pleacă la drum decît în zile de mare calmă.

O excursie cu „Dierna" poate să fie o amintire plăcută a vacanței.

Pentru cei care vor să aibă asemenea amintiri, nava „Dierna" așteaptă să ridice ancora.

DUMITRU ELIADE

Diguri pe litoral

Aflăm din ziarul Dobrogea Nouă că pe întreg litoralul, de la Mamaia la 2 Mai, se va realiza (lucrările sînt, de altfel, în curs de desfășurare) un ansamblu de diguri care urmează să îndeplinească două funcții importante: una de apărare și de mărire a plajei, iar alta, estetică, funcțională, digurile devenind loc de promenadă atunci cînd marea este calmă. La Constanța digurile care își profilează deja silueta, de la podul Pescărie și pînă în zona de sud a orașului, și cele care vor fi construite în continuare, vor mări în final plaja cu 90 000 mp și, totodată, vor contribui la amenajarea faleziei pe o lungime de 500 m. Digul care se va construi la Eforie Nord, în dreptul vilei Belona, va asigura și formarea unui mic port sportiv.

Ultima oră

Stejarul în actualitate

O lucrare distinsă cu premiul I la ediția a V-a a Festivalului „Cîntarea României", și care s-a bucurat de aprecieri ale unor autorități în materie din întreaga țară, a văzut recent lumina tiparului în Editura „Ceres". Este vorba de volumul intitulat „Refacerea arboretelor din subzona stejarului prin plantații cu puieți" semnat de inginerul Octav Rusu din Dorohoi. Tehnica refacerii arboretelor de stejar propusă de autor prezintă două avantaje: în primul rînd, dă o nouă perspectivă pădurii din zonele de deal; în al doilea rînd aduce o eficiență economică deloc neglijabilă (beneficiul pe mia de puieți de stejar de talie mijlocie crește de la 72 de lei, cît se obține folosind metoda clasică, la 1 628 de lei).

● Mare interes față de Retrospectiva Nicolae Grigorescu și la Piatra Neamț. Numărul celor care au vizitat-o se apropie de 15 000.

Cu pasul

În 46 de ani de activitate, poștașul Neculai Vacariu din comuna Girov județul Neamț (pensionat de cîteva zile) a parcurs, pentru a împărți corespondența, 360 000 de kilometri. Să recunoaștem că nu e deloc un fapt comun să străbați cu pasul o distanță ca de la Pămînt la Lună.

De-ale florăriilor

De la una din florăriile deschise nu de mult la Focșani, singurele flori pe care le poți cumpăra sînt... imortelele. Și nu oricum, ci în ghivece. Nu care cumva să se ofilească!

Descoperire în Retezat

De curînd o expediție a cercului speologic „Hidrocarst" Vulcan a descoperit o superbă peșteră, cu un bogat relief carstic (stalagmite, stalactite, domuri, coloane etc.), peșteră situată în zona Scorotei Seci din masivul Retezat. O viitoare expediție va studia posibilitățile de amenajare turistică a peșterii.

Arbori de cafea

Arbori de cafea la Suceava? Ei bine, da. Reușita îi aparține Elenei Cajvan de la serele de flori ale EGLC Suceava, care, cu răbdare, a reușit să aclimatizeze cîteva exemplare, doi arbori fiind acum încărcați cu boabe verzi aflate în pragul pîrgulirii.

Concursul interjudețean de proză scurtă „Marin Preda"

Astăzi și mîine, la Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea, Videle și Siliștea Nouă se desfășoară manifestările prilejuite de cea de a III-a ediție a Concursului interjudețean de proză scurtă „Marin Preda", organizat de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Teleorman în colaborare cu mai multe instituții culturale din Capitală și din țară. Concursul urmărește descoperirea și stimularea a noi și autentice talente din rîndul creatorilor de proză scurtă (muncitori, țărani, intelectuali, elevi).

Sucuri naturale

În orașul Vulcan se pregătește deschiderea unei unități specializate în producția și desfacerea sucurilor naturale. De aici vor ajunge la consumatori circa 1 000 de sticle zilnic.

Și la Brăila a intrat în producție o secție de îmbuteliat sucuri naturale, aparținînd Inspectoratului silvic județean. Aici se vor produce zilnic 4 000 de sticle de suc, deocamdată doar cu arome de zmeură și brad, urmînd ca în viitor să se extindă folosirea fructelor de pădure.

O nouă cabană

Pe Transfăgărășan, la o altitudine de 600 de metri (la km 10), a fost dat recent în folosință o nouă cabană „Vama Cucului", ea este așezată în locul cunoscut sub numele de „Glăjerie" la hotarul comunei Cîrțișoara (locurile ne amintesc, firește, și de Badea Cîrțan) și va fi punctul de plecare pentru turiștii care, atrași de frumusețea aspră a Făgărașilor, vor să urce spre cabanele de la Bilea Cascadă și Bilea Lac sau, mai departe, pe creastă. Peisajul natural care încadrează „Vama Cucului", crestele muntelui înghețate parcă într-un strigăt de singurătate, Bilea liniștindu-și brusc tumultul apelor, pregătindu-se pentru ritualul întîlnirii cu Oltul, iată ce-l reține aici pe drumeț. Dar îi va încolți și dorința de a merge mai departe. Cabana „Vama Cucului" este construită în stilul caselor de munte, cu acoperiș în două ape și are o capacitate de cazare de 12 locuri plus 32 de locuri în căsuțe.

În așteptarea sezonului de vînătoare

Vînătorii botoșăneni așteaptă cu nerăbdare, sînteni siguri, deschiderea sezonului de vînătoare. Motivul? Ultimele sondaje au pus în evidență creșteri însemnate ale efectivelor de vînat în județ. Botoșaniul are acum aproape 100 de exemplare de cerbi, peste 2 780 căpriori, circa 275 de mistreți și 28 000 de iepuri. Greu o să fie doar să-l prinzi în bătaia puștii!

● 140 de brutari din Capitală au efectuat cu cîteva zile în urmă o excursie pe litoralul Mării Negre. Acțiunea, înscrisă pe agenda de lucru a sindicatului Întreprinderii de morărit și panificație București, a fost organizată cu sprijinul I.T.H.R. București, ghidul grupului fiind inginerul șef al Fabricii „Spicul", Mircea Crețu, un pasionat al drumeției. Și încă un amănunt. Cu această ocazie s-a reînnoit un mai vechi și frumos obicei. În una din serile petrecute în stațiunea Neptun s-a organizat și „Balul brutarilor" la care, aflăm, toți cei care au participat s-au simțit excelent.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

racul

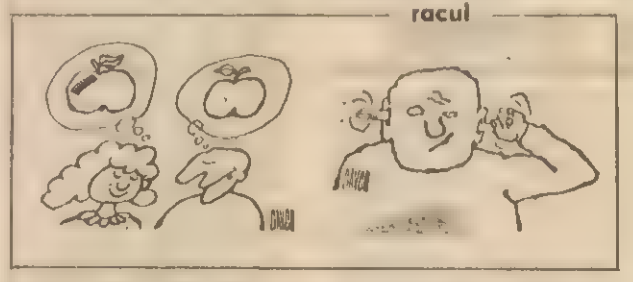

LA OPERA ROMÂNĂ

● În tandem cu **O noapte furtunoasă**, opera lui Paul Constantinescu, în premieră **Gianni Schicchi** de Puccini — vineri 30 mai, la ora 18. Pe un libret de Giovacchino Forzano, acțiunea acestei opere într-un act vestește filmele neorealiste din cinematografia italiană de acum cîteva decenii: o farsă burlescă cu exuberanță și facondă muzicală, un temei de comedie bufă dar amară, pentru că e și o satiră totodată. Montarea nouă aparține regizorului Hero Lupescu, iar scenografia — pictorului Roland Laub. La pupitru, dirijorul Carol Litvin. Vor interpreta această premieră: Vasile Martinoiu, Liliana Ciobanu, Lucia Cicoară, Florin Georgescu, Nicolae Bratu, Marina Mirea, Cornelia Iliescu, Teodor Ciurdea, Pompei Hărășteanu, Lucian Marinescu, Mihaela Agachi, Adrian Ștefănescu, Ion Grigorescu, Ștefan Teodorescu, Horia Tigoiu.

● În ultima zi a lunii mai, sîmbătă, la ora 18, baletul **Don Quijote**. În direcția muzicală a lui Lucian Anca, vor dansa Jana Bararu-Reischitz și Christian Musil din Austria, alături de Gheorghe Constantinescu, Dumitru Ologolu și, în debut, Roxana Colceag și Gheorghe Anghelus.

● Matineul dedicat copiilor, de ziua lor, duminică 1 iunie (ora 11) nu este altul decît basmul coregrafic **Albă ca Zăpada și cei 7 pitici**, cu muzica scrisă de compozitorul Cornel Trăilescu și coregrafia aparținînd Doinei Andronache. Sub bagheta compozitorului vor evolua Anne Marie Vretos, Laurențiu Guinea, Aglaia Gheorghe ș.a.

● **Flautul fermecat** de Mozart, duminică la ora 18. În rolurile principale: Teodor Ciurdea (Sarastro), Ștefăniță Lascu (Tamino), Eleonora Enăchescu (Regina nopții), Elena Simionescu (Pamina), Lucian Marinescu (Papageno). Dirijează Lucian Anca.

● **Liceul de artă „George Enescu"**, secția coregrafie, oferă publicului bucurestean două spectacole de sfîrșit de an susținute de dansatori din toate clasele școlii, de la a 5-a pînă la a 12-a. Luni 2 și luni 9 iunie, la ora 18.

● Silvia Voinea este titulara rolului **Lakmé** din opera omonimă a lui Delibes, de marți 3 iunie (ora 18). Vor mai cînta Ioncl Voineag (Gerald) și Dan Zancu (Nilakantha). Dirijează Constantin Petrovici.

● **Lacul lebedelor** de miercuri 4 iunie (ora 18) are programați pe Carmen Anghelus în Odetta-Odiliia, Ștefan Bănică în Siegfried, Mihai Spiridonescu în Rotbart și Gheorghe Anghelus în Bufonul. Dirijor Lucian Anca.

● Eugenia Moldoveanu va cînta Violetta în **Traviata** de joi 5 iunie (ora 18): Florin Diaconescu va fi Alfredo și Emil Iurascu — Germont. La pupitru Carol Litvin.

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
23
VINERI 6 IUNIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

În cuprinsul revistei

Timiș — vatră de frumos și spirit

(Grupaj de articole despre viața culturală a unui județ)

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a făcut o vizită de lucru în unități agricole din mai multe județe

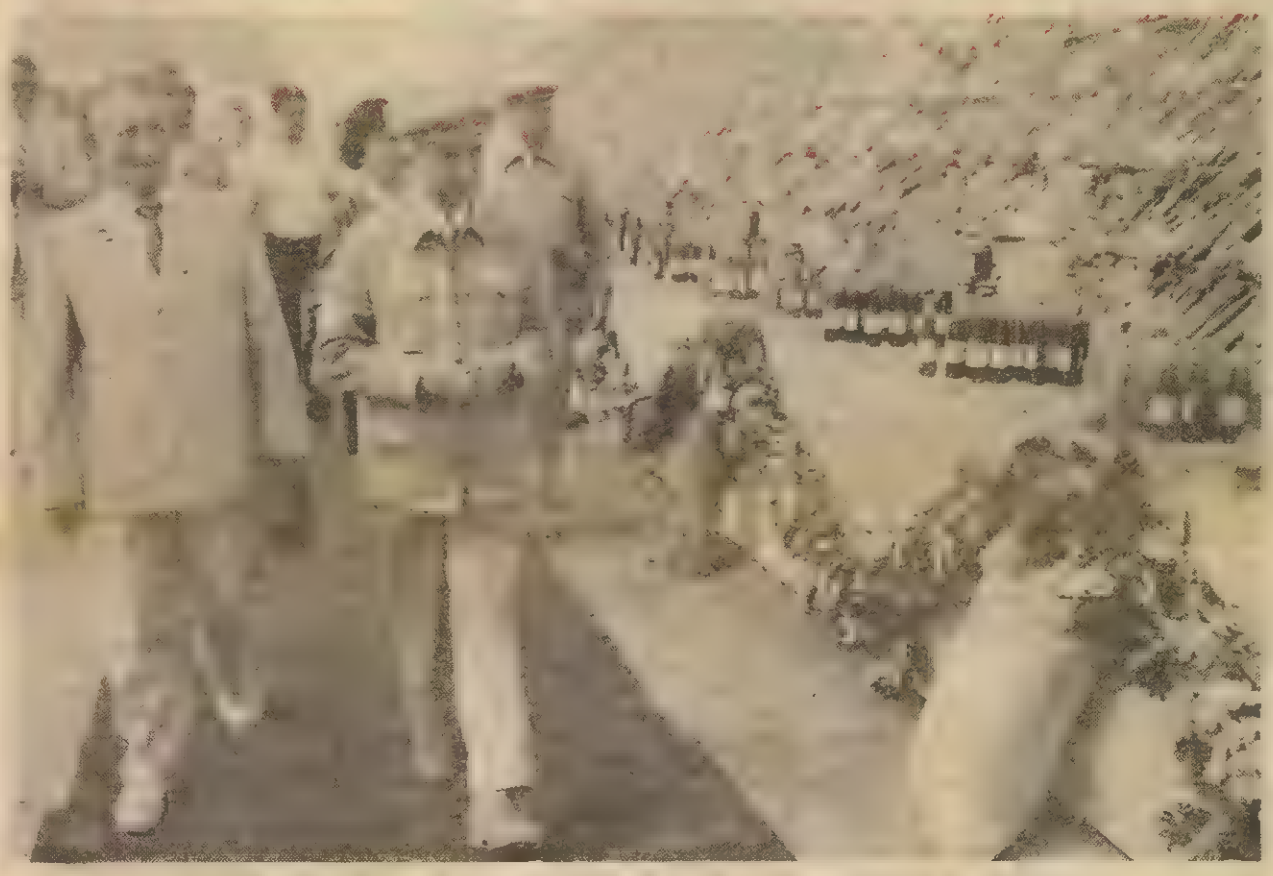

La C.A.P. Scorniceşti, unitate distinsă în mai multe rînduri cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste"

La scurtă vreme de la încheierea lucrărilor marelui forum democratic al țărănimii, conducătorul partidului și al statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a purtat un amplu și rodnic dialog cu țărani cooperatori, mecanizatori și specialiști din agricultură, analizînd la fața locului, în unități din județele Giurgiu, Teleorman, Olt, Dolj și Argeș, modul cum se transpun în faptă măsurile de creștere a producției agricole, obiectivele noii revoluții agrare.

(Comentariul în paginile 2–3)

Desene pe asfalt

Un cartier bucureștean

...Trecere întîmplătoare printr-un cartier (aflat cîndva la marginea orașului) cuprins între Moșilor-Tei, Vechiul Obor, cartier al copilăriei mele — ori doar al primei mele copilării — [illegible] între [illegible]

Senzația e copleșitor-stenică : cartierul acesta, avînd acum el singur proporțiile unui oraș, e nu numai vast ci și frumos, deschis soarelui, luminărilor vegetale și tinereții. Cu greu izbutesc să identific sub talpa uriașelor blocuri, cu inspirare desenîndu-se în văzduh acele clădiri constituind sărmana zestre edilitară a Oborului de odinioară. Micul pîlc de cafenele găzduite într-un soi de chioșcuri cu tichii de tablă, circiuma „La stejarul verde" în fața căreia așteptau trăsuri ponosite, cinematograful [illegible] cu porțile ale căror arcade și [illegible] halelor. Unde sînt maghernițele, bordeiele săpate în grădinile cu varză și așezîndu-ne la gura... preistoriei, unde e prafu, acel praf roșu purtat de vînt peste oameni și frunze ?

Arhitecții, constructorii au operat „nemilos" suprimînd de pe harta Bucureștilor în cartier . sordid, înlocuindu-l cu alul, demn nu doar de amurgul veacului în care vietuim, ci și de începutul celui ce vine... Desenul e sigur și sobru, zvelteța noilor zidiri e slujită de un remarcabil simț funcțional, nimic monoton în arhitectura colosilor de beton, nimic vetust. Nu numai harul conduce la asemenea izbînzi ci și dragostea. Trebuie să-ți iubești cu adevărat orașul pentru a izbuti să-l dăruiești cu asemenea palate, parcuri [illegible] (ce au prefigurat apariția așteptată a metroului), magazine, școli, toate purtînd nobila pecete a respectului pentru viața celor în mijlocul cărora trăiești.

Cîteva întreprinderi (una dintre ele, cea de Mecanică fină, e o adevărată mîndrie națională) animă viața unui cartier acum [illegible] și în școli după cum a [illegible] bogat în umanie. Amintirea legendarului loc în care străbunii invocau jertfa moșilor lor (loc devenit tîrgul Moșilor), a casei lui Heliade („între vii"), a unor cioburi de pădure înconjurînd conacele ghiculeștilor semeți...

[illegible] cuibărit într-un spațiu mai degrabă al primăverii...

GHEORGHE TOMOZEI ■

De Ziua Miliției

Liniștea, nu e întîmplătoare. Pentru ea se muncește!

(Pagina 18)

Ancheta noastră

Trenuri vin, trenuri pleacă, rămîne GARA!

(Paginile 20–21)

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Analizînd starea culturilor de păioase în unități agricole din județul Giurgiu

Înscriindu-se în practica statornică a conducătorului partidului și statului nostru de a dezbate direct, la fața locului, cu făuritorii bunurilor materiale, cu factori de răspundere din economie, cu factori politici, principalele aspecte ale ridicării necontenite a întregii activități la noi cote, superioare, de eficiență și calitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut miercuri o vizită de lucru în unități agricole din mai multe județe ale țării. Printre obiectivele înscrise pe agenda vizitei s-au aflat : în județul Giurgiu — Cooperativa Agricolă de Producție Adunații Copăceni, Cooperativa Agricolă de Producție Ghimpați ; în județul Olt — Întreprinderea Agricolă de Stat Redea, Cooperativa Agricolă de Producție Scorniceștî ; în județul Dolj — Cooperativa Agricolă de Producție Băilești, Consiliul Unic Agroindustrial de Stat și Cooperatist Plopșor, Cooperativa Agricolă Puțuri din Consiliul Agroindustrial Zănoaga ; au fost vizitate și obiective din județele Teleorman și Argeș.

Întîlnirea secretarului general al partidului cu oamenii muncii din agricultură s-a desfășurat în climatul de activitate rodnică, de puternică angajare patriotică, revoluționară a tuturor lucrătorilor ogoarelor țării pentru înfăptuirea îndemnurilor, indicațiilor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor — document adoptat, prin hotărîrea unanimă a celor 11 000 de participanți la forumul agriculturii românești, drept program de acțiune și de muncă pentru organele și organizațiile de partid, pentru organele de stat și economice, pentru organizațiile de masă și obștești, pentru toți cei care lucrează în aceste sectoare importante ale economiei naționale. Noul dialog de lucru a avut ca obiectiv analiza modului în care se acționează pentru efectuarea în cele mai bune condiții a tuturor lucrărilor din actuala campanie agricolă. Au fost supuse unei atente examinări starea de vegetație a culturilor cerealiere, tehnice și legumicole, felul în care se efectuează lucrările de întreținere a acestora și felul în care sînt respectate programele de irigare, stadiul pregătirii campaniei de recoltare a cerealelor păioase, astfel încît să se asigure obținerea unei producții cît mai mari.

Pe tot parcursul vizitei, conducătorul partidului și statului a făcut aprecieri și a adresat îndemnuri care au fost primite cu deosebită însuflețire de cei prezenți cu aclamații și urale. Iată, de pildă, cuvintele adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu celor cu care s-a întîlnit la I.A.S. Redea : **„Mi-au făcut o impresie bună culturile de pe terenurile vizitate, cît și cele văzute din elicopter, ceea ce arată că se depun efor-**

La Întreprinderea agricolă de stat Redea — Olt

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Pe terenurile cu păioase ale unităților agricole din Teleorman

turi pentru a se asigura realizarea în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole, pentru a se obține producții tot mai mari. Aici am constatat că producția la orz este evaluată bine. Așa cum am discutat cu primul secretar, cu ceilalți tovarăși, trebuie să se acționeze pentru a se obține pe județ o producție de cel puțin 7 000 de kilograme de orz la hectar, de circa 6 000 și, dacă este posibil, de peste 6 000 de kilograme la grîu, iar la cultura de porumb, ținînd seama de suprafața irigată, să se depășească 8 000 de kilograme de porumb boabe la hectar. La această cultură trebuie obținute chiar 10 000 de kilograme de porumb boabe la hectar. Aveți rezultate bune. După felul cum se prezintă culturile, există condiții pentru a se obține producții mari. Adresez felicitări cooperatorilor, tuturor oamenilor muncii de la sate. Vă urez să obțineți locul I în agricultură, dar nu numai în agricultură, ci și în industrie ! Vă urez în continuare succese tot mai mari, multă sănătate și fericire !".

În timpul vizitei, primii secretari ai comitetelor județene de partid au exprimat tovarășului Nicolae Ceaușescu, în numele comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii, cele mai calde sentimente de profundă stimă, de adîncă recunoștință pentru grija sa statornică pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, pentru ridicarea nivelului de bunăstare și de civilizație a satului românesc și au informat pe conducătorul partidului și statului nostru despre modul în care acționează organele locale de partid, direcțiile agricole, consiliile unice agroindustriale, întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție în vederea creșterii producției și a productivității muncii, în vederea sporirii eficienței economice, pentru îndeplinirea sarcinilor pe acest an, pe întregul cincinal, potrivit indicațiilor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la recentul congres al agriculturii, obiectivelor stabilite pentru această ramură de importanță vitală a economiei naționale de Congresul al XIII-lea al partidului. Pretutindeni, oamenii muncii din agricultură, aflați pe cîmp, la lucru, au reafirmat tovarășului Nicolae Ceaușescu sentimentele lor de stimă și prețuire pentru activitatea neobosită pe care o desfășoară în vederea dezvoltării intensive și modernizării agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, în vederea creșterii bunăstării țărănimii, a întregului popor, ridicării gradului de civilizație a satului românesc și înfloririi continue a patriei. În același timp, ei s-au angajat să acționeze cu toată energia pentru îmbunătățirea permanentă a muncii, pentru instaurarea unui înalt spirit de ordine și disciplină, în vederea obținerii unor recolte tot mai bogate, sigure și stabile, pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare.

ION CODRU ■

În zona colinară a Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Plopșor — Dolj

Pentru noua revoluție agrară, pentru noul destin al satului românesc

Marele forum democratic al agriculturii românești, ale cărui lucrări s-au desfășurat la București, între 29 și 31 mai, readuce în memoria noastră o pagină de istorie al cărei înțeles deplin abia odată cu trecerea anilor am avut a-l desprinde în toată luminoasa lui semnificație. Să ne reamintim : cînd, în 1965, fusese investit cu cea mai înaltă funcție de conducere în partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu făcea prima vizită de lucru, la vremea culesului grîului, printre țăranii unei comune din Bărăgan. Au trecut de-atunci, iată, douăzeci și unu de ani iar puterea evocatoare a zilei aceleia păstrate în memoria noastră comună întemeiază, într-adevăr, înțelesul unui gest plin de semnificație. De amintirea ei se leagă expresia de început a unui mod nou de a concepe făurirea istoriei în această țară, alături de oamenii acestei țări, prin efortul și puterea lor de creație și spre bunăstarea și fericirea lor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu aducea în viața politică a României un spirit descătușat de prejudecăți și reticențe, o formă inedită de a înțelege actul conducerii și de a-l exercita printr-un dialog perpetuu cu poporul însuși. Iar calea aceasta, a contactului direct cu oamenii, cea mai dreaptă și cea mai sigură cale prin care tovarășul Nicolae Ceaușescu se adresa poporului spre a-i afla vrerea și năzuințele, a constituit o caracteristică definitorie a vieții politice românești pe parcursul celor mai bine de două decenii care au trecut de atunci. Redimensionarea cadrului social și crearea, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a unor forme instituționalizate de participare a maselor la actul de conducere a societății au produs în anii de după Congresul al IX-lea al partidului o schimbare radicală a poziției fiecărui cetățean în raport cu întreg procesul istoric și cu idealurile de progres și bunăstare ale țării. Congresul al III-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor a reprezentat o vie ilustrare a temeiniciei acestui nou cadru democratic statornicit în viața publică românească. În cuvîntarea rostită în deschiderea lucrărilor marelui forum al agriculturii noastre, secretarul general al partidului spunea : „Trebuie să declarăm, și la acest congres, că viața a demonstrat, cu puterea faptelor de netăgăduit, superioritatea agriculturii socialiste, forța creatoare a țărănimii, care, de-a lungul întregii istorii — de la nașterea poporului și a națiunii române — a avut un rol hotărîtor în păstrarea ființei și în dezvoltarea națiunii noastre, a dat grele jertfe în lupta împotriva asupritorilor străini, pentru independența patriei, precum și în luptele de eliberare socială și națională, constituind o forță de bază a progresului patriei noastre, a independenței sale". În lumina acestor cuvinte, care constituie un crez afirmat cu vigoare de-a lungul anilor, putem înțelege pe deplin și valoarea de simbol a primei vizite de lucru pe care o întreprindea secretarul general al partidului în 1965. Cei plecat din vatra unuia dintre satele acestei țări alegea să înceapă dialogul său cu țara, cu oamenii ei, întîlnindu-se întîi cu muncitorii pămîntului, iar semnificația acestui gest de omagiu față de cei ce-au dus întotdeauna greul în încercările zbuciumatei istorii a țării acesteia s-a împlinit în răstimpul celor douăzeci și unu de ani care au trecut de atunci prin deschiderea unor orizonturi noi de civilizație și prin înnoirea din temelii a satului românesc, în primul rînd prin faptul că țăranii au putut să aspire, cu o îndreptățire mai lămpede decît oricînd, la o bunăstare binemeritată prin munca lor grea. Dezvoltarea în ritmuri spectaculoase a unei industrii naționale moderne care a creat în mod sistematic posibilitățile și mijloacele de a ușura în bună măsură această muncă precum și, pe de altă parte, reconsiderarea rolului agriculturii în cadrul economiei naționale prin investirea ei cu demnitatea și răspunderea unei ramuri economice de bază au determinat trecerea într-o etapă superioară, a unei noi revoluții agrare, atît a muncii cît și a vieții, în general, a satelor noastre. La inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului s-au elaborat programe speciale pentru creșterea producției agricole și este un fapt cunoscut că, bunăoară, Programul național de îmbunătățiri funciare reprezintă cea mai mare lucrare de investiții din istoria țării noastre. Obiectivele acestui program fiind asigurarea unor producții agricole sigure și stabile și gospodărirea cu maximă eficiență dar și cu maximă chibzuință a celei mai mari avuții naționale, pămîntul țării. Aceleiași orientări de esență se datorează uriașele resurse financiare alocate de stat pentru ca programele acestea cutezătoare, parte integrantă a noii revoluții agrare, să dobîndească dimensiunea realității. Treptat, un nou spirit de întrecere și de autodepășire a cuprins munca și năzuințele tuturor celor ce fac piinea țării și în această privință revelatoare sînt rezultatele obținute în cursul cincinalului trecut, cînd producția agricolă a crescut cu peste 10 la sută și, în ciuda condițiilor climatice destul de dificile, s-a obținut o producție de cereale de 1 000 de kilograme pe locuitor, ceea ce reprezintă unul dintre obiectivele importante ale Programului partidului, ale noii revoluții agrare. Subliniind, cu satisfacție, aceste rezultate, și apreciind că ele constituie o dovadă elocventă a justeții politicii partidului în domeniul agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat cu claritate în cuvîntarea rostită la Congres direcțiile de viitor. „Planul cincinal 1986—1990 are o însemnătate deosebită — s-ar putea spune, hotărîtoare —, pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, astfel încît, în perspectiva anilor 2000, agricultura românească să realizeze pe deplin obiectivele stabilite de Programul partidului, asigurînd satisfacerea în bune condiții atît a necesităților bunei aprovizionări a întregului popor, cît și a celorlalte cerințe ale economiei naționale". În acest cincinal va trebui să obținem o producție de cereale de circa 30—33 milioane de tone iar aceasta impune, după cum sublinia secretarul general al partidului, să fie luate toate măsurile pentru a generaliza experiența bună pe care o avem în diferite unități agricole de stat și cooperatiste, recoltele peste 8 000 kilograme de grîu și de peste 20 000 kilograme știuleți de porumb la hectar ce au fost obținute în diferite unități fruntașe ca și recoltele medii din unele județe atestînd cu putere că dispunem de condițiile necesare realizării obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru agricultură, în scopul creșterii mai accentuate a producției vegetale și animale. Pentru atingerea acestui scop este necesar ca toți cei care contribuie la realizarea producției agricole să-și concentreze eforturile în vederea asigurării unei noi calități a muncii lor, noua revoluție agrară presupunînd o transformare radicală a vieții și muncii tuturor locuitorilor satelor noastre, a tuturor specialiștilor din agricultură, pe măsura procesului de modernizare a solidei baze tehnico-materiale pe care statul a pus-o la dispoziția lor, pe măsura cheltuielilor pe care le face statul pentru diversificarea gamei de mașini agricole, pentru chimizare, pentru asigurarea unor soiuri de plante și a unor rase de animale cît mai productive. Așa cum arăta secretarul general al partidului, oamenii muncii de pe frontul cercetării științifice au datoria de a reprezenta un factor tot mai activ în înfăptuirea revoluției agrare, în creșterea producției agricole în toate sectoarele. Perfecționarea activității unor organisme de conducere colectivă cu atribuții în agricultură, intensificarea activității politico-educative, de ridicare a nivelului de cunoștințe generale și de formare a omului nou, eliminarea rutinei, a birocrației și concentrarea întregii activități chiar acolo unde se hotărăște soarta recoltelor fiind alte imperative ale înfăptuirii noii revoluții agrare, ale dezvoltării unei agriculturi moderne și de înaltă eficiență. În același timp, arăta secretarul general al partidului, este necesar să se aplice cu toată hotărîrea noul mecanism economico-financiar, astfel încît toate unitățile să funcționeze pe baza principiului autoconducerii și autogestiunii, să-și acopere din venituri proprii cheltuielile, apelînd cît mai puțin la credite. Trebuie, de asemenea, să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru o creștere mai puternică a productivității muncii, să se aplice cu fermitate acordul global, care asigură înfăptuirea principiului socialist de retribuție, astfel încît veniturile fiecărui cooperator, ale fiecărui om al muncii din agricultură să fie determinate de rezultatele obținute în muncă.

Astfel, ca și atunci cînd într-o comună din vatra acestei țări s-a întîlnit cu sfatul bătrînilor, ca și atunci cînd într-alt loc a discutat cu specialiștii despre introducerea unor elemente de progres tehnic, cuvintele secretarului general al partidului au exprimat și la recentul forum al agriculturii noastre o analiză atentă a realităților satului românesc și au formulat soluții practice, concrete, ale devenirii sale și ale progresului acestei ramuri economice de bază care este agricultura. Avînd cinstea de a se afla ca de atîtea ori în preajma secretarului general al partidului, de a-i asculta îndemnurile și bunele sfaturi, muncitorii pămîntului nostru, țăranii și specialiștii, au putut desprinde și de această dată din cuvintele secretarului general al partidului lecția încrederii nestrămutate în ei înșiși, laolaltă cu cerința de a proba necontenit prin fapte că înțeleg să-și facă datoria alături de toți făuritorii bunurilor și avuției acestei țări. Politica fiecărui țăran fiind, înainte de toate, în spiritul acestei datorii,

DUMITRU ELIADE ■

Fii nemuritori ai gliei

Sîntem lanuri și podgorii și livezi de roadă pline.
Anotimpurile intră prin noi în această țară ;
Inima-n pămînt ne bate și în ciocîrlii de vară ;
Bate-n piinea de pe masă — ceas cu-o mie de rubine.

Ceasul nostru nu-ntîrzie, ceasul nostru ni-l reglează
Raza soarelui — Partidul, cu intensa lui lumină.
Sub cupola României bate ora de amiază ;
Ni-i recolta tot mai mare — din rodirea ce-o să vină !

65 de cercuri are trunchiul de lumină clară,
65 de zări senine de Partid ne-au fost deschise —
Jubileu fără de moarte, ce-n carate se măsoară —
De iubire, de dreptate, de victorii și de vise.

Sîntem lanuri și podgorii și livezi de soare pline.
Noi pășim cu țara-ntreagă spre visatul viitor —
Fii nemuritori ai gliei, mirosind a zori și-a piine.
Piinea e credința noastră, stînd pe masa tuturor.

DIM. RACHICI ■

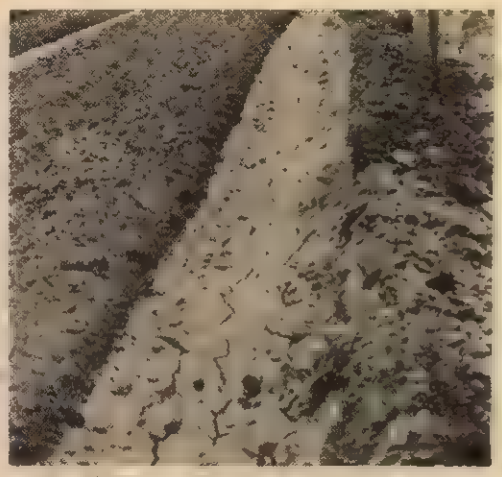

Un pămînt mai însetat ca niciodată pe care nu-l poți ajuta decît cu apă, zi și noapte, picătură cu picătură

Siretul la ora prînzului poate fi trecut cu piciorul...

Renumiții grădinari din comuna Matca alternează brazdele de legume cu cele de apă. Iată un secret de milioane

Cooperatorii din comuna Smîrdan, organizați în schimburi, au reușit ca, în trei zile, să ude, rădăcină cu rădăcină, 30 de hectare cu calți

Apă pentru fiecare plantă — o urgență pe care a înțeles-o toată suflarea satelor: cooperatori, copii și chiar... navetiști

Potolind setea pămîntului

Pe ogoarele județului Galați, ca și în atîtea alte zone, se resimte lipsa de precipitații. În urma ședinței comandamentului județean pentru agricultură din 23 mai, au fost stabilite măsuri, unele originale, pentru diminuarea efectelor secetei. Întreaga populație din teritoriu este implicată în acest efort. Ziarul local are în fiecare număr un articol în pagina întîi, unde se analizează felul în care se desfășoară combaterea secetei. Este o secetă asemănătoare cu cele din anii 1980 și 1985.

29 mai, ora 16,15. Ne aflăm la sediul I.A.S.-ului Șendreni, împreună cu Cristian Dobrescu, inginerul-șef, și cu inginerul Ioan Pavel, șeful sectorului hidro. Găsim, ca pretutindeni în amenajările din județ, cum ni se spune și cum ne vom convinge în cele 24 de ore care vor urma, un program al irigațiilor în care sînt fixate orele pentru mutarea aripilor de ploaie, pentru funcționarea agregatelor de pompare, pentru întreținerea lor. Este prima zi în care sînt convinși că își vor depăși planul la irigații. Aflăm că nu au reușit să o facă pînă acum pentru că se întîmplă să aibă motorină planificată pentru 20 de ore din 24 și atunci udau numai culturile aflate în cel mai mare pericol. Discutăm despre priorități. Toate culturile sînt valoroase. Dosi grîul și porumbul sînt estimate altfel decît furajele, nici furaje nu se poate dezvolta zootehnia. Totuși, de cîteva zile motorina a fost asigurată. Oamenii muncii din industrie au hotărît să economisească cantități mari care sînt repartizate în agricultură. Apoi, multe motopompe au fost transformate și pompează acum folosind energia electrică. În cîmp, electricianul Stoian Dumitrache folosește un astfel de agregat. Umblăm împreună pe canalele pe care vine apa și aflu că au fost în zilele din urmă transformate din canale de scurgere în canale de aducțiune. Siretul este foarte mic. Îl trecem și apa nu urcă de piept. Stația de absorbție de acolo, o stație plutitoare, stă cu patinele pe mîl. Apa însă urcă în cîmp. La electropompă, și asta ca pretutindeni în județ, este o condică de funcționare în care cine hotărăște oprirea ei scrie de ce a oprit-o și pentru cît timp, în așa fel încît să se stabilească dacă electropompa a fost folosită rațional, la capacitatea maximă.

Ora 10. Sîntem la o distanță de aproximativ 20 km de Șendreni, la Baza 17, începe, sub conducerea activistului de partid Iulian Lungu, radioconferința zilnică la care participă toți conducătorii formațiilor de lucru. Iată ce aflu:

Se irigă manual 3 784 ha. S-au inventariat recipientele existente în unități, în casele membrilor cooperatori, în unitățile industriale din municipiile Galați și Tecuci și din orașele Bujor și Berești: 2 035 de autocisterne, mașini de pompieri, bazine de toate tipurile, căzi și butoaie, sacale. Sînt folosite 1 839 mijloace la transportul apei în cîmp. Participă atelajele cooperativelor agricole de producție și ale celorlalți oameni ai muncii, cooperatori sau nu, din județ.

● 14 300 de membri cooperatori și 8 800 elevi participă la irigarea manuală.

Mai notez: o dată pe săptămînă se fac analize cu toți șefii de sistem (sînt 8 sisteme de irigații) și cu șefii de formații pentru remedierea avariilor și pentru alegerea soluțiilor optime în cele șapte sisteme care udă, pentru folosirea la întreaga capacitate a forțelor.

● Lăcătuși, instalatori, sudori de la întreprinderile din Galați și Tecuci participă cu echipele de intervenții la remedierea defecțiunilor care apar în sisteme.

● S-au asigurat mijloace de transport pentru echipele de udători, între cîmp și casă.

● Pentru supravegherea aripilor de ploaie s-a amenajat în fiecare unitate agricolă și de stat cîte un tractor echipat cu patru proiectoare deasupra cabinei, cu posibilitatea de a fi manevrate din cabină de doi mecanici gata să intervină pe timp de noapte și să remedieze în cel mai scurt timp orice defecțiune.

● Unde există deficit de forță de muncă participă și navetiștii la udarea culturilor.

● 29 mai, ora 20.30. S-a depășit cu 540 ha suprafața programată pentru a fi irigată. E vineri seara, oamenii încă lucrează, fiind convinși că vor realiza programul săptămînal de udare a culturilor.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

P.S. — Ploaia care a căzut în aceste ultime zile și în Cîmpia Covurluiului avea să-i ajute pe oameni foarte mult. Cu toate acestea, veghea lor continuă !

50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov

Strălucit exemplu de eroism revoluționar

Unitatea, dăruirea pentru cauza misiunii ei istorice, demnitatea în acțiune, capacitatea de asumare a înaltelor responsabilități revoluționare sînt trăsături care au conferit dintotdeauna mișcării muncitorești, revoluționare din țara noastră calitatea de exponentă a intereselor fundamentale ale întregului popor, capacitatea de acțiune politică, ceea ce a dus la victoria revoluției socialiste și făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — ca etapă esențială a înaintării României spre comunism.

Toate aceste trăsături se regăsesc în atitudinea pilduitoare, cu valoare de simbol, a celui mai iubit fiu al patriei noastre, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, în anul 1936, cînd abia împlinise 18 ani, se afla în fruntea grupului de luptători comuniști și antifasciști judecați de Consiliul de Război al Corpului V Armată din Brașov. Acest proces, cu un puternic și statornic ecou în epocă, și, deopotrivă, ampla mișcare de solidaritate pe care a generat-o, se înscriu în șirul momentelor de referință ale afirmării politicii Partidului Comunist Român în viața social-politică a țării, care au dat expresie stării de spirit a proletariatului, a celorlalte forțe democratice, patriotice din România deceniului al patrulea, potrivnice fascismului, politicii războinice și revizioniste, afirmînd hotărîrea fermă de a apăra cu orice preț independența, suveranitatea și integritatea statului național român, făurit prin Marea Unire din 1918.

Eforturile Partidului Comunist Român de transformare a procesului de la Brașov într-un mijloc de luptă revoluționară, de demascare a primejdiei fasciste și de afirmare a necesității coalizării tuturor forțelor patriotice, antifasciste, pentru salvgardarea libertății și independenței poporului român, au fost admirabil slujite de atitudinea curajoasă, fermă și principială pe care au avut-o luptătorii comuniști și antifasciști pe tot parcursul procesului. Personalitate de excepție, exemplul suprem al eroului patriot, tovarășul Nicolae Ceaușescu — căruia partidul comunist i-a încredințat rolul principal în orientarea procesului —, a devenit din acuzat acuzator, demascînd cu virulență pericolul fascismului și al războiului și pronunțîndu-se pentru apărarea intereselor naționale fundamentale ale poporului român, ale țării.

Experiența pe care o dobîndise în cadrul Comitetului Național Antifascist, calitățile sale deosebite, ilustrate cu prilejul participării la numeroase acțiuni revoluționare, organizate și desfășurate de partidul comunist, au fost tot atîtea argumente care au determinat conducerea P.C.R. să-i încredințeze, în toamna anului 1935, sarcina de mare răspundere de secretar al Comitetului Regional Prahova al Uniunii Tineretului Comunist. Numirea tînărului militant comunist Nicolae Ceaușescu în această funcție se înscria în orientarea partidului comunist de întărire a activului său cu cadre muncitorești călite în aspre bătălii de clasă, capabile să transpună în practică linia sa politică patriotică, obiectivele de însemnătate primordială ale acelei perioade istorice — lupta împotriva pericolului fascist, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a patriei.

În această calitate, tînărul comunist Nicolae Ceaușescu a desfășurat o asiduă acțiune politică și organizatorică pentru consolidarea Regionalei Prahova a U.T.C. și extinderea posibilităților sale de manifestare legală — prin înființarea unor filiale locale ale Blocului Democratic —, pentru promovarea, în rîndul tinerei generații, a maselor populare a liniei politice revoluționare, antifasciste, profund patriotice, a Partidului Comunist Român. Toate acestea, ca și prodigioasa activitate revoluționară desfășurată anterior, au fost motivele pentru care secretarul Comitetului Regional Prahova al U.T.C. și, alături de el, un grup de tineri comuniști și antifasciști, fuseseră arestați, în 15 ianuarie 1936, la Ulmi, Moreni, Gura Ocniței și în alte localități din regiune. În actul de trimitere în judecată a tovarășului Nicolae Ceaușescu, tînărul militant revoluționar era caracterizat ca „un bun propagandist comunist și antifascist", fiind „învinuit" pentru „îndemn la grevă", pentru organizarea de întruniri și alte acțiuni protestatare de masă, precizîndu-se că este „cunoscut de multă vreme ca atare de către organele siguranței și ale justiției". Era, implicit, o recunoaștere a bogatei și îndelungatei activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu puse în slujba poporului român.

În întreaga perioadă de detenție, de aproape cinci luni de zile, tînărul militant revoluționar Nicolae Ceaușescu a constituit pentru tovarășii săi un exemplu de tărie, de comportare curajoasă și demnă, care, în timpul procesului, ce se va desfășura între 27 mai și 5 iunie, va dobîndi noi dimensiuni. În cadrul dezbaterilor procesului, ca și la interogatoriu, neobositul revoluționar Nicolae Ceaușescu, a pus, mai presus de toate, dorința de a folosi și aceste prilejuri pentru a-și expune cu demnitate și mîndrie revoluționară concepțiile politice, comuniste, scopurile luptei sale. În acel moment al istoriei, cînd trebuia apărat viitorul poporului român, independența și integritatea patriei în fața pericolului expansiunii fasciste, tînărul militant comunist s-a dovedit a fi exponentul celor mai înaintate forțe ale societății românești, care și-au asumat nobila misiune a luptei împotriva celui mai mare flagel care s-a abătut vreodată asupra omenirii — fascismul. Flacăra fermității convingerilor sale revoluționare a dat curaj martorilor apărării, care au spus în fața instanței adevăruri despre condițiile de viață ale arestaților, despre calitățile lor morale, au vorbit despre abuzurile săvîrșite la anchetă, iar singurul martor admis — tovarășului Nicolae Ceaușescu a vorbit despre concepțiile sale politice cu privire la legitimitatea luptei împotriva pericolului fascismului și războiului, pentru crearea Frontului Popular.

În ziua de 5 iunie 1936, după o deliberare care a durat cinci ore, Consiliul de Război al Corpului V Armată a pronunțat sentința prin care tinerii militanți comuniști și antifasciști implicați în procesul de la Brașov erau condamnați la închisoare pe diferite termene. Tînărul comunist Nicolae Ceaușescu a primit cea mai grea condamnare: doi ani închisoare, la care s-a adăugat pedeapsa de șase luni și 2 000 de lei amendă; de asemenea, eroul procesului a fost singurul dintre cei condamnați căruia i s-a adăugat și pedeapsa „suplimentară" de „un an interdicție de a părăsi domiciliul părintesc", după executarea pedepsei privative de libertate. Nu este lipsit de importanță faptul că la socotirea datei de la care începea executarea pedepsei, instanța militară a refuzat să-i ia în considerație perioada celor 143 de zile de prevenție (15 ianuarie — 5 iunie 1936).

Strădania Consiliului de Război, de a aplica tovarășului Nicolae Ceaușescu pedepsele maxime, de a-i îngreuna situația prin neluarea în considerare a perioadei petrecute în arest, prin tot felul de pedepse „suplimentare", demonstra, o dată în plus, intențiile autorităților de a izola cît mai mult timp pe tînărul comunist de mediul muncitoresc din cauza capacității de mobilizare și de înrîurire pe care o dovedise, a prestigiului de care se bucura în fața maselor, a exemplului personal prin care le însuflețea, recunoscîndu-i rolul de frunte în lupta partidului comunist.

Astfel se încheia procesul de la Brașov — moment cu profunde și multiple semnificații în istoria mișcării muncitorești și antifasciste din România, a partidului comunist — care, timp de 10 zile, polarizase atenția maselor de oameni ai muncii, a opiniei publice democratice din țara noastră. „La Brașov — se releva într-un manifest redactat, în acel timp, de C.C. al P.C.R. —, muncitorii petroliști din Valea Prahovei și județul Dîmbovița au fost condamnați pentru că au luptat pentru pîine și libertate!"

Procesul de la Brașov, ca și cele desfășurate în alte orașe ale țării, a sporit prestigiul politic al Partidului Comunist Român, care a demonstrat că avea forța politică și organizatorică de a asigura izbînda misiunii sale istorice de a conduce poporul pe calea transformării revoluționare a societății, că formase militanți comuniști, cu convingeri revoluționare ferme, profund devotați cauzei partidului și poporului. Relevînd largul ecou în rîndul maselor largi populare al procesului de la Brașov, ziarele vremii — începînd cu „Scînteia" ilegală și sfîrșind cu cele de mare tiraj din Capitală și din provincie, de orientare burghezo-democratică — au evidențiat personalitatea puternică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, atitudinea dîrză și nefricată a luptătorului revoluționar. Astfel, în ziarul democrat „Arena" se relata, după elogierea luptei duse de tinerii din Valea Prahovei și Dîmbovița, că „În fața consiliului de război se află 19 petroliști, în frunte cu Nicolae Ceaușescu" și că acest proces, la fel ca și celelalte care se judecau pe teritoriul țării, dovedește cît de impopular este fascismul la noi și cît de amplă este lupta poporului împotriva lui.

În numărul următor, același ziar consacră două pagini procesului de la Brașov, în care, în prim plan, se evidențiază atitudinea exemplară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, impresionanta sa activitate revoluționară, elogiind comportarea sa fermă în proces, punînd în relief înaltele sale calități dovedite cu fiecare prilej și încheind cu cuvintele: „Pentru pîine, pace, libertate, tînărul Ceaușescu va intîlni în ocnele țării peste 1 500 de deținuți". Publicînd o discuție cu tînărul revoluționar la închisoarea de la Brașov, ziarul „Cuvîntul liber" releva, în articolul intitulat „Impresii de la un proces", că, prin profunzimea concepțiilor politice, a atitudinii consecvent antifasciste și patriotice, în pofida vîrstei, interlocutorul său prezenta „o inteligență de o maturitate impresionantă".

Procesul de la Brașov, atitudinea neînfricată a militanților implicați în proces au generat largi mișcări de solidaritate internațională cu cauza luptătorilor comuniști și antifasciști din România. Așa, de pildă, la o săptămînă după pronunțarea sentinței în procesul de la Brașov, scriitorul Romain Rolland s-a adresat primului ministru român Gh. Tătărăscu cu rugămintea de a pune capăt „acestor scandaloase abuzuri, care aduc un prejudiciu incalculabil României". Intervenția cunoscutului scriitor francez se înscria, de altfel, în contextul mai larg al mișcării de solidaritate cu luptătorii politici antifasciști din România, mișcare organizată în Franța de „Comitetul de apărare a antifasciștilor români" care activa la Paris sub conducerea unor intelectuali și luptători antifasciști. O atitudine asemănătoare au avut și membrii „Ligii Howard" din Anglia, impresionați de faptul că în procesul de la Brașov au fost judecați și condamnați tineri pentru săvîrșirea de infracțiuni politice.

Procesul de la Brașov, episod de adînci semnificații în tabloul eroic al luptei revoluționare desfășurată de comuniști și antifasciști, a pus, încă o dată, în lumină înaltele trăsături politico-morale — principialitatea comunistă, patriotismul înflăcărat, devotamentul în slujirea intereselor vitale ale clasei muncitoare, ale poporului și țării, abnegația, dîrzenia și nefricarea în luptă pentru cauza socialismului și a păcii — ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului popor, se află astăzi în fruntea partidului și statului, conducînd, de peste două decenii, cu neasemuită strălucire, destinele României pe calea progresului și civilizației socialiste, afirmării ei demne, libere și independente în rîndul națiunilor lumii.

Dr. GHEORGHE UNC

Rolul României în scurtarea celui de-al doilea război mondial

După Statele Unite ale Americii, Belgia este cea de a doua țară în care apare o traducere a binecunoscutei lucrări a istoricilor români general locotenent doctor Ilie Ceaușescu, doctor Florin Constantiniu și major doctor Mihail E. Ionescu, **200 de zile mai devreme. Rolul României în scurtarea celui de-al doilea război mondial.** Editura Groeninghe din Courtrai a tipărit în excelente condiții grafice versiunea franceză a acestei lucrări sub titlul **200 jours plus tôt. La seconde guerre mondiale ecourtée grâce à la Roumanie.** Interesul specialiștilor și al marelui public belgian pentru contribuția României la înfrîngerea Germaniei naziste nu este întîmplător. Istoricul Jacques de Launay, binecunoscut cititorilor români prin lucrările sale despre istoria celui de-al doilea război mondial, a tratat în lucrările sale diverse aspecte și momente ale istoriei poporului român, scriind chiar două lucrări speciale, una consacrată președintelui Nicolae Ceaușescu ca luptător pentru pace și dezarmare, cealaltă marelui nostru diplomat Nicolae Titulescu. Un alt binecunoscut istoric din Bruxelles, Roger Gheysens este cel dintîi specialist belgian în istoria celui de-al doilea război mondial care a scris un studiu special despre Actul revoluționar de la 23 August 1944, subliniindu-i însemnătatea internațională. În sfîrșit, Henri Bernard a întocmit un articol bine informat despre țara noastră în **Enciclopedia celui de-al doilea război mondial**, tipărită în Belgia. S-ar putea spune, așadar, că terenul era pregătit pentru receptarea acestei lucrări reprezentative a istoriografiei românești, întemeiată pe o amplă bază de informație și pe o analiză de profunzime a surselor. Documentele și lucrările apărute în țară și peste hotare după redactarea primei ediții românești i-au confirmat în întregime concluziile. Împiedicînd Wehrmacht-ul să organizeze un front pe aliniamentul Focșani-Nămoloasa-Brăila, considerat în epocă drept una dintre cele mai puternice poziții de apărare strategică din Europa, iar apoi, după abandonarea acestui aliniament, să reziste pe lanțul munților Carpați, revoluția română din august 1944 a creat condițiile pentru o străbatere rapidă a teritoriului aflat sub autoritatea statului român (nord-vestul României smuls prin Dictatul de la Viena fusese incorporat Ungariei horthyste) de către forțele militare sovietice, care nu au mai trebuit să întreprindă două operații strategice de anvergură, însumînd, prin comparație cu alte operații din cel de-al doilea război mondial, circa 200 de zile. La aceste consecințe strategice se adaugă cele politice — agravarea crizei politice din Finlanda, Bulgaria, Ungaria și Croația — ca și cele logistice — pierderea perimetrului petrolifer românesc, considerată de Albert Speer, fostul ministru al industriei de armament al Reich-ului, drept un punct de cotitură în evoluția economiei de război a Germaniei hitleriste și, deci, a desfășurării războiului însuși. Demonstrația autorilor confirmă pe de-a întregul aprecierea publicistului german Siegfried Kolfranz, după care Actul de la 23 August are un caracter unic în istorie, întrucît niciodată un singur eveniment nu a provocat într-un timp atît de scurt pierderea unor efective atît de numeroase și a unor teritorii atît de întinse ca cele provocate de revoluția română din august 1944 Reich-ului hitlerist. **200 de zile mai devreme** este o lucrare științifică de înaltă valoare, care are în același timp și o puternică tentă politică: ea spulberă interpretările tendențioase din unele lucrări apărute în străinătate, care încearcă să minimalizeze valoarea aportului românesc la obținerea victoriei asupra Germaniei lui Hitler.

Apariția ediției belgiene a acestei lucrări dă măsura interesului pentru rezultatele istoriografiei românești într-o problematică fundamentală a istoriei contemporane. Cartea celor trei istorici români înfățișează un capitol glorios al istoriei naționale, care dovedește în chip peremptoriu că un popor mic, identificat cu idealul libertății și suveranității naționale este capabil chiar în cele mai vitrege împrejurări să săvîrșească fapte de însemnătate mondială. La atîtea momente de istorie românească cu rezonanță continentală sau mondială, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, organizată și condusă de Partidul Comunist Român adaugă o nouă mărturie a atașamentului românilor la ideile de libertate și neatîrnare. Sîntem convinși că drumul internațional al cărții **200 de zile mai devreme** este la început și că alte ediții străine vor urma celei americane și celei belgiene.

ANDREI BUSUIOCEANU

Fizica — asalt continuu asupra materiei

În „marele spectacol al lumii", fizica are o prezență care uimește, dă speranțe sau tulbură pe omul contemporan. De la cercetările asupra plasmei fierbinți, destinate a finaliza reactoarele energetice termonucleare, pînă la fizica stării solide a materiei, ce a revoluționat informatica prin introducerea microprocesoarelor, totul arată că la baza noilor tehnologii stă cercetarea fundamentală a legilor materiei. Cunoașterea în fizică, în particular în fizica microscopică, a devenit o legitate, o obligație conștientă a epocii noastre. Cercetarea fundamentală a structurii materiei joacă un rol esențial în progresul social, iar consecințele ei depășesc cu mult teritoriul laboratorului de fizică. În locul cercetătorului solitar și relativ izolat de fluxul marilor probleme sociale și tehnologice, apare marea echipă de lucru, unde simbioza cu inginerul fizician și cu calculatorul electronic ridică eficiența muncii științifice. Programele de cercetare în fizică sînt părți ale programelor de dezvoltare socială, după cum progresele estimative în știință devin repere ale prognozelor de dezvoltare și orientare tehnologică a marii producții industriale.

Această succesiune de înlănțuiri vizibile în viața oricărei societăți moderne are, totuși, un punct de plecare, ce scapă adesea unui cîmp vizual sensibil doar la „rezultate" — și acest punct de plecare este chiar **laboratorul de cercetare.** Acestui „punct" îi rezervăm grupajul de față, dezvăluind cîteva din preocupările laboratoarelor din cadrul Catedrei de fizică a Institutului Politehnic București, avînd speranța, și chiar convingerea că din „particulele" de cunoaștere și inteligență pe care le cristalizează munca în asemenea colective se vor dezvolta, precum într-o reacție de fisiune, certitudinile progresului științific și tehnologic atît de vital pentru mersul înainte al patriei noastre.

Noi insule într-un ocean necunoscut

„Cunoștințele noastre despre materie, oricît de vaste ar fi, sînt doar ca niște insule care răsar dintr-un ocean necunoscut; înșeși progresele care au fost realizate de la începutul secolului au drept straniu revers să ne facă materia mai puțin familiară și mai puțin naturală. Așa progresează știința: ea nu deschide căi noi decît cu prețul părăsirii celor vechi". Aceste cuvinte aparțin lui Alfred Kastler, fizician și profesor de renume mondial, distins cu Premiul Nobel în 1966 pentru cercetările sale în domeniul opticii cuantice și fizicii atomice și nucleare (metodelor optice ale spectroscopiei hertziene), întemeietor al unei școli științifice de studiere a nivelelor atomice și determinare a unor mărimi specifice nucleare. Numele său este cunoscut la noi în țară de pe coperta cărții „Această stranie materie", apărută acum patru ani în „Idei contemporane", dar n-am zăbovi, poate, asupra acestor date dacă în laboratoarele de fizică ale Școlii Normale Superioare din Paris, conduse de profesorul Kastler, nu și-ar fi făcut o rodnică specializare cel care era pe atunci tînărul asistent Ion M. Popescu, același cu distinsul om de știință și prorector de astăzi al Politehnicii bucureștene.

Înțelegînd **avant la lettre** ceea ce fostul său profesor avea să spună peste ani, că „știința nu deschide căi noi decît cu prețul părăsirii celor vechi", **prof. univ. dr. ing. Ion M. Popescu** a continuat preocupările sale din vremea aceea în domeniul metodelor optice ale spectroscopiei hertziene pe o cale complet nouă în domeniul laserilor. „În fond, explicitează profesorul, s-a întîmplat un lucru deloc curios; după cum se știe, la începutul secolului XX, optica s-a întîlnit cu electronica și au pus bazele cercetărilor experimentale în domeniul fizicii atomice. Ulterior, prin deceniile trei și patru ale acestui secol, cele două domenii s-au despărțit, dezvoltîndu-se autonom. Descoperirea laserilor și holografia au făcut, însă, ca optica să-și regăsească tinerețea și să oblige electronica la o lărgire a spectrului de frecvențe utilizate, adică la o deplasare a ei din domeniul hertzian și al microundelor spre domeniul optic. Așa s-a impus necesitatea elaborării unor metode optice — obiect de cercetare fundamentală, dar cărora, ulterior, li s-au găsit aplicații dintre cele mai spectaculoase în țările foarte avansate tehnologic". Vom mai adăuga doar că activitatea de peste două decenii în acest domeniu a profesorului Ion M. Popescu s-a concretizat nu numai într-o operă științifică, ci și în una didactică. Aceasta din urmă se referă la cristalizarea respectivei căi de cercetare, pe care s-au angajat apoi succesive promoții de studenți și absolvenți, la „croirea" unei veritabile școli științifice a domeniului, care include acum fizicieni, electroniști, chimiști — în cea mai bună formulă interdisciplinară — și, nu în ultimul rînd, la punerea la punct (ca organizare și îndrumare a activității, dar și ca dotare cu instalații experimentale construite după concepție proprie) a unor laboratoare speciale în cadrul Catedrei de fizică a Institutului Politehnic. Dintre acestea, Laboratorul de optoelectronică pare a fi cel mai spectaculos sub raportul cercetărilor pe care le promovează, dacă avem în vedere faptul că unul din obiectivele științifice ale respectivului colectiv este de a realiza instalații de transmisie de date (TV și date de calculator) cu viteza luminii! Oricît ar părea de senzațional (dincolo de asta n-ar mai rămîne decît viteza gîndului!), obiectivul acestui laborator, condus de conf. dr. ing. Paul Sterian, este de a realiza transpunerea semnalelor pe purtătoare optică și extragerea, la recepție, a respectivelor semnale de pe purtătoarea optică. Informația va fi purtată de foton, prin canal circulînd lumina. De acest canal, care asigură legătura între instalațiile de emisie și de recepție concepute în acest laborator, se ocupă un alt colectiv de la Facultatea de Tehnologie chimică, condus de prof. dr. ing. Petre Baltă. Este vorba de Laboratorul de tehnologia silicaților care studiază și realizează ceea ce se numesc fibrele optice. Acestea sînt fire de sticlă cu un diametru de 50 microni, deci mult mai subțiri decît firele de păr uman, dar la fel de elastice și rezistente, care pot transporta razele concentrate de lumină (produse de diode emițătoare sau de laseri semiconductori, de modularea cărora se ocupă Laboratorul de optoelectronică). Pe lîngă lărgimea de bandă, foarte mare, semnalele transmise sînt și practic insensibile la zgomot și la interferențe, datorită izolării electrice.

De la cercetare pură — studiul plasmei laser, la aplicații certe — transmisia optică a informațiilor

Valorile lărgimii de bandă sînt impresionante. Pe o fibră de sticlă se poate transporta de zeci de mii de ori mai multă informație decît pe firele obișnuite ale telefonului. De exemplu, un cablu cu 12 astfel de fibre, corect protejate și întărite, poate asigura mai mult de 200 canale de televiziune, precum și posibilitatea comunicării în dublu sens. Fibrele de sticlă sînt mai durabile decît cele de cupru și nici nu suferă efectul de coroziune, iar protejate în plastic, au aceeași trăinicie ca oțelul. În plus, oferă o securitate a informației mai mare decît cablurile convenționale, deoarece pentru interceptări ele ar trebui tăiate, operație ce poate fi ușor detectată. În sfîrșit, viața laserilor de injecție este de un milion de ori mai mare.

Revenind la „emisia" și „recepția" semnalelor purtate de astfel de fibre optice, la domeniul optoelectronicii deci, un alt obiectiv al laboratorului condus de conferențiarul Sterian îl constituie studiile de bistabilitate optică, vizînd realizarea în viitor a tranzistorului optic — similar prin funcțiuni, dar și prin efectele de revoluționare a domeniului, cu tranzistorul electronic. Colectivul laboratorului a elaborat unele modele teoretice de analiză și proiectare a unor astfel de dispozitive, rezultatele fiind publicate în țară și peste hotare. „La acest capitol, spunea conferențiarul Sterian, cercetarea fundamentală și cea aplicativă nu pot fi separate, tehnologia cere să știi ce se întîmplă teoretic la nivele imperceptibile ale structurii materiei, și reciproc — calculele trebuie să țină seama de duritatea exigențelor tehnologice. Concepera acestor magistrale optice pentru circulația informației este una dintre cele mai temerare și mai severe probe de inteligență tehnică, ale gîndirii umane, în general. Aceasta pentru că, între cercetarea fundamentală (optică cuantică) și cercetarea tehnologică (optică integrată) există o simbioză perfectă".

Un al treilea obiectiv al laboratorului îl constituie cercetările de optică neliniară, studiile privind generarea de armonici optice — domeniu fundamental și aplicativ. În care s-au obținut rezultate prestigioase, publicate în țară și peste hotare. De altfel, pentru „Lucrări de laser și optică neliniară", prof. univ. dr. ing. Ion M. Popescu, conf. dr. ing. Paul Sterian și un grup mai larg de colaboratori au primit, în 1983, Premiul pentru fizică „Constantin Miculescu" al Academiei R.S.R., iar o altă lucrare realizată de un colectiv condus de conferențiarul Sterian („Sistem de transmisie în infraroșu a semnalelor TV utilizînd tehnici P.L.L.") a obținut premiul I pe țară pentru creație științifică, în 1977.

Consistența tuturor acestor preocupări, faptul că acest laborator al Politehnicii este printre cele mai puternice centre de cercetare în optoelectronică din țară sînt atestate și de două lucrări teoretice elaborate de conf. dr. ing. Paul Sterian. Prima se intitulează „Prelucrarea optoelectronică a informației" și a apărut în 1974 (cînd autorul împlinise doar trei ani de la absolvirea facultății), carte ce a constituit suport de curs pentru studenții de la Electronică. A doua lucrare a apărut la Editura tehnică în 1981 (cînd, în paranteză fie spus autorul a obținut și titlul de conferențiar, fiind la ora aceea „cel mai tînăr „conf." din Politehnică), și este un veritabil tratat, în două volume, intitulat „Transmisia optică a informației", fiind prima lucrare din țara noastră de sinteză completă a cercetărilor în acest domeniu. „Diferența dintre optică și optoelectronică, răspunde conferențiarul Sterian solicitării noastre, este cam aceeași ca dintre electrotehnică și electronică. Etapa de vîrf spre care tindem este, similar electronicii, optica integrată. Neintrate încă în limbajul uzual, aceste noțiuni vor deveni nu prea tîrziu realități ale vieții noastre cotidiene, întrucît ritmul descoperirilor și clarificărilor teoretice și tehnologice în acest domeniu este deosebit de înalt".

Cu simțul lor deosebit de percepere a noului, studenții au sesizat spectaculozitatea cercetărilor din acest domeniu, nu puțini fiind cei care, an de an, susțin lucrări de diplomă sau prezintă comunicări științifice în optoelectronică. Climatul de cercetare și continuitatea studiilor se mențin, pe cît posibil, și după absolvire, deși încă nu sînt prevăzute suficiente locuri de muncă în optoelectronică. Totuși, ing. Eliade Ștefănescu (de la C.C.S.I.T.S. Băneasa), fiz. Doina Mănădă (Institutul de protecția muncii), ing. Liviu Milea (I.I.R.U.C.) găsesc resursele interioare necesare pentru a continua colaborarea cu membrii Laboratorului de optoelectronică, care sînt alături de conferențiarul Sterian, asist. dr. ing. Adrian Podoleanu, asist. fiz. Nicolae Pușcaș, asist. fiz. Mihaela Dumitru, asist. ing. Mihai Piscureanu.

„Aceste laboratoare ale noastre, afirma prof. univ. dr. ing. Ion M. Popescu, sînt nu numai nuclee de cercetare științifică fundamentală și aplicativă, ci și baze didactice cu un rol deosebit de important în pregătirea profesională a studenților. Ei, studenții, reprezintă un valoros potențial de gîndire și creație ce se cere valorificat încă din timpul facultății, mai ales că posibilitățile noastre de intervenție asupra lor după absolvire sînt reduse. De aceea, în cercetările de vîrf despre care v-ați documentat, de fapt în tot ce se întreprinde la înalt nivel științific în Politehnica noastră, sînt implicați foarte mult și studenții. Cu astfel de tineri, putem împinge orizontul [illegible] cunoașterii, inclusiv pînă la viteza luminii!".

În laboratorul opto-electronic al Politehnicii bucureștene se analizează, cu ajutorul laserului, starea suprafețelor materialelor semiconductoare

OCTAVIAN ȘTIREANU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

Centrul colaborator O.M.S. pentru medicină tradițională

Omenirea își îndreaptă din ce în ce mai mult atenția către remediile naturale. Este reacția firească a unui veac saturat de droguri farmaceutice. Evident, prelungirea vieții omului și eradicarea unor maladii de neînvins în urmă cu numai patru decenii ar fi fost de neconceput în lipsa medicamentului de sinteză. Dar folosirea lui abuzivă sau în exclusivitate a drogului sintetic înseamnă transformarea lui din amic în inamic al sănătății publice.

Adevărul e că cercetarea de specialitate a acordat în permanență atenție bogatelor tradiții ale medicinei empirice, tradiționale, plantelor cu valoare curativă dovedită sau bănuită. Astfel, ca să folosim un exemplu de dată relativ mai recentă, prin selecția a 400 specii vegetale, au fost obținuți doi alcaloizi antileucemici — vinblastina și vincristina — și doi alcaloizi antitumorali. Cu toate acestea avea să remarce doctorul Handau Mahler, director general al O.M.S. — medicina tradițională și cea așa-zis modernă și-au urmat fiecare calea proprie, ignorîndu-se reciproc. Există totuși unele excepții, medicina românească — așa cum vom arăta de îndată — oferind una dintre acestea.

Cert este că dacă prima jumătate a secolului nostru a aparținut medicamentului de sinteză, sfîrșitul lui va fi consacrat — conform tendințelor actuale — reconsiderării remediilor naturale, revizuirii lor prin instrumentele științei actuale.

Toate acestea au făcut ca prin ambițiosul ei obiectiv „Sănătate pentru toți, pînă în anul 2000", Organizația Mondială a Sănătății să propună și un vast program de reevaluare a numeroaselor scheme rețete, leacuri și cunoștințe de medicină tradițională. În acest scop au fost înființate, printre altele, așa-numitele **Centre colaboratoare O.M.S. pentru medicină tradițională**, 17 la număr în întreaga lume, România fiind printre foarte puținele țări care găzduiesc un asemenea organism de o importanță cu totul particulară. De ce tocmai la noi și nu în altă parte? Străvechile tradiții ale medicinei populare, precum și bogata gamă de biomedicamente realizate prin mijlocirea farmacognoziei naționale au fost, evident, și în vederea specialiștilor străini, principalele argumente pentru înființarea și în patria noastră a unui asemenea centru. România fiind, după Italia, cea de-a doua țară europeană care se bucură de acest privilegiu. Dar mai multe amănunte, din partea interlocutorilor noștri, prof. dr. **Corneliu Baloescu**, directorul Institutului pentru controlul medicamentului și cercetări farmaceutice, și dr. farm. **Octavian Contz**, șeful Centrului colaborator O.M.S. pentru medicină tradițională, din același institut.

Înființarea Centrului colaborator O.M.S. pentru medicină tradițională reprezintă în primul rînd o recunoaștere a competenței specialiștilor români. Într-adevăr, după 1950, și cu deosebire în ultimii 22 de ani, România și-a cucerit un binemeritat renume și prin acțiunea constantă, eficientă, de valorificare superioară a plantelor medicinale, de obținere pe această bază a numeroase medicamente naturale, prin largile cunoștințe de cartare, de selecționare a florei naționale, dar chiar și a zestrei vegetale de pe alte meridiane. Era firesc să fie așa. Reconsiderarea plantelor cu valoare terapeutică prin mijlocirea științei moderne, descoperirea de noi zăcăminte de sănătate în farmacia naturii vine în fapt să continue o multimilenară tradiție în folosirea ierburilor de leac, a remediilor naturale. Teritoriul României constituie locul de întîlnire a florei Europei centrale, mediteraneene și euro-asiatice, aici cresc peste 3 600 specii de plante superioare și a fost încă din antichitate unul din cele mai mari bazine de plante tămăduitoare.

— În România, de mai mulți ani, sosesc din lumea largă farmaciști, chimiști, biologi, fitoterapeuți, medici, alți specialiști pentru a învăța de la noi cum se cartează și se folosesc în scopuri farmaceutice plantele medicinale. Prin ce merite de excepție se recomandă acest compartiment al școlii naționale de farmacie?

— Sînt merite dobîndite în timp, prin osîrdia și pasiunea unor cercetători, într-o țară în care, mai bine și mai repede decît în altă parte, cercetarea multidisciplinară a abordat acest domeniu. În 1952 Ministerul Sănătății înființează Centrul de cercetări științifice pentru plante medicinale, contopit ulterior cu Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice. Dar chiar înainte de aceasta, preocuparea pentru valorificarea plantelor medicinale face obiectul creării întreprinderii „Galenica" (devenită mai tîrziu Întreprinderea „Biofarm", primul compartiment al industriei farmaceutice naționale care a izbutit să obțină din flora spontană substanțe în stare pură aduse pînă atunci din import, cum sînt atropina, morfina; ergotamina, ergometrina, rutozidul, heleniena, sparteina. Un moment important îl constituie înființarea întreprinderii **Plafar**, cînd tot pentru întîia oară plantele medicinale au început să fie culese și aduse în magazine specializate prin grija omului de specialitate, deci după studierea lor prin instrumentele farmacologiei. S-a procedat nu numai la culegerea unor specii din flora existentă ci, deopotrivă, la realizarea unor culturi dirijate sau chiar la reîmbogățirea unor zone cu floră spontană sărăcite. Au fost reintroduse în natură, acolo unde a fost cazul, specii ca macul (Papaver somniferum), laurul păros, cornul secarei, anghinarea, degețelul lînos, menta, lavanda, coriandrul. Acestea sînt folosite astăzi în mod curent la extragerea morfinei, codeinei, scopolaminei, a uleiurilor volatile, substanțe care intră în cunoscutele medicamente de fabricație autohtonă: scobutil, codenal, cinarol, distonocalm, ergoceps, corhidral etc. La acestea se adaugă ceaiurile hepatice, gastrice, antibronșitice, laxative, antihemoroidale, sedative, toate realizate după rețetele medicinei tradiționale. O altă realizare o reprezintă reînființarea laboratorului **Plantavorel** din Piatra Neamț, destinat în a obține comprimate direct din pulberi de plante medicinale. Cîteva din acestea sînt foarte cunoscute publicului larg: hepatobil, rhamnolax, normoponderal, diurenob. În sfîrșit, deosebit de importantă apare preocuparea unor institute de profil pentru cercetarea și valorificarea plantelor medicinale, cum sînt I.C.S.M.C.F. și Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, precum și laboratoarele de specialitate din facultățile de farmacie de la Iași, Cluj-Napoca, București și Tîrgu Mureș, unde există preocuparea expresă de transformare a florei medicinale în produse farmaceutice. Toate acestea au făcut din țara noastră un model în ceea ce privește valorificarea superioară și complexă a florei investite cu proprietăți curative. Nu întîmplător, deci, străini vin să învețe la noi, vin ca într-o școală, nu e o figură de stil, deoarece, într-adevăr, în România se organizează cursuri de instruire ce se desfășoară sub auspiciile ONUDI-Viena (Organizația Națiunilor Unite pentru industrializare). Cursurile au loc în limbile franceză și engleză și au fost urmate pînă în prezent de 68 de bursieri sosiți din 35 de țări din Asia, Oceania, America Latină și Orientul Apropiat, botaniști, biochimiști, farmaciști, anatomopatologi ș.a.

— Ne-ați oferit suficiente argumente pentru a se înțelege de ce Organizația Mondială a Sănătății a ales România ca gazdă pentru una din cele 17 Centre colaboratoare OMS pentru medicină tradițională. Ar fi util poate să știm de ce acest organism a fost grefat pe institutul dumneavoastră.

— Săptămîna trecută I.C.S.M.C.F. a împlinit 30 de ani de existență. Cu acest prilej a avut loc o sesiune de comunicări. Reamintim că în 1977 Organizația Mondială a Sănătății a desemnat Institutul nostru ca unică organizație națională competentă în problema calității medicamentului, iar prin aderarea țării noastre la Convenția pentru cunoașterea reciprocă a inspecțiilor farmaceutice, institutul a devenit din 1980 și autoritate competentă în efectuarea de inspecții privind respectarea regulilor de bună practică de fabricație și control al medicamentelor. Se mai poate aminti că tot institutul nostru a desfășurat o amplă activitate de valorificare superioară a plantelor medicinale, că această avuție a fost cartată sistematic în toate județele țării, s-au întocmit hărți topografice ce permit exploatarea rațională a bazinelor identificate, că toate datele au fost stocate pe calculator. S-a convenit ca noul Centru să se grefeze pe Laboratorul de cercetări și control produse vegetale, dar în realitate la activitatea Centrului participă tot institutul, deci și laboratoarele de cercetări și control biologic, microbiologic etc.

— Cititorii noștri vor fi poate interesați să afle de ce studiile Centrului colaborator O.M.S. pentru medicină tradițională, vizează numai plantele medicinale? Acupunctura, apiterapia, psihoterapia sînt practici multimilenare, redescoperirea lor reprezentînd un mare cîștig mondial în bătălia pentru sănătate.

— Medicina tradițională cuprinde toate procedeele, procedurile, medicația, toate acele scheme de tratament, mijloacele terapeutice utilizate de către medicina populară și a căror eficacitate a fost confirmată prin secole de practică empirică. Acupunctura, de pildă, care se folosește cu succes și la noi, nu face parte însă din tradițiile medicale ale poporului nostru. Ea este o disciplină de import. Un Centru consacrat acestei terapii a fost înființat în China. Dar plantele medicinale reprezintă principalul folclor medical românesc, de aceea România a cerut să se ocupe în exclusivitate de acest domeniu.

— În sfîrșit, cîteva cuvinte despre activitatea și obiectivele acestui nou avanpost al sănătății publice?

— Deocamdată avem în grijă, să ne exprimăm astfel, un copil nou născut care abia începe să umble și să vorbească. Lucrările sînt în fază de început, iar în medicină, mai mult decît în oricare alt domeniu, finalizarea unor cercetări, obținerea de medicamente, reclamă ani de trudă și verificări minuțioase. Centrul are mai multe obiective, conform unui plan de lucru elaborat în comun cu Organizația Mondială a Sănătății. Este vorba de efectuarea unor cercetări consacrate unor plante utilizate în medicina tradițională, dar incomplet studiate din punct de vedere chimic, farmacologic și microbiologic.

Laboratoarele noastre își concentrează atenția în prezent asupra unor specii, șase la număr, din flora spontană autohtonă, plante cunoscute în mod tradițional pentru eficacitatea lor în tratamentul multor maladii: reumatism, ulcer varicos, dermatite de diferite etiologii, boli de ficat, ateroscleroză. În general vorbind, activitatea Centrului trebuie să devină un model pentru țările în curs de dezvoltare, specialiștii noștri avînd și datoria de a iniția în tainele meseriei de fitoterapeut un număr cît mai mare de bursieri O.M.S. sosiți din toate colțurile planetei. O vom face cu atît mai mult cu pasiune și generozitate, omenirea neputînd fi decît solidară în lupta pe care o duce împotriva inamicului ei comun: boala.

În concluzie se poate afirma că mai nouă orientare din terapia mondială — reconsiderarea și extinderea remediilor naturale — se bucură în România de un sprijin extrem de activ, comunicărilor specialiștilor noștri fiind privite cu îndreptățită încredere și speranță, că în întreaga lume se spun cuvinte de laudă despre medicina naturistă românească. Ea se recomandă prin descoperiri și soluții prioritare deoarece mai bine și mai repede decît în altă parte, experții domeniului au avut în vedere acest izvor de sănătate care este natura.

LIVIU TIMBUS

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Henri Coandă 100

Se împlinesc, la 7 iunie, **100 de ani** de la nașterea unui mare savant și inventator: **Henri Coandă**. A fost fiul generalului Constantin Coandă, licențiat în matematici și diplomat al Școlii Politehnice din Paris, pentru scurt timp și prim-ministru al țării, care a avut o înrîurire însemnată asupra formării ca om de știință și tehnician a fiului său. A urmat cursul primar la Școala „Petrache Poenaru" din București, apoi a fost înscris la cel mai bun liceu care ființa în acea vreme în Capitală: Colegiul „Sf. Sava". Aci s-a dovedit însă un elev prea puțin disciplinat, un „strengar neînchipuit" cum îl caracterizau adesea dascălii săi, pasionat e drept pentru cărți, teatru, tehnică, sport — dar neglijînd materiile care se predau și refuzînd cu totul buchiseala. Îngrijorat, tatăl său se hotărăște să îl mute la o instituție mai severă și îl trece la Liceul Militar din Iași, pe care el însuși îl absolvise, ca șef de promoție. Aci, în ambianța de rigoare și exigență a școlii, stimulat de profesori cu har pedagogic, adolescentul devine un elev conștiincios, înzestrarea sa la fizică, matematică și mecanică se manifestă în mod pregnant, iar în 1903 Henri Coandă absolvă, asemenea tatălui său, ca șef de promoție, cursurile. În același timp, inventivitatea sa tehnică se afirmă și ea din plin. Ajutat de cîțiva colegi construiește, la 16 ani, un plug-secerătoare-treierătoare pus în mișcare de energia eoliană, iar la 18 ani inventează un ingenios aeromodel propulsat reactiv, ceea ce la începutul de veac XX anunța pe omul de știință vizionar.

A urmat apoi Școala Militară din București, devenind ofiter de artilerie. Chemat să opteze asupra carierei sale viitoare, se hotărăște să se consacre unei pregătiri științifice și tehnice cît mai temeinice, care să dea un fundament solid aspirațiilor sale creatoare, îndemnului care se ridica din adîncul făpturii sale către nou, către continua prefacere a fundamentului material al civilizației. Își continuă deci studiile superioare la Școala Politehnică din Berlin-Charlottenburg, la Universitatea din Liège, la Institutul Electrotehnic din Montefiore. În sfîrșit, în 1909 absolvă Școala Superioară de Aeronautică și Constructii mecanice din Paris, devenind inginer odată cu prima promoție a acestei instituții de învățămînt. Concomitent se consacră trup și suflet marelui curent de perfecționare a aviației care anima în acei ani pe inventatori. Dar drumul pe care el se angajează este cu totul diferit de al celorlalți. Elicele aparatelor de zbor îi apar ca „aripile unei mori de vînt, cu un randament jalnic, în ciuda dimensiunilor lor enorme". Construiește o interesantă suflerie aerodinamică cu fum pentru vizualizare, experimentează neobosit, în fine în 1910 concepe și realizează cel dintîi avion cu reacție din lume („Coandă—1910") pe care îl expune la Salonul Aeronautic din Paris. Faimosul inginer Gustave Eiffel studiază cu interes aparatul — care nu semăna cu nici unul dintre celelalte prezentate aci — se apropie de tînărul inventator și îi spune: „Păcat, tinere, că te-ai născut cu 30, dacă nu cu 50 de ani prea devreme!" În luna decembrie a aceluiași an, Coandă izbutește să decoleze cu „turbopropulsorul" său pe aerodromul Yssy-les-Moulineaux, demonstrînd astfel viabilitatea noului tip de motor (chiar dacă lipsa lui de îndeminare ca pilot duce apoi la prăbușirea și sfărîmarea splendidei creații tehnice); într-adevăr, avionul său premergea, cu vreo 30 de ani, era aviației cu reacție, Eiffel avusese dreptate...

În anul următor, Henri Coandă construiește cel dintîi avion bimotor din lume, prezentat în cadrul unui concurs de aparate. Activînd apoi la Uzinele Bristol din Anglia, realizează mai multe tipuri originale de avioane, denumite „Bristol-Coandă". În 1916 creează un aparat cu două elice propulsive, montate la extremitatea posterioară a fuzelajului.

Capacitatea sa de inovare tehnică se orientează ulterior în direcții de o extraordinară diversitate. Inventează un nou tip de material de construcție, pe care îl denumește „beton-bois", utilizîndu-l la realizarea de elemente prefabricate pentru locuințe. Inventează „cuptorul solar", o instalație pe bază de energie solară pentru desalinizarea apei de mare, un nou sistem de transport tubular, de mare viteză, un aparat cronofotografic, noi tipuri de îngrășăminte chimice, rezervoare și cisterne pentru combustibili din beton armat, aparate medicale etc. — în total Coandă brevetînd peste 250 de invenții. Dacă „Opere complete H. Coandă" nu s-ar putea publica, fiindcă nu există decît un număr restrîns de studii și articole scrise de el, însumînd cîteva zeci de pagini, în schimb ar merita cu adevărat să se strîngă și să se tipărească, în scopuri practice, acest tezaur al brevetelor sale.

Cea mai însemnată invenție a lui Coandă este fără îndoială „efectul Coandă", botezat astfel de fizicienii străini, denumit la brevetare (1934) „Procedeu și dispozitiv pentru devierea unui fluid într-un alt fluid". Aflat la baza noului domeniu al amplificatorilor fluizi, efectul Coandă are numeroase aplicații în tehnică: pe baza lui s-au construit noi tipuri de dispozitive de zbor („aerodine lenticulare", „manechine cu epoleți propulsori") amortizoare de zgomot, frîne de recul, pulverizatoare de insecto-fungicide de mare eficiență, turbine cu gaze avînd „palete depresive" etc. Efectul Coandă a fost dezbătut în cadrul mai multor simpozioane internaționale și este studiat și aplicat astăzi în toată lumea.

După cum se știe, savantul, care a activat în cea mai mare parte a vieții în S.U.A. și Franța, a revenit în ultimii ani ai săi în țară, punîndu-și întreaga capacitate creatoare în slujba dezvoltării tehnico-economice a țării noastre. Multe dintre invențiile sale și-au găsit aplicarea în industrie și transporturi. S-a stins la 25 noiembrie 1972.

A fost, pînă în ultimele luni ale vieții sale, un om al dinamismului și neastîmpărului creator, cu o extraordinară varietate de preocupări. „Știința și arta se completează admirabil una pe alta" — mi-a spus într-un rînd acest ilustru inventator, care învățase să sculpteze de la Rodin și alcătuise în tinerețe o formație orchestrală împreună cu Albert Einstein. O cunună a valorilor încoronase existența sa atît de bogată.

I. M. ȘTEFAN

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Realizare de prestigiu a cinematografiei românești

Noi, cei din linia întîi

Secvența 53 din decupajul regizoral al filmului Noi, cei din linia intîi

Noapte. Pe cerul negru de nori, strălucește ici și colo lumina firavă a unei stele.

Ca niște umbre, cei din plutonul de cercetare al sublocotenentului Lazăr înaintează. Deodată se opresc.

Drept, nemișcat, generalul Marinescu. Se string în jurul lui.

Marinescu (foarte simplu, firesc, de la om la om): Venim ca eliberatori, ca ostași demni ai unei țări civilizate. Avem multe răni pe suflet.

Secvență aproape idilică dintr-un film dur, emoționant: Noi, cei din linia intîi **(comentariu în pagina 14)**

Cîntarea României

Arte și meserii

Cine se va mira să nu se mire degeaba: I.C.S.M.A. din Satu Mare este întreprinderea care a adus județului cele mai multe trofee în etapa finală a celei de-a V-a ediții din cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Opt premii și titluri de laureat ai Marii Cantate, cîștigate de cei 125 de artiști amatori care participă în mod constant la activitățile organizate în întreprindere, reprezintă un succes mai mult decît notabil pe care acest colectiv care și-a luat în serios rolul de mesager al artei populare și culte, fără prejudecăți de gen ori stil, l-a obținut de curînd. Așadar, au cules lauri și soliștii de muzică ușoară Victoria Niță și Alexandru Ganea, și cei de muzică populară, Greta Zoicaș (deținătoarea trofeului „Floarea din grădină"), Florica Pop, Aurelia Medeșan; și grupul vocal cameral, și cel vocal folcloric „Oșencuța" (instruit de neceasta Greta Zoicaș); în lungul șir de spectacole au încîntat publicul și sunetul muzicii ușoare interpretate de formația „Cactus" (Marcel Sabo, Eugen Dumitrana, Alexandru Ganea, Vasile Bran), dar și cel al muzicii folk (Ortavian Bud, Victoria Niță, Liliana Petrovici); în întrecerea artistică s-au distins și montajul literar-muzical **Pacea semințelor** de Ion Vădan, și brigada artistică, și teatrul folcloric (extrem de viu și autentic în această zonă în care fondul ritualic este încă puternic), și recitatorii (Enikő Boros), dar mai cu seamă xilofonistia Veronica Erdei care și-a sporit popularitatea și printr-o întîmplare neplăcută, căci la ultimul spectacol i-a dispărut în chip mirobolant xilofonul pe care nu l-a mai putut recupera și pe care nici nu-l poate înlocui, fiindcă un astfel de instrument nu poate fi procurat de nicăieri.

Dar activitatea artistică din întreprindere include și un cerc de fotoamatori și, în acest sens, chiar funcționează un fotocineclub care se numește „Samus" din Satu Mare, unde se realizează filme de scurt metraj dar și reclame color pentru necesitățile comerțului. Azi, activitatea artistică începe chiar aici, la club, unde cîțiva oameni îl așteaptă pe directorul întreprinderii, Iosif Cuibuș, animatorul și susținătorul cel mai fervent al tuturor acestor inițiative. Așteptarea durează puțin și directorul sosește însoțit de doi experți instructori de la C.P.C.O.M., Marilena Danii și Claudia Duda, împreună cu care a realizat un film pe 16 mm, intitulat **Între meserie și artă.**

Aici, Iosif Cuibuș se simte în largul lui, și un bun argument este faptul că în afara nenumăratelor trofee dobîndite de-a lungul acestor ani, întreprinderea pe care o conduce a obținut și Ordinul Muncii cl. a III-a, semn că cele două domenii merg mînă în mînă, într-o desăvîrșită colaborare. În fotocineclubul „Samus" artiștii amatori realizează și diapozitive și chiar secvențele din spectacole sînt imortalizate de proprii fotografi. Iată, aparatele lor au și prins în imagine costumele superbe, colorate în roșu aprins, în negru și verde, pe care membrii grupului folcloric „Oșencuța" le etalează pe scenă, și năframele legate în spate, dar tot ele surprind în paralel secvențe din activitatea zilnică, așa cum aparatul de filmat a imortalizat pe peliculă această suită de întîmplări profesionale pe care filmul în premieră le va înfățișa lucrătorilor din comerț și elevilor.

De activitatea artistică a întreprinderii s-au îngrijit, în calitatea lor de factori de răspundere, și Maria Bulgaru, secretarul comitetului de partid pe comerț din municipiu, și Maria Ștefănuț, secretarul comitetului de partid pe întreprindere, și Florica Roatiș, președinta comitetului sindical, și Ana Chifor, secretarul comitetului U.T.C. De fapt, toți au sprijinit această mișcare culturală care a devenit, de acum, prestigioasă și e firesc să fie așa, căci nu e deloc simplu și deloc întîmplător să fii cea dintîi întreprindere din județ care excelează în activitatea artistică de masă. Buna profesionalitate a ansamblurilor și grupurilor artistice din întreprindere a început să-și sporească popularitatea și în afara țării, ansamblurile artistice sătmărene au început să ducă adică faima dansurilor și cîntecelor românești mai departe, iar cei dintîi pași întreprinderea i-a făcut la sfîrșitul anului trecut, cînd a inițiat un turneu în U.R.S.S., cu prilejul căruia protagoniștii au avut prilejul să se confrunte și cu exigențe de altă natură. Succesul a fost peste așteptări, zice Iosif Cuibuș, și din tonul lui răzbate o mîndrie discretă, în care găsește de cuviință să-și reverse bucuria acestor ani de activitate serioasă, temeinică.

RADU G. ȚEPOSU ■

Timiș — vatră de frumos și spirit

Există pretutindeni în România, în acest moment de fertilă deschidere a țării spre marile probleme ale contemporaneității, oameni pe care socialismul i-a ajutat să-și făurească un destin de care ei și cei din jurul lor pot să fie mîndri. Printre aceștia sînt, desigur, și numeroși reprezentanți ai artei și culturii, care numai în condițiile climatului cultural de la noi, îndrumat responsabil și cu generozitate de către partid, s-au putut afirma plenar, dînd măsura reală a talentului lor, pus în slujba celor mai nobile idealuri ale poporului. În acest număr al revistei Flacăra, dorim să vă facem cunoștință cu cîțiva artiști plastici, muzicieni, scriitori de pe meleagurile Timișului, cu faptele lor din zi în zi mai încărcate de semnificații majore și care îmbogățesc zestrea noastră spirituală.

Opera română din Timișoara

la 40 de ani de existență

Artistul — conștiința epocii sale

Nicolae Boboc:

„Dacă m-aș fi născut cu zece ani mai înainte n-aș fi ajuns dirijor"

— Vă rog să nu mi-o luați în nume de rău, dar nu vă mai jucați cu bagheta aceea: riscați să o rupeți.

— **N-aveți nici o grijă. Dar de unde sînteți, Nicolae Boboc?**

— Dintr-o comună — îmi zic sați se supără localnicii — din județul Hunedoara. Se află pe valea Mureșului, între Zărand și Poiana Ruscă. E un pămînt foarte frumos. Din copilărie mi s-a întipărit în minte. Ca și oameni de acolo.

— **De ce?**

— Mi s-au părut mai integrați în natura, mai identificați cu ea și cu istoria.

— **Ce înseamnă pentru dumneavoastră istoria?**

— E chiar o pasiune. Asta și poate pentru faptul că județul Hunedoara e plin de istorie. De aceea am și fost de atîtea ori la sanctuarele dacice de la Sarmisegetuza, Costești, Blidaru. Ele alcătuiau un sistem de apărare ingenios conceput. Sînt convins că și satul meu făcea parte din același sistem de fortificații.

— **Comuna.**

— **Cum? Da, comuna. Legătura cu istoria m-a determinat să încerc să dau într-o carte — Motivul premioritic în lumea colindelor — o explicație a spiritualității noastre.**

— **Cum de a ajuns un fiu de țăran muzician?**

— Părinții mei n-au avut de gînd să mă facă nici muzician, nici literat, nici filozof ci învățător. Și au dorit să rămîn alături de ei. De aceea m-au dat

(Continuare în pag. 11)

GEORGE ARION ■

Diodor Dure:

„În pictură, avem o tradiție demnă de respectat“

— Vă mulțumesc pentru că mă întrebați.

— De ce ?

— Fiindcă mă exprim greu. O să aveți mult de trudă. Oricum, mă bucur că v-ați oprit și la mine. La un taciturn.

— De cînd n-ați mai vorbit cu cineva ?

— De vorbit am mai vorbit. Dar să-i pun sufletul meu în palmă cuiva — ehei, asta nu s-a mai întîmplat demult. Vă spun, nu cred că o să reușiți nici dumneavoastră. Mai bine renunțăm.

— Cînd v-ați închis în dumneavoastră ? În copilărie ?

— Eu n-am avut copilărie. Cînd eram mic părinții m-au scăpat din cărucior. Nu le port nici o pică, săracii. V-am spus asta ca să nu mă întrebați dumneavoastră de ce șchioapăt. Să trecem la altceva. Sau mai bine haideți să ne plimbăm prin Timișoara. Nu-i așa că-i minunat să treci pe sub pomii înfloriți ?

— Totuși, ce făceați în copilărie ?

— Desenam vapoare.

— Doreați să deveniți marinar ?

— Nu. Constructor de nave. Apoi...

— De ce v-ați oprit ? Continuați.

— Să nu rideți de mine. La 14 ani am avut certitudinea că voi deveni pictor.

— Cum așa ?

— Ulte-așa. Am început să pun pe hîrtie tot felul de imagini. M-am lăsat de vapoare. Nu m-am mai gîndit la ele. Am părăsit orice altceva. Dovada cea mai bună e că n-am avut și n-o să am niciodată vreun hobby. Nu colecționez timbre, nu cresc porumbei voiajori și nici nu mă ocup de grădinărit. Eu voi muri la șevalet.

— Spre deosebire de pictura dumneavoastră, plină de seninătate, sînteți un încrîncenat.

— E-adevărat. Nu sînt un tip solar. Dar de multe ori nu ești înțeles și ceea ce pare încrîncenare e doar o pojghiță pe care oricine are răbdare o poate da la o parte. Niciodată n-am mai spus-o atît de deschis ca azi : iubesc omul și natura. O spun cu toată sinceritatea. Cu asta s-a încheiat totul. Nu mai am nimic de zis. Ar însemna să mă repet. Haideți pe malul Begăi. Știu pe-acolo niște locuri minunate unde ne putem plimba fără a scoate o vorbă.

— Dacă n-ar mai vorbi nimeni ar fi înspăimîntător.

— De acord. Ce să fac însă dacă mie cuvîntul mi se naște atît de greu pe buze ?

— E cu atît mai trist să-i lăsați să se piardă.

— Poate.

— Sigur.

— Începeți să mă convingeți. Ei bine, la vîrsta mea de aproape 60 de ani, mi-am dat seama că fiecare dintre noi are nevoie de o viață lăuntrică, cît mai bogată.

Avem tot mai multă nevoie de spirit, de bucuriile pe care el ni le poate oferi. Mai acut ca oricînd e necesară truda sufletească a artiștilor. N-am să uit niciodată șirurile de oameni pe care le-am văzut la intrarea în Ermitaj, pe o ploaie torențială. Am înțeles ce nevoie uriașă de artă are omul modern. București ? Oboseală. Dar așa-i făcut omul, trebuie să le-ncerce pe toate. Să nu spună la urmă că nu a încercat.

— Ce părere aveți despre pictura românească ?

— E un succes oriunde s-ar duce. E de un mare rafinament.

— Aveți vreo îndoială în legătură cu dumneavoastră ?

— Scrie apăsat : da.

— Mă înșel sau sînteți cam singuratec ?

— Nu pot merge în lumea largă de unul singur. Deci, mă înconjor de mulți prieteni.

— Vreți mereu să scăpați de întrebări.

— Fericirile mele au fost întotdeauna drămuite.

— Îi învinovățiți pe ceilalți ?

— Am fost și eu vinovat.

— Dar cînd ați fost cel mai fericit ?

— Cînd a venit un om și mi-a înțeles arta.

— Cît trebuie să sufere un artist ?

— O viață trebuie să sufere. Și cred că nici atît nu-i ajunge artistului să creeze o lume senină și curată.

— Sînteți și un bun portretist.

— Portretul a început să fie neglijat în ultima vreme.. Nu mai e la modă, se zice. Ca și cum chipul uman e o modă. Mă rog., o să vină din nou moda lui. Sînt sigur. Dar pe mine nu mă interesează. Eu fac în continuare portrete, chiar dacă nu se înghesuie lumea să le cumpere. Nu-mi pasă nici de ce zic superesteții care descoperă în pictura mea nu știu ce influențe cînd eu am fost și am rămas intim legat de arta românească. Numai eu m-a hrănit spiritual, numai de la ea am aflat cele mai potrivite soluții. Nu ne mai aflăm în secolul al XIX-lea. Avem deja o tradiție bogată și demnă de respect și în pictură. Și azi se poate vorbi cu mîna pe inimă de o școală românească de pictură, de o valoare recunoscută și pe alte meridiane.

— Glasul dumneavoastră nu mai șovăie ca la început.

— Da ? Poate. E vorba de destinul unei colectivități, care nu poate fi niciodată înfrîntă. Nici măcar eu nu cred că sînt un înfrînt. Voi muri și lucrările mele vor trăi. Nu contează cum vor fi ele apreciate. Dar gîndul că tablourile pe care le-am pictat vor dăinui măcar o zi mai mult decît mine mă umple de bucurie.

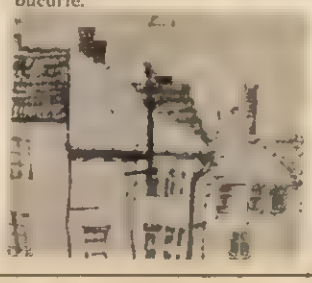

— Eugenia Dumitrașcu-Luca, cine vă cunoaște lucrările poate rămîne ușor nedumerit. Nu prea au o unitate stilistică. Parcă ați simți nevoia din cînd în cînd, să vă schimbați tehnica de lucru.

— Recunosc că n-am prea fost consecventă. Mi-au plăcut mai întîi peisajele și portretele. A urmat apoi o fază constructivistă. M-am lăsat purtată de curent. Am făcut și multe concesii care m-au îndepărtat o vreme de rosturile adevărate ale artei. Dar pînă la urmă m-am întors la realism. La portret, natură moartă, peisaj. Mă interesează în special timpul care străbate acele locuri, acele obiecte sau chipuri. Dar nu lucrez după natură. Sau chiar dacă lucrez, nu-i accept

Eugenia Dumitrașcu-Luca:

„Mi-a plăcut să ofer oamenilor lucruri stenice“

— Ar ieși ceva ce n-ar interesa pe nimeni. De ce să mai vin și eu cu încă o tulburare peste tulburarea oamenilor ? E adevărat, lucrările mele exprimă melancolia, nu sînt nicidecum vesele. Sînt însă odihnitoare. Nu credeți ?

— Ba da. Dar lucrați, în aparență, foarte ușor.

— Numai în aparență. Deși am mîna ușoară, lucrez chinuitor. Îmi pun uneori probleme pe care nu știu să le rezolv, mă depășesc, și de aceea sînt nevoită să le amîn pentru altă dată. Însă mă feresc și de nașterea prea rapidă, fără vibrație. Mi s-ar părea o păcălire a iubitorului de frumos.

— Sînteți, din cîte am înțeles, un om deosebit de modest.

— Modestia e o boală ca și orgoliul exacerbat. Din clipa în care nu mai crezi în ceea ce faci ai pierdut totul.

— O femeie răzbate anevoie în pictură ?

— Nu știu dacă răzbate cu mult mai anevoie decît un bărbat. În orice caz are de luptat cu unele prejudecăți care o pot descuraja dacă nu e destul de puternică.

— Înțeleg că sînteți o fire care nu se lasă prea ușor înfrîntă.

— N-aș zice că n-am cunoscut gustul înfrîngerii. Iar asta s-a întîmplat ori de cîte ori n-am fost credincioasă convingerilor mele și am mințit, cu voie sau fără voie.

— Ce vă pasionează în ultima vreme ?

— Cîmpia bănățeană. O cîmpie absolută, unde se poate petrece orice. O simt enigmatică și tandră, gata să se ofere oricui o iubește sau să rămînă de nedescifrat celui care nu știe să se apropie de ea. E fascinantă linia orizontului, care se îndepărtează mereu pe măsură ce înaintezi spre el. Pun pe pînză lucruri văzute într-o viață de om. Uneori mă și uimesc de ceea ce mi-a rămas pe retină și cum de-mi mai aduc aminte. Prin pictură reușesc să fac să trăiască din nou acele imagini pe care le credeam pierdute pentru totdeauna. Ce să vă mai spun ? În ceea ce privește portretul, el mă interesează ca interior și nu ca expresivitate plastică. De aceea par atît de firav alcătuite. Fiindcă vreau să aflu ce simte cel pe care îl pictez.

— Ați pornit de la portret și tot la portret ați ajuns.

— Ce poate fi mai tulburător decît să vorbești despre om ?

GEORGE ARION ■

Artistul — o conștiință a vremii sale

E pur și simplu flămînd după cultură. Fiindcă niciodată nu e destulă numai pîinea de pe masă. Ar fi o degradare a omului dacă n-ar mai aspira să audă un cîntec frumos, să vadă un tablou cu priveliști fermecătoare sau să citească o carte pasionantă. Declar aceste lucruri acum, cînd sînt gata să-mi încheie ultimele conturi și să întreprind ultimele mele demersuri.

— Care ar fi ele ?

— Încă nu știu. Dar simt că mi-a mai rămas ceva de spus. Poate că n-am să mai apuc. În orice caz, toți dorim să cunoaștem, să înțelegem. Trăim într-o societate cu o largă deschidere spre cultură. Dacă apare, de exemplu, o carte bună, a doua zi n-o mai întîlnești în librării. E drept, mai sînt unii care adună cărți cu speranța că vor ajunge să le citească la pensie. Sînt convins că n-or să le mai citească niciodată.

— Ne aflăm în expoziția dumneavoastră de acuarele deschisă la Galeriile de artă din Timișoara. Peisajele, obiectele sînt văzute ca prinr-un geam aburit. Realitatea din lucrările dumneavoastră apare estompată.

— Vreau să exprim o împăcare, o liniște care fac bine oriunde și oricînd. Nu sînt un inovator în pictură, nu vreau să fac gaură-n cer cu estetica mea. Eu fac pur și simplu pictură românească. Trăiesc la o margine de țară. În septembrie voi deschide o expoziție la București. Știți ce înseamnă pentru un provincial să vină la

Tradiții lugojene

țe eroice ale neamului. Stau alături, așadar, Eftimie Murgu, Valeriu Braniște, Coriolan Brediceanu, Traian Vuia, Ștefan Odobleja, Ion Vidu, alții — zeci și zeci. Pentru a împlini firească legătură dintre trecut, prezent și viitor, la demisolul acestui nou și însemnat lăcaș de cultură își au atelierele artiștii plastici din localitate.

O impresie aparte lasă vizitatorului Casa muzicii, situată tot în centrul acestui oraș pe care Tiberiu Brediceanu îl numea „loc binecuvîntat al cînteculuí“. Chiar de la intrare, un afiș de concert vine să așeze alături (așa cum se și cuvine) trei nume ilustre : se anunță că, în sala Teatrului **Grozăvescu** va cînta corul **Vidu** sub bagheta lui **Filaret Barbu**. Sînt adunate, apoi, în săli aranjate atent, cu gust, dar și cu evlavie, mii de documente care vorbesc despre mișcarea muzicală din Lugojul de ieri și de azi, muzeul fiind gata să găzduiască și date despre realizările prezente și de mîine ale muzicienilor de aici.

Întreaga viață culturală a Lugojului stă, în prezent, sub semnul nobilelor idealuri ale Festivalului național „Cîntarea României“ : larga participare a tuturor la crearea și înțelegerea bunurilor spirituale ale patriei. Și se lucrează în continuare. Casei municipale de cultură i s-a aflat un nou sediu, mai potrivit menirii sale, situat în plin centru al orașului. Avansate sînt lucrările de restaurare a teatrului popular. Se gîndește la o casă a presei, la una a cărții, la o galerie în care să fie expuse cele mai valoroase lucrări de artă plastică de care dispune Muzeul municipal...

Centrul Lugojului tinde să devină, într-un timp scurt, unul eminamente cultural, așa cum tradiția locului și oamenii locului o merită pe deplin.

D. M. ALEXANDRU ■

Case ale culturii românești

Autenticul act de cultură se naște din altruism. Din sincera iubire pentru cei din preajmă, cu nimic mai prejos acelei pentru frumos. Din respect pentru înnăscuta sete de cunoaștere și de elan spiritual a majorității semenilor. La Lugoj, adevărul acestor aserțiuni se vizualizează. Ambițiile de astăzi și cele de viitor ale importantului centru artistic și cultural bănățean se materializează în ampla mișcare de amatori (teatrală, muzicală, plastică, literară), răsplătită cu numeroase premii în edițiile de pînă acum ale Festivalului național „Cîntarea României“, dar și într-o largă invitație la cunoaștere, la o participare efectivă a tuturor lugojenilor la înțelegerea și crearea pe mai departe a unui patrimoniu cultural de excepție. Nu este prea mult spus ? Deloc. Dacă adunăm participanții la edițiile Festivalului, cititorii bibliotecii municipale (avînd un fond de carte de circa 300 000 de volume), vizitatorii Muzeului de istorie și etnografie (dispunînd de peste 63 000 de piese), pe cei care au lucrat la amenajarea celor cinci expoziții de bază și multor altora ocazionale, pe cei care au muncit efectiv la restaurarea și darea în circuitul public a Casei cultural-expoziționale și a Casei muzicii — numărul rezultat este cu mult mai mare decît al locuitorilor Lugojului.

Casa cultural-expozițională a fost inaugurată în urmă cu nici doi ani. La parterul său — o amplă expoziție a realizărilor economice ale municipiului, cu alte cuvinte o retrospectivă a activității de creație tehnico-științifică a muncitorilor și specialiștilor lugojeni. La etaj — o altă expoziție, dedicată marilor personalități culturale și artistice ale Lugojului. O veritabilă carte de istorie dovedind prezența învățăturilor din acest colț de țară la marile izbînzi și fap-

Cercul de proză

Sub egida Bibliotecii Județene Timiș — prestigioasă instituție de cultură bănățeană, și nu numai — s-a născut, relativ recent și ființează „Cercul de proză din Timișoara“, împlinire entuziastă și caldă a unui vis de ani de zile, dorit nu numai de tinerii scriitori din zonă, dar și de oameni de cultură, de cele mai diverse profiluri, de aici.

Asupra înființării acestui cerc (avînd, după cum veți vedea, o formulă de lucru absolut originală și numărîndu-se, la ora actuală și după cîte sîntem informați, printre puținele din țară de acest gen — dacă nu fiind chiar primul !), sîntem datori să îi numim, încă din capul locului, pe trei dintre principalii săi inițiatori și părinți de suflet : Nicolae Oprean directorul B.J.T. ; prof. univ. G. I. Tohăneanu, și Ion Nicolae Anghel, redactor al editurii timișorene — acesta din urmă fiind și coordonatorul Colectivului de conducere al Cercului (colectiv din care mai fac parte, în afara celor mai sus numiți, universitari, scriitori sau critici precum : Simion Mioc, Paul Eugen Banciu, Florin Bănescu, Adrian Dinu Rachieru Brîndușa Armanca, Ion Dula Giulvăzan).

Ședințele de lucru ale cercului — desfășurate duminical, fiind deschise oricăror categorii sociale sau de vîrstă — sînt structurate pe trei tipuri principale : a. — **ședințe teoretice**, într-un ambițios plan de perspectivă, b. — **ședințe cu autori consacrați**, în care aceștia vor citi un fragment apoi își vor expune „poetica“ lor de prozatori, cîteva „secrete“ de construcție, își vor expune crezul artistic propriu, urmînd discuții, și c. — **ședințe cu autorii tineri**, în care accentul se pune asupra **textelor** citite de aceștia.

La Cerc pot veni autori din toată țara, inclusiv Capitala, singurele condiții impuse fiind calitatea textelor prezentate și dorința sinceră de formare, de îndrumare — respectîndu-le personalitatea — a tinerilor posibili prozatori. Ședințele importante se înregistrează pentru fonoteca cercului ; toate intervențiile sînt consemnate într-un caiet de procese verbale. Am reținut, din cele afirmate de către coordonatorul colectivului de conducere : „dorim să ajutăm scriitorii tineri (și pe noi înșine) să se lămurească și să ne lămurim, să devină și să devenim conștienți de ceea ce numim cîștigurile teoretice ale prozei moderne și ale prozei dintotdeauna ; și să profităm de ele... Să formăm prozatori, dar și critici.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Rodica Murgu ●

Stele care strălucesc pe scena Operei române din oraşul de pe Bega

În cei patruzeci de ani de existenţă ai Operei române din Timişoara, colectivul acestei instituţii a pregătit şi prezentat publicului spectator 135 premiere de operă şi balet de toate genurile muzicale, universale şi româneşti ● În această perioadă au fost prezentate aproximativ 8 000 de spectacole precum şi o serie de concerte în întreprinderi şi case de cultură ● Au fost efectuate turnee încununate de succes în Italia, R.F. Germania, Iugoslavia, Bulgaria etc. ● În prezent, în fruntea Operei timişorene se află directoarea Maria Mărgineanu şi primul dirijor Ion Iancu ●

Silvia Humăilă

Mihaela Grama-Ştefan

Sala de spectacole, cu o capacitate de 700 de locuri, are o acustică excelentă ● Repertoriul cuprinde în acest moment aproximativ 50 de titluri ● Amintim pe cîtiva dintre cei care contribuie la impunerea Operei române din Timişoara drept o instituţie unde se oficiază un act de cultură autentic şi de calitate: sopranele Marilena Mihăilescu - Grama, Mihaela Grama - Ştefan, Ana Stan - Slusar, Margareta Nica Popescu, Rodica Miloia, Agnes Contraş, mezzosopranele Marilena Chirică, Lucia Krişka, Elena Gaja Muntean, baritonul Ladislau Fogel, başii Gheorghe Sara, Airizer Csaba, Vasile Tcaciuc, precum şi corpul de balet din care fac parte, printre alţii, Silvia Humăilă, Francisc Valkay, Aurora Calotanu, Rodica Murgu, Alina Ilie, Filip Ilie, Ioan Gârba ● Poate cel mai fidel spectator al operei timişorene este Traian Sălăgean, membru corespondent al Academiei române, care nu lipseşte de la nici o reprezentaţie de 40 de ani şi care urmăreşte evoluţia acestui talentat colectiv artistic fiind convins că spectacolul de operă nu va dispărea ci va cunoaşte prin ani o tot mai mare strălucire prin perfecţionarea interpretării, prin ingeniozitatea montărilor.

Elena Gaja Muntean

Marilena Mihăilescu-Grama

Airizer Csaba

O investitură de prestigiu pentru un poet timişorean

Poezia lui Anghel Dumbrăveanu — prezentată în aceste zile în volumul **Iarna imperială**, apărut la editura Minerva în colecţia Biblioteca pentru toţi, semn al preţuirii de care se bucură autorul, celebrează valorile omului de azi şi dintotdeauna. Poetul creează cu ajutorul cuvintelor un spaţiu imaginar şi protector. Iluzoria, unde aspiraţiile nobile nu pot fi înăbuşite. Decorul e însă constituit din elemente familiare, uşor de recunoscut, de o mare concreteţe: „Vapoare şi rodii, bătrîni / Cu privirea scursă în ei, / Colaci de frînghie, ancore ruginite...“ În această ambianţă descrisă cu un belşug de detalii sînt preamărite inocenţa, prietenia, demnitatea, spiritul de sacrificiu, iubirea, socotită o pavăză invincibilă împotriva vicisitudinilor vieţii, îndemnul la cutezanţă, la tot ceea ce poate înălţa condiţia umană. Setea de perfecţiune din aceste versuri nu devine însă niciodată moralizatoare. Poetul nu-şi ceartă veacul cu vehemenţă şi îşi consiliază semenii să nu poposească mai mult în lumea visului: „Întîlnind un tînăr matematician / l-am auzit spunînd / voi aveţi cinismul / de a tulbura minţile limpezi / n-a scos un cuvînt despre cifre / maşini de calculat cibernetică etcetera / a încercat să mă convingă cu orice mijloace / că explorăm teritorii inexistente... // I-am dat dreptate I-am încurajat în ideile sale / ţinîndu-l în picioare / în timp ce eu desenam cu cretă colorată / pe trotuarele municipale / un ţinut fabulos / pe care-l caută îl caută / îndrăgostiţii subţiri“. Este vorba de o lirică a generozităţii, a împăcării cu elementele şi cu făpturile din natură. În general solemne, versurile de o tulburătoare melancolie ale lui Anghel Dumbrăveanu exprimă cu nonşalanţă şi într-un chip ales certitudinea în puterea omului de a birui.

Din volumul **Iarna imperială** propunem spre lectură poemul **Ceva pentru care merită să pierzi o corabie**, un emoţionant elogiu adus dragostei purificatoare.

Ceva pentru care merită să pierzi o corabie

Ne-apropiam şi ne îndepărtam prin aerul salin,
Prin singurătatea boreală, rătăciţi între timpanele mării·
Genunchiul tău îndoit îmi tulbura buzele
Cu răcoarea aceea moale, de brumă,
Părul crbaceu îţi curgea aromat peste mine
Şi nu mai puteam să plec, dar corabia
Încă făcea semne în larg. E ceva trist
În toate acestea, mi-am spus. În plei de urs
Dormisem — caii îşi frecau crupele de marginea cerului.
E ceva trist în toate acestea, mai ales sinul
Oval însingurat în plasa răsuflărilor mele.
Puteam să fiu departe acum. Marinarul
Iar şi-a înecat o pipă în valuri. Voi duce
Tot întunericul la moara de vînt. La fel de cerese
Cresc nuferii-n mil şi luceafărul-n mare.
Visînşul stelelor umblă printre voi. Genunchiul tău
Îndoit spre taine — puritate a ideii de arc. Plăcută
Capcană — femeia. Şi gura ei se striveşte de umărul meu.
Nu se mai aude sirena de ceaţă, seamă că-n curînd
Iese luna din bolgii. Puteam să fiu departe acum.
E ceva trist în limpezimea acestui trup de tînăr delfin
Cald răsucit spre mine în somn. E ceva trist care te-nvinge,
E ceva care-ţi jertfeşte anii, iubirea sau moartea,
Ceva pentru care merită să pierzi o corabie·

ANGHEL DUMBRĂVEANU ■

Nicolae Boboc

(urmare din pag. 9)

la şcoala normală din Deva pe care am şi absolvit-o. Acolo am învăţat să cînt la vioară şi la clarinet. Fără să mă laud, eram foarte bun la carte şi aproape în fiecare an eram premiantul şcolii.

— Vă atrăgea vreo materie în mod deosebit ?

— Am oscilat mereu între muzică şi filozofie. Aşa se şi explică faptul că după ce m-am luat bacalaureatul la Liceul Eminescu din Bucureşti am urmat în paralel şi Conservatorul de muzică şi Facultatea de litere şi filozofie.

— Cum de-aţi avut timp ?

— Nimic nu e prea greu cînd îţi place ceva. Cea mai bună dovadă e că le-am absolvit cu **Magna cum laude.**

— N-aveam alei o îndoială.

— Nu vreau să mă fălesc, dar asta e realitatea. Am avut ambiţia şi încăpăţînarea să merg pe două domenii. Dar e la mijloc şi nehotărîre.

— V-a ajutat filozofia în cariera dumneavoastră muzicală ?

— Nu orice interpret trebuie să fie estetician sau filozof. Dar cît de mult ţi se lărgeşte orizontul atunci cînd nu te restrîngi în graniţele unei singure specialităţi !

— Aţi avut mari profesori ca de pildă Mihail Jora, Dimitrie Cuclin, George Breazul, C. Brăiloiu, Ion Ghiga sau la filozofie pe Mircea Florian, Tudor Vianu, Ion Petrovici, D. Gusti, Traian Herseni, H.H. Stahl. Ce trăsătură comună aveau ei ? Ce le asigura prestigiul ?

— Erau de o mare probitate profesională. Aveau o etică ireproşabilă în atitudinea faţă de studenţi. Nu se putea nici măcar concepe ca vreunul să fie favorizat. Cît despre ştiinţa lor, despre capacitatea lor de a-i învăţa pe alţii, ce să mai vorbim ! Erau nişte idoli pentru noi, tinerii.

— Pînă la urmă aţi devenit dirijorul Filarmonicii din Arad iar apoi al Filarmonicii din Timişoara. E greu să te afli în faţa unei orchestre ?

— Uşor nu e. La început mai ales aveam o oarecare timiditate. Numai contactul cu oameni diferiţi, cu mentalităţi diferite îţi îmbogăţeşte experienţa şi îţi creează liniştea necesară pentru a te concentra asupra actului artistic. Încă de la început am dirijat toate orchestrele din ţară, şi am avut cîte 2—3 concerte pe stagiune la Bucureşti. Dar linişte absolută nu există. Nu se poate scăpa de emoţii. Esenţialul este ca ele să nu devină inhibitive. Aş putea să vă mărturisesc că în primele minute nu mă simt în largul meu nici chiar azi. Oricît de bine aş fi pregătit. Dar iar aţi început să vă jucaţi cu bagheta.

— Nu i se-ntîmplă nimic. Cum se pregăteşte însă un dirijor pentru concert ?

— Sînt dirijori care memorizează după înregistrări pe discuri sau pe benzi de magnetofon. E un procedeu la îndemîna oricui, prin care se imită diferite interpretări. Însă nu-i deloc recomandabil. Nimic nu poate înlocui studierea partiturii. Numai descifrarea ei îţi poate conferi siguranţa că nu mergi pe căi bătute de alţii.

— Ce i se cere unui bun dirijor ?

— I se cer atît de multe încît nu mi-a fost dat să cunosc vreunul care să întrunească toate calităţile. Ar fi şi imposibil.

— Totuşi...

— Trebuie să posede o tehnică impecabilă prin care să poată sugera orchestrei ce are de făcut. Gesturile lui pot fi uneori imperative, alteori doar indicative. Niciodată însă nu e bine ca ele să degenereze în spectacol gratuit. Mai trebuie să aibă şi un auz foarte bun. În special orchestrele apreciază această calitate în timp ce publicul savurează realizarea laturii de spectacol. Dirijorul trebuie să aibă şi mult bun gust, să cunoască în profunzime felul de exprimare al diferiţilor interpreţi, al diferiţilor creatori şi al diferitelor epoci. Evident, un dirijor este şi un pedagog, care are nevoie de răbdare, de tact. Cunosc cazuri de dirijori cu o înaltă cultură muzicală, cu un har deosebit şi care au fost respinşi de orchestre din pricina absenţei unei bune metode de lucru.

— Repetaţi în oglindă ?

— De obicei nu. Dar uneori îmi controlez gesturile cu ajutorul oglinzii.

— Şi nu vă vine să rîdeţi ?

— Cîtuşi de puţin. Fiindcă socotesc că gestica trebuie să fie generată de muzică şi să-i determine naşterea. Aş spune că dirijorul declanşează muzica dar este în mod permanent stimulat de ea.

— Cum v-aţi caracteriza din punct de vedere temperamental ?

— În tinereţe eram mai năvalnic. N-aş spune că mi-am pierdut cu totul înflăcărarea, dar acum sînt mai stăpînit. Unii mă consideră un liric. Eu cred că mă desfăşor într-un ambitus mai larg, din care nu lipseşte dramatismul.

— Ce fel de bagheţă folosiţi ?

— E tocmai aceea pe care o aveţi în mîini şi la care mă uit cu teama că se va rupe. Dimensiunile ei sînt în funcţie de gestică, iar aceasta ţine de structura individuală a fiecăruia.

— Aţi rupt multe bagheţe ?

— Destule. Dar nu din pricina nervilor, cum i se întîmpla chiar şi lui Toscanini. E drept, şi pregătirea de azi a instrumentiştilor e alta.

— Apropo de Toscanini. Aveţi o bagheţă care i-a aparţinut.

— Da. I-am dirijat lui Ionel Perlea o lucrare interpretată de Filarmonica din Timişoara. A avut prilejul să asculte înregistrarea concertului. A fost atît de emoţionat încît mi-a trimis o scrisoare de mulţumire şi această bagheţă cu care a dirijat Toscanini.

— Cît de mult acţionează întîmplările vieţii asupra unui dirijor ?

— Nu sînt deloc de neglijat aceste întîmplări ale vieţii. Iată, am avut un coleg cu aptitudini reale pentru dirijat, şi care a realizat şi cîteva succese deosebite, dar care a renunţat la această chemare fiindcă fiinţa care ar fi trebuit să-i fie cea mai aproape nici măcar nu se ducea la concertele lui. Văd însă în aceasta şi o slăbiciune de caracter, o prea mare neîncredere în forţele proprii.

— În schimb, dumneavoastră aţi fost un răsfăţat în familie.

— Într-adevăr, trăiesc lîngă o femeie minunată, care mi-a creat cea mai propice atmosferă de lucru. Uneori, îmi pare că sînt un egoist, că n-am făcut la rîndul meu destul pentru ea.

— Se spune că un dirijor mare trebuie să aibă şi o orchestră deosebită.

— Am avut şansa de a trăi într-o epocă în care la noi au apărut o serie de orchestre cu instrumentişti de valoare. Dacă m-aş fi născut cu zece-douăzeci de ani mai devreme mă îndoiesc că fiul de ţăran din Ilia ar fi ajuns vreodată dirijor. Să nu uităm că înainte de 1945 nu aveam în ţară decît două orchestre, una în Bucureşti şi alta în Iaşi. Este meritul de necontestat al socialismului de a deschide larg porţile culturii şi a oferi tuturor talentelor şansa de afirmare.

— De ce a apărut atît de tîrziu profesiunea de dirijor ?

— Da, profesia de dirijor e destul de recentă, cam din secolul trecut. Dezvoltarea muzicii, a vieţii muzicale a impus această profesie care la noi, în sensul modern al cuvîntului putem spune că a apărut după 1920, cînd George Georgescu şi Ionel Perlea îşi încep prodigioasa lor activitate. Dar deşi a apărut la noi atît de tîrziu, astăzi putem vorbi de o şcoală de dirijat românească remarcabilă, care poate să rivalizeze cu oricare altă şcoală de dirijat din lume.

— Dar ce părere aveţi despre componistica românească ?

— Avem o şcoală de compoziţie de prim rang. Compozitorii noştri nu sînt numai talentaţi dar au şi un înalt nivel intelectual, e deschidere spre tot ce se întîmplă în domeniul creaţiei de pretutindeni, fără a deveni însă tributari influenţelor străine şi reuşind să păstreze originalitatea muzicii româneşti. Aş spune că sînt de multe ori entuziasmat de sugestiile practic nelimitate oferite de folclorul nostru care au dus la creaţii foarte diversificate şi la maniere componistice cu totul noi. Am în vedere, de exemplu, heterofoniile din creaţiile lui Corneliu Dan Georgescu, isoanele din lucrările lui Ştefan Niculescu, prelucrările arhetipurilor din opera lui Liviu Glodeanu şi Mihai Moldovan, după cum demne de tot interesul sînt sugestiile bizantine ale lui Doru Popovici, sonorităţile arhaice din unele partituri ale lui Anatol Vieru şi aş putea continua cu nu ştiu cîte alte exemple. Mă gîndesc chiar la felul cum găsim potenţate sugestiile folclorice la Liana Alexandra şi Şerban Nichifor. Nu e nici o exagerare dacă susţin că există toate premisele pentru un moment muzical românesc cum n-am mai avut niciodată şi care să ne afirme cu şi mai mare strălucire în lumea artistică mondială.

— Vă mulţumesc, Nicolae Boboc, şi poftim înapoi bagheta.

— Văd că n-aţi rupt-o aşa că vă rog s-o păstraţi.

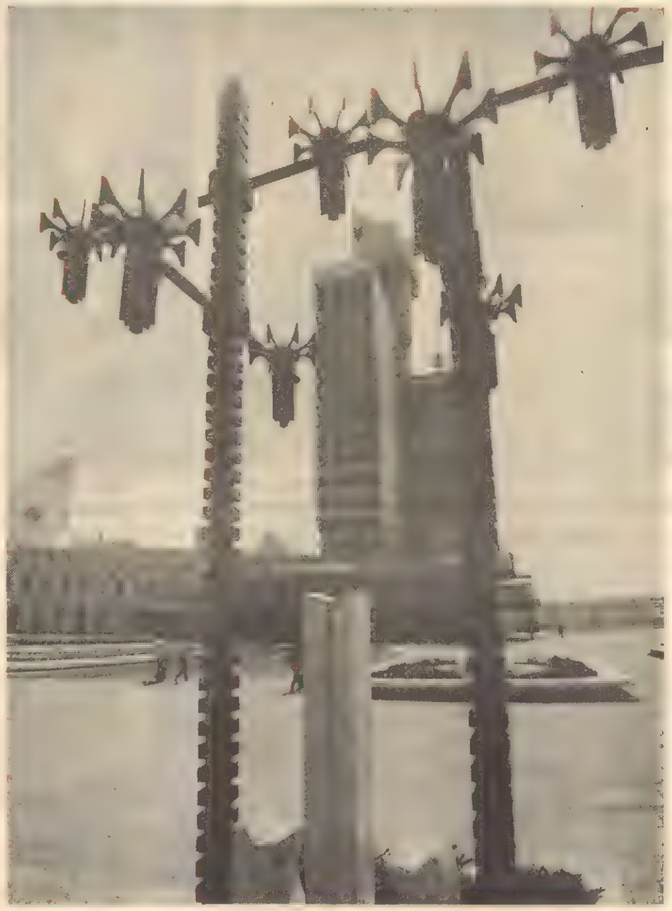

„Propunere" pentru efigie la Satu Mare...

O metaforă a mîndriei și demnității

Am făcut un drum lung și obositor pînă la Satu Mare. Am fost însă cu dărnicie răsplătită de albastrul de deasupra Carpaților, de pămîntul negru mănos, de verdele pădurilor, culori dominante pe un drum de 13 ore. Am fost răsplătită cu dărnicie și de ceasurile petrecute în preajma unui om : Nicolae Porumbescu-Vaida. Nume de arhitect și de profesor, garanție a bunului gust, a inovației în spațiu, a frumosului cotidian. În 40 de ani de profesiune și-a canalizat talentul spre spațiile ample cu care a dialogat savant. La Satu Mare, ca un veritabil Pygmalion, s-a îndrăgostit de creația sa, străvutindu-se, cu casă și acte, în acest oraș. Locuiește într-un bloc, pe o stradă care n-are încă nume, iar de la apartamentul nr. 2 are mereu în fața ochilor privelștea imaginată de puterea minții lui. Înscrise într-un cerc, clădirea edificii care se întrec în frumusețe și se completează unele pe altele : casa culturii, cu cîteva compartimente destinate pentru delectarea minții, un mare magazin și alte cîteva mai mici, o mie de apartamente și sediul politico-administrativ ; cîteva tinteri, cîteva spații de odihnă, cîteva pete de culoare, la fiecare oră alte lumini și umbre. În calculul arhitectului cred că soarele a ocupat un loc însemnat, aparte. Printre arcade, printre bolți, el aruncă lumini ... „regizate". Se simte desfășurarea orelor, curgerea timpului.

La recenta vizită, în orașul de pe Someș, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au apreciat cea mai nouă lucrare a colectivului condus de arh. Porumbescu-Vaida pentru ansamblu și pentru detalii.

— Pornim de la concepția fermă pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, o pune în fața noastră, avem o metodă dialectică clară, pentru ca să progresăm în ritmul de care are nevoie societatea românească.

— Ați introdus în calculele arhitecturii ca, prin explozia de curaj și tinerețe, centrul civic din Satu Mare să vă situeze în parametrii optimi ?

— Formularea ar putea fi corectă, cu măsură, în sensul că nu eu sînt situat în parametrii optimi ci ansamblul obiectiv al dezvoltării. Fac parte din istoria pe care o trăim, am absorbit-o, e a mea. Am găsit întreaga libertate de exprimare, care îmi era necesară, pentru a îndrăzni să înfrunt... perenitatea.

— De gîndirea plină de fantezie (nu fantezistă) depinde personalitatea unui oraș. Pe ce vă bazați cînd introduceți, într-o localitate așezată, elementele de surpriză care fac două orașe într-unul ?

— Pe ceea ce dorește fiecare om, să trăiască mai bine. Eu, oricît v-ar surprinde, nu am început cu arhitectura. M-am ocupat de organizarea unor expoziții care lămureau pașii, extrem de rapizi, pe care îi făcea după 1944 România.

— Dați-mi voie să mă mir... Prima dumneavoastră contribuție, la viața publică, n-au fost, deci, șantierele, edificiile ?

— Expozițiile, numai ele, timp de cîțiva ani.

— Totuși v-ați pregătit pentru arhitectura... A fost doar o alegere la întîmplare, dictată de tinerețe ?

— Nu, dar nu mă consideram încă apt să o înfrunt. Făceam exerciții de organizare a spațiului. Dacă admiteți comparația, exersam ca un violonist „cîntînd" în cameră, fără să fiu auzit de marele public.

— A urmat încercarea puterii cu uneltele specifice profesiunii. Din acel moment simțul dumneavoastră de răspundere a căpătat alte dimensiuni ?

— Datele problemei se schimbau fundamental. Materialul nu mai era lemn, sticlă, stofă, elementele perisabile care intră în compoziția unei expoziții. Trebuia să „plămădesc" spațiul încongiurător, să-l gîndesc în metafore, să-i calculez golurile, pe care în mod inevitabil trebuie să le conțină, pentru a fi umplute de viitorime.

— Urmașii nu-și pot găsi ei singuri spațiul de activitate ?

— E deontologia profesiunii.

— Ați preluat această concepție de la înaintași ?

— Așa cred că e bine. Personal a trebuit să lupt să-mi găsesc repere mai puternice, pentru că ceea ce era atunci în profesiunea mea, nu mă satisfăcea. Existența verticalei nu era prea bine exprimată — în unele realități spațiale.

—Ați proiectat cu gîndul la demnitate, pentru demnitatea vieții omului. Verticala din arhitectură e și verticala vieții dumneavoastră ?

— Ce ar fi omul fără continua aspirație către verticală ! M-am temut, și mă tem încă, de constatarea severă a lui Corbusier „consumul ilicit de energie umană". Viața nu trebuie irosită, profesiunea de arhitect este o continuă pledoarie pentru eficiență și formă.

— Nu prea vreți să mă ajutați cu elemente trăite de dumneavoastră. Mă tem că ne părăsesc cititorii și toată vina va fi a mea. Trebuie să fiu mai ofensivă. Ce ați căutat la Brașov ?

— E mult de atunci... Vorbiți serios ? Chiar vreți să începem de acolo ? Pe ! Eram pătruneri trimiși să „orînduim" munțele de la Poiana Brașov. Am fost lăsați să ne descurcăm cum știm 9 luni.

— Timp semnificativ !

— Toți patru nu sînt sigur că adunam 90 de ani.

— Frumoasă vîrstă cînd e împărțită în patru !

— E sublimă și cînd o porți cu cărțile de unul singur. Aș deschis un capitol la care sînt foarte sensibil. Am făcut, sus la munte, tot ce era necesar. Am tăiat lemnul, gaterul era vechi și nu funcționa, am pregătit vreo 3 kilometri spre Poiana urma să fie, am scos pămînt pentru cărămizi din lacul de la Poiană.

— Iată cum un loc poate căpăta dimensiunile umane ale efortului, ale dorinței de a scoate (parafrazez) piatră din... apă.

— Este una din nenumăratele chei pentru înțelegerea naturii umane.

— Nu ați socotit un șait periculos trecerea de la o caimă expoziție la o lucrare, de mare risc, în... înălțime ? Hotelul cu 150 de locuri nu era chiar un exercițiu curent.

— Trebuia să mă decid să fac pasul hotărîtor, pentru care mă pregătisem în facultate și după. A venit timpul să vă vorbesc despre generozitate. Sus, la noi, au venit pentru cîteva zile doi mari specialiști în arhitectură, Trifu și Evoiceanu (era atunci președintele Uniunii noastre). Ei au propus un concurs profesional în... trei, cea mai bună soluție urmînd să se transforme în hotelul cu 150 de locuri. Generozitatea lor a fost pentru mine motivul de pornire în profesiune. Ei au ales din schițele noastre pe ale mele. Lecția a fost fantastică și mă urmărește și astăzi.

Sediul politico-administrativ, veritabilă statuie de beton și sticlă a orașului...

— Fără ea n-ați fi avut înțelegere pentru începători ?

— Nu vreau să vă par altfel decît sînt. Sar peste acest răspuns. Orice oră de curs am început-o invariabil cu : „În fața hîrtiei albe, dragi studenți, sîntem egali în drepturi".

— A fost bine înțeles îndemnul dumneavoastră ?

— Este suficient să fie corect înțeles de doi parteneri și satisfacția e totală. Suta de metri avem dreptul, și obligația, să o parcurgem toți și mai ales să tindem către recordul cel mare.

— Recordul cel mare este uneori apartamentul nostru ? De ce atunci, citeodată, „recorduri" care ne intristează ? Tovarășe profesor, scuzați-mi lipsa de tact. Eu am venit la Satu Mare să stau de vorbă cu un om care a înscris pe frontispiciul profesiunii lui frumosul. De ce nu ați construit niciodată un spital sau o fabrică ?

— M-ar fi pasionat, dar trebuia să intru în intimitatea vieții lor, să le cunosc nevoile, să mă familiarizez cu fluxul muncii de acolo. Tentația a fost mare, teama de a greși, care în alte ocazii nu m-a oprit, aici mi-a devenit frînă. Decît un lucru de mîntuială, mai bine de loc !

— Așa gîndește și eu ! Nu le putem face pe toate la fel de bine. Ați copilărit în Bariera Vergului, loc de tristă amintire, gropi, mizerie... Cum v-a urmărit în profesiune ?

— Mă mîngîi cu gîndul că am contribuit și eu la desființarea gropilor, mă încălzesc cu gîndul că am trasat axele stadionului „23 August", ale micului lac de acolo. Mai tîrziu o altă echipă de arhitecți și constructori a preluat munca, a continuat-o, a dezvoltat-o.

— Unde-s doi puterea crește, sau mereu v-a îmbiat o altă sirenă ?

— Sînteți necruțătoare ! Am gustat din cupa bucuriilor dar și a tristeților, din nepriceperea mea, din nepriceperea altora. Eram tînăr, era într-o perioadă suficient de tulbure a concepțiilor despre arhitectură, cînd am proiectat, la nordul Bucureștiului, un teatru cinematograf — „Înfrățirea între popoare". Nu-l reneg nici astăzi, dar trebuie să mă explic. Timpul acordat, de 2—3 luni, a fost insuficient și pentru gîndire dar mai ales pentru execuție. Din proiectul meu a ieșit ceea ce vedeți, cînd treceți pe acolo. Peste ani m-am încăpățînat și l-am reluat la Hunedoara.

— Profesorul... contra arhitectului ?

— Polemică cordială... Replica hunedoreană am ținut să o dau nu numai în spirit ci și în detaliu, cu un răsuc de timp favorabil. Am ținut să demonstrez cum poți strica un lucru bun atunci cînd te grăbești.

— Vă referiți la ce ați lucrat în tinerețe, în București ?

— Evident. Am numit construcția de la Hunedoara „arhitectură fără timp". Excursioniștii văd construcția castelului Huniazilor și entuziasmul lor este justificat, apoi rătăcind prin oraș înțelesc o clădire, a subsemnatului, care s-a patinat și lasă impresia că datează din secolul al cincisprezecelea, ori noi știm cînd a fost ridicată.

— Ați mai trăit un asemenea transplant de experiență ?

— Nu, ajunge o dată în viață. Insist, șansele de reușită nu erau posibile la Hunedoara decît prin scoaterea din contemporaneitate a spațiului amplasat lîngă cel de epocă. Am mai avut și alte îndrăzneli în tinerețe. Am încercat o experiență riscantă, care mi-a reușit. Am asigurat un record de anvergură de 72 de metri la clădirea circului din București, în timp ce în Occident se ajunsese, atunci, la maximum 50 de metri.

— Munca este cea mai mare bucurie a vieții, nu sînteți de acord ?

Arhitectul Nicolae Porumbescu-Vaida

— Nu, nu întotdeauna, pentru că nu poți fi toi timpul victorios. Oamenii sînt tentați, cînd judecă arhitectura, să se refere indeosebi la construcție și mai puțin la spațiul general, la ansamblu, care este punctul maxim de interes pentru mine.

— Centrul orașului Satu Mare cît timp v-a cerut, de cînd s-a oprit alegerea asupra dumneavoastră ca arhitect și pînă astăzi, cînd ați devenit unul din locuitorii lui ?

— Obișnuiesc să spun, fără să fiu ironizat, că a fost gîndit în două clipe.

— Se poate face ceva serios în două clipe ?

— Gîndul a „fulgerat" două clipe, iar zece ani au fost necesari pentru proiecte, calcule de rezistență, activitate de șantier. Am avut un îmbold hotărîtor din partea locuitorilor care doreau, includeți - și ardoarea aici, a împrospăta, a scălda spațiul construit, din acest oraș, într-o atmosferă urbană civilizată.

— Este sumum în activitatea dumneavoastră ?

— Îmi convin întrebările directe, chiar cînd stau pe gînduri. Este evident că acum sînt puternic legat de Satu Mare. Nu știu dacă nu v-aș fi spus la fel cînd era proaspăt terminat Circul din București, pe care îl văd astăzi fotografiat, supracoperită pentru tratate de inginerie.

— Tot ce faceți e cu suflet, nu numai cu știință.

— Au urmat alte experiențe, vorbesc în termeni de laborator, ele fiind definite de mine ca un cîștig față de ceea ce am avut anterior, dar nu ca o întîlnire cu nou. În județul Botoșani am trăit iar o experiență, foarte interesantă, pentru împlinirea unui arhitect. O ruină dintr-o clădire, datînd din timpul Mariei Tereza, am transformat-o într-o construcție curățată de orice rest provincial, am „latinizat-o" adică am introdus ordine în ansamblu. A fost acumularea unor lecții, aprofundîndu-i pe marii maeștri ai Renașterii. Am regîndit interiorul, imprimîndu-i o spiritualitate adecvată.

...Din nou necesitățile șantierului îl prind „în mreje" pe arhitect. Aștept, dar nu bat în retragere. Casa culturii are o sală de spectacole cu 600 de locuri, care la nevoie se poate mări la 800. Se montează lambadarele, se „fac" și se „desfac" tavanele. Noul centru civic, remarcabilă realizare arhitecturală, a fost conceput în ansamblu de un colectiv de la Institutul de cercetare și proiectare din Iași, condus de prof. arh. Porumbescu Vaida — cu concursul specialiștilor Centrului de proiectare județean și al constructorilor sătmăreni. Vor urma extinderea amenajării Someșului, construirea unui baraj în amonte, multe plantații de arbori ornamentali, cîte și cîte, necesare unui oraș... Se lucrează continuu la sporirea frumuseții orașului.

— Ați avut mai multe mîini drepte ?

— Pentru această întrebare vă mulțumesc. Arhitecta Maria Porumbescu-Vaida, tovarășa mea de existență și de muncă, are un rol egal în tot ce am făcut.

— Ați introdus în discuție pluralul ?

— Trebuia să-l folosesc de la început.

— În afară de oale și ulcele, cum spuneți dumneavoastră, etnografie, folclor, ce alte deschideri spre frumos cultivați ?

— Nu, nici folclor, nici etnografie. E necesitatea de a fi continuu înconjurat de douăzeci sute de mari artiști, de a trăi într-un climat propice artei, de a deschide și închide ochii printre ei.

Acum, cînd arhitecții se mută, de la Iași la Satu Mare, impachetatul miilor de obiecte din ceramică pune la încercare răbdarea și blîndețea Mariei Porumbescu-Vaida ? Nicidecum, ea face cîteva ambalaje pentru protejarea unui singur vas adus din Țara Vrancei. Și sînt cîteva mii !

— Încerc o apropiere între numele lui Ciprian Porumbescu și dumneavoastră. E o înrudire reală ?

— Nu știu ce e un arbore genealogic, pentru că, dacă mă analizez bine, nu știu cine sînt. Dar există o legătură mai puternică decît descendența. A transforma bucuriile personale, emoțiile, trăirile, în bucurii pentru cei din jur poate fi o trăsătură de rudenie.

— Atunci sînteți rude !

— Sărim la o altă idee ?

— De acord, vă urmez pînă la apusul soarelui cînd mă urc în tren.

— Ați făcut un drum atît de lung pentru mine, sau pentru soarele de aici ?

— E o bucurie personală pe care eu n-am cum să o transform într-o bucurie pentru oameni, poate într-un interviu.

Îl puteți și rîde.

— Să vă mai spun ceva. Orele mele cu studenții au fost comunicare. Eu mărturiseam ce cred, ce știu, ei ce voiau să afle, să devină. N-am avut niciodată un curs bătut la mașină, pentru că transmisia socratică a fost atît de puternic întipărită în concepția mea încît scrisul ar fi fost un obstacol în calea dezvoltării gîndului. Această empatie, între mine și ceilalți, m-a stimulat și i-a stimulat.

Cred că a venit timpul, înaintea orîcărei alte urgențe, să fac efortul de a părăsi principiul socratic de comunicare și să adun lumea mea, că este, într-o carte.

— Cu un microfon puteți sta sincer de vorbă cu dumneavoastră, apoi transcripția și gata cartea.

— Cred că aceasta va fi calea.

— Verticalitatea este disputată în arhitectură, în morală. Unde îl vedeți locul cel mai potrivit ?

— Ați atins un subiect mult prea frumos și mult prea delicat, tocmai cînd nu mai avem timp, apune soarele. Omul trebuie să stea drept, să nu-i încovoaie nimeni și nimic. Apoi vin verticala construcției, verticala ciocîrliei. În treacăt fie spus, aș vrea să-și facă cuib ciocîrlia sus, pe turnul orașului. I-am rezervat un mic loc acolo, l-o fi văzut ?

CARMEN DUMITRESCU ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Componente ale centrului civic : Casa de cultură a sindicatelor cu 800 de locuri ; amfiteatru în aer liber ; blocuri cu peste 1 000 de apartamente ; spații comerciale

Poarta pe Someș

Aflat în vizită de lucru la Satu Mare, cu doar două săptămîni în urmă, în finalul unei zile pline, de analiză pe temele cele mai diferite, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a ținut să vadă centrul civic cel nou, așezat prin inspirația gînditorilor lui chiar pe malul unei ape mari — Someșul, preluînd avantajele, cîte sînt, cîte se mai pot naște de acum încolo, din această : veșnătatea.

Tematica sistematizării satelor și orașelor avea să revină adesea în peripliul din nordul transilvan, ca o dovadă că ea se încîlcește de la sine în problematica zilelor de azi, alături de toate celelalte însemnate preocupări aduse în atenția dialogului de lucru cu țara, cu oamenii săi de oriunde.

Între noutățile propuse atenției autorilor de geografie românească, fraza arhitecturală a orașelor sună distinct și pregnant. O competiție sui-generis se desfășoară pașnic între județele țării, chiar de la nașterea lor, în acest perimetru al exteriorarelor citadine, al componentelor menite să descrie multidimensional și multifuncțional o concepție despre felul de a gîndi și pune în valoare personalitatea zării urbanistice, descoperind soluții, găsind din mers rezolvări la o seamă de probleme, nu o dată delicate.

Ne-am putea spune nouă, celor de azi, din plăcerea constatării faptului implinit, că așa s-au născut peste noapte Vaslui, Slobozia și Alexandria, și cîte alte zeci de localități scuturate de straiele de pînă atunci, nepotrivite în pușinătatea lor, pentru a prelua aerul primenit impus de noul rost al lucrurilor.

Am putut urmări îndeaproape discuțiile ce s-au purtat în legătură cu amplasarea și realizarea centrului civic din Satu Mare și nu poți prinde altfel decît cu bucurie vorbele ce s-au spus la adresa gînditorilor și realizatorilor remarcabilului ansamblu încă aflat sub ochii constructorilor, în raza ambițiilor lui. Sediul politico-administrativ al județului degajă eleganță și originalitate, impunînd atenție și respect. Nimic din sobrietatea fortată a așa-zișilor clădiri oficiale, nimic din acel ceva considerat deja văzut, nimic din ceea ce ar putea trăda comoditate și gest timid. Linii și unghiuri aleargă șăgalnic spre înalt pînă acolo de unde se poate constata trupul bine rostit în bătaia florilor din balcoane și a soarelui răsfrînt în lucrul ferestrelor din jur. Casa culturii este apropae, locuințele privesc și ele din vecinătate într-o dantelărie de bun gust. Someșul a fost făcut părtaș la tot ce înseamnă nou-și-bun-al-tuturor — în această parte de oraș, acceptînd totul ca pe o necesară și dulce povară.

A fost frumoasă pentru Satu Mare și pentru locuitorii lui ziua de mai cînd președintele țării s-a oprit, la ei acasă, pentru a le cunoaște fapta și gîndurile, pentru a vedea cum s-a rostuit în toate. Se va păstra în reverberația clipelor o dată în plus, pentru arhitecții săi, aprecierea dată muncii și stăruinței de ani de zile, îndemnul de a ostoni pe mai departe întru armonizarea trebuincioaselor lucruri scoase la lumină cu nevoia interioară de frumos a omului de azi, cu simțul născut pentru tot ce i se potrivește și este de dorit.

NEAGU UDROIU ■

Viața culturală la zi

O realizare aproape fără fisură

Roman cinematografic

După **Ziua Z**, romanul cinematografic al Eliberării noastre continuă cu **Noi, cei din linia întîi**. Filmul, semnat de același tandem regizoral-scenografic (Sergiu Nicolaescu și Titus Popovici) se ridică de astă dată mult peste nivelul reconstituirii pur evenimențiale (ambiție căreia îi datorăm, din păcate, în **Ziua Z** multe scene plate, declarative, precum și o anume fărîmițare epică). **Noi, cei din linia întîi** este o creație direct întemeiată pe adevărul faptelor istorice, dar care-și ocupune în plus recunoașterea prin ficțiune, a reflexului evenimentelor în conștiința și viața celor care le-au trăit.

Urmînd drumul și avatarurile unui pluton de soldați români care participă la Eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei pînă la 9 Mai 1945, filmul lui Sergiu Nicolaescu se sprijină din plin pe personajele puternice, convingătoare, cuceritoare chiar, scrise de Titus Popovici. Plutonul sergentului Șapte-frați este un veritabil personaj colectiv, din care filmul decupează, aproape cu fiecare secvență, un destin, un caracter, un gest, o fizionomie, o reacție cu valoare exponențială. Toată epica filmului se hrănește din varietatea și percutanța acestor personaje, pe care regizorul le implantează cu pricepere în ambianța specifică (și excelent ritmată aici) a unui film de război.

Tipologia este de altfel bine susținută și de interpreți. În rolul lui Șapte-frați, Valentin Uritescu este irezistibil. Umorul cald, expresivitatea rară a chipului său, pătrunderea în cele mai intime cute ale psihologiei personajului fac din Șapte-frați unul din marile roluri ale acestui actor. În rolul sublocotenentului Lazăr, studentul la IATC George Alexandru are sensibilitatea și chiar grația necesare virstei personajului. În cuplu cu Anda Onesa (Silvia, fiica generalului Marinescu), cei doi tineri actori valorează cît o ochiniroare pată de culoare pe un fundal tensionat, în tonuri cenușii. Plutonul lui Șapte-frați a scos „în rampă" cel puțin cîțiva actori : Marian Culineac (Mărgău), Vasile Muraru, Emil Hossu, Bogdan Stănoevici, Costel Băloiu și mai ales Eduard Belaus (copilul), a cărui partitură nu a fost nici ușoară, nici restrînsă și de cele mai interpret s-a achitat cu farmec și evident talent. În rolul generalului Marinescu, Sergiu Nicolaescu reușește un portret din linii puține, expresive tocmai prin economia lor, un portret al cărui model ar fi de căutat mai puțin în istorie, și mai mult în peliculele clasice ale genului.

Distribuția, foarte numeroasă, cum e și firesc, ne obligă să enumerăm doar roluri despre care s-ar fi cuvenit poate mai mult : Ion Besoiu, Mircea Albulescu, Ștefan Iordache, Eusebiu Ștefănescu, Colea Răutu, Ion Rițiu, Silviu Stănculescu (unii dintre ei semnînd pentru un simplu crochiu) și alții.

Scenele de război — în realizarea cărora Sergiu Nicolaescu este un profesionist recunoscut nu doar între granițele țării — etalează mijloacele unei veritabile superproducții. Evident, forța lor de impact psihologic este în bună măsură îndatorată autoarei montajului — Gabriela Nasta, precum și operatorilor Nicolae Girardi și Sorin Chivulescu. Muzica lui Adrian Enescu și coloana sonoră realizată de A. Salamanian fac corp comun cu pelicula într-o realizare aproape fără fisură.

Noi, cei din linia întîi este o lecție de istorie și totodată una de patriotism. O lecție fără nimic didactic, o lecție de cea mai bună calitate.

TANIA RADU ■

Poezie și muzică

Viorile primăverii

În frămîntata perioadă a acestui sfîrșit de secol, cînd marile idei și evenimente își capătă transfigurarea muzicală în formele complexe simfonice, vocal-simfonice, ori muzical-dramatice, un recital de lieduri a devenit o raritate, iar o seară de lieduri românești constituie un adevărat eveniment : cu atît mai mult, atunci cînd concertul cuprinde o **integrală** scrisă pe versurile unei singure poete, în cazul nostru Marianna Dumitrescu și cînd valoarea interpretativă este afirmată din capul locului, chezășia constituind-o doar simpla rostire a numelui tenorului Valentin Teodorian și al pianistei Ilinca Dumitrescu; amîndoi, soliști ai unei recente seri pline de farmec și inspirație poetico-muzicală, la Ateneul Român.

De-a lungul a 25 de ani, numeroși compozitori români au fost atrași de frumusețea versurilor Mariannei Dumitrescu. Faptul este explicabil, dacă ne gîndim că în poetica modernă a acestui timp, „**secol cefal și apter**" cum îl caracteriza marele poet umanist Ion Barbu, adică multă cerebralitate și destul de puțin elan, poemele poetei amintite sînt un exemplu de „sinteză armonioasă a ideii și simțirii", cum scria în 1966, într-o prezentare, academicianul Șerban Cioculescu. Muzicalitatea și ritmul versului, ideatica și complexitatea lui, gingășia și dramatismul (poeta ne-a părăsit prea timpuriu), acestea au fost principalele „puncte de atracție" pentru creatorii ce au compus peste 150 de lieduri, inspirate din scrierile Mariannei Dumitrescu. Iar dacă adăugăm și faptul că Mihail Jora a scris aproape 50 de lucrări, că alături de acest maestru de necontestat al liedului autohton s-au așezat — în timp — și Ludovic Feldman, Tudor Ciortea, Mansi Barberis, Alfred Mendelsohn, Carmen Petra Basacopol, Doru Popovici, Dumitru Bughici, Irina Odăgescu și alții, deci nume de rezonanță în creația românească, am spus aproape totul despre interesul major pe care l-au stîrnit versurile respective, la apariția lor în volumele **Viorile Primăverii**, **Poezii** și **Iarba timpului**, interes care, iată, își păstrează și astăzi actualitatea.

Tematica recentului recital a fost axată — în general, pe creația lui Mihail Jora, pe stilistica, scriitura și expresivitatea sa, iar interpretarea a fost la înălțimea cuvenită evenimentului, căci, să amintim, Valentin Teodorian a lucrat mult timp și cu compozitorul și cu poeta, aceasta pe lîngă marea sa experiență, ca și ultima cizelare efectuată cu ajutorul Ilincăi Dumitrescu, muziciană fină, plină de sensibilitate, înzestrată cu o tehnică impecabilă dublată de un mare bagaj de cunoștințe ce îi permit aprofundarea stilurilor diverse, ale diferitelor școli creatoare. Iar lîngă cele 10 lieduri ale lui Mihail Jora, care au început și au încheiat concertul, am ascultat, cu plăcere și emoție, opusurile altor compozitori, printre care Diamandi Ghediu, Nicolae Coman, Emil Lerescu, Marcel Mihalovici, Dan Mizrahi ș.a.

Recitalul ne-a prilejuit bucuria de a asculta viorile fermecate ale acestei primăveri plină de soare. Ele ne-au șoptit o muzică aparte și cîteva versuri minunate, care, iată, datorită sunetelor meșterilor făurari se mențin tot atît de proaspete, păstrîndu-se nealterate și pentru viitor. O minunată simbioză românească între poezie și muzică...

CLAUDIU NEGULESCU ■

Pornind de la datele realului

Pictură, ceramică, design

Ne-am oprit, după un periplu prin mai toate galeriile de artă ale Bucureștiului, asupra a trei expoziții ce ne-au incitat în mod deosebit : **Simion Crăciun** (pictură, Galeriile de Artă ale Municipiului București), **Teodora Rusu** (ceramică, galeria Galateea) și **Constantin Pohrib** (design, galeriile Orizont).

În pofida unui aer auster, parcă descărnat de viață, și a unei game reci, cu grauri de albastru și verde, delimitate de mari tușe de alb și ocru, peisajul lui **Simion Crăciun** este combustionat de un evident freamăt interior, o neliniște penetrantă, atotcuprinzătoare. Proiectat pe un fundal de ziduri opace, fragmentate de-o sumedenie de ferestre închise, crengile subțiri, uscate și parcă fragile ale unui arbore caligrafiază o stare de spirit în alertă, sugerînd o îndelungată însingurare într-un decor hibernal. Nu altul este sentimentul pe care ni-l declanșează două ramuri inspirate și pline de fructe mici și rotunde, două ramuri de cătină, dacă este nevoie să precizăm și arbustul, închipuind o stranie hieroglifă, un fel de stampă japoneză în care accentul cade pe linia nervoasă a tușei desenului și, totodată, pe rafinamentul cromatic. Poet al culorii, Simion Crăciun vădește o sensibilitate aparte, discretă, decupînd din datele realului o seamă de elemente ce conduc invariabil spre o reverie reținută.

Principala preocupare a ceramistei **Teodora Rusu** este aceea de-a personaliza un element sau spațiu arhitectonic, de a-i conferi inconfundabile valențe artistice. Prin cele cîteva panouri decorative alcătuite dintr-o serie de module ce se asamblează doar pentru a colabora cu jocul euclidian al luminii, artista reușește să ne convingă că peretele unei construcții poate fi o incintare, că suprafața aparent mată a plăcuțelor de ceramică poate emite o sumedenie de sugestii plastice, un veritabil concert în două tonuri majore, lumină și umbră. O suprafață inertă, plată, obositoare pentru ochi, dar și pentru spirit, începe prin adausul de artă, pur și simplu să cînte ! În aceeași expoziție, încercînd să depășească aria strict decorativă, Teodora Rusu imaginează cîteva piese de-alcătuită rostire plastică. Ne referim la acele module care sugerează, prin culoare și modelare plastică, valurile mării, sau la cele cîteva piese ce aduc cu sternul calcifiat al unor păsări sau pești, artista prefigurînd prin aceste lucrări un viitor univers cu multiple și insolite trimiteri.

Sub semnul generos al grafic-designului, **Constantin Pohrib** ne propune o sumedenie de embleme ce ar putea conferi diverselor articole de uz public sau personal o notă în plus de frumusețe și eleganță. Alerte, ingenioase, percutante, emblemele sale, îmbinînd linia groasă, fermă, cu unduirea liniilor subțiri, creează un cîmp plastic asupra căruia ochiul se oprește cu încîntare și surprindere. Singura problemă care se pune vizavi de creația acestui dotat artist ar fi cea a receptivității industriei, ale cărei produse (tricouri, cămăși, încălțăminte, vase emailate, articole de marochinărie etc.) ar putea fi plusate cu aceste embleme.

VICTOR NIȚĂ ■

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Că este o problemă viu discutată — nu încape nici o îndoială ! Chestiunea lui **â** a ajuns un caz, un sindrom chiar, al lingviștilor românești. Că există apărători și acuzatori ai semnului cu pricina — iar se știe. Și fiecare „tabără" își expune, neobosită, adevărurile. Să fie, oare, mai multe adevăruri în aceeași problemă ? Se pare că da. Și, în cele ce urmează, vom încerca a aminti pe unele ce ni se par nouă „mai adevărate".

Trebuie să admitem că **â** este un semn. Asemenea celorlalte litere, **â** nu este decît un semn arbitrar, ca orice semn lingvistic, care, în grafia sa, nu conține nimic ce ar putea aduce a sunetul ce-l reprezintă. Dacă n-ar fi așa, același sunet în chestiune n-ar fi notat **â, î, î, î,** etc., în diferite limbi sau sisteme de transcriere fonetică, ci așa și numai așa cum ne-ar sugera el.

Un alt argument des invocat în favoarea lui **â** este cel care spune că acest semn exprimă, și el, descendența limbii române din limba latină. Cum poate un semn (care am văzut că este arbitrar) să denote apartenența unei limbi la o anumită familie (fenomen socio-istoric cu adînci determinări spațio-temporale) ? Ceha nu mai este limbă slavă de cînd este scrisă în alfabet latin ? Româna era ea, oare mai puțin romanică atunci cînd se scria în alfabet chirilic ? Mai concret, după cum se arăta și într-un articol apărut în **Limba română**, anul XVIII, 1969, nr. 5, p. 521, 522 semnat de către Fulvia Ciobanu, sunetul [i] a fost redat, în limba română, prin 5 (cinci) litere : **â ê, i, î, â,** „scrise și fără circumflex)" aceasta după cum sunetul provenea dintr-un **a, e, i, o,** sau **u** latin. Citîm din amintitul articol : „De exemplu se scria **ripa**, după modelul lat. ripa, **fîntîna**, după lat. fontana, **vîntu**, după lat. ventus etc. Nu interesa însă cum se scrie sunetul **î** în cuvinte de alte origini(de ex. **gînd**, din magh. **gond**)". Cam așa se scria prin a doua jumătate a secolului trecut cînd se adoptase principiul scrierii etimologice, principiu care stă încă la baza scrierii francezei, englezei, sau greacăi. De reținut este faptul că există tot mai multe voci autorizate care militează pentru simplificarea scrierii francceze sau grecești.

Mai tîrziu, și anume prin 1904, ca „rezultat al unor lungi și furtunoase dezbateri" s-a adoptat în scriere principiul fonetic. În locul celui etimologic. Astfel, sunetul **î** era redat prin două litere : **î** folosit în poziție inițială (**în, întru, întors**, etc.), finală (**a cobori, a dobori, a hotărî**, etc.) și, mai rar, în poziție mediană (**reîncepe**=re+**începe** unde **î** este de fapt tot inițial dacă înlăturăm prefixul **re-**, sau în participiile trecute ale verbelor de conjugarea a IV-a, ca **doborît** etc.) și **â**, numai în poziție medială (**gînd, rînd, fîntînă** etc.). „Împotriva acestei rămășițe a ortografiei etimologizante — spune mai departe articolul citat — s-au ridicat numeroase personalități, scriitori, lingviști etc., care au cerut păstrarea unei singure litere, și anume **î** (unii dintre ei, ca N. Iorga, G. Ibrăileanu, I.-A. Candrea, O. Densușianu, au scris chiar în acest fel), iar revista **Viața românească** a adoptat această grafie".

În 1964 tendința aceasta este legiferată și litera **î** este aleasă ca unic semn pentru sunetul ce-l notează. Dacă, în 1965, s-a revenit la scrierea cu **â** în cuvîntul **România** și în derivatele sale, aceasta a fost nu atît pentru a se atrage atenția străinilor asupra descendenței românei din latină (orice specialist, de oriunde ar fi el, știe acest lucru), ci mai mult datorită faptului că grafia cu **â** sau **a** era deja răspîndită și încetățenită în majoritatea limbilor străine (fr. **Roumanie**, it. **Romania**, germ. **Rumänien** etc.).

În concluzie, cum e mai bine ? Să scriem etimologic (a se vedea ortografia secolului trecut) sau fonetic ? Să se revină la compromisul din prima jumătate a veacului nostru cu **î** și **â** ? Atunci ar trebui să scriem, de pildă, **Scînteia** cum a-a și scris o vreme, dar ce ne facem cu latinitatea noastră care ar fi înșelată de către tocmai **â**, căci **scînteie** provine din latinescul **scintilla** și, în consecință s-ar potrivi mai bine **î** ?! După cum e lesne de observat nici acest compromis n-ar sluji cu nimic romanitatea limbii noastre.

Ar mai fi o soluție care să-i satisfacă pe partizanii lui **â** : să scriem peste tot cu **â**, indiferent de originea cuvîntului ! Aceasta ar fi în conformitate cu principiul enunțat mai sus potrivit căruia unui sunet trebuie să-i corespundă un singur semn. Considerăm, totuși, că ar fi mai indicat să se rămînă la actuala ortografie, repetăm, nu din motive de „lene" intelectuală, ci datorită faptului că, din punct de vedere articulatoriu, sunetul [i] este mai apropiat de sunetul [i] decît de [a] prin urmare este mai firesc să fie notat cu o literă asemănătoare. Un alt argument în favoarea lui **î** ar fi acela că el permite o scriere mai rapidă, avantaj de care trebuie să beneficieze orice sistem de codificare (și scrierea este un astfel de sistem convențional). Să nu uităm că acea scriere este mai bună, care este mai ușor inteligibilă (și pentru școlari și pentru savanți), netrebuind să ne fie rușine de simplificări, știut fiind faptul că, în lingvistică, superioritatea unei limbi este apreciată, nu în ultimul rînd, în funcție de simplitatea, claritatea și gradul de generalitate a normelor ei.

FORNICA-LIVADA GABRIEL ■

În galeria umbrelor

Reține cu luminoasă nostalgie numeroasele ipostaze artistice ale actriței Matilda Radovici pe scenele Naționalului, Armatei, Municipalului, Comediei sau Teatrului pentru copii „Ion Creangă". Blondă ca într-o confluență radioasă dintre aur și soare se avea în fire ceva diafan și imaterial, așa cum o caracterizase un prieten regizor pe actrița Michèle Morgan cînd o văzuse alergînd, pe aeroportul din București. Și mai avea Tilda noastră (cum o alintam, de obicei) un mers plutit și un aer în de legendă, așa cum o văzusem în rolul Dominicii din **Harap Alb** cînd se gîndea să se retragă de la rampă, în lumea molcomă a amintirilor.

Ei bine, această fire delicată și suavă era capabilă să se transfigureze electrizant în rolurile cele mai diverse. În roluri clasice din piese ca **Fîntîna Blanduziei** sau **Vlaicu Vodă**, de la gravitatea cărora trecea la umorul gras din **Titanic Vals**, **Madame Sans-Gêne** sau **Svejk** și se desfășura strălucitor în umorul absurd și contorsionat din **Rinocerii**. Rememorîndu-i metamorfozele jocului, iată, îmi apare cinematic risul său sănătos, frumos, muzical cu care ne ospăta sufletele în cenzurile de întîlniri familiare, — în alternanță cu seninătatea, bunătatea și candoarea ce-i dădeau farmec în rolurile pentru copii din piesele **Robinson Crusoe**, **Harap Alb**, **Cocoșelul neascultător** unde risul se hieratiza în zîmbet iar gestul frenetic în mișcare rotundă și armonioasă. Paleta rolurilor sale se diversifica însă cu întruchipări revoluționare de teatru sovietic în **Zoia Kosmodemianskaia**, de dezbateri etice în **Prietena mea Pix** și chiar în piese polițiste ca în **Crima celebră**. Un copios album cu fotografii panoramează drumul bogat, frumos și bine marcat al actriței prin lumea **Thaliei**, unindu-l pe soțul ei Ion Lucian partener, regizor, autor al piesei sau toate trei calitățile împreună (în **Cocoșelul neascultător**, de pildă).

Mi-a fost foarte dragă, familiar de dragă, așa cum era de-altfel tuturor celor care au cunoscut-o și au prețuit-o îndeaproape. Pe scenă și în viață era aceeași contopire a artei cu etica și spiritul civic, cu omenia, colegialitatea și prietenia exemplare.

Matilda Radovici rămîne, în galeria umbrelor de lumină și aur care-mi bîntuie fluent și frumos amintirile, una dintre cele mai alese, cu care voi sta deseori la taifas și mă voi sfătui în clipele de anevoie și îndoială.

AL. ANDRIȚOIU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

M. Tălan: Nu sînt semne de progres, ci, parcă, dimpotrivă. Mai bine. în „Preludiu", „Plugul", „Translație", „Diplomație". (Multumiri pentru vorbele bune).

Damayanti, Ion Elena: Nu ne ocupăm de proză

Solange: Multumiri pentru delicata atentie. În versuri, asteptăm ca „lucrul" să înflorească, pe cît posibil, din substanta proprie (si cît mai curînd...).

Gabriel Dan: Semne de poezie, încă tulburi, mai ales în „Cu trenul", „Lectia", „Dreams", „Efort". Mai tulburi încă, neconcludente, paginile de proză. Reveniti.

Pygmalion: Doar „Amnezie", „Lectia de zbor", „Cîntec", ies întrucîtva din seria de confectii diriiate, lipsite de inspiratie.

N. Coande: Cu totul imprăctăcabile, de nepătruns.

W. Kramps: Căznite, greoaie, „lucru manual", fără ecou liric. Ceva, în „Între două", „Arta de a", „Necunoscuta".

I. B.: „Drumuri", „Simfonie", „Anotimpuri", „La saline". (Multumiri).

Diana Ionescu: În cele mai multe, se simte lucrul „făcut", efortul cerebral si grafic, în absenta inspiratiei, spontaneitătii, fanteziei.

C. Savin: Se pare că scrieti prea mult si cititi prea putin: textele au început să repete acelasi motive si imagini si, mai grav încă, au început să alunece în banalitate. Ceva mai bine, în „Părere", „Despre Patrie".

G. Pantelimon: Sînt unele semne de poezie, dar acest suvoi verbal (un fel de dicteu nesfîrsit, incoerent, monoton) trebuie stăpînit si organizat în forme de artă (care, fireste, să semene cît mai putin cu o sporovăială oarecare...).

A. Filip: Ati ajuns la o productie (minoră) de serie, standard de rutină si de cantitate, din care tind să dispară cu totul curiozitatea si nelinistea creatoare, prospectia si experimentul, în căutarea revelatiei poetice.

P. Sirbu: Nu sînt mai bune, din păcate, ci mai tulburi, mai obscure, lipsite de fluentă si de freamăt. (Ceva, în I si 2). În cealaltă problemă, dati-ne un semn, cînd treceti prin Bucuresti.

L. Ursa, Ov. Cl., Diana B.: Multumiri.

C. Balja, Jurj C.-G., M. Scinteioară, Sergiu Danielescu, Marin Stoica, M. Sieoe, D. Starcu, I. Şuba, R. N. Ciosun (2 plicuri) **Luminita Iorga, Iancu A. Ion, G. Tanul, W. A. Gabond, I. Biris, P. V. Sandy, G. Rădulescu, L. Soare, Mih. Stănilă, Fl. Stefănescu, Adr. Neagu, N. F. Bărăgan, E. Surda, E. Scuteriu, E. Persa, B. Danielescu, A. Vremir, Al. Pascu, O. Olceanu, E. L. Fr., M. Iacob, D. Bertzi, Dina Vasile, Titi Anonimu** (fără proză), **L. Girtu, I. Chirilă, Iosif Brad, Mara M.** („Încredere"), **Timeea T., Carmen Iliescu, C. Serediuc, Marius Cristea I. N.-Stancea, Const. Nic. Petrescu** (mai citeț !), **M. G. Laurean, L. Mangu, Z. Ella, Monica Melinte T. Laza, I. Teuha, R. Tail** („Încăpere"), **D. Trufasu Em. Soare** („Sfidînd" „Copacul") **Dan T. Popa** (proză, nu !), **T.V.D., Rodica Marcu, M. Delaria** („Poveste scurtă"), **D Micicoi, N. N. Danilov, G. Preutu, I. P. Azap, F. Lian** („Despre poezie"), **E. Boldor, Alina Alma, S. Golea, C. Dănut, Dan Sima, P. Dida, Gv. Jir, Augustin T., M. Marcis, S. Poclitaru, Mihaela Enescu, Gr. Neagu, I.-D. Oiteanu, Cornelia Toma Daniela Matei, Cr. Denis Christy G.F., V. Baghiu, F. Kollo, E. Vinski** („Lasă cuvîntul"), **B. Bazan, Vasilica N., Luminita, S. Croitoru, I. Tarină** (Em. B.), **C. Vinea, Sorin Tofan, A.-M. Costin, P. Miticas, S. Vodislav, Em. Vega, Florina Stan, L. Budău, G. M. Tacciu, Romelia Barbu, T. Andonesi, Georgiana Popescu:** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

SIMFONIE NETERMINATA

Te-ai pierdut
Ca o miniatură frumoasă
Într-o ramă prea mare
Şi azi
Ghemuiţi pe stelele noastre
Ascultăm dialogul păstorilor
Ca o chemare la dragoste şi pace
Amintindu-ne
Că fiecare secundă
Are primăvara ei !...

INA BUCULEI

NECUNOSCUTA

Era o femeie necunoscută,
o cassandră de mahala,
ce-ncerca să strige ceva.

Trecea mereu abătută,
aruncînd cîte-o garoafă
la o adresă dinainte ştiută.

Nici nu o luau în seamă
cei ieşiţi la fereastră,
cînd le striga să se ferească.

Iar sfioşii învineţeau uşor,
în mîini cu cîte-o garoafă
împuşcată

NICULAE ALEXANDRU VEST

NEREUŞITĂ

Se-ascunde,
undeva la capătul lumii,
visul meu de copil — să zbor.
a fugit din mine
cum se fuge de pe o corabie naufragiată
şi-am rămas atît de pustie
încît,
prin trupul meu
fluieră vîntul ca printr-un
fluier de os.

CAMELIA VINEA

CANTILENĂ

Miroase a floare de tei
Călcată pe străzi în picioare
Pe gură îmi ies porumbei
Dar nu au curajul să zboare
Am contul iubirii deschis
De-o vreme în banca uitării
Şi gînduri spălate de vis
Întinse pe culmea răbdării
Mi-e roasă peniţa-n condei
De-atîta răspuns şi-ntrebare —
Miroase a floare de tei
Călcată pe străzi în picioare...

VIOREL MUNTEANU

PLOAIE DULCEAGĂ

Piersici pîrguite
mîncăm în scorburi de copaci
iar simburii îi punem în scorburi
să răsară în pomi fericire.
Mănînc, mănînci şi tu
Şi zburdăm în copilăria noastră
din adolescenţă.

Piersicile îmi umplu palmele
de-o lumină izbitoare,
Venită din înălţimi adînci
Să-mi lumineze ochii.

În mîinile mele string rodul luminii
Şi-l prefac într-o ploaie dulceagă,
Buzele mele fierbinţi, adulmecă,
Degetele mi se-nfig într-un ocean
lipicios şi dulce.

Ploaia de picuri dulci şi repezi,
Se uneşte cu a ta
Şi facem o palmă mai mare
din palma mea şi-a ta
Să nu se prelingă potopul dulce
Dincolo de palmele noastre.

Apoi, uşor, cu buzele-mbibate de aromă
O să sorbim lumina vie
Din piersicile zemuind a fericire.

IOANA POP

MAŞINA DE SCRIS

Maşina de scris circulă
fără benzină pe artere pietruite cu
piatra cubică a nopţilor pe sub
plopi cu frunze de laur printre
coapsele femeilor arcuri de triumf
secolul apasă pe accelerator urlă
poetul romantic ou degetele prinse
Între clape maşina de scris trece
prin sîngele său lasă urme
în palma pămîntului se
continuă linia vieţii...

CONSTANTIN RUPA

Vitrina cărţilor

● Prea putine lucruri au mai rămas din marile elanuri de altădată ale liricii lui Ioanid Romanescu în ultimul său volum. **Orpheus** (Junimea, 1986) e mai degrabă radiografia unei reflexivităti în defensivă, care cultivă interogatia si sentinta spirituală, uneori în marginea cîte unei doctrine filosofice, cel mai adesea în contingentă cu nostalgiile si tribulatiile existentei în genere. Subiectivitatea e revede trasă înspre generalităti aforistice, detaliul se amplifică pînă la dimensiunile abstracte ale simbolului. Dezbrăcată de orice volută imagistică, cultivînd enunturile reci, poezia lui Ioanid Romanescu din această fază pare o încercare de a concilia austeritatea spiritului cu aspiratia discretă a plonjării în ritmurile sempiterne ale lumii, de a pune ordine în existentă prin virtutile exorcizante ale cîntecului, după model orfic ● Oraculară, solemnă, cultivînd recuzita culturală si limbajul înalt, persuasivă prin artificii retorice bine studiate, plină de fervori totusi si emanînd o senzualizare a imaginatiei de cea mai autentică factură este poezia lui Vasile Sav din **Elogii** (Dacia, 1986), unde dăm peste secvente ca acestea, de mare incandescentă a perceptiei : „Macii sălbatici, marea, lanul de in îmi încîntau doar / privirile : în rouă nu deosebeam încă flacăra ; o vietate / s-a apropiat de mine în somn" **(XLIV)** ● O interferentă a sonurilor poeziei populare cu ritmurile poeziei eleziace aflăm în **Planete de melancolie** (Dacia, 1986) de Teofil Răchiteanu. Cea mai întinsă sectiune a cărtii e aceea consacrată unei suite de figuri voievodale, pe care le elogiază în tonul fin al liricii hagiografice, cu melancolie apăsată si sonorităti de lamentatie incurabilă. Acuratetea poemului este indiscutabilă : „În văi eram si te strigam pe nume / Cu-amare guri tristetea mă-ngâna / Si sufletu-mi se rătăcea în lume / Si lumea însăsi un suspin era..." **(Petru)** ● Poeme romantioase, în ciuda impresiei de glacialitate a confesiunii lirice, scrie Virginia Carianopol în **Vînătoarea de foc** (Eminescu, 1986), volum care stringe laolaltă imagini oret oase si secvente gratioase, ecouri ale traditionalismului si modernisme contrafăcute, pe fondul unui sentimentalism înfrînat constant printr-o excesivă vointă de gravitate si reflectie superioară ● Elaborată, uzînd de caligrafia fină si imaginea delicată, punînd accent cu deosebire pe contemplatie si meditatia vagă, vaporoasă, saturată de transparente si diafanităti, cu preferintă nedisimulată pentru simbolurile înalte si recuzita mitologică este lirica lui Mircea Goga din **Soclul de umbră** (Dacia, 1986). Unele versuri au concentratia manieristă a imaginilor strălucitoare, suficiente în concizia lor : „Tăcerea ta desparte apele, iubito" **(În armura inimii)** ; „Unii numai în confuzia virgulei se simt acasă". **(Deschiderea în cuvinte)** ● O predilectie cu totul naturală pentru evocările ample are Valentin Caragea în **Împlinirea cercului** (Junimea, 1985). Poemele lui au vibratie si o iluminare secretă, în ciuda unor naivităti care se adaugă adesea în chip gratuit. În mici naratiuni organizate pe un scenariu fantast dăm însă peste imagini frumoase, de o plasticitate evidentă : „Un felinar se leagănă — clopot mut — / Si lingea cu limba lui galbenă, ca un cîine, / Pămîntul obosit, rănit, întomnat" **(Creion)** ● Din lirica glorificării si elogiului frenetic îsi trage seva poezia lui Gavril Pompei din **Arcul voltaic** („Albatros", 1986). Versurile sînt străbătute de o fătisă încîntare în fata misterului vietii, realul trăieste o stare de gratie, lumea se bucură de o frenezie apoteotică. Poetul cultivă tonul hiperbolic care e un fel de a vibra în fata efluviilor naturale : „Acesta este megaliticul fir de iarbă / argumentul pledînd în favoarea cauzei / zborul părerii între un tărm si altul". **(Refugiul)**

RADU GHEORGHIU ■

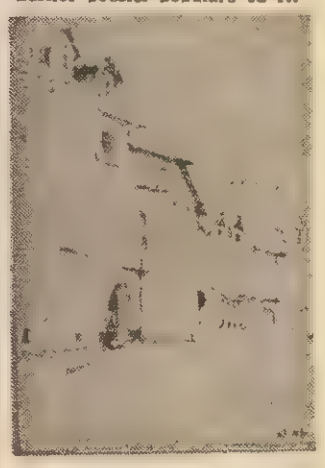

În acest număr, reproduceri după lucrările Eugeniei Dumitrașcu-Luca

La Opera Română

● **Precautiuni inutile** (La Fille mal gardée), baletul-farsă de Herold si Lanchbery înscrie în distributie pe Anne Marie Vretos, Mihai Tugearu, Adrian Georghiu si Gheorghe Angheluş. Dirijor Carol Litvin. Vineri 6 iunie, la ora 18.

● În **Fidelio** de Ludwig van Beethoven (sîmbătă 7 iunie, ora 18), Mindra Cernescu va fi Leonora, Ludovic Spiess — Florestan, Pompei Hărăsteanu — Rocco, Dan Zancu — Pizarro, Alexandru Moisiuc — Fernando, Gerda Radler-Anca — Marcellina si Cristian Mihăilescu — Jaquino. Dirijor Cornel Trăilescu.

● Duminică 8 iunie, la ora 11 — **Povestea micului Pan** de Laurentiu Profeta. Soliştii Operei — Ştefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Marina Mirea, Lucia Cicoară-Drăgan, Adrian Ştefănescu, Nicolae Bratu — si corul „Voces primavera" vă invită, dragi copii, la acest matineu, dirijor fiind Claudiu Negulescu.

Un rol celebru — Florestan din Fidelio, de L. van Beethoven, o voce de palmares pentru scena lirică bucureşteană — Ludovic Spiess. Spectacolul, simbătă 7 iunie a.c.

● Duminică seara, la ora 18, dipticul **O noapte furtunoasă** de Paul Constantinescu (soliști (Nicolae Urdăreanu, Valentin Loghin, Marcel Angelescu, Adriana Alexandru-Pop, Ştefăniţă Lascu, Lucia Becar, Elena Simionescu şi **Gianni Schicchi** de Puccini cu Nicolae Urziceanu, Liliana Ciobanu-Văduva, Lucia Cicoară, Florin Georgescu ş.a. Amîndouă lucrările vor fi dirijate de Carol Litvin.

● Elevii Liceului de artă „George Enescu" — clasele de coregrafie — prezintă, pe scena Operei, al doilea **Spectacol de balet,** luni 9 iunie, la ora 18.

● Florin Georgescu şi Eleonora Enăchescu vor susţine rolul Ducelui şi, respectiv, al Gildei în **Rigoletto** de marţi 10 iunie (ora 18), în care rolul titular aparţine baritonului Nicolae Urdăreanu. La pupitru dirijorul Lucian Anca.

● Miercuri 11 iunie, tot la ora 18, **Bărbierul din Sevilla** cu Ştefăniţă Lascu în Almaviva, Mihaela Agachi în Rosina, Emil Iuraşcu în Figaro, Alexandru Moisiuc în Bartolo. Dirijează Carol Litvin.

● Baletul **Peer Gynt** de joi 12 iunie (ora 18) are ca primi-soliști pe Ştefan Bănică, Mihaela Ţigănuş şi Beatrice Matei.

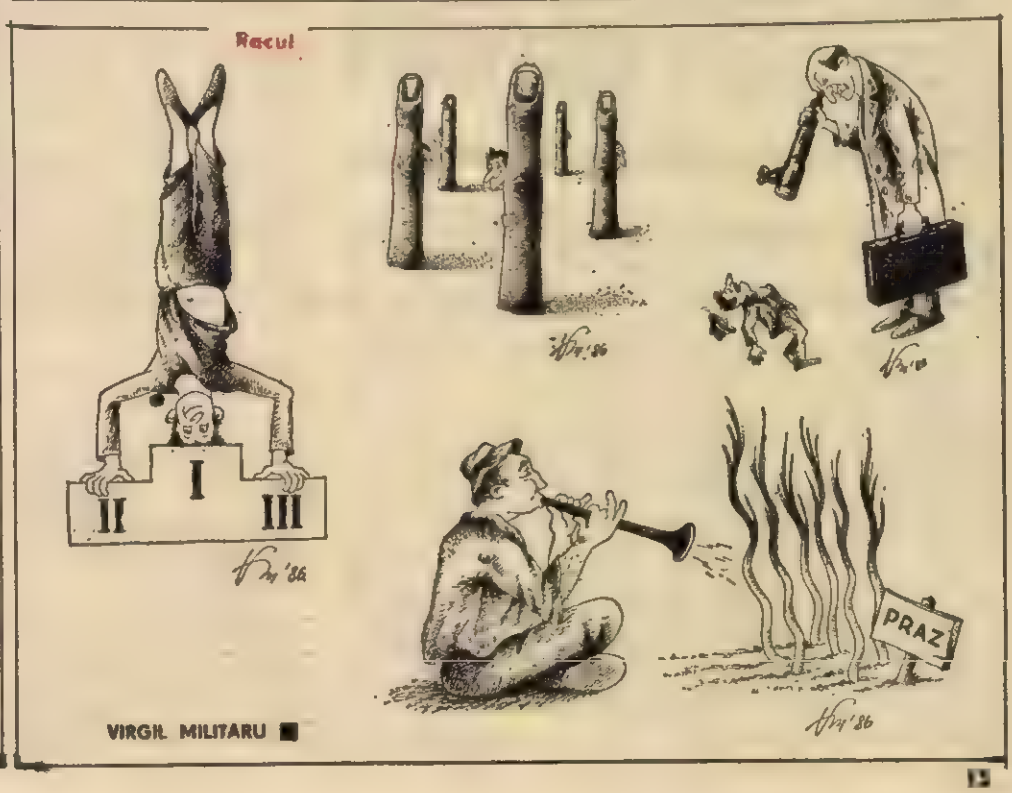

VIRGIL MILITARU ■

Aurelian Andreescu:

„Am contribuit şi eu cu ceva la afirmarea muzicii noastre“

— De ce ziceti că v-a surprins telefonul meu ?

— Pentru că, de cîtăva vreme, activitatea lui Aurelian Andreescu cunoaste un con de umbră. Telefoanele sună mai rar, treburile nu mai merg ca odinioară, sănătatea îmi dă de furcă, cu toate că mă aflu în cea mai mare formă de cînd mă stiu. Şi cred că nu exagerez.

— Asa-i viata. Şi pentru că vă aflati în acest moment de cumpănă, este bine, cred, că v-am telefonat. Să căutăm, deci, împreună să recompunem drumul artistic al lui Aurelian Andreescu, produsul numărul unu al muzicii usoare din ultimele decenii. Aruncînd un arc peste timp, cu riscul de a fi contrazis de preopinent, vă rog să-mi spuneti dacă nu vi se pare că ati obtinut statutul de vedetă mai repede decît trebuia.

— Am destule păcate dar de acest lucru nu mă simt vinovat. Încă din tinerete viata m-a catapultat fără să fortez nota. Vreau să cred că am avut ceva dăruire altfel nu-mi explic nici eu ascensiunea.

— Cum ati debutat ? Greu, usor ?

— Întîmplător. Eram împreună cu niste prieteni la Pescăruş şi ne amuzam cîntînd odată cu orchestra. M-a remarcat chitaristul Gaby Mezei. Se pare că i-am plăcut de vreme ce m-a invitat pentru a doua zi la Electrecord. Am păsit cu dreptul. Din clipa aceea, viata mea s-a împletit cu muzica usoară, definitiv şi irevocabil. Asa se schimbă destinul omului în nici 24 de ore.

— De multe ori chiar în cîteva secunde. Iată, pînă în seara cu pricina, vă vedeati în fata planseiei, doar ati terminat Scoala tehnică de arhitectură, sau conductor arhitect pe nu stiu ce santier.

— Chiar asa a fost, dar vreau să stiu care tînăr nu dă planseta pentru mirajul scenei ?

— Scena e un miraj şi pentru un cîntăret de muzică usoară ?

— Scena-i scenă pentru orice artist pătruns de actul pe care-l face. La început mi-a fost greu. Sînt un mare emotiv. Ea, emotivitatea, bat-o vina mi-a adus şi necazuri, dar şi bucurii. Cred că lansarea mea fulgerătoare se datorează unui concurs de împrejurări.

— Care anume ?

— Pe atunci, acaparau piata vedete trecute de prima tinerete. Foarte greu se putea afirma un tînăr. Începuseră să apară stiluri noi, ceea ce îmi era favorabil, melodiile erau cîntate de foarte tineri interpreti. Era vremea lui Paul Anka, Blenda Lee, Neil Sedaka, toti sub 20 de ani. Cred că asa se explică rapida mea afirmare.

— Am arătat mai sus şi voi explica mai încolo de ce vă socot un mare cîntăret, poate uitat în ultima vreme, dar aş dori să aflu dacă ati mostenit talentul sau nu.

— Nu stiu dacă se poate numi mostenire dar părintii mei erau muzicali. Formam un trio cunoscut în tot cartierul, mai ales prin colinde. Cum am copilărit în jurul Operetei, mergeam foarte des pe acolo dar genul nu mi-a dat niciînd fîrcoale. Niciodată nu m-am visat la operetă. Doream în sinea mea altceva.

— Poate la operă ? În copilărie visurile sînt permise.

— Nu. Cîntatul nu mă preocupa.

— De ce ati trădat planseta ?

— Grea întrebare. Eram foarte tînăr şi valurile succesului m-au ametit. Nu faptul că m-am rupt de la planseta îmi pare astăzi cel mai grav, ci — vai, cît de greu îmi vine ! — ruperea de realitatea imediată. Nu ţineam cont de sfaturi, nu mă interesau povetele...

— Dacă dăm timpul înapoi, azi încotro v-ati îndrepta pasii ?

— Fără discutie că tot spre muzică, căci am pretentia să afirm că nu mi-am irosit vremea în zadar. Am contribuit şi eu cu ceva la această meserie, la dezvoltarea muzicii usoare românesti. Dar, de ce să n-o recunoastem, altfel mi-as purta pasii, altfel mi-as alege prietenii.

— V-ati lansat prin anii 1960. Pe vremea aceea muzica avea un ritm foarte alert. Era vremea rock-ului. Astăzi, linia melodică este din nou mai lentă, mai aproape de suflet. Noua modă a liniei melodice a cerut o adaptare sau lucrurile au mers de la sine ?

— Credeti că în alte domenii de activitate viata a stat pe loc ? Şi apoi nu spuneati dumneavoastră că gloria se mentine greu ? Stiam că sînt un nume, că reprezint un stil, la fel cum stim că primăvara vine an de an, dar de fiecare dată este altă. Şi această realitate mă obligă.

— Fără îndoială, sînteti un stil, un nume. Multi caută să vă imite. Dumneavoastră ati avut sau aveti idoli ?

— Nu-i un secret pentru nimeni că la începutul carierei am căutat să-l imit pe Tom Jones. Dar, cu timpul, mi-am căutat făgaşul, m-am despărtit de idol, i-am multumit pentru ajutor şi mi-am văzut de drum.

— Se zice că Adrian Romcescu vă calcă umbra. Nu vă deranjează situatia ?

— Nu sînteti nici primul, nici ultimul care-mi zice acest lucru. Eu vedeam altfel adevărul, însă cine poate stăvili gura lumii ? Deci i-am invitat pe Romcescu, să imprimăm un duet. Banda magnetică este sfîntă. Vă rog să notati că eu, Aurelian Andreescu, afirm în cunostintă de cauză că Adrian Romcescu nu imită glasul meu. Mai mult, este singurul cîntăret care-mi place, căci cîntă cu dăruire, cu suflet şi cu glas.

— Am înteles că-i apreciati pe Romcescu, dar în afara lui nu-mi puteti da încă un nume ? An de an, la diferite concursuri organizate fie în aer liber, fie de televiziune, apar noi şi noi laureati.

— După Romcescu, trebuie să pun punct. Nu am remarcat nici un alt nume. Concursurile nu sînt edificatoare, iar scolile populare de artă nu prea au eficientă. Din păcate, cîştigătorii asa cum apar, tot asa dispar. Meserie grea.

— Învătati repede o piesă nouă ?

— Întrebarea cere un răspuns foarte lung. Mă voi rezuma să vă spun că melodiile pe care le cînt nu le învăt niciodată. Stiu cuvintele, linia melodică, dar asta nu-i totul. Important este cum le „zici“. Or, aici intervin multi factori. În ultimă instantă, contează legătura pe care o faci cu publicul, fie că te afli la un restaurant, fie la un festival.

— De multi ani asistăm la un fenomen nou. Compozitorii iau microfonul, iar unii cîntăreti devin compozitori. Dumneavoastră ati rămas consecvent interpretării.

— Cred că este bine ca fiecare să facă ce stie mai bine. Asta nu înseamnă că nu-i apreciez pe unii, precum Marius Teicu, Horia Moculescu sau Cornel Fugaru.

— Aveti 26 de ani de carieră. Mi-ati spus că la radio ati imprimat peste o mie de melodii. Este o cifră fantastică, dacă ne gîndim ce exigentă este institutia respectivă. După părerea mea, înseamnă că în carieră ati cîntat cîteva mii de piese. Puteti alege, din acest noian de melodii, una singură ? Pe care o iubiti cel mai mult ?

— „Oameni“ de Marius Teicu.

— Tocmai piesa respinsă la Concursul de la Mamaia ?! O faceti din spirit de frondă ?

— Nu cunosc acest sentiment. Înainte de toate, pentru mine, „Mamaia“ prezintă un mare mister ! Se resping piese devenite slagăre înainte de lansare şi se aprobă, chiar se şi premiază, lucrări care de-abia sînt laureate că se şi pierd în negura uitării. Am convingerea că, dacă s-ar organiza un festival numai cu piese respinse, multi specialisti prezenti cîndva în juriu ar lăsa ochii în jos. Aceeasi părere este valabilă şi pentru unii tineri laureati. Revenind la piesa lui Teicu, tin să mentionez din capul locului că o stiam înainte de concurs şi că esecul el m-a supărat. Am luat de la autor toate stimele, le-am studiat, am introdus partea de „urlatore“ şi am început s-o interpretez. Este foarte frumoasă. Mă reprezintă. Haideti s-o ascultăm împreună. Să „vorbească“ banda...

— Chiar simteam nevoia unui respiro. E superbă. Să mergem mai departe. După afirmatia dumneavoastră, multi ani ati cîntat prin baruri şi restaurante. Glorie, glorie, dar noptile se duceau pe apa sîmbetei, împreună cu întregul alai care acompaniază o noapte pierdută. Nu ati obosit niciodată, nu doreati altceva ?

— Doream teatrul. Dar restaurantul rămîne marea verificare. El îti dă adevărata măsură a talentului, îti developează greselile de interpretare sau de dictie.

— Da, asa-i, dar tot el poate aduce multe necazuri. Se cere, deci, din partea solistului multă stăpînire de sine multă judecată. Apoi, larma din restaurant pune un bemol, stinjeneşte.

— Asta-i meseria. Asta-i riscul. Dar restaurantul te întăreşte, te cizelează. Nu regret.

— Din păcate, şi în muzica usoară sînt împinsi spre microfon cîntăreti fără valoare, care mai mult strică. Te apucă mila. Nu vă deranjează fenomenul ?

— Defel. În meseria noastră aranjamentele pot functiona pînă la microfon. Impostura se elimină singură mai devreme sau mai tîrziu. Exemple sînt destule.

— Edith Piaf spunea undeva că era tare sucită în alegerea pieselor. Numai după lungi studii spunea da. Aurelian Andreescu cum procedează ?

— Total opus. Dacă un compozitor îmi dă o melodie, eu o accept, căci acel om a scris-o nu pentru mine, ci pentru marele public. Publicul este suveran. Consecintele le trage compozitorul, nu eu, care cînt orice piesă cu aceeasi dăruire şi dragoste.

— La Mamaia nu ati mai apărut de mult. De ce ?

— De multi ani refuz să mai cînt acolo, deoarece marele public nu este pe deplin edificat asupra festivalului. Acolo laureatii se împart în două : compozitori şi interpreti (care au limită de vîrstă). Premii de interpretare nu se dau. Lumea mă vrea pe primul loc, din care cauză, atunci cînd participam şi cîntecul nu întrunea sufragiile iuriului, primeam zeci de telefoane de repros. Trebuia să explic de fiecare dată că acolo am statut de interpret şi nu de concurent. După un timp nu-am zis : mai bine lipsă. Şi-am renuntat.

— Chiar nu detineti nici un trofeu de răsunet ?

— Ba da ! În 1970 am participat în formatie de trei la Cupa Europei care s-a tinut la Knokke, în Belgia. A fost un concurs foarte greu şi exigent, dar zeii ne-au fost favorabili : am obtinut premiul I.

— De prin 1972, sînteti angajatul Teatrului „Constantin Tănase“. Acolo lumea vă vede rar. Cred că nu greşesc dacă afirm că la ora actuală nu jucati nimic.

— Teatrul e durerea mea cea mare. Lăsati-mi o clipă de răgaz.

— Astept.

— Scena teatrului nu mi-a fost de bun augur. Sînt distribuit rar. Din toamna trecută n-am mai călcat-o. Nu din vina mea. Trebuia să apar în spectacolul „Nimic despre elefanti“. Însă spectacolul a trebuit scurtat. Am fost scos şi eu. Am protestat, am rugat conducerea să mai revadă programul, poate se găseste o altă „burtă“. Dar notărirea a rămas definitivă. Ca să nu mai pomenesc şi de alte necazuri... Dar să le lăsăm.

— Nu cred că procedati bine.

— Vreti sinceritate ? Bine. Atunci notati că o altă durere a mea este că am fost refuzat atunci cînd am propus să se organizeze un spectacol prilejuit de douăzeci şi cinci de ani de activitate artistică. Simteam nevoia unui recital, credeam că mi se cuvenea. Am publicul meu care, sigur, m-ar fi onorat cu prezenta. Am făcut eu oare de ocară muzica usoară românească ?

— Gata ! Vă ridicati conducerea teatrului în cap !

— Ei cunosc prea bine aceste lucruri şi nu mi-au ieşit niciodată în întîmpinare.

— Aproape nu-mi vine a crede. În alte domenii viata vă surîde ?

— N-am decît un singur L.P., din 1973. Sînt 13 ani de cînd tot bat pe la portile Electrecordului, dar în zadar. N-am loc în planurile lor editoriale decît cu discuri mici. Se asteaptă oare trecerea mea în neființă ? Posteritatea recunoscătoare nu mă interesează. Repet, sînt în mare formă. Muzica îmi bîntuie sufletul şi inima şi eu n-am unde mă exprima. Barul Bulevard, unde cînt acum, nu-i prea puţin ? Îmi cunosc valoarea, nu vorbesc cu infatuare, dar, zău, prea multe sicane...

— Cum necazurile, ca şi viata dealtfel, sînt trecătoare, să mergem mai departe. Vă cer putină stăpînire de sine, nu de alta, dar eu n-am nici o vină.

— Ba da, ati cerut totul şi cu sinceritate. Sinceritatea de multe ori doare.

— Ati cîntat în toată Europa, ati trecut Atlanticul pentru a fi mesager în Cuba şi Canada, apoi Mediterana pentru a cînta în Israel. Cum ati fost primit ?

— „Actele vorbesc“. Păstrez amintiri minunate, dar mai ales emotionante. Ziarele vă rog să le răsfoiti. Pretutindeni pe unde am cîntat am fost răsplătit cu aprecieri. Era vorba de cîntece pline de parfum şi nostalgie, apărute între cele două războaie. Fiecare apariţie se termina în triumf.

— V-am ascultat aseară. Esti în adevărat, sînteti în mare formă. Talentul dumneavoastră se numeşte dramă, iar ea, drama, este instalată în git şi în suflet. Căci de acolo cîntati. Dacă aş pune punct final discutiei noastre, cred că aş greşi, pentru că doresc să abordez o problemă, poate, neplăcută, dar care trebuie negresit discutată, căci altfel riscăm să nu fim crezuti. Pot să vă întreb ?

— Atunci cînd am acceptat interviul eram convins că pot veni şi întrebări mai dificile. De vreme ce l-am acceptat...

— Cei care vă cunosc mai de aproape sustin că sînteti propriul dumneavoastră dusman. Ati băut prea mult şi, ceea ce este grav, beti şi acum, cînd ficatul a tras un serios semnal de alarmă. Chiar acest interviu l-am făcut cam greu, mereu erati bolnav, în imposibilitate de a putea purta o discutie. Poate vă supără întrebarea, dar e mai bine să spunem lucrurilor pe nume.

— Nu mă supăr deloc şi nici nu am nimic de ascuns. Viata artistilor devine la un moment dat publică cu voia sau fără voia noastră. Asa-s artistii. Se cere însă stabilit un adevăr : niciodată nu am depăşit limitele bunei cuviinte. Nu doresc să mă justific, dar trebuie să spun un lucru care să rămînă mărturie pentru cei care vin sau vor veni în urmă. Cînd mă apropiam de scenă, de emotie mi se tăiau picioarele. Şi la începutul carierei şi astăzi. Am văzut că un pahar îmi restabileşte echilibrul (iată, am devenit şi autocritic). Dacă mă rezumam la acel pahar, cred că nu se întîmpla nimic. Dar localul este necrutător. Am mai spus-o şi la început. Niciodată, nimeni nu m-a întrebat ce mănînc. Toti mă întrebau ce beau. Şi, uite asa, încetul cu încetul, vinul a devenit o obişnuinţă, iar de aici la necesitate este un singur pas. Acum mă lupt, împreună cu medicul meu, să înlocuiesc vinul cu ceva care să-mi învingă emotiile, dar să nu-mi dăuneze sănătătii. Sincer să fiu regret boala, dar nu regret tinereţea. Poate, odată, îmi voi asterne amintirile pe hîrtie.

— Acum, cînd vă cunosc oarecum viata şi vă privesc în frumosul apartament de pe Calea Victoriei, îmi vine în minte următoarea imagine : păsiti sigur în viată, dar în timp ce un picior vă duce spre glorie, celălalt, îngreunat de nimicniciile vietii, vă împiedică, vă face drumul greu şi abrupt. Sînteti încă tînăr, mai aveti un cuvînt de spus în muzica usoară. Noi îl vrem pe Aurelian Andreescu sănătos atît pe scenă, cît şi în viată.

— Parcă-mi cititi necrologul. Nu vă faceti griji, nu mă supăr. Dar vreau să se mai stie că păhărelul. În ultimii ani, mi-a fost şi un bun prieten, căci adevăratii amici s-au cam risipit. Oare de ce ?!

— Spuneti-mi un lucru vesel.

— De unde atîta veselie ? Unul trist. Vestea mortii tatălui meu m-a ajuns din urmă în plin spectacol, la Mamaia. Am venit a doua zi, l-am înmormîntat. Seara, eram din nou cu microfonul la gură. N-am stiut niciodată ce-am cîntat în seara aceea, dar nimic nu este mai cumplit decît să cînti plîngînd. Păcat că nimeni n-a avut ideea să mă imprime. Căci în seara cu pricina, plîngînd, mi-am retrăit copilăria alături de omul care mi-a fost cel mai drag alături de tata.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Cîntecul nostru, cîntec de pace

În ultimele săptămîni, realizatorii şi interpretii de muzică populară au fost mai mult ca oricînd prezenti în emisiuni radiofonice, dedicate muncii, tinereţii, partidului, libertăţii şi independenţei, păcii. Televiziunea a programat, de asemenea, inspirate momente folclorice în care i-am putut admira pe unii dintre cei mai îndrăgiţi interpreţi ai muzicii populare româneşti, ca şi grupuri folclorice din diferite zone ale ţării. Le-am apreciat nu numai ţinuta artistică, stilul personal, talentul, grija pentru autenticitatea costumului, dar şi munca de culegători, creatori şi transmiţători de folclor contemporan. Dintotdeauna, cîntecul popular a izvorît din năzuinţele şi sentimentele celor mulţi. Cîntecele noi exprimă dragostea pentru faţa nouă a satelor româneşti, pentru munţii şi piaiurile ţării, pentru partid, dorinţa statornică de libertate şi linişte între hotare şi de pace în lume. Aşa a fost gîndită şi alcătuită de către realizatoarea Marioara Murărescu şi ultima emisiune **Tezaur folcloric**. Vorbele **Doinei de pace** cîntată de Măriuca Rădulescu — „Bine oameni vă gîndiţi, / Pace-n lume să sădiţi, / Că-i păcat, lume, de tine / Să te prăpădeşti ca mine“ — izvorau parcă din frumuseţea pură a ochilor de copil, minunea unică dar, din fericire, repetabilă a Planetei Pămînt. Partea a doua a emisiunii a demonstrat că grupurile folclorice care participă la viaţa culturală a ţării în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României“ îşi asumă tot mai mult sarcina de a redescoperi în arhive cîntece populare pe care le repun în circulaţie. Cum au făcut artiştii amatori de la IREMOAS, care şi-au inclus în repertoriu vechi melodii munteneşti.

REGHINA VÎRVICI ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● În Delta Dunării — ne informează colaboratorul nostru **Marin Stănciugel** — se desfășoară de mai multă vreme ample lucrări pentru regularizarea brațului Sfîntu Gheorghe. Pe lîngă scurtarea respectivei căi de navigație cu 42 de kilometri, vor apărea noi zone indiguite pentru agricultură, precum și incinte piscicole. Astfel, locuitorii orașului Sulina au izbutit, încă de anul trecut, să cultive 142 ha cu legume, iar în acest an vor reda agriculturii încă 50 ha. Acum, constructorii lucrează la amenajarea digului din dreptul comunei 23 August, lucrare ce va apăra de inundații 22 000 ha. Acest dig se apropie de kilometrul 9.

● La scrisoarea **Vioricăi Vardin**, din Comănești-Bacău, prin care solicita schimbarea locului de muncă al ginerelui său, **Ministerul Educației și Învățămîntului, Direcția personal, învățămînt, organizare și control**, ne răspunde că, în ședința biroului Comisiei guvernamentale pentru coordonarea repartizării absolvenților în producție, s-a aprobat schimbarea locului de muncă pentru absolventul Alexandru Tompea, de la Combinatul de fibre sintetice Săvinești la întreprinderea de matrițe și piese din fontă Odorheiu-Secuiesc. Hotărîrea a fost transmisă Ministerului Industriei Petrochimice în subordinea căruia sînt cele două întreprinderi.

● O expoziție cu lucrări de metalografie s-a deschis recent în rotonda Muzeului de biologie umană din Ploiești. Sub genericul augestiv intitulat „Simboluri", dr. Ioan Neagu, artist cunoscut publicului local, a expus 48 de lucrări, rod al unei munci pasionante de peste un an. Inspirate din lupta poporelor pentru pace, din folosirea în scopuri pașnice a cuceririlor medicinei și celorlalte științe, lucrările se constituie ca un modest omagiu adus de doctorul artist aniversării a 65 de ani de la crearea partidului nostru, întreaga manifestare înscriindu-se ca un valoros act de cultură în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". **(Elena Ștefan**, Ploiești, str. Văleni nr. 28)

● Primim de la **Sorin Maloresecu** din Ploiești, str. Zidari nr. 17, bl. 8 G, ap. 11 : Pe 17 martie a.c., împreună cu soția și copilul, am sosit în stațiunea Slănic-Moldova și, în baza biletului de recuperare pentru tratament nr. 133 049, am fost repartizați la Complexul U.G.S.R. Aici însă, în pofida faptului că hotelul este o construcție modernă, impunătoare condițiile de cazare și masă au lăsat de dorit, lifturile vechi și mereu defecte nu funcționau ; mobilierul — degradat ; tapetul — deteriorat și pe alocuri plin de igrasie ; ferestrele nectanșe și cu geamurile sparte ; instalațiile sanitare murdare și uzate ; mîncarea inconsistentă, adesea de slabă calitate, servită în condiții neigienice. La acestea s-au adăugat nepăsarea, lipsa de bunăvoință și receptivitate a personalului de la recepție, inclusiv a responsabilului hotelului, Mircea Huiban, ceea ce ne-a determinat să părăsim stațiunea cu 7 zile mai înainte de expirarea termenului. Ne-am bucurat însă de conștiinciozitatea deosebită a cadrelor medicale, de frumusețea locurilor și renumele terapeutic al izvoarelor minerale. N-ar fi nedrept, credem, ca forurile de resort să analizeze această neplăcută situație și să la măsurile ce se impun.

■ **Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Eforie** : La adresa dv., nr. 105/1986, prin care ne trimiteți spre soluționare scrisoarea numitei Broască Iuliana din Eforie Nord, str. Bogdan Vodă nr. 1, scara A, ap. 17, vă comunicăm că din verificările efectuate la fața locului a rezultat că cele sesizate sînt reale, fapt pentru care s-a dispus Asociației de locatari nr. 2 să ia măsuri urgente de remediere, cheltuielile urmînd a fi suportate de toți locatarii conform statutului asociațiilor de locatari privind părțile de folosință comună. În ce privește celelalte aspecte referitoare la discuțiile neprincipiale angajate cu președinta asociației și împuternicitul, cele sesizate nu se confirmă.

● **Subsemnata Cociudău Florica** din Iași, bd. Tudor Vladimirescu nr. 44, scara B, ap. 3, om al muncii la Întreprinderea de tricotaje „Moldova", vă rog să binevoiți a mă ajuta să-mi găsesc părinții sau vreo rudă apropiată. Cîteva amănunte : am fost născută în anul 1936 la maternitatea ieșeană din str. Cuza Vodă nr. 45 din părinții Lucia și Florică Stanciu ; la starea civilă am aflat că ei au locuit pe strada Foișor nr. 6 și că am fost crescută de Orfelinatul din Iași. Mai fac mențiunea că am absolvit școala profesională, iar după căsătorie am primit numele de Cociudău. Am toate motivele să mă consider o femeie împlinită din toate punctele de vedere, chiar fericită pot spune, dar dorința de a-mi cunoaște și eu părinții care mi-au dat viață îmi mistuie inima precum un foc nestins. Toate investigațiile mele și ale miliției cărcia m-am adresat au rămas fără rezultat și de aceea vă rog încă o dată, din suflet, vă rog, să mă ajutați.

● Inginerul **Nucu Găvănea**, noul nostru colaborator, ne informează că, la Întreprinderea de utilaj greu din Craiova, marele eveniment aniversar de la 8 Mai a fost cinstit prin fapte de muncă exemplare. Printre acestea — realizarea, într-un timp record, a mașinii de tăiat și șanfrenat tablă de oțel cu grosimi de pînă la 30 milimetri și lungimi de 14 metri. Execuția utilajului constituie o premieră absolută. Este cea de-a 50-a mașină-unealtă complexă realizată la I.U.G. Craiova.

● Ca răspuns la scrisoarea locatarilor din strada Cenikovski numărul 8, sectorul 2, București, prin care solicită reevaluarea și definitivarea lucrărilor executate la imobilul respectiv, **Consiliul popular al sectorului 2** ne aduce la cunoștință: „Așa cum s-a stabilit de comun acord de către petiționari și comisia formată din proiectant și dirigintele lucrării, situațiile de plată, inclusiv cotele părți, au fost refăcute conform procesului verbal încheiat la data de 5 aprilie. Dosarul lucrării a fost trimis biroului contabilitate al I.C.R.A.L. Cotentina pentru reeșalonarea cotelor părți, urmînd ca dirigintele lucrării să le prezinte tuturor coproprietarilor noile situații de plată".

● Cu promptitudine ne-a răspuns și **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București**, care, ținînd cont de solicitarea formulată de Vasilica Dumitru din București, str. Vitan nr. 11, sect. 3, în sensul de a fi sprijinită în vederea încadrării sale în muncă, ne-a informat : „Încă din luna aprilie s-a luat legătura cu conducerea Cooperativei „Metalica" din Capitală, care s-a declarat de acord cu încadrarea petentei".

● „Nu pot să nu recunosc că am patima cititului — ne scrie **Ion Manea din Chirnogi, județul Călărași**, și vă mărturisesc că întotdeauna procurarea unei noi cărți a fost pentru mine un prilej de bucurie. Intenționînd să-mi îmbogățesc biblioteca personală am apelat însă de nenumărate ori la serviciile „Cărți prin poștă" dar, cu toate insistențele mele, nu am reușit pînă în prezent să-mi procur nici măcar una. În schimb, am devenit colecționarul numeroaselor recipise care atestă că m-am tot adresat „Cărți prin poștă". Iată, pe ultima v-o trimit dumneavoastră, pentru că cine știe, poate așa s-o spulbera tăcerea acelora cărora mă tot adresez..."

● Iată, cu oarecare „întîrziere", publicăm răspunsul deloc prompt al **Întreprinderii Canal Apă București**, primit zilele trecute la redacție : „Referitor la adresa dumneavoastră 3256 din **5 februarie 1986**, înregistrată la I.C.A.B. cu nr. 3774 în **12 februarie 1986**, cu privire la sesizarea asociației de locatari din Drumul Taberei nr. 42, bloc T 6, sector 6, vă aducem la cunoștință că au fost efectuate remedierile necesare". Deci... trei luni pentru două țevi sparte ?!...

● Profesoara **Silvia Drăghicescu** din București, str. Riul Mare nr. 13, bl. M 5, ap. 32, ne sesizează faptul că atît dînsa cît și alte mame întîmpină nepermise greutăți în obținerea ajutorului bănesc lunar cuvenit în conformitate cu prevederile Decretului nr. 410/1985, pentru 3 sau mai mulți copii pe care îi au în îngrijire. „Măsura salutară luată de statul nostru și pentru care se cuvin mulțumiri sincere și din toată inima — ne scrie Silvia Drăghicescu — este aplicată în sectorul 4 cu destulă încetineală, datorită programării birocratice, lipsei de solicitudine a funcționarilor de serviciu. Pentru a preîntîmpina astfel de neplăceri propun ca plata ajutorului să se facă direct la locul de muncă pentru mamele încadrate în cîmpul muncii, adică o dată cu plata retribuției. Aceasta ar fi nu numai utilă ci și instructiv în același timp".

● Din răspunsul trimis de **Întreprinderea de transporturi auto Buzău** la scrisoarea lui Dumitru Ivana din Valea Nucului, comuna Berca : Pentru descongestionarea autogării Buzău Sud și evitarea traversării municipiului prin plin centru s-a înființat autogara Buzău Nord. Această autogară asigură transportul în partea de nord a județului, zonă în care se află și satul Valea Nucului. Cursa Buzău — Valea Nucului, cu plecare din autogara Buzău Nord la orele 16,10, a fost suspendată temporar din motive obiective, bine întemeiate, transportul navetiștilor fiind asigurat totuși de cursa Buzău Nord — Berca — Valea Nucului cu plecare din Buzău la ora 16,15. Începînd cu data de 3.03.1986, cursa Buzău Nord — Săpoca — V. Nucului, cu plecare la ora 16,10, a fost repusă în circulație.

● Mă numesc **Ghițulete Gh. Gheorghe**, ceferist, din comuna Bănulești, satul Tutana — Argeș. Moștenind de la tata, printre alte pasiuni și pe aceea de pomicultor, am plantat în jurul casei, unde locuiesc, diferiți pomi fructiferi, unii intrați din plin pe rod. Rezultatul muncii mele a fost îmbucurător : în ultimii trei ani am predat la contract peste un vagon de fructe de cea mai bună calitate, obținute și ca urmare a stropirii la timp a pomilor cu substanțe contra dăunătorilor și bolilor. Acum însă niște vecini, cresători de albine, mi-au interzis să mai efectuez stropirile periodice (absolut necesare) și privesc neputincios cum sub propriii mei ochi recolta de fructe mi se compromite. Sfătuiți-mă ce pot să fac : am drept să stropesc sau nu ?

Căutați să vă înțelegeți cu vecinii. Necesare sînt și fructele și mierea. Eventual apelați la consiliul popular local, direct interesat să stingă un astfel de conflict.

● **Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă Iași**, cu privire la memoriul cetățeanului A. Huminiuc din Iași, ne înștiințează : cele sesizate de petent s-au confirmat. Pentru remedierea deficiențelor s-a dispus și executat suplimentarea straturilor de hidroizolație pe toată lungimea apartamentului și pe o lățime de circa 2 metri de la aticul teraselor spre interior, urmînd ca la primele ploi să se verifice eficacitatea acestei măsuri iar rezultatele obținute să se consemneze într-un act comun. Îndeplinirea măsurilor stabilite este urmărită direct de către inginerul principal Gheorghe Pintilie din compartimentul locuințe proprietate personală.

● În luna septembrie 1985 — mi se adresează printr-un memoriu tinerii **Ilie Mieruți** și **Veturia Costinaș** din Baia Mare — ne-am înscris la Școala comercială profesională, cursuri seral, profilul bucătari-ospătari, încheind cu Complexul comercial I.A.S. un contract prin care unitatea se obliga să ne asigure încadrarea după terminarea școlii. Pe 1.01.1986 am fost transferați la I.C.S.A.P. Baia Mare, sectorul transporturi, ca muncitori manipulanți, unde am rămas pînă la 1.04.1986, cînd din nou am fost transferați la o altă unitate — I.C.R.A. Baia Mare —, tot ca muncitori manipulanți. Toate ar fi fost bune, numai că nu înțelegem instanțel de judecată, ceea ce nu este cazul în speță.

● De mai multă vreme — după cum ne semnalează **Nicolae Lencuța** din orașul Oțelu Roșu, str. Gh. Coșbuc nr. 17 — din magazine lipsesc o serie de piese de schimb pentru autoturismele Dacia 1300, care nu mai constituie demult o problemă nerezolvată de fabricație. Lipsa lor se datorează proastei aprovizionări, altor deficiențe existente în comerțul de specialitate sau în producție. Posesorii de autoturisme fiind nevoiți, uneori, să le obțină „pe sub mînă" de la diverși inși care le vînd la prețuri de speculă." Deci piesele există. Cine controlează felul în care se vînd ?

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Fără să strig catalogul

Este posibil să nu te impresionezi pînă la lacrimi atunci cînd, pe neașteptate, în momente de grea încercare, ți se întinde o mînă de ajutor tocmai din partea unor foști elevi de-ai tăi ?

Este posibil să nu te emoționeze faptul că, tocmai cînd te găseai mai singur în fața mărunțelor necazuri ale bătrîneții, de undeva apare o licărire de speranță și îmbărbătare ?!

Cine s-ar fi putut aștepta ca tocmai acum, la vîrsta de 80 de ani bătuți pe muche, oameni de omenie, cu inimă mare, să se gîndească la tine atunci cînd puterile sînt pe sfîrșite ?

Fără să strig catalogul, ca acum cîteva decenii în urmă, foștii mei elevi Neagu Teodor și Feru Victor din Galați au răspuns „prezent", venind cu lecția vieții bine învățată, tradusă în fapte, însoțiți de medic și medicamente, pe care nu știu cît de ușor le-au găsit, au venit, repet, s-o ajute pe fosta lor dăscăliță...

N-am avut, din nefericire, copii, dar elevii mei au fost toți copiii mei. Lor m-am străduit să le dau și le-am insuflat tot ce am considerat că-i mai frumos, mai bun și mai necesar vieții. În mijlocul lor am stat și m-am simțit bine, și am muncit foarte mulți ani, fără să-mi precupețesc forțele, fără să-mi cruț vederea pe care, slabă cum era, am folosit-o pînă aproape de epuizare. Eforturile acelea, iată, n-au fost zadarnice.

Dacă medicamentele aduse de elevii mei nu vor reuși să-mi restabilească sănătatea, gestul lor de nobilețe sufletească, de înaltă omenie sigur mă va întări ca să rezist. Nu pentru prelungirea vieții mă bucur, ci pentru prelungirea vederii care mă părăsește din zi în zi tot mai mult, de caracterul frumos al acestor copii mă bucur.

De pe patul spitalului unde mă aflu încă de mult timp trimit foștilor mei elevi dragi, copiilor mei, calde mulțumiri.

ORTANSA FILOTI,
str. Bran nr. 6, Tecuci, la 7 mai 1986

Poșta redacției

Bleoca Bianca — Sibiu : Calificarea în meseria de cosmoticiană se poate dobîndi numai prin absolvirea liceului sanitar, unde pot susține examen de admitere în treapta I absolvenții clasei a VIII-a ● **Radu Vasile** — Brașov : Pentru confecționarea unei peruci adresați-vă serviciului producție al Cooperativei „Igiena" din București, str. dr. Pasteur nr. 60, sectorul 5. ● **Crăciun Anastasia** — Brăila : Femeilor care nu au vechime integrală în muncă li se poate acorda pensie la împlinirea vîrstei de 57 de ani, dacă dovedesc o vechime în muncă de cel puțin 10 ani. ● **Covlea Mihai** — Reșița : Parametrii instalațiilor la care lucrați, 13 bari și 10 tone abur pe oră, sînt cuprinși în grupa C de retribuire a rețeaua energie electrică și termică. ● **Iliaș Constantin** — Cisnădie : Potrivit Decretului 338/1983, fiecare zi de absență nemotivată se scade din concediul de odihnă. ● **Starcov Gheorghe** — Oradea : Credem că este mai util să vă adresați direct și personal. ● **Turcanu Ștefan** — Bîrlad : Din veniturl mediu realizat pe 12 luni nu se scade pensia de întreținere pentru minori, deci chiria v-a fost corect calculată. ● **Briceag Ioan** — București : Dreptul la concediul suplimentar nu implică și încadrarea în grupele I sau II de muncă. Activitatea dv. ca șlefuitor metale se încadrează în grupa III de muncă la pensionare. ● **Bontău Ioan** — com. Socodor, jud. Arad : Fără efectuarea completă a stagiului de 3 ani, nu puteți participa la concurs pentru ocuparea vreunui post. ● **Simion Ilie** — satul Bercu · Nou, com. Micula, jud. Satu Mare : Au fost anulate toate mențiunile de pe cererile de înscriere ale membrilor cooperatori, astfel că aveți obligația să respectați prevederile Statutului C.A.P. ● **Nechita Victor** — Cluj-Napoca : Dacă executați operațiile de sudură prevăzute în anexa la H.C.M. 1 149/1968 și prestați muncă în condiții deosebite, aveți dreptul la concediu suplimentar de odihnă, proporțional cu timpul lucrat în aceste condiții, fără nici o altă aprobare. ● **Maxim Valeria** — Bacău, **C. Negoiță** — București, **David Gheorghița** — Curtea de Argeș, **Ionescu Neta** — com. Însurăței, jud. Brăila, **Lache Lucica** — Galați, **Vraciu Lilica** — com. Sălcioara, jud. Ialomița : Luați legătura personal (nu prin scrisoare) cu dr. farmacist Nicolae Oiță, autorul medicamentului. la Spitalul militar Iași. ● **Mutaseu Gheorghe** — Moldova Nouă : Potrivit art. 70 din Codul Familiei, pentru încheierea înfierii se cere consimțămîntul părinților celui înfiat, cu excepția situației în care acestia sînt decedați, decăzuți din drepturile părintești, puși sub interdicție sau neputință să-și manifeste voința. În cazul dv. consimțămîntul mamei firești este suficient.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Liniştea nu e întîmplătoare. Pentru ea se munceşte!

Sărbătorirea, la 8 iunie, a Zilei miliţiei prilejuieşte subliniereа trăsăturilor specifice pe care noul context social, climatul democratic de muncă şi viaţă din patria noastră le imprimă activităţii acestui important organ de stat, creat ca emanaţie a voinţei poporului de a-şi şti apărate cuceririle revoluţionare, de a avea garanţia întronării spiritului de justiţie, a respectării cadrului de legalitate, de ordine şi disciplină existent în societatea noastră socialistă. Fii ai poporului, fii ai oamenilor muncii alcătuiesc miliţia noastră populară, sînt, de fapt, tot oameni ai muncii în uniformă, care stau de veghe la viaţa noastră, la munca noastră, la liniştea noastră. O poziţie pe care lucrătorii de miliţie au înnobilat-o, în cei 37 de ani ciţi împlineşte această instituţie, cu fapte de multe ori eroice, de multe ori rămase în anonimat, dar nu mai puţin demne de gloria unei existenţe, a unui om sau unei colectivităţi, devotate pînă la sacrificiul suprem cauzei generale a poporului, vieţii sale liniştite şi prospere. În fiecare etapă a revoluţiei socialiste, miliţia a acţionat în raport cu sarcinile şi condiţiile concret-istorice, dovedind în permanenţă ataşament profund şi aderiune deplină la politica partidului comunist de făurire a noii orînduiri pe pămîntul României. Asemenea tuturor domeniilor vieţii economico-sociale, activitatea acestui organ de stat a fost puternic înriurită de Congresul al IX-lea al partidului, desfăşurîndu-se în descendenţa directă a concepţiei revoluţionare a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu privire la participarea directă a poporului la guvernarea ţării şi la conducerea societăţii. Din această perspectivă, se poate spune că, în prezent, miliţia română beneficiază, prin operă teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, prin exemplul strălucitor al gîndirii sale revoluţionare, al profundului umanism care-i caracterizează întreaga sa viaţă şi activitate, de repere fundamentale, concrete şi de principiu, pentru întreaga ei activitate depusă în slujba poporului.

În concepţia secretarului general al partidului nostru, o condiţie esenţială pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor încredinţate miliţiei şi pentru creşterea eficienţei întregii activităţi de prevenire şi combatere a oricăror fapte antisociale o constituie legătura permanentă a organelor de miliţie cu celelalte organe de stat, cu organizaţiile obşteşti, cu masele populare, extinderea şi perfecţionarea acestor legături, solicitarea şi folosirea sprijinului larg al colectivelor de oameni ai muncii, al tuturor cetăţenilor. Subliniind această teză fundamentală, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că „în cadrul procesului de adîncire a caracterului democratic al statului nostru trebuie să crească, în continuare, rolul şi participarea maselor populare la întreaga activitate de apărare a cuceririlor socialismului, a independenţei şi suveranităţii ţării, conlucrarea organelor de stat — organe ale întregului popor, care, în cadrul diviziunii muncii în societate, au atribuţii speciale — cu oamenii muncii, sub controlul poporului". Asemenea cerinţe au fost încă o dată subliniate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, în cadrul recentei şedinţe a Consiliului de Stat, la care, în contextul analizelor şi măsurilor adoptate s-a evidenţiat necesitatea întăririi fermităţii şi exigenţei în activitatea de prevenire şi sancţionare a faptelor antisociale, a cerinţei antrenării tot mai largi a opiniei publice în combaterea acţiunilor de încălcare a normelor legale.

Forţă activă în transpunerea în practică a tezei construirii socialismului de către popor şi pentru popor, animată în întreaga sa muncă de noblefea ideii comunistului de omenie — strălucit întruchipată de pilduitoarea biografie revoluţionară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, luptător neînfricat pentru cauza celor mulţi, a cinstei şi dreptăţii — miliţia română îşi reînnoieşte şi la această zi aniversară angajamentul de a proba în întreaga sa activitate vigilenţă revoluţionară, competenţă profesională, discernămînt politic şi juridic, probitate, solicitudine, curaj, dîrzenie şi spirit de răspundere. Calităţi prin care şi-a dobîndit meritele, prestigiul şi preţuirea unei întregi societăţi ale cărei interese supreme le apără şi le va apăra mereu.

Misiuni de fiecare zi

Munca lor e o muncă grea, fără îndelată. Şi de felul cum ei se străduiesc să îndeplinească îndatoririle atît de numeroase ale acestei munci depinde în cele din urmă chiar acel tonic sentiment de siguranţă pe care-l trăim zilnic atîta vreme cît ştim că ei, oamenii în uniformă gri-bleu, îşi fac datoria. Mai ştim, fiecare dintre noi, că pe lîngă spiritul de vigilenţă şi responsabilitate, pe lîngă fermitatea şi profesionalismul ce-i caracterizează, munca lor se împleteşte cu adevărat printr-o colaborare cu opinia publică şi implică în proporţii diferite, de la caz la caz, sprijinul oricărui cetăţean cinstit din această ţară. Căci munca lor, a lucrătorilor de miliţie, este o muncă de interes general. Doar astfel poate fi definit efortul de a veghea în permanenţă şi în mod calificat la respectul legii şi ordinii, la păstrarea liniştii şi bunurilor cetăţeanului şi-ale statului ?

★

În condiţiile actuale, cînd se desfăşoară o intensă muncă educativă în spiritul eticii şi echităţii socialiste, al respectului faţă de principiile şi normele de convieţuire socială, prevenirea şi combaterea actelor de parazitism reprezintă — cum aflăm din gazeta „În slujba patriei" — o latură importantă în activitatea, bunăoară, a cadrelor de miliţie din municipiul Drobeta Turnu Severin. Practica demonstrînd că şi în acest oraş, ca şi în alte locuri, elementele parazitare sînt în mod frecvent autorii unor infracţiuni cu un pericol social. Deşi tînăr, avînd doar 23 de ani, sergentului major Emanoil Badea i s-a încredinţat misiunea de-a asigura ordinea în piaţa „23 August", acesta îndeplinindu-şi sarcinile de serviciu, după cum aflăm, la cota unor înalte exigenţe, fiind un om care se străduieşte să dea principiului „datoria înainte de toate" dimensiunea faptei. Fie că a fost vorba de prinderea în flagrant delict a lui P. Romică, vechi „client" al miliţiei, în timp ce sustrăgea portmoneul unui cetăţean, fie că a fost vorba de A. Petre sau U. Ion şi alţii de seama lor pe care i-a trimis în judecată, conform Decretului nr. 153/1970, pentru provocare de scandal, fie că a fost vorba de I. Florea din comuna Poiana Mare, judeţul Dolj, căruia i-a întocmit dosar penal pentru tentativa infracţiunii de speculă. Sesizat de către nişte cetăţeni că de la o fabrică de pîine, din apropiere sînt sustrase însemnate cantităţi de produse, s-a deplasat de îndată la locul respectiv, împreună cu un coleg. Era ora 4,30 cînd de locul unde se aflau cei doi miliţieni s-a apropiat un autoturism cu farurile stinse. Au sărit imediat şi au blocat trecerea maşinii. La volan se afla o femeie, magazioneră la fabrica de pîine. În portbagaj, saci cu produse sustrase.

Dar viaţa cuprinde, din păcate, şi întîmplări a căror simpla relatare face să ţi se stringă inima. În faţa unor asemenea întîmplări despre care e drept să spunem din capul locului că sînt destul de rare, parcă nu mai are nici o importanţă, pentru noi, dacă lucrătorul de miliţie reuşeşte sau nu să-şi reprime o firească emoţie. Important rămîne doar faptul că el este dator să acţioneze şi acţioneză cu o răbdare parcă infinită, cu o ştiinţă exactă a profesiei şi cu o limpezime de cuget de care depinde direct, în cele din urmă, succesul acţiunii lui. Iată, în alt colţ de ţară, la Odobeşti, la sediul Miliţiei oraşului a venit la un moment dat un anume N. Gheorghe ca să dea de ştire despre un fapt grav. Ca într-un vis urît, spunea el, chiar în acea zi, trecînd pe cîmp, la marginea unei plantaţii cu viţă de vie o găsise mourită pe-o vecină de-a lui. Maiorul Gheorghe Ocheşelu, şeful serviciului judiciar, s-a deplasat la locul faptei chiar în noaptea care a urmat acelei nefaste zile. Împrejurările erau însă de aşa natură încît cercul bănuiţilor, în loc să se restrîngă, se întindea tot mai mult. În timp ce s-a trecut, apoi, la reconstituirea celor precizate în declaraţia lui N. Gheorghe, şeful Miliţiei judeţului Vrancea, care sosise între timp la faţa locului, a sesizat o neconcordanţă. Acest fapt l-a determinat să rele dialogul cu semnatarul declaraţiei, cerîndu-i să spună exact în ce loc se afla cînd a văzut-o pe victimă. După aceea l-a întrebat cu ce treburi venise în acel loc. Răspunsul putea să pară mulţumitor: omul venise acolo ca să rupă nişte rugi. Dar cum acolo şi nici prin preajmă nu era nici urmă de rugi, totul s-a limpezit pe dată, de parcă cineva ar fi luat celor prezenţi un văl de pe ochi. În cele din urmă a fost găsit şi corpul delict, o bucată de lemn cu care autorul odioasei fapte o lovise pe victimă, crezînd că are bani. Se înşelase. Femeia avea 70 de lei.

Da, au o muncă grea aceşti oameni în uniformă gri-bleu, şi pentru munca lor ei nu aşteaptă întotdeauna mulţumiri. Însă, citeodată, gestul de recunoştinţă şi mulţumire apare şi el, şi atunci bucuria lucrătorului de miliţie e cu atît mai mare. Iată, de exemplu, pe adresa şefului Miliţiei judeţului Vaslui a sosit o scrisoare din partea lui Ioan Hulub, om al muncii la Ocolul silvic Brodoc. „Deunăzi, scrie acesta, mă deplasam la Vaslui cu o maşină. La un moment dat s-a produs o pană de cauciuc. După remedierea ei de către şofer n-a mai durat mult pînă am intrat în oraş iar după ce-am coborît mi-am dat seama că-mi uitasem servieta în maşina aceea. Deoarece în servieta aveam mai multe acte de o valoare deosebită pentru mine şi pentru instituţia la care lucrez, m-am adresat miliţiei judeţene. Nu mică mi-a fost bucuria cînd a doua zi, chiar, servieta mi-a fost înmînată, împreună cu toate actele din ea, de către plutonierul adjutant Gheorghe Ciobotaru din cadrul serviciului circulaţie. Pentru operativitatea şi priceperea cu care a acţionat în recuperarea serviciei îi mulţumesc din inimă acestui om iar dumneavoastră, tovarăşe comandant, vă exprim o vie recunoştinţă pentru preocuparea de-a vă instrui şi educa în acest fel subordonaţii".

Ca oameni în slujba oamenilor, mulţumirea lucrătorilor de miliţie este aceea de a şti că şi-au făcut datoria.

DUMITRU ELIADE ■

Nufărul, operaţie de curăţire

Inexplicabil şi pe neaşteptate, aproape 130 de macarale şi poduri rulante au rămas fără contactorii de argint. Mai multe întreprinderi bucureştene au suferit diferite pierderi din cauza utilajelor care nu puteau fi folosite. La unele fuseseră furaţi contactorii, la altele întreg tabloul de siguranţă. Mai multe dosare purtau pe coperţile lor iniţialele A.N. adică autori necunoscuţi. Din unele întreprinderi din Capitală şi din ţară dispăruse o mare cantitate de argint industrial. Cele mai vitregite erau Conect, Uzinele 23 August, Întreprinderea de Utilaj Transport. Contactorii şi electrozii de argint dispăruţi reprezentau produse de valoare, realizate cu materie primă din import şi absenţa lor, pe lîngă valoarea în sine, genera alte pagube produse prin staţionarea utilajelor. Ce legătură au toate acestea cu Nufărul ? Aparent nici una. Şi totuşi există. La începutul anului 1984, în plină iarnă, apare o reclamaţie de tentativă de viol şi tîlhărie, o poveste aproape banală. Dar cum mai mulţi cetăţeni sesizaseră organele de miliţie în legătură cu afacerile necurate care se petrec în anumite locuri, la care participă cam aceleaşi persoane, Inspectoratul general al Miliţiei a preluat acest „stupid" incident pentru simplul fapt că prea multe fire de aur şi argint duceau spre aceleaşi oameni. Aşa s-a născut „Nufărul". Legătura e simplă. Vine chiar de la denumirea cunoscutei unităţi de servicii către populaţie. Numai că de data aceasta nu era vorba de curăţit îmbrăcăminte, ci de locuri şi oameni, adică o curăţenie morală. Cei implicaţi în tentativa de viol din cartierul Pantelimon - din Bucureşti erau nişte bărbaţi din Sectorul agricol Ilfov. Virgil Brătianu, zis Biru, proprietarul unei vile cu etaj un fel de bulibaşă care locuia într-o magazie din vecinătatea impunătoarei case, intrase şi-a folclorul traficanţilor de argint şi aur, dar apărea şi în depoziţiile mai multor cetăţeni. Biru vinde şi Biru cumpără. Nu orice. Metal şi iar metal. Prea mulţi oameni se legau într-o poveste incredibilă, încurcată, cu ţîte pierdute, cu paraziţi, fraieri, hoţi, naivi, o adevărată adunătură de pierde vară care lenevea la soare şi noaptea devenea activă, dădea spargeri în întreprinderi, cumpăra, vindea, juca totul la cărţi şi o lua iar de la capăt. Conturată şi prin prisma marilor pagube provocate economiei, sarcina lucrătorilor de miliţie nu a fost deloc uşoară. Sub conducerea Inspectoratului General al Miliţiei, şapte ofiţeri de la direcţia economică şi de la direcţia cercetări penale au lucrat intens la descîlcirea unei complicate reţele de hoţi, traficanţi de metale preţioase, bijutieri şi afacerişti, în care erau înnodaţi peste 130 de indivizi care comiseseră 289 de fapte penale în 28 de întreprinderi cu o consecinţă în plan financiar de 4 770 000 lei. E greu să faci lumină într-o asemenea poveste, cu mulţi dispăruţi, cu mulţi indivizi cunoscuţi mai mult după porecle, cu decedaţi şi transfugi, cu persoane din străinătate care valorificau peste graniţă importante cantităţi de argint industrial sustras din întreprinderile afectate. Toată povestea se învîrtea în jurul cîtorva pioni. Unul era Biru adică Bulibaşa. Ug altul era Piedone. Un ins masiv, cu barbă, mare amator de poker şi barbut, prieten cu Cap de Cal (Gheorghe Gheorghe), cu Aurică Chioru (Alexandru Bureaţă), cu Nie (Ion Nanu) şi cu o întreagă plevuşcă amatoare de cîştiguri fără muncă. Acest Ion Răduţ, zis Piedone, lucra la Întreprinderea Conect din Bucureşti. Pe hîrtii figura ca muncitor necalificat, dar în viaţa de toate zilele se dădea mare merceolog.

În fine, cam astfel de biografii aveau mai toţi cei implicaţi în această tenebroasă afacere. Paraziţi pe de-a-ntregul sau pe jumătate, focul de muncă folosit ca paravan sau speraclu spre a pătrunde la averea obştiî din care se înfruntau hulpav amăgiţi de iluzia că traiul acesta ar putea dura. S-au înşelat cum se înşeală toţi cei ce gîndesc şi fac ca ei.

Cu eforturi susţinute în care şi-au folosit întreaga pricepere şi mijloacele de care dispun organele de miliţie, împreună cu cele ale procuraturii şi financiar-bancare au dat la iveală toate implicaţiile cazului. S-au strîns probe indubitabile, au fost conturate cu exactitate toate încrengăturile afacerii, s-au stabilit vinovaţii şi partea de vinovăţie a fiecăruia dintre ei.

Încet, încet a căzut toată fiera. S-a spart şi echipa celor care au devalizat macaralele şi podurile rulante. Dacă socotim că în această poveste intitulată „Nufărul" sînt implicaţi mulţi indivizi, cei mai mulţi fără căpătîi sau puşi pe căpătuială, atunci avem imaginea aproximativă a întregului tablou de infracţiuni. Cum ele sînt grave, pedepsele vor fi pe măsură. În schimb, întreprinderile au linişte. A fost recuperat întregul prejudiciu. Cuibul de infractori s-a risipit, cetăţenii au linişte iar macaralele şi podurile rulante au scăpat de mecanicii nocturni care le uşurau de argint. Dar asta a însemnat săptămîni şi luni de muncă, zi şi noapte, pentru ca acum, cînd se împarte răsplata, cîţiva oameni devotaţi să poată spune ne-am făcut datoria.

CORNEL NISTORESCU ■

— Tovarăşe profesor Mihai Bădescu, în calitate de secretar adjunct al federaţiei de box, aţi condus delegaţia pugiliştilor noştri la mondialele de la Reno, din Statele Unite. Înainte de a vă invita la o analiză a comportării boxerilor români, v-aş întreba altceva : de ce ne-am prezentat cu numai 4 sportivi de vreme ce, din cîte ştiu, au făcut deplasarea 5 ?

— Datorită întîrzierii avionului, care a plecat spre New York, de la Praga, cu două ore după grafic, dar şi datorită declarării tragerii la sorţi, Cristian Morea de la 51 de kilograme n-a mai putut fi înscris, el rămînînd să participe la mondiale în calitate de spectator !

— Nu se putea găsi o soluţie pentru a se ajunge la timp ? Se cunoaşte doar că avioanele mai întîrzie !

— Prin San Francisco, noi am sosit la Reno, în Nevada, la ora 15, ora locală, la care era prevăzută şi tragerea la sorţi. Numai că, spre surprinderea noastră, organizatorii o devansaseră pentru 14 ! Fireşte, am întreprins toate diligenţele necesare, dar nu ni s-a dat cîştig de cauză.

— Şi aşa am rămas în concurs doar cu Marcelică Tudoriu la 54 de kilograme, cu Nicolae Talpoş la 67, cu Daniel Măieran la 60 şi cu Ştefan Drîscu la 67. De ce cu numai 4 boxeri ?

— În condiţiile în care alţi 4, Maricescu, Obreja, Stan şi Bornescu, se găseau în stare de suspendare, Biroul federal a socotit că, în lipsa unei valori care să fie competitive, nu trebuie să deplasăm o echipă completă sau măcar mai numeroasă. Aş dori să precizez că, la un moment dat, s-a pus chiar problema să absentăm de la mondiale, în discuţie intrînd şi costul ridicat al transportului, singurul pe care l-am suportat. Pînă la urmă, cu 8 voturi pentru şi două contra Biroul federal a decis participarea. Poate nu e lipsit de interes să amintesc că însuşi preşedintele federaţiei, Gheorghe Guriev, a fost împotrivă.

— Ca să lămurim acest aspect : care e opinia dumneavoastră, aţi făcut bine că aţi participat ?

— Sînt tentat să răspund afirmativ.

— De ce ? Cum argumentaţi ?

— Cu excepţia lui Talpoş, ceilalţi 3 sînt foarte tineri, născuţi în 1967. Tudoriu şi Măieran fiind, reamintesc, campioni mondiali de tineret. Consider că experienţa acumulată la Reno, cu toate peripeţiile de acolo, le-a prins bine. Nu numai atît : în cea mai selectă companie cu putinţă, s-au lămurit şi ei că au valoare.

— Poate teoretic, căci practic... Tudoriu şi Drîscu au pierdut din primul meci, Talpoş din al doilea şi Măieran din al treilea, bilanţul fiind zero medalii ! Apropo : ce obiectiv îşi propusese federaţia ?

— O medalie de bronz.

— Obiectiv modest şi chiar şi el neîndeplinit ! Dumneavoastră însă aţi fost la Reno şi ştiţi mai bine cum s-au petrecut lucrurile ! Vă ascult.

— S-o luăm metodic. După opinia mea, Tudoriu cîştigase întîlnirea cu cubanezul Mesa, ca să nu mai vorbesc că Măieran, după ce trecuse de japonezul Takeyuchi şi de americanul Vincent, l-a bătut clar pe viitorul campion mondial, Horta ! Dealtfel, Horta a fost marele beneficiar al unui mod straniu de a arbitra. Lui i s-au oferit toate victoriile, inclusiv finala, cu 3—2, deşi a pierdut de fiecare dată ! Vă rog să mă credeţi : n-am crezut nici o clipă că Măieran ar putea fi dat învins ! Şi n-a fost doar impresia mea, din moment ce, la auzul deciziei, spectatorii şi-au manifestat vehement dezaprobarea.

— Ce înţelegeţi prin mod straniu de a arbitra ?

— Decizii neconforme cu realitatea din ring au barat, în general, accesul europenilor către medalii. Pugiliştii din R.D.G., de pildă, au fost privaţi clar de două titluri, după cum nedreptăţiţi am fost şi noi, şi sovieticii, şi francezii. Lucrurile au luat o întorsătură atît de gravă încît, înaintea semifinalelor, cîteva delegaţii europene au fost pe punctul de a se retrage !

— Asta s-a întîmplat, înţeleg, dar de ce ?

— Fiecare meci a fost condus de 5 arbitri, cu regula, neîncălcată, de a nu fi 2 din acelaşi continent ! N-aş putea preciza ce jocuri s-au făcut în culise, dar mi-a sărit în ochi faptul că, la absolut toate deciziile de 3—2, arbitrii europeni s-au aflat în minoritate ! Au mai existat cazuri, o mulţime, cînd între un punctaj şi altul erau diferenţe de 5—6 puncte, inadmisibile la un corp de arbitri ce adună, cel puţin în teorie, pe cei mai buni dintre cei mai buni.

— N-a contestat nimeni ?

— Ba da, dar fără folos. Încă mai mult : dacă la europene o serie de arbitri au fost, pentru o eroare flagrantă, sancţionaţi unii dintre ei chiar opriţi de la meciuri, la mondiale nu s-a mai întîmplat aşa !

— Nu mi-aţi spus nimic de Talpoş şi de Drîscu.

— După o partidă fără istoric cu francezul Murin, Talpoş a pierdut la Sollet, iar Drîscu a cedat de la început, fiind învins de campionul european Schmitz. Antrenorul coordonator al lotului, Eustaţiu Mărgărit, l-a văzut învingător pe Drîscu, dar părerea mea e că a pierdut.

— Ştiţi povestea cu bîrna şi cu paiul ?

— Nu cred că are vreo legătură.

— Tovarăşe profesor Bădescu, care e punctul de vedere al federaţiei în ceea ce-l priveşte pe Eustaţiu Mărgărit ?

— N-aş vrea să mă bag.

— Cum doriţi, e dreptul dumneavoastră să vă exprimaţi sau nu.

— Eustaţiu Mărgărit, fost mare boxer şi, în prezent, conferenţiar la I.E.F.S., e fără îndoială un excelent teoretician. Dar de lucrat, a lucrat mai puţin. E poate şi motivul pentru care nu tine totdeauna seama şi de opiniile altora. De exemplu : Colegiul de antrenori l-a propus pentru lotul naţional pe Mihăilă, Răcaru Iancu sau Amzer, dar Eustaţiu Mărgărit a făcut ce-a făcut ca să nu-i includă ! Consider, ca să vă răspund mai direct la întrebare, că pregătirea pe care o asigură Eustaţiu Mărgărit pugiliştilor din lot, ajutat fiind de Ion Popa, Emil Popa şi Calistrat Cutov, ar putea fi serios îmbunătăţită.

— Dacă Reno e la altitudine, la 1 400 de metri, de ce boxerii noştri s-au antrenat la Sfîntu Gheorghe şi nu, să zic, la Piatra Arsă, unde există o frumoasă bază sportivă ?

— Iniţial, antrenorul coordonator a optat pentru Forban după care şi-a schimbat intenţiile şi s-a gîndit, şi el, la Piatra Arsă. În final însă, după ce rezolvasem toate chestiunile administrative, a întors-o şi a rămas la Sfîntu Gheorghe.

— Iată, da, un om consecvent ! Altceva : care e situaţia la zi a celor 4 pugilişti suspendaţi ? S-o luăm chiar mai dinapoi : de ce-au fost ei sancţionaţi ?

— Pentru culpe oarecum asemănătoare : neseriozităţe în pregătire, acte de indisciplină etc. Am hotărît, şi cred că am procedat corect să nu mai închidem ochii, depăşind stadiul fumătăilor de măsură. Suspendarea lui Bornescu, pe un an, expiră la 1 iunie. Ceilalţi 3 ar mai avea un an, dar Biroul federal a căzut de acord să ceară C.N.E.F.S. să li se permită să participe, tot de la 1 iunie, în competiţiile interne.

— Federaţia cedează ?

— Sînt semne că anul petrecut în afara ringului i-a învăţat minte. Judecata noastră e alta : cum s-ar putea conta, eventual, pe ei la europenele din mai 1987, să le mai dăm o şansă. Fără discuţie, ultima.

— Care ar fi, şi cu asta încheiem, concluzia finală după mondialele de la Reno ?

— Că ne-au scăpat printre degete două medalii.

— Să strîngem pumnii, nu, tovarăşe Bădescu ?

— Notaţi aşa : generaţia tînără, a lui Măieran şi a celorlalţi, e foarte talentată. Dacă va înţelege să muncească mai mult, va culege, cît de curînd, roadele. Boxul nostru e în curs de revenire.

— Aşa să fie. Vă mulţumesc.

L. OVIDIU ■

3 — 1 cu Norvegia

Tot mai obişnuiţi cu partidele oficiale, în care miza tensionează şi jucătorii şi publicul, parcă nu mai gustăm ca altădată meciurile amicale, care pot aduce orice fără să ne entuziasmăm prea tare. Într-un fel, asta a fost şi soarta întîlnirii de miercuri, de pe „23 August", care nu numai că a dat cîştig de cauză (pe merit) fotbaliştilor tricolori, învingători cu 3—1, dar a şi oferit, îndeobşte în prima repriză, cîteva faze de aleasă ţinută, constituindu-se în ceea ce am numi un test util. Pînă la pauză, cu 7 jucători de la Steaua (Iovan, Bumbescu la debut, Belodedici, Stoica, Bölöni, Lăcătuş, Piţurcă), jucătorii noştri au dominat clar, punînd în evidenţă inferioritate un adversar destul de incomod (dar sportiv), care ne-a lămurit, chiar dacă numai parţial, cum de-a reuşit să întreacă (în ultima vreme) selecţionate prestigioase ca cele ale Italiei (în deplasare !), Argentinei şi Danemarcei. Jocul tricolorilor a fost coerent, cursiv şi eficace, aplombul lui Piţurcă (susţinut de un Lăcătuş irezistibil dar, din păcate, recalcitrant) materializîndu-se prin două goluri : cel dintîi din penalty, după ce Piţurcă însuşi fusese „agăţat" în careu, celălalt graţie unei execuţii superbe, reluare din volé şi din întoarcere sub bară.

După pauză, urmărind să-i menajeze pe componenţii campioanei continentale, antrenorii Mircea Lucescu şi, ca noutate, Anghel Iordănescu au renunţat, pe rînd, la Bumbescu, Stoica şi Belodedici, dar şi la Moraru şi Rednic, înlocuindu-i cu Nicolae, Mateuţ, Movilă, Lung şi Balint, ceea ce, în mod firesc, a imprimat evoluţiei tricolorilor o tentă de rodaj. N-am văzut însă nimic rău în asta. Pe de-o parte că jucătorii Stelei, atît de solicitaţi în acest sezon, au în faţă încă o serie de meciuri (în campionat şi în cupă), pe de alta că ăsta, şi nu altul, e rostul unui amical, să permită tehnicienilor o trecere în revistă a posibilităţilor unui număr cît mai mare de eventuali titulari. Chiar dacă în acest interval prestaţia fotbaliştilor români n-a mai avut inspiraţia şi expresia din primele 45 de minute, dovadă că repriza s-a şi încheiat la egalitate (oaspeţii marcînd din 11 metri, prin Sundby, iar Mateuţ fixînd scorul la 3—1 cu cîteva clipe înaintea fluierului final), tot n-am înţeles reacţia unor spectatori, e drept puţini, care au dezaprobat apariţia noilor intraţi ! Parcă pentru a-i readuce cu picioarele pe pămînt şi a le demonstra că greşesc, tînărul Mateuţ a realizat, în minutul 90, un „număr personal" de excepţie, înscriind după ce a driblat tot ce i-a ieşit în cale, inclusiv pe portarul Thortvedt ! Am spus-o şi o repetăm : interesele echipei reprezentative, pe care o aşteaptă (din septembrie) o nouă şi dificilă campanie europeană, trebuie privite cu maximă responsabilitate, directorul tehnic (şi secundul lui) avînd obligaţia să cîntărească de mai multe ori pentru a hotărî o singură dată ! În această treabă, care numai simplă nu e, n-au ce căuta nici orgoliile şi nici sentimentalismele, naţionala trebuie să fie, cu adevărat, echipa cea mai bună a fotbalului românesc. Salutînd încă o dată superba performanţă a Stelei, care a impus modificări esenţiale şi în structura selecţionatei, se cuvine (opinăm) să-i acordăm credit în continuare lui Mircea Lucescu, fie şi pentru simplul motiv că, la ora actuală, el se ocupă de asta şi, implicit, ei răspunde.

Revenind la partida cu Norvegia, formaţie care a deplasat la Bucureşti toată pleiada ei de internaţionali „europeni" (din R.F.G., Franţa, Suedia etc.), să mai spunem o dată că, pe lîngă că a folosit, ea a însemnat şi o victorie limpede şi, tocmai de aceea, îmbucurătoare. Nădăjduim că, analizînd-o, antrenorii vor trage toate învăţămintele necesare, pentru ca meciurile din viitoarele preliminarii pentru C.E. să-i găsească pe fotbaliştii tricolori reuniţi într-o „familie" solidă, dispusă să se angajeze cu toată ambiţia, cu întreaga energie într-o bătălie care nimănui uşoară nu se anunţă. Dar cum pînă în septembrie mai e, vom mai avea prilejul să discutăm pe această temă.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Fotbalist de clasă şi exemplu de dăruire, Bölöni a ajuns miercuri la a 90-a prezenţă în naţională. Felicitări şi succes în continuare !

Toţi mai sigur pe ei şi mai elegant în intervenţii, Bumbescu a debutat în echipa reprezentativă sub cele mai frumoase auspicii.

Fotografii de : PAUL AGARICI ■

Cronica şoselei

CAPTIVUL

Şoferii autobuzelor care transportau muncitorii la uzinele din apropiere, opreau pe rînd în dreptul mastodontului răsturnat, care părea, la prima vedere, un vehicul spaţial din filmele ştiinţifico-fantastice. „Ca să vezi cît de mult deformează întunericul imaginile", remarcă un tînăr operator la centrala electrică, fără a se adresa cuiva anume. Toţi, şoferi, pasageri coborau din maşini şi se îndreptau în fugă spre autovehiculul aflat în şantul larg al drumului, cu roţile în sus. Dinspre spaţioasa cabină, adusă ca urmare a lovirii capului de pod, în stare de balot de fier vechi, gata de expediat pentru retopire, se auzea un geamăt de durere. Din cînd în cînd şi din ce în ce mai slab, omul se adresa celor din jurul maşinii : „Salvaţi-mă, oameni buni, am patru copii. Nu mă lăsaţi să mor". Oamenii făceau tot ce puteau pentru a-l scoate pe şofer din teribila capcană în care căzuse, dar în zadar. „Degeaba, cu mîinile goale ori chiar cu fiarele scule de care dispunem, nu-l putem dezgoli de tabla groasă care l-a înconjurat din toate părţile „ca un giulgiu de moarte", remarcă o tînără. „Situaţia nu-i disperată, nu-i fără ieşire, dar ne trebuie unelte potrivite şi, din păcate, nu dispunem decît de două leviere anemice", sublinie inginerul Roman, şef de secţie la uzina de utilaj greu. Inginerul nu renunţă. Coboară din nou în şantul destul de adînc al şoselei, pentru a examina încă o dată ce s-a întîmplat cu cabina şi ce fel de avarii s-au produs. Ondulaţiile puternice de tablă în apropierea uşii au blocat-o pur şi simplu. Doar tăierea ei cu aparatul de sudură ar elibera omul din captivitate. Şoferul probabil a leşinat, se aud doar nişte gemete. Dintr-o sticlă pe care i-o dă cineva din apropiere, Roman udă batista cu care îşi şterge fruntea înfierbîntată. Reuşeşte să facă acest lucru prin spaţiul rămas liber ca urmare a spargerii ferestrei cabinei. „Cum de nu ne-a dat prin minte să-l scoatem pe fereastră ?", reflectă inginerul. „Omule, spune-mi ce te doare ? Unde simţi durerile ? În ce parte a corpului ?" „Doar le-am spus şi celorlalţi care s-au îngrămădit la fereastră, dar fără folos", răspunde rănitul cu glas sfîrşit. „Mă dor groaznic picioarele. Cred că îmi sînt prinse între coloana volanului îndoită şi rulmentul frînei de mînă. Sînteţi om de suflet. Vă implor să mă ajutaţi. Cred că pierd sînge. Simt ceva ud şi cleios la picioare". „Ce să-ţi spun. Tine-te tare, eu plec la uzină cu un autoturism după oameni şi scule. Mă întorc cît se poate de repede. Pînă atunci ia pastilele astea. Îţi vor mai potoli durerile". Roman duce sticla la gura omului, care bea cu lăcomie. „Am plecat. Ai încredere în noi !"

În apropierea cabinei se află un om îmbrăcat în salopetă. Un tip de Hercule. Înalt, solid, cu nişte cute adînci în obrazul bronzat de soare. A ascultat convorbirea dintre inginer şi şoferul prizonier. Roman rămîne puţin surprins cînd, ureînd panta şantului, se pomeneşte drept în faţă cu uriaşul. „Aţi făcut bine că i-aţi dat calmantele, dar... aş vrea să vă consult. Nu credeţi că cealaltă uşă a cabinei poate ceda mai uşor ?" „Hai să vedem !" Se dovedeşte că Hercule are dreptate. La a treia lovitură cu barosul cu care e înarmat uriaşul, broasca cedează şi uşa se deschide. Acum salvatorii au în faţa ochilor „faţa nevăzută a lunii", să zicem aşa, picioarele bietului şofer prinse ca într-un cleşte de coloana puternic îndoită a volanului şi rulmentul cu pricina. Probabil că picioarele îi sînt fracturate. „Grăbiţi-vă, oameni buni, că nu mai pot îndura durerile", lansează din nou un S.O.S. şoferul. „Tovarăşe inginer, pînă veniţi dv., eu m-aş apuca de treabă. Ce ziceţi ?" „Adică ce treabă ? Nu înţeleg". „Păi să încerc să-i dezalez picioarele". „N-am nimic contra, numai că trebuie să fii foarte atent. Să nu cumva să-l lovesti. Atunci răul ar fi şi mai mare. Eu am fugit !" Uriaşul loveşte cu precizie în metalul care se pare că nu se va lăsa învins uşor. După jumătate de oră coloana cedează, se sparge. Picioarele şoferului sînt eliberate din teribila menghină. Omul leşină din nou. Apoi îşi revine. Mîna-i vînătă strînge uşor degetele uriaşului. „Îţi mulţumesc, tovarăşe ! Ce crezi, scap cu viaţă ?" „Nici nu mă îndoiesc. Uite, inginerul a venit cu salvarea. Am reuşit, tovarăşe Roman. De scule nu mai e nevoie, dar de salvare, da". „Bravo, uriaşule, făcurăm o treabă bună, în care rolul principal, recunosc, l-ai avut dumneata !" „Parcă despre asta-i vorba ? Bine c-am reuşit să-l scoatem din capcană". Omul a fost scos cu precauţie din cabină şi dus la spital. După trei luni de la dată întîmplării, şoferul a reuşit, acum cîteva zile, să facă primii paşi, sprijinindu-se de baston.

„Mă-ntrebaţi cum a fost ? Eram la volan, înapoindu-mă dintr-o delegaţie. Aduceam cam de la 300 de km trei tone de oţel special. Plecasem pe la şapte seara de la depozit. A durat mult întocmirea formalităţilor. Mi-am propus să ajung dimineaţa acasă. Nu-i vorbă, de la uzină îmi dăduseră două zile pentru această cursă. Dar ştiţi dv., omul uneori e lacom, nechibzuit. Mi-am zis, să-mi rămînă o zi. Aveam de săpat grădina. La ieşirea din oraşul dv., oboseala m-a biruit. Am adormit la volan. Mai departe ştiţi ce s-a întîmplat. Noroc cu inimoşii dv. de la uzina de utilaj greu. Altfel, cu sîngele pe care-l pierdusem, dacă se mai întîrzia nu prea mult, mă prăpădeam. Nu mai aveaţi cu cine discuta acum".

VICTOR BEDA ■

VIRGIL MILITARU ■

TRENURI VIN, TRENURI PLEACĂ, GARA RĂMÎNE

Privită din „turnul" civilizației noastre la zi, gara — acest „punct de frontieră" al oricărei localități — ne apare drept unul din bunurile cele mai de preț, intrat demult în contul necesităților civice firești. În perspectiva viitorului, transporturile feroviare sînt una din cele mai salutare soluții pentru economia de carburanți obținuți din petrol. În ultimele două cincinale, ca și în cel de al 8-lea, în care ne aflăm, transportul pe calea ferată, atît de mărfuri cît și de călători, va înregistra, conform Directivelor Congresului al XIII-lea, o progresie importantă. Gările vor fi deci tot mai asaltate și în consecință vor trebui să facă față unor cerințe tot mai sporite ale călătorilor. În context — un context dublat de un altul, al prevederilor pentru creșterea nivelului nostru de viață și de civilizație — acest „pasaj" spre tumultul și viața unui oraș, exprimă orașul însuși, exprimă grija pentru cetățean, pentru satisfacerea nevoilor lui, pentru asigurarea unui grad de confort corespunzător. Prin urmare, ce condiții și ce nivel de servicii ne asigură azi gările orașelor, față în față cu obligațiile pe care le au?

Reporterii noștri au fost martori oculari în 6 orașe ale țării. Urmăriți relatările lor.

BUCUREȘTI:

Inima feroviară a țării

S-a spus că pentru locuitorii multor orașe, mai ales pentru cei din așezările nu prea mari, gara înseamnă un fel de țărm al mării, locul unde chiar și cei care nu călătoresc percep chemarea depărtărilor, se simt în contact cu restul lumii. Nu este cazul bucureștenilor. Ei au dispus mereu de suficiente mijloace și modalități de comunicare cu cei de dincolo de fruntariile metropolei pentru ca gara să nu li se mai pară unica fereastră spre univers. Și totuși, cînd noi, cei ce trăim în orașul de pe malurile Dîmboviței, recitim delicioasele scrieri caragialești legate de Gara de Nord bucureșteană (dată în exploatare, în prima ei configurație, în 1872) și de călătoria cu trenul, scrieri cărora trecerea timpului le-a estompat sarcasmul, făcîndu-le chiar duioase, cînd ne vine în minte debutul călătoriei lui nea Costică la Berlin, din pe nedrept uitatul film „Viața lui Tănase", ori, pur și simplu, cînd cu un prilej sau altul nimerim la GARĂ, la Gara de Nord adică, inima ne bate mai tare și ne cuprinde un nestăvilit dor de ducă.

Pentru a pătrunde astăzi în această gară călătorul trebuie să dea adevărate bătălii, să cucerească gara ca pe o redută. Lăsînd la o parte șantierul Metroului, care blochează latura dinspre Calea Griviței și o parte din cea dinspre Hotel Nord, și visînd la vremea cînd aceste lucrări se vor fi terminat, gara este în celelalte margini ale ei încinsă cu brîuri ermetice de automobile ce fac pătrunderea în interior deosebit de dificilă. Nu e vorba de mașinile celor care, după cum este normal, vin să aducă ori să ia pe cineva de la gară, ci de automobile aparținînd locatarilor din blocurile învecinate, autoturisme care stau acolo gospodărește, țeapăn, nemișcate zile și săptămîni, cu husa pe ele (în partea dinspre bulevardul Dinicu Golescu), sau de vehicule afiate în parcarea cu plată (în partea dinspre statuia Eroilor C.F.R.). Mirarea este că această parcare își are semnul distinctiv exact alături de un alt semn care indică... oprirea interzisă! Totodată, vizavi de sediul Direcției Regionale C.F.R. s-a întemeiat o parcare de facto a T.I.R.-urilor din provincie, împrejurare care contribuie la îngustarea și mai pronunțată a căilor de acces către gară. Să mai adăugăm că toate aceste parcări și staționări poluează spațiile respective (ulei, antigel, lichid de frînă ș.a.). Or, în mod normal, la traficul imens care se face prin Gara de Nord, spațiile din jur trebuie să fie libere, să se poată circula cu ușurință.

Iată-ne însă, în cele din urmă, în interiorul impunătorului edificiu, atît de familiar bucureștenilor. Ce se întîmplă aici?

Deși Gara de Nord funcționează, ca și suratele ei mai mici, non stop, după „ora zero" — limbajul ceferist este aici la el acasă — se remarcă o anume potolire a iureșului obișnuit. Intră acum în funcțiune personalul de serviciu. Sălile de așteptare sînt temporar evacuate de călători, măturate și spălate. Același lucru se întîmplă cu holurile caselor de bilete, cu peroanele și cu celelalte spații ale gării. Se efectuează revizii, reparații, diverse amenajări. Sînt orele „mici", dificile pentru călători, care mătăie sau dorm de-a binelea prin sălile de așteptare. O înviorare se produce pe la ora 5 — încep să circule „mijloacele de transport în comun" (să folosim din nou limbajul oficial). La ora 6 gara se însuflețește sumțitor, pentru ca spre 11 să fie deja înghesuială; aceasta va crește mereu și nu va slăbi decît spre miezul nopții.

Proaspăt zugrăvită, curată, Gara de Nord face o bună impresie. Călătorii au la dispoziție mai multe camere pentru bagaje de mînă, unde pot depune și de unde pot scoate valizele sau coletele aproape fără coadă. Informația este larg accesibilă: prin terminale, prin megafoane și individual, la ghișee. Sălile de așteptare sînt, de asemenea, bine amenajate (totuși, n-am înțeles de ce la clasa I fotoliile sînt tari ca piatra; în ceea ce privește scaunele de plastic de la clasa a II-a, ele trebuie, fără discuție, curățate), iar complexul „mama și copilul" poate servi ca model. Cel aflat în gară poată să-și procure și flori — însă vînzătoarea de aici lipsește des și pe timp destul de lung —, și presă, și medicamente, și obiecte de toaletă, și de-ale gurii. Întrucît restaurantul se află încă în renovare, tot ce ține de alimentație cade în seama chioșcurilor din holuri și de pe peroane (unele din aceste chioșcuri se numesc „bufete") aparținînd I.A.P.L. Amzei, cu program de la 6 la 24.

Imediat după deschidere, la „bufete" nu se găsesc decît dulciuri, dar oamenii iau și din acestea — ruladă cu magiun, mai o ciocolată, o plăcintă cu mere. După un timp, care variază între două și cinci ore, „bufetele" și chioșcurile sînt aprovizionate cu produse „de bucătărie" (așa se numesc ele pe plan local): fleică de vită, drob de porc, șnițel de porc, pește prăjit, chiftele de pește. Vînzătorii cu care am stat de vorbă (Alexandrina Manea, Maria Iosif, Ion Stănescu) ne asigură că aceste produse „de bucătărie" ajung pînă la terminarea programului. Ar fi însă necesară sincronizarea aducerii „bucătăriei" cu aducerea piinii sau a chiflelor. Ca răcoritoare, „bufetele" vînd citronadă, care, ce-i drept, nu prea răcorește, instalațiile de răcire fiind cam defecte. Dar nici așa, căldicică, nu se aduce suficient, uneori se termină în 2—3 ore.

Considerăm că I.A.P.L. Amzei ar putea înființa în incinta gării un bufet (unul adevărat, nu un chioșc) cu program non stop, așa cum a mai fost, de altfel. Gara de Nord o merită din plin.

Dacă au mai mult de două bagaje nu prea grele, călătorii, fie că sosesc în Capitală, fie că pleacă, trebuie să dea bătălia cărucioarelor. În general, cu excepția orelor mici, la care ne-am referit, nu există niciodată un cărucior liber. Locurile în care aceste ustensile ar trebui să se afle sînt ieșirile spre Dinicu Golescu și spre „coloane". Însă cărucioarele nu rămîn niciodată aici, pentru că sînt „preluate din mers": cei ce împinge un cărucior cu bagaje are alături de el un „pretendent" care va pune stăpînire pe rîvnitul obiect imediat. Ne-am întrebat cum procedează o persoană singură care are mai multe bagaje? Cine-i procură cărucioruI? Oare n-ar fi mai nimerită, în gara-etalon a țării, existența unui corp bine organizat de transport (cărat) bagaje?

— Sînt în funcțiune 300 de cărucioare, ne spune șeful gării, tovarășul Iulius Năstase. Ele sînt revizuite în fiecare tură. Cele defecte sînt retrase și în locul lor se pun altele, dintr-un stoc de rezervă de 50 de bucăți. Repararea celor defecte o face Secția de mecanizare a Regionalei C.F.R. București.

— Credeți că sînt suficiente pentru nevoile gării cărucioarele pe care le aveți?

— După părerea mea, da.

— Există opinia că nici momentul zugrăvirii gării în interior, nici culorile n-au fost bine alese.

— Parcă la alcătuirea echipei naționale nu este fiecare gata să pună mîna-n foc că formula lui e mai bună decît a selecționerului? Asta-i situația. Cu atît mai mult cu cît e vorba de culori — să ne amintim: **De gustibus et coloribus...** Noi însă, vă asigur, am procedat în cel mai riguros mod cu putință: s-au făcut, de către specialiști, mai multe variante, din care a fost aleasă, după credința mea, cea mai bună. Am izbutit să dăm gării un aspect mai cald, mai prietenos. N-am ales bine momentul fiindcă vine praf de la șantierele din jur. Dar poți lupta cu praful prin neîncetată curățenie? De praf vom scăpa numai cînd se vor închide șantierele. Pînă atunci, va trebui să mai ștergem praful din cînd în cînd; se poate face ușor, pentru că vopseaua este în ulei.

— Considerați satisfăcătoare aprovizionarea alimentară prin chioșcuri?

— Chioșcurile nu se află în nici o relație de rudenie cu gara. Dar pentru că-și desfășoară activitatea în ograda noastră, ne interesează cum lucrează, firește. Cred că pot răspunde afirmativ la întrebarea dumneavoastră.

— Există ideea că spațiul ocupat acum de „Frizerie-Coafură" ar putea fi utilizat mai cu folos.

— Cum? În ce fel? Primim orice sugestie, și dacă ea se dovedește bună, o punem în practică. Socotesc însă că un salon de frizerie-coafură în gara nr. 1 a României este indispensabil.

— Planuri?

— Gara este foarte veche, făcută pentru gabaritul altor vremi (ultima amenajare importantă datează de acum o jumătate de secol, din 1936). Nevoile de astăzi sînt însă mult mai mari, de aceea e necesar ca gara să se dezvolte, să se extindă, să se modernizeze. Am început unele studii — se analizează traficul, fluxul călătorilor, alte elemente. Ne vom strădui în continuare să înviorăm clădirea, s-o facem mai primitoare, demnă poartă de intrare în Capitală și în țară.

★

În orele de vîrf ale zilelor obișnuite, și cu atît mai mult în timpul sărbătorilor, din cauza ocupării spațiilor din jurul clădirii, după cum am arătat, din cauza mulțimii de călători (n-ai unde să arunci un băț de chibrit), la nivelul lui 1986 și nu al lui 1936, din cauza îngustimii peroanelor, unde se produc adevărate busculade și gîtuiri ale fluxului circulației, Gara de Nord bucureșteană pur și simplu se sufocă. Și ne întrebăm dacă dezvoltarea și civilizarea corespunzătoare a altor gări din București, astfel încît ele să devină gări mari și nu simple haltе de țară, n-ar constitui, alături de modernizările care se preconizează chiar la Nord, o cale de descongestionare a primei gări a țării.

ION D. GOIA ■

BRAȘOV:

„Nu e legal dar... ne facem că nu vedem"

Un om nu merge într-o gară de plăcere, ca la un muzeu, de pildă. Este împins de treburi. Cum este găzduit călătorul aflat între două trenuri, cum este întîmpinat (și ajutat!) cel care, odată ajuns la capătul călătoriei, trebuie să o pornească spre inima orașului? Cum reușește o gară ce servește o mare zonă turistică, precum cea a Brașovului, să facă față solicitărilor extrem de numeroase și de diverse, avînd în vedere că este totodată și un important nod de cale ferată al țării? Discuția o purtăm cu șeful coordonator al stației, ing. Florian Crețu.

Gara Brașovului, construcție nouă, ultramodernă, rămîne o unitate de referință. Aspectul ei impune. Hol spațios în care poți găsi un ziar, o floare, un medicament, ceva dulce, o țigară, după cum, sus, la etaj, o carte, o hartă, un pics, o vedere sau nimicurile atît de necesare pentru igienă (un săpun, o periuță, o pastă etc.). Tot acolo, admiri „mini-grădina" cu plante exotice, îngrijită pe o întreagă aripă a etajului. Cît privește sălile de așteptare — clasa I și a II-a — sînt curate, vesele, frumos decorate cu panouri mari înfățișînd imagini din țară, ale Brașovului turistic... Sala „Mama și copilul", are, la rîndul ei, un spațiu adecvat, civilizat. Tot la etaj se află intrările în **Restaurant** și **Autoservire**, ambele aparținînd ONT Carpați. Spre numeroasele peroane, la care ajungi prin pasajul subteran, te îndrumă plăcuțe cu săgeți indicatoare, iar pe peroane, chioșcuri comerciale pentru cumpărături din mers...

Aceasta este partea frumoasă a lucrurilor! Pentru că mai există și o alta, bine cunoscută și de interlocutorul nostru. În Brașov, dacă ai neșansa să cobori încărcat cu bagaje (și cîte astfel de... neșanse nu se consumă zilnic!), rîști să prinzi rădăcini pe linia unde ai debarcat. Trebuie să cobori scări, să parcurgi subterana, holul, spațiul pînă la taxiuri (prea puține față de solicitări, ceea ce ar face deosebit de utilă, și în Brașov, experiența bucureșteană cu Maxi-taxi!). Nu ai cum să te urnești. Sigur că s-ar putea introduce și aici — problema fiind discutată de nenumărate ori! — sistemul Gării de Nord din București — cărucioarele. Chiar dacă scările pasajului aparent nu permit. Și totuși, sînt punțile de trecere peste linii, ce pot fi folosite. Dar cărucioarele — ne spune coordonatorul stației — sînt obiecte de inventar care costă foarte mult iar stația nu are lucrători care să supravegheze utilizarea lor corectă, nesustragerea acestora. „Totuși — își continuă șeful stației argumentul — cei cu bagaje numeroase ori foarte grele nu rămîn de izbeliște pînă la urmă. Cu electrocarele — și ale noastre, și ale PTTR-ului — ceferiștii îi scot din impas. E drept, nu e prea legal, dar ținînd cont de împrejurări ne facem și noi că nu vedem..." Rămînem la părerea că, punîndu-și mintea la contribuție, gospodarii gării pot găsi și soluții legale.

Atacăm problema aglomerației de la casele de bilete în orele de vîrf (să zicem, 15,00—16,00. Sosea un rapid, sosea un accelerat, plecau niște curse). Iar la clasele a II-a doar 4 case erau deschise (din 8!). „Am 7 casierițe în concediu de maternitate" — dă neputincios din umeri interlocutorul. Și totuși, în zilele de sărbători legale asigurăm, pentru orele fierbinți, 5 case..."

Nu există nici un „Birou de informații" care să deservească turiștii, nici măcar o hartă a municipiului, nici un indicator privind hotelurile spre care să te îndrepți, sau numerele de telefon ale acestora. În urmă cu 3 ani s-a discutat ca O.N.T.-ul să se deschidă un astfel de birou, dar spațiului pe care l-a oferit stația, forul turistic l-a dat o altă destinație. De curînd s-a reziliat chiar contractul cu Centrala ONT Carpați Brașov (fapt despre care directorul acesteia nu știe nimic!) cei ai gării hotărînd să deschidă, în spațiul respectiv, care, practic, e nefolosit, o nouă casă de bilete. Tocmai pentru evitarea aglomerației în orele de vîrf. E bine sau nu? Pînă una alta, călătorii au nevoie de case de bilete, turiștii au nevoie de informații...

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

ORADEA:

Între flux și reflux

Marcele Gării centrale din Oradea se succed zilnic, într-o alternanță de flux și reflux, în funcție — firește — de orarul trenurilor menite să-i ducă și să-i aducă pe călători dinspre și spre destinațiile propuse. Cum ne informează inginerul Ioan Hîrțe, șeful coordonator al stației, în 24 de ore, „media celor care urcă este între 10 000 și 15 000 de călători, în afara celor care coboară, în total se ridică la 22 000—25 000". Zilnic deci, 25 000 de oameni, populația unui oraș nu prea mic, își poartă pașii, interesele și nevoile pe peroanele, prin culoarele și sălile de așteptare ale acestui nod de cale ferată, apelînd și beneficiind astfel (direct sau indirect) de serviciile lucrătorilor stației.

Afluența maximă se înregistrează dimineața, între orele 6,30—8,00, cînd 8 trenuri de călători sosesc și pornesc cu navetiști și turiști. Cu turiști din toată țara și din toată lumea cu destinația „Felix" și „1 Mai", Stîna de Vale sau alte urcușuri prin Munții Apuseni, ori cu cei care trec dincolo de granițe, știindu-se că Oradea și Episcopia Bihor, din apropiere, sînt porți de frontieră. Al doilea moment de vîrf se situează între 12,00 și 15,30, al treilea între 18,00—20,30 iar ultimul, după care ciclul se reia, la ora

Un punct de transbordare: din gara „23 August" în stația de metrou „Republica"

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Gara de Nord : fiecare se grăbește

cînd se schimbă ziua. În jurul orei zero. Prin urmare, Gara Oradea, ca toate marile gări este o „uzină" cu foc continuu, o placă turnantă a unei scene mereu în mișcare, unde viața se trăiește intens și continuu, fără întreruperi, fără pauze.

Luni, 19 mai, m-am insinuat pentru mai multe ceasuri pe această turnantă, străduindu-mă să fiu un barometru cît mai exact al serviciilor pe care poate să le asigure celui care o populează pentru mai mult sau mai puțin timp. Ne-am început veghea într-un interval de flux, în jurul orei 12,00 și am așteptat refluxul de după orele 16,00.

Fațada clădirii cu o prețioasă arhitectură veche, bine pusă în valoare, e de curînd restaurată și primenită oferind gării un aer solemn, de muzeu. Ceea ce nu se întîmplă și cu magaziile ce o flanchează pe latura stîngă, pe artera ce duce spre Marghita, ale căror ziduri mîncate de igrasie și degradare fac prea vizibilă preocuparea conducerii stației doar pentru... fațadă. Ceea ce se simte și se resimte, mai neplăcut și în defavoarea călătorului și în incinta gării. În timp ce sala de așteptare pentru clasa întîi este confortabilă și impecabilă, cu pardoseala curată, bine spălată, cu fotoliile și canapelele îmbrăcate în huse de bun gust și atent asortate coloristic, denotînd o grijă aparte pentru confortul psihic al celor ce poposesc aici, sala pentru clasa a II-a, ca și holul central, unde se află casele de bilete, ca și culoarele de trecere — și chiar de popas în vreme de aglomerație — spre **Restaurant, Frizerie și Punctul farmaceutic** nu mai au nici o culoare și nici o personalitate, dimpotrivă, mozaicul venețian e atît de murdar încît seamănă mai curînd cu o pardoseală de pămînt. Se zice că, totuși, ar fi spălat în fiecare noapte, în jurul orei 24, dacă arată așa de vină ar fi doar călătorii. Sigur, nu putem călca într-o gară cu conduri de bal ori în papuci de casă, dar cum se spală ? Cît de bine, cît de atent se spală ? Cu același zel cu care, în jurul orelor 14.30 -15.00 o îngrijitoare și un îngrijitor mătură holul, sala de așteptare clasa a II-a și peroanele ? În dorul lelii, luînd ici, colo cîte o hîrtie mai mare și gunoaiele de prin colțuri, în rest, dispărînd numai ei știau unde ? ! Aerul din respectiva sală e irespirabil, cu toate că ferestrele sînt larg deschise ; vin miasmele dinspre grupul sanitar plasat în vecinătate și menținut cam în aceeași stare de curățenie, deși are la ușă o îngrijitoare care își percepe taxă. Prin urmare ar fi chiar obligată să-și facă datoria și să-l mențină într-o stare de igienă corespunzătoare. Ceea ce ar fi datoare și vînzătoarea de la o suigeneris tarabă cu gustări, pe care ține doar o tavă cu pește prăjit neacoperit și pe care se plimbă nestingherite muștele, întocmai ca și pe halatul ei de un alb dubios. Cui aparține nu știm, întrucît — iată și la Oradea a prins obiceiul — de la o vreme, unii dintre lucrătorii comerciali nu mai știu ce-i aceea un ecuson !

De-a lungul celor 4 ceasuri, n-am zărit măcar o clipă un ochi de control, din partea mai marilor gării și astfel multe dintre neorînduieli se explică. Am ajuns să vorbim cu șeful stației, la ușa căruia am bătut în mai multe rînduri, găsind-o de fiecare dată încuiată, cu totul întîmplător. (Vizavi de ușa biroului său se află o altă ușă pe care stă scris cu litere mari de tipar „Șef stație tură", la care, de asemenea, am bătut și de după care, de asemenea, n-a răspuns nimeni). Am făcut împreună un tur al gării. Nu i se pare nimic în neregulă iar pentru starea de (ne)curățenie doar călătorii sînt de vină. (Nu negăm, sînt încă destui cu comportamente în afara civilizației, dar pardoselile, e prea clar, suferă de nespălare).

Nu de puține ori, ne-am lovit de trecători, de străini de oraș ca și mine, oprind alți trecători din drumul lor, întrebîndu-i cum să ajungă în centru, sau în Felix, sau spre cutare sau cutare cartier ? Unde să găsească un hotel, cum să ajungă la cutare sau cutare hotel, unde e autogara ?... Unii n-aveau timp să le răspundă, pierdeau trenul, alții nu știu să explice limpede, pe înțelesul unui nou sosit în oraș. Caut pe pereți eventuale indicatoare și afișe cu un minimum de informații necesare unui astfel de călător. Nu există. Șeful stației nu acceptă ideea noastră, de ce nu se adresează la „Informații" ? Cît să aștepte în fața unui ghișeu asaltat de alți oameni, care o solicită îndestul pe singura funcționară aflată în tură cu nevoile lor privind mersul trenurilor, legăturile spre o direcție sau alta ? ! Mai ales că aceeași persoană anunță și sosirile și plecările trenurilor.

În sălile de așteptare, pe culoare și holuri am întîlnit multe femei cu copii mici și sugari în brațe, stînd incomod, în fum de țigară ori chiar în picioare. Nu există rezervat pentru ele nici un colțișor. Tovarășul inginer Ioan Hîrțe ne spune că am avut înainte o sală specială, -dar după sistematizarea gării s-a renunțat, din lipsă de spațiu» și că, în general, nu prea se staționează mult la Oradea. Sînt în situația să-l contrazic, tînăra Iuliana Gaspar din Simleul Silvaniei care mergea către Beiuș, la părinți, a trebuit să aștepte legătura de tren, cu o fetiță de 1 an în brațe, de la 12,00 la 15,26. Or, civilizația unei gări, carte de vizită a civilizației oricărei localități, înseamnă, în primul rînd, grijă pentru om.

I-am arătat șefului stației una dintre cele mai curente imagini într-o stație C.F.R. Bătrîni, bolnavi, femei, copii, bărbați tineri ori virstnici, țărani și turiști sub povara bagajelor, transpirați, dornici să ajungă spre ieșire ori spre peroane, în sus și în jos pe scările tunelelor, mînînd din greu, cale de sute și sute de metri, chiar un kilometru, pînă la tramvai, pînă la tren... Știe, cunoaște, dar nu vede soluție, „întrucît nu putem să încadrăm, n-avem voie, transportori de bagaje, lucrători cu muncă necalificată. Avem dreptul doar la un număr restrins, pentru mesagerii". O chestiune valabilă nu doar la Oradea și nu doar în gările mari or, tocmai de aceea necesar a fi luată în discuție.

CICI IORDACHE-ADAM ■

TIMIȘOARA:

„Să o luăm sistematic"

Intrarea într-un mare oraș înseamnă — fără pic de variație — și mai ales pentru un călător intrus aici fără mașină mică — ori aeroportul, ori gara. Una din două. Impus fiind de obligațiile redacționale, am ales-o pe cea de a doua : am coborît așadar, luni 19 mai, din accelerat 121, orele 8,21. Pe semne că mai sosiseră niște trenuri, în orice caz o senzație de absurd mă copleșește : plimbat, grămadă, pe treptele ce duc spre subsolul pasajelor dintre linii, mă trezesc — ieșind cu spatele — într-un alt subsol, cel al gării, înțeleg : unde nimeni nu mai poate înainta din pricina rîndului format la ghișeul ce eliberează bilete de autobuz, tramvai, etc. Un copil purtat în brațe îmi țipă în ureche... un bătrîn, luat de val, se interesează, blajin, unde își poate viza biletul pentru Deta ; fierește, nu-i răspunde nimeni. Împins din spate, urc cîteva trepte, mă trezesc afară, în plin oraș... ! „Nu e bine — îmi zic, amintind documentarea pentru a doua zi — să o luăm sistematic !".

Și am luat-o : marți așadar, orele 9,30 :

...Pătrund, fierește, în subterana inițială : și este liniște, și abia acum pot remarca amenajarea subsolului : funcționează aici o librărie (cu secție papetărie), o tutungerie, un „Punct de vînzare a biletelor de tramvaie și troleibuze" (a cărui vînzătoare, de la un geam minuscul, mă privește cu speranța că voi cumpăra ceva), un chioșc de ziare și reviste. Totul e în regulă, îmi zic că poate m-am înșelat ; profit de ocazie, pentru a vizita instalațiile sanitare : mari, curate, curge apă mereu din surse misterioase, e bine. Revin în holul cel mare al subsolului : a sosit un tren !... Și, în clipa următoare, rîndul format la ghișeul pentru bilete de transport în comun mă izbește în șolduri, își face loc, impetuos... și iată-mă, din nou, afară — trimis cu spatele — pe peronul dinspre oraș.

— „Orar : 6—24" (citesc, pe unul dintre pereții din stîcă ai „Chioșcului nr. 1 — PERON" ; conform următoarelor indicații, ar trebui să aibe : crenvurști în corn, Citro, Citronadă (? !), sînt afișate cu meticulozitate prețurile de cost ale fiecăruia dintre aceste produse, pînă și „20 grame muștar — 0,40 lei"). Nu este nimeni aici însă, se prăjește la soare o pungă desfăcută cu bomboane umplute cu miere... Și atît.

— „**Punctul farmaceutic nr. 2**" (există, și chiar o foarte binevoitoare farmacistă este gata să te servească ; pentru a ajunge însă la ea, trebuie să treci prin „Sala de așteptare clasa a II-a", care este închisă **pentru dezinfectare** : o hală cît un teren de volei, cu bănci din lemn lustruite. Am ajutat o bătrînică să ajungă la punctul farmaceutic, făcînd împreună cu ea un soi de slalom printre băncile astea, și riscînd amenda celor în drept (n-au apărut, pe semne datorită mirosului !).

— „**Restaurantul**" **stației Timișoara-Nord** nu este un local propriu zis, așa cum susține firma, ci se compune din două interioare, situate la două etaje. Primul, „**Autoservire**" (unde am reținut existența unor feluri diverse de mîncăruri calde, bune, dar și cea a unor sucuri la fel de... calde), are și un soi de tejghea, „de cum intri, pe dreapta" ; „**Pentru voiajul dv. solicitați preparate din carne, produse de patiserie, dulciuri !**" (nu existau, în schimb, decît conserve de fasole cu costiță la borcan, pește conservat, și cîteva pateuri). Deasupra însă, cu un etaj (urcînd scările ce, invers, coboară spre W.C.), iată o „**Braserie Café-bar**" (programul acesteia : **6—20, fără discuție**, plus o firmă ciudată : „**În această unitate se interzice consumul PE LOC al băuturilor alcoolice !**"). La o masă, un grup de bărbați consumă, alături de o femeie, și pe rînd, gîlgîind strașnic și bînd direct, o sticlă de votcă „Baltika"... „poloneză, de origine !" — îmi precizează barmanul, și este ora **11.45**, aceeași zi, la o masă de vizavi o blondă își notează consțiincios într-un carnet de note, ca și mine... și nu mai îndrăznesc să iau numele tînărului de la bar, deoarece, cei de la masa pomenită, sînt cam mulți și au și început să se uite chioris la mine... În orice caz, judecînd după rafturi, în afară de cafea, aici, nu se pot servi decît sticle cu „Baltika" — dar nu PE LOC !

Pe regretatul Marin Preda — am aflat puțin mai tîrziu — sosit nu cu mulți ani în urmă în această gară (și, firește, nefiind în situația de a nu-l fi așteptat nimeni !), contactul cu stația Timișoara i-a produs un astfel de șoc, încît nu și-a putut reveni mult timp după. Există martori care pot depune asupra acestui nefericit moment. Cu și mai puțin în urmă, ziarul local „Drapelul Roșu", consemna indiferența și lipsa de grijă gospodărească a celor meniți (și nu ne referim acum doar la căile ferate), să dea gării Timișoara măcar un preambul pentru ceea ce înseamnă orașul în sine. Nu s-au luat nici un fel de măsuri !...

Nu există un birou de informații curente (și, se știe, Timișoara este un municipiu vizitat asiduu de către străini !), care să dea știre nu numai asupra locurilor la vreun hotel, sau asupra unor servicii curente către populație (și de care municipiul nu duce lipsă, dimpotrivă !), dar măcar, tată — în zilele în care am fost — asupra unor manifestații culturale de amploare, precum **„Timișoara muzicală"**.

Holul stației Timișoara-Nord este rece, neprimitor. Tronează doar un chioșc de „Loz în plic", lîngă ieșire, ambalat în niște cartoane vopsite violent... kitsch curat ! Păcat.

O singură „reușită" : camera „Mama și copilul" — veritabili mini-hotel pentru zîmboi, admirabil întreținută de către Liep Katarina, dar trebuie să fii cel puțin detectiv pentru a-i găsi intrarea : firma de deasupra este puțin sub dimensiunile unei cutii de chibrituri...!

HORIA PĂTRAȘCU ■

DRĂGĂȘANI:

„Vom avea chiar și agenție de voiaj"

Pentru a-și începe de dimineață treburile într-o localitate, mulți preferă să călătorească cu un tren de noapte. Și ce perfid te doboară toate oboselile în „glasul roților de tren" ! Deși în obligațiile de serviciu ale conductorilor este prevăzută anunțarea stației următoare, majoritatea lor nu și-o respectă. E păcat că se pierde acest bun obicei.

...Viscolul de la începutul lunii februarie m-a prins la Drăgășani. Într-o asemenea situație, gara ocupa, mai mult ca oricînd, un loc central în atenția generală. Cum circulă trenurile ? Cîtă întîrziere au ? Asemenea informații erau solicitate permanent de către localnici și călători, stația C.F.R. devenind nu doar o poartă de intrare sau de ieșire a orașului, ci un spațiu de așteptare, în cele mai multe cazuri, plin de îngrijorare și nerăbdare.

Înființată în 1882, stația Drăgășani era atunci singura între Piatra Olt și Rm. Vîlcea. În prezent, 86 de trenuri zilnic, dintre care 22 de călători opresc aici ; traficul mediu lunar de călători fiind de 70 000 plecări și 95 000 sosiri. La acestea se adaugă convoaiele locale de manevră. Despre cum arătau clădirea gării, anexele, peroanele, despre cum reprezintă ea viața colectivității umane căreia îi așterne înainte drumul de fier, am discutat cu Smaranda Morariu, președinta Comitetului orășenesc al O.D.U.S., Ștefan Mădularu, secretar al Consiliului orășenesc al F.D.U.S., și cu Mircea Petre, președintele Comisiei orășenești de coordonare și îndrumare a controlului oamenilor muncii. Toate problemele legate de gara orașului se află în atenția consiliului popular, ele fiind sesizate în adunările cetățenești. Iată, după mai puțin de patru luni, s-a dovedit cu fapte că așa era iar, măsurile luate au și prins viață în bună parte. Gheorghe Petre, șeful stației, e bucuros să ne spună că este din ce în ce mai rodnică colaborarea cu factorii locali de decizie. Întreprinderea comercială de stat mixtă Drăgășani a înființat o tonetă unde, deocamdată, se pot cumpăra dulciuri și răcoritoare (înainte, singurul punct comercial era chioșcul de difuzare a presei). Bătrînul ceas, atît de necesar într-un loc unde minutul înseamnă mult, arată din nou ora exactă. Clădirea stației a fost renovată, inclusiv sala de așteptare, de unde a dispărut mirosul de mucegai. Dar aceasta este neîncăpătoare, băncile sînt puține, așa că ar fi necesar să se găsească soluția pentru a se pune la dispoziția călătorilor o sală de așteptare clasa I și o încăpere în care mamele să-și poată ocroti copiii, cînd sînt nevoite să călătorească împreună cu ei. Spațiile verzi au fost curățate și replantate, mai ales cu iute de trandafiri. Lucrările de semnalizare fiind terminate odată cu construcția blocurilor din imediata apropiere s-a mai amenajat o a doua gură de apă potabilă pe peron. Importante îmbunătățiri s-au adus liniei numărul 6 de încărcări-descărcări, gropile de odinioară fiind umplute cu balast pavate cu piatră cubică. Pentru a se evita aglomerarea staticii, se va monta în curînd o linie industrială ce va servi depozitele orașului. Și, în sfîrșit, pereții sălii de așteptare și ai holului caselor de bilete nu mai sînt goi, inerți, fără personalitate. Oficiul de turism și Consiliul popular i-au înfrumusețat cu tablouri reprezentînd noile amenajări de pe Olt. La îndemîna pasagerilor se află acum și indicațiile privind posibilitățile de cazare la hotelul „Rusidava". N-ar strica și altele, despre locurile de interes cultural ale orașului : Muzeul viei și vinului, Casa memorială „Gib I. Mihăescu", Galeria de artă. Necesitatea înființării unei agenții de voiaj a fost recunoscută. Cum la Drăgășani s-a construit și se construiește încă foarte mult, s-a rezervat un spațiu într-un bloc din centrul comercial care va fi dat în folosință în toamnă. Gara din Drăgășani a devenit astfel o frumoasă carte de vizită a orașului.

REGHINA VÎRVICI ■

Ce-ar mai fi de făcut ?

● **Descongestionarea Gării de Nord prin dezvoltarea și, mai ales, ridicarea gradului de confort al celorlalte gări de la bornele Capitalei (Basarab, Progresul, Obor...).**

● **Soluții convenabile (și cît mai urgente), eventual tipizate în raport de modalitățile de acces spre peroane, pentru transportul bagajelor de mînă.**

● **Nu ici, colo, ci pretutindeni săli de așteptare pentru „Mamă și copil", o necesitate pentru protejarea sănătății celor mici.**

● **Un minimum de informații (prin sisteme de afișaj) pentru orientarea noului-sosit privind principalele mijloace de transport spre centru, în marile cartiere, obiectivele turistice de primă importanță, privind rețeaua hotelieră.**

● **Mai multă grijă și exigență pentru confortul sălilor de așteptare ca și pentru curățenia holurilor aferente...**

● **...Și îndrosebi pentru aspectul estetic general al gărilor, parte integrantă din personalitatea acestora — grafica tabelelor și anunțurilor, culorile zugrăvelilor, design-ul ghișeelor, a barelor ce marchează traseul fiecărei case de bilete și nu în ultimul rînd cu ce știni decorați pereții.**

■ **Găsirea unor modalități care să ușureze accesul bătrînilor persoanelor (mai ales pentru bătrîni, bolnavi, femei cu copii și copii mici...) pe peroane în stațiile cu pasaje subterane.**

● **Am ținut să punctăm aceste cîteva concluzii desprinse din raidul reporterilor noștri, dat fiind faptul că în momentul de față mai toate gările țării se află într-un accentuat proces de dezvoltare și modernizare, într-o acțiune apreape generală de curățenie, primenire și igienizare. Le punctăm cu speranța că vor fi luate în considerație de către factorii de decizie ai căilor ferate și de edilii respectivelor orașe.**

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (XIV)

Interzicerea armelor chimice

În repetate rînduri, insistînd asupra pericolului atomic şi asupra necesităţii de a se înfăptui dezarmarea nucleară, preşedintele Nicolae Ceauşescu a subliniat că în acelaşi timp trebuie să se treacă şi la dezarmarea în domeniul armelor clasice, dintre care unele pot fi la fel de periculoase ca şi cele atomice. În această categorie se includ, fireşte şi armele chimice.

Aceste arme au făcut, după cum se ştie, ravagii în timpul primului război mondial, cînd din cauza gazelor toxice şi-au pierdut viaţa în chinuri groaznice ori au suferit leziuni grave, cu urmări dezastruoase, circa 1 300 000 oameni. Prin Protocolul de la Geneva din 1925 s-a interzis „folosirea în război a gazelor asfixiante, toxice şi a mijloacelor bacteriologice" ; din păcate, nu s-au interzis şi fabricarea şi stocarea acestor arme. După Hiroshima şi Nagasaki, atenţia omenirii a fost atît de puternic concentrată asupra pericolului atomic, încît aproape că s-a uitat de armele chimice, cu atît mai mult cu cît acestea nu fuseseră utilizate în cel de-al doilea război mondial. Dar puterile militare n-au uitat. Aşa se face că, oarecum în umbra armei nucleare, în cei 41 de ani ai epocii postbelice armele chimice s-au dezvoltat şi s-au acumulat continuu. Procesul a fost stimulat şi de imensele progrese înregistrate în chimie, în biologie şi în alte domenii, progrese care au condus, concomitent cu aplicaţiile pasnice, şi la perfecţionarea şi dezvoltarea neîntreruptă a armelor chimice. Trebuie ţinut totodată cont şi de faptul deosebit de important că arma chimică, deşi sub aspectul forţei sale de nimicire tinde să se apropie de armamentul atomic, este mult mai puţin costisitoare. Şi iată că acum ameninţarea chimică este la ordinea zilei. Recent, Statele Unite şi-au anunţat oficial intenţia de a moderniza şi de a relua producţia de arme chimice; la 22 mai, Comitetul de planificare al N.A.T.O. şi-a dat consimţămîntul. Cum şi în alte ţări există stocuri masive de arme chimice, ameninţarea chimică în lume tinde în prezent s-o egaleze pe cea nucleară.

În spiritul poziţiei principiale româneşti, ţara noastră, preşedintele ei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au acţionat şi acţionează cu hotărîre pentru interzicerea completă şi pentru distrugerea totală a armelor chimice. De-a lungul anilor, România a prezentat, în cadrul Conferinţei de la Geneva, propuneri concrete în acest sens, din care amintim : obligaţia statelor de a declara stocurile de arme chimice de care dispun ; elaborarea unui program de lichidare progresivă, pe etape, a acestor arme ; întocmirea unui calendar precis de desfăşurare a operaţiunilor de distrugere, care să înceapă cu mijloacele de război chimice supertoxice ; instituirea unui sistem corespunzător de verificare a respectării obligaţiilor ce urmează să şi le asume statele. Ca şi în cazul armelor nucleare, o însemnătate deosebită ar avea crearea de zone libere de arme chimice în Europa şi în alte părţi ale lumii. Problema interzicerii regionale a armelor chimice a fost ridicată pentru prima dată în Declaraţia adoptată în 1983 la Consfătuirea de la Praga a Comitetului Politic Consultativ al Statelor participante la Tratatul de la Varşovia, cînd ţările socialiste membre ale Tratatului s-au pronunţat pentru eliberarea Europei de această armă de exterminare în masă şi s-au declarat gata să înceapă negocieri cu alte state interesate în vederea realizării acestui obiectiv. În acest cadru, o mare importanţă o are Declaraţia-Apel româno-bulgară de la sfîrşitul anului trecut privind realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice. Au fost şi alte iniţiative, dintre care amintim hotărîrea R.D.G. şi Cehoslovaciei privind crearea unei zone libere de arme chimice în centrul Europei, înţelegerea dintre P.S.U.G. din R.D.G. şi P.S.D. din R.F.G. în legătură cu prevederile unui proiect de tratat de interzicere a armelor chimice în centrul Europei, precum şi remiterea concomitentă, la 22 mai a.c. guvernului de la Bonn, de către guvernele R.D.G. şi Cehoslovaciei, a documentului intitulat „Principiile şi direcţiile principale ale viitoarelor tratative dintre R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană şi R.F. Germania cu privire la crearea în Europa a unei zone libere de arma chimică". Toate aceste acţiuni şi demersuri arată limpede că situaţia internaţională actuală, pericolul armelor de distrugere în masă reclamă adoptarea unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară şi chimică — necesitate vitală pentru toate popoarele lumii.

ION CODRU ■

Fără statut oficial

Fenomenul, răspîndit pe întinse arii ale globului, apare pe toată durata primăverii, dar cu deosebire „în minunata lună mai", cum spunea poetul. O oboseală imensă îi cuprinde pe mulţi oameni : pleoapele le sînt ca de plumb şi, o dată culcaţi, li se pare că ridicarea lor în poziţie verticală se poate face numai cu macaraua : ei sînt lipsiţi de forţă, se simt epuizaţi, singura lor dorinţă este să fie lăsaţi în pace. Şi cei cărora li se întîmplă acest chin nu fac deloc parte dintre membrii mai puţin valoroşi ai societăţii : de cele mai multe ori suferinţele apar la oameni care prestează muncă intelectuală, la cei bine înzestraţi cu materie cenuşie. Dar cu ce fenomen avem de-a face ? E vorba de faimoasa „astenie de primăvară".

Nu mai este nevoie să arătăm că, cel puţin deocamdată, astenia de primăvară nu este recunoscută oficial, fiind considerată ca un moft, ca un pretext pentru lenevire. Ceea ce nu înseamnă deloc că această suferinţă nu există, fie şi asa, în ilegalitate. Medicii s-au ocupat de ea şi au căutat să-i determine cauzele şi mecanismul declanşării. Cercetările au arătat că în organism se petrec procese specifice. Cantitatea de calciu şi de fosfor scade la minimum, activitatea tiroidei se reduce, şi numai razele ultraviolete, cu alte cuvinte, razele soarelui pot s-o readucă la normal ; se intensifică eliminarea potasiului : bărbaţilor le creşte mai repede barba şi mustăţile ; activizarea unor glande cu secreţie internă duce la dereglare hormonală, mulţi observă că „ceva nu-i în regulă" cu capul lor, creşte numărul de boli psihice. Ca urmare, primăvara se înregistrează cel mai mare număr de sinucideri, de crime şi de accidente de tot felul.

Fără îndoială că, aşa cum s-a întîmplat de multă vreme, schimbările dese ale stării vremii, caracteristice primăverii, joacă un rol important în astenia specifică acestui anotimp. De altfel, starea vremii provoacă astăzi multe dificultăţi în ceea ce priveşte sănătatea oamenilor. Umiditatea ridicată şi presiunea atmosferică scăzută au devenit un adevărat flagel pentru omul zilelor noastre. Căci dependenţa stării fizice şi psihice a locuitorilor planetei noastre de starea vremii, dependenţă care era cîndva doar „privilegiul" naturilor hipersensibile, a crescut în ultimii ani foarte mult.

Ce trebuie să facem, cum putem să ne apărăm, ce măsuri putem lua pentru a ne izbăvi de astenia de primăvară ? Din păcate, pînă în prezent ştiinţa n-a putut oferi nici o reţetă, în afara unei recomandări valabile în tot cursul anului : mai multe vitamine, mai multă mişcare, mai mult aer curat. Să acţionezi eficient împotriva astheniei de primăvară este greu în primul rînd pentru că, deşi simptomele sînt clare, cauzele profunde ce dau naştere la procesele amintite ca însoţind boala nu sînt clarificate. De aici şi caracterul contradictoriu al datelor cercetărilor. De pildă, unii savanţi afirmă că cei mai vulnerabili la „astenia de primăvară" sînt oamenii slabi, în timp ce alţii înclină spre părerea că la schimbările stării timpului cel mai puternic reacţionează grasii. Cu alte cuvinte, în problema astheniei de primăvară ştiinţa se dovedeşte a fi tot aşa de capricioasă ca şi starea vremii. Specialişti de prestigiu au arătat că, pînă una-alta, cel mai bine ar fi, pentru a lupta cu astenia, ca oamenii să facă ceea ce organismul lor reclamă mai tot timpul: să doarmă mai mult.

ION D. GOIA ■

Fetiţa cu mii de mame

„Abia după 10 ani de căsătorie am rămas însărcinată, tocmai atunci cînd şi eu şi soţul meu ne resemnasem cu ideea că nu vom avea copii. Eu am fost avertizată de medici că sînt sterilă, iar soţul meu, care suferise de oreion, era în aceeaşi situaţie. Miracolul s-a produs, fetiţa noastră Lacie s-a născut, dar medicii au constatat că suferă de o boală rară şi ciudată — intoleranţă la orice fel de lapte cu excepţia celui matern, la orice fel de aliment", povesteşte Phyllis Smith, mama copilei.

O familie confruntată cu probleme de viaţă şi de moarte. Mama nu mai putea alăpta şi la trei luni fetiţa era piele şi os. Avea doar 2 kg şi era atît de slăbită încît nici să plîngă nu putea. Părinţii şi medicii asistau neputincioşi la agonia copilului cînd, un tînăr pediatru a sugerat întoarcerea la alimentaţia primară, laptele de mamă. Au început cu 20 de grame, mai puţin de o linguriţă şi rezultatele au fost încurajatoare. Era nevoie de lapte, mult lapte matern. „Nu ştiam de unde să începem, eram ca doi naufragiaţi cărora li se oferea spre salvare paiul din proverb. Am început marea noastră bătălie pentru lapte". Spitalul din Mulburn, Oklahoma, a făcut toate eforturile posibile luînd de la gura altor copii lapte pentru Lacie. Dar era prea puţin, copila rămînea flămîndă. Părinţii au dat anunţuri emoţionante la radio şi TV apelînd la toate mamele din statul Oklohoma. Un timp laptele a ajuns, dar Lacie a secătuit şi această rezervă. Copila creştea. La 4 ani, cît are acum, consumă 12 litri de lapte pe zi, 90 pe săptămînă ! Noile încercări făcute de medici au rămas fără rezultat. O fărîmă de biscuit, o frunză de salată sau un grăunte de carne provocau comă. Lapte, tot mai mult lapte ! „Atunci m-am comportat ca o cerşetoare fără ruşine. Am bătut la toate porţile, am încercat toate posibilităţile. America vorbea de noi. Povestea lui Lacie făcea ocolul lumii. Am descoperit însă că transportul de lapte uman dintr-o ţară în alta, ba chiar dintr-un stat american în altul e o acţiune aproape imposibilă. Fără ajutorul Crucii Roşii Americane şi al unei societăţi de transporturi care ne aduce gratuit laptele din toată lumea n-am fi reuşit să o salvăm pe Lacie".

Azi, fetiţa primeşte lapte matern din New York sau Chicago, din Londra, Frankfurt şi Copenhaga într-o splendidă demonstraţie de solidaritate umană.

Părinţii, care speră că în curînd viaţa fetiţei nu va mai fi în pericol, nutresc pentru toate necunoscutele mame adoptive sentimente de recunoştinţă ce nu pot fi banalizate prin cuvinte. „Gestul acestor femei — spunea Phyllis Smith — nu numai că mi-a salvat copila dar m-a făcut să înţeleg că nu sîntem singuri, că putem conta pe generozitatea umană. Pot afirma cu tot sufletul că bunătatea, mina de ajutor dată la necaz n-au dispărut, sufletele oamenilor nu s-au uscat în lumea noastră chinuită".

IOAN ROŞCA ■

„Sam" la 80 de ani

Cine l-a văzut la faţă nu-l poate uita. Trăsături energice, obraji brăzdaţi de zbîrcituri, ochii gri albaştri, nasul încovoiat ca un cioc de pasăre". Acest portret difuzat de una din marile agenţii internaţionale de presă, surprinde foarte plastic figura marelui scriitor Samuel Beckett, care a împlinit, la 13 aprilie, venerabila vîrstă de 80 de ani. Evitînd mass media, Beckett — căruia prietenii i se adresează cu apelativul „Sam" — nu a participat la nici una dintre ceremoniile organizate în Franţa şi în străinătate cu prilejul celei de-a 80 aniversări a naşterii. Trăieşte retras într-un mic apartament parizian şi din cînd în cînd se retrage într-o modestă casă la ţară. O adevărată catastrofă pentru presa avidă de senzaţie, al cărei reprezentanţi nu au reuşit să treacă de uşile închise, de faimosul zid de tăcere care îi înconjoară viaţa particulară a marelui irlandez care a dăruit Franţei una din principalele opere ale acestui secol. Şi totuşi el este autorul în viaţă asupra căruia se scriu cele mai multe studii.

Beckett s-a născut în Dublin, şi-a luat doctoratul în literatură cu eseuri despre Joyce şi Proust şi s-a instalat definitiv în Franţa în 1938, la Paris, unde a lucrat o vreme ca lector de engleză. În perioada războiului activează în Rezistenţă şi este decorat. Cărţile sale, a căror serie a fost inaugurată de „Murphy" în 1947, îi vor aduce în 1969, Premiul Nobel. Unul dintre prietenii săi apropiaţi, Jerome Lindon, arăta că „Sam nu dă importanţă gloriei, puterii şi banilor". Crezul său este probabil cel atît de bine sintetizat într-o celebră replică din lucrarea sa „Nenumitul" : „Nu am nimic de făcut, mai bine zis nimic deosebit. Trebuie doar să vorbesc, ceea ce este vag. Trebuie să vorbesc fără a avea nimic de spus, nimic decît cuvintele celorlalţi. Nestiind să vorbesc, nedorind să vorbesc, trebuie să vorbesc".

Omul în faţa neantului, căutînd [illegible] această a fost tema predilectă a autorului cunoscutei piese „Aşteptîndu-l pe Godot". La mulţi ani, Sam !

ROMEO NĂDĂŞAN ■

Uitări nepermise

Cu ani în urmă citeam un articol apărut în urma unui sondaj întreprins în rîndul unor tineri de 16—18 ani, mi se pare că americani, avînd ca unică întrebare : „Ştiţi cine a fost Hitler ?" Răspunsurile au fost în marea majoritate surprinzătoare ; „Hitler ? Nu cunosc !" Era ca un semnal de alarmă, ca o uitare nepermisă a atrocităţilor comise în timpul celui de-al doilea război mondial.

Mi-am amintit zilele trecute de acest articol aflînd, cu stupoare, că, în Franţa, a fost acceptată o teză de doctorat în care autorul căuta să demonstreze că în timpul celei de-a doua conflagraţii mondiale nu au existat lagăre de exterminare şi nici camere de gazare. Nu ştiu ce notă a luat cel în cauză, dacă a devenit doctor sau nu. Ştiu doar că anul acesta, în septembrie, România va fi gazda întîlnirii membrilor Comitetului internaţional al foştilor deţinuţi din lagărul de la Auschwitz. Şi mai ştiu că lagărul de la Auschwitz a existat, au existat şi camerele de gazare (ce pot fi vizitate) şi criminalii de război (chiar dacă par astăzi doar nişte bunici cumsecade). Mai ştiu că sînt oameni ce poartă încă stigmatul Hiroshimei după 41 de ani.

Există pe lume foamete, sărăcie, boli, răni care dor, dar cel mai tare înfricoşează imensul arsenal nuclear, potenţial pericol al dispariţiei planetei.

Dar mai există şi o mare dorinţă de pace a popoarelor lumii.

Stau şi mă întreb dacă nu se va ivi, peste ani, cineva care să susţină că bomba atomică n-a există. Aş vrea din toată inima să-i pot da dreptate !

DAN DANUŢ DORU ■

ACCENTE IN FUME

Explorarea adîncurilor

Pentru explorarea adîncurilor oceanelor, anul 1987 reprezintă o etapă nouă. Un institut de cercetări din Marsilia preconizează pentru acest an experimentarea unui sistem de alimentare a scafandrilor mari pi[illegible] cu un compus de b[illegible] de hidrogen [illegible] permite de t[illegible] unor activităţi subacvatice la o adîncime de 500—700 metri.

Primii „colonişti"

Cercetările întreprinse de oamenii de [illegible] gul Altair Sales Barbosa demonstrează că omul preistoric a colonizat pămînturile celor două Americi acum 43 000 de ani, nu în urmă cu 23 000 de ani, venind din Asia, cum se credea. Se pare că „Homo americanus" - traversînd strîmtoarea Behring, organizat în grupuri de vînători, se deplasa puţin cîte puţin, luînd în stăpînire noi teritorii. Noile păreri sînt susţinute de analizele de laborator ale alimentelor fosile „pietrelor tăiate, uneltelor descoperite în mai multe locuri pe teritoriul latino-american.

Familie numeroasă

În Siria au încetat din viaţă doi dintre cei mai în vîrstă locuitori ai ţării : o femeie, din regiunea Deraa, de 129 de ani şi un bărbat din districtul Deir Ez-Zor, în vîrstă de 126 ani. În urma lui rămîne o familie ce numără peste 100 de nepoţi. Nu a trăit în zadar !

ELENA GRECESCU ■

Cîntecul de la Santa Clara

Drumul spre dreptatea istoriei

Păsările se numesc toți. Sînt asemănătoare cu graurii noștri ; ori poate cu lăstunii. Vin în fiecare seară, cu mii. Se așează pe ramurile pomilor din parcul central al orașului Santa Clara din Orientele Cubei ; ca pe niște portative dezordonate... Mii de fiori negri răsar în arbori, seara. Apoi, începe concertul : din mii de glasuri. Zilnic, la aceeași oră. Localnicii și-au făcut un obicei din a le asculta. Cîntecul totilor a intrat în ritmurile orașului. L-am ascultat îndelung. Într-o seară. Apoi, cîntecul s-a stins. Au rămas doar pomii din inima orașului care, sub lumina becurilor, împodobiți de mii de puncte negre, de mii de păsări care dorm aici, par niște uriașe, stranii sorcove. Dimineața, păsările își vor lua zborul, spre cîmpuri, spre pădurile din preajmă. Vor lipsi toată ziua. Vor reveni, punctuale, la intîlnirea cu cîntecul, seara. Ritual, același, de zeci de ani.

— „Doar cîteva zile n-au mai venit !", îmi spune Orlando Sebahanes, activist la comitetul județean de partid.

N-au mai venit în acele zile cînd Santa Clara a trecut prin viitoarea revoluției. Cînd numărul gloanțelor a fost mai mare decît numărul frunzelor pomilor de aici, din parcul central al orașului. Parcul prin care acum, o căprită, împodobită ca un cal de paradă, poartă în cerc, îndemnată de un birjar cu vesminte pitorești, o trăsurică plină cu copilași.

— „Zidurile caselor mai păstrează urmele acelor zile...", observ.

— „Eroice !", adaogă Pedro.

Da, eroice ! Era spre sfîrșitul lui 1958. Brigăzile revoluționarilor coborîseră din Sierra Maestra, îndreptîndu-se spre Havana. Drumul venea însă mult mai de demult, din timp. Venea încă de la José Marti. Cel care spusese : „Libertatea costă mult ; e necesar să te resemnezi a trăi fără ea, ori să te decizi s-o cumperi la prețul ei". Și : „A cădea învins într-o bătălie pentru o cauză dreaptă, e o victorie".

...Atunci, în 1958 brigăzile de insurgenți își purtau drumul spre victorie. Mulți dintre ei pierzîndu-și trupurile în lupte ca să urce-n statui.

Drumul începuse mai de demult. Pietrele de kilometri ale Revoluției cubaneze însemnaseră : procesul intentat după 1952, dictatorului Fulgencio Batista, în urma loviturii de stat date de acesta, printr-un complot împotriva țării ; însemnaseră vestejirea „alegerilor libere", care îl consacraseră pe Batista „Padre Benefactor de la Patria" ; și suferința patrioților în beciurile siguranței lui Ventura. Și, mai ales, pietrele de kilometri ale Revoluției cubane însemnaseră : atacul întreprins de un grup de tineri la Santiago de Cuba, în timpul carnavalului, împotriva fortăreței Moncada, considerată ei dotless bastion al tiraniei lui Batista. Ele însemnaseră represaliile de o cruzime inimaginabilă, de un cinism dincolo de închipuire. După „baia de sînge" de la Moncada, revoluționarii au fost vînați fără milă, închiși, torturați, judecați. Se relatează întîmplări cutremurătoare. Sergentul Gonzáles, supranumit Tigrul, îi arată Haydeei Santamaria doi ochi, smulși din orbitele cuiva. Tînăra revoluționară îi privește impietrită. Culoarea ochilor, morți acum, fără lumină, îi aduce în inimă țipătul. Și-l reprimă. „Tigrul" îi spune, cu laconism :

— „Sînt ai fratelui tău!" (Abel Santamaria era unul din tovarășii apropiați ai lui Fidel).

— „Dacă i-ați scos ochii și el n-a vorbit, cu atît mai puțin voi vorbi eu care am doi ochi !", își smulge tînăra demnă cuvintele din dureri.

„Tigrul" o privește cu ură. Pleacă furios. Revine peste o vreme. O privește lung, inexpresiv.

— „Nu mai ai logodnic ! Îi spune. Ți l-am omorît !"

— „Nu e mort ! răspunde tînăra. A murit pentru patrie înseamnă e trăi".

Judecat, într-o sală bine păzită a Spitalului civil, după neizbînda temporară de la Moncada, conducătorul Revoluției va rosti cuvinte răscolitoare, adevărate sentințe pentru memoria istoriei. (Ființe mari ale adevărului n-au putut fi niciînd zăvorîte după gratii, umilite în strîmtele grilaje ale boxelor de tribunale ; e un adevăr pe care, la noi, și-a pus semnătura în 1936, la Brașov, în 1939, la București, în întunecimea ce nu l-a putut înfrînge a zidurilor Doftanei, pe atunci tînăr revoluționar, cel ce conduce azi, destinele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu). Arătînd spre tinerii înghesuiți în boxa neîncăpătoare conducătorul asaltului de la Moncada, Fidel Castro, a spus atunci :

— „Acești tineri n-au comis nici un delict ! Dacă dumneavoastră nu veți numi delict dragostea de patrie."

Dar nu adevărul îl căutau cei ce judecau ci căile de înăbușare a drumului lui. Ca să nu ajungă la lumină.

— „Condamnați-mă ! Îl s-a răsunus. N-are importanță. Istoria îmi va da dreptate..."

„Istoria îmi va da dreptate"!

Privirile din monumente

În ianuarie 1985, în arborii din Parcul central din Santa Clara, păsările numite toți își întrec glasurile într-un cîntec care, după atenția cu care e ascultat de oameni, pare că nu numai de ele e înțeles. Acum, în ianuarie 1985, într-un alt loc din oraș, într-un mic pătrățel, statuia căpitanului Roberto Rodriguez Fernandez (Vacherito) este mereu păzită de florile recunoștinței. Dar despre Vacherito vom vorbi mai tîrziu.

Ca istoria să facă dreptate, au fost mai întîi anii de temniță, anii exilului. A fost revenirea în țară, cu yahtul „Granma", a revoluționarilor îndepărtați de patrie. Și debarcarea pe plaja de la Niquero, în Oriente, în decembrie 1956. O debarcare anunțată, știută. Pentru că acei tineri aveau conștiința că „nu intră în țară pe ușa din dos", că „patria îi așteaptă", că „patria îi vrea". N-au fost întîmpinați cu flori, ci cu gloanțele urii trupelor dictatorului. Venirea cu yahtul aproape o sută. Veniseră pe mare, spre insula ca un crocodil înflorit, urmîndu-și, cu ardoare și încredere, idealul libertății. Nu, n-a fost un drum pe mare — a fost un drum prin istorie. L-au întîmpinat nu florile insulei dăruite cu frumusețe. L-au întîmpinat oamenii dictatorului înarmați. Pînă-n dinți înarmați. Și... Hăituiți prin mlaștini, ascunzîndu-se în pădurile de trestie de zahăr, din cei o sută au mai rămas doisprezece. Ei au izbutit, după luni de cumplită urmărire, să ajungă în munți, să ia putere de la culmile măreție și demne ale Sierrei Maestra. Rămăseseră doisprezece. Apoi, numărul lor a crescut. A crescut mereu. Ideile lor au cuprins țara. „Vencer o morir !", gîndea, în 1958, poporul insuși. Așa gîndeau și milioanele de oameni din Oriente. Așa gîndeau zecile de mii de muncitori și intelectuali din Santa Clara, care ne întîmpină în această zi de ianuarie, a lui 1985, cu oamenii ei, cu lumina zilei, inconfundabilă. Cu un surîs. Pe strada care vine de la Universitate spre centru se înalță, azi, un mormînt-monument. Este al primilor revoluționari căzuți la Santa Clara. Înălțat pe locul unde, dintr-un detașament de revoluționari, mitraliera unei tanchete prăjmașe a secerat primele vieți, făcînd să răsară pe asfaltul străzii garoafele primelor jertfe. Lîngă gară, un alt monument, cinci stîlpi paralelipipedici, de înălțimi diferite, ca niște soldați în mers, par să păzească și azi vagoanele trenului blindat aruncat în aer de insurgenți. Ca un semn că nimic nu le putea sta împotrivă, că valul revoluției nu mai putea fi oprit. El venea de demult, de la Marti, Gomez, Calixto Garcia, Maceo. El era vestit de afișele revoluționare ce apăreau — în ciuda tuturor măsurilor severe de pază, — pe zidurile caselor din Santiago de Cuba, Santa Clara, Havana, din alte orașe ale țării, toate purtînd aceleași mesaje : „A-bajo Batista ! (Jos Batista), Viva Cuba libre !"

Venise vremea !

...Acum, în pomii din parcul central al orașului se-ntrec în cîntec totilile.

Același parc, la sfîrșitul lui 1958, a trăit din plin tensiunea Revoluției. Se mai păstrează urmele ei, în semnele lăsate de gloanțe în zidurile caselor, în scoarța copacilor. Nemaritse mai tîrziu în monumente.

Legendele s-au scris întotdeauna cu jertfe

Se apropia, atunci, acum aproape 30 de ani, Anul Nou. Cu speranțe pentru revoluționari, pentru cei mulți. Cu amenințări de neignorat pentru „lumea bună, coruptă", pentru cei ce-și adulau puterea, cei ce-și băteau simțurile și-și agrementau, cu imaginație bogată, plăcerile prin dolarii storși în localuri luxoase, dezlănțuindu-se în ritmurile celebrelor dansuri sud-americane, intonînd cu desănțate pofte „tierra más hermosa". Și totuși, se va fi întrebat lumea bună : „E posibil oare să se clatine armoniile acestui spațiu, legile lui ?" (legi ale căror alcătuiri erau înduioșătoare, dacă le priveai cu ochii celor ce le decretaseră, pentru a le pune la adăpost fărădelegile, jafurile, oprimările). Și-și răspundea tot ea, această „lume bună", cu suficiență : „Nu, nu-i posibil". Argumentele ? Între multele : La Santa Clara, oamenii puterii făcuseră din Palatul Provincial, din Palatul Justiției, din închisoare, din posturile de poliție, din El Gran Hotel, ridicîndu-și timpla etajelor sale lîngă cîntecul celebrelor păsări, și chiar din biserici adevărate fortărețe.

Și totuși... la 25 decembrie, dimineața de noapte, Che Guevara ocupă primele puncte din oraș. Trenul blindat, trimis să aducă triumful apărătorilor lui Batista, este blocat, incendiat. Se solidarizează cu revoluționarii și țăranii din împrejurimi. Din imobile, din automobile, din tot ce putea fi de ajutor se ridică baricade împotriva tancurilor. De unde nu se așteptau, spre tancurile lui Batista, veritabile ținte ale urii, veneau cu niște proiectile neiertătoare sticlele cu benzină. Incendiindu-le.

E liniște acum în parcul central al orașului Santa Clara. Și fațada hotelului Santa Clara (fostul El Gran Hotel) e liniștită Dar atunci. Documentele acelor zile, memoria oamenilor readuc în prezent trecutul. Acele ore de mare încordare, de eroism popular, cînd sub tirul neîncetat al unor trăgători de elită, dintr-unul din multele regimente de elită, revoluționarii înaintau, lăsînd jertfe pe iarba parcului, să cucerească Gran Hotel, sediul apărării batistiene a orașului, inexpugnabilul sediu.

Drept întăriri pentru trupele lui Batista au fost trimise și helicoptere militare, ce bombardau fără încetare și la întîmplare orașul. Întreg orașul... din momentul ce de pretutindeni erau de repetat semne ale ostilității față.

Și hotelul a fost cucerit etaj cu etaj, apartament cu apartament.

Surprinzînd momente ale luptelor de atunci, de la Santa Clara, scriitorul Titus Popovici, care a călătorit în Cuba nu la mulți ani de la izbînda revoluției, evoca în cartea sa un episod care arată cît viața poate — și o face nu odată cu succes — concura firesc, literatura. Reproducem acest fragment pentru că în el sînt concentrate, expresiv și sobru, evocările, amintirile ce ni le-au înfățișat cu mîndrie, la începutul lui 1985, chiar în parcul central al orașului, localnicii. Povestesu cu ochii învăpăiați în lumină privind într-un fel anume spre fostul El Gran Hotel.

Dar să-i dăm cuvîntul scriitorului :

„Într-un «jeep», Guevara sosește la campamentul militar ; subțire, cu barba sa rară și părul bogat, țișnind în suvițe de sub basca neagră, devenită legendară (La boina del Che) calmă, ironic.

— Colonele, vin să vă cer să vă predați pentru a evita vărsarea de sînge.

— Maiorule, pînă cînd am un glonte, nu mă predau. Am să prefac Santa Clara în praf și pulbere și am să vă scot din oraș, oricît ar costa asta. Cu armele pe care le am, dumneata nu poți să mă învingi.

Che surîde ironic :

— Colonele, aveți arme, dar nu prea aveți cine să le mînuiască.

Casillas începe să urle :

— Am terminat întrevederea. Poți să încerci să intri aici, comandante !

— Nu, colonele, dumneata trebuie să ieși de aici și să vii să te predai.

Se înclină cu suavitate și cu pipa între dinți. Iese, străbătînd șirul de soldați care-l privesc cu teamă dar și cu admirație secretă".

...Pe zidurile acelui timp se păstrau încă afișe prin care se oferea un mare premiu celui ce-l va preda viu sau mort pe demult celebrul insurgent, tovarăș apropiat de idei și luptă al liderului revoluției, Fidel Castro. Premiul a rămas, desigur, neînminat. Cine și-ar fi murdărit mîna, cine și-ar fi otrăvit sufletul cu arginți trădării. Peste o oră soldații lui Casillas s-au predat. El ? El, viteazul Casillas, intransigentul, cel ce hotărîse că pînă cînd va mai avea un glonte nu se va preda, a fost prins, se spune, mai tîrziu, „în timp ce încerca să ajungă pe coastă spre a se îmbarca pentru S.U.A."

La 1 ianuarie 1959, Revoluția triumfa.

Acum, în ianuarie 1985, e liniște la Santa Clara. E liniște și în Muzeul orașului. Oamenii trec în tăcere prin fața exponatelor. Să nu tulbure somnul eroilor.

Faptele — florile recunoștinței

Muzeul orașului a fost inaugurat în clădirea care a fost cîndva cea mai mare cazarmă a lui Batista. La intrare, o expoziție de pictură, mărturisind multă ingeniozitate și voința de a înțelege istoria, organizată în urma unui concurs pentru copii cu tema „Bătălia de la Santa Clara", traduce în modul cel mai concret preocuparea de a lăsa generațiilor ce vin, înalterat, mesajul fierbinte al acelor zile ale Revoluției Apoi, sălile muzeului te plonjează, prin exponatele lor, în istorie. Timpul acestor oameni începe de mult Cum începe pretutindeni, timpul omenirii. Începe cu indigenii de la care s-au păstrat mărturii că se îndeletniceau cu agricultura și prelucrarea bronzului, că stăpîneau arta modelării lutului ; ceramica păstrată aducînd dovezile unei civilizații în care cerințele utilului nu alungau legile frumosului. Un tun cu care se însoțea, dorind-o invincibilă, o barcă de corsari își dovedește azi utilitatea altfel : ca document de muzeu. Fotocopia Catedralei din Remedios, evocă momentul cînd, în 1689, într-un timp bîntuit de pirați, de corsari, 18 familii, fugind din calea lor, au venit aici și au fondat Santa Clara. O gravură reprezentînd Parcul Central în secolul al XIX-lea, plăci cu nume de străzi, de la începutul secolului XX, se îngemănează, după logica vremurilor, cu instrumente ce mărturisesc asprimea metodelor de tortură a sclavilor aduși din Africa, cu certificate prin care se dădea libertate sclavilor asiatici (un asemenea certificat atestă acordarea libertății unei sclave femei).

Documente, arme, uniforme purtate de cei ce, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, au purtat cu bărbăție flacăra luptei pentru independență. Documente reconstituind o parte a drumului de luptă prin secole, luminat de legendarele figuri ale lui Marti, Gomez, Maceo (acesta din urmă numit „titanul de bronz", pentru că a început războiul ca simplu soldat, a luat parte la 800 de acțiuni de luptă, între care bătălia de la Mal Tiempo, a fost rănit de 23 de ori și a ajuns general, cîștigîndu-și gradul cu maceta). Sînt prezente și fotografiile martirilor „Bătăliei de la Santa Clara", devenită, cum am văzut, subiectul concursului de pictură pentru copii. Aici, ghidul devine mai parcimonios în explicații. Te lasă să privești. El însuși privește în tăcere. Parcă silabisește numele scrise sub fotografii. Acești eroi au trăit, aproape pînă ieri, cînd au căzut, pentru revoluție, la Santa Clara, și o să trăiască veșnic. Cu litere adînci le scriu numele în carnetul de însemnări : căpitan Roberto Fleites, Gonzalez, Anibal Arceo, Dagoberto Pena Garcia, Arturo Almeida, Ramiro Santiago, Antonio Perez Gonzalez, Abelardo Perez Gonzales (ultimul avea 14 ani).

Mai scriu : căpitan Roberto Rodriguez Fernandez. Cel numit Vacherito pentru că a plecat spre Sierra Maestra în bocanci de cowboy. Privește din fotografie cu liniște, parcă purtînd în colțul buzelor un ușor surîs. Desigur, fotografia lui Vacherito a fost făcută înainte de a conduce lupta pentru a imobiliza trenul blindat. Și cu atît mai mult înainte de clipa cînd gloanțele l-au secerat, cînd, angajat în cucerirea unui post de poliție, a căzut. A căzut? Nu, s-a înălțat ! La moartea lui, Guevara a spus : „Mi-au omorît o sută de oameni !" Trupul eroului, ciuruit de gloanțe, a fost acoperit cu steagul cubanez. Acum, cînd e liniște la Santa Clara, steagul acela, purtînd în pînza lui pete de sînge, vorbește dintr-o vitrină a muzeului despre un tînăr revoluționar, pornit pe drumul legendei ca atîția alții Acum, cînd e liniște la Santa Clara, lîngă catedrala din micul parc Carmen, lîngă monumentul cu cei 18 stîlpi pe care sînt scrise numele soților din cele 18 familii care au întemeiat orașul, se înalță monumentul lui Vacherito, păzit de fiori. Marmura monumentului consacrat întemeietorilor orașului este ciuruită de gloanțele luptelor prin care s-a înălțat Vacherito. Ca luptător pentru o nouă întemeiere. Rup o floare, o simplă floare, dintr-un copăcel ce luminează strada, în ianuarie, cu multimea petalelor vii. Și o așez, în liniște, lîngă mormîntul eroului. Pentru că pretutindeni, în lume, eroii, cei care s-au dăruit pentru poporul lor, au dreptul la recunoștința florilor.

...De la Havana pînă la Santa Clara, pe o autostradă cu șase benzi de circulație, cei trei sute de kilometri nu par o distanță prea mare. Parcă ieri au străbătut acest drum. Drumul trece printr-o cîmpie netedă, nesfîrșită. Palmieri cu coroanele uitate în înălțimi, ignorînd parcă tulpinile, par gata să zboare (Pedro Hernandez, șinărul ceremoniar, discret care ne-a însoțit în călătoria în Santa Clara, îmi spunea că fiind în străinătate pentru mai multă vreme simțea că îi lipsește ceva, un punct de sprijin ; abia la întoarcerea acasă și-a dat seama ce-i lipsea : „erau palmierii"). În depărtare din loc în loc, se ridică înalte, coșurile unor fabrici Multe sînt vechi Sînt mai mici. În ultimii ani s-au construit cinci fabrici mari, moderne. Coșurile ce se văd de departe sînt ale lor. În plin cîmp — clădiri atrăgătoare, ca niște uriașe vile de odihnă. — „Sînt școli unde tinerii vin să învețe munca și spiritul revoluționar", mi se explică.

Drumul ce vine de la Havana te apropie de Santa Clara, trecînd prin provinciile Matanzas, Cienfuegos. Undeva, în dreapta, mi s-a spus, nu prea departe de șosea, se află celebra Playa Giron, locul invaziei celor 1 500 de mercenari ce ar fi vrut să învie trecutul. Vremea, e timpele, imposibilul. Poate merită notat că locul debarcării mercenarilor nu era departe de... mlaștina crocodililor.

În ziua zi a lui ianuarie 1959, Revoluția a învins în Cuba. Într-un sfîrșit de ianuarie a lui 1985, mă îndreptam spre Santa Clara, capitala provinciei Villa Clara, una din provinciile istorice ale țării de țară, cunoscută pretutindeni ca teatrul al luptelor pentru independență, ca leagăn al Revoluției. Acea parte de țară se numește Oriente (Răsăritul).

— „Cei 780 000 de locuitori ai provinciei — ne spunea Friol Eugenio, membru al Biroului Comitetului de partid din provincia Villa Clara — știu să aducă cinstirea lor trecutului glorios al acestor locuri".

O fac prin muncă în cele 28 de complexe agroindustriale pentru trestia de zahăr, unde se produc un milion de tone — 1/8 din producția țării. O fac muncitorii de pe platforma industrială a reședinței provinciei, în fabricile cărora se produc frigidere, mașini de cătit, aragaze sau cei ce înalță, acum, un Combinat a cărui producție va fi destinată realizării fabricilor de zahăr. Sau muncitorii de la Combinatul de textile O fac țăranii ce cele 130 000 ha din care 85 000 reprezintă sectorul cooperativizat. Și o fac deopotrivă elevii celor șase licee, ai școlilor tehnice, studenții Universității din Santa Clara sau de la Institutul Pedagogic, unde secretara de partid Elsa Petrosa, a rostit cuvinte pline de căldură și prețuire față de România. Da, numărul de aproape 110 000 de elevi și 25 000 studenți, al celor 15 spitale și 39 policlinici, poate fi un răspuns al faptei aduse drept omagiu jertfelor cu care s-a scris drumul Revoluției.

Am cunoscut, aici, în Santa Clara mulți oameni. Oameni simpli, prietenoși. Care rosteau cu dragoste numele României, ai românilor. Cu constiința că vorbeau despre prieteni. Revenind la Havana, pe aceeași șosea, pe drumul ne care l-au străbătut revoluționarii îndreptîndu-se, în 1958, spre marea Victorie, sub cerul albastru, în tăriile căruia își întind larg zborul vulturi nenumărați, mirînd gîndul nostalgic de la coroana parcă rupță de trup a palmierilor la plonjarea stăpînilor țării, rememorînd cuvintele rostite în Santa Clara despre țara noastră, în ajun ne toate în cuvintele ne care mi le-a spus, evocînd România, Humberto Castillo, fost ambasador al Cubei la noi, trecînd în Havana: „Tin minte bine România. Cu florile ei. Cu munții ei semeni ei rîurile ei limpezi. Cu oamenii ei minunați"

Rosten aceste cuvinte cu emoție cu-a-tr-un cîntec, inspirat de parcă ar fi citit un poem direct în sufletul

gîndul se întoarce firesc în cîntecul acelor păsări, acelor mii de ființe care seară de seară, vin în parcul central al orașului să-și spună cîntecul .Știind că oamenii vin să îl-i asculte.

E cîntecul de la Santa Clara pentru care evreșc acum cuvintele și încerc să-l ascult..

De parcă ieri m-am despărțit de el.

NICOLAE DRAGOȘ

Corespondență ilustrată, de la trimisul nostru special pe Litoral, VICTOR RĂDULESCU

A început marea!

Început de iunie. Soarele se apropie mai mult de mare, marea se apropie mai mult de noi. O îmbrățișare pe care și-o dorește fiecare. Pe Litoralul românesc, liman al vacanțelor, sosesc zeci de mii de oameni ai muncii, oaspeți din diferite colțuri ale lumii. Hoteluri confortabile, restaurante elegante, adevărate perle de arhitectură, așteaptă pe cei ce le vor trece pragul. Lucrătorii din turism depun eforturi pentru a găsi noi și atractive moduri de petrecere a sejurului. Ca peste tot pe Litoralul românesc, și în stațiunea Neptun, de unde puteți privi imaginile, barometrul veseliei și al bunei dispoziții este în continuă creștere.

Soarele, o bucurie a tuturor generațiilor

Grăbiți-vă ! Mai sînt locuri pe plajă...

...și chiar la o partidă de pescuit

După baie, la odihnă

Un zimbet cald și...

...o bere rece

Turiști străini abia sosiți pe litoral

Flacăra, Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

flacara

anul XXXV
24
VINERI 13 IUNIE 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

În cuprinsul revistei

„Fără dragoste nu e nimic,
iar știință cu atît mai puțin"

(pagina 16)

Biblioteca Județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a luat parte la ședința Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia

Comentariul în pagina 2

■ În Comunicatul dat publicității la sfîrșitul Consfătuirii se arată că problema fundamentală a epocii noastre o reprezintă apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară

■ A fost adoptat un Apel către statele membre ale NATO, către toate țările europene, cu privire la un program de reducere a forțelor armate și a armamentelor convenționale în Europa

La sosire, pe aeroportul Otopeni

Ne bate, în fereastră, grîul (pagina 5)

Țăranul în pas cu vremea: MECANIZATORUL (paginile 4–5)

Dară unde a fost vestita și bogata Peuce? (pagina 8)

Atletismul, sportul sporturilor, spectacol de excepție (pagina 20)

Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia

După cum este cunoscut, zilele trecute tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a participat, în fruntea unei delegaţii a ţării noastre, la Consfătuirea, ţinută la Budapesta, a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală. Din delegaţia română au făcut parte : Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România ; Ion Stoian, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. ; Vasile Milea, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul apărării naţionale al Republicii Socialiste România ; Ilie Văduva, membru al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România ; Nicolae Vereş, ambasadorul Republicii Socialiste România în R. P. Ungară.

La Consfătuire au participat de asemenea delegaţia Republicii Populare Bulgaria, condusă de tovarăşul Todor Jivkov, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria ; delegaţia Republicii Socialiste Cehoslovace, condusă de tovarăşul Gustav Husak, secretar general al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, preşedintele Republicii Socialiste Cehoslovace ; delegaţia Republicii Democrate Germane, condusă de tovarăşul Erich Honecker, secretar general al C.C. al Partidului Socialist Unit din Germania, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane ; delegaţia Republicii Populare Polone, condusă de tovarăşul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone ; delegaţia Republicii Populare Ungare, condusă de tovarăşul Janos Kadar, secretar general al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar ; delegaţia Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, condusă de tovarăşul M. S. Gorbaciov secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, mareşalul Uniunii Sovietice, V. G. Kulikov, comandant-şef al Forţelor Armate Unite ale Statelor participante la Tratatul de la Varşovia, şi Miklos Barity, secretar general al Comitetului Politic Consultativ, adjunct al ministrului afacerilor externe al Republicii Populare Ungare.

În Comunicatul dat publicităţii la sfîrşitul Consfătuirii se arată că problema fundamentală a epocii noastre o reprezintă apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor şi trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. În acest scop, statele reprezentate la Consfătuire au adresat celorlalte state ale lumii chemarea de a-şi uni eforturile în primul rînd în următoarele direcţii : încetarea experienţelor nucleare ; lichidarea deplină, pe bază de reciprocitate, a rachetelor sovietice şi americane cu rază medie de acţiune în zona europeană ; realizarea unor înţelegeri concrete în cadrul tratativelor sovieto-americane privind armamentele nucleare şi cosmice ; lichidarea încă în acest secol a armei chimice ; reducerea substanţială a forţelor armate şi a armamentelor convenţionale pe plan global şi regional ; realizarea unui control eficient în toate domeniile şi în toate etapele reducerii armamentelor şi ale dezarmării ; dinamizarea forumurilor de negocieri în privinţa dezarmării, astfel încît ele să desfăşoare o activitate eficientă ; lichidarea focarelor de încordare şi a situaţiilor conflictuale prin reglementarea justă a acestora, pe calea tratativelor ; normalizarea relaţiilor economice internaţionale.

Consfătuirea statelor participante la Tratatul de la Varşovia a adoptat, de asemenea, un Apel către statele membre ale NATO, către toate ţările europene, cu privire la un program de reducere a forţelor armate şi a armamentelor convenţionale în Europa.

După cum se menţionează în Comunicat, consfătuirea s-a desfăşurat într-o atmosferă de prietenie şi colaborare tovărăşească, într-o unitate de vederi în toate problemele examinate.

ION DUMBRAVĂ ■

Bucureşti de oaspeţi

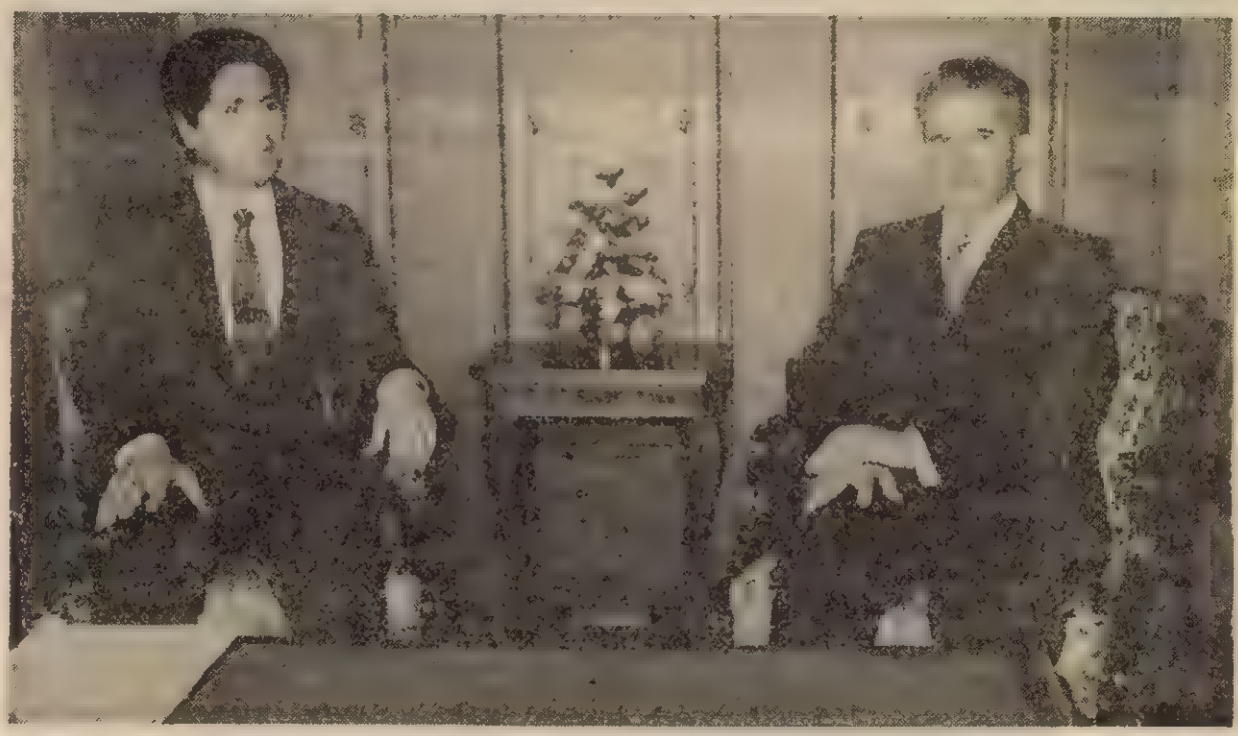

Perspective rodnice pentru prietenia şi conlucrarea româno-libaneză

Recenta vizită în ţara noastră, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a preşedintelui Republicii Libaneze, Amin Gemayel, se încadrează organic în politica externă a României socialiste, printre ale cărei orientări fundamentale se află şi extinderea continuă a relaţiilor de solidaritate şi conlucrare cu ţările în curs de dezvoltare. În acest context, o însemnătate deosebită se acordă intensificării colaborării reciproc avantajoase cu ţările arabe, faţă de care România nutreşte sentimente de trainică şi sinceră prietenie. Caracterul rodnic al acestei orientări este atestat cu putere de evoluţia ascendentă a colaborării româno-libaneze. Această colaborare, după cum se ştie, are rădăcini trainice. Ea a intrat într-o perioadă nouă în urmă cu peste două decenii, în 1965, cînd ţara noastră a stabilit relaţii diplomatice cu tînărul stat libanez. De atunci, în raporturile dintre cele două ţări s-a înregistrat o evoluţie ascendentă, concretizată prin extinderea conlucrării pe plan politic, economic, cultural, ca şi în alte domenii de interes comun. Un moment de mare însemnătate în această evoluţie l-a constituit vizita oficială de prietenie făcută în 1974 în Liban de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Ţara noastră şi-a manifestat caldă şi permanenta solidaritate cu eforturile depuse de poporul libanez pentru consolidarea independenţei şi făurirea unei vieţi noi. Poporul român a fost mereu alături de poporul libanez, pronunţîndu-se cu consecvenţă pentru reglementarea situaţiei create în Liban ca urmare a evenimentelor cunoscute din ultimii ani, pentru găsirea unei soluţii care să fie în conformitate cu aspiraţiile vitale ale tînărului stat arab, cu aspiraţiile sale legitime spre consolidarea unităţii şi integrităţii teritoriale. Această poziţie constructivă, de caldă simpatie cu cauza Libanului, a fost afirmată şi cu prilejul noului dialog la nivel înalt româno-libanez de la Bucureşti.

Convorbirile la nivel înalt româno-libaneze au prilejuit şi un amplu schimb de vederi privind evoluţia vieţii politice internaţionale. În acest cadru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a exprimat dorinţa poporului român de a se ajunge cît mai repede la depăşirea actualei situaţii din Liban, pentru retragerea totală şi imediată a forţelor israeliene de pe teritoriul acestei ţări, pentru a se pune capăt oricărui amestec în treburile interne ale Libanului, pentru a se găsi calea spre o largă reconciliere naţională a tuturor forţelor politice, pentru asigurarea unităţii poporului libanez, pentru întărirea libertăţii şi independenţei sale. A fost exprimată convingerea că o asemenea cale va putea asigura şi condiţiile necesare dezvoltării economice şi sociale a Libanului, ridicării nivelului general de dezvoltare a poporului libanez. Preşedintele Amin Gemayel şi-a exprimat întreaga admiraţie şi a dat o înaltă apreciere iniţiativelor şi eforturilor susţinute ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu consacrate asigurării păcii în întreaga lume.

Moment de seamă în cronica raporturilor româno-libaneze, recentele convorbiri dintre preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Amin Gemayel au dat expresie dorinţei reciproce de a acţiona pentru extinderea colaborării pe multiple planuri dintre cele două ţări şi popoare, inclusiv pe plan internaţional, în interesul României şi Libanului, al cauzei păcii în lume.

ION D. GOIA

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

s-a întîlnit cu oameni ai muncii din agricultură

din alte cinci județe

Primire călduroasă la C.A.P. Dor Mărunt.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu întîmpinat cu deosebită însuflețire la I.A.S. Amzacea

La fața lanurilor cooperativei agricole din Girbovi

Continuînd dialogul cu factori de răspundere și cu oameni ai muncii din agricultură, dialog început, după cum am scris în numărul precedent al revistei, în județele Giurgiu, Teleorman, Olt, Dolj și Argeș, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită de lucru în unități agricole din alte județe ale țării. Au fost astfel vizitate : în județul **Călărași** — Institutul de cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea, Cooperativa Agricolă de Producție Tămădău, Cooperativa Agricolă de Producție Dor Mărunt, Întreprinderea Agricolă de Stat Jegălia ; în județul **Ialomița** — Întreprinderea Agricolă de Stat Ograda ; în județul **Constanța** — Consiliul Unic Agroindustrial Cobadin, Întreprinderea Agricolă de Stat Amzacea și Întreprinderea Agricolă de Stat Cogealac ; în județul **Tulcea** — Întreprinderea Agricolă de Stat Baia și Cooperativa Agricolă de Producție Beidaud ; în județul **Brăila** — Ferma vegetală Prundu din I.A.S. Insula Mare a Brăilei, Întreprinderea Agricolă de Stat Urleasca, Cooperativa Agricolă de Producție Girbovi.

Ca și vizita precedentă, întîlnirea secretarului general al partidului cu oamenii muncii din unitățile agricole menționate s-a desfășurat în climatul de activitate rodnică, de puternică angajare patriotică, revoluționară a tuturor lucrătorilor ogoarelor țării pentru înfăptuirea îndemnurilor, indicațiilor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor — document adoptat, prin hotărîrea unanimă a celor 11 000 de participanți la forumul agriculturii românești, drept program de acțiune și de muncă pentru organele și organizațiile de partid, pentru organele de stat și economice, pentru organizațiile de masă și obștești, pentru toți cei care lucrează în aceste sectoare importante ale economiei naționale. Ca și vizita precedentă, noul dialog de lucru a avut ca obiectiv analiza modului în care se acționează pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a tuturor lucrărilor din actuala campanie agricolă. Au fost supuse unei atente examinări starea de vegetație a culturilor cerealiere, tehnice și legumicole, felul în care se efectuează lucrările de întreținere a acestora și felul în care sînt respectate programele de irigare, stadiul pregătirii campaniei de recoltare a cerealelor păioase, astfel încît să se asigure obținerea unei producții cît mai mari.

O atenție deosebită s-a acordat activității de cercetare științifică în agricultură. În acest scop au fost examinate rezultatele obținute de Institutul de la Fundulea, unitate unde se creează soiuri și hibrizi de mare productivitate, se produce sămînță din categorii biologice superioare și se elaborează tehnologii de cultură pentru zone ce cuprind mai mult de 85 la sută din suprafața arabilă a țării. Conducătorul partidului și statului a analizat modul în care institutul își îndeplinește obligațiile ce-i revin în amplul efort de ridicare generală a agriculturii, în consens cu imperativele noii revoluții agrare. Examinînd suprafețele cultivate cu soiuri de grîu rezistente la frig și la secetă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că se impune generalizarea lor rapidă, astfel încît să se poată realiza recolte de peste 6 000—7 000 și chiar 8 000 de kilograme de grîu la hectar. Secretarul general al partidului a apreciat, de asemenea, preocupările privind crearea de noi soiuri de orz, cu bob mai mare, și a cerut să se acționeze mai hotărît pentru realizarea hibrizilor de grîu și de secară — triticale — cu spicul și boabele mari, care asigură producții sporite la hectar. S-a subliniat, totodată, necesitatea stabilirii, concomitent cu omologarea fiecărui soi de hibrid, a tehnologiilor de producție, a respectării riguroase a tuturor regulilor agrotehnice.

Pretutindeni, secretarul general al partidului s-a întreținut cu oamenii muncii, le-a adresat acestora îndemnuri și le-a dat îndrumări. Astfel, la I.A.S. Ograda tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Trebuie să se acționeze cu întreaga răspundere pentru strîngerea grabnică și fără pierderi a întregii recolte, pentru efectuarea tuturor lucrărilor de întreținere la culturile prășitoare. Este necesar să se ia toate măsurile pentru respectarea tehnologiilor. Sper că veți trage toate concluziile. Toți sînteți răspunzători, ca proprietari și producători, de obținerea unor recolte bune, pentru punerea în valoare a întregului potențial productiv al pămîntului, pentru folosirea rațională a fiecărui metru pătrat de pămînt. În anul viitor trebuie să se respecte toate legile, în special în privința densității. Doresc oamenilor muncii din Ograda și din agricultura întregului județ să obțină rezultate cît mai bune, recolte cît mai mari, să concureze la un loc fruntaș pe țară. Aveți toate condițiile în acest sens. Vă felicit pentru activitatea depusă. Vă doresc să realizați recolte cît mai mari, multă sănătate și fericire !".

În toate locurile vizitate conducătorul partidului și statului a fost primit de lucrătorii ogoarelor cu sentimente de înaltă stimă și considerație. Primii secretari au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, în numele tuturor locuitorilor județelor, mulțumiri pentru vizita făcută, pentru prețioasele indicații și orientări primite și l-au asigurat că toți lucrătorii din agricultură vor depune toate eforturile în vederea obținerii unei înalte eficiențe în acest important sector al economiei naționale, pentru sporirea contribuției acestuia la înflorirea României socialiste.

ION CODRU

Țăranul în pas cu vremea:

MECANIZATORUL

Noua revoluție agrară a schimbat raportul tradițional de forțe, mecanizarea devenind factor de bază în producția agricolă. Figura centrală a agriculturii, pînă mai ieri omul cu sapa, a fost înlocuit de mecanizator. În condițiile producției intensive, a mecanizării și organizării științifice, pe baze moderne a producției, rolul mecanizatorului este de o covîrșitoare importanță. El este muncitorul agricol cu multiple valențe, chemat să execute majoritatea lucrărilor, de la cele mai simple pînă la cele mai complicate, de calitatea muncii sale depinzînd modul de funcționare a utilajelor, randamentul și, mai ales, soarta culturilor. Un tractorist care nu știe decît să are și să discuiască e deja depășit de realitățile vieții, e mai mult un conducător auto în agricultură decît un adevărat specialist al pămîntului. Multitudinea de utilaje, de operațiuni, remedierile și adecvarea mașinilor la tipul de sol și de culturi, toate acestea fac din mecanizator nu numai un pion de bază al agriculturii intensive, dar îl și ridică la rangul de adevărat specialist al pămîntului. Iată de ce, mecanizarea și mecanizatorii reprezintă capitole de mare importanță în înfăptuirea noii revoluții agrare, iar îndeplinirea sarcinilor de mare importanță care revin agriculturii noastre socialiste nu poate fi concepută fără creșterea efortului, priceperii, măiestriei acestui om de nădejde — mecanizatorul. De aceea asigurarea tuturor condițiilor de exercitare a profesiunii, ridicarea nivelului pregătirii profesionale, a pregătirii temeinice a utilajelor reprezintă factori de majoră importanță în atingerea obiectivelor propuse, fapt pentru care am și consacrat acest grupaj oamenilor care stau de veghe la viața culturilor agricole.

O pelerină pentru restul vieții

Acasă, atmosfera devenise insuportabilă. În mintea lui de copil, nu înțelegea mare lucru, în afară, poate, de acela că trebuia să plece. Stătuse și-așa un an de zile pe capul lor, o formalitate la modă în acei ani împiedicîndu-l să urmeze școala la care reușise prin concurs. Într-un moment de disperare, se duce la un vecin, nea Ilie Predan, despre care știa că e profesor, de fapt maistru-instructor la o școală profesională. Nea Ilie, te rog din suflet, ia-mă cu dumneata și du-mă la școala aia, nu mai pot să stau acasă. Meșterul se uită compătimitor la puștiul vecinilor, ezită să se amestece, deși știa că la Călinescu în familie nu prea mai exista înțelegere. Într-un exces de zel puștiul pluseză și, parcă pentru a-l convinge cît de hotărît e să plece, îi aduce lui nea Ilie o pelerină impermeabilă de-a lui taică-său, care bănuia a-l fi utilă meșterului în drumurile sale pe motocicletă. Meșterul înțelege că treaba-i serioasă și-l ia cu el la Vlaici, să dea admitere la școala profesională de mecanici agricoli. Asta se întîmpla acum un sfert de veac. Puștiul de-atunci, Călinescu Florea, este astăzi unul din cei mai respectați cetățeni ai Bascovului și dintre cei mai buni mecanizatori ai zonei Pitești. Învățătura, meseria au fost singura lui șansă de a izbîndi în viață — lucru pe care l-a înțeles încă de pe atunci, cînd pribegea pe meleagurile Oltului, și căruia i-a rămas fidel pînă astăzi, cînd deja este vestit pentru pricepere și hărnicia sa. Pe cînd era la profesională, mergea să facă practică la S.M.A. Mărăcineni, unde a și fost repartizat pînă la urmă, la o secție din Bascov a acestei stațiuni. Cu o scurtă întrerupere cînd a urmat o școală de maiștri, Florea Călinescu a lucrat timp de două decenii numai în această secție, pe care o și conduce din '80 încoace, „odată cu cincinalul trecut", cum spune el. Are în grijă mașini din toată sistema, de la legumicultură la cultura mare. Și-au făcut un atelier propriu de reparații, dotat cu aproape tot ce trebuie, astfel încît orice remediere se face pe loc, fără a mai apela la centrul de la Mărăcineni. Mașinile și utilajele secției trebăluiesc de primăvara pînă toamna pe 2 400 ha, la toate culturile — ale C.A.P., A.E.S.C.I.O. Bascov și ale țăranilor din zona necooperativizată, toată lumea fiind mulțumită de felul cum mecanizatorii își fac treaba. Forțînd puțin metafora, am putea spune că cel mai mulțumit este chiar pămîntul, care, pe aici, dă în fiecare an roade bogate, fapt care se simte și în veniturile secției și în cîștigurile oamenilor. Pentru munca din '84, mecanizatorii au primit anul trecut, pe lîngă garanția reținută anticipat, încă 17 procente peste nivelul tarifar al retribuției, iar anul acesta doar foarte puțin a lipsit ca efectele secetei de acum un an să nici nu se cunoască.

Recentele prevederi referitoare la reorganizarea sectoarelor mecanice din agricultură găsesc secția lui Florea Călinescu pe deplin pregătită. Există aici o distribuție optimă a oamenilor și a mașinilor, fiecare mecanizator trecînd succesiv, de-a lungul unui an, la efectuarea mai multor operații, pe diferite mașini, în funcție de anotimp, cultura vegetală, lucrările specifice respective. Fiecare mecanizator are în grijă mai multe utilaje pe care le exploatează la timpul cuvenit și în propria sa răspundere — a stării de funcționare și a calității lucrărilor. Bunoară, Ca Stelian, Cîrtone Gheorghe, Giurgiu Andrei sînt cițiva din mecanizatorii care au luat de la meșter nu numai pasiunea și priceperea ei și simțul gospodăresc, iar Mira Ion chiar îl întrece în îndemînare, fiind cel mai bun „presar" din județ. „Are 10 la pricepere", recunoaște cinstit, dar și mîndru, nea Călinescu. Tot 10 la pricepere ar merita și el, șeful secției, pentru cum știe să gospodărească nu numai timpul oamenilor, dar și spațiul în care ei lucrează. Teritoriul secției, impecabil amenajat și întreținut pentru destinația sa principală, a devenit totodată și o microfermă legumicolă, care produce cartofi, ceapă, varză (203 kg livrate la jumătatea lui mai !), toate astea crescînd printre pomii fructiferi ai unei tinere plantații. Așa cum arată, un astfel de loc este ceea ce se cheamă o curte de gospodar, și nu ne-am mirat prea mult cînd am aflat că Florea Călinescu este singurul particular din zonă care s-a oferit să se îngrijească de punerea în funcțiune a unei instalații de biogaz, în scopuri de cercetare și experimentare, cu sprijinul forurilor județene care se îngrijesc de aceste probleme. Estimează să obțină 3-4 mc de biogaz pe zi, suficient pentru menținerea în funcțiune alternativă a două aragazuri. Dacă îmbunătățirile pe care le preconizează vor da roade, va folosi instalația la termoficarea casei.

Pentru Florea Călinescu, copilăria sa zbuciumată a rămas undeva, în amintire. Cu mîinile și mintea sa a reușit să răzbească în viață și să fie astăzi, așa cum spuneam, unul din oamenii cei mai stimați din acest loc al Argeșului. În plus, prin exemplul muncii sale, a ridicat condiția mecanizatorului agricol la condiția de demnitate pe care o au și alte meserii, mai răsunătoare. Chiar soția sa, Silvia, femeie distinsă și mamă a cinci copii, s-a calificat tot în această meserie, contribuind alături de soțul său la transformarea acestei secții de S.M.A. într-o veritabilă oază de civilizație rurală. Încolo, acasă îi așteaptă în fiecare seară, copiii și bunica lor, nutriile, iepurii, oile, pisicile, instalațiile de biogaz, straturile de legume și cîte mai pot încăpea în curtea unor adevărați gospodari.

OCTAVIAN ȘTIREANU

„Era de fotografiat, am zis noi"

Mecanizator s-a hotărît să ajungă în vara anului 1948, pe cînd culegea grîul cu secerea împreună cu părinții lui, Ion și Elena, pe bucata lor de pămînt din comuna Corbeanca. Alexandru Petre abia terminase clasa a șaptea și-a putut să se prezinte la București, la Direcția generală a S.M.T.-urilor, unde în urma unui serios examen scris și oral a fost admis și repartizat la școala de tractoriști de la Găești. Acolo a avut ca profesor de mecanică un fost aviator, cunoscător desăvîrșit al motoarelor cu ardere internă și diesel. Practica a făcut-o pe un tractor nemțesc, Primul tractor românesc, I.A.R. 22, avînd roțile pe pinteni, încă nu ajunsese la Găești, așa că elevii îi învățau după planșe. Școala a durat un an iar după absolvire Alexandru Petre a lucrat la Periș, o vreme, iar după aceea chiar la Corbeanca. Și după ce s-a întors din armată, ca sergent, a intrat să lucreze la Balotești, la Institutul de cercetări pentru creșterea bovinelor, la ferma nr. 3. De 32 de ani lucrează tot la această fermă. Prin anii '50 a făcut parte dintr-o brigadă „cinci-sutistă", printre primele brigăzi de acest fel din țară. Cinci tractoriști se angajau să execute toate lucrările agricole pe 500 de hectare, acesta era rostul brigăzilor numite așa, zice Alexandru Petre. Și atunci ca și acum datoria principală a celor vreo 30 de oameni ce lucrează la ferma nr. 3 este de a produce furaje pentru animale. Alexandru Petre este șeful mecanizatorilor, are 22 de oameni în subordine și dacă ținem seama că pe lîngă ei mai lucrează un forjor, un economist, cîțiva conducători de atelaje, înțelegem că ferma trăiește în primul rînd prin munca mecanizatorilor. De curînd, mecanizatorii fermei au recoltat 569 tone de lucernă fin și ar fi de reținut că planul era de 280 de tone. Cantități apreciabile peste plan au fost obținute și pe terenurile cultivate cu borceag, lucernă masă verde, rapiță furajeră, lolium multiflorum. În funcție de producție sînt și cîștigurile, bineînțeles. Alexandru Petre, cîștigă pe lună, în medie, șase-șapte mii de lei. El e muncitor specialist de înaltă calificare în mecanica agricolă, lucrează în general la întreținerea mașinilor dar nu se dă în lături ca ori de cîte ori este nevoie să urce pe tractor sau combină. La 55 de ani se cheamă că este cel mai vîrstnic din fermă și dacă privește în urma lui vede că n-a pierdut anii degeaba. Nu doar că a făcut și el, ca tot omul, o casă, ba chiar o casă cu etaj, cum au mai puțini, sau a crescut un copil. Dar dacă e să vorbim de-ale meseriei, atunci are dreptul să se bucure cînd vede că aproape toți mecanizatorii cu care lucrează au fost formați chiar de el. Cel mai tînăr ucenic al lui, Marian Piscop, are 19 ani și se pregătește acum să plece în armată. Alții precum Ion Georgescu sau Mihai Gîză sau Mircea Trușcă au ajuns mecanizatori cu experiență și la vîrsta lor muncesc cu toată nădejdea, cîștigînd chiar mai mult decît el. „Așa e la ferma noastră, zice Alexandru Petre, cine muncește, scoate bani. Ai tarlaua și-o lei în primire de la prima la ultima lucrare. Echipa cîștigă cît muncește. De aceea ne străduim să obținem producții bune și căutăm să cîștigăm timp pe orice cale, fiindcă uneori a cîștiga timp înseamnă a asigura un spor de producție. În acest an ferma noastră a fost pe primul loc, prin această zonă din Sectorul agricol Ilfov, unde au început lucrările de primăvară. Cu același gînd de-a cîștiga timp am stabilit și ordinea lucrărilor acum, în pragul verii, la semănatul culturilor duble. În timp ce se mai recolta masa verde, borceagul, din celălalt capăt se ara, se pregătea terenul, se semăna și din urmă se iriga. Era de fotografiat, am zis noi". Ca mașinile să poată lucra într-un asemenea flux tehnologic este nevoie, bineînțeles, ca ele să fie bine reparate și întreținute. Iar reparațiile, aflăm, se fac tot în cadrul fermei, de către mecanizatori. Ferma nr. 3 fiind singura de prin această zonă care procedează astfel. Alții își duc mașinile pe la tot felul de centre de reparații. „Reparațiile astea costă destul de mult, zice Alexandru Petre, și dăm altora banii. Dacă ducem o combină C 12 la Centrul de reparații ne costă 50—60 000 de lei, pe cînd noi o reparăm cu 15—20 000. Cum se vede, nu ne la nimeni banii din fermă. Și e la fel de limpede că n-am fi ajuns la o [redacted] izbîndă dacă n-am avea oameni de înaltă calificare, oameni policalificați, oameni care știu nu doar să conducă tractorul dar știu și mecanică și lăcătușerie și agrotehnică. Iar acești oameni de calificare înaltă nu se dau în lături să facă și munci necalificate, cînd e cazul, bunăoară să mute cele 24 de aripi de ploaie ori să aseze baloții în remorci și pe platforme sau în fînare. De cé să dăm cîte 100 de lei la zilieri ? Strădania noastră este să reducem pe orice cale cheltuielile și în această privință este drept să spunem că nu facem decît să respectăm dorința îngrijorului șef al acestei ferme, Ciprian Preda, un om de toată isprava, cu care colaborăm perfect. În cadrul unor cursuri de perfecționare profesională am învățat multe de la acest om a cărui viață e chiar viața fermei. Bunăoară, cît de importante pot fi reglajele mașinilor la absolut toate lucrările, nu doar la semănat și recoltat. Cheltuielile fermei pot să depindă direct, între altele, și de reglajele mașinilor de erbicidat. Și spun aceasta pentru că am mai văzut încă, prin unele locuri, mecanizatori care fac neglijent erbicidarea. Ori că n-o fac la timp, și aici e de vină agronomul, ori că dau prea mult erbicid și ard recolta, ori că dau prea puțin și atunci tot la o diminuare a recoltei se ajunge. Iar un kilogram de erbicid pentru soia costă nu mai puțin de 120 de lei. Pentru porumb sau pentru lucernă un kilogram costă 80—100 de lei".

DUMITRU ELIADE

Un artist la volan

Pe vremea cînd au apărut primele tractoare, cei de la manșe (pentru că erau și tractoare pe șenile) sau de la volan erau niște vedete. Se adunau țăranii în preajma lor, le botezau mașinăriile și-i invidiau ca pe niște oameni care au scăpat de sapă. N-a trecut mult și cînd l-au văzut cum se strecoară pe dedesubt și ies minjiți de ulei, bătuți de ploi și de arșița verii, atunci le-au întors spatele și și-au amenințat copiii, mă, dacă nu înveți carte ai să ajungi tractorist ! ca și cum meseria de mecanizator ar fi mai mult decît o pedeapsă. Adevărul e că viața pe tractor n-are nici un strop de boierie. Dimpotrivă, e o meserie grea, de luptător. Praful stîrnit de cai putere nu diferă cu nimic de cel ridicat de pîlcurile de călăreți. Vremea nu mută războaiele în sală, ziua e fără sfîrșit, soarele apune mai mult de formă, sala de mese e de cele mai multe ori cîmpul răscolit cu miros de miriște, țărînă și rădăcini, noaptea e ca o altă zi de muncă, pămîntul e nepăsător și la durerile de cap și la măselele umflate, războiul trebuie cîștigat, tractorul nu e nici el un cîine, ca să moară cu tine, dacă nu te ocupi de el ca lumea, te lasă cînd ți-e lumea mai dragă și diminețile nu sînt decît lumina care trebuie să te prindă departe de casă. Să fii tractorist e o meserie de bărbat care nu cunoaște îndoiala, stăpîn pe meserie, care lucrează fără să se gîndească la ziua de mîine. Mîine e la fel, poimîine așijderea, numai vara și toamna înseamnă recoltă. Și apoi trebuie să fii sănătos, nu prea mare la trup, iute de mînă și cu un strop de sînge țărănesc. Un mecanizator de ispravă nu poate cîntări 100 de kilograme, o inimă tremurată și un stomac găurit nu rezistă în hîțînatul nesfîrșit al tractorului pe brazde și hîrtoape, pe drumuri de țară și la convulsiile motorului obosit. Iată de ce tractoriștii merită redescoperiți, ca oameni și ca meseriași, ca artiști și soldați ai pămîntului. Cînd se va întocmi o lungă listă a celor care au participat la lunga bătălie a pămîntului, pe undeva prin mijloc, sau printre cei dintîi, va trebui trecut și el, Tudor Șofran de la Plopana, în județul Bacău. Nu s-a născut tractorist, ci copil necăjit în căutarea unui drum în viață. E un om scund, cumințel, aproape firav. A venit la Săcele să trăiască, să-și cîștige o pîine. Pe fiecare și-a plătit-o trăgînd de dimineața pînă seara de covrigul de ebonită al tractorului, punînd umărul la saci sau reparînd ca un adevărat mecanic. Pe inventarul său figurează tot felul de mașini, pluguri, semănători, cositori, prese și multe altele. Nu vrea să se plîngă, nu pentru că ar fi un fricos, ci pentru că nu-i stă în fire. Ce poate, face el. „În afară de motorul tractorului, eu îmi repar totul. Din păcate, pierdem o groază de vreme în căutarea pieselor de schimb. Și stăm cînd ne e lumea mai dragă. Iarna, cînd am putea repara, au 20

avem pe toate. Uneori ne prinde campania. Atunci ne cîrpim iar. Toamna, la Săcele, plouă mereu. Cooperativa la care lucrăm e profilată pe cultura cartofilor. Iar mașinile de scos cartofii, E 684, au o bandă transportoare cu marginile din cauciuc. Se rupe mereu. Uneori și de 2—3 ori pe zi. Am tot cerut să ne facă altele, pînzate sau din fibre plastice. Uneori, din cauza benzii, din 30 de zile abia apucăm să prindem zece de muncă efectivă. La secerat ne încurcă mereu curelele. Nu sînt egale. Una se întinde mai tare, alta nu, și ne fac necazuri. Și iar pierdem vremea. Eu singur am de făcut lucrări pe mai multe zeci de hectare de culturi. Am cartofi, sfeclă, mac și o zi pierdută mă arde la pungă. Și se simte și la cultură și la recoltă". Secția de mecanizare de pe lîngă C.A.P.-ul din Săcele aparține de S.M.A. din Hărman, una din cele mai destoinice unități de acest fel din țară. Și cu toate acestea omul cuminte și discret care este Tudor Șofran are o mulțime de necazuri. Are și bucurii, dar nu despre ele este vorba, ci despre celelalte, despre o cale de a împinge lucrurile înainte, pe făgașul lor firesc. La Săcele pămîntul e aspru, pietros. Într-o toamnă uscată aratul la proporții sisifice. Un tractorist schimbă fierul de plug de două ori pe zi. Și după ce-l ascute o singură dată, mai rămîne jumătate și e de trimis la fier vechi. „Cînd i-aud pe tractoriștii de pe Banat că schimbă fierul de plug o dată pe săptămînă mă tot gîndesc la untul pe care-l ară."

Tudor Șofran este un mecanizator priceput. Nu numai că are carnet de conducere pe drumurile publice, dar își repară singur utilajele, își prepară soluțiile pentru îerbicidare; caută soluții pentru creșterea fiabilității unor mașini, pune umărul la lucrări care nu-i privesc, fiind un om săritor, de mare bun simț și de nădejde în orice loc ar lucra. El e și sudor și încărcător, și lăcătuș, și tehnician, și dacă socotim că are alături doi mecanici de întreținere demni de toată considerația, Ion Benedek și Bernard Mogoșescu, și un șef de secție priceput și inimos, inginerul Andrei Szas, atunci e lesne de înțeles că lucrurile de care se plînge îl depășesc nu numai pe el dar și pe oamenii din urmă. A cere unui mecanizator care ară în pămîntul pietros al Săcelelor cît unula care implîntă fierul în untul negru al Bănățului sau al Bărăganului e cel puțin o nepotrivire. Adaptarea normelor la tipul de sol ca și aprovizionarea cu piese de schimb sînt două lucruri care îl preocupă. „Dacă se defectează ceva și nu avem piesa respectivă, pînă alergăm după ea, trece ziua. Nu aducem venit S.M.A.-ului cît ne costă combustibilul și piesa după care umblăm. Aici solele sînt mici, pămîntul e pietros și cooperativa ne cere să facem față. Abia apucăm să le dăm zilele libere din timpul campaniei, să le reprogramăm duminicile trăite la recoltă, că începem alte lucrări. E viață grea pe tractor. Unii, mai slabi, au și plecat. Am pierdut tractoriști de elită care au plecat în uzine ca mecanici de întreținere. E un cîștig faptul că aceștia, în perioadele de vîrf, sînt repartizați să ne dea o mînă de ajutor. Dar nu mai sînt legați nici de pămînt, nici de utilaje. Și după ce pleacă lasă mașinile ca pe niște obiecte străine, de care nu le pasă. Cîștigul cel mare ar fi să-i convingem să se întoarcă iar pe tractoare, la meseria lor. Cei tineri care ne vin, abia știu să lucreze pe două-trei utilaje. Cu timpul îi mai instruim. Dar pînă prind, avem nevoie de oameni de nădejde. Acum meseria de tractorist nu mai e o chestiune de pamplezir, e-o treabă complexă, serioasă, grea, cu răspundere", spunea inginerul Andrei Szas, șeful secției de mecanizare de la Săcele.

Adevărul este că un tractorist priceput face cît un artist. Și prin mîna lui trece hrana a sute, poate chiar mii de oameni. De aceea tractoristul merită considerat ca atare. Un artist al pămîntului.

CORNEL NISTORESCU ■

„Îmi place să lucrez la încheieturile pămîntului"

— Deci, vă numiți Gheorghe Nicorici ?

— Da.

— Și sînteți tractorist în Sălaj ?

— Mai precis în Cizer.

— Care a fost începutul ?

— M-am născut în urmă cu 34 de ani. Acasă eram mulți. Opt frați. Cinci băieți și trei fete. Pămîntul era bun dar nu dădea roade. Nu prea ne ajungeam. Acesta a fost și motivul pentru care m-am decis să plec de acasă. Să-mi fac un rost. Așa s-a făcut că imediat după ce am terminat școala generală, prin '66, m-am dus la Deva. Am reușit la profesională și am fost trimis la Roman, să devin, apoi, operator chimist. M-am dus acolo și m-am pus pe învățat. Dar mi s-a făcut dor de casă. Trei dintre frați și toate trei surorile au plecat la Hunedoara. Ultimul frate, cel mic, a plecat și el la Șimleu Silvaniei. Din toți cîți au fost acasă rămăseseră doar cei bătrîni. Am hotărît să mă reîntorc. Și, astfel, după cîteva luni am revăzut pămînturile dealurilor noastre cuprinse între Pria, Cizer și Hurez, cele trei sate ale comunei. Mi-am zis că trebuie să fac și eu ceva pentru aceste pămînturi, să rodească mai bine. M-am angajat, fiindcă anul școlar era pe la jumătate, căruțaș la C.A.P. Aveam doi cai și cîștigam bani frumoși. Începuse să-mi placă să frămînt pămîntul, să muncesc, și asta a fost lucrul cel mai important pentru mine. Eram mulțumit că eram acasă. În anul următor am dat examen la Zalău. La profesională. Am reușit și după trei ani am devenit tractorist. M-am reîntors în Cizer. La C.A.P. Altfel se vedea lumea de la volanul tractorului... După ce am satisfăcut stagiul militar am fost luat de S.M.A.-ul Crasna, secția Cizer... Ce să vă mai spun ? De treisprezece ani lucrez aici. M-am căsătorit cu o fată din sat, am un băiat și o fată. În anul care a trecut am terminat și școala de maiștri. Dar eu tot tractorist am rămas și tractorist doresc să rămîn. Sînt și secretarul organizației de partid. Asta-i pe scurt viața mea de tractorist.

— Ce înseamnă să fii tractorist în Cizer ?

— Asta depinde cum privești. La noi sînt dealuri. Dealuri cît poți cuprinde cu ochii. Am fost detașat, în cîteva rînduri, și în Timiș. Acolo-i altfel. Pămînturile sînt drepte și alta-i viața de tractorist la cîmpie. La noi, parcă-i mai greu. Se lucrează în pantă. Urci și cobori dealul. Te îmbrățișează pămîntul și rămîi doar cu el — iar deasupra cerul. Parcă lucrezi la încheieturile pămîntului. Acolo, pe coama dealului, parcă ești un alt om.

— Ce simți ?

— Parcă ești într-un zbor cu helicopterul.

— Ați zburat cu helicopterul ?

— O singură dată. Cînd am fost împrăștiat îngrășăminte.

— Cum adică ?

— Eu fac dozajul substanțelor. Îl fac și acum cînd împrăștii din tractor. Și îngrășămîntul și la dăunători.

— Unde ați învățat toate acestea ?

— La școală. Am învățat de toate. Asta-i menirea mecanizatorului. Să știe cît mai multe. Și, mai mult decît atît : trebuie să cunoască pămîntul. Pămîntul pe care lucrează. Cred, și asta-i nici un fel de exagerare, că în momentul de față cunosc fiecare palmă de pămînt. Fiecare tarla în parte cu toate capriciile ei. Fiindcă pămîntul nostru este capricios și trebuie să-i cunoști toate tainele, să-i smulgi recoltele. Altfel nu se poate.

— Pe ce lucrați acum ?

— Pe tractor U 650 și pe o combină de recoltat.

— La ce cultură vă place cel mai mult ?

— La porumb și la cartofi. Îți trebuie multă atenție. Parcă ai broda totul. La recoltat îmi place la grîu și la floarea-soarelui.

— Acum cîteva zile, pe pămînturile Crasnei, s-a aflat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. V-ați aflat acolo ?

— Nu. Am ascultat totul la radio. Eram la cîțiva kilometri, în cîmp, la prășitul porumbului. Aș fi vrut să fiu și eu acolo dar nu s-a putut. Timpul era foarte bun, ne era frică de ploaie, și trebuia să terminăm această delicată lucrare. Cred că-i cea mai importantă. Știți cum este la noi, pe dealuri, prășitul porumbului ? Este exact cum ai merge pe o șosea, pe o magistrală, foarte întortocheată și aglomerată. Am fost și în București cu mașina dar mai greu mi se pare la prășitul porumbului. Poate exagerez dar așa stau lucrurile dacă dorești să-ți lasă treaba bună. De ea depinde recolta.

— Și așa toi la școală ați învățat ?

— Da. Dar la fața locului este altceva.

— Ce-ați mai învățat la școală ?

— Mecanică. Multă mecanică și agricultură. Și chestiuni de zootehnie. Și multe altele. Fiindcă mecanizatorul trebuie să cunoască multe și să se descurce imediat la fața locului. Apoi, am mai învățat să și cosesc, să dezleg tainele albinelor, să rostuiesc o zidărie, să fac o șenculală, o zugrăveală : știu să fac o sudură și să ridic o casă. Asa-i pe la noi. Trebuie să le știi a le face pe toate.

— Ce bucurii ați avut în ultimul timp ?

— Cînd am obținut, fără să fie o zonă specifică grîului, peste 4 000 kilograme la hectar. Mi s-a părut că este un rezultat extraordinar la care au visat părinții noștri.

— Ce vă doriți în continuare ?

— Ce poate să-și dorească orice mecanizator ? Să strulgă pămîntului recolte bune fiindcă acesta-i rezultatul muncii de fiecare zi. Toată lumea nu se interesează de viața noastră, ci de rezultatele pe care le obținem.

SORIN POSTOLACHE ■

Cu gîndul la pîinea românească, la plinătatea și rumenul ei, președintele țării a mers în aceste zile de început de vară în vatra de miazăzi a grîului. În zece județe, însemnate în existența lor de existența boabelor adunate în spic, au fost discutate lucruri ce privesc trăirea holdelor, mărimea și rostul lor, învățămintele care se cer desprinse din munca unui an pentru a fi de folos celui următor.

Am uitat în urmă vremea cînd lăsam pămîntul să hotărască singur ce și cît să ne bucure prin dărnicia lui. Nu-ți trebuie un efort special de gîndire pentru a înțelege că avantajele toate izvorînd din modernizare se cer convertite în foloase măsurabile în recolte pe potrivă în certitudini, în stabilitate și siguranță la ora hamborului. Ne-am comparat ani de zile cu ce vizează mersul treburilor în continuare — la secerat și depozitat, la arat și semănat, în lungul drum al seminței de azi către lumina viitoare.

Agricultura își cere cu demnitate dreptul și tratamentul la care obligă puterile, resursele ei adevărate de acum.

Duc cu mine de mult sunetul repezit al boabelor de grîu trimise în geamul de la drum al casei părintești. Așa își vesteau sosirea, ca urare de zile spornice, rudele și vecinii petrecuți pe la noi în noapte de An Nou. Toată dimineața următoare glasul tremurat al copiilor de școală desena, înflorat, — fac și azi la fel, — tabloul cu grîu voinic și spice grele; ca o geană deschisă spre respirația verii, cînd totul avea să ni se înfățișeze alevea.

Grîul bătînd în geam, . pre-

Ne bate, în fereastră, grîul

alții, și o facem și azi, e bine oșa, cîtă vreme ne ajutăm pe noi să vedem cît de departe și de sus putem să fixăm ambițiile proprii. Se cuvine să ne comparăm cu egală tragere de inimă cu noi înșine, punînd în valoare adevărul că cei mai buni la noi acasă trebuie oricum să ne devină învățători și exemplu și judecători.

Am urmărit îndeaproape recentele vizite de lucru ale secretarului general al partidului în cele zece județe din cîmpiile de sud ale țării și mi-au rămas în minte analizele la fața locului, aplicate, riguroase și totdeauna terminate cu normalul indemn la mai multă treabă și la mai mari recolte, spre binele fiecăruia și al nostru al tuturor. S-au vizitat unități vestite prin hărnicia lor, au fost apreciate cu generozitate munca și devotamentul sătenilor, al specialiștilor, al cadrelor de conducere. Asta n-a împiedicat, ori de cîte ori a fost cazul, analiza critică, ascuțită, cu trimitere la ceea ce ține de obișnuință, de rutină, de neîmplinire, de comoditate și conven ționalism. Și, de aici, tot cum căderea dulce și cîntătoare a ploii de primăvară, semnal discret în ușa dincolo de care se află un an întreg cu promisiuni neîncepute, mari și rotunde, cît o pîine de sărbătoare.

Își scutură iarăși peste noi parfumul topit în poezie teii din întinderea Bucureștilor și de peste tot unde se află. Semn că orzul s-a copt și grîul se pregătește să dea în pîrgă. Ploile ultimelor zile i-au priit, învăluindu-l darnic în neastîmpăr, în plăcerea de a privi în jur și de a se oglindi în soare.

Cine nu știe șoaptele grîului, acum cînd clorofila bate, sfielnică, în retragere, lăsînd totul în seama alchimiei verii, zilelor și nopților ce vin, să-și ducă la împlinire jurămîntul tainic privind zborul prin vîrste al bobului de grîu ?

În lauda celor ce-și petrec viața în veghea sevelor cîmpiei, să ne descoperim din nou la vestea sosită din întinderea bărăganelor, trecută din gură în gură a îmbucurare : Vine grîul !

NEAGU UDROIU ■

Mătasea spicelor de orez

Soarele pică de aproape, neoprit de nimic. Întinsura cîmpiei nu se sprijină nici măcar de un pom. Doar de propria-ți umbră, mică, pierită, căzută la picioare. Frige totul, sfîrîie aproape, în aceste tăvi de pămînt. Împresia imediată este de amorțire. Dar strategii, hărți, teodolite, căști, mașini ciudate, într-o neobosită și aparent baotică desfășurare de ambiții îți oprese dintr-o dată răsuflarea. Privirea se adună apoi, se pune pe căutat, se uimește, pătrunde, dezvăluie.

Pămîntului i s-au tivit marginile și apa se încrucișează în strune subțiri ca pe o tablă de șah. Văzduhul tremură și începutul lui mai, limpede, încins, rotește ciocîrlii dezorientate. Pentru că, locul acesta din Cîmpia Brăilei nu se mai aseamănă cu cel știut.

600 de hectare de pămînt dușmănos, încăpățînat, otrăvit, o mare secată din care rămăsese doar sarea, eram ! Acum : Parcela nr. 1, Parcela nr. 2, Parcela nr. 126... Adică orezărie. Și o zestre în plus cooperatorilor de la C.A.P. Maxineni.

Motoarele ambalate rup aerul în fîșii, se grăbesc pe trasee precise, te implică, te cheamă să participi. Arșița e nedomolită. O aripă grea, moale, pe care, însă, n-o bagă nimeni în seamă. Alături, pe o ridicătură de pămînt, un veritabil comandament. Reprezentanți ai constructorului — I.E.L.I.F. Brăila, proiectanți, conducerea C.U.A.S.C.-ului Maxineni, activiști de partid. Se iau ultimele hotărîri, se propun ultimele soluții. Lucrarea e aproape gata. În mai puțin de o lună ! Deja, o bună parte din parcele au fost însămînțate, inundate.

Îi întreb pe Țiru Florentin, președintele C.A.P.-ului beneficiar al investiției; dacă vor putea stăpîni acea mare de orez. Mă privește mirat, își aprinde o țigară, dă să plece, se răzgîndește. „Crezi că ne jucăm ?" Schimb vorba, încercînd să-l domolesc : „Cum a început ?" Răspunde fără să-mi dea o atenție deosebită : „Simplu. Am hotărît în adunarea generală a membrilor cooperatori. Atunci oamenii au spus că e păcat de atîta muncă irosită. Pentru că, din pămîntul ăsta, oricît te-ai strădui, n-o să iasă niciodată nimic. Însă țăranii noștri se pricep. Pentru orez, totuși, e bun. Iar apa Siretului o avem în coastă. Și-apoi, experiența ne-a dovedit-o. Am avut o suprafață amenajată, e adevărat, mică, doar 50 de hectare, dar, de pe ea, am realizat o medie de 5 000 kg/ha.

Alci se oprește, se depărtează. Răspunde repezit la cîteva întrebări. Îl urmărese, pare să știe totul. Este tînăr, vînos, mustață pe oală, spinarea dreaptă. Ți se uită în ochi, are replică, te convinge. De unde mă aflu, zărese schelcările apei din parcelele inundate. Și, dincolo de ele, mătasea veritabilă a spicelor de orez...

„După ce am luat hotărîrea, revine președintele, proiectul nostru a primit tot sprijinul organelor județene de partid, iar acum sîntem pe terminate. Aici, peste o lună, o să fie frumos !"

Discuției i se pune punct și nu se mai rostește nici un cuvînt. Nici despre încleștarea aspră cu s-a dat pentru ca noua față a pămîntului să poată primi sămînța de orez în perioada optimă. Nici despre greutățile întîmpinate și trecute, despre mesele sărăcie și pielea crăpată de vînt și arșiță. Doar atît: „Alci, peste o lună, o să fie frumos !". Și mîndria demnă a lucrului împlinit.

De departe vin amestecate de lucernă cosită. Și luna iunie curge pe lîngă noi cu ochii mărîți. Poate să treacă, îmi spun; bătăliile ce urmează nu-l mai aparțin.

MIRCEA CAVADIA ■

Noua revoluție agrară impune o schimbare de optică, nu numai a mecanizatorului față de utilaje și pămînt, dar și a celorlalți lucrători ai ogoarelor față de procesul de mecanizare și automatizare a activităților în agricultură. Din discuțiile purtate cu o seamă de mecanizatori au rezultat probleme legate de aprovizionarea cu piese de schimb, după cum au ieșit în evidență minusuri legate de unele utilaje folosite fie la semănat, fie la recoltat. O modernizare și o fiabilitate sporite se impun, după cum adecvarea sarcinilor la tipul de sol, la tipul de cultură, aprovizionarea ritmică a stațiunilor de mașini agricole cu toate cele necesare sînt fapte care intră în categoria imperativelor. Organizarea campaniilor agricole de vară și toamnă în tabere mecanice, cu toate cele necesare unor intervenții prompte, la fața locului, ca și rezolvarea problemelor de masă în cîmp, în perioadele de vîrf ale recoltei, dovedesc, în locurile deja cu experiență, că rezultatele sînt cu mult superioare. De asemenea, calitatea pregătirii mecanizatorilor abia veniți de pe băncile școlii apare mereu între preocupările secțiilor de mecanizare. Instruirea superficială, lipsa de experiență se resimte în calitatea lucrărilor, a producțiilor obținute. Preocupările unor secții de mecanizare în domeniul ridicării calificării profesionale, în așa fel încît un mecanizator să execute un complex cît mai mare de reparații și lucrări au dus în multe unități agricole la creșterea producțiilor, ca și la creșterea productivității muncii. Repartizarea în acord global a unor sole și culturi unui singur mecanizator, care să execute toate lucrările de la arat, semănat, întreținere și recoltare se dovedește, de asemenea, o experiență demnă de luat în seamă și de aplicat în cît mai multe locuri, după cum folosirea mecanizatorilor la alte operațiuni, în special din categoria muncilor necalificate e de natură să reducă randamentul utilajelor, să producă perturbări în efectuarea la timp a lucrărilor agricole. Complexele sarcini care revin agriculturii în actuala etapă de dezvoltare a țării, sarcinile concrete ce revin agriculturii din documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privesc creșterea productivității muncii și în agricultură, înfăptuirea noii revoluții agrare prin mijloacele noului, prin introducerea unor metode și utilaje moderne. Or îndeplinirea acestor sarcini implică și așezarea mecanizatorilor în centrul acestei vaste operațiuni de valorificare a pămîntului. Întrucît, din discuțiile cu mecanizatorii, o serie de aspecte sînt legate de utilajele agricole, într-unul din numerele noastre viitoare vom organiza o dezbatere cu beneficiarii, cercetătorii și producătorii de utilaje agricole, puși și ei în fața acestui deziderat al noii revoluții agrare : recoltele record din producții intensive.

„Cînd aclamăm secunda victoriei, ne gîndim oare și la efortul dur care o precede?“

se întreabă și ne întreabă maistrul Petru Tohătan, de la Combinatul chimic Craiova

...Se petrece ceva interesant cu dv., stimate tovarășe Petru Tohătan — începem noi. Petru Tohătan, maistru la Combinatul chimic Craiova, ne privește atent, intrebător. Tăcem o clipă, ca să-i putem privi și noi mai cu atenție. Personajul e dintre cele de care te-apropii din prima clipă. Are 53 de ani, dintre care 33 de producție, ani grei, ani ce apasă, dar pe care și-i poartă fără nici un efort aparent, ai zice chiar cu dezinvoltură. Păr grizonat, dar ovalul feței curat, fără nimic din accentele vîrstei, trăsături spiritualizate, ochi tineri, foarte mobili, schimbindu-și expresia de la o clipă la alta. Pe buze, un veșnic surîs amuzat.

Este vorba de profesia dv. — continuăm. Potrivit unui recent Decret, maistrul-șef de formație, e de-acum încolo eligibil. Deci nu va mai fi numit în funcție, ci ales. Ales de muncitorii pe care-i conduce. Spuneți-ne chestiunea asta nu vă dă de gîndit ?

Zîmbetul nu-i dispare, nu pare interlocat. Cum să nu-i dea de gîndit, zice, firește că-i dă. Firește, fiindcă raporturile lui cu cei în subordine capătă o nuanță nouă, de fapt nu nouă, ci dezvăluind mai pregnant resorturile intime ale acestor raporturi. Deci să nu credeți (ride, ghicindu-ne în ochi că avem sau că simulăm o atare credință), să nu credeți că de-acum, gata, eu devin cumva subalternul subalternilor mei. Adică încep să mă pun bine cu ei, să le caut în coarne, ca să le cumpăr votul. Îmi cresc în schimb e adevărat, obligațiile față de ei, față de munca lor și de eficiența acesteia, răspunzînd astfel și sarcinilor mele, și încrederii pe care ei mi-o acordă. Deci un lucru cît se poate de important ! Dar cresc — și asta-i iarăși esențial! — și obligațiile lor față de mine. Căci odată ce ei m-au ales, ei m-au vrut, nu mai pot cîrîi că li-s o belea pe cap, trebuie să defileze cu mine, să „voteze“ cu mine, să mă sprijine în tot ce întreprind. Cum vedeți, noul Decret nu face decît să sublinieze odată mai mult rolul maistrului-șef de formație ca, hai să zicem, șef de echipaj, cu toate prerogativele ce decurg, de aici. Da, șef de echipaj, ăsta-i cuvîntul ; așa cum e micimanul pe o corabie.

Tovarășe maistru, ați voiajat vreodată pe mare, știți ce înseamnă un miciman ? Nu, tovarășe reporter, mărturisesc, nu știu, adică știu doar din cărți, din romane. Eu sînt maramureșan de fel (la Craiova am venit în '69), am trăit o viață între munți, vacanțele mi le fac la munți, cu rucsacul în spate, marea o știu doar din ilustrate. Dar înțeleg ce vreți să spuneți. Vreți să spuneți că pe puntea unui vapor șeful de echipaj e chiar „șef“, că acolo-i militărie, deci disciplină de fier, bazată pe supunere absolută la ordinul comandantului. Disciplină de fier există însă, să știți, și la noi, în industrie. Vă amintiți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a comparat unitățile economice cu niște cetăți, deci cu niște bastioane de luptă de tip militar, al căror demers în bătălia pentru progresul țării pretinde disciplina cea mai strînsă. Numai că, sigur, o astfel de disciplină, în cazul nostru, al lucrătorilor din industrie, se împlinește prin alte date, nu doar prin simplă și stricta supunere la un ordin. Ea se împlinește și se împietește, firesc și obligatoriu, cu aportul personal al omului „din trupă“, cu gîndirea lui, cu inițiativa lui creatoare în bătălia zilnică a producției. Este un alt comandament al muncii noastre, de extremă însemnătate, pe care secretarul general al partidului l-a răspicat nu o dată. Munca fără creație nu mai este de conceput în vremea noastră.

Dar spuneți-ne, Petru Tohătan, ce poate reprezenta „creația“ într-un combinat ca al dv. ? Ce „creezi“ urmărind beculețele care se aprind și se sting pe un tablou de comandă ?

O să vă răspund, tovarășe reporter, începînd cu cîteva date mai generale despre ce au făcut și ce fac chimiștii Craiovei. Cum știți, combinatul nostru a început să producă în 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului. Avea pe-atunci o singură fabrică, pierdută într-o margine de cîmpie goală. Acum sînt 48 de fabrici, ocupînd aproape 300 de hectare ; iar hotarele combinatului n-au înțepenit, în anii ce vin o să se mute pe alte zări. Dăm astăzi o producție în valoare de 5,75 miliarde lei, bazată pe tehnologii de ultimă oră și orientată, potrivit sarcinilor Congresului al XIII-lea al partidului, spre produse de vîrf, care valorifică superior metanul. Notați vă rog, la acest capitol, îngrășămintele chimice lichide, sau îngrășămintele complexe cu microelemente ; mai fabricăm și alte mărfuri de tehnicitate maximă, unele inedite în istoria românească a branșei, rod al cercetării științifice, tehnologice și inginerești gîndită și pusă în operă de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. O mare parte din aceste mărfuri o ia peste mări și țări. Exportăm în vreo 45 de state, printre clienții noștri figurînd și S.U.A., și R. F. Germania, și alți smei ai tehnicii veacului. Gîndiți-vă deci cîtă inteligență, cît nou, cîtă creație, cu un cuvînt, încorporează produsele cu ștampila Craiovei, odată ce ele sînt cumpărate chiar și în locuri în care produsul chimic de calitate e bun curent al economiei de nu mai știu cîte decenii ! Gîndiți-vă cîte știe, cîte face omul nostru, care, pus în fața unor aspre și tot mai complexe examene ale calității, realizează o productivitate a muncii de 1 400 000 lei anual. Da, atîta e productivitatea pe om al muncii în combinatul nostru, asta spune ceva, nu-i așa ? Văd că încă vă uitați lung la mine, probabil că așteptați să răspund mai concret întrebării dv. în legătură cu beculețul care se stinge ori se aprinde. Bine, o să încerc. Să ne oprim, să zicem, la producția de amoniac, cu ea m-am familiarizat mai bine de cînd m-am făcut craiovean. Viteza de producere a amoniacului, cred că știți, e fantastică. Și asta îi cere omului o supraveghere a fluxului tehnologic pe care, cu voia dv., o s-o numesc tot așa, fantastică. Ce vreau să zic ? Că la orice semnal al tabloului de comandă, vestind o întîmplare insolită pe flux (de ordin mecanic, electrotehnic, termotehnic, chimic), operatorul e forțat să răspundă, adică să ia decizia optimă, în mai puțin de 30 de secunde. Altminteri intră în funcțiune blocajele instalației și instalația se oprește, dacă nu se întîmplă ceva mai grav. Căci noi lucrăm cu metan, cu CH_4, iar unde-i H e, metaforic vorbind, o posibilă bombă cu hidrogen. Deci omul de la tablou, „tablonistul“ îi zicem noi, trebuie să fie un specialist în multiple domenii tehnice, dublat de o minte lucidă, combinativă, capabilă de decizii corecte și foarte iuți. Consumul de materie cenușie și, vă dați seama, de încordare, nervoasă în timpul orelor de program este atît de mare încît, adesea, unora dintre băieții noștri le piere somnul, noaptea îi prinde crispați, tensionați, tot refăcînd mental întîmplările zilei și tot schițînd soluții pentru eventualele întîmplări de a doua zi.

Am înțeles, tovarășe Tohătan. Operatorul chimist, ca tot muncitorul român al acestui veac, nu poate munci, n-are cum, în afara actului creator. Dar maistrul ? Încap și în ce face el elemente care țin de creație ?

Mai mult decît vă imaginați, tovarășe ziarist ! Gîndiți-vă cîte i se cer, dincolo de pricepere tehnică : vocație de conducător, talent organizatoric, știința de a gîndi economic, capacități dovedite în materie de ergonomie, nu mai puțin de sociologie a muncii, și, ca unuia care lucrează direct cu oamenii,' pregătire de psiholog.

Cum aplicați, concret, aceste științe și iscusințe în munca dv. ?

De cîtva timp, tovarășe ziarist, sînt maistru la depozitul de ambalare și expediere a îngrășămintelor chimice. (Am fost mutat aici fiindcă m-am îmbolnăvit de lombosciatică, nu mai puteam lucra la amoniac.) Aici munca n-are, firește, cine știe ce mare tehnicitate, dar nici chiar simplitate nu-i. Marfa trebuie ambalată oprect, cu grijă extremă, căci o așteptă lungi și grele drumuri, poate că va circula peste mări și țări. Obligatoriu, ambalajul va trebui să arate și bine, căci și coperta — nu-i așa ? — vinde cartea. Dacă regulile ambalării nu-s respectate strict, pînă la cel mai mărunt detaliu, vapoarele cu mărfurile noastre, se întorc din drum și, fără veste, ne trezim cu sacii cu îngrășăminte la poartă. Muncesc în depozit 160 de inși, din care 80 de femei. Se muncește și mecanizat, dar și făzic. Mai mult fizic. Sarcina modernizării producției, fixată de tovarășul secretar general, a pătruns, firesc, și la noi. La fel de firesc, ne-am asumat-o, am meditat-o, acum o punem în rost. La sugestia noastră, a celor din depozit, Centrul de calcul al combinatului, în colaborare cu Uzinele „Automatica“ din București, a realizat un prim robot de ambalare a mărfurilor. Zilele astea va intra în depozit, îl vom pune la încercare, îi vom face cuvenitele ajustări și-i vom da cuvîntul. Dar robotul pretinde celor însărcinați să-l supravegheze, ca și celor legați de el (și toți muncitorii depozitului, într-un fel sau altul, o să fie legați de el !), o specializare înaltă, la nivelul celei de operator chimist, să zicem. Ba, în unele cazuri, mai înaltă ! Deci toată atenția noastră, în ultimul timp, s-a concentrat spre calificarea oamenilor. Nu-i ușor, căci oameni din depozit, dedați mai cu seamă la munca fizică și rămași la nivelul de cunoștințe pretins de această muncă, nu se prea lasă urniți spre „nou“. Deci noi, cei patru maiștri ai depozitului, trebuie să-i momim spre noua lor stare muncitorească folosind un întreg evantai de argumente : economice, ergonomice, sociologice, toate grefate pe forța convingerii; deci pe psihologie, și, evident, pe autoritatea noastră de conducători și organizatori ai producției.

Care-i cel mai mare dușman al muncii dv., tovarășe Tohătan ?

Morile de vînt, tovarășe ziarist. Ce lucru curios, morile astea ! Ele nu se prefac că se mișcă, nu simulează agitația, nu se fac că turuie, ele se mișcă într-adevăr, ele bat cu zgomot aerul, ele se învîrt fără istov, ele jură c-o să prindă în aripi luna și stelele, astfel încît ești ispitit să zici că, dintre toate mișcătoarele de pe pămînt, morile astea sînt cele mai dinamice, mai active, mai glorioase. Deși stau pe loc, deși nu dau decît rar făină, dar asta-i altă poveste. Este vorba, văd după zîmbetul dv. că ați ghicit, despre lozincarzi, despre panglicari, despre cei care macină vorbe, de regulă vorbe mari, vorbe scumpe, amețindu-ne nu odată cu ele, amuzîndu-ne de pe solul faptei și proiectîndu-ne în neant. Inutilitatea lor este sub orice discuție. Vă amintiți ce spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea solemnă consacrată jubileului partidului ? Dați-mi voie să citez, știu textul pe dinafară : „este necesar să înțelegem că nu ne putem mulțumi numai cu vorbele, că numai declarațiile și lozincile nu au nici un fel de importanță dacă nu trecem la realizarea în viață a hotărîrilor partidului, a revoluției tehnico-științifice, dacă nu acționăm în viață ca adevărați comuniști și revoluționari !“ Tot la capitolul ăsta, al măcinării de vorbe goale, se înscriu și acele smerite (fals smerite, zic eu) „autocritici“, pe care, la fel, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a amendat cu severitate și cu dreptate. Am ocolit multă vreme să vorbim despre măcinarea de vorbe, despre acest flagel, trecîndu-l între păcatele anacronice, fără nici o șansă în lumea noastră. Dar uite că flagelul există, și el nu-i chiar de mina a șaptea. Pentru că morile de vînt, tovarășe ziarist, au (și ele știu bine că au !) avantajul seducției, al convingerii, al hipnozei chiar, uneori în proporție de masă. Vă veți întreba cum mai e cu putință un asemenea anacronism, în era, hai să glumim !, a morilor cu combustie internă sau cu motor electric. Și-apoi, o să vă întrebați iar, pe ce naiba s-ar putea sprijini ? Dar nu știți că morile de vînt stau de cînd veacul într-un picior ? Deci își pot găsi un punct de sprijin pe te miri ce. O spetează de scaun, un cablu telefonic, un sfert de oră la tribună, un microfon, și gata, aripile lor strălucitoare țîșnesc fără putință de oprire. Ele bat aerul, așa dau impresia, cu o credință rar întîlnită, cu o trăire, cu o sinceritate ce, cum spuneam, te convinge, te hipnotizează. Îți vine să zici : păcat, băiatul ăsta atît de întraripat n-are unde să se desfășoare, i-ar trebui un loc adecvat, mai larg mai înalt, o încadrare corespunzătoare, o schemă nouă ! (Iar el, în paranteză fie zis, se plînge : în societatea noastră mi se taie aripile !).

Frumoasă fabulă, stimate Petru Tohătan ! Frumoasă și bine „scrisă“ ! Mărturisiți, nu-i așa că scrieți literatură ? (Nu știu de ce, ba de fapt știu de ce, bănuiam asta încă de la începutul conversației noastre !).

Da, mai și scriu, dar mai mult citesc literatură, tovarășe ziarist. Autori preferați, mă întrebați ? Ca ardelean, nu pot să nu-i iubesc pe Ioan Alexandru și pe Ion Lăncrănjan. Iar ca nou venit în cîmpia munteană, am învățat să-i înțeleg și să-i admir pe Eugen Barbu, pe Marin Preda și pe Marin Sorescu din „La lilieci“. Îmi place și moldoveanul Paul Anghel. Asta, ca să mă limitez la cîțiva contemporani. La cei vechi, lista este mai lungă, net dominată de ardeleni... Să nu rîdeți, îl recitesc cu plăcere și pe Petre Dulfu. Dintr-un motiv de ordin strict sentimental : s-a născut în satul Tohat, din Maramureș, unde m-am născut și eu.

A mai dat Tohatul și alți oameni de seamă, în afară de dv. și de Petre Dulfu ?

Pe fiu-meu cel mare. A absolvit Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu“. Cred în steaua lui de mare pictor.

Dacă-i împingeați spre chimie, poate că s-ar fi vorbit într-o zi de dinastia industrială a Tohătanilor.

Spre chimie l-am împins pe cel mic. E în ultimul an la liceul de chimie. Și e un elev eminent, umblă succesele după el ca fetele...

Cum se obțin succesele, tovarășe maistru ?

Repet o vorbă mare : se obțin greu, tovarășe ziarist. O carte bună, un produs chimic complex, o mașină de performanță care demarează de la start, un plan economic lunar sau anual depășit într-adevăr, sau o cupă a campionilor Europei adusă acasă de „Steaua“, pretind un efort puțin obișnuit. Un efort necesar, căci fără el n-am mai înainta, civilizația noastră s-ar destrăma. Dar întrebarea e : cînd aclamăm secunda victoriei, ne gîndim și la efortul dur care o precede ? Cînd ronțăim cozonacul zilei festive, ne gîndim și la galerele aspre trude în care ei a fost frămîntat ? Ce vreau să zic ? Că sub fiecare succes stă efortul de muncă și de idee al unui om, al unei colectivități, lucru pe care, uneori, îl uităm lată, dv. v-ați mulțumit să notați în carnet ce oameni deosebiți sînt operatorii noștri chimiști, dar nu mi-ați cerut nici măcar un nume. Acum, lăsați, e tîrziu, nu mai am timp, peste exact un minut intru în șut.

ILIE PURCARU ■

Una dintre marile cetăți ale chimiei, o industrie despre care la 11 iunie 1948, nici nu se putea vorbi !

Deocamdată în stare de machetă, vehiculul cu sustentație magnetică e gata de drum ! Grație lui, vom ajunge de la București la Iași în 100 de minute !

Al doilea „fiu" al familiei de roboți liniari conceputâ și realizată în laboratoarele Politehnicii din Iași

Cîțiva discipoli din Iași ai lui Jules Verne și dovezile lor că științificul-fantastic devine tot mai mult viață obișnuită

Modești și muncitori, acești oameni nu-și doresc decît ca uneori, măcar o dată pe săptămînă, ziua să aibă mai mult de 24 de ore : Lorin Cantemir, Savel Mitrea, Gheorghe Livins, Lucian Clobanu.

Venisem la Iași pentru două zile și se apropia sorocul să plecăm cînd cineva, un om de bine, aproape că ne-a luat la rost : ați bătut drumul pînă aici și nu l-ați văzut pe conferențiarul Cantemir ?! Ce face ?, s-a interesat Agarici într-o doară, convins fiind că, la 6 seara, nu mai putem îndrepta nimic. Cantemir și băieții lui, a sosit răspunsul, lucrează la motoare liniare și la roboți, în cadrul Politehnicii, iar eu nu știu mai multe decît că, recent, au dat peste cap un întreg congres internațional cu o comunicare despre transferul curentului electric la 2—3 centimetri prin plasmă, prioritate absolută. Nu vă faceți probleme, acum (ceasul arăta exact 18,10) îi găsiți sigur la Catedra de automatizări și utilizări electrice, de regulă zăbovesc pînă noaptea bîrziu !

Așa am ajuns pe strada Horia, numărul 7, unde vom constata că informația primită e numai în parte exactă, „băieții" conferențiarului Lorin Cantemir fiind ei înșiși, ca și șeful colectivului, oameni de știință prestigioși, doctori ingineri, cu brevete de invenție, cu cărți și așa mai departe : conferențiar Savel Mitrea, șef de lucrări Gheorghe Livins și șef de lucrări Lucian Clobanu. Erau într-adevăr la datorie, migălind la un „Roblin", adică la un robot cu motor liniar destinat (acest al treilea prototip) transportului de sarcini utile de 50 de kilograme, putînd să deservească diferiți roboți staționari. Înființat în 1975 și coordonat de C.C.S.I.T. „Electroputere" Craiova, colectivul de aici, interdisciplinar și interuniversitar, se ocupă (pe lîngă roboți, asupra cărora vom reveni, poate, cu altă ocazie) mai ales de motoare liniare. Pînă să intrăm în amănunte, referindu-ne la cîteva realizări de vîrf ale cercetătorilor amintiți, să notăm că jumătate din energia utilizată de omenire trece prin diverse mașini electrice, care convertesc tot și consumă cam 70 la sută. În mod obișnuit, în industrie, aceste mașini dezvoltă o mișcare rotativă, cele liniare, de dată mai recentă, prezentînd o sumedenie de avantaje economice și, în plus, putînd dezvolta viteze sporite. Nu vom intra, din motive lesne de înțeles, în teorie, menționînd doar că, la Iași, colectivul condus de Lorin Cantemir a realizat încă din 1985 un vehicul pe roți cu motor liniar, pe care noi l-am văzut (în zorii zilei următoare) pe standul de la Păcurari și pe care dumneavoastră, stimați cititori, îl puteți identifica într-una din imaginile de mai sus. Povestea lui e, dacă nu greșim, emoționantă. Ajutîndu-se cu întreprinderea de Materiale de Construcții Iași (director ing. Emil Alexandrescu), care a adus de la I.T.B. un vagon de tramvai scos la casare, Lorin Cantemir și ceilalți au reproiectat partea de acționare, de alimentare și de comandă, obținînd un vehicul care face (precum văzut fiind cu două bene basculante) ca transportul unei tone de argilă să fie cu 20—30 la sută mai ieftin decît în mod curent. La I.C.P.M.C. București, ing. Luminița Robolu-Mazilu, în calitate de șef de proiect, a procedat chiar la un calcul comparativ, demonstrînd limpede că folosirea motorului liniar e cea mai avantajoasă. Indicele ei ar fi de 2,15, în timp ce recurgerea la alte sisteme de transport ar ridica cheltuielile la 3,25 (autobasculante de 10 tone), la 4,87 (vagoneți de mină) sau chiar la 6,85 (releu de benzi). Dincolo de soluțiile pur tehnice, motorul liniar elimină angrenajele. Roțile nu mai au decît funcție de susținere și ghidaj, de unde o durată mai mare a căii de rulare (care înseamnă ecartament normal plus o a treia linie, în mijloc, care reprezintă partea fixă a motorului rotativ, indusul), noul vehicul recomandîndu-se și prin aceea că, destinat transporturilor pe spații reduse (cariere, uzine etc.), eliberează locomotivele care au, cele mai mici, 450 kW, față de numai 150 kW, „puterea" motorului instalat de universitarii ieșeni. Vehiculul care circulă la Păcurari e primul de acest gen din țară aflat în circulație, el însemnînd de fapt îmbunătățirea repetată a unei mai vechi variante, pusă la punct încă în 1973, cu concursul studenților catedrei. Cert e că, în stadiul actual, el a fost văzut de un reputat specialist englez, profesorul J. F. Eastham, prorector al Universității Bath și fost elev al celebrului E. R. Laithwaite (socotit părintele motorului liniar modern), care s-a declarat surprins în modul cel mai plăcut de progresele înregistrate, și pe acest plan, de inteligența românească. Că lucrurile se prezintă exact așa ne lămurim fără greutate : „Vemli" încorporează nu mai puțin de 14 brevete de invenție, pe care sînt trecute, într-o ordine sau alta, numele Lorin Cantemir, Gheorghe Livins și Lucian Clobanu. Toate datează din ultimii ani, mai exact după 1982, și se cheamă „Metodă de realizare a înfășurării trifazate, tip inel, la motoare liniare de inducție" (83 102/1982), „Dispozitiv acționat cu motor liniar pentru obținerea mișcărilor oscilante" (80 883/1980), „Metodă de comandă a motoarelor liniare" (81 888/1982) etc. etc., pînă la 14, elocvente mărturie clară despre o muncă de cercetare asiduă care, chiar dacă e departe de a se fi încheiat, a cunoscut deja succese notabile.

Viitorul vine cu mare viteză!

Veți fi de acord cu noi că e greu de surprins, într-o singură relatare, o activitate atît de fructuoasă și de diversă ca aceea a colectivului la care ne referim. De aceea ne vom și limita, în cele ce urmează, la o singură altă realizare a echipei dirijate de conferențiarul Cantemir. Anume la vehiculul cu sustentație magnetică, de genul „Magnubusului" conceput la Timișoara de Ioan Boldea, o altă autoritate recunoscută (pe plan național și internațional) în materie de motoare liniare, nu înainte însă de a preciza că specialiștii ieșeni și-au adus și ei o contribuție (e drept, modestă) la încheierea „Magnubusului", „culegătorii" de curent (captatorii) utilizați de Boldea avînd la bază un brevet de invenție datorat unui colectiv (de la rezistența materialelor) din capitala Moldovei. Vehiculele sustentate magnetic, deci fără roți, fără puncte de contact cu solul (dar urmînd o cale de rulare), sînt considerate pretutindeni vehiculele viitorului, tocmai pentru că ele vor mări pînă la 400-500 de kilometri pe oră viteza de deplasare în condițiile unor consumuri energetice reduse, ale unei poluări sonore mai mici, ale unui confort mărit. Se apreciază, ne spunea conferențiarul Savel Mitrea, că față de transportul cu avionul cheltuiala de energie e, la sustentație, coborîtă pînă la jumătate, o serie de alte beneficii (gările pot fi plasate în centrul zonelor populate, lipsa impedimentelor legate de ceață, intemperii etc.) orientînd cercetarea de pretutindeni către astfel de mijloace de transport. Deși în Japonia, în Anglia, în Statele Unite și în R.F.G. stadiul cercetărilor e foarte avansat, la Emsland (R.F.G.) un asemenea vehicul se găsește de cîtva timp chiar în probe la scara 1/1, deocamdată nimeni în lume nu vinde astfel de „trenuri". Dar ziua de mîine bate la ușă și e remarcabil faptul că și noi am conceput și realizat, fie și experimental, vehicule pe pernă magnetică, plasîndu-ne și în acest domeniu în avangarda tehnicii și tehnologiei mondiale : deținem idei originale să facem astfel de vehicule și posibilități să le facem, pentru început la Timișoara și la Iași. Cînd va veni momentul exploatării, și el nu va întîrzia mult, vom avea ce prezenta în competiția valorilor.

Aproape la ceas de noapte, am urmărit un asemenea vehicul în laboratorul lui Savel Mitrea, unde s-a și conturat, încă în 1980, un fel de „cart" de 130 de kilograme. Dacă ar exista linia și caroseria, vehiculul ar putea să circule, testările de pînă acum, foarte riguroase, probînd avantajele acestui motor liniar față de cel tradițional, rotativ. Față de Timișoara, unde funcționează un motor liniar unilateral sincron, soluțiile de la Iași sînt diferite în privința geometriei electromagneți-șină, a modului de alimentare a electromagneților, colectivul de aici concepînd (tot în temeiul unor brevete de invenție) un motor liniar bilateral de inducție. Cercetarea aceasta, teoretic încheiată, e una de vîrf, competitivă, și n-ar strica, credem, să precizăm că s-a ajuns la ea prin multă patimă și multă perseverență. Țintele, pe etape, n-au fost totdeauna atinse din primul foc. Tema fiind extrem de pretențioasă, iar terenul încă (în toată lumea) neexplorat, a fost nevoie ca, nu o dată, lucrurile să se reia de la capăt sau din apropierea lui. Au fost, o recunoaște însuși Lorin Cantemir, și eșecuri, dar ele n-au dezarmat, ci au mobilizat. S-a lucrat nu cu ceasul la mînă, s-a lucrat după nevoi, numai așa, printr-o strădanie continuă, ajungîndu-se la rezultatele de azi care, cum spuneam, au stîrnit vîlvă la o reuniune internațională de anvergură.

La Catedra de automatizări și utilizări electrice (șef de catedră prof. dr. ing. Eugen Balaban) a I.P.I., nou și la el acasă. Se desfășoară aici, ne-am edificat, o aprigă bătălie în folosul lui, dar acest simplu fapt n-ar exprima, să fim lucizi, mare lucru. Nu atît bătăliile în sine interesează, cît cele cîștigate. Cea la care ne referim în rîndurile de față e dintre acestea.

OVIDIU IOANIȚOAIA
Fotografii de PAUL AGARICI

Grație acestui fost tramvai, prevăzut cu motor liniar, transportul unei tone de argilă e cu 20—30 la sută mai ieftin decît în mod clasic

O idee salvată

Într-un număr precedent, am încredințat tiparului memoriul nostru adresat redacției de către un fecund creator, Paul Matei, de la secția de bunuri de larg consum a Întreprinderii de mecanică fină din București. Am adus astfel la cunoștința opiniei publice destinul nefericit al unei invenții — „Combustibil din deșeuri vegetale" — apreciată ca ineficientă de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

Relatarea noastră a cucerit de îndată atenția inginerului Romeo Ciocan care și-a dat seama că invenția propusă de Paul Matei ar putea duce la rezolvarea unei probleme stringente în cadrul întreprinderii sale. Este vorba de valorificarea rumegușului de lemn, produs rezultat prin prelucrări de dulgherie, un veritabil balast, deoarece nimeni nu are nevoie de acest deșeu (îl folosesc întreprinderile pentru prelucrarea lemnului, dar nu în cantități foarte mari).

Paul Matei a fost solicitat să conlucreze cu specialiștii întreprinderii și, după repetate experimente, ideea sa a început să prindă viață. Rumegușul de lemn, în amestec cu alte deșeuri vegetale, solidificat printr-un liant și apoi brichetat, s-a dovedit un combustibil ieftin, investit cu însemnate proprietăți calorice. Nu dispunem deocamdată de date estimative privind economiile de combustibil (ele vor fi, ni s-a spus, importante), dar se poate aprecia că prin preluarea ei de către sutele, poate miile de ateliere de tîmplărie din țară, invenția lui Paul Matei, concretizată prin solicitudinea celor de la IARTC, ar putea constitui o permanentă sursă de energie și economii, deloc neglijabilă. Vom reveni cu amănunte. Deocamdată ne mărginim să salutăm gestul inginerului Romeo Ciocan, director la Întreprinderea de amenajări, reparații și transporturi pentru comerț din București, gest cu valoare de simbol pentru ceea ce se cheamă în mod obișnuit gîndire operativă, inițiativă gospodărească, receptivitate față de propunerile ce se nasc în laboratoarele inteligenței creatoare.

LIVIU TIMBUS

Dară unde a fost vestita și bogata Peuce?

...Tălpile îmi ard sub văpaia pietrelor albe, translucide ale calcarului dobrogean în care și-a făcut cuib soarele din vremurile imemorabilei geologii, dar calc cu băgare de seamă, în vîrful degetelor aproape, cu atenția supraîncordată, căci mi se pare că aud — ori, nu vreau să-i strivesc —glasul enigmatic al Ginditorului de la Hamangia. Nu sînt prea departe de locul (actualmente comuna Baia) unde, acum o jumătate de veac, a fost aflată „zeițatea" încifrată ce-și trimite simbolurile ei umane, de homo sapiens, duhul ei viu, ca regele Danemarcei umbra, peste întreg spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră, ca și peste întreg spațiul românesc. El nu putea să fie singur și o întîmplare. Sînt — însoțită de cîțiva dintre tenaci și superbii scormonitori de trecut, slujitori ai arheologiei, de care are șansa să se bucure Muzeul „Deltei Dunării" din Tulcea, printre care decanul lor de vîrstă și de patimi frumoase, dr. Simion Gavrilă, directorul instituției —, sînt lîngă Măcin, pe un pămînt alb, la 13 kilometri de bătrînul oraș, cam pe unde — mi se spune — trecea cîndva brațul vechi al Dunării. Am luat-o de aici, din susul fluviului coborît în Dobrogea de hord, și mergem odată cu el spre gurile de vărsare în spuma mării, nu doar din obsesia istoricilor pentru cronologie, mai curînd pentru a urma firul unor cercetări care, anul trecut, au adus un veritabil tezaur la cunoașterea trecutului acestor meleaguri. Meleaguri nu odată supuse controverselor sau nu celor mai veridice și drepte interpretări. Au avut loc descoperiri, definite de dr. Simion Gavrilă, conștient de forța și implicațiile cuvîntului, de-a dreptul „reformatoare" pentru descifrarea numeroaselor enigme care au înconjurat teritoriul Dobrogei de nord, spațiul de la gurile Istrului antic și preistoric. S-au pus în lumină mărturiile-cheie și documente îndubitabile pentru noi și drepte evaluări a faptelor istorice.

Cap de figurină (sec. III-IV) găsit la Telița

Comuna Carcaliu, în vatra căreia au avut loc intense cercetări, se înalță pe umerii de Ghilgames ai altor etaje de locuire, identificîndu-se în adînc o importantă așezare de tipul **Culturii Gumelnița** (a epocii de piatră). De ce este atît de prețioasă, cînd sînt atîtea în spațiul românesc ? Este demonstrația unei prelungiri de locuire din Cîmpia munteană pentru care, iată, apele Istrului nu au fost un baraj, nu au fost un obstacol, ba dimpotrivă un fir de comunicare și de comuniune. Este prima așezare de această epocă descoperită și descifrată pe teritoriul județului Tulcea, fiind meritul cercetătoarei Elena Lăzurcă de la același muzeu. Este rezultatul muncii sale încrîncenate pe parcursul a cinci ani, a cinci veri toride, uitînd cu totul de lumea prezentă ca și de sine. A dat la iveală locuințe, vetre, inventar de obiecte — unelte pentru lucrat pămîntul, greutăți de la războiul de țesut, podoabe și ceramică, multă ceramică pentru toate folosințele, autohtone și de import, ajungînd pînă aici inegalabilele vase de Cucuteni, vorbind despre o civilizație și mai ales despre o comunicare dintre triburile care populau această zonă și triburile din Moldova. Elena Lăzurcă poate fi mulțumită ; în cinci ani a cucerit ceea ce alții prin nimic mai puțin tenaci, și dăruiți, dar poate mai ghinioniști, căci arheologia își are capcanele și riscurile ei, nu reușesc într-o viață, atingerea speranțelor oricărui cercetător de a adăuga un argument nou istoriei. Lucrează acum, cu aceeași dăruire și aplecare la interpretarea, clasificarea și descifrarea întregului material ca și la redactarea monografiei așezării investigate. Lucrare absolut necesară istoriografiei noastre. Așa cum o epocă, o civilizație, o lume se recompune tot mai exact din suma mărturiilor ce li supraviețuiesc, tot astfel, la scara istoriografiei, cu cît vom avea mai multe asemenea monografii și lucrări științifice, cu atît se vor reconstitui mai exact, mai deplin, marea frescă a trecutului patriei noastre. Așa cum descoperirile de la Hamangia au relefat pentru prima oară o nouă cultură a epocii neolitice din preistoria românească, tot astfel așezarea de la Carcaliu definește „aspectul cultural" existent la Dunărea de jos în finele neoliticului și în prima fază a etapei de tranziție ce i-a urmat.

...Coborîm pe firul Dunării ca, la cotul Tulcei, acolo unde se despletește în cele trei brațe, s-o luăm pe Chilia, pentru a ne opri pe grindul Chilia Veche, foarte aproape de sat, foarte aproape de ape. Cam pe acolo pe unde se presupune, potrivit izvoarelor literare antice, ar fi înflorit odinioară vestita și bogata Peuce — o celebră cetate, un spațiu, un teritoriu, o lume ? —, nume ce s-a extins asupra întregii delte, cucerită, se zice, de bastarni. Informații combătute ulterior, și pentru multă vreme, de unele studii istorice, dar, iată, acum, anul trecut, din nou infirmate de descoperiri arheologice surprinzătoare, readucînd în realitatea gîndului și reflecției realitatea scrierilor antice. Se conturează un nou eșafodaj de argumente cu care vor trebui evaluate și cîntărite faptele istoriei acestor meleaguri. Cîți oameni se vor fi întrebat, ca și noi, în ceasurile lor de reverie ori de meditație în fața peisajului ciudat și exotic, dominat de nisipuri și ape, din care răsar niște surprinzătoare movile cu chipuri de Sfincși misterioși, de unde vin și cum s-au format ele aici, în întinderea acvatică ? La 12 km de sat și 1,5 de mal — „tăindu-se" întîi o secțiune doar pentru un sondaj obligatoriu și de rutină, înainte de a se începe lucrările unei mari amenajări piscicole, ca apoi să se contureze un însemnat șantier arheologic — s-a constatat că acele movile sînt tezaure de istorie, „cărți" doldora de întîmplări și viață trăită zbuciumat și eroic. Muzeograful Ioan Vasiliu a construit, demolînd straturile de „steril", un serios castel de argumente privind o epocă neliniștită de la începutul marii perioade a bronzului, reconstituind întîmplări din jurul anului 1500 î.e.n. Sub doi dintre cei șase tumuli existenți — din păcate o parte aflîndu-se sub ape, făcînd imposibilă recuperarea materialului arheologic —, se află cea mai mare necropolă tumulară, cu morminte de ocru descoperită vreodată în Dobrogea. Inventarul identificat și descifrat — vase ceramice, obiecte de podoabă din os, pandantive din piatră și un inel cu buclă dintr-un aliaj alb, necunoscut (e trimis pentru determinări la ICEFIZ) — atestă prezența unui mare complex de locuire din epoca bronzului. Ca și în alte zone din țară, mai ales din Moldova, necropolele băștinașilor, ale localnicilor, au fost folosite, în goana și graba năvălirii dinspre stepele nord-pontice, de către sarmați. În tumulii de la Chilia s-au pus în evidență 123 asemenea morminte sarmatice, avînd modul specific de înmormîntare al acestor triburi — cu scheletele chircite și ca ofrandă, bulgării de ocru, alături de un întreg inventar de obiecte ce au supraviețuit timpului (mărgele din stică, nasturi de bronz și vîrfuri de săgeată din același metal al vremii). Spre deosebire de cele din Moldova, unde bulgării de ocru sînt numeroși, alcătuind un fel de pat, pe fundul mormîntului, aici sînt mai mari și mai puțini. „Dar, descoperirea de la Chilia Veche nu prezintă interes numai din punct de vedere istoric, ne mărturisește Ioan Vasiliu, ci și al evoluției Deltei Dunării, știindu-se că brațul Chilia s-a format mult mai tîrziu decît celelalte. În zona respectivă, fiind la limita podișului Bugeacului, apa și-a format loc foarte greu, ceea ce înseamnă că e prea posibil să fi fost intens locuită". Să fi fost chiar pe-aici enigmatica Peuce, străfulgerînd întocmai ca și Troia ? O nouă deschidere spre profunzimile istoriei. E dreptul celor ce o slujesc la întrebări, e dreptul nostru la fantezie.

Venus din bronz (sec. III) — Independența

...Ne întoarcem la cotul Tulcei spre a o lua de data aceasta pe uscat, menținîndu-ne însă nu departe de alt braț al Dunării, de Sf. Gheorghe. Poposim la Murghiol, satul, pentru mulți dintre noi, de vis al vacanțelor estivale. Iată-l și ca importantă placă turnantă a istoriei. Mai mult, cum ține să precizeze dr. Simion Gavrilă „va deveni o școală în cercetarea arheologică românească, un centru cultural-educativ și de informare turistică". Dacă cetatea romană de la Murghiol (comuna Independența de azi) a fost mai mult sau mai puțin cercetată și cunoscută, înălțimile din apropierea ei n-au făcut niciodată obiectul vreunei investigații arheologice pînă în anii din urmă. Abordate prin pasiunea și stăruința acestui arheolog de vocație și apoi, dat fiind importanța cu totul deosebită a informațiilor ce ieșeau la iveală, în colaborare cu reputați specialiști de la Institutul de arheologie din Capitală și ai Centrului de studii și cercetări pentru teorie și tactică militară, s-a descoperit un vast teatru de locuire pe verticala și orizontala locului și a vremurilor. S-a înfiripat un vast șantier de importanță națională, ce solicită numeroși ani de studii, cel puțin de proporțiile Histriei sau a cetății de la Argamum, de pe Lacul Razelm. Dacă s-a dovedit că viața și faima acestei cetăți romano-bizantine s-au înălțat, ca altîtea alte cetăți și centre romane din interiorul Daciei cucerite, pe temeliile și temeliile davae-lor autohtone, ceea ce s-a descoperit în tumulii din vîrfurile colinei ce străjuiesc zona vine să confirme și să reconfirme un îndubitabil adevăr. Săpăturile au debutat în 1981 și continuă în fiecare campanie din fiecare vară, indiferent de temperatura ei. În campania lui 1985 au apărut neașteptate informații asupra spiritualității ritual-funerare și religioase a celor ce au înființat și stăpînit fortificația, începînd din secolul III î.e.n. și pînă la statornicirea romanilor. Aceștia din urmă au construit aici, la gura Peucei, un nou castru și un nou centru portuar alături de altele pentru flota dunăreană **Classis Flavia Moesica.** Cei ce au stăpînit fortificația înainte au fost, fără îndoială, cum inventarul scos o atestă, populația geto-dacă. Pe măsură ce bisturiul acestor chirurgi ai trecutului avansează în profunzime, urmărind stratigrafia cetății, în vederea descifrării evoluției acesteia, săpăturile au avansat și în afara zidurilor ei. Astfel au apărut, tot în cursul verii trecute, o monumentală poartă cu deschidere spre instalațiile portuare. O poartă ce refolosea alte calupuri de piatră avînd încastrate 11 inscripții — parte descifrate, parte în curs de descifrare —, unde se vorbește și despre un Vicus Classicorum, adică un sat al marinarilor, ce deschide orizontul spre extinderea investigațiilor. Certitudinea că Cetatea romană a avut o amenajare portuară nu mai e suficientă, probabil că a avut și o Legiune de marinari amplasată se pare la Noviodunum (Isaccea de azi). De asemenea au mai fost scoase la lumină un turn de apărare precum și alte elemente de arhitectură care au dat grupului de arheologi o adevărată comoară de date și materiale documentare pentru secolele IV—VI e.n., epocă ce ne interesează în gradul cel mai înalt, făcînd parte din epoca de etnogeneză a poporului nostru.

...Ne întoarcem înapoi și o luăm larăși în susul Dunării, printre codrii seculari (atît de puțin cunoscuți și de puțin puși în valoarea turistică a nordului Dobrogei) de pe Valea Celic-Deré (Telița) pentru a poposi lîngă tumulii de la Dunavăț. Dacă pînă acum arheologii trăiau mereu sub semnul întrebării ori de cîte ori erau în situația să analizeze, să caute cauzele ce au putut produce perturbații în spiritualitatea geto-dacilor din secolele II—I î.e.n., dezvăluirile din acești tumuli, mai cu seamă cele cîștigate în minunatul an arheologic pentru tuiceni 1985, au început să destrame „în sfîrșit, cum spune dr. Simion Gavrilă, pălienjenișul opacității și să lumineze mai exact tenacitatea și nealterarea continuității acestei civilizații, intrînd în posesia unor date, pe drept cuvînt **reformatoare**". Cum nu odată se întîmplă cu descoperirile mari, pașii arheologilor spre o veritabilă „cale a regilor" au fost îndrumați de o călăuză care n-are nimic cu știința istoriei, dar cu suflet de român și sensibilitatea omului solitar împins de meserie să observe atent universul din jurul său, meditînd asupra lui. Acesta este brigadierul silvic Andrei Marin. El încă nu știe că „a făcut unul din cele mai mari daruri nu unui arheolog ci istoriografiei geto-dace românești". Se spune chiar că cercetările de-aici „vor completa multe pagini albe nu numai despre spiritualitatea geto-dacă de pe teritoriul Dobrogei, ci despre această civilizație în general, căci locurile dintre izvoarele și **derele** de la Telița mai păstrează destule necunoscute. Continuitatea de locuire și în veacurile următoare, după cucerirea romană și a retragerii romane, fiind pusă în evidență de alte spectaculoase descoperiri ale anului 1985. Pe „Drumul morilor", pe un platou din imediata vecinătate a satului s-au dezvelit 3 cuptoare pentru ars vase, un atelier ca și alte acareturi folosite în practicarea olăritului. Un mare centru de ceramică a cărei bogăție de material pus în evidență se constituie drept un document de referință pentru viitoarele studii privind viața rurală romană în provincia dintre Dunăre și mare.

Vom reveni la Celic-Dere, ca și în alte zone încălzite de strămoșii noștri în mirificul spațiu al vestitei și bogatei Peuce.

CICI IORDACHE-ADAM ■

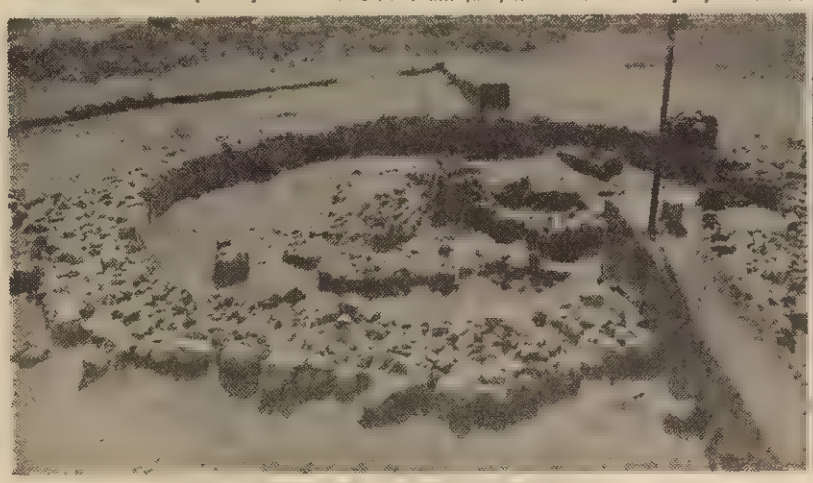

Cetatea Argamum de pe malul lacului Razelm

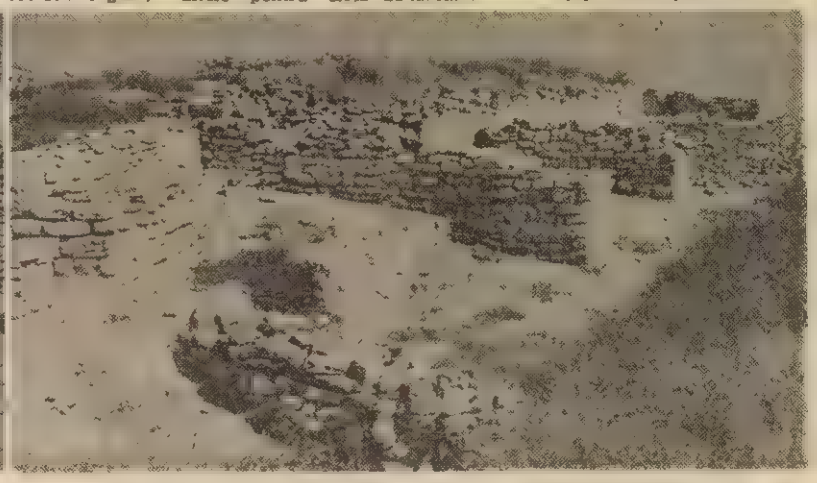

Cetatea romano-bizantină de pe teritoriul comunei Independența

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

MIHAI EMINESCU

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fierbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mindri aste le doresc;
Căci rămîne stinca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormîntul
Spada ta de sînge dușman fumegînd
Și deasupra idrei fluture cuvîntul
Visul tău de glorii falnic triumfînd,
Spună lumii large steaguri tricoloare,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Cînd s-aprinde sacru candida-i vilvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surizînd,
Ce pe Marte-n glorii să vorbească-l face,
Cînd cu lampa-i zboară lumea luminînd,
El pe sînu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl stringe-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tinără mireasă, mamă cu amor,
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca o nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, faimă și mindrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

Artistul și conștiința epocii sale

GEORGE MACOVESCU:

„Numai omul are simțul demnității"

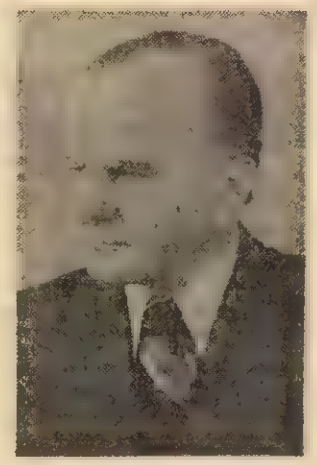

— Aveți, stimate George Macovescu, o biografie atît de încărcată de evenimente, încît nici nu știu de unde ar trebui să începă dialogul nostru.

— De la o întrebare pe care o pun eu tinărului ziarist din fața mea. Știi mersul trenurilor?

— Nu-l știu. Dar care e noima acestei întrebări?

— O vei descoperi îndată. Întrebarea aceasta mi-a pus-o mie, acum mai bine de o jumătate de veac, Constantin Graur, directorul ziarelor **Adevărul** și **Dimineața**, în a căror redacție intrasem la douăzeci și doi de ani, ca reporter, de fapt ca un fel de „bun la toate treburile mărunte". Într-o zi, printre aceste „treburi mărunte" care se întindeau de la consemnarea, în cîteva rînduri, a apariției noilor cărți și pînă la mici reportaje despre... înmormîntarea unor personalități — nu cele de frunte — ale vremii, am scris un scurt comentariu despre situația internațională. După ce afirmam că „s-a stirnit vîntul fascismului", că „valorile sînt răsturnate, nerecunoscute, zeflemisite", că „munca este depreciată", că „popoarele se sfădesc, se luptă, se distrug" și că „pe deasupra tuturora planează, sinistru, zeul Marte", mă întrebam încotro se îndreaptă omenirea, unde va sfîrși cursa în care se angajase?

Directorul Constantin Graur a apreciat puținele mele rînduri, dar, chemîndu-mă la el, m-a întrebat dacă știu mersul trenurilor. La mirarea mea ivită pe față, a răspuns cu o scurtă explicație, spunîndu-mi că oricît de bine ar fi scris un ziar, oricît de interesant ar fi el, nu are nici o valoare, devine un petec de hîrtie consumată inutil dacă nu ajunge la vreme în mîinile cititorului. Deci, atunci cînd ziarul nu este gata la ora stabilită, expediția nu prinde trenul și cititorul cumpără un alt jurnal, iar dacă este abonat și povestea cu pierderea trenului se repetă, renunță la abonament.

Parabola lui Constantin Graur, spusă mie acum mai bine de o jumătate de veac, are sensuri multiple și mai adînci decît acel... mers al trenurilor. Dacă ar fi să ne oprim numai la înțelepciunea vechii zicale: „Fiecare lucru la timpul potrivit" și încă ar fi de ajuns.

— Ați vorbit despre întîmplarea unui reporter de acum mai bine de o jumătate de veac. Cum erau reporterii acelor vremi?

— Reporterii? Foarte curioși. Trebuiau să afle totul, să știe totul, să nu le scape nici o informație. Apăreau multe ziare și reviste și concurența era foarte mare. Reporterii și respectiv conducerile ziarelor umblau după „știri în exclusivitate", după „reportaje în exclusivitate", ceea ce nu era deloc ușor. Secretarii de redacție alergau reporterii de la un capăt la altul al țării, al Capitalei și nu se bucurau cînd îi vedeau la redacție, așezați la birouri. Prezența reporterului trebuie să se facă simțită în paginile ziarului sau ale revistei, în calitatea și cantitatea scrisului său, în importanța informațiilor și a reportajelor aduse de el. Îmi amintesc cum secretarul general de redacție al ziarului **Dimineața** controla în fiecare zi activitatea reporterilor comparînd ceea ce apărea în jurnalul său cu ceea ce publicau ziarele celelalte și în special marile cotidiene. Orice lipsă era sancționată, de la admonestare pînă la usturătoare amenzi. Locul pe statul de plată nu era asigurat. Concedierea plana amenințătoare deasupra tuturor gazetarilor, dar, mai cu seamă, deasupra tinerilor reporteri.

— Dar gazetăria cum era?

— Gazetăria? Incitantă, solicitantă. Nu vreau să idealizez nimic, dar nu mă opresc să spun că, privită din punct de vedere profesional, în România dintre cele două războaie mondiale a apărut o presă valoroasă, bine scrisă, bine informată bine organizată, comparabilă cu presa străină cu lungi tradiții. În paginile ziarelor și ale revistelor — și nu numai ale celor literare —, în redacțiile cotidienelor, ale futuror publicațiilor erau înlăniți scriitori de mare prestigiu. Să nu uităm că lucrau efectiv în redacții Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, G. Călinescu, G.M. Zamfirescu, N.D. Cocea, Ion Vinea, Mihail Sebastian, Zaharia Stancu — pentru a nu îi aminti decît pe unii din cei ce au pierit — și încă foarte mulți alți literați care au dat strălucire scrisului cotidian. Desigur, aceasta este o bună tradiție a presei noastre, continuată și astăzi.

— În acei ani de demult, pe care îi evocați acum, s-a închegat și marea dumneavoastră prietenie cu Gheorghe Dinu. Știu că l-ați publicat multe inedite, că ați făcut confesiuni despre el. M-ar interesa să aflu cum era acest scriitor dincolo de lumea literară.

— A fost unul dintre puținii oameni care mi-au luminat și înfrumusețat viața. Ce bogăție e să ai un asemenea prieten! Bun și generos; discret și timid — da, Gheorghe Dinu, zgomotosul și „agresivul" Ghiță era, în fond, discret și timid —; modest și tolerant; fin cunoscător al artei moderne și mare iubitor al autenticei arte populare, — arcul pasiunilor sale artistice se întindea de la Brâncuși și Picasso la Maria Tănase și la olarii de la Horezu, de la Arghezi și Breton la cîntecele populare culese de prietenul lui, Hary Brauner —; fire veselă, comunicativă, gata să-ți spună cel mai dur adevăr cu zîmbetul pe buze sau acompaniat de un calambur; gata să petreacă o noapte întreagă lîngă un prieten și lîngă un vin bun, dar și să împrăștie manifeste ilegale în plin regim fascist; gata să se bată cu fasciștii pe străzile bucureștene sau pe „baricada din călimară". Era un poet autentic, un demn reprezentant al avangardei din România. Pentru el, poezia era „clocotitoarea care rămîne mereu aprinsă, semafor al eternității care nu dă cale liberă decît liniștei înnebunite, pentru derăzerile ei în azur". Pentru Gheorghe Dinu, „revoluția are totdeauna un aer de poezie, fiindcă poezia este revoluție". De aceea, „meritî, timpul nostru o poezie cu furnale înalte, arzînd ziua și noaptea". Ce ghețzere de spirit țîșneau din Gheorghe Dinu! Dacă aș fi însemnat toate vorbele de duh, toate calambururile auzite de la prietenul meu, aș fi întocmit o carte rară. Dar, n-am făcut-o. În relațiile noastre nu încăpeau asemenea preocupări. Viața gîlgîia în noi cu toate frumusețile ei, chiar atunci cînd aparențele erau întunecate. Așa ne-am purtat

(Continuare în pag. 15)

RADU G. ȚEPOSU

Tradiții ale științei și tehnicii românești

Cu gîndul la Eminescu

„Ne mărginim la constatarea de fapte exacte și la rezumarea lor în adevăruri generale; metodul nostru e cel urmat în științe în genere, în cele naturale în deosebi". Iar în alt loc: **„Tot ce este are o rațiune de a fi".** În fine, o mărturisire: **...ocupațiunea mea, care-ntotdeauna va rămîne științifică și litterară — completată de observația: „la critica documentelor nu e permis a visa".**

Cine a așternut aceste gînduri? Un matematician, precum Gheorghe Țițeica, un fizician, precum Dragomir Hurmuzescu, un chimist, precum C.I. Istrati, un istoric, precum A.D. Xenopol? Nicidecum. Autorul lor este poetul **Mihai Eminescu**, a cărui stingere pămîntească o comemorăm peste două zile, **la 15 iunie**; ele sînt cuprinse, primul în „Timpul" din 2 septembrie 1881, cel de-al doilea în caietul manuscris 2 287, fila 31, iar cel de-al treilea — mărturisirea — într-o scrisoare din 19 septembrie 1874, adresată lui I.Al. Samurcaș. Să fim surprinși? Ar însemna să uităm acea minunată formulare prin care filosoful Constantin Noica nu se sfia să-l definească pe poet numindu-l **„un uomo universale în versiune românească"**, iar marele matematician, probabilist și eseist care a fost Octav Onicescu nu ezita să-l asemuiască lui Leonardo da Vinci și lui Goethe. Îl putem asemui, am adăuga noi, lui Paul Valéry și de ce nu lui Lucrețiu.

Așa cum am mai arătat, („Flacăra" din 11 aprilie 1986), nu ne propunem țelul absurd de a demonstra că Eminescu ar fi fost un om de știință sau că ar fi fost atras de vreo specializare științifică sau tehnică. Dar tot atît de greșit procedează cei care socotesc că preocupările științifice ale poetului-gînditor ar fi fost pentru el ceva „secundar", cum am spune astăzi un „hobby" sau doar o prelungire a interesului său pentru filosofie. Eminescu a crezut cu ardoare în știință, s-a informat temeinic în ce privește progresele ei, și-a exprimat punctul de vedere în ce privește dezbaterile și controversele științifice ale vremii sale, situîndu-se aproape întotdeauna de partea ideilor și teoriilor care aveau să învingă. Cînd medicul J.R. Mayer publică un studiu fundamental în care enunță principiul conservării energiei, (avînd mult timp de luptat cu cei care îl contestă), Eminescu înțelege deplin valoarea deschizătoare de drumuri, a scrierii, o traduce integral și observă: **„de la această dată începe o nouă epocă în științele naturale".** Cîtă luciditate! Subtilul exeget care este Marin Bucur observă pe drept cuvînt, într-un studiu intitulat **Inedit ele eminesciene: „Poezia, arta, nu-i erau suficiente în cunoașterea umană, în explicarea Universului, a misterului existenței și a morții [...] Întotdeauna Eminescu a avut o aplecare adîncă pentru studiu și erudiție, pentru știință"**... Creația sa matură, cea poetică a fost adesea fecundată de erudiția sa științifică și nici nu am putea concepe **Scrisoarea I** sau **Luceafărul** fără un substrat de informație cosmologică și **cosmogonică** sau **Scrisoarea III** fără baza ei de cunoștințe istorice — desigur transcoase, transfigurate de florul, de genul inegalatului artist.

Putem deci vorbi de un „filon" științific eminescian, așa cum a existat un puternic „filon" filosofic, istoric, de orientalist, de publicist, fără de care personalitatea sa demiurgică nu poate fi pur și simplu înțelea-

(Continuare în pag. 15)

I.M. ȘTEFAN

Capul de afiș al expozițiilor bucureștene il deține în clipa de față Lumea jucăriilor, **amplu și inedit dialog între pictură și cele mai frumoase păpuși ale** Teatrului Țăndărică, **manifestare găzduită de** Muzeul de Artă al R.S.R.

Repere

Reconstrucția mitologiei

„...După îndelungi renunțări și autoimbolduri, am hotărît, cu orice risc, să frîngem barierele rezistenței morale pe care o ridica o cercetare atît de amplă, complicată și comparativ-istorică a folclorului mitic românesc", mărturisește, în **Prefață, la Mitologia...** sa Romulus Vulcănescu. Riscul, marele risc, era, firește, acela al inadecvației totale sau numai parțiale, identificat, de altfel, de autorul acestei noi încercări de **Mitologie română** mai la toate proiectele de pînă acum.

Unele tentative, socotește Romulus Vulcănescu, au eșuat pentru a se fi sprijinit pe o lectură teleologică, a mitologiei românești, adică, altfel spus, pentru a fi valorizat mitul prin determinații ulterioare (istoric și logic, deopotrivă) și în vederea lor : s-a „mers pînă acolo încît s-a susținut că românii au fost precreștini, că s-au născut ca popor cu o mentalitate creștină înainte chiar de recunoașterea istorică a creștinismului în lumea mediteraneană".

În altele, din contra, s-ar fi ratat dintr-un refuz al deschiderii, cercul mitologiei noastre, atît în variantă latinistă cît și interpretare tracistă fiind evident restrictiv și, în urmare, reconstrucția abstractă, deci săracă în determinări, fragmentarizantă, unilaterală.

Așa părîndu-i că stau lucrurile, așa chiar stînd, Romulus Vulcănescu optează pentru „o a treia direcție de investigație", „integratoare a celor două straturi mitologice — dac și roman —, cu zestrea lor și influențele mitice alogene, ponderea căzînd însă pe structura, viziunea și tematica remodelată în perioada medievală" (p. 5, 6).

Un punct de vedere de tot posibil ca adevăr, fie și numai pentru că, zicînd după Hegel, numai întregul este adevărul. Prin metodă, așadar, această nouă încercare de mitologie își asigură un avantaj pe care, de altminteri, autorul a știut să-l folosească așa cum se cuvenea, pentru a face din **Mitologia...** sa una perfect posibilă ca adevăr. Aceasta vrea să spună că este o **Mitologie** care nu elimină pe altele asemenea și, mai ales, că nu va fi eliminată de altele care se vor întreprinde. Aici, în acest orizont și nu doar în acesta sînt posibile și dezirabile mereu alte încercări fără ca ele să se facă reciproc inutile.

Mai întîi, pentru că fiecare epocă înseamnă o perceptie reînnoită, sau oricum alta, a aceleiași realități, cum, în acest caz, este realitatea culturală a mitului. În consecință, nici mitologiile tradiționale, acelea construite într-o viziune restrictivă, în mod deosebit cele din prima categorie (ilustrată exemplar de Sim. Fl. Marian), nu pot fi socotite ratate sau întru totul ratate. (Romulus Vulcănescu îmi pare mult prea aspru în judecata celor mai de dinainte : „cum se va putea constata, am urmărit să umplem un gol în domeniul mitologiei române, gol care s-a resimțit tot mai mult după tentativele ratate în acest domeniu ale lui Sim. Fl. Marian, Tudor Pamfile, Elena Niculiță-Voronca, Aurel Cosma, Marcel Olinescu", p. 6).

Or, fiecare epocă este un **timp** al lecturii **și un tip de** lectură. Nouă, celor de azi, mitul ne spune mai mult decît celor din alt orizont istoric, poate mai mult decît celor din preajma sa temporală, dacă nu chiar mai mult (și de ce nu, mai esențial) decît unei conștiințe mito-poetice. Și firește că istoria continuă, mitul sporind în semnificație cu devenirea ființei noastre. Ca oricare fapt istoric deschis, mitul trăiește și el în această a doua lui viață sau istorie mereu mai autentic, sau așa percepem noi, așa trebuie s-o facem, deopotrivă, pentru destinul său și pentru cel al nostru. Altminteri, socotindu-l o realitate închisă, rămasă într-un timp trecut și într-un în sine inert, cît ar mai fi prezență în ontologia noastră, chiar ?

În al doilea rînd, pot (vor putea) să stea alături fără să se excludă și să se pună în regim de superfluitate mitologii reconstruite din varii perspective : din cea a etnologiei ca și din cea a antropologiei, din cea a filosofiei culturii și din cea a istoriei gîndirii filosofice. Numai două mari modele de interpretare și reconstrucție în ordinea mitului, cea a lui Mircea Eliade și cea a lui Claude Lévi-Strauss, bunăoară, și sînt de ajuns pentru legitimarea necesității unor lecturi „deschise" și mereu din alt unghi de vedere.

Distincte, lecturile posibile (în funcție de timp ca și de modelul de evaluare) nu sînt și exclusive (se înțelege că numai bine conduse), întrucît pe măsură ce fiecare este mai individualizată și mai individualizantă, paradoxal, se deschide către cealaltă, către celelalte. Complementaritatea vine, cu necesitate, numai dacă prima condiție, aceea a individualității, este asigurată.

Mitologia lui Romulus Vulcănescu, așadar, este una din multele posibile, tipologic vorbind. De altfel, ea se și cheamă **Mitologie română** și nu **Mitologia română.** Bănuiesc că titlul nu este ales din prudență, care aici, în asemenea situații, nu înseamnă prea mult.

Prin urmare, o **mitologie** sau mai exact, în același înțeles, tipologic, un proiect de mitologie română. Proiect încă o dată, nu pentru a fi o schiță ci o propunere de mitologie, ca o reconstrucție care tocmai prin condiția aceasta lasă loc altora, care chiar cheamă altele, fiind o autentică provocare (de la **provoco** — a chema, a îndemna). Așa fiind, așa socotind-o, mitologia aceasta nu are a pierde, valoric, nimic, din contră își fixează mai bine locul.

Discutabilă, poate, în multe, faptul vine din aceeași condiție, **provocatoare,** și se întoarce tot la ea pentru a-i spori starea de interogație, de dialog.

GH. VLĂDUȚESCU

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

Un nou roman din ciclul Vladiei semnează prozatorul clujean Eugen Uricaru. Presărat cu istorii romantice de început de veac, țesute precum broderiile de epocă, **Stăpînirea de sine** (Editura Cartea Românească, 1986) clarifică retrospectiv, cu mijloacele romanului de evocare și de atmosferă, o serie de relații epice păstrate pînă acum în zona umbroasă a potențialității fantastice. Vila Katerina, guvernanta KF, Sofie și întreaga Vladie trăiesc în acest roman fericita ebuliție a vestii că prințul aviator Șerban Pangratty își va petrece vara în orășel. Împrejurarea prilejuiește lectorului o plăcută odihnă ca între filele îngălbenite ale unui vechi album de familie nu lipsit de surprize : prințul Șerban se dovedește a fi fost în acea vreme a tinereții lui simpatizant comunist, KF, pe care alte romane ne-o înfățișau bătrînă, în pragul decrepitudinii, este aici o tînără și severă guvernantă de casă mare, Sofie nu e altceva decît suavul și obositul ultim vlăstar al ciudatei familii de la Vila Katerina ș.a.m.d. Autorul dovedește că stăpînește la fel de bine și tehnicile narațiunii cursive de o proustiană limpiditate.

● Tot la Editura Cartea Românească, Sonia Larian publică un interesant roman-caleidoscop : **Bietele corpuri.** Din bucățelele intens colorate ale amintirilor Gelsominei, cartea se alcătuiește ingenios, liberă de orice convenție epică (mai puțin de cea a... deplinei libertăți). Jurnal, jurnal de lectură, exercițiu de ficțiune și de dicție literară, fișe de personaje (numeroase, rapid și eficient conturate, vădind o remarcabilă putere de invenție), de caractere, tablete de atmosferă, „probe de microfon", încercînd diferitele voci ale romanului — așadar un material aparent neomogen, pluriform, secvențial. Cartea păstrează cu toate acestea o neașteptată unitate. Interstițiile, spațiile albe sînt, în mod paradoxal, elementul de legătură, ca un teritoriu neutru, în care iradiază sunetul părților componente. **Bietele corpuri** este, din alt punct de vedere, un roman-experiment întîrziat, dar din fericire bine stăpînit în complicata sa alcătuire.

● A apărut cel de al șaselea volum din **Jurnalul** lui Titu Maiorescu (Editura Minerva, 1986), sub îngrijirea Georgetei Rădulescu Dulgheru și a Domnicăi Filimon. În fapt, volumul cuprinde corespondență din perioada 8/20 noiembrie 1866 — 17 aprilie 1870, după cum aflăm chiar din pagina de gardă. Semnificația acestei paradoxale subintitulări este aceea că scrisorile publicate aici completează un hiatus în însemnările zilnice ale criticului de la Junimea, întregind astfel jurnalul propriuzis. Din substanțiala **Notă** semnată de Georgeta Rădulescu Dulgheru : „Paginile acestui volum, care văd pentru prima oară lumina tiparului, oglindesc în continuare încă o perioadă de trei ani și jumătate din tinerețea lui Maiorescu (între 27 și 30 de ani). Sînt ani plini, situîndu-se de fapt între tinerețe și maturitate, despre care nu aveam pînă acum mărturii directe, care să vină chiar din partea autorului..." Aparatul critic, precum și interesul cu totul aparte al textelor propriu-zise recomandă noul volum din **Jurnalul** maiorescian ca pe o lectură cu totul captivantă.

● După o excelentă monografie Emil Botta (**Apocrife despre Emil Botta,** 1985), Doina Uricariu semnează, alături de Paul Drogeanu, un volum **Emil Botta interpretat de....** în Biblioteca critică a Editurii Eminescu (1986). Un amplu studiu de receptare precede antologia (semnat de Doina Uricariu), fiind unul dintre cele mai serioase din cîte a publicat de-a lungul timpului această colecție. Dincolo de stăpînirea perfectă a materialului critic, de privirea detașat critică asupra lui, el constituie și un necesar îndreptar pentru parcurgerea textelor selectate din bogata bibliografie critică dedicată lui Emil Botta în aproape cincizeci de ani de receptare a creației sale. Sînt semnalate aici toate schimbările de optică semnificative vizavi de poezia lui E. Botta, precum și întîietatea și paternitatea multor judecăți de valoare intrate ulterior în circuitul liber, ca și anonim, al părerilor critice. Antologia, pentru care semnează Paul Drogeanu, cuprinde texte de la Eugen Ionescu pînă la tinerii Dan Arsenie, Radu Călin Cristea și Cristian Moraru. De semnalat faptul că autorii tratează cu deferență textul critic, cărula i se respectă în general arhitectura integrală. Vîrstele receptării poeziei lui Emil Botta se dovedesc a fi, de fapt, însesi vîrstele criticii noastre literare, ilustrînd o dată mai mult dubla oportunitate a acestui tip de întreprindere istorico-literară.

● O sinteză de literatură universală, cartea dedicată literaturii polone, semnează istoricul literar Stan Velea : **Istoria literaturii polone** (Editura Univers, 1986). Volumul apare sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice și a Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu" și se ocupă de cîteva din vîrstele acestei literaturi : Renașterea, barocul, secolul luminilor și romantismul, ilustrate în genere în manieră croccană, prin micromonografii ale personalităților importante. Destinată în primul rînd specialiștilor, cartea lui Stan Velea nu-și propune atît conturarea unui tip de cultură, cît urmărirea în strictă diacronie a fenomenului literar polonez „nu o dată stimulativ interferent cu cel al culturii române". Nu lipsesc unele tentative comparatiste, care lărgesc sfera de interes a volumului. Putem spera că al doilea volum va urma celui recent apărut, mai ales că Stan Velea semnează și o traducere din teatrul lui Slavomir Mrożek (Univers, 1986) — însemnat reprezentant al teatrului absurdului în spațiul polon.

T. RADU

Metafora deltei

Ceea ce iese la iveală în contactul cu oricare din scrierile lui Dumitru Radu Popescu este, fără îndoială, specificitatea universului prozelor și pieselor sale de teatru, alcătuită din plin de o remarcabilă unitate de ton și de coerență unui sistem personal de semnificații mitico-simbolice cu care este investit realul. Dar, dacă romanele sale au ca motiv obsedant adevărul și drumul (drumurile) către adevăr, teatrul lui D.R. Popescu pare statornic preocupat — cel puțin printr-o anume zonă a sa — de raporturile individului cu adevărul. Singurătate-solidaritate, adevăr personal-adevăr colectiv, valoarea valorilor morale etc. devin astfel polii și reperele multora din construcțiile dramatice ale acestui autor.

Paznicul de la depozitul de nisip se înscrie în seria pieselor ce dezbat nici mai mult, nici mai puțin decît condiția umană, în hainele concrete ale unor destine de tot modeste. **Acești îngeri triști** și **Rezervația de pelicani** alcătuiesc familia imediată a acestui text, din care regizorul Mihai Manolescu a realizat pe scena Naționalului craiovean o montare excelentă. În spațiul deopotrivă închis și deschis al Deltei, doi oameni, un bărbat și o femeie, încearcă un nou început, în care, pentru cîtva timp, nici unul nu crede cu adevărat. Ei redescoperă în cele din urmă sensul vieții în dragoste, în devotament, în sacrificiu. Hariton și Dora pun laolaltă ceea ce a mai rămas din sufletele lor fărîmițate în triste experiențe pseudoamoroase, pseudofamiliale, pseudosociale și, ca într-un palpitant joc de puzzle ori ca într-o încercare de reconstituire arheologică, trec la reconstrucția de sine prin celălalt.

Ambianța scenică gîndită de scenograful Viorel Penișoară-Stegarune propune aproape o viziune trompe l'oeil (cam stîngace în cîteva detalii, cum ar fi de pildă mișcarea copacilor în furtună), în care sugestia stabilității și cea a efemerului se întrepătrund. Delta devine astfel o metaforă a acestui spațiu de re-naștere în care personajele se refugiază în vederea unei necesare schimbări de direcție în viața lor. Plaurul, pămînt iluzoriu și devenit pentru un timp continent al speranțelor, se compune în scenă din detalii curat realiste în primul act pentru ca în cel de-al doilea să lase loc unei scenografii ceva mai stilizate.

Paznicul de la depozitul de nisip e o structură dramatică susținută în prima parte mai mult pe jocul actorilor. Dramatismul conținut în replică devine elocvență în rostirea celor doi foarte buni interpreți. În rolul Dorei, Mirela Cioabă etalează o mare mobilitate a expresiei, de la caricatură la tragedie străbătînd toate nuanțele comicului și chiar ale stilului melo. Actrița stăpînește excelent tehnica glisării dintr-un ton în altul, beneficiind și de o bună coordonare a mișcării în spațiul scenic (datorată, firește, regiei spectacolului). Ilie Gheorghe, un actor cu experiență și vastă și îndelungată, se păstrează în registrul firescului, infuzînd unei situații dramatice tensionale (izolarea, apoi confruntarea cu furia naturii) superioritatea lucidității. Personajul său e uman în mod firesc, e puternic în mod firesc, e generos în chipul cel mai firesc. Un personaj episodic, în cîteva linii note, fără echivoc, crecază Iancu Goanță (sanitarul).

Spectacolul lui Mihai Manolescu este bine clădit, fluent cu creșteri și descreșteri de ritm atent dozate. Actorii ating adesea acel grad de interiorizare propriu interpretării cinematografice, dintr-o evidentă grijă pentru desenul mișcării scenice, precum și din tot atît de evidenta miză pe elementul uman al mijloacelor de expresie teatrală. **Paznicul de la depozitul de nisip** este astfel una dintre cele mai fidele versiuni scenice ale dramaturgiei lui D.R. Popescu, în acord sensibil cu semnificațiile literaturii autorului.

TANIA RADU

Lumea copilăriei

Nu oricui îi este dat să revină, peste ani și ani și zi de zi, adică tot timpul, în fascinanta, cu totul și totul tulburătoarea lume a copilăriei. Ne referim, firește, la cei ce-au lăsat de multă vreme, în urmă, acest sacru teritoriu al nesfîrșitei uimiri, cînd basmele sînt, fără doar și poate, adevărate, cînd nici o zi nu seamănă cu cealaltă, cînd tot ceea ce se întîmplă dezvăluie mari și nemărginite frumusețî și-adevăruri. Din acest punct de vedere, al accesului real în mirifica lume a copilăriei, artiștii par să fie privilegiați. Cu precădere artiștii plastici și poeții. Și, după ce-am trăit, atît cît ne-au îngăduit propriile noastre puteri, inefabila stare de vis din care se-alcătuiește expoziția **Lumea jucăriilor**, recent vernisată în spațiile **Muzeului de Artă al Republicii**, sîntem înclinați să credem că la fel de privilegiați, ca pictorii și poeții, sînt, iată, artiștii scenografi ai **Teatrului Țăndărică**, ei înșiși pictori în foată puterea cuvîntului. S-a instaurat, cu alte cuvinte, într-una din marile săli ale Muzeului, un dialog de cea mai pură elevație culturală. Pe de-o parte, grație unor pînze peste care vremea a trecut fără să le tulbure nicicum lumina, dimpotrivă, am spune, le-a sporit-o (cum ar fi, ca să dăm doar cîteva exemple, portretele și compozițiile unor maeștri ca Nicolo Livaditi, Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Sava Henția, C. D. Rosenthal, Samuel Mützner, Gheorghe Tattarescu, Camil Ressu, Ștefan Luchian, Nicolae Tonitza, și lista acestor prestigioase semnături ar putea fi, firește, continuată cu alte și alte nume, la fel de prestigioase), acestora adăugîndu-li-se numeroase pînze datorate picturii contemporane (Corneliu Baba, Margareta Sterian, Brăduț Covaliu, Dan Hatmanu, Vasile Celmare, Ștefan Câlția, Ion Sălișteanu, Ion Stendl, Vasile Grigore, Ion Grigore, Viorel Mărginean, Georgeta Năpăruș, Costin Neamțu), expoziția face dovada unei permanente atracții pe care lumea copilăriei a exercitat-o de-a lungul timpului asupra pictorilor noștri. S-ar cuveni, poate, pornind de la această excepțională expoziție, un studiu aparte privind continuitatea și evoluția în arta plastică românească a acestui fastuos univers care este copilăria, univers pe care fiecare artist l-a interpretat în felul său, potrivit ideilor și curentelor estetice la care a aderat, un univers amplu, inedit și ingenios susținut de uriașa galerie de păpuși, marionete, personaje din lumea basmelor noastre sau a altor popoare, veritabile opere de artă ieșite de sub mîna pictorilor scenografi. Vom aminti aici, în semn de recunoștință pentru bucuria pe care ne-au dăruit-o, numele unor creatori de păpuși ca Ella Conovici, Mioara Buescu, Ioana Constantinescu, Zizi și Sever Frențiu, Ștefan Hablinski. Să consemnăm, totodată, în încheierea acestor rînduri excelentele desene ale copiilor din aproape toate școlile Bucureștiului, desene care deschid această mare și prestigioasă expoziție organizată în cinstea zilei de 1 Iunie, ziua internațională a copiilor. **(Victor Nițâ)**

Da, pentru cei mici nici nu-i nevoie de mai mult ca să-și tragă peste ochi și urechi tichia fermecată a închipuirii. Ce-are a face că păpușa are sfori și pirghii, încheieturi cu șuruburi și ochi de mărgea ? Ce contează că în spatele ei se vede bine păpușarul ? Orice țînc știe — cînd vrea — că păpușa nu are viață, dar a învățat să uite asta cît de des, ba chiar să ne facă și pe noi să uităm. Mai ales cînd păpușarul știe și el regula jocului și se face una cu alcătuirea de cîrpă.

Un podium mititel, un paravan de carton și un scaun banal. Mare decor mare!... Cîteva zeci de copii freamătă de emoție în așteptarea spectacolului. Unii au pregătit flori. Nu se știe dacă pentru păpuși sau pentru Brîndușa Zaița Silvestru, realizatoarea microrecitalului de marionete oferite zilnic, de Teatrul Țăndărică în sălile expoziției pentru copii de la Muzeul R.S.R. Finalul ne convinge că prichindeii cunoșe perfect ce-i aia „convenție teatrală", întîmpinînd florile exact cui se cuvine: actriței, acestei mari meștere a sufletelor mici, a dialogului atît de dificil cu cei mici. În lada cu păpuși, Țontonel, unul din eroii micului spectacol, nu o dezic o tristă împăturire de pînzeturi. În mîna Brîndușei Zaița Silvestru, el poate fi vesel „hotoman, durios, răsfățat, credibil pînă la a pune mîna-n foc că e vrăjit, ca și fratele lui mai mare. Țontonoi, ori ca rătușca dansatoare care a fost în Spania.

Totul e exact cum trebuie să fie. Un podium, un scaun și trei păpuși, îmormîntînd din auzite-l păpușarului. O lume **(T. Radu)**.

Miresme duc corăbii

Jocuri verzi
jurîmprejur de deal
cu colibă și copilărie
dulce amar pe apele serii
spre cine încă mai
așteaptă revenirea fluturilor
pe dîra de sare
„...dar unde-i roua
unde-s bumbii rochiei
de bol mascat
cu pene și trestii"
mi-e veghea ochi
de lună plină
în drumul ei
spre steaua mea
mi-e grea o mînă
miresme duc corăbii
și lanțul trage-n urmă
ultima zvîcnire a fiarei :
mi-e grea o mînă...
ieși-vor oare singuri
fluturii din moară
prin genele-mi valuri
de mare coboară, coboară.

ION BĂDUCU ■

Cronicari ai realității

Cu toate că istoriile noastre literare de pînă azi nu-i consacră un capitol aparte, trebuie spus că la noi reportajul are o veche și bogată tradiție, ce s-a constituit prin talentul și strădania unor prestigioși scriitori din perioada interbelică și a fost continuată, pe spații mai vaste, tot cu talent și strădanie, de către cei de azi. Este de observat că în ultimele patru decenii majoritatea scriitorilor noștri de valoare — cei care au avut ceva de spus despre oameni și vremuri, despre lupta omului pentru ca vremea să nu-i mai fie potrivnică — au practicat (și practică) publicistica literară, reportajul, însemnările de scriitor. Oare toate aceste pagini de consemnare, de surprindere a clipei, de fixare și proiectare a ei în viitor, de atitudine, nu se integrează firesc în opera celor ce le semnează ? Chiar și opera unor Camil Petrescu, George Călinescu, Tudor Arghezi ar fi incompletă, și, poate, nu întru totul grăitoare fără numeroasele pagini de publicistică, și, ce e drept, mai puțin numeroasele de reportaj. Pe de altă parte, reportajul se infiltrează cu încăpățînare în proza de azi. Cred că proza cu tematică socială, ce ambiționează măcar o privire asupra schimbărilor de structură ce au avut și au loc în societatea noastră, nu poate ocoli procedeele reporterești. Editurile noastre au tipărit în ultimii ani multe cărți de reportaje, aproape la concurență cu cele de proză, ceea ce iar nu este recomandabil, căci adesea se strecoară nu reportaje, ci însăilări, în care verbele se iau la întrecere, care să sune mai tare.

De aceea, ne-am oprit asupra unui volum consistent, cuprinzător — generos cu noi, cititorii, prin imaginile de vreme nouă dar și prin calitatea acestor imagini — intitulat „De la clipă la istorie" și apărut la Editura militară. Autorii sînt reporteri ai „Scînteii". Cei mai mulți dintre ei au semnat de-a lungul anilor (individual !) romane, scenarii de filme, cărți de reportaj, de poezie. Iată-i, îndrăznind să lasă în lume, să se adreseze cititorilor, în colectiv. Au trecut peste vanități, din zece autori s-au transformat într-un autor. Mai mult ; cu discreție, s-au retras în umbra oamenilor și a faptelor despre care au povestit cu talent și pasiune, cu entuziasm și îngrijorare (ei, reporterii, ascultînd glasul omului — au și harul de a-i trăi satisfacții, necazuri, de a recepta, în direct, stări de suflet). Citind cartea, constați că mai puternic se întipăresc în memorie cei despre care se scrie, cu faptele lor, decît numele celor care scriu. Unde sînt ei, reporterii ? Au talent, au personalitate, se simte, se vede ; totuși schimbările la față, întinerirea societății românești — domină. Iată ce îmi dă imbold să notez: cu dreptate se afirmă în cuvîntul înainte că itinerariile vieții acestor reporteri s-au împletit cu itinerariile marilor construcții și prefaceri social-politice din țara noastră. Așa e, numai că ei, reporterii, oricît talent ar avea, reprezintă clipa cea repede trecătoare, pe cînd obiectivele realizate, presupunînd efortul a milioane de oameni, se înscriu în istorie, ele deja sînt istorie. Cronicari ai realității, se cuvine să admitem că realitatea dobîndește uneori o faimă mult mai mare ca a noastră. Totuși, numele reporterului se leagă de realitate, de faima ei. Așa se ajunge de la clipă la ore, zile, ani și decenii. Vor dăinui și numele cronicarilor. Cît va fi Oltul, se va ști și despre „Cartea Oltului" cel puțin atît. (Mai rămîne să ne-ntrebăm dacă această carte este scrisă de un reporter, de un poet ?! Parcă e mai simplu și mai exact să spunem : Este scrisă de Geo Bogza).

Așadar — „De la clipă la istorie". Clipa este cea care hotărăște schimbarea, transformarea unor locuri, a unor oameni, care dă un semnal de pornire către mai bine, mai sus, pînă la un țel întrevăzut, propus. Cu incursiuni într-un trecut de luptă, în împrejurări decisive, ce a deschis orizonturile societății românești de azi, este urmărit drumul parcurs de un întreg popor, de la visare la efort și înfăptuire — pînă cînd atîtea înfăptuiri de seamă sînt predate istoriei, să le aibă în grijă, să le ducă mai departe. Navalistica noastră în prefacere, dotare și asalt pe mările și oceanele lumii ; aeronautica, la o nouă cotă, pe trasee internaționale, sub un cer senin ; magistrala albastră — Canalul Dunăre — Marea Neagră — noile poduri de la Cernavodă, Medgidia, Basarabi, Agigea, și monumentalul Transfăgărășan ; oțelul, cărbunele gorjean, pîinea, autoturismele pitești ene, orașe noi, orașe modernizate... Astfel, „De la clipă la istorie" dă imaginea dezvoltării social-economice, dar și a realizărilor spirituale, a realizării omului—înfăptuitor. Am avut prilejul să extind și să adîncesc, într-un fel, această imagine parcurgînd un alt volum de reportaje „Călătorie spre izvoare", apărut recent la Editura Eminescu. Autorul ? Tot un autor colectiv : reporterii și colaboratorii „Scînteii tineretului". Țara străbătută în lung și-n lat de oameni tineri, țara văzută cu ochi tineri. Locuri marcate de mari prefaceri — Apusenii, București, Călărași, Hunedoara, Bîrladul, Sulina, Brăila, satele românești la ora revoluției agrare.

Două cărți ce depun mărturie despre un romantism eroic, despre victoriile noastre. Cum au fost obținute aceste victorii? Azi se construiește în multe țări. Se scriu numeroase însemnări despre orașe noi, fabrici, importante obiective. Autorii celor două volume au reușit să-l aducă în prim-plan pe constructorul de acum și de aici, vocația constructivă a poporului și un fel al nostru de a construi. „De la clipă la istorie" și „Călătorie spre izvoare" se alătură celorlalte cărți valoroase de reportaj tipărite la noi în ultimele decenii. Iar toate la un loc ar justifica un capitol de istorie literară.

NICOLAE ȚIC ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Despre stele, concret și eroare

Nicolae Oancea pare a fi un poet „căzut" din stele. Universul sideral este privit de el ca un spațiu-matricial originar a cărui nostalgie o poartă pentru totdeauna în suflet. Steaua devine în versurile sale simbol, semn, obiect iradiant de lumină, termen de comparație, avertisment al căderii, măsură a distanței dintre lumi etc. Văzut în contexte atît de variate, spațiul sideral presupune o mare capacitate imaginatoare. Dar Nicolae Oancea nu are simțurile suficient de răsucite (Rimbaud — dereglate ?) pentru realizarea acestui deziderat. Evident că nu ne gîndim că poetul trebuie să fie „nebun" **(inspirat)** nici în sensul platonic cel mai curat cu putință. Este vorba doar de o anumită **impertinență artistică**, relevată de un imens efort de **dezmărginire** a spiritului și a imaginației, menite să înoculască în poezie.

Nicolae Oancea face parte din categoria **poeților blînzi**, măsurați, capabili să-și calculeze îndrăzneala artistică fie chiar și cu **palma**. Dincolo de această **„hazardare limitată"** se situează o imensă **tăcere**. Volumul său de **Poeme** (Eminescu, 1985) pune în lumină un anumit tip de **poezie reflexivă** cu o discretă coloratură afectivă. Ca și alți scriitori, instalați în acest spațiu literar, Nicolae Oancea nu se **impiedică** de elemente referențiale concrete. Poetul timorat în fața existenței evită să numească lucrurile individuale. Numirea **fixează**, iar universul imaginat de autor se compune din elemente ce se găsesc într-o veșnică schimbare. Facerea este și ea un amestec de elemente săvîrșit cu blîndețe. „Mult m-a ispitit / facerea lucrurilor, / lîngă foc, / lîngă apă, / în aer chiar, / ca în gînd" **(Acum toate-s tăcute)**. Într-o lume încheiată, totul pare să se transforme în **privelițte**, iar trecutul trăiește prin **amintire**, cînd nu s-a cufundat în marea **tăcere**. Poetul **vede** (sus și jos), este cuprins de mirare sau de-a dreptul uimit. Fixate pe retină, stelele coboară apoi în adîncurile conștiinței sale, ca o puternică masă de lumină proiectată asupra condiției umane. Enunțuri ca : „știm plini de trecut și de stea", „nebănuite stele", „aceleași stele", „cade o stea", „a căzut o stea", „stelele drumului robilor", „din lumina stelelor căzătoare", „steaua beată", „stele în cer și ape" etc., sînt elocvente în acest sens. Dincolo de obsesia simbolului constatăm doar o precaritate a imaginației contextuale, asociative și expresive. Poetul este „cuminte", echilibrat pînă la zidirea gîndirii în adăposturi cenușii.

Dar, dincolo de toate acestea, Nicolae Oancea are o vădită capacitate de realizare a unor **stări poetice**. El știe crea un climat de sensibilitate, o atmosferă afectivă ușor transmisibilă. În năzuința sa spre o **poezie a generalului uman**, conștiința scriitorului se întîlnește și cu **moartea**. Versurile scriitorului capătă un caracter confesiv, ușor patetic. Ele sînt, cum era și de așteptat, lipsite de orice urmă de stridență : „Mi-e teamă de moarte pînă la rușine, / Mi-e teamă de ea, / de parc-aș omori alt om în mine, / de parcă va fi chiar așa". **(Mi-e teamă de moarte pînă la rușine)**.

De fapt, Nicolae Oancea este un moralist mascat, preocupat de problema binelui și a răului, impulsionat de credința că iubirea reprezintă calea cea mare a înțelegerii dintre oameni. Poeziile sale transmit o complexă dinamică a eului care se vorbește. Enunțurile literare la persoana întîi demonstrează o permanentă dorință de confesiune, relația **eu—tu** (vol) relevînd năzuința de comunicare. Ieșirea poetului din **tăcere** prin **cuvînt** este eliberare, defulare, dar și o cale deschisă spre greșeală. Soliloc vul se aude, **rostirea** fiind un mod posibil de trădare. „Și cum ascund o taină grea, / tăcut voi fi ou fiecare. / Cuvîntul duce în eroare, / mai singură-i tăcerea, ea." **(Și cum ascund o taină grea)**.

Poetul relevă ispita alternativei în existență („în ecoare e cald și e lumină"), fiindcă el știe că viața fără opțiuni nu cunoaște **libertatea** și nici **responsabilitatea**. Păcatul e **cu vină și fără vină, erosul** configurîndu-se și el ca o formă limpede a **căderii în greșeală, izbăvită** de înălțarea prin dragoste.

Într-o lume a **trecerii** și a **aparențelor, visul**, închipuirea se instalează mereu în spațiul liber dintre **real** și **imaginar**. De aceea în **somn**, poetul se simte descătușat de toate prin **faptă** și **cuvînt**. În somn se creează sentimentul comunicării cu ființa iubită, în starea de reverie diurnă apare la orizontul așteptării omului **amăgirea**, lumea fiind **intrare-n vis** și **fugă din cuvînt**, iar **visul** fiind o lungă întoarcere spre **origini (copilăria)**. Nicolae Oancea percepe lumea structurată la modul dual. Între **vis** și **cuvînt, năvălire** și **cumpănă, dezmărginiri** și **reguli**, poetul umblă prudent, călcînd parcă pe perne moi de aer, situat între **istorie** și **melancolie, alb** și **negru**, convins de necesitatea respectării unei anumite armonii cosmice. Dezmărginită, **marea** trezește astfel setea de liman. Ea devine în universul literar conceput de Nicolae Oancea un **simbol** al **necesității tăinuitului ghidat**. De aceea, în mod paradoxal și libertatea ar trebui **domesticită** pentru a putea declanșa un nou sentiment de-a fi cu sine pe un nou drum. Aici se instalează în **Poeme** un discret abur de confuzie existențială, de **neștire** în coborîrea spre sine. „Mereu e nevoie de o mărginire, / de o eretică strîmtoare". **(Ea se cunoaște numai de la țărm)**.

Confuzia existențială imaginată de scriitor duce la o tulburare a semnelor fundamentale de reper. Punctele cardinale devin intersanjabile, mișcarea în linie dreaptă (înainte-înapoi, jos-sus) se curbează pînă la stringerea în **cerc**, la **starea pe loc**, cînd lumina din spațiile închise se retrage printr-un pîlpîit fericit doar în **priviri**. („Ci ne vom învîrti într-un cerc, / după modele astrale / tu, în pupilele mele, / eu, în pupilele tale". **(De atîta trecere prin trecere)**.

Amenințat de **concret**, poetul se retrage în **apa** capabilă să întrețină prin moliciunea ei senzația de libertate. Speriat de **infinit**, Nicolae Oancea caută cu fervoare, **țărmul consistent, solid**. Dar punctul fix este amăgitor. El se mișcă cu repeziciune în **cerc**, totul părînd o continuă revenire. Și astfel **oulburul poeziei** este instalat de Nicolae Oancea în **aer**, la o distanță comodă (fericită) de **apă** și **pămînt**, încît agresiunea cotidianului să fie puternic estompată. Pe autorul **Poemelor**, **stelele** eminesciene îl dogoresc prea tare, **tăcerile** lui Blaga par să-l ocrotească de orice păcat, iar **necuviințele** lui Nichita Stănescu îi amplifică spaima trecerii de la **gînd** la **act**.

Poet virtual autentic, citit cu speranță estetică mai mult pentru **mesajul latent** decît pentru **emisia de suprafață**, Nicolae Oancea culege doar pulberea roză, facilă a gîndirii existențiale, nu subtextul său grav, pus în mod vădit în paranteză.

La marele pariu al poeziei, Nicolae Oancea nu poate veni spre confruntare decît cu fluxul liber, nedistorsionat al conștiinței. Sîntem siguri că șansele sale vor putea doar astfel spori în mod sumitor.

Un oraș care crește ca voinicul din poveste

Citeva din argumentele „miracolului" de la poalele Meseșului : o urbanistică modernă în locul unui orășel care avea doar istorie

Municipiul Zalău numără 60 000 de locuitori, ceea ce înseamnă, dacă suportați astfel de comparații, cam a cincea parte dintr-un mare cartier bucureștean, de pildă Balta Albă, sau aproape jumătate din populația care se pierdă prin Gara de Nord, tot din București, într-o singură zi de vară, cu multe trenuri spre mare. Ei bine, acest oraș nici mare, nici mic, care-și ajunge sieși, adică frumos și bine închegat, ca orice lucru temeinic, reprezintă aproape totul pentru o ramură industrială cum ar fi electrotehnica, foarte mult pentru economia întregii țări și un nume nou în lumea bună a industriei europene, lume în care, mulți o știu, se pătrunde foarte greu și numai cu argumentele inteligenței : competența și seriozitatea.

Cum a ajuns fostul orășel de la poalele Meseșului, plin de istorie dar lipsit aproape cu totul de industrie și mai ales de ambiția de a o avea, să-și impună produsele de o deosebită tehnicitate în întreaga lume, și asta în mai puțin de două decenii, este o cheatîne care ține de miracolul devenirii întregii României. Și, dacă vreți, miracolul nu constă numai în ridicarea unei uzine, a unui combinat, a unui oraș, ci în declanșarea energiilor, în stîrnirea ambițiilor, în stimularea inteligenței pentru ca uzinele să producă la înalți parametri iar orașele să funcționeze potrivit aspirațiilor acestui timp.

Istoria oricărei întreprinderi din platforma industrială a Zalăului poate fi, în ciuda tinereții ei sau tocmai de aceea, un manual pentru înțelegerea exactă a istoriei oricărei platforme industriale ridicate în România în ultimii douăzeci și unu de ani, platformă privită nu doar ca unitate economică dar și ca simbol al industrializării în ritmuri înalte. „Zalăul", subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Marea adunare populară din municipiu, **constituie un exemplu de ceea ce se poate realiza într-o perioadă scurtă atunci cînd poporul, cînd oamenii muncii sînt stăpîni pe destinele lor și își făuresc viața așa cum o doresc ei".** Dar totul începe cu acel gest de rară cutezanță și lucidițate, de profund patriotism și totală încredere în inteligența și hărnicia acestui popor, al cîtorului României de astăzi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, gestul de a arunca sămînța industriei în locuri în care nu erau mulți cei ce îi simțeau rodnicia. Și aici, la Zalău, prima întreprindere a platformei, „Armătura", a transformat orășelul într-o intensă organizare de șantier, orașul și județul, al cărei rezidență este, dovedind acum prin înfățișarea și viața lor izbinda gîndului inteligent. Oamenii n-au mai venit la Zalău pentru a lua autobuzul spre alte locuri, ci pentru a rămîne și a ridica aici case, fabrici, școli și toate cîte sînt necesare unei capitale de județ. Cine ar putea prevesti atunci mai adevărat cum s-a petrecut această re-întemeiere decît chiar oamenii Sălăjului ? Cei care au plecat și s-au întors, cei care au venit pentru prima oară în așezarea de la mijlocul Văii Zalăului, făcîndu-și aici un rost în viață.

— Primul adevăr pe care îl pot mărturisi desore Zalău, ne spune primarul municipiului Ioan Muresan, un bărbat înalt și puternic, tînăr cît să vorbească fără sfială de tinerețea oamenilor și înțelept la vorbă cît să-și aproprie chiar și vîrstnicii la treburile obștei, este că azi orașul modern de la poalele Meseșului, așa cum afirma secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este una dintre cele mai grăitoare dovezi ale spectaculoaselor prefaceri pe care le-au cunoscut toate localitățile țării în timpul pe care-l numim **Epoca Nicolae Ceaușescu.** Noi am realizat în mai puțin de cinci ani ceea ce Brașovul a realizat în 15 ani. Argumentele sînt la îndemîna oricui. Față de anul 1968, producția marfă industrială a crescut de peste 60 de ori. Volumul investițiilor alocate municipiului, începînd cu același an, depășește 17 miliarde lei. Au fost create 32 000 locuri de muncă, numărul unităților economice republicane crescînd de la 0, în 1968, la 14 în 1985. În aceeași perioadă au fost date în folosință 16 000 apartamente pentru o populație care a sporit de peste patru ori.

— Asemenea creșteri au fost înregistrate, totuși, și de alte localități, chiar reședințe de județ. Nu dau exemple, fiindcă ele sînt cunoscute. Ce este însă specific Zalăului ?

— Cred că tinerețea oamenilor. N-am avut bătrîni să ne învețe și nici n-am avut de unde să-i cumpărăm. Cei care învățaseră meserie în alte județe nu depășeau 30 de ani. La începutul anilor '70, cînd prin întreprinderea de armături industriale din fontă și otel, intram în rîndul oraselor industriale din România, Zalăul nu avea decît apă rece și asta numai două ore pe săptămînă. Orașul era o adevărată organizare de șantier și atmosfera amintea de marile șantiere ale socialismului, cum au fost Bicazul, Salva Vișeu, Arnăia Bolcoca. Adică se învăța și se muncea. Așa a luat naștere primul detașament al clasei muncitoare aici, pe Valea Zalăului. Se amestecau salopetele și pălăriile de tîrg și mulți se minunau. Dar știi cum se minunează ardeleanul. Întîi se mîră și apoi pune mîna. Am învățat mult de la alții. Am invitat oameni de știință, am organizat schimburi de experiență, am colaborat cu institute de cercetare și am învățat cît am putut de repede. Cel mai important salt pe care l-am făcut constă în educație, în modul de viață. Sălăjenii sînt receptivi, harnici și modești. Cu aceste calități cred că poți să începi orice.

Cel puțin o treime din populația Zalăului are ce are cu „Armătura". Este implicată mai mult sau mai puțin direct în destinul marii întreprinderi. Socoteala o face maistrul Ioan Boldan, venit aici în 1971, cînd trenul intra în oras cu spatele nu din lipsă de respect, ci „din lipsă de linie", la vremea aceea cel mai tînăr maistru din fabrică, dar și printre cei mai bătrîni. „Pe atunci stăteam în cămin de nefamiliști, la două minute de fabrică. Apoi am primit un apartament cu două camere, la cinci minute distantă, iar acum, împreună cu copiii, stăm într-un bloc, la trei camere, la 7 minute de fabrică". Că să n-o mai lungim, maistrul Boldan și-a plătit de curînd un apartament cu 3 camere situat în centru, pe str. Gh. Doja. Faptul pare semnificativ într-un anume sens : cerința de confort sporit a început într-un ritm la fel de rapid necesitatea orientării confort. „Armătura" a crescut odată cu orașul iar orașul a crescut în primul rînd datorită fabricii. Așa cum s-a întîmplat la Hunedoara sau la Reșița. Spectaculosul urban a însoțit spectaculosul tehnologic. Înaltele performante ale întreprinderii de armături find elocvente : doar două-trei firme din Europa mai realizează armături criogenice pentru tehnica frigului (care lucrează între plus 600 de grade și minus 196 de grade) necesare combinatelor petrochimice de la Teleajen și Midia ; sau supapele de siguranță pentru chimie și petrochimie, pentru energetică și construcții industriale, produse importate pînă acum trei ani. „Am exportat pînă acum în 30 de țări, iar din 1985 am trecut Atlanticul, exportînd în Statele Unite ale Americii. Mostrele noastre au convins, deși condițiile de calitate impuse, o mărturisesc cinstit, sînt „infernale". Americanii adaugă funcționalului și estetica. Pentru noi este o experiență foarte bună. Știm să lucrăm bine și repede. Japonezii, fără o adaptare rapidă la piață, nu ajungeau la nivelul de astăzi. Acum trebuie să îndrept prospectiv să te impui prin calitate. Așa am ajuns o firmă cunoscută pe continentul nostru și ne străduim să ajungem, așa cum ne-a urat tovarășul Nicolae Ceaușescu, o uzină de prim rang în Europa".

Întreprinderea de conductori electrici emailați, cea mai reprezentativă pentru industria Zalăului, este sufletul industriei electrotehnice românești. Ea asigură 45 la sută din materia primă necesară industriilor electrotehnice și electronice și pe primele cinci luni ale anului ocupă locul 1 pe ramură. Dintre adevărurile care pot șoca se află și acela că 90 la sută dintre muncitori au liceul. Aceasta explică și înaltul nivel tehnic al producției, realizarea a 21 de invenții, alte 14 aflîndu-se „în curs de brevetare, în numai doisprezece ani. Inginerul șef Ioan Sitaru ne aminteste cîteva dintre noutățile care pentru domeniul respectiv au însemnat sau înseamnă foarte mult : metodă pentru recircularea cuprului electrolitic, conductoare emailate termoaderente necesare industriei electronice care a apropiat în timp realizarea televizorului color, modernizarea instalațiilor de emailare, conductorii cu utilizări speciale, inclusiv în industria aeronautică și energetica nucleară.

Dacă adaptarea rapidă la nou poate fi o posibilă definiție a inteligenței, atunci neîndoielnic că muncitorii și specialiștii întreprinderii de conductori ceramici emailați fac din plin dovada vocației pentru tehnică a sălăjenilor, a dorinței lor permanente de a învăța. Să prindem mai exact saltul lor rapid în timp, vom mai spune că oamenii Zalăului au dobîndit pe lîngă foarte multe lucruri, care le-au schimbat existența, și posibilitatea de a se califica în nu mai puțin de 250 de meserii. Îmi aduc aminte ce îmi spunea, cu ani în urmă, Nicolae Maier, directorul de atunci al întreprinderii de conductori emailați : „Avem numeroase invenții nu pentru că ne-am propus să inventăm. Inteligența fără aplicație în practică n-are valoare. Am fost nevoiți să rezolvăm probleme curente și de activități noastre de producție. Nu știnem noi de vină că unele lucruri au erau descoperite și a trebuit s-o facem noi într-un timp foarte scurt".

Nicolae Maier este astăzi director la Întreprinderea de tevi. Trecerea lui de la o întreprindere la alta a depins de un ochi atent și inteligent care l-a văzut în stare să aducă pe locul care i se cuvenea o întreprindere ce exportă azi în 16 țări ale lumii. Clujean, de bastină, a venit la „conductori emailați" cînd acolo existau o baracă și cîteva stîlpi. Îi întreb cîte începuturi poate suporta un om ? Pare amuzat. „E o chestiune de destin : m-am profilat numai pe județe în dezvoltare. La Buzău, la întreprinderea de sîrmă aveam un director, Cazacu se numea, azi e pensionar, era un exemplu de minte organizată și de stiință a conducerii. Ne întorcea pe dos cu ideile lui colosale. Am învățat mult de-la el. La Zalău a fost greu. N-aveai prea multe de văzut, dar aveai multe de făcut. Atunci mi-am pus și eu întrebarea : cîte începuturi poate suporta un om ? Sînt la Cimpia Turzii. Aveam un singur gînd, să mă întorc la Cluj. Astăzi, sper ca și copilul meu să se reîntoarcă la Zalău, după ce va termina facultatea. Sincer să fiu, aici am renunțat la visul de a mă întoarce la Cluj. Am muncit prea mult cu toții, am dăruit tot ce aveam mai bun în tinerețea noastră și Zalăul are ceva din toate acestea".

De la punerea sa în funcțiune, Întreprinderea de tevi și-a sporit de 37 de ori potențialul, realizînd astăzi o gamă largă de laminate finite pline din otel.

Prima oară Ioan Călugăru, maistru laminator, secretar al comitetului de partid, a intrat în județ cu tancul. Făcea armata și a muncit la cea dintîi etapă din „afirmarea Zalăului", cum spune el, „demolarea magherniței". După 11 ani a venit cu trenul și a rămas aici. „Întreprinderea noastră, spune Ioan Călugăru, a avut și zile mai grele. Nici planul nu se prea lăsa făcut și nici oamenii nu se simțeau în largul lor. Dacă am construit noi un oraș, ne-am spus, nu putem pune noi o uzină pe piciorele ei ? Pentru că știți cum e, problemele de la „Armătura", „Tevi", „Ceramici", „Anvelope" și așa mai departe, sînt și ale orașului, se simt în fiecare casă, în fiecare bloc, care n-ar exista fără firmele amintite, și, ca să revin, azi planul e plan, și oamenii vin cu plăcere la treabă, dezbat în alți termeni problemele. Încrederea în noi însine și, desigur, unele schimbări organizatorice, disciplina etc. ne-au adus pe locul de frunte de azi".

„Populația școlară" a municipiului Zalău numără 17 000 de tineri. Mulți dintre ei învață, dar și muncesc. Cifra reprezintă aproape o treime din întreaga populație a orașului și jumătate din cea activă. Comparate, găsite relațiile cele mai adecvate între ele, aceste cifre exprimă adevărul esențial despre Zalău, adevăr amintit în rîndurile acestui reportaj de un interlocutor sau altul, adevăr subliniat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Adunării populare, adevăr care sintetizează o realitate, potrivit căreia a stat și stă în puterea sălăjenilor să-și ridice orașul, să-și așeze viața la ritmul întregii țări.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Un gest de tandrețe zilnică : plimbările prin tinerețea unui oraș

Certitudinea unui viitor pe măsura prezentului : copiii Zalăului

Semn de veșnicie

Umblă prin țară veșnic cap de domn,
Fără odihnă umblă, fără somn.

Din munți în munți trecînd, din deal în deal,
Spre Dunăre tot vine din A dual.
Îl duce dor spre credincioși osteni
Ce ostînd-au la Călugăreni.
Le află trupul presch.mbat în mări
Aprins în sînge lîngă Șelimbăr.
Gîndul i-l spun privighetori și sturzii
Cu lacrimi arse pe Cîmpia Turzii.
I-aude cum din veacuri dau să ardă
Mocnita jer.fă pe tă'pi de bardă.
Arbori tăcuți și ape-și poartă valul
Sub rădăcini, la M.năstirea Dealul...

Din vechi vecii tot dau să se-ntîlnească
Un trup și-un cap sub glia românească.

Umblă prin țară veșnic cap de domn
Fără odihnă umblă, fără somn.
De-l întîlniți, petreceți-l în cale,
Lăsați-i drumul simplu, fără jale.
El e vînător din nesfîrșirea spiței
Coborîtor din stirpea Mioriței.
Nu-l mai e foame, nu-i mai e nici sete
Trei guri de rai unite-i sînt pecete.

Trei guri de rai unite-i sînt tărie
Și-i neodihna capului de domn
Trecînd prin țară lin și fără somn
Semn că-i de pază veșnic la moșie.

NICOLAE DRAGOȘ ■

În iunie, Patria

Cu dorul Muntelui pentru Mare,
te iubesc, Patria !
Nu caut cuvinte alese între atîtea
triluri cîntătoare în cerul tău
ce mîngîie timpla
copilului blond în iunie,
cînd soarele umblă descult printre lanuri.
Bucuros aș face un plug
din aceste cuvinte ;
fericit aș însămînța în brazde
visele mele crescute în nopți pentru tine.
Am auzit pămîntul
cîntînd sub copite
și-am pătimit lîngă izvoarele tale
o altă sete
decît cea cuprinsă în cuvinte.
Prin văi răcoroase, tîrziu
am înțeles împăcarea ierbii
cu șuierul coasei,
drumul de sare al pîinii și-apoi
bucuria împărțită egal
pe masa părintească de palmele bătătorite
Cu dorul Muntelui pentru Mare,
c-un fel de flacără
dogoritoare în suflet te iubesc, Patria !

IOAN EVU ■

„Să fie sănătoși și să-i văd la casele lor"

...În acea zi la Bocșa era mult soare. Mirosea a floare de primăvară stîrnită între deșerte de prune... La grădinița numărul 3, pe undeva prin centru, care stringe visurile și gîndurile a 56 de copii din oraș, într-o clădire bătrînă cît vasuul dar înzestrată și pusă la punct de mîini de gospodar tocmai se terminase o șerbare. Cei mici au cîntat și au spus tot ceea ce au știut ei au sus tot ceea ce au știut și au prea lăsa făcut și nici oamenii nu se simțeau în largul lor. Dacă am construit noi un oraș, ne-am spus, nu putem pune noi o uzină pe piciorele ei ? Pentru că știți cum e, problemele de la „Armătura", „Tevi", „Ceramici", „Anvelope" și așa mai departe, sînt și ale orașului, se simt în fiecare casă, în fiecare bloc, care n-ar exista fără firmele amintite, și, ca să revin, azi planul e plan, și oamenii vin cu plăcere la treabă, dezbat în alți termeni problemele. Încrederea în noi însine și, desigur, unele schimbări organizatorice, disciplina etc. ne-au adus pe locul de frunte de azi".

„Populația școlară" a municipiului Zalău numără 17 000 de tineri. Mulți dintre ei învață, dar și muncesc. Cifra reprezintă aproape o treime din întreaga populație a orașului și jumătate din cea activă. Comparate, găsite relațiile cele mai adecvate între ele, aceste cifre exprimă adevărul esențial despre Zalău, adevăr amintit în rîndurile acestui reportaj de un interlocutor sau altul, adevăr subliniat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Adunării populare, adevăr care sintetizează o realitate, potrivit căreia a stat și stă în puterea sălăjenilor să-și ridice orașul, să-și așeze viața la ritmul întregii țări.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Un gest de tandrețe zilnică : plimbările prin tinerețea unui oraș

Certitudinea unui viitor pe măsura prezentului : copiii Zalăului

Semn de veșnicie

Umblă prin țară veșnic cap de domn,
Fără odihnă umblă, fără somn.

Din munți în munți trecînd, din deal în deal,
Spre Dunăre tot vine din A dual.
Îl duce dor spre credincioși osteni
Ce ostînd-au la Călugăreni.
Le află trupul presch.mbat în mări
Aprins în sînge lîngă Șelimbăr.
Gîndul i-l spun privighetori și sturzii
Cu lacrimi arse pe Cîmpia Turzii.
I-aude cum din veacuri dau să ardă
Mocnita jer.fă pe tă'pi de bardă.
Arbori tăcuți și ape-și poartă valul
Sub rădăcini, la M.năstirea Dealul...

Din vechi vecii tot dau să se-ntîlnească
Un trup și-un cap sub glia românească.

Umblă prin țară veșnic cap de domn
Fără odihnă umblă, fără somn.
De-l întîlniți, petreceți-l în cale,
Lăsați-i drumul simplu, fără jale.
El e vînător din nesfîrșirea spiței
Coborîtor din stirpea Mioriței.
Nu-l mai e foame, nu-i mai e nici sete
Trei guri de rai unite-i sînt pecete.

Trei guri de rai unite-i sînt tărie
Și-i neodihna capului de domn
Trecînd prin țară lin și fără somn
Semn că-i de pază veșnic la moșie.

NICOLAE DRAGOȘ ■

În iunie, Patria

Cu dorul Muntelui pentru Mare,
te iubesc, Patria !
Nu caut cuvinte alese între atîtea
triluri cîntătoare în cerul tău
ce mîngîie timpla
copilului blond în iunie,
cînd soarele umblă descult printre lanuri.
Bucuros aș face un plug
din aceste cuvinte ;
fericit aș însămînța în brazde
visele mele crescute în nopți pentru tine.
Am auzit pămîntul
cîntînd sub copite
și-am pătimit lîngă izvoarele tale
o altă sete
decît cea cuprinsă în cuvinte.
Prin văi răcoroase, tîrziu
am înțeles împăcarea ierbii
cu șuierul coasei,
drumul de sare al pîinii și-apoi
bucuria împărțită egal
pe masa părintească de palmele bătătorite
Cu dorul Muntelui pentru Mare,
c-un fel de flacără
dogoritoare în suflet te iubesc, Patria !

IOAN EVU ■

„Să fie sănătoși și să-i văd la casele lor"

...În acea zi la Bocșa era mult soare. Mirosea a floare de primăvară stîrnită între deșerte de prune... La grădinița numărul 3, pe undeva prin centru, care stringe visurile și gîndurile a 56 de copii din oraș, într-o clădire bătrînă cît vasuul dar înzestrată și pusă la punct de mîini de gospodar tocmai se terminase o șerbare. Cei mici au cîntat și au spus tot ceea ce au știut ei au sus tot ceea ce au știut și au prea lăsa făcut și nici oamenii nu se simțeau în largul lor. Se lăsase cortina, precum într-o poveste, acoperind florile abia ghicite și visurile copiilor... Un băiat de clitva anisori, slîrb și pufin peltic, rămăsese ultimul. Se tot tinea de o femeie tinără, înaltă și blondă încercînd să-i explice mecanismul complicat al unei masinute... Iosif, mergem imediat acasă se auzea, din cînd în cînd, replica tinerei (aveam să aflu că se numește Elvira Trifan și că este directoarea grădiniței) care, printre tot felul de explicații tehniciste, încerca să aducă normalul la punct dună reprezentație... Locuieste în drumul meu si de foarte multe ori îl duc eu acasă, spune Elvira Trifan. Nu m-a rugat nimeni, dar o fac cu foarte mare plăcere... Este cel mai mic fecior al familiei Pogirneață. Al nouălea copil... Familia Pogirneață nu locuieste departe de grădinița cu numărul 3. Dar, trebuie trecută șoseaua principală. Iosif ne conduce mîndrindu-se că stie drumul, iar Elvira Trifan ne povesteste despre cei 58 de copii care deschid zilnic usa grădiniței... Casa familiei Pogirneață, de pe strada Ion Vidu numărul 13, pare mai degrabă o mică cetate. Poarta înaltă tine loc si de gard. nu poti ghici ce este înăuntru, iar scîrtîitul si pare mai degrabă un semnal al unei sonerii... „Violeta ! De ce n-ai luat gunoiul din prag ? Casa nemăturată, musafiri asteaptă... Marcel, si dat mîncare iepurilor ?..." Cea care ne întîmpină este o femeie trecută de prima tinerețe dar nu poți să-i ghicești vîrsta. Se tot scuză pentru derapaj si isi aranjează de cîteva ori broboada : o cochetărie feminină. Ne invită într-o cameră, rezervată musafirilor, decorată cu flori de plastic care nu s-au ofilit si doar praful strecurat printre petalele lor le arată vîrsta. Femeia nînă să ia loc la masă mai dă cîteva „porunci" copiilor după care se așază lîngă noi cu sfiala omului care isi permite cu greu un moment de odihnă si de vorbă. Se mîră cînd află motivul pentru care l-am bătut în poartă si chiar vrea de cîteva ori să-i trezească pe Nicu, bărbatul său, mecanic de locomotivă diesel, care lucrează la B.J.A.T.M. din oraș, si care a fost de serviciu toată noaptea. Nu o face si lasă acest lucru pentru mai tîrziu cînd, la rugămințile noastre, va accepta „desteptarea" pentru a face o fotografie cu toată familia.

.....Dacă nu erati cu directoarea Elvira Trifan, educatoarea lui Iosif, nu ati fi aflat mare lucru de la mine. Este pentru prima dată cînd un străin îmi bate în poartă si doreste să-mi afle viata. Prefer ca tovarăsa să-mi pună întrebările... Să nu vă supărati... Da ! Mă cheamă Maria Pogirneață. Am 45 de ani si sînt sul acela de a avea multi copii... Pe la 16 ani l-am cunoscut pe Nicu. Lucram, pe atunci, la o sectie de lăzi, la o întreprindere forestieră. Ne-am cunoscut la niste serbări. Nicu era bucurestean, dar războiul l-a împins către Banat. Locuia cu ai lui la Bocsa Română. Ne-am luat mai tîrziu. Prin '65. Eu aveam 24 si el 23 de ani. Am făcut nunta la Bocsa. N-a venit multă lume, dar a fost o nuntă frumoasă. Si acum mai păstrez, în vitrină, un serviciu de cafea, din acelea pentru păpusi. Este tot ceea ce ne-a mai rămas de la nuntă. Tot ce vedeti, am făcut din munca noastră. Si casa, si masina... Primii copii au fost doi gemeni, Eugen si Emanuel. Acum au douăzeci de ani. Au făcut profesionala. Sînt lăcătusi la uzină si, în ultimul an la seral. Directorul uzinei noastre, Victor Creangă, îi iubeste si le-a creat toate conditiile ca să termine studiile. Sînt băieti buni si ascultători. De hărnici să nu mai vorbim. De mici i-am învătat cu munca. Îmi amintesc, eram într-a șasea, pe rămînderea mea l-am angajat, pe perioada vacantei, la Firiz. La sortat de lăzi. Cu banii cîstigati si-au cumpărat haine pentru scoală... Eugen are, din cîte am ghicit, o prietenă. Dar, încă, nu vorbesc de însurătoare. Vrea să-si termine mai întîi armata... La un an a-s născut Marinela. Acum are 19 ani. Mănîncă la Timisoara. Si ea este în ultimul an la seral. Îi place muzica si ar dori să urmeze conservatorul. De fapt toti copiii sînt talentati la muzică... Marcelus are 16 ani si este elev într-a zecea. Este un bun gospodar, creste iepuri, si face si judo. Marcelus stringea toate cadrele de bicicletă aruncate prin Bîrzava si ce credeti că făcea cu ele ? Confectiona din nou biciclete, pe care le vindea. Erau bune, ca alea noi si toată lumea era multumită. Se pricepe si la zidărie si este un bun electrician. Pînă si masina asta veche a noastră tot ei îi dă de capăt, iar cînd scapă în pădure la sate, în jumătate de zi, o cărută de lemne. Astora mai mari n-am avut posibilitătsi să le cumpăr jucării. Munca în gospodărie a fost a mea. Tatăl... are 15 ani si este într-a noua. Ionel are 13 si s trecut a saptea ; Violeta — cea de-a doua fată, care mă ajută prin gospodărie — a trecut în clasa a cincea si are unsprezece ani, Ovidiu are nouă si este într-a treia. Ovidiu este cel mai bun la matematică... Pe cel mai mic, cel mai alintat de toti fratii, l-ati cunoscut. Este Iosif. Are sase ani. Este cel mai răsfătat. Eu pe copii nu prea i-am bătut. Mă stiau de vorbă. Pe Ionel dacă îl luam de urechi era în stare să plîngă o zi întreagă. Au fost mai sensibili si de aceea nu i-am bătut. Dar vorba era vorbă... De sănătosi, multumesc tuturor, n-au avut niciodată nimic grav. Doar acele boli ale copilăriei pe care le faci oricum... Sînt sănătosi si mîncăcios. Sînt zile cînd la noi se consumă si douăsprezece pîteli.. Chiar dacă acum sînt mari si ne învată unii pe altii tot eu îi controlez. Am avut greutăti cu Marcelus si cu Ionel. Erau stîngaci. N-a fost deloc usor să-i dezvăt... Am făcut, ca să-mi fie si mie mai usor, rezumate la istorie, la geografie si după ele îi ascult pe toti. De cele mai multe ori mă simteam nu numai profesoară, ci directoare de scoală unde toti elevii erau chiar copiii mei... Si asta-i cea mai mare multumire a mea că sînt harnici, sănătosi, cu drag de carte. Acum imi doresc un singur lucru: să-i văd la casele lor, rosiuiti în viată, cu multi prunci la rîndul lor !"

SORIN POSTOLACHE ■

Extemporal de cultură generală

După cum veți vedea, cele șapte întrebări ale extemporalului nostru de cultură generală nu sînt, nici pe departe, întrebări dificile. Unele, prin simplitatea lor, pot stîrni chiar hazul. Am avut în vedere, însă, nu numai consemnarea răspunsurilor, ci și a unor atitudini, inclusiv a ticurilor verbale, în spatele cărora au se află numai neștiința (a se vedea răspunsul privitor la valsul Valurile Dunării), cît mai ales refuzul de-a cunoaște. Cu alte cuvinte, extemporalul nostru s-a vrut a fi un dialog între toți cei peste 100 de interlocutori care au avut amabilitatea să accepte întrebările noastre. Nutrim convingerea că, exceptînd cîteva cazuri, atît interlocutorii noștri, cît și noi reporterii am avut cîte ceva de învățat din acest dialog pe care vi-l propunem în cea mai autentică formă a desfășurării lui. Cît despre concluzii, dincolo de media generală 8 (opt) a extemporalului, notă întrutotul îmbucurătoare, am mai consemnat plăcerea și dorința oamenilor de a-și verifica, din cînd în cînd, cunoștințele, opiniile, opțiunile, ceea ce, altfel spus, s-ar putea numi bucuria comunicării verbale, joviale, prietenești. Aceasta a fost atmosfera pe care în general ne-am străduit să o întreținem și pe care, prin comentariile la răspunsuri, sperăm să o fi depășit, conferindu-i, totuși, extemporalului nota de sobrietate cuvenită.

Unde se află Columna lui Traian ?

O întrebare la care mai toți interlocutorii au răspuns nu numai foarte exact, dar ne-au oferit o sumedenie de amănunte și păreri pe care le-am consemnat ca atare. Astfel, Anghel P., tehnician constructor, 37 de ani, a precizat că, după opinia sa, s-ar părea că ne aflăm în fața primei pelicule de film din lume : „O peliculă de piatră, firește, dar secvențele ei redau, cu realism și cu multă trăire artistică, cele mai importante momente ale războiului dintre daci și romani. Fiecare secvență este un fel de fotografie cu care s-ar putea alcătui un excelent film de diapozitive". Vasile N., muncitor, 25 de ani, și-a adus aminte că badea Cârțan a bătut drumul pînă la Roma, pe jos, pentru a admira acest monument în care erau imortalizați strămoșii poporului român : „Îmbrăcat în haine foarte asemănătoare dacilor de pe Columnă, badea Cârțan i-a uimit pe italieni prin năstrușnica sa idee de a dormi o noapte la piciorul Columnei. Mă întreb dacă, la urma urmelor, a dormit de-adevăratelea, ceea ce este chiar posibil, întrucît era, desigur, obosit de-atîta drum, sau, așa cum mi-ar plăcea mie să se fi întîmplat, a visat, cum se spune, cu ochii deschiși ?!" Nu puțini au fost interlocutorii care au înaintat propunerea ca într-unul din orașele țării, sau poate chiar la poalele Sarmizegetusei Regia, să fie ridicată o copie a monumentului de la Roma. Consemnăm sugestia și subscriem, în totalitate, ba chiar ne angajăm să și militățm pentru împlinirea ei. Au fost însă, așa cum ne și așteptam, și răspunsuri mai ciudate, ca să le zicem așa. Astfel, Andrei S., instalator, 32 de ani, îndrăgostit foarte mult de expresia „vedeți dumneavoastră, căci", a ținut morțiș să ne răspundă la absolut toate întrebările (cu o singură condiție, să-i dăm numele în revistă !), răspunsuri care ne-au uimit peste măsură : „Vedeți dumneavoastră, căci dacă este vorba de acel Traian care l-a învins pe Decebal, căci Decebal, supărat că nu-l poate învinge, s-a omorît, căci columna aceasta trebuie să se afle prin Ardeal, căci Decebal acolo își avea palatele și oștile lui neînvinse".

La ce temperatură fierbe apa ?

Cel mai hazliu răspuns avea să ni-l ofere, cine altcineva ?, același Andrei S., instalator : „Vedeți dumneavoastră, căci aici chiar mă pricep, căci sînt în meserie, nu-i așa ? Apa fierbe la 100 de grade. Dar să știți căci fierbe și la mai puțin, adică dă în clocot și pe la 70 de grade. S-a stabilit așa, 100 de grade, căci trebuia să fie o cifră rotundă". Spre plăcuta noastră surpriză, mulți tineri s-au arătat, a fi, dar nu în totalitate, stăpîni pe problemă. „Dacă vreți, vă spunem temperatura de fierbere a apei chiar și-n grade Kelvin, nu numai Celsius, ceea ce ar corespunde, la 100 grade Celsius, cu 373 grade Kelvin. Să nu-mi cereți, însă, echivalența în grade Fahrenheit" (Valeriu S. clasa a IX-a). Un răspuns sugubăț : „Dacă ar fierbe la 45 de grade, chiar și-n frigider fiind, ar fi țuică de aia bună, de Ardeal, și nu apă care fierbe la 100 de grade" (Ion A., tipograf, 34 de ani). Un răspuns nu numai exact, ci și foarte documentat avea să ni-l ofere George A., student la... istorie : „Ajunsă la 100 de grade Celsius, apa se preschimbă în vapori, deci își schimbă starea de agregare. Acest fenomen este, după părerea mea, care sînt student la istorie, fascinant, mai ales dacă avem în vedere că, ajunsă la 0 grade, apa îngheață, deci din nou își schimbă starea de agregare. Cu alte cuvinte, apa este apă doar între aceste limite de temperatură. Sigur că da, ceea ce spun eu nu-i cine știe ce mare filozofie, dar credeți-mă că, dacă nu m-ați fi luat așa prin surprindere, nu m-aș fi gîndit niciodată la așa ceva". De-altfel întrebarea noastră n-avea să ridice cine știe ce probleme. Se pare că mai toată lumea știe la ce temperatură fierbe apa. Important era să vedem ce gîndește un om atunci cînd îi pui o întrebare atît de simplă. „Prin punctul de fierbere și prin punctul ei de solidificare, de îngheț, avea să ne declare Tudor O., elev, clasa a XI-a, apa este, între lichide, un fel de etalon". Iată însă și un răspuns chiar foarte avizat : „În mod normal și într-o compoziție cît mai aproape de ideea de apă pură, apa fierbe la 100 de grade. Aceeași apă, însă, în funcție de altitudine, mai exact spus de presiune atmosferică, va avea un punct de fierbere schimbat. La o înălțime mai mare, punctul de fierbere scade". (Octavian S., elev, clasa a XII-a).

Cîte Crișuri sînt și cum se [illegible] ?

În chip firesc, toate persoanele cu care am stat de vorbă au auzit de aceste riuri, toate le-au localizat cu destulă precizie în partea de vest a țării, deși cam puține și-au amintit cum se numesc ele și mai cu seamă cîte sînt. Mihaela C., laborantă, 36 de ani, foarte locvace și cu un elan demn de stimă în conversație, ne-a spus dintr-o suflare numele celor trei ape, adăugînd de la sine încă una, ca să fie sigură că nu scapă nimic. „Păi, la să vedem, Crișul Repede, unu la mină, Crișul Negru, doi la mină, Crișul Alb, trei, și parcă mai e unul, cum îi zice, a, da, Chișineu Criș". N-a fost tocmai convinsă că ultimul este un oraș pe malul Crișului Alb și că denumirea vine tocmai de la apa care-i străbate. Ion P., tehnician, 42 de ani, ne-a dovedit în schimb că e un foarte bun cunoscător al geografiei, ceea ce poate să însemne fie că e un pasionat al excursiilor și drumețiilor, fie că se trage din zona Crișurilor, fie, de ce nu, că are o memorie prodigioasă care l-a ajutat să rețină multe detalii exacte din ceea ce-a învățat. Și de la ei am aflat că sînt, de toate, trei Crișuri, cum e normal de altfel, că izvorăsc din Apuseni, că două dintre ele străbat orașele Oradea (Crișul Repede) și Chișineu Criș (Crișul Alb), că toate trei se unesc într-o albie comună la ieșirea din țară, după ce, în imediata apropiere a granței, Crișul Alb și Crișul Negru se întîlnesc mai înainte într-un singur fir. Mai mulți subiecți au răspuns corect la această întrebare, chiar dacă nu toți au dat și amănunte, ceea ce înseamnă că în mare cele trei riuri le sînt destul de cunoscute oamenilor, mai puțin poate Crișul Negru, pe care mulți nu și l-au reamintit, probabil fiindcă nu trece prin apropierea nici unei localități mai importante. Am întîlnit și interlocutori care, de teamă să nu pară neștiutori, nu s-au sfiit să boteze aceste ape după propria lor inspirație. Nina G., coafeză, 27 de ani, are următoarea părere : „Știu că sînt trei Crișuri care poartă nume de culori. Cred că e vorba de Crișul Albastru, Crișul Roșu și Crișul Negru. Acum, nu sînt chiar sigură că acestea sînt culorile, dar că e vorba de culori n-am nici o îndoială". În fine, amicul nostru Andrei S., instalatorul, e foarte ferm în răspuns : „Eu cred căci nu poate fi vorba decît de trei Crișuri, căci mi-a-duc bine aminte, Crișul Repede, căci trece prin Oradea, Crișul Alb și încă unul care nu știu exact cum se numește, căci îmi scapă". Nimeni nu-l perfect !

Cui aparține versul „La noi sînt codri verzi de brad ?"

Căci cine ar fi putut răspunde mai entuziast la această întrebare dacă nu tot Andrei S., care e convins că versul aparține unui scriitor clasic : „După felul cum poetul vorbește atît de frumos despre bogățiile naturale, înclin să cred căci ar fi vorba de George Coșbuc, căci el a fost un scriitor foarte talentat. Vedeți dumneavoastră, căci nu poate fi vorba de altcineva". Ei bine, autorul e totuși altul, o confirmă și Miron D., inginer, 28 de ani, care ne spune foarte exact că e vorba de Octavian Goga, iar versul face parte din poezia **La noi**. Ca să fie și mai convingător, Miron D. ne-a și recitat strofa în cauză. E adevărat că tot printre cei mai tineri am descoperit și o necunoaștere destul de stînjenitoare a lui Goga, scriitor pe care Mirela C., muncitoare, 26 de ani, și Vintilă S., fochist, 29 de ani, l-au confundat, nici mai mult, nici mai puțin decît cu Mirabela Dauer, interpreta acestui text pus pe muzică ! Nu puțini au fost și dintr-aceia care au indicat ca autor pe Eminescu, Alecsandri, Vlahuță, Nichita Stănescu, Marin Sorescu și... Bălcescu. Luați pe nepregătite și nefiind cu adevărat autorul, astfel de opinenți s-au mulțumit să dea orice nume, numai scriitor să fie.

Cine a compus valsul „Valurile Dunării" ?

Întrebarea de față am adresat-o în special tinerilor întîlniți în aceste superbe zile, de mai spre iume, prin parcurile îmbrăcate în parfumul delicat și suav al teilor înfloriți. Tineri cu casetofoane, cu tranzistoare, cu chitare. I-a derutat, intrucîtva, cuvîntul vals. Nu că nu ar fi știut ce este un vals, ci

Vă puteți convinge singuri :

Cultura e ceea ce-ți rămîne după ce ai uitat ceea ce ai învățat

faptul că noi credem că ar fi normal ca ei să știe ceva despre un vals, oricare ar fi acesta. Adică, dacă ar fi fost vorba de muzică ușoară, mai treacă-meargă, adică am mai putea vorbi. Dar despre un vals ?! Pe cine să-l mai intereseze azi un vals ?! Tiberiu M., elev, clasa a XI-a : „Așa, ca melodie, valsul e frumos, nu zic nu, dar se dansează greu. Tot timpul trebuie să te învîrtești și să te ridici pe vîrfuri. Seamănă prea mult cu baletul. Dintre dansurile astea vechi, mie îmi place, dar nu cine știe cît, tangoul. Aaa, dacă ar fi vorba despre un cîntec de hard-rock, ar fi altceva. Vă pot spune toate clasamentele, toate topurile. Ce mai incoace-incolo, nu știu cine a compus valsul acela al cărui nume nici măcar nu l-am reținut". Într-un alt cerc de tineri, valsul a fost considerat un fel de romanță : „Eu, cînd aud romanțe de astea, cum e valsul **Valurile Dunării**, mă duc să mă culc" (Valeriu S., elev, clasa a IX-a). Ciudată, ca să nu zicem alarmantă, această opinie aproape unanimă a tinerilor, cărora nu le reproșăm decît vehemența cu care nici măcar n-au vrut să afle, pe loc, de la noi, cîte ceva despre celebritatea mondială a acestui cîntec compus de un român. Pînă și „amicul" nostru, instalatorul Andrei S., auzise sau citise că : „Vedeți dumneavoastră, căci am auzit, sau am citit eu ceva despre acest vals, căci ar fi foarte cunoscut în lume, dar exact-exact nu prea știu despre ce ar fi vorba, așa căci îmi pare chiar foarte rău că nu vă pot răspunde". Ne-am bucurat, totuși, cînd, adresîndu-ne unor oameni mai în vîrstă, între 40-50 de ani, aveam să notăm că autorul valsului se numește Ioan Ivanovici, că valsul a fost multă vreme considerat ca aparținîndu-i lui Johann Strauss, părintele valsului, într-atît de tulburătoare este linia sa melodică : „Între toate nemuritoarele valsuri ale lunii, **Valurile Dunării** se va afla tot timpul între primele 10, și acest lucru poate fi o adevărată mîndrie pentru orice iubitor al muzicii din țara noastră" (Anghel P., tehnician constructor, 37 de ani). „Îmi aduc aminte că am citit undeva, acum cîțiva ani, că în S.U.A., într-un concert dirijat chiar de-un nepot al lui Strauss, cînd a fost anunțat valsul **Valurile Dunării**, prezentatorul i-a atribuit valsul lui Johann Strauss. Spre marea surpriză a publicului, dirijorul a făcut cuvenita corectare și a precizat că valsul îi aparține românului Ioan Ivanovici. Mi se pare că a mai adăugat că, după opinia sa, nepot al lui Strauss fiind, Valsul românului Ioan Ivanovici este tot atît de frumos precum cele mai frumoase valsuri ale lui Johann Strauss și că, deci, confuzia nu este chiar nejustificată" (Viorel N., profesor de... matematică, 50 de ani). Ce păcat că printre tinerii chestionați prin romanticele parcuri ale Bucureștiului n-am întîlnit și un elev al profesorului Viorel N., matematician care, iată, își hrănește sufletul și cu frumusețile nepieritoare ale muzicii.

Care sînt cele trei piese ale lui Brâncuși, care alcătuiesc complexul de la Tîrgu-Jiu ?

Întrebarea se pare că n-a fost tocmai simplă, deși mulți au trecut prin capitala Gorjului și-au privit, cu siguranță, piesele brâncușiene, dar curiozitatea e cel mai adesea lenească și puține lucruri pe care omul le vede le mai și ține minte. Iată, de pildă, Miruna F., vînzătoare, 42 de ani, își amintește că acum e-a fost la Tîrgu-Jiu și că a stat în o masă de piatră, unde a mîncat. I s a părut că e mai deosebită decît altele, dar ce este de fapt cu acea piesă nu s-a întrebat niciodată. Totuși, numeroși interlocutori au precizat că e vorba de **Coloana infinitului**, de **Masa tăcerii** și de **Poarta sărutului**, iar Ermil B., inginer zootehnist, 50 de ani, mare iubitor de artă, a ținut să adauge și cîte ceva din istoria complexului, care este cea mai impunătoare creație a lui Brâncuși : „Piatra din care au fost lucrate piesele a fost adusă de la Bampotoc, de lîngă Simeria, și-a fost transportată, pînă în gara din Simeria, în care trase de boi". Asemenea detalii suplimentare nu sînt cunoscute, așadar, numai de specialiști, ci și de cei care iubesc cu adevărat arta și care împing pasiunea dincolo de veleitate, în cunoaștere temeinică, mai cu seamă cînd e vorba de un mare artist. La fel de adevărat e că unele persoane au arătat o cunoaștere parțială a complexului și alături de **Poarta sărutului** au indicat și **Domnișoara Pogany** ori **Cumințenia pămîntului**, ca să nu vorbim de răspunsurile cu totul hazlii, abracadabrante, cum a fost cel al lui Nicolae N., sofer, 35 de ani : „Nu știu la ce vă referiți, dar, dacă ziceți că e vorba de un complex, cred că trebuie să fie o construcție turistică. Știu că la Tîrgu-Jiu s-a construit un hotel modern, cu restaurant, care arată foarte frumos. Brâncuși ? Nu e arhitectul care a făcut hotelul ?". Și, bineînțeles, din nou răspunsul impenitent al lui Andrei S., instalatorul, care n-a ocolit nici această întrebare : „Brâncuși a fost un mare artist, căci a făcut **Poarta sărutului** de la Tîrgu-Jiu. Vreau să zic căci e o mare operă de artă. Restul nu le cunosc, căci n-am fost în acel oraș, căci eu sînt legat, prin natura meseriei mele, mai mult de București, căci nu poți să fii tot timpul pe drumuri. Vedeți dumneavoastră, căci specializarea mea mă ocupă foarte mult timp". Cine nu e în criză de timp în ziua de astăzi ?

Ce este și cum arată inorogul ?

Întrebarea aceasta n-a vrut să fie numaidecît un test de imaginație, deși e greu de așteptat o avalanșă a erudiției în marginea unui subiect mitologic. Pentru salvarea răspunsurilor, transcriem fără comentarii cîteva din opiniile interlocutorilor noștri, cu precizarea că în bună parte ei au aproximat răspunsul corect, fără să poată oferi însă detalii precise. „Inorogul este un fel de șarpe cu elopoței care trăiește în jungla Amazoanelor și este foarte periculos" (Maria L., tehnician, 37 de ani) ; „N-am auzit de așa ceva, dar numele acesta mă duce cu gîndul la un monument egiptean" (Ioan R., maistru, 40 de ani) ; „Inorog, inorog, păi inorogul este un animal fantastic, jumătate cal, jumătate taur" (Katia H., contabil, 31 de ani) ; „Știu că vorbește Cantemir despre acest animal, dar cum arată el de-adevăratelea, n-aș putea să vă spun" (Petru C., inginer constructor, 42 de ani) ; „E pește, dar nu se mănîncă" (Fulvia O., pontator, 34 de ani) ; „Sper să nu greșesc, dar cred că este o marcă de mașină" (Geju D., electrician, 48 de ani) ; „N-am auzit în viața mea de așa ceva, cred că ați inventat dumneavoastră cuvîntul, ca să vă bateți joc de oameni, da' pe mine nu mă duceți. M-am prins iute că trebuie să fie la mijloc o șmecherie" (Nuțu T., zidar, 26 de ani) ; „Un animal zburător din perioada precambriană" (Emil F., metodist, 56 de ani). Imbatabilul Andrei S. e, de astă dată, suspicios : „Vedeți dumneavoastră, căci asta chiar n-o știu. Tare mi-e teamă căci mă puneți la încercare, căci nici măcar nu cunosc cuvîntul". Printre răspunsurile acestea comice ori pur și simplu naive, unele au fost însă de-a dreptul impresionante, precum cel al desenatorului tehnic Alexandru M., 39 de ani : „Inorogul este un animal fantastic, închipuit ca un cal cu un corn în frunte. În mitologia asiatică el este de culoare albă și reprezintă simbolul fecundității. La noi, Cantemir a folosit acest animal, ca alegorie, în **Istoria ieroglifică**. Inorogul mai este cunoscut și sub numele de unicorn ori, ca o variantă asemănătoare, licornă". Întrebarea aceasta s-a dovedit, așadar, a pretinde mai mult cunoștințe dacît intuiție, nu mai pretențioase însă decît cele dobîndite în învățămîntul mediu. Pentru asemenea întrebări, singura soluție e de a răsfoi din cînd în cînd cîte o carte, cea mai la îndemînă fiind, desigur, „fabuloasa **Istorie** cantemirească.

VICTOR NIȚĂ
RADU G. ȚEPOSU

atelier literar

a G. Dumitrescu

Ioana Sârbu : Destule semne de bine, în mai toate paginile, chiar dacă siguranța deplină a expresiei încă nu se arată, chiar dacă un convenționalism livresc încă împovărează aripa și-i condiționează destul de strins evoluția, etc. Să vedem, în continuare.

Fl. Oancea : Frămîntările dv. sînt pozitive. Asemenea lecturi, care să vă pună pe gînduri, să vă stimuleze către țelurile majore, veți mai găsi, fără doar și poate, pe măsură ce lectura studioasă va intra între preocupările și obișnuințele dv. permanente și importante. Planurile și proiectele pe care ni le împărtășiți sînt, în acest sens, judicioase, iar modestia (uneori exagerată) cu care vă evaluați puterile și șansele reprezintă și ea o garanție de reușită. Vă dorim succes și așteptăm numai vești bune.

D. E. R. : „Oniroemă".

D. Dor : Nu sînt lucruri noi, în general. Aceleași litanii despletite, prelungi, în care apar ici-colo fulgurații metaforice, ecouri lirice. Textele par scrise „dintr-o dată", pe nerăsufnite, fără preocupări și scrupuluri artistice, fără pregătirea și experiența „tehnică" pe care le cere creația literară (și care se obțin, cu timpul, prin lectură, studiu sistematic, exercițiu). Cea mai bună (prin spontaneitate, vibrație emoțională, economie de cuvinte, etc.) mi s-a părut „Dormită", care e, însă, și ea, susceptibilă de ameliorări, în sensul meșteșugului literar. Cam atît, deocamdată (nu înainte de a vă mulțumi pentru bunele urări și pentru perspicacitatea subtilelor comentarii).

Eugen Boldor : Pentru a scrie poezie (Dv. vă și gîndiți să predați un volum la editură !...) e nevoie, înainte de orice, de talent (cu care te-ai născut sau nu !). E nevoie apoi de cunoașterea și stăpînirea perfectă a limbii române (inclusiv gramatică, ortografie, lexic, etc.). E nevoie de cultură, o cultură generală și una de specialitate, literară. Și așa mai departe. Noi v-am răspuns pînă acum, la repetatele și imperioasele scrisori, la rubrica de „Încercări de nivel modest" (ce reprezintă, nu numai un refuz pe cît posibil blînd și politicos, dar mai ales o invitație pentru respectivii autori de a-și reconsidera cu mai multă exigență și spirit critic propriile scrieri și, eventual (ca în cazul dv.) propriile ifose și infatuări... Trebuie să vă spunem, deci, în mod special, dv., mai pe șleau pentru a vă scuti de pierdere de vreme și de iluzii fără rost, că textele pe care ni le tot trimiteți nu îndeplinesc nici una din condițiile enumerate mai sus, să poată fi numite poezii... (În paranteză fie spus, dincolo de poezie și de meseria pe care o practicați sau o veți practica, vă va fi toată viața de folos, pentru muncă, obrazul și conștiința dv. să învățați să scrieți și să citiți măcar cam cît un absolvent de clase elementare !...)

D. Suhar, Nia Petcu, P. A. (nu e cazul), **Drăgan R. F., Vali Drăgan, G. Belinos, S. Călugărița, B. Titov, Arip, G. Colciu, Cr. Talică, C. ?., Ec. Vrană, Em. Țicușan, A. Cozmuța, Gh. Balan, Gb. Costea, Val. Mazga, Eug. Pascanu, N. Cupșan, G. Ploscaru, Ir. Florescu, A. Gb. Badulescu, A. As., R. Beltechi, I. Camerun, T. Frateanu, T. C. Cristior, Nic. Nideleu, M. Cărămidaru, L. T. Andra, L. Șt. Mureșanu, L. D. Taruni, G. Alexandria, Olaf, D.-C. Păcurar, M. D-trescu** (Pitești), **John Martiru, Paula L., P. Scripcaru, F. Cărare, Adr. Cer. A. Asimov, Teiuț, Florian Vișoiu, M. A. Otescu, Cr. Oltean, Libera, M. Homescu, A. M. Rodonis, Val. Filip, G. I. France, I. F. Adrian, Luminița, Stradivari, G. Morariu, Șerban Crăete, Nic. Stanciu :** încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

IMPLORARE

Cătușele dragostei
sînt de aur
vorbiți vă rog în șoaptă
despre caratele lor
(să nu se trezească
mugurul nestatorniciei)
lăsați vă rog pleoapele lumii
să dea cu trandafiri în gene
lăsați trupul ierbii
să se înfierbînte
sub tălpile îndrăgostiților
lăsați visul pruncului
să lumineze frumos aripa cîntului
ca oasele părinților
carnea pămîntului...

EMIL ACHELĂRIȚEI

NAPOLEON

„Ostași !
De la înălțimea acestor piramide..."
spuse trist Napoleon
gîndindu-se la gîtul de lebădă
al Josephinei, la cismele lui
deziipite
și la impostorul de sub frunte
care-i șoptea finalul discursului.
„Soldați !"
continuă el, în timp ce trupele
mărșăluiau prin deșertul istoriei...
Abia tîrziu observă împăratul
că rămăsese singur
pe o insulă
înconjurată de ovații

LUCIAN COȘRIN MĂNĂILESCU

LASĂ CUVÎNTUL

Lasă cuvîntul
să se odihnească,
rănile să-și lingă,
dă-i un pumn de tăcere
să-și astîmpere foamea
să se aciuie în tainic cuiburi
în labirintul urechii
lasă-l să doarmă
și iute
privește-l doar cu coada ochiului,
păzește-l
și nu-l tulbura...

IULIA REBEGEA

AMNEZIE

Ochiul meu jupoaie obiectele pe care le privește
de culoare contur sens miracol
nu lasă în ele decît un fel de zaț negru și greu
mirosind a timp trecut și nedumeriți pe care-l arunc
atunci cînd vreau să-mi înalț privirile spre cer
ochiul meu hamletizează tandru printre obiecte
în timp ce mîna mea tremurînd pe foaia de hîrtie
uită deodată ce trebuie
să mai scrie.

IULIAN BOLDEA

PRELUDIU CU FUGĂ

Praf de singurătate
se așază pe lume
și tristețea
la forma sufletelor
în care se scurge.
E tîrziu
și tu n-ai să mai poți rosti
ultima silabă
lumina-mi înghețată în privire
dilatîndu-mi pupila
și căzut în genunchi
bat
încă mai bat
cu pumnii înșiruiți
în pieptul
acestui semn
de întrebare.

MIRCEA TĂLAN

FĂGĂDUIALA

Mă voi îndepărta de tot ce mi-este fire,
De voce și sălaș, de nume și-nrudire,
Îmi voi purta în tîmple și-n palme-un singur drum,
Cum floarea-i istovită de propriul parfum.
De doliu și de nea la fel acum mă scutur.
Nepăsătoare-n vînt pe veci n-am să mai flutur.
Nici n-am să mai privesc spre humă și azur
Cu ochiul trist al celui care-i săcaș sau fur.
Voi rupe-orice zăleg și orice legămînt
Și voi renaște ceea ce-am fost cîndva : cuvînt.

DIANA BARBU

GEORGE MACOVESCU:

(Urmare din pag. 9)

prietenia vreme de patru decenii. Acum doi ani, am scris despre Gheorghe Dinu :

„A fost un om. / Un om care a iubit oamenii. / și viața și poezia. / Iar, pentru că a crezut în viață, / în oameni și în poezie, / a ars pe cele mai înalte ruguri / pe rugurile adevărului și ale frumuseții. / A fost poet".

Am scris acestea despre prietenul meu de o viață și le voi repeta pînă cînd eu însumi nu voi mai fi.

— Sînteți de acord să ne abatem puțin și înspre alte domenii ale activității dumneavoastră ?

— De vreme ce am acceptat dialogul, sînt obligat să fiu de acord.

— Ați fost multă vreme și diplomat. Îmi închipui că diplomația nu este fără legătură cu gazetăria. Ați simțit acest lucru ?

— Activitatea diplomatică solicită o bună informare. La fel, gazetăria. Un vechi adagio spune că un om informat valorează cît doi. Asemenea gazetarului, un diplomat temeinic informat valorează mai mult decît doi oameni. Și într-un domeniu și în celălalt, informația superficială duce, în mod sigur, la greșeli grave, la aprecieri eronate ale unor evenimente sau situații. Desigur, erorile din domeniul diplomației au consecințe mult mai periculoase, pentru că ele se repercutează asupra situației unui stat, a unui popor. Nici erorile din domeniul gazetăriei nu trebuie subestimate, unele dintre ele putînd cauza tulburări pe planul politicii interne sau externe.

Ca și ziaristul, un diplomat trebuie să știe să scrie. Stilul documentelor diplomatice are caracteristicile lui. Nu este literar, nu presupune imagini și metafore, dar cere precizie deosebită, o cunoaștere profundă a limbii, subtilitate în folosirea cuvîntului, în construcția frazei, în descoperirea expresivității termenilor. Redactarea unui tratat, a unei declarații, a unui comunicat, a unui raport, a unei telegrame solicită, pe lîngă efortul intelectual, unul de ordin redacțional care nu este cîtuși de puțin ușor. Deci, este nevoie de un oarecare talent care, dacă nu este literar, are totuși unele trăsături specifice. Am citit multe rapoarte ale diplomatului Lucian Blaga. (Cîndva, a fost consilier de presă la Praga, Varșovia și Berna și apoi ministru plenipotențiar la Lisabona.). În ele nu l-am găsit pe poetul Blaga. Însă am citit relatările unui diplomat care stăpînea știința scrisului. Pentru că există o artă, o știință a scrisului. Stilurile diferă de la domeniu la domeniu, dar o știință a scrisului corect există și ea trebuie însușită și respectată de oricine ține un condei în mînă. Istoria limbii române vorbite și scrise astăzi, la sfîrșitul veacului al douăzecilea, se va căuta mai tîrziu, de către urmașii noștri, în literatură, în presă, în arhivele radioului și ale televiziunii, ale caselor de discuri, în arhivele ministerelor și consiliilor populare, dar și în arhivele diplomației românești. Deci, mare atenție la ceea ce lăsăm în urma noastră.

— Ca diplomat, ați avut vreun model ?

— Nu. Am învățat din scrisul celor care au fost în trecut, am învățat observîndu-i pe cei ce i-am văzut și i-am cunoscut, am învățat din gîndirea și practica multor diplomați, din succesele și din greșelile lor, dar un model nu mi-am fixat. Diplomația este o artă a imponderabilului și, ca în orice artă de acest gen, nu poți avea modele. Exemple, da. Modele, nu. Exemplele se urmează. Modelele se copiază.

— Ierțați-mă că vă-ntreb, diplomația încape și în literatură? Dar în viața literară ?

— Dacă nu acorzi noțiunii de diplomație un sens pejorativ — un sens care include mîrșăvia, înșelătoria, duplicitatea, lipsa de moralitate — atunci răspund că în orice domeniu în care există relații active între oameni, diplomația înțeleasă în sensul bun al cuvîntului își are locul, este necesară.

— De unde vin cele mai mari bucurii ale dumneavoastră : din activitatea literară, din cariera universitară, ori din cea diplomatică ?

— Mari bucurii ?! Nu m-am gîndit niciodată să-mi cataloghez bucuriile, să le măsor, să le trăiesc. Nu am avut timp. Viața este cea mai mare bucurie. Natura ți-o dă o singură dată și ea trebuie trăită în lumină și nu în încruntare.

— Dacă v-aș propune să răsfoiți acum agenda vieții, în care din activitățile desfășurate v-ați regăsi cel mai fidel ?

— În toate mă văd la fel, cu aceleași calități și aceleași defecte, cu aceleași realizări și aceleași lipsuri, cu aceleași bucurii și aceleași regrete. Peste tot, am fost eu însumi, așa cum m-a creat natura, cum m-am format eu, cum m-a modelat societatea, cum sînt eu, cu plusuri și minusuri. Am fost eu însumi, fidel mie însumi. De aceea, bilanțul vieții mele îmi aparține în întregime. Capitolele lui sînt și vor fi judecate de alții. E firesc. Eu port responsabilitatea pentru existența lui.

— Dé ce credeți că trebuie să luptăm pentru demnitatea omului ?

— Răspunsul este simplu : pentru ca omul să poată îndeplini una din funcțiile esențiale ale ființei umane, să demonstreze concret una din caracteristicile existenței sale, să dovedească totala sa diferențiere de restul regnului animal. Numai omul are simțul demnității, simț care se poate pierde sau îi este luat. Dar, vai de acel om care nu are demnitate ! Vai de acea societate în care demnitatea omului este desconsiderată și terfelită ! În numele demnității umane s-au ridicat comuniștii, pentru demnitatea umană luptă comuniștii. O nouă orînduire socială, diferită de cea veche, nu poate fi sprijinită decît pe demnitatea și frumusețea morală a omului.

Cu gîndul la Eminescu

(Urmare din pag. 9)

să. Nu întîmplător printre volumele rămase din bibioteca sa personală, puține la număr, păstrate la Biblioteca Centrală Universitară din București, cea mai mare parte sînt cărți de istorie, de fizică, de chimie, de matematică, de geografie, de drept.

Se știe că printre fizicienii pe care poetul i-a studiat cu un mare interes se numără savantul irlandez John Tyndall, un tratat fundamental al acestuia figurînd în donația de cărți eminesciene a lui Titu Maiorescu. Și iată cum exprimă Eminescu, într-o splendidă metaforă poetică, descoperirea de bază a acestuia — „efectul Tyndall" —, adică fenomenul de împrăștiere a luminii în medii microeterogene disperse — metaforă deopotrivă științifică și omenească : **„Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze, / Mii de fire viorie ce cu raza încetează, / Astfel într-a veciniciei noapte pururea adîncă, / Avem clipa, avem raza, care tot mai ține încă".** Sau rămînînd tot la domeniul fizicii, iată că într-o vreme cînd structura atomului și forțele care acționează în interiorul său nu erau cunoscute (primul model atomic, denumit „cozonac cu stafide", a fost elaborat de J. J. Thomson în 1898), poetul întrevedea o altă sursă energetică decît sursele convenționale (cărbune, petrol, căderi de apă etc.), scriind prevestitor : **„Forța e latentă în materie și ei [omul] o poate libera (dezlega) prin distrugerea altor puteri care o țin în repaus. El o poate efectua aceasta dînd direcție unei puteri neatîrnate ce repasosa în magazinul naturii".** (ms. 2 264, f. 340).

Se uită prea adesea de năzuința arzătoare exprimată de versurile poetului : **„Unde vei găsi cuvîntul / Ce exprimă adevărul ?"** Se uită că pentru el, alături de strădania de a făuri frumosul, străjuia preocuparea statornică de a cunoaște, de a căuta adevărul. În **Amintirile** sale, Ion Slavici istorisește : **„Stăpînit de o neastîmpărată sete de știință, el studia mereu și nu era ramură de știință omenească pe care nu ținea s-o aprofundeze. Mereu se simțea încă om neisprăvit, mereu își dădea silința de a se desăvîrși sufletește".** Într-adevăr, la întrebarea **ce științe și ce probleme științifice îl interesau** pe poetul-gînditor — nu se poate da decît un singur răspuns : **toate.** Îl preocupau și matematica și fizica, și mecanica și spectroscopia, și anatomia și chimia și astronomia și meteorologia și paleontologia, și botanica și zoologia și zootehnia, și sociologia și psihologia și statistica. Îl pasionau magnetismul și electricitatea, evoluția astrilor și sistemelor planetare, principiul al doilea al termodinamicii și principiul entropiei, echivalentul mecanic al căldurii (de fapt caloriei), teoria cinetică a gazelor, transformarea unor forme de energie una într-alta, comportarea substanțelor la zero absolut, mecanismul fotosintezei, relația plantă-animal, implicațiile psihice ale cercetărilor de craniologie, esența geniului și genialității etc. Iată de ce în **marea majoritate** a caietelor manuscrise eminesciene — acest **„vis incrementi"** cum atît de frumos le numește tot C. Noica' — se găsesc însemnări științifice. În „caietele fiziografice" (2 267 și 2 270) fiind chiar predominante.

Și dacă iubește știința, așa cum iubește și arta, nu o face numai cu gîndul la sine. Iată de ce în „Timpul" din 31 mai 1880 notează : **„După produsele sale științifice și literare se cîntărește valoarea unui popor pe pămînt".** Pe el însuși se consideră a fi doar solia chemată să împărtășească mesajul ce-l fusese împărtășit, cînd consemna un gînd, propriu sau transcris de undeva, într-o grafie abia descifrabilă, dar cît de adevărată : **„Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor, cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar"** (ms. 2 254, f. 18 v.).

LA OPERA ROMÂNĂ

● **Povestirile lui Hoffmann** de Jacques Offenbach, în distribuție cu : Eleonora Enăchescu, Elvira Cîrje, Liliana Ciobanu, Adriana Alexandru, Lucia Cicoară, Ionel Voinea, Dan Zancu, Cristian Mihăilescu, Corneliu Fănățeanu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Nicolae Bratu, Alexandru Moisiuc, Ion Grigorescu. Dirijor : Cornel Trăilescu. Vineri 13 iunie, ora 18.

● **Tannhäuser** de Richard Wagner, simbătă 14 iunie, ora 18. În distribuție : Pompei Hărășteanu, Anatol Covali, Emil Iurașcu, Gabriel Năstase (debut în rolul Walter), Dan Zancu, Nicolae Bratu, Ștefan Teodorescu, Mariana Stoica, Lucia Țibuleac, Eleonora Enăchescu. Dirijor : Cornel Trăilescu.

● **Ernani** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Constantin Ene (debut în rolul titular), Vasile Martinoiu, Pompei Hărășteanu, Sanda Șandru (debut în Elvira), Veronica Gârbu, Nicolae Andreescu, Ion Grigorescu. Dirijor Carol Litvin. Duminică 15 iunie, ora 18.

● Luni 16 iunie, ora 18, audiția comentată **Maria Callas (I)**, din ciclul „Nume celebre ale artei lirice". Comentator : Costin Popa.

● Marți 17 iunie, ora 18, **Faust** de Charles Gounod, cu : Ștefăniță Lascu, Dan Zancu, Lucian Marinescu, Ștefan Teodorescu, Elvira Cîrje, Marina Mirea, Lucia Cicoară. Dirijor : Lucian Anca.

● **Cocoșatul de la Notre-Dame** (Esmeralda) de C. Pugni, R. Glier și S. Vasilenko, miercuri 18 iunie, ora 18. În distribuție : Alexa Mezincescu, Adrian Gheorghiu, Mihai Tugearu, Ștefan Bănică, Anne Marie Vretos, Eugenia Cotovelea, Mihai Fotescu, Lucia Ciubotaru, Beatrice Enea, Ledo Popescu, Camelia Taga, Gheorghe Anghelus, Viorel Berinde, Gabriel Opincaru, Adrian Caracaș, Toma Samoilă, Paul Dumitrescu. Dirijor : Lucian Anca.

● Joi 19 iunie, ora 18, **Răpirea din serai** de W.A. Mozart cu : Florin Diaconescu, Ștefăniță Lascu, Pompei Hărășteanu, Marina Mirea, Daniela Vlădescu (debut în Blonda), Adrian Ștefănescu. Dirijor : Lucian Anca.

„Fără dragoste nu e nimic, iar știință cu atît mai puțin"

Profesor doctor Mihai Constantinescu : n. 11 octombrie (25 noiembrie) 1894, comuna Nicșeni (fostă Costești), județul Botoșani ; socotit unul dintre fondatorii „entomologiei moderne ; fost profesor la Institutul Agronomic „Ion Ionescu de la Brad" și la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași ; autor de cărți, tratate, cursuri (primul curs complet de nevertebrate) ; laureat al Premiului „Emil Racoviță" al Academiei R.S.R. ; membru al mai multor societăți de entomologie din Europa ; profesor emerit ; distins cu ordine și medalii, între care Ordinul Muncii clasa a II-a, Meritul Științific clasa a II-a.

— Deranjez ?

— Se poate un pic mai tare ?

— Am întrebat dacă deranjez.

— Aș minți dacă aș zice că nu, pentru că, de regulă, nu mă urnesc de pe scaunul ăsta pînă la 9. Atunci mănînc ceva în fugă și mă culc. Or, acum nu e nici 7, încă n-a amurgit.

— Vă rog să mă scuzați, n-am știut.

— Nu te îngrijora, de ce să spui că ai bătut drumul de la București pînă la Iași ca să găsești un ciufut ! Dă-i bătaie, arată-mi întrebările !

— N-am pregătit nimic, am venit doar să vă cunosc și să discutăm.

— Despre ce ?

— Despre dumneavoastră, despre opera dumneavoastră.

— Știi că-mi placi ?! Ar trebui să mă supăr că mă scoți din ritm, dar matale ești încă tînăr și tinereții i se iartă multe. Despre mine, fie, se poate, dar despre opera mea, e timpuriu. Ea nu e încă împlinită.

— Dacă eu am trecut de 40 de ani, înseamnă că lucrați la această operă dinainte ca eu să mă fi născut și, cu toate astea, pretindeți că n-ați încheiat-o ?!

— Greșești : lucrez mai de demult. Dacă la 1 aprilie 1921, pe cînd eram încă student profesorul Ion Borcea m-a numit asistent suplinitor la laboratorul de zoologie, cîți ani se cheamă că s-a scris ?

— Peste 65.

— Pă, vezi ?!

— V-a atras zoologia de la început ?

— M-a atras botanica, numai că profesorul Popovici avea o fată și a încurajat-o pe ea, nu pe mine. M-a remarcat însă Borcea întemeietorul entomologiei noastre moderne și m-a trimis în străinătate în Germania, în Austria, în Franța, încredințîndu-mi spre cercetare ichneumonidele, cu care mă lupt și azi.

— Mulți susțin că dumneavoastră ați fi întemeietorul la noi a acestei ramuri a zoologiei care se ocupă de studiul insectelor. Exagerează ei ?

— Cei mai mare, cei dintîi etc., etc., astea sînt desărtăciuni. Maestrul meu a fost un titan, iar eu m-am străduit pe cît am putut, să-i continui opera. Azi, munca științifică e în echipă. Pe atunci, nu era așa, fiecare lucra singur și își purta crucea. În privința ichneumonidelor, nu neg, am făcut cîte ceva, dar dacă sînt cel mai mare sau cel mai mic, asta s-o spună alții și s-o decidă posteritatea. Trăim prea puțin ca să ne putem aventura să dăm verdicte, mai ales în știință. Trebuie să fim precauți în tot ce afirmăm.

— Acceptați că ați fost, că sînteți un deschizător de drumuri ?

— Asta da, pentru că mai mult de o sută din lucrările mele privitoare la ichneumonide au deschis o cale sau alta. Au formulat adevăruri sau le-au reformulat. Chiar și teza cu care mi-am trecut doctoratul, în 1929, cînd am absolvit și Universitatea „Friedrich Wilhelm" din Berlin, a adus ceva nou. Apoi am continuat, identificînd și determinînd 53 de subfamilii. „Propunere pentru o nouă împărțire a ichneumonidelor în subfamilii", publicată în 1961 în R.F.G., la „Beiträge zur Entomologie", a suscitat discuții aprinse.

— De ce ?

— Pentru că mulți credeau că sînt mai puține subfamilii. S-au repezit atunci să-mi solicite și alte lucrări. Cînd a primit primul fascicul din „Fauna", care număra 1 235 de pagini, Henry Townes de la American Enthomological Institute în Ann Arbor, Michigan, mi-a scris o scrisoare foarte frumoasă.

— Nu mi-o arătați și mie ?

— Trebuie să fie pe undeva, pe aici, iat-o.

— Deci : „Ați realizat un studiu extrem de prețios asupra cunoașterii faunei din răsăritul Europei".

— Ce citești dumneata acolo ?! Asta e scrisoarea profesorului Gonzalo Cebalos din Madrid, trimisă după apariția celui de al doilea fascicul, realizat împreună cu conferențiarul Constantin Pisică. Corespondența cu Townes e în ceaiaiă mapă. Lasă-mă să-ți traduc : „Lucrarea dumneavoastră asupra monografiei ichneumonidelor este o realizare splendidă, care va servi ca model mult timp". Și mai departe : „Aveți o operă magnifică". Știi dumneata cine e Townes ?

— Stăpîniți engleza ?

— Vreo 7 limbi, între care greaca, latina și așa mai departe. Le-am buchisit singur ca să pot afla, ca să pot citi. Nu pretind că le vorbesc, dar mă servesc de ele.

— Sînt atîtea cărți aici, tovarășe profesor, atîtea, astea ce sînt ?, atîtea insectare și totuși găsiți imediat orice hîrtie ! Cum de nu le pierdeți șirul ?

— După ce-am ieșit la pensie, în 1964, rămînînd cu doctoranzii, m-am retras și mai tare aici, unde nu pătrunde nimeni. Nici măcar dumneaei, să steargă praful ! Camera asta e, să nu rizi, ca o rezervație.

— Dumneaei e soția dumneavoastră ?

— Da Lavinia. În 1983 am sărbătorit nunta de aur, 50 de ani de mariaj.

— Trebuie să fi îndurat multe cu dumneavoastră !

— De ce crezi asta ?

— Dacă n-ați făcut altceva toată viața decît să stringeți, cum le zice ?, ichneumonide și-apoi să vă claustrați aici să le studiați ?!

— Poate că ai dreptate, n-am fost un soț ușor de suportat. Dar am fost sincer, avertizînd-o înainte de căsătorie la ce se înhamă. A renunțat să profeseze, deși a terminat geografia, ocupîndu-se de educația copiilor și de mine, de aceea o și consider coautoare a tuturor lucrărilor mele. N-am scos-o în lume, e drept, m-am ferit de restaurante și de petreceri, dar am scos-o, în schimb, în natură. M-a însoțit adesea, pînă să apară copiii, în expedițiile mele, adevărate academii itinerante. Căci nu umblam singur, ci cu 20—30 de studenți, cu care discutam, cărora le explicam.

— Am glumit cînd...

— În profesie, eu n-am glumit niciodată, așa să știi dumneata. Știința cu jumătăți de măsură nu se poate. Ei i te dărutești nu cu ziua, nu cu anul, ci cu viața. Uneori nici atît nu-ți ajunge. Privește la mine : merg pe 92 de ani și capătul drumului nu se vede !

— Unde e acest capăt, tovarășe profesor ?

— Nu știu. Totul e o muncă de Sisif.

— Dacă nici dumneavoastră nu știți, cine să știe ? !

— Mi-ar mai trebui vreo 50 de ani, dar cine mi-i dă ?! E rațiunea pentru care, și azi, apăs cu piciorul pe accelerator, zorindu-l pe Marin Voicu, cu care colaborez la redactarea fasciculului 4 din „Fauna". Timpul e cel mai mare dușman al omului de știință cu pretenții. Trebuie folosit cît mai bine, trebuie stors. În ceea ce mă privește, deși sînt convins că nu voi putea duce totul pînă la sfîrșit, îmi păstrez optimismul. Atît la Agronomie, cît și la Universitate, am crescut elevi și sper ca ei, foștii mei studenți sau doctoranzi, să meargă mai departe. Constantin Pisică, Gheorghe Mustață, Victor Ciochia, Marin Voicu, Fabrizius Klaus, Raul, fiul meu, ceilalți, sînt băieți excelenți, dar parcă tot i-aș vrea mai activi !

— Adică ?

— Aș vrea să pună mai mult suflet.

— Ce calități îi sînt necesare unui cercetător pentru a urca pînă pe culmi ?

— Să aibă dragoste pentru știință. Fără dragoste nu e nimic, iar știință cu atît mai puțin. Să muncească, dar nu după orar, 8 ore și trăsnă-n băț, ci să se sacrifice. Ei și, obligatoriu, cei din preajmă. Mă întorc la soția mea și zic : mare noroc am avut cu ea. De zeci de ori, dacă nu de sute de ori, m-am pomenit cu Lavinia la laborator, spunîndu-mi cu blîndețe „hai, Mihai, că a bătut de 10 și, înainte să se culce, vor și copiii să te vadă !" Răspunsul era mereu același, „gata, mamă, gata", dar mai zăboveam un ceas, două pînă încheiam ! Și mai e ceva : cercetarea presupune o sănătate de fier. Să nu bei, să nu fumezi, să te îngrijești.

— N-ați fumat niciodată ?

— Doamne păzește ! Nici măcar, copii fiind, mătase de păpușoi. Dacă aș fi fumat, aș fi apucat să scriu peste 5 000 de pagini numai despre ichneumonide ?

— Dar de băut ?

— Apă. Apă dulce de izvoare, o beau cerb.

— Și căprioare și nici capul nu te doare, așa-i ? Apropo : ce vă supără ?

— Faptul că unii îrosesc timpul, adică se îrosesc pe ei. Cînd vremea trece degeaba, e cel mai mare necaz.

— Eu mă gîndeam la sănătatea dumneavoastră.

— Ce-i cu ea ?

— Nu vă doare nimic ?

— Ce să mă doară ?! Fac zilnic gimnastică și, vară, iarnă, iau o baie rece dimineața. De vreo 30 de ani, nu mănînc carne, decît cel mult pui, la nevoie și fără plăcere. Fructe, multe fructe și, la prînz, totul fiert, fasole, cartofi, mazăre, de-astea. Înțeleg, dumneata omul n-are dinți de cîine, să fie carnivor, dinții lui sînt firavi, pentru o sună, pentru un măr.

— Chiar așa, ce caută mărul acela galben rătăcit pe biroul dumneavoastră de lucru ? Cărți, cărți și iar cărți, iar în mijloc, ca nuca în perete, un măr scofîlcit !

— Hm, e o tehnică a mea.

— ?!

— Mă rog, poți s-o numești și altfel. Am observat că, ținînd ceva galben în fața ochilor, o floare de sîminoc, o gutuie, un măr, am vederea mai aparată.

— Purtați ochelari ?

— Am unii, pentru citit, dar îi folosesc tot mai rar. De la o vreme, vederea mi s-a mai eliberat. Îmbătrînesc întinerind, ce zici ?

— O fi, dar și în singurătate.

— Numai în aparență. Mă vizitează copiii, între care Raul e și el doctor în biologie, mai vine Iolanda, mai vine Grația, dar îi mai opresc eu. Mă țin din lucru.

— Cînd ați împlinit 80 de ani și, mai tîrziu, 90, foștii elevi v-au sărbătorit, veritabilele sesiuni științifice organizate ad-hoc terminîndu-se, după datină, la restaurant. Aici vă contraziceți, susținînd că ați evitat locurile publice.

— Am participat, dar numai pentru plăcerea lor. Ei, ei, de toate vrei să le afli !

— Doar de-ale am venit pînă la Iași !

— Am fost pentru ei, dar m-am prezentat cu pilaful meu, găiță de Lavinia. Am refuzat pînă și sifonul, care nu e natural. Tot ce nu e natural strică. Asta n-a înțeles, din păcate, fostul meu prieten și coleg Petre Suster, și el asistent suplinitor la Borcea și, după aceea, conferențiar. Minte strălucită, s-a ocupat de diptere cu mari realizări. Petre mînca pe rupte, 5 ouă odată, zicînd că pentru a fi profesor trebuie să arăți impozant. S-a prăpădit devreme, împovărat de propria-i greutate, lăsînd un gol imens. În 15 mai, Șuster ar fi împlinit 90 de ani, dar el, săracul, are mai mult de 30 de cînd s-a dus !

— Cît cîntărîți ?

— Aveam 67 de kilograme și 1,67 înălțime. Acum, cu vîrsta, oi mai fi dat înapoi. Nu m-am mai cîntărit de mult.

— De cînd ?

— De la militărie, din 1917, cînd am primit și ultima injecție. Ele nu sînt bune, atacă organismul. Eu, cînd nu sînt în apele mele, umblu desculț prin curte, pe iarbă, pe pietre. Îmi revin îndată și mă pot apuca de lucru. Biata mama, cînd eram copil și mă îmbolnăveam, mă ducea la Costești, la popă, să-mi citească. Așa era pe atunci. Cînd îmi trecea, zicea că datorită citaniei, dar nu era adevărat. Mersul desculț făcea să se scurgă răul în pămînt.

— De ce nu vă duceți la doctor ?

— Eram oameni săraci, 10 guri la masă. Dealtfel, ca să mă întrețin la școală, am fost și pedagog, o vreme, la Liceul Internat din Iași. Dar asta s-a petrecut demult.

— Vi se pare că aveți mulți ani ?

— Cît de mulți, anii tot puțini sînt. N-ajung.

— Mi-ați rămas dator cu o lămurire. Cine a fost sau cine e Townes ?

— Un renumit entomolog, unul dintre cei mai mari colecționari de ichneumonide din lume. Purtăm corespondență de vreo 3 decenii, dar nu ne-am cunoscut. Raul însă, trimis cu serviciul în America, a avut prilejul să-i vadă colecția și să se minuneze : 793 000 de exemplare !

— Cîte ?!

— Multe, nu ? Un tezaur științific inestimabil. Eu am adunat vreo 50 de ani, dar tot n-am strîns atîtea ! N-am fost nici egoist, nici invidios, dar cînd mă gîndesc la colecția lui Townes, sau la aceea a lui Otto Schmiedeknecht, poate cea mai redutabilă din Europa, parcă mă iau cu frig. Mă necăjesc că ei au putut și eu nu.

— Dumneavoastră cîte ichneumonide aveți ?

— Cea mai mare colecție din această parte a continentului. Ca să le număr însă, ar trebui să mă opresc din treabă și nu-mi pot permite un asemenea lux. Pentru mine, timpul nu prea mai are răbdare. Mă goonește cu nuiaua de la spate.

— Cui va rămîne această zestre fabuloasă ?

— O voi dona Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iași, adică țării. Am iubit și iubesc țara, pe care am străbătut-o de-a lungul și de-a latul, cu pasul și cu fileul entomologic. Nu cred că există alta mai frumoasă pe lume, iar azi e mai frumoasă ca oricînd. Pentru că se construiește mult și durabil. Pentru că oamenii sînt liberi. Pentru că țelurile lor sînt înalte.

— Cum era orașul Iași pe vremea adolescenței dumneavoastră ?

— Doar străzile Ștefan cel Mare și Lăpușneanu aveau macadam pe mijloc. Încolo, pînă la trotuar, era glod. Cărutele toceau iarba și să înălța mult praf. Am venit la Iași ca băiat sărac. Plec, cînd voi pleca, înconjurat de onoruri și de elevi. Dar ca să ajung aici, am luat viața în piept și am muncit cît a încăput. Numai așa, adică asudînd și iar asudînd, poți să urci și să fii cineva. Nu petrecînd și fumînd timpul !

— Tovarășe profesor, tot discutăm despre ichneumonide, iar eu, recunosc, nu știu altceva despre ele decît că sînt niște insecte. Zău așa, de ce le-ați acordat, le acordați atîta importanță ?

— Sînt importante și destepte.

— Insecte destepte, n-am mai auzit ?!

— O, da, ai să te lămurești îndată. Ce fac ele ? Distrug omizile și larvele insectelor dăunătoare, pe cîmp, în livezi, în păduri. Asigură, cu alte cuvinte, combaterea biologică a acestora, fiind prietenii noștri, ai omului.

— Și cum fac ele treaba asta ?

— Simplu : depun ouăle lor în omizile și în larvele dăunătoarelor și, în loc să iasă acestea, ies ichneumonide. Exclud adică, sau măcar limitează, chimicalele, care nu sînt totdeauna indicate, în orice împrejurare.

— Asta mi-e clar. Mai puțin clar mi-e altceva : de ce ziceți că sînt destepte ?

— Pentru că le vinează pe dăunătoare și, chiar dacă larvele acestora sînt ascunse, sub coaja copacilor, de pildă, le găsesc. Știi ce vrei dumneata ?

— Eu știu, dar nu știu dacă dumneavoastră știți ce știu !

— Vrei să înțelegi într-o clipă ce n-am înțeles eu, de deplin, în 50 de ani ?! Dar mă rog, fie, dacă tot am intrat în horă. Cînd dăunătoarele sînt pe frunze, ovipozitorul ichneumonidei e scurt, cam jumătate de milimetru. Altele însă, cele care caută dăunătoarele din lemn, au ovipozitorul mult mai lung, de 12, 13 și chiar 14 centimetri. Numai o clipă, să-ți arăt. Privește aici, sesizezi diferența ?

— Nu. O muscă, încă una, alta și alta, o grămadă, o colecție ! Nu vă supărați pe mine, merită oare studiul acestor muște o viață de om ?!

— Ce-ar fi să vorbești cuviincios ? Ichneumonidele nu sînt muște !

— Vă cer scuze : studiul acestor ichneumonide ?

— Merită, auzi întrebare ?! Nu doar din punct de vedere științific, luminînd azi un aspect, mîine altul, clasificînd, lămurind relația parazit-gazdă etc., ci și din punct de vedere strict practic. Înmulțite în stații-pilot și apoi răspîndite în natură, ichneumonidele ne-ar ajuta să obținem recolte mai mari și de calitate superioară. S-au și făcut încercări în acest sens, la I.C.P.P. București, la Mărăcineni, în Argeș, la Simburești, în Olt, la Pingărați, în Neamț, unde a lucrat și nora mea, iar rezultatele s-au dovedit foarte bune. Visul meu rămîne înființarea unui institut specializat, de combatere biologică a dăunătorilor. Date fiind imensele avantaje economice, nu mă îndoiesc că acest vis va deveni în curînd realitate.

— Și asta am înțeles. Altceva : în ce-ar consta contribuția dumneavoastră, socotită de mulți ca fiind de referință pe plan mondial, poate chiar clasică ?

— Cărțile, tratatele etc. Îmi recunosc 50 de specii și 15 genuri noi pentru știință, 500 pentru țară. În rest, ar însemna să te bag în detalii.

— Vă poartă vreuna dintre aceste ichneumonide numele ?

— Nu s-a pus și nu se pune o astfel de problemă. Dar pentru că insiști, am să-ți răspund așa : dac-ar fi s-o iau de la capăt, tot de aceste muște, cum le minimalizezi dumneata, m-aș ocupa. Doar că m-aș grăbi.

— Ele nu v-au dezamăgit niciodată ?

— Niciodată. N-am avut deziluzii pentru că n-am avut nici iluzii. Nu mi-am îngăduit nici o clipă de răgaz și, cu toate astea, sînt departe de a fi ajuns, cum îți spuneam, la capăt. Dar dacă aș fi fumat timpul ? ! Mă mai sfătuiesc copiii să le mai las, să mă mai plimb, dar parcă pot ? ! Sînt încă atîtea lucruri de dovedit cu privire la ichneumonide încît nu prididesc. Pe unele le-am descoperit și caut să le pun pe hîrtie, dar crezi că mi-e ușor ? N-am numai proiecte, ci și îndoieli. Totul trebuie legat, înlănțuit, explicat, cum s-o fac cît mai bine ?

— Vreți să vă spun ceva ? Aici, în această încăpere bîntuită de întuneric și plină de cărți și de insectare, mă trimiteți cu gîndul la Faust cufundat în căutarea adevărului. Oare l-ați găsit ?

— Îmi ceri prea mult.

— Ce să vă cer ? Ce-ați putea să-mi oferiți ?

— Poate calea spre victorie și spre o senectute demnă. Dar despre asta ți-am vorbit și, mă iartă, s-a făcut tîrziu. Oho, e trecut de 10 !

— Care e calea spre victorie ?

— Munca și sacrificiul. La cauze mari, sacrificii mari.

— Tovarășe profesor, vă simțiți împăcat cu viața ?

— N-am făcut suficient, dar cred că am dreptul să mă consider fericit : urmele mele se văd în elevii mei. Tot ce-a fost mai bun și mai frumos în mine a mers la ei.

— Dumneavoastră m-ați îmbogățit cu o tulburătoare lecție de pasiune de modestie, de consecvență, de vitalitate, cum m-aș putea achita ? Ce vă lipsește ?

— Raul îmi tot promite tablă să acopăr casa, care s-a cam subrezit. Nu mi-e de mine, dar mi-e de colecție, ar fi mare păcat să se piardă sau măcar să se deterioreze. Cum ziceai chiar dumneata, e o viață de om băgată în ea.

— Tablă n-am, dar am cuvinte și poate că, scriind, voi izbuti să vă ajut. Noapte bună, tovarășe profesor Constantineanu, vă urez acei 50 de ani de care mai aveți nevoie pentru a vă desăvîrși opera !

— Dacă vrei să te cred, nu fii atît de culant ! Oprește-te la 10, m-aș mulțumi și cu ei !

OVIDIU IOANIȚOAIA

IEPURELE de la creștere la rețeta de preparare

Așa cum subliniam într-un recent articol, Programul pentru dezvoltarea creșterii iepurilor de casă în vederea realizării pînă în 1990 a 50 milioane capete, adoptat de Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor prevede, față de programul inițial, o mărire a sarcinii de creștere a efectivelor cu 11,3 milioane capete. În comparație cu anul acesta efectivele de iepuri vor crește de 3,5 ori. Prin amploarea lui, un asemenea program presupune măsuri energice, complexe : asigurarea materialului de prăsilă, priorități și avantaje pentru crescători prin repartizarea unor finețe pentru recoltarea cu plata în natură, organizarea pe baze contractuale ferme și avantajoase a preluării iepurilor pentru sacrificare, crearea unor utilaje specifice pentru creșterea iepurilor în gospodăriile populației.

Cum încă de la începutul acțiunii noastre ne-am propus să urmărim realizarea programului în diferite sectoare de activitate, iată-ne la **UJECOOP** Sectorul agricol Ilfov de vorbă, numai despre iepuri, cu Eugenia Macarie, inginer zootehnist, și Gabriela Romașcu, șefa biroului achiziții.

Planul de producție al **UJECOOP** pe anul acesta este de 600 matcă. 200 tineret pentru înlocuire și 12 000 pentru sacrificare. Același plan ca anul trecut. Planul pe anul 1985 nu a fost realizat din cauza condițiilor de cazare și microclimat, ceea ce a impus reducerea efectivelor pe timp de iarnă, și a valorii biologice scăzute a materialului de prăsilă.

Din păcate, deși lucrurile au început să intre pe un făgaș mai normal, planul pe anul acesta la capitolul producție este compromis. La ora asta, efectivul matcă este de 164 femele, 56 masculi și 68 tineret, material biologic de calitate, achiziționat de I.Av.S. Mihăilești și Giurgiu. Pentru a putea fi realizat planul de 12 000 capete, ar fi trebuit ca întregul efectiv matcă să fie asigurat pînă cel mai tîrziu în martie, pentru a putea fi obținute pînă la sfîrșitul anului 3 fătări. Promisiuni pentru încă 100 exemplare matcă există și probabil ele vor fi în curînd achiziționate, îmbunătățind într-o oarecare măsură situația. În ceea ce privește condițiile de cazare și asigurare a microclimatului corespunzător, acestea au rămas neschimbate : improvizații pentru creșterea în sistem gospodăresc, cu excepție C.P.D.A.M. Periș, unde există o clădire în care se pot asigura condiții de creștere și iarna. Clădirea are o capacitate de 50 femele. Spațiile existente în comune nu se pretează la amenajări pentru iarnă. Spațiile sînt disputate, deoarece și C.A.P. au sarcină de plan privind creșterea iepurilor. Să nu ne imaginăm totuși că pentru spațiile existente se dă o luptă acerbă și iată de ce. O matcă, preț de achiziție 389 lei, pentru a fi rentabilă trebuie să fie activă aproape 4 ani. Furajarea și întreținerea depășesc prețul de achiziție de 17,50 lei pe kilogram. Norma unui îngrijitor este de 160 capete. Nefiind unități care să permită astfel de capacități, un număr mai mic de iepuri ar trebui crescut de către personalul cooperativei printre sarcinile obișnuite de serviciu. Contabilul, achizitorul și alții nu se pricep. Rezultatele vor fi deci slabe. În plus, rasele comune nu pot fi valorificate corespunzător la export pentru că nu ating greutatea cerută — 2,5 kilograme. O parte din cooperative au valorificat exemplarele mai mici, pe baza unui certificat zooveterinar, care atestă că nu mai cresc în greutate la restaurante sau la institutele de cercetări. Argumentele de mai sus, aduse de interlocutoarele noastre ca o explicație a nerealizării sarcinilor de plan, par doar la prima vedere solide. Cine și le însușește nu mai crește iepuri niciodată. Multe activități sînt nerentabile la început, însă după luarea măsurilor necesare, care de cele mai multe ori pot fi preluate de la cei cu mai multă experiență, după folosirea integrală a resurselor locale, după oarecare eforturi, muncă și inventivitate se dovedesc pînă la urmă rentabile. Creșterea iepurilor la **UJECOOP** Sectorul agricol Ilfov este departe de a fi mulțumitoare, mai ales că iepurii pot fi valorificați în condiții avantajoase la export și sînt din ce în ce mai solicitați pe piața internă. Pe raza Sectorului agricol Ilfov nu s-au putut găsi cîteva grajduri sau încăperi care să poată fi amenajate prin posibilități locale în crescătorii, în care să încapă minimum 160 de iepuri, care pot fi crescuți în 20 de cuști de sîrmă de mărimea unui televizor ? Microclimatul, sau mai pe românește, asigurarea căldurii pe timpul sezonului friguros, nu poate fi asigurat prin instalații de biogaz sau prin banalele și tradiționalele sobe ? Iepurele este sensibil la curent. Să înlocuim geamurile sparte ale adăposturilor. N-avem adăposturi ? Într-o săptămînă se poate face unul din chirpici de toată frumusețea și utilitatea. Problema n-a părut nerezolvată UJECOOP Vîlcea, Maramureș, Vrancea, Olt, Buzău, Vaslui. S-au găsit soluții, s-a făcut treabă. Pe raza Sectorului agricol Ilfov sînt considerate fruntașe 3 C.P.D.A.M. în creșterea iepurilor, cu următoarele efective matcă : Voluntari, 53, Periș 25 (jumătate din capacitatea anunțată) și Otopeni 20. N-are rost să transcriem numele unor cooperative care au una sau două iepuroaice. Programul a fost inițiat în ideea să producem carne de iepure în abundență.

Care este situația achizițiilor ca urmare a contractelor cu gospodăriile populației ? Pînă la 1 mai, de la Balotești, Brănești, Gruiu, Snagov și Jilava s-au achiziționat în jur de 400 kilograme carne de iepure. Urmează o lungă listă care include celelalte C.P.D.A.M. care au achiziționat cantități, în kilograme, în jurul cifrelor care se învață în primul trimestru al clasei a întîia : Ciolpani 14, Ștefănești 5, Cornetul, Dărăști — (liniuță, adică zero). Din orașul București s-au achiziționat pînă la 1 mai 3 kilograme carne, adică un iepure. Să recunoaștem că nu e mult. Isprava aparține, se pare, unor școlari.

Din cifrele de mai sus rezultă că în anumite comune creșterea iepurilor este cel puțin deocamdată ca și inexistentă. Planuri ale consiliilor populare, contracte cu gospodăriile sînt. Cooperația, aflăm din aceeași sursă, oferă contra cost cuști realizate prin secțiile de producție. Produsele contractate sînt plătite pe loc în momentul achiziționării. Mai mult, se poate încasa un avans bănesc care merge pînă la 60 la sută din valoarea produselor contractate. Anul trecut, UJECOOP a difuzat gospodăriilor 800 capete matcă la prețul de 100 lei bucata. Folosite doar o fătare a 6 pui, ele asigură gospodarilor 18 kilograme de carne din cea mai bună, ca să nu mai vorbim și de cele 7 blănițe. Un venit net de 500—600 lei. Mai există o reținere în creșterea iepurilor, este o explicație mai generală, neintemeiată fără doar și poate. Totuși există contracte care trebuie în cele din urmă respectate atît de consiliile populare cît și de populație.

Aflăm din surse neoficiale cum rezolvă unii dintre cei care deși au contracte și le onorează fără să crească iepuri. Cumpără iepuri de la școli și li livrează cooperației. Altă cale este să cumpere matcă chiar de la cooperație pe care imediat după aceea o predau la contract. Pierd la „afacerea" asta o sută-două de lei dar au scăpat de obligațiile către stat. Evident nu acesta este scopul urmărit de programul amintit la începutul intervenției noastre și ar fi interesant de știut ce s-a întîmplat cu cele 800 de exemplare matcă livrate gospodăriilor populației în anul 1985. Au făcut sau n-au făcut pui ?

Iepurele este o sursă de cîștig pentru cei care-l cresc cu seriozitate, pentru cei care vor să-l crească. El este și o sursă de hrană dintre cele mai valoroase.

Discutînd creșterea iepurilor de casă în gospodăriile populației nu se poate să ocolim problema principală, cea a furajelor.

Iată o părere interesantă, cea a dr. veterinar Nicolae Panait de la Centrocoop : „Pentru a avea carne de iepure din belșug e necesar ca progresul tehnic să pătrundă și în gospodăriile populației și chiar în cadrul cooperației. Mă refer la administrarea de furaje combinate, premixuri, săruri minerale. Este știut că un animal asimilează 95 la sută dintr-un furaj concentrat și doar 60 la sută dintr-un furaj format din porumb, de exemplu. Un iepure crescut în întreprinderile de stat consumă pînă la maturitate 8 kilograme de furaje concentrate. Cei crescuți de populație și de către cooperație n-au acces la furaje concentrate. Încercăm să inițiem o colaborare cu Centrala pentru producția avicolă, coordonatoarea programului, în sensul să livrăm un iepure în aceleași condiții de greutate și calitate cu numai jumătate din cantitatea de furaje concentrate care se administrează în întreprinderile de stat. Să ne gîndim ce economii substanțiale s-ar înregistra la nivelul economiei. Restul de substanțe nutritive vor fi asigurate din resurse locale. O înțelegere a acestei situații și o rezolvare corespunzătoare ar fi un cîștig pentru toată lumea".

Și acum, în încheierea articolului nostru, vă rugăm să ne permiteți un ultim argument în favoarea creșterii iepurilor, o rețetă de preparare și cîteva aprecieri despre calitățile cărnii de iepure de casă oferite dumneavoastră de către Ion Gheorghe Graur, maestru în arta culinară, bucătar șef la restaurantul București : „Carnea de iepure de casă este asemănătoare cu cea de vițel, pasăre, piept de curcan. Se poate prepara cu sosuri și garnituri diverse. Este ușor asimilabilă. N-are miros. Este atît de fragedă încît nu are nevoie de baiț. Și acum o rețetă (pentru 5 persoane) de iepure cu sos de smîntînă : Un iepure mai mic, întreg, 200 g costiță, 100 g ulei, 0,5 litri vin alb, 100 g coniac, două cepe, o foaie de dafin, sare, piper, pătrunjel, 300 g smîntînă. Se curăță iepurele de piele, se șterge cu o cîrpă umedă și se împănează cu costița tăiată felioare subțiri. În tava în care punem uleiul, sarea, piperul se pune iepurele, se stropește cu vin și se dă la cuptor pînă se rumenește pe toate părțile. Cînd se pătrunde, scoatem carnea separat pe o tavă iar în tava în care s-a fript punem restul de vin, 200 g apă și o lăsăm să dea în clocot. Strecurăm conținutul, punem într-o crăticioară pe foc și adăugăm smîntîna. Potrivim sosul de gust și-l turnăm peste iepure. Mai lăsăm la cuptor 10 minute pentru uniformizare. Se servește cald".

OPREA GEORGESCU

Hidrogenul — posibil combustibil al viitorului

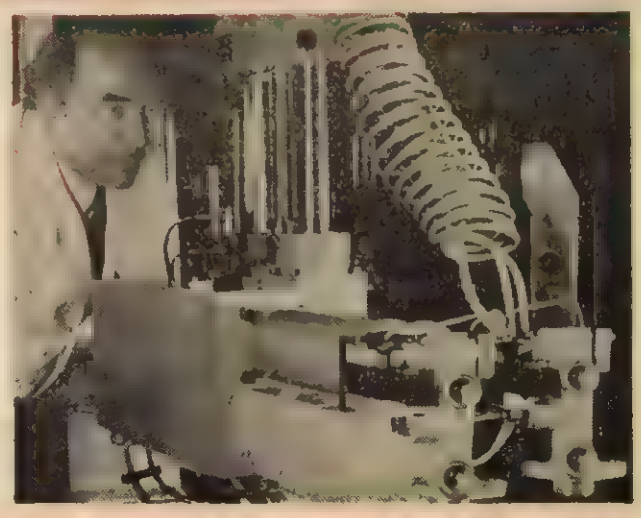

Cînd clopoțelul de alarmă ce anunță criza resurselor energetice clasice a început să sune tot mai îngrijorător, savanții au pronosticat : viitorul va aparține hidrogenului ! Se vorbește tot mai mult de o adevărată civilizație a hidrogenului, în care țițeiul va ceda treptat locul acestui „copil teribil" al anilor ce vor urma. Argumente ? Produs prin descompunerea apei, hidrogenul oferă o bază de materie primă practic inepuizabilă, are puterea calorică cea mai mare, nu este poluant și poate fi folosit de la banalul aragaz pînă la motoare, ca să nu mai vorbim că se poate transforma și în energie electrică. Bineînțeles, ca la orice început de drum, greutăți există, și anume, prețul încă ridicat, explozivitatea lui și modalitățile de stocare încă sofisticate. Oricum, omenirea se grăbește cu speranța în această direcție, acceptînd mîna de ajutor pe care ca de atîtea ori natura i-o întinde, oferindu-i-se să fie cercetată în cele mai tainice unghere ale ei.

Specialiștii români au simțit pulsul cercetărilor la zi din știința mondială, nu au stat nici ei cu mîinile în sîn și au făcut primii pași pe această veritabilă autostradă energetică a viitorului. De altfel, C.N.S.T.-ul a inițiat și sprijină un amplu program de cercetări în domeniul hidrogenului, reunind forțe importante de gîndire tehnică românească. În tehnologia de fabricație, „inima" instalației este celula de electroliză, unde curentul electric transformă anonima moleculă de H_2O în hidrogen, în combustibilul viitorului. Inginerul Ioan Nicolae, făcînd parte dintr-un colectiv de electrochimiști din IITPIC-București, a conceput și realizat o celulă electrolitică de hidrogen, originală, avînd la bază materiale cu înalte caracteristici. De fapt, o mică bijuterie industrială. Fiabilitate, ușurință în exploatare, consumuri energetice scăzute — acestea sînt caracteristicile cu care se recomandă mica celulă electrolitică românească de hidrogen. Dar să ajungă la o astfel de carte de vizită, cîte frămîntări pentru autor și colaboratorii din IITPIC, ICECHIM, Combinatul de Oțeluri Tîrgoviște și I.U.C. Borzești, cîte ore la planșetă sau la calculator, cîte încercări, de cîte ori drumul s-a reluat cu tenacitate de la capăt ! Și iată că acum, micul utilaj energetic, cu nimic mai prejos decît al altor țări cu tradiție mai veche, poate furniza hidrogen de înaltă puritate.

De fapt, pentru inginerul Ioan Nicolae și colegii lui, această stare de permanentă căutare a noului este starea în care se simt bine, este **oxigen** de viață adevărată. S-ar înăbuși în lustrul rutinei unei meserii practicate corect, și doar atît. Forțînd mereu teritoriul de necunoscut al tehnicii, nu li se epuizează entuziasmul, spiritul de creație care trebuie să-l însoțească toată viața pe adevăratul specialist. „Cu ani de zile în urmă, — povestește Ioan Nicolae, — se importase o instalație de electroliză sării cu producere de clor de la una din cele mai mari firme din lume. Cu o astfel de fabrică de tip mondial care funcționa bine puteam sta liniștiți. Dar există și noțiunea de „mai bine", nu ne-am inhibat la ideea că marea firmă cu veche tradiție a adus sumumul de perfecționări tehnologiei ei. Ne-am frămîntat și am realizat un întrerupător de curent continuu de concepție pur românească, care grefat în anatomia instalației aduce economii de energie electrică de peste 2 milioane lei pe an. Și în plus, nu ne-a convenit de loc să stăm cuminți de acea parte a mesei tratativelor economice unde stau de obicei cumpărătorii de tehnologii ce ascultă lecțiile „profesorilor" aflați pe partea cealaltă a mesei, acolo unde firmele exportă inteligență. Un colectiv larg de cercetători de diverse specialități din Institutul Central de Chimie studiază noi procedee electrochimice de perspectivă pentru mai multe produse (inclusiv electroliza clorurii de sodiu) cu eficiență în reducerea consumurilor energetice și în simplificarea fluxurilor tehnologice". Adăugăm noi, ceea ce interlocutorul nostru „a uitat" să relateze, și anume că pentru „micul întrerupător" menționat de Stone, s-a obținut Premiul I la Salonul Național de Invenții 1984.

Și acum, ultima realizare a colectivului, celula de electroliză pentru hidrogen, născută din calculele și schițele prinse în dosarul gros de pe biroul inginerului Ioan Nicolae, a cărui primă pagină este un telex de mulțumire al Stației de la Agigea pentru felul în care a funcționat ea de la început. De altfel, în registratura din IITPIC există comenzi de astfel de celule de la mai mulți beneficiari din țară. Este unanim acceptată ideea că, pentru a fi un proces rentabil, energia electrică introdusă în celula de hidrogen trebuie să fie ori via centrale nucleare, ori din alte energii neconvenționale. Cum în viitor în zestrea economică a țării vor figura și centrale atomo-electrice, trebuie deocamdată să amintim despre spectaculoasa stație energetică a viitorului de la Agigea. Într-un peisaj anticipînd anul 2000, alci vîntul se joacă în paletele unor zvelte turbine eoliene, iar razele soarelui mîngîie cu efect energetic captatoarele solare de stranii configurații geometrice și panouri strălucitoare de celule fotoelectrice. Astfel că energia electrică produsă de soare și/sau vînt, mai greu livrabilă sistemului electric național deoarece aceștia au apariții și dispariții totuși capricioase, va produce hidrogen ce va fi stocat sau livrat prin conducte. Iată cum prin capacitatea și munca specialiștilor români, puterea energetică a soarelui și vîntului dăruiește kW care generînd hidrogen, ne oferă kilocaloriile atît de prețuite astăzi.

Și la ITIM-Cluj cercetătorii au pus în fruntea listei lor de preocupări cuvîntul hidrogen și l-au subliniat cu o linie groasă. Cercetările lor au fost fructuoase pe ideea stocării hidrogenului în hidruri metalice, cu alte cuvinte prins ca un compus chimic ce nu reclamă presiune și spații mari de depozitare, deci util pentru alimentarea motoarelor. În laboratoarele lor s-a studiat cu rezultate bune folosirea hidrogenului în motoare în amestec cu motorină, pentru a pune în mișcare pompe și pompe de căldură, ba chiar pentru a stoca căldura. Specialiștii noștri continuă munca lor cu motoarele ambalate la turația maximă și se pot mîndri că în acest domeniu de pionierat au răspuns prezent. Deocamdată, folosirea hidrogenului ca agent energetic inepuizabil este încă scumpă, însă pe măsură ce combustibilii clasici se ieftinesc și au preț fluctuant, al lui scade mereu, iar prin introducerea centralelor nucleare și a resurselor neconvenționale în lanțul tehnologic de producere, va deveni în curînd competitiv. Oricum viitorul este al lui și în curînd vor intra în limbajul nostru uzual expresii ca : „îmi pun hidrogen în Dacie" sau „dau drumul la hidrogen să încălzesc mîncarea !"

FLORIN CONDURĂȚEANU

Pentru cîteva secunde în plus

Făceau o operație de rutină, o etanșare la schimbătorul de căldură. Unul dintre ei s-a rezemat cu spatele de utilaj, de fapt un imens rezervor. L-a simțit fierbinte. În mod normal, trebuia să fie doar cald, dar acum frigea. S-a uitat mai atent : în zonă apăruse și o umflătură. A alertat tabloul de comandă. Operatorul de serviciu a făcut în cîteva secunde manevrele de oprire a instalației. Se oprise o fabrică, dar, totodată, se pornise un contor infernal, care înregistra nemilos pagube zilnice ce se scriau cu șapte cifre. Se declanșase o luptă cu fiecare secundă, pe un „teren" ce încă era necunoscut. Acum, la atîta vreme, directorul tehnic al combinatului, inginerul Ion Dima, pare ceva mai liniștit. Refuză să-și imagineze ce s-ar fi putut întîmpla „cu cîteva secunde în plus".

„60 de zile fierbinți", așa i-aș zice eu unui articol, îmi spune maistrul principal specialist Toma Nicolae. De 32 de ani lucrez pe șantiere, dar nu mi-am putut imagina o astfel de situație. Eram la sărbătorirea Zilei femeii și constatasem cîteva absențe. Am aflat că se întîmplase ceva în combinat. Eram curios, lucrez aici din '69, era vorba și de munca mea, într-un fel. Cînd am văzut ce este, eram sigur că pe noi cade tot greul, să reparăm totul. N-o să puteți scrie cum și cît s-a muncit, pentru că nu cred să existe cuvinte pentru treaba asta".

Directorul general al combinatului îi sună pe inginerul Vasile Stoichiță, directorul Antreprizei București a Trustului de Montaj Utilaj Chimic, și-i spune ce s-a întîmplat și dacă brigada de la Slobozia a antreprizei și-ar putea lua misiunea să facă reparația. Acea brigadă lucra pe platforma combinatului de la fundația acestuia, acum efectuînd lucrări de investiții în cea de-a treia etapă de dezvoltare a platformei chimice. Tot erau acolo, tot erau vestiți în țară și peste hotare pentru lucrările care le fac și, chiar dacă țin de alt minister, era un plus de garanție că treaba se va face repede și bine. Directorul Stoichiță îl lasă pe șeful brigăzii să decidă, iar acesta, inginerul Dan Rameder, zice : „mă bag" și pleacă urgent la Slobozia.

De la centrala de proiectare din Craiova sosește inginerul Cristian Armășelu, care s-a întîmplat să fie coleg de grupă în studențime cu Dan Rameder. Se face pe loc proiectul de reparație, se întocmesc grafice pe zile și ore, se fac drumuri critice ale operațiilor implicate. Termenele pe hîrtie se scurtează mult, și mai mult, în timp ce la fața locului se muncea zi și noapte. A fost înlăturată mantaua exterioară de răcire și căptușeala interioară de beton (peste 100 tone). Peretele utilajului și-a putut dezvălui atunci fisuri pe 5,2 m din cei 12 m ai circumferinței : era făcut dintr-un oțel din import, acum 13 ani. Cauzele acestor fisuri sînt în curs de cercetare la institute specializate. Se pare că un por în beton a întîlnit un altul în peretele de oțel (gros de 60 mm), suficient ca forța formidabilă a gazelor să le infiltreze spre exterior, să încingă mantaua de răcire, să producă acea umflătură căreia îi mai trebuia imperceptibil de puțin ca să crape...

Se descoperă și alte locuri în care s-ar fi putut întîmpla la fel. Volumul a ceea ce era de făcut se constată a fi dublu față de bănuielile și programările inițiale. Soluția era decuparea porțiunilor fisurate (oțelul era ros ca de carii) și înlocuirea lor cu un oțel compatibil care, la acea dată, nici nu se obținea în țară. Intervin în discuție metalurgiștii, se caută formule și combinații. Laminorul de tablă groasă din Combinatul siderurgic Galați trimite o mostră dintr-o șarjă special concepută pentru „cazul Slobozia". Victorie ! Oțelul corespunde făcute la aceste „petale" de oțel, patru la număr, groase de 4 și 6 cm și cîntărind fiecare între o tonă și jumătate și două tone jumătate. O teribilă forță mecanică și umană a fost pusă în funcțiune de la acel moment zero cînd la Slobozia au sosit primele două tole (era tot spre o duminică) .S-au uzat peste 800 discuri de polizat (cît într-un an, în condiții normale), iar polizoarele („felicitări pentru cei de la Timișoara care au făcut astfel de scule", exclamă maistrul Toma) au mers în draci, zi și noapte, cînd unul se încălzea de nu mai putea fi ținut în mîini, era lăsat și luat altul rece ș.a.m.d. Urma prinderea, sudura. Pentru asta e nevoie de profesioniști de elită. Directorul Stoichiță îmi spunea că trustul are astfel de oameni, mai mulți și mai buni decît oriunde, care-și pun poansonul pe lucrări ce funcționează între vid și 2 500 atmosfere. Sudura era tot simburele întregii operațiuni și rațiunea ultimă pentru care au fost solicitați oamenii TMUChB-ului. Și „comandoul" de sudori a intrat în acțiune. Iată numele lor : Lungu Valeriu, Atomei Constantin, Gămă Gheorghe, Tîrcă Constantin, Fuierea Petre, Focșeneanu Petre, Iarca Răducanu, Băjan Grigore, Iftode Dumitru, Duru Alexandru. Au lucrat fără noțiunea de zi și noapte, fiecare cîte 14, 16, 18 ore, pînă la limita rezistenței fizice. Cordonul de sudură nu trebuia întrerupt, astfel încît s-a făcut un cordon și între oameni. Erau duși și aduși de acasă în regim de cantonament sever, cel odihnit preluînd electrodul din mîna celui obosit, într-o rotație desfășurată zile și nopți în șir la precizie de secunde. Lucrau într-un costum de azbest — în față aveau petalele de oțel și utilajul de care trebuiau sudate, încălzite la 200° fix, temperatură menținută riguros sub control ; în mîini țineau electrozi preîncălziți și ei la 120°, iar în spate îi înconjura o prelată ignifugă pentru a nu permite nici celei mai mici adieri de aer să ajungă la locul sudurii. Halatele li se făceau leoarcă („saramură", zice maistrul Toma) în cîteva minute, dar le țineau pe ei pînă se puteau schimba pe loc cu altul adus de la spălătorie (și asta funcționa „la foc continuu" !). În spatele sudorului era omul cu polizatul, astfel încît nu se pierdea nici o secundă pe fluxul unor operațiuni în care această fiecare secundă pierdută costa aproape un leu. S-au folosit două tone de electrozi, trecute toate, fir cu fir, prin mîinile acestor vajnici „scafandri" ai temperaturilor înalte, ce munceau în veritabile cutii închise, singurul loc în care-și puteau îndrepta privirea fiind punctul „lor" de sudură, altfel îi prindea flama de la electrodul vecin. Aproape 20 de zile a durat acest infern, pînă cînd ultimul micron din acea imensitate a fost „astupat" și polizat. Au urmat probele, controalele extrem de severe tehnologic — și asta nu numai pentru a preveni ci și pentru a constata calitatea unei suduri în premieră, dată fiind tipologia diferită a oțelurilor — din „sac" și din „petice". Rezultatele au fost senzaționale : din 309 filme gramagrafiate s-au constatat defecțiuni (la nivel microscopic, se înțelege) doar pe 3. „Dacă scrieți asta, n-o să creadă nici un specialist, dar e pur adevăr", îmi spune inginerul Ion Stănilă, șef de secție coordonator la combinat. „Cea mai bună medie pe trustul nostru era pînă acum de 6 la sută, precizează și inginerul Rameder, dar ce s-a realizat aici este demn de o comunicare științifică" (lucru care se va și face, din cîte am înțeles de la inginerul Vasile Stoichiță). Personajele principale ale acestei epopei rămîn, totuși, sudorii, nu numai prin condițiile în care au lucrat, ci și prin performanțele de calitate ale muncii lor. Orice drum critic sau grafic de operațiuni, cît de impecabil ar fi fost alcătuit, s-ar fi dovedit o zădărnicie dacă la momentul numit „sudură" s-ar fi lucrat mai încet sau mai prost, astfel încît, la probe, utilajul să crape din nou taman prin acele locuri — și întreaga treabă să fie reluată, sisific, de la capăt.

La Slobozia, lucrurile reintră în normal. Utilajul a fost recăptușit cu beton pe dinăuntru, i s-a pus și mantaua exterioară de răcire și în curînd va intra în funcțiune. O operă colectivă a fost încheiată, fiecare revenindu-și la matca preocupărilor lui. „Statul major" (fiecare operațiune, pe ore, era prescrisă sub semnăturile inginerilor Rameder și Lucian Hanaru, directorul Combinatului, redactîndu-se, în paralel, și un jurnal de bord al reparației) și-a strîns hîrtiile și le-a depozitat într-un sertar al amintirilor neplăcute, dar care, iată, prin munca, abnegația și — să nu ocolim cuvîntul — eroismul oamenilor, au șansa să devină chiar amintiri frumoase. Adică să intre în biografia de referință a unor oameni din cele mai diverse profesii, reuniți ciudat, zile și nopți, în dreptul cîtorva metri de sudură.

ȘT. OCTAVIAN ■

Dreptate are, dar unde s-o caute?

Cînd a plecat din Orbeasca lui natală să-și caute un rost în lume, s-a îndreptat spre București. Aici s-a oprit la „Semănătoarea", unde s-a calificat în meseria de lăcătuș. Așa a ajuns Luca Tudor personal direct productiv — și chiar un foarte bun meseriaș. Și-a văzut totdeauna de treabă, fără să deranjeze pe nimeni niciodată. În 1976 s-a transferat la un șantier al TAGLHS unde a lucrat, să devenim puțin atenți, pînă la 1 august 1982, fără a-și efectua concediul legal de odihnă pe acest din urmă an, așa cum bine se arată pe nota de transfer. Se transferă, așadar, în interesul serviciului la Antreprize Construcții Subterane (A.C.S.) a Întreprinderii „Metrou", de la care, într-o vreme, prin martie 1983, își cere în scris drepturile de concediu legal de odihnă pe anul precedent. Neprimind nici un răspuns, mai face o cerere, în noiembrie același an și încă una, în ianuarie 1984. Ca urmare, i se acordă în sfîrșit, concediul de odihnă cuvenit pe 1983 și 1984, într-o perioadă compactă, fără a i se mai spune nimic de zilele de odihnă la care ar fi avut dreotul în urma muncii din 1982. Omul muncii Luca Tudor se adresează atunci, nu-i așa, Ministerului Muncii — și nu pentru că ar avea o predispoziție pentru sesizări și reclamații (dimpotrivă !), ci pentru că avea sentimentul că i se face o nedreptate. Ministerul Muncii îi răspunde (la 14 martie 1984) „concediul pe anul 1982 nu mai poate fi efectuat în natură" dar „aveți dreptul la o despăgubire echivalentă cu indemnizația de concediu ce vi se cuvenea pe anul 1982" Cine să-mi dea această despăgubire, mai întreabă o dată, în scris, Luca ? Ministerul Muncii îi răspunde din nou (la 21 iunie 1984) că despăgubirea „se cuvine persoanei în cauză, indiferent dacă suma respectivă se încasă sau nu conducerii unității" Înarmat cu aceste răspunsuri clare, Luca se prezintă la unitate cu o cerere la fel de politicoasă și îndreptățită. Răspunsul acestuia îi vine peste trei zile (7.07.1984) și este la fel de politicos, dacă nu cumva și prea subtil : „La adresa... vă rugăm să ne dovediți că l-ați cerut (sic) concediul de odihnă și cine v-a reținut în scris să nu-l efectuați". Na-ți-o frîntă că ți-am dres-o ar fi exclamat lăcătușul nostru. Că „l-a cerut în scris concediul" (și încă de vreo trei ori) este clar și se poate constata (cum s-a și constatat), dar de reținut „în scris" nu l-a reținut nimeni, e adevărat ; dar nu putea să plece în concediu de capul lui și nici la cererea respectivă n-a primit vreun răspuns, pozitiv sau negativ. Omul nostru, mai timid și mai reținut (primise niște aluzii la gestul său de a se adresa Ministerului Muncii), se mai adresează o dată, în decembrie 1985, Întreprinderii „Metrou", de data aceasta, explicînd în scris continua lui nedumerire. Intră în acțiune și serviciul Organizarea Muncii de la Întreprinderea „Metrou", la care este chemat să i se spună că, pînă la 10 ianuarie, va ridica suma de 2 606,72 lei cuvenită pentru neefectuarea concediului legal de odihnă pe 1982. Acolo fusese chemat și fostul director al A.C.S. care chiar s-a oferit să-i dea pe loc, din buzunar și fără vreo chitanță, o mie și ceva de lei, și cu asta basta. Dar Luca este cinstit : faptul că i se calculaseră despăgubiri era un semn că avea dreptate, după cum la fel trăda și gestul fostului director al A.C.S., gest pe care Luca îl refuză nu numai pentru că suma era incompletă, dar nici formula de plată nu i se părea prea curată. Dar, nemulțumitului i se ia darul, nu-i așa ?, și, pe 25 ianuarie 1986, primește, tot de la A.C.S. (unde era alt director) în loc de bani, un răspuns vast și mai savant : „Urmare a cererii dvs... din dec. 1985... vă comunicăm : ...drepturile dvs. de concediu pe anul 1982 s-au prescris. A.C.S.-ul în prezent nu are posibilitatea de a recupera de la fostul dvs. loc de muncă T.L.H.S. contravaloarea celor 7 luni lucrate la această întreprindere, precum și a vă plăti 5 luni lucrate la fostul Șantier Construcții Montaj nr. 1, întrucît ați solicitat prea tîrziu concediul de odihnă pe anul 1982". Dincolo de inadvertențele de exprimare (e vorba de fapt, de contravaloarea concediului de odihnă pentru 7 luni lucrate colo și 5 dincolo), răspunsul este evaziv mai ales prin formula „ați solicitat prea tîrziu concediul de odihnă pe anul 1982" ; ce poate să însemne „prea tîrziu" cînd, la data elaborării acestui răspuns aproape că se împlineau trei ani de la prima cerere a lui Luca de a i se da concediu pentru 1982 ? Luca se mai adresează o dată Întreprinderii „Metrou", în februarie a.c. Dar, ca într-un final de turnuri contra nebun, sfîrșitul nu mai era decît o formalitate. Iată răspunsul : „Urmare... vă facem cunoscut că problema sesizată de dvs., respectiv neacordarea concediului de odihnă sau plata acestuia în bani, a avut loc în anul 1982. Ca atare, fiind vorba de o perioadă de peste 3 ani, nu vă putem soluționa favorabil problema ridicată. În situația în care vă considerați nedreptățit, vă puteți adresa pe cale civilă instanței de judecată". Simplu de recapitulat : omul are dreptate, dar problema a fost lungită în timp dincolo de limita la care i se mai poate da. Luca nu are de gînd să se adreseze „pe cale civilă" instanței oficiale. O onorată instanță a morale poate lua, însă, în calcul, toate circumstanțele în care dreptatea lui Luca a ieșit la timp la iveală, pentru a fi apoi înăbușită de birocratism.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Moda ca artă

La ora matineelor de altădată, la ora 4 post meridian, duminică 1 iunie, Teatrul Național din București, mai exact foaierul „sălii mici" și-a deschis ușile pentru un spectacol inedit. Un spectacol de modă. Nici o impietate pentru sanctuarul Thaliei, monumentalele scări de acces spre fotoliile sălii fiind scena unei desfășurări artistice de gust și calitate. O paradă de design vestimentar aparținînd unui foarte tînăr și promițător talent în artele decorative, GRAZIELLA D. COMȘA. N-a împlinit 24 de ani, dar minunește condeiul, culoarea, foarfeca și acul cu o dezinvoltură a imaginației și fanteziei demnă de un artist în toată puterea creației. Parada — cu un grup de manechine, care știu, în fine, să exprime și să se exprime pe podium, pe nume Ligia Jurcă, Daniela Văceanu, Carmen Apostol, Szuszana Kalamar, Amet Melek, Eugenia Enciu, care înțeleg că o prezentare de modă trebuie să fie un spectacol cu încărcătură emoțională și declanșări de sentimente —, a fost doar un „Cuvînt înainte" la o expoziție ce a rămas deschisă timp de 7 zile în foaierul primei scene românești și care a cunoscut o afluență de public peste toate așteptările (și ne referim nu la spectatorii de seară ai teatrului, ci la cei de zi care și-au purtat pașii ca și privirile printre și peste exponate).

Autoarea și-a ales o temă foarte la zi în creația vestimentară — viziunea retro. (Așa cum, de la o vreme, moda privește mereu înapoi, niciodată cu mînie și totdeauna cu un imens profit). Dar cu cîtă virtuozitate și ingeniozitate, cu cîtă personalitate se mișcă Graziella D. Comșa în acest univers vast și eterogen, dovedind nu doar gust și intuiție, dovedind cunoaștere și cultură. Cunoaștere a istoriei costumului, cunoaștere a istoriei artelor, cultură artistică și estetică. Un tablou de Rafael ori de Goya pentru ea reprezintă și culori de catifele și dezvăluiri de [illegible], dar și lumini și umbre pentru arhitectura vestimentelor noastre de azi. Pe muzică de jazz, pe muzică de rock-and-roll, pe muzică de bugi-bugi (inspirat aleasă de Ileana Popovici) s-au plimbat pe scările-scenă-ad-hoc suave rochii cu iz de Renaștere italiană, de Renaștere spaniolă și olandeză, rochii cu ecouri de ii românești și bundițe de Bucovina, suave rochii nupțiale șoptindu-ți la ureche romantic ori amintindu-ți de epoca galantă a Empireului, compleuri cu talie charleston și pălării florentine..., totul în tușele coloristice ale paletei lansate recent pentru sezonul ce vine de marii corifei ai modei de pretutindeni. Totul și toate topite însă în alliaje noi, inimitabile, personalizate de stilul tinerei creatoare.

Ce vrem să afirmăm, de fapt, este cu totul altceva decît un elogiu adus acestei fete care stăpînește forța de a construi singură un act de artă și de meserie, căci totul, de la imprimeuri la dantele, de la somptuoase broderii pe nu mai puțin somptuoase catifele, cordoane și poșete din piele, este gîndit, schițat, desenat și apoi tăiat, cusut, brodat, îmbinat de mîna ei. Vrem să punctăm faptul că asemenea spectacole de foaier, prin interferență de arte, pot deveni un fenomen curent în viața noastră culturală. Pot deveni un cîștigătit pentru noi, spectatorii, cît și pentru teatre ori alte instituții (muzeele, de pildă) culturale care, uneori, se dovedesc în suferință (de idei), cînd este vorba de capitolul autofinanțării. Vrem să mai punctăm că locul parăzilor de modă, ca spectacole de bună calitate și de ținută, nu mai poate fi (în lume a ocupat demult spațiul marilor scene și al ecranelor) doar o biată scară, oricît de monumentală ar fi aceasta (cum, de regulă, se petrec lucrurile și în cazul parăzilor mari, bianuale, organizate de către industrie, cooperația meșteșugărească ori de către Fondul plastic), ci înseși marile scene, marile holuri ori sălile unor importante muzee de artă, fără nici o umilință pentru nimeni. În măsura în care moda este tot mai mult o artă, se cuvine să i se rezerve, pentru a se exprima, un loc pe măsură. În beneficiul nostru, al tuturor, avînd rolul să educe gustul pentru frumos, avînd menirea să contribuie la educația estetică în general a tineretului. Face parte din pregătirea lor pentru viață.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Cu un an în urmă, primarul Sloboziei ne prezenta diagrama în creștere a prestărilor de servicii din orașul reședință de județ al Ialomiței, pirghie pe care se sprijină și o parte însemnată a actului autofinanțării. Firește, gradul tot mai ridicat de urbanitate ca și ritmul demografic o cer. Pentru cei 53 000 locuitori numai în sfera cooperației meșteșugărești lucrează cîteva mii de oameni ai „gulerelor albe", la care se mai adaugă cei din industria locală, reprezentanțe ale unor întreprinderi, unități de service și din alte unități specializate prestatoare de servicii. Din Nomenclatorul minim a 120 de tipuri de servicii stabilit de către UCECOM, asigură circa 86. Nu e puțin, dar, desigur, nu mulțumește. Noi unități și noi capacități aflate în construcție sau în curs de amenajare le vor completa pînă la atingerea gamei de cerințe ale populației. Faptul că ele sînt rentabile și indispensabile se vede limpede din încasări și realizări. Pe patru luni ale acestui an, planul a fost de 41 500.000 lei iar suma îndeplinirilor a ajuns la 45 900.000. Nu ne putem opri la toate : aducem în prim-planul dialogului cu Elena Grigorescu, vicepreședinta UJCM Ialomița, și Rodica Anton președinta Cooperativei „Muncă și producție" Slobozia, un aspect cu o rază de acțiune și dincolo de granițele urbei lor. Intîlnit, nu o dată, și pe arterele comerciale ale altor orașe. Ca și pe Lipscani, în Capitală, de pildă, am întîlnit și la Slobozia, pe Bd. Unirii, venind dinspre gară spre centru, la tonetele comerțului stradal tot soiul de produse — confecții, încălțăminte, marochinărie, tricotaje, articole de sport, obiecte pentru decorațiuni interioare etc., etc. —, executate de cooperația meșteșugărească, s-o spunem fără menajamente, urîte, sau de gust îndoielnic, ori demodate, foarte demodate, pete în cultura simțului pentru frumos. Nu e o chestiune mărginașă a serviciilor, nici chiar cel mai izolat exemplar în acest sens, să nu uităm că toate acestea încorporează muncă : încorporează materiale, energie, utilaje deci costuri de producție. „De ce se întîmplă așa ? În general, la comerțul stradal se supun spre vînzare produsele din stocuri : oriunde se pleacă de la ideea că „la stradă" se vinde orice". E adevărat, o idee ce se vîntură în lumea întreagă, discutabilă și ea, dar, deocamdată, nu ne interesează, ne interesează mai mult cum se ajunge la stoc ? Cum a ajuns, de pildă, cooperația meșteșugărească din Slobozia să dețină stoc tocmai la produse de modă unde mișcarea este trepidantă ? Printr-un **„lanț de cauze"**, este răspunsul. Una ar fi : **„nu s-a vîndut la timp tot ce era modern la un moment dat"** (Și aici, trebuie mai mult reflectat asupra raportului dintre cerere și ofertă.) O alta : **sînt obiecte „mai puțin bine executate"**. „Cei ce fac recepția și controlul de calitate nu sînt suficient de severi". Ori suficient de bine pregătiți, am spune noi, mai direct. „În ceea ce privește C.T.C.-ul, de foarte puțin timp am devenit foarte exigenți". Și o alta : (după opinia noastră cea mai importantă care le generează pe toate celelalte) **calificarea lucrătorilor.** „În ultimii ani am reușit să ne împrospătăm forța de muncă prin tineri calificați în școlile profesionale UCECOM. (Și a căror calificare depinde și de ce învață acolo, de locul unde își fac practica în producție, de maiștrii pe care îi au — n.n.). Avem peste 2 000, așa că în viitor vom putea asigura o calitate mai înaltă serviciilor de orice tip. Sînt meserii și nu puține — din care cele mai multe în domeniul modei și al artei, cum sînt coafura-frizeria, confecționarea de flori artificiale, de pălării, de accesorii pentru îmbrăcăminte și marochinărie și altele și altele —, care își formează lucrătorii exclusiv prin calificare la locul de muncă. Dar, pe cel de la care învață, cine-i învață **nou** ? Cine îi pune la curent cu linia de modă, cu schimbările, mișcările sectorului lor de activitate ? Altfel, cum ne spune Rodica Anton, președinta Cooperativei „Muncă și producție", tinerii meșteșugari nu vor face altceva decît să perpetueze și să transmită mai departe doar ceea ce știu cei care îes la pensie. (Am întîlnit, de pildă, în Capitală, unități de lux și de categoria întîi, ale Cooperativei „Igiena" în spații de lux și categoria întîi, cu tarifele corespunzătoare, în schimb, cu servicii de ultima categorie, căci personalul nu a fost și el ridicat la nivelul noilor cerințe. Dar aceasta constituie un alt subiect la care vom reveni într-un alt articol de revistă.) Se pare că Centrul de perfecționare a cadrelor din UCECOM nu face suficient pentru reciclarea, perfecționarea și ridicarea calificării maiștrilor, a șefilor de unități și chiar a meseriașilor cu vechime din toată țara, adică și celor apți să primească ucenici. A lăsa această treabă exclusiv pe spatele „fortelor locale" e cu totul insuficient, sînt județe și unități în care asemenea forțe nu sînt încă destul de puternice.

Revenind la cauzele stocurilor, nu în ultimul rînd se situează **dotarea tehnică** a fiecărei cooperative. În unele locuri a început să îmbătrînească și să rămînă prea mult în urmă față de evoluția gustului, pretențiilor și cerințelor populației beneficiare. Am vizitat, mai demult, la Slobozia, una dintre unitățile de tricotaje, tot de pe str. Unirii, din apropierea gării. Oricît de înaltă ar fi fost calificarea lucrătoarelor de-aici, tot n-ar fi putut executa, pe cele cîteva mașini prea simple tricotajele „en vogue" azi. Pufoase, fluide, imitînd țesăturile și contexturile acestora, cu mineci liliac, cu guler ample, rulate, cu fuste clos ori simulînd pliurile, cu asimetrii de culori, într-o altfel de întoarcere a stilului „Courrege", pe gustul fetelor în floare. Cu atît mai mult spre regretul lor cu cît în vitrină se etalau fire după ultimul jurnal în materie, de la bucleuri rafinate la cele tip mohair, angora și mătase.

În plus, la Slobozia, ca și în alte părți, „cu greu ne informăm asupra liniei de modă, cu greu ne facem rost de documentații, tipare, accesorii, de tot ceea ce avem nevoie pentru a fi în pas cu timpul. Drumul obținerii repartițiilor de materiale uneori e prea lung și întortocheat". Iată astfel o altă cauza a acelor stocuri ineficiente. Undeva există o sincopă, căci UCECOM deține un prestigios Centru pentru îndrumarea, dezvoltarea și estetica vestimentației. Poate e vorba doar despre o pierdere din vedere, o neglijare tocmai a județelor fără prea mari tradiții, din zonele altădată rămase în urmă, ce sînt abia acum pe făgașul înghebării și dezvoltării unei activități proprii de creație.

Lucide și sincere, cum spuneam, cele două responsabile de destinul unei importante părți din capitolul vast al prestărilor de servicii în județul Ialomița, nu uită „cauzele subiective" „Nici noi nu reușim să testăm la timp și util nevoile și cerințele populației. Nu reușim să transmitem futurorr unităților tipare adecvate, modelele de ultimă oră. Nu perseverăm în a îndepărta tendința unor șefi de unități și lucrători de a executa după un model prestabilit. În loc să creeze un model. Merg la minima rezistență și către modelul cel mai simplu fără să se mai complice. Execută ce vrea el și nu ce vrea clientul deși avem destui meseriași capabili să execute lucruri de mare finețe, să facă o adevărată artă din meșteșugul lor. Mai avem și noi de eradicat comoditatea și inerția. Reținem însă dorința majorității : să servim ireproșabil pe concetățenii noștri. Orașul e mic, ne cunoaștem între noi și vă asigurăm că nu ne pică deloc bine, să primim reclamații pe stradă pentru un serviciu prost efectuat, să acordăm pe stradă audiențe, beneficiarilor noștri". Un avantaj al micilor orașe ?

CICI IORDACHE-ADAM

Stocul spune totul

Se poate și simplu!

Un sentiment sau o atitudine care încorporează forța de a se impune colectivității s-au distilat adesea în cîte o formulă lapidară. Cu frumușești de gînd și de formulare cum numai cristalul șlefuit are uneori. Acel „Cine n-are bătrîni să-și cumpere !" țopește în ei prețuirea experienței și înțelepciunii omului trecut prin moara vieții. Tineri și vîrstnici sînt ușor de găsit în proverbe. Mai puțin Mama. Și nimeni nu va putea argumenta această aparentă curiozitate prin lipsa de considerație. Funcționează aici, a funcționat dinfotdeauna, în rețortele afectivității omului, dimpotrivă, un sentiment de pietate nemărginită pentru ființa care l-a creat. În cămăruța cea mai de taină a sufletului omenesc, tabloul sfînt al mamei n-are nevoie de nici un adaos. Este, poate, în această tăcere despre mamă a zicătorilor, ecoul din cele mai tulburătoare omagii. Se află aici mărturisirea implicită că numic nu le-a fost mereu comun tuturor oamenilor în mai mare măsură decît sunetul limpede al acestei vibrații sufletești. Pe scara civilizației, toate popoarele au înțeles, din ce în ce mai bine, că grija și considerația acordate mamelor înseamnă cea dintîi probă a grijii pentru viitorul unui popor. Dacă noi avem azi o reglementare legală specială în sprijinul mamelor cu mulți copii, acest fapt de omenie exprimă luciditatea (și în acest sens) a politicii statului nostru. În întreaga țară, lumina și căldura acestui gest, a adus în toate casele cu mulți copii zîmbetul bun al lacrimei de bucurie, ca o scrisoare către Mama, viscolită alb și pur de gingășie și iubire. Este, credem, cu atît mai mult necesar și obligatoriu ca toți cei ce participă, într-un fel sau altul, la distribuirea ajutoarelor conform Decretului 410 din 1985 să facă totul pentru a păstra întreagă încărcătura de tandrețe și de considerație destinată mamelor cu mulți copii. Ce ar mai rămîne din aceste lucruri dacă, de pildă, am aduce mereu la primăriile de sector ale Bucureștiului, o dată pe lună, mii de mame care să aștepte în picioare și în înghesuială ore întregi pentru a-și ridica eforturile. Să ne gîndim că unele trebuie să se învoiască de la serviciu, să-și piardă cîte o zi de muncă. Altele fac acest drum cu unul sau mai mulți copilași de mînă. Nu puține sînt însărcinate...

Am discutat cu factori responsabili, la cîteva sectoare ale Capitalei și toți sînt conștienți de acest lucru. Ciudat este că, deși aproape toată lumea consideră mult mai firesc să se trimită prin poștă, la domiciliu, fiecărei mame banii cuveniți, se prelungește deliberarea asupra acestei modalități. Dar asta nu se poate decide la sector. Aici este limpede ca lumina zilei că li s-ar lua cum se zice, drumul din picioare. Sigur, oamenii de la sectoare fac și ei ce pot. Au împărțit pe litere lista mamelor, pentru a eșalona, cît de cît, pe zile, distribuirea banilor. Dar, la unul dintre sectoare, listele cuprind, la o singură literă vreo 400 de nume. Cu casieri improvizați iarăși nu este o soluție să se lucreze mereu. Cel puțin fiindcă e vorba de sute de mii și de milioane de lei. „Este clar — ni s-a spus la una dintre primăriile de sector — că fiecare mamă cu mulți copii ței pierde o zi pe lună pentru a-și ridica ajutorul. Este și în dauna mamelor, și a familiilor, dar și în deserviciul unităților unde sînt încadrate în muncă. Așa, lăsînd la o parte greutățile noastre. Cea mai civilizată soluție ar fi să li se trimită la domiciliu acești bani, prin mandat poștal, așa cum se trimit pensiile. Mai cu seamă că evidența acestor ajutoare, ca și aceea a pensiilor, este condusă prin direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene și a municipiului București" Cea mai bună soluție pare a fi aceasta. Nu este nevoie decît de puțină bunăvoință.

DORIN GHERGHINESCU

Craiova, oraș al fîntînilor

„Dacă ar fi să rezum în sinteza unui scris ieroglific noțiunea cuvîntului «România» — scria, cu vreo cinci decenii în urmă, G. M. Cantacuzino în cartea sa «Izvoare și popasuri» — aș trăsa o linie orizontală care ar înfățișa zarea nețărmurită a cîmpiei noastre cu unghiul ascuțit al unei cumpene de puț". Cîndva, ne amintește ilustrul arhitect și cărturar, România era o țară a fîntînilor. O țară înțesată de fîntîni, cocostîrci singuratici ce vegheau orizonturile, semnalînd de la mari distanțe prezența omului, prin înclinarea cumpenelor, ciocuri de păsări care pătrundeau adînc în pămînt. Fîntîna era un simbol social. În jurul ei se întîlneau nu numai oameni, ci și comunități umane. Se salutau, se respectau, vorbeau, plecau. Fîntîna rămînea singură, tristă și rece, cu ochiul clar al nostalgiei ascuns adînc în pămînt, dar știind că aceia ce pleacă se vor întoarce, iar dacă nu se vor întoarce vor ține minte apa, răcoarea, generozitatea, ospeția. Fîntîna era, în același timp, o podoabă a locurilor, dînd seama despre știința sau harul omului de la nord de a privi spre adîncul pămîntului său, spre apele vii ale dedesubturilor, prin fereastra artei. Din păcate, continuă G. M. Cantacuzino, vremurile mai noi au ignorat acest simbol și această podoabă a pămîntului de la Dunăre și Carpați. „În febra noastră de a găsi un specific românesc în toate — scrie arhitectul, referindu-se la orașe și la decorul lor — s-a uitat fîntîna care este totuși unul dintre subiectele cele mai atrăgătoare și care a fost prilejul atîtor reușite în celelalte arhitecturi. Nimeni nu s-a gîndit la jocul apelor și deci al luminii. Piețele noastre au fotografii de bronz ale diverselor noastre glorii. Coloane de praf vaiseză nebunește împrejur, dar șopotul alintător al apei nu se aude. În orașele noastre, și vechi fîntîni, așezate la colțuite răscruci de drumuri și veacuri. Unele nu mai au apă, sînt simple documente etnografice, altele au. Arhitectura lor, în ciuda dimensiunilor uneori reduse și a modestiei materialului, e, în destule cazuri, de o frumusețe ce se cuvine salvată de sub ireparabila goană a timpului. Sînt, cele mai multe, edificii în plan circular ori octogonal, îngrijit cioplite și înflorite cu dalta, care, în piețe sau pe margini de drumuri, se ridică gingașe, ușoare, aeriene, ca niște minuscule temple dedicate divinităților apei. Dar multe, prea multe din ele, uitate de istorie și de oameni, sînt în ruină. Altele, „renovate" fără pricepere, sugrumate în triste cămăși de tencuieli străine, umbresc gîndul pur al ziditorilor lor. Unde sînt edilii care, deși presați, cum bine știm, de atîtea mari și stringente probleme ale vieții orașelor, să-și arunce totuși un ochi și spre suavul izvor de frumos care este fîntîna ?

I-am descoperit totuși pe acești edili. I-am descoperit, recent, la Craiova, oraș în care, începînd de anul trecut, se desfășoară o adevărată campanie — așa o numește primarul Marin Lungu, și datele pe care le aflăm îl confirmă — pentru readucerea la lumină a fîntînilor-mărturii de istorie și podoabe de artă ale orașului.

Sînt multe aceste fîntîni în Bănie. Multe și vechi. Fîntîna Roșie, după unii istorici, e de pe vremea lui Mihai Viteazul. Popa Vesa, șeful unei brigăzi de zidari-artiști care, ca toți artiștii adevărați, se disting prin talent, pasiune și modestie aleasă. Sînt oameni fără studii savante, n-au învățat la înalte școli arhitectura sau arta restaurării, dar care simt în degete duhul veacurilor, avînd știința instinctivă de a conlucra cu spiritul meșterilor de demult. Lîngă ei lucrează specialiști ai Oficiului de gospodărire a apelor, ai Complexului muzeal „Oltenia", ai Sectorului de arhitectură și sistematizare al Consiliului popular municipal. Lucrul tuturor, ne spune arhitecta Jeni Brandt, șefa Sectorului, e de finețe, de creație. Căci fiecare fîntînă reprezintă „o problemă", nicăieri nu se repetă aceleași soluții, munca are un neprevăzut pe care nu-l întîlnești pe șantierele „mari". Într-un loc izvoarele curg, dar într-altul nu, au fugit sub pămînt, trebuie deci căutate, descoperite, trase la zi. Într-alt loc edificul de piatră a fost distrus, uneori pînă la dispariție, trebuie deci să-l refaci, și, pentru asta, să pornești de la stampă, de la miniatură, de la hrisovul îngălbenit, reinterpretînd gîndul scris întîia oară în culori de apă ori în chirilice, desfășurîndu-l apoi la dimensiunea arhitectonică închipuită de ctitor. Apoi sînt locuri în care ceea ce n-a izbutit să acopere țărîna, să surpe cutremurul, să înnegrească mucegaiul, au reușit să strice mistriile unor „renovatori" improvizați, lucrînd în numele grijii de a păstra. În sfîrșit, pretutindeni trebuie ca izvorul captat și edificiul restaurat să fie puse în pagina prezentului, în ambianța urbanistică a noii Craiove, prin lucrări nu mai puțin pretențioase.

Fîntînile Purcarului, Romanestilor și Obedeanului sînt de-acum gata. Fîntîni cu debite bogate, cu apă rece, curată, gustoasă, fîntîni-accente de artă într-un oraș în care, prin vitregie istorică, monumentele artistice sînt puține.

Și ar mai fi ceva de notat, ne spune primarul Marin Lungu, un „ceva" cît se poate de important. Dezvoltarea explozivă a Craiovei a făcut ca apa, în ultimii ani, să fie și ea „o problemă". O sorb cu sete noile industrii ale orașului, o soarbe, firește, și o populație care s-a înmulțit vertiginos. Apa adusă din Jiu sau din munți, prin conducte, se dovedește deseori insuficientă. Lîngă modernele puțuri forate pe vatra Craiovei (o acțiune ce, prin amploarea ei, ar merita și ea o consemnare specială), aportul vechilor fîntîni la astîmpărarea setei orașului nu e deloc de ignorat.

Mărturisim, pînă la discuția cu tovarășul Lungu n-am știut de existența „șantierelor apei", deși popasurile noastre în Bănie n-au fost puține în ultima vreme. Fără să se blazeze, ochiul nostru s-a obișnuit prea mult cu prefacerile de anvergură pentru a le mai înregistra și pe cele de nuanță. E imputabil — și ne vom imputa — că scăpăm adesea nuanțele, accle inedite accente care, dispuse într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unui tablou, insuflîndu-i o neașteptată prospețime.

Fîntînile Craiovei o dovedesc.

ILIE PURCARU

La sfîrșitul acestei săptămîni: Internaționalele de atletism ale României

Sportul sporturilor, un spectacol de excepție

Simbătă (de la ora 16,30) și duminică (de la 16), stadionul „23 August" din Capitală va fi din nou gazda unei întreceri sportive de anvergură : campionatele internaționale de atletism ale României. Servind ca ultim prilej de verificare înaintea mondialelor de juniori (Atena, 16—20 iulie) și a europenelor de seniori (Stuttgart, 26—31 august), această a 31-a ediție a competiției se anunță cu atît mai interesantă cu cît e îmbogățită și cu meciurile bilaterale feminine România-Anglia și România-R.S.F.S.R., englezoaicele venind la București (din ce se știe în acest moment) cu o garnitură completă, din care nu vor lipsi dubla campioană mondială de cros (Lisabona 1985, Neuchatel 1986) Zola Budd și campioana olimpică de suliță (Los Angeles 1984, 69,50 m) Tessa Sanderson.

Au mai confirmat participarea, în cadrul internaționalelor, echipele U.R.S.S. (16 membri), Bulgariei (6), Ungariei (5) și Iugoslaviei (5), fiecare dintre ele aliniind atleți cu rezultate deosebite, precum sovieticii Grigori Egorov (5,65 m la prăjină), Serghei Fomenko (5,50 m) și Vladimir Sasimovici (73,20 la suliță), bulgarul Rumen Stoianov (5,55 m), unguroaicele Maria Janak și Katalin Hartai (ambele peste 80 m la suliță), iugoslavul Hrvoje Fizuleto (2,26 m la înălțime) etc. Cum se dă ca sigură prezența la start a tuturor campionilor noștri, Maricica Puică, Doina Melinte, Cristieana Cojocaru, Vali Ionescu, Anișoara Stanciu, Mihaela Loghin, Florența Crăciunescu, Sorin Matei, Dumitru Negoiță, Ilie Floroiu etc., è de așteptat ca reuniunile de la sfîrșitul săptămînii să însemne o luptă aprigă pentru cucerirea titlurilor și, totodată, o tentativă de a face să „cadă" cît mai multe recorduri naționale, europene și, de ce nu ?, mondiale. S-ar reînnoda astfel tradiția unei întreceri socotită, de-a lungul anilor, de referință în peisajul atletismului internațional, în care s-au doborît sau măcar egalat atîtea și atîtea recorduri răsunătoare, începînd din 1956, cînd olandezul Henk Visser a devenit, la București, recordman european la lungime (7,98 m), continuînd cu recordurile mondiale sau continentale stabilite de Taisia Cencik (1957, 1,75 m la înălțime, R.E. egalat), Dana Zatopkova (1958, 56,57 m la suliță; R.E.), Iolanda Balaș (1960, 1,84 m la înălțime, R.M.) și Elvira Ozolina (1960, 59,55 m la suliță, R.M.), încheind cu acel fenomenal („record pentru anul 2000") 7,43 m la lungime reușit, în 1983, de Anișoara Stanciu, R.M. Dacă tot recurgem la istoricul internaționalelor, să reamintim că ele au constituit, încă de la ediția inaugurală, o veritabilă rampă de lansare sau de afirmare pentru o listă întreagă de „monștrii sacri" ai atletismului internațional, la startul lor înscriindu-se (între alții) Nina Ponomareva și Alberto Juantorena, Vladimir Kuț și Bob Gutowski, Michel Jazy și Iozsef Czermak, Emil Zatopek și Hristos Papanicolau, Nina Otkalenko și Gaston Roelants, Cen Fen Iun și Janusz Sidlo, Ludvik Danek și Parry O'Brien ș.a., sportivi care, mai devreme sau mai tîrziu, au realizat performanțe dintre cele mai strălucitoare.

Din punct de vedere numeric, ediția 1986 nu se distinge în mod deosebit. Ea se remarcă însă, neîndoios, în ceea ce privește valoarea competitorilor, celor enumerați mai sus adăugîndu-li-se și cîțiva juniori de mare perspectivă, în frunte cu campioanele europene Cleopatra Pălăcean (3 000 m) și Ana Pădurean (1 500 m), fără a-i uita și pe ceilalți reprezentanți ai „noului val", Doina Calenic (3 000 m), Simona Staicu (3 000 m), Ana Maria Drăghici (400 m garduri), Gabriel Filip (800 m) ș.a.m.d.

Din cîte am înțeles, federația de specialitate (secretar responsabil Eugen Ignat) a luat toate măsurile pentru ca întrecerile să se desfășoare în cele mai bune condiții. Amenajările de la „23 August" sînt în stare excelentă. Se află mobilizat un masiv corp de arbitri, peste 80 de persoane, în rîndul cărora vom putea identifica o serie de foști campioni, precum Elena Plocon, Ioana Tintorescu, Tadeusz Strzelbinski ș.a.. Cum vor participa, repetăm, toți marii noștri performeri, vor fi prezenți, fără excepție, și cei mai reputați tehnicieni din atletismul românesc, de la Ion Puică la Nicolae Mărășescu, de la Ioan Soter la Mihai Zaharia, de la Mariana Suman la Dan Serafim, de la Natalia Betini la Ion Benga.

Veți fi de acord, stimați cititori, că vor fi întrunite toate premisele ca ediția a 31-a a internaționalelor de atletism ale României să se transforme într-o frumoasă sărbătoare a sportului. Cum intrarea elevilor e gratuită (la tribuna a II-a), sîntem convinși că profesorii de educație fizică de la toate școlile din București (și nu numai) nu vor pierde prilejul de a-și aduce elevii în tribunele de la „23 August" spre a urmări o redutabilă „gamă" a campionilor, în măsură să le ofere acestora o lecție de neuitat despre ceea ce înseamnă dîrzenie, perseverență, mobilizare, spirit de fair-play. Ei nu trebuie să uite că atletismul rămîne sportul sporturilor, cel mai justificat să pledeze pentru sănătatea și vigoarea tineretului.

Așadar, vă invităm — pentru simbătă și duminică la atletism, campionatele internaționale ale României promițînd un spectacol sportiv de excepție !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Orarul finalelor

Simbătă

17.00 : prăjină ; suliță (b)
17,40 : înălțime (b) ; 400 m (b) ; greutate (b)
18,05 : 110 mg (b) ; lungime (b)
18,30 : 100 m (f) ; disc (f)
18.35 : 100 m (b)
19.10 : 4 × 100 m (f)
19,15 : 10 000 m (b)

Duminică

16.00 : disc (b) ; triplu salt
16.15 : 200 m (f)
16.25 : 200 m (b)
16.30 : înălțime (f)
17,00 : 110 mg (f) ; greutate (f)
17.10 : 5 000 m (b)
17.30 : 3 000 m (f)
17,45 : 400 mg (b) ; lungime (f) ; ciocan ; suliță (f)
17.55 : 5 km marș (f)
18 25 : 3 000 m obstacole
18.10 : 4 × 400 m (f)
18,45 : 10 000 m (f)

Proba de 20 km marș se va disputa duminică dimineața, de la ora 9,00, pe circuit, în strada Maior Coravu.

Pe toți acești mari campioni îi veți putea urmări, simbata și duminica, pe stadionul „23 August" ! Ei promit nu doar un spectacol atletic de ținută, ci și noi recorduri !

De la stînga la dreapta : Maricica Puică, dublă campioană mondială de cros (Roma 1983, East Rutherford 1984), campioană olimpică la 3 000 m (Los Angeles 1984) ; Doina Melinte, campioană olimpică la 800 m (Los Angeles 1984), dublă campioană europeană de sală la 800 (Milano 1982) și, respectiv, 1 500 m (Atena 1985) ; Florența Crăciunescu, recordmana României la disc (69,50 m), medalie de bronz la J.O. de la Los Angeles : Dumitru Negoiță, sulițașul nr. 1 al țării, cîștigător al J.M.U. ; Anișoara Stanciu, fostă multiplă recordmană a lumii, campioană olimpică în 1984.

Fotografii de AUREL NEAGU ■

Cu bicicleta pe șosea, altfel decît în plimbare

Timp de cîteva zile, Cîmpulung Muscel a fost „capitala" ciclismului românesc, găzduind într-o excelentă organizare (asigurată de clubul Muscelul, cu sprijinul federației de specialitate) ediția din acest an a campionatelor naționale de șosea. În orașul în care activează (cu rezultate notabile) Gabriel Moiceanu, sportul cu pedale e, cu adevărat, la el acasă, dovada cea mai concludentă constituind-o numărul mare de spectatori înșiruiți de-a lungul traseelor celor 4 probe disputate, peste 12 000, de pildă, la semifond.

Conform așteptărilor, campionatele au fost dominate de rutierii dinamoviști, elevii antrenorului Nicolae Voicu izbutind să-și adjudece toate cele 4 titluri puse în joc : la echipe (contratimp), la fond (Cornel Nicolae), la semifond (Vasile Mitrache) și la contratimp individual (Mircea Romașcanu). Menționînd că garnitura dinamovistă a fost alcătuită din Mircea Romașcanu, Costică Parascan, Valentin Constantinescu (în această ordine și în imaginea de față, realizată de Victor Rădulescu) și Constantin Cărușașu, să notăm, semn îmbucurător, că față de alți ani lupta dintre alergătorii consacrați, în frunte cu „multiplul campion Mircea Romașcanu (în curînd, 34 de ani), și „noul val" a fost mai strînsă. Vasile Mitrache (23 de ani) reușind chiar să urce pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere. Alături de ei, dintre tineri s-au mai distins steliștii Cristian Neagoe și Costel Popa (al doilea la contratimp), tot timpul printre animatorii probelor de la Cîmpulung. Din cauza caniculei, ne explică antrenorul emerit Nicolae Voicu, n-a fost bătut nici un record, dar nota de dîrzenie (și de sportivitate) în care s-au desfășurat campionatele a plăcut spectatorilor. Chiar dacă pe un drum bun, ciclismul nostru continuă să fie dator în ceea ce privește marea performanță. Fără să procedăm acum la o analiză, se impune observația că la majoritatea cluburilor (excepțiile numindu-se Dinamo, Steaua, Metalul Plopeni, Muscelul și... atît !) se muncește încă puțin, condițiile oferite rutierilor (și prin rivna F.R.C., secretar responsabil Gheorghe Stănel) lăsînd-o cu mult înaintea rezultatelor ! Promițînd să revenim pe această temă, să-i felicităm pe noii campioni și să le urăm să facă dovada calităților lor și în întrecerile de anvergură, cu participare internațională.

(Ovidiu Ioanițoaia).

Cine nu se teme de greutăţi obţine medalii de aur!

Andrei Socaci, triplu campion al Europei, triplu campion al lumii!

Încă junior, născut la 19 iunie 1966, halterofilul Andrei Socaci este una din frumoasele certitudini ale sportului românesc. Deşi este la început, cariera lui sportivă străluceşte de aurul medaliilor.

A început să facă haltere la Alba Iulia, oraşul natal. Este remarcat imediat şi are şansa să intre sub îndrumarea atentă a antrenorului Mihai Constantinescu de la Olimpia Bucureşti, care-i intuieşte calităţile deosebite. Primul contact cu marile concursuri se produce la Campionatele europene de juniori de la Hascovo—Bulgaria, în 1982, cînd participă la categoria 67,5 kg. Progresele substanţiale pe care le înregistrează în anul următor duc la includerea lui în lotul olimpic pentru Olimpiada de la Los Angeles. La 17 ani, este cel mai tînăr medaliat cu argint din istoria olimpiadelor moderne.

Anul 1985 îi aduce consacrarea. Andrei Socaci devine triplu campion european şi triplu campion mondial de juniori la categoria 75 kg. În octombrie participă la campionatul mondial de seniori de unde se întoarce cu medalia de aur şi titlul de campion la categoria smuls şi cu două medalii de bronz, fiind întrecut la aruncat şi la total numai de campionul şi recordmanul mondial al categoriei, bulgarul Alexandr Varabanov.

Din toamna lui 1985 pînă în primăvara anului următor, urmează o pregătire neîntreruptă în sală, fără participare la competiţii, pentru creşterea forţei musculaturii picioarelor, punctul slab, dacă ne putem exprima astfel, al sportivului nostru. Antrenorii lotului naţional de seniori, Ştefan Achim şi Constantin Dumitru, au întocmit o minuţioasă strategie de pregătire pentru Andrei Socaci. Nu i se dă nici măcar şansa să-şi apere titlul şi urmăreşte desfăşurarea întrecerii ca simplu spectator.

La ultimele campionate europene de seniori cîştigă cu 160 kg titlul la smuls, întrecîndu-l din nou pe acelaşi Varabanov. Pentru argint, la aruncat, dă o luptă acerbă cu alt halterofil bulgar, Borislav Ghidicov, pe care Socaci o pierde, ratînd de puţin 200 kg, recordul naţional de seniori.

Chiar de a doua zi, în sala de la Karl Marx Stadt începe pregătirile pentru campionatele europene şi mondiale de juniori de la Donaueschingen—R.F.G., unde, cum bine se ştie, Andrei Socaci a cîştigat toate titlurile şi medaliile de aur puse în joc. La cele 6 medalii de aur cucerite de Andrei Socaci, s-au adăugat alte 9 medalii, din care două de aur, cucerite de juniorii români.

Anul acesta pe tînărul Andrei Socaci, membru al Clubului Dinamo, îl aşteaptă alte două examene, pe care ţine să le treacă cu strălucirea cu care s-a obişnuit : admiterea la I.E.F.S. şi campionatele mondiale de seniori care vor avea loc între 10 şi 17 noiembrie la Sofia, unde se va întîlni cu acelaşi Varabanov şi Ghidicov şi cu acelaşi 200 kg sau mai mult.

Şi totuşi, cine este Andrei Socaci, cel care a smuls 160 kg şi urmează să arunce 200 kg sau mai mult la nici cei 20 de ani ai lui ? Testele de investigaţii şi pregătire psihologică efectuate la lotul naţional dovedesc că evoluţia lui se îndreaptă spre o personalitate sportivă de talie internaţională. Este muncitor, serios, tenace, avînd o motivare superioară pentru ceea ce face, un tînăr dornic şi capabil să accepte rigorile impuse de marea performanţă. Într-un perfect echilibru se îmbină la Andrei Socaci forţa, explozivă, coordonarea perfectă, mobilitatea remarcabilă şi o mare capacitate de concentrare. Toate aceste calităţi au putut fi dobîndite prin muncă susţinută, pregătire atentă şi competentă asigurată de antrenorii Clubului Dinamo şi ai lotului naţional, din dragoste pentru culorile sportului românesc. Mai trebuie subliniat că performanţele lui Andrei Socaci şi alte cîştigate de halterofilii români, ale şcolii româneşti de haltere se produc într-o perioadă de creştere vertiginoasă a performanţelor, de înnoire radicală a metodelor de pregătire şi antrenament, într-o lume în care 4 milioane şi jumătate de halterofili practică sistematizat această disciplină şi doresc să ajungă în vîrful piramidei valorilor.

Reuşesc doar cei mai buni.

OPREA GEORGESCU ■

Racul

Beţe-n roate

● În primul rînd s-au aşezat cei ce nu vedeau bine.

● A căzut de pe craca falnicului arbore genealogic.

● Accident. Lucru după care moare lumea.

● Era neclintit. După trei zile, l-au îngropat.

● Textul nu avea pretext.

● Şi-a pierdut cinstea într-o aglomeraţie.

● După control, nu i-au mai lăsat mînă liberă.

● I-a mărturisit că moare după ea. Rămîne de văzut.

● Nu e nici o brînză cînd o faci de oaie.

● Încearcă să despice firu-n patru. Cu barda.

● Îi păstrează prietenului o vie amintire. S-a căsătorit cu nevastă-sa.

● I-au ridicat moralul. Pe soclu.

● Era cu un picior în groapă, cu altul în cazanul cu smoală.

● Banii gheaţă se topesc repede.

● Era în aer. Oricum, departe de-ai noştrea cer.

● Şi-a mutat gîndul de la ea. A cărat toată noaptea.

● A pus punctul pe i. I-a fost punctul de plecare.

● A reţinut multe de la alţii. Prea era sărac.

● I-ar fi crăpat obrazul de nu-i avea gros.

● A şters-o de pe faţa pămîntului. A intrat în el.

● Şi-a dat cu capul de toţi pereţii. De jur-împrejur, numai ruine.

● Printre picături doctorul i-a prescris şi-un medicament.

● Călcînd pe urmele înaintaşilor, s-a împotmolit în acelaşi loc.

● Mecanicul i-a pus maşina pe picioare.

● Sărea într-un picior. Cu celălalt călcase strîmb.

● După ce l-au salvat de la înec, s-au pus cu gura pe el.

● Depăşea orice limită cu cea mai mare viteză.

● Tînărul nu era de nasul ei. Folosea numai batiste fine.

● Au lăsat baltă canalizarea.

● Pe trotuar nu eşti chiar alături cu drumul.

● Era în rînd cu lumea, cînd cineva l-a tras de-o parte.

● Cu mare uşurinţă şi-a ridicat pretenţiile.

● A reuşit să-şi mute piatra de pe inimă pe suflet.

● Citea printre rînduri ca la carte.

● „Morţii cu morţii, vii cu vii". Ce separatisme.

● Are oroare de căzături. De aceea umblă numai cu capul plecat.

● Nu-l durea capul de bietele picioare.

● Dacă mai întîrzia o oră, nu scosea în ceasul al doisprezecelea.

● N-a mai putut ţine piept forţei gravitaţionale.

● A renunţat la farduri. Se unge cu pelicanol.

● Şi-a ridicat viaţa la rang de monument.

Aforisme de
DANIEL MILITARU PITEŞTI ■

Coricaturi de
VIRGIL MILITARU PITEŞTI ■

Cronica şoselei

Fire de praf pe părul bălai

De departe, în atmosfera puţin ceţoasă a amiezii fierbinţi, cu cerul albastru decolorat, carul în mers se aseamănă perfect cu celebra frescă a lui Grigorescu pe care o avem cu toţii în minte, încă din copilărie. Pe faţa omului care ţine hăţurile e greu să citeşti ceva. Vorba aia, sînt mulţi oameni pe figura cărora chiar şi cei mai reputaţi psihologi nu pot descifra mare lucru. Dacă te uiţi însă ceva mai atent la obrazul pe care viaţa a săpat brazde adînci, poate prematur, la ochii de un albastru spălăcit care privesc înainte fără a fixa un punct anume, desluşeşti o anumită indiferenţă faţă de ce se întîmplă în jurul său, atitudine ce se conturează mai cu seamă cînd atelajul e depăşit de autovehicule, cărora bătrînul nu le dă nici o atenţie.

Pe pasivitatea omului cu părul alb au scontat, probabil, şi cei trei puşti, atunci cînd, la fel ca o patrulă de cercetaşi, folosind cum se spune în armată terenul, s-au urcat pe furiş în căruţa moşului. Înainte de a realiza această operaţiune, cel mai mare dintre ei, un roşcat cu părul ondulat şi cu nasul cîrn, îmbrăcat cu o cămaşă portocalie şi nişte pantaloni scurţi bleumarin, a ţinut să le facă un scurt instructaj, adoptînd faţă de ei un aer de vădită superioritate. „La cei 10 ani ai mei, e limpede că am mai multă experienţă ca voi, nişte puşti de doar 7 primăveri. De nenumărate ori m-am urcat din mers, nu numai în căruţe care merg cu viteza melcului, precum aceasta, dar chiar şi în camioanele încărcate, în timp ce, cu viteză redusă, urcau la deal. Faceţi cît mai puţin zgomot, iar după ce v-aţi urcat, ascundeţi-vă în lucerna din căruţă şi nu scoateţi o vorbă. Ce v-am spus eu, e, ca să zic aşa, o ştiinţă de la fratele meu mai mare care e militar, un fel de consemn. Cu cît vă ţineţi gura mai bine, cu atît o să mergem mai mult în carul moşului. Omul e cu gîndul în altă parte, aşa că nu va fi prea greu să-l păcălim. Puteam foarte frumos să-i cerem voie să ne urcăm în căruţă, dar îl ştiu din comună, nu e omul care să accepte aşa ceva". Au mers un timp în şpatele carului aşa, cam la 10—20 de metri, apoi au mărit pasul, s-au aplecat de spate şi unul cîte unul s-au suit în arhaicul vehicul. Întîi a urcat roşcatul. Manevra i-a reuşit perfect. Apoi i-a ajutat pe ceilalţi doi, întinzîndu-le mîna. Bătrînul n-a sesizat nimic. Nici cînd mentorul micului grup i-a camuflat pe cei doi puşti în grămada de lucernă şi Dănuţ a scos un ţipăt ca urmare a unei înţepături de viespe, omul n-a dat semne că ar fi auzit ceva. E ştiută comportarea copiilor în atari împrejurări. E greu să rămînă liniştiţi prea mult timp. Încep să chicotească, să-şi comenteze succesul, să glumească pe seama celui păcălit. Aşa au procedat şi eroii noştri. Chiar şi cel mai mare nu s-a abţinut mult timp. „Oricum, ajungem mai repede acasă decît pe jos. Aţi văzut ce idee strălucită am avut cu urcatul în căruţă ?" „Da, Mişulică, tu întotdeauna ne-ai salvat din situaţii dificile, îţi mulţumim", ţinu să sublinieze unul dintre cei doi ucenici. Încurajaţi de atitudinea moşului, începură să chicotească, să-şi comenteze succesul, să glumească pe seama celui păcălit. Aşa au procedat şi eroii noştri. Chiar şi cel mai mare nu s-a abţinut mult timp. „Oricum, ajungem mai repede acasă decît pe jos. Aţi văzut ce idee strălucită am avut cu urcatul în căruţă ?" „Da, Mişulică, tu întotdeauna ne-ai salvat din situaţii dificile, îţi mulţumim", ţinu să sublinieze unul dintre cei doi ucenici. Încurajaţi de atitudinea moşului, au tăcut apoi cu toţii. Sfatul înţelept al roşcatului se părea că a avut efect. N-a durat mult liniştea. Unul dintre cei mici a început să chicotească, evocînd o întîmplare hazlie din timpul orei de matematică, cînd cu un bold a reuşit să fixeze o hîrtie colorată în cosiţa Luminiţei. „Toţi rîdeau, dar stimabila mea colegă nu s-a prins că fac haz de ea". Nu s-au putut abţine nici ceilalţi doi pitiţi în lucernă. Notele înalte ale rîsului copiilor l-au trezit din reverie pe omul cu hăţurile în mînă. A rămas vădit surprins de îndrăzneala puştilor. Surprinderea s-a transformat repede în indignare, mai ales cînd a realizat că intruşii s-au instalat în căruţă de mai mult timp. Îi trădau ghiozdanele care fuseseră frumos depozitate unul peste altul, acoperite de geaca unuia dintre musafirii nepoftiţi. Cuvintele : „Ce căutaţi voi aici, împieliţaţilor? Cine v-a dat voie să vă urcaţi în car ?" au fost însoţite de o ploaie de lovituri de bici. Obrazul mentorului avea deja o urmă roşie lungă, lăsată de pielea dură a instrumentului folosit de veacuri pentru accelerarea vitezei căruţelor.

Aidoma unor experimentaţi cascadori, mentorul, împreună cu unul dintre copii, au sărit din căruţă în şanţul cu iarbă înaltă al şoselei. N-au avut de suferit prea mult, doar nişte vînătăi. Al treilea pasager a sărit însă din car acolo unde i-a fost mai la îndemînă, adică spre centrul şoselei. „Tocmai mă pregăteam să depăşesc carul. M-am pomenit cu mogildeaţa de om exact în faţa maşinii. N-am mai putut face nimic. A căzut sub roţi. Nu mă aşteptam la o asemenea săritură neprevăzută. Eu ocolesc chiar şi un pui de găină, dar-mi-te un om. O să-l am pe conştiinţă toată viaţa, deşi cred că nimeni nu mă poate declara vinovat de accident. Sînt din aceeaşi comună cu căruţaşul. Ai şapte nepoţi, moş Ignat, i-am spus cu cîteva minute înainte de a veni dv. conducătorului de atelaj. Copiii mai greşesc. Probabil şi nepoţii dumitale mai fac cîte o şotie. Ce-ai zice dacă faţă de ei, altcineva ar proceda la fel ca matale ? Cu cuvîntul puteai să-i faci să roşească şi să simtă greşeala mai bine decît cu biciul. Dar ce rost mai au acum vorbele moralizatoare ?"

Moş Ignat oftează adînc. Cu faţa împietrită de durere se uită la trupul fără viaţă al băieţaşului. Pe părul blond se văd urme de praf. O dîră de sînge i se prelinge din colţul gurii. Cineva îi închide ochişorii. „Ce-o să le zic părinţilor acestui copil ?", se întreabă cu glas sfîrşit bătrînul.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XV)

Reducerea armamentelor clasice

Cei ce susțin dezarmarea și luptă pentru realizarea ei n-au înțeles niciodată acest proces ca fiind constituit numai din dezarmarea nucleară. Însă, ce-i drept, vreme îndelungată s-a vorbit cu mare precădere despre aceasta din urmă, armamentul clasic fiind doar din cînd în cînd menționat. Ce s-a întîmplat cu una din componentele armamentului clasic, arma chimică, am văzut : ea s-a dezvoltat necontenit în umbra celei atomice, ajungînd astăzi aproape s-a egaleze în forță potențială de distrugere. Dar nici celelalte „clasice" n-au stat pe loc. În ultimii 41 de ani s-au creat noi explozibili, de o forță fără precedent, s-au realizat arme și sisteme de arme necunoscute mai înainte, s-au perfecționat cele existente, în special în ceea ce privește precizia, raza de acțiune, viteza și efectul distructiv. Au apărut avioane care întrec de cîteva ori viteza sunetului, avioane fără pilot, tancuri supraarapide și suprablindate, submarine rapide și de mari adîncimi, artileria de foarte lungă distanță sau cu cadența de tir de sute de lovituri pe minut, muniție ghidată cu precizie (rachete care își ating ținta în proporție de 50—100 la sută), arme care nu pot fi detectate de inamic, (avionul invizibil, rachetele de croazieră) și multe altele. Unele din aceste arme au și fost „testate pe cîmpul de luptă", în conflictele armate ce au avut loc în ultimii ani. Un singur exemplu, privind forța de distrugere : dacă în timpul celui de-al doilea război mondial faimoasele „V-1" și „V-2" au făcut în medie cîte o victimă de fiecare rachetă, în războiul Malvinelor au fost de-ajuns două torpile pentru a ucide, prin scufundarea unui crucișător argentinian, 2 000 de oameni.

În rîndul armelor clasice un loc important îl ocupă și așa-numitele „arme revoluționare", care realizează un fel de întrepătrundere între armele clasice și cele nucleare : tunul atomic, mijloacele de transport destinate prin excelență armelor nucleare, dar care sînt utilizate și pentru explozibili convenționali cu mare forță de distrugere (rachetele „Pershing 2", „Trident-1"), bombele „MB-L" și „MBB-MW". Cu privire la aceste arme, într-un studiu al O.N.U. se apreciază că ele „estompează în mod periculos linia de demarcație dintre armele clasice și armele nucleare, atît în ceea ce privește forța distructivă și precizia, cît și în privința pluralității misiunilor pe care trebuie să le îndeplinească".

Față cu această situație, pericolul armelor clasice este evident, iar dezarmarea trebuie să se înfăptuiască în chip hotărît și în acest domeniu. „Considerăm necesară — spunea președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu — trecerea la un program complex de dezarmare generală, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară, dar care să aibă în vedere toate armele, așa-zise clasice, cu atît mai mult cu cît unele din acestea, din punct de vedere al forței de distrugere, se apropie foarte mult de armele nucleare". În consecință, după cum se arată în Declarația-Apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste și în alte documente românești, țara noastră a propus ca pe lîngă programul de lichidare a armelor nucleare pînă în anul 2000, să se efectueze și o reducere cu 50 la sută a armelor clasice, începînd cu țările puternic înarmate. Reducerea armamentelor clasice este importantă atît în sine, prin micșorarea și în final prin lichidarea totală a pericolului pe care, după cum am văzut, îl reprezintă armele clasice înseși, cît și pentru impulsionarea dezarmării nucleare, întrucît, se știe, tratativele în această problemă sînt blocate prin invocarea unui așa-numit dezechilibru în domeniul armelor clasice. Prin urmare, o lume fără războaie, o lume a păcii, securității, înțelegerii și cooperării între toate popoarele, se poate construi prin înfăptuirea dezarmării atît în domeniul nuclear, cît și în domeniul armelor clasice. România, președintele ei, acționează cu consecvență în acest sens.

ION D. GOIA ■

Cînd Morfeu nu ne cunoaște

Arătam în altă parte că somnul ar fi un bun leac pentru multe maladii de natură nervoasă, dar că în condițiile ritmului trepidant al vieții de azi puțini își pot permite să doarmă pe săturate. Dar sînt și situații mai rele — cînd nici în puținul timp pe care-l pot afecta somnului, unii oameni nu pot să doarmă. E vorba, se-nțelege, de insomnie, fenomen de care s-au ocupat mulți specialiști. Potrivit opiniilor lor, dintre care unele au fost consemnate într-un recent articol publicat în „Neue Zürcher Zeitung", insomnia poate fi definită ca incapacitatea omului de a-și satisface necesitatea individuală de somn, necesitate pentru care nu există norme rigide nici cu privire la durata somnului, nici referitor la continuitatea sau discontinuitatea lui. În literatura medicală, primele mențiuni ale insomniei, alături de alte tulburări mai rar întîlnite ale somnului, au fost făcute la începutul secolului nostru. Totuși, fenomenul a devenit cu adevărat o problemă abia după război, cînd a apărut o formă de insomnie ca sindrom de sine stătător, care nu poate fi explicat prin vreo boală fizică sau psihică. Acest sindrom este privit înainte de toate ca rezultat al interacțiunii factorilor de stres individuali și generali, chiar dacă în anumite împrejurări legătura cu stresul este greu de stabilit. În asemenea situații, ne vine în ajutor compararea diferitelor culturi. Astfel, locuitorii insulelor polineziene, în special cei ai arhipelagului Tonga, nu suferă, în general, de tulburări ale somnului atîta timp cît trăiesc în lumea lor, fie ea și civilizată, dar care are un ritm relativ lent de viață. Însă în insulele Hawai, aflate în aceeași zonă de climă dar transformate deja în concordanță cu modul de viață american, situația este cu totul alta. Saltul dintr-o „lume a contemplației" în iureșul societății de tip ultramodern a adus cu sine insomnia. Legat de polineziени, se poate remarca și faptul că ei se supun mai curînd necesităților și condițiilor de moment, decît unui ritm strict determinat de viață. Astfel, la sărbători sau cu prilejul altor evenimente importante, membrii acestei comunități întîrzie cu mult după miezul nopții. Totuși, cînd simt oboseala sau pur și simplu au nevoie de liniște, pot să atipească în orice loc, în casă nu pe stradă, și în orice timp, inclusiv ziua. Și nimeni în această împrejurare nu se uită la ei cruciș: dimpotrivă, în măsura posibilităților, cei ce dorm nu sînt deranjați.

Dar, oare, destinderea și reconfortarea necesară oamenilor în stare de stres se poate realiza numai prin somn, sau este de-ajuns simplul repaos fizic ? Observațiile făcute duc la concluzia că somnul nu poate fi înlocuit prin nimic. Cei ce suferă de insomnie se odihnesc, totuși, noaptea întregă, și cu toate acestea a doua zi sînt obosiți, apatici sau nervoși, execută cu greu orice muncă, depunînd pentru aceasta mari eforturi de voință, iar în timpul liber manifestă un slab interes pentru contactele sociale. Experimentele au mai dovedit că deși — după cum am văzut — dereglarea somnului apare ca urmare a factorilor de stres individuali și sociali, ulterior insomnia începe „să-și trăiască viața proprie". Și întrucît la baza dereglărilor neîntrerupte ale somnului stă defecțiunea mecanismelor corespunzătoare din creier și din zona funcțional-somatică, factorii fiziologici influențează într-o măsură neînsemnată. De aceea, în stadiul în care insomnia a devenit de sine stătătoare măsuri cum ar fi concediul sau exercițiile de relaxare nu au un efect terapeutic notabil. Somniferele obișnuite înlătură doar simptomele ; în ceea ce privește fondul, ele acționează cu mult mai slab decît cred mulți bolnavi.

Ce-i de făcut, care este leacul ? El este căutat de mulți ani, concomitent cu străduința de a înțelege prin ce mijloace reglează sistemul nostru nervos somnul. Și iată că a apărut o speranță. Nu demult a fost pusă în evidență o peptidă, elaborată de organismul uman, care se pare că poate să-l izbăvească pe om de insomnie. Această substanță, botezată „peptida delta care provoacă somnul" (P.D.P.S), acționează cu atît mai bine, cu cît insomnia este mai grea și mai stăruitoare. Pe de altă parte, asupra oamenilor care nu suferă de insomnie P.D.P.S. nu acționează deloc. Ea nu are efect sedativ, ci, dimpotrivă, îmbunătățește dispoziția și activitatea intelectuală. Administrată bolnavilor, peptida normalizează somnul după circa două săptămîni de tratament, dar nu se poate spune încă pentru cît timp. Și cu toate că pentru ca acest produs să devină medicament sînt încă necesare largi cercetări și experimente clinice, P.D.P.S. promite să devină nu numai cel mai natural, ci și cel mai de perspectivă mijloc de tratament al insomniei.

ION CODRU ■

Vis și realitate

Pe terasa unei cofetării, cîțiva elevi de școală generală discută aprins. Subiectul controversei ? Care dintre ei a văzut mai multe filme pe „video". Eu, care mă consider și sînt considerat, datorită vîrstei, tînăr — zîmbesc amintirii ce purta pantaloni scurți și aștepta cu nerăbdare un nou episod cu Val-Virtej. Televizorul era la a 5-a casă de noi și se strîngeau pentru acest „ritual" cam atîția copii cîți cuprindea o jumătate de clasă. În urechi îmi răsună (parcă a fost ieri !) vocea mamei care-mi spunea : „Va veni — nu peste mult timp — o zi cînd toți o să avem televizor".

Ziua aceea a venit. Nu de la sine, ci după muncă, multă muncă și căutări în care resursele inteligenței românești au învins obstacol după obstacol. Mai mult chiar, azi ne putem mîndri că televizoarele (ca să luăm numai un exemplu) purtînd eflgia „Made in Romania" se exportă în multe țări ale lumii.

...Tot în zilele noastre, în Columbia, un puști de 10 ani își riscă viața într-o mină, în condiții îngrozitoare (fără sistem de aerisire și iluminare și fără traverse de susținere a galeriilor). Muncește de la 6 ani și visează să-i cumpere mamei lui, într-o zi, un televizor.

E vară, iunie și prima serie de copii în vîrstă de pînă la 6 ani, au sosit în tabăra de la Năvodari, pe litoralul Mării Negre. Iată încă un vis devenit realitate în România socialistă, unde grija pentru copii, pentru viitorul luminos al patriei, este ridicată la rang de politică de stat.

DAN DANUȚ DORU ■

Informat, dar uman

Trei sînt problemele pe care lumea de azi le are sub ochi de cum răsare soarele pînă apune, este de părere profesorul japonez Michio Nagai, de la Universitatea Națiunilor Unite. În primul rînd, **războiul**. La patru decenii de la încheierea ultimului război mondial, statistica înregistrează peste 100 de războaie, cele mai multe răbufnite în perimetrul Lumii a treia. Amenințarea războiului nuclear plutește în aer. Al doilea mare obiectiv : **dezvoltarea**. Civilizația contemporană a avansat pe front larg, sprijinită de stîlpi de mare rezistență — știința și tehnologia, instituții sociale, politice, economice mature. Dar sînt oameni care mor de foame. Cinci sute de milioane de oameni trăiesc sub limita sărăciei. O rușine pentru timpul nostru, o cicatrice pe locul unde ar trebui să fie dragostea de viață și întrajutorare a oamenilor. În al treilea rînd — **valoarea existenței umane**. Am ajuns să măsurăm oamenii după venitul pe cap de locuitor. Vorbim de țări avansate și țări în curs de dezvoltare. Ce înseamnă toate acestea ? Ce înseamnă a fi uman ? Ce sînt natura, cultura, istoria ? se întreabă profesorul nipon pentru a ajunge la subiect : lumea comunicării înseamnă dialogul la care participă întreaga omenire. Prin comunicare, oamenii vin aproape unii de alții. O lume a comunicării, în care timpul operează vorace, fără oprire.

Trebuie să ne păzim, spune Michio Nagai, de disparitățile provocate de revoluția informațională. Un avertisment cu subtilă trimitere la realitatea palpabilă : televizoarele color, fibrele optice, sateliții de telecomunicații, computerele s-au născut în adîncurile disparităților dintre Nord și Sud, dintre țările avansate și restul lumii. O invitație la acțiune pentru a înlătura inegalitățile și a crea condiții proprii însușirii realizărilor tehnologice, economice, sociale de către toți.

NEAGU UDROIU ■

10 000 de ținte umane atinse în plin...

Congresul nu a ținut seamă de spusele lui Coockie Fisher. Soțul ei fusese ucis în Florida de unul dintre funcționarii lui, care, pe baza unui permis de conducere, ca act de identitate, și a unei cărți de credit, ca mijloc de plată, cumpărase un pistol pentru a-și împușca patronul. Nici măcar Sarah Brady nu a reușit să-și facă ascultat în mai mare măsură glasul, deși soțul ei, James, nu este altul decît fostul purtător de cuvînt al președintelui S.U.A. În 1981, a fost rănit atît de grav în cursul atentatului împotriva președintelui Reagan, încît și astăzi, la cinci ani de cînd John Hinckley a tras asupra lui, el se află în incapacitate de a-și relua slujba. În pofida protestelor celor două femei și ale unei întregi armate de polițiști, Congresul S.U.A. a hotărît liberalizarea legislației privind controlul comerțului cu arme, și așa destul de largă.

Senatul adoptase încă de anul trecut o lege prin care cei nu mai puțin de 200 000 de comercianți care se îndeletnicesc cu negoțul cu instrumentele morții erau supuși unui număr mai mic de controale și li se reduceau obligațiile în ce privește înscrierea în acte a tranzacțiilor efectuate. În plus, celor aproximativ zece milioane de posesori de arme din S.U.A. li se permitea din nou să poarte asupra lor pistoalele și puștile și cînd călătoresc peste granițe. Și, iată, acum și Camera Reprezentanților a adoptat o lege asemănătoare. Cu o singură deosebire : nu a fost de acord cu vînzarea de arme de foc prin poștă peste granițele țării. Se pare, însă, că nici această limitare minimă nu va rămîne fără replică în Senatul dominat de republicani.

Mai ales în marile orașe legătura directă între posesia armelor și criminalitate este extrem de vizibilă. Anual, peste 10 000 de americani sînt asasinați cu asemenea instrumente ale morții. N.R.A. încearcă să creeze impresia că acest fenomen nu se datorează facilității accesului la arme. Însă majoritatea americanilor văd lucrurile exact invers. O serie de anchete de opinie realizate în ultimele luni relevă că cetățenii S.U.A. se pronunță în procent de peste 50 la sută în favoarea înăspririi controlului comerțului cu arme de foc. Între timp și poliția a trecut de partea lor. În prezent, în rîndul demonstranților din fața clădirii Capitoliului (unde au loc dezbaterile Congresului S.U.A.) pot fi văzuți tot mai frecvent polițiști în uniformă. Mai ales că acum pe piața armelor poate fi procurată muniția „cop-killer" (ucigașă de polițiști) care poate străbate și prin vestele de protecție antiglonț.

Nu este de mirare că în atari condiții cunosc o deosebită înflorire afacerile cu securitatea, sau, mai bine-zis, cu insecuritatea, resimțită în măsură mai mică sau mai mare de orice american. Conjunctura a atins cote maxime nu numai pentru cele peste 11 000 de firme producătoare de sisteme de alarmă, ci și pentru cele ce oferă personal de pază și supraveghere. Anul trecut, de pildă, cetățenii S.U.A. au cheltuit aproximativ 22 miliarde de dolari pentru a-și păzi avutul, inclusiv bunul cel mai de preț — viața. Centrul de cercetări de pe lîngă Ministerul justiției al S.U.A. a evaluat că numărul paznicilor particulari a ajuns la 1,1 milioane de persoane. Este o cifră aproape dublă față de cea a totalului polițiștilor angajați de stat — 560 000.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

LOCENTE IN LUME

Conservarea „frumosului"

Deoarece timpul își pune amprenta și asupra frumosului, specialiștii sînt preocupați de găsirea unor soluții pentru păstrarea lui în timp, fie că este vorba de clădiri, fie de cărți, picturi, desene, inscripții. În laboratoarele companiei franceze SATV a fost experimentată o nouă substanță, care, aplicată în trei straturi, încetinește procesul de uscare și de degradare a desenelor și a inscripțiilor, permițînd în același timp curățirea suprafețelor respective fără alterarea culorilor. Noua substanță, denumită „Shield", este transparentă și aproape invizibilă după utilizare.

Dincolo de telescop

Acum 10 000 de ani, la o distanță de 6 000 ani lumină de Pămînt, a avut loc explozia unei supernove. Pe locul supernovei a apărut o nebuloasă gazoasă care, potrivit analizei spectrometrice, este alcătuită din oxigen pur. Toate acestea sînt date reprezintă, de fapt, descoperirea a doi astronomi americani, făcută cu ajutorul telescopului de trei metri de la Observatorul Cerro-Tololo. După părerea celor doi astronomi, condițiile în interiorul nebuloaselor gazoase apărute în urma exploziei unei supernove ar fi asemănătoare cu cele existente înainte de începerea procesului formării sistemului solar.

Descoperire

În apropiere de localitatea Madocsa (R. P. Ungară), în sectorul sud al Dunării a fost descoperit craniul aproape intact al unui om preistoric. Specialiștii sînt de părere că a aparținut unui om ce a trăit acum 30—80 milioane de ani, adică fie unui neandertalian tîrziu, fie unui homo sapiens precoce. Cercetările continuă.

ELENA GRECESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Intitulez modestele rînduri care urmează „Ecouri", întrucît articolul din Flacăra nr. 10, din 7 martie a.c., „Beleiele cu mari vin totdeauna de la aritmetică" a produs vii reacții în rîndurile cititorilor — ne scrie **Doru Coșoianu din Focșani, bulevardul Lenin, apartamentul 92.** Cuprins de un profund realism, acest material demască neajunsuri crase din comerț, atacînd probleme ce trebuie să dea serios de gîndit multor factori de răspundere, dirigiutori ai comerțului, cu privire la etica lucrătorului din comerț, la selecționarea, încadrarea și promovarea acestuia, dar nu numai a lucrătorului operativ, cît mai ales a conducătorilor de întreprinderi comerciale. Este inadmisibil, de neconceput, chiar anacronic, ca un director să îndemne lucrătorii la furt, el situîndu-se astfel pe post de șarlatan și dușman declarat al masei de consumatori. Desigur, și barmanii în cauză sînt vinovați, întrucît aveau la îndemînă o serie de mijloace pentru a contracara atitudinea abuzivă a directorului, sau pur și simplu puteau să-i refuze răspicat, avînd tăria morală să afirme că în țara noastră, dreptul la muncă este garantat, iar obținerea unui loc de muncă nu se plătește. V-am trimis aceste rînduri din dorința arzătoare de a înfiera abuzurile și metehnele dăunătoare ce răsar ici-colo ca ciulinii, într-o societate dreaptă, în dauna oamenilor onești, cinstiți și de bună credință. Comerțul, ca ramură a economici noastre naționale, are o menire și un scop social bine definite, dar trebuie curățat de uscături în modul cel mai ferm."

Subscriem din nou, acestor idei, motiv pentru care am și încredințat tiparului aceste rînduri.

■ **Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Prahova,** referindu-se la sesizarea formulată de Petre Diaconescu din Poiana Cîmpina, str. Răcman nr. 37, ne informează : „În urma verificărilor pe teren, s-a constatat că aspectele relatate în scrisoare se confirmă, la data controlului mai multe imobile neîfind alimentate cu apă potabilă. Este cunoscut faptul că deficitul de apă la surse a fost de peste 70 la sută pentru întreaga zonă, dar în afara acestor considerente obiective, ca urmare a probelor efectuate s-a constatat că apar pierderi de presiune în zona aval Podul Vadului. Acest fapt dovedește că devierile conductelor executate cu ocazia amplasării rambleului podului de peste rîul Prahova au produs strangulări care determină impedimente în distribuție. Ca atare, au fost date dispozițiile necesare la I.G.C.L. Cîmpina în scopul efectuării unor sondaje pentru depistarea strangulărilor și eliminarea acestora în cel mai scurt timp".

■ Fără a avea certitudinea că situația relatată în rîndurile următoare poate fi totală de domeniul realității, spicuim totuși din scrisoarea **Mariei Manda din comuna Goiești, județul Dolj :** „Sînt absolventă a Facultății de horticultură din cadrul Universității din Craiova, promoția 1985, an în care am fost repartizată, conform Dispoziției nr. 371781/1985, la I.A.S. Plopii Slăvițești, județul Teleorman. Pînă aici, toate bune. Dar la începutul lui octombrie, anul trecut, cînd am mers pentru a-mi lua în primire postul, am aflat că, de fapt, I.A.S. Plopii Slăvițești... **nu există !** Pe data de 8 octombrie m-am prezentat la directorul Trustului I.A.S. Teleorman, care mi-a confirmat pe repartiție negru pe alb : „În cadrul Trustului I.A.S. Teleorman, I.A.S. Plopii Slăvițești nu figurează". Desigur, ca proaspătă absolventă nu mi-am pierdut entuziasmul și, cu sprijinul forurilor locale, am găsit post la C.A.P. Fărcașu, aparținînd de județul Dolj. Dar, stupoare : **Ministerul Educației și Învățămîntului** îmi comunică, prin adresa cu nr. 108 846, din 31 martie 1986, respingerea cererii „de transfer", motivînd, tot negru pe alb, că nu mi se poate schimba locul de muncă pe perioada stagiaturii, adresa fiind însoțită de o nouă repartiție la... I.A.S. Plopii Slăvițești!". Aș face haz de necaz, dar necazul e al meu!

■ „În conținutul scrisorii sale, Dumitru Năstase din comuna Chiselet, județul Călărași — ne aduce la cunoștință **Consiliul popular al județului Călărași** — solicită să i se comunice dacă are dreptul să beneficieze de lot în folosință, avîndu-se în vedere că a fost pensionat medical, după ce a lucrat ca tractorist la S.M.A. Chiselet timp de 15 ani. În urma verificării situației sale, s-a luat legătura cu conducerea C.A.P. Chiselet, aceasta înscriindu-l în tabelele privind atribuirea loturilor personale membrilor cooperatori".

■ Variate și pline de fantezie sînt născocirile unor oameni puși pe șicane împotriva altora. Iată, de pildă, ce ne scrie **bucureșteanul Ilie Ciobanu, domiciliat în str. Seculilor nr. 4, bl. 22, sc. 1, apart. 5, Sect. 4 :** „Mare ne-a fost bucuria cînd, în urmă cu șase luni, fetița noastră Oana-Elena a venit pe lume. Firește, după o vreme ne-am gîndit să o trecem „în spațiu", așa cum spune legea, dar încă nu am reușit. Și asta, pentru că **I.C.R.A.L. Berceni din str. Seculilor nr. 8** condiționează formele de achitarea unei sume de 360 lei reprezentînd... montarea unor jardiniere și efectuarea dezinsecției ! Inspectoarea de teren s-a și exprimat ferm în acest sens : „Pe care îi prindem că au nevoie de noi, îi și taxăm !". Desigur, în încheiere, aș dori să-i întreb pe cei de la amintitul I.C.R.A.L. cum vor mai putea proceda la dezinsecție în cazul în care nu se va mai naște prea curînd un copil în blocul nostru ?".

...Se pare, că la I.C.R.A.L. Berceni, o... dezinsecție serioasă este, totuși, necesară !

■ Primim din partea **Inspectoratului silvic al județului Brașov :** „În coloanele paginii dumneavoastră din 11 aprilie a.c. a fost inserată o notă din care rezulta că se găsesc mari cantități de material lemnos degradat pe multe trasee turistice din zonele Predeal, Valea Timișului, Schei — Poiana Brașov și Cheile Rîșnoavei. Ca urmare a sesizării, **s-au verificat toate zonele** specificate, precum și altele din împrejurimi, rezultînd că într-adevăr există astfel de materiale lemnoase. Cele mai multe dintre acestea **au fost găsite pe traseul Valea Rîșnoavei — Cabana Seculior,** zonă foarte greu accesibilă. Pe celelalte trasee, în majoritate sînt materiale care în parte sînt exploatate de I.F.E.T. Brașov. Au fost luate măsuri comune, împreună cu organele de exploatare a lemnului, ca toate produsele valorificabile să fie scoase imediat și date în producție, iar cele nevalorificabile să fie adunate, igienizîndu-se aceste zone. Articolul dumneavoastră ne-a sprijinit în cunoașterea situației din teren și vă asigurăm că acțiunea de identificare a zonelor turistice aflate în astfel de situații va fi continuată".

Pînă aici toate bune, dar ce vor fi făcut pînă acum pădurarii ?

■ Ca și „eterna Romă", eterna și prozaica problemă a televizoarelor defecte și nereparate bine și la timp dăinuie și... în zilele noastre și, probabil, va mai dăinui atîta vreme cît meșterii pricepuți într-ale diodelor și triodelor nu își vor respecta cuvîntul față de cetățeni, „Pe data de **22 noiembrie 1983** — ne scrie **Laurențiu Diaconescu din Pungești, județul Vaslui** — Școala din Curșeți-Deal, sat aparținînd comunei Pungești, a predat un televizor „Electra" secției de specialitate a Cooperativei de consum Pungești în vederea efectuării unor reparații. De atunci, din 1983 și pînă în prezent, am făcut pretutindeni numeroase demersuri pentru a reintra în posesia lui, dar totul a fost zadarnic".

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București :** „Analizîndu-se solicitarea Violetei Tompaș din București, str. Furnirului nr. 4, bl. 42 A, apart. 20, Sect. 6, care dorește datorită unei situații familiale deosebite, să presteze o muncă la domiciliu, vă facem cunoscut că petiționara a fost încadrată cu toate drepturile la Cooperativa „Tricotextil".

■ Un răspuns favorabil și pentru Mărgărita Buruntia din comuna Grojdibodu, județul Olt, am primit din partea **Consiliului popular al județului Olt :** „Adunarea generală a C.A.P. Grojdibodu, care a avut loc în luna aprilie a.c., a aprobat cererea petentei în legătură cu acordarea drepturilor conform Statutului C.A.P. (lot în folosință și ajutor în natură), avîndu-se în vedere că aspectele relatate în scrisoare se confirmă, în sensul că Mărgărita Buruntia a lucrat la C.A.P. pînă la apariția bolii de care suferă în prezent, iar fiica sa este infirmă".

■ **Emilia-Paula Hristea din București, str. Zboina Neagră nr. 6, bl. 88, sc. A, apart. 44, Sect. 6** a apelat „cu încredere" — conform unui anunț — la serviciile unității specializate nr. 17 din strada Hatmanul Arbore, aparținînd Cooperativei „Metalocasnica", pentru a repune în funcțiune un aspirator. S-a ales de atunci, din 13 iulie 1983 și pînă în prezent, doar cu banul de comandă nr. 848 și cu un număr de înregistrare a reclamației (5152) adresată conducerii amintitei cooperative. Acum, dacă aspiratorul tot a fost valorificat fără știrea sa, femeia nu mai dorește altceva decît să-și capete banii pe el...

■ Primim din partea **Inspectoratului județean de Miliție Hunedoara :** „Referitor la articolul „În așteptarea curajului", apărut în „Flacăra" din 25.04.1986, vă comunicăm că din cercetările efectuate, s-a stabilit că Medrea Sorin, în vîrstă de 19 ani, muncitor la secția prelucrări metalice Simeria din cadrul Combinatului siderurgic Hunedoara, l-a acostat în curtea Clubului sindicatelor din Simeria (unde se organizase „Discoteca tineretului"), în seara de 19 aprilie, pe David Mircea din Simeria, cu care a avut și anterior discuții contradictorii. Apoi, l-a determinat să meargă cu el o porțiune de drum, după care l-a lovit de mai multe ori cu pumnii, provocîndu-i tumefierea ochiului stîng. Victima a sesizat organul de miliție și, întrucît fapta constituie contravenție conform Decretului 153/1970, Medrea Sorin a fost amendat, împotriva sa urmînd a fi luate și alte măsuri. David Mircea a fost îndrumat să se prezinte la Laboratorul de medicină legală și, în baza certificatului ce i se va elibera, să se adreseze pentru pretenții civile Comisiei de judecată de pe lîngă Consiliul popular".

■ Cu cîtva timp în urmă, Mihai Dragu din comuna Cilieni, județul Olt, semnala în misiva sa unele neajunsuri comise la C.A.P.-ul din această localitate. Înaintînd memoriul Uniunii județene a cooperativelor agricole de producție Olt, spre competentă rezolvare, ni se confirmă că omul avea dreptate : „În ceea ce privește dispariția unui număr de oi de la C.A.P. — se spune în referat — situația este reală, cazul aflîndu-se în prezent la cercetarea organelor de stat. Referitor la retribuția ce i se cuvenea pentru producția realizată de petent și predată la export, s-a constatat că, într-adevăr, nu i s-a acordat prima pentru export, urmînd ca unitatea să se achite de această obligație în termenul cel mai scurt. De asemenea, în privința atribuirii arbitrare a unor loturi în folosință, s-au luat măsuri ferme de aplicare a prevederilor Statutului C.A.P. La discuția privind problemele ridicate în scrisoare, au participat atît semnatarul, cît și primarul comunei".

■ Constanța Vasile din București, str. Luntrei nr. 6, bl. 7, sc. 1, et. 1, apart. 11, Sect. 2, ne relatează cu tristețe despre pățania părinților și surorii sale, **Ștefana Ghencea din Pariseți, județul Teleorman,** care, negăsind pe moment o soluție de durată pentru a asigura hrana unei vaci din resurse existente pe plan local, s-au gîndit să cumpere fînul necesar din județul vecin — Caraș-Severin. De fapt, absența piloilor a determinat și conducerea C.A.P.-ului „Drum nou" din comuna Tămășești — de care aparține și satul Pariseți — să încerce această variantă, la care însă, în cele din urmă, s-a renunțat. Totuși, celor din conducerea C.A.P. Tămășești li s-a părut a fi mai comod să apeleze la alte mijloace, și neținînd cont de interesele oamenilor, ignorînd pînă și legalitatea transportului, să decidă și în acest caz : „Se confiscă !" Din cele relatate, reiese că situația nu este singulară, procedeul folosit fiind aplicat în mai multe rînduri. Iată deci că, în locul unor măsuri ferme, menite să contribuie la aflarea unor soluții eficiente prin care să se asigure necesarul de hrană a animalelor, conducerea C.A.P. Tămășești recurge la acțiuni ce contravin flagrant legii.

■ Ne bucurăm întotdeauna cînd avem posibilitatea de a transmite vești bune acelora care ne scriu. Și iată un nou prilej. **Consiliul popular al municipiului Roman, județul Neamț,** ne informează : „Situația locativă a soților Orman din Roman, str. Vucenic nr. 16, a fost rezolvată favorabil, acestora repartizîndu-li-se de curînd apartamentul 5, compus din două camere, situat în str. Mihai Viteazul, bloc U 1. La fel ca și cu alte asemenea prilejuri, urăm tinerei familii sănătate în casă nouă !

■ „Primesc pensie alimentară și alocație de stat pentru cei doi copii ai mei de la Direcția sanitară a județului Dîmbovița, deoarece tatăl copiilor lucrează la Sanepid. Considerînd că ar fi bine să le asigur încă de pe acum unele posibilități materiale pentru viitor, m-am hotărît să deschid un cont personal la C.E.C., unde banii copiilor să fie virați direct. Dar cu toate că șeful Agenției C.E.C. a fost de acord, juristul Direcției sanitare mi-a confirmat că dorința mea are un temei legal, contabilitatea spitalului se împotrivește, cerîndu-mi o hotărîre judecătorească în acest sens, hotărîre care vizînd absurdul, nu poate fi emisă de nici o instanță. În această situație, nici nu știu la cine să mai apelez..." **(Florina Graur, aleea Triumfului bl. 20, apart. 1, Tîrgoviște).**

■ Considerăm că nu ar fi deloc rău ca unii factori de răspundere din conducerea comunei Matecești, județul Vîlcea, să dovedească mai mult discernămînt în aplicarea unor dispoziții legale privind asigurarea pazei obștești, nu de alta, ci doar pentru a nu mai pune pe drumuri oameni în vîrstă nevoiți să se zbată pentru a-și dobîndi dreptatea, așa cum s-a întîmplat și în cazul bătrînului Gheorghe Pîrpală, operat în mai multe rînduri și suferind. Situația sa ar fi fost lesne de înțeles oricui, fără să mai fi fost nevoie să ne adresăm **Consiliului popular al județului Vîlcea,** care, în urma sesizării noastre, ne-a comunicat : „Cercetîndu-se cu atenție cele semnalate, s-a constatat că cetățeanul Pîrpală Gheorghe, în vîrstă de 64 de ani, este pensionar de stat și atestă prin acte medicale că este bolnav. S-a stabilit ca sus-numitul, în baza acestei dovezi, să fie scutit de a mai executa paza obștească." Simplu, și la obiect !

■ „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră de Mircea Niculaș din Cluj-Napoca, str. Tulcea nr. 28, bl. L 4, sc. 8, apart. 67 — ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca** — prin care petentul solicită sprijin pentru încadrarea în muncă a soției, vă informăm că, reanalizîndu-se cererea de încadrare a Marianei Minodora Niculaș, absolventă a treptei a I-a de liceu, profil mecanic, s-a hotărît să i se repartizeze un loc de muncă la Combinatul de utilaj greu din localitate".

Înainte de închiderea ediției, am primit o adresă din partea *Consiliului popular al județului Vrancea, Comisia județeană pentru ocrotirea unor categorii de minori,* prin care sîntem rugați să publicăm urgent fotografia alăturată în vederea identificării părinților acestei fetițe care a fost găsită, împreună cu fratele ei mai mic, în ziua de 17 mai 1986, în gara Adjud și cazată la Centrul de primire a minorilor. Deși după aspect și explicațiile date, fetița pare să fie în clasa a II-a probabil și din cauza emoțiilor nu-și amintește de numele părinților și nici de localitatea de domiciliu. Pînă în prezent, cu toate investigațiile efectuate de organele locale de miliție, părinții celor doi copii nu au putut fi identificați pe raza județului Vrancea.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Magyari Francise — Sanatoriul T.B.C. Blaj : Luați legătura cu Oficiul de pensii al județului Mureș, unde Ministerul Muncii a trimis copia scrisorii dv. cu indicația de soluționare urgentă. ● **Georgescu Dumitru** — București : Anexați actele unei cereri pe care trebuie s-o adresați personal Consiliului popular al sectorului 2. ● **Stoicu Nicolița** — satul Cracul M..ntelui, com. Ponoarele, jud. Mehedinți : Consultuite infracțiune de violare de domiciliu pătrunderea fără drept într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținînd de aceasta, fără consimțămîntul persoanei care le folosește sau refuzul de a le părăsi la cererea acesteia. ● **Popa Gr. Anișoara** — Focșani : Părinții care au copii internați în instituțiile de ocrotire a minorilor au dreptul să primească alocație de stat numai dacă achită integral taxa de întreținere. ● **Stoica R. Ion** — com. Gura Șuții, jud. Dîmbovița : Au dreptul și la altă pensie numai invalizii și accidentații de război încadrați în gradul I sau II de invaliditate. Dv. puteți alege pensia care vă avantajează. ● **Gabruș Radu** — Cluj-Napoca : Dacă asociația locatarilor va contracta executarea lucrărilor de hidroizolație cu alte unități, ICRAL este de acord să achite cota parte din contravaloarea lucrărilor pentru apartamentele proprietate de stat. ● **Cârstea T. Gheorghe** — com. Beleți-Negrești, jud. Argeș : Cîtă vreme sînteți pensionar de invaliditate gradul II nu puteți fi încadrat în muncă. ● **Ivanof Mihail** — com. Afumați, Sector agricol Ilfov : Există posibilitatea repartizării dv. pe post de lăcătuș la cooperativa de invalizi „Metalica". ● **Anton Dumitru** — București : Scrisoarea dv. a fost înregistrată ca plîngere împotriva procesului-verbal de contravenție. ● **Păun Grigore** — com. Glina, Sector agricol Ilfov, **Crăciun Negoiță,** com. Tudor Vladimirescu, jud. Galați : Persoanele care dețin nestatutar teren proprietate CAP sînt obligate să predea unității producția rezultată sau să achite contravaloarea produselor. ● **Neagu Anda Fănuța** — Cîmpina : În perioada de alăptare a copilului (9 luni), contractul de muncă nu poate fi desfăcut din inițiativa unității. ● **Bonea Ion** — Tg. Jiu : Așa este legal și echitabil. ● **Dobre Aurelia** — Constanța : Legea nr. 4/1977 privind pensiile membrilor CAP nu prevede acordarea pensiei de urmaș decît pentru copii. ● **Andrei Ilinca** — satul Poiana, com. Nicorești, jud. Galați : Găsiți adresa în Flacăra nr. 16. ● **Mihai Mihaela** — com. Bolintin-Deal, jud. Giurgiu : Luați legătura cu prof. Ion Brad, București, str. Elena Cuza 67. ● **Vintilă Elisa** — București : Dacă soția nu întrunește condițiile prevăzute de lege, primește totuși pensie de urmaș pînă la încadrarea sa în muncă, dar nu mai mult de 6 luni de la decesul soțului.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

De curînd, în municipiul Slobozia (Ialomița) a fost dezvelit bustul lui Mihai Viteazul.

Lucrarea aparține sculptorului Iustin Năstase și este a doua (după Rod bogat) care vine să sporească cota de frumusețe a acestei tinere capitale de județ.

Simpozion Blaga

La 25 de ani de la moartea lui Lucian Blaga, Societatea de științe filologice și Facultatea de filologie din Cluj-Napoca au organizat un simpozion pe tema creației literare și filozofice blagiene.

Anual, la Sebeș-Alba, între 23—25 mai se organizează Festivalul „Lucian Blaga". Anul acesta a avut loc ediția a VI-a. Programul Festivalului a cuprins mai multe părți: Concursul de recitare și interpretare muzicală a poeziei lui Lucian Blaga, Sesiunea de comunicări; Vizitarea satului Lancrăm și spectacolul omagial de muzică și poezie „Lucian Blaga" desfășurat la statuia poetului.

pare să sporească: Bălțătești. Medicii de aici sînt preocupați de perfecționarea unor metode de medicină naturistă: fitoterapia (ceaiuri comprimate, pomezi, aerosoli), piramidoterapia (instalarea pacientului pentru perioade de timp determinate în interiorul unor cîmpuri energetice ce se formează în volume de tip piramidal) masaje reflexogene locale. Să mai adăugăm că la Bălțătești se încearcă tratarea parodontopatiei nu numai prin mijloacele clasice, ci și folosindu-se 14 proceduri fizioterapice.

Tractorul cu numărul 1 100 000

La scurtă vreme după ce s-au împlinit patru decenii de activitate, la Întreprinderea „Tractorul" din Brașov a fost fabricat tractorul cu numărul 1 100 000, după o tehnologie superioară și, desigur, cu o „înfățișare" cu totul schimbată față de cele care ieșeau pe poarta fabricii în 1946, cînd a luat ființă întreprinderea. Dacă socotim că în prezent întreprinderea brașoveană realizează o gamă de peste 40 de tipuri de tractoare, cu puteri între 26 și 360 CP, pe roți și șenile, agricole și industriale, avem toate motivele să credem că tractorul cu numărul 1 100 000 reprezintă o încununare a industriei noastre constructoare de mașini și a celei brașovene în special.

● Oltul are un nou pod. Puteți trece pe el în zona localităților Feldioara (județul Brașov) și Hăghig (județul Covasna).

Popas

Important pentru amatorii de drumeții montane. La poalele Retezatului, în locul cunoscut sub numele „La Beci", de unde pornește urcușul spre cabana Buta, un grup de alpiniști din Uricani (membri ai clubului speoalpin „Retezatul") au amenajat un cochet și, mai ales, util popas (o vatră de foc, mese, bănci). Pe un panou special, ei au făcut și o prezentare geografică a împrejurimilor necesară, cu siguranță, celor care se hotărăsc să parcurgă acest traseu pentru prima oară.

O crescătorie mai puțin obișnuită

Un biolog de la Muzeul județean Deva, Ioan Ghira, își organizează o crescătorie de vipere pentru recoltarea veninului necesar în industria farmaceutică. Un fapt, trebuie s-o recunoaștem, mai puțin obișnuit și care cere destul curaj. Chiar dacă Ioan Ghira afirmă că prinde vipere fără teamă de la vîrsta de zece ani.

Pentru vacanțe

Important pentru cei care, în perioada vacanței, își aleg vreun traseu din județul Cluj. Ei pot poposi fie la noul hotel din orașul Huedin, fie la noile hanuri „Valea Crișului" sau „Mihai Viteazu".

Somn ușor !

Lucrătorii birtului „Dorobanțul" din Ploiești țin, se pare, să fie cu orice preț originali. Numai așa ne explicăm de ce, pentru a „repara" gardul din fața birtului, ei au înlocuit porțiunea deteriorată cu... două dormeze !

● Colectivul Fabricii navale de elice și prelucrări la cald Galați a finalizat și expediat Șantierului naval Constanța o nouă elice pentru petrolierele de 85 000 tdw. Elicea are un diametru de peste 6 metri și o greutate de 30 de tone.

● Cu cîtva timp în urmă, au fost tăiați toți copacii din grădina de vară „Tabac" din Satu Mare, care creau o minunată atmosferă, și în locul lor au fost plantate niște mlădițe firave la umbra cărora nu se pot adăposti decît fluturii. Oare remușcarea să-i fi făcut pe edili să planteze tinerii lăstari ?

Istoria Maramureșului în date

Un colectiv al Bibliotecii județene Maramureș pregătește o „Istorie a Maramureșului în date". Spicuim cîteva din informațiile pe care le conțin paginile deja redactate: Anul acesta se împlinesc 755 de ani de la prima atestare documentară a localităților Ardusat și Finteșu Mare și 730 de ani de la atestarea documentară a satului Arieșu de Cîmp. Documentele arată că acum 200 de ani (1786) s-a construit drumul de piatră între Cavnic și Baia Sprie pentru a facilita transportul minereurilor. Acum 100 de ani (1886) la Șomcuța Mare a avut loc adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român la care a participat și Iosif Vulcan. În 1886 a fost anul cu cele mai scăzute precipitații pentru Baia Mare.

Și pentru că tot sîntem în Maramureș, să semnalăm prezența pe aceste meleaguri a unui arbore rar, întîlnit doar în cîteva localități ale județului, la Sighetu Marmației, la Baia Mare (pe strada Victoriei) în Parcul pionierilor din Șomcuța Mare și în satul Tisa. Este vorba de arborele de lalea (Liriodendron tulipifera). El poate fi ușor recunoscut după frunza în formă de liră și floarea ca o lalea.

Din cronica ieșeană

Se împlinesc anul acesta 90 de ani de la darea în funcțiune a primei instalații de iluminat public electric din Iași. Într-un articol apărut în „Flacăra Iașului", inginerul Constantin Ostap furnizează cîteva amănunte legate de eveniment care a provocat la vremea respectivă o surpriză plăcută ieșenilor. După ce un incendiu distrusese Teatrul Mare de la Copou (1888), s-a construit noua clădire a Teatrului Național din Iași pe locul vechii primării. Proiectul prevăzuse ca lămpile cu petrol sau ulei (care pricinuiseră incendierea vechiului teatru) să fie înlocuite. Se construise pentru asta și o uzină electrică avînd două grupuri electrogene de curent continuu de cîte 54 kW fiecare, acționate de motoare cu aburi. Cineva a avut însă ideea de a folosi uzina și pentru iluminatul pieței teatrului. S-au construit 12 „candelabre" la București și, la scurt timp, totul a fost gata. Cînd ieșenii au venit să participe la inaugurarea noului teatru (2 decembrie 1896), au avut plăcuta surpriză de a găsi în locul vechilor lămpi cu petrol, 12 becuri cu arc voltaic care luminau fațada teatrului și piața. Acesta a fost „prologul" introducerii în Iași a iluminatului public electric. A urmat apoi iluminatul electric provizoriu al străzii Golia (actuala Cuza Vodă) și a Pieței Unirii cu lămpi cu arc, alimentate de la uzina electrică a teatrului.

Locomotivă

Să consemnăm ultima noutate sosită de la „Electroputere". La cunoscuta întreprindere craioveană a fost asimilată în fabricație o locomotivă de 180 CP, destinată operațiilor de manevră în cocserii. Noua locomotivă, concepută de specialiștii Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini, transformatoare și aparataj electric Craiova, este dotată cu motoare asincrone capabile să asigure viteze variabile, în funcție de zona de lucru.

ei.etaoi

● În stațiunile Venus (în zona hotelului Lidia) și Cap Aurora (în zona hotelului Granat) au fost încheiate lucrările de consolidare a malului mării prin turnarea unor ziduri de sprijin pe o lungime de 250 de metri.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Ultima oră

Spital de chirurgie

Noul edificiu de sănătate la Tîrgu Jiu. Recent a fost dat în folosință un spital de chirurgie cu 200 de paturi, dotat cu mijloace moderne de investigații și tratament.

● Cei care sînt în trecere prin Iași trebuie să fie foarte atenți dacă, urcîndu-se într-un mijloc de transport în comun, au ales corect biletul de călătorie. Motivul ? Biletele de tramvai și cele de autobuz au aceleași dimensiuni, format și culori. Eventualele confuzii ar putea fi ușor evitate dacă biletele ar fi tipărite în culori diferite.

Întîmplare adevărată cu un cerb

Citim în ziarul din Baia Mare despre un fapt mai puțin obișnuit. Un cerb tînăr poate fi văzut în gospodăria pădurarului Ioan Coman din Teceu Mic, sat de pe Valea Tisei. Găsit de muncitorii care au participat la lucrările de împăduriri din zona Dealul Huta, cînd abia se putea ține pe picioare, Cristi (cum a fost botezat puiul) a fost hrănit de Ioan Coman la început cu biberonul, cu lapte de vacă. Apoi, încetul cu încetul, a învățat să mănînce furaje. Noaptea, Cristi doarme liniștit în grajd, lîngă cai. Acum, tînărul cerb au început să-i crească (normal) coarnele și nu-și refuză, din cînd în cînd, o plimbare de 2—3 zile prin pădurea Nereșenului, după care, însă, se întoarce „acasă". Rămîne de văzut cum se va comporta în septembrie, în perioada boncăiului.

Pentru sănătate

Cîteva noutăți de „ultimă oră" dintr-o stațiune balneoclimatică al cărei renume

INIȚIATIVE F.D.U.S.

Craiova, oraș al fîntînilor

Reportajul în pagina 19

Fîntîna „Obedeanu"

Fîntîna „Purcarului"

Fîntîna „Popova"

Fotografii de VICTOR RADULESCU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

Rememorind eroismul anilor de luptă revoluționară, stimulînd eroismul muncii și creației de astăzi

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășa ELENA CEAUȘESCU în vizită la Brașov

paginile 2–3

flacăra

anul XXXV 25 VINERI 20 iunie 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Mai mult decît o datorie

SECERIȘUL

Ascultați, bate ceasul de aur al Cîmpiei Române!

în paginile 4–5

Politica faptei

Să privim — și cine nu se simte îndemnat să facă acest lucru ? —, chipul țării și să ne întrebăm : ce miracol a ridicat-o la statura ei de azi ? Răspunsul e la îndemîna fiecăruia. Numai faptele ! Faptele de muncă dăruită, cinstită, eroică, faptele cutezătoare, gîndite în mod cutezător în programele dezvoltării noastre, aplicate în practică apoi cu conștiinciozitate, cu efort, cu sacrificiu chiar. Faptele, și nu vorbele, au dat și vor continua să dea măsura bucuriilor noastre. Spiritul revoluționar nu s-a exprimat niciodată altfel decît prin forța și morala pilduitoare a faptelor. Morala și înțelepciunea noastră au știut să-i tragă de mînecă mai totdeauna pe vorbăreți : pe cei care bat apa-n piuă, pe alde mașină vorbă, pe cei care în locul faptelor vin, la unele bilanțuri, cu vorbe goale ca din coadă au să sune, pe cei care se folosesc prea mult de explicații, acestea din urmă fărîmînd mai degrabă dovada unei sterilități verbale, a lipsei de răspundere, a comodității și nu de puține ori a incompetenței. În linia acestei profunde, tulburătoare înțelepciuni românești, iată ce spunea secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la congresul întregii țărănimi desfășurat nu demult aici, la București : „Îi prefer pe aceia care știu să vorbească mai puțin, dar care lucrează pentru producția agricolă, decît pe cei care știu să vorbească mult, dar nu trec la aplicarea în practică a hotărîrilor !" Și au izbucnit atunci, după rostirea acestor pilduitoare cuvinte, puternice aplauze și urale. Se bucura țăranii că omul din fruntea neaplecată a țării gîndește cum au gîndit moșii și strămoșii lor, cum gîndesc și ei, cei harnici, cei care totdeauna, în existența lor multimilenară, au făcut mult și au rostit puțin. Dar și cînd au rostit, s-au străduit mereu să dea măsura bucuriilor noastre. Spiritul revoluționar nu s-a exprimat niciodată altfel decît prin forța și morala pildu-itoare a faptelor. Morala și înțelepciunea noastră au știut să-i tragă de mînecă mai totdeauna pe vorbăreți : pe cei care bat apa-n piuă, pe alde mașină vorbă, pe cei care în locul faptelor vin, la unele bilanțuri, cu vorbe goale ca din coadă au să sune, pe cei care se folosesc prea mult de explicații, acestea din urmă fărîmînd mai degrabă dovada unei sterilități verbale, a lipsei de răspundere, a comodității și nu de puține ori a incompetenței. În linia acestei profunde, tulburătoare înțelepciuni românești, iată ce spunea secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la congresul întregii țărănimi desfășurat nu demult aici, la București : „Îi prefer pe aceia care știu să vorbească mai puțin, dar care lucrează pentru producția agricolă, decît pe cei care știu să vorbească mult, dar nu trec la aplicarea în practică a hotărîrilor !" Și au izbucnit atunci, după rostirea acestor pildu-it

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU și TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au făcut o vizită de lucru în județul Brașov

Puternică manifestare a unității în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de cinstire a eroismului militanților comuniști și antifascisti prin fapte exemplare de muncă, pentru înfăptuirea istoricelor hotăriri ale Congresului al XIII-lea al partidului.

În timpul vizitei la Întreprinderea Agricolă de Stat Prejmer

Nou și semnificativ moment al dialogului permanent, nemijlocit al secretarului general al partidului cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale, în vederea traducerii în viață a mărețului program de edificare în România a societății socialiste și comuniste.

În centrul dialogului: probleme ce privesc dezvoltarea economică, munca, viața și bunăstarea oamenilor muncii.

Rodnic dialog de lucru la Întreprinderea „Rulmentul"

Ca toate întîlnirile pe care conducătorul partidului și statului nostru le are cu muncitori, cu lucrători ai ogoarelor, cu specialiști, cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Brașov a prilejuit o analiză aprofundată a activității depuse de locuitorii acestui județ, a rezultatelor obținute în primul semestru al anului. În același timp, pe baza concluziilor desprinse, vizita a dat posibilitatea stabilirii căilor și modalităților concrete prin care județul Brașov își poate îndeplini, în condiții tot mai bune, importantele sarcini ce-i revin în 1986, în întregul cincinal și în perspectivă, aducîndu-și astfel o contribuție pe măsura posibilităților, a puternicului său potențial material și uman, la ridicarea țării pe trepte tot mai înalte de civilizație și progres, la înfăptuirea hotăririlor Congresului al XIII-lea al partidului, a mărețului program de edificare în România a societății socialiste și comuniste. Vizita în județul Brașov a dobîndit o semnificație deosebită prin faptul că a avut loc în momentul împlinirii unei jumătăți de secol de la procesul militanților comuniști și antifascisti de la Brașov. „Am ținut să fac această vizită la Brașov — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu —, avînd în vedere că, în urmă cu 50 de ani, tot în această lună, un grup de comuniști, printre care mă aflam și eu, am fost judecați aici, la tribunalul militar. Au trecut de atunci 50 de ani. Sigur, felul în care comuniștii au luptat în ilegalitate pentru apărarea intereselor națiunii noastre, ale oamenilor muncii, ale întregii națiuni, poziția fermă față de dușmanul de clasă, hotărîrea cu care au acționat în unirea întregului popor pentru transformarea revoluționară a societății au demonstrat forța și capacitatea partidului nostru de a răsturna vechea orînduire bazată pe exploatare și asuprire, de a înfăptui cea mai dreaptă societate din lume — societatea socialistă — și de a-și propune să meargă ferm înainte spre comunism".

Pe itinerarul vizitei s-au aflat unități din municipiul Brașov cum sînt: Întreprinderea „Rulmentul", Întreprinderea „Hidromecanica", Întreprinderea de Tractoare, Întreprinderea de Autocamioane, Întreprinderea nr. 2, Întreprinderea de Stofe; au fost, de asemenea, vizitate Combinatul chimic din Făgăraș și Întreprinderea Agricolă de Stat din Prejmer. În dialogul purtat cu colectivele unităților vizitate, la întîlnirea cu membrii Biroului Comitetului județean Brașov al P.C.R., în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Brașov, tovarășul Nicolae Ceaușescu a abordat probleme de cea mai mare importanță pentru activitatea întreprinderilor respective, pentru dezvoltarea județului, a țării, dînd îndrumări și indicații concrete. Referindu-se la necesitatea înfăptuirii integrale a planului de producție la nivelul județului și al fiecărei unități în parte, secretarul general al partidului a cerut să se ia măsuri hotărîte pentru îndeplinirea integrală a planului la toți indicatorii. S-a cerut, în acest sens, să se acorde cea mai mare atenție perfecționării organizării activității de producție și pregătirii profesionale a oamenilor muncii, utilizării depline a capacităților existente, creșterii gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, reducerii consumurilor, a cheltuielilor de producție, ridicării calității și a nivelului tehnic al produselor, sporirii competitivității lor pe piețele externe — toate acestea cu scopul creșterii mai puternice a eficienței economice, a beneficiilor, calea sigură pentru sporirea venitului național și deci a mijloacelor necesare atît pentru dezvoltarea în continuare a patriei

Aspect de la marea adunare populară din municipiul Brașov

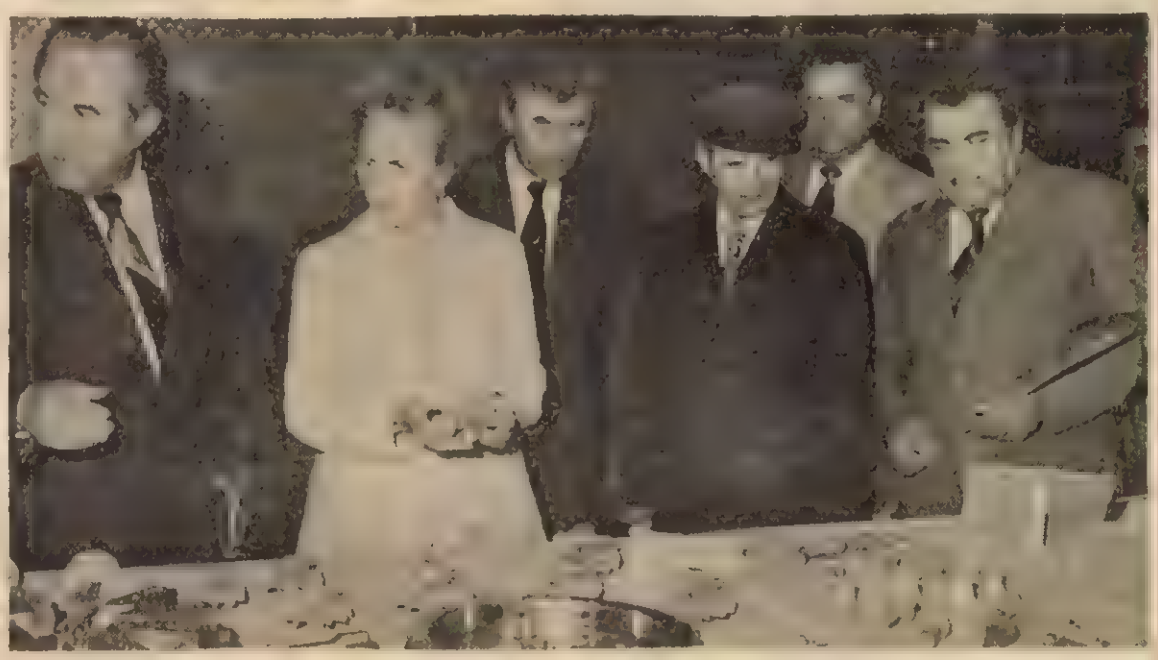

La Întreprinderea „Hidromecanica"

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu întîmpinați, după datină, cu pîine și sare

A arăta de ce sîntem în stare

Călcăm prin Brașov tributari parcă la nesfîrșit pliantelor care ni-l prezintă și azi ca și ieri, ca și săptămîna trecută, gîndit să seducă prin canioanele Schelului, prin austeritatea frumoasă a Bisericii Negre și porumbeii din Piața Sfatului, prin repezirea drumului spre Poiană și agitația diurnă de pe Republicii. Există, știm, o cărămidă înroșită de vreme, venerabilă și demnă de respect, pe care nu-i vom înceta s-o vorbim de bine. Există un glas al trecutului ce ne însoțește, ocrotit de distorsiuni și uitare.

Noi, trecătorii de ocazie — mi se pare mie ? — întîrziem a vedea Brașovul așa cum este el astăzi, redimensionat, strunit din mers, pus să se primenească. Te lași furat de ceea ce știi, asimilînd cu dificultate ce stă dincolo de aceasta. Este la mijloc, mă gîndesc, și lipsa de preocupare a locurilor de a-ți intra în ochi cu orice preț, de a ți se agăța de priviri, de a bate monedă pe ceea ce s-ar putea interpreta doar simple imagini de fațadă.

De aici probabil surpriza de a prelua și cenzura dinamica faptelor. Brașovul ca județ, realizează 5,6 la sută din producția industrială a României și deține un loc însemnat în ramuri de înaltă tehnicitate. Întreprinderile brașovene furnizează 10,5 la sută din producția industriei noastre constructoare de mașini, 6,7 la sută din producția industriei chimice și 10,3 la sută din cea a industriei de celuloză și hîrtie. Au fost construite și date în folosință 92 000 de apartamente. Au cunoscut, de asemenea, o amplă desfășurare unitățile de cercetare și învățămînt, de ocrotire a sănătății, de cultură și artă.

Brașovul este, între altele, unul din cei mai de invidiat depozitari ai tehnicii moderne de la noi. S-au adunat în cămările fabricilor sale mașini de tot minunate, echipamente de aleasă finețe, potențe tehnologice nu o dată fără egal. Multe făcute chiar aici, de meșterii locului, și ei vestiți pentru cît le merge mintea și le poate mîna.

Adresîndu-se brașovenilor la recenta întîlnire de lucru în uzine și pe ogoare, secretarul general al partidului a reamintit tuturor aprecierile de care se bucură munca lor, rezultatele obținute anul acesta și în lungul anilor în industrie, în agricultură, în celelalte sectoare de activitate. Cuvintelor de prețuire li s-a adăugat îndemnul spre mai mult și mai bine făcut. Exigența, și în cazul Brașovului, ia în considerație multele lucruri, foarte multele lucruri făcute în cursul cincinalelor pentru a-i spori zestrea industrială, baza tehnică și materială, confortul civic, averea spirituală.

Fiecare este chemat să se exprime pe potriva forțelor, a vîrstei sale adevărate și nimeni nu va putea gîndi altfel decît că Brașovul este la vîrsta la care poate extrem de mult. Am înțeles îmbărbătarea venind din partea conducătorului partidului și statului întemeiată tocmai pe cunoașterea detaliată a stărilor de fapt, pe evaluarea exactă a acumulărilor, pe încrederea în cei aflați la pupitrele de comandă ale impunătoarelor ansambluri tehnologice.

Ne-am obișnuit ca momentele de bilanț să alimenteze solicitările pentru perioada care urmează, reașezîndu-le în consens cu cerințele etapei pe care o parcurgem, cu interesele racord la marile interese ale țării. Accentele desprinse în desfășurarea analizelor efectuate la Brașov au în vedere posibilitățile neexploatate încă, nevalorificate pe deplin, nepuse de acord cu ceea ce se poate face și se impune neapărat a fi făcut. Investițiile la Brașov măsoară niveluri de referință pentru posibilitățile acestei perioade a dezvoltării noastre economice. Realizările nu pot fi gîndite altfel decît în directă măsură cu cheltuielile făcute, cu obligațiile ce se nasc odată cu ele.

Modernizarea producției și eficiența muncii s-au definit drept motive de permanență și în dialogul cu colectivele brașovene și cu factorii de răspundere. Cu precizarea, necesară, că mașinile trebuie puse să spună tot ce știu.

La fiecare, încrede și pretenții pe măsură.

NEAGU UDROIU ■

---

noastre, cît și pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregii națiuni.

În cuvîntarea amintită, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit și la probleme de cea mai mare importanță privind situația internațională. „De la această mare adunare populară din Brașov — a declarat conducătorul partidului și statului —, ne adresăm tuturor popoarelor europene cu chemarea de a se face totul pentru a se trece atît la reducerea armamentelor nucleare, cît și a celor convenționale. Este însă datoria guvernelor, a șefilor de state, a oamenilor politici din Europa să facă totul pentru a asigura fiecărei națiuni, întregii Europe, liniștea, pacea, de a feri popoarele continentului de distrugerea care poate să fie provocată ca urmare a folosirii armei nucleare. Ați cunoscut cu toții efectele radiațiilor în urma avariei la centrala nucleară de la Cernobîl. Dacă o asemenea avarie a provocat atîtea probleme, și României, și altor popoare, cu atît mai mult trebuie să înțelegem ce gravitate vor reprezenta armele nucleare. Iată de ce oprirea amplasării rachetelor cu rază medie, eliminarea lor și a tuturor armelor nucleare din Europa constituie o necesitate vitală pentru însăși existența și viața popoarelor europene și ale întregii lumi".

Pretutindeni tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu, căldură, cu manifestări de stimă și prețuire. Oamenii muncii brașoveni, factorii de răspundere și-au manifestat profunda satisfacție pentru noul și rodnicul dialog de lucru, de însemnătate hotărîtoare pentru activitatea viitoare a unităților vizitate, pentru dezvoltarea întregului județ. După cum s-a subliniat în cadrul marii adunări populare, oamenii muncii din județul Brașov, conștienți de faptul că toate marile înfăptuiri care au schimbat radical înfățișarea plaiurilor brașovene și au creat condiții pentru o viață nouă și demnă sînt rodul activității revoluționare, al contribuției aduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fruntea partidului și a țării, la măreața operă înfăptuită în anii de după Congresul al IX-lea, s-au angajat să nu precupețească nici un efort pentru înfăptuirea exemplară a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, pentru a-și aduce o contribuție tot mai mare, alături de întregul nostru popor, la înfăptuirea socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

ION CODRU ■

Ascultați, bate ceasul de aur al Câmpiei Române!

O seceră în pas cu vremea : combina

În Bărăganul Ialomiței bate din plin ceasul de aur al secerișului.

Ne îndreptăm spre lanurile de orz ale C.A.P. Grindu.

E o dimineață cu piclă, cu orizonturi care întîrzie să se limpezească, e cald, dar căldura e umedă, grea, nu provoacă strălucirea văzduhului, dimpotrivă. Sub atingerea ei, cîmpia a încremenit ca într-un fel de somnie. Picla asta, ni se spune, „întoarce orzul". Adică bobul e bun, e copt, dar paiul se îndoaie ca un elastic, deci secerișul va merge greu. Noroc că, iată, de niște clipe, un pui de vînt a început să zbicească spicele. Un vînt venit—nu se știe de unde, parcă nu dinspre zările apăsate de picla, ci de sub tălpile noastre, de la rădăcinile plantelor, ofrandă a pămîntului negru și umed, respirînd odată cu măreția lui telurică de corp amorf. Ofranda unui pămînt care, în fine, s-a făcut milostiv, s-a hotărît să-i ajute pe oameni, după ce li s-a pus împotrivă atîta vreme. (De fapt nu atît ei, pămîntul, li s-a împotrivit, cît cerul, un cer peste fire de cinic, tot timpul albastru, albastru în toamnă, albastru în primăvară. Vreme de 46 de zile din primăvara asta, cerul n-a vărsat nici o lacrimă pentru truda oamenilor din Grindu.) Și acum secerișul va merge greu, căci vîntul va arunca toată pleava orzului în ochii oamenilor, dar, oricum...

Lucrurile, aici, în cîmpia Grindului, se petrec așa cum, probabil, se petrec la ceasul de față în toată Cîmpia Română.

Domnește cunoscuta atmosferă de front, de comandament : cu zeci de oameni (ingineri agronomi, tehnicieni, mecanici ai atelierelor mobile de intervenție, reprezentanți ai diferitelor foruri, organe și organisme, comunale, zonale, județene, centrale) agitîndu-se în marginea lanurilor : o lume teribil de ocupată, de aferată, de plină de febră, în contrast cu combinele care-și văd, calme, de treaba lor. Numai ele, „Gloriile", sînt calme, numai ei, combinerii, par calmi, insensibili la agitația care-i înconjoară, nepăsîndu-le decît de truda lor și de zorul ei.

Gloria „Gloriilor"

Căldura s-a întețit, o varsă și soarele, o secretă virtos și pămîntul. Pămînt încins ca o plită, cînd calci pe maldărele de paie din capul lanului simți cum tălpile îți iau foc. Cîteva țărănci care culeg, cu secerile, ce le-a scăpat combinelor umblă prin lan de parcă nu i-ar simți jăraticul, ba chiar, ai zice, cu un fel de plăcere, cu bucuria cu care s-ar scălda într-o mare. O mare de aur clocotitor, pe care o despică harnic cu securile. Da, e nevoie și de seceri, fiindcă nici un bob nu trebuie să se piardă, ne spune președintele C.A.P., Eroul Muncii Socialiste Anghel Mircea Dan. Ne-o spune chiar așa, cu vorbele care li se zic ziariștilor, poate că de la ziariști învățate, dar cu adînca și amara convingere a celui ce știe că recolta acestui an, din care secetă a mușcat destul, e foc de scumpă, nemaiîngăduind luxul de a o aproxima cu cîntare mari, ci somind folosința balanței farmaceutice. Ca unul care a participat la Congresul țărănimii, primind de-a dreptul cu inima cuvintele-răspicări de mari adevăruri adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu truditorilor plinii, Anghel Mircea Dan, vechi om al pămîntului (61 de ani și, de peste 30, președintele C.A.P.-ului), are acum, parcă mai mult ca oricînd, conștiința inestimabilei avuții înculate într-un bob de orz. O au toți oamenii locului, membri ai unei cooperative cu faimă (de trei încoronată cu titlul de Erou al Muncii Socialiste !), gospodari care știu să trudească cu dăruire și să măsoare cu scumpătate fructul trudei, vărsînd în cămara lor și în vistieria țării tot aurul verilor și al toamnelor, pînă la bob. Conștiința asta a căpătat o nouă, rodnică și aleasă temeinicie chiar în ajunul acestor zile de seceriș, cînd C.A.P. Grindu a primit vizita secretarului general al partidului. O vizită care a însemnat, pentru obștea locului, o sărbătoare a inimilor și a ideii, indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru ca pîinea trudită aici să fie mai spornică și mai albă căzînd în inimi ca și sămînța într-un ogor pregătit, apt s-o încorporeze structurii sale și ființei sale.

Da, repetă președintele, și combina, și secera trebuie să

Un virtuoz al marilor recolte : Eroul Muncii Socialiste, Anghel Mircea Dan

lucreze din răsputeri. Chiar dacă ultima se înfierbîntă, făcîndu-și buza cea neagră de fier iute și lucie ca argintul. Chiar dacă prima mai duce lipsă de baterii (dar nu-i nimic, oamenii se descurcă, iau baterii de la „Carpuri", adică de la combinele pentru recoltat porumb) ori de curele late (procurate pînă la urmă și ele, tot cu sprijinul „Carpurilor"). Căci așa e-n campanie, te descurci cum poți, adică descurci niște „Glorii" încurcînd niște „Carpuri", după buna, chiar dacă nu tocmai sfînta credință că există un zeu al recoltei care nu-și părăsește fervenții, limpezind pînă la urmă totul.

Sîntem pe o tarla a fermei nr. 1. Sînt 17 combine aici și, culmea !, toate lucrează. Culmea, fiindcă doar două-trei sînt noi, celelalte au cîte 7—8—10 ani de cînd foarfecă lanurile, unele ar fi trebuit să tragă de mult pe dreapta. Culmea, fiindcă ele, aceste prea harnice și prea credincioase „Glorii", au fost puse să facă, în toți acești ani, o mie și una de munci, să culeagă și orz, și grîu, și fasole, și sola, și mazăre, și floarea soarelui, schimbîndu-și din mers echipamentele, luînd-o, mereu și mereu, de la capăt, fără pauze, ori cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o repriză într-alta, într-o necurmată trîntă cu pămîntul, într-o aprigă cursă contracronometru cu timpul. Culmea, fiindcă acestor prea ostenite culegătoare ale cîmpilor li s-au cerut, de la o vară la alta, pe măsură ce ele îmbătrîneau, sforțări tot mai mari, sforțări peste puterea lor. Au fost proiectate pentru recoltele epocii, infinit mai modeste decît cele de azi, dar, iată, ele s-au întrecut pe sine, grație unor meșteri ce le-au învrednicit cu tinerețe și cu vigoare. S-a muncit răzbit, și în iarna asta, la reparații, s-a bătut mult pe recondiționări, fiindcă-i mai economic (și fiindcă piesele de schimb vin sau nu vin...), s-a recondiționat pînă la blană, pînă la saturație, pînă ziceai că din respectiva piesă, supusă atîtor operații de corijare, n-o să se aleagă decît praful. Nu s-a ales, datorită amintitilor meșteri, stăpîni pe niște prieceperi pe care numai nevoia le revelează și le ascute.

În ciuda secetei, orzul făgăduiește peste 4 500 kg la hectar, grîul 5 000. Pămîntul Grindului nu-i irigat, ploaia l-a ocolit, dar lanurile, iată, sînt vajnice, teafăr închipuite de om, teafăr zidite de el, teafăr înrodnicite cu sudoarea lui sfîntă. I-a dat pămîntului toate stimulentele care să-i înțeleagă zelul de a produce, i-a dat arătură temeinică, îngrășăminte și sămînță aleasă, i-a dat veghe și îngrijire de zi și noapte, știind că trebuie să se bată cu seceta, știind ce pierde — și el, și țara — dacă nu se bate. A fost greu, căci calendarul astral a luat-o mereu anapoda, au fost **munci și zile** întregi care au trebuit prinse din urmă, silite să se supună celuilalt calendar, cel decis de om. Adică ei, oamenii locului, au parcurs, gîfîind, o lungă cursă cu obstacole, o cursă care acum, pe ultima sută de metri, le cere lor, celor greu încercați și greu osteniți de bătăliile anului, efortul maxim, sprintul suprem.

Incinta de orz, apăsată de gigantica presiune a soarelui, pare un mușchi sau un sistem muscular în condiții de solicitare extremă. Dar există, o știm (și cei de-aici o știu mai bine ca noi !), o inefabilă și blestemată clipă în care elasticul acesta de lut, devenit rigid și puternic prin plantele și prin oamenii care-l țin încordat, ar putea ceda. Ar fi secunda cînd, de fapt, ar ceda nu pămîntul, ci sticla înfierbîntată a cerului, spărgîndu-se într-o ploaie pustiitoare. Oamenii refuză însă să primească această clipă. Ei fac totul ca s-o ia înaintea ei, profitînd de fiecare rază de senin.

Ambiția unui record

E ceasul prînzului. O căruță aduce marmite cu mîncare caldă și oamenii coboară, clătinîndu-se, de pe combine. Mănîncă la umbra mașinilor. Varză cu carne, feliî groase de brînză. Prinz țărănesc, prinz de înși osteniți, dar grăbiți, înși care, cu gîndul la truda lor, abia de întorc o privire absentă spre bucuria simplă a roadelor pămîntului. Cerul verde, vegetal al amiezii pune fundal cosmic

Nici un bob de aur risipit, din marea visterie a verii !

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

bucăților calme de pline din care muşcă, aromate şi aburinde ca şi pămîntul, generoase ca şi el. Ardeii şi roşiile scoase din ştergare par nişte înfloriri explozive ale ţărinii.

Ultimul coboară de pe combină Vasile Mitache. E cel mai virstnic din cei 17, are 51 de ani, de vrec 34 călăreşte tractoarele, de vreo 15 s-a dedat şi la combine. Prima combină sosită în Grindu lui i s-a dat. E scurt, îndesat, are obrazul negru şi numai cute, tăbăcit şi calcinat de soare. Arşiţele celor 34 de campanii i-au calcinat şi părul. Părul îi miroase cu siguranţă a scrum, ca o mătase de porumb transformată în cenuşă de ţigară. Dar nu se lasă. Lucrează în rind cu ceilalţi, cu Stan Mircea, care n-are decît vreo 40 de ani, cu Vasile Copceală, care n-are decît 34. Ieri, în prima zi de seceriş, a umplut 15 buncăre cu orz, asta înseamnă cam vreo 40 de tone, azi o să umple şi mai mult. Nu, nu se lasă, n-are de gînd să se lase, se „recondiţionează" şi el din mers, ca şi combina, cînd nevoile pîinii o cer.

Gata, pauza de masă s-a isprăvit, dintr-un salt Vasile Mitache e pe combină.

Mîine, ne spune. Manea Profir, vicepreşedintele C.A.P.-ului, cele 360 de hectare cu orz vor fi culese. După care, reglîndu-şi combinele, schimbîndu-le în fugă ce e de schimbat, Vasile Mitache şi tovarăşii lui vor intra în cele 1 000 de hectare cu grîu.

Seceriş la Grindu, seceriş în Cîmpia Română... O bătălie de uzură, puţin spectaculoasă, neînchipuit de simplă şi de complicată, istovitoare la culme, solicitînd muşchi şi nervi, solicitînd rezistenţa fizică, solicitînd peste toate ştiinţa organizării, instinctul coeziunii, simţul răspunderii pentru pîinea ţării, deci sentimentul social al omului de la noi.

O ultimă privire spre combinele ce s-au depărtat către zare. Plutesc în formaţii compacte, şiruri sprintene de cocori, ca în pastelurile lui Alecsandri, înotînd pe cerul cîmpiei de aur. Ici-colo şuieră prin fanuri secerile, ca ciocîrliile. Unde am mai auzit acest cîntec ?

Cînd străbatem satul, nu-i nici un om pe şosea sau la porţi. Toată suflarea e în cîmp.

ILIE PURCARU ■

Premii pentru mecanizatori

Campania agricolă de vară a început, practic, înainte de vara astronomică, anul acesta. Zilele călduroase, unele excesiv de călduroase, din ultima vreme, au grăbit coacerea lanurilor şi au accentuat urgenţa pregătirilor pentru recoltarea fără întîrziere şi fără pierderi a orzului şi a grîului. În aceste condiţii, folosirea din plin a întregului potenţial de lucru capătă, firesc, o importanţă deosebită, iar criteriile stabilite recent de Ministerul Agriculturii pentru cointeresarea mecanicilor agricoli din staţiunile pentru mecanizarea agriculturii în vederea stimulării acestora să realizeze la timp şi la un înalt nivel calitativ lucrările de vară sînt binevenite.

Sînt prevăzute premii „în vederea stimulării mai accentuate a activităţii desfăşurate de către personalul muncitor din staţiunile pentru mecanizarea agriculturii pentru realizarea la timp şi la un nivel calitativ superior a lucrărilor de recoltat, balotat şi a celorlalte lucrări agricole mecanice pentru însămînţarea culturilor duble executate de mecanizatori în campania de vară, acestora acordîndu-li-se drepturi suplimentare în bani din fondul de premiere de 0,05% constituit la nivelul Ministerului Agriculturii şi din fondul de premiere de 2% constituit la nivelul întreprinderii, potrivit legii". Aceste premii se vor calcula şi acorda celor care obţin rezultate deosebite în muncă în limita fondurilor constituite şi a criteriilor stabilite pe grupe de lucrări.

La recoltarea cerealelor păioase, pentru depăşirea normei zilnice planificate şi neînregistrarea pierderilor de boabe, fiecare mecanic agricol va primi zilnic un premiu de 150 lei, stabilit la o depăşire a normei zilnice minimă de 5%. Mecanicii agricoli care primesc 5 zile consecutiv premii în condiţiile prevăzute mai primesc în plus un premiu de 250 lei.

La balotatul paielor vor fi premiaţi cu cîte 150 de lei pe zi mecanicii agricoli care vor strînge în totalitate paiele din brazdă şi vor depăşi norma zilnică planificată cu cel puţin 20%, asigurînd concomitent eliberarea terenului de baloţi. Vor primi sume în plus mecanicii agricoli care depăşesc norma zilnică de lucru planificată cu peste 20% prin prelungirea duratei normale a zilei de lucru. Mecanicii agricoli care sînt premiaţi şapte zile consecutiv în condiţiile sus-menţionate vor primi un premiu suplimentar în valoare de 200 de lei.

La arat, pregătirea terenului şi însămînţarea culturilor duble vor fi premiaţi cu cîte 100 de lei pînă la 30% dintre mecanicii agricoli care depăşesc sarcinile zilnice programate cu 10% la arat şi 30% la pregătirea terenului şi însămînţarea culturilor duble, astfel ca această lucrare să se încheie în 48 de ore de la terminarea recoltatului pe tarlaua respectivă şi cu confirmarea beneficiarului că lucrarea a fost de foarte bună calitate. În condiţiile cînd sarcinile zilnice realizate depăşesc nivelele sus-menţionate, premiul se majorează corespunzător depăşirii acestora.

Mecanicii agricoli care sînt premiaţi consecutiv 7 zile vor primi un premiu suplimentar de 200 de lei.

Ministerul Agriculturii a făcut cunoscut că aceste criterii sînt orientative, conducerile staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii le pot îmbunătăţi sub aspectul creşterii calităţii şi cantităţii lucrărilor ce se execută, ţinînd cont de condiţiile specifice fiecărei unităţi.

Avem convingerea că mecanicii agricoli vor vedea în aceste criterii o dovadă a preţuirii muncii lor şi un puternic stimul pentru realizarea la timp şi la un înalt nivel calitativ a lucrărilor de vară. Şi sîntem siguri că vom putea măsura valoarea premiilor acordate în plusul de eficienţă pe care întreaga ţară îl aşteaptă de la ei pe frontul pîinii.

Replică la tabloul lui Ressu : odihnă în cîmp, la ceasul prînzului

Dulcea povară a anotimpului

Cel mai vechi combinier din Grindu : Vasile Mitache

Final de campanie în comuna ialomiţeană Moviliţa : pînă deseară, tot orzul va fi cules !

Zootehnia, o industrie agricolă cu foc continuu

O muncă aspră pentru laptele dulce

N-a trecut de 9 dimineaţa şi aerul tremură albastru sub văpaia soarelui de Bărăgan în secetă. Ilie Florea are pe cap o pălărie cam ponosită trasă pe ochi, pe ochii care de 20 de ani străpung pînza întunericului ori geana zorilor, măsoară curgerea zăpezilor, creşterea ierbii, talia porumbului ori adîncimile grîului, tăind-o scurt, peste cîmp, cale de cîtiva kilometri, prin poteca şerpuitoare de la marginea satului pînă la fermă. Satul îşi este Amara, locul mizer de ieri, locul celebru de azi, unde ciudate întîmplări geologice au scos la suprafaţă lacul cu apă şi nămol sărat-amare, bune pentru tămăduirea a tot soiul de beteşuguri omeneşti. Ferma lui este ferma de vaci a I.A.S. Slobozia, un loc unde, pe vremea cînd el încă nu se născuse, iar acum se află om în toată puterea virstei, gata să atingă 55 de ani, exista un celebru depozit, da, depozit aşa se numea, de armăsari. Pentru ambiţiile moşierilor ce stăpîneau întinsele pămînturi ale Bărăganului, amatori de manejuri şi cai pur sînge. El vine de 20 de ani la ferma de vaci a I.A.S. Slobozia, aici unde munca e aspră pentru a face să curgă laptele dulce şi unde nu s-ar putea spune că s-au stins ambiţiile şi setea de faimă. Metişii lor de Hoistein adaptaţi atît de perfect la arşiţa toridă ce le sfredeleşte acum spinările, fără să arate semne de neliniste, dau lapte bun şi mult ca şi viţel de rasă pe care se bat alţii să-l la de prăsilă. El este îngrijitor chiar la viţelele pentru montă iar acum stă aşa rezemat de barele padocului sub cerul liber, părînd a n-avea treabă, fiindcă aşteaptă să vină camioanele ca să încarce peste 100 dintre ele, cumpărate fiind de un alt I.A.S. de prin judeţul Prahova. Se duc mai spre deal, pe la Băicoi, unde le va fi poate mai răcoare dar lui tot rău îi pare. E ca şi cum ţi-ar părăsi casa părintească fiul cel mai drag, e grea despărţirea şi gîndul că nu-l mai poţi ocroti cu mîinile, sufletul şi grija ta. Mai are încă doi fraţi în I.A.S. Slobozia, unul tot în zootehnie, celălalt lucrează ca mecanizator. Şi ei au destui ani în spate şi bat aceeaşi cărare în dimineţile timpurii spre rosturile zilei. Ţăranul adevărat, zice, nu este pasăre călătoare, el prinde rădăcini acolo unde îl cheamă pămîntul, unde munca îi este respectată şi-i simte răsplata în buzunar ori în hambare. Ritualul familiei lor, al celor 60 de permanenţi de-aici, de la ferma de vaci Amara — îngrijitori, transportori, mecanizatori, oameni de la furaje, cei de la moară şi bucătăria furajeră, ca şi de la întreţinere, electricieni, mecanici... — este acelaşi pentru toţi. Ora cinci să-i apuce în grajd sau pe cîmp sau acolo unde le este postul de veghe pentru bunul mers al corabiei lor. Ei răspund de viaţa, sănătatea, producţia a peste 1 150 de animale — vaci cu lapte, vaci cu viţei, viţei şi tăuraşi, viţele de reproducţie. În doi ani, din aproape pragul eşecului s-au înălţat spre recorduri şi nu numai la nivelul judeţului ci chiar pe ţară. Din noroaie s-au înălţat la starea unei ferme model, unde vin alţii să înveţe, unde se organizează schimburi de experienţă şi sesiuni de comunicări ştiinţifice. Anul acesta au ajuns să predea la fondul de stat, zilnic, 15,7 litri lapte-marfă de la fiecare vacă, adică după ce lasă cota viţeilor şi dreptul ce rămîne în ugerul vacii. Asta înseamnă că fiecare vacă atinge cam 5 000 litri pe an, ceea ce, se ştie, este chiar un record. În aprilie, luna cînd fătările sînt în toi, au livrat 500 litri pe cap de vacă fată de 390 planul. Cum ţine să repete, n-a fost întotdeauna aşa, cum nici ferma n-a arătat ca o uzină perfect organizată de la poartă şi pînă iarăşi, la poartă, îmind-o pe fluxul tehnologic. Acum doar sentimentele şi tandreţea n-au voie să fie mecanizate, ba, dimpotrivă, este obligatoriu să fie individualizate după temperamentul fiecărei Joiene, Marţiene, Duminici... Viţica Nadia, de pildă, botezată astfel de două eleve de la liceul agricol aflate în practică anul trecut pentru că li s-a părut tare năstruşnică, sărea tot timpul peste padoc, a rămas şi acum o mofturoasă şi o afectoasă, nu mănîncă dacă mai întîi nu o mîngîi pe frunte. Face cîteva ciumbuşlucuri şi apoi îşi ia micul dejun. Viţa Chelu, din 1955 în acelaşi I.A.S., a devenit numai de curînd îngrijitoare în maternitatea de viţei, înlocuind-o pe mama sa, ieşită la pensie după o viaţă de om aici. A insistat ca numai ea, fiica ei, să-i ia locul, căci altfel n-are încredere în nimeni. E tocmai ora cînd le dă biberoanele. Îi învaţă cu gingăşie pe nou-născuţi cum să sugă, vorbind cu ei întocmai ca şi cu puii de om. Are o răbdare egală şi cuvinte de alintare pentru toţi cei 60—80 pe care îi are în grijă. Chiar şi în bucătăria pentru beby-beef de la capătul grajdului, unde, în centrifuge speciale, amestecă şi dozează lapte, vitamine, calciu, întăritoare, biostimulatori..., mai vorbeşte încă blînd cu ei, cu „băieţii mamei".

Elisabeta Weisz, economista fermei, ne poartă prin toată moşia impecabilă a acestei industrii biologice populată cu o lume sensibilă, urmînd un flux tehnologic pe fir continuu, fără întoarceri şi încrucişări de drumuri ori funcţiuni. În grajduri nu se simte miros de bălegar, miros greu de animal neîngrijit, mecanizarea şi curăţenia sînt dominante. Totul vine şi pleacă prin conducte, benzi rulante, acţionate nevăzut de motoare electrice şi pompe pneumatice. Casa unde se colectează laptele este chiar o construcţie aparte şi împunătoare, are un interior ca de laborator — recipienţi şi bazine din inox, conducte, pompe, instalaţii de frig, centrifuge. În imperiul alimentului suveran se lucrează, cum e şi firesc, în imaculare. Vestiarele îngrijitorilor, cu camere de odihnă, cu băi şi sufragerii, cu cantină se află şi ele sub imperiul igienei şi al confortului. Depinde, sigur, de cei ce le folosesc să se menţină astfel. Între grajduri şi padocurile în aer liber — mecanizate şi ele — se desfăşoară unde verzi vegetale precum peluzele din vestitele grădini englezeşti. Aleile, cu covorul lor din pietricele albe de rîu, par şi ele mai curînd ale unui parc.

Ştefan Beciu, mecanizator cu o sută de meserii, omul care a venit aproape copil în această incintă, acum 44 de ani, pe vremea depozitului de armăsari, şi, cum spune, a albit în interiorul ei, repetă, la rîndu-i, cu insistenţă că privelişitea pe care o avem sub ochi nu dăteză de mult. Datează numai de la 23 august anul trecut, cînd s-a finalizat acţiunea de modernizare a fermei. Un act făptuit, incredibil, în doar 5 luni şi jumătate. Muncindu-se zi şi noapte, nu atît cu mulţi oameni cît, mai ales cu inteligenţă, pricepere şi ambiţie. Ambiţia de a face, de a ridica ferma la condiţia de etalon. Şi a ajuns. Deşi oamenii erau cam aceiaşi, nici mai buni, nici mai răi, nici mai puţin harnici, tronau noroaiele, gropile, dezorganizarea, indiferenţa, indisciplina ce degradau nu doar producţiile şi animalele, dar parcă şi pe ei, cei ce munceau aici. „Ţi-era şi ruşine să spui unde lucrezi". Lipsea o conducere harnică, disciplinată, devotată, capabilă. Comitetul judeţean de partid a investit cu această răspundere un inginer care dovedise, în multe rînduri şi situaţii, asemenea calităţi. Un agronom prin destinaţie (destinat acestei cariere de tatăl său, tehnicianul agronom ce şi-a crescut fiul în şaretă, alături de ei, şi lîngă suflarea pămîntului) şi vocaţie. Inginerul Dumitru Bordei. O mai veche cunoştinţă a noastră, întîlnindu-l şi în alte dintre periplurile noastre reporterieşti prin Bărăganul ialomiţean. Calitatea sa de bază şi măsura după care îşi croieşte planurile şi proiectele este, se pare, verticala. Lansată din interior, în afara sa, cucerind cu ea şi prin ea oameni şi locuri. În cunoaşterea umană sondează mai întîi coloana vertebrală. Cel cu ea dreaptă, ţinută solid pe verticală trece examenul. Pe ăsta se poate conta !, spune. Doctorul veterinar Virgil Coltofeanu, cu toată reputaţia sa competenţă, s-a zbătut ani să urnească lucrurile din locul unde se împotmoliseră. N-a putut să le scoată singur la liman. Cu directorul Dumitru Bordei, da. Inginerul Dumitru Bordei a avut curajul să pună în fruntea acestei ferme la pămînt, nu un zootehnist, nu un veterinar, ci unul care să ştie, în primul rînd, organizare şi să facă socoteli de rentabilitate. Economistul Virgil Găină a rămas surprins, dar pînă la urmă şi-a asumat povara. Cîte a făcut şi ce a făcut se vede şi se ştie. La 5, fără 10 se află în curtea fermei, îi primeşte pe toţi de la „bună dimineaţa" şi pleacă cînd intră în schimb îngrijitorii de noapte. În 2 ani încap 20 de duminici, n-a simţit nici una, toate au fost zile de lucru, precum n-a simţit nici concediile de odihnă. Zice „mai tîrziu, cînd totul va merge ceas, vom avea vreme şi de vacanţe". Pasul nr. 1 a fost deci să scape de noroaie şi să modernizeze ferma. Pasul nr. 2 — întinerirea şi selecţia animalelor. Tehnicienii fermei asta fac acum. Economistul obişnuieşte să spună „cine n-are şi nu creşte tineret, n-are lapte. Noi am ajuns ca după 4 lactaţii chiar să nu mai păstrăm o vacă, ea nu mai are potenţial biologic pentru recorduri. Intră în circuit fiicele recordistelor, urmărite în mod deosebit în vederea selecţiei". O foarte temeinică judecată economică. Pasul nr. 3 este o aspiraţie. Ferma s-a ridicat în acelaşi perimetru unde, în 1921, exista creşcătoria de cai model în Europa şi unde, de prin 1937, a funcţionat chiar o importantă staţiune experimentală şi de cercetări zootehnice. Se ocupa de la iepuri de casă şi cocoşi japonezi, la vaci cu lapte şi cai de rasă. Reluarea acestei tradiţii ar fi îndreptăţită. Dacă nu o staţiune, să funcţioneze măcar un centru de cercetări privind ameliorarea şi selecţia unor rase de vaci cu lapte pentru condiţiile Bărăganului. Judeţul unde s-au atins prevederile cincinalului opt privind ponderea zootehniei în ponderea totală agricolă o merită, îi este chiar necesară.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Deviza fiecărei clipe de muncă:

Fotografie de SANDU SCHINDERMAN

Giganții de cauciuc

Întreprinderea de anvelope din Drobeta-Turnu Severin este o întreprindere tînără, n-are decît trei ani de cînd produce. A trecut și încă mai trece prin inerente (sau mai puțin inerente) „crize de creștere", despre care vom mai vorbi, dar faptul că încă din clipa debutului, petrecută în iunie 1983, a realizat toți parametrii proiectați denotă, limpede, un organism robust, cu funcțiuni capabile să atingă zonele performanței. Ceea ce s-a și întîmplat. Întreprinderea a început cu o anvelopă simplă, așa-numita „anvelopă de tractor-spate", a asimilat apoi vreo 25 de tipuri complexe de pneuri, culminînd cu cel ce-i fusese în mod expres hărăzit prin proiect, „anvelopa-gigant", premieră națională a branșei. Premieră ce ne așază între cele cinci țări — doar cinci țări ale lumii ! — care fabrică astfel de anvelope, trecute în registrele domeniului la capitolul realizărilor de excepție.

Mărturisim, înainte de a vizita întreprinderea severineană imaginația noastră închipuise anvelopa-gigant ca pe un fel de zgîrie-nori al pneurilor, a cărui contemplare îți dă capul pe spate. Știam că oamenii tehnicii evită cuvintele mari, profesează pudoarea față de exclamări, iar dacă ei, ne-am zis, investiseră respectiva operă cu un atribut conținînd un astfel de semn (gigantic !) de exclamare, ei bine, atunci...

Ca dimensiuni, o anvelopă-gigant nu-i însă o anvelopă îngîmfată chiar peste poate ; dar din punct de vedere tehnic-calitativ privește de foarte sus celelalte obișnuite pneuri. O anvelopă-gigant este o anvelopă cu diametrul între 1,5 și 3 m, cu greutatea între 260 și 1 800 kg și cu un număr de pliuri, acei centri vitali ai structurii sale, care ajunge la 52. (Deci de 52 de ori mai mulți ca ai anvelopei unui autoturism !) Șase anvelope-gigant îmbracă roțile unei autobasculante-gigant, de 100 de tone. O autobasculantă care, firește, nu-i de văzut pe toate drumurile, dar fără care niște drumuri ale construcției noastre s-ar înfunda și ar pieri. E autobasculanta care ia în piept cele mai grele trasee ale construcției, marile șantiere, marile cariere miniere, lucrările de regularizare a fluviilor, deschiderile de căi de navigație (de talia Canalului Dunăre-Marea Neagră). Adică lucrări în care eforturi de anvergură cer mașini pe potrivă, cu anvelope pe potrivă, mari, aprige, vrednice, rezistente la sarcini înalte, la accidentele reliefului, la intemperii, la solicitări și suprasolicitări de orice ordin. Deci anvelopa de care economia noastră avea nevoie, o nevoie tot mai acut resimțită în tumultuoșii ani constructivi ai ultimelor două decenii. La ora cînd s-a decis ctitorirea întreprinderii de pe țărmul Dunării, anvelope-gigant se fabricau doar în S.U.A. și în Japonia. De unde le cumpăram la prețuri exorbitante, printr-un dur efort valutar.

Cel ce ne face onorurile anvelopei-gigant severinene este ing. Ioan Dan Buzulică, directorul tehnic al întreprinderii. E aici de cînd s-au săpat fundațiile fabricii, dar fabrica e în buzunarul lui cu mult mai demult, e de prin anii '78, cînd s-a întocmit documentația necesară proiectelor. Mehedințean de fel, „anvelopist" cu stagiu în mari întreprinderi din țară și cu specializări în străinătate, știe, se pare, cam tot ce e de știut în acest exigent domeniu, drept care ne încredințăm competenței d-sale că să ne conducă pe întortocheatele cărări pe care se naște, crește și se rostogolește anvelopa-gigant.

Străbatem hale imense, întinse pe kilometri. Mașini, instalații și utilaje sofisticate, prevăzute cu tot ceea ce tehnica veacului are mai nou, mai scump (comenzi electronice, celule fotoelectrice, sisteme de numărătoare inversă a operațiilor, difuzoare prin care cei angajați într-un flux tehnologic comunică prompt între ei, menținînd vie fluența fluxului, control cu raze X al produsului etc.), se zbat să pună la punct colacul de cauciuc cu marcă severineană. Ni se arată și o serie de mașini produse de industria românească special pentru noua fabrică, între care un calandru cu patru role pentru pelicule late, mașini de tăiat în diagonal cu alimentator triplu, prese de vulcanizat camere de aer de 85—88 de toli, matrițe de mare gabarit pentru anvelopa-gigant. Zbaterea de care vorbeam se petrece în instalații închise etanș, mută, secretă, inaccesibilă. Ochiul nu are ce vedea, urechea nu aude decît liniștea fierberilor lente ale materiilor (peste 150 de tipuri de materii prime, atît intră în construcția anvelopelor !), măsurată de ciudate ornice și manometre. Lucrătorii și lucrătoarele, toți foarte tineri (media de virstă a colectivului e de 20—21 de ani), par că oficiază. Pașii celor ce trec prin hale sînt discreți, respirațiile le sînt parcă filtrate ca prin tifon. O fată care aduce în eprubetă, din laborator, o probă cu nu știu ce amestec poartă cu infinită grijă un lichid parcă mistic. Supertehnicitatea fabricii, cu alura ei de templu al noului, influențează vădit comportamente și gesturi. Gesturi puține (automatizarea este extremă !), concentrînd în ele chintesența unei calificări de nivel foarte înalt. Ca să ajungă la un astfel de gest, ne atrage atenția ing. Buzulică, tînărul lucrător a trebuit să urce, ca spre un pisc, scările matematicii, ale chimiei, ale fizicii, ale energeticii, ale automaticii, scări care nu se lasă urcate decît cu aspre tatuări de inițiere, cu rivnă grea, cu cheltuială de zile și nopți.

Primii meșteri ai fabricii, ne povestește interlocutorul, au fost operatori-chimiști, tehnicieni și specialiști de la „Danubiana", această întreprindere-etalon a branșei. Lor, acestor bucureșteni, li se cuvine, zice ing. Buzulică, un prim elogiu, o mulțumire rostită cu toată gura pentru știința și iscusința pe care le-au pus în demararea tinerei întreprinderi, nu mai puțin pentru înaltul spirit muncitoresc, pentru calda umanitate pe care au adus-o cu ei și au făcut-o să rodească aici. Ei nu s-au socotit, venind în fabrica încă sub schele, niște exilați, n-au pozat în „martiri" siliți să se rupă de rosturi consolidate de muncă și existență, ci, dimpotrivă, și-au suflecat mînecile și, cu bucuria pionieratului, s-au apucat de treabă, decișI să rămînă la Severin oricît va fi nevoie de ei, chiar și o viață de om. În jurul lor s-au format, ca specialiști și ca oameni cu conștiință muncitorească, tinerii operatori chimiști pe care-i vedem. Desigur, formarea acestora n-a fost și nu e scutită de încercări. Mulți dintre ei sînt navetiști, și-au abandonat satele doar ca să „cîștige un ban" în noua fabrică, ideal destul de îndepărtat de cel al formării specialistului exigent, cu conștiința răspunderii și cu pasiunea noului. Mai sînt, în număr mare, și fete, venite pentru o „muncă de fată", „curată", iar unele, nu puține, numai cu gîndul să-și petrecă într-un fel profitabil timpul pînă la măritiș ori, în destule cazuri, „timpul mort" dintre un examen ratat la facultate și perspectiva unui examen norocos. Mulți tineri, adaugă directorul tehnic, sînt încă „în creștere", destui, din pricinile arătate, cresc greu, de unde acele „crize de creștere" ale întreprinderii, de care vorbeam mai sus. „Crize de creștere" ce duc, fatal, și la „crize de plan", în cazul acestora nemaifiind vorba de „creștere", ci de scăderi uneori alarmante. Lîngă unele greutăți de ordin obiectiv ce apasă planul, exterioare tinerei întreprinderi, cele legate de atragerea și formarea de buni lucrători nu mai sînt decontabile în contul altora. N-o spunem noi,. o spune interlocutorul nostru, ceea ce, firește, sună bine. Sună ca o certitudine că problema e în atenția celor în drept, spre a fi rezolvată cît mai grabnic.

Dar tinerii autori ai anvelopei-gigant și ai celorlalte tipuri de pneuri complexe „made in Romania" și „made in Drobeta-Tr. Severin" se afirmă, în promițătoare proporție, prin înaltă pricepere tehnică și prin dăruire nepregetată în tot ce fac. Ni se avansează numeroase nume de fruntași ai întrecerii, nu le putem reține, zelul reporterului de a le transcrie se dizolvă într-o adevărată listă onomastică. Notăm totuși cîțiva fruntași, cerîndu-ne scuze că rigorile spațiului tipografic nu ne îngăduie să-i numim și pe alții. Începem, la sugestia tovarășului Buzulică, cu tînărul maistru Sever Sișu, șeful unei formații de muncitori care „merge ceas", totdeauna cu o secundă, cu cei puțin o secundă înaintea celei înscrise în graficele producției ; continuăm cu operatorul chimist Adrian Mihaiu, absolvent al liceului de profil al Severinului și cîștigător al primului loc pe fabrică în întrecerea socialistă pe '85 ; îi adăugăm pe muncitorii Emil Tuturiga și Titi Nespălatu, deținători de posturi-cheie pe fluxul unor tehnologii de primă însemnătate, apoi pe tînăra inginerită Valeria Soric, care coordonează sectorul de semifabricate. Oameni tineri, dar autori ai unor creații de anvergură, de acut interes național, ba chiar mai mult. Anvelopa-gigant românească se exportă azi și în țări ca U.R.S.S., R.F. Germania, Franța, Liban, Albania, Australia, Canada.

„Giganții de cauciuc", ca atîtea alte produse ale tehnicii și capacității noastre tehnice, dau măsura înaltă — tot mai înaltă — a creației românești în Epoca Nicolae Ceaușescu.

ILIE PURCARU

INVESTIȚIILE

Starea investițiilor reprezintă întotdeauna un barometru sensibil al stării de sănătate a economiei, al forței productive și direcțiilor productive ale unui sector de activitate sau altuia. Grupajul de față își propune să surprindă starea a două investiții cu biografii total diferite : o întreprindere care împlinește 17 ani de cînd a fabricat primul produs și o alta care de-abia a intrat în funcțiune. Prima ființează într-un sector de tradiție — industria ușoară, a doua — într-un domeniu complet nou la scară industrială — refolosirea materiilor prime din industria grea. Prima constituie o oază de industrie în plină zonă agricolă a Drăgășanilor, a doua se află în vecinătatea marii metropole a Bucureștiului, la Chitila.

Atît de diferite prin vechime, structură de producție și finalitate economică, cele două întreprinderi se întîlnesc, totuși, prin modul profund semnificativ în care fiecare din ele răspunde unor cerințe explicit formulate la cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Astfel, biografia de aproape două decenii de activitate a Întreprinderii de talpă și încălțăminte de cauciuc Drăgășani, înregistrînd în timp un spectaculos „salt interior" al unei investiții ce părea modestă în coordonatele sale inițiale, cunoaște acum tensiunea creatoare a ceea ce secretarul general al partidului numea în Raportul prezentat la Congres „realizarea programului de dezvoltare intensivă, modernizare și ridicare a nivelului tehnic al industriei". Pe de altă parte, întreprinderea de la Chitila reprezintă din start o investiție destinată îndeplinirii acelei prevederi stipulate tot în Raport și conform căreia „în multe sectoare va trebui să asigurăm 50 la sută și chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime" din materiale refolosibile.

Două investiții cu viața lor proprie, ca două puncte pe o hartă în continuă mișcare.

Mergeți cu încredere pe... talpa lor

Astăzi, 27 iunie, se împlinesc 17 ani de cînd în Drăgășanii Vîlcei se fabrica prima talpă din cauciuc. Dacă pentru noi, trecători grăbiți și împărțiali pe lîngă problemele altora și care sîntem, poate, doar amatori ocazionali de încălțăminte ușoară, această aniversare ne lasă reci și n-are nici o relevanță, nu aceiași lucru se poate spune și despre cei care fac viața Întreprinderii de talpă și încălțăminte din cauciuc, despre oamenii muncii de aici, în a căror memorie afectivă fiecare moment din această biografie a fabricii le-a rămas impregnat ca o sărbătoare a muncii lor și a vieții lor. Directorul întreprinderii, inginerul Sabin Diculescu, puțin încărunțit, puțin cutat de această mare traversare (s-au fabricat, în acest răstimp, peste 145 milioane perechi încălțăminte, peste 6 600 tone tălpi și semifabricate pentru întreaga industrie, peste 45 milioane metri conducte pentru incendiu) povestește cu infinită nostalgie, cu privirile rătăcite printr-un labirint al amintirilor acelor ani de început, care de fapt sînt și ale primei sale tinereți, de zile și ore și momente din viața acestei fabrici pe care o cunoaște din faza de proiectare. A venit în Drăgășani, cu toată familia, pe cînd nici nu împlinise 33 de ani, în iulie '67, să conducă lucrările de investiții pentru noua fabrică ce urma să se ridice pe locul unui lan cu porumb. Și-a schimbat domiciliul — din buricul Bucureștiului, str. Blănari nr. 12, la etaj, într-o baracă de 8 pe 12 m. Zîmbește cu înțelegere, ca despre orice fapt demult consumat, deși nostalgia vremurilor cînd juca fotbal la Știința București, era inginer tehnolog la Combinatul de la Jilava și locul pe Blănari pare a fi intactă. Investiția a început pe 13 septembrie 1967 (chiar, țineți minte toate datele astea ? Da, pentru că nu le pot uita, peste doi ani a început să producă, iar peste încă un an funcționa la întreaga capacitate. La capacitatea proiectată atunci, pentru că, între timp, fabrica a crescut foarte mult, a crescut în interior, dacă se poate spune așa, multiplicîndu-și de mai multe ori forța productivă în aceleași spații construite inițial.

Au început apoi să vină tineri atrași de zăngănitul, în premieră atunci pe acele meleaguri, al vieții industriale — pînă în 1978 vîrsta medie a celor peste 3 000 de oameni ai muncii era de 23 ani și 2 luni. „Pe toți i-am primit cu drag și cu speranță, i-am udat la rădăcină, cum se spune, pentru a crește și a face din fabrica noastră o firmă de prestigiu". FINCA este numele acestei firme, marcă înregistrată de încălțăminte sport și pentru timp liber ce poate fi întîlnită din Angola în Suedia și din Orientul Apropiat pînă în Sahalin. Gheața exportului a fost spartă în preajma Olimpiadei de la München, și de-atunci „Finca" a devenit un partener de nădejde pentru toți mai mulți doritori ai acestui tip de încălțăminte. Totul se concepe în fabrică — de la modele („modelele noastre au ceva din spontaneitatea și vioiciunea oamenilor, ale celor care le fac și ale celor care le folosesc. Pentru noi, a crea un model nou înseamnă a face o bucurie oamenilor"), pînă la tehnologiile din ce în ce mai pretențioase și mai adecvate materiilor prime indigene. Din acest punct de vedere, se acordă mare atenție generalizării tehnologiei de prelucrare a cauciucului poliizoprenic româ-nesc, înlocuitor al cauciucului natural, și introducerii în fabricație a noului cauciuc termoplastic românesc, de asemenea o premieră a industriei chimice.

Se făcuse aproape miezul nopții, alături, în secții, viața schimbului III decurge normal, eram întrerupți din cînd în cînd de scurte apeluri legate de producție. La fiecare, directorul răspundea egal, calm, cu un top care obliga prin politețe și căldură sufletească. Îl întreb dacă e iubit de oameni. „Cred că mă iubesc, dar asta se simte, nu se spune. Și, de asemenea, n-are nici o legătură cu exigența și principialitatea". Cînd ați dat ultima sancțiune ? Nu putem fi roboți, munca în

ritm • calitate • eficienţă

De la Paris, veşti bune

Cînd le vezi curtea te pufneşte rîsul. Cîteva clădiri vechi, cu acoperişuri ţuguiate, aşezate pe laturile unui patrulater. Închid un spaţiu care seamănă cu o fabrică de răcoritoare, cu un S.M.A. sau chiar cu o incintă de I.A.S. În nici un caz aici nu se poate ascunde un cîştigător. Iar directorul e un om solid, cu mişcări încete. Pare absent, departe de viteza timpului cu care trăim. Orice fel de agitaţie îl este străină. Şi atunci îţi vine să te întrebi cum a ajuns acest om şi instituţia pe care o conduce să intre pe lista cîştigătorilor. Încet, încet descoperi că directorul chiar nu se agită, nu aleargă ca boaba-n ciur, ci stă calm şi gîndeşte repede. Că maiştrii nu aleargă ca bezmeticii de la o maşină la alta ci se mişcă încet şi coordonează eficient şi cu repeziciune. Că muncitorii nu se zbat după mărunţişuri, ci stau la locul lor şi îşi văd de treabă. Şi totuşi, Întreprinderea Mecanică din Braşov este o firmă vie. Bate mereu spre vîrf. Cum a ajuns aici, dacă ani la rînd n-a fost decît o necăjită secţie de industrie locală, producătoare de strecurători, grătare de sobă, burlane, coşuri de sîrmă, plachiuri şi alte nimicuri casnice. Erau nişte ateliere vechi, ca nişte săli de muzeu, în care oamenii puteau duce o viaţă cuminte, tihnită şi fără probleme. Inginerul Virgil Dimciu a fost ani la rînd conducătorul acestei întreprinderi de industrie locală. El a preluat spre execuţie tot felul de lucruri şi a pus la cale dezvoltarea acestei unităţi cu profil eterogen, aproape naiv. Cînd, în 1977, devenea Întreprindere mecanică, anonima instituţie braşoveană era risipită la 24 de adrese în 5 localităţi, încercînd să-şi schimbe profilul în scurte şi tăioase discuţii petrecute în clădirea aceluiaşi sediu comic şi demodat. Două au fost campaniile duse la Braşov. Una a privit stringerea de pe drumuri, adică o comasare a întreprinderii, şi alta legată de asimilarea de componente, repere şi subansamble pentru producţia de tractoare şi maşini agricole. Beneficiarii erau aproape, meseriaşi de nădejde se aflau încă de pe vremea industriei locale, ridicată de inginerul Virgil Dimciu la rangul de factotum în zonă şi o direcţionare a acestui potenţial spre nevoile stringente ale economiei a însemnat şi fler, şi curaj, şi organizare. În Bartolomeu, întreprinderea mecanică din Braşov şi-a construit o hală pentru genţile de tractor şi combine, pentru alte maşini agricole. Acolo foştii producători de grătare de sobă şi mistrii au dezvoltat cea mai mare producţie de roţi din ţară. Apoi tot ei au trecut la producţia de scaune hidraulice, şi, mai tîrziu, la cea de accesorii pentru tractoare. Se simte la această firmă braşoveană un spirit de deschizător de drumuri. Nimeni nu vrea să trăiască doar prin plutire, dus cu pluta de valurile vieţii cotidiene. Şi asta a fost o atmosferă în care s-a lucrat de ani şi ani, fiind spiritul pe care l-a încetăţenit un om cu mers încet, cu mişcări lente, nu prea vorbăreţ, dar tăios şi ferm în fiecare decizie şi cu o intuiţie teribilă a tendinţelor economice. Oamenii îi spun directorul, şi nu i-au pus nici o poreclă, nu pentru că n-ar avea curaj, ci pentru că nu o merită. Consideraţia lor e prea mare pentru un om care vreme de ani şi ani a stat lîngă umărul lor. Pe vremuri, un alt inginer cu gesturi rezervate, Cornel Dihel, şeful atelierului de cercetare proiectare, un om care nu zîmbeşte decît atunci cînd spune despre o hîrtie a bunicului său că pe ea scria „Dihel Petru, profesia plugar", i-a spus inginerului Virgil Dimciu că prin lume, tot mai mulţi oameni cumpără centuri de siguranţă pentru autoturisme. Tu ai văzut vreuna ? I-a întrebat directorul. Nu, a răspuns acesta, dar o să caut nişte reviste şi o să rog un prieten să-mi facă rost de una. Am putea să le-o luăm înaintea altora, să producem şi noi că parcă văd că peste cîţiva ani toată lumea o să umble după centuri de siguranţă. Scoatem bani, cîştigăm piaţa şi dăm oamenilor de lucru. Măi, băiete, a zis directorul, astea-s cu licenţă şi licenţa costă bani, aşa că singura soluţie ar fi să concepem una. S-a marcat. Şi colectivul de cercetare proiectare a pus la cale primul tip de centuri româneşti. Au apărut şi alţi producători, au apărut şi normele internaţionale. Într-o bună zi, cînd s-a făcut un film legat de producţia întreprinderii mecanice, maistrul Dumitru Brenci, şeful atelierului de centuri de siguranţă, a ales o bucată din cele aproape o mie pe care le-a produs în ziua respectivă. Un autoturism Dacia a fost legat cu centura de siguranţă şi Stelian Crăciun, după ce maşina a fost ridicată de centură cu o macara, a intrat dedesubt. Nu i-a fost frică de faptul că ar fi putut pierde un om ? Nu, pentru că la ora asta centura noastră de siguranţă e între cele mai bune din cîte se fac. Evident, nu s-a întîmplat nimic şi imaginea, difuzată de televiziune, a convins conducătorii auto de soliditatea centurii de siguranţă. Întreprinderea mecanică Braşov cîştigase pariul cu ceilalţi producători din ţară, reuşind să-i elimine de pe piaţă în modul discret dar hotărît, decis de calitate. Centura a fost omologată şi de federaţia internaţională de la Paris şi acum, pe produsele braşovene, apare, printre alte indicative, şi „E 19", ceea ce înseamnă a 19 centură din Europa omologată ca marcă. La această oră, pe piaţa mondială au apărut centurile cu retractor (automate). Chiar dacă producţia Întreprinderii mecanice a ajuns la a treia generaţie de centuri, Cornel Dihel şi oamenii din colectivul său au început lucrul şi testările la o astfel de centură. Au pus la cale un mecanism de precizia ceasornicului şi au realizat un model nou de centură automată. La această oră centura se află la Paris şi e supusă complexelor probe de omologare. Imediat ce va fi acceptată („nici nu intră în discuţie altă posibilitate" spunea inginerul C. Dihel), va începe producţia de serie. Dincolo de enorma producţie industrială, cei de la mecanică au rămas mereu cu ochii şi cu urechile aţintite la nevoile pieţei. Pe vremuri, cînd a fost nevoie de plachiuri, au sărit şi au făcut plachiuri. Cînd piaţa cerea strecurători de sîrmă, au sărit şi au produs strecurători. Zîmbesc şi produc şi acum. În filmele mai noi au văzut sketboard, acele plăci pe rotile cu care copiii alunecau de-a lungul trotuarelor. Fără să stea prea mult pe ginduri, cei de la Întreprinderea mecanică au studiat şi proiectat o placă pe rotile. Au testat-o la 60 de kilometri la oră, au rezolvat complicatele probleme legate de roţi şi rulmenţi, de direcţie şi stabilitate şi cînd nimeni nu se aştepta, au lansat pe piaţă sket-boardul, în set complet, cu cască, genunchere şi cotiere. La această oră, trotuarele Braşovului sînt pline de copii care se strecoară graţios printre pietoni. Pe Transfăgărăşan are loc chiar o competiţie de coborîre. Dar cei de la Braşov nu fac numai piese pentru tractoare, maşini agricole şi centuri. Tot ei produc peste 3 000 de repere din cauciuc, portajul pentru schiuri, adăpătoarele pentru bateriile de pui, cărucioare de transport în interiorul uzinelor, iar acum se află în faza finală de asimilare a lamelor pentru buldozere şi încărcătoare. Braşovenii, şi mai ales cei de la Întreprinderea mecanică, sînt oameni cu fler. Cere piaţa ceva, nu aşteaptă să le bată la poartă, se pun pe treabă şi le-o iau altora înainte şi pînă să coacă şi alţii o idee ei şi-au cîştigat vadul şi prestigiul. Asta în raport cu lumea. Pentru că în raport cu ei înşişi încearcă mereu paşi înainte, soluţii de modernizare, idei şi brevete. Acum, cu discreţie dar şi cu hotărîre, cei de la Braşov bat moneda productivităţii. Au pus la cale robotizarea unor operaţii, modernizarea unor utilaje şi creşterea productivităţii muncii. Din 1980 întreprinderea mecanică din Braşov a sărit cu mult la fiecare indicator de plan. Cînd l-am întrebat pe director cum stă cu planul pentru anul acesta, a răspuns scurt, 14 milioane depăşire numai pentru primele luni. I-am întrebat pe mai mulţi ce regretă: Surpriza a fost un nume. Contabilul şef. Chiar şi directorul zicea, crăp de ciudă că mi-a ieşit la pensie un om. Mihai Comaniciu e unul dintre oamenii regretaţi. Împreună cu el se apropie de linia de sosire o întreagă generaţie de meseriaşi braşoveni de primă linie. În anul 1987 va ieşi la pensie şi maistrul Dumitru Brenci. La fel, se va pensiona şi maistrul Marin Stănescu, şeful secţiei de scaune. Şi ultima dorinţă a bătrînilor de la mecanica, după ce ani de zile au făcut şi plachiuri, şi balamale, şi acum nu se sfiesc să încerce robotizarea, după cum nu se jenează să producă nici fir cu plumb pentru zidari sau desfăcătoare de sticle de bere, e ca înainte de plecarea lor, operaţiunea de stringere de pe drumuri să se încheie cu mutarea în noul sediu, aflat în faza finală. Căci asta va confirma pe deplin virtutea de cîştigători ai celor angajaţi într-o întreprindere care s-a născut în barăci, a crescut şi a devenit o firmă, despre care mulţi spun, „ăstora le fuge mintea, nu picioarele".

CORNEL NISTORESCU ■

Politica faptei

(Urmare din pagina 1)

pietrei, nu numai ai omului. Credem că şi atunci, la rostirea acelor vorbe înţelepte ale secretarului general al partidului, care defineau asemenea unui proverb valoarea unui principiu etic, au mai fost unii care au avut suficiente motive să roşească. Că pămîntul, o ştie prea bine ţăranul, nu-l răzbeşti cu vorba, ci cu munca !

Cu munca vom răzbi prezentul, cu munca vom răzbi viitorul, cel propus să-l atingem. Românul ştie lecţia aceasta, înţelesul ei l-a asigurat îndestularea, l-a sporit bucuria, iar într-o accepţiune mai largă l-a asigurat şi-i va asigura independenţa. Proba bărniciei poporului nostru o avem şi o întîlnim la tot pasul. E suficient să deschizi paginile unei gazete şi să afli, de pildă, că muncitorii Şantierului naval din Giurgiu au predat la export o navă cu două luni mai devreme ; că oamenii muncii de la „Electrocontact" Botoşani au început cea de a doua jumătate a lunii iunie cu o depăşire a producţiei fizice în valoare de peste 45 milioane lei ; sau că mureşenii, constructorii de locuinţe, au predat la cheie 400 de apartamente, cu 76 mai multe faţă de planul lor la zi.

Fapte ! Simple, poate nesemnificative, obişnuite, dar combustia lor e singura care ne asigură îndeplinirea programelor noastre, împlinirea viselor noastre, libertatea zborului şi dreptul nostru la bucurie şi speranţă. Să nu uităm niciodată că numai faptele au această acoperire în aur, ne oferă o meditaţie activă asupra viitorului. Faptă este sinteza cea mai reală şi mai limpede a vredniciei, a conştiinţei noastre. În munca fiecăruia dintre noi trebuie să funcţioneze perfect echilibrul dintre vorbă şi faptă. Vorba noastră să fie şi fapta noastră.

Iar din cînd în cînd, dacă avem acoperirea faptelor noastre, nu e rău să-i mai tragem de mînecă pe vorbăreţi. Să le arătăm cîmpul, uzina, şantierul, laboratorul, ţara, această superbă arenă în care poate fi împlinită orice măreaţă faptă.

Cine se grăbeşte între Buftea şi Chitila

Munca este şi ea o problemă de educaţie, fără îndoială. Toată lumea munceşte, dar cînd începi în discuţie rezultatele acestei străduanii nu e greu de observat că ele depind direct de modul mai mult sau mai puţin inteligent în care tot omul îşi orînduieşte munca. Nici o morală nu cuprinde porunca „fii inteligent", parcă aşa spunea Arghezi şi în mod sigur avea dreptate, iar dacă există o morală a muncii ea nu poate să se întemeieze decît pe o conştiinţă ce presupune educaţie în sens larg. E tocmai ceea ce dovedeşte şi viaţa unui şantier aflat între Buftea şi Chitila, un şantier a cărui însemnătate se poate înţelege chiar din felul inteligent în care au fost concepute proiectele ce prind viaţă aici. Rostul acestor proiecte materializate în tot felul de instalaţii şi utilaje este de-a spori folosul şi eficienţa muncii. Şi nu doar a muncii tuturor celor ce lucrează aici, după cum vom vedea.

Din fuga maşinii, călătorul zăreşte pe poarta şantierului, înscrise cu vopsea proaspătă, patru iniţiale : S.P.M.R. Ele înseamnă, spre dumerirea tuturor, Secţia de prelucrare a materialelor refolosibile. Valorificarea inteligentă, superioară, adică readucerea în circuitul economic a acestor materiale se produce însă prin elaborarea de către oameni de specialitate a unor tehnologii adecvate şi prin alocarea unor investiţii de felul celei la care se lucrează acum între Chitila şi Buftea. Şi e necesar să spunem că nu e nici decum simplu de conceput şi de construit o asemenea secţie de prelucrare, de preindustrializare a materialelor refolosibile, fiindcă valorificarea acestor materiale e un domeniu mult mai complex decît s-ar părea la prima vedere. Impunînd o substanţială investiţie nu numai bănească dar şi de inteligenţă în găsirea unor soluţii tehnice optime şi în armonizarea lor pe fluxuri tehnologice de veritabilă producţie industrială. Se înţelege că, în aceste condiţii, munca oamenilor de la cele trei principale unităţi de construcţii ce-au participat la această lucrare n-a fost nici ea lipsită de dificultăţi, dar seriozitatea acestor oameni, conştiinciozitatea lor, hărnicia şi buna ştiinţă a meseriei i-au ajutat să învingă aceste dificultăţi şi cea mai bună dovadă în această privinţă e chiar faptul că investiţia a şi prins viaţă, în bună parte. Prin străduania oamenilor din echipa condusă de Marin Nica, bunăoară, de la o antrepriză din Tîrgovişte, sau prin străduania dulgherilor, lăcătuşilor, betoniştilor şi zidarilor conduşi de maistrul Dumitru Neagu de la Antrepriza Bucureşti-Sud a Centralei de construcţii industriale Bucureşti, sau prin străduania altor 31 de oameni de la o antrepriză de montaj-instalaţii, tot din Capitală, conduşi de subinginerul Marin Gănuci această secţie a intrat în funcţiune parţial, o seamă de instalaţii trecînd cu bine, în urmă cu cîteva săptămîni, proba recepţiei. Acum fiind rîndul altor oameni inimoşi să-şi facă datoria, precum inginerul Graţian Ionescu sau Ion Coldea, din partea beneficiarului.

Ce anume se va produce aici aflăm de la inginerul Sever Rocsin, el răspunzînd de această secţie în numele beneficiarului care este întreprinderea bucureşteană de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile. Tot ceea ce se va aduna din recuperarea de materiale plastice, pungi, saci, dopuri, cutii, navete, se va spăla şi mărunţi şi în cele din urmă va lua forma granulelor ce reprezintă, alături de hîrtie, sticlă, cauciuc, metale, materia primă pentru întreprinderile de mase plastice. Tot aici va funcţiona şi o instalaţie cu ajutorul căreia se va putea recupera o cantitate apreciabilă de staniu de pe cutiile de conserve şi pentru a înţelege mai bine utilitatea acestei fapte s-ar cădea să adăugăm că staniul e rar şi scump în lume, că noi îl importăm pe bani grei şi că pretutindeni el este foarte căutat şi este folosit nu numai ca strat protector pentru cutiile de conserve, bineînţeles, ci şi pentru producerea a tot felul de aliaje. În cadrul aceleiaşi secţii va fi balotată şi retrimisă în circuitul industrial şi tabla din care sînt făcute cutiile de conserve, ea reprezentînd doar o parte din cele 50 000 tone de material feros ce vor lua în fiecare an calea oţelăriilor. Nu întîmplător s-a montat aici o presă de 250 tone forţă şi nu întîmplător s-a făcut şi o instalaţie de brichetare a spanului. Prin această reducere a volumului materialelor refolosibile se asigură, e uşor de înţeles, o sporire a eficienţei transporturilor, ceea ce în lumina imperativului de economisire a combustibililor şi energiei apare ca un fapt de mare însemnătate. Încă de pe acum, secţia dispune de o linie de cale ferată şi o locomotivă de manevră. Şi încă o linie de cale ferată şi o macara-portal urmează a fi construite aici în etapa a doua a lucrărilor. Această etapă, ne spune inginerul Sever Rocsin, a fost proiectată să înceapă în acest an şi să se încheie în 1987. Şi este, fără îndoială, cît se poate de semnificativ că anumite lucrări aparţinînd acestei etape următoare au început într-un ritm atît de intens încît ele se află acum în curs de finalizare. În urmă cu vreo cîteva luni, de exemplu, se spunea că în etapa a doua vor fi montate aici şi două prese de balotat hîrtie. Iar acum, încă înainte ca etapa aceasta să înceapă de-a binelea, cele două prese se află în curs de montare. Tot astfel au fost devansate lucrările şi pentru atelierul unde vor fi dezmembrate tot felul de utilaje casate, pentru a se recupera metale feroase şi neferoase.

Între Buftea şi Chitila, nişte oameni se grăbesc.

DUMITRU ELIADE ■

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Independența, bunul cel mai de preț

„Tezaurul de experiență al umanității, inclusiv trecutul istoric românesc, evidențiază fără putință de tăgadă că independența este bunul cel mai de preț în viața popoarelor. Acest adevăr obiectiv fundamental exprimă sugestiv chintesența întregii noastre istorii naționale, de o vechime multimilenară". Astfel începe lucrarea de curînd apărută a generalului locotenent doctor Ilie Ceaușescu, **Independența poporului român — obiectiv fundamental al politicii Partidului Comunist Român.** Autorul adaugă un nou volum la o operă care a făcut din el personalitatea cea mai reprezentativă a istoriografiei noastre militare. Contribuțiile sale se disting prin amploarea documentării, adîncimea analizei și limpezimea expunerii. Istoric angajat, în înțelesul cel mai nobil al termenului, generalul Ilie Ceaușescu continuă o tradiție a istoriografiei noastre militare, ce urcă pînă la fondatorul ei, Nicolae Bălcescu : cercetarea științifică, desfășurată în limitetele adevărului istoric, trebuie să slujească intereselor superioare ale neamului. Acest principiu călăuzește întreaga activitate de istoric a generalului Ilie Ceaușescu, care a făcut, prin toate lucrările sale, deopotrivă operă de investigație istorică și de educație patriotică și politică. **Războiul întregului popor pentru apărarea patriei la români și Transilvania — străvechi pămînt românesc,** pentru a ne mărgini numai la două dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale, constituie excelente exemple ale asocierii fericite dintre cercetarea trecutului românesc și mesajul politic de actualitate.

În același spirit este scris și ultimul volum, care face obiectul acestei prezentări. El abordează problema fundamentală a lumii contemporane, care este independența națiunilor și statelor. A fi stăpîn pe soarta sa, iată condiția primordială a progresului material și spiritual al fiecărui popor. Confruntarea dintre aspirația spre independență și practicile politicii de dominare a popoarelor este astăzi o realitate lesne perceptibilă pentru oricine. Rădăcinile coboară adînc în trecut și istoria umanității se confundă cu desfășurarea acestui conflict dintre libertate și aservire, care a înscris și paginile sumbre ale subjugării popoarelor, dar și cele luminoase ale emancipării lor naționale.

Cartea generalului Ilie Ceaușescu este în egală măsură o lucrare de istorie și o lucrare politică. Subtitlul ei **Tradiție, actualitate, perspectivă** îi exprimă perfect conținutul. Analizată atît conceptual cît și ca realitate istorică, în trecutul poporului român și privită într-un larg context de istorie universală, independența apare ca o necesitate obiectivă pentru existența și dezvoltarea popoarelor. Relevarea caracterului legic al independenței dă temeiul vastei anchete istorice pe care o desfășoară autorul de-a lungul paginilor atît de hrănite de fapte și idei. Fără a avea acele subsoluri încărcate de trimiteri, devenite uneori o imagine ostentativă a erudiției, fiecare pagină a acestei cărți se înalță pe vaste lecturi și îndelungate meditații, la capătul cărora autorul demonstrează că lupta pentru independență constituie o permanență în cele două milenii și jumătate de cînd poporul român a intrat sub reflectorul istoriei.

Rareori se întîmplă în istorie ca mărturia scrisă cea mai veche despre un popor să exprime ceea ce urmează să devină emblema evoluției sale istorice. Este ceea ce s-a petrecut cu poporul nostru, căci, acum 2 500 de ani, adică în anul 514 î.e.n. geții, spre deosebire de ceilalți traci, hotărau să reziste împăratului persan Darius I, care le străbătea teritoriile, în fruntea unei mari armate, pornită în campanie împotriva sciților. Atitudinea lor l-a făcut pe Herodot, „părintele istoriei", care ne relatează acest episod, să-i caracterizeze drept „cei mai viteji și mai drepți dintre traci". Am păsit în istorie ca un popor pentru care independența este bunul cel mai de preț și am rămas atașați acestei convingeri pînă în ziua de astăzi. Toată istoria poporului român, începînd de la această împotrivire față de un cuceritor străin, acum 2 500 de ani, este desfășurarea unei înclestări eroice cu năvălitorii și cuceritorii pentru a ne păstra neatîrnarea. Și dacă acest efort a fost, în cele din urmă, încununat de succes este pentru că, de fiecare dată, cînd libertatea vetrei strămoșești s-a aflat în primejdie, s-a manifestat o solidarizare a tuturor forțelor social-politice ale societății românești, care și-a găsit expresia în războiul întregului popor pentru apărarea patriei. Grație acestei forme de luptă, românii au realizat performanța — care atîtor neavizați li se pare incredibilă — de a fi singurul popor din Europa de sud-est, care, în condițiile expansiunii otomane, și-au putut conserva structurile politico-administrative proprii, smulgînd împărăției turcești recunoașterea scrisă a statutului lor de autonomie.

Secole de luptă pentru apărarea neatîrnării de fapt au generat o gîndire politică, axată pe principiul continuității statale, ca expresie politică a independenței și unității naționale. Cînd în a doua jumătate a secolului trecut, a apărut la noi mișcarea socialistă, în ideologia ei, apărarea independenței a fost un element fundamental. „Cînd viața României, ca stat neatîrnat, ar fi amenințată, socialiștii români și-ar face datoria, dîndu-și viața pentru patria lor" scria Ioan Nădejde în 1894. Desfășurările istorice care au dus la Marea Unire din anul 1918 i-au găsit pe socialiștii români prezenți sub steagul luptei pentru independență și unitate națională.

Făurit la 8 mai 1921, Partidul Comunist Român a acordat același loc central problemelor apărării suveranității naționale,

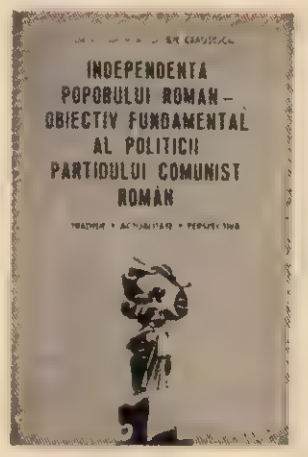

care au fost tot mai amplu și profund dezbătute în documentele de partid pe măsură ce intensificarea politicii expansioniste și revizioniste — mai ales după instaurarea regimului nazist în Germania (30 ianuarie 1933) — crea o amenințare directă pentru independență și integritatea României. „Este de altfel meritul istoric al comuniștilor români — se arată în lucrare — de a fi văzut și demascat de la început primejdia deosebit de gravă pe care o reprezenta fascismul pentru independența și integritatea statului, pentru însăși ființa națională a poporului nostru și de a se fi aflat în fruntea clasei muncitoare, a celorlalte pături și categorii sociale în lupta împotriva primejdiei fasciste, ridicîndu-se cu hotărîre în apărarea integrității teritoriale și suveranității României". În paginile cărții este abundent exemplificată lupta Partidului Comunist Român pentru unirea tuturor forțelor antifasciste în vederea constituirii unui larg front popular, care să constituie o barieră de netrecut în fața fascismului internațional și a agenturii sale din țară. Forța organizatorică și politică a comuniștilor români a fost pusă în lumină de grandioasa manifestație de la 1 Mai 1939, cînd pe străzile Capitalei, mii de participanți au demonstrat sub lozincile „Să apărăm granițele țării împotriva agresorului hitlerist !", „Trăiască independența națională !", „Încadrarea României în sistemul de alianță intervenit între Franța, Anglia și Uniunea Sovietică !". Ca și în iunie 1933, cînd s-a creat Comitetul Național Antifascist, și de astă dată contribuția comunistului Nicolae Ceaușescu a fost masivă și decisivă pentru succesul acțiunii.

Împrejurările tragice din vara anului 1940 au determinat izolarea politică și militară a României, amputarea teritoriului ei, instaurarea regimului de dictatură militaro-fascistă. „Evoluția desfășurărilor politice și militare din vara anului 1940 în favoarea statelor fasciste și revizioniste — se arată în lucrare — s-a răsfrînt direct și dur asupra României, căreia, prin forță și amenințarea cu forța, i s-au smuls părți din teritoriul național ; la conducerea statului au fost impuse prin intervenția Berlinului grupări politice care au subordonat țara celui de-al treilea Reich".

Partidul Comunist Român s-a angajat, cel dintîi, în lupta pentru restabilirea independenței și suveranității naționale, grav încălcate de Germania hitleristă, și a chemat toate partidele, organizațiile și personalitățile politice ale țării să se unească într-un Front Național Antihitlerist punînd ca singură condiție în vederea colaborării „atitudinea față de independența națională a poporului român".

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, în a cărei pregătire și victorie, Partidul Comunist Român a avut rolul conducător, a restabilit independența și suveranitatea României. „Refuzînd hotărît, în august 1944, ca propriul său viitor să fie decis de alții — arată autorul — națiunea română a ilustrat pregnant că este fermă să urmeze neabătut această cale, că nu va admite niciodată ingerințe străine în treburile sale interne, în afirmarea sa independentă pe plan internațional".

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a fost, după cum se apreciază și în lucrare, un eveniment de însemnătate istorică pentru consolidarea independenței și suveranității României. Țara noastră s-a angajat ferm și ireversibil în promovarea unei politici curajoase de apărare a principiilor de independență și suveranitate națională, de neamestec în afacerile interne, poziția el fiind în perfectă concordanță cu necesitățile obiective ale dezvoltării lumii de astăzi și cu aspirațiile cele mai profunde ale tuturor popoarelor. Identificat cu această politică, președintele României, Nicolae Ceaușescu, a adus țării noastre, un prestigiu fără egal în istoria românească, prin afirmarea energică și consecventă a dreptului popoarelor de a-și decide singure soarta. Oricine străbate bogata literatură consacrată vieții politice internaționale din ultimele două decenii va găsi numele României și al tovarășului Nicolae Ceaușescu asociate cu promovarea, în orice împrejurare, a principiului independenței și suveranității naționale.

Autorul combate riguros punctele de vedere potrivit cărora independența și statul național s-ar fi perimat într-o lume ca aceea contemporană, a interdependențelor. El arată că menținerea statelor naționale ca subiecți ai relațiilor internaționale reclamă cu necesitate afirmarea lor liberă, între națiuni ; în al doilea rînd, ca o premisă a menținerii păcii și dezvoltării cooperării pentru a feri umanitatea de o catastrofă nucleară, este necesară funcționarea sistemului internațional de state pe principiul perfectei lor independențe și egalități : în sfîrșit, eliminarea decalajelor economice nu este posibilă fără existența unor relații de respect reciproc între state independente.

Cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu care slujesc drept concluzie a cărții deschid o perspectivă luminoasă : „Viitorul aparține unei lumi mai drepte și mai bune, egalității sociale și naționale, respectului dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independentă". Pentru ca această posibilitate să devină realitate este necesar ca fiecare om, fiecare popor să înțeleagă că independența este bunul cel mai de preț, pentru care nici un sacrificiu nu este prea mare. Cartea istoricului Ilie Ceaușescu ne-o demonstrează cu strălucire și ne face mai puternici în apărarea neatîrnării românești, pentru care s-au jertfit generații de înaintași și pe care trebuie să o remitem intactă urmașilor din această vatră, atît de încercată de istorie.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Din activitatea F.D.U.S.

Satul ca un singur om

Fac ei ce fac, orășenii, oricît de prinși de treburi ar fi, și din cînd în cînd te pomenești cu ei că întreabă cuprinși de nostalgiile ferecate în memoria spițelor originale de țărani : cum mai e grîul ? Și în întrebarea aceasta își face loc îndeajuns de limpede o speranță pe care ei ar vrea ca răspunsul să o confirme. În viața satelor întemeiate pe pămîntul bun al acestei țări există însă evenimente asupra cărora se poate stărui chiar după ce întrebarea cum a fost grîul s-a lămurit pînă la capăt la vremea culesului că grîul, ei bine, grîul a fost bun. La Chitila ar mai fi încă vreo lună pînă să înceapă secerișul dar oamenii, în așteptarea pîinii noi ,nu stau cu brațele încrucișate, pe cele 125 de hectare cît măsoară grădina de legume au destul de mult de lucru, cît e ziua de lungă, mai au de strîns prima coasă de lucernă și tot acum se străduiesc să încheie și prașila a doua a porumbului. La Chitila, cooperativa agricolă nu are decît 640 de hectare cu totul, comuna are puțin pămînt arabil, după cum se vede, și de aceea e ușor de înțeles că pămîntul acesta este lucrat cu o grijă aparte. De pe urma lui cooperativa obține în fiecare an o producție globală de vreo 9 milioane de lei. În schimb, valoarea producției industriale a comunei se ridică la aproximativ 700 milioane de lei în fiecare an, la Chitila existînd cîteva întreprinderi de nivel republican. Mai cu seamă după 1965 aceste întreprinderi au fost dezvoltate, în mai multe etape, și în urma investițiilor realizate de-a lungul anilor s-a ajuns ca valoarea fondurilor fixe ale comunei să fie de circa un miliard de lei. Aceste bunuri, parte a avutiei naționale, se află în mîna cîtorva mii de muncitori destoinici, continuatori ai unei tradiții industriale care la Chitila este destul de veche. Chiar creșterea numărului de locuitori ai acestei comune s-a datorat, în bună măsură, dezvoltării ei industriale. Astăzi, Chitila are vreo 17 000 de oameni. În preajma celui de-al doilea război mondial avea vreo 5 000. Atunci a venit la Chitila și primarul de azi al comunei. Părinții lui, Constantin și Maria, au venit din satul lor, Topana, din județul Olt, și s-au angajat aici ca muncitori la Fabrica de zahăr în 1944. Gheorghe Fițion, primarul comunei, aici a deschis ochii asupra lumii și nu ezită nicidecum să spună că el este, de fel, chiar din Chitila. Aici a învățat iar în București aflat la doi pași s-a calificat ca sculer matrițer, lucrînd 12 ani la „Steaua roșie", unde spune că a fost școala vieții lui, iar din '71 ca proiectant chiar la Chitila, la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb. Din 1977 a lucrat ca vicepreședinte al consiliului popular, iar din 1982 este primarul comunei. „Aici, la Chitila, zice el, s-au stabilit oameni din toată țara, și ardeleni și moldoveni și bănățeni și olteni, numărul acestora fiind chiar mai mare decît al localnicilor. Și cu toate acestea, apare deosebit de interesant faptul că oamenii acestia n-au fost și nu sînt indiferenți față de locul în care au venit și că, dimpotrivă, ei știu să fie uniți și să acționeze ca un singur om atunci cînd este ceva de făcut pentru binele nostru, al tuturor, pentru ca viața noastră să fie mai civilizată, mai frumoasă. Înțelegem că locuitorii comunei nu sînt nicidecum oameni pe care ar fi nevoie să-i tot tragă cineva de mînecă pentru a veni să ajute la vreo faptă de folos obștesc și din această pricină apare limpede că la Chitila este întrucîtva mai ușoară și munca primarului și a vicepreședintelui Mihai Ghinea, sau a lui Aurel Pană, secretarul consiliului popular, Președinta consiliului comunal al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Doinița Stoica, ne spune la rîndul ei că pentru pietruirea drumului de patru kilometri ce duce spre satul aparținător Rudeni au ieșit să ajute la întinderea balastului vreo 2 000 de oameni, chiar și dintre cei care nu calcă zilnic pe drumul acesta. Nu demult, după asfaltarea străzii Păcii, aflată chiar în Chitila, sute de oameni au venit să amenajeze spațiile verzi de pe laturile ei și să planteze pomi, această stradă ajungînd să fie încă de pe acum una dintre mîndriile celor din Chitila, fiindcă ea duce spre un loc de-a cărui înfățișare viitoare se leagă, înțelegem ,gînduri mari și pline de ambiție. Pe locul acesta n-a fost decît o groapă de gunoi, a cărei întindere era de vreo 20 de hectare. O parte a acestui loc a fost nivelată și cei din Chitila au construit aici un stadion al cărui gazon, se zice, este la fel de bun ca și cel al stadionului din Ghencea. Acum se lucrează, tot cu forțe locale, la construirea tribunelor în care vor încăpea mai bine de zece mii de spectatori. Chitila are și echipă de fotbal, fruntașă în seria a cincea și aflată la rivalitate cu Autobuzul București. Echipa este, de fapt, a Întreprinderii de utilaje și piese de schimb, iar faptul acesta explică de ce întreprinderea a contribuit substantial la construirea stadionului de fotbal. În vecinătatea lui, acolo unde se munceste în continuare la nivelarea fostei gropi de gunoi, se vor face alte terenuri de handbal, volei și tenis de cîmp, locuri de joacă pentru copii și un teren mai mic de fotbal, tot pentru copii. De fapt, aici se va construi o adevărată bază sportivă și de agrement. Și pentru că or fi cei de la I.U.P.S. susținători ai fotbalului dar alții au alte pasiuni, cei de la Fabrica de materiale de construcție, în frunte cu directorul lor, Paul Ene, s-au angajat să sprijine amenajarea unei baze nautice pe lacul Chitila. Întreprinderile își aduc așadar o contribuție importantă la gospodărirea și înfrumusețarea comunei, după cum cetățenii participă și ei, după puterile lor, la toate acțiunile de interes comun. Iar dintre numele acestora ar trebui să amintim cel puțin de Vasile Cojocaru sau Ilie Barbu sau Mihai Moise sau Ion Bogasiu, oameni de frunte în muncile obștești, după cum între deputați ar fi de remarcat cel puțin Aurel Drogeanu, Ion Popescu, Vasile Badea sau Valeriu Negrescu, directorul Întreprinderii de producție industrială și construcții căi ferate, sau Ana Pop, profesoară de română și președintă a comitetului comunal al Organizației Democrației și Unității Socialiste. În 1985, valoarea lucrărilor edilitare executate prin muncă patriotică a trecut de 6 000 de lei, în medie, pentru fiecare locuitor al comunei și aceasta este, fără îndoială, un argument solid în sprijinul afirmației primarului Gheorghe Fițion : atunci cînd oamenii vor, toți cei din Chitila știu să fie uniți și să acționeze ca un singur om.

DUMITRU ELIADE ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

De patrie

De patrie e cîntecul meu,
De patrie inima-mi este
Cuvîntului patrie,
Înălțime de creste.

De soare îmi e gîndul
De lumină deplină,
În care patria
Este înmiresmată grădină.

De soare și patrie — pășul
Risipind îndoiala și teama.
De patrie — casa,
De patrie — mama.

De patrie — cerul
Cu o săgeată în zbor,
Legînd trainic prezentul
De viitor.

GH. MINCA

La Galeriile Orizont, în aceste zile, o amplă expoziție aparținînd pictoriței Geta Mermeze, **din care reproducem lucrarea intitulată** Tinerețe—Pace

Artistul — conștiința a epocii sale

Laurențiu Profeta: Inovația este o perlă pe un fir de aur care se cheamă tradiție

— Din cîte vă cunosc sînteți un om mereu senin, Laurențiu Profeta !

— M-am bucurat de o dezvoltare fără mari sinuozități. N-am întîlnit în calea mea obstacole de netrecut, nu m-am izbit de adversități care să facă din mine un încrîncenat. În general, compozitorii sînt oameni mai blînzi, mai legați sufletește unii de alții și de semenii lor. Cel puțin așa îmi place să cred.

— Știți prea bine că viziunea dumneavoastră e cam idilică.

— Poate. Dar, repet, așa îmi place mie să cred. Cu toată sinceritatea.

— În mijlocul camerei unde ne aflăm este un pian. L-ați avut și în anii de ucenicie ?

— Nu. Pe vremea aceea aveam o pianină. Am început să iau lecții de pian de pe la 5—6 ani. Tata cînta la vioară iar fratele meu la clarinet. Uneori, cîntam împreună pentru propria noastră plăcere.

— Făceați, cu alte cuvinte, muzică de cameră.

— Muzica poate colora viața oricui. Este, după o formulă dragă mie, o gimnastică a sufletului.

— Pînă la urmă însă v-ați devenit un virtuoz al pianului.

— La 17 ani m-am îmbolnăvit. N-am mai putut continua o carieră de interpret pentru care mi-ar fi trebuit o rezistență fizică deosebită.

— Iată deci un prim obstacol de care v-ați lovit.

— Nu-i așa. Dacă stau și mă gîndesc bine, totul a fost în favoarea mea. Nu știu dacă aș fi devenit un pianist strălucit. Îmi lipsea forța fizică necesară, pentru a învinge acest „diavol negru" care este pianul...

— Trebuie să înțeleg că l-ați urît în copilărie ?

— Dimpotrivă, l-am iubit, dar uneori regretam că nu sînt și eu la joacă, alături de ceilalți copii. Tînjeam să mă ridic de pe scaun și să bat cu ei mingea.

— Iată deci încă un obstacol în viața dumneavoastră.

— N-a fost un obstacol. Așa am învățat ce înseamnă tenacitatea, așa mi-am călit voința. M-am format astfel încît să nu mă sperii cu una, cu două, de greutăți. Oricare ar fi ele. Atunci cînd, de pildă, în 1941 am fost dat afară din Conservator, n-am transformat faptul într-o tragedie. Mai ales că tot atunci mi s-a oferit prilejul să cunosc o lecție de o mare generozitate.

— Care anume ?

— Profesoara Silvia Căpățînă l-a chemat acasă pe toți cei excluși și le-a predat în continuare fără să le ceară nici un ban.

— Iată ceva ce nu se poate uita. Totuși, cum s-a făcut trecerea de la interpretare la compoziție ?

— Pe nesimțite. Cunoașterea pianului m-a ajutat enorm. Fără el e aproape de neconceput studierea capodoperelor muzicii. Numai studiul teoretic nu e de-ajuns. Dealtfel, am compus de mic, mai mult în joacă, lucrări fără pretenții dar de care mi-aduc aminte cu plăcere, cu nostalgie și azi. La 21 de ani am luat un premiu Enescu pentru cea de-a doua compoziție a mea, opus 2 — dacă vreți, deși pînă azi nu m-am decis încă să numesc nici una din lucrările mele „opus".

— Ce vă propuneți în lucrările dumneavoastră ?

— În primul rînd să fiu cît mai sincer cu putință. Atît cu mine cît și cu ceilalți. Cînd scriu, uit tot, nu vreau să am prejudecăți de nici o natură. Nu-mi programez deliberat să fiu original, să evit ceea ce știu că nu se mai poartă. Încerc o cale de trăire lăuntrică deplină. N-aș vrea să se înțeleagă că fac o muzică necenzurată. Creația spontană e doar un scurt episod din drumul nașterii unei lucrări. Nu-i pot înțelege pe cei care consideră după prima schiță că au făcut un ou de aur și încep să cotcodăcească pe uliță. Într-adevăr, nu lucrez decît sub imperiul inspirației, care vine cînd vrea ea, dar trebuie să știi să-i pregătești venirea.

— Care e genul dumneavoastră predilect ?

— Nu am predilecții și nici antipatii. De aceea am scris în toate genurile muzicale, de la simfonie la muzică ușoară. Atitudinile extremiste și exclusiviste îmi repugnă. În creația mea predomină liricul, melodicul. Și lumea copilăriei. Aici am găsit ceea ce mi-e mai drag mie — sinceritate, armonie, echilibru, fantezie, umor.

— Ați scris mult pentru copii. E oare o conștiință a faptului că n-ați prea cunoscut bucuriile copilăriei ?

— Nu-i exclus. După cum o supoziție cu un oarecare temei poate fi și faptul că n-am copii.

— Totuși, faptul că pe dumneavoastră vă interesează mai

(Continuare în pagina 15)

GEORGE ARION

Timp de o săptămînă, pe scena Teatrului „Lucia Sturdza-Bulandra", o nouă și, ne îngăduim să credem, o foarte talentată promoție a I.A.T.C.-ului și-a etalat harul în fața unor spectatori care au răsplătit-o cu binemeritate aplauze. Iată cîteva secvențe ale unuia din cele mai reușite spectacole, D'ale carnavalului, **de I.L. Caragiale.** **Fotografii de VICTOR RADULESCU**

Cîntarea României

Acum cîteva zile, **Constantin Menagache**, un tînăr poet din Brăila, ne-a adus la redacție un snop de poezii, fiecare poem închipuind un fir de grîu cu bobul dat în pîrg albastru și dulce. Silabele cu pricina aveau freamăt de Dunăre spintecată de sabia de argint a scrumbiilor oțelite. Dar nu despre poeziile lui vreau să vă vorbesc, ci despre faptul, nu prea lesne de observat, dar vizibil totuși, că manifesta o deosebită grijă pentru un caiet cu coperte albastre de vinilin. Dar, peste numai cîteva ore, cineva îmi telefonează că aș putea sta de vorbă cu un tînăr excepțional, un tînăr care are o propunere cu totul și cu totul extraordinară. Nu mică mi-a fost mirarea cînd tînărul în cauză s-a dovedit a fi prietenul meu de curînd, poetul Constantin Menagache. Nu ne întîlniserăm niciodată pînă atunci și, iată, în aceeași zi ne întîlnim de două ori. „Toată problema, zice, s-ar afla aici, între copertele astea albastre. Ca să fiu mai explicit, am scris chiar și un memoriu". Iau caietul și-l deschid la întîmplare. Văd un desen în creion, cam stîngaci executat, vrînd să semene cu un desen tehnic. Un fel de coloană cu capetele subțiri, parcă fragile, dar îngroșată la mijloc,

Muzeul din vis

în dreapta desenului citesc : „Stîlp de casă din județul Gorj". Sub acest text, în paranteză, era scris „Stîlp de la casa lui Mogoș, Muzeul Satului, București". Dau foile mai departe și citesc : „Stîlp de casă din județul Maramureș". Fragilitatea, atît de evidentă în stîlpul de la casa lui Mogoș, este înlocuită de masivitate și de siguranța cu care sînt scrijelite direct în trunchi însemnele arhaice întruchipînd pomul vieții și motivul solar. „Sînt, zice Constantin Menagache, în caietul acesta peste o sută de desene cu stîlpi de case din toată țara. Am bătut cu piciorul sute și sute de sate și am văzut sute și sute de case. Le-am desenat cu plăcere, cu bucurie, dar și cu un gînd care mi-a încolțit în minte acum peste 15 ani. Un gînd care, la început, m-a cam înspăimîntat, într-atît de imposibil de înfăptuit mi s-a părut. Dar cu trecerea timpului, mi-am zis că visul are toate șansele să se realizeze. Am uitat să vă spun că eu, pe lîngă poezii, sînt și un fel de cioplitor în lemn, că pentru a-mi duce gîndul la capăt, m-am apucat de sculptură în lemn, că am avut și cîteva expoziții, că am cîteva lucrări premiate în edițiile de pînă acum ale Festivalului „Cîntarea României". În fine, ce mai încoace-încolo, am scris aproape totul în memoriu". Citesc din memoriu : „După această succintă descriere a stîlpilor de casă, andrele, popi, stîlpi de porți, de cerdac, furci etc., menționez că sînt în posesia unui vast material documentar și sînt gata să-mi ofer în mod gratuit serviciile, adică prisosul meu în arta cioplirii lemnului, pentru a transforma în obiecte de muzeu aceste superbe elemente de artă decorativă, veritabile argumente ale dăinuirii poporului nostru pe aceste meleaguri. Propun, cu alte cuvinte, înființarea la Brăila, în parcul orașului, a unui muzeu în aer liber cu cei mai frumoși stîlpi de casă din toată țara. Precizez că împreună cu profesorul **Liviu Mihăilescu**, muzeograf etnograf al Muzeului de etnografie și artă populară din Brăila, am efectuat un plan tematic și grafic al primei etape, cuprinzînd o sută de stîlpi, urmînd ca muzeul să cuprindă în final aproximativ trei sute de stîlpi reprezentînd absolut toate zonele etnografice ale țării".

VICTOR NIȚĂ

Repere

Conştiinţa naţională a literaturii

O literatură îşi confirmă valoarea nu neapărat doar prin vechimea ei. Sînt cazuri cînd literaturi tinere, cum este şi literatura română, îşi asumă destinul prin pătrunzătoare deschideri spre universalitate. Eminescu şi Arghezi, Hortensia Papadat-Bengescu ori Mihail Sadoveanu, G. Călinescu şi G. Bacovia, Lucian Blaga sau Liviu Rebreanu s-au impus prin activitatea creatoare, s-au instalat definitiv ca adevărate conştiinţe tutelare ale timpului. Fenomenul a fost posibil pentru că a coincis cu afirmarea unor critici capabili să sporească puterea comună de înţelegere. Nu întîmplător ori de cîte ori a apărut un scriitor excepţional i-a stat alături un critic de mare dimensiune. Lui Eminescu — Titu Maiorescu, Hortensiei Papadat-Bengescu — E. Lovinescu, lui Liviu Rebreanu — G. Călinescu, lui Ion Barbu — Tudor Vianu. În plus ne mîndrim că avem unul din cele mai înalte procente de creatori cu spirit de discernămînt, în stare să cultive concomitent ori succesiv uneltele creaţiei dar şi pe cele ale ideaţiei. Amintesc aici doar pentru a-mi puncta ideea remarcabilele eseuri semnate în presa vremii de Felix Aderca, Mihail Sebastian, Camil Petrescu, Al. Philippide, Ion Pillat, Marin Preda.

Scriitori importanţi s-au îndreptat spre comentariul critic dar şi cei mai proeminenţi dintre critici s-au încercat pe tărîmul literaturii. Romanele semnate de E. Lovinescu, G. Ibrăileanu, G. Călinescu ocupă un loc onorant în ansamblul moştenirii literare. Semnificaţia referenţială a acestui proces dual trebuie căutată în chiar mobilitatea, robusteţea, forţa lăuntrică a literaturii noastre. A apărut cu drept cuvînt o fizionomie ce oglindeşte, pe lîngă alte însuşiri, conştiinţa că ne stă la îndemînă să depunem mărturie despre noi înşine. Imaginea alcătuită din nenumărate faţete se regăseşte în **vocaţia critică** prezentă în întreg registrul de rostire a artiştilor români.

A porni de la propria experienţă ca să te întrebi ce roade dai, cum le explici, ce importanţă le acorzi nu este deloc un lucru de rutină. Dimpotrivă, vom descoperi că a fost din toate timpurile o formă a răspunderii faţă de conştiinţa naţională. Încă de pe cînd Ion Heliade Rădulescu examina starea limbii române iar Cezar Bolliac sesiza istoricitatea poeziei prin a cărei ascensiune vestim înnoiri ineluctabile, se vădea unde e plasat în cultura noastră centrul ei de greutate. Acutizat de nevoi presante, precum a fost existenţa naţională în censuri de mare răscruce, spiritul critic a ridicat la un înalt nivel de spiritualitate ideile-forţă ale deveniri poporului român. Între altele, înveder şi de factorii exteriori, caracterul perfect organic al fuziunii între opţiuni fundamentale şi manifestările de evoluţie intelectuală, de mlădiere a ipostazelor culturale în funcţie de evenimentele care ne-au marcat existenţa. Numitorul comun, factorul unificator rămîne apartenenţa creatorilor la starea de spirit constructivă, singura ce tranşează controverse şi îndreaptă disputele spre bucuria marilor împliniri.

S-a observat în anii din urmă cum, luaţi în parte, fiecare dintre marii critici a creat un curent de opinie, a incitat prin crezurile sale nevoia de asociere. Cu înflăcărare se discută mai recent despre „călinescianism", cum în trecut respectul faţă de corifei a condus la noţiuni de istorie literară ce trimit la Junimea, cu ale sale **Convorbiri literare**, la cenaclul **Sburătorul** ş.a.m.d.

Încă înainte de a întemeia reviste G. Ibrăileanu **(Viaţa românească)**, E. Lovinescu **(Sburătorul)**, G. Călinescu **(Jurnal literar, Naţiunea)** s-a înrădăcinat convingerea că marii noştri critici menţin treaz sentimentul misiunii lor. Ei adoptă, chiar şi atunci cînd stau în polemică unii cu alţii, o anumită comunitate de atitudine. Una dictată de modurile lor sufleteşti de a fi raţionali. Dar şi de a apăra spiritualitatea românească de veleitări, de imitaţii neadecvate, de ideologii retrograde. În arsenalul artistic şi moral nu s-au strecurat exagerări obscurantiste, dimpotrivă, le este definitorie repudierea lor, simpatia pentru raţionalism, pledoaria pentru civism, democraţie, continuitate.

Nu e greu de înţeles care este valoarea unei asemenea atitudini. Fără dubiu una adînc educativă, căci aderă la real şi dezvoltă un umanism militant. Apoi, una de armonizare cu ansamblul cultural în măsura în care determină salutare cristalizări problematice. O literatură condusă de spirit critic preconizează în zarea ei de specificitate reflecţia participativă, ştiinţa maturizării din mers, lupta cu fragmentarismul.

Criticii refac pentru contemporani procesul genetic al literaturii române. Ca într-o scoică imensă spusa lor (slova lor) preschimbă în chihlimbar vuietul istoriei. Cînd după ani îl eliberează spre satisfacţia culegătorilor, odată cu vuietul, acum de ţinută inefabilă, desluşim corespondenţa între talent şi frumos. Triumfă motivaţia internă a talentului şi se produce la suprafaţă la un nivel superior de realizare — frumosul — prin care geniul oricărei culturi se dezmărgineşte. Călăuzită de spirit critic, înălţată pe trainicul pivot cu care l-au articulat cumpătarea, luciditatea, responsabilitatea, literatura română întinde nenumărate antene spre omenire.

HENRI ZALIS ■

Oameni reali,

Drumuri şi întîmplări „ca-n filme"

Există o maximă de acest fel : „Pădurea sună, pîrîul sună, cerul sună, pămîntul sună — totul e o simfonie ; rămîne doar să treacă pe acolo şi compozitorul".

De la o întîmplare se naşte o carte ; de la o întîmplare se naşte un film. Cînd gîndeşti un film — mi-a spus un cineast — porneşti desigur de la o idee, dar şi de la o secvenţă. O secvenţă însă fundamentală. Călătoreşti, te uiţi în jur, priveşti în tine însuţi şi descoperi cele mai nebănuite aventuri ale vieţii reale, deşi unele îţi par ca un rod absolut al imaginaţiei. Totul porneşte de la viaţă. Nimic nu se poate plăsmui în afara existenţei. Pînă şi cele mai năstruşnice imagini nu pot fi închipuite cînd e imposibil — chiar şi un pom dacă creşte cu rădăcinile în sus — dar şi un fluviu care s-ar vărsa în afluenţii săi.

Toată [illegible] de poveşti. Pe [illegible] omul doarme, pe stradă [illegible] vion, pe [illegible] tier, în fabrică [illegible] ului povesteşte. De cîte ori nu auzim : „Viaţa mea e un roman !", „Nici în filme n-ai văzut ce-ţi spun eu acum !", „Dacă-ţi povestesc eu o întîmplare, n-ai să mă crezi !"...

Rememorîndu-mi uneori drumurile mele de reporter, se iscă dintr-o dată mulţimi de imagini între care cel puţin una tîşneşte parcă din interiorul unui fulger. Şi rămîne, tulburător, în faţa ochilor minţii, nevrînd cu nici un chip să mai dispară. Cînd şi cînd, se acoperă cu umbra altor întîmplări, dar răsare în alt moment, cînd nici nu te aştepţi. Un pui bătînd cu ciocul în coaja oului pînă-i vezi zburînd prin bătătură. N-ai încotro, trebuie să descrii asta sau cel puţin să-ţi notezi în planurile tale de prozator. Cu o asemenea imagine poţi începe o carte.

În ce mă priveşte, îmi gîndesc de obicei cărţile ca pe filme. Adică, las imaginea fundamentală să deruleze altele şi altele,

citeodată pînă la final. Nu ştiu însă dacă acea imagine va fi capul sau coada, din ea însă cu siguranţă se va naşte trupul, corpul subiectului, acţiunea — acţiunea, ca o operă de artă încremenită, dar totodată în continuă mişcare, cum spune filozoful. Aşa de exemplu nu mă pot despărţi de chipul unui şofer care, aflînd că noi, cei din „brigada de reporteri" ai ziarului tineretului aveam să trecem şi prin Galaţi, s-a înseninat deodată, deschizînd radioul şi căutînd muzică, vorbind şi povestind tot felul de întîmplări de prin călătoriile sale. El care tăcuse tot timpul. De altfel, colegii lui îl şi porecliseră „Mihăilă Mutu". „Îl luaţi pe Mutu ? Bine, dar o să vă plictisiţi, că el nu scoate tot drumul o vorbă !". Şi iată că acum, şoferul nostru tăcut devenise o cascadă a întîmplărilor. Am stat la Galaţi două zile, timp în care nu-l întîlneam pe şofer decît seara. Căuta ceva de unul singur. Oraşul se afla în plină reconstrucţie. Pentru el era de nerecunoscut şi privirile sale ne transmiteau o continuă uluire. Nu mai vorbea. Nu ne mai povestea nimic. Nu era trist, ci pur şi simplu uimit de schimbarea aceasta totală a oraşului în care el cunoscuse cîndva o faţă. Dar străduţa aceea ce ducea spre Dunăre dispăruse, luîndu-i locul un mare bulevard străjuit de blocuri înalte. Ne-a spus aventura mult mai tîrziu, în drum spre redacţie. Dubla aventură : cea a dragostei de odinioară şi cea de acum, a uluirii în faţa noului oraş, reconstruit din temelii, dobîndind o cu totul altă înfăţişare. Anii curseseră astfel încît el nu mai găsise prilejul să mai fi trecut prin Galaţi, deşi în toată vremea asta fusese pe drumuri, cu cele patru roţi ale sale. Se gîndise în cîte un moment să se repeadă pînă acolo, dar drumurile l-au dus mereu în altă parte. Timpul trecuse cu repeziciune şi abia acum el îşi dădea seama de pierdere : o pierdere întîmplătoare, o „îmbătrînire" pe un fundal social reîntinerit. El n-ar fi vrut decît s-o vadă şi noi i-am liniştit : „Lasă, că nici ea nu mai e fata de atunci !" Mi-amintesc bine tresărirea şoferului şi izbucnirea lui de rîs hohotitor : „Aşa-i ! E drept ce spuneţi ! Şi-i mai bine să rămînă aşa cum o ştiam !".

Întîmplarea aceasta e ceva mai depărtată. Dar iată o împrejurare în care m-am aflat chiar săptămîna trecută. Am un vecin, inginer, Ion Cristian. Acum e la pensie. A lucrat la Săvineşti, la Borzeşti şi la construirea Onceştiului. Are clară imaginea unui cîmp sub deniuri pietroase, pe care au început să se facă măsurători, să se bată ţăruşi, şi să se sape gropi pentru viitoarele [illegible] ale unui oraş pe un loc [illegible] într-un larg perimetru, [illegible] mărăciniş uri. Are clară [illegible] camioanelor, a barăcilor şi a brigăzilor de constructori. Nu mi-a putut spune cu exactitate data la care au început să se ridice primele ziduri, şi nici cînd oraşul a fost gata, arătîndu-se ca o pictură pe o pînză fabuloasă înrămată în piatra munţilor. Metafora aceasta pare a fi cea mai aproape de adevăr : „oraşul era ca o pictură, frumos, sclipitor, dar tăcut şi pustiu". Inginerul se plimba prin el şi a trăit atunci timpul unei linişti desăvîrşite. Fiindcă a existat o clipă cînd constructorii plecînd, oraşul a rămas gol, ca un decor cinematografic în care încă nu s-au început filmările. În următoarele săptămîni, apartamentele au fost ocupate de beneficiarii lor, muncitorii de la Combinat şi întreprinderile din jur. În blocuri pătrunsese viaţa, străzile forfoteau, dar — îmi spunea inginerul — lipsea ceva. În viaţa oraşului trona încă pustiul. Şi numai cînd din parcuri şi pe străzi şi la grădiniţe au apărut copiii, totul s-a înviorat. „Planeta Oneşti fusese cucerită de viaţă cu adevărat, fiindcă ei, copiii, sînt întotdeauna nu numai viitorul, ci şi vigoarea şi farmecul prezentului, al existenţei umane".

Mulţimi de întîmplări şi mulţimi de imagini se petrec şi trec prin faţa ochilor noştri. Sînt absolut convins că dacă s-ar organiza un concurs pe ţară nu de scenarii (scenariul impune o elaborare profesionistă) ci de subiecte, de întîmplări cu semnificaţie pentru viaţa noastră de fiecare zi, s-ar produce o uloaie dintre cele mai înviorătoare pentru întregul peisaj al prozei şi cinematografiei româneşti.

VASILE BĂRAN ■

Situaţii semnificative

Evident, viaţa, realitatea oferă dramaturgului situaţii semnificative şi tipologii interesante care pot constitui materialul de plecare pentru scrierea unei piese. Desigur, nu este vorba despre o simplă transcriere a situaţiilor reale. O operă de artă nu este o „oglindă" a realităţii, în sensul că decupează, pur şi simplu, o „bucată" de realitate şi o urcă pe scenă.

Am aflat de curînd lucruri interesante despre un primar care şi-a propus să lărgească activitatea economică din sat pentru ca tineretul să nu mai plece la oraş. Felul în care a procedat are haz, dar şi semnificaţie. Satul are acum o ciupercărie cunoscută, din care scoate bani buni şi la care lucrează un număr oarecare de tineri. „Există aici, în sat, o tradiţie, în creşterea ciupercilor ?" „Da de unde. Am luat o carte, am găsit nişte oameni pricepuţi într-un sat vecin, i-am adus la noi să ne înveţe o lună-două, am pus pe lîngă ei cîţiva tineri isteţi, să înveţe. Într-o săptămînă am văzut noi despre ce este vorba. Atunci, m-am supărat cu pentru ceva (zîmbeşte, ceea ce înseamnă : m-am făcut supărat pe ei), le-am spus să plece, şi au continuat ai mei să cultive ciuperci. Nici oale de lut nu se

făceau în sat. A adus cîţiva oameni pricepuţi din altă parte, şi-a pus tinerii pe lîngă ei, după o săptămînă s-a „supărat", le-a făcut şi astora bagajele şi acum scoate parale frumoase vînzînd oale la obor. Am pricepuţ care este „procedeul" nu prea ortodox al primarului, dar tinerii nu-i mai pleacă din sat. Mi s-a părut un personaj interesant.

Îmi plac oamenii care au capacitatea de a rezolva „altfel" problemele, neabdicînd de la scop. Iată un fapt. Mi-am vopsit maşina. Meşterii mi-au montat bara din faţă. La Arcul de Triumf, un tînăr miliţian mă opreşte. Văd despre ce este vorba şi izbucnesc în rîs. Umblam de două zile aşa, fără număr. „Nu vă iau talonul, îmi spune, dacă o să scrieţi un articol la „Urzica" (m-a întrebat unde lucrez) în care să spuneţi că şoferul este obligat, cînd se suie în maşină, să controleze starea tehnică a vehiculului". I-am promis, acum mă ţin de cuvînt, deşi nu în „Urzica". Fără îngustime (după ce i-am promis că scriu imediat un număr pe un carton), cred că şi-a făcut mai bine şi mai eficient, datoria.

La Satu Mare, fiind într-un juriu, văd, de cîte ori urcau pe scenă formaţiile instituţiilor comerciale, că apărea un bărbat prezentabil, în jur de 50 de ani, care asista la spectacol, apoi pleca imediat la treburile lui. Aflu că este chiar directorul I.C.S.A.-ului. Instituţia respectivă avea un număr impresionant de formaţii în concurs, cîteva zeci, de la teatru şi formaţii corale la brigăzi satirice. Mi s-a părut emoţionant faptul că un director, cu o mie de treburi zilnice pe cap, îşi găsea timpul necesar să dea o fugă şi la teatru, să urmărească evoluţia formaţiilor din subordine. Am ţinut să-l cunosc. Primesc următoarea explicaţie : „Vedeţi dumneavoastră, vînzătorii, responsabilii de magazine au un contact permanent cu publicul. Or, un om care practică o artă, care cîntă într-un cor, care satirizează anumite neajunsuri într-o brigadă artistică, înţelege altfel relaţia cu publicul, e mai civilizat, ca orice om care are o preocupare frumoasă". Am avut sentimentul că mă aflu în faţa unui posibil persona].

TUDOR POPESCU ■

O greşeală

Mai multe opinii contradictorii a stîrnit ancheta noastră din numărul trecut, intitulată Extemporal de cultură generală. Numeroşi cititori au găsit de cuviinţă că asemenea teste îşi au utilitatea lor chiar şi pentru cei cu pregătire profesională superioară, întrucît nici o specializare nu garantează o memorie infailibilă. Alţii nu s-au sfiit să califice întreprinderea noastră drept o inutilitate simpatică. În ciuda acestor păreri divergente, un lucru este totuşi sigur : verificarea cunoştinţelor nu este niciodată de prisos şi o probă că fiecare dintre noi poate greşi este chiar inadvertenţa strecurată în respectiva anchetă cu privire la numele autorului valsului Valurile Dunării, pe numele său adevărat Iosif Ivanovici.

posibili eroi

Un dor nicicînd vindecat

— După o excelentă carte de reportaje și povestiri, Vedere din turnul de control, carte recent distinsă cu unul din premiile U.T.C.-ului pe anul 1985, vă întrebăm, stimate Ioan Simion Pop, dacă vreunul din personajele reale ale acestui volum vă interesează în continuare, dacă vreunul dintre ele ar putea deveni un posibil erou literar?

— Întîmplarea face ca la întrebarea de mai sus să pot răspunde cît se poate de concret ; da. Există un astfel de personaj. Ar fi vorba de inginerul Horea Mălai din povestirea sau reportajul **Maria și barajele** din volumul pe care l-ați amintit. Numai că nu este vorba de un erou literar, ci de unul cinematografic. Mai exact spus, am terminat de curînd un scenariu de film al cărui erou are multe din datele reale ale prietenului meu, sper să nu se supere că-l numesc astfel, Horea Mălai.

— Ce anume v-a fascinat la acest om?

— În primul rînd, dar nu cel mai important, firește, faptul că a terminat facultatea cam în aceeași perioadă în care și eu studenteam pe străzile Clujului universitar. Apoi, lucru extrem de important, Horea a rămas ca asistent la facultatea sa, dar și aici intervine elementul spectaculos, deși avea în față o posibilă strălucită carieră universitară, a preferat, din motive ce-ar putea face obiectul unei serioase analize sociologice, să plece pe șantier. Acolo, pe șantier, pe Valea Drăganului, o regiune de un pitoresc aparte, se împlinește, după părerea sa, ca specialist. Una din soluțiile sale tehnice a făcut, pur și simplu, vîlvă printre specialiști, motiv pentru care a fost chemat să țină la facultate un mic curs pe care l-au audiat alături de studenți, foștii săi colegi de catedră. Ei bine, revenirea sa pentru scurt timp în mediul universitar a fost un moment de excepție. Aș face însă o paranteză pentru a declara că, după opinia mea, viața oricărui constructor, mai ales a unui constructor de baraje, poate alcătui subiectul unei cărți, sau al unui film. Cel puțin așa cred eu acum, în clipa de față după ce am bătut, cu piciorul, dar și cu inima ca reporter, cele mai mari șantiere ale țării.

— Bănuim că între Horea Mălai, inginerul constructor de pe Valea Drăganului, și cel din film sînt totuși unele deosebiri.

— Firește. Presupunînd că acest scenariu va intra în lucru și că, pînă la urmă, se va transforma în film, eroul, adică inginerul Horea Mălai, aproape că nu se va mai recunoaște. Principalele momente ale vieții eroului vor fi întru totul aceleași, dar el, eroul, va trăi o poveste de dragoste care se întîmplă într-un alt timp și se va desfășura cu totul și cu totul altcumva decît cea reală, cea pe care Horea a trăit-o efectiv. Apoi, ca să mai dau un amănunt, calitățile și defectele inginerului Horea Mălai sînt altele decît cele pe care țin eu să le relev în comportamentul eroului de film. Sînt sigur că inginerul Horea Mălai va spune că nu despre el este vorba în acel film. Și, într-un anume fel, va avea dreptate, întrucît eu mi-am propus să fac un film, am scris deci un scenariu, și nu un reportaj de televiziune.

— Și totuși, dacă ar fi să ne referim asupra unui proiect literar?

— Există un mai vechi al meu proiect literar, un fel de roman, în care personajul principal este un activist de partid, un om care de peste 40 de ani traduce în fapt sarcinile pe care i le-a trasat partidul, construind cîteva mari obiective industriale, un om a cărui viață s-a intersectat cu viața cîtorva zeci de mii de oameni, un om care, deși am cunoscut atîția oameni din cele mai diverse categorii sociale, mă fascinează. Dar, pînă cînd voi fi în măsură să dau amănunte mai exacte despre acest tulburător personaj, vă pot spune că voi preda în curînd un volum de reportaje și povestiri intitulat **Dor de-acasă.** Va fi o carte cu oameni reali, oameni care, plecați fiind prin țară, simt nevoia să se-ntoarcă an de an acasă, unde au copilărit, unde, cum spune unul din personaje, un foarte bun medic chirurg, doctorul **Grigore Cleja,** își au rădăcinile ființei și neamului lor. Medicul Cleja lucrează în București, dar an de an își la fetele și, cu voia sau fără voia soției, brăileancă, pleacă în nordul țării, la Salva, să mai repare cîte ceva la casa părintească, să mai tragă la coasă, să mai audă cîntecele satului, să-și mai încarce bateriile, cum adeseori zice, să le mai arate fetelor, ca să știe, cine sînt și de unde au plecat ai lor în lume. Astfel de oameni, cu un atît de puternic, copleșitor, aș zice, sentiment al dragostei față de meleagurile natale, fără de care nu pot trăi dacă nu le văd din cînd în cînd, sînt foarte mulți și mie îmi face o deosebită plăcere să-i întîlnesc și să scriu despre ei, fie că fiecare din ei în parte, fie pe toți laolaltă, ca pe un insumi mele, dacă pot fi ele dovada vieții mele din ultimii doi ani de cînd le tot pictez. Dar oare ce am de vorbesc atîta ?! Drept să vă spun, nu-mi prea stă în caracter, credeți-mă.

— Drept să spunem, nici vizita noastră nu este chiar așa, pur și simplu întîmplătoare. Ne-ar fi interesat de exemplu dacă un pictor poate întîlni un om care să exercite asupra sa o atracție deosebită, un om real care, prin datele sale, nu numai de natură fizică, nu numai expresive, ci și biografice, să devină mai apoi personajul unei compoziții alegorice, sau subiectul unui portret semnificativ.

— În ceea ce mă privește, dacă aruncați o simplă privire peste această viitoare expoziție, veți vedea că sînt un peisagist înrăit, un naturist și, în general, fac o pictură de atelier. Ies foarte rar, cum se zice, în mijlocul naturii. De ce ? Pentru că port în mine un anume peisaj, viața unui anume loc, liniștea și starea de vis a acelui loc. As merge pînă-nțț-acolo încît aș spune că eu nu pictez un personaj, ci pentru un personaj, un om care poartă sute și sute de nume, dar are o nostrie exactă, o mesei, un ... rie pe

Ilustrăm acest număr cu lucrările pictoriței ANGELA POPA BRĂDEAN

literatură sau reportaj. Va fi, în dorința mea, o carte de suflet, o carte dragă inimii mele, eu însumi fiind unul din cei mereu mînați din spate de un dor de acasă, un dor nicicînd pe deplin ostoit.

N. VICTOR ■

Peisajul ca personaj

În atelierul său din strada Doamnei, numărul 1, sus, la mansarda fostului „palat" Nifon, pe același palier cu numeroși alți artiști plastici, drept pentru care adresa de mai sus poate indica, totodată, o veritabilă fabrică de frumos, așa cum mai sînt în București, fabrica de frumos din strada Pangrați, să zicem, sau cea din strada Eforie, deci, în atelierul său, înconjurat de cîteva zeci de peisaje și naturi statice, **Constantin Gheorghe,** pictor căruia, despre arta sa, trebuie să-i smulgi vorbele cu cleștele, trăia, de unul singur, un moment de pronunțată neliniște interioară, fapt pentru care vizita noastră a avut darul după cum însuși ne-a mărturisit-o, să-l smulgă din melancolie, să-l mai învioreze și, dacă e cazul, să-l îmbărbătăteze.

— Neliniștea asta, continuă pictorul, vine din faptul că tot ce vedeți aici, de jur împrejur, ar fi, de fapt, o expoziție pe care o voi deschide curînd pe litoral. Peisaje, flori, naturi statice, ici colo cîte un portret, mai exact spus două autoportrete, prin care încerc să văd cam ce ar mai fi de arătat dinspre interiorul unui om pe care, aș zice, îl cunosc, cît de cît totuși. Priveam, deci, la toate lucrările astea ale mele și mă-ntrebam dacă, de-adevăratelea, sînt ale mulță vreme, pînă să devin, printr-o întîmplare, artist plastic

— Dacă ne-aducem aminte, e vorba, cumva de meseria de miner ?

— Exact. Am fost miner. Și-aș mai adăuga că, într-un anume fel, am rămas un miner. Mă trezesc uneori noaptea, din somn, și simt că mă aflu într-un abataj. Apăs pe comutator și lumina cade peste cîte un peisaj de-al meu. Îmi dau seama că ar putea fi vorba de-acel crîmpei de lume pe care-l vedeam de-acolo, de sub pămînt, din abataje. Nu cred să existe om pe lumea asta care să iubească atît de mult, ca minerul, soarele lumina, marginea unui riu sau a unui lac, iarba, pomii, o căsuță pitită într-o vîlcea... Sau frumusețea netulburată a unei flori. O floare, o simplă floare într-un vas de lut, într-o ulcică, smălțuită cu brun și verde și cu cîte un strop de galben ici-colo Dacă-l pui pe un miner să-ți spună ce vede el, cu ochii imaginației lui, acolo, în miezul pămîntului, îți va vorbi despre astfel de lucruri, despre peisaje, sau despre cei dragi lui, în general despre copiii săi. Eu, deci, nu pictez un anume om, ci un peisaj pentru un anume om. Personajul meu este chiar peisajul. Dar iar văd că vorbesc cum de multă vreme n-am mai vorbit. Asta e, m-ați stîrnit la mărturisiri ..

În liniștea care s-a așternut, priveam, acum, cu alți ochi peisajele lui Constantin Gheorghe. Aveau în ele ceva real și, totodată, ireal. Extrem de simple, dezarmant de simple, cîteva tuse (dar cît de blînde, de suave, parcă imateriale, sidefate de-o lumină curată, muzicală) o pată închinînd conturul unui pom și-o linie subțire, delimitînd marginea unui lac. Într-adevăr, un peisaj pe care ochiul îl vede abia după ce-l născocește imaginația.

VICTOR NIȚĂ ■

Vitrina cărților

Memoric și ficțiune

În literatura lui Oliver Lustig — integral așezată sub specia memorialisticii de lagăr — drumul de la amintirea cu valoare de document la proza cu substrat memorialistic este și lung și scurt : lung, pentru că titlurile semnate de acest autor acoperă două decenii și jumătate (prima sa carte, **Din umbra crematoriului,** apărea la E.S.P.L.A. în 1960) ; scurt, pentru că fiecare pagină a sa ilustrează inseparabila vecinătate a celor două forme ale relatării. Acolo unde memoria transcrie febril, sub presiunea celor trăite, textul dobîndește vigoare literară, forță de captație. Acolo unde autorul încearcă mijlocirea personajului literar, memorialistica bolcotează subtil tentativa de ficțiune, readucînd scriitura la temperatura participativă vitală.

Martorii n-au dreptul să tacă (Editura Militară, 1986) ilustrează mai degrabă cea de a doua situație. Scris la persoana a treia, romanul își află elementul de coeziune în destinul lui Samson Innfeld, supraviețuitor al unuia dintre lagărele de exterminare ale celui de-al treilea Reich. Ajuns ziarist, Innfeld își petrece restul vieții căutînd știri despre soarta tatălui său, dispărut în lagărul Kazett și adunînd probe împotriva fostului comandant, Heintz Peitschemann. Cîteva biografii tulburătoare, reținute brusc în perimetrul lagărului, sau supraviețuind cu povara cumplitelor traume, se alătură destinului lui Innfeld, transformînd realitatea, în care eroul caută să se adapteze, să se reimplanteze, într-un univers al amintirii nelertătoare. Cartea are o strategie evidentă, ingenuă, acumulînd [illegible] motivații pentru răsturnarea de[illegible] ultima sa parte. Derulînd preliminariile [illegible] procesului lui Peitschemann, **Martorii n-au dreptul să tacă** devine un veritabil proces pe cont propriu, făcut nazismului și capilor uriașei acțiuni de exterminare în masă a evreilor. Răzbate, dincolo de datele personajului, acea psihologie lesne detectabilă în oricare din scrierile de acest fel, de la cărțile lui Pierre Daix ori Jorge Semprun, pînă la însemnările lui Arnold Daganl : vinovații trebuie să plătească. Procesul de la Nürnberg, celelalte procese care au cîntărit vinovății individuale, distribuind pedepse mai mult sau mai puțin adecvate, n-au reușit și nu reușesc, pe cît se pare, să aducă în discuție, cu mijloacele justiției, **vinovăția morală** a promotorilor ideologiei naziste. „Datoria de reprezentant al unei generații exterminate" devine axul existenței lui Samson Innfeld și, implicit — ne sugerează cartea lui Oliver Lustig — a fiecărula dintre cei șapte mii de supraviețuitori ai lagărelor de exterminare naziste. Eroul cărții lui O. Lustig are un țel : pedepsirea lui Peitschemann. Conștiința autorului, care dublează personajul, vizează mai mult : apelul la înțelepciune, la veghea neobosită pentru ca asemenea aberații să nu mai fie posibile.

Cartea cuprinde și o relatare — tulburătoare — a întîlnirii de la Tel-Aviv a celor șapte mii de supraviețuitori. Tonul reportericesc ia locul aici narațiunii clasice din prima parte.

Coexistă, în fapt, în cartea lui Oliver Lustig două romane : cel al lui Innfeld și cel al procesului lui Peitschemann.

În subteran, textul palpită de nevoia neobosită de a spune. Indiferent de formula literară căreia i se supun una ori alta din paginile acestei cărți (precum și ale celorlalte din bibliografia autorului), **confesiunea** — această unică șansă a supraviețuirii psihice și morale a celor trecuți prin infernul lagărelor — ordonează faptele după toate legile pledoariei justițiare. Elocința spontană sau elaborată a acestor oameni în care se depozitează una din cele mai zguduitoare experiențe ale omenirii, asigură o largă audiență, în numele a tot ceea ce are mai de preț condiția umană.

TANIA RADU ■

● O demitizare a temelor înalte, cu prestigiu cultural, asociată cu o infuzie de duioșii discrete, aflăm în ultimul volum de poezii al lui Petre Stoica, **Numai dulceața porumbelor** (Cartea Românească, 1985). Marile subiecte lirice, aureolate de mister și gravitate, sînt tratate cu defetență și cu un fel de insolență ceremonioasă, în bună tradiție a liricii iconoclaste : „metafizica umblă înfășurată în cîrpe / poetul moțăie pe bicicletă / și cade în butoiul cu smoală // și totuși / ninge și acum ca pe vremea titanilor / care scriau cu tandrețe numele omului" **(Note banale).** Cotidianul, fizionomia diurnă a realului, banalitatea amănuntului sînt totuși mai puțin evidente în acest volum și, dacă totuși ele există, au mai degrabă un rol strategic, fiindcă vin să sugereze un impas al sacralității, o explozie a derizoriului. Tonul e însă blajin, decupajul imaginii are grație: sugestia decrepitudinii este estompată în fine caligrafii, căci poetul e, în fond, un elegiac care vorbește cu inversunări melancolice despre grozăviile existenței. Imaginile, departe de a fi violente, au mai degrabă o notă funambulescă și e probabil că în acest spectacol grotesc, inundat de inflexiuni lirice, stă întreg farmecul poeziei lui Petre Stoica.

● Insolită, cel puțin pentru etnologia românească, impecabil articulată și documentată, scrisă alert și fără ariditatea cu care ne-au obișnuit numeroase studii similare, incitantă și mai cu seamă instructivă este cartea lui Paul P. Drogeanu despre **Practica fericirii. Fragmente despre sărbătorese** (Eminescu, 1985). Posedînd tehnica și datele unei cercetări, cartea e mai apropiată totuși de eseu, căci autorul trage în permanență datele de specialitate către o viziune morală și spirituală, către o filosofie, împingînd studiul înspre meditația cea mai elevată. Autorul urmărește nu atît descrierea fizionomiei sărbătorii, cît explicarea fundamentului ei etnologic, epifaniile și perspectivele acesteia. În etnologia sărbătorii, care ascunde și una a fericirii, Paul P. Drogeanu descoperă un amestec de mit și utopie, de magie și vis, o permanență spirituală adică. Cartea lui, admirabilă sub toate aspectele, este un volum de referință în materie.

● Constantă, ca tonalitate și regim al imaginației, este poezia lui Dan Damaschin din volumul **Trandafirul și clepsidra** („Albatros", 1985). Solemne, cu incandescente subterane însă, reduse la substanța pură a rostirii poetice, versurile lui Dan Damaschin pun mare preț pe incantație și exorcism, pe elanul imnic al evocării. Limbajul este epurat de orice amintire a oralității, el are distincție și gravitate, în volutele lui ceremonioase se răsfrîng gesturile oraculare ale poetului orfic, capabil să refacă lumea prin cuvînt. Evocarea vîrstei paradisiace are, bunăoară, tensiune și o tristețe sublimată în imagini eclatante : „Agerimea spinului de aramă / singele copilului a cunoscut-o înfiți. / Atunci te-ai înrudit cu trandafirul, legătura voastră, întărită prin ani / Dăinuie din ziua cînd ai rîvnit să te faci nevăzut, să-ți faci urma pierdută. / Să te stergi din zarea semenilor de joacă, de cînd te-ai încrezut / Umbrei norului de ghimpi țintuit într-un somn înmiresmat" **(Trandafirul și clepsidra).** Discret, prețuind puritatea artistică a poemului, creindu-și o mitologie proprie, care e una a redempțiunii și a umilinței extatice, Dan Damaschin continuă să rămînă un poet fascinat de virtuțile spiritului. Cartea sa e o probă de profunzime și eleganță.

RADU G. ȚEPOSU ■

Rază de viață în mîna omului

Acest aparat se numește „bisturiu laser cu dioxid de carbon" și e realizat la I.F.T.A.R. Puține țări din lume se pot lăuda a fi producătoare de astfel de echipamente

Medicul primar Leon Dănăilă (n. 1 iulie 1933), șeful singurei secții de neurochirurgie vasculară, cerebrală și medulară, din țară, aflată în cadrul Spitalului clinic „Gheorghe Marinescu" din București, e cel dintîi care folosește la noi, în mod curent, laserul în operații pe creier și pe măduvă. Cînd zic cel dintîi, am în vedere că, la 28 noiembrie 1984, el a utilizat pentru prima oară această tehnică de vîrf (apărută în neurochirurgia mondială după 1976), realizînd pînă la 11 iunie, ziua documentării noastre coincidînd cu plecarea doctorului în concediu, exact 110 intervenții. Cînd fac precizarea în mod curent, țin cont de faptul că un aparat asemănător, produs de secția de specialitate de la I.F.T.A.R. (de colectivul condus de dr. ing. Doru Duțu) și denumit „bisturiu laser cu dioxid de carbon", se găsește la dispoziția șefului de lucrări dr. Gheorghe Panoza (de la aceleași spitali), doar că acesta e folosit mai degrabă sporadic. Din precizare în precizare, ajung la o altă prioritate a doctorului Dănăilă, care apelează în operațiile sale, cînd e cazul, firește, și la microscop, pionieratul său fiind dovedit și în ceea ce privește așa-zisa microneurochirurgie, altă tehnică de vîrf la care mai recurg, uneori, conferențiarul Alexandru Constantinescu și mai sus amintitul Gheorghe Panoza.

Altfel spus, mai simplu, Leon Dănăilă operează la microscop și cu laser, îmbinînd două dintre cele mai moderne tehnici posibile și obținînd, în temeiul acestora și al măiestriei sale profesionale, rezultate remarcabile. Cum în viața unui artist (ce alcătuia și un chirurg ?) nu contează, ca să plagiez pe careva, decît rezultatele finale, se cade să subliniez că statisticile doctorului Dănăilă sînt mai mult decît relevante. Procentul lui de reușită în aneurisme depășește 95 la sută, în timp ce, fără microscop și fără laser, acesta oscilează în jur de 70—75 la sută, la autorii cei mai des citați. Încă mai convingătoare sînt comparațiile privitoare la neurinoamele de acustic, intervenții care presupun (împotriva unor tumori benigne, dar plasate în poziții foarte periculoase și greu de abordat) o tehnică infailibilă și o finețe cît mai apropiată de cea a naturii : dublarea indicelui de reușită, ridicat de Dănăilă pînă la 90 la sută.

Asta ar fi, în mare, ce face Leon Dănăilă, chirurg care recunoaște, cu respect și eficiune, că a învățat meseria de la profesorul Constantin Arseni, „un titan al omeniului", și că a intrat în contact cu microneurochirurgia și cu laserul în răstimpul celor 10 luni petrecute (în 1981) pe lîngă reputatul profesor Iozef Ransohoff, la University Hospital din New York. Mai important mi se pare, dacă nu greșesc, cum face și n-am să vă ascund, stimați cititori, că m-aș fi bucurat foarte tare să vă pot înfățișa reportajul „pe viu" al unui astfel de operații. Așa cum, de pildă, am procedat în urmă cu ani cu „esofagoplastia Gavriliu". Numai că socoteala de-acasă nu s-a potrivit cu cea din secția VII a Spitalului „Gheorghe Marinescu", doctorul Leon Dănăilă realizînd nu un tip de intervenție neurochirurgicală (imaginile de față surprind o tumoră cerebrală parietală dreaptă), ci mai multe. Nu că laserul n-ar merge în toate afecțiunile de creier și de măduvă, ar merge, dar se recurge la el numai cînd situațiile, cu totul excepționale, o cer. Iar lista priorităților e, vă rog să mă credeți, destul de lungă : tumori de trunchi cerebral, mi s-a părut, fără să fiu un mare emotiv, o treabă extraordinară. Cu atît mai mult cu cît, se știe, creierul reprezintă nu doar cel mai nobil organ al omului, „sediul" gîndirii și al conștiinței (cagiana viscelor noastre, ci și cel mai delicat, singurul care n-a fost, nu e și nu va fi, probabil, nicodată transplantabil. I-am spus toate acestea, tuturat, doctorului Leon Dănăilă și mi-a dat dreptate. Așa e, l-am auzit, dar asta e meseria noastră și trebuie s-o facem cît mai bine. Apropo cu obiectivul urmărindu-l la lucru vreme de 3 ceasuri, dar doctorul Dănăilă arăta groaspăt, pregătindu-se să reintre în sală, doar acceptînd ca, între o operație și alta, să-și înmoaie buzele într-o ceașcă de cafea !

Lăsînd exuberanțele pentru final, să notez în ce constă, conform, avantajul laserului. El înlocuiește, fără a intra în detalii, instrumentarul obișnuit. Un fascicul luminează cîmpul operator, tar celălalt taie, eliminînd orice tracțiune mecanică (metoda cea mai frecventă), orice brutalitate, orice risc, ferind restul țesutului cerebral (sănătos) de traume și pericole. Aparatul însuși e, după vorbele celui care-l folosește, o minune. Modest, Leon D[illegible] e dispus să evite orice d[illegible]ție despre măiestria sa profesională, dar mă roagă tînca insistent, să scriu numelor care, la I.F.T.A.R., au [illegible] ceput și realizat „Bilas 10" [illegible] numirea comercială [illegible] du-l de brevete de invenție : dr ing. Doru Duțu, dr. ing. Dan Dumitraș, dr. Nicolae Comaniciu, tehnician Petre Ghiuc și, în calitate de șef al secției laser, dr. Vasile Drăgănescu. Acestor oameni de știință, continuă ei și zeci de bolnavi ar trebui să le fie, și chiar le sînt, recunoscători. Dar mai există, pe lîngă toate astea, un motiv în plus de mîndrie : România e, la această oră, printre puținele țări producătoare de laser din lume, pînă și acest aparat, de la Spitalul „Gheorghe Marinescu", fiind în măsură să demonstreze că, pus în slujba omului, atomul (însuși = dispozitiv pentru amplificarea undelor electromagnetice pe baza efectului de emisiune forțată a sistemelor atomice permițînd o concentrare de [illegible] corespunzătoare unei temperaturi de zeci de mii de grade) poate și trebuie să aducă beneficii uriașe, cele din sfera sănătății fiind dintre cele mai importante.

Cînd operează, cu mască și calotă, din acest moldovean blînd care e doctorul Dănăilă, născut la Dărăbani, în cel mai nordic punct al țării, parcă nu rămîn decît aprincenele. Stufoase, ca niște mustăți gasconе. Cînd nu e în sală, dar cînd nu e în sală ?!, doctorul e un timid, fără arta conversației. Îi repugnă să vorbească despre sine. Despre lucrările sale, multe trimise la congrese de anvergură din străinătate, despre cărțile sale, între care ultima, „Bolile vasculare ale creierului și măduvei spinării". Editura Academiei 1985, întocmită în colaborare cu Constantin Arseni („mentorul meu") și Aurelia Arseni, e-a pătrunde în librării, despre familia sa. Dar îmi atrage atenția : azi, chirurgia, cu atît mai mult cea pe creier, nu poate fi posibilă în afara echipei, drept pentru care e normal ca toate izbînzile pe care le-am repartizat, cîte sînt, să fie împărțite cu medicul primar anestezist Sabina Brătu, cu medicul specialist Adrian Lungu și cu medicul secundar Florin Ștefănescu. Un colectiv, înțeleg, restrîns ca număr, dar virtuoz și, încă mai mult, devotat profesiei pînă la sacrificiu. În fruntea lui, [illegible], deși șef, coleg, deși cu infinit mai multă experiență și dexteritate, Leon Dănăilă, cel dintîi care folosește la noi, în mod curent, laserul în operații pe creier și pe măduvă, salvîndu-și semenii din suferință și, fără ca asta să fie un cuvînt umflat, din moarte. El însă, cuvincios și candid, crede că mi-ai face decît datoria. Firește că da, dar pînă la un punct. De la el încolo, fie că acceptă, fie că nu, doctorul Dănăilă deschide un drum, pe care, cît de curînd, vor merge și alții, îndepărtînd dificultățile inerente oricărui început. Consider că, în numele acestui drum cutezător, i se cuvine lui Leon Dănăilă semnul nostru de stimă, al tuturor, pe care mă și grăbesc să i-l expediez, sub forma relatării de față, cu convingerea că, pentru binele pe care îl aduce celor din jur, ar merita infinit mai mult.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Chirurgia, cu atît mai mult cea de creier, nu poate fi concepută în afara echipei"

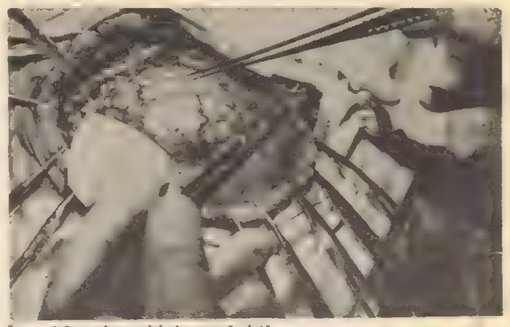

În acest domeniu precizia înseamnă viață

Masca și calota, „uniforma" de fiecare zi a doctorului Leon Dănăilă

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Cînd inspirația lucrează în adînc

Totul a plecat de la o glumă, care s-a transformat într-o mare pasiune și care, în momentul de față, reprezintă un tezaur cunoscut și apreciat în toată lumea... Constantin Gruescu, a-nu născut în urmă cu vreo șaizeci de ani, în comuna Dognecea. Copil, nepot și strănepot al țăranilor și minerilor din această parte a Banatului, Constantin Gruescu a crescut, cum o spune, cu dorul de a frămînta în continuare pămîntul, de a-i smulge bogățiile și de a-i dezlega tainele. Bogățiile mingiiate de soare sau tainele ascunse și pitite în sufletul pămîntului. Iată s-a mirat iar mai tîrziu a început să îndrăgească acele pietre aduse de mineri către soare, transformate în bijuterii și puse la loc de cinste în mai toate casele. Acele minerale de o rară frumusețe... [illegible] lui Constantin Gruescu copilăria, iar mai tîrziu a devenit un „rob" al acestora. Pietrele, mineralele, aceste lacrimi de bucurie ale pămîntului, l-au obsedat toată viața. Că să fie lingă ele a-s nutat definitiv la Ocna de Fier și, mai mult decît atît, după ce a devenit tehnician minier, a cerut să coboare și să fie mai aproape cu cîțiva metri de inima pămîntului. Întîi ar fi vrut să strîngă toate acele bijuterii din casele țăranilor mineri, și să facă cu ele un [illegible]. Dar, acolo, în miezul pămîntului... cu generozitate, păstrate [illegible] imensă ladă cu zestre, i se oferea altele, la alte dimensiuni și la altă scară de frumusețe. Și astfel, Constantin Gruescu a devenit unicat, s-a transformat în muzeu. Mai mult decît atît : stele ale galaxiilor plecate de aici și-au găsit locul în diferite colecții din țară și străinătate. Aproape două mii în București și tot cam atîtea prin diferite muzee și licee din țară. Și au mai fost o mulțime de expoziții prin țară în cadrul Festivalului Național Cîntarea României care au demonstrat, încă o dată, că acele jocuri ale pămîntului se pot confunda și pot concura cu stelele cerului. Pentru toate aceste metafore descoperite și spuse nouă de către Constantin Gruescu, acesta a fost ales membru al Societății de Științe Geografice din România și al Asociației Internaționale a Mineralogilor din Elveția. Iar, ca să părăsim metafora și să spunem lucrurilor pe nume, atunci trebuie să zicem că maciu japonezul a cuprului descoperit în corpul minuțiu la Ocna de Fier cît și cea coaxială cu concreșteri radiale, prin perfecțiunea și forma cristalurilor reprezintă rarități mondiale. Nicăieri în lume n-au fost semnalate asemenea forme. Iar lista nu se oprește aici, tot rarități sînt și formele variate de cristalizare ale magnetitei, de la octaedrul pînă la dodecaedrii cu fețele romboidale sau cristalele hematitei cu nuanțe de trandafir de fier, fluorina, pirita cobaltiferă, molibdenul, scheelitul, wolfer, beriliul, vezuvianul... etc., cu cristale pînă la 23 de centimetri. Dar, cele cîteva mii de cristaluri depozitate și aranjate într-un muzeu de o rară frumusețe deschis în casa în care locuiește Constantin Gruescu, șirul de tinerețea pămîntului, luceferi blînzi și reci ce au darul să ne încălzească ochii. Și, astfel, colecția lui Constantin Gruescu a devenit unicat, s-a transformat în muzeu. Mai mult decît atît : stele ale galaxiilor plecate de aici și-au găsit locul în diferite colecții din țară și străinătate. A-

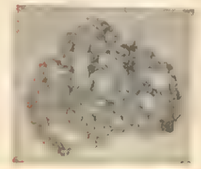

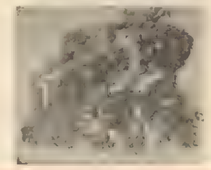

— Cu ce gînduri pe-aici ?

— Am venit să te văd pe dumneata. — Bine-ai făcut, da' nu sînt prea arătos. — Cînd erai tînăr... — Nici atunci din calea-afară. Doar cît să se uite fetele după mine și să vrea să le joc. Chiar din Capitală ? — Chiar. — Lung drum. Da' parcă văz că ești lovit la mînă, ce-ai pățit ? — Am vrut s-ajung mai repede, am luat o bicicletă cam șubredă... Nici drumul nu-i prea bun... — Și nici graba. Asta m-o învățat un moș al meu — cu pasul mic înconjuri pămîntul.

E afăcos cel mai virstnic om din comuna bănățeană Bata.

— Cîți ani ai, moș Ioni ?

— Poate că nu mai am nici-unul, i-oi fi trăit pe toți. Sau de acum încolo începe viața. Cine știe ? Eu sînt din 1887.

— Deci 99

— Socotească-l cine-o vrea fi număr numai pe cel de vin

— De unde ești de pămînt ?

— Din Laleș, de peste deal Banațean din toți bătrînii mei.

— Am auzit că ai făcut ceva războaie.

— Toate cîte-or fost. Da, nu-i nici o brînză !

— Cum așa ?

— Cum ai auzit. Fugi de colo-colo, vezi morți, suferinzi, orfani... Ce bucurie e-n asta ?

— Și ce-ai făcut prin războaie ?

— În primul am fost așa, un fel de puțar.

— Adică ?

— Adică ordonanță. La un ofițer mare. Să fi fost chiar general, știe-l afintu'. Am mers cu el pînă la Piave, ai auzit, nu?

— Auzit. Ce-ți mai amintești din războiul ăla ?

— Plecarea de-acasă. De la Giroda ne-am pornit, apoi la Timișoara, în gara mică, ne-am îmvagonat. Cu cai cu tot. Era în '916.

— Erai bărbat în putere, aveai 29 de ani.

— Eram și-nsurat, cu Silvia Eu aveam doi cai — Mader și Bator.

— Și ?

— Ce și ? Am luptat, am văzut oameni murind de vii, înecați, am luptat, ne-am întors, iar am luptat, ca la război... Mi-a rămas în minte așa, ca un bărbat cum n-am mai văzut vreodată, generalul Dragalina. Armata era toată aliniată. El or venit din dreapta, tot statul major. În fruntea — Dragalina, om zdravăn, viteaz și frumos. Tot într-un galop mergea.

— Cum a fost la Unirea cea Mare ?

— Eram la Timișoara. Nu se mai vedea omul de lume. Mulți s-or pornit spre Alba, și militari și civili. Țin minte tricolorurile și cîntecul — și-a-cu-i știu zice — „Pe-al nostru steag e scris unire".

— După război ?

— Am venit acasă, la ale mele. Eram sărac rău. Mai ceva ca apa de gîscă nu se lipea averea de mine. Și mungeam, nu pot zice... Atunci s-a născut și prima fată, Florica, e-n Bucu-

Veac de speranță

rești, are ceva ani și ea... Și cînd să zic hop, că m-am mai așezat un pic, vine războiul ăstălalt !

— Aveai peste 30 de ani.

— Aveam, da' războiul, bate-l doamne, nu te-ntreabă de buletin, se uită la livret. Așa că am cărat muniții cu cocia. Tare m-am temut atunci că oi sfîrși cu viața, și nu-nțelesesem mare lucru de ea. Cînd auzeam avioanele și bombele îmi venea să mă ascund în pădure, să nu mai tes de-acolo decît în pace. Da' nu te lasă datoria...

Moș Ionică se-ntristează din senin. Privește în jos și se preface, stingaci, că nu-mi mai aude întrebările. Într-un tîrziu mă privește, cu ochii lui care nu mai disting fiecare frunză a copacilor din jur : lasă-l, omule, încolo de război. Pe tine te interesează așa, ca la televizor pentru că nu știi ce-i ăla. Ultimei fiu-meu, Viorel, că-l din 38, n-are habar. Da, eu... După ce s-o dus Silvia, am luat-o pe Ana. Eu aveam 51 și ea 44 de ani. Și ni s-a dăruit un băiat Cu ce grijă oi fi stat eu pe front, știi tu ? Cînd ți-oi simți pruncul și femeia în pericol de moarte și-ți-oi plînge de unu' singur fără să știi ce-i pe-acasă atunci... Și mai zici de război

— Ce să zic eu ? — N-am a vut în veac treabă cu doctorii ! Asta-i doar că acum pleacă-ncolo nu mă mai slugărucesc cu-mînte. Da' pînă-n deal, să mai văd de oi, încă se mai poate...

E liniște în curtea ferită de amurg. Clinele Novac picotește. — Ce te-au învățat părinții, de mai ți-aminteștî și azi?

— De la tata știu o snoavă. Zice că un învățător era supărat pe vărarul satului, care pocnea biciul de părea că trăznește tocmai în fața ferestrei lui, de cum se înzorea. Și-i zice învățătorul — mă baciule, tare-mi place mie cum pocnești dumneata diminețile. Mai tare poți? Pot. Atunci, în fiecare dimineață eu ți-oi lăsa pe pervazul ferestrii un păhăruț de rachie. Bea-l și trage-i din bici. Așa o fost. După vreo trei zile, nu mai găsește văcarul rachia și se-nfurie : așa să crezi dumneata că ți-oi mai pocni eu ! Și n-a mai pocnit. În felul ăsta m-a crescut pe mine tata și eu pe copii tot așa. Nu cu forța, ci cu vicleșug din cela blînd.

Lui moș Ionică i s-a făcut foame și chiar somn. — Ți-e dragă viața ? — Tocmai acu' să nu-mi fie ? Cînd ne-am ajuns și noi, cînd avem cheag, casă mare, gospodărie ca lumea... — Ce ți-ai dorit mai mult de cînd trăiești ? — Să nu crezi că avere. Asta se duce. Mi-am dorit să mai apuc încă o zi, cu ploaie sau cu soare, cum o fi, dar viață să fie. Și-acu' tot asta vreau.

— Știi ce-i ala speranță ? — Cum nu ? Cînd te trezești noaptea, iești pe prișnă și vezi stele Nu mai e mult pînă la ziuă ! Și adormi liniștit, fără grijă că nu prinzi diminețn.

Moș Ionică, Stupari, țăran ager la minte, scriptor adesea, a învățat să nu se mai mire. Speranța unui om de 99 de ani e mai pură decît boaba de rouă tremurînd pe-o floare de măr.

DAN MUCENIC ■

Viaţa culturală la zi

În prelungirea unui mare roman

În 1978, Alexandru Tatos primea la Costineşti premiul „pentru cel mai bun subiect" — filmul **Rătăcire**. Distincţia era meritată nu doar pentru filmul cu pricina, ci şi pentru faptul că autorul **Merelor roşii** face parte din categoria acelor cineaşti (deloc numeroşi) pentru care subiectul nu poate fi nici conjunctural, nici întîmplător şi nici simplu „pretext". Ultima sa opţiune în acest sens — **Întunecare**, după romanul cu acelaşi titlu de Cezar Petrescu, ridică din nou o stachetă dificilă : cea obişnuită oricărei ecranizări care porneşte de la o operă literară de notorietate, cu personalitate, dar şi cea impusă de însăşi structura romanului

în speţă : **Întunecare** era socotit de Călinescu, de pildă, drept o riscantă evadare din tiparele romanului realist în „laguna romanului nedefinit". Cu alte cuvinte, criticul reproşa cărţii lipsa de arhitectură epică, dispersarea, extensia exagerată pe orizontală şi chiar aspiraţia la condiţia de „frescă socială". Evident, filmul lui Alexandru Tatos (şi, firească, scenariul scris de Petre Sălcudeanu) avea de luptat întîi de toate cu aceste dificultăţi, trebuind să coaguleze imensa materie epică într-o succesiune de întîmplări coerente, motivată psihologic, exprimabilă cu mijloacele specifice ale cinematografului.

Lectura pe care autorul scenariului, Petre Sălcudeanu, o face romanului este eficientă din punct de vedere cinematografic. Principiul naraţiunii îl constituie o suită de flash-backuri, înlănţuite în general cronologic, dar şi urmînd capriciul unei memorii obsesionale — a eroului principal, Radu Comşa. Centrarea întregii acţiuni în funcţie de drama tînărului locotenent Comşa simplifică în mod adecvat perspectiva şi permite motivarea mai atentă, mai insistentă a reacţiilor psihologice. În versiunea cinematografică a lui Alexandru Tatos **Întunecare** îşi propune mai puţin decît romanul, realizînd însă în anumite privinţe mai mult. Ceea ce etala pe orizontală romanul lui Cezar Petrescu — o mare voinţă de cuprindere a tipologiei şi problematicii unei epoci adînc marcate de război — se încearcă a se recuceri în filmul lui Tatos pe verticală, în adîncime, prin portrete viguroase, prin scene şi imagini cu valoare simbolică, prin accente apăsate, prin reveniri obsedante, totul justificat de rememorarea finală, dramatică, a vieţii lui Radu Comşa.

Inutil să luăm în discuţie licenţele pe care şi le îngăduie scenariul faţă de litera romanului, mai ales că, dincolo de selecţia inerentă decupajului cinematografic, ele nici nu sînt prea importante. Merită totuşi să amintim că sfîrşitul eroului (care închide, cum spuneam într-o ramă dramatică întreaga epica filmului) este aici înnobilat. Radu Comşa îşi află moartea în apele limpezi ale mării — prilej pentru un laitmotiv vizual şi acustic care leagă între ele scenele/amintirile eroului — şi nu în băltoaca scîrboasă pe care o descrie Cezar Petrescu. De altfel, întreg filmul se fereşte de derizoriu, alungindu-l doar către funcţia de instrument de caricaturizare (membrii şi amicii familiei Vardaru, în ambianţa frivolă a marilor cazinouri). Filmul are o culoare a lui, aparte, de lume privită prin filtrul unei stări limită. Radu Comşa este, în interpretarea îngrijită şi omogen gîndită a lui Ion Caramitru, o personalitate agitată de mari convulsii interioare, minată încă din start de sentimentul acut al inadecvării. Timpul naraţiunii se comprimă, aşezînd evenimentele într-un plan unic (şi chiar într-un unic schelet de decor) — al memoriei lui Comşa. Se naşte astfel o unitate de atmosferă, în care personajele îşi găsesc fiecare locul potrivit, cadrul adecvat, timpul necesar spre a deveni credibili, memorabili. În rolul Luminiţei Vardaru, Tania Filip este o foarte bună opţiune de distribuţie. Graţia uşor iresponsabilă, firea capricioasă şi egoistă, bine mascată de gingăşia primei tinereţi traduc foarte exact datele romaneşti ale eroinei. George Constantin — Alexandru Vardaru este un personaj de prestanţă, o prezenţă elocventă chiar şi în absenţa replicii. Socialistul Mogrea, interpretat de Remus Mărgineanu, intră decis în constelaţia personajelor de primă linie. Pătimaşul anarhist încarnează aici o categorie umană aflată la jumătatea drumului dintre utopic şi demenţă. Un rol de culoare şi chiar de compoziţie are Dan Condurache (Dan Scheianu, poetul cocainoman), după cum se reţin şi personajele schiţate de Emilia Dobrin Besoiu (Maria Probotă), Ioana Pavelescu (Zoe Vasbianu), Florin Zamfirescu (vînzătorul de ziare), Vladimir Găitan (Virgil Probotă) ş.a.

Mesajul antirăzboinic al romanului lui Cezar Petrescu (cu puţin desprins de trena literaturii expresioniste europene) trece, firesc, şi în filmul lui Alexandru Tatos, uzind aici nu atît de persuasiunea cuvîntului, cît de cea a simbolului complex cinematografic. Imaginea lui Călin Ghibu conservă intenţiile de atmosferă ale regizorului, realizînd în cele mai bune condiţii dialogul între scenele de interior şi exterioare (în bună parte, scene de război). Ea participă efectiv la discursul filmului. Amintind numele celorlalţi membri ai echipei — decorurile, Dragoş Georgescu, costumele — Carmen Puşcariu, muzica — Cornel Ţăranu, montajul — Cristina Ionescu, vom spune că **Întunecare** reuşeşte performanţa de a se constitui ca operă de sine stătătoare în continuarea romanului, prelungindu-i fertil sensurile, intenţiile şi achiziţiile de conştiinţă.

TANIA RADU ■

Gioconda... în opt ipostaze

De cîţiva ani piesele în două personaje sînt la modă. Aproape nu există teatru bucureştean în care să nu se joace piese de asemenea factură. La Teatrul Foarte Mic spectacolele în doi par a fi la ele acasă şi aceasta este un lucru notabil, căci asemenea spectacole numai aparent sînt uşor de montat. Să ne explicăm : spaţiul de joc fiind împărţit strict în doi, concentrarea spectatorilor asupra piesei este maximă. Orice inexactitate se percepe foarte uşor din stal. De aceea, replicile se cer preluate la tonalitatea exactă, psihologia personajelor trebuie complex aprofundată, trăirea eroilor se cere a fi la intensitatea maximă, mişcarea scenică precisă şi rotundă. Cu alte cuvinte, la piesele în doi cusătura este pe faţă. Totul iese în prima linie.

Bărbatul şi... femeile, piesă în două personaje, a fost scrisă de sovieticul Leonid Zorin, dramaturg de vîrsta a treia, jucat cu succes încă de pe vremea cînd aveam 17 ani. Titlul divulgă oarecum subiectul. Eroul, deci El, şofer de profesie, are nevoie, nu ni se explică de ce, de o simplă adeverinţă prin care să se ateste că nu suferă de nici o boală de nervi (el fiind un om perfect sănătos). Atît şi nimic mai mult. Reuşita autorului constă în aceea că, pornind de la un fapt mai mult decît banal, reuşeşte să developeze în mai puţin de două ore, cascada de umilinţe şi necazuri la care este supus eroul, un om de altfel paşnic şi dispus pînă la o anumită limită să suporte şi să înţeleagă ceea ce de fapt nu este de înţeles. Dar căile absurdului sînt un adevărat labirint, placat cu ziduri surde şi impenetrabile.

Fără discuţie textul dramatic al acestui spectacol are o uşoară tentă misoginã, nu de alta, dar toate cele opt femei pe care eroul le întîlneşte se întrec parcă în indiferenţă, rele intenţii sau insinuări. Această impresie lăsată de parcurgerea textului este estompată de tabloul Giocondei, reprodus în exact 8 exemplare care nu are numai rol de catalizator, ci şi de a aminti că surîsul ei este gîndirea, simţirea, forţa, drăgălăşenia, podoaba şi mîngîierea noastră".

Tatiana Iekel, adică Iulievna, Funcţionara, Gurievna, Akulevici, Călătoarea, Istomina, Andreevna, Directoarea este obligată să parcurgă tot attea partituri cîte am enumerat mai sus, partituri care diferă de la personaj la personaj, solicitîndu-i artistei o gamă interpretativă total diferită de la mica sau marea semnificaţie a unui gest mărunt, aparent banal, pînă la anvergura unei replici zguduitoare. Îndelungata activitate teatrală, conjugată cu o perfectă intuiţie scenică, i-au permis talentatei artiste să creeze un rol memorabil, căci nu este uşor să fii într-un spectacol cînd aiurită, cînd intransigentă, cînd halucinantă, cînd posesivă, ca să nu enumerăm decît o parte din paleta interpretativ bogată pe care a folosit-o.

La prima vedere, Nicolae Dinică pare a avea de susţinut un rol uşor. În realitate sarcina este foarte grea, căci, şi în acest caz, autorul s-a arătat părtinitor. În cele opt ipostaze pe care El le are de străbătut alături de Ea, actorul este obligat să fie acelaşi şofer în căutarea unei adeverinţe, dar să nu repete nimic din ceea ce făcuse în scenele anterioare. Artistul face eforturi vizibile pentru a lupta cu un rol mai puţin generos şi se achită exemplar. Acest rol „îngrat" va rămîne cu siguranţă tot de referinţă în cariera talentatului actor.

Despre scenografie, la superlativ. Decorurile sînt extraordinare, pline de ingeniozitate şi funcţionalitate. Datorită scenografului Dan Manoliu, desfăşurarea acţiunii pare mai alertă, actorii se mişcă dezinvolt, simbolurile descurcă metaforele. Despre Dan Manoliu, cu siguranţă vom mai auzi

Tînărul regizor (de film) Nicolae Caramfil a condus cu inteligenţă şi participare derularea textului dramatic, demonstrîndu-ne că a păşit cu dreptul în lumea teatrului, căci drumul străbătut de el de la montarea piesei „Lewis şi Alice" (la acelaşi teatru), la „Bărbatul şi... femeile" demonstrează un salt calitativ pe care unii îl fac în mulţi ani.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Flori şi geometrii severe

Două sînt expoziţiile care ne-au reţinut în ultima vreme atenţia în mod deosebit, **Angela Popa Brădean** (Pictură, Galeriile de Artă ale Municipiului Bucureşti) şi **Geta Mermeze** (Pictură, Galeriile Orizont), două expoziţii aflate, ca expresie şi discurs artistic, la poluri diametral opuse.

Substanţa intimă a universului din care se alcătuieşte lumea văzută de **Angela Popa Brădean** este cea a emoţiei, a unei autentice trăiri în faţa clipei de artă, de frumuseţe şi adevăr, pe care viaţa o oferă pictorului. Compoziţiile, peisajele, portretele sau naturile statice poartă limpede şi clar pecetea unui gînd de-adîncă înfiorare. Lucrate în pastă densă, de factură expresionistă, şi într-o gamă cromatică saturată de griuri rafinate, savant contrapuse, astfel încît să dea naştere unui subtil dialog între ceea ce se vede, strict obiectiv, şi ceea ce s-ar putea simţi, dincolo de imediata vertală majoritatea pieselor instaurează un aer de solitudine de împăcare de sine. Poetizînd cu discreţie şi eleganţă, evitînd cu abilitate alunecarea spre metafore de sorginte literară, Angela Popa Brădean a găsit, pare-se, o cale de mijloc, ca atîţia alţi pictori definitiv cantonaţi în zona afectivului, între a mărturisi şi a relata. Implicată în naraţiunea unei compoziţii, sau a unui peisaj, fie el chiar şi alegoric, cum ar fi portretul-ipostază intitulat Mihai Eminescu, sau cum ar fi compoziţia cu cele două pădurene, artista are puterea de-a lumina în mod predilect acea zonă sau acel detaliu încărcat de emoţie, de aleasă simţire. Pînă şi-n numeroasele sale compoziţii cu flori, atît de neutre, iniţialmente, de fapt, se simte, de la primul contact, o intensă combustie, de parcă Angela Popa Brădean ar picta sufletul însuşi al florilor ce se dăruie ochiului nostru, într-un ultim gest, în toată tulburătoarea lor frumuseţe şi inefabilă taină.

O cu totul altă pictură practică, dacă ni se permite să folosim un astfel de verb, **Geta Mermeze**, o artistă a cărei viziune monumentalistă vehiculează cu vehemenţă şi aplomb un frenetic joc al simetriilor, al formelor geometrice perfecte, cum ar fi cercul, pătratul sau triunghiurile, în centrul cărora, preluînd un model renascentist arhicunoscut, este indeobşte plasat omul ca simbol al măsurii tuturor lucrurilor, ca un punct de sprijin al întregului univers. Elaborate într-o gamă austeră, fragmentate de-o sumedenie de suprafeţe şi cîmpuri simetrice, sugerînd o ordine interioară a gîndului, un raport formal al volumelor compoziţiile Getei Mermeze amplе alegorii apoteotice, se menţin într-o limită a cerebralului. O geometrie echilibrată, severă şi neinduplecată, menită să evidenţieze armonia trupului uman, să-i pună în lumină atitudinea amplă, sculpturală, dominatoare, dar, din păcate, prea rece, prea puţin încărcată şi de emoţie, ne face să credem că Geta Mermeze a pictat nu ipostaze reale ale omului, ci înfăţişări ale omului văzut ca ideal, ca permanentă aspiraţie spre Împlinire. Ne-aflăm, am putea spune, în faţa unor machete de frescă, drept pentru care lucrările sugerează mai mult şi mai mult o idee, de obicei maiestuoasă, şi mai puţin, aproape deloc, o anume trăire, un anume sentiment.

Două expoziţii, cum spuneam, diametral opuse ca viziune, ca stil, ca mod de percepere a realităţii, fiecare, însă, în felul ei, vădind un profesionalism de înaltă ţinută, perfect racordată scopului artistic propriu.

VICTOR NIŢĂ ■

Adam la Teatrul Foarte Mic

Respectîndu-şi promisiunea făcută în almanahul „Flacăra 1986", arhitecta Agneta Olteanu a reuşit, într-un timp destul de scurt, să organizeze o expoziţie de modă şi pentru bărbaţi. Este desigur un eveniment dacă ţinem cont că bărbaţii nu prea sînt luaţi în seamă atunci cînd este vorba de... mode. Deschisă în sala de expoziţii a Teatrului Foarte Mic, pe lîngă cele aproape 30 de modele expuse de artista Agneta Olteanu, sînt prezente cu patru exponate şi cîteva modele de pantofi şi arhitecţii Adrian Popescu şi Petre Moşoianu. Expoziţia, umică în felul ei, ne prezintă în linii moderne diferite tipuri de sacouri scurte, de vară (combinaţii între cele clasice şi geacă), tip sport lejere.

La cămăşi, ca o noutate, predomină carourile (palide sau mai accentuate). Atenţie !, la pantaloni linia se îndreaptă către clasic întrînd în limitele normale, adică s-a lungit, acoperind glezna. Au reintrat în drepturi bumbacul, inul şi tercotul. Şi chiar dacă, vorba proverbului, cu o floare nu se face primăvară, iniţiativa de a deschide o expoziţie de acest gen este lăudabilă şi merită să fie vizitată. În plus ne mai dorim un singur lucru: să nu rămînă totul numai pe pereţii unei expoziţii, ci să găsim modelele expuse cît mai curînd şi în magazine. **(P. Soria).**

Primim :

Tot despre „gramatică şi păsări"

Mă adresez dv. cu rugămintea ca, în virtutea dreptului la replică, să inseraţi în coloanele revistei următoarele :

În „Flacăra" din 30 mai a.c., într-o „opinie de cititor" semnată de prof. Leontin Bulea, se aduc o serie de observaţii interviului pe care — sub titlul „Scurt interludiu cu gramatică şi păsări" — l-am acordat redactorului dv. Ilie Purcaru, interviu pe care aţi avut bunăvoinţa să-l publicaţi în numărul din 17 ianuarie crt. al revistei.

Observaţiile prof. L. Bulea vădesc o înţelegere eronată atît a **punctelor** de vedere pe care le-am formulat în interviu cît şi a unor noţiuni elementare ale gramaticii.

„În cadrul gramaticii structuraliste — scrie prof. L. Bulea — profesorul Bosianu susţine că «propoziţia se alcătuieşte din părţile ei, şi nu din categorii de cuvinte care sînt izolate», ca şi cum o fereastră n-ar fi construită din lemn, sticlă şi metal". Comentatorul nostru nu înţelege, precum se vede, un adevăr elementar, şi anume acela că, în momentul în care intră în cadrul unei propoziţii, cuvîntul încetează să mai fie parte de vorbire, adică un cuvînt izolat, el devenind parte de propoziţie, deci căpătînd o funcţie sintactică (de subiect, predicat, atribut sau complement). Asadar, propoziţia nu e alcătuită din părţi de vorbire, sau din cuvinte izolate (cum ne invită să credem prof. Bulea, prin exemplul d-sale cu „fereastra"), ci din părţi de propoziţie, adică din cuvinte legate între ele printr-un raport de determinare. Mai simplu spus, noi continuăm să credem, stimate L. B., că o propoziţie se alcătuieşte din părţile ei, şi nu din părţile vorbirii, căci un întreg nu poate fi alcătuit decît din părţile lui, nicidecum din părţile altuia. De pildă, în propoziţia „omul muncitor reuşeşte", „omul" nu este substantiv, cum ne-ar sili să ne închipuim „observaţia" dv., ci subiect exprimat printr-un substantiv, „muncitor" nu este adjectiv, ci atribut adjectival, iar „reuşeşte" nu este verb, ci predicat verbal.

„Luînd ca exemplu propoziţia «pasărea cîntă» — scrie mai departe prof. L. B. — profesorul Bosianu susţine că primul termen, «pasărea», este subiect, ceea ce e un adevăr, dar termenului «cîntă» îi zice mod, şi nu predicat". Din nou o confuzie ! Din definiţia dată în interviul nostru: „Predicatul este modul subiectului propriu-zis. El are un înţeles temporal", prof. L. Bulea a înţeles că „predicatul este mod", adică a înţeles numai **genul proxim**, fără **diferenţa specifică**, potrivit căreia este al subiectului propriu-zis şi are înţeles temporal (diferenţă care deosebeşte predicatul de celelalte specii ale modului atributul şi complementul). În asemenea circumstanţe, din definiţia „omul este un animal raţional" prof. L.B. ar înţelege că „omul este animal", adică fără diferenţa „raţional", care deosebeşte omul de celelalte specii de animale.

Pe comentatorul nostru l-au supărat şi obiecţiile pe care, în interviul citat, le-am adus gramaticii zise „transformaţionale", dovadă că, în „opinia" d-sale, acordă un spaţiu întins apologiei acestei gramatici. Mă rog, e dreptul oricui de a prefera o gramatică sau alta. În ce ne priveşte, rămînem, după cum am arătat şi în interviul care l-a deranjat pe L. B., pe poziţia apărării ferme a gramaticii tradiţionale, aşa cum o promovează Academia română.

PROF. GH. BOSIANU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

E. Păstae : Versurile dv. sînt, în general, de nivel modest, cel puțin deocamdată. Dar apelul în favoarea poeziei de dragoste este, desigur, justificat. Nu-i putem reproduce din lipsă de spațiu, dar nu încape îndoială că revistele noastre știu prea bine că se află în culpă din acest punct de vedere.

Aurelia Manea : Cele mai multe sînt niște schițe inconsistente, lipsite de substanță, plutind în vag, mai de grabă simulînd poezia. Ici-colo, cîte un accent liric și cîte o încercare de a organiza coerent lucrurile („Țară"). [illegible]

N. Troc : Am primit, vom alege ceva.

Victor A. : Cîteva lucruri [illegible] („La greme", [illegible], „Împlinire") [illegible] amintiri și [illegible] !

[illegible] Popovici : Am [illegible] cele două scrisori, frumoase și pline, mai ales prima, de vești bune și de fericite „fenomene" de adolescență... Felicitări ! A doua, încordată și neliniștită, ce-i spre finalul de școală. Cu examene de toate felurile, etc. Sperăm că această neliniște a trecut, făcînd loc unor pregătiri lucide și serioase (fără dulcegăriile puerile gen „Nostalgie" ș.a., care nu mai cadrează cu experiența și mentalitatea unei viitoare studente, nu-i așa ?...).

Dintre poezii (care se resimt și ele de cele spuse în paranteza anterioară...) ne-a plăcut mai mult „Absență". Vă mulțumim pentru frumoasele urări și vă dorim, la rîndul nostru, succes deplin în grelele încercări care vă așteaptă.

N. Mirea : E frumos, sensibil și, într-o măsură adevărat ce spuneți în scrisoare (mai ales dacă timiditatea și singurătatea sînt reale și nu simulate „literar"...). Versurile nu sînt, din păcate, decît un dialog (poate „Amintire" — de ce „amintire" ?... — străbătută de o ciudată senzualitate). În rest, cum zic eți, „rămîne pînă la urmă un act unilateral", deși, firește, răgazul preferinței, al intimității, acel „mesaj anume" rămîn mereu — dacă v-am înțeles bine — inepuizabile bucurii.

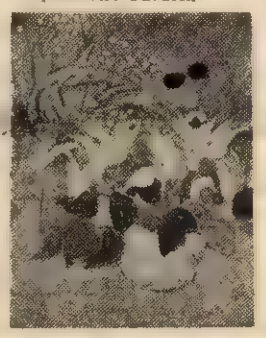

I. M. Chițiu : Trebuie să căutați și între vorbe o convețuire (poate chiar complice) în genul culorilor. Nici ele (vorbele) nu se pot azvîrli la întîmplare, în vrafuri inadecvate, străine, crispate, colțuroase. Căutați și în cuvînt aceeași linie care vă „unge" la inimă cînd o „prindeți" pe planșa... Nu e firesc ?

Dora T., G. Păcurariu, D. M. Spătaru, Tudorel Radu, Lum. Popescu, Anca D. Ioniță, Dem. Gheorghiu, Fl. Udrescu, D. Boboc, I. Florea, D. Novian, Maria Bacău, Ion Ion, Val. Crăciun, B. Vasile, Dănuț, Cr. Enescu, Adina Florescu, Frunză Eug., A. Mândălac, D. Codreanu, Maria-Cr. Pintilie, G. Ordesia, Or. Ston, I. Cobianu, N.V., I. I. Costică, D. Drăgan, Rareș I. Ol., D. Pătrășcanu, Cam. Moiescu, Roxy VOV, I. Zamis, Tib. Crișan, Elena-București, V. Bordianu, I. Costin-Arad, Popescu B.-Bv., Gemelius, R. Milmer, Lumi Nicula, Pomp. Aurel, Roger C. Fl., S. Croitoru, Gabr. Mihalcea, Mar. Ciobanu, I. Felix, M. Bodolică, „Crist, Manuela, Const. Nic. Petrescu (indescifrabil), M. Dragoș, M. Golombieschi, I. Mucălău, Laura Costin : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ANOTIMPURI

Nimic mai de preț
Decît să treci
Prin inima timpului
Contopindu-te
Cu cele patru măsuri
În cea mai perfectă armonie...

Păstrînd copilăria
Să poți visa, iubi, ierta...

INA BUCLEI

ARTA DE A ZÎMBI

Arta de a zîmbi este
profesiunea mea de credință.
(Numai eu știu, zîmbetul —
această luminoasă cicatrice).
Și, desigur, am un obicei ciudat :
dragostea mea pentru oameni.
Este suficient să-l privesc
și fiecare om se face mai adevărat,
uneori visător, cu un singur surîs
poleindu-l din cap pînă-n picioare,
învulnerabil devenind, dar numai
cu o singură condiție :
eu să-i fiu în preajmă,
întinzîndu-i o mînă sau o rază...

NICOLAE ALEXANDRU VEST

ONIROEMĂ

Umblam pe o stradă
pe care o bănuiam fără sfîrșit
o stradă tristă ca privirea
unui cîine fără căpătîi umblam
gîndind la toate și la nimic
din cînd în cînd ocoleam cîte un
colț coolit din cînd în
cînd mă saluta cîte o rochie
agățată pe sîrmă nu făceam
nici un gest de simpatie totul
îmi vorbea auzeam tot
dar eram surd

(într-un tîrziu tu
Heleyn m-ai trezit dar
eu am continuat încă mult
timp să umblu pe o stradă
fără sfîrșit)

DAN EMILIAN ROȘCA

CINE POATE DUCE PE UMERI...

Cum să înghesui între două coperți
fericirea binele frumusețea iubirea
adevărul
cum să unesc dintr-o simplă rostire
gestul martial cu durerea împietrită
ungherul cu planeta
cîte clipe cîte milenii m-aș putea
recompune
trup și suflet ca niște imagini oglindite
pe fețele secerii
limpezindu-mă în mintea de început și
cea de pe urmă
cîte căderi de pe cal cîtă cenușă
vulcanică peste miezul facerii
invocații către un punct înstelat
lacrimi care învață să plîngă fără ochi
în numele lipsei de sine

cine poate duce pe umeri povara simetrici
desăvîrșite
în gînd prețuirea pînă la capăt
și-n irisuri mulțimea faptelor adjudecate
fără a plănui vreodată urmă de trecere
prin pustiul neștirii
fără să înalțe vaerul arderii de viu
cine să înțeleagă cine să trăiască dovada
acestui mod de a privi peste umăr
și semnul lăsat după acea neînsuflețită-n
grai mărturie
spune tu spune tu
măsurat fulgerător cu etalonul uitării

COSTIN GRIGORAȘ

A NU ÎMBĂTRÎNI

Sînt din ce în ce mai palid,
Cineva mă învață [illegible] în arta de a nu îmbătrîni
fără riduri
[illegible]cări,
[illegible]timp ce se strădulește
[illegible]sudind cu creta în mînă
privese visător
creșterea crudă a
firului ierbii
de la marginea asfaltului,
prin ferestrele niciodată
deschise, de mîinile
lui
tremurătoare.

LAURENȚIU SPERANȚA

LAURENȚIU PROFETA

(Urmare din pagina 9))

mult melodicul nu e o atitudine exclusivistă ?

— „Pasărea măiastră" a melodiei își ia zborul numai în contextul unei muzici valoroase și substanțiale pe toate planurile. Spre pildă, atunci cînd gîndirea armonică și cea arhitectonică sînt sărace „pasărea" nu-și mai poate lua zborul : se tîrăște pe jos ca șarpele, sau cel mult se ridică pînă pe gard, ca o orătanie de curte...

— Vă deranjează ceva din muzica secolului XX ?

— Unii postulează că frumosul e urît, iar urîtul e frumos. În mod programatic unii evită frumosul, se feresc de el ca de o piază rea. E timpul să alegem din noianul de experimente în care Pegasul a dansat și pe sîrmă ceea ce e valoros și să creăm o artă care să fie cuprinzătoare, nesofisticată, emoționantă. Într-o vreme în care superioritatea tehnică, științifică e covîrșitoare e nevoie de o muzică simplă, omenească.

— Întotdeauna ați avut astfel de opinii ?

— Acum 40 de ani, sincer să fiu, nu mai credeam în Ceaikovski și Richard Strauss. Dar ce se întîmplă azi ? Ei sînt mai actuali ca oricînd. În timp ce mai toți cei care au încercat să-i demoleze au fost dați uitării după cîțiva ani. Inovația este o perlă pe un fir de aur care se cheamă tradiție. Îi refuz pe cei care vor să distrugă acest fir de aur în loc să-i adauge noi perle. Nu trebuie să i se răpească muzicii ceea ce are ea specific : dialectica vieții active, exprimarea dinamicii sufletești. S-a vorbit și desure roboți compozitori. Vor fi, cred eu, niște proști compozitori. Fiindcă o mașină nu poate nici să plîngă, nici să se bucure.

— Dar atîț de multe experimente în muzică, în artă în general, nu se datorează și unei istorii zbuciumate, care a zdruncinat încrederea în valorile dintotdeauna ale omului ? Nu e oare vorba de a căuta noi soluții pentru salvarea lui ?

— Cu siguranță că una dintre explicații este și aceasta. De aceea e cu atît mai necesară întemeierea unui nou clasicism.

— Cum se prezintă muzica românească în acest context ?

— Și alții au mai spus-o : muzica românească are toate calitățile avangardei minus exagerările ei. Înnoirea expresiei muzicale este perfect mulată pe o valoroasă tradiție lăsată nouă moștenire de un Enescu, de un Jora sau Todută. Fără discuție, s-au adăugat la această tradiție elemente de cea mai acută modernitate. Anatol Vieru, Aurel Stroe, Theodor Grigoriu, Pascal Bentoiu, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Dumitru Copoianu, Wilhelm Berger, au imprimat creației noastre muzicale noi valențe, avînd la rîndul lor elevi străluciți, creînd împreună o școală muzicală românească diversificată. Ea cercetează elementele tradiționale ca și pe cele ale contemporaneității într-un perfect echilibru, evitînd excesele iconoclaste care există prin alte părți, respingînd exhibiționismul și dorința de a epata prin scandal.

— Dacă stau și mă gîndesc bine, însuși faptul că a trebuit să vă orientați într-un hățiș de curente și stiluri ar fi putut constitui un obstacol în calea afirmării dumneavoastră.

— Da. Dar în același timp, generația mea a fost răsfățată de istorie. Încă din tinerețe am beneficiat de un sprijin susținut și substanțial. N-am avut de întîmpinat greutăți. Dimpotrivă, a trebuit să mă străduiesc eu să fiu la înălțimea acestor decenii în care creația românească s-a afirmat cu atîta vigoare. Înainte de 23 August nu mi-aș fi pus problema să ajung compozitor. Nu se putea trăi din compoziție. În societatea capitalistă muzica e ca un bun de consum. Vinzi — trăiești. Nu vinzi — mori de foame. Socialismul a pus creația muzicală, arta în general, în condițiile în care să depășească faza de comercializare vulgară.

— Din cîte știu, ați fost prezent în juriile Festivalului Național „Cîntarea României".

— „Cîntarea României" a devenit nucleul energetic al tuturor realizărilor noastre artistice. Este cu adevărat impresionantă această uriașă declanșare de forță și imaginație creatoare, această întrecere ce putea spune, „sportivă". Dar, personal, am rezerve cînd observ unele transplantări forțate din metodologia sportului în cea a aprecierii creației artistice. Sînt categoric împotriva judecării valorii artistice prin ridicări de „tăblițe" cu note, ca la patinaj sau prin puncte, ca la box. De aceea am refuzat să mai fac parte din juriul concursului „Șlagăre în devenire".

— Atunci cum vedeți modalitatea de apreciere a concurenților ?

— Arta, creația sînt — înțîi de toate — obiect de dezbatere. Dar trebuie să recunosc totodată că acel spirit de întrecere, acea ambiție de a fi primul — atitudini tipice lumii sportului —, pot avea și ae efecte benefice, salutare și în lumea artei. Marea competiție „Cîntarea României", rezultatele ei excepționale în identificarea unor talente deosebite și promovarea creației artistice de înaltă măiestrie — o dovedesc. Opera de descoperire a valorilor este garantată așadar. Rămîne ca instituțiile noastre de difuzare a muzicii, radioteleviziunea să acorde toată atenția încurajării și promovării acestor talente descoperite.

— Vă referiți la ceva concret ?

— Există încă mulți laureați ai Festivalului național „Cîntarea României", formații și soliști cu daruri de excepție al căror nume a rămas înscris numai pe diplomă, care par a fi uitați chiar și de către cei care aveau datoria să-i popularizeze.

Continuitate și permanență — iată două idei ce decurg din documentele partidului nostru, din îndrumările tovarășului Nicolae Ceaușescu, idei directoare pe care va trebui să le avem în vedere la viitoarele ediții ale Festivalului. Prin desfășurarea sa, din ce în ce mai amplă și mai cuprinzătoare și mai ales prin permanența sa în timp, „Cîntarea României" joacă un rol important în opera de păstrare, prelucrare și dezvoltare a marilor valori ale moștenirii noastre culturale, prin îmbinarea dialectică a înnoirii revoluționare cu respectul față de marile tradiții ale culturii naționale.

— Vorbiți-mi, vă rog, despre rolul muzicii în viața omului contemporan.

— Muzica ajută la dezvoltarea sufletească a omului, iar această împlinire din punct de vedere afectiv îl face mai apt pentru o suprasolicitare cerebrală. Într-o societate ca a noastră, care își propune o dezvoltare multilaterală a personalității umane, muzica joacă un rol deosebit de important. Nu putem rămîne indiferenți la tentativele care se fac prin alte părți de a se uniformiza omul, de a-l transforma într-un simplu robot. Avem nevoie pentru țelurile noastre de oameni întregi, cu o viață sufletească bogată, capabili de sentimente durabile și puternice care cu siguranță că muncesc cu mai mult spor dacă într-o seară au asistat la un concert minunat sau au văzut un spectacol care i-a tulburat pentru multă vreme.

— Scrieți muzică ușoară din dorința de succes imediat ? Nu vi se pare că faceți un compromis ?

— Scrîind muzică ușoară nu fac niciodată vreun compromis, nu abdic de la ceea ce înțeleg eu prin MUZICĂ. Încerc, așadar, să fiu consecvent cu propria-mi concepție despre arta sunetelor — înțeleasă ca un corp unitar, abordînd cu aceeași pasiune și cu aceeași răspundere toate genurile, de la cel ușor la cel coral, de la cel simfonic —cameral, la cel scenic, de la balet la film. Această practică mi-a întărit convingerea teoretică inițială, după care, dincolo de ceea ce le deosebește, genurile muzicale au un element comun : MELODIA.

— Unii v-ar putea socoti demodat cînd afirmați astfel de opinii. Sau v-ar putea bănui de comoditate.

— Să scrii o melodie frumoasă și originală de muzică ușoară nu e deloc mai lesne decît să scrii o melodie de lied sau chiar tema unei simfonii sau sonate. Nu numai că nu cred în teoriile care tind să discrediteze genurile muzicale de largă circulație, dar consider că una din marile erori culturale ale secolului nostru constă în divizarea muzicii (și artei) în două direcții, care s-au depărtat tot mai mult una de alta, ajungînd cu timpul la poli opuși : de o parte genurile „ușoare", cu un public imens, de cealaltă parte genurile „complexe", cu un public adesea foarte restrîns.

— E vinovat oare numai publicul de această situație ?

— Acest fenomen se datorează, printre altele, și specializării excesive a compozitorilor secolului XX. Dacă Schubert sau Brahms nu s-au sfiit să scrie alături de simfonii și muzica ușoară a vremii lor (valsuri, dansuri diverse, muzică de divertisment) compozitorii epocii noastre sînt de regulă specializați.

— Nu e cazul dumneavoastră.

— Mie îmi place să cutreier această țară a muzicii și să iau frumosul de acolo de unde îl găsesc.

— Din această lipsă de obstacole din care e alcătuită în aparență viața dumneavoastră, ce ați învățat ?

— Să-i ajut, după puterile mele, pe cei mai tineri. Nu știu dacă așa m-aș fi construit dacă la rîndul meu n-aș fi fost ajutat. Dar în orice caz, acum am o datorie de onoare pe care trebuie să fiu gata oricînd s-o achit.

— E greu să fii un om senin, Laurențiu Profeta ?

— E mai greu să te lași pradă deznădejdii. Nu-l invidiez deloc pe cel care nu știu ca din tot zbuciumul lor să clădească o lume armonioasă, calmă în care să afle bucuria atît ei cît și cei apropiați lor. Eu unul m-aș fi pierdut demult dacă n-aș fi luptat cu tot ceea ce ar fi vrut să-mi distrugă echilibrul interior. E poate cel mai mare cîștig al meu și n-aș renunța pentru nimic în lume la el. E sprijinul meu în viață.

LA OPERA ROMÂNĂ

(20—26 iunie)

Vineri 20 iunie (ora 18) baletul **Albă ca zăpada și cei 7 pitici** de Cornel Trăilescu, avînd în rolurile principale pe Daniela Constantinoiu, Florin Brîndușă și Madeleine Vasilescu. Dirijează compozitorul.

● **Carmen** de Georges Bizet — simbătă 21 iunie, ora 18. Debutează Ionel Voineag în rolul Don José. În rolul titular Rodica Mitrică-Bădircea, alături de Cornelia Angelescu (Michaela) și Nicolae Urzîceanu (Escamillo). Dirijor : Constantin Petrovici.

● În matineul de duminică 22 iunie (ora 11) opera **Micul coșar** de Benjamin Britten. Ion Caramitru (și regizor totodată), Cornelia Angelescu, Adina Iurașcu, Cristian Mihăilescu evoluează alături de Laurențiu Moise (coșarul cel mic) și alți copii din corul „Voces Primavera". Dirijor : Claudiu Negulescu.

● Duminică seară, la ora 18, **Lacul lebedelor.** În distribuție : Roxana Colceag (Odetta-Odillia), Laurențiu Guinea (debut în Siegfried), Florin Brîndușă (Rotbart), Gabriel Opincaru (Bufonul). Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● În ciclul de audiții comentate „Nume celebre ale artei lirice", luni 23 iunie, la ora 18, va fi prezentată marea cîntăreață **Maria Callas.** Comentator : Costin Popa.

● **Aida** de Giuseppe Verdi, marți 24 iunie (ora 17). În rolul titular Sanda Șandru. Lucia Cicoară-Drăgan va interpreta rolul Amneris. Anatol Covali—Radames, Nicolae Urdăreanu — Amonasro. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Miercuri 25 iunie (ora 18), din repertoriul lui Puccini — **Tosca,** avînd în rolul titular pe soprana Maria Slătinaru-Nistor, pe tenorul Ludovic Spiess în Cavaradossi și pe baritonul Nicolae Urziceanu în Scarpia. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Un spectacol **coupé** de balet alcătuit din **Carmen** de Bizet-Scedrin și **Curtea veche** de Mihail Jora, joi 26 iunie, la ora 18. În **Carmen** vor evolua : Daniela Constantinoiu, Tiberiu Almosnino (debut în Don José), Viorel Berinde, Mihai Spiridonescu. **Curtea veche,** premieră, în regia și coregrafia Alexei Mezincescu, decorurile Adrianei Urmuzescu și costumele Vioricăi Petrovici, dirijor fiind Carol Litvin. În distribuție notăm pe : Eugenia Cotovelea, Roxana Colceag, Andreea Mezaroș, Leda Popescu, Nicolae Deneș, Gabriel Opincaru, Tiberiu Almosnino, Mihai Spiridonescu.

S.O.S. ape minerale

Semne bune vara are

In urmă cu exact un an de zile, unul dintre grupajele de articole ale serialului nostru „S.O.S. apele minerale" cuprindea și un răspuns al centralei de resort, intitulată pe atunci Centrala berii, spirtului, amidonului și apelor minerale, la cîteva întrebări privind aprovizionarea nesatisfăcătoare cu apă minerală a pieței, slaba exploatare a unei resurse deosebit de importante pentru economia țării. Se menționa în acel text că „în trimestrul I, planul de aprovizionare (a pieței, n.n.) nu s-a realizat decît în proporție de 63 la sută". Erau invocate o serie de cauze, ca întotdeauna obiective și subiective, fapt care nu avea însă darul să rezolve problema. Se mai amintea în răspunsul amintit și eforturile centralei, ale întreprinderilor subordonate de a schimba starea de lucruri, străduința acestora de a găsi căile cele mai

CONSTANTIN GAVRILA ■

adecvate pentru ca apa minerală să fie valorificată într-o măsură cît mai importantă, așa cum se întîmplă în mai toate țările care dispun de o asemenea bogăție. Și iată că o știre recentă, știre confirmată și de unitățile care desfac apa minerală, se referă exact la acele promisiuni ale centralei, numită acum Centrala vinificării băuturilor diferite și a produselor spirtoase. Nu numai că întreprinderile C.V.B.D.P.S. și-au îndeplinit planul pe anul în curs, dar l-au și depășit, sporurile fiind demne de semnalat. Amănunte aflăm de la inginera Doina Gheorghiu, șefa biroului producție, din centrală.

„Pe primele cinci luni ale acestui an am trimis pieței 104 milioane litri apă minerală față de 69 milioane litri livrați în perioada similară a anului trecut, planul realizîndu-se astfel în procent de 152 la sută. Avem în curs de omologare o instalație de îmbuteliat sticle de un litru în box-paleți, realizată la Tg. Mureș și instalată la Borsec care, pînă la sfîrșitul lunii iunie, va fi omologată".

Printr-o mai bună organizare deci, printr-o colaborare mai eficientă cu beneficiarii, cu mai multă atenție față de ritmicitatea livrărilor și printr-o mai promptă intervenție în unitățile care aveau nevoie de sprijin, centrala care, printre altele, răspunde și de acest drum deloc simplu al apei minerale de la izvoare și pînă la consumator, a contribuit într-un timp relativ scurt la valorificarea unei cantități mult mai mari din această resursă care se irosea prin indiferența multora. Firește, problemele nu sînt rezolvate în întregime. Potrivit celor spuse de interlocutoarea noastră, unitățile I.C.R.A. din țară returnează ambalajele cu multă dificultate și nesortate. „În ciuda demersurilor noastre, continuă inginera Doina Gheorghiu, la nivel de centrală sau de întreprindere, n-am primit nici un răspuns la ultimele adrese. În ceea ce ne privește, ne străduim să punem la punct o instalație de îmbuteliat sticle de jumătate în box-paleți, instalație pe care sperăm s-o omologăm pînă la sfîrșitul anului. În privința îmbutelierii, se află în curs de montare o nouă linie la Biborțeni, astfel încît, de la o capacitate de 3 000 sticle pe oră, se va ajunge la 9 000 sticle pe oră, linie care la ora actuală se află în probe".

Fără să insistăm prea mult, mai adăugăm că returnările de ambalaje, despre care vorbea șefa serviciului producție, sînt în restanță la toate unitățile I.C.R.A. din țară, care, în general, preferă să trimită întreprinderilor de apă minerală sticlele de jumătate în locul celor de un litru, mult mai avantajoase și pentru întreprinderile de apă minerală, și pentru beneficiari. De asemenea, continuă să vină nesortate sticlele care au conținut diferite băuturi, de la bere și pînă la ulei.

Pe linia acelorași eforturi și a dorinței de mai bine a centralei de care vorbim, să mai reținem extinderea mult căutatului sortiment Aurora, cu concentrat de lămîie, și la Biborțeni, subliniind că și planul la băuturile răcoritoare a fost realizat pe aceste prime cinci luni în proporție de 114 la sută.

Consemnăm, așadar, cu bucurie veștile bune ale Centralei vinificării băuturilor diferite și produselor spirtoase și promitem cititorilor noștri că vom reveni asupra stărilor de lucruri care încă împiedică valorificarea într-un procent și mai ridicat a apei minerale.

RAZVAN BARBULESCU ■

Ca în fiecare vară, toate drumurile duc la mare !

Un om curios

Grea misie, misia de controlor fiscal ! Mai ales, cînd, uneori, ți-i sortit să ajungi în vreun sat agățat de sute de ani de barba întunecată a muntelui și ferm hotărît să stea cocoțat acolo ca și cum ar vrea să fie primul care prinde răsăritul soarelui și ultimul care scapă apusul lui.

Mult mai trebuie să se fi mirat unii de ce apucături o fi avînd acest soi de perceptor misterios că se interesează nu numai de scadențe și plata la timp a impozitelor, dar și de una alta, de bolile astea afurisite care bîntuie lumea.

Omul fiscului tăcea aparent indiferent, dar înregistra totul, apoi zicea că i-e rău și imediat bătrînica cea mai îngîndată în datorii îl poftea în casă și el, pe ascuns, ca un spion, scria repede ce a auzit și cînd intra cineva acoperea repede fițuica conspirativă cu îngîmfate scripte contabile că bătrînele nu-și dezvăluiau cu una cu două secretele tămăduitorilor. Era un fel de breaslă cu statut nescris și taina vindecării se transmitea pe cale orală ca o doină sau un cîntec de leagăn din mamă-n fiică, mai rar din tată-n fiu.

Anii au trecut, Pavel Corbu a ieșit la pensie și nu se mai putea duce pe sate. De aceea, joia, la tîrgul cel mare din Beiuș intra cu știință diplomăticească în vorbă cu țăranii și cu femeile de la țară, îi întreba dacă nu suferă cu ceva, oamenii se uitau la el ca la un doctor dat afară din slujbă și care caută pacienți pe stradă, ba da, spuneau ei, iacă-tă de ce suferim și cu ce vă tămăduiți întreba el cu nevinovată naivitate, că voi stați departe de oraș, apoi domnule dragă cu asta și cu asta, ziceau ei repede ca și cum ie-ar fi teamă că cîudatul doctor o să-i silească să-i consulte, dar ei nu aveau nevoie și atunci el nota pe loc în carnețelul de care nu se despărțea niciodată ca un veșnic poet inspirat, da' ce scrieți acolo, domnule, întrebau ei niței intrigați, păi am și eu un nepot care suferă de așa ceva, mințea el cumsecade.

Cînd se lăsa seara, Pavel se ducea acasă în hardughia cu grădină în care stă și astăzi de pe strada 30 Decembrie nr. 11, se spăla cu grijă de praful tîrgului, apoi intra în vîrful picioarelor în „camera sacră" unde avea cărți cu dedicația „poetului-tunet" Octavian Goga, a lui Pavel Dan, a lui Ștefan Pascu, ori a altor personalități, pentru că în vremea studenției la Cluj, el audiase la diferite conferințe pe Liviu Rebreanu, Ion Agîrbiceanu, Emil Racoviță, Ionel Teodoreanu, Nicolae Iorga, Dimitrie Gusti, Victor Eftimiu, Sextil Pușcariu, Mihail Sadoveanu, Vasile Pîrvan ori Iuliu Hațieganu. Scotea cu infinită grijă carnetul, își punea ochelarii cu gestul cu care astronomul își potrivește luneta pentru a contempla în noapte o stea îndepărtată, și copia cu migală de copist medieval formula magică în dreptul literei bolii pentru că bătrînul orînduise cu aplicație bolile în ordine strict alfabetică și nota remediul terapeutic în dreptul afecțiunii la care se referea.

Săptămînă de săptămînă, lună de lună, an de an s-au adunat zeci, sute și mii de remedii terapeutice ale medicinei populare, rod al experienței țăranilor în ceea ce privește folclorul medical din această parte a țării și nu numai de aici. Din păcate, încercările lui Pavel Corbu de a-și face cunoscută lucrarea au dat greș, n-au avut pînă acum succesul meritat, deși eforturile sale au fost apreciate de către unii specialiști. Indiscutabil, în condițiile actuale cînd medicina populară oferă generoasă din tezaurul ei inepuizabil remedii terapeutice (vezi ceaiurile din plante medicinale), lucrarea lui Pavel Corbu din Beiuș poate prezenta interes și merită atenția specialiștilor, lucru semnalat sub semnătura unui cunoscut specialist chiar în revista „Muncitorul sanitar" din 28 iunie 1980 : „Și a propos de sat. Am primit de curînd o scrisoare de la pensionarul Pavel Corbu din orașul Beiuș care între 1960—1980 a colindat cu asiduitate satele bihorene și cele din alte regiuni ale țării, adunînd 2064 tratamente, rod al multiseculare experiențe terapeutice populare românești (bolile vizate sînt în număr de 106). Folclorul nostru imens și inepuizabil nu numai pe linie muzicală și coregrafică, dar și medicală, de ce oare nu este valorificat sub toate aspectele ?»

Întrebarea poate fi adresată medicului, farmacistului, edituriior. De altfel și forul suprem al activității medicale internaționale O.M.S. și-a propus punerea în valoare a tezaurului etnoiatric propriu diverselor colectivități umane. În ultimul timp, putem urmări interesante relatări pe această temă în revista „Santé du monde".

Am trecut de curînd prin Beiuș. Pavel Corbu împlinește anul acesta 79 de ani. Țăranii care i-au lăsat cu limbă de moarte secretul acestor remedii străvechi s-au prăpădit. Dar experiența lor strînsă în cele 4 tomuri groase așteaptă consultul specialiștilor într-o modestă casă din Beiuș în apropierea județcătoriei unde și acum acest om deosebit așteaptă pe împricinații de pe sate pentru o grănițuire sau servitute de trecere și nu-i întreabă dacă au pierdut sau cîștigat procesul, ci-i iscodește mereu despre sănătate, pipăindu-și carnețelul în buzunarul de lîngă inimă.

PASCU BALACI ■

Despre sucuri și răcoritoare la producători acasă

Vorbele nu țin de cald, dar nici nu răcoresc pe nimeni

Orice s-ar spune, nu de consumatori depinde calitatea sucurilor și a răcoritoarelor noastre, în variantele mult așteptate și mult lăudate. Dincolo de promisiuni, încă sîntem puși în situația de a degusta, din atît de uniforme sticluțe, atît de uniforme băuturi. „Aveți dreptate — recunoștea într-un interviu acordat revistei noastre directorul general al Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor din cadrul Ministerului Industriei Alimentare, Ioan Bucurescu — nu toate băuturile colorate pot fi numite sucuri răcoritoare. Interesul general — spunea, în continuare, același interlocutor — este ca pretutindeni în țară să poată fi găsite sucuri de calitate. **Măcar și pentru faptul că la ele se folosesc aceleași concentrate !**" Și atunci, ne întrebăm, de ce la Brașov, unde se află cel mai mare producător de concentrate al țării, poți bea, după cum ne-am convins, un suc bun, iar în alte părți, ba ? Că doar Brașovul livrează pieței concentratul, nu sucul îmbuteliat !

Răspunsul încercăm să-l aflăm chiar în orașul amintit, de la Constantin Pricop, șeful secției producție industrială din cadrul I.J.L.F. Brașov : „Atît producerea concentratelor, cît și îmbutelierea sucurilor, trebuie să stea sub rigorile respectării stricte a tehnologiilor de fabricație". Greu ! de depistat vinovatul într-o asemenea situație — într-un județ fiind zeci și zeci de producători de sucuri, care le pun în vînzare — neetichetate !, — cîtă vreme lipsește un control unic cu drept de sancționare a unor astfel de încălcări. Trustul pentru producerea conservelor și sucurilor ar putea să instituie un control organizat, tocmai pentru asigurarea „nedilu&rti", ai unei rețete. La rîndul lor, I.J.L.F.-urile — producătorii principali ai județelor — sînt în măsură, credem, să fie investite cu drepturile și obligațiile unor asemenea controlori !

Se aduce în discuție și un alt aspect al problemei. Realizarea concentratelor — ni se spune — presupune o anume tehnologie, tocmai de aceea nu este la îndemîna oricui să le fabrice. Titularul unui produs nou credem că ar trebui să rămînă singurul lui producător, pentru că și după scoaterea acestuia pe piață îi va urmări, cu interes firesc, calitatea.

Ni se dă un exemplu. Înregistrarea pentru concentratul de struguri cu aromă de zmeură numeroase reclamații privind garanția acestui produs. Sucul provenit din el nu rezista timp de 7 zile. N-au rămas nepăsători față de o atare situație. Verificînd, au descoperit neajunsul. Era necesară pasteurizarea concentratului. Rezultatele ? Mai bune decît speraseră ! A sporit rezistența nu pînă la 7 zile, ci pînă la 14 ! Se mai ivise încă un inconvenient : din cauza acidului citric se decolora. „Sfătuindu-ne cu cei de la Piafar — ne spune Ștefan Guth, biolog la Institutul de cercetări și proiectări pentru industrializarea legumelor și fructelor București, care conduce cercetarea de profil la Brașov — am găsit o rezolvare fericită, pe care avem de gînd să o aplicăm, de aci încolo, și la alte produse noi — adăugarea unui concentrat de măceș. Nu numai că am rezolvat problema de care ne lovisem — culoarea care se degrada o dată cu timpul — dar s-a cîștigat și în privința calității și a gustului".

Este doar un exemplu, din mai multe posibile, care susține următorul adevăr : Nu e suficient să scoți pe piață un nou concentrat. Trebuie să-l urmărești, să-l îmbunătățești în continuare. Numai așa se va depăși stadiul promisiunilor, privind calitatea sucurilor.

Doar mostre pentru simpozioane ?

Nu ne-am propus o sinteză a nenumăratelor sondaje privind starea sucurilor și răcoritoarelor noastre — de la concepție, pînă la desfacere. Vrînd, nevrînd, reținem însă că materie primă există, bază materială există. Mai reținem că s-a investit pentru fabricarea lor inteligență, pastune, eforturi de toate felurile, eforturi mai mult sau mai puțin vizibile, mai mult sau mai puțin recunoscute. Nu este suficient să gîndești, cîtă vreme problema asupra căreia te apleci nu are audiența necesară, fără de care îndrăzneala gîndului poate rămîne o simplă experiență de laborator.

Anul trecut secția de concentrate a Brașovului a avut de realizat un plan de 2 750 tone. A reușit să facă 3 500. Pentru acest an au contractat deja 5 000 tone, cantitate de concentrate ce acoperă întreaga capacitate a secției, „care are certe perspective de dublare, dacă aprovizionarea cu materii prime va fi făcută ritmic, eșalonat" — cum a ținut să precizeze șeful secției, Șerban Rădulescu. Proporția contractărilor concentratelor lui '86 este însă îngrijorătoare, ea evidențiind un fapt deloc de neglijat : cît de greu își fac loc pe piață unele produse noi. Din cele 5 000 tone de concentrat contractate, citromul deține 2 600 tone, iar concentratul de zmeură — 1 500. „De ce doar două din concentratele noastre, cînd le oferim 20 de sortimente ?" — se întreabă brașovenii. Mai ales cînd acestea se dovedesc mai hrănitoare, profilactice și curative ? **Bitter-Lemon**-ul are la bază sucul de lămîie, lecitina, pelinul ; **Lămîița** — uleiul de lămîie indigen obținut din plante medicinale ; **Flores**-ul — must de struguri concentrat, fenicul fruct, chimion fruct, coada șoricelului, maghiran, sulfină, pelin, isop ; **Vitis** — din must de struguri, coriandru fruct, busuioc ; **Codruț** — din fenicel, fenicul ; **Migdala** — din cicoare, esență de migdale, ulei lenupăr ; **Litoral** — din must de struguri concentrat, salvia, floare de salcîm, flori de soc, fructe de păducel, uleiul de lămîie ș.a. De ce, dacă le avem (și le avem prin eforturile altor cercetători !), aceste concentrate rămîn doar mostre oferite la simpozioanele de specialitate ? Vorbim de multă vreme despre nevoia unor răcoritoare nutritive și curative. Cum se face atunci că, odată pregătite să intre în producție, se renunță la ele ?!

E drept, unele poartă nume care nu spun nimic, lipsite cu totul de inspirație, ca să nu spunem mai mult, precum Uva — Soda. Cîți dintre consumatori, cîtă vreme beneficiarii nu-l solicită, chiar dacă îi cunosc calitățile, cîți, deci, și-ar închipui că Uva-Soda este recomandat pentru astenîile de primăvară, pentru convalescență și bolile infecțioase și că stimulează secrețiile gastrointestinale ? Că poate fi luat ca un calmant gastrointestinal sau ca antiseptic pulmonar ?! Și, mai ales, cîți dintre noi știm că Uva-Soda este realizat din must de struguri concentrat, din ulei de lămîie indigen obținut din plante medicinale și din coriandru-fruct ? Producătorii de răcoritoare ai țării, care se întîlnesc la Brașov cu ocazia perfectării contractărilor în fiecare an, știu. Dar știu numai ei !

Așa privite lucrurile însă, simpozioanele cu pricina rămîn doar niște întîlniri agreabile pentru un cerc restrîns. Consumatorul nu se alege cu nimic, în afara promisiunilor, care la 35 de grade au gustul apei de ploaie. Pînă una alta însă, în ultimele trei luni — de cînd revista noastră a revenit asupra băuturilor răcoritoare — descoperim că spre întreprinderea din Brașov se îndreaptă de multe ori degetul acuzator privind nereușitele de azi ale sucurilor și răcoritoarelor noastre. „Adevă-

Am fost o zi notar de serviciu

Pentru conformitate, Labirint 54

Dacă ați fost vreodată la notariat — și nu se poate să nu fi fost — dacă ați epuizat în așteptare toate rubricile cotidienelor cumpărate dis de dimineață în acest scop, dacă v-ați uitat de nenumărate ori la ceas mai tăind de pe lista treburilor din acea zi cîte una care devenise deja imposibilă, dacă ați intrat, în sfîrșit, în biroul cu pricina, deja nervoși, nemaigăsindu-vă poate nici cuvintele, nici actele, nici argumentele așa de bine rînduite încă dinainte, dacă vi s-a spus să reveniți pentru că vă mai lipsește un timbru, o hîrtie, o dovadă, o semnătură, o parafă, o ștampilă... — vă propunem să vă așezați alături de noi, de partea cealaltă a biroului notarului, de-a lungul unei obișnuite zile de muncă și să apreciați „spectacolul".

„Alo ! Alo ! De ce nu stai la rînd ? Și noi tot aicea așteptăm !"

Trebuie să dăm explicații. Cît mai scurte. Oameni n-au timp și nici chef de vorbe. În sfîrșit, ne facem loc dincolo de ușă, sub privirile deloc convinse ale celor de pe coridor. Biroul, mult mai plăcut și mai familiar decît s-ar fi putut bănui după morocănoasa îngustime a holurilor, e oricum un spațiu mai sigur, care filtrează mulțimea, decupînd-o în „cazuri", „probleme", „solicitări", „situații". O zi obișnuită de muncă la *Notariatul de stat al sectorului 3*, din strada Labirint 54. Media solicitanților — 500—600 de persoane pe zi, la dispoziția cărora stau 5—6 notari din cei 7 cîți funcționează pe statele de plăți ale instituției, precum și 3—4 cadre medii (în majoritate, dactilografe). Legalizări, diverse autentificări, dovezi, declarații, acte de succesiune, procuri, acte de vînzare-cumpărare, testamente, donații, contracte de împrumut și cîte și mai cîte. Lumea în care trăim ne cere toate aceste lucruri. Se pare că fiecare cetățean al sectorului solicită cel puțin o dată pe an serviciile juridice ale notariatului. Trăim într-o societate complexă, care se sprijină și pe hîrtii — pe acte, pe dovezi și înscrisuri, ca orice sistem civilizat. Să încercăm un scurt exercițiu de atmosferă din această nouă perspectivă : la masa de lucru a notarului.

La biroul unde se primesc informații de tot felul și se fac legalizări de înscrisuri (certificate și acte de tot felul), un bărbat întinde funcționarei hîrtiile. Un altul, prin ușă, intervine iritat : „Dînsul a zis că doar întreabă, de ce nu stă la rînd ?" Două, trei momente de acalmie, cîteva persoane au trecut deja fără incidente prin fața biroului, predînd cele necesare, „Vă mai trebuie un timbru". „Nu, aici nu e starea civilă, aici e notariat. Starea civilă e mai încolo, la Consiliul Popular". Fiecare se socotește un caz deosebit și se simte obligat la o mică introducere : „Știți, eu-am mai fost la dumneavoastră..." sau : „Aș dori o mică informație, dacă nu vă supărați". Politețea e îndurată cu stoicism de notarii (notariițele, în majoritate) de serviciu. Mai bine așa decît .. „Eu am o problemă mai dificilă... Am o mătușă... Ea își lasă casa la trei nepoți... Ce se întîmplă dacă..." Gradele de rudenie sînt aici un laitmotiv. Nu e deloc indiferent dacă un nepot îți-e nepot de soră, de văr, de fiu. Urechea notarului s-a obișnuit să aleagă din murmurul timid-persuasiv al cetățeanului ceea ce este cu adevărat important, ceea ce-l poate ajuta să înțeleagă cum stau lucrurile.

„Unde să mă duc ? De ce ? Aici nu e bine ?... Scrie, scrie pe ușă da' eu nu mai văd bine, maică..."

„Cu tovarășul notar aș vrea, dacă nu vă supărați..." Oare notarul trebuie să poarte mustăți și barbă sură și să aibă mușchi chelie ? Pentru unii se pare că da, fiindcă silueta gracilă a tinerei de la bioru (notar Milea Daniela) stîrnește unele priviri rezervate.

În alt birou, trei bărbați și o femeie, toți în vîrstă, îmbrăcați cu îngrijire, cu evidentă preocupare, ca pentru un eveniment deosebit. Un dosar de succesiune, ajuns pe ultima sută de metri, sub îndrumarea notarului șef-adjunct Elena Bărbulescu. Li se amintesc celor trei moștenitori și martorului prevederile legii, li se pun întrebările de rutină, de identificare a persoanelor. Se vede pe fața lor că se miră : doar am mai fost la dînsa ! iar ne întreabă?... („Noi trebuie să întrebăm și din motive, să zic așa, psihologice. Neaflîndu-se în fața unui tribunal, unii cetățeni uită că și aici, în această instituție a Ministerului de justiție, singur adevărul are valoare" — Elena Bărbulescu). Aici oamenii sînt ceva mai liniștiți. Poate pentru că odiseea rîvnitului certificat de succesiune e aproape încheiată.

„Tovarășă dragă, eu am o mătușă la Timișoara. E văduvă. I-a murit soțul de inimă. — Cînd ? — Poftim ? — Cînd a murit ? — Acum două luni. — Ce fel de mătușă ? — A mea ? — Da, sigur, ce fel de mătușă vă este, de soră, de văr... ? — A, de soră. Soră cu maică-mea. — Puteți face dovada ? — Ce dovadă ? — Că vă este mătușă dinspre mamă. — Păi dacă vă spun ? — Aveți acte cum că..." Notar Sapșa Iulia. Timplele i-au albit și din pricina unor astfel de dialoguri. Răbdarea — indispensabilă în această meserie — nu mai sare în ochi. Totul e firesc. Știe să scoată de la fiecare informațiile utile. Mai greu mai ușor... Dă un termen. Alteineva : „Cum o cheamă pe bunica ? — Radu Elena. — Păi aici scrie Ionescu. — Da, că s-a cununat !" Femeia e tînără, oacheșă, glasul aspru mi-o recomandă drept cerberul de la ușă, care mă oprise de dimineață. O altă femeie nu mai găsește nimic, leagă și dezleagă la infinit un elastic peste maldărul de hîrtii în care abia notărița găsește cele trebuincioase (O soluție grăbită, greșită, negîndită, poate duce, peste ani, la un proces — ne spune notar Brînzei-Opran Ioana. Oamenii nu înțeleg întotdeauna de ce trebuie să mai revină. Fiecare situație se cere verificată, încadrată în prevederile legii, evaluată corect, tocmai pentru a-l feri pe cetățean de urmări nedorite. Ce s-ar întîmpla dacă s-ar vinde o casă ipotecată ? Ar păgubi cumpărătorul...") Un alt grup. Martori și solicitanți. „Semnați aici. — Aici ? — Da, semnați ! — Cum să semnez ? — Ca atunci cînd luați pensia". Iată situații din care numai experiența te poate scoate la liman. Răbdarea notarului, care înțelnește zilnic optzeci — o sută de oameni, nu mai miră pe nimeni.

Notariatul nu este, o instituție de ghișee, ci o instanță civilă, pe a cărui competență trebuie să învățăm să contăm. Stimați cititori care ați acceptat să ne însoțiți în această experiență, să-i zicem „de viață", aflați că, priviți din partea cealaltă a biroului, a ghișeului, nu avem chiar întotdeauna dreptate.

Dacă ați fost vreodată la notariat — și nu se poate să nu fi fost, dacă ați epuizat toate rubricile cotidienelor cumpărate dis de dimineață, dacă vi s-a spus că trebuie să reveniți — că mai lipsește un timbru, un act, o ștampilă — vă rugăm să credeți că e spre binele dumneavoastră. Așadar, vom reveni...

TANIA RADU ■

Ziua mea de lucru începe bine dacă, urcîndu-mă în autobuzul 131, o întîlnesc pe mica și necunoscuta mea tovarășă de drum. E însoțită întotdeauna de bunic, care în șoaptă o dojenește : „Taci, dragă, deranjezi lumea !" Cei mai arțăgoși, cei pe care dacă doar îi atingi cu cotul și ripostează violent, pînă și acestia insistă : „Lăsați-o, e asa de dulce !"

Ea își vede nestingherită de cîntat, indiferent ce se discută în jur. Din clipa cînd coboară încetează să cînte, probabil și ea consideră că pe stradă nu se... „face".

La Timișoara, la fel m-a înviorat o întîlnire cu aceeași virstă. Mă plimbam pe străzi, trecusem prin Piața Unirii, care își pune schelele renovării ; aflasem că fostei prefecturi, construită în anul 1740, care a avut în timp diverse întrebuințări, i s-a găsit o altă destinație — va fi muzeul artelor, după ce va fi restaurată, respectîndu-se stilul gotic. Mă uitam la izvorul care curge din nou, după ce cu cîteva zile înainte se săpase, pînă la 416 m, să i se dea din nou de urmă. E o apă foarte căutată de cei suferinzi de stomac. Mă uitam, memoram, cînd o femeie, de vîrsta celei din autobuz, m-a luat prietenoasă de mînă, și printr-o spărtură, într-un zid vechi, mi-a arătat grădina botanică.

Să-i spunem așa, deși încă nu este chiar o grădină în accepțiunea cunoscută. Pe un teren, controversat în concepția edililor orașului (dacă să fie clădit viitorul spital sau să se repartizeze parcului) se amplasează grădina botanică, pe suprafață de 8,5 hectare. Mica și îndrăzneața timișoreancă m-a luat de mînă să mă aducă aici, acum o iau eu să mă însoțească... Se miră, se copilărește, se joacă de-a reporterul. Mă ajută mult cu drăgălășenia ei pentru că, altfel, arhitecta Silvia Grumezea, care a întocmit detaliul de sistematizare și conduce „operațiile", nu prea are chef de vizitatori. O înțeleg, fiind mai mult șantier, decît parc, timpul are o valoare crescută. Screpere, buldozere, camioane, parcă-i facerea lumii.

— Dumneavoastră ce faceți aici, vă jucați ?

Nu cred că mai e necesar să precizez cui aparține întrebarea.

— Ne jucăm noi, să vă jucați voi mai tîrziu !...

— N-am știut că o grădină botanică are nevoie de pricepere unei arhitecte.

— Vederea de ansamblu presupune prezența mea aici, grădina botanică fiind mai aproape de un muzeu... viu.

— Ați mai lucrat în această direcție ?

— Sînt urbanistă, m-am documentat mult și acum 16 ani am transformat malurile Begăi în grădini. Pe mine mă preocupă îndeosebi aspectul satului românesc, am chiar în „custodie" Teremia Mare, Tomești, Giarmata-Vii.

— Lucrați la tipizare, tipizez și eu întrebările... Ce sperați cu această grădină botanică timișoreană ?

— Întîi s-o avem, să ne crească plantele mari și frumoase, să vină lume multă s-o vadă, să se odihnească, să se bucure.

Viitoarea grădină botanică va avea o suprafață cît jumătate din grădina botanică a Bucureștiului și 65 la sută din suprafața celei din Cluj-Napoca. Tovarășul Laurențiu Ruioi, prim-vicepreședinte al Consiliului popular municipal, este prezent aici în fiecare zi, cu o agendă, pe care-i imprimat cu litere de dimensiuni neobișnuite : „NU UITA" ! Cum ar putea uita că unii timișoreni vin, la orice convocare, să ajute prin munca lor patriotică să „iasă" la rampă, în timp, grădina, iar alții nu pot fi mișcați, din somnolență, cu nici un argument. Cum ar putea uita că inginerul Iosif Iacob, șeful secției de sistematizare și arhitectură, cere mereu pămînt fertil. 2 000 de metri cubi ajung ? E puțin ! 3 000 de metri cubi ?... Cum ar putea uita că doctorul I. Coste, de la Institutul agronomic, cere pentru sectorul „Flora României" colecții de interes național. Cum ar putea uita că 12 500 de plante, pentru sectorul ornamental, și 2 200 de specii și soiuri trebuie transportate cu gingășia cerută de flori... Cum ar putea uita piatra și cimentul pentru terase, tevile pentru lucrările subterane !

Dulcea mea însoțitoare are alte griji, pe care le exprimă trăgîndu-mă de mînă.

— Noi cînd ne jucăm aici ?

Nu pot prelua și transfera întrebarea ei pentru că cei trei factori de răspundere, care sînt acum pe șantier, Silvia Grumezea, Iosif Iacob și Laurențiu Ruioi, sînt într-o aprinsă discuție. Arhitecta este vestită pentru insistența cu care-și apără punctul de vedere. Iosif Iacob îmi șoptește : „Astăzi eu sînt paratrăznetul !" Deduceți pe cine convinge... arhitecta ?

Tîptil, ieșim dintr-un spațiu în care, deocamdată, intră cine are o treabă precisă. Grădina botanică din Timișoara va fi cu certitudine un zîmbet cald într-un oraș deprins cu civilizația și frumosul.

CARMEN DUMITRESCU ■

Aud copacii crescînd!

---

rul — reieșea dintr-o discuție cu directorul general al Direcției județene comerciale Galați, Bucur Bloancă — este că Brașovul nu reușește să răspundă cererii, să producă și să livreze județelor întreaga cantitate solicitată și contractată de concentrate de fructe pentru sucuri". Tot spre Brașov arată și Timișul, că au doar două sortimente pe piață „după cum le trimite Brașovul concentratele", că nu întotdeauna primesc concentrate „cu parametri respectați (dozajul aromei !)" și că aroma s-ar impune să fie numai naturală pentru a asigura calitatea sucurilor.

Face sau nu față solicitărilor (și contractelor) Brașovul privind livrarea concentratelor? Nu ne mulțumim cu răspunsul afirmativ al acestora, care asigură lumea că în condițiile actuale sînt în măsură să acopere întregul necesar de concentrate al țării, ci pătrundem în lumea cifrelor, a avizelor de expediție și descoperim că Galațiul nu a ridicat, în primul trimestru al anului în curs, nici un gram de concentrat, din cele 18 tone prinse în planul de contractare — iar în cel de al doilea, pînă la vizita noastră, ridicaseră doar 17 tone din 27. Și atunci ? Nu cumva ei au trimis, totuși mașini, iar Brașovul nu le-a putut onora solicitările ? Sunăm la Galați. Stăm de vorbă cu șefa secției răcoritoare a I.J.L.F. Galați, Maria Trandafirescu. Ne spune clar : niciodată nu s-a întîmplat să ceară întreprinderii din Brașov concentrate iar aceasta să-i refuze ! În ceea ce privește Timișul, primișe concentrate doar prin bunăvoința brașovenilor, care le-au asigurat mijloc de transport. Ori această ultimă obligație se impune beneficiarilor, nu producătorilor. Asupra contractelor și a respectării lor vom reveni în numerele noastre viitoare.

Calitatea începe de la recoltarea materiei prime

Problema nr. 1 a întreprinderii din Brașov, și nu numai a ei, rămîne legată de livrarea la timp a materiilor prime, a aromelor și sucurilor. Cîtă vreme nu-ți poți asigura toate componentele unui concentrat, pe plan local, rămîi, cu sau fără voia ta, la mîna altcuiva. Calitatea băuturilor răcoritoare trebuie pusă încă din faza de recoltare și de transportare a materiilor prime. Degeaba depune fabricantul eforturi pentru respectarea tehnologiilor, cîtă vreme primește, din diverse surse, materie primă declasată. Strugurele, de pildă, nu crește în zona Brașovului. Mustul în cauză vine de la Rîm. Sărat, Tecuci, Calafat... Iar brașovenii sînt obligați să-l primească, indiferent de starea lui, de peste tot. Cererea lor ni se pare întemeiată : doar anume unități să le asigure materia primă. Odată implicate în vastul program al sucurilor și răcoritoarelor, deci în cunoștință de cauză asupra responsabilităților ce le revin, nu vor mai face rabat la calitate. Mai sînt și altele, cum ar fi problema unor materii prime, care nu ajung la vreme în cantitățile solicitate și cu mult mai mici decît cele repartizate. De exemplu, pe primele cinci luni ale anului în curs aveau de primit de la Miercurea Ciuc 975 hectolitri de alcool. Li s-au dat doar 418 hectolitri. A rezultat deci un minus de 400 kg concentrate. Greutăți întîmpină și cu butoaiele de ambalaje. Nu li se închid capacele, fiind nefiletate. De aici, pierderi, scurgeri de concentrat și, în unele cazuri, chiar depreciere a lui.

Drumul birocratic al ieșirii în lume a unui nou concentrat este o altă cale care se dovedește în stare să micșoreze considerabil eforturile fabricantului. Iată, făcuseră cu ocazia simpozionului de acum doi ani un nectar de legume în două variante — picant și desert. S-a bucurat de un deosebit succes. Era făcut din morcovi, suc de țelină, pătrunjel, ardei gras, suc de roșii. Cînd au ajuns cu el la București, pentru omologare și preț, li s-a spus „noi nu avem morcovi pe piață și ne apucăm de nectaruri". L-au abandonat, deși, în paranteză fie spus, morcovi existau din belșug.

Și, totuși, noutăți...

Pe masa cercetătorilor locali se află, în stadiu de finalizare, noi concentrate. Două dintre ele — COVA și CAMEVA — sînt pornite deja spre omologare și sînt realizate din cătină, mere și varză. Centrul stomatologic din Brașov, în colaborare cu alte prestigioase instituțe de profil din țară, a bătut la o ușă nedeschisă pînă acum în Europa : studierea posibilității realizării unor băuturi răcoritoare pentru profilaxia cariei dentare, problemă aflată în al treilea an de cercetare, concentratele de acest gen urmînd să fie omologate prin Organizația Mondială a Sănătății. La O.S.I.M. se află, în prezent, un nou produs — uleiul eteric din cetina de Duglas, din care se va produce aroma de portocală indigenă naturală, pe care, pînă aci o aduceam doar din import. Facultatea de mecanică a Brașovului sprijină, efectiv, această cercetare a facultății de silvicultură, prin punerea la îndemînă a unei instalații de fracționare necesară obținerii acestor arome. În ziua vizitei noastre, la **Zizin** urma să se facă probele pentru punerea în funcțiune atît a stației pentru producerea uleiului eteric cît și a celei pentru realizarea sucului de varză. Cu ajutorul centralei de resort speră ca în toamnă să le dea în funcțiune.

Reușite demne de consemnat se înregistrează și pe linia obținerii unor coloranți alimentari din afecîă roșie și varză roșie, produse procurate pînă în prezent, pe bani grei, din import. Nu peste mult timp Brașovul va ieși pe piață cu un nou concentrat, deci cu o nouă băutură răcoritoare — ROMCOLA — adică, o Cola românească ! Întreprinderea de sere Codlea, după cercetări și tatonări, a reușit să cultive o plantă Rhizoma Zingiberis — cunoscută și sub numele de „rădăcina vieții". Din al treilea an aceasta va produce — ori „rădăcina vieții" se află de acum în al treilea an la serele Codlea. Din ea se va produce o băutură răcoritoare, similară vestitei COLA, fără cofeină însă, deci mai sănătoasă !

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

„Nu știm"

— **Aveți capsule ?**
— N-avem.
— **O să primiți astăzi ?**
— Nu știm.
— **Dar mîine ?**
— Nu știm.
— **Atunci, cînd o să primiți ?**
— Nu știm.
— **Să mai așteptăm ?**
— Nu știm.
— **Să plecăm ?**
— Nu știm.
— **Bine, dar atunci ce știți?**
— Nu știm nimic.
— **Și de ce nu știți ?**
— Nu știm.

Dialogul de mai sus, strict autentic, a avut loc vineri, 13 iunie 1986, ora 13, în Magazinul de prezentare și desfacere al Întreprinderii de Sucuri și Răcoritoare București, situat pe șoseaua Ștefan cel Mare, nr. 20. El s-a desfășurat între un cumpărător și responsabila magazinului, Silvia Compariu, asistată de o vînzătoare. Numele nu l-a spus chiar responsabila, și l-am notat ca atare, pe încredere. Fiindcă, în ciuda regulamentului, nici în vitrină, nici în interiorul magazinului nu era nici o inscripție cu numele, numărul de telefon și adresa responsabilei, nici numărul de telefon al inspecției comerciale. Și nici pe halatele celor două lucrătoare (al vînzătoarei avea urgentă nevoie de-a fi dat la „Nufărul") nu se zărea nici urmă de ecuson. Cît privește răspunsurile la întrebări, ce să mai spunem ? Să mai amintim că de cînd comerțul e comerț pe lumea asta vînzătorii au, deopotrivă, și datoria de a-l servi pe cumpărător, și pe aceeea de a-l informa?

ION D. GOIA ■

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ ...Acum 10 (zece !) ani, revista noastră consemna — exact în această pagină — împlinirea a 40 de ani de la absolvirea unei promoții a Școlii superioare de băieți „SPIRU HARET" din Pitești, la care foștii profesori și elevi își dăduseră mina peste timp (și, de ce nu, chiar și în presă ? !), întru sănătate și viață în continuare. Primim, iată, acum din partea lui **Dumitru Mihalache** (strada Pl. Petre Ionescu nr. 8, bloc 9, scara 2, apartamentul 73, Sectorul 3 — București), vestea că nu de mult, la același liceu din Pitești, a avut loc întîlnirea semicentenară a „elevilor". Participanților li s-au oferit flori din partea unor elevi **de-adevăratelea.** Au fost și lacrimi (firesc !), și hohote de ris la inevitabila strigare a catalogului (firesc !), și amintiri, și fapte, și nepoți...! (firesc).

Le asociem tuturor participanților un gînd de bine și de sănătate, și de încredere în viitor.

■ Primim, din partea **Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Argeș :**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către VICTORIA L. EPURE din comuna Vedea, satul Dincani — prin care aceasta solicita sprijin pentru încadrare în cîmpul muncii — scrisoare trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm următoarele : Luminița V. Epure i s-a oferit loc de muncă la I.J.P.I.P.S. — Pitești, ca muncitor pentru calificare țesător la secția țesut lavete Vedea ; s-a și prezentat pentru perfecționarea formelor de contractare"

■ **Procuratura județului Alba:**

„Vă comunicăm că aspectele sesizate de către ANA BEICA, din comuna Sipot, au fost verificate de noi și găsite întemeiate; în consecință, începînd de la data de 25 mai a.c., Margareta Neți a fost înlocuită din funcția de lucrător gestionar, procedîndu-se la inventarierea de primire-predare a gestiunii magazinului din comună. Pentru întîrzierea în luarea acestei măsuri a fost sancționat și contabilul șef al C.P.A.D.M. Sipot."

■ „În numele celor peste 80 de membri ai asociației locatarilor din blocul nostru, vă adresăm următoarele: datorită-o neglijență a constructorului, blocul nostru de garsoniere — prevăzut cu instalație de gaze la bucătării — a fost lipsit de ramele metalice incluse ochiurilor de aerisire-ventilație, drept pentru care nu ni s-a făcut racordul la rețeaua de gaz. Ni s-au propus fel de fel de soluții, unele de-a dreptul năstrușnice, ni s-a spus de pildă să tăiem din fereastră o porțiune de 10—15 cm., care ar urma să rămînă deschisă — am făcut și asta, degeaba, gazele nu ni s-au racordat motivul fiind același : lipsa ochiurilor de aerisire. Sîntem pasați, mereu, de la constructor la proiectant, de la proiectant la secția „Gaz", și de la secție înapoi la constructor. Sîntem obligați, astfel, să consumăm — ineficient de altfel — mult curent electric, ceea ce contravine direct regimului de economii de energie însușit și înțeles de către întreaga populație a țării noastre" (semnează : **Martin Erös**, președinte, și **Nicolae Bezedika**, administrator — Asociația de locatari a blocului 711, strada Vasiul nr. 6, Arad).

■ **Consiliul popular al județului Tulcea :**

„Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către DUMITRU IVAN din Tulcea, strada 23 August, blocul P 1, scara A, apartamentul 19, prin care se reclamă abuzul lucrătorilor de la Centrul de librării Tulcea, privind condiționarea vînzării unor cărți solicitate de populație : din verificările efectuate la fața locului, cele sesizate s-au confirmat, motiv pentru care a fost atenționată în modul cel mai serios conducerea unității. Vă mai comunicăm că, venind în întîmpinarea unei propuneri cuprinse în aceeași scrisoare, pînă la data de 30 septembrie a.c., în municipiul Tulcea se va înființa un anticariat."

■ **Consiliul popular al județului Gorj :**

„În legătură cu scrisoarea numitului ADRIAN MANTA din comuna Bălănești, care arată că la predarea a două bovine contractate către stat nu a primit prima legală în valoare de 800 lei: analizîndu-se această situație împreună cu tovarășul Cezar Drăgănescu, vicepreședintele U.J.C.P.A.D.M. — Gorj, s-a dat dispoziție să se plătească lui A.M. prima de 800 lei. Prin borderoul de achiziții nr. 24/1986, acesta a și primit suma cuvenită prin lege".

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :**

„Privind scrisoarea adresată redacției de către TEODOR ȘTEFAN din Călărași, vă comunicăm: în conformitate cu prevederile art. 6 din Decretul prezidențial nr. 130/1985, schimbarea dispoziției de repartizare, transferare ori detașarea absolvenților învățămîntului superior promoția 1985, se poate aproba numai la biroul Comisiei guvernamentale de coordonare și repartizări, la propunerea comitetelor executive ale consiliilor populare. În prezent, comitetele executive ai Consiliilor populare județene Călărași și Covasna au înaintat avizul de transferare a tov. S.T. de la Școala Grădiștea județul Călărași, la Școala Alta Seacă județul Covasna, propunere ce urmează a fi analizată în ședința biroului Comisiei guvernamentale".

■ „În Rîmnicu Sărat există la ora actuală 3 farmacii, din care una funcționează temporar ca punct farmaceutic. După locul în care sînt amplasate, cred că rezultă o anomalie, în sensul că farmacia nr. 67, permanentă, este situată în centrul orașului iar celelalte sînt în partea periferică, una în zona stației C.F.R., alta nu departe de aceasta, în apropierea Fabricii de regenerarea uleiurilor minerale din strada Costieni : astfel farmacia 67 deservește 3/4 din locuitorii orașului, plus comunele limitrofe, din care cauză este foarte aglomerată pe întreg cursul zilei. Propunerea noastră este să se înființeze o farmacie între centru și zona stației C.F.R., în acest fel serviciul s-ar descongestiona în mod apreciabil (în numele unui grup, semnează **Constantin Băcanu**, strada Crișan nr. 1. A, Rm. Sărat).

■ **Consiliul popular al județului Constanța :**

„Urmare scrisorii semnate de IONEL CONSTANTINOF din Mangalia, strada Sirenei nr. 13, prin care acesta solicită sprijin pentru încadrare în muncă, fiind calificat bucătar : cu dispoziția nr. 2709.11.04.1986, acesta a fost repartizat la I.H.R. Mangalia pe post de bucătar, conform pregătirii sale".

■ „În data de 28 aprilie a.c., ca de atîtea ori în alte dăți, am intrat în Librăria „Luceafărul" din localitatea în care domiciliez — practic, cea mai mare librărie a orașului. Doream să cumpăr cartea „Teroarea Hortysto-fascistă din nord-vestul României". Cartea era legată cu sfoară împreună cu alte două volume, avînd aproximativ același preț cu primul. Am solicitat numai „Teroarea...", explicînd că nu dispun în acel moment de 71 lei cît costa întreg coletul, față de numai 32 lei cît costa cartea dorită. Mi s-a răspuns că „Dumneata nu ești cumpărător permanent (? !) al nostru, dacă o vrei trebuie să o cumperi așa, condiționat !". Solicitînd condica, mi s-a spus că aceasta se află la... Satu Mare. Este păcat că într-o instituție de cultură, cum este orice librărie, se mai întîlnesc astfel de practici" (**Ștefan Codrea**, strada B. Vodă, blocul 19, scara 3, apartamentul 54, Sighet — Maramureș).

■ Din nou, mai vesele și mai amare, dintr-ale telefoanelor : constatîndu-se că s-a produs o eroare de calcul, numitului **Ilie Iordache** din Galați (posesor al postului telefonic 27745) i s-a aprobat scăderea din cont a sumei, deloc neglijabile, de... 3 676 lei.

■ „Din motive pe care nu le cunoaștem, lucrările începute cum trei ani în Babadag pentru construirea unei piscine, au fost lăsate în suspensie de către consiliul popular local: groapa propriu-zisă a fost escavată pînă la o adîncime de aproximativ doi metri, apoi lucrarea a fost părăsită. Acum sînt aici numai pietre și moloz, fiare răsucite, bălării și putregaiuri. Sînt elev și vă mărturisim că noi, elevii din Babadag cei puțin, ne-am fi bucurat mult să avem un astfel de loc civilizat de agrement, ale cărui lucrări, sîntem convinși, s-ar amortiza într-un timp record. Poate că, totuși, gospodarii orașului vor relua ideea..." **(Eugen-Mihai Remus**, Babadag, strada Liliacului nr. 7, județul Tulcea).

■ Din partea C.P.M. București — Direcția generală comercială :

„În urma sesizării IOANEI ANCA MORARU din București, strada Dezrobirii nr. 4, Sectorul 6, prin care se semnalau unele aspecte din activitatea comercială a magazinului alimentar situat pe bulevardul Unirii nr. 85, vă comunicăm că s-au luat următoarele măsuri: retragerea a două trepte de retribuție pentru o perioadă de două luni gestionarei **Stefania Onea**, conform Codului muncii, art. 100, litera „C", și sancționarea vînzătoarei **Rodica Feresecu** cu „avertisment", conform Codului muncii, art. 100, litera „b" și mutarea disciplinară din unitate".

■ Educatoarea **Voichița Covrig**, avînd domiciliul stabil în Tg. Mureș, strada Cutezanței nr. 6, apartamentul 11, actualmente învățătoare la Școala generală nr. 1 Tg. Mureș, ca suplinitoare, ne scrie că, fiind inițial titulară la grădinița sezonieră Vișina, comuna Micești, județul Bistrița-Năsăud — apoi detașată la grădinița cu program normal Chirileni, județul Mureș — și, revenită, în septembrie 1985, la postul titular, nu-și poate ridica drepturile bănești pentru concediul de odihnă consumat în lunile decembrie 1985 — ianuarie 1986, întrucît Inspectoratul școlar județean Bistrița susține că ele trebuiesc plătite de Inspectoratul județean Mureș, iar inspectoratul Mureș susținînd... exact invers ! Ne îndoim că, pe parcursul acestei dispute, se va ivi un al... treilea județ, care să-i plătească totuși femeii drepturile ce i se cuvin !

■ **Consiliul popular al municipiului Buzău :**

„Privind modul de rezolvare a scrisorii adresate redacției de către Asociația locatarilor blocului 100 din Alcea Tineretului nr. 10 — Buzău : în legătură cu stilul defectuos de muncă al administratorului asociației, **Florea Dobre**, s-a luat măsura de înlocuire în funcție a acestuia, în locul său fiind numită tovarășa **Petrica Bogdan** care, vă informăm, depune interes în încasarea sumelor restante, în efectuarea curățeniei în bloc și în jurul acestuia, în remedierea deficiențelor amintite în scrisoare".

■ „Mă numesc **Floarea Bălașea**, locuiesc în București, Calea Giulești nr. 42 și lucrez la Camera de Comerț și Industrie din Bd. N. Bălcescu nr. 22, Sectorul 1: în seara zilei de 29 mai, părinții mei fiind suferinzi, am rămas peste noapte la aceștia, în cartierul Militari. A doua zi dimineața, 30 mai, am urcat împreună cu alți pasageri în mașina 306, în stația Apusului, chiar la capăt. Probabil enervat că nu urcasem „după colț", așa cum pretindea, șoferul ne-a spus că mașina e defectă, pornind către garaj. La insistențele oamenilor, a oprit totuși pe parcurs, lumea coborînd iar mie, închizîndu-mi-se ușa, am rămas în autobuz. Șoferul era însoțit de un tînăr, pe semne un prieten. Plecînd în viteză, i-am rugat să mă lase să cobor, drept răspuns mi-au adresat un val de injurii, ba chiar și-au manifestat dorința de a mă „duce la garaj", dîndu-mi clar de înțeles ce mă așteaptă acolo. La împotrivirile mele, amicul șoferului m-a lovit peste picioare cu un fier, apoi unul dintre aceștia a spus „să-i dăm totuși drumul, că o încurcăm cu asta !" — și m-au lăsat să cobor. Am reținut numărul din spate al mașinii : 844. Șchiopătînd, m-am întors pe jos pînă la capăt, în stația Apusului, unde împreună cu șeful de linie am reușit să reconstituim numărul complet : **844 306 33707 tur 5/306.** În speranța că veți face public acest act de huliganism în public... etc."

Sîntem convinși că organele în drept ale I.T.B.-ului vor analiza acest revoltător caz, luînd de urgență măsurile ce se impun.

■ **Din nou, C.P.M. București — Direcția comercială :**

„În legătură cu sesizarea **Mariei Dobrin** și în legătură cu activitatea tov. NICOLAE ZELCA, șeful magazinului alimentar din Bd. Dinicu Golescu nr. 23—25, blocul 1, vă comunicăm: am atras în modul cel mai serios atenția tov. N.Z. că, în cazul în care se va mai produce **un singur** caz de discuții neprincipiale între lucrătorii unității și cumpărători, încadrîndu-se astfel regulile generale de comerț, vom cere conducerii întreprinderii să ia măsurile ce se impun, mergîndu-se pînă la desfacerea contractului de muncă".

■ Sînt **Vasile Bacăr,** locuiesc în Giurgiu, șoseaua București, blocul B. 4/1 s, scara E, apartamentul 90. În luna noiembrie a anului 1983 (? !), au venit la noi două tovarășe reprezentînd C.P.A.D.M. — București, Secția construcții din strada Vulturi nr. 31, Sectorul 3 și ne-au convins, pe mine și soția mea, să întocmim o notă de comandă (nr. 179) pentru confecționarea unor galerii și jaluzele, în valoare de 2 872 lei. Am plătit pe loc un avans de 800 lei, a trecut un an, n-a mai venit nimeni, am fost nevoit să iau drumul Capitalei și, după țîrgueli și amenințări că mă voi adresa presei, am primit jaluzelele prin poștă, precum și o telegramă că îmi vor fi aduse și galeriile, cu o mașină a cooperativei. N-au mai venit, iar eu am și astăzi la dumneavoastră un avans de 400 lei reprezentînd galeriile.

■ „Mă numesc **Eugenia Vlăsceanu** și domiciliez în București, Sectorul 3, strada Baraj Bicaz nr. 8, blocul M. 31, scara B, apartamentul 510, și vă aduc la cunoștință următorul caz: fiind posesoare a autoturismului 4—B—5084, am primit loc de parcare în luna august 1984 pentru care am achitat taxa anuală de 300 lei, conform chitanței 1 346 ; la 3 septembrie 1985 am achitat, în continuare, 300 lei — chitanța nr. 249. Și de aici începe necazul meu: pe data de 16 mai 1986 mi s-a emis Somația nr. 51 de a elibera locul de parcare (deși acesta mi-a fost atribuit și este plătit pînă în august a.c. !), în caz contrar urmînd a fi amendată. După o interpretare arbitrară a legii privind închirierea locurilor de parcare, tovarășul contabil șef de la A.D.P. Sectorul 3 pretinde taxă de 300 lei pentru **anul calendaristic, indiferent** din ce lună se atribuie locul, și nu cum prevede legea — 300 lei anual, adică 12 luni, începînd din luna în care se încheie contractul și pînă în luna corespunzătoare a anului următor. Menționez că nu am ocupat loc de parcare amenajat și, în plus, persoana căreia i s-a atribuit locul meu, deși a ocupat acest loc din luna mai, i s-au încasat 300 lei, pe chitanță scriindu-i-se „pentru anul 1986", deci în loc de 200 lei pentru 8 luni, i s-au încasat 300".

Într-adevăr ceva nu este în regulă în acest caz, cu atît mai mult cu cît, ocupînd locul respectiv de doi ani, E.V. avea oricum prioritate în a-l folosi în continuare.

■ **Marcel Vișan** din Buzău, cartierul Broșteni, blocul J. 1, scara B, apartamentul 33, etajul 4, ne sesizează că, pe timp ploios, prin terasa blocului în care locuiește, se scurge o însemnată cantitate de apă. Situația durează încă din anul trecut. În urma numeroaselor intervenții făcute de către locatari la I.J.G.C.L.-Buzău și mai ales în urma citorva deplasări la fața locului ale unor specialiști, s-a ajuns în sfîrșit la concluzia că defecțiunea (o fisură la izolația acoperișului) se datorește unei greșeli de execuție din partea constructorului. Și asta a fost totul... Cu alte cuvinte, din acel moment, locatarii beneficiază numai de faptul că știu din ce pricină le curge apa în lighene înșirate prin cameră. Socotim însă că necesar ar fi să știe **cînd anume** va fi înlăturată defecțiunea în cauză !

■ Un fapt generos — un fapt ce merită pe deplin prețuirea noastră : întrucît și-a procurat medicamentele necesare, dar între timp tratamentul la care a fost supus i s-a schimbat de către medici, pensionarul **ARMAND S. (din București — Loc 66, Sectorul 6,** cod 77476, aleea Valea Călugărească 3, blocul A. 10, scara C., apartamentul 34), oferă **ÎN MOD GRATUIT** celor interesați următoarele medicamente : „NOVOTHIRAL" — 300 tablete, și „NOVODIGAL" — 200 tablete. Primul medicament este eficient în endocrinologie (tyroidă) ; cel de-al doilea, în cardiologie. Îi mulțumim încă o dată în numele celor care își vor găsi poate alinarea în urma acestui gest uman, dezinteresat.

■ **Consiliul popular al județului Olt :**

„Urmare scrisorii numitei Florica I. Constantin din comuna Gostavățu, vă facem cunoscut că aceasta a fost repartizată la Întreprinderea de tricotaje Caracal, cu dispoziția de repartizare nr. 26121/9.05.1986".

■ **Aurelian Popescu,** om al muncii la A.E.M. Turceni și domiciliat în comuna Brănești, județul Gorj, deși a achitat taxa de 160 lei pentru executarea lucrărilor necesare alimentării cu energie electrică a locuinței — pentru care I.R.I.E.D.C.C.T. (? !) Tîrgu Jiu i-a eliberat chitanța cu numărul 06877 din 11 noiembrie 1985 — așteaptă și astăzi să-i vină promisul instalator. Probabil că s-a produs un scurt-circuit la întreprinderea în cauză !

■ **Consiliul popular al municipiului Zalău:** „Vă facem cunoscut că cererea numitei ELEZIA GRAMATICU din Zalău, cartierul Dumbrava-Nord, blocul 104, apartamentul 4, a fost rezolvată favorabil, în luna mai a.c. apartamentul în care locuiește susnumita fiind racordat la rețeaua de gaz metan".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Pșeniac Vladimir — Brăila : Puteți solicita instanței de judecată soluționarea litigiului. ● **Dumitru Radu** — com. Clejani, jud. Giurgiu : Decizia de pensionare emisă în 1983 a rămas definitivă, deoarece nu ați cerut anularea ei în termenul legal de 30 de zile. ● **Fabian A. Ioan** — satul Brătulești de Sus, com. Dărmănești, jud. Bacău : Cazul este de competența consiliului popular, autoritatea tutelară. ● **Zdârcu Ioan** — Sibiu : Ajutorul acordat mamelor cu mai mulți copii se poate primi și retroactiv pentru 3 ani de la data solicitării și stabilirii dreptului. ● **Dumitru Elisabeta** — com. Chitila, Sector agricol Ilfov : Solicitați celor două cooperative agricole aprobarea transferului pentru a putea beneficia în continuare de drepturile prevăzute în statut. ● **Dumitru Aneta** — satul Spirleni Vale, com. Gușoeni, jud. Vîlcea : Popescu Victor, ruda apropiată a defunctului, care a suportat și cheltuielile de înmormîntare, a deținut legal în anul 1985 lotul în folosință. ● **Kantor Maria,** satul Gutinaș, com. Ștefan cel Mare, jud. Bacău : Trebuie să justificați cu acte medicale perioada neîncadrată. ● **Suciu Dumitru** — Sibiu : Cînd prin contorul comun se măsoară consumuri pentru mașini de gătit cu gaze și mașini de gătit cu plită, la calcul mașina cu plită este considerată cît 4 mașini de gătit tip aragaz, conform Hotărîrii 20/1984 a Ministerului Petrolului. ● **Archip Dumitru** — Bacău : După 6 luni de la emitere, autorizația eliberată de comitetul executiv al Consiliului popular municipal își pierde automat valabilitatea, dacă nu s-a perfectat actul de vînzare-cumpărare prin notariatul de stat. ● **Voiculescu Gheorghe** — satul Cotofenești, com. Vîrbilău, jud. Prahova : Sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate sau sporul de toxicitate nu se iau în calcul la stabilirea veniturilor pentru acordarea alocației de stat pentru copii. ● **Ciucu Maria** — Timișoara, **Ștefan Narcisa** — Slobozia : dr. Otilia Chiculescu, Institutul de științe biologice, București, Sectorul 6, Splaiul Independenței nr. 296. ● **Asociația de locatari nr. 19** — Călărași : Fiecare membru al asociației are obligația de a depune fond de rulment, iar pentru perioada în care un apartament este liber, contravaloarea agentului termic se suportă de proprietar și nu de asociație.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Salonul invenţiilor

A organiza un Salon de invenţii într-un timp în care inteligenţei tehnice i s-au deschis largi posibilităţi de afirmare înseamnă o treabă dificilă. Unor prezenţe prestigioase trebuie să le oferi, la rîndu-ţi, realizări remarcabile. Sătmărenii şi-au inventariat zestrea lor de aur cenuşiu. Judeţul Satu Mare numără 61 de comisii ale inginerilor şi tehnicienilor şi 52 cercuri de inventatori şi inovatori, în cadrul cărora creează 3400 de oameni. În ultimii cinci ani, numărul invenţiilor şi inovaţiilor aplicate s-a ridicat la peste 850, eficienţa economică postcalculată însumînd aproximativ 300 milioane lei. Familia celor ce gîndesc, creează şi perfecţionează mereu tehnica, tehnologia şi fabricaţia la Satu Mare este numeroasă, rezervele judeţului sînt imense. Rodul inteligenţei creatoare — invenţia şi inovaţia — au intrat în circuitul producţiei, apăsat, prompt.

Cumulul de inteligenţă la care au ajuns le-a dat sătmărenilor îndrăzneala de a invita la ei acasă alte minţi strălucite ale ţării.

În noul lor centru civic, el însuşi un spectacol al gîndirii arhitecturale, apreciat doar cu cîteva săptămîni în urmă de către preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi de tovarăşa Elena Ceauşescu la recenta vizită de lucru, sătmărenii au deschis „Salonul de invenţii — Satu Mare '86". Organizatori : Consiliul judeţean de control muncitoresc al activităţii economice şi sociale, Consiliul judeţean al sindicatelor, Comitetul judeţean U.T.C., Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, Comisia judeţeană a inginerilor şi tehnicienilor, cu sprijinul organelor judeţene de partid şi de stat.

Salonul a frapat prin larga sa deschidere. Au fost prezentate 530 invenţii şi 115 inovaţii, s-au discutat pe secţiuni 236 de lucrări. Aria de participare a cuprins întreaga ţară, iar nivelul s-a dovedit a fi cel mai înalt.

S-au întîlnit la Satu Mare, recent, reprezentanţi din Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, ministere economice, centre de cercetări, institute de învăţămînt superior, specialişti cu invenţii şi inovaţii din mari uzine cu renume sau din mici întreprinderi productive. Domeniile, extrem de variate, au vizat practic întreaga economie naţională : agricultură, chimie, petrochimie, industrie alimentară, construcţii de maşini, metalurgie, electrotehnică, electronică, energetică, construcţii şi materiale de construcţii, transporturi, industrie uşoară, cooperaţie, industrie locală, învăţămînt. Caracteristica esenţială a lucrărilor prezentate a fost aceea că toate sînt, deja, aplicate. Nici un aparat, nici un procedeu sau sistem de lucru din expoziţia „Salonului de invenţii" de la Satu Mare n-a rămas la nivel de idee, toate au reuşit să prindă viaţă. Cele 73 de premii şi menţiuni acordate, pe secţiuni, înseamnă tot attea realizări prestigioase, unele chiar pe plan mondial. Sînt brevetate şi au fost aplicate cu succes în producţie. 11 din invenţiile şi inovaţiile care au primit aprecierile unanime ale juriilor pe secţiuni au luat naştere într-o singură întreprindere : „23 August" din Satu Mare. Specialiştii de aici afirmă : „Promovarea noului este pentru noi o deviză onorată prin fapte." Ion Gheorghe, responsabilul cabinetului tehnic, vorbeşte despre „un cîmp fertil gîndirii tehnice creatoare". În anul 1985 la Întreprinderea „23 August" au fost aplicate 86 de invenţii şi inovaţii, cu o eficienţă economică postcalculată de 28 milioane lei. Aici a luat naştere „Recuperatorul de căldură la soba de încălzit — model Terma", aici s-a dovedit că este posibilă emailarea după o altă tehnologie decît cea obişnuită şi aplicată de zeci de ani, cu o importantă economie de combustibil, cu reducerea costurilor de producţie şi creşterea productivităţii muncii.

Invenţiile sătmărene vor fi aplicate în curînd şi în celelalte întreprinderi din ţară, după cum ideile venite din alte oraşe îşi vor găsi aplicabilitatea în multe locuri din judeţul Satu Mare. Un singur centru din cele invitate la Salon — Timişoara — a prezentat 30 de mostre de ingeniozitate tehnică.

Cum era de aşteptat, întreaga atenţie a celor peste 300 de participanţi s-a concentrat asupra deciziei Comisiei centrale de selectare şi premiere, căreia-i revenea misiunea de a alege pe cei mai buni dintre cei buni. Avînd în vedere nivelul ridicat al manifestării, selecţionarea celor mai valoroase invenţii, cărora urma să li se acorde Marele premiu al Salonului, nu s-a dovedit o treabă simplă. Criteriile de apreciere au fost numeroase : eficienţa economică anuală postcalculată obţinută prin aplicare (de ordinul milioanelor de lei), rezolvarea unei probleme prioritare a economiei naţionale, posibilitatea de generalizare a invenţiei sau inovaţiei, nivelul de creativitate, posibilitatea de valorificare în alte state etc. Cu toată rigurozitatea punctajului, alegerea nu s-a dovedit simplă, dar aprecierile comisiei au fost în consens cu opinia participanţilor. Marele Premiu al „Salonului de invenţii „Satu Mare '86" a fost obţinut de două lucrări : „Echipament şi metode pentru analiza automată a parametrilor comunicării extraverbale (nonverbale)" — autori : dr. Virgil Enătescu şi colectivul Spitalului Municipal Satu Mare ; „Procedeu şi instalaţie pentru îndepărtarea particulelor de praf de pe benzile abrazive" — autori : ec. Vasile Ghizu alături de un colectiv al Întreprinderii de prelucrarea lemnului din Constanţa.

S-au acordat două premii II. Cîştigători : dr. Ionel Victor Pătraşcu de la Institutul de virusologie „Ştefan Nicolau" — Bucureşti, pentru lucrarea „Procedeu de preparare a vaccinului contra bolii MAREK" şi dr. ing. Aurel Brăgaru de la Institutul Politehnic Bucureşti („Echipament pentru optimizarea proiectării dispozitivelor SEFAROM").

Premiul III a fost acordat invenţiilor : „Structură din elemente prefabricate din beton armat pentru infrastructura clădirilor" — autor : colectivul Institutului Politehnic „Traian Vuia" — Timişoara condus de dr. ing. Marin Păunescu şi „Reductor cu elemente de rostogolire şi mele" — autor : un colectiv de la I.C.S.I.T.M.U. Bucureşti, condus de dr. ing. Leontin Cigan.

Medicul Virgil Enătescu a reuşit să realizeze o aparatură „inteligentă" menită să servească la evaluarea stării de calitate şi de performanţă electronică în comportamentul uman. Participanţii au luat cunoştinţă de cea mai complexă realizare, rodul a 15 ani de studii, de fapt, un laborator integral cuprinzînd 7 invenţii acumulate într-un singur brevet. Printre altele, laboratorul cuprinde aparatura electronică şi programul de calcul şi inteligenţă artificială, o noutate ştiinţifică, atît în ţară cît şi pe plan mondial.

Invenţia specialistului din Constanţa, celălalt laureat al Marelui Premiu, şi-a dovedit marea utilitate în industria lemnului. Benzile abrazive folosite la şlefuirea suprafeţelor de lemn se uzează după un anumit timp. Prin procedeul realizat de Vasile Ghizu, benzile uzate se pot reimpregna, ceea ce conduce la o economie anuală de 5 600 000 lei.

Dincolo de premii şi menţiuni, cîştigurile Salonului de invenţii de la Satu Mare au fost mult mai valoroase. Pentru inventatori a însemnat un schimb de experienţă, informare reciprocă, documentare ştiinţifică şi tehnică pe viu. Iată o opinie : „Utilitatea manifestării s-a dovedit inestimabilă. A fost o luare de contact cu ultimele invenţii româneşti. Intenţia noastră ar fi să realizăm aici, la Satu Mare, o brevetotecă, extrem de necesară pentru informarea noastră. Mi-am dat seama zilele acestea că mi-am completat bagajul de cunoştinţe. Într-un timp extrem de scurt, m-am documentat asupra a foarte multe probleme şi mi-au venit o mulţime de idei. Omul de meserie a avut serios de învăţat. Luarea de contact cu ultimele invenţii i-a pus pe mulţi pe gînduri. Salonul a stîrnit atracţie pentru activitatea de invenţii şi inovaţii." (Florin Graur, şeful serviciului cu pregătirea fabricaţiei de la Întreprinderea de utilaj minier Satu Mare, membru al juriului de triere pentru secţiunea Construcţii de maşini).

Dovada interesului stîrnit în mijlocul oamenilor muncii sătmăreni a dat-o felul în care au fost primite demonstraţiile tehnice. Organizatorii Salonului s-au gîndit la întîlnirile directe ale inventatorilor cu cei care foloseau maşinile sau procedeele lor. Autorii au mers în întreprinderi, au stat de vorbă cu oamenii, au urmărit la locul de muncă parametrii invenţiilor şi modul în care sînt aplicate.

Demonstraţia făcută de maistrul Emil Băcana de la Întreprinderea de Autoturisme Piteşti a stîrnit un viu interes la Întreprinderea de utilaj minier din Satu Mare. În secţia de sculărie, o mulţime de meşteri s-au adunat să vadă — unii entuziaşti, alţii sceptici — cum se poate placa o bucşă folosind span din deşeuri. Maistrul piteştean le-a demonstrat că se pot realiza bucşe fără a mai folosi bare de bronz (material deficitar), doar din materiale recuperabile, cu un strung şi o flacără oxiacetilenică. Toţi s-au convins de ingeniozitatea metodei, de marea economie de metal realizată şi, doar la cîteva zile după demonstraţie, pregătesc nu doar implementarea rapidă a metodei, ci extinderea ei, pentru produse de serie.

Spaţiul destinat unui articol se dovedeşte insuficient, cum insuficiente s-au dovedit zilele rezervate Salonului de invenţii de la Satu Mare. Căci programul a mai cuprins discuţii teoretice despre inventică, gale de filme cu subiecte ce priveau invenţiile prezentate şi dezbateri cu colective de oameni ai muncii pe marginea exponatelor. Salonul — impecabil aranjat şi organizat — şi-a ţinut deschise porţile încă patru zile peste programul prevăzut. Din puhoiul de vizitatori, sute purtau uniforme şcolăreşti. Elevii din Satu Mare — dintre care unii sînt, de pe acum, inventatori — au participat în număr mare, plini de interes pentru creativitate, ceea ce a scos în evidenţă o altă latură a eficientei manifestări : valoarea sa educaţională care vine să completeze datele unui adevărat eveniment ştiinţific, ale cărui roade încep deja să se vadă.

LIANA MOLNAR ■

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Ştefan Gheorghiţă

Tradiţia ştiinţifică şi tehnică nu este doar un apanaj al trecutului. Ea se naşte şi sub ochii noştri. Cum ar putea fi altfel, cînd armata cercetătorilor — a oamenilor care caută idei noi, eficiente — înainte de 1944 doar cîteva mii, iar astăzi numărîndu-se la aproape un sfert de milion — activează din plin şi lor li se adaugă cei care desfăşoară munca de cercetare în învăţămînt, mai ales în cel superior, de asemenea în avanposturile producţiei.

Despre un astfel de om, exemplu de modestie şi creativitate, făuritor de tradiţie, vom scrie astăzi. Este vorba de mecanicul, inginerul şi matematicianul **Ştefan Gheorghiţă** (1926—1978), pe care o boală necruţătoare a veacului nostru l-a smuls prematur, la numai 52 de ani, dintre noi. Cărţile şi priorităţile sale, veritabile premiere mondiale, l-au înscris însă trainic în istoria ştiinţei, ca nişte monumente tehnice care nu au moarte.

De o statură modestă, firav, lipsit de dorinţa de a „face impresie" ţi se părea la început un om şters. Dar cînd începea să vorbească, cu pasiune, despre o problemă de specialitate, despre o problemă de cultură care îl interesa (şi cît de multe îl interesau !) sau despre munţii ţării pe care îi adora şi îi colinda neobosit, atunci devenea parcă alt om. Într-un articol pe care i l-a consacrat în 1979, acad. Caius Iacob scria că **„a exercitat o adevărată fascinaţie asupra studenţilor săi, care îl iubeau".** Şi poate faptul că poeţii săi preferaţi (ne-a mărturisit-o într-o scrisoare), erau Eminescu, E.A. Poe şi Paul Valéry, iar compozitorii preferaţi Vivaldi, Haendel, Bach, Enescu spune mult despre structura sa sufletească. Era totodată îndrăgostit de mecanică.

Cu un deceniu în urmă, în iunie 1976, a fost sărbătorit la Casa Universitarilor din Bucureşti, cu prilejul împlinirii vîrstei de 50 de ani. S-au rostit fireşte discursuri omagiale (acad. Caius Iacob, profesorii Ionel Bucur, Solomon Marcus, Ion Zamfirescu, Mihai Constantinescu), iar în încheiere, sărbătoritul a răspuns, metaforic, că el însuşi s-ar putea autocaracteriza prin cei 9 „M" : Mama, muzica, matematica, mecanica, muntele, magistrii, materialismul dialectic, mediile poroase şi Mahabharata... Un prieten a observat că mai trebuie adăugat un „M" : munca.

Ştefan Ion Gheorghiţă s-a născut la 14 mai 1926 la Bucureşti, ambii săi părinţi fiind atît profesori, cît şi artişti plastici, iar în ascendenţa sa numărîndu-se matematicieni, mecanicieni şi actori (printre aceştia din urmă Costache Aristia). Urmează Liceul Sf. Sava (1937—1945), citind cu mare interes „Ziarul ştiinţelor şi călătorilor" şi participînd la concursurile acestuia, numărîndu-se şi printre „rezolvitorii de probleme" ai „Gazetei matematice". Obţine de asemenea distincţii pentru desenele sale, unele apărîndu-i în „Universul copiilor". În 1945 este încununat cu Premiul I la concursul literar instituit de Liga Navală Română cu tema „Cheia mîntuirii noastre este drumul Dunării spre Marea largă" (M. Kogălniceanu). Se înscrie atît la Institutul Politehnic (Facultatea de Electromecanică), cît şi la Facultatea de Matematică şi Fizică a Universităţii din Bucureşti, pe care le absolvă în 1950.

Teza sa de doctorat în matematici (Bucureşti, 1955), intitulată **Contribuţii la studiul mişcărilor în medii poroase**, constituie un eveniment ştiinţific, căci ea **„a deschis un nou capitol al mecanicii fluidelor, numit hidrogazodinamica corpurilor poroase, care studiază mişcarea unui fluid în jurul şi printr-un corp solid poros"** (Caius Iacob) — problemă de mare însemnătate în protectarea şi construcţia barajelor. Încă din perioada studenţiei (1949), îşi începe cariera universitară, urcă pe rînd toate treptele ierarhiei universitare, iar între 1969—1978 este profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti, unde predă mai ales hidrogazodinamica în medii poroase, mişcarea fluidelor vîscoase, teoria stratului limită şi organizează un seminar corespunzător, mult apreciat. În 1973—1974 este, în paralel, profesor-asociat la Universitatea din Paris (VI), devine membru în comitetele de redacţie ale unor prestigioase reviste de specialitate străine („Mathematical Forum" etc.). În anul 1966, obţine premiul „Gheorghe Lazăr" al Academiei R.S.R. pentru monografia sa **Metode matematice în hidrogazodinamica subterană**, iar în 1969 publică **Introducere în hidrodinamica** mediilor poroase, cea dintîi monografie pe plan mondial în această specialitate.

Originalitatea creaţiei lui Ştefan Gheorghiţă se anunţase de altfel de timpuriu. În prima sa lucrare ştiinţifică (1952) el dădea o demonstraţie generală, vectorială a fenomenului Doppler-Fizeau — problemă asupra căreia va reveni în alte lucrări. Tot în acel an, 1952, îi este prezentată şi publică prima sa notă ştiinţifică la Academie, despre calculul temperaturii maxime în electrodinamica lui M. Born şi L. Infeld. În 1953, comunică, la cea dintîi sesiune ştiinţifică a Universităţii din Bucureşti, un studiu remarcabil despre oscilatorul liniar în dinamica relativistă.

Consacrîndu-se hidrodinamicii fluidelor perfecte sau vîscoase, elaborează lucrarea **Cîteva mişcări în medii poroase neomogene** (1954), unde analizează pentru prima dată neomogenitatea eliptică şi dă o teoremă a sferei. Pune bazele cercetărilor privind mişcarea fluidelor în prezenţa corpurilor poroase (acţiunea hidrodinamică generalizarea formulei Stokş, distribuţia vîrtejurilor etc.) A stabilit totodată ecuaţia fundamentală a mişcărilor cu gradient iniţial şi a dezvoltat metode matematice inverse şi semiinverse de rezolvare a problemelor hidrodinamicii, esenţiale pentru teoria filtraţiei apelor subterane. A studiat, cu rezultate originale, mişcările sub baraje, mişcările cu suprafaţa liberă, interferenţa izvoarelor, stabilitatea marginală etc. O ecuaţie de mişcare neliniară în medii poroase îi poartă numele. Tot el a dat enunţul general al problemei percuslunii corpurilor rigide asupra fluidelor incompresibile.

Sînt numai cîteva repere ale unei creaţii de un mare interes teoretic şi practic, care cinstesc numele inginerului Ştefan Gheorghiţă.

I. M. ŞTEFAN ■

Şcoala muntelui

Intelectualul absolut, dar cu muşchii atrofiaţi, debil, neîndeminatec — a fost tentat să aprecieze cunoscutul scriitor englez Aldous Huxley — nu este decît un primitiv inversat. Evident, este vorba de o exagerare, mai ales prin tonul sentenţios al observaţiei, dar după o mai atentă cercetare, vom fi nevoiţi să admitem că, într-adevăr, în mai multe compartimente ale ştiinţei, condiţia fizică a lucrătorilor se dovedeşte din ce în ce mai necesară, iar în două din ele, speologia şi geologia, pregătirea sportivă a cercetătorilor apare ca indispensabilă. Dar n-a fost mereu asa. În domeniul speologiei, disciplină înfiinţată, cum bine se ştie, de către savantul Emil Racoviţă, excursiile în subteran au fost efectuate, ani la rînd, de echipe de studenţi şi profesori, animaţi doar de pasiune şi sete de cunoaştere. Dar confruntarea dintre om şi fenomenele carstice ale subsolului au devenit treptat din ce în ce mai dificile, mai complexe, mai pline de riscuri. De aici, nu puţine accidente. Întreprinderi ratate, incursiunile în subteran dovedindu-se tot mai inaccesibile însului lipsit de pregătire fizică. Situaţia a făcut necesară reconsiderarea tehnicii de lucru prin instituirea unei conlucrări laborioase între alpinism şi speologie.

La ora cînd încredinţăm tiparului aceste rînduri se află în plină desfăşurare la cabana Padina din Munţii Bucegi cursurile Şcolii naţionale alpine la care participă alpinişti legitimaţi din toată ţara, salvamontişti din toate centrele Salvamont, precum şi un mare număr de speologi (profesori, cercetători, studenţi, dar şi muncitori, cadre sanitare etc.). Aceştia din urmă susţin aici o pregătire complexă prin mijlocirea unor experţi în materie. cursurile de alpinism subteran fiind secondate de prelegeri de geologie, climatologie, biospeologie, cartografie, fotografie. În ceea ce priveşte pregătirea fizică, dedicată deprinderii unor tehnici moderne de investigare a subteranului, cursurile teoretice şi practice au în vedere pregătirea speologilor pentru incursiuni dificile : escaladarea de pereţi, coborîrea avenelor, traversarea de sifoane, organizarea taberelor, măsurile de prim ajutor. Cursanţii se familiarizează treptat cu problemele privind tehnica nodurilor, prizelor, legarea în coardă, asigurarea şi autoasigurarea. Ei îşi însuşesc apoi principiile de cătărare (coardă, simplă, dublă, rapel), orientarea în peşteri, baterea pitoanelor, folosirea materialului tehnic, o atenţie specială fiind acordată măsurilor sanitare (primele intervenţii în cazuri de accidente, lipotimie, claustrofobie, muşcături de şarpe).

Cursurile se desfăşoară sub conducerea profesorului Mircea Mihăilescu, secretarul Federaţiei române de turism-alpinism, şi cu concursul unor specialişti, între care îi amintim pe Alexandru Floriciu, maestru emerit al sportului, Ion Povară, cercetător la Institutul de speologie, şi Şerban Rizescu, secretarul Comisiei tehnice Salvamont. O notă bună şi pentru personalul cabanei Padina care s-a alăturat cu multă înţelegere şi solicitudine acestei acţiuni de mare importanţă pentru pregătirea fizică şi teoretică a celor peste o sute de sportivi şi oameni de ştiinţă antrenaţi în această şcoală a curajului.

LIVIU TIMBUS ■

Internaționalele de atletism — un spectacol cu ușile închise?

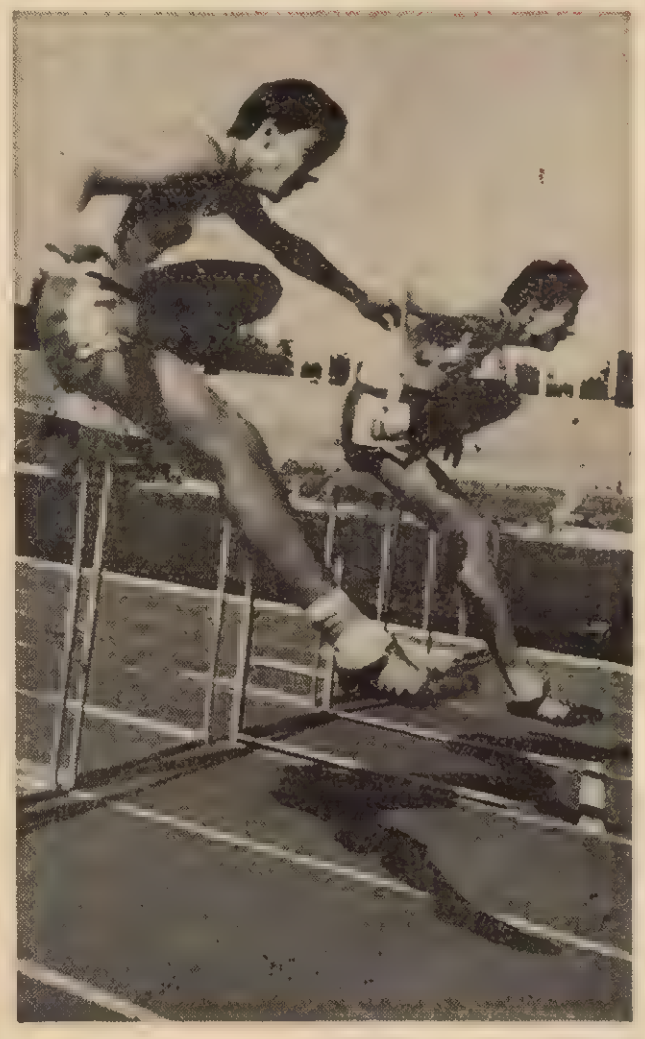

Fotografie de PAUL AGARICI

Cîteva recorduri naționale și victorii confortabile în meciurile amicale feminine cu Anglia (105—63) și R.S.F.S. Rusă (94—61), cam acesta ar fi, foarte pe scurt, bilanțul campionatelor internaționale de atletism ale României, desfășurate simbătă și duminică la „23 August".

În rest, deși așteptările noastre privind participarea au fost depășite, aliniindu-se la start sportivi din 11 țări (socotind și partidele bilaterale), reuniunile n-au adus decît în parte rezultatele scontate. A fost de vină și timpul, canicula și vînt stinjenitor, dar au cîntărit, desigur, și unele absențe, cele mai de marcă numindu-se Zola Budd și, surprinzător, Anișoara Stanciu. Fără să facem din lipsa campioanei olimpice la lungime un caz, se cuvine să precizăm că forfaitul Anișoarei, înscrisă pe listele de concurs (în calitate de membră a lotului reprezentativ), a avut darul să-l surprindă pînă și pe secretarul responsabil al federației, Eugen Ignat declarîndu-se stupefiat de atitudinea antrenorului Doru Crișan, care nici măcar n-a catadixit să anunțe retragerea din competiție (probabil din motive medicale) a elevei sale ! Considerăm că atunci cînd te cheamă Anișoara Stanciu și cînd ai palmaresul pe care îl ai, nu-ți este permis să te joci de-a v-ați ascunselea nici cu federația, nici cu publicul. „Blazonul" trebuie, în orice împrejurare, respectat !

Spre satisfacția noastră, cu toate că sezonul în aer liber e abia la început, virful de formă urmînd a fi atins la sfîrșitul lui august, cînd se vor ține, la Stuttgart, europenele de seniori, atleții români și mai ales atletele și-au dominat net adversarii, cîștigînd majoritatea probelor. Liviu Giurgian, Sorin Tirichiță (19,32 m la greutate), Nicu Roată (71,24 la suliță) și Cristieana Matei (fostă Cojocaru, căsătorită nu demult cu Sorin Matei) au făcut chiar recorduri naționale, cele ale lui Giurgian (despre care se vorbește pe larg în pagina alăturată) și Matei fiind, cum se zice, de valoare mondială. Cristieana a acoperit 400 metri garduri în 54,62 s, greu de numărat al cîtelea record al craiovencei !, dar antrenorul ei, Nicolae Mărășescu, nu părea deloc mulțumit, sesizînd și el că, deși în progres față de evoluțiile anterioare, Cristieana are încă destule dificultăți cu trecerea gardurilor, pierzînd acolo prețioase sutimi. Cît despre Nicu Roată (I.E.F.S., antrenor Ioan Sabău), acesta s-a acomodat mai repede specificului noii suliițe (cu toate că nu mai aruncase niciodată cu ea !), realizînd nu numai 3 recorduri succesive (72,82 m, 72,84 m, 74,24 m), ci și învingîndu-l clar pe Dumitru Negoiță, ramas la 69,14 m.

Dacă discobolele au dezamăgit (și nu numai ele, vom reveni), lăsînd-o pe Zvercova (R.S.F.S.R.) să cîștige cu (numai) 66,84 m, în schimb Mihaela Loghin la greutate (19,75 m) și Vali Ionescu la lungime (6,98 m) au urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere, arătînd o dată în plus că pe ele se poate conta. O plăcută surpriză a oferit junioara Alina Astafei care, deși clasată a treia la înălțime, a stabilit un promițător record de junioare, ca și Mihaela Dăogăroiu, al cărei timp la 10 000 m, 23 : 06,06, reprezintă și recordul național de senioare. Cum prima ediție a mondialelor de juniori e pe aproape, 16—20 iulie, Atena, se cuvine să subliniem că, în ansamblu, fetele noastre (iarăși fetele !) au confirmat și cu această ocazie. Noul record național al Anei Pădurean, 4 : 08,30 pe 1 500 m, înseamnă și cel mai bun rezultat mondial al sezonului, după cum nu departe de fruntea ierarhiilor internaționale se situează și timpul înregistrat de Adriana Dumitru la 3 000 m (8 : 56,72).

Intenționat am lăsat pentru finalul acestei relatări cursa de 3 000 m fete, care ar fi putut figura, fără nici o exagerare, pe afișul oricăreia dintre cele mai pretențioase reuniuni atletice. Cu două campioane olimpice la start, Maricica Puică (3 000 m) și Doina Melinte (800 m), cu o altă redutabilă specialistă a probei, englezoaica Wendy Sly (și ea medaliată la Los Angeles), cursa de 3 000 m a fost marele „clou" al internaționalelor. Deși a debutat pe această distanță, Melinte a cîștigat în 8 : 37,11 (timp foarte bun), dar elogii se cuvin și lui Puică (8 : 38,91), care (acuzînd o ușoară întindere) a condus mai bine de 2 500 de metri, cedînd, cum era și de anticipat, la finiș. Nu știm dacă Doina are de gînd să se dedice acestei distanțe, ea mai degrabă a ocolit un răspuns ferm, dar nu poate decît să ne bucure eventualitatea unui „tandem" în finala la 3 000. Maniera în care cele două românce au luat cursa pe cont propriu, lăsînd-o de căruță pe Sly, ne dă speranțe pentru unul sau chiar două locuri pe podiumul de la Stuttgart !

Nu putem încheia fără a nota că la reușita competiției și-a adus o substanțială contribuție federația de specialitate. Din punct de vedere organizatoric, nimic de reproșat. Cu toate astea, internaționalele 1986 n-au reprezentat acea sărbătoare a sportului la care visam în numărul trecut al revistei. Publicul a fost parcă mai puțin ca oricînd, cîteva sute de oameni, poate o mie, socotindu-i și pe atleții înșiși (urcați în tribune după terminarea probelor), pe rudele și prietenii acestora ! S-a ratat astfel o ocazie rară, aceea de a vedea la lucru, în cadrul a numai două reuniuni, cîțiva dintre atleții fruntași ai lumii, campioni olimpici, recordmani mondiali etc., oameni care, prin evoluțiile lor de o clipă sau prin carierele lor de o viață, reprezintă modele, exemple demne de urmat. Chiar dacă am zărit în tribune și copii, cărora generoasa lecție a atletismului le-a prins bine, numărul acestora a fost nepermis de mic. Să le fi fost oare atît de greu profesorilor de sport, cărora le-am adresat un călduros apel și săptămîna trecută, să înțeleagă că atletismul rămîne sportul sporturilor, cel mai în măsură să pledeze pentru mișcare, pentru exercițiu fizic și, implicit, să aibă răspunderi pentru sănătatea și robustețea tineretului ? Dincolo de alte obligații, organele mișcării sportive (la toate nivelurile) o au și pe aceea de a antrena, marele public, tineretul îndeobște, la manifestații cu caracter educativ. Iar atletismul deține, prin sensurile lui, un pronunțat astfel de caracter, crescînd el nu doar campioni, ci și oameni adevărați, călîți la școala ambiției, a dăruirii, a sacrificiului. Din păcate, obligația de care aminteam n-a fost respectată. Tribunele de la „23 August" au fost dezolant de goale, de parcă internaționalele s-ar fi disputat cu ușile închise ? !

În privința rezultatelor, deși nu toate au convins, nu trebuie să ne grăbim ! Pînă la număratul bobocilor, adică pînă la europene, mai e și sîntem siguri că atleții noștri și mai ales atletele (de la care așteptăm cele mai multe medalii) vor ști să fructifice cît mai bine lunile iulie și august, în așa fel încît, la capătul unei munci cît mai perseverente, să transforme Stuttgartul într-un prilej de mare bucurie pentru noi toți. În acest context, cu toate scăderile lor, nu doar în privința numărului redus de spectatori, dar și al multor probe disputate la nivelul minim al rezistenței, internaționalele României s-au înscris ca o promisiune.

Cea mai rapidă înotătoare din lume: Tamara Costache!

Tamara, profesorul Gothe și prietenul lor nedespărțit, cronometrul

Ziua de simbătă 14 iunie 1986 a devenit una de referință pentru natația românească, ea consemnînd stabilirea de către Tamara Costache a primelor noastre recorduri mondiale : 25,50 s în serii și 25,34 s în finală, la 50 m liber ! După ce ani și ani înotul românesc n-a contat decît sporadic și fără strălucire pe plan internațional, iată că datorită ploieștencei Tamara Costache, antrenată de profesorul Mihail Gothe, gheața s-a spart. Asta se datorează, firește, muncii și strădaniei „noului val" de performeri (și de tehnicieni tineri), dar și, poate înainte de toate, excelentelor condiții de care, în contextul dezvoltării generale a bazei materiale a sportului românesc, se bucură de o bună bucată de vreme natația noastră. Numai și dacă ne referim la faptul că numărul bazinelor de înot, descoperite, acoperite, de dimensiuni olimpice (ca și cel de la „23 August" în care s-au înregistrat recordurile Tamarei) etc., a crescut vertiginos în ultimii ani, avem imaginea unei discipline care beneficiază azi, prin grija partidului și a statului, de un cadru ideal de afirmare.

Isprava Tamarei Costache, elevă în clasa a X-a a Liceului „Dobrogeanu Gherea" din Ploiești și membră a clubului Petrolul, este excepțională. Pentru că, într-un sport în care de regulă recordurile se bat cu o sutime, două, Tamara a doborît vertiginos cu aproape jumătate de secundă, vechiul record deținut de americanca Dara Torres (din 1984) fiind de 25,61 s ! Și ar mai fi ceva, legat de scepticismul (sau ignoranța) unora, care consideră, fiind ei atoateștiutori !, că distanța de 50 m e în natație una intermediară, doar suta exprimînd, pasămite, cu adevărat valoarea ! Acestora le aducem aminte că proba respectivă, chiar dacă mai nouă, se află inclusă în programul mondialelor de la Madrid (17—23 august 1986), după aceea ea urmînd să devină obligatorie în toate marile competiții. Cu atît mai demn de elogii este recordul Tamarei cu cît el nu poate fi socotit drept întîmplător, rod al unei „inspirații" de moment. La naționale, Tamara a înotat pentru a cincea oară în acest an sub 26 s, vădind o regularitate proprie veritabililor campioni. În martie, de pildă, la Arad, cleva lui Mihail Gothe a oprit acele cronometrelor la doar 8 sutimi de secundă de recordul mondial ! Opt sutimi de secundă, avea să ne spună profesorul Gothe (absolvent din 1970 al I.E.F.S., specialitate natație), adică două degete, dar pentru asta ne-au mai trebuit cîteva luni de muncă intensă ! Ar mai merita amintit că întrecută în februarie, la Barcelona, de multipla recordmană mondială Kristin Otto (R.D.G.), Tamara și-a luat mai deunăzi, la Bratislava (4—5 iunie), o frumoasă revanșă, parcurgînd 50 m liber în 25,80 s ! Amenințat de atîtea ori, recordul lumii a căzut pînă la urmă, performanța Tamarei fiind la această oră pe larg comentată pe toate meridianele natației.

Cine e, de fapt, Tamara Costache ? Născută la Ploiești (23 iulie 1970), într-o familie muncitorească (mama, Floarea, e lăcătuș la I.U.C., tatăl, Grigore, e maistru la „1 Mai"), Tamara a început să înoate la 7 ani, fiind imediat remarcată de Mihail Gothe care, cu competență și ambiție, a dus-o pînă în vîrful piramidei. O soră a ei, Cristina, a făcut parte din lotul național de înot, iar singurul frate (sînt 3 fete și un băiat) joacă handbal în divizia B, la Petrolul Teleajen. Profesional, proaspăta recordmană e o elevă destoinică, privind cu încredere examenul de treaptă, în specialitatea electrotehnică. Măsoară 1,64 m și cîntărește 51 de kilograme.

Din august, acestei salbe i se va mai adăuga o medalie : cea de la mondiale !

Fotografii de AUREL NEAGU

Invitat să aprecieze calitățile elevei sale, profesorul Gothe ne-a mărturisit : „Tamara are o viteză de înaintare deosebită, prin cizelarea tehnicii putînd să mai smulgă destule sutimi recordului. E foarte muncitoare și receptivă, dispusă să se înhame, fără crîcnire, la orice efort, la orice sacrificiu. Dacă i-aș spune să treacă Marea Neagră, n-ar sta o clipă pe gînduri, ar pleca imediat !"

Mondialele, cum arătam, bat la ușă. Deși Tamara le va aborda cu „cartea de vizită" a celei mai rapide înotătoare din lume, ele se anunță foarte grele, în proba de 50 m urmînd să se alinieze la start, printre favorite, Kristin Otto și Verstapen din Olanda, singurele care (alături de Tamara) înoată curent sub 26 s. Modest, Mihail Gothe zicea „la Madrid, vizăm o medalie", dar ne-am lămurit că, de fapt, nu se gîndea la orice medalie, ci la cea de aur. Recordul mondial onorează, dar și obligă. Felicitîndu-o încă o dată pe Tamara Costache, cea dintîi recordmană a lumii din natația românească, îi dorim să demonstreze și la Madrid că este cea mai bună dintre cele mai bune ! Bravo și succes !

Steaua, din nou campioană

S-a tras cortina peste ediția 1985—1986 a diviziei naționale A de fotbal, ultima etapă desfășurindu-se miercuri. Titlul de campioană a revenit, pentru a 11-a oară, formației Steaua București, al cărei avans față de a doua clasată spune totul : 9 puncte ! Performanța echipei militare, de mai multe etape cu titlul asigurat, scăpată confortabil în fruntea clasamentului atestă o dată în plus temeinicia și seriozitatea cu care se muncește în „Ghencea", într-o atmosferă de responsabilitate, disciplină și respect față de culorile clubului. Nu poate decît să ne bucure că avem o campioană atît de merituoasă, care e, de fapt, și campioana Europei ! Fără a proceda acum la o analiză, se impune să subliniem că, superioară adversarelor în toate capitolele, Steaua n-a făcut decît să culeagă și pe plan intern frumoasele aprecieri care i-au fost adresate în urma cuceririi Cupei campionilor europeni. Felicitîndu-i din nou pe jucătorii și antrenorii noii (ca și vechii, căci Steaua își păstrează titlul) campioane a României, pe toți cei care, sub o formă sau alta, au contribuit la realizarea acestei izbînzi, să nu le dorim altceva decît ca, în viitoarea ediție a C.E.E., să se comporte ca și în precedenta !

Au mai urcat pe podiumul de premiere al campionatului Sportul studențesc (7—5 cu F.C. Olt, rezultat în urma căruia Hagi a devenit golgeter, cu 31 de goluri) și Universitatea Craiova (5—4 cu Steaua, dar campioni au aliniat o formație fără 8 titulari, odihnindu-i pe Ducadam, Iovan, Belodedici, Bumbescu, Balint, Stoica, Bölöni și Lăcătuș pentru Cupa României), Dinamo București (1—2 la Hunedoara) coborînd pe poziția a patra. Șansa formației dinamoviste de a juca, la toamnă, într-o competiție europeană, Steaua urmînd să evolueze în C.E.E., iar Sportul și Craiova în Cupa U.E.F.A., rămîne legată de intrarea ei în finala Cupei României (dacă Steaua va fi finalistă) sau, firește, de cîștigarea trofeului.

Dacă în privința campioanei situația era clarificată de cîteva săptămîni, lupta pentru evitarea retrogradării s-a purtat pînă în minutul 90 al ultimei etape, ea constituind sarea și piperul acestui final de sezon, dîndu-i dramatism. Poziția Bihorului nu cunoștea, se știe, nici o salvare. Deși pe locul 17, cu —8 la „adevăr", A.S.A. mai spera, în eventualitatea unui succes la București, în fața Rapidului, la o „minune", prin jocul rezultatelor. Dar minunea nu s-a produs și A.S.A., întrecută în „Giulești" cu 2—0 (de un Rapid care, amenințat la un moment dat, a terminat pe un remarcabil loc 8 !), a căzut după 16 ani în B. Bătaia cea mare se dădea pentru ocolirea locului 16, cele mai vizate fiind Gloria Buzău și Victoria București, pe care programul le-a așezat miercuri față în față. Victoriei îi era suficient, la Buzău, și un meci nul, care ar fi însemnat retrogradarea Gloriei. Și partida s-a terminat la egalitate, 0—0, numai că de retrogradat... a retrogradat Politehnica Timișoara ! Aceasta, neputînd să-și fructifice avantajul terenului propriu, a cedat Argeșului cu 1—2 și a luat drumul diviziei B ! Ne pare cu atît mai rău după „Poli", ca și după minunații suporteri timișoreni, cu cît se părea, spre jumătatea returului, că ea și-a regăsit cadența, dar ăsta e fotbalul ! El împarte lacrimi de bucurie, dar și de necaz. Să sperăm însă că Politehnica Timișoara, ca și A.S.A. și F.C. Bihor, va ști să primească înfrîngerea cu decență și luciditate, văzînd mai degrabă bîrna din ochii ei decît paiul din ochii altora. Nu ne rămîne decît să le urăm acestor 3 puternice centre ale fotbalului nostru, cu tradiție și rezerve (insuficient exploatate), să revină cît mai repede pe prima scenă a fotbalului românesc. Depinde numai de ele !

Să mai notăm, în încheierea acestui scurt comentariu, că etapa 34 a consemnat și două recorduri : cel mai mare număr de goluri înscrise (38, datorită mai ales partidelor din „Regie" și de la Craiova), și cele mai multe goluri realizate într-un meci de un jucător. Marcînd de 6 ori, Gheorghe Hagi i-a întrecut pe principalii săi urmăritori, Pițurcă (29) și Bîcu (25). Atît pentru azi, vom reveni.

Liviu Giurgianu, cinci secunde după noul record

„La «europene» voi urca sigur pe podium"

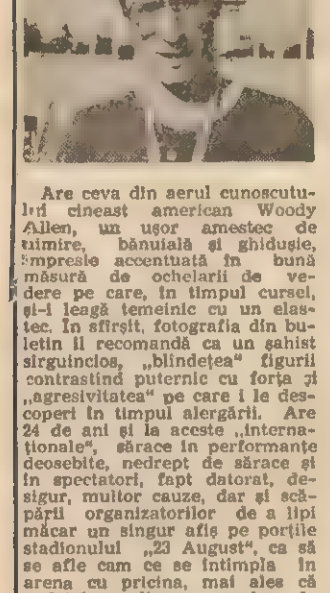

Are ceva din aerul cunoscutului cineast american Woody Allen, un ușor amestec de timiditate, bănuială și ghidușie, împrejurile accentuată în bună măsură de ochelarii de vedere pe care, în timpul cursei, și-i leagă temeinic cu un elastic. În sfîrșit, fotografia din buletin îl recomandă ca un șahist sîrguincios, „blîndețea" figurii contrastînd puternic cu forța și „agresivitatea" pe care i le descoperi în timpul alergării. Are 24 de ani și la aceste „internaționale", sărace în performanțe deosebite, nedrept de sărace și în spectatori, fapt datorat, desigur, multor cauze, dar și scăpării organizatorilor de a lipi măcar un singur afiș pe porțile stadionului „23 August", ca să se afle cam ce se întîmpla în arena cu pricina, mai ales că vedetele nu lipseau, așadar, la acest important concurs pentru pregătirea atleților noștri cu puțin înainte de europene și de primele „mondiale" de juniori, a stabilit singurul record în probele băieților, performanță nu foarte mare dar importantă.

La cinci minute după cursă, după ce și-a mai tras sufletul, acceptă cu bucurie un dialog.

— Pînă una, alta, spune-mi, te rog, cîte dioptrii ai ?

— De ani buni, trei și jumătate. Într-un timp alergam fără ochelari apoi m-am obișnuit cu ei.

— Nu te deranjează în timpul cursei ?

— Numai cînd plouă.

— De cînd faci atletism ?

— Din timpul liceului. Liceul de filologie — istorie nr. 2 din București, fiind la profesorul Adam Sebessy. El mi-a pus gardurile în față.

— Și pînă atunci ?

— Nu-mi găseam locul. La 11 ani făceam handbal, la Dinamo, apoi baschet, la Teodor Giurculescu, acesta insistase foarte mult să rămîn în baschet, am trecut mai tîrziu la Iuliu Capsa, la polo, și pe urmă, la fotbal, la nea Timaru. Mă rog, la garduri m-am oprit.

— Cînd ai început performanța ?

— La 16 ani. La 17 ani am avut primul record național, la juniori doi la 18 ani, locul 3 la balcaniadă, juniori, iar după încă un an am devenit campion național de juniori și am venit al partulea la „europene", în Olanda.

— Cînd ai intrat la Dinamo ?

— În 1982 și vreme de trei ani n-am făcut mai nimic în afară de accidentări. Am stat în gips de mi s-a urît, aproape trei luni. Au fost trei ani plini de ghinioane. În '84 am terminat sezonul cu 14,24 secunde.

— Crezi în ele, în ghinioane?

— Nu cred, dovadă că am revenit, dar mă scoseară la pepeni, accidentările.

— Cînd ai început să însemni ceva pentru atleții europeni ?

— Anul trecut, la Stara Zagora, cu 13,54, record național, aveam a cincea performanță pe continent.

— Cine te antrenează ?

— Constantin Mihail, cred eu, unul dintre cei mai buni antrenori din Europa. V-am spus acum doi ani am scos 14,24 secunde, în 1985 am făcut record național și acum, după un an, iar record. Nea Titi Mihail a avut campioni la sută, la triplu, la 110 m garduri, la băieți. El a pus capul și eu picioarele.

— Alergătorul nu pune deloc capul ?

— Ba da, dar o cursă durează puțin peste 13 secunde iar pregătirea luni în șir.

— Cum îți gîndești cursa ?

— Întîi îmi impun să nu dărîm garduri. Cînd lovești unul, pierzi pînă la 0,5 secunde. Tactic, ce să spun, dai totul într-o cursă. Avantajul din start e decisiv. Stau destul de bine cu forța și viteza, la suta de metri scot cam 10 3—10,4 secunde, trebuie să lucrez însă mai mult la mobilitate.

— Nu prea ai cu cine să alergi în țară, cel puțin așa au arătat-o internaționalele. Cum te simți singur ?

— În afară de Oltean, care are la activ un 13,65, într-adevăr nu prea mai e nimeni. Nu mă simt bine, firește. Concurența te împinge spre performanță. Pînă la „europenele" de la Stuttgart, însă am destule concursuri de verificare.

— Ce înseamnă acest 13,47 de azi ?

— A doua performanță europeană a sezonului. Virful de formă trebuie să-l prind la Stuttgart, unde îmi doresc aurul, dar sigur voi urca pe podium.

— Ești deja o vedetă ?

— Depinde ce înțelegeți prin vedetă. Și în sport, ca în orice alt domeniu, există oameni buni, foarte buni. Țin și muncesc pentru asta, să fiu foarte bun în proba mea.

RĂZVAN BÎRBULESCU ■

Sita Mundialului 1986 continuă să cearnă, cea mai mare competiție fotbalistică a lumii pregătindu-se acum de faza sferturilor de finală.

Folosind această scurtă întrerupere a „maratonului" mexican, ce se va relua în 21 iunie cu sferturile, iată cîteva scurte comentarii și, de pe teleimprimatoarele agențiilor de presă, știri proaspete despre desfășurarea marelui rendez-vous al fotbalului mondial.

Cotată printre favorite, mai ales după acel fulminant 6—0 cu Ungaria, echipa U.R.S.S. a fost eliminată, după prelungiri, de o Belgie care, după 1—2 cu Mexic și 2—2 cu Paraguay, părea să n-aibă cine știe ce veleități. Multora le-a rămas impresia că golurile 2 și 3 ale belgienilor (cu 4 titulari de la Anderlecht, învinsa Stelei în C.C.E.) au fost din ofsaid. Deși mîhnit, antrenorul sovietic Lobanovski a refuzat orice comentariu privitor la fazele respective (la golul 2, tușierul ridicase steagul, dar suedezul Fredriksen n-a luat în considerare semnalizarea !), adăugînd : „Nu-i niciodată plăcut să părăsești o astfel de competiție, dacă nu păstrăm bucuria de a fi etalat un fotbal frumos". ● Căpitanul naționalei argentiniene în 1978, cînd aceasta a dobîndit (pe teren propriu) titlul suprem, Daniel Passarella, face și azi parte din lotul fostei campioane mondiale. El n-a jucat însă deloc în Mexic, fiind trecut pe lista indisponibililor. Nu suferă de nimic, doar că a slăbit în ultima vreme 6 kilograme ! ● Pele, care are rubrică în ziarul mexican „Excelsior", despre echipa Angliei : „Dacă va renunța la repetatele pase lungi ale lui Wilkins, ușor de contracarat, Anglia va avea un cuvînt greu de spus". ● Zarvă mare la Queretaro, unde formația Spaniei a fost cazată în hotelul în care locuia, de la începerea competiției, delegația Danemarcei ! Secretarul federației daneze, Erik Hyldstrup a protestat energic pe lîngă F.I.F.A. El a protestat, ei a auzit ! ● Cel mai tînăr arbitru al Mundialului, francezul Joel Quiniou, l-a eliminat pe uruguayanul Batista (în partida cu Scoția) în secunda 63 ! Antrenorul sud-american Borras a reacționat imediat, numindu-l pe arbitru nici mai mult, nici mai puțin decît „asasin" ? ! Drept urmare, a asistat la meciul Argentina — Uruguay din tribună ! Dealtfel, uruguayenii s-au arătat cei mai recalcitranți, în contul lor trecîndu-se 11 cartonașe, dintre care două roșii ! ● O declarație amuzantă, datorată lui Junior (Brazilia), după întîlnirea pe care Brazilia a cîștigat-o net (4—0) în fața Poloniei : „O fi papa polonez, dar Dumnezeu e brazilian" ! ● Apropo de Brazilia, excelent cotată printre tehnicieni și la „bursa" pariurilor, singura formație care n-a primit pînă acum nici un gol. Joacă frumos, nimic de zis, se apără cu multă siguranță (mai „europenește" decît multe reprezentante ale bătrînului continent !), dar a și beneficiat, în două rînduri (cel puțin), de sprijinul arbitrilor. Bambridge nu le-a acordat spaniolilor (la 0—0 !) un gol perfect valabil, iar Roth le-a oferit brazilienilor, tot la 0—0, un 11 metri inventat contra Poloniei ! ! Vorba unui hitru : atît de elegant se mișca Socrates și cellalți că pînă și arbitrii țin cu ei ? ! ● Scandal în jurul spanioloului Caldere, bănuit de a se fi dopat pentru meciul cu Irlanda de Nord (în care nici n-a intrat, dar la controlul antidoping merg și rezervele !). Pînă la urmă, F.I.F.A. l-a iertat, limitîndu-se să amendeze federația spaniolă cu 25 000 de franci elvețieni. Imediat însă au sărit în sus danezii (adversarii imediați ai ibericilor), amintind că, pentru o culpă asemănătoare, scoțianul Johnstone a fost trimis acasă de la C.M. din 1978. Miguel Munoz, antrenorul lui Caldere, și-a dezvinovățit jucătorul : „El a luat medicamente împotriva

ÎN MEXIC, CERCUL SE STRÎNGE!

tusei și a bronșitei. Atît". Oare ? ● Înaintea confruntării cu Maroc, adjudecată cu multă dificultate, fotbaliștii vest-germani s-au antrenat la Monterrey cu porțile închise ! Decizia a fost anunțată de Beckenbauer, care a precizat că ea e valabilă chiar și pentru ziariștii vest-germani ! ● Rînd pe rînd, cad capetele antrenorilor ! După Mezey (Ungaria), Torres (Portugalia), Saadane (Algeria), Fergusson (Scoția) și Vutov (Bulgaria), și-a înaintat demisia și Borras (Uruguay). Pînă să procedeze la fel și Beazort (Italia), al cărui contract cu federația peninsulară expiră oricum, e de reținut poziția secretarului federației poloneze, Kalinski. Acesta a spus : „Piechniczek e un tehnician priceput și, în ciuda eșecului de aici, el va mai rămîne mult timp antrenorul reprezentativei". ● Acest 2—0 realizat de Franța în fața Italiei reprezintă cea dintîi victorie oficială a „cocoșului galic" după J.O. de la Anvers, din 1920 ! Despre meciul de marți, agenția France Presse nota : „A debutat cu impresionanta viteză de 3 kilometri pe oră și a continuat în ritm de promenadă". Oricum, italienii n-au arătat nimic. Celebrul lor „catenaccio" e de domeniul amintirii, iar Bagni, Di Gennaro, De Napoli sau Vierchowod n-au altă calitate decît că sînt tineri ! N-ajunge ! ● Belgienii Vandenbergh și Vandereycken au și plecat acasă, ambii accidentați la gleznе. Pare-se că ghinioanele se ține lanț de ultimul care, lovit, n-a putut evolua nici la mondialele din Spania. Cît despre Vandenbergh, se dă ca sigură trecerea lui (de la Anderlecht) la Monaco, alături de, tot ca noutate, danezul Lerby. ● Edinho, căpitanul brazilienilor, despre întîlnirea care urmează cu Franța : „Nu știu rezultatul, echipele fiind mai mult sau mai puțin egale, dar sînt convins că va fi un mare show". ● Ce se întîmplă cu vedetele ? Zico și K. H. Rummenigge mai mult nu joacă. Ca și Robson, dealtfel. Altobelli, deși a marcat 4 goluri, a contat prea puțin. Maradona alternează momentele superbe cu cele de „absență". Platini e parcă obosit, salvîndu-se de la un calificativ drastic doar prin golul înscris lui Galli. Nici Elkaer-Larsen, deși cu apetit de gol, nu străluceste. Boniek n-a mișcat etc etc. S-ar zice că Mundialul 1986 demonstrează clar că adevărata vedetă a unei echipe trebuie să fie echipa însăși ! Vechile stele pălesc, altele nu prea se ridică ! ● Paraguayenii Chilavert și Cabral au fost scoși din lot pentru că, deși n-au fost folosiți, au cerut prima pentru calificarea în optimile de finală. Quel toupet !, a comentat France Presse. ● Și cine să mai crezi ? ! ● Paolo Rossi, golgeterul ediției spaniole a C.M., în lotul squadrei azzurra, dar neutilizat de Bearzot : „Sper să mi se ofere ocazia să joc măcar un minut. Mă simt în formă și ar fi dureros pentru mine să nu intru în teren la aceste campionate". Nu i s-a oferit. ● Cele 3 goluri marcate în meciul cu Polonia i-au ridicat mult cota lui Lineker. Se afirmă că atacantul lui Everton e tot mai curtat de Barcelona. „Barca" se gîndește probabil la revanșa cu Steaua ! ● Zico : „Platini e singurul jucător francez de clasă, dar noi îl vom păzi cum n-au făcut-o italienii". După care brazilianul a lăsat-o mai moale, recunoscînd că „Giresse, Tigana și Fernandez sînt capabili să întoarcă un meci". Vom vedea curînd. ● Nord-irlandezul Pat Jennings, recordmanul mondial al selecțiilor în națională (119), a împlinit 41 de ani exact în ziua în care formația sa (după 0—3 cu Brazilia) a ieșit din cursă. Tristă sărbătoare. ● „Recordul" de căldură îl deține partida Spania — Algeria (3—0), disputată la 36 de grade. ● Vă reamintim, stimați cititori, datele și „Tintarul" sferturilor de finală : 21 iunie, R.F.G. — Mexic la Monterrey și Brazilia — Franța la Guadalajara ; 22 iunie, Argentina — Anglia sau Paraguay la Mexico City și Belgia — Spania sau Danemarca la Puebla. După care, semifinalele în 25 iunie, la Mexico City și Guadalajara, meciul pentru locurile 3—4 în 28 iunie la Puebla, în sfîrșit, marea finală în 29 iunie la Mexico City, pe „Azteca".

Pagini realizate de
OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XVI)

Reducerea bugetelor militare

Despre pericolul pe care îl reprezintă cursa înarmărilor, stocurile imense de arme nucleare și clasice tot mai perfecționate, forțele armate înseși, am scris în mai multe rînduri. Simpla existență a mijloacelor de distrugere constituie o amenințare permanentă pentru viața locuitorilor globului, pentru soarta planetei înseși, întrucît aceste mijloace pot declanșa oricînd o confruntare cu urmări catastrofale. În același timp însă, cursa înarmărilor înseamnă o uriașă risipă de fonduri, de mijloace materiale, de resurse naturale și umane. Aceste fonduri, care au ajuns, după cum se știe, la fabuloasa sumă de 1 000 de miliarde de dolari, frustrează sistematic omenirea de o parte însemnată a muncii ei, cu care s-ar putea acoperi nevoi dintre cele mai mari și mai importante. Specialiștii au făcut numeroase calcule, pe care le-am relevat cu alte prilejuri. Să ne amintim că tot la 1 000 de miliarde de dolari se ridică și datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, datorii care au încetinit ori chiar au blocat procesul creșterii economice în majoritatea statelor respective, în perimetrul cărora trăiesc peste două treimi din locuitorii globului. Deci cu banii cheltuiți într-un singur an pentru înarmare s-ar putea lichida datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare! Alt exemplu: dacă sumele destinate azi cheltuielilor militare ar fi reorientate în sectorul civil, s-ar realiza un ritm anual de creștere economică de 9,4 la sută în țările în curs de dezvoltare și de 3,7 la sută în statele dezvoltate, cu toate consecințele pozitive decurgînd de aici, printre care crearea a numeroase locuri de muncă, ridicarea generală a nivelului de trai. „Viața experiența," spunea președintele Nicolae Ceaușescu, demonstrează cu putere că realizarea tuturor programelor de dezvoltare, inclusiv a planului nostru, a planurilor și programelor tuturor statelor — fie socialiste, fie nesocialiste, fie capitaliste dezvoltate, fie țări în curs de dezvoltare — nu se poate concepe decît în condiții de pace, punînd capăt uriașelor cheltuieli militare și îndreptînd forțele materiale și umane, cuceririle științei spre dezvoltarea economico-socială". Potrivit concepției românești, toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, de mărime sau de grad de dezvoltare, ar avea numai de cîștigat de pe urma adoptării unor măsuri de înlocuire a programelor de înarmare cu programe de dezvoltare economico-socială.

Dar reducerea bugetelor militare reprezintă nu doar un aspect al dezarmării, ci condiția sine qua non a declanșării acestui proces. Orice șofer știe că pentru a porni în marșarier, trebuie ca mai întîi să oprească complet vehiculul, iar pentru a-l opri trebuie să reducă progresiv viteza; altfel nu poate face, oricît ar susține el că vrea să meargă înapoi. Cu dezarmarea e la fel. De vorbit se poate vorbi oricît despre dorința de a o realiza, însă numai încetinirea cursei înarmărilor și, ulterior, oprirea ei completă pot permite să se ia startul în sens invers. Iar încetinirea înseamnă, firește, diminuarea cheltuielilor militare, reducerea bugetelor militare. Numai acțiuni de acest fel, ca primi pași pe calea renunțării la înarmare, pot face ca vorbele frumoase despre dezarmare să se potrivească cu realitatea, să aibă suportul faptelor. Așadar, nici un fel de măsuri de reducere a armamentelor sau a efectivelor militare nu pot fi concepute fără o reducere a cheltuielilor militare. După cum s-a spus, pe bună dreptate, reducerea cheltuielilor militare constituie, în fapt, „cheia" ieșirii din labirintul declarațiilor de intenții, al condiționărilor de tot felul, al justificărilor pentru noi măsuri de înarmare, oferind o perspectivă clară procesului de dezarmare. Iată de ce în programul de dezarmare propus de România, înghețarea și reducerea cheltuielilor militare reprezintă prima și cea mai stringentă măsură, constituind veriga de bază menită să declanșeze procesul de dezarmare.

ION D. GOIA ■

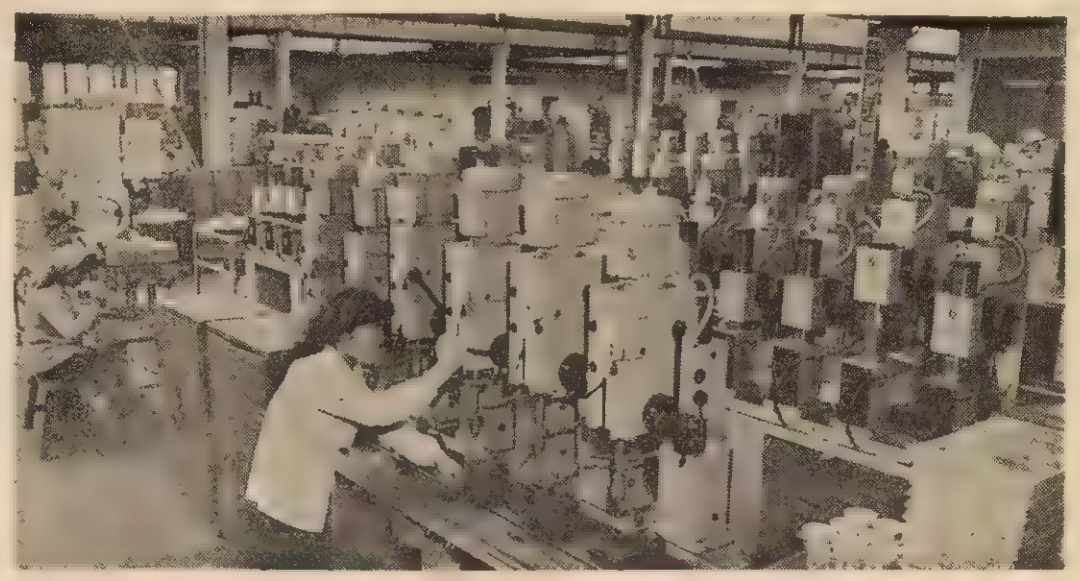

Pe 25 iunie începe „Luna de solidaritate cu poporul coreean". În fotografie: într-o secție a Fabricii de Instrumente de Automatizare din Moranbong (R.P.D. Coreeană)

Mafioții cocainei

În ultimele luni se înmulțesc știrile provenind din Peru, Columbia și Bolivia cu privire la identificarea și distrugerea unor importante plantații de tufe de coca, precum și a unor laboratoare ilegale de prelucrare a cocainei. Guvernele țărilor citate demonstrează o tot mai mare hotărîre în combaterea pe această cale a comerțului ilegal cu cocaină produs fabricat din frunzele arbustului. Și, într-adevăr, la prima vedere distrugerea plantațiilor de coca, care se pot întîlni mai ales pe versanții estici ai Anzilor bolivieni și peruani, pare a fi o soluție rapidă și eficace a problemei cocainomaniei în lume. Potrivit estimărilor Organizației Mondiale a Sănătății, consumul acestui drog a căpătat deja proporții endemice, numai în S.U.A., de pildă, existînd nu mai puțin de 22 de milioane de consumatori de cocaină. Și, totuși, coca n-a însemnat totdeauna drog. Ea se cultivă de milenii, indienii din zonele muntoase ale continentului mestecînd frunzele sale, mai ales pentru că acestea au calitatea de a neutraliza provizoriu senzația de foame. De asemenea, vizitatorilor care nu sînt obișnuiți cu aerul tare al localităților situate în crelerul Anzilor, li se administrează un fel de ceai obținut din frunze de coca pentru a le contracara senzațiile de oboseală și de ameteală.

Abia în anii '60—'70, odată cu începutul crizei economice și sociale care a afectat și continuă să afecteze S.U.A. și Europa occidentală, mafioți americani din Florida, în special, și-au activizat ciracii dintr-o serie de țări latino-americane, lansîndu-i în bănoasele afaceri ilegale cu stupefiante. Aceste activități au avut efecte nefaste pe mai multe planuri. Într-o primă fază, țăranii indios din aceste țări păreau să aibă de cîștigat de pe urma acestor afaceri — cu frunzele de coca se cîștiga de trei ori mai mult de pe o suprafață de teren decît în cazul cultivării cartofilor, porumbului sau legumelor. Dar, prin extinderea culturii de coca, suprafața destinată culturilor plantelor alimentare se reducea și cu timpul zonele respective și chiar națiunea în ansamblu nu și-au mai putut satisface necesitățile alimentare din resurse proprii. Firește, prin aceasta s-a înrăutățit și mai mult balanța de plăți a țărilor respective, obligate să importe alimente, a sporit datoria externă.

În schimb, veniturile bandelor de traficanți au luat proporții exorbitante. Escalada profiturilor ilicite a căpătat proporții extraordinare: dacă țăranul indios prima pentru materia primă necesară producerii unui kilogram de cocaină pură doar 250 dolari, în următoarea țară latino-americană prin care se tranzita cocaina brută același kilogram costa deja 10 000 dolari pentru ca ajuns în S.U.A. să atingă 80 000 dolari, iar dealer-ul ce-l plasează consumatorului să obțină peste 500 000 dolari. Rețeaua de traficanți, intermediari, achizitori etc. ajunsese atît de puternică în cursul anilor trecuți încît influența chiar scena politică dintr-o serie de țări latino-americane, plasîndu-și oamenii în posturi influente. Este foarte cunoscut cazul unor generali bolivieni care, după ce au ajuns printr-un puci la putere, au sprijinit pe față pe comercianții de cocaină.

Dar schimbările politice din unele țări sud-americane, măsurile luate de guvernele progresiste au început să constituie piedici tot mai eficace în calea comerțului ilicit cu stupefiante. Reacția a fost de multe ori brutală: astfel, în 1984, ministrul de justiție al Columbiei a fost asasinat în plină stradă, după ce acesta anunțase măsuri de combatere a comerțului cu coca. De asemenea, în Peru, după ce la cîrma țării a ajuns președintele Alan Garcia, autoritățile au dezlănțuit o luptă acerbă cu traficanții. În pădurile virgine peruane au fost identificate numeroase laboratoare de fabricare a cocainei. Mai multe avioane de transport ale mafioților au fost capturate.

Chiar dacă printre traficanții de stupefiante a început să domnească neliniștea, observatorii apreciază că nu există încă un pericol serios la adresa afacerilor lor. Atît timp cît consumul de droguri din S.U.A. și Europa occidentală promite în continuare mari cîștiguri, flagelul toxicomaniei va continua să afecteze serios o mare parte a umanității.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

„Deșertul fertil"

Depopularea și în urmă decăderea unor zone de pe glob, mai restrînse ori mai mari, uneori foarte mari, pot avea cauze naturale sau cauze economice. Saharei africane, imensul deșert de pe continentul negru, i-a fost dată să suporte consecința ambilor factori.

Cîndva o întindere fertilă, cu o viață economică și cu o civilizație înfloritoare, Sahara (teritoriu african mărginit la nord de țările Maghrebului și la sud de Sahel) a fost, în decursul a mai multor secole, încet dar implacabil, transformată într-o vastă întindere de nisip, cu o floră și o faună specifice. Însă locuitorii întinsului pustiu nu s-au dat bătuți; profitînd de faptul că drumul din sudul Africii spre Europa trecea obligatoriu prin Sahara, ei s-au adaptat situației, devenind meseriași, negustori și cărăuși de primă mînă. Și astfel, în evul de mijloc, Sahara, acest ocean de nisip, a cunoscut o a doua tinerețe. Potrivit mărturiilor care s-au păstrat, în perioada cuprinsă între secolul VIII și secolul XVI ale erei noastre drumul comercial transsaharian concura prin importanță și întindere faimosul „drum al mătăsii" care străbătea Europa și Asia, iar ceva mai tîrziu și artera comercială transatlantică, drum nou ce unea Europa și America. Negoțul înfloritor din orașele Saharei, în primul rînd cu aur, destinat continentului european, a dat un mare impuls dezvoltării culturii, literaturii, științei, astfel încît această zonă a putut fi numită „deșertul fertil". Una din cele mai mari răspîntii ale drumurilor de caravane și, ca urmare, cel mai important și mai bogat centru comercial de pe traseul transsaharian a fost orașul Sidjilmasa. „Locuitorii acestui oraș — scria în 1210 geograful arab Yakut — sînt cei mai bogați din lume". Și într-adevăr, comerțul cu aur care se făcea la Sidjilmasa era foarte vestit în epocă. Aici veneau negustori din Persia, Egipt, Spania și chiar din China. Să organizezi o caravană spre sud nu era lucru prea ușor; era însă perfect posibil. Unele caravane erau formate din 10 000 de cămile și din sute de conducători, ceea ce însemna cheltuieli și eforturi egale cu cele necesare pentru echiparea a opt caravele de cursă lungă. Traversarea deșertului dura circa trei luni.

Dar anii au trecut, între timp a fost descoperită America. Și ironia soartei a făcut ca tocmai crearea noilor drumuri comerciale peste Atlantic să aducă o pagubă ireparabilă „oceanului de nisip" african: cea mai mare parte a comercianților s-au năpustit să „cucerească" Lumea Nouă, fapt care a dus treptat la decăderea comerțului în zona saharică. O dată cu aceasta, au fost rupte și legăturile care uneau orașele și celelalte localități ale Saharei. Astăzi caravanele nu mai înaintează una după alta prin deșertul african: producția meșteșugarilor din zonă a decăzut, iar negustorii călătoresc cu avionul. Paradoxal, dar în zilele noastre legătura dintre „porturile oceanului de nisip", adică dintre localitățile Saharei, se face cu mult mai greu decît în vremile cînd numeroase caravane transportau sacii cu aur de la sud la nord, iar „porturile" erau printre cele mai bogate așezări din lume, datorită rezervelor de aur, de sare și de fildeș. În prezent, localități cum ar fi Zagora sau oaze ca Erforda, izolate de restul lumii, primesc doar din cînd în cînd vizita unui număr redus de turiști. Alte orașe, cum ar fi Tahret și Sidjilmasa, dorm liniștite în așteptarea arheologilor, care să înlăture nisipul de pe tainele ce zac sub „ruinurile" fostelor oaze. Însă puținii locuitori ce-și mai duc viața în oceanul de nisip, ca și unii savanți care nu detestă romantismul, visează la niște vremi fericite cînd, cu ajutorul științei și al tehnicii de vîrf, deșertul saharian ar putea să devină fertil pentru a treia oară.

ION CODRU ■

ACCENTE ÎN LUME

Masă c-an povești

„Guiness book", „Cartea recordurilor" își sporește mereu numărul paginilor, grație inventivității sau năzdrăviei oamenilor. Astfel, la Stockholm a fost întinsă, pe una din cele mai mari artere ale capitalei, cea mai lungă masă din lume. Ca orice masă și aceasta a fost încărcată de bunătăți oferite de organizatori, celor 100 000 de participanți. Berea slab alcoolizată ce curgea în valuri a suplinit cu succes absența „tăriilor" a căror consumare pe această arteră, a fost interzisă. Deoarece orice record trebuie înregistrat, Richard Bowen, trimis special al „Guiness book", a măsurat cu multă grijă masa care se întindea pe o lungime de 729,26 metri. Rezultatul dovedește clar o „îmbunătățire" a fostului record stabilit la Stockholm în mai 1984, cînd masa avea o lungime de numai 308,22 metri și regrupase doar 40 000 de persoane.

Sub semnul gigantismului

La Caestre (nordul Franței) a avut loc a patra „Sărbătoare a lemnului" organizată de către un fabricant de mobile din localitate. Această ediție a „Sărbătorii lemnului" a stat sub semnul gigantismului. Cu acest prilej au fost prezentate obiecte gigantice care pot fi cu ușurință catalogate drept cele mai mari realizări de acest fel din lume: cel mai mare pat în care pot încăpea în voie 36 de persoane, are lungimea de 6,05 m și lărgimea de 4,44 m. Fabricarea somierei acestui pat a necesitat munca a 44 de muncitori, timp de 1 000 de ore. Uriașul paturilor a fost plasat în vecinătatea altor uriași: șipet, sabot, coș, lingură, cuțit pliant, greblă, pendul etc.

ELENA GRECESCU ■

...lgaria

...aș maritim
...și clădirile
...tipăt al pes-
...nelele și deli-
...-a adus aminte
...he, am plecat
...localitate minu-
...sub aripa protec-
...SCO pentru patri-
...ediințar de excep-
...asele, chiar cele a-
...construcție, respectă cu
...autenticitatea unei li-
...nitectonice bătrînă de 6
..., care îmbină fericit lem-
...cu piatra, țigla cu fierul
...t. Străzile pietruite cu bo-
...ți de rîu, care urcă în
...ă domoală spre muchia fa-
...; sînt mărginite de vile
...unul sau două caturi, din
...ințră ciopliță și lemn geluit,
...u șarpante îndrăznețe și tera-
...se însorite. Am respirat aerul
Bizanțului în acest oraș insulă,
legat de uscat printr-o limbă
de piatră, dig și șosea la mar-
ginea căreia ruinele bazilicii
imperiale sînt străjuite de o
moară de vînt cu lemnul în-
negrit și aspru de vîntul să-
rat al Mării Negre. În inima
acestui orășel fermecat, pe po-
deaua de marmură încă stră-
lucitoare a unui templu roman
cu arcade maiestuoase, un grup
de puști gălăgioși încinseseră o
miuță, fără să le pese de se-
colele încărcate de istorie pe
care le aveau sub adidași.

La cîțiva kilometri începe „Slantchev Briag", Coasta soarelui, orașul-hotel, care concurează Varna în liniște, frumusețe și atractivitate. Cînd arhitecții s-au decis să-și materializeze pe nisipurile aurii de aici rodul nopților de muncă în fața planșetei, așa se întîmpla în 1968, au aflat cu stupoare că lucrările nu pot începe din cauza șerpilor! Colonii imense de șerpi veninoși au făcut imposibil accesul oamenilor, în pofida tuturor mijloacelor de distrugere încercate de specialiști. În ultimă instanță s-a apelat la sfatul unui bătrîn locuitor al Nessebarului. Așa a ajuns Bulgaria să importe... arici, singurii capabili să curețe terenul de periculoasele reptile.

Am vizitat apoi, lîngă Plovdiv, un impresionant centru de calcul electronic cu o destinație particulară — computerizarea producției și vînzărilor întregii game de produse agroalimentare ce se obțin într-o întreprindere gigant cu zeci de ferme și sute de hectare. Totul se desfășoară rapid, sistematic, fără greșeală. Plovdivul vechi? O încîntare! Liniștea unei după amiezi calme, tulburată doar de pașii timizi ai vizitatorilor, te încarcă cu nostalgie, un sentiment ce parcă izvorăște din zidurile vechi, îmbrăcate în lambriuri de lemn ars, cu feronerii și stucaturi pretențioase.

Din nou la Sofia, cu senzaționalul palat al culturii „Ludmila Jivkova", cu înnoitul bulevard Vitoșa, cu străzile sale curate și înverzite, cu oameni calmi, calzi și binevoitori. Periplul nostru, organizat de BTA, Agenția bulgară de știri — prea scurt pentru a cunoaște în amănunțime o țară frumoasă, angajată într-un complex program de dezvoltare economică și socială, cu largi implicații pe planul calității — s-a dovedit însă suficient pentru a considera îndeplinit obiectivul vizitei noastre: „Bulgaria în Anul Internațional al Păcii". Pentru dorința de a trăi și munci în pace, pentru vocația pașnică a poporului vecin și prieten, pledează tot ce am văzut și simțit aici, lîngă niște oameni atît de aproape de noi în dorințe, atitudini și preocupări.

IOAN ROȘCA ■

Mercurul termometrului saltă din ce în ce mai des peste 30 de grade. Canicula ne gonește spre ștranduri, spre umbra și liniștea locurilor de agrement. Și totuși, agrementul nu înseamnă (sau n-ar trebui să însemne) doar atît. Despre toate acestea și multe alte lucruri care țin de duminicile noastre estivale, în grupajul numărului nostru viitor: Locurile de agrement

Anunțuri care acuză

Fie că este un băiețel, Damiano, care zîmbește dintr-o fotografie ce ar putea participa cu succes la un concurs intitulat „cel mai fericit copil", fie că este o fețită, Teopista în vîrstă de 10 ani (amîndoi din Uganda), în final este vorba despre același lucru; anunțuri publicate în „Observer" de organizații ce vor să ajute copiii lumii a 3-a. În termeni concișI afli că ești invitat (tu, persoană particulară) să iei parte la ajutorarea copiilor care suferă de malnutriție (adică mor de foame!). Există posibilitatea de a alege între a ajuta un băiat sau o fată, se pot cere detalii suplimentare despre familie, fotografii, ba, mai mult, se poate alege și țara (evident din rîndul țărilor slab dezvoltate). Ți se indică și suma de care are nevoie un copil pentru „bucata zilnică de pîine" (la nevoie se poate oferi și mai puțin). Asemenea anunțuri apar frecvent în presa occidentală a țărilor industrializate. Ele caută să atragă publicul într-o campanie de ajutorare pe bază de voluntariat, a subscripției, a milei.

Mă întreb, însă, cine trimite bani pentru copiii care mor de foame; cumva aceeași mînă care încasează profituri grase de pe urma exploatării nemiloase, producătorii de armament, mina care votează „ajutoare" militare pentru menținerea unor regimuri de forță și dictat sau mîna care a votat pentru creșterea cheltuielilor pentru înarmare?

Cîți copii pot fi ajutați de către aceste organizații? Sînt ei, oare, într-adevăr ajutați (cu o bucată de pîine, azi), dacă le lipsește perspectiva zilei de mîine?

Anunțuri... Anunțuri care acuză! Omenirea are nevoie, așa cum sublinia în nenumărate rînduri secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, de o nouă ordine economică internațională și de încetarea cursei înarmărilor. Este calea (singura!) prin care pot fi ajutați toți copiii lumii.

DAN DĂNUȚ DORU ■

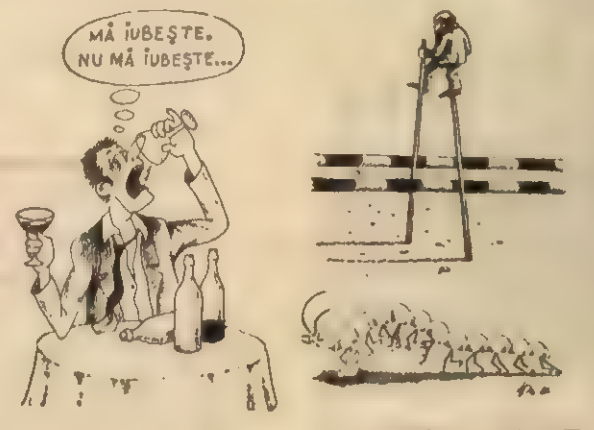

VIRGIL MILITARU ■

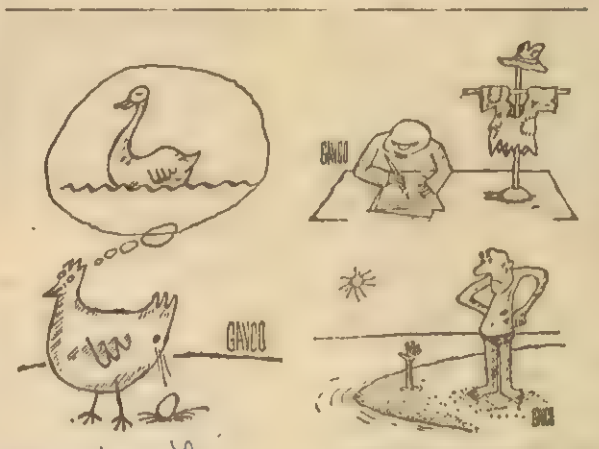

CONSTANTIN GAVRILĂ ■

Aforisme

Poezia poate face dintr-un insect o aripă de curcubeu.

Pot trece drept curajoși și cei care nu au înțeles întrebarea.

Singurul organ care acceptă vidul este capul.

Deși tine de subsol, birfa poate urca în orice etaj.

Ferește-te de copita fericirii!

Femeia este lucrarea de diplomă a naturii la examenul de estetică.

Nu destinul contează, ci poziția în care stai în fața lui.

Meritul lui este că m-a înghițit. Iar al meu că nu m-a putut digera.

Scriu unii literatură toată viața ca și cum ar patina prima dată.

Cînd ești zidit nu poți sfărîma pereții. Dar poți zbura cu ei cu tot.

VASILE GHICA ■

Cronica șoselei

Depășire ratată

Te afli la volanul unei mașini. Rulezi pe șosea. Nimic nu împiedecă asupra bunului tău mers. Dimpotrivă. Tot ce este în jurul tău vrea să-ți fie pe plac. Timpul frumos, soarele darnic în lumină și căldură; asfaltul uscat, drumul drept. La un moment dat, ajungi din urmă un autovehicul cu mers mai lent. Trebuie să-l depășești. Nimic mai simplu: semnalizezi, te asiguri, parcurgi o sută de metri, te mai asiguri o dată și, neexistînd nici un pericol, nici din urmă, nici din față, inclusiv din partea șoferului camionului — care s-a repliat puțin spre dreapta, dîndu-ți astfel de înțeles că a luat cunoștință de intenția ta — te lansezi în dublare. După care, revii, și-ți continui mersul. Faptul se petrece firesc, fără a rămîne în memorie mai mult de unu-două minute, poate.

Dacă de fiecare dată, lucrurile ar decurge potrivit schemei prezentate, rareori — ca să nu spunem deloc — depășirea ar da bătaie de cap celor care o efectuează și partenerilor lor de drum. Am spus dacă, pentru că, deși nu există conducător auto care să nu cunoască regulile depășirii, nu toți și nu întotdeauna le respectă. Riguros și pe toate. Uneori apar erorile, sau, mai rău, asumarea deliberată a riscurilor. În mod inutil, pentru că nimeni nu a fost mînat cu biciul că să se angajeze într-o depășire. Dar au fost destui — din păcate — care au zis: „las' că merge" și... n-a mers!

Recent, pe o șosea din nordul țării, tînărul șofer al unui autocamion cu remorcă, apropiindu-se de o autodubă staționată parțial pe carosabilul drumului, s-a angajat în depășirea — de fapt în ocolirea — acesteia. Lucrurile s-au petrecut în plină zi, cu vizibilitate optimă, iar pe carosabil nici urmă de umezeală. Din sens opus se apropia însă un autoturism. Pe care tînărul șofer l-a observat. Și căruia firesc era să-i dea prioritate. Dar nu i-a dat! Forțînd, cu orice preț, realizarea depășirii. Potrivit agresivei mentalități a acelor șoferi — e drept puțini, dar, totuși, existenți și periculoși — care își arogă, cu de la ei putere, fără scrupule, dreptul de a fi primii în orice împrejurare, în virtutea gabaritului și a forței cailor putere ai „mastodonților" la volanul cărora se găsesc.

O mentalitate de brută ce s-a dovedit falimentară de fiecare dată. Inclusiv în cazul la care ne referim. După cum spuneam, șoferul s-a lansat în dublarea autodubei, în pofida riscului vădit, considerînd, în mod ușuratic, că va avea timp și distanță să o efectueze înainte de a se intersecta cu mașina ce se apropia. Care crede că va trece prin urechea acului!

Conducătorul autoturismului a procedat cum nu se poate mai preventiv. Văzînd șoseaua blocată de către autocamion și remorca sa, care se așezase în diagonală, a ales singura variantă ce-i mai stătea la dispoziție: a părăsit drumul, luînd-o la dreapta, către cîmp. Ce folos, din moment ce șoferul camionului a procedat cum nu se poate mai fără minte. El și-a propus să „elibereze" drumul autoturismului virînd puternic la stînga. Astfel ajunge exact acolo unde se „refugiase" mașina mică în dorința de a facilita manevra de depășire a șoferului imprudent. Acesta a „reușit" să oprească doar după ce a izbit cu toată puterea automobilul aflat pe tarla. Forța impactului a făcut țăndări autoturismul, iar toți cei patru ocupanți ai acestuia și-au pierdut viața! Orice fel de comparație cu privire la valoarea vieții este lipsită de sens! Pentru că viața, ca și aerul, nu au înlocuitori. În momentul în care nu există, a încetat totul. Un adevăr necruțător, ca și acela că nimeni și nimic nu va putea șterge din sufletul șoferului de camion povara răspunderii pentru moartea celor patru oameni.

Un gest nesăbuit, într-un moment ușuratic, pe parcursul unei depășiri și iată consecințele. Iremediabile și irecuperabile. Pentru că rigorile circulației nu întotdeauna sînt dispuse să tolereze superficialitatea, hazardul, sfidarea bunului simț.

O precizare, să zicem așa, cu caracter tehnic: șoseaua suficient de lată, de circa 9 metri în acel punct, permitea lejer trecerea unui pe lîngă altul a trei autovehicule, chiar mai late decît cele la care se referă povestirea noastră.

Nu este lipsit de interes nici „amănuntul" că un șofer de 22 de ani, fără experiență, este trimis în curse interurbane dificile, ca s-au sfîrșit în felul descris mai sus. Care să fie „misterul"? E ușor de dedus! Alții, șoferi cu experiență, oameni cumpătați, serioși, prevăzuți, sînt însă puși să facă curse simple, ușoare, cu care ar fi trebuit să înceapă tînărul nostru pilot.

VICTOR BEDA ■

Tamara Costache sau

PRIMELE RECORDURI MONDIALE ALE NATAȚIEI ROMÂNEȘTI

Fotografie de AUREL NEAGU

Maxi-taxi

După ce în București sistemul Maxi-Taxi a cunoscut o rapidă dezvoltare, iată aflăm că este pe cale să se extindă și în alte localități ale țării. Deocamdată despre introducerea acestui mod de transport în comun am primit vești din Rîmnicu Vîlcea, Ploiești, Craiova și Videle.

● Amatorilor de drumeții montane le semnalăm apariția la Editura Sport Turism a noii hărți turistice a Retezatului. Ea include o descriere a geografiei masivului și a traseelor turistice.

„Ultima oră" pe Litoral

● În prima parte a sezonului estival, spre și dinspre Litoral, circulă 76 de trenuri de călători. Față de lunile reci circulă acum suplimentar 6 trenuri rapide și 16 trenuri accelerate.

● Cu o față nouă se prezintă în această vară și plaja „Modern" din Constanța. Suprafața ei mărită are acum 11 hectare. S-au extins spațiile destinate sportului și a crescut numărul mijloacelor de agrement (hidrobiciclete, bărci, lotc, sandoline).

● Croaziera pe Marea Neagră cu nava „Dierna" durează 3 zile și oferă, printre altele, posibilitatea admirării, de pe mare, a panoramei orașului Constanța și a statiunilor de pe Litoral.

● Aflăm că turiștii care își vor petrece concediul la mare vor avea la dispoziție aproape 5 milioane de vederi. Sperăm să fie toate cu imagini de pe Litoral.

● Pe geamul unela din tonetele pentru vînzarea înghețatei, de la Universitate într-o zi extrem de călduroasă, am citit acest amănunt deloc neglijabil: „Azi vă oferim"... Și puțin mai jos: „Nu avem înghețată".

Mirajul Deltei

Aflăm că în Delta Dunării au sosit primii turiști din actualul sezon estival. Bazele turistice de aici (hoteluri căsuțe rustice, campinguri), amenajate în cele mai pitorești locuri pot găzdui simultan mii de vizitatori. Amatorii de plimbări pe canalele Deltei au la dispoziție cinci hidrobuze, cinci șalupe rapide, o navă de agrement și pescuit și două pontoane dormitor, toate la un loc însumînd o capacitate de transport de 400 de locuri. Nici pescarii n-au fost uitați. Lor li s-a creat posibilitatea să închirieze bărci cu sau fără însoțitor, unelte și permise de pescuit. Și încă o informație. La Sulina turiștii au la dispoziție în acest an un nou și modern hotel cu 200 de locuri, restaurant, bar de zi și discotecă.

Născută în 1877

Cea mai vîrstnică locuitoare a comunei Scărișoara, județul Alba, este Sofia Ioncle. Ea a împlinit venerabila vîrstă de 109 ani. S-a născut deci, în anul războiului de independență!

● În localitatea Iazurile-Calița din Delta Dunării s-a deschis cea de-a IX-a ediție a taberei de creație.

Opriți „testul"!

Nu vă spunem, cu siguranță, nici o noutate dacă afirmăm că fabricile de bere ne „testează" din cînd în cînd gustul, s-ar zice, oferindu-ne bere... cu gust de ulei. Ceea ce nu știți este că „testul" o pe cale de a fi îmbunătățit. La Sibiu a apărut o sticlă de bere cu gust de ulei [illegible] în plus, și eticheta originală. Adică „Ulei de floarea soarelui".

● Alta tot comercială, și tot originală. Cumpărătorul: „Ce fel de suc aveți?" Vînzătoarea: „Ce te interesează de care e? Tot trei lei costă!" Fără comentarii.

Vara astronomică

Mîine începe vara astronomică. Unele amănunte legate de acest eveniment ne-au fost furnizate de astronomul Magda Stavinschi.

„Astăzi soarele a răsărit la ora 5 și 31 de minute și va apune la ora 21 și 3 minute. Dacă ținem seama și de durata crepusculului astronomic la latitudinea Bucureștiului, vom constata că noaptea va fi deplină doar 5 ore și 20 de minute. Nici o surpriză. Doar mîine este ziua solstițiului de vară. Deci, mîine, 21 iunie, ora 21 și 30 de minute, soarele se va afla în cel mai înalt punct de pe bolta cerului, coborînd apoi încet, încet, timp de 6 luni pînă la solstițiul de iarnă de la 22 decembrie. (Mîine soarele nici măcar nu apune la cercul polar nord; la mijlocul nopții abia atinge în treacăt orizontul)

Paradoxal, acum, la începutul verii, cînd zilele și uneori chiar nopțile devin toride, mai exact la 5 iulie, planeta noastră se va afla la cea mai mare depărtare de Soare. Atunci Pămîntul se va găsi cum spun astronomii, la afeliu. Acest fapt decurge firesc din depărtarea Terrei pe o orbită eliptică avînd Soarele într-unul din focare. La începutul lui ianuarie ne-am aflat la cea mai mică distanță față de Soare, iar la începutul lui iulie vom fi, deci, la cea mai mare distanță. În emisfera sudică, unde la 21 iunie începe iarna, zilele scurte sînt asociate și cu depărtarea mare a Pămîntului față de Soare. Zilele sînt astfel acolo mai friguroase. În emisfera noastră, aceeași depărtare face ca verile să fie mai plăcute, mai răcoroase decît la latitudinile australe. Căldura zilelor de vară este dată numai de numărul mare de ore în care Soarele încălzește Pămîntul și de înălțimea sa maximă pe bolta cerească.

Tot datorită faptului că orbita terestră nu este circulară durata anotimpurilor nu este aceeași, iar vara deține recordul: 93,6 zile. Dar chiar dacă orele de întuneric sînt puține, în nopțile senine, astronomii amatori sau pur și simplu cei cărora le place să privească bolta înstelată vor fi răsplătiți. În noaptea dinspre 21 spre 22 iunie este lună plină. Venus strălucește în continuare ca luceafăr de seară (apune după ora 23). Cam la aceeași oră 23, răsare Marte care poate fi admirat toată noaptea. După miezul nopții răsare și Jupiter. Saturn va putea fi văzut pe boltă de la lăsarea înserării pînă în zori. Celelalte planete pot fi admirate doar de pasionații cerului care scrutează noapte de noapte constelațiile cu micile sau marile telescoape.

Porumbel rătăcit

Ana Ostafi din Botoșani a găsit, nu demult, în balconul apartamentului ei, un porumbel rănit, purtînd un inel pe care scrie: R.S.R. 1985/II 5063. Este vorba, probabil, de un porumbel care a participat la vreun concurs. Îngrijit de Ana Ostafi, el așteaptă acum să fie luat acasă de cel care l-a crescut.

Mirajul Deltei

Aflăm că în Delta Dunării au sosit primii turiști din actualul sezon. Bazele turistice de aici (hoteluri, căsuțe rustice, campinguri), amenajate în cele mai pitorești locuri, pot găzdui simultan sute de vizitatori. Amatorii de plimbări pe canalele deltei au la dispoziție cinci hidrobuze, cinci șalupe rapide, o navă de agrement și pescuit și două pontoane dormitor, toate la un loc însumînd o capacitate de transport de 400 de locuri. Nici pescarii n-au fost uitați. Lor li s-a creat posibilitatea să închirieze bărci, cu sau fără însoțitor, unelte și permise de pescuit. Și încă o informație. La Sulina turiștii au la dispoziție în acest an un nou și modern hotel cu 200 de locuri, restaurant, bar de zi și discotecă.

● De la începutul anului în cele două maternități ale Constanței au venit pe lume 2 000 de nou născuți.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Plante medicinale în lunile

Am apelat la colaboratorul nostru Mircea Alexan, biolog la Trustul Plafar pentru a prezenta cititorilor revistei cele mai importante specii de plante medicinale ce se pot recolta acum. Iată răspunsul său:

„Universul vegetal se găsește în această perioadă la maxima sa dezvoltare. Să pornim, deci, într-o excursie imaginară care poate deveni în orice moment reală. Chiar de la fereastra trenului zărim pe marginea terasamentului **Coada șoricelului** ale cărei inflorescențe au proprietăți similare cu ale doctorului **Mușețel**, precum și explozia galbenă a florilor de **Sulfină**, plantă utilă mai ales în afecțiuni gastrice și circulatorii. Ici, colo, rid îmbujorate petalele **Macului roșu**, un excelent expectorant și oglindesc azurul cerului florile de **Albăstrele**, ușor diuretice și utile în băi de ochi. Pe cărări șerpuite, prin fînețe de deal vom întîlni **Sunătoarea** cu inflorescența sa bogată, galbenă și frunzele cu punctuații transparente. **Tătăuraș**, plantă cu siluetă fină și flori violacee, ca și **Turița mare** cu o inflorescență alungită, galbenă. De la toate acestea se recoltează partea aeriană, de bază în fitoterapia unor afecțiuni gastrice și hepato-biliare. Mai mărunte, pierzîndu-se în covorul mătăsos al ierbii, plantele de **Trei frați pătați** considerată cel mai eficace depurativ (termen care semnifică efectul de curățire a sîngelui de toxine) ne încîntă prin coloritul suav al florilor, iar cele de **Cimbrișor**, cu mirosul specific, datorat bogăției în uleiuri volatil, care-i conferă proprietăți antiseptice și expectorante.

Pe coaste [illegible] locul e acope[illegible] noase ale **Pod** brădutii în mi[illegible] lor de **Coada** [illegible] epigon al urias[illegible] tale din erc de [illegible] virtuți diuretice și [illegible] Cînd culegem fra[illegible] zmeură, să nu uităm [illegible] sînt medicinale, în p[illegible] proprietăți antidiareice [illegible] de afin importante antidi[illegible]

Tufărișurile și buruieni[illegible] ne oferă o „bradă" bogată [illegible] sim aici tulpini înalte de **P**[illegible] renumit tonic-amar și **T**[illegible] gistei (numită astfel dato[illegible] frunzei care seamănă cu o [illegible] de gîscă) plantă de bază în t[illegible] terapia nevrozelor cardiace.

Străbătînd la pas pădurea vom întîlni printre arbori siluete aparte a **Mesteacănului** și **Frasini** cu frunze avînd proprietăți diuretice. Prin covorul de plante erbacee remarcăm ușor **Rostopasca**. Sucul său e caracteristic galben-portocaliu. Planta are acțiune certă în afecțiunile hepatice. **Plămînărica** (își trage numele de la frunzele sale mari care au părea desenate cu alb alveolele unui plămîn) este un bun expectorant.

În Transilvania mai ales, întîlnim covorul pururea verde de **Susehiu**, una din plantele de bază pentru industria de medicamente.

Pe unde trecem, pe unde ne ducem, ne însoțesc cîteva plante așa numite ubiciviste, adică din cele care vegetează mai peste tot. Iată **Pătlagina**, cu frunzele foarte bune expectorante. **Păpădia**, utilă în boli de ficat, mărunțul **Troscot**, un bun diuretic, precum și **Volbura** foarte eficace ca laxativ.

Ultima oră

„Expoflora '86": două milioane de flori vă așteaptă

Cînd am aflat că în Herăstrău, în urmă cu cîteva zile, se inaugurase „Expoflora '86", m-am gîndit la explozia de culoare pe care ne-o oferă an de an rondurile cu flori dintre cele două pavilioane cu aranjamente florale aflate în apropierea intrării, dinspre Piața Aviatorilor, a parcului.

Am avut însă surpriza ca discutînd cu ing. Lilian Pompei Popescu, șeful secției de întreținere spații verzi din cadrul Direcției domeniului public, să constat că imaginea mea era doar parțială. Altfel spus, am aflat că „Expoflora" nu se mărginește la perimetrul pe care-l observasem. Ea se întinde pe o suprafață mult mai mare în jurul acestuia. De fapt, Herăstrăul găzduiește în această parte a sa cea mai mare expoziție dendro-floricolă din țară (întinsă pe 7 ha). Este motivul pentru care vă propunem să vizităm în continuare, însoțiți de ghidul nostru, ing. Lilian Pompei Popescu, această originală expoziție, adevărată expresie a pasiunii și priceperii realizatorilor ei, specialiști și muncitori din cadrul Direcției domeniului public.

La intrarea în parc dinspre Piața Aviatorilor, sînt prezentate două „covoare olteneșți" însumînd o suprafață de 540 mp. Pentru „confecționarea" lor s-au folosit aproape 750 000 de plante de talie mică, divers colorate, care reproduc fidel motivele cunoscute ale covoarelor adevărate. Parterul central este plantat în exclusivitate cu trandafiri roz, roșii și galbeni. Efecte surprinzătoare de imagine s-au obținut aici prin tunderea gazonului în diverse modele și la înălțimi diferite. Continuîndu-ne drumul, ajungem în zona bazinelor. Pe margineа lor au fost amenajate jardiniere unde sînt prezentate colecții de petunii, crăițe și coltunași „curgînd" melancolic spre luciul apei. Între cele două bazine: „grădina însorită". Viu colorate, se răsfață în lumină garofițele, ghetișoara, pufuleții, floarea de piatră, sedumurile. Trecem pe lîngă „covorul argeșean" și ajungem în „Valea teraselor". Mai departe „Insula trandafirilor" fraapează ochiul cu un fascinant joc de culori, alb, roz, roșu, lila, oferit de peste 60 de soiuri de trandafiri. Urmează cea mai mare expoziție de plante perene din țară. Peste 280 de specii și soiuri. În „Grădina rustică", în jurul fîntînii cu ciutură, înfloresc crăițele, coltunașii, gura leului, busuiocul, ca în tradiționalele grădini din satele românești. Știați că există o masă a tăcerii și aici pe malul lacului Herăstrău? Ea a fost „cioplită" cu măiestrie din arbuști care, de obicei, alcătuiesc prin parcuri gardurile vii. Dacă doriți s-o vedeți, treceți prin grădina dendrologică. Am lăsat în mod intenționat la urmă cele două pavilioane cunoscute, credem, de orice bucureștean care a trecut măcar o dată prin Herăstrău. Într-unul domnesc exclusiv trandafirii. Celălalt cuprinde frumoase aranjamente florale — cu gălbenele, digitalis, crini, margarete floarea mirelui, garoafe, gura leului — în coșuri de răchită, vase de ceramică și sticlă, rondele de lemn și răchită.

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacara

anul XXXV
26
VINERI
27 IUNIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Fertilă vară a politicii românești

Întrunită sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

a dezbătut probleme de deosebită însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a patriei în actualul cincinal

Programele dezvoltării intensive primesc girul democrației muncitorești revoluționare

Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

(Comentariu în pagina 2)

În timpul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Aristides Maria Pereira, președintele Republicii Capului Verde, aflat în vizită oficială de prietenie în țara noastră
(Comentariul vizitei în pag. 4).

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

La ora la care revista noastră se află în rotativă, forul legislativ suprem al țării, Marea Adunare Națională, își relua lucrările în plen, în cadrul sesiunii a treia a celei de-a noua legislaturi. Despre acest eveniment comentariile în numărul viitor.

Avem prevederi minunate – și se impune

asigurînd astfel ridicarea patriei noastre

PLENARA COMUNĂ A CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII ȘI CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Pe ordinea de zi a recentei plenare a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, ținute sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-au aflat documente de mare importanță privind dezvoltarea economică și socială a țării : Programul privind înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale în perioada 1986—1990 ; Programul privind perfecționarea sistemului de finanțare și creditare a activităților economice și a normativelor economico-financiare ; proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în cincinalul 1986—1990 ; proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și a industriei alimentare în perioada 1986—1990 ; proiectul decretului pentru modificarea unor prevederi din Legea privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică ; proiectul decretului pentru modificarea unor prevederi din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială ; proiectul hotărîrii privind convocarea Congresului al III-lea al oamenilor muncii din industrie și din celelalte unități economice neagricole.

Lucrările acestui larg și reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești-revoluționare s-au desfășurat în perioada în care întregul popor român a sărbătorit împlinirea a 65 de ani de la crearea Partidului Comunist Român și a 50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov. Remarcînd acest fapt, plenara a adus un cald omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, care și-a consacrat întreaga viață slujirii cu înalt devotament a intereselor vitale ale națiunii, a marilor idealuri ale poporului român de dreptate și libertate socială și națională. Au fost relevate marile calități ale conducătorului partidului și statului nostru, curajul său revoluționar, răspunderea comunistă pentru destinele țării, afirmate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în timpul procesului de acum 50 de ani, în întreaga sa activitate. În cadrul plenarei a fost evidențiat rolul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în fundamentarea și înfăptuirea întregii politici a partidului și a statului, a strategiei dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale, în realizarea importantelor obiective economice ale actualei etape a construcției socialiste în patria noastră, în mobilizarea forțelor creatoare ale națiunii pentru îndeplinirea exemplară a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. Participanții la lucrări au exprimat totodată vii mulțumiri tovarășei Elena Ceaușescu pentru contribuția deosebită adusă la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, la implicarea tot mai profundă a cercetării științifice în soluționarea problemelor celor mai importante ale producției materiale, la înflorirea necontenită a științei, învățămîntului și culturii.

În cadrul dezbaterilor a fost reliefată semnificația majoră a documentelor aflate pe ordinea de zi, care marchează trecerea la o etapă hotărîtoare pentru înfăptuirea revoluției tehnico-științifice și a noii revoluții agrare, la dezvoltarea de tip intensiv a economiei, pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice și financiare, în vederea realizării măreților obiective ale Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Cei ce au luat cuvîntul au dat glas angajamentului oamenilor muncii din industrie, agricultură, construcții, transporturi, din celelalte ramuri ale economiei naționale de a face totul pentru perfecționarea organizării producției, modernizarea proceselor de fabricație, dezvoltarea și valorificarea superioară a bazei de materii prime și energetice, îmbunătățirea nivelului tehnic, calitativ și de competitivitate al produselor. Vorbitorii au exprimat hotărîrea fermă a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi, centrale industriale, ministere de a acționa cu înaltă responsabilitate comunistă pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii, pe baza valorificării depline și operative, a cuceririlor științei și tehnicii, pentru mobilizarea mai puternică a resurselor materiale și umane existente, pentru extinderea și perfecționarea aplicării noului mecanism economico-financiar, în vederea îndeplinirii ritmice a prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, onorării exemplare a sarcinilor la export, ridicării nivelului calitativ al activității, sporirii eficienței economice a fiecărei unități de producție în toate sectoarele economiei naționale.

Luînd cuvîntul în cadrul plenarei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că planurile și programele adoptate marchează trecerea la dezvoltarea intensivă a industriei, a agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregului popor român și că în concordanță cu aceasta trebuie să se acționeze pretutindeni pentru folosirea completă, la maximum a mijloacelor materiale, tehnice, a capacităților de producție, a cadrelor, a muncitorilor cu înaltă calificare, a oamenilor de știință, a tot ce are mai bun societatea noastră pentru a înfăptui neabătut obiectivul unei dezvoltări intensive. Conducătorul partidului și statului nostru a adresat tuturor consiliilor oamenilor muncii, tuturor oamenilor muncii, întregului popor chemarea de a se angaja cu toată hotărîrea în luptă și în munca pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planurilor și programelor adoptate, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Puternic mobilizați de aprecierile și îndemnurile cuprinse în cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. și la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, participanții la acest mare forum al democrației noastre muncitorești, revoluționare au reafirmat unitatea întregului nostru popor în jurul partidului, al secretarului său general, au dat expresie colectivelor de muncă din toate ramurile economiei naționale de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a planului național unic, a celorlalte documente expuse dezbaterii plenarei, de a traduce în viață orientările și indicațiile conducătorului partidului și statului, de a-și aduce o contribuție tot mai mare la ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație.

ION CODRU ■

★

În cadrul unei festivități care a avut loc în prezența participanților la plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat înalte distincții ale Republicii Socialiste România unor organizații județene de partid și consilii populare județene care au ocupat locul I în întrecerea socialistă pe anul 1985. Această conferire constituie o expresie a prețuirii deosebite pe care partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu o acordă activității rodnice a oamenilor muncii pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de producție, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

★

să acționăm cu toată hotărîrea în vederea realizării lor,

pe noi culmi de progres și civilizație

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Desfășurată într-o perioadă de muncă intensă a întregului nostru popor, sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru îndeplinirea sarcinilor pe acest an și pe întregul cincinal, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, plenara C.C. al P.C.R. a avut pe ordinea de zi probleme și documente de cea mai mare importanță cum sînt : Programul privind înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale în perioada 1986—1990 ; Programul cu privire la perfecționarea sistemului de finanțare și creditare a activităților economice și a normativelor economico-financiare ; proiectul Planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în cincinalul 1986—1990 ; proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor în perioada 1986—1990 ; Raportul cu privire la aplicarea prevederilor Legii sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale.

În cuvîntarea rostită la plenară de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuvîntare care reprezintă un amplu și mobilizator program de acțiune pentru oamenii muncii din toate sectoarele de activitate, pentru întregul nostru popor, se subliniază că programul de măsuri privind dezvoltarea intensivă și organizarea mai bună a producției și a muncii, perfecționarea tehnologiilor și folosirea la maximum a capacităților de producție a evidențiat că este posibil să se obțină, începînd din acest an, o producție suplimentară de cîteva sute de miliarde de lei pînă în 1990. De, fapt, se spune în cuvîntare, trebuie ca planul cincinal să fie considerat pornindu-se de la programul suplimentar și să se ia toate măsurile ca activitatea tuturor ministerelor, centralelor și unităților, a tuturor județelor să se organizeze în așa fel încît să se realizeze în cele mai bune condiții prevederile programelor suplimentare. Alături de dezvoltarea bazei de materii prime, de recuperarea și refolosirea materialelor, de îmbunătățirea continuă a calității și de ridicarea nivelului tehnic al producției, în cuvîntare se acordă o mare atenție ridicării productivității muncii. „Nu trebuie să uităm nici un moment — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că realizarea unei înalte productivități a muncii constituie factorul determinant pentru înfăptuirea Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, că productivitatea muncii este hotărîtoare pentru afirmarea superiorității orînduirii socialiste, a forței creatoare a oamenilor muncii, a poporului. Ne gîndim ca, o dată cu ridicarea productivității muncii, să trecem, în cursul acestui cincinal, la reducerea săptămînii de lucru pînă la 42 de ore. Aceasta impune organizarea mai bună a schimburilor și a săptămînii de lucru în toate unitățile, în toate sectoarele".

Cu privire la perfecționarea sistemului de finanțare și de creditare, în cuvîntare se arată că va trebui să se accelereze procesul de producție și de desfacere, să se scurteze ciclul producție-marfă-bani, să se facă în așa fel încît fiecare unitate să acționeze pentru folosirea mijloacelor de care dispune, a materiilor prime și a altor produse, pentru a le introduce în producție și a finisa cît mai rapid producția de bună calitate, pentru desfacerea producției, pentru încasarea în cel mai scurt timp a contravalorii ei ; pe această bază, fiecare unitate va trebui să-și asigure finanțarea și mijloacele de reluare a procesului de producție. Legat de aceasta, cuvîntarea arată că este necesar să se perfecționeze conducerea și planificarea, pe baza autoconducerii muncitorești, a creșterii răspunderii consiliilor de conducere și a adunărilor generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, să se îmbine în mod armonios spiritul de inițiativă, autonomia, autogestiunea cu planul național unic și cu conducerea unitară a întregii economii.

În ceea ce privește sistematizarea teritoriului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că este necesar să se treacă cu mai multă hotărîre la sistematizarea comunelor și satelor, în vederea ridicării gradului de civilizație a acestora, a apropierii condițiilor de viață și de muncă între orașe și sate. După cum se evidențiază în cuvîntare, urmează ca încă în acest cincinal să se schimbe înfățișarea comunelor și satelor românești prin realizarea sistematizării, iar pînă în anul 2000 să se încheie în linii generale acțiunea de sistematizare a localităților rurale.

Participanții la plenară au dat o înaltă apreciere cuvîntării secretarului general al partidului, document ce trasează căile și direcțiile de acțiune pentru realizarea în cele mai bune condiții a marilor obiective de dezvoltare economico-socială a României în actualul cincinal și în perspectivă, stimulînd energiile și forțele creatoare ale națiunii pentru realizarea în cele mai bune condiții a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român. Cei ce au luat cuvîntul au relevat contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, la fundamentarea pe baze profund științifice a strategiei dezvoltării intensive a economiei naționale, la ridicarea continuă a calității vieții și a muncii întregului popor român.

Dînd o înaltă apreciere excepționalei cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, plenara a hotărît ca tezele și orientările cuprinse în acest document să stea la baza întregii activități a organelor și organizațiilor de partid, a tuturor unităților economice și sociale în vederea realizării exemplare a sarcinilor de plan pe 1986, a prevederilor actualului cincinal, a Programului partidului. Prin Hotărîrea adoptată în acest sens, plenara a evidențiat și cu acest prilej rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în soluționarea problemelor majore ale dezvoltării intensive, în ritm susținut, a industriei și a agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate, ale ridicării necontenite a nivelului de trai material și spiritual al poporului, în elaborarea și înfăptuirea întregii politici a partidului și a statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Prin aceeași Hotărîre, plenara C.C. al P.C.R. a aprobat documentele supuse, potrivit ordinii de zi, dezbaterilor.

Deosebit de mobilizatoare sînt și îndemnurile cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor plenarei. Secretarul general al partidului a adresat tuturor organizațiilor de partid, comuniștilor, chemarea de a acționa în toate împrejurările în spiritul principiilor revoluționare, de a face totul pentru a uni eforturile întregului popor pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, pentru ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație. A fost adresată, de asemenea, tuturor oamenilor muncii, întregului popor chemarea de a nu precupeți nici un efort, de a face totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a planurilor și programelor care asigură ridicarea patriei noastre la un înalt nivel de dezvoltare, creșterea puternică a bunăstării generale a poporului, întărirea independenței și suveranității României. „Doresc să exprim — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — cele mai calde mulțumiri pentru cuvintele rostite aici la adresa activității mele, pentru omagiul adus de Comitetul Central activității pe care am desfășurat-o în cei peste 50 de ani, ca membru al partidului, în slujba cauzei socialismului, a poporului, a bunăstării și fericirii sale. Asigur plenara, partidul, întregul nostru popor că și în viitor voi face totul pentru a contribui la înfăptuirea măreților obiective pe care le avem, voi servi în orice împrejurări interesele poporului, ale întregii națiuni, cauza socialismului și comunismului, a păcii și colaborării internaționale, că nu voi precupeți nici un efort pentru a asigura înfăptuirea Programului partidului — pentru triumful comunismului în România, pentru întărirea continuă a forței materiale și spirituale a țării noastre, a independenței și suveranității patriei !".

Însușindu-și pe deplin importantele aprecieri, orientări și sarcini cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții la plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român au exprimat hotărîrea fermă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, a întregii noastre națiuni de a acționa în strînsă unitate în jurul partidului, a secretarului său general, pentru transpunerea în viață a magistralelor idei ale cuvîntării, pentru înfăptuirea integrală a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

ION D. GOIA

OMAGIUL

COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ADUS TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov

Actuala plenară a Comitetului Central al partidului are o importanță deosebită prin documentele de excepțională însemnătate supuse dezbaterii, care vor asigura înfăptuirea în cele mai bune condiții a hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea, trecerea țării noastre într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare economico-socială, ridicarea României, liberă și demnă, pe noi culmi de progres și civilizație, creșterea necontenită a bunăstării generale a poporului — țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes pe pămîntul patriei.

Plenara își desfășoară lucrările într-un moment de aleasă semnificație istorică, în aceste zile cînd întregul partid și popor au omagiat cu înaltă și vibrantă cinstire, cu profundă emoție împlinirea a 50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov, în fruntea cărora s-a aflat tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustrul nostru conducător, revoluționarul încercat și patriotul înflăcărat, militantul de frunte al mișcării comuniste și muncitorești, ale cărui muncă neobosită și viață pilduitoare s-au contopit cu activitatea eroică și glorioasă, de peste șase decenii și jumătate, a partidului comunist, cu interesele vitale ale țării, ale poporului român, cu nobila cauză a socialismului și comunismului pe pămîntul scump al patriei.

Punînd puternic în lumină justețea și măreția luptei partidului, a militanților săi, procesul de la Brașov a reliefat cu deosebită vigoare și pregnanță strălucirea virtuților pe care le întruchipează excepționala personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, convingerea sa nestrămutată în dreptatea cauzei pentru care luptă, calitățile sale excepționale de conducător și organizator comunist, de revoluționar și patriot înflăcărat, exemplară dăruire și abnegație pentru păstrarea ființei naționale, pentru triumful idealurilor de libertate, independență și progres social ale României.

S-au ilustrat încă o dată, în acest moment de amplă rezonanță în istoria partidului nostru, înaltele trăsături revoluționare, moral-politice ale marelui nostru conducător, afirmate din cei mai tineri ani ai vieții, ce aveau să cunoască noi și strălucite confirmări în perioada de aprigă luptă împotriva pericolului fascist, pentru apărarea democrației, a integrității și suveranității patriei, pentru victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din România.

În anii ce au urmat actului istoric de la 23 August 1944, în funcțiile de înaltă răspundere încredințate de partid, și îndeosebi după Congresul al IX-lea, cînd prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului nostru popor a fost investit cu răspunderile supreme în partid și în stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin vasta sa experiență politică și organizatorică, prin excepționala sa putere de a descifra și direcționa evoluția proceselor social-politice, prin geniala operă teoretică și practică, a avut și are rolul hotărîtor în măreața epopee de transformare revoluționară a patriei, în tot ce s-a înfăptuit mai grandios în România socialistă.

Dînd expresie înaltei prețuiri pe care partidul nostru, comuniștii, întregul popor o poartă ctitorului României socialiste moderne, plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român aduce un vibrant omagiu de aleasă stimă și prețuire, de profundă recunoștință, împreună cu cele mai calde urări de deplină sănătate, viață îndelungată și multă putere de muncă, tovarășului Nicolae Ceaușescu, marele fiu al partidului și al țării, Erou între eroii neamului, personalitate proeminentă a lumii politice contemporane, luptător neobosit pentru împlinirea aspirațiilor vitale de pace, dezarmare, securitate, înțelegere și colaborare ale tuturor popoarelor.

Comitetul Central al partidului, exprimînd voința și hotărîrea întregului partid, ale întregii noastre națiuni, se angajează, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, să acționeze cu toată abnegația și dăruirea, să nu precupețească nici un efort pentru înfăptuirea exemplară a politicii interne și externe a partidului și statului, să urmeze neabătut strălucitul dumneavoastră exemplu de muncă și viață, de gîndire și luptă revoluționară consacrate nobilelor aspirații ale poporului român, să facă totul pentru înfăptuirea planurilor și programelor adoptate de plenară, a măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru întărirea continuă a forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României socialiste, pentru înălțarea ei pe culmile civilizației socialiste și comuniste.

NOI PERSPECTIVE COLABORĂRII MULTILATERALE DINTRE ROMÂNIA ȘI CAPUL VERDE

Aspect din timpul vizitei protocolare făcute de oaspeți tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu

Înaintea dineului oficial

După cum este bine cunoscut, printre orientările fundamentale ale politicii externe a României socialiste se află și extinderea continuă a relațiilor de solidaritate și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare. În acest context, o atenție deosebită se acordă intensificării colaborării reciproc avantajoase cu țările africane, față de care țara noastră nutrește sentimente de trainică și sinceră prietenie și solidaritate. În acest cadru se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie în România, făcută la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, de către tovarășul Aristides Maria Pereira, secretar general al Partidului African al Independenței din Capul Verde (P.A.I.C.V.), președintele Republicii Capului Verde, împreună cu tovarășa Carlina Fortes Pereira.

În timpul convorbirilor oficiale la nivel înalt care au avut loc cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că prezența la București a conducătorului partidului și statului din Republica Capului Verde constituie o expresie a relațiilor de prietenie și de solidaritate dintre partidele, țările și popoarele noastre, a dorinței reciproce de a acționa în continuare pentru consolidarea acestora. Exprimînd vii mulțumiri pentru invitația și pentru posibilitatea oferită de a vizita România, de a se reîntîlni și de a avea convorbiri cu conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Aristides Maria Pereira a dat glas convingerii sale că vizita în România va impulsiona dezvoltarea raporturilor româno-capverdiene. Cei doi conducători de partid și de stat au examinat totodată aspecte ale dezvoltării relațiilor economice, a schimburilor comerciale bilaterale, precum și posibilitățile de extindere a cooperării în diverse domenii de activitate. S-a hotărît identificarea unor noi căi și mijloace pentru adîncirea și diversificarea conlucrării bilaterale în diverse domenii de interes comun.

Dialogul de la București dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Aristides Maria Pereira a prilejuit și un schimb de păreri în legătură cu evoluția situației internaționale. Cei doi conducători de partid și de stat au exprimat îngrijorarea României și Republicii Capului Verde față de agravarea situației de pe glob ca urmare a continuării cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, a intensificării unor conflicte militare, precum și datorită înrăutățirii situației economice mondiale, care afectează din ce în ce mai mult îndeosebi țările în curs de dezvoltare. Referindu-se la situația din Europa, unde s-au acumulat imense cantități de arme, mai ales nucleare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat necesitatea de a se acționa cu toate forțele pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, de a se face totul pentru încetarea experiențelor nucleare, a amplasării pe continentul european a rachetelor cu rază medie de acțiune și eliminarea cît mai grabnică a tuturor armelor nucleare, pentru reducerea armamentelor convenționale și a cheltuielilor militare, pentru crearea unui climat de securitate. A fost relevată însemnătatea soluționării pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict, a problemelor litigioase dintre state. Schimbul de păreri cu privire la situația din Africa a reliefat importanța întăririi unității și solidarității țărilor de pe acest continent pentru rezolvarea problemelor complexe cu care se confruntă țările africane. A fost reafirmată solidaritatea celor două țări cu lupta poporului namibian pentru obținerea independenței, cu lupta tuturor popoarelor africane pentru lichidarea totală a neocolonialismului, pentru abolirea politicii rasiste și de apartheid, pentru apărarea și consolidarea independenței lor naționale, pentru înaintarea liberă pe calea progresului economic și social. Cei doi conducători de partid și de stat au relevat importanța întăririi colaborării și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare pentru propășirea lor economică și socială independentă, precum și importanța organizării, sub egida O.N.U., a unei conferințe internaționale în vederea soluționării globale a problemelor subdezvoltării, inclusiv a datoriilor externe extrem de mari care împovărează aceste țări, importanța instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Apreciind dialogul la nivel înalt româno-capverdian, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Noua vizită pe care o faceți în România constituie o expresie a cursului pozitiv al relațiilor de prietenie, colaborare și solidaritate statornicite între țările și partidele noastre încă în anii luptei de eliberare a poporului dumneavoastră. Noi prețuim în mod deosebit aceste relații, bazate pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc, și sînt încredințat că în cadrul convorbirilor pe care le-am început astăzi vom găsi noi căi și mijloace de a le consolida și dezvolta în continuare. Dorim ca prin eforturi comune să întărim colaborarea și cooperarea în domeniul economic, tehnico-științific și în alte sectoare de interes comun, pe baza unor înțelegeri și acorduri de lungă durată, care să le confere stabilitate și perspectivă. Considerăm că aceasta corespunde intereselor de progres și dezvoltare independentă ale ambelor țări și popoare și totodată reprezintă o contribuție la cauza păcii și colaborării internaționale". Tovarășul Aristides Maria Pereira a evocat „sprijinul călduros, entuziast și dezinteresat acordat mișcării noastre de eliberare de către poporul român de către Partidul Comunist Român și de marele său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu". Înaltul oaspete a subliniat că manifestarea concretă a unei solidarități internaționale născute din principii și o viziune comună asupra viitorului umanității au consacrat prietenia indestructibilă dintre cele două popoare, precum și hotărîrea lor de a acționa în strînsă unitate pentru făurirea unei lumi a păcii și bunăstării. Apreciind succesele țării noastre, Aristides Maria Pereira a spus: „Vorbind despre cuceririle și succesele înregistrate de România socialistă în cursul tuturor acestor ani de muncă asiduă și de eforturi uriașe făcute de întregul popor român pentru depășirea subdezvoltării și a relațiilor inechitabile de producție, nu facem decît un act de justiție să subliniem personalitatea marelui conducător și ilustru fiu al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de al cărui nume sînt legate prestigiul, modernizarea și afirmarea independentă a acestei mari țări din Europa".

Moment important în cronica relațiilor de prietenie, colaborare și solidaritate militantă dintre partidele, statele și popoarele noastre, recentul dialog la nivel înalt româno-capverdian a relevat dorința și hotărîrea comune de a întări în continuare prietenia și conlucrarea dintre România și Republica Capului Verde, în interesul reciproc, al cauzei păcii, înțelegerii și cooperării internaționale.

ION CODRU ■

Partidului, recunoștința copilăriei fericite

Să ne închipuim că Patria este o uriașă poiană scăldată în lumina blîndă a soarelui, o uriașă poiană în mijlocul unei păduri de stejari înalți pînă la cer, o poiană peste care adie vîntul, peste care păsările trec în zbor prelung, o uriașă poiană cu iarbă subțire și fragedă, fosnitoare ca o mătase de argint, și plină de toate florile, una mai frumoasă decît alta. Și-n mijlocul acestei uriașe poiene, copii. Copiii întregii țări. Copiii, florile vieții, viitorul de aur al acestui pămînt numit România, școlii patriei și pionierii împodobiți cu cravatele lor roșii cu tricolor.

Pentru ei, în ultimii ani, cu precădere în epoca pe care cu mîndrie o numim „Epoca Nicolae Ceaușescu", s-a creat o puternică bază materială concretizată în sute și sute de noi școli cu luminoase și spațioase săli de clasă, cu laboratoare și ateliere dotate cu cea mai modernă aparatură științifică și pedagogică, astfel încît, răspunzînd acestor minunate condiții de muncă și învățătură, fiecărui copil îi sînt deschise cele mai largi posibilități de instrucție și formare, de totală împlinire, prefigurînd chipul omului nou, constructor conștient și activ al României socialiste.

Acolo, pe băncile școlii ochii lor, tot mai lacomi de frumusețe, descoperă nestematele limbii române. Puterea lor de-a gîndi, neîncăpuit de mare dacă o comparăm cu a noastră, de pe cînd eram copii, descifrează tainele matematicii, ale fizicii, ale chimiei. Imaginea lor se hrănește cu acea tulburătoare istorie a dăinuirii poporului român și sufletul lor se aprinde la gîndul marilor fapte de vitejie ale neamului, ale eroilor săi. În laboratoare și ateliere, mîinile lor deprinse cu munca, nasc valori materiale concrete, creează, în sensul cel mai profund al cuvîntului, instalații și aparate ce se pot lua la întrecere, în ceea ce privește inventivitatea și soluțiile tehnice, cu produsele similare ale industriei de vîrf. Totodată, îndrăgostiți de artă și cultură, pionierii patriei noastre sînt o prezență vie în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României", unde au cucerit de-a lungul celor cinci ediții de pînă acum, numeroase premii, între care chiar titluri de laureați ai prestigioasei manifestări, așa cum, în confruntări internaționale, artistice sau științifice, pionierii noștri au făcut dovada geniului artistic al poporului nostru, a nivelului ridicat în care se desfășoară în România procesul de învățămînt și de creație.

Privindu-i, sorbindu-i din ochi, inima noastră se umple de mîndrie și de încredere în viitorul lor și al țării. Și nu vom precupeți nici un efort pentru a le asigura o viață îndestulată, în afara pericolului războiului nuclear ce plutește deasupra întregii omeniri. „Întotdeauna, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, gîndul meu e la copiii țării mele, la tineretul, la poporul nostru ! Doresc ca tinerii, copiii, poporul meu să trăiască în pace ! Dar, deopotrivă, gîndurile mele sînt îndreptate spre copiii tuturor popoarelor !" Ce înălțătoare lecție de viață, de dragoste pentru copiii țării și pentru copiii lumii ! Da, pregătindu-se temeinic pentru viața ce-i așteaptă, pentru viața pe care le-o dorim cît mai frumoasă, mai plină de adevăr și lumină, o viață a păcii, a muncii și-a bucuriei, copiii noștri, pionierii noștri învață, muncesc, creează, dezbat arzătoarele probleme ale vieții lor și-ale întregii omeniri, pentru că ei sînt, firește, însuși viitorul omenirii.

În România socialistă, viața lor, a copiilor noștri, este o împlinire continuă, o grădină ce dă pururi în pîrg. Prinosul lor pentru aceste minunate condiții asigurate de partid și de stat îmbracă adeseori haina cîntecului și a versului avîntat. Pretutindeni, pe cărări de munte, în excursii, pe țărmul mării, la întîlnirea cu soarele, sau pe scenele concursurilor artistice, răsună cîntecele prin care ei, școlii patriei și pionierii, dau glas mulțumirii aduse tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu pentru părintească grijă ce le-o poartă, pentru minunata viață ce le-a fost oferită. Cîntecele lor, izvoare de sunete argintii, stoluri de clopoței în zbor, dau aerului făptură de vis, întruchiparea fidelă a unei fericite copilării, o copilărie care, se va îmbogăți în curînd cu un impunător edificiu, un adevărat palat, noua casă a pionierilor și școlarilor patriei, darul pe care, partidul și statul îl fac tuturor copiilor țării.

N. VICTOR ■

Lumina învățăturii

Vom prăznui, la 30 iunie, **Ziua învățătorului.** O vor prăznui copiii noștri, o vom prăznui noi înșine, o va prăznui copilul din noi, care n-a murit, adresînd omagiul unei adînci recunoștințe acestor mari anonimi ai culturii noastre, care sînt dascălii, acestor eroi nestiuți ai celei mai numeroase, mai trudnice și mai nobile dintre breslele care zidesc edificiul spiritual al unui neam.

Anonimi, nestiuți ? Pe fruntea tuturor marilor noștri bărbați, observa un scriitor, recunoaștem cununa pe care le-au pus-o dascălii, cununa de sacru foc a iradiantelor personalități care le-au marcat începuturile și le-au sprijinit devenirile. Pe fruntea lui Tudor recunoaștem lumina lui Gheorghe Lazăr, povățuitorul lui, pe fruntea generației pașoptiștilor recunoaștem lumina lui Heliade, recunoaștem lumina lui Popa Duhu pe fruntea lui Creangă, lumina lui Aron Pumnu, pe fruntea lui Eminescu lumina lui Maiorescu pe frontispiciul unei întregi culturi. Nu la aceste ilustre nume ne gîndim însă, în primul rînd, în aceste zile. Ci la cei mulți, la mii și răsmii de purtători ai luminii prin noaptea veacurilor, la cei care, în împrejurări istorice vitrege, au făcut din luminarea neamului un act personal de eroism, acel act de arzătoare dăruire, de sacrificiu și de dezinteresare aleasă că s-a numit apostolat. Prin aceasta, omul școlii, învățătorul, dascălul, profesorul, apostolul, s-a bucurat, la noi, la români, de un imens prestigiu, ca figură centrală a vieții spirituale și sociale, ca făclier al cunoașterii și ca misionar al conștiinței civice. Un prestigiu pe care epoca noastră — în care școala a fost decretată, de către secretarul general al partidului, drept principal izvor de cultură și factor de civilizație ale națiunii — l-a ridicat pe o nouă treaptă, transformîndu-l din excepție în bun curent, dăruindu-i cu străluciri de neimaginat altădată.

Rolul lor, al semănătorilor de lumină, este astăzi mai ușor și mai greu ca niciodată. Este mai ușor, fiindcă poverile cele mari, poverile materiale ale instituției școlare, au fost preluate de societate, astfel ca gestul omului de la catedră să poată fi degajat, să se poată concentra asupra naturii lui stricte, să capete eficiența și noblețea actului pur pe care trebuie să-l reprezinte învățătura și educația. Dar e mai greu ca niciodată acest rol încălzul, au, în această gigantică operă, un cuvînt prețios de spus, un cuvînt de covîrșitoare răspundere, pe care documentele de partid și de stat, hotărîrile Congresului al XIII-lea, întregul complex de măsuri pentru dezvoltarea, perfecționarea și modernizarea continuă a învățămîntului românesc, pentru legarea lui strînsă de epocă și de viață, de problemele și de exigențele lor, îl învederează pregnant, îl subliniază cu prisosință, îl transformă în factor motor al înaintării noastre. Vom înflori ca națiune — a arătat în repetate rînduri secretarul general al partidului, — numai prin

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

într-o societate care-și zidește — cu o intensitate unică în istorie a consumului național de energie și eroism, de efort, de inteligență și pasiune — o nouă civilizație, o nouă cultură și, peste toate, un om nou, ca pisc al tuturor cîtorilor; ca supremă încoronare a întregului ei demers creator. Școala, deci dascălul, au, în această gigantică operă, un cuvînt prețios de spus, un cuvînt de covîrșitoare răspundere, pe care documentele de partid și de stat, hotărîrile Congresului al XIII-lea, întregul complex de măsuri pentru dezvoltarea, perfecționarea și modernizarea continuă a învățămîntului românesc, pentru legarea lui strînsă de epocă și de viață, de problemele și de exigențele lor, îl învederează pregnant, îl subliniază cu prisosință, îl transformă în factor motor al înaintării noastre. Vom înflori ca națiune — a arătat în repetate rînduri secretarul general al partidului, — numai prin

„**Socialismul** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul științei și învățămîntului — **îl construim cu oameni și pentru oameni. De aceea trebuie să facem totul pentru ridicarea continuă a pregătirii lor profesionale și tehnice, a nivelului general de conștiință revoluționară, socialistă**". Dispunem, pentru aceasta, de redutabile pîrghii, dispunem de valori — materiale și umane — capabile să ne propulseze pe orbita cea mai înaltă a exigențului veac al revoluției tehnico-științifice, la altitudinea marilor noastre proiecte și planuri de viitor. „**Atît în domeniul cercetării științifice cît și al învățămîntului** — releva, cu același prilej, cîrmaciul destinului național — **dispunem de tot ce este necesar, avem o puternică bază materială, tehnică ; dar, mai presus de toate, avem minunați cercetători, oameni de știință și savanți, minunate cadre didactice, care reprezintă suprema garanție că vom realiza în cele mai bune condiții programele de cercetare și de pregătire a cadrelor, că cercetarea și învățămîntul vor ocupa un loc tot mai important în dezvoltarea socialistă și comunistă a României !**"

Știință-conștiință, cunoaștere-spirit civic : iată ineluctabilii termeni care, în concepția partidului nostru, a conducerii sale, intră în ecuația personalității umane demne de timpul ei, exprimînd acest timp și desăvîrșindu-i lucrarea spre viitor. Căci — așa cum, cu înaltă autoritate de savant și cu caldă grijă față de ziua de mîine a națiunii, arăta tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor marelui forum al științei și învățămîntului — „**o dată cu preocuparea de a forma cadre bine pregătite profesional, pentru toate domeniile de activitate, școala trebuie să-și îndeplinească, în condiții tot mai bune, marile răspunderi ce-i revin în educarea comunistă, revoluționară a tinerilor, în formarea lor ca cetățeni conștienți, devotați patriei și poporului**".

Marea misiune a școlii — hotărîtoare pentru ascensiunea noastră în progres și civilizație — e definită, iată, cu claritate și adevăr, înălțind mîndria oamenilor de la catedră, făcîndu-i, mai mult ca oricînd, fervenți ai slujirii ei.

Căci de la școală — de la carte, de la cunoaștere, de la educație — începe totul.

ILIE PURCARU ■

OAMENI CARE ADUC NOUL

Trăsătură a producției moderne și, totodată, cerință esențială a muncii în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, creativitatea se impune tot mai mult ca un indicator sensibil al mutațiilor sesizabile nu numai în structura exterioară a activităților industriale, ci și în planul interior al atitudinii față de muncă, față de obiectul muncii. Grupajul de față își propune să surprindă doar cîteva din ipostazele de referință în care creativitatea se poate manifesta, cîteva, deci, din fațetele previzibile ale acestui corpus de idei și atitudini cristalizate extrem de concret în noțiunea „abstractă" a creativității. Aceste ipostaze se întind pe un spectru larg — de la atingerea unor virtuți tehnologice (strungul de la Tîrgoviște) la obținerea unei inalte eficiențe economice (arcul lamelar de la Sibiu) ; de la o stare normală de lucru (ca la „Aversa"), la un fapt realizat „printre altele", la fel de importante (ca la T.M.U.Ch.B.) ; de la nevoile curente ale unui sector atehnic — zootehnia (Centrul de mecanizare de la Nocrich) la nevoile de perspectivă ale unui colectiv muncitoresc (stagiatura la I.P.A. Sibiu). În fiecare din aceste ipostaze, linia de forță a creativității este dictată — nici nu se putea altfel — de „vectorul-om", de potențialul de gîndire și creație tehnică al oamenilor muncii, punctul de plecare și de întoarcere ale oricăror idei, fapte sau acțiuni ce stau sub semnul înnoirii, perfecționării, modernizării.

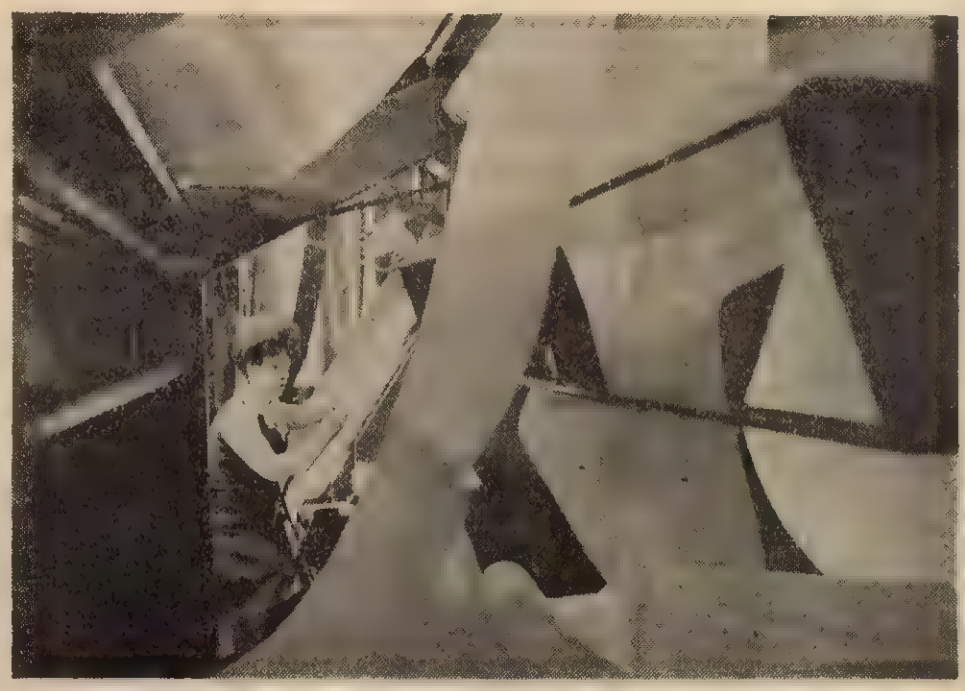

De la planșeta de proiectare la linia de producție — un traseu cît mai scurt al creativității tehnice

Paranteză frumos caligrafiată

Adevărata unitate de măsură a creativității este eficiența sa economică, forța direct productivă a rezultatelor cercetării și inovării tehnologice. La Întreprinderea de piese auto Sibiu, unul din coloșii industriali ai județului, există, cum se spune, un vast teren al creativității, de pe care, însă, nimic nu poate răsări la întîmplare fără eforturi de depistare a locurilor care se pretează la îmbunătățiri și perfecționări. Cum astfel de eforturi se fac, n-au întîrziat să apară și problemele aferente, una dintre cele mai mari fiind legată de fabricația arcurilor destinate autovehiculelor grele. Din teorie, toată lumea știa că, în astfel de arcuri de oțel cu mai multe foi suprapuse, există porțiuni de metal (cele de la extremități) care „nu fac nimic", care nu sînt solicitate la sarcină, rămînînd în afara zonei de incidență a „săgeții" de forță. Tot teoretic, soluția era previzibilă : de a se fabrica niște foi de arc sub formă de paranteză frumos caligrafiată, adică ascuțite la capete și groase la mijloc. În termeni proprii, adică tehnici, problema era de a se fabrica arcuri lamelare cu profil parabolic — și la treaba este s-au înșurubat mai multe minți luminate din I.P.A.S., care au refuzat ideea că acest arc ar fi o imposibilitate la nivelul de dotare al fabricii. „Totul s-a făcut, în ultimă instanță, din dragoste față de meserie, din pasiunea și ambiția de a trece un sever examen profesional, afirmă inginerul Vasile Popescu, șeful secției de proiectare a întreprinderii. Acum, linia-pilot este gata, iar arcul lamelar cu profil parabolic este deja trecut în planul de stat pe acest an, cînd sînt prevăzute obținerea de 3000 tone, deși noi sperăm să fabricăm chiar 5 560 tone, pentru cît am întocmit documentația".

Se înțelege că imensul efort de proiectare și execuție a utilajelor care să permită fabricarea acestor arcuri n-a avut în vedere doar un „capriciu" profesional de rezolvare a unei probleme teoretice. Intuiția inițială s-a dovedit foarte greu de realizat practic, dar și extrem de eficientă economic : în noua sa variantă, arcul lamelar are doar patru foi în loc de 21 și este cu 40 la sută mai ușor, fapt ce conduce la o economie de metal de 5 000 tone pe an. Între aceste două realități simple — a posibilității teoretice și a economiilor rezultate — este cuprins, însă, ca între două paranteze frumoase, un imens travaliu de gîndire și creație tehnică, de eșecuri mai mici sau mai mari, de speranță și descurajare, toate acestea avînd o dimensiune interioară pe care o cunosc numai cei în cauză, inginerul Gheorghe Tiniș și ceilalți colegi ai lui care s-au ocupat cu prioritate de „parabolizarea" acestor arcuri.

Afirmînd că la I.P.A.S. există un vast teren al creativității, ar trebui să argumentăm acest lucru menționînd că numai în acest an, aici, se află „în lucru" peste 300 teme de cercetare, izvorîte din necesitățile producției și formulate ca atare de oamenii muncii, și a căror soluționare se va solda, într-un an de aplicare, cu economii estimate la 10 milioane lei, ceea ce ar echivala cu producția unei mici fabrici apărute pe „nevăzute" în cadrul marii întreprinderi. Dintre aceste obiective de cercetare, mai importante și mai apropiate de finalizare sînt vestiții cilindri de frînă cu membrană (mai ușori și mai siguri în exploatare), instalațiile de cromare dură a tijelor de amortizor (care asigură o uniformitate mai bună, economie de materiale de cromare, o calitate superioară și o productivitate sporită la executarea acestei operațiuni), liniile automate și semiautomate de prelucrat, ansamblat și sortat cilindrii de la amortizoare (care vor intra în producție anul viitor, cu importante reduceri de efort manual), standurile de probă cu componente electronice ș.a. Semnificativ pentru starea creativității la I.P.A.S. este faptul că în astfel de preocupări sînt angrenați nu numai ingineri și tehnicieni, ci și foarte mulți muncitori — Bălan Sergiu, Prohaska Arthur, Trifan Vasile, Weber Mihai, Hansu Petru fiind numele cîtorva dintre cei mai destoinici și inventivi.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Șansa lui BOC 70

„Eu, dacă aș fi regizor, aș face un astfel de film ! Să realizezi cu totul, doar în trei luni și jumătate, o asemenea mașină e fantastic ! Nici o firmă din lume nu ar fi putut să se încadreze într-un asemenea ritm ! Vă dau un exemplu. Noi, cei de la «SARO», nu puteam să turnăm piesele, să facem modelele. Ne-au sărit în ajutor vecinii noștri de la Întreprinderea mecanică. În mod obișnuit un astfel de ciclu de turnare durează doi ani, pe puțin. Or, ei, acești oameni minunați care ne-au ajutat, pur și simplu, au făcut treaba asta în nici două luni. Nu mai vorbesc de proiectarea mașinii ! De nopțile petrecute în fabrică în căutarea soluțiilor noi ; de momentul trecerii la execuție cînd nu mai deosebeai proiectantul de sudor, de muncitorul cu lopata, de vopsitor... Un lucru e cert însă : șansa acestei mașini a fost colectivul care s-a angrenat la realizarea ei. Un colectiv de excepție, de elită ! Fără ei nu s-ar fi născut „BOC 70".

De fapt, părintele lui „BOC 70" — strung automat pentru strunjit bombat, oval, conic — este însuși Valentin Negritu, omul care vorbește cu atîta entuziasm despre colectivul care l-a realizat. Primiseră în urmă cu un an o scrisoare de la Întreprinderea de construcții mașini Reșița prin care erau întrebați dacă ei, cei de la Întreprinderea de strunguri „Saro" Tîrgoviște, nu ar putea face un strung specializat pentru prelucrarea pistoanelor la motoarele de nave. Nevoia reșițenilor era mare. Bani grei plăteau pentru aceste mașini care erau realizate doar de două firme în lume — una în R.F.G. și alta în S.U.A. Lansaseră numeroase apeluri către institutele de proiectări și cercetări din țară. Nici unul însă nu se încumetase să se angajeze. Scrisoarea a ajuns la ing. Negritu, șeful comisiei inginerilor și tehnicienilor pe întreprindere. A sucit-o pe toate părțile. Nu prea știa, mărturisește, ce înseamnă un piston cu atît mai mult, un piston de navă. Dar l-a captat noutatea problemei — desenul anexat scrisorii fiind extrem de complicat, cu un profil bombat, oval și conic — trecînd la studierea ei.

S-a hotărît ca 11 oameni din atelierul de proiectare să se ocupe de realizarea unui model experimental, făcut la o scară mai mică — un diametru de 70 mm. De ce un model ? Pentru că pistoanele de nave au un diametru de 500 mm și o lungime de 650 mm. Dar mai ales pentru faptul că nimeni în țară nu mai lucrase așa ceva ! Trebuiau testate soluții noi, de tehnică de vîrf pentru a se putea pătrunde în necunoscutele problemei. „Nu vă spun ce a urmat — își amintește Ilie Teodorescu, secretarul cu probleme organizatorice al comitetului de partid pe întreprindere — tuturor celor 11 le pierise, parcă, somnul. În ce-l privește pe Negritu venea dimineața la 7 și mai pleca acasă pe la 3—4 dimineața, Nevasta îi aducea cu sufertașul mîncare. Trei luni a ținut-o așa, devenise o umbră de om. Un altul, Gheorghe Dascălu, internat în spital fiind, lucra și acolo, pe ascuns, să nu-l descopere doctorii, iar acasă, în timpul concediului medical, nu l-a mai dezlipit nimeni de la masa de studiu. Și apoi, să-l fi văzut pe toți la execuție ! Lucrau cot la cot cu muncitorii specialiști. Mărturisesc că dacă aș fi văzut într-un film cele 3 luni ale nașterii lui „BOC" l-aș fi acuzat pe scenarist de exagerare. Ca-n filme, nu ?"

La capătul celor trei luni și jumătate de trudă era gata. L-au expus, în premieră, la TIB '85. Au venit și reșițenii. „În sfîrșit, iată că cineva ne-a ascultat !" au exclamat în cor, nevenindu-le să-și creadă ochilor. Surpriza consta nu numai în îndrăzneala cu care au abordat problema — soluțiile adoptate constituindu-se, ele însele, ca o noutate pe plan mondial ! — ci și prin rapiditatea cu care modelul a prins viață. Însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-a felicitat pentru această performanță a performanțelor ! Acum, așteaptă să primească, de pe o zi, pe alta, brevetul de invenție pentru „BOC 70". I-au fixat și locul printre celelalte 18 brevete obținute de „SARO" Tîrgoviște în ultimii ani (din care, mai bine de jumătate aparțin inginerului Valentin Negritu !). Mașina cea mare — la realizarea căreia au și trecut — nu va semăna deloc cu modelul.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Cîțiva pași pe planeta zootehniei

Fără a fi îmbrăcată în haine festive, creativitatea este prezentă și într-unul din sectoarele aparent neexpuse toată ziua la razele binefăcătoare ale științei : zootehnia. Cînd spunem asta, ne gîndim, desigur, nu la munca tenace și înălțătoare a cercetării științifice în domeniu, la crearea de noi rase de animale, de pildă, ci la faptul mult mai simplu și mai terestru, dacă nu cumva și mai greu, al îngrijirii animalelor. Curățirea vițelor și a grajdului este, se știe, o treabă zilnică și necesară, dar, de ce să ne ascundem după cuvinte, nu tocmai plăcută și plină de satisfacții — în sensul pe care aceste cuvinte îl au în aspirațiile noastre cotidiene. De aceea, orice progres în ușurarea muncii îngrijitorului de animale poate fi un pas mic pentru știință dar mare pentru ideea de civilizație și chiar de revoluție agrară. De realizarea unor astfel de „pași" se ocupă Centrul specializat de mecanizare în zootehnie al județului Sibiu, instituție care, chiar dacă are un nume așa de pompos, se află în comuna Nocrich, pe raza C.U.A.S.C.-ului cu același nume. Și se află aici deloc întîmplător, deoarece firma respectivă s-a născut dintr-o fostă secție de mecanizare a I.A.S.-ului local, transformată apoi într-un atelier distinct al S.M.A.-ului, pentru ca rezultatele avute și experiența acumulată de oamenii care lucrau aici să-i confere dreptul de a deveni centru specializat, adică singura unitate din județ care se ocupă explicit și prioritar de problemele mecanizării muncii în zootehnia sibiană.

Creativitatea acestui colectiv se naște și se consumă cu amănuntul, ca să zicem așa, în funcție de nenumăratele probleme, mai mici sau mai mari, pe care le presupune menținerea în stare de funcționare a instalațiilor și utilajelor zootehnice din întreg județul. Dar în afară de asigurarea operațiunilor de service, de montare a instalațiilor noi și de repunere în funcțiune a unor utilaje mai vechi, trase pe dreapta din cauza unor pinioane sau supape pe care nu le mai fabrică nimeni dar care s-au putut face aici, oamenii meșterului Hommen Friederich fac și ceea ce se cheamă creație tehnică de specialitate. Astfel, ei au conceput și realizat cîteva tipuri de utilaje extrem de utile și eficiente, care deja sînt în funcțiune în mai toate fermele zootehnice ale județului. Este vorba de instalația de evacuare a dejecțiilor, botezată „Delta", care reduce la minim efortul oamenilor de curățire și transportare a gunoiului de grajd, de niște electroaeroterme care purifică și încălzesc aerul din maternitățile de animale („instalații pe care nu le mai face nimeni, și de aceea le fabricăm și la solicitarea altor județe — Maramureș, Covasna, Alba, Cluj, Arad..."), tocători de rădăcinoase, care de asemenea au o marcă, „Tip Nocrich" li se spune, cu o capacitate de prelucrare de 80 tone pe zi și care pot fi folosite și pe tractor și static, la prize, și, nu în ultimul rînd, de adăpătorile cu nivel constant, pe cît de simple, pe atît de rezistente și fiabile.

Toate aceste lucruri aparent nu au darul spectaculosului, nu se înscriu pe orbita unei creații științifice „de vîrf". Marea lor calitate constă însă nu numai în utilitate (care este, totuși, imensă, dacă ne gîndim, de pildă, cîtă muncă manuală înlocuiește o instalație „Delta", în condițiile în care de pe urma fiecărei vaci trebuie curățite zilnic în jur de 60 kg gunoi de grajd), ci și în cantitatea de inteligență tehnică încorporată în fiecare din aceste utilaje, care trebuie să fie eficiente, rentabile, rezistente și, mai ales, aplicabile fiecărui tip de grajd sau de incintă care adăpostește animale. Prin această inventivitate și temeinicie, Centrul de mecanizare de la Nocrich a devenit rapid cunoscut în tot județul (și nu numai aici după cum am văzut), fiind unul din argumentele pe care se bazează activitatea și succesele zootehniei sibiene. Lucrează 45 de oameni, meșteri în toată puterea cuvîntului, pentru care „e mare lucru să existe ceva pe care să nu-l putem face". Deși ușor sesizabil, cîștigul de pe urma utilajelor și instalațiilor produse de ei nu este tocmai ușor de cuantificat." Exploatate și întreținute corect, aceste utilaje reduc cu 90 la sută munca manuală a oamenilor" apreciază un autorizat în materie, inginerul Nagy Ianoș, directorul I.A.S. Nocrich, unde, se înțelege, respectivele instalații funcționează din plin.

Prin ceea ce fac muncitorii centrului de la Nocrich, mecanizarea zootehniei se manifestă ca un veritabil teritoriu al creativității, a cărei aparentă lipsă de spectaculozitate este compensată de un plus de civilizație și confort (chiar așa) în munca anonimă a îngrijitorului de animale.

OCTAVIAN IONAȘC ■

Mai multe idei pe an

Privită la scara unu pe unu, adică a vieții și muncii unui om, creativitatea apare într-una din cele mai pitorești ipostaze. Marcel Hașu are 48 de ani și 49 de invenții și inovații. Lucrează la „Balanța" Sibiu din 1955, dar prima inovație o făcuse cu un an înainte, pe cînd era încă la profesională, și se referea la o piesă de legătură pentru capetele automate ale cintarului. Culmea e (zicem noi, dar nu și autorul !) că acea invenție a rezistat timpului, și acum lucrîndu-se la acea piesă tot așa cum gîndise Marcel Hașu pe vremea cînd avea doar 17 ani.

A urmat (cît de simplu sună, nu-i așa ?) lungul șir de invenții și inovații pe care din ce în ce mai puțin tînărul matrițer (a devenit între timp tehnician principal) le depunea rînd pe rînd, cu o frecvență și o lejeritate ce începuse să uimească pînă și pe cei mai permeabili la noi oameni ai fabricii. Important poate fi, desigur, faptul că fiecare din brevetele M.H. aducea importante beneficii fabricii, unele chiar de ordinul milioanelor pe an de aplicare. Cu alte cuvinte, „Balanța" avea în curte o „mină de aur" care era chiar mintea

inventivă a tăcutului și blajinului nea Marcel. Oamenii întotdeauna l-au apreciat cum se cuvine și l-au tratat ca atare, el însuși recunoscînd că foarte greu ar fi fost să izbîndească în multe din ideile sale dacă n-ar fi avut sprijinul efectiv al fabricii — cu utilaje, cu asistență tehnică, cu încredere și chiar cu necesarul răgaz de a lua de la capăt încercări ce păreau compromise.

Dar la fel de importantă ca această eficiență economică a invențiilor lui Marcel Hașu este valoarea necuantificabilă pe care fiecare izbîndă de acest fel a avut-o pentru sufletul unui om care nu se poate imagina pe sine fără să gîndească măcar o zi la ceva nou sau fără să aibă în permanență „pe masa de lucru" o altă și o altă problemă de soluționat. Ultima pe care a expediat-o se referă la un pinion pentru cîntarele de baie, care, în loc să mai fie făcut din metal, se face acum, grație unui nou brevet al lui nea Marcel, din material plastic. Pe scurt, avantajul constă într-o economie de 300 000 lei pe an ; pe larg — e vorba de „o oscilație mai silențioasă, o uzură mai mică, o matriță mai ieftină și mai rezistentă, o piesă mai ușoară și mai ieftină". Cam asta cred că ar fi și o posibilă definiție a creativității.

Nea Marcel mai are „pe teavă" și o altă invenție — poate singura de pînă acum fără legătură directă cu producția. Este vorba de niște capace pentru borcane mici și medii, care asigură o conservare perfectă, dacă se poate spune așa, pentru mai mulți ani de zile. Ar fi vorba, cel puțin, de înlocuirea anticului celofan, dacă nu cumva și fabricile de conserve se vor arăta interesate de această „combinație refolosibilă", borcan + capac. Experimentarea loturilor-pilot a avut rezultate spectaculoase, drept pentru care I.C.R.M. Sibiu a și lansat o comandă la „Balanța" de 300 000 capace mici și 150 000 capace mari. Această producție ar însemna pentru fabrică un beneficiu de cîteva milioane dintr-un foc, care ar putea fi și mai multe dacă... Sînt mai mulți „dacă" ; mai întîi, „Balanța" nu dispune de materie primă, nefiind specializată pe producția de material plastic ; dar această materie primă (vreo 11 tone) se găsește din belșug la o altă unitate sibiană, care nu este, însă, interesată de capacele lui Hașu. Apoi, pentru capacele mari ar fi necesară o matriță cu patru cuiburi, mult mai productivă, pe care nea Marcel, cu un minim sprijin din partea fabricii, o poate face. Această matriță ar putea fi dată (împreună cu licența) amintitei unități, care are și mașini de injectat corespunzătoare, în schimbul unei cantități de materie primă ; aici s-ar fabrica, deci, capacele mari, iar la „Balanța" — cele mici, și toată lumea ar fi mulțumită. Cu o minimă popularizare — gospodinele sibience au și aflat, de altfel, de aceste capace — s-ar putea obține rapid un portofoliu de comenzi care să aducă importante beneficii ambelor unități producătoare. Problema este, deci, cine să medieze aceste înțelegeri — dacă nu cumva aceste rînduri se vor dovedi suficiente ?

ȘT. OCTAVIAN ■

Modestie deloc întîmplătoare

La 59 de ani, inginerul Corneliu Costăchescu este un om care știe prea bine prețul cuvintelor și tocmai de aceea modestia lui nu ni s-a părut deloc întîmplătoare. „Nu despre mine ar trebui să se vorbească ci despre un om ca Radu Velicu, mi-a zis el. A fost tehnician în întreprinderea noastră. N-avea cine știe ce diplome, liceul l-a urmat doar la insistențele colegilor, dar a făcut în această întreprindere niște lucruri extraordinare pînă cînd s-a pensionat, în urmă cu doi ani. El a gîndit două mașini multifuncționale despre care eu sînt convins că sînt unice în țară, tot el le-a proiectat iar noi le-am realizat după planurile sale. Radu Velicu a lăsat în urma lui, pentru această întreprindere în care el a lucrat vreo 40 de ani, tot felul de mașini complexe. Omul acesta avea idei substanțiale, aș zice că avea o însușire înnăscută de a întrevedea căi pe care alții nu le sesizau niciodecum. Numele lui s-a impus aici, printre noi, prin deosebita rapiditate în gîndire pe care o dovedea omul acesta și deopotrivă prin hărnicia lui, fiindcă la noi multă vreme programul începea dimineața la 6,30 iar Radu Velicu se afla întotdeauna în fața planșetei la ora 6".

La „Aversa", unde au lucrat și mai lucrează, fără îndoială, și alți oameni ca Radu Velicu, se produc pompe. Iar de pompe a fost și este și va fi nevoie mereu, asta e sigur. Singurul loc din țară unde se produceau pompe a fost, multă vreme, această întreprindere bucureșteană. Între timp, o serie de pompe de puteri mai mici au început să fie fabricate la Botoșani și Strehaia, dar asta nu înseamnă că răspunderea celor de la „Aversa" s-ar fi micșorat. Dimpotrivă. Întreprinderea se profilează din ce în ce mai mult pe fabricația pompelor speciale, a așa-numitelor pompe de proces, a căror necesară însușire este aceea de a nu-și modifica în nici un fel caracteristicile în timpul funcționării lor. Într-adevăr, răspunderea celor de la „Aversa" n-a fost niciodată mai mare decît acum și despre această realitate ne-am putea lămuri îndeajuns fie și prin faptul că întreprinderea este antrenată în realizarea mai multor programe prioritare pentru economia națională.

În cadrul unei ample acțiuni de modernizare a producției, de creștere a productivității și, totodată, de sporire a calității produselor, în cursul acestui an se vor introduce la „Aversa" vreo cîteva zeci de tehnologii noi, ceea ce înseamnă că întreprinderea se află în pragul unei noi virste a posibilităților ei tehnice. O parte substanțială din această operație de înnoire se realizează prin fondurile alocate din partea statului dar este adevărat, în același timp, că viitorul și consolidarea renumelui bun al întreprinderii depind nu numai de aceste investiții ci și de străduința zilnică a celor citorva mii de oameni care lucrează aici de-a-și face munca mai eficientă. Efortul de gîndire și investiția de inteligență în folosul întreprinderii fiind expresii incontestabile chiar ale calității acestei străduanii. Da, creativitatea nu e deloc o însușire rară la „Aversa", ea este o însușire a întregului colectiv, la urma urmei, și este firesc să fie așa, după cum spune inginera Mihaela Berinde, fiindcă ideile apar ca o cerință chiar a procesului de producție. Mihaela Berinde lucrează în atelierul de proiectare, ca tehnolog, și dispune de o situație exactă a invențiilor și inovațiilor gîndite de oamenii întreprinderii. O idee cu caracter de noutate locală, cum ni se spune, a fost realizarea carcaselor din tablă prin sudură. Autorii : subinginerul Vasile Toma, muncitorul specialist în modelărie metal Leonida Stanciu, maistrul Gheorghe Dinu și inginerul sudor Nicolae Ciobanu. Eficiența : aproape 6 milioane de lei pe an. Prin acest nou procedeu de lucru s-a redus la jumătate timpul necesar pentru efectuarea controlului cu ultrasunete și cu radiații penetrante. Prin urmare, în cadrul operației de control s-a dublat productivitatea. Alt exemplu : execuția reperului „carcasă exterioară" de la pompa EPET 65 în construcție sudată. Carcasele acestea erau turnate dintr-un material deficitar și cu un preț destul de ridicat. Procentul de rebut era cam de un sfert și nici măcar nu exista posibilitatea de remediere. Prin procedeul nou, rebutul este redus la zero iar materialele folosite sînt ușor de găsit și ieftine. Și încă un exemplu : mașina de frezat canal hidraulic pentru carcase de pompe. Eficiența : aproape două milioane și jumătate de lei pe an. Această mașină, printre ai cărei autori se numără și inginerul Corneliu Costăchescu, îmbunătățește considerabil calitatea lucrării și face posibilă recuperarea tuturor carcaselor rebutate înainte de aplicarea noului procedeu de lucru. Înainte, operația se făcea manual. Un om lucra cu polizorul, la o asemenea carcasă, timp de vreo 4 zile, acum aceeași operație se face, tot de către un om, în cîteva ore. Și este de reținut că mașina aceasta poate fi utilizată și la celelalte fabrici de pompe de la Strehaia și Botoșani.

La „Aversa", oamenii pot să aibă însă și idei fără o legătură directă cu munca lor. Așa s-a întîmplat cu inginerul Marius Rucăreanu, care împreună cu cîțiva colegi ai lui a pus la punct un procedeu inedit de obținere a borului. Borul este și el deficitar. Noua procedură de obținere a lui a făcut obiectul unui brevet de invenții. Ca titular al acestei invenții a fost desemnată chiar întreprinderea de pompe. Din întîmplare, această întreprindere nu prea utilizează borul. În schimb, el este utilizat mai mult în industriile metalurgică și chimică. Și ar fi de așteptat ca ideea aceasta să fie utilizată din plin acolo unde îi este el locul și unde își poate dovedi mai cu folos valoarea.

DUMITRU ELIADE ■

Printre altele, la fel de importante

Un fapt de muncă petrecut la T.M.U.Ch.B., mai exact, la Antrepriza București a acestui trust de montaj utilaj chimic. De ani de zile, oamenii muncii de aici lucrează la montarea și punerea în funcțiune a principalelor fabrici și combinate chimice din țară, lucrează, deci, cu zeci și chiar sute de km de conducte și țevi, de cele mai diferite „sorto-tipo-dimensiuni". La un asemenea volum și „trafic" de tăvăraie vehiculată, lucrătorilor din antrepriză le-a sărit în ochi un amănunt deloc neimportant, și anume frecvența mare cu care trebuiau să înlocuiască așa-numite conducte cauciucate. De aici, au putut constata și durata mare a fabricației respectivelor conducte, fapt ce conducea la inerente stagnări sau strangulări ale fluxului de montaj al instalațiilor chimice. Drept pentru care, printre alte treburi care făceau și fac de fapt obiectul principal al activității lor, au început să studieze dacă nu cumva respectivele conducte cauciucate pot fi înlocuite cu altceva, fără ca, se înțelege, să fie afectat procesul tehnologic pe care ele îl găzduiau. Cercetările din secția de producție a antreprizei s-au soldat pînă la urmă cu obținerea unor conducte placate cu polietilenă, net avantajoase față de cele cauciucate, pentru că : sînt mai ieftine, se realizează mult mai repede, sînt mai rezistente și, nu în ultimul rînd, elimină importul de cauciuc natural și grafit coloidal, ca și consumul de energie electrică și termică presupus de vechile conducte. Obținînd atîtea rezultate dintr-o singură lovitură, respectivul colectiv (care, repetăm, n-are atribuții de cercetare) s-a hotărît să înainteze la O.S.I.M., spre brevetare, întregul dosar al noii conducte. În fața evidenței, brevetul s-a obținut destul de ușor, dar mai important decît asta rămîne faptul că producția antreprizei a devenit mai eficientă și mai rapidă, dacă se poate spune așa. Rezultatele din primul an al aplicării (care a fost 1985) au condus la o economie de cca. 10 milioane de lei numai la lucrările proprii ale antreprizei, fără a mai socoti (că nici nu se poate) economiile celorlalți beneficiari, ca și importantele cîștiguri de timp și de operativitate rezultate dintr-o activitate ce nu mai depindea de import sau alți furnizori.

Producția industrială de astfel de conducte a antreprizei este în prezent de 800 tone pe an, ele fabricîndu-se la brigada de la Turnu Măgurele, în dimensiuni de pînă la 150 mm diametru. Conceperea unor dispozitive care să permită confecționarea și placarea la orice dimensiune va lărgi, fără îndoială, spectrul aplicațiilor și numărul potențialilor beneficiari. Dintre aceștia, credem că întreprinderile care se ocupă de valorificarea apelor geotermale se pot adresa cu încredere Antreprizei București a T.M.U.Ch.B. întrucît, dintr-o simplă apreciere de nespecialist, se pare că aceste conducte placate cu polietilenă rezolvă și „insolubila" problemă a depunerilor de săruri insolubile pe conductele ce transportă apa geotermală.

Nu ne mai rămîn de făcut decît două lucruri : să amintim numele autorilor brevetului, de fapt ale celor care au avut și inspirația și transpirația să se ocupe de această problemă ; ei sînt inginerii Vasile Stoichiță (directorul antreprizei), Ștefănescu Ioan, Nicolescu Marcel Alexandru, Dumitrescu Adrian și Mușat Victor. Și, doi — să subliniem încă o dată că într-un colectiv de muncă serios preocupat de propria activitate, creația tehnică nu așteaptă tăierea vreunei imaginare panglici inaugurale sau vreo binefacere de la arhi, ci face parte din însăși starea de spirit a celor dornici să muncească mai bine, mai ușor, mai repede, mai eficient.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

GRĂNICERII

de ziua lor ca în toate zilele

Acolo la hotare, grupurile de militari care intră în post primesc misiunea în cadru festiv de la comandanții care — la aceeași oră în toate pichetele ce înconjoară țara — rostesc formula sacramentală : „Vă ordon să executați paza și apărarea frontierei de stat a R.S.R.". Cei care primesc și îndeplinesc acest ordin sînt tineri de 18—21 de ani. Mulți dintre ei învață abia acolo să cunoască, să îngrijească și să folosească un cal sau un cîine dresat. Ofițerul, de multe ori el însuși foarte tînăr, seamănă, de aceea, și cu un învățător de la o școală mică în care predă singur la toate clasele, el este și directorul căminului cultural, și omul de la care încep drumurile spre oraș ale sătenilor veniți să ceară un sfat sau o lămurire. Pentru că satele de graniță îi încorporează pe grăniceri, iar ei participă la viața satului în frunte cu comandanții lor, care foarte adesea sînt deputați comunali. Sătenii la rîndul lor sînt și ei incorporați grănicerieși, ajută la veghea hotarelor, după reguli deprinse prin grija acelorași ofițeri. Încă din școli, copiii acestor localități învață cum pot să-i ajute, la nevoie, pe ostași în paza frontierelor. Anul trecut, un individ a încercat să forțeze doi copii să-l conducă la graniță. Cei mai mărișor s-a prefăcut că e de acord, dar i-a șoptit celuilalt să alerge la pichet. El a plecat cu străinul pe care l-a tot „plimbat" pînă

au apărut ostașii. Micii „grăniceri" au fost distinși cu „Meritul pionieresc". Nu degeaba, între alte atractive acțiuni, anual, se desfășoară concursul de patrule pionierești „Prietenii grănicerilor", a cărui finală are loc într-o tabără republicană, în vacanța mare. Actualul lt. maj. de grăniceri Marin Boroșanu a crescut pe graniță în asemenea cercuri pionierești. Tatăl lui — azi pensionar — peste 30 de ani a lucrat pe frontieră ca ofițer de grăniceri. Din multele și remarcabilele lor fapte, iată aleg unul. Astă iarnă, sergentul Ștefan Vizovan se întorcea de acasă, din Maramureș, unde fusese în concediu, la unitatea sa din Dolj. La Craiova însă a aflat că trenurile nu mai circulă în direcția aceea. S-a prezentat la comenduirea garnizoanei și a raportat. De acolo a fost înștiințată unitatea. I s-a transmis să aștepte redeschiderea traficului. Asta avea de făcut : să stea. N-a stat. A făcut ce-a gîndit el că se cuvine. A cerut ca în acele zile să i se îngăduie să lucreze la deszăpezit alături de craioveni, în oraș. I s-a îngăduit. Atît. Parcursă și înțeleasă așa, veți recunoaște că milităria este și o școală a maturității, a educației civice. Dascălii anonimi ai copiilor noștri, abia ieșiți din adolescență, sînt ofițerii care îi deprind să-și gîndească și să-și iubească patria cu arma în mînă. Grănicerii, prin viața lor izolată, au acces la o undă de tandrețe particulară în gîndul lor cald pentru țară, rămași mereu singuri cu aceste gînduri în posturile lor.

Cei ce stau mereu de veghe lîngă bornele de frontieră trăiesc poate într-un mod mai special responsabilitatea pentru liniștea și bunurile din casa întregului popor care este Țara. Pentru localnici chiar aceste borne sînt niște simboluri sacre. Într-un sat de pe granița de nord-vest a României, în zona Carei, oamenii au ținut ascunsă cu sfințenie o asemenea bornă în tot timpul ocupației horthysto-fasciste și cu acea bornă stropită cu lacrimi au întîmpinat armata română în 1944, la Eliberare. Nu se poate trăi în grănicerie în exteriorul emoției date de asemenea clipe. Acum, în zona aceea, la unul dintre pichete, așezat într-o pădure, este comandant un tînăr de 27 de ani, locotenentul Damian-Nicolae Costinaș. Fost muncitor, maramureșean, el a absolvit școala de ofițeri în 1984 printre vîrfurile promoției. Buna pregătire profesională, migala în treburile gospodărești, pasiunea de „învățător la toate clasele" l-au ajutat să facă din subordonați niște excelenți grăniceri, iar din acea cazarmă mică o splendidă gospodărie. A pus la punct o grădină care acoperă toate legumele și zarzavaturile pentru masa grănicerilor. Are păsări, vite, porci ; are carne, ouă, lapte, brînză. Totul se prepară acolo. Băieții învață să îngrijească de grădină și de pui, prepară și conservă totul, de la afumături pînă la compoturi. Evident, principala preocupare a ofițerului și ajutorului de comandant, plutonierul Ioan Dosa, rămîne educarea și instruirea subordonaților. Dar locotenent Costinaș este un model și prin participarea la viața comunei, al cărei primar este Willi Elener. Șeful grupei de sprijin (formată din membrii gărzilor patriotice din comună), ing. Vasile Marcovici, și șeful postului de miliție, plutonier major Ioan Feliman, sînt, de asemenea, printre cei mai apropiați colaboratori ai grănicerilor. Membru de partid încă din perioada în care a fost muncitor, locotenentul Costinaș este pentru utecistii din subordinea sa chiar ca un frate mai mare de la care învață tot ce se face acolo. Și multe din abilitățile gospodărești dovedite le vor fi de folos toată viața. Acum, locotenentul și-a pus la punct casa din comună. A zugrăvit, a adus mobilă nouă și aragaz, totul este fermecător de curat și de primitor. Casa lui așteaptă un eveniment. Aici se va primi mireasa. Pentru pasul ei sfielnic, rochia albă, casa toată s-a pregătit de sărbătoare. Ea se numește Anuța și încă se numește Pop, la Spitalul din Sighet, unde este asistentă. Ofițerii grăniceri își trăiesc viața în satele de la hotar, viața lor normală, cu munca și cu clipele ei de fericire.

Fiindcă poate nimeni nu știe mai bine decît grănicerii și țăranii din aceste sate că bucuriile omenești nu sînt mai mici dacă le trăiești într-un sat de graniță. Poate chiar dimpotrivă. Nici o noapte de revelion n-a fost vreodată mai frumoasă și n-a adus atîta nemărginită bucurie, de pildă, în toate casele satului de graniță Socol din Banat ca noaptea fericită din 7 spre 8 mai 1986 pe care au sărbătorit-o toți cu toate luminile aprinse, cu ușile date de perete, îmbrățișîndu-se în drumul mare. Tot satul năpădit de bucurie a ieșit din casă, de la bătrîne pînă la prunci, ca să aclame o mare bucurie românească. Pentru că acesta este satul lui Miodrag Belodedici și fiindcă era noaptea finalei de la Sevilla cînd în toată țara era aclamat succesul de răsunet al Stelei căreia i se decerna Cupa Campionilor Europeni la fotbal. Nu, satele de graniță nu sînt niște sate de departe. Ele trăiesc în ființa acestui neam, la egală distanță de sufletul lui ca și cel din centrul hărții. Se află doar acolo unde trebuie : de strajă la hotare. Ca să nu fie singuri grănicerii.

DORIN GHERGHINESCU ■

Zile şi nopţi în bătălia grîului

Azi noapte a plouat — ce bine că a plouat, ce bucurie pentru porumb ! Ploaie bogată, aprigă, viforoasă, mişcată de înalte electricităţi, clătind sticla cerului pînă la moleculă, purificînd văzduhul pînă sus şi făcînd loc, către zori, unor stele fierbinţi ca aurul. Azi va fi soare, e sigur — ce bucurie pentru grîu, pentru cei ce-l culeg !

Combinerii S.M.A.-ului Amărăştii de Jos, judeţul Dolj, sînt în cîmp de la ceasul stelelor. Sînt în cîmp, de la acelaşi ceas, şi agronomii celor 7 C.A.P.-uri ale C.U.A.S.C.-ului Amărăştilor. Şi ei, şi combinerii s-au transformat, aşteptînd dimineaţa, în hidrologi, adică, înarmaţi cu **umidometre**, s-au înfipt, ca nişte mire sui-generis, în lanurile mustind de apă, numărînd, cu ochii pe aparate, clipele ce vor scurge din grîu amintirea ploii.

A început secerişul grîului, bătălia grîului ! O bătălie care aici, la Amărăşti, ca în pretutindenea Cîmpiei Române, e chiar bătălie. O mare şi patriotică bătălie, o bătălie care, grefată pe un străvechi eroism popular, răspunde unor imperative vitale pentru economia şi viaţa ţării. Îndemnurile adresate oamenilor cîmpiei de secretarul general al partidului, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., pentru strînsul recoltei la timp şi fără pierderi rodesc în inimi ca sămînţa aleasă într-un ogor pregătit s-o primească. Îndemnuri cu atît mai stringente cu cît seceta primăverii a făcut ca fiecare bob de grîu să concentreze o uriaşă cantitate de trudă, de energie şi de sudoare. Iar acum, fiecare aceste trudite boabe, din aceste vitale boabe, trebuie adus în hambarul cel mare al ţării, cu toate forţele şi cu toate mijloacele.

Sînt două zile de cînd combinele foarfecă harnic lanurile Amărăştilor. Semnalul bătăliei a fost dat în satul Nisipuri, aşezat pe nisip. Din cele 22 000 de hectare ale C.U.A.S.C.-ului, vrea 5 000 sînt ocupate de dunele de nisip ale faimoasei „Sahare oltene" care începe din marginea sudică a Craiovei şi se încheie tocmai la Dunăre. Dune teribile cînd se mişcă, răscolite şi spulberate de virtejurile de aer ale unei cîmpii pe care privirea nu întîlneşte nici un obstacol, nici o pavăză în calea vînturilor. Citeodată, nisipurile zburătăcite de vînt blochează drumurile, smulg acoperişurile caselor, răstoarnă carul cu boi cu tot.

Acum, sub cerul cu lumină castă şi calmă, dunele sînt cuminţi, dorm somn adînc, cu spinările lor de balauri albi neagitate de vise urite. Dar combinerii trebuie să se mişte repede, foarte repede, şi ca s-o ia înaintea vînturilor pustiitoare, ce pot trezi în orice clipă nisipurile, şi fiindcă aici, pe nisipuri, grîul s-a copt precoce, printr-un fel de paradox al naturii. Solul zgîrcit în humus — şi zgîrcit şi în umezeală — a strîns rădăcinile plantelor ca într-o menghine, silind spicele să irumpă grăbit la zi. Grăbit şi bogat, făgăduind o recoltă de cel puţin 5 000 kg la hectar.

Pare surprinzătoare o astfel de cifră în hotarul „Saharei oltene", şi mai ales într-un an ca acesta, în care o secetă prelungită ameninţa să ucidă cîmpul. S-a dus însă o luptă înverşunată pentru salvarea lui, s-au luat toate măsurile — veghe de zi şi noapte, lucrări intensive de întreţinere — pentru ca pacientul, adică nisipul şi plantele ce l-au ţinut încordat, să nu cedeze. Într-o imagine şi mai exactă, cîmpul acesta ţi se înfăţişează ca un pacient menţinut în stare de preinfarct printr-un efort medical extrem. Cei ce l-au salvat au fost miile de cooperatori, au fost mecanizatorii S.M.A.-ului Amărăşti, au fost înşi ca Alexandru Baciu, Clement Crăciun, Constantin Diaconu, Dumitru Pisică, Ion Zgură şi mulţi alţii, care n-au coborît din şaua luptei pentru recoltă de nu se mai ştie cînd, petrecînd toate zilele anului, adesea şi nopţile, şi sărbătorile, nu petrecînd, ci trudind. Trudind răzbit, ca toţi mecanizatorii Cîmpiei Române, dar parcă aici mai răzbit ca în alte părţi, căci nisipurile, ca să se facă grîne, cer o luptă mai aspră, o campanie de durată. Întinsă pe trei anotimpuri, ba rupînd o felie şi din cel alb. Din ianuarie (după cé, în decembrie, muncitorii şi-au reparat sculele), mecanizatorii au intrat în cîmpul virgin, troienit de zăpezi, în care din toamnă nu pătrunsese vietate, nici aburul răsuflării de om. Şi au rămas în cîmp pînă azi. Şi-o să rămînă pînă prin noiembrie-decembrie, cînd, isprăvind recoltarea şi arăturile, o să se-apuce iar să-şi dreagă maşinile, ostenitele lor maşini care aici, pe nisipuri, se strică mai iute, tocindu-şi cuţitele şi toate cele şi arătînd, cînd ajung pe rampele de revizii şi reparaţii, de parcă n-ar fi ieşit din campania unui an, ci a unui război de o sută.

Acum însă, vopsite proaspăt, combinele par ca noi.

Combinerul Alexandru Baciu, cu care stăm de vorbă în pauza amiezii, nu prea pare ca nou. Cei 50 de ani ai lui şi o mai veche suferinţă de inimă, purtată nesinchisit prin arşiţele cîmpiei, l-au înnegrit la faţă şi l-au albit la păr. Dar, zice, „nu se dă pe zece tineri" (nici nu prea are pe cine : cei mai mulţi combineri sînt oameni în vîrstă, tinerii Amărăştilor au preferat drumul oraşului şi al fabricilor). Numai să fie motorină, adaugă, nu pentru „Glorie", pentru „Glorie" este, ci pentru camioanele şi tractoarele cu remorci care trebuie să preia recolta. Şoferii acestora, cînd întîrzie (sau lipsesc) la întîlnirea cu cîmpul, dau vina pe motorina care întîrzie (sau lipseşte), scursă din rezervoare prin niste orificii secrete sau, poate, chiar neajunsă în rezervoare. Iar dacă remorca sau camionul nu sînt prompte la întîlnirea cu „Gloria", atunci combina, cu buncărul plin, aşteaptă. Trec ceasurile şi combina aşteaptă, în loc să lucreze, iar combinerul simte cum vechea lui suferinţă de inimă îl încearcă iar.

Deocamdată, însă, mijloacele de transport sînt aici.

Secerişul bate din plin, în cîmpia care miroase a pîine nouă. Cîmpie ca o revărsare de aur peste ţară şi peste inimi.

ILIE PURCARU ■

Recurs la un destin nedrept:

Prunul nu mai poate rămîne ruda săracă a speciilor fructifere

Între toţi pomii roditori, prunul se bucură în ţara noastră de cea mai bogată tradiţie, el poate fi supranumit un veritabil arbore naţional (atribut pe care i-l conferă şi rusticitatea lui absolută) şi vă mărturisim că ne-am fi încumetat să facem aceste afirmaţii chiar fără să cerem avizul specialiştilor. Dar, iată, adresîndu-ne acestora, am aflat că prunul reprezintă nu numai principala cultură pomicolă a ţării, ci, deopotrivă, că în ani buni, România ocupă, între cele 159 de state ale globului, **locul al doilea** în producţia acestor fructe. Informaţia ne-a fost oferită de către inginerul **Alexandru Teodorescu**, director al Direcţiei viticulturii, pomiculturii şi arbuştilor fructiferi şi faptul constituie, fără îndoială, o noutate pentru majoritatea celor ce citesc aceste rînduri. În 1969, ne informează în continuare interlocutorul nostru s-au produs 962 mii tone prune, ceea ce înseamnă 43 de kilograme pentru fiecare locuitor al ţării. E adevărat, a ţinut să adauge directorul Teodorescu, producţiile anuale sînt extrem de fluctuante. Astfel în 1983, recolta a fost de numai 749 mii tone ceea ce a făcut ca ţara noastră să ocupe locul al treilea, după Iugoslavia şi Uniunea Sovietică. Dar chiar şi cu aceste suişuri şi coborîşuri, România continuă să se situieze, în lume, pe primele trei locuri.

Evident, preferinţa acordată de ţăranul nostru acestei specii nu reprezintă doar o opţiune de ordin afectiv. Prunul se simte mai bine la noi decît în altă parte, creşterea lui fiind favorizată în primul rînd de faptul că el poate să se dezvolte bine pe solurile mai grele, podzolice, foarte răspîndite în România pe zonele colinare şi pe platourile înalte. Un rol însemnat l-au avut şi solurile autohtone de mare valoare (tuleul gras, Grasa românească, Vinetele româneşti), care se pot înmulţi uşor, fără altoire, prin drajoni sau chiar prin simburi. Să nu uităm apoi că fructele lui permit, în principal, fabricarea ţuicii, băutură la mare cinste în zonele de deal. Toate acestea au făcut ca prunul să fie socotit o specie de mare tradiţie, mai „românească" decît toate celelalte.

Ei bine, cu toate acestea, specialiştii nu se declară deloc mulţumiţi nici de producţiile anuale, nici de modul cum se cultivă, se întreţine şi se exploatează această specie. Pentru înţelegerea exactă a situaţiei, vom mai reţine atenţia cititorilor noştri cu cîteva date statistice. În 1927, din suprafaţa totală de 340 067 ha livezi, 209 321 ha au fost constituite din plantaţii de prun, cu un total de 48 milioane exemplare, **sau ceea ce atestă dominaţia** covîrşitoare a prunului în detrimentul celorlalte specii fructifere. Cincizeci de ani mai tîrziu, în 1979, numărul prunilor creşte la 150 milioane pomi, dar aceştia reprezintă doar 48% din totalul speciilor pomicole. Această evidentă răsturnare de proporţii reprezintă rezultatul unui proces dirijat, atenţia specialiştilor concentrîndu-se în ultima vreme asupra **speciilor sămînţoase**, mărul şi părul, capabile de a furniza poame ce se pot conserva vreme îndelungată şi pot reprezenta în răstimpul sezonului rece o componentă vegetală importantă a dietei alimentare. E adevărat, aşa cum o dovedesc cifrele de mai sus, producţia de prune a continuat să crească, dar în acelaşi timp se poate constata că nu puţine dintre livezile existente sînt alcătuite din plantaţii bătrîne, în declin pronunţat, cu potenţial scăzut de producţie, amplasate dispersat, în trupuri mici, sau ceea ce a dus la diminuarea recoltei în toate sectoarele, mai ales în cel cooperatist şi la gospodăriile populaţiei. Acesta e şi motivul pentru care, începînd de anul trecut, a fost întocmit un aşa zis **Program al prunului**, proiect de cercetare ştiinţifică de lungă durată ce va fi susţinut prin operaţii de ameliorare, de înnobilare, de revigorare a speciei, de deschidere a resorturilor genetice ce-i garantează sau îi depreciază valoarea poamelor maturate, program ce cuprinde şi o reconsiderare pe baze noi a industrializării diferitelor soiuri de tradiţie sau mai recent realizate. Această lucrare de mare complexitate, ne-a informat directorul Alexandru Teodorescu, a fost încredinţată Institutului de cercetare şi producţie pomicolă de la Mărgineni-Argeş, iar aici unui expert în materie, inginerul dr. Ilarie Isac.

Acest lucru ne-a îndemnat ca următorul popas să-l facem în marea fermă pomicolă argeşană. Noul nostru interlocutor, inginerul Ilarie Isac, a ţinut de la bun început să-şi exprime regretul că prunul, la ora actuală, ocupă în ierarhia pomicolă a ţării, locul pe care îl deţine, ca să folosim o comparaţie, capra (vaca săracului) în familia animalelor de curte : îi ceri fără să-i dai nimic. Tocmai de aceea, programul prunului reprezintă un recurs la un destin nedrept. Acest pom fructifer nu mai poate rămîne ruda săracă a pomiculturii noastre".

Marile succese dobîndite în cultura mărului prin gardurile fructifere (şiruri de arbori pi-

Prunul nu mai poate rămîne ruda săracă a speciilor fructifere

colective profilate în exclusivitate pe cercetarea şi producerea mărului şi părului. Prin mijlocirea acestora, cele două specii, cum bine se ştie, au cunoscut un avans apreciabil sub raport calitativ şi cantitativ, stricta specializare şi nu diletantismul fiind, ca în toate domeniile, garanţia progresului şi sporurilor de producţie. În cultura prunului, Ferma Leleasca din judeţul Olt este deocamdată singura care ne oferă în această privinţă un exemplu seducător : de pe cele 350 hectare cultivate numai cu pruni s-au obţinut recolte record, 800 tone fiind valorificate numai la export.

În acelaşi timp, datorăm cercetării de profil crearea a nu mai puţin de 15 noi soiuri de prună. Între acestea : Centenar, Silvia, Pescăruş, Ialomiţa, Tulei timpuriu, toate cu virtuţi organoleptice de excepţie. Ele se vor alătura celorlalte soiuri autohtone sau străine, planul de plantări pe 1966—1990 indicînd următoarele proporţii : Centenar 5%, Tulei gras 20%, Agan 12%, Stanley 8%, Anna Späth 15%, vinăt de Italia 8%, grase româneşti 8%, alte soiuri 26%. De reţinut, de asemenea, că tot în actualul cincinal, din totalul celor 60 000 hectare prevăzute spre a fi acoperite cu livezi, suprafeţele de pruni (amplasate pe soluri în pantă de o mai mică fertilitate) vor deţine 18 400 hectare.

Ei bine, la toate acestea, poate o întrebare : ce vom face cu atît de multe prune ? Evident, ce e bun şi de calitate nu prisoseşte niciînd. În 1984, spuneam, recolta a fost de 873 mii tone, sau ceea ce înseamnă peste 40 kilograme pentru fiecare locuitor al ţării. Dar nimeni nu poate mînca atît de multe prune proaspete de unul singur. Consumul fiziologic anual de fructe în stare proaspătă, trebuie să fie, recomandă nutriţioniştii, de 62 kilograme la care se adaugă citricele. Din acest total, 9,5—10 kilograme le pot deţine prunele. Se va înţelege, deci, că cea mai mare parte a acestor fructe, culese de la o zi la alta, nu pot ajunge pe masa consumatorului. În principal, prunele urmează să fie transformate în gemuri, marmelade, compoturi, magiunuri, sau să fie valorificate la export. E nevoie, cu alte cuvinte, să devenim deopotrivă şi mai buni negustori, în fapt să demonstrăm virtualilor cumpărători că soiurile româneşti sînt mult mai savuroase decît ale altora. Ceea ce este, de altfel, perfect adevărat. Bineînţeles că cea mai simplă cale pentru valorificarea acestui mare potenţial de zaharuri naturale ar constitui-o transformarea lor în fluvii de băuturi alcoolice. Programul amintit prevede şi fabricarea acestora, dar nu la modul cunoscut. Ţuica, aşa cum o ştim, e pe placul românului, tradiţia şi deprinderile alimentare îi fac să-i acorde un loc de cinste la masa sa, dar în străinătate ea nu se bucură întotdeauna de aceeaşi bună primire. Omul de peste hotare o compară adeseori cu celelalte băuturi spirtoase lipsite de mirosul pronunţat şi persistent al ţuicii. Pentru corectarea acestui neajuns, cercetătorii propun (şi studiile sînt în curs de definitivare) o băutură fără miros şi cu limpeditate sporită, cu parametrii stabiliţi, standardizaţi, cum sînt alcoolurile cele mai cunoscute (whisky, vodcă, rom, coniac) cu atribute strict specifice, pe care consumatorul să le recunoască de îndată. În 1984, la Staţiunea de cercetare şi producţie Strejeşti-Simbureşti, judeţul Olt, a avut loc o primă confruntare de specialitate, cînd au fost testate 120 probe de ţuică din 29 judeţe, înfiinţîndu-se cu acest prilej şi prima ţuicotecă naţională. Cea de a doua ediţie a concursului va avea loc anul acesta, în septembrie, cînd se vor desfăşura, în aceeaşi staţiune, „Zilele prunului".

Ideea nu e tocmai nouă. Cu vreo 12 ani în urmă, la Staţiunea pomicolă de la Voineşti-Dîmboviţa a fost realizată o ţuică din pere de o calitate cu totul ieşită din comun. Ea s-a bucurat peste hotare de un succes deplin, consumatorii, mulţi dintre ei, considerînd-o superioară celorlalte băuturi de reputaţie mondială. Iată deci un exemplu ce ne îndeamnă să apreciem că şi ţuica de prună ar avea şansa de a cuceri piaţa internaţională şi chiar de a umbri celebritatea numeroaselor mixturi alcoolice propulsate prin reclamă, ambalaje şi adaosuri aromatice.

LIVIU TIMBUS ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Vatră

Iată vatra mea limpede,
verdele crud al cîmpiei,
datina lucrînd în pămînt
sămînța copilăriei ;

Umărul firav al ierbii,
mestecenii albi și alunii,
pe unde cu frunțile cerbii
furau bănuții de argint ai lunii ;

Toate iau foc în cuvinte,
dar rămîn, ca un măr înflorit,
vatra limpede — patria, părinții,
grădina înrourată de mit...

ION CĂLIMAN ■

Liniștea pămîntului roditor — tapiserie de Ileana Balotă

Scriitorii și pacea

Cronicar și făuritor de istorie

...Poate niciodată ca acum umanitatea nu a trăit cu atîta firească îngrijorare ; zăngănitul armelor se aude tot mai distinct, uriașele arsenale monstruoase îmbeșugate par gata să-și deschidă larg porțile. Nu un hotar e amenințat, nu o națiune, primejdia amenință viața întregii planete și semnele precarității stigmatizează conturele unor creații ale geniului uman pe care le credeam fără moarte (piramide, cetăți, monumente), după cum și creația naturii e cariată de spaime.

Și niciodată ca acum omul nu a opus celor mai distrugătoare arme implacabila, verdictuala forță a cuvîntului. A cuvîntului rostit în toate limbile, a cuvîntului gîndit și, mai ales, a cuvîntului scris. E o conjunctură care îl aduce pe scriitor în primele rînduri ale luptătorilor păcii. Ale constructorilor de pace. Din transeele cuvîntului ei înalță o statură demnă și lansează vibrante mesaje lumii tensionate în care trăiește, devenind nu doar cronicar ci și făuritor al istoriei.

Iar scriitorul român are poate motive în plus să se socotească un soldat al păcii, dovedite de demersurile diplomatice ale României fac din țara noastră o adevărată **mare putere a păcii.** Cu tenacitate și realism, România acționează nu doar în numele ei, nu doar spre slujirea intereselor ei imediate ci, pe un plan vast, a devenit o autentică sursă de idei în stare să împingă mașinăriile păcii spre un final fericit. La Națiunile Unite, la București și pe toate meridianele pe unde mandatarii cuvîntului de pace românesc sînt trimiși să prolifereze inițiativele politicii noastre, cercuri tot mai largi ale opiniei publice mondiale se conving de fertilitatea acestor inițiative, acceptînd gîndul că România aduce un suflu nou în relațiile internaționale. Se vădește îndreptățită reconsiderarea locului pe care țările numite „mici și mijlocii" îl au în dezbaterea problemelor capitale ale lumii contemporane. Nu mai trăim timpurile în care pacea era ținută cu exclusivitate în meandrele politicii marilor puteri. E vremea ca fiecare națiune să se considere implicată în arhitectura păcii. Declanșarea războiului nu mai ține doar de actele politice și militare ale statelor cu cea mai mare pondere economică. Acum, după sporirea numărului țărilor socialiste și după apariția fenomenului denominat ca „lume a treia" acum, lumea realizează imaginea sa ca o familie de țări capabile să colaboreze chiar dacă sînt conduse după sisteme sociale diferite, cu aspecte antagonice. N-am spus fatal-antagonice fiindcă e de domeniul evidenței că masa tratativelor a unit deseori forțe refuzînd programat „conilierea dar acceptînd în cele din urmă că o de ales între acest tărîm de înfruntare și război. Război care în condiții „moderne" poate împinge lumea în preistorie, puținii supraviețuitori vor fi și ei „învinși", asemeni celor ce vor fi pierit.

Cu acest sentiment de atașament și respect pentru felul înțelept cum România știe să navigheze propagînd pacea, creația pașnică și dreptatea socială, scriitorii se simt chemați să facă din paginile lor semnele vibrantei lor opțiuni, aduse generos la o întregă zestre de valori...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Artiștii — contimporanii epocii noastre

Silvia Popovici:

„Să veghem la porțile vieții!"

— Lumina cade atît de neobișnuit în acest amurg încît o clipă am avut impresia că sînteți Bianca, eroina din primul film în care ați jucat în anii studenției. Aveați în acea peliculă realizată după poemul eminescian un chip pur, ochi plini de neastîmpăr, dorința de a cuprinde cît mai mult din realitatea înconjurătoare.

— Am acceptat să discutăm cu o singură condiție : aceea de a vorbi cît mai puțin despre mine. Biografia mea n-are nici o importanță. Îmi pare rău că în cîteva ocazii n-am rezistat ispitei de a face confesiuni. Dar cu-adevărat semnificative nu sînt decît gîndurile legate de profesia pe care o am. Dacă m-ați confundat cu fata aceea, cu atît mai bine. Închipuiți-vă că discuți [illegible]

— E-adevărat, am făcut o astfel de convenție. N-am înțeles prea bine de ce.

— Vedeți, noi, actorii, dacă nu sîntem puternici, putem lesne să ne pierdem capul îmbătați de aplauzele de la spectacol. E foarte ușor să ne închipuim că sîntem mai presus decît alții, care trudesc la locurile lor de muncă la fel de bine ca și noi, sau chiar mai bine, numai pentru că am interpretat un rol într-un film sau într-o piesă. Atunci apare vedetismul. Formele de vedetism sînt uneori subtile, deghizate fie sub aparența unei naturalețe, fie sub aparența unui farmec personal, fie sub aparența unei blîndeți [illegible], sau, dimpotrivă, capătă aspectele autorității în cel care își [illegible] că numai ei dețin secretul profesiei și pot determina comportamentul celorlalți colegi.

— E periculos pentru actor vedetismul ? Bănuiesc că da. De ce ?

— Dacă orgoliul poate duce mai departe pe cineva, îl îndeamnă să evolueze, trufia îl constrînge pînă la urmă să bată pasul pe loc, să se șablonizeze și să se închisteze. În clipa în care nu mai este interesat de frumosul vieții, atunci cînd se închide ca un melc în cochilia sa, mulțumit de el însuși și prea mulțumit de alții, este pierdut, devine plafonat, acționează mecanic, din rutină, fără nici o participare sufletească. Dorința de a se păstra pe sine în prim plan și nu personajele pe care le interpretează, e, după părerea mea, fatală pentru cel care visează să ajungă la marea artă. E ca și cum ar orbi.

— Ce mi-ați spus pînă acum, cu vehemența Grușei, eroina pe care ați întruchipat-o în CERCUL DE CREDA CAUCAZIAN de Brecht, nu poate fi interpretat tot ca o formă de vedetism ?

— Nu-i exclus. N-am protins niciodată că nu sînt fără greșeală. Sînt gata să accept chiar că erorile mele sînt mai mari ca ale altora. Și astu e posibil. Îmi place însă să cred că nu greșesc, în orice caz, nu cu intenție, în detrimentul colegilor mei, a instituției unde lucrez, a profesiei. O profesie colectivă. Nu neg, orgoliile mele sînt mari, dar nu sînt numai ale mele, ci sînt ale breslei pe care o reprezint, pentru ca să nu decadă din contextul social.

— Cum se manifestă această grijă de a nu greși față de profesia dumneavoastră ?

— Mi-am păstrat o mare curiozitate față de ceea ce se petrece în jurul meu. De la oricine, indiferent de ocupația sa, un actor are ce să învețe. Oamenii inteligenți, filmele, spectacolele văzute, cărțile și revistele citite îl îmbogățesc experiența de viață. Nu mi-am închis încă sufletul și mintea și așa e hotărîtor. Mă bucur de ceea ce am realizat pînă astăzi, dar regret pentru ceea ce n-am făcut încă.

— Există ceva care vă crează un sentiment de liniște în legătură cu destinul teatrului ? Cu al teatrului românesc ?

— Faptul că sălile noastre de spectacole își au larg deschise ușile pentru orice fel de public. Indiferent ce s-ar juca, chiar dacă afară e viscol sau zăduf, spectatorii continuă să vină în număr impresionant. Iar capacitatea lor de înțelegere a crescut. E un moment bun al teatrului românesc : și-a cîștigat încrederea celor cărora li se adresează. Dar nu-i destul nu-mai atît.

— Ce-ar mai trebui ?

— Publicul vine la teatru datorită **repertoriului.** Sigur, se duce uneori și pentru a vedea o anumită **montare** sau pe anumiți actori, însă ceea ce-l atrage în primul rînd e titlul piesei care se joacă în seara respectivă. As vrea să nu fiu înțeleasă greșit : nu sînt împotriva lucrărilor mai ușoare, distractive. Eu însămi am jucat cu mare plăcere în comedii. Dar a [illegible] ne pureri numai la acest gen o o dovadă de pricepere pre[illegible] a rostului pe care îl are teatrul chiar și în condițiile cînd se cere o rentabilizare a lui. A face numai teatru ușor, cu melodrame și comedioare încropite e o concesie pe care nu trebuie s-o acceptăm. Teatrul este un act de cunoaștere, nu numai de divertisment. Avem un public foarte bun. Dacă îi vom oferi numai surogate de artă, riscăm să-l pierdem. Teatrul românesc nu trebuie să-și părăsească în nici un chip coloritul său de aur.

— Aveți acum ceva din dirzenia doamnei Ruxandra pe care ați interpretat-o în filmul Malvinei Urșianu, ÎNTOARCEREA LUI VODĂ LĂPUȘNEANU. Dar ce-i cereți dumneavoastră teatrului ca să fie reprezentativ pentru spiritualitatea unui popor ?

— Teatrul este una din ferestrele prin care, dacă privești, oamenii pot cunoaște mai bine realitatea, se pot cunoaște mai bine pe ei înșiși. Nu e deci indiferent dacă fereastra respectivă este curată și îți oferă o imagine clară sau e plină de praf, astfel încît privelișitile pe care le zărești să îți apară ca prin ceață. Dacă în loc de un geam transparent e pus unul colorat, care te poate încinta o clipă, dar care de fapt te împiedică să vezi ce se petrece dincolo de el, se ajunge tot la o deformare, în idilism. Fără îndoială, teatrul poate să ofere și iluzii, poate să potolească prin amăgire zbuciumul sufletesc. Dar rostul lui primordial, din antichitate și pînă azi, este acela de a-l ajuta pe om să-și descifreze cît mai exact locul în univers, să-l sprijine în tentativele lui de a-și depăși condiția de ființă efemeră. Cred în vocația de constructor a stăpînului acestei planete, vocație prin care el poate dăinui cu mult după dispariția lui. Iar teatrul are datoria de a-i pune în lumină această însușire, de a-i stîrni dorul de fapte exemplare, mărețe.

— Sînteți acum statuară ca în IFIGENIA de Euripide, un rol care v-a fost tare drag. Sau ca în CONSTRUCTORUL SOLNESS de Ibsen, unde ați interpretat-o pe Hilde, o făptură capabilă să însuflețească pe alții ca să urce pe cele mai înalte culmi.

— Noi, actorii, sîntem dintre aceia care n-avem cum dăinui. Rămînem cei mulți, cei mai norocoși dintre noi, cei mai înzestrați dintre noi, niște „amintiri frumoase", care și ele se estompează cu timpul. Dar noi putem întreține, prin arderea noastră în fiecare spectacol, flacăra pură din sufletele oamenilor. E o flacără care uneori abia mai pîlpîie, pe care o pală de vînt, o boare o pot stinge, dar pe care, prin harul nostru, o putem face să ardă mai mîndră și mai puternică. De aceea mă înclin în primul rînd în fața teatrului profund, răscolitor, care nu trage false semnale de alarmă, ci spune răspicat adevărul despre cine sîntem astăzi, sau cine am fost în trecut, sau ce vom fi în viitor. Plec mai bogată spiritual de la un spectacol de idei, care poate că mă va urmări zile și săptămîni cu întrebările și răspunsurile lui, decît de la o piesă superficială, uitată imediat după reprezentare.

— Nu credeți că sînteți excesiv de gravă ? Poporul nostru iubește și gluma.

— E între totul adevărat, poporul român iubește mult vorba de haz. În fond însă e un popor grav și înțelept, datorită istoriei sale, confruntărilor cu greutăți pe care le-a trecut și le trece cu demnitate. De aceea ar fi lipsit de sens să ne-nchipuim că el e dornic doar de reprezentații care să nu-l solicite intelectual, că e atît de dornic de clovnerii și giumbușlucuri. E fals, e complet fals. Lucrurile grave se

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Viaţa culturală la zi

Octav Iliescu : Cap de copil şi Tudor

Bucuria creaţiei

Realul ca emoţie

A pătrunde, acum, cînd cad din cer torente de aer încins, într-o sală de expoziţie, cum este cea de la parterul galeriilor **Căminul Artei**, unde expune **Şerban Rusu Arbore**, ar putea să însemne nu doar o clipă de răgaz sau de linişte, ci şi răcorire, cel puţin prin autosugestie. Cele cîteva peisaje de larnă, sau cele cîteva marine, cu bărci părăsite sau aruncate la mal, peste stînci, au meritul de-a ne provoca iluzia că am ieşit, măcar pentru o clipă, din imperiul aproape nemilos al vipiei. Firească, calitatea picturii şi-a graficii de acuarelă pe care o expune Şerban Rusu Arbore, nu este nici pe departe legată de-această conjunctură strict meteorologică. Părăsite între stînci, ameninţate încă de berbecele furios al valurilor mării, cele două bărci dintr-o excelentă compoziţie, intitulată chiar **Bărci părăsite**, conţin în ele însele, datorită tuşei energice şi pastei dense, dramatice, o poveste uşor de refăcut în planul unei oarecare naraţiuni. Aceeaşi manieră, de factură expresionistă, şi-acelaşi aer evocator răzbate şi dintr-o compoziţie cu o trăsură întunecată pe o stradă veche, balcanică, sugerînd parcă aducerea într-un prim plan afectiv a unei dulci şi romantice amintiri. Poet al penelului, fără să cadă însă într-un lirism desuet, Şerban Rusu Arbore este totodată şi un comentator avizat al realului imediat, ca în **Tîrgul olarilor**, amplă compoziţie în care liniile rotunde şi blînd incremenite ale ulcioarelor (o superbă natură statică plasată în prim plan, valorată cu un acut simţ cromatic) dialoghează cu mulţimea personajelor din planul doi, văzute ca o fremătare de flăcări albe, alungite.

Tot la Căminul Artei, dar la etaj, o retrospectivă aparţinînd celui ce-a fost sculptorul şi graficianul **Octav Iliescu**, artist cu o viaţă aflată mereu sub semnul întrebării. În ciuda unor vicisitudini conjuncturale (al doilea război mondial l-a smuls, în plină afirmare, din lumea artei în care a revenit după ce avea să contracteze o boală care, pînă la urmă, l-a şi răpus acum cinci ani), Octav Iliescu a reuşit să lase drept mărturie a existenţei sale o sumă de impunătoare portrete (între care Tudor Vladimirescu, Nicolae Bălcescu, Avram Iancu, Alexandru Ioan Cuza, Generalul Cernat, Ecaterina Teodoroiu şi, mai înspre sfîrşitul vieţii, un tulburător proiect de monument dedicat poetului George Bacovia). Se-adaugă acestor portrete cîteva basoreliefuri, domeniu în care sculptorul, dotat cu acurateţe grafică şi compoziţională, făcuse dovada unor calităţi deosebite. Revenind asupra monumentului pentru Bacovia, poet cu a cărui biografie pare să fi consonat propria sa viaţă, remarcăm tăria de sine, demnitatea şi încrederea cu care personajul, prins în cingile unei sănătăţi fragile, are puterea de-a înfrunta, dincolo de toate loviturile soartei, marea confruntare cu timpurile viitoare. Deşi singulară în creaţia sa (celelalte personaje au un aer luminos, monumental, stenic), acest Bacovia, văzut ca un ultim catarg de corăbie ce înfruntă cu stoicism şi măreţie furtuna necruţătoare, pare să-l definească aidoma unui posibil autoportret, autentică profesiune de credinţă.

Peste drum, cum s-ar zice, la **Galeriile Eforie**, expune un pictor din Slatina, **Nicolae Truţă**, de fiecare dată remarcat atunci cînd a participat la expoziţiile artiştilor plastici din judeţul Olt, sau ale filialei U.A.P. Craiova, care-l cuprinde şi pe plasticienii slătineni. Pictura sa, marcată prodigios de peisaje şi naturi statice, porneşte de la datele realului, dar le abandonează uimitor de repede, întrucît artistul nu vibrează, pare-se, în faţa frumuseţilor naturii, a florilor sau a obiectelor, ci este mai curînd cucerit de bucuria creaţiei, de faptul în sine că descoperă relaţii cromatice subtil armonizate, cu griuri îndelung căutate şi cîntărite, aşa cum un compozitor, de pildă, pentru a conferi unui lied o personalitate aparte, are răbdarea să caute şi să aleagă, dintr-o infinitate de armonii, acele cîteva note cu o dulceaţă şi o expresivitate de netăgăduit. Acest fel de-a crea este specific pictorului care, în solitudinea atelierului, reface un crîmpei de lume reţinut în depozitul unei memorii mai mult cromatice decît afective. Dar, lăsînd la o parte această detaşare a pictorului faţă de subiectul afectiv al lucrărilor sale, am mai putea spune, totodată, că Nicolae Truţă vizează nu neapărat o transpunere fidelă a realului, cît mai ales aura ce îmbracă invelişul lucrurilor, acea atît de greu perceptibilă boare ce poartă în ea o anume parte din fiinţa şi esenţa însăşi a obiectelor.

VICTOR NIŢĂ ■

Şerban Rusu Arbore : Amintire

În universul bibliotecii

Totul despre Eminescu

Colecţionarea de cărţi rare, facsimile, fotografii unicat constituie, fără îndoială, una din cele mai frumoase şi utile preocupări ale omului modern. Iar dacă se întîmplă ca activitatea de colecţionare să se refere la Eminescu, ne aflăm în mod sigur în faţa unei pasiuni ce merită a fi cunoscută. Colecţionarul pe care îl prezentăm cititorilor se numeşte Ion Rogojanu, şi este, de mai multă vreme, colaborator la diverse emisiuni radio, precum şi la o serie de publicaţii. L-am vizitat, acasă, într-un bloc din noua cale a Moşilor, unde am stat de vorbă mai multe ceasuri în mijlocul unor rafturi de bibliotecă, burduşite de cărţi. Mă interesa să aflu, în primul rînd, cum s-a născut pasiunea aceasta cu totul remarcabilă, de a colecţiona lucrări legate de viaţa şi opera lui Eminescu.

— Am avut şansa, mi s-a destăinuit Ion Rogojanu, să mi se citească din Eminescu încă din vremea copilăriei. Apoi la liceul „Kretzulescu", mi-a fost profesoară Gerda Barbilian, soţia marelui poet Ion Barbu, care, deşi ne preda limba germană, ne îndemna să-i păstrăm cu grijă cărţile lui Eminescu, indiferent că e vorba de poezie, proză, teatru, articole din presă.

— *Cînd aţi terminat studiile aţi devenit, aşadar, un colecţionar Eminescu.*

— Fiecare volum cumpărat de la anticariate, în primul rînd, îşi are povestea lui. De la anticarul Radu Sterescu, de exemplu, nu obţineam doar o carte rară Eminescu, ci o fiinţă însoţită de certificatul de... naştere. Fiindcă el nota pe aceste volume însemnări despre autor,

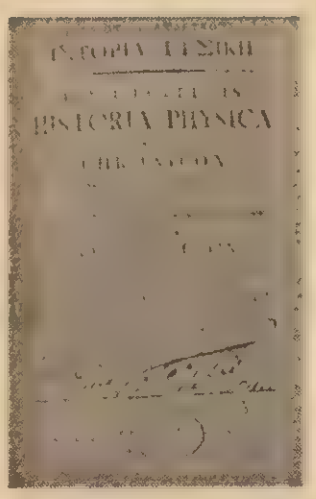

anul precis al apariţiei, tiparniţa respectivă şi alte particularităţi ale ediţiei. E cunoscut, cred, că de la Ediţia Eminescu a poeziilor scoase de Maiorescu în 1883 (la 21 decembrie, cum reiese din o scrisoare a marelui critic către Vasile Alecsandri) pînă la ediţia a noua, poeziile lui Eminescu nu au fost tipărite decît în cîte o mie de exemplare. Iar pînă la ediţia a 11-a, numai în cîte două mii ! Abia azi iubitorii de literatură au şansa să poată cumpăra ediţii complete ale întregii opere a lui Eminescu.

— *Cîte ediţii, inclusiv exegeze ale operei eminesciene, aţi izbutit să adunaţi pînă acum ?*

— Peste o mie. Aţi formulat corect întrebarea, fiindcă în acestea intră şi tot ce s-a scris în materie de critică şi istorie literară cu privire la opera lui Eminescu.

Am răsfoit o ediţie din 1902 — prima a postumelor lui Eminescu, avînd prefaţă de Nerva Hodoş, apărută la Institutul de arte grafice „Minerva" care îşi avea sediul în faţa hotelului „Union" de azi. Apoi, o *Culegere de articole d'ale lui Eminescu*, (apărute între 1880—1881, în ziarul *Timpul*), carte ce a văzut lumina tiparului în tipo-litografia E. Wiegand şi C.C. Săvoiu, din Calea Victoriei 28, în 1891, lucrare realizată de Grigore Pauescu. O altă ediţie din 1890, *Nuvelele* lui Eminescu a apărut în editura Librăriei Şcoalelor din Iaşi, pe hîrtie „Bistriţa-Letea". În rafturile lui Ion Rogojanu se află nr. 7 din *Poezii complete* de Eminescu, precum şi nr. 10 din *Scrisori către Cornelia Emilian*, carte realizată de Herriette şi Mihai Eminescu. O altă raritate o constituie *Poesii*, o carte didactică a lui Eminescu, pentru uzul şcolilor, editată de S. Dumitriu şi Matei Eminescu, în lito-tipografia Codreanu şi Săvoiu, din Calea Rahovei nr. 5, cartea avînd şi un studiu de criticul Nicolae Petraşcu, fratele pictorului Petraşcu.

Dar cîte alte numeroase surprize nu te poţi întîmpina cercetînd colecţia ce creşte mereu a lui Ion Rogojanu ?

AL. RAICU ■

CAP LIMPEDE

● **O antologie de umor.** Zilele acestea, dorindu-şi să fie primul în seria almanahurilor estivale, a apărut, în chioşcurile de difuzare a presei, antologia anuală de umor românesc şi universal **„Perpetuum comic '86"**. Editat de revista **Urzica**, almanahul poartă numărul 12 în respectiva serie. Nu ştim dacă s-a dorit să fie o apariţie jubiliară, dar antologia te frapează chiar de la copertă ; desenul inspirat te face, fără nici un fel de exagerare, curios şi te îndeamnă s-o cumperi. Semnează : Nicolae Mirodone. Almanahul, cu mici excepţii, este o reuşită şi reprezintă, fără să folosim cuvinte mari, o carte pe care merită s-o ai în bibliotecă. „Pagina de onoare" este dedicată lui George Topîrceanu căruia i se face o selecţie de catrene mai puţin cunoscute publicului. Şi interviul inedit cu epigramistul Mircea Pavelescu reprezintă un element de referinţă. De asemenea, puţini cunosc despre Mihu Dragomir că frecventa, aşa cum zice Niculae Stoian, redactorul şef al revistei Urzica, mai toate genurile şi speciile literaturii satirico-umoristice. Fie-ne permis, mai ales acum, cînd îl recitim, să nu-l aservim umorismului gratuit atît de răspîndit în epocă, ci poeziei de virulenţă socială, sarcastică, deschizătoare de orizonturi, mai curînd soră bună cu lirica politică. „De fapt, acest lucru este caracteristic întregului almanah. Se pare, şi nu cred că greşesc, că antologia cu numărul 12 a revistei **Urzica** este o deschizătoare de noi orizonturi în ceea ce priveşte umorul românesc. Şi ca să nu rămînem doar la capitolul generalului, mai trebuie să amintim şi interviul luat de Radu Călin Cristea poetului Tudor George, prezent cu cîteva sonete fermecătoare. Chiar şi poetul Nicolae Dragoş şi Nicolae Dan Fruntelată au multe de spus cînd este vorba de umor. Desigur, nu trebuie să-i uităm nici pe Nicuţă Tănase, Valentin Silvestru, Constantin Georgescu şi Alexandru Andriţoiu. Pe lîngă aceşti veterani, s-o spunem aşa, ai versului şi prozei umoristice, antologia ne propune întîlnirea cu o serie de nume în curs de afirmare, multe încă necunoscute publicului. Există, în acest sens, chiar un capitol separat al „debutanţilor noştri '86". În ceea ce priveşte caricatura, lucrurile stau, la fel de bine, cu mici excepţii. Un capitol aparte îi prezintă şi aşa intitulatul : „Risul lumii" în care ne sînt prezentate caricaturi, proze şi versuri umoristice ale celor care au fost. În ultimul timp, musafirii redacţiei revistei **Urzica**. Dar, fără să mai lungim vorba, lăsînd pe cititori să descopere mult mai multe lucruri, nu putem încheia aceste rînduri fără să mai amintim că prezentarea frumoasă (de o ţinută artistică) este semnată de către trei cunoscuţi caricaturişti : Anton Dragoş, Gh. D. Constantinescu, Nic. Mirodone la care se mai adaugă şi prezentarea tehnică aparţinînd lui Ion Romeo Filind convinşi că almanahul oferă o lectură plăcută în această vară nu rămîne decît să vă dorim un singur lucru : să-l mai găsiţi în chioşcurile de difuzare a presei...

(Sorin Postolache)

Modelarea spirituală prin arta sunetelor

Prietenul muzicii

Mulți dintre noi l-am auzit în repetate rînduri pe Iosif Sava în orele consacrate muzicii la radio. Vocea lui inconfundabilă, în registrul grav, e întotdeauna patetică și persuasivă, acaparatoare și totuși plăcută, chiar dacă uneori simțim nevoia să ne sustragem inflexiunilor ei. L-am văzut la emisiunile culturale ale televiziunii sau în sălile de concert, oriunde se oficiază muzica, pe care o slujește cu o devoțiune rar întîlnită, încercînd să-i convingă pe toți s-o adore cu aceeași fervoare. Parcă s-ar afla întotdeauna în fața cuiva pe care îl potopește cu o avalanșă de argumente, de lămuriri și informații judicios alese, astfel încît preopinentul să nu mai poată emite nici o opinie contrară și să adere necondiționat la părerile lui. De aceea, chiar și atunci cînd serie, frazele sale urmează o succesiune anume, au o cadență proprie mai curînd unui discurs decît unor pagini elaborate la rece.

Reputatul muzicolog, poate cel mai înflăcărat propagandist al muzicii pe care îl avem de cîțiva ani încoace, generosul risipitor al unei energii uriașe, cheltuite pentru atragerea unor noi prozeliți în slujba Euterpei sau pentru îndrumarea celor deja cuceriți de vraja ei, prezintă în noul său volum apărut la Editura „Albatros", **Prietenii muzicii**, aceleași pledoarii entuziaste în favoarea artei sunetelor. Deși riguros sistematizată, cu toate că în cuprinsul său ideile de forță, secvențele cele mai importante sînt evidențiate cu meticulozitatea unui cercetător care-și ordonează rezultatele unor experiențe, cartea exprimă o combustie interioară ce se transmite și cititorului și-i face lectura nu numai agreabilă și instructivă, dar și pasionantă. În **Prietenii muzicii** sînt cuprinse date despre compozitori celebri, se fac interpretări inedite ale unor lucrări pe care le-am ascultat de multe ori, se dezvăluie interferențele dintre arte sau se ia apărarea unor creații nedrept uitate pe nedrept într-un con de umbră. Titani ai muzicii, virtuozi străluciți, esteticieni de valoare sînt aduși în atenția noastră ca niște prezențe familiare, autorul dorind să ne înlesnească împrietenirea cu ei și cu demersul lor artistic. Iosif Sava alcătuiește un dosar fulbutător al tribulațiilor pe care ei le-au cunoscut, al greutăților întîmpinate în calea afirmării precum și al modului în care au fost receptați de către epocile următoare. Cunoașterea lor, susține autorul reprezintă „un instrument necesar în lupta pentru informare muzicală, modelare spirituală..."

De o caldă vibrație sînt nu numai paginile închinate lui Bach, Beethoven, Brahms și altor reprezentanți ilustri ai artei sunetelor, ci și cele dedicate creației muzicale românești care, în concepția autorului își găsește un loc justificat și prestigios în contextul muzical universal. Unul din meritele incontestabile ale acestei cărți este tocmai acela de a milita cu ardoare pentru o cît mai dreaptă cuantificare a eforturilor deseori încununate de succes depuse de muzicienii noștri în scopul creării unei școli naționale de muzică despre care în prezent se vorbește cu admirație.

Prietenii muzicii e cartea unui îndrăgostit de frumos care, indiferent dacă vorbește de muzica veacurilor trecute sau despre cea a secolului XX, de pe alte meleaguri sau de la noi, nu uită nici o clipă că izbînda celor despre care scrie înseamnă încă o tentativă a omului de a se smulge condiției sale efemere prin gîndul creator, animat de idealurile umanismului.

GEORGE ARION ■

Învățînd să zbor

Două lebede negre legate de umerii mei
una-i casa somnului iar cealaltă-i oglinda realității
m-au smuls din tinerețe învățîndu-mă să zbor

spre marginea unei leziere m-au dus
pe acolo trecea drumul spre copilărie
colina de soare acoperită cu fragii sălbateci
și m-am trezit cu mîinile înghețate
adormisem în zăpadă
troienită-n noapte...

GITA MARIA EDU ■

Vitrina cărților

● Prilejuită de o călătorie făcută în vara anului 1982, cartea lui Romulus Rusan, **O călătorie spre marea interioară, I** (Cartea Românească, 1986), e o confesiune mediată de observație, un jurnal în care se răsfrîng deopotrivă percepția faptului real și intuiția amănuntului, reflecția culturală și notația morală. Pe un teritoriu care cuprinde o bună parte din Europa, Asia Mică și Africa de Nord, autorul face, de fapt, o dublă descoperire : a unui spațiu și unei spiritualități insolite, încărcate de farmecul vechimii și a unei subiectivități expansive, dornice de cunoaștere, pasionate de libertatea contemplației. Redactată într-un stil expresiv, fără prețiozități, economicos și de o plasticitate discretă, cartea lui Romulus Rusan este un excelent exercițiu de imaginație.

● Mai de multă vreme era de așteptat un studiu al lui Marian Popescu despre teatru, exeget și cronicar dramatic cu experiență îndelungată, foarte bun cunoscător al fenomenului teatral românesc și al literaturii dramaturgice în genere. Încă un tur de forță epică. Meritul de căpătîi al romanului stă în finețea îmbinării unei tensionate drame de idei cu un pasionant scenariu politic nonficțiv. Portretistica strălucită, reconstituirile plastice ale unui București aflat la finele fazei sale pur orientale fac din **Prințul Ghica** o narațiune captivantă.

● Un bun roman parabolic brodat din realitatea contemporană, prea puțin cunoscut, este **Cumpenele** (Eminescu, 1985) de Stelian Tăbăraș. Folosind referința culturală și informația științifică, narațiunea pură și descripția elegantă, într-o formulă ce combină metoda jurnalului (vezi fragmentele din jurnalul lui Amărășteanu) cu aceea epistolară, romanul **Cumpenele** e o confesiune palpitantă a personajului-narator care se dovedește și un bun cunoscător al noii proze.

● Un sondaj psihologic în trei variante, meticulos și profund, cu accent pe latura morală și pe reflexul etic al comportamentului, este **Trei călătorii** (Eminescu, 1985) de Dumitru Mitru Matală. Analiza, desfășurată la început în regimul observației calme, devine pe parcurs o investigație acută, o adîncire la nuanțele infinitezimale ale interiorității, în jurul cărora se organizează discursul analitic, adesea cu inflexiuni malițioase și ironice.

● O rafinată prozatoare este Alexandra Stănescu, autoare a unor **Singurătăți** (Eminescu, 1985), jumătate ironice, jumătate discret-patetice, în orice caz interesante sub unghiul observației clasice, în care eleganța relatării și insinuarea fondului moral se închid precum firul de nisip într-o scoică.

● Insolite **Pagini de satiră și umor din scriitori uitați** („Scrisul românesc", 1986) editează Ion Dianu, cu studiu introductiv și note în care inițiatorul antologiei izbutește să ofere, concis, toate detaliile necesare pentru cititor, mai cu seamă că, în ambițiile ei de a fi completă, antologia cuprinde și texte literare ale unor scriitori mai puțini cunoscuți azi, precum Caton Theodorian, fiarăslumb Lecca, Ion Dongorozi (excelent prozator de stirpe caragialească), C. S. Nicolescu-Plopșor ori Nicolae Al. Lupuhi. Completată cu o secțiune de epigrame și ilustrată cu caricaturi, antologia lui Ion Dianu este un bun prilej de divertisment superior, realizat cu mijloacele cele mai solvente.

RADU G. ȚEPOSU ■

● Judecînd cel puțin după ultimul său volum, **Petreceri cu gîndul și inducții sentimentale** („Cartea Românească", 1986), se pare că lui Alexandru George îi prieste tot mai mult amestecul de exegeză și confesiune, de dizertație ironică și investigație erudită, într-o formulă greu de definit, apropiată totuși de maniera englezească a eseului liber. Cele mai multe din „inducțiile" sale au ca punct de plecare rememorarea unei călătorii (Parisul e invocat cel mai des), o întîmplare bibliofilă (descoperirea unui volum postum al lui Tonegaru), o reflecție celebră (din Baudelaire ori Montaigne), în fine, o secvență diurnă care-i stîrnește hazul sau indignarea (scena din strada Radu de la Afumați, afla din fața Bisericii Armenești). Predilecția pentru comentariul frust, fără întortocheri savante era de observat mai demult în critica lui Alexandru George, autorul fiind un critic de extracție psihologistă, dar ultimul volum împinge mai departe voluptatea aceasta care trădează, mai mult decît o pasiune critică, o mare și nedisimulată plăcere a povestirii, chiar cînd subiectul este luat din literatură. Devierea de la formula exegezei specializate are o savoare indiscutabilă (mai cu seamă că autorul e un spirit ciritor și malițios) și, dacă ceva e cu adevărat important în glosele lui Alexandru George, acesta este talentul cu care ele sînt scrise. **Petreceri cu gîndul și inducții sentimentale** este cartea unui autor rafinat, mare amator de delicii culturale, pentru care stilul e sertitorul.

Aproape de formula clasică

Fina colaborare

Una din puținele premiere care au putut fi văzute în ultima vreme pe scena Teatrului de Nord (Secția română) din Satu Mare este spectacolul cu piesa **Simple coincidențe** de Paul Everac, jucat în dublă distribuție. Deoarece teatrul sătmărean nu are în clipa de față regizor (deși, în urmă cu un an, aici a montat excelente spectacole Mircea Marin) și, probabil, pentru că însuși dramaturgul a ținut să-și regizeze piesa spre a-i spori în acest chip teatralitatea, **Simple coincidențe** a rămas în exclusivitate în responsabilitatea lui Paul Everac (cu excepția acenografiei lui Görgényi Gabriela) care și-a menajat în bună măsură spectacolul de excesele modernismului, fără să fi ocolit totuși achizițiile dramaturgice mai noi (proiecțiile din timpul spectacolului, care traduc filmic fondul epic al piesei), ponderat și reticent însă. Sub îndrumarea lui Paul Everac în chiar acest regim spectacular mai apropiat de formula clasică, pe care piesa însăși îl presupune, actorii au arătat disponibilități evidente pentru aproape toate rolurile, iar colaborarea lor artistică subiacentă a dovedit că cele două generații de actori din teatrul sătmărean (Viorica Suciu, Marcel Mirea, Ion Tifor, Constantin Dumitra, Constantin Miron, pe de o parte, și Marina Procopie, Radu Amzulescu, Corneliu Jipa, Olimpia Ion Niculescu, Petre Nicolae, Costin Anghel și Carmen Frățilă, pe de alta) știu să realizeze omogenitatea, în ciuda diferențelor de vîrstă și de educație actoricească.

Un excelent rol (Daniela Buzura) face Marina Procopie, în ale cărei reacții aflăm un amestec infailibil de resemnare melancolică și tandrețe incisivă, de elan și reticență, de voință a descătușării și interiorizări subite. Marea subtilitate a jocului el stă în a fi evitat vulgaritatea într-o scenă frivolă, în a fi topit curiozitatea adolescentină într-o lascivitate galeșă. Calitățile actoricești ale Marinei Procopie, incontestabile, însă, din păcate, prea puțin puse în evidență de regizori, arată o maturitate a jocului și o capacitate a controlului artistic demne de o actriță de primă mărime. Ei i s-au alăturat Marcel Mirea (Emil Vlăsceanu), foarte bun organizator al stărilor lăuntrice, memorabil în scenele reflexive, Ion Tifor (Profesorul Coman), admirabil în mimarea suferinței și a decrepitudinii tinguitoare, Constantin Dumitra (Inginerul Buzură), bun interpret al pragmatismului, grosier Constantin Miron (Florică Predonu), comic și nostalgic, verosimil în rezoluțiunea sa, Viorica Suciu (Teodora Vlăsceanu), solemnă, impresionantă, cam ostentativă în scenele meditative. Dar coerența spectacolului au probat-o chiar și actorii mai tineri care au dublat scenele de reflexivitate și maturitate comportamentală ale confraților lor prin spontaneitate a reacției și instinct ludic. Dacă Marina Procopie, deși aparținătoare de noua generație, a părut, prin natura rolului, mai apropiată de generația matură, Olimpia Ion Niculescu (Cecilia Epure) s-a dovedit exponenta unui personaj de frontieră, cu reminiscențe utopice și elanuri pragmatice, amestecate într-un desăvîrșit joc al ambiguității. Corneliu Jipa (Sorin Vlăsceanu) a accentuat criza libertății euforice, Petre Nicolae (Inginerul Buzura) a combinat agresivitatea cu perfidia fină, Costin Anghel (Vicki Miclescu) a apăsat pe frivolitatea euforică, Radu Amzulescu (Sorin Vlăsceanu), un alt actor tînăr care anunță mari izbînzi scenice, a sporit la maximum tensiunea rolului, închizînd în încrîncenările sale bine jucate sîmburele unor energii imprevizibile, în fine, Carmen Frățilă, Ecaterina Bordaș și Vasile Blaga, prezenți în roluri episodice, au adus prospețime în scenă prin intervențiile lor nonsalante.

În **Simple coincidențe**, cele două generații de actori de la teatrul sătmărean se sprijină reciproc prin fine colaborări artistice, într-o țesătură invizibilă de afinități și într-un dialog pe care scena l-a probat cu fiecare piesă jucată împreună.

RADU GHEORGHIU ■

CAP LIMPEDE

● **Helicon '86.** Nu demult s-a desfășurat la Timișoara, sub genericul „Helicon '86" o suită de manifestări dedicate relației dintre știință și literatură, fenomenului de literatură științifico-fantastică, la care au participat scriitori, critici și oameni de știință din Timișoara și din alte orașe ale țării. Raportul dintre știință și literatură a fost dezbătut în incitante comunicări susținute de Solomon Marcus, Ivan Evseev, Constantin Grecu, Radu Stoienescu, Bruno Wurtz și Constantin Cozmiuc, „Mutații tematice și stilistice în SF-ul modern" s-a intitulat sesiunea de comunicări la care au participat scriitorii Mircea Opriță, Mandics György, criticii Voicu Bugariu și Mihai Coman, profesorul Cristian Aurel și studentul Lucian Szabo. În jurul referatelor prezentate de Lucian Ionică și Ioan Eremia Albescu, redactorul șef al revistei **Știință și tehnică**, s-a desfășurat masa rotundă intitulată „Literatura SF și publicul său". Concursul anual de proză scurtă de anticipație organizat de clubul „Helicon", avîndu-l ca președinte al juriului pe Mircea Opriță, a acordat următoarele premii: premiul I — Dănuț Ungureanu (București), premiul al II-lea — Aurel Cărășel (Craiova), premiul al III-lea — Eugen Timbus (Reghin) și Dumitru Santu (Timișoara, S.A. Ilfov). **(R.G.T.)**

● **Țăndărică și scriitorii.** Se spune despre oamenii harnici că iarna își fac căruță, iar vara — sanie. **Țăndărică**, prin care înțelegem **Teatrul Țăndărică din București**, instituție de prestigiu a artei păpușerești din țara noastră, cunoaște pe deplin, așa cum îi stă bine oricărui mare personaj al basmelor, valoarea acestui proverb. Drept urmare, luni, 23 iunie, a avut loc la sediul teatrului prima întîlnire a reprezentanților săi (actori, regizori, scenografi) cu scriitorii și criticii de gen, inclusiv cu redactorii Editurii „Ion Creangă", și al publicațiilor pentru copii, în vederea unui cît mai rodnic dialog privind „îmbunătățirea calității repertoriului pentru copii, cît și alcătuirea suplimentelor Caietului-program", cum foarte exact au ținut să precizeze organizatorii acestei prime întîlniri. Vor urma, firește, alte și alte întîlniri de acest fel și sîntem siguri, adică sperăm alături de **Țăndărică**, de o dinstil ca mai marele peste jucării, minunile și poveștile, ne permite, că pînă la urmă marea scenă mică a păpușilor se va îmbogăți cu noi piese de teatru, cu noi basme și legende.

● **Moda vine, moda trece, moda rămîne.** Ne-am convins de acest suprem adevăr, cu predileție feminin, la capătul unui veritabil spectacol prilejuit de expoziția de design vestimentar pe care autorul ei, designerul **Radu Vișan**, a intitulat-o, nici mai mult, nici mai puțin, **Lânia magică**. Am asistat, cu cele cuvinte, în holul **Teatrului Național**, la o foarte vie și colorată **Paradă a modei** în care bunul gust și extravaganța au fost într-un permanent echilibru. Ceea ce se poartă în acest an este, după opinia lui **Radu Vișan**, stilul, ceea ce vrea să însemne o permanentă sfidare realitate dintr-un anume „echilibru între propria noastră unicitate și singularitatea îmbrăcămintii". Deși formularea este intrucîtva mistificatoare am reprodus-o pentru stilul ei vag și indecis, așa cum de-altfel pare să fie orice comentariu despre veșnic trecătoarea modă. **(Victor Nițâ).**

Cîntarea României

„Poporului îi datorăm, şi în domeniul artei, tot ceea ce am realizat mai de preț de-a lungul timpului, tot ceea ce păstrăm de veacuri!“

NICOLAE CEAUŞESCU

Izvorul cu apă vie al artei

În aceste zile de sfîrşit de iunie, ulița mare a Muzeului Satului, acest fabulos lăcaş de cultură, adevărată inimă a inimii satului românesc, a fost invadată literalmente de cei mai de seamă meşteri ai artei populare din toată țara. Timp de-o săptămînă, în fața multor de vizitatori, meşteri şi meşteriţele au făcut dovada continuităţii în timp a unor străvechi meşteriş, cu precădere meşeriile artistice, cum ar fi olăritul, ţesutul, cioplitura în lemn, confecţionarea instrumentelor muzicale, a măştilor specifice sărbătorilor de iarnă, copăritul, cerăritul, lucrarea podoabelor, arta împletăturilor. Intitulată „Zilele creaţiei populare contemporane“, manifestarea se adaugă unui lung şir de acţiuni menite să omagieze împlinirea a 50 de ani de la înfiinţarea Muzeului Satului şi, totodată, valorifică la un nivel superior uriaşul depozit de artă populară pe care prestigiosul Festival Naţional „Cîntarea României“ l-a repus în circulaţie prin cele cîteva sălţi ale sale de pînă acum. Toţi meşterii şi meşteriţele prezenţi la această manifestare s-au încununat cu lauri supremi ai „Cîntării României“, amănunt ce vrea să confere acestui veritabil spectacol al creaţiei populare garanţia unui act artistic suprem, de cea mai înaltă ţinută. Au avut loc, concomitent, o sumedenie de acţiuni (dezbateri, mese rotunde, şezători folclorice, concursuri de creaţie rezervate celor mai tineri artişti populari, spectacole folclorice susţinute de ansambluri şi formaţii distinse în cadrul Festivalului „Cîntarea României“) care au scos în evidenţă cadrul generos pe care forurile de resort îl asigură creaţiei populare, manifestării geniului artistic al creatorului popular. Într-un astfel de context ce probează grija deosebită, acordată cotinuării tradiţiilor noastre folclorice, „Zilele creaţiei populare contemporane“ sînt un simbol viu al modului în care nepreţuitul tezaur al artei populare îşi adaugă noi şi noi valori ce consfinţesc, odată în plus, vitalitatea unui folclor ce poate fi ascmuit, aşa cum însuşi secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a făcut-o, adresîndu-se tuturor creatorilor de artă din ţara noastră, poate fi asemuit, deci, cu un izvor de apă pururi vie, un nesecat izvor din ale cărui nepieritoare puteri se cuvine să se hrănească, sporind în frumuseţe, arta, cultura şi literatura. „Zilele creaţiei populare contemporane“ sînt o expresie fidelă şi convingătoare a acestui izvor ce curge din eternitate spre eternitate, nemurind spiritul poporului nostru, luminîndu-i fiinţa cu gînd de taină şi dragoste pentru frumos.

N. VICTOR ■

Veritabile bijuterii pline de soare şi „eternitate“...

La 15 ani, Laura Albu din Deva a învăţat „să scrie“ în lemn

Petre Adela sau gîndurile ei aşternute în covoare...

Fotoreportaj de PAUL AGARICI

Miinile sub forma unor izvoare de creaţie artistică...

Pe marginea unei expoziţii

Un sat din Ţara Oltului, un sat din Ţara Românilor

„Zilele creaţiei populare contemporane“, desfăşurate recent la Muzeul Satului, au debutat cu o frumoasă iniţiativă : vernisajul expoziţiei de fotografii „Drăguşul — un sat din Ţara Oltului“.

O expoziţie cu imagini reluate de pe o veche peliculă fotografică, datînd din anul 1936. Este chiar anul elitoririi muzeului, anul certificării majore, prin acest impresionant document de etnografie şi de statică socială, a şcolii sociologice româneşti, patronate de Dimitrie Gusti. Este anul cînd, sub conducerea ilustrului savant, echipele monografice studenţeşti, flamurile de tineri dar redutabili specialişti, au cercetat, cu asiduitate şi rigoare ştiinţifică, pasionaţi de ideea întemeierii unei „ştiinţe a naţiunii“, şi acest sat din Ţara Oltului, „Sat tipic“ al românilor, străvechi şi parfumat cuib de viaţă, păstrînd intact în privelişte, în trăire, în ritualurile de muncă, în obiceiuri, în limbă şi port, modelul prim al civilizaţiei ţărăneşti ; păstrînd — ca într-o rezervaţie de arheologie socială — „fosile vii“ ale existenţei seculare şi milenare a păstorului şi agricultorului din Carpaţi, necorupte de timp, sfîşiate numai de el.

Am privit cu emoţie cele cîteva zeci de fotografii, întîlnind ţărani parcă desprinşi de pe Columnă, un neam de oameni îmbrăcaţi în alb, decupîndu-se pe fundalul munţilor şi al oglinzilor lor prin acest alb abstract şi aerian care capătă nu semnificaţia unei confundări, ci a unei detaşări de natură a unei investiţii superioare în cadrul ei. Am privit imagini înfăţişînd scene de muncă, de viaţă, care, la fel, păreau desprinse de pe Columna lui Trajan : oţelarii dau la baroi, fetele-dalbe, cu năframi înflorate, torc lîna, ţesătoarele ţes la războaie, ţăranii seamănă, secerătorii secerau, cositorii cosesc, ca-n vremea lui Brâncuşi, ca-n vremea lui Grigorescu, ca-n vremea lui Eminescu, ca-n vremea lui Creangă, ca-n vremea lui Ion Creangă, ca-n vremea lui Ion Creangă, ca-n vremea lui Ion

Carte de citire, carte de îndrăgire

Nu mai e o noutate pentru nimeni că, între primele jucării ale copiilor noștri, la loc de cinste se află cartea. Nerăbdători, încă înainte de a-și rosti inteligibil dorințele, punem în mîna copiilor cartea. Ceva cu poze, apoi ceva cu povești și poezii, apoi ceva de citire, apoi... Dar să ne oprim aici un pic mai mult!

Orice părinte tînăr este, mai mult sau mai puțin, un specialist în literatura pentru copii. Fiecare tînără mamă ne-ar putea face lista cărților pe care fiul sau fiica ei le preferă. La orice oră s-ar putea pune la cale, fără pregătirile preliminare, un colocviu „de specialitate" cu destul participanți. În orice librărie bucureșteană (afirmația rămîne valabilă și în afara acestei localizări) raionul de carte pentru copii nu duce lipsă de cumpărători. Sîntem în zi, ne luăm chiar la întrecere să aflăm ultimul titlu în bibliotecă, deși nu întotdeauna merită. Dar asta e altă poveste. Cît de durabilă este această competență?

Am avut curiozitatea să aflăm cîți, din 29 de părinți (6 tați și 12 mame) pot numi măcar una din lecțiile de citire ale copiilor lor școlari în clasele primare și, iarăși, cîți dintre ei pot povesti măcar o singură lectură din manualul cu pricina. Sondajul, ca orice sondaj, nu revelă neapărat situații tipice. El poate însă ridica mai multe semne de întrebare.

Așadar: din 29 de părinți, doar 3 au putut aproxima un titlu (nota bene: trei mame) și acela figurînd către coada Cuprinsului. Unii au cerut timp de gîndire. Alții au protextat... lipsa de timp. Mulți s-au scuzat cu faptul că fiul/fiica lor se descurcă singuri. Din discuție a reieșit că în cărțile de citire se află lecturi din Creangă, Sadoveanu, Eminescu că presa se despoind ușor foile din coperți, că din cartea de citire copiii învață multe lucruri folositoare cu care își uimesc nu o dată părinții, că o vreme nu s-au găsit calele vocabular, care se cereau la școală pentru ora de limba română, că au avut și lecția **Mama lui Ștefan cel Mare**, că ei, părinții, „pun accentul pe matematică" etc. „Îi pun mereu să citească lecția cu glas tare, îi corectez, că mai greșește, dar nu rețin, de ce să zic, că mai fac și eu d-ale casei în timpul ăsta" (Florescu A., 41 de ani). „Nu mai au așa mare lecțiile astea ca să le ții minte. Pe vremea noastră..." (Mircea N., 38 de ani). „O mai ajut la poezii cînd trebuie să le învețe pe dinafară. O ascult adică. Dar de asta se mai ocupă și fratesău, că mai avem un băiat de 14 ani" (Dobrin E., 37 de ani). „La română nu prea mă bag. Aici soția e mai experță. Eu, cu matematica. Asta e baza în ziua de azi" (Popa V., 33 de ani).

Da, matematica.

Și totuși, ce este, ce mai este cartea de citire pentru sufletul copiilor noștri?

DE LA PRIMUL, LA ULTIMUL CLOPOȚEL

I-am întrebat chiar pe ei. Dialogul purtat în scris, cu elevi din cinci clase primare (II, III, IV) ale Școlii generale nr. 118 „V. Alecsandri" din București, a fost cu adevărat tulburător. De sinceritatea cuceritoare, de maturitatea tatuajelor, de imensele resurse afective și de sensibilitate ale micilor noștri interlocutori nu mai trebuie să vorbim. La 8, 9 sau 10 ani, asemenea calități sînt tautologice vîrstei. Ceea ce ne-a uimit a fost promptitudinea și claritatea opțiunilor lor, discernămîntul și atașamentul față de ... act.

Care a fost cea mai frumoasă lecție din cartea de citire? De ce? Pentru unii, întrebarea a sunat ca un ultim clopoțel: „Fiind la sfîrșit de ciclu școlar, îmi vămine în minte lectura **Omul de la fereastră** de Octav Pancu Iași, pentru că se vorbește despre profesor și elevi. Nici cu nu voi uita vreodată cu cîtă răbdare m-a îndrumat pe calea muncii, a învățăturii, tovarășa învățătoare, care mi-a fost un exemplu" (Burcea Marius, clasa a IV-a B). Pentru alții, dimpotrivă, ea a fost o declarație de dragoste față de condiția „boboculuț": „Mie mi-a plăcut lecția **Bunica** de Ion A. Bassarabescu. Acolo erau 11 cuviate cu liniuță de unire și 2 ... necunoscute" marturisea ...mștii Popistașu Daniel ... lasa a II-a C adăugînd (sic!) criteriul estetic!) că „în lecție, cuvintele erau foarte frumoase". Cuvintele erau frumoase. Adică textul reușea să emoționeze. Era, adică, tocmai pe măsura sufletului lor. „Cînd am citit această lecție din cartea de citire, mi-a venit să plîng așa de frumoasă era" (Drăgan Corneliu, clasa a II-a C). Lecția **Bunica** este, dintre toate, cea mai îndrăgită. Poate pentru că acolo, un băiat, orfan de mamă și de tată, „cuminte și așezat ca un om mare", își alege bunicii, în locul cel mai bun, „arătîndu-i pe geam fel de fel de minuni ce se ivesc și pier ca visele" (Mihăilescu A. Maria, clasa a II-a C).

La opt ani, sînt cu deosebire sensibili la morala textului literar. Pilda, așa cum încă Ion Creangă o ilustra cu povestioare în abecedarul său de acum peste o sută de ani, pare să fie cel mai eficient stimul pentru gîndirea și sensibilitatea copilului. „Mie îmi place lecția **Noi, albinele...** pentru că am învățat să nu cer de mîncare cînd nu muncesc și am mai învățat să muncesc bine și mult" (Bernath Rafaela, clasa a II-a B). Altfel spus, „Mie mi-a plăcut această lecție pentru că din ea învățăm că nu trebuie să așteptăm să ne vină totul de-a gata și să mîncăm de pe urma muncii altora, ci să ajutăm și noi, deși sîntem mai mici, pe unde putem, drept mulțumire pentru grija ce ne-o poartă toți oamenii mari" (Theodorescu Alexandra, clasa a II-a C). „Mie mi-a plăcut lecția **Noi, albinele...** pentru că este vorba despre albine și pentru că îmi plac albinele", zice Suba Andrei din aceeași clasă, a II-a C, de unde se vede că odată ce nu mai sîntem

atelier literar

de G. Dumitrescu

OPTIMUS : Versurile sînt de nerecunoscut, pe undeva pe la poalele poeziei... (Le-am citit, ca să fim sinceri, și sub presiunea unei iritări crescînde, datorită indigoului dv. mai obosit chiar și decît dioptriile noastre. L-ați folosit probabil mult peste rezistența lui normală, care nu depășește cei șapte ani...). Despre vețile din scrisoare, toate felicitările și urările de bine !

M. Chertie : Ne-ați mai trimis niște întîmplări din viața dv. povestite, ca și pînă acum, fără pregătirea, și îndemînarea necesară. Cum se obține această îndemînare și pregătire v-am mai spus de nenumărate ori (să vă țineți de școală, să vă luați un serviciu pe puterile dv., să citiți și să studiați mai mult etc.). E cazul să vă liniștiți, să lăsați gîndurile de hoinăreală și să vă apucați serios de treabă.

Bogdana : Mai întîi, mulțumiri pentru bunele urări. În ce privește textele, noi preferăm povestea tov. Samson, mai în acord cu disciplina de serviciu și de cușcă și cu legile în vigoare (inclusiv normele de protecție a muncii), poveste ce poate constitui un exemplu demn de urmat în orice unitate socialistă. Cealaltă lucrare suferă de vădite influențe textualiste, onirice și occidentale și tinde să promoveze o adevărată „debandare" printre cadrele mai puțin pregătite ideologic. (Vă spuneam, de altfel, dacă nu ne înșelăm, și cu prilejul scrisorii precedente, că posedați mult umor și că ar trebui să-l luați mult mai în serios.)

D.E.R. : „Epimetheus"

V. Antonie : Ați început să vă repetați, învîrtiți acolo (cam în același fel) o mină de cuvinte, de metafore, nu mai puneți nimic „înăuntru", nu mai puneți nimic sub ochi, scăpătați din ce în ce, din și așa puțina agonisită, neispravită și neînvoltă ca lumea cu legile scrisului... Trebuie să alegeți : dacă n-aveți timp sau chef de școală și de lectură, e mai bine s-o lăsați baltă ! Talentul nu e, cum . poate vi se pare, un fel de „abonament pe toate liniile" !... (Ceva, în „Poem").

Ioana Dan, G. Voicu, M. Atapo, I. Medveșan, Daniela P., Cristina Minciu, Gabriela M.-Ploiești, Ioana Darie, Ela Gorea, Agatha N., Lum. Sărbu, S. Jonathan (se pot trimite și fabule), **N.D., Irina Chibici, Veronica Stănilă, Antonela Manolache, S. Surugiu, M. Ursulescu, Gb. Dună, Alex. Dorian, V. Agache, V. Visarion, Al. Cimpanu, Luci Aous, D. Budetti, Mirela Vlaicu :** Sînt unele semne, continuați și reveniți.

Fl. Lazăr, S. Bota, Gică Țig, Radu Tudorel, Matei Emil, Laer. Toma, L. Bălăucă, Diana Cristine, M.D.B., D. Gh. Ion („Stîlpi de pridvor", „Ar mai fi țăranii"), **N. Daniela, V. Silviu-Orăștie, V. Botoșan, Luncan Ciprian** (indescifrabil), **Al. Mănicneanu, Maria R. Gabriela, H. Călimon, Viorel Pascu, P. Mănguță, C. Cramariuc, Cezar Wagner, Adina Lami, M. G. Mădălina, Lavinia A., V. Boldiș, S. Reli, Martin Eden, I. Roșca, Al. Florescu-Deva, Popescu B.-Brașov, M. Liviu George, Bogdan M., D. Osemin, Dan Arbore, D. Vlășceanu, Rox Cobeanu, I. Hutu, L. Margheșeu, Eric cel Roșu, G. Coandă, Har. Ciocan** (indescifrabil), **Asida Felix, D.-E. Petrișor, Cioion Marius, Andreea D., V. Ermalai, V. Caima, Marius Lungu, Nirvana D., B. Mureșan, M. G.-Zuzu, Cristina Marin, N. C. Pielești, Mirela Leftei, Puiu Marian, Șt. Mih.-Nona, Mihu Daniel :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

COPAC ÎNFLORIT

Părea că stelele
Sînt niște muguri
De lumină umedă

În zori se desfac
În petale largi.
Cerul e un copac
Înflorind albastru
Ca o mirare a ochilor tăi.

OVIDIU CLANCA

SINGURĂTATEA MUNTELUI

Cărare întortocheată
trasă prin iarbă.

Înălțimea îmi soarbe pașii
din ce în ce mai anevoie,
turnindu-mi în urechi
sunetul țiuit al liniștii.

Brazii adîndu-mă lin,
în gestul lor mătăsos
de a-și semeți podoaba de ace,
de rîu verde, rece lucios.

În vîrf
norii mi se așază pe umeri
ca niște piete ude
și cu mîngîi amar
suprafața netedă a liniștii.

În vîrf trălesc din plin
singurătatea uriașă
a muntelui.

NONA TROC

MIT NOCTURN

Sînt sora cireșelor coapte
de seva puternică, arcată la soare,
sînt aspră ca grîul
din care se face pîinea de neînlocuit,
pruncii mă cunosc după mers,
bătrînii după tăcere
iar un tînăr după o stea
de pe umărul sting,
fosforescentă în fosforescența nopții.
Sînt soră de ape,
val căutînd în nisipuri mărgean,
sînt toată noaptea lucitor argint
pînă cînd mă vor prinde
năvodarii soarelui.

MIHAELA COSMETTO

E ÎNCĂ DIMINEAȚĂ

E încă dimineață în lumea aceasta
altfel în adîncul inimii mele
nu ar fi atîtea păduri tinere
rezemate încet de cer
nu ar fi atîți copii
căutînd la marginea orașului
un lan unde să-și ascundă surîsurile
altfel pe străzi nu aș vedea
atîția oameni iubindu-se
pămîntul nu ar mirosi
atît de frumos a dragoste și a sămînță
privirea prietenilor mei
nu ar fi atît de năpustită înainte,
marea nu ar ajunge pînă-n frunze
tatăl meu nu ar aduna pentru mine
nopțile
ca pe niște nuci pe care n-a putut nimeni
să le spargă,
cămașa mea nu ar fi atît de răcoroasă
cînd te văd trecînd pe sub bolta de viță
cu părul fluturînd în vîltor
și n-aș avea curiozitatea băiețească
de a căuta libertatea pretutindeni
nu ar fi atîta larmă, atîta forfotă
timpul nu mi-ar coase mereu alte
costume —
e încă dimineață în această lume...

V. PETRESCU MĂRGEAN

PLOAIE

După atîta ploaie, credeam, vor veni peștii
(mie-mi plăceau cei roșii, de acvariu).
El a scos mîna pe ușa deschisă
mîna udă — pește ud
a alunecat singură-n buzunar.

O semințe nouă de pescăruși
(mai mari, mai tăcuți)
se repezea în geamuri, făcîndu-le să
bubuie.

Încurajat, iubitul recita ceva.
Din albastru, din alb, din vînăt, cerul s-a
făcut cărbune.
Ne înghesuim în arcă, noi doi și stolul
de regrete.

CELIA BĂNUȚ

SILVIA POPOVICI :

(Urmare din pagina 9)

fac la modul grav. Lucrurile serioase la modul serios.

— Dar dacă aș întîlni-o pe Gwendolen din CE ÎNSEAMNĂ SĂ FII ONEST de Oscar Wilde sau pe Lucietta din GÎLCEVILE DIN CHIOGGIA de Goldoni, ele ce mi-ar spune ? Atunci cînd jucați în aceste roluri din piese pline de haz afirmați astfel de lucruri ? Dacă uneori spectatorii sînt obosiți și vor să se deconecteze ? E un păcat ? Nu sînteți prea drastică ?

— Nu-mi absolutizez preferințele. Repet, n-am nimic împotriva comediei care poate vorbi, cu mijloacele ei specifice, la fel de profund ca și tragedia. Mai ales că avem actori cu disponibilități multiple, astfel încît ei pot acoperi întregul repertoriu valoros al dramaturgiei universale. Actori români buni și foarte buni, unii de un talent uriaș, sînt în toate generațiile. Esențialul este ca ei să fie folosiți cu chibzuință și la vreme. Fiindcă un rol pe care nu l-ai jucat la timpul potrivit e un rol cu care n-ai să te mai întîlnești niciodată.

— Ați jucat în multe piese de actualitate scrise de autori români. Piesa autohtonă stîrnește întotdeauna mult interes din partea publicului. Prin ce anume ? Mă adresez acum, de pildă, Ioanei din SURORILE BOGA de Horia Lovinescu. Cu siguranță că ea ar ști să-mi răspundă.

— Piesa de actualitate e bine să stîrnească un interes de durată. Dacă o piesă nu e capabilă să scruteze conștiințele, să le înrîurească, pînă la urmă e dată uitării. Actorii, dramaturgii, regizorii, scenografii nu trebuie să alerge după glorie. Ei trebuie să viseze ca faptele lor să se instaleze în conștiința celui din sală la modul cel mai răscolitor. Sînt împotriva pieselor simpliste și simplificatoare.

— V-am surprins deseori vorbind ca o profesoară riguroasă, plină însă de tact, dornică de a transmite colorialiți nu numaidecît cunoștințele sale cît mai ales dornică de a-i forma, de a-i modela. Chiar și acum am senzația că îmi vorbiți de la o catedră.

— Mi-ar fi plăcut să fiu un bun profesor.

— La ce materie ?

— Aș fi vrut să predau literatura română. Și, într-adevăr, mi-ar fi fost drag să formez conștiințe. E un proces fascinant.

— Îi realizați cu mijloacele artiei dumneavoastră.

— Nu sînt totdeauna sigură.

— Ați interpretat multe tipuri exemplare de eroine. Ce anume le caracterizează ?

— Ele sînt surprinse în momente de excepție, în confruntări pe viață și pe moarte. Ceea ce le aseamănă este capacitatea lor de sacrificiu pentru un crez, pentru un ideal.

— Dacă stau să mă gîndesc, ați fost prezentă într-un număr foarte mare de piese din dramaturgia română și cea universală, în roluri grele, care v-au solicitat probabil enorm, mai ales că sînt de o factură atît de diferită. Cum ați reușit o astfel de performanță ?

— Performanță ? Să-i zicem și-așa... Dacă am izbutit într-o oarecare măsură e fiindcă n-am fost niciodată singură. Întotdeauna am fost ajutată de colectivul din care făceam parte. Apoi, fiindcă m-am contopit cu personajele respective. Publicul nu mă cunoștea pe mine, ci pe ele. Dealtfel, asta am și dorit.

— Prezența dumneavoastră pe scenă e un fel de a vă ascunde personalitatea ?

— Într-un fel, da.

— Totuși, n-ați adus nimic din dumneavoastră acolo ?

— Oricît de variate i-ar fi mijloacele de expresie, un actor aduce totuși ceva din el însuși pe scenă. Depinde cît e de semnificativ în contextul spectacolului.

— În cazul dumneavoastră ce anume ?

— Să răspundă alții la întrebarea asta.

— Să tatonez eu : liniște, calm, echilibru...

— Posibil.

— Toi mai puțin înțeleg cu cine vorbesc de fapt. Pe masă aveți volume de Philippide după care vreți să faceți film ; mai zărese și corespondența dintre Eminescu și Veronica Micle precum și scrisorile Marianei Alcoforado după care intenționați să realizați un recital. Poate stau de vorbă cu Olga Knipper-Cehova, care corespondează atît de intens în spectacolul DOMNUL CEHOV E ÎNDRĂGOSTIT de pe scena Teatrului Național ?

— Ar fi bine... Dar sîntem la sfîrșitul secolului XX, cînd s-a imaginat cel mai monstruos scenariu împotriva omului : acela de a-l nimici, atît pe el, cît și leagănul superbei sale civilizații făurite cu atîta trudă în acest ungher de univers.

— V-ați întristat.

— Nu. Dar mă gîndesc că lucrul cel mai simplu ar fi ca noi, creatorii, să ne supunem maximei străvechi : între arme tac și muzele. Ar fi mult mai comod să ne prefacem că nu vedem, că nu auzim și că n-avem nici un motiv să deschidem gura. Să ne-nchipuim, așadar, sălile de teatru pustii, scenele fără decoruri și fără personaje ; în sălile de concert să răsune eventual doar ecoul canonadelor, bibliotecile să fie lăsate pradă flăcărilor, librăriile să fie fără cărți iar în cinematografe să ruleze doar jurnale de actualități despre vaste operații militare, ingenioase confruntări armate, rod al minții unor strategi inuman de iscusiți.

— Ar putea vreodată adevăratul artist să abdice de la menirea lui ?

— Chiar dacă sîntem întîmplători în această viață, pe această planetă, în acest timp și nu în altul, vom fi sortiți pieirii dacă ne mulțumim să rămînem niște ființe minuite de forțe ce ne scapă, la cheremul conjuncturilor, biete rotițe într-un mecanism uriaș.

— Totuși, sînteți întîmplători...

— Da, dar această întîmplare poate fi transformată într-o ocazie minunată de a ne descoperi pe noi înșine și a pricepe, a descifra cît mai exact, pentru propria noastră edificare, pentru a celorlalți semeni ai noștri, care sînt resorturile intime ale existenței, cum putem contribui pentru a întreține viața ca pe un foc sacru.

— Acum parcă vă aflați într-o „tragedie optimistă", ca a lui Visnevski, piesă în care ați jucat cînd erați studentă.

— E-adevărat, omenirea mai tîrăște după sine imagini de coșmar. Viața noastră n-a fost numai prilej de sărbătoriri și de festivități. Ce să facă în astfel de condiții artistul ? Să ofere fluzii ? Desigur, poate să făgăduiască și popasul în lumi imaginare, unde sînt suverane armonia și bunătatea. Își are rostul ei și închipuirea unor tărîmuri de basm. Dar cel mai mult cred în artistul care smulge de pe obrazul lumii vălurile amăgitoare, denunță orice compromis cu forțele ce uneltesc împotriva omului și vor să-i transforme într-o uncaltă docilă și lipsită de inițiativă sau chiar să-l nimicească. „Arta nu este totdeauna adevăr, adevărul nu este totdeauna artă." Dar au ceva comun. Orice trucare a realității e de neacceptat. Fără îndoială, în artă ne putem și juca, așa cum am mai spus, ar fi chiar împotriva firii să fim numai graves, de parcă destinul omenirii ar depinde de cel mai mic gest solemn al nostru. Dar marii artiști, scriitori, muzicieni, dramaturgi au fost totdeauna niște conștiințe ale timpului lor, niște „paznici de far", cum spune Geo Bogza, niște călăuze pentru semenii lor aflați în derută. Datorin lor e să vegheze la porțile vieții.

— În ce constă puterea artistului ? Nu e ea o dulce iluzie ?

— Puternic este actorul pe scenă, pictorul la șevalet, scriitorul la masa lui de lucru, muzicianul în sala de concert unde, din noianul de amănunte ale realității, ei aleg pe cele capabile să dezvăluie o imagine coerentă și plauzibilă despre cine sîntem, de unde venim și încotro ne îndreptăm. În zilele noastre problema salvării, nu numai a omului, dar și a umanității, a devenit mai acută decît oricînd. Să nu ne iluzionăm însă că un roman zguduitor, un film palpitant, sau o piesă emoționantă ar atrage automat încetarea tuturor conflictelor și greutăților. Ar fi prea ușor, ar fi prea frumos. Dar creatorul poate oferi oamenilor o speranță, încrederea că binele e posibil. El poate contribui în timp la modelarea unor oameni cu personalitate, care să nu se lase manevrați de istorie, care să fie eliberați de frică și prejudecăți, între care să se stabilească relații scutite de suspiciune. A pregăti oamenii pentru întîmplările vieții, a le inocula nădejdea într-un viitor luminos — iată una din menirile noastre, ale creatorilor din orice domeniu.

— Totdeauna omul a tînjit spre sublim. Ce e sublimul, în accepția dumneavoastră, Silvia Popovici — fiindcă, măcar la sfîrșitul discuției noastre, dați-mi voie să vă spun pe nume real.

— Sublimul ? Știu eu ? Poate că atunci cînd cineva are nevoie de altcineva, acela e sublimul.

În filmul Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu împreună cu Val Paraschiv

În Darclée, primul său triumf în film, în care omagiul adus unei mari cîntărețe devine o expresie a încrederii nețărmurite în arta românească, în artistul român.

Alături de Mircea Cojan în Cercul de cretă caucazian

În vremea Marelui Mircea (I)

Cu șase sute de ani în urmă în scaunul de domnie al Țării Românești se urca una dintre cele mai strălucite și reprezentative personalități ale istoriei poporului român, Mircea cel Bătrîn, care, de-a lungul celor peste trei decenii de cîrmuire (1386—1418), avea să contribuie în chip decisiv la consolidarea temeliilor vieții de stat și neatîrnării nu numai a Țării Românești, condusă de el, ci a întregii societăți românești din vatra străvechi Dacă. A fost un mare om de stat, un remarcabil conducător militar, un excelent organizator. Atributul de „bătrîn" nu i-a venit din vîrsta înaintată : limba lui domnie indică mai degrabă o vîrstă tînără la urcarea pe tron. În evul mediu, cancelariile de stat — ca și biserica — foloseau trei limbi : latina, greaca și slavona. În actele cancelariei muntene a apărut, după domnia unui alt Mircea — Mircea Ciobanul (1545—1552, 1553—1554, 1558—1559) — nevoia de a-l distinge pe acesta de predecesorul său omonim. Dacă Mircea Ciobanul — mai apropiat în timp de redactorul actului — era „nou", celălalt Mircea, care domnise la cumpăna veacurilor XIV—XV, era Mircea cel „vechi". În slavonă, utilizată, alături de latină și greacă, în cancelariile țărilor române, vechi se spune „starii", care înseamnă însă și „bătrîn" (și în limba franceză, spre exemplu, „ancien" înseamnă deopotrivă vechi și bătrîn). Cînd, documentele redactate în limba slavonă au început să fie traduse în românește, iar limba română s-a impus în cancelarie, formula vechilor texte slavone a fost redată prin „Mircea cel Bătrîn". Sensul era însă nu de cel înaintat în vîrstă, ci de cel vechi, de predecesorul celuilalt Mircea de la mijlocul secolului al XVI-lea. Voievodul care, ca și Ștefan sau Mihai, ar fi putut cîștiga atributele de „mare" sau „viteaz" a intrat astfel în cărțile de istorie ca „bătrîn". Fost-a oare îndreptățit prin acest atribut ? În spiritualitatea românească, „bătrînul" a devenit sinonim cu „înțeleptul". „Cine nu are bătrîni să-i cumpere" spune unul dintre proverbele noastre, exprimînd folosul de a avea un om bogat în experiență, ce se acumulează pe măsură ce și anii de viață se înmulțesc. În vechea organizare de obște teritorială, satele românești erau conduse de „oameni buni și bătrîni", cum spun documentele timpului, sfatul și mărturia lor avînd greutatea conferită de acea cumințenie — în înțeles de om cu minte — pe care o aduce vîrsta și cunoașterea vieții. De nu va fi fost „bătrîn" de vîrstă, Mircea a fost un „bătrîn" de înțelepciune : înțelepciune politică, înțelepciune militară, înțelepciune diplomatică, înțelepciune administrativă. Și toate laolaltă au făcut din el un mare domn, care a intrat în conștiința poporului român ca un admirabil ziditor de țară. Așa se și explică de ce figura voievodului a fost atît de des evocată de toți cei care au exprimat prin fapta și gîndul lor cugetul românesc. Nicolae Bălcescu a scris despre el ca întemeietor al ostei permanente la români, Grigore Alexandrescu l-a invocat, în cunoscuta poezie **Umbra lui Mircea la Cozia**, ca model al vitejiei românești, iar marele Eminescu l-a înfățișat ca expresie a ataşamentului românesc pentru pămîntul din moși strămoși, a cărui apărare în fața oricărui cuceritor — cît de puternic va fi fost el — rămîne țelul suprem. Pe acest Mircea, documente, cronici, inscripții din vremea sa și de mai tîrziu ni-l restituie în toată măreția unei acțiuni politice și gîndiri ce îl așază între marii suverani ai Europei medievale. Acest Mircea este una dintre cele mai apropiate figuri ale trecutului nostru, și versurile lui Grigore Alexandrescu, din poezia amintită, exprimă perfect omniprezența sa în spațiul și duhul românesc : **„Mircea ! îmi răspunde dealul : Mircea ! Oltul repetează / Acest sunet, acest nume valurile îl primesc / Unul altuia îl spune, Dunărea șe-nștiințează / Ș-ale ei spumate unde către mare îl pornesc"**.

Istoriografia română în peste un secol de investigații a acumulat date și informații care permit reconstituirea activității lui Mircea cel Bătrîn și a epocii lui. Contribuții numeroase, de diferite mărimi, de la articol la monografie, ilustrează viul interes al istoricilor români și străini pentru marele domn de țară și de oaste. Aniversarea celor șase sute de ani de la inscăunare devine un nou prilej de a înfățișa rezultatele acestor cercetări și, prin intermediul lor, de a restitui un glorios capitol al istoriei românești.

Decît însă a prezenta, într-o manieră mai mult sau mai puțin didactică, concluziile școlii naționale de istorie, ni se pare mai potrivit să imaginăm un dialog cu contemporanii voievodului, cu oamenii politici ai timpului, cu comandanții de oști, cu acei călători străini care au străbătut Țara lui Mircea. Dialog închipuit pentru că ne vom îngădui să adăugăm la mărturiile acestor contemporani și date sau fapte pe care azi știm că ei le cunoșteau, chiar dacă nu le-au inclus în relatările lor.

În chiar ajunul inscăunării lui Mircea cel Bătrîn, la 1385, doi pelerini germani, Peter Sparnau și Ulrich von Tennstädt, în drumul de întoarcere de la Ierusalim, au trecut prin Țara Românească. Relatarea lor de călătorie s-a păstrat ; există în textul ei greșeli de nume, firești la niște străini care străbat în grabă un teritoriu necunoscut. **„Apoi am sosit în Țara Românească, unde are și voievodul de aci un oraș care se numește Șiștov** (este de fapt Zimnicea, numită în trecut și „Podul Șiștovului", cei doi pelerini trecînd Dunărea la Șiștov — n.n.). **De la Șiștov** (adică Zimnicea — n.n.) **am mers la Rușii de Vede** (în text Russenart — n.n.) ; **după aceea la Nuwestadi** (probabil Pitești — n.n.), **după aceea la Arges, după aceea la Cimpulung"**. Pelerinii trec apoi în Transilvania : **„De acolo am mers călare spre Brașov, în Țara Birsei. De la Brașov am plecat în Transilvania peste o apă care se numește Olt și am sosit într-un oraș care se numește Sibiu și este capitala Transilvaniei. De la Sibiu am plecat la Cluj, de la Cluj — printr-o pădure și peste o apă care se numește Crișul —, am plecat către Oradea. De la Oradea am mers peste un pustiu către Buda"**. Ultima traducere a acestui text cu identificarea localităților menționate de cei doi pelerini a fost dată în excelentul corpus **Călători străini despre țările române**, vol. I, îngrijit de erudita medievistă care este Maria Holban. Același volum mai include, din timpul lui Mircea cel Bătrîn, **Itinerarul de la Bruges** (c. 1380—1390), relatările lui Johann Schiltberger, Peter von Rez, participanți la bătălia de la Nicopole (1396) și a lui Ioan, arhiepiscop de Sultanieh (Asia Mică), călător pe meleagurile românești la începutul secolului al XV-lea.

Sînt oameni care au cunoscut la fața locului realitățile româ-

vom utiliza, ca punct de plecare hrisoavele lui Mircea cel Bătrîn, din a cărui titulatură se desprind hotarele cîrmuirii sale. **„Io Mircea mare voievod și domn... stăpînind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, încă și către părțile tătărești și Amlașului și Făgărașului herțeg și domn al Banatului Severinului și pe amîndouă părțile pe toată Podunavia, încă și pînă la Marea cea Mare și stăpînitor al cetății Dristorului"**. Titulatura domnului arată în chip limpede că Mircea a stăpînit nu numai Țara Românească sau Muntenească, adică spațiul dintre Carpați și Dunăre, ci și-a extins autoritatea și dincolo de Carpați (Amlașul și Făgărașul) și în dreapta Dunării (Podunavia și Dristorul) ca și la nord de gurile marelui fluviu („spre părțile tătărești").

Să examinăm mai îndeaproape aceste componente ale titlului domnesc și deci ale stăpînirilor lui Mircea.

Johann Schiltberger, căruia îi datorăm — ca martor ocular — o relatare despre bătălia de la Nicopole (1396), asupra căruia vom reveni, scrie despre „Mercerweywod", dîndu-i titlul de duce (Hertzog) al Țării Românești (Walachey). În titulatura domnului țara cîrmuită de el este numită „Ungrovlahia". Cum a apărut acest nume și care este semnificația lui reală ?

„Vlah" este un etnonim care vine de la un trib celt — volcae — despre care pomenește Cezar. Vechii germani au folosit acest termen pentru a-i desemna, la început, pe romani și pe galii romanizați, apoi, mai ales, pe locuitorii Peninsulei Italice. De la germani, termenul a fost preluat de slavi pentru a-i indica pe romanici, iar de la ei de bizantini, care l-au utilizat pentru a-i desemna pe membrii marelui bloc al romanității orientale care se întindea la nord și la sud de Dunăre. Continuatori direcți și unici ai romanității orientale, românii au fost numiți vlahi de bizantini, germani, slavi, unguri, etc. (cu diverse variante și forme : valahi, volohi, oláhok etc.). Folosirea limbilor slavă, latină și greacă în cancelariile românești — în concordanță cu obișnuințele timpului — a introdus termenul și în documentele noastre. Românii nu și-au spus însă în grai lor decît „români". Termenul de „Ungrovlahia" a fost utilizat pentru a distinge țara românească dintre Carpați și Dunăre, adică „Țara Muntenească" (cum spune, de pildă, Grigore Ureche), de alte țări românești sau Valahii, mai ales, cele de la sud de Dunăre. Ungrovlahia înseamnă Vlahia dinspre Ungaria, vecină cu Ungaria, adică Țara Românească avînd o frontieră cu regatul Ungariei.

În afara Munteniei și Olteniei, Mircea a mai stăpînit Dobrogea, adică, așa cum se spune în titulatura pe care marele voievod și-o dă într-un document din 1389 „despot al țărilor lui Dobrotiță și domn al Dristorului", Nucleul stăpînirilor lui Dobrotiță — de la care vine și numele Dobrogei — fusese Țara Cărvunei, al cărei întîi stăpînitor fusese românul Balica. De curînd, medievistul Sergiu Iosipescu a arătat într-o carte plină de noutate **Balica, Dobrotiță, Ioanco**, că „Țara Cărvunei sub domnia lui Balica avea o largă fațadă maritimă din preajma Varnei, spre sud, pînă la limanul Mangaliei la nord". După opinia sa, în condițiile de instabilitate ce au urmat morții lui Dobrotiță, succesorul lui Balica, Dan I, fratele mai mare al lui Mircea, apoi, după moartea acestuia pe cîmpul de luptă, Mircea însuși și-au asumat apărarea țărilor Cărvunei și Dristorului, amenințate de un atac bizantino-otoman oprit, cum arată istoricul amintit, „dincolo de Dellonman, de linia Lom-Provadia".

La nord și la vest Mircea a stăpînit feudele acordate de Ludovic de Anjou unchiului său, Vladislav-Vlaicu, în 1366 Făgărașul, Amlașul și Severinul.

Așa cum remarcă Dimitrie Onciul, autoritatea teritorială a lui Mircea cel Mare „era cea mai mare întindere de durată mai lungă ce se constată sub un domn al Țării Românești", iar I.P. Panaitescu observă cu dreptate că „Alături de Mihai Viteazul, dar într-o măsură mai mică, Mircea a fost un domn unificator de pămînt românesc, de dincoace și de dincolo de munți".

Acum, cînd cunoaștem întinderea țării lui Mircea, să vedem cum se înfățișa ea celor care o străbăteau. Interlocutorii noștri vrîați în început ne vor fi călăuzele.

FL. CONSTANTINIU

Opinii

Reeditare necesară

A 600-a aniversare a inscăunării lui Mircea cel Mare ca domn al Țării Românești readuce în actualitate excelenta monografie pe care l-a consacrat-o Petre P. Panaitescu, în 1944. „Readucerea în actualitate" este de fapt o formulă convențională, dacă nu chiar o scăpare de condei, căci, de la apariția acum mai bine de patru decenii și pînă astăzi, ea a fost principala lucrare de informare asupra domniei glorioșului voievod, bucurîndu-se de o apreciere constantă de-a lungul unei perioade în care istoriografia noastră a cunoscut mutații atît de profunde. Putea istoriografia ce avea ca suport materialismul istoric să validizeze această lucrare ? Pusă în acest fel întrebarea nu este corectă. P.P. Panaitescu a aparținut acelui grup de istorici tineri (Constantin C. Giurescu, Gheorghe Brătianu ș.a.) care, în 1931, au inceput editarea „Revistei istorice române", ce își propunea să depășească evenimențialul politic pentru a cuprinde, într-o măsură cît mai mare, aspectele economice, sociale și culturale ale epocilor studiate. Încă din acei ani P.P. Panaitescu a acordat o atenție deosebită factorilor economici, al căror rol esențial în dezvoltarea societății l-a recunoscut. Publicînd, în 1938, un studiu asupra pluralismului statal în evul mediu românesc el scria : **„Fără să fim partizanii exclusivi ai materialismului istoric recunoaștem că împrejurările economice explică în multe privințe, cum este și problema pe care am cercetat-o, înfățișări ale istoriei noastre politice. Pentru lămurirea adevărată și completă a istoriei noastre este nevoie să facem apel și la ajutorul pe care ni-l dă studiul acestor împrejurări"**.

Monografia **Mircea cel Bătrîn** a fost scrisă în acest spirit. În structura ei un loc important este acordat realităților economice, sociale și demografice, precum și instituțiilor politice care au alcătuit cadrul de desfășurare al domniei marelui voievod. Spre deosebire de cele mai multe lucrări din perioada apariției ei, monografia lui P.P. Panaitescu acordă un spațiu larg istoriei analitice, restrîngînd-o pe cea descriptivă. Dacă n-ar fi înscris anul tipăririi, 1944, s-ar putea crede că ea este lucrarea unui istoric din zilele noastre. De altfel, și ca informație și ca interpretare, multe din datele și explicațiile cuprinse în cartea aceasta sînt de modificat în lumina noilor evaluări. Este argumentul care ne face să subliniem oportunitatea reeditării ei, într-o perioadă cînd sîntem martorii unui impresionant proces de recuperare și valorificare a moștenirii științifice din trecut care s-a materializat prin masive retipăriri din scrierile lui A.D. Xenopol, Vasile Pârvan, Dimitrie Onciul, Nicolae Iorga, Gheorghe Brătianu, I. C. Filitti, Victor Papacostea și ale altor remarcabili oameni de cultură români. Firește, cu aparatul critic necesar.

Petre P. Panaitescu își așteaptă un editor al cărui nume avem îndrăzneala a-l rosti : Ștefan S. Gorovei, cercetătorul ieșean care s-a dovedit a fi un foarte bun cunoscător al vieții și operei marelui istoric român. Rămîne doar ca una dintre edituri să-și asume această nobilă misiune, în slujba culturii naționale, pentru a pune în mîinile tinerei generații o lucrare de certă valoare, încă neegalată, privind epoca și dimensiunea unuia dintre marii voievozi ai evului mediu românesc și european, Mircea cel Bătrîn.

ANDREI BUSUIOCEANU

A inventa, un mod de a trăi

Fotografie de PAUL AGARICI ■

N-o să vă vină să credeți, dar pe profesorul doctor inginer Vitalie Belous, șeful catedrei de Mașini unelte și scule de la Institutul Politehnic „Gheorghe Asachi" din Iași, l-am găsit călare pe o bicicletă ! Tocmai îi explica unui student că, grație noului dispozitiv (brevetat) numit „locdiprom" (levier oscilant culisă dublu invers profilat românesc), a obținut cu bicicleta respectivă performanțe deosebite, mergînd pînă la creșterea mediei orare cu 5—8 la sută pe distanțe mici și 15—18 la sută pe distanțe mari. Ca să fie și mai concret, a precizat: de la Iași la Podul Iloaiei sînt, turetur, 34 de kilometri pe care, cu o bicicletă de curse clasică, nu i-am acoperit niciodată în mai puțin de 61 de minute. Cu asta, am făcut frecvent 52—54 de minute și, ca record, chiar 49 !

Odată terminate prezentările, ne-am lămurit că acest brevet (referitor la un mecanism ce înlocuiește, în modul cel mai simplu, placa dințată și brațul pedalier ale unei biciclete obișnuite) e ultimul din cele vreo 70 trecute pînă acum în contul profesorului Belous, una și aceeași persoană cu președintele Comisiei de invenții a Academiei R.S.R. și cu vicepreședintele Comisiei județene Iași a inginerilor și tehnicienilor, for acționînd sub egida F.D.U.S. Zicem vreo 70, admițînd aproximația, pentru că însuși inventatorul pare să le fi pierdut șirul ! Îi e mai ușor, recunoaște, nu să le numere, ci să le clasifice: 24—25 privesc noile tehnologii și mașinile de ascuțit scule, ceea ce îi talienii (fără a intra în amănunte) au numit, în „Giornale del Officina", „afilatura Iași" (procedeul de ascuțire Iași), „Procedeu de ascuțire cilindroeliptică a burghielor elicoidale" aducînd profesorului și colectivului pe care îl conduce (într-o catedră complet integrată, „studentul intră pe această ușă după admitere și tot pe ea iese, după 5 ani, inginer" !) Medalia de aur a Salonului internațional de invenții de la Viena, 1971 ; alte 30—35 aparțin sferei sculelor aschietoare „Romascon" care, datorită calităților lor, cîștigă tot mai mult teren în industria românească (le-am întîlnit și noi la I.M.A.M.U.S. Iași, o adevărată „fabrică de unicate"), suportînd 20 pînă la 60 de reascuțiri și utilizări ale plăcuțelor brazate (față de maximum 10 reascuțiri cît acceptă plăcuțele amovibile, socotite clasice). În condițiile în care operația de reascuțire se poate efectua printr-o simplă rectificare conică, de scurtă durată (5—15 minute) și cu o calitate a suprafeței prelucrate net superioară. Aici, profesorul simte nevoia unor explicații suplimentare: se zice că noi, la catedră, facem microproducție, numai că, de fapt, facem macroproducție și, încasînd numai din plan 5 milioane pe an, ne autofinanțăm bine mersi. Eficiența economică a frezelor „Romascon" e însă, la nivelul fabricantului, mult mai mare, ea cifrîndu-se (pe 150 de întreprinderi) la circa un miliard de lei. Unde pătrund frezele noastre, și ele sînt în curs de răspîndire, nu mai intră importurile, concepția românească fiind, fără exagerare, peste cea profesată de firme cu tradiție, ca „Fagersta" din Suedia sau „Walter" din R.F.G. În sfîrșit, o a treia categorie de brevete, și ele vreo 7—8 la număr, se referă la cuțitele armate răcite interior, a căror denumire comercială (tot mai cunoscută) e „Polirinmax", adică utilizări multiple, răcire interioară, durabilitate maximă. Și-ar mai fi, nu-i așa, alte cîteva brevete răzlețe, din domenii tangente sau învecinate, dar toate urmărind, după expresia profesorului, să mărească viteza economică și, implicit, productivitatea.

Aceasta ar fi, ca să spunem așa, partea obiectivă, palpabilă, a activității profesorului Vitalie Belous : un maldăr de brevete de invenție. Fiind ea de strictă specialitate, am ocolit-o cît am putut, dorind să descifrăm mai ales mecanismul care a făcut posibilă o „recoltă" atît de impresionantă de idei noi și originale. Despre acest secret l-am și întrebat, direct, pe omul din fața noastră, coborît între timp de pe bicicletă și retras într-un birou năpădit de cărți, de grafice și de tot felul de fiare („invențiile de mîine, poimîine"). Ne-a răspuns simplu: a inventa e modul meu de a trăi. Caut tot timpul, la masa de lucru, pe stradă, în pat și, cînd nu găsesc, parcă sînt bolnav. Am aceeași senzație ca și cînd m-aș spăla zile în șir. Sînt eu, dar parcă sînt altul. După ce descopăr ceva, îndeobște o continuare, o îmbunătățire, căci multe din invențiile mele provin una din cealaltă, de la simplu la complicat, am înșiște cîteva ceasuri. Apoi, o iau de la capăt, bazîndu-mă, ca și la cursurile de invenție pe care le țin, pe logica creației.

Profesorul Belous e, deci, un neliniștit. Un neastîmpărat, în sensul generos al cuvîntului. El face invenții, asta trebuie să vă fie de-acum clar, dar face încă mai mult decît atît: inventatori ! Stă mărturie în această direcție faptul, lesne de verificat, că în anii 1984 și 1985 numărul de propuneri de invenții înaintate la O.S.I.M. de cadrele didactice și studenții catedrei a fost de 130. S-ar mai putea spune și așa: la fiecare o sută de invenții românești, una se naște la nivelul acestui colectiv unde, de exemplu, șeful de lucrări Mihai Severincu are 21, asistentul Mircea Enache (trecut pe la I.S.E.H. Focșani, unde se produc curent freze „Romascon") 25 și așa mai departe. Se mai mîndrește profesorul Belous cu amintirea că în 1967, studentul Ștefan Ungureanu (azi, inginer șef cu concepția la I.M.A.M.U.S.) a obținut cel dintîi brevet independent studențesc și cu, spre a nu lungi lista, tricicleta utilitară (comandată de I.R.E.C. Bacău) aflată în prezent în lucru, ca materializare a proiectului de diplomă aparținînd lui Ionel Dascălu, de fapt un vehicul fără motor, menit să transporte pe distanțe mici (uzinale) sarcini de pînă la 150 kg. Dacă, spre a fi și mai convingători, catedra a avut, în 1977, 17 studenți cu brevete (sau măcar înregistrări la O.S.I.M.), ea are azi 85, profesorul avertizîndu-ne că nume ca Ovidiu Gheorghiu, Octavian Palko, Alper Dezsan sau Ștefan Cristea merită reținute pentru reportajele noastre viitoare ! Iar toate aceste invenții, iată aspectul care merită subliniat întîi și întîi, n-au fost făcute de dragu de a inventa, de a rămîne încorporate în dosare, ci ele se aplică, în marea majoritate, pe scară largă, aducînd economiei naționale beneficii importante.

Firește că, ascultîndu-l pe profesorul Belous afirmînd că Ștefan Odobleja (care visa la o „mașină de inventat") e cel mai adînc dintre gînditorii români, comparabil doar cu Nicolae Iorga, poți să nu fii de acord, poți să ai alte păreri. Original în toate descoperirile sale, profesorul e, uneori, original și în ce spune, dacă nu cumva chiar șocheză. Dar e mai greu să-l contrazici, pentru că vorbește, nu-ți trebuie mult ca să-ți dai seama, în numele viitorului, pe care înțelege să-l pregătească de azi, întrucît se teme, de asta se teme, cel mai tare, să nu-l și să nu ne prindă neavizați. Șaptezeci de brevete, dacă n-or fi mai multe, depun mărturie trainică despre mintea acestui căpitan Nemo modern care „vede" idei și care nu se mulțumește niciodată cu ce are. În orice invenție, încheie profesorul Vitalie Belous, rămîne loc pentru mai bine, după care, amabil, ne oferă cartea sa, „Sinteza sculelor aschietoare", Editura Junimea, 1980 (căreia i-a urmat, cu Ștefănuță Enache, „Proiectarea sculelor aschietoare", 1983), zicînd: restul îl găsiți aici ! Am crezut atunci, cum credem și acum, că ce era de găsit, găsisem.

OVIDIU OANIȚOAIA ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Să ne amintim de Constantin Vasilescu

O „uitare vinovată" a cunoscut și știința geneticii. Călugărul și naturalistul austriac Gregor Johann Mendel, considerat pe drept cuvînt întemeietorul acestei discipline științifice atît de importante în lumea modernă, a întreprins experiențe cruciale asupra transmiterii ereditare a caracterelor în urma încrucișării de soiuri diferite de plante (mai ales mazăre), analizînd matematic proporția dintre descendenții și verificînd riguros puritatea acestora. Au rezultat astfel cele trei legi ale lui Mendel (1866, pentru generațiile succesive : legea uniformității caracterelor, legea segregării caracterelor și legea independenței caracterelor. Deși publicate și prezentate în fața Societății Naturaliștilor din Brno, experiențele revelatoare de hibridare ale lui Mendel (ca și interesantele încercări de încrucișare ale botanistului francez Charles Naudin) nu au atras atenția contemporanilor, fiind pur și simplu „uitate", pînă spre sfîrșitul veacului XIX. Iar dacă veți deschide o istorie a geneticii sau vreun dicționar enciclopedic străin, veți afla că legile lui Mendel au fost „redescoperite", în anul 1900, simultan de către Hugo de Vries (Olanda), E. Tschermak (Austria) și C. Correns (Germania).

Numai că și de această dată se produce o „uitare vinovată", de astă dată față de știința românească. Este vorba de contribuția medicului veterinar și zootehnistului Constantin N. Vasilescu (1840—1902), unul dintre precursorii de necontestat ai geneticii moderne. Absolvent al Școlii Superioare de Medicină Veterinară din București (1878) și ulterior profesor de zootehnie la această școală, un timp și director al Institutului Zootehnic, C. Vasilescu este pionierul cercetărilor experimentale de genetică animală în țara noastră și primul care s-a ocupat, pe plan mondial, de genetica suinelor (subfamilie de paricopitate, cuprinzînd mai multe specii și genuri de porci sălbatici, precum și porcii domestici proveniți din aceștia). Fără să cunoască experiențele și legile lui Mendel, el a demonstrat modul de transmitere ereditară a unor caractere dominante sau recesive la încrucișările de suine. Cum experiențele sale s-au desfășurat între 1889—1895, iar publicarea lor s-a produs în 1896, prioritatea savantului român în „redescoperirea" viziunii mendeliene și ducerea ei mai departe — pe o bază experimentală diferită — este evidentă. Mai mult, așa cum observa eminentul istoric al medicinei veterinare românești C. Simionescu, Constantin Vasilescu „trebuie considerat, împreună cu Mendel, precursor al introducerii matematicii în biologie".

Nu se poate spune că printre specialiștii din țara noastră Constantin Vasilescu este un „necunoscut". Nu numai C. Simionescu, dar și alți autori, de pildă Nicolae Teodoreanu, Stelian Oprescu, Radu Iftimovici au acos în evidență originalitatea contribuției sale. Dar în conștiința publicului larg și chiar a oamenilor de cultură, printre ei a cercetătorilor de altă specialitate, numele său nu a pătruns încă, iar în străinătate contribuția sa prioritară este de cele mai multe ori omisă, redescoperirea mendelismului de pildă fiind atribuită celor trei savanți menționați. Este un lucru curios, mai ales că studiul de bază al geneticianului român a fost publicat în Franța : *Coup d'oeil sur l'existence des porcs monodactyles* („Journal de Medicine Veterinaire et Zootechnie", 21, 1896), iar în 1898 Charles Cornevin, în lucrarea sa *Les porcs* sublinia că îndelungile „experințe efectuate" de C. Vasilescu au demonstrat că „particularitatea caracteristică a acestor animale este ereditară și că formează, în consecință o rasă". Și un alt autor francez, C. Brochart citează în 1945 în mod elogios experiențele profesorului bucureștean.

Aceste experiențe s-au desfășurat pe parcursul a 7 ani, la 10 generații, urmărind de pildă modul de transmitere ereditară a sindactiliei (malformație congenitală, constînd din lipirea degetelor între ele prin sudarea părților moi [piele, mușchi], oasele rămînînd separate) pe o bază statistică riguroasă. Ele au stîrnit interes în epocă — dovadă și articolul *Transmission héréditaire d'une malformation* („Le progres médical" din 13 iunie 1891) —, dar ulterior s-a scris tot mai puțin despre ele și Constantin Vasilescu a fost din ce în ce mai rar amintit ca pionier al geneticii mondiale.

I. M. ȘTEFAN ■

Industria la ora modernizării

Cîteva idei la Viscofil

Una din ultimele întreprinderi ale Sectorului 4 care a beneficiat de o asemenea analiză a modernizării producției și de folosire eficientă a resurselor existente, a fost Întreprinderea de fire artificiale Viscofil. Obținem amănunte de la inginerul Costache Burlacu, directorul acesteia.

— Întîlnirile la nivelul întreprinderii a unei comisii din care fac parte un secretar al Comitetului de partid al sectorului, membrii comisiei la nivelul sectorului, inclusiv președinții comisiilor pe întreprinderi sînt un schimb de experiență pe probleme de modernizare. O idee aplicabilă este un cîștig pentru toată lumea. Toți pentru unul și unul pentru toți, cum sună proverbul. S-au organizat asemenea echipe complexe în unitățile de construcții de mașini și în cele ale chimiei. Vor urma cele din industria ușoară, comerț, institute de proiectare și cercetare. Mai trebuie subliniat un aspect, important după părerea mea. Aceste întîlniri sînt stimulatoare. Fiecare unitate face totul să se prezinte cît mai bine. Pentru asta trebuie să mobilizeze toate forțele tehnice și organizatorice de care dispune. Fiecare unitate beneficiază de ideile și experiența altora dar, la rîndul ei, trebuie să aducă în această acțiune lucruri noi și interesante. Este o bucurie să vezi că o acțiune întreprinsă în fabrica în care lucrezi este apreciată și preluată de alții. Ai devenit folositor și altora, ai o confirmare în plus a ideii pe care ai aplicat-o. Toate aceste acțiuni pleacă de la nevoia de a produce mai mult. Produsele obținute trebuie să poată fi vîndute în condiții cît mai sigure și avantajoase. Deci, calitate sporită, în paralel cu un preț de cost redus. Logic și legic, modernizarea producției este o necesitate stringentă.

— Ce idei a oferit Viscofil Bucureștii cu ocazia acestei întîlniri la nivelul sectorului ?

— Aș vrea pentru început să prezint o experiență de-a noastră privind organizarea producției și a muncii care a dat rezultate și care, credem noi, poate fi aplicată și în alte locuri de muncă. Lucrăm în 3 schimburi. 70 de oameni pe schimb exploatau 120 de mașini, cu 50—52 posturi active pe o mașină. Defecțiunile preluate de la schimbul anterior nu se remediau, schimburile dădeau vina unele pe altele și așteptau ca celelalte să întrețină mașinile în stare perfectă de funcționare. Acest mod de organizare îngreuna urmărirea responsabilităților, prodă pe 140 de mașini, cu 58 posturi active pe mașină. Producția a crescut. Au crescut și cîștigurile muncitorilor.

Tot în cadrul acțiunii de modernizare, în scopul diversificării, am transformat unele mașini care, conform proiectului, realizau un număr limitat de sortimente. Am reușit să fabricăm astfel un sortiment nou din care se realizează discuri abrazive și perii folosite la șlefuirea cristalului și a sticlei. Tot pe mașini realizate de noi obținem din materiale recuperabile un fir mixt, în combinație cu firele sintetice, folosit în confecționarea năvoadelor pentru pescuitul oceanic. Sectorul mecano-energetic realizează repere care servesc la reparația capitală a unor mașini provenite din import. Mă refer la echipamentul hidraulic al mașinilor de filare. Montarea unui sistem suplimentar de vacum pentru dezaerare prin legare la instalația de vid din baia de filare, pentru înlăturarea bulelor de aer reduce posibilitățile de rupere a firului. Montarea celei de a 5-a linii de evaporare asigură continuitatea fluxului de obținere a unei băi de coagulare la parametrii impuși. Linia are rolul să preia sarcinile de vîrf cînd structura sortimentală impune realizarea altor parametri într-un timp scurt. Am modernizat deci un proiect care în urmă cu ani n-a putut prevedea actualele condiții de lucru care presupun schimbarea rapidă a gamei sortimentale funcție de cerințele pieței. Dacă aceste din urmă realizări au valoare numai pentru industria firelor artificiale, cea cu care vreau să încheiem credem că interesează multe domenii de activitate.

Prin valorificarea superioară a țițeiului, păcura a devenit un combustibil cu viscozitate ridicată și cu un conținut ridicat de impurități, în special sulf. Folosirea ei în arzătoarele obișnuite duce la înfundarea acestora. De aici, întreruperea în alimentarea cu aburi, scăderi de presiune. Împreună cu ICSITEE, am înlocuit arzătorul tip AGP 1155—1050 de la cazanul ID 301 cu un model complet nou, cu un randament mult îmbunătățit. Urmează să înlocuim și cel de al doilea arzător al cazanului. Arzătorul a fost realizat în întreprinderea noastră. După omologare, am putea să devenim furnizori pentru acest tip de arzător, care poate fi extins la toate tipurile de cazane care folosesc păcura.

De asemenea putem oferi celor interesați modelul unui electrostivuitor pe baterii transformat pentru alimentare din rețea cu ajutorul unui cablu pliabil.

În încheiere vreau să subliniez că realizările noastre se explică prin participarea la această acțiune de creație care este modernizarea a tuturor muncitorilor și tehnicienilor. S-au cules idei de la toți. Unele păreau la început nerealizabile. Au intervenit mecanicul, electricianul, a mai apărut o idee de completare și utilajul de care aveam nevoie, prin suma unui efort colectiv, prin folosirea experienței și inventivității oamenilor s-a materializat.

OPREA GEORGESCU ■

Ce facem cu timpul liber

La sfîrșit de săptămînă

Au venit căldurile și plăminii orașelor, am numit zonele de agrement, te ajută să te refaci, să respiri în voie, într-o singură zi pentru o întreagă săptămînă. Dar agrementul nu poate însemna doar aer curat, bere, mici și tranzistori pe un petec de iarbă. El trebuie să fie rezultatul efortului colectiv al unor oameni specializați în organizarea timpului liber, plini de talent și imaginație, fie că țin de primării, cooperație sau turism. De reușita unei zile petrecute în mod agreabil poate depinde ritmul unei săptămîni de lucru, echilibrul unor zile mai încărcate, mai monotone. Nu sînt concluziile, ci premisele testului de față, redactori ai revistei aflîndu-se simbătă și duminică alături de dumneavoastră „la pădure" sau la țtrand, adică în zonele de agrement ale orașelor.

Copilul cu prea multe moașe

Am fost la Cernica într-o simbătă, în urmă cu trei săptămîni. Era ora șapte seara, parcajul era plin și restaurantul cu același nume, deosebit de animat. Pădurea avea tristețea omului părăsit, mai mult chiar, abandonat, cu toate necazurile lui. La cimpie, parafrazînd o înțelepciune arhicunoscută, ai putea spune că cine n-are pădure, să-și facă. Dar cine are? Un fel de cazemată tronează în apropierea unui loc de joacă pentru copii. Este o construcție de care nimeni nu mai știe nimic și la care odată (cînd?) se începuse o demolare în dorul lemn. Cel ce începuse treaba o lăsase atunci cînd cazemata nici nu mai putea fi folosită la altceva, dar nici n-ar fi căzut singură, găsise adică exact acel moment din viața unui lucru cînd acestuia nu-i mai rămîne nici o șansă, nici să trăiască, nici să moară. Paragina a cuprins construcția încet și sigur, gunoaiele au năpădit-o ca o chestiune care tocmai îi lipsea, cu vremea a căpătat vechime, iar azi nu mai stîrnește nici curiozitățile pentru că e de-a locului, toți dînd din mînă lămuriți: „a, aia! e demult acolo". Nu departe, o scenă proaspăt vopsită, o vopsea dată ca nu cumva să se reproșeze cuiva că nu e vopsită, avînd și o cabină cu geamul spart, duce dorul pasului de călușar, ca fiind utilă în viață cam la două evenimente, la 1 Mai și 23 August, după spusele celor care-și fac serviciul prin preajmă. Este ora 7, tonetele și „Porumbița" au închis la ora 6, cîțiva inși trag după ei o iadă cu bere pe care au mai prins-o tot la „Porumbița", mesele și băncile aruncate în chip rustic (e mai lesne și nu cere îngrijire) sînt murdare și urîte, și, oricum, ai da-o, ceea ce se cheamă agrement cam între aceste repere se desfășoară. E drept, strandul închide la ora opt seara, dar asta dacă ți-l mortiș să respecți un program (cel afișat), altfel totul pare părăsit chiar de la ora pomenită. Nu mai e nimeni la casă, la vestiare, ultimii bronzați pe ziua respectivă își dăruiesc din frumoasele flori ce borneză o alee albită de un om gospodar. Pentru că drepți să fim, strandul, în ciuda părăsirii lui înainte de ora închiderii, de orice suflet din administrație, arată îngrijit, cu peluze frumoase, cu vestiare proaspăt vopsite, cu o plajă curățată atent. Terenurile de volei sau tenis pot fi apreciate însă doar ca un gest de bunăvoință fiindcă mingile nu vor sări oricît ți-ai pune mintea cu ele, iar dacă ar sări, totuși, cu siguranță că nu le-ai mai găsi, ricoșind cu totul imprevizibil din pricina terenurilor de tot accidentate.

Era 7 seara, era plăcut, era liniște, parcajul „din interior" era plin, semn că agrementul era posibil, că oamenii doreau acel agrement și, în fața cabinelor ITB, pipernicite și cu geamurile sparte, m-am trezit întrebindu-mă ce poate însemna agrement la Cernica. Dar, mai ales, ce este agrementul din jurul unui oraș, mare sau mic, din jurul Capitalei.

Au urmat zilele ploioase, cînd, vorba anecdotei, în caz de ploaie, agrementul are loc la sală, și apoi, canicula. Am revenit la Cernica. Cazemata era la locul ei, scena, la fel de inutilă, iar rîndul la bere și răcoritoare presupuneau răbdare și echilibru. Pădurea și apa erau tot la locul lor, singura schimbare fiind animația. M-am întrebat din nou ce poate fi agrementul. Amabilii, specialiștii Institutului de cercetări în turism ne-au pus la dispoziție o definiție. Agrementul constă într-o gamă de servicii care contribuie la petrecerea plăcută și utilă a timpului liber al turistului. Față de simbătă seara, cînd locul de agrement Cernica semăna cu un platou de filmare părăsit, duminică 15 iunie, gama de servicii „prinsese contur" cu bere și cîrnăciori.

Te întrebi ce ar fi în stare să facă niște oameni pricepuți și cu inițiativă pentru alți oameni, veniți pentru o zi să se recreeze, să-și petrecă un timp scurt, astfel încît să nu simtă cum se scurge vremea. Multe. Dovadă că există cuvîntul agrement, o întreagă industrie turistică, oameni talentați și școliți în acest scop. Am vrut să punem întrebarea cuiva direct răspunzător de agrementul în zona de agrement Cernica. Ne-a fost greu să-l găsim. Terenul este proprietatea sectorului agricol Ilfov, care-l mai are în grijă și din punct de vedere al ordinii publice, strandul este al ICAB-ului, restaurantul și tonetele țin de I.A.P.L. sector 3, curățenia — de Administrația domeniului public al sectorului 2 și, în sfîrșit, parcajul — de întreprinderea de prestări servicii. Între atîta lume ocupată, cine mai are vreme de agrement?

RĂZVAN BĂRBULESCU

În umbra Turnului Chindiei

Că în Tîrgoviște, mai ales în partea centrală a orașului, istoria te întîmpină la fiecare pas știe toată lumea. Cine contemplă „ruinurile" Curții Domnești, astăzi muzeu, nu se poate să nu murmure magnificele versuri cîrloviene, săpate parcă dintotdeauna în bronzul ființei noastre: „O, ziduri întristate! O, monument slăvit! / În ce mărime naltă și voi ați strălucit!". Astăzi știm că acea strălucire de demult a slăvitului monument, a Tîrgoviștei în ipostaza ei de reședință voievodală nu s-a pierdut, n-a dispărut, ci a trecut asupra întregului nostru neam, ca să dăinuie, prin el, etern.

Dar Tîrgoviștea nu este doar orașul unor splendide vestigii istorice; ea este, concomitent, o puternică „cetate de foc" a României, o așezare modernă, cu o industrie de seamă, un puternic centru muncitoresc. Și în rîndul numeroaselor și importantelor probleme care decurg de aici, o poziție deloc modestă o ocupă mijloacele și posibilitățile de agrement ale tîrgoviștenilor, felul în care se recreează ei după o săptămînă de muncă.

Și locuitorii vechii capitale au, ca și bucureștenii, mai multe puncte și zone de agrement unde se pot duce atît pentru week-end, cît și în cursul săptămînii. Cel mai frecventat dintre ele, un fel de Cișmigiu al Tîrgoviștei, este Parcul Chindiei, aflat chiar în spatele palatului voievodal. Aici vin oameni mulți în fiecare zi, iar la sfîrșit de săptămînă afluența este foarte mare. Parcul dispune de un lac pe care se pot face plimbări cu barca (lacul ar avea nevoie să fie curățat de vegetația acvatică), de un restaurant și de mai multe bufete, de un teatru de vară, de terenuri de sport, de jocuri pentru copii, de grădină zoologică. Din cîte ni s-a spus, la Teatrul de vară rulează în fiecare seară un film, iar săptămînal colective artistice ale caselor de cultură din municipiu sau ale întreprinderilor și instituțiilor prezintă spectacole. Își dau concursul și cunoscuți soliști sau formații de mare popularitate (în ultima vreme au venit aici grupurile Roșu și Negru, Trio Expres, cîntăreții Dida Drăgan și Mircea Vintilă ș.a.) În ceea ce privește aprovizionarea, se găsesc aici mai ales cîrnați, mititei, bere, uneori suc. Lume multă, care ar putea avea însă mai multă grijă față de parc, de curățenia lui. Deși coșurile de gunoi se găsesc destule, puțini le folosesc — hîrtiile și sticlele de bere sînt aruncate pe iarbă și prin tufișuri. O țigancă slută și murdară vinde și rontăie totodată semințe de bostan; în jurul ei, o mizerie cruntă — nimeni însă nu-i zice nimic.

Dintre locurile de agrement ale locuitorilor fostei capitale, al doilea ca afluență de vizitatori este popasul turistic Priseaca, situat la circa 7 kilometri de Tîrgoviște. Complexul este curat și amenajat cu gust; el are în compunerea lui un motel cu camping, aparținînd cooperației, grădină de vară, o scenă în aer liber pe care se produc formații ale întreprinderilor și instituțiilor din municipiu cu programe de muzică ușoară, populară și folk.

— Din punctul de vedere al tîrgoviștenului, ne spune responsabilul motelului, Constantin State, faptul că centrul de recreere Priseaca este situat în afara orașului prezintă și avantaje, și inconveniente. În prima categorie intră mai ales faptul că distanța îl face pe om să se desprindă de grijile de fiecare moment, să se deconecteze de-adevăratelea. Nesajunsul de căpătenie este însă transportul. Numai cursele I.R.T.A. — singurele în momentul de față în funcțiune ca mijloace de transport în comun — nu pot face față. Organizarea, cel puțin la sfîrșit de săptămînă, de curse ale I.J.T.L. (Întreprinderea Județeană de Transport Local) se impune ca o mare necesitate. Celelalte dificultăți, nu puține, printre care unele și cu aprovizionarea, sperăm să le rezolvăm prin eforturi comune.

Pentru a-și petrece timpul liber, mai ales week-endul, tîrgoviștenii se duc, de asemenea, la popasul turistic de la Mînăstirea Dealu, cam tot la 7 kilometri de oraș. Drum mai greu, lume mai puțină. Totuși, cei ce ajunge aici găsește, ca și în celelalte locuri, și o ambianță naturală favorabilă destinderii (iarbă verde, pădure, aer foarte curat, o splendidă panoramă a locurilor din jur, inestimabilele monumente istorice și de artă de la Dealu), și un bufet unde se poate aproviziona cu alimente — grătar, bere, răcoritoare ș.a. La popasul turistic există, de asemenea, o scenă pe care se produc din cînd în cînd formații de amatori. Responsabilul, Gheorghe Ana, ne vorbește de existența unor planuri de mărire și de modernizare a popasului.

— De altfel — ne spune tovarășa Elena Toma, secretara cu propaganda în Comitetul municipal de partid Tîrgoviște — toate zonele de agrement ale orașului (Parcul Chindiei, Priseaca, Dealu, plaja de la Podu Valea Voievozilor și altele mai mici) urmează să fie perfecționate, modernizate. În plus, în momentul de față se lucrează la o nouă bază de agrement, situată nu departe de Podul Valea Voievozilor, cu lac, cu plajă și cu toate amenajările necesare. La realizarea acestei baze participă, prin muncă patriotică, numeroși tineri. Baza urmează să fie dată în folosință la 23 August anul acesta. Ne gîndim ca, ulterior, să facem un trenuleț care să lege centrul orașului de acest complex de agrement.

— Străduința noastră — adaugă tovarășul Florin Dragomir, șef de sector de propagandă la Comitetul municipal de partid și președintele Comitetului municipal de cultură și educație socialistă — a fost și a rămas aceea de a adapta agrementul la cerințele populației, de a veni, în acest sector, în întîmpinarea dorinței locuitorilor orașului nostru. Poate n-am făcut cît ar fi trebuit. Poate și cetățenii au mers pe linia minimei rezistențe, mulțumindu-se doar cu ceea ce li s-a oferit la un moment dat și neluînd și ei niște inițiative în scopul creării de condiții și de mijloace cît mai bune, mai adecvate și mai diversificate pentru petrecerea timpului liber în chip plăcut, deconectant, odihnitor. Ne vom osteni, firește, să facem mai mult de acum înainte, mizînd pe o bună conlucrare cu toți factorii și cu toți cei în interesul cărora se creează și se întreține locurile și mijloacele de agrement.

ION D. GOIA

La Balta Albă se caută nisip

Mulți știu destule lucruri despre Balta Albă dar sînt și mai mulți care, credem că nu greșim, nu cunosc mai nimic despre această zonă aflată la 22 de kilometri de Rîmnicu Sărat, pe drumul Brăilei. Imediat după comuna Boldu cîmpia este ruptă, ca să spunem așa, de o întindere de apă ce măsoară cam 1 350 hectare. Aceasta-i Balta Albă. Ea ajunge pînă înspre județul Brăila, mai exact chiar pînă la Grădiștea lui Fănuș Neagu. Se spune că prin 1857 poetul Vasile Alecsandri ar fi descoperit această zonă în care apa stă proptită în niște dealuri ale cîmpiei, înconjurată de plopi și sălcii mirositoare.

Locul reprezintă o superbă zonă de agrement, trecută discret chiar și în diferite pliante ale județului Buzău. Dar nu se poate vorbi despre ea fără să mai amintim cîte ceva și despre stațiunea care există chiar aici. Balta Albă ar trebui să-și depășească statutul unui banal loc de agrement. De ce? Fiindcă una dintre particularitățile pe care le are balta este aceea că aici există, o spun specialiștii, un nămol cu foarte bune proprietăți pentru fabricarea Peli-Amarului. Așa stînd lucrurile foarte multă lume vine la Balta Albă nu numai pentru agrementul în sine ci și pentru a beneficia de nămol.

Dezvoltarea stațiunii, cît și a bazei de agrement, nu s-a făcut totuși, așa cum s-ar crede la prima vedere, la nivel corespunzător. Gherghina Tudor, medicul coordonator al stațiunii, ne spune că deși stațiunea are o capacitate de 146 de paturi, de cele mai multe ori nu sînt folosite nici măcar jumătate. De ce? Fiindcă stațiunea nu este prea cunoscută. Nici măcar de cei din zonele apropiate. La acestea se mai adaugă faptul că în cadrul stațiunii nu există un bazin, un club sau o bibliotecă. Mai mult decît atît: tratament la rece se face(fiindcă stațiunea nu are plajă) în zona de agrement. Ce reprezintă de fapt zona de agrement de la Balta Albă? O plajă de nisip, cam bolovănoasă, fiindcă, așa cum o zice Alexandru Buleandră — vicepreședinte al Consiliului Popular Balta Albă — nisipul s-a deteriorat, în timp, fiind necesară înlocuirea lui. Gospodarii locului n-au rămas indiferenți și au căutat, cît le-a stat în putință, să aducă tot felul de îmbunătățiri la cele existente. Dar efortul lor este departe de a mulțumi pe cei care vin să-și petrecă zilele libere la Balta Albă. Să le luăm pe rînd. Primăria a dotat, să zicem așa, lacul cu nouă bărci (cam puține pentru această întindere de apă) însă nimeni nu s-a învrednicit să repare pontonul. Acesta stă într-o rînă, gata să se prăbușească în apă, cu scînduri scoase din cuie, multe dintre ele rupte. Și, chiar dacă faci rost de-o barcă tot nu prea ai ce face cu ea. Brădișul s-a întins pe toată suprafața lacului, iar stufărișul reprezintă o barieră între plajă și ochiurile de apă. Cîndva au fost și cabine pentru îmbrăcat și dezbrăcat. Acum sînt deteriorate, cu ușile sfărîmate iar trecătorii le-au dat o altă destinație. Există și două separeuri pentru cei care vin de la stațiune (cu o reducere pentru aceștia; la intrare nu mai plătesc cei 6 lei? !). Nici nămolul nu se mai aduce în căzi. El este luat, din baltă, de cei care au nevoie de așa ceva. Mai sînt și trei grupuri de dușuri, alimentate la un castel de apă care deservește și stațiunea. De cele mai multe ori apa nu ajunge. Banii cîștigați de la intrare și cu cei de la bărci (anul trecut au fost cam 60 000 lei) vor fi folosiți pentru dotare. În acest sens a fost cumpărat un năvod și, în cel mai scurt timp, fiindcă balta are foarte mult pește, se vor putea consuma produse de pescărie. Deoarece tot sîntem la acest capitol, mai trebuie să adăugăm că pe plajă, la umbra plopilor, funcționează un bufet al cooperației. Culmea, cred că este singurul loc întîlnit, în ziua de simbătă, în care nu existau bere și mici. Berea a fost adusă spre seară, dar asta nu înseamnă că cei de la Balta Albă nu erau pregătiți cu alte produse. Ilie Ghirițoiu, cel însărcinat cu bunul mers al lucrurilor, avea cam tot ce-ți poftește inima: cașcaval pane și aperitive, frigărui, cîrnăciori și telemea cu roșii. Se putea mînca și o ciorbă de zarzavaturi făcută ca la mama acasă și, desigur, nici problema răcoritoarelor n-a fost neglijată. Siropul de căpșuni și vișine se face chiar aici și este ținut la rece. Gheață existînd din belșug fiindcă, în timpul iernii, cîteva vagoane de gheață luată chiar din lac, au fost depozitate la umbră și sub fîn. În momentul de față, tot la rece, se găsesc și peste 1 500 de sticle de apă minerală...

Balta Albă reprezintă o zonă de atracție unde, zilnic, oamenii vin să petrecă în aer liber. Mai mult decît atît: am întîlnit tineri care au venit la plajă de la distanță de 9—10 kilometri. Tocmai din satul Amara, de peste deal. Rica Paca a venit chiar de la București. Dacă ar exista și un chioșc pentru copii și unul pentru închiriat obiecte pentru plajă, totul ar fi minunat, zice el. Cele 14 căsuțe sînt curate și confortabile, iar ospitalitatea celor de la Balta Albă depășește orice așteptări. Cu un minim de efort, cu un minim de investiții, locul numit, pe hartă, Balta Albă poate să devină, în scurt timp, nu numai un loc de agrement ocazional ci unul apreciat și căutat de multă lume.

SORIN POSTOLACHE

Parcul poporului

Puține orașe din țară — dacă nu chiar din Europa — se pot mîndri cu o zonă de agrement, așa cum o poate face Craiova cu al său „Parc al poporului" întins pe 96 de hectare (dintre care 5 ha lacuri) și o cărui construcție (pentru că este o lucrare artificială, în ciuda aparenței de sălbăticie) a început exact acum 90 de ani; o vegetație luxuriantă, cascade, sălbă

de lacuri pe care plutesc lebede, poduri din piatră, un pod suspendat, ruina unui castel („ruină" construită precum un decor de teatru, dar din cărămidă arsă — se pare că inițial pentru turnarea unui film mut despre Vlad Țepeș) — iată cîteva elemente de ambianță, la care s-au adăugat, în timp patru restaurante-terasă, un debarcader pentru bărci și hidrobiciclete, un colț zoologic (de fapt o mini-grădină zoologică cu peste 100 de viețuitoare, instalată pe circa un hectar și jumătate), un teatru de vară (ținînd de Casa municipală de cultură), ateliere de sculptură și pictură, „Parcul Poporului" devenind astăzi unul dintre cele mai îndrăgite locuri de recreere ale craiovenilor sau celor aflați în trecere pe aici chiar și numai pentru o zi. Dintre cele patru restaurante („Debarcader", „Castelul Fermecat" — amenajat în fosta „cetate", o mică bijuterie cu două terase suprapuse, printre creneluri — „Ciobănașul" și „Romantica"), primul are ora de funcționare permanentă, este deschis și iarna cu alte cuvinte, fiind un loc de „încălzire" pentru amatorii de patinaj pe luciul lacului atunci înghețat — astfel încît, putem spune că întregul complex are un rol economico-creativ non-stop pe întreg cursul anului. Firește însă că și aici, ca la mai toate locurile de agrement de acest tip, „bobocii" se numără vara...

Un tur al parcului, într-una din zilele săptămînii — pentru că duminica aglomerația atinge cote inimaginabile — îți lasă o senzație plăcută, reconfortantă, vegetația făcînd aerul de șes, caracteristic băniei, mult mai respirabil, mai exact, împiedicînd canicula să-și facă de cap. Poți servi o mîncare în condiții civilizate, aprovizionarea cu gheață este hai să zicem, mulțumitoare, la grădina de vară nu e nevoie să stai la rînd pentru un bilet întrucît, deocamdată, nu prea au loc spectacolele (? !).

În pomenitele zile de duminică sau cele de sărbătoare, marea aglomerație scoate la iveală un aspect destul de neplăcut și dificil de controlat pentru că — să punem degetul pe rană ! — este vorba de educația anumitor cetățeni ; care s-ar părea că vin aici nu pentru a se recrea, ci pentru a crea probleme perechilor sau grupurilor civilizate ; datorită faptului că mulți aruncau pe alei ambalajele, a fost nevoie să se interzică vînzarea înghețatei ; deși este cu desăvîrșire interzisă intrarea în lac, în exact ziua cînd am fost acolo un grup de copii se bălăceau în apă, stropind oamenii din bărci; se fură — aflăm cu stupoare ! — ouăle lebedelor ; din nu se știe ce motive, s-a desființat unicul mini-trenulet tras de un tractor recondiționat ce făcea legătura dintre intrarea în parc și centrul acestuia : lacul central, cel din fața debarcaderului, nu a mai fost curățat de peste 10 ani, apa transmite un neplăcut miros de mil ; locuitori ai unor mari cartiere craiovene (precum Craiovița Nouă, de pildă) sînt nevoiți să renunțe la plăcerea de a vizita parcul duminica, întrucît, după amiaza, sau către seară, nu au nici un mijloc de transport spre a se întoarce acasă.

Am cunoscut oameni pasionați —căci fiecare meserie poate fi făcută cu pasiune — precum Constantin Ciocoiu, responsabilul restaurantului „Debarcader" un tînăr permanent preocupat de cît mai buna aprovizionare a localului, lucru nu întotdeauna ușor ; sau Eugen Birtu, responsabilul colțului zoologic, a cărui ideie de strămutare a actualului colț (devenit necorespunzător din p.d.v. ecologic, etologic și mai ales economic), într-un perimetru situat între hipodrom și podul suspendat, pe 7—8 hectare, a fost îmbrățișată de conducerea marilor întreprinderi craiovene (Electroputere, 7 Noembrie, etc.), care s-au oferit să contribuie, fiecare pe specificul ei, la realizare ; și să nu omitem a spune că odată realizat noul colț — ale cărui cheltuieli s-ar amortiza în doi ani de zile — ar deveni, printr-o serie de gospodării anexe, o sursă de venituri.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Concluziile acestui raid le vom publica în numărul viitor al revistei, împreună cu partea a doua a grupajului, care va include și opiniile specialiștilor în materie de agrement

Orașul ca o bijuterie

Cînd vii de la centrul de județ, pe șosea, te întîmpină, la intrarea în oraș, o poartă simbolică, proiectată de Constantin Ciobotaru, profesor la Școala generală nr. 5 a urbei, Tîrgu Neamț frapează prin curățenie. Din vreo 70 de kilometri cît măsoară întreaga sa tramă stradală, jumătate sînt străzi asfaltate și modernizate. Iar asfaltul este bun. Chiar incredibil de bun pentru un bucureștean. Pasul și mina de gospodar se simt peste tot. Vreo cinci mii de arbori și arbuști ornamentali, alte mii de flori se adaugă la frumusețea naturală a locului. Anul acesta, centrul orașului se pavează cu dale de gresie. În ansamblul de locuințe „Cuza Vodă" se construiește o fîntînă arteziană. Tot din acest an orașul își va înscrie în monografie două lucruri visate de mult și la care au trudit și oamenii lui: va intra în circuitul turistic stațiunea balneară Oglinzi (ape cu însușiri remarcabile în tratarea reumatismului și a afecțiunilor căilor respiratorii) și se va deschide traficul pe linia ferată Tîrgu Neamț — Pașcani. Există două parcuri; din acest an vor fi trei. Cel nou va avea și cinci spații de joacă, frumos amenajate, pentru cei mici.

Azi, în Tîrgu Neamț trăiesc efectiv mai bine de 21 000 de oameni. „Cu ani în urmă, cînd erau doar 12 000 de locuitori — spune tovarășul Gheorghe Lețu, primarul orașului — existau cinci școli generale. Au rămas tot atîtea, dar vrem să mai facem una cu 20 de săli de clasă, la care cetățenii vor contribui în bună măsură cu munca lor. Nu așteaptă multe îndemnuri cînd este vorba de orașul și de viața lor. Dacă acum doi ani aveau apă curentă doar două ore dimineața și alte două ore seara, au muncit și azi avem apă în permanență. Din Ozana cea frumos curgătoare. Pe la noi se zice că acela care bea apă din Ozana aici nu se mai desparte de Tîrgu Neamț. Populația a crescut, desigur, datorită dezvoltării economice a orașului. Majoritatea sînt tineri". Tot de dată recentă este și apariția primei florării. Localnicii au înființat o seră la care țin ca la o bijuterie. Ca și la realizarea planului industrial, muncitorii participă, la chemarea primăriei și a Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste, la orice activitate gospodărească. Vin de la Întreprinderea Volvatir, de la U.F.E.T., de la Cooperativa meșteșugărească de artă populară și artizanat, ori de la Cooperativa „Unirea", de mică industrie și prestări servicii către populație.

Cetatea Neamțului e deschisă pelerinajului permanent al turiștilor veniți pentru cîteva ore, dar și locuitorilor pe care îi așteaptă — pe deal, — unde începe urcușul — Casa arcașului, un splendid loc de popas, cu hotel, trei saloane în restaurant. Terasa și grădina au, în total, 520 de locuri.

Orașul își întreține și frumoasa vocație pentru cultură. Anual, găzduiește mai multe manifestări de anvergură națională: „Colocviul național de poezie tînără", apoi pe cea intitulată „Șezătoare la Humulești" (trei zile dedicate marelui povestitor, cuprinzînd, printre altele, concursul de creație pentru elevi „Ion Creangă"), dar și „Sadoveniana", aflată la a 17-a ediție. Din cele trei premii de poezie ale C.C. al U.T.C. pentru 1985, două au fost obținute de poeții din Tîrgu Neamț, Daniel Corbu și Nicolae Sava. Dar tot aici se desfășoară „Salonul de poezie de la Tîrgu Neamț", la care se întîlnesc poeții locali cu personalități ale creației românești literar-artistice. Într-o asemenea atmosferă, nu este de mirare că, anul trecut s-au obținut 22 de premii la finala Festivalului Național „Cîntarea României", pentru creații literare și creație populară Dragostea pentru literatură și pentru istorie este cultivată cu pasiune la tineri de profesori ca Gică Merticaru, Ermina Dobrescu, Vasile Vrînceanu (Școala generală nr. 2), Domnica Fică (Școala generală nr. 5), Traian Cozma și Constantin Dobreanu (Școala generală nr. 3) sau Mariana Pintrijel (Liceul „Ștefan cel Mare").

Humuleștiul lui Ion Creangă face azi parte din Oraș. Edilii au pregătit deja proiectul pentru un ceas original care să fie ceasul orașului. Vine din lumea marelui lor povestitor : pupăza — ceasornicul satului. Ceasul proiectat va da ora exactă prin glasul unei pupeze. Un trunchi de tei va fi suportul ceasului cu trei ecrane.

DORIN GHERGHINESCU ■

Gîndind la un Muzeu al copilăriei

„La muzeele noastre — Casa Ion Creangă, Casa Veronica Micle, Cetatea Neamțului și Muzeul orășenesc — vrem să adăugăm și un Muzeu al copilăriei, zice tovarășul Gh. Lețu, primarul orașului. Aici, în lumea copilăriei marelui povestitor al copilăriei, cred că este locul unui asemenea muzeu. Ni s-au donat deja cîteva tablouri valoroase. Am fi bucuroși dacă și alți artiști plastici din țară — și revista „Flacăra" ne-ar ajuta lansînd acest apel — ar dona, pentru început, cîte un tablou măcar, inspirat din opera lui Ion Creangă. Poate că mai tîrziu muzeul visat de noi se va extinde la întreg universul copilăriei, ca temă inepuizabilă de inspirație. Și, cum opera lui Creangă delectează copii din atîtea țări ale lumii, poate cîndva, Muzeul Copilăriei de la Tîrgu Neamț va avea și opere sosite din cine știe ce colț al pămîntului, unde un artist și-a amintit de farmecul cu care i-au îmbogățit copilăria scrierile genialului povestitor român. Spațiu se găsește, inimă să ai!".

Și inimă au acești nemțeni de lîngă Humulești. Susținem acest gînd frumos izvorît din inima lor bună. Sperăm că apelul lor va avea ecou în inima artiștilor pentru care copilăria mai înseamnă încă un lucru obsedant în farmecul lui.

Exces de zel

Cu mai bine de doi ani în urmă, Dumitru Arhip era încă directorul Întreprinderii comerciale de stat mixtă Buhuși, unitate pe care o conducea din 1961, de la înființare. În '84, în urma unui filtru-total, s-au descoperit, în mai multe unități din subordine, serioase delapidări și încălcări ale normelor de comerț. Într-o autoservire — marfă introdusă în vînzare ilegal, după cum, o altă, sustrasă de manipulanți, chiar în timpul controlului ; la depozitul mic-gros, o delapidare de vreo 200 000 lei ; procedee necinstite la un restaurant... Cu toate că nu a fost implicat penal în nici una din cauze, alegîndu-se doar cu niște imputații, directorul de atunci nu putea rămîne în sfera acuzațiilor și suspiciunilor, sub conducerea lui petrecîndu-se acele grave încălcări de lege. A fost destituit din funcție, sancționat, și transferat la Întreprinderea de postav din Buhuși. Cum era însă cotat ca un foarte bun economist — chiar dacă nu și bun conducător — i se solicită, peste scurt timp, transferul la una din întreprinderile comerciale ale Bacăului, I.C.S.A.P., unde va lucra, fără nici un reproș pînă în momentul declanșării evenimentelor care ne-au adus pe urmele lui...

Începînd cu 5 martie a.c. Dumitru Arhip este transferat cu post cu tot — din întemeiate considerente — de la I.C.S.A.P. Bacău la I.C.S. Mixtă Buhuși. Devine astfel economist principal în fosta sa întreprindere. Se reîntoarce cu gîndul reabilitării morale în fața oamenilor locului — deciziile Curții Superioare de Control Financiar, de anulare a imputațiilor care i se făcuseră, risipind orice bănuială de vinovăție în jurul activității sale. Dar n-a fost să fie așa. După numai 19 zile s-a pomenit transferat, peste noapte, fără să fi făcut vreo cerere în acest sens, la o altă întreprindere comercială a Bacăului, I.C.S. Alimentara.

Așadar, într-o primă etapă s-a perfectat un transfer legal, cu adresă semnată și parafată de directorul de azi al întreprinderii comerciale buhușene, cu încheierea unui contract de muncă pe durată nedeterminată, cu cperarea mutării în cartea de muncă. I s-a dat și o legitimație pe care Arhip o are și acum, în virtejul evenimentelor care au urmat uitîndu-se, pur și simplu, să i se mai ceară înapoi. Pe 22 martie 1986 (transferul fiind perfectat, rețineți, cu data de 5 martie), I.C.S. Mixtă Buhuși îi trimite lui Arhip o adresă care sună cam așa : „...întrucît nu sînteți om al muncii în cadrul întreprinderii noastre (avînd în vedere adresa nr. 827 din 19 martie de anulare a transferului dv. de către D.C.J. Bacău) și nefiind în posesia altor acte de menținere în postul de economist — aveți obligația de a părăsi locul de muncă din cadrul I.C.S. Mixtă Buhuși". (Ca și cînd ar fi vorba de un loc de muncă cucerit de Arhip pe baricade, prin forță !). Adresa Direcției comerciale județene, la care se referă cele de mai sus, — 827/19 III — îi comunică, aceluiași Arhip, că „postul de economist principal pe care urma să-l ocupați la I.C.S. Mixtă Buhuși a fost transferat cu data de 1 martie la I.C.S. Alimentara Bacău". Care 1 martie, cînd abia începînd cu 5 martie Arhip figura la Buhuși ? ! Cum să înapoiezi un post pe care nu l-ai avut ? Și, pentru ca lucrurile să capete o turnură și mai palpitantă, cei din Buhuși, după ce pe 22 martie îi atrăgeau atenția lui Arhip că nu este (nu că nu mai este !) la ei, comunică, printr-o altă adresă, I.C.S. Alimentarei Bacău că sînt de acord cu transferul lui Arhip începînd cu 24 martie „transfer aprobat în ședința C.O.M. din 24 martie a.c." (deloc prins ca atare în procesul verbal al acelui C.O.M. !). În sfîrșit, hîrtii care se bat cap în cap, din care nu lipsesc confirmări că în perioada 5 — 24 martie Arhip nu a produs nici o pagubă, ba găsim aici și o caracterizare a acestuia de îți e mai mare dragul să o vezi !

Tovarășa primar a orașului Buhuși, Lili Pecaș, afirmă că atunci cînd s-a întors din concediul medical și a aflat că Arhip fusese transferat din nou în întreprinderea pe care o conducese, „făcînd-o de rîs", „s-a scandalizat", dînd telefoane, vorbind și cu directorul Direcției comerciale care i-a promis că nu o să-l lase pe Arhip acolo. Drept motivație a acestei intervenții aduce în discuție problema climatului de muncă de la întreprinderea buhușeană care ar fi avut de suferit prin reîntoarcerea lui Arhip. După cum îl cunoștea dumneaei, de pe vremea cînd era director, n-ar fi făcut altceva, prin prezența lui, decît să stîrnească spirite contradictorii, să declanșeze discuții neprincipiale ș.a. „Și apoi, continuă, nu trebuie să uitați ce s-a întîmplat în '84 ! Oameni băgați în pușcărie, oameni sancționați din cauza lui, pînă și eu am suportat consecințe, fiind discutată, din aceeași pricină — Arhip ! — în ședința de secretariat a Comitetului județean de partid. Buhușiul a fost multă vreme arătat cu degetul acuzator în atîtea alte ședințe. Pentru cine ? Pentru Arhip !"

Sigur că se pune și întrebarea : care din cele două transferuri au fost făcute „în interesul serviciului ?" Directorul Direcției comerciale, Constantin Romașcanu, ne oferă o temeinică motivație a primului (nici una însă pentru aprobarea celui de al doilea !) : „Un post de economist principal era absolut necesar la Buhuși. Pentru că acolo avem multe cadre tinere, fără experiență. Economiștii sînt cu toții stagiari ; actualul director al întreprinderii, chiar dacă s-a dovedit un bun conducător și are și experiență în comerț, conduce cu derogare de studii ; contabila șefă își îndeplinește atribuțiunile cu derogare de vechime. Pînă și șeful biroului comercial, care ar fi trebuit să aibă studii superioare, are derogare de studii. Transferîndu-l pe Arhip acolo, cu post cu tot, ne-am gîndit că rezolvăm două probleme dintr-un condei : o dată, naveta zilnică a omului din cauza bătrînilor bolnavi — unul dintre ei, paralizat — iar a doua, cea mai importantă latură a acestei orientări, că vom acorda un necesar ajutor întreprinderii. Trecuseră mai bine de doi ani de cînd Arhip, ca director, avusese necazuri. Cunoșteam și decizia de anulare a imputațiilor date în acea perioadă. Atunci cum să mă gîndesc că el nu va fi acceptat acolo cînd lui, ca economist, nu i s-a imputat niciodată ceva ?"

Ni se pare firească atitudinea tovarășei primar, vădită-i grijă pentru asigurarea și păstrarea unui bun climat de muncă într-un colectiv. Argumentele aduse însă pe parcurs nu se justifică în cazul de față, lovindu-se de același „zid" al lui '84. De atunci au trecut mai bine de doi ani timp în care lucrurile s-au limpezit și în ce privește gradul de vinovăție al fostului director — anularea imputațiilor de către Curtea Superioară de Control Financiar, fiind un punct cîștigat în favoarea lui, căruia i se poate alătura încă unul, munca fără repros din ultimii doi ani. Dar dacă Arhip și-ar fi cerut transferul peste 5 sau peste 10 ani, tot de același „zid" al greșelilor de odinioară s-ar fi lovit ? Și atunci, în numele acelorași principii ale eticii și echității invocate cînd lucrurile privind faptele petrecute în '84 s-au clarificat, mai putem să-l punem în spate lui Arhip și cele făcute — pentru care, la vremea potrivită a fost sancționat — și, mai ales, cele nefăcute ? Povestea furtului milionului și jumătate de către un casier al întreprinderii, relatată de tovarășa primar este grăitoare. „Sub ochii lui — ne spune — s-a petrecut incredibila hoție. Arhip scăpînd ca prin urechile acului din această urîtă poveste. Plătește și acum, solidar cu fostul său om de încredere, contabilul șef — aflat pentru încă multă vreme în pușcărie — pentru paguba înregistrată de întreprindere".

Iată și punctul de vedere al anchetatorului acestui caz, Ioan Macavei, procuror-șef al Procuraturii locale Bacău : „Mai întîi, trebuie să vă spun că fostul director nu a fost implicat penal în nici unul din cazuri. E drept că în acea vreme s-au operat mai multe arestări și s-au dat mai multe sancțiuni în rețeaua comercială, faptele reținute nedînd loc însă nici unei interpretări că acesta ar fi avut vreo vină. În ce privește furtul milionului și jumătate Arhip este total scos din cauză. Nici măcar nu a fost chemat de către organele de anchetă să i se pună vreo întrebare, pentru simplul motiv că nu mai era director acolo de luni bune cînd s-a descoperit fapta. Cu atît mai mult, vă dați seama, nu putea să fie pus să plătească, solidar, cu fostul contabil șef, paguba. Printre altele, trebuie să știți că și acesta a ieșit, încă din decembrie anul trecut din închisoare".

Stăm de vorbă cu tovarășa secretară cu probleme sociale a Comitetului județean al P.C.R Bacău, Vochița Iordache, despre nedumeririle noastre născute cu prilejul documentării acestui caz. În lumina cărui temei al legii s-a „deturnat" un transfer legal, în favoarea altuia ilegal ? Pentru că Direcția comercială nu avea nici un fel de obligație legală să ceară acceptul cîtă vreme acest transfer nu prevedea un post de conducere în întreprindere, ci unul de simplu economist. Cu atît mai mult cu cît printre argumentele care să susțină întorsătura lucrurilor ne-au fost oferite și deformări ale unor fapte, de multă vreme limpezite de instanțele judecătorești. Tovarășa Vochița Iordache acceptă, în fața documentelor și datelor puse de noi la îndemînă, că dosarul celui de al doilea transfer este ilegal. Ca întocmire, ca adrese, ca formulare și producere a lui. „Ar fi fost bine totuși — spune dînsa — să se fi stat de vorbă cu primărița care, probabil, dintr-un exces de zel pentru liniștea colectivului a procedat pripit în acest caz. S-ar fi găsit o punte de înțelegere privind transferul lui Arhip. În primul rînd însă legalitatea trebuia respectată !"

Legalitatea trebuia, fără îndoială respectată ! Iar îndatoririle unui primar privesc tocmai respectarea legalității ! De aceea supunem atenției celor în drept acest caz. Un exces de zel care atinge coarda abuzului nu poate lăsa pe nimeni indiferent ! Pentru că menținerea pe o astfel de poziție generează, cum am văzut, abuzul.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

CUPA ROMÂNIEI
a revenit pentru a şasea oară
ECHIPEI DINAMO

Fericiţi, căpitanul dinamoviştilor, Dragnea, arată trofeele decernate cîştigătorilor Cupei României. Lîngă ei, antrenorul Mircea Lucescu. Bravo, Dinamo, îţi urăm o carieră cît mai lungă în Cupa cupelor !

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Întrecînd în finală pe Steaua, cu 1—0, Dinamo Bucureşti a cîştigat miercuri Cupa României, ediţia 48, întrind pentru a şasea oară în posesia trofeului. Dinamo a învins, opinăm, tocmai pentru că a vrut mai mult victoria, motivaţia diferită a celor două formaţii atîrnînd greu în balanţa partidei. Pe de-o parte, Dinamo a ţinut cu tot dinadinsul să demonstreze că recentul succes din campionat, prima înfrîngere a Stelei după dobîndirea Cupei campionilor europeni, n-a fost întîmplător, după cum a urmărit să intre în Cupa cupelor (din toamnă) nu printr-o „favoare", calitatea de finalistă, ci pe merit. De partea cealaltă, la capătul unui sezon obositor şi glorios, detaşata campioană a ţării n-a mai avut puterea să forţeze. A încercat, e drept, dar reuşitele ei, atîtea cîte au fost, n-au mai avut strălucirea care au dus-o pe Steaua pînă în vîrful ierarhiei continentale.

Ne-am aşteptat, să fim sinceri, la o finală mare. N-a fost. Nu atît din cauza celor două combatante cît, mai ales, datorită faptului că, exact cînd jocul se încinsese (în sens frumos, deşi nu totdeauna, pentru că s-au semnalat şi cîteva răbufniri ale nervilor), o ploaie torenţială a stînjenit intenţiile jucătorilor. Fără să diminuăm din meritele învingătorilor, se cuvine însă să spunem că tocmai prospeţimea lor (de care, firesc, nu pot fi învinuiţi !), mai evidentă în condiţiile terenului desfundat, a decis. De altfel, imediat după începerea ploii s-a şi marcat unicul gol al meciului : Orac a şutat din afara careului, Ducadam n-a putut reţine balonul ud, acesta a sărit la Mihăescu care, după ce a „întors" apărarea Stelei, i-a pasat lui Damaschin, reluarea acestuia fiind fără speranţă pentru portarul campioanei. Steaua, care avusese mai multe ocazii de gol pînă atunci şi care părea, după pauză, mai hotărîtă, n-a mai găsit resurse să revină, ultimele 20 de minute reducîndu-se la un fel de „şah etern" în faţa porţii dinamoviste, păzită cu străşnicie de o echipă (inclusiv atacanţii) dispusă să nu dea vrabia din mînă pentru cioara de pe gard !

Ce s-a întîmplat pînă la gol ? Steaua a dominat teritorial, ratînd (min. 21) prin Bărbulescu şi în minutul 27, prin Majaru o lovitură de la 11 metri, acordată corect pentru un fault al lui Moraru (care ieşise aventuros din poartă) asupra lui Balint. Şutul lui Majaru a izbit stîlpul din dreapta portarului dinamovist. Pînă la sfîrşitul reprizei (fluierat de arbitrul Radu Petrescu cu aproape un minut şi jumătate mai devreme !), n-am mai notat decît un fotbal de tatonare, scurgerea vremii nefiind, logic, în favoarea campioanei Europei, din ce în ce mai marcată de încărcătura sezonului. Imediat după pauză, Rednic a irosit un volé ideal (min. 49), după care Steaua, simţind că timpul o presează, s-a năpustit în atac, căutînd „lovitura de graţie". Jocul la „quitte ou double", mai spectaculos, dar şi mai riscant (prin avansarea liniei de mijloc) n-a dat însă rezultatul dorit, beneficiile echipei din Ghencea rezumîndu-se la cîteva ocazii, aparţinînd lui Balint (min. 50), Iovan (min. 52) şi Boloni (min. 56). După ce Radu Petrescu a trecut cu vederea un penalty în careul lui Ducadam (Belodedici i-a agăţat piciorul lui Damaschin, în min. 59), s-a înscris, în condiţiile descrise, singurul gol al unei partide care, dacă n-a adus „gala" scontată, a plăcut publicului, mulţat la un moment dat pînă la piele, dar statornic, prin dîrzenia cu care competitoarele şi-au apărat şansele.

E greu, desigur, de tras concluzii după un meci de finală de stagiune şi cu atît mai mult după unul care, pe un sfert din desfăşurarea lui, a fost compromis de ploaie. Oricum, finala ne-a arătat că Dinamo rămîne o formaţie redutabilă (chit că ea a ratat podiumul de premiere al campionatului), capabilă să se confrunte de la egal la egal cu o echipă dintre cele mai reputate în Europa. Ambiţia şi dăruirea dinamoviştilor, susţinute de o strategie adecvată (căci noi rămînem la părerea că în privinţa valorii mai e loc), nu pot decît să ne bucure. Cît despre Steaua, ea şi-a făcut în acest an cu prisosinţă datoria, ba încă pe mai multe planuri.

Miercuri, n-am luat rămas bun de la sezonul competiţional 1985/1986, pe care îl vom uita greu pentru că, dincolo de scăderile şi neîmplinirile lui, ne-a adus, graţie Stelei, imensa satisfacţie a cîştigării Cupei campionilor europeni. Cu vremea, multe se vor şterge, dar această ispravă, înscrisă cu majuscule în istoria fotbalului românesc, va dăinui. Cum despre asta vom mai avea, firesc, prilejul să discutăm, vara fiind lungă, să încheiem prin a le ura „ambasadoarelor" noastre în competiţiile continentale, Stelei în Cupa campionilor, lui Dinamo în Cupa cupelor, Sportului studenţesc şi Universităţii Craiova în Cupa U.E.F.A., mult, mult succes !

SPORTUL STUDENŢESC: cei mai buni juniori

Tot miercuri, în deschiderea finalei Cupei, s-a desfăşurat şi ultimul act al campionatului naţional de juniori, care a opus două formaţii bucureştene, Sportul studenţesc şi Dinamo. Ca o curiozitate noul sistem competiţional (asupra limitelor căruia vom reveni) a permis confruntarea în ultimul meci, hotărîtor, a unor echipe care, înaintea fazelor superioare (cînd Sportul a cîştigat grupa de la Cîmpina, întrecînd şi pe fosta campioană, F.C.M. Braşov, iar Dinamo pe cea de la Piteşti), au făcut parte din aceeaşi serie, a V-a, a campionatului. Ca şi în serie, miercuri a învins tot Sportul studenţesc, în stil El Mundial, după executarea loviturilor de la 11 metri, cu 7—5, după ce, la capătul a 90 de minute de joc, scorul fusese egal, 2—2.

Este pentru întîia dată cînd clubul din „Regie" dobîndeşte titlul la juniori, această frumoasă premieră venind să completeze locul 2 din divizia A şi demonstrînd, parcă şi mai clar, seriozitatea şi aplicaţia cu care se munceşte la Sportul studenţesc, unde există o atmosferă propice marilor performanţe. Se cuvine să elogiem pentru izbînda de miercuri pe tinerii jucători ai Sportului, pe antrenorul Dan Apolzan, pe doctorul Ştefan Ciofu, pe maseurul Liviu Buluş şi, nu în cele din urmă, pe vicepreşedintele clubului, Florin Dumitrescu, care s-a ocupat îndeaproape de pregătirea echipei. Iată lotul proaspeţilor campioni : Vărzariu, **Lucescu** (fiul directorului tehnic al F.R.F.), **Simirean, Popete, Petre, Lesner, Cruceru, Cristea, Prodan, Szobi, Alexe, Covaciu, Bondoc, Iorgulescu** (fratele cunoscutului internaţional), **Stanici, Dobre,** Cioica, cei subliniaţi evoluînd în partida finală. Felicitări !

El Mundial: drumul către finală

Cum semifinalele campionatului mondial se dispută în 25 iunie, Franţa — R.F.G. la Guadalajara (de la ora 21, ora Bucureştiului), Argentina — Belgia la Mexico City (de la 1 noaptea), în ziua în care aceste rînduri vor cădea sub ochii dumneavoastră, veţi cunoaşte, stimaţi cititori, numele finaliştilor. Cu toate astea, considerăm că v-ar interesa „ultimele ştiri" privind partidele din sferturi, în urma cărora au rămas în cursă 3 reprezentative ale Europei şi una a Americii de Sud.

● „Fotbalul mi se pare a fi dansul diavolului", expresia îi aparţine lui Rivelino, care a adăugat : „Brazilia a jucat mai bine şi nu merita să piardă". ● De altă părere e însă Ferenc Puskas : „O echipă (n.n. cea a Braziliei) care ratează 3 lovituri de la 11 metri nu poate pretinde mai mult. Victoria Franţei mi se pare justă". ● Să-i dăm cuvîntul şi lui Santana : „Nu am nici o explicaţie cu privire la irosirea penalty-urilor de către Zico şi Socrates, jucătorii cei mai indicaţi pentru asta". Acest eşec, a completat antrenorul brazilian, ar putea să însemne sfîrşitul carierei mele de tehnician, dar o decizie definitivă voi lua după întoarcerea acasă. Maliţioşii observă însă că ar fi pentru a doua oară în ultimii 4 ani că Santana ar demisiona ! La fel a procedat şi după eliminarea de la C.M. din Spania, în 1982, pentru ca apoi să revină ! De-aia e rotundă mingea de fotbal, ca să se învîrtă ! ● Să rămînem în tabăra braziliană, ascultîndu-l pe Zico : „Nu eu am ratat penaltyul, ci Bats l-a apărat ! E un mare portar şi s-a aruncat perfect la balon". ● Pe aeroportul din Guadalajara, cu lacrimi în ochi, Edinho a declarat : „Plecăm acasă cu mîinile goale, amărîţi. E amărăciunea mea şi a generaţiei mele de fotbalişti, care nu mai poate spera, din cauza vîrstei, la un alt Mundial". ● Vorbele francezului Bellone au avut darul să-i mai înduioşească pe braziliені : „Echipa lor e cea mai bună a acestei Cupe Mondiale". Slabă consolare ! ● În noaptea de simbătă spre duminică, după eliminarea formaţiilor Braziliei şi Mexicului, atît la Guadalajara, cît şi la Monterrey, consumul de alcool s-a triplat ! S-a plîns mult, dar s-a şi băut mult ! ● Cîteva cuvinte pe care „Robbo" Robson, căpitanul formaţiei Angliei, pare să le regrete acum : „Franţa mi se pare incapabilă să devină campioană a lumii în altă parte decît la Paris ? !". Invidie à la britanique... ● Cu gîndul (probabil) la finală, Guy Thys s-a pronunţat critic la adresa gazonului de pe „Azteca" : „Fiind foarte dens, el nu favorizează, sub nici o formă, fotbalul european" ● Poliglotul C.M. pare să fi fost paraguayanul Romerito, care stăpîneşte 5 limbi. Cu cea a fotbalului parcă a stat mai prost jucătorul numărul 1 al echipei lui Cayetano Re ! ● Menotti, ex-antrenorul Argentinei, a fost sigur că „Brazilia va face un mare Mundial, iar Argentina nu va trece de optimi !". Nimeni nu e profet ! ● A surprins poziţia mexicanului Hugo Sanchez (care joacă la Real Madrid) : „Am pierdut din cauza a 2 oameni : a portarului Schumacher (n.n. care a parat două lovituri de la 11 metri) şi a arbitrului Palacio !". Mai multe voci îl acuză pe Palacio de a fi scăpat meciul din mînă, deşi columbianul a acordat în partida Mexic — R.F.G. două cartonaşe roşii (Berthold şi Aguirre) şi 8 galbene ! El şi-a bătut astfel propriul record : unul roşu şi 6 galbene la meciul Uruguay — Scoţia. ● Drept recunoştinţă pentru excelenta comportare a portarului Schumacher (în întîlnirea cu Mexicul), ziarul vest-german „Welt am Sontag" a titrat pe prima pagină : „Toni, eroul de la Monterrey !" ● Dezamăgit crunt de eliminarea Spaniei, pitorescul Manolo, şeful galeriei iberice, şi-a spart toba ! Spania a ieşit, a zis el, Braziliа şi Mexicul la fel, iar pentru Argentina nu bat ! Maradona, adică, să se descurce şi singur ! ● Federaţia irakiană a anunţat oficial demiterea antrenorului Evaristo Maceda care, cu două luni înainte de Mundial, îl înlocuise pe Edu, fratele geamăn al lui Zico. Se afirmă că Evaristo se va întoarce în Qatar (de unde venise „împrumutat" în Irak) şi că federaţia irakiană va apela la un tehnician vest-german. Să aşteptăm însă semifinalele ! ● Trecut pe lista indisponibilităţilor „irevocabile", belgianul Vercauteren (despre care agenţiile de presă notau că a şi luat drumul Bruxellesului !) a reapărut duminică în formaţia lui Thys ! Ce ţi-e şi cu „diplomaţia" asta ? ● În calitate de ziarist, fostul căpitan al reprezentativei R.F.G., Paul Breitner, care trimite din Mexic corespondenţe lui „Bild Zeitung", e mai puţin optimist : „Nu mi se pare, vai, că avem o echipă mare. Opţiunile lui Beckenbauer mi se par ciudate. De ce a apelat, de pildă, la Magath, care n-a dat niciodată randamentul din naţională ? !". Comentariile sînt de prisos :-Incitătoare ambianţă ! ● Gereis (Belgia) : „Postura de outsideri ne vine ca o mănuşe! Aşa am abordat partidele cu U.R.S.S. şi cu Spania, de pe aceeaşi poziţie vom juca şi meciul cu Argentina". Cine are urechi... ● Dacă voi rămîne în post (n.n. acum cîteva săptămîni parcă demisiona după C.M. !), a declarat Beckenbauer, voi renunţa la jucătorii care activează în afara Bundesligii ! Motivul ? Nu pot niciodată conta pe ei ! ● Apropo de Bearzot. El a avut tăria să recunoască : „Nimeni nu e vinovat în afara mea ! Numai eu am greşit !". Cît priveşte nefolosirea lui Rossi, golgeterul A fost sau n-a fost hent ? Comentatorii neutri înclină să creadă că a fost, iar taberele implicate o ţin, fireşte, fiecare pe-a lor ! După ce acceptă că „am fost învinşi de jucătorul numărul 1 al lumii (n.n. Maradona), al cărui al doilea gol a fost miraculos", antrenorul Robson pune punctul pe i : „Eu am văzut hent (n.n. la golul 1), iar Shilton mi-a confirmat". Bilardo a fost cît se poate de laconic, „gol şi gata !", iar Maradona, a scăldat-o, zicînd că a marcat „cu mîna lui Diego şi cu capul lui Maradona?!". ● Chiar dacă admit că, pătrunzînd pentru prima oară în ultimii 16 ani în sferturi, Anglia şi-a păstrat reputaţia de „mare putere" a fotbalului, ziarele insulare nu-l iartă pe Robson. Principalele reproşuri : lipsa de imaginaţie a echipei şi neutilizarea lui Barnes, care n-a jucat decît 16 minute. ● Dacă, în general, ziarele nu-şi ascund dezamăgirea, destule îl acuză cu vehemenţă pe arbitrul Bennaceur din Tunisia de a fi acordat argentinienilor un gol realizat cu mîna ! Sub titlul „Sfîrşitul visului nostru", „Daily Mirror" scrie : „Omul pe care toţi îl numesc cel mai bun fotbalist al lumii, Maradona, a dus Argentina în semifinale printr-un gest de trişor. Acea faţă a schimbat faţa jocului, jenîndu-i teribil pe englezi". Concesia făcută mai departe, aproape că nu mai contează : „Al doilea gol al lui Maradona a însemnat însă o lecţie de virtuozitate". ● Încheiem reamintindu-vă, stimaţi cititori, că ultimul act al Mundialului, finala finalelor, se va disputa duminică, 29 iunie, la Mexico City, pe „Azteca". Cine va juca în finală ? O ştiţi dumneavoastră mai bine !

Pagină realizată de OVIDIU IOANIŢOAIA ■

„Urmează un iulie de foc pentru atleții noștri juniori"

— Vasile Mureșan, sînteți în răgazul dintre două trenuri, de altfel, și dialogul nostru va purta amprenta acestei grabe, trenul care v-a adus de la un concurs din Iugoslavia, și rapidul 45 cu care veți călători spre Brașov. O grabă firească dacă ținem seama de faptul că pregătirile, de care răspundeți și dv. în calitate de antrenor principal al loturilor, au intrat în linie dreaptă pentru o mare competiție : primul campionat mondial de atletism al juniorilor. Ce știți pînă la ora actuală despre acest concurs ?

— Așa cum ați menționat, este primul campionat mondial pentru juniori, se va desfășura la Atena și vor fi aici peste 1 200 de participanți, fiecare țară avînd dreptul să înscrie maximum doi atleți la o probă. României i s-au rezervat 15 locuri.

— Este puțin, este echitabil ?

— Față de rezultatele noastre din 1985, cred că este puțin. Dar dacă ținem seama de faptul că Federația internațională de atletism va suporta cheltuielile fiecărui lot și numărul țărilor participante va fi foarte mare, să ne amintim cum a fost la primele mondiale de atletism pentru seniori de la Helsinki, mi se pare echitabil.

— Care au fost rezultatele juniorilor noștri anul trecut ?

— Statisticile europene ne situează juniorii în primele 20 de locuri, în multe probe. Asta ca un generic al performanței. În detaliu, pot aminti cele 3 locuri întîi la 800, 1 500 și 3 000 m fete, Maria Pintea, din Bistrița, Ana Pădurean, din Deva și, respectiv, Cleopatra Pălăcean tot din Deva, avînd timpi buni la aceste probe. Dar, în actualul sezon, timpii sînt superiori celor menționați. Dacă mai amintim că la balcaniadă, în 1985, s-au obținut 25 de medalii iar la concursul „Prietenia", desfășurat în țara noastră, am luat cele mai multe medalii, în compania unor atleți foarte buni din U.R.S.S. și R.D.G., puteri atletice de prim rang în lume, înțelegeți mai bine de ce cred că numărul de atleți invitați din România putea să fie mai mare.

— Care este totuși avantajul practic al unor „mondiale", dat fiind că, probabil, performanțele, ne-o spun chiar primele mondiale de seniori, invocate mai înainte, nu vor rupe inima tîrgului.

— Un campionat mondial este un campionat mondial. Titlul de „cel mai bun din lume", la o probă sau alta, deși s-ar putea să nu se bucure și de performanțe de excepție, spune foarte mult. În plus, „ieși în lume", îți poți măsura forțele. La ora actuală, în Europa sînt mai puțin cunoscute performanțele juniorilor de peste ocean sau ale celor din Africa. Desigur, nu toți campionii mondiali vor confirma în timp, pentru că la juniori șalturile ca și eșecurile sînt la fel de surprinzătoare, motiv pentru care este extrem de dificil să alcătuiești o echipă.

— Apropo de echipă, cu cine plecăm ?

— Încă nu ne putem pronunța, mă refer la toți cei care ne ocupăm cu pregătirea lotului. În toamnă am alcătuit loturi lărgite și, în urma testelor de verificare, în funcție de valoare și vîrstă, ne vom prezenta la mondiale, la balcaniadă și la turneul „Prietenia". În ceea ce privește mondialele de la Atena, unde cred că vom urca de trei ori pe podium, mai avem de efectuat două teste, ambele la Pitești : Cupa Federației, pe 28 și 29 iunie, și meciul cu echipa de juniori a S.U.A., pe 11 și 12 iulie, echipă cu care vom face deplasarea, în același avion, la Atena.

— Să vă întreb altfel : care sînt probele de la care nu vom lipsi ?

— 800 m, 1 500 m și 3 000 m, toate la fete, unde vom avea cîte două concurente.

— Cum arătați probe, și tot la fete, care ne-au făcut un nume în lume.

— Într-adevăr, se poate vorbi de o școală românească de semifond și fond. Există aici o metodică bine pusă la punct, dar și modele celebre, Puică, Melinte, Lovin. În plus, fetele sînt mai ambițioase, mai perseverente. Ca să revin, avem atlete de bună valoare și la înălțime fete, 400 m plat și 400 m garduri.

— Și la băieți ?

— Putem aminti „sulița" și proba de 800 m, la care mai putem progresa, pentru că, să nu uităm, virful de formă trebuie să-l prindem la mondiale. Dar repet, ultimele două teste vor fi decisive în alcătuirea echipei, care este deschisă tuturor. Mai devreme vorbeam de surprizele pe care le pot oferi atleții la vîrsta junioratului. Iată, de pildă, la 400 m, Lăcrămioara Andrei avea, anul trecut, 55,12 s, iar anul acesta, la „internaționalele" de seniori, a alergat în 53,23, timp superior celui obținut la europenele din 1985. Sau, Simona Stoica, născută în 1971, care la 1 500 m și 3 000 m, în fiecare concurs de verificare, a scos recorduri personale.

— Cum a fost concursul de la Zagreb, de la care abia v-ați întors ?

— În primul rînd, obositor dar ne-a prins bine. A fost un memorial al seniorilor și noi ne-am deplasat cu doi juniori și trei atleți de la tineret. Cu juniorii am obținut de două ori locul doi, Galina Astafei, 1,83, la înălțime, și Cristina Mezaroș, la 800 m.

— Ce veți face la Poiana Brașov, unde plecați mîine (duminică 22 iunie) ?

— Rămînem pînă în 27 la Poiana, iar în 30 iunie se adună toate loturile de juniori — pentru „mondiale", balcaniadă (care va fi la Izmir) și turneul „Prietenia" (în R.D.G.). Altfel spus, iulie este luna de foc a atleților noștri, juniori.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Aforisme

Sînt aproape sigur că nici o carte proastă nu a rămas nescrisă.

★

Nu poți fi plin de tine pe dinafară, fără a fi gol pe dinăuntru.

★

În materie de invidie se pare că nu mai avem nici un Everest de cucerit.

★

Unii sînt strîmbi din naștere. Alții din cauza aspirațiilor.

★

Bucatele globului ar ajunge pentru toți, dacă farfuriile ar fi egale.

★

În artă, orice debutant are în barbă firimituri din capodoperele altora.

★

Nu poți ajunge maestru, pînă nu te pastișează nimeni.

★

Arta — o superbă supapă de evacuat noroiul din suflet.

★

Se înmulțesc operele de artă născute la șapte luni.

★

Celui care rage nu-i trebuie certificat de măgar.

VASILE GHICA ■

Rac

FLORIN CRIHANĂ ■

SAH

la Mărgărete Mureșan

Se apropie!

Timpul trece mai repede ca oricînd pentru cei doi veșnici combatanți în lupta pentru titlul suprem, „Revanșa", cum i se spune meciului pe care-l acordă actualul campion mondial, Garri Kasparov, ex-campionului lumii Anatoli Karpov, va fi ultimul eveniment al ciclului început în anul 1981, cînd s-au desfășurat primele calificări în C.M. Se pare, revanșa aceasta este ultima ce se va mai juca (deși dreptul la recucerirea titlului pierdut a fost dintotdeauna o clauză a regulamentului CM, conform afirmației președintelui FIDE, Fl. Campomanes) deoarece scurtarea timpului de competiții într-un ciclu al C.M. a dus la aglomerarea concursurilor decisive, la reducerea timpului de gîndire, etc., cu alte cuvinte și șahul devine contemporan epocii vitezei... Cei doi asi ai șahului mondial vor sta din nou față în față, pînă cînd ni se va urî și nouă și lor să tot urmărim ceea ce se întîmplă. Și, e aproape sigur, învinsul va „cădea" momentan în finala meciurilor candidaților și, probabil, va reveni la primăvară într-un nou meci cu aceiași doi rivali. Pentru Gari Kasparov și pentru Anatoli Karpov pregătirile competiționale de punere în formă sportivă s-au încheiat cu succes. Campionul lumii a rămas consecvent principiului său de luptă, totul sau nimic, cîștigînd într-o manieră strălucită — ce aminteșe de Bobby Fischer — întîlnirea amicală cu marele maestru englez Anthony Miles. După scorul meciului 5,5:0,5 pentru Garri, se pare, duelul nu a fost prea amical. Meciul de șase partide i-a prilejuit campionului lumii o nouă experiență, absolut necesară, în domeniul luptei în doi. O singură remiză a reușit să smulgă Miles în partida a patra, cu piesele albe. A fost singura oară cînd lupta s-a încheiat imediat după deschidere, în 23 mutări. Relativ repede s-a oprit ceasul de control și în alte partide, a 3-a (31 mutări), a 5-a (27) și a 6-a (29), toate adevărate „perle" cîștigate de genialul șahist sovietic.

Cum a decurs meciul ? Kasparov a jucat ca de obicei, poate, chiar ceva mai bine: fără a ceda nici o clipă inițiativa, calculînd zeci și zeci de variante agresive, expunîndu-se loviturilor tactice la care avea mereu contralovituri. A recurs la deschideri și planuri deja știute, pe care le-a finisat cu multă răbdare și pricepere. Pe scheletul partidei sale cu Torre, jucată cu albele la Baku în 1980, a decurs partida întîi. Cînd Miles se gîndea fericit că a scăpat de criza de timp și de presiunea pe finalul regelui, căutîndu-și șanse în contraatac, Kasparov a mai efectuat două mutări și, neconsolat, Miles a cedat. Foarte des în meci s-au jucat planurile caracteristice „Indienei noi" și „Gambitului damei", „armele" cunoscute ale lui Karpov. Cea mai interesantă partidă a meciului a fost apreciată partida a șasea, un nou Gambit de damă. MILES — KASPAROV : 1.d4 d5 2.c4 c6 3.Cc3 Cf6 4.e3 e6 5.Cf3 Cbd7 6.Nd3 c:d4 7.N:c4 b5 8.Nd3 a6 9.e4 c5 10.e5 c:d4 11.C:b5 Cg4 (La fel a început și partida a patra, dar Miles îmbunătățește linia de joc) 12.Da4 Cg:e5 13.C:c5 C:c5 14.Cd6 ++ (Șah dublu !) Re7 15.C:c8 + (Ideea nu e nouă. A mai fost întîlnită într-o partidă mai veche jucată între Spassky și Novotelnov). 15... Rf 6 ?! 16.Ne4 ?! T:c8 17.h4 ?! (Trebuia rocat regele), h6! 18.00 Te4 19.Dd1 d3 20.Tfe1 T:e1 ! 21.T: e1 d2 22. Tf1 Dd4 23.Tc2 D:e 4 24. T:d2 Nc5 25.Te1 D:h1 26.Dc2 Nb4 ! 27. T:e5 N:d2 28. g3 Dd1 29. Te1 Dd5 și Miles cedează.

Meciul a purtat amprenta unei mari doze de risc din partea campionului. Kasparov a explicat maniera sa de abordare a partidelor prin faptul că a jucat pentru spectatori. Iar spectatorii au avut impresia că Garri aleargă spre egalarea recordului lui Bobby Fischer, care în calificările CM i-a întrecut pe B. Larsen și M. Taimanov cu 6:0. La puține zile după încheierea acestui meci, ex-campionul lumii, Anatoli Karpov, încunoștințat de marea formă sportivă a rivalului său, a fost prezent la startul tradiționalului superturneu de mari maeștri de la Bugojno, pe care l-a cîștigat, dominînd clar întrecerea. După un scurt „intermezzo" cauzat de campionatul mondial de fotbal (cei doi adversari iubesc fotbalul, în special Kasparov, care îl practică drept sport compensatoriu) preparativele finale continuă pînă în preajma lui 28 iulie, cînd va avea loc tragerea la sorți în noul meci de la Londra — Leningrad. Nici unul dintre cei doi „K" nu se gîndește la altceva decît la victorie. Vom asista la revanșa lui Karpov sau la confirmarea titlului de campion al lumii pentru Kasparov? Vom vedea...

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

O variantă admisă involuntar

„Cît de repede trece timpul cînd te afli în mijlocul unor oameni care îți sînt dragi și cu care ai atîtea subiecte de discutat. Iată, e ora 3,00 și am senzația că am venit la voi doar acum 10 minute, deși în realitate am șosit aici pe la 6 seara, deci acum nouă ore. Ne simțim minunat la voi și am mai discuta încă multe ore în șir, dar știți cîte treburi ne așteaptă. Trebuie să pregătim două evenimente importante : căsătoria noastră și sărbătorirea nașterii acestui prunc drăgălaș care a și ajuns la 10 luni. Sînt niște lucruri foarte controversate. Cică nevasta trebuie să fie neapărat mai mică decît soțul. În principiu, sînt de acord, dar practica demonstrează de multe ori contrariul. Cel mai concludent exemplu îl reprezintă părinții mei. Mama e mai în vîrstă decît tata cu șase ani. Așa-i, mamă ?" „E adevărat, dar nu știu de ce trebuie să dezbatem în public asemenea lucruri ?", remarcă Marica, mama tînărului, puțin jenată. „Să-ți spun de ce, scumpa mea mamă, care mi-ai dat viață, pentru că eu și cei șase frați ai mei, pe care i-ați făcut oameni, nu neapărat cu diplome, dar pe toți cu o meserie bună, n-am văzut și n-am auzit în casa noastră părintească nici o ceartă, nici un cuvînt urît, nici o bîrfă și, ca să fim sinceri, au fost destule momente grele. Nu am trăit în puf ! Ați știut însă să fiți totdeauna demni, drepți și ați îndurat, de ce să ne ferim să spunem, cu stoicism, vicisitudinile vieții. Atunci ce valoare mai au diferențele de vîrstă ? Desigur, nu pot fi ignorate, dar, zic eu, nu problema aceasta e esențială. ci altele, bunul simț, cei șapte ani de-acasă, înțelegerea reciprocă. Poate nu știu eu să mă exprim prea elevat, dar simt că asta-i esența lucrurilor! Alt exemplu, și aici sînt exprimate tot felul de păreri, aprecieri, teorii. Adică, ce mare nenorocire e dacă eu am 32 de ani și Mara abia 19. Ne înțelegem perfect, mi-a dăruit o fetiță adorabilă, în curînd probabil vom avea și un fecior (cel puțin așa doresc eu). La anii ei are Marel, născîi. S-au stabilit detaliile, meniul, invitații, locul fiecăruia la masă, mă rog, cum se zice, întreg protocolul. „Aurele, acum, înainte de plecare, gustă și tu un pahar, frăguța asta parfumată merită sorbită. N-o fi foc". „Uite, și aici, în problema băuturii, am părerile mele". „Aurel, dragă, în ultimul timp, tu ai devenit tobă de carte, teoretician la culme, plin ochi de principii, ne ții lecții în toate domeniile", remarcă malițios nașul. Diplomat, Aurel parează lovitura. „Nu te supăra, nașule, în primul rînd dumneaminte mai multă ca unele femei de 30. Încă o dată afirm și susțin că nu vîrstele sînt totul într-o căsnicie". Auzind că-i vorba de ea, Iosefina, trezită din somn, începu să gîngurească. Acum fixează cu ochișorii ei, ca două mure, asistența, apoi începe să clipească tot mai des și să strîmbe din năsuc, semn că norii de fum de tutun din cameră o deranjează.

„Ce să-i faci, nu întotdeauna toate se orînduiesc așa cum trebuie. Eu și cu Mara vă mulțumim că ați acceptat să ne fiți nași. Și ai noștri și ai Iosefinei. Nu sîntem nici primii, nici ultimii care facem nunta după nașterea copilului. Mai bine mai tîrziu decît niciodată". Atmosfera e de bună dispoziție. Toți sînt veseli, părinții lui Aurel, ai Marel, nașii. S-au stabilit detaliile, meniul, invitații, locul fiecăruia la masă, mă rog, cum se zice, întreg protocolul. „Aurele, acum, înainte de plecare, gustă și tu un pahar, frăguța asta parfumată merită sorbită. N-o fi foc". „Uite, și aici, în problema băuturii, am părerile mele". „Aurel, dragă, în ultimul timp, tu ai devenit tobă de carte, teoretician la culme, plin ochi de principii, ne ții lecții în toate domeniile", remarcă malițios nașul. Diplomat, Aurel parează lovitura. „Nu te supăra, nașule, în primul rînd dumneavoastră se urcă părinții băiatului, Mara cu fetița în brațe și, la volan, Aurel. Continuă comentariile cu privire la viitoarele evenimente. Se iau în dezbatere din nou : lista invitaților, modul cum va decurge festivitatea, primirea musafirilor, ordinea aducerii bucatelor, toriului miresii, cum va intra în roi orchestra, și, de ce să omitem, cine se va ocupa de... plicuri.

La noi nu se folosesc droguri, românii au fost dintotdeauna oameni echilibrați, nu au agreat și nu vor agrea niciodată lucrurile împotriva firii. Sînt convins că nu vom avea accidente din cauza unor șoferi drogați. Din păcate, însă, există stări, al căror efect nociv nu e departe de al drogului, cum ar fi efectul unor medicamente contraindicate pentru oamenii de la volan. Medicii, farmaciștii, presa, fac mult și reușesc în bună măsură să conștientizeze șoferii asupra acestui mare pericol. Trebuie să repurtăm însă succese și în domeniul explicării teribilelor urmări ale conducerii în stare de oboseală accentuată. Plătim încă un tribut apăsător acestui perfid dușman al traficului rutier. La urma urmei nimeni nu pleacă de acasă cu intenția de a intra cu mașina într-un pom. Într-o casă sau în mai știu eu ce obstacol. La fel cum resping consumul de droguri, cumințiții noștri români resping și ideea sinuciderii. De ce să nu admiți„ însă, că după o zi întreagă de muncă la volanul unei mașini grele, cu care ai lucrat în condiții deloc lipsite de dificultate, pe un șantier, și după o noapte petrecută cu discutarea evenimentelor la care ne-am referit, poate mai obositoare decît nu știu cîte curse cu mașina, reîntoarcerea în asemenea condiții ar echivala cu o sinucidere. Aurel nu o dorea, desigur, dar a admis această variantă fără voia lui. Așa s-a și întîmplat. Au adormit întîi părinții lui, apoi fetița, și, la urmă, după ce a încercat să-l mai țină de vorbă, conștientă de pericolul care se contura, Mara. Aurel a luptat vreme de o oră cu somnul, care, pînă la urmă, l-a învins. Ne-a povestit extrem de tristă sa poveste la patul de suferință al părinților și fiicei sale, care au fost răniți grav ca urmare a accidentului.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (XVII)

Puritatea Planetei unice

După ce o seamă de oameni de ştiinţă au „îndrăznit să afirme" — expresia îi aparţine lui Giordano Bruno — că în Univers există numeroase corpuri cereşti comparabile cu Pămîntul, multe planete şi mulţi sori, un val de optimism i-a cuprins şi i-a stăpînit vreme îndelungată pe locuitorii Terrei. Poate acolo, în constelaţii, gîndeau mulţi, va fi şi viaţă vor fi şi fiinţe raţionale, cu care să putem intra în legătură, cu care să ne întîlnim, la care, eventual, să putem merge în vizită sau să ne mutăm de tot. Dar speranţele nu s-au împlinit. Cercetări temeinice, cu mijloace tot mai perfecţionate, n-au depistat nici cea mai mică urmă de viaţă în spaţiul extraterestru. Savanţii sînt din ce în ce mai mult înclinaţi să considere că Pămîntul este unica planetă vie din Cosmos.

Ei, şi — ne-am putea întreba — ce necaz vine din asta ? Cum am putut trăi atît amar de vreme singuri, o putem face liniştiţi şi de acum înainte. Că nu sînt şi alte lumi în spaţiul sideral ne pare rău, însă nu trebuie nici să ne impacientăm prea tare. Această judecată sănătoasă s-ar fi potrivit cam pînă la jumătatea secolului nostru. După aceea, mai exact spus, după al doilea război mondial, lucrurile s-au schimbat. Pămîntul, singura planetă vie, singurul leagăn al vieţii — cel puţin după cîte se cunosc pînă în momentul de faţă — a fost supus unei agresiuni brutale din partea a fel de fel de factori poluanţi. Nu puţine acţiuni ale oamenilor, legate, mai toate, de industrializarea excesivă şi de cursa pentru dobîndirea supremaţiei militare, au dus la degradarea solului, a apelor, au afectat organismele vii, procesele biologice atmosfera şi clima, adîncurile oceanelor, habitatul şi, ca urmare a tuturor acestora, condiţiile de viaţă ale omenirii. La consecinţele arătate, care au caracter general, se adaugă altele, manifestate în anumite locuri sau în anumite zone ale globului : poluarea excesivă a atmosferei marilor oraşe, scăderea, în unele regiuni, a faunei piscicole pînă la dispariţie, moartea păsărilor datorită folosirii neraţionale a pesticidelor, murdărirea cu petrol a apelor mărilor şi oceanelor.

Una din cele mai puternice surse de poluare este cursa înarmărilor. Avem în vedere nu doar pericolul potenţial pe care îl prezintă uriaşele stocuri de arme nucleare, chimice şi de alte categorii, nu doar ceea ce s-ar putea întîmpla în cazul izbucnirii unui conflict armat la scară planetară, ci şi ceea ce se întîmplă astăzi. Reziduurile industriei de război în frunte cu cele ale industriei de arme nucleare, tot felul de substanţe chimice, de uleiuri şi de alte materiale militare duc la îmbolnăvirea şi mai pronunţată a planetei. În fruntea listei — pericolul nuclear. Recente evenimente au demonstrat cu prisosinţă cît de gravă poate fi scăparea de sub control a energiei nucleare, sub orice formă ar fi ea. În această lumină, se înţelege cît de gravă este ameninţarea care vine din partea stocurilor de armament, în primul rînd nuclear. „Aţi cunoscut cu toţii — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — efectele radiaţiilor în urma avariei de la centrala nucleară de la Cernobîl. Dacă o asemenea avarie a provocat atîtea probleme, şi României şi altor popoare, cu atît mai mult trebuie să înţelegem ce gravitate vor reprezenta armele nucleare".

Acum, cînd ştim şi că nu ne putem muta pe alt corp ceresc, şi cît de mari sînt pericolele care ameninţă planeta noastră, grija şi eforturile omenirii pentru sănătatea Pămîntului trebuie înzecite. După cum cu justeţe s-a subliniat în multe ocazii, viitorul omenirii este legat tocmai de grija şi atenţia pe care le vom acorda mediului înconjurător. Dacă degradarea ecologică pe care o constatăm astăzi va continua consecinţele vor fi nu peste mult timp tot atît de grave ca şi ale unui război pustiitor. De aceea, opunîndu-ne războiului — în înţelesul lui propriu — de orice fel, e necesar să combatem cu cea mai mare tărie poluarea. Relevînd această necesitate, preşedintele României spunea : „Să ducem un război împotriva poluării, pentru o climă cît mai bună, pentru o climă care să asigure dezvoltarea fiecărei naţiuni, din toate punctele de vedere. Un asemenea război merită să-l susţinem".

ION D. GOIA ■

R. P. Chineză: Artere vitale

În cadrul programelor de dezvoltare economică a ţării transporturile ocupă un loc important. În acest context, o mare atenţie se acordă industriei producătoare de mijloace de transport. În fotografii : Într-o hală a Uzinei de Vagoane de Cale Ferată din Changchum (sus) : secţia de montaj a Uzinei de Avioane din Harbin ;

Antivandalism

O ştire din Amsterdam, sosită pe telexurile marilor agenţii internaţionale de presă, are darul de a provoca stupoare : locuitorilor marelui oraş olandez, în special celor mai furioşi, le va fi pus la dispoziţie în curînd un „centru de defulare", unde ei vor putea să-şi verse necazul asupra unor automobile vechi şi a unor frigidere sau maşini de spălat scoase din uz. Cum ? Foarte simplu, amatorul primeşte un ciocan cu care este obligat „să producă" o cantitate de 5 kilograme de fier vechi. Pentru ca pasiunea distructivă să fie satisfăcută cît mai plenar şi „pacientul" să scape de toate tendinţele agresive, i se pune la dispoziţie un ciocan de dimensiuni mici şi este nevoit „să lucreze" mult pentru a atinge baremul dincolo de care, poate şi datorită epuizării fizice, să se considere salvat !

Planul propus de o comisie specială de combatere a vandalismului va fi pus în curînd în aplicare. Intrarea va fi liberă. Martin Walop, purtătorul de cuvînt al Comisiei antivandalism releva la o conferinţă de presă, că acest centru ar putea constitui o alternativă „la orice pilule, medicamente şi psihiatri", pentru a scăpa de teamă şi frustrări. Walop arăta că înfiinţarea centrului face parte dintr-un program de acţiune pentru combaterea vandalismului, flagel ce provoacă anual în Olanda pagube de milioane de guldeni.

Iniţiativa autorităţilor municipale din Amsterdam ar putea părea stranie. Dar privită pe fundalul multiplelor fenomene, la fel de pernicioase, caracteristice Occidentului, ea nu mai apare deloc absurdă. Erich Fromm, unul dintre filozofii contemporani accidentali cei mai prestigioşi, arăta în cunoscuta sa lucrare „Societate alienată şi societate sănătoasă" că societatea capitalistă prezintă manifestări patologice, cea mai evidentă fiind agresivitatea omului faţă de om, ilustrată nu numai de creşterea an de an a ratei criminalităţii, dar şi de cursa neînfrînată a înarmărilor. „Constatăm — afirma Erich Fromm — că S.U.A. şi ţările europene care se consideră printre cele mai prospere dau cele mai grave semne de tulburări mentale. Scopurile întregii evoluţii economice şi sociale din Occident sînt, potrivit declaraţiilor lor, realizarea unei vieţi materiale confortabile, o distribuire relativ egală a bogăţiilor, o democraţie stabilă şi pacea — şi tocmai aceste ţări se dovedesc cele mai afectate de dezechilibrul mental ! Datele statistice sînt cel puţin alarmante. Înainte de a aprofunda problema, putem să ne întrebăm dacă modurile noastre de viaţă şi scopurile noastre nu conţin în parte o eroare fundamentală". O întrebare justificată pe deplin. În acest context se ridică şi o altă întrebare : să constituie oare înfiinţarea unor centre similare cu cel din Amsterdam, conceput ca un fel de supapă de siguranţă, care să asigure neutralizarea frustrărilor acumulate în individul societăţii Occidentale, o soluţie ? Firesc că nu. Acţiunea distructivă efectuată la un asemenea centru seamănă mai mult a antrenament decît a terapie.

ROMEO NĂDAŞAN ■

Din nou Himalaya

Pentru alpinişti, cea mai mănoasă zonă de operaţiuni a constituit-o dintotdeauna masivul Himalaya, cu numeroşii lui şeptemiari şi octomiari (vîrfuri de peste 7 000 de metri şi, respectiv, de peste 8 000 de metri). Fiecare cucerire a unui vîrf îşi are istoria ei. Despre cucerirea celui mai înalt pisc din lume, Everestul, supranumit „al treilea pol al Pămîntului", am publicat cu cîtva timp în urmă în revista noastră un întreg serial. Au mai rămas însă şi vîrfuri pe care omul n-a pus piciorul. Printre ele se numără şi Gunkar-Punsum, înalt de 7 529 de metri şi aflat la graniţa dintre Buthan şi R.P. Chineză.

Cu toate că nu este printre cele mai înalte din Himalaya, acest vîrf este foarte greu de escaladat. Anul trecut două expediţii, una americană şi alta japoneză, au fost nevoite să abandoneze din cauza furtunilor de zăpadă. Însă alpiniştii nu se dau bătuţi. De curînd s-a aflat că în toamna acestui an alte două echipe, una engleză şi alta japoneză, vor încerca să ajungă pe culme, mergînd pe trasee diferite. După cît se pare, japonezii vor ataca muntele prin partea de sud, pe unde au încercat şi anul trecut. Englezii au ales un itinerar prin partea centrală — cel mai direct şi cel mai periculos. Nici timpul ales de cele două echipe pentru asalt nu este cel mai favorabil. E adevărat, toamna se termină sezonul musonilor, totuşi, în Himalaya de Est în acest timp bîntuie furtunile de zăpadă. John Ross Kelly, participant la expediţia americană de anul trecut, îşi aminteşte că în timpul tentativei nereuşite a echipei sale de a cuceri muntele, „doar o zi a fost cu zăpadă puţină — de circa o treime de metru". Iar alpinistul Chris Bonington, participant la expediţiile pe Everest şi pe vîrful Annapurna, în prezent consilier al expediţiei engleze, atrage atenţia mai ales asupra pericolului avalanşelor. Şi mai este o dificultate, provocată de „moda", dacă o putem numi aşa, a alpiniştilor de azi de a nu folosi aparatele cu oxigen. Se ştie că la mare înălţime insuficienţa oxigenului din aer provoacă migrene, halucinaţii şi chiar coagularea sîngelui în vasele creierului. Începînd de la înălţimea de 5 000 de metri, urcuşul fără aparate de oxigen este aşa de obositor, încît alpinistul trebuie să se odihnească la fiecare zece paşi. Pe pantele abrupte ale lui Gunkar-Punsum drumul va fi, fără îndoială, şi mai epuizant.

În expediţia engleză au fost cuprinşi opt oameni, inclusiv Dug Scott, în vîrstă de 43 de ani, primul britanic care a urcat pe Everest. Organizatorul expediţiei este lordul Hunt, acelaşi care a condus expediţia ce a cucerit pentru prima oară Everestul. Din punctul de vedere al locuitorilor Buthanului, astfel de expediţii sînt şi un lucru bun, dar şi o nenorocire. Alpiniştii aduc ţării, una din cele mai sărace din lume, valută forte, însă, după credinţa localnicilor, muntele are un spirit care se supără de fiecare dată cînd oamenii, şi cu atît mai mult străinii, îi tulbură liniştea cu bocancii de alpinist ori cu pioletele.

ION CODRU ■

ACCENTE ÎN LUME

Un roman de dragoste

„Prăvălia aurarului", roman de dragoste scris prin anii 50 de un oarecare Karol Wojtyla şi publicat în anul 1960, va fi ecranizat la sfîrşitul acestei veri. Drepturile cinematografice pentru adaptarea pe ecran a acestei cărţi au fost obţinute de către societatea „Eterna films production" din Montreal. Despre acest roman se ştie că a fost vîndut în mai mult de 80 de mii de exemplare, că a fost tradus în douăzeci de limbi şi că autorul este acum papă — papa Paul al II-lea. În schimb, datele despre viitorul film sînt păzite cu străşnicie. Pînă în prezent, nu au fost divulgate nici numele interpreţilor, nici al realizatorului.

Aproape fără alcool

O întreprindere vinicolă din Moscova va pune în vînzare un nou tip de şampanie. Această nouă băutură, obţinută prin şampanizarea sucului de struguri cu drojdii speciale, nu este „vătămătoare", adică procentul de alcool atinge nivelul cel mai scăzut — 1,25%.

Şampania fără alcool posedă toate calităţile: are buchet, este acidulată, dopul sare.

Eva era neagră ?

Sub acest titlu articolul din „Science et Vie" prezintă teoria savantului de renume mondial Allan C. Willson, profesor de biochimie la Universitatea Berkley din California, potrivit căreia, noi toţi am fi descendenţii unei singure femei care ar fi trăit în Africa acum 200 000 de ani şi ceva. Sub influenţa diverselor condiţii de mediu, urmaşii Evei africane, răspîndiţi în lume, au evoluat dînd naştere diferitelor grupe care formează specia umană actuală. Profesorul A.C. Willson a ajuns la această concluzie în urma studiului genetic al mitocondriilor „bateriile energetice" ale tuturor celulelor noastre.

Reabilitarea „călugăriţei"

Legenda potrivit căreia Tenodera aridifolia, sau cu alte cuvinte „călugăriţa" îşi devorează partenerul după împerechere, nu se confirmă în întregime. Doi cercetători americani care au observat patruzeci de împerecheri ale susnumitei insecte, au înregistrat doar un singur caz de canibalism, şi acela datorat foamei. Femela şi-a consumat partenerul, înainte de împerechere, deoarece nu mîncase de cîteva zile. Aceiaşi cercetători au mai relevat un fapt neobişnuit : Tenodera aridifolia, despre care se credea că ar fi surdă, este înzestrată cu o singură ureche, însă dublă. Avînd în vedere această curiozitate anatomică, ei au supranumit-o „ciclopul auditiv".

Mini-magnetofon solar

După ce a miniaturizat la extrem magnetofonul de buzunar, Sony l-a înzestrat recent cu un alimentator solar. Noul aparat se numeşte **Solar Walkman** WM-F-107 şi este dotat cu o baterie de cadmiu-nichel ce poate fi încărcată printr-o celulă solară de mare întindere. În cazul în care această baterie ar fi insuficientă, aparatul poate fi alimentat şi cu baterii de 1,5 V. Solar Walkman mai este înzestrat cu un dispozitiv ce schimbă automat pista la capătul benzii ceea ce permite să asculţi ambele piste fără să întorci caseta.

ELENA GRECESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Eram, în Orfelinatul din Tîrgoviște, 60 de orfani ai războiului din 1916—1918, crescuți, educați și ocrotiți ca recunoștință adusă părinților noștri căzuți în acel război de la care, iată, se împlinesc curînd 70 de ani. În preajma sărbătorilor de iarnă, încă mici fiind, am încropit un cor, iar printre cîntecele pe care le-am colindat a fost și aceea a scriitorului I.Al. Brătescu Voinești, numele lui figurînd în cartea de onoare a căminului nostru, ca susținător material și moral al orfanilor. Pe la orele 2 din noapte, vocile noastre ca niște clopoței de argint cîntau florile dalbe pe la ferestrele prețuitului scriitor. Deodată, luminile s-au aprins și în hol a apărut însuși scriitorul. Era un bărbat înalt, cu mustața dată în spic alb, iar ținuta lui îți imprima un deosebit respect. Îl priveam fascinați pentru că el ne delectase copilăria cu povestirile „Pului" și „Neculăită Mînciună". Păstrez viu în memorie acest episod și dorința noastră cea mai arzătoare este de a ne reîntîlni la Tîrgoviște, noi, cei care mai sîntem în viață, spre a evoca memoria scriitorului îndrăgit și a acelora care ne-au crescut, educat și ocrotit într-un orfelinat care a ajuns model, unic pe vremea aceea prin organizarea și metodele înaintate de instrucție și educație. (Gh. Achimescu, str. Progresului 10/A, Alba Iulia, telef. I 30 46).

■ Primim de la **Ministerul Educației și Învățămîntului** : În legătură cu scrisoarea înregistrată la dvs. cu nr. 9 777/1985, vă facem cunoscut că la disciplina profesorului dr. Laurian Preda, la anul IV, specialitatea energetică, Facultatea de electrotehnică din Iași, examenele se desfășoară normal. În conformitate cu prevederile Regulamentului privind activitatea profesională a studenților. Conform declarației anexate acestui răspuns, rezultă că studentul Fănică Bărlă nu s-a adresat revistei „Flacăra".

N.n. : Într-adevăr, după o elementară probă grafologică, rezultă că scrisoarea ticluită în numele studentului, nu este nici scrisă și nici semnată de acesta ! Poate vor afla cei în drept cine altcineva a scris-o, realmente cu scop calomniator, la adresa unui profesor stimat și prețuit ? !

■ **Inginerul silvic Aurel Bonca din Teiuș, str. Clujului, bl. C-1, ap. 7, județul Alba,** ne scrie că blocul în care domiciliază împreună cu încă 20 de familii are tot ce-i trebuie unei locuințe moderne, exceptînd cel mai elementar lucru — apa de băut ! Dacă cineva vrea să-și aducă apă potabilă o poate face în dragă voie, doar de la o fîntînă care nu prezintă însă suficiente garanții igienico-sanitare. Sîntem informați că în apropierea blocului s-a construit un bazin pentru apă care, datorită unor deficiențe de construcție, face ca apa din lacul de acumulare să se infiltreze în straturile adînci ale pămîntului, pierzîndu-se astfel fără folos.

■ **Consiliul popular al județului Hunedoara** răspunde scrisorii adresate revistei de către un grup de radioamatori din orașul Brad, care solicitaseră un spațiu pentru a-și reînființa radio-clubul, întrucît în momentul de față nu au unde să-și desfășoare activitatea : În prezent orașul Brad duce lipsă de spațiu corespunzător, avînd în vedere demolările masive ce se fac pentru a crea loc noilor construcții de locuințe. Rămîne în atenția biroului executiv al Consiliului popular al orașului Brad rezolvarea grabnică a acestei probleme.

■ Numele meu este **Maria Marton** și domiciliez în **orașul Gherla, str. Gării nr. 10, județul Cluj.** De ce vă scriu ? Am o problemă cît se poate de delicată și m-am hotărît greu să o fac publică, pentru că este vorba de familia mea, compusă din două fete și un băiat. Am ajutat-o pe fiica mea, Elisabeta Rusu (din Cluj-Napoca, bd. N. Antal nr. 45—47, bl. E), să-și construiască o casă din banii agonisiți pentru zile negre. Am făcut înțelegerea să-i întabulez imobilul pe numele ei, eu avînd nevoie doar de o singură cameră unde să-mi duc bătrînețele. Rău m-am înșelat. Fiica mea a vîndut casa fără consimțămîntul și fără voia mea. A făcut o afacere necinstită și m-a lăsat pe drumuri. Este oare frumos ca o mamă să umble prin tribunale cu propria ei fiică ? V-am scris pentru a nu păți și alți părinți ca mine.

■ **Brîndușan Andrei din satul Chilia, comuna Homorodu, județul Satu Mare,** are 67 de ani și este un statornic culegător de folclor din Țara Codrului. De data aceasta el ne trimite o excepțională variantă a Mioriței culeasă din minunata zonă etno-folclorică. Păsul lui badea Brîndușan este însă altul. El susține că această vatră de neam și de spiritualitate românească — am numit Țara Codrului — ar merita o mai atentă prospectare din partea folcloriștilor, și nu numai a lor.

■ **Consiliul popular al municipiului Brăila** răspunde scrisorii lui Nicolae Haiuca : În prezent petentul lucrează la Antrepriza de construcții-montaj și reparații din Brăila, în meseria de lăcătuș. Față de solicitarea lui de a reveni la vechiul loc de muncă — la stația de sortare a minereului, unde lucrase și de unde i se desfăcuse contractul de muncă — n.n. —, vă informăm că în momentul de față conducerea unității din Brăila este de acord să-l reprimească, întrucît se va da în funcțiune un nou obiectiv de investiții.

■ **Ion Tudorache, Ion Dragomir, Dumitru Eftimie, Gheorghe Ticu, Emil Voinea, Paul Evdinhot,** toți din **satul Gălbinași, județul Călărași,** ne scriu că trei unități locale, între care TCIF și ORIF Călărași, și-au stabilit sediul pe raza satului. Nimic rău în asta, ba dimpotrivă. Numai că în încinta mai sus amintitelor unități s-au adunat foarte mulți cîini vagabonzi, care au început să mănînce găinile, rațele și gîștele sătenilor. Profesorul Dumitru Eftimie este un Stan-păținul și nimeni nu l-a despăgubit în vreun fel. Dumneaului, ca și constătenii săi, întreabă dacă nu cumva hingherii își pot face un drum și pînă la Gălbinași ? În caz contrar, vor fi nevoiți să stîrpească ei înșiși haita de cîini vagabonzi care le pricinuiește reale pagube în gospodării.

■ Primim de la **Procuratura Generală** răspuns la memoriul lui Ioan Antonescu din București : În dosarul nr. 580/P/1984 al Procuraturii municipiului București, privind pe Purcărea Elena și alți 40 de învinuiți și inculpați, cercetările au fost terminate, urmînd să fie sesizată instanța de judecată. În acest sens, menționăm că prejudiciul de 6,4 milioane de lei s-a produs într-o perioadă cînd petentul nu a fost angajatul întreprinderii. Totodată, în legătură cu cauzele care au favorizat producerea pagubei la unitatea 21 Băcani, aparținătoare de I.C.L. Textila nr. 1 București, au fost luate măsuri concrete de prevenire, printre care : reglementarea eliberării imprimatelor cu regim special, semnarea avizelor de expediție de către delegații furnizorului și beneficiarului, aplicarea unor ștampile triunghiulare cu număr de ordine pentru delegații I.C.R.T.I. București.

■ **Tereza V. Enache, str. Alexandru cel Bun nr. 51, bl. Y-2, sc. A, et. 4 ap. 17, Iași (telef. 5 92 69)** ne istorisește pățania unui colet cu haine trimis soțului său, care se află în Sanatoriul Agigea, județul Constanța. Coletul a fost expediat cu scrisoarea de trăsură nr. 1 012, în data de 26 noiembrie 1985. Pe data de 2 decembrie 1985, soțul său s-a înapoiat acasă, bine mersi, însă în haine subțiri și dîrdîind de frig, căci nu primise coletul cu hainele atît de necesare. Au urmat cereri, audiențe, telefoane, dar fără vreun rezultat. Pe 5 februarie 1986 i se comunică faptul că respectivul colet s-ar afla într-una din magaziile Gării de Nord din București. Trimite o nouă declarație în care specifică greutatea, culoarea, conținutul coletului. Cu ce rezultat ? Trece anul de cînd bucuraș colet umblă pe drumurile poștei, iar Direcția județeană de poștă și telecomunicații Iași o sfătuiește să mai aștepte. Că iarna încă e... departe. Nerăbdătoare, femeia întreabă : pînă cînd să aștepte ?

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Tulcea** : În scrisoarea trimisă petiționarului Ilie Malacu din comuna Luncavița reclamă că nu este membru C.A.P. și că se preocupă de creșterea animalelor, dar nu are unde să le pășuneze. Avea, într-adevăr, în proprietate 2,75 ha pămînt. Însă, în anul 1979, cu asentimentul celui în cauză, consiliul popular comunal a luat măsuri și l-a comasat la C.A.P. Luncavița. Petentul reclamă acum că tocmai conducerea CAP Luncavița nu-i dă voie să-și pășuneze viteii pe care i-a contractat cu statul. S-a discutat cu conducerea CAP și cu tovarășii de la consiliul popular comunal să-l ajute pe cît posibil să-și întrețină animalele respective.

■ În anul 1983 am dat examen la Facultatea de drept economic și administrativ din Sibiu. După nereușită m-am prezentat în mod normal să-mi ridic dosarul de la secretariat. Secretara a pretextat că sala unde se află dosarele este ocupată. Am revenit în septembrie 1983, dar de data asta secretara mi-a spus că nu are timp de mine ! Am bătut drumul de alte cîteva ori la Sibiu și am trimis și colegi de-ai mei să-mi ridice dosarul, fără însă nici un folos. Am trimis scrisori recomandate la decanat și secretariatul facultății. Nici în ruptul capului nu pot să-mi dau seama de ce nu mi se eliberează dosarul. Oare, să se fi pierdut ? ! Întreabă nesigur **Liței Constantin, U.E. Lotru Ciuget, județul Vîlcea.**

■ În vederea soluționării unor dosare de pensie, am primit răspunsuri favorabile de la **Consiliul popular al județului Galați** : Dosarul lui Ciurea Toader din comuna Slobozia Conachi se află la DPMOS Galați și a fost soluționat favorabil de către comisia județeană de pensii în ședința din 25 aprilie 1986. Iar **Consiliul popular al județului Brăila** o sfătuiește pe Rădița Simion din Brăila în termenii următori : Întrucît aveți 30 de ani de căsătorie cu soțul — actualmente decedat —, puteți solicita înscrierea la pensie de urmaș, după împlinirea vîrstei de 55 de ani, respectiv, după data de 10 noiembrie 1986. În acest caz, veți depune la oficiul de pensii o cerere însoțită de copii ale certificatelor de naștere și de căsătorie, precum și cuponul cu care ați primit pensia fetiței.

■ **Profesorul dr. E. Seropian din București, Calea Victoriei nr. 178 (Policlinica de alergologie),** precum și alți semnatari din alte zone ale țării remarcă activitatea neobosită a medicului alergolog Octavian Belca, de la cabinetul de alergologie al Spitalului clinic „Colțea" din Capitală, în tratarea operativă și cu maximă profesionalitate a diferitelor afecțiuni alergice O.R.L., precum : rinite alergice, alergii naso-sinuzale, traheite alergice, faringite alergice, eczeme auriculare, rinosinuzite alergice etc. În zilele trecute, prezent fiind la Spitalul „Colțea", am fost informat că numai în ultimii doi ani s-au făcut alei peste 10 375 de consultații și tratamente ale unor boli alergice amintite mai sus.

■ La sesizarea lui Albu N. Nicolae din Piatra Neamț și la doleanțele altor cetățeni, prin care sînt reclamate unele abateri grave ale gestionarei Eugenia Ilie, de la magazinul alimentar din Văleni (județul Neamț), ne răspunde **Consiliul popular al județului Neamț** : Din discuțiile purtate cu o parte din petenți (Steliana Stoica, Maria Pop, Ana Cașica, Ion și Nicolae Sărgentu, precum și cu Nicolae N. Albu) rezultă că aceștia sînt totalmente nemulțumiți de comportamentul gestionarei de la magazinul alimentar anexa Văleni, acuzînd-o că adesea bea peste măsură și folosește cuvinte injurioase la adresa clientelei. În timpul controlului s-a găsit sub tejghea o sticlă de coniac „Tomis" și una de „Florio", desfăcute și consumate parțial, deși unitatea nu e profilată pe desfacerea băuturilor alcoolice. Pentru abaterile menționate gestionara Ilie Eugenia a fost amendată contravențional cu suma de 1 000 lei.

■ Recent am participat la Festivalul-concurs „Lucian Blaga" din Sebeș-Alba, unde subsemnatul a primit premiul revistei „Familia" — dar nu despre acest aspect doream să vă relatez — ne scrie tînărul poet **Aurel Pop, maistru la I.P.L. Satu Mare.** M-a surprins faptul că, la 25 de ani de la moartea marelui poet Lucian Blaga, acesta nu dispune de o casă-memorială organizată corespunzător. Autorul „Mirabilei semințe" și a „Spațiului mioritic" ar merita o astfel de casă amenajată și dotată corespunzător fie la Lancrăm, unde s-a născut și a copilărit, fie la Cluj-Napoca, unde a profesat și unde și-a petrecut mulți ani din viață.

■ **Consiliul popular al Sectorului 1 București** răspunde scrisorii Cleopatrei Giuglea : Conducerea ISPCAIA București a manifestat înțelegere față de situația petentei, urmînd să fie ajutată în rezolvarea grabnică a unui schimb de locuință. În acest sens ea beneficiază și de sprijinul Consiliului popular al Sectorului 1 la care s-a adresat în vederea repartizării unui spațiu corespunzător în cadrul cotei pe Sectorul I.

■ O întîmplare mă face să vă scriu la această înaintată vîrstă de 81 de ani. Oftalmologul nu putea să-mi prescrie ochelari cu dioptrii mai mari decît cele pe care le port, așa că m-a sfătuit să iau unele medicamente pentru a stăvili înaintarea opacității. La anii mei am bătut mai multe farmacii, dar din păcate același răspuns, invariabil : „Nu avem". La Ieșicea din Farmacia nr. 11 Pitești se apropie de mine un tînăr și-mi cere permisiunea să mă ajute în procurarea medicamentelor strict trebuitoare. Chiar în după-amiaza aceleiași zile a venit la domiciliul meu cu soția și copilul. Mi-au adus medicamentele tămăduitoare și garoafe. Am putut afla că se numește Șerban și că ambii lucrează la Combinatul petrochimic din oraș. Vedeți dumneavoastră, mai sînt destui tineri de ispravă ; trebuie doar să avem ochi buni și să-i vedem — conchide profesoara octogenară **Maria Oprea din Pitești, str. Rosetti nr. 5.**

■ În vremea din urmă ne-au solicitat sprijinul pentru găsirea unor locuri de muncă mai mulți cetățeni, îndeobște tineri. Redăm aici cîteva soluționări favorabile sosite între timp la redacție, mulțumind pe această cale factorilor de resort pentru solicitudine și sprijin : **Consiliul popular județean Vaslui** răspunde Mariei Gr. Petcu din Vișoara, în sensul că, în urma intervenției, a fost încadrată definitiv la Întreprinderea „Vigonia" din municipiul Bîrlad ; **D.P.M.O.S. București** ne înștiințează, prin corespondența sosită recent la redacție, că Strenciuc Constantin a fost încadrat la Combinatul de utilaj greu Iași, iar Eugenia Ilașcu a fost repartizată și încadrată la AEIAICPS Holboca (Iași).

■ **Locatarii blocului M-2 din Șos. Alexandriei nr. 116, Sectorul 5, București,** revin cu un memoriu colectiv, arătînd că nu s-a luat nici o măsură de către factorii de resort, la anterioarele plîngeri. Despre ce ar fi vorba ? Și de data asta ei mărturisesc cum că Florica Ionescu, de la apartamentul 14 al aceluiași bloc, ține nici mai mult, nici mai puțin decît 15 (cincisprezece, ați citit bine) pisici ! ? La controalele sanepidului nu a binevoit să deschidă ușa. Situația se menține de 14 ani și nu știm sigur cît o să rezistăm, conchid semnatarii, dacă nu se iau măsurile de rigoare.

■ **Deaconu Nicolae Vilcea din Lipova, str. Aurel Vlaicu nr. 4, bl. A-2, ap. 6, județul Arad,** revine detaliat asupra unei informații apărute în „Flacăra nr. 25/1985 și semnată de poetul Ioan Alexandru. Este vorba despre inițiativa de a găzdui o expoziție permanentă de carte veche românească — 58 de volume de carte veche, incunabule, manuscrise din secolele XV—XVIII, reprezentative pentru fostele tipografii din Blaj, Sibiu, Rm. Vîlcea, Govora, Iași, Tîrgoviște. De asemenea, este vorba și despre 100 de picturi pe lemn și pe sticlă. Tînărul Ștefan Crișan (dispărut prematur din viață) a reușit să adune material bogat și valoros pentru o interesantă casă-muzeu a cărții vechi românești. Și asta încă nu este totul ne asigură corespondentul nostru. În acest sălaș de cultură s-a desfășurat recent un foarte interesant simpozion cu tema „Momente din istoria tiparului și cărții vechi românești", la care au participat invitați ai Muzeului de artă din București.

■ **Consiliul popular al Sectorului 1 București, Administrația Domeniului Public,** răspunde scrisorii unui grup de cetățeni cu privire la starea străzii Andrei Șaguna : Strada Mitropolit Andrei Șaguna este cuprinsă în planul de balastări pe anul 1986. Pentru îmbunătățirea circulației în respectiva zonă, partea carosabilă a străzii va fi nivelată cu autogrederul în prima decadă a lunii iunie a.c.

■ De cinci ani solicit Judecătoriei Buzău o copie după sentința de divorț dată la dosarul 2851/1981. În acest scop, am făcut nu mai puțin de 6 drumuri la Buzău, însă toate au fost zadarnice. De la arhiva judecătoriei nu mi se eliberează copia după hotărîrea judecătorească ba, dimpotrivă, în cîteva rînduri mi s-au trimis plicuri goale. M-am adresat inclusiv Ministerului Justiției în acest sens, arătînd că aici nu este cazul de birocratism, ci de răutate, o rea-voință. Motiv pentru care, la 5 ani de la divorț, doar unul dintre soți este practic divorțat. **(Gene Greb Bejan, str. Caporal Luca Gheorghe 5, Sectorul 5, București).**

Pagină realizată de
DORIN SĂLĂJAN

Poșta redacției

Gheran Vasilica — Drobeta-Tr. Severin, **Floreșcu Eugeniu** — Corabia, **Marian Valentina** — Cluj-Napoca : Nefiind îndeplinite condițiile prevăzute în decret, nu beneficiați. ● **Porumbel Niculina** — Constanța : Contribuția pentru pensie suplimentară se restituie la împlinirea vîrstei de pensionare persoanelor care au depus această sumă minimum 5 ani. ● **Sulici Maxim** — Bistrița : Pentru schimbarea numelui minorei la care vă referiți, adresați-vă cu toate actele consiliului popular ● **Muscan Dorina** — com. Ucea de Jos, jud. Brașov : Comisia județeană de expertiză medicală hotărăște dacă vă poate elibera, pe baza actelor medicale, un certificat în acest sens. ● **Boiciu Maria** — Mărășești : Alocația pentru copiii dv. este corect stabilită. ● **Braiu Gheorghe** municipiul Gh. Gheorghiu-Dej : Concediile medicale se plătesc în raport de grupa de muncă și de vechime, iar limitarea lor în timp este de competența medicului ; întreruperea activității se poate face numai de către mame în vederea îngrijirii copilului. ● **Beică Petru** — satul Agadici, jud. Caraș Severin : Pensionarii de gradul I și II de invaliditate sînt exceptați de la contribuția bănească și prestarea de zile de muncă. ● **Oprica I. Alexandru** — com. Mineciu Ungureni, jud. Prahova : Alocația de stat se acordă pentru copii pînă la 16 ani. ● **Dragomir C. Marioara** — com. Jegălia, jud. Călărași : Pensia de invaliditate se stabilește numai temporar, comisia de expertiză analizînd periodic starea de sănătate a persoanei pensionate. ● **Ballan Mircea** — București : Maximum 3 ani. ● **Horuban Sanda** — Cluj-Napoca ; Ministerului Muncii. ● **Nețoianu Viorica** — satul Ciupercenii Vechi, oraș Calafat : 1) În conformitate cu dispozițiile legale, trebuie să dovediți incapacitate de muncă cu certificat de la comisia de expertiză medicală. 2) Decizia de imputare trebuie contestată în termen de 30 de zile de la comunicare. ● **Ghilea Vasilica** — Ploiești : Locatarii principali și cei care locuiesc împreună cu acestia pierd dreptul de folosință a suprafeței locative și pot fi evacuați dacă, din rea credință, nu plătesc timp de 3 luni consecutiv chiria sau cota parte a cheltuielilor ce le revin potrivit dispozițiilor legale. ● **Gaiu Costică** — com. Tulucești, jud. Galați : Nu puteți ● **Haisan Savete** — Botoșani : Adresați-vă direct oficiului de pensii al direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

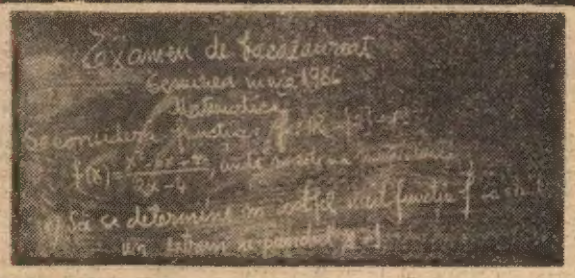

În mic despre un lucru mare

A venit BAC-ul...A trecut BAC-ul...Ca un iureș : ca un avion ...S-a terminat bacalaureatul. A mai sălțat din cîțiva copii, cîțiva oameni. Cum a fost ? Ca la un examen : emoții, dezinvoltură, optimism, curiozitate, frică, bucurie, încredere, răsuflet, speranță și (plus sau minus) plins. S-a terminat și, de fapt, totul abia acum începe. Foștilor profesori, un coș de gînduri bune ca niște cireșe de iunie de la foștii elevi. I-au condus, i-au învățat, i-au certat, i-au elogiat, i-au încurajat, i-au ordonat, i-au purtat... prin lumea științelor și-a faptelor bune, iar acum se duc și ei să se odihnească niței într-o mică vacanță mare. S-ar putea numi Vasilica Mănăilă, Marin Bănfoiu, Gheorghe Belcin, Mircea Burlacu. Ca un cîntec de leagăn. Foștii elevi au pornit în LUME. Iată cum a fost la un examen... A apărut acum, printre noi, încă o mină de oameni...

PAUL AGARICI

Litoral '86

— Peste 5000 de copii, din 36 de județe ale țării, au sosit în vacanță la Năvodari. Taberele de aici, „Albatros", „Delfinul", „Perla vacanței" și „Pescărușul", au fost pregătite din vreme și dotate cu tot ceea ce este necesar pentru ca reușita vacanței să fie deplină. În „orășelul" lor de la Năvodari, copiii au la dispoziție numeroase terenuri sportive, un frumos teatru în aer liber, cinematograf, săli destinate activităților artistice și educative, terenuri cu instalații de joacă. Pe durata vacanței de vară vor fi organizate concursuri, expoziții de desene, întreceri sportive, vizite și excursii în cele mai pitorești locuri ale litoralului, festivaluri artistice. Să mai consemnăm că, în acest an, capacitatea de cazare a complexului de odihnă pentru copii de la Năvodari a crescut cu 1800 de locuri, urmînd să mai fie date în folosință, în popasul turistic din vecinătate, încă două noi tabere, „Lebăda 1" și „Lebăda 2", cu aproape 4000 de locuri.

— Pentru turiștii actualului sezon estival, unitățile cooperației meșteșugărești din Constanța au pregătit peste 1 500 de modele noi de îmbrăcăminte, încălțăminte, tricotaje și marochinărie. Ai de unde alege.

— Tot de pe litoral aflăm că au reintrat în circulație mai multe linii de autobuz care vor asigura transportul în și între stațiuni. Vor fi puse în vînzare de asemenea abonamente de călătorie pentru o zi sau mai multe.

— De la TAROM. Au intrat în circulație cursele aeriene directe între Aeroportul Constanța — M. Kogălniceanu și Suceava, Iași, Bacău, Sibiu, Timișoara, Cluj-Napoca, Arad, Caransebeș și Tg. Mureș. Începînd cu data de 1 iulie Bucureștiul va fi „legat" de Constanța zilnic prin 6 curse.

— Important pentru bucureștenii care pleacă în vacanță pe litoral. La agențiile de voiaj C.F.R. centrale ale Capitalei se poate solicita și rezervarea locurilor de înapoiere.

Umoristul din vitrină

Dacă într-unul din numerele trecute consemnam modul hazliu în care erau prezentate bibelourile la un magazin constănțean, aflăm acum că vînzătorii din Tîrgu Jiu nu vor să fie nici ei mai prejos. La magazinul „Paringul" din localitate, la raionul de specialitate, cumpărătorul poate citi pe etichetele ce însoțesc bibelourile următoarele „precizări" : „Beției calitatea II-a", „Bătăuși calitatea I" „Vînător calitatea IV-a". Să nu realizeze oare nimeni ridicolul unui asemenea mod de a face comerț ?

Inițiativă edilitară

Brăilenii au avut o idee care merită, credem, să fie preluată și de alții. Pe cele două trasee din municipiu au fost puse în circulație două tramvaie-cisternă pentru stropirea străzilor.

„Prompt"

Mare noroc au botoșănencele. Chiar dacă li se strică mașina de cusut stau fără grijă. Pe anunțul aflat la intrarea service-ului din Botoșani al întreprinderii din Cugir scrie : „Urgențele și defectele (?!) se remediază prin telefon 13479 sau prin cutia poștală, prin bilet scris". Să recunoaștem că mai rapid decît „prin" telefon sau „prin" bilet scris nici că se poate !

Arheologică

O echipă de la Facultatea Istorie-Filozofie din București efectuează cercetări arheologice în zona lacului Mihăilești din Sectorul agricol Ilfov. Pînă acum investigațiile de suprafață au dus la identificarea unor vestigii aparținînd unei dave geto-dacice, precum și a unor dovezi că în perioada bronzului a existat acolo o așezare tracică.

„Borcea" și copiii

Pentru bătrînul vas brăilean cu zbaturi „Borcea" venise vremea retragerii. În mod fericit i s-a găsit însă o nouă utilizare. Efectuarea unor plimbări de agrement pentru copii pe Dunăre. Numai în acest an, începînd cu vacanța de primăvară și pînă în prezent, peste 5.300 de elevi ai școlilor din municipiu au călătorit cu „Borcea" la Galați, Tulcea și Măcin.

Apă limpede la Novaci

Dacă treceți în această vară, într-o zi caniculară, prin Novaci, județul Gorj, vă veți putea răcori făcînd o baie în noul strand din localitate. Profitînd de acumularea de apă pentru cea de-a treia microhidrocentrală, amplasată în centrul orașului, în spatele pieței, edilii novăceni au realizat un modern strand, continuu alimentat cu apă curată și proaspătă din Gilort.

„Test" de geografie

Cei care au în grijă marcarea drumurilor din județul Sibiu vor probabil să testeze cunoștințele de geografie ale șoferilor. Tabla indicatoare aflată în apropierea unei linii de cale ferată pe șoseaua care vine de la Vestem spre Șelimbăr te avertizează că urmează drum înainte spre Sibiu, iar dacă o apuci la stînga poți ajunge la... însădie.

„Calea trandafirilor"

N-am trecut pe șoseaua dintre Botoșani și Vorona. Ne imaginăm însă cît de plăcut trebuie să fie să parcurgi acest drum pe marginea căruia, pe kilometri întregi, silvicultorii botoșăneni au plantat mii de trandafiri. De aceea numele pe care l-a căpătat : „Calea trandafirilor" nu ni se pare cu nimic exagerat.

● Teatrul popular din Sighetu Marmației a împlinit două decenii de activitate.

● Pe riul Feneș, județul Alba, a fost conectată la sistemul energetic național microhidrocentrala „Feneș I". Se lucrează acum la finalizarea celei de a doua microhidrocentrale amplasată în aval.

Ocrotiți barza albă !

La Muzeul de științe naturale din Sibiu a fost organizată o expoziție (care va rămîne deschisă pînă la sfîrșitul acestei luni) avînd ca temă ocrotirea berzei albe. Sînt prezentate aici aspecte ce privesc migrația berzei, datele ultimului recensămînt în România, cărți din diferite țări dedicate acestei păsări, precum și desene executate de elevii școlii generale din Scorei, avînd ca subiect ocrotirea speciei, aflată pe cale de dispariție. Și pentru că ne-am referit la această expoziție, ni se pare interesant să amintim că elevii din Scorei, îndrumați de prof. Gavril Popa, au realizat un recensămînt al berzei albe în localitate și în Țara Oltului, după care au trecut la confecționarea unor suporturi pe șuri și case, ajutînd astfel păsările să-și facă cuibul. Generoasa lor preocupare nu a întîrziat să-și arate efectul, date recente confirmînd o creștere a numărului de cuiburi și implicit a numărului de berze din localitate.

● După ce a fost admirată timp de mai multe săptămîni în sălile Muzeului de artă din Piatra Neamț, retrospectiva Nicolae Grigorescu a poposit și la Roman, în sălile Colecțiilor de artă.

● Gama macaralelor pluitoare executate la ICM Bocșa se îmbogățește cu un nou tip : seria zero din grupa 25/32 tone, aflată în curs de asimilare.

Povestea unei lăcuste

În caz că treceți prin Sighetu Marmației vizitați și secția de științe naturale a muzeului din localitate. Aici a fost expusă recent și o lăcustă a cărei poveste interesantă este relatată de ziarul din Baia Mare. În anul 1847, în zonele Bihor și Satu Mare a avut loc o invazie de lăcuste. Un an mai tîrziu, pîlcurile de lăcuste au ajuns și pe raza comunei Cîmpulung la Tisa. Alarmat, un lucrător al primăriei a întocmit un raport, atașînd zelos și două lăcuste drept dovadă. După aproape 140 de ani, lucrîndu-se la arhivă, a fost găsit respectivul raport în care s-a păstrat, în condiții foarte bune, și o lăcustă care a ajuns apoi din arhivă în muzeu.

Tabere de creație

Pentru tinerii artiști plastici din întreaga țară sînt organizate și în această vară tabere cu profil de pictură, sculptură, grafică, artă decorativă. Să amintim cîteva. La Izvoru Mureșului — județul Harghita, va funcționa timp de o lună, începînd cu 15 iulie, tabăra de sculptură. Tinerii pictori, graficieni și artiști decoratori sînt așteptați în taberele de la Cîmpulung Moldovenesc, județul Suceava și Lăzarea, județul Harghita. Un profil complex va avea în acest an tabăra de la Sibiu, care va include în program, pe lîngă realizarea de originale lucrări de pictură, grafică și artă decorativă, întîlniri ale creatorilor cu critici de specialitate precum și vizite de documentare la obiectivele economice și social-culturale din județ.

Sporește rețeaua sanitară

— Semnalăm și noi inaugurarea recentă la Galați a Spitalului județean de pediatrie, cuplat cu o policlinică. Noul edificiu de sănătate are 300 de paturi, două secții de pediatrie, una de chirurgie și un compartiment de terapie intensivă, iar în policlinică funcționează 5 cabinete de pediatrie cu dotările corespunzătoare, cabinete O.R.L., oftalmologie, radiologie, chirurgie, ortopedică, fizioterapie, dermatologie, recuperare medicală și o farmacie.

— În zona Parcului Poporului din Craiova a fost dat în folosință un nou local al clinicii de psihiatrie aparținînd spitalului nr. 3 din municipiu. Noul edificiu dispune de 150 de paturi, laborator de analize, cabinete pentru examene psihologice, electroencefalografie, fizioterapie, sală de cursuri pentru 240 de studenți.

— Am aflat amănunte despre probele riguroase care au fost făcute înainte de darea în exploatare a noului pod de la Feteși (care traversează apele Borcei, facilitînd atît traficul feroviar cît și cel rutier spre Constanța). Pe pod au trecut 34 de locomotive diesel de cîte 2 100 C.P., cîntărind, fiecare, aproape 110 tone și două convoaie de autocamioane încărcate cu balast, avînd o greutate totală de 1 000 de tone. Probele dinamice și statice, care au durat aproape o săptămînă, au confirmat trăinicia podului, validînd totodată și soluțiile tehnice originale românești, adoptate la construcția lui.

Pentru cei care se duc în Retezat

— Amatorilor de drumeții montane le semnalăm apariția la Editura sport-turism a noii hărți turistice a Retezatului. Ea include o descriere a geografiei masivului și a traseelor turistice.

— Și încă o veste pentru cei care iubesc acest frumos munte. Membrii cercului de turism alpin „Retezatul", din cadrul I.M. Valea de Brazi, au marcat un nou traseu între cabana Buta și vîrful Piule. El poate fi parcurs în două ore și, atenție, marcajul este un punct roșu pe fond alb.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Ultima oră

OPERA ROMÂNĂ Înainte de vacanță!

(27 iunie — 3 iulie)

● Cu Victoria Bezetti în rolul Cio Cio San și Gabriel Năstase în Pinkerton, vineri 27 iunie, la ora 18, **Madame Butterfly** de Puccini. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Simbătă 28 iunie, la ora 19, un spectacol de sfîrșit de an susținut de studenți ai Conservatorului „Ciprian Porumbescu" : **Hănsel și Gretel**. În distribuție : Ruxandra Vodă, Liliana Petrescu, Iulia Astanei, Mădălina Filimon, Liliana Ciobanu, Cristian Caraman, Imre Sipp. Conducerea muzicală : Aurel Niculescu, regia : A. I. Arbore.

● **Prinț și cerșetor**, baletul scris de Laurențiu Profeta după romanul lui Mark Twain, duminică 29 iunie, la ora 11. Principalii interpreți : Luminița Dumitrescu, Ioana Bădănoiu, Adrian Gheorghiu, Mihai Spiridonescu, Daniela Constantinoiu, Eugenia Cotovelea. Dirijor : Carol Litvin.

● **Cavalleria rusticana** de Mascagni și **Paiațe** de Leoncavallo, duminică seară (ora 18). În distribuție : Maria Slătinaru, Mihaela Agachi, Constantin Ene, Nicolae Urzîceanu, Ruxandra Vlad și, respectiv, Elena Simionescu, Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Nicolae Bratu, Nicolae Constantinescu. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Al doilea spectacol susținut de studenții Conservatorului „Ciprian Porumbescu", luni 30 iunie (ora 18), **Așa fan tutte** de Mozart. În distribuție : Florența Marinescu, Iulia Astanei, Liliana Petrescu, Mădălina Filimon, Ruxandra Vodă, Cristian Caraman, Imre Sipp, Paul Basacopol. Dirijor : Aurel Niculescu, regia : A. I. Arbore.

● Sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu, marți 1 iulie (ora 18), **Povestirile lui Hoffmann** de Offenbach. Interpretează Silvia Voinea, Lucia Tibuleac, Liliana Ciobanu, Mihaela Agachi, Adina Iurașcu, Ionel Voinea, Dan Zancu ș.a.

● Baletul **Peer Gynt** — cu Ștefan Bănică în rolul titular, Beatrice Matei, Mihaela Tigănuș, Carmen Angheluș, Aglaia Gheorghe, Cristina Osiceanu, Florin Brînduș și Adrian Gheorghiu în alte roluri — miercuri 2 iulie (ora 18)

● Cu participarea tenorului Valentin Teodorian în Eisenstein, a Monicăi Teodorescu în Rozalinda, a Gerdăi Radler în Adela, a basilor Ioan Hvorov în Frank și Constantin Gabor în Frosch și a Luciei Cicoară în Orlovsky, joi 3 iulie, la ora 18, **Liliacul**. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

Cu acest spectacol stagiunea 1985—1986 se încheie.

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505